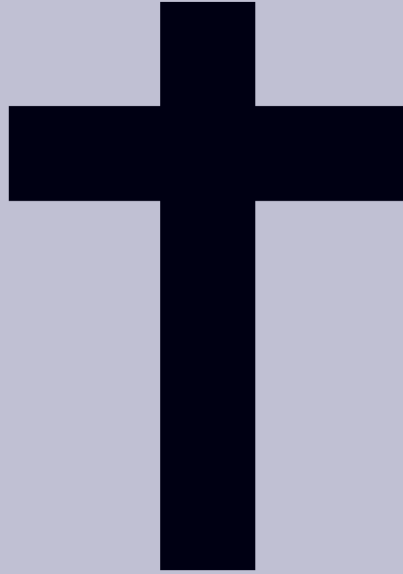

Luda yã takada kũ

Bisã yã

Portions of the Holy Bible in the Busa language of Nigeria

Luda yá takada kú Bisá yáo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisá (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3

Contents

NAANAA	1
BONAA	57
Sāarun Wooda	86
NARONAA	125
DOKAGBĒSISINAA	140
YŌSUA	143
YĀGŌGŌRINŌ	158
RUTU	172
1 SAMUĒLI	176
2 SAMUĒLI	211
1 KINANŌ	242
2 KINANŌ	276
Bandun Gari I	309
Bandun Gari II	350
EZĒRA	396
NEĒMAYA	404
ĒSITA	413
AYUBA	421
ZABURA	437
YAASINŌ	569
LAASUNDE	610
Womu Duro	623
Yeremi	631
Swī	723
Esekieli	733
Danieli	798
Osee	818
Yoeli	833
Amosu	840
Abudiasi	852
Yonasi	854
Misee	857
Nahumu	866
Habakuku	870
Sofoni	875
Asee	880
Sakari	883
MALAKI	898
MATIU	901
MAAKU	944
LUKU	971
YUHANA	1016
ZĪRINŌ	1048
ROMUDENŌ	1088
1 KŌRINTIDENŌ	1107
2 KŌRINTIDENŌ	1124
GALATIANŌ	1135
ĒFESUDENŌ	1141
FILIPIDENŌ	1147
KŌLŌSEDENŌ	1152
1 TĒSALONIKADENŌ	1156

2 TESALONIKADENŎ	1160
1 TIMŎTI	1162
2 TIMŎTI	1167
TITU	1171
FILIMŎ	1173
EBERUNŎ	1174
YAMISI	1187
1 PITA	1192
2 PITA	1197
1 YUHANA	1200
2 YUHANA	1205
3 YUHANA	1206
Yudu	1207
ZIA YÄ	1209

NAANAA

Musa takada káaku

Adamu 1:1-5:32

Nuhu 6:1-11:32

Ibrahī 12:1-20:18

Isaaku 21:1-26:35

Yakubu 27:1-36:43

Yusufu 37:1-50:26

Andunia naanaa

¹ Zaa káaku Luda musu kũ zĩteoo kè.

² Gu da pãme à kèkenaro, gusira mé à da ísiralá, akũ Luda Nini ten yàa ke í pìla.

³ Akũ Luda pì: Gupura kũ! Akũ gupura kũ.

⁴ À è gupura pìi kè mana, akũ à gupura kèkõa kũ gusirao.

⁵ À tó kpà gupuranε fãnantē, gusira sō gwãani. Gu sî gu dò, a gɔɔ káakun gwe.

⁶ Akũ Luda pì: Sarapura gõ kú íno dagura de à í pìno kèkõa.

⁷ Akũ à sarapura kè le, à í kũ à kú sarapura gbáru kèkõa kũ í kũ à kú a musuo.

⁸ Akũ à tó kpà sarapura pìine ludambe. Gu sî gu dò, a gɔɔ pladen gwe.

⁹ Akũ Luda pì: Í kũ à kú zĩte kakara gu dokõno, gukori bo. Akũ à kè le.

¹⁰ À tó kpà gukori pìine zĩte, akũ a tó kpà í kũ à kàkarane ísira. Akũ à è à kè mana.

¹¹ Akũ Luda pì: Láno bõte zĩte kũ sè wédeno kũ lí nédeno, baadi kũ a burio. Akũ à kè le,

¹² lánno bõte zĩte kũ sè wédeno kũ lí nédeno, baadi kũ a burio. Akũ Luda è à kè mana.

¹³ Gu sî gu dò, a gɔɔ aakõden gwe.

¹⁴ Akũ Luda pì: Pó gupurakũrino gõ kú musu ògõ fãnantē kèkõa kũ gwãanio, ògõ wè sèedanõ kũ gɔɔno kũ wèno moinne.

¹⁵ Ògõ kú pó gupurakũrino ũ musu de ògõ andunia pura kũ. Akũ à kè le.

¹⁶ À pó gupurakũri zõkõno kè mèn pla, a kũ à gbãna dìgõ kí ble fãnantē, a kũ à busε dìgõ kí ble gwãani. À susunenõ kè do.

¹⁷ À n pèpe musu de ògõ andunia pura kũ

¹⁸ ògõ kí ble fãnantē kũ gwãanio, ògõ gupura kèkõa kũ gusirao. Akũ à è à kè mana.

¹⁹ Gu sî gu dò, a gɔɔ siikõden gwe.

²⁰ Akũ Luda pì: Põ wèndidenõ í pa yérere, bãno dagula musu ògõ vura sarapuran.

²¹ Akũ à pó wèndide kũ òdi í panõ kè kũ kpò gbèntèno pínki, baadi kũ a burio. À bãno kè pínki do, baadi kũ a burio. Akũ à è à kè mana.

²² À arubarikaa dàngu à pì, ògõ né i ògõ ke dasi, kpõno ísira pa, bãno ke dasi zĩte.

²³ Gu sî gu dò, a gɔɔ soɔroden gwe.

²⁴ Akũ Luda pì: Pó wèndidenõ bõte zĩte, be pókãdenõ kũ pó kũ òdi tãa o kũ kũaonõ kũ nõbõsèntenõ, baadi kũ a burio. Akũ à kè le.

²⁵ Luda nõbõsèntenõ kè baadi kũ a burio. À be pókãdenõ kè baadi kũ a burio. À pó kũ òdi tãa o kũ kũaonõ kè baadi kũ a burio. Akũ à è à kè mana.

26 Akū Luda pì: Ò bisāsiri ke ó taka ũ, ògõ de lán ó bà, ògõ kí ble kpònɔa kũ bānɔ kũ be pókādenɔ kũ nòbɔsēntenɔ kũ pó kũ òdi táa o kũ kùaaonɔ pínki.

27 Akū Luda bisāsiri kè a zīda taka ũ. A zīda takan à n̄ ké a ũ. À n̄ ké gõgbē kũ nɔgbēo.

28 À arubarikaa dàngu à pìr̄ne: Àgõ né i àgõ ke dasi àgõ andunia pa àgõ gbāna blea. Àgõ kí ble kpònɔa kũ bānɔ kũ pó wèndide kũ òdi táa o zītenɔ pínki.

29 Akū Luda pì: Pó wéde kũ ò kũ zītenɔn ma kpàáwa á póble ũ pínki kũ lí nédenɔ pínki.

30 Ma sènɔ kũ lánɔ kpà pó wèndidenɔa pínki n̄ póble ũ, nòbɔnɔ kũ bānɔ kũ pó kũ òdi táa o kũ kùaaonɔ pínki. Akū à kè le.

31 Luda pó kũ à kènɔ è pínki, à kè mana swáswa. Gu sì gu d̄, a gɔɔ suddoden gwe.

2

1 Len Luda musu kũ zīteo kè le kũ a pónɔ pínki.

2 Ari a gɔɔ supplade zī gõ ká, à zī kũ àten ke pìi làka. A gɔɔ supplade pì zī à kámma bò kũ zī kũ a kènɔ pínki.

3 Akū à arubarikaa dà gɔɔ supplade pìn à d̄te a pó ũ, kũ gɔɔ bire à kámma bò kũ zī kũ a kènɔ pínki yāi.

Edeni swadakoo

4 Musu kũ zīteo naana yān dí. Gɔɔ kũ Dikiri Luda zīte kũ musuoo kè,

5 pówε ke dí butε zīte kòro, bee s̄ε, zaakū Dikiri Luda dí tó legū m̄ro, akūs̄ gbēke kun à bura zī kero.

6 Suka mé àdi kpá andunia gūn, akū àdi m̄tɔ pisi zītea pínki.

7 Dikiri Luda gõgbē í kàsa kũ b̄sutitio, akū à ïa wèndide vù a yīn, akū gõgbē pìi ḡs̄ gbē b̄ne ũ.

8 Dikiri Luda swadakoo kèke ifāboki kpa gu kũ òdi pi Edeni, akū à gõgbē kũ à kèe pìi dà gwe.

9 Dikiri Luda tò lí buri s̄inda pínki b̄te zīte. Lí pìnɔ kè mana, akūs̄ n̄ né blena nna. Lí wèndide kù dākoo pìi dagura. Lí kũ àdi d̄na mana kũ a vānio iñne kù gwe d̄.

10 Swa kù Edeni àdigõ m̄tɔ pisi dākoo p̄ia. Bona gwe à ɔne kè siik̄s̄.

11 A káaku tón Pis̄, àkū mé à lika Avila b̄suui pínki. Wura kù b̄suu p̄i gūn,

12 wuraa p̄i mana. Gbè b̄εεdenɔn kù gwe d̄.

13 Swa p̄i ɔne plade tón Gīs̄, à lika Kusu b̄suui pínki.

14 A ɔne aak̄de tón Tigiri, a d̄r̄ɔ t̄a Asiria b̄su ifāboki kpa. Swa p̄i ɔne siik̄de tón Yuflat̄i.

15 Dikiri Luda gõgbē p̄i d̄te Edeni dākoo p̄i gūn de àgõ a zī ke àgõ gwa.

16 Akū à yā d̄tene à p̄i: Ìni f̄s̄ n̄ dākoo p̄i lí néno ble pínki,

17 ama ñsun lí kũ àdi d̄na mana kũ a vānio iñne né blero. Tó n blè, ïni game.

18 Dikiri Luda pì: Gõgbē kunna ado manaro. Mani kp̄anyīri kenε a gbēndo ũ.

19 Akū Dikiri Luda b̄suu s̄è à nòbɔnɔ k̄eo pínki kũ bānɔ pínki, akū à sù kũn̄wo gõgbē p̄i k̄inaa de à e deran ani tó kp̄áñne n̄a. Tó kũ gõgbē p̄i kpà pó wèndide p̄inɔne pínki ḡs̄ n̄ tó ũ.

20 Gõgbē p̄i tó kpà be pókādenɔne pínki kũ bānɔ kũ nòbɔsēntenɔ pínki, ama adi kp̄anyīri e n̄ té a gbēndo ũro.

21 Akū Dikiri Luda i z̄k̄ɔ dà gõgbē p̄ila. Kũ àten i o, akū à a gb̄anterewa m̄en do bò, akū à a m̄ebaasi t̄ata a gb̄en.

22 Akū à gõgbē gb̄anterewa kũ à bòo p̄i l̄ite nɔgbē ũ, akū à ḡε k̄ao a k̄inaa.

23 Akū gōgbē pìi pì:
Adikīna wá bò ma wá gūmme,
a mè sō à bò ma mèe gūmme.
Oni a sísi nōgbē,
kū Luda a bò gōgbē gūn yāi.

24 A yā mé à tò gōgbē dì bo a de kū a dao bea, àdi nakōa kū a nanɔ̀ ò gō mè do ũ.

25 Gōgbē kū a nanɔ̀ kú pótompo n̄ pla n̄ pínki, wé'i sō àdi n̄ kūro.

3

Bisāsiri kēkōana kū Ludao

1 Mlè mé à manafiki vī de pó kū Dikiri Luda kènɔ̀la pínki, akū à nōgbē là à pì:
Luda pì àsun dākoo pì lí ke né blenloo?

2 Akū nōgbē wè mlèè piia à pì: Óni f̄ ò dākoo pì líne ble,

3 ama lí kū à kú dākoo pìi guragura, Luda pì òsun a né blero òsun ɔ̀ naa sero,
de òsun garo yāi.

4 Akū mlèè pìne: Áni garo fá!

5 Zaakū Luda dō tó a blè, á wé ni kē áni gō lán a bà, áni gō a mana dō kū a vānio.

6 Kū nōgbē è lí pì né mana, akūsō a blena nigō nna ani tó gbē wé kē, akū à a
né kè à blè. À kpà a zāa dɔ̀, akū à blè se.

7 N̄ pla n̄ pínki n̄ wé kè, akū ò dō sà kū ò kun pótompo. Akū ò gboroda lá nàbi
ò yīnma.

8 Kū gōgbē kū a nanɔ̀ Dikiri Luda kīni mà àten kure dākoo pìi gūn ɔ̀kosi, akū
ò ùtene dākoo pì lán.

9 Akū Dikiri Luda lé zù gōgbēi à pì: N̄ kú mámeɛ?

10 À wèa à pì: Kū ma n̄ kīni mà, akū vīna ma kū kú má kun pótompo yāi, akū
ma ute.

11 Akū Dikiri Luda a là à pì: Dí mé à ònne n̄ kun pótompoo? Lí kū ma ginne ò
a né ble, n̄ blèn yá?

12 À wèa à pì: Nōgbē kū n̄ kpàma àgō kú kūmao mé à lí pì né kpàma ma blè.

13 Akū Dikiri Luda nōgbē là à pì: Bóyāi n̄ kè lee? À wèa à pì: Mlè mé à ma kēke,
akū ma blè.

14 Akū Dikiri Luda pì mlèene:

Kū n̄ kè le, ìnigō láaribona pó ũ
de be pókādeno kū n̄bɔ̀sēntenɔ̀la pínki,
ìnigō taa o n̄ kùua,
bùsutitin ìnigō ble ari n̄ wēndi lén.

15 Mani ibere da mɔ̀kōn kū nōgbēo dagura,
n buri kū a burio dagura.

A buri ni n̄ mì wí,
ìni a gbátoki kīna.

16 Akū à pì nōgbēne:
Mani n̄ n̄sinaa wari karanne,
ìnigō né i kū wāwāo.
N zā ni nigō kúmmame,
anigō kí ble n̄ musu.

17 Akū à pì gōgbēne:
Lákū n̄ n̄ nanɔ̀ yā mà nà,
lí kū ma ginne ò a né ble n̄ blè,
ma láari bò zītea n̄ yāi,

osi kũ osioon ñinigõ póbble en
ari n wèndi lén.

¹⁸ Ani lènõ kũ lá ukádenõ butenne,
gbasa ñ burapõõ ble.

¹⁹ Ísimmawaranaa gũnn ñni póbble en
ari ñ era ñ gẽo bũsun,
zaakũ gwen ma n bon.

Bũsutitime n ũ,
ñni era ñ gõ bũsutiti pìi ũme.

²⁰ Adamu tó kpà a nanõne Awau, zaakũ gbẽ pínki daimẽ.

²¹ Dikiri Luda bára uta kè Adamunẽ kũ a nanõ, akũ à dàinne.

²² Akũ à pì: Bisásiri a mana kũ a vānio dõ sà, à gò lán ó bà. Óni gíne à lí
wèndide né kè à ble de àsungõ kun gõõ sīnda pínkiro yāi.

²³ Akũ Dikiri Luda pèa à a bò Eḍeni dàkoo pìi gũn. Akũ Adamu gèe à zĩte kũ
Luda a bòn zĩ ke.

²⁴ Kũ Dikiri Luda pèa, akũ à kerubunõ kàte Eḍeni dàko ifāboki kpa, de ògõ lí
wèndide zé dàkpā kũ fēneda kũ àten té ke àten liteliteo.

4

Kainu kũ Habilao

¹ Adamu a nanõ Awau dõ nõgbẽ ũ, akũ à nòõ sì à Kainu ì. Akũ à pì: Ma gõgbẽ
ì kũ Dikiri gbānao.

² Akũ à a dakũna Habila ì dõ. Habila kè sādāri ũ, Kainu sõ à kè búbari ũ.

³ Zīkea Kainu sù kũ a burapõõ gba ũ Dikirine.

⁴ Habila sõ à sù kũ a sãne káaku mēkpanaao. Habila yā kà Dikirigu, akũ à a
gba sì.

⁵ Kainu sõ a yā dí ke Dikirinero, akũ adi a gba síro. Akũ Kainu pò fè
manamana a ānn sīsì.

⁶ Akũ Dikiri pì Kainunẽ: Bóyāi n pò fèe? À kè dera n ānn yàkaa?

⁷ Tó n yā mana kè, mani n síroo? Tó ñdi yā mana ke sōro, durunna natenne
n kpélelea. N ni tēni a de, séde ñ zĩ blea.

⁸ Akũ Kainu pì a dakũna Habilanẽ: Ò gé sēn. Kũ ò kà gwe, akũ à fùte a
dakũnai à a dè.

⁹ Dikiri Kainu là à pì: Mán n dakũna Habila kunn? À wèa à pì: Má dōro. Ma
dakũna dākpāriin ma ũ yá?

¹⁰ Akũ Dikiri pì: Bón n kèe? N dakũna aru ten lé zumai zaa zĩte gũn mà ze
kāao.

¹¹ Tera sà ñinigõ láari pò ũme, ñinigõ zā kũ zĩte kũ à n dakũna aru m̀i n õõ.

¹² Tó n bú bà, zĩte ni kararo. Ñinigõ sōsō gu kũ guo ñgõ likara andunia gũn.

¹³ Akũ Kainu pì Dikirine: Wari bire gbāna demala, mani fōro.

¹⁴ Nten péma zĩte la gbāramẽ sà. Mani kēkōa kũnwo sà. Manigõ sōsō gu kũ
guo màgõ likara andunia gũn, gbẽ kũ à kpākũn kũmao ni ma de.

¹⁵ Akũ Dikiri pìnẽ: Lenlo! Tó gbẽ n de, oni mōra káa gēn supplamẽ. Akũ Dikiri
wānzān ke kè Kainua, de gbẽ kũ à kpākũn kāao sún a dero yāi.

¹⁶ Akũ Kainu dà zén à kè Dikiria. À gèe à vùte Nõdu bũsun Eḍeni ifāboki kpa.

¹⁷ Kainu wùte kũ a nanõ, akũ à nòõ sì à Enõku ì. A gbera Kainu wēte kàte,
akũ à a né pì tó kpà wēte pìnẽ.

¹⁸ Enõku Irada ì, Irada Meuyaeli ì, Meuyaeli Metusaeli ì, Metusaeli Lameki ì.

¹⁹ Lameki nõ sè mèn pla, a do tón Ada, a do Zila.

²⁰ Ada Yabala ì. Àkũme pódāri kũ òdigõ kú bizakuta gũnnõ dizi káaku ũ.

21 A dakūna tón Yubala. Àkūme mɔɔlerino kū úraperino dizi káaku ũ.

22 Zila sɔ, akū mé à Tubala Kainu ì. Siaame a ũ. Àdi pɔ pínki pi kū mɔsio kū mɔgotɛo. A dāre tón Naama.

23 Akū Lameki pì a nɔnɔne:

Ada kū Zilao, à ma yā ma,

ma nɔnɔ, à sã kpá ma yāi.

Gbēke ma kīna, akū ma a dè,

kefenna pì ma lemɛ, akū ma a wëndii bò.

24 Tó oni Kainu fīna bone gèn suppla,

makū Lameki ma pɔ sɔ,

gèn baaakɔ akuri awɛesupplame.

25 Adamu wùte kū a nanɔo dɔ, akū à négɔgbɛ ì. À tó kpàne Seti à pì, Luda a gba né pānde Habila kū Kainu a dè gēne ũme.

26 Seti sɔ à négɔgbɛ ì, akū à tó kpàne Enɔsu. Zaa zī birean ò nà Dikiri sísināaa.

5

Adamu burino

1 Adamu burino yān dí. Gɔɔ kū Luda bisāsirino kè, à n kè lán a bàme.

2 À n kè gɔgbɛ kū nɔgbɛo, akū à arubarikaa dāne. À tó kpàne bisāsiri.

3 Adamu wè basuddo akuride gūn à né ì a taka ũ à bòkɔa kāao, akū à tó kpàne Seti.

4 Seti inaa gbera à kè wè wàa siikɔ à né pāndeno ì dɔ gɔgbɛno kū nɔgbɛno.

5 Kū à kà wè wàa siikɔ kpé basuddo akuri, akū à gà.

6 Seti wè basɔro awɛesɔrode gūn à Enɔsu ì.

7 A gbera à kè wè wàa siikɔ awɛesuppla à né pāndeno ì dɔ gɔgbɛno kū nɔgbɛno.

8 Kū à kà wè wàa siikɔ kpé basɔro akuri awɛepla, akū à gà.

9 Enɔsu wè basiikɔ akuride gūn à Kenana ì.

10 A gbera à kè wè wàa siikɔ kū gēroo à né pāndeno ì dɔ gɔgbɛno kū nɔgbɛno.

11 Kū à kà wè wàa siikɔ kpé basɔro awɛesɔro, akū à gà.

12 Kenana wè baaakɔ akuride gūn à Malaleli ì.

13 A gbera à kè wè wàa siikɔ kpé bupla à né pāndeno ì dɔ gɔgbɛno kū nɔgbɛno.

14 Kū à kà wè wàa siikɔ kpé basɔro akuri, akū à gà.

15 Malaleli wè baaakɔ awɛesɔrode gūn à Yaredi ì.

16 A gbera à kè wè wàa siikɔ kū mèn baraakuri à né pāndeno ì dɔ gɔgbɛno kū nɔgbɛno.

17 Kū à kà wè wàa siikɔ kpé basɔro sɔrosari, akū à gà.

18 Yaredi wè basɔraakɔ awɛeplade gūn à Enɔku ì.

19 A gbera à kè wè wàa siikɔ à né pāndeno ì dɔ gɔgbɛno kū nɔgbɛno.

20 Kū à kà wè wàa siikɔ kpé basɔraakɔ awɛepla, akū à gà.

21 Enɔku wè baaakɔ awɛesɔrode gūn à Metusela ì.

22 A gbera à taa ò kū Ludao ari wè wàa do kpé basɔro à né pāndeno ì dɔ gɔgbɛno kū nɔgbɛno.

23 À kà wè wàa do kpé basɔraakɔ awɛesɔro.

24 À taa ò kū Ludao, akū ò kùrai, kū Luda a sè à bò kāao andunia gūn yāi.

25 Metusela wè bakendo awɛesupplade gūn à Lameki ì.

26 A gbera à kè wè wàa aakɔ kpé bakendo awɛepla à né pāndeno ì dɔ gɔgbɛno kū nɔgbɛno.

27 Kū à kà wè wàa siikō kpé basōraakō akuri donsari, akū à gà.

28 Lameki kè wè bakēndo awεεpla, akū à négōgbē ì.

29 À tó kpàne Nuhu à pì: Gbē bire mé ani ó laakari kpátewere zī gbāna kù óten ke yāi. Odì zī gbāna pì ke Dikiri láaribona zītea yāime.

30 Nuhu inaa gbera Lameki kè wè wàa aakō sōrosari à né pāndenō ì dō gōgbēnō kù nōgbēnō.

31 Kū à kà wè wàa aakō kpé basōraakō akuri awεεsuppla, akū à gà.

32 Kū Nuhu kà wè wàa pla kpé basōro, à Semu kù Hamuo kù Yafetio ì.

6

Bisāsirinō yakanaa

1 Kū bisāsirinō nà kena nà òten dagula òten nénōgbēnō ì,

2 akū Luda néno è bisāsiri nénōgbē pìnō mana, akū òteni ñ sé ñ poyeinaaa.

3 Akū Dikiri pì: Ma Nini nigō kú bisāsirinō gūn gōro sīnda pínkiro, zaakū mèbarademe. Ñ gōronō nigō wè basuddome.

4 Gbē gbànanōn kú andunia gūn gōro birea kù gōro bire gberao dō, gōro kù Luda né pìnō bisāsiri nénōgbēnō dō nōgbēnō ũ ò néno ì kúnwo. Ñ né pìnōme gōsa gbāna kù ñ tó bò zaa káakunō ũ.

5 Dikiri è kù bisāsirinō yā vāni kena dasi andunia gūn. Gōro sīnda pínki yā bēne laasunn òdigō lé ado,

6 akū a pō yàka bisāsiri kù à kè zīte yā musu. À laasun pānde lè,

7 akū à pì: Mani bisāsiri kù ma kè zīte wara, bisāsirinō kù nòbōnō kù pō kù òdi taa o kù kùao kù bānō, zaakū ma pō yàka ñ kena yā musu.

8 Ama Nuhu Dikiri pōnna lè.

Nuhu yā

9 Nuhu burinō yān dí. Nuhu bi gbē maname. Kū à kun, a mèn do mé à taari vīro à taa ò kù Luda.

10 Nuhu négōgbēnō ì gbēnōn aakō, Semu kù Hamuo kù Yafetio.

11 Luda è andunia gbēnō yàka ñ pínki, taarikena andunia pà.

12 Kù Luda andunia gwà, à è à yàka, zaakū gbē sīnda pínki zā zéa.

13 Akū Luda pì Nuhune: Mani gbē sīnda pínki kakate, kù ñ yāin taarikena dà anduniala. Mani ñ kakate lēle kù anduniaome.

14 Ñ gó'ite keke kù lí lèketeeo ñ kpénenō ke a gūn ñ òda maa a gūn kù a kpεo.

15 Ìni gó pì ke lán dí bà. A gbāna gāsákuru wàa do kpé basōro, a yàasa gāsákuru bupla akuri, a lei sō gāsákuru baraakuri.

16 Ñ gó pìi musu pápa, gbaso ñ guforo tó a dagura gwe gāsákuru do zaa a musu kpa. Ñ gbà da gó pì kpado ñ gó pì ke didikōana leu aakō.

17 Makū sō mani tó í da anduniala, de mà pō wèndide kù òdi wesa bono kakate ñ pínki. Pó kù ò kù andunia gūnnō ni gaga pínki.

18 Ama ma bàka nigō kù kúnwo. Ìni gē gó pìi gūn kù n négōgbēnō kù n nanō kù n néno nōnō.

19 Ìni pō wèndide pínki sé ñ gē kúnwo mèn plapla de onigō kun kù wèndiio.

20 Bā burinō kù nòbō burinō kù pō kù òdi taa o kù kùao burinō pínki oni su n kīnaa mèn plapla de ògō kun.

21 Ñ pōble kù òdi ble sīnda pínki séte ñ kakara á zàna ũ, ákōnō kù pō pìnō.

22 Akū Nuhu kè le à yā kù Luda òneε kè pínki.

7

Í dana anduniala

¹ Akū Dikiri pì Nuhune: Ì gē gó gūn kū n beden, zaakū məkōmme ma n e yānnade ū gbāragbēnó té.

² Ì nòbó kū à de sa'opó ūnó sé Ì gē kúnwo da kū a sàao mèn supplapla, Ì nòbó kū òdi sa ooronó sé mèn plapla da kū a sàao.

³ Ì bānó sé Ì gē kúnwo dó da kū a sàao mèn supplapla de Ì burinó gō kú andunia gu sīnda pínkia.

⁴ Zaakū goro suppla gbera mani tó legū ma zīte ari goro bupla fānantē kū gwāanio, de mà pó wèndide kū ma kènó wara zīte pínki.

⁵ Nuhu yā kū Dikiri òneε kè pínki.

⁶ Goro kū í dà anduniala, Nuhu kun wè wàa aakōme.

⁷ À gè gó'ite gūn kū a nénó kū a nanó kū a nénó nónó de ò bo í pì yān.

⁸ Akū nòbó kū ò de sa'opó ūnó kū nòbó kū òdi sa ooronó kū bānó kū pó kū òdi táa o kú kùaonó

⁹ sù Nuhu kīnaa gó gūn mèn plapla da kū a sàao lākū Luda òneε nà.

¹⁰ Goro suppla gbera í da pì dà anduniala.

¹¹ Nuhu wè wàa aakōde gūn a mō plade goro gēro awεεplade zī, akū í kú à kú zīte gbárunó pūtā pínki, akū ludambe guforonó f̄.

¹² Legū mà ari goro bupla fānantē kū gwāanio.

¹³ Goro birea Nuhu gè gó gūn kū a nénó Semu kū Hamuo kū Yafetio kū api nanó kū a nénó nónó gbēnón aakō,

¹⁴ kú nòbósēntenó pínki Ì buria kú be pókādenó pínki Ì buria kú pó kú òdi táa o kú kùaonó pínki Ì buria kú pó vurananó pínki Ì buria, bānó kú pó dèmbereḏenó pínki.

¹⁵ Pó kú òdi wesa bonó sù Nuhu kīnaa gó gūn buri kú burio mèn plapla.

¹⁶ Pó wèndidenó buri pínki gè da kú a sàao lākū Luda dītenε nà. Akū Dikiri gbà tàtāñle.

¹⁷ Legū mà ari goro bupla. Kū í ten kara, akū à gó pì sè zītela.

¹⁸ Í fūte à kàra manamana à dà zītela, akū gó pì fù íla.

¹⁹ Í kàra à dà zītela láí, à dà kpi lei kú ò kú andunia gūnnóla míómio.

²⁰ Í fūte à dà kpi pínóla ari gāsākuru gēro.

²¹ Pó wèndide kú òdi táa o zītenó gāga pínki, bānó kú be pókādenó kú nòbósēntenó kú pó kú òdi táa o kú kùaonó kú bisāsirinó Ì pínki.

²² Pó kú òdi wesa bo kú ò kú sīsīanó gāga pínki.

²³ Luda pó wèndide kú ò kú sīsīanó kàkate pínki. À bisāsirinó kú nòbónó kú pó kú òdi táa o kú kùaonó kú bānó kàkate andunia gūn. Nuhu mé à bò ado kú pó kú ò kú kāao gó gūnnó.

²⁴ Akū í gè da anduniala ari goro basuppla akuri.

8

Í gona anduniala

¹ Nuhu kú nòbósēntenó kú be pókāde kú ò kú kāao gó gūnnó pínki yā dè Ludan. Kū à Ìa gbàre zītea, akū í nà babanaaa.

² Í kú ò kú zīte gbárunó kú ludambe guforonó tàta, akū legū kè.

³ Í pì ten baba busebuse àten lago ari goro basuppla akuri.

⁴ A mō supplade goro gēro awεεplade zī gó pì dī kpi kú òdi pì Ararataa.

⁵ Í pì ten lago ari mɔ kuride gūn. Mɔ kuride pì gɔɔ káaku zĩ kpinò mìsɔntenɔ̀ bòbo.

⁶ Gɔɔ bupla gbera Nuhu gó wondo kū à bòn yā wè,

⁷ akū à káakāanna gbàɛ. Àten vura àten gé àten su ari í bàba zĩtea.

⁸ À potēne gbàɛ dɔ de à le à dǔ tó í làgo zĩtea.

⁹ Kū potēne dí diki lero, akū a èra à sù Nuhu kīnaa gó gūn, zaakū í da anduniala pínkime. Nuhu ɔ̀ bò à a kù à gèò gó gūn.

¹⁰ À kámma bò ari gɔɔ suppla, akū à èra à potēne gbàɛ dɔ.

¹¹ Potēne pì èra à sù à kīnaa ɔ̀kosi à kù lá kè à kpá a léi. Akū Nuhu dǔ kū í làgo zĩtea.

¹² À kámma bò gɔɔ suppla dɔ, akū à èra à potēne pì gbàɛ, adi era à sù a kīnaa doro.

¹³ Nuhu wè wàa aakɔ̀ awɛɛdode gūn a mɔ káaku gɔɔ káaku zĩ, í bàba zĩtea, akū à gó pì musu gò. Kū à gu gwà, à è í làka zĩtea.

¹⁴ A mɔ plade gɔɔ baraasɔ̀ro awɛɛplade zĩ í bàba zĩtea.

¹⁵ Akū Luda yā ò Nuhune à pì:

¹⁶ Ñ bo gó gūn kū n nanɔ̀ kū n négɔ̀gbɛnɔ̀ kū n nɔ̀nɔ̀.

¹⁷ Ñ pɔ̀ wèndide kū ò kú kúnwonɔ̀ bɔte pínki, bānɔ̀ kū nòbɔ̀nɔ̀ kū pɔ̀ kū òdi taa o kú kùaonɔ̀ pínki, de ò fákɔ̀a zĩte ògɔ̀ né i ògɔ̀ kara andunia gūn.

¹⁸ Akū Nuhu bò kū a nénɔ̀ kū a nanɔ̀ kū a né pìnɔ̀ nɔ̀nɔ̀.

¹⁹ Nòbɔ̀nɔ̀ pínki kū pɔ̀ kū òdi taa o kú kùaonɔ̀ pínki kū bānɔ̀ pínki kū pɔ̀ kū òdi taa o zĩtenɔ̀ pínki bòte gó gūn buri kū burio.

²⁰ Akū Nuhu Dikiri gbagbaki bò. À nòbɔ̀ kū bā kū òdi sa oonɔ̀ kù, akū à sa'opo kù òdi ká tén à té kù òa.

²¹ Kū Dikiri a gbĩ mà, à kènɛ nna, akū à laasun lè à pì: Mani era mà láari bo zĩtea bisāsiri yāi doro, zaakū bisāsiri laasun ògɔ̀ vāni zaa a kefennakegɔ̀ɔame. Mani era mà pɔ̀ wèndidenɔ̀ kakate lākū ma kè nà doro.

²² Ari andunia gé àgɔ̀ kunwo pótɔ̀na kū pókɛkenaao, ïa kū guwānao, bunsire kù sakareo, fānantē kù gwāanio, n̄ ke ni lākaro.

9

Luda bàka kunna kù Nuhuo

¹ Akū Luda arubarikaa dà Nuhugu kù a nénɔ̀ à pìr̄ne: Àgɔ̀ né i àgɔ̀ kara à andunia pa.

² Nòbɔ̀nɔ̀ kū bānɔ̀ kū pɔ̀ kū òdi taa o kú kùaonɔ̀ kù kpònɔ̀ nigɔ̀ á vīna vī pínki. Ma n̄ nááre á ɔ̄.

³ Pɔ̀ kū òdi taa onɔ̀ pínki nigɔ̀ de á pòble ũ. Ma n̄ kpááwa pínki lākū ma pòble kù òdi bute zĩteanɔ̀ kpàáwa nà yā.

⁴ Ama àsun nòbɔ̀ kū odi a kùtu kpáro sóro, zaakū a arume a wèndi ũ.

⁵ Mani á aru kù à de á wèndi ũ fīna boáɛ. Tó nòbɔ̀ gbē dè ke tó gbē a gbēdake dè, mani a aru fīna bonɛ. Mani fīna bo gbē kù à a gbēdake dèea.

⁶ Tó gbē a gbēdake dè, oni a de, zaakū ma bisāsiri kè ma taka ũme.

⁷ Àgɔ̀ né i àgɔ̀ kara, à da anduniala àgɔ̀ ke dasi.

⁸ Luda pì Nuhune kù a nénɔ̀ dɔ:

⁹ Ma bàka nigɔ̀ kú kááo kù á burinɔ̀

¹⁰ kù pɔ̀ wèndide kù ò kú kááo kù ò bò gó gūnnɔ̀ pínki, bānɔ̀ kù be pókādénɔ̀ kù nòbɔ̀sɛntenɔ̀ kù pɔ̀ kū ò kú zĩteanɔ̀ pínki.

¹¹ Ma bàka nigɔ̀ kú kááo. Mani í da anduniala mà pɔ̀ wèndidenɔ̀ kakate pínki doro. Í ni da anduniala à a kakate doro.

12 Akū Luda èra à pì: Ma bàka nigõ kú kãáo kú pò wèndide kú ò kú kãáono ari gɔɔ sɪnda pínkime. A sèedaan dí.

13 Mani ludambefēneda bo legūa ma bàka kunna kú anduniao sèeda ũ.

14 Tó ma tò legū sisi ludambefēneda bòa,

15 lákū ma bàka kú kãáo nà kú pò wèndide buri sɪnda pínkio, a yā ni ðomagu. Mani tó í da anduniala à pò wèndide kakate pínki doro.

16 Tó ma ludambefēneda è legūa, ma bàka kunna kú pò wèndide buri sɪnda pínkio ari gɔɔ sɪnda pínki yā ni ðomagu.

17 Akū Luda pì Nuhune: Ma bàka kunna kú pò wèndide kú ò kú andunia gūnno pínki sèedaan gwe.

Nuhu nénɔ

18 Nuhu né kú ò bôte gó gūnno tón dí: Semu, Hamu, Yafeti. Hamume Kanaa de ũ.

19 Nuhu nénɔn gwe gbēnɔn aakõ. N burinɔ mé ò dàgula andunia gūn pínki.

20 Nuhu bi búbariime, akū à geepi líkpe bà.

21 Kū à sèwē mì à kà, akū a wutena pótompo a kpén.

22 Kū Kanaa de Hamu a de pótompo è, à bò à gèe à ò Semune kú Yafetio.

23 Akū Semu kú Yafetio uta zõkõ sè ò dì n gāaa n pla ò taa ò kú kpeo. N are ðona gu pāndea de òsun n de pótompo ero yāi, ò gèe ò kú n de pótompola.

24 Kū wē wère Nuhua à vù, à mà lákū a né kpede kèare nà,

25 akū à pì:

Kanaa nigõ láari pò ũme,
àkū mé anigõ a gbēnɔ zò kpede ũ.

26 Akū à pì:

Arubarikademε Dikiri, Semu Luda ũ,
Kanaa nigõ de Semu zò ũ.

27 Luda karana ke Yafetine,
a burinɔ n baka le Semu burinɔ arubarikaa gūn,
Kanaa nigõ de Yafeti zò ũ.

28 Í dana anduniala gbera Nuhu kè wè wàa do kpé basuppla akuri.

29 À kè wè wàa siikõ kpé basuppla akuri, akū à gà.

10

Nuhu burinɔ

1 Nuhu négõgbēnɔ Semu kú Hamuo kú Yafetio kú n négõgbē kú ò ò í dana anduniala gberanɔ yān dí.

2 Yafeti négõgbēnɔ tón dí: Goma, Magɔgu, Midiã, Girisi, Tubala, Meseke kú Tirasao.

3 Goma négõgbēnɔ tón dí: Asakenaza, Rifa, Tɔgama.

4 Girisi négõgbēnɔ tón dí: Elisa, Tasisi, Sipiru, Rodanimu.

5 Buri pìnɔ mé ò dàgula ísira gerēi, ò kõ kpàatete bùsu kú bùsuo buri kú burio danedanε, baadi kú a buriyāo.

6 Hamu négõgbēnɔ tón dí: Etiopia, Misila, Libia kú Kanaao.

7 Etiopia négõgbēnɔ tón dí: Seba, Avila, Sabata, Raama kú Sabatekao. Raama négõgbēnɔme Seba kú Dedāo ũ.

8 Nimlɔdu bi Etiopia burime ðo. Akūme andunia gbānazõkõde tóde káaku ũ.

9 Tofe sàame Dikiri kīnaa. A yā mé à tò òdi pi: Lákū Nimlɔdu de tofe sà ũ Dikiri kīnaa nà.

10 Babilɔnia bùsu kú à kí blèa káaku wéranɔme Babeli kú Erekió kú Akadao kú Kalanɔ ũ.

11 Bona gwe à gèe Asiria bùsun, akū à Nineva kàte kú Reobo'irio kú Kalao

- 12 kũ Resē kũ à kũ Nineva dagura kũ Kalao. Ninevame wéra zókõ ũ.
 13 Misila burinon dí: Ludunɔ, Anamunɔ, Leabanɔ, Nafatunɔ,
 14 Patarusinɔ, Kasalunɔ kũ Kereti kũ Filisitininɔ bòn n̄ gūnnɔ.
 15 Kanaa daudu Sidõ burinon dí: Itinɔ,
 16 Yebusinɔ, Amarinɔ, Gigasinɔ,
 17 Ivinɔ, Akinɔ, Sininɔ,
 18 Avadanɔ, Zemarínɔ kũ Amatanɔ. Kanaa pínɔ dàgula kpekpe.
 19 N̄ b̄usu lézekin dí. Bona zaa Sidõ gena Gera kũ à kũ Gaza sare ari Sɔdɔmu
 kũ Gɔmɔrao kũ Adamao kũ Zeboimu kũ à kũ Lasa sareo.
 20 Hamu négõgb̄enon gwe buri kũ burio b̄usu kũ b̄usuuo danedan̄e, baadi kũ
 a buriyão.
 21 Yafeti dakūna Semu buri kè dɔ. Àkūme Eberunɔ dizi káaku ũ.
 22 Semu négõgb̄enɔ tón dí: Elamu, Asiria, Apasada, Ludu kũ Aramuo.
 23 Aramu négõgb̄enɔ tón dí: Uzu, Hulu, Geta kũ Mesekio.
 24 Apasada mé à Sela ì, akū Sela Eberu ì.
 25 Eberu négõgb̄enɔ ì gb̄enon pla. A do tón Pelagi, zaakū a gɔron ò kèkõa
 andunia gūn. A dakūna tón Yókotã.
 26 Yókotã négõgb̄enɔ tón dí: Alamɔdada, Sefi, Azamave, Yera,
 27 Adoramu, Uzala, Dikala,
 28 Obala, Abimaeli, Seba,
 29 Ofi, Avila kũ Yobabuo. Yókotã négõgb̄enon gwe pínki.
 30 Bona Mesa gena Sefa kũ kpi kũ ò kũ ifáboki kpanɔ, àkūme n̄ b̄usu ũ.
 31 Semu négõgb̄enon gwe pínki buri kũ burio b̄usu kũ b̄usuuo danedan̄e, baadi
 kũ a buriyão.
 32 Nuhu négõgb̄enɔ burinon gwe danedan̄e b̄usu kũ b̄usuuo. N̄ kīnaan
 andunia buri s̄inda pínki bòn ò dàgula í dana anduniala gbera.

11

Babeli kp̄edidik̄sanaa

- 1 Andunia gūn yã pínki buri m̄en dome, yã dok̄onon òdi o.
 2 Lákū gb̄enɔ ten s̄os̄s̄ ifáboki kpa nà, kũ ò kà Babilonia b̄usu gusaran, akū ò
 v̄ute gwe.
 3 Ò pik̄on̄e: Ò gé ò kúnku bo ò kp̄áta manamana. Kúnkume n̄ gb̄è ũ, òdaame n̄
 simiti ũ.
 4 Akū ò pì: Ò wéra káte ò kp̄edidik̄sana bo a m̄is̄onte z̄õ ludambea. Ò ó z̄ida tó
 bo de òsunḡõ fák̄sana dodo andunia gūnlo yã.
 5 Akū Dikiri k̄ipa à wéra p̄i gwà kũ kp̄é lei kũ bis̄asirinɔ b̄oo.
 6 Akū à p̄i: N̄ pínki n̄ buri dok̄onome, yã dok̄onon òdi o, akū yã kũ òten boon
 dí yá? Yã kũ ò a laasun lè tera sà oni keme, p̄oke ni kp̄áine a kenaa gūn doro.
 7 Ò kipa ò gé gwe ò n̄ yã yákateine de òsun k̄õ yã ma doro.
 8 Akū Dikiri n̄ fák̄sa gwe dodo andunia gūn pínki, akū ò n̄ wéra katēnaa tò.
 9 A yã mé à tò, ò tó kp̄a w̄ete piine Babeli, zaakū gwen Dikiri tò andunia buri
 s̄inda pínki yã bòn. Zaa gwen à n̄ fák̄sa andunia gūn pínki.

Semu kũ Terao burinɔ

- 10 Semu burinɔ yã dí. Semu w̄è bas̄ɔrode gūn à Apasada ì ídana anduniala
 gbera w̄è pla.
 11 A gbera à kè w̄è w̄àa pla kp̄é bas̄ɔro à né p̄andenɔ ì dɔ ḡõgb̄enɔ kũ n̄õgb̄enɔ.
 12 Apasada w̄è baraakuri aw̄es̄ɔrode gūn à Sela ì.
 13 A gbera à kè w̄è w̄àa pla kũ aak̄õ à né p̄andenɔ ì dɔ ḡõgb̄enɔ kũ n̄õgb̄enɔ.
 14 Sela w̄è baraakuride gūn à Eberu ì.

- 15 A gbera à kè wè wàa pla kũ aakõo à né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbẽnɔ̀ kũ nɔ̀gbẽnɔ̀.
- 16 Eberu wè baraakuri awɛɛsiikõde gũn à Pɛlɛgi ì.
- 17 A gbera à kè wè wàa pla kũ baraakurio à né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbẽnɔ̀ kũ nɔ̀gbẽnɔ̀.
- 18 Pɛlɛgi wè baraakuride gũn à Rɛu ì.
- 19 A gbera à kè wè wàa do awɛɛkẽndo à né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbẽnɔ̀ kũ nɔ̀gbẽnɔ̀.
- 20 Rɛu wè baraakuri awɛɛplade gũn à Serugu ì.
- 21 A gbera à kè wè wàa do awɛɛsuppla à né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbẽnɔ̀ kũ nɔ̀gbẽnɔ̀.
- 22 Serugu wè baraakuride gũn à Nao ì.
- 23 A gbera à kè wè wàa do à né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbẽnɔ̀ kũ nɔ̀gbẽnɔ̀.
- 24 Nao wè baraakuri donsaride gũn à Tera ì.
- 25 A gbera à kè wè basuddo donsari à né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbẽnɔ̀ kũ nɔ̀gbẽnɔ̀.
- 26 Tera kè wè baaakõ akuri, akũ à Abramũ kũ Nao kũ Aranao ì.
- 27 Tera burinɔ̀ yãn dí. Tera Abramũ kũ Nao kũ Aranao ì, akũ Arana Lutũ ì.
- 28 Arana gà a de Tera wára zaa Urume Kaladia bũsun, gu kũ ò a ìn.
- 29 Abramũ kũ Nao nɔ̀ sè. Abramũ nanɔ̀ tɔ̀n Sarai, Nao nanɔ̀ sɔ̀ tɔ̀n Milika, Arana né. Arana pì mé à Isika ì dɔ̀.
- 30 Sarai sɔ̀ paramɛ, adi né iro.
- 31 Akũ Tera a né Abramũ kũ a daikore Lutuo kũ Abramũ nanɔ̀ Saraio sè bona Uru, Kaladia bũsun, òten gé Kanaanɔ̀ bũsun. Kũ ò kà Arana, ò vùte gwe.
- 32 Tera wè wàa do awɛɛsɔ̀rode gũnn à gà zaa Arana.

12

Dikiri ona Abramunɛ à bo a bũsun

- 1 Dikiri pì Abramunɛ:
- N̄ bo n bũsun n danɛnɔ̀ té n de bea,
 ñ tá bũsu kũ mani mɔ̀nnɛn.
- 2 Mani tó n buri ke dasi,
 mani arubarika dangũ mà n tó bo,
 n kĩnaan onigõ arubarika len.
- 3 Mani arubarika da gbẽ kũ oni sa mana onnɛnɔ̀n,
 mani gbẽ kũ oni sa v̄ani onnɛnɔ̀ ká.
 Andunia buri s̄inda p̄inki ni arubarika le n ḡai.
- 4 Akũ Abramũ dà zén lákũ Dikiri òne nà. Lutũ ḡɛ k̄ao. A wè baaakõ akuri awɛɛsɔ̀rode gũn à bò Arana
- 5 kũ a nanɔ̀ Saraio kũ a v̄ini né Lutuo kũ ñ aruzekɛ kũ ò v̄inɔ̀ kũ gbẽ kũ ò sè gwenɔ̀. Len ò bò Arana le ò dà Kanaa zén. Kũ ò kà gwe,
- 6 akũ ò ḡɛte bũsũ p̄in ari ò kà M̄ore gbiri lí k̄inaa Sekemu. Kanaanɔ̀n kú bũsũ p̄in ḡorɔ̀ b̄irea.
- 7 Akũ Dikiri bò à sù Abramũ à p̄i: Mani bũsu dí kpá n burinɔ̀amɛ. Akũ à Dikiri gbagbaki bò gwe.
- 8 Kũ à fùte gwe, à m̄i pè kpi kũ ò kú Beteli if̄aboki kpanɔ̀a, akũ à bũraa kàte gwe, Beteli kú if̄aletɛ kpa, Ai kú if̄aboki kpa. À Dikiri gbagbaki bò gwe dɔ̀, akũ à a s̄isi.
- 9 Akũ à dà zén dɔ̀ à m̄i pè Negɛvia.
- 10 Kũ nàa kà bũsũ p̄in, akũ Abramũ ḡɛ ḡorɔ̀ pla ke Misila, zaakũ nàa p̄i ḡɛ ɔ̀la.
- 11 Kũ à kà k̄ani kũ Misilao, à p̄i a nanɔ̀nɛ: Má d̄s nɔ̀ manamɛ n ũ.
- 12 Tó Misilanɔ̀ n e, oni p̄i ma nanɔ̀mɛ n ũ, oni ma de oni n tó.

¹³ Ñ piñne ma dāremε n ũ de ò ma sí ɔplapla n yāi. Lákū ĩni ma mì sí nà n gwe.

¹⁴ Kū ò kà Misila, Misilano è nɔgbē pì mana gè.

¹⁵ Kū Misilano kína Firi'auna ìbano a è, ò a mana gògōne, akū ò a sè ò gè káao Firi'aunane a bea.

¹⁶ Akū à Abramū gwà manamana a yāi, à sãno kpàa kū zùnno kū zaakinno kū gōgbē zikerino kū nɔgbē zikerino kū lakuminno.

¹⁷ Akū Dikiri gyā pāsino kà Firi'aunagu kū a bedenno Abramū nanno pì yāi.

¹⁸ Akū Firi'auna Abramū sìsi à pine: Bó yā n kèmenε gwee? Bó yā mé à tò nídi omene kū n nanonloo?

¹⁹ À kè dera n pì n dāremε, akū ma a sè no ũu? N non di! Ñ n pó sé ñ táo.

²⁰ Firi'auna yā ò a gbēno Abramū yā musu, akū ò gèe ò zēne kū a nanno kū a aruzekeno pínki.

13

Abramu kēkōana kū Lutuo

¹ Akū Abramū bò Misila à sù Negēvi kū a nanno kū a aruzekeno pínki kū Lutuo.

² Abramū bi aruzekedeme, à pókādenno vī dasi kū andurufuuo kū wuraa.

³ Bona Negēvi à sōsō gu kū guo ari à gèe à kào Beteli, gu kū à bùraa kàten káaku Beteli dagura kū Aio,

⁴ gu kū à sa'oki bòn yā. Akū à Dikiri sìsi gwe.

⁵ Lutu digō té kū Abramūo lēle. À sãno kū zùnno kū bizakutano vī se.

⁶ Ñ pókādenno dasi, gu pì sè dí mómma ñ pínkiro. A yā mé à tò oni fō ògō kú gu dokōno lēle dorō.

⁷ Akū lékpakōa gè Abramū pódārinno kū Lutu pódārinno dagura. Zī kùaa sō Kanaanō kū Perizinno kú būsuu pìn.

⁸ Akū Abramū pì Lutunε: À mana lékpakōa gō kú ó daguraro, ke ma pódārinno kū n pódārinno dagura, zaakū danenno ó ũ.

⁹ Ñ būsū gwa da n are pínki. Ò kēkōa. Tó n ge ɔzei, mani gé ɔplai. Tó n ge ɔplaimε sō, mani gé ɔzei.

¹⁰ Kū Lutu gu gwà, à è Yoda guvute pínki mōto vī manamana. Ari Dikiri gō gé Sōdōmu kū Gōmōrao kakate, guvute pì de lán Dikiri swadakoo bà, lán Misila būsuu bà, ari à gèe pé Zoaa.

¹¹ Akū Lutu Yoda guvute sè pínki. Ò kēkōa, akū Lutu dà zén à tà ifāboki kpa.

¹² Abramū gō Kanaanō būsūn, Lutu sō à kú Yoda guvute wētēno dagura. À bùraa kàte Sōdōmu sare.

¹³ Sōdōmudenno sō ò vāni, durunnakeri sàno mε ñ ũ Dikiri kīnaa.

¹⁴ Lutu tanaa gbera Dikiri pì Abramunε: Gu kū ñ zén ñ wé sé ñ gūgbānduru kū gēno midōkio kū ifābokio kū ifāletεo gwa.

¹⁵ Zīte kū n è pínki, ma kpāmma, anigō de mōkōn kū n burinno pó ũ ari gōro sīnda pínki.

¹⁶ Mani tó n burinno ke dasi lán būsū'atē bà. Tó gbēke ni fō à būsū'atē naro, de ani fō à n burinno naro.

¹⁷ Ñ fute ñ gē būsū pìn ñ a gbāna kū a yàasao gwa, zaakū ma kpāmmane.

¹⁸ Abramū fute à gèe à vute Mamare gbiri lí kū ò kú Eblōnunno sare, akū à Dikiri gbagbaki bò gwe.

14

Lutu surabanaa

¹ Zìkea Babilonia bùsu kína Amarafeli kù Elasa bùsu kína Ariokio kù Elamu bùsu kína Kedolaomeo kù Goimu bùsu kína Tidalao

² ten zì ká kù Sodomu kína Berao kù Gomora kína Bisao kù Adama kína Sinabuo kù Zeboimu kína Semebao kù Bela kù òdi pi tera Zoa kínao.

³ Kína gbēnɔn sɔɔro pìnɔ kɔ kàkara n pínki Sidimu guvuten. Àkūme Sèbe Wiside ũ tera.

⁴ Wè kuri awεεpla dagura òdigɔ táfe bo Kedolaomane. A wè kuri awεε'aakɔde gūnn ò gì bonɛi.

⁵ A wè gēro donsaride gūnn Kedolaoma kù kína kù ò kú káaonɔ sù ò zìi blè Refaimunɔa zaa Asetero Kanaimu, ò zìi blè Zuzinɔa zaa Hamu, ò zìi blè Eminɔa zaa Save Kiriataimu,

⁶ ò zìi blè Orinɔa n kpi kù òdi pi Seia ari à gèe pé Eli Parana gbáranna.

⁷ Akū ò èra ò sù Emisipa. Àkū òdi pi tera Kadési. Ò zìi blè Amaleki bùsuua pínki kù Amori buri kù ò kú Azazɔ Tamanɔa dɔ.

⁸ Akū Sodomu kína kù Gomora kínao kù Adama kínao kù Zeboimu kínao kù Bela kù òdi pi tera Zoa kínao fùte ò gèe ò zì ká kúwo Sidimu guvuten.

⁹ Òten zì ká kù Elamu bùsu kínao kù Goimu bùsu kínao kù Babilonia bùsu kínao kù Elasa bùsu kínao. Kína gbēnɔn siikɔ pìnɔ ten zì ká kù kína gbēnɔn sɔɔronɔ.

¹⁰ Sidimu guvute òda wèe ví dasi. Kù Sodomu kína kù Gomora kínao ten bàa lé, akū ò sù a gūn, akū n gbē kparanɔ bàa lè ò gèe gusíiden.

¹¹ Zìblerinɔ Sodomu kù Gomora aruzekenɔ kù n póblenɔ sète pínki ò tàò.

¹² Goro kù Abramuné n Lutu kù Sodomu, akū ò a kù ò tà káa kù a aruzekenɔ.

¹³ Akū gbē kù à bò n ɔ gèe à ò Eberu buri Abramuné zaa Mamare gbiri líno sare. Mamare kù a dakūnanɔ Esekolu kù Anɛo bi Amori burinome, ò de kɔ gbē ũ kù Abramuo.

¹⁴ Kù Abramuné mà ò a dané kù ò tà káa, akū à a be zìkarinɔ sète gbēnɔn wàa do kpé basuddo plansari à pète kína pìnɔi, akū à n lé Dã.

¹⁵ Akū à a gbēnɔ kpàatete, akū ò sìnɔ gwāani. Ò zìi bléma ò pèmma ari Oba, Damasuku gugbānduru kpa.

¹⁶ À èra à sù kù aruzeke pìnɔ pínki kù a vīni né Lutuo kù a aruzekenɔ. À sù kù nɔgbēnɔ kù gbē pāndenɔ dɔ.

¹⁷ Kù Abramuné zìi blè Kedolaomaa kù kína kù ò kú káaonɔ àten su, akū Sodomu kína bò à dàale Save Guvute kù òdi pi tera Kína Guvuten.

¹⁸ Akū Salému kína Melekizedeki sù kù burodii kù sèwēo. Àpi bi Luda Musude gbàgbariime.

¹⁹ Akū à sa mana ò Abramuné à pì:
Luda Musude musu kù zīteo Kèri
arubarika da Abramun.

²⁰ Arubarikaden Luda Musude
kù à n ìberenɔ nānne n ɔ ũ.

Akū Abramuné aruzeke kù àten sunɔ pínki kuride kpàa.

²¹ Sodomu kína pì Abramuné: N ma gbēnɔ kpáma ògɔ aruzeke kúna n pò ũ.

²² Akū Abramuné pìne: Ma sù kù Dikiri Luda Musude musu kù zīteo Kèrii,

²³ mani n pòke séro, bee kyateyiba, de òsun pì n ma ke aruzekede ũro yāi.

²⁴ Mani pòke séro, sé pòble kù ma gbēnɔ blèe baasiro. Ama Anɛ kù Esekolu kù Mamare kù ò gèe kúmaonɔ, n tó ò n baka sé.

15

Luda bàka kunna kù Abramuo

¹ Abire gbera Dikiri yā ò Abramuné wégupu'ena gūn à pì:

Abramu! Ñsun vīna kero.
Makūme n sēgbako ũ,
n láada nigõ zõkõ manamana.

² Akū Abramu pì: Dikiri Luda, bón ñni ma gbaa? Má né vīro. Damasuku gbē Elieza mé anigõ de ma be túbibleri ũ.

³ Kū ñdi ma gba néro, ma be zīkeri pì mé anigõ de ma túbibleri ũ.

⁴ Akū Dikiri pìne: Àpi mé anigõ de n túbibleri ũro. Né kū ani bo n wóplen mé anigõ de n túbibleri ũ.

⁵ Akū à bò kãao bàai à pì: Ñ musu gwa ñ susunenõ naro, tó ñni fõ. Lemε n burinõ nigõ de le.

⁶ À Dikiri náani kè, akū Dikiri tò yã bò kãao nna a náani kū à kè yãi.

⁷ À pìne dõ: Dikirime ma ũ, makū mé ma n bo Uru, Kaladia būsun, de mà būsū díkīna kpámma yãi.

⁸ Akū Abramu pì: Dikiri Luda, deran manigõ dõ kū anigõ de ma pó ũu?

⁹ À wèa à pì: Ñ zùnunu wè aakõ sé kū blè wè aakõo kū sãkaro wè aakõo kū potēnetēnnao kū lukulukuuo.

¹⁰ Akū à pó pìnõ sè à sùo pínki à pàrapara à gògokõa, akū à kàte à ñ are dòdòkõa, ama adi bãnõ parapararo.

¹¹ Kū yumburukunõ sù ò dìdi nòbõõ pìnõa, akū Abramu pèñma.

¹² Kū ifantē ten gē kpén, i zõkõ Abramu kū, akū gusira zõkõ vīnade dàala.

¹³ Akū Dikiri pìne: Ñgõ dõ kū n burinõ nigõ nibõ ble būsū kū à de ñ pó ũro gūn, onigõ zò ble gwe, onigõ wé tãrma ari wè wàa pla.

¹⁴ Ama mani wari dõ buri kū òten zò bleñnea, n burinõ ni bõte kū aruzeke zõkõõo.

¹⁵ Mòkõn sõ, ñnigõ aafiame ari ñ gé zī kũo, gbasà ñ ká n dizinõla oni n vī.

¹⁶ N nasionõ mé oni era ò su la, zaakū Amõrinõ durunna dí papa kòro.

¹⁷ Kū ifantē gē kpén, gu sī, akū Abramu è kīni kū àten túsukpe bo kū sèteo ten gē nòbõ kū à pàrapara pìnõ dagura.

¹⁸ Zī birea Dikiri pì a bàka nigõ kú kū Abramuo à pì: Mani būsū díkīna kpá n burinõa zaa Misila būsū lézeki swai ari swada kū òdi pì Yuflati,

¹⁹ būsū kū Keninõn kun kū Kenizinõ kū Kadamõnunõ

²⁰ kū Itinõ kū Perizinõ kū Refaimunõ

²¹ kū Amõrinõ kū Kanaanõ kū Gigasinõ kū Yebusinõo.

16

Hazara kú a né Sumailao

¹ Abramu nanõ Sarai dí né iro. À nõgbē zīkeri vī Misila gbē ũ kū òdi pine Hazara.

² Akū Sarai pì Abramunε: Lákū Dikiri ma ke para ũ nà, ñ wúte kú ma zīkeriio. Ma sī kú mani néno le a gāi. Akū Abramu Sarai yã mà.

³ Abramu wè kuri kena Kanaanõ būsun gberan Sarai a zīkeri Hazara kpàa nõ ũ.

⁴ Abramu wúte kãao, akū à nõ sī. Kū à è á nõsinaa, à dõkè kú a dikiriio.

⁵ Akū Sarai pì Abramunε: Taari kú ò kèmenε gõ n yã ũmε. Ma a zīkerii kpàmma. Kū à è á nõsina, akū àdigõ dõke kũmao. Mòkõn kú makũo, Dikiri mé ani yã gõgõwεε.

⁶ Akū Abramu wèa à pì: N zīkeri kun n pó ũmε. Ñ kenε lákū ñ yei nà. Kū Sarai wari dõa, akū à bàa lènε.

⁷ Dikiri Malaika a è ísēbokia gbárannan, ísēboki pì kú Suru zé sareme.

⁸ Akū à a là à pì: Sarai zīkeri Hazara, n bo mámeε? Nten gé mámeε? Akū à wèa à pì: Maten bàa lé ma dikiri Sarainεmε.

- 9 Akū Dikiri Malaikaa pìne: Ñ era ñ tá n dikirii pì kīnaa ñgō mī natene.
- 10 Mani n buri kara ògō dasi,
oni fō ò ñ lé dōro.
- 11 Ñ ñòsina, ñni né i gōgbē ũ,
ñni tó kpáne Sumaila,
zaakū Dikiri n yā mà n wétamma gūn.
- 12 Anigō de lán zaakisēnte bà,
ani ibere sé kū gbē sīnda pínki,
gbē sīnda pínki ni ibere sé kāao se.
Anigō kú kō yān kū a gbēnoro.
- 13 Akū Hazara pì: Ma wé sī Luda kū àdi ma ele. Akū à tó kpà Dikiri kū à yā òneene Ludakūadima'e.
- 14 A yā mé à tò ò tó kpà lōgō pīne Ludabēnekūadima'e lōgō. À kú Kadesi kú Beredio dagurame.
- 15 Hazara négōgbē ì kū Abramuo, akū Abramuo tó kpáne Sumaila.
- 16 Goro kú Hazara Sumaila ì, Abramuo wè basiikō awēsuddome.

17

Tōzōyā

- 1 Kū Abramuo kà wè basoro donsari, Dikiri bò à sūa à pì: Luda Gbānasīndapinkiden ma ũ. Ñ taa o kūmao ñgō kun taari sari.
- 2 Ma bàka kunna kūnwo nigō gé, mani n buri karanne manamana.
- 3 Abramuo wùte a gbera Luda are, akū Luda pìne:
- 4 Lákū ma bàka kú kūnwo nà, ñni gō buri dasinō dizi ũ.
- 5 Onigō pinne Abramuo doro, sé Ibrahimī, zaakū mani n ke buri dasinō dizi ũ.
- 6 Mani tó n buri ke dasi, burinō kú kīnāo ni bo n kīnaa.
- 7 Ma bàka nigō kú kūnwo kú n burinō ari goro sīnda pínki. Manigō de n Luda ũ kú n burinō n gbera.
- 8 Mani Kanaano būsuo kú ñ kú a gūn nibō ũ kpamma pínki kú n burinō n gbera, de ògō vī goro sīnda pínki, manigō de ñ Luda ũ.
- 9 Luda era à pì Ibrahimīne: Mōkōn kú n burinō, àgō ma bàka kunna kāáo yā kūna ari á buria.
- 10 Ma bàka kuna kāáo yā kú anigō kūnan dí, mōkōn kú n burinō. Séde á gōgbē sīnda pínki tō zō.
- 11 À tō zō ma bàka kunna kāáo sèeda ũ.
- 12 Séde n buri négōgbēnō tō zō ñ goro soraakōde zī ari ñ buria, né kú ò ñ í n beanō kú zīkeri kú ò ñ lú buri pāndenānō ñ pínki.
- 13 Ò a ì n bean yá kesō ò a lù zīkeri ũn yá, sé à tō zō. Abire nigō de ma bàka kunna kāáo goro sīnda pínki sèeda ũ á mēea.
- 14 Oni gyoforo de bo a gbēnō té, zaakū gbē kú adi tō zōro yā kú ma dīteare kūnaro.
- 15 Akū Luda era à pì Ibrahimīne: Ñsun pì n nanone Sarai doro, ñgō pine Sara sà.
- 16 Mani arubarika dan mà tó à né i gōgbē ũ, ani gō burinō dai ũ, būsuo kīnāo ni bo a kīnaa.
- 17 Akū Ibrahimī wùte a nēsele kutena Luda are à yāa dō à pì a nēsee gūn: Gbē kú à kà wè basoro ni né i yá? Lákū Sara kà wè basiikō akuri nà, ani né i yá?
- 18 Akū à era à pì Ludane: Ñ sūru ke ñ Sumaila gwa.
- 19 Luda pì: Yāpura n nanō Sara ni né i gōgbē ũ, ñni tó kpáne Isaaku. Ma bàka nigō kú kāao kú a burinō ari goro sīnda pínki.

²⁰ Sumaila yā musu, ma n yā mà. Mani arubarika dan, ani né i à kara manamana. Ani négōgbēno i gbēnon kuri awεεpla, oni gō kīnāno ũ, a buri ni ke dasi.

²¹ Bee kŭ abireo ma bàka kunna kŭnwo ni gō Isaakuame. Ziki mandara'i Sara ni a i.

²² Kŭ Luda yā ò Ibrahīne à làka, akŭ à a tò à tà musu.

²³ Akŭ Ibrahī a né Sumaila sè kŭ a be gōgbē kŭ ò ní í a beano kŭ zīkeri kŭ ò ní lúnō ní pínki, akŭ à tōō zōñne goro birea gōno lākŭ Luda òne nà.

²⁴ Ibrahī kà wè basoro donsari, gbasa à tōō zō,

²⁵ a né Sumaila sō wè kuri awεε'aakō.

²⁶ Goro dokōno pì zī Ibrahī tōō zō kŭ a né Sumailao

²⁷ kŭ a be gōgbē kŭ ò ní í a beano kŭ zīkeri kŭ ò ní lú buri pāndeano ní pínki. Ò tōō zō goro dokōno zīme.

18

Nibōno suna Ibrahī kīnaa

¹ Dikiri bò à sù Ibrahīa Mamare gbiri lino sare. Ibrahī vutena a bizakuta kpélelea fānantē.

² Kŭ à wé sè musu, à gbēnon aakō è zena. Kŭ à ní é le, akŭ à fùte kpélelea kŭ bàao à gèe à dànlè à wùte a nèsele kutena

³ à pì: Dikiri, tó ma n ponna lè, òsun gē makŭ n zōblerilaro.

⁴ Mani suáre kŭ ío à gbá pípi à kámma bo lí gbáru la.

⁵ Lākŭ a bote ma be kpa nà, mani suáre kŭ pobleo fíti de à gbāna le gbasa à da zén. Akŭ ò pì: Tò, ò ke lākŭ n ò nà.

⁶ Akŭ à gèe Sara kīnaa kutan à pì: N flawa dā zaka lé aakō ò burodi ke likalika.

⁷ Akŭ à bàa lè à gèe a zūno té à zūne boro mana kŭ à kpà a zīkeriia, akŭ zīkerii pì gèe à kèke likalika.

⁸ Akŭ Ibrahī vīfāani kŭ vī'ipuo kŭ zù kŭ ò kèke pìioo sè à gèe à dìteíne. Goro kŭ òten pò ble, api ze ní sare lí gbáru gwe.

⁹ Akŭ ò a là ò pì: N nano Sara kú máme? À pì: À kú kutan gwe.

¹⁰ Akŭ Dikiri pì: Mani era mà su n kīnaa ziki mandara'i, n nano Sara ni né i gōgbē ũ. Sara kú a kpe kuta kpélelea àten ma.

¹¹ Ibrahī kŭ Sarao zī kŭ, Sara dì no gbēno pò ke dorō. Akŭ Sara yáa dō à pì a swèe gŭn:

¹² Ma zī kŭ, akŭ ma dikiri zī kŭ dō. Mani ponna yā pì dō dō yá?

¹³ Akŭ Dikiri Ibrahī là à pì: À kè dera Sara yáa dō? À pì akŭ kŭ a zī kŭ áni fō à né i dō yá?

¹⁴ Yáke digō zī'ūmēnero. Ziki mandara'i tó a goro kà, mani su n kīnaa, gbasa Sara né i gōgbē ũ.

¹⁵ Akŭ Sara ledi kpà à pì ádi yáa dorō, zaakŭ vīna a kŭ. Akŭ Dikiri pì: É!e! N yáa dō.

Ibrahī aduakena Sodomune

¹⁶ Kŭ gbē pino fùte, Ibrahī gèe à zeíne, akŭ ò Sodomu kpa gwà.

¹⁷ Akŭ Dikiri pì: Mani yā kŭ má ye mà ke ute Ibrahīnero.

¹⁸ A burino nigō zōkō onigō gbāna vī. Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le a gāime.

¹⁹ Zaakŭ ma a sè, de à o a néno kŭ a burino a gbera ògō ma yā kŭna ò yā mana zéde ke, de mà yā kŭ ma a lé sène kene.

20 Akū Dikiri èra à pì: Yá kū òten o Sòdòmu kū Gòmòrao musu dasi, ñ durunna gè òla.

21 Mani gé gwe sà mà gwa, tó yá kū òten ke vāni lākū ma mà nà. Tó ò de le sōro, mani dō.

22 Kū ñ gbēnōn pla pìno dà zén òten gé Sòdòmu, akū Dikiri gō kū Ibrahīo gwe.

23 Akū Ibrahī nài à pì: Īni gbē manano wara lēlē kū gbē vāninōn yá?

24 Tó gbē manano kú wēte pì gūn ò kà gbēnōn bupla akuri, ĩni ñ waran yá? Īni sùru ke kú wēte pìo gbē mana gbēnōn bupla akurii pìno yāiroo?

25 Ñ sùru ke! Ñsun ke lero. Ñsun gbē manano dede lēlē kū gbē vāninōro, zaakū ò dokōnōro. Ñ sùru ke! Ñsun ke lero. Mòkōn kū ñ de andunia pínki yākpatēkeri ũ, ĩni yá ke a zéaroo?

26 Akū Dikiri pì: Tó ma gbē manano è Sòdòmu gbēnōn bupla akuri, mani sùru ke kú wēte pìo ñ yāi.

27 Akū Ibrahī èra à pì dō: Makū kū má de būsutiti kú túbuo ũ, ñ gaafara kemene mà yá onne, Dikiri.

28 Tó gbēnōn sōro kà gbēnōn bupla akurii pì gūn, gbēnōn sōro pìno yāi ĩni wēte pì kakate yá? Akū Dikiri pì: Tó ma gbē manano è gbēnōn bupla awēsōro, mani wēte pì kakatero.

29 Akū Ibrahī kpé àten yá one à pì: Tó gbē manano kà bupla sō bi? Akū Dikiri pì: Mani yáke kero gbēnōn bupla pìno yāi.

30 Akū à pì: Dikiri, n yá nna! Ñsun pō fēro, má ye mà yá o dō. Tó gbē manano kà baraakuri sō bi? À wèa à pì: Tó ma gbē manano è ò kà gbēnōn baraakuri, mani yáke kero.

31 Akū à pì: Ñ gaafara kemene dō Dikiri, mà yá onne. Tó gbē manano kà gbēnōn baro sō bi? À wèa à pì: Mani wēte pì kakatero gbēnōn baro pìno yāi.

32 Akū à pì: Dikiri, ñsun pō fēro, yá díkīna baasi mani yá o doro. Tó gbē manano kà gbēnōn kuri sō bi? À wèa à pì: Mani wēte pì kakatero gbēnōn kurii pìno yāi.

33 Kū Dikiri yá ò Ibrahīne à làka, à gè zéla, akū Ibrahī èra à tà be.

19

Sòdòmu kū Gòmòrao kakatēnaa

1 Kū malaika gbēnōn pla pìno kà Sòdòmu okosi, Lutu vutena Sòdòmu bīni kpélele. Kū à ñ é, à fūte à gèe à dàñle à kùteñne à wùte a nēsēle kutena

2 à pì: Ma dikirino, á yá nna! À mó à gé kipa makū á zòbleri bea. À zú o à i la, zia kōnkō káakukaaku á da zén. Ò pì: Oi, óni i gānuleame.

3 Lutu nākaramma manamana, akū ò gè a kpén. À ñ yàrii kè manamana à masaa kèñne, akū ò sò.

4 Ari ògō gé wùte, Sòdòmudeno lika Lutu kpéi. Wēte pì gōgbēno kākara gwe mámmam, kefennano kú gbē zōkōno ñ pínki.

5 Ò lé zù Lutui ò pì: Gōgbē kú ò kipa n bea okosialano kú máa? Ñ bote kúñwoweré, ò pāpā ke kúñwo.

6 Lutu bò à zè kpélele ñ kīnaa, à gbàa tàta kú kpeo

7 à pì: Á'a ma gbēno, àsun yá bēne kero.

8 Má nēnōgbēno vī gbēnōn pla kú ò gōgbē dōro, mani ñ boteáre. Lākū á yei nà à ke kúñwo, ama àsun yáke ke gōgbē díkīnanōnero, zaakū ò kipa ma beamé.

9 Ò pìne: Ì gowere gwe! Akū ò pì dɔ: Gbē dí bi gbē zítɔme, akū à ye à ke ó yákpatekeri ũ. Óni yā vāni kenne de n pólá. Akū ò kùsia kù gbānao, òten su kpé gbàa gboro.

10 Akū gbēnɔn pla pìnɔ bò ò Lutu kù ò gè kāao kpén, akū ò zé tàta.

11 Ò tò vīna gbē kù ò kú kpe areno kù n pínki né fíti gbē zókɔ, akū òten kpé gbà wete ari ò kpàsa.

12 Gbēnɔn pla pìnɔ pì Lutune: Dí n vī la dɔɔ? Négbēnɔ, nēnɔgbēnɔ, n né anzurenɔ kù gbē kù ò de n gbē ũno wete gūn n pínki. Ì bote kúnwo,

13 zaakū o su ò gu dí kakateme. Yā vāni kù òten o wētepidenɔ musu gè Dikiri sán, akū à ó zī ò wete pì kakate.

14 Lutu bò à gèe à ò a nēnɔ anzurenɔne à pì: À fute ò bote, zaakū Dikiri ni wete dí pì kakate terame. Akū òten da àten fàai bome.

15 Kù gu dò malaikaa pìnɔ nàkara Lutua ò pì: Ì fute n n nanɔ kù n nēnɔgbē gbēnɔn pla díno sète Ì bote kúnwo la, de ìsun ga wete pì kakatēnaa gūnlo yāi.

16 Kù Lutu ten sika ke, Dikiri a wēnda bò, akū gbēnɔn pla pìnɔ a kù a ɔa kù a nanɔ kù a nēnɔgbē gbēnɔn planɔ, ò bote kúnwo wete kpe.

17 Kù ò bote kúnwo le, akū malaikaa pìnɔ do pì Lutune: Ì bàa lé Ì n zīda mì sí. Ìsun kpe gwaro. Ìsun ze guvute pì gūnlo. Ì bàa lé Ì mì pé kpínɔa de ìsun garo yāi.

18 Akū à pìne: Oi ma dikiri! N yā nna!

19 Makū n zòbleri ma n ponna lè, n gbēke kèmene manamana n ma mìi sì. Ama mani fɔ mà bàa lé mà kpi pìnɔ kīnaa lero. Ari màgɔ gé ká gwe, kakatēnaa pì ni ma le mà ga.

20 Ì lakutu ke gwa zà dire. Lákū à káni nà, mani fɔ mà bàa lé mà gé gwe. Lakutu fítime sɔ. Ì tó mà bàa sí mà tá gwe, manigɔ aafia. Asa à fítiroo?

21 Akū à pìne: Ma n gba zé, mani lakutu kù nten o pì kakatero.

22 Ì bàa lé Ì tá gwe likalika, zaakū mani yāke ke gīaro ari Ì gé káo gwe. A yā mé à tò, ò tó kpà lakutu pìine Zoa.

23 Kù Lutu Zoa lè, ifantē ten bo,

24 akū Dikiri tò té kù ifantēgbɔɔ bò musu à kà Sɔɔmu kù Gɔmɔraola.

25 À wete pìnɔ kàkate kù gbēnɔ kù guvute pìio kù línɔ kù sēnɔ pínki.

26 Kù Lutu nanɔ a kpe gwà, akū à lè à gɔ zena wisi gbè ũ.

27 Kù gu dò, Ibrahī fute kɔnkɔkɔnkɔ, à gèe gu kù à kun yā kù Dikirioo pìn.

28 Kù à Sɔɔmu kù Gɔmɔrao kpa gwà kù guvute pìio pínki, à è túsukpe ten fute zīte lán tāmāte túsukpe bà.

29 Leme kù Luda guvute kù Lutu kunwa wētenɔ kàkate le, Ibrahī yā dòn, akū à Lutu bò wete kù à kàkate pìnɔ gūn.

Lutu burinɔ

30 Kù Lutu bò Zoa, à gèe à wute kpínɔ té kù a nēnɔgbē gbēnɔn planɔ, kù à kunna Zoa vīna vī yāi. Akū à gɔ kú gbèwēen kù a nēnɔgbē pìnɔ.

31 Akū Yɔɔ pì Bānanɔ: Ó de zī kù, akū gɔgbē ke kú busun à wute kūoo lákū òdi ke nàro.

32 Ì mɔ ò sèwē kákane ó wute kāao, de ògɔ ó buri le a gāi.

33 Gwāani birea ò wē kákane, akū Yɔɔ gèe à wute kāao. Lutu dí dɔ gɔɔ kù à wute kāao ke gɔɔ kù à fùtero.

34 Kù gu dò Yɔɔ pì Bānanɔ: Ma wute kù ma deo gīa. Ò wē kákane ɔkɔsiala dɔ, Ìni gé Ì wute kāao, de ògɔ ó buri le a gāi.

³⁵ Gwāani birea do ò wē kàkanε, akū Bāna gèε à wùte kāao. Lutu dí dō goro kū à wùte kāao ke goro kū à fùtero.

³⁶ Lemε Lutu nēnōgbē gbēnōn pla pino kè le ò nō si kāao.

³⁷ Yō né ì gōgbē ũ, akū à tó kpàne Mōabu. Àkūmε Mōabu buri kū ò kun ari gbāranō dizi káaku ũ.

³⁸ Bāna né ì gōgbē ũ se, akū à tó kpàne Aminε. Àkūmε Amōni buri kū ò kun ari gbāranō dizi káaku ũ.

20

Ibrahī kū Abimēleki

¹ Akū Ibrahī fùte gwe à gèε Negēvi būsun Kadεsi kū Suruo dagura. Kū à gèε à wùte Gera,

² à pì a nanō Sara bi a dāremε, akū Gera kína Abimēleki gbē zì à a sè à sù kāao.

³ Akū Luda bō à sù Abimēlekia nana gūn gwāani à pìne: Īni ga nō kū n sèε pì yāi, zaakū nōzāremε.

⁴ À sù à lè Abimēleki dí wùte kāao kòro, akū à pì: Dikiri, ĩni buri kū odi yāke keronō dēden yá?

⁵ Àkū mé à pìmenε a dārenloo? Nōgbē pì sō à pì a dāgōmε. Ma yā kè a zéamε, má taari vīro.

⁶ Akū Luda pìne nana pìi gūn: Ee, má dō kū n yā kè a zéamε. A yā mé à tò, ma kpanne ñ durunna kemene, mádi we n o nà nōgbē pìaro.

⁷ Tera sà, à gōgbē pì nō kpāa, zaakū annabiimε. Anì adua kenne de ñ gō aafia. Tó ndi a nō pì kpāa sōro, ñgō dō kū n game, mōkōn kū n gbēno á pínki.

⁸ Akū Abimēleki fùte kōnkōkōnō, à a gbēno sisi à yā pì bàbañne ñ pínki, akū vīna ñ kū manamana.

⁹ Akū Abimēleki Ibrahī sisi à pìne: Bóyāi n kèwεre leε? Bó taarin ma kenne gbasa n tò ma gō durunnade ũ kū ma būsuo? N yā kū à de ò kero kēmenε.

¹⁰ Bó laasun n lè gbasa n yā pìi kèε?

¹¹ Ibrahī wèa à pì: Maten da yā gbēke Luda vīna vī būsū dīkīna gūnlo, oni ma de ma nanō yāimε.

¹² Abire gbera nōgbē pì bi ma dāremε yāpura. Ó de dokōnōmε, baadi kū a dao, akū à gō ma nō ũ.

¹³ Kū Luda ma bo ma de bea yā, maten likara, akū ma pì ma nō pìine gu kū óni gén pínki, à gbēke kemene àgō pì a dāgōn ma ũ.

¹⁴ Akū Abimēleki sù kū sānō kū zūnō kū gōgbē zīkerinō kū nōgbē zīkerinō à kpà Ibrahīa, akū à a nanō èranε.

¹⁵ Akū Abimēleki pì: Ma būsun dí, ñ vute gu kū ñ yein.

¹⁶ Akū à pì Saranε: Ma andurufu ogo wāa sōro kpà n dāgōa kútekebo ũ, de gbē kū ò kú kūnwōnō dō ñ pínki kū ndi taari kero.

¹⁷ Akū Ibrahī wé kè Ludaa, akū Luda Abimēleki gbà aafia kū a nanō kū a nō yìgisaridenō, de ò né i,

¹⁸ zaakū Dikiri tò Abimēleki be nōgbēno para kù yā Ibrahī nanō yā musu.

21

Isaaku inaa

¹ Dikiri arubarikaa dà Saragu lākū à ò nà, à kēne lākū à lé sēne nà.

² Akū à nō si à né ì kū Ibrahīo gōgbē ũ a zīkūnaa gūn goro kū Luda ditenεεa.

³ Ibrahī tó kpà né pìine Isaaku.

⁴ À tò zōne a goro sōraakōde zī lākū Luda ditenε nà.

- 5 À kà wè basɔro a né pì igɔɔa.
- 6 Akū Sara pì: Luda yáadyā kèmenɛ, gbɛ kū à mà pínki ni yáa dɔ kūmao.
- 7 À pì dɔ: Oni we ò pi Ibrahĩne yā mani gɔ nérande ũ yá? Akū ma négɔgbɛ ì káao a zíkūnaa gūn.
- 8 Kū né pì zɔkɔ kù à kè yɔa, akū Ibrahĩ a kēna yɔa pɔnna kè.
- 9 Sara è né kū Misila nɔgbɛ Hazara ì kū Ibrahĩo ògɔ Isaaku yáa dɔmɛ,
- 10 akū à pì Ibrahĩne: Ñ pé zò pìia kū a néo, zaakū zò né pì ni túbi ble kū ma né Isaakuoro.
- 11 Yā pìi Ibrahĩ pɔ yàka manamana, zaakū a néme,
- 12 akū Luda pìne: Ñsun tó n pɔ yaka n né kū n zòngbɛ pìio yā musuro. Yā kū Sara ten onne pínki ñ ma, zaakū Isaaku burinɔn onigɔ pìine n burinɔ ũ.
- 13 Mani tó zò né pìi buri ke se, zaakū n néme.
- 14 Akū Ibrahĩ fùte kɔnkɔkɔkɔ, à pòble sè kū í tùruuo à kpà Hazaraa. À òdine, akū à a né kpàa dɔ. À a gbàre, akū à gèe àten likara zɔ Besɛba gbárannan.
- 15 Kū í làkaríma, à kefenna pìi tò lí gbáru,
- 16 akū à gèe à vùte are kàzuleteki zà lén, zaakū à pì á ye à a né gana ero. Kū à gèe à vùte zà le, akū à nà ɔɔɔnaaa.
- 17 Luda kefenna pì ɔɔ dɔ mà, akū Luda Malaika lé zù Hazarai zaa musu à pì: Bó mé à n lee Hazara? Ñsun vīna kero, zaakū Luda né pì ɔɔ dɔ mà gu kū à kunwa.
- 18 Ñ fute ñ n né pì sé ñ a kū a ɔa, zaakū mani tó à gɔ buri zɔkɔ ũ.
- 19 Luda nɔgbɛ pì wé kènɛ, akū à lògɔ è. À gèe à í tɔ a tùru pa, akū à sù à kpà a né pìia à mì.
- 20 Luda kú kū né pìio ari à zɔkɔ kù. Àdigɔ kú gbárannan, akū à gɔ tofekari ũ.
- 21 Gɔɔ kú à kú Parani gbáranna pìi gūnn a da Misila bùsu nɔ sènɛ.
- Ibrahĩ kú Abimelekiò lédokɔnkenaa*
- 22 Gɔɔ birea Abimeleki kú a zìkarinɔ gbɛ zɔkɔ Fikɔluo gèe Ibrahĩ kīnaa ò pìne: Luda kú kúnwo yā kū nten ke gūn pínki.
- 23 Ñ la damene la gònɔ ñ sì kú Ludao kú ñni bo ma kpero ke ma néno ke ma burinɔ. Lákū ma gbɛke kènne nà, ñ kemene le kú bùsu kú ñ kú a gūn gbɛ zìtɔ ũ.
- 24 Akū Ibrahĩ pìne: Ma la dānne.
- 25 Akū Ibrahĩ lògɔ kú Abimeleki gbɛnɔ sia yā sète à òne.
- 26 Abimeleki pì: Má gbɛ kú ò yā bire kènɔ dɔro, ñdi omene yāro, gbāran ma mà.
- 27 Akū Ibrahĩ sānɔ kú zùnɔ kù à kpà Abimelekia, akū ò lédokɔnɔ kè kú kɔo.
- 28 Akū Ibrahĩ sānunu mèn supplanɔ bò à kàte ñdona.
- 29 Abimeleki a là à pì: Sā mèn suppla kú n ñ kàte ñdona pìnɔ yā de derameɛ?
- 30 Akū à wèa à pì: Ñ sā mèn suppla pìnɔ sí sèeda ũ kú makū mé ma lògɔ pìi yɔ.
- 31 A yā mé à tò ò tɔ kpà gu pìine Besɛba, zaakū gwen ò la dānkɔne.
- 32 Len ò lédokɔnɔ kè Besɛba le, akū Abimeleki kú a zìkarinɔ gbɛ zɔkɔ Fikɔluo èra ò tà Filisitini bùsun.
- 33 Ibrahĩ sāma lí tɔ Besɛba, akū à Dikiri Luda Gɔɔsīndapinkide sisi gwe.
- 34 Akū à gɔɔ pla kè Filisitini bùsuu pìi gūn.

22

Isaaku kpana sa'opɔ ũ

- 1 Abire gbera Luda Ibrahĩ yò à gwà à pìne: Ibrahĩ! Akū à wèa à pì: Makū di!

² Akū Luda pìne: Ì n né mèn do kù ní yei Isaaku sé ò géo Mòria bùsun, ò sa'opo kù òdi ká tén à té kù o kãao kpi kù mani onnea.

³ Kù à fùte kònkòkònkò, à gàarii yì a zaakine, akū à a zīkerinò sè gbēnòn pla kù a né Isaaku pìio. À sa'oyakaa pàra, akū à dà zén, àten gé gu kù Luda ònen.

⁴ A gòrò aakòde zī kù à wé sè, à gu pìi è zãa.

⁵ Akū à pì a zīkeri pìnòne: À gō kù zaakio la. Makū kù kefenna dio óni gé are ò donyī ke Ludane, óni era ò su ò á le la.

⁶ Ibrahī sa'oyakaa sè à dì a né pìine, akū à té kùna kù fēneo, òten gé lele.

⁷ Akū Isaaku yā ò a dene à pì: Baa! À wèa à pì: Bóme né? Akū à pìne: Ó té kùna kù yàkaao, sãne bòrò kù óni ká tén à té kù kú máme?

⁸ Akū Ibrahī pì: Ma né, Luda mé ani sa'osã kpá. Akū ò tékōi òten gé.

⁹ Kù ò kà gu kù Luda ònen, à sa'oki bò gwe à yàkaa kpàkpaala, akū à a né pìi yì à dì yàkaa pìia sa'oki musu.

¹⁰ Kù à fēne sè à ò bò de à a né pìi kùtu kpá,

¹¹ akū Dikiri Malaika lé zùì zaa musu à pì: Ibrahī! Ibrahī! À wèa à pì: Makū di!

¹² Akū à pì: Ìsun ò na né pìiaro òsun yãke kenero. Má dō sà kù ní ma vīna vī, nídi gímené kù n né mèn dooro.

¹³ Ibrahī wé sè, akū à sàkaroo è líwaka kà a bēnei. Akū à gèe à a kù à sa'opo kù òdi ká tén à té kù òo a né gēne ũ.

¹⁴ Akū à tó kpà gu pìine Dikirinikpa, akū òdigō o ari kù a gbārao òdi pì: Dikiri ni kpá a kpi musu.

¹⁵ Dikiri Malaikaa èra à lé zù Ibrahī zaa musu do

¹⁶ à pì: Makū Dikiri ma la dà kù ma kunnao ma pì, lákū n yā pìi kè nà, nídi gí kù n né mèn dooro,

¹⁷ mani arubarika dangu mà n buri karanne lán susunò bà, onigō dasi lán ísirale bùsu'atē bà. N burinò nigō gbāna vī n íberenò.

¹⁸ Mani arubarika da andunia buri sīnda pínkigu n buri gāi, kù n ma yā mà yāi.

¹⁹ Kù Ibrahī èra à sù a zīkerinò kīnaa, ò fùte ò tà Beseba, akū à gòrò pla kè gwe.

²⁰ Abire gbera ò ò Ibrahīne ò pì: N vīni Nao nanò Milika négōgbēno ì.

²¹ A daudu tón Uzu. A dakūnanò tón dí: Buzu, Aramu de Kemueli,

²² Kesedi, Azo, Pilidasa, Yidilafa kù Betuelio.

²³ Betueli pì mé à Rebeke ì. Négōgbē gbēnòn sòraakō kù Milika ì kù Ibrahī vīni Naon gwe.

²⁴ A nò danyī Ruma néno tón dí: Teba, Gaamu, Tasa kù Maakao.

23

Sara ganaa

¹ Sara kè wè basuddo awéesuppla,

² gbasa à gà zaa Kiriataba kù òdi pì tera Eblonu, Kanaanò bùsun. Akū Ibrahī a wēnda kè à ò do a gana yā musu.

³ Kù à gò a nanò gè kīnaa, à gèe à pì Iti burinòne:

⁴ Nibò kù gbē zītòon ma ũ á té. À zīte yíama ma gèvīki ũ mà gè vīn.

⁵ Akū Iti burinò pìne:

⁶ Mare, ò ó yā ma. Luda gbē arubarikademe n ũ ó té. Ì n gè vī gbèwēe kù à kēnne mana gūn. Ó gbēke ni n tē gbèwēe kù ìni n gè vī a gūnlo.

⁷ Akū Ibrahī fùte à kùte bùsupidenòne

⁸ à pìine: À ma yā ma, tó a we mà a gè vī la. À wé kemene Zoa né Eblonua

- 9 à Makpela gbèwεε kũ à kú a bú léi yíama a ɔɔɔa, ani gɔ̃ ma gèvĩki ũ á bùsun.
- 10 Eflɔnu vutena ní té a wēte bĩnilea gwe, akũ à ò Ibrahĩne Itinɔ wára ní pínki à pì:
- 11 Oi mare, ò ma yā ma. Ma n gba bura pì kũ gbèwεε kũ à kú gweo. Ma n gba ma gbēnɔ wára. Ma n gba mε, de ò n gè vīn.
- 12 Ibrahĩ kùte bùsupidenɔne,
- 13 akũ à pì Eflɔnune ní pínki wára: Ñ sã kpá ò ma yā ma. Mani bura pì fīna bonne. Ñ ma ɔɔɔ sí, mani ma gè vīn.
- 14 Akũ Eflɔnu pìne:
- 15 Mare, ò ma yā ma. Zīte kũ a ɔɔɔ kà andurufu wàa plame, bón abire ũ ó daguraa? Ñ n gè vīn.
- 16 Ibrahĩ a yā mà, akũ à andurufu kũ à òo yōne gbēnɔ wára lagatarinɔ zakaaa.
- 17 Lemε Eflɔnu bú kũ à kú Makpela, Mamare sare, gɔ̃ Ibrahĩ pó ũ le kũ gbèwεε kũ à kú gweo kũ lí kũ ò kú gweno zaa bú pì léi pínki.
- 18 À gɔ̃ Ibrahĩ pó ũ Iti kũ ò sù wēte bĩnleanɔ pínki wára.
- 19 Abire gbera Ibrahĩ a nanɔ vī Makpela bura gbèwεε pì gūn Mamare kũ òdi pì tera Eblɔnu sare, Kanaanɔ bùsun.
- 20 Len bú kũ gbèwεε kũ à de Itinɔ pó ũ yāoo gɔ̃ Ibrahĩne gèvĩki ũ le.

24

Nɔwεtεna Isaakune

- 1 Ibrahĩ zī kũ a ɔɔɔnɔ kà zà, akũ Dikiri arubarikaa dàagu yā sīnda pínki gūn.
- 2 Akũ à ò a zīkerinɔ gbē zɔkɔ kũ à de a pó sīnda pínki yāgɔ̃gɔ̃ri ũne à pì: Ñ ɔ sɔto ma gbáda gbáru,
- 3 mani tó ò la da kũ Dikiri, musu kũ zīteo Luda tó kũ ĩni Kanaa kũ má kú ní ténɔ nɔ sé ma nénero.
- 4 Ñ gé ma be bùsun ma danenɔ gūn, ò nɔ sé ma néne gwe.
- 5 Akũ a zīkerii pì a là à pì: Tó nɔgbē pì dí we à tēmai à sù kūmao bùsu díkīnan sōro bi? Mani gé kũ n néo bùsu kũ n bonn yá?
- 6 Ibrahĩ pìne: Ñ laakari ke! Ñsun gé kũ ma néo gwero.
- 7 Dikiri Luda Musude ma bo ma de bea ma danenɔ bùsun, akũ à yā òmēne à la dà à pì, áni bùsu díkīna kpá ma burinɔame. Àkũ mé ani a Malaika zī à donne are. Gwen ĩni nɔ sēn ma néne.
- 8 Tó nɔgbē pì dí we à tēnyīro, n bo ladana kũ n la dàmenε dí gūn. Ñsun gé gwe kũ ma néoro fá!
- 9 Akũ a zīkerii pì a ɔ sòto a dikiri gbáda gbáru, à la dànε yā pìi musu.
- 10 Zīkerii pì a dikiri lakuminɔ sè mēn kuri kũ a dikiri aruzεke buri pínki, akũ à fùte à gèε Nao be wēten zaa Siria Mesɔpɔtamia bùsun.
- 11 Kũ à kà gwe, à tò lakuminɔ kámma bò lògɔɔ sare wēte kpe. Kũ ɔkɔsi kè, ɔɔɔ kũ nɔgbēnɔ dì bɔte í tó,
- 12 akũ à adua kè à pì: Dikiri, ma dikiri Ibrahĩ Luda, ò gbēke ke ma dikiriine ò tó ma tá ke nna ɔkɔsiala.
- 13 Ñ gwa, má zena lògɔɔ sare. Tó wēte nɔkparenɔ bòte í tó,
- 14 nɔkpare kũ ma òne à a lo kipa à í tómenε mà mi, tó à pìmenε mà mi, akũ à kpà ma lakuminɔa dɔ, de mani dɔ kũ n gbēke kè ma dikiriine, nɔgbē kũ n dìte n zòbleri Isaaku pó ũn gwe.
- 15 Adi yā pì o à làkaro, akũ Betueli né Rebeka bò kũ loo dina a gān. Betueli bi Ibrahĩ vīni Nao né kũ à ò kũ a nanɔ Milikaome.
- 16 Né pì mana akūsɔ à būnumε, gɔ̃gbē ke dí wute kāao zikiro. À sù lògɔ kīnaa, à í tò à a lo pà, akũ à èra àten tá.

- 17 Akū zīkerii pìi bàa lè à gèe à zé zòne à pì: Ñ ma gba í mà mi, bee fíti.
- 18 Nɔgbē pìi pì: Ñ mi Baa! Akū à a lo k̀pa g̀nɔ, à í kpàa à mì.
- 19 Kū à í kpàa à mì à làka, à pì: Mani tó n lakuminɔne dɔ, ò mi ari ò kã.
- 20 Akū à a lo í kà p̀nɔ ímibɔn g̀nɔ, à era à bàa lè à gèe à í tó l̀gɔn, akū à í tó lakuminɔne pínki.
- 21 Gōgbē pì zena àteni a gwa tíi, de à le à dō tó Dikiri ni tó a tá ke nna, ke ani ke nnaro.
- 22 Kū lakuminɔ í mì ò làka, akū gōgbē pìi wura tãnka mana dà nɔ p̀ine a yã, à wura zã dànɛ mèn pla. Tãnka pìi tikisii kà giramu sɔɔro, zã p̀inɔ sō giramu basɔsɔro.
- 23 Akū à a là à pì: Ñ omene, dí néme n ũu? Óni iki e n de bea yá?
- 24 Akū à wèa à pì: Betueli nén ma ũ, Milika kū Nao daikore.
- 25 Sè kū tàragaaɔ dín ó bea, akū iki kun dɔ.
- 26 Akū gōgbē pìi kùte à donyĩ kè Dikirine à pì:
- 27 Dikiri ma dikiri Ibrahĩ Luda arubarika vĩ kū adi gí gbēke kū náanio yã kenero yã. Makū sō, Dikiri dòmene are ma dikiri danenɔ bea.
- 28 Akū nɔkpare pìi bàa lè à gèe à yã pì gbà a ɔndenɔne.
- 29 Rebeka pìi dāgō vĩ kū òdi pine Labã. À bò wète kpe kū bàao à gèe à gōgbē pìi lè l̀gɔ léa,
- 30 zaakū à è a dāre tãnka kū zāo dana, akū à yã kū gōgbē pìi òne mà. Kū à gèe à a lè kū lakuminɔ l̀gɔ léa,
- 31 à pì: Ñ mó mɔkɔn kū Dikiri arubarikaa dàngu! À kè dera n zena wète kpeɛ? Ma kpé kèkenne kū lakuminɔ bàdɔkio.
- 32 Gōgbē pìi gè ɔnn, akū Labã lakuminɔ aso pòro à sèla kori kū tàragaaɔ kpàánma à í kpà gōgbē piia à a gbá pípio kū a gbēnɔ n pínki.
- 33 Ò p̀oble ditene, akū à pì: Mani p̀oble gĩaro ari mà yã kū ma suo o. Akū Labã pì: Ñ o.
- 34 Akū à pì: Ibrahĩ zīkeriime ma ũ.
- 35 Dikiri arubarikaa dà ma dikiriine manamana, akū à gō aruzekede ũ. À a gbà sãnɔ kū zùnɔ kū andurufuuo kū wuraaɔ kū gōgbē zīkerinɔ kū nɔgbē zīkerinɔ kū lakuminɔ kū zaakinɔ.
- 36 Ma dikirii pìi nanɔ Sara né ì gōgbē ũ a zīkūnaa gūn, akū ma dikiri p̀o kū à vĩ kpà né piia pínki.
- 37 Ma dikirii tó ma la dà, zaakū à pì màsun Kanaa kū à kú n ténɔ nɔ sé a nénero.
- 38 À pì mà gé a de bea a buri gūn mà nɔ sé a néne gwe.
- 39 Akū ma a dikirii là ma pì, tó nɔgbē pìi dí we à témai sōro bi?
- 40 À wèma à pì, Dikiri kū a táa ò kãao mé ani a Malaika zĩ à gé zemene, de ma tá ke nna, mani nɔ sé a néne a de be danenɔ té.
- 41 À pì tó ma ge a buri kĩnaa, tó odi wero, mani bo ladana kū ma la dàare gūn.
- 42 Kū ma ka l̀gɔ kĩnaa gbāra ma pì: Dikiri, ma dikiri Ibrahĩ Luda, tó n we, n tó ma tá ke nna.
- 43 Má kú l̀gɔ léa. Nɔkpare kū à sù í tó, akū ma p̀ine à ma gba í fíti mà mi,
- 44 tó à pì mà mi, akū à tó ma lakuminɔne dɔ, mani dō kū nɔkpare kū n dìte à ke ma dikiri né p̀o ũn gwe.
- 45 Ari màgō yã pìi o ma nèse gūn mà láka, akū Rebeka bò kū loo dina a gãn à sù l̀gɔ léa à í tó. Akū ma p̀ine à ma gba í mà mi.
- 46 À a lo k̀pa g̀nɔ, à pì mà mi áni kpá ma lakuminɔa dɔ. Kū ma mì, akū à kpà ma lakuminɔa.

47 Akū ma a la, dí nén a ũu? À pì Betueli nén a ũ, Milika kū Nao daikore. Akū ma tǎnka dànɛ a yǎa, ma zǎ dànɛ a ɔnɔa.

48 Akū ma kutɛ ma donyĩ kè Dikiri ma dikiri Ibrahĩ Ludanɛ ma sáabu kpàa, zaakū à dòmɛnɛ arɛ zé súsu gūn, de mà a dikiri vǎni daikore sé a nénɛ.

49 Tera sà tó áni we à gbēkɛ kū náanio yǎ kɛ ma dikiriinɛ, à omɛnɛ. Tó ádi we sǎro, à omɛnɛ, mani gé gu pǎndea.

50 Labā kū Betuelio wèa ò pì: Yǎ pì bò Dikiri kǐnaame, ó yǎke ona vǐro, a mana ke a vǎni.

51 Rebekan dí, ñ a sé ñ tá kǎao, à gǔ n dikiri né nanɔ ũ lǎkū Dikiri ò nà.

52 Kū Ibrahĩ zǐkerii pì ñ yǎ mà, à wùtɛ zǐtɛ Dikirinɛ.

53 Akū à nɔmanablebɔ kū ò kè kū andurufuuo kū wuraaoo kū pókasanɔ bòtɛ à kpà Rebekaa. À a vǎni kū a daoo gbà pókɔdenɔ dɔ.

54 Akū àpii kū gbē kū ò kú kǎaonɔ pók blè ò í mì, akū ò ì gwe.

Kū ò fùtɛ kɔnɔ à pì: À ma gbare mà tá ma dikiri kǐnaa.

55 Nɔ vǎni kū a dao pì: Ñ tó né pì gǔ kúoo bee gɔrɔ kuri, á gbasa à tá.

56 Akū gǔgbē pì pǐnnɛ: Lákū Dikiri ma tá kè nna nà lán dí bà, àsun ma dǎdǎ doro. À ma gbare mà tá ma dikiri kǐnaa.

57 Akū ò pì: Ò né pì sísi ò a la.

58 Akū ò Rebeka sísi ò a là ò pì: Ñni tá kū gbē pìio yǎ? Akū Rebeka pì: Mani tá kǎao.

59 Akū ò Rebeka gbàre kū a gwàri kū à a gwà zaa a fítinna zǐo, òtɛn tá kū Ibrahĩ zǐkeriio kū a gbɛnɔ.

60 Ò sa mana ò Rebekanɛ ò pì:
Né, Luda tó ñ gǔ gbē dasinɔ dai ũ,
n burinɔ gǔ gbǎna vǐ ñ zǎngurinɔa.

61 Akū Rebeka fùtɛ kū a nɔgbē zǐkerinɔ, ò dì lakuminɔ kpɛ ò tɛ gǔgbē pìii, akū à tà kǔnwo.

62 A sù à lè Isaaku sù kū lògɔ kū òdi pi Ludabɛnekǔadima'eo à vùtɛ Nɛgevi bǔsun.

63 À bò à gèɛ à laasun lé sɛn ɔkɔsi, akū kū à wé sè, à è lakuminɔ tɛn su.

64 Rebeka wé sè à Isaaku è se, akū à kǐpa a lakumi kpɛ likalika

65 à zǐkerii pì là à pì: Dín gǔgbē kū àtɛn kure sɛn àtɛn su daole zǎ dire ũu? Akū zǐkerii pì wèa à pì: Ma dikiriinɛ. Akū Rebeka a pódangǎnn sè à kù a ǎnnwa.

66 Kū ò kà Isaaku kǐnaa, zǐkerii pì yǎ kū à kèɛ bàbane pínki.

67 Isaaku gè kū Rebekao a da Sara bizakutan, akū à a sè à gǔ a nɔ ũ. À ye nɔ pìii, akū a laakari kpatena a da ga gbera.

25

Ibrahĩ ganaa

1 Ibrahĩ nɔ pǎnde sè dɔ a tón Kɛtura.

2 Né kū à ì kǎaonɔ tón dí: Zimlǎ, Yɔkɔsǎ, Mɛdǎ, Midiǎ, Isibaki, Sua.

3 Yɔkɔsǎ mé à Seba kū Dedǎo ì. Dedǎ burinɔn Asirianɔ kū Lɛtusinɔ kū Lɛuminɔ ũ.

4 Midiǎ négǔgbɛnɔ tón dí: Efa, Efa, Anɔku, Abida, Elɛda. Ñ pínki Kɛtura burinɔmɛ.

5 Ibrahĩ a aruzekɛ kpà Isaakua pínki,

6 akū à gba dà a nɔ yǐgisaride nénɔnɛ à ñ gbàre ifǎboki kpa de à kpé à ga, de òsungɔ kú kú Isaakuoro yǎi.

7 Ibrahĩ kè wè bakɛndo sɔɔro sari,

8 akū à gà. À zǐ kú yúkuyuku, gbasa à kà a gbɛnɔla gyǎwǎn.

⁹ A néno Isaaku kũ Sumailao a v̄ Makpela gbèwεε gūn, Mamare ifāboki kpa, bura kũ à de Iti buri Zoa né Eflonu pó ũ yā

¹⁰ kũ Ibrahī p̄i lù Itin̄a. Gwen ò a v̄n kũ a nan̄o Sarao.

¹¹ Ibrahī ganaa gb̄era Luda arubarikaa dà a né Isaakun. À vutena Ludabēnekūadima'e l̄ḡo sare.

Sumaila burin̄o

¹² Ibrahī né Sumaila burin̄o yān dí. Sara z̄ikeri Hazara, Misila n̄gb̄ē mé à né p̄i ì kāao.

¹³ Sumaila néḡōgb̄ēn̄o t̄on dí lākũ ò n̄ í nà. A daudu t̄on Nebayo. A dakūnan̄o t̄on dí: Keda, Adabeli, Mibisamu,

¹⁴ Misima, Duma, Masa,

¹⁵ Adada, Tema, Yetu, Nafisi kũ Kedemao.

¹⁶ Sumaila néḡōgb̄ēn̄o t̄on gwe. N̄ baadi a tó kpà a lakutu ke a b̄uraane. Mók̄n̄ome a buri kuri awεεplan̄o k̄inan̄o ũ.

¹⁷ Sumaila kè w̄e basuddo akuri awεεsuppla, akũ à ḡà à k̄a a gb̄ēn̄ola gyāwān.

¹⁸ A burin̄o v̄ute zaa Avila ari à ḡεε pé Surua, Misila ifāboki kpa gena Asiria b̄usu kpa. Òdi k̄ō té kpákpa kũ Ibrahī buri kparan̄oro.

Isau kũ Yakubuo inaa

¹⁹ Ibrahī né Isaaku burin̄o yān dí. Ibrahī Isaaku ì.

²⁰ Kũ Isaaku k̄a w̄e bupla, akũ à Labā d̄are Rebeka s̄e. Àkūme Siria b̄usu gb̄ē Betueli kũ à b̄o Mesopotamia b̄usun né ũ.

²¹ Isaaku w̄e k̄e Dikiria a nan̄one, zaakũ paramε, akũ Dikiri a adua s̄i, a nan̄o p̄i n̄ò s̄i.

²² S̄ikan̄o ten̄ osi k̄a a gb̄eren, akũ à p̄i: Bó yā mé à tò yā bire taka ma lee? Akũ à ḡεε à Dikiri là.

²³ Dikiri p̄ine:

Buri m̄en pla kú n̄ né'ison,

gb̄ēn̄on pla kũ ò kú n̄ gb̄eren p̄in̄o ni k̄ēk̄ōa.

Buri m̄en do gb̄ana niḡō de a dola,

a kũ à b̄o k̄aaku niḡō né ũ gb̄ē kp̄edene.

²⁴ Kũ a né'iḡoro k̄a, akũ à s̄ikan̄o ì ḡōgb̄ēn̄o ũ.

²⁵ Kũ gb̄ē k̄aaku ten bo, à b̄o t̄εε z̄onzon. À m̄ek̄ā v̄i lán uta k̄ade bà, akũ ò tó kp̄ane Isau.

²⁶ Abire gb̄era kũ né plade ten bo, à d̄o Isau gb̄átokia, akũ ò tó kp̄ane Yakubu. Isau w̄e baaak̄ode ḡūnn à né p̄in̄o ì.

²⁷ Né p̄in̄o z̄ōk̄ō kũ. Isau k̄e tofekari gb̄ana kũ àdi k̄ē s̄entearo ũ. Yakubu s̄o begwariime.

²⁸ Isaaku ye Isau kũ à n̄òb̄o lé'i v̄i yāi. Rebeka s̄o à ye Yakubui.

²⁹ Z̄ikea Yakubu ten d̄o kuku, akũ Isau s̄u kũ s̄enteo n̄a teni a de.

³⁰ Akũ à p̄i Yakubune: N yā nna! N̄ tó mà dò t̄era bire ble, zaakũ n̄a teni ma demε. A yā mé à tò, ò tó kp̄a Isaune Ed̄omu.

³¹ Yakubu p̄i: N̄ n̄ daudukeze kp̄ama ḡia.

³² Akũ Isau p̄i: Má kú ga léi, b̄ón ma daudukeze ni kemeneε?

³³ Akũ Yakubu p̄ine: N̄ la damene ḡia. Akũ à la d̄ane à a daudukeze kp̄aa.

³⁴ Akũ Yakubu burodii kp̄aa kũ bl̄ádo p̄io. À bl̄è à í mì, akũ à f̄ute à b̄o. Leme Isau k̄e le, à a daudukeze d̄ite p̄ā.

26

Isaaku kũ Abimeleki

¹ Nàa kà bùsuu pìn a káakupò kũ à kà Ibrahĩ gɔɔa baasi, akũ Isaaku fùte à gèe Filisitininɔ kina Abimeleki kina Gera.

² Akũ Dikiri bò à sùà à pì: Nsun tá Misilaro, n vute gu kũ mani onnen.

³ Ngɔ kú bùsu díkĩnan gĩa, manigɔ kú kũnwo mà arubarika dannɛ. Mani bùsu díkĩna kpámma pínki kũ n burinɔ, mani lé kũ ma kè n denɛ kennɛ.

⁴ Mani n buri kara lán susunenɔ bà, mani bùsu díkĩna kpámma pínki. Buri kũ à kú zĩtenɔ ni arubarika le n buri gãi n pínki

⁵ kũ Ibrahĩ ma yã mà yã. À ma ɔɔki gwà, akũ à yã kũ ma ditenɔ kũna kũ ma yãdannenanɔ kũ ma dokayãnɔ.

⁶ Akũ Isaaku gò Gera.

⁷ Kũ wētepidenɔ teni a la a nanɔ yã musu, à pì a dāremɛ. Àten vīna ke, zaakũ àten da tó à pì a nanɔmɛ, oni a de nɔ pì yã, zaakũ nɔ pì bi nɔ manamɛ.

⁸ Kũ a gɔɔ pla kè gwe, Filisitininɔ kí Abimeleki wé kpàte wondoo gũn, akũ à è Isaaku ten bāndara gá kũ a nanɔ.

⁹ Akũ à Isaaku sisi à pì: Ase n nanɔmɛ! À kè dera n pì n dāremɛ? À wèa à pì: Maten da oni ma de a yāimɛ.

¹⁰ Abimeleki pì: Bó yã n kèwɛɛ lɛɛ? Fíti mé à gò kũ ó gbēke ni wúte kũ n nɔ pìo, de n ó da taarin.

¹¹ Akũ Abimeleki gbēnɔ sã gbēñne pínki à pì: Gbē kũ à ɔ nà gōgbē pìia kũ a nanɔ, oni a de.

¹² Isaaku pò tò bùsuu pìn, akũ à pò lè wè birea leu basɔɔro, kũ Dikiri arubarikaa dān yã.

¹³ À kàra, a aruzekɛ ten kara ari à kè aruzekede zókò ũ.

¹⁴ À sãnɔ kũ zùnɔ vī dasi kũ zĩkerinɔ, akũ Filisitininɔ zãn.

¹⁵ Akũ ò lògɔ kũ a de Ibrahĩ gbēnɔ yò a gɔɔanɔ tàta kũ bùsuuo pínki.

¹⁶ Akũ Abimeleki pì Isaakunɛ: N fute ó kina, zaakũ n gbāna deóla manamana.

¹⁷ Akũ Isaaku bò gwe à bùraa kàte Gera guvuten, akũ à gɔɔ pla kè gwe.

¹⁸ Lògɔ kũ ò yò a de Ibrahĩ gɔɔa akũ Filisitininɔ tàta a de ga gberanɔn à èra à bòbò à tó dokònɔ kũ a de kpàñne yãnɔ kpàñne dɔ.

¹⁹ Isaaku zĩkerinɔ lògɔ pānde yò guvute pìn, akũ ò bò í manaa.

²⁰ Akũ Gera pódārinɔ fiti kè kũ Isaaku pódārinɔ ò pì: Ó ímɛ. Akũ à tó kpà lògɔ pìine Fítii, kũ ò fiti kè kãao yã.

²¹ Ò lògɔ pānde yò, akũ ò fiti kè lògɔ pì yã musu dɔ, akũ à tó kpàne Íbetɛ.

²² À bò gwe, akũ à lògɔ pānde yò dɔ, odi fiti ke a yã musu doro. Akũ à tó kpàne Mèporoki, zaakũ à pì: Dikiri tò o mēe pòro, óni dagula sà.

²³ Abire gbera à gèe Beseba.

²⁴ Dikiri bò à sùà gwāani birea à pì: Makũmɛ n de Ibrahĩ Luda ũ, òsun vīna kero zaakũ má kú kũnwo. Mani arubarika dangu mà n buri kara ma zòbleri Ibrahĩ yã.

²⁵ Gwen à sa'oki bòn à Dikiri sisi. Akũ à bùraa kàte gwe à gbēnɔ ten lògɔ yò.

²⁶ Akũ Abimeleki bò Gera à sù Isaaku kina kũ a kpàasi Auzao kũ a zĩkarinɔ gbē zókò Fikɔluo.

²⁷ Isaaku n lá à pì: Kũ a zāmagu a pema á bea, à kè dera a su ma kina?

²⁸ Ò wèa ò pì: O è Dikiri kú kũnwo, akũ o pì à mana ò lédokònɔ ke ò la dakòne a yã musu

29 kũ ĩni yā vāni ke kewerero, zaakũ ódi wé tāmmaro. Yā manan o kènne o n gbare aafia, akũ Dikiri arubarikaa dāngu.

30 Akũ Isaaku n yàrii kè, ò pò blè ò í mì.

31 Kũ ò fùte kɔnkɔ, ò la dàkɔne, akũ Isaaku zèńne, ò bò a kīnaa aafia.

32 Zī birea Isaaku gbēnɔ sù ò lɔgɔ kũ ò yò yā òne ò pì: O í è.

33 Akũ à tó kpàne Sēba. A yā mé à tò òdi wēte pì sīsī Beseba ari kũ a gbārao.

34 Kũ Isau kà wè bupla, à Iti nɔ sè mèn pla, Beri né Yudi kũ Ełoni né Basēmao.

35 Isaaku kũ Rebekao nēsēe digō yakana n yāime.

27

Isaaku sa'olekena Yakubune

1 Isaaku zī kũ a wé gbāna doro, àten gu e manaro. Akũ à a dauduu sīsī à pì: Né! Akũ à wèa à pì: Makũ dí.

2 Isaaku pì: Ma zī kũ má a gagɔɔ dōro.

3 Ñ n sá sé kũ n gbàtao ñ gé ñ nòbɔsente wetemene.

4 Ñ ma poyeina dōo kuku ñ mómene mà ble, mani sa'ole kenne de mà kpé mà ga.

5 Rebeka yā kũ Isaaku ò Isaune pìi mà. Kũ Isau fùte à gèe tofe ká,

6 akũ à gèe à ò Yakubune à pì: Ma mà n de yā ò n vīnīne à pì

7 à gé à nòbɔ deare à a poyeina dōo kukuoare à ble, áni sa'ole kene kũ Dikiri tóo de á kpé à ga.

8 Akũ Rebeka era à pīne: Ñ ma yā ma ñ yā kũ ma dānne ke.

9 Ñ gé blè kpāsaa gūn ñ blēne mana kũ mèn pla ñ suo. Mani n de poyeina dōo kukune,

10 n géone à ble, ani sa'ole kenne de à kpé à ga.

11 Akũ Yakubu pì a dane: Ma vīni mēkā vī, akũ ma mē pórɔpɔɔ.

12 Tó ma de ɔ kēma, tó à ma dō, ani pì mateni a ke pāpāme, ani lé kemene sa'ole gēne ũ.

13 Akũ a da pīne: Luda tó lékennēnaa pì gōmene. Ñ ma yā ma dé! Ñ gé ñ de ñ suomenē.

14 Akũ Yakubu gèe à blèe pīnɔ dè à sùo a dane, akũ à a de poyeina dōo kùkune.

15 Akũ à a daudu pókasa mana kũ à kú a kpé gūnnɔ sè à dà a né sabidenē.

16 À blēne bára pīnɔ fīfī a ɔnɔa kũ a waka pórɔpɔɔ.

17 Akũ à dò kũ burodi kũ à kēeoo kpàa.

18 Yakubu gèe a de kīnaa à pì: Baa! Akũ a de pì: Makũ di! Ma né kpatemee?

19 Yakubu wèa à pì: Makūme Isau n dauduu. Lákū n òmene nà, ma kè le. Ñ fute ñ vute ñ ma ɔ'i ble de ñ sa'ole kemene.

20 Akũ Isaaku pì a nēne: O'o! N lè kò yá? À wèa à pì: Dikiri n Luda mé à ma tá kè nna.

21 Akũ Isaaku pīne: Ñ namai mà ɔ kemma de mà dō tó ma né Isaume yāpura.

22 Yakubu nà a dei, akũ à ɔ kēa à pì: Kòto díkīna bi Yakubu kòtoome, ɔ díkīna sō Isau ɔme.

23 Akũ adi a dōro, kũ a ɔnɔ kā vī lán Isau pò bà yāi. À ye à sa'ole kene,

24 akũ à a la gīa: Ma né Isaume n ũ yāpura yá? À wèa à pì: Makūme!

25 Akũ à pì: Ñ pò kpáma mà n ɔ'i ble, mani sa'ole kenne. Kũ à dītene, akũ à blè. À sūne kũ wēo, à mì dɔ.

26 Akũ a de pīi pīne: Ñ namai ñ lé péma.

27 Akũ à nài à lé pēa. Kũ Isaaku a pókasanɔ gbī mà, akũ à sa'ole kēne à pì: Ma né gbī de

lán bura kũ Dikiri arubarikaa dãn bà.

²⁸ Luda n gba mɔtɔ bona musu,

à n gba zĩte mana.

Póblewe kũ sèwèo nigõ dinyĩ.

²⁹ Gbēnɔ ni zò blenne,

burinɔ ni kúte n are,

ĩnigõ de n gbēnɔ dikiri ũ,

n da néno ni kútenne.

Luda ni lé ke gbē kũ ò lé kènnenɔne,

ani arubarika da gbē kũ ò sa mana ònnenɔgu.

³⁰ Kũ Isaaku sa'ole kè Yakubune à làka, akũ Yakubu gò a kĩnaa. Kũ a vĩni sù kũ tofekao gònɔ,

³¹ akũ à poble kè a denɛ dɔ à gèeone, akũ à pìne: Baa! N fute n ma ɔ'i ble n sa'ole kemene.

³² Akũ a de a la à pì: Mɔkõmmɛ dí ũu? À wèa à pì: Makũmɛ n daudu Isau.

³³ Yã pì Isaaku swèè zò àten lukaluka à pì: Dí mé à nòbɔɔ dè à sùomene yã ari ñgõ gé su ma sòo? Ma sa'ole kène kò, akũ mé ani arubarika le.

³⁴ Kũ Isau a de yã pì mà, à pùtã à ɔ gbãna dò à kè wènda, akũ à pì: Baa! N sa'ole kemene dɔ.

³⁵ Akũ à pì: N dakũna sù kũ ɔndɔo à n sa'ole sù kò.

³⁶ Akũ Isau pì: A tón Yakuburoo? À ma kèkè à kè gèn plan gwe sà. À ma daudukeze sima yã, akũ à ma sa'ole sima tera dɔ. Mani sa'ole e doroyá?

³⁷ Isaaku wèa à pì: Ma a dìte n dikiri ũ, ma a danenɔ kè a zĩkerinɔ ũ n pínki, ma poblewe kũ sèwèo kpàa. Bón mani le mà kenne dɔɔ?

³⁸ Isau pì a denɛ: Baa, sa'ole biren n vĩ ado yá? N sa'ole pãnde kemene dɔ Baa. Akũ Isau wiki gbãna lè.

³⁹ Akũ a de wèa à pì:

Zĩte kũ ĩnigõ kun nigõ manaro,

mɔtɔ ni bonne zaa musuro.

⁴⁰ ĩnigõ fēneda kũna,

ĩni zò ble n dakũnanɛ.

Lemɛ dɔ n laakari ni gõ kpatenaro,

ĩni a gbãngo gonla.

⁴¹ Isau ibere sè kũ Yakubuo sa'ole kũ a de kène yã, akũ à pì a nèse gũn: Ma de ga zãro, gbasa mani ma dakũna de.

⁴² Ò yã kũ Isau ò kɔrɔmɔtɔ kè Rebekane, akũ à Yakubu sisi à pì: Isau ye à fĩna bomma à n de.

⁴³ N ma yã ma sà. N fute n bàa lé n gé ma dàgõ Labã bea zaa Arana

⁴⁴ ñgõ kú kãao gwe gĩa ari n vĩni pì pofè kpáte.

⁴⁵ Tó a nèse kpáte, tó yã kũ n kène sãagu, mani gbē zĩ ò n gbese. Má ye mà kura á gbēnɔn planɔi pínki gɔrɔ doroyá.

⁴⁶ Akũ Rebeka pì Isaakune: Iti nɔgbēnɔ ni bòmagu. Tó Yakubu Iti nɔ sè bùsu díkĩnan lán Isau nɔgbē birenɔ bà, ma kunna nigõ nnamene doroyá.

28

Yakubu tana Labã kĩnaa

¹ Akũ Isaaku Yakubu sisi à sa'ole kène à yã dãn à pì: Nsun nɔ sé Kanaa nɔgbēnɔ téro.

² N fute n gé Mesopotamia bùsun n da de Betueli bea, n nɔ sé gwe n disè Labã néno té.

³ Luda Gbānasīndapinkide arubarika dangu à tó ò né i manamana, ògō kara de ò gō burinō dizi ũ.

⁴ Luda arubarika kũ à dà Ibrahīn dangu kũ n burinō, de bũsu kũ nten nibō blen gōnne, bũsu kũ à kpà Ibrahīa.

⁵ Akũ Isaaku Yakubu gbàre à gé Labā kīnaa Mesopotamia bũsun. Labā bi Siria bũsu gbē Betueli néme, Yakubu kũ Isauo disēme.

⁶ Isau mà Isaaku sa'ole kè Yakubune à a gbàre Mesopotamia de à nō sé gwe. Kũ à sa'ole pì kène, à pì àsun nō sé Kanaa nōgbēnō téro.

⁷ À tàasii kà kũ Yakubu a de kũ a dao yā mà à dà Mesopotamia zén.

⁸ Akũ à dō sà kũ a de pō nna kũ Kanaanō bũsu nōgbēnōro.

⁹ Akũ à gèe Ibrahī né Sumaila kīnaa à a né Maala sè à nà a nō káakunōa. Maala bi Nebayo dāreme.

Yakubu nana'ona Beteli

¹⁰ Yakubu bō Beseba à dà Arana zén.

¹¹ Kũ à kà gukea, à ye à i gwe kũ ifāntē gē kpén yāi. Akũ à gbèe sè gu pìn a mìdibō ũ à wùte gwe.

¹² Akũ à nana ò à gára è petena zīte ari à gèe à zō ludambea, Luda malaikano ten didia òten kipa.

¹³ À Dikiri è zenaala à pì: Makūme Dikiri n dizi Ibrahī kũ n de Isaakuo Luda ũ. Mani bũsu kũ n wùtea díkīna kpámma, mōkōn kũ n burinō.

¹⁴ N burinō nigō dasi lán bũsutiti bà, oni dagula ifāboki kpa kũ ifāleteo kũ gūgbānduru kũ gēnōmidōkio. Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le mōkōn kũ n burio gāi.

¹⁵ Manigō kú kũnwo, manigō n dākpā gu kũ nten gén pínki, mani era mà su kũnwo bũsu díkīnan, zaakū mani n tónlo mani yā kũ ma ònne ke.

¹⁶ Kũ Yakubu vù kũ io à pì: Dikiri kú gu dí, akũ mádi dōro!

¹⁷ Vīna a kù à pì: Gu dí ma kā fùte. Luda beme, ludambe zéme.

¹⁸ Yakubu fùte kōnkō à gbè kũ à kè mìdibō ũ pì sè à pète dōngupō ũ, akũ à nísi kù.

¹⁹ Akũ à tó kpà gu pìine Beteli, ama wēte kũ ò kàte gwe tó káakun Luzu.

²⁰ Yakubu lé kè Dikiria à pì: Tó n kú kũmao, tó ĩni ma dākpā ma wēte díkīna gēnaa gūn, tó ĩni ma gba pōble kũ pókasanō

²¹ ari ma ge ma su ma de bea aafia, ĩnigō de ma Luda ũ,

²² gbè kũ ma pète dōngupō ũ pì ni gō n gbagbaki ũ, pó kũ n ma gba pínki mani a kuride kpámma.

29

Yakubu kana Labā bea

¹ Yakubu era à dà zén à gèe ifābokikpadenō bũsun.

² Kũ à kà gwe, à lògō è sēn sā kpàsa leu aakō katena a sare, zaakū lògō pì ĩn òdi kpámma. Gbè zōkō ta lògō pìle.

³ Tó kpàsaa pìnō kàkara gwe pínki, akũ òdi gbèe pì go lògō pì léa, ò í kpámma, akũ òdi era ò gbèe pì tare a gbēn.

⁴ Akũ Yakubu sādārinō là à pì: Gbēnō, a bo máme? Ò wèa ò pì: O bo Araname.

⁵ Akũ à n lá à pì: Á Nao daikore Labā dō yá? Ò wèa ò pì: Ó a dō.

⁶ Akũ à n lá à pì: Á aafia yá? Ò pì: Á aafia. N a né Rahila gwa, àten su kũ sānō zà dire.

⁷ Akũ Yakubu pì: Ifāntē kpé gbāna, sānō tágōro dí ká kōro. À í kpámma à gé n dā.

⁸ Akū ò pì: Óni f̄s̄ro. Tó adi ke s̄a kp̄as̄ano k̄akara p̄ínki baasiro, òdi gb̄e go lòḡoo p̄i léa ò í kp̄ám̄maro.

⁹ Kū àten yā ón̄e le, Rahila sù kū a de s̄āno, zaakū s̄ād̄ariime a ũ.

¹⁰ Kū Yakubu a dis̄ē Labā n̄én̄ogb̄ē Rahila è kū a de s̄āno, à nà lòḡooi à gb̄èe gò lòḡoo p̄i léa, akū à í kp̄a a dis̄ē s̄āno.

¹¹ Akū à lé p̄e Rahilaa à p̄onna s̄o d̄o.

¹² Akū à òn̄e kū a de dan̄e R̄eb̄eka n̄én̄ a ũ. Akū Rahila bàa l̄è à ḡèe à ò a den̄e.

¹³ Kū Labā a d̄āre né Yakubu baaruu mà, à bàa l̄è à ḡèe daale. Kū à kà, akū à k̄usia à lé p̄èa à tà k̄āoa a bea. Akū Yakubu yā kū ò k̄en̄o òn̄e p̄ínki.

¹⁴ Akū Labā p̄ine: Ma arume n ũ yāpura.

Yakubu Lea k̄u Rahilao s̄enaa

Yakubu k̄e Labā bea mo do,

¹⁵ akū Labā p̄ine: Kū n̄ de ma dan̄e ũ yāin ĩni z̄i kem̄ene p̄a yá? Dera mani f̄ina bonne nà n̄ om̄ene.

¹⁶ Labā s̄o à n̄én̄ogb̄ēno v̄i gb̄ēno pla. Ȳo t̄on̄ Lea, Bāna s̄o Rahila.

¹⁷ Lea w̄é busana, Rahila s̄o n̄okpare maname, akū a kakana mana.

¹⁸ Yakubu ye Rahilai, akū à p̄i Labāne: Mani z̄i k̄enne w̄è suppla n̄ né b̄ānade Rahila yāi.

¹⁹ Labā p̄i: À s̄āna mà a kp̄amma de mà a kp̄a gb̄e p̄āndeala. N̄ḡo kú ma bea la.

²⁰ Akū Yakubu z̄i k̄ene w̄è suppla Rahila yāi, ase à k̄ene lán̄ ḡoro pla bàme kū à yei yāi.

²¹ Akū à p̄i Labāne: Kū ma z̄iḡoro p̄apa, n̄ ma no kp̄ama mà sé.

²² Akū Labā gweden̄o k̄akara n̄ p̄ínki à n̄osep̄oble k̄én̄e.

²³ Kū ɔk̄osi k̄e, akū à a né Lea s̄e à kp̄aa, akū Yakubu w̄ute k̄āoa.

²⁴ Labā a n̄ogb̄ē z̄ikeri Zilipa kp̄a Leane z̄ikeri ũ.

²⁵ Kū gu d̄o Yakubu è Leame, akū à p̄i Labāne: B̄oyāi n̄ k̄em̄ene le? Rahila yāin ma z̄i k̄enneroo? B̄o mé à tò n̄ ma k̄ek̄e?

²⁶ Labā p̄i: Ó k̄inaa òdi Bāna kp̄a ḡoa Ȳo āro.

²⁷ N̄ azuma do ke kū gb̄e dio ḡia, mani a gb̄endo kp̄amma z̄i kū ĩni era n̄ kem̄ene w̄è suppla p̄ānde p̄o ũ.

²⁸ Yakubu w̄e à azuma do p̄i k̄e kū Leao, akū Labā a né Rahila kp̄aa no ũ.

²⁹ Labā a n̄ogb̄ē z̄ikeri Bila kp̄a Rahilaa z̄ikeri ũ.

³⁰ Yakubu w̄ute kū Rahilao s̄o, akū à yei de Leala. Akū à èra à z̄i k̄e Labāne ari w̄è suppla do.

Yakubu n̄eno

³¹ Dikiri è Yakubu ye Leairo, akū à a k̄e n̄erande ũ, Rahila s̄o param̄e.

³² Lea n̄o s̄i à né ì ḡogb̄ē ũ, akū à t̄o kp̄ane Rub̄eni, zaakū à p̄i: Dikiri ma warik̄enaa gw̄a. Ma z̄a n̄iḡo yemai s̄a.

³³ Kū à n̄o s̄i do, à né ì ḡogb̄ē ũ, akū à p̄i: Dikiri mà ma z̄a yemairo, akū à èra à né d̄ik̄ina kp̄ama do. Akū à t̄o kp̄ane Sim̄e.

³⁴ Kū à èra à n̄o s̄i do, à né ì ḡogb̄ē ũ à p̄i: Adik̄ina s̄a ma z̄a ni ma d̄iteki ero, zaakū ma n̄eḡogb̄ē ì k̄āoa m̄en̄ aak̄o. Akū à t̄o kp̄ane Levi.

³⁵ À èra à n̄o s̄i do à né ì ḡogb̄ē ũ à p̄i: Adik̄ina s̄a ma Dikiri s̄āabu kp̄a, akū à t̄o kp̄ane Yuda. Akū a né'i z̄e.

30

¹ Kū Rahila è áten né i kū Yakubuoro, à ḡoba kp̄a kū a v̄inio. Akū à p̄i Yakubune: N̄ n̄o d̄omagu. Tó mádi e s̄oro, mani game.

² Yakubu p̄o f̄ei à p̄i: Makūme Luda ũ kū à n̄ t̄e né yá?

³ Akū Rahila pì: Ma zĩkeri Bilan dí. Ñ gé i kãao à néno imene, mani buri le se a gãí.

⁴ Akū à a zĩkeri Bila kpàa no ũ. Yakubu wùte kãao,

⁵ akū à nò si à né i gōgbē ũ.

⁶ Akū Rahila pì: Luda tò yā bō kũmao nna à ma yā mà à ma gba négōgbē. Akū à tó kpàne Dã.

⁷ Rahila zĩkerii pìi era à nò si à né i gōgbē ũ do,

⁸ akū Rahila pì: Ma ɔsi zōkōo kà kũ ma v̄nio ma ɔsi nè. Akū à tó kpàne Nafatali.

⁹ Kū Lea è a né'i zè, akū à a zĩkeri Zilipa kpà Yakubua no ũ do.

¹⁰ Akū Lea zĩkerii pìi né i gōgbē ũ kũ Yakubuo.

¹¹ Akū Lea pì: Mìnname. Akū à tó kpàne Gada.

¹² Akū Lea zĩkerii pìi né i gōgbē ũ do kũ Yakubuo.

¹³ Akū Lea pì: Ma pō kè nna, zaakū nōgbēno ni pi pōnnaden ma ũ. Akū à tó kpàne Asa.

¹⁴ Rubeni bō ésekēgōra à yenyī eze è sèn, akū à bōbo à sùo a da Leane. Akū Rahila pìne: Ñ n né yenyī eze pì dāmene.

¹⁵ Lea pìne: Kū n ma gō sima, abire dí móm̄maro, akū n ye n ma né yenyī eze sí do yá? Rahila pì: Tó n kpàma, mōkōm̄me ïni i kãao gbāra.

¹⁶ Kū Yakubu ten su kũ burao okosi, Lea bō à gèe à dàale à pì: Makūme mani wute kũnwo gbāra, zaakū ma n sākā ma né yenyī eze yāime. Akū à i kãao gwāani birea.

¹⁷ Luda Lea wéke si, akū à nò si à Sāani i kũ Yakubuo.

¹⁸ Akū Lea pì: Luda láada kpàma, kũ ma a zĩkerii kpà ma zāa yāi. Akū à tó kpàne Isaka.

¹⁹ Lea era à nò si do à Tori i,

²⁰ akū à pì: Luda gba mana dāmene. Adikĩna sà ma zā ni ma kpe ta, zaakū ma négōgbēno i kãao mèn suddo. Akū à tó kpàne Zebuluni.

²¹ Kū à kè saa à néngbē i, akū à tó kpàne Dina.

²² Akū Rahila yā dō Ludan à a wéke si, akū à kè nérande ũ.

²³ À nò si à négōgbē i, akū à pì: Luda wé'i bōmene.

²⁴ Akū à tó kpàne Yusufu à pì: Dikiri era à négōgbē pānde karamene do.

Yakubu póno dāna Labāne

²⁵ Kū Rahila Yusufu i, Yakubu pì Labāne: Ñ ma gbare mà tá ma b̄sun.

²⁶ Ma zĩ kènne ma nōno kũ ma néno yāi. Ñ n kpàma mà tá, zaakū n dō lākū ma zĩ kènne nà.

²⁷ Akū Labā pìne: Tó ma n pōnna lè, n gō kũmao la. Ma màsoo kè ma è Dikiri arubarikaa kèmagu n yāi.

²⁸ Ñ n làada omene, mani kpám̄ma.

²⁹ Yakubu pìne: Ñ dō lākū ma zĩ kènne nà. Ñ dō lākū n pókādeno kè ma ɔi nà,

³⁰ zaakū a f̄iti kũ n v̄i zaade mádi suro kàra manamana. Dikiri arubarikaa dāngu gu kũ ma gen n bea pinki. Bōren mani ma zida be zĩ ke sōo?

³¹ Labā à là à pì: Bón mani f̄ina boonnee? Yakubu wèa à pì: Ñsun póke kpám̄aro, ama n yā dí kemene, manigō n póno dānne.

³² Ñ tó mà gē n póno té gbāra mà sã bakibakinō kũ a totontotonno pleple ma làada ũ kũ sãne b̄ro sirano kũ blè bakibakinō kũ a totontotonno.

³³ Tó n ma làadaa gwà gena gōro are, ïni dō tó má yāpura v̄i. Blè kũ à kun bakibakiro akū à totontotonlo, ke sãne b̄ro kũ à siraro, ēhē ma kpāni òme.

³⁴ Labā pì: Tò! Àgō de lākū n ò nà.

³⁵ Zì kùà Labā a blèkofīni bakibakinɔ sè kù a wānzāndenɔ kù blèda totontotonɔ kù a bakibakinɔ, pɔ kù ò pura vīnɔ pínki kù sãne bɔrɔ siranɔ pínki, à n ná a nэгɔgbēnɔne n ɔĩ.

³⁶ Akū à zàaa bò n dagura kù Yakubuo lán gɔrɔ aakɔ tá bà, akū Yakubu ten Labā pɔ kparanɔ dā.

³⁷ Yakubu lí buri aakɔ gā búsunɔ zɔzɔ à n wānzān kpákpa à n wānzān kè púu.

³⁸ Akū à lí kù à n wānzān kèaa pìnɔ pètepete pónɔ gó ímibɔnɔ gūn, pɔ kù òten su í minɔ wén, zaakū gwen òdi kpákpa on.

³⁹ Tó ò kpákpa ò lí pìnɔ sare, akū òdigɔ né wānzāndenɔ i kù a totontotonɔ kù a bakibakinɔ.

⁴⁰ Yakubu dì pónɔ pìnɔ pleple adona àdi a wānzāndenɔ kù a siranɔ ká Labā pónɔ gūn. Leme à a zīda kpàsaa bò le, adi ká Labā pónɔ gūnlo.

⁴¹ Tó pɔburi mananɔ fùte kù kpákpa'onaao, Yakubu dì lí pìnɔ pètepete pónɔ are gó ímibɔnɔ pìnɔ gūn, de ò kpákpa o n sare.

⁴² Tó pɔ ginanɔme sɔ, àdi lí pètepeteínero. Len pɔ ginanɔ gɔ Labā pɔ ũ le, akū pɔburi mananɔ gɔ Yakubu pɔ ũ.

⁴³ Akū Yakubu aruzeke òdigɔ kara manamana, a pónɔ dasi kù kù nɔgbè zīkerinɔ kù gɔgbè zīkerinɔ kù lakuminɔ kù zaakinɔ.

31

Yakubu bàasina Labāne

¹ Yakubu yā kù Labā néno ten o mà kù ò pì: Yakubu ó de pónɔ sia pínki. Ó de aruzeke gūnn à karanaa lèn.

² Yakubu dɔ Labā wéa, kù a yā kù a nèsen lán yā bà doro.

³ Akū Dikiri pìne: N'era n tá n dizi bùsun n danenɔ bea, manigɔ kù kúnwo.

⁴ Akū Yakubu Rahila kù Leao sisi ò mó a pónɔ kīnaa sèn.

⁵ À pìne: Ma dɔ á de wéa kù ma yā kù a nèsen lán yā bà doro. Bee kù abireo ma de Luda kù kúmao.

⁶ Á dɔ á zīdane kù ma zī kè á dene ma gbāna lémmɛ.

⁷ Á de òndɔ kèmenɛ, à ma làadaa lite gèn kuri, akū Luda dí tó à yāke kèmenɛro.

⁸ Tó à pì sã bakibakinɔme ma baka ũ, sãno òdigɔ né bakibakinɔ i. Tó à pì a wānzāndenɔme ma baka ũ, sãno òdigɔ né wānzāndenɔ i.

⁹ Luda á de sãno sia à kpàma.

¹⁰ Gɔrɔ kù blènɔ ten kpákpa o, ma nana ò, akū nana gūn ma è blèkofīni kù òten kpákpa onɔ bi blè wānzāndenɔme kù a bakibakinɔ kù a totontotonɔ.

¹¹ Akū Luda Malaikaa pìmenɛ nana pìi gūn: Yakubu! Akū ma wea ma pì: Makū di!

¹² À pì: N'wé sé n gwa. Blèkofīni kù òten kpákpa onɔ pínki blè wānzāndenɔme kù a bakibakinɔ kù a totontotonɔ, zaakū ma yā kù Labā kènne è pínki.

¹³ Makūme Luda kù à bò à sùnɔ Beteli ũ, gu kù n gbèe pèten n nísì kù a n lé kèma. Tera sà n fute n bo bùsu dín n tá n bùsun.

¹⁴ Akū Rahila kù Leao pìne: Ó túbi vī ó de bea dɔ yá?

¹⁵ Adi ó dite gbè zítɔnɔ ũnloo? A ó yíamma, akū à a ɔgɔ blè pínki.

¹⁶ Aruzeke kù Luda sì ó dea gɔ ó pɔ ũ pínkime kù ó néno. N' yā kù Luda ònne ke pínki sà.

¹⁷ Akū Yakubu fùte à a néno kù a nɔnɔ dì lakuminɔ kpe.

¹⁸ À a pókādenɔ kù aruzeke kù à lè Mesopotamianɔ sète pínki, akū à dà zén àten tá a de kīnaa Kanaanɔ bùsun.

¹⁹ Kù Labā gèe a sãno ká zɔzɔ, akū Rahila a tãnanɔ sè kpāni a kpe.

²⁰ Yakubu sɔ à òndɔ kè Siria buri Labāne adi lé zaaro.

21 À fùte à bàa lè kũ a póno pínki à bikũ Yuflatia, akũ à mìi pè Giliada gusĩsĩdea.

Labā petena Yakubui

22 A gɔɔ aakõde zĩ ò pì Labāne Yakubu bàa lè.

23 À a gbēno kàkara, akũ à pètei. À táa ò gɔɔ suppla, akũ à a lè Giliada gusĩsĩden.

24 Akũ Luda bò à sùa gwāani nana gūn à pìne: N̄ laakari ke yā kũ ìni o Yakubunei a mana ke a vāni.

25 Labā Yakubu bùra lè katena Giliada gusĩsĩden, akũ à bùra kàte gwe kũ a gbēno se.

26 Akũ Labā gèe à pì Yakubune: Bóyāi n̄ òndõ kèmenε n̄ ma nēno sète n̄ ta kũnwo lán zìzōno bàa?

27 Bóyāi n̄ òndõ kèmenε n̄ woto kpāni nídi lé zamaro, de ma ge zenne kũ pōnnakεnaao kũ lèsinaao kũ gāgāao kũ mɔɔɔo.

28 N̄di tó ma lé zà ma nēno kũ ma daikorenɔaro. N̄ yōnkoyā kè.

29 Ma gbāna kà mà yā vāni keáre, akũ n̄ de Luda yā òmenε gwāani à pì mà laakari ke yā kũ mani onnei a mana ke a vāni.

30 Ntēn tá sà, kũ n̄teni n̄ de be bege ke yāi. À kè dera n̄ ma tānano sè kpānii?

31 Yakubu wèa à pì: Ma vīna kè, maten da ìni n̄ nēno símame.

32 Gbē kũ n̄ n̄ tānano lè a kīnaa, ò a de. N̄ ma póno gwagwa ó gbēno wára. Tó n̄ n̄ pó lè, n̄ sé. Yakubu s̄, à d̄s̄ kũ Rahila Labā pó sè kpāniro.

33 Labā gè Yakubu bizakutan à gè Lea kutan à gè nōgbē zīkeri mèn pla pìno kutan, adi póke lero. Kũ à bò Lea kutan, à gè Rahila kutan.

34 Rahila tāna pìno sè à ùte lakumi gāarii gūmme, akũ à vùtea. Labā a kuta gūn gwàgwa pínki, adi póke lero.

35 Rahila pì a denε: Baa, òsun pō fēmairo, zaakũ mádi le mà futero kũ má o kūna yāi. Lemε Labā a tānano wète le adi lero.

36 Akũ Yakubu pō pà à léfɔto kà Labāi à pì: Bó dàan ma kèe? Bó durunnao ma kè akũ n̄ petemai wānawāna lán dí bàa?

37 Kũ n̄ ma póno gwàgwa pínki, n̄ n̄ be póno lè gwe yá? N̄ boo gupuraa ma gbēno kũ n̄ gbēno wára, ò yā nna kpá gbē kũ a yā nnaa.

38 Ma ke n̄ be wè baro. N̄ s̄ano kũ n̄ blèno dí nò bɔtero, mádi n̄ s̄a ke sóro.

39 Mádi sunne kũ pó kũ n̄bɔ pāsīno kũ keoro, mádi a fīna bonne ma zīdame. Ndì pó kũ ò a kpāni ò gwāani ke fānantē fīna lama.

40 Ifāntē dì ma le fānantē, ìa dì ma de gwāani, mádi itē ke.

41 Len ma ke n̄ bea le ari wè baro. Wè gēro donsari ma zī kēnne n̄ nēnōgbē gbēnoo planō yāi. Ma wè suddo kè n̄ kpàsa yā musu. N̄ ma làadaa litε gēn kuri.

42 Tó adi ke ma dizi Ibrahī Luda kũ ma de Isaaku a vīna vī zè kūmao baasiro, de n̄ ma gbare ɔkori. Luda zī kũ ma kè kũ warioo è, akũ à kpākēnyī gīa gwāani.

43 Akũ Labā wè Yakubua: Nōgbē díkīnāno bi ma nēnoε. Né díkīnāno s̄o ma daikorenε. Pókāde díkīnāno s̄o ma pókādenε. Pó kũ n̄ è la pínki ma pómε. Bón mani ke ma nēnōgbēno kũ né kũ ò ìnoε gbāraa?

44 N̄ tó ò lédokōno ke àgō de sèeda ũ ó dagura.

45 Akũ Yakubu gbēe sè à pète yā pì dōngupō ũ.

46 À pì a gbēnoε ò gbēno sète, akũ ò sète ò dīdikōa, akũ ò pó blè a sare.

47 Akũ Labā tó kpà gbèdidikōanaa pìne Yega Saduta. Yakubu tó kpāne Galēdi.

48 Labā pì: Gbèdidikōana díkīname sèeda ũ ó dagura gbāra. Abire yāi ò tó kpāne Galēdi.

49 Òdi pi dō Mizipa, zaakũ Labā pì: Dikiri ó dākpā ó kēkōanaa gbera de òsun zākōnlo yāi.

⁵⁰Tó n wari dò ma nénɔgbɛ̀nɔa ke tó n nɔ pāndenɔ sè dɔ, bee tó ó kú kɔ́ kīnaaro, ñgɔ́ dɔ́ sānsān kū Ludan ó yā pìi sèedade ũ.

⁵¹Akū Labā pìne dɔ: Ñ gbèdidikɔ́ana díkīna gwa kū gbè kū ma pète ó dagurao.

⁵²Anigɔ́ de sèeda ũ kū mani vīala mà su mà a vāni kennero, mɔ́kɔ́n sɔ́ ñni vīala ñ su ñ a vāni kemenero.

⁵³Ibrahī kū Naoo kū ñ deo Ludame ó yākpatekerī ũ.

Akū Yakubu la dà kū Luda kū a de Isaaku a vīna vī tɔo.

⁵⁴À sa ò gusīsīden gwe, akū à a gbɛ̀nɔ sīsī ò pɔ́ blè. Kū ò pɔ́ blè, akū ò ì gwe.

⁵⁵Labā fùte kɔ́nkɔ́nkɔ́, à lé zà a daikorenɔa kū a nénɔ à sa mana ò́nne, akū à èra à tà a bea.

32

Yakubu gbɛ̀nɔ zīna Isaua

¹Yakubu dà zén, akū Luda malaikanɔ dàale.

²Kū à ñ é, à pì: Luda bùraan dí. Akū à tɔ́ kpà gu pìine Manaimu.

³À zīrinɔ zī a are a vīni Isaua Sei bùsu kū ò pì dɔ Edomu bùsun.

⁴À pì a zīrinɔne: À gé à o ma dikiri Isaune a zòbleri Yakubu gɔ́ɔ pla kè Labā bea àten su sà.

⁵À onɛ má zùnɔ vī kū zaakinɔ kū sānɔ kū blènɔ kū gɔ́gbɛ́ zīkerinɔ kū nɔgbɛ́ zīkerinɔ. Makū mé ma á zī à onɛ de ma a pɔ́nna le.

⁶Kū zīrinɔ èra ò sù Yakubu kīnaa, ò pì: O ge n vīni kīnaa, àten su à danle kū gbɛ̀nɔn wàa planɔ.

⁷Vīna Yakubu kū àten bídi ke manamana, akū à gbɛ́ kū ò kú kāaonɔ kpàate leu pla kū sānɔ kū blènɔ kū zùnɔ kū lakuminɔ à pì:

⁸Tó Isau sù à sī a leu doa, a leu do kū à gò ni bo.

⁹Akū à adua kè à pì: Dikiri, ma dizi Ibrahī kū ma de Isaakuoo Luda, n òmene mà su ma bùsun mà danenɔ kīnaa, ñni arubarika damagu.

¹⁰N gbɛ́ke kū náani yāoo kèmene manamana, ma bèere dí káro. Gɔ́ɔ kū ma bikū Yodaa, gò mé à na ma ɔ́i ado. Tera sà ma su kū aruzeke leu pla díkīnanɔ.

¹¹Ma wé kemma ñ ma sí ma vīnia, zaakū maten vīna kene kū ani sí ó té à nɔgbɛ̀nɔ kū nénɔ dede yāi.

¹²Mɔ́kɔ́n sɔ́, n pì ñni arubarika damagu ñni ma buri kara lán ísirale bùsu'atè bà oni fɔ́ ñ naroro ñ dasi yāi.

¹³Gwen Yakubu ñn. Pɔ́ kū à plèple à a vīni gbanɔn dí:

¹⁴Blèda mèn wàa do, a koffīni mèn baro, sāda mèn wàa do, a karo mèn baro,

¹⁵lakumida mèn baraakuri kū ñ né bòrɔnɔ, zùda mèn bupla, a sà mèn kuri, zaakida mèn baro, a sà mèn kuri.

¹⁶À ñ ná a zīkerinɔne ñ ɔ́i buri kū burio, akū à pìine: Àgɔ́ té ma are à kpango da á dagura gà kū gāao.

¹⁷À pì gbɛ́ káakune: Tó ma vīni dànle à n la à pì: Díme n dikiri ũu? Nten gé māmee? Dí mé à pɔ́ kū nten dā dínɔ vīi?

¹⁸Ñ onɛ a zòbleri Yakubu pɔ́me, pɔ́ kū à a dikirii gbà à kpàzānenɔn gwe, àpii ten su kpe.

¹⁹A yā dokɔ́nɔ pìi ò gbɛ́ pladene kū gbɛ́ aakɔ́deo kū pódārinɔ ñ pínki à pì: Tó a da Isaule, à onɛ le.

²⁰À onɛ a zòbleri Yakubu ten su kpe. Zaakū à laasun lè à pì: Mani a laakari kpáte kū pɔ́ kū ma kpà are dínɔ, óni wé sikɔ́le. Ani gí gbānake kpámai sà yá?

²¹Gba pìnɔ dònɛ are, akū à gò bùran gwāani kūa à ì gwe.

Yakubu ɔ́sikana kū Ludao

22 À fùte gwāani à a nɔ mèn planɔ sète kũ a nɔgbē zīkeri mèn planɔ kũ a nɔgbē gbēnɔn kuri awɛɛdonɔ, akũ à bikũ kũnwo Yaboku bikũkia.

23 Kũ à bikũ kũnwo, akũ à pɔ kũ à vīnɔ sète à bikũo pínki.

24 Yakubu gò ado, akũ gɔgbē ke sù àten ɔsi ká kãao ari gu kà dɔna.

25 Kũ gɔgbē pìi è áni fɔ à a néro, à a lè a gisipekerɛkia, akũ a gisi bòkũn ɔsikanaa pìi gũn.

26 Gɔgbē pìi pì: Ñ ma gbare, zaakũ gu ten dɔ. Akũ Yakubu pìne: Tó adi ke ñ arubarika damagu baasiro, mani n gbarero.

27 Gɔgbē pì a là à pì: N tón deraa? À wèa à pì: Ma tón Yakubu.

28 Akũ à pì: Oni pinne Yakubu doro, séde Isaraila, zaakũ n ɔsi kà kũ Ludao kũ bisāsirinɔ, akũ n ɔsi nè.

29 Yakubu pìne: Ñ n tó omene se. A wèa à pì: Bóyāi nteni ma tó gbekaa? Akũ à arubarikaa dān gwe.

30 Yakubu tó kpà gu pìine Penieli, zaakũ à pì: O wé sikkɛ kũ Ludao, akũ mádi garo.

31 À bò Penieli ifāntēbona àten tɔɔte a gisi wāwā yāi.

32 A yā mé à tò ari gbāra Isarailanɔ dī nòbɔ tugisi sóro, kũ Luda Yakubu lè a tugisia yāi.

33

Yakubu wésina Isau

1 Kũ Yakubu wé sè, à è Isau ten su kũ gbēnɔn wàa planɔ. À a néno kpàatete Leanɛ kũ Rahilao kũ nɔgbē zīkeri mèn planɔ.

2 Akũ à nɔgbē zīkerii pìnɔ gbàre ò do are kũ n néno. Abire gbera Lea kũ a néno, akũ Rahila kũ Yusufuo té n kpe.

3 À dónne are à kùte zīte gèn suppla ari à gèe à kào a vīni pì kīnaa.

4 Akũ Isau bàa lè à sù à dàale à mlèa à ɔ dà a gān à lé pèa, akũ ò ɔɔ dɔ.

5 Isau wé sè à nɔgbēnɔ è kũ néno, akũ à pì: Dínɔ mé ò kú kũnwo laa? Yakubu wèa à pì: Né kũ Luda ma gbanɔme.

6 Akũ nɔgbē zīkerii pìnɔ nànyī kũ n néno ò kùte.

7 Akũ Lea kũ a néno nànyī dɔ ò kùte. Abire gbera Yusufu kũ Rahilao nànyī ò kùte.

8 Isau pì: Pó kũ ma dañle dínɔ de deramɛɛ? Yakubu wèa à pì: De mà n pɔnna le yāime.

9 Isau pì: Ma gbē, ma pónɔ mòmā, ñgɔ n pónɔ kũna.

10 Akũ Yakubu pì: Oi! N yā nna! Tó ma n pɔnna lè, ñ ma gba sí, zaakũ ó wésikkɛnaa kèmene lán wésikkɛna kũ Ludao bàmɛ, akũ n gbānake kpàmai.

11 Ñ gba kũ ma suonne sí, zaakũ Luda arubarikaa dāmāgu, póke dí kīamaro. Lemɛ à nākaraa le, akũ à sī.

12 Akũ Isau pì: Ò da zén ò tá. Mani gé kũnwo.

13 Akũ à wèa à pì: Ma dikiri, n dɔ kũ nénon gbāna vīro, akũ má sã kũ zùne bɔrɔnɔ vī. Tó o tá gbāna ò gɔrɔ do, pókādenɔ ni gaga pínkime.

14 Ñ domene are ma dikiri, makũ n zòbleri manigɔ té pónɔ kpe kũ néno busebuse ari mà su mà n le Sei.

15 Isau pì: Mani ma gbēkenɔ tó kũnwo. Yakubu pì: À kè dera ñni ke le dɔɔ? Ñ tó mà n pɔnna le dikiri.

16 Zī kũan Isau dà Sei zén.

17 Akũ Yakubu gèe Suko. À be bò gwe, akũ à lá kutanɔ dɔ pónɔne. A yā mé à tò, ò tó kpà gu pìine Suko.

¹⁸ Kū Yakubu sù kū Mesopotamiao, à kà wēte kū òdi pine Sekemu, Kanaano bùsun aafia, akū à bùraa kàte wēte pìi sare.

¹⁹ À a bùrakūki lù Sekemu de Amò nénɔa andurufu basɔro.

²⁰ Gwen à sa'oki bòn, à tó kpàne Luda Isarailano Luda.

34

Sekemu kusina Dinaa

¹ Lea nénɔgbē Dina kū à ì kū Yakubuo bò à wé kpáte bùsuo pì nɔgbēnɔi.

² Kū bùsuo pì kína Amò né Sekemu, Ivi buri a è, à a sè kū gbānao, akū à wùte kāao.

³ A pɔ dɔ nɔkpare pìia à yei, akū à yā nnanna òne.

⁴ Akū Sekemu pì a denɛ: Ñ nénɔkpare bire wetemene mà sé.

⁵ Kū Yakubu mà ò a nénɔgbē kpe bò, a nénɔn kú sèn kū a pókādenɔ, akū à yīte ari ò sù.

⁶ Akū Sekemu de Amò gèe à Yakubu le à yā pì onɛ.

⁷ Kū Yakubu nénɔ bò sèn ò sù, akū ò yā pì mà gònɔ. Ñ nèsɛɛ yàka ò pɔ fè manamana, kū Sekemu wé'iyā kè Isarailanone yāi, à wùte kū Yakubu nénɔgbēo à yā kū à de ò kero kè.

⁸ Akū Amò pìinne: Ma né Sekemu pɔ dɔ á nénɔgbēa. Á yā nna. À a kpáa nɔ ũ.

⁹ Ò lédokɔnɔ ke ògɔ ó nénɔgbēnɔ kpāzākɔa.

¹⁰ Àgɔ kú kúoo, ó bùsu kun á pɔ ũme. À vuten àgɔ laga tán àgɔ zīte vī.

¹¹ Akū Sekemu ò Dina de kū a dāgɔnɔne à pì: À tó mà á ponna le. Pɔ kū a pì mà kpááwa mani kpá.

¹² À anzureblebɔ lé damene zɔkɔ kū gbanɔ dasidasi. Pɔ kū a ò mani kpá. À nénɔkpare pì kpáma nɔ ũ.

¹³ Akū Yakubu nénɔ wè Sekemu kū a de Amòooa kū manafikio kū Sekemu ní dāre kpe bò yāi.

¹⁴ Ò pìinne: Óni fɔ ò abire kero, óni fɔ ò ó dāre kpá gyɔfɔrɔdearo, zaakū wé'iyāme ó kīnaa.

¹⁵ Óni we á yāiro, séto à gɔ lán ó bà á gɔgbēnɔ tɔ zɔ ní pínki.

¹⁶ Tó a tɔɔ zɔ, óni ó nénɔ kpāzāáwa óni á nénɔ sé nɔ ũ. Ónigɔ kú kááo, óni gɔ buri dokɔnɔnɔ ũ.

¹⁷ Ama tó ádi we ó yāiro, tó ádi tɔ zɔro, óni ó dāre sé ò tá kāaome.

¹⁸ Yā pìi kè Amò kū a né Sekemuone nna.

¹⁹ Kefenna pì yā pìi gɔgɔ likalika, kū Yakubu nénɔgbē yā kàne yāi. À bèere vī deŋla a de bedenɔ té.

²⁰ Amò kū a né Sekemuo gèe ní wēte bīnilea, akū ò yā ò kū wētedenɔ ò pì:

²¹ Gbē pìnɔ yāke vī kúoo. Ò tó ògɔ kú ó bùsun ògɔ laga tá, zaakū bùsuo pìi yàasa ani mɔwá. Óni ní nénɔgbēnɔ sé óni ó nénɔ kpámma.

²² Gbē pìnɔ sɔ, oni we ògɔ kú kúoo de ò gɔ buri dokɔnɔ ũro, séto adi ke ó gɔgbē sīnda pínki tɔɔ zɔ lán ní bà baasiro.

²³ Ñ pókādenɔ kū ní aruzekenɔ kū ní zùnɔ pínki ni gɔ ó pɔ ũroo? Ò weñne de ògɔ kú kúoo.

²⁴ Wētepidenɔ Amò kū a né Sekemuo yā mà, akū ní gɔgbēnɔ tɔɔ zɔ ní pínki.

²⁵ A gɔrɔ aakɔde zī, kū ò kú kū wāwāo ò kú kū yāke laasunnworo, Yakubu né gbēnɔn planɔ Simeɔ kū Levio, Dina vīninɔ, ní baadi a fēneda sè ò sī wēten ò gɔgbēnɔ dède ní pínki.

²⁶ Ò Amò kū a né Sekemuoo dède, akū ò Dina sè ò bòo Sekemu kpén ò tà kāao.

27 Wētedenɔ dedenaa gbera Yakubu nɛnɔ sù ò wēte pónɔ nàkɔ̄a kù ò wé'i dà n dārea yāi.

28 Ò n sãnɔ kù n blènɔ sète kù n zùnɔ kù n zaakinɔ, pò kù ò kù wēte gūnnɔ kù pò kù ò kù n buranɔ pínki.

29 Ò n aruzekenɔ sète pínki kù n nɛnɔ kù n nɔgbɛnɔ kù pò kù ò kù n beanɔ pínki.

30 Akù Yakubu pì Simɛɔne kù Levio: A sumene kù yā vānio. Kanaanɔ kù Perizinɔ kù būsɔ dīkīna buri pāndenɔ nigɔ ye ma kāiro. Lākū ó dasiro nà, tó ò likawái, tó ò siògu, oni ma de kù ma burinɔ pínki.

31 Akù ò wèa ò pì: Kù à ó dāre dìte karua ũ, abire manan gwe yá?

35

Luda arubarikadana Yakubugu Beteli

1 Luda pì Yakubune: N fute n tá Beteli n vute gwe. N ma gbagbaki bo gwe, zaakù ma bo ma summa gwe gɔɔ kù nten bàa lé n vīnine.

2 Akù Yakubu pì a ɔndenɔne kù gbɛ kù ò kù kãaonɔ n pínki: À buri zītɔnɔ tãna kù á vīnɔ kóte à zú o à á pòkasanɔ lilin ke.

3 Óni fute ò tá Beteli. Mani Luda gbagbaki bo gwe, zaakù à kpàmai ma warikegɔɔ zī, àdigɔ kù kūmao gu kù ma gen pínki.

4 Akù ò buri zītɔnɔ tãna kù ò vīnɔ kpàa kù pòsã kù ò dananɔ, akù à pò pìnɔ vī gbiri lí gbáru Sekemu sare.

5 Kù Yakubu kù a nɛnɔ dà zén, Luda tò vīna wēte kù ò kù n sareɔ denɔ kù manamana, akù n gbɛke dí péteñyīro.

6 Akù Yakubu kù gbɛ kù ò kù kãaonɔ n pínki kà Luzu kù òdi pi tera Beteli, Kanaanɔ būsun.

7 À sa'oki bò gwe, akù à tó kpà gu pīne Beteli Luda, zaakù gwen Luda bò à sūan gɔɔ kù àten bàa sí a vīnine.

8 Debora kù à de Rebeke gwàri ũ yā gà gwe, akù ò a vī gbiri lí gbáru Beteli sare. Akù ò tó kpà lí pīne Ɔɔɔlii.

9 Luda bò à sù Yakubua ɔ a suna kù Mesopotamiao gbera, à arubarikaa dàagu

10 à pì: N tón Yakubu, ama oni pinne Yakubu dorɔ, sé Isaraila. Lemɛ à tó kpàne Isaraila le.

11 Luda pīne ɔ: Luda Gbãnasīndapinkideme ma ũ. Àgɔ né i àgɔ kara. Buri ni bo n kīnaa kù buri dasinɔ ɔ, n buri kenɔ nigɔ de kīnanɔ ũ.

12 Mani būsɔ kù ma kpà Ibrahī kù Isaakuooa kpámma kù n burinɔ n ga gbera.

13 Akù Luda fute à bò gu kù à yā ò kãaon.

14 Yakubu gbɛe pète gu kù Luda yā ònen ɔngupɔ ũ. À í tɔa à nīsi kù.

15 Akù Yakubu tó kpà gu kù Luda yā ònen pīne Beteli.

Rahila kù Isaakuo ganaa

16 Akù ò fute Beteli ò dà zén. Kù ò kà kãni kù Eflatao, Rahila né'igɔɔ kà, akù né'i kèa zī ũ.

17 Né'iwāwā a kù gbãna, akù nɔgbɛ néseterii pīne: Nsun vīna kero, n négɔgbɛ ò ɔ.

18 Rahila gbãna vī dorɔ àten ga, akù à tó kpà a né pīne Benoni, akù a de tó kpàne Biliaminu.

19 Kù Rahila gà, ò a vī Eflata kù òdi pi tera Betilihamu zén.

20 Yakubu gbè ɔngupɔ pète a miraa. Rahila mira gbèe pì kù gwe ari kù a gbãrao.

21 Isaraila èra à dà zén, akū à bùraa kàte Migidalēda arɛ kpa.

22 Gɔrɔ kū à kú bùsuu pìn Rubeni gèè à wùte kū Bilao, Yakubu nɔ yìgisaride, akū Yakubu yā pìi mà.

Yakubu négōgbēnɔ ì mèn kuri awɛɛpla.

23 Lea négōgbēnɔn dí: Yakubu daudu Rubeni, Simɛɔ, Levi, Yuda, Isaka kū Zebulunio.

24 Rahila nénɔn Yusufu kū Biliaminuo ũ.

25 Rahila zíkɛri Bila nénɔn Dā kū Nafatalio ũ.

26 Lea zíkɛri Zilipa nénɔn Gada kū Asao ũ. Né-gōgbē kū ò ní í kū Yakubuo Mɛɔpɔtamianɔn gwe.

27 Akū Yakubu kà a de Isaaku kīnaa Mamare. À kú Kiriataba kū òdi pi tera Eblɔnu sare, gu kū Ibrahī kū Isaakuo vùten.

28 Isaaku kà wè bakēndo

29 à zī kū yúkuyuku, akū à gà à kàkara kū a gbēnɔ, akū a nénɔ Isau kū Yakubuo a vī.

36

Isau burinɔ

1 Isau kū òdi pine dɔ Edɔmu burinɔ yān dí.

2 Isau Kanaa nɔgbēnɔ sè, Iti buri Elɔni né Ada kū Ivi buri Ana né ɔlibama, Zibɛɔ daikoreo.

3 À Sumaila né Basema, Nebayo dāre sè dɔ.

4 Ada Elifaza ì kāao, akū Basema Rueli ì.

5 ɔlibama Yeusu kū Yalamuo kū Korao ì. Isau né-gōgbē kū ò ní í Kanaano bùsunɔn gwe.

6 Isau a nɔnɔ sète kū a né-gōgbēnɔ kū a nénɔgbēnɔ kū a bedenɔ ní pínki kū a pɔkādénɔ kū a aruzekɛ kū à lè Kanaano bùsunɔn pínki, akū à gèè Sei bùsun, à zā kū a dakūna Yakubuo,

7 zaakū ní aruzekɛ zókɔ mé à tò oni fɔ ògɔ kú kú kɔoro. Bùsu kū ò kun dí mórɔmaro kú ní pónɔn dasi yāi.

8 Isau vùte Sei gusīsīden kū òdi pi tera Edɔmu.

9 Isau kū à de Edɔmunɔ dizi káaku ũ burinɔn dí.

10 Isau né-gōgbēnɔ tón dí: Ada né Elifaza kū Basema né Ruelio.

11 Elifaza né-gōgbēnɔn Temana, Omaa, Zefo, Gatamu kū Kenazio ũ.

12 Elifaza nɔ yìgisarideme Timina ũ. Àkū mé à Amaleki ì kāao. Isau nɔ Ada daikorenɔn gwe.

13 Rueli né-gōgbēnɔn dí: Naata, Zera, Sama kū Mizao. Isau nɔ Basema daikorenɔn gwe.

14 Isau nɔ ɔlibama né-gōgbēnɔn dí: Yeusu, Yalamu kū Korao.

15 Isau buri kīnanɔn dí. Isau daudu Elifaza buri kīnanɔn Temana, Omaa, Zefo, Kenazi,

16 Kora, Gatamu kū Amalekio ũ. Elifaza buri kīnanɔ, Ada daikorenɔn gwe. Ò kú Edɔmu bùsun.

17 Isau né Rueli buri kīnanɔn dí: Naata, Zera, Sama kū Mizao. Rueli buri kīnanɔ, Basema daikorenɔn gwe. Ò kú Edɔmu bùsun.

18 Isau nɔ ɔlibama buri kīnanɔn dí: Yeusu, Yalamu kū Korao. Ana né ɔlibama daikorenɔn gwe.

19 Isau kū òdi pine dɔ Edɔmu né-gōgbēnɔn gwe, a buri kīnanɔn gwe.

Sei burinɔ

20 Sei, Ori buri kū à kú Edɔmu bùsun zaa káaku né-gōgbēnɔn dí: Lotana, Sobala, Zibɛɔ, Ana,

21 Disɔ, Eza kū Disāo.

- 22 Lotana nэггgbēnɔn dí: Ori kũ Omamuo. Lotana dāren Timina ũ.
 23 Sobala nэггgbēnɔn dí: Alavā, Manaa, Ebala, Sefo kũ Onamuo.
 24 Zibeṣ nэггgbēnɔn dí: Aya kũ Anao. Ana pì mé à bò ísēboki wānaa zaa gbáranan gɔɔ kũ àteni a de zaakinɔ dā.
 25 Ana nэггgbēn Disō ũ, a nénɔgbē sō ɔlibama.
 26 Disō nэггgbēnɔn dí: Emēdā, Esebā, Itirana kũ Keranao.
 27 Eza nэггgbēnɔn dí: Bilana, Zavā kũ Akanao.
 28 Disā nэггgbēnɔn dí: Uzu kũ Aranao.
 29 Ori buri kɪnanɔn dí: Lotana, Sobala, Zibeṣ, Ana,
 30 Disō, Eza kũ Disāo. Ori buri kɪnanɔ kũ n buri kũ ò kú Sei b̀sunɔn gwe.
 31 Kina kũ ò kí blè Edomu b̀sun Isarailanɔ kɪnanɔ ānɔn dí.
 32 Beɔ né Bela, Dinaba gbē mé à kí blè Edomu káaku.
 33 Kũ à gà, akũ Zera né Yobabu, Bɔzɔra gbē kí blè a gēne ũ.
 34 Kũ à gà, akũ Temana b̀su gbē Usamu kí blè a gēne ũ.
 35 Kũ à gà, akũ Bedada né Adada, Avi gbē kí blè a gēne ũ. Ākũ mé à z̀i blè Midiānɔ Mɔabunɔ b̀sun.
 36 Kũ à gà, akũ Masareka gbē Samala kí blè a gēne ũ.
 37 Kũ à gà, akũ Reobo kũ à kú Yuflati sare gbē Saulu kí blè a gēne ũ.
 38 Kũ à gà, akũ Akabo né Baali Ana kí blè a gēne ũ.
 39 Kũ à gà, akũ Pau gbē Adada kí blè a gēne ũ. A nɔ tɔn Metabeli, Matarēdi néme, Mezaba daikoreme.
 40 Isau buri kɪnanɔ tɔn dí kũ n b̀sunɔ: Timina, Alava, Yetē,
 41 ɔlibama, Ela, Pinɔ,
 42 Kenazi, Temana, Mibiza,
 43 Magadieli kũ Iramuo. Edomu kɪnanɔ tɔn gwe wēte kũ wēteo b̀su kũ ò v̀ten. Isau kũ à de Edomunɔ dizi ũ burinɔn gwe.

37

Yusufu nana'onaa

- 1 Yakubu kú Kanaanɔ b̀sun gu kũ a de v̀ten.
 2 Yakubu burinɔ yān dí. Yusufu bi kefenname. A wē gēro awēplade gūn kũ àten sānɔ dā kũ a v̀ninɔ, a de nɔnɔ Bila kũ Zilipao nénɔ, akũ à dà vāni kũ ò kēe kɔɔmɔtɔ kē a denē.
 3 Isaraila ye Yusufui de a né kparanɔla kũ à a ì a z̀kūnaa gūn yāi, akũ à utagyabaa z̀ne.
 4 Kũ a v̀ninɔ è n de ye Yusufui deñla, akũ ò z̀agu òdi we ò yā nna o kāaoro.
 5 Yusufu nana ò, akũ à bàba a v̀ninɔne, akũ ò èra ò z̀agu de z̀i pɔla.
 6 Ā pìne: Ā nana kũ ma ò ma.
 7 Ma è óten ése yīyī bura, akũ ma ése baka f̀te à zè. Ā pɔnɔ likai, akũ ò nàtenē.
 8 Akũ a v̀ninɔ pìne: Īni kí blewán yá? Īni gbāna ble wán yá? Akũ ò èra ò z̀agu de yā pɔla nana kũ à òo pì yāi.
 9 Yusufu èra à nana ò dɔ, akũ à bàba a v̀ninɔne à pì: Ma era ma nana ò dɔ. Ma è ifāntē kũ mɔvuraaoo kũ susune mèn kuri awēdonɔ ten natemene.
 10 Ā nana pì bàba a denē dɔ, akũ a de pàtaa à pì: Nana kpate takan n ò lee? Makũ kũ n dao kũ n v̀ninɔ, óni su ò kúte n aren yá?
 11 A v̀ninɔ nēsēgbāa sè kāao. A de sō à nana pì yā kũna a nēsēe gūn.
 12 A v̀ninɔ gēe n de sānɔ dā Sekemu.
 13 Akũ Isaraila pì Yusufune: N v̀ninɔ ten sã dā Sekemu. Mani n z̀i n kīnaa. Ā wēa à pì: Ma laka.

14 Akū à pìne: Ñ gé ñ n v̄inino gwa kũ s̄ano, tó ò aafia. Ñ era ñ sumene kũ ñ baaruuo. Akū à a gbàre, à bò Eblonu guvuten à gèe Sekemu.

15 Àten likara s̄en, akū gōgbē ke dàale à a là: Bón nten wete?

16 À wèa à pì: Mateni ma v̄inino wete. Tó ñ ñ s̄adāki d̄s, ñ omene.

17 Gōgbē p̄i p̄i: Kũ ò bò gu dín, ma mà ò p̄i òten gé Dotāme. Akū Yusufu p̄eteñyĩ à ñ lé Dotā.

18 Kũ ò a è z̄à dire, ari àgō gé ká ñ k̄inaa, ò lé kp̄akūsūi ò p̄i ò a de.

19 Ò pikōne: À gwa, nana'ori ten su z̄à dire.

20 À tó ò a de ò a zu lògō d̄ino doke gūn. Óni pi n̄bo p̄āsī mé à a dè à sò. Ehē óni e lākū a nanano ni mi de nà.

21 Kũ Rubeni yā p̄i mà, à ye à a mì sí, akū à p̄i: Òsun a dero,

22 àsun aru boaro. À a zu lògō d̄ik̄inan gbárannan la. Àsun a dero. Rubeni òr̄ne le, kũ à ye à a mì sí à a kp̄á a dea yāime.

23 Kũ Yusufu kà a v̄inino k̄inaa, ò a uta bò, a utagyaba mana p̄i.

24 Akū ò a sè ò a zù lògō p̄in. Lògō p̄i da korime à í v̄iro.

25 Akū ò v̄ute òten p̄óble. Kũ ò wé sè, ò Sumaila buri lagatarino è, ò bò Giliada b̄usun òten gé Misila. Ñ lakuminon do p̄ono kũ lí'ò ez̄eo kũ lí'ò gb̄i nnao s̄ena.

26 Akū Yuda p̄i a gb̄enone: Tó o ó dakūna dè, akū o a gèe ùte, bó àreen óni lee?

27 À tó ò a yía Sumaila buri p̄in̄a. Òsun a dero, ó dakūnanloo? Ó aru dokōne. Akū a gb̄eno a yā mà.

28 Kũ Midiā lagatari p̄ino ten su gē z̄éla, akū ò Yusufu gà ò bò lògon, ò a yia Sumaila buri p̄in̄a andurufu baro, akū ò tà k̄āao Misila.

29 Kũ Rubeni sù lògō p̄i k̄inaa, adi Yusufu e gwe doro, akū à a p̄ókasan̄o gà à k̄ēk̄ē,

30 akū à gèe a dakūnan̄o k̄inaa à p̄i: Né p̄i kú gwe doro. Mani gé má kũ abireoo?

31 Ò bl̄ekof̄inii kũ ò dè, akū ò Yusufu uta p̄i sè ò màte a aru gūn.

32 Akū ò a utagyabaa p̄i sè ò ḡeo ñ den̄e ò p̄i: P̄ó kũ o èn dí. N né utan yá, ke a p̄onlo?

33 À d̄s, akū à p̄i: Ma né utame, n̄bo p̄āsī mé à a sò. Waiyoo, ò ma né Yusufu kè yākiyakime.

34 Akū à a uta z̄ok̄ō gà à kè à p̄ókasa sè à dà, akū à a né p̄i wēnda kè ḡikena.

35 A négōgb̄eno kũ a n̄en̄ogb̄eno sù a laakari kp̄atene ñ p̄ínki, ama à gi a laakari kp̄at̄ei à p̄i: Manigō ma né p̄i gē s̄o dom̄e ari mà gé táo a k̄inaa gyāwān. Akū àten wēnda s̄o do a né p̄i yā musu.

36 Midiā p̄ino s̄o ò Yusufu yia Potifaa Misila. Firi'auna iba keme, àkūme a dogarino gb̄e z̄ok̄ō ũ.

38

Yuda kũ Tamao

1 Z̄i k̄ūa Yuda bò a gb̄eno k̄inaa à gèe à v̄ute Adulamu gb̄e kũ òdi pine Ira bea.

2 Gwen à d̄akare kũ Kanaan̄o b̄usu gb̄e kũ òdi pine Sua n̄en̄ogb̄eo, akū à a sè no ũ.

3 À n̄o si à né ì gōgbē ũ, akū à tó kp̄ane Ee.

4 À era à n̄o si do à négōgbē ì, akū à tó kp̄ane Ona.

5 À era à négōgbē ì do, akū à tó kp̄ane Sela. Goro kũ à né p̄i ì, à kú Kezibime.

6 Akū Yuda n̄ogbē kũ òdi pine Tama sè a daudu Eene.

7 Ee kè Dikirine v̄ani, akū à a dè.

8 Akū Yuda p̄i Onane: Ñ n v̄ini gyaano sé ñ buri ke n v̄inine, lākū òdi ke nà.

⁹ Kū Ona dō kū né kū áni i kū a v̄ini gyaanɔ nigō de a buri ũro, tó à wùte k̄āao akū à ye à a z̄ida e, àdi a gōgbē p̄ó kótēme, de àsun buri ke a v̄ininero yāi.

¹⁰ Yā kū àten ke p̄ii k̄e Dikirine v̄āni, akū à a d̄e d̄o.

¹¹ Akū Yuda p̄i a né gyaanɔ Tamanɛ: Ñ gé ñgō gyaanɔ ble n de bea ari ma né Sela z̄ōkō kū. Zaakū àten da Sela ni ga lán a v̄ininɔ bàme. Akū Tama ḡe à wùte a de bea.

¹² Kū a ḡoro ḡii k̄e, akū Yuda nanɔ gà. Kū a n̄esee kp̄ate, à dà z̄én àten gé a s̄ákák̄ererinɔ k̄inaa Timina kū a gb̄enna Irao.

¹³ Akū ò a baaruu kp̄a Tamanɛ ò p̄i: N z̄ā de ten gé Timina a s̄ānɔ k̄ā k̄ere.

¹⁴ Akū à a gyaanɔblep̄onɔ bò a p̄ódanḡann s̄è à kù a ānnwa, akū à ḡe à wùte Enaimu b̄inilea Timina z̄én. Zaakū à è Sela z̄ōkō kū, odi a kp̄āa nɔ ũro.

¹⁵ Kū Yuda a è, akū à a d̄ite karua ũ kū à p̄ó kù a ānnwa yāi.

¹⁶ Akū à n̄ai z̄é sare à p̄i: Ñ tó mà wùte k̄unwo. Adi a d̄ō a né gyaanɔ ũro. Akū n̄ogb̄e p̄ii p̄i: Tó n wùte k̄ūmao, b̄ón ìni kp̄āmaa?

¹⁷ À w̄eà à p̄i: Mani ma kp̄asa bl̄ene m̄èn do kp̄āz̄anne. Akū à p̄i: Ñ t̄oro ma d̄itemene ari ñgō gé kp̄āz̄ā.

¹⁸ Akū à a là à p̄i: B̄ó t̄oro man mani d̄itenn̄ee? A p̄i: Ñ n s̄èedakebo kū a bàao k̄ū gò k̄ū ñ k̄ūnaao kp̄āma. Akū à kp̄āa à wùte k̄āao à n̄ò d̄òagu.

¹⁹ Akū n̄ogb̄e p̄ii f̄ute à tà be à a p̄ódanḡann bò à a gyaanɔblep̄onɔ s̄è à dà.

²⁰ Yuda a gb̄enna Adulamu gb̄e z̄i k̄ū bl̄eneo à t̄oro ma boo n̄ogb̄e p̄iia. Kū à k̄ā, adi a lero.

²¹ Akū à gwedenɔ làla à p̄i: Karua k̄ū à kù Enaimu z̄é sare la yā kù máa? Ò w̄eà ò p̄i: Karua ke kù laro fá!

²² Akū à èra à tà à p̄i Yudanɛ: Mádi a ero. Gwedenɔ p̄i o karua ke d̄ō gwe yā sero.

²³ Akū Yuda p̄i: Àgō p̄ó p̄inɔ k̄ūna. Óni tó gb̄enɔ ó yāa d̄oro. Ma n z̄i k̄ū bl̄e p̄io, ñdi a lero.

²⁴ M̄o aakō ḡbera ò sù ò ò Yudanɛ ò p̄i: N né nanɔ Tama karua k̄ā, akū à n̄ò s̄i a p̄āp̄akenaa p̄ii ḡūn. Yuda p̄i: À bo k̄āao ò té s̄ā.

²⁵ Kū òten bo k̄āao bàai, à légb̄az̄ā k̄e a z̄ā denɛ à p̄i: Gb̄e k̄ū à p̄ó dík̄inanɔ v̄i mé à n̄ò d̄òmagu. Ñ s̄èedakebo k̄ū a bàao k̄ū gò dík̄inao gwa, tó ñ a de d̄ō.

²⁶ Yuda p̄ó p̄inɔ d̄ō, akū à p̄i: N̄ogb̄e p̄i yā nna demala, zaakū mádi a kp̄ā ma né Selaaro. Yuda dí wùte k̄āao doro.

²⁷ Kū à k̄ā né'ina, à sù à l̄e s̄ikanɔ mé ò kù a ḡbere ḡūn.

²⁸ Ḡoro k̄ū àten né i, ñ gb̄e do ɔ bò, akū n̄ogb̄e n̄eseteri w̄onɔ t̄era d̄ò à p̄i: Né dík̄ina mé à bò k̄āaku.

²⁹ Kū né p̄i a ɔ s̄ùkpa, akū né plade bò, akū n̄ogb̄e p̄ii p̄i: N bo b̄uime fá! Akū ò tó kp̄āne P̄erezi.

³⁰ Abire ḡbera k̄ū a gb̄endo k̄ū ò w̄onɔ t̄era d̄ò a ɔaa bò, akū ò tó kp̄āne Zera.

39

Yusufu k̄ū P̄otifa nanɔ

¹ Kū Sumaila burinɔ k̄ā k̄ū Yusufuo Misila, akū Misila gb̄e P̄otifa a l̄umma. Firi'auna ìba kem̄e, àk̄ūme a dogarinɔ gb̄e z̄ōkō ũ.

² Dikiri kù k̄ū Yusufuo, akū à sa'a k̄ū. À kù a dikiri Misila gb̄e p̄i bea.

³ Kū a dikiri p̄ii è Dikiri kù k̄āao àdigō a dakare k̄ū sa'ao yā k̄ū àten kenɔ ḡūn p̄ínki,

⁴ akū Yusufu a p̄onna l̄e. P̄otifa a d̄ite a azia ũ à p̄ó k̄ū à v̄inɔ n̄ane a ɔĩ p̄ínki.

⁵ Zaa ḡoro k̄ū à a d̄ite a azia ũ, Dikiri arubarikaa dà a ben Yusufu yāi. Dikiri arubarikaa dà p̄ó k̄ū à de a p̄ó ũn̄gu p̄ínki, be p̄onɔ k̄ū burap̄onɔn yā.

⁶ Akū Pɔtifa a pɔ sīnda pínki nà Yusufune a ɔĩ. A bàka kú yákeoro, tó adi ke pɔble baasiro. Yusufu sɔ bi gɔ kefename, akū a zena mana.

⁷ Zīkea Yusufu ni gɛ a dikiri nanɔgu, akū à pìnɛ: N wúte kūmao.

⁸ Akū à gí à pì: N gwa, ma dikiri bàka kú yákeo ɔn dí gūn doro, à pɔ kū à vīno nàmenɛ ma ɔĩ pínki.

⁹ A gbāna demala ɔn dí gūnlo, adi gímenɛ kú pɔkeoro, sé mɔkɔn, kú n de a nɔ ũ yāi. Mani fɔ mà yā vāni bire taka ke mà durunna ke Ludanero.

¹⁰ Bee kú nɔgbɛ pìi dìgɔ onɛ baabɔrɛ, adi we à wúte kāaoro, à ye àgɔ kú kāao sero.

¹¹ Zīkea kú Yusufu gɛ kpén a zī ke, à sù à lè ɔn zīkeri ke kú kpé gūnlo.

¹² Akū nɔgbɛ pì a kú a utaa à pì: N wúte kūmao. Akū Yusufu a uta tònɛ gwe à bàa lè à bò bàai.

¹³ Kū nɔgbɛ pìi è à a uta tòare à bàa lè à bò bàai,

¹⁴ akū à ɔn zīkerinɔ sisi à pìnɛ: À gwa, ò sùwɛrɛ kú Eberuo, akū àten dɔke kūoo. À gèmai à wúte kūmao, akū ma wiki lè.

¹⁵ Kū à mà ma wiki dɔawa, akū à a uta tò katena ma sare à bàa lè à bò bàai.

¹⁶ Akū nɔgbɛ pìi uta pìi kàte a sare ari Yusufu dikirii sù,

¹⁷ akū à pìnɛ: Eberu zò kú n su kāaowɛrɛ dɔkè kūmao à gèmai.

¹⁸ Kū ma wiki dɔa, akū à a uta tò katena ma sare à bàa lè à bò bàai.

¹⁹ Kū nɔgbɛ pìi yā pìi ò a zānɛ à pì, lākū n zòò kèmenɛ nān gwe, akū Yusufu dikiri pɔfɛ manamana.

²⁰ Akū à pì ò Yusufu kú ò a da kpésiran, gu kú gbɛ kú kína bàa dɔrmanɔ káten, akū à gɔrɔ pla kè gwe.

²¹ Bee kú abireo Dikiri kú kāao à gbɛke kènɛ à tò a yā kà purusunano dākparigu.

²² Akū dākparii pì purusunano nà Yusufune a ɔĩ n pínki, òdi yáke ke a sariri.

²³ Purusunano dākparii pìi bàka dìgɔ kú Yusufu yāoro, kú Dikiri kú kāao yāi, akū àdìgɔ a dakarɛ kú sa'ao yā kú àten ke gūn pínki.

40

Yusufu purusunano nana bokotena

¹ Abire gbera Misila kína Firi'auna wɛkpaateri kú a burodikeriio taari kènɛ.

² A pɔ fɛ a iba gbɛnɔn pla pìnɔi, a wɛkpaateriki kú a burodikerikio.

³ Akū à n ká kpésiran a dogarinɔ gbɛ zɔkɔ bea, kpé kú ò Yusufu dàn.

⁴ Dogarinɔ gbɛ zɔkɔ pì Yusufu dìte àgɔ n gwa, akū ò gɔrɔ pla kè kpé pìn gwe.

⁵ Gwāani dokɔnɔa Misila kína wɛkpaateri kú burodikerii pìio nana ò n gbɛnɔn pla n pínki, baadi kú a pɔo kú a bokotenaao.

⁶ Kū Yusufu sù n gwa kɔnkɔ, à è n ānn sisi.

⁷ Akū à n lá à pì: Bó yā mé à tò á ān sisina gbāraa?

⁸ Ò wèa ò pì: Nanan o ò, gbɛke kú la kú à a àlesi owɛrɛro. Akū à pìnɛ: Luda mé à nana àlesi bokotena vīroo? À á nana pìnɔ omɛnɛ mà ma.

⁹ Akū wɛkpaateriki a pɔ ònɛ à pì: Ma nana gūn ma geepi lí è ma sare.

¹⁰ Geepi lí pì ɔnɛ aakɔmɛ. À lá bò à vú kè à né ì à mà.

¹¹ Má Firi'auna toko kūna, akū ma geepi né pìnɔ sè ma fɛ a toko pìi gūn ma kpàa.

¹² Yusufu pìnɛ: Nana pìi bokotenan dí. Lí'ɔnɛ aakɔ pìnɔ bi gɔrɔ aakɔmɛ.

¹³ Gɔrɔ aakɔ gbera Firi'auna ni n mì sí. Ani era à n da n zī gūn, ñni era ñgɔ wɛ bonɛ lākū ndìgɔ ke nà yā.

14 Tó yā bò kúnwo nna, ò tó ma yā gō dōngu. Ñ gbēke kemene ò ma yā o Firi'aunanε de à ma bo kpésira dí gūn.

15 Zaakū ò ma kū kpāni zaa Eberu būsun, akū bee Misila la mádi yāke ke à kà ò ma da wèε dí gūnlo.

16 Kū burodikeriki è Yusufu nana pìi àlesi'onaa bò kū wēkpaateriio nna, akū à pìne: Ma nana gūn sō ma è má burodi sēna tānko aakō dikōana.

17 Tānko kū à kú musu, burodi buri dasi kū ma kè Firi'aunanε ká a gūn, akū bānō ten ble ma musu.

18 Yusufu pìne: A bōkōtenan dí. Tānko aakō pìnō gōrō aakōmε.

19 Gōrō aakō gbera Firi'auna ni n mì zō à n loko lía, bānō ni n ble.

20 A gōrō aakōde sō Firi'auna igōrō là kōkōmε, akū à poble kè a ìbanōne. À wēkpaateriki kū burodikerikio bōte kpén a ìbanō wára.

21 Akū à era à wēkpaateriki dà a zīn à era àgō í boare.

22 Akū à burodikeriki lòko lía lākū Yusufu ñ nanano bōkōtenaa òñne nà.

23 Yusufu yā dí dō wēkpaaterikin doro, a yā sāagu.

41

Yusufu Firi'auna nana bōkōtenaa

1 Wè pla papanaa gbera Firi'auna nana ò, à è á zēna Nili léa.

2 À è zùda mana mèkpanano bōte swa pìi wèen mèn suppla òten sè ble tàfee gūn.

3 Akū à zùda fēfēna wōkōwōkōnō è mèn suppla dō. Ò bō swawēen ò tè a káakupōnō kpe ò zè ñ sare swa léa.

4 Akū zù fēfēna wōkōwōkō pìnō zù mana mèkpana pìnō mòmō, akū Firi'auna vù.

5 À era à i ò, akū à nana ò dō. À è ése sáko mana wéde pìi ése lí dokōnōa sáko suppla.

6 Akū à ése sáko wé kōgōkōgō kū legū'i kīarūmanō è, à pìi ñ gbera dō sáko suppla.

7 Akū ése sáko wé kōgōkōgō pìnō ése sáko mana wéde pìnō mòmō. Kū Firi'auna vù, à è nanan a ò.

8 Kū gu dō, à kú bídi gūn, akū à Misila māsokerinō kū wézērino sisi ñ pínki. À a nanano bàbāñne, ama ñ gbēke dí fō à a bōkōtenaa òñero.

9 Akū wēkpaateriki fùte à yā ò Firi'aunanε à pìi: Taari kū ma kè yā dōmagu gbāra.

10 Kí, n pō fē n zōblerinōi yā, akū n ma da kpésiran n dogarinō gbē zōkō bea leele kū burodikerikio.

11 Gwāani dokōnōa o nana ò, ó baadi kū a pōo kū a àlesiio.

12 Eberu kefenna ke kú kūoo gwe, n dogarinō gbē zōkō zōmε. Kū o ó nanano bàbane, akū à ó baadi pō bōkōtenaa òne.

13 Yā pìnō kè lākū à òwεre nà. N era n ma da ma zīn, akū n burodikeriki pìi lòko lía.

14 Akū Firi'auna gbē zì ò Yusufu sísi, akū ò gèε ò a bō wèen likalika. À mìi bō à a pōkasanō lítε, akū à gèε Firi'auna kīnaa.

15 Akū Firi'auna pìne: Ma nana ò, gbēke dí fō à a bōkōtenaa òmēnero. Ma mà ò pì, tó ò òñne, ndì fō ñ a àlesi oñne.

16 Yusufu pìne: Adi ke makūmεro, Luda mé ani a àlesi onne, kí.

17 Akū Firi'auna pìne: Ma nana gūn ma è má zēna Nili léa.

18 Ma è zùda mana mèkpana mèn supplanō bōte swawēen òten sè ble tàfee gūn.

19 Akū ma zùda pāndenɔ è dɔ mèn suppla ò fěfěna wɔkwɔkwɔ, mádi zù fěfěna bire takanɔ e Misila la zikiro.

20 Akū zùda fěfěna wɔkwɔkwɔ pìnɔ zù mèkpana káakupɔ mèn suppla pìnɔ mòmɔ.

21 Bee kū ò ní mómɔ, ò gò fěfěna lán yā bàme, gběke ni dǎ kū ò ní mómɔ sero. Akū ma vu.

22 Nana gūn dɔ ma è, ése sáko mana wéde pía ése lí dokɔnɔa sáko suppla.

23 Akū ma è ése sáko térere wé kɔgɔkɔgɔ kū legū'i kǎámmanɔ pía ní gbera dɔ sáko suppla.

24 Akū ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ pìnɔ ése sáko wéde pìnɔ mòmɔ. Kū ma ò māsokerinɔne, ní gběke dí fǎ à a bɔkɔtenaa òmenero.

25 Akū Yusufu pìnɛ: Kí, nana kū n òo pìnɔ àlesi dokɔnɔme. Luda yā kū à ye à ke mǎnneme, kí.

26 Zù mana mèn suppla pìnɔ bi wè supplame. Ése sáko wéde sáko suppla pìnɔ sǎ wè supplame. Nana pìnɔ àlesi dokɔnɔme.

27 Zù fěfěna wɔkwɔkwɔ mèn suppla kū ò bǎte ò tè a káakupɔnɔ kpe pìnɔ bi wè supplame. Leme ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ kū legū'i kǎámma sáko suppla pìnɔ de le dɔ. Abirekūnɔme wè suppla kū nà ni ká ũ.

28 Lákū ma ònne nà tera, kí, ma pì Luda ten yā kū à ye à ke mǎnneme.

29 Póblewe nigɔ di Misila gu sīnda pínkia manamana ari wè suppla.

30 Abire gbera nà ni gē ari wè suppla, kǎna gbǎna pì yā ni sǎ Misilanɔgu. Nàa pì ni būsuu pì de.

31 Nà kū ani su pì nigɔ pāsī manamana, kǎna gbǎna pì yā ni dɔ gběkegu doro.

32 Kí, kū gèn plame n nana pìi ò, kū Luda mé à dìte yāime. Ani ke terame, à sika vīro.

33 Tera sà kí, ò wézēri òndǎde wete ò dìte àgǎ de gbǎnade ũ Misila.

34 Kí, ò gbēnɔ dìte gbē zǎkɔnɔ ũ Misila ògǎ póblewe sɔɔrode kakara wè suppla kū póblewe nigɔ din pìi gūn.

35 Oni póble kakara wè mana kū àten sunɔ gūn ò póblewe ká dǎnɔ gūn wēte kū wēteo kū n tóo, onigǎ dǎkpǎ.

36 Tó nà kū ani ke wè suppla pìi kà Misila, póble pì nigɔ de zǎna ũ de nàa pì sún Misilanɔ dedero yāi.

Yusufu kíblena Misila

37 Yā pìi kà Firi'aunagu kū a òbanɔ ní pínki,

38 akū à pìinɛ: Gbē dí Luda Nini vī. Ōni gběke e lán a bà dɔ yá?

39 Akū à pì Yusufunɛ: Lákū Luda tò ní yā birenɔ dǎ pínki nà, wézēri òndǎde ke kun lán n bàro.

40 Mɔkɔn mé ñinigǎ de ma ɔn gbē zǎkǎ ũ, ma gbēnɔ nigǎ mì natenne ní pínki. Kpata mé ani tó mǎgǎ denla ado.

41 Akū à èra à pìnɛ: Ñinigǎ gbǎna vī Misila būsuu gu sīnda pínkia.

42 Akū à tǎnka sèedakebɔɔ bò a ɔneà à dà Yusufunɛ a ɔneà, à taasaa uta dǎne à wura gèrɛe dǎne a wakaaa.

43 À a sǎgo plade kpàa táa'obɔ ũ, akū gbē kū ò done arenɔ dìgǎ pata: À kúte! À kúte! Leme Firi'auna tò Yusufu gbǎna vī Misila būsun le.

44 À pìnɛ dɔ: Makū Firi'auna, gběke ni fǎ à yáke ke Misila la n lé sariro.

45 À tó kpàne Zafena Panɛa, akū à Eliɔpoli wēte sa'ori Potifera nénɔgbē Asena kpàa nɔ ũ.

46 Gɔrɔ kū Yusufu zǎ lè Misila kína Firi'auna bea, a wè baraakurime. Akū à bò Firi'auna kīnaa à gèe à kurè Misila gu sīnda pínkia.

47 Kāna gbāna kun ari wè suppla, póblewε din manamana.

48 Akū Yusufu póblewε kū à di Misila wè suppla pìno kākara wēte kū wēteo zāna ũ, wēte sīnda pínki kū a bura kū ò likaino pòo.

49 A póblewε kākara zōkōzōkō lán ísirale būsū'atē bà, akū ò zè a zaka lé yōnaaa, kū oni fō ò a lé dōro yāi.

50 Ari nà gō gé ká Yusufu nanō Asena, Potifera né, négōgbēno ì mèn pla.

51 Yusufu tó kpà a dauduune Manase à pì: Luda tò ma de bedeno kū wari kū ma kèeo yā sāmāgu pínki.

52 Akū à tó kpà a pladenε Eflaimu à pì: Luda tò ma gō néde ũ būsū kū ò wé tāmān.

53 Kū kāna gbāna kū à kú Misila wè suppla pì lāka,

54 akū wè suppla kū nà ni ká dāte lākū Yusufu ò nà. Nàa kà būsū kū būsūuo pínki, ama póblewε di Misila gu sīnda pínkiame.

55 Kū nàa gè Misilanōgu pínki, ò wiki lè Firi'aunane à póble kpámāma. Akū à pínne ní pínki: À gé Yusufu kīnaa à ke lākū ani oāre nà.

56 Nàa dà būsū pīla pínki, akū Yusufu dōno wèwè à póblewε yīa Misilanōa, kū nàa pì gbāna kū ní būsūn yāi.

57 Akū gbēno bō andunia gu pínkia ò sù Misila póblewε lú Yusufua, zaakū nà gbāna kù andunia gūn pínkime.

42

Yusufu vīninō suna póblewε lú Misila

1 Kū Yakubu mà póblewε kú Misila, à pì a nēnoε: Ánigō káte la pā yá?

2 Ma mà póblewε kú Misila. À gé lúwεε gwe, de òsun garo, ògō kun aafia yāi.

3 Akū Yusufu vīni gbēnoε kurino gèe Misila póblewε lú.

4 Yakubu dí Yusufu dakūna Biliaminu zī kūnwooro, zaakū à pì: Òdigō dōro tó yā vāni ni a le.

5 Akū Isaraila né pìno gèe póblewε lú kū gbē pāndeno, zaakū nàa pìi kà Kanaanō būsūn dō.

6 Yusufu mé à būsū pì gbē zōkō ũ. Àkū mé àdi póblewε yīa gbē sīnda pínkia. Akū a vīninō sù ò kùtene ò ní are pēte zīte.

7 Kū à a vīninō è, à ní dō, akū à a zīda kēne nibō ũ. Akū à yā òhne pāsīpāsī à ní lá à pì: A bo máa? Ò wèa ò pì: O bo Kanaanō būsūn o su póblewε lúme.

8 Yusufu a vīninō dō, ama odi a dōro.

9 Nana kū à ò yā ní yā musu dōagu, akū à pīnne: Gu'asirigwarinoε á ũ, a su ó būsū kīaki gwame.

10 Ò wèa ò pì: Oi dikiri! N zòblerinoε ó ũ, o su póblewε lúme.

11 Dedokōnoεdenōme ó ũ ó pínki. Náanidenōme ó ũ. Ókōno n zòblerinoε, gu'asirigwarinoεme ó ũro.

12 Akū à pīnne: Ekeme! A su ó būsū asiri dōme.

13 Ò pì: Ókōno n zòblerinoε, dedokōnoεdenōme ó ũ, ó gbēnoε kuri awεεplame. Kanaanō būsū gbēnoεme ó ũ. Ó dakūna gō be kū ó deo, ó gbē do kunlo.

14 Akū Yusufu pīnne: Lākū ma oāre nà, gu'asirigwarinoεme á ũ.

15 Yā kū ani tó mà á yāpura dōn dí. Kū Firi'auna kunnaao áni bōte laro, séto á dakūna pīi sù la baasiro.

16 À á gbē do zī à á dakūna sé, á gbē kparanoε ni gō kpésiran la, mani dō tó á yā yāpurame. Tó lenlo, kū Firi'auna kunnaao gu'asirigwarinoεme á ũ.

17 Akū à ní ká kpén ari gōro aakō.

¹⁸ A ɔɔɔ aakɔde zĩ à pìnnɛ: Má Luda vĩna vĩ. À yã kũ mani oáre ke áni bo aafia.

¹⁹ Tó náanidenɔme á ũ, à á gbẽ do tó da kpén la, á gbẽ kparanɔ ni tá kũ pɔbleweo á bede nàderinɔne,

²⁰ áni era à sumene kũ á dakũna pìio, mani dɔ kũ á yã yãpurame, oni á dede doro. Akũ ò wèi le.

²¹ Ò pìkɔne: Yãpurame taaridenɔn ó ũ yã kũ o kè ó dakũnane yã yã. O è ɔɔɔ kũ à ten kúte kewere, à kè wènda, akũ ódi a yã maro. Abire yãin yã dí ó lé.

²² Akũ Rubeni pìnnɛ: Kũ ma òáre àsun yãke ke né pìinero, ádi ma yã maro. A aru fĩnan Luda ten bowá dí.

²³ Ò dɔ Yusufu ten maro, zaakũ kũ à ten yã oíne, ò ten liteíneme.

²⁴ Akũ à gò ñ kĩnaa à gèè à ɔɔ dɔ. Kũ à sù, à yã òíne, akũ à Simɛɔ bò ñ gũn à a yĩ ñ wára.

²⁵ Yusufu pì ò pɔblewe káinne ñ asasanɔ pa ò ñ baadi ɔɔɔ dane a pón ò zé kusuna kéíne. Kũ ò kéíne le,

²⁶ ò ñ pɔblewenɔ dì ñ zaakinɔne, akũ ò dà zén.

²⁷ Kũ ò kà gu kũ ò ten in, kũ ñ gbẽ do a asasa pòro de à pò kpá a zaakia, akũ à a ɔɔɔ è a asasa lén.

²⁸ Akũ à pì a gbẽnɔne: À ma asasa gũn gwa, ò ma ɔɔɔ sùkpamene! Akũ swèè kéngu, ò pìkɔne kũ lukanaao: Bó yãn Luda kèwère lee?

²⁹ Kũ ò kà ñ de Yakubu kĩnaa Kanaanɔ bùsun, ò yã kũ à ñ lé bàbane pínki ò pì:

³⁰ Bùsu gbẽ zɔkɔɔ pì yã òwère pàsìpàsì, a ó díte gu'asirigwarinɔ ũ.

³¹ O pìne náanidenɔme ó ũ, gu'asirigwarinɔme ó ũro.

³² Dedokɔnɔdenɔme ó ũ, ó gbẽnɔn kuri awèeplame, ó gbẽ do kunlo, ó dakũna gè Kanaanɔ bùsun kũ ó deo.

³³ Akũ bùsu gbẽ zɔkɔɔ pì pìwère yã kũ ani tó á ó dɔ náanidenɔ ũn dí. À pì ò ó gbẽ do tó káao, ò pɔblewe sé ò táo ó bede nàderinɔne,

³⁴ ò era ò suáre kũ ó dakũnao, áni dɔ sà kũ gu'asirigwarinɔme ó ũro, náanidenɔme ó ũ, áni ó gbẽndo kpáwá, óni laga tá bùsuu pìn.

³⁵ Kũ ò ten pɔblewe bɔte ñ asasanɔ gũn, ñ baadi a ɔɔsɔnɔnɔ è a pò gũn. Kũ ò ñ ɔɔnɔ è le, vĩna ñ kũ ñ pínki kũ ñ deo.

³⁶ Akũ ñ de pìnnɛ: Á ye mà gɔ né sarin yá? Yusufu kunlo, Simɛɔ kunlo, akũ á ye à Biliaminu síma dɔ yá? Yã sĩnda pínki ten bomene vãnime.

³⁷ Akũ Rubeni pì a denɛ: Tó mádi su kãaonnɛro, ñ ma négɔgbẽ planɔ dede. Ñ a kpáma, mani su kãaonne.

³⁸ Akũ Yakubu pì: Ma né ni gé kãáoro, zaakũ a vĩni dadokɔnɔde gà, àkũ à gò ado. Ma zĩ kù. Tó yãke a lè tá kũ á ten o gũn, ani tó mà tá miran kũ pɔsiraome.

43

Yusufu vĩninɔ era ò gena Misila kũ Biliaminuo

¹ Nà pàsì kù Kanaanɔ bùsun.

² Kũ ò pɔblewe kũ ò bò Misila blè ò làka, ñ de pìnnɛ: À era à gé pɔblewe lú fíti dɔ.

³ Akũ Yuda pìne: Gɔgbẽ pì òwère sãnsãmmɛ à pì, tó ó dakũna kú kũoro, óni wé sikɔlero.

⁴ Tó ñni we ó dakũna gé kũoo, óni gé ò pɔblewe lúnne.

⁵ Tó ñdi we sɔro, óni géro, zaakũ gbẽ pì òwère, tó ó dakũna kú kũoro, óni wé sikɔlero.

⁶ Akũ Isaraila pì: Bó yã mé à tò a wari dɔma, kũ a ò gbẽ pìne á dakũna vĩi?

⁷ Ò wèa ò pì: Àkū mé à yā gbèkawá kū ó bedenᵒ yāo à pì: Á de kun ari tera yá? Á dakūna vī yá? Yā bireᵒ musun o wea. Ó d̄s yā ani pi ò su kū ó dakūnaon yá?

⁸ Akū Yuda pì a denε: N̄ tó né pì gé kūmao. Óni fute ò gé ḡñᵒmε, de ókōᵒ kū m̄kōᵒnwo kū ó néᵒ òsun gagarō yāi, óniḡs kun aafia.

⁹ À ḡs ma yā ūmε. Ma a zīda wēndii d̄ite a p̄ó ḡenε ū. Tó mádi su k̄aonne aafiaro, ma ḡs n taaride ūmε.

¹⁰ Tó ódi sika ke yāro, de o ge kū ḡen pladeo o su.

¹¹ Akū n̄ de p̄inε: Tó lemε, à yā dík̄ina ke. À ó bùsu p̄ó mananᵒ séte à ká á asasanᵒ gūn à gé à ḡs̄gbē pì gba. À lí'ᵒ ezε sé f̄iti kū z'io f̄iti kū do p̄ónᵒ kū lí'ᵒ gbī nnannao kū ḡr̄ᵒᵒ kū s̄io.

¹² À gé kū ᵒgᵒ leu pla à ᵒgᵒ kū ò dàáre á asasanᵒ gūn erañε. Ke ò s̄aten yá, á d̄ro.

¹³ Á á dakūna sé à era à gé ḡs̄gbē pì k̄inaa.

¹⁴ Luda Gbānas̄indapinkide tó gbē pì á wēnda gwa à á gbēndo kū Biliaminuo gbare ò su k̄ááo. Makū s̄s, tó Luda ma néᵒ s̄imamε, à s̄iman gwe.

¹⁵ Ò p̄ó kū oni gé ò a gba p̄inᵒ s̄ete kū ᵒgᵒ leu pla kū Biliaminuo ò f̄ute ò ḡε Misila, akū ò ḡε Yusufu k̄inaa.

¹⁶ Kū Yusufu Biliaminu è n̄ té, à pì a begwariinε: N̄ gé kū gbē bireᵒ ma bea. N̄ n̄b̄o de n̄ kekε, zaakū gbē p̄inᵒ ni p̄ó ble kūmao f̄ānant̄aramε.

¹⁷ Begwarii pì yā kū Yusufu d̄anεε k̄e à ḡε k̄únwo a bea.

¹⁸ Kū òten gé k̄únwo Yusufu bea le, v̄ina n̄ kū ò pì: ᵒgᵒ kū ò dà ó asasanᵒ gūn yā mé à tò òten su k̄oo la. Ò ye ò létewá ò gbāna m̄wεre ò ó k̄ūkū z̄onᵒ ū ò ó zaakinᵒ sétemε.

¹⁹ Kū ò k̄a Yusufu be kp̄élélea, ò nà a begwarii p̄ii ò pì:

²⁰ Mare, n yā nna! O su ò p̄óblewε lú la yā k̄áaku.

²¹ Kū o ka gu kū óni in, o ó asasanᵒ p̄oro, akū ó baadi a ᵒgᵒ lè a asasa lén papana. Akū o su kū ᵒgᵒ p̄io ó ɔ̄i.

²² O su kū ᵒgᵒ p̄andeo de ò p̄óble p̄ande lúo. Ó d̄s gbē kū à ᵒgᵒ p̄i dà ó asasanᵒ gūnlo.

²³ Begwarii p̄i pì: Àsun damu kero, àsun v̄ina kero. Á Luda, á de Luda mé à ᵒgᵒ p̄i dàáre á asasanᵒ gūn. Á ᵒgᵒ ma ki lè. Akū à Simeᵒ b̄òñε.

²⁴ Begwarii p̄i ḡε k̄únwo Yusufu ɔ̄nn, à í kp̄ar̄mma ò zú oo, akū à s̄εε kp̄a n̄ zaakinᵒa.

²⁵ Akū ò p̄ó kū oni Yusufu gba pì yā k̄èke ari àḡs̄ gé su f̄ānant̄ε, zaakū ò mà oni p̄ó ble a beamε.

²⁶ Kū Yusufu s̄u be, ò a gbà p̄ó kū ò s̄úoo p̄inᵒ ò w̄ute z̄ite a are.

²⁷ À n̄ aafiaa gbèka, akū à pì: Á de z̄ik̄una kū a a yā òo pì gbāna yá? À kú kū wēndiio yá?

²⁸ Ò wèa ò pì: Ó de n z̄òbleri gbāna à kun ari tera. Akū ò k̄utenε ò are p̄ete z̄ite.

²⁹ Yusufu wé sè à a dakūna dadok̄ōᵒde Biliaminu gwà à pì: Á dakūna kū a a yā òmenε p̄in dí yá? Akū à pì Biliaminune: Luda arubarika dangū.

³⁰ Kū à a dakūna gwà, a p̄o k̄è nna z̄ōk̄ō à ye à ɔ̄o d̄o, akū à ḡε kp̄énεn likalika à ɔ̄o d̄o gwe.

³¹ Kū à ānn p̄ipi, akū à b̄o à a z̄ida k̄u à pì ò su kū p̄óbleo.

³² Ò p̄óble d̄itenε ado, n̄ p̄ó s̄s adona, Misila kū ò kú k̄aonᵒ p̄ó adona d̄o, zaakū Misilanᵒ d̄i p̄ó ble kū Eberunᵒro òdi kakara k̄únworo.

³³ Ò n vútevute a are n sárakea, zaa dauduua ari n gbē kpēdea, akū ò lé àte ò kō gwàgwa.

³⁴ Akū ò pòble kū à kú Yusufu are kpàateteíne. Biliaminu pò zōkō de gbē kparano pòla leu soro. Akū ò pò blè ò í mì kú Yusufuo ari ò kà.

44

Andurufu toko dana asasan

¹ Yusufu pì a begwariine: Ì pòblewe káka gbē pìnne n asasano pa lákū oni fō ò sé nà. Ì baadi ogo dane a asasa len

² Ì ma andurufu toko sé Ì da n dakūna asasan kú a pòblewe ogo. Akū à kè lákū Yusufu òne nà.

³ Kū gu dō gōno, ò n gbāre kú n zaakino.

⁴ Ari ogo gé ká zà, akū Yusufu pì a begwariine: Ì fute Ì péteyí. Tó n n lé, Ì n la Ì pì bó yā mé à tò ò fīnaa bōmene kú a vānio a mana gēne ūu?

⁵ Bó yā mé à tò ò ma toko kú madì í mio mà màso keoo sè kpānii? Ì oñe kú ò yā vāni kè.

⁶ Kū à n lé, à yā pì oñe,

⁷ akū ò wèa ò pì: Mare, à kè dera n ò le? Kúku! Ókōno n zòblerino, odì yā bire taka kero.

⁸ Ogo kú o lè yā ó asasano lé gūn, ódi era o suonne bona zaa Kanaaroo? Óni fō ò andurufu ke wura sé kpāni n dikiri bea yá?

⁹ Mare, ó gbē kú n lè a kīnaa, ade gà, ó pínki óni gō n zōno ū.

¹⁰ À pì: Tò, à ke lákū a ò nà. Gbē kú ò lè a kīnaa nì gō ma zò ūme, á gbē kparano nì gō taari sari.

¹¹ Akū n baadi a asasa kipa à pòro gōno.

¹² Akū begwarii pì n asasano gwàgwa. À nà n vīni pòa ari à gèe à kào n dakūna pòa, akū à toko pì lè Biliaminu pò gūn.

¹³ Ò n utano gà ò kèkè, akū n baadi a aso yì a zaakine ò era ò gè wète gūn.

¹⁴ Kū Yuda kú a gbēno kà Yusufu bea, ò a lè gwe, akū ò kùte a are zīte.

¹⁵ À pīnne: Bóyāin a kè le? Á dō kú ma taka dī màso keero?

¹⁶ Yuda wèa à pì: Dikiri, óni pinne deramee? À yāke ona vīro. Óni ke dera ò ó zīda bo yānn? Luda mé à bō ó taaria. Dikiri, o gō n zōno ū dí, ókōno kú gbē kú ò toko pì lè a kīnao.

¹⁷ Akū Yusufu pì: Kai! Mani fō mà abire kero. Gbē kú ò toko pì lèa mé ani gō ma zò ū, á gbē kparano áni era à tá á de kīnaa aafia.

Yuda wékena Yusufu Biliaminune

¹⁸ Akū Yuda nà à pì: N yā nna dikiri! Ì tó makū n zòbleri mà yā onne. Ìsun pò fēmairo dikiri, zaakū n sára kú Firi'aunaome.

¹⁹ Dikiri, n ó lá yā tó ó de vī ke dakūna.

²⁰ Akū o pì ó de zī kù, akūsō ó dakūna kun dō, ó de a ò a zīkūnaa gūmme. Né pì vīni dadokōnode gà, akū mé à gō ado, akū ó de pì yei manamana.

²¹ N ò ókōno n zòblerinone ò a sé ò su káaonne de Ì wé siale.

²² Dikiri, o pinne né pì nì fō à a de tóro. Tó à a tò, de pì nì game.

²³ Akū n pìwete, tó ódi su kú ó dakūna pìoro, óni wé sikōlero.

²⁴ Kú o ta ó de kīnaa, o n yā òne.

²⁵ Akū ó de pì pì ò era ò gé pòblewe lú fīti dō.

²⁶ O pì, tó adi ke ó dakūna kú kúoo baasiro, óni fō ò géro, zaakū tó à kú kúoro, óni wé sikōlero.

²⁷ Akū ó de pìwete, ó dō kú a nana né Ì mèn pla.

28 Kū a do bò a bea, adi a e doro ari gbāra. À pì nòbò pāsī mé à a sò.

29 À pì tó o né bire siawa, akū yā vāni a lè, lākū a zī kū nà, óni tó à tá miran kū pɔsiraomε.

30 Tera sà, tó ma ta ma de kīnaa, akū a né pì kú kūooro, ani game, zaakū a pɔ kúame.

31 Tó ó de dí né pì e ó téro, ani tá miran a zīkūnaa gūn kū pɔsiraomε.

32 Ma a zīda kpà ma dea né pìi gēne ūme, ma pì tó mádi sunε kāaoro, mani gō a taaride ū ari ma wēndi lén.

33 Dikiri, n yā nna! N tó mà gō n zò ū né pìi gēne ū de à tá kū a vīnino.

34 Tó adi ke kū né pìioro, mani fō mà tá ma de kīnaaro. Nsun tó mà yā vāni kū ani ma de le ero.

45

Yusufu zīda babana a vīninone

1 Yusufu dí fō à a zīda kū a ìba kū ò kú gwenɔ are doro, akū à pūtā à pì: Ákōno kū á kú lanɔ, à bote á pínki! Kū gbēke kú gwe doro, akū à a zīda bàba a vīninone sà.

2 Àten ó do gbānagbāna ari Misilano mà, akū Firi'auna bedenɔ a baaruu mà.

3 Akū à pì a gbē pìnone: Yusufume ma ū. Ma de kun ari tera yá? Akū swēε kēngu, odi fō ò wèaro.

4 Akū Yusufu pìnnε: À namai. Kū ò nài, akū à pì: Makūme á dakūna Yusufu kū a yà ò sù kāao Misila la ū.

5 Tera sà àsun tó á nèεε yakaro. Àsun pɔ fē ma yiana yā musuro, zaakū gbēno surabana yāin Luda ma zī á are la.

6 Nà kana bùsun la wè pladen dí. Oni bú baro oni pó kēro ari wè sɔɔro.

7 Luda tò ma doáre are de ó buri bo aafia andunia gūn, mà á sura ba manamana.

8 Adi ke ákōno mé a ma zī laro, Ludame. À ma dite Firi'auna lédamari ū, a begwari ū, Misila gu sīnda pínki gbē zōkō ū.

9 À ke likalika à gé ó de kīnaa à one a né Yusufu pì Luda a dite Misila bùsu gbānade ū. À su ma kīnaa la gōno.

10 Àgō kú kūmao káni à vute Gosē bùsun kū a néno kū a daikorenɔ kū a sāno kū a blèno kū a zūno kū pó kú à vīno pínki.

11 Mani a gwa la, zaakū nà nigō kun ari wè sɔɔro domε. Tó lenlo, àkū kū a bedenɔ kú pó kú à vīno ni kakate pínki.

12 Ákōno kú Biliaminuo, a è kú wéo kú makū Yusufu makū mé maten yā oáre.

13 À bèεε kú má vī Misila la yā o ma denε kú pó kú a èo pínki. À gé à su kāao la likalika.

14 À vī à lòko a dakūna Biliaminu wakaaa à ó dò, akū Biliaminu mlèa à ó dò se.

15 Akū à lé pèpe a vīninoa n pínki kú ódɔo. Abire gbera a vīnino yā ò kāao.

16 Kū Yusufu vīnino suna baaruu kà Firi'auna bea, à kēne nna kú a ìbanɔ.

17 Akū à pì Yusufune: N o n vīninone ò n aso yī n zaakinone ò fute ò gé Kanaa,

18 ò n de sé kú n bedenɔ ò su kúnwo ma kīnaa la. Mani Misila bùsu gu mana kpáíma ògō nna ma.

19 N onne do ò Misila zùgono sé n né fítino kú n nɔgbēno yāi, ò n de sé ò su kāao.

20 Òsun laasun lé pó kú oni tó gwenɔaro, zaakū Misila gu mana ni gō n pó ūme.

21 Akū Isaraila né pìno kè le. Yusufu zùgono kpàmma lákū Firi'auna ò nà. À zé zànaa kèńne do.

22 À n gbá uta zōkōno n pínki, akū à Biliaminu gbà andurufu ɔgo mèn wàa do kpé basoro kū uta zōkōno mèn soro.

23 À Misila pó manano kpàzā a denɛ zaaki aso kuri kū pobleweo kū pobleo zaaki aso kuri a de zé zàna ũ.

24 Kū à n gbàre à pì: Àsun fiti ke zénlo! Akū ò tà.

25 Ò bò Misila, akū ò kà Kanaanò busun n de Yakubu kīnaa.

26 Ò pìne: Yusufu kú wèndiio ari tera, àkūme Misila būsu gbē zōkō ũ. Akū Yakubu kè sàii, adi síro.

27 Akū ò yā kū Yusufu òńne òne pínki. Kū Isaraila zùgo kū Yusufu gbàre à a sèno è, akū a laasun kè do sà,

28 akū à pì: Adikīna mò! Ma né Yusufu kú kū wèndiio ari tera. Mani gé mà wé siale de má kpé mà ga.

46

Yakubu tana Misila kú a neno

1 Isaraila dà zén kú pó kú a vīno pínki. Kū à kà Beseba, à sa ò a de Isaaku Ludaa.

2 Akū Luda bò à sùà wégupu'ena gūn gwāani à pì: Yakubu! Yakubu! À wèa à pì: Makū di!

3 Akū à pì: Makūme Luda ũ n de Luda. Nsun Misila gena damu kero, zaakū gwen mani n buri karan manamana.

4 Mani gé kúnwo Misila mà era mà su kú n burino. Yusufu gbádan ñni gan.

5 Akū Yakubu fute Beseba. A neno a dà zùgo kú Firi'auna gbàre ò a sèno gūn kú n neno kú n nanono.

6 Ò n pókādeno kú aruzeke kú ò lè Kanaanò busunno sète ò tàò Misila.

7 Yakubu tà gwe kú a négōgbēno kú a nēngbēno kú a daikoreno n pínki.

8 Isaraila kú ò tà Misilano tónon dí, Yakubu kú a burino:

Yakubu daudu Rubeni.

9 Rubeni négōgbēno Anoku, Palu, Ezeronu kú Kaamio.

10 Simeno négōgbēno Yemueli, Yami, Oada, Yakī, Zoa kú Sauluo kú à a ò kú Kanaa nōgbēo.

11 Levi négōgbēno Gesomu, Koa kú Merario.

12 Yuda négōgbēno Ee, Ona, Sela, Perēzi kú Zerao, ama Ee kú Onao gà Kanaame. Perēzi négōgbēno Ezeronu kú Amuluo.

13 Isaka négōgbēno Tola, Pua, Yasubu kú Simirōnuo.

14 Zebuluni négōgbēno Seredi, Elni kú Yalelio.

15 Négōgbē kú Lea n í kú Yakubuo Mesopotamianon gwe. Àkū mé à a nēngbē Dina ò do. N buri pìno n pínki gbēnon baraakuri awē'aakōme.

16 Gada négōgbēno Zefō, Agi, Suni, Ezebō, Eri, Arodi kú Arelío.

17 Asa négōgbēno Imina, Isiva, Isivi, Beria kú n dāre Serao. Beria négōgbēno Eberu kú Malakielío.

18 Labā mé à Zilipa kpà Leaa. Buri kú Zilipa kè kú Yakubuo gwe. Ò gbēnon gēro awēdomē.

19 Yakubu nanao Rahila négōgbēno Yusufu kú Biliaminuo.

20 Yusufu Manase kú Eflaimuo ò Misila kú a nanao Asena, Eliopoli sa'ori Potifera néo.

21 Biliaminu négōgbēno Bela, Beke, Asabeli, Gera, Naama, Ehi, Rosu, Mupimu, Upimu kú Adao.

22 Buri kú Rahila kè kú Yakubuo gwe. Ò gbēnon gēro donsarime.

23 Dã négõgbẽ Usimu.

24 Nafatali négõgbẽno Yazielì, Guni, Yeze kũ Silẽmuo.

25 Labã mé à Bila kpà Rahilaa. Buri kũ Bila kè kũ Yakubuo non gwe. Ò gbẽnon supplame.

26 Yakubu buri kũ ò tà kũno Misilano gwe. Ò gbẽnon baaakõ awẽsuddome a né nono baasi.

27 Kũ Yusufu né ì Misila gbẽnon pla, akũ Yakubu buri kũ ò tà gwenõ kè gbẽnon baaakõ akuri.

28 Yakubu Yuda zĩ à done are Yusufu kĩnaa de à Gosẽ bùsu zé mone. Kũ ò kà gwe,

29 akũ Yusufu gè a sõgon à gèe da a dele gwe. Kũ à a lè, à mlèa à só dò à gèi kè.

30 Akũ Isaraila pì Yusufunẽ: Lákũ ma wé sinle nà ma è ñ kú wèndiio, ga ni fõ à ma sé sà.

31 Yusufu pì a v̄ininõne kũ a de bedeno: Mani gé mà o Firi'aunanẽ ma v̄ininõ kũ ma de bede kũ ò kú Kanaanõ bùsunõ sù ma kĩnaa.

32 Mani onẽ kũ sãdãrinõme á ũ, á pókãdenõ v̄i, akũ a su kũ á sãno kũ á blèno kũ á zũno kũ pò kũ á v̄ino pínki.

33 Tó Firi'auna á sísi, akũ à á lá bó zĩn adì ke,

34 à onẽ à pì á pókãdedenõ ũ zaa á kefennakegorõa ari kũ a gbãrao lán á dizinõ bà. Tó a ònẽ le, áni le à vute Gosẽ bùsun, zaakũ Misilano dì kakara kũ sãdãrinõro.

47

Isarailano vutena Misila

1 Yusufu gèe à yã ò Firi'aunanẽ à pì: Ma v̄ininõ bò Kanaanõ bùsun kũ ñ sãno kũ ñ blèno kũ ñ zũno kũ pò kũ ò v̄ino pínki, ò sù Gosẽ bùsun.

2 Akũ à a v̄ininõ sè gbẽnon soro à ñ mó Firi'aunanẽ.

3 Firi'auna ñ lá à pì: Bó zĩn adì kee? Ò wèa ò pì: Ókõno n zòblerinõ, sãdãrinõn ó ũ lán ó dizinõ bà.

4 Akũ ò pìnẽ: O su vute bùsun la gorõ plame, zaakũ nà kú Kanaanõ bùsun manamana, sè kun kũ ó sãno blero. Ókõno n zòblerinõ, ñ ó gba zé ò vute Gosẽ bùsun.

5 Akũ Firi'auna pì Yusufunẽ: Lákũ n de kũ n v̄ininõ sù n kĩnaa nà,

6 ñ ñ káte Misila gu manan. Ò vute Gosẽ bùsun. Tó laakaridenõn kú ñ té, ñ ma pónõ nañne ñ õ.

7 Akũ Yusufu a de Yakubu sè à gèe à mò Firi'aunanẽ. Akũ Yakubu sa mana ònẽ.

8 Firi'auna a là à pì: N ka wèn gbaa?

9 À wèa à pì: Ma kunna andunia gũn wè basuddo akuriden dí. Ma wè dí ká ma dizinõ pò ũro, akũ à yã'ũmmana v̄i.

10 À sa mana ò Firi'aunanẽ do, akũ à bò a kĩnaa.

11 Yusufu a de kũ a v̄ininõ káte Misila bùsu gu manan à ñ gbá bùsu kũ Ramese de a wéra ũ lákũ Firi'auna ò nà.

12 Yusufu pòblewẽ kpà a dea kũ a v̄ininõ kũ a de bedeno ñ pínki on kũ onno ñ dasi lén.

Nà gbãnakũnaa

13 Nãa kè gbãna, pòblewẽ kú gukearo. Misilano kũ Kanaanõ gbãna làka.

14 Òten pòblewẽ lú, akũ Yusufu gorõ kũ à kú Misila kũ Kanaao sè pínki à tàò Firi'auna bea.

15 Kũ Misilano kũ Kanaanõ gorõ làka, Misilano sù Yusufu kĩnaa ñ pínki ò pì: Gorõ kun doro. Ñ ó gba pòblewẽ. Ñsun tó ò ga n wáraro.

16 Yusufu pì: Lákũ ɔ̃ɔ kunlo nà, à su kũ á pókādenɔ, mani póblewε kpááwa a musu.

17 Akū ò sù Yusufunε kũ pókādenɔ, akū à póblewε kpámma sɔ̃nɔ kũ sãnɔ kũ blènɔ kũ zùnɔ kũ zaakinɔ musu. Wè birea à póblewε kpámma n̄ pókādenɔ musumε.

18 Kũ wè bire gète, akū ò sù a kīnaa a wè làa ò pìne: Dikiri, óni f̄ ò yāke utennero. ɔ̃ɔ làka, akū ó pókādenɔ ḡ ò n pó ũ. Póke dí ḡ ò kpámmaro, ók̄nɔ kũ ó buranɔ baasiro.

19 N̄sun tó ò ga n wára kũ ó buranɔro. N̄ ó lú kũ ó buranɔ n̄ fīna bo kũ póblewε ò ḡ Firi'auna z̄nɔ ũ, ók̄nɔ kũ ó buranɔ. N̄ ó gba póblewε de òsun garo òḡ kun, akūs̄ de ó buranɔ sún ḡ t̄ara ḡ ũro.

20 Akū Yusufu Misila buranɔ lù Firi'aunanε pínki, zaakū Misilanɔ baadi a bura yia, kũ nà n̄ kũ gbāna yāi, akū b̄suu ḡ Firi'auna pó ũ.

21 Yusufu Misilanɔ s̄ z̄nɔ ũ n̄ pínki zaa n̄ b̄su lén la gena a lé dire.

22 Ama adi sa'orinɔ buranɔ lúro, zaakū Firi'auna d̄te àḡ póblewε kpámma ḡrɔ s̄inda pínki. Lákũ ò kú kũ póblewε kũ Firi'auna d̄i kpámmao nà, odi n̄ buranɔ yiaro.

23 Akū Yusufu p̄i gbēnɔne: Ma á lú kũ á buranɔ sà, a ḡ Firi'auna pó ũ. Póblewεn dí. À gé à t̄s.

24 Pókēḡrɔ àḡ a leu s̄orode kpá Firi'aunaa, a kpara ni ḡs̄are pówε ũ kũ póbleo. Àḡ abire ble kũ á nénɔ kũ á bedenɔ á pínki.

25 Akū ò p̄i: N̄ ó sura bà. N̄ tó ò n p̄onna le dikiri, ò ḡ Firi'auna z̄nɔ ũ.

26 Akū Yusufu yā d̄te Misila à p̄i, burap̄o leu s̄orode niḡ de Firi'auna pó ũ. Yā p̄i kun ari kũ a gbārao. Sa'orinɔ b̄su mé adi ḡ Firi'auna pó ũro ado.

Yakubu wékena zā

27 Isarailan̄n kú Gosē b̄sun zaa Misila. Ò n̄ z̄ida z̄ite v̄i gwe, akū ò né ì ò kàra manamana.

28 Yakubu kè wè ḡero awεεpla Misila, a wè p̄inkipinki basuppla awεεsupplamε.

29 Kũ à kà gana, à a né Yusufu s̄isi, akū à p̄ine: N̄ yā nna! Tó ma n p̄onna lè, n̄ n̄ da ma gbāda gbāru n̄ gbēke kũ náanio yā kemene. N̄sun n̄ ma v̄i Misilaro.

30 Tó ma ka ma dizin̄la, n̄ ma sé n̄ bo kūmao Misila la n̄ ma v̄i ma dizi p̄inɔ miran. Akū Yusufu p̄ine: Mani yā kũ n̄ ò kenne.

31 Akū Yakubu p̄i: N̄ la damene. Kũ à la d̄ane, akū Yakubu gbāna lè a ḡoaa à donyī kè.

48

Yakubu Eflaimu kũ Manaseo d̄itena a z̄ida nénɔ ũ

1 Ḡrɔ pla gbera ò ò Yusufunε a de ten gyā ke, akū à a né gbēnɔn planɔ Manase kũ Eflaimuo s̄ete à gèe kũn̄wo.

2 Kũ ò ò Yakubunε a né Yusufu sù a gwa, à kokari kè à f̄ute à v̄ute a gádo musu.

3 À p̄i Yusufunε: Luda Gbānas̄indapinkide b̄o à s̄uma zaa Luzu, Kanaanɔ b̄sun, à arubarikaa d̄amagu

4 à p̄imene áni tó mà né i manamana, áni ma kara mà ḡ burinɔ dizi ũ áni b̄suu p̄i kpá ma burinɔa ma gbera n̄ pó ũ ari ḡrɔ s̄inda pínki.

5 Tera sà né gbēnɔn pla kũ n̄ n̄ í Misila ari m̄aḡ su n̄ kīnaanɔ ma p̄on̄me. Eflaimu kũ Manaseo ḡ ma nénɔ ũ lákũ Rubeni kũ Simεo de nà.

6 Né kũ ĩni n̄ í n̄ gberanɔ mé oniḡ de n̄ pó ũ, oni n̄ túbi ble n̄ v̄in̄inɔ kīnaa.

⁷ Zaakū kū maten su kū Μεσοποταμια, n da Rahila gà zén Eflata kū òdi pi tera Betilihamu léi zaa Kanaanò bùsun, akū ma a v̄i zén gwe.

⁸ Akū Isaraila Yusufu néné gwà à pì: Dínòn gwee?

⁹ À pì a denε: Né kū Luda ma gba lanòn gwe. Akū Isaraila pì: Ìn mót kūrīwo ma kīnaa mà sa'ole κείνε.

¹⁰ Zīkūna Isaraila wé bùsa àten gu e manaro, akū Yusufu nài kū né pìnò. Isaraila lé pèpèmma à n̄ kpá a kùla,

¹¹ akū à pì Yusufunε: Mádi da yā mà wé sinle doro, akū Luda tò ma n e kū n néné d̄o.

¹² Yusufu n̄ gó a de gbála, akū à kùtenε à a are pète.

¹³ Akū Yusufu a néné kù n̄ pla n̄ pínki. À Eflaimu kù kū ɔplao Yakubu ɔze kpa, akū à Manase kù ɔze kpa Yakubu ɔpla kpa, akū à nài kū né pìnò.

¹⁴ Akū Yakubu a ɔ pākōla à a ɔpla nà Eflaimu kū à de dakūna ũ m̄ia, à a ɔze nà Manase kū à de daudu ũ m̄ia.

¹⁵ Akū à sa'ole kè Yusufunε à pì:

Luda kū ma dizinò Ibrahī

kū Isaakuo t̄aa ò k̄aa,

Luda kū à dòmenε are

ma kunnaa gūn ari kū a gb̄arao,

¹⁶ a Malaika kū à ma bo a v̄anin pínki

à arubarika da né dīkīnanògu,

à tó òḡo n̄ sísi ma t̄aa,

kū ma dizinò Ibrahī kū Isaakuo t̄oo,

à tó òḡo k̄o manamana andunia gūn.

¹⁷ Kū Yusufu è a de a ɔpla nà Eflaimu m̄ia, adi kenε nnaro. À a de ɔ kù de à go Eflaimu m̄ia à na Manase p̄oa

¹⁸ à pì: Lenlo Baa, gb̄e dīkīna mé à daudu ũ. Ìn n ɔpla na a m̄ia.

¹⁹ Akū a de ḡi à pì: Má d̄o ma né, má d̄o. Àpi s̄o an̄i ḡo buri ũ, aniḡo z̄ok̄o, ama a dakūna z̄ok̄o niḡo deala, a buri niḡo dasi.

²⁰ Zī k̄ua à sa'ole kèné à pì:

Isarailanò ni sa mana ok̄onε kū á t̄oo

on̄i pì Luda t̄o n̄ ḡo

lán Eflaimu kū Manaseo bà.

Lεmε à Eflaimu dò Manasenε are le.

²¹ Akū Isaraila pì Yusufunε: Ma ka gana, ama Luda niḡo kú k̄áo, an̄i era à tá k̄áo á dizinò bùsun.

²² Sekemu bùsu mana kū ma s̄i Am̄orin̄o kū ma f̄enedao kū ma s̄ao, ma n gba, m̄ok̄on kū n̄ de n v̄inin̄o.

49

Yakubu sa'olekena a nénéne

¹ Yakubu a néné s̄isi, akū à pì:

À k̄o kakara

mà yā kū an̄i á le z̄iakp̄ez̄i oáre.

² À k̄o kakara ma néné à s̄a kpá,

à á de Isaraila yā ma.

³ Rubeni ma daudu ma gb̄ana,

ma kana ḡo léi né k̄aaku,

n b̄ere deñla kū n gb̄anao.

⁴ Ìn p̄as̄i lán ís̄o bà,

ama ìniḡo deñlaro,

zaakū n didi n de gádoa,
n wute kū ma nɔnɔ dokeo.

⁵ Simɛɔ kū Levio mé ò kɔ gbɛnɔ ũ,
ò pāsī kū fɛnɛdao.

⁶ Ma lé kú n kakaranaa gūnlo,
ma baka kú n yāgɔgɔnaa gūnlo,
zaakū ò gbɛnɔ dɛdɛ pɔfɛ gūn,
ò zù gbátĩnɔ zòzò lākū ò yei nà.

⁷ Luda láari bońma n pɔfɛ zɔkɔ yāi,
à lé keńne n pāsike yāi.

Mani n kɛkɔa Yakubu burinɔ té,
mani n burinɔ fākɔa Isarailanɔ gūn.

⁸ Yuda, n gbɛnɔ ni n tó kpá.

Ĩni n ibɛrenɔ kū n wakaaa,
n de nɛnɔ ni kútɛnne.

⁹ Yuda de lán músu bà,
ma né pìi dì su kū tofekao
àdi gáte àdi wúte a tòn.

Dí mé ani fɔ à a futɛɛ?

¹⁰ Kpata ni go Yudalaro,
a burinɔ mé onigɔ gò kūna
ari Silo gé su,

buri sīnda pínki ni m̀i natɛnɛ.

¹¹ Ani a zaaki dɔ geepi lía,
ani a zaakinɛ yĩ geepi lí manaa.

Sèwɛ nigɔ dime
ani a pókasanɔ pípíio,
ani a uta pípíi kú geepi'io.

¹² Sèwɛ ni a wé tɛra kū,
vĩ ni a saka pura kū.

¹³ Zebuluni nigɔ kú ísira sare,
a b̀usu nigɔ de gó'itenɔ bàdɔki ũ.

A b̀usu lé ni zɛ Sídɔ.

¹⁴ Isaka de lán zaaki gbāna
kū à wutɛna aso m̀en pla dagura bà.

¹⁵ Tó a burinɔ è n kámmaboki mana,
akūsɔ n b̀usu pìi wutɛna nna,
oni nate asosenaanɛ ò zòzĩ ke.

¹⁶ Dã ni a gbɛnɔ bo yān
Isaraila burinɔ doke ũ.

¹⁷ Dã nigɔ de lán mlɛ kū à kú zé sare bà,
lán pitiko kū à kú zéwɛwɛ gūn bà.

Àdi sɔ lé a gbáa,
de gbɛ kū à di a musu létɛ a kpɛdangara.

¹⁸ Dikiri, madì wé dɔ n surabanaai.

¹⁹ Gada sɔ, zĩkarinɔ ni sińgu,
ama oni létɛ n kpɛdenɔa.

²⁰ Asa póblewɛ nigɔ nísi vĩ,
póbli kū a blena nna kínanɔnɛn ani kpá.

²¹ Nafatali de lán gbɛtɛ lí
kū àdi gà mananɔ bo bà.

22 Yusufu de lán lí né'iri
kū à kú ísēboki sare bà,
a gānɔ dì poro à da gb̃la.

23 Kàzurinɔ ni ibere séo,
ò péa kū kàao.

24 Anigō a sá kūna yīgānaa sari
Yakubu Luda gbānade gāi,
a ɔ gbāna nigō wāna
Isarailanɔ Gbèsi kū àdi donɛ are yāi.

25 N de Luda pì ni kpányĩ,
Gbānasīndapinkide pì ni arubarika dangu
kū legū'i kū àdi bo musuo,
kū arubarika kū à katena zīte gbáruo,
de n nɔnɔ kū n pónɔ gō de nérandenɔ ũ.

26 Sa'ole kū n de kènne
de ma dizinɔ póla,
à zōkō de kpi zīnɔla.
Luda tó arubarika dínɔ gō Yusufu mīa,
gbē kū ò dìte adona a gbēnɔ té musu.

27 Biliaminu de lán lewanna pásī bà,
àdi léte gbēnɔa kɔnkɔ,
àdi n pónɔ kpàate ɔkosi.

28 Isaraila buri mèn kuri awεεplanɔn gwe n pínki. Sa'ole kū n de kènnɛn gwe
baadi kū a pòo.

Yakubu gana kū a vīnaao

29 Akū à piñne: Tó ma andunia tò, à ma vī ma dizinɔ gbèwεε kū à kú Iti buri
Eflɔnu bura gūn.

30 Gbèwεε pì kú Makpelamε, Mamare ifāboki kpa Kanaanɔ bùsun, bura kū
Ibrahī lù Iti buri Eflɔnua gèvīki ũ.

31 Gwen ò Ibrahī kū a nanɔ Sarao vīn. Gwen ò Isaaku kū a nanɔ Rebekao
vīn. Gwen ma Lea vīn.

32 Ò bura pì kū a gbèwεεεoo lù Itinɔamε.

33 Kū Yakubu lé dìte a nénɔne à làka, à èra à wùte, akū à gà.

50

1 Yusufu kùsi a dea à ɔɔ dɔ a musu à lé pèpεa.

2 Akū à ò a zīkeri εzedenɔne ò εze kū àdi tó gè vāro máma a de gèea. Akū ò
màma Isaraila gèea

3 ari gɔrɔ bupla de àsun yagi kero yāi, zaakū len Misilanɔ dì ke le, akū ò a gè
ɔɔ dɔ gɔrɔ baaakō akuri.

4 Kū ò a gè ɔɔ dɔ ò làka, Yusufu pì Firi'auna ɔndenɔne: Á yā nna! Tó ma á
ponna lè, à omene Firi'aunanε à pì:

5 Kū ma de ten ga, à tò ma la dāne à pì mà a vī mira kū à kèke a zīda pó ũ
Kanaanɔ bùsun. N ma gba zé mà gé mà a de vī sà, mani era mà su.

6 Akū Firi'auna pìne: N gé n n de vī, zaakū à tò n la dàare.

7 Kū Yusufu ten gé a de vī, Firi'auna ìbanɔ kū a be gbē zōkōnɔ kū Misila bùsu
gbānadennɔ gèe kāao n pínki.

8 Yusufu bedenɔ kū a vīninɔ kū a de bedenɔ gèe kāao n pínki dɔ. N né fītino
kū n sānɔ kū n blènɔ kū n zùnɔ mé ò gō Gosē bùsun ítēne.

9 Sōgonɔ kū sōdenɔ gèe kāao dɔ. Gbē kū ò gèe zenεε pìnɔn dasi manamana.

¹⁰ Kū ò kà Atada pówegbēkia Yoda bara, gwen ò wiki gbāna lèn ari, ò gè só dò manamana, akū Yusufu a de wēnda kè ari gɔɔ supplā.

¹¹ Kū Kanaanɔ̀ b̀̀sudenɔ̀ è lākū òten gè ke nà Atada pówegbēkia, akū ò pì: Misilanɔ̀ gèkena z̀̀kɔ̀n dí. Abire yāi ò tó kpà Yoda bara gu p̀̀ine Abeli Misila.

¹² Lèn Yakubu nénɔ̀ kè le lākū à ò́nne nà.

¹³ Ó a gèe sè ò gèe Kanaanɔ̀ b̀̀sun, akū ò a v̀̀ Makpela bura gbèwèe kū Ibrahĩ lù Iti buri Eflɔ̀nua mira ũ g̀̀n Mamare ifāboki kpa.

¹⁴ Kū Yusufu a de v̀̀ à lāka, à era à tà Misila kū a v̀̀ninɔ̀ kū gbē kū ò gèe zene a de gè v̀̀nɔ̀ ń pínki.

Yusufu náanikpana a v̀̀ninɔ̀a

¹⁵ Kū Yusufu v̀̀ninɔ̀ è ń de gà, akū ò pì: Tó Yusufu ibere sè kūoo, akū à ye à a v̀̀ni kū o kène pínki f̀̀ina bowere s̀̀ bi?

¹⁶ Akū ò légbázá kène ò pì: De n de kpé à ga à pì

¹⁷ ò onne ń ó taari kū ó durunnao kēwá, zaakū a v̀̀nin o kènnne. N yā nna! Ń ó taarinɔ̀ kēwá. N de Luda z̀̀blerinɔ̀me ó ũ. Kū ò yā p̀̀i ò Yusufune, akū à só d̀̀.

¹⁸ Akū a v̀̀ninɔ̀ s̀̀ a k̀̀naa ò k̀̀te a are ò pì: N z̀̀nɔ̀me ó ũ.

¹⁹ Akū Yusufu p̀̀inne: Àsun v̀̀na kero. Ludame ma ũ yá?

²⁰ Á ye à a v̀̀ni kemene yā, akū Luda l̀̀te a mana ũ, de à le à gbēnɔ̀ sura ba dasi lán àten ke nà tera.

²¹ Àsun v̀̀na kero. Mani á gwa kū á nénɔ̀. Akū à náani kpà́mma à ń laakaríi kpàte.

Yusufu ganaa

²² Yusufu kú Misila kū a de bedenɔ̀ ari à kà wè basɔ̀ro akuri.

²³ Á wé s̀̀ Eflaimu s̀̀kpenele, akū à wé s̀̀ Manase né Maki nénnele d̀̀.

²⁴ Akū Yusufu p̀̀i a gbēnɔ̀ne: Ma ka gana. Luda mé ani su kpáái à bo kááo b̀̀su dín à gé kááo b̀̀su kū à a lé sè Ibrahĩne kū Isaakuo kū Yakubuoo g̀̀n.

²⁵ Akū Yusufu tò Isarailanɔ̀ la dàare à pì: Gɔɔ kū Luda ni su kpáái, à ma wánɔ̀ sète à boo gu dín.

²⁶ Yusufu wè basɔ̀ro akuriden à gà. Akū ò eze kū àdi tó gè v̀̀ro màma a gèea ò dà àkpatii g̀̀n Misila.

BONAA

Musa takada plade

Musa kunna Misila 1:1-11:10

Luda bona kū Isarailanɔ Misila 12:1-15:21

Isarailanɔ kurena gbárannan 15:22-18:27

Luda baka kunna kū Isarailanɔ 19:1-20:26, 23:1-24:18

Bizakuta yā 31:1-18

Isarailanɔ Luda bàka kunna kúńwo yāgboronaa 32:1-34:35

Bizakutadɔnaa 40:1-38

Waridɔna Isarailanɔa Misila

¹ Isarailla né kū ò tà Misila kū n de Yakubuo, baadi kū a be gbēnɔ tón dí:

² Rubeni, Simeɔ, Levi, Yuda,

³ Isaka, Zebulun, Biliaminu,

⁴ Dã, Nafatali, Gada kū Asao.

⁵ Yakubu buri pìnɔ n pínki gbēnɔn baaakɔ akurime. Yusufu sɔ a gĩnake à kú Misila kò.

⁶ Akū Yusufu gà kū a v̄ninɔ kū gbē kū ò kun a gɔɔanɔ n pínki.

⁷ Isarailanɔ né ì ò kè dasi ò kàra ò dasi kù manamana, ò dà bùsuu pìla pínki.

⁸ Kína dufu kū à Yusufu d̄ro kpata blè Misila,

⁹ akū à pì a gbēnɔne: À Isarailanɔ gwa, ò dasi kù ò dàóla.

¹⁰ Ò gé ò ɔnd̄s̄ keńne de òsun kararo yāi. Tó z̄i fùte, ò na ó iberenɔa ò z̄i ká kúoo ò b̄te ó bùsun.

¹¹ Akū ò gbēnɔ d̄teńne n dikirinɔ ũ ò wé t̄m̄ma kū z̄i gb̄ana kenaa. Leme ò Pitomu kū Rameseɔ k̄te Firi'aunanɔ a p̄blekatekianɔ ũ ɛ.

¹² Ama lán òten wari d̄m̄ma nà, leme òdiḡo kara le òten dagula, akū sw̄e kè Misilanɔgu n yā musu.

¹³ Akū ò n dá z̄z̄i p̄s̄in

¹⁴ ò n p̄o yàka ò ɛ z̄i gb̄ana dàńne kū kúnkubonaa kū bura z̄i s̄inda pínki. Ò z̄i pìnɔ dàńne pínki p̄s̄ip̄s̄i.

¹⁵ Akū Misilanɔ kína Eberu n̄seterinɔ s̄isi, a do tón Sifira, a do Pua.

¹⁶ À p̄inne: Tó áni né i Eberu n̄gbēnɔne tera sa, tó ḡgb̄eme, à a de. Tó n̄gb̄eme s̄s̄, à a tó.

¹⁷ N̄gb̄e p̄inɔn Luda v̄ina v̄i, odi yā kū à òńne kero, òten n̄ḡgb̄enɔ tó.

¹⁸ Akū kína p̄i n̄ s̄isi à n̄ lá à p̄i: À kè dera a kè le a n̄ḡgb̄enɔ t̄oo?

¹⁹ Ò w̄ea ò p̄i: Eberu n̄gb̄enɔ de lán Misila n̄gb̄enɔ bàro, ò w̄ana òdi né i ari òḡo ká.

²⁰ Leme Isarailanɔ ten kara le òten dasi kū. Akū Luda yā mana kè n̄seter̄ii p̄inɔne

²¹ à n̄ gbá n̄enɔ, kū ò a v̄ina v̄i yāi.

²² Akū Firi'auna yā d̄ite a gbēnɔne n̄ pínki à p̄i: À Eberu n̄ḡgb̄e kū ò n̄ ínɔ ká Nili ín n̄ pínki, ama à n̄enɔgb̄enɔ tó.

2

Musa inaa

¹ Levi buri ḡgb̄e Levi buri n̄gb̄e s̄e.

² N̄o p̄i n̄ò si à né ì ḡgb̄e ũ. Kū à è né p̄i mana, akū à a ùte m̄o aak̄o.

³ Kū adi f̄o à a ùte doro, à kepu t̄anko s̄e à òdaa l̄ea de í s̄un ḡe a ḡunlo yāi. Akū à né p̄i dàn à ḡe à d̄ite Nili í l̄ea kanda ḡun.

⁴ Né pì dāre ze zā dire, àten gwa yā kū ani a le.

⁵ Akū Firi'auna nénɔgbē gèe zú o swai, a gbēnɔ ten kure swa pì léa. À tānko è ditena kandan, akū à a zònkpare zì à gèe à a sè.

⁶ Kū à wè, à è né mé à dan, àten ɔɔ dɔ. À kènne wēnda à pì: Eberu négɔgbēme.

⁷ Akū né pì dāre sù à pì Firi'auna né pìine: N' ye mà gé mà Eberu nɔgbē sísinne àgɔ yɔ kpánne né pìian yá?

⁸ À wèa à pì: N' gé! Akū nénɔgbē pìi gèe à né pì da sisi.

⁹ Firi'auna nénɔgbē pìi pìine: N' né pì sé n' tá kāao ògɔ a gwamene, manigɔ fīna bonne. Akū à né pìi sè à tà kāao, àteni a gwa.

¹⁰ Kū né pì zók kù, à a sè à gèe kāao Firi'auna nénɔgbē pìine, akū à a sì a né ũ. À tó kpàne Musa, zaakū à pì, a a bò í gūmmē.

Musa bàa lé à tana Midiā būsun

¹¹ Zikea kū Musa zók kù, à gèe a buri Eberunɔ gwa, akū à zì gbāna kū òten ke è. À è Misila gbē teni a buri dake gbē.

¹² Kū à gu gwàgwa, adi gbēke ero, akū à Misila gbē pìi dè à a ùte būsun'atēn.

¹³ Kū gu dò, à bò à Eberunɔ è gbēnɔn pla, òten fiti ke. Akū à gbē kù a yā nnaro là à pì: Bóyāi nteni n gbēndo gbēe?

¹⁴ À wèa à pì: Dí mé à n dite kína yāgɔgɔri ũwēere? N' ye n' ma de lākū n Misila gbē dè nān yá? Akū vīna Musa kù à pì: Ó yā kù ma kèe dō fá!

¹⁵ Kū Firi'auna yā pìi mà, àten wete à Musa de, akū à bàa lène à tà Midiā būsun, akū à vùte lɔgɔɔ sare gwe.

¹⁶ Midiā sa'ori kun à nénɔgbēnɔ vī gbēnɔn suppla, akū ò sù ò í tò ò kà pókādenɔ gó ímikin n' de pókādenɔne.

¹⁷ Kū sādāri kenɔ sù òten pírīma, akū Musa fùte à yā sì kúnwo, akū à í kpàinne n' pókādenɔa.

¹⁸ Kū ò tà n' de Rueli kīnaa, à n' lá à pì: À kè dera a su káaku le gbāraa?

¹⁹ Ó wèa ò pì: Misila gɔgbē ke mé à ó sí sādārinɔa. Àkū mé se à í tò à kpàwēre ó pókādenɔa.

²⁰ Akū à n' lá à pì: Ade pì kú máa? Bó yā mé à tò a gɔgbē pìi tò gwee? À a sísi à su à pò ble kúoo.

²¹ Musa sù, akū à wè à vùte kù gɔgbē pìio, akū gɔgbē pì a nénɔgbē Zipora kpàa nɔ ũ.

²² Akū Zipora né ì gɔgbē ũ, akū Musa tó kpàne Gesɔmu, à pì: Buri zítɔɔn ma ũ gbē pāndenɔ būsun la.

²³ Kū à gii kè, akū Misilanɔ kína gà. Isarailanɔ teni nda zòzì kù òten ke yāi, òten wiki lé, akū n' wiki pìi kà Luda kīnaa.

²⁴ À n' ndanaa mà, a bàka kù à kú kù Ibrahim kù Isaakuo kù Yakubuo dí sāguro.

²⁵ Luda Isarailanɔ gwà, akū ò kènne wēnda.

3

Luda Musa sisinaa

¹ Musa teni a anzure Midiā būsun sa'ori pókādenɔ dā à vī gbārannala ari à kà kpi kù òdi pì Orebu kīnaa.

² Akū Dikiri Malaikaa bò à sùà tévuraa gūn tariankpān. Musa tariankpā pìi gwà à è té kúa, ama àten té kūro.

³ Akū à pì: Mani gé mà daboyā pì gwa de mà dō pò kù à tò tariankpā pì ten té kūro.

⁴ Kū Dikiri è à sù gwa, akū à lé zùì zaa tariankpā pìi gūn à pì: Musa! Musa! Akū à wèa à pì: Makū di!

⁵ Luda pìne: Ìsun nairo. Ì n kyate bobo, zaakū gu kū ñ zen kun adoname.

⁶ Akū à pì: Makūme n dizinɔ Ibrahimī kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ũ. Akū Musa pò kū a wéa, kū à wé kena pla kū Ludao vīna vī yāi.

⁷ Akū Dikiri pì: Ma yā'ūmmana kū ma gbēnɔ ten ke Misila è, ma wiki kū ñ wétāmmarinɔ tò òten lé mà. Má ñ wāwākenaa dō.

⁸ Ma kipa mà ñ sí Misilanɔa mà ñ bote būsuu pìn mà gé kūñwo būsua mana yāasan, gu kū vī kū z'io din, būsua kū Kanaanɔn kun kū Itinɔ kū Amɔrinɔ kū Perizinɔ kū Ivinɔ kū Yebusinɔ.

⁹ Isarailanɔ wikilena kà ma kīnaa tera sà, ma wari kū Misilanɔ ten dōrma è.

¹⁰ Ì gé tera sà, ma n zī Firi'aunaame de ñ ma gbē Isarailanɔ bote Misila.

¹¹ Akū Musa pì Ludane: Dín ma ũ kū mani gé Firi'auna kīnaa mà Isarailanɔ bote Misilai?

¹² Luda pìne: Manigō kú kūñwo. Zīna kū ma n zī sèedaan dí. Tó n ñ bote Misila, áni donyī kemene kpi dí pōtea.

¹³ Akū Musa pì Ludane: Tó ma ge ma ò Isarailanɔne ma pì, ñ dizinɔ Luda mé à ma zīmma, tó ò ma la n tóì sō bi? Mani piñne deramee?

¹⁴ Luda wèa à pì: Makūme gbē kū má de a ũ ũ. Ì oñne makū mé ma n zīmma.

¹⁵ Luda pìne do: Ì o Isarailanɔne makū Dikiri ñ dizinɔ Ibrahimī kū Isaakuo kū Yakubuo Luda mé à n zīmma. Ma tón gwe goro sīnda pínki. Àgō ma sísi le ari á buria.

¹⁶ Ì gé ñ Isaraila gbē zōkōnɔ kakara ñ oñne makū Dikiri ñ dizinɔ Ibrahimī kū Isaakuo kū Yakubuo Luda mé à bò à sūmma. Ì oñne mateni ñ e ma yā kū òten kéñne Misila è.

¹⁷ Mani ñ bote Misila gu kū òten wé tāmma pìn, mani gé kūñwo būsua kū Kanaanɔn kun kū Itinɔ kū Amɔrinɔ kū Perizinɔ kū Ivinɔ kū Yebusinɔ, gu kū vī kū z'io din.

¹⁸ Oni n yā ma. Mōkōn kū Isaraila gbē zōkōnɔ à gé à Misila kīna le à one makū Dikiri Eberunɔ Luda ma bo ma suáwa, ma pì à á gba zé à gé goro aakō ke gbārannan de à sa o makū Dikiri á Ludaa.

¹⁹ Má dō kū Misila kīna ni we à géro, tó adi ke ma a dà tilasiro.

²⁰ Mani ɔ tō Misilanɔa, mani daboyānɔ ke mà wé tāmma, gbasa à á gbare.

²¹ Mani tó Misilanɔ á wé gwa, de tó áten tá, áni tá ɔkoriro.

²² Á nōgbē sīnda pínki andurufu ke wura nomanablebɔnɔ kū pókasanɔ gbeka a Misila nōgbē dakea kū ñ nōgbē kū ò kú a beanɔ, à da á négōgbēnɔne kū á nēnōgbēnɔ. Len áni Misilanɔ pónɔ símma le manamana.

4

Luda Musa gbana daboyākena zé

¹ Musa wèa à pì: Tó odi ma náani kero, akū odi ma yā maro, tó ò pì mōkōn mé n bo n sumaro sō bi?

² Akū Dikiri a là à pì: Bón ñ kūna gwee? À wèa à pì: Gòome.

³ Dikiri pìne: Ì gòo pì pāte zīte. Kū à pāte, akū à lì mlè ũ, akū Musa a zīda gà gwe.

⁴ Dikiri pìne: Ì ɔ bo ñ a kū a vlāa. Kū à kù, akū à èra à lì gò ũ a ɔi.

⁵ Dikiri pìne: Len ìni ke le, de ò sí kū makū Dikiri ñ dizinɔ Ibrahimī kū Isaakuo kū Yakubuo Luda mé à bò à sūmma.

⁶ Dikiri era à pìne do: Ì n ɔ soto n utan. Akū à sòton. Kū à bò, à è a ɔ lì kusu ũ, à kè púu lán buu bà.

⁷ Dikiri pìne: Ì era ñ n ɔ soto n utan. À era à sòton. Kū à bò, à è à kè a gbèn.

⁸ Dikiri pìne: Tó odi n náani ke ò sèeda káaku sìro, ò kpekpe pò sí.

⁹ Tó odi sèeda pla pìno sí ò n yā mà sōro, ò Nili í tó ò kóte zíte, ani li aru ũ.

¹⁰ Akū Musa pìne: N yā nna Dikiri! Zaa zī yā'onaa araga kūmaoro. Bee zaa goro kū n yā òmene, ma lé tikisime.

¹¹ Akū Dikiri pìne: Dí mé à lé dò bisāsirinεε? Dí mé àdi a néne nate ke àdi a sato kūu? Dí mé àdi tó à gu e ke àdi a vīna kūu? Makū Dikiri, makūroo?

¹² Ñ gé! Mani kpányī kū yā'onaa, mani yā kū ĩni o danε.

¹³ Akū à pì: N yā nna Dikiri! N yā nna! Ñ gbē pānde zī.

¹⁴ Akū Dikiri pò fē kū Musao à pì: N vīni Haruna Levi buri kunloo? Má dō kū yā'ona zī'ū kāaoro. Àten su danε. Tó á wé kè pla, a pò ni ke nna.

¹⁵ Ñ yā o kāao ò yā kū ani o danε. Makū, manigō kpái kū yā'onaa, manigō yā kū ani ke daáre.

¹⁶ Ani yā o gbēnoε n gēne ũ, anigō de n légbekpari ũ, ĩnigō denε lán Luda bà.

¹⁷ Ñ gò dí sé ògō kūna ò sèedano keo.

Musa erana Misila

¹⁸ Musa tà a anzure Yetoro kīnaa à pìne: Ñ ma gba zé mà tá ma gbēno kīnaa Misila, mà e tó ò kpé kú kū wèndiio ari tera. Yetoro pìne: Ñ kipa aafia.

¹⁹ À sù à lè Dikiri ò Musane Midiā būsun à pì: Ñ fute ò tá Misila, zaakū gbē kū òteni n wete ò n de yāno gāga n pínki.

²⁰ Akū Musa a nana sè kū a négōgbēno à n dí zaakia, à èra àten tá Misila à Luda gòo pì kūna.

²¹ Akū Dikiri pìne: Tó n ka Misila, ò daboyā kū ma a gbāna kpāmmano ke Firi'auna are pínki. Ama mani a kùgbāna kū, ani gí gbēno gbareì.

²² Ñ onε makū Dikiri ma pì, Isaraila burime ma daudu ũ,

²³ akū ma pìne à ma daudu gbare à gé donyī kemεε. Lākū à gí a gbareì nà, mani a daudu de sà.

²⁴ Zé gūn Musa ten i gukea, akū Dikiri a lè gwe à ye à a de.

²⁵ Akū Zipora gbè fēne sè à a né tōo zōo à a gyoforo nà Musa gbáa à pì: Yāpurame, n demεε gō arude ũ.

²⁶ Tōzōna bire yāin à pìne gō arude. Akū Dikiri Musa tò.

²⁷ Dikiri pì Harunanε: Ñ gé da Musale gbárannan. Akū à gèe à a lè Luda kpi kīnaa, à lé pèa.

²⁸ Musa yā kū Dikiri a zī à o bàba Harunanε kū sèeda kū à pìne à kenō.

²⁹ Akū Musa kū Harunao tà Misila ò Isaraila gbē zōkōno kākara.

³⁰ Haruna yā kū Dikiri ò Musane bàbañne n pínki, akū Musa daboyā pìno kè Isarailano wāra.

³¹ Ò yā pìi sì. Kū ò mà Dikiri mé à sù n gwa à n yā'ummanaa è, akū ò kùte ò donyī kènε.

5

Musa kū Harunao gēna Firi'auna are

¹ Abire gbera Musa kū Harunao gèe ò Firi'auna lè ò pìne: Yā kū Dikiri Isarailano Luda òon dí. À pì ò a gbēno gbare ò gé dikpe keare gbárannan.

² Firi'auna wèmma à pì: Díme Dikiri ũ kū mà a yā ma mà Isarailano gbareε? Má Dikiri dōro. Mani Isarailano gbareo.

³ Akū ò pìne: Eberuno Luda bò à sùwá. Ñ ó gba zé ò gé ò goro aakō ke gbárannan ò sa o Dikiri ó Luda pìia, de àsun gyā káwairo kesō zīi.

⁴ Akū Misila kína pìi pì Musanē kū Harunao: À kè dera a tò gbēno laakari ten go n zīaa? À era á zīa.

⁵ Akū à èra à pì: Kū gbēno dasi kū sà, akū á ye ò kámma bo kū n zīo yá?

⁶ Zī birea Firi'auna yā dìte Isaraila wétāmmarinone kū n don'arēdeno à pì:

⁷ Àsun sèburu kpámma ò kúnku keo lákū adì ke nà yā doro. Ò gé ò n pò kē n zīda.

⁸ Ama ò kúnku ke lákū òdi ke nà yā lén. Àsun lagoonero, zaakū ma'ādenome. A yā mé à tò n wiki dìgō do, òten pì ò ye ò gé sa o n Ludaame.

⁹ À zī karañne de òsun ìampaki le ò laakari kpá ékeyānoa doro.

¹⁰ Akū n wétāmmarii pìno kū n don'arēdeno sù ò pìñne: Firi'auna pì òsun sèburu kpáawa doro.

¹¹ À gé à wete á zīda gu kū áni len. Bee kū abireo óni zī lagoáero, bee fíti.

¹² Akū ò fākōa ò gēe Misila gu sīnda pínki sè kē sèburu ũ.

¹³ N wétāmmarii pìno dìgō nakaramma lákū gu dìgō do nà, de ò n zī láka lákū òdi láka nà goro kū òdi sèburu kpámma.

¹⁴ Ò gbēnaa kè Isaraila don'arēde kū n wétāmmarinone ditenone ò pìñne: À kè dera ádi kúnku ke gbāra ke gīa à kà lákū ò a lé dìteáre nà yāroo?

¹⁵ Akū Isaraila don'arēdeno gēe ò wiki lè Firi'aunaa ò pì: À kè dera nten ke ókōno n zòblerinone lee?

¹⁶ Òteni sèburu kpáwá doro, akū òten pì ò kúnku ke. Òteni ó gbē, ama n gbēno mé ò taari vī.

¹⁷ Akū à pì: Ma'ādenon á ũ. Len á de le! A yā mé à tò adìgō pì áni gé sa o Dikiria.

¹⁸ À gé zī ke. Oni sèburu kpáawa doro, bee kū abireo áni kúnku ke lákū ò dàare nà léa.

¹⁹ Kū ò ò Isaraila don'arēdenone òsun goro do kúnkubona lagoro, ò dō kū ò yā è sà.

²⁰ Kū ò bò Firi'auna kīnaa, ò dàkare kū Musao kū Harunao, òteni n dā,

²¹ akū ò pìñne: Dikiri á yā gwa à yākpate ke kááo, zaakū a tò Firi'auna kū a gbēnon ye ó káiro. A ó dena zé kpámman gwe.

²² Akū Musa èra à gēe à pì Dikirine: Dikiri, bóyái n wari dō gbē pìnoaa? Abire yáin n ma zī yá?

²³ Zaa goro kū ma ge ma yā ò Firi'aunane kū n tóo, akū àten wari do n gbēnoa, akū nídi n bo sōro bi!

6

Dikiri lésena Musanē Isarailano surabana yā musu

¹ Akū Dikiri pìne: Ìni yā kū mani ke Firi'aunane e tera. Ani n gbarē ma gbāna zōkō yāi. Ani pémma a busun ma gbāna zōkō yāi.

² Akū Luda èra à yā ò Musanē à pì: Makūme Dikiri ũ,

³ ma bo ma su Ibrahimī kū Isaakuo kū Yakubuooa Luda Gbānasīndapinkide ũ, ama odi ma dō ma tó Dikiriaro.

⁴ Ma bàka kú kúnwo, ma pì mani Kanaanō būsū kū ò kú a gūn buri zītō ũ kpámma.

⁵ Ma Isarailano ndanaa mà n zòblena Misilano ye yāi, akū ma bàka kū à kú kúnwoo pì yā dí sāmaguro.

⁶ A yā mé à tò n o Isarailano makūme Dikiri ũ. Mani á bo zī gbāna kū Misilano dàare gūn, mani á bo zòblen. Mani yākpate ke kúnwo mani a bo kū ma gāsā gbānao.

7 Mani á sé ma gbēno ũ màgō de á Luda ũ, ániḡō dō kũ makũme Dikiri á Luda kũ à á bó Misila zĩ gbāna ḡũn ũ.

8 Mani gé kááo bũsu kũ ma a la dà Ibrahĩne kũ Isaakuo kũ Yakubuo ḡũn. Mani á gba àḡō vĩ. Makũme Dikiri ũ.

9 Musa yā pìi ò Isarailanone, ama odi a yā maro kũ zòzĩ pāsĩ n mēe yò yāi.

10 Akũ Dikiri ò Musane à pì:

11 N̄ gé n̄ o Misilanō kina Firi'aunanē à Isarailanō gbare ò bote a busun.

12 Akũ Musa wè Dikiria à pì: Lákũ Isarailanō dì ma yā maro nà, makũ kũ ma lé tikisi, deran Firi'auna ni ma yā ma sōo?

Musa kũ Harunao buri bozire

13 Dikiri yā ò Musane kũ Harunao Isarailanō yā musu kũ Misila kinao, à ònne ò bote kũ Isarailanō Misila.

14 N̄ buri ombede káakunō tón dí. Isaraila daudu Rubeni néḡōgbēnon dí: Anoku, Palu, Ezeronu, Kaami. Rubeni burinon gwe danedanē.

15 Simeo néḡōgbēnon dí: Yemueli, Yami, Oada, Yakĩ, Zoa kũ Kanaa nōgbē né Soluo. Simeo burinon gwe danedanē.

16 Levi néḡōgbēno tón dí n̄ burinōa: Gesomu, Koa, Merari. Levi kè wè basuddo akuri awesupplame.

17 Gesomu néḡōgbēnon dí n̄ burinōa danedanē: Libini kũ Simeio.

18 Koa néḡōgbēno tón dí: Amlamu, Iza, Eblonu, Uzieli. Koa kè wè basuddo akuri awē'aakōme.

19 Merari néḡōgbēnon Mali kũ Musio ũ. Levi burinon gwe danedanē.

20 Amlamu a dasē Yokebedi sè no ũ, akũ à Haruna kũ Musao ì káao. Amlamu kè wè basuddo akuri awesupplame.

21 Iza néḡōgbēnon Kora kũ Nefegio kũ Zikirio ũ.

22 Uzieli néḡōgbēnon Misaili kũ Elezafão kũ Sitirio ũ.

23 Haruna Aminadabu né Eliseba, Nasō dāre sè no ũ, akũ à Nadabu kũ Abiuo kũ Elezao kũ Itamao ì káao.

24 Kora néḡōgbēnon Asi kũ Elekanao kũ Abiasafao ũ. Kora burinon gwe danedanē.

25 Haruna né Eleza Putieli nēnōgbēno doke sè no ũ, akũ à Finēasi ì káao. Levi buri ombede káakunon gwe danedanē.

26 Haruna kũ Musa kũ Dikiri ònne ò Isarailanō bote Misila gā kũ gāon gwe.

27 Mókōno mé ò yā ò Misilanō kina Firi'aunanē de ò Isarailanō bote Misila.

28 Kũ Dikiri yā ò Musane Misila,

29 à pì akāame Dikiri ũ, yā kũ áten onen à o Firi'aunanē pínki.

30 Akũ Musa pìne a lé tikisi, deran Firi'auna ni a yā maa?

7

Kisira mèn kuri zĩna Misilaa

1 Akũ Dikirii pì Musane: N̄ gwa! Ma n̄ ke lán ma bà Firi'aunanē, akūsō n̄ v̄ni Haruna de n̄ légbekpari ũ.

2 N̄ yā kũ ma ònne pínki o n̄ v̄ni Harunanē, ani o Firi'aunanē à Isarailanō gbare ò bote a busun.

3 Bee kũ abireo mani a kù ke gbāna. Mani sèedanō kũ daboyāno ke Misila dasi,

4 ama Firi'auna ni á yā maro. Mani o tō Misilaa mà yākpatē ke kũnwo pāsĩpāsĩ, mani bo kũ ma zikari Isarailanō gā kũ gāo.

5 Tó ma bo kũ ma gbānao Misilaa, mani Isarailanō boten, Misilanō ni dō sà kũ makũme Dikiri ũ.

6 Akũ Musa kũ Harunao kè lákũ Dikiri ònne nà.

⁷ Gɔɔ kũ ò yā ò Firi'aunanɛ, Musa kun wɛ̀ basiikɔ̃, Haruna sɔ̃ wɛ̀ basiikɔ̃ awɛɛ'aakɔ̃.

⁸ Akũ Dikiri pì Musanɛ kũ Harunao:

⁹ Tó Firi'auna daboyā gbèkamma, ò o Harunanɛ à a gò sé à pāte a arɛ, ani li mlè ù.

¹⁰ Kũ Musa kũ Harunao gèɛ Firi'auna kīnaa, ò kè lákũ Dikiri ò́nne nà. Haruna a gòo sè à pāte Firi'auna kũ a ìbanɔ arɛ, akũ à li mlè ù.

¹¹ Akũ Firi'auna Misila wézèrinɔ̃ kũ ezedenɔ̃ sisi, akũ ò daboyā dokɔ̃nɔ̃ pìnɔ̃ kè se ñ ezedeke gũn.

¹² Kũ ñ baadi a gòo pāte, akũ ñ gòo pìnɔ̃ li mlènɔ̃ ù, akũ Haruna gò ñ pónɔ̃ mòmɔ̃.

¹³ Firi'auna sã gbāname, adi ñ yā maro lákũ Dikiri ò nà.

Ínɔ̃ linaa aru ù

¹⁴ Dikiri pì Musanɛ: Firi'auna kù gbāna à gì gbènɔ̃ gbareì.

¹⁵ Ñ gé ñ a le zia kɔ̃nkɔ̃ gɔɔ kũ àten gé swai. Ñgɔ̃ a dā Nili sare gwe. Ñgɔ̃ n gò kũ à li mlè ù pì kũna.

¹⁶ Ñ pine makũ Dikiri Eberunɔ̃ Luda ma n zīa, n òne à ma gbènɔ̃ gbare ò gé donyī kemene gbárannan, ama ari tera à gīmai.

¹⁷ Makũ Dikiri ma pì, yā kũ ani tó àgɔ̃ dɔ̃ kũ makũme Dikiri ùn dí. Tó n Nili í lè kũ gò kũ ñ kũnaa, ani li aru ù.

¹⁸ Kpò kũ ò kú í pì gũnnɔ̃ ni gaga, Nili í ni gbī sɔ̃, Misilanɔ̃ ni fu í pì minaa.

¹⁹ Akũ Dikiri èra à pì Musanɛ: Ñ o Harunanɛ à a gò sé à dɔ̃ Misila ínɔ̃ la, ñ swanɔ̃ kũ ñ swa'ɔ̃nenɔ̃ kũ ñ ísèbokinɔ̃ kũ ñ íkakinɔ̃ pínki ni gɔ̃ aru ù. Aru nigɔ̃ dagula Misila, bee kũ kpènenɔ̃ kũ orozā gũnnɔ̃.

²⁰ Akũ Musa kũ Harunao kè lákũ Dikiri ò́nne nà. Haruna a gòo pì sè, à Nili í lèo Firi'auna kũ a ìbanɔ wára, akũ í pì gè aru ù pínki.

²¹ Kpò kũ ò kú a gũnnɔ̃ gàga, akũ Nili í pì gbī sɔ̃, Misilanɔ̃ fùà ò mi. Aru dàgula Misila.

²² Misila ezedenɔ̃ kè le se ñ ezedeke gũn, akũ Firi'auna kùgbāna kù, adi ñ yā maro lákũ Dikiri ò nà.

²³ Firi'auna èra à tà a bea, adi yā pì da sero.

²⁴ Misilanɔ̃ bia yòyò Nili bara de ò í mi, zaakũ odi fɔ̃ ò swada'i mìro.

²⁵ À kun le ari gɔɔ supplame Dikiri Nili lenaa gbera.

8

Blònɔ̃ dagulanaa

¹ Akũ Dikiri pì Musanɛ: Ñ gé ñ o Firi'aunanɛ, makũ Dikiri ma pì à ma gbènɔ̃ gbare ò gé donyī kemene.

² Tó à gì ñ gbareì sɔ̃, mani tó blònɔ̃ da a bùsu gu sīnda pínki la.

³ Blònɔ̃ ni Nili pa ari ò bikũ bara, ò gē a ɔ̃nn ari a kpén, ò didi a gádoa. Ò gē a ìbanɔ ɔ̃nnɔ̃ gũn kũ a gbènɔ̃ ɔ̃nnɔ̃. Ò ká a kīninɔ̃ kũ a gónɔ̃ gũn.

⁴ Blònɔ̃ ni didia kũ a gbènɔ̃ kũ a ìbanɔ ñ pínki.

⁵ Dikiri èra à pì Musanɛ: Ñ o Harunanɛ à a gò sé à dɔ̃ swanɔ̃la kũ swa'ɔ̃nenɔ̃ kũ ísèbokinɔ̃, blònɔ̃ ni da Misila bùsula.

⁶ Kũ Haruna a gòo dɔ̃ Misila ínɔ̃la, akũ blònɔ̃ bòte ò dà bùsuu pìla.

⁷ Akũ ezede pìnɔ̃ kè le se ñ ezedeke gũn, ò tò blònɔ̃ dà Misilala.

⁸ Akũ Firi'auna Musa kũ Harunao sisi à pì: À kúte ke Dikirine à blònɔ̃ kēma kũ ma gbènɔ̃, mani á gbènɔ̃ gbare ò gé sa oa.

9 Akū Musa pì Firi'aunanɛ: Ñ ɔɔɔ ditɛmɛnɛ mà kúte kennɛ Dikirinɛ kú n ìbanɔ kú n gbɛnɔ, de à blònɔ kɛmma kú n ɔnnɔ ògɔ kú swai ado.

10 Firi'auna pì: Zia. Akū Musa pì: Ani ke lákú n ò nà, de ñgɔ dɔ kú gbɛke de lán Dikiri ó Luda bàro.

11 Blònɔ ni kɛmma kú n ɔnnɔ kú n ìbanɔ kú n gbɛnɔ ògɔ kú swai ado.

12 Kú Musa kú Harunao bò Firi'auna kīnaa, Musa wé kè Dikiria blò kú ò dà Firi'aunalanɔ yā musu.

13 Dikiri Musa wéke sɪ, akū blònɔ gāga kpénɔ gūn kú ɔnnɔ kú buranɔ.

14 Ò n kákara, akū būsɔ gbī sò pínki.

15 Kú Firi'auna è à kè sãna, a sã kpé gbãna, akū à gí Musa kú Harunao yā mai lákú Dikiri ò nà.

Sàa dagulanaa

16 Dikiri pì Musanɛ: Ñ o Harunanɛ à a gò sé à zīte léo, būsutiti ni li sàa ũ Misila gu sīnda pínkia.

17 Akū ò kè lɛ. Haruna a gòo sè à zīte lèo, akū būsutiti li sàanɔ ũ, ò dà bisāsirinɔla kú nòbɔnɔ. Misila būsutiti li sàanɔ ũ pínki.

18 Ezedenɔ yò ò gwà se n ezedeke gūn, akū ò fua. Sàanɔ dà bisāsirinɔla kú nòbɔnɔ.

19 Akū ezedenɔ pì Firi'aunanɛ: Luda ɔgbɛmɛ. Ama Firi'auna sã kpé gbãna, à gí n yā mai lákú Dikiri ò nà.

Ífīninɔ dagulanaa

20 Dikiri pì Musanɛ: Ñ fute kɔnkɔkɔnkɔ n gé n Firi'auna le ɔɔɔ kú àten gé swai, n onɛ makū Dikiri ma ò, à ma gbɛnɔ gbare ò gé donyī kemɛnɛ.

21 Tó à gí n gbareɪ, mani ífīninɔ daala kú a ìbanɔ kú a gbɛnɔ kú a kpénɔ. Misila kpénɔ ni pa kú ífīninɔ, bee zīte oni daala.

22 ɔɔɔ birea mani Gosɛ būsɔ gu kú ma gbɛnɔn kun bo ado. Gwen ífīninɔ ni dan gularo, de àgɔ dɔ kú makūmɛ Dikiri ũ a būsɔn.

23 Mani ma gbɛnɔ dɔkɔnɛ kú a gbɛnɔ. Zian sèedaa pì ni ke.

24 Akū Dikiri kè lɛ. Ífīninɔ kà Firi'auna ɔnn kú a ìbanɔ ɔnnɔ. Misila yàka pínki ífīninɔ yāi.

25 Akū Firi'auna Musa kú Harunao sɪsɪ à pì: À gé sa o á Ludaa būsɔn la.

26 Akū Musa pìnɛ: Ani sí ke ò ke lero, zaakū pó kú óni sa o Dikiri ó Ludaa pì de Misilanɔnɛ tɛ ũmɛ. Tó o sa ò kú pó kú à deñnɛ tɛ ũo n wára, oni ó pápa kú gbèro ò ó dɛdɛroo?

27 Óni taa o gbárannan ɔɔɔ aakɔmɛ, gbasa ò sa o Dikiri ó Ludaa lákú à òwɛɛ nà.

28 Akū Firi'auna pì: Mani á gbare à gé sa o Dikiri a Ludaa gbárannan, ama àsun gé zãro. À kúte kenɛmɛnɛ.

29 Musa pìnɛ: Tó ma ta, mani kúte kenɛ, ani ífīninɔ kɛmma zia kú n ìbanɔ kú n gbɛnɔ. Ama ñsun manafiki ke dorɔ. Ñ tó gbɛnɔ gé sa o Dikiria.

30 Kú Musa bò Firi'auna kīnaa, a kúte kènɛ Dikirinɛ.

31 Dikiri a wéke sɪ, akū ífīninɔ kè Firi'aunaa kú a ìbanɔ kú a gbɛnɔ. Adi gɔ gukearo, bee mèn do.

32 Ama Firi'auna sã kpé gbãna ari tera, à gí n gbareɪ.

9

Pókādenɔ gaganaa

1 Dikiri pì Musanɛ: Ñ gé n Firi'auna le n onɛ Dikiri Eberunɔ Luda pì, à ma gbɛnɔ gbare ò gé donyī kemɛnɛ.

- ² Tó à gí ñ gbarɛi, tó à kpé ñ kūna ari tera,
³ mani ɔ t̄s̄ a pókādenɔ a buran. Mani gagagyā pāsī ká a s̄nɔn kū a zaakino kū a lakuminɔ kū a z̄nɔ kū a s̄nɔ kū a bl̄nɔ.
⁴ Mani Isaraila pókādenɔ d̄sk̄n̄e kū Misilanɔ pónɔ. Isarailanɔ pókādenɔ ke ni garo.
⁵ Makū Dikiri ma a ḡrɔ d̄t̄e. Zian mani abire ke b̄sun la.
⁶ Kū gu d̄, akū Dikiri k̄e l̄e. Misilanɔ pókādenɔ ḡga pínki, ama Isarailanɔ pókādenɔ ke dí garo.
⁷ Firi'auna yā kū à k̄e p̄i gb̄ka, à mà Isarailanɔ pókādenɔ ke dí garo, ama a s̄a kpé gb̄ana, à gí gb̄e p̄inɔ gbarɛi.

B̄b̄unu kana Misilanɔgu

- ⁸ Dikiri p̄i Musan̄e kū Harunao: À t̄amak̄p̄e t̄ubu d̄a okū dodo, Musa f̄a Firi'auna ar̄e.
⁹ Ani da Misila b̄sula pínki lán lukut̄e bà, ani ke bis̄sirin̄ne kū n̄b̄n̄o b̄b̄unu ũ gu s̄inda pínkia.
¹⁰ Akū ò t̄amak̄p̄e t̄ubu s̄ete ò ḡeɛo Firi'auna k̄inaa. Kū Musa t̄ubu p̄i f̄a musu, akū à k̄e bis̄sirin̄ne kū n̄b̄n̄o b̄b̄unu ũ.
¹¹ Ezedenɔ dí f̄s̄ ò ḡeɛ Musa k̄inaaro b̄b̄unu p̄inɔ yāi, zaakū à dàńla kū Misilanɔ ñ pínki.
¹² Akū Dikiri Firi'auna k̄uu k̄e gb̄ana, lákū à ò Musan̄e nà, akū à gí ñ yā mai.

Legūgb̄e manaa

- ¹³ Dikiri p̄i Musan̄e: Ñ fute k̄n̄k̄n̄k̄n̄ ñ gé ñ Firi'auna le, ñ on̄e makū Dikiri Eberunɔ Luda ma p̄i, à ma gb̄enɔ gbarɛ ò gé donyī kem̄ene.
¹⁴ Tera s̄a mani yā pāsī pínki daala kū a ìbanɔ kū a gb̄enɔ, de àḡs̄ d̄s̄ kū andunia ḡn̄ pínki gb̄eke de lán ma bàro.
¹⁵ Zaakū tó ma ɔ t̄m̄ma ma gagagyā k̄àngu yā, de akū kū a gb̄enɔ l̄aka andunia ḡn̄.
¹⁶ Ma a k̄a k̄patan de mà a gb̄ana m̄one, ò ma tó kp̄a andunia ḡn̄ pínki.
¹⁷ Lákū àtenī a z̄ida bi, à gí ma gb̄enɔ gbarɛi ari tera,
¹⁸ zia mandara'i mani tó legūgb̄e pāsī ma manamana, legūgb̄e kū a taka buri dí ma Misila zikiro zaa lákū ò a k̄ate nà ari kū a gb̄arao.
¹⁹ Ñ on̄e à gb̄enɔ z̄i ò a pókādenɔ kū p̄ó kū à v̄i buranɔ s̄ete ò k̄aka kp̄én pínki. Bis̄sirin̄o kū p̄ó kū ò kú bàainɔ, tó òdi ḡe k̄únwo kp̄énlo, legūgb̄e ni mańma oni gagame.
²⁰ Firi'auna ìba kenɔ v̄ina k̄e Dikiri yāne, ò ñ z̄ikerinɔ kū ñ pókādenɔ k̄aka kp̄én.
²¹ Ama gb̄e kū odi Dikiri yā daronɔ ñ z̄ikerinɔ kū ñ pókādenɔ tó bàai.
²² Akū Dikiri p̄i Musan̄e: Ñ ɔ sé musu, legūgb̄e ni ma bis̄sirin̄o kū pókādenɔ kū burap̄n̄a Misila b̄usu gu s̄inda pínkia.
²³ Kū Musa a ḡo d̄ musu, Dikiri tó legū ten p̄ūt̄a, àten ma kū gb̄eɛo, àten pí, akū sura ten kipa z̄ite. Dikiri legūgb̄e k̄a Misilanɔgu.
²⁴ Legūgb̄e ten ma, legū ten pí. Legūgb̄e p̄i pāsī. Zaa lákū Misila b̄usu kun nà, legū dí taka buri dí ma zikiro.
²⁵ Legūgb̄e p̄i p̄ó kū ò kú bàai Misila b̄usu ḡunn̄o ásar̄u k̄e pínki, bis̄sirin̄o kū pókādenɔ kū burap̄n̄o pínki. À s̄ente l̄inɔ è'e pínki.
²⁶ Gos̄e b̄usu gu kū Isarailan̄n̄ kunn̄ legūgb̄e p̄i dí k̄ánlo ado.
²⁷ Firi'auna Musa kū Harunao s̄isi à p̄in̄e: Tera s̄a ma durunna k̄e. Dikiri yā mé à nna, makū kū ma gb̄enɔ taariden̄n̄ ó ũ.
²⁸ À k̄ute ken̄e. Legūp̄ūt̄ana kū legūgb̄e dík̄inao mò l̄e. Mani á gbarɛ sa, mani ḡiáre doro.

²⁹ Musa pìne: Tó ma bo wēte kpe, mani ma ɔno sé lei gena Dikiri kīnaa, legūpūtāna ni ze, legūgbɛ ni láka, de ñgō dō kū zīte bi Dikiri pómɛ.

³⁰ Ama má dō kū mɔkɔn kū n ibano, áten vīna ke Dikiri Ludanero ari tera.

³¹ Nagā kū gbadoo yàka, zaakū nagā gīnake à pìà, gbadoo mure bò.

³² Ése kū werao dí yakaro, kū òdi ma kpekpe yāi.

³³ Musa bò Firi'auna kīnaa à gèe wēte kpe, à a ɔno sè lei gena Dikiri kīnaa, akū legūpūtāna kū legūgbɛɛo zè, legū dí ma doro.

³⁴ Kū Firi'auna è legū kū legūgbɛɛo kū legūpūtānao zè, akū à kpé áten durunna ke, a sã kpé gbāna, àkū kū a ibano.

³⁵ A kū kpé gbāna à gì Isarailano gbareì, lākū Luda dà Musane à òne nà.

10

Kwanɔ dagulanaa

¹ Dikiri pì Musane: Ñ gé Firi'auna kīnaa, zaakū ma a kù ke gbāna kū a ibano, de mà a daboyā dínɔ ke ñ té,

² de ñ le ñ o n nénɔne kū n daikorenɔ lākū ma wé tã Misilanoa nà kū daboyā kū ma kè ñ ténɔ, àgō dō kū makūme Dikiri ũ.

³ Akū Musa kū Harunao gèe ò pì Firi'aunane: Dikiri Eberunɔ Luda pì, ñinigō kun mìnatenare sari ari bɔremɛɛ? Ñ a gbēnɔ gbare ò gé donyī keare.

⁴ Tó n gi ñ gbareì, zia ani kwanɔ ká n būsun.

⁵ Ò da zītela, oni gu ero. Ò léte pó kū ò gònne legūgbɛɛ gberanoa kū línɔ pínki.

⁶ Ò pa n kpénɔ gūn kū n ibano pónɔ kū Misilano pónɔ pínki. N denɔ kū n dizinɔ dí a taka e zikiro, zaa gɔɔ kū ò vùte būsú dín ari kū a gbārao. Akū Musa èra à bò Firi'auna kīnaa.

⁷ Firi'auna ibano pìne: Gbē pìnɔ nigō kisira dawá le ari bɔreɛ? Ñ gbē pìnɔ gbare ò gé donyī ke Dikiri ñ Ludane. Ñ dō kū Misila kàkateroo?

⁸ Akū ò èra ò sù kū Musao kū Harunao Firi'auna kīnaa, à pìñne: À gé donyī ke Dikiri á Ludane. Á dínɔ mé oni géé?

⁹ Musa wèa à pì: Né fíti gbē zōkō. Óni gé ó pínkime kū ó négōgbēnɔ kū ó nénōgbēnɔ kū ó sãno kū ó blénɔ kū ó zúnɔ, zaakū Dikiri dikpen óten gé ke.

¹⁰ Akū à pìñne: Tó ma á gbáre kū á nōgbēnɔ kū á nénɔ á pínki, ásarume, Dikiri á bo! À laakari ke! Áten wete à fē kūmaome.

¹¹ Oi! Á gōgbēnɔ mé oni gé donyī ke Dikirine, zaakū len a gbèka le. Akū ò pèmma Firi'auna are.

¹² Dikiri pì Musane: Ñ n ɔ dɔ Misila būsula, kwanɔ ni ká ò sè kū lá kū ò bùte legūgbɛɛ gberano ble pínki.

¹³ Kū Musa a gòo dɔ Misilala, Dikiri bò kū ñao ifáboki kpa, áten pá būsuu pìà fānantē kū gwāanio zēnaa sari. Kū gu dɔ, ifáboki ña pì sù kū kwanɔ.

¹⁴ Akū kwa pìnɔ sù ò dà Misila būsula pínki. Ñ dasi de a yā pónola, a taka ni ke ziki doro.

¹⁵ Ò dà zītela gu sīnda pínki, akū zīte sira kù. Ò sè kū lánɔ kū línɔ kū ò bò legūgbɛɛ gberano blè pínki. Sèe kū láo kú Misila būsun doro.

¹⁶ Gwe gònɔ Firi'auna Musa kū Harunao sisi à pì: Ma durunna kè Dikiri á Ludane kū ákōnɔ.

¹⁷ Á sùru gèn do dí kemene kū ma durunnao, à kúte kemene Dikiri á Ludane à gaga dí kēma.

¹⁸ Kū à bò Firi'auna kīnaa, à kúte kè Dikirine.

¹⁹ Akū Dikiri bò kū ña gbānao ifálete kpa, à sù à kwanɔ sète à kà Isira Tēran. Bee kwa mèn do dí gō Misila doro.

20 Ama Dikiri Firi'auna kùu kè gbāna, akū à gì Isarailanɔ gbarɛi.

Gusira dana Misilala

21 Dikiri pì Musanɛ: Ñ ɔ sé musu, gusira kù oni fɔ ò ɔ kea ni da Misilala.

22 Kù Musa a ɔ dò musu, akū gusira níkiniki dà Misila gu sīnda pínkia ari gɔɔ aakɔ.

23 Ódi kɔ ero, gbēke dí bo a gbènlo ari gɔɔ aakɔ pìia. Ama gupura kú gu kù Isarailanɔn kun pínki.

24 Akū Firi'auna Musa sisi à pì: À gé donyī ke Dikirine kù á nɔgbènɔ kù á néno á pínki, ama à á sánɔ kù á blènɔ kù á zùnɔ tó.

25 Musa pì: Ñ tó ògɔ ó sa'opɔnɔ kù sa'opɔ kù òdi ká tén à té kúnɔ kúna, de ò le ò Dikiri ó Luda gbagbao.

26 Séto ò gé kù ó pókādenɔ, bee mèn do ni gɔro, zaakū n tén óni sa'opɔnɔ bon ò Dikiri ó Luda gbagbao. De ò kpé ò ká gwe, ó dɔ pɔ kù óni sé, ò sa ooa gīaro.

27 Dikiri Firi'auna kùgbāna kù, akū adi we à n gbarɛro.

28 Firi'auna pì Musanɛ: Ñ gomenɛ gwe! Ñsun tó ó wé ke pla doro. Zì kù ó wé kè pla, n game.

29 Akū Musa pì: Lákū n ò nà, óni kɔ e doro.

11

Misila daudunɔ gagana yā

1 À sù à lè Dikiri gīnake à pì Musanɛ: Mani wari dɔ Firi'aunaa kù Misila būsuu gèn do dɔ, ani gbasà à á gbarɛ. Tó àteni á gbarɛ, ani péáwame!

2 Ñ o gbènɔne n baadi gɔgbē kù nɔgbēo andurufu pónɔ kù wura pónɔ gbeka á Misila gbēdakea.

3 Mani tó Isarailanɔ ke kù Misilanɔo nna. Musa sɔ, àdigɔ bèere vī Misila gūn Firi'auna ibanɔne kù a gbènɔ.

4 Akū Musa pì Firi'aunanɛ: Dikiri pì, gwāani lizāndo áni vī Misila būsula,

5 Misila daudunɔ ni gaga n pínki sena zaa Firi'auna kù à vutena kpataa néa ari à gèe pé nɔgbē zikeri kù òdi wisi lónɔ néa kù pókāde né sà káakunɔ n pínki.

6 Oni wēnda ó gbāna dɔ Misila gu sīnda pínkia, a taka dí ke yāro, ani ke ziki doro.

7 Ama Isarailanɔ té bee gbē ni won ke bisāsiri ke pókādearo, de ògɔ dɔ kù Dikiri Misilanɔ dɔkōne kù Isarailanɔ yāi.

8 N iba dínɔ ni su ma kīnaa n pínki ò kútɛmɛne, ò pi mà gé kù ma gbènɔ n pínki. Abire gbera sà mani gé. Akū Musa bò Firi'auna kīnaa kù pɔfē zɔkɔo.

9 Dikiri pì Musanɛ yā: Firi'auna ni n yā maro, de ma daboyākenanɔ ke dasi Misila.

10 Musa kù Harunao daboyā pìnɔ kè Firi'auna are pínki, akū Dikiri a kùgbāna kù. À gì Isarailanɔ gbarɛi ò bo a būsun.

12

Vīnla dikpe

1 Dikiri yā ò Musanɛ kù Harunao Misila à pì:

2 Mɔ díkīna nigɔ deáre mɔ káaku ũ wè kù wèeɔ.

3 À o Isarailanɔne n pínki, mɔ díkīna gɔɔ kuride zī ò sá bobo mèn dodo ɔn kù ɔnnwo pínki.

4 Tó ɔn gbènɔ dasi dí ká ò sá mèn do só sɔro, ò kpàate kù ɔn kù ò kú kɔ sareo a gbènɔ lén, de a kpára sún gɔro yāi.

5 À sákaro ke blèkofīni fīti kù à mamberu vīro bo.

⁶ Isarailanɔ pínki, baadi a pɔ́ gwa ari mɔ́ díkĩna gɔ́rɔ́ gẽro donsaride zĩ. Ɔkɔsin oni de,

⁷ oni a aru má kpé kũ oni a nɔ̀bɔ́ sɔ́n kpélele gbɛ̀nɔ́a, ɔplai kũ ɔzeo kũ musuo.

⁸ Gwãani dokɔ́nɔ́ pìia oni nɔ̀bɔ́ɔ́ pì kpá téa, oni só kũ burodi futenasario kũ lá kyàkyãao.

⁹ Àsun só búsu ke fùfukɛnaro. À kpá téa kũ a mìio kũ a gbánɔ́ kũ a pógũnnɔ́.

¹⁰ Àsun tó gu dɔ́ a kparaaro. Tó a kpara gɔ̀, à a kpáta à té kũ.

¹¹ Tó átɛn só, à asa dɔ́áwa à kyate kpá, á gò gɔ́ nana á ɔĩ. À só likalika, zaakũ Dikiri Vĩnla sa'opɔ́mɛ.

¹² Gwãani pìia mani vĩ Misilala mà daudunɔ́ dɛde búsuu pì gu pínkia kũ pɔ́kãde né sà káakunɔ́ n pínki, mani wé'i da Misila tãnanɔ́a. Makũmɛ Dikiri ũ.

¹³ Aru pì nigɔ́ de sèeda ũ kpé kũ á kú a gũnnɔ́wa. Tó matɛn ɔ́ tɔ́ Misilanɔ́a, tó ma aru pì è, mani gẽála, gaga pì ni á lero.

¹⁴ À gɔ́rɔ́ pì dite ma dikpe gɔ́rɔ́ ũ dɔ́ngu yáí, àgɔ́ dikpe pì ke kèotokɔ́nɛ ũ ari á buria.

Burodi Futenasari dikpe

¹⁵ Gɔ́rɔ́ suppla gũn à burodi futenasari só. A gɔ́rɔ́ káaku zĩ à lùbɛnɛ kũ à kú á kpé gũnnɔ́ kóte, zaakũ gbẽ kũ à pɔ́futɛnaa sò gɔ́rɔ́ suppla pìi gũn, oni a bo Isarailanɔ́ té ò a demɛ.

¹⁶ A gɔ́rɔ́ káaku zĩ kũ a gɔ́rɔ́ suppladeo à kɔ́ kakara à donyĩ kemɛnɛ. Àsun zĩ ke ke gɔ́rɔ́ kùnnɔ́aro, sé pɔ́blekɛna gbẽ sĩnda pínkinɛ baasiro, a lén gwe.

¹⁷ À Burodi Futenasari dikpe ke, zaakũ zĩ birean ma á bóte Misila lán zĩkarinɔ́ bà. Á burinɔ́ gɔ́ dikpe pì ke kèotokɔ́nɛ ũ.

¹⁸ Mɔ́ káaku gɔ́rɔ́ gẽro donsaride zĩ ɔ́kɔsi, àgɔ́ burodi futenasari só ari a gɔ́rɔ́ baro awɛɛdode zĩ ɔ́kɔsi.

¹⁹ Gɔ́rɔ́ suppla gũn lùbɛnɛ sún gɔ́ kú á bearo, zaakũ gbẽ kũ à pɔ́futɛnaa sò, gbẽ zĩtɔ́ɔ́n yòo, beden yòo, oni a bo Isarailanɔ́ té ò a demɛ.

²⁰ Àsun pɔ́futɛna só gɔ́rɔ́ pìiaro. Gu kũ á kun pínki, àgɔ́ burodi futenasari só.

Vĩnla dikpe káaku

²¹ Musa Isaraila gbẽ zɔ́kɔ́nɔ́ sisi n pínki à pìínɛ: À gé à á ɔ́n sã kũ à de Vĩnla dikpekepe ũ.

²² À sèšv̄lã sé à zɔ́ aru kũ à kú ta gũnwa à máma á kpélele gbɛ̀nɔ́a, ɔplai kũ ɔzeo kũ a musuo. Á gbẽke sún bo bàairo ari gu dɔ́.

²³ Tó Dikiri ten pã búsula àten Misilanɔ́ dɛde, tó à aru è kpélele gbɛ̀nɔ́a, ani gẽalamɛ. Ani tó gbèdɛdɛri gẽái à á dɛdɛro.

²⁴ Ákɔ́nɔ́ kũ á burinɔ́ àgɔ́ yã pì kũna kèotokɔ́nɛ ũ ari á buria.

²⁵ Tó a gẽ búsu kũ Dikiri ni á gban lákũ à a lé sèáre nà, àgɔ́ donyĩyã pì kũna.

²⁶ Tó á nénnɔ́ donyĩyã pìi m̀i gbèkaáwa,

²⁷ à oĩne kũ Vĩnla sa kũ òdi o Dikiriaamɛ, zaakũ kũ à Misilanɔ́ dɛde, à gè ó Isarailanɔ́ kpéla, adi ó dɛdɛro. Akũ gbènnɔ́ kùte ò donyĩ kè Dikirinɛ.

²⁸ Kũ ò tà, ò kè lákũ Dikiri ò Musa kũ Harunaonɛ nà.

Misila daudunɔ́ gaganaa

²⁹ Gwãani lizãndo Dikiri Misila daudunɔ́ dɛde n pínki, sɛna zaa Firi'auna kũ à vutena kpataa néa ari à gèe pé purusunannɔ́ nénnɔ́a kũ pɔ́kãde né sà káakunɔ́ n pínki.

³⁰ Firi'auna fùte gwãani kũ a ìbanɔ́ kũ Misilanɔ́ n pínki, akũ wẽnda ó dà Misilala, zaakũ ɔ́n ke kun gèe sariro.

³¹ Gwāanin Firi'auna Musa kũ Harunao sisi à pińne: À fute kũ Isarailano à bote ma gbẽno té. À gé donyĩ ke Dikirine lákũ a ò nà.

³² À á blẽn kũ á sãno kũ á zũno sété lákũ a ò nà. À gé à sa mana omene se.

³³ Misilano nàkara gbẽ pĩno ò boteńe ní bũsun likalika, zaakũ ò pì: Óni gaga ó pĩkime.

³⁴ Isarailano ní flawadeno kà tano gũn lùbene sari, ò ní utano fĩfa ò dàda ní gãn.

³⁵ Ò kè lákũ Musa òńne nà, ò andurufu póno kũ wura póno kũ pókasanò gbèka Misilano.

³⁶ Dikiri tò Misilano ní wé gwà, akũ ò kpàmma. Leme ò Misilano póno sìmma le.

Isarailano dana zén

³⁷ Isarailano dà zén gèse, ò bote kũ Rameseo ò tà Suko. Gõgbẽnò gbẽnòn dúbu wàa aakõme, nẽnò kũ nõgbẽnò baasi.

³⁸ Buri zĩtonò tà kũńwo dasi do. Blẽnò kũ sãno kũ zũnon dasi manamana.

³⁹ Ò burodi futenasari kè kũ flawadeno kũ ò bõo Misilao. Ò kè lùbene sari, zaakũ ò pèmma Misila kãntome. Odi le ò pòble kè ò sè zãna ũro.

⁴⁰ Isarailano kunna Misila kè wè wàa pla kũ baraakurio.

⁴¹ Wè wàa pla kũ baraakurio pì papanaa gbera, dikpe pì zĩn Dikiri zĩkarĩ pĩno bote Misila ní pĩki.

⁴² Gwāani pì kun Dikiri pò ũme. Isarailano nigõ ibẽne kea ari ní buria, zaakũ gwāani pìn Dikiri Isarailano bona Misila ibẽne kè.

Vĩnla dikpe

⁴³ Dikiri pì Musane kũ Harunao: Vĩnla yã kũ ma diten dí. Buri zĩto ke sún a nõbò sóro,

⁴⁴ ama zò kũ a lù, tó a tẽ zõna, ani só.

⁴⁵ Nibò ke gbasekeri sún sóro.

⁴⁶ À só kpén, àsun bo kũ a nõbò pìo bàairo. Àsun sã pì wá ke éro.

⁴⁷ Isarailano pĩki gõ dikpe pì ke.

⁴⁸ Tó gbẽ zĩto kú á té, tó à ye à Vĩnla dikpe ke Dikirine, à a be gõgbẽnò tẽ zõ ní pĩki à gõ bede ũ gbasa à ke. Gyoforode sún sóro.

⁴⁹ Bede kũ gbẽ zĩto kũ à kú kááo, doka dokõno pĩime.

⁵⁰ Akũ Isarailano kè lákũ Dikiri ò Musane nà kũ Harunao ní pĩki.

⁵¹ Zĩ birean Dikiri Isarailano bote Misila gã kũ gãao.

13

Burodi Futenasari dikpe kũ dauduno kpána Ludaaao

¹ Dikiri yã ò Musane à pì:

² Àgõ Isaraila dauduno kũ pókãde né sà káakuno kpáma, zaakũ ma pónome ní pĩki.

³ Musa pì Isarailano: Á bona Misila zòblen goro díkĩna yã gõ doágu, zaakũ Dikiri mé à á bote Misila kũ a nõ gbãnao. Àsun pòfutena só goro pĩiaro.

⁴ Áten bote Misila gbãrame nõ káaku kũ òdi pì Abibu gũn.

⁵ Dikiri lé sè á dizinone à pì áni bũsu kũ à vĩ kũ zó'io din, kũ Kanaanò kũ Itino kũ Amorino kũ Ivinò kũ Yebusinon kun kpááwa. Tó à tò a ka, à dikpe pì ke nõ dín.

⁶ Àgõ burodi futenasari só ari goro suppla. A goro supplade pì zĩ nigõ deáre Dikiri dikpe goro ũ.

⁷ Àgõ burodi futenasari só ari gɔɔ suppla pì papa. Pófutena ke lùbene ke súngõ kú ɔn ke gūn á bùsunlo.

⁸ Zī pìia àgõ o á nэгõgbēnɔne áten ke le yā kū Dikiri kèáre kū à á bóte Misila yāime.

⁹ Dikpe pì nigõ deáre sèeda ũ lán pó dana ɔaa bà, ke lán dɔngu pó yīna mì'areaa bà, de Dikiri doka gõ kú á lén, zaakū àkū mé à á bóte Misila kū a ɔ gbānao.

¹⁰ Àgõ dokayā pì ke a gɔɔa wè kū wèeo.

¹¹ Tó Dikiri tò a ka Kanaanɔ bùsun, akū à kpàáwa lákū à a lé sèáre nà kū á dizinɔ,

¹² àgõ á daudunɔ kpáa n pínki. Á pókāde né sà káakunɔ dìgõ de a pó ũ n pínki.

¹³ Àgõ á zaaki né sà káaku tɔɔma bo kū sāneɔ. Tó ádi boro, à a waka fī. Àgõ á daudunɔ tɔɔma bo n pínki.

¹⁴ Tó á nэгõgbēnɔ á lá a mīii zia ò pì, bó yān gwee, à piñne Dikiri á bóte zòblen Misila yā kū a ɔ gbānao yāime.

¹⁵ Kū Firi'auna kùgbāna kè à gi ó gbareɪ, akū Dikiri Misila daudunɔ dède n pínki kū pókāde né sà káakunɔ n pínki. A yā mé à tò odi sa oa kū pókāde né sà káakunɔ pínki, odi ó daudunɔ tɔɔma bo.

¹⁶ Adikīna nigõ de sèeda ũ lán pó dana ó ɔaa bà ke pó yīna ó mì'areaa bà, zaakū Dikiri mé à á bóte Misila kū a ɔ gbānao.

Isarilanɔ bona Misila

¹⁷ Kū Firi'auna Isarilanɔ gbàre, Luda dí bo kúnwo Filisitini bùsu zé kparo, bee kū a kánikeɔ, zaakū à pì: Tó ò fùteñyī kū zīio, oni n nèse lite ò era Misila.

¹⁸ Luda pà zé piine, akū à gbáranna zé sè kúnwo Isira Tēra kpa. Isarilanɔ bôte Misila ò n zìkabɔnɔ kūna.

¹⁹ Musa Yusufu wánɔ sè áten táo, zaakū Yusufu tò Isarilanɔ lé sèare yā à pì, tó Luda sù n bo, oni a wánɔ sète ò boo gwe.

²⁰ Kū ò bò Suko, ò gèe ò bùraa kàte gbáranna léa zaa Etamu.

²¹ Dikiri dìgõ doñne are téluku gūn fānantē de àgõ zé moñne. Gwāani sō àdigõ doñne are ténene gūn, de àgõ gu puñne ògõ taa o fānantē kū gwāanio.

²² Téluku pìi dì go n are fānantēro, ténene pìi dì go n are gwāanīro.

14

Misilanɔ petena Isarilanɔi

¹ Dikiri pì Musane:

² Ñ o Isarilanɔne ò lite ò gé bùra káte Pì'airo sare Migidolu kū ísiraɔ dagura, aredɔkɔana kū Baali Zefɔo. Á bùra káte ísira sare gwe.

³ Firi'auna nigõ da a sáte, gbáranna á kúkūme.

⁴ Mani a kùgbāna kū, ani péteái, mani tó bo Firi'auna kū a zìkarinɔ yā sabai, Misilanɔ nigõ dō kū makūme Dikiri ũ. Akū Isarilanɔ kè le.

⁵ Kū ò ò Misilanɔ kína Firi'aunane gbē pìnɔ bàa lè, akū àpii kū a ìbanɔ nèse lite Isarilanɔ yā musu ò pì: Bón o kè, akū o tò ò bò zòblenawerenn?

⁶ Akū Firi'auna gó dò a sōne à a zìkarinɔ kākara.

⁷ À sōgo mananɔ sè mèn wàa aakō kū Misila sōgonɔ pínki kū zìkari gbē zòkɔnɔ ká n gūn.

⁸ Dikiri Misilanɔ kína Firi'auna kùgbāna kū, akū à pète Isarila kū òten bote kū swègbānaonɔi.

⁹ Akū Misilanɔ pèteñyī kū Firi'auna sōnɔ kū a sōgonɔ kū a sōdenɔ kū a zìkarinɔ n pínki, akū òten su n le n bùran ísira sare káni kū Pì'airoo aredɔkɔana kū Baali Zefɔo.

¹⁰ Kū Firi'auna kà kāni, Isarailanɔ wé sè, akū ò Misilanɔ è té ní kpe. Vĩna ní kū manamana, akū ò wiki lè Dikiria.

¹¹ Ò pì Musane: Miranɔn kú Misilanloo? Bó yā mé à tò n su kūoo gbárannan la ò gagaa? À kè dera n bo kūoo Misilai?

¹² Asa o ònne Misila ò pì ò tó tēne ò zò ble Misilanɔne! Zòblennena manawere de gagana gbáranna dínla.

¹³ Musa pìinne: Àsun tó vĩna á kũro. À ze tēne áni e lákũ Dikiri ni á sura ba nà gbāra, zaakū Misila kú áteni ní e gbāra dínɔ, áni ní e ziki doro.

¹⁴ Dikiri mé ani zì kááre. Àgõ yĩtena kítikiti dé!

Isarailanɔ bikũna Isira Tērala

¹⁵ Dikiri Musa là à pì: Bó wikin nten lémaa? Ñ o gbēnɔne ò fute ò bo kũ táo.

¹⁶ Ñ n gò dɔ ísiralá à zòkõre, de Isarailanɔ le ò gēte a dagura gukoria.

¹⁷ Makū, mani Misilanɔ kùgbāna kũ, oni gēn ní gbera, mani tó bo Firi'auna kũ a zìkarinɔ kũ a sōgonɔ kũ a sōdenɔ yā sabai.

¹⁸ Tó ma tó bò Firi'auna kũ a sōgonɔ kũ a sōdenɔ yā sabai, Misilanɔ nigõ dõ sà kũ makūme Dikiri ũ.

¹⁹ Luda Malaika kũ à do Isarailanɔne are èra à gēe ní kpe kpa, akū téluku kũ à kú ní are èra à gēe ní kpe dɔ

²⁰ mókõnɔ kũ Misilanɔ dagura. Téluku pì gu pù Isarailanɔne à gusira kpà Misilanɔne, akū ní gbēke dí le à nà a dakei gwāani kũaro.

²¹ Kũ Musa a ɔ dɔ ísiralá, akū Dikiri bò kũ ãa gbānao ifáboki kpa. À kàka ari gu gēe a dɔ ò ísira lè à kpàatekõre, akū gukori bò. Kũ í zòkõre,

²² akū Isarailanɔ taa ò gukoria ò bikũ. Í bĩni bò ní ɔplai kũ ɔzeo.

²³ Akū Misilanɔ pèteñyĩ. Firi'auna sōnɔ kũ a sōgonɔ kũ a sōdenɔ pínki té ní kpe ísira gũn.

²⁴ Gudɔnaao Dikiri Misila zìkarinɔ gwà zaa tēne gũn, akū à tò ò líkara.

²⁵ À tò ní sōgonɔ vlè, à tò ní taa'onaa kè zĩ'ũ, akū ò pì: Ò bàa lé Isarailanɔne, zaakū Dikiri ten zì káñne kūoome.

²⁶ Dikiri pì Musane: Ñ n ɔ dɔ ísiralá, í ni da Misilanɔla kũ ní sōgonɔ kũ ní sōdenɔ.

²⁷ Akū Musa a ɔ dɔ ísiralá, akū í ten su a gbèn gudɔnaao. Lákũ í ten su nà, akū Misilanɔ bàa sɔ ò ye ò botē. Gwen Dikiri tò ísira dàñlan.

²⁸ Í sù a dà sōgonɔla kũ sōdenɔ kũ Firi'auna zìkari kũ ò gè ísira gũn Isarailanɔ gberanɔ ní pínki. Ní gbēke dí boro, bee mèn do.

²⁹ Isarailanɔ sɔ ò taa ò í dagura gu koriamē. Í bĩni bò ní ɔplai kũ ɔzeo.

³⁰ Zì birean Dikiri Isarailanɔ sɔ Misilanɔa, akū Isarailanɔ Misila pìnɔ gènɔ è ísira bara.

³¹ Kũ Isarailanɔ Dikiri gbāna zòkõ kũ à mò Misilanɔne è, ò vĩna kènne, akū ò a náani kè kũ a zòbleri Musao.

15

Isarailanɔ lèe

¹ Akū Musa kũ Isarailanɔ ní pínki lè dí sɔ Dikirine ò pì:

Mani lè sí Dikirine, zaakū a tó bona,

à sōdenɔ kũ ní sōnɔ kà ísiran.

² Dikiri mé à ma gbāna ũ, mani a táaki lé,

àkū mé à ma sura bà.

Àkūme ma Luda ũ, mani a tó kpá.

Àkūme ma de Luda ũ, mani a tó sé lei.

³ Dikiri bi zìkariime, a tón Dikiri.

4 À Firi'auna s̄gonɔ kũ a z̄karinɔ kà ísiran,
à z̄kari gb̄e z̄k̄ɔnɔ vl̄e Isira T̄eran.

5 Í lòkotoo p̄i dàńla,
ò kp̄ate z̄ite lán gb̄e bà.

6 Dikiri, n ɔplan gb̄ana kun kũ z̄k̄ɔkeo,
Dikiri, n n íberenɔ k̄akate kũ n ɔplao.

7 N n z̄angurinɔ nè n gakuri z̄k̄ɔ gũn,
n pɔ f̄e n n náte lán s̄e bà.

8 N p̄ó b̄ò n ȳin, akũ í z̄k̄ɔre,
à ḡe z̄ena lán b̄ini bà,
ísira ì ari a guragura.

9 Ó íbere p̄inɔ p̄i,
oni p̄ete wái ò ó leme,
oni ó p̄onɔ s̄ete lákũ ò yei nà,
oni n f̄enedanɔ bo ò ó d̄edeo.

10 N n lé'ia vù, akũ ísira dàńla,
ò kp̄ate lán darumaa bà í z̄k̄ɔ p̄in.

11 Dikiri, t̄ananɔ té a kp̄ate mé à de lán n bàa?
Dín oni lek̄sa kũnwoo?
Ȳabonsarekeri, n z̄k̄ɔke adona,
n gakuri naasi v̄i.

12 N n ɔpla p̄oro, akũ z̄ite n m̄ómɔ.

13 Ók̄ɔnɔ kũ n ó bó z̄blenno
ĩni dower̄e are n gb̄eke gũn,
ĩni gé kũoo n b̄usun kũ n gb̄anao.

14 Tó burinɔ mà, oni lukaluka,
í w̄ana ni ká Filisitini b̄usudenɔ p̄oa.

15 Ed̄munɔ k̄inanɔ ni v̄ina ke,
sw̄e ni k̄e M̄abu don'ar̄edenɔn,
Kanaanɔ b̄usudenɔ mè ni ȳó n p̄ínki.

16 V̄ina z̄k̄ɔ ni n kũ, sw̄e ni k̄éngu,
oni ḡo k̄itikiti lán gb̄e bà
n gb̄ana z̄k̄ɔ ȳai Dikiri,
ari ók̄ɔnɔ kũ n ó sé n p̄ó ũnɔ ni ḡete.

17 Dikiri, ĩni gé kũoo k̄pi kũ n s̄e n p̄ó ũ k̄inaa,
ĩni ó z̄ini p̄ete gu kũ n òte n vuteki ũn,
n kúki kũ n k̄eke n z̄idan̄e p̄i.

18 Dikiri niḡo k̄i ble ḡoro s̄inda p̄ínkime.

19 Kũ Firi'auna s̄onɔ kũ a s̄gonɔ kũ a s̄denɔ ḡe ísira gũn, akũ Dikiri sù kũ ío
à dàńla, ama Isarailanɔ t̄aa ò gukoria ísira p̄i gũn.

20 Akũ annabi Miriamu, Haruna d̄are, a s̄eḡe s̄e, akũ n̄ogb̄enɔ b̄ò ò t̄ei n p̄ínki,
òten s̄eḡe pá òten ũ w̄a.

21 Miriamu l̄e s̄in̄e à p̄i:
À l̄e sí Dikirine, zaakũ a t̄o bona,
à s̄denɔ kũ n s̄onɔ kà ísiran.

Í kyàkyaa

22 Musa dà z̄en kũ Isarailanɔ, ò k̄ek̄sa kũ Isira T̄erao ò ḡe Suru gb̄arannan. Ò
t̄aa ò ḡoro aak̄o gb̄aranna p̄in odi í ero.

23 Kũ ò kà gu kũ òdi pi Mara, odi f̄o ò a í mìro kũ à k̄e kyàkyã ȳai. A ȳa mé à
tò ò t̄o kp̄a gu p̄ine Mara.

²⁴ Akū gbēno zuka kà Musai ò pì: Bón óni mii?

²⁵ Musa wiki lè Dikiria, akū Dikiri lí m̀nne. Kū Musa lí p̀i zù ín, akū í p̀i kè nna. Gwen Dikiri yā dìtḗne kū dokao à n̄ yō à n̄ gwá

²⁶ à p̀i: Tó a laakaríi d̀ò makū Dikiri á Luda yāa átēn yā kū má yei ke, tó a yā kū ma d̀itēno mà, akū á ma dokano kūna p̀ínki, mani gyā kū ma kà Misilanon ke kááguro, zaakū makūme Dikiri kū àdi á gba aafia ũ.

²⁷ Abire gbera ò kà Elimu, gu kū ísēboki m̀n kuri awēēplanon kun kū domina lí m̀n baaakō akurinōo. Akū ò bùraa kàte í p̀i sare gwe.

16

Mana kū kpekperewino

¹ Isarailano f̀ute Elimu n̄ p̀ínki, akū ò kà Sini gbáranna kū à kú Elimu kū Sinaio dagura n̄ bona Misila mo plade gūn goro gērode zī.

² Akū ò zuka kà Musai kū Harunao gbárannan gwe n̄ p̀ínki

³ ò p̀ínne: Bó yā mé à tò Dikiri dí ó dede Misilaroo? Gwe odì vute ò p̀ó ble kū ǹb̀o ari ò kã, akū a su kūoo gbárannan kū à ó dede kū nàao.

⁴ Dikiri p̀i Musane: Bona musu mani p̀óble fááre. Gbēno ni b̀ote ò goro do p̀ó s̀ete lákū gu d̀igō do nà n̄ blena lén, de mà n̄ yō mà gwa tó ò ma doka kūna.

⁵ Goro suddode zī goro pla p̀ón oni s̀ete ò a p̀óble ke.

⁶ Akū Musa kū Harunao p̀ínne n̄ p̀ínki: Okosiala áni d̄s kū Dikiri mé à á b̀ote Misila,

⁷ zia konko áni Dikiri gakuri e. À zuka kū a kàai mà. Bón ó ũ kū áni gbasaa zuka kàwáii?

⁸ Musa era à p̀i: Dikiri ni á gba ǹb̀o à só okosiala, zia konko ani p̀óble kpááwa á blena lén, kū à zuka kū á kàai mà yāi. P̀óken ó ũro. Adi ke okōno a zuka kàwáiro, Dikirime.

⁹ Akū Musa p̀i Harunane: N̄ o Isarailanone n̄ p̀ínki ò na Dikirii, zaakū à n̄ zukakanaa mà.

¹⁰ Kū Haruna ten yā ónne, ò are d̀ò gbáranna kpa, akū ò è Dikiri gakuri b̀ò à s̀úmma téluku gūn.

¹¹ Akū Dikiri yā ò Musane à p̀i:

¹² Ma Isarailano zukakanaa mà. N̄ ónne okosiala oni ǹb̀o só, zia konko oni p̀ó ble ò kã, oni d̄s kū makūme Dikiri n̄ Luda ũ.

¹³ Okosi kpekperewino s̀ù ò dà n̄ bùrala. Kū gu d̀ò plí kpà à likányĩ.

¹⁴ Kū plí kè, akū p̀ó g̀ò katena z̀ite p̀úu ketekete lán p̀ó koto bà.

¹⁵ Kū Isarailano è, ò pikōne: Bón díi? Zaakū odi d̄s p̀ó kū à de a ũro. Musa p̀ínne: P̀ó kū Dikiri kpááwa à blen gwe.

¹⁶ Yā kū Dikiri d̀itḗren dí: Á baadi s̀ete a blena lén. Á s̀ete á baadi zaka lé dodo á ondeno dasi lén.

¹⁷ Isarailano kè le. Ó s̀ete, gbēkeno p̀ó zōkō, gbēkeno p̀ó f̀iti.

¹⁸ Kū ò zakaa dàn, gbē kū à s̀ete zōkō p̀ó dí dialaro, gbē kū à s̀ete f̀iti p̀ó dí k̄aaro.

¹⁹ Musa p̀ínne: Gbēke s̀un a kpara tó ari gudoro.

²⁰ Gbēkeno dí Musa yā maro, ò a kpara tò ari gu d̀ò, akū à k̀oko kà à v̄, akū Musa p̀o f̀è gbē p̀inoi.

²¹ Lákū gu d̀igō do nà baadi d̀i s̀ete a blena lén. Tó ifántē gbà, p̀ó kū à g̀ò z̀ite d̀i yóme.

²² Goro suddode zī ò p̀óble s̀ete leu pla, baadi zaka lé plapla. Akū n̄ gbē zōkōno g̀e ò ò Musane n̄ p̀ínki.

²³ À p̀ínne: Len Dikiri d̀ite le. Zia bi kámmabogoro z̀ime, Dikiri gorome. À p̀ó kū á ye à kpá téa kpá téa. À p̀ó kū á ye à disa disa, à a kpara kū à g̀ò d̀ite ari gu d̀ò.

24 Ò dìte ari gu dò lákū Musa ò nà. Adikū dí vāro adi kòkò káro.

25 Akū Musa pìinne: À ble gbāra, zaakū kámmabogɔɔ zĩme, áni e gukea gbāraro.

26 Àgɔ sète ari gɔɔ suddo. A gɔɔ supplade bi kámmabogɔɔ zĩme, anigɔ kun zĩ kūaro.

27 Gɔɔ supplade zĩ gbēkenɔ bò ò gèe sète, akū odi lero.

28 Akū Dikiri pì Musane: Ánigɔ kú kū doka kū ma ditenɔ manaa sario ari bɔremee?

29 Àgɔ dɔ kū makū Dikiri ma kámmabogɔɔ dìteáre. A yā mé à tò gɔɔ suddode zĩ madì gɔɔ pla pòble kpááwa. Baadi gɔ kú a gbèn, gbēke sún bo gu kū à kun gɔɔ supplade pì zĩro.

30 Akū ò kámma bò gɔɔ supplade zĩ.

31 Isarailanɔ tó kpà pòble pìine mana. À de lán pówɛ pura keteketenɔ bàme. A í nna lán kàra zóde bà.

32 Musa pì: Yā kū Dikiri diten dí: Ò mana zaka lé do dìte ó burinɔne, de ò pòble kū à kpàwá o blè gbárannan ó bona Misila gbera e se.

33 Akū Musa pì Harunane: Ñ lo sé ñ mana zaka lé do kán ñ dìte Dikiri are, de àgɔ dítɛna ó burinɔne.

34 Akū Haruna dìte gbè anlonɔ sare de àgɔ dítɛna lákū Dikiri ò Musane nà.

35 Isarailanɔ mana blè wè bupla ari ò gèe ò kào búsú kū gbēnɔn kún. Ò mana pì blè ari ò gèe ò kào Kanaanɔ búsú léa.

36 Zaka lé do bi lita plame.

17

Í bona gbèn

(Nar 20:2-13)

1 Isarailanɔ fùte Sini gbárannan í pínki, òten bùra kátekate lákū Dikiri òñne nà, akū ò gèe ò bùraa kàte Refidimu. Odi í le ò mì gwero,

2 akū ò zuka kà Musai ò pì: Ñ ó gba í ò mi. À pìinne: Bóyāi átɛn lékpakɔana ke kūmaoo? A kè dera átɛn Dikiri lé à gwaa?

3 Kū ími teni í de, akū ò zuka kà Musai ò pì: Bóyāi n bo kúoo Misilai? Ñ ye ími ó de kū ó néno kū ó pókādenɔon yá?

4 Akū Musa wiki lè Dikiria à pì: Deran mani ke kū gbē pìnɔ nàa? À gò fíti kū oni ma pápa kū gbèeo ò ma de.

5 Dikiri pìine: Ñ Isaraila gbē zókɔnɔ sète à do gbē pìnɔne are. Ñ n gò kū n Nili lèo sé dɔ.

6 Mani ze n are Orebú gbèsi sare gwe. Ñ gbèsi pì lé, í ni bo de ò mi. Akū Musa kè le Isaraila gbē zókɔnɔ wára.

7 Akū ò tó kpà gu pìine Masa, zaakū gwen ò Dikiri lèn ò gwà ò pì: Dikiri kú kúoomɛ gwe yá? Ò tó kpàne Meriba dɔ, kú Isarailanɔ zuka kà gwe yāi.

Zìkana kū Amalekinɔ

8 Amalekinɔ sù zì ká kū Isarailanɔ Refidimu.

9 Akū Musa pì Yɔsuanɛ: Ñ gbēnɔ sé ó té à gé zì ká kū Amalekinɔ. Zia manigɔ zena sīsī dí mìsɔntɛa kū Luda gòoo kūna.

10 Yɔsua kè lákū Musa òne nà, à gèe zì ká kū Amalekinɔ. Akū Musa kū Harunao kū Uruo didi sīsī pì mìsɔntɛa.

11 Tó Musa a ɔnɔ sè, Isarailanɔ dīgɔ zì ble Amalekinɔame, ama tó à a ɔnɔ dìte sɔ, Amalekinɔ dīgɔ zì ble Isarailanɔa.

12 Kū Musa ɔno wã, ò gbèè sè ò dìte a gbáru à vùtea, akū Haruna kū Uruo a ɔno kūkūna, gbẽ do ɔplai, gbẽ do ɔzei, akū a ɔno gò zena ari ifántẽ gèe à gèo kpén.

13 Akū Yɔsua zìi blè Amalekinɔa à n̄ dede kū fēnɛdao.

14 Dikiri pì Musane: N̄ adikīna kē takada gūn de àgõ de dɔngu pò ũ n̄ o Yɔsuanɛ, zaakū mani Amalekinɔ buri bo andunia gūn n̄ pínki.

15 Musa gbagbaki bò, akū à tó kpàne Dikirime ma tuta ũ

16 à pì: Ma ɔ sè Dikiri kpata kpa. Dikiri nigõ zì ká kū Amalekinɔ gɔɔ sīnda pínki.

18

Yetoro gena Musa gwa

1 Musa anzure Yetoro, Midiã sa'ori, yã kū Luda kè Musane kū a gbẽ Isarailanɔ mà, lákū Dikiri n̄ bóte Misila nà.

2 À sù à lè Musa gīnake à a nanɔ Zipora zì be

3 kū a nэгõgbẽ mèn planɔ. A do tón Gesɔmu, zaakū Musa pì gbẽ zìtɔn a ũ dakenɔ bùsun.

4 A do tón Elieza, zaakū Musa pì a de Luda a faaba kè à a bo Firi'auna fēnɛda léi.

5 Akū Yetoro fùte àten su Musa kīnaa kū a néno kū a nanɔ gu kū à bùraa kàten Luda kpi sare gbárannan.

6 À légbázá kè Musane à pì: Maten su n kīnaa kū n nanɔ kū n né mèn planɔ.

7 Musa bò à gèe à dà a anzurele à kùte à lé pèa. Ò kō aafiaa gbèka, akū ò gè kpén.

8 Musa yã kū Dikiri kè Firi'aunanɛ kū Misilanɔ Isarailanɔ yāi bàbanɛ pínki kū wari kū à n̄ lé zé gūnnɔ pínki kū lákū Dikiri n̄ bó nà.

9 Yetoro pɔ kè nna yã mana kū Dikiri kè Isarailanɔnɛɛa pínki kū lákū à n̄ bó Misilanɔ ɔī nà.

10 Akū à pì: Ò Dikiri sáabu kpá lákū à á bó Firi'auna kū Misilanɔ ɔī nà.

11 Má d̄s̄ sà kū Dikiri z̄k̄ de t̄anan̄la n̄ pínki. Kū Misilanɔ ĩa d̄áwa, à yã m̄h̄ne.

12 Akū Yetoro sa'opɔ kū òdi ká tén à té kū ò Ludaa kū sa'opɔ pāndenɔ dɔ. Akū Haruna kū Isaraila gbẽ z̄k̄n̄ n̄ pínki ò sù ò pò blè k̄ao Luda are.

Yagõgõrinɔ ditɛnaa

13 Kū gu d̄ Musa vùte àten yã gõgõh̄ne, ò katenai zaa k̄n̄k̄ ari ɔk̄osi.

14 Kū Musa anzure yã kū àten keñne è pínki, akū à a là à pì: Bón nten ke kū gbẽ dínɔ leɛ? Bóyāi nten yākpate keñne ndo, gbẽ sīnda pínki katenanyī zaa k̄n̄k̄ ari ɔk̄osii?

15 Musa wèa à pì: Gbēnɔ d̄i su ma kīnaa ò Luda pɔyenyīna yã mame.

16 Tó ò yākete vī, òdi su ma kīnaa mà yã pì gõgõh̄ne mà Luda doka kū à ditɛno oñne.

17 Musa anzure p̄ne: Yã kū nten ke manaro.

18 ĩni kpasa, gbẽ kū ò kú k̄n̄wonɔ ni kpasa dɔ, zaakū z̄i pì denla, ĩni f̄ ò ke ndoro.

19 N̄ ma yã ma sà, mani lé damma, Luda nigõ kú k̄n̄wo. ĩnigõ deñne yãgõgõri ũ, ĩnigõ gé kū n̄ yānɔ Luda kīnaa,

20 ĩnigõ doka kū Luda ditɛno dañne, ĩnigõ zé kū à de ò sé m̄h̄ne kū yã kū oni kenɔ.

21 N̄ gbẽ laakaride náanide kū ò Luda vīna vī akū òdi gusaregba síronɔ sé n̄ té, n̄ n̄ dite gbēnɔn wàa s̄ɔs̄ɔronɔ don'aredenɔ ũ kū gbēnɔn bas̄ɔs̄ɔroo kū gbēnɔn bupla akurio kū gbēnɔn kurikurio,

22 de ògõ yã gõgõ gbẽ pìnɔne gɔɔ sɪnda pínki. Oni su n kīnaa kũ yã zĩ'ũno pínki, ama oni yã fítinnano gõgõ n zĩda. Abire mé ani n aso lagonne.

23 Tó Dikiri wènnε, tó n kè le, ìni fuaro, gbẽ pìnɔ ni tá be kũ laakariio kpatena.

24 Musa a anzure yã mà à kè lákũ à òare nà pínki.

25 À gbẽ laakaridenɔ sè Isaraila burinɔ té pínki à n díte gbēnɔn wàa sɔsɔronɔ don'arɛdenɔ ũ kũ gbēnɔn basɔsɔroo kũ gbēnɔn bupla akurio kũ gbēnɔn kurikurio.

26 Akũ òdigõ yã gõgṍne gɔɔ sɪnda pínki. Yã zĩ'ũn òdi suo Musa kīnaa, akũ òdi yã fítinnano gõgõ n zĩda.

27 Musa gèε à zè a anzureene, akũ à tà a b̀sun.

19

Sinai kpi sare

1 Isarailanɔ bona Misila mɔ aakõde gũn

2 ò fùte Refidimu. Kũ ò kà Sinai gbárannan, akũ ò b̀raa kàte gwe Sinai kpi sare.

3 Musa didi à gèε Luda kīnaa kpi p̀i musu, akũ Dikiri lé z̀i à p̀i: N yã dí o Yakubu buri Isarailanɔne:

4 A è lákũ ma kè Misilanɔne nà, lákũ ma á sé ma su kááo ma kīnaa, lákũ v̀au dì a né sé a d̀emberεεa nà.

5 Tó a ma yã mà á ma bàka kunna kááo yã kũna tera sà, anigõ de ma gbẽ yenyidenɔ ũ buri sɪnda pínki té. Bee kũ andunia de ma pó ũ pínki,

6 á nigõ demene kınano kũ sa'orinɔ ũ, ma gbẽ kũ ò kú adonanɔ ũ. Yã kũ ìni o Isarailanɔneen gwe.

7 Musa kipa à gbẽ z̀kɔnɔ sisi, akũ à yã kũ Dikiri ònεε bàbañne pínki.

8 Gbēnɔ wèa n pínki ò p̀i: Yã kũ Dikiri òwεε pínki óni ke. Akũ Musa gèε à yã kũ ò òo bàba Dikirinε.

9 Dikiri p̀ine: Mani su n kīnaa t̀usukpe gègetee gũn, de gɔɔ kũ maten yã onne, oni ma onigõ n náani v̀i gɔɔ sɪnda pínki. Akũ Musa yã kũ gbēnɔ òo bàba Dikirinε.

10 Akũ Dikiri p̀ine: N gé n kīnaa n òñne ò gbà bo n z̀idanε gbàra kũ ziao, ò n pókasanɔ p̀ipi.

11 Ògõ kú soru gũn ziando, zaakũ a gɔɔ aakõde z̀in mani kipa mà ze Sinai kpi musu gbẽ sɪnda pínki wára.

12 N z̀ite lé sèeda dañne kpi p̀i p̀òrɔ léa ari à likai pínki. N òñne ò laakari ke. Òsun didi kpi p̀iario. N gbēke sún ɔ kea sero. Gbẽ kũ à ɔ kèa, ò ade de.

13 Òsun ɔ ke adearo. Ò a pápa kũ gbèεo ke ò a pápa kũ kàao ò de. Pókāden yá, bisāsirin yá, à gāme. Tó ò mà ò kuru pè ò a yīsām pà, ò na kpi p̀iii.

14 Musa kipa kpi p̀iia à s̀u à gbēnɔ lè à òñne ò gbà bo n z̀idanε ò n pókasanɔ p̀ipi.

15 À èra à p̀inne: Àgõ kú soru gũn gɔɔ aakõde z̀i yái. Àsun wúte kũ nɔgbēoro.

16 Kũ gu d̀ò a gɔɔ aakõde p̀iia, akũ legũ ten p̀ūtā àten pí, akũ legũ sisi kpi musu. Kũ ò kuru yīsāmpanaa mà, akũ v̀ina gbẽ kũ ò kú b̀rannɔ k̀ n pínki òten lukaluka.

17 Musa bò kũnwo b̀uran à gèε kũnwo Luda kīnaa, akũ ò zè z̀ite kpi p̀i sare.

18 T̀usukpe dà Sinai kpila kũ Dikiri kipa kũ téo yái. T̀usukpe p̀i fùte lán tãma t̀usukpe bà, akũ kpi p̀i ten yīgāyīgā manamana.

19 Kuru yīsāmpana ten kara. Kũ Musa yã ò, akũ Luda wèa legũp̀ūtānaa gũn.

20 Dikiri kipa à zè Sinai kpi mìsɔntea à Musa sisi, akũ à didi à gèε gwe.

21 Dikiri p̀ine: N kipa n kpākē gbēnɔ, òsun v̀i gulezekila ò su ò ma gwaro, de n paridenɔ sún gagaro yái.

22 Bee sa'ori kũ òdi namainɔ, ò gbà bo n z̀idanε de màsun f̀ényĩro yái.

²³ Musa pì Dikirine: Oni didiro, zaakū n kpākēwái n pì ò zīte lé sèeda da kpi pì pòro léa à gō n pò ũ.

²⁴ Akū Dikiri pìne: Ì kipa ò Haruna sé ò su kāao, ama sa'orino kū gbē kparano sùn vī bara ò su ma kīnaaro de māsun fēnyīro yāi.

²⁵ Akū Musa kipa gbē pìno kīnaa à yā pì ònne.

20

Dokayā mèn kurino

¹ Luda yā dīkīna ò pīnki à pì:

² Makūme Dikiri á Luda ũ. Ma á bôte zòblen Misila.

³ Àsungō dikiri ke vī ma gberaro.

⁴⁻⁵ Àsun póke taka ke à kúte à donyī kenero, pó kū à kú musu ke zīte ke í gūnn yá, zaakū makū Dikiri á Luda, nèsegōbademe ma ũ. Madì gbē kū à yemairono yā vāni wí n burino musu ari à gé pé n sākpeno kū n nasiono.

⁶ Gbē kū ò yemai ò ma dokayāno kūnanao sō, madigō gbēke vī kūnwome ari n buria.

⁷ Àsun makū Dikiri á Luda tó sí pāpāro, zaakū gbē kū à ma tó sī pāpā mani tó à bo pāro.

⁸ Àgō don kāmabogoro bi ma póme.

⁹ Àgō á bura zī kū á zī sīnda pīnkio ke gorō suddo,

¹⁰ a supplade gō deare kāmabogoro ũ, zaakū makū Dikiri á Luda ma póme. Àsun zī ke ke gorō pì zīro, ákōno ke á négōgbē ke á nēno gbē ke á zīkeri gōgbē ke no gbē ke á pōkade ke nibo kū à kú á bea.

¹¹ Zaakū gorō suddon ma musu kū zīteo kè kū ísiraio kū pó kū ò kú n gūnno pīnki, akū ma kamma bò a gorō supplade zī. A yā mé à tò ma arubarikaa dà kāmabogoro pìn ma dìte ma pó ũ.

¹² Àgō á de kū á dao bèere dō, de à gí ke bùsu kū makū Dikiri á Luda maten kpááwan.

¹³ Àsun gbē dero.

¹⁴ Àsun zina kero.

¹⁵ Àsun kpāni oro.

¹⁶ Àsun yā dí á gbēdakearo.

¹⁷ Àsun á gbēdake on ni dero. Àsun a no ni dero ke a zīkeri gōgbē ke no gbē ke a zù ke a zaaki ke pó kū à vīno pīnki.

¹⁸ Gbē sīnda pīnki legūpūtānaa mà kū kuru yīsāmpānaao, ò legūpinaa è kū túsukpeo do kpi musu, akū vīna n kū òten lukaluka ò ze zà dire.

¹⁹ Ò pì Musane: Ì yā owere n zīda, óni ma. Ìsun tó Luda yā owereero, de òsun gagaro yāi.

²⁰ Musa pìnne: Àsun tó vīna á kūro, zaakū kū à á yō à gwa yāin à sù, de àgō a vīna vī akūsō àsun durunna kero yāi.

²¹ Ò ze zà dire, akū Musa nà túsukpe gègetee pìii, gu kū Luda kun pìn.

Dikiri gbagbaki yā

²² Akū Dikiri pì Musane: Ì yā dí o Isarailanone: A mà kū á zīdao lākū ma yā òare zaa musu nà.

²³ Àsun tāna ke ke à namaro. Àsun andurufu ke wura pi tānanao ũro.

²⁴ À ma gbagbaki bo kū ēo à sa oa kū sāno kū zūno, sa'opo kū òdi ká tén à té kú kú kennakūkō sa'opo. Gu kū ma dìteare àgō ma sísin, mani su á kīnaa mà arubarika daágu.

25 Tó átēni ma gbagbaki pì bo kũ gbèεo, àsun bo kũ gbè anaaoro, zaakũ tó a gā pètea, a tò à gbàa lèn gwe.

26 Àsun ma gbagbaki bo à a didiki kero, de á pótompoke sún bo gbagbaki p̄iario yāi.

23

Yākēna a zéa

1 Àsun òpi baaru kpáro. Àsun ze kũ gbē vānio éke sèedade ūro.

2 Àsun té parii yāvānikēnaa gūnlo. Àsun ze kũ pario yākpate gūn à bo yāzede kpero.

3 Tó takaside yā nnaro, àsun ze kāaoro.

4 Tó n ibereε zù ke a zaaki sàte akūsō n kpakũ kāao, ñ a kũ ñ géone be.

5 Tó n n zānguri zaaki è àten fu asoa, ñ kpái, ñsun a tónlo.

6 Tó takaside yā nna, àsun bo a kpero.

7 À ke zà kũ manafikio. Àsun taarisaride ke gbē mana dero, zaakũ mani tó taaride bo pāro.

8 Àsun gusaregba síro, zaakũ gusaregba dì tó wédeno vīna kūme, akūsō àdi gbē manano yā lite kpedangara.

9 Àsun bōasu wé tāro. Á bōasuke dō, zaakũ bōasunon á ū yā Misila.

10 Àgō pō tō á burano à keke ari wē suddo,

11 a wē suppladen à tó zīte kamma bo à ñam pá, de á takasidenon le ò a zā kũ à bùte gwenon kōnon we, nōbōsēntēnon le ò a kp̄ara só. À ke le do kũ á geepi búo kũ á kùkpero.

12 Àgō zī ke ari gōro suddo, a suppladen àgō kamma bo, de á zūnon kũ á zaakinon le ò kamma bo, akūsō á zōnon kũ bōasunon ni le ò ñam pá.

13 Àgō yā kũ ma òárenon kūna pínki. Àsun tānanon tó síro. Òsun ñ tó ma á lén sero.

Dikpe mèn aakōn (Bon 34:18-26)

14 Wē kũ wēεo àgō su dikpe kemene gèn aakō.

15 Àgō Burodi Futenasari dikpe ke lākũ ma dīteáre nà, àgō burodi futenasari só ari gōro suppla mo kũ òdi pi Abibu gūn a gōroa, zaakũ mo p̄i gūnn a boten Misila. Gbēke sún su ma kīnaa okoriro.

16 Àgō Pókēna dikpe ke gōro kũ a na pókēnaaa, à á burapō káakunon kpáma. Àgō Pōdufublena dikpe ke wē lakanaaa, gōro kũ a á burapōnon kākara pínki.

17 Wē kũ wēεo gèn aakō á gōgbē sīnda pínki su kōkakarana ke makũ Dikiri á Luda are.

18 Àsun pōfutena kpáma leεε kũ sa'opō aruoro. Àsun dikpe sa'opō nísi dite gu dōaro.

19 Àgō gé ma Dikiri á Luda onn kũ á burapō káakunon. Àsun blēne nōbo kuku kũ a da yō'ioro.

Luda Malaika ni do a gbēnonne are

20 Mani malaika gbare à doáre are à á dākpā zén à ká kááo gu kũ ma kēken.

21 À laakari do a yāa à a yā ma. Àsun bo a kpero, zaakũ ani sūru ke kááo á taari yā musuro kũ ma tó kúa yāi.

22 Tó a a yā mà akūsō a yā kũ ma òáre kē pínki, manigō de á iberenon ibere ūme, á weterinon weteri ū.

23 Ma malaika p̄i ni doáre are à gé zeáre bùsu kũ Amōrinon kun kũ Itinon kũ Perizinon kũ Kanaanon kũ Ivinon kũ Yebusinon, mani ñ kakate.

24 Àsun kúte ní tãnanɔne à dońyĩro, àsun ní kena kero. À ní gboro à ní gbèno wíwi.

25 À do Dikiri á Ludai, ani arubarika daáre á póblen kú á pómínaao, ani gyãno kěáwa.

26 No gbèno ni nò bote á búsunlo akúsõ para nigõ kunlo. Mani á wèndi bà doáre kú mòkakõanaao.

27 Mani vĩna dada gbẽ kú ò kú á arenɔi, mani tó bídi gẽ buri kú a ka ní kĩnaanɔgu, mani tó á iberenɔ kpe liáre.

28 Mani zúmantẽno gbare á are ò ká Ivinɔgu kú Kanaanɔ kú Itino ò péńmaáre.

29 Adi ke mani péńmaáre wè do gũn gõnɔlo, de búsuu pì sún gõ lákpe ũ nòbõsẽntenɔ daálaro yãí.

30 Manigõ péńmaáre busebuseme ari à ke dasi à ká à búsú sí.

31 Mani á búsú lé daáre zaa Isira Tẽra léa ari Filisitininɔ Isira léa, zaa gbáranna lén ari Yuflati léa. Mani búsupidenɔ naáre á õí à péńma.

32 Á bàka sún gõ kú ní yãn ke ní tãnanɔ yãno.

33 Àsun tó ò gõ kú á búsunlo, de òsun tó à durunna kemenero, zaakú tó a ní tãnanɔ gbàgba, a tankute kpàkpa á zĩdaneme.

24

Luda bàka kunna kú Isarailanɔ sèedaa

1 Dikiri pì Musanɛ: Mòkõn kú Harunao kú Nadabuo kú Abiuo kú Isaraila gbẽ zõkõ gbènon baaakõ akurinɔ, à didi kpia à mó ma kĩnaa, à donyĩ kemene zaa zã.

2 Mòkõmme ñni namai ndo, gbẽ kparanɔ sún su kãniro akúsõ pari sún didi kũwo kpi díkĩna musuro.

3 Musa gèe à yã kú Dikiri òo gbáñne pínki kú dokayãno pínki. Ò wè leele ní pínki ò pì: Yã kú Dikiri ò pínki óni ke.

4 Akú Musa yã kú Dikiri òo pìnɔ kè takada gũn pínki.

À fùte kònkòkònkò à gbàgbaki bò kpigereei, akú à gbèe pètepete mèn kuri awεεpla Isaraila buri mèn kuri awεεplanɔ pò ũ.

5 À Isaraila kefennanɔ zĩ kú zùsanenɔ, akú ò sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú òo Dikiria kú sáabukpana sa'oponɔ.

6 Akú Musa zùu pìnɔ aru sì à kpàate leu pla. À a leu do dítte kú tao à a leu do àtẽ gbàgbakia.

7 Akú à Dikiri bàka kunna kũwo takada sè à a kyó kèñne. Akú ò pì: Yã kú Dikiri ò pínki óni ke óni mì natene.

8 Akú à aru pì sè à fãmma à pì: Dikiri bàka kunna kãáo arun gwe lákú a mà nà pínki.

9 Musa kú Harunao kú Nadabuo kú Abiuo kú Isaraila gbẽ zõkõ gbènon baaakõ akurinɔ didi kpia.

10 Ò Isarailanɔ Luda è. Safia gbè gusara katena a gbá gèi, a í de búgu swáswa lán ludambe búgu bà.

11 Luda dí yãke ke Isaraila gbãnade pìnɔnero. Ò wé sìale, akú ò pò blè ò í mì.

Musa kunna Sinai kpi musu

12 Dikiri pì Musanɛ: Ñ didi kpia ò mó ma kĩnaa ò gõ kú gwe. Mani gbè anlo kú ma a dokayãno kèanɔ kpámma, de ò le ò dañne.

13 Akú à fùte kú a kpàasi Yòsuao, òten gé didi Luda kpia.

14 Akú Musa pì gbẽ zõkõnɔne: Àgõ ó dã la, óni era ò su á kĩnaa. Haruna kú Uruo nigõ kú kãáo. Tó gbèke yãke vĩ, à géo ní kĩnaa.

- 15 Akū Musa dīdi kpi pīia. Túsukpe dà a mìsōntela,
 16 akū Dikiri gakuri kīpa Sinai kpi pīia. Túsukpe pī daala le ari gɔɔ suddo, a gɔɔ suppladen Dikiri lé zù Musai zaa túsukpe pīi gūn.
 17 Isarailanɔ Dikiri gakuri è lán té kū àdi n̄ ble bà kpi pīi mìsōntea.
 18 Akū Musa gè téluku pīi gūn à èra à dīdi kpi pīia. À kú gwe ari gɔɔ bupla fānantē kū gwāanio.

31

Luda bizakuta

- 1 Dikiri yā ò Musane à pī:
 2 N̄ ma! Ma Uri né Bezaleli, Uru daikore, Yuda buri sè.
 3 Ma tò ma Nini kúa, akū à ɔndɔ kū gonio kū dōnaao lè ɔzī pínki gūn.
 4 À zāble pónɔa dɔ kū wuraaoo kū andurufuuo kū m̀gotēo.
 5 À gbè b̀ereɛde ana dɔ kū a dana p̀ gūnwɔ kū lí'anaao kū ɔzī sīnda pínki.
 6 Abire gb̄era ma Aisamaki né ɔliabu, Dā buri dīte a kpanyĩri ũ. Ma ɔzīkerino gbà ɔndɔ n̄ pínki, de ò le ò p̀ kū ma dītenneɔ ke pínki:
 7 Dakareki kuta kū doka àkpatiio kū a nékpareo kū kpé pī p̀ ketenɔ pínki,
 8 teburu kū a p̀ ketenɔ, wura atēne fitiladibɔ kū a p̀ ketenɔ pínki, turaretitkpataki,
 9 sa'opɔ kū òdi ká tén à té kū oki kū a p̀ ketenɔ pínki, dàga kū a dibɔɔ,
 10 p̀kasa kū ò tãɔ, sa'ori Haruna p̀kasa kū ani naomainɔ kū a néno sa'opɔkasanɔ pínki,
 11 p̀ sakenísi kū bizakuta turaretiti gbĩ nnannao. Ò p̀ p̀no ke lákū ma dītenne nà pínki.

Kámmabogɔɔ yā

- 12 Dikiri yā ò Musane à pī:
 13 N̄ o Isarailanɔne ò kámmabogɔɔ kū ma dīte yā da, zaakū à de sèeda ũ makū kū ákɔnɔ dagura ari á buria, de à le à dɔ makū Dikiri ma á sé ma gbēnɔ ũ.
 14 Àgɔ kámmabogɔɔ pī yā da, zaakū gɔɔ pī kúáre adoname. Gbē kū à gɔɔ pīi tēe kè, ade gàme. Gbē kū à zī kè gɔɔ pīia, ò ade bo a gbēnɔ té ò a de.
 15 Àgɔ zī ke gɔɔ suddo, a gɔɔ suppladen áni kámma bo, zaakū makū Dikiri ma p̀me. Gbē kū à zī kè kámmabogɔɔaa gàme.
 16 Isarailanɔ gɔ kámmabogɔɔ pī yā kūna ò dīte gɔɔ zɔkɔ ũ ari n̄ buria ma bàka kunna kúwo yā ũ.
 17 Anigɔ de sèeda ũ makū kū Isarailanɔ dagura gɔɔ sīnda pínki, zaakū makū Dikiri ma musu kū anduniao kè gɔɔ suddome, akū ma làka ma kámma bò a gɔɔ supplade zī.
 18 Kū Dikiri yā ò Musane Sinai kpi musu à làka, akū à dokayā kè gbè anlonɔa mèn pla kū a zīda ɔneo à kpàa.

32

Wura zùsane b̀rɔɔ

- 1 Kū gbēnɔ è Musa dí kipa kpia likalikaro, ò kàkara Harunai ò p̀ne: N̄ fute n̄ tãna kenɔ keweɛ ò dowerɛ are, zaakū Musa kū à ó b̀te Misila pīi, ó dɔ yā kū à a lèro.
 2 Akū Haruna p̀ine: À á nɔgbēnɔ wura p̀sãno b̀te kū á négɔgbēnɔ p̀no kū á n̄nɔgbēnɔ p̀no à suomenɛ.
 3 Akū n̄ pínki a wura p̀sãno bòbo ò kpà Harunaa.

4 À sɪ̀ à kàsa lán zùsane bà, akū à l̀̀̀̀̀. Akū ò pì: Isarailanɔ̀, á tãnan di! Àkū mé à á b̀̀̀te Misila.

5 Kū Haruna è ɛ̀, à sa'oki bò zùu pì are, akū à kpàkpaa kè à pì: Dikiri dikpe kun zia.

6 Kū gu d̀̀, gbẽ̀nɔ̀ fùte ò sa'opɔ̀ kū òdi ká tén à té kū òa kū kennakūkɔ̀ sa'opɔ̀. Gbẽ̀nɔ̀ vùte òten pò ble òten í mi, akū ò fùte òten pãpã ke.

7 Akū Dikiri pì Musane: Ñ kipa ñ gé! N gbẽ̀ kū n bo kṹwo Misilanɔ̀ yàka.

8 Ò kè zé kū ma m̀̀́neɛ̀a likalika, ò wuraa kàsa tãna ũ̀ lán zùsane bà, ò kùtene ò sa òa ò pì, Isarailanɔ̀ tãna kū à ñ b̀̀̀te Misilan gwe.

9 Akū Dikiri èra à pì Musane: Ma è gbẽ̀ pìnɔ̀ sã gbãname.

10 Ñ gomala de mà a pɔ̀fẽ̀ kipańma mà ñ kakate, ama mani n burinɔ̀ ke dasi.

11 Akū Musa kúte kè Dikiri a Ludane à pì: Dikiri, b̀̀́yain nten pɔ̀fẽ̀ kipa n gbẽ̀nɔ̀a kū n ñ b̀̀̀te Misila kū n gbãna purao kū n gãsã gbãnaoo?

12 Misilanɔ̀ ni pì ñ kakatena yain n ñ b̀̀̀te, de ñ le ñ ñ dede kpìnɔ̀ musu ñ ñ láka andunia gũn. Ñ n pɔ̀fẽ̀ kpáte ñ yã kū ñ ye ñ kipa n gbẽ̀nɔ̀aa pì bo n nèsen.

13 Ñ d̀̀ n z̀̀blerinɔ̀ Ibrahimĩ kū Isaakuo kū Isarailao yã, zaakū n la dà́ne kū n zĩdao n pì, ñni ñ buri kara lán susunenɔ̀ bà, ñni bùsu kū n a yã ò́ne kpá ñ burinɔ̀a ògõ vĩ gɔ̀rɔ̀ sĩnda pínki.

14 Akū Dikiri yã kū à pì áni kipa a gbẽ̀nɔ̀aa pì bò a nèsen.

15 Musa èra à kipa kpia, à doka gbè anlo mèn pla pìnɔ̀ kũna a ɔ̀. Yã kèna gbèe pìnɔ̀a kpa plapla pínki.

16 Luda mé à gbè anlo pìnɔ̀ à, akū mé à yã kèńma.

17 Yɔ̀sua gbẽ̀nɔ̀ wiki mà, akū à pì Musane: Ñ zĩ wiki ma d̀̀ b̀̀ran.

18 Musa pì: Kùwiki mé à d̀̀ gwero, wẽnda ɔ̀ d̀̀n gwe s̄ro, gbẽ̀nɔ̀ lèsinaan maten ma.

19 Kū à kà kãni kū b̀̀raao, à è òten ũ̀ wã zùsa pì are, akū à pɔ̀ fè. À gbè anlo kū à kũnaa pìnɔ̀ pãte kpigerɛ̀ei gwe, ò wĩwi.

20 Akū à zùsa kū ò pì pì sè à dà tén. À a títi bò, akū à kà ín à kpà Isarailanɔ̀, ò mì.

21 Akū Musa Haruna là à pì: B̀̀n gbẽ̀ pìnɔ̀ kènne, gbasa n tò ò durunna z̄k̄ dí taka kèe?

22 Akū à wèa à pì: Ñsun pɔ̀ fèro, mare. Ñ gbẽ̀ pìnɔ̀ d̄, kū ò vãni.

23 M̀̀k̄nɔ̀ mé ò pimenɛ̀ mà tãna ke ke à dońne are. Ò pì Musa kū à á b̀̀̀te Misila pì, ò d̄ yã kū à a lèro.

24 Akū ma pì́ne gbẽ̀ kū ò wuraa vĩnɔ̀ b̀̀te ò suo. Kū ò s̀̀o, akū ma kà tén, akū à bò zùsané b̀̀rɔ̀ pì ũ̀.

25 Musa è Haruna tò gbẽ̀nɔ̀ teni ñ pɔ̀yeina ke, akū ò ḡ lalandi pò ũ̀ ñ iberenɔ̀ne.

26 Akū à zè b̀̀ra zéleɛ̀a à pì: Gbẽ̀ kū ò kú Dikiri kpanɔ̀ su ma kuru. Akū Levi burinɔ̀ kàkara a kuru.

27 À pì́ne: Dikiri Isarailanɔ̀ Luda pì, á baadi a fẽ̀nɛ̀da loko à dodo b̀̀raai zéle kū zéleɔ̀, á baadi a gbẽ̀nɔ̀ kū a gbẽ̀nnanɔ̀ kū a gbẽ̀dakenɔ̀ dede.

28 Levi burinɔ̀ kè lákū Musa dà́ne nà. Gbẽ̀ kū ò ñ dede zĩ pìianɔ̀ kà gbẽ̀nɔ̀n d̀̀bu aak̄ taka bà.

29 Akū Musa pì Levi buri pìnɔ̀ne: Lákū a bo á nènɔ̀ kū á gbẽ̀nɔ̀ kpɛ̀ nà, a á zĩda kpà Dikiri gbãra, Dikiri arubarikaa dàágu gbãran gwe.

Musa kutekena Dikirine Isarailanɔ̀ne

30 Kū gu d̀̀ Musa pì Isarailanɔ̀ne: A durunna z̄k̄ kè, bee kū abireo mani era mà didi kpia mà gé Dikiri kĩnaa d̀̀, òdigõ d̄ro ke mani le mà kúte kenéare á durunna yã musu.

³¹ Akū à era à gèe Dikiri kīnaa à pì: N yā nna! Gbē pìno durunna zōkō kè, ò tāna ke kè n zīdane kū wuraaao.

³² N sùru ke! N n durunna kēm̄ma. Tó lenlo, n ma tó warawara takada kū n kèe gūn.

³³ Dikiri p̄ine: Gbē kū à durunna kēm̄ene tón mani warawara ma takada gūn.

³⁴ N gé kū gbēno gu kū ma ònnen sà. Ma Malaika ni donne are. Bee kū abireo tó ma wétamma goro kà, mani wé tām̄ma n durunna yāi.

³⁵ Akū Dikiri gagagyā kà gbēno gu zūsane kū ò tò Haruna p̄i p̄i yāi.

33

¹ Dikiri p̄i Musane: N fute n go la, mōkōn kū gbē kū n bo kūnwo Misilano, n gé kūnwo b̄usu kū ma la dà Ibrahim̄e kū Isaakuo kū Yakubuo ma p̄i mani kp̄a n burin̄an.

² Mani malaika gbar̄e à doare are mani péare Kanaan̄a kū Am̄orino kū Itino kū Perizino kū Ivin̄o kū Yebusin̄o.

³ A gé b̄usu kū v̄i kū z'io din p̄i gūn. Ama mani gé k̄áoro, de màsun á kakate zénlo yāi, zaakū sāgbānaden̄on á ū.

⁴ Kū gbēno yā p̄as̄i p̄i mà, ò s̄o d̄ò, akū gbēke dí a zābleb̄ono da dorō.

⁵ Zaakū Dikiri ḡinake à yā ò Musane à o Isarailan̄e à p̄i: Sāgbānaden̄ome n ū, bee tó ma taa ò kūnwo ḡese do, mani n kakate. N baadi n zābleb̄ono bobo, maniḡ d̄ò deran mani ke kūnwo nà.

⁶ Akū Isarailano n zābleb̄ono bobo, odi da dorō zaa Orebu kpi kīnaa.

⁷ Musa di bizakuta sé à gé d̄o bura kpe boruna kū bura p̄io f̄iti. À tó kp̄a kuta p̄ine dakareki kuta. Gbē kū à ye Dikiri yāi ade di bo à gé dakareki kuta p̄i kīnaa bura kpe gwe.

⁸ Tó Musa b̄ò àten gé kp̄e p̄i kīnaa, baadi di bo à ze a kp̄elelea aḡo a gwa ari à gé à ḡen.

⁹ Tó Musa ḡe kp̄e p̄in, t̄eluku di kipa aḡo d̄o kp̄elelea, akū Dikiri di yā o k̄āao.

¹⁰ Tó gbēno è t̄eluku p̄i d̄o kp̄elelea p̄ia, baadi di donȳi ke a kp̄elelea.

¹¹ Dikiri di yā o kū Musao t̄ēt̄ent̄e, lākū gbē di yā o kū a gbēnnao nà. Musa di era à su b̄uran, ama Nuni né Yosua a kp̄asi di bo kp̄e p̄i gūnlo.

Dikiri bo à suna Musaa

¹² Musa p̄i Dikirine: N p̄imene mà gé kū gbē p̄ino, ama n̄di gbē kū nten damene om̄enero. N p̄imene yā n ma d̄o n gbēnna ū akūs̄o ma n p̄onna lè.

¹³ Zaakū ma n p̄onna lè, n tó mà n laasun̄no d̄ò sà, de mà le màḡo n d̄ò màḡo nna kūnwo yāpura. Nḡo d̄ò kū buri d̄ikina bi n gbēno me.

¹⁴ Akū Dikiri w̄e à p̄i: Ma wé niḡo t̄éai mà á gba kām̄mabonaa.

¹⁵ Musa p̄i: Tó n̄di wé téwairo, n̄sun ó fute laro.

¹⁶ Tó n̄di gé k̄ooro, deran oni le ò d̄ò kū makū kū n gbē p̄ino ó nna kūnwoo? Oni ó d̄ok̄one kū buri p̄anden̄o andunia gūn deramee?

¹⁷ Dikiri p̄ine: Yā kū n gb̄ekama p̄i mani ke, zaakū n ma p̄onna lè, má n d̄ò ma gbēnna ū.

¹⁸ Musa p̄i: N n gakuri m̄omene.

¹⁹ Akū Dikiri w̄e à p̄i: Mani tó ma manake p̄inki ḡe n are, mani ma tó Dikiri sísi n are, zaakū gbē kū má ye mà sùru ke k̄āon mani ke k̄āo, akūs̄o gbē kū má ye mà w̄enda d̄ōnen mani d̄ōne.

²⁰ Akū à p̄i: Īni f̄o n ma ān gwaro, zaakū bisāsiri ni f̄o à wé simale aḡo kunlo.

²¹ Dikiri p̄i: N gu gwa da ma sare la. N ze gb̄e musu gwe.

²² Tó ma gakuri p̄i ten ḡe, mani n s̄oto gb̄es̄ok̄on mà a o k̄unla ari mà ḡete.

23 Tó ma a ɔ̀ gònla, Ìni ma kpe kpa e sà, ama oni f̄s ò ma ãn ero.

34

Gbè anlo dufunɔ

1 Dikiri pì Musanɛ: Ñ gbè anlo ke mèn pla lán a káakunɔ̀ bà, mani yā kū ò kú a káakupɔ̀ kū n wìnɔ̀a kě́m̄ma.

2 Ñgɔ̀ kú soru gūn kɔ̀nkɔ̀. Ñ didi Sinai kpia n̄ ze ma arɛ a m̄s̄n̄tea.

3 Gbēke sún su kúnworo. Òsun gbēke e gukea kpi p̄ia sero. Bee sã ke zù sún su p̄ó ble a gēiro.

4 Musa gbè anlo à mèn pla lán a káakunɔ̀ bà. À f̄ute kɔ̀nkɔ̀ káakukaaku, akū à didi Sinai kpia à gbè anlo mèn pla p̄inɔ̀ kūna a ɔ̀ lákū Dikiri òne nà.

5 Dikiri kipa túsukpe gūn à zè a sarɛ, akū à a zīda tó s̄isi.

6 Kū Dikiri ten gē a arɛ, à a tó s̄isi à p̄i: Dikiri, Dikiri Luda wēndadōnneri sūruden ma ū. Ma p̄ɔ̀ dì f̄ē likaro, má gbēke kū náanio v̄i z̄k̄ɔ̀.

7 Madìḡɔ̀ gbēke v̄i kū gbēnɔ̀ ari n̄ buri lémmɛ, mani n̄ yā vāninɔ̀ kě́m̄ma kū n̄ taarinɔ̀ kū n̄ durunnanɔ̀. Ama madì tó taaride bo p̄āro. Madì denɔ̀ yā vāni wí n̄ n̄nɔ̀ musu kū n̄ daikorenɔ̀ kū n̄ sākpenɔ̀ kū n̄ nasionɔ̀.

8 Musa w̄ute a n̄esele kutena à donyī kènɛ ḡōnɔ̀

9 à p̄i: Dikiri, zaakū ma n̄ p̄onna lè, n̄ gé k̄ūoo. Bee kū gbē p̄inɔ̀ sã gbāna, n̄ sūru ke k̄ūoo ó yā vāninɔ̀ kū ó durunnanɔ̀ musu n̄ ó sé n̄ p̄ónɔ̀ ū.

Luda bàka kunna kū Isarailanɔ̀ (Bon 23:14-19)

10 Dikiri p̄i: Ma bàka niḡɔ̀ kú k̄āáome. Mani yābonsarɛ ke á p̄ínki wára, kū gbēke dí a taka ke buri ke gūn andunian zikiro. Buri kū ò líkaáinɔ̀ ni ma yākena e, zaakū mani yā naaside ke k̄āáo.

11 Àḡɔ̀ yā kū ma òáre gbāra kūna, mani péáre Am̄rinɔ̀a kū Kanaanɔ̀ kū Itinɔ̀ kū P̄erizinɔ̀ kū Ivinɔ̀ kū Yebusinɔ̀.

12 À laakari ke! Àsun lédok̄ōnɔ̀ ke kū b̄usu kū áten gé ḡēn denɔ̀oro, de àsun tankute kpákpa á zīdanero yāi.

13 À n̄ sa'okinɔ̀ gboro à n̄ t̄āna gbēnɔ̀ wíwi à Asera línɔ̀ z̄z̄z̄.

14 Àsun k̄ute t̄ānanero, zaakū makū Dikiri ma t̄ón Gōba, madì gōba kpá.

15 À laakari ke! Àsun lédok̄ōnɔ̀ ke kū b̄usupidenɔ̀oro, zaakū tó òten p̄āp̄ā ke n̄ t̄ānanɔ̀ yā musu, òten sa or̄mma, oni á s̄isi à n̄ sa'ona n̄òbɔ̀ só k̄ūnwome.

16 Àsun n̄ó sé á n̄énɔ̀ne n̄ téro, zaakū tó n̄ n̄énɔ̀gbēnɔ̀ ten p̄āp̄ā ke n̄ t̄ānanɔ̀ yā musu, oni tó á n̄énɔ̀ p̄āp̄ā ke k̄ūnwose.

17 Àsun m̄ò pi t̄āna ūro.

18 Àḡɔ̀ Burodi Futenasari dikpe ke. Àḡɔ̀ burodi futenasari só ḡɔ̀ɔ̀ suppla m̄o kū òdi pi Abibu gūn lákū ma d̄iteáre nà, zaakū m̄o p̄i gūn a botɛ Misila.

19 Á daudunɔ̀ bi ma p̄ónɔ̀me n̄ p̄ínki kū á p̄ókāde né sà káakunɔ̀ n̄ p̄ínki, zù ke p̄ó ketenɔ̀.

20 Àḡɔ̀ zaaki né sà káaku bo kū s̄āo. Tó ádi boro, à a waka f̄i à de. Àḡɔ̀ á daudunɔ̀ bo. Gbēke sún su ma k̄īnaa ɔ̀koriro.

21 Àḡɔ̀ z̄i ke ḡɔ̀ɔ̀ suddo à k̄amma bo a ḡɔ̀ɔ̀ supplade z̄i, bee búwiḡɔ̀ɔ̀ ke p̄ókēḡɔ̀ɔ̀n yá.

22 Àḡɔ̀ Pókēna dikpe ke ḡɔ̀ɔ̀ kū a na burap̄o káaku k̄ekenaana. Àḡɔ̀ Pódufublena dikpe ke w̄è lakanaana.

23 W̄è kū w̄èeo ḡōgbē s̄inda p̄ínki ḡɔ̀ su makū Dikiri Isarailanɔ̀ Luda arɛ ḡèn aak̄ɔ̀.

24 Mani péáre burinɔa mani á bùsu lé karaáre. Gbēke ni á bùsu ni de gɔɔ kũ átɛn su makũ Dikiri á Luda are wè kũ wèeo gèn aakɔro.

25 Àsun pɔ́futena kpáma leelee kũ sa'opɔ aruoro. Àsun Vĩnla sa'ona nòbɔ dite gu d̄ɔaro.

26 Àgɔ gè makũ Dikiri á Luda ɔnn kũ á burapɔ káakunɔ. Àsun blène nòbɔ kuku kũ a da yɔ'io.

27 Akũ Dikiri pì Musane: Ñ yā pìnɔ kē takadan, zaakũ ma bàka kunna kũnwo kũ Isarailanɔ yānɔn gwe.

28 Musa kú kũ Dikirio gwe ari gɔɔ bupla fānantē kũ gwāanio pɔ́blenaa sari pɔ́minaa sari. Akũ Dikiri a bàka kunna kũnwo yā mèn kurinɔ kè gbè anlo pìnɔa.

Musa ān tēkenaa

29 Kũ Musa kipa Sinai kpia, à gbè anlo mèn pla kũ doka kēaa pìnɔ kũna a ɔĩ. À d̄s kũ a ān ten té ke n̄ yā'ona kũ Dikirio yāiro.

30 Kũ Haruna kũ Isarailanɔ a è n̄ pínki, a ān ten té ke, vĩna n̄ kũ ò nai.

31 Akũ Musa n̄ sísi. Haruna kũ gbē zɔ́kɔnɔ èra ò sù a kĩnaa, akũ à yā ò kũnwo.

32 Abire gbera Isarailanɔ nài n̄ pínki, akũ à yā kũ Dikiri d̄iteare Sinai kpi musu ònne pínki.

33 Kũ à yā ònne à làka, à fáta kù a ānnwa.

34 Tó à gè à yā o kũ Dikirio, àdi fáta go ari à era à bo. Tó à bò, àdi yā kũ Dikiri d̄iteare o Isarailanɔne,

35 akũ òdi e a ān ten té ke. Musa d̄i era à fáta kú a ānnwa ari à era à gē à yā o kũ Dikirio.

40

Bizakuta sakēnaa

1 Dikiri pì Musane:

2 Ñ kuta dɔ kũ à de dakareki kuta ũ mɔ káakun gɔɔ káaku zĩ

3 ñ àkpati kũ doka gbè anlonɔn kú a gũn diten ñ lábure kpái.

4 Ñ gē kũ teburuo ñ a tanɔ kátea zéazea. Ñ gē kũ fitiladibɔɔ ñ a fitilanɔ keke.

5 Ñ wura turaretitikpataki dite doka àkpati are ñ kuta kpélele lábure kpá ñ tataale.

6 Ñ sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ oki dite dakareki kuta kpélelea,

7 ñ d̄aga dite dakareki kuta dagura kũ sa'okio ñ í kán.

8 Ñ kara kpá ñ likai, ñ lábure kpá karaa pì léa.

9 Ñ pɔ́sakenísi sé ñ kú kpé p̄ia kũ pɔ́ kũ ò kú a gũnnɔ pínki ñ dite ma pɔ́ ũ kũ a z̄ikebɔnɔ, oni gɔ́ ma pɔ́ ũ.

10 Ñ n̄isi p̄i kú sa'oki p̄ia kũ a z̄ikebɔnɔ pínki. Ñ sa'oki p̄i dite ma pɔ́ ũ, anigɔ́ de ma pɔ́ ũ deñla.

11 Ñ n̄isi p̄i kú d̄aga p̄ia kũ a dibɔɔ, oni gɔ́ ma pɔ́ ũ.

12 Ñ su kũ Harunao kũ a n̄enɔ dakareki kuta kpélelea ñ n̄ zú o gwe.

13 Ñ sa'ori pɔ́kasanɔ da Harunanɛ, ñ n̄isi kúa ñ a dite ma pɔ́ ũ, ani gɔ́ ma gbàgbari ũ.

14 Ñ su kũ a n̄enɔ dɔ ñ utagyabanɔ dadañne,

15 ñ n̄isi kúkuńma lákũ n̄ kù n̄ dea nà, oni ma gbagba. N̄isikummanaa p̄i mé ani tó ògɔ́ de ma gbàgbarinɔ ũ ari n̄ buria.

16 Musa kè lákú Dikiri òne nà pínki.

17 Ñ bona Misila wè plade mɔ káaku gɔɔ káakua ò kuta p̄i d̄.

18 Kũ Musa ten kuta p̄i d̄, à a zebɔnɔ p̄etepete gĩa, akũ à a lípetenɔ p̄epen à a líkpakpanɔ kpàkpan, akũ à lípetenɔ p̄etepete.

- 19 À biza kùà, akū à bára kùtea lákū Dikiri òne nà.
- 20 À sèeda gbè anlonò sè à kà àkpatii pìi gūn, à àkpatii pì sèlinò dà a zānò gūn, akū à a né kùtea.
- 21 À gèò kpén, akū à lábure kpà sèeda àkpatii pìii lákū Dikiri òne nà.
- 22 À teburuu dìte dakareki kutan lábure pì kpélele kpa gugbānduru kpa.
- 23 À burodii kàtea Dikirine zéazea lákū à òne nà.
- 24 À fitiladibòò dìte dakareki kutan aredòkōana teburuua gènonmidòki kpa,
- 25 à fitilanò nàna Dikiri are lákū à òne nà.
- 26 Akū à wura turaretitikpataki pìi dìte dakareki kutan lábure sare,
- 27 akū à turaretiti gbī nnanna kpàtaa lákū Dikiri òne nà.
- 28 Akū à lábure kpà kuta pì léa.
- 29 À sa'opò kū òdi ká tén à té kū oki dìte dakareki kuta kpélelea, akū à sa'opò kū òdi ká tén à té kū òa kū flawaao lákū Dikiri òne nà.
- 30 À dàгаа pìi dìte dakareki kuta dagura kū sa'okio, akū à í kàn.
- 31 Gwen Musa kū Harunao kū a négōgbēnò dì n'òno kū n' gbánò pípín.
- 32 Tó òten gē dakareki kutan, ke tó òten na sa'okii, òdi n'òno kū n' gbánò pípín lákū Dikiri ò Musane nà.
- 33 Akū à karaa kpà à lika kuta pìii kū sa'okio, akū à lábure kpà karaa pì léa. Len Musa zī pìi kè à làka le.

Dikiri gakuri kipana bizakutan

(Nar 9:15-23)

- 34 Akū téluku pìi dà dakareki kuta pìla, Dikiri gakuri kuta pìi pà.
- 35 Musa dí fō à gē dakareki kuta pìi gūnlo, kū téluku dàala akūsō kū Dikiri gakuri kuta pìi pà yāi.
- 36 Isarailanò táa'onaa gūn, tó téluku pìi gò kuta pìia, akū òdi fute kū táo.
- 37 Tó téluku pìi dí goaro, òdi fute kū táoro, sé zī kū à gòa.
- 38 Fānantē Dikiri téluku dì da kuta pìla, gwāani sō té dìgō kú téluku pìi gūn. Len Isarailanò dì e le n' pínki n' táa'onaa gūn pínki.

SĀARUN WOODA

Sāarun Woodan tirerun gari sun sōmō wooda ye Isireliba ba swīi ba ka Gusunō sāwa. Yāku kowoba ba tambu wooda ye sōsi. Wooda ye, ya bu sōsimōwa gāa ni nu disi mō ka ni nu ñ disi mō. Ya maa nεε, n weene Isireliba ba n dεere bu sere Gusunō susi.

Tire ten kpunaa

1. Yākunun wooda, wiru 1n di sere wiru 7.
2. Wooda ye ba yi yāku kowobun sō, wiru 8n di sere wiru 10.
3. Ye ya disi mō ka ye ya ñ disi mō, wiru 11n di sere wiru 15.
4. Toranun yāku, wiru 16.
5. Dεerasiabu ka sāarun wooda, wiru 17n di sere wiru 27.

YĀKU NI ISIRELIBA BA KOO KO

Yāku dōo mwaararuginu

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi soka saa win kuu bekurugii tèn mi ba ra nùn sān di.

² U nùn sōwōa u nεε, a Isireliba sōwō a nεε, ben goo ù n kī u nε, Yinni Gusunō yākuru kua, u koo kpī u ketε go, ñ kun mε yāaru.

³ N n yāku dōo mwaararugira yēro u mō ka ketε, ketε ye, ya ko n sāawa ketε kineru te ta ñ alebu gaa mō. U koo yāku te kowa nen sāa yerun kōnnōwō, kpa u ka nε, Yinni Gusunōn durom wa.

⁴ U koo win nōma sōndiwa ketε yen wiru wōllō ye nε Gusunō na wura yu ka win durum wukiri.

⁵ U koo ketε ye gowa nε, Yinni Gusunōn wuswaaō nen kuu ten kōnnōwō. Aronin bibu be ba sāa yāku kowobu, beya ba koo yen yem sua kpa bu mu yēka bu ka yāku yee ten nōō bōka sikerena.

⁶ Yen biru ba koo sabe te kokuwa kpa bu ten yaa bōtiri.

⁷ Yāku kowo bera ba koo yāku dāa yi yi kpa bu dōo doke.

⁸ Dōo wi sōra ba koo ye kpuro doke ka yen wiru ka yen gum.

⁹ Ba koo yen bōsō yānu ka yen wōbunu kpuro teawa kpa yāku kowobu bu ye kpuro dōo doke. Ya ko n sāawa yāku dōo mwaararuginu nin nubura koo nε, Yinni Gusunō dore.

¹⁰ Goo ù n maa yāku dōo mwaararugiru mō ka yāaru, ñ kun mε ka boo, yāa kineru u koo go, ñ kun mε boo kineru te ta ñ alebu gaa mō.

¹¹ U koo tu sakawa yāku yerun sōo yēsān nōm geu gia Yinni Gusunōn wuswaaō kpa yāku kowobu bu ten yem sua bu yēka yēka bu ka yāku yerun nōō bōka sikerena.

¹² U koo yaa ye bōtiriwa kpa u kpēε yāku dōo sōō ka yen wiru ka yen gum sannu.

¹³ U koo yen bōsō yānu ka yen wōbunu sua u teawa, kpa yāku kowo u ye kpuro sua u dōo doke, yu dōo mwaara mam mam. Ya ko n sāawa yāku dōo mwaararugiru tèn nubura koo nε, Yinni Gusunō dore.

¹⁴ Goo ù n yāku dōo mwaararugiru mō ka gunōsu, kparukona u koo ka tu ko, ñ kun mε totoberenu.

¹⁵ Yāku kowo u koo ka gunō ge na yāku yerō. Kpa u gen wiru bura kpa u gen yem yēka yēka yāku yee ten yēsāō.

¹⁶ U koo gen sansu wukiriwa kpa u gen yōōru wīa u kō yāku yerun sōo yari yeru gia mi ba ra torom wisi.

¹⁷ Kpa u gu bera besi yiru u kun sāsiane. Yen biruwa u koo gu dōo kp̄ēē, kpa gu dōo mwaara. Ya ko n sāawa yāku dōo mwaararugiru tèn nuburu ta koo ne Yinni Gusunō dore.

2

Yāku ni ba kua ka dīa binnu

¹ Goo ù n kī u Yinni Gusunō yākuru kua ka win dīa binnu, soma u koo sua, u mu burina ka gum ka sere turare ye ba ra dōo doke yāku yerō.

² U koo ka ye dawa Aronin bibun mi be ba sāa yāku kowobu. Ben turowa u koo som mēn nām wōo teeru sōka u doke yāku yerun wōllō ka turare ye kpuro kpa u dōo doke. Yera ya koo de Gusunō u n yēro yaaye. Ya ko n sāawa yāku dōo mwaararugiru tèn nubura koo Yinni Gusunō dore.

³ Som mē mu tie mu ko n sāawa Aroni ka win bibugim. Mu kuawa mi dīa dēeranu, domi ba ka nu Yinni Gusunō yākuru kua.

⁴ À n Yinni Gusunō yākuru kuammē ka kira ni ba wōowa, kaa nu kowa ka som mē ba gum yēka n̄ kun mē mē ba ka gum burina ba n̄ seeyatia doke.

⁵ Bà n koo yāku te kon na ka kira ni ba sōnwa, ba koo nu kowa ka som buu te ba burina ka gum, seeyatia sari.

⁶ Yen biru ba koo nu muririwa kpa bu gum yēka nin wōllō. Ya ko n sāawa yākuru.

⁷ Bà n koo yāku te kon na, ka kira te ba koo wō, ba koo tu kowa ka som buuru te ba burina ka gum.

⁸ Ba koo ka yāku kira te dawa Yinni Gusunōn sāa yerō. Kpa u tu yāku kowo wē u ka tu da yāku yerō.

⁹ U koo ten garu mura te ta koo de Yinni Gusunō u n yēro yaaye kpa u tu dōo doke yāku yee ten mi, kpa tu dōo mwaara. Ta ko n sāawa yāku dōo mwaararugiru tèn nubura koo Yinni Gusunō dore.

¹⁰ Kira ni nu tie, Aroni ka win biba ba ni mō. Nu kuawa mi dīa dēeranu domi ba ka nu Gusunō yāku dōo mwaararugiru kua.

¹¹ Kira ni ba koo ka yāku dōo mwaararugiru ko kpuro, bu ku raa nu seeyatia doke, bu ku raa maa nu tim doke.

¹² Kaa kpī a ka wunen dīa gbiikinu Yinni Gusunō naawa. Adama a n̄ ka nu yāku dōo mwaararuginu mō yāku yerō.

¹³ Dīa ni a ka yākuru mō kpuro, kaa nu bōru dokewa. A ku duari a kun tu doke. Domi bōru ta sāawa wunē ka Gusunōn arukawanin yīreru. Yen sōna ba ko n da tu doke yākuru baatere sōo.

¹⁴ I n kī i ka bēen gberun dīa gbiikinu na Yinni Gusunōn mi, i ko i nu sōmewa kpa i nu nam i sere ka na.

¹⁵ Kpa i ka nu gum burina, i turare sōndi nin wōllō. Ya ko n sāawa yākuru.

¹⁶ Yāku kowowa u koo som mē mu sāa Gusunōgim dōo doke ka sere maa turare ye. Yera ya koo de Gusunō u n yēro yaaye. Ya ko n sāawa yāku dōo mwaararugiru Yinni Gusunōn sō.

3

Siarabun yākunu

¹ Goo ù n siarabun yākuru mō Yinni Gusunōn mi ka ketē kineru, n̄ kun mē ka ketē nia, yen ye u wa kpurowa u koo ka na, ya kun gesi alebu mō.

² U koo win nōmu sōndiwa ketē yen wiru wōllō kpa u ye saka kuu ten kōnōwō mi ba ra Yinni Gusunō sā. Kpa yāku kowo Aronin bibu bu yen yem yēka bu ka sāa yerun nōo bōka sikerena.

³ Wee ye ba koo Yinni Gusunō dōo dokea, yera gum mē mu bōsō yānu tēke,

⁴ka gabu swii yiru ka yin gum mε mu yi tēke yēsi yēsikaᵃ, ka yen buro ge ga yen woru wukiri. Ba koo gu wīawa ka gabu swii sannu.

⁵Yāku kowoba ba koo ye kpuro dᵃᵃ doke yu dᵃᵃ mwaara ka yāku dᵃᵃ mwaararugiru sannu. Ya ko n sāawa yāku tèn nubura koo Yinni Gusunᵃ dore.

⁶Goo ù n siarabun yākuru mᵃ ka yāaru, yāa te u wa kpurowa u koo ka na, baa ñ n nirun na, ta kun gesi alebu mᵃ.

⁷N n yāa kpendun na, u koo ka tu dawā Yinni Gusunᵃn wuswaaᵃ.

⁸Kpa u win nᵃma sᵃndi ten wiru wᵃllᵃ u sere tu saka Yinni Gusunᵃn kurun kᵃnnᵃwᵃ. Saa yera yāku kowobu ba koo ten yem sua bu yēka bu ka yāku yee ten nᵃᵃ bᵃka sikerena.

⁹Wee ye ba koo Yinni Gusunᵃ dᵃᵃ dokea, yera ten gum, ka ten siru kpuro te ba koo bura saa ten gabu wāan di, ka gum mε mu bᵃsᵃnu wukiri,

¹⁰ka ten gabu swii, ka ten gum mε mu wāa yēsᵃᵃ ka ten buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wīa ka gabu swii sannu.

¹¹Yāku kowo u koo ye kpuro dᵃᵃ dokewa yāku yerᵃ, kpa ya n sāa yāku dᵃᵃ mwaararugiru Yinni Gusunᵃn sᵃ.

¹²Goo ù n maa ka boo yākuru mᵃ, u koo ka gu dawā Yinni Gusunᵃn wuswaaᵃ.

¹³U koo win nᵃma sᵃndiwa boo gen wiru wᵃllᵃ kuu ten kᵃnnᵃwᵃ, kpa u sere gu saka. Kpa yāku kowobu bu gen yem sua bu yēka yāku yerun nᵃᵃ bᵃkaᵃ bu ka sikerena.

¹⁴Wee ye ba koo Yinni Gusunᵃ dᵃᵃ dokea, yera gum mε mu gen bᵃsᵃ yānu tēke,

¹⁵ka gabu swii yiru ka gum mε mu yi tēke ka gen buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wīa ka gabu swii sannu.

¹⁶Yāku kowowa u koo ye kpuro dᵃᵃ doke mu dᵃᵃ mwaara. Kpa ya n sāa yāku dᵃᵃ mwaararugiru tèn nubura koo Yinni Gusunᵃ dore.

Yen gum kpuro mu ko n sāawa Yinni Gusunᵃgim.

¹⁷Yen sᵃna baa ñ n saa yeren na, mi i wāa kpuro, i wooda yeni mεm nᵃᵃwᵃ sere ka baadommaᵃ, yera i ku yaa gum di, i ku maa yen yem di.

4

Toranun yākunu

1. Yāku kowo tᵃnweron

toranun yākuru

¹Yinni Gusunᵃ u Mᵃwisi sᵃᵃwa u nεε,

²a Isireliba wooda yeniba sᵃᵃwᵃ a nεε, goo ù n Yinni Gusunᵃn wooda gaa tora u kun yē, wee ye u koo ko.

³N n yāku kowon na u tora, ma win tora te, ta Isireliba kpuro torasia, u koo ka ketε kinε kpembu nawa ge ga ñ alebu gaa mᵃ, u go u ka win tora ten suuru wa.

⁴U koo ka ketε ye dawā Yinni Gusunᵃn kurun kᵃnnᵃwᵃ, kpa u win nᵃma sᵃndi yen wiru wᵃllᵃ u sere ye saka Yinni Gusunᵃn wuswaaᵃ.

⁵Yen biru kpa u yen yem sua u ka da kuu ten sᵃᵃwᵃ.

⁶U koo ka mu win niki bia dekawa, kpa u mu yēka nᵃn nᵃᵃba yiru kuu ten beku kare ten bera gia Yinni Gusunᵃn wuswaaᵃ.

⁷Yen biru u koo yem mε yēka kpakoro tèn mi ba ra turare dᵃᵃ doken kāanᵃ te ta wāa kuu ten sᵃᵃwᵃ, kpa u mεn sukum wisi yāku yerun temᵃ te ta wāa kuu ten kᵃnnᵃwᵃ.

⁸U koo yaa yen gum kpuro wuna mε mu wāa bᵃsᵃ yānu sᵃᵃ,

⁹ka yen gabu swii, ka gum mε mu gabu swii yi wukiri yēsi yēsikaᵃ, ka buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wīa ka gabu swii sannu.

¹⁰ Ye ba ra wīε bà n siarabun yākuru m̀ gesi, yera ba koo maa wīa yeni sɔɔ. Yen biru yāku kowo tɔnwerowa u koo ye d̄ɔ doke yāku yerun wɔllɔ.

¹¹⁻¹² U koo ye ya tie kpuro gurawa u ka da sansanin biruɔ mi ba gɔsa ba n da yāku d̄ɔ mwaararugirun torom kube. Miya u koo yen gɔna ka yaa ye ya tie kpuro d̄ɔ doke torom mɛn wɔllɔ, ka yen wiru ka yen wɔbunu ka yen bɔsɔ yānu.

2. Yāku te ba koo ko

Isireliba kpuron torarun s̄

¹³ Isireliba kpuro bà n Gusunɔn wooda gaa sara ba n̄ ka baaru, ba torawa mi.

¹⁴ Adama bà n tuba ma ba torawa mi, ba koo naa kinε kpɛmbu gowa bu ka ben tora ten suuru kana. Ba koo ka naa kinε te dawa Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ.

¹⁵ Kpa Isireliban wirugibu bu ben nɔma sɔndi naa yen wiru wɔllɔ kpa ben turo u ye saka Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

¹⁶ Yāku kowo tɔnwerowa u koo yen yɛm fiiko sua u ka da kuu ten mi.

¹⁷ Saa ye sɔara u koo yɛm mε dεka ka win niki bia kpa u mu yēka nɔn nɔɔba yiru kuu ten beku kare ten deedeeru.

¹⁸ Yen biru, kpa u maa kpakoro tɛn mi u ra turare d̄ɔ doken kãanu yɛm yēka. Yɛm mε mu tie, kpa u mu wisi yāku yerun temɔ te ta wāa kuu ten kɔnnɔwɔ.

¹⁹ Yen biru u koo yaa yen gum kpuro sua u d̄ɔ doke yāku yerun wɔllɔ.

²⁰ Nge mε u raa kua win tiin torarun s̄, nge mɛya u koo ko Isireliba kpuron tora ten s̄ kpa Gusunɔ u sere bu suuru kua.

²¹ Yen biru kpa u ka yaa ye ya tie da sansanin biruɔ kpa bu ye doke d̄ɔ sɔɔ nge mε ba raa kua wi, yāku kowon torarun s̄. Yāku te, ta s̄awa Isireliba kpuro bu ka ben torarun suuru wa.

3. Yāku te Isireliban wirugii

u koo ko win torarun s̄

²² Isireliban wirugii goo ù n Gusunɔn wooda gaa sara u n̄ ka baaru, u torawa mi.

²³ Adama ù n tuba ma u tora, boo kinera u koo go te ta n̄ alebu gaa mɔ u ka yākuru ko. Kpa Gusunɔ u n̄n win tora te suuru kua.

²⁴ U n̄ ka boo ge na, u koo win nɔma sɔndiwa boo gen wɔllɔ kpa u gu saka mi ba ra yāku d̄ɔ mwaararuginun yaa sake. Yāku te, ta s̄awa torarun suurugiru.

²⁵ Yāku kowo wi, u koo ka win niki bia yɛm mε dεkawa kpa u mu yēka yāku yerun kãanu sɔɔ. Yɛm mε mu tie, kpa u mu wisi yāku yee ten temɔ.

²⁶ U koo yaa yen gum kpuro suawa u d̄ɔ doke nge mε ba ra siarabun yākuru ko. Nge mɛya yāku kowo tɔnwero wi, u koo ko u ka wirugii win torarun suuru kana. Saa ye sɔɔ, Gusunɔ u koo n̄n tu suuru kua.

4. Yāku te ba koo ko

tɔn diron torarun s̄

²⁷ Tɔn diro goo ù n Gusunɔn wooda gaa sara u n̄ ka baaru, u torawa mi.

²⁸ Adama ù n tuba ma u torawa, boo niu ge ga n̄ alebu gaa mɔwa u koo ka yākuru ko Gusunɔ u ka n̄n win toraru suuru kua.

²⁹ U koo win nɔma sɔndiwa boo gen wiru wɔllɔ kpa u gu saka mi ba ra yāku d̄ɔ mwaararugirun yaa sake.

³⁰ Yen biru, yāku kowo u koo na u yɛm mε dεka ka win niki bia, kpa u mu yēka yāku yerun kãanɔ, kpa u yɛm mε mu tie wisi yāku yee ten temɔ.

³¹ Yen biru, ba koo yaa yen gum kpuro wīawa nge mε ba ra siarabun yākurugim wīε. Kpa yāku kowo u mu d̄ɔ mɛni, kpa mɛn nuburu tu Yinni

Gusunɔ dore. Nge meya yāku kowo wi, u koo ka toro wi suuru kana. Saa ye sɔɔ, Gusunɔ u koo nùn suuru kua.

³² Toro wi, ù n maa kīn na, u ka yāa kpendu yākuru ko, yāa nira u koo ka na u go, te ta ñ alebu mɔ, u ka win torarun suuru wa.

³³ U n kī u tu go, u koo win nɔma sɔndiwa ten wiru wɔllɔ kpa u tu saka mi ba ra yāku dɔɔ mwaararugirun yaa go.

³⁴ Yen biru yāku kowo u koo yem mε deka ka win niki bia u mu yēka yāku yerun kãanɔ. Yem mε mu tie kpa u mu wisi sãa yee ten temɔ.

³⁵ Yen biru u koo yen gum wīawa nge mε ba ra siarabun yākurugim wīε. Yāku kowowa u koo mε kpuro dɔɔ doke ka yāku dɔɔ mwaararugiru sannu. Nge meya yāku kowo wi, u koo ko u ka toro wi suuru kana. Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u koo nùn win tora te suuru kua.

5

5. *Tora bwese bwese kan*

yākunu

¹ Su tē nεε, goo u bōrua ma u koo seeda di gāa ni u wan sɔ, adama u ñ gerua ye u wa, ñ kun mε ye u yē. Saa ye sɔɔ, yēro u torawa mi.

² Su tē kpam nεε, goo u gāanu baba ye ya disi mɔ u kun ka baaru, aa, yaa sabe te ba ku ra din gora? N kun mε gbeeku yaa ye ba ku ra din gora? N kun mε yaa ye ya ra kabirin gora? Saa ye sɔɔ, yēro u disi duurawa mi.

³ Su maa tē nεε, goo ù n win winsim baba wi u disi gεε mɔ yi yi koo nùn tia, n deema u ñ yē, ma u ra ye tuba, yēro u torawa mi.

⁴ Toraru garu wee maa. Su tē nεε, goo u bōrua u win winsim kōsa kua ñ kun mε u nùn gea kua, u ñ bwisika, ù n deema gari yi, gari giriya u gerua, yēro u torawa mi.

⁵ Goo ù n tora nin garu kua, u koo yen tuba kowa.

⁶ Adama u sere tora ten suuru wa, u koo yāa niru ñ kun mε boo niu gowa u ka Yinni Gusunɔ yākuru kua. Yen biru yāku kowo u koo nùn suuru kanabun wororu koosi, kpa u sere win torarun suuru wa.

6. *Bwεεbwεεbun*

toranun yākuru

⁷ Goo ù kun kpē u yāa niru ñ kun mε boo niu wa u ka torarun yākuru ko, u koo kpī u kparukonu yiru ñ kun mε totoberenu yiru kasu. Gunɔ gen teuwa ba koo ka torarun yākuru ko. Kpa bu maa ka teu geni yāku dɔɔ mwaararugiru ko.

⁸ Ba koo gina yāku kowo wi gunɔ ge wēwa ge ba ka torarun suuru kanabu na mi, kpa u gen wīiru bua u kun sɔsie.

⁹ Kpa u gen yem deka u yēke yāku yerun nɔɔ bɔkaɔ, mε mu tie kpa u wisi ten temɔ. Ya ko n sãawa torarun yākuru.

¹⁰ Yen biru yāku kowo u koo gunɔ yiruse sua nge mε wooda ya gerua u ka yāku dɔɔ mwaararugiru garu ko. Kpa u nùn suuru kanabun wororu koosi. Nge meya Gusunɔ u koo ka yēro suuru kua.

¹¹ Goo ù kun kpē u kparukonu yiru ye wa, ñ kun mε totoberenu yiru ye, u ka som buuru kilo nne na u ka yākuru ko kpa u ka win torarun suuru wa. Adama u ku mu gum doke, u ku maa mu turare doke, domi u ka mu nawa u ka win torarun suuru wa.

¹² U koo ka som mε dawa yāku kowon mi kpa yāku kowo wi, u men nɔm kure teeru sɔka u dɔɔ doke mi ba ra yāku dɔɔ mwaararugiru ko. Som nɔm kure tee te, ta koo de Yinni Gusunɔ u n yēro yaaye. Yāku tera ta koo de u win torarun suuru wa.

¹³ Saa ye sɔɔ, yāku kowo wi, u koo wi u tora suuru kanabun wororu koosi. Kpa Gusunɔ u nùn win torarun suuru kua.

Kpa yāku kowo u mε mu tie sua win tiin sɔ, nge gberun dīanun yākuu.

Yāku ni ba ra ka toranu sɔmε

¹⁴ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nεε,

¹⁵ goo ù n gāanu neni ni n weenε u Yinni Gusunɔn wē, ma u ñ yē ma Yinni Gusunɔgina, wee ye u koo ko win tora ten sɔ. Kaa nùn yāa kinεru te ta ñ alebu gaa mɔn geeru burawa te u koo kasu u ka na u ka torarun sɔmbun yākuru ko. Kaa ten gee te burawa ka sii geesun gobi yi ba ra di Yinni Gusunɔn kuu bekurugirɔ.

¹⁶ Kpa u ka gāa ni u neni mi na. Yen biruwa u koo maa ka nin bɔnu nɔɔbusen tia na. Yāku kowowa u koo ye wē. Yāku kowo wiya u koo nùn torarun yākuru kua, kpa u sere suuru wa.

¹⁷ Goo ù n Yinni Gusunɔn wooda gaa sara, baa u kun yē, u torawa mi. Yen torara ko n nùn wāasiwa.

¹⁸ Yen sɔ, u koo ka yāa kinεru te ta ñ alebu gaa mɔ dawa yāku kowon mi, win tora ten sɔ nge mε n weenε u kɔsia. Kpa yāku kowo u nùn suuru kanabun wororu koosi. Saa ye sɔɔra Gusunɔ u koo nùn suuru kua.

¹⁹ Ya ko n sāawa torarun sɔmbun yākuru. Domi yēro u Yinni Gusunɔ torariwa.

²⁰ Yinni Gusunɔ u kpa Mɔwisi sɔɔwa u nεε,

²¹ goo ù n win winsim weesu kua gāa ni u nùn berusie sɔɔ, ñ kun mε u bɔkura, ñ kun mε u gbena, ñ kun mε u kawa,

²² ñ kun mε u gāanu dɔba ma u siki, ñ kun mε u bōri weesugii kua,

²³ tɔnu win bweseru u Yinni Gusunɔ torariwa mi. U koo gāa ni u gbena mi wesia, ñ kun mε ni u kawa mi, ñ kun mε ye ba nùn berusia mi, ñ kun mε ye u dɔba ma u siki,

²⁴ ñ kun mε yèn bōri u kua mi. Adama n ñ mɔ ye tɔna u koo wesia. U koo maa yen bɔnu nɔɔbusen tia kɔsiawa dɔma te u koo win torarun sɔmbun yākuru ko.

²⁵ U koo ka yāa kinεru dawa yāku kowon mi, te ta gāa nin gobin saka tura bu ka ye Yinni Gusunɔ yākuru kua.

²⁶ Yinni Gusunɔn wuswaɔra yāku kowo u koo nùn suuru kanabun wororu koosi. Yen biru Gusunɔ u koo yēro suuru kua, baa ñ n mɛren na win torara nε.

6

Yākunun woodaba

1. Yāku dɔɔ mwaararugii

te yāku kowobu ba ko n da ko

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nεε,

² a Aroni ka win bibu wooda yeni wēεyɔ a nεε, wee ye ya sāa yāku dɔɔ mwaararugirun wooda.

Ten yāku yaa ya ko n wāawa dɔɔ sɔɔ wāku giriru, kpa bu ku de dɔɔ wi, u gbi sere yam mu ka sāra.

³ Yen biru yāku kowo u koo win tako sebewa ka win sokoto kpiriru kpa u yāku dɔɔ mwaararugii ten torom gura u yi yāku yee ten bɔkuɔ.

⁴ Yen biruwa u koo win yāa ni pota kpa u kpaanu doke u sere torom mε sua u ka yari sansanin di. Kpa u ka mu da yam mi ba gɔsa mɛn sɔ u yi mi.

⁵ Dɔɔ wi u mwaaramɔ yāku yee ten mi, ba ñ koo de u gbi pai! Bururu baatere yāku kowo u ko n da tu dāa dokewa. Yen wɔllɔwa u koo yāku yaa sɔndi ka sere siarabun yāku gum.

⁶ Dɔɔ u ko n wāawa yāku yee te sɔɔ sere ka baadommaɔ, ba ñ koo de u gbi.

2. *Yāku te ba ra ko*

ka gberun dīanu

⁷ Yāku te ba ra ko ka gberun dīanun wooda wee.

Aronin biba ba ko n da ka tu de yāku yerō Yinni Gusunān wuswaa.

⁸ Kpa ben wi u yāku m̀ dāma te, u som nām kure teeru sōka mε ba ka yāku na mε ba gum wisi, ka turare kpuro, kpa bu ye kpuro menna bu dō doke kpa ten nuburu tu Gusunā dore kpa u n yēro yaaye.

⁹⁻¹⁰ Som mε mu tiara Aroni ka win biba ba koo mε di. Yera ya ko n sāa begia yāku dō mwaararugiru sō. Adama ba koo mu diwa Yinni Gusunān kuu bekurugirun yaara. Ba n mε pēε seeyatia dokem. Ya sāawa nenem nge yāku te ba kua bu ka torarun suuru wan dīanu, n kun mε te ba ra ka toraru sōmen dīanu.

¹¹ Aronin bii tən durō baawurewa u koo dīa ni di. Yeni ya ko n sāawa wooda win bibun bweseru sō sere ka baadomma. Tən tuko wi u koo nu baba kpuro u koo gbiwa.

¹² Yinni Gusunā u kpa Mōwisi sōwa u nεε, yāku te Aroni ka win bibu ba koo Yinni Gusunā kua wee.

¹³ Bā n Aroni ka win bibu tusia ma ba kua nen yāku kowobu, saa dāma ten diya ba ko n da som kilo ita ka yāku ko tō baatere, tia ka bōnu bururu, yoka maa tia ka bōnu.

¹⁴ Ba koo som mε mōmwa buturu buturu, kpa bu mε sōmε siru sō ka gum, kpa mēn nuburu tu nε, Yinni Gusunā dore.

¹⁵ Yāku kowo wi ba gum tāre ba gōsa Aronin bibu sō u ka nūn kōsire ko, win tii u koo tu kowa. Ya ko n sāawa wooda sere ka baadomma nε, Yinni Gusunān sō. Ba koo som mε dō dokewa kpuro.

¹⁶ Yāku te yāku kowon tii u kua, ba koo de tu dō mwaarawa mam mam, ba n koo tu di.

3. *Yāku te ba koo ko*

bu ka suuru kana

¹⁷ Yinni Gusunā u maa Mōwisi sōwa u nεε,

¹⁸ a Aroni ka win bibu sōwa a nεε, yāku te ba koo ko bu ka suuru kanan wooda wee.

Yam mi ba ra yāku dō mwaararugirun yāku yaa sake, miya ba koo yāku tenin yaa saka. Ya ko n sāawa gāa dēranu.

¹⁹ Yāku kowo wi u koo yāku te ko wiya u koo ye di. U koo ye diwa yam dēram, kuu ten yaara.

²⁰ Tən tuko wi u koo yāku yaa ye baba kpuro u koo gbiwa. Yāku yaa yen yem m̀ n wisi win yaberō u koo tu teawa yam dēram mi.

²¹ Bā n tu sawa wekeru sō te ba kua ka sōndu, ba koo weke te kōrawa. N n maa weke te ba kua ka sii gandun na, ba koo tu teawa sāa sāa ka nim.

²² Yāku kowo tən durō baawurewa u koo kpī u tu di domi ta sāawa dīa dēranu.

²³ Adama ba n koo torarun yāku yaa tem tēn yem ba ka dua sāa yerō. Ba koo ye dō dokewa yu dō mwaara mam mam.

7

4. *Yāku te ba ra ko*

bu ka toraru sōmε

¹ Yinni Gusunā u Mōwisi sōwa u nεε, yāku te ba ra ko bu ka toraru sōmen wooda wee.

Yāku te, ta ko n sāawa yāku dēraru.

² Mi ba ra yāku dōo mwaararugirun yaa sake, miya ba koo maa ten yaa saka, kpa bu yaa yen yem yēka yāku yerun nōo bōkaō bu ka sikerena.

³ Yaa mi ba koo ka Yinni Gusunō yākuru kua wee, yera yen gum kpuro, ka yen siru ka bōsō yānun gum,

⁴ ka yen gabu swii yiru, ka gum mε mu yi tēke yēsi yēsika, ka yen buro ge ga woru wukiri.

⁵ Yāku kowo u koo ye kpuro dōo dokewa yāku yerō Yinni Gusunōn sō. Yāku te, ta sāawa te ta koo toraru sōmε.

⁶ Yāku kowo tōn durō baawurewa u koo tu di. Ba koo tu diwa yam dεeramō domi ta sāawa dīa dεeranu.

⁷ Yen wooda ye, ya sāawa tia ka torarun yākurugia. Yāku kowo wi u yāku te kua, wiya u yen yaa mō.

5. *Ye ya ko n sāa*

yāku kowobugia

⁸ Goo ù n yāku dōo mwaararugiru kua, yāku kowo wi u nùn tu kua wiya u ten gōna mō.

⁹ Yāku te ba kua ka gberun dīanu ba wōōwawa? Aawo, ba sōnwawa? Yāku kowo wi u tu kua wiya u tu mō.

¹⁰ Adama ni ba ka gum burina ka ni ba ñ yeesie, ba koo nu Aronin bibu bōnu kuawa.

6. *Siarabun yākuru*

¹¹ Siarabun yākurun wooda wee.

¹² Goo ù n siarabun yākuru mō, u koo kira bwesenu ita kowa. U koo gbiikinu ko ka gum nu kun seeyatia mō, kpa u yirusenun som gum yēka nu kun seeyatia mō, kpa u itasenun som burina ka gum u sōmε.

¹³ Kira nin biru, u koo pēε ye ba seeyatia doke sosi mi, ka sere win siarabun yākunun yaa.

¹⁴ Ba koo yāku dīa nin baaniren sukum suawa wōllō bu Yinni Gusunō sōōsi. Yera ya ko n sāa wi u yem yēkaginu.

¹⁵ Dōma te ba siara bin yākuru kua, yen dōma tera ba koo ten yaa di, ba ñ koo de ten yaa yu yam sāra.

¹⁶ Adama goo ù n yākuru kua u ka win nōo mwεεru yibia ñ kun mε win tii ù n gōru doke u ka nε, Yinni Gusunō kēru wē, u koo kpī u ten yaa sukum di yen tōō te, kpa u sukum yi sere sisiru.

¹⁷ Adama yà n maa wure ya tiara sōō itaseru ba koo ye dōo mēniwa.

¹⁸ Goo ù n siarabun yāku yaa ye ya tiara sere sōō ita tema, Gusunō kun maa yēron yāku te mwaamō. U win yākuru garisiwa mi kam domi yaa ye, ya disi duura. Wì u maa ye tema, yēro u torawa mi.

¹⁹ Mēya bà n maa ka yāku yaa gāanu baba ni nu disi mō, ba koo ye dōo mēniwa, ba ñ ye dimō.

Wi u kun disi mō, wiya koo yāku yaa tem,

²⁰ adama goo ù n wāa disi gεε sōō u ka siarabun yākuru dimō te ba Yinni Gusunō kua, ba koo yēro girawa win tōmbun suunu sōōn di.

²¹ Goo ù n maa tōnu baba wi u disi mō, ñ kun mε yaa gaa ye ya sāa seseru, ñ kun mε gāanu ganu ni nu disi mō, ma u ka siarabun yākuru di te ba Yinni Gusunō kua ba koo yēro girawa win tōmbun suunu sōōn di.

Wooda Isireliban sō

²² Yinni Gusunō u maa Mōwisi sōōwa u nεε,

²³ a Isireliba sōōwō a nεε, bu ku yaa gaan gum di nge yāaru ñ kun mε kete, ñ kun mε boo. Bu ku yen gaan gum di.

²⁴ Sabe te gbeeku yaa ya go, ñ kun me te ta gu, i ko i kpī i ka ten gum gāanu ko. Adama i ñ mu dimo.

²⁵ Goo ù n yākurun yaan gum di me ba ka Yinni Gusunō yāku dōo mwaararugiru kua, ba koo yēro girawa wigibun suunu sōon di.

²⁶ I ku gunō gagun yem di ñ kun me yaa gaa, baa mi i da kpuro.

²⁷ Wi u mu di, ba koo yēro girawa win tambun suunu sōon di.

²⁸ Yinni Gusunō u Mōwisi sōowa u nee,

²⁹ a Isireliba wooda yeni wēeyō a nee, goo ù n ne Yinni Gusunō siarabun yākuru kuamme, u koo wunawa ye ya sāa negia.

³⁰ Win tiwa u koo ka ne, Yinni Gusunō yen gum ka yen guro guro ru naawa u kpara nen wuswaa.

³¹ Yāku kowowa u koo yen gum me dōo doke yāku yerō. Adama yaa guro guro te, ta ko n sāawa Aroni ka win bibugiru.

³² Yāku yaa yen nōmu nōm geuguu ga ko n maa sāawa Aroni ka win bibuguu.

³³ Yaa nōmu ge, ga ko n sāawa Aronin biiguu wi u yem yēka ma u yaa gum me doke yāku yerō.

³⁴ Yaa nōmu ge, ge ba man sōosi, ka yen guro guro te ba kpara nen wuswaa sanam me ba siarabun yākuru mō mi, yera ya ko n da n sāa Aroni ka win bibugia sere ka baadomma.

³⁵ Yāku dōo mwaararuginu sōo, yeniwa ya ko n sāa Aroni ka win bibugia dama tēn di ba koo bu gum tāre bu ka ko yāku kowobu.

³⁶ Wooda yera Yinni Gusunō u Isireliba wēemō bu ka Aroni ka win bibu yaa ye wē saa dama tēn di ba bu gum tāre bu ka ko yāku kowobu. Ba ko n da bu ye kuenta sere ka ben bibun bweserō.

³⁷ Nge meya ba ko n da ko bā n yāku dōo mwaararugiru mō, ñ kun me bā n yākuru mō ka gberun dīanu, ñ kun me bā n torarun yākuru mō, ñ kun me bā n yākuru mō te ba ra ka toraru sōme, ñ kun me te ba ra ko bu ka tōnu gum tāre u sere sōmburu tore, ñ kun me bā n siarabun yākuru mō.

³⁸ Yinni Gusunōwa u Mōwisi wooda yeni wē gbaburō, Sinain guurō, tōo te u bu wooda wē bu ka nūn yākunu kua.

BA YĀKU KOWO GBIKOBU TUSIA KA WORORU

8

Woro te ba koo ko

yāku kowobun sō bu sere

sōmburu tore

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi sōowa u nee,

²⁻³ a Aroni ka win bibu sokuo Yinni Gusunōn kurun kōnnōwō. Kpa a de bu ka ben yāku yānu na ka gum me ba ra gāanu tāre bu ka nu gōsi Yinni Gusunōn sō ka naa kinē te ba koo ka torarun yākuru ko ka yāa kinenu yiru ka bire te ta pēe mō ye ba ñ seeyatia doke. A maa Isireliba kpuro mēnnō mi.

⁴ Ma Mōwisi u Yinni Gusunōn gari yi wura u Isireliba kpuro mēnna sāa yee ten kōnnō mi.

⁵ Ma u bu sōowa u nee, wee ye Yinni Gusunō u gerua su ko.

⁶ Ma u dera Aroni ka win bibu ba na u bu wobura.

⁷ Ma u Aroni win tako sebusia ka sēkatia ye, ka yabe boogugii te, ka yabe tarakpe ge, ge u gbini si yabe boogugii te sōo ka gen sēkatia.

⁸ Ma u bōo bara ye sōndi win tororu wōllō. Ma u urimu ka tumimu doke bōo bara yen sōowō.

⁹ Ma u dawani ye bōkua win wirō. Ma u wuran batani ye mani nge me Yinni Gusunō u nūn sōowa.

¹⁰ Mōwisi u gum mε sua u sāa yee te yēka ka ten dendi yānu kpuro, ma ta kua nenem Yinni Gusunon sō.

¹¹ Ma u mu yēka nōn nōba yiru yāku yerun wōllō, ka ten dendi yānō ka boo sii ganduguu ge, ka gen yōratiiyō, ye kpuro ya n ka sāa Gusunon kuu bekurugirugia.

¹² Ma u Aroni gum mε tāre wirō u ka nūn wuna nenem u ko yāku kowo.

¹³ Yen biru Mōwisi u maa Aronin bibu soka u bu takoba dokea ka sēkatii ka furōsu nge mε Yinni Gusunō u nūn sōōwa.

¹⁴ Mōwisi u maa ka naa kineru na te ba koo ka torarun yākuru ko. Ma Aroni ka win bibu ba ben nōma sōndi naa kinε ten wiru wōllō.

¹⁵ Ma Mōwisi u ye saka u yen yem dēka ka win niki bia u tēni yāku yerun kāanu wōllō ka sere maa ten nōō bōkaō u ka sikerena. Nge mēya u ka kuu te dēerasia. Ma u maa yem yēka kuu ten temō. Nge mēya u ka kuu te kua nenem tēn mi ba ko n da toranun yākuru ko.

¹⁶ Ma u yen gum mε sua mε mu bōsō yānu tēke ka yen buro ge ga woru wukiri ka yen gabu swii yiru ye, ka yin gum sannu. Ye kpurowa u dōō doke yāku yerun wōllō.

¹⁷ Adama u naa kinε ten tii ka ten bisu ka ten gōna yarawa tōōwō u dōō doke nge mε Yinni Gusunō u nūn sōōwa.

¹⁸ U maa ka yāa kineru na yāku dōō mwaararugirun sō. Ma Aroni ka win bibu ba ben nōma sōndi yāa ten wiru wōllō.

¹⁹ Ma Mōwisi u tu saka u ten yem yēka u ka yāku yee ten nōō bōka sikerena.

²⁰ Ma u yāa ten yaa bōōra, yen biru u ten wiru dōō doke ka ten gum ka yaa ye u murura mi.

²¹ Ma u ten nuki ka ten kōri tea ka nim. Ma u yāa kinε ten yaa doke dōō sōō yāku yeru wōllō u ka yāku dōō mwaararugiru kua nge mε Yinni Gusunō u gerua. Ma yāku ten nubura Yinni Gusunō dore.

²² Yen biru u maa ka yāa kineru yiruse na te ba koo ka Aroni ka win bibu tusia ma ba sāa yāku kowobu. Aroni ka win bibu ba ben nōma sōndi yāa ten wiru wōllō.

²³ Ma Mōwisi u tu saka, u ten yem sua u tēni Aronin soo nōm geuguuō ka nōm geun niki bii bakao ka maa win nōō nōm geuguun niki bii bakao.

²⁴ Ma u maa Aronin bibu soka u bu yaa yem mε tēni ben soo nōm geugisō, ka maa nōm geun niki bii bakanō ka ben naa nōm geugisun niki bii bakanō. Ma u yem mε mu tie yēka yāku yee ten nōō bōkaō.

²⁵ Ma u yen gum sua ka yen siru ka yen nukin gum ka yen buro ka yen gabu swii ka sere yen nōm geu.

²⁶ Ma u pēε sua bireru sōō ye ba n seeyatia doke ka kira te ba kua ka gum ka sere maa kira sōndanu. Ma u ye kpuro sōndi yaa gum mēn wōllō ka yāa nōmu gen wōllō.

²⁷ Yen biru u ye Aroni ka win bibu wē. Ma u nεε, bu ye Yinni Gusunō wēεyō. Kpa bu ye sōōsi beri berika.

²⁸ Yen biru u ye kpuro mwa ben nōman di u dōō mēni yāku dōō mwaararugii ten wōllō. Ma yen nubura Yinni Gusunō dore. Nge mēya ba ka Aroni ka win bibu wuna nenem.

²⁹ Ma Mōwisi u yāa ten guro guroru sua u tu sōōsi beri berika Yinni Gusunon wuswaaō. Ma ta kua Mōwisigiru nge mε Yinni Gusunō u nūn sōōwa.

³⁰ Mōwisi u gum mε sua ka yem fiiko mε mu wāa yāku yeru wōllō, ma u mu Aroni yēka ka win sāa yānō ka sere maa win bibun wōllō ka ben sāa yānu sōō. Nge mēya u ka ye kpuro dēerasia u yi nenem.

³¹ Ma Mōwisi u Aroni ka win bibu sōwa u nεε, i yāku yaa ye saawo Yinni Gusunən wuswaa. Miya i ko i ye di ka pēε ye ya wāa bire te sō. Bεεya i ko ye di nge mε Yinni Gusunə u gerua.

³² Yaa ka pēε ye ya tiara, i ko ye kpuro dokewa dō sō yu dō mwaara.

³³ I ko i n wāawa kuu ten kənnə mi sere sō nōba yiru. I n̄ yariə min di. Domi sō nōba yiruwa i ko i ko ba n bεε tusiamə.

³⁴ Yinni Gusunəwa u yenin wooda wē i n da ko nge mε i wa sa kua gisə i ka bεεn toranun suuru wa.

³⁵ N n mən na, i ko i sinawa kuu ten kənnə mi sere sō nōba yiru, wōkuru ka sō sō. Kpa i win woodaba mēm nōwa i ku ra ka gbin sō. Wooda be Yinni Gusunə u man wē bera mi.

³⁶ Ma Aroni ka win bibu kpuro ba kua ye Yinni Gusunə u bu yiire saa Mōwisin min di.

9

Aroni ka win bibu

ba sɔmburu torua

¹ Sō nōba itase, Mōwisi u Aroni ka win bibu soka ka sere Isireliban guro gurobu.

² U Aroni sōwa u nεε, a naa kinε kpəndu suo a ka yāku ko wunen torarun sō, kpa a yāa kinεru kasu a ka yāku dō mwaararugiru ko. A n̄ kaa de yen gaa ya n alebu mə. Kpa a ka ye kpuro Yinni Gusunə yāku kua sāa yerə.

³ Yen biru kaa Isireliba sō a nεε, bu boo kinεru suo ben torarun yākurun sō ka naa buu ka yāaru ye kpuro ya n wō tia tia mə, kpa ya kun alebu gaa mə. Ba koo ka ye yāku dō mwaararugiru kowa.

⁴ Kpa a maa ka naa kinεru ka yāa kinεru na bu ka siarabun yāku ko Yinni Gusunən mi, ka som mε ba bura ka gum. Domi Yinni Gusunə u koo bεε kure mi gisə.

⁵ Ba ka ye kpuro na kuu ten mi ye Mōwisi u bikia. Ma be kpuro ba na Yinni Gusunən wuswaa.

⁶ Mōwisi u nεε, i koowo ye Yinni Gusunə u gerua. Kpa u de win yiiko yu bεε kure.

⁷ Mōwisi u Aroni sōwa u nεε, a susima yāku yeru mini, kpa a wunen tiin torarun yāku ko ka yāku dō mwaararugiru. Yen biru kpa a maa wunen tambu Isireliban toranun yāku ko nge mε Yinni Gusunə u gerua.

⁸ Ma Aroni u susi yāku yee ten bōkuə. Ma u naa kinε kpəm te go win torarun sō.

⁹ Ma win biba n̄n yen yem wē. Ma u mu dεka ka niki bia u tεeni sāa yerun kāanu sō, ma u mε mu tie wisi yāku yee ten temə.

¹⁰ Yen biru u yaa yen gum sua u dō doke ka yen gabu swii yiru ka yen buro ge ga woru wukiri nge mε Yinni Gusunə u gerua.

¹¹ Adama yen yaa ka yen gəna, təwəwa u da u ye dō doke.

¹² Yen biru Aroni u yāa te saka bu ka yāku dō mwaararugiru ko. Ma win biba ten yem sua ba n̄n wē. Ma u mu yēka u ka yāku yee ten nō bōka sikerena.

¹³ Yen biru ba yāa ten yaa bōra ba Aroni wē ka ten wiru. Ma u ye kpuro dō doke.

¹⁴ U ten nuki tea ka ten kōri u sōndi yāku dō mwaararugii ten wəllə u dō doke.

¹⁵ Yen biru u Isireliban yāku kua. U boo ge saka ge ba koo ka yāku ko tām̄bun toranun sō ma u kua nge mε u raa yāku gbiikii te kua ka naa kinε kpəmbu ge.

¹⁶ Yen biru u yāku dō mwaararugiru kua nge mε wooda ya gerua.

¹⁷ Ma u gberun dīanu sua u ka yākuru kua. U som nām kureru sua u dōo doke yāku yerun wǎllǎ bururu baateren yāku dōo mwaararugii te baasi.

¹⁸ U ketε ye ka yāa kinε te saka ba ka siarabun yākuru kua Isireliban sō. Ma win bibu ba nūn yen yem wē u ka mu yēka yāku yerun nǎo bǎkaǎ u ka sikerena.

¹⁹ Ma ba maa nūn ketε yen gum wē ka yāa ten siru ka maa ten gum mε mu ten bǎsǎ yānu tēke ka sere maa ten gabu swii ka maa ten buro ge ga woru wukiri.

²⁰ Ma u yaa yen gum sǎndi yen guro guro wǎllǎ. Yen biru u gum mε dōo doke yāku yeru wǎllǎ.

²¹ Ma Aroni u yaa yen guro guro ni sua ka yen nām geu ge, u sōosi beri berika Yinni Gusunǎn wuswaaǎ nge mε Mǎwisi u gerua.

²² Sanam mε Aroni u toranun yākunū ka yāku dōo mwaararuginu ka siarabun yākunū kua u kpa, yera u nōma sua wǎllǎ u Isireliba domaru kua. Yen biru u sara yāku yerun di.

²³ Mǎwisi ka Aroni ba dua kuu ten mi. Ye ba yara, ma ba tǎmbu domaru kua. Saa yera Yinni Gusunǎ u bu win yīikon girima sōosi.

²⁴ Ma dōo yari yara win wuswaan di yi da yi yāku dōo mwaararugii te mwa ka yāku ni nu tien yaa gum mε. Ma Isireliba kpuro ba ye wa. Ma ba nuku dobun kuuki wǎri ba yiira sere temǎ.

10

Aronin bibu dōo mwaara

¹ Aronin bibu Nadabu ka Abihu ben baawure u win dōo guratia sua ba dōo gure, ma ba turare doke mi. Yen biru ba ka Yinni Gusunǎ daawa kuu bekurugirǎ. Nge mεya ba ka dōo tuko da kuu ten mi. N deema Yinni Gusunǎ u bu ye yinari.

² Yera u dera dōo u yara u bu di ma ba gu mi.

³ Ma Mǎwisi u Aroni sōowa u nεε, Yinni Gusunǎ u n̄ daa bεε sōowa u nεε, u kīwa be ba nūn susimǎ bu win dεeraru nasia, kpa bu nūn bεεε wē tǎmbu kpuron wuswaaǎ?

Ma Aroni u win nǎo mari.

⁴ Ma Mǎwisi u Misaeli ka Elisafani Usielin bibu soka. Usieli wi, u sǎawa Aronin tondon wǎnǎn bii. Mǎwisi u bu sōowa u nεε, i na i bεen wǎnǎbun gonu sua kuu ten min di i ka nu da sansanin biruǎ.

⁵ Ma ba na ba goo ni sua ka nin takoba sannu ba ka da sansanin biruǎ nge mε Mǎwisi u gerua.

⁶ Ma Mǎwisi u Aroni ka win bibu yiru be ba tie Eleasaa ka Itamaa sōowa u nεε, i ku bεen winu deri diinu, i ku maa bεen yānu gēeku nuku sankiranun sō kpa Gusunǎ u ku raa bεε go kpa u ka Isireliba mǎru ko. Adama i de bεen mero bišibu Isireliba bu swī be dōo u din sō.

⁷ Bεen tii i ku doona kuu ten kǎnnǎn di kpa i ku ra ka gbin sō. Domi gum mε ba bεε tǎre mi, mu bεε kuawa mi Yinni Gusunǎn yāku kowobu.

Ma Aroni ka win bii be, ba kua ye Mǎwisi u gerua.

Gusunǎ u yāku kowobu

yinari bu tam nǎ

⁸ Yinni Gusunǎ u Aroni sōowa u nεε,

⁹⁻¹¹ a n̄ kaa tam bǎbǎm gam nǎ wunε ka wunen bibu i n̄ dǎo nen kuu bekurugirǎ, kpa i ku ra ka gbin sō. Kpa i ka kpī i wunana ye ya sǎa sǎarugia ka ye ya n̄ sǎa sǎarugia. Mεya i ko i maa kpī i wunana ye ya dεere ka ye ya n̄ dεere. Mεya i ko i maa kpī i Isireliba Gusunǎn woodaba kpuro sōosi ye u Mǎwisi wē. Yeni ya ko n̄ sǎawa wooda sere ka bεen bibun bweserǎ.

Wooda ye ba yi

yāku dīanun sō

¹² Mōwisi u Aroni ka win bibu yiru be ba nùn tie, Eleasaa ka Itamaa sōwa u nεε, i som mε suo mε ba ka yāku kua mu tiara. Kpa i ka mu pēε ko ye i kun seeyatia doke. Kpa i ye di yāku yerun bōkuo. Domi nu kuawa mi dīa dεeranu.

¹³ I ko ye diwa yam dεeram sōo. Yera ya ko n sāa wunε ka wunen bibugia nge mε Yinni Gusunō u man sōwa.

¹⁴ Meya wunε ka wunen bii tōn durōbu ka tōn kurōbu i ko i yaa nōmu ge ba kpara mi di ka guro guro te ba sōsi beri berika Yinni Gusunōn wuswaa. Yera ya ko n sāa wunε ka wunen bibugia Isireliba bā n siarabun yākuru kua.

¹⁵ Isireliba ba ko n da ka yen nōmu ge ka guro guro te nεwa ka sere maa yaa gum mε ba ra dōo doke yāku yerun wōllu mi. Bā n ye kpuro sōsi beri berika ba kpa, ya koo kowa wunε ka wunen bibugia. Ya ko n sāawa wooda sere ka baadomma nge mε Yinni Gusunō u gerua.

¹⁶ Yera Mōwisi u torarun yāku boo ge bikia. Adama u deema ba gu dōo meni. Yera u ka Aronin bibu yiru Eleasaa ka Itamaa mōru bara u nεε,

¹⁷ mban sōna i n boo gen yaa temε Yinni Gusunōn kuru mini. Domi ga sāawa dīa dεeranu. Yinni Gusunō u bεε gu wēwa i ka Isireliba kpuron toranun yākuru ko.

¹⁸ Adama i n ka gen yem duumε Yinni Gusunōn kuu ten sōwō. N deema i ko i raa gen yaa temwa kuu ten mi nge mε Yinni Gusunō u man sōwa.

¹⁹ Aroni u Mōwisi sōwa u nεε, a yē ye n man deema sanam mε Isireliba ba Yinni Gusunō yākuru kua ben toranun sō ka maa yāku dōo mwaararugiru. Yen dāma te, nā n torarun suurun yāku ten yaa di, ya koo Gusunō dore? Aawo! Ya n Gusunō doremō.

²⁰ Ma Aronin wisi bi, bu Mōwisi dore.

YE YA DĒERE KA YE YA N DĒERE**11***Yaa ye ya sāa seseru*

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi ka Aroni sōwa u nεε,

² bu Isireliba sōwō bu nεε, yεε yi ba koo kpī bu di wee.

³ Ba koo kpī bu yaa di ye ya naa kaburosu mō ma ya ra tuka ko.

⁴ Adama ba n yεε dimō yi yi ra tuka ko tōna ma yi n naa kaburosu mō. Nge meya ba n yooyoo temmō yēn sō ga n naa kaburosu mō baa mε ga ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁵ Ba n koo yaa ye ba mō damaa* tem baa mε ya ra tuka ko yēn sō ya n naa kaburosu mō.

⁶ Meya ba n koo maa wukun yaa tem domi ga n naa kaburosu mō baa mε ga ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁷ Meya ba n koo maa kuruso di. Ga naa kaburosu mō adama ga ku ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁸ Bu ku yεε yi di, bu ku maa yin gonu baba. Ba koo yi garisiwa disigii.

⁹ Yεε yi yi maa wāa daanō ka nim wōkuo, yi yi wāa nim sōo gesi kpuro yi ba koo di wee. Yiya yi yi kēeritii mō ka kokosu sannu.

¹⁰ Adama yi yi kun kēeritii mō ka kokosu sannu, ba koo yi garisiwa disigii.

¹¹ Ba n koo yi di. Meya bu ku maa yin gonu baba.

¹² Yεε yi yi gesi wāa nim wōkuo sōo, ka daanō, ma yi n kēeritii ka koko si mō, ba koo yi garisiwa disigii.

¹³ Gunōsu sōo, si ba koo garisi disigisu wee, siya gunō bakeru ka sere maa si su ra swēε di ka si su ra yaa di

* **11:5 damaa** - Damaa ye, ya ka saataburu weene.

- 14 ka yaberekunu ka sere si su ka nu weene
 15 ka gbanamgbaanu ka maa si su ka nu weene
 16 ka taataanu ka booro ka sere si su ka su weene ka kasa ka si su ka ye weene,
 17 ka booro bweseru garu ka nim kpakpaye, ka booro dāa kōru
 18 ka guno gbamgbayaku ka guno si su ra swēe din bweseru
 19 ka swāa wīaku ka si su ka ye weene ka kō.
 20 I ku maa kōkōmii ni nu kasa ka naasu mō di.
 21 Adama ni sō, i ko i kpī i di ni nu ra yōku tem sō
 22 nge twea ka gbō ka ni nu ka ye weene.
 23 Adama ni nu tie nu kasa ka naasu mō mi, i ku nu di.

Ye ya ra tōnu ko disigii

24 Yee gee wāa yin goru tōnu ù n baba u koo ko disigii. U ko n disi mōwa sere ka tō ten yoka.

25 Wi u yin goru sōwa, u koo win yānu teawa. Kpa u n wāa disi sō sere ka yoka.

26-28 Yee yi i ko i garisi disigii yi wee. Yiya yi yi n naa kaburosu mō ka yi yi ku ra tuka ko ka sere yi yi naasu nne mō yi sīmō ka naa sēnu. Wi u yin gaa baba u disi duurawa mi sere ka tō ten yoka. Wi u maa yin goru sōwa u koo win yānu teawa kpa u n disi mō sere ka tō ten yoka.

29 Yee yi yi kabirimō sō wee yi i ko i garisi disigii. Yiya guno yantaru ka guno kiikiiru ka dēba ka ye ya ka ye weene kpuro

30 ka duurubeku ka sureru ka korombōru ka sokoro ka suno naki.

31 Yi kpurowa i ko i garisi disigii yee yi yi kabirimō sō. Wi u yin gaan goru baba u ko n disi mōwa sere ka tō ten yoka.

32 Yin gaan goru tō n wōri dendi yānu sō ni ba kua ka dāa n kun mē ka bekuru n kun mē ka gōna n kun mē ka saaki, dendi yāa ni, nu disi duurawa mi. Ba koo nu dokewa nim sō sere ka tō ten yoka. Yen biru nu sere dēra.

33 Yen gaa yā n wekeru garu wōri te ba kua ka sōndu, ye ya wāa mi sō kpuro ya disi duurawa mi. Ba koo weke te kōrawa. Bā n nim doke weke te sō, ma nim mē, mu tāra dīanu sō n kun mē nōrura gaa sō, ba koo ye kpuro garisiwa disi.

34 Bā n nim doke weke te sō, ma nim mē, mu dāare dīanu sō n kun mē nōrura gaa sō, ba koo ye kpuro garisiwa disi baa n n weke tere sōn na ya wāa.

35 Mi yaa yen goru ta wōri kpuro gesi, doo koo yerō n kun mē pēe wō yerō, ba koo ye kpuro kōsukuwa. Domi ye kpuro ya disi duurawa mi.

36 Yaa goo te, tō n wōri dōkō sō n kun mē daarō, i n ko i nim mē garisi disi. Adama wi u tu baba u disi duurawa.

37 Tō n wōri dīa bwese te ba koo duure sō, dīa bwese te, ta n disi duure.

38 Adama bā n daa dīa bwese te wasan na bu ka di, ta disi duurawa mi.

39 Yaa ye ba ra di yā n ka tii gu, wi u yen goru baba, yēro u disi duurawa mi sere n ka ko tō ten yoka.

40 Wi u yen yaa tema n kun mē u yen goru sōwa, u koo win yānu teawa kpa u n disi mō sere ka tō ten yoka.

41 I ku yee yi yi kabirimōn yaa tem

42 ka yi yi ra ka nukuru sī ka yi yi kabirimō ka naasu nne n kun mē yi yi naa dabinu mō. I ko ye kpuro deriwa mam mam.

43 I ku de yee yin bweseru yi bēe ko disigibu.

44 Domi nē Gusunō na sāawa bēen Yinni. I ko i tii dēerasia kpa i n dēere. Domi na sāawa Dēero. Yen sōna i n ko i tii disi doke ka yee yi yi kabirimō.

45 Nēna na bēe yarama Egibitin di na n ka sāa bēen Yinni. Yen sō, i de i n dēere. Domi na dēere.

⁴⁶ Wooda yeni kpurowa na yi yεε kpuron sō ka gunōsu ka yεε yi yi wāa nimō ka sere yi yi kabirimō.

⁴⁷ Yera ya koo de i n da yaa wunanε ye ba koo ka yākuru ko ka ye ba n ka yākuru mō. Meya maa ya koo bεε sōsi yaa ye i ko i di ka ye i n dimō.

12

Tān kurō ù n maran wororu

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi wooda wē u nεε,

² a Isireliba sōwō a nεε, tən kurō ù n gura sua ma u bii tən durō mara, u ko n disi mōwa sō nōba yiru nge sanam mε u yasa mō.

³ Sō nōba itase, kpa bu win bii wi bango kua.

⁴ Adama kurō wi, u ko n wāawa disi sō sō tēna ka ita kpam u sere dεera yem mε u yarin sō marubun saa. U ku raa sāa yānu ganu baba, u ku raa maa da Gusunōn kuu bekurugirō sere tōo te, tu ka turi.

⁵ N n maa tən kurōn na u mara, u ko n wāawa disi sō alusuma yiru. Ya ko n sāawa nge sanam mε u yasa mō. Yen biru u koo kowa sō wata ka nōba tia u sere dεera win yem mε mu yarin sō marubun saa.

⁶ Tən kurō wi u mara, win dεerasiabun saa yà n tura, u koo ka yāaru wōo tiagiru nawa u ka yāku dōo mwaararugiru ko. Kpa u totobereru n kun mε kparuko sua u ka win torarun yākuru ko.

⁷ Yāku kowowa u koo ka ye yākuru ko. Kpa u nùn win torarun suuru kana. Saa ye sōra u koo dεera win yem mε mu yarin sō.

Wooda yeniwa nε, Yinni Gusunō na wēmō tən kurō wi u bii maran sō.

⁸ U kun yāaru wa, u koo totoberenu yiru n kun mε kparukonu yiru kasu. Nin teuwa u koo ka yāku dōo mwaararugiru ko kpa u maa ka teu geni torarun yākuru ko. Yāku kowowa u koo nùn yāku te kua. Saa ye sōra u koo dεera.

13

Gōnan bararun wooda

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi ka Aroni sōwō u nεε,

² goo ù n mōsiru mō wasi sō, n kun mε debu, n kun mε bau kpiku ge ga ka bara disigiru weenε, ba koo ka yēro dawa yāku kowo Aronin mi n kun mε win bibun turon mi.

³ Yāku kowo wiya u koo bara te mεeri. U n deema bau ge, ga san kpikisu mō, ma ga wōru mō, saa ye sōra u koo gere ma yēro u bara disigiru barō.

⁴ U n maa bau kpiku gagu mō ma ga n wōru mō, ma gen sansu kun buriri, yāku kowo u koo ka yēro dawa diru garu sō u kenusi sō nōba yiru.

⁵ Sō nōba yiruse, yāku kowo ù n wa bau ge, ga n yabi, u koo maa nùn kenusiwa sō nōba yiru.

⁶ Sō nōba yiruse te, yāku kowo u koo maa nùn yarawa u mεeri. U n deema ga n yabi baama, u koo yēro sōwa ma u dεere, ya sāawa debu, kpa u win yānu tea u dεera.

⁷ Amen biru, debu ye, yà n yabi gōna ye sō, yēro u koo maa wurawa yāku kowo u nùn mεeri.

⁸ Yāku kowo wi, ù n nùn mεera ma u deema ya yabi win gōna sō, u koo yēro sōwa ma u n dεere, u bara disigiru mōwa.

⁹ Goo ù n bara disigiru barō, ba koo ka nùn dawa yāku kowon mi.

¹⁰ Yāku kowo wiya u koo nùn mεeri. U n bau kpiku wa mi, ma bau gen sansu buriri, ma gōna ye, ya boo kua,

¹¹ ya sāawa bara disigii te ta torumō yēron gōna sō. Yāku kowo u koo yēro garisiwa disigii. U n maa nùn kenusimō.

12 Adama yāku kowo ù n māsì māsìminu wa nu yabi yēron gāna kpuro sɔɔ, saa win wirun di sere ka naasɔ,

13 u koo yēro garisiwa u dɛere, domi win wasi kpuro yi burura.

14 Adama dāma te ba boo swāɔ wa win wasi sɔɔ, ba koo nùn garisiwa disigii.

15 Yāku kowon tiiwa u koo nùn mɛeri. U n deema boo swāɔ u wāa mi, u koo nùn garisiwa disigii, domi ya sāawa bara disigiru.

16 Adama win wasi yi, yi n kasa, ma yi burura kpuro, u koo maa dawa u yāku kowo wa.

17 Yen biru, yāku kowo u koo ye mɛeriwa. U n wa ya burura, saa ye sɔɔ, u koo yēro garisiwa u dɛere.

18 Goo ù n win bwisi kpaka sɔɔ

19 māsiru garu wa, ma u deema ta buriri, ñ kun mɛ ta sōri, yēro u koo dawa u tii sōsi yāku kowon mi.

20 Yāku kowo wi, u koo nùn mɛeriwa. U n deema māsì te, ta wōru mɔ, ma win wasin sansu su burura, saa ye sōra yāku kowo u koo nùn garisiwa disigii. Bara disigira ta yarimɔ saa bwisi kpaka yen min di.

21 Adama yāku kowo ù n wa ma san kpikisu sari māsì ten wāllɔ, yen biru māsì te, ta ñ wōru mɔ, ma ta buriri fiiko, u koo durɔ wi kenusiwa dirɔ sōɔ nōɔba yiru.

22 Māsì te, tà n gāna yabi, yāku kowo u koo nùn garisiwa disigii domi bara disigira ta nùn deema.

23 Adama māsì te, ta kun yabi, ta sāawa bwisi kpaka. Saa ye sɔɔ, yāku kowo u koo gere ma yēro kun disi mɔ.

24 Goo ù n dāɔ mwaara ma yen boo kpaka sɔɔ bau kpiku ga yara, ñ kun mɛ bau sōɔ, yāku kowo u koo yēro mɛeriwa.

25 Gen sansu sùn n kua kpikisu ma wōru ga sōsire gāna ye sɔɔ, saa ye sɔɔ bara disigira ta sōsira mi. Yāku kowo u koo nùn garisiwa disigii.

26 Adama yāku kowo ù n wa ma san kpikisu sari bau ge sɔɔ, ga ñ maa wōru mɔ, ma ga buriri fiiko, u koo yēro kenusiwa dirɔ sōɔ nōɔba yiru.

27 Sōɔ nōɔba yiruse te, u koo nùn mɛeri. U n wa bau ge, ga yabi win gāna sɔɔ, u koo nùn garisiwa disigii. Ta sāawa bara disigiru.

28 Adama bau ge, ga kun yabi, ma ga burura fem fem, dāɔ mwaara kpaka yera. Saa ye sɔɔ, yāku kowo u koo nùn garisiwa u dɛere.

29 Tɔn durɔ ñ kun mɛ tɔn kurɔ ù n bau gagu mɔ win wirɔ, ñ kun mɛ win tonkurorɔ,

30 yāku kowo u koo gu mɛeriwa. Gà n wōru mɔ ma gen sansu su ñ sinum mɔ, ma su swērāma nge dām buuru, yāku kowo u koo yēro garisiwa disigii. Ya sāawa wii kpaka ye ya wāa wirɔ, ñ kun mɛ tonkurorɔ.

31 Yāku kowo wi, ù n wa ya wōru mɔ, ma san wōkusu sari, u koo yēro kenusiwa dirɔ sōɔ nōɔba yiru.

32 Sōɔ nōɔba yiruse te, u koo maa yēro mɛeriwa. U n deema wii kpaka ye, ya ñ yabi ma ya sansu mɔ si su ka dām buuru weenɛ, ma su ñ wōru mɔ,

33 yēro u koo win sansu kaniwa. Adama u ñ kpaka ye kanimɔ. Yen biruwa yāku kowo u koo maa nùn kenusi dirɔ sōɔ nōɔba yiru.

34 Sōɔ nōɔba yiruse te, u koo ye mɛeriwa. Wii kpaka ye, yà kun yabi, ma ya ñ tīre ya gāna kere, yāku kowo u koo nùn garisiwa u dɛere. U koo win yānu tea. Saa ye sɔɔ, u dɛerawa mi.

35 Adama wii kpaka ye, yà n dākuru yabi, yāku kowo u koo maa nùn mɛeriwa.

36 U n wa ya yabi gāna ye sɔɔ, yāku kowo u ñ maa kasumɔ yēro ù n san dām buuru mɔ. U koo nùn garisiwa disigii.

37 Wii kpaka ye, yà kun yabi, ma yen sansu tīra, yēro u bekurawa mi. U ñ maa disi mɔ. Yāku kowowa u koo gere ma u dɛere.

³⁸ Tən durɔ̄ goo ñ kun mε tən kurɔ̄ goo ù n win gəna sɔ̄ bau kpikisu wa,
³⁹ yāku kowowa u koo nùn mεeri. U n bausu gasu wa si su ñ buriri sã sã,
 bau si, su ñ sē. U koo yēro garisiwa u dεere.

⁴⁰ Goo ù kun seri mɔ̄ wirɔ̄, wii kpararugiiwa ba koo yēro garisi. U dεere wa mi.

⁴¹ N n wuswaa gian na u ñ seri mɔ̄, yēro u sãawa wii kpararugii. Ka mε, yēro u dεere wa.

⁴² Adama wii kpara te sɔ̄, bau gagu gà n sɔ̄sira ga sōri, bara disigira ta torumɔ̄ mi.

⁴³ Yāku kowowa u koo gu mεeri. U n deema wii kpara te, ta bau kpikisu mɔ̄ su ka bara disigiru weenε, wi u su mɔ̄ mi, u bara disigiru barɔ̄wa mi. U ñ dεere.

⁴⁴ Yāku kowo u koo nùn garisiwa disigii win wii bau gen sō.

⁴⁵ Wi u bara disigiru mɔ̄ kpuro, u koo yānu dokewa ni nu gēere, u ku furo doke, kpa u win wuswaa wukiri kpa u n nɔ̄guru sue u n mɔ̄, disigii, disigii.

⁴⁶ U ko n sãawa disigii sere win bara disigii te, tu ka kpe. Yen sōna u ko n wãa yeru mɔ̄ bee tia u n ka tambu dεsire.

Disi gəmi yānu sɔ̄

⁴⁷⁻⁴⁹ Bā n disi gəmi gεε wa yi sōri ñ kun mε yi sã nge wuru biresu yānu ganu sɔ̄, ni ba kua ka yā sansu ñ kun mε kīa si ba kua ka wēε damgii ñ kun mε yaa gəna, bau ge, yāku kowo u koo gu mεeriwa.

⁵⁰ Yāku kowo wi, ù n yā ni mεera u koo nu yiwa sɔ̄ nɔ̄ba yiru.

⁵¹ Yen sɔ̄ nɔ̄ba yiruse te, u koo wure u maa yā ni mεeriwa. U n deema disi gəmi yi, yi yabi baama, ma ba ñ kpē bu yi wīa, saa ye sɔ̄, u koo nu garisiwa yāa disiginu.

⁵² Saa ye sɔ̄ra yāku kowo u koo yā ni dɔ̄ meni. Baa bā n nu kua ka wēsu ñ kun mε ka wēε damgii ñ kun mε ka yā sansun wēε ñ kun mε ka mam gəna, ka mε, ba koo ye kpuro dɔ̄ meniwa. Domi ba ñ kpē bu disi gəmi yi wīa. Dɔ̄wa u koo ye go.

⁵³ Adama yāku kowo ù n wa gəmi yi, yi ñ yabi yā ni sɔ̄,

⁵⁴ u koo de bu nu teawa kpa bu maa nu diru kenusi sɔ̄ nɔ̄ba yiru.

⁵⁵ Sɔ̄ nɔ̄ba yiruse te, u koo wure u maa nu mεeriwa. U n deema disi gəmi yi ñ kasa, yi ñ maa yabi, ba koo yā ni garisiwa disiginu kpa bu nu dɔ̄ doke. Domi disi gəmi yi, yi nu di biruɔ̄ ñ kun mε wuswaaɔ̄.

⁵⁶ Adama yāku kowo ù n deema disi gəmi yi, yi burura, u koo ye wəkawa yāa nin min di.

⁵⁷ Yen biru yi n maa wurama yāa ni sɔ̄, yi ko n sãawa disi gəmi. Ba koo yāa ni dɔ̄ meniwa.

⁵⁸ Bā n yānu ganu tea ni nu disi gəmi kpia, ma disi gəmi yi, yi wīara, ba koo wure bu maa nu teawa bu sere nu garisi nu dεere.

⁵⁹ Yeniwa ya sãa disi gəmin wooda yi yi ra kpi yānu sɔ̄ ye ba kua ka wēsu ñ kun mε ka wēε damgii ñ kun mε ka gəna. Wooda yera ya koo sɔ̄si yāa ni nu dεere ka ni nu kun dεere.

14

Wi u raa bara disigiru mən

dεerasiabu

¹ Yinni Gusunɔ̄ u Mɔ̄wisi sɔ̄wa u nεε,

² wee nge mε ba koo ka tɔ̄nu dεerasia wi u raa bara disigiru mɔ̄. Ba koo ka nùn dawa yāku kowon mi,

³ kpa yāku kowo u ka nùn yari sansanin di u nùn mεeri. U n deema u bekura,

⁴Yāku kowo u koo nùn sōwa ye ba koo ka nùn dēerasia. U koo gunāminu yiru sua ni ba ra ka yākuru ko ka sere dāa ye ba m̀ seduru ka wēe wunāmgii ka dāa kiku gagun kāasa ge ba m̀ isōpu.

⁵Yāku kowo u koo de bu gunō gen teu sakawa wekeru sōo te ba kua ka sōndu te ta nim gem m̀.

⁶Yen biru u koo gunō ge ga wasi mi, ka sedurun dāa ye, ka wēe wunāmgii yi, ka isōpun kāasa ye dokewa yem me sōo, me ba wisi nim sōo mi.

⁷U koo ye yēkawa nān nōba yiru wi ba koo dēerasian wōllō. Yen biru u koo nùn garisīwa u dēere kpa u gunō ge yōsu gu doona.

⁸Wi u koo tii dēerasia, u koo win yānu teawa kpa u win sansu kōni, kpa u wobure nim sōo. Saa ye sōora ba koo nùn garisī u dēere. Yen biru, u koo kpī u wurama sansaniō. Adama u koo kowa sōo nōba yiru tōwō u kun due win kuu bekurugirō.

⁹Sōo nōba yiruse te, u koo win sansu kōniwa ka win seri ka win toburu ka win nōni burosu. Ye ya sāa sansu kpuro gesi, u koo kōniwa. U koo maa win yānu teawa kpa u wobure u dēera.

¹⁰Sōo nōba itase, u koo yāanu yiru sua ni nu n̄ alebu m̀ ka yāa nii teeru wōo tiagiru ka som kilo nōba nne me ba burina ka gum ka sere maa gum litirin bōnu.

¹¹Yāku kowo wi u koo tōnu wi dēerasia u koo nùn tusia Yinni Gusunān wuswaaō kuu ten kōnnōwō ka maa win yāku dīanu.

¹²Yāku kowo u koo yāa nin teeru suawa kpa u ka tu yākuru ko te ba ra ka toraru sōme ka sere gum litirin bōnu ye, kpa u ye kpuro sōasi beri berika Yinni Gusunān wuswaaō.

¹³Kpa u tu saka yam dēeram mi, mi ba ra torarun yākuru ka yāku dōo mwaararugirun yaa sake. Domi torarun yāku yaa ka ye ba ra ka toranu sōmegia ya sāawa dīa dēeranu ni nu koo ko yāku kowoginu.

¹⁴Yāku kowo u koo torarun yāku yaa yen yem sua u tēni wi u dēerasiamān soo nām geuguuō ka win nām geun niki bia bakao ka sere win nōo nām geuguun niki bia bakao.

¹⁵Yāku kowo u koo maa gum litirin bōnu ye wisiwa win nām dwarun nām wōoro.

¹⁶Kpa u ka win nām geun niki bia gum me dēka u mu yēka nān nōba yiru Yinni Gusunān wuswaaō.

¹⁷Yen biru, kpa u gum me mu tie tēni wi u dēerasiamān soo nām geuguuō ka maa win nām geun niki bia bakao ka win nōo nām geuguun niki bia bakao. U koo mu tēniwa mi u raa yem me doke.

¹⁸Kpa u maa me mu tie win nōma sōo doke yēron wiru wōllō kpa u nùn dēerasiabun wororu koosi Yinni Gusunān wuswaaō.

¹⁹Kpa u nùn torarun yākuru kua. Nge mēya u koo ka nùn dēerasia. Yen biruwa u koo yāku dōo mwaararugirun yaa go.

²⁰Kpa u ye dōo doke yāku yerō ka kēnu. Nge mēya u koo ka yēro torarun yākuru kua kpa u dēera.

Bwēebwēe wi u raa

bara disigiru mōn dēerasiabu

²¹Wi u bara disigiru m̀ ma u n̄ dam m̀ u ka yāku yaa saberu wa, yāa teera u koo kasu u ka yākuru ko te ta sāa torarun sōmbugiru. Yāku kowo u koo ka tu suuru kanabun wororu ko Yinni Gusunān wuswaaō. Yen biru durō wi, u koo som kilo ita wē me ba bura ka gum ka sere maa gum litirin bōnu.

²²U koo maa ka kparukonu yiru na n̄ kun me totoberenu yiru nge me win waara ne. Ba koo gen teu go win torarun suurun sō. Kpa bu maa ka teu ge ga tie yāku dōo mwaararugiru ko.

²³ Win dɛɛrasiabun sɔɔ itasera u koo ka ye kpuro yāku kowo naawa sãa yerun kənnəwə Yinni Gusunən wuswaaɔ.

²⁴ Yāku kowo wi, u koo yāa te mwa ka gum litirin bənu ye, kpa u ye kpuro sɔɔsi beri berika Yinni Gusunən wuswaaɔ.

²⁵ Yen biru u koo yāa te saka kpa u ten yem sua u tɛɛni wi u raa bara disigiru mən soo nəm geuguuɔ ka win nəm geun niki bia bakaaɔ ka sere maa win nɔɔ nəm geuguun niki bia bakaaɔ.

²⁶ Yen biru yāku kowo wi, u koo gum mɛ wie win nəm dwarun nəm wɔɔrɔ.

²⁷ Kpa u ka win nəm geun niki bia gum mɛ dɛka u yɛka nən nɔɔba yiru Yinni Gusunən wuswaaɔ.

²⁸ U koo maa gum mɛ tɛɛni wi u raa bara disigiru mən soo nəm geuguuɔ ka nəm geun niki bia bakaaɔ ka sere win nɔɔ nəm geuguun niki bia bakaaɔ. U koo mu dokewa mi u raa gesi yem tɛɛni.

²⁹ Yen biru gum mɛ mu tie win nəmaa, u koo mu wisiwa wi u raa bara disigiru mən wirɔ u sere nùn dɛɛrasiabun wororu kua Yinni Gusunən wuswaaɔ.

³⁰ Yen biru, u koo gunɔ gen teu go, gɛn bweseru u wa.

³¹ Ba koo ka gen teu torarun suurun yākuru ko. Teu maa yāku dɔɔ mwaararugiru ka som mɛ, ka gum mɛ. Kpa yāku kowo wi, u wi u raa bara disigiru mɔ dɛɛrasiabun wororu kua Yinni Gusunən wuswaaɔ.

³² Wooda yeniwa wi u bara disigiru mɔ ma u n̄ dam mɔ u koo swīi u ka dɛɛrasiabun yākuru ko.

Disi gəmi dirun gani sɔɔ

³³ Yinni Gusunə u Məwisi ka Aroni sɔɔwa u nɛɛ,

³⁴ sanam mɛ i ko i du Kananin temɔ mɛ kon bɛɛ wɛ, nà n dera disi gəmi yi kpia diru garu sɔɔ tɛ sɔɔ i wāa,

³⁵ wi u dii te mɔ, u koo dawa u yāku kowo sɔ u nɛɛ, wee u gāanu waamɔ win dirɔ nge disi gəmi.

³⁶ Yāku kowo wi, u sere du u ka dii te mɛɛri, u koo dewa bu ten yānu kpuro yara kpa yāa nin tii nu ku raa disi duura. Yen biru u koo du kpa u disi gəmi yi mɛɛri.

³⁷ U n deema gəmi yi sãa nge wuru bekusu, n̄ kun mɛ yi sɔri, kpa yi n sãa nge wɔru gana ye sɔɔ,

³⁸ u koo yariwa kpa u dii te kɛnɛ sɔɔ nɔɔba yiru.

³⁹ Sɔɔ nɔɔba yiruse, yāku kowo u koo wura diru mi. U n deema disi gəmi yi yabi dii ten gani sɔɔ,

⁴⁰ u koo de bu dii ten kpenu wɔɔriwa n̄n mi disi gəmi yi, yi kpia bu ka nu yari wuun di bu kɔ mi n̄ kun dɛɛre.

⁴¹ U koo dewa bu dii ten sɔɔwɔ kpuro kɛra kpa bu yanim mɛ ba kɛra mi yari wuun biruɔ mi n̄ kun dɛɛre.

⁴² Yen biru kpa bu kpee kpaanu kəsire ko. Kpa bu wure bu dii te tāwa.

⁴³ Amɛn biru, disi gəmi yi, yì n maa wurama dii te sɔɔ,

⁴⁴ yāku kowo u koo maa sewa u da u tu mɛɛri. U n deema disi gəmi yi, yi maa kpia dii ten gani sɔɔ, saa ye sɔɔ, n̄ n̄ maa koorɔ bu yi wīa min di. Dii te, ta disi duurawa mi.

⁴⁵ Ba koo tu surawa kpa bu ten kpenu ka dāa ka tem gura bu ka da wuun biruɔ mi n̄ kun dɛɛre.

⁴⁶ Wi u dua diru mi sanam mɛ ba tu kɛnusi, u disi duurawa mi sere ka yokaaɔ.

⁴⁷ Wi u kpuna mi, n̄ kun mɛ u gāanu di mi, u koo win yānu teawa.

⁴⁸ Sanam mɛ ba dii te sənwa ba kpa, yāku kowo ù n̄ wura u ka tu mɛɛri, ma u deema disi gəmi yi sari, u koo dii te garisiwa ta dɛɛre. Domi disi gəmi yi, yi doona.

⁴⁹ Bu ka dii ten dɛɛrasiabun woronu ko, ba koo gunɔsu yiru kasuwa ka dāa ye ba m̀ sɛduru ka kiku ge ba m̀ isɔpu ka wɛɛ wunɔmgii.

⁵⁰ U koo gunɔ gen teu sakawa wekeru sɔɔ te ba kua ka sɔndu ta nim gem m̀.

⁵¹ Yen biru, u koo ge ga wasi sua ka sɛduru ye, ka isɔpu ye, ka wɛɛ wunɔmgii yi, kpa u ye kpuro doke gunɔ ge ba sakan yem mɛ sɔɔ, mɛ ba wisi nim sɔɔ mi, kpa u mu yɛka nɔn nɔɔba yiru dii te sɔɔ.

⁵² U koo ka gunɔ gen yem mɛ ba wisi nim sɔɔ mi, disi wɔka ka gunɔ ge ga wasi ka sɛduru ye, ka isɔpu ka wɛɛ wunɔmgii yi.

⁵³ Kpa u gunɔ ge ga wasi yɔsu gu doona yakasɔ. Saa ye sɔɔra u koo dii te dɛɛrasiabun wororu koosi kpa tu dɛɛra.

⁵⁴ Wooda yenibara ba ko n da swīi bara disigiru ka wii kpakin sɔ

⁵⁵⁻⁵⁶ ka mɔsiru ka debu ka disi gɔmi yi yi ra kpi yānu sɔɔ ka dia sɔɔ.

⁵⁷ Wooda yera ya koo sɔɔsi gāa ni nu dɛɛre ka ni nu kun dɛɛre.

15

Tɔn durɔrun disi

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni sɔɔwa u nɛɛ,

² i Isireliba sɔɔwɔ i nɛɛ, ben goo ù n kentu kpika m̀, u kuawa mi disigii.

³ Ya ra wī? Ya ku ra wī? Ka mɛ, u kuawa mi disigii.

⁴ Kpin yee tɛ sɔɔ u kpuna kpuro, ta disi duurawa mi, ka sere maa gāa ni u sinari kpuro.

⁵ Wi u maa kpin yee te baba kpuro u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka mɛ, yɛro u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

⁶ Wi u maa sina mi barɔ wi, u sina, u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka mɛ, u ko n sāawa disigii sere ka yokaa.

⁷ Wi u barɔ wi baba, u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka mɛ, u ko n sāawa disigii sere ka yokaa.

⁸ Barɔ wi, ù n goo yāatam sie, yɛro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka mɛ, u ko n sāawa disigii sere ka yokaa.

⁹ Gāa ni barɔ wi, u sɔni kpuro, nu kuawa mi disiginu.

¹⁰ Gāa ni u sakusi kpuro, wi u nu baba yɛro u kuawa mi disigii sere ka yokaa. Wi u maa nu sɔɔwa yɛro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka mɛ, u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

¹¹ Wi u dera barɔ wi, u nùn baba, ma u ñ niɛ, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka mɛ, yɛro u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

¹² Barɔ wi, ù n dendi yānu baba ni ba kua ka sɔndu ba koo nu kɔsukuwa. Nù n maa sāan na ni ba kua ka dāa, ba koo nu teawa.

¹³ Sanam mɛ kentu ye, ya wīibu yɔra, u koo kowa sɔɔ nɔɔba yiru u sere dɛɛra. U koo win yānu tea kpa u wobure ka nim. Saa ye sɔɔ, u dɛɛrawa mi.

¹⁴ Sɔɔ nɔɔba itase u koo kparukonu yiru ñ kun mɛ totoberɛnu yiru sua u ka da Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ kpa u nu yāku kowo wɛ.

¹⁵ Yāku kowo u koo nin teu gowa torarun sɔ. Kpa u ka teu geni yāku dɔɔ mwaararugiru ko kpa u nùn dɛɛrasiabun wororu koosi Yinni Gusunɔn wuswaas kpa u dɛɛra.

¹⁶ Goon sen nim mù n yari, u koo woburewa. Adama ka mɛ, u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

¹⁷ Mù n yānu ganu tāre, ñ kun mɛ gɔna ye ba ra wukiri, ba koo ye teawa ka nim. Adama ka mɛ, ya ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

¹⁸ Kurɔ ka durɔ bà n menna, be kpuro ba koo woburewa ka nim. Adama ka mɛ, ba koo bu garisiwa disigibu sere ka yokaa.

Tɔn kurɔrun disi

¹⁹ Tɔn kurɔ̀ ù n yasa m̀, ba koo ǹn garisiwa disigii s̄ɔ̀ nɔ̀ba yiru. Wi u ǹn baba kpuro u kuawa mi disigii sere ka yokaa.

²⁰ Kpin yee t̀e s̄ɔ̀ u kpuna kpuro, ta kuawa mi disigiru. Ye u maa sinari kpuro ya kuawa mi disigia.

²¹ Wi u maa kurɔ̀ win kpin yeru baba, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka m̄, u ko n s̄awa disigii sere ka yokaa.

²² Goo ù n baba ye kurɔ̀ wi, u sinari, yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka m̄, u ko n disi m̄wa sere ka yokaa.

²³ Gāa ni nu wāa win kpin yee ten w̄llɔ̀ n̄ kun m̄ ye u sinarin w̄llɔ̀, wi u yen gaa baba, u kuawa mi disigii sere ka yokaa.

²⁴ Tɔn durɔ̀ goo ù n ka ǹn m̄nna, ma win yem mu ǹn tāre, durɔ̀ wi, u kuawa mi disigii sere s̄ɔ̀ nɔ̀ba yiru. Kpin yee t̀e s̄ɔ̀ u gesi kpuna ta maa disi duurawa mi.

²⁵ Tɔn kurɔ̀ wi u yem w̄imɔ̀, win yasan saa baasi, n̄ kun m̄, mu w̄imɔ̀ mu win yasan saa kera, ba koo ǹn garisiwa disigii yem w̄i bin saa kpuro s̄ɔ̀ nge win yasan saa.

²⁶ Kpin yee t̀e s̄ɔ̀ u kpuna kpuro ka ye u sinari kpuro, ya kuawa mi disigia nge sanam m̄ u win yasa m̀.

²⁷ Wi u kpin yee te baba, n̄ kun m̄ sin yee te, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka m̄, u kuawa mi disigii sere ka yokaa.

²⁸ Sanam m̄ yem m̄, mu yōra u koo kowa s̄ɔ̀ nɔ̀ba yiru bu sere ǹn garisi wi u d̄ere.

²⁹ Yen s̄ɔ̀ nɔ̀ba itase s̄ɔ̀ra u koo kparukonu yiru n̄ kun m̄ totoberenu yiru kasu kpa u ka yāku kowo daawa Gusun̄n kuu ten k̄nn̄w̄.

³⁰ Kpa yāku kowo u nin teu sua u ka torarun suurun yākuru ko kpa u maa teu geni sua u ka yāku d̄ɔ̀ mwaararugiru ko. Yen biruwa u koo kurɔ̀ wi d̄erasiabun wororu koosi Yinni Gusun̄n wuswaa kpa u d̄era.

³¹ Yinni Gusun̄n u kram M̄wisi ka Aroni s̄ɔ̀wa u n̄e, i Isireliba s̄ɔ̀w̄ i n̄e, bu de bu ka n̄n kuu te ta wāa ben suunu s̄ɔ̀ tonda sanam m̄ ba disi m̄ kpa bu ku raa gbi.

³² Wooda yeni ya wāawa kentugibun s̄ ka win sen nim mu yari

³³ ka tɔn kurɔ̀ wi u yasa m̀ ka tɔn durɔ̀ wi u yem w̄imɔ̀ win tɔn dur̄run di ka tɔn kurɔ̀ wi yem w̄imɔ̀ win tɔn kur̄run di ka maa tɔn durɔ̀ wi u ka tɔn kurɔ̀ disigii kpuna.

16

W̄ɔ̀ ka w̄ɔ̀n yāku te ba ra ko

Isireliba kpuron toranun s̄

¹ Aronin bii be ba gu Yinni Gusun̄n kurɔ̀ ỳn s̄ ba ka turare tuka da mi, ben ḡɔ̀n biruwa Yinni Gusun̄n u M̄wisi s̄ɔ̀wa u n̄e,

² a wun̄n m̄ɔ̀ Aroni s̄ɔ̀w̄ a n̄e, u kun da du kiri kiri kuu ten dii te ta d̄ere gem gem s̄ɔ̀ mi woodan kpakorora wāa ka ten wukiritia kpa u ku raa gbin s̄. Domi kpakoro ten wukiritian w̄ll̄wa kon tii s̄ɔ̀si guru w̄i wuroru s̄ɔ̀.

³ D̄oma te u duɔ̀ mi, u koo ket̄ kin̄ kpendu kasuwa u ka win torarun yākuru ko. Kpa u maa yāa kin̄eru kasu u ka yāku d̄ɔ̀ mwaararugiru ko.

⁴ Yen biru u koo win tako doke kpa u sokoto kpiribu doke ka s̄katia. Ye kpuro ya ko n s̄awa ye ba kua ka w̄e damgii kpa u dawani b̄ke. U koo woburewa u sere yāa ni kpuro doke.

⁵ Isireliba ba koo maa boo kin̄enu yiru w̄e u ka ben toranun yākunu ko kpa bu ǹn yāa kin̄eru w̄e u ka yāku d̄ɔ̀ mwaararugiru ko.

⁶ U n koo yākuru tore, u koo gina win tii ka win yenugibun toranun yākuru kowa ka ketε kinε te.

⁷ Yen biru kpa u boo kinenu yiru ye sua u ka da Yinni Gusunən wuswaa kuu ten kənnəwə.

⁸ Kpa u nu tubu tubu koosi u ka wa ge ga sāa Yinni Gusunəguu ka ge ba koo yāsu gbaburə.

⁹ Boo ge ga sāa Yinni Gusunəguu, gera u koo ka torarun yākuru ko.

¹⁰ Ge ba koo maa yāsu gbaburə, gera ba koo ka torarun suurun wororu ko. Wasira ba koo ka gu na Yinni Gusunən wuswaa bu sere gu yāsu gu doona gbaburə.

¹¹ Aroni u koo gina gbiwa u win tiin ketε kinε te go win toranun sō ka sere maa win yenugibuginun sō.

¹² Kpa u dōo gēε gura saa yāku yerun di yi ba yibie dōo guratii sōo kpa u turare buuru saka nəm kurenu yiru kpa u ka ye kpuro du dii te ta dεere gem gem sōo.

¹³ U koo turare ye doke dōo gēε yi sōo Yinni Gusunən wuswaa kpa yen wiisu su woodan kpakoro ten wukiritia wukiri kpa u ku raa ka gbin sō.

¹⁴ Yen biru kpa u ketε yen yem sua u dεka ka win niki bia kpa u mu yēka kpakoro ten wukiritia sōo sōo yari yeru gia. Kpa u maa ko mε kpakoro ten wuswaa nən nəba yiru.

¹⁵ Yen biruwa u koo maa boo ge ga sāa Yinni Gusunəguu mi go Isireliba kpuron toranun sō kpa u gen yem sua u ka da dii te ta dεere gem gem sōo kpa u mu yēka woodan kpakoro ten wukiritia wəllə ka maa ten wuswaa nge mε u kua ka ketε yen yem.

¹⁶ Kpa u dii te ta dεere gem gem dεerasiabun wororu koosi u ka ten disi wəka yi ta duura Isireliban toranu ka ben mēm nəabu sarirun sō. Nge mεya u koo ko u ka dii dεera ten disi wəka, domi ta wāa disigibun suunu sōo.

¹⁷ Goo kun ko n wāa dii ten sōowə sanam mε Aroni u koo du mi, u ka toranun yākuru ko sere u da u ka yarima. U koo win tii ka win yenugibun toranun yākuru ko. Yen biru kpa u maa Isireliba kpuroguru ko.

¹⁸ U n yariə, u koo dawa yāku yerə kpa u tu dεerasiabun wororu koosi. Yen biru kpa u ketε ye, ka boo gen yem sua u tēni yāku yerun kāanu nne yen baayere sōo.

¹⁹ U koo yem mε dekawa ka win niki bia u yēka nən nəba yiru yāku yee ten wəllə. Nge mεya u koo ka tu dεerasia Isireliban toranun di kpa u tu yi nənem Yinni Gusunən sō.

²⁰ Sanam mε u dii te ta dεere gem gem dεerasia u kpa, ka dii dεera te, ka yāku yeru, u koo de bu ka boo ge ga wasi mi nawa.

²¹ Aroni u koo win nəma kpuro səndiwa boo gen wiru wəllə kpa u Isireliban toranu kpuro tuuba ko ka mēm nəabu sari te ba kua kpuro. Kpa u boo ge tora ni kpuro səbi kpa u de goo u gu gira u ka da gbaburə.

²² Nge mεya boo ge, ga koo ka Isireliba kpuron toranu səbe gu ka doona gbaburə mi goo kun wāa.

²³ Yen biru u koo wura kuu ten mi, kpa u win sāa yāa ni u doke potiri u nu yi mi.

²⁴ Kpa u wobure yam dεeramə kpa u win tiin yānu doke. Yen biru kpa u yari u na u yāku dōo mwaararuguru ko win tiin sō ka sere maa Isireliban sō. Yen biru kpa u torarun yākuru ko win tiin sō ka sere Isireliban sō. Kpa u suuru kanabun woronu ko win tii ka Isireliban sō.

²⁵ Yen biru kpa u yaa yen gum dōo doke yāku yerə ye ba ka torarun yākuru kua mi.

²⁶ Wi u boo ge gira u ka da gbaburə u koo win yānu teawa kpa u wobure u sere du sansaniə.

²⁷ Keɛ ye, ka boo gen yem me ba ka da dii te ta deere gem gem sɔɔ toranun sɔ, ba koo yen yaa ka yen gani ka yen bisu yarawa ben sansanin di bu dɔɔ doke.

²⁸ Wi u ye kpuro dɔɔ meni u koo win yānu teawa kpa u wobure u sere wurama sansaniɔ.

²⁹ Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ. Suru nɔɔba yirusen sɔɔ wɔkuruse, i nɔɔ bɔkuo kpa i been sɔma deri sere ka sɔbɔ be ba wāa been suunu sɔɔ.

³⁰ Domi tɔɔ te sɔɔra ba koo beɛ torarun yākuru kua bu ka beɛ deerasia. Nge meya i ko i ka deera been durum kpuron di Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

³¹ Tɔɔ te, ta koo kowa tɔɔ wɛrarugiru kpa i n da nɔɔ bɔke. Kpa ya n sāa wooda sere ka baadommaɔ.

³² Amen biru yāku kowo wi ba gum tāre ba gɔsa u ka ko yāku kowo tɔnwero win baaban kɔsire, wiya u koo sāa yāa ni doke ni ba kua ka wɛɛ damgii.

³³ Wiya u ko n da yākuru ko u ka dii te ta deere gem gem deerasia ka sere dii deera te, ka yāku yee te, ka yāku kowobu ka sere maa Isireliba kpuro.

³⁴ Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ. Wɔɔ tia sɔɔ, ba ko n da yākuru kowa Isireliba kpuron toranun sɔ nɔn teeru.

Ma Aroni u kua kpuro ye Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

NGE ME ISIRELIBA BA KO N KA DEERE

17

Gusunɔ u yina bu yem di

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

² a Aroni ka win bibu ka sere Isireliba kpuro sɔɔwɔ a neɛ, wooda wee ye ne, Yinni Gusunɔ na wɛɛmɔ.

³ Isireliba sɔɔ goo ù n kī u saberu garu saka sansaniɔ ñ kun me mi u wāa kpuro, u koo gina ka tu nawa nen kuu bekurugirun kɔnnɔwɔ u ka tu yākuru ko ne, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

⁴ Yɛro u kun kue me, ba koo nùn sabe ten yem bikiawa domi u yem yariwa mi. Saa ye sɔɔ, ba koo yɛro yarawa Isireliban suunu sɔɔn di.

⁵ Wooda yeni ya koo dewa Isireliba bu ka ben yaa sabenu na yāku kowon mi nen kuu ten kɔnnɔwɔ bu go ne, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Kpa bu ku raa tu go mi ba tura. Kpa ta n sāa siarabun yākuru.

⁶ Yāku kowowa u koo ten yem me yɛka yāku yerɔ kuu ten kɔnnɔwɔ. Kpa u ten gum dɔɔ doke mɛn nuburu ta koo ne, Yinni Gusunɔ dore.

⁷ Nge meya Isireliba ba ñ maa ka būnu yākuru kuamme nɛn bwāarokunu nu ka bonu weenɛ. Yeni ya ko n wāawa ben tiin sɔ ka ben bibun bibun sɔ sere ka baadommaɔ.

⁸ N n mɛn na, Isireli goo, ñ kun me sɔɔ goo wi u wāa ben suunu sɔɔ, ù n yāku dɔɔ mwaararugiru mɔ, ñ kun me yākuunu ganu,

⁹ ma u ñ ka nu ne ne, Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ u ka nin yaa go, ba koo yɛro yarawa ben suunu sɔɔn di.

¹⁰ Wee wooda ye ne, Yinni Gusunɔ na maa wɛɛmɔ. Isireli goo, ñ kun me sɔɔ goo wi u wāa ben suunu sɔɔ ù n yem di, baa ñ n mɛren na mu sāa, ne, Yinni Gusunɔwa kon yɛro wɔrima n nùn yara win tɔmbun suunu sɔɔn di.

¹¹ Domi yem sɔɔra hunde koni kpuron wāara wāa. Na dera i yem dendimɔ yāku yerɔ i ka been toranun suuru wa. Yem meya mu ra de tɔnu u win torarun suuru wa.

¹² Yen sɔna na neɛ, Isireliban goo ñ kun me sɔɔ goo been suunu sɔɔ u ñ yem dimɔ.

¹³ Beɛ Isireliban goo ñ kun me sɔɔ goo wi u wāa been suunu sɔɔ, ù n yaa gaa mwa taasoru sɔɔ ñ kun me gunɔ gagu ge ba ra di, u koo yaa ye, ñ kun me gunɔ gen yem yariwa kpa u mu yanim wukiri.

¹⁴ Domi hunde koni ye ya wasi kpuro, yen wāara wāawa yen yem sɔɔ. Yen sōna na neɛ, i ku hunde koni gaan yem di. Domi yem sɔɔra wāara wāa. Wi u maa yina u mu di, ba koo yēro wunawa wigibun suunu sɔɔn di.

¹⁵ Bɛɛ Isireliban goo, n̄ kun mɛ sɔɔ goo wi u wāa bɛɛn suunu sɔɔ, ù n yaa goru di n̄ kun mɛ yaa ye gbeeku yaa ya go, yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka mɛ, u kō n sāawa disigii sere ka t̄ɔ ten yokaa u sere dɛɛra.

¹⁶ U kun win yāa ni teye, ma u n̄ wobura, u koo win torarun are mwa.

18

K̄ɔ menna bi bu n̄ bɛɛɛ m̄

¹ Yinni Gusunɔ u M̄wisi s̄ɔwa u neɛ,

² a Isireliba s̄ɔwɔ a neɛ, n̄na na Gusunɔ bɛɛn Yinni.

³ I ku ra ko ye ba ra ko Egibitiɔ mi i raa sina. I ku maa ko ye Kananiba m̄ mi na ka bɛɛ d̄ɔ. I ku ben komanu sw̄i.

⁴ Adama i n̄n woodaba ka n̄n yiirebu m̄m n̄ɔwɔ kpa i ye sw̄i. Domi n̄na na s̄a Gusunɔ bɛɛn Yinni.

⁵ N n̄ m̄n na, i n̄n gere ka n̄n woodaba m̄m n̄ɔwɔ. Wi u ye m̄m n̄ɔwa u ko n̄ wāawa yen s̄. Ne Yinni Gusunɔwa na yeni gerumɔ.

⁶ N̄na na wooda yeniba w̄ɛm̄. Na neɛ, bɛɛn goo u ku raa ka win dusi t̄n kurɔ k̄ɔ menna.

⁷ I ku bɛɛn tundo sekuru doke i ka bɛɛn m̄ro k̄ɔ menna. Domi u s̄awa bɛɛn m̄ro.

⁸ I ku ka bɛɛn m̄ron nisi goo k̄ɔ menna, domi ì n kua mɛ, i bɛɛn tundo sekuru dokewa mi.

⁹ I ku ka bɛɛn sesu tundo turosi n̄ kun mɛ m̄ro turosi k̄ɔ menna baa bà kun bɛɛ seeye ȳnu teu sɔɔ.

¹⁰ I ku ka bɛɛn nikurɔbu k̄ɔ menna baa ù n s̄an na t̄n dur̄n bii, n̄ kun mɛ t̄n kur̄n bii. Domi wi u kua mɛ, u tii sekuru dokewa mi.

¹¹ I ku ka bɛɛn tondon kurɔ goon bii k̄ɔ menna domi u s̄awa bɛɛn sesu.

¹² I ku ka bɛɛn tiɔ k̄ɔ menna, domi u s̄awa bɛɛn tondon dusi.

¹³ I ku maa ka bɛɛn m̄ron w̄nɔ n̄ kun mɛ win m̄ɔ k̄ɔ menna. Domi u s̄awa bɛɛn m̄ron dusi.

¹⁴ I ku maa bɛɛn tondon w̄nɔ n̄ kun mɛ win m̄ɔ sekuru doke i ka win kurɔ k̄ɔ menna. Domi kurɔ wi, u s̄awa nge bɛɛn tiin m̄ro.

¹⁵ I ku ka bɛɛn bigii kurɔ k̄ɔ menna, domi u s̄awa bɛɛn biin kurɔ.

¹⁶ I ku ka bɛɛn w̄nɔ n̄ kun mɛ bɛɛn m̄ɔn kurɔ k̄ɔ menna. I n̄ kua mɛ, i n̄n sekuru dokewa.

¹⁷ I ku ka t̄n kurɔ k̄ɔ menna kpa i maa ka win bii k̄ɔ menna, n̄ kun mɛ win nikurɔbu, domi ba s̄awa mi dusinu. I n̄ kua mɛ, ya s̄awa mi tora bakaru.

¹⁸ I ku bɛɛn kur̄n w̄nɔ n̄ kun mɛ win m̄ɔ sua kurɔ sanam mɛ kurɔ win tii u wāa wāaru sɔɔ. Domi ya koo nisinu ma.

¹⁹ I ku ka t̄n kurɔ menna sanam mɛ u yasa m̄, domi u s̄awa disigii.

²⁰ I ku ka bɛɛn winsim kurɔ k̄ɔ menna. I n̄ kua mɛ, i tii disi koosiwa mi.

²¹ I ku ka bɛɛn bii yākuru ko b̄u wi ba m̄ M̄l̄k̄un mi. Domi ì n kua mɛ, ne, Yinni Gusunɔn ȳsira i sank̄a mi. I n̄ ȳ ma n̄na na s̄a Gusunɔ bɛɛn Yinni.

²² I ku ka bɛɛn t̄n dur̄si k̄ɔ menna nge mɛ i ra ka t̄n kurɔ ko. Domi ya s̄awa seku bakaru.

²³ I ku ka yaa saberu k̄ɔ menna nge t̄n kurɔ. Domi ì n kua mɛ, i tii disi dokewa. Nge m̄ya maa t̄n kurɔ goo u ku raa de yaa saberu tu ka n̄n menna. Ya s̄awa seku bakaru.

²⁴ I ku de koma ninin bweseru nu bɛɛ ko disigibu. Domi niya bwese tuku nini nu ra ko ni kon gira bɛɛn suunu sɔɔn di.

²⁵ Ba tem m̄n tii disi doke, ma na mu s̄ɛyasia ma mu m̄n t̄mbu yarinasia.

²⁶ Bɛɛ Isireliba ka bɛɛ sɔbu bɛɛ be i wāa Isireliba sɔɔ, i nɛn gere ka nɛn wooda ye mɛm nɔwɔ. Kpa i bwese nin koma sekurugii ni deri.

²⁷ Be ba raa sina tem mɛ sɔɔ i sere na, ba koma ni kua ma tem mɛ, mu disi duura.

²⁸ N n mɛn na, bɛɛn tii i ku mu disi doke kpa mu ku raa maa bɛɛ yarinasia nge yellugibu.

²⁹ Domi be ba koma nin garu saara Isireliba kpuro sɔɔ, ba koo bu wunawa ben tɔmbun suunu sɔɔn di.

³⁰ Nɛna Gusunɔ bɛɛn Yinni. I de i nɛn gere ka nɛn wooda ye mɛm nɔwɔ mam mam. Kpa i ku bwese tuku nin komanu swī ni ba ra ko i sere tunuma mini. Kpa i ku ra tii disi doke.

19

Nge mɛ n weenɛ bu Gusunɔ sã

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔwɔ u nɛɛ,

² a Isireliba kpuro sɔwɔ a nɛɛ, i de i n dɛɛre, domi nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni na dɛɛre.

³ Yen sɔ, bɛɛn baawure u win tundo ka win mero bɛɛɛ wɛɛyɔ kpa u n da wɛre tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ. Nɛna Gusunɔ bɛɛn Yinni.

⁴ I ku tii bũnu wɛ, i ku ra maa bwāaroku gagu seku.

⁵ I n nɛ, Yinni Gusunɔ siarabun yākuru kuammɛ, i tu koowo nge mɛ ta koo ka man wɛre.

⁶ I ko ten yaa diwa dɔma te i ka ye yākuru kua n̄ kun mɛ sisiru. Adama ye ya tiara sɔɔ itase, i ko ye dɔɔ meniwa.

⁷ I n ye di sɔɔ itase, na n̄ yāku te mwaamɔ. Domi yaa ye, ya disi duurawa mi.

⁸ Wi u ye di u koo win torarun are wa, domi u n̄ ye garisi nɛgia. Ba koo yɛro wunawa bɛɛn suunu sɔɔn di.

⁹ I n bɛɛn dīanu gɛɛmɔ, i ku gɛ ye ya wāa gbee goorɔ. I ku maa bɛɛn gberun dīanu kunɔnu ko.

¹⁰ Mɛya i ku maa resɛm gberu sɔɔ resɛm kunɔnu ko ka maa resɛm ye ya wɔruma. I ko ye deriwa sãarobu ka sɔbun sɔ. Nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na yeni gerua.

¹¹ I ku gbɛni, i ku maa bɛɛn winsim weesu kua n̄ kun mɛ i n̄n nɔni wɔke.

¹² I ku b̄ri weesugii ko ka nɛn yĩsiru. Domi ì n kua mɛ, i nɛn yĩsiru sankawa. Nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na yeni gerua.

¹³ I ku bɛɛn winsim dam dɔre. I ku maa n̄n gāanu mwaari ka dam. I ku bɛɛn sɔm kowon kɔsiaru nɛnɛ sere yam mu ka sãra.

¹⁴ I ku soso wɔmɛ. I ku maa gāanu yi wɔkon wuswaaɔ ni nu koo n̄n sura. I de bɛɛn daa yu sɔɔsi ma i man nasie nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni.

¹⁵ I ku murafitiru ko siribu sɔɔ. I ku goon bwɛɛbwɛɛru n̄ kun mɛ win dam mɛeri i ka n̄n siri. Adama i ko i bu siriwa nge mɛ baawuren gem mu nɛ.

¹⁶ I ku gari weesugii kpara bɛɛn tɔnusin sɔ. I ku maa n̄n gari mani yi yi koo n̄n go.

¹⁷ I ku bɛɛn winsim tusi ḡrua. Adama i n̄n gerusio kpa i ku ra tii durum sɔbi win sɔ.

¹⁸ I ku bɛɛn winsim m̄ru kɔsie. I ku maa ka goo m̄ru nɛnɛ. I bɛɛn tɔnusi k̄n̄ nge bɛɛn tii. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁹ I de i nɛn wooda yeniba mɛm nɔwɔ. I ku de yɛɛ bwese bweseka yu yɔɔna. I ku dīa bwesenu yiru duure gbee teeru sɔɔ. I ku yānu doke ni ba kua ka wɛɛ bwesenu yiru.

²⁰ Goo ù n ka yoo tɔn kurɔ k̄ɔ menna wi ba durɔ k̄a, adama ba n̄ gina n̄n yakie win yorun di, yɛro u koo yen gobi kɔsiawa, adama ba n̄ bu goomɔ. Domi kurɔ wi, u gina sãa yoo.

²¹ Durɔ win torarun sɔ, u koo ka yāa kinɛru na Yinni Gusunɔn wuswaaɔ win kurun kɔnnɔwɔ u ka torarun sɔmbun yākuru ko.

²² Kpa yāku kowo u nùn torarun suurun wororu koosi nɛ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Saa ye sɔɔra u koo win torarun suuru wa.

²³ Sanam mɛ i dua Kananin temɔ i kpa, ma i dāa bwese bweseka duura, i ko yen marum garisiwa disigim, wɔɔ ita. I n̄ mu dimɔ.

²⁴ Wɔɔ nnɛsen marum mɛ ya koo ma, mu ko n sāawa nɛ Yinni Gusunɔgim, i ka man siara tɔɔ bakarun saa.

²⁵ Saa wɔɔ nɔɔbusen diya bɛɛn tii i ko i n da dāa marum mɛ sɔri i di. Nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na yeni gerua.

²⁶ I ku gāanu ganu di ka yɛm. I ku wɛɛ n̄ kun mɛ guru wiru mɛɛri i ka bikiaru ko.

²⁷ I ku bɛɛn wirun goo gookan seri kɔni bwɛɛrɛkɛ. I ku maa bɛɛn toburun beri berika kɔni.

²⁸ I ku bɛɛn wasi muriri goon gɔɔn sɔ. I ku maa bɛɛn wasi yore. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁹ I ku bɛɛn bii wɔndiaba sekuru doke i bu kurɔ tanaru kpɛɛ sāaru garun sɔ, kpa sakararu ka sekuru sariru tu ku raa yibu tem mɛ sɔɔ.

³⁰ I n da tɔɔ wɛrɔrugiru yaaye kpa i nɛn kuu bekurugiru bɛɛrɛ wɛ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³¹ I ku da be ba ra gɔribu sokun mi n̄ kun mɛ sɔrobun mi kpa i ku ra ka tii disɔ doke. Domi nɛna na sāa Gusunɔ bɛɛn Yinni.

³² I wi u seri kpiki mɔ kpuro kpunɔ kpa i durɔ tɔkɔ bɛɛrɛ wɛ. I maa nɛ, Yinni Gusunɔ nasio. Domi nɛna na sāa bɛɛn Yinni.

³³ Sɔɔ goo ù n wāa bɛɛn tem sɔɔ, i ku nùn dam dɔre.

³⁴ I ko i nùn kuawa nge kpa yɛro, kpa i nùn kīa nge bɛɛn tii. Domi bɛɛn tii i raa sɔru di Egibitiɔ. Nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na yeni gerua.

³⁵ I ku murafitiru ko siribu sɔɔ, ka gāa yīribu sɔɔ, ka kiloba sɔɔ ka sakakunu sɔɔ.

³⁶ I de bɛɛn kiloba ka bɛɛn sakakunu ye kpuro ya n sāa dee dee. Nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na ye gerua, nɛ wi na bɛɛ yara Egibitin di.

³⁷ I nɛn woodaba kpuro mɛm nɔɔwɔ kpa i ye swīi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye gerua.

20

Sāa ni Gusunɔ u yina

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, ben goo n̄ kun mɛ sɔɔ wi u wāa be sɔɔ ù n win bii sua u ka būu wi ba mɔ Mɔlɔku yākuru kua, ba koo nùn kasukuwa bu go.

³ Nɛ, Yinni Gusunɔwa kon nùn wɔri kpa n nùn wuna nɛn tɔmbun suunu sɔɔn di yɛn sɔ u ka win bii Mɔlɔku yākuru kua ma u nɛn kuru disɔ doke u nɛn yīsi dɛɛraru sankɔ.

⁴ Isireliba b̄a n yina bu durɔ win bweseru go, ma ba nùn mɛɛra u daa yen bweseru mɔ,

⁵ nɛn tiiwa kon nùn wɔri wi ka win yɛnugibu kpuro kpa n nùn yara win tɔmbun suunu sɔɔn di ka sere be ba maa Mɔlɔku ye sāmɔ.

⁶ Goo ù n bikiaru da gɔri sokobun mi n̄ kun mɛ sɔrobun mi, kon nùn wɔriwa kpa n nùn wuna win tɔmbun suunu sɔɔn di.

⁷ I de i n dɛɛre, domi nɛn tii na dɛɛre. Nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na ye gerua.

Kɔɔ mɛnna bi Gusunɔ u yina

⁸ Nɛna Yinni Gusunɔ wi u bɛɛ gɔsa i n ka dɛɛre. I ko i nɛn woodaba mɛm nɔɔwawa kpa i sī ye sɔɔ.

⁹ Goo ù n win tundo ñ kun mε win mero bōrusi, ba koo yēro gowa kpa win yem mu wōri win tii sō.

¹⁰ Goo ù n ka goon kurō kpuna, ba koo kurō wi ka durō wi gowa.

¹¹ Goo ù n ka win tondon kurō kpuna, u win tundo sekuru dokewa. Ba koo yēro gowa ka kurō wi sannu kpa ben yem mu wōri ben tii sō.

¹² Goo ù n ka win biin kurō kpuna, ba koo yēro gowa ka kurō wi sannu. Domi seku bakara ba kua mi. Ben yem mu koo wōriwa ben tii sō.

¹³ Tōn durō ù n ka win tōn durōsi kpuna nge mε ba ra ka tōn kurō mēnne, ba koo be yiru ye kpuro gowa. Domi gāa kōsuna ba kua mi. Ben yem mu koo wōriwa ben tii sō.

¹⁴ Goo ù n bii ka mero sua kurō, tora bakara mi. Ba koo be kpuro dō mēniwa. Kpa yen bweseru ya kun wāa bēen suunu sō.

¹⁵ Goo ù n maa ka yaa saberu mēna nge mε ba ra ka tōn kurō mēnne, ba koo yēro gowa ka yaa sabe ten tii.

¹⁶ Tōn kurō ù n maa ka yaa saberu mēna nge mε ba ra ka tōn durō mēnne, ba koo nūn gowa ka yaa sabe ten tii. Kpa ben yem mu wōri ben tii sō.

¹⁷ Goo ù n win sesu tundo turosi ñ kun mε mero turosi sua kurō u ka kpuna, ba tii sekuru dokewa mi. Ba koo bu wunawa ben tōmbun suunu sōn di. Durō wi, u koo win torarun are sōbewa. Domi u ka win sesu kpuna.

¹⁸ Goo ù n ka tōn kurō mēna wi u yasa mō, ma yen yem mε mu yara u mu wa, ba koo be yiru ye yarawa Isireliban suunu sōn di.

¹⁹ I ku ka bēen mēron wōnō ñ kun mε win mō ñ kun mε bēen tiō kō mēna. Domi i sāawa dusinu. Wi u kua mε, u koo yen are wa.

²⁰ Goo ù n ka win tondon wōnō ñ kun mε tondon mōn kurō kpuna, u bu sekuru dokewa. Kurō wi, ka durō wi, ba koo ben toranun are wa. Ba ñ bii marumō sere bu ka gbi.

²¹ Goo ù n win wōnō ñ kun mε win mōn kurō sua, u torawa mi. U win wōnō ñ kun mε win mō wi sekuru dokewa mi. Kurō wi, ka durō wi, ba ñ bibu marumō.

²² I de i nen woodaba ka nen yiirebu mēm nōwa kpa i ka ye sōmburu ko, kpa tem mi na ka bēe dō mu ku raa bēe yarinasia.

²³ I ku bwese nin komanu swī ni na kon bēe gira. Domi koma niya ba kua na ka bu yina.

²⁴ Na bēe sōwa na nēe,
bēeya i ko i n ben tem mε mō.

Nēna kon bēe mu wē.

Tem mε, mu tim ka bom yiba.

Nēna Gusunō bēen Yinni nε wi na bēe wuna saa bwese ni nu tien di.

²⁵ Yen sōna i ko i wunana yaa ye i ko i di ka ye i kun dimō ka sere maa gunō si i ko i di ka si i ñ dimō kpa i ku ra bēen tōmbu disi doke yēe yi, ka gunō sin sō ye na gesi nēe, i ku di mi.

²⁶ I de i n dēere i n wāa nen sō, domi na dēere. Nε, Yinni Gusunōwa na bēe wuna nenem bwese ni nu tien suunu sōn di i n ka sāa nēgibu.

²⁷ Goo ù n wāa bēen suunu sō, tōn kurō ñ kun mε tōn durō ma u ra gōribu soku ñ kun mε u ra sōroru ko, ba koo yēro kpenu kasukuwa kpa win yem mu wōri win tii sō.

21

Yāku kowobun woodaba

1. Wooda ye ya ka

yāku kowon tii yā

¹ Yinni Gusunə u Məwisi sɔɔwa u nɛɛ, a Aroni ka win bibu sɔɔwə a nɛɛ, yāku kowo u ku raa tii disi doke u wigii goon goru baba

² ma n kun mə win mero ka win tundon goru ka win tiin biigiru ka win wəno ka win mɔɔgiru

³ ka sere win sesu wi u kun durə yɛgiru wi ba n̄ gina sue.

⁴ Isireliban suunu sɔɔ, yāku kowo wi, u sāawa ben guro guro. Yen sɔ, u n̄ koo tii disi doke ka ben goon goru.

⁵ Goo ù n gu, yāku kowobu bu ku raa ben wii suunun seri kəni, bu ku raa maa ben tɔburun beri berika kəni.

⁶ Mɛya bu ku raa maa tii muriri wasi sɔɔ. Ba ko n wāawa nɛ Gusunə ben Yinnin sɔ. Ba n̄ nɛn yīsiru sankumə. Domi beya ba ko n da man yāku kuo ni nu sāa nɛn dīanu. Yen sɔ, ba ko n dɛɛrewa.

⁷ Ba n̄ koo kurə tanə n̄ kun mɛ wi ba gaba ba ka kpuna sua kurə. Ba n̄ maa kurə wi u win durə yina suamə. Domi ba ko n dɛɛrewa ba n wāa nɛ, Yinni Gusunən sɔ.

⁸ Isireli baawurewa u koo yāku kowo garisi tən dɛɛro. Domi wiya u ra ka bɛɛn yāku kuo nɛ, nɛ, Yinni Gusunən mi. Yen sɔ, ba ko n dɛɛrewa, domi nɛ, Yinni Gusunə na dɛɛre. Nɛna na bɛɛ gɔsa i n ka maa dɛɛre.

⁹ Yāku kowo goon bii wəndia ù n tii sekuru dokemə u kurə tanaru dimə, win tundowa u sekuru dokemə. Ba koo bii wəndia wi dɔɔ mɛniwa.

¹⁰ Yāku kowo wi ba gum tāre wirə u kua yāku kowo tənwerə, ma ba n̄n sāa yānu dokea, u ku maa win seri sanku goon gɔɔn sɔ. Mɛya u ku maa win yānu gɛɛku.

¹¹ U ku raa goru garu susi u tii disi doke, baa n̄ n win tundo n̄ kun mɛ win mɛron gorun na.

¹² U n̄ maa yariə nɛn kurun di goon gorun sɔ, u ku ka kuu te disi doken sɔ. Domi ba n̄n gum tāre u n ka sāa nɛnɛm. Nɛ, Yinni Gusunəwa na ye gerua.

¹³ Wəndia wi u kun durə yɛwa yāku kowo tənwerə u koo sua kurə.

¹⁴ U n̄ koo gəmini goo sua kurə n̄ kun mɛ kurə wi ba yina n̄ kun mɛ kurə wi ba gaba ba ka kpuna n̄ kun mɛ kurə tanə. Adama wəndia wi u kun durə yɛwa u koo sua win dʊsibu sɔɔ.

¹⁵ Kpa u ku raa bwese tukuru doke win bweseru sɔɔ. Nɛ Yinni Gusunəwa na n̄n gɔsa u n ka dɛɛre.

2. Wi u kun kpɛ

u ko yāku kowo

¹⁶ Yinni Gusunə u maa Məwisi sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁷ a Aroni ka win bibu sɔɔwə a nɛɛ, baa ka win bibun bweserə goo ù n alebu gaa mə win wasi sɔɔ, yɛro kun kpɛ u da nɛn kuu te sɔɔ u nɛ, Yinni Gusunə dīanu ganu yāku kua.

¹⁸ Alebugii goo kun kpɛ u nɛn səmbu te ko, aa wɔkowa? Aa kōri barəwa? N kun mɛ yɛron wuswaa ya kəsikirewa?

¹⁹ N kun mɛ yɛron naasu n̄ kun mɛ win gāsera bɔɔrewa?

²⁰ N kun mɛ yɛro u kundu kpiawa? N kun mɛ u sāawa tən kəmiakubu? N kun mɛ yɛron nəni kpiawa? N kun mɛ yɛro taataaru n̄ kun mɛ debu məwa? N kun mɛ win tīa bii kəsikira?

²¹ Wi u alebu gaa mə wasi sɔɔ gesi Aronin bweseru sɔɔ, u n̄ kpɛ u nɛ, Yinni Gusunə yāku kua. U n̄ maa kpɛ u ka dīanu ganu na u ka yāku kuo ko nɛn kuu te sɔɔ.

²² Adama u koo kpɛ u nɛ, Yinni Gusunən dīa dɛɛranu di.

²³ Win alebun sōna u n̄ kpɛ u susi yāku yerə ka kuu ten beku kare ten mi. Kpa u ku raa nɛn kuu te disi doke. Nɛ, Yinni Gusunəwa na ra yāku kowobu gəsi ba n ka dɛɛre.

²⁴Ma Mōwisi u Aroni ka win bibu ka Isireliba kpuro gari yi sōwa.

22

3. Be ba koo yāku dīanu di

¹Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nεε,

²a Aroni ka win bibu sōwō a nεε, ba n tii se dīa ni Isireliba ba ka man naawammε sō, kpa bu ku raa nen yīsi dεera te sanku. Nεna na sāa Yinni Gusunō.

³Ben bweseru sō, goo ù n nu susi, ma u disi gεε mō, ba koo yēro yarawa nen sōmburun di.

⁴Aronin bweseru sō, goo ù n bara disigiru mō, n̄ kun mε ù n kentu kpika mō, u n̄ yāku dīa ni dimō sere ù n dεera,

⁵ka sere wi u goru baba n̄ kun mε win sen nim mu wīa n̄ kun mε wi u yaa gaa baba ye ya disi mō n̄ kun mε wi u goo baba wi u disi mō.

⁶Wi u yen gaa baba gesi, u disi duurawa mi sere ka yokaō. U n̄ kpē u yāku dīa ni di ma n̄ kun mō u wobura mam mam.

⁷U n̄ wobura, yokan di u dεera, u koo kpī u nen dīa ni di. Domi niya nu sāa win dīanu.

⁸Meya yāku kowo goo kun yaa goru temmō n̄ kun mε yaa ye gbeeku yaa gaa ya go u ku raa ka tii disi doken sō. Nε, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

⁹Ba koo nen woodaba mem nōwawa domi bā n̄ nen dīanu disi doke, ba koo ben torarun are sōbe kpa bu gbi. Nε, Yinni Gusunōwa na bu gōsa ba n̄ ka dεere.

¹⁰Tōn diro kun yāku dīa ni dimō baa yāku kowon sōm kowo n̄ kun mε win sō. Yēro kun yāku dīa ni dimō.

¹¹Adama yoo wi yāku kowo u dwa ka wi ba mara win yenuō, ba koo kpī bu dīa ni di.

¹²Yāku kowon bii tōn kurō ù n tōn diro sua durō, ù ku raa yāku dīa ni di.

¹³Adama bii wi, ù n sāa gōmini n̄ kun mε win durō u n̄n̄ yina, ma u n̄ ka durō wi mara, ma u gōsira win tundon yenuō u sō nge sanam mε u n̄ durō sue, u koo kpī u dīa ni di. Ma n̄ kun mε, tōn diro u ku dīa ni di.

¹⁴Tōn tuko goo ù n nu di u n̄ ka baaru, u koo nin kōsire yāku kowo wēwa. Yen biru kpa u n̄n̄ nin bōnu nōbun tia sosia.

¹⁵Yāku kowobu bu ku raa dīa ni disi doke n̄ Isireliba ba ka yākuru kua Yinni Gusunōn wuswaaō.

¹⁶Bā n̄ nu di sanam mε n̄ n̄ weene bu nu di, ba Isireliba toranu sōbimōwa. Nεna Yinni Gusunō, nε wi na ra yākonu dεerasie.

Sabe te ba koo ka yākuru ko

¹⁷Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nεε,

¹⁸a Aroni ka win bibu ka Isireliba kpuro sōwō a nεε, goo be sō n̄ kun mε sō goo wi u wāa ben suunu sō, ù n kī u yāku dōō mwaararugiru ko ka kīru, n̄ kun mε u ka nōō mwεeru garu yibia,

¹⁹nε, Yinni Gusunō n̄ sere tu mwa, yaa sabe dōō ge ga n̄ alebu mō gera u koo ka na, naa, n̄ kun mε yāaru, n̄ kun mε boo, ya n̄ gesi sāa dwa.

²⁰U n̄ koo ka yaa saberu na te ta alebu gaa mō. Domi ù n̄ ka tu yākuru kua, na n̄ mwaamō.

²¹Goo ù n̄ siarabun yākuru mō ka kīru n̄ kun mε u ka nōō mwεeru garu yibia, u koo tu kowa ka sabe te ta n̄ alebu gaa mō n̄ sere win yāku te mwa.

²²N n̄ men na, bu ku ka sabe wōko na, n̄ kun mε te ta kōri bōore, n̄ kun mε te ba so ba kōsiki, n̄ kun mε te ta boo boosu n̄ kun mε taataaru mō gōnaō. Bu ku ka yen gaa yāku dōō mwaararugiru ko.

²³Ba koo kpī bu ka yaa sabe tēn wasin bee tia kpāaru bo kērun yākuru ko. Adama bu ku ka tu nōō mwεerugiru ko.

²⁴ Bu ku raa ka yaa sabe tèn tīara k̄ara ñ kun m̄e ba wīa n̄e, Yinni Gusun̄o yākuru kua. Bu ku maa yen bweseru yaa saberu garu kua bà n dua ben tem̄o.

²⁵ Bu ku ka n̄e, Yinni Gusun̄o sabe ten bweseru yākuru kua te ba wa s̄obun mi. Domi sabe tèn wasi ba m̄eera kua, ta s̄āawa nge sabe te ta alebu m̄o. N̄e, Yinni Gusun̄o, na ñ yāku ten bweseru mwaam̄o.

²⁶ Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄ōwa u n̄e,

²⁷ bà n ket̄e buu mara ñ kun m̄e yāaru ñ kun m̄e boo, ga koo kowa s̄ō n̄ōba yiru ka gen m̄ero. Adama saa s̄ō n̄ōba itasen di, ba koo kp̄i bu ka gu yāku d̄ō mwaararugiru ko.

²⁸ Bu ku raa yaa saberu garu go ka ten buu s̄ō teeru.

²⁹ Bà n n̄e, Yinni Gusun̄o siarabun yākuru kuamm̄e, bu tu koowo nge m̄e kon ka tu mwa.

³⁰ Yen d̄ama tera ba koo ten yaa di. Ba ñ yen gaa tiam̄o sere sisiru.

³¹ Ba koo nen wooda ye m̄em n̄ōwawa kpa bu ye swīi.

³² Bu ku raa nen yīsiru sanku kpa bu wa bu man b̄eere w̄e ben suunu s̄ō. N̄ena na Yinni Gusun̄o wi u b̄e ḡosa i n̄ ka d̄eere.

³³ N̄ena na b̄e yara saa Egibitin di na n̄ ka s̄ā Gusun̄o b̄een Yinni.

23

T̄ō baka bwese bweseka

¹⁻² Yinni Gusun̄o u Isireliba s̄ōwa saa M̄owisin n̄ōn di u n̄e, t̄ō baka ñ s̄ō i ko i n̄ da m̄enne i man s̄ā, ni wee.

T̄ō w̄erarugiru

³ Alusuma tia s̄ō, s̄ō n̄ōba tia i ko i n̄ da s̄amburu ko, s̄ō n̄ōba yiruse, i ko i w̄era kpa i m̄enna i ka man s̄ā. Yen t̄ō te, i ku ra s̄amburu garu ko. I ko i tu diwa nen s̄ō baa mi i w̄ā kpuro gesi.

⁴ T̄ō baka ni nu maa tie, ñ s̄ō i ko i m̄enna i ka man s̄ā, nin t̄ōnu wee.

Ḡō sararibun t̄ō bakaru

⁵ Yinni Gusun̄o u n̄e, w̄ōn suru gbiikoon s̄ō w̄akura n̄nesen yokan di, i Ḡō sararibun t̄ō bakaru dio n̄e, Yinni Gusun̄on s̄ō.

⁶ Yen s̄ō w̄akura n̄ōbuse s̄ōra i ko i p̄e ye ba kun seeyatia doken t̄ō bakaru tore. I ko i kowa s̄ō n̄ōba yiru i n̄ p̄e dim̄o ye ba kun seeyatia doke.

⁷ Alusuma yen t̄ō gbiikiru s̄ōra i ko i m̄enna i man s̄ā. Yen t̄ō te, i ku ra s̄amburu garu ko.

⁸ Alusuma yen t̄ō baatere i ko i n̄ da man yāku d̄ō mwaararugiru kuenta. S̄ō n̄ōba yiruse, i ko i kpam m̄enna i man s̄ā. Yen t̄ō te, i ku s̄amburu garu ko.

Gberun d̄ā gbiikinun

t̄ō bakaru

⁹⁻¹⁰ Yinni Gusun̄o u maa Isireliba s̄ōwa saa M̄owisin n̄ōn di u n̄e, ñ n̄ dua tem m̄e kon b̄e w̄e s̄ō, ma i d̄ianu ḡā, i ko i ka d̄ā gbiikii ni i ḡā mi yāku kowo daawawa.

¹¹ Kpa yāku kowon tii u man nu tusia t̄ō w̄erarugirun sisiru kpa n̄ wa n̄ ka b̄e n̄nu geu m̄eri.

¹² Yen t̄ō te, i ko i man yāku d̄ō mwaararugiru kua ka yāaru w̄ō tiagiru te ta ñ alebu gaa m̄o.

¹³ I ko i maa som kilo n̄ōba tia m̄e i ka gum burina s̄ondi kpa ye kpuron nuburu tu n̄e, Yinni Gusun̄o dore. Yen biru kpa i tam litiri tia ka b̄onu t̄are som m̄en w̄oll̄o.

¹⁴ I ñ ko i d̄ā gbiikii nin p̄e di ñ kun m̄e nin bima ye ba s̄onwa ñ kun m̄e ye ba k̄osuka sere d̄ama te i ka n̄e, Yinni Gusun̄ogia na. I ko wooda yeni m̄em n̄ōwawa mi i w̄ā kpuro sere ka baadommāo.

Gēebun tǎo bakaru

¹⁵ Yinni Gusunǎ u maa Isireliba sǎowa saa Mǎwisin nǎon di u nεε, i ko i maa alusuma gariwa nǎoba yiru saa tǎo wērarugirun sisirun di dǎma tèn di i ka bεen dǎa gbiikii ni, nε, Yinni Gusunǎ naawa.

¹⁶ I ko i gariwa sǎo weeraakuru sere n ka ko tǎo wērarugiru nǎoba yirusen sisiru. Kpa i maa nε, Yinni Gusunǎ yākuru kua.

¹⁷ I ko i ka pēε yiru na saa bεen yenun di yèn baayere ba kua ka som kilo ita ka pēε seeyatia. Bεen gberun dǎa gbiikii niya i ko i ka yen som mε ko, kpa yāku kowo u ye sǎosi beri berika.

¹⁸ Yen biru, i ko i nε, Yinni Gusunǎ yāku dǎo mwaararugiru kua ka yāanu nǎoba yiru ni nu wǎo tia tia mǎ kpa nu kun alebu gaa mǎ ka maa ketε kinε kpem teeru ka yāa kinenu yiru ka sere tam. Kpa ye kpuron nuburu tu nε, Yinni Gusunǎ dore.

¹⁹ I ko i maa boo go bεen toranun yākurun sǎ ka maa yāanu yiru ni nu wǎo tia tia mǎ siarabun yākurun sǎ

²⁰ ka pēε ye sannu. Yāku kowo u koo ka ye kpuro Yinni Gusunǎ daawawa u nu tusiarun wororu koosi. Kpa ye kpuro ya n sǎa nε, Yinni Gusunǎgia. Ye kpuron biru, yaa ye kpuro ya koo kowa yāku kowogia.

²¹ Yen tǎo te, i ko mǎnawa bεε kpuro i man sǎ. I n̄ maa sǎmburu mǎ dǎma te. Mi i wǎa kpuro, i ko i wooda yeni mεm nǎowawa sere ka baadommaa.

²² I n bεen gberun dǎanu gēemǎ, i ku ni nu wǎa bεen gbee gooro gē. Yen biru i ku maa nu kunǎnu ko. I ko i nu sǎarobu ka sǎbu deriawa. Nε Gusunǎ bεen Yinniwa na ye gerua.

*Tǎo baka tē sǎo**ba ra kǎbi wure*

²³⁻²⁴ Yinni Gusunǎ u Isireliba sǎowa saa Mǎwisin nǎon di u nεε, wǎon suru nǎoba yirusen tǎo gbiikiru sǎo, i ko i wērawa kpa i kǎbi so Gusunǎ u ka bεε yaaya. Tǎo te, i ko i mǎnawa kpa i man sǎ.

²⁵ I ku ra sǎmburu garu ko. Kpa i man yāku dǎo mwaararuginu kua.

Torarun suurun tǎo bakaru

²⁶ Yinni Gusunǎ u Mǎwisi sǎowa u nεε,

²⁷ wǎon suru nǎoba yirusen sǎo wǎkurusewa i ko i yākuru ko bεen toranun suurun sǎ. I ko i mǎnawa kpa i nǎo bǎke kpa i man sǎ. Kpa i man yāku dǎo mwaararuginu kua.

²⁸ I ku ra sǎmburu garu ko tǎo te sǎo. Domi tǎo te sǎora ba koo bεε toranun suuru kobun woronu koosi Gusunǎ bεen Yinnin wuswaa.

²⁹ Wi u kun nǎo bǎkue yen tǎo te, ba koo n̄n wunawa win tǎmbun suunu sǎon di.

³⁰ Wi u maa sǎmburu kua tǎo te sǎo, kon de bu yēro gowa.

³¹ I ku ra sǎmburu garu ko tǎo te. Ya ko n sǎawa wooda ka baadommaa ka bεen bibun bweserǎ. Mi i wǎa kpuro, i ko ye mεm nǎowawa.

³² Ya ko n sǎawa nge tǎo wērarugiru kpa i nǎo bǎke. I ko i wērawa saa surun sǎo nǎoba n̄n yokan di sere ka yen sisirun yokaa.

Kunun tǎo bakaru

³³⁻³⁴ Yinni Gusunǎ u Isireliba sǎowa saa Mǎwisin nǎon di u nεε, saa wǎon suru nǎoba yirusen sǎo wǎkura nǎobun di, i ko i Kunun tǎo bakaru diwa sǎo nǎoba yiru i ka nε, Yinni Gusunǎ sǎ.

³⁵ Yen tǎo gbiikiru, i ko i mǎnna i man sǎ. I ku ra sǎmburu garu ko tǎo te.

³⁶ Tǎo baatere i ko i n da man yāku dǎo mwaararugiru kuewa sere n ka ko sǎo nǎoba yiru ye. Yen sǎo nǎoba itase, i ko i kpam mǎnawa i man sǎ kpa i man yāku dǎo mwaararuginu kua. Tǎo te, i ku ra sǎmburu garu ko. Ta sǎawa gǎa girinu.

³⁷ Yeniba kpuro ya sāawa tǎo baka ni i ko i di ne Yinni Gusunǎn sǎ. Kpa i man yǎku dǎo mwaararuginu kua ka beɛn gberun dǎanu ka siarabun yǎkunu ka tam. Yǎkuru baatere ka ten tǎru.

³⁸ Meya i ku maa tǎo wērarugiru duari ka yǎku ni i ra man kue ka sere maa kǎε ni i ra ka ne ka maa nǎo mwɛɛrun yǎkuru.

³⁹ Suru nǎoba yirusen sǎo wǎkura nǎobuse sǎo, i n beɛn gberun dǎanu gǎ, i ko i tǎo bakaru diwa sǎo nǎoba yiru i ka man beɛre wē. Yen tǎo gbiikiru ka yen tǎru nǎoba itase, i ko i wērawa i ku sǎmburu garu ko.

⁴⁰ Yen tǎo gbiikii te, i ko i dǎa marum buram sua ka kpakpa wurusu ka dǎa wuru bakasu si su ra n wǎa daara kpa i n nuku dobu mǎ nɛn wuswaaǎ sǎo nǎoba yiru ye.

⁴¹ Wǎo baagere i ko i n da tǎo baka te diwa i ka man beɛre wē suru nǎoba yiruse ye sǎo. Ya ko n sǎawa wooda sere ka baadommaǎo.

⁴² Bɛɛ Isireliba kpurowa i ko i n wǎa kunu sǎo sere sǎo nǎoba yiru.

⁴³ Kpa beɛn bibun bweseru tu ka gia ma na ben sikadoba sinasia kunu sǎo sanam mɛ na bu yarama Egibitin di. Ne Gusunǎ beɛn Yinniwa na ye gerua.

⁴⁴ Nge meya Mǎwisi u Isireliba tǎo baka ni sǎowa ni ba ko n da di bu ka Yinni Gusunǎ beɛre wē.

24

Gusunǎn kuu bekurugirun

dabu

¹ Yinni Gusunǎ u Mǎwisi sǎowa u neɛ,

² a Isireliba sǎowǎ a neɛ, bu nǎn olifin gum kasuo mɛ mu gea bo kpa fitilanu nu n ka sǎre yoka baayere.

³ Aroni u koo ka gum mɛ dawa ne, Yinni Gusunǎn kuu bekurugii ten mi, beku kare ten wuswaaǎ te ta woodan kpakoro te ganua. Kpa u de fitila ni, nu n sǎre yokan di sere yam mu ka sǎra. Yeni ya ko n sǎawa wooda sere ka ben bibun bweserǎo.

⁴ Aroni u koo fitila ni sǎndiwa dabu wuraguun wǎllǎo kpa nu n sǎre wǎkuru baatere sere yam mu ka sǎra.

Pǎε ye ba ra Yinni Gusunǎ wē

⁵ Yinni Gusunǎ u Mǎwisi sǎowa u neɛ, a pǎε wǎkura yiru wǎowǎo yen baayere ya n sǎa kilo nǎoba tia.

⁶ Kaa ye yorewa nɛn wuswaaǎ tabulu wuragia yen wǎllǎo sǎa yiru, yen baayere sǎo pǎε nǎoba tia.

⁷ Sǎa baayeren wǎllǎo kaa turare gea sǎndi kpa bu ye dǎo mɛni nɛn sǎ pǎε yen ayerǎo kpa n beɛ yaaya.

⁸ Tǎo wērarugiru baatere, ba ko n da man pǎε yen bweseru yiyewa kpa ya n yii mi baadomma. Ya ko n sǎawa wooda beɛn bibun bweseru sǎo sere ka baadommaǎo.

⁹ Pǎε ye ba kǎsire kua mi, ya ko n sǎawa Aroni ka win bibugia. Ba koo ye diwa yam dɛeramǎo. Pǎε ye, ya sǎawa nɛnɛm domi nɛna ba ye wē sanam mɛ ba yǎku dǎo mwaararugiru mǎ. Aronin bwesera ta ko n da ye di sere ka baadommaǎo.

Wi u Gusunǎ gari kam

gerusin sɛɛyasiabu

¹⁰⁻¹¹ Sǎo teeru Isireliban goo ka Egibitigii goon bii wǎ u ka Isireli tǎn kurǎ mara ba sanna. Kurǎ Isireli win yǎsira Selomiti, Debirin bii, Danun bweseru sǎo. Selomitin bii wi, u Gusunǎn yǎsiru gari kam gerusimǎ u bǎrusimǎ. Yera yande ba ka nǎn da Mǎwisin mi.

- 12 Ma ba nùn yii ba ka mara bu wa ye Yinni Gusunō u koo gere.
- 13 Yera Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nēē,
- 14 i ka durō wi yario sansanin di. Be ba maa nua u nē Yinni Gusunō gari kam gerusi mi, kpa bu ben nōma sōndi win wirō bu ka seeda di kpa Isireliba kpuro bu nùn kpenu kasuku bu go.
- 15 Yen biru wooda yeniwa kaa Isireliba wē a nēē, wi u nē, Yinni Gusunō gari kam gerusi, yēro u koo yen are wa.
- 16 Wi u gesi nē, Yinni Gusunō gari kam gerusi, ba koo yēro gowa. Isireliba kpurowa ba koo nùn kpenu kasuku bu go. Baa ù n sāan na sō, ba koo nùn gowa yèn sō u nē, Yinni Gusunō gari kam gerusi.
- 17 Goo ù n win winsim go, ba koo maa yēro gowa.
- 18 Goo ù n win winsim yaa saberu go, u koo ten kāsire wēwa wasiru. Hundewa ya hunden kāsire.
- 19 Goo ù n maa win winsim mēera kua, mēera yen bwesera ba koo yēro ko.
- 20 Wi u goo bua, ba koo maa yēro buawa. Wi u goon nōni wīa, ba koo maa yēron nōni wīawa. Wi u goon dondu bua, ba koo maa yērogiru buawa. Kōsa ye tōnu u win tōnusi kua kpuro, yera ba koo maa nùn kāsie.
- 21 Wi u yaa saberu go, u koo ten kāsire wēwa. Wi u maa tōnu go, ba koo maa yēro gowa.
- 22 Wooda tia yera ba koo ka bēē ka bēēn sōbu siri. Nē Gusunō bēēn Yinniwa na ye gerua.
- 23 Ma Mōwisi u Isireliba kpuro ye sōwa. Ma ba durō wi u Yinni Gusunō gari kam gerusi mi yara sansanin di ba nùn kpenu kasuka ba go. Nge mēya ba ka kua ye Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa.

25

Tem wēyasiabu

- 1-2 Yinni Gusunō u ka Mōwisi gari kua guu te ba mō Sinain wōllō u nēē, bēē Isireliba ì n dua tem mē sō, mē kon bēē wē mi, i ko i dewa bēēn gbean tem mu wēra nen sō.
- 3 Wō nōba tia sōra i ko i bēēn gbea duure kpa i bēēn resēm gbaanu sōmē i nin dānu kōni. Kpa i yen marum sōri.
- 4 Adama wō nōba yiruse, ya ko n sāawa wō wēraruguu Yinni Gusunōn sō. Bēēn gbenu nu koo wērawa mam mam. I ku ra nu dīanu duure, i ñ ko i maa bēēn resēm kōni.
- 5 Baa dīa ni nu wōruma sanam mē i gēēmō ma nu kpia ka tii, i ñ nu gēēmō. I ñ maa resēm sōrimō ye ya ka tii mara. Domi bēēn gbea ya koo wērawa mam mam wō ge sō.
- 6 Adama wō wēraruguu ge sō, ye ya kpia ka tii, yera i ko i di bēē ka bēēn sōm kowobu ka bēēn yobu ka sere maa sō be ba wāa bēēn suunu sō.
- 7 ka bēēn yaa sabenu ka gbeeku yēē. Ye tem mē, mu koo kpi yera i ko i di.

Yakiabun wō

- 8 I ko i wō nōba yirun suba nōba yiru deriwa yu doona. Ye kpuro ya sāawa mi, wō weeraakuru tia sari.
- 9 Yen wō dāakun suru nōba yirusen sō wōkuru, tō te ba torarun yākuru kua mi, i ko i kōbi wurawa ka kuuki tem mē kpuro sō.
- 10 Wō weeraakurusen wō ge, ga ko n sāawa nenem nē, Yinni Gusunōn sō. Kpa i kpara ma baawure u tii mō. Wō ge sō, ba koo gbee te goo u raa dōra ñ kun mē te ba nùn mwaari wesiawa tu ko wigiru. Wi u raa maa yoru dimō, u koo yakiara u wura win yenuō.

¹¹ Nge meya i ko n da wɔɔ weeraakuru baateren yakiabun tɔɔ bakaru di. I ko i wɛrawa wɔɔ ge sɔɔ. I n̄ dīanu ganu duurumɔ. I n̄ maa dīanu ganu gɛɛmɔ ni nu ka tii kpia. Meya i n̄ maa resɛm sɔrimɔ ye ya mara resɛm gbaarɔ te ba n̄ sɔnwa.

¹² Domi nuku dobun wɔɔwa ge i ko i wuna nɛnɛm nɛ Yinni Gusunɔn sɔ. Adama bɛɛn gbean dīana i ko i di.

¹³ Wɔɔ ge sɔɔ, baawure u koo win tem mwawa mɛ ba raa n̄n̄n mwaari.

¹⁴ I n̄ tem dɔramɔ, n̄ kun mɛ i n̄ dwemɔ, bɛɛn goo u ku raa win winsim n̄ni wɔke.

¹⁵ Wi u k̄i u win gberu dɔra, u koo gina lasabu kowa u wa m̄n̄n n̄ɔ ta koo dīanu ma sere wɔɔ weeraaku te, tu ka yibu t̄e sɔɔ ba ra yakiabun tɔɔ bakaru ko t̄e sɔɔ ȳero u koo tu wesia.

¹⁶ Nge mɛ wɔsu su dabiru nɛ, nge meya gbee ten gobi yi ko n̄ kpāaru nɛ. Wɔsun sukum mɛ mu tie m̄n̄n̄n̄ kun dabi sere wɔɔ weeraaku te, tu ka yibu, ten gobi yi n̄ ko yi n̄ kpā. Domi ye ba koo ḡe gbee te sɔɔ, yera u dɔramɔ.

¹⁷ Bɛɛn goo u ku raa win winsim n̄ni wɔke. I ko i man nasiawa domi n̄na na s̄a Gusunɔ bɛɛn Yinni.

¹⁸ I n̄n̄n woodaba m̄m̄n̄n̄ n̄ɔwɔ kpa i s̄i ye sɔɔ. Saa ye s̄ara i ko i sina tem mɛ sɔɔ ka b̄ari yendu.

¹⁹ Tem mɛ, mu koo dīanu ko ni nu koo bɛɛ turi kpa i n̄ ka w̄a b̄ari yendu sɔɔ.

²⁰ Sɔrɔkudo i ko i tii bikia i nɛɛ, mba i ko i di wɔɔ n̄ɔba yiruse te. Domi i n̄ wɔɔ ge sɔɔ dīanu duurumɔ, i n̄ maa gɛɛmɔ.

²¹ Kon bɛɛ domaru kua wɔɔ n̄ɔba tiase kpa bɛɛn gbea yu wɔɔ itan dīanu ma.

²² Wɔɔ n̄ɔba itase sɔɔ, i ko i dīanu duure kpa bɛɛn dīa gurunu nu n̄ tie sere i ka wɔɔ n̄ɔba n̄n̄n̄n̄ dīanu ḡe.

Tem ka dian yakiabu

²³ Goo kun t̄anu tem d̄aremɔ kpa ȳero u n̄ mu m̄ sere ka baadommaɔ, domi nɛ, Yinni Gusunɔwa na tem m̄, i maa w̄awa n̄n̄n̄n̄ mi nge s̄abu.

²⁴ Yen s̄na mi i sina kpuro, i ko i tem yakiabun wooda ye m̄m̄n̄n̄n̄ n̄ɔwawa.

²⁵ Bɛɛ sɔɔ, goo ù n̄ kua s̄aro, ma u win tem sukum dɔra, win dusi goo ù n̄ gobi m̄, u koo kp̄i u mu yakia.

²⁶ Ȳero ù kun maa dusi goo m̄ wi u koo mu yakia, win tii u koo kookari kowa u ka mu yakia.

²⁷ U koo wɔsu gariwa si su tie wɔɔ weeraaku te, tu ka sere yibu kpa u si kpuron gobi k̄sia kpa tem mɛ, mu ko wigim.

²⁸ U kun gobi wa u ka mu yakia, u koo mu wi u tem mɛ dwa deria sere yakiabun tɔɔ bakaru tu ka turi. Yen biru u koo kp̄i u wura tem mɛ sɔɔ.

²⁹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, goo ù n̄ win diru dɔra te ta w̄a wuu gb̄araruguu sɔɔ, wɔɔ tia u m̄ u ka tu yakia.

³⁰ Ȳero ù n̄ kpana u dii te yakia wɔɔ tia yen baa sɔɔ, ta koo kowa wi u tu dwagiru sere ka baadommaɔ. U n̄ maa tu wesiamɔ baa yakiabun tɔɔ bakaru t̄a n̄ tunuma.

³¹ Adama dii te ta w̄a wuu ge ga n̄ gb̄araru m̄ sɔɔ, ba koo tu yakiawa nge mɛ ba ra tem yakie. Baa n̄ n̄ m̄ren na, wi u raa dii te m̄, ba koo n̄n̄n̄n̄ tu wesiaawa yakiabun tɔɔ bakaru sɔɔ.

³² Adama Lefiban wusu ka ben dia, ba ko n̄ da kp̄i bu ye yakie saa kpuro.

³³ Wi u Lefiban goon diru dwa, yakiabun tɔɔ bakaru t̄a n̄ tunuma, u koo yariwa dii ten min di ka wuu gen min di. Lefiban dia ya s̄awa ben tiiginu Isirelibaginun suunu sɔɔ.

³⁴ Gbee ni nu maa ka ben wusu sikerene, ben goo kun kp̄e u nu dɔra. Domi bera ba nu m̄ sere ka baadommaɔ.

B̄kurabun wooda

³⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wunen Isirelisi ù n sāaru duura, ma u ñ kpē u tii nɔɔri, a de a nùn somi u ka win wāaru di. Nge meya kaa maa sɔɔ kua kpa u wa u sina tem me sɔɔ wunen bɔkuɔ.

³⁶ À n nùn gāanu bɔkura, a ku nùn are kasusi. A de a nɛ Gusunɔ wunen Yinni nasia, kpa wunen winsim u wa u n wāa wunen bɔkuɔ.

³⁷ À n nùn gobi bɔkura ñ kun me dīanu, a ku nim doke.

³⁸ Nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na ye gerua. Nɛna na bɛɛ yara saa Egibitin di n ka bɛɛ Kananin tem wē kpa na n sāa bɛɛn Yinni.

Yorun wooda

³⁹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, wunen Isirelisi ù n sāaru duura ma u nun tii dɔre, a ku nùn yoo sɔma koosia.

⁴⁰ U ko n sāawa wunen sɔm kowo, u n wāa wunen yenuɔ sere yakiabun tɔɔ bakaru tu ka na.

⁴¹ Yakiabun tɔɔ baka te, tà n tunuma, kaa nùn yakiawa wi ka win bibu kpa u wura u win yenugibu deema, u win sikadoban gbea tubi di.

⁴² Domi ba sāawa nɛn yobu be na yarama Egibitin di. Ba ñ koo bu dɔra nge me ba ra yobu dɔre.

⁴³ A ku nùn dam dɔre. A sɔsio ma a nɛ Gusunɔ wunen Yinni nasie.

⁴⁴ À n yobu kī, bwese tuku ni nu ka nun sikerenɛwa kaa yoru mwɛɛri ba n sāa wunɛgibu.

⁴⁵ Kaa kpī a sɔbun bibu dwe be ba wāa wunen yenuɔ ka sere be ba mara bɛɛn tem sɔɔ. À n bu dwa, ba ko n sāawa wunɛgibu.

⁴⁶ Wunen bibun bweseru ta koo kpī tu bu tubi di sere ka baadommaɔ. Adama goo u ku raa win Isirelisi dam dɔre.

⁴⁷ Sɔɔ goo ù n wāa wunen yenuɔ, ma u kua gobigii, ma Isireli goo u sāaru duura, ma u tii sɔɔ wi dɔre, ñ kun me sɔɔ win dusi goo,

⁴⁸ Isireli wi, u koo kpī u tii yakia ñ kun me win dusi goo u nùn yakia

⁴⁹ ñ kun me win baan mɔɔ ñ kun me win baan wɔnɔ ñ kun me ben bii goo ñ kun me win dusi goo gesi. Wi u maa tii dɔra mi, ù n dam wa u ka tii yakia, u koo kpī u tii yakia.

⁵⁰ Ba koo wɔsun geeru gariwa wi ka wi u nùn dwa saa mìn di u tii dɔra sere yakiabun tɔɔ bakaru tu ka turi. Win yakiabun gobin geeru ta ko n sāawa nge gobi yi ba koo sɔm kowo kɔsia wɔɔ si sɔɔ.

⁵¹ Wɔsu sù n maa tie su kpā yakiabun tɔɔ bakaru tu sere turi, u koo win yakiabun gobi kɔsiawa nge me wɔɔ sin geera nɛ.

⁵² Wɔsu sù kun maa dabi sere yakiabun tɔɔ bakaru tu ka turi, u koo win yakiabun gobi kɔsiawa nge me wɔɔ sin geera nɛ.

⁵³ U n wāa win yinnin mi, yinni wi, u koo nùn kowa nge me ba ra sɔm kowo kue. U ñ koo nùn dam dɔre.

⁵⁴ U kun kpīa u tii yakie ka swaa yen gaa, u koo yakiara wi ka win bibu yakiabun tɔɔ bakaru sɔɔ.

Nɛna Gusunɔ bɛɛn Yinni

⁵⁵ Isireliba ba sāawa nɛ, Yinni Gusunɔn yobu be na yara Egibitin di. Nɛ Gusunɔ na sāawa ben Yinni.

26

¹ Na nɛɛ, i ku bwāaroku gagu sã. I ku ra maa gāanu ganun weenasinu ko. I ku maa kperu garu gira te ba gāanu ganun weenasinu koosi kpa i yiira i sã. Domi nɛna na Gusunɔ bɛɛn Yinni.

² I tɔɔ wērarugiru yaayo kpa i nɛn kuu bekurugiru bɛɛɛ wē. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye gerua.

Domanu

- ³ I n nɛn woodaba mɛm nɔɔwa ma i ye swīi,
⁴ kon de gura yu nɛ yen saa sɔɔ kpa tem mu dīanu wē kpa dānu nu binu ma.
⁵ I ko n dīanu gɛmɔwa sere bɛɛn resɛm yu ka sɔribu turi. Kpa resɛm ye, ya n maa wāa duurubun saa. I ko i di i debu kpa i n wāa ka bɔri yɛndu bɛɛn tem sɔɔ.
⁶ Kon de alafia ya n wāa tem mɛ sɔɔ. Goo kun bɛɛ baasimɔ̀ i n dɔ̀. Kon de yɛɛ gɔbi yi doona. Mɛya tabu kun maa duɔ tem mɛ sɔɔ.
⁷ I ko i bɛɛn yiberɛba naa girawa kpa i bu takobi sɔkiri i kamia.
⁸ Bɛɛn nɔɔbu ba koo kpī bu tɔmbu wunɔbu (100) naa swīi bu go. Kpa bɛɛn wunɔbu bu tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000) naa swīi bu go ka takobi.
⁹ Kon ka bɛɛ nɔnu geu mɛeri kpa n de i marura i kɔwara kpa n de nɛn arukawani ya n wāa sere ka bɛɛn bibun bibɔ.
¹⁰ I ko i bɛɛn dīa gurunu di sere nu tiara kpa i kpaanu kɔsire ko bɛɛn biranɔ.
¹¹ Kon de bu nɛn wāa yeru gira bɛɛn suunu sɔɔ. Na n maa bɛɛ biru kisimɔ.
¹² Na kon sīimɔwa bɛɛn suunu sɔɔ kpa na n sāa bɛɛn Yinni kpa i n maa sāa nɛn tɔmbu.
¹³ Nɛna Gusunɔ bɛɛn Yinni, nɛ wi na bɛɛ yara saa yorun di Egibitiɔ. Nɛna na Egibitigibun dam dɔrebu kpeerasia. Tɛ i ko i kpī i sī n kun ka sekuru.

Bɔri

- ¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, i kun nɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ, ma i n sīimɔ ye sɔɔ,
¹⁵ ma i nɛn arukawani yina, i nɛn woodaba biru kisi, i n ka bu sɔmburu kue,
¹⁶ wee ye kon bɛɛ kua.
 Kon bɛɛ bɛrum tia kpa n de wasi sun bakaru tu bɛɛ wɔri i woora sere bɛɛn nɔni yi tonda kpa i n wahala mɔ̀. Kam sɔɔra i ko i bɛɛn dīanu duure. Domi bɛɛn yiberɛbara ba koo nu di.
¹⁷ Kon bɛɛ biru kisi kpa bɛɛn yiberɛba bu bɛɛ kamia. Kpa be ba bɛɛ tusa bu bɛɛ dam dɔre. I ko i duki yakikirawa baa bɔ kun bɛɛ naa gire.
¹⁸ Yeniba kpuron biru, i kun man mɛm nɔɔwɛ, kon bɛɛ sɛɛyasia too too bɛɛn torarun sɔ.
¹⁹ Kon bɛɛn dam bua mɛn sɔ i tii sue. Kon de wɔllu tu bɔbia nge sisu kpa gura yu ku nɛ. Kpa tem mu bɔbia nge sii gandu.
²⁰ I ko i bɛɛn dam dɔrawa kam sɔɔ. Domi tem mu n dīanu mɔ̀. Mɛya dānu nu n maa marumɔ.
²¹ I n man seesimɔ, kon bɛɛ sɛɛyasia too too bɛɛn toranun sɔ.
²² Kon bɛɛ gbeeku yɛɛ surema yi bɛɛn bibu go sere ka bɛɛn yaa sabɛnɔ kpa i kun maa dabi kpa bɛɛn swɛɛ yi gbi.
²³ Sɛɛyasia bini bɔ kun maa dere i gɔru gɔsie, ma i man seesimɔ,
²⁴ nɛn tii kon bɛɛ seesi kpa n maa bɛɛ sɛɛyasia too too n kere yellu bɛɛn toranun sɔ.
²⁵ Kon de tabu bu bɛɛ wɔri yɛn sɔ i nɛn arukawani kusia. I n mɛnna i kukua bɛɛn wusɔ, kon de bararu tu bɛɛ wɔri kpa yiberɛba bu bɛɛ nɔma turi.
²⁶ Kon de gɔɔru tu na. Saa ye sɔɔ, tɔn kurɔbu wɔkuru ba koo pɛɛ wɔwa doo teu sɔɔ kpa bu ka bɛɛ naawa ye ya n bɛɛ debumɔ.
²⁷ Yeniban biru i kun man mɛm nɔɔwɛ, ma i man seesimɔ,
²⁸ nɛn tii kon bɛɛ seesi ka mɔru kpa n bɛɛ sɛɛyasia nɔn nɔɔba yiru n kere yellu bɛɛn toranun sɔ.
²⁹ I ko i gɔɔru wa sere i bɛɛn bibu tem.
³⁰ Kon bɛɛ tusi sere n bɛɛ gunguu nɛn mi i ra yākuru ko kɔsuku ka bwāarokunu ni i ra ka sɔɔ sɔ. Kon bɛɛn gonu sɔndi bwāaroku nin kɛkin wɔllɔ.
³¹ Kon bɛɛn wusu gɔsia bansu kpa n bɛɛn sāa yenu kɔsuku. Na n maa bɛɛn yākunu mwaamɔ.

³² Kon bεen tem kam koosia. Bεen yiberε be, ba koo na bu sina mi, kpa biti yu bu mwa.

³³ Kon de bu bεε tabu wəri kpa i yarina i da tem tukumə. Kpa bεen wusu su ko bansu.

³⁴⁻³⁵ Saa yè sɔɔ i ko i n wāa tem tukum mi, bεen tem mε, mu koo wēra, wēra bi i n daa mu wēere.

³⁶ Be ba koo tiara ba n wāa yiberεban temə, kon de bu nuki sankira. Baa wuru kokosun damu, ga koo de bu duka yakurawa. Ba koo yakurawa nge be ba yiberεba wa ba tabu yānu neni ba ka bu naa gire. Ba koo wərukuwa baa goo ù kun bu naa swīi.

³⁷ Ba koo wərikinawa nge be ba goonamə tabu sɔɔ ka takobi. Ba n̄ kpē bu yōra bu ben yiberεba ma.

³⁸ Ba koo gbiwa bwese tukunun suunu sɔɔ. Kpa yiberεba bu bu kam koosia.

³⁹ Be ba koo tiara yiberεban tem mi, ba koo woorawa ka nuku sankiranu ben toranun sɔ ka ben baababaginun sɔ.

Gusunə u koo win arukawani

yaaya

⁴⁰ Isireli be ba tiara, ba koo ben toranu tuuba ko ka ben baababaginu ni ba kua nε, Yinni Gusunən wuswaaə ka sere seesi bi ba man seesi.

⁴¹ Ba koo gia ma nena na bu seesi ma na ka bu da tem tukumə ben yiberεban mi. Saa ye sɔɔra ba koo tii kawa ben naane sarirun sɔ kpa bu gia ma nena na bu seeyasiamə ben toranun sɔ.

⁴² Saa ye sɔɔ, kon nen arukawaniba yaaya ye na bəkua ka ben baababa. Bera Aburhamu ka Isaki ka Yakəbu. Kon maa nen nɔə mwεeru yaaya te na kua ben tem sɔ.

⁴³ Ben biru, tem mε, mu koo wēra. Saa ye sɔɔra ba koo seeyasiabu wa yèn sɔ ba nen woodaba deri.

⁴⁴ Adama baa bā n wāa tem tukumə ben yiberεban mi, na n̄ bu derimə mam mam. Na n̄ bu biru kisimə, na n̄ maa bu kpeerasiamə. Na n̄ nen arukawani ye kusiamə. Domi na sāawa Gusunə ben Yinni.

⁴⁵ Ben arufaanin sɔ kon arukawani ye yaaya ye na ka ben baababa bəkua mi, ye ya dera na bu yara Egibitin di bwesenu kpuron nani biru, ma na kua ben Yinni. Nena Yinni Gusunə.

⁴⁶ Wooda ka sɔɔsi niniwa Yinni Gusunə u Məwisi wē Sinain guurə u ka Isireliba sɔ.

27

Nəə mwεenun yibiabu

¹ Yinni Gusunə u Məwisi sɔɔwa u nεε,

² a Isireliba wooda yeni sɔɔwə a nεε, goo ù n nɔə mwεeru kua u nεε, u koo nε, Yinni Gusunə tɔnu kē, u koo kpī u gobi kɔsia tɔnu win ayerə nge meni u ka win nɔə mwεeru yibia.

³ Saa tən durə wi u wɔɔ yendu mən di n ka da wɔɔ watagii, sii geesun gobi weeraakura u koo kɔsia nge mε ba ra sāa yerun gobi kɔsi.

⁴ N n tən kurən na, sii geesun gobi tɔna.

⁵ Tən durə wi u mə wɔɔ nɔəbu n ka da wɔɔ yendugii, sii geesun gobi yenda u koo kɔsia. N n maa tən kurən na, sii geesun gobi wəkuru.

⁶ Saa tən durə suru tiagii sere n ka da wɔɔ nɔəbugii, sii geesun gobi nɔəbuwa u koo kɔsia. N n maa tən kurən na, sii geesun gobi itawa u koo kɔsia.

⁷ Goo ù n maa wɔɔ wata mə n̄ kun mε ù n kere mε, sii geesun gobi wəkura nɔəbuwa u koo kɔsia. N n maa tən kurən na, sii geesun gobi wəkura u koo kɔsia.

⁸ Goo ù n sãa sãaro too, ma u n̄ kpē u k̄asia m̄e ba gerua, ba koo ka yēro dawa yāku kowon mi, kpa yāku kowo wī, u n̄n s̄o m̄en n̄o u koo k̄asia nge m̄e win waara n̄e.

⁹ Goo ù n n̄e, Yinni Gusun̄o n̄o mw̄eru kua ma u koo man yaa saberu kē te ba ra ka yākuru ko, yaa sabe te, ta ko n sãawa n̄egiru.

¹⁰ Ba n̄ ka tu garu k̄asinam̄o te ta kun wā. Baa t̄a kun maa wā, ba n̄ ka tu garu k̄asinam̄o te ta wā. Ka m̄e, b̄a n̄ maa ka tu k̄asina, ni yiru kpuro nu ko n sãawa n̄eginu.

¹¹ Goo ù n ka yaa saberu na te ba ku ra ka yākuru ko, ba koo ka tu dawa yāku kowon mi.

¹² Kpa yāku kowo u tu m̄eri u ten geeru bura.

¹³ Wī u ka yaa sabe te na, ma u kī u tu yakia, gee te yāku kowo u n̄n bure, tera u koo k̄asia. Kpa u maa gee ten b̄onu n̄obun tia sosi.

¹⁴ Goo ù n win diru Yinni Gusun̄o k̄a, yāku kowowa u koo da u tu m̄eri kpa u ten geerun saka gere. Gee te u gerua mi, tera ba koo ka s̄amburu ko.

¹⁵ Adama ù n kī u win dii te yakia, u koo gina gee te yāku kowo u bura mi k̄asiawa kpa u ten w̄oll̄o b̄onu n̄obusen tia sosi dii te, tu sere maa ko wigiru.

¹⁶ Goo ù n maa win gberu Yinni Gusun̄o w̄e, ba koo ten geeru burawa. Dīa ni ba koo duuren kp̄ara ba koo m̄eri. Nge t̄e b̄a n̄ dīa ni ba m̄o s̄su duura, ma nu kilo gooba wun̄bu (300) kua, sii geesun gobi weeraakura ba koo k̄asia.

¹⁷ N n̄ s̄aan na yakiabun t̄o bakaru diya u gbee te w̄e, ten gobi kpurowa u koo k̄asia.

¹⁸ U n̄ gbee te Yinni Gusun̄o w̄e yakiabun t̄o bakaru biru, yāku kowo u koo ten gobi kawawa. U koo w̄o si su tie sere yakiabun t̄o bakaru tu ka turin gobi k̄asiawa.

¹⁹ Yēro ù n kī u win gbee te yakia, u koo k̄asiawa ye ba bura mi, kpa u yen b̄onu n̄obun tia sosi gbee te, tu sere maa ko wigiru.

²⁰ U kun tu yakie, ma ba tu goo d̄ore, u n̄ maa kpē u tu yakia win tii.

²¹ Yakiabun t̄o bakaru t̄a n̄ tunuma, ta koo kowa Yinni Gusun̄ogiru. Yāku kowoba ba ko n̄ tu m̄o sere ka baadommāo.

²² Goo ù n Yinni Gusun̄o gberu w̄e te u dwa, n̄ n̄ m̄o te u tubi di,

²³ yāku kowowa u koo tu m̄eri kpa u ten geeru bura. U koo w̄osu gariwa si su tie yakiabun t̄o bakaru tu ka turi. W̄o si kpuron gobiya u koo gere kpa gobi yi, yi ko Yinni Gusun̄ogii.

²⁴ Adama yakiabun t̄o bakaru t̄a n̄ tunuma, gbee te, ta ko n sãawa wī u raa n̄n tu d̄eregiru.

²⁵ Ba koo ḡaanu kpuron geeru burawa nge m̄e ba ra sãa yerun gobi k̄asi. N deema gobi yin tian bunum mu ra n sãawa garamu w̄okuru.

K̄e bwese bweseka

²⁶ Goo u ku raa win yaa saberun buu gbiikuu Yinni Gusun̄o k̄e. Domi ga sãawa Yinni Gusun̄oguu k̄o ȳen s̄o ga sãa buu gbiikuu. Baa n̄ n̄ yāarun na n̄ kun m̄e ket̄e, ga sãawa Yinni Gusun̄oguu.

²⁷ Ḡa n̄ maa s̄aan na sabe te ba ku ra ka yākuru kon buu gbiikuu, wī u ka tu na u koo kpī u tu yakia ù n̄ gee te yāku kowo u n̄n bure k̄asia kpa u maa ten b̄onu n̄obun tia sosi. U n̄ kpana u tu yakia, yāku kowo u koo kpī u tu goo d̄ore nge m̄e u ten geeru bure.

²⁸ Ḡa ni ba Yinni Gusun̄o k̄a sere ka baadommāo, aa t̄onuwa? N̄ kun m̄e yaa sabera? N̄ kun m̄e gbee te u tubi diwa? Ḡa ni ba ḡosa ba yi Yinni Gusun̄on s̄o gesi, n̄ n̄ maa koor̄o u nu yakia n̄ kun m̄e u nu d̄ora. Nu ko n sãawa Yinni Gusun̄oginu sere ka baadommāo.

²⁹ Baa n̄ n̄ t̄onun na n̄ n̄ koor̄o u n̄n yakia. Ba koo yēro gowa.

³⁰ I ko i n da Yinni Gusunə bεen gberun dīanun suba wəkuru sɔɔ tia yiyewa sere ka dāa marumə.

³¹ Goo ù n kī u ye yakia, u koo yen gee te kəsiawa kpa u maa yen bɔnu nɔɔbun tia sosi.

³² Mɛya maa yaa sabenu sɔɔ. Yāara? Kεtεwa? Boowa? Sabe ni ba kpare gesi, wəkuru baateren wəllɔ Yinni Gusunə u teeru mə.

³³ Wi u sabe ni mə, u n̄ koo gəsi te ta wā n̄ kun mε te ta kun wā. U n̄ maa ka tu garu kəsinamə. Baa ù n ka tu garu kəsina, ni yiru kpuro nu ko n sāawa Yinni Gusunəginu. N n̄ koorə bu nu yakia.

³⁴ Wooda yenibara Yinni Gusunə u Məwisi wē Isireliban sɔ Sinain guurə.

NARONAA

Musa takada siikōde

Isarailanɔ kunna gbárannan 9:1-14:45, 20:1-21:35

Balamu 22:1-24:25

9

Vīnla dikpekenaa

¹ Dikiri yā ò Musane Sinai gbárannan Isarailanɔ bona Misila wè plade mo káaku gūn à pì:

² Isarailanɔ gō Vīnla dikpe ke a gɔɔa.

³ À dikpe pì ke mo díkīna gɔɔ gēro donsariden ɔkɔsi. À ke lákū ma dàáre nà pínki kū a dokayā kū ma dàárenɔ.

⁴ Musa ò Isarailanɔne ò Vīnla dikpe ke,

⁵ akū ò dikpe pì kè Sinai gbárannan mo káaku gɔɔ gēro donsariden ɔkɔsi. Ò kè lákū Dikiri ò Musane nà pínki.

⁶ Gbēkenɔ kú gwe ò gbāsī vī kū ò ɔ nà gèea yāi, akū odi le ò Vīnla dikpe kè zī birearo. Akū ò gèe ò Musa kū Harunao lè zī birea gōnɔ

⁷ ò pì Musane: Gè yā musu o gbàa lè. Bóyāi ò gìwɛɛ ò su kū gbanɔ Dikirine kū ó gbēnɔo a gɔɔaa?

⁸ Musa wèmmá à pì: À ze ari mà ma lákū Dikiri ni o á yā musu nà.

⁹ Akū Dikiri pì Musane:

¹⁰ Ñ o Isarailanɔne, tó n gbēkenɔ ke n burinɔ kpé gbāsī vī gè yā musu, ke ò gèe wète zāzā ken, oni fō ò Vīnla dikpe kemene kpekpe.

¹¹ Mo plade gɔɔ gēro donsaride ɔkɔsin oni dikpe pì ke. Oni sã nòbɔ só kū burodi futenasario kū lá kyākyaao.

¹² Òsun a ke tó gu d̄baro akūsō òsun sã pì wá ke éro. Oni Vīnla dikpe pì ke lákū ma dìtéáre nà pínki.

¹³ Gbē kū adi gbà léro akūsō adi gé wète kearo, tó à gì Vīnla dikpe pì kei, ò ade bo a gbēnɔ té, zaakū adi sumene kū gbao a gɔɔaro. A taari ni wí a musu.

¹⁴ Bòasu kū à kú á té akūsō à ye à Vīnla dikpe kemene, séde à ke lákū ma a doka dìtéáre nà. Bòasu kū bedeo n pínki yā dokōnɔme.

Téluku dana bizakutala
(Bon 40:34-38)

¹⁵ Zī kū ò bizakuta kù d̄, téluku pì dà sèeda kuta pìla. Naana zaa ɔkɔsi ari gu gèe à d̄o téluku pì kú kuta pìi musu lán té bà.

¹⁶ Len àdigō kun le gɔɔ s̄inda pínki, àdigō kú kuta pìla fānantē, gwāani s̄o lán té bà.

¹⁷ Tó à gò kuta pìia, akū Isarailanɔ dì fute kū táo. Gu kū téluku pìi zèn, gwen òdi bùra káten.

¹⁸ Tó Dikiri m̄ónne le, òdi bùra fute. Tó à m̄ónne d̄, òdi era ò bùra káte. Tó téluku pì da kuta pìla s̄, n bùraa d̄igō katename.

¹⁹ Tó téluku pì ten gɔɔ pla ke kuta pìla, òdigō Dikiri yā ma, òdi bùra futero.

²⁰ Zikenɔa téluku pìi dì gɔɔ pla ke kutalaro. Tó Dikiri m̄ónne, òdi bùra káte, tó Dikiri era à m̄ónne d̄, akū òdi bùra fute.

²¹ Zikenɔa s̄o téluku pìi dì ze gu dokōnɔ fiti zaa ɔkɔsi ari kōnkɔ. Tó à gòa kōnkɔ, akū òdi bùra fute. Fānantē ke gwāanin yá, tó téluku pìi gòa, òdi bùra futeme.

²² Tó téluku pìi gō zena kuta pìla gɔɔ do ke mo do ke wè don yá, òdigō katena bùran, òdi futero. Tó à gòa, akū òdi bùra fute.

23 Òdi bùra káte ke ò bùra fute Dikiri lé sariro. Òdigõ Dikiri yã ma lákũ à dà Musane à ònne nà.

10

Andurufu kakaki mèn planɔ

1 Dikiri yã ò Musane à pì:

2 Ñ kākāki pi mèn pla kũ andurufu kũ ò gbègbē manamano gbēnɔ kakarabo ũ de ò bùra fute.

3 Tó ò kākāki pìnɔ pè, gbēnɔ ni su ò kakaranyĩ ní pínki dakareki kpéleleá.

4 Tó kākāki mèn don ò pè, Isaraila buri don'arede kũ ò de kína ũnɔ mé oni su ò kakaranyĩ.

5 Tó ò kākāki pìnɔ pè kũ yīsāmpanaao, gbē kũ ní bùra kú ifāboki kpanɔ mé oni bùra fute káaku.

6 Tó ò a gèn plade pè kũ yīsāmpanaao, gbē kũ ní bùra kú gènmidɔki kpanɔ mé oni bùra fute. Kākākipena kũ yīsāmpanaao pìime gbēnɔ dana zén sèeda ũ.

7 Tó ò ye ò gbēnɔ kakara, ògõ pé yīsāmpanaa sari.

8 Haruna né sa'orinɔ mé oni kākāki pìnɔ pé. Anigõ deáre doka ũ gɔɔ sīnda pínki, ákōnɔ kũ á burinɔ.

9 Gɔɔ kũ a ka á b̀sun, tó áten gé zì ká kũ á ibere kũ oni sù ò fute kááonɔ, àgõ kākāki pìnɔ pé kũ yīsāmpanaao, de á yã le à dɔ makũ Dikiri á Ludagu, maní á bo á ibere pìnɔ òĩ.

10 Gɔɔ kũ áten ponna ke sõ, dikpen yá, mɔ dufu gɔɔ káaku zīn yá, àgõ kākāki pìnɔ pé á sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũnɔa kũ á sáabukpana sa'opɔnɔ, á yã ni dɔmagu. Makũme Dikiri á Luda ũ.

Isarailanɔ futena Sinai

11 Wè plade mɔ plade gɔɔ barode zĩ, t́luku gò sèeda kutala,

12 akũ Isarailanɔ bùraa fute Sinai gbárannan, òten bùra sòsò ari t́luku gèe à zè Parani gbárannan.

13 Ñ bùra futena káakun gwe. Ò kè lákũ Dikiri dà Musane à ònne nà.

14 Yuda z̀karinɔ mé ò bùraa fute gà kũ g̀ao káaku kũ ní tutaa. Aminadabu né Nasõme ní don'arede ũ.

15 Zua né Netanelime Isaka z̀karinɔ don'arede ũ.

16 Eloni né Eliabume Zebuluni z̀karinɔ don'arede ũ.

17 Gesomu burinɔ kũ Merari burinɔ kuta pìi gbòro, akũ ò sè ò dào zén.

18 Akũ Rubeni z̀karinɔ bùraa fute gà kũ g̀ao kũ ní tutaa. Sedeu né Elizume ní don'arede ũ.

19 Zurisadai né Selumielime Simeɔ z̀karinɔ don'arede ũ.

20 Deweli né Eliasafame Gada z̀karinɔ don'arede ũ.

21 Akũ Koa burinɔ Luda pónɔ sè ò dào zén. Ò kuta pìi d̀ ari ògõ ká.

22 Akũ Eflaimu z̀karinɔ bùraa fute gà kũ g̀ao kũ ní tutaa. Amiudu né Elisamame ní don'arede ũ.

23 Pedazu né Gamalielime Manase z̀karinɔ don'arede ũ.

24 Gideoni né Abidãme Biliaminu z̀karinɔ don'arede ũ.

25 Akũ Dã z̀karinɔ bùraa fute gà kũ g̀ao kũ ní tutaa. Mókōnɔ mé òdigõ té kpekpe. Amisadai né Ayezame ní don'arede ũ.

26 Okorana né Pagielimé Asa z̀karinɔ don'arede ũ.

27 Enana né Airamé Nafatali z̀karinɔ don'arede ũ.

28 Lákũ Isarailanɔ dì bùra futefute ògõ t́tekõi nàn gwe gà kũ g̀ao.

²⁹ Obabumε Musa anzure Rueli né ũ, Midiã burimε. Musa pìnε: Óten da zén ò gé bùsu kũ Dikiri pì áni ó gban. Ñ mós ñ gé kũoo, óni yã mana kennε, zaakũ Dikiri nnamana gwe lé sèwεε.

³⁰ Akũ à pìnε: Mani géro, mani era ma bùsun ma bedenɔ kĩnaame.

³¹ Musa pì: N yã nna. Ñsun ó tónlo, zaakũ ñ bùrakateki mana dõ akũsõ mɔkõn mé ñni ke ó wéde ũ.

³² Tó n γε kũoo, óni yã mana kũ Dikiri ni kεwεε kennε se.

³³ Isarailanɔ bùraa fùte Dikiri kpi sare ò táa ò gorɔ aakõ. Ò dò are kũ Dikiri bàka konna kũńwo àkpatiio de à bùrakũki mɔńne.

³⁴ Tó ò fùte ò dà zén, Dikiri téluku pìi dīgõ kúńla fānantē.

³⁵ Tó ò dà zén kũ àkpatiio, Musa dì pi:

Ñ fute Dikiri, de n ibεrenɔ fākõa,
n zāngurinɔ bàa lénne.

³⁶ Tó ò dìte, Musa dì pi:

Dikiri, ñ era ñ su Isaraila dúbu ũgbangbanɔa.

11

Dikiri té futεnaa

¹ Isarailanɔ zuka kà Dikirii ñ warikena yã. Kũ Dikiri mà, à pɔ fè, akũ a té fùte ñ té, ñ bùra kpado té kũ.

² Akũ gbēnɔ wiki lè Musaa. Kũ à wé kè Dikiria, akũ té pìi zè.

³ Akũ ò tó kpà gu pìine Tabera, kũ Dikiri té fùte ñ té gwe yã.

Dikiri kpεkperεwinɔ gbarεnaa

⁴ Buri pāndenɔn kú Isarailanɔ té, òten póble pānde ni de, akũ Isarailanɔn ten só dɔ se ò pì: Mán óni nòbɔ len ò sóo?

⁵ Óten kpò kũ o sò Misila ó poyeinaaa bege ke kũ plènɔ kũ gbεzenɔ kũ εfɔnɔ kũ arubasanɔ kũ arubasa gizonɔ.

⁶ Tera sà ó lé gà, zaakũ odì póke lero, séde mana dí baasiro.

⁷ Manaa pì wé kete, à de lán lí'ɔ bàme.

⁸ Isarailanɔ dì sète ò ló gbèn ke òdi zõ gón. Òdi disa ò kàra keo. A nna lán kàra asānaa bà.

⁹ Tó plí kpà bùran gwāani, akũ manaa pìi dì kóte se.

¹⁰ Musa mà òten só dɔ onle kũ onleo. Dikiri pɔ fè manamana, akũ à kè Musanε ñni

¹¹ à pìnε: Bóyāin nten wé tāmāii? Ma yã kpate mé à kēnnε vāni, akũ n gbē pìnɔ gwana aso dīmēnεε?

¹² Makũ mé ma gbē pìnɔ nò sì yá? Makũ mé ma ñ í yá? Bóyāi n pīmēnε mà ñ kú kpε lán nérande bà mà gé kũńwo bùsu kũ n la dà ñ dizinɔnenn?

¹³ Mákpan mani nòbɔ len mà kpá gbē pìnɔa ñ pínkii? Zaakũ òten só dōmēnε òten pì mà ñ gba nòbɔ ò só.

¹⁴ Mani fõ mà gbē pìnɔ aso sé ñ pínki madoro, zaakũ ñ aso demala.

¹⁵ Tó len ñni kemēnε le, ñ tó ma n pɔnna le ñ ma de gōnɔ. Ñsun tó mà wari pì ke doro.

¹⁶ Akũ Dikiri pìnε: Ñ Isaraila gbē zõkõ kũ ñ ñ dõ don'arēde ũnɔ kakara gbēnɔn baaakõ akuri ñ su kũńwo dakareki kuta kia ògõ kú kũnwo gwe.

¹⁷ Mani kipa mà yã onne gwe mà a Nini kũ à kúmma kpado go mà dińne, oni gbēnɔ gwana aso sé kũnwo de ñsungõ ñ sena ndo doro yã.

18 Ñ o gbēnɔne ò gbã bo ñ zĩdane zia yã, oni nòbo le ò só. Zaakū ò só dòmene ò pì, mán óni nòbo len la ò sóo? Ò pì ò sãna Misila. Abire yãin mani ñ gba nòbo ò só.

19 Oni só adi ke gɔɔ donlo, gɔɔ planlo, gɔɔ sɔɔronlo, gɔɔ kurinlo, gɔɔ baronlo.

20 Oni só mɔ do gbāngbān ari à bo ñ yĩn a ni bo ñ pɔn. Zaakū makū Dikiri má kú ñ té, akū ò pã kpàmai. Ò zuka dɔma ò pì, bóyã ò bò Misilai?

21 Akū Musa pì: Gɔgbēnɔn kú kūmao tá gūn gbēnɔn dúbu wàa aakɔ, akū n pì ĩni nòbo kpámma ò só ari mɔ do gbāngbān yá?

22 Bee tó ò sãnɔ kú zùnɔ dèdè dasidasi, ani mórma yá? Tó ò ísira kpòno sète pínki, ani mórma yá?

23 Dikiri wèa à pì: Ma gbãna ni kánloo? ĩni e tera, tó yã kú ma ònne ni ke ke ani kero.

24 Musa bò à Dikiri yã pìno ònne. À Isaraila gbē zɔkɔnɔ kàkara gbēnɔn baaakɔ akuri à ñ zé ò lika kuta pìi.

25 Akū Dikiri kipa téluku gūn à yã ò kãao. À a Nini kú à kúa kpado gò à dī gbē zɔkɔ gbēnɔn baaakɔ akurii pìnɔne. Kú à a Nini pì dīnne le, ò annabikeyã ò, abire gbera odi era ò kè doro.

26 Gbē kú Musa ñ sé gbēnɔn planɔ gè búràn, gbē do tón Elɛdada, gbē do sō Mɛdada. Odi gé kuta kĩnaaro, ama Nini pì sùrma se, akū ò annabikeyã ò búràn.

27 Kefenna ke bàa lè à gèe à pì Musane: Elɛdada kú Mɛdadao ten annabikeyã o búràn.

28 Nuni né Yosuame Musa kpàasi ũ zaa a kefennakegɔɔa, akū à pì: Baa Musa, ñ gíinne.

29 Akū Musa pìne: Nten nèsegɔba ke kúnwo ma yã musun yá? Tó Dikiri a Nini dī a gbēnɔne ò gè annabinɔ ũ ñ pínki, à manaroo?

30 Akū Musa era búràn kú Isarailanɔ gbē zɔkɔ pìno.

31 Dikiri tò ĩa bò ísira kpa à sù kú kpekperewinɔ, ò dà búrالا. Ò lika buraai gu sīnda pínki à kà tágɔɔ do ũ, akūs ñ vurana lei kà gāsákuru pla.

32 Fānantē birea kú gwāanio kú a gu làa dɔnaao ò fùte ò gèe ò kpekperewinɔ kùkù. Gbē kú adi kùkù dasiro kùkù búruma baro. Akū ò fàte à kori kè.

33 Kú ò a nòbo dà ñ lén gòno, odi le ò só dasiro, akū Dikiri pò fènyĩ à gagagyã kàngu.

34 Akū ò tó kpà gu pìine Lé'ideno Mira, zaakū gwen ò gbē kú nòbo lé'i ñ kúnò vìn.

35 Akū Isarailanɔ fùte gwe ò gèe Azero ò gɔɔ pla kè gwe.

12

Miriamu kú Harunao Musa taari'ena

1 Miriamu kú Harunao Musa taari è Etiopia nɔ kú à sè yã musu, zaakū à Etiopia nɔ sè.

2 Ò pì: Musa adon Dikiri dīte à yã ò a gāi yá? Adi o ó gāi seroo? Dikiri yã pìi mà.

3 Musa bi gbē buseeme, a sára kú andunia gūnlo.

4 Gwe gòno Dikiri pì Musa kú Harunao kú Miriamuonɔ: À bote à gé dakareki kuta kia á gbēnɔn aakɔ. Akū ò gèe ñ gbēnɔn aakɔ ñ pínki.

5 Dikiri kipa téluku gūn à zè kuta pì kpélele. À Haruna kú Miriamuo sisi, akū ò nài ñ pla ñ pínki.

6 À pìinne: À ma yã ma. Tó ma annabi ke kú á té, madì bo mà sua wégupu gūn madì yã onɔ nana gūmme.

- 7 Ama à de le kū ma zòbleri Musaoro. Zíkèri náanideme ma on gbēno té n pínki.
 8 Odì yā bo kō lén. Madì yā onè mà a ke utenero. Àdi wé si ma takale. À kè dera ádi ma zòbleri Musa taari'ena vīna keroo?
 9 Akū Dikiri pò fēnyī à a tá o.
 10 Kū téluku pìi gò kuta pìla, kusu dà Miriamula gònò, à pura kù lán buu bà. Kū Haruna lītè à a gwà, à è kusu dàala,
 11 akū à pì Musane: N yā nna Baa! Nsun tó ò yōnkoyā taarikenaa gbè lero.
 12 Nsun tó àgō de lán né kù ò ò gè ũ a mè kpado yàkanaa bàro.
 13 Musa sò dō Dikirine à pì: Luda, n yā nna! N a werekōa.
 14 Akū Dikiri pìne: Tó a de mé à lé'i fà a ànnwa, ani kene wé'iyā ũ ari goro supplaroo? Ò bo káao bùra kpe goro suppla gĩa, gbasa ò a sí.
 15 Miriamu kú bùra kpe ari goro suppla. Isarailano dí da zénlo sé kù ò èra ò a sí.
 16 Abire gbera ò fùte Azero ò gèe ò bùraa kàte Parani gbárannan.

13

Gu'asirigwari gbēnon kuri awēplanò zīnaa

- 1 Dikiri pì Musane:
 2 N gbēno zī ò gé Kanaanò bùsu kù maten kpá Isarailanoa yake. N n dizino buri gbē kù ò de don'arede ũno sé mèn dodo n n zī.
 3 Akū à n gbáre le bona Parani gbárannan lákū Dikiri ò nà. Gbē pìno bi Isaraila don'aredenome n pínki.
 4 N tónon dí:
 Rubeni burino gūn Zaku né Samua,
 5 Simen burino gūn Ori né Safata,
 6 Yuda burino gūn Yefune né Kalebu,
 7 Isaka burino gūn Yusufu né Igali,
 8 Eflaimu burino gūn Nuni né Osea,
 9 Biliaminu burino gūn Rafu né Paliti,
 10 Zebuluni burino gūn Sodi né Gadieli,
 11 Yusufu né Manase burino gūn Susi né Gadi,
 12 Dã burino gūn Gemali né Amieli,
 13 Asa burino gūn Mukaila né Setu,
 14 Nafatali burino gūn Vofosi né Nabi,
 15 Gada burino gūn Maki né Gueli.
 16 Gbē kù Musa n zī bùsu yakenon gwe. Musa tó kpà Nuni né Oseane Yosua.
 17 Kū Musa teni n zī Kanaanò bùsu yake, à pìine: À bote kù Negevi gbárannao à dí bùsu gusīsīdea.
 18 À gwa lákū bùsuu pì de nà, tó a gbēnon gbāna kesō ò buse, tó ò dasi kesō ò dasiro,
 19 tó n bùsu mana kesō à vāni, tó n wētenon bīni vī kesō à vīro,
 20 tó a zīte gbāna kesō à bùsa, tó à líno vī kesō à vīro. À kokari ke à bùsuu pì línenò séte à suo. Zaakū geepi né káakunò mana goron dí.
 21 Akū ò gèe ò bùsuu pìi yakè zaa Zini gbárannan ari Reobo, Lebo Amata kpa.
 22 Kū ò bote kù Negevi gbárannao, ò kà Eblonu, gu kù Anaki burino Aima kù Sesaio kù Talamaio kún. Eblonu katena Zoã kù à kù Misila ã wè supplame.
 23 Kū ò kà Esekolu guvuten, ò geepi líneyō do zō gwe ò lòko lía, akū gbēnon planon sena. Ò bisi kù kakapuraoo sè dō.
 24 Ò tó kpà gu pìine Esekolu guvute, geepi líneyō kù Isarailano zō gwe yāi.

25 Kū ò būsuu pìi yakè gɔɔ bupla, akū ò èra ò sù.

Gu'asirigwarinɔ baarukpanaa

26 Kū ò sù Kadesi, Parani gbáranan, ò gèe Musa kū Harunao kū Isarailanɔ kīnaa pínki. Ò sù kū baaruuo Isarailanɔne n pínki, akū ò būsuu pì línenɔ mòhne.

27 Ò yá pìi gbà Musane ò pì: O ge būsuu kū n ó zīn. Vī kū zó'io di gwe. A línenɔn dí.

28 Ama būsupidenɔ gbāna. N wētenɔn bīni vī akūsɔ n wēte pìnɔn zōkō manamana. O Anaki burinɔ è gwe se.

29 Amalekinɔn kú Negēvi gbáranan. Itinɔ kū Yebusinɔ kū Amɔrinɔn kú būsuu gūsīden, akūsɔ Kanaanɔn kú ísira sare kū Yoda sareo.

30 Kalebu gbēnɔ lé yīte Musa are, akū à pì: Ò gé ò būsuu pì sí, zaakū óni fɔ ò zī blemá.

31 Akū gbē kū ò gèe káanonɔ pì: Óni fɔ ò léte gbē pìnɔaro, zaakū n gbāna deóla.

32 Akū ò būsuu kū ò yakèe pì gya bò Isarailanɔne ò pì: Būsuu kū o yakèe pì bi būsuu kū àdi a gbēnɔ mómome. Gbē kū o n é gweno n pínki bi gbē gbānanome.

33 O gbē gbānagbānanɔ è gwe Anaki burinɔ ũ. O ó zīda è lán babanɔn bà, len ó de le n wén se.

14

Isarailanɔ bona Dikiri kpe

1 Isarailanɔ ten wiki gbāna lé n pínki, òten ɔɔ do gwāani pì.

2 Ò zuka dò Musaa kū Harunao n pínki ò pínne: Tó o gaga Misila kesɔ gbáranan la, de à kè mana.

3 Bóyāin Dikiri ten tá kúoo būsuu pinn? Oni ó dede kū fēnedaome, oni ó nɔgbēnɔ kū ó néno kúkú. Ó erana Misila sànaroo?

4 Akū ò pikōne: Ò don'arede bo ò era ò tá Misila.

5 Musa kū Harunao wùte n nēsele kutena pari are.

6 Akū būsuyakerinɔ gbēnɔn pla Nuni né Yɔsua kū Yefune né Kalebuo n utano gaga ò kèkè

7 ò pì gbēnɔne: Būsuu kū o bɔten o yakèe pì mana manamana.

8 Tó ó yá kà Dikirigu, ani gé kúoo būsuu pin, būsuu kū vī kū zó'io din pìia, à ó gba.

9 Àsun bo Dikiri kpero. Àsun vīna ke būsupidenɔnero, zaakū ó póblenome, ò uteki vī doro. Dikiri kú kúoo, àsun vīna kero.

10 Gbē sīnda pínki teni pi ò n pápa kū gbēeo, akū Dikiri gakuri bò à sù Isarailanɔa dakareki kuta kia.

11 Dikiri pì Musane: Gbē pìnɔ nigɔ ma gya bo gɔɔ sīnda pínkin yá? Bee kū daboyá dasi kū ma kè n ténɔ, onigɔ gí ma náani kei gɔɔ sīnda pínkin yá?

12 Mani gagagyá kányī mà n kakate, mani n burinɔ ke dasi, n gbāna nigɔ de gbē pìnla.

13 Akū Musa pì Dikirine: Mòkōn mé n gbē pìnɔ bòte Misila kū n gbānao. Tó Misilanɔ mà,

14 oni gí o būsuu dí denɔneiro. Zaakū ò dɔ kū n kú kúoo, ndi bo n suwá tētētē. Ò dɔ kū n téluku digɔ kú ó musu, ndi doweré are a gūn fānantē, gwāani sɔ te gūn.

15 Tó n gbē pìnɔ de kanto gōnɔ, buri kū ò yá pìi mànɔ ni pi:

16 Dikiri fūa à gé kū gbē pìnɔ būsuu kū à la dànnen, abire yāin à n dede gbáranan.

17 Dikiri, n n gbāna zōkō mōhne sà, lākū n ò nà n pì

18 ndì pò fě likalikaro, ń gbēke vī zōkō, ndì gbēno yā vāninō kū ń taarinō kērima, ama ndì tó taaride bō pāro. Ndì deno yā vāninō wí ń burinō musu ari à gè à pé ń sākpeno kū ń nasionō.

19 Lákū n sùruu kè kū gbē pìnno nà zaa Misila ari ò gèe ò kào la, n ń durunna kērima n gbēke zōkō gūn.

Zukakarino wētammaanaa

20 Akū Dikiri pì: Lákū n wé kèma nà, mani sùru ke kúnwo.

21 Ama lákū madigō kun nà akūsō ma gakuri dà anduniala pínki,

22 gbē kū ò ma gakuri è kū daboyā kū ma kè Misila kū gbáranna gūnwo kū ò ma le ò ma gwa gēn kuri ò gi ma yā maino,

23 ń gbēke ni wé sí būsū kū ma la dà ń dizinone pìlero. Gbē kū ò ma gya bōno ke ni wé sialero.

24 Lákū ma zòbleri Kalebu nēse bō ado nà, à témai kū nēse doo, mani tó à gē būsū kū à gēen pìi gūn, a burinō ni le túbi ū.

25 Zaakū Amalekinō kū Kanaanōn kú guvuten gwe, à era à da gbáranna zén zia Isira Tera kpa.

26 Dikiri pì Musane kū Harunao:

27 Gbē vāni dínō ni zuka kámai goro sīnda pínkin yá? Ma zuka kū òten kámai mà.

28 ń piñne makū Dikiri ma pì má kun. Lákū ò wé kèma nà, len mani kéñne le.

29 ń gēno ni gō káte gbárannan la, ń gbē kū ò kà wè baro ke à dealano pínki. ń gbē kū ò ń náro akūsō ò zuka kāmaino

30 ni gē būsū kū ma a la dàñnenlo, séde Yefune né Kalebu kū Nuni né Yosuao baasiro.

31 ń né kū ò pì oni ń kūkūnon mani gē kúnwo, de ò būsū kū ń deno gi pì nna ma.

32 Mókōno sō, ń gēno ni gō katena gbárannan lame.

33 ń nēno ni póno dādā gbárannan la ari wè bupla, ò ń deno náani sari gbè le. ń deno gēno ni gō gbárannan la ń pínki.

34 Lákū ò būsū pìi yakè goro bupla nà, len onigō ń yā vāni gbè le le ari wè bupla, wè dodo goro dodo, onigō dō lán iberesena kūmao de nà.

35 Makū Dikiri makū mé ma yā pìi ò, lēme sō mani ke gbē vāni kū ò kākaramai pìnne le. Oni gaga gbárannan la ń pínki.

36 Gbē kū Musa ń zī ò būsū yakè kū ò sù ò būsū pì gya bō ò tò ò zuka dāno,

37 Dikiri gagayā kà gbē pìnngu, akū ò gāga.

38 Gbē kū ò gèe ò būsū yakèe pìnno té, Nuni né Yosuua kū Yefune né Kalebuo mé ò gō kū wèndiio.

39 Musa yā pìnno gbà Isarailanone pínki, akū ò sō dō manamana.

40 Ò fūte kōnko káakukaaku, ò mī pè kpino ò pì: À gwa, óten gé gu kū Dikiri òn. O ó durunna dō sà.

41 Musa pì: Bóyāi áten pā Dikiri yāne? Abire ni sí kero.

42 Àsun géro, zaakū Dikiri kú kááoro. Á iberenō ni á ble kū zlio.

43 Amalekinō kū Kanaanōn kú á are gwe. Oni á dede kū fēnēdao. Dikiri nigō kú kááoro, kú a gi téii yāi.

44 Akū ò sāgbāna kè ò mī pè kpino, bee kū Dikiri bàka kunna kúnwo àkpatii gō büran kú Musao.

45 Akū Amalekinō kú Kanaa kú ò kú gusīsīde pìnno lèteríma ò ń blé kú zlio ò pèríma ari ōma.

20

Í bona gbèn
(Bon 17:1-7)

¹ Isarailanɔ kà Zini gbárannan ní pínki mɔ káaku gūn, akū ò wùte Kadesi. Gwen Miriamu gàn, ò a vī.

² Í kun ò miro, akū ò kàkara Musa kū Harunaoi.

³ Ò zuka kà Musai ò pì: Tó o gaga yā kū gbē kū ò gàga Dikiri arenɔ, de abire sàna.

⁴ Bóyāi a su kūoo gbáranna díkīnan de ò gaga la kū ó pókādenɔo?

⁵ Bóyāi a bɔte kūoo Misila a su kūoo gu vāni díkīna gūnn? Póblewe ke kaka lí ke geepi né ke bisi kú laro, akūsɔ í kú la ò miro.

⁶ Musa kū Harunao gò paria ò gèe dakareki kpélelea ò wùte ní nèsele kutena, akū Dikiri gakuri bò à sùmma.

⁷ Dikiri yā ò Musane à pì:

⁸ N gò sé, mɔkɔn kū n vīni Harunao à gbē pìnɔ kakara à yā o gbèsi direne ní wára, í ni bon. Len ìni í boñne gbè pìn ò mi le kū ní pókādenɔ.

⁹ Musa gò sè Dikiri are lákū à òne nà.

¹⁰ Musa kū Harunao ní kàkara gbèsi pì are, akū à pìñne: À ma á sàgbānadeno! Á ye ò í boáre gbè dínn yá?

¹¹ Akū Musa ɔ sè musu à gbèe pìi lè kū a gòoo gèen pla. Í bò manamana, akū ò mì kū ní pókādenɔ.

¹² Akū Dikiri pì Musane kū Harunao: Zaakū ádi ma náani ke a ma tó bò Isarailanɔero, áni gē kūñwo būsú kū maten kpámmanlo.

¹³ Meriba ísēbokin gwe, gu kū Isarailanɔ zuka kàn Dikirii, akū à a ludakena mòñne.

Edmunɔ gina Isarailanɔne ò gēte ní būsula

¹⁴ Musa gbēnɔ zì ò bò Kadesi ò gèe Edmunɔ kína kīnaa ò pì: Ókɔnɔ n dane Isarailanɔ pì, ní wari kū à ó léno dɔ pínki.

¹⁵ Ó dizinɔ gèe Misila, akū o gii kè gwe. Misilanɔ wari dɔwá kū ó dizinɔ.

¹⁶ O wiki lè Dikiria, akū à yā sɔ kūoo. À a Malaikaa zì à bò kūoo Misila. Tera sà ó kú Kadesi, n būsú lézekin.

¹⁷ N ó gba zé ò gēte n būsuaa. Óni gēte buranɔ ke geepi búnoaro, óni á lògɔ'i miro. Ónigɔ té kína zéda gūmmē. Óni lite ɔplai ke ɔzeiro ari ò gé gēteo n būsula.

¹⁸ Akū Edmunɔ pìñne: Áni le à gēte ó būsuaaro. Tó a gi, óni bo ò daále kū fēnedao.

¹⁹ Isarailanɔ pìñne: Óni gēte zédaame. Tó ókɔnɔ ke ó pókādenɔ á í mì, óni a fīna bo. Gētēnaan óten wete ado.

²⁰ Edmunɔ pì: Áni le à gētero. Akū ní zìkarinɔ bɔte dasidasi ò sù dañle kū gbānao.

²¹ Zaakū Edmunɔ gi Isarailanɔne ò gēte ní būsuaa, akū Isarailanɔ pāñne.

Haruna ganaa

²² Isarailanɔ bò Kadesi ní pínki ò kà Oru kpia

²³ Edmu būsú lézekin. Gwen Dikiri yā òn Musane kū Harunao à pì:

²⁴ Haruna ni ká a dizinɔla tera, ani gē būsú kū maten Isarailanɔ gba gūnlo, kū á gbēnɔn pla a gi ma yā ma zaa Meriba yāi.

²⁵ N Haruna kū a né Eleazao sé n didi kūñwo Oru kpia

²⁶ n Haruna pókasanɔ bɔtea n da a né Eleazane gwe. Gwen Haruna ni gan à ká a dizinɔla.

- 27 Musa kè lákū Dikiri òne nà. À dīdi Oru kpia gbě sīnda pínki wára
 28 à Haruna pókasanò bòtea à dà a né Eleazane, akū Haruna gà kpi pìi musu gwe. Kū Musa kū Eleazao kipa kpi pìia
 29 akūsò Isarailanò mà kū Haruna gà, akū ò a gè wēnda kè gɔɔ baraakuri.

21

Zìblena Kanaanò Negevi būsun

- 1 Aradi kū à kú Negevi būsun kína bi Kanaa gběme. Kū à mà Isarailanò té Atarimu zén òten su, akū à bò à dàñle kū zìio à n gběkenò kùkū.
 2 Akū Isarailanò lé sè Dikirine ò pì: Tó n gbě pìnò nàwewe ó ɔ, óni n wētēno kakate mámmam.
 3 Dikiri Isarailanò yā mà, akū à Kanaa pìnò kpámma. Ò n kákate kú n wētēno pínki, akū ò tó kpà gu pìine ɔma.

Mògotē mlèe

- 4 Kū ò fùte Oru kpi pì kīnaa, ò Isira Tēra zé sè de ò pā Edmunò būsune. Akū ò fù menaa zén
 5 ò Luda kū Musao taari è ò pì: Bóyāi a ó bóte Misila de ò gaga gbárannann? Póble kunlo, í kunlo, o zā póble gina dín.
 6 Akū Dikiri mlèe pāsīnò zīmma ò n lele, akū ò gaga dasidasi.
 7 Gbēnò sù Musa kīnaa ò pì: O durunna kè, zaakū o Dikiri kū məkōnwoo taari è. N kúte kenewere de à ó kēkōa kū mlèe dínò. Akū à kúte kēneñe.
 8 Dikiri pìnē: N mlèe pi n loko lía n pète. Tó mlèe gbě lè, tó à wé sè à a gwà, ani aafia le.
 9 Akū à mògotē pì mlèe ũ à lòko lía à pète. Tó mlèe gbě lè akūsò à wé sè à mògotē mlèe pìi gwà, àdi aafia le.

Isarailanò pāna Edmunò kū Məabunò būsunə

- 10 Isarailanò dà zén, akū ò buraa kàte Obo.
 11 Bona Obo ò gèe ò buraa kàte Iye'abarimu gbárannan Məabunò būsū ifáboki kpa.
 12 Bona gwe ò gèe ò buraa kàte Zeredi guvuten.
 13 Bona gwe ò buraa kàte Anò bara dire, gbáranna kū à kú Amōrinò būsū lézekin. Anò pime Məabunò kū Amōrinò būsunò lézeki ũ.
 14 Abire yāin ò pì Dikiri zìkatakada gūn:
 Wæbu kū à kú Sufa būsun kū Anò swa'oneno
 15 kū n guvute kū ò tà ari Aranò
 Məabunò būsū lézekin.
 16 Bona gwe do ò gèe Lògò, gu kū Dikiri pìn Musane: N gbēnò kakara mà í kpámma.
 17 Gwen Isarailanò lè dīkīna sìn:
 Í bo lògòn, gbasa ò lè síne,
 18 lògò kū ó don'aredenò yè kú línò,
 lògò kú kinenò pà kú n gònò.
 Bona gbárannan ò gèe Matana.
 19 Matana gbera Nalieli, Nalieli gbera Bamò.
 20 Bamò gbera guvute kū à kú Məabunò būsun, gu kū Pisiga mìsònte are do gbárannaa.

Zìblena Siš kū Oguooa

- 21 Isarailanò gbēnò zì Amōrinò kína Siša ò pì:

22 Ñ ó gba zé ò gēte n būsua. Óni pā buranɔ ke geepi líkpelaro, óni á lògɔ'i miro. Ónigɔ té kína zéda gümme ari ò gé gēteo n būsula.

23 Siɔ dí n gba zé ò gēte a būsuaaro. À a zìkarinɔ kàkara n pínki, ò bòte òten gènyĩ gbárannan. Kū ò kà Yaza, ò zìi kà kù Isarailanɔ,

24 akū Isarailanɔ n dede kù fēnedao ò n būsua sīmma zaa Anɔ ari Yabokui Amɔninɔ būsun, zaakū Amɔninɔ būsua lézeki pì pāsī, àdi sí gēnlo.

25 Isarailanɔ Amɔri wētenɔ si pínki kù Esebɔo kù a lakutunɔ pínki, akū ò vùten.

26 Esebɔme Amɔrinɔ kína Siɔ wéra ũ. Siɔ zìi kà yā kù Mɔabunɔ kína káakuo, akū à a būsua sia ari Anɔ swai.

27 Abire yāin kereno di pi:

À mó Esebɔ,

ò Siɔ wéra pì keke ò káte!

28 Té bò Esebɔ yā,

zìkarinɔ bò Siɔ wēte pìi gūn,

ò Mɔabunɔ būsua wéra Ara kàkate

Anɔ mii sīsī gbē pìnɔ.

29 Waiyoo Mɔabunɔ!

Kemosi gbàgbarinɔ, a kakateme!

Kemosi tò á gōgbēno fàkōa,

à á nōgbēno kpà Amɔrinɔ kína Siɔa zìzɔnɔ ũ.

30 Akū o n fú,

o n dede zaa Esebɔ ari Dibɔ.

O n káate ari Nɔfa kù Medebao.

31 Len Isarailanɔ vùte Amɔrinɔ būsun le.

32 Musa gbēno zì Yaza asiri gwa, akū Isarailanɔ gwe si kù a lakutunɔ pínki, ò pè Amɔri kù ò kú gwenɔa.

33 Akū Isarailanɔ lite ò Basā zé sè. Akū Basā kína Ogu gènyĩ kù a zìkarinɔ n pínki ò zìi kà kúnwo Ederi.

34 Dikiri pì Musane: Ñsun vīna kenero, zaakū ma a nanne n oĩ kù a gbēno kù a būsua pínki. Ñ kene lākū n kè Amɔrinɔ kína Siɔ kù à kí blè Esebɔne nà.

35 Akū ò Ogu dè kù a neno kù a zìkarinɔ n pínki, bee gbē mèn do dí boro, akū ò a būsua pìi sì.

22

Mɔabunɔ kína Balaki Balamu sísinaa

1 Isarailanɔ dà zén, akū ò bura a kàte Mɔabunɔ būsua sèn Yoda bara dire kù à are do Yerikoa.

2 Zipo né Balaki Mɔabunɔ kína è lākū Isarailanɔ kè Amɔrinɔne nà,

3 akū swèe kè Mɔabunɔgu, vīna n kù Isarailanɔ dasike yāi.

4 Akū Mɔabunɔ pì Midiā gbē zōkōne: Pari dikina ni pò kù à likawainɔ ble pínki lán zùu di sè só nà.

5 Akū Balaki gbēno zì Beo né Balamua ari Peto, Yuflati sare a be būsun. À pīnne ò a sísi à su, ò pine: Gbē kenɔ bò Misila ò dàgula ò káte ma sare.

6 Nyā nna! Ñ mó n lé keñneme, zaakū n gbāna demala. Òdigɔ dōro ke mani le mà zì bleñma mà péñma būsua dín gwεε. Má dō kù gbē kù n sa mana òne nigɔ de arubarikade ũme. Gbē kù n sa vāni òne sō, anigɔ de láaribona pò ũme.

7 Mɔabu kù Midiā gbē zōkōnɔ dà zén, ò māsokena gba kù oni da Balamune kūna. Kū ò kà a kīnaa, ò yā kù Balaki n zīoo òne.

8 À pīnne: À i la, mani yā kù Dikiri ni omene oáre. Akū Mɔabu kīnane pìnɔ i Balamu bea.

9 Akū Luda bò à sù Balamua à a là à pì: Dínɔn gbē kū ò kú kūnwɔ díkīnɔn ũu?

10 À wèa à pì: Zipo né Balaki, Mɔabunɔ kína mé à n zīma. Ò pì

11 gbē kenɔ bò Misila ò dàgula. Akū à pì mà su mà lé kéíncare de à le à zī bleríma à péíma.

12 Akū Luda pìnc: Ñsun tényĩro. Ñsun sa vāni ońnero, zaakū ma arubarikaa dàngu kò.

13 Kū Balamu fùte kɔnkɔ, à pì Balaki kīnanenɔnc: À tá á b̀sun, zaakū Dikiri g̀i mà téái.

14 Akū Mɔabu kīnanc p̀nc fùte ò tà Balaki kīnaa ò pì: Balamu g̀i su kūooi.

15 Balaki èra à kīnanc pāndenɔ z̀i dɔ, n̄ dasi kū n̄ gakurio de gbē káakunɔ p̀la.

16 Kū ò kà Balamu kīnaa, ò pì: Zipo né Balaki p̀i ñsun tó p̀ke kpánnc kū suna a kīnaaoro,

17 zaakū áni gba kēnc manamana. Pó kū n òare pínki, áni ke. N yā nna! Ñ m̀ ò lè keare gbē p̀ncɔ.

18 Akū Balamu p̀i Balaki z̀rii p̀ncnc: Bee tó Balaki andurufu kū wura kū à kú a beaoo kpàma pínki, mani f̄ mà bo Dikiri ma Luda yā kpero, bee f̀ti.

19 À i la gwāaniala lākū gbē káakunɔ kè nà ari mà ma dɔ yā kū Dikiri ni karamēnc.

20 Luda bò à s̀a gwāani à p̀nc: Zaakū gbē díkīnɔn s̀n n̄ s̀s̀i, ñ fute ñ gé kũíwo, ama yā kū mani on ñ ke.

Balamu zaaki yā'onaa

21 Balamu fùte kɔnkɔ à g̀arii ỳi a zaakinc, akū à g̀e kū Mɔabu kīnanc p̀ncɔ.

22 Luda p̀ f̀e kū à g̀e yāi, akū Dikiri Malaikaa g̀e à z̀e à z̀e z̀nc. Balamu di a zaaki kpe, a z̀keri gbēncn planɔn té káao.

23 Kū zaaki p̀i è Dikiri Malaika zena z̀e g̀n à f̀nceda wòto à kūna, akū à lite s̀nc. Balamu a lè, akū à èra à dà z̀nc.

24 Dikiri Malaikaa g̀e à z̀e z̀e tererennan geepi líkpe kū gbè karaa likainɔ dagura.

25 Kū zaaki p̀i Dikiri Malaikaa è, à nà gb̀ia à Balamu gbá là. Akū Balamu èra à a lè dɔ.

26 Dikiri Malaikaa èra à g̀e are dɔ à z̀e gu kpakoto kū à liteki v̄ron.

27 Kū zaaki p̀i Dikiri Malaikaa p̀i è, à k̀te kū Balamuo. Akū Balamu p̀ f̀e à a lè kū g̀oo.

28 Akū Dikiri zaaki p̀i gbà lé à yā ò Balamunc à p̀i: Bón ma kēnc n ma le ari g̀nc aak̀ɔ?

29 Balamu wèa à p̀i: Kū n ỳnkoyā kēncnc yāime. Tó má f̀nc kūna, de ma n de g̀nc.

30 Akū zaaki p̀i p̀nc: N zaaki kū ndig̀ dia g̀rɔ s̀inda pínkia ari suna gbārame ma ũroo? Ma kēncnc le yā yá? À p̀i: Oi.

31 Akū Dikiri Balamu wé kēnc, à a Malaikaa è zena z̀nc à f̀nceda wòto à kūna. Akū à k̀te à m̀i p̀te.

32 Dikiri Malaika a là à p̀i: Bóyāin n n zaaki lè ari g̀nc aak̀ɔ? Ma su z̀e z̀ncncnc, zaakū n wāmcnc.

33 Kū zaaki p̀i ma e, akū à litēmcnc ari g̀nc aak̀ɔ. Tó adi litēmcnc yāro, de ma n de ma a tò.

34 Balamu p̀i Dikiri Malaikaa p̀inc: Ma durunna kè, zaakū má d̄s kū n z̀e z̀mcncero. Zaakū ma genaa kēncnc ñni, mani era mà tá.

³⁵ Akū Dikiri Malaikaa pì Balamunε: Ñ gé kū gbě pìnɔ, yā kū mani dannen ñ o. Akū Balamu gèe kū Balaki kínane pìnɔ.

³⁶ Kū Balaki mà Balamu ten su, akū à gèe à dàale wēte kū à kú Anɔ bara, Mɔabunɔ būsū lézekin.

³⁷ Akū à pì Balamunε: Kū ma gbēnɔ zì ò n sísi yā, à kè dera nídi suroo? Mani fɔ mà gba kennēnloo?

³⁸ Balamu wèa à pì: Ma su sà, ama má yā sīnda pínki ona zé vīro. Yā kū Luda ni damenen mani o.

³⁹ Akū Balaki gèe kū Balamuo Kiria'uzo.

⁴⁰ À sa ò kū zùnɔ kū sānɔ à a nòbɔɔ kpà Balamua kū kínane kū ò kú kāao lēlēnɔ.

⁴¹ Kū gu dò, à Balamu sè à gèe kāao Bamɔbaali. Gwen Balamu Isarailanɔ bùra kpado èn.

23

Balamu yā káaku kū à è onaa

¹ Balamu pì Balakinε: Ñ gbagbaki bomēne la mèn suppla, ñ sumēne kū zùsanɔ mèn suppla kū sākaronɔ mèn suppla.

² Balaki kè lákū Balamu òne nà, akū ò sa ò kū zùsaa kū sākaroòo gbagbaki pìnɔa pínki.

³ Akū Balamu pìnε: Ñ ze n sa'opɔi. Mani gé mà gwa tó Dikiri ni su yā omēne, mani yā kū ani omēne onne. Akū à gèe à zè gulei gbáagbaaa.

⁴ Luda sù à a lè, akū Balamu pìnε: Ma gbagbaki bò mèn suppla, akū ma sa òmma pínki kū zùsaa kū sākaroòo.

⁵ Dikiri yā dàne a lén, akū à pì: Ñ era ñ gé ñ Balaki le ñ onε lákū ma dānne nà.

⁶ Akū à era à gèe à a lè zena a sa'opɔi kū Mɔabu kínanēnɔ ñ pínki,

⁷ akū à yā kū à èe ò à pì:

Mɔabunɔ kína Balaki ma sisi Siria būsūn,
akū ma bo ifáboki kpa kpínɔ kīnaa ma su.

À pì mà boare Isarailanɔ kpe,
mà su mà sa vāni oare Yakubu buri pìnɔne.

⁸ Mani ke dera mà gbě kū Luda dí ñ káronɔ káa?

Mani ke dera mà bo gbě kū Dikiri dí bo ñ kperonɔ kpee?

⁹ Zaa kpi mìsɔntea mateni ñ e,
zaa gu lei musu maten wé síñle.

Gbě pìnɔn kú ñdona,
ò ñ zīda dìte ñdona kū buri pāndenɔ.

¹⁰ Yakubu burinɔn dasi lán būsū'atē bà,
oni fɔ ò Isarailanɔ nara ò ñ lé dōro.
Luda tó ma ga gɔ de lán a gbēnɔ pò bà,
ma lakana gɔ de lán ñ pò bà.

¹¹ Akū Balaki pìnε: N kēmēne deran gwee? Ma su kúnwo de ñ ma iberēnɔ kāmēne, akū sa manan n òñne yā?

¹² À wèa à pì: Yā kū Dikiri dàmenε ma lénn mani oroo?

Balamu yā plade kū à è onaa

¹³ Balaki pìnε: Ñ mós ò gé gu pāndea, gu kū ñni ñ en. Ñ ñ kāmēne gwe, zaakū ñ kpadomε ñni e, ñni ñ e ñ pínkiro.

¹⁴ Akū à gèe kāao gudákpārínɔ buran Pisiga kpi mìsɔntea. À gbagbaki bò gwe mèn suppla, akū à sa òmma pínki kū zùsaa kū sākaroòo.

¹⁵ Akū Balamu pìnε: Ñ ze n sa'opɔi la, mani gé mà a le gwe.

16 Akū Dikiri sù à yā dànɛ a lén, akū à pìnɛ: Ñ era ñ gé ñ Balaki le ñ onɛ lákū ma dànɛ nà.

17 Akū à èra à gèɛ à a lè zena a sa'opɔi kū Mɔabu kínanɛnɔ. Balaki a là à pì: Dikiri pì deramɛɛ?

18 Akū à yā kū à èè ò à pì:
Zipo né Balaki,
ñ sã kpá ñ ma yā ma!

19 Luda bi bisāsirinlo kū à gbasa à éke to,
àdi nèse lite lán bisāsiri bàro.
Ani gí yā kū à ò kei yá?

Ani gí lé kū à gbèñne papai yá?

20 À pìmenɛ mà sa mana oñnɛmɛ.

À arubarikaa dàngu, mani fɔ mà gíro.

21 Mádi yā vāni ke e Yakubu burinɔaro,
mádi yā'ummana ke e Isarailanɔaro.

Dikiri ñ Luda kú kūñwo,
òdi a kíkɛ tó sé lei ñ té.

22 Luda ñ bóte Misila,
ò gbāna vī lán zùsɛnte bà.

23 Oni fɔ ò pò da Yakubu burinɔaro,
oni fɔ ò àlesi bène kpá Isarailanɔnero.
Zaa gbāra onigɔ o ñ yā musu,
yā kū Luda kèn gwe.

24 Buri pì di fute lán músuda bà,
àdi a zīda bi lán músusaa bà.
Àdi wútero ari à gé pò kū à só,
ari à gé pò kū à dènɔ aru mi.

25 Balaki pìnɛ: Ñsun ñ káro. Ñsun sa mana oñne sero.

26 Balamu pìnɛ: Mádi onne kū yā kū Dikiri dàmenen mani oroo?

Balamu yā aakɔde kū à è onaa

27 Balaki pì Balamunɛ: Ñ mós sà, mani gé kūñwo gu pānden. Òdigɔ dɔro tó ani ke Ludanɛ ñ gbè pìnɔ kámene gwe sà.

28 Akū Balaki gèɛ kãao Peo kpi musu kū à are dɔ gbárannaa.

29 Balamu pìnɛ: Ñ gbagbaki bomene la mèn suppla, ñ mɔmenɛ kū zùsanɔ mèn suppla kū sākaronɔ mèn suppla.

30 Balaki kè lákū à òne nà à sa òmma kū zùsaa pìnɔ kū sākaroo pìnɔ.

24

1 Kū Balamu è sa mana ona Isarailanɔne kà Dikirigu, adi gé màso ke lán yā bà dorɔ, akū à are dɔ gbárannaa.

2 Kū à wé zù, akū à Isarailanɔ è katena ñ buria. Luda Nini kípaa,

3 akū à yā kū à èè ò à pì:

Bɛɔ né Balamu yān dí,
makū kū ma wé kēna yān dí.

4 Makū kū madì Luda yā ma yān dí.

Ma Gbānasīndapinkide wégupu è,
ma wute nèsele kutena, ma wé wēna.

5 Yakubu burinɔ bùrakatena mana fá!
Isaraila bizakutanɔn mana!

6 Ò katena lán guvute dàkonɔ bà,
lán swa dɔro kara búno bà.

Ò de lán zà lí kũ Dikiri bàᵋ bà,
lán sida lí kũ ò kú í sareᵋ bà.

⁷ Í ni í orozāᵋ pa yéere,
í pótōnanᵋ ni í le manamana.

Í kína gbāna nigō de Agaga póla,
í kpata ni tó bo.

⁸ Luda í bóte Misila,
ò gbāna vī lán zūsēte bà.

Òdi zì ble buri kũ ò ibereᵋ kpà kũñwonᵋ,
òdi í wāᵋ wíwi òdi í pápa kũ kàao.

⁹ Òdi sōpete ò wúte lán músuu bà,
dí mé ani fō à í futee?

Luda arubarika da gbē kũ oni sa mana oñnenᵋgu,
à gbē kũ oni sa vāni oñnenᵋ ká.

¹⁰ Balaki pō fē Balamui à ɔne dā à pì: Ma ibereᵋ kana yāin ma n sisi, akũ n sa
mana oñne gēn aakō yá?

¹¹ Ñ tá n bea gōᵋ. Ma pì mani gba kenneme yā, akūsō Dikiri ginne ñ láada le.

¹² Balamu pìne: Mádi o gbē kũ n í zīmanᵋneroo!

¹³ Ma pì bee tó n ma gba n be kũ à pana kũ andurufuuo kũ wurao, mani bo
Dikiri yā kpe mà yā ke kũ ma zīda poyeinaaoro, a mana ke a vāni. Yā kũ Dikiri
pì mà on mani o.

¹⁴ Maten tá ma gbēᵋ kīnaa sà. Ñ mó mà onne lākũ gbē pìᵋ ni ke n gbēᵋne nà
zia.

Balamu yā siikōde kũ à è onaa

¹⁵ Akũ Balamu yā kũ à è ò à pì:

Beᵋ né Balamu yān dí,
makũ kũ ma wé kēna yān dí.

¹⁶ Makũ kũ madì Luda yā ma yān dí.

Má Luda Musude nēsēgūnyā dō.
Ma Gbānasīndapinkide wégupu è,
ma wute nēsēle kutena, ma wé wēna.

¹⁷ Maten Isarailanᵋ e, adi ke teranlo,
mateni í gwa, a gōᵋ dí ká gīaro.

Susunᵋ ni bo Yakubu burinᵋ té,
kpatableri ni bo Isarailanᵋ té,
ani Mōabunᵋ mì wíwi,
ani zukakari pìᵋ mītoko fōfō.

¹⁸ Edōmu bùsu ni gō a pó ũ,
a ibere Sei bùsu ni gō a pó ũ,
Isarailanᵋ gbāna nigō karamᵋ.

¹⁹ Yakubu buri ke ni kí bleñma,
ani gbē kpapa kũ ò gōᵋ kakate.

²⁰ Balamu Amaleki burinᵋ è, akũ à yā kũ à è ò à pì:
Amaleki burinᵋ bi burinᵋ mideme,
ama oni kakate zā.

²¹ Kũ Balamu Keninᵋ è, akũ à yā kũ à è ò à pì:

Á kúki gbāna gíngin,
á sà kú gbè musu.

²² Bee kũ abireo oni á kakateme,
Asirianᵋ ni á kũkũ zìzōᵋ ũ.

²³ Balamu yā kũ à è ò dō à pì:

O'ò, tó Luda kè lè, dí mé ani boo?

²⁴ Gó'iténò ni bo Sipiru bùsun,
oni zì ble Asirianò kũ Eberunòa,
ama mókòñò ni kakateme se.

²⁵ Balamu fùte à tà a bea, akũ Balaki dà zén se.

DOKAGBESISINAA

Musa takada sɔɔrode

30

Dikiri Isarailanɔ ɛrana ń gwena zĩn

¹ Tó arubarika kũ láari yã kũ ma dítéáre díno á lé pínki, àgɔ don buri kũ Dikiri á Luda ni péáwa à á fãkɔa ń ténɔ gũn.

² Tó ákɔnɔ kũ á nénɔ ɛra ò are dɔ Dikiri á Ludaa, tó a a yã kũ maten ditéáre gbãra mà pínki kũ nèse doo kũ pɔyeinaao,

³ Dikiri á Luda ni á wɛnda gwa, ani era à á kakara zaa buri kũ à á fãkɔa ń ténɔ gũn à su kãáo á gwena zĩn.

⁴ Bee tó à pèáwa à á fãkɔa bũsu kũ ò kú ari andunia léanɔ gũn, ani á burinɔ kakara gwe à su kũnwo.

⁵ Ani era kũnwo bũsu kũ à de ń dizinɔ pɔ ũ gũn. Tó ò bũsuu pìi kũ, ani arubarikaa dangu, ani tó ò dasi kũ de ń dizinɔla.

⁶ Dikiri á Luda ni á swè pípiáre kũ á burinɔ, á nini nigɔ yei kũ nèse doo de àgɔ kú kũ wɛndiio.

⁷ Dikiri á Luda ni láari díno bo á ibere kũ ò zãágu òten wé tãáwanɔa,

⁸ áni era à Dikiri yã ma àgɔ zĩ ke kũ a yãditena kũ maten oáre gbãranɔ.

⁹ Dikiri á Luda ni arubarika daágu kũ á zĩ sĩnda pínki, ani tó á nénɔ kɔ kũ á pɔkãdenɔ kũ á burapɔnɔ. A pɔ ni era à keáwa nna, ani yã mana keáre lákũ a pɔ kè nna á dizinɔa nà.

¹⁰ Tó a Dikiri á Luda yã mà a a ɔɔki gwà akũsɔ á a yãditena kũ ò kú doka takada díkĩna gũnnɔ kũna, tó a are dɔ Dikiri á Ludaa kũ nèse doo kũ pɔyeinaao, ani abirenɔ keáre pínki.

Wɛndi ke ga

¹¹ Yã kũ maten ditéáre gbãra pì zĩũ de á gbãna lélaro. À zã kãáoro.

¹² À kú ludamɛro, gbasa à pi, dí mé ani gé ludamɛ à kipao de à ma à zĩ kea.

¹³ À kú ísira bara direro, gbasa à pi, dí mé ani bikũ ísira bara à suo de à ma àgɔ kũna.

¹⁴ Yã pì kú kãáo kãnikãni, à kú á lén kũ á nèse de à le à zĩ kea.

¹⁵ À ma! Maten wɛndi kũ yã manao dité á are gbãra kũ gao kũ yã vãnio.

¹⁶ Maten ditéáre gbãra, àgɔ ye Dikiri á Ludai àgɔ té a gèsegbɛei, à a ɔɔki gwa àgɔ a yãditenanɔ kũ a dokayãnɔ kũna, de àgɔ kun à kè dasi, Dikiri á Luda ni arubarika daágu bũsu kũ áten gé sí gũn.

¹⁷ Ama tó a kpe line akũsɔ ádi a yã maro, tó a kèa akũsɔ a tãnanɔ gbàgba a donyĩ kèĩne,

¹⁸ maten oáre gbãra, a kakaten gwe! Áni gí ke bũsu kũ áten bikũ Yodaa áten gé sí gũnlo.

¹⁹ Ludamɛ kũ zĩteome ma sèedadenɔ ũ gbãra á yã musu. Ma wɛndi kũ gao dité á are, arubarika yãnɔ kũ láaribona yãnɔ. À wɛndi sé de ákɔnɔ kũ á nénɔ le àgɔ kun.

²⁰ Àgɔ ye Dikiri á Ludai àgɔ a yã ma à naa, zaakũ àkũme á wɛndi ũ. Ani tó à gí ke bũsu kũ à la dà á dizi Ibrahim kũ Isaakuo kũ Yakubuonɔne, à pì áni kpámma gũn.

31

Yɔsua ditena Musa gēne ũ

- ¹ Kū Musa yā dínɔ ò Isarailanɔne à làka,
² à pì: Tera dí bà ma ka wè basuddo, mani fɔ mà doáre are doru. Dikiri pìmenɛ mani bikū Yodaaro.
³ Dikiri á Luda mé ani doáre are à bikū. Ani buri kū ò kú gweno kakateáre de à ǹ b̀su sí. Yɔsua mé anigɔ doáre are sà lákū Dikiri ò nà.
⁴ Dikiri ni ke buri pìnɔne lákū à kè Amɔrinɔ ḱnanɔne nà Siɔ kū Oguo kū ǹ b̀suuo kū à ǹ kákate.
⁵ Dikiri ni ǹ naáre á ɔ́ ani keíne lákū ma dítéare nà pínki.
⁶ À á laakari kpáte àgɔ wɔrɔgɔ vī! Àsun tó vīna á kũro, àsun tó swè kēágu ǹ yáiro, zaakū Dikiri á Luda mé àten gé kááo. Ani á tónlo ani pā kpááiro.
⁷ Akū Musa Yɔsua sisi Isarailanɔ wára ǹ pínki à pìne: Ǹ ze gbāna ògɔ wɔrɔgɔ vī, zaakū mɔkɔn mé ìni gé kú gbē dínɔ b̀su kū Dikiri la dà ǹ dizi káakunɔne à pì áni kpámma gũn. Mɔkɔn mé ìni b̀suuo pìi kpaateteíne.
⁸ Dikiri mé ani donne are. Àkū mé anigɔ kú kũwo, ani ǹ tónlo ani pā kpányī zikiro. Ǹsun tó vīna ǹ kũro ǹsun bídi kero.
⁹ Musa doka pìi kè takada gũn à kpà sa'ori Levi buri kū òdigɔ Dikiri bàka kunna kũwo àkpati senanɔa kū Isaraila gbē zɔkɔnɔ ǹ pínki.
¹⁰ Musa yā dítéíne à pì: Wè supplapla gbera, wè kū òdi fínadenɔ kē Kutadɔna dikpeɔɔa,
¹¹ tó Isarailanɔ sù ò ǹ zída mò Dikiri ǹ Ludane ǹ pínki gu kū ani sé gũn, àgɔ doka takada díkína kyó keíne ò ma.
¹² Àgɔ ǹ kakara, gɔgbēnɔ kú nɔgbēnɔ kú né fítinɔ kú b̀asú kú ò kú á wētennɔ, de ò ma ò dada, ò le ògɔ Dikiri á Luda vīna vī, ògɔ dokayā pìnɔ kũna pínki ògɔ zī kea.
¹³ Ǹ né kú ò yā pì dɔronɔ ni ma, onigɔ vīnakena Dikiri á Ludane dada gɔɔ kú á kú b̀su kú áten bikū Yodaa à gé sí pìi gũn.

Dikiri gĩnake à Isarailanɔ bona a kpe yā ò

- ¹⁴ Dikiri pì Musane: Ǹ gagɔɔ kà kīni. Ǹ Yɔsua sisi à gé ze dakarekia, mani zī nane a ɔ́. Akū Musa kū Yɔsuao gèe ò zè dakarekia.
¹⁵ Dikiri bò à sùmma gwe tɛluku kū à zena kuta pìi kpéleleaa gũn.
¹⁶ Akū Dikiri pì Musane: Tó ǹ ka ǹ dizinla, gbē pìnɔ ni fute ò pāpā ke ò do b̀su kú òten gēn t́nanɔi. Oni pā kpámai ò ma bàka kunna kũwo yā gboro.
¹⁷ Zī pìia mani pɔ fēnyī mà pā kpányī, mani kpe lííne ò ǹ kakate. Kisianɔ ni wí ǹ musu dasi ò wari ke. Zī pìia oni pì: Kisira pìnɔ wì ó musu kū ó Luda kú kũooro yáinloo?
¹⁸ Zī pìian mani kpe lííne yā vāni kú ò kè yāi, ò are d̀ t́nanɔa.
¹⁹ Ǹ lè díkína kē takadan sà ǹ dada Isarailanɔne ò sí, de àgɔ demene ǹ bona ma kpe sèeda ũ.
²⁰ Tó ma ge kũwo b̀su kú ma la dà ǹ dizi káakunɔne gũn, b̀su kú vī kú z'io dín pìi, tó ò kà ò m̀e kpà, oni are d̀ t́nanɔame ò ǹ gbagba. Oni pā kpámai ò ma bàka kunna kũwo yā gboro.
²¹ Tó kisira pìnɔ ǹ lé dasi òten wari ke, lèe pì mé ani ǹ yā vāni káíne ǹ ɔ́, zaakū a yā ni sá ǹ burinɔguro. Má yā kú à kú ǹ ǹesen gbāra d̀ ari màgɔ gé kũwo b̀su kú ma la dàíne gũn.
²² Musa lèe pìi kè takadan zī pìia, akū à dà Isarailanɔne.

²³ Dikiri yā dìte Nuni né Yɔsuanɛ à pì: Ñ laakari kpáte ñgõ wɔrɔgɔ vī! Mɔkɔn mé ñni gé kũ Isarailanɔ bũsu kũ ma la dàñne gũn, akũsɔ makũ manigɔ kũ kũnwo.

²⁴ Kũ Musa dokayã pìnɔ kè takadan à làka pínki,

²⁵ à yā dìte Levi buri kũ òdigɔ Dikiri bàka kunna kũñwo àkpati senanɔne à pì:

²⁶ À doka takada díkĩna sí à dìte Dikiri á Luda bàka kunna kãáo àkpatii sare, àgɔ kũ gwe á bona Dikiri kpɛ sèeda ũ.

²⁷ Zaakũ má á sãgbãna dɔ, lákũ adì gí yãì nà. Zaa gɔrɔ kũ má kũ kãáo adìgɔ bo Dikiri yā kpɛmɛ ari kũ a terao. Oni ma ga gbɛra pɔ o dɔ yá?

²⁸ À á buri gbɛ zɔkɔnɔ kũ á don'arɛdenɔ kakaramɛnɛ, de mà yā dínɔ dañne ñ sãn, ludambɛ kũ zĩtɛo nigɔ de ma sèedadɛnɔ ũ á yā musu.

²⁹ Zaakũ má dɔ kũ áni á zĩda yaka ma ga gbɛra, áni kè zé kũ ma mɔára. Abire gbɛra kisira ni á le, zaakũ áni yā kũ à vāni Dikirinɛ kɛ, ani pɔ fɛáí tãna kũ a kènɔ yãì.

³⁰ Akũ Musa lèe pì yā dà Isaraila kũ ò kakarananɔne ñ sãn mámmam.

34

Musa ganaa

¹ Musa bò Mɔabunɔ bũsu sɛntɛ à didi Nebo kpia ari Pisiga kpi mìsɔntɛ kũ à arɛ dɔ Yerikoa, akũ Dikiri bũsuu pì mɔne pínki zaa Giliada bũsun ari Daninɔ bũsun

² kũ Nafatalinɔ bũsuuo pínki kũ Eflaimunɔ bũsuuo kũ Manasenɔ bũsuuo kũ Yudanɔ bũsuuo pínki ari ísira kũ à kũ ifãletɛ kpa

³ kũ Negevio kũ Yeriko wɛtɛ dominalide guvutɛo ari Zoa.

⁴ Akũ Dikiri pìnɛ: Bũsu kũ ma la dà Ibrahimɛ kũ Isaakuo kũ Yakubuo ma pì mani kpá ñ burinɔaa pìn gwe. Ma tò n wé sìale, ama ñni bikũ Yodaa ñ gɛnlo.

⁵ Akũ Dikiri zòbleri Musa gà Mɔabunɔ bũsun gwe lákũ Dikiri ò nà.

⁶ Akũ Dikiri a vī guvutɛn gwe Betɛpeo kpa. Gbɛke a mira ki dɔro ari kũ a gbãrao.

⁷ Musa gà a wè basuddode gũmmɛ. A wé nna akũsɔ a gbãna dí lagoro.

⁸ Isarailanɔ a gèe kè gɔrɔ baraakuri Mɔabunɔ bũsu sɛntɛ, akũ a gèkena kũ ɔɔdɔ lãka.

⁹ Ɔndɔ pàpa Nuni né Yɔsuaa kũ Musa ɔ nàa yãì. Isarailanɔ a yā mà, ò kè lákũ Dikiri dà Musanɛ nà.

¹⁰ Annabi ke dí bo Isarailanɔ gũn lán Musa bà doro. Àdi yā o kũ Dikirio tètɛntɛ

¹¹ akũsɔ à sèedanɔ kũ daboyã kũ Dikiri à zìlonɔ kè Misila, Firi'auna kũ a ìbano kũ a gbɛnɔ arɛ ñ pínki.

¹² Gbɛke dí yā naasi zɔkɔ kɛ kũ iko gbãnao lán Musa bà Isarailanɔ wé sìale doro.

YOSUA

Ziblena Kanaanɔ̀ b̀usuua 1:1-11:23
Yosua lézamma kũ a ganaao 23:1-24:33

Dikiri yaditena Yosuanɛ

- ¹ Dikiri z̀bleri Musa ga gbera Dikiri yã ò Musa kpàasi Yosua, Nuni néne à pì:
² Ma z̀bleri Musa gà. Ñ fute ñ bikũ Yodaa la sà, m̀okɔ̀n kũ Isarailanɔ̀ ñ pínki, à gẽ̀ b̀usu kũ ma kpàáwan.
³ Gu kũ á gbá p̀eten pínki, ma kpàáwa lákũ ma ò Musanɛ nà.
⁴ Sena zaa gbárannan ari gena Lebana b̀usun, sena zaa swa z̀kɔ̀ kũ òdi pi Yuflati ari gena ísira kũ à kú ifálete kpa, Itinɔ̀ b̀usuu pì ni gɔ̀ á b̀usu ũ pínki.
⁵ Ari ñ gé gao gbẽke ni le à n gã fĩro. Lákũ má kú kũ Musao nà, len manigɔ̀ kú kũnwo le. Mani n tónlo, mani pã kpányĩ zikiro.
⁶ Ñ ze gbãna ñgɔ̀ wórɔ̀gɔ̀ vĩ, zaakũ m̀okɔ̀n mé ñni b̀usu kũ ma a la dà á dizi káakunɔ̀ne ma pì mani kpámma sí ñ kpá gbẽ̀ dínɔ̀a.
⁷ Ñ ze gbãna ñgɔ̀ wórɔ̀gɔ̀ vĩ dé! Ñ laakari dɔ̀ doka kũ ma z̀bleri Musa danna ñgɔ̀ kũna pínki. Ñsun k̄ea ñ na ɔ̀plai ke ɔ̀zeiro, n tá ni ke nna.
⁸ Ñ tó Musa doka takada pì yã gɔ̀ da n lén, ñgɔ̀ laasun léa fãnantẽ kũ gwãanio. Ñ laakari dɔ̀ yã kũ à kú a gũnnɔ̀a pínki ñ zĩ kea, n tá nigɔ̀ nna n yã ni bo mana.
⁹ Makũ mé ma yã ditenneroo? Ñ ze gbãna ñgɔ̀ wórɔ̀gɔ̀ vĩ. Ñsun tó vĩna n kũro, ñsun bídi kero, zaakũ makũ Dikiri n Luda, manigɔ̀ kú kũnwo gu kũ nten gén pínki.
¹⁰ Akũ Yosua pì Isaraila don'aredenɔ̀ne:
¹¹ À gẽte b̀uran à o gbẽnɔ̀ne ò zàna soru ke, zaakũ gɔ̀rɔ̀ aakɔ̀ gbera oni bikũ Yodaa la, oni gé b̀usu kũ Dikiri ñ Luda kpámma ògɔ̀ vĩ sí.
¹² Yosua pì Rubeninɔ̀ne kũ Gadanɔ̀ kũ Manasenɔ̀ kpadoo:
¹³ À dɔ̀ yã kũ Dikiri z̀bleri Musa ditéare dín, à pì Dikiri á Luda ni tó à kámmaboki le à b̀usu díkĩna kpàáwa.
¹⁴ Abire yãí á nɔ̀gbẽnɔ̀ kũ á né fítinɔ̀ kũ á pókãdenɔ̀ gɔ̀ b̀usu kũ Musa kpàáwan Yoda bara la, á z̀ikarinɔ̀ do ñ gbẽnɔ̀ne are ò bikũ ñ pínki, ògɔ̀ ñ gɔ̀keɔ̀nɔ̀ kũna ò kpányĩ
¹⁵ ari Dikiri gɔ̀ tó á gbẽnɔ̀ kámmaboki le lákũ à kèáre nà, m̀okɔ̀nɔ̀ s̄ onigɔ̀ b̀usu kũ Dikiri á Luda ten kpámma vĩ. Abire gbera áni su b̀usu kũ à gɔ̀ á pó ũ díkĩna gũn, áni vute b̀usu kũ Dikiri z̀bleri Musa kpàáwa Yoda bara la ifáboki kpa pìn.
¹⁶ Akũ ò wèa ò pì: Yã kũ n dítewere pínki óni ke. Gu kũ n ó zĩn pínki óni gé.
¹⁷ Lákũ o zĩ kè Musa yã nà pínki, len óni zĩ ke n yãa le se. Dikiri n Luda gɔ̀ kú kũnwo, lákũ à kú kũ Musao nà.
¹⁸ Gbẽ̀ kũ à bò n yã kpe à gí yã kũ n dítene kei, ade gãme. Ñ ze gbãna ñgɔ̀ wórɔ̀gɔ̀ vĩ dé!

2

Gu'asirigwarinɔ̀ zĩna Yeriko

- ¹ Zaa Sitimu Nuni né Yosua gu'asirigwarinɔ̀ zĩ gbẽnɔ̀n pla asiri gũn à pì: À gé à wé kpáte b̀usuu pii, at̄ensa Yeriko. Akũ ò gèe gwe, ò gèe ò kipa karua kũ òdi pine Rahabu ben.
² Akũ ò pì Yeriko kınanɛ: Isaraila kenɔ̀ gè la ɔ̀ksiala de ò ó b̀usu asiri gwa.

³ Akū kína pì gbēnɔ zì Rahabua ò pì: Ñ bo kū gōgbē kū ò sù n kīnaanɔ, zaakū ó bùsu pínki asiri gwana yāin ò sù.

⁴ Akū sō nōgbē pì gīnake à gbēnɔn pla pìnɔ ùte kò, akū à pì: Gbē pìnɔ sù ma kīnaa la yāpuramε. Má dō gu kū ò bònlo.

⁵ Kū gu sì bīnizetatagɔɔa, ò bòte. Má dō tó gu kū ò tànlo. À n gbese likalika, áni n le.

⁶ Akū sō à gīnake à n sé à gèe kūnwo kpé musu à n úte bàwisi lí kū à katena gwen kò.

⁷ Zìrinɔ pèteńyĩ zén ari Yoda bikūkia, akū ò bīnize tàta n kpe gònɔ.

⁸ Ari gu'asirigwarii pìnɔ gō wúte, Rahabu dīdi n kīnaa kpé musu

⁹ à pìnne: Má dō kū Dikiri bùsu dīkīna kpàáwa. Á vīna ó kū, akū bùsu dí deno ká gà n pínki á yāi.

¹⁰ O mà lākū Dikiri Isira Tēra zòkōreáre nà gɔɔ kū a bote Misila kū yā kū a kè Sīō kū Oguone, a Amorinɔ kína gbēnɔn pla pìnɔ kè dúgudugu Yoda bara dire.

¹¹ Kū o mà, swèe kèógu, ó nini kòko á yāi, zaakū Dikiri á Ludame musu kū zīteo Luda ũ.

¹² Zaakū ma gbēke kèáre, ákōnɔ sō à la damene sà kū Dikiri tóo kū áni gbēke ke ma de bedenone. À sèeda kemene de màgō dō sānsān

¹³ kū áni ma de kū ma dao kū ma vīninɔ kū ma dakūnanɔ kū ó gbēnɔ mì sí n pínki à ó bo ga léi.

¹⁴ Akū gōgbē pìnɔ wèa ò pì: Mòkōmmε ó wèndi ũ, ókōnɔmε n wèndi ũ se. Tó ndi ó yā o gbēke màro, tó Dikiri bùsu dīkīna kpàwá, óni gbēke kenne yāpura.

¹⁵ Akū à n bote wondoo gūn à n kīpa bīni kpe kū bàao, zaakū a be kū à kun kú wète bīni musume.

¹⁶ À pìnne: À mì pé kpìnɔa de á gbèserinɔ sún dakare kááoro yāi. Àgō utena gwe gɔɔ aakō ari á gbèserinɔ su, gbasa à da zén.

¹⁷⁻¹⁸ Akū gōgbē pìnɔ pìnne: Tó o era o gē á bùsun, n wōnɔ tēra dīkīna dɔ wondo kū nteni ó boten dia, n n de kū n dao kū n vīninɔ kū n dakūnanɔ kū n de bedeno kakaranyĩ n pínki n kpé dīkīnan. Tó ndi ke lero, ó bàka nigō kú ladana kū n tò o la dānnen doro.

¹⁹ Tó n gbēke bò n kpén à gèe gānulea, à a zīda dèn gwe, ó yān doro. Tó n gbēke kú kūnwo kpén, akū ò a dè, ókōnɔn a gana yā ni wí ó musu.

²⁰ Tó n ó kɔɔmɔɔ kè gbēnɔne sō, ó bàka nigō kú ladana kū n tò o la dānne pìn doro.

²¹ Akū Rahabu pì: Àgō de lākū a ò nà. Akū à n gbáre ò tà. Akū à wōnɔ tēra pì dɔ a wondooa.

²² Kū ò kīpa bīnia le, ò mì pè kpìnɔa, akū ò ì gwe gɔɔ aakō ari n gbèserinɔ gèe sùo. N gbèserii pìnɔ n wéte zé sare pínki odi n lero.

²³ Akū gbēnɔn pla pìnɔ dà zén ò kīpa kpi pìnɔa ò bikù swaa. Kū ò kà Nuni né Yosua kīnaa, ò yā kū à n lé gbāne pínki

²⁴ ò pì: Dikiri bùsuu pì nàwère ó ɔĩ pínki. Bùsupidenɔ ká gà n pínki ó yāi.

3

Isarailanɔ bikūna Yodaa

¹ Yosua fūte kōnkōkōnkō kū Isarailanɔ n pínki. Bona Sitimu ò gèe Yodai, akū ò bùraa kàte gwe ari ògō gé bikū.

² Gɔɔ aakō gbèra Isaraila gbē zòkōnɔ kurèkure bùraai

³ ò yā dīte gbēnɔne ò pì: Tó a è Levi buri sa'orinɔ Dikiri á Luda bàka kunna kúoo àkpati sèna, à da zén àgō té n kpe,

⁴ de à le à dŏ zé kŭ áni sé, zaakŭ ádi zé pì sé zikiro. Àgŏ té zázā lán kiloo do taka bà yoo! Àsun na àkpatii pìiio.

⁵ Akŭ Yŏsua pì gbēnŏne: À gbà bo á zīdanε, zaakŭ Dikiri ni yābonsarε ke á té zia.

⁶ Akŭ à èra à pì sa'orinŏne: À Dikiri bàka kunna kŭoo àkpati sé à do gbēnŏne arε à bikŭo. Akŭ ò àkpatii pìi sè ò dŏo gbēnŏne arε.

⁷ Dikiri pì Yŏsuanε: Mani na n sēna leia Isarailanŏne gbāra, onigŏ dŏ kŭ má kŭ kŭnwo lākŭ má kŭ kŭ Musao nà.

⁸ N o sa'ori kŭ ò ma bàka kunna kāáo àkpati senanŏne, tó ò kà Yodai, ò gē ò ze a ín.

⁹ Akŭ Yŏsua pì Isarailanŏne: À mó la à Dikiri á Luda yā ma.

¹⁰ Akŭ à èra à pì: Len ánigŏ dŏ kŭ Luda Wēndide kŭ kāáo le, akŭsŏ ani péáre Kanaanŏa kŭ Itinŏ kŭ Ivinŏ kŭ Perizinŏ kŭ Gigasinŏ kŭ Amŏrinŏ kŭ Yebusinŏo.

¹¹ À gwa! Andunia sīnda pínki Dikiri bàka kunna kŭoo àkpati ni doáre arε ari Yoda ín.

¹² À gbēnŏn kuri awεεplanŏ sé á té, buri kŭ burio gbē mèn dodo.

¹³ Tó sa'ori kŭ ò andunia sīnda pínki Dikiri àkpati senanŏ gbá pète Yoda ín, í pì ni zŏkŏre, í kŭ àtēn bo swa musu ni ke bīni ũ à gŏ zēna a gbèn.

¹⁴ Kŭ gbēnŏ bùra fùte ò dà zēn, òtēn gé bikŭ Yodaa, sa'ori kŭ ò Dikiri bàka kunna kŭnwo àkpati senanŏ té n arε le.

¹⁵ Burapŏnŏ kekegŏrŏ sīnda pínki swa pìi dì pa ari à dà sīsīla, ama gŏrŏ kŭ àkpatiserii pìnŏ kà swa pìi, kŭ ò gbá pète ín,

¹⁶ akŭ í kŭ àtēn bo swa pìi musu zŏkŏre à bīni kè à gŏ zēna a gbèn zaa zázā wēte kŭ òdi pi Adamu sare Zaretā bùsun. Í kŭ àtēn ta sèbe wisiden zŏkŏre míómio, akŭ gbēnŏ bikŭ aredŏkŏana kŭ Yerikoo.

¹⁷ Sa'ori kŭ ò Dikiri bàka kunna kŭnwo àkpati senanŏ gŏ zēna Yoda wēen zīte koria gíngin, akŭ Isaraila buri sīnda pínki té gukori pìn ari ò gē ò bikŭ n pínki ò làka.

4

Gbè mèn kuri awεεplanŏ didikŏana sèeda ũ

¹ Kŭ Isaraila buri sīnda pínki bikŭ Yodaa ò làka, akŭ Dikiri pì Yŏsuanε:

² Á buri mèn kuri awεεplanŏ té à gbēnŏ sēn dodo

³ n oŏne ò gbè sète swawεen mèn kuri awεεpla gu kŭ sa'orinŏn zen sŭsu, ò bikŭo ò káte gu kŭ áni in gwāaniala.

⁴ Akŭ Yŏsua gbēnŏn kuri awεεplanŏ dìte Isaraila burinŏ té dodo, akŭ à n sīsi

⁵ à piŏne: À gé Yoda wēen Dikiri á Luda àkpati arε, á baadi gbè sé à di a gān á Isaraila burinŏ dasi lén.

⁶ Gbè dínŏ ni gŏáre sèeda ũ. Tó á nēnŏ á lá zia, bŏn gbè dínŏ deáre a ũu,

⁷ à piŏne, kŭ ò ye ò bikŭ kŭ Dikiri bàka kunna kŭoo àkpatii, akŭ a í zŏkŏre, akŭ gbēe pìnŏ gŏ Isarailanŏne a dŏngu pŏ ũ ari gŏrŏ sīnda pínki.

⁸ Len Isarailanŏ kè le lākŭ Yŏsua òŏne nà. Ò gbēe sète Yoda wēen mèn kuri awεεpla Isaraila burinŏ dasi lén lākŭ Dikiri ò Yŏsuanε nà. Ò bikŭo ò káte gu kŭ ò ín.

⁹ Gbè mèn kuri awεεpla kŭ ò sète swawεen sa'ori kŭ ò àkpati sena pìnŏ zekian Yŏsua didikŏa, ò kŭ gwe ari kŭ a gbārao.

¹⁰ Sa'ori kŭ ò àkpatii pì senanŏ gŏ zēna swawεen ari yā kŭ Dikiri dìte Yŏsuanε à ò gbēnŏne gē ò làkao pínki lākŭ Musa dìtēne nà. Gbēnŏ kè likalika ò bikŭ.

¹¹ Kŭ ò bikŭ n pínki ò làka, gbasa sa'orinŏ bikŭ kŭ Dikiri àkpatii gbēnŏ wāra.

12 Rubeni buri gōgbēnō kū Gada buri gōgbēnō kū Manasenō kpado gōgbēnō mé ò dò Isaraila buri kparanōne are ò bikù lākū Musa ò́nne yā nà. Ò n zìkabōnō kūna.

13 N zìkarinō kà gbēnōn dúbu bupla taka. Ò bikù Dikiri are ò gèe Yeriko gbáranan kū zì soruo.

14 Zì birean Dikiri Yosua sè lei Isarailanōne n pínki, akū ò a yā mà ari à gèe à gào lākū ò Musa yā mà nà.

15 Akū Dikiri pì Yosuanē:

16 N o sa'ori kū ò doka àkpati senanōne ò bo swawēen.

17 Akū Yosua ò́nne ò bo swawēen,

18 akū ò bòn. Kū ò gbá pète sīsīia, akū swa'i era à sù a gbèn gōnō. À pà à dàgula ari à dà sīsīla lán káakupō bà.

19 Mō káaku gōrō kuride zīn Isarailanō bō Yoda swawēen ò gèe ò bùraa kàte Giligala, Yeriko ifáboki kpa.

20 Yosua gbè mèn kuri awēēpla kū ò sète Yoda wēen pìnō didikōa Giligala gwe.

21 À pì gbēnōne: Tó á nēnō sù ò n denō là zia ò pì, gbè dínō yáasi de deramēe?

22 À piñne, á bikūna Yodaa gukoria sèedaame,

23 zaakū Dikiri á Luda a í bàbaáre á zén, akū a bikù lākū a bikù Isira Tēra kū à a í bàbaárea nà.

24 Dikiri kè le, de andunia buri sīnda pínki gō dō kū à gbāna vī, ákōnō sō àgō Dikiri á Luda vīna vī gōrō sīnda pínki.

5

1 Kū Amōrinō kína kū ò kú Yoda ifálete kpanō kū Kanaanō kína kū ò kú ísira sarenō mà lākū Dikiri Yoda í zōkōre Isarailanōne ò bikù nà, akū swèe kēngu n ká gà n pínki Isarailanō yāi.

Tzōna Isarailanōne Giligala

2 Gōrō birea Dikiri pì Yosuanē: N gbè fēnenō ke n era n tō zō Isarailanōne.

3 Akū Yosua pì ò gbè fēnenō ke, akū ò tō zō Isarailanōne gu kū òdi pi tera gyōfōrō Sīsīi.

4 Yā kū à tò à tō zṓnne dí. Isarailanō botena Misila gbera, n tá gūn, gō gbāna kū ò tō zōnō gāga gbáranan n pínki.

5 Gbē kū ò bōte Misilanō tōzōna n pínki. Gbē kū ò n í gbáranan zé gūn bona Misila gberanō, mókōnō mé òdi tō zōro.

6 Isarailanō té gbáranan wè bupla ari gbē kū ò de gō gbānanō ũ gōrō kū ò bōte Misilanō gèe ò gāgao n pínki, zaakū odi Dikiri yā maro. Dikiri piñne oni wé si būsū kū a a lé sè n dizinōne à pì áni kpámmalero, būsū kū vī kū zó'io din pì.

7 N né kū Dikiri tò ò fùte n gberanōn Yosua tō zṓnne, zaakū gyōfōrōdenōme, odi tō zṓnne zénlo.

8 Kū Isarailanō tō zṓnne n pínki ò làka, ò gō gu kū ò bùraa kàten gwe ari n bō gèe à làkao.

9 Akū Dikiri pì Yosuanē: Ma wé'i kū Misilanō dàáwa bōare gbāran gwe. Akū ò tó kpà gu piñne Giligala ari kū a gbārao.

10 Isarailanō bùra katena Giligala akū ò Vīnla dikpe kè Yeriko gbáranan gwe mō pì gōrō gēro donsaride zī okōsi.

11 Kū ò dikpe pì kè gu dō ò būsū pì burapōnō blè, burodi futenasari kū pōblewe kpatanaao.

12 N būsū pì burapōnō blēnaa gbera, kū gu dō, manakōtenaa zè, adi kōtēnne doro, akū ò Kanaanō būsū pō blè wè birea sà.

Dikiri zìkarinɔ don'arɛde

¹³ Kū Yosua kà káni kù Yerikoo, à wé sè à gu gwà, akū à gōgbē ke è zena a are kù fēnɛdao na a ɔi. Akū Yosua nài à a là à pì: N kú ó kpɛn yá, ke ó ibɛɛnɔ kpɛ?

¹⁴ À wèa à pì: Lenlo. Dikiri zìkarinɔ don'arɛden ma ũ, ma kanan dí. Akū Yosua kùtɛnɛ à mii pète, akū à a là à pì: Yá kpaten ma Dikiri ni o makū a zòbleriinɛɛ?

¹⁵ Dikiri zìkarinɔ don'arɛde pìi wèa à pì: N n kyate bobo, zaakū gu kù n zén kú adona. Akū Yosua kè le.

6*Yeriko bñi letɛnaa*

¹ Ò Yeriko bñize gbàno tàta gíngin Isarailanɔ yá. Gbēke dí boro, gbēke dí gēro.

² Akū Dikiri pì Yosuanɛ: N gwa, ma Yeriko nànnɛ n ɔi kù a kínao kù a zìkarinɔ.

³ Mòkōn kù n zìkarinɔ à gé à lika wēte pìii gèn do á pínki à su. Àgō likai gèn dodo le ari gɔɔ suddo.

⁴ Sa'ori gbēnɔn supplanɔ do àkpatiine are ògō kuru kūna. A gɔɔ supplade zī à lika wēte pìii gèn suppla gɔɔ kù sa'orii pìnɔ teni n kuru pé.

⁵ Tó ò kuru pè òtenì a yīsām pá, akū a a ũ mà, gbē sīnda pínki wiki lé gbānagbāna, wēte bñi ni sikūn, á baadi ni sin.

⁶ Akū Nuni né Yosua sa'orinɔ sisi à pìnnɛ: À Dikiri bàka kunna kūoo àkpati sé, a gbēnɔn supplanɔ ni done are, á baadi nigō kuru kūna.

⁷ Akū à pì gbēnɔnɛ: À fute à gé à lika wētei gèn do. Zìkarinɔ mé ò do Dikiri àkpatiine are.

⁸ Kū Yosua yá ò gbēnɔnɛ, akū sa'ori gbēnɔn suppla kù ò kuru kūnaa pìnɔ fùte ò dò Dikiri bàka kunna kūñwo àkpatiine are, òtenì n kuru pé.

⁹ Zìkarinɔ té sa'orii pìnɔ are, pari té àkpati kpɛ, akūsō kurunɔ ũ do.

¹⁰ À sù à lè Yosua ò gbēnɔnɛ à pì: Àsun wiki léro. Àsun tó ò á kīni maro. Àsun tó yáke bo á lénlo ari gɔɔ kù mani oáre à wiki lé, gbasa à lé.

¹¹ Ò gèè ò lika wēte pìii kù àkpatiio gèn do le, akū ò èra ò tà n bùran ò ì gwe.

¹² Yosua fùte kònkòkònkò, akū sa'orinɔ Dikiri àkpatii sè.

¹³ Sa'ori gbēnɔn suppla kù ò kuru kūnaa pìnɔ dò Dikiri àkpatiine are, òten pé. Zìkarinɔ dònnɛ are, pari té àkpatii pì kpɛ, akūsō kurunɔ ũ do.

¹⁴ Ò lika wēte pìii gèn do a gɔɔ plade zī, akū ò èra ò tà n bùran. Ò kè le ari gɔɔ suddo.

¹⁵ A gɔɔ supplade zī ò fùte kònkò gudónaao, akū ò èra ò gèè ò lika wēte pìii lākū òdi ke nà. Ama zī birea ò likai gèn supplame.

¹⁶ A gèn supplade pìia gɔɔ kù sa'orinɔ ten gé n kuru yīsām pá, akū Yosua pì gbēnɔnɛ: À wiki lé, zaakū Dikiri wēte pìi kpàáwame.

¹⁷ Dikiri wēte pì kù pò kù ò kunnɔ dīte a pò ũme. Ò n kakate n pínki. Karua Rahabu kù gbē kù ò kú kāao a beanɔ mé oni bo n̄tēnɛ, zaakū àkū mé à gu'asirigwari kù ò n zīnɔ ùte.

¹⁸ À laakari ke! Àsun pò kù Dikiri dīte a pò ũ ke séro, de àsun kakatero yá. Tó a sè, áni yá gáte á bùraane à gō kakatena pò ũ.

¹⁹ Andurufu kù wurao kù mògotē pónɔ kù mòsi pónɔ pínki bi Dikiri pómɛ. Séde ò ká Dikiri aruzeke utekin.

²⁰ Kù ò kuru pè, akūsō Isarailanɔ wiki lè gbānagbāna le, wēte bñinɔ sikūn. Akū n baadi sìn sūsu, akū ò wēte pìi sì.

21 Ò pò kù ò kunnò dìte Dikiri pò ù, akù ò gbě̀nò kàkaté ń pínki kù fḕnɛ̀dao, gōgbě̀nò kù nōgbě̀nò, né fítinò gbě̀ zókṑnò kù zùnò kù sǎ̀nò kù zaakinò.

22 Yòsua pì gbě̀nò̀n pla kù ò gè̀e ò b̀̀suu pì asiri gwà̀nò̀nɛ̀: À gḗ karuaa pì kpén à bo kǎ̀ao kù a gbě̀nò̀, lákù a a la d̀̀anɛ̀ nà.

23 Akù kɛ̀fenna pìnò gè̀e ò b̀̀ò kù Rahabuo kù a deo kù a dao kù a v̀̀ninò kù a dakū̀nanò kù a gbě̀nò̀ ń pínki. Ò sù kǎ̀ao kù a danɛ̀nò̀ ń pínki, akù ò ń káte Isarailanò̀ b̀̀uraa sare.

24 Akù ò té s̀̀ò wḕte p̀̀ia kù pò kù ò kunnò̀ pínki, tó adi ke andurufu kù wuraaò kù m̀̀ogotḗ pónò kù m̀̀osi pò kù ò s̀̀ete ò káte Dikiri bizakuta aruzeké utekin baasiro.

25 Yòsua tò karua Rahabu b̀̀ò aafia kù a de bedenò kù a gbě̀nò̀ ń pínki, kù à gu'asirigwari kù Yòsua ń zī Yeriko asiri gwànò̀ ùte yāi, akù ò g̀̀ò Isarailanò̀ té ari kù a gb̀̀araò.

26 G̀̀rò̀ birea Yòsua lé kè̀ à pì: Dikiri láari bo gbě̀ kù ani fute à Yeriko wḕte dí keké à káte.

Tó à a b̀̀ini ḗ p̀̀ete, a daudu ni ga.

Tó à a gb̀̀anò̀ p̀̀ete s̀̀ò, a né kpede ni ga.

27 Dikiri kù kù Yòsuaò, akù a tó dà b̀̀suu p̀̀la pínki.

7

Aka durunna ya

1 Isarailanò̀ tḗ pò kè̀. Kaami né Aká, Zimiri daikore, Zera sákpɛ, Yuda buri mé à tḗ pò kenò̀ sè̀, akù Dikiri pò fḗ Isarailanò̀.

2 Yòsua gbě̀nò̀ zī̀ à pì, ò bo Yeriko ò gé Ai kù à kù Betavḗ sare Beteli ifā̀boki kpa de ò b̀̀suu pì asiri gwa. Akù ò gè̀e ò Ai asiri gwà̀.

3 Kù ò sù Yòsua kī̀naa, ò p̀̀inɛ̀: Aidenò̀n dasiro, adi ká ò gé gwe ó pínkiro. Tó gbě̀nò̀n wàa kuri ke gḕro gè̀e, oni wḕte pì sí. Nsun wari d̀̀ò gbě̀nò̀a ń pínkiro.

4 Kù gbě̀nò̀n wàa gḕronò̀ gè̀e gwe, akù Aidenò̀ ń fú

5 ò p̀̀em̄ma bona zaa ń wḕte b̀̀inilea ari gbè̀wikia, ò ń dede s̀̀is̄iger̄ei gbě̀nò̀n baraakuri awɛ̀esuddo. Akù swè̀e kè̀ Isarailanò̀gu ń nini kòko.

6 Yòsua a uta g̀̀à à kè̀ à ẁ̀ute a ǹ̀es̄e kutena Dikiri àkpati are ari okosi. Àpi kù Isaraila gbě̀ zókṑnò̀ b̀̀suu kùku ń m̀̀ia.

7 Akù Yòsua pì: É'è! Dikiri Luda! À kè̀ dera n ó bikù Yodaa n ó ná Am̄rinò̀nɛ̀ ń oī̀ ò ó kakatèè? Tó ó vutena Yoda bara dire yā dé!

8 N yā nna Dikiri! Zaakù Isarailanò̀ b̀̀oru kpe ń iberenò̀nɛ̀, mani pi dera s̀̀aa?

9 Kanaanò̀ kù b̀̀usu dí denò̀ ni yā̀ pì ma ń pínki, ò likawái ò ó kakate andunian. N tó zókò̀ke s̀̀ò bi? Ìni keo deramèè?

10 Akù Dikiri pì Yòsuanɛ̀: N fute n ze! À kè̀ dera n wute n ǹ̀es̄e kutenaa?

11 Isarailanò̀ durunna kè̀, ò ma bàka kunna kũ̀nwo yā gbòro. Ò tḗ pò kenò̀ sè̀, ò kpā̀ni ò, ò manafiki kè̀, ò pò p̀̀i dà ń pónò̀ gũ̀n.

12 Abire yāi odi f̄̀ ò ń iberenò̀ g̀̀a f̄̀ro. Ò b̀̀oru kpénɛ̀, kù ò g̀̀ò kakatena pò ù yāi. Maniḡò kù kǎ̀áo dorò, séto a tḗ pò kù à kù á ténò̀ kàkate.

13 N fute n gé gbà bo n gbě̀nò̀nɛ̀. N p̀̀inɛ̀ ò gbà bo n zīdane ari gu g̀̀ò d̀̀ò, zaakù makù Dikiri Isarailanò̀ Luda ma pì, tḗ pò kù á tème. Áni f̄̀ à ze á iberenò̀ arero séto à pò p̀̀i b̀̀ò á té.

14 Tó gu d̀̀ò, à namai buri kù burio. Buri kù ma sè̀ ni namai danɛ̀danɛ̀, dane kù ma sè̀nò̀ ni namai on kù onno, on kù ma sè̀ s̀̀ò, a gōgbě̀nò̀ ni namai dodo.

15 Gbè kù ò sù ò tḗ pò p̀̀i lèa, oni ade kpata kù pò kù à v̄̀nò̀ pínki, zaakù à ma bàka kunna kǎ̀áo yā gbòro, à wé'i dà Isarailanò̀a.

¹⁶ Yosua fùte kɔnkɔ káakukaaku, à tò Isarailanɔ nà Dikirii buri kù burio, akū gbè Yuda buri sè.

¹⁷ Akū à tò Yudanɔ nài danedanɛ, akū gbè Zera danenɔ sè. À tò Zera danenɔ nài ɔn kù ɔnnwo, akū gbè Zimiri ɔnn sè.

¹⁸ Akū à tò a ɔn gɔgbɛnɔ nài dodo, akū gbè Kaami né Akā, Zimiri daikore, Zera sākpe, Yuda buri sè.

¹⁹ Akū Yosua pì Akānɛ: Né, ò yāpura o ò bèɛɛ lí Dikiri Isarailanɔ Ludanɛ. Ñ yā kù n kè omɛnɛ. Ñsun a ke utemɛnɛro.

²⁰ Akū à wèa à pì: Yāpuramɛ, ma durunna kè Dikiri Isarailanɔ Ludanɛ. Yā kù ma kèn dí.

²¹ Ma Babilɔnia arukĩmba mana è ò pɔnɔ té kù andurufuuo kiloo pla kù wura kiloo kusuo, akū ma a ni dè ma sè. À utena wèen ma kpén, andurufu kù zĩtɛ.

²² Akū Yosua gbɛnɔ zĩ gwe. Ò kè likalika ò gèè ò gè a kpén, akū ò è utena gwe, andurufu kù zĩtɛ.

²³ Akū ò sètɛ ò sùo Yosuanɛ kù Isarailanɔ ò pínki, ò kàtɛ Dikiri arɛ.

²⁴ Akū Yosua kù Isarailanɔ Zera sākpe Akā sè kù andurufuuo kù arukĩmbaoo kù wuraa pìo kù a négɔgbɛnɔ kù a nénɔgbɛnɔ kù a zùnɔ kù a zaakinɔ kù a sãnɔ kù a bizakutao kù a pɔnɔ pínki, ò gèè kũnwo Ako guvuten.

²⁵ Akū Yosua pì: N yā gātewɛɛ fá! Dikiri ni yā mɔnnɛ gbāra sɔ. Akū Isarailanɔ a pàpa kù gbèèo ò pínki, ò a dè kù a gbɛnɔ ò pínki, akū ò ò kpáta.

²⁶ Ò gbè kàkara a musu, gbèdidikɔana zɔkɔ pì kù gwe ari kù a gbārao. Akū Dikiri pɔfɛ kpàtɛ. Abire yāin òdi pì gu pìinɛ Akoo guvutɛ.

8

Ai kakatɛnaa

¹ Dikiri pì Yosuanɛ: Ñsun tó vīna n kùro, òsun bídi kero. Ñ zìkarinɔ sètɛ ò gè kũnwo ò pínki à létɛ Aia, zaakū ma Ai kína nànnɛ n ɔĩ kù a gbɛnɔ kù a wètɛo kù a bùsuuo.

² Ñ ke Ainɛ kù a kínao lákū n kè Yerikonɛ nà kù a kínao. Áni fɔ à ò pɔnɔ kù ò pɔkādɛnɔ sètɛ á pɔ ũ sà. Ñ nateĩnɛ ò wètɛ kpɛ.

³ Akū Yosua kù a zìkarinɔ gèè ò létɛ Aia ò pínki. À gɔsa gbānanɔ sè gbɛnɔn dúbu baraakuri, akū à ò gbáɛ gwāani

⁴ à pìnnɛ: À sã kpá! À nateĩnɛ ò wètɛ kpɛ. Àsun ke zà kù wètɛ pìoro. Àgɔ kù soru gũn á pínki.

⁵ Makū kù gbɛ kù ò kù kũmaonɔ óni na wètɛ pìii. Tó ò bò daóle, ónigɔ bàa lénnɛ lán káaku bà.

⁶ Oni péwá ari oni kɛ ò wètɛa zà, zaakū onigɔ da óten bàa lénnɛ lán káaku bàɛ. Tó óten bàa lénnɛ le,

⁷ à fute á utekia à wètɛ pì sí. Dikiri á Luda nàáɛ á ɔĩmɛ.

⁸ Tó a wètɛ pìi sè, à té sɔa lákū Dikiri ò nà. À laakari ke, à ke lákū ma dìtɛáɛ nà.

⁹ Akū Yosua ò gbáɛ, ò gèè gu kù oni le ò ò zāmba ken. Ò nàtɛ Beteli kù Aio dagura Ai ifáletɛ kpa. Gwāani birea Yosua ò bùran gwe kù a gbɛnɔ.

¹⁰ À fùtɛ kɔnkɔkɔnkɔ à gbɛnɔ kàkara, akū àpìi kù Isaraila gbɛ zɔkɔnɔ dònɛ arɛ ari ò gèè ò kào Ai.

¹¹ Zìkari kù ò kù kãaonɔ nà wètɛ pìii ò pínki. Kù ò kào káni, ò bùraa kàtɛ a arɛ gubānduru kpa. Guvutɛ kù ò dagura kù Aio.

¹² Yosua gbɛnɔ sè dúbu sɔɔro. À gĩnakɛ à ò útɛ Beteli kù Aio dagura kò Ai ifáletɛ kpa.

13 Isarailanɔ̀ bùraa kàte wēte gubānduru kpa, akūsɔ̀ gbē kū ò natena pìnɔ̀n kú wēte ifálete kpa. Gwāani birea Yɔ̀sua ì guvutemme.

14 Kū Ai kína Isarailanɔ̀ è le, àkū kū a wētedenɔ̀ fùte ò kè likalika ò gèenyĩ kū z̄io gu kū à are d̀ Araba gbárannaa. À d̄s kū gbēnɔ̀ natena a wēte kpero.

15 Yɔ̀sua kū Isarailanɔ̀ ten ke lákū Aidenɔ̀ teni n̄ fu bà, òten bàa lénn̄e ò m̀i pè gbárannaa.

16 Aidenɔ̀ k̄s̄ s̄isi n̄ pínki ò b̄ote ò pé Yɔ̀suanɔ̀a, akū ò pènn̄ma ari ò gèe ò kè n̄ wētea z̄áz̄a.

17 Ḡgbē ke dí ḡs̄ wēte gūnlo, ò b̄ote ò pè Isarailanɔ̀a n̄ pínki, akū ò n̄ wēte b̄inile tò wēna, òten pé Isarailanɔ̀a.

18 Dikiri p̄i Yɔ̀suanɔ̀: N̄ sári kū n̄ kūna d̄o Aia, zaakū ma n̄anne n̄ ɔ̀ime. Akū Yɔ̀sua a sári p̄i d̀o Aia.

19 Kū à ɔ̀ p̀oro le, akū gbē kū ò natenanɔ̀ fùte ò s̄i wēten ḡn̄o ò s̄i, akū ò kè likalika ò té s̄s̄a.

20 Kū Aidenɔ̀ lít̄e ò n̄ kpe gwà, akū ò è túsukpe fùte à dà n̄ wētela, akū odi géki le doro, zaakū Isaraila kū ò bàa lè ò m̀i pè gbárannanɔ̀ lít̄e ò are d̀o n̄ pemmarii p̄inɔ̀a.

21 Kū Yɔ̀sua kū Isarailanɔ̀ è n̄ gbē kū ò natenanɔ̀ wēte s̄i akūsɔ̀ ò è túsukpe fùte à dà wētela, akū ò èra ò lète Aide p̄inɔ̀a.

22 Isaraila kparanɔ̀ b̄ote wēte p̄in ò gèe Aidenɔ̀i kū z̄io, akū ò likańyĩ. Ò lètern̄ma, akū n̄ gbēke dí le à b̀oro, n̄ gbēke dí le à bàa lèro.

23 Ama ò Ai kína kù b̄ene ò gèe k̄ao Yɔ̀suanɔ̀.

24 Isarailanɔ̀ Aidenɔ̀ d̄ede míom̄iɔ̀ bura kū s̄ent̄eo gu kū ò n̄ lén. Kū ò Aidenɔ̀ d̄ede kū f̄enedao le, akū ò èra ò ḡe wēte p̄in, ò gbē kū ò ḡs̄ gwenɔ̀ d̄ede d̄o.

25 Gbē kū ò ḡaga z̄i p̄ianɔ̀ ḡs̄gbēnɔ̀ kū n̄gbēnɔ̀ n̄ pínki gbēn̄on dúbu kuri aw̄eplame. Aidenɔ̀ lén gwe.

26 Yɔ̀sua ɔ̀ kū à sári kūnao p̄i kpé d̄ona ari ò gèe ò Aidenɔ̀ dúgu z̄s̄o.

27 Isarailanɔ̀ wēte p̄i p̄ókādenɔ̀ kū a p̄óno n̄ak̄s̄a ò tào lákū Dikiri ò Yɔ̀suanɔ̀ n̄a.

28 Len Yɔ̀sua té s̄s̄ Aia le, à tò à ḡs̄ bez̄i ũ, akū à ḡs̄ dana kori ari kū a gbārao.

29 Akū à Ai kína lòko lía ari ɔ̀k̄osi. Kū if̄ant̄e ten ḡe kpén, à p̄i ò a gè kipa lía ò zu wēte b̄inilea gwe. Akū ò gb̄e k̄akaraa dasidasi, gb̄èdidik̄s̄anaa p̄i kú gwe ari kū a gbārao.

Dikiri bàka kunna kū Isarailanɔ̀ kek̄ena Ebala kpi musu

30 Yɔ̀sua Dikiri Isarailanɔ̀ Luda gbagbaki b̀o Ebala kpi musu

31 lákū Dikiri z̄òbleri Musa d̄ite Isarailanɔ̀ne n̄a. À b̀o lákū Musa k̄e a doka takada gūn n̄a, à p̄i ò bo kū gb̄e kū odi ḡa pétea ò aronɔ̀. Akū ò sa'op̄o kū òdi ká tén à té kū ò Dikiria gwe kū s̄abukpana sa'op̄onɔ̀.

32 Akū Yɔ̀sua dokaȳa kū Musa k̄e p̄i k̄e gb̄e p̄inɔ̀a gwe Isarailanɔ̀ wára.

33 Isaraila s̄inda pínki, bedenɔ̀ kū b̀oasunɔ̀ kū n̄ gb̄e z̄ók̄onɔ̀ kū n̄ don'aredenɔ̀ kū n̄ ȳakpatekerin̄on zena àkpatii sare ɔ̀plai kū ɔ̀zeo. N̄ are d̄ona Levi buri sa'ori kū òdiḡs̄ Dikiri bàka kunna kūn̄wo àkpati senanɔ̀a. Gb̄e kpadonɔ̀ are d̄ona Gerizimu kpia, gb̄e kpadonɔ̀ s̄s̄ Ebala kpia, lákū Dikiri z̄òbleri Musa ḡinake à d̄ite n̄a ò sa mana o Isarailanɔ̀ne.

34 Abire gbera Yɔ̀sua dokaȳa p̄inɔ̀ kyó k̄enn̄e pínki, arubarika kū Dikiri d̄i dańgunɔ̀ kū láari kū àdi bońmanɔ̀ lákū à kú Musa doka takada gūn n̄a.

35 Ȳa kū Musa d̄itenɔ̀ té pínki, a ke dí ḡs̄ kū Yɔ̀sua ḡi a kyó kei parinero. Bee n̄gbēnɔ̀ kū né f̄itinɔ̀ kū b̀oasu kū ò kú n̄ tén̄on kú gwe n̄ pínki.

9

Gibišdeno šndškena Isarailano

¹ Buri kũ ò kú Yoda ifālete kpano, sšsšdeno kũ gusaradeno kũ ísiraledeno ari à gèe pé Lebana bùsuua, Itino kũ Amorino kũ Kanaano kũ Perizino kũ Ivinno kũ Yebusino, kũ n kinanno Ai yā pìi baaruu mà,

² akũ ò kš kàkara n pínki de ò gé ò zì ká kũ Yosua kũ a gbē Isarailano.

³ Kũ Gibišdeno yā kũ Yosua kè Yerikone kũ Aio baaruu mà,

⁴ ò šndš kpàteńyĩ. Ò kusuna kàka asasa zĩkũnanno gũn ò dīdi zaakinone kũ sèwē tũru zĩ parana nabinabinano.

⁵ Ò kyate nambata nanananno kpákpana, ò uta kasanno dadana. N burodi kusuna korikũna akũsš à pukpana.

⁶ Ò fũte ò gèe ò Yosua lè kũ a gbēno Giligala bùran, akũ ò pìine: Bùsu kũ o bon zà. Ó ye à lédokšno ke kũoo.

⁷ Akũ Isarailano pì Ivi pìnno: Tó á be kú la kānime, óni lédokšno ke kãáoro yoo!

⁸ Akũ ò pì Yosuan: N zòblerinno ó ũ. Akũ Yosua n lā à pì: Dínome á ũu? A bo mámme?

⁹ Ò wēa ò pì: Ókšno n zòblerino, o bo bùsu zāzāmmē Dikiri n Luda tó kũ à dàgula yāi. O a baaruu mà kũ yā kũ à kè Misilano pínki

¹⁰ kũ yā kũ à kè Amorino kina gbēno pla kũ ò kú Yoda bara direnne, Esebš kina Siš kũ Basā kina Ogu kũ à kũ Asataroo.

¹¹ Ó gbē zškšno kũ ó bùsudenno pì ò kusuna sé ò su ò á le, ò piáre á zòblerinome ó ũ. Abire yāi à lédokšno ke kũoo.

¹² Ó kusanan dí. O boo be burodi wāna ũme goro kũ o da zén óten su á kīnaa. À gwa deran à kori kũ nà à pũu kpà.

¹³ Ó wē tũrunno dí. O wē kàn tũru dufu ũme. À gwa deran ò pàrapara nà. À ó utano kũ ó kyatenno gwa. Ò yākayaka tá gbāna kũ o ò yāi.

¹⁴ Akũ Isarailano n kusuna blè kũńwo Dikiri lé sari.

¹⁵ Yosua lédokšno kè kũńwo à pì áni n dedero, akũ Isaraila don'arēdeno la dà a yā musu.

¹⁶ N lédokšnokena kũńwoo gbera a goro aakšde zĩ, akũ ò mà kũ n be zà kũńworo, ò kú kš sareme.

¹⁷ Akũ Isarailano dà zén, a goro aakšde zĩ ò kà n wētenno kīnaa, Gibiš kũ Kefirao kũ Beroo kũ Kiriayarimuo.

¹⁸ Odi léteńmaro, zaakũ n don'arēdeno la dàńne kũ Dikiri n Luda tšome. Gbē sšnda pínki ten yākete ká n don'arēdeno,

¹⁹ akũ don'arēde pino pìine: Ókšno mé o la dàńne kũ Dikiri ó Luda tšo. Adi kũ ò ò narĩma doro.

²⁰ Yā kũ óni keńnen dí. Óni n tó gwe ladana kũ o kēńne yāi, de Dikiri sún po fē kũooro.

²¹ Akũ ò èra ò pì: Ò n tó, onigš de ó yākawerinno ũ kũ ó ítšorino. Akũ Isarailano zè kũ n don'arēdeno yā pìio.

²² Akũ Yosua Gibišdeno sisi à pìine: Bóyāi a éke tòwere lee? Ase ó katena kš gbálame, akũ a pì á kúki zà kũoo yá?

²³ Ma Luda láari bòáwa sà. Ánigš de a kpé yākawerinno ũ kũ a ítšorino goro sšnda pínki.

²⁴ Akũ ò pìine: Ò pì ókšno n zòblerinone sũsu lākũ Dikiri n Luda ò a zòbleri Musane nà. À pì áni bùsu pì kpááwa pínki à gbē kũ ò kunnno kakateáre n pínki. Abire yāi vīna ó kũ manamana ó wēndi yā musu, akũ o yā pìi kè.

- ²⁵ Ó kú n oĩme sà. Yã kũ à kènne mana akũsõ à zé vĩn kewere.
²⁶ Len Yosua kè le à n bó Isarailanõ oĩ, odi n dedero.
²⁷ Zi birean à n díte Isarailanõ yàkawerinõ kũ n ítótòrinõ ũ, òdigõ yàka we òdigõ í tótò Dikiri gbagbakine gu kũ Dikiri ni ditèn. Akũ ò kun le ari kũ a gbárao.

10

Ifántè zena a gbèn

¹ Yurusalemu kína Adonizedeki mà kũ Yosua Ai si à kènne dúgudugu, à kè Aine kũ a kínao lákũ à kè Yeriko kũ a kínaone nà. À mà dõ kũ Gibiõdenõ kõ yã mà kũ Isarailanõ akũsõ ò kú kõ sare.

² Akũ vĩna Yurusalemudenõ kũ manamana, zaakũ Gibiõ bi wérame lákũ kína wēte ke bà. A zõkõ de Aila akũsõ a gõgbènõ bi zĩkari gbānanõme.

³ Akũ Yurusalemu kína Adonizedeki légbázã kè Eblõnu kína Oamune kũ Yamu kína PIRAMUO kũ Lakisi kína Yafiao kũ Egelõni kína Debio à pì:

⁴ À mós à kpámai ò gé léte Gibiõdenõa, zaakũ ò kõ yã mà kũ Yosua kũ Isarailanõ.

⁵ Akũ Amõrinõ kína gbēnõn sòro pìnõ, Yurusalemu kína kũ Eblõnu kínao kũ Yamu kínao kũ Lakisi kínao kũ Egelõni kínao kũ n zĩkarinõ kõ kàkara. Ò gèe ò bùraa kàte Gibiõ sare, akũ ò gèenyĩ kũ zĩio.

⁶ Akũ Gibiõdenõ gbēnõ zĩ Yosuaa Giligala bùran ò pì: Ñsun pã kpá ókõnõ n zòblerinõiro. Ñ ke likalika n mós n ó sura ba. Ñ mós n kpáwái, zaakũ Amõrinõ kína kũ ò kú gusĩsĩdenõ kõ kàkarawái n pínki.

⁷ Akũ Yosua kũ a gõsa gbānanõ kũ a zĩkarinõ bõte Giligala, òten su n pínki.

⁸ Akũ Dikiri pì Yosuanè: Ñsun vĩna keñnero. Ma n nánne n oĩ, n gbēke ni fõ à n gã fĩro.

⁹ Bona Giligala Yosua taa ò gwāani ari gu gèe à dõ ò sùmma kãnto zena sari.

¹⁰ Akũ Dikiri tò ò kè gĩri ò lèkõa Isarailanõ are, akũ Isarailanõ lètemma ò n dede manamana Gibiõ gwe, akũ ò pèmma Betoroni zén dõ. Ò n dede ari à gèe pé Azeka kũ Makedaooa.

¹¹ Kũ òten bàa lé Isarailanõne zé kũ à bò Betoroni kũ à gèe Azeka gũn, Dikiri legũgbe gbèntèe sìnku. Gbē kũ legũgbee pì n dedenõn dasi de gbē kũ Isarailanõ n dede kũ fēnedaonõla.

¹² Gõrõ kũ Dikiri Amõri pìnõ nà Isarailanõne n oĩ, akũ Yosua yã ò kũ Dikirio Isarailanõ wára à pì:

Ñ tó ifántè ze a gbèn Gibiõla!

Ñ tó mõ ze teene Ayalõni guvutela!

¹³ Akũ ifántè zè a gbèn le, akũ mõ zè dõ ari Isarailanõ gèe ò fĩnaa bò n iberenõa. Yã pì kú Yasa takadan. Ifántè gò zena mìdangura, adi go a gbènlo ari gõrõ do gbāngbān.

¹⁴ Odi gõrõ dí taka e zikiro, akũsõ odi e a gberaro. Dikiri bisāsiri yã mà, zaakũ àten zĩ ká Isarailanõneme.

¹⁵ Akũ Yosua tà Giligala bùran kũ a gbēnõ n pínki.

Yosua Amõri kinanõ dedenaa

¹⁶ Kũ kína gbēnõn sòro pìnõ bàa lè, ò gèe ò ùte gbèwèen zaa Makeda,

¹⁷ akũ ò pì Yosuanè: Ò bò kína gbēnõn sòro kũnõa gbèwèen zaa Makeda.

¹⁸ Akũ Yosua pì: À gbè gbèntēnõ yĩpa à ta gbèwèee pìle, à gbēnõ dite gwe ògõ dākpā.

¹⁹ Àsun zero. À péte á iberenõi à lètemma kpe kpa. Àsun tó ò n wètenõ lero, zaakũ Dikiri á Luda n náare á oĩme.

²⁰ Yousua kũ a gbẽno ñ dede ari ò ye ò láka, ñ gbẽ kũ ò bõno kà ñ wẽte bĩnideno gũn.

²¹ Akũ Isarailano sù Yousuaa bũran Makeda aafia ñ pínki. Gbẽke dí f̃s à yãke ò Isarailano yã musu doro.

²² Akũ Yousua pi: À gbè go gbèwewe piia à bõtemene kũ kina gbẽnon sooro pino.

²³ Akũ ò kè le, ò bõtene kũ kina gbẽnon sooro pino, Yurusalemu kina kũ Eblonu kinao kũ Yamu kinao kũ Lakisi kinao kũ Egeloni kinao.

²⁴ Kũ ò ñ bõte le, akũ à Isaraila zikarino sisi ñ pínki à pi ñ don'arede kũ ò gèe kaaonone: À na kãni à gbá zeze kina dikiñano wakaaa. Akũ ò sù ò gbá zeze ñ wakaaa.

²⁵ Yousua piñne: Àsun tó ṽina á kũro, àsun bídi kero. À ze gbãna agõ wõrogo ṽi, zaakũ len Dikiri ni ke le kũ á ibere kũ áni z̃i ká kũñwono ñ pínki.

²⁶ Abire gbera Yousua ñ dede à ñ loko lía, baadi kũ a lío, akũ ò gõ lokolokona gwe ari okosi.

²⁷ Kũ ifantẽ ten gẽ kpén, à pi ò ñ gèno kipa lí pino ò ñ zu gbèwewe kũ ò ùten pin. Akũ ò kè le, ò gbè gbèntẽno tãta wèee pile, à kú gwe ari kũ a gbãrao.

²⁸ Z̃i birean Yousua Makeda si. À a kina kũ a gbẽno dede ñ pínki kũ f̃enedao à ñ kákate. Bee gbẽ mèn do dí boro. Akũ à kè Makeda kine lákũ à kè Yeriko kine nà.

Yousua z̃iblena Am̃rinõ b̃usua

²⁹ Yousua kũ Isarailano bõte Makeda ñ pínki, akũ ò gèe Libina ò lètea.

³⁰ Dikiri wẽte pi kũ a kinao nãrne ñ õi, akũ ò ñ dede kũ f̃enedao ñ pínki, ñ gbẽke dí boro. Akũ ò kè a kine lákũ ò kè Yeriko kine nà.

³¹ Akũ Yousua kũ a gbẽno bõte Libina ò gèe Lakisi. Ò likai ò lètea.

³² Dikiri Lakisi nãrne ñ õi, a gooro plade z̃i ò si. Ò gbẽ kũ ò kunno dede kũ f̃enedao ñ pínki lákũ ò kè Libine nà.

³³ Kũ Geza kina Oramu sù à kpá Lakisideno, akũ Yousua z̃i blèa kũ a z̃ikarino, ñ gbẽke dí boro.

³⁴ Ò bõ Lakisi, akũ ò gèe ò lika Egelonii ò lètea.

³⁵ Ò wẽte pi si z̃i birea gõno, akũ ò gbẽ kũ ò kunno dede kũ f̃enedao ò ñ kákate lákũ ò kè Lakinè nà.

³⁶ Kũ ò bõte Egeloni, akũ ò gèe Eblonu ò lètea.

³⁷ Ò wẽte pi si ò a gbẽno kũ a kinao dede kũ f̃enedao kũ a lakutudeno. Ò gbẽ kũ ò kunno kákate, ñ gbẽke dí boro, lákũ ò kè Egelnine nà.

³⁸ Akũ ò gèe Debi ò lètea.

³⁹ Ò wẽte pi si kũ a kinao kũ a lakutuno pínki. Akũ ò ñ dede kũ f̃enedao ò gbẽ kũ ò kunno kákate lákũ ò kè Eblunune nà, ñ gbẽke dí boro. Ò kè Debine kũ a kinao lákũ ò kè Libine kũ a kinao nà.

⁴⁰ Yousua b̃usupideno kũ a kinao dede ñ pínki, gus̃ideno kũ Negevideno kũ gusaradeno kũ s̃is̃igeredeno ñ pínki. Adi gbẽke tó b̃enero, à gbẽ kũ ò kú gweno kákate lákũ Dikiri Isarailano Luda òne nà.

⁴¹ À ñ dede sena zaa Kadesi Banca ari à gèe pé Gazaa, zaa Gosẽ b̃usun pínki ari à gèe pé Gibiãa.

⁴² Yousua z̃i blè kina pino kũ ñ b̃usuno gèn do gõno, kũ Dikiri Isarailano Luda ten z̃i kãrne yãi.

⁴³ Akũ à era kũ a gbẽno bũran zaa Giligala.

11

Yousua z̃i ble à lakana Kanaanõ b̃usua

¹ Kū Azo kína Yabī a baaruu mà, à gbēno zī Madō kína Yobabua kū Simirōnu kínao kū Akasafa kínao

² kū kína kū ò kú gugbānduru kpano n pínki, kína kū ò kú gukpideno kū sēnteporotu kū à kú Galili gēnomidoki kpao kū gusarao kū Doru gusísíde kū à kú ifālete kpao.

³ Akū à èra à gbēno zī do Kanaa kū ò kú ifāboki kpanoa kū ifālete kpano n pínki, Amōrinō kū Itinō kū Perizinō kū Yebusi kū ò kú gukpidenno kū Ivi kū ò kú Mizipa būsun Emō gbè sareno.

⁴ Ò bôte kū n zīkarino n pínki dasidasi lán ísirale būsū'atē bà. N sōno kū n sōgonon dasi.

⁵ Akū kína pino kō kākara ò sù ò bùraa kàte lēle Meromu ino sare, de ò zī ká kū Isarailano.

⁶ Akū Dikiri pì Yosuanē: Nsun vīna keńnero. Zia mandara'i mani n na Isarailano n ò ò n dede. N n sōno gbátino zōzō n n sōgono kpata.

⁷ Akū Yosua kū a zīkarino gēnyī kū zīio kanto n pínki ò dàńla Meromu ino sare gwe.

⁸ Dikiri n nánne n ò, akū ò n dede ò pè n gbēkenoa ari Sidō wéran kū Misirefomaimuo kū Mizipa guvute kū à kú ifāboki kpao. Ò n dede, n gbēke dí boro.

⁹ Yosua kēńne lākū Dikiri òne nà, à n sōno gbátino zōzō à n sōgono kpata.

¹⁰ Zī pīia Yosua lite à gēe à Azo sì, akū à a kína dè kū fēnedao. Azo pime kína pino wēte mīde ū goro birea.

¹¹ Isarailano gbē kū ò kunnō dède kū fēnedao ò n kákate, n gbēke dí goro, akū ò té sōa.

¹² Yosua wēte pino sì pínki kū n kinanō, à n dede kū fēnedao à n kákate lākū Dikiri zòbleri Musa ò nà.

¹³ Ama Isarailano dí té sō wēte kū ò èra ò kàte n bezi gbennoro, séde Azo kū Yosua té sōaa pī baasiro.

¹⁴ Isarailano wēte pino pino nākōa n pō ū kū n pókadenō ò tào. Ò n gbēno dède kū fēnedao n pínki ari ò n kákate, odi gbēke tó bēnero.

¹⁵ Yā kū Dikiri ò a zòbleri Musanē, Musa yā pī ò Yosuanē, akū Yosua kè le pínki, adi yā kū Dikiri ò Musanē ke tó kpero.

¹⁶ Len Yosua būsuu pī sì le pínki, a gukpide kū Negevio pínki kū Gosē būsuuo pínki kū gusarao kū sēnteporotuo pínki. À Isaraila gukpide kū gusarao sì

¹⁷ sēna zaa Alaki gbè kū à kú Sei būsun ari à gēe pé Baali Gada kū à kú Lebana būsū guvuten Emō gbēe sare. À n kinanō kùkū n pínki à n dede.

¹⁸ À zīkanaa gī kè kū kína pino n pínki.

¹⁹ Ivi kū ò kú Gibiōno baasiro wēte ke dí kō yā mà kū Isarailano, ò n blé kū zīio pínki.

²⁰ Dikiri mé à tò n sã gbāgbā, akū ò zīi kà kū Isarailano, de Isarailano le ò n kakate n wēndagwanaa sari, à lāka kūńwo mámmam lākū à ò Musanē nà.

²¹ Goro pīian Yosua gēe à Anakinō dède gukpiden kū Eblōnuo kū Debio kū Anabuo. À n kákate à n wētenō kè dúgudugu Yuda gukpiden kū Isaraila gukpideo pínki.

²² Anaki buri ke dí gō Isarailano būsun doro, séde Gaza kū Gatao kū Asadōdio.

²³ Yosua būsuu pī sì pínki lākū Dikiri ò Musanē nà, akū à kpà Isarailano à kpàateteńne danedanē túbi ū. Akū būsuu pī gō katēna aafia zīi sari.

23

Yŏsua l zana Isarailanŏ

¹   gŏrŏ pla k  k  Dikiri t  Isarailanŏ k mma b  n  ibere k    likańyĩnŏ y  musu, ak sŏ Yŏsua zĩ k  y kuyuku.

² Ak    Isarailanŏ sisi, n  gb  zŏkŏnŏ k  n  m denŏ k  n  y kpatekerinŏ k  n  don'aredenŏ n  p nki,   p nne: Ma zĩ k  y kuyuku.

³   w    y  k  Dikiri   Luda k  buri d nŏne   y i. Dikiri   Luda m    zĩ k   re.

⁴ Ma buri k    g  Yoda dagura k  if lete kpa  sira zŏkŏonŏ b suu kp ate   burinŏne t bi   k  buri k  ma n  k atenŏ p o.

⁵ Dikiri   Luda ni n  y pa re ani p r ma re,  ni n  b sunŏ s m ma de  gŏ v  l k    a l  s  re n .

⁶   ze gb na manamana.   laakari ke  gŏ zĩ ke y  k    k  Musa doka takada g nwa.  sun p ne  plai ke  zeiro.

⁷   b ka s ngŏ k  k  buri k    g    t  p nŏoro,  sun n  t nanŏ t  sísiro,  sun la da k ńworo.  sun dony    k teńero.

⁸  gŏ na Dikiri   Ludai ado l k   ten ke n  ari k  a gb rao.

⁹ Dikiri buri zŏkŏ gb nadennŏ y pa re, gb ke d  fŏ     g  f ro ari k  a gb rao.

¹⁰   gb  m n do d  gb nŏn w a sŏronŏ fu, k  Dikiri   Luda ten zĩ k   re l k    a l  s  re n  y i.

¹¹   laakari ke manamana  gŏ ye Dikiri   Ludai.

¹² T  a kpe line, ak  a na buri k    g    t  p nŏa, t  a n  nŏgb nŏ s  ak sŏ a kakara k ńwo,

¹³  gŏ dŏ s ns n k  Dikiri   Luda ni p  re buri p nŏa doro. Oni gŏ re tankute ke m    ke fl nŏ     kpedagura kesŏ kŏkŏnŏ     w n ari a ge l kao b su mana k  Dikiri   Luda kp  wa d  g n.

¹⁴   gwa! Ma ka gena gb  s nda p nki g kia tera s .   dŏ   n sen k    laasunnwo p nki k  sa mana k  Dikiri   Luda   renŏ g n, bee m n do d  ke p ro.   p pa p nki, n  ke d  l te p ro.

¹⁵⁻¹⁶ L k  sa mana k  Dikiri   Luda   re p pa a musu n  p nki, t  a Dikiri   Luda b ka kunna k  o y  k    d te re gb ro, a ge a do t nanŏi a kuteńne, Dikiri ni t  sa v ni k     o p nŏ p nki   le ari   ge     kakateo b su mana k    kp  wa d n. Dikiri ni p f  kpa wa,  ni l ka g nŏ b su mana k    kp  wa d  p n.

24

Yŏsua gb nŏ gbana laakari zaa Sekemu

¹ Yŏsua Isaraila burinŏ k kara Sekemu.   Isaraila gb  zŏkŏnŏ k  n  m denŏ k  n  y kpatekerinŏ k  n  don'aredenŏ sisi, ak    s    z  Luda are.

² Ak  Yŏsua p nne: Y  k  Dikiri Isarailanŏ Luda  on d :   dizinŏ k  Yuflati bara dire y ,   d  t nanŏi. Ibrah  k  Naonŏ de Tera k  n  t .

³ Ak  ma   dizi k aku Ibrah  s  zaa Yuflati bara dire, ma g te k ao Kanaanŏ b sun p nki, ak  ma t  a buri k . Ma a gb  Isaaku,

⁴ ak  ma Isaaku gb  Yakubu k  Isauo. Ma Isau gb  Sei gus s de. Yakubu k  a n nŏ sŏ   t  Misila.

⁵ Ma Musa k  Harunaoo z , ak  ma w  t  Misilanŏa k  y  k  ma k  n  t nŏ, ak  ma   b ten.

⁶ K  ma   dizinŏ b te Misila, k  a ka  sirai, ak  Misilanŏ p te i k  sŏgonŏ k  s denŏ ari Isira T rai.

⁷ Kū a ὁ δὲ δὲ δὲ δὲ, akū ma gusira dà á dagura kū Misila pìno, akū ma tò ísira dànlá míomi. Á wé yā kū ma kè Misilanone è. Abire gbera a goro pla kè gbáranan.

⁸ Ma su kááo Amori kū ò kú Yoda ifáboki kpano busun. Kū ò fùteáí kū z̄lio, akū ma n nááre á oí. Ma n kákatε, akū n búsuu ḡs á pó ũ.

⁹ Kū Zipo né Balaki, M̄abun̄o kína fùteáí kū z̄lio, à B̄eo né Balamu sìsi à láari boáwa.

¹⁰ Akū ma gi Balamu yā mai ma tò à sa mana oáre, ma á bó Balaki oí.

¹¹ Abire gbera a bikū Yodaa a ka Yeriko. Akū Yerikoden̄o z̄li kà kááo. Am̄orin̄o kū Perizin̄o kū Kanaan̄o kū Itin̄o kū Gigasin̄o kū Ivin̄o kū Yebusin̄o z̄li kà kááo do, akū ma n nááre á oí.

¹² Ma z̄umantēn̄o gbàre á are, ò p̄éare Am̄orin̄o kína gbēn̄on plan̄o. Adi ke á f̄ēn̄eda ke á kà mé à p̄ēm̄maro.

¹³ Ma z̄ite kū ákōn̄o mé a a z̄i k̄ero kp̄ááwa kū w̄ete kū ákōn̄o mé a k̄ateron̄o, akū á kú w̄ete p̄ino ḡun. Áten geepi lí kū kú lí kū ákōn̄o mé a b̄aron̄o be ble.

¹⁴ Akū Yosua p̄i: Áḡo Dikiri v̄ina v̄i áḡo doi ȳapura kū n̄es̄ēeo m̄en do. Á t̄ana kū á dizin̄o d̄on̄ȳi Yuflati bara dire kū Misilaon̄o bo á té à do Dikirii.

¹⁵ Tó z̄òblena Dikirin̄e dí k̄éarero, à ze kū t̄ana kū á ye à doiiio gb̄ara, t̄ana kū á dizin̄o d̄on̄ȳi Yuflati bara diren̄on, Am̄ori kū á kú n̄ b̄usun̄o p̄on̄ yá. Makū kū ma beden̄o s̄, Dikirin̄o óniḡo doi.

¹⁶ Akū gb̄ēn̄o w̄ea ò p̄i: Gyam! Óni f̄s ò p̄a kp̄a Dikirii ò do t̄anan̄oiro.

¹⁷ Dikiri ó Luda mé à ó bó z̄òblen̄ Misila b̄usun kū ó den̄o. Akū mé à daboyā z̄k̄ō p̄ino k̄e ó w̄ara, à ó d̄ākp̄a ó t̄aa'ona ḡun p̄inki à ó bó buri kū ó ḡēte n̄ ḡun̄o oí n̄ p̄inki.

¹⁸ Dikiri mé à p̄ewere Am̄orin̄o kū buri kū ò kú b̄usu d̄ik̄in̄ann̄o. Abire ȳai óniḡo do Dikirii se, zaakū àk̄ūme ó Luda ũ.

¹⁹ Akū Yosua p̄i gb̄ēn̄one: Áni f̄s à do Dikiriio. Zaakū à kú adona, Luda n̄es̄eḡbademe. Áni á taarin̄o kū á durunn̄an̄o k̄éáwaro.

²⁰ Bee kū à yā mana k̄éare yā, tó a p̄a kp̄a a do buri z̄it̄on̄o t̄anan̄o, ani era à kisira z̄iáwa à á k̄akate.

²¹ Akū gb̄ēn̄o p̄i Yosuan̄e: Lenlo! Dikirin̄o óniḡo doi.

²² Akū Yosua p̄in̄e: Ákōn̄ome á z̄ida s̄edad̄en̄o ũ, kū a zeo áḡo do Dikirii. Akū ò p̄i: Ee! A s̄edad̄en̄ome ó ũ.

²³ Akū Yosua p̄i: Tó lem̄e, à buri z̄it̄on̄o t̄ana kū ò kú k̄áon̄o bo á té à á sw̄e kp̄a Dikiri Isarailan̄o Ludaa.

²⁴ Akū gb̄ēn̄o p̄in̄e: Dikiri ó Ludan̄o óniḡo doi òḡo a yā ma.

²⁵ Z̄i birean̄o Yosua èra à Dikiri bàka kunna k̄ūwo yā k̄èke gb̄ēn̄one. Zaa Sek̄emu gwe à dokaȳan̄o kū ȳad̄iten̄an̄o z̄é kp̄at̄ēne,

²⁶ akū à yā p̄ino k̄e Luda doka takadan. Akū à gb̄e gb̄ēnt̄e s̄e à p̄ete gbiri lí gb̄aru Dikiri gbagbakia gwe.

²⁷ Akū à p̄i gb̄ēn̄one: À gwa! Gb̄e d̄ik̄ina mé aniḡo dewere s̄edade ũ. Gb̄e p̄i yā kū Dikiri òwere mà p̄inki. Aniḡo deare s̄edade ũ de àsun̄o manafiki ke á Ludan̄ero.

²⁸ Yosua gb̄ēn̄o gb̄are, akū baadi tà a b̄usu kū ò kp̄a túbi ũ ḡun.

²⁹ Yā biren̄o gbera Dikiri z̄òbleri Yosua, Nuni né gà. À k̄e w̄e bas̄oro akuri.

³⁰ Ò a v̄i gu kū à de a túbi ũ ḡun Timina Sera, Eflaimun̄o gukp̄iden Gaasi kpi gugb̄anduru kpa.

³¹ Isarailan̄o z̄ò bl̄e Dikirin̄e Yosua ḡoroa p̄inki kū gb̄e z̄k̄ō kū ò kun a gberano ḡoroaao do. Gb̄e z̄k̄ō p̄ino w̄e sì yā kū Dikiri k̄e Isarailan̄onele p̄inki.

³² Yusufu wáno kũ Isarailano bõo Misila sã, ò vɪ Sɛkɛmu zĩte gũn, kũ Yakubu lù Sɛkɛmu de Amõ nɛnoa andurufu mèn basõõro. Zĩte pì kú Yusufunõ túbi gũmmɛ.

³³ Kũ Haruna né Eleaza gà, akũ ò a vɪ zaa Gibea, wɛte kũ ò kpà a né Finɛasia túbi ù Eflaimunõ gukpiden.

YĀGŌGŌRINŌ

IsarailanŌ pākpana Dikirii 1:1-3:6

Yāgŏgŏri káakunŌ 3:7-3:31

Debora 4:1-4:24

Gidion 6:1-8:35

Samusi 13:1-16:31

IsarailanŌ zĭkana kŭ Kanaa buri kŭ ò gŏnŌ

¹ Yŏsua ga gbera IsarailanŌ Dikiri gbĕka ò pì: DínŌ mé oni gé zĭ káwĕre kŭ KanaanŌ káakuu?

² Akŭ Dikiri pì: YudanŌ mé oni gé. À ma! Ma bŭsuu pìi nàńne n̄ ɔĩme.

³ Akŭ YudanŌ pì n̄ danĕ Simeŏnŏne: À mó à gé zĕwĕre gu kŭ Luda kpàwá túbì ũ gŭn, ò zĭ ká kŭ KanaanŌ gbasa ò gé zĕáre gu kŭ à kpàáwan. Akŭ SimeŏnŌ gĕe kŭńwo.

⁴ Kŭ YudanŌ gĕe le, Dikiri KanaanŌ kŭ PerizinŌ nàńne n̄ ɔĩ, akŭ ò n̄ dĕde zaa Bezeki dúbu kuri.

⁵ Gwen ò Adonibezeki lèn ò zĭi kà káao, akŭ ò KanaanŌ kŭ Perizi pìnŌ dĕde.

⁶ Kŭ kína pì ten bàa lé, akŭ ò pĕa. Ò a kŭ, akŭ ò a ɔnemidanŌ kŭ a gbánemidanŌ zŏzŏ.

⁷ Akŭ Adonibezeki pì: Ma kína gbĕnŏn baaakŏ akurinŌ ɔnemidanŌ kŭ n̄ gbánemidanŌ zŏzŏ, akŭ ò pŏble kŭ à lĕte ma teburu gĕi kŏnŌ wĕ. Lákŭ ma kĕ gbĕ pìnŏne nà, a fĭnan Luda bŏmĕne. Akŭ ò gĕe káao Yurusalemu, gwen à gàn.

⁸ Kŭ YudanŌ lĕte Yurusalemua, ò sì, akŭ ò a gbĕnŌ dĕde kŭ fĕnĕdao ò té sŏa.

⁹ Abire gbera YudanŌ gĕe ò zĭ ká kŭ Kanaa kŭ ò kú gusĭsĭdenŏ kŭ Nĕgeviŏ kŭ gusarao.

¹⁰ Ò gĕe ò lĕte Kanaa kŭ ò kú Eblŏnunŏa. Eblŏnu tŏn Kiriataba yā. Gwen ò zĭi blèn Sesai kŭ Aimaŏ kŭ Talamaioŏa.

¹¹ Bona gwe ò gĕe lĕte Debidenŏa. Debi tŏn Kiriasefa yā.

¹² Akŭ Kalebu pì: Gbĕ kŭ à lĕte Kiriasefa pĭia à sìn, mani ma nĕnŏgbĕ Akasa kpáa nŌ ũ.

¹³ Kalebu dakŭna Kenazi né ɔtonieli mé à sì, akŭ Kalebu a nĕnŏgbĕ pìi kpáa.

¹⁴ Kŭ à a sĕ, akŭ à nàkaraa à gé zĭte wĕ ke a dea. Kŭ nŏgbĕ pìi kĭpa a zaakia, akŭ Kalebu a là à pì: Bŏn n̄ yeii?

¹⁵ Akŭ à wĕa à pì: N̄ gbĕke kemĕne. Zaakŭ gu kŭ n̄ ma gba kú Nĕgevi gbárannan, n̄ ma gba a ísĕbokide dŏ. Akŭ Kalebu a gbà gu kŭ a ísĕboki kú sĭsĭi musu kŭ gu kŭ a ísĕboki kú guvute gŭnwo.

¹⁶ Musa anzure buri kŭ òdi pi KeninŌ bŏ wĕte dominaliden kŭ YudanŌ, ò gĕe ò vŭte kŭńwo n̄ bŭsun Aradi sare Nĕgevi gbárannan.

¹⁷ Akŭ YudanŌ kŭ n̄ danĕ SimeŏnŌ gĕe ò lĕte Kanaa kŭ ò kú Zefanŏa. Ò wĕte pìi kàkate mámmam, akŭ ò tŏ kpàne ɔŏma.

¹⁸ YudanŌ Gaza kŭ Asakelŏnio kŭ Ekerŏnuo kŭ n̄ gunŏ sì.

¹⁹ Dikiri kú kŭńwo, akŭ ò n̄ gukpide sì, ama odi fŏ ò pĕ gusaradenŏaro, kŭ gbĕ pìnŏn sŏgo mŏpŏnŏ vĭ yāi.

²⁰ Ò Eblŏnu kpà Kalebua lákŭ Musa a lé sĕ nà, akŭ à pĕ Anaki buri gbĕnŏn aakŏnŏa gwe.

²¹ BiliaminunŌ sŏ odi pé Yebusi kŭ ò kú Yurusalemunŏaro, akŭ Yebusinŏn kú kŭńwo Yurusalemu ari kŭ a gbārao.

²² YusufunŌ sŏ ò lĕte Betelia akŭsŏ Dikiri kú kŭńwo.

- 23 Beteli tón Luzu yā. Kū ò gbēno zī Beteli asiri gwa,
 24 gu'asirigwarrii pino gōgbē ke è àten bo wēte pin, akū ò pine: N'owere deran
 oni ke nà ò gē wēte gūn oni gbēke kenne.
 25 Kū à zé mōnne, akū ò wētepideno dēde kū fēnēdao, akū ò gōgbē pìi tò kū a
 daneno n pínki.
 26 Gōgbē pìi gēe Iti būsun à wēte kàte gwe, akū à tó kpàne Luzu. Tó bire mé à
 gōne ari kū a gbārao.
 27 Manaseno dí pé Kanaa kū ò kú Betesā kū Tanakio kū Doruo kū Ibleamuo
 kū Megidoo kū n lakutunaro, zaakū ò gi ò kpé vute būsuu pimme.
 28 Kū Isarailano gbāna lè, akū ò Kanaanò dà zòzīn, odi pémma n pínkiro.
 29 Lemē se Eflaimuno dí pé Kanaa kū ò kú Gezanaro, akū ò kú gwe lele.
 30 Lemē do Zebulunino dí pé Kanaa kū ò kú Kitironu kū Naloluonaro, akū ò
 n dá zòzīn.
 31 Lemē do Asano dí pé gbē kū ò kú Ako kū Sidōo kū Alabuo kū Akazibuo kū
 Elēbao kū Afekio kū Reobuoaro,
 32 akū ò vute lele kū Kanaanò būsude pino.
 33 Lemē do Nafatalino dí pé Besemesideno kū Betanadenaro, akū ò vute lele
 kū Kanaanò būsude pino ò n dá zòzīn.
 34 Amorino Dāno yīpa ò n kpá gukpiden, odi weñne ò su vute gusaranlo.
 35 Amori pino gi ò kpé vute Eresi kpia kū Ayalonio kū Salabimuo. Kū
 Yusufuno gbāna kàra, akū ò n dá zòzīn.
 36 Amorino būsuo lézeki nà zaa Fí Gbèkpkakotozen ari à gēe pé Selaa ari à gēe
 are kpa.

2

Dikiri Malaika bo à suna Isarailano zaa Bokimu

- 1 Dikiri Malaikaa bò Giligala à gēe Bokimu à pì: Ma á bóte Misila, ma gē kāáo
 būsuo kū ma la dà á dizinone dí gūn. Ma pì manì ma bàka kunna kāáo yā gboro
 zikiro.
 2 Ma oáre á yā sún kakara kū būsuo dí denoro. Ma oáre à n sa'okinò gboro,
 akū ádi ma yā maro. À kè dera a kè lee?
 3 Tò! Maten oáre, mani pémmaáre doró. Onigō deáre lè ũ á gbāntereea akūsō
 n tānāno nigō deáre tankute ũ.
 4 Kū Dikiri Malaika yā pìi ò Isarailanone, ò sò dō gbānagbāna.
 5 Akū ò tó kpà gu pìine Bokimu, akū ò sa ò Dikiria gwe.

Isarailano kpelina Ludane

- 6 Yōsua gbēno gbarēna gbera baadi gēe à gu kū ò kpàa túbi ũ kù.
 7 Ò dō Dikirii Yōsua gōroa pínki kū gbē zōkō kū ò kun a gberano gōroo do. Gbē
 zōkō pino wé sī yā zōkō kū Dikiri kè Isarailanonele pínki.
 8 Kū Dikiri zòbleri Nuni né Yōsua kè wē basoro akuri, akū à gà.
 9 Ò a vī gu kū à de a túbi ũ gūn zaa Timina Eresi, Eflaimuno gukpiden, Gaasi
 kpi gugbānduru kpa.
 10 Kū Yōsua gōro gbēno gāga n pínki, né kū ò fute n gberano Dikiri dōro, akūsō
 ò yā kū à kè n dizinone dōro.
 11 Akū ò yā kū à vāni Dikirinee kè ò dō tānāno.
 12 Ò pā kpà Dikiri n dizino Luda kū à n bóte Misilai, ò tē buri kū ò likanyīno
 tānāno ò donyī kēñne, akū ò Dikiri pō fē.
 13 Ò pā kpà ò dō Baalii kū Asatoro.

14 Akū Dikiri pō fěnyĩ à n ná n wétāmmarinone n ɔĩ ò n wára. À n kpá n ibere kù ò likanỹĩna, akū odi fō ò gì kù n zĩdao n ibere pìno ɔĩro.

15 Goro kù ò gèe zì ká pínki, Dikiri dì bo n kpe de yā sún bo kũnwo nnaro yāi, lākū à dàrne n sãn nà, akū ò gè wétamma zōkō gūn.

16 Akū Dikiri yāgōgōrinō bōbo n té de ò n sí n wétāmmarinōa.

17 Ama òdi n yāgōgōrii pìno yā maro, ò pāpā kè ò donyĩ kè tãnanone. Ò kè zé kù n dizino sèea likalika, òdigō yā kù Dikiri dìtēneno kũna lán n dizi pìno bàro.

18 Tó Dikiri yāgōgōrii bō n té, àdigō kù kù yāgōgōrii pìno, akū àdigō n sí n ibereno ɔĩ ari yāgōgōrii pìno wēndi lén, zaakū tó ò n dà gbē kù òten ɔ tōmma òten wari dōmmano yāi, Dikiri dì n wēnda gwame.

19 Tó yāgōgōrii gā sō, òdi era ò yaka de n denla. Òdi do tãnanōi, òdi n gbagba, òdi donyĩ kēne. Òdi n yāvānikenaa pìno kù n sāgbānao tóro.

20 Akū Dikiri pō fěnyĩ à pì: Zaakū buri dí ma bàka kunna kù n dizino yā gbòro odi ma yā maro,

21 mani péne buri kù Yōsua gā à n tó n būsunnō kea doro.

22 Mani n suu ke Isarailanōa de mà n yō mà gwa, tó oni ma zé sé ògō ma yā kũna lākū n dizino kù nà, ke tó oni ke lero.

23 Abire yāin Dikiri buri pìno tò gwe. Adi n na Yōsuanē a ɔĩ à pèrĩma gōnoro.

3

1 Dikiri buri pìno tò gwe de à Isaraila kù odi Kanaanō būsū zì ká n wárono yō à gwao

2 de do à zìkana dada gbē kù ò zìkana dō yāro pìnone. Buri pìnon dí:

3 Filisitini kina gbēnon sōrono kù Kanaanō pínki kù Sidōdeno kù Ivi kù ò kù Lebana gukpidenno zaa Baali Emō kpia ari à gèe pé Lebo Amata.

4 À n tó de à Isarailano yō à gwao, tó onigō yā kù à dìte n dizinone Musa gāino kũna.

5 Abire yāin Isarailano vùte Kanaanō té kù Itino kù Amōrinō kù Perizino kù Ivinō kù Yebusinō.

6 Ò n nēngbēno sē no ũ akūsō ò n nēngbēno kpàzā buri pìno nēgōgbēnoa, akū ò dò n tãnanōi.

Ɔtonieli

7 Isarailano yā kù Dikiri yeiro kè. Dikiri n Luda yā sãngu, akū ò dò Baalii kù Asatoro.

8 Akū Dikiri pō fěnyĩ à n yía Mesopotamia būsū kina Kusārisataimua, akū ò zōo blēne ari wē sōraakō.

9 Kù ò sō dò Dikirinē, akū à surabarii bōrne, àkūme Kalebu dakūna Kenazi né Ɔtonieli ũ. Àkū mé à n bó.

10 Dikiri Nini sūa, akū à yā gōgō Isarailanone à dōrne are zìi gūn. Dikiri Mesopotamia būsū kina Kusārisataimu nāne a ɔĩ, akū à gbāna mōne.

11 Akū n būsū gō katena aafia wē bupla ari Kenazi né Ɔtonieli gèe à gào.

Eudu

12 Isarailano èra ò yā kù Dikiri yeiro kè do, akū Dikiri tò Mōabu kina Egeloni gbāna mōne yā vāni kù ò kēe pì yāi.

13 Egeloni Amōninō kù Amalekinō nāawa, akū ò sù ò lēte Isarailanōa ò wēte dominalide si.

14 Isarailano zōo blē Mōabu kina Egelonine ari wē baro plansari.

15 Akū ò sō dò Dikirinē, akū à surabarii bōrne, àkūme Gera né Eudu, Biliaminu buri ũ. Ɔzedeme. Isarailano a zì táfe bo Mōabu kina Egelonine.

16 Eudu fēne lékplade pì a gbàna kà gàsákuru do. À nà a gbáda ɔplaa a uta zíte,

17 akū à gèe à táfe bò Egelɔnɩe. Egelɔni sɔ bi gbē mèdeɩe manamana.

18 Kū Eudu kū gbē kū ò táfe sè ò gèeɔɔ táfe bòne ò làka, akū Eudu a gbē pìno gbàre zén.

19 Akū à èra tãna kū à kú Giligala sare à sù kína pì kīnaa dɔ à pì: Má asiriyã vī mà onne. Akū kína pì pì: À tó mà yã ma, akū a ìba kū ò kú kãaonɔ bòte.

20 Egelɔni vutena ado kpé musu ãmpakia, akū Eudu nài à pì: Má yã kū à bò Luda kīnaa vī mà onne. Kū kína pii fùte a gbàaa,

21 akū Eudu a fēne gà à wòto a ɔpla gbádaa kū ɔzeo, akū à a z̄o a gberɛa.

22 Akū fēne pì gè a gberɛn kū a páo pínki ari à bò a kpe. Eudu dí fēne pì wotoro ari a gberɛ nísi dāala.

23 Eudu bò kpéleleá à kpé ãmpaki pì zé tàta à mòda kà.

24 A bona gbera Egelɔni z̄irinɔ sù ò è ãmpaki pì zé tatana ò kã, akū ò pì: Ke àten b̄inikpe ke kpé ãmpakian yá?

25 Òteni a dã ari ò bídi kè. Kū ò è adi zé wēñnero, akū ò m̀ne sè ò wè ò gè ò ní dikiri è wutena zíte gè ũ.

26 Gɔɔ kū òten kína dã le, Eudu bàa lè à dò tãna pìnɔi à tà Seira.

27 Kū à kà gwe, à tò ò kuru pè Eflaimu gukpiden, akū Isarailanɔ kipa kãao kpinɔa, Eudu dònne are.

28 À p̄inne: À témai, zaakū Dikiri á ibere Mɔabunɔ nàáre á ɔ̄. Ò t̄ei, akū ò Yoda bikūki kū àdi gé Mɔabunɔ b̄usun sì, odi we gbēke bikū doro.

29 Z̄i birea ò Mɔabu ḡs gbānanɔ dède dúbu kuri taka bà, ní gbēke dí boro.

30 Z̄i kúa Isarailanɔ gbāna mò Mɔabunɔne, akū ní b̄usu ḡs katena aafia ari wè basiik̄.

Samaga

31 Eudu gbera Anata né Samaga Filisitininɔ dède gbēnɔn wàa aak̄ kū z̄udãgooo. À Isarailanɔ sura bà se.

4

Debora kú Barakio

1 Kū Eudu gà, Isarailanɔ èra ò yã kū Dikiri yeiro kè dɔ.

2 Akū Dikiri ní yía Kanaa kína Yabī kū à vutena Azoa. A z̄ikarinɔ gbē z̄k̄ tón Sisera. A ben Arose Goyimu.

3 À s̄go m̀pɔnɔ vī m̀en wàa siik̄ kū basɔɔroo. À gbāna mò Isarailanɔne p̄s̄ip̄s̄i ari wè baro, akū Isarailanɔ ɔɔ d̄ò Dikirinɛ.

4 Gɔɔ birea nɔgbē annabi kū òdi pinɛ Debora, Lapido nanɔ de Isarailanɔ yãḡḡri ũ.

5 Àdi yã ḡḡñne a domina lí gbáru Rama kū Betelio dagura Eflaimunɔ gukpiden. Isarailanɔ d̄iḡ gé a kīnaa gwe.

6 Akū à Abinɔamu né Baraki kū à kú Kedesi, Nafatalinɔ b̄usun sìsì à p̄ine: Dikiri Isarailanɔ Luda pì ò fute ò gé Nafatalinɔ kū Zebuluninɔ sé gbēnɔn dúbu kuri ò gé kúnwo Tabo kpia.

7 Dikiri ni Yabī z̄ikarinɔ gbē z̄k̄ Sisera gáte à su kãao Kis̄ swai kū a s̄gonɔ kū a z̄ikarinɔ dasidasi, gwen ani a nanne n ɔ̄n.

8 Akū Baraki p̄ine: Tó ñni gé kūmao dé, mani gé. Tó ñni gé kūmao s̄ro, mani géro.

9 Akū Debora pì: Mani gé kúnwo, ama kū n ò le, adi ke n tó mé ani boro. Nɔgbēn Dikiri ni Sisera nanɛ a ɔ̄ sà. Akū Debora fùte à gèe kãao Kedesi.

¹⁰ Akū Baraki Zebuluninŏ kū Nafatalinŏ kàkara Kedesi, akū à dà zén gèse kū gbēnŏn dúbu kurii pìnŏ. Debora kú n̄ té.

¹¹ Keni buri Eberu bò Keninŏ b̀sun yā, à s̀ à b̀raa kàte gbiri lí kū à kú Zanimu gbáru Kedesi sare. Keninŏ bi Musa anzure Obabu burinŏ dome.

¹² Ō p̀ Siserane Abinŏamu né Baraki g̀e Tabo kpia,

¹³ akū à a s̀go m̀pŏnŏ kàkara m̀n waa siikŏ kū basŏroo kū z̀kari kū ò kú kaaonŏ. Bona zaa Arose Goyimu, ò g̀e Kisŏ swai.

¹⁴ Akū Debora p̀ Barakinē: N̄ g̀, zaakū gbāran Dikiri ni Sisera nanne n̄ ō. À de Dikiri d̀nne are k̀ fá. Akū Baraki k̀pa Tabo kpia kū z̀kari gbēnŏn dúbu kurii pìnŏ.

¹⁵ Dikiri tò Sisera kū a s̀gonŏ kū a z̀karinŏ f̀kŏa Baraki f̀nedane, akū Sisera bò a s̀gon à bàa lè.

¹⁶ Baraki p̀te Sisera z̀karinŏ kū n̄ s̀gonŏi ari Arose Goyimu. Gwen à n̄ deden kū f̀nedao n̄ p̀nki, bee gbē m̀n do adi g̀ro.

¹⁷ Akū Sisera bàa lè g̀e à g̀e Keni buri Eberu nanŏ Yaeli kuta kīnaa, zaakū Azo kīna Yabī kū Eberu bedenŏ kŏ yā mà yā.

¹⁸ Yaeli bò à dàale à p̀: N̄ m̀ n̄ g̀ kpén, Baa. N̄ g̀! N̄sun tó vīna n̄ kuro. Kū à g̀, akū n̄gbē p̀i b̀rŏgŏ dàala,

¹⁹ akū Sisera p̀ne: Ími teni ma de. N̄ ma gba í mà mi. Akū à vī t̀ruu s̀ à d̀ne à m̀, akū à èra à b̀rŏgŏ dàala.

²⁰ Sisera p̀ne: N̄ ze kpélele. Tó gbēke s̀ à n̄ la à p̀, gbēke kú la yá, n̄ pine, oi.

²¹ Kpasa'í a s̀, a gbāna làka, akū Eberu nanŏ Yaeli kuta káro s̀ kú éreo à ǹo Siserai tene, akū à káro p̀i p̀ a m̀'are kpadoa à p̀ ari à g̀ à g̀e à z̀te kú, akū à gà.

²² Baraki s̀ àten p̀te Siserai, akū Yaeli bò à g̀e à dàale à p̀: N̄ m̀ mà gbē kú n̄teni wete m̀nne. Kū à g̀ kpén, akū à Sisera è wutena, à gà kú károo pena a m̀'are kpadoa.

²³ Zī bīrea Luda Kanaa kīna Yabī b̀sa Isarailanŏne.

²⁴ Akū Isarailanŏ p̀sike ten kara ari ò g̀e ò Kanaa kīna Yabī d̀o.

Akū n̄ b̀suu g̀ a laakariia ari ẁe bupla.

6

Midiānŏ t̄na Isarailanŏa

¹ Isarailanŏ èra ò yā kú Dikiri yeiro k̀ do, akū Dikiri n̄ ná Midiānŏne n̄ ō ari ẁe suppla.

² Kū Midiānŏ ten ŏ t̄m̄ma, akū Isarailanŏ utekinŏ k̀ke gukpidenŏn kū gbèwēnŏ kū s̀ntepŏrŏtu.

³ Tó ò p̀ t̀, Midiānŏ kū Amalekinŏ kū ifāboki kpa buri pāndenŏ dì su ò léteŋmame.

⁴ Ōdi su ò b̀ra kàte n̄ b̀sun, akū òdi n̄ burapŏnŏ yakañne ari à gé péo Gazaa. Ōdi p̀ke tó Isarailanŏnero ke s̄ ke z̀ ke zaaki.

⁵ Ōdi su kú n̄ p̀kadenŏ kú n̄ bizakutanŏ dasidasi lán sutēnŏ bà. Gbēke dìgŏ m̀kŏnŏ kú n̄ lakuminŏ lé d̄ro. Ōdi su ò b̀suu yakame.

⁶ Midiānŏ Isarailanŏ dà takasi gūn, akū ò wiki lè Dikiria.

⁷ Kū ò wiki lè Dikiria Midiānŏ yā musu le,

⁸ akū Dikiri annabii b̀nne à p̀: Makū Dikiri Isarailanŏ Luda ma p̀i ma á bó z̀b̄len ma á bóte Misila.

⁹ Ma á bó Misilanŏ ō kú gbē kú ò ŏ t̀áwanŏ n̄ p̀nki ma péŋmaáre, akū ma n̄ b̀suu kpááwa.

¹⁰ Kū ma piáre makūme Dikiri á Luda ũ, àsun Amōri kū á kú ǹ búsunno tãnanō gbagbaro, akū a gi ma yã mai.

Dikiri Malaika bo à suna Gidiōnwa

¹¹ Dikiri Malaikaa sù à vùte gbiri lí gbáru zaa Ōfla, Abieza buri Yoasi be wēte. A né Gidiōn ten pówē gbē geepi'ifēki wēen de Midiānō sún a ero yã.

¹² Kū Dikiri Malaikaa bò à sù, à pìne: Gō gbāna, Dikiri kú kúnwo.

¹³ Akū Gidiōn pìne: Baa, tó Dikiri kú kūoo, bóyã yã dínō ó lé pínkii? Daboyã kú ó denō a yã bàbawerenōn kú mámee? Ò pì Dikiri ó bóte Misila, ama tera à pã kpáwá, akū à ó ná Midiānōne ǹ oĩ.

¹⁴ Akū Dikiri are d̀a à pì: Ǹ gé kú gbāna kú ǹ v̄io ǹ Isarailanō bo Midiānō oĩ. À de makū mé ma ǹ zĩ fá.

¹⁵ Akū Gidiōn a là à pì: Baa, mani f̄s mà Isarailanō bo deramee? Ma on mé à k̄iana Manasenō té akūsō makūme f̄iti deñla ma de bedenō té.

¹⁶ Dikiri w̄ea à pì: Manigō kú kúnwo, Ìni Midiānō ne lán gbē m̄en do bà.

¹⁷ Akū Gidiōn pìne: Tó ma ǹ p̄onna lè, ǹ s̄eda m̄omene de m̄agō d̄s kú m̄ok̄on mé n̄ten yã o k̄umao.

¹⁸ Ǹsun go laro ari mà su. Mani sunne kú gbao mà ditenne. Akū à w̄ea à pì: Manigō kú la ari ǹ su.

¹⁹ Gidiōn ḡe à bl̄ene d̄e à k̄eke, à burodi futenasari k̄e kú w̄isiti kiloo kuriio. À n̄b̄o k̄a t̄ankon à d̄o k̄a d̄o'oron à s̄uo gbiri lí pì gbáru gwe, akū à ditene.

²⁰ Luda Malaikaa pìne: Ǹ n̄b̄o kú burodiiio sé ǹ k̄ate gb̄e d̄ík̄inaa ǹ d̄o k̄ua. Akū à k̄e le.

²¹ Akū Dikiri Malaikaa gò kú à k̄unaa z̄e n̄b̄o kú burodii p̄ioa, akū té bò gb̄e p̄i ḡun à kú n̄b̄o kú burodii p̄ioa, akū Dikiri Malaikaa p̄i dibi lè.

²² Kú Gidiōn d̄s Dikiri Malaikaame, à pì: É'e! Dikiri Luda, ase ǹ Z̄irin ma w̄e sìale t̄ēt̄ēt̄e yá?

²³ Akū Dikiri pìne: Ngō kú aafia! Ǹsun tó v̄ina ǹ k̄uro. Ìni garo.

²⁴ Gidiōn Dikiri gbagbaki bò gwe, akū à tó kpà gu p̄ine Dikiri Aafiade. À kú Ōfla Abieza gwe ari kú a gbārao.

Tāna gbagbaki gboronaa

²⁵ Z̄i birea gwāani Dikiri pìne: Ǹ n̄ de z̄usa kú à k̄a w̄e suppla kú ǹ Baali gbagbaki kú n̄ de v̄i gboro ǹ Asera lí kú à ze a sare z̄e ǹ ne.

²⁶ Ǹ makū Dikiri n̄ Luda gbagbaki bo a z̄ea s̄is̄i d̄ík̄ina musu. Ǹ Asera lí kú n̄ z̄e s̄ete ȳaka ũ ǹ sa'op̄o kú òdi k̄a t̄en à té kú oma kú z̄uo p̄io.

²⁷ Akū Gidiōn a z̄ikerinō s̄e gb̄enōn kuri à k̄e l̄ákū Dikiri òne n̄a. Kú àten v̄ina ke a de bedenōne kú w̄etedenō yã, adi we à k̄e f̄anant̄ero, sé gwāani.

²⁸ Kú w̄etedenō f̄ute k̄onk̄o, ò è ò Baali gbagbaki gb̄oro ò Asera lí kú à ze a sare z̄e ò n̄e ò sa ò kú z̄uo sa'oki dufu kú ò b̄o.

²⁹ Akū ò k̄s̄ l̄ala: Dí mé à k̄e lee? Kú ò d̄on̄ȳi ò gb̄ekagbeka, akū ò mà ò pì: Yoasi né Gidiōn mé à k̄e.

³⁰ Akū w̄etedenō ḡe ò pì Yoasine: Ǹ bo kú n̄ néo ò a de, zaakū à Baali gbagbaki gb̄oro akūsō à Asera lí kú à ze a sare z̄e à n̄e.

³¹ Akū Yoasi p̄i gb̄e kú ò likaainōne: Ák̄ōnō mé áni yã sí Baaline yá? Ák̄ōnō mé áni a bo yá? Oni gb̄e kú à yã sìne de ari gu gō gé d̄o. Tó t̄anan a ũ, à ḡi kú a z̄idao a gbagbaki kú ò gb̄oro yã.

³² Z̄i birean ò tó kpà Gidiōnne Yerubaali ò pì: Ò à tó kú Baalio, zaakū a gbagbakin à gb̄oro.

Gidiōn s̄edagbekana Dikiria

³³ Midiānŏ kŭ Amalekinŏ kŭ ifāboki kpa gbē pāndenŏ kŏ kākara n̄ pínki ò bikŭ Yodaa, akŭ ò bùraa kàte Yezzerili guvuten.

³⁴ Dikiri Nini gè Gidion gŭn, akŭ à Abiezano sisi kŭ kuruo de ò su ò téai.

³⁵ À gbēnŏ zì Manasenŏ bùsu gu sīnda pínkia ò n̄ sisi se ò su ò téai. Akŭ à gbēnŏ zì Asanŏ bùsun kŭ Zebuluninŏ bùsuuo kŭ Nafatalinŏ bùsuuo. Akŭ ò sù ò kākara kŭnwo.

³⁶ Gidion pì Ludane: Tó ñni Isarailanŏ bo ma gāi lākŭ n a lé sèmenε nà,

³⁷ n̄ gwa, maten sākā kàte pŏwεgbēkia. Tó plí kpà sākā piia ado akŭsŏ zīte gŏ kori, mani dŏ sà kŭ ñni Isarailanŏ bo ma gāi lākŭ n ò nà.

³⁸ Akŭ à kè le. Kŭ gu dŏ, akŭ à fùte kŏnkŏkŏnkŏ à sākā pì fè, a í ta pà.

³⁹ Akŭ Gidion pì Ludane: Ñsun pŏ fè kŭmaoro. Má ye mà yā gbekamma gèn do dŏ. Ñ tó mà gwa sākāa gèn do dŏ. Adikīna sà, n̄ tó plí kpà zītea ado, sākā gŏ kori.

⁴⁰ Gwāani birea Luda kè le. Plí kpà zītea gu sīnda pínkia, sākā mé à gŏ kori ado.

7

Gidion kŭ a gbēnŏ zīblena Midianŏ

¹ Gidion kŭ gbē kŭ ò kú kāaonŏ fùte kŏnkŏ káakukaaku ò gèe ò bùraa kàte Arodi ísēbokia. Midiānŏ bùra kú guvuten gugbānduru kpa Mŏre sīsiŋεεεi.

² Akŭ Dikiri pì Gidionne: Gbē kŭ ò kú kŭnwonŏ kè dasi, mani Midiānŏ nañne n̄ oīro. Tó ma n̄ nánne n̄ oī, oni ña dā ò pi n̄ zīda gbāna mé à n̄ bó.

³ Ñ kpàkpa ke gīa n̄ piñne, gbē kŭ swèε kèagu àten lukaluka, ade era. Akŭ gbēnŏn dúbu baro awεεpla èra, gbēnŏn dúbu kuri mé ò gŏ.

⁴ Akŭ Dikiri pì Gidionne: Ò kpé dasi ari tera. Ñ gé kŭnwo í kīnaa, mani n̄ pleplenne gwe. Gbē kŭ ma ònne oni gé kŭnwonŏ mé oni gé, gbē kŭ ma ònne oni gé kŭnworonŏ sŏ mé oni gŏ.

⁵ Kŭ à gèe kŭnwo í kīnaa, Dikiri pìne: Ñ gbē kŭ n è ò lé pète ía lán gbē bànŏ sé kpado kŭ gbē kŭ ò kùte n̄ kosoa ò í dā kŭ o òten minŏ.

⁶ Gbē kŭ ò lé pète íanŏ gbēnŏn wàa do kpé basŏromε. Gbē kparanŏ sŏ ò kùte n̄ kosoa ò í m̄.

⁷ Akŭ Dikiri pì Gidionne: Mani Midiānŏ naáre á oī kŭ gbēnŏn wàa do kpé basŏro kŭ ò lé pète íanŏ sà mà á bo. Ñ gbē kparanŏ gbare, n̄ baadi tá a bea.

⁸ Akŭ Gidion gbēnŏn wàa do kpé basŏro pìnŏ sè, ò gbē kŭ òten tá benŏ zānana kŭ n̄ kurunŏ sīm̄ma, akŭ à n̄ gbáre.

Gidion kú sīsi musu, Midiānŏ bùra kú guvuten a gēi.

⁹ Gwāani birea Dikiri yā òne à pì: Ñ fute n̄ gényī n̄ bùran, zaakŭ ma n̄ nánne n̄ oī.

¹⁰ Tó vīna teni n kŭ n̄ gényīme, n̄ kipa n̄ gé lele kŭ n zīkeri Purao

¹¹ n̄ sà kpá yā kŭ òten oi. Yā pì ni n gba swè de n̄ gényī n̄ bùran. Akŭ à kipa kŭ a zīkeri Purao ò nà n̄ bùra léi.

¹² Midiānŏ kŭ Amalekinŏ kŭ ifāboki kpa gbē pāndenŏn katena guvuten n̄ pínki, ò kpá lán sutēnŏ bà. Odi fŏ ò n̄ lakuminŏ nāroro, ò dasi lán ísirale bùsu'atē bà.

¹³ Kŭ Gidion kà gwe, à gbēke lè, àteni a nana baba a gbēndonε à pì: Ñ nana kŭ ma ò ma. Ma è burodi bundurunna ten gbigiri ke, akŭ à lète ó bùran à s̄ bizakutaa, akŭ kuta pì lète kpédangara à gŏ katena.

¹⁴ Akŭ a gbēndo pì pìne: Yoasi né Gidion, Isaraila buri fēnedan n è gwe, adi ke pŏ pāndenlo. Luda Midiānŏ kŭ ó bùrao nāne a oī pínki.

15 Kū Gidion nana pì yā mà kū a bokotenaao, à donyĩ kè Dikirine. Akū à èra Isarailano bùran à pì: À fute! Dikiri Midiāno nàwεε ó ɔĩ.

16 À gbēnon wàa do kū basoroo pino kpàate gā aakō, akū à kuru kū lo korio kpà n baadia. Akū ò sēte sòtɔtɔ lo pino gūn.

17 À pìnne: Maten gé ari n bùra léa. Agō ma gwa. Lákū a è ma kè nà, à ke le se.

18 À lika n bùraai pínki. Tó makū kū gbē kū ò kú kumaono ó kuru pè, à á pò pé se à wiki lé à pi: Dikiri pómε kū Gidionwo.

19 Gidion kū gbēnon basoro kū ò kú kaaono kà bùra léa lizāndo gudākpārinō kō lilinkēnaa gbera gōno. Akū ò n kuru pè n pínki, ò lo kū ò kūnāno wìwi.

20 Akū gā aakō pino baadi a kuru pè ò n lonō wìwi. Ò sētenō kūna ɔzen, ò kuru kū òten péno kūna ɔplan. Akū ò wiki lè ò pì: Dikiri kū Gidionwo fēnedamε.

21 Baadi ze a gbēn likana bùraai, akū bùradeno fute ò lèkōa kū wikio ò bàa lè.

22 Kū ò kuru mèn wàa do kū basoronō pè le, Dikiri tò bùraa pì denō kō dède kō tēne kū fēnedao. Zikarii pino bàa lè ò tà Betesita kū Zererao ari Abeli Mēola léa Taba kpa.

23 Ò Nafatalino kū Asano sisi kū Manaseno n pínki, akū ò pète Midiānoi.

24 Akū Gidion gbēno zī ò gèε Eflaimuno gukpiden pínki, ò pìnne: À kipa à gé Midiānoi. À zé zōñne Yoda bikūkinōa ari Betebara. Akū ò Eflaimuno sisi n pínki ò gèε ò zé zōñne Yoda bikūkinōa ari Betebara.

25 Akū Eflaimuno Midiā kīnāno kū gbēnon pla, Orebu kū Zebuo. Ò Orebu dè gbèε sare, kū òdi pi tera Orebu gbèε. Ò Zebu dè do, gu pìn òdi pi tera Zebu geepi'ifēki. Akū ò èra ò pè Midiānoa. Akū ò kīna pino mii zōzō ò gèεo Gidionne Yoda bara dire.

8

1 Eflaimuno Gidion là ò pì: Bó yā mé à tò n kèwεε leε? Kū nten gé zī ká kū Midiāno, akū ndi ó sísiroo? Akū ò yākete kài le manamana,

2 akū à pìnne: Bón ma kè kū à kà á pò ũu? Ákōno Eflaimuno geepi kōnōwena mana de ókōno Abiezano geepikekenala.

3 Luda Midiā kīnāno Orebu kū Zebuoo nàáre á ɔĩ. Bón ma fō ma kè kū à kà á pò ũu? Kū à òñne le, gbasa n pōfē kpàte sà.

Zeba kū Zalamunao dedēnaa

4 Gidion kū a gbē gbēnon wàa do kū basoronō kpé òten pète Midiānoi, bee kū n gbāna bùsa. Kū ò kà Yodai, akū ò bikū.

5 Akū à pì Sukodenone: À ma gbēno gba pòble. N gbāna bùsa akūsō má kpé maten pète Midiā kīnāno Zeba kū Zalamunaoi.

6 Akū Suko gbē zōkōno pì: Zeba kū Zalamunao gē n ɔĩ kòn yá? Bón tò óni n zīkarino gba pòblee?

7 Gidion wēm̄ma à pì: Zaakū a ò le, tó Dikiri Zeba kū Zalamunao nāmene ma ɔĩ, mani á ke yákiyaki kū gbáranna lēεo.

8 Zaa gwe à gèε Penieli, akū à wé kēm̄ma le do. Penielideno wèa lákū Sukodeno wèa nà do,

9 akū à pìnne se: Tó ma ge ma su aafia, mani gudākpāki lei díkīna gboro.

10 Zeba kū Zalamunao kú Kako kū n zīkarino gbēnon dúbu gēro. Ifāboki kpa zīkari kū ò gōnon gwe. N fēnedadeno gāga gbēnon dúbu basuddo.

11 Gidion lagatarino zé sè Nōba kū Yōgbeao ifāboki kpa, akū à sī zīkarii pino té gōro kū ò sà n zīda yān.

¹² Midiā kína pìno Zeba kù Zalamunao bàa lè, akū à pèteńyĩ à n kùkù, akū à tò n zìkarinŋ lèkōa n pínki.

¹³ Kù Yoasi né Gidion bò zìlan àten su, à bòte Eresi Gbèkpakotozen,

¹⁴ akū à Suko kefenna ke kù à a làla yāi, akū kefenna pì Suko gbē zōkōno tó kēne takadan gbēnon baaakō akuri awēsuppla.

¹⁵ Akū Gidion gēe à Sukodeno lè à pì: Zeba kù Zalamunaoon dí. A ma lalandii kè yā a pì, Zeba kù Zalamunao dí gē ma oĩ kòro. Áni fō à ma gbē kù n gbāna būsano gba póblero.

¹⁶ Akū à wēte pì gbē zōkōo pìno kùkù à n ké yákiyaki kù gbáranna lèeo, ò dō.

¹⁷ Akū à gēe à Penieli gudákpāki lei gbòro à wēte gōgbēno dède.

¹⁸ Akū à Zeba kù Zalamunao là à pì: Gbē kù a n dēde Tabonon de deramēe? Ò wèa ò pì: Ò de lán n bàme, n bona de lán kínanenŋ bà.

¹⁹ Akū Gidion píinne: Ma vīni dadokōnōdenon gwe. Tó a n tó yā, kù Dikirio mani á dēdero.

²⁰ Akū à pì a daudu Yetane: N fute n n dēde. Né pì dí a fēneda wotoro, vīna a kù, zaakū né fitiname.

²¹ Akū Zeba kù Zalamunao pì: N fute n ó dēde n zīda. Baadi kù a gbānaome. Akū Gidion fute à n dēde à mōzā kù ò dada n lakuminŋ wakaanŋ bòte.

²² Isarailano pì Gidionne: N gō ó mīde ū kù n burino. Zaakū mōkōn mé n ó bó Midiāno oĩ.

²³ Akū Gidion píinne: Mani gō á mīde ūro, bee ma né. Dikirime á kína ū.

²⁴ Akū à èra à píinne: Maten wé keáwa: Á baadi pōsā kù à sīmma kpáma mēn dodo. Midiāno dīgō wura pōsā dana, zaakū Sumaila burinome.

²⁵ Ò pīne: Óni kpámma kù nēseeo do. Ò biza kpàte, akū baadi pōsā kù à sīmmano dān mēn dodo.

²⁶ Wura pōsā kù à gbèkamma pìno tìkisii kà kiloo baro, mōzāno kù pōsāno kù arukimba tēra kù Midiā kínano danano kù mōzā kù ò dada n lakuminŋ wakaaano baasi.

²⁷ Akū à pì māsokēbo ū à pēte a be wēten zaa Ōfla. Akū Isarailano pāpā kè ò dò n pínki, akū à gō tankute ū Gidionne kù a bedenŋ.

²⁸ Len Isarailano Midiāno gbāna būsala. Midiāno dí le ò mī bò dororo. Akū Isarailano būsula gō katēna aafia Gidion goro ari wē bupla.

Gidion ganaa

²⁹ Yoasi né Gidion gēe à vūte a bea.

³⁰ A négōgbē kù à n ínŋ gbēnon baaakō akurime, zaakū a nonon dasi.

³¹ À nōpose vī do zaa Sekemu kù à négōgbē i kāao, akū ò tó kpàne Abimeleki.

³² Yoasi né Gidion gà a wēmanagoro, akū ò a mira kpākūsū kù a de pōo zaa Ōfla Abieza.

³³ Kù Gidion gà gōno, akū Isarailano èra ò pāpā kè ò dò Baalii. Akū ò tāna kù òdi pì Baalibakakukūoo pēte n dikiri ū,

³⁴ akū Dikiri n Luda kù à n bó n ibere kù ò likańyĩ kpa sīnda pínkiano oĩ yā sāngu.

³⁵ Odi gbēke ke Gidion kù òdi pīne do Yerubaali bedenŋe yā mana kù à kēne pínki musuro.

13

Samusi inaa

¹ Isarailano èra ò yā kù Dikiri yeiro kè do, akū Dikiri n ná Filisitininŋe n oĩ ari wē bupla.

- 2 Gōgbē ke kú Zōra, Dā burime, a tón Manōa. A nanō bi paramē, adi né iro.
- 3 Dikiri Malaikaa bò à sù nōgbē pìia à pì: Ñ ma! Paramē n ũ, nídi né iro, ama Ñni nò sí ñ né i gōgbē ũ.
- 4 Ñ laakari ke! Ñsun wē ke í gbāna ke miro. Ñsun tè ke blero.
- 5 Ñni nò sí ñ né i gōgbē ũ. Gē sún na né pìi miaro, zaakū anigō de Luda pó ũme zaa a igōrō. Àkū mé ani na Isarailanō bonaaa Filisitininō ōi.
- 6 Akū nōgbē pìi gēe à ò a zāne à pì: Luda gbēke sù ma kīnaa. Tó n a è, à de lán Luda Malaikaa bà à naasi vī manamana. Mádi a la tó máme à bònlo, akūsō adi a tó omēnero.
- 7 À pìmenē mani nò sí mà né i gōgbē ũ. À pìmenē màsun wē ke í gbāna ke miro, akū dō màsun tè ke blero, zaakū né pì nigō de Luda pó ũme zaa a ina gōrō ari a wēndi lén.
- 8 Akū Manōa wé kè Dikiria à pì: N yā nna Dikiri! Ñ tó gbē kū n zī era à su dō à yā kū óni ke kū né pìio a inaa gbera dawere.
- 9 Luda Manōa yā mà, akū Luda Malaikaa pìi era à sù nōgbē pìia gōrō kū à kú bura. A zā Manōa kú káao gwero,
- 10 akū à kè likalika à bàa lè à gēe à òne à pì: Gōgbē kū à bò à sùma zī kùà kù dí dōee!
- 11 Manōa fùte à tè a nanōi. Kū à kà gōgbē pì kīnaa, à a là à pì: Mōkōn mé n yā ò kú ma nanōo yá? À wèa à pì: Makūme!
- 12 Akū Manōa a là à pì: Tó n yā pìi pàpa, né pì nigō de deramee? Bó zīn anigō kee?
- 13 Dikiri Malaikaa wèa à pì: N nanō gō yā kū ma òne kūna pínki.
- 14 Àsun geepi lí pōke blero. Àsun wē ke í gbāna ke miro. Àsun tè ke blero. Àgō yā kū ma ditene kūna pínki.
- 15 Akū Manōa pìne: N yā nna, ñ ze gīa ari ò blène bōrō kekenne.
- 16 Dikiri Malaikaa wèa à pì: Bee tó ma gō la, mani n pōke blero. Tó n sa'opo kū òdi ká tén à té kú soru kè, ñ o Dikiria. Manōa dí dō kú Dikiri Malaikaamero,
- 17 akū à a là à pì: N tón deramee? Tó yā kū n òo pìi kè, óni sáabu kenne.
- 18 Dikiri Malaikaa wèa à pì: Bóyāin nteni ma tó gbekaa? Tó bonsareme.
- 19 Akū Manōa blène bōrō kù à flawaa sè à Dikiri gbàgbao gbè ke musu. Kū Manōa kú a nanōo ten gwa, akū Dikiri yābonsare kè
- 20 à tò té bò sa'oki pìn à fùte musu, akū Dikiri Malaikaa fùte tévuraa pìi gūn à tà musu. Kū Manōa kú a nanōo è le, akū ò wùte nèsele kutena.
- 21 Dikiri Malaika dí era à sù Manōa kú a nanōoora doro, akū Manōa dō sà kú Dikiri Malaikaame.
- 22 Manōa pì a nanōne: O gan yee! Zaakū o Luda è kú wéo.
- 23 Akū a nanō pìne: Tó Dikiri ye à ó demē, de adi sa kú o òa kú flawaaao síro, de adi yā dínō owereero, akūsō adi yā pì mōwereero.
- 24 Nōgbē pì né ì gōgbē ũ, akū à tó kpàne Samusi. Né pì zōkō kù, akūsō Dikiri arubarikaa dāne.
- 25 Dikiri Nini nà zīkenaaa a gūn gōrō kú à kú Dānō buran, Zōra dagura kú Esetaolu.

14

Samusi nōsena Filisitininō té

- 1 Samusi gēe Timina, akū à Filisitini nénōkpare ke è gwe.
- 2 Kū à sù, akū à pì a de kú a daone: Ma Filisitini nénōkpare ke è zaa Timina. À gé à a wētemene mà sé nō ũ.

³ Akū a de kū a dao pìne: Nò kú n danenò ke n burinò ténloo? Akū ìni gé ì nò sé Filisitini gyɔfɔɔdenò té yá? Akū Samusi pì a dene: Ì gé ì a weteмене dé, zaakū nɔkpare pìn má yei.

⁴ A de kū a dao dí dɔ kū yā pìi bò Dikiri kīnaanlo, zaakū Dikiri ten zé wete à yā mɔ Filisitininɔnemε. Gɔɔ birea Filisitininɔ mé òten kí ble Isarailanɔa.

⁵ Akū Samusi ten gé Timina kū a deo kū a dao. Kū ò kà Timina geepi bura, músune bɔɔɔ bò Samusii àten pūtā.

⁶ Dikiri Nini sù, akū à músuu pìi kù à kèkɔre lākū blène bɔɔɔn à kèkɔre bà. À pòke kūna a ɔi sɔro. Adi yā kū à kèe pì o a de ke a danero.

⁷ Akū à gèe à yā ò kū nɔkpare pìio, nɔkpare pì sɔ à kèene mana.

⁸ Kū à gɔɔ pla kè, à fùte àten gé nò pì sé, akū à lite à gèe músu gèe pì gwa. Akū à è zónɔ sàa dɔ a gèea ari ò í kè.

⁹ Akū à ɔ dān à a sàa gā à wòto àten ble, akū àten táo. Kū à kà a de kū a dao kīnaa, à líine ò blè, ama adi oñne kū a bò músu gèe gūmmero.

Samusi gara kutu dana Filisitininɔne

¹⁰ A de gèe nɔkpare pì kīnaa, akū Samusi pɔnna pòble kèñne lākū nɔserii dì ke nà.

¹¹ Kū à sù, ò kefennanɔ sisi gbēnɔn baraakuri ògɔ kú kāao.

¹² Akū Samusi pìinne: Má gara kutu ke vī mà daáre. Ari pòblena gɔɔ suppla dí gé papao, tó a fɔ à gara pìi bòmenε, mani biza kpááwa pì baraakuri kú utao waka baraakuri.

¹³ Tó ádi fɔ à bòmenε sɔro, ákɔnɔ mé áni biza pì baraakuri kú uta waka baraakuriio kpáama. Akū ò pìne: Ì ò gara pì dawere ò ma.

¹⁴ À pìinne:

Pòble bò pòsorii gūn,

pò nna bò pò gbāna gūn.

Akū odi fɔ ò gara pìi bòro ari gɔɔ aakɔ.

¹⁵ A gɔɔ siikɔdea ò pì Samusi nanɔne: Ì òndɔ ke n zāne à gara pì bowere. Tó lenlo, óni n kpata kú n de bedenɔ. Ase a ó sísi de à ó pónɔ síwámee?

¹⁶ Akū Samusi nanɔ ten ɔɔ dɔne à pì: N zāmagu! Ì yemairo! N gara ke dà ma gbēnɔne, akūsɔ nídi a bona omenero. Akū à pìne: Mádi o ma de ke ma danero. Bó mé à tò mani onnee?

¹⁷ Àten ɔɔ dɔne ari gɔɔ suppla pìi gèe à papao. A gɔɔ supplade pìn akū Samusi gara pìi bòne kú à nākaraa yāi, akū a nò pìi gèe à ò a gbēnɔne.

¹⁸ A gɔɔ suppladea ari ifántē gɔ gé gē kpén wēte pìi kefennanɔ pìne:

Bó nna mé à de zólaa?

Bó gbāna mé à de músulaa?

Akū Samusi pìinne: Tó ádi ke a bú wì kú ma zùnunuoro, de ádi fɔ a ma gara pì bòro.

¹⁹ Dikiri Nini sù, akū à gèe Asakelɔni à gɔgbēnɔ dède gbēnɔn baraakuri à í pòkasanɔ bòbońma, akū à gèe à kpà gbē kú ò a gara pì bònenɔa. Akū à pɔ fè à tà a de bea.

²⁰ Akū ò Samusi nò pìi kù ò kpà a gbēnna kú à zè a sare a nò pì ségɔɔa.

15

Samusi tésɔna Filisitininɔ bura

¹ Kū à kè gɔɔ pla, burapɔnɔ kekegɔɔ kà, akū Samusi blène bɔɔɔ kú à gèe a nò pì gwao. À pì: Má ye mà gē ma nanɔi kpén. Akū a nò pì de dí a gba zéro

² à pì: Maten da n yeimero, akū ma a kpà n gbēnnaa. A dakūna mana deala. Ì a sé a gēne ũ.

³ Samusi pìnnε: Tó ma yā vāni kè á Filisitininŏne sà, manigŏ taari vī doro.

⁴ Samusi gèε à gbēgbonno kùkū wàa do kū basŏroo, akū à sèε yīyī térereterere. À gbēgbon pìnŏ vlā yīyīkŏa plapla, akū à sèε pīi yīyī n vlā pìnŏa.

⁵ À té nà sèε pìnŏa, akū à gbēgbon pìnŏ gbàre Filisitininŏ bura. N pŏwεno té kù pínki kū n pŏwe gbànŏ kū n geepi búno kū n kùkpenŏ pínki.

⁶ Akū Filisitininŏ pì: Dí mé à yā dí taka kèwεεε? Akū ò pì: Samusimε, Timina gbē anzuree. A anzuree pì a no siame, akū à kpà a gbēnnaa. Akū Filisitininŏ gèε ò té sŏ no pīia kū a deo.

⁷ Samusi pìnnε: Zaa kū a kè le, mani kámma boro ari ma ge fīna booáwa.

⁸ À si n té à n kè dúgudugu, n dedenaa pì gè onala, akū à gèε à vùte Etamu gbèwεen.

Filisitininŏ dedena kū zaaki gerewao

⁹ Filisitininŏ gèε ò bùraa kàte Yudanŏ bùsun, ò dàgula ari Gerewa sare.

¹⁰ Akū Yudanŏ n lá ò pì: Bóyāi a suwái kū zīioo? Akū ò pì: O su ò Samusi kūmε, de ò kenε lākū à kèwεε nà.

¹¹ Akū Yudanŏ gbēnŏn dúbu aakŏnŏ gèε Etamu gbèwεε kīnaa ò pì Samusinε: N dŏ kū Filisitininŏ mé òten kí blewároo? Bó yān n kèwεε gwee? À wènnma à pì: Pŏ kū ò kèmenen ma kènnε.

¹² Akū ò pì: O su ò n yī ò n kpámma. Akū Samusi pì: À la damεε kū áni ma de á zīdaro.

¹³ Akū ò pìnε: Oi! Óni n dero. Óni n yī kū bàaome ò n nañne n ŏi. Akū ò a yī kū bà dufuo mèn pla ò bò kāao gbèwεεε pīi gūn.

¹⁴ Kū ò kà kāao Gerewa, akū Filisitininŏ sù ò daale, òten wiki léa. Dikiri Nini sù Samusia, akū bà kū ò a yīo a ŏna muna kù, akū bàa pìnŏ zŏzŏkŏre a ŏa.

¹⁵ À zaaki gè dufu gerewa è, akū à nàte à sè à gbēnŏn wàa sŏronŏ dèdeo.

¹⁶ Samusi pì:

Zaaki gerewan ma gbēnŏn wàa sŏronŏ dèdeo,
zaaki gerewan ma n tŏtŏkŏao.

¹⁷ Kū à yā pīi ò à làka, akū à gerewa pīi zùkūna. Akū ò tŏ kpà gu pīine Gerewa Sīsīi.

¹⁸ Ími a kù gbāna, akū à ŏo dŏ Dikirinε à pì: N tò makū n zŏbleri ma zīi blè manamana, akū n ye mà ga kū ímio mà léte Filisitini gyŏfŏrŏdenŏ ŏi yá?

¹⁹ Luda Gerewa guwεε lòkotoo pàra, akū í bòn. Samusi mì, akū a wèndii sù à gbāna lè. Abire yāin òdi gu pì sísi Enakore. À kú Gerewa ari kū a gbārao.

²⁰ Samusi yā gŏgŏ Isarailanŏne ari wè baro Filisitininŏ kíblemmanagŏ.

16

Samusi Gaza gēki gbà gboronaa

¹ Samusi gèε Gaza à karua ke è gwe, akū à gè à wute kāao.

² Ò pì Gazadenŏne: Samusi kú la. Akū ò lika zŏ gu pīii, òteni a dā wète gēkia gwāani. Ò yīte gwāani pīia ò pì: Tó gu dŏ, óni a demε.

³ Samusi wùte gwe ari lizāndo, akū à fùte à gèε à wète gēki gbàa kù kù a lípetena mèn planŏ à gà à wò kù a gbāngao lεεε. À dà a gān à gèε à zùkūna sīsī kù à are dŏ Eblŏnua musu.

Samusi kū Delilao

⁴ Abire gbera Samusi yè nŏgbē kei zaa Sŏreki guvuten, a tŏn Delila.

⁵ Akū Filisitini ḱinanŏ g̀eè ò nŏgbē pìi lè ò pìne: Ñ ɔ̀ndɔ̀ kpátèi de ñ le ñ a gbāna zŏkŏ pìi asiri dŏ kŏ lákŏ óni ke nà ò gbāna m̀nɛo. Tó o a yĩ bàao o a gbāna bùsa, ó baadi ni n gba andurufu ɔ̀gŏ m̀n wàa sŏɔro kŏ basŏɔroo.

⁶ Akū Delila pì Samusine: Ñ n gbāna zŏkŏ asiri omene kŏ deran oni ke nà ò n yĩ kŏ bàao ò n gbāna busao.

⁷ À wèa à pì: Tó ò ma yĩ kŏ kyā yĩda m̀n supplao, abire mé ani ma busa màgŏ de lán baadi bà.

⁸ Filisitini ḱinanŏ sù Delilane kŏ kyā yĩda kŏ adi kori keroo m̀n suppla, akū à a yĩo.

⁹ A k̀urinŏn utena kpéne, akū Delila pì Samusine: Samusi! Filisitininŏn ze la díee! Akū à kyā p̀nŏ k̀k̀e lán bà mùkumukuu bà, odi a gbāna asiri dŏro.

¹⁰ Akū Delila p̀ne: Nteni ma lalandi ke, nten éke tomene. Ñ omene sà lákŏ oni n yĩ nà.

¹¹ Akū à p̀ne: Tó ò ma yĩ kŏ bà gb̀giri dufu kŏ odi zĩ keo k̀ro, ani ma busa màgŏ de lán baadi bà.

¹² Akū Delila bàa p̀i sè à a yĩo. A k̀urinŏn utena kpéne, akū à p̀i: Samusi! Filisitininŏn ze la díee! Akū Samusi bà kŏ à dŏ a ɔ̀aa p̀i k̀k̀e lán buu bàa bà.

¹³ Delila p̀ne: Nteni ma lalandi ke ari tera. Nten éke tomene. Ñ omene sà lákŏ oni n yĩ nà? Akū à p̀ne: Tó n ma mìkā gbāna m̀n supplanŏ kŏ n dà àsan n tã lán gòdoo bà, tó n káro p̀ea, mani busa màgŏ de lán baadi bà. Delila tò i a sè, akū à a mìkā gbāna m̀n suppla p̀nŏ kŏ à tã lán gòdoo bà

¹⁴ à káro p̀ea. Akū à p̀i: Samusi! Filisitininŏn ze la díee! Akū à vù à àsaa p̀i g̀a à wò kŏ a mìkào.

¹⁵ Delila èra à p̀ne dŏ: Ndìgŏ pi n yemai, akūsŏ ndi ma náani keroo? N ma lalandii k̀e à kà g̀en aakŏ. Ndi n gbāna zŏkŏ asiri omenero.

¹⁶ Len àdigŏ nakaraa le kŏ yā p̀i takao lakanaa sari. Àteni a zĩda yóyŏne ari à g̀eè à fù menaa à ye à ga.

¹⁷ Akū à yā kŏ à kú a swèn òne p̀nki sà à p̀i: Gè dí na ma m̀ia zikiro, zaakŏ ò ma ke Luda p̀ó ũme. Tó ò ma mì bò, ma gbāna ni bo ma gŏn, mani busa màgŏ de lán baadi bà.

¹⁸ Kŏ Delila è à yā kŏ à kú a swèn òare p̀nki, akū à légbāzā k̀e Filisitini ḱinanŏne à p̀i: À era à su g̀en do dŏ, zaakŏ à a s̀inda p̀nki òmene sà. Akū ò era ò sù a k̀inaa, ò andurufuu p̀i k̀ina.

¹⁹ Delila tò i Samusi sè a gbála, akū à gŏgbē ke sìsi. À a mìkā gbāna m̀n suppla p̀nŏ bò, akū à nà busanaaa a gbāna p̀i bò.

²⁰ Delila p̀i: Samusi! Filisitininŏn ze la díee! Akū à vù àten da áni ke lán yā bà à a zĩda bome. À dŏ kŏ Dikiri a tonlo.

²¹ Akū Filisitininŏ a kŏ, ò a wénŏ bòbo, akū ò g̀eè k̀aaŏ Gaza. Ò m̀gotē kpàtii kpàne, akū ò a dà àten ẁisi ló kpésiran.

²² A mìkā p̀i era à nà kunaa dŏ a bonaa gbera.

Samusi ganaa

²³ Filisitini ḱinanŏ kŏ k̀akara de ò n tãna Dagŏni gbagba, akū òten p̀onna ke ò p̀i: Ó tãna ó ibere Samusi nàwene ó ɔ̀.

²⁴ Kŏ Filisitininŏ a è, ò n tãna sáabu kpà ò p̀i:

Ó ibere ó bùsuu dè,
à ó gbēnŏ d̀ede dúgudugu,
akū ó tãna a nàwene ó ɔ̀.

²⁵ Lákũ ní pŏ kè nna nà, ò pì: À Samusi sísi à fàai pŏ kewere. Akũ ò a bò kpésiran à yáadŏyã kèńne.

Kũ ò a zè kpé gbègbano dagura,

²⁶ à pì kefenna kũ à a ŏ kũnaanɛ: N gè kũmao gbègba kũ ò kpé kũnanŏ sare de mà ŏ nanaa mà gbãna lea.

²⁷ Tãnakpe pìi pà, gŏgbẽnŏ kũ nŏgbẽnŏn kú gwe kũ Filisitini kınano ní pínki. Gbẽ kũ ò kú kpé pìi musu kà gbẽnŏn wàa gẽro, kũ ò sù Samusi fàai gwa.

²⁸ Samusi wé kè Dikiria à pì: Dikiri Luda, n tó ma yã dŏngu. Luda, n ma gba gbãna gèn do do de mà fĩna boo Filisitininŏa ma wé mèn pla yã musu.

²⁹ À ŏ nana gbègba mèn pla kũ ò kpé pì kũna guraguranŏa, a ŏpla kú a doa a ŏze kú a doa do.

³⁰ À pì: N tó mà ga kũ Filisitininŏ! À kutuu kè, akũ à ŏ yĩpaa kũ gbãnao, akũ kpé pìi gbòro à sù Filisitini kınanŏa kũ gbẽ kũ ò kú a gũnnŏ ní pínki. Gbẽ kũ Samusi ní dede a gagŏranŏn dasi de gbẽ kũ à ní dede gŏro kũ à kú kũ wèndiioa.

³¹ A dakũnanŏ kũ a de bedenŏ sù ní pínki ò a gèe sè ò tào, akũ ò a mira kpàkũsũ kũ a de Manŏa pŏo, Zŏra kũ Esetaoluo dagura. À yã gŏgŏ Isarailanŏne ari wè baro.

RUTU

Naomi kù Rutuo

¹ Gɔɔ kù yāgɔgɔrinɔ tɛn kí ble Isarailanɔ b̀sun, nàa gè, akù gɔgbè ke bò Betilihamu, Yudanɔ b̀sun, à gèe à gɔɔ pla kè Mɔabunɔ b̀sun kù a nanɔ kù a négɔgbè gbènɔn planɔ.

² Gɔgbè pì tón Elimeleki. A nanɔ tón Naomi. A néno tón Malonu kù Kilišo. Eflata b̀su gbènɔmɛ. Ò gèe Mɔabunɔ b̀sun, akù ò kù gwe.

³ Gwen Naomi zā Elimeleki gàn, akù à gè gwe kù a né gbènɔn pla pìnɔ.

⁴ Ò Mɔabu nɔgbènɔ sè nɔnɔ ũ, a do tón Opa, a do sɔ Rutu. Ò kù gwe lán wè kuri taka bà, a gberan

⁵ Malonu kù Kilišo gà n pla n pínki, akù Naomi gè gɔ sari néno sari.

⁶ Kù à kù Mɔabunɔ b̀sun gwe, à mà kù Dikiri a gbènɔ wènda gwà à n gbá pòble, akù à soru kè à ta kù a né nanɔ pìnɔ.

⁷ Akù à fùte gu kù à kunwa à dà zén kù a né nanɔ pìnɔ, òtɛn tá Yudanɔ b̀sun.

⁸ Akù à pì a né nanɔ pìnɔnɛ: À era à tá á danɔ kīnaa. Dikiri gbèke keáre lákù a kè á gɔ kù ò gànɔnɛ nà kù makúo.

⁹ Dikiri tó á baadi era à zā ke à vuteki le. Kù à lé zàmma, akù ò sɔ d̀ manamana.

¹⁰ Ò pìnɛ: Óni gé kúnwo n gbènɔ kīnaame.

¹¹ Akù à pì a né gyaanɔ pìnɔnɛ: À era! Bóyāi áni gé kúmaoo? Mani era mà négɔgbènɔ í de à le à zā kemma dɔn yá?

¹² À era à tá! Ma zī kù, mani le mà zā ke doro. Bee tó ma pì mani wé dɔ zākenaai, akù ma lè ɔkɔsiala ma négɔgbènɔ ì kāao,

¹³ áni fɔ à n dā ari ò ke zɔkɔ yá? Áni fɔ àgɔ kun pose n yāi yá? Oi, ma néno! Dikiri kpe limeneme. Yā kù à á lé pì dí kemene nnaro fá!

¹⁴ Ò era ò nà sɔ daa, akù Opa lé zà a zā daa, ama Rutu g̀ à nàa.

¹⁵ Akù Naomi pìnɛ: Ñ gwa, n gbèndo tɛn tá a gbènɔ kù a tãnanɔi. Ñ era ñ tá kāao.

¹⁶ Akù Rutu pìnɛ: Ñsun nakarama mà n tó mà táro. Gu kù n gèsee pèten, ónigɔ leelemɛ. Gu kù n kipan, gwen mani kipan. N gbènɔ ni gɔ ma gbènɔ ũ, n Luda ni gɔ ma Luda ũ.

¹⁷ Gu kù n gan, gwen mani gan ò ma vī gwe. Ga baasiro pòke ni ó kèkɔaro. Tó ma kemma, Dikiri yā kemene pāsīpāsī.

¹⁸ Kù Naomi è à zèo kù à tá kāáome, adi yāke onɛ doro.

¹⁹ Akù n pla n pínki ò gèe are ari ò kà Betilihamu. Kù ò kà gwe, wète wá n yā musu. Gbènɔ pì: Naomin gwe sɔ yá?

²⁰ Akù à pìnɛ: Àsungɔ ma sísi Naomi doro, séde Mara, zaakù Gbānasīndapinkide pɔsirayā kemene.

²¹ Ma ge wètea kù pónɔ, akù Dikiri sù kúmao ɔkori. Bó yā mé à tò áni ma sísi Naomii? Dikiri bò ma kpeɛ, Gbānasīndapinkide pì yā'ūmmanaa kpàmai.

²² Lákù Naomi sù kù Mɔabunɔ b̀suuo nàn gwe kù a né nanɔ Rutu, Mɔabu burio. Ò kà Betilihamu gɔɔ kù ò nà nagākēnaame.

2

Rutu dakarɛna kù Bɔazao

¹ Naomi zā Elimeleki be gɔgbè ke kun, gbè zɔkɔ aruzekedeme, a tón Bɔaza.

² Mɔabu nɔgbɛ Rutu pì Naomine: Ì tó mà gé bura nagã kɔnɔ wɛ màgɔ té gbɛ kũ à ma wɛnda gwà kpɛ. Akũ à pì a né gyaanɔ pìine: Ì gé!

³ Akũ à fùtɛ à gɛɛ nagã kɔnɔ wɛ bura, àdigɔ té pókɛrinɔ kpɛ. Akũsɔ bura kũ à gɛɛn pì bi Elimɛleki danɛ Bɔaza buramɛ.

⁴ Akũ Bɔaza bò Betilihamu. Kũ à kà gwe, à fɔ kpà pókɛrinɔa à pì: Dikiri gɔ kú kãáo! Akũ ò pìine: Dikiri arubarika dangú!

⁵ Bɔaza pì a zĩkeri kũ à de a pókɛrinɔ gwàri ùnɛ: Dí mé à nɔkpare direkú vĩi?

⁶ Akũ à wɛa à pì: Nɔkpare pì bi Mɔabu nɔgbɛ kũ Naomi bò kãao Mɔabunɔ bùsun à sù kãaomɛ.

⁷ À pì mà tó à nagã kɔnɔ wɛ pókɛrinɔ kpɛ, akũ àtɛn zĩ kɛ zaa kɔnkɔ. Teran à sù kámma bo fítì kuta gũn.

⁸ Akũ Bɔaza gɛɛ à pì Rutunɛ: Ì ma yã ma. Ìsun gé nagã kɔnɔ wɛ bura pãnden doro. Ìsun gɛtɛwálaro. Ì gɔ la kũ ma nɔgbɛ zĩkerinɔo.

⁹ Ì wé dɔ zĩ kũ òtɛn kea ñgɔ té í kpɛ. Ma ò ma kɛfennanɔnɛ ò su wari dɔmmaro. Tó ími teni n de, ñ gé ñ í kũ ò kà orozãnɔn mi.

¹⁰ À kùtɛnɛ à mii nàtɛ à pì: À kè dera makũ kũ buri pãnde nɔgbɛn ma ù, n laakaríi dɔma, akũ n yã mana kɛmɛnɛɛ?

¹¹ Akũ Bɔaza wɛa à pì: Ò yã kũ n kè n zã danɛ n zã ga gbɛra òmɛnɛ pínki, lákũ n n de kũ n dao tò nà kũ n bùsuuo, akũ n su n vutɛ gbɛ kũ ñ ñ dɔ yãronɔ té.

¹² Dikiri fĩna bonnɛ yã kũ n kɛɛ musu. Lákũ n su n sɔtɔ Dikiri Isarailanɔ Luda oruu gũn nà, à a fĩna bonnɛ manamana.

¹³ Rutu pì: Baa, n yã mana kɛmɛnɛ fá! N ma laakaríi kpàtɛmɛnɛ, n yã nna ò makũ n zĩkeriine, bee kũ n zĩkerinɔ doken ma ùro.

¹⁴ Pókɛrinɔ Bɔaza pìine: Ì mɔ ñ pókɛrinɔ la ñgɔ burodi zɔ dòoa. Akũ à vùtɛ pókɛrinɔ sare. Bɔaza pókɛrinɔ kpatanaa kpàa, akũ à pókɛrinɔ blè à kã ari a kpara gɔ.

¹⁵ Kũ à fùtɛ àtɛn gé pókɛrinɔ wɛ, akũ Bɔaza ò kɛfennanɔnɛ à pì: Bee tó àtɛn pókɛrinɔ wɛ nagã kũ à katena té, àsun wé'i daaro.

¹⁶ À a sà kenɔ bobonɛ nagã gũn à tó à a kɔnɔ wɛ. Àsun pataaro.

¹⁷ Akũ à pókɛrinɔ wè ari ɔkɔsi. Kũ à zɔ à a wé bò, à kà toko lé do taka bà.

¹⁸ Kũ à sè à tào bɛ, akũ à pókɛrinɔ kũ à a kɔnɔ wè pìi mò a zã danɛ. À pókɛrinɔ kpara kũ à gɔ pìi kpàa dɔ.

¹⁹ Akũ a zã da a là à pì: Mákpan n pókɛrinɔ wèn gbãraa? N zĩ kè máa? Luda arubarika da gbɛ kũ à laakaríi dɔmman. Akũ à gbɛ kũ à zĩ kè a bura yã ònɛ à pì: Gbɛ kũ ma zĩ kè a bura gbãra tón Bɔaza.

²⁰ Akũ Naomi pì: Ma Dikiri sáabu kè! À kpɛ àtɛn gbɛkɛ kɛ ókɔnɔ kũ ó bɛnɛnɔnɛ kũ ó gbɛ kũ ò gànɔ. Akũ à èra à pì: Gbɛ pì bi ó danɛ kãni buri mèn domɛ.

²¹ Akũ Mɔabu nɔgbɛ Rutu pì: À pìine mà na a zĩkerinɔa ari ò gé pókɛrinɔ ò lákao.

²² Akũ Naomi pì a né gyaanɔ pìine: À mana ñ gé kũ a nɔgbɛ zĩkerinɔ de òsun wari dɔmma bura pãnde gũnlo yã.

²³ Akũ à nà Bɔaza nɔgbɛ zĩkerinɔa. Àdigɔ pókɛrinɔ wɛ ñ kpɛ ari ò gɛɛ ò nagã kũ gbadoo kè ò làka. À kú a zã da beamɛ.

3

Rutu kũ Bɔazao zaa pówɛgbɛkia

¹ Naomi pì a né gyaanɔ pìine: À mana mà bɛ wɛtɛnnɛ, gu kũ ñni le ñgɔ kunwa aafia.

² Bɔaza kũ ñ kú kũ a zĩkerinɔ bi ó danɛnloo? Àkũ mé àtɛn pówɛ gbɛ ɔkɔsiala.

³ Ñ zú o ñ nísi dɔkɔ. Ñ n aso mana da ñ gé pówegbēkia. Ñsun tó à dǒ n kú gwero ari à pǒ blè à í mì à làkao.

⁴ Tó à wùte, ñ gu kú à wùten gwa, ñ gé ñ a biza lé sé ñ wúte a gbá sare. Ani yá kú ñni ke onne.

⁵ Akú à pìne: Yá kú n ò pínki, mani keme.

⁶ Akú à gèe pówegbēkia à yá kú a zǎ da òne pì kè pínki.

⁷ Bɔaza pǒ blè à í mì, a pɔ kè nna. À gèe à wúte pówe tuku sare dire kpa, akú Rutu ɔɔtèi tene, à biza gò a gbáa à wúte gwe.

⁸ Lizándo kú Bɔaza kè gíri, à vù kú io à lítè, akú à lè nɔgbē mé à wutena a gbá sare.

⁹ Kú à pì, díme, akú Rutu wèa à pì: N zíkèri Rutume. Ñ n biza lé kúmala, zaakú ma dane káni kú ani ma bome n ũ.

¹⁰ À pìne: Dikiri arubarika dangu! Gbēke kú n kè kpekpe díkína de a káakupɔla. Ñdi gé kefenna wetero, takaside kesɔ aruzekede.

¹¹ Ñsun tó vǐna n kúro. Pǒ kú n wé kè pínki, mani kenne, zaakú wētedenɔn dǒ kú nɔ maname n ũ n pínki.

¹² Yápurame! N danen ma ũ, ama dane káni pānde kun à káni demala.

¹³ Ñ i la gwāniala, zia kɔnkɔ tó à ye à n bome, à mana, à n bo. Ama tó adi wero, ma si kú Dikirio mani n bo. Ñ i la ari gu dɔ.

¹⁴ À wutena a gbá sare gwe ari gudɔ, akú à fùte ari gu gǒ gé kē, zaakú Bɔaza pìne àsun tó gbēke dǒ kú à sù pówegbēkiaro.

¹⁵ À pìne dɔ: Ñ n pódangāa poro ñgǒ kúna. Kú à kúna, akú Bɔaza nagā kàne zaka lé suddo à dìne, akú à tào be.

¹⁶ Kú à kà be, à zǎ da a là à pì: Yá kè deraa? Akú à yá kú gǒgbē pìi kène òne pínki,

¹⁷ à pì: À ma gba nagā zaka lé suddo díkíname. À pì à mana mà tá ma zǎ da kia ɔkoriro.

¹⁸ Akú Naomi pì: Ñ vute tene ari ñ yá pì lakana dǒ, zaakú gǒgbē pìi ni kámma bo gbāra yá pì lakanaa sariro.

4

Rutu zákèna kú Bɔazao

¹ Bɔaza gèe à vùte wēte bīnilea, akú à è dane káni bòri kú à a yá òo pì ten su. Akú à pì: Ma gbē, ñ mǒ ñ vute.

² Akú à wēte gbē zǒkɔnɔ sisi gbēnɔn kuri à pì ò vute.

³ Akú à pì dane káni kú ani a sura ba pìine: Naomi kú à sù kú Mɔabunɔ būsuo teni ó vǐni Elimelèki bura kpado yía.

⁴ Akú ma è à mana mà a yá onne, de ñ lú ó gbē zǒkɔ kú ò vutena lanɔ wára. Tó n ye ñ lúme, ñ lú. Tó n ye ñ lú sǒro, ñ omene mà ma, zaakú mɔkɔn mé n a luna zé vī. Tó n bakanlo, séde makú mà lú. Akú gǒgbē pìi pì: Mani lú.

⁵ Akú Bɔaza pì: Tó n bura pìi lù Naomi kú Mɔabu nɔgbē Rutuoa, ñni gbē kú à gà gyaanɔ le dɔ, de a tó le à gǒ a túbia.

⁶ Akú dane káni bòrii pìi pì: Tó len à de le, mani lúro, de màsun ma zǐda túbii yakaro yái. Ñ n pǒ lú, zaakú mani fǒ mà lúro.

⁷ Isarailanɔ būsun yá tó gbē ten bura lú ke tó àteni a lilin ke, tó àten yá mì láka, àdi a kyate gbá do bo à kpá gbēame yá pì lakana sèda ũ Isarailanɔne.

⁸ Kú dane káni bòrii pìi pì Bɔazane à lú, akú à a kyate bò à kpà Bɔazaa.

⁹ Akú Bɔaza pì gbē zǒkɔ pìnɔne kú gbē kparanɔ n pínki: Ákɔnɔme sèedadenɔ ũ gbāra, kú ma Elimelèki kú Malonuo kú Kilišo pónɔ lù Naomia pínki.

¹⁰ Akū ma Malonu gyaano Rutu, Mɔabu nɔgbē lè nɔ ũ dɔ, de gbē kū à gàa pì tó le àgɔ kú a túbia, de a tó sún ga a gbēnɔ té ke a wēte dikĩna gūnlo. Ákɔnɔme yā pìi sèedadenɔ ũ gbāra.

¹¹ Akū gbē zɔkɔ pìnɔ kū gbē kū ò kú gānu gūnnɔ pì ní pínki: Ókɔnɔme sèedadenɔ ũ. Dikiri tó nɔgbē kū àten gē n ɔnn pì gɔ lán Rahila kū Leao bà, kū ò Isarailanɔ buri kè. Ani tó ò gbāna kū Eflata būsun ò tó bo Betilihamu.

¹² Dikiri tó buri kū ani kpámma kū nɔgbē pìionɔ gɔ lán Pɛɛzi kū Tama ò Yudanɛ burinɔ bà.

Dauda buri bozire

¹³ Akū Bɔaza Rutu sè nɔ ũ. À wùte káao, akū Dikiri tò à nòò sì, akū à né ò gɔgbē ũ.

¹⁴ Akū nɔgbēnɔ pì Naominɛ: O Dikiri sáabu kè, adi n tó buri sari gbāraro. Luda tó né pì tó bo Isarailanɔ té.

¹⁵ Ani n laakari kpátenne, ani n gwa n zĩkūnaa gūn, zaakū n né gyaano kū à yenyĩ mé à a ìnne, akūsɔ à mananne de négɔgbē gbēnɔn supplanɔla.

¹⁶ Akū Naomi né pìi sè à kpà a kùla à gò a gwàri ũ.

¹⁷ Akū nɔgbē kū ò kú gwenɔ pì: Ò négɔgbē ò Naominɛ. Akū ò tó kpàne Ɔbedi. Àkūme Yese de, Dauda dizi ũ.

¹⁸ Pɛɛzi burinɔ tón dí:

Pɛɛzi mé à Ezerɔnu ò,

¹⁹ Ezerɔnu Ramu ò, Ramu Aminadabu ò,

²⁰ Aminadabu Nasɔ ò, Nasɔ Salamɔ ò,

²¹ Salamɔ Bɔaza ò, Bɔaza Ɔbedi ò,

²² Ɔbedi Yese ò, akū Yese Dauda ò.

SAMUELI TAKADA KAAKU

Samueli 1:1-7:17

Solu 8:1-15:35

Solu kũ Daudao 16:1-31:13

Elekana kũ a gbẽnɔ

¹ Gõgbẽ ke kú Rama, Eflaimu bùsu gusĩsĩden. Zufu burime, a tón Elekana, Yeroamu néme. Eflaimu buri kũ òdi pì Zufu pì mé à Tohu ì, akũ Tohu Eliu ì, akũ Eliu Yeroamu pì ì.

² Elekana nɔnɔ vĩ mèn pla, a káaku tón Ana, a plade tón Penina. Penina mé à nénɔ vĩ, Ana sɔ à né vĩro.

³ Wè kũ wèeo gõgbẽ pì dì bo a wète gũn à gé donyĩ ke Dikiri Zìkaridene za Silo à sa oa. Eli négõgbẽ mèn planɔ Ɔfini kũ Finεasio kú gwe Dikiri gbàgbarino ũ.

⁴ Gɔrɔ kũ Elekana sa ò, àdi a nòbɔ kpá a nanɔ Peninaa kũ a négõgbẽnɔ kũ a nénɔgbẽnɔ ñ pínki,

⁵ akũ àdi a lɛu pla kpá Anaa kũ à yei yáì, bee kũ Dikiri à kè para ũ.

⁶ A gõba pì sɔ, àdigõ a fobo a parakena yáì, de à a nèse futene.

⁷ Len àdigõ kenε lε wè kũ wèeo. Tó Ana gèe Dikiri kpé gũn, a gõba pì dì a fobo, akũ àdi ɔɔ dɔ ari à fua à pò ble.

⁸ Akũ a zã dì a lá: Ana, bó mé à n le, nten ɔɔ dɔ, ñdi pò bleroo? À kè dera n nèseε yàkaa? Má denne négõgbẽ mèn kurilaroo?

⁹ Zikea kũ ò kú Silo, ò pò blè ò làka, sa'ori Eli vutena gbàaa Dikiri kpé kpélelea, akũ Ana fùte

¹⁰ kũ nèseyakana zɔkɔɔ, à wé kè Dikiria kũ ɔɔdɔ manamana.

¹¹ Akũ à lé kè Dikiria à pì: Dikiri Zìkaride, ñ tó makũ n zòbleri yã dɔngu! Ñ ma wènda gwa! Tó ma yã dí sãnguro, akũsɔ n ma gba négõgbẽ, mani a kpámma n pò ũ ari a wèndi lén, gè ni na a mìa zikiro.

¹² Kũ a wékena Dikiriaa pì ten láraro, akũ Eli teni a lé gwa tíi.

¹³ Ana ten adua pì ke a swèe gũn, a lé mé àten ke zúkizuki, adi yã o à bò a lén gbèke màro. Eli ten da wè teni a demε,

¹⁴ akũ à pìne: Wè nigõ n de ari bɔremεε? Ñ mĩ kè wèa.

¹⁵ Akũ Ana wèa à pì: Adi ke lenlo Baa! Nɔgbẽ pɔsiraden ma ũ, mádi wè ke í gbàna ke miro. Mateni ma yã'úmmananɔ o Dikirinεme.

¹⁶ Ñsun makũ n zòbleri dite nɔgbẽ pã ũro. Ma nèse yakana kũ ma kunna bídi gũnwɔ mé à tò maten wé ke la ari tera.

¹⁷ Akũ Eli pìne: Ñ tá aafia. Isarailanɔ Luda n gba pò kũ n wé kèaa.

¹⁸ Akũ Ana pì: Ñ tó makũ n zòbleri yã kángu. Akũ à tà à pò blè a ànn wère.

Samueli inaa

¹⁹ Kũ gu dò, ò fùte kɔnkɔkɔnkɔ ò gèe ò donyĩ kè Dikirinε. Akũ ò era ò tà ñ wètea Rama. Kũ Elekana wùte kũ a nanɔ Anao, a yã dò Dikirigu.

²⁰ Gɔrɔ birean à nò sɔ ò né ì gõgbẽ ũ, akũ à tó kpàne Samueli, zaakũ à pì: Ma a wé kè Dikiriame.

²¹ Akũ Elekana fùte kũ a bedenɔ ñ pínki, ò era ò gèe sa kũ òdi o wè kũ wèeo o Dikiria, ò lé kũ ò gbène fĩna bo.

²² Ama Ana dí géro. À pì a zãne: Tó né pì kè, akũ mani gé a mɔ Dikirinε, anigõ kú gwe gɔrɔ sɔnda pínki.

²³ Akū a zā pìne: Lákū à kènne mana nà ò ke. Ì mena ari à kē. Dikiri tó yā pì ke. Akū nɔgbē pì a né gwà ari à gèe à kēo.

²⁴ Kū à kē, akū à a sè à gèe kãao Dikiri kpén Silo kū zùsa wè aakōo kū wísitio konko do kū sèwèo tùru do. Né pìi kè kefenna ũ.

²⁵ Kū ò zùsaa pìi kùtu kpà, akū ò gèe kū né pìio Eli kīnaa.

²⁶ Akū Ana pìne: Baa, ò gaafara kemene! Kū n kunnaao makūme nɔgbē kū à zε la maten wé ke Dikiria n wára ũ.

²⁷ Né dīkīnan ma wé kè Dikiria, akū à ma gba pó kū ma gbèkaaa pìi.

²⁸ Abire yāin ma su a kpá Dikiria, de àgō kun a pó ũ ari a wèndi lén. Akū ò donyī kè Dikirine gwe.

2

Ana aduakēnaa (Luk 1:46-55)

¹ Akū Ana aduaa kè à pì:

Ma nèse ten yáa do Dikiria,
ma mì dana ía Dikiri yāi.

Maten woo ke ma iberenɔa,
ma pɔ kè nna, kū à ma sura bà.

² Gbēke kú adona lán Dikiri bàro,
gbēke kun lán a bàro,
gbèsi ke kun lán ó Luda bàro.

³ Àsun yā bote kū yōnkoro,
àsun tó zīda bina yā bo á lénlo,
zaakū Dikiri Ludame yādōri ũ,
àkū mé àdi ó yākenanɔ yō à gwa.

⁴ Gōsa gbānanɔ sá è'ε,
ama gbē funanɔ gbāna asa dò n pi.

⁵ Gbē kána ten a zīda aya ke poble yāi,
ama nà ten gbē kū àteni a de yā de doro.

Para né ì mèn suppla,
ama nédasi'irii gō wēnda.

⁶ Dikiri mé àdi tó gbē ga,
akūsō àdi tó gbē gō kun.

Àkū mé àdi tó gbē gē būsuu gūn,
akūsō àdi gè vu.

⁷ Dikiri mé àdi su kū takasio kū kunna nnao,
àdi ɔ tō gbēkenɔa, àdi gbēkenɔ sé lei.

⁸ Àdi wèndadenɔ bo būsutitin,
àdi takasidenɔ bo tuburan.

Àdi n vute gu dokōnɔ kū kīnenɔ,
àdi tó ò kpata ble kū gakurio.

Zaakū zīte pétēkinɔ bi Dikiri pómε,
akū à andunia kàtea.

⁹ Àdi a gbēnɔ gbápetēki dākpāñne,
àdi yāvānikerinɔ dúgu zō gusiran.
Gbēke ni fō à ɔsi ne kū a zīda gbānaoro.

¹⁰ Dikiri ni a iberenɔ ú ló,
ani pata a iberenɔa zaa musu,
ani yākpate ke kúnwo ari andunia lézekia.
Ani kína kū à kàa gba gbāna,

ani gbē kū à sèe pìi mì da ía.

11 Akū Elekana tà a be wētea Rama, akū négōgbē pìi gō, àten zī ke Dikirine kū sa'ori Elio.

Eli négōgbēno

12 Eli négōgbēno bi né pāsīno me, òdi Dikiri daro.

13 Yā kū sa'orii pìno dì keñnen dí. Tó gbē sa ò, goro kū àten nòbò pì fùfu ke, sa'ori ìba ke dì su kū saka gāne aakōdeo kūna.

14 Akū àdi sí ta gūn ke oro ke mò'oro, akū sa'ori dì pò kū saka pìi bòo sé a pò ū pínki. Len òdi ke Isaraila kū ò sù Silonone le ñ pínki.

15 Bee ari ògō gé nòbò kpá téa a nísi láka, sa'ori ìba ke dì su à pi gbē kū à sa òo pìine: Ñ nòbò kpá sa'oria à kpá téa, zaakū ani we à nòbò fùfukena símmaro, sé a búsu.

16 Tó gbē pìi pìne áni nòbò kpá téa gīa a nísi láka, gbasa pò kū à yei à sé sà, akū ìbaa pìi dì pi: Oi! Ñ kpáma gōno! Tó n gi, mani bo kū gbānao.

17 Kefenna pìno durunna zōkō Dikirine manamana, zaakū òteni a sa'onobò gya bome.

18 Négbē Samueli sō àdigō zī ke Dikirine kū uta lokommao dana.

19 A da dì uta gyaba fítinna zōne. Tó àten su sa o kū a zāo wè kū wèeo, akū àdi suone.

20 Eli dì sa mana o Elekanane kū a no pìio à pi: Dikiri n gba né do kū n no pìio, né kū à a wé kè akū à kpà Dikiriaa pìi gēne ũ. Akū òdi tá ñ bea.

21 Akū Dikiri arubarikaa dà Anane, à era à né ì mèn sooro, gōgbē aakō, no gbē pla. Négbē Samueli sō àten zōkō kū Dikiri oī.

22 Eli zī kù yúkuyuku, à yā kū a neno ten ke Isarailanone mà pínki kū lākū òdi wúte kū no gbē kū òdigō zī ke dakareki kuta kpéleleano nà.

23 Akū à ñ lá à pì: Bó mé à tò áten yā ke lee? Ma mà gbē sīnda pínki teni á yāvānikena o.

24 Àsun ke lero ma neno! Baaru kū ma mà kū àten dagula Dikiri gbēno té pì manaro.

25 Tó gbē durunna kè a gbēdaken, Luda ni a yā gōgō, ama tó gbē durunna kè Dikirine, dí mé ani kúte kenee? Akū ò gi ñ de yā mai, zaakū Dikiri zè kū ñ dedena yāome.

26 Négbē Samueli sō, àten zōkō kū àten kara. Àdigō nna kū Dikirio kū gbē sīnda pínki.

Àlesi bène dona Eli bedena

27 Akū Luda gbēke sù à pì Eline: Dikiri pì, goro kū n dizi Haruna bedeno ten zò ble Firi'aunane zaa Misila, a bo a summa tētētē,

28 Isaraila burino té pínki n dizi Harunan a sè a gbàgbari ũ. Akū à a gbagba, à turaretiti kàare tén kū sa'o'utao dana. Dikiri pì, a sa'opo kū Isarailano dì kpáta kpà a burina pínki.

29 Dikiri pì, bó mé à tò adì a sa'ona nòbò zō kū gbáo kū gba kū a dìte ò suoare a kpé gūnwoo? À pì, bóyāi ndì n neno dìte deala, akū áten mè kpá kū a gbē Isarailano sa'ona nòbò manaoo?

30 Abire yāi Dikiri Isarailano Luda pì, a dìte yā n burino kū n dizi burino mé ògō a gbagba ari goro sīnda pínki, ama tera adì we abirekūi doro. À pì, gbē kū à a kpe tàn áni bèere líne, gbē kū à a gya bò áni ke pò ũro.

31 Ñ ma! À pì, goro ke ni su, áni n be gbāna símma kū n de be pò. Mare zī ke nigō kú n onno doro.

32 Ñni wari e a bea. Bee tó a arubarikaa pìsi Isarailano ñ pínki, mare zī ke nigō kú n onno ari goro sīnda pínki.

³³ N ɔndenɔ ni gaga zégbān n pínki. N gbě kũ adi a bo a gbagbazĩ gũnlo ni tó n wé bobo kũ ɔɔɔɔ, n pɔ ni sira kũ.

³⁴ N né gbēnɔn pla Ɔfini kũ Finεasio ni gaga gɔɔ dokɔnɔ zĩ n pínki. Abirekũ nigɔ denne sèeda ũ kũ yā kũ a ò ni ke pínki.

³⁵ Dikiri pì, áni gbě sé sa'ori náanide ũ, ani a pɔyenyĩna ke lákũ á yei nà. Áni a burinɔ gba gbāna gíngin, anigɔ zĩ ke kína kũ áni káne ari gɔɔ sĩnda pínki.

³⁶ N buri kũ ò gɔnɔ ni su ò kúte kene ɔgɔ ke burodi yāi ò pi: N sa'ori zĩ ke dawere ò ke, de ò pɔ fítinna le ògɔ ble.

3

Dikiri lézuna Samuelii

¹ Néɔgbě Samueli ten zĩ ke Dikiriε Eli ɔĩ. Gɔɔ birea Dikiri yā dì su gbēa likalikaro, akũ wégupu'ena kun dasiro.

² Zĩkea Eli wutena a wútekoa. A wé bùsa, àten gu e manamana doro.

³ Samueli wutena Dikiri kpén, gu kũ Luda àkpati kunwa. Luda fitila dí ga kòro.

⁴ Akũ Dikiri lé zù Samuelii. À wèa à pì: Makũ dí!

⁵ Akũ à bàa lè à gèe Eli kĩnaa à pì: N lé zùmain yá? Ma su. Akũ à pìne: Mádi lé zunyĩro. N gé wúte. Akũ à èra à gèe à wúte.

⁶ Dikiri èra à lé zù dɔ, akũ à èra à gèe Eli kĩnaa à pì: N lé zùmain yá? Ma su. Akũ à pì: Ma né, mádi lé zunyĩro. N gé wúte.

⁷ Samueli sɔ à Dikiri dɔ gĩaro, Dikiri yā dí sua yā kòro.

⁸ Dikiri èra à lé zù a gèn aakɔde, akũ à fùte à gèe Eli kĩnaa dɔ à pì: N lé zùmain yá? Ma su. Akũ Eli dɔ sà kũ Dikiri mé àten lé zu kefenna pìii.

⁹ Akũ à pìne: N gé wúte. Tó à lé zùnyĩ sà, n pi: N yā o Dikiri, n zòbleri sã dɔ. Akũ Samueli gèe à wúte a wútekoa.

¹⁰ Dikiri sù à zè gwe, à lé zù lákũ à kè yā nà à pì: Samueli! Samueli! Akũ Samueli pì: N yā o Dikiri, makũ n zòbleri ma sã dɔ.

¹¹ Akũ Dikiri pìne: N ma! Mani yā ke Isarailanɔ té, gbě kũ à a baaru ma ni keke à sã wēmε.

¹² Gɔɔ birea mani àlesi kũ ma dɔ Eli bedenɔa ke pínki zaa a naanaa ari a midenaaa.

¹³ Ma pìne mani tó yā gɔ wí a bedenɔ musu ari gɔɔ sĩnda pínki yā vāni kũ à a yā dɔ yāi. A nénɔ n zĩda kpe bò, akũ adi gíñero.

¹⁴ Abire yāi ma la dà Eli bedenɔ yā musu ma pì: Sa'ona ke gbadana ni Eli bedenɔ taari kēm̄ma zikiro.

¹⁵ Samueli wúte ari gu dɔ, akũ à Dikiri kpé gbànɔ wèwē. À wégupu kũ à è ona Eline vĩna vĩ.

¹⁶ Akũ Eli a sisi à pì: Samueli ma né! À wèa à pì: Makũ dí!

¹⁷ Akũ à a là à pì: À pìnne deraa? N̄sun yā pì utemenero. Tó n yā kũ à ònne ke ùtemene, Luda yā kenne pásĩpāsĩ.

¹⁸ Akũ Samueli yā pìi bàbane pínki, adi a ke utenero. Akũ Eli pì: Dikiriε a ũ. Lákũ à kène mana nà à ke.

¹⁹ Samueli ten zɔkɔ kũ, akũsɔ Dikiri kú káao. Adi tó yā kũ à òo lète pāro.

²⁰ Akũ Isaraila kũ ò kú zaa Dã ari Besεbanɔ dɔ n pínki sà kũ Samueli bi Dikiri annabiime yāpura.

²¹ Dikiri dīgɔ bo àgɔ su Samuelia Silo, gu kũ à a zĩda m̀nen káaku. Àdi yā one, akũ Isarailanɔ teni a yā ma n pínki.

4

Filisitininɔ Dikiri àkpati sinaa

¹ Isarailanɔ bɔ̀tɛ ò gɛɛ Filisitininɔa kũ z̄iio. Ò bùraa kàtɛ Ebeneza, Filisitininɔ s̄s, Afeki.

² Filisitininɔ z̄i'ɔ pòro ò gɛɛo Isarailanɔa. Kũ z̄i gb̄ana kũ, akũ Filisitininɔ Isarailanɔ blè ò n̄ dɛdɛ z̄ilan gwe lán gb̄ɛnɔn wàa baro taka bà.

³ Kũ Isarailanɔ sù n̄ bùran, n̄ gb̄ɛ z̄ɔkɔnɔ pì: Bóyāi Dikiri tò Filisitininɔ ó blé kũ z̄iio gb̄araa? Ò gé ò Dikiri bàka kunna kũoo àkpati sé Silo ò suo àḡs kú kũoo, de àḡs ó bo ó ibɛɛnɔ ɔĩ.

⁴ Akũ ò gb̄ɛnɔ z̄i Silo ò gɛɛ ò Dikiri bàka kunna kũńwo àkpatii sè ò sùo. Àkũmɛ Dikiri Z̄ikaride k̄blegba ũ kerubunɔ dagura. Eli né gb̄ɛnɔn planɔ ɔfini kũ Fineasio kú kũ àkpatii p̄iio gwe.

⁵ Kũ ò kao Isarailanɔ bùran, ò fùtɛ kũ p̄onna wikio n̄ p̄inki ari z̄itɛ ȳiḡā.

⁶ Kũ Filisitininɔ wiki p̄iio mà, ò p̄iio: Bó wiki gb̄ana mé à dɔ Eberunɔ bùran lɛɛ? Kũ ò d̄s̄ Dikiri àkpati mé à k̄ipa n̄ bùran,

⁷ v̄ina n̄ kũ ò p̄iio: Tāna ke k̄ipa n̄ bùrammɛ. Yā ḡi kũoo sà! Yā dí taka dí kɛ zikiro.

⁸ Yā ḡi kũoo! Dí mé ani ó bo tāna gb̄anade p̄inɔ ɔĩ? Tāna p̄inɔ mé ò yā ḡatɛ Misilanɔnɛ gb̄arannan.

⁹ Ókɔnɔ Filisitininɔ ò swè ditɛ ò ḡs̄gb̄ɛkɛ kɛ. Tó ódi kɛ lɛro, óni zò ble Eberunɔnɛ lākũ òtɛn blewɛɛ nà. Ò ḡs̄gb̄ɛkɛ kɛ ò z̄i ká kũńwo.

¹⁰ Akũ Filisitininɔ fùtɛ Isarailanɔa kũ z̄iio ò n̄ fu, akũ n̄ baadi bàa lè ò tà bɛ, zaakũ n̄ dɛdenaa kè dasi. Filisitininɔ n̄ gb̄ɛ kũ ò té gɛsɛnɔ dɛdɛ gb̄ɛnɔn dúbu baraakuri.

¹¹ Ò Luda àkpatii s̄i, akũ ò Eli né gb̄ɛnɔn planɔ ɔfini kũ Fineasioo dɛdɛ.

¹² Biliaminu buri gb̄ɛkɛ bò z̄ilan à bàa lè à gɛɛ Silo z̄i p̄iia. À a pókasanɔ gà à k̄ɛk̄ɛ à bùsuu kù a m̄ia.

¹³ Kũ à kà, à Eli lè vutena gb̄àaa zé sare, àtɛn gu dāk̄pā, zaakũ a laakari kpatɛnaro Luda àkpati yāi. Kũ gb̄ɛ p̄iio gè w̄ɛtɛn, à baaru k̄pà w̄ɛtɛdenɔnɛ, akũ òtɛn ɔɔ dɔ n̄ p̄inki.

¹⁴ Kũ Eli wiki p̄iio mà à p̄iio: Zuka dí bò máa? Akũ gb̄ɛ p̄iio kè likalika à gé onɛ.

¹⁵ Eli z̄i kũ à kà wè basɔro plansari, a wé ḡs̄ dāadāa, adi gu e doro.

¹⁶ Akũ gb̄ɛ p̄iio p̄inɛ: Teran ma bo z̄ilan, ma bo zaa gwe kũ bàao gb̄aramɛ. Akũ Eli a là à p̄iio: Bó mé à kè gwee, ma gb̄ɛ?

¹⁷ Baarukparii p̄iio wèa à p̄iio: Isarailanɔ bàa lè Filisitininɔnɛ, akũ Filisitininɔ n̄ dɛdɛ dasidasi. N né gb̄ɛnɔn planɔ ɔfini kũ Fineasio gà dɔ. Ò Luda àkpatii s̄imma dɔ.

¹⁸ Kũ à Luda àkpati yā ò, Eli bò a gb̄àaa à lètɛ k̄pɛdangara w̄ɛtɛ b̄inile sare, akũ a wakaa è à gà, zaakũ à z̄i kũ, akūs̄ gb̄ɛ k̄aname. À dò Isarailanɔnɛ are ari wè bupla.

¹⁹ Eli né Fineasi nanɔ n̄sina, à kà né'ina. Kũ à Luda àkpati sina baaru mà kũ a z̄a de ganaao kũ a z̄a ganaao, akũ à kùtɛ à né ì, zaakũ n̄wāwā fùtɛa.

²⁰ Kũ àtɛn gb̄ās̄i lé, gb̄ɛ kũ ò a kũkũnanɔ p̄inɛ: N̄sun tó v̄ina n̄ kũro, zaakũ n̄ né ì ḡs̄gb̄ɛ ũ. Ama adi wɛńmaro, adi n̄ yā daro.

²¹ Akũ à tó k̄pà né p̄inɛ Ikabodu à p̄iio: Isarailanɔ gakuri kòò è. Zaakũ ò Luda àkpatii s̄imma, akūs̄ a z̄a de kũ a z̄ao gàga dɔ.

²² À p̄iio: Isarailanɔ gakuri kòò è, zaakũ ò Luda àkpatii s̄imma.

5

Luda àkpati kunna Filisitininɔ kīnaa

- ¹ Kū Filisitininɔ Luda àkpatii sì, ò bòo Ebeɛza ò tào Asadɔdi.
- ² Akū ò gèò n̄ tãna Dagɔ kpén ò dìte a sare.
- ³ Kū gu d̀, Asadɔdidenɔ fùte kɔnkɔkɔnkɔ, akū ò è Dagɔ lète zĩte a gbɛɛa Dikiri àkpati arɛ. Akū ò Dagɔ sè ò vùte a gbèn.
- ⁴ Kū gu d̀ d̀, ò fùte kɔnkɔkɔnkɔ, akū ò è Dagɔ lète zĩte a gbɛɛa d̀ Dikiri àkpati arɛ. A mì kū a ɔnɔ wòwokɔa katena kpélele gb̄ia. A gb̄an mé à g̀ dìtena ado.
- ⁵ Abire yã Dagɔ gbàgbarinɔ kū gb̄e kū òten ḡe a kpén Asadɔdinɔ dì ḡeɛ p̄te a kpé kpélele gb̄iario ari kū a gb̄arao.
- ⁶ Dikiri ɔ t̄s̄ Asadɔdidenɔa à n̄ ásarukè à gbènna kàngu, Asadɔdi kū a lakutuno pínki.
- ⁷ Kū Asadɔdidenɔ è le, ò pì: Isarailanɔ tãna àkpati ni le àḡó kú k̄oo la doro, zaakū àten ɔ t̄wá kú ó tãna Dagɔo p̄s̄ip̄s̄i.
- ⁸ Akū ò gb̄enɔ z̄i ò n̄ k̄inanɔ kàkara n̄ pínki, akū ò n̄ lá ò pì: Deran óni ke nà kú Isarailanɔ tãna àkpatiiioo? Akū ò pì: Ò géo Gata. Akū ò ḡeɛo.
- ⁹ Kū ò kào gwe, Dikiri ɔ t̄s̄ w̄ete gwe denɔa d̀, akū w̄ete p̄i w̄a. Dikiri gagagyã kàngu, gbènna dàńla n̄ pínki né f̄iti gb̄e z̄ók̄o.
- ¹⁰ Akū ò ḡe kú Luda àkpatii p̄iio Ekerɔnu. Kū òten ḡe, w̄etepidenɔ wiki lè ò pì: Ò ḡewá kú Isarailanɔ tãna àkpatiiio, de ò ó dede ó buriame.
- ¹¹ Akū ò gb̄enɔ z̄i ò n̄ k̄inanɔ kàkara n̄ pínki ò p̄in̄e: À Isarailanɔ tãna àkpati sé à táo a gbèn, de àsun ó dede ó buriario. Zaakū gaga tò w̄ete p̄i w̄a, Luda ɔ t̄m̄ma gwe manamana.
- ¹² Gbènna kà gb̄e kú odi garonɔgu, akū w̄etepidenɔ wiki kà ludambe.

6

Erana kú àkpatiiio Isarailanɔ b̄usun

- ¹ Dikiri àkpati kú Filisitininɔ b̄usun ari m̄o suppla,
- ² akū ò sa'orinɔ kú m̄asokerinɔ kàkara ò n̄ lá ò pì: Deran óni ke nà kú Dikiri àkpatiiioo? À owere lákú óni ke nà ò táo a gbèn.
- ³ Akū ò w̄em̄ma ò pì: Tó áten tá kú Isarailanɔ tãna àkpatiiio, àsun táo koriro. À a gba p̄ó á taari yã, áni aafia le, áni yã kú à tò adi ɔ goáwaro d̄o.
- ⁴ Akū ò n̄ lá ò pì: Bón óni a gba ò táo ó taari yãii? Ò w̄em̄ma ò pì: À wura pi lán gbènna bà m̄en s̄oro kú ãnenɔ d̀ m̄en s̄oro á k̄inanɔ dasi lén, zaakū gyã dok̄onɔ p̄i á lé kú á k̄inanɔ á pínki.
- ⁵ À á gb̄ennanɔ taka pi kú ãne kú òteni ó b̄usu yaka takanɔ, à Isarailanɔ tãna kpe tao. Ke ani ɔ gowá kú ó tãnanɔ kú ó b̄usuuo gw̄eɛ?
- ⁶ Bóyã á ye à s̄agb̄ana ke lákú Misilanɔ kú Firi'aunao kè nàa? Kū à n̄ w̄é tà ari ò Isarailanɔ gb̄are ò tà, a yã dí d̄oáguroo?
- ⁷ Tera sà à gé à zùgo dufu ke, à su kú zù n̄erande m̄en pla kú òdi gb̄ango dańne yãronɔ. À gó p̄i d̄m̄ma, à n̄ né kú ò t̄ényĩnɔ k̄em̄ma à tá k̄únwo n̄ karaa ḡun.
- ⁸ À Dikiri àkpati sé à da gó p̄i ḡun, à wura p̄ó kú áten kp̄az̄á á taari yãinɔ ká batan à dìte àkpatii p̄i sare, à zùnɔ ká z̄en ò géo
- ⁹ àḡo gwa. Tó àkpatii p̄i a b̄usu z̄é sè àten gé Besemesi kpa, akū mé à kisira z̄ók̄o p̄i z̄iwá. Tó adi s̄ete gwe s̄oro, óniḡo d̄o kú akū mé à ɔ t̄wáro, yã mé à sù le.
- ¹⁰ Akū ò kè le, ò gó d̀ zù n̄erande m̄en planɔa ò n̄ n̄enɔ kà kara ḡun,
- ¹¹ akū ò Dikiri àkpatii dà gó p̄i ḡun kú bata kú wura ãnenɔ kú gbènna takanɔn kú a ḡunwo.

¹² Akū zùu pìnɔ zé sè sùsu ò are dɔ Besemesi zéa, òten gé òten ɔɔ dɔ, odi lite ɔplai ke ɔzeiro. Filisitini kínanɔ té n kpe ari Besemesi bùsu lén.

¹³ Besemesidenɔ ten pówɛ kekɛ guvuten. Kū ò wé sè musu, ò àkpatii pìi è, akū n pɔ kè nna kū a enaaɔ.

¹⁴⁻¹⁵ Kū gó pìi kà Besemesi gbē Yɔsua búgbɛɛa, akū à zè gbè gbèntɛɛ sare gwe. Akū Levinɔ Dikiri àkpatii pìi bò kū bata kū wura pónɔn kú a gūnwɔ, ò kàte gbè gbèntɛɛ pìia. Akū Besemesidenɔ gó pìi lí zòzòkòre yàka ũ, ò sa'opɔ kū òdi ká tén à té kú ò Dikiria kú zùu pìnɔ. Zì pìia ò sa'opɔ kū òdi ká tén à té kúnɔ ò Dikiria kú sa'opɔ pāndenɔ.

¹⁶ Filisitini kína gbènnɔn ɔɔɔronɔ yā pìi è, akū ò èra ò tà Ekerɔnu zì pìia.

¹⁷ Wura gbènnɔn kú Filisitininɔ kpāzā Dikirine n taari yāinɔn dí: Asadɔdi pɔ do, Gaza pɔ do, Asakelɔni pɔ do, Gata pɔ do, Ekerɔnu pɔ do.

¹⁸ Wura ènenɔ kun dɔ Filisitini wéra pìnɔ dasi lén, n kína gbènnɔn ɔɔɔronɔ pɔ ũ. N wéra bīnide pìnɔ baadi kū a lakutunɔ. Gbè gbèntɛ kú ò Dikiri àkpatii dītea Besemesi gbē Yɔsua búgbɛɛa pìime sèeda ũ ari kú a gbārao.

¹⁹ Akū Dikiri Besemeside kenɔ dèdɛ, kú ò a àkpatii gūn gwà yāi. À n dèdɛ gbènnɔn baaakɔ akurimɛ, akū ò wēnda ɔɔ dɔ, kú Dikiri kakatɛ zòkɔ kpányī yāi.

²⁰ Akū Besemesidenɔ pì: Dí mé ani fɔ à ze Dikiri Luda kú à kú adona pì areɛ? Óni àkpatii pì kpāzā dínɔ kīnaa sàa?

²¹ Akū ò gbènnɔ zì Kiriayarimudenɔa ò pì: Filisitininɔ sù kú Dikiri àkpatii. À mó à sé à táo á kīnaa.

7

Samueli dona Isarailanɔne are

¹ Akū Kiriayarimudenɔ sù ò Dikiri àkpatii pìi sè ò tàò Abinadabu bea sīsī musu. Akū ò a né Eleaza dīte a dākpāri ũ.

² Àkpatii pì kú Kiriayarimu à gīi kè, à kè gwe wè baro.

Isarailanɔ ten wiki lé Dikiria n pínki, òteni a ki wetɛ.

³ Akū Samueli pì Isarailanɔne n pínki: Tó a are dɔ Dikiria kú nèse mèn doo, à buri zītɔnɔ tānanɔ kú Asatorɛnɔ bɔte á té, à á zīda kpá Dikiria àgɔ doi ado, ani á bo Filisitininɔ ɔī.

⁴ Akū Isarailanɔ Baalinɔ kú Asatorɛnɔ bɔte n té, òten do Dikiri ado.

⁵ Akū Samueli pì: Ákɔnɔ Isarailanɔ à kɔ kakara Mizipa á pínki, mani kúte keáre Dikirine.

⁶ Kú ò kɔ kàkara gwe, akū ò í tò ò kòte Dikiri are. Zì birea ò lé yī ò pì: O durunna kè Dikirine. Akū Samueli yā gògɔ Isarailanɔne Mizipa gwe.

⁷ Kú Filisitininɔ mà Isarailanɔ kɔ kàkara Mizipa, akū n kínanɔ gèe léteřma. Kú Isarailanɔ mà, vīna n kú,

⁸ akū ò ò Samueline: Nsungɔ yītenaro! N wiki lé Dikiri ó Ludaa de à ó sí Filisitininɔa.

⁹ Akū Samueli sāne yòmiri sè à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú ò Dikiria, akū à wiki lèa Isarailanɔne. Akū Dikiri sì kāao.

¹⁰ Kú Samueli ten sa pì o, Filisitininɔ ten su Isarailanɔa kú zīio. Zì birea Dikiri tò legū gbāna pāta Filisitininɔa. Swèe kèngu ò lèkɔa, akū Isarailanɔ n ásarukè.

¹¹ Kú Isarailanɔ bɔte Mizipa ò pè Filisitininɔa, ò n dèdɛ ò n kpá ari Beteka.

¹² Akū Samueli gbèe pète Mizipa kú Senio dagura à tɔ kpàne Ebeneza, zaakū à pì: Dikiri mé à kpàwái ari o ka la.

¹³ Len ò Filisitininɔ fù le, akū odi fɔ ò èra ò sùřma kú zīio n bùsun doro. Dikiri ɔ tò Filisitininɔa ari Samueli kunna gɔrɔ zakan.

14 Wēte kū Filisitininɔ sɪ Isarailanɔa yānɔ èra à gṓ n pó ũ zaa Ekereɔnu ari à gèe pé Gataa. Isarailanɔ wēte pìnɔ kū n b̀usunɔ sɪ Filisitininɔa pínki. Isarailanɔ kū Amɔrinɔ sō ò kú kú kōo yáketete sari.

15 Samueli bi Isarailanɔ don'aredeme ari a konna gɔɔ zakan.

16 Wè kū wèeò àdigō gé Beteli kū Giligalao kū Mizipao, àdi yā gōgō Isarailanɔne wēte pìnɔ gūn.

17 Akū àdi era à tá Rama, zaakū a ben gwe. Àdi yā gōgō Isarailanɔne gwe dɔ. Gwen à Dikiri gbagbaki bòn.

8

Isarailanɔ kína gbekanaa

1 Kū Samueli zī kù, à a néno dìte Isarailanɔne don'aredeno ũ.

2 A daudu tón Yoeli, a plade Abia. Mókōnɔ mé òdi yā gōgṓne Beseba.

3 Ama a né pìnɔ dí té a ágbairo. ɔgoyā n swèe blè, òdi gusaregba sí, òdi yā gōgō a zéaro.

4 Akū Isaraila gbē zōkōnɔ kō kàkara, ò gèe ò Samueli lè Rama

5 ò pì: N̄ gwa, n zī kù, akū n nénon té n ágbairo. N̄ kína dìtewèe sà de àgō de ó don'arede ũ, lán buri s̄inda pínki a pó vī nà.

6 Kū ò pì à kína káine àgō de n̄ don'arede ũ, yā pì dí ke Samueline n̄naro, akū à wé kè Dikiria.

7 Akū Dikiri pì Samueline: N̄ gbē pìnɔ yā ma, zaakū mōkōmme ò ḡinyīro. Makūme ò ḡimai de m̄asun kí blem̄maro yāi.

8 Lákū òten ke nà zaa gɔɔ kū ma n̄ bote Misila ari gbāra, ò pā kp̄amai ò dò t̄ananci, len òten kenne le dɔ.

9 N̄ n̄ yā ma sà, n̄ lé dam̄ma n̄ tó ògō d̄s lákū gbē kū ani kí blem̄ma yānɔ nigō de nà.

10 Akū Samueli Dikiri yā p̄i bàba gbē kū òten kína gbekaanɔne pínki

11 à pì: Lákū gbē kū ani kí bleáwa yānɔ nigō de n̄n dí. Ani á négōgbēnɔ sí à n̄ dìte a s̄ogodenɔ kū a s̄odenɔ ũme. Onigō táa o a s̄ogo are kū bàao.

12 Ani n̄ dìte gbēnon wàa s̄os̄oro ke gbēnon bupla akurikurinɔ gbē zōkōnɔ ũ. Onigō a bú w̄ine, onigō a pónɔ kekenɔ, onigō a z̄ikabonɔ pine kū a s̄ogo pónɔ.

13 Ani á néngbēnɔ sí à n̄ dìte n̄isigb̄innakerinɔ kū p̄oblekerinɔ kū burodikerinɔ ũ.

14 Ani á buranɔ kū á geepi búno kū á kùkpe mananɔ síáwa à kpá a ìbanɔa.

15 Ani á pówenɔ kū á geepi néno leu kuride síáwa à kpá a begwarinɔ kū a ìbanɔa.

16 Ani á zògōgbēnɔ kū n̄gbēnɔ sí kū á zù mananɔ kū á zaakinɔ àgō a z̄ida zī keo.

17 Ani á pókādenɔ leu kuride síáwa, ákōnɔ áni gō a z̄onɔ ũ.

18 Gɔɔ birea sà áni wiki lé Dikiria gbē kū a sè á kína ũ pì yāi, ama ani weáwa gɔɔ birea doro.

19 Akū ò ḡi Samueli yā mai ò pì: Oi! Ó ye ògō kína v̄ime,

20 ónigō de lán buri kparanɔ bà se. Ó kína mé anigō yā gōgōwèe, anigō dowèe are z̄i gūn.

21 Kū Samueli n̄ yā mà pínki, à gèe à dà Dikirine a s̄an.

22 Akū Dikiri p̄ine: N̄ n̄ yā ma, n̄ kína káine. Akū Samueli pì Isaraila p̄inɔne: Á baadi tá a w̄èta.

9

Samueli k̄'ena kū Soluo

¹ Biliaminu buri ke kun, a tón Kisi. Aruzekedeme. Biliaminu buri mé à Afia ì, Afia Bekora ì, Bekora Zero ì, Zero Abieli ì, akū Abieli Kisi pì ì.

² À nэгōgbē vī, a tón Solu. Kefenna maname. A mana sára kú Isarailanᵒ téro, n gbēke gbàna dí vī a gānlaro.

³ Kū Kisi pì zaakinᵒ sàte, akū à pì a né pìine: N fute n zikerinᵒ doke sé à gé zaaki pìnᵒ wete.

⁴ Akū ò Eflaimu bùsu gusĩside pàra kú Salisa bùsuuo, odi n lero. Akū ò Salimu bùsuu pàra, ama ò kú gwero. Akū ò Biliaminu bùsuu pàra, odi zaaki pìnᵒ lero.

⁵ Kū ò kà Zufu bùsun, Solu pì zikeri kú ò leele pìine: N mós ò era. Tó ódi táro, ma mare ni damu ke ó yā musu, ani zaakinᵒ yā da doro.

⁶ Akū à wèa: N ma! Luda gbēke kú wete dí gūn. À bèere vī, yā kú à pì ani ke, àdi keme. Ò gé gwe. Ke ani zé kú óni sé ò ò zaaki pìnᵒ leo owere gwere.

⁷ Akū Solu wèa à pì: Tó óten gé, bón óni géone? Póble ke dí gō ó bókᵒn doro. Ó póke vī ò Luda gbē pì gbaro. Ke bón ó vīi?

⁸ Akū zikerii pì era à pì Solune: N gwa! Má ᵒᵒ vī fítinle la. Mani a gba, ani ó da zé kú à de ò séa.

⁹ Isarailanᵒ bùsun yā, tó gbē ten gé yā gbeka Ludaa àdi pi: N mós ò gé wégupu'eri kīnaa. Zaakū gbē kú òdi pi gbāra annabi ũ gbāra, àkūme òdi sísi yā wégupu'eri ũ.

¹⁰ Akū Solu pì a zikeriine: N yā mana ò. Ò gé. Akū òten gé wete kú Luda gbē pì kunwa.

¹¹ Kū òten wete pì sísi kú, ò dàkare kú nᵒkparenᵒ, òten gé í tó. Akū ò n lá ò pì: Wégupu'eri kú be yá?

¹² Ò wèmma ò pì: Ee, à kú are gwe. À ke likalika. Gbāran à sù, zaakū ò ye ò sa o gbagbakiam.

¹³ Tó a gē wēten, áni a e ari àgō gé pó ble gbagbaki pìia. Zaakū oni pó ble gīaro ari à su, àkū mé ani arubarika da sa'opᵒblen gīa, gbasā gbē kú ò n sísinᵒ pó ble. Àgō wāna, zaakū a lenagᵒrᵒn dí.

¹⁴ Kū ò gē wete pì gūn, akū ò dàkare kú Samuelio gōnᵒ, à bō àten gé gbagbaki pìia.

¹⁵ Ari Solu gō gé su, Dikiri gīnake à yā dí dà Samueline a sān à pì:

¹⁶ Zia mandara'i mani Biliaminu bùsu gbē zīmma. N nīsi kúa n a dite ma gbē Isarailanᵒ don'arede ũ. Ani ma gbē pìnᵒ bo Filisitininᵒ oī. Ma a gbē pìnᵒ wiki mà, akū ma n wēnda gwà.

¹⁷ Kū Samueli Solu è, Dikiri pìne: Gbē kú ma a yā ònne pìin gwe. Akū mé ani kí ble ma gbēnᵒa.

¹⁸ Akū Solu nà Samuelii wete bīnilea à a là à pì: Wégupu'eri be kú mame? N mᵒmene.

¹⁹ Akū Samueli wèa à pì: Makūme ade pì ũ. N domene are ò gé gbagbakia, ïni pó ble kūmao gbāra. Zia kᵒnkᵒ mani n nēsēgūnyā onne pínki, gbasā mà n gbare.

²⁰ Nsun n zaaki kú ò sàte zaa ᵒᵒ aakᵒ damu kero, zaakū ò n lé. Dín Isarailanᵒn yei n pínkii, tó adi ke mᵒkᵒn kú n de bedenᵒ baasiro?

²¹ Akū Solu pì: Biliaminu burin ma ũroo? Ma buri mé à fíti de Isaraila burinᵒla n pínki, akū ma danenᵒ mé ò kīańyī Biliaminu burinᵒ té. Bóyāi nten yā dí taka omene?

²² Akū Samueli Solu kú a zikeriioo sè à gē kúnwo póblekpen, à vuteki mana kpámma gbē kú ò n sísinᵒ té. Gbē pìnᵒ kà gbēnᵒn baraakuri taka bà.

²³ Akū Samuēli pì pòblekeriine: Ñ nòbò kū ma kpàmma ma pì ñ a ditēki ke pì sé ñ m̀so.

²⁴ Akū pòblekerii pìi sù kū nòbò gbá pìio à dite Solu are. Akū Samuēli pì: Pó kū ò ditennēn dí. Ñ só, zaakū ò ditennē ari mandara'i kū gbē kū ma ñ sísinò. Akū Solu pò blè kū Samuēlio zī birea.

²⁵ Kū ò k̀pa gbagbaki p̀ia, ò gè wēte gūn, akū Samuēli gèe à yā ò kū Soluo a kpé musu.

²⁶ Akū ò ì gwe. Kū gu ye à d̀, akū Samuēli lé zù Solui kpé musu gwe à pì: Ñ fute, mà gé zennē. Kū Solu fute, akū kū Samuēlio ò bò bàai ñ pla.

²⁷ Kū ò kà wēte kpe, akū Samuēli pì Solune: Ñ o n zīkeriine àgō gé, m̀kōn ñ ze g̀ia de mà yā kū Dikiri ò onne.

10

Samuēli nísikuna Solu m̀ia

¹ Akū Samuēli nísì t̀ruu sè à nísì kù Solune a m̀ia, akū à lé p̀ea à pì: Dikiri mé à n dite don'arede ũ a gbē Isarailanone. Ñni kí ble Dikiri gbēnoa ñ ñ bo ñ ibere kū ò likanyĩno oĩ. Sèeda kū ani tó ñ d̀ kū Dikiri mé à n dite a gbēno don'arede ũn dí.

² Tó o k̀k̀sa la tera, ñni da gbēnon planole Zeleza, Rahila mira sare, Biliaminu b̀su léi. Oni pinne: Ò zaaki kū n ge weteno lè. Ñ yā n de k̀na gbāna doru, n yān àteni a damu kei sà, àten pi deran áni ke a né yā musu nàa?

³ Bona gwe, tó n te are, tó n ka gbiri lí k̀ k̀naa zaa Tabo, gbēnon aakō ni danle gwe d̀, òten gé Luda gbagba zaa Beteli. Ñ gbē do blēnon k̀na mèn aakō, ñ gbē do burodi k̀na mèn aakō, akū ñ gbē do sèwē k̀na t̀ru do.

⁴ Oni n aafia gbeka, oni burodi mèn pla kpámma, ñ sí.

⁵ Abire gbera tó n ka Luda s̀s̀i kū à kù Gibea, gu kū Filisitininò gudákpáki kún, tó n ka k̀ni kū wēte p̀io, ñni dakare kū annabinò ò tétékōi, òten k̀pa gbagbakia. Òten doñne are kū m̀ronò kū g̀g̀nò kū gidigbonò kū kuteno, òten annabikéyā o.

⁶ Dikiri Nini ni summa, ñni annabikéyā o k̀nwo, ñni li gbē dufu ũ.

⁷ Tó sèeda birenò kè le, ñ yā kū n a kena zé è ke, zaakū Luda kù k̀nwo.

⁸ Ñ domene are gena Giligala, mani n le gwe, mani sa'opo kū òdi ká tén à té kū o kū kennakūkō sa'opo. Ñ ma dā gwe ari g̀ro suppla, mani su mà n le gwe, mani yā kū ñni ke onne.

⁹ Kū Solu kpe li Samuēline, àten tá, Luda a nèsee litene, akū sèedaa p̀no kè zī birea p̀nki.

¹⁰ Kū ò kà Gibea, annabinò dàale ò tétékōi, akū Luda Nini s̀a, àten annabikéyā o k̀nwo.

¹¹ Kū gbē kū ò a d̀no a è, àten annabikéyā o kū annabinò, ò kō là ò pì: Bó mé à Kisi né lèe? Solu kù annabinò té see?

¹² Akū Gibea gbēke yā wèr̀ma à pì: Gbē kparano denome d̀no ũ s̀o? Akū à g̀ baaru pò ũ òdi pi: Solu kù annabinò té see?

¹³ Kū Solu annabikéyā ò à làka, akū à gèe gbagbaki p̀ia.

¹⁴ Kū Solu tà be kū a zīkeriio, a disē ñ lá à pì: A ge m̀mēe? Solu wèa à pì: O ge zaakinò weteme. Kū ódi ñ ero, akū o ge Samuēli k̀naa.

¹⁵ Akū Solu disē p̀ne: Yā kū Samuēli óare babamene.

¹⁶ Akū Solu pì: À p̀were ò zaaki p̀no lè. Ama adi kpata yā kū Samuēli òare babanero.

Samuēli Solu kana k̀n gupuraa

¹⁷ Akū Samuēli Isarailanò k̀kara Dikiri are Mizipa.

18 À pínne: Dikiri á Luda pì, a á bóte Misila, a á sí Misilano kù buri kù ò ò tṣáwano ɔ́í ń pínki.

19 Luda á bó á yá'ummanano kù á warikenano gūn pínki, akū a gii gbāra, a pìne à kína kááre. Tò, à mó à ze Dikiri are sà buri kù burio, ɔn kù ɔnnwo.

20 Kù Samueli sù kù Isaraila burino ń pínki, akū gbè Biliaminu burino sè.

21 Akū à sù kù Biliaminu burino ɔn kù ɔnnwo. Akū Matari ɔnnn ò zèò. Ɔnde pìno té Kisi né Solu mé à blè. Kù ò a wète, òdi a lero.

22 Akū ò era ò Dikiri là do ò pì: Gōgbè pì sù la kò yá? Akū Dikiri pì: À utena asono dagura.

23 Akū ò bàà lè ò gèe ò a bò ò sù káao ń té. Kù à zè ń té, ń pínki ń gbàna zè a gà lén.

24 Akū Samueli pínne ń pínki: A gbè kù Dikiri sèe è yá? Gbèke kun lán a bà á téro. Akū gbè sinda pínki wiki lè ò pì: Luda ó kína dṣ kù aafiao!

25 Akū Samueli kiblana zé bòkoteíne, akū à kè takadan à dìte Dikiri kpén. Akū à ń gbáre, baadi tà a bea.

26 Solu sṣ à tà a bea Gibea. Gṣ wórɔgode kù Luda zī kè ń swèe gūnno tèi.

27 Akū gbè pà kenɔ pì: Gbè bire mé ani ó sura ba yá? Akū ò a gya bò, odi suno kù pókeoro, ama Solu a yítana o.

11

Solu zìblena Amóninɔ

1 Amóni buri Naasa sù kù a zìkarino, ò bùraa kàte Yabesi Giliada sare, akū Yabesidenɔ pì Naasane: Ń lédokɔno ke kùoo, óni mì natenne.

2 Akū Naasa pínne: Tó ma á baadi ɔpla wé bòbo, akū wé'i Isarailano kù ń pínki, gbasa mà lédokɔno ke kááo.

3 Akū Yabesi gbè zòkɔno pìne: Ń ó gba gɔɔ supplá de ò gbèno zī Isarailano bùsuu gūn pínki. Tó gbèke kun à ó sura baro, óni ó zīda kpámma.

4 Kù zìrii pìno kà Solu bea Gibea, ò yá pìi ònne, akū ò wènda ɔ́o dṣ.

5 Gɔɔ birea Solu ten su kù burao, à té a zùnɔi, akū à pì: Bó yá mé à sù, akū òten ɔ́o dṣ? Akū ò Yabeside pìno yá bàbane.

6 Kù Solu yá pìi mà, Luda Nini sù, akū a pɔ fè manamana.

7 À zùu sè mèn pla à dè à zòzòkɔre, akū à gbèno zīo Isarailano bùsuu gūn pínki ò pì: Len oni ke gbè kù adi té Solui kù Samuélioro zùnɔne le. Akū vīna ń kù Dikiri yá musu, ò bò ò tènɔyī leele ń pínki.

8 Solu ń náro zaa Bezeki. Isarailano kà gbènon dúbu wàa do kpé basɔro. Yudanɔn kú ń té gbènon dúbu baraakuri.

9 Akū ò pì zìri kù ò sùu pìnɔne: À gé à o á gbènonne, zia ari ifántè gṣ gé gbā, óni ń sura ba. Kù zìrinɔ tà, ò yá pì baaruu kpà Yabesidenɔne, akū ń pɔ kè nna.

10 Ò pì Amóninɔne: Óni ó zīda kpááwa zia, áni á pɔyeina kewá.

11 Solu a gbèno kpàate gà aakṣ. Gudɔn ò sī Amóninɔgu ń bùran ò ń dede ari ifántè gèe à gbào. Akū gbè kù ò gèno fákṣa dodo.

12 Akū ò pì Samueline: Dínɔ mé ò pì Solu ni kí blewároo? À bóte kúnwo ò ń dede.

13 Akū Solu pì: Oni gbèke de gbāraro, zaakū Dikiri Isarailano sura bà gbārame.

14 Akū Samueli pì parine: À mó ò gé Giligala ò era ò Solu ká kpatan gwe do.

15 Akū ò gèe Giligala ń pínki, ò era ò Solu kà kpatan Dikiri are gwe do, ò kennakúkṣo sa ò Dikiria, akū Solu kù Isarailano ponna kè gwe ń pínki manamana.

12

Samuēli mibona kín

¹ Samuēli pì Isarailanɔne n pínki: Ma yā kū a òmene mà pínki, ma kína kàáre kpatan.

² Àkū mé ani doáre are sà. Makū sō ma zī kù, ma mikā pura kù akū ma nénɔn kú kááo. Ma doáre are zaa ma kefennakegɔɔa ari kū a gbārao.

³ Makūn dí! À ke ma sèedadenɔ ũ Dikiri kú kína kú à kào are. Ma zù ke zaaki sì á gbēkea yá? Ma á gbēke blè yá? Ma wé tà á gbēkea yá? Gusaregba ma wé blè ari ma bo á gbēke kpe yá? Tó ma kè le, mani a fīna bone.

⁴ Akū ò wèa ò pì: Ndi ó blero, ndi wé tawáro, ndi pòke sí ó gbēkearo.

⁵ Samuēli pínne dɔ: Dikiri kú kína kú à kàaome á sèedadenɔ ũ gbāra, kú ádi taari emaro. Ò pì: Dikiri mé à ó sèedade ũ.

⁶ Akū Samuēli pínne: Dikiri mé à Musa kú Harunao òdite, akū ò bò kú á dizinɔ Misila.

⁷ À ze kyáu Dikiri are, mani yā mana kú à kèáre kú á dizinɔ babaáre.

⁸ Yakubunɔ gena Misila gbera á dizinɔ wiki lè Dikiria, akū à Musa kú Harunao òdite, ò n bóte Misila, akū ò n káte b̀usu dín.

⁹ Kú Dikiri n Luda yā s̀angu yāi, akū à n kpá Azo z̀ikarinɔ gbē z̀ókɔ Siseraa kú Filisitininɔ kú M̀abunɔ kínao, òten z̀i ká kúńwo.

¹⁰ Akū ò wiki lè Dikiria ò pì: O durunna kè o pā kpànyĩ o dò Baalinɔi kú Asatorenɔ. N ó bo ó iberenɔ oĩ sà, ónigɔ donyĩ.

¹¹ Akū Dikiri Gidion òdite kú Barakio kú Yefetao kú Samusio ò á bó á ibere p̀inɔ oĩ gu s̀inda p̀inkia, akū a g̀ katena aafia.

¹² Kú a è Am̀oni kína Naasa ten su léteáwa, bee kú Dikiri á Ludame á kína ũ, a p̀imene: Oi! Kínan á yei!

¹³ Tera sà kína kú a gb̀eka a s̀en dí, àkūme Dikiri òditeáre.

¹⁴ Tó á Dikiri v̀ina ví akū áten doi, tó áteni a yā ma akū ádi bo a yā kpero, tó ák̀onɔ kú gbē kú áten kí bleáwao té Dikiri á Ludai, ánigɔ aafia.

¹⁵ Tó ádi Dikiri yā ma s̀oro, akū a bo a yā kpe, ani ɔ t̀s̀áwa lákū à kè á dizinɔne nà.

¹⁶ À ze à yā z̀ókɔ kú Dikiri ni keáre e.

¹⁷ Ésekégɔɔɔn ó kun loo? Mani Dikiri sísi, ani tó legū pata à ma, ánigɔ d̀s kú á kína gb̀ekanaa kè Dikirine ĩni manamana.

¹⁸ Akū Samuēli Dikiri sísi, akū Dikiri t̀o legū pata à mà z̀i birea. Akū gbē s̀inda p̀inki v̀ina kè Dikirine kú Samuēlio manamana.

¹⁹ Akū ò p̀ine: N wé kewere Dikiri n Ludaa de ók̀onɔ n z̀òblerinɔ sún gagaro. O yā v̀ani kàra ó durunnanɔla, kú o kína gb̀eka.

²⁰ Samuēli pínne: Àsun tó v̀ina á kuro. A yā v̀ani p̀i kè p̀inki, ama àsun kè Dikiriaro. Àg̀ doi kú nèse m̀en doo.

²¹ Àsun kèa à té p̀o ginanɔiro. Ò àre v̀iro, oni f̀s ò gbē boro, zaakū p̀o p̀anɔme.

²² Dikiri ni a gb̀enɔ zukunaro a t̀o z̀ókɔ yāi, zaakū à kàagu à á ké a gb̀enɔ ũ.

²³ Makū s̀o, Dikiri sún t̀o mà durunna keare mà aduakenaáre t̀oro. Mani zé mana kú à de à sé m̀áre.

²⁴ À v̀ina ke Dikirine, àg̀ doi kú náanio kú nèse m̀en doo. À laasun lé yā z̀ókɔ kú à kèárenɔa.

²⁵ Tó a gi a te yā v̀anii, ák̀onɔ kú á kínao, oni á kakate á p̀inki.

13

Samuēli kpákēna Solui

¹ Kú Solu kí blè Isarailanɔa wè pla,

2 à n zikarinɔ sɛ gbɛnɔn wàa gɛro. Gbɛnɔn wàa kuri kú káao Mikimasa kú Beteli gusísídeo. Gbɛnɔn wàa sɔro kú kú a né Yonatáo Gibea, Biliaminu bùsun. Akú à gbɛ kparanɔ gbàre, baadi tà a bea.

3 Yonatá lète Filisitini gudákpáki kú à kú Gebaa, akú Filisitininɔ a baaruu mà. Akú Solu zì kuru pè Isarailanɔ bùsu gu sɛnda pínkia à pì Eberunɔ ma!

4 Akú Isarailanɔ mà n pínki ò pì, Solu lète Filisitini gudákpákia, akú Filisitininɔ zà Isarailanɔ gbɛn. Akú ò Isarailanɔ sɛsi, ò sù ò nà Solua Giligala.

5 Akú Filisitininɔ kɔ kàkara ò zì ká kú Isarailanɔ. N sɔgonɔ kà dúbu baraakuri, n sɔgodenɔ kà dúbu suddo, akú n gèsedenɔn dasi lán ísirale bùsu'atɛ bà. Akú ò fùte ò gèe ò bùraa kàte Mikimasa, Betavɛ ifáboki kpa.

6 Kú Isarailanɔ è ò kú wari gún òten nakara kúnwo, akú ò ùte gbèwɛɛnɔ gún kú dàkonɔ kú gbè sòkɔnɔ kú tɛnɔwɛɛnɔ kú lònɔnɔ.

7 N gbɛkenɔ gu lè ò bikú Yodaa ari Gada bùsun kú Giliada bùsuuo. Solu kpé kú Giligala, vɛna ten gbɛ kú ò kú káaonɔ kú manamana.

8 À Samuéli dà gɔro suppla lákú à dìteare nà. Kú adi suro, akú a gbɛnɔ ten fákɔa.

9 Akú Solu pì: À mómene kú sa'opɔ kú òdi ká tén à té kúo kú sáabukpa sa'opɔnɔ. Akú à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú pì ò.

10 Kú à làka, Samuéli ten ká, akú Solu pì gèe à dàale à gbánake kpai.

11 Akú Samuéli pìne: Bó yán n kè gwee? Solu wèa à pì: Kú ma è ma gbɛnɔ ten fákɔa, akúsɔ n di su gɔro kú n dìtearo yáime. Filisitininɔ ten kɔ kakara Mikimasa,

12 akú ma pì, òsun létéma Giligala la ari mà Dikiri gbeka. Akú ma sa pì ò tilasi.

13 Akú Samuéli pìne: N fayasariyá kè! N yá kú Dikiri n Luda dìtenne kúnaro. Tó n kúna yáme, de Dikiri ni tó n burinɔ gɔ kpata ble Isarailanɔa gɔro sɛnda pínki.

14 Tera sà ìni gí ke kpataa gúnlo. Lákú n yá kú Dikiri dìtenne kúnaro nà, à gɛnake à gbɛ kú a pɔ kèare wète, à a dìte a gbɛnɔ don'arède ũ.

15 Akú Samuéli fùte Giligala à gèe Gibea, Biliaminu bùsun. Akú Solu a zikari kú ò kú káaonɔ nàro, ò kà gbɛnɔn wàa aakɔ taka bà.

16 Solu kú a né Yonatáo kú a zikari kú ò kú kúnwonɔn kú Gibea, Filisitininɔ sɔ ò bùraa kàte Mikimasa.

17 Zikari gá aakɔnɔ bòte Filisitininɔ bùran ò gèe léte Isarailanɔa. Gá do gèe ɔfla kpa Suala bùsun,

18 gá do gèe Betoroni kpa, akú a aakɔde gèe Isarailanɔ bùsu lén, sɛsɛ kú à arɛdɔna maninɔ guvutea kú gbáranna.

19 Sia kú Isarailanɔ bùsunlo, zaakú Filisitininɔ pì, Eberunɔ sún fɛnɛda ke sári piro.

20 Filisitininɔ kɛnaan Isarailanɔ dì gé swakurenɔ kú zùswanɔ kú kpásanɔ kú kòmanɔ lé keken pínki.

21 Swakure kú zùswa lékekɛnaa kà andurufu plapla, sakanɔ kú kpásanɔ sɔ andurufu dodo.

22 A yá mé à tò zì pì kágɔro Solu kú Yonatáo zikarinɔ fɛnɛda ke sári kúnaro, sé Solu kú Yonatáo baasiro.

23 Filisitini gudákpárinɔ gèe Mikimasa gbèsòkɔn.

14

Yonatá zìblena Filisitininɔa

¹ Zíkea Solu né Yonatá pì kefenna kù à a zìkapɔnɔ kùnaane: Ñ mós ò gé Filisitini gudáki kpa zà dire. Adi o a denɛ s̄ro.

² Solu kú b́sì lí gbáru Migirɔnu, Gibea sarɛ kù zìkarinɔ gbɛnɔn wàa aak̄s̄.

³ Sa'ori Ahia kú n̄ té, à a uta lokomma dana. Ikabodu v̄ni Aitubu néme. Aitubu pì bi Finɛasi néme, Eli kù à de Luda gbàgbari ũ Silo daikoremɛ. Ñ gb̄ke d̄s̄ Yonatá ḡɛ gukearo.

⁴ Gbèsɔkɔ kù Yonatá ye à ḡɛn à Filisitini gudákp̄arinɔ le, gbè s̄nteno p̄ɛp̄ɛɛɛnan ɔplai kù ɔzɛo. A do t̄n Bozezi, a do s̄ Senɛ.

⁵ A do kú gub̄andurun Mikimasa kpa, a do s̄ ḡɛnɔmidɔki Gɛba kpa.

⁶ Akù Yonatá pì kefenna p̄ine: Ñ mós ò gé gyɔfɔrɔde gudákp̄arii p̄inɔ k̄inaa. Ke Dikiri ni kpáwái gwɛɛ? Zaakù yáke ni f̄s̄ à kpá Dikirinɛ à tó ò gí z̄i bleiro, bee tó ó dasi kes̄ ó dasiro.

⁷ Akù a zìkapɔnɔseri p̄i p̄ine: Lákù à n p̄o gbà nà p̄ínki dé, n̄ kɛ. Lákù n s̄è nà, má kù k̄unwo kù nèse m̄en doomɛ.

⁸ Akù Yonatá p̄i: Tò, ò gényĩ ò ó z̄ida m̄ónne.

⁹ Tó ò p̄iwɛɛ ò ze ò n̄ d̄ame, óni ze ó gb̄en, óni gényĩ dorɔ.

¹⁰ Tó ò p̄i ò sumɛ s̄s̄, óni gényĩ, zaakù abirekù mé aniḡs̄ de s̄èda ũ kù Dikiri n̄ náwɛɛ ó ɔĩ.

¹¹ Akù ò n̄ z̄ida m̄ò Filisitini gudákp̄arii p̄inɔne. Akù Filisitini p̄inɔ p̄i: À gwa! Eberunɔ ten bo w̄ɛɛ kù ò ùtenɔ ḡun.

¹² Akù gudákp̄arii p̄inɔ lé zù Yonatá kù a zìkapɔnɔseriio ò p̄i: À mós ò yáke oáɛ la. Akù Yonatá p̄i a zìkapɔnɔseriine: Ñḡs̄ té ma kpɛ, zaakù Dikiri n̄ ná Isarailanɔne n̄ ɔĩ.

¹³ Akù Yonatá ten lɔɛte kutena, akù a zìkapɔnɔseri té a kpɛ. Kù Yonatá n̄ né, akù a zìkapɔnɔseri p̄i n̄ dede a kpɛ.

¹⁴ Letemmana káaku p̄i ḡun Yonatá kù a zìkapɔnɔseriio n̄ dede gb̄enɔn baro taka bà. Gu p̄i yàasaa kà bú d̄orɔ bas̄orɔ taka bà.

¹⁵ Akù sw̄ɛɛ k̄è Filisitininɔgu n̄ bùran kù z̄ilao p̄ínki. V̄ina n̄ zìkarinɔ kù, gudákp̄arinɔ kù gb̄ɛ kù òdi gé léte Isarailanɔnɔ n̄ p̄ínki. Akù z̄ite ȳiḡaȳiḡa. Luda mé à tò sw̄ɛɛ k̄èngu le.

¹⁶ Kù Solu gudákp̄ari kù ò kú k̄aao Gibeanɔ è Filisitini zìkarinɔ bàa lè òten f̄ák̄sa gu s̄inda p̄ínkia,

¹⁷ akù Solu p̄i gb̄ɛ kù ò kú k̄aonɔne: À wé pá ó gb̄enɔi à gwa, óni d̄s̄ gb̄ɛ kù ò bò ó té. Kù ò gwà, ò è Yonatá kù a zìkapɔnɔseriio mé ò kú n̄ téro.

¹⁸ Akù Solu p̄i Ahiane: Ñ mós kù n sa'o'utao ò Dikiri gb̄eka. Zaakù z̄i birea à uta lokomma p̄i dana Isarailanɔ té gwe.

¹⁹ Ḡorɔ kù Solu ten yá o sa'orii p̄ine, zuka kù à d̄o Filisitininɔ bùran k̄èke àten kara, akù Solu p̄ine à tó gwe.

²⁰ Solu a zìkarinɔ kàkara n̄ p̄ínki, ò ḡè z̄in, akù ò è sw̄ɛɛ k̄è Filisitininɔgu manamana, òten f̄ɛne kák̄nɛ.

²¹ Eberu kù ò v̄ute Filisitininɔ té yá ò sù k̄unwo n̄ bùraa ḡunɔn era ò nà n̄ gb̄ɛ kù ò kú kù Soluo kù Yonatáooa.

²² Kù Isaraila kù ò utena Eflaimu bùsu gus̄s̄iden gwenɔ mà Filisitininɔ ten bàa lé, ò nà n̄ gb̄enɔa d̄o ò p̄èteȳi z̄i ḡun.

²³ Len Dikiri Isarailanɔ bò le z̄i birea, akù ò z̄i blè ari Betav̄ɛ.

Yonatá zóblenaa

²⁴ Isarailanɔ wari k̄è z̄i birea, zaakù Solu yá s̄è kù Luda t̄so a zìkarinɔne à p̄i: Ari ɔk̄osi gé k̄eo, gb̄ɛ kù à pó blè ari màḡs̄ gé f̄ina bo ma ib̄erenɔa, ade ḡò láaripɔ ũme. Akù n̄ gb̄ɛke dí p̄o blero.

25 Zìkarinɔ̀ sì lákpen ní pínki, akū ò zó'i è di gu pìn.

26 Kū ò sì lákpen le, ò è zó'i ten bàà lé, ama ní gběke dí ɔ̀ z̄s̄a à dà a lénlo, kū ò ten vīna ke ladana kū Solu dà yāi.

27 Yonatā s̄s̄, adi yā kū a de dīte a zìkarinɔ̀ne maro, akū à a gò kū à kūnaa z̄s̄ z̄s̄aa p̄iia. À ɔ̀ nàa à dà a lén, akū a wé kè.

28 Akū zìkari ke p̄ine: N de yā sè a zìkarinɔ̀ne kū Luda t̄so à p̄i, gbě kū à p̄o blè gbāra, ade gò láarip̄o ūme. Abire yāin ní gbě s̄inda pínki gbāna làka.

29 Akū Yonatā p̄i: Ma de ten wari d̄óm̄mame. Ñ gwa lākū ma wé kè nà, kū ma zó p̄i m̄òs̄o f̄iti yāi.

30 Tó gb̄enɔ̀ p̄o kū ò sì ní iberenɔ̀aa blè gbāra yā dé, de ò Filisitininɔ̀ d̄ede de abirela.

31 Zī birean Isarailanɔ̀ Filisitininɔ̀ d̄ede s̄ena zaa Mikimasa ari Ayaloni. Ò kp̄asa búgubugu,

32 akū ò sì ní p̄skādenɔ̀ té, ò s̄anɔ̀ kū zùnɔ̀ kū zùnɛnɔ̀ kùkù ò d̄ede gwe ḡonɔ̀, ò ten só kū a aruo.

33 Akū ò a baaruu kp̄a Solunɛ ò p̄i: Ñ gwa! Ò ten durunna ke Dikirinɛ, ò ten n̄òb̄o só kū a aruo. Akū Solu p̄i: A bo Dikiri yā kp̄e. À gbè gb̄ent̄e gb̄igiri ke à suo ma are la likalika.

34 Akū à p̄i: À fāk̄o ní té, à piñne ní baadi mó ma kīnaa kū a z̄uo ke a s̄a, ò a k̄utu kp̄a la ò só. Àsun durunna ke Dikirinɛ à n̄òb̄o só kū a aruoro. Akū baadi s̄u kū a z̄uo gwāani birea, à a k̄utu kp̄akpa gwe.

35 Solu Dikiri gbagbaki bò gwe. Sa'oki kū à bò k̄aakun gwe.

36 Akū Solu p̄i: Ò p̄ete Filisitininɔ̀i gwāaniala òḡo ní d̄ede ari gu gé d̄o. Òsun ní gb̄eke t̄oro. Akū ò p̄ine: Ñ ke lākū à k̄enne mana nà. Akū sa'orii p̄i: À tó ò gbeka Ludaa la ḡi.

37 Akū Solu gb̄eka Ludaa: Ò p̄ete Filisitininɔ̀i, ñni ní nawere ó ɔ̀ yá? Akū adi wea zī birearo.

38 Akū Solu p̄i: Ák̄onɔ̀ zìkari gb̄e z̄k̄onɔ̀ á pínki, à namai la, de ò le ò d̄s̄ durunna kū ò kè gbāra.

39 Kū Dikiri Isarailanɔ̀ Surabari t̄so, bee tó ma né Yonatā mé à durunna kè, séde à ga. Akū gb̄eke dí lé síro.

40 Akū à piñne: À ze kp̄ado gwe, makū kū ma néo óniḡo kú kp̄ado la. Akū ò p̄ine: Ñ ke lākū à k̄enne mana nà.

41 Solu p̄i Dikiri Isarailanɔ̀ Ludanɛ: Ñ tó ò yāpura d̄s̄. Akū yā Yonatā kū Soluoo blè, akū baadi m̄i bò b̄an.

42 Solu p̄i: À gbè la makū kū ma néo musu. Kū yā Yonatā blè,

43 akū Solu p̄ine: Ñ yā kū n kè omene. Akū Yonatā p̄ine: Ma gò lé s̄onten ma z̄s̄ z̄s̄a, f̄iti ma m̄òs̄o. Makūn dí! M̄a ga.

44 Akū Solu p̄i: Yonatā, tó nídi garo, Luda yā kemene p̄as̄ip̄as̄i.

45 Akū ò p̄i Solunɛ: Yonatā ga yá! Akū kū à tò o z̄i blè yá? Oi! Kū Ludao ódi we kū bee a mikā m̄en do à léte z̄itero, zaakū Luda kp̄ányĩn à yā p̄i k̄eo gbāra. Len ò Yonatā m̄i sì le, adi garo.

46 Akū Solu k̄amma bò kū petena Filisitininɔ̀iio, akū Filisitininɔ̀ tà ní b̄usun.

47 Kū Solu v̄ute Isarailanɔ̀ kpatan à làka, à z̄i kà kū a iberenɔ̀ gu s̄inda pínkia: M̄abunɔ̀ kū Am̄oninɔ̀ kū Ed̄omunɔ̀ kū Zoba k̄inanɔ̀ kū Filisitininɔ̀o. Kpa kū à l̄iten pínki, àdi z̄i b̄ler̄m̄ame.

48 A w̄or̄oḡke tó bò à z̄i blè Amalekinɔ̀a, à Isarailanɔ̀ sì ní w̄et̄am̄marinɔ̀a.

⁴⁹ Yonata kũ Isiboseo kũ Malakisuaooe Solu nẽgõgbẽno ũ. À nẽnogbẽno vĩ gbẽnon pla. A káaku tón Meraba, a plade Mikala.

⁵⁰ A nano tón Ainama, Aimaza nẽme. A zĩkarino gbẽ zõkõ tón Abana. Solu pì dakũname, a disẽ Nere nẽme.

⁵¹ Solu de Kisi kũ Abana de Nereooe Abieli nẽno ũ.

⁵² Solu goro àdigõ pásĩ kũ Filisitininoo goro sinda pínki. Tó Solu gõsa gbãna ke wõrgõde è, àdi a sí à na a zĩkarinoa.

15

Dikiri gina Solu kina ũ

¹ Samueli pì Solune: Makũme Dikiri ma zĩ, akũ ma nísi kũmma n kana kina a gbẽ Isarailano sèda ũ. Tò! Ñ sã kpá Dikiri yã sà.

² Dikiri Zĩkaride pì, àni fĩna bo Amalekinone yã kũ ò kè Isarailanone, kũ ò zé zõñne ñ botena Misila gbera yã.

³ Ñ gé ñ létẽmma sà, ñ ñ kakate ñ pínki. Ñsun ñ gbẽke tóro. Ñ ñ dede ñ pínki, gõgbẽno kũ nogbẽno kũ nẽno kũ nékpãntẽno kũ zũno kũ sãno kũ lakuminõ kũ zaakinõ.

⁴ Akũ Solu a gbẽno sisi à ñ kakara Telaimu. A zĩkari gèsedenõ gbẽnon dũbu wàa dome. Yudanõ kun dõ gbẽnon dũbu kuri.

⁵ Akũ Solu gèe Amalekinõ wẽten, àteni ñ kpákpa swaween.

⁶ Solu légbãzã kè Keninone à pìñne: À bõte Amalekinõ té de màsun á dede kũnwooro yã, zaakũ ákõno mé a yã mana kè Isarailanone ñ botena Misila gbera. Kũ Keninõ bõte Amalekinõ té,

⁷ akũ Solu gèe à létẽ Amaleki pìnõa sena zaa Avila ari à gèe pé Suru kũ à kú Misila ifáboki kpaa.

⁸ À Amaleki kina Agaga kù bẽne, akũ à a gbẽno dède kũ fẽnedao ñ pínki.

⁹ Solu kũ a zĩkarinõ dí Agaga dero, akũsõ ò sã mananõ sète kũ zũno kũ zũne m̀ekpananõ kũ sãne bõronõ kũ pó mananõ pínki, odi we ò ñ dèdero. Pó ginanõ kũ pó yãyananõ ò dède pínki.

¹⁰ Akũ Dikiri yã sù Samuelia à pì:

¹¹ Ma Solu kana kpatan tò ma põ yàka, zaakũ à kpe limene. Lákũ ma dәне nà, àdi ke lero. Yã pì Samueli bídi kè, akũ à wiki lè Dikiria ari gu gèe à dõ.

¹² Kũ Samueli fũte kónkókónkõ, à gèe da Solule, akũ ò pìne: Solu gèe Kameli. À sèdaa pète gwe a zĩda yãdõngu yã, akũ à era à gèe Giligala.

¹³ Kũ Samueli Solu lè, akũ Solu pìne: Dikiri arubarika dangu! Ma kè lákũ Dikiri òmene nà.

¹⁴ Akũ Samueli a là à pì: Sã wiki kũ ma sã ten ma deramee? Zù sõ dõ kũ maten ma bò mamee?

¹⁵ Akũ Solu wèa à pì: Amalekinõ pónome, zaakũ ò ñ sãno kũ ñ zù mananõ sète ò sùo ò sa oo Dikiri n Ludaame. O ñ kparanõ dède.

¹⁶ Akũ Samueli pìne: Ñ yĩte le, mani yã kũ Dikiri òmene gwãaniala onne. Akũ Solu pì: Ñ o.

¹⁷ Akũ Samueli pì: Kũ n n zĩda fíti bò yã, ñdi gõ Isaraila burinõ don'arede ũroo? Dikiri n ka Isarailano kina ũ,

¹⁸ akũ à n zĩ ñ a bõkõte keare kũ à pì: Ñ gé ñ Amalekinõ dede, zaakũ durunnakerinome. Ñ gé ñ zĩ ká kũnwo ari ñ ñ kakate.

¹⁹ À kè dera n gi Dikiri yã mai, n letẽ ñ pónõa, n yã kũ Dikiri yeiro kèe?

²⁰ Akũ Solu pìne: Ma Dikiri yã mà, ma bõkõte kũ à ma zĩ mà ke kè. Ma Amalekinõ dède ñ pínki, akũ ma su kũ ñ kina Agagao.

²¹ Akū z̄ikarinɔ s̄a mananɔ kū z̄u mananɔoo bò pò kū ò s̄ete p̄inɔ té, de ò sa oo Dikiri n Ludaa Giligala la.

²² Akū Samueli p̄i:
Dikiri yā kūna mananɛ de
sa'opɔ kū òdi ká tén à té kūla.
M̄inatɛnanɛ de sa'onala.
A yāmana de
sa'ona kū s̄akaro m̄ɛkpanaaola.

²³ Gina a yā mai durunna l̄eɛɛ kū m̄àsokɛnaaomɛ.
Dɔkɛna k̄āao v̄āni l̄eɛɛ kū t̄ānagbagbanaaomɛ.

Lákū n gi Dikiri yā mai nà,
àp̄ii ḡi n k̄inakei se.

²⁴ Akū Solu p̄inɛ: Ma durunna k̄è. Ma p̄ā Dikiri yā kū n òm̄enɛnɛ, zaakū ma v̄ina k̄è gb̄ɛnɔnɛ, akū ma n̄ yā mà.

²⁵ N̄ s̄uru k̄e kūmao kū ma durunna p̄io s̄a. N̄ ɛra n̄ gé kūmao de mà le mà donyī k̄e Dikirinɛ.

²⁶ Akū Samueli p̄inɛ: Mani gé kūnworɔ. N gi Dikiri yāi, akū à ḡinnɛ n̄gɔ de Isarailanɔ k̄ina ũ.

²⁷ Kū Samueli kpe li, àtɛn ta, akū Solu a k̄u a uta léa, à k̄è a oī.

²⁸ Akū Samueli p̄inɛ: Dikiri n bo Isarailanɔ kpatan gb̄āra, akū à n gb̄ɛdake kū à mana denla k̄ān.

²⁹ Isarailanɔ Luda Gakuride d̄i ék̄e toro, àdi a laasun litero, zaakū bis̄āsirinlo, gbasa à a laasun lit̄e.

³⁰ Akū Solu p̄inɛ: Ma durunna k̄è. Bee kū abireo n yā nna, n̄ ma kpe ta Isaraila gb̄ɛ z̄ōk̄ōnɔ kū gb̄ɛ s̄inda p̄inkio arɛ. N̄ gé z̄em̄enɛ de mà le mà donyī k̄e Dikiri n Ludanɛ.

³¹ Akū Samueli ɛra à ḡèè à z̄ènɛ, akū Solu donyī k̄è Dikirinɛ.

³² Akū Samueli p̄i: À m̄ó kū Amalɛki k̄ina Agagao. Kū k̄ina p̄i t̄en su, àtɛn kpákpa kū yāke kunlo, zaakū àtɛn da a bo ga léimɛ.

³³ Akū Samueli p̄i: Lákū n f̄ɛnɛda tò n̄ogb̄ɛ dasinɔ k̄ura n̄ néi nà, l̄en n da ni kura a néi le se. Akū à Agaga z̄ōz̄ōk̄ōrɛ Dikiri arɛ Giligala gwe.

³⁴ Akū à tà Rama. Solu s̄ō à tà a b̄ɛa Gibɛa.

³⁵ Bee kū Solu k̄è Samuelinɛ w̄ɛnda, Samueli dí gé a gwa doro ari à ḡèè gao, zaakū Dikiri p̄o yāka kū à Solu k̄a Isarailanɔ k̄ina ũ yāi.

16

Samueli n̄isikuna Dauda m̄iia

¹ Dikiri p̄i Samuelinɛ: Īniḡō ɔɔ dɔ Solu yā musu ari b̄ɔrɛm̄ɛɛ? Ma ḡinɛ à k̄i ble Isarailanɔa. N̄ n̄isi ká b̄ɛnɛn à pa n̄ da z̄én. Ma n z̄i Bɛtilihamu gb̄ɛ Yesɛ k̄inaa, zaakū a n̄ɛnɔ doken ma s̄è à ḡō k̄ina ũ.

² Akū Samueli p̄i: Deran mani k̄e mà gé gwee? Tó Solu mà, ani ma dɛ. Akū Dikiri p̄inɛ: N̄ z̄ununu sé n̄ géo n̄ pi n su ma gbagbameɛ.

³ N̄ Yesɛ s̄isi sa p̄i onaa gūn, mani yā kū ĩni k̄e onnɛ, ĩni n̄isi k̄úmɛnɛ gb̄ɛ kū mani m̄ɔnnɛ m̄iia.

⁴ Samueli yā kū Dikiri òarɛ k̄è. Kū àtɛn ká Bɛtilihamu, lakutu p̄i gb̄ɛ z̄ōk̄ōnɔ ḡèè ò dàalɛ. V̄ina n̄ kū, akū ò a là ò p̄i: Aafiaamɛ n su la yá?

⁵ À p̄i: Aafiaamɛ. Ma su Dikiri gbagbameɛ. À gb̄à bo á z̄idane à gé kūmao sa o. Akū à gb̄à b̄ò Yesɛnɛ kū a n̄éḡōgb̄ɛnɔ à n̄ s̄isi sa'onaaa.

⁶ Kū ò k̄a, Samueli Eliabu è, akū à laasun l̄è à p̄i: Gb̄ɛ kū Dikiri s̄è mé à z̄ena a arɛ gwe.

⁷ Akū Dikiri pìne: Ìsun a zena ke a gbàna ke gwaro, ma giime. Madì gbě gwa lākū bisāsiri dī gwa nàro. Bisāsiri dī gbě gwa a mēeme, makū sō, swēen madì gwa.

⁸ Akū Yese Abinadabu sīsī, à sù Samuēli are, akū à pì: Dikiri dī gbě dīkīna séro.

⁹ Akū Yese Sama sīsī, à sù Samuēli are do, akū à pì: Dikiri dī gbě dīkīna séro.

¹⁰ Akū Yese a nēgōgbě gbēnōn supplanō sīsī, ò sù Samuēli are, akū à pì: Dikiri dī nī gbēke séro.

¹¹ Akū à Yese là à pì: N kefennanō lén dī nī pínki yá? À wèa à pì: Nī gbě kpede mé à kú laro, àten sã dāme. Akū Samuēli pìne: Nī gbě zī ò a sīsī. Óni póke kero séto à sù.

¹² Akū à gbě zīa, à sù. Né pì bi gbě tērame, a petena mana akūsō a ān kēkōana. Akū Dikiri pì: Nī fute nī nīsī kú a mīa, zaakū àpiin gwe.

¹³ Akū Samuēli bēne pī sè à nīsī kú a mīa a vīninō wára. Zaa zī birean Dikiri Nini sù Daudaa. Abire gbera Samuēli èra à tà Rama.

Dauda zīkena Solua

¹⁴ Dikiri Nini gò Solua, akū Dikiri tò tāna pāsī sù.

¹⁵ A ìbanō pìne: Luda tò tāna pāsī ten wé tamma.

¹⁶ Kīna, nī tó ókōnō n ìbanō ò gbě kū à mōrolena dō wete. Tó Luda tò tāna pāsī pī sùmma, anigō mōro lēnne, nī le nī ke sàna.

¹⁷ Akū à pì a ìbanōne. À gbě kū à mōrolena dō manamana wete à su kāaomene.

¹⁸ Akū a ìbanō doke pìne: Ma Betilihamu gbě Yese né ke è, à mōrolena dō. Zīkari wōrōgōdeme, akūsō à yā'ona dō. Gō maname, akūsō Dikiri kú kāao.

¹⁹ Akū Solu gbēnō zī Yesea, ò gè ò pìne: Solu pī nī nī né Dauda kū àdi sãnō dā gbareare.

²⁰ Akū Yese burodii dī zaakine kū sèwēo tūru do kū blēkofīnīne bōrōo, à a né Dauda gbāreō Solua.

²¹ Kū à kà Solu kīnaa, à gō a zīkeri ū. Solu yei manamana, akū à a dīte a zīkapōnōserinō doke ū.

²² Akū Solu gbě zī Yesea à pì: Nī tó Dauda gō ma zīkeri ū, zaakū a yā dī kemene nna.

²³ Tó Luda tò tāna pī sù Solua, akū Dauda dī a mōro sé àgō léne. Tó tāna pī gò, akū àdi ke sàna, à su a laakariia.

17

Dauda kū Gōlayao

¹ Filisitininō nī zīkarinō kākara, òten zī soru ke Soko, Yudanō būsun, akū ò būraa kàte Efesi Damimu, Soko kū Azekao dagura.

² Solu kū Isarailanō sō ò kō kākara ò būraa kàte Ela gusaran, òten soru ke ò gé Filisitininōi kū zīio.

³ Filisitininōn kú sīsīia dire kpa, Isarailanōn kú sīsīia la, guvute kú nī dagura.

⁴ Akū Gata gōsa gbāna kū òdi pine Gōlaya bō Filisitininō būran. A gbāna kà gāsākuru suddo.

⁵ À mōgotē fūra kuna, à mōgotē uta kū à de lán kpòtekeē bà dana kū a tikisii kà kiloo baaakō.

⁶ À mōgotē sòkoto yīna do, akūsō à mōgotē sári lèkete lokona a kpe kpa.

⁷ À sári sōnte kūna, a pá de lán bizatāri gòdo lí bà. A wé tikisii kà kiloo suppla. A sēgbakoseri té a are.

8 Gɔlaya zè à lé zù Isaraila zìkarinɔ à pì: Bó yā mé à tò a bɔte kù zìioo? Á dǎ kù Filisitini ma ũroo? Ákɔnɔ sǎ, Solu zònon á ũ. À gbēke bo á té à kipa à su ma kīnaa.

9 Tó ani fǎ à zì ká kūmao à ma de, ma gbēnɔ ni gǎ á zònon ũ. Tó makū mé ma a dè sǎ, áni gǎ ó zònon ũ, áni gǎ zò blewere.

10 Akū Filisitini pì era à pì: Maten kùsee biri Isaraila zìkarinɔa gbāra. À gbē weteмене de ò zì ká kù kǎo.

11 Kù Solu kù Isarailanɔ a yā pì mà n pínki, ò bídi kè, swèe kèngu.

12 Dauda bi Eflata gbē Yese néme. Yese bi Betilihamu kù à kù Yudanɔ bùsun gbēme. À négǎgbēnɔ ì gbēnon sɔraakǎ. Solu gɔrɔa à zǎkǎ kù à zī kù manamana.

13 A né gbāna gbēnon aakǎnon kù zīlan kù Soluo. A daudu tǎn Eliabu, a plade tǎn Abinadabu, a aakǎde tǎn Sama.

14 Daudame Yese né kpede ũ. A vǎni pìnɔ té Solui,

15 ama Dauda dī gé Solu kīnaa à era à su Betilihamu a de sǎnɔ dǎ.

16 Filisitini pì dī bo à a zīda mǎne kǎnkǎ kù ɔkǎsio ari gɔrɔ bupla.

17 Zīkea Yese pì a né Daudane: Nè ese kpatana kpēne do dí kù burodi mèn kuri dínɔ sé n géo n vǎninɔne likalika n bǎran.

18 Nè gǎsi mèn kuri dínɔ sé n kpá n gǎ gbē zǎkǎa. Nè gé n n gwa, tó ò aafia, n su kù sèdaao kù ò kun aafia.

19 Ó kù kù Soluo kù Isarailanɔ pínki Ela guvuten, òten zì ká kù Filisitininɔ.

20 Dauda fùte kǎnkǎkǎnkǎ, à a sǎnɔ tò kù sǎdǎri pǎndeo. À a aso sè, akū à dà zén lákū Yese òare nà. Kù à kà zìkarinɔ bǎran, à sù à lè òten gé zīlan, òten wiki gbāna lé.

21 Isarailanɔ kù Filisitininɔ ten soru ke ò are dǎkǎa.

22 Akū Dauda a aso nà pǎdǎkpǎriine a ɔī, akū à bàa lè à gèe zīlan. À a vǎnino lè gwe, akū à fǎ kpámma.

23 Kù àten yā o kúnwo, Filisitininɔ gǎsa gbāna Gɔlaya, Gata gbē bò Filisitini zìkarinɔ té, à era à fùte kù a yā pìio. Dauda yā pìi mà.

24 Kù Isarailanɔ a è, swèe kèngu, ò lèkǎa n pínki.

25 Òten okǎne òten pi: Ádi gǎgbē pì e à boro? Tó à bò, àdi kùsee biriwáme. Gbē kù à a dè, kína ni ade gba aruzeke zǎkǎ, ani a gba a néngbē dɔ nɔ ũ, akūsǎ a bedenɔ ni be'ogɔ kpá doro.

26 Akū Dauda gbē kù ò zena a sarenɔ là à pì: Bón oni ke gbē kù à Filisitini pìi dè à Isarailanɔ bò wé'i gǎnnere? Dín Filisitini gyɔfɔrɔde pì ũ, gbasa àten kùsee biribiri Luda Wèndide zìkarinɔaa?

27 Akū ò pìne lákū gbēnɔ ten o nà: Len oni ke gbē kù à a dène le.

28 Kù a vǎni zǎkǎde Eliabu mà Dauda ten yā o kù gbēnɔ, a pǎ fèi à pì: À kè dera n su laa? Dín n sǎ fíti nɔ tǎne gbárannan? Má n karambaani kù n nèse vǎnio dǎ. N su zì gwame.

29 Dauda pì: Bón ma kèe? Bee yā mani oroo?

30 Akū à kpe dǎne, à gèe à yā dokǎnɔ pìi là gbē pǎndea. Lákū gbē káaku òne nà, len ò òne le dǎ.

31 Ó yā kù Dauda ò pìi gbǎ Solune, akū à a sǎsi.

32 Kù Dauda sù, à pì Solune: Gbēke sún tó swè kèagu Filisitini pì yā musuro. Makū n zǎblerii, mani gé zì ká kǎao.

33 Akū Solu pìne: Īni fǎ n gé zì ká kù Filisitini pìioro. Né fítine n ũ. Gǎgbē pìi sǎ bi zìkariime zaa a kefennakegɔrɔa.

34 Akū Dauda pìne: Makū n zǎblerii, makū mé madìgǎ ma de sǎnɔ dǎ. Tó músu ke mani sù à sǎ kù kpàsan,

³⁵ madì a gbɛɛ mà a gbɛ mà sã pì bo a léi. Tó à èra kũmao, akũ madì a kũ a lékãsã mà gbɛ mà dɛ.

³⁶ Makũ n zòblerii, ma músuu dè, ma mani dè. Filisitini gyɔfɔrɔde pì ni gɔ lán pɔ pìnɔ bà, zaakũ àten kùsɛɛ biribiri Luda Wɛ̀ndide zìkarinɔame.

³⁷ Dauda èra à pì: Lákũ Dikiri ma bo músu kũ manio léi nà, len ani ma bo Filisitini pì ɔĩ lɛ. Akũ Solu pìnɛ: N̄ gé! Dikiri gɔ kú kũnwo.

³⁸ Solu a zìka'uta dànɛ à a m̀ogotɛ fùraa kùnɛ, akũ à a m̀ò uta dànɛ.

³⁹ Dauda Solu fɛ̀nɛda lòko zìka'uta pìia. Kũ à nà táa, akũ à fùa, zaakũ adi dónɛ keoro. Akũ à pì Solunɛ: Mani fɔ mà gé kũ pɔ pìnɔro, zaakũ mádi dónɛ keoro. Akũ à pɔ pìnɔ b̀tɛ pínki à kàtɛ.

⁴⁰ À a gòò sè, akũ à gèɛ à gbè pɔrɔpɔrɔ sètɛ swawɛɛn m̀en sɔro à kà a sãdãbɔkɔn. Akũ àten na Filisitini pìii, à a gbɛmba kũna.

⁴¹ Akũ Filisitini pì ten na Daudai, a sɛgbakoseri ten táa o a arɛ.

⁴² Kũ à Dauda gwà, à è né fíti tɛra manamɛ, akũ à dɔkè kãao

⁴³ à pìnɛ: Gbɛdan ma ũ, akũ n gbasa nten sumai kũ gòoo yá? Akũ à a kà kũ a tãna tóo.

⁴⁴ Akũ à èra à pì: N̄ namai n̄ gwa, bãnɔ ni n ble, ǹòbɔ pã̀sĩnɔ ni n só.

⁴⁵ Dauda pìnɛ: Fɛ̀nɛda kũ sári lèkɛtɛɛo kũ sári s̀ontɛon nten suomai. Makũ sɔ, Dikiri zìkaride Isarailanɔ Luda kũ n kùsɛɛ bìribiria t̀on matɛn suomma.

⁴⁶ Dikiri ni n namɛnɛ ma ɔĩ gbãra. Mani n dɛ mà n m̀i zɔ, mani Filisitini zìkarinɔ g̀ɛnɔ kpá bãnɔa kũ ǹòbɔ pã̀sĩnɔo gbãra ò só, andunia ni d̄s kũ Luda kú kũ Isarailanɔ.

⁴⁷ Gbɛ kũ ò kakarana lanɔ ni d̄s kũ Dikiri d̀i zĩ ble kũ fɛ̀nɛdao ke kũ sárioro. Dikiri mé a zĩ gbãna v̄i, ani á nawɛɛ ó ɔĩ.

⁴⁸ Gɔrɔ kũ Filisitini pì ten na Daudai àten su, akũ Dauda bàa lè àten su gu kũ oni zĩ kán.

⁴⁹ Akũ à ɔ dà a b̀òkɔn à gbèè b̀ò à dà a gbɛmban. Kũ à Filisitini pìi gbào, akũ à a pà a arɛa. Gbèè pìi vlè a arɛ pìi gũn, akũ à lètɛ a gbɛɛa.

⁵⁰ Gbɛmbaan Dauda z̀i blèo Filisitini pìia. À a pào à nè, bee fɛ̀nɛda à kũnaro.

⁵¹ Akũ à bàa lè à gèɛ à zèala, à a fɛ̀nɛda wòto a kpén à a dè à a m̀i zɔo. Kũ Filisitininɔ è n̄ g̀sã gbãna pìi gà, akũ ò lèkɔa.

⁵² Akũ Isarailanɔ kũ Yudanɔ pètɛnyĩ kũ wikio, ò pè̀m̀ma ari Gata b̄nileã kũ Èkɛrɔnu b̄nileo. Gbɛ kũ ò n̄ dɛdɛnɔ g̀ɛnɔ g̀ò katɛna sena zaa Saraimu zén ari Gata kũ Èkɛrɔnuo.

⁵³ Kũ ò sù kũ pena Filisitininɔaao, akũ ò n̄ b̀ura pónɔ nàkɔa ò tào.

⁵⁴ Dauda Filisitini pìi m̀i sè à gèɛo Yurusalemu, à a g̀òkɛbɔnɔ kàtɛ a kpén.

⁵⁵ Gɔrɔ kũ Dauda ten na Filisitini pìii, Solu teni a gwa, akũ à a zìkarinɔ gbè zòkɔ Abana là à pì: Dí néme négɔgbè pì ũu? À wèa à pì: Kína, kũ n kunnaao, má d̄ro.

⁵⁶ Akũ kína pì: N̄ gbɛka n̄ ma dí nén kɛfenna pì ũ.

⁵⁷ Kũ Dauda sù kũ Filisitini pì denaao, Abana a sè à gèɛo Solu k̄inaa, à Filisitini pìi m̀i kũna.

⁵⁸ Akũ Solu a là à pì: Kɛfenna, dí néme n ũu? À wèa à pì: N zòbleri Yɛsɛ, Bɛtilhamu gbè néme ma ũ.

18

Solu g̀sbakpana kũ Daudao

¹ Kũ Dauda yã ò kũ Soluo à làka, akũ Yonatã gbɛnna kpà kãao à yei lán a z̄ida ẁɛndii bà.

² Zaa z̄i birean Solu a d̀itɛ a bɛa, adi we à tá a de bɛa doro.

3 Yonata yā yī kāao kū à yei lán a zīda wëndii bà yāi.

4 Akū à a arukĩmba kū à dana bò à a gbà kū a zìka'utao kū a fēnedao kū a sáo kū a asaao.

5 Gu kū Solu Dauda gbàren zì ká pínki, àdi sa'a kemε, akū à a dìte zìkarinɔ gbē zōkō ũ. A yā dì ke gbē sīnda pínkinε nname kū Solu ibanɔ ní pínki.

6 Kū zìkarinɔ ten su Dauda Filisitini pì denaa gbera, nɔgbēnɔ bò Isaraila wētēnɔ gūn pínki, ò gèε da ní kína Solule, òten lè sí òten ũ wā, òten gǎgǎ lé òten pɔnna ke òten sèkerε pá.

7 Òten lè sí òten dɔkōnε, òten ũ wā òten pi:

Solu gbēnɔ dèdε wàa sɔsɔro,

Dauda sō dúbu leu ũgbangba.

8 Yā pìi kè Solunε ĩni manamana, akū a pɔ fè à pì: Ò dúbu leu ũgbangba kpà Daudaa, makū sō wàa sɔsɔro. Kpata mé à gò à sí sà.

9 Zaa zī birean à nèsegōbaa kpà kāao.

10 Kū gu dò, akū Luda tò Solu tǎna pásī pìi dìa, àten yā ya a kpén, akū Dauda a mɔrɔ sè, àten lé lákū àdi lé nà. Solu a sári kūna,

11 akū à a gbǎo, àten da áni Dauda páo de à nakōa kū gbǎio. Akū Dauda a zīda gbàtenε gèn pla.

12 Solu ten vīna ke Daudanε kū Dikiri kú kāao akūsō à pǎ kpàai yāi.

13 Akū à pè Daudaa a kia, à a dìte zìkari gbēnɔn wàa sɔrɔnɔ gbē zōkō ũ. Àkū mé àdigō ténnε are zīlan.

14 Gu kū à gèen pínki àdi sa'a kemε, kū Dikiri kú kāao yāi.

15 Kū Solu è àdigō sa'a le, akū à vīna kènε de yāla.

16 Isarailanɔ kū Yudanɔ sō ò ye Daudai ní pínki, kū àdigō ténnε are zīlan yāi.

17 Akū Solu pìnε: Mani ma nénɔgbē káaku Meraba kpámma nɔ ũ. Ñ wórɔgɔ ke ñ Dikiri zì kámennε. Zaakū Solu laasun lè à pì: Mani ɔ kearo, Filisitininɔ mé oni a de.

18 Akū Dauda pìnε: Dín ma ũu? Dín ma bedenɔ kū ma de burinɔ ũ kū mani gbasa mà gō n anzure ũu?

19 Kū Meraba kà ò a kpá Daudaa, akū Solu a kpà Mεɔla gbē Adarielia.

20 Solu nénɔgbē Mikala ye Daudai. Kū ò yā pìi ò Solunε, à kènε nna

21 à pì: Mani a kpáame, ani gōnε tankute ũ, Filisitininɔ ni a de. Akū à pì Daudanε: ĩni ma né pānde e ñ sé sà.

22 Akū à pì a ibanɔnε: À yā o Daudanε asiri gūn, à onε a yā kàmagu akūsō ma ibanɔn yei ní pínki. À ma nénɔgbē sé.

23 A ibanɔ yā pìi dà Daudanε a sǎn, akū à pìinnε: Gōna kína né zā ũ bi yā aragan yá? Takasidemε ma ũ, dí mé à ma dō?

24 Kū Solu ibanɔ sù, ò Dauda yā pìi bàbanε.

25 Akū Solu pì: À onε má ye anzure pókeiro, séto à fīna bomennε ma ibere Filisitininɔa, à sumennε kū ní gyɔfɔrɔnɔ mèn basɔro. Àten da Filisitininɔ ni a demε.

26 Kū ĩbaa pìnɔ yā pìi bàba Daudanε, gōna kína né zā ũ kènε nna sà. Ari nɔ pìi ségɔrɔ gō gé ká,

27 Dauda kū a zìkarinɔ fùte ò gèε ò Filisitininɔ dèdε gbēnɔn wàa do, akū à sù kū ní gyɔfɔrɔnɔ à kpà kínaa pínki, de à le à gō a né zā ũ yāi. Akū Solu a né Mikala kpàa nɔ ũ.

28 Kū Solu è le, à dō kū Dikiri kú kū Daudao akūsō a né Mikala yei,

29 akū a vīnakenanennε kàra, à gò a ibere ũ ari à gèε gào.

³⁰ Goro kũ Filisitini kɩnanɔ ten bote ò gé zĩ ká, Dauda dì sa'a le de Solu ìba kparanɔla, akũ à tó bò manamana.

19

Solu wɛtena à Dauda de

¹ Solu ò a né Yonatãne kũ a ìbanɔ ñ pínki ò Dauda de. Ama Yonatã yei manamana,

² akũ à a gbà laakaríi à pì: Ma de ten wete à n de. Ngõ n zĩda kũna dõ zia kɔnkɔ. Ñ uteki wete ngõ kun.

³ Mani bo wete kpe kũ ma deo, óni ze gu kũ n uten. Mani n yã one. Lákũ à òmene nà, mani onne.

⁴ Akũ Yonatã gèe à Dauda mana bò a denɛ à pì: Baa, ñsun yã vāni ke n zòbleri Daudanero, zaakũ adi vāni ke kennero. A yākenanɔ àre vīnne manamana.

⁵ Kũ à Filisitini pìi dè, à gì a wèndiime, akũ Dikiri tò o zĩ zòkɔ blè ó pínki. N è, akũ n pɔ kè nna. Bó yã mé à tò ñ ye ñ yã vāni ke taarisaride pìine ñ a de pāa?

⁶ Solu a yã mà, akũ à yã sè à pì: Kũ Dikirio oni a dero.

⁷ A gbera Yonatã Dauda sìsi, à yã pìi bàbane pínki, akũ à gèe kũ Daudao Solu kĩnaa, akũ à ten zĩ kenɛ lán a zĩ bà.

⁸ Zĩi era à fùte, akũ Dauda gèe zĩ ká kũ Filisitininɔ. À sɩngu à zĩi blèmma búgubugu, akũ ò bàa lène.

⁹ Dikiri tò Solu tãna pāsī pìi era à dia goro kũ à vutena a kpén. À a sári kũna, akũ Dauda teni a mɔrɔ léne.

¹⁰ Solu wete à Dauda páo de à a nakɔa kũ gbìio. Kũ à gbàtenɛ, akũ sári pìi gèe à gbìi pà. Gwāani birean Dauda bàa lè à tà.

¹¹ Akũ Solu gbēnɔ zĩ Dauda bea, de ò a dādā ò a de kɔnkɔ, akũ a nanɔ Mikala a gbà laakaríi à pì: Tó ñdi bàa sí gwāanialaro, oni n de zia.

¹² Akũ Dauda bò wondoo gūn, Mikala a gbàre kũ bàao zĩte, akũ à bàa lè à gè zéla.

¹³ Akũ Mikala tãna sè à wùte gádoa, à blè bára sè à kù tãna pìi mìla, akũ à biza kùala.

¹⁴ Kũ Solu gbēnɔ zĩ ò Dauda kũ, Mikala pì à gbānaro.

¹⁵ Akũ Solu era à gbēnɔ zĩ Dauda gwa à pìinne: À a sé kũ a gádoò lɛɛɛ, à su kãaomene de mà a de.

¹⁶ Kũ ò gè kpén, tãna pìin ò è gádoa, blè bára kù a mìla.

¹⁷ Akũ Solu Mikala là à pì: Bóyāi n bo ma kpe n ma ibere gbàre à pìtima lɛɛ? Mikala wèa à pì: À pìmene mà tó à gè zéla. Tó ma gí, áni ma de.

¹⁸ Kũ Dauda bàa lè à gè zéla, à gèe Samuéli gwa zaa Rama. À yã kũ Solu kèare bàbane pínki, akũ ò gèe ò vùte Nayo lɛɛɛ.

¹⁹ Kũ ò ò Solune Dauda kù Nayo zaa Rama,

²⁰ akũ Solu gbēnɔ zĩ ò a kũ. Kũ ò kà gwe, ò lè annabi gà ten dɛde, Samuéli kù ñ té ñ don'arede ũ. Akũ Luda Nini sù zĩrii pìnɔa, ò ten dɛde se.

²¹ Kũ ò ò Solune, akũ à gbē pāndenɔ zĩ, akũ ò dède lɛ se. Solu era à gbēnɔ zĩ a gèn aakòde, akũ ò dède lɛ se dɔ.

²² Akũ Solu pìi fùte à ten gé Rama a zĩda sà. Kũ à kà lògɔ zòkɔ kũ à kù Seku sare, à gbēnɔ là à pì: Samuéli kũ Daudao kù māmɛɛ? Akũ ò pìne: Ò kù Nayo zaa Rama.

²³ Kũ à ten gé gwe, akũ Luda Nini sù bee àpiia se, à ten gé à ten dɛde, ari à gèe à kao Nayo zaa Rama.

²⁴ À a pókasanɔ pìtiawa, à dède Samuéli wára. Zĩ birea fānantē kũ gwāanio pínki àdigõ wutena punsimɛ. À yã mé à tò òdi pi: Solu kù annabinɔ té dɔ see?

20

Dauda kù Yonatāo

¹ Dauda bò Nayo zaa Rama, à bàa lè à gèe à Yonatā lè, akū à a là à pì: Bón ma kèe? Dà kpaten ma kèe? Yā vāni kpaten ma kè n denε kù àtεn wete à ma deε?

² À wèa à pì: Gyam! Īni garo. Ñ gwa, ma de digō yāke ke à gí damεne ma sanyīro, yā zōkō ke a fitinnan yá. Ma de nigō yā dí taka ke à gí omεnei yá? Lenlo!

³ Akū Dauda pì dō: N de dō sānsān kù ma n pōnna è. Abire yāin adi tó n yā pìi màro, de n pō sún yakaro yāi. Kù Dikiri kunnao kù n kunnao má kú ga léime.

⁴ Akū Yonatā pìne: Pó kù n yei pínki mani kenne.

⁵ Akū Dauda pìne: Ñ gwa, mō dufu dikpeme zia. À kù mà vute mà pó ble kù kínaome. Ñ tó mà gé mà ute sènte ari ziando okosi.

⁶ Tó n de ma gbeka, ñ pìne ma zé gbèkamma mà gé ma be wētea Betilihamu likalika, kù ma bedenō pínki ten sa kù òdi o wè kù wèεo o gwe yāi.

⁷ Tó à pì à mana, manigō aafia, ama tó a pō fè manamana, ñgō dō kù yā vānin à zèo à kemεne gwe.

⁸ Ñ gbèke ke makū n zòbleriine, zaakū n yā yī kūmao kù Dikiri dōnaaome. Tó má taari vī, ñ ma de n zīda. Ñsun ma kpá n dearo.

⁹ Akū Yonatā pì: Gyam! Tó má dō kù ma de zèo à vāni kenne, de mani onneroo?

¹⁰ Akū Dauda a là à pì: Tó n de sù à yā pāsī ònne, dí mé ani omεneε?

¹¹ Akū Yonatā pìne: Ñ mō ò gé sènte. Akū ò bōte ò gèe sènte ní pla.

¹² Akū Yonatā pì: Ma sì kù Dikiri Isarailanō Ludao, ari ziando mandara'i mani ma de yō mà gwa. Tó n yā kène, mani légbāzā kenne.

¹³ Tó ma de ye à vāni kennεme sō, akū mádi légbāzā kenne ma n gbare n ta aafiaro, Dikiri yā kemεne pásīpāsī. Dikiri gō kú kúnwo lākū à kú kù ma deo yā nà.

¹⁴ Lākū má kú kù wèndiio nà ñ gbèke kemεne lākū Dikiri dì kéine nà, kù òsun ma dero yāi.

¹⁵ N gbèke sún laka kù ma bedenō zikiro, bee tó Dikiri tò n ibεrenō làka andunia gūn.

¹⁶ Len Yonatā yā yī kù Daudao le, akū à pì: Dikiri fīna bonne n ibεrenōa.

¹⁷ Akū Yonatā tò Dauda èra a la dàare dō a yeina yāi, zaakū à yei lán a zīda wèndii bàme.

¹⁸ Akū Yonatā pìne: Mō dufu dikpe kun zia. Tó odi gbèke e n vutekinlo, oni n gbekame.

¹⁹ Ziando ñ gé ñ ute gu kù n uten yā pì naana gōrō, ñigō kú gbè kù à de zīte lé sèeda ũ sare gwe.

²⁰ Mani kà zu gbèe pìi sare wén aakō lándō maten pó gbā bà,

²¹ mani négōgbè ke zī à gé kàa pìnō wete. Tó ma pìne, kànōn kú a kpe, à sète à mōo, ñ mō, ma sì kù Dikirio ñigō aafiame, kari yā kunlo.

²² Tó ma pìne kànōn kú a are sō, ñ gé, zaakū Dikiri mé à n gbare.

²³ Yā kù o yī kù kōo sō, Dikiri mé anigō de yā pìi sèedade ũ gōrō sīnda pínki.

²⁴ Akū Dauda gèe à ute sèn. Kù mō dufu bò, kína vùte de à pó ble.

²⁵ À vùte a vutekia gbīi sare. Yonatā vùte a are, Abana kú a sare. Dauda vuteki sō, gbèke kú gwero.

²⁶ Solu dí yāke o zī birearo, zaakū àtεn da yāke mé à a lè, gbāsī nàame, abirekū mé à gine.

²⁷ Kù gu dō mō gōrō plade zī, Dauda vuteki da korime, akū Solu a né là à pì: Bóyāi Yese né dí su pó ble gīa kù gbāraoro?

28 Akū à pìne: À zé gbèkama à pì áni gé Betilihamu.

29 À pì mà tó à gé, zaakū a bedenɔ ten sa o wɛte pìi gūmme, akū a v̄ini p̄iare à m̄ó. À pì tó à k̄emene, mà a gbare à gé a v̄ininɔ gwa. À yā mé à tò adi su p̄ó ble k̄unworo.

30 Akū Solu p̄o f̄e Yonatāi à pì: Né fayasari sāgbānade! Má d̄s k̄u n ze k̄u Yese néome. N wé'i dà n z̄idaa k̄u n dao.

31 Tó Yese né pì ḡo k̄u k̄u w̄endiio, ñni le n̄ kpata blero. N̄ gbēnɔ z̄i ò a k̄u ò su k̄aaomene tera. À ḡan gwe.

32 Akū Yonatā a là à pì: Bó yā mé à tò ani gaa? Bón à k̄e?

33 Akū Solu Yonatā gb̄a k̄u s̄ario de à le à a de, akū Yonatā d̄s s̄a k̄u a de z̄e k̄u Dauda denaome.

34 Yonatā f̄ute à gò p̄oblea k̄u p̄of̄e, adi p̄ó ble m̄o ḡoro plade pì z̄iro, zaakū a n̄ese yāka Dauda yā musu, k̄u a de a d̄ite gb̄e futa ũ yāi.

35 K̄u gu d̄o, Yonatā bò à ḡe Dauda le gu p̄in. Né ḡgb̄e ke téi.

36 Akū à pì né p̄ine. N̄ bàa lé n̄ gé z̄a dire. Tó ma k̄a z̄u, n̄ wete. K̄u né p̄i bàa l̄e à ten gé, akū Yonatā k̄a z̄u a m̄ila.

37 K̄u né p̄i k̄a gu k̄u Yonatā k̄a p̄eten, akū à lé z̄u né p̄ii à pì: K̄a p̄inon k̄u n are dire.

38 Akū Yonatā èra à lé z̄u d̄o à pì: N̄ gé likalika, n̄sun zero. Akū né p̄i k̄a p̄ino s̄ete à s̄uo a dikiriine.

39 Né p̄i dí yā p̄i d̄oro, sé Yonatā k̄u Daudao.

40 Akū Yonatā a ḡok̄eɔnɔ kp̄a né p̄ia à pì: N̄ sí n̄ táo be.

41 K̄u né p̄i tà, Dauda f̄ute gb̄e k̄pe à s̄u à k̄ute Yonatāne ḡen aak̄o à w̄ute a ḡbera. Akū ò lé p̄ek̄o ò s̄o d̄o n̄ pla n̄ p̄inki, Dauda p̄ó mé à k̄e z̄ok̄o.

42 Akū Yonatā p̄ine: N̄ tá aafia, zaakū o yā s̄e k̄u Dikiri t̄o o p̄i, Dikirime ó s̄eedade ũ ma burinɔ k̄u n burinɔ dagura ari ḡoro s̄inda p̄inki. Dauda bò gwe, akū Yonatā èra à tà be.

21

Dauda kunna N̄bu

1 K̄u Dauda ten gé sa'oriki Aimeleki k̄inaa N̄bu, Aimeleki p̄i bò à ḡe à daale. V̄ina a k̄u, akū à a là à pì: Bó mé à tò n̄ten kure ndo, gb̄e k̄u k̄unworoo?

2 Dauda w̄e à pì: K̄ina mé à z̄i d̄amene, à p̄i m̄asun tó gb̄e k̄e yā k̄u a d̄itemene à ma z̄i mà ke d̄oro. Akū o gu d̄ak̄one k̄u ma ìbanɔ ò domene are.

3 P̄óble kpaten n̄ v̄i la teraa? N̄ ma gba burodi m̄en s̄oro kes̄o p̄ó k̄u n̄ v̄i p̄inki.

4 Akū sa'oriki p̄i p̄i: Burodi p̄a kunlo, séde p̄ó k̄u ò k̄ate Ludane baasiro. Tó n gb̄enɔ dí kakara k̄u n̄gb̄oro, mani kp̄amma.

5 Akū Dauda p̄ine: À de le k̄o, ó ó z̄ida k̄una n̄gb̄enɔ yā musu, l̄ak̄u odi ke n̄a gbasa ò da z̄ikazen. Ma gb̄enɔ m̄enon gb̄as̄iro. Bee ḡoro k̄u óten p̄oyeina t̄a a o, òdiḡo gb̄as̄iro, at̄ensa tá k̄u óten o gb̄ara.

6 Akū sa'oriki p̄i Luda burodii s̄e à kp̄aa, zaakū burodi ke k̄u gwero, sé p̄ó k̄u ò k̄ate Ludane. Òdi burodii p̄i sé Dikiri areme, akū òdi a lilin ke k̄u burodi dufuo.

7 Solu ìbanɔ doke k̄u gwe ḡoro p̄ia, a t̄on Doegi. Edomu burime, akū mé à Solu s̄ad̄arikina ũ.

8 Akū Dauda Aimeleki là à pì: N̄ s̄ari ke f̄eneda v̄i la yá? Mádi le ma a f̄eneda ke ḡok̄eɔ ke s̄ero, zaakū k̄ina z̄i p̄i d̄amene likalikame.

9 Sa'oriki p̄i w̄e à pì: Filisitini k̄u n d̄e Ela guvuten Ḡolaya f̄eneda k̄u la. À k̄u uta lokomma k̄pe, biza f̄if̄ia. Tó n̄ yei, n̄ sé, zaakū a p̄ande k̄u la doro, séde abirek̄u. Akū Dauda p̄i: N̄ kp̄ama, a s̄ara kunlo.

Dauda ìadeyānɔ kekɛnaa

¹⁰ Dauda bàa lè Solunɛ zĩ birea, à tà Gata kína Akisi kĩnaa.

¹¹ Akū Akisi ìbanɔ pìnɛ: Isarailanɔ bùsu kína Daudan díroo? Àkūmɛ òdi ũ wǎ ò lè sí a yǎ musuroo? Òdi pi:

Solu gbēnɔ dèdɛ wàa sɔsɔro,
Dauda sɔ dúbu lɛu ũgbangba.

¹² Yǎ pì Dauda kù gbāna, àtɛn vīna kɛ Akisinɛ manamana.

¹³ Akū à a zĩda litɛ, àtɛn ìadeyānɔ kekɛ n wára. À ɔgbɛ gàtɛgatɛ bĩni zé gbànɔa, à tò lé'i dà a lékāsāa.

¹⁴ Akū Akisi pì a ìbanɔnɛ: À gwa! Gbē pì bi ìademɛ. Bóyāin a a sè a su kǎao ma kĩnaaa?

¹⁵ Ìadenɔ kǎamamɛɛ, akū a gbē pì sè a su kǎao ma kĩnaa de a ìadeyānɔ kekɛmɛnɛ yá? Anì le à gē ma ɔnnlo.

22*Solu Nɔbu sa'orinɔ dɛdɛnaa*

¹ Dauda bò gwe à bàa lè, à gèɛ à gè Adulamu gbèwɛɛn. Kū a vīninɔ kū a de bedenɔ a baaruu mà, ò gèɛ ò a lè gwe.

² Yǎ'ūmmadenɔ kū fīnadenɔ kū gbē kū yǎ dì kɛínɛronɔ kàkarai n pínki, akū à gō n gbē zōkō ũ. Ò kà gbēnɔn wàa pla taka bà.

³ Bona zaa gwe Dauda gèɛ Mizipa, Mɔabunɔ bùsun, à pì Mɔabu kínanɛ: N ma de kū ma dao gba zé ògō kú kúnwo ari mà dō lákū Luda ni kɛmɛnɛ nà.

⁴ Akū à n tó kū Mɔabu kínao gwe. Ò kú kǎao gɔɔ kú Dauda kú sèntɛpɔɔtu.

⁵ Abire gbera annabi Gada sù à yǎ ò Daudanɛ à pì: Nsungō kú sèntɛpɔɔtu doro. N era n tá Yudanɔ bùsun. Akū à fùtɛ à gèɛ Èrɛti líkpen.

⁶ Zĩkea Solu vutena sǎma lí gbáru Gibɛa sīsīia. À a sári kūna, a ìbanɔ likai n pínki. Akū à mà ò Dauda kú gbē kū ò kú kǎaonɔ kúki dō.

⁷ Akū à pì a ìbaa pìnɔnɛ: Ákōnɔ Biliaminu burinɔ, à ma yǎ ma á pínki. Yesɛ né ni buranɔ kū geepi búno kpááwa yá? Anì á ditɛ zĩkari gbēnɔn wàa sɔsɔro ke gbēnɔn basɔsɔronɔ gbē zōkōnɔ ũ yá?

⁸ Á pínki a lé kpàkūsūmaime. Kū ma né yǎ yĩ kú Yesɛ néo, á gbēke dí omɛnɛro. Á gbēke dí ma wènda gwaro. Ádi damɛnɛ ma sǎn kú ma né ma ìbaa pìi nèɛɛ fùtɛ àgō ma wɛtɛ à ma dɛ, lákū àtɛn ke nà teraro.

⁹ Èdumu buri Doegi kú kú Solu ìbanɔ gwe, akū à pì: Ma Yesɛ né è, à sù Aitubu né Aimɛlɛki kĩnaa Nɔbu.

¹⁰ À yǎ gbèkanɛ Dikiria, akū à zànaa kpàa kú Filisitini buri Gɔlaya fēnɛdao.

¹¹ Akū kína gbēnɔ zĩ ò sa'oriki Aimɛlɛki sísi kú a de bede kú ò de sa'orinɔ ũ Nɔbunɔ n pínki. Akū ò sù kína kĩnaa n pínki.

¹² Akū Solu pìnɛ: N sǎ kpá n ma, Aitubu né. À wèa à pì: Ma sǎ wè, Baa.

¹³ Akū Solu a là à pì: Bóyāin mɔkōn kú Yesɛ néo a lé kpàkūsūmai? Bóyāin n pòble kpàa kú fēnɛdao? N yǎ gbèkanɛ Ludaa, de à futɛmai àgō ma wɛtɛ à ma dɛ, lákū àtɛn ke nà tera.

¹⁴ Aimɛlɛki wèa à pì: N ìbanɔ té pínki, dí mé à náani vī à kà Dauda ũu? N né zǎmɛ, n zĩda dogarinɔ kíname. À tó bò n bɛa.

¹⁵ Mádi gbèkanɛ Ludaa yároo? Kai! Baa, òsun yǎ dí makū n zòbleriiaro ke ma de bedenɔ, zaakū má yáke dō yǎ pìi musuro, bee fíti.

¹⁶ Akū kína pìnɛ: Ìni game, mɔkōn kú n de bedenɔ n pínki.

17 Akū à ò dogari kū ò kú gwenɔne à pì: À fute à Dikiri gbàgbarinɔ dɛdɛ, zaakū n̄ ɔ kú Dauda yāmmɛ. Ò a bàasina yā d̄s, akū odi omɛnɛro. Ama a ibaa pìnɔ dí we ò ɔ sè ò Dikiri gbàgbarii pìnɔ dèdɛro.

18 Akū kína pì Doɛginɛ: N̄ fute n̄ sa'ori pìnɔ dɛdɛ. Akū à fute à n̄ dɛdɛ gònɔ. À sa'o'utadarii pìnɔ dèdɛ gbɛnɔn basiik̄ awɛɛsɔro.

19 Akū Solu èra à sa'orii pìnɔ wɛtɛ Nɔbudɛnɔ dèdɛ dɔ, ḡsgbɛnɔ kū nɔgbɛnɔ kū né gbānanɔ kū nékpāntɛnɔ kū zùnɔ kū zaakinɔ kū sānɔ. Ò n̄ dɛdɛ kū fɛnɛdao n̄ pínki.

20 Akū Aimɛlɛki né ke pìtirímma, a tón Abiata. À bàa lè à gèɛ à nà Daudai.

21 À pì Daudanɛ, Solu Dikiri gbàgbarinɔ dèdɛ n̄ pínki.

22 Akū Dauda pìnɛ: Kū ma ɛdɔmu buri Doɛgi è gwe zī birea, má d̄s sānsān kū ani o Solunɛ. Ma yāin ò n de bedɛnɔ dèdɛ n̄ pínki.

23 Nḡ kú kūmao. N̄sun tó vīna n kūro. Gb̄ kū àtɛni n wɛtɛ à n de tɛni ma wɛtɛ à ma de se. Yāke ni n le ma ɔ̄ro.

23

Dauda Keiladenɔ surabanaa

1 Ò ò Daudanɛ ò pì: N̄ gwa, Filisitininɔ tɛn zī ká kú Keiladenɔ, òtɛni n̄ pówɛnɔ nak̄sa.

2 Akū Dauda gbèka Dikiria à pì: Mà gé mà léte Filisitini pìnɔan yá? Akū Dikiri pìnɛ: N̄ gé n̄ léteírma n̄ Keiladenɔ sura ba.

3 Akū Dauda gbɛnɔ pìnɛ: Lákū vīna tɛni ó kú Yudanɔ bùsun la nà, óni f̄s ò gé ò zī ká kú Filisitininɔ Keila yá?

4 Dauda èra à gbèka Dikiria dɔ, akū Dikiri pìnɛ: N̄ fute n̄ gé Keila, zaakū mani Filisitininɔ nannɛ n ɔ̄.

5 Akū Dauda gèɛ Keila kú a gbɛnɔ, à zī ká kú Filisitininɔ, akū à n̄ pókādɛnɔ sìrma. À Filisitininɔ dèdɛ dasidasi, akū à Keiladenɔ sura bà.

6 Kū Aimɛlɛki né Abiata bàa lè àtɛn gé Dauda kīnaa yā, à a sa'o'uta kūna, akū à gèɛo Keila.

Solu pɛtɛna Daudai

7 Kū Solu mà Dauda gèɛ Keila, à pì: Luda giime, akū à a nàmɛnɛ ma ɔ̄, zaakū à a zīda tàta wɛtɛ bīnide gūmmɛ.

8 Solu a zīkarinɔ kākara n̄ pínki, de ò gé Dauda kagura ke kú a gbɛnɔ zaa Keila.

9 Kū Dauda mà Solu tɛni a vāni kpákūsū kāao, akū à pì sa'ori Abiatanɛ à m̄ kú sa'o'utao.

10 Akū Dauda pì: Dikiri Isarailanɔ Luda, makū n zòbleri ma mà Solu tɛn zé wéte à su Keila à wɛtɛ díkīna kakate ma yāi.

11 Keiladenɔ ni ma kpáan yá? Solu ni su la lákū ma mà n̄an yá? Dikiri Isarailanɔ Luda, n̄ o makū n zòbleriine. Akū Dikiri pìnɛ: Ani su.

12 Akū Dauda a là dɔ: Keiladenɔ ni ma kpáa kú ma gbɛnɔn yá? Akū Dikiri pì: Oni á kpáame.

13 Akū Dauda kú a gbɛnɔ fute, ò ká gbɛnɔn wàa aak̄ taka bà. Kū ò bò Keila, akū òtɛn gé gu kú guo. Kū Solu mà Dauda bò Keila, adi gé gwe doro.

14 Dauda kú zeki gbānan gbārannan Zifi bùsu s̄s̄iden. Lákū gu dīḡ dɔ nà Solu dīḡ a wɛtɛ à de, ama Luda dí Dauda nanɛ a ɔ̄ro.

15 Gɔrɔ kú Dauda kú Zifi bùsu líkpen, à mà Solu kú a gbɛnɔ tɛn su a de.

16 Akū Solu né Yonata fute à gèɛ à Dauda lè zaa líkpe pìn, à a gbà swèɛ kú Luda tóo.

17 À pìnɛ: N̄sun tó vīna n kūro, zaakū ma de ni le à ɔ nammáro. M̄k̄n mé ĩni kí ble Isarailanɔa, makū s̄s̄ maniḡ de n plade ũ. Ma de pì abirekū d̄s se.

- 18 Akū ò yā yì kū kōo ñ pla Dikiri arɛ. Dauda gò líkpen gwe, akū Yonatá tà bɛ.
- 19 Abire gbera Zifidenɔ gèè ò Solu lè Gibea ò pì: Dauda utena ó bùsun sèntepɔɔtu. À kú líkpen Akila sìsìgerɛɛi Yesimɔ gènɔmidɔki kpa.
- 20 Kína, gɔɔ kú ñ yei pínki, ñ su gwe, óni a kpámma.
- 21 Akū Solu pì: Dikiri arubarika daágu kú a ma wènda gwà yāi.
- 22 À tá à era à soru ke. À gu kú àdi gén gbɛkagbɛka kú gbɛ kú ò a ènɔ, zaakū ma mà ò pì, a òndɔ bi òndɔnlo.
- 23 À gbɛkagbɛka de à le à a utekinɔ dɔ pínki, à era à su à ma le, de mà a yā ma sãnsã, mani gé kãáo. Tó à kú á bùsun gwemɛ, mani pétei Yuda burinɔ té pínki.
- 24 Akū ò dà zén, ò dò Solunɛ arɛ gena Zifi. Dauda kú a gbɛnɔ sɔ ò kú Maɔni gbárannan sènte Yesimɔ gènɔmidɔki kpa.
- 25 Kú Solu kú a gbɛnɔ ten su pétei, à a baaruu mà, akū à kipa kpi pìia à gèè à kú Maɔni gbárannan. Kú Solu mà, akū à pétei Maɔni gbárannan gwe.
- 26 Solunɔ ten tãa o kpi kpe dire kpa, Daudanɔ ten tãa o a kpe la kpa, òten wã òten bàa lé Solunɛ. Gɔɔ kú Solu kú a gbɛnɔ ten lika Daudanɔ ò ñ kú,
- 27 akū gbɛke sù à baaruu kpà Solunɛ à pì: Ñ ke likalika, Filisitininɔ sù ò lète ó bùsuua.
- 28 Akū Solu petena Daudaii tò, à gèè Filisitininɔ le. Abire yāi òdi gu pì sísi Kɔkpaatekpi.
- 29 Abire gbera Dauda bò gwe à gèè à wùte sèntepɔɔtu, gu kú òdi pi Engedi.

24

Dauda gina Solu denaai gbèwɛɛn

- 1 Kú Solu sù kú petena Filisitininɔii, ò pìne Dauda kú Engedi gbárannan.
- 2 Akū à Isaraila zìkarinɔ sète gbɛnɔn wàa gèro à dà kúnwo zén, de ò Daudanɔ wete gu kú òdi pi Zónɔ Gbèɛa.
- 3 Kú à kà sãnɔ kara kú à kú zé sare kĩnaa, à gbèwɛɛɛ è gwe, akū à gèn à bĩnisare ke. Dauda kú a gbɛnɔ sɔ, ò kú gbèwɛɛɛ pìn zaa a lézekia.
- 4 Akū Dauda gbɛnɔ pìne: Ñ gwa, a gɔɔn gbãra kú Dikiri pì áni n ibere nanne n ò ñ yā kene lán ñ yei nà. Akū Dauda fùte teene, à Solu arukĩmba lé zò a sare.
- 5 A gbera Dauda laasun ten wari dɔa Solu uta lé kú à zò pì yāi,
- 6 à pì a gbɛnɔne: Kai! Dikiri sún tó mà yā dí taka ke ma dikiri kú à a kàanero. Mani ɔ kearo, zaakū Dikiri mé à a kà kín.
- 7 Dauda kpãkã a gbɛnɔi kú yā pìio, adi tó ò Solu dèro. Kú Solu bò gbèwɛɛn, àten gè zéla,
- 8 akū Dauda bò gbèwɛɛɛ pìn, à lé zùì à pì: Ma dikiri kína! Kú Solu litɛ à a kpe gwà, akū Dauda kùte à wùte a gberɛa.
- 9 Akū à pì Solunɛ: Tó ò pì ma yā vāni kpàkpa n musu, bó yā mé à tò ndi síi?
- 10 Ñ gwa! N wé è gbãra lákú Dikiri n namene ma ò ñ gbèwɛɛn. Ò pìmene mà n de, akū ma n wènda gwà, ma pì mani ɔ ke ma dikiriaro, zaakū Dikiri mé à a kà kín.
- 11 Ñ gwa dí Baa! Ñ gwa, má n uta lé kúna dí! Ma n uta lé zò, ama mádi n dero. N dɔ sà kú má n kúna kú nèse vānioro. Mádi taari kennero, akū nteni ma wete ñ ma de.
- 12 Dikiri yā gɔgɔwɛɛ à fĩna bommamene, ama makū mani ɔ nammaro.
- 13 Lákú ò yási zù zaa zī nà ò pì, yā vāni di bo yāvānikerinɔ kĩnaame, mani ɔ nammaro.
- 14 Mɔkɔn Isarailanɔ kína, dí yāin n boo? Dín nten péteii? Gbèda gèen yá? Ke kòkò fítinna?
- 15 Dikiri ma yā gwa à yā gɔgɔwɛɛ. À yā nna kpáma à ze kúmao à ma bo n ò.

16 Kū Dauda yā dí ò Solunε à làka, Solu pì: Ma né Dauda, n kòtoon gwe yá? Akū Solu pùtā kū wikio

17 à pì Daudanε: N yā nna demala, zaakū yā vānin ma kènne, akū n fīna bōmenε kū a manao.

18 N yā mana kū n kèmenε ò tera. Kū Dikiri ma nannε n ɔĩ, nídi ma dero.

19 Tó gbē bò a ibereεa, àdi tó à tá aafia yá? Dikiri yā mana kū n kèmenε gbāra fīna bonne.

20 Má dō sà kū ĩni gō kína ũ, ĩnigō kí ble Isarailanɔa.

21 Ñ símenε kū Dikiri tóo, kū ĩni ma buri kakatero, ĩni ma tó de ma de bedeno téro.

22 Akū Dauda la dà Solunε. Kū Solu tà be, akū Dauda kū a gbēnɔ èra ò tà sèntepɔɔtu.

25

Dauda kū Nabalao kū Abigailio

1 Samueli gā, akū Isarailanɔ kākara n pínki, òten ɔɔ do a ganaa musu, akū ò a vī a bea zaa Rama. Abire gbera Dauda gēε Parani sènte.

2 Maonni gbēke kun, à bokote vī Kameli gwe. Aruzekede zókɔɔme, à sãnɔ vī wàa gēro kū blènɔ wàa sɔɔro. Akū à sù Kameli de à a sãnɔ kã zōzō.

3 A tón Nabala, a nanɔ tón Abigaili. Nɔgbē pìi laakari vī akūsɔ a kakana mana, ama a gō pì gbēke wé'i vīro, a yākenanɔn dōro vīro. Kalebu burime.

4 Goro kū Dauda kú sènte, à mà Nabala sù a sãnɔ kã zōzō.

5 Akū à a ìbanɔ zī gbēnɔn kuri, à pìine: À fute à gé Nabala kīnaa zaa Kameli, à fɔ kpáamene

6 à onε à pi: Luda n dō kū aafiaa kū n ɔnnwo kū n gbēnɔ n pínki.

7 Ma mà n su kū sākākēerinɔ. Kū n sādārinɔn kú kūoo, odi wari dańmaro, n konna Kameli gūn, póke dí kīańmaro.

8 Ñ n zīkerii pìnɔ la, oni onne. Ñ tó ma ìbanɔ n ponna e, zaakū dikpe zīme. N zòblerii pìnɔ kú makū n néo n ó gba pó kú n è.

9 Kū Dauda ìbaa pìnɔ kà, ò yā pìi bàba Nabalane kú Dauda tóo, akū ò zèi.

10 Akū Nabala pìine: Dín Dauda ũu? Dín Yese né pì ũu? Zò kú ò kē n dikirinɔa gbāranɔn dasi.

11 Á ye mà a burodi kú ma ío kú nòbɔ kú ma dè ma sākākēerinɔneɔ sète mà kpá gbē kú má n boki dōronɔan yá?

12 Akū Dauda gbēnɔ èra ò dà zén ò tà. Kū ò kà, ò yā pìnɔ gbāne pínki.

13 Akū Dauda pì a gbē pìnɔne: Á baadi a fēneda loko. Akū n baadi a fēneda loko kú Daudao se. Gbē kú ò gēε kú Daudaonɔ kà wàa pla taka, akū gbēnɔn wàa do gō kú asonɔ.

14 À sù à lè zīkerii pìnɔ doke gēε à ò Nabala nanɔ Abigailine à pì: Dauda gbēnɔ zī ò bò sènte, ò sù ò fɔ kpà ó dikiria, akū à pàtańma.

15 Gbē pìnɔ sō ò yā mana kèwεε manamana, odi wari dawáro. Ó konna kúnwo sènte, póke di sātewáro.

16 Goro kú òten sã dā n sare fānantē kú gwāanio pínki, òdigō likawái lán bīni bà.

17 Ñ laasun lé yā kú ĩni kea, zaakū ò zèo ò yā vāni ke ó dikiriine kú a ɔndenɔ n pínki. Api manaro, àdi gbē lédamma maro.

18 Akū Abigaili burodii kākara likalika mèn wàa do kú sèwēo tūru pla kú sã kú ò kēkenɔ mèn sɔɔro kú póblewε kpatanaao kpēne sɔɔro kú geepi kàranɔ mèn basɔɔro kú kaka né kori kàranɔ mèn wàa do, ò yī zaakinɔne.

19 Akū à pì a zīkerinɔne: Àgõ do are, manigõ té á kpe. Adi yáke o a zā Nabalanero.

20 Akū à di a zaakia, àten kipa sīsīia. Kū à bò sīsī kpe, ò dàkaré kū Daudao, àten kipa sīsīia se kū a gbēno, òten su.

21 Dauda ten o a gbēno: Ma gbē pì póno dàkpāne sènte pāme. Ódi a póke séro, akū à yā mana kū ma kène fīna bōmene kū a vānio.

22 Tó ma a gōgbē ke tò bēne ari gu gō gé do, Luda yā kemene pāsīpāsī.

23 Kū Abigaili a è, akū à kipa a zaakia likalika, à kùte Daudane à are pète.

24 Akū à kùte a gbá sare à pì: Baa, taari pì gò ma mèn do musu. N makū n zòbleri gba zé mà yā onne. N sã do makū n zòbleri yāi.

25 Baa, Nabala manaro. Nsun a yā daro. À de lán a tó bàme. A tón Yōnko, akūsō yōnkoyān àdigō ke. Makū n zòbleri sō, mádi gbē kū n n zīno ero.

26 Baa, lākū Dikiri kun akūsō n kun nà, Dikiri ginne n gbē de n mōra káríma n zīda. Dikiri tó n iberenɔ kū gbē kū òteni n kpákpa kū a vānio gō lán Nabala bà.

27 Tera sà Baa, n gba kū makū n zòbleri ma suonne dí sí n kpá n ibanɔa.

28 N sùru ke kū makū n zòbleriio kū ma taario do. Dikiri ni tó n burino gō kí ble goro sīnda pínki, zaakū ndi zī ká Dikirineme, oni a vāni ke emma zikiro.

29 Bee tó gbēke fùte àten pétenyī à n de, Dikiri n Luda ni n wèndiba do kū mōkakōanaame, ani n iberenɔ wèndi da gbèmban à zu.

30 Baa, tó Dikiri yā mana kène lākū à lé sènnè nà pínki, tó à n dite Isarailano gbē zōkō ũ,

31 n laasun sún wari dōmma à n da yān gbēdena pā ke fīnabona n zīdane yā musuro. Baa, tó Dikiri yā mana kènnè, n tó makū n zòbleri ma yā gō dōngu.

32 Akū Dauda pì Abigaline: Ò Dikiri Isarailano Luda sáabu kpá, zaakū à n zī n damale gbāra.

33 Ma n sáabu kpà se kū lédamma kū n ma gbao, zaakū mōkōmme n kpaмене gbāra, akū mádi gbē de ma mōra káríma ma zīdanero.

34 Tó abirekūnlo, kū Dikiri Isarailano Luda kū à gīmene mà yā vāni kenneo, tó ndi wā n su n damale yāro, de gu ni do Nabala négōgbē kearo.

35 Akū Dauda pò kū Abigaili sùoare sī à pì: N ká be aafia. Ma n yā mà, ma yodaado kènnè.

36 Kū Abigaili kà Nabala kīnaa, à è àten pò ble lán kína bà. A pò kè nna, à wē gbè à kà. Akū a nano pì dí lé bo à yáke òne, bee fítiro, ari gu gèe à dò.

37 Kū gu dò, wē wère Nabalaa, akū a nano yā kū à kèe pì òne. Akū swèe kèagu, à gò lán gbèe bà.

38 Kū à kè lán goro kuri taka bà, akū Dikiri gòo tōa, à gà.

39 Kū Dauda Nabala gana baaru mà, à pì: Ò Dikiri kū à zè kūmao sáabu kpá, à wé'i kū Nabala dàma bōmene. À gīmene mà yā vāni ke, akū à tò Nabala vānikenaa wì a zīda musu. Abire gbera Dauda gbēno zī Abigailia ò one á ye à a sé no ũ.

40 Kū Dauda ibaa pino kà Abigaili kīnaa Kameli, ò pine: Dauda mé à ó zīmma, à ye à n sé no ũ.

41 Akū à fùte à kùte à a mii pète à pì: A zòbleriin ma ũ, ma soru kè mà a dikiri ibanɔ gbá pípiñne.

42 Akū à fùte à di zaakia gōno. A nōgbē zīkerino gèe káao gbēnon soro. Ò dà zén kū Dauda zīrinɔ, akū à gò a no ũ.

43 Dauda Yezèrili gbē Ainama kīna no ũ do. N pla n pínki a nōnōme.

44 Solu a né Mikala kū à de Dauda no ũ yā kpà Laisi né Palatieli, Galimu gbēa.

26

Dauda gina Solu denaai gèn plade

¹ Zifidenɔ gèe ò Solu lè Gibea ò pìne: Dauda utena Akila s̀s̀s̀gerɛɛi kũ areɔna Yesimɔa.

² Akũ Solu gèe Zifi s̀ente kũ Isaraila z̀ikarinɔ gbɛ̀nɔn wàa g̃ero, òten Dauda wete ò a de s̀e pìn.

³ Solu bùraa kàte zé sare Akila s̀s̀s̀gerɛ kũ à areɔna Yesimɔa, akũ Dauda kú s̀en. Kũ à mà Solu ten péteai,

⁴ akũ à gu'asirigwarinɔ z̀i, akũ à d̀sà kũ Solu kà.

⁵ Akũ Dauda fùte à gèe gu kũ Solu bùraa kàten. À Solu kũ a z̀ikarinɔ gbɛ z̀k̃õ Nere né Abanao wuteki è. Solu wutena bùraan, a gbɛ̀nɔ kàte ò likai.

⁶ Akũ Dauda Iti buri Aimeleki kũ Zeruya né Abisaio là à pì: Dí mé ani gé kũmao bùraa pìn Solu k̃naa? Akũ Abisai pìne: Makũ mé mani gé kũnwo.

⁷ Kũ Dauda kũ Abisaio ɔ̀tè gbɛ̀ pìnɔi gwãani, akũ ò Solu è wutena, àten i o bùran, a sári petena a m̃ii. Abana kũ a gbɛ̀nɔn wutena ò likai ñ pínki.

⁸ Akũ Abisai pì Daudane: Luda n ibere ñanne n ɔ̃i gbãra. Ñ tó mà a z̃õ kũ sario mà a nak̃õa kũ z̃iteo. Mani a z̃õ gèn dome, adi ke gèn planlo.

⁹ Akũ Dauda pìne: Ñsun a dero. Dí mé ani f̃õ à ɔ na k̃ina kũ Dikiri kàa à bo p̃aa?

¹⁰ Akũ Dauda era à pì: Dikiri kun! Dikiri mé ani gò t̃õa à ga, tó a g̃ro p̃apa kes̃õ à gà z̀lan.

¹¹ Kai! Dikiri sùn tó mà ɔ na k̃ina kũ à k̃aro. Ò gé ò sári kũ à kú a m̃ii sé kũ a í loo ò táo.

¹² Dauda sári kũ í lo kũ à kú Solu m̃iiioo sè, akũ ò t̃ao. Ñ gb̃eke dí ñ ero, ò ñ yã d̃ro, òten i o ñ pínki. Ñ gb̃eke dí vuro, zaakũ Dikiri mé à tò i z̃k̃õ dàníla.

¹³ Kũ Dauda bikù guvute bara dire kpa, akũ à zè s̀s̀i musu z̃ãz̃ã, gu yàasa dana ñ dagura.

¹⁴ Akũ à lé zù Abanai kũ a gbɛ̀nɔ à pì: Abana yooo! Ñ ỹitenan yá? Abana wèa à pì: Dí mé àten lé zu k̃inaii?

¹⁵ Dauda pìne: G̃õsa gb̃aname ñ ũroo? Gb̃eke kà lán ñ bà Isarailanɔ bùsunn yá? Gb̃eke sù ñ dikiri k̃ina de. Bó yã mé à tò ñdi a d̃kp̃aroo?

¹⁶ Ñdi yã ke a zéaro. Ma s̀i kũ Dikirio a ka ganame, zaakũ ádi á dikiri k̃ina kũ Dikiri kà d̃kp̃aro. Ñ gwa! K̃ina sári kũ a í lo kũ à kú a m̃iiio kú mámeɛ?

¹⁷ Solu Dauda kòto d̀, akũ à pì: Dauda ma né, ñ kòtoon gwe yá? À wèa à pì: Ma dikiri k̃ina, ma kòtoome.

¹⁸ Dauda era à pì: Bó yã mé à tò ma dikiri ten péte makũ a z̀bleriiii? Bón ma kèe? Bó taarin ma kèe?

¹⁹ Ma dikiri k̃ina, ñ sã kpá makũ ñ z̀bleri yã sà. Tó Dikiri mé à ñ suu kèma, à ma sa'ona gb̃i ma. Tó bisásirinome s̃õ, Dikiri láari keńma, zaakũ ò pema ò ma bo Dikiri gbɛ̀nɔ té, ò pì mà gé do t̃anañime.

²⁰ Ñsun tó ò ma de z̃ã kũ Dikirioro. Isarailanɔ k̃ina b̀, àten k̀k̃õ f̃itinna wete à de, lákũ òdig̃õ pé d̃õa s̀s̀inɔ musu nà.

²¹ Akũ Solu pì: Ma durunna kè. Ma né Dauda, ñ era ñ su. Mani wari domma doru, zaakũ ñ ma w̃endii bèere d̃õ gbãra. Yãpurame, ma ỹnk̃oyã kè, ma z̃ã yãa manamana.

²² Akũ Dauda pìne: N sárin dí. Ñ tó ñ ibanɔ doke bikũ à m̃õ à sí.

²³ Dikiri di f̃ina bo baadine a manakena kũ a náanio musu. Dikiri ñ namene ma ɔ̃i gbãra, ama mádi we mà ɔ ñammaro kũ Dikiri mé à ñ ka k̃in yã.

²⁴ Lákū ma n wëndii bèereε dṣ gbāra nà, Dikiri ma wëndii bèereε dṣ ɛ, à ma sí yā vāni sīnda pínkia.

²⁵ Akū Solu pìnε: Luda arubarika dangu ma né Dauda. Īni yā zṣkṣ ke, n mì nigṣ dana íla. Kū Dauda tà, akū Solu tà be.

27

Dauda kunna Filisitininṵ bṣsun

¹ Dauda laasun lè à pì: Solu ni ma de zīkea. Tó mádi bàa lé ma ta Filisitininṵ bṣsunlo, ani bo kūmao nnaro. Tó ma bàa lè, Solu ni ma wεtena tó, mani bo a ṵ.

² Akū Dauda fṣte à gεε Gata kína Akisi, Maṵku né kīnaa. Gbēnṵn wàa aakṵnṵ gεε kāao.

³ Akū Dauda kū a gbēnṵ vṣte Gata kū Akisio, baadi kū a bedenṵ. Dauda kú gwe kū a nṵnṵ gbēnṵn pla, Yezεrili gbē Ainṵama kū Kameli gbē Abigaili kū à de Nabala nṵ ũ yāo.

⁴ Kū ò ò Soluε Dauda bàa lè à tà Gata, adi pétei doru.

⁵ Dauda pì Akisine: Tó ma n pṵnna è, ñ ma gba zé mà vṣte gukea n lakutunṵ doke gūn. Makū n zṵbleri má ye màgṵ kú kūnwo n wéranlo.

⁶ Zī birean Akisi Zikilaga kpàa, akū à gṵ Yudanṵ kīnanṵ pṵ ũ ari kū a gbārao.

⁷ Dauda kunna Filisitininṵ bṣsun kà wè do kū mṵ siikṵo.

⁸ Akū Dauda kū a gbēnṵ gεε ò lète Gesurunṵa kū Gizinṵ kū Amalekinṵ. Gbē pīnṵn kú bṣsuu pīn zaa zīme bona zaa Suru ari à gεε pé Misilaa.

⁹ Tó Dauda zīi blè bṣsuu pì lakutunṵa, àdi gṵgbē ke nṵgbē ke tó bēnεro, sānṵ kū zūnṵ kū zaakinṵ kū lakuminṵ kū pṵkasanṵ àdi nakṵa. Tó à tà, àdi gé Akisi kīnaa.

¹⁰ Tó Akisi a là gu kū à lèten gbēnṵa gbāra, Dauda di pine a ge Negevi bṣsun, Yudanṵ ke Yeramεli burinṵ ke Keninṵ kīnaame.

¹¹ Dauda di gṵgbē ke nṵgbē ke tó bēne ò su kāao Gataro, zaakū àten pi: Gbēke ni ó kṵrṵmṵtṵ ke à pi dera ma kè nān dí. Len àdigṵ ke ɛ gṵrṵ kū à kú Filisitininṵ bṣsun.

¹² Akisi Dauda náani kè à pì a zīdanε: Isarailanṵn ye a kāiro. Anigṵ de ma zṵbleri ũme gṵrṵ sīnda pínki.

28

Solu kū nṵgbē wedekūnnade gṣsisiriio

¹ Gṵrṵ birenṵa Filisitininṵ ñ zīkarinṵ kākara, ò ye ò gé ò zī ká kū Isarailanṵ. Akū Akisi pì Daudane: Asa ñ dṣ kū mṵkṵn kū n gbēnṵ áni gé kūmao zī ká kó?

² Akū Dauda pìnε: Tṵ, ĩni e sà lákū makū n zṵbleri mani ke nà. Akū Akisi pìnε: Tó lemε, mani n ke ma dākṵari ũ ari gṵrṵ sīnda pínki.

³ À sù à lè Samuεli gà, Isarailanṵ kākara ñ pínki, ò ṣṵ dṵ a ga yā musu, akū ò a vṣ a be wéten Rama. Solu pè wedekūnnadenṵa kū gṣsisirinṵ Isarailanṵ bṣsun.

⁴ Kū Filisitininṵ kṵ kākara, ò sù ò bùraa kàte Sunεmu. Akū Solu Isarailanṵ kākara ñ pínki, ò bùraa kàte Giliboa.

⁵ Kū Solu Filisitini zīkarinṵ è, vīna a kù, swēε kēagu manamana.

⁶ À gbēka Dikiria, akū Dikiri dí wea nana gūn ke kū Urimuo ke annabinṵ gāiro.

⁷ Akū Solu pì a ibanṵnε: À nṵgbē wedekūnnade gṣsisiri ke wεtemεnε, de mà gé mà yā gbεkaa. Akū ò pine: Nṵgbē wedekūnnade gṣsisiri ke kú Endṵ.

⁸ Akū Solu a zīda lite à pṵkasa pāndenṵ dà, akū à gεε à nṵgbē pīi lè gwāani, a gbēnṵn planṵ tēi. À pìnε: Ñ tó n tāna su ñ gè kū mani a tó onne sísimεnε.

9 Akū nɔgbē pì pìnɛ: N dō sãnsãn yã kũ Solu kè. À a bùsu zé zò wedekunnadenɔnɛ kũ gèsisirinɔ. Bó yã mé à tò nten tankute kpákpaɛnɛ de ò ma dɛɛ?

10 Akū Solu la dàɛ kũ Dikirio à pì: Ma sì kũ Dikirio oni wari dɔmma yã dí musuro.

11 Akū nɔgbē pì pì: Gè kpaten mà sísinnɛɛ? À pì: Samuéli gèɛɛɛ.

12 Kũ nɔgbē pì Samuéli è, à wiki pùtã à pì Solunɛ: Mɔkɔmmɛ Solu ũu? Bóyãin n òndɔ kèmenɛɛ?

13 Akū kína pìnɛ: Nsun tó vīna n kũro. Bón n èe? À pìnɛ: Gyãwãnden ma è, àten bo zīten.

14 Solu a là à pì: À kè deramɛɛ? À pìnɛ: Mare zī ke mé àten su, à arukĩmba dana. Akū Solu dō kũ Samuéliɛ, akū à kùtɛ à wùtɛ a gbɛɛa.

15 Akū Samuéli a là à pì: Bóyãin n wari dɔma, kũ n ma sisii? À wèa à pì: Ma warikena zɔkɔ èɛ. Filisitininɔ mé ò sù zī kã kũmao, akū Luda kpe lìmenɛ. Àdi wema annabi gãi ke nana gũn doro. Abire yãin ma n sisi. N òmɛnɛ lãkũ mani kɛ nã.

16 Samuéli pìnɛ: Dikiri kpe linnɛ à gò n ibɛɛ ũ, akū n su nten yã gbekama sɔ bi?

17 Dikiri kènnɛ lãkũ à dàmenɛ ma ònnɛ nã. À n bo kpatan à n gbèdake Dauda kãn.

18 Dikiri abirekũ kènnɛ gbãra, kũ ndi a yã maro yãimɛ. Ndi pɔfɛ pãsi kipanɛ Amalekinɔaro.

19 Dikiri ni Isarailanɔ kũ mɔkɔnwo kpá Filisitininɔamɛ. Mɔkɔn kũ n nɛgɔgbɛnɔ nigɔ kũ kũmao la zia. Dikiri ni Isaraila zīkarinɔ kpá Filisitininɔa.

20 Samuéli yã pì tò vīna Solu kũ manamana, akū à lètɛ a gbɛɛa sòrɔrɔ gòɔnɔ. A gbãna làka, zaakũ adi póke ble gɔrɔ birea ke gwãani kũaro.

21 Kũ nɔgbē pì sù Solu kĩnaa, à è swèè kèagu manamana, akū à pìnɛ: Makũ n zòbleri ma n yã mà, ma a zīda kari kè, ma yã kũ n òmɛnɛ kè.

22 N n zòbleri yã ma sà. N tó mà póble ditennɛ n ble, de n gbãna kũ n da zén.

23 Akū Solu gì à pì: Mani pó blero. Kũ a ibanɔ nàkaraa lɛɛɛ kũ nɔgbē pìio, akū à n yã mà. Akū à fùtɛ zīte à vùtɛ gádoa.

24 Nɔgbē pì zù bòrɔ mèkpana vī bàdɔna a bea. À gèɛ à dè gòɔnɔ, akū à flawa sè à dè, à burodi futenasari kèo.

25 À dītɛ Solunɛ kũ a ibanɔ. Ò blè, akū ò fùtɛ ò tà gwãani birea gòɔnɔ.

29

Filisitini kínanɔ Dauda gbarena Zikilaga

1 Filisitininɔ n zīkarinɔ kàkara Afeki, akūsɔ Isarailanɔ bùra kũ Yezèrili ísèbokia.

2 Filisitini kínanɔ ten gètɛ kũ n zīkari gãnɔ, n kenɔ gbɛnɔn basɔsɔro, n gã kenɔ wàa sɔsɔro. Dauda kũ a gbɛnɔ té n kpe kũ Akisio.

3 Akū Filisitini kína pìnɔ Akisi là ò pì: Eberu dínɔ sɔ bi? À wèmma à pì: Daudan dí. Isarailanɔ kína Solu iba kemɛ yã. À gɔrɔ pla kè kũmao. À kũ kũmao de wè dola. Naana zaa gɔrɔ kũ à sù ma kĩnaa ari gbãra, mádi yãke earo.

4 Akū kína pìnɔ pɔ fè kãao ò pì: N gɔgbē pì gbare à tá gu kũ n kpàawan. Ani le à gé kũoo zìlanlo, de àsun bo ó kpe gwero yã. Deran ani le à kɛ nna kũ a dikiriio nã, tó adi kɛ à tà kũ ó gbèkenɔ mìio baasiroo?

5 Dauda kũ ò lèɛ sì ò ũ wã a yã musun gweroo? Kũ ò pì: Solu gbɛnɔ dèdɛ wàa sɔsɔro, Dauda sɔ mèn dúbu leu ũgbangba.

⁶ Akū Akisi Dauda sisi à pìne: Ma sì kū Dikirio n kemene gbē mana ũme, n gena kūmao zìlan kèmene nna, zaakū naana zaa gɔɔ kū n su ma kīnaa ari gbāra, mádi yāke emmaro. Ama n yā dí ke ó kīnanɔero.

⁷ N'era n tá kū aafiaa de nsun yāke ke à keíne ĩniro.

⁸ Akū Dauda Akisi là à pì: Bón ma kèe? Naana zaa gɔɔ kū ma su n kīnaa ari gbāra, bón n èmaa? Bóyāin mani gí gé mà zì ká kū ma dikiri kīna ibereɔoro?

⁹ Akū Akisi pìne: Má dō kū n manamene lán Luda malaika bà, ama ó kīnanɔ pì nsun gé kūoo zìlanlo.

¹⁰ Tó gu dō, n fute kɔnkɔkɔnkɔ kū n dikiri Solu zòbleri kū ò sù kūnwɔ, à tá.

¹¹ Akū Dauda fute kɔnkɔkɔnkɔ kū a gbēnɔ, òten tá Filisitininɔ būsun. Filisitininɔ sō ò gèe Yezèrili.

30

Dauda Amalekinɔ kakatēnaa

¹ Dauda kū a gbēnɔ kà Zikilaga a gɔɔ aakōde zī. À sù à lè Amalekinɔ sù ò lète Nègevi būsuaa kū Zikilagao n kpe. Ò lète Zikilagaa ò té sōa.

² Ò nɔgbē kū ò kú gwenɔ kùkù, nénɔgbēnɔ kū nɔgbē zòkōnɔ n pínki. Odi n gbēke dero, ò n sète ò tà kúnwo.

³ Kū Dauda kū a gbēnɔ kà n be wēten, ò è ò té sōa ò n nɔgbēnɔ kū n négōgbēnɔ kū n nénɔgbēnɔ kùkù ò tà kúnwo.

⁴ Akū Dauda kū gbē kú ò kú káaonɔ wiki lè ò sò dō ari n gbāna làka, ari odi fō ò sò dō doro.

⁵ Ò Dauda nɔnɔ kùkù ò tà kúnwo n pla Ainɔama kū Abigailio.

⁶ Dauda wétamma è manamana, zaakū òten pì ò a pápa kū gbèe ò de. N gbē sīnda pínki nèsee yàka n négōgbēnɔ kū n nénɔgbēnɔ yā musu. Ama Dauda gbāna è Dikiri a Luda,

⁷ akū à pì sa'ori Abiatane: N mó kū n uta lokommao. Kū à gèeone,

⁸ akū Dauda yā gbèkao Dikiria, à a là à pì: Mà péte gbānamannèrii pìnɔi mani n le yá? À pìne: N péteńyĩ, ĩni n le n gbēnɔ mì sí.

⁹ Akū Dauda dà zén kū gbēnɔn wàa aakōnɔ. Kū ò kà Beso swai, gbēkenɔ gō gwe.

¹⁰ Gbēnɔn wàa donɔ gbāna làka, odi fō ò bikù swa pìiaro, akū Dauda bikù, à té n gbèei kú gbēnɔn wàa planɔ.

¹¹ Ò Misila gbēke è sènte, akū ò gèe káao Dauda kīnaa. Ò pòble kpàa à blè, ò í kpàa à mì.

¹² Akū ò kaka né kori kpàa kú geepi kàraao mèn pla à sò. Akū a mēe sù, zaakū à kè fānantē aakō gwāani aakō pòblesari ímisari.

¹³ Akū Dauda a là à pì: Dí gbēme n ũu? N bo máme? Akū Misila gbē pì pì: Amaleki zòon ma ũ. A gɔɔ aakōden dí, ma dikiri pā kpàmai kú maten gyā ke yāi.

¹⁴ O lète Nègevi būsuaame, gu kú Keretinɔn kun kú Yudanɔ kú Kalebu burinɔ, akū ò té sō Zikilagaa.

¹⁵ Akū Dauda a là à pì: ĩni fō n gé kūmao gbē pìnɔ kīnaa yá? À wèa à pì: Tó n sìmene kú Ludao kú ĩni ma dero, tó ĩni ma kpá ma dikiriaro, mani gé kúnwo n kīnaa.

¹⁶ Akū à gèe káao. Kū ò kà, ò n lé, ò fákōana gu sīnda pínkia, òten pò ble òten í mì, òten ponna ke pò zòkō kú ò sète Filisitini būsunnɔ kú Yudanɔ būsuaa yāi.

¹⁷ Akū Dauda sì n té à n dede naana zaa ɔkosi ari gu gèe à dō ɔkosi. N gbēke dí boki lero, séde kefenna gbēnɔn wàa pla kú ò dì lakumia ò bàa lènɔ baasiro.

18 Dauda gbē kū Amalekinɔ́ n̄ kūkūnɔ́ m̄i s̄i n̄ p̄nki kū a n̄nɔ́ n̄ pla.

19 N̄ gbēke dí s̄āsāro, né f̄iti gbē z̄ōk̄ō, néḡōgbēnɔ́ kū n̄n̄n̄gbēnɔ́ n̄ p̄nki. Bee p̄ó kū ò s̄ēt̄enɔ́, Dauda ɛra à p̄ó p̄inɔ́ s̄i p̄nki.

20 À s̄ānɔ́ kū z̄ūnɔ́ n̄āk̄ōa, akū a gbēnɔ́ p̄ók̄āde p̄inɔ́ kp̄án'are k̄è ò p̄i: Dauda p̄ón̄n̄ dí.

21 Akū Dauda kà gbēn̄n̄ w̄àa do kū n̄ gb̄āna l̄àka odi f̄ō ò ḡèe k̄āaoro ò ḡō Beso swainɔ́ k̄īnaa. Ò b̄òte ò d̄àale kū gbē kū ò kú k̄āaonɔ́. Kū Dauda n̄ányĩ, à f̄o kp̄án̄ma,

22 akū gbē p̄ās̄i gaavude kū ò t̄é Daudainɔ́ p̄i: L̄ákū odi ḡé kūooro n̄, óni p̄ó kū o s̄inɔ́ ke kp̄án̄maro, t̄ó adi ke n̄ baadi nanɔ́ kū a n̄n̄n̄ baasiro. Ò n̄ sé ò tá k̄ūn̄wo.

23 Akū Dauda p̄i: Oi! Ma gbēnɔ́, àsun ke le kū p̄ó kū Dikiri kp̄àw̄án̄oro, zaakū à ó d̄ākp̄ā à gb̄ānam̄n̄neri kū ò l̄ètw̄án̄o n̄àw̄ere ó ɔ̄i.

24 Gbēke ni ȳā kū a ò d̄ík̄īna s̄i-ro fá. Gbē kū ò ḡō òten p̄ón̄o d̄ākp̄ān̄o baka niḡō dok̄ōn̄o kū gbē kū ò ḡèe z̄ilann̄ome. Óni kpaat̄et̄ek̄ōne lelelelele.

25 Kū Dauda ȳā p̄i d̄ite, akū à ḡō doka ũ Isarailan̄ne zaa z̄i b̄irea ari kū a gb̄ārao.

26 Kū Dauda kà Zikilaga, à p̄ó kū à s̄i kenɔ́ kp̄àz̄ā Yudanɔ́ b̄usu gbē z̄ōk̄ō kū ò de a gbēn̄na ũn̄ne à p̄i: Gba kū a è p̄ó kū o s̄i Dikiri ib̄eren̄aa ḡūnn̄n̄ gwe.

27 À kp̄àz̄ān̄ne Beteli kū Ramɔ́ N̄egevio kū Yatio

28 kū Aroao kū Sifim̄o kū Eset̄em̄ao

29 kū Rakalao kū Yeram̄eli buri w̄ēt̄enɔ́ kū Keni w̄ēt̄enɔ́

30 kū ɔ̄mao kū Boras̄o kū Atakao

31 kū Ebl̄nuo kū gu kū Dauda kur̄en̄ kū a gbēnɔ́ p̄nki.

31

Solu gana kū a néḡōgbēnɔ́

1 Filisitininɔ́ z̄i kà kū Isarailanɔ́, akū Isarailanɔ́ b̄aa l̄èñ̄ne ari n̄ daside ḡaga Giliboa s̄is̄iger̄ei.

2 Filisitininɔ́ p̄ète Solu kū a néḡōgbēn̄o, akū ò a né p̄inɔ́ Yonat̄ā kū Abinad-abuo kū Malakisuaoo d̄ède.

3 Z̄i kū òten k̄a Solu sare p̄ās̄i k̄ū, akū k̄az̄urinɔ́ a p̄à, à k̄inna manamana.

4 Akū à p̄i a z̄ikap̄on̄oseriine: N̄ n̄ f̄ēn̄eda woto n̄ ma z̄ō n̄ ma deo. T̄ó lenlo, ḡȳf̄or̄ode d̄inɔ́ ni ma z̄ō ò f̄āai bo k̄ūmao. Akū v̄ina a z̄ikap̄on̄oserii k̄ū, adi weiro, akū Solu a f̄ēn̄eda s̄è, à a z̄ida ò'oala.

5 Kū a z̄ikap̄on̄oserii è à ḡà, akū à a z̄ida ò'o a f̄ēn̄edaa se à ḡà.

6 Len Solu kū a néḡōgbē gbēn̄n̄ aak̄ō kū a z̄ikap̄on̄oseriio kū a gbēnɔ́ ḡaga lelele z̄i dok̄ōn̄o p̄i n̄ p̄nki.

7 Kū Isaraila kū ò kú guvuten gwenɔ́ kū n̄ gbē kū ò kú Yoda bara direnɔ́ è n̄ z̄ikarinɔ́ b̄aa l̄è, akūs̄ō Solu kū a n̄n̄n̄ ḡaga, ò b̄aa l̄è ò n̄ w̄ēt̄enɔ́ t̄ò gwe, akū Filisitininɔ́ s̄ū ò v̄uten.

8 Kū gu d̄ō, akū Filisitininɔ́ s̄ū òten p̄ón̄o b̄ote gbē kū ò ḡagan̄o, akū ò Solu kū a né m̄èn aak̄ō p̄inɔ́ ḡèn̄o è katena Giliboa s̄is̄iger̄ei.

9 Akū ò Solu m̄i z̄ō ò a ḡōkeb̄on̄o b̄òtea, akū ò gbēnɔ́ z̄i ò a baaruu kp̄àkpa Filisitininɔ́ b̄usu gu s̄inda p̄inkia kū n̄ t̄ānakpenɔ́.

10 Ò a ḡōkeb̄on̄o k̄àte t̄āna kū òdi pi Asatore kp̄én, akū ò a ḡèe lòko Betes̄ā b̄īnia.

11 Kū Yabesi Giliadadenɔ́ ȳā kū Filisitininɔ́ k̄è Solune p̄i m̄à,

12 akū n̄ ḡōsa gb̄ānanɔ́ f̄ùte n̄ p̄nki ò tá gw̄āani ò z̄i b̄irea, ò Solu kū a n̄n̄n̄ ḡèn̄o k̄ipa Betes̄ā b̄īnia, akū ò t̄ào Yabesi ò t̄é s̄ōm̄ma gwe.

¹³ Ò n wánᵉ sètε ò vî sãma lí gbáru Yabesi gwe, akū ò lé yî gᵉᵉᵉ suppla.

SAMUELI TAKADA PLADE

Dauda kíblena Yudanɔa 1:1-4:12

Dauda kíblena Isaraila buri sɪnda pínkinɔa 5:1-12:31

Abusalomu bona Dauda kpɛ 13:1-20:26

Dauda kíblena kpɛkpɛ 21:1-24:25

Dauda Solu ga baarumanaa

¹ Solu gana gbera Dauda sù kù zìblena Amalekinɔaao, akù à gò Zikilaga gɔɔ pla.

² A gɔɔ aakɔde zì gɔgbɛ ke bò Solu bùran à sù. A pókasanɔ kɛkɛna, bùsu ká a mìn. Kù à kà Dauda kɪnaa, à kùtɛnɛ à wùtɛ a gberɛa.

³ Dauda a là à pì: N bo máa? À wèa à pì: Ma bo Isarailanɔ bùrammɛ.

⁴ Akù Dauda a là dɔ: À kè dera gwee? Ñ omɛnɛ. Akù à wèa à pì: Isarailanɔ bò zìlan ò bàa lè. Ñ daside lètɛ ò gàga. Solu kù a né Yonatáo ga dɔ.

⁵ Akù Dauda kɛfenna kù àtɛn baaruu pì kpàare là à pì: N kɛ deran n dɔ kù Solu kù a né Yonatáo gàa?

⁶ À wèa à pì: À sù à lè má kù Giliboa kpi gɛɛɛi gwemɛ, akù ma Solu è, àtɛn gbàna e a sària. Sɔgodenɔ kù sɔdenɔ tɛn ká káao kɪni.

⁷ Kù à litɛ ma kpa, à ma e, akù à ma sisi. Ma pì: Makù dí!

⁸ Akù à ma la, makùmɛ dí ũ? Akù ma wea ma pì Amaleki burin ma ũ.

⁹ Akù à pìmɛnɛ mà naai mà a dɛ, zaakù á kù ga léimɛ, bee kù a wé kpé kɛna fíti.

¹⁰ Akù ma nai ma a dè, zaakù má dɔ ani fɔ à ble a letenaa gbera doro. Akù ma a kífura kù à kunaa sè kù zā kù à danaao, akù ma suonɛ la ma dikiri.

¹¹ Akù Dauda a pókasanɔ gà à kè, akù gbɛ kù ò kù káaonɔ n pónɔ kèkè se.

¹² Ò Solu kù a né Yonatáo gana ɔɔ dɔ kù Dikiri gbɛ Isarailanɔ, zaakù zì n blé. Wé'i bòmma, akù ò lé yì ari ɔkɔsi.

¹³ Dauda kɛfenna kù à baaruu pì kpàare là à pì: N be kù máa? Akù à pìnɛ: Bòasu nén ma ũ, Amaleki buri.

¹⁴ Akù Dauda a là à pì: À kè dera kína kù Dikiri kà dena vɪna dí n kùroo?

¹⁵ Akù Dauda a kɛfenna ke sisi à pì: Ñ a lé n dɛ se. Akù à a là à dè.

¹⁶ Zaakù Dauda gɪnake à pìnɛ: N n zída dɛmɛ. N zída lé mé à n da yān, n pì n kína kù Dikiri kàa dè.

Wëndale kù Dauda sù Solu kù Yonatáo ga yā musu

¹⁷ Dauda wēnda lè díkɪna sù Solu kù a né Yonatáo ga yā musu.

¹⁸ À pì ò lèɛ pìi dada Yudanɔnɛ. À kù Yasa takadan.

¹⁹ Isarailanɔ gakuridenɔ gàga sɪsɪgɛɛɛi, gɔsa gbānanɔ i òmɛ fá!

²⁰ Àsun a baaru kpá Gata zédanlo, de Filisitini nɔgbɛnɔ sún a ponna kero yāi.

Àsun a kpàkpa ke Asakelɔniro, de gyɔfɔrɔde nɛnɔgbɛnɔ sún ayuwii kero.

²¹ Plí sún kpá Giliboa gbèea doro, legū sún ma bura kù ò kù gwenɔn doro,

gwen ò ɔ sɔ gɔsa gbānanɔ sɛgbakonɔi, nísi dɔkɔna Solu sɛgbakoa lé zè!

²² Kù òtɛn gɔsa gbàna aru fā gua,

òteni n̄ gberε para,
 kàzuri pāsī Yonatā dì kpε gwaro,
 f̄nɛdade pāsī Solu dì su koriro.
²³ Solu kū Yonatāo,
 gbē mana yenyīden̄mε!
 Odi kēkōsa wēndi ke ganaa gūnlo.
 N̄ wāna de vāun̄la,
 n̄ gbāna de mūsun̄la.
²⁴ Isaraila n̄gbēn̄,
 à wé'i bo Solu ga yā musu.
 À biza tēra ȳlāre kū n̄manableb̄n̄,
 à á pókasan̄ kēkéáre kū zābleb̄n̄ kū ò pì kū wuraaon̄.
²⁵ Gōsa gbānan̄ i ò z̄lan fá!
 Yonatā wutena gè ù s̄s̄igerεei.
²⁶ Ma gbē Yonatā,
 ma gō warikεnaa gūn n yāi,
 n̄ manamεnε swáswa.
 Yenyī kū n̄ vī kūmao sára vīro,
 à de n̄ yenyīla.
²⁷ Gōsa gbānan̄ i ò fá!
 N̄ z̄ikab̄n̄ kàkate.

2

Dauda kana Yudan̄ kpatan

¹ Abire gbera Dauda Dikiri gbēka à pì: Mà gé Yuda wēte ke gūn yá? Dikiri p̄nε à gé, akū Dauda era à a là à pì: Mákpan mà génn? Dikiri wēa à pì: Ebl̄nu kpa.

² Akū Dauda gèe gwe kū a n̄ mèn plan̄, Yez̄erili gbē Ain̄ama kū Nabala gyaan̄ Abigaili, Kaameli gbēo.

³ Dauda gèe kū gbē kū ò kú k̄aon̄ d̄, baadi kū a beden̄, akū ò vùte Ebl̄nu kū a lakutun̄o.

⁴ Akū Yudan̄ gbē z̄ōkōn̄ sù ò n̄isi kù Dauda m̄ia gwe, ò a kà Yudan̄ kina ũ.
 Kū Dauda mà Yabesi Giliadaden̄ mé ò Solu v̄l̄,

⁵ à gbēn̄ z̄īm̄ma, ò gèe ò òn̄nε: Dauda pì, Dikiri arubarika daágu, kū a gbēke kè Solu á dikiriinε a a v̄l̄.

⁶ Dikiri gbēke yā kū náani yāo keáre. Makū s̄o mani yā mana keáre kū a yā p̄i kè yāi.

⁷ Tera sà àgō gbāna à kù gbāna ke. Á dikiri Solu gà, akū Yudan̄ ma ka n̄ kina ũ.

⁸ À sù à lè Nεε né Abana, Solu z̄ikarin̄ gbē z̄ōkō ḡnake à gèe se kū Solu né Isiboseo Manaimu.

⁹ Akū à a kà kina ũ Giliada bùsun kū Asa burin̄ bùsuuo kū Yez̄erilio kū Eflaimu burin̄ bùsuuo kū Biliaminu burin̄ bùsuuo kū Isarailan̄ bùsu kparan̄ p̄nki.

¹⁰ Solu né Isibose wè buplade gūnn à gō Isarailan̄ kina ũ. À kí blè wè pla. Yudan̄ s̄o, Daudan̄ ò z̄eo.

¹¹ Dauda kí blè Yudan̄a zaa Ebl̄nu ari wè suppla kū m̄o suddoo.

Isarailan̄ z̄ikana kū Yudan̄

¹² Nεε né Abana kū Solu né Isibose z̄ikarin̄ bò Manaimu ò gèe Gibiō.

¹³ Zeruya né Yoabu kū Dauda z̄ikarin̄ fùte ò gèe dañle Gibiō íkaki sare. N̄ gā do kú í bara la, n̄ gā do kú í bara dire.

14 Akū Abana pì Yoabunc: Ñ tó kefenna kenɔ futekɔi ò gwa. Akū Yoabu pì: Ò gé.

15 Akū Biliaminu zìkarinɔ fùte gbēnɔn kuri awεεpla Isibose pó ũ, akū Dauda zìkarinɔ fùte gbēnɔn kuri awεεpla se.

16 Baadi ɔ kà a ɔsikari dake kòkɔtɔɔi, akū ò kɔ zòzɔ kɔ gbāntereεa kū fēneo ò lète lεεε. Akū ò tó kpà Gibiɔ gu pìine Fēnelennabura.

17 Zì kū ò kà zì birea pāsī manamana, akū Dauda zìkarinɔ zìi blè Abana kū Isarailanɔa.

18 Zeruya négɔgbē gbēnɔn aakɔnɔn kú gwe, Yoabu kū Abisaio kū Asahelio. Asaheli sɔ a bà nna lán zɔ bà.

19 Akū à pète Abanai, adi lite ɔplai ke ɔzeiro.

20 Kū Abana a kpe gwà à a è, akū à pì: Asaheli, mɔkɔmme gwe yá? À wèa à pì: Makūmε.

21 Akū Abana pìne: Ñ lite n ɔplai ke n ɔzei, ñ kefennanɔ doke kū ñ a pɔnɔ sía. Ama Asaheli dí zεnero.

22 Abana èra à pìne dɔ: Ñsun namairo. Ñ ye mà n den yá? Tó ma n de, mani we ó wé ke siikɔ kū n vīni Yoabuo dɔ yá?

23 Ama Asaheli gi, adi zεnero, akū Abana a zò a gberεa kū a sári páo ari à bò a kpe kpa. Gwen à lèten à gà gònɔ. Kū gbē sīnda pínki kà gu kū à lète à gà pìn, ò zè òten gwa.

24 Akū Yoabu kū Abisaio pè Abanaa ari ifāntē gèe à gè kpén. Ò kà Ama sīsī kū à kú Gia ifāboki kpa Gibiɔ gbáranna zén.

25 Biliaminu burinɔ kākara Abanai gà do, akū ò gèe òten gí kū ñ zīdao sīsī musu.

26 Akū Abana lé zù Yoabui à pì: Óni ze kòdedεnaaneroo? Ñ dɔ kū yā pì ni mì de kū pɔsiraoroo? Ñni o n gbēnɔne ò zεwεre ò era ò tároo?

27 Akū Yoabu wèa à pì: Luda kun! Tó nídi lé sí yāro, ma gbēnɔ ni zeárero ari gu gé dɔ.

28 Kū Yoabu kuru pè, akū a gbēnɔ kámma bò, odi gé Isarailanɔa kū zìio doro.

29 Gwāani birea Abana kū a gbēnɔ taa ò sèn ò bikù Yodaa, akū ò té swadɔrɔɔi ari ò gèe ò kà Manaimu.

30 Kū Yoabu sù kū pena Abanaaao, akū à a zìkarinɔ kākara ñ pínki. Dauda gbēnɔ té gbēnɔn baro donsari mé ò kunlo, Asaheli baasi.

31 Ò Biliaminu kū ò kú kú Abanaonɔ dède gbēnɔn wàa do kú basɔraakɔo.

32 Ò Asaheli gèe sè ò vī a de miran Betilihamu. Akū Yoabu kū a gbēnɔ taa ò gwāani ò kà Eblonu gudɔnaao.

3

1 Zì kū Solu bedenɔ kà kú Dauda bedenɔ gí kè. Dauda gbāna ten kara, Solu bedenɔ sɔ, ñ gbāna ten lago.

Dauda négɔgbēnɔ

2 Négɔgbē kú Dauda ò Eblonunɔ tón dí. A káaku tón Aminɔ. A da tón Ainɔama, Yεzerili gbēme.

3 A plade tón Kiliabu. A da tón Abigaili, Nabala gyaanɔ Kaameli gbēme. A aakɔde tón Abusalomu. A da tón Maaka, Gesuru kína Talamai néme.

4 A siikɔde tón Adonia. A da tón Agi. A sɔɔrode tón Sefatia. A da tón Abitali.

5 A suddode tón Itiriamu. A da tón Egela. Dauda nɔnɔ né pìnɔ ò Eblonumε.

Abana nana Daudaa

⁶ Goro kù Solu bedeno ten zì ká kù Dauda bedeno, Abana ten gbána kù Solu bedeno gūn.

⁷ Solu nò yìgìsaride vī yā, a tón Rizipa, Aya néme. Isibose pì Abanane: À kè dera n wute kù ma de nòo?

⁸ Abana pò fè manamana Isibose yā pì yāi à pì: Gbèdan ma ũ Yudanò kpa yá? Maten gbèke ke n de Solu bedenone kù a dakūnanò kù a gbènnanò ari kù a gbārao. Mādi n na Daudane a oīro, akū nteni ma taari e nōgbē pì yā musu sàa?

⁹ Tó mādi lé kù Dikiri sè Daudane kenero, Luda yā kemene pāsīpāsī.

¹⁰ Mani kpata sí Solu bedena mà tó Dauda gō Isarailanò kù Yudanò kína ũ sena zaa Dani ari à gé péo Besebaa.

¹¹ Isibose dí we à wè Abanaa doro, kù àten vīna kene yāi.

¹² Abana gbēno zì Daudaa kù a tóo à pìne: Dí mé à bùsu vīi? Ò lédokōno ke, mani kpányī de Isarailanò bàka le àgō kù kūnwo n pínki.

¹³ Akū Dauda pì: À mana, mani lédokōno ke kūnwo, ama yā mèn don maten gbekamma. Tó nten su ma gwa, tó ndi sumene kù Solu nēnōgbē Mikalaoro, ñsun tó ó wé sikōlero.

¹⁴ Dauda légbāzā kè Solu né Isibosene à pì: Ñ ma nanò Mikala sukpamene. Ma anzure blè kù Filisitininò gyoforo mèn basoro.

¹⁵ Akū Isibose gbēno zì, ò nōgbē pì sī a zā Palatieli, Laisi néa.

¹⁶ Akū a zā pì ten gé kāao à téi ari Bahurimu, àten óo do. Akū Abana òne à era à tá, akū à èra.

¹⁷ Abana yā ò kù Isaraila gbē zōkōno à pì: Zaa zī àten wete Dauda gō de á kína ũ.

¹⁸ À a ká sà, zaakū Dikiri lé sene à pì, áni a gbē Isarailanò bo Filisitininò kù n ìbereno oī n pínki a zòbleri Dauda pìi gāime.

¹⁹ Abana yā pìi dà Biliaminu burinone n sān do. Akū à gèe Eblonu, de à yā kù à kè Biliaminu burinone kù Isarailanoo pì o Daudane.

²⁰ Kù à kà Dauda kīnaa zaa Eblonu kù gbēnon baro kù ò kù kāaonò, akū Dauda pōnna pòble kēñne.

²¹ Akū Abana pì Daudane: Ma dikiri kína, n tó mà fute mà gé mà Isarailanò kakaranne n pínki, de ò lédokōno ke kūnwo, ñigō de bùsu kù n pò yei pínki kína ũ. Akū Dauda Abana gbàre, à tá aafia.

Abana denaa

²² Zī birea Yoabu kù Dauda gbēno sù kù létemmaanao. Ò póno sī gbēnoa manamana ò sùo. Abana kù kù Daudao gwe doro, zaakū à a gbàre, à tá aafia.

²³ Kù Yoabu kù zìkari kù ò kù kāaonò kà, ò òne Nere né Abana sù kína gwa, akū à a gbàre à tá aafia.

²⁴ Akū Yoabu gèe à kína lè à pì: Bó yān n kè gwee? Kù Abana sù n kīnaa, bóyāi n tò à tàa?

²⁵ N Nere né Abana dōroo? À sù òndō kenne, de à le àgō n gégoro kù n sugoro dō kù n yākenano pínki.

²⁶ Kù Yoabu bò Dauda kīnaa, akū à gbēno zì, ò pète Abanai. Ò a lè Sira lògo kīnaa, akū òten su kāao, ama Dauda a yā dōro.

²⁷ Kù ò kà kù Abanao Eblonu wete bīnilea, akū Yoabu a sīsì lándō à ye à asiriya one bà, akū à a zō a gbera à a dè. A dakūna Asaheli dena fīnaan à bòa gwe.

²⁸ Abire gbera kù Dauda mà, à pì: Makū kù ma kíkeo, manigō taari vī Dikiriñe Nere né Abana dena yā musuro.

²⁹ Yā pì ni wí Yoabu musume kù a de bedeno n pínki. Yoabu bedeno nigō kun kentude ke kusu ke ere ke gbē kù zì a blè ke nàderii sariro.

³⁰ Yoabu kũ Abisaio Abana dè, kũ àkũ mé à n dakũna Asaheli dè zĩlan zaa Gibiĩ yāi.

³¹ Akũ Dauda pì Yoabunε kũ gbē kũ ò kú kãaonɔ n pínki: À á pókasanɔ gága à kēkē, à uta kasanɔ daála, àgō té arε kũ Abana gēεo kũ ódɔo. Kína Dauda sō à té n kpe.

³² Akũ ò a vī Eblonu gwe. Kína wēnda óo dō gbānagbāna Abana miraa, akũ gbē sīnda pínki óo dō se.

³³ Akũ kína wēndalε díkĩna sī Abana yā musu à pì: Abana gana lán mìsaride bà manan gwe yá?

³⁴ Òdi n gā yīnne n kpe kparo, òdi mòkakōana kánnero, n ga lán gbē kũ à gē yāvānikerinɔ oĩ bà.

Akũ gbē sīnda pínki èra ò óo dō dɔ.

³⁵ Gbē sīnda pínki sù ò ò Daudanε à pó ble ari gu gō gé si, ama à la dà à pì: Tó ma burodi ke póble ke dà ma lén ifāntē gēna kpén sari, Luda yā kemene pāsīpāsī.

³⁶ Gbē sīnda pínki wé tè yā pìii, akũ à kēnne mana. Yā kũ kína ten ke pínki dī ke gbēnɔne maname.

³⁷ Zī birea Dauda gbēnɔ kũ Isarailanɔ pínki dō sà kũ kína lé kú Nerε né Abana dena yānlo.

³⁸ Akũ à pì a gbē pìnɔne: Á dō kũ Isaraila don'arεde zōkōo gā gbāraroo?

³⁹ Makũ sō, bee kũ Luda ma ka kína ũ, ma busa gbāra. Zeruya né pìnɔ yākenε pāsī de ma póla. Dikiri mé ani fīna bo vānikeriine a vāni lén.

4

Isibose denaa

¹ Kũ Solu né Isibose mà Abana gā Eblonu, a kã gā, akũ Isarailanɔ gō bīdi gūn n pínki.

² Solu né pìi zīkari gbē zōkōnɔ vī gbēnɔn pla, a do tón Baana, a do sō Rekabu. Bero gbē Rimɔ, Biliaminu buri nénɔme. Ò Bero dīte Biliaminu bùsu pó ũ yāme,

³ zaakũ Berodenɔ bàà lè ò tà Gitaimu ò kú gwe ari kũ a gbārao.

⁴ Solu né Yonatā sō à né vī εre ũ. Goro kũ né pìi kà wē soro, akũ Solu kũ Yonatāo gana Yezēriili baaru sù. Kũ a gwàri a sè àten bàà lé káao, a wānaa gūnn né pìi pìtia à lète. Abire mé à tò à εre kũ. A tón Mefibose.

⁵ Bero gbē Rimɔ né pìnɔ Rekabu kũ Baanao fùte, ifāntē gbānai ò kà Isibose bea, goro kũ àten i fānantē o.

⁶ Akũ Rekabu kũ a dakũna Baanao gē kpén ò kè lándō òten gé póblewε dā bà.

⁷ Kũ ò gē kpén, Isibose wutena a gádoa, akũ ò gēi kpéne gūn ò a zō ò dè. Akũ ò a mìi zō ò sè ò tàò. Ó pète Yoda sēn, akũ ò taa ò ari gu gēε à dōo.

⁸ Ò sù Dauda kīnaa Eblonu kũ Isibose mìio ò pīne: Ñ gwa, n ibere Solu kũ à wète à n de né Isibose mīin dí. Ó dikiri kína, Dikiri fīnaa bōnne Solu kũ a burinɔa gbāra.

⁹ Dauda wēmāma à pì: Dikiri kun! À ma bo ma warikēnaa gūn pínki.

¹⁰ Kũ gbēke sù ma kīnaa Zikilaga yā à pì Solu gā, àten da baaru nnan àten kpá, akũ ma a kũ ma dè. A baaru àreen gwe.

¹¹ Dí deñla lākũ ákōnɔ gbē vāninɔ a taarisaride dè a gádoa a kpén nà. Mani a dena fīna boáwa mà á wēndi bo se.

¹² Akũ Dauda yā ò a gbēnɔne, akũ ò n dede. Ò n ola kũ n gbálanɔ zōzō, akũ ò n gēnɔ lòko Eblonu ítōki sarε. Akũ ò Isibose mìi sè ò vī Abana miran zaa Eblonu.

5

Dauda kana Isarailanɔ kpatan

- ¹ Isarailanɔ sù n buria n pínki Dauda kīnaa zaa Eblonu ò pì: Ó aru dokɔnɔme.
- ² Zaa zī gɔɔ kū Solu de ó kína ũ, mɔkɔmmɛ ndì dowerɛ arɛ zīlan, gena kū sunaaɔ. Akū Dikiri pìnne, mɔkɔmmɛ ñigɔ de a gbɛ Isarailanɔ don'arɛde ũ, n kína ũ.
- ³ Kū Isaraila gbɛ zɔkɔnɔ sù kína Dauda kīnaa zaa Eblonu n pínki, gwen à lédokɔnɔ kèn kúnwo Dikiri arɛ, akū ò nísi kù a miia ò a kà Isarailanɔ kpatan.
- ⁴ Dauda wè baraakuri vī gɔɔ kū à nà kíblenaaa, à vùte kín wè bupla.
- ⁵ À de Yudanɔ kína ũ zaa Eblonu wè suppla kū mɔ suddoo, akū à de Yudanɔ kū Isarailanɔ pínki kína ũ zaa Yurusalemu wè baraakuri awɛɛ'aakɔ.
- ⁶ Kína kú a gbɛnɔ gɛɛ Yurusalemu de à zī ká kú Yebusi kú ò kú gwɛnɔ. Akū ò ò Daudanɛ: Ñni gɛ laro, bee vīnanɔ kú ɛrenɔ oni pémma. Òten da Dauda ni le à gɛ gwero.
- ⁷ Bee kú abireo Dauda wète bñide kú òdi pi dɔ Zaiɔ pì si, akū à gɔ a wéra ũ.
- ⁸ Zī birea Dauda pì: Tó gbɛ ye à Yebusinɔ dɛdɛ, séde à gɛ íze kú ò yɔ gbèn gūn, ani ɛrenɔ kú vīnaa pìnɔ le. Dauda ibɛrenɔme. Abire yāi òdi pi, vīnanɔ kú ɛrenɔ oni gɛ kínabɛaro.
- ⁹ Akū Dauda bɛ kú wète bñide pì gūn, à a zīda tó kpàne, Dauda Wète. À kpéno bɔbo à likai ari gu kú ò wèɛɛ tatan, òdi pi Milo.
- ¹⁰ Dauda gbāna ten kara, zaakū Dikiri Luda Zīkaride kú kāao.
- ¹¹ Taya kína Hiramū gbɛnɔ zī Daudaa kú sida línɔ kú lí'arinɔ kú gbè'arinɔ, akū ò bɛ bɔne.
- ¹² Akū Dauda dɔ sà kú Dikiri a ka Isarailanɔ kína ũme, akūsɔ à a kpataa kàraáre kú Isarailanɔn de Dikiri gbɛnɔ ũ yāi.
- ¹³ Dauda bona Eblonu gbera à èra à nɔ pāndenɔ sè à kàra Yurusalemu dɔ kú nɔ yìgisaridenɔ, akū à négɔgbɛnɔ kú nénɔgbɛnɔ ò kúnwo.
- ¹⁴ Négbɔgbɛ kú à n í Yurusalemu pìnɔ tón dí: Samua, Sobabu, Natā, Sulemanu,
- ¹⁵ Iba, Elisua, Nefegi, Yafia,
- ¹⁶ Elisama, Eliada kú Elifeletio.
- ¹⁷ Kū Filisitininɔ mà ò Dauda kà Isarailanɔ kína ũ, akū ò gèɛ òteni a wete ò a de n pínki. Kū à n baaruu mà, akū à gèɛ sèntɛpɔɔtu.
- ¹⁸ Filisitininɔ zī'ɔ pòro Refaimu guvuten,
- ¹⁹ akū Dauda gbèka Dikiria à pì: Mà gé mà léte Filisitininɔa, ñni n namɛne ma ɔ yá? Akū Dikiri wèa à pì: Ñ gé, mani n nanne n ɔ.
- ²⁰ Akū Dauda gèɛ Baali Perazimu, à zī blémma gwe. Akū à pì: Dikiri dòmɛne arɛ, à bò à sù ma ibɛrenɔa bùi lākū í dī gu fɔ nà. Akū à tó kpà gu pìine Baali Perazimu.
- ²¹ Filisitininɔ n tānanɔ tò gwe, akū Dauda kú a gbɛnɔ sète ò tàò.
- ²² Filisitininɔ èra ò sù dɔ, ò zī'ɔ pòro Refaimu guvuten.
- ²³ Akū Dauda èra à gbèka Dikiria dɔ. Akū Dikiri wèa à pì: Ñsun gényī súsure. Ñ likanyī kpe kpa ñ létemma kpè líkpe sare.
- ²⁴ Tó a gèɛ kīni mà lí pìnɔ musu, à ke likalika, zaakū makūme ma bo ma doáre arɛ gwe, de mà zī bleáre Filisitini zīkarinɔa yāi.
- ²⁵ Dauda kè lākū Dikiri òne nà, akū à zī blè Filisitininɔa sena zaa Gibiɔ ari à gèɛ pé Gezaa.

6

Suna kù Dikiri àkpatii Yurusalemu

- ¹ Dauda èra à Isaraila kù à ñ sètɛnɔ kàkara gbɛnɔn dúbu baraakuri.
- ² Akù à fùtɛ à dà kùńwo zén, ò gèe Baala kù à kù Yudano bùsun, de ò Luda àkpati sé ò suo. Dikiri Zìkaride dìgɔ vutena kín àkpatii pì malaika dɛmberɛdenɔ dagura, abire yáin òdi pì a tó kúa.
- ³ Ò àkpatii pì dà zùgo dufu gūn Abinadabu bɛ s̄s̄i musu, akù ò dào zén. Abinadabu nénɔ Uza kù Ahioo mé òtɛn do zùgo p̄ii,
- ⁴ Luda àkpati kún. Ahio mé à té arɛ,
- ⁵ akù Dauda kù Isarailano ten ũ wā ñ pínki Dikiri arɛ ñ gbāna zaka lén kù lèsinaao. Òtɛn mɔrɔ lé kù gidigboo kù s̄ḡɛs̄ḡɛo kù fakao kù s̄ḡɛɛo.
- ⁶ Kù ò kà Nakɔ ésegb̄kia, zùnɔ ḡɛɛ s̄i, akù Uza ɔ bò à nà Luda àkpatia.
- ⁷ Akù Dikiri pɔ f̄ɛi, à a lè a dè àkpatii sarɛ gwe dà kù à kè yāi.
- ⁸ Dauda nèsɛɛ yàka, kù Dikiri pɔ f̄ɛ Uzai yāi, akù òdi gu pì sísi Pɔf̄'uzai ari kù a gbārao.
- ⁹ Zì birea v̄ina Dauda kù Dikiri yā musu à pì: Deran mani kɛ nà mà Dikiri àkpati sé mà táoo?
- ¹⁰ Akù adi we à táo a w̄ɛtɛ gūn doro, à litɛ à tào Gata gb̄ ɔbedi Edomu bea.
- ¹¹ Dikiri àkpati kù a bea ari mɔ aakɔ, akù Dikiri arubarikaa dàn kù a bedeno ñ pínki.
- ¹² Ò pì kína Daudanɛ: Dikiri arubarikaa dà ɔbedi Edomu bedenɔgu kù pó kù à v̄inɔ pínki a àkpati yāi. Akù Dauda ḡɛɛ gwe, à Luda àkpatii sè àtɛn suo a w̄ɛtɛ gūn kù pɔnnao.
- ¹³ Kù gb̄ kù ò Dikiri àkpati senano gbá sè ḡɛn suddo, akù Dauda sa ò kù zùsaa kù zùnɛ b̄rɔ m̄ekpanaao.
- ¹⁴ Dauda sa'o'uta dana, àtɛn ũ wā Dikiri arɛ a gbāna zaka lén.
- ¹⁵ Àpii kù Isarailano pínki òtɛn su kù Dikiri àkpatii, òtɛn pɔnna wiki lé òtɛn kuru pé.
- ¹⁶ Kù Dikiri àkpati ten ḡɛ Dauda w̄ɛtɛ gūn, akù Solu né Mikala ten z̄itɛ gwa wondoo gūn. Kù à è kína Dauda ten v̄iv̄i àtɛn ũ wā Dikiri arɛ, à a gya bò a sw̄ɛɛ gūn.
- ¹⁷ Kù ò sù kù Dikiri àkpatii, ò d̄itɛ a gb̄n bizakuta kù Dauda d̄onɛɛ gūn. Akù à sa'opɔ kù òdi ká tén à té kù ò Dikiri arɛ kù kennakük̄ɔ sa'opɔ.
- ¹⁸ Kù à sa ò à làka, à sa mana ò gb̄nɔnɛ kù Dikiri Zìkaride tó.
- ¹⁹ Akù à burodii kp̄atɛtɛ Isaraila kù ò kakarana gwenɔnɛ k̄nɔ dodo ḡgb̄nɔ kù nɔgb̄nɔ ñ pínki kù domina kàraao mèn dodo kù geepi kàraao mèn dodo.
- ²⁰ Kù Dauda ten su bɛ de à sa mana o a bedenɔnɛ, akù Solu né Mikala bò à ḡɛɛ à dàale à pì: Mɔk̄n Isarailano kína, gb̄ b̄ɛɛɛde yān n kè gwe gbāra yá? N n z̄ida m̄è m̄ò n ìba nɔgb̄ z̄ikerinɔnɛ, lán wé'isaride d̄i a z̄ida m̄è m̄ónɛ nà.
- ²¹ Akù Dauda pì Mikalanɛ: Dikiri ma ũ wānɛ. Dikiri mé à ma sɛ n de kù a bedeno ḡɛnɛ ũ, à ma kɛ a gb̄ Isarailano don'arɛde ũ.
- ²² Mani futa kù de abirela, mani ma z̄ida k̄ia n enaa gūn, ama nɔgb̄ z̄ikeri kù ñ t̄ím̄ma p̄inɔ mé oni ma b̄ɛɛɛ d̄ɔ.
- ²³ Akù Solu né Mikala dí né iro ari à ḡɛɛ à gào.

7

Luda lésɛna Daudanɛ

- ¹ Kù kína v̄utɛ a bea, Dikiri a bò ibɛɛ kù ò likainɔ ɔi à a gbà ãampaki,

² akū kína pì annabi Natāne: É!e! Kpé kū ò dò kū sida líon manigõ vuten, Luda àkpati gõ ditena bizakutan yá?

³ Natā wèa à pì: Lákū à kènne nà ò kè, zaakū Dikiri kú kúnwo.

⁴ Gwāani birea Dikiri yā sù Natāa à pì:

⁵ Ñ gé ò o ma zòbleri Daudane kū ma pì, àkū mé ani kpé kū manigõ kun bomenero.

⁶ Zaa gɔɔ kū ma Isarailano bôte Misila ari gbāra mádi be kūro. Madigõ sōsōsōsōmē, bizakutamē ma kúki ũ.

⁷ Gu kū ma sōsōn kū ma gbē Isarailano ñ pínki madì don'arēdeno dite ò doñne are, ama mádi o ñ gbēkenē, bóyāi adi kpé bomene kū sida líoro.

⁸ Ñ gé ò o ma zòbleri Daudane, ma Dikiri Zìkaride ma pì, ma a sè sādākia de àgõ de ma gbē Isarailano don'arēde ũ.

⁹ Má kú kāao gu kū à gēen pínki, akū ma a ibereño dèdenē. Mani a tó bo manamana sà, anigõ kú andunia tódeno té.

¹⁰ Mani bùsu kpá ma gbē Isarailanoa, mani ñ káten, oni vuten ñ pò ũ. Ñ laakari ni fute doru. Gbē vāninò ni le ò wé tāmma lākū ò wé tāmma káaku

¹¹ gɔɔ kū ma don'arēdeno ditēñne nà doru. Mani a bo a ibere pìnò ò ñ pínki. Makū Dikiri maten one, makū mé mani be kene a burino gbānaleki ũ.

¹² Tó a gɔɔ pāpa à gà, mani a buri kū à bò a mēen ke sé lei, mani a ká kpatan.

¹³ Àpi mé ani kpé bo kū ma tó nigõ kúa, mani a kpatablana gbá péte, anigõ kí ble ari gɔɔ sīnda pínki.

¹⁴ Manigõ denē De ũ, anigõ de ma né ũ. Tó à taari kè, mani wé tāa kū gòome, lākū bisāsiri di gbē gbē nà.

¹⁵ Ama ma gbēke ni kēkōa kāao lākū ma kēkōa kū Solu kū ma a bò Dauda are nāro.

¹⁶ A burino nigõ kpata ble gɔɔ sīnda pínki. A kpata pì nigõ lakana vīro.

¹⁷ Akū Natā yā pìi gbà Daudane lākū Dikiri òare nà pínki.

Dauda wékena Dikiria

¹⁸ Akū kína Dauda gè à vùte Dikiri are à pì: Dikiri Luda, bón ma ũu? Dínon ma bedeno ũ kū n ma ka gwena dí takaaa?

¹⁹ Dikiri Luda, abirekū bi yā fítimē n kīnaa, akū n makū n zòbleri buri kú anigõ kú zianò yā ò do yá? Len ndì kēñne le yá, Dikiri Luda?

²⁰ Dikiri Luda, mani pinne derame dɔɔ? Makū n zòbleri ñ ma dō.

²¹ N yā zōkōo pìi kè lākū n pò yei nà yā kū n ò yāi, akū n tò makū n zòbleri ma dō.

²² Dikiri Luda, ñ zōkō fá! Oni gbēke lekōa kúnworo. N baasiro dikiri ke kunlo, lākū o mà kú ó são nà.

²³ Dín oni lekōa kú n gbē Isarailano? Andunia burino té buri mèn do pìn n bo n ge n bò, de ògõ de n gbēno ũ. N n zīda tó bò, n yā zōkō bonsareno kè n gbē pìnne, n pe buri kenoa kú ñ tãnanò n gbē kú n ñ bó Misilano are.

²⁴ N Isarailano dite ògõ de n gbēno ũ ari gɔɔ sīnda pínki. Dikiri, n gõ ñ Luda ũ.

²⁵ Dikiri Luda, lé kú n sè makū n zòbleriine kú ma burino yā musu, ñgõ zī kea gɔɔ sīnda pínki. Ñ kè lākū n ò nà

²⁶ de ñ tó bo manamana ari gɔɔ sīnda pínki. Gbēno ni pi Dikiri Zìkarideme Isarailano Luda ũ. Makū n zòbleri Dauda, ñni ma burino zīni péte,

²⁷ zaakū Dikiri Zìkaride Isarailano Luda, n òmene n pì, ñni ma be kemene ma burino gbānaleki ũ. Abire yāi makū n zòbleri ma kùgbāna kè ma wéke díkīna kēmme.

²⁸ Dikiri Luda, mōkōmme Luda ũ, n yā náani vī, akū n yā mana dínò lé sè makū n zòbleriine.

29 Ñ arubarika da makū n zòbleri burinɔgu sà, n wé nigõ tényĩ ɔrɔ sīnda pínki. Dikiri Luda, n yā ò n arubarikaa dà makū n zòbleri burinɔgu, onigõ arubarika vī ari ɔrɔ sīnda pínki.

8

Dauda zìblena buri kenɔa

- 1 Abire gbera Dauda zìi blè Filisitininɔa à n búsa à n wéra Gata sìrĩma.
- 2 À zìi blè Mɔabunɔa, akū à tò ò wùte kɔ sare zĩte. À bàa yòrĩma. Tó à bà pla daguraa dède, àdi bà do dagura tó bēne. Akū Mɔabunɔ gò Dauda zòblerinɔ ũ, akū òdigõ táfe bone.
- 3 Dauda zìi blè Reobo né Adadeza, Zoba kínaa, ɔrɔ kú kína pìi èra àten ɔ tɔ Yuflati swasarendenɔa.
- 4 Akū à a sɔgonɔ kùkù mèn wàa sɔɔro kú sɔgodenɔ gbēnɔn dúbu suppla kú gbē kú ò té gèsenɔ gbēnɔn dúbu baro. Akū à n sɔnɔ gbátĩnɔ zòzò pínki, mèn basɔro mé ò bò.
- 5 Siria kú ò kú Damasukunɔ sù Adadeza leo, akū Dauda n gbēnɔ dède dúbu baro awεεpla.
- 6 À gudákpārinɔ dìtedite Siria bùsun, akū ò gò a zòblerinɔ ũ, òdigõ táfe bone. Dikiri tò Dauda zìi blè gu kú à gèen pínki.
- 7 Dauda Adadeza ìbanɔ wura sēgbakonɔ sète à tàò Yurusalemu.
- 8 À m̀gotē sète dasidasi Adadeza wēte kú òdi pi Teba kú Berotaiio gūn.
- 9 Kú Amata kína Tohu mà Dauda zìi blè Adadeza zìkarinɔa n pínki,
- 10 akū à a né Adoramu zì fɔ kpáa. À a sáabu kpà zì kú à blè Adadezaa yāi, zaakū Tohu zìi kà kãao yā. Adoramu sù kú wura pónɔ kú andurufu pónɔ kú m̀gotē pónɔ,
- 11 akū kína Dauda kàte Dikiri pɔ ũ lákū à kè kú buri kú à gbāna blèmánno andurufu pónɔ kú wura pónɔ nà pínki,
- 12 Edɔmunɔ kú Mɔabunɔ kú Amɔninɔ kú Filisitininɔ kú Amalekinɔ. Len à kè le kú pɔ kú à sì Zoba kína Adadeza, Reobo néaa.
- 13 Len Dauda tó bò le. Kú à zìi blè Sirianɔa à sù, à Edɔmunɔ dède Guvute Wisiden gbēnɔn dúbu baro plansari.
- 14 Akū à gudákpārinɔ dìtedite Edɔmu bùsun dɔ, akū Edɔmu pìnɔ gò a zòblerinɔ ũ. Gu kú Dauda gèen pínki Dikiri dì tó à zìi blemε.
- 15 Daudame Isaraila buri sīnda pínki kína ũ, à yā mana kè a gbēnɔne a zéa.
- 16 Zeruya né Yoabume zìkarinɔ gbē zòkɔ ũ. Ailudi né Yosafatame baarukpari ũ.
- 17 Aitubu né Zadɔki kú Abiata né Aimεlekioome sa'orikinɔ ũ. Serayame takadakēri ũ.
- 18 Yoyada né Benayame dogarinɔ gbē zòkɔ ũ. Dauda zīda négõgbēnɔme a kpàasinɔ ũ.

9

Dauda gbēkekεna Mεfibosεne

- 1 Dauda gbēnɔ là: Solu buri ke dí ɔroo? Má ye mà gbēke kenε Yonatā yāi.
- 2 Solu be zìkeri ke kun, a tón Ziba, akū ò a sìsi kína Daudane. À a là à pì: M̀kɔmmε Ziba ũ yá? À wèa à pì: Ee, n zòbleriin ma ũ.
- 3 Akū kína pì a là à pì: Solu buri ke kun ari tera yá? Má ye mà gbēke kú Luda vī kenεme. Akū Ziba wèa à pì: Yonatā né ke kun ari tera. Eρεεme.
- 4 Akū kína a là à pì: À kú mámεε? Ziba wèa à pì: À kú Amieli né Maki bea zaa Lodeba.

⁵ Kína Dauda gbě̀nɔ zì, akū ò sù kãao.

⁶ Kū Yonatã né Mefibose, Solu daikore kà Dauda kĩnaa, à kùtene à wùte zĩte. Akū Dauda pì: Mefibose! À wèa à pì: N zòbleriime ma ũ.

⁷ Akū Dauda pìne: Ñsun tó vĩna n kũro, zaakū mani gbě̀ke kenne n de Yonatã yã. Mani n dizi Solu buranɔ sukpanne pínki, ñigõ su pò ble kũmao gɔɔ sĩnda pínki.

⁸ Mefibose kùtene à pì: Bón makū n zòbleri ũ kū ñni ma wēnda gwaa? Má de lán gbēnda gèe bàroo?

⁹ Akū kína Dauda Solu zĩkeri Ziba sisi à pìne: Pó kū à de Solu pò ũ kū a bedeno pò pínki, ma kpà n dikiri daikorea.

¹⁰ Mɔkɔn kū n nénɔ kū n zĩkerinɔ, àgõ a zĩte zĩ kene, à a pónɔ keke, de à le àgõ zàna vĩ. N dikiri daikore Mefibose nigõ pò ble kũmao gɔɔ sĩnda pínki. Ziba sõ à nēgõgbēnɔ vĩ gbēnɔn gēro kū zĩkerinɔ gbēnɔn baro.

¹¹ Akū Ziba pì kìnane: Yã kū ma dikiri kína ò makū a zòbleriine, mani ke pínkime. Akū Mefibose digõ pò ble kū kinao, à gò lán kína nénɔ doke bà.

¹² Mefibose nēgõgbē vĩ, a tón Mika, akūsõ Ziba bedeno gò Mefibose zĩkerinɔ ũ ñ pínki.

¹³ À kú Yurusalemu, zaakū àdigõ pò ble kū kinao gɔɔ sĩnda pínkime. Àkūsõ ereme.

10

Dauda zìblena Amɔninɔ

¹ Abire gbera Amɔni kína gà, akū a né Anuni vùte a gēne ũ.

² Dauda pì: Mani gbě̀ke ke Naasa né Anunine lákū a de gbě̀ke kèmene yã nà. Akū Dauda a ìba kenɔ zĩa, de ò gé Amɔninɔ busun ò a laakari kpátene a de gana yã musu. Kū Dauda ìbaa pìnɔ kà gwe,

³ Amɔni kìneno pì ñ dikiri Anunine: Nten da Dauda gbēnɔ zìmma n de gè kpetana yã de à n laakari kpátennen yá? À ñ zĩ de ò su ó wēte asiri gwame, de ò era ò su ò wēte ble kū zìio.

⁴ Akū Anuni Dauda ìbaa pìnɔ kùkū à ñ lékāsã kpadonɔ bò, à ñ pókasanɔ zòzõ ñ pòrɔnɔ dagura, akū à ñ gbáre.

⁵ Kū ò ò Daudane, akū à gbēnɔ zì ò gé dañle, zaakū wé'i ñ kū manamana. Ò pìne: Kína pì, à vute Yeriko ari á lékāsã kã kú gbasa à su.

⁶ Kū Amɔninɔ è Dauda ye ñ kã doru, akū ò fĩna bò gbēnɔne de ò zì káinne: Siria kū ò kú Betereobu kú Zobao kū ò té gēseno gbēnɔn dúbu baro kú kína Maaka zĩkarinɔ gbēnɔn wàa sɔɔro kú Tobudenɔ gbēnɔn dúbu kuri awēpla.

⁷ Kū Dauda a baaruu mà, akū à Yoabu gbàerĩma kú zĩkarinɔ ñ pínki.

⁸ Amɔninɔ bò ò zì'ɔ pòro ñ wēte bĩnilea, akū Zoba kú Betereobuo Siriano kú Tobudenɔ kú Maaka gbēnɔn kú sèn ñtēne.

⁹ Kū Yoabu è ò zì'ɔ pòro a are kú a kpeo, akū à Isaraila zĩkari mananɔ sè à ñ kpaatete ò gé léte Sirianoa.

¹⁰ Akū à zĩkari kparanɔ nà a dakūna Abisaine a ɔĩ, akū à ñ gbáre ò gé léte Amɔninɔa.

¹¹ À pì: Tó Siriano gbāna teni ma fu, ñ mós ñ ɔ dama. Tó Amɔninɔ gbāna teni n fume sõ, mani su mà ɔ damma.

¹² Ngõ gbāna, ò gõgbě̀ke ke ó gbēnɔ kú ó Dikiri wēteno yã musu. Dikiri ni yã kú à kèare mana ke.

¹³ Akū Yoabu kú zĩkari kú ò kú kãaonɔ gèe Sirianoa kú zìio, akū Siria pìnɔ bàa lèñne.

¹⁴ Kū Amōninɔ è Sirianɔ bàa lè, akū ò bàa lè Abisainε se ò sɪ wēte gūn, akū Yoabu n̄ tó gwe à tà Yurusalemu.

¹⁵ Kū Sirianɔ è Isarailanɔ z̄i blēm̄ma, akū ò èra ò kō kākara.

¹⁶ Akū Adadeza gbēnɔ z̄i, ò sù kū Siria kū ò kú Yuflat̄i bara direnɔ, akū ò gèe Elamu. Sobakimε Adadeza z̄ikarii p̄inɔ gbē zōkō ũ.

¹⁷ Kū Dauda a baaruu mà, akū à Isarailanɔ kākara n̄ p̄inki, à bikū kūn̄wo Yodaa à gèe Elamu. Akū Sirianɔ z̄i'ɔ pòroi, akū ò sɪ kō té.

¹⁸ Kū òten bàa lé Isarailanɔne, akū Dauda n̄ dede sōgodenɔ gbēnɔn wàa aakō kpé basɔro kū gbē kū ò té gēsɛnɔ gbēnɔn dúbu bupla. Gwen ò n̄ z̄ikarinɔ gbē zōkō Sobaki dèn.

¹⁹ Kū kina kū ò de Adadeza z̄ɔblerinɔ ũ è Isarailanɔ z̄i blēm̄ma le, akū ò lédokōnɔ kè kū Isarailanɔ ò gō n̄ z̄ɔblerinɔ ũ. V̄ina Sirianɔ kù, odi gé ò ɔ da Amōninɔa doro.

11

Dauda yena Basebai

¹ Kū í bō wēen, gɔrɔ kū kinanɔ dì gé z̄i ká, akū Dauda Yoabu z̄i kū a ìbanɔ kū Isarailanɔ n̄ p̄inki. Ò Amōninɔ ásar̄u kè, akū ò lika Rabai. Dauda s̄ ò kú Yurusalemu.

² Kū ɔkɔsi kè, akū Dauda fùte a gádoa, àten lika a kpé musu. Zaa kpé musu gwe akū à nɔgbē ke è, àten zú o. Nɔgbē p̄i bi nɔ maname manamana,

³ akū à gbē z̄i ò nɔgbē p̄i yā gbeka. Akū ò p̄ine: Eliamu né Baseban gwe, Iti buri Uria nanɔme.

⁴ Akū Dauda gbēnɔ z̄i ò a sísi. Kū à sù, akū Dauda wùte k̄āao, akū nɔgbē p̄i tà be. Àkū s̄, a okūna gbàa bō dufume.

⁵ Kū à nò sɪ, akū à légbāzā kè Daudanε à p̄i a nò sɪ.

⁶ Akū Dauda gbē z̄i Yoabua à p̄i: N̄ Iti buri Uria gbaremenε. Akū Yoabu a gbàrene.

⁷ Kū Uria p̄i sù, akū Dauda Yoabu aafia gbèka kū z̄ikarinɔ kū z̄i kū òten káo.

⁸ Akū Dauda p̄ine: N̄ tá be n̄ zú o. Kū Uria bō k̄inabea, akū kina gbē z̄ià kū p̄obleo.

⁹ Ama Uria dí tá a bearo, k̄inabe ḡānu gūnn à ìn kū k̄inabe z̄ikerinɔ.

¹⁰ Kū ò ò Daudanε ò p̄i, Uria dí tá a bearo, akū à Uria là à p̄i: À de n bo tái n sume gwεε? À kè dera n̄di tá beero?

¹¹ Uria wèa à p̄i: Àkpati kū Isarailanɔ kū Yudanɔn kú bizakutanɔ gūn. Ma dikiri Yoabu kū a gbēnɔn kú z̄ilan. Mani f̄s mà tá be mà p̄ó ble mà í mi, mà wùte kū ma nanɔoro. Kū n kunnaao mani yā p̄i taka kero.

¹² Akū Dauda p̄ine: N̄ gō la gbāra dɔ, zian mani n gbare. Akū Uria gò Yurusalemu z̄i b̄irea kū a gu làa d̄naao dɔ.

¹³ Dauda a s̄isi à p̄ó blè à í mi k̄āao, akū Dauda í kākane. Ama kū à bō ɔkɔsi, à gèe à ì kū a dikiri kina z̄ikerinɔome, adi tá a bearo.

¹⁴ Kū gu d̄ Dauda takada kè Yoabunε, akū à Uria gbàreo.

¹⁵ Takada p̄i gūn à p̄i: À Uria doñne are gu kū z̄i p̄ās̄in, à bo a kpe de ò le ò a de.

¹⁶ Gɔrɔ kū Yoabu ten lika wēte p̄iii, akū à Uria dà gu kū à d̄s gōsa gbānanɔn kún.

¹⁷ Kū wētedenɔ b̄òte òten z̄i ká kū Yoabuo, ò Dauda z̄ikari kenɔ dède. Iti buri Uria kú n̄ té.

¹⁸ Akū Yoabu gbē z̄i Daudaa de à z̄i yā gbāne p̄inki.

- 19 À pì zìrii pìine: Tó n zì yā gb̃ kínane pínki n laka,
 20 tó a nèsee fùte à n la à pì: Bó mé à tò a na wētei kánikāni kù zìioo? Á dō kù bīnimusudeno dì kà gbareńyī zīteroo?
 21 Dí mé à Gidion né Abimeleki dèe? Nōgbē mé à ɔ sò wísilōgbēei zaa bīni musu, akū à a dè Tebeziroo? À kè dera a na bīni kánikāni lèe? Tó à ònne lè, n òne a zòbleri Uria, Iti buri gà dɔ.
 22 Akū zìrii pìi dà zén. Kù à kà Dauda kīnaa, à yā kù Yoabu dàare òne pínki.
 23 À pì: Gbēno bòte wēte gūn òten gbāna mōwēre bīni kpeme, akū o pēmma ari n wēte bīnilea.
 24 N kàzurinon kú zaa bīni musu, akū ò kà fā n gbēno té zīte ò n gbēkeno dèdè. N zòbleri Uria, Iti buri gà dɔ.
 25 Akū Dauda ò zìrii pìine: N ò Yoabune àsun tó yā pì kene ĩniro. Òdigō dō gbē kù zì ni n blero. À zì ká kù wētepideno kù gbānao à wēte pì kakate. N a gba swè lè.
 26 Kù Uria nanao mà a zā gà, à ɔ dò.
 27 Kù ò gèe kè ò làka, Dauda gbēno zì ò sù kāao a bea, akū à gō a no ũ. À né ò kāao gōgbē ũ, akū yā kù Dauda kèe pìi kè Dikirine ĩni.

12

Annabi Natā kpākēna Daudai

- 1 Dikiri Natā zì Daudaa. Kù à kà, à pìine: Gōgbē gbēnon pla kenno mé ò kù wēte ke gūn, gbē do bi aruzekedeme, gbē do sō takasidemè.
 2 Aruzekede pìi sāno kù zūno vī dasidasi,
 3 takaside pìi sō à pōke vīro, sā nūnu fítinna mèn doken à lù. Akū à dàto ari à zōkō kù a bea kù a nēno. Òdigō pō dokōno ble òdigō í mi ta dokōnon, àdi wùte a pōte, akū àteni a gwa lán a zīda nēnokpare bà.
 4 Kù nibōo kipa aruzekede pìia, akū adi we à sã ke zūu kù a kpāsaa gūn à nibōo pìi yàri keoro. Takaside sã nūnu fítinna pìin à sìa à a nibōo pìi yàrii kèo.
 5 Akū Dauda pō fè aruzekede pìi yā musu manamana, à pì Natāne: Dikiri kun! À kù ò gbē kù à yā pìi kè deme.
 6 Lákū à kè lè nà, adi a wēnda gwaro, ani sã pìi fīna bo leu siikō.
 7 Akū Natā pìi Daudane: Mōkōmmè ade pìi ũ. Dikiri Isarailano Luda mé à yā dí ò à pì: Ma n ka Isarailano kína ũ, ma n bo Solu ɔĩ,
 8 akū ma n dikirii pìi be kpamma, ma a nono nanne n ɔĩ. Ma Isarailano kù Yudano kpamma n gbēno ũ. Tó adino kemma fíti yā, de mà a pāndeno karanne dɔ.
 9 Bóyāi n ma yā gya bōo? N yā kù má yeiro kè, n Iti buri Uria dè kù fēnedao, n a no sìa n sè. N tò Amōnino a dè zìi gūn.
 10 Zaa gbāra yā pāsī ni kè n bea ziki doro, zaakū n ma gya bōo, n Iti buri Uria no sìa n sè.
 11 Akū Dikiri èra à yā dí ò dɔ à pì: N ma! Mani tó n zīda bedeno sunyī kenne. Mani n nono símma mà n kpá n gbēdake kea n wára, ani wùte kúnwo gupuraa.
 12 N yā pìi kè asiri gūmmè. Makū sō mani yā pìi kenne gupuraa Isarailano wára n pínki.
 13 Akū Dauda pìi Natāne: Ma durunna kè Dikirine. Akū Natā pìine: Dikiri n durunna kemma, ĩni garo.
 14 Ama lákū n dōke kù Dikirio manamana nà yā pìi kēnaa musu, négōgbē kù nōgbē pìi ò kúnwo ni game.
 15 Kù Natā tà be, akū Dikiri tò né kù Uria nanao ò kù Daudao pìi gyā kù.

16 Akū Dauda ten Luda wé ke né pì yā musu kū léyĩnaao, gwāani àdigō wúte zĩteme.

17 A be gbē zōkōno digō zeala de ò a fute zĩte, ama àdi wero, àdi pòble kũnworo.

18 A goro supplade zĩn né pìi gà. Vĩna Dauda ìbanō kù, odi fō ò òne kũ né pìi gáro. Ó pì: Goro kũ né pìi kun, o yā òne, adi ó yā maro. Deran óni one nà sà kũ né pìi gāa? Ani yā vāni ke.

19 Dauda è a ìbanō ten yā kpāni okōne, akū à dō kũ né pìi gāme. À n lá à pì: Né pìi gān yá? Akū ò wèa ò pì: Ee! À gāme.

20 Dauda fute zĩte à zú ò, à nísi dōko à a pókasanō lite, akū à gèe à kùte Dikirine a kpén. Kū à èra à tà be, à pòble gbèka, akū ò kpāa à blè.

21 A ìbanō a là ò pì: À kè dera nten yā ke lee? Goro kũ né pìi kun, n lé yĩ n sō dō. Kū à gà sà, n fute n pò blè.

22 À wèrĩma à pì: Goro kũ né pìi kun, ma lé yĩ ma sō dō, zaakū ma pì, ke Dikiri ni ma wènda gwa à tó né pìi gō kun gwèe, dí mé à dō?

23 Lán à gà nà sà, bōyāin manigō léyĩna dō? Mani fō mà a vun yá? Mani gé a kĩnaa, ama ani era à su ma kĩnaaro.

24 Dauda a nanō Baseba laakarīi kpàtene, akū à gèe à wùte kāao. À né ì gōgbē ũ, akū à tó kpāne Sulemanu. Dikiri yei,

25 akū à annabi Natā zĩla à tó kpā né pìine Yedidaya Dikiri yenyĩ pìi yāi.

Raba sina Amōninōa

26 Ari tera Yoabu kpé àten zĩ ká kũ Amōninō zaa Raba, akū à kínabe sì.

27 Akū à gbēno zĩ Daudaa à pì: Ma zĩ kà kũ Rabadenō, akū ma n ítoki sì.

28 N zĩkari kparanō kakara sà, n mós n lika wēte pìi n sí. Tó lenlo, mani sí, oni ma tó kpāne.

29 Akū Dauda zĩkarinō kākara n pínki, à gèe à lète Rabaa à sì.

30 Ó n kína wura fūraa gò a miia ò kù Daudane. A tikisi kà kiloo baraakuri, akūsō gbè bèere de kúa. À wēte pìi pónō nākōa manamana,

31 akū à gbē kũ ò kú gwenō kùkù à bòte kũnwō, à n dá sàkasaka zĩn kũ diga zĩo kũ kpása zĩo, akūsō à tò ò kúnku bò. Len à kè Amōni wētenone le pínki, akū à èra à tà Yurusalemu kũ a zĩkarinō n pínki.

13

Aminō yena a dāre Tamai

1 Abire gbera Dauda né Abusalomu dāre mana vī, a tón Tama, akū Dauda né Aminō yei.

2 Yā pì ten wari dō Aminō pìia ari à kà gyākēna a dāre Tama pìi yāi, zaakū à gōgbē dōro, ani fō à yāke kēnero.

3 Aminō gbēnna ke vī, a tón Yonadabu, Dauda vīni Simēa néme. Yonadabu òndō gbāna,

4 akū à Aminō là à pì: À kè dera n kine'ina n mēe digō yōna lākū gu digō dō nà lee? Īni omēnero? Akū Aminō wèa à pì: Má ye ma dakūna Abusalomu dāre Tamaimē.

5 Akū Yonadabu pìne: N gé n wúte n gádoa lākū gyāren n ũ bà. Tó n de sù n gwa, n one n ye n dāre Tama su à pòble kpámma. À su à keke n wára de ngō e, gbasa à nanne n oĩ.

6 Akū Aminō wùte lán gyāre bà. Kū kína sù a gwa, akū à pìne: N tó ma dāre Tama su à kàra kemene ma wára, à namene ma oĩ.

7 Akū Dauda gbē zĩ Tamaa a bea à pì: N gé n vīni Aminō kpén n pòble kēne.

8 Kū Tama gè a kpén, à a lè wutena, akū à wísiti yà à kàraa kàsao a wára.

9 Akū à ta sè à kàraa pìi kànne. Aminɔ̀ gi sói à pì: Ì pé gbènɔ̀a ò bɔ̀te ñ pínki. Kū gbè kū ò kú kãaonɔ̀ bòte ñ pínki,

10 akū à pì Tamanɛ: Ì su kú pòble pìio kpéne gūn la ñ namene ma ñi. Akū Tama kàra kū à kèe sè à gèo a v̄ni Aminɔ̀ pì kīnaa kpéne gūn.

11 Kū à nài, àten su kpáa à só, akū à a dāre pìi kū à pì: Ì tó mà wúte kúnwo.

12 Akū à pì a v̄ni pìine: Oi! Ìsun gbāna mɔ̀menero. Zaakū ó Isarailanɔ̀ odì yā dí taka kero. Ìsun yā dɔ̀rɔ̀sari bire taka kemenero.

13 Makū, mán mani gèn kú wé'iyā dio? Mɔ̀kɔ̀n s̄s, Isarailanɔ̀ ni n dite gbè pā ũ. Ì sùru ke! Ì a yā o kīnane, ani gí ma kpámmairo.

14 Adi we à a yā mào. À gbāna m̀ne, akū à kùsia à wúte kãao.

15 Akū Aminɔ̀ zāagu pāsīpāsī. Zāngu kū à sè kú Tama pìio de yenyī kū à vī kãao yāla. Akū à pìne: Ì fute ñ bo.

16 Akū nɔ̀gbè pìi pì a v̄ni pìine: Oi! Ì penama taari z̄k̄o de pó kú n kèmenela. Kū abireo adi we à a yā mào.

17 Akū Aminɔ̀ a zīkeri kefenna s̄si à pì: Ì pé nɔ̀gbè díkīnaa à bomene ma kpén, ñ gbà ta ñ a m̀ne dan.

18 Akū a zīkerii pì a sè à bò kãao bàai, à gbàa tà à a m̀ne dàn. Nɔ̀gbè pìi uta gbāna dana, zaakū uta bire takan kīna nénɔ̀kpare lésinɔ̀ diḡo dana.

19 Akū Tama túbu gbè a miia, à a uta gbāna kū à danaa pìi gà à kè à ɔ̀ dì a musu, àten ɔ̀ ɔ̀ àten tá.

20 A dāḡo dadok̄onɔ̀de Abusalomu pìne: Ì dāḡo Aminɔ̀ wúte kúnwon yá? Ìsun o gbèke maro, zaakū n dāḡome. Ìsunḡo yā pì kūna n swèe gūnlo. Akū Tama wúte a dāḡo Abusalomu bea kú poyakao.

21 Kū kīna Dauda yā pìi mà, a pò fè manamana.

22 Abusalomu dí yāke o Aminɔ̀nɛro, yā v̄ni ke a mana. A zāagu, kū à kùsi a dāre Tamaa yāi.

Abusalomu Aminɔ̀ denaa

23 Wè pla gbera Abusalomu kú Baali Azo, Eflaimu bùsu lén kú a sākākèrerinɔ̀, akū à kīna nénɔ̀ s̄si pɔ̀nna pòblea ñ pínki.

24 Akū à gèe à kīna lè à pì: Kīna, òteni makū n zòbleri s̄anɔ̀ kã z̄z̄. Mɔ̀kɔ̀n kú n ìbanɔ̀ áni gé kūmaoroo?

25 Akū kīna wè a né p̄ia à pì: Oi! Óni f̄s̄ ò gé ó pínkiro. Óni kenne aso ũ. À nàkara kãao, ama adi géro, akū à sa mana òne.

26 Akū Abusalomu pì: Tó ñni géro, ñ tó ma v̄ni Aminɔ̀ gé kúoo. Kīna a là à pì: Bóyāi ñ ye à gé kúnwoo?

27 Abusalomu nàkara kãao, akū kīna tò Aminɔ̀ gèe kãao kú a né kparanɔ̀ ñ pínki.

28 Abusalomu yā dite a gbènɔ̀ne à pì: À sã kpá! Tó í Aminɔ̀ kù, tó ma òáre à a z̄s̄, à a de. Àsun tó v̄ina á kuro. Makū mé ma á dán! À ze gbāna à gōgbèke ke.

29 Abusalomu gbènɔ̀ kè lákū à ònne nà ò a dè, akū kīna né kparanɔ̀ fùte ò dì ñ baragbās̄onɔ̀ kpe ò bàa lè.

30 Gɔ̀rɔ̀ kú ò kú zén, Dauda a baaru mà ò pì: Abusalomu kīna nénɔ̀ dède ñ pínki, ñ gbèke dí ḡoro.

31 Dauda fùte à a pókasanɔ̀ gà à kè, akū à wúte z̄ite. A ìbanɔ̀ ze kú ñ pókasanɔ̀ kèkèna.

³² Akū Dauda v̄ini Simēa né Yonadabu pì: Baa, ñsungõ da ò n né kefennano dèdè n̄ pínkiro, Aminõ mé à gà ado. Ò yā p̄i d̄ Abusalomu wéa zaa ḡoro k̄ Aminõ k̄usi a dāre Tamaame.

³³ Ma dikiri k̄ina, ñsungõ yā p̄i k̄ina n n̄esee ḡunlo. N n̄égõgb̄enõ dí gaga n̄ pínkiro, séde Aminõ ado.

³⁴ Abusalomu s̄ à bàa lè.

Kū kefenna gudākp̄ari wé zù, à è ò té Oronaimu zén s̄is̄iger̄eei dasidasi. À ḡèè à p̄i k̄inan̄e: Ma gb̄enõ è té s̄is̄iger̄eei Oronaimu kpa.

³⁵ Akū Yonadabu p̄i k̄inan̄e: N è yā? N n̄enõ mé òten su gwe lākū ma ònne n̄a.

³⁶ Kū à yā p̄i ò à làka, akū k̄ina né p̄inõ kà ḡonõ, òten w̄enda ó d̄o. K̄ina k̄u a ìbanõ ó d̄o ò n̄ p̄inki manamana d̄o.

³⁷ Abusalomu bàa lè à tà Amiudu né Talamai, Gesuru k̄ina k̄inaa. K̄ina Dauda s̄ àdigõ a né gana ó d̄o ḡoro s̄inda p̄inki.

³⁸ Kū Abusalomu bàa lè à tà Gesuru, à kú gwe ari w̄è aakõ.

³⁹ Kū k̄ina Dauda n̄esee kp̄ate Aminõ gana yā musu, akū àten Abusalomu bege ke sà.

14

Abusalomu suna Yurusalemu

¹ Zeruya né Yoabu d̄s̄ k̄u k̄ina p̄o kpé kú Abusalomua,

² akū à gb̄enõ z̄i Tekoa, ò n̄ogb̄ē ònd̄ode ke s̄è ò sù k̄āao. Akū à p̄in̄e: N̄ ke lánd̄o n̄ten w̄enda ke bà. N̄ gyaanõ p̄okasanõ da. N̄sun n̄isi d̄okoro. N̄ ke lākū n̄ogb̄ē k̄u a gb̄ē gà àteni a ó d̄o à ḡi k̄è bà.

³ N̄ gé k̄ina k̄inaa le, n̄ yā d̄ik̄ina on̄e. Akū Yoabu yā kàka n̄ogb̄ē p̄in̄e.

⁴ Kū Tekoa n̄ogb̄ē p̄i ḡèè à k̄ina lè, à k̄uten̄e k̄u à m̄io z̄ite à p̄i: K̄ina, n̄ ma m̄i sí!

⁵ Akū k̄ina p̄i a là à p̄i: Bón n̄ yeii? À w̄èa à p̄i: Gyaanõn ma ū, ma z̄ā gà.

⁶ Makū n z̄òbleri, má n̄égõgb̄enõ v̄i gb̄enõn pla. Kū òten fiti ke n̄ k̄ō t̄ēne bura, gb̄ēke kun à n̄ kpaatero. Akū gb̄ē do a gb̄ē do lè à d̄è.

⁷ Akū ma bedenõ f̄ute n̄ p̄inki, ò p̄i makū n z̄òbleriine mà a né k̄u à a gb̄endo d̄è p̄i kp̄ámma ò de, k̄u à a gb̄endo d̄è yāi. Ò ye ò yàka m̄'oro t̄ede k̄u à ḡom̄ene t̄ubibleri ū p̄i té dem̄e, de ma z̄ā s̄ungõ t̄ó ke buri v̄i andunia ḡun dorõ yāi.

⁸ Akū k̄ina p̄i n̄ogb̄ē p̄in̄e: N̄ tá be, mani yā gwa n̄ yā p̄i musu.

⁹ Akū Tekoa n̄ogb̄ē p̄i p̄i: Ma dikiri k̄ina, taari p̄i w̄i ma musu k̄u ma de bedenõ, m̄ok̄on̄ ñḡõ kun taari sari k̄u n k̄íkeo.

¹⁰ Akū k̄ina p̄i: Tó gb̄ēke lé p̄a yā p̄iia, n̄ mó k̄āao ma k̄inaa la, ani le à wari d̄omma dorõ.

¹¹ Akū n̄ogb̄ē p̄i p̄i: K̄ina, n̄ s̄i k̄u Dikiri n Ludao, de m̄orakari s̄un ma né m̄en do k̄u à ḡè lakiti kero yāi. Akū k̄ina p̄i p̄i: Kū Dikirio n̄ né p̄i m̄ik̄a ke ni léte z̄it̄ero.

¹² Akū n̄ogb̄ē p̄i p̄i: Ma dikiri k̄ina, makū n z̄òbleri n̄ ma gba z̄é mà era mà yā on̄e. À w̄èa à p̄i: N̄ o!

¹³ Akū à p̄in̄e: B̄oyāi n̄ yā dí taka kp̄ak̄us̄u k̄u Luda gb̄enõ? Yā k̄u n̄ òmen̄e mé à n da yān, zaakū ñdi gb̄ē k̄u n p̄eaa gb̄ese n su k̄āaoro.

¹⁴ Ó p̄inki óni ga, óniḡõ de lán í k̄u à k̄òte z̄ite gb̄ēke dí le à s̄ète dorõ bà. Luda d̄i gb̄ē k̄u ò p̄eaa w̄endi borõ, àdi z̄é wet̄e ade era à suawame.

¹⁵ Ma su yā p̄i o ma dikiri k̄inan̄eme, zaakū gb̄enõ tò v̄ina ma k̄u. Akū makū n z̄òbleri ma p̄i mani yā p̄i on̄e. Òdigõ d̄õro ke ñni ma w̄ek̄ena sí

¹⁶ n̄ ma bo gb̄ē k̄u à ye à makū k̄u ma néo z̄ite k̄u Luda tòw̄ere sí ó oĩ.

¹⁷ Ma dikiri kína, makū n zòbleri ma pì n yā ni tó ma laakari kpáte, zaakū n de lán Luda malaikaa bàme, ndi sã kpá yā mana kú a vāniooi pínki. Dikiri n Luda gō kú kúnwo.

¹⁸ Akū kína pine: Ñsun gí yā kú mateni n la onairo. Akū nɔgbē pì pì: Ñ o ma dikiri kína!

¹⁹ Akū kína a là à pì: Yoabu lé kú yā pì gūn yá? Nɔgbē pì wèa à pì: Ma dikiri kína, kú n kunnao yā kú n òo pì gena are kú kpeo vīro. Ee, n zòbleri Yoabu mé à yā pì kàkamené pínki.

²⁰ N zòbleri Yoabu kè le, de à le à yā kú à lokona tera díkú kèkè yāime. Ma dikiri, n òndō lán Luda malaikaa bàme, n yā kú à kè andunia gūn dō pínki.

²¹ Akū kína gèe à ò Yoabune: Tò, mani yā pì ke sà. Ñ gé n kèfenna Abusalomu gbese n su káao.

²² Akū Yoabu kùte kínane kú à mīio, à a sáabu kpà à pì: Ma dikiri kína, makū n zòbleri, ma dō gbāra sà kú ma yā kàngu, zaakū n ma yā mà.

²³ Akū Yoabu fùte à gèe à Abusalomu gbese zaa Gesuru à sù káao Yurusalemu.

²⁴ Akū kína pì: Ñ one à gé vute a zīda bea, ó wé ni ke siikōro. Akū Abusalomu gèe à vùte a bea, odi wé sikōle kú kínaoro.

²⁵ Gō mana ke kú Isarailano té lán Abusalomu bàro. Òdigō a manake yā o manamana. Sena zaa a gèseaa ari à gèe pé a midangura mamberu ke kúaro.

²⁶ Àdigō a mì bo wè kú wèeome. Àdi kea tikisi. Tó à bò, àdi yō kilooa, a tikisii digō de kiloo plala.

²⁷ À négōgbēno ì gbēno n aakō kú nénōgbēo mèn do. Nénōgbē pì tón Tama. Nò maname.

²⁸ Abusalomu kú Yurusalemu ari wè pla wésina kínale sari.

²⁹ Akū à Yoabu sisi à géare kína kīnaa, ama Yoabu dí we à sù a kīnaaro. Akū à era à a sisi dō, adi we à sùro.

³⁰ Akū à pì a zīkerino: À Yoabu bura kú à kú ma pò sare gwa, a nagā mà. À gé à té sōa. Akū Abusalomu zīkerino gèe ò té sō Yoabu bura pīa.

³¹ Akū Yoabu fùte à gèe Abusalomu bea, à a là à pì: Bóyāi n zīkerino té sō ma buraaa?

³² Akū Abusalomu wèa à pì: Ñ gwa, ma gbē zīmma ma pì n mót mà n zī kīnaa, de n a la bó mé à tò à ma gbese zaa Gesuru à sù kūmao? Ma kunna gwe sànamene de gu díla! Má ye mà kō e kú kīnao tera. Tó má taari ke vī, à ma de.

³³ Akū Yoabu gèe à yā pì ò kínane. Akū kína Abusalomu sisi. Kú à sù, à kùtene kú a mīio zīte. Akū kína lé pèa.

15

Abusalomu bona Dauda kpe

¹ Abire gbera Abusalomu sōgo lè a zīdane kú sōno kú gōgbēno gbēno n bupla akuri kú onigō bàa lé a areno.

² Àdi fute kōnkōkōnkō àgō zena bīnile sare. Tó gbē yā vī kú a gbēdakeo àten géo kína kīnaa à kèkene, Abusalomu dì ade sisi à pine: Wète kpaten n bonn? Tó à wèa à pì: Makū n zòbleri ma bo Isaraila buri dí gūmme,

³ akū Abusalomu dì pine: N yā nname, à zé vī, ama kína gbēke kun à sã kpá n yāiro.

⁴ Abusalomu dì era à pi: Tó ò ma ke yākpatekeri ū ó bùsun, gbē kú à yā vī ke gbē kú àten gbē gbeka yākpatekēkia n pínki anigō su ma kīnaa, manigō a yā kèkene a zéa.

⁵ Tó gbě sù à kùte a are, àdi ɔ bo à ade kù à lé péa.

⁶ Len àdigɔ ke le Isaraila kù òten su yákpate ke kína kīnaanone ní pínki, akū ní swèe tà a kpa.

⁷ Wè siikɔ gbera à pì kīnane: Ñ ma gba zé mà gé la kù ma dà Dikirine sa o zaa Eblonu.

⁸ Makū n zòbleri ma lé pì gbène gɔɔ kù má kú Gesuru, Siria bùsun ma pì: Tó Dikiri tò ma su Yurusalemu, mani sa oa Eblonume.

⁹ Kína pìne: Ñ gé ñ su aafia! Akū à fùte à gèe Eblonu.

¹⁰ À gbèno zì Isaraila burino kīnaa pínki à pì: Tó a kuru'ù mà do, à pi Abusalomu mé à kí blè Eblonu.

¹¹ Gɔɔ kù àten fute Yurusalemu à gbèno sìsi gbènon wàa do ò gé kááo, akū ò gèe kù nèse mèn doo, ò yā pì asiri dōro.

¹² Gɔɔ kù àten sa o, à Gilo gbè Aitofeli, Dauda lédamarii sìsi zaa a be wèten, akū lékpakūsūna Daudai ten kara. Gbè kù ò kú kù Abusalomuonɔ dasi ten kara.

Dauda bàasinaa

¹³ Baarukparii sù à pì Daudane: Isarailanɔ swèe tà Abusalomua.

¹⁴ Akū Dauda pì a ìba kù ò kú káao Yurusalemunone: À fute ò bàa lé. Tó ódi ke lero, óni le ò bo Abusalomu òiro. Ò ke likalika. Tó ódi ke likalikaro, ani ó le la, ani ó ásarú ke, ani wètedeno dede kù fēnedao.

¹⁵ Kína ìbanɔ pìne: Ó dikiri kína, yā kù n zeo pínki, ókōnɔ n zòblerino o lakame.

¹⁶ Akū kína dà zén. A bedeno bò ò tēi ní pínki, ama à a nɔ yìgisaride mèn kurino tò gwe ògɔ be gwa.

¹⁷ Kína dà zén le kù a gbèno. Kù ò kà wète kpe, à lite à zè.

¹⁸ Akū a ìbanɔ pínki kù a dogarino kù Gatadeno gbènon wàa aakɔ kù ò tēi zaa Gatanɔ gète ní pínki.

¹⁹ Akū kína pì Gata gbè Itaine: Bóyāi nten gé kùoomē? Ñ era ñ tá ñgɔ kú kù kína dufuo, zaakū gbè zītɔmē n ũ, n bo n bùsumme.

²⁰ N suna dí gɔɔ pla kero, akū ní ye ñgɔ likara zō kùoo yá? Má dō gu kù maten génlo. Ñ n gbèno kakara ñ tá kūńwo. Dikiri gbèke kù náani yāo kenne.

²¹ Akū Itai wèa à pì: Ma dikiri kína, kù Dikiri kunnaao kù n kunnaao, gu kù ní kun pínki, makū n zòbleri manigɔ kú gweme, mani ga yá kesɔ manigɔ kun yá.

²² Akū Dauda pìne: Ñ domene are ò gé! Akū Gata gbè Itai èra à dà zén kù a gbèno kù a dane kù ò kú káaonɔ ní pínki.

²³ Kù òten gē zéla ní pínki, akū bùsudenɔ wiki lè. Kù kína bikù Kidironua, akū ní pínki ò gbáranna zé sè.

²⁴ Zadoki kú gwe do kù Levinɔ ní pínki. Ò Luda bàka kunna kūńwo àkpati sena. Ò àkpatii pì dīte Abiata sare ari gbèno bòte wèten ò làka ní pínki.

²⁵ Akū kína pì Zadokine: Ñ Luda àkpati sé ñ gēo wète gūn. Tó ma Dikiri ponna lè, ani tó mà su mà wé siale kù a kúkió.

²⁶ Tó à pì ma yā dí káaguro sɔ, ma laka. À kemene lākū à kèare mana nà.

²⁷ Akū kína èra à pì sa'ori Zadokine: Wégupu'eriime n ũroo? Ñ era ñ tá wète gūn aafia kù n né Aimazao kù Abiata né Yonatāo. À tá kù á né gbènon pla pino.

²⁸ Manigɔ zena swabikúkia sènte ari mà baaru maáwa.

²⁹ Akū Zadoki kù Abiatao Luda àkpatii sè ò tào Yurusalemu, akū ò gɔ gwe.

³⁰ Dauda ten Kùkpe sīsī kù àten ɔ do. À pó kù a mīa, à kyate kpanaro. Gbè kù ò kú káaonɔ pó kù ní mīa ní pínki, òten ɔ do do òten géo.

³¹ Kū ò pì Daudane Aitofeli kú gbě kú ò zè kú Abusalomuonò té, akū Dauda adua kè à pì: Dikiri, ò tó a lédamma gō de yā fayasaride ũ.

³² Kū Dauda kà sīsī mīsōntea, gu kú donyīkeki kún, Aki gbě Usai sù à dàale, a uta kēna akūsō būsū kú a mīa.

³³ Dauda pìne: Tó n ge kúmao, ñigō demene aso ũme.

³⁴ Tó n era n ta wēten, akū n ò Abusalomune a zòbleriime n ũ sō, ñni Aitofeli lédamma gboromene. Ñ pine a de zòbleriime n ũ yā, ama tera n gō a zòbleri ũme sà.

³⁵ Sa'orinò Zadoki kú Abiatao gō kú kúnwo gwe. Ñ yā kú n mà kínabea babañne pínki.

³⁶ Ñ né gbēnōn planōn kú kúnwo gwe, Zadoki né Aimaza kú Abiata né Yonatao. Tó n yāke mà, ñ né pìnò zī ò su ò omene.

³⁷ Akū Dauda gbēna Usai pì tà, à kà Yurusalemu gōrò kú Abusalomu ten gē.

16

Dauda kú Zibao kú Simēio

¹ Kū Dauda vī sīsī mīdangurala fíti, à è Mefibose begwari Ziba gàarii yì zaakinōne mēn pla, àten su daale. Ò burodi sena mēn wàa do kú geepi kàraao mēn basōro kú kaka né kàraao mēn basōro kú sèwēo tūru do.

² Akū Dauda Ziba là à pì: Bó mé à tò n su kú abireoo? Ziba wèa à pì: Kína, zaakinò bi n bedenò pómè ò dia. Burodi kú kàranò bi n gbēnò pòbleme. Wē sō, gbě kú ò kpàsa gbàranna gūnnò pómīnaame.

³ Kína a là à pì: N dikiri kú à kè sari daikore kú máme? Ziba wèa à pì: À gō Yurusalemu, zaakū àten da Isarailanò a ká a dizi kpatan gbārame.

⁴ Akū kína pìne: Pó kú Mefibose vī pínki gō n pó ũ. Akū Ziba pì: Má kúte dí! Ma dikiri kína, ò tó màgō n pōnna le le.

⁵ Kú kína Dauda nà Bahurimui, à è gōgbě ke bò. A tón Simēi, Gera néme. Àkūme buri dokōnò kú Solu bedenò. À bò wēte gūn, àten Dauda ká.

⁶ Àten gbè zuzu kína Daudai kú a gbēnò, bee kú a zìkarinò kú a dogarinōn kú a oplai kú a ozeio n pínki.

⁷ Àteni a sōsō àten pì: Ñ gé! Ñ gé! Gbēderi! Pó pā!

⁸ Dikiri fīna bōnne Solu kú n kí blè a gēne ũ bedenò dedena yā yāi. Dikiri n bo kpatan à n né Abusalomu kàn. Ásaru kēmma sà, zaakū gbēderiime n ũ.

⁹ Akū Zeruya né Abisai pì kīnane: Ma dikiri kína, à mana gbēda gè dí gō n sōsōro. Ñ tó mà gé mà a mì zō.

¹⁰ Akū kína pì: Zeruya néno, bó mé à ó kakaraa? Tó Dikiri mé à òne à ma sōsō, akū àteni ma sōsō, dí mé ani fō à a la à pì, bóyāi àten ke lee?

¹¹ Akū Dauda ò Abisaine kú a ìbanò n pínki à pì: À gwa, ma zīda né'ina mé àten wete à ma de. Oni Biliaminu buri díkina pó o dō yá? À a tó gwe. Tó Dikiri mé à pìne à ma sōsō, à maname.

¹² Òdigō dōro ke Dikiri ni ma wari dō à fīna bomene kú yā manao sōsō kú òten kemene gbāra yāi.

¹³ Kū Dauda té zén kú a gbēnò, Simēi té sīsī pānde kpadoi, àteni a sōsō àteni gbè zuzui àten būsū fā.

¹⁴ Kú kína kú a gbě kú ò kú kāaonò kà swai, ò kpàsa, akū ò kámma bò gwe.

Abusalomu kana Yurusalemu

¹⁵ Abusalomu kà Yurusalemu kú Isarailanò n pínki. Aitofeli kú kāao.

16 Akū Dauda gbēnna Usai, Aki gbē gèè à Abusalomu lè à pìnc: Luda n dō kū aafiao Zaaki! Luda n dō kū aafiao Zaaki!

17 Abusalomu a là à pì: Gbēke kū n vī kū n gbēnnaon gwe yá? Bóyāi nídi gé kū n gbēnnaoroo?

18 Usai wèa à pì: L'enlo! Gbē kū Dikiri kū gbē díkīnanò sè pón ma ũ. Ma ze kū kína kū Isarailanò kàa pìio.

19 Abire gbera dò, dí mé à mana mà zò blenε, n baasii? Lákū ma zòò blè n denε nà, len mà blenne le.

20 Abusalomu pì Aitofeline: À lé dawá. Bón óni kεε?

21 Akū Aitofeli wèa à pì: Ñ gé n wùte kū n de no yìgisaride kū à n tó la òten be gwanoò, de Isarailanò le ò dō n pínki kū n tò n de ye n káiro, gbē kū ò kú kúnwonò gbāna ni kara.

22 Akū ò bizakuta dò Abusalomunε kpé musu, akū à gèè à wùte kū a de no pìnc gwe Isarailanò pínki wára.

23 Goro birenòà lé kú Aitofeli di daríma de lán gbē kú à yā gbèka Ludaa yā bàme. Len Aitofeli lédamma de le Daudanε kú Abusalomuo n pínki.

17

Usai ɛndɛkena Abusalomunε

1 Aitofeli pì Abusalomunε: Tó makūmε, mani zìkarinò sé gbēnòon dúbu kuri awεεpla mà péte Daudai kúnwo gwāaniala.

2 Mani létea goro kú à kpàsa a ò bùsa, mani a fu. A gbēnò ni bàa lé n pínki, mani a de ado,

3 mani sunne kú gbē pìnc n pínki. Gbē kú nten wete n de ganan gbē pìnc suna ũ n pínki. Tó à gà, gbē kparanò ni gō aafia n pínki.

4 Yā pìi kè Abusalomunε nna kú Isaraila gbē zōkōnò n pínki.

5 Akū Abusalomu pì: Ò Aki gbē Usai sísi dò ò ma lákū ani o nà se.

6 Kú Usai kà, Abusalomu pìnc: Lákū Aitofeli ò nàn dí. Ò ke lákū à ò nàn yá? Ke òsun ke lero. N è deramεε?

7 Usai wèa à pì: Lé kú Aitofeli dàáwa gbāra manaro.

8 N n de dō kú a gbēnò. Zìkari mananòmε n ũ, ò pásí lán músu nérande kú ò a nénc síaa bàme. N de bi zìkariimε, ani we à i gu dokōnò kú a gbēnòoro.

9 Gu kú à kun tera, anigō utena gbèwεεε gūn ke gukea. Tó à sù à lète ó gbēnòà káaku sō, gbē kú à a baaru mà ni pì, ò zìi blè Abusalomu zìkarinòamε.

10 Bee gōsa gbāna kú à wórōgō vī lán músuu bànò swè ni kēngumε, zaakū Isarailanò dō n pínki kú n de bi zìkari manamε, akūsō gōsa gbānanòon kú káao.

11 Abire yāi lédamma yā kú má vīn dí. Ñ Isarailanò kakaranyī n pínki zaa Dani ari gena Beseba, ògō dasi lán ísirale bùsu'atē bà, n doñne arε zìlan.

12 Óni a le gu kú à kun pínki, óni létea lán plí dì kóte zītea nà. Àpì kú gbē kú ò kú káaonò n pínki, n gbēke ni boro.

13 Tó à sù à gè wēte ke gūmmε sō, Isaraila gbē sīnda pínki ni bà sé à géo gwe, oni wēte pì kátebonò gáte ò táo guvuten. Bee a gbè kaso ke, oni e gwe doro.

14 Akū Abusalomu kú Isarailanò pì n pínki: Usai lédamma mana de Aitofeli pólá. Dikiri mé à zèò à Aitofeli lédamma mana pìi gboro, de à le à Abusalomu ásarú ke yāi.

15 Akū Usai ò sa'ori Zadokine kú sa'ori Abiatao à pì: Aitofeli lé dà Abusalomua kú Isaraila gbē zōkōnò à pì à ke lán dí bà, akū ma lé dàrímá ma pì ò ke lán dí bà.

16 À gbēnò zī likalika ò gé ò o Daudanε àsun i swabikūkiaro, à bikū likalika, de òsun àpìi kú gbē kú ò kú káaonò dúgu zōro yāi.

¹⁷ Yonatā kū Aimazao kú Enlogeli, zaakū oni f̄ò bo gupuraa Yurusalemuro. Akū nokpare z̄ikeri ke ḡe à ònne ò gé baaruu p̄i kpá kína Daudane.

¹⁸ Akūsō kefenna ke n̄ é, akū à ḡe à ò Abusalomune. Gb̄en̄on pla p̄in̄o dà z̄én ḡōn̄o, ò ḡe gb̄eke bea Bahurimu. L̄òḡo kú ònn gwe, akū ò ḡēn.

¹⁹ Akū bede p̄i nan̄o l̄òḡo p̄i né kpàale à p̄oblewe f̄àtea, gb̄eke a yā d̄ōro.

²⁰ Kū Abusalomu gb̄en̄o sù n̄ogb̄e p̄i bea ò p̄i: Aimaza kū Yonatāo kú m̄amee? À w̄em̄ma à p̄i: Ò bikū swa'onea. Ò n̄ w̄ete, odi n̄ ero, akū ò era ò tà Yurusalemu.

²¹ Kū ò tà, akū gb̄en̄on pla p̄in̄o b̄òte l̄òḡo p̄i ḡūn, ò ḡe ò p̄i kína Daudane: N̄ bikū swaa likalika, zaakū Aitofeli n̄ kpakpa kū yā v̄aniome.

²² Dauda dà z̄én kū gb̄e kū ò kú k̄aon̄o n̄ p̄ínki, ò bikū Yodaa. Kū gu d̄ò, n̄ gb̄eke dí ḡōro, ò bikū n̄ p̄ínki.

²³ Kū Aitofeli è òdi z̄i ke a lédamma yāaro, à f̄ute à ḡarii ȳi a zaakine à tà a be w̄eten. À a be p̄on̄o n̄ak̄ōa, akū à a z̄ida lòko à ḡà, akū ò a v̄i a de miraween.

²⁴ Dauda ḡe Manaimu, akū Abusalomu bikū Yodaa kū Isarailan̄o n̄ p̄ínki.

²⁵ Abusalomu Amasa d̄ite z̄ikarin̄o gb̄e z̄ōk̄ō ū Yoabu ḡēne ū. Amasa bi Sumaila buri Yeta néme. A dan Naasa né Abigaili ū, Yoabu da Zeruya dakūname.

²⁶ Isarailan̄o kū Abusalomuo bùraa k̄e Giliada b̄usun.

²⁷ Kū Dauda k̄a Manaimu, Naasa né Sobi, Raba w̄ete kū à kú Am̄onin̄o b̄usun gb̄e sù kū Lodeba gb̄e Amieli né Makio kū Rogelimu kū à kú Giliada b̄usun gb̄e Bazilaio.

²⁸ Ò sù kū wuteb̄on̄o kū tan̄o kū oron̄o kū éseo kū naḡo kū w̄isitio kū p̄oblewe kpatanaao kū bl̄áo kū d̄ò p̄on̄o

²⁹ kū z̄óo kū v̄if̄aniio kū s̄a n̄òb̄o kú ḡasiio, ò kpà Daudaa kū gb̄e kū ò kú k̄aon̄o ò ble, zaakū ò p̄i: N̄a kū ímio gb̄e p̄in̄o d̄e gb̄arannan, ò kp̄asa.

18

Abusalomu ganaa

¹ Dauda gb̄e kū ò kú k̄aon̄o k̄akara, akū à gb̄e z̄ōk̄ōn̄o d̄itedite gb̄en̄on w̄aa s̄os̄os̄oron̄one kū gb̄en̄on bas̄os̄os̄oron̄o.

² Akū à a z̄ikarii p̄in̄o kp̄aatete ḡà aak̄ō. À ḡà do n̄a Zeruya né Yoabune a oī, a do s̄o Yoabu dakūna Abisai oī, a do s̄o Gata gb̄e Itai oī. Akū kína p̄i a z̄ikarin̄one: Makūme mani dōare are.

³ Akū gb̄en̄o p̄i: N̄sun géro. Tó o sù o bàa l̄è, oni ó yā daro. Bee tó ó gb̄e kpadon̄o ḡaga, oni ó yā daro. M̄ok̄ōn̄ òteni n̄ gwa de gb̄en̄on d̄ubu kurin̄ola. N̄ kpanawái w̄ete ḡūn mé à mana.

⁴ Akū kína p̄ínne: L̄ákū à k̄éare mana n̄an̄o mani ke. Kína ḡe à z̄e b̄inile sare, akū z̄ikarin̄o b̄òte ḡà kū ḡaao gb̄en̄on bas̄os̄os̄oron̄o kū gb̄en̄on w̄aa s̄os̄os̄oron̄o.

⁵ Akū kína yā d̄ite Yoabune kū Abisaio kū Itaio à p̄i: À ke kefenna Abusalomune busebuse ma yāi. Z̄ikarin̄o yā kū kína d̄ite gb̄e z̄ōk̄ōn̄one Abusalomu yā musu mà n̄ p̄ínki.

⁶ Z̄ikarin̄o b̄òte ò ḡe l̄ákp̄en, de ò z̄i k̄a kū Isarailan̄o, akū ò s̄i k̄ō té Eflaimu d̄akon.

⁷ Dauda z̄ikarin̄o z̄i bl̄è Isarailan̄oa. Gb̄e kū ò ḡaga z̄i birean̄on dasi, gb̄en̄on d̄ubu barome.

⁸ Z̄i p̄i dà b̄usu p̄i p̄ínki, akū z̄i b̄irea s̄ente gb̄en̄o bl̄è dasi de f̄enedala.

⁹ Kū Abusalomu kp̄akū kū Dauda gb̄en̄o, à dina baragb̄as̄o kpe. Akū baragb̄as̄o p̄i ḡe gb̄iri lí z̄ōk̄ō ḡan̄o gb̄aru, akū a wakaa kp̄a líḡan̄o ḡinḡin, akū a s̄o p̄i ḡe z̄éla, à ḡò lokona líḡan̄o gwe.

10 Kū gbēke a è, à gèe à pì Yoabunε: Ma Abusalomu è lokona līgān.

11 Akū Yoabu pì gbē kū à baaruu pìi kpàarenε: Bóóó? N a è yá? Bóyāin nídi a lé n dèroo? De yā ma n gba andurufu kuri kū zīka'asaa.

12 Akū gbē pìi wè Yoabua à pì: Bee tó ò andurufu wàa sòro yò ò kà ma on, mani fō mà ɔ pá kína né pìiaro, zaakū kína yā ditenne kū Abisaio kū Itαιο ó sã mà, à pì ò ke kefenna Abusalomunε busebuse.

13 Tó ma a dè, de ma ásarukè ma zīdanεmε. A ke utena kīnanεro, məkōn sō ĩni ze kūmaoro.

14 Yoabu pì: Mani n dā doro. Akū à sári sōnte sè mèn aakō, à gèe à Abusalomu zōo a swèn goro kū à lokona līgān bēne.

15 Akū Yoabu zīkaponoseri gbēnon kurino likai ò a dè.

16 Akū Yoabu kuru pè à a zīkarino dādā, akū ò kamma bò kū petena Isarailanōiio.

17 Ò Abusalomu gèe sè ò zù wèe zōkō gūn lákpen gwe, akū ò gbèe kàkaraa, à gò gbèdidikōana zōkō ũ. Isarailanō sō ò bàa lè, ní baadi tà a bea.

18 Goro kū Abusalomu kun, à gbèe pète a zīdanε Kína guvuten, zaakū à pì á négōgbē vīro, akū á ye a tó garo. À a zīda tó kpà gbè kū à pète piine, akū òdigō gwe sísi Abusalomu Dōngupō ari kū a gbārao.

Dauda Abusalomu ga baarumanaa

19 Zadoki né Aimaza pì: Ñ tó mà bàa lé mà gé baaru kpá kīnanε, lākū Dikiri yā nna kpàa nà à a bò a ìbereno ɔĩ.

20 Akū Yoabu pīne: ĩni le ñ baaru kpá gbāraro, sé goro pānde zī. Gbāra pó dīn ĩni kpáro, kū kína né gā yāi.

21 Akū Yoabu pì Etiopia burinε: Ñ gé ñ yā kū n è o kīnanε. Akū Etiopia buri pìi kùte Yoabunε à fùte kū bàao.

22 Zadoki né Aimaza èra à pì Yoabunε: Bee deramεε, ñ tó mà bàa lé màgō té Etiopia buri pìi kpe. Akū Yoabu pīne: Né, bóyāi ní ye ñ géε? Baaruu pìi nigō àre vīnnero.

23 Akū Aimaza pì: Bee deramεε, má ye mà géme. Akū Yoabu pīne: Ñ gé! Akū à bàa lè à gèe à bòte kū swa sare zéo, à Etiopia buri pìi kè.

24 Dauda vutena wète bīnile gbà mèn planō dagura. Gudākpārii didi bīnia ari gānu pīi musu. Kū à wé zù, à gbēke è à té kū bàao.

25 À lé zù kīnai à òne. Akū kína pì: Lākū à té ado nà, àten su kū baaru nnaomε. Kū àten su, à kà kani.

26 Akū gudākpārii pìi gbē pānde è dɔ, àten bàa lé. À lé zù zédākpārii à pì: Gbē pānde té a kpe dire kū bàao, àten su dɔ. Akū kína pì: Àten su kū baaru nnaomε dɔ se.

27 Akū gudākpārii pìi pì: Ma è gbē káaku bàasina de lán Zadoki né Aimaza bàasinaa bà. Akū kína pì: Gbē manamε, baaru nnan àten suo.

28 Aimaza lé zù kīnai à pì: Aafia kun! Akū à kùte kīnanε à mīi pète zīte à pì: Ò Dikiri n Luda sáabu kpá, à gbē kū ò kùseε bīrimmanō kpamma, ma dikiri kína.

29 Akū kína a là à pì: Kefenna Abusalomu kun kū aafiao yá? Aimaza wèa à pì: Kū Yoabu teni n zòbleri zī kū makū n zòbleriio, ma mà zuka fùte manamana, ama má dō tó bó mé à sùro.

30 Kína pì: Ñ ze kpado la gīa. Akū à zè gwe.

31 Kū Etiopia buri sù, à pì: Ma dikiri kína, ma sunne kū baaru nnaomε. Dikiri yā nna kpamma gbāra, à n bo gbē kū ò bò n kpeno ɔĩ.

³² Akū kína a là à pì: Kefenna Abusalomu kun kù aafiao yá? Etiopia buri pì wèa à pì: Ma dikiri kína, Luda tó n iberenò kù gbē kù ò fùte òten wari dómmano gō lán kefenna pì bà.

³³ Swèè kè kínagu, à dīdi à gè kpé kù à kú gānu pì musu, akū à sò dō gwe. Goro kù àten didi gwe à pì: O'o ma né Abusalomu! Ma né Abusalomu! Ma gana n gēne ū sāna yā! Abusalomu ma né! Ma né!

19

Yoabu kpākēna Daudai

¹ Ò pì Yoabunε: Kína ten sò dō, àten wēnda ke Abusalomu yā musu.

² Zī birea zīkarinò zīblena ponna li wēndakena ū, zaakū ò mà ò pì, kína nèseε yāka a né yā musu.

³ Zī birea zīkarinò gè wēten soro soro lán gbē kù ò bàa lè zīlan, wé'i n kūno bà.

⁴ Kína pò kù a ānla, àten wēnda sò dō àten pi: O'o ma né Abusalomu! Abusalomu ma né! Ma né!

⁵ Akū Yoabu gèè à kína lè kpén à pì: N wé'i dà n gbēno gbāra. Ò n bo gbāra kù n nēgōgbēno kù n nēnōgbēno kù n nono kù n no yīgisaridenò.

⁶ N zāngurinon n yenyī, akū n zā n yenyīdenogu. N mōwεε gbāra, ókōno n zīkari gbē zōkōno kù ó gbēno ódi kánne póke ūro. Ma dō sà, tó Abusalomu kun gbāra, akū ókōno o gaga ó pínki, abirekū mé ani kenne nna.

⁷ N fute n bo sà. N gé n n gbēno nèse kpátéine. Ma sinne kù Dikirio, tó nídi géro, n gbēke ni i kúnwo la gwāanialaro. Abirekū ni kenne vāni de yā vāni kù à n le zaa n kefennakegoro ari suna gbārara.

⁸ Akū kína fute à gèè à vùte bīnilea. Kù ò ò gbēnoε kína vutena gānun, akū ò sù ò zè a are n pínki.

Dauda gbεεnaa

Isarailano bàa lè, baadi tà a bea.

⁹ Isaraila burinò té pínki gbēno ten lékpakōana ke ò pì: Kína ó sí ó iberenò à ó bó Filisitininò òī, akū à bàa lè à bò ó būsun Abusalomu yāi.

¹⁰ O Abusalomu kà kpatan, akū à gà zīlan. Bón àten dā kù kína gbεεnaaoo?

¹¹ Kína Dauda gbēno zī sa'ori Zadokia kù sa'ori Abiatao à pì: Yā kù Isarailano ten o pínki gè ma sán zaa ma kúkia la. À yā dīkīna gbeka Yuda gbē zōkōno à pi: Bóyāi a gō kpe kù ma gbεεnaaoo?

¹² Ma gbēno, pò dokōnonon ó ū, ó aru dokōnoε. À kè dera a gī kè kù ma gbεεnaaoo?

¹³ N o Amasane pò dokōnonon ó ū, ó aru dokōnoε. Tó mádi tó à gō ma zīkarinò gbē zōkō ū Yoabu gēne ū zaa gbāraro, Luda yā kemene pāsīpāsī.

¹⁴ A yā Yudanò swèè blè, n lé kè dokōno, akū ò légbāzā kēne ò pì: N su kù n gbēno n pínki.

¹⁵ Kína ten su, à kà Yodai, akū Yudanò gèè daale zaa Giligala, de ò bikū kāao swa plia.

¹⁶ Gera né Simeī, Biliaminu buri kù à kú Bahurimu wā à gé da kína Daudale kù Yudanò.

¹⁷ Biliaminu burinon kú kāao gbēnon wāa soro. Solu begwari Ziba gèè dō kù a nēgōgbē gbēnon gērono kù a zīkeri gbēnon barono. Ò wā ò kà Yoda léa kína ā,

¹⁸ de ò le ò bikū kù kīnabedenò, ò yā kù ani ke kīnane nna ke yāi. Akū Gera né Simeī wùte kína are ari agō gé bikū Yodaa.

19 À pìne: Ma dikiri, òsun ma taari yá daro. Yá vāni kū makū n zòbleri ma kènne gɔrɔ kū n bo Yurusalemu sún dɔnguro. Ma dikiri kína, òsungɔ yá pì kúna n swèe gūnlo.

20 Makū n zòbleri, má dɔ kū ma durunna kè. Yusufu burinɔ té n pínki, makūme ma doñne are ma su danle gbāra ma dikiri kína.

21 Akū Zeruya né Abisai pì: Simèi kína kū Dikiri kàa kàme. Adi ká ò a deroo?

22 Akū Dauda pì: Zeruya nénɔ, bón ó vī kɔoo? Á ye à zé zɔmène gbāran yá? Óni gbèke de Isarailanɔ busun gbāraro, zaakū má dɔ gbāra kū makūme Isarailanɔ kína ũ.

23 Akū kína pì Simèine: Ìni garo. Akū kína la dāne.

24 Solu daikore Mefibose gèe da kínale. Zaa gɔrɔ kū kína bò wèten ari gɔrɔ kū à sù aafia, Mefibose dí a gbá pípiro, adi a yīkã zɔzɔro, adi a pónɔ pípiro.

25 Kū à bò Yurusalemu à sù à dà kínale nà, akū kína a là à pì: Mefibose, À kè dera ñdi gé kúmaoroo?

26 À wèa à pì: Ma dikiri kína, ma zīkeri mé à ɔndɔ kèmenè. Ma òne à gàari yīmenè ma zaakine mà dia mà gé kúnwo, zaakū erèen ma ũ.

27 Ma dikiri kína, akū à gèe à makū n zòblerii yàka n kīnaa. Ma dikiri kína n de lán Luda malaika bàme. N ke lákū à kènne mana nà.

28 Ma dikiri kína, à de yá n ma de bedenɔ dède n pínki, akū n makū n zòbleri baka kàkara kū n gbè kū òdi pò ble lèlèlè. Má zé vī mà kúte ke kenne doro.

29 Akū kína pìne: Yá kpaten ìni o dɔo? Ma dīte mɔkɔn kū Zibao, à zīte kpaatekɔneme.

30 Akū Mefibose pì kínane: Ma dikiri kína, lákū n su be aafia nà, n tó à sé pínki.

31 Giliada busu gbè Bazilai bò Rogelimu à gèe ze kínane ari Yoda bara dire.

32 Bazilai zī kù manamana à kà wè basiikɔ. À kína yàrii kè gɔrɔ kū à kú Manaimu, zaakū aruzekede zɔkɔome.

33 Akū kína pìne: N bikū kúmao, mani n gwa ma bea zaa Yurusalemu.

34 Bazilai wèa à pì: Wè ũgba mé à gɔmène andunia gūn kū mà tá kúnwo Yurusalemuu?

35 Ma ka wè basiikɔ kò. Má pò mana kū a vānio dɔkɔne dɔ yá? Makū n zòbleri mani fɔ mà pò kū ma blè ke í kū ma mì nna ma dɔ yá? Mani gɔgbè ke nɔgbè lèsirinɔ kòto ma dɔ yá? Ma dikiri kína, n tó mà aso lagonne.

36 Makū n zòbleri óni Yoda bikū lèlè, mà zenne kánikáni gwe. À kè dera n yè n fīna bomene lèe?

37 Makū n zòbleri, n tó mà era mà tá ma be wèten, de màsun ga ma de kū ma da mirao zāro yāi. N ma né n zòbleri Kimamu gwa la. Ma dikiri kína, n tó à bikū kúnwo. N kene lákū à kènne mana nà.

38 Akū kína pì: Kimamu ni bikū kúmao. Mani yá kū à kènne mana kene, yá kū n gbèkama sɔ pínki mani kenne.

39 Gbè sīnda pínki bikū Yodaa, akū kína bikū. Kína lé pè Bazilaia à sa mana òne, akū Bazilai èra à tà be.

40 Kū kína bikū à gèe Giligala, Kimamu bikū káao.

Yuda zīkarinɔ n pínki kū Isaraila zīkari kpadonɔ kína bikū.

41 Akū Isaraila buri pínki sù ò kína lè ò pìne: Bóyāi ó gbè Yudanɔ bikū káao kpāni, mɔkɔn kū n bedenɔ kū n gbèno pínkii?

42 Akū Yudanɔ wèrīma ò pì: Kū kína de ó danè ũ yāime. Bóyāi yá bire kèare ñiii? Ódi kína zāna blero, ódi a pòke sí ó pò ũro.

⁴³ Akū Isarailanɔ pì Yudanɔne: Zaakū ó buri leu kurime, ó ɔ kú kū kína Daudao de á pɔla. Bóyáí a ó díte futaa? Ókɔnɔme o kína gbesena yá ò káakuroo? Ama Yudanɔ wena pásí de Isarailanɔ pɔla.

20

Seba bona Dauda kpe

¹ Gaavude ke mé à kú gwe, a tón Seba, Bikiri né, Biliaminu burime. Akū à kuru pè à pì:

Ó baka kú kū Daudaoro,
ó bàka kú kū Yese néoro,
ákɔnɔ Isarailanɔ, á baadi tá a bea.

² Akū Isarailanɔ kè Daudaa ń pínki ò gèe ò nà Bikiri né Sebaa, ama Yudanɔ zè kú ń kínao bona zaa Yodai ari Yurusalemu.

³ Kū Dauda sù a bea Yurusalemu, à a nɔ yìgisaride gbɛnɔn kuri kū à tò òten be gwanɔ sè à ń ká be ken ògɔ ń dākpā. Dauda ń gwá, ama adi wúte kúnwo doro. Ó ń káka kpén gyaanɔnɔ ũme ari ò gèe ò gágao.

⁴ Akū kína pì Amasanɔ: N̄ Yuda zìkarinɔ sísi ò kakaramai gɔrɔ aakɔ dagura. Mɔkɔn sɔ, ñigɔ kú lame.

⁵ Amasa gèe à Yudanɔ sísi, ama à gí kè de gɔrɔ kú kína ditenela.

⁶ Akū Dauda pì Abisainɔ: Bikiri né Seba ni wari dɔwá tera de wari kú Abusalomu dɔwála. N̄ ma gbɛnɔ sète à pétei, de àsun sí wète bñiden à piti ò ɔíro yáí.

⁷ Akū Yoabu gbɛnɔ kú kína dākpārinɔ kú zìkarinɔ ń pínki ò bòte Yurusalemu ò pète Bikiri né Sebai.

⁸ Gɔrɔ kú ò kú gbè gbèntè kú à kú Gibiɔ sare, akū Amasa sù dañle. Yoabu zìka'uta dana, a fɛne dɔna a pi. Kū à nà Amasai, à fɛne pì wòto a plɛn

⁹ à pìne: Ma gbè, ń aafia yá? Akū à Amasa kú a lékāsāa kú a ɔ plao lākū à ye à lé péaa bà.

¹⁰ Amasa dí fɛne kú à kú Yoabu ɔn tàasi káro, akū Yoabu a zòo a gberɛn, a nukāninɔ bòte à kàte zíte. Yoabu dí era à a plade zò doro, zaakū à gà kò. Akū Yoabu kú a dakūna Abisaio pète Bikiri né Sebai.

¹¹ Yoabu ibanɔ do gò zena Amasala à pì: Gbè kú à zè kú Yoabuo kú Daudao, à do Yoabui.

¹² Aru dana Amasa gèla zédan, akū zìkari kú òten sunɔ zè òten gwa ń pínki. Kū Yoabu íbaa pì è gbè kú òten su gwenɔ ń pínki ò zè òten gwa, akū à Amasa gèe gàte à gò zén à díte sèn, akū à uta kùala.

¹³ Kū à gàte à gò zén le, gbè sīnda pínki bò à tè Yoabui, akū ò Bikiri né Seba gbèse.

¹⁴ Seba líka Isaraila burinɔ bùsuui pínki ari Abeli Betemaka, akū Beri burinɔ sù ò kākara ò tèi gwe.

¹⁵ Yoabunɔ sù ò líkai zaa Abeli Betemaka. Ò bùsuu kàtekate wète bñi sare, akū òten wete ò bñi pì gboro.

¹⁶ Akū nɔgbè òndòde ke lé zù zaa wète gūn à pì: À sã kpá! À sã kpá! N̄ o Yoabunɔ à su la, mà yá onɔ.

¹⁷ Kū Yoabu nà nɔgbè pìi, akū à a là à pì: Mɔkɔmme Yoabu ũ yá? À wèa à pì: Makūme! Akū à pìne: N̄ sã kpá makū n zòbleri yáí. À pì: Ma sã kpà.

¹⁸ Akū nɔgbè pìi pì: Òdi pi yá, n̄ yá gbeka Abelidenɔa, yá le à mì de.

¹⁹ Ó kun yáketè sari Isaraila gbè náanidenɔ ũ, akū nten wete n̄ Isaraila wète tóde dí kakate yá? Bóyáí n̄ ye n̄ Dikiri wète deɛ?

²⁰ Yoabu wèa à pì: Gyam! Oi! Má ye mà á dèdèro. Má ye mà á wète kakatèro.

²¹ Lenlo! Gbè kù òdi pinè Bikiri né Seba, Eflaimu burinò bùsu sìsìde gbè mé à fùte kína Daudai. À gbè mèn do pì kpáma, mani go á wètela. Akù nɔgbè pì pinè: N ma! Oni a mì zunnè zaa bīni musu.

²² Nɔgbè pì gèe à a gbènò lè kù a òndòkeo, akù ò Bikiri né Seba mì zò ò zù Yoabunè. Yoabu kuru pè, akù ò fàkòsa, ò wète pì tò gwe. Baadi tà a bea, akù Yoabu pì tà kína kīnaa Yurusalemu.

Dauda ibanò

²³ Yoabumè Isaraila zìkarinò pínki gbè zòkò ù. Yoyada né Benayamè dogarinò gbè zòkò ù.

²⁴ Adoniramumè zònò gbè zòkò ù. Ailudi né Yosafatamè baarukpari ù.

²⁵ Sevamè takadakèri ù. Zadòki kù Abiataoomè sa'orikinò ù.

²⁶ Yairi gbè Iramè Dauda kpàasi ù.

21

Fīnabona Gibiōdenòne

¹ Nà kun Dauda gɔrɔa, à gī kè ari wè aakò. Dauda Dikiri arè wète, akù Dikiri pì: Solu yāimè. Gbèdeyá wī a be musu, kù à Gibiōdenò dède yāi.

² Akù kína Gibiōdenò sìsi à yā ònne. Gibiōdenò de Isarailanò ùro, Amòri buri kù ò gònòme. Isarailanò la dànnè yā ò pì oni n dèdèro, akù Solu wète à n lakiti kè a aniakenaa Isarailanòne kù Yudanò yāi.

³ Akù Dauda Gibiōdenò là à pì: Bón á ye mà keáree? Deran mani kúte keáre, de à le à Dikiri gbènò sáabu kpáa?

⁴ Ò wèa ò pì: Ó zé vī ò andurufu ke wura gbeka Solua ke a bedeanòro, akùsò ó zé vī ò Isaraila gbèke dero. Akù Dauda n lá à pì: Áten pi deramèe? Bón mani keáree?

⁵ Ò wèa ò pì: Gbè kù à ó dède à lé kpàkùsùwái à ó láka de à le à ó buri bo Isarailanò gūn yāi,

⁶ tó ò a buri gōgbè mèn supplanò kpáwá, óni n loko lía Dikiri arè Gibea, kína Solu kù Dikiri kàa pì be wèten. Akù kína pì: Mani n kpáawamè.

⁷ Kína dí Yonatā né Mefibose, Solu daikore kpám̄maro, lé kù ò kè Dikiria lèlè kù Yonatāo yāi.

⁸ À négōgbè gbènò pla kù Aya nénògbè Rizipa ò kù Soluoo sè. N tón dí: Amòni kù Mefiboseo. À négōgbè gbènò sòro kù Solu nénògbè Meraba ò kù Mèola gbè Bazilai né Adielionò sè dò.

⁹ À n ná Gibiōdenòne n ɔi, akù ò n loko lía sìsī musu Dikiri arè. Gbènò suppla pìnò gà lèlème, ò n dède pò dúfu kekegɔrɔa.

¹⁰ Aya né Rizipa uta kasanò sè à kpàte a zīdane gbèea gwe. Zaa pò dúfu kekegɔrɔa ari legū gèe à gèe pìnò gbè, àdigò gí bānòne ò diríma fānantè, àdigò gí sènte nòbòne ò nańyĩ gwāani.

¹¹ Ò yā kù Solu nò yìgisaride pì kèe ò Daudanè,

¹² akù à gèe à Solu kù a né Yonatāo wánò sète Yabesi Giliadadenò kia. À sù à lè ò n gènò sète kpāni Betesā gānulea, gu kù Filisitininò n loko bīnia Solu dena Giliboa gbera.

¹³ Dauda tò ò n gèwa pìnò sète ò tàò, ò kàkara kù gbè kù ò n loko pìnò gèwanò,

¹⁴ akù ò vī Solu de Kisi miran Zela, Biliaminu burinò bùsun. Ò yā kù kína dìte kè pínki, akù Luda adua kù ò kè Isarailanò bùsu yā musu sì kùńwo.

Gbè gbànanò dèdenaa

¹⁵ Filisitiniᵋ era ò z̄i kà kũ Isarailanᵋ dᵋ. Dauda kũ a gb̄enᵋ ḡe ò z̄i kà kũnwo. Kũ Dauda gb̄ana làka,

¹⁶ akũ gb̄e gb̄ananᵋ buri Isibi Benᵋbu pì àni Dauda dem̄e. A m̀got̄e s̄ari t̄ikisi de kiloo aak̄ola, à f̄eneda dufu lokona.

¹⁷ Akũ Zeruya né Abisai kp̄ai à Filisitini p̄i d̄e. Akũ Dauda gb̄enᵋ la dàn̄e ò p̄i: Īni gé kũoo z̄ilan doro, de ó Isarailanᵋ fitila sún garo ȳai.

¹⁸ Abire gbera òten z̄i kà kũ Filisitiniᵋ Gobu, akũ Usa gb̄e Sibekai gb̄e gb̄ana buri kũ òdi pine Safa d̄e.

¹⁹ Z̄i era à f̄ute kũ Filisitiniᵋ Gobu dᵋ, akũ Betilihamu gb̄e Yairi né Elana Gata gb̄e Gelaya dak̄una Lami d̄e. Lami s̄ari pá de lán bizat̄ari gòdo lí bàme.

²⁰ Kũ òten z̄i kà kũnwo Gata dᵋ, gb̄e t̄ikisi ke kú gwe, a on̄enᵋ kũ a gb̄anenᵋ m̄en suddodome, à k̄e p̄inki baraas̄oro donsari. Gb̄e gb̄ananᵋ burime dᵋ.

²¹ À k̄usee b̄iri Isarailanᵋa, akũ Dauda v̄ini Simea né Yonat̄a a d̄e.

²² Gb̄enᵋn siik̄o p̄inᵋ bi Gata gb̄e gb̄ananᵋ burinᵋme. Dauda kũ a gb̄enᵋ mé ò n̄ dede.

22

Dauda Dikiri s̄abukpana a z̄iblena ȳa musu

(Zab 18)

¹ Kũ Dikiri k̄ina Dauda bò Solu kũ a ibere kparanᵋ oĩ, à l̄e dà kũ Dikiri t̄oo

² à p̄i:

Dikirime ma gb̄esi kũ ma zeki gb̄anao ũ,
ma surabariime.

³ Ma Ludame ma gb̄esi ũ, mad̄i nai.

Àkũme ma s̄egbako ũ
ma surabari gb̄ana kũ ma guleio,
ma uteki kũ ma bokio,
àdi ma sí gb̄e p̄as̄inᵋa.

⁴ Dikiri kà ò a s̄abu kp̄a.
Mad̄i a sísi, àdi ma bo ma iberenᵋ oĩ.

⁵ Gó'ite vl̄e kũmao,
ís̄o kũ àdi n̄ kakate teni ma ble.

⁶ Mira bànᵋ likamai,
ga tankute kp̄akpamene ma are.

⁷ Kũ má kú wari ḡun le, ma Dikiri sìsi,
ma wiki l̄e ma Ludaa,
akũ à ma k̄otoo mà zaa a bea,
ma wiki kà a k̄inaa, à ḡe a s̄an.

⁸ Z̄ite l̄ukaluka à ȳlḡaȳlḡa,
kp̄inᵋ d̄egedege ari n̄ z̄inin.

Ò l̄ukaluka kũ a p̄o f̄e ȳai.

⁹ Túsukpe bò a ȳin,
té kũ àdi n̄ kpata bò a l̄en,
a ȳonᵋ ten té ke a are.

¹⁰ À musu w̄e à k̄ipa,
leḡu sisi a gb̄a gb̄aru.

¹¹ Àten vura dina kerubu kpe,
àten ȳaa ke ĩala.

12 À gusira dà a zĩdala,

ludambe sira kù a kùkila.

13 Zaa a gakuri tékenaa gũn

legũ ten pí pãšĩpãšĩ.

14 Dikiri pàta zaa musu,

Luda Musude kòto dɔ legũpũtãna ũ.

15 À kàa fà ma ibereɔa à n fãkɔa,

à tò legũ pĩmãa à pèĩmãa.

16 Kũ Dikiri pàtamãa,

kũ à pɔ bò a yĩn,

ĩsira zĩte bò gupuraa,

andunia zĩni gɔ katena pótompo.

17 À ɔ bò zaa musu à ma kũ,

à ma bo swada gũn.

18 À ma si ma ibere gbãna ɔĩ

kũ ma zãnguri kũ n gbãna demalanɔ.

19 Ò lètẽma ma sunyĩkẽgɔɔa,

ama Dikiri zè kũmao.

20 À ma bo à ma gba mèporoki,

à ma sura bà kũ à yemai yãĩ.

21 Dikiri yã kèmenẽ ma nèsemãna lén,

à fĩna bòmẽnẽ ma gbãšĩsarikẽ lén.

22 Zaakũ má Luda yãditenãna kũna,

mádi yã vãni kɛ ma a Luda tònlo.

23 A dokayãna dīgɔ domẽnẽ are pĩnki,

mádi kpe li yã kũ à ditenɔnero.

24 Má kunna taari vĩ Dikirinero,

má a zĩda kũna durunna sari.

25 Dikiri fĩna bòmẽnẽ ma nèsemãna lén,

zaakũ à è má kun gbãšĩ sari.

26 Náanideme n ũ náanidenɔnẽ,

taarisarideme n ũ taarisaridenɔnẽ.

27 N swáswa gbẽ swáswanɔnẽ,

ama ndi ibere kpá kũ gbẽ dɔɔsaridenɔ.

28 Ndì zĩdabusarinɔ sura ba,

ndì zĩdabirinɔ lago.

29 Dikiri, mɔkɔmmẽ ma fitila ũ,

Dikiri, ndi ma gusira lite gupura ũ.

30 Kũ n gbãnao mani fɔ mà kusi karaaa,

ma Luda gãĩ mani fɔ mà vĩ gbĩla.

31 Luda díkĩna sɔ a yãkena papana,

Dikiri yã mamberu vĩro, à swáswa,

à de sègbako ũ gbẽ kũ ò nãinɔnẽ.

32 Dikiri baasiro, dín Luda ũu?

Ó Luda baasiro, dín gbèsi ũu?

33 Luda mé àdi ma gba gbãna,

àkũ àdi zé poromẽnẽ súsu.

34 Àdi tó ma gbá kãĩ gɔ nna lán zɔ pɔ bà,

àdi tó màgõ táa o guleinɔ musu.

³⁵ Àdi zìkanaa dadamene,
ari ma gàsã ni fõ à m̀gotẽ sá gá.

³⁶ Ndì n zìblena sēgbako kpáma,
ndì nate ñ ma tó bo.

³⁷ Ndì ma zé yàasa kũmene,
de ma gbá sún sataro.

³⁸ Ma pete ma iberenɔi ma ñ dúgu zõ,
mádi era mà suro, sé ma ge ma ñ dede.

³⁹ Ma ñ wiwi dúgudugu, odi fõ ò fùte doro,
ò lète ò gò katena ma gbá gēi.

⁴⁰ N ma gba gbãna ma zìi kào,
n tò ma iberenɔ m̀i natemene.

⁴¹ N tò ma zāngurinɔ kpe li,
akũ ma a ibere pìnɔ kàkate.

⁴² Ò wiki lè, gbēke dí ñ sura baro,
ò lé zù Dikirii, adi weñmaro.

⁴³ Ma ñ ké nékuneku lán b̀sutiti bà,
ma táa òmma lán zé gũn bokɔɔ bà.

⁴⁴ N ma bo ma gbē kũ ò fùtemainɔ ɔĩ,
n ma ke burinɔ m̀ide ũ.

Buri kũ má ñ d̄ronɔ dì zò blemene,
⁴⁵ buri z̄itɔnɔ dì kã natemene.

Tó ò ma yã mà, òdi m̀i natemene.

⁴⁶ Ñ kã dì ga,
òdi bo ñ kũki gbānanɔn kũ lukanaao.

⁴⁷ Dikiri kun! Arubarikademe ma gbèsi ũ!

Ò Luda ma gbèsi ma surabari tó bo!

⁴⁸ Luda mé àdi m̀ra kámmamene,
àdi tó burinɔ m̀i natemene,

⁴⁹ àdi tó mà piti ma iberenɔa.

N ma gba gbãna de ma zāngurinɔla,
n ma bo gbē pāsĩnɔ ɔĩ.

⁵⁰ Abire yãi mani n sáabu kpá burinɔ té,
mani n tó kpá, Dikiri.

⁵¹ Dikiri dì z̄i z̄k̄õ ble kína kũ á s̄ene,
àdi gbēke ke kína kũ á k̄ane,
makũ Dauda kũ ma burinɔ
ari ḡrɔ s̄inda p̄inki.

23

Yã kpede kũ Dauda òo

¹ Yã kpede kũ Dauda òon dí.

Yese né Dauda yãn dí,
gbē kũ Luda a gbà gbãna yã'onaame.

Yakubu Luda a kà kína ũ,
àkũme Isarailanɔ lèdari mana ũ.

² Dikiri Nini yã d̄amene,
a yã da ma lén.

³ Isarailanɔ Luda yā ò,
 Isarailanɔ Gbèsi pìmenɛ:
 Tó gbě kí blè gbēnɔa a zéa,
 tó à kí blè vīnakena Ludanɛ gūn,
⁴ àdigō de lán ifāntē bɔtena gupura bàme,
 lán gudɔna gukēkōanaa bà,
 lán legū kū àdi tó sè bute bà.
⁵ Ma bedenɔn nna kū Ludaoroo?
 A bàka nigō kú kūmao ari gɔɔ sīnda pínki.
 À a yā gōgō pínki, à sika vīro.
 Ani bo kū ma surabanaaoroo?
 Ani pó kū má a ni vī kpáma pínkiroo?
⁶ Gbē pānɔn de lán lèe bàme,
 òdi zō ò zukūnamɛ, òdi kū kyáuro.
⁷ Gbē kū à ye à ɔ kea,
 séto àgō gōkeɔ ke gò kūna,
 àdi té naa gu kū à kún.

Dauda gōsa gbānanɔ

⁸ Dauda gōsa gbānanɔ tón dí. Takemɔ gbē Yasɔbeamumɛ zìkari tóde gbēnɔn aakōnɔ gbē zōkō ũ. Àkū mé à sári sè gbēnɔn wàa siikōnɔi à n zōzōo n pínki gɔɔ dokōnɔ zī.

⁹ Gbē bire gbera Dodai né Eleaza, Ahoa gbē kú zìkari gbēnɔn aakō pìnɔ té dɔ. À kú kū Daudao gɔɔ kú Isarailanɔ kàkara ò zīi kà kú Filisitininɔ zaa Pasadamimu. Isarailanɔ bòru kpe kpa,

¹⁰ àkū mé à fùte à Filisitininɔ dède ari a ɔ wà à gō fēneda pá kūna. Dikiri tò à zīi blè manamana zī birea. Zìkari kparanɔ èra ò sù ò a lè, ama pónɔ porona gēnɔa yāime.

¹¹ Gbē dí gbera Age né Sama gusīsīde gbē kun. Kū Filisitininɔ gāa kàkara gu kú blá bú kún, Isarailanɔ bàa lēnne,

¹² àkū mé à zè à gī bú pì dagura. À bú pìi sīmma à Filisitininɔ dède. Dikiri tò à zīi blè manamana.

¹³ Pókégɔɔ wórɔgɔde gbēnɔn baraaakurinɔ té, gbēnɔn aakōnɔ bò ò gèe Dauda kīnaa zaa Adulamu gbèwɛen. Filisitininɔ gāa bùra katena Refaimu guvuten.

¹⁴ Gɔɔ birea Dauda kú sēntepɔɔtu, Filisitini gudākparinɔ sō ò kú Betilihamu.

¹⁵ Dauda teni a be í ni de à pì: Dí mé ani gé à Betilihamu bīnile lōgɔ'i tómenɛɛ?

¹⁶ Wórɔgɔde gbēnɔn aakō pìnɔ mé ò gèe ò gē Filisitininɔ bùran, ò Betilihamu bīnile lōgɔ'i tò ò sùo Daudanɛ. Àkū adi we à mīro, à kòte Dikiri are sa'o'i ũ.

¹⁷ À pì: Haba Dikiri, mani fō mà í dīkū miro. Gbē kú ò gī n wēndiininɔ arumɛ. Adi we à miro. Wórɔgɔde gbēnɔn aakō pìnɔ yākenaan gwe.

¹⁸ Zeruya né Abisai, Yoabu dakūna mé à wórɔgɔde gbēnɔn baraaakurinɔ gbē zōkō ũ. Àkū mé à sári sè gbēnɔn wàa do kpé basɔronɔi à n dède, akū à tó bò gbēnɔn baraaakurii pìnɔ té.

¹⁹ À tó bò de wórɔgɔde gbēnɔn aakō pìnɔla, akū à gō n gbē zōkō ũ, ama à kú wórɔgɔde tóde gbēnɔn aakō pìnɔ téro.

²⁰ Yoyada né Benaya, Kabazeli gbēme zìkari wórɔgɔde ũ. A yākenanɔn dasi. À Mɔabu zìkari tódenɔ dède gbēnɔn pla. À gē wèee gūn gɔɔ kú legūgbɛe kòte, à mūsuu dè.

²¹ À Misila gōsa gbāna kú à sári kūnaa dè. À nài kú gòoo à a sári sia à a dèo.

²² Yoyada né Benaya mé à yā pìno kè, akū à tó bò wórɔgɔde gbēnɔn baraakurii pìno té.

²³ À tó bò de wórɔgɔde gbēnɔn baraakurii pìno, ama à kú wórɔgɔ tóde gbēnɔn aakɔ pìno téro. Akū Dauda a dîte a dākparino gbē zɔkɔ ũ.

²⁴ Gbēnɔn baraakurii pìno tón dí:

Yoabu dakūna Asaheli,

Dodo né Elana Betilihamu gbē,

²⁵ Arodi gbēnɔ Sama kū Elikao,

²⁶ Paliti gbē Elzi,

Tekoa gbē Ikési né Ira,

²⁷ Anato gbē Abieza,

Usa gbē Mebunai,

²⁸ Ahoa gbē Salamɔ,

Netofa gbē Marai,

²⁹ Netofa gbē Baana né Elebu,

Gibea kū à kú Biliaminu b̀sun gbē Ribai né Itai,

³⁰ Piratɔ gbē Benaya,

Gaasi guvute gbē Idai,

³¹ Araba gbē Abialabɔ,

Bahurimu gbē Azamave,

³² Salaboni gbē Eliabu,

Yasē nénɔ,

³³ gusísíde gbē Sama né Yonatã,

gusísíde gbē Saraa né Ahiamu,

³⁴ Maaka gbē Asabai né Elifeleti,

Gilo gbē Aitofeli né Eliamu,

³⁵ Kaameli gbē Ezero,

Larubu buri Parai,

³⁶ Zoba gbē Natã né Igali,

Gada buri Bani,

³⁷ Amɔni buri Zelaki,

Bero gbē Narai, Zeruya né Yoabu z̀kapɔnɔserii,

³⁸ Yeta gbēnɔ Ira kū Garebuo

³⁹ kū Iti buri Uriao.

Ń p̀nki ò gbēnɔn baraakuri awēsuplame.

24

Dauda a z̀karinɔ naronaa

¹ Dikiri era à p̀ f̀ Isarailanɔi, akū à Dauda dà à ɔ kà yāi à p̀: Ń gé n̄ Isarailanɔ kū Yudanɔ naro.

² Akū kína p̀ Yoabune kū z̀kari gbē zɔkɔ kū ò kú k̄aonɔ à p̀: À Isaraila burinɔ b̀su para sena zaa Dani ari à gé pé Bešebaa, à z̀karinɔ naro de mà le mà n̄ dasi lé d̄.

³ Akū Yoabu p̀ k̄nanɛ: Ma dikiri kína, Dikiri n̄ Luda n̄ gbēnɔ karanne leu basɔro n̄ wé siale, ama ma dikiri kína, À kè dera n̄ ye n̄ ke lee?

⁴ Bee kū abireo kína yā Yoabu kū z̀kari gbē zɔkɔnɔ blè, akū ò b̀te kína k̄naa ò gèe Isarailanɔ naro.

⁵ Kū ò bikū Yodaa, akū ò bùraa kàte Aroa sare. Wète p̀ kú guvutemme. Akū ò kurè Gada b̀sun ari Yaza.

⁶ Ò kurè Giliada b̀sun ò gèe Kadési, Iti b̀sun ari Daniyani, akū ò gèe Sidɔ kpa.

7 Ò gèe Taya wēte bīniden kū Ivi wētēno kū Kanaa wētēno pínki, akū ò gèe Yudano bùsu gènomidoki kpa ari Beseba.

8 Ò kurè bùsu pì gūn pínki. Mò kēndo kū goro baroo gbera ò era ò sù Yurusalemu.

9 Akū Yoabu gbē kū à n naronò lé ò kīnane. Isaraila gōgbē kū ò fēneda dōno gbēnon dúbu wàa siikō. Yudano sō gbēnon dúbu wàa pla kpé basoro.

10 Gbē pìno naronaa gbera Dauda kú tómadōyā gūn, akū à pì Dikirine: Ma durunna kè yā pì kenaa gūn manamana. Dikiri, makū n zòbleri, n ma taari kēma sà, zaakū ma yōnko yā kè.

11 Ari Dauda gō gé fute kōnko, Dikiri yā dīdi annabi Gada, Dauda wégupu'eriia à pì:

12 Ñ gé n o Daudane ma pì, mani yā mèn aakō kátene. À yā pìno do gwa à sé, mani kenē.

13 Akū Gada gèe à Dauda lè à pìne: Nà kana n bùsun wè suppla ke n iberenò petenanyī n bàa léine mò aakō ke gagagyā gēna n bùsun goro aakō, a kpaten n sèe? Ñ laasun léa n gwa, mani gé mà o Luda kū à ma zīne.

14 Akū Dauda pì Gadane: Má kú warikena zōkō gūn. Ma sī ò léte ò da Dikiri oī, zaakū à wēnda vī manamana. Àsun tó mà léte mà da bisāsiri oīro.

15 Akū Dikiri tò gagagyā gè Isarailanogu zaa kōnko birea ari goro kū à zèo. Sena zaa Dani ari à gèe pé Besebaa Isarailano gāga gbēnon dúbu baaakō akuri.

16 Kū malaika o bō à Yurusalemudenò kakate, Dikiri a nèsee līte yā pìi musu, akū à pì malaika kū àteni n kakate pīine: Ñ ze le! Ñ n o era sà. Yebusi buri Arauna pówēgbēkin Dikiri malaikaa pì kún.

17 Goro kū Dauda malaika pìi è àteni n dede, à pì Dikirine: Makū mé ma durunna kè ma taari kè. Gbē pìno bi ma kpasa sānōme, odi yāke kero. Ñ tó n o su makū kū ma de bedenōa.

18 Zī birea Gada gèe à Dauda lè à pìne: Ñ gé Dikiri gbagbaki bo Yebusi buri Arauna pówēgbēkia.

19 Akū Dauda gèe lākū Dikiri a yā ò Gadane nà.

20 Kū Arauna wé zù, à è kīna kū a gbēno ten su a kīnaa, akū à gèe à kùtene à wùte a gberēa

21 à pì: Ma dikiri kīna, À kè dera nten su makū n zòbleri kīnaa lee? Dauda wèa à pì: Ma su mà n pówēgbēki lúmma mà Dikiri gbagbaki bon, de gagagyā pì le à go gbēnoa yāi.

22 Akū Arauna pì Daudane: Ma dikiri kīna, n pó kū à kēnne mana sé n sa oo. Ñ zūno gwa sa'opo ũ. Ñ pówēgbēgonò kū gbāngonò sète yāka ũ.

23 Kīna, ma n gba pínki. Arauna era à pīne do: Dikiri n Luda sí kúnwo.

24 Akū kīna pīne: Oi! Mani lúmma, mani a fīna bonne. Mani sa o Dikiri ma Ludaa pā fīnabonaa sariro. Akū à pówēgbēki pì kū zūno lūa andurufu bupla akuri.

25 Akū à Dikiri gbagbaki bō gwe à sa'opo kū òdi ká tén à té kū òa kū kennakūkō sa'oponò. Dikiri sī kāao a bùsu yā musu, akū gagagyā pìi zè.

KINANŌ TAKADA KAAKU

Sulemanu kібlenaa 1:1-2:46

Kína Sulemanu yā 3:1-11:43

Yudanŋ kū Isarailanŋ kōkpaatenaa 12:1-16:34

Iliasu yā 17:1-22:54

Adonia a zīda kana kína ũ

¹ Kū kína Dauda zī kū yúkuyuku, bee tó ò bizanŋ kùala, ĩa dì gí àgō a demε.

² Akū a ĩbanŋ pìnε: Ó dikiri kί, ñ tó ò nōkpare wεtenne, àgō zī kenne àgō n gwa, àgō wute n sare de ĩa sún n de doro.

³ Akū ò gēε ò kpáte kè nōkpare manai Isarailanŋ b̀sun pínki, akū ò b̀ Sunεmu nōgbē Abisagaa, ò a sè ò sù kāao kίnanε.

⁴ Nōkpare pì bi nō manamε. Àdigō kína gwa àgō zī kεne, ama kína dí a dō nōgbē ũro.

⁵ Dauda nanŋ Agi né Adonia a zīda dìte kū a ka, akū à pì ákāa mé áni kί ble sà. Akū à sōgonŋ sè kū sōdenŋ kū gōgbē gbēnŋn bupla akuri kū onigō bàa lé ògō tēne arenŋ.

⁶ A de dí kpākēi ziki à pi, à kè dera nten ke lεero. Àpi sō bi kefenna manamε. Abusalomu mé à yō mì à kpàa.

⁷ Akū à lédokōnŋ kè kū Zeruya né Yoabuo kū sa'ori Abiatao, akū ò zè kāao.

⁸ Ama sa'ori Zadoki kū Yoyada né Benayao kū annabi Natāo kū Simeio kū Dauda gbēnnanŋ kū a dogarinŋ dí ze kāaoro.

⁹ Adonia sa ò kū sānŋ kū zùnŋ kū zūne m̀kpananŋ Gb̀mlē kū à kú Enlogeli sareε. À a dakūna kίnanεnŋ sisi n pínki kū Yuda kū ò de kína ĩba ũnŋ n pínki.

¹⁰ Adi annabi Natā sísiro ke Benaya ke Dauda dogarinŋ ke a zīda dakūna Sulemanu.

¹¹ Akū Natā gēε à Sulemanu da Baseba là à pì: Ndi ma kū Agi né Adonia kί blè ó dikiri kína Dauda dōnaa sariroo?

¹² Tō, ñ tó mà lé damma sà lākū ĩni ke nà, ñ n zīda mì sí kū n né Sulemanu pōo.

¹³ N̄ fute ñ gé kína Dauda le ñ pinε, kū à la dānne yā à pì n né Sulemanu mé ani kί ble a gēne ũ à vute a gbàn sō bi? À kè dera Adonia gō kína ũu?

¹⁴ Goro kū n kpé nten yā onε, mani gē mà yā'i kara se.

¹⁵ Akū Baseba gēε à kína lè a kpéne gūn, gu kū Sunεmu nōgbē Abisaga teni a gwan. Kína sō à zī kū.

¹⁶ Baseba kùte à mì p̀tεne, akū kína a là à pì: Bón n̄ yeii?

¹⁷ À wèa à pì: Baa, m̀kōn mé n la dà makū n z̀bleriine kū Dikiri n Luda tōo, n pì ma né Sulemanu mé ani kί ble n gēne ũ à vute n gbàn.

¹⁸ Tera sō ma dikiri kί, Adonia mé à kè kína ũ, akūsō n̄ a yā dōro.

¹⁹ À sa ò kū zùnŋ kū zūne m̀kpananŋ kū sānŋ dasidasi, à n n̄nŋ sisi n pínki kū sa'ori Abiatao kū z̀kari don'arede Yoabuo, ama adi n z̀bleri Sulemanu sísiro.

²⁰ Ma dikiri kί, m̀kōmmε Isarailanŋ sā d̄nyī n pínki ò ma tó dí mé ani ke kína ũ n gēne ũ.

²¹ Ma dikiri kί, tó n ka n dizinla, makū kū ma né Sulemanu, onigō ó gwa taaridenŋ ũmε.

²² Kū à kpé àten yā o kū kίnao, akū annabi Natā sù.

²³ Ò ò kίnanε kū annabi Natā kú la. Akū Natā gē à kùte kίnanε à wùte a ǹsεle kutena

²⁴ à pì: Ma dikiri kί, m̀kōn mé n pì Adonia ke kína ũ à vute kín n gēne ũ yá?

²⁵ Zaakū à gèè à sa ò gbāra kū zùnŋ kū zùne mèkpananŋ kū sãŋŋ dasidasi. À n nénŋ sisi ní pínki kū n zìkari don'arèdeo kū sa'ori Abiatao. Òten pò ble kãao, òten í mi tera, òten pi: Luda kína Adonia dŋ kū aafiaao!

²⁶ Ama adi makū n zòbleri sísiro ke sa'ori Zadoki ke Yoyada né Benaya ke n zòbleri Sulemanu.

²⁷ Ma dikiri kí, ase m̀k̀ŋ mé n k̀è le, akū n gi gbē kū ani vute kín n gēne ũ oi ók̀ŋŋ n zòblerinŋne yá?

Sulemanu kana kína ũ

²⁸ Akū kína Dauda pì: À Baseba sísimene. Kū Baseba sù à gè, à sù à zè kína are.

²⁹ Akū kína la dànè à pì: Kū Dikiri kunnaao! Àkū mé à ma bo wari sīnda pínki gūn.

³⁰ Ladana kū ma kènne kū Dikiri Isarailanŋ Luda tóo, ma pì n né Sulemanu mé ani kí ble ma gbèn à vute kín ma gēne ũ, mani papa gbāra sãnsãmmē.

³¹ Akū Baseba kùte à mi pète zīte kīnane à pì: Ma dikiri kína Dauda, Luda n dŋ kū aafiaao g̀ŋŋ sīnda pínki!

³² Akū kína Dauda pì: À sa'ori Zadoki sísimene kū annabi Natāo kū Yoyada né Benayao. Kū ò sù kína kīnaa,

³³ à pìŋne: À ma ibanŋ kakara á ma né Sulemanu sé à a di ma baragbāsā, á gé kãao Giŋ.

³⁴ Gwen sa'ori Zadoki kū annabi Natāo ni nísi kúa ò a ká Isarailanŋ kína ũ, á kuru pé à wiki lé à pì: Luda kína Sulemanu dŋ kū aafiaao!

³⁵ Abire gbera á su kãao, a vute gbàn àgō kí ble ma gēne ũ. Àkūme ma dìte Isarailanŋ kū Yudanŋ don'arède ũ.

³⁶ Akū Yoyada né Benaya pì kīnane: À ke le! Dikiri n Luda n légbē sí ma dikiri kí!

³⁷ Lákū Dikiri kú kúnwo nà ma dikiri kí, àgō kú kú Sulemanuo le, à a kíkē sé lei de n póla se.

³⁸ Akū sa'ori Zadoki kū annabi Natāo kū Yoyada né Benayao kū dogarinŋ gèè ò Sulemanu dì kína Dauda baragbāsā, ò gèè zene Giŋ.

³⁹ Akū sa'ori Zadoki nísi tūruu sè Dikiri kpén, à nísi pì kù Sulemanua. Akū ò kuru pè, gbē sīnda pínki wiki lè ò pì: Luda kína Sulemanu dŋ kū aafiaao!

⁴⁰ Akū gbē sīnda pínki bò ò t̀èi, òten su òten úra pé, òten p̀ŋna ke manamana ari zīte ỳgā kīni kū òten ke pì yāi.

⁴¹ Kū Adonia kū gbē kū à ní sisinŋ pò blè ò làka, òten su fute, akū ò kīni pì mà. Kū Yoabu kuru ũ pì mà, akū à pì: Bó zuka mé à dŋ wète gūn le?

⁴² Adi yā pì ò à làkaro, akū sa'ori Abiata né Yonatā kà g̀ŋŋ. Akū Adonia pì: Ñ gē. Bèèredeme n ũ, maten sí baaru nnan n suo.

⁴³ Akū Yonatā pì Adonianē: Lenlo! Ó dikiri kína Dauda Sulemanu kà kín.

⁴⁴ À sa'ori Zadoki kū annabi Natāo kū Yoyada né Benayao kū a dogarinŋ gbàre ò gé kãao, akū ò gèè ò a dì kína baragbāsā.

⁴⁵ Akū sa'ori Zadoki kū annabi Natāo nísi kúa ò a kà kína ũ zaa Giŋ. Kū ò bò gwe, ò sù kū p̀ŋnakenaao, akū wète loko. Kīni kū a màn gwe.

⁴⁶ Bee derame Sulemanu vùte kín kò.

⁴⁷ Akū ó dikiri kína Dauda ibanŋ sù ò f̀ŋ kpàa se, ò pì Luda tó Sulemanu tó bo de a póla! Luda a kíkē gba gbāna de a póla! Akū Dauda mi nàte à donyī kè Dikirine a gádoa

⁴⁸ à pì: Ò Dikiri Isarailanŋ Luda sáabu kpá, kú à tò ma wé s̀ sí ma gēnele kana kína ũ gbāra.

⁴⁹ Kū gbē kú Adonia ní sisinŋ mà le, akū ní laakarīi fùte, baadi a zé kù.

⁵⁰ Kū Adonia ten vīna ke Sulemanune yāi, akū à fùte à gèe à nà Dikiri gbagbakii à a bēne kù.

⁵¹ Akū ò pì Sulemanune: Adonia ten vīna kenneme, à gèe à nà Dikiri gbagbakii à a bēne kūna, à ten pì ñ la da akāa n zòbleriine gbāra, kū ñni a dero.

⁵² Akū Sulemanu pì: Tó à a zīda kūna dō gbē mana ũ, bee a mīkā wén do ni léte zītero. Tó ò sù ò yā vāni ke lèa sō, à gāme.

⁵³ Akū kīna Sulemanu gbēno zī, ò Adonia gò Dikiri gbagbakia. Kū Adonia pì sù à kùtene, akū Sulemanu pìne: Ñ tá n bea.

2

Dauda léditena Sulemanune

¹ Kū Dauda gagoro kà kāni, à lé dite a né Sulemanune à pì:

² Maten gé andunia gbē sīnda pínki gékia. Ñ ze gbāna, ñ n zīda mo kū négōgbēme n ũ!

³ Ngō Dikiri n Luda yāno kūna, ngō té a zéi, ngō a ɔɔki gwa, ngō a yāditenano kūna kū a dokayāno kū a yā'onnenano, lākū à kú Musa doka takadan nà, yā kū nten ke sīnda pínki nigō bo mana, n tá pínki nigō nna.

⁴ Len Dikiri ni yā kū à òmene papa le à pì, tó ma néno ñ zīda kūna dō akūsō ò té ma zéi kū nèse mèn doo kū ñ poyeinaao pínki, ma burino nigō vutena Isarailano kīn goro sīnda pínki.

⁵ Ñ yā kū Zeruya né Yoabu kèmene dō, lākū à Isaraila zīkari don'arede gbēnon plano dède nà, Nere né Abana kū Yeta né Amasao. À gbē pino dède, adi ke sō zī goroŋlo. Ñ aru gō a musu, à kù a asaaa kū a kyateno.

⁶ Ñ yā kene n ɔndōna lén. Ñsun tó a mīkā pura kū gbasa à ta miran yīdaro.

⁷ Ñ gbēke ke Giliada gbē Bazilai négōgbēnone. Ñ ñ dite gbē kū áni gō pó ble lèleno té, zaakū mókōno mé ò zè kūmao goro kū maten bàa sí n vīni Abusalomune.

⁸ Biliaminu buri Gera né Simeï, Bahurimu gbē kú kūnwo do. À ma ka pāsīpāsī goro kū maten gé Manaimu. Kū à sù à ma le Yodai, ma la dāne ma pì kū Dikirio mani a dero.

⁹ Bee kū abireo ñsun a tó gwe wétāmmaanaa sariro. Ñ ɔndō, ñ dō deran ñni kene nà à ga kpām à gē miran.

¹⁰ Akū Dauda gā. Yurusalemu fārāndi kū ò a vīn òdi pi Dauda wēte.

¹¹ À kè Isarailano kīna ũ ari wè bupla, Eblonu wè suppla, Yurusalemu wè baraakuri awē'aakō.

¹² Sulemanu vùte a de gbàn akūsō à kpata zīni petena.

Adonia ganaa

¹³ Agi né Adonia gèe à Sulemanu da Baseba lè, akū Baseba a là à pì: Aafian n su yá? À wèa à pì: Aafiamé!

¹⁴ Adonia èra à pì: Má yā vī mà onne. Baseba pì: Ñ o!

¹⁵ Akū Adonia pì: Ñ dō kū kpata de ma pó ũ yā. Isarailano wé kúma ñ pínki mà ke ñ kīna ũ, akū yā lite, ma dakūna mé à kpataa blè, zaakū Dikiri mé à a kà.

¹⁶ Tera sà yā mèn don maten wé kemma, ñsun gí kemeneiro. Baseba pì: Ñ o!

¹⁷ Akū à pì: Ñ wé kemene kīna Sulemanua à Sunemu no gbē Abisaga kpáma no ũ, zaakū ani gínne kāaoro.

¹⁸ Baseba pìne: Tò, mani onenne.

19 Kū Baseba gèe à kína Sulemanu lè Adonia yā pìi musu, akū kína pìi fùte à gèe à dàale à kùtène, akū à èra à sù à vùte a kíblegban. Akū ò sù Basebanε kù kíblegba pāndeο, akū à vùte kína ɔplai.

20 Baseba pì: Póken má yei mà wé kemma, òsun ma tēro. Akū kína pì: N wé ke Naa, mani n tēro.

21 Akū Baseba pì: N tó ò Sunεmu nɔgbē Abisaga kpá n vīni Adoniaa à a sé no ũ.

22 Akū kína Sulemanu a da là à pì: Bóyāin nten Sunεmu nɔgbē Abisaga wé ke Adonianεε? N kpata wé kene gōnɔ sàee! Zaakū ma vīnimε. Nten kpata wé kene kù sa'ori Abiatao kù Zeruya né Yoabuomε.

23 Akū kína Sulemanu la dà à pì: Ma sì kù Dikirio, tó Adonia dí kura a wèndiīi yā kù à wé kè dí yāiro, Luda yā kemene pāsīpāsī.

24 Zaakū Dikiri ma ka kín, à ma dite ma de Dauda gēne ũ, à ma buri gbà gbāna lākū à a lé sè nà, ma sì kù Dikirio Adonia ni ga gbāramε.

25 Akū kína Sulemanu Yoyada né Benaya dà, à gèe à Adonia lè à dè.

Sulemanu pεna Abiataa kù Yoabu ganaao

26 Kína pì sa'ori Abiatane: N era n tá n gun Anato. À kù n game, ama mani n de teraro, zaakū mɔkōn mé n Dikiri Luda àkpatii sè n doo ma de Daudane are, akūsō n ze kāao a wari sīnda pínki gūn.

27 Len Sulemanu pè Abiataa ε, à a bò Dikiri gbagbana zīn, de yā kù Dikiri ò Eli bedenɔ musu zaa Silo le à papa yāi.

28 Kù Yoabu a baaruu mà, akū à bàa sì à gèe Dikiri bizakuta kīnaa, à nà Dikiri gbagbakii à a bēnenɔ kù. Yoabu zè kù Adoniaomε yā, ama adi ze kù Abusalomuoro.

29 Ò ò kína Sulemanunε kù Yoabu bàa lè à gèe Dikiri bizakuta kīnaa, à kù sa'oki pìi sare, akū Sulemanu pì Yoyada né Benayanε à gé à láka káao gwe.

30 Kù Benaya kà Dikiri bizakuta kīnaa, à pìne: Kína pì n bo gwe! Akū Yoabu pì: Oì! Gu dín mani gan. Akū Benaya gbēnɔ zī kīnaa à pì: Lākū Yoabu yā wèma nān dí.

31 Akū kína pìne: N kene lākū à ò nà. N a de, n a vī, de a gbēdena pā yā sún wí makū kù ma de bedenɔ musuro.

32 Dikiri ni tó a gbēdena yā wí a musu, zaakū à lète taarisaride gbēnɔn pla kù n mana dealanɔa. À Nere né Abana, Isaraila zīkarinɔ don'arede kù Yeta né Amasa, Yuda zīkarinɔ don'aredeο dède ma de lé sari.

33 N dena yā nigō wí Yoabu kù a burinɔ musu gɔrɔ sīnda pínki, ama Dikiri nigō Dauda kù a burinɔ kù a ɔnnwo kù a kpataao gba aafia gɔrɔ sīnda pínki.

34 Akū Yoyada né Benaya gèe à Yoabu lè à dè, akū ò a vī a bea zaa gbārannan.

35 Akū kína Yoyada né Benaya dite zīkarinɔ don'arede ũ Yoabu gēne ũ, sa'ori Zadoki sō, Abiata gēne ũ.

Simeī ganaa

36 Kína gbēnɔ zī ò Simeī sisi, akū à pìne: N be bo Yurusalemu la ògō kún. Nsun bo bera la n gé gukearo.

37 Nḡō dō sānsān gɔrɔ kù n bikù Kidironua, n gan gwe. Ama n n zīda dè.

38 Akū Simeī pì kīnane: Yā maname ma dikiri kí. Makū n zòbleri mani ke lākū n ò nà. Akū à kù Yurusalemu ε ari à gii kè.

39 Wè aakō gbera Simeī zò gbēnɔn planɔ bàa sì ò tà Maaka né Akisi, Gata kína kīnaa, akū ò pì Simeīne: N zònnɔn kù Gata.

40 Akū Simeī fùte à gàarii yī a zaakine, à gèe Akisi kīnaa Gata a zò pìnɔ wete. Kù à n lé, akū à n sète Gata à sù kúnwo.

⁴¹ Akū ò ò Sulemanunε, Simεi bò Yurusalemu à gèε Gata à èra à sù.

⁴² Akū kína gbēnŋ zì ò Simεi sìsiarε, akū à pìnε: Ma tò n la dà n pì n sì kù Dikirio, akū ma lé dàmma ma pì, zì kù n bo la n γε gukea, ògŋ dŋ kù n gameε. Akū n pìmenε, yā maname, n mà.

⁴³ Bóyāin n bo ladana kù n sì kù Dikiri tŋo kpε kù yā kù ma dànnεoo?

⁴⁴ Akū kína èra à pìnε dŋ: Yā vāni kù n kè ma de Daudanε dŋngu pínki. Dikiri mé ani tó a vāni pì wí n musu sà,

⁴⁵ ama ani arubarika damagu à tó Dauda kpata zīni gŋ petena ari gŋrŋ sīnda pínki.

⁴⁶ Kína Yoyada né Benaya dà, akū à gèε à Simεi lè à dè. Len Sulemanu kpata zīni pètε le.

3

Sulemanu ɔ̀ndŋ wékenaa

¹ Sulemanu lédokŋnŋ kè kù Misila kína Firi'aunao, à a nénŋgbē sè nŋ ū à sù kāao Dauda wētεn ari àgŋ a bε kù Dikiri ɔ̀nnwo kù Yurusalemu bīnio bo à láka.

² Gŋrŋ birea odi kpé bo Dikirinε kòro, akū òdigŋ sa o kpi musu tānagbagbakina.

³ Sulemanu ye Dikirii, à a de Dauda yāditenanŋ kūna, ama àdi sa o gbagbaki pìnŋa, akū àdigŋ turaretiti kpata gwe.

⁴ Akū à gèε sa o zaa Gibiŋ, zaakū gbagbaki pì mé à de a kparanŋla. À sa'opŋ kù òdi ká tén à té kù ò gwe mèn wāa sŋrŋo.

⁵ Gwen Dikiri bò à sùna nana gūn gwāani à pì: N pŋ kù ní yei wé kema.

⁶ Akū Sulemanu pì: N gbēke kè n zòbleri ma de Daudanε manamana, kù à dennε gbē mana nāanide nēsepurade ū yāi. N gbēke zŋkŋ kènε, n tò makū a né ten kí ble a gēnε ū gbāra dí.

⁷ Tera sà Dikiri ma Luda, n makū n zòblerii kà kína ū ma de Dauda gēnε ū. Né fítin ma ū, má yāke gbá dŋro.

⁸ Makū n zòblerii, má kù n gbē kù n sènŋ té. Ó dasi, oni fŋ ò ní narŋ ò ní lé dŋro.

⁹ N makū n zòbleri gba ɔ̀ndŋ, de màgŋ yā gŋgŋ n gbēnŋnε a zéa, màgŋ a mana dŋkŋnε kù a vānio. Tó lenlo, deran mani ke nà mà yā gŋgŋ n gbē dasi pìnŋnεε?

¹⁰ Yā kù Sulemanu wé kèε pì kè Dikirinε,

¹¹ akū à pìnε: Zaakū yā kù n wé kèn gwe, nídi wèndi gbāna wé kero ke aruzεke ke n iberεnŋ ga, séde yāgŋgŋna a zéa dŋnan n wé kè,

¹² mani ke lākū n wé kè nà, mani n gba ɔ̀ndŋ kù wézēo. Gbē ke kun n á ke n gbera kù anigŋ ɔ̀ndŋ lán n bàro.

¹³ Mani pŋ kù nídi wé kero kpámma dŋ. Mani n gba aruzεke kù gakurio pínki ari n wèndi lén. Kína ke ni ká n ūro.

¹⁴ Tó ní témai, akūsŋ ní ma yā'onnεnanŋ kù ma yāditenanŋ kūna lākū n de Dauda kūna nà, mani n wèndi dŋnnε kù mŋkakŋanaao.

¹⁵ Akū Sulemanu vù, à è kù nanan a ò. Akū à tà Yurusalemu, à gèε à zè Dikiri bàka kunna kù Isarailanŋ àkpati arε, à sa'opŋ kù òdi ká tén à té kūnŋ kù kennakūkŋo sa'opŋnŋ ò gwe, akū à pŋnna pŋble kè a ibanŋnε.

Sulemanu yāgŋgŋna karuanŋnε

¹⁶ Zikea karua gbēnŋn pla kenŋ sù Sulemanu kīnaa, ò zè a arε.

¹⁷ N gbē do pì: N gaafara kemεnε kína. Makū kù nŋgbē dío ó kù kpé dokŋnŋmε. Akū ma né ò kŋnŋmε ó pla kpé pìi gūn.

¹⁸ A gŋrŋ aakŋde zī nŋgbē pì né ò se. Ó kŋnŋmε ó pla kpé pìi gūn, gbēke kù kūoo gwero.

¹⁹ Kù nŋgbē pìi wùte a négŋgbē pìia gwāani, akū à gà.

20 Akū à fùte gwāani lizāndo, à ma négōgbē sè ma sare gɔɔ kū makū n zòbleri maten i o, à wùte a sare, akū à a né gèe pì sè à wùtemene ma sare.

21 Kū ma vu kɔnkɔ mà yō kpá ma néa, akū ma è gè ũ. Kū ma gwà tíii, akū ma è ma nénlo.

22 Akū nɔgbē pì gbē do pì: Ekeme! Ma né mé à bēne, n pó mé à gà. Akū nɔgbē káaku pì: Ekeme! N né mé à gà, ma pó mé à bēne. Akū òten lékpakōana ke kína arē.

23 Akū kína pì: Gbē díkina ten pi a né mé à bēne, n pó mé à gà, akūsō gbē dire ten pi, ekeme, n né mé à gà, a pó mé à bēne.

24 Akū kína pì: À mɔmene kū fēnɛdao. Akū ò sùone.

25 Akū kína pì: À né kū à bēne zōkōre pla, à kpado kpá gbē doa, á kpado kpá gbē doa.

26 Nɔgbē kū a né bēne sō, né pì kène wēnda, akū à pì kinanē: Kí, ò né kū à bēne pì kpáa, òsun a dero. Akū a gbē do pì: Ò a zōkōre pla, ó pínki ò kurai.

27 Akū kína yā m̀i zō à pì: À né kū à bēne pì kpá nɔgbē káakua. Àsun a dero. A dan gwe.

28 Kū Isarailanɔ yákpate kú kína kèe pì mà, ò vīna kène, zaakū ò è Luda a gbà ōndō à yā gōgō a zéa.

4

Sulemanu ibanɔ

1 Kína Sulemanume Isaraila buri sīnda pínki kína ũ.

2 A b̀usu don'arɛdenɔ tón dí: Zadoki né Azariame sa'oriki ũ.

3 Sisa nénɔ Eliorēfi kú Ahiaoomē a takadakērinɔ ũ. Ailudi né Yosafatame yāzībaarukēri ũ.

4 Yoyada né Benayame a z̀ikari don'arɛde ũ. Zadoki kú Abiataoomē sa'orino ũ.

5 Natā né Azariame a gu don'arɛdenɔ gbē zōkō ũ. Sa'ori Zabudu, Natā néme a kpàasi ũ.

6 Aisame a be azia ũ. Abada né Adoniramume z̀òzī gbē zōkō ũ.

7 Kína Sulemanu Isarailanɔ b̀usu gbē zōkōnɔ d̀itɛdite gunɔa gbēnɔn kuri awɛɛpla. Wè kú wèo n baadi d̀i su kína kú a ɔndenone kú p̀obleo n baadi kú a m̀o.

8 N tón dí: Uru né mé à Eflaimu burinɔ gu s̀isīde vī.

9 Deka né mé à Makaza kú Salabimuo kú Besemesio kú Elni Betanao vī.

10 Esedi né mé à Arubo kú Sokoo vī kú Efa guo pínki d̀o.

11 Abinadabu né mé à D̀oru gusīde vī. Sulemanu nénɔgbē Tafame a nɔ ũ.

12 Ailudi né Baana mé à Tanaki vī kú Megidoo kú Betesā gu kú à káni kú Zaretāo Yez̄erili gēi kpa pínki zaa Betesā ari Abeli Mɛɔla ari Ỳokemɛamu dire kpa.

13 Geba né mé à Ramɔ Giliada vī kú Manase né Yairi lakutu kú ò kú Giliada gūnnɔ kú Agobu gu kú à kú Basāo kú a wéra b̀inide m̀en baaakōnɔ. Ò n zé g̀urukpananɔ kè kú m̀ogotēome.

14 Ido né Ainadabu mé à Manaimu gu vī.

15 Aimaza mé à Nafatali gu vī. Akū mé à Sulemanu nénɔgbē Basema sè nɔ ũ.

16 Usai né Baana mé à Asa gu vī kú Alotio.

17 Parua né Yosafata mé à Isaka gu vī.

18 Ela né Simeï mé à Biliaminu gu vī.

19 Uri né Geba mé à Giliada gu vī. Amɔrinɔ kína Siō kú Basā kína Oguo mé ò kú gwe yā. Gebame gu pì don'arɛde ũ ado.

20 Yudanɔ kú Isarailanɔn dasi lán ísirale b̀usu'atē bà. Òdigō pó ble ò í mi ò ponna ke.

Sulemanu nnamana kū a ɔ̄ndɔ̄

²¹ Zaa Yuflati ari Filisitininɔ̀ b̀usun kū Misila b̀usu léo, Sulemanu mé à kí blè b̀usuu p̀inɔ̀a p̀inki. B̀usuu p̀inɔ̀ gb̄ēnɔ̀ d̀igɔ̀ táfe bonε ari a w̄ēndi lén.

²² Sulemanu ɔ̀n gɔ̀rɔ̀ do p̀óblen dí: Flawa asasa bupla akuri, w̄ísiti asasa basɔ̀rɔ̀.

²³ Z̀ù mèkpana kū ò gwà be m̀èn kuri, kpàsa z̀ù baro, s̄a basɔ̀rɔ̀ kū ḡānɔ̀ kū z̄ōnɔ̀ kū b̀uganɔ̀ kū ko mananɔ̀ dɔ̀.

²⁴ Zaakū à kí blè b̀usu kū à kú Yuflati ifálete kpanɔ̀a p̀inki s̄ena zaa Tifisa ari Gaza, akūs̄ ȳakete kú gukearo.

²⁵ Sulemanu gɔ̀rɔ̀a Yudanɔ̀ kū Isaraila kū ò kú zaa D̄ã ari B̄esebanɔ̀ katena ń b̀usun ń laakarĩiamε, baadi kū a geepi línɔ̀ kū a kakapura línɔ̀.

²⁶ Sulemanu s̄ō kū òdi gó gátēnɔ̀ k̄ósɔ̀ d̀úbu siik̄ōmε. A s̄ō kū òdi dim̄manɔ̀ s̄ō, d̀úbu kuri awεεpla.

²⁷ Gu gb̄ē z̄ók̄ō p̀inɔ̀ s̄ō, ń baadi d̀igɔ̀ sunε kū p̀óbleo a m̄ɔ̀a k̄ína Sulemanu kū gb̄ē kū òdi su p̀ó ble k̄āaonɔ̀ p̀ó ũ. P̀óke di k̄ĩar̄maro.

²⁸ Òdigɔ̀ su s̄ō p̀inɔ̀ne kū éseo kū s̄ēeo dɔ̀ gu kū ò kún, lákū ò dìte ń baadine nà.

²⁹ Luda Sulemanu gb̄a ɔ̄ndɔ̀ kū w̄ézeo manamana. Oni f̄ō ò a d̄ōna lé d̄ōro, lákū oni f̄ō ò ísirale b̀usu'atē lé d̄ōro nà.

³⁰ Sulemanu ɔ̄ndɔ̀ de ifábokikpadenɔ̀ kū Misilanɔ̀ p̀óla ń p̀inki.

³¹ À ɔ̄ndɔ̀ de gb̄ē s̄inda p̀inkila. À de Ezerá buri Etani p̀óla kū Maoli néno Emani kū Kalakolio kū Daadao. À t̄s̄ b̀ò b̀usu kū ò likainɔ̀ ḡūn p̀inki.

³² À yáasi z̀ù d̀úbu aak̄ō akūs̄ lè kū à dànɔ̀ kà d̀úbu do kū m̀èn sɔ̀rɔ̀o.

³³ À línɔ̀ kū lánɔ̀ ȳa bok̄otenaa k̄è, naana zaa sida lí kū à kú Lebana b̀usun ari à ḡèe pé s̄ēs̄v̄l̄a kū àdi bute b̄ĩnianɔ̀a. À n̄òb̄onɔ̀ ȳa d̄ánne dɔ̀ kū b̄ānɔ̀ kū p̀ó kū òdi t̄áa o kū k̄uaonɔ̀ kū kp̄onɔ̀.

³⁴ K̄ína kū ò kú andunia ḡūnnɔ̀ a ɔ̄ndɔ̀ baaruu mà ń p̀inki. B̀usu kū b̀usuuo p̀inki ń gb̄ēnɔ̀ z̄ì ò gé a ɔ̄ndɔ̀ȳa ma.

5*Dikiri ɔ̀n katena soru*

¹ Kú Taya k̄ína Hiramú mà kū ò Sulemanu kà k̄ína ũ a de ḡēne ũ, à a ìba keno z̄ìa, zaakū Dauda gb̄ēnname ȳa.

² Akū Sulemanu légb̄āz̄ā k̄è Hiramune à p̀i:

³ ń d̄ō kū ma de Dauda dí le à ɔ̀nn k̄àte Dikiri a Ludanero, kū buri kū ò likainɔ̀ ten z̄ì ká k̄āao ȳai, ari Dikiri ḡèe à ń k̄éne t̄intin ũ.

⁴ Tera s̄à Dikiri ma Luda tò ma ìampaki lè. Ib̄ere ke kú gukearo, ásarú ke kunlo.

⁵ Abire ȳain má ye mà kp̄é bo Dikiri ma Ludane, lákū Dikiri ò ma de Daudane nà, à p̀i a né kū áni ká kpatan a ḡēne ũ mé ani kp̄é boare.

⁶ ń gb̄ēnɔ̀ da ò Lebana sida línɔ̀ z̄ōz̄ōm̄enε. Ma z̄ikerinɔ̀ ni z̄ì p̀i ke kū n z̄ikerinɔ̀ l̄eεl̄e, mani n z̄ikeri p̀inɔ̀ f̄ina bonne lákū n ò nà p̀inki. ń d̄ō kū ó gb̄ēke v̄i à líz̄ōna d̄ō lán ák̄ōnɔ̀ Sid̄ōdenɔ̀ b̄aro.

⁷ Kú Hiramú Sulemanu ȳa p̀i mà, a p̄ò k̄è nna manamana à p̀i: Ò Dikiri t̄s̄ kp̄á gb̄ara, zaakū à Dauda gb̄a né ɔ̄ndɔ̀de, àten do a gb̄ē dasinɔ̀ne are.

⁸ Akū Hiramú gb̄ēnɔ̀ z̄ì Sulemanua à p̀i: Ma légb̄āz̄ā kū n k̄ēm̄enε mà. Mani ke lákū ń yei nà sida línɔ̀ kū pini línɔ̀ ȳa musu.

⁹ Ma z̄ikerinɔ̀ ni lí p̀inɔ̀ sé zaa Lebana kp̄inɔ̀ musu, oni kipao ísira léa, mani ȳiȳi mà gb̄ēnɔ̀ z̄ionne ísira musu. Gu kū n òm̄en̄en, gwen mani tó ò k̄átēnn̄ε, gbasa ò t̄áo. M̄ok̄ōn s̄ō, ȳa kū má ye ò kem̄en̄en dí: ń p̀óble kp̄á ma ɔ̀ndenɔ̀a.

¹⁰ Len Hiramú d̀igɔ̀ sida línɔ̀ kū pini línɔ̀ kp̄á Sulemanua le lákū à yei nà.

11 Sulemanu s̄ òdiḡ p̄oblewe kp̄aa w̄è k̄u w̄èeo t̄on w̄aa pla k̄u n̄isio lita d̄ubu w̄aa pla.

12 Dikiri Sulemanu gb̄a ònd̄ l̄ak̄u à a lé s̄ene n̄a. Hiram̄u k̄u Sulemanuo nna k̄u k̄so, ak̄u ò l̄edok̄on̄ v̄i.

13 K̄ina Sulemanu gb̄en̄o s̄ese Isaraila burin̄o té p̄inki à n̄ dá z̄i p̄i ḡun gb̄en̄on d̄ubu baraakuri.

14 Àdiḡ n̄ z̄i Lebana b̄usun̄ m̄o k̄u m̄o gb̄en̄on d̄ubu kuri. Gb̄e p̄in̄o di ke Lebana m̄o do, ak̄u òdi su ò ke be m̄o plapla. Adoniramum̄e z̄òz̄i p̄i gb̄e z̄ok̄o ũ.

15 Sulemanu gb̄e'arin̄o v̄i gukpiden gb̄en̄on d̄ubu basiik̄o, a s̄eserin̄o s̄o gb̄en̄on d̄ubu baaak̄o akuri.

16 Gb̄e p̄in̄o baasi, Sulemanu gb̄en̄o dit̄edit̄e gb̄en̄on d̄ubu aak̄o k̄u w̄aa aak̄o, òḡo w̄é p̄a z̄i p̄ia.

17 K̄ina ȳa dit̄e, ak̄u ò gb̄e gb̄ent̄e manan̄o ȳòȳò ò à, ò s̄ete ò s̄uo kp̄é p̄i èpet̄egben̄o ũ.

18 Len Sulemanu z̄ikerin̄o k̄u Hiram̄u z̄ikerin̄o k̄u Gebaliden̄o lí z̄òz̄o le ò k̄eke, ò gb̄e k̄eke kp̄é p̄i bob̄o ũ.

6

Dikiri on katēnaa

1 Isarailan̄o bona Misila w̄è w̄aa pla k̄u basiik̄oo gbera, Sulemanu k̄iblena w̄è siik̄oden, a m̄o plade k̄u òdi pi Zivi ḡun, ak̄u à n̄a Dikiri on katēnaaa.

2 Kp̄é k̄u à b̄o Dikirin̄e p̄i gb̄ana k̄a ḡas̄akuru baaak̄o, a ȳaasa baro, a lei baraakuri.

3 Kp̄é p̄i èda v̄i a are, a gb̄ana l̄e l̄e k̄u kp̄é p̄io ḡas̄akuru baro, a ȳaasa s̄o ḡas̄akuru kuri.

4 À a wondon̄o b̄obo, a l̄en̄on de ȳaasa, a ḡun kpa kpakoto.

5 À kp̄en̄en̄o b̄obo à lika kp̄é p̄ii k̄u a Ludakukio kpa plapla k̄u a kpeo.

6 À didik̄ōana aak̄ok̄o, kp̄en̄e k̄u ò k̄u z̄iten̄o ȳaasaa k̄a ḡas̄akuru s̄os̄oro, a k̄u ò k̄u guraguran̄o suddodo, a k̄u ò k̄u musun̄o supplapla. Dikiri kp̄é gb̄e k̄u ò k̄u musun̄o ȳaasa k̄a z̄ite p̄oi, de ò e ò kp̄en̄e p̄i lík̄k̄un̄o didia kp̄é p̄i gb̄ef̄naa sari ȳai.

7 K̄u òten̄ kp̄é p̄i bo, ò b̄o k̄u gb̄e k̄u ò à zaa a ȳok̄iaom̄e. Odi ére ke ḡa ke z̄ikebo ke k̄ini ma kp̄é p̄i bokiaro.

8 Kp̄en̄e k̄u ò k̄u z̄iten̄o p̄inki ḡeki k̄u a ḡen̄mid̄oki kparam̄e. Didiki ḡe kp̄en̄e k̄u ò k̄u guraguran̄o k̄u kp̄en̄e k̄u ò di a musun̄o k̄inaa.

9 K̄u à kp̄é p̄i b̄o à làka, à d̄o k̄u z̄a l̄in̄o k̄u sida lí l̄eket̄en̄o.

10 À kp̄en̄e p̄in̄o b̄o kp̄é p̄i gb̄ana l̄emm̄e. A p̄inki lei ḡas̄akuru s̄os̄orom̄e, ak̄us̄ ò n̄ pépe kp̄é p̄ia k̄u sida lío.

11 Ak̄u Dikiri ȳa ò Sulemanun̄e à p̄i:

12 Kp̄é k̄u n̄ten̄ bo dík̄ina ȳa musu, t̄o n̄ten̄i ma òd̄oki gwa, t̄o n̄ ma ȳadann̄enan̄o k̄e, t̄o n̄ ȳa k̄u ma dit̄en̄en̄o k̄una n̄ten̄ z̄i kea, mani lé k̄u ma s̄e n̄ de Daudan̄e papann̄e.

13 Maniḡo k̄u ma gb̄e Isarailan̄o té, mani n̄ t̄onlo.

14 K̄u Sulemanu kp̄é p̄i b̄o à làka,

15 à sida lí l̄eket̄en̄o n̄ana a gb̄ia a ḡun kp̄émkp̄em zaa z̄ite ari a sakaa, ak̄u à p̄ini lí l̄eket̄en̄o kp̄ate a z̄ite p̄inki.

16 À kp̄en̄e k̄e kp̄é p̄i ḡun Ludakuki ũ, a gb̄ana k̄a ḡas̄akuru baro, ak̄u à sida lí l̄eket̄en̄o n̄ana a gb̄ia kp̄émkp̄em zaa z̄ite ari a sakaa.

17 Kp̄é p̄i kp̄éda gb̄ana k̄a ḡas̄akuru bupla.

18 Sida lí kũ ò nàna kpé pìi gũn, ò ɔzĩ kèa lán tũru kũ lávu pianaao bà. A pínki bi sida líme, a gbè ke dí bo gukea ò èro.

19 À kpé pì né kèkè Dikiri bàka kunna kũ Isarailanŋ àkpati diteki ũ.

20 Kpéne pìi gbàna kà gàsákuru baro, a yàasa dŋ baro, a lei sŋ baro. À wura atēne nàna kpéne pìi gbàia pínki. À turaretitikpataki kũ ò kè kũ sida lío nàna kũ wuraaao dŋ.

21 À wura atēne nàna kpéda gbàia dŋ, akũ à mòkakŋana kũ ò pìi kũ wuraaonŋ lòkoloko kpéne gbì kũ à wuraa nànaa pìia kpélele kpa.

22 À wuraa nàna kpé pìi gũngũn kpémkpem kũ turaretitikpataki kũ à kú kpéne pìi sareo.

23 À kù lí à kerubunŋ ũ mèn pla, à dìte kpéne gũn. Kerubuu pìnŋ lei kà gàsákuru kuri.

24 N dèmbereŋ gbàna kà gàsákuru sŋsŋro. Zaa dèmbere do léa la ari a do léa dire a gbàna kà gàsákuru kuri.

25 Kerubu mèn pla pìnŋ bòkŋa, ò leleme.

26 N pla n pínki lei kà gàsákuru kurikuri.

27 Akũ à n káte kpé pì né gũn. N dèmbereŋon poroporona, a do dèmbere gèe à pè gbàia dire, a do pŋ pè gbàia la, akũ n dèmbere kũ ò gŋnŋ pèkŋa kpéne pìi guragura.

28 À wuraa nàna kerubuu pìnŋa dŋ.

29 À ɔzĩ kè kpé pìi gbàna kpéda kũ a néo pínki, à kerubunŋ wānzān kè kũ domina línŋ kũ lávu pianaanŋ.

30 À wuraa kpàte kpé pì zĩte dŋ, kpéda kũ a néo pínki.

31 À kpéne pì gbànŋ kũ a lípetenŋ kè kũ kù lío. A musu kè sŋnte.

32 À ɔzĩ kè kù lí gbà mèn pla pìnŋa, à kerubunŋ wānzān kè kũ domina línŋ kũ lávu pianaanŋ, akũ à wuraa nànaa.

33 À kpéda gbà lí kè kusuru siikŋ kũ kù lío dŋ.

34 À a gbànŋ kè kũ pini lío né pla. Gbàa pìnŋ né pínki dì nakŋa guragura.

35 Akũ à ɔzĩ kè gbàa pìnŋa, à kerubunŋ wānzān kè kũ domina lío kũ lávu pianaao, akũ à wuraa nànaa.

36 À bĩni bò à lika a ɔnnyĩ. Bĩni pìi gbè kũ ò ànŋ vĩ didikŋana leu aakŋkŋ, akũ sida lí kũ ò zŋnŋ kpákpa a musu.

37 Ò Dikiri kpé pì ē pète Sulemanu kíblena wè siikŋden, a mŋ kũ òdi pi Zivi gũmme,

38 akũ ò a lakiti kè a wè kuri awεεdoden, a mŋ sŋraakŋde kũ òdi pi Bulu gũn lákũ à kpé zĩ dìte nà. A bona kũ a kekεnaao kà wè suppla.

7

Sulemanu be bonaa

1 Sulemanu a be bona zĩ kè pínki wè kuri awεε'aakŋme.

2 À kpé kũ òdi pi Lebana líkpe bò, a gbàna kà gàsákuru basŋro, a yàasa kà gàsákuru bupla akuri, a lei sŋ barakuri. A sida línŋ pètepete dŋrŋ siikŋ, akũ à sida lí kũ ò ànŋ dàdañla

3 mèn bupla awεεsŋro, dŋrŋ kũ dŋrŋo gērogēro leu aakŋ, akũ à sida línŋ kpákpa lí kũ ò kpàa pìnŋla.

4 À a wondonŋ bòbo didikŋana dŋrŋ aakŋkŋ, n are dŋdŋkŋana.

5 Kpé pì lénŋ lei kũ a yàasaao pínki leleme. A lénŋ mèn aakŋkŋ dire kpa kũ la kpao, n are dŋdŋkŋana.

⁶ À lígbano pètepete kpé pì kpélelea. Kpélele pìi gbàna kà gàsákuru bupla akuri, a yàasa s̄s̄ baraakuri. À gānu bò lígba pìno are, akū à lígbano pètepete à èda d̄o gānu pì léa.

⁷ À a kiblegbaa d̄ite gānu pìn. Gwen àdi yā gōgōn, akū òdi pi Yākpatekεkpe. À sida lí lèketeno nàna a gb̄lia zaa z̄ite ari a sakaa.

⁸ A kpé kū àdi in kú are. À bòkōa kū gānu pìio. Len kpé kū à d̄o Firi'auna nēno gb̄e kū à s̄e no ūne de le d̄o.

⁹ Kpé pìno bona, gbè mananon ò pèteo ari à gèe pé a sakaa. Ò gbèe pìno ȳò gbasa ò z̄òz̄kōre kū sàkasakaa kpa plapla pínki. Leme on kpa de le kū bàai kpao.

¹⁰ Ò kpé pìno ē pète kū gbè gbèntē manano, a keno gbàna kà gàsákuru kuri, a keno s̄s̄ soraakō,

¹¹ gbasa ò b̄o kū gbè mana kū ò ȳò ò àno kū sida lío.

¹² À b̄ini b̄o à líka on z̄kō p̄i, à gbè kū ò àno v̄i didikōana d̄oro aakō, akū sida lí kū ò àno kpákpa a musu, lákū Dikiri kpé kū a èdaao on b̄ini de nà.

Dikiri on p̄ono

¹³ Kína Sulemanu gbēno z̄i ò Huramu sísi zaa Taya, akū ò sù k̄aao.

¹⁴ Huramu pì da bi Nafatali burime, akūs̄o gyaano me. A de bi Taya gbēme, akūs̄o m̄ogotē z̄ik̄erime. Huramu pì ònd̄o kū asāns̄inio kū d̄naao v̄i m̄ogotē z̄i s̄inda pínki gūn. Kū à sù kína Sulemanu k̄inaa, akū à z̄i kū à dàare kè pínki.

¹⁵ À m̄ogba pì mèn pla kū m̄ogotēo. A pínki lei kà gàsákuru baro plansari, a lé yàasa kà kuri awεεpla.

¹⁶ À a fūraa pì kū m̄ogotēo mèn pla à k̄ute m̄ogba pìno musu. Fūraa pìno lei kà gàsákuru s̄oro.

¹⁷ À m̄kakōanan̄o pì, akū à f̄if̄i a fūraa pìnoa lán m̄wakare bà, ò lokolokona mèn suppla.

¹⁸ À p̄ono pì lán b̄isi nēno bà à d̄odo m̄ogba fūraa pìnoa à líkai d̄oro pla, m̄kakōanaa pìno gēi kū a musuo. A fūraa pìnon leleme pínki.

¹⁹ À Dikiri kpé èdaa m̄ogba fūraa pìno pì kū d̄naao lán tafetira vú bà. Tafetira vú pìno lei kà gàsákuru siisiikō.

²⁰ B̄isi né p̄inon d̄odo m̄ogba fūraa pìno k̄ud̄oki musu mèn w̄aa dodo likana m̄kakōanaa p̄inoi d̄oro d̄oro.

²¹ Akū à m̄ogba pìno pètepete kū ò Dikiri kpé èda k̄una. À t̄o kpà opla p̄one Ani K̄ate, oze p̄o s̄ Gb̄ana K̄úa.

²² M̄ogba pìno fūran̄o b̄o lán tafetira vú bà. Len à m̄ogba pìno pì le pínki.

²³ À m̄o k̄asa íkaki ū b̄ukutu. A lé la kpa ari a lé dire kpa kà gàsákuru kuri, a lei kà gàsákuru s̄oro, a lé yàasa s̄s̄ baraakuri.

²⁴ À z̄i kè íkaki p̄ia lán t̄urun̄o bà, à líka a léi gēi d̄oro pla, gàsákuru do pínki t̄uru mèn kuri. À íkaki p̄i k̄asa lele kū t̄uru w̄anz̄ande pìno.

²⁵ Íkaki p̄i di z̄usa mèn kuri awεεplan̄o. Z̄u mèn aakōno mì d̄o gugb̄anduru kpa, mèn aakōno if̄alete kpa, mèn aakōno ḡen̄omid̄oki kpa, mèn aakōno s̄o if̄aboki kpa. Íkaki p̄i di n̄ musu, akūs̄o n̄ p̄oron̄o d̄odo guragura.

²⁶ Íkaki p̄i ḡegetee kà ola yàasa ū. A s̄a de lán oro s̄a bà, lán tafetira s̄a bà. Dir̄om lé w̄aa do ín àdi sí.

²⁷ À tadib̄ono pì kū m̄ogotēo mèn kuri. N̄ pínki gbàna kà gàsákuru siikō, a yàasa d̄o siikō, a lei s̄o aakō.

²⁸ Kū ò tadib̄ono pìno pì, ò m̄o lèketeno kpà à gb̄ano dagura.

29 Akū ò músu wānzānno kè mò lèketεε pìnɔa pínki kū zùsa wānzānno kū kerubu wānzānno. Ò lāvutāna wānzān kè músuu pìnɔ kū zùsa pìnɔ musu kū a gēio.

30 Tadibɔɔ pìnɔ m̀gotē gére kū gòoo vī mèn siisiikō. Ò gbá vī mèn siisiikō dɔ. Gbá pìnɔ musun òdi ta din. Ò gbá pìnɔ kàsa, ò lāvutāna wānzān kè a kpa siikōa.

31 Tadibɔɔ pìnɔ lé wēna b̀kutu, a lé kpa bona g̀sākuru do, akūsō à lòkotoo kà ɔtā do. Ò wānzān kè a lé kū à b̀ musua dɔ. Tadibɔɔ pìnɔ mò lèketε kusurudeno vī, ò de b̀kuturo.

32 Gére pìnɔn kú mò lèketεε pìnɔ gēi. A gònɔ pépεna tadibɔɔ pìnɔ gbánɔa. Gére pìnɔ lei kà g̀sākuru do kū a kusuo.

33 Ò gére pìnɔ pì lán sōgo p̀ b̀amε. Ò a gònɔ kū a géreno kū a m̀terereno kū a orono kàsa kū m̀gotēo pínki.

34 Tadibɔɔ pìnɔ k̀ki vī mèn siisiikō a kusurunɔa.

35 Tadibɔɔ pìnɔ musu de b̀kutu, a lei kà ɔtā do. A gbánɔ kū a mò lèketεnɔn na tadibɔɔ pìnɔ musu.

36 À kerubu wānzān kè a gbánɔ kū a mò lèketεnɔa kū músu wānzānno kū domina línɔ wānzānno, gu kū à lè pínki. À lāvutāna wānzān kè à likai dɔ.

37 Len à tadibɔɔ pìnɔ pì le. À kàsa p̀ dokōnɔ g̀mmε, n̄ zōkōke kū n̄ bonaao leleleε.

38 Akū à dàgaa pì kū m̀gotēo mèn kuri. A pínki d̀ í sí dirɔm lé siisiikō. Dàgaa pìnɔ yàasa kà g̀sākuru siisiikō. Kū à dàgaa pìnɔ d̀idi tadibɔ mèn kurii pìnɔa,

39 akū à kàte Dikiri kpé are, mèn sɔɔro ɔplai, mèn sɔɔro ɔzei. À íkaki p̀i d̀ite ɔze kpa Dikiri kpé kusuru kū à kú ifáboki g̀nɔmidɔki kpa sare.

40 Akū Huramu oro túbukabɔnɔ kū a sétεbɔnɔ kū ta arusibɔnɔ p̀i dɔ. Len à Dikiri ɔn zī kū kína Sulemanu dàare kè le, à a lakiti kè pínki.

41 Zī kū à kèε p̀nɔn dí: M̀gba mèn pla, a f̀ura kū à b̀ lán lo bà kū à kú m̀gba pìnɔ musu mèn pla, m̀kakōana kū à zā blèo a f̀uraa pìnɔa mèn pla,

42 b̀isi né kū à d̀dɔ m̀kakōanaa pìnɔa musu mèn wàa pla. À kè ari d̀ro pla zāblebɔ ũ m̀gba f̀uraa pìnɔa.

43 Tadibɔɔ pìnɔ mèn kuri kū a dàgano mèn kuri.

44 Íkaki mèn do kū zùsa kū à kú a zītenɔ mèn kuri awεεpla.

45 Túbukabɔɔ pìnɔ kū a sétεbɔnɔ kū ta arusibɔnɔ. P̀ kú Huramu p̀i kína Sulemanuε Dikiri ɔn p̀ ũnɔ pínki, à n̄ pí kū m̀gotē kū ò l̀bɔɔomε.

46 Kína tò ò p̀ pìnɔ kàsa kū Yoda gb̀io zaa Suko kū Zarεtāo dagura.

47 Sulemanu dí t̀ ò p̀ kú ò p̀i kú m̀gotēoo pìnɔ yō kilooa à a tikisi d̀ro, kū à kè dasi yái.

48 Sulemanu p̀ kú à kú Dikiri kpé g̀nno p̀i dɔ, turaretitikpataki kū ò kè kū wuraa kú wura teburu kū òdi Dikiri burodi káteaa

49 kū fitiladibɔ kú ò kàte kpéda g̀n kpéne are ɔplai kú ɔzeo mèn sɔsɔro. Ò p̀i kú wuraa atēne kú a fitilano kú a kp̀akonɔ pínki, ò lāvú wānzān k̀m̄ma.

50 À wura tokono p̀i dɔ kú fitiladεbɔnɔ kú tanɔ kú g̀mbɔnɔ kú tésibɔnɔ kú kpéne kú òdi p̀i Ludakuki gb̀a asigbenɔ kú kpéda p̀nɔ.

51 Kū kína Sulemanu Dikiri ɔn zī p̀i kè à làka pínki, akū à sù kú wuraa kú andurufuuo kú p̀ kú a de Dauda d̀ite Dikiri p̀ ũnɔ, akū à kà Dikiri ɔn aruzekatekin.

8

Tana kú Dikiri àkpatii a kpén

1 Akū kína Sulemanu Isaraila gbě zōkōnō sīsī Yurusalemu, n̄ buri don'arēdenō kū n̄ ɔmbedenō n̄ pínki, de ò su ò Dikiri bàka kunna kūnwo àkpati sé Dauda wēte kū òdi pi Zaiš ò suo.

2 Akū Isarailanō kākara a are n̄ pínki mō supplade Etanimu dikpegōrō zī.

3 Kū Isaraila gbě zōkōnō kākara n̄ pínki, akū sa'orinō Dikiri àkpatii pì sè

4 kū dakareki kutao kū Dikiri pò kū ò kú a gūnnō. Sa'orinō kū Levi burinō mé ò pò pìnō sè ò sùo,

5 akū kína Sulemanu kū Isaraila kū ò kākaraainō sa ò kū sãnō kū zùnō àkpatii pì are. Pò kū ò sa òoo pìnō dasi kè zōkō, adi sí naroro.

6 Akū sa'orinō gè kū Dikiri bàka kunna kūnwo àkpatii a kpén ari kpéne kū òdi pi Ludakukin. Ò dite a ditēkia gwe kerubunō gēi.

7 Kerubuu pìnō dēmberēnōn poroporona àkpatii pì kū a sēlinōla.

8 A sēli pìnō gbàna ari òdi n̄ lé e Dikiri kpé kpéda gūn, ama òdi e ɔnnlo. Lí pìnōn kú gwe ari kū a gbārao.

9 Pòke kú àkpatii pì gūnlo, tó adi ke gbè anlo mèn pla kū Musa dàn zaa Orebu, gu kū Dikiri pì a bàka nigō kú kū Isarailanō n̄ bona Misila gbera baasiro.

10 Kū sa'orinō bòte Dikiri kpén, túsukpe kpé pì pà,

11 odi fō ò gè ò n̄ zī ke gwero túsukpe pì yāi, zaakū Dikiri gakuri a kpé pà.

12 Akū Sulemanu pì: Dikiri pì ániḡō kú túsukpe sira gūmmē.

13 Akū à pì Dikirinē: Ma kpé naasi díkīna bōnne, n̄ḡō kú a gūn ḡōrō sīnda pínki.

14 Akū à līte à are dō paria à sa mana ònne.

15 Akū à pì: Ò Dikiri Isarailanō Luda sáabu kpá! À lé sè ma de Daudanē, akū à pàpa. Zaakū à pì,

16 zaa ḡōrō kū a a gbě Isarailanō bòte Misila, ádi Isaraila wēte ke dite ò kpé bon arero. Daudan a sè a gbě Isarailanō don'arēde ũ.

17 Kū ma de Dauda ye à kpé bo Dikiri Isarailanō Ludanē,

18 akū Dikiri pìnē kpébonaare de a tó ḡō kúa laasun kū à kèe pì mana,

19 ama adi ke akū mé ani boarero, a zīda né ke mé ani boare.

20 Akū Dikiri kè lákū à a lé sènē nà. Ma ḡō ma de Dauda gēnē ũ, ma vute Isaraila kpatan lákū Dikiri Isarailanō Luda a lé sè nà, akū ma kpé dí bōnē de a tó ḡō kúa yāi.

21 Gwen ma Dikiri àkpati ditēki kèken. Dikiri bàka kunna kū ó dizinō n̄ bona Misila gbera yā kú a gūn.

Sulemanu aduakēna a gbēnōne

22 Sulemanu are dō Dikiri gbagbakia Isaraila kū ò kakarana gwenō wára n̄ pínki, akū à a ɔnō sè musu

23 à pì: Dikiri Isarailanō Luda, gbēke dī sí lekōa kūnwo musu ke zītero. N̄ gbēke gūn n̄ bàka kú kū n̄ zòbleri kū ò té n̄ zén kū nèsedoonō.

24 N̄ yā kū n̄ a lé sè n̄ zòbleri ma de Daudanē pàpa. N̄ ò kū léome yā, gbāra sà n̄ pàpa.

25 Tera sà Dikiri Isarailanō Luda, n̄ lé sè n̄ zòbleri ma de Daudanē n̄ pì, tó a burinō n̄ zīda kūna dō akūsō ò té n̄ zén lákū à téi nà, onigō kú Isaraila kpatan ḡōrō sīnda pínki.

26 Isarailanō Luda, n̄ tó yā kū n̄ ò n̄ zòbleri ma de Daudanē ke yāpura ũ sà.

27 Ama Luda, ñniḡō kú zīte la yāpuran yā? Musu kū a leikeo ni fō à n̄ síro, bele kpé kú ma bōnne díkīna sàa?

28 Dikiri ma Luda, n̄ laakari dō makū n̄ zòbleriia, n̄ ma aduakēna kū ma kutēkenao sí. N̄ sã kpá ó kú makū n̄ zòbleri maten dōnyī kū adua kū maten kemmao gbāra.

29 Ñ tó n wé gō pena kpé díkĩnaa gwāani kũ fānantēo, gu kũ n pì n tó nigō kúa díkĩna pìi. Ñ adua kũ makũ n zòbleri madi ke areḁona gu día ma.

30 Tó makũ n zòbleri ke n gbē Isarailanŋ are dò gu día, tó ó wé kemma, ñgō ó wékena sí zaa n kúkia musu ñ sùru ke kũoo.

31 Tó gbē taari kè a gbēdakene, akũ ò pìne à yā sí kũ n tóo, tó à sù à yā sì kũ n tóo n gbagbaki dí are,

32 ñgō ze kũñwo zaa n kúkia musu ñ mōñne. Ñgō yā gōgō n zòblerinŋne ñ yā da taaridela, de a yākena wí a musu ñ yā nna kpá taarisaridea, de ò le ò dō kũ à yāke vīro.

33 Tó n gbē Isarailanŋ iberenŋ zìi blémma durunna kũ ò kenne yāi, ò tà kũñwo, tó ò era ò are dōmma ò n sisi, tó ò wé kemma ò kúte kenne kpé díkĩnaa,

34 zaa n kúkia musu ñgō ze kũñwo ñ sùru ke kũñwo kũ ñ durunnanŋ, ñ su kũñwo bùsu kũ n kpà ñ dizinŋa díkĩna pìi gũn.

35 Tó ludambe gō da wárawara, legũ dì maro kũ ò durunna kenne yāi, tó ò are dò gu díkĩnaa ò wé kemma ò n sisi, akũsō ò kpe lì ñ durunnanŋ kũ n wé tāmma yāi,

36 zaa n kúkia musu ñgō ze kũñwo ñ sùru ke kũñwo kũ ñ durunnanŋ. Ñgō ñ da zé manan, ñ tó legũ ma n bùsu kũ n kpà n gbēnŋa ñ pó ũ dí gũn.

37 Tó nà ke gagagyā kà bùsu dín, ke pówesirakũ ke pópukpana ke kwanŋ ke kwa'eseblerinŋ ke tó iberenŋ lika ñ wēte kei ke tó kisira ke gyā gè ñ té,

38 tó ñ gbēke yā kũ à a le dō, tó à a ò dò kpé díkĩna kpa, tó à wé kemma à kúte kenne,

39 zaa n kúkia musu ñgō ze kãao ñ sùru ke kãao, ñ kpái. Ñgō fīna bone a yākenaaa, zaakũ ñ a nēse dō. Mōkōn mé ñ gbē sīnda pínki nēse dō.

40 Len onigō vīna kenne le ari ñ wēndi lén bùsu kũ n kpà ñ dizinŋa díkĩna gũn.

41-42 Zaakũ oni n tó zōkō kũ n gāsā gbānao kũ n ò kũ à poronaa baaru ma, tó gbē zītō kũ à de n gbē Isaraila buri ũro bō bùsu zāzān à sù n tó yāi, tó à are dò kpé día à wé kemma,

43 zaa n kúkia musu ñgō ze kãao ñ yā kũ à wé kemma kene, de andunia buri sīnda pínki le à n tó dō, ò vīna kenne lākũ n gbē Isarailanŋ dì kenne nà, onigō dō kũ n tó kú kpé kũ ma bō día.

44 Tó n gbēnŋ bōte ò gēe zì ká kũ ñ iberenŋ, bee gu kũ n ñ zīn pínki, tó ò are dò wēte kũ n sè día kũ kpé kũ ma bōnne dío, tó ò wé kemma,

45 zaa n kúkia musu ñgō ze kũñwo kúte kũ ò kenne yāi, ñ yā nna kpámma.

46 Zaakũ gbēke dì gí durunna keiro, tó ò durunna kenne, tó n pō fēñyī n ñ ná ñ iberenŋne ñ òi, tó ò tà kũñwo ñ bùsun zìzōnŋ ũ bùsu zāzā ke a kānin yā,

47 tó ò nēse lite bùsu kũ òten zò blen pìi gũn, tó ò era ò kúte kenne gwe ò pì: O durunna kè, o taari kè, o yā vāni kè,

48 tó ò are dōmma kũ nēse mēn doo kũ ñ poyeinaao pínki zaa bùsu kũ òten zò blen ñ iberenŋne pìi gũn, tó ò are dò bùsu kũ n kpà ñ dizinŋa kũ wēte kũ n sēeo kũ kpé kũ ma bōnne díooa, tó ò wé kemma,

49 zaa n kúkia musu ñgō ze kũñwo kúte kũ ò kenne yāi, ñ yā nna kpámma.

50 Ñgō sùru ke kũ n gbē kũ ò durunna kenneŋ kũ taari kũ ò kēeo, ñ tó gbē kũ òten zò bleñnenŋ ñ wēnda gwa,

51 zaakũ n pōvīnanŋme, n gbē kũ n ñ bōte Misilanŋ wétamma pásī gūnnŋme.

52 Ñ tó n wé gō kú makũ n zòbleriia, ñ sã kpá kúte kũ ma kennei kũ kúte kũ n gbē Isarailanŋ kenneo. Ñ sã kpányī gōrŋ kũ ò wiki lēmna pínki.

53 Dikiri Luda, zaakũ andunia buri sīnda pínki gũn mōkōnŋ n ñ sé n gbēnŋ ũ, lākũ n ò n zòbleri Musa gāi nà gōrŋ kũ n ó dizinŋ bōte Misila.

⁵⁴ Goro kū Sulemanu ten wé ke Dikiria, à kutena a kosoame kū a onno porona musu. Kū à adua kè à làka, akū à fùte à zè Dikiri gbagbakia gwe,

⁵⁵ akū à sa mana ò Isaraila kū ò kú gwenone nínki, à ò gbānagbāna à pì:

⁵⁶ Ò Dikiri sáabu kpá, zaakū à ókōno a gbē Isarailano gbà ñampaki lākū à ò nà. Yā mana kū à a lé sè a zòbleri Musa gāino pàpa pínki, a ke dí léte pāro.

⁵⁷ Dikiri ó Luda gō kú kūoo, lākū à kú kū ó dizino nà. Àsun ó tónlo, àsun pā kpáwáiro.

⁵⁸ À tó ò swè kpáawa ògō té a zén, ògō a yāditenano kūna kū yā kū à dà ó dizinoneno, ògō a odoki gwa.

⁵⁹ Adua kū ma kè Dikiri ó Ludaa gō don fānantē kū gwāanio. Àgō yā nna kpá makū a zòbleriia kū a gbē Isarailano lākū gu digō do nà,

⁶⁰ de andunia buri sīnda pínki le à dō kū Dikiri bi Ludame, a pānde kunlo.

⁶¹ À kù à á swè kpá Dikiri ó Ludaa mámmam, àgō a odoki gwa, àgō a yāditenano kūna lākū á kūna gbāra nà.

Dikiri on sakēnaa

⁶² Akū kína kū Isarailano nínki sa ò Dikiria.

⁶³ Sulemanu kennakūkōo sa ò Dikiria kū zūno dúbu baro awēēpla kū sāno dúbu basuddo. Len kína kū Isarailano nínki Dikiri on sa kè le.

⁶⁴ Zī piia kína gbà bò on kū à kú Dikiri kpé kpéleēaanē, akū à sa'opo kū òdi ká tén à té kū ò gwe kū pòblewē gbao kū kennakūkōo sa nísio, zaakū sa'oki kū à kè kū mōgotēo kū à kú Dikiri kpé kpéleēa zōkōro, adi fō à sī pínkiro.

⁶⁵ Zī birea Sulemanu kū Isarailano nínki dikpe kè Dikiri nínki Ludane ari goro suppla, akū ò Kutadōna dikpe kè goro suppla do. A pínki kè goro gēro donsari. Ò dasi manamana, ò bò zaa Lebo Amata ari à gēe pé Misila būsū lézeki swaa.

⁶⁶ A goro sōraakōde zī à nín gbāre, akū ò lé zāa ò tà nín bea kū pōnnao. Nín pō kè nna yā mana kū Dikiri kè a zòbleri Dauda kū a gbē Isarailanone pínki yāi.

9

Dikiri bo à suna Sulemanua

¹ Kū Sulemanu Dikiri onn kàte à làka kū a onnwo kū zī kū a pō kúano pínki,

² akū Dikiri èra à bò à sūa a gēn pladeo lākū à bò à sūa Gibiō nà

³ à pìne: Ma adua kū n kè kū kúte kū n kèmenēoo mà. Ma kpé kū n bòo pìi dīte ma pò ū, ma tó nigō kúa lakanaa sari. Ma wé nigō kúa, ma pō nigō kúa.

⁴ Mōkōn sō, tó nín té ma zén sūsū kū nēse purao lākū n de Dauda bà, tó nín yā kū ma dītēnenō kūna kū ma yā'onnenano, tó nteni ma odoki gwa,

⁵ mani n kpata zīni péte Isarailano té, anigō lakana vīro, lākū ma a lé sè n de Daudane nà, ma pì a burino nigō kú Isaraila kpatan goro sīnda pínki.

⁶ Tó mōkōn ke n nēno kpe limēne sō, tó á ma dokayāno kū yā kū ma dīteāreno kūnaro, tó a gē do tānanōi ari átēni nín gbagba,

⁷ mani Isarailano bōte būsū kū ma kpārman, mani gí kpé kū ma dīte ma pò ū pìi, oni gō lalandi pò ū, pina pò ū buri sīnda pínkinē.

⁸ Bee kū kpé pì naasikēo, a yā ni bo gbē kū òten gēte a sareno sare. Oni suru gá ò pì: À kè dera Dikiri kè būsū dí kū kpé díoone leē?

⁹ Oni piñne: Kū ò pā kpà Dikiri nínki Luda kū à nín dizino bōte Misilai yāime. Ò zè kū tānanō, òten nín gbagba òten kúteñne. Abire yāin Dikiri kisira dí zīmā pínki.

Sulemanu yākena kparano

¹⁰ Sulemanu on mēn pla pino kàe wè barome, Dikiri on kū a zīda beo. Abire gberan

11 à Galili bùsu wēte kpà Taya kína Hiramua mèn baro, zaakū Hiramua sida lí kū pini lío kū wuraaò kpàa lákū à yei nà.

12 Kū Hiramua bò Taya à gèe à wēte kū Sulemanu kpàawanò gwà, adi kenero,

13 akū à pì: Ma gbē, wēte kpate takanò n kpàma gwee? Akū ò tó kpà gu pìne Kabulu ari kū a gbārao.

14 Hiramua gīnake à wuraa kpàzā Sulemanune yā tòn siikō.

15 Gbē kū Sulemanu n dá zòzīnno yān dí. Gbē pìno mé ò Dikiri on kū Sulemanu onnwo zī kè. Ò Milo wèee tàta kū bùsuuo, ò Yurusalemu bīni bò, ò èra ò Azo kū Megidoo kū Gezaò kèke ò kàte.

16 Misila kína Firi'auna lète Geza pìia yā, akū à sì à té sōa à Kanaa kū ò kú a gūnno dède, akū à kpà a nénogbēa zākèna gba ũ goro kū à a kpàzā Sulemanua.

17 Akū Sulemanu èra à Geza pìi kèke à kàte kū Betoroni gēi pío

18 kū Baalao kū Tadamò kū à kú a bùsu gbārannanwo

19 kū wēte kū à kusuna kàtenno kū wēte kū a sōgonò kū a sōnon kunnò kū kpé kū à ye à do Yurusalemunò kū Lebanao kū bùsu kū àten kí bleanò pínki.

20 Buri kū ò de Isaraila ũronò: Amòrinò, Itinò, Perizinò, Ivinò kū Yebusi kū ò gōnò n pínki,

21 gbē kū Isarailanò dí fō ò n dederonò, n buri kū ò gō n bùsuu pinnon Sulemanu n dá zòzīn, akū òdigō zī pì ke le ari kū a gbārao.

22 Adi Isarailanò da zòzīnlo. Mókōnon à n díte a zìkarinò ũ, a ibanò, a kína dakenò, a gbēnò don'aredenò, a sōgodenò, a sōdenò.

23 Mókōnomè zī kū òten ke pì gbē zōkōnò ũ do, ò gbēnon wàa pla kū basuppla akurio.

24 Kū Firi'auna nénogbē bò Dauda wēten à tà a kpé kū Sulemanu bòaren, a gberan Sulemanu Milo wèee tàta.

25 Wè kū wèeo Sulemanu digō sa o gèn aakōkō. Àdi sa'opo kū òdi ká tén à té kū kū kennakūkō sa'opo o sa'oki kū à bò Dikirinèea, àdi turaretiti kpata Dikiri are gwe do. Len à Dikiri on zīno kè le mámmam.

26 Kína Sulemanu gó'itenò kè Eziò Geba Elata sare Edomu bùsun Isira Tēra léa.

27 Hiramua a góde kū ò ísira dōnò zī, akū ò di ísira musu leele kū Sulemanu gbēnò.

28 Ò gèe Ofi, ò wuraa sète gwe tòn gēro ò sùo kína Sulemanune.

10

Seba bùsu saraunia suna Sulemanu kīnaa

1 Kū Seba bùsu saraunia mà lákū Sulemanu tó bò nà Dikiri yā musu, akū à sù a yō à gwa kū yā zī'ū gbekanaao.

2 À kà Yurusalemu kū a ibanò dasidasi kū pò gbī nnanò kū wura sà zōkōo kū gbè bèereede kū lakuminò senanò, akū à gèe Sulemanu kīnaa à yā kū à kú a nèsee gūn fāaii bò kāao pínki.

3 Akū Sulemanu yā kū à làlaawanò bòkōtene pínki. A ke bōkōtena dí a furo.

4 Kū saraunia pì Sulemanu òndōyānò mà pínki, akūsō à a be kū à bòo è

5 kū pòble kū àdi blenò kū a ibanò gwenaao kū a be zīkerinò kunnaao kū n pókasanò kū a wēkpaaterinò kū sa'opo kū òdi ká tén à té kū kū à ò Dikiri onnno, yā pìi a kù gbāna, akū a lé wè.

6 Akū à pì kīnane: N yākenanò kū n òndō baaru kū mà mà zaa mà bùsunwo bi yāpurame.

7 Mádi yā pìno síro ari ma ge ma kao la, akū ma wé sìale sà. Odi omene pínki sero fá! N òndō kū n aruzekenon de lákū mà a baaru mà nàla zà.

⁸ Mìnnadenome n gbēno ū kū n ìba kū òdigō kú kúnwo goro sīnda pínki, ògō n òndōyā manō!

⁹ Ò Dikiri n Luda sáabu kpá, zaakū n yā kàagu, akū à n ka Isarailano kpatan. Yenyī kú Dikiri vī kú Isarailano goro sīnda pínki mé à tò à n ka kína ū, de ògō yā gōgōíne a zéa.

¹⁰ Akū saraunia pì kína gbà wura tòn siikō kú pò gbī nnanō dasidasì manamana kú gbè bèeredenō. Pò gbī nna kú à kína Sulemanu gbàa pìno zōkō, gbēke dí suone à kà le ziki dorō.

¹¹ Hiramú gó'ite kú ò sù kú Ofio kú wuraaono sù kú lí bèeredenō manamana kú gbè bèeredenō do.

¹² Akū kína Dikiri on pónō kèo kú a zīda be pónō, à mōronō kú gidigbonō kèo lèsirinone do. Odi su kú lí pì burio à kà le ziki dorō, odi wé si a takale dorō ari kú a gbārao.

¹³ Pò kú Seba bùsu saraunia pì yei pínki à gbèka kína Sulemanua, akū à a gbà, gba kú à kènè yōnkōyōnkōno baasi. Akū à era à tà a bùsun kú a ìbanō.

Sulemanu gakurike

¹⁴ Wura kú àdi su Sulemanua wè kú wèeo dì ká tòn baro awēe'aakō,

¹⁵ táfe kú taa'orino kú lagatarino kú Larubu kínano kú a bùsu gbē zōkōno dì suone baasi.

¹⁶ À sēgbako zōkōno kè kú wura kú ò gbēgbēeo mèn wàa do, n baadi tìkisii kà kiloo aakōkō kú a kusuo.

¹⁷ À sēgbako fittinnano kèo do, n baadi tìkisii ye à ká kiloo plapla. À sēgbako pìno kàte kpé kú òdi pì Lebana Líkpen.

¹⁸ Kína kiblegba zōkō kè kú wisa sakaao, akū à wura atēne kùtea.

¹⁹ Gbàa pì didiki vī, a gbápeki mèn suddo. A kpenaki musu de mōro kusuru sari. À gāsādikinō vī, músu taka kú ò kènon zezena gāsādiki pìno sare.

²⁰ Músuu pìnon zezena gbápeki pìnoa kpa pla, a pínki kà kuri awēepla. Odi gbàa pì taka ke bùsu ken zikiro.

²¹ Kína Sulemanu tokono bi wuraaame pínki. Kpé kú òdi pì Lebana Líkpe póno pínki bi wuraaame atēne. Andurufu póke kú gwero, zaakū òdi andurufu dite póke ū Sulemanu gororo.

²² Kína gó'itenō dìgō dina ísiralá kú Hiramú gónō. Wè aakō pínki òdigō su kú wuraaō kú andurufuuo kú wisa sakaao kú gbakūno kú zāno.

²³ Kína Sulemanu aruzeke kú a òndō zōkō de andunia kínano póla n pínki.

²⁴ Baadi pínki ten zé wete à wé si Sulemanule à a òndōyā kú Luda dāne a swēn ma.

²⁵ Wè sīnda pínki baadi dìgō sunē kú a gbao: Andurufu pónō, wura pónō, utano, zìkabōno, pò gbī nnanō, sōno kú baragbāsōno.

²⁶ Sulemanu sōgono kú sōno kākara. A sōgo pìno kà wàa suppla, a sōno sō dúbu kuri awēepla. Òdi a sō pìno gwa a sōgo wētenō gūn kú a be Yurusalemuo.

²⁷ Kína tò andurufu gō di Yurusalemu lán gbèe bà, akūsō sida lí kú òdi kpé boo dasi lán bète lí bà sēn.

²⁸ Òdi bo kú Sulemanu sō pìno zaa Misila kú Silisia bùsuuome. Kína lagatarino mé òdi gé lúlu gwe.

²⁹ Òdi sōgono lúlu Misila andurufu ogo mèn wàa aakōme, sōno sō mèn basuppla akuri, akū àdi era à sō pìno yía Iti kínanoa kú Siria kínano.

11

Sulemanu nono

¹ Kína Sulemanu yè buri pānde nɔgbēnɔi dasi. Firi'auna nénɔgbē baasi, akū à Mɔabunɔ kū Amɔninɔ kū Edɔmunɔ kū Sidɔdenɔ kū Itinɔ sèsɛ nɔnɔ ũ.

² Dikiri pì Isarailanɔnɛ òsun buri pìnɔ séro, zaakū oni n̄ sātɛmɛ, de ò té n̄ tānanɔi. Bee kū abireo n̄ yenyĩ Sulemanu kù gbāna.

³ À kīnanenɔ sèsɛ nɔnɔ ũ gbēnɔn wāa aakō kū basɔɔroo, akūsō à nɔ yìgisaridenɔ vī dɔ wāa do kū basɔɔroo. Akū a nɔ pìnɔ a sātɛ.

⁴ Kū zīkū ten gēn, a nɔnɔ tò à tè tānanɔi, adi a swè kpá Dikiri a Ludaa mámmam lán a de Dauda bàro.

⁵ À tè Sidɔdenɔ tāna Asatorɛi kū Amɔninɔ tāna Mɔlɛki kū Luda zàaguo.

⁶ À yā kū Dikiri yeiro kè, adi téi kū nèsɛdoo lán a de Dauda bàro.

⁷ Akū à gèè à tǎnagbagbaki bò sīsī kū à kú Yurusalɛmu ifáboki kpa musu Mɔabunɔ tāna gina Kemɔsinɛ kū Amɔninɔ tāna gina Mɔlɛkio.

⁸ Len à kè lɛ a buri pānde nɔnɔnɛ n̄ pínki, akū ò turaretiti kpàta n̄ tānanɔnɛ ò sa òm̄ma.

⁹ Akū Dikiri Isarailanɔ Luda pɔ fè Sulemanui kū à kpɛ lìnɛ a swè kúa doro yāi, zaakū Dikiri bò à sù a yā gēn pla.

¹⁰ Bee kū Dikiri pìnɛ àsun té tǎnanɔiro, adi yā kū Dikiri dìtɛ pì maro.

¹¹ Akū Dikiri pìnɛ: Zaakū n kè lɛ, n̄di zɛ kū ma bàka kunna kúnwo yā kū ma dìtɛnnɛoro, mani kpata símma mà n zòblerinɔ doke ká n gēnɛ ũ.

¹² Ama n de Dauda yāi mani kɛ lɛ n gɔɔaro, n nén mani kenɛ.

¹³ Bee kū abireo mani kpata sía pínkiro. Buri lɛu don mani tó n né pìnɛ ma zòbleri Dauda kū Yurusalɛmu kū ma sè ma pó ũo yāi.

Sulemanu ibɛrɛnɔ

¹⁴ Akū Dikiri tò Edɔmu gbē Adada kū à de kīnɛ ũ ibɛrɛɛ sè kū Sulemanuo.

¹⁵ Gɔɔ kū Dauda ten zì ká kū Edɔmunɔ yā, a zìkarinɔ don'arɛde Yoabu gèè à Isarailanɔ gènɔ vī, akū à Edɔmu bùsu gōgbēnɔ dèdɛ gwe n̄ pínki.

¹⁶ Àkū kū a gbēnɔn kú gwe ari mɔ suddo ari ò gèè ò Edɔmu bùsu gōgbē pìnɔ dèdɛo n̄ pínki.

¹⁷ Kū Adada bàa sì, àtɛn tá Misila kū a de ìba kenɔ. Gɔɔ birea sō Adada bi kɛfɛnnamɛ.

¹⁸ Ò bò Midiā ò gèè Parani, akū ò Paranide kenɔ sè ò gèè kúnwo Misila kína Firi'auna kīnaa. Firi'auna kpé kpàa kū pòbleo kū zītɛo.

¹⁹ Adada yā kà Firi'aunanɛ manamana, akū à a nanɔ Tapɛnɛsi dakūna kpàa nɔ ũ.

²⁰ Akū Tapɛnɛsi dakūna pì né ì gōgbē ũ, òdi pinɛ Genuba, akū Tapɛnɛsi né pì gwà Firi'auna ɔnn kū Firi'auna nénɔ lɛlɛ.

²¹ Gɔɔ kū Adada kú Misila, à mà kū Dauda gà akūsō a zìkarinɔ don'arɛde Yoabu gà dɔ. Akū à pì Firi'aunanɛ: N̄ ma gba zé mà tá ma bùsun.

²² Akū Firi'auna a là à pì: Bó mé àtɛn kīamma ma kīnaa, gbasa n̄ ye n̄ tá n bùsunn? À wèa à pì: Póke ten kīamaro, n̄ ma gba zé dé!

²³ Akū Luda tò dɔ Eliada né Rezō kū à bàa sì a dikiri Zoba kína Adadɛzanɛ yā fùtɛ Sulemanui.

²⁴ Kū Dauda Adadɛza gbēnɔ dèdɛ, akū Rezō gbēnɔ kàkaraai ò kè gbānamɔnnɛrinɔ gà ũ, akū à gō n̄ don'arɛde ũ. Ò gèè ò vùtɛ Damasuku, akū à gwe sì.

²⁵ Rezōmɛ Isarailanɔ ibɛrɛ ũ ari Sulemanu wèndi lén, yāketɛ kū Adada fùtɛo baasi. À kpata blè Siria bùsun, à gì Isarailanɔ kái.

Yeroboamu bona Sulemanu kpɛ

²⁶ Nɛbati né Yeroboamu bi Sulemanu ìba kemɛ. Ɛflaimu burimɛ, kũ à bò Zɛrɛda, akũ à bò Sulemanu kpɛ. A da bi gyaanɔmɛ, a tón Zɛrua.

²⁷ Lákũ à kè nà à bò kína kpɛn dí. Sulemanu wɛɛ kũ òdi pi Milo tàta kũ bùsuuo, akũ à a de Dauda wɛtɛ bĩni bò à pèkɛɛ.

²⁸ Yeroboamu bi nɛgɔgbɛ laakaridemɛ. Kũ Sulemanu è kɛfenna pì kokari vĩ, akũ à a dítɛ zĩ gbãna kũ Yusufu burinɔ tɛn kɛ pì gbɛ zɔkɔ ũ.

²⁹ Gɔɔ birean Yeroboamu bò Yurusalemu, akũ à dàkare kũ annabi Ahia, Silo gbɛo zén, à uta dufu dana. Ò kú sɛn gwe n̄ pla.

³⁰ Akũ Ahia a uta dufu pìi gà à kè à pàrapara lɛu kuri awɛɛpla.

³¹ Akũ à pì Yeroboamunɛ à a paranaa pì sɛtɛ mèn kuri, zaakũ Dikiri Isarailanɔ Luda pì: Mani Sulemanu bo kpatammɛ mà Isaraila buri lɛu kuri kpámma.

³² Mani buri lɛu do tónɛ ma zòbleri Dauda kũ Yurusalemu kũ ma sè Isaraila buri sɛnda pínki wɛtɛnɔ tɛo yã.

³³ Mani kɛnɛ lɛ, kũ à ma zukũna à gɛɛ àtɛn Sidɔdenɔ tãna Asatorɛ kũ Mɔabunɔ tãna Kemɔsio kũ Amɔninɔ tãna Mɔlekio gbagba yã. Adi tɛmairo, adi yã kũ à manamɛnɛ kero, adi ma ɔɔki gwaro, à ma dokayãnɔ kũna lán a de Dauda bàro.

³⁴ Bee kũ abireo mani kpata bo a ɔĩ sãnsãnlo, zaakũ ma gĩnake ma a kè kína ũ ari a wɛndi lɛmmɛ ma zòbleri Dauda kũ ma sè yã, kũ à ma yãditɛnanɔ kũna akũsɔ à ma ɔɔki gwà.

³⁵ A nɛn mani kpata sí a ɔĩ mà Isaraila buri lɛu kurinɔ kpámma.

³⁶ Isaraila buri lɛu don mani tó a né pìinɛ, de ma zòbleri Dauda buri gɔ kí blemɛnɛ Yurusalemu gɔɔ sɛnda pínki, wɛtɛ kũ ma sè ma tó gɔ kúaa pìi.

³⁷ Mɔkɔn sɔ, ma n sɛ Isarailanɔ kína ũ, de ñgɔ kí ble pó kũ n pɔ yeiia pínki.

³⁸ Tó nten yã kũ ma dítɛnɛ kɛ pínki, tó n̄ tɛmai, nten yã kũ à manamɛnɛ kɛ, tó nten ma ɔɔki gwa akũsɔ n̄ ma yãditɛnanɔ kũna lán ma zòbleri Dauda bà, manigɔ kú kũnwo, manigɔ n burinɔ ká Isaraila kpatan gɔɔ sɛnda pínki, lákũ ma Dauda burinɔ kàn nà.

³⁹ Mani Dauda burinɔ era kpɛ yã kũ ò kɛɛ pì yã, ama adi kɛ gɔɔ sɛnda pínkinlo.

⁴⁰ Sulemanu zé wɛtɛ à Yeroboamu dɛ, akũ à fùtɛ à bàa sɛ à tà Misila kína Sisaki kĩnaa, à gɔ gwe ari Sulemanu gɛɛ à gào.

⁴¹ Sulemanu yã kparanɔ kũ ɔndɔyã kũ à kènɔ pínki kú Sulemanu yãnɔ takadan.

⁴² Sulemanu kè Isaraila buri sɛnda pínki kína ũ Yurusalemu wɛ buplamɛ.

⁴³ Kũ à gà, ò a v̄i a de Dauda wɛtɛn, akũ a né Reoboamu vùtɛ a gɛnɛ ũ.

12

Isarailanɔ bona Reoboamu kpɛ

¹ Reoboamu gɛɛ Sɛkemu, zaakũ gwen Isaraila buri sɛnda pínki gɛɛn de ò a ká kína ũ.

² Kũ Nɛbati né Yeroboamu a baaruu mà, akũ à bò Misila à sù, zaakũ gwen à kun zaa gɔɔ kũ à bàa sɛ Sulemanunɛ.

³ Akũ Isaraila kũ ò kɔ kàkara pìnɔ a sisi, akũ ò gɛɛ ò yã ò lɛlɛ kũ Reoboamuo ò pì:

⁴ N de zĩ gbãna dàwɛɛ pãsipãsi. Mɔkɔn sɔ, ñ zĩ gbãna pì kũ aso tìkisi kũ à dīwɛɛo lago, óni mì natɛnɛ.

⁵ Akũ à wèrɛmma à pì: À tá gĩa ari gɔɔ aakɔ, gbasaa à era à su. Akũ ò tà.

⁶ Kína Reoboamu yã pìi gbà gbɛ zɔkɔ kũ ò de a de Sulemanu ìba ũnɔnɛ à pì: Yã kpaten a è à mana mà we gbɛ pìnɔaa?

⁷ Akū ò wèa ò pì: Tó n m̀i nàteíne gbāra, akū n yā mana wèmma, onig̃ de n z̀bberinƆ ũ g̃rƆ s̃inda p̃inki.

⁸ Akū Reoboamu g̀i gb̃e z̃k̃Ɔ p̃inƆ lédammai, à g̃e à yā p̃i gb̃a a ìba kefenna k̃ū ò né blè leelenƆ.

⁹ À n̄ lá à p̃i: Gb̃e k̃ū ò p̃imene mà z̃i gb̃ana k̃ū ma de dàíne lagooñe p̃inƆ, yā kpaten a è à mana ò s̃ílaa?

¹⁰ Akū kefenna p̃inƆ wèa ò p̃i: Gb̃e k̃ū ò p̃inne n de aso tikisii d̃íne ò lagooñe p̃inƆ, ò oñe n ɔ̀ñkpare gb̃igiri de n de p̃ila.

¹¹ N de aso tikisii d̃íne, m̃ok̃n s̃, ìni aso p̃i karaíne. N de wé t̃ám̃ma k̃ū fl̃aome, ama fl̃a lèden ìni wé t̃aóm̃ma.

¹² A g̃rƆ aak̃de z̃i Yeroboamu k̃ū IsarailanƆ era ò sù ò Reoboamu lè n̄ p̃inki, l̃ak̃ū à ó̃ne n̄ à p̃i, ò era ò su g̃rƆ aak̃ gbera.

¹³ Akū k̃ina g̀i gb̃e z̃k̃Ɔ lédammai à yā wèmma p̃as̃ip̃as̃i.

¹⁴ À t̃e kefennanƆ lédammai à p̃i: Aso tikisin ma de dĩre, mak̃ū s̃o mani aso p̃i karaáre. Fl̃an ma de wé t̃áoáwa, mak̃ū s̃o, fl̃a lèden mani wé t̃áoáwa.

¹⁵ Akū k̃ina g̀i IsarailanƆ yā mai, zaak̃ū yā p̃i bò Dikiri k̃inaame, de yā k̃ū à ò Ñebati né Yeroboamune annabi Ahia, Silo gb̃e g̃ai le à ke yāi.

¹⁶ K̃ū IsarailanƆ è k̃ina g̀i n̄ yā mai, ò p̃ine:

Ó bàka kú k̃ū Daudaoro,

ó lé kú Yese né yānlo.

IsarailanƆ, á baadi tá a bea!

Dauda buri, ò n z̃ida be k̃ū!

Akū IsarailanƆ t̃a n̄ bea.

¹⁷ Isaraila k̃ū ò kú Yuda burinƆ w̃ete g̃unnƆn Reoboamu g̃ò n̄ k̃ina ũ ado.

¹⁸ K̃ina Reoboamu a z̃z̃i gb̃e z̃k̃ Adoniram̃u z̃i IsarailanƆa, akū ò a p̃apa k̃ū gb̃eò ò a d̃e. Akū k̃ina Reoboamu f̃ute k̃ū w̃anao à s̃i a s̃go g̃un̄ à bàa s̃i à t̃a Yurusalemu.

¹⁹ Len IsarailanƆ g̀i Dauda burinƆi le ari k̃ū a gb̃arao.

²⁰ K̃ū IsarailanƆ mà n̄ p̃inki k̃ū Yeroboamu sù, akū ò a s̃isi k̃okakaranaa g̃un̄, akū ò a k̃a Isaraila burinƆ k̃ina ũ. Isaraila buri ke dí ze k̃ū Dauda burinƆo doro, tó adi ke Yuda burinƆ baasiro.

²¹ K̃ū Reoboamu k̃a Yurusalemu, à YudanƆ k̃akara n̄ p̃inki k̃ū Biliaminu burinƆ. Z̃ikarii p̃inƆ gb̃enƆn d̃ubu bak̃endome. Akū ò ten gé z̃i k̃a k̃ū IsarailanƆ, de ò le ò Sulemanu né Reoboamu kpatá síne ò kp̃aa d̃.

²² Akū Luda yā sù Luda gb̃e k̃ū òdi pi Semayaa à p̃i:

²³ N̄ o YudanƆ k̃ina Sulemanu né Reoboamune k̃ū YudanƆ n̄ p̃inki k̃ū Biliaminu burinƆ k̃ū gb̃e kparanƆ,

²⁴ mak̃ū Dikiri ma p̃i, àsun gé z̃i k̃a k̃ū á Isaraila dakenƆoro. Á baadi tá a bea, zaak̃ū yā k̃ū à k̃e p̃i bò ma k̃inaame. Akū ò yā k̃ū Dikiri ó̃ne mà ò t̃a.

²⁵ Yeroboamu Sekemu k̃ū à kú Eflaimu gu kp̃iden b̃ini bò, akū à ṽuten. Zaa gwen à g̃e à Penieli k̃e k̃e à k̃ate.

²⁶ Akū à laasun lè à p̃i: Oni Dauda buri era kpatamme fá!

²⁷ Tó IsarailanƆ ten gé sa o Dikiri ɔ̀nn Yurusalemu, oni era ò ze k̃ū n̄ dikiri YudanƆ k̃ina Reoboamuome, oni ma de ò ze k̃aa.

²⁸ K̃ū k̃ina yā p̃i gw̃a, akū à wura z̃usane p̃i m̃en pla, akū à p̃i gb̃enƆne: IsarailanƆ, á gena Yurusalemu mò le. Á dikiri k̃ū ò á b̃ote MisilanƆn dí!

²⁹ Akū à a do d̃ite Beteli, a do s̃o ari D̃a.

³⁰ Akū yā p̃i g̃ó̃ne durunna ũ, òdi gé donỹi ke a done Beteli, a do s̃o ari D̃a.

³¹ Yeroboamu kp̃é bò z̃u p̃inƆne t̃anagbagbakinƆa, akū à gb̃e d̃ite sa'orinƆ ũ, bee k̃ū gb̃e k̃ū ò de Levi buri ũronƆ.

³² Akū à mɔ sɔraakɔde gɔɔ gērode dīte dikpe ũ lán Yudanɔ pɔ bà se, akū à sa ò tãnagbagbaki kū à kú Beteli pìia. À sa ò zùsanɛ kū à pìi pìnɔa, akū à sa'orinɔ dīte gwe.

³³ Akū à sa ò sa'oki kū à kè Beteli pìia mɔ sɔraakɔde gɔɔ gērode zĩ. Gɔɔ pìn à dīte a zĩda pɔyeinaaa dikpe ũ Isarailanɛ.

13

Luda gbē lékena Beteli sa'okine

¹ Luda gbēke bò Yudanɔ bùsun à sù Beteli lákū Dikiri dànɛ nà gɔɔ kū Yeroboamu zena sa'oki pìi sarɛ de a sa o.

² Akū à lé kè sa'oki pìine à pì: Sa'oki, sa'oki, Dikiri pì oni né i Dauda bea, oni tɔ kpáne Yosia. Àkū mé ani sa omma kū tãnagbagbaki sa'ori kū òten zĩ ke lanɔ, ani bisāsiri wánɔ kpátamma.

³ Gwe gònɔ Luda gbē pì yā pì kena sèedaa ònɛ à pì: Sèeda kū Dikiri òn dí. Sa'oki pì ni parakɔre a túbu ni kóte.

⁴ Kū kína Yeroboamu lé kū Luda gbē pìi kè Beteli sa'oki pìineɛ mà, akū à ɔ d̀aa zaa sa'okia gwe à pì: À a kū! Akū ɔ kū à d̀aa pìi gb̀gb̀, ani f̃ à kòko doro.

⁵ Akū sa'oki pìi parakɔre a túbu k̀te lákū Dikiri dà Luda gbē pìine à ò nà.

⁶ Akū kína pì Luda gbē pìine: Ñ k̀te kemene Dikiri n Ludanɛ. Ñ wé keamene de ma ɔ le à su a gbèn. Akū Luda gbē pì k̀te kè Dikirinɛ, akū a ɔ sù a gbèn lán yā bà.

⁷ Akū kína pì Luda gbē pìine: Ñ mɔ ò gé ma bea ò pɔ ble mà gba kenne.

⁸ Akū à pì kína pìine: Bee tó n n aruzeke kpado kpàma, mani gé k̀nworɔ. Mani pɔ ble ke mà í mi gu dínlo,

⁹ zaakū Dikiri p̀mene màsun pɔ ble laro, màsun í mi laro, akūs̃ màsun era kū zé kū ma suooro.

¹⁰ Akū à zé p̀nde sè, adi zé kū à sùo Beteli sé doro.

¹¹ Annabi zĩ ke kú Beteli gwe. Kū a néno sù, ò yā kū Luda gbē pìi kè gwe zĩ birea bàba ní denɛ kū yā kū à ò ḱnanɛo pínki.

¹² Akū ní de ní lá à pì: Zé kpaten à sèe? Akū a néno zé kū Luda gbē kū à bò Yudanɔ bùsun pìi sèe ònɛ.

¹³ Akū à p̀ine: À g̀ari ỳmene zaakinɛ. Akū ò ỳne ò a dì a kpe.

¹⁴ Kū à p̀te Luda gbē p̀ii, akū à a lè vutena gbiri lí gb̀ru. Akū à a là à pì: Luda gbē kū à bò Yudanɔ bùsumme n ũ yá? À wèa à pì: Makūme!

¹⁵ Akū annabi zĩ p̀i p̀ine: Ñ mɔ ò gé ma bea, ñ pɔ ble.

¹⁶ À wèa à pì: Mani f̃ mà era mà tá k̀nworɔ. Mani f̃ mà pɔ ble ke mà í mi k̀nwo gu dínlo,

¹⁷ zaakū Dikiri p̀mene màsun pɔ ble ke mà í mi laro, akūs̃ màsun tá kū zé kū ma suooro.

¹⁸ Akū annabi zĩ p̀i p̀ine: Annabiin ma ũ lán n bà. Malaika ke mé à Dikiri yā òmene à pì mà p̀tenyĩ mà su k̀nwo ma bea, de ñ pɔ ble ñ í mi. Ama éken annabii p̀i ten to.

¹⁹ Akū Luda gbē p̀i era k̀ao, à pɔ blè a bea à í mi.

²⁰ Gɔɔ kū ò vutena p̀blei, Dikiri yā sù annabi zĩ kū à sù k̀aoo p̀ia,

²¹ akū à wiki lè Luda gbē kū à bò Yudanɔ bùsun p̀ia à pì: Dikiri n Luda p̀i, lákū n gi a yā mai nà, nídi yā kū à ònne maro,

²² n era n su n pɔ blè n í mi gu kū à ònne ñsun pɔ blenlo ñsun í minlo p̀i, oni n ṽ kū n dizinɔoro.

²³ A p̀blena kū a íminaaoo gbera, annabi kū à sù k̀ao p̀i g̀arii ỳne zaakia.

²⁴ Kū à dà zén, akū à kpàkū kū músuuo, akū músuu pì a dè. A gèe gò ditena zén, akū zaaki kū músuuo gò zena a gèe pìii.

²⁵ Kū gbē kū òten gēteno a gèe è wutena zén gwe kū músu kū à zena a sarɛo, akū ò gèe ò a baaruu kpà wēte kū annabi zī pì kún.

²⁶ Kū annabi kū à sù káaoo pì a baaruu mà, à pì: Luda gbē kū à gì Dikiri yā main gwe. Akū Dikiri a kpà músuua, à a è'è à dè lākū Dikiri òne nà.

²⁷ Akū à pì a nénɔne: À gàari yīmenɛ zaakinɛ. Akū ò yīnɛ.

²⁸ À dà zén, akū à gèe à a gèe lè wutena, zaaki kū músuuo zèi. Músuu pì dí gèe pì sóro akūsò adi zaaki pì é'ero.

²⁹ Akū annabii pì Luda gbē pì gèe sè à di zaaki musu à sùo a bɛ wēten, de à gèe só dɔ à a vī.

³⁰ Akū à a vī a zīda mirawɛɛn, à só dɔ à pì: Waiyoo ma gbē!

³¹ Kū à a vī à làka, à pì a nénɔne: Tó ma ga, à ma vī mirawɛɛ kū ma Luda gbē pì vīn à ó gèe kpákūsū.

³² Zaakū yā kū Dikiri dànɛ à ò Beteli sa'oki musu kū tãnakpe kū ò kú Samaria bùsu wēte tãnagbagbakianɔ ni ke yápura.

³³ Bee kū abireo Yeroboamu dí kpe li a yāvānikenaanero, à èra à Isaraila buri sīnda pínki dìte tãnagbagbaki sa'orinɔ ũ dɔ. Gbē kū ò ye ò gò tãnagbagbaki sa'orinɔ ũn à n kè a ũ.

³⁴ Durunna kū à tò ò Yeroboamu burinɔ dúgu zò ò làka andunia gūnn gwe.

14

Annabi Ahia yā kū ani Yeroboamu le onaa

¹ Goro birea gyā Yeroboamu négōgbē Abia kù.

² Akū Yeroboamu pì a nanɔne: Ñ fute ñ n zīda lite, de òsun n dō ma nɔ ũro, ñ gé Silo. Annabi Ahia kú gwe. Akū mé à pìmenɛ manigò de Isarailanɔ kína ũ.

³ Ñ burodi sé mèn kuri kū kàranɔ kū zó tūruuo, ñ géonɛ. Ani yā kū ani né pì le onne.

⁴ Akū Yeroboamu nanɔ kè le, à fute à gèe Silo à gèe Ahia bea. Ahia wé dí gu e doro, zaakū à zī kù a wé gò dāadāa.

⁵ Dikiri gīnake à ò Ahianɛ kū Yeroboamu nanɔ né ten gyā ke, akū àten su à yā gbekamma. Ñ onɛ lán dí bà lán dí bà, zaakū tó à sù, ani a zīda litenne gbē pānde ũme.

⁶ Kū Ahia a gèe kīnii mà, àten gē kpén, à pì: Ñ gē Yeroboamu nanɔ! Bóyāin n n zīda lite lee? Yā pāsīn Luda pì mà onne.

⁷ Ñ gé ñ o Yeroboamunɛ, Dikiri Isarailanɔ Luda pì, akāame a n se n gbēnɔ té, a n ke a gbē Isarailanɔ don'arɛde ũ.

⁸ A kpataa bò Dauda burinɔ ɔī, akū a n kan, ama n de lán a zòbleri Dauda bàro, kū à a yāditenanɔ kūna, à téi kū nèsɛdoo à yā kū á yeii kè.

⁹ N yā vāni kè de gbē kū ò dònne arenɔla, n ge n tãnanɔ kè n zīdanɛ, mò kū n kāsano, akū n kpe liare, n a pɔ fè.

¹⁰ Abire yāin áni ásarú zī n burinɔa, áni n gōgbēnɔ kakate Isarailanɔ gūn zòno kū zīdadenɔ n pínki, áni té na n bea, lākū òdi té na zùgbɔɔa nà ari à té kū à láka pínki.

¹¹ Gbēdanɔ ni n buri kū oni gaga wētennɔ só, bānɔ ni n gbē kū oni gaga sènnɔ ble. Dikiri mé à ò le.

¹² Mɔkɔn sò nɔgbē, ñ fute ñ tá bɛ. Tó n gèsee pète wēte gūn gòno, né pì ni ga.

¹³ Isarailanɔ ni a gèe só dɔ ò a vī. Yeroboamu burinɔ té n pínki, àpiin oni vī ado, zaakū àkūme ado Dikiri Isarailanɔ Luda yā mana lèa Yeroboamu onn.

¹⁴ Dikiri ni kína pānde dite a gbē Isarailanŋe. Àkū mé ani Yeroboamu burino dede. Gbāra dí! Bóó? Leme, tera dí!

¹⁵ Dikiri ni gò t̄s Isarailanŋa, oni ḡs lán leba k̄u àten yīgā í ḡn bà. Ani Isarailanŋ b̄te b̄usu mana k̄u à kpà n̄ dizinŋa dín à n̄ fākŋa Yuflati bara dire, k̄u ò Asatore lí p̄tepete ò Dikiri p̄ f̄eŋe yāi.

¹⁶ Ani Isarailanŋ kpám̄ma durunna k̄u Yeroboamu k̄e à Isarailanŋ dà a kenan yāi.

¹⁷ Akū Yeroboamu nanŋ f̄ute àten tá. Kū à kà Tiza, k̄u à ḡesee z̄e kp̄elelea ḡŋŋ, akū néḡgbē p̄i ḡa.

¹⁸ Ò a v̄i, akū Isarailanŋ s̄o d̄ò n̄ p̄ínki lákū Dikiri ò a z̄òbleri annabi Ahia ḡai n̄a.

¹⁹ Yeroboamu yā kparanŋ kú Isarailanŋ kinanŋ ḡiayāk̄ena takadan, z̄i k̄u à k̄anŋ k̄u a k̄ikeyānŋ p̄ínki.

²⁰ Yeroboamu kí bl̄e w̄e baro aw̄eplame. Kū à ḡa, akū a né Nadabu v̄ute a ḡeŋe ū.

Yudanŋ kína Reoboamu

²¹ Sulemanu né Reoboamume Yudanŋ kína ū. À kí bl̄e a w̄e bupla aw̄edodemme, akū à kí bl̄e Yurusalemu w̄e ḡero aw̄epla, w̄ete k̄u Dikiri s̄e Isaraila buri s̄inda p̄ínki w̄etenŋ té de a t̄o ḡs k̄ua. A da t̄on Naama, Am̄ni burime.

²² Yudanŋ yā k̄u Dikiri yeiro k̄e, ò a p̄o f̄eŋe de n̄ dizinŋa n̄ p̄ínki n̄ durunna k̄u ò k̄e yāi.

²³ Ò t̄anagbagbakinŋ b̄ò n̄ z̄idane s̄is̄i lei s̄inda p̄ínki musu k̄u lí z̄k̄s̄ s̄inda p̄ínki gb̄aruo, ò gb̄enŋ k̄u l̄inŋ p̄tepeten.

²⁴ Bee se t̄anagbagbaki karuanŋ kú Isarailanŋ b̄usun ḡgb̄enŋ k̄u n̄gb̄enŋ. Leme Isarailanŋ buri k̄u Dikiri p̄em̄mañnenŋ dà v̄aninŋ s̄ete le p̄ínki.

²⁵ Kína Reoboamu k̄iblena w̄e s̄orode ḡunn Misila kína Sisaki s̄u à l̄ete Yurusalemua.

²⁶ À Dikiri on aruzekenŋ k̄u k̄inabe p̄onŋ n̄ak̄ŋa à wura s̄egbako k̄u Sulemanu p̄inŋ s̄ete p̄ínki.

²⁷ Akū kína Reoboamu s̄egbako p̄inŋ ḡeŋe p̄i k̄u m̄ogot̄eò à n̄a a be dogari don'aredenŋe n̄ ōi a be kp̄elelea.

²⁸ Tó kína ten gé Dikiri onn, dogarii p̄inŋ d̄iḡs̄ s̄egbako p̄inŋ k̄una. Tó ò era ò s̄u, òdi era ò k̄ate n̄ kp̄en.

²⁹ Reoboamu yā kparanŋ k̄u yā k̄u à k̄enŋ p̄ínki kú Yudanŋ kinanŋ ḡiayāk̄ena takadan.

³⁰ Reoboamu k̄u Yeroboamuo d̄iḡs̄ z̄i k̄a k̄u k̄so ḡorŋ s̄inda p̄ínki.

³¹ Kū Reoboamu ḡa, ò a mira kp̄ak̄us̄u k̄u a dizinŋo Dauda w̄eten. A da t̄on Naama, Am̄ni burime. Akū a né Abia v̄ute a ḡeŋe ū.

15

Yudanŋ kína Abia

¹ Nebati né Yeroboamu k̄iblena w̄e baro plansaride ḡunn Abia ḡs̄ Yudanŋ kína ū

² à kí bl̄e Yurusalemu w̄e aak̄me. A da t̄on Maaka, Abusalomu burime.

³ À durunna k̄u a de k̄enŋ k̄e p̄ínki, adi a z̄ida kp̄a Dikiri a Ludaa lán a dizi Dauda b̄aro.

⁴ Ama Dauda yāin Dikiri a Luda tò a buri kí bl̄e Yurusalemu, à a buri p̄i dite a ḡeŋe ū à tò Yurusalemu gb̄ana l̄e.

5 Zaakū Dauda yā kū Dikiri yeii kè, adi gí yā kū Dikiri dítene mairo ari a wèndi lén, tó adi ke yā kū à kè Iti buri Uriane baasiro.

6 Abia kū Yeroboamuo digō zì ká kū kōo ari Abia wèndi lén.

7 Abia yā kparanō kū yā kū à kènō pínki kú Yudanō kínanō gīayākēna takadan.

8 Kū à gà, ò a vī Dauda wēten, akū a né Asa vùte a gēne ũ.

Yudanō kína Asa

9 Isarailanō kína Yeroboamu kíblena wè barode gūnn Asa gō Yudanō kína ũ,

10 akū à kí blè Yurusalemu wè bupla awεεdo. A dai tón Maaka, Abusalomu burime.

11 Kína Asa yā kū Dikiri yeii kè lán a dizi Dauda bà.

12 À pè tǎnagbagbaki karuanōa a busun, akū à tǎna kū a dizinō kènō kòte pínki.

13 Bee se à a dai Maaka bò kpatan, kū à Asatore lí ginaa pète yāi. Kína Asa lí pìi zò à té nàa Kidironu guvuten.

14 À a zīda kpà Dikiria ari a wèndi lén, ama adi tǎnagbagbaki kū ò bònō gbororo.

15 À wura kū andurufuuo kū pó pǎnde kū akāa kū a deo dítē Dikiri pó ũnō sète à kàte Dikiri onn.

16 Asa kū Isarailanō kína Baasao digō zì ká kū kōo ari n kíblena lén.

17 Baasa mé à gèe à lète Yudanō būsuaa, akū àten bīni bo à lika Ramai, de gbēke sún bo ke à gē Yudanō kína Asa busunlo yāi.

18 Akū Asa andurufu kū wura kū à gō Dikiri on laasinnō sète kū pó kū ò kú a be laasinnō, à nà a ìbanōne n ōi, akū à n zī Damasuku, Siria būsua kína Benadada, Tabirimō né, Eziō daikore kīnaa à pì:

19 Ò lédokōnō ke lākū ma de kū n deo kè nà yā. A andurufu kū wuraaon dí. N lédokōnō kū n vī kū Isarailanō kína Baasao gboro, de à gomala kū a zīkarinō.

20 Akū Benadada lédokōnō kè kū Asao à a zīkarinō gbàre ò gèe ò lète Isaraila wētenōa. Ò Iyon si kū Dāo kū Abeli Betemakao kū Genesareti guo kū Nafatali burinō guo dō pínki.

21 Kū Baasa a baaruu mà, akū à bīnibona Ramaii tò à tà Tiza.

22 Akū kína Asa kpàkpaa kè Yudanōne n pínki, adi gbēke tè boro à pì, ò Rama gbènō kū lí kū Baasa ten bīni boonō sète. Akū à bīni bòo à lika Geba kū à kú Biliaminu burinō gui kū Mizipao.

23 Kína Asa yā kparanōn kú Yudanō kínanō gīayākēna takadan, a négōgbēkeyānō kū yā kū à kènō pínki kū wēte bīni kū à bònō. Kū à zī kù, gyā a kù a gbálanōa.

24 Kū à gà, ò a mira kpākūsū kū a dizinō a dizi Dauda wēten, akū a né Yosafata vùte a gēne ũ.

Isarailanō kína Nadabu

25 Yudanō kína Asa kíblena wè plade gūnn Yeroboamu né Nadabu kè Isarailanō kína ũ à kí blè wè plame.

26 À yā kū Dikiri yeiro kè à zè kū yā kū a de kè à Isarailanō dà durunna gūnwo.

27 Ahia né Baasa, Isaka buri lé kpākūsūi gōrō kū akū kū Isarailanō ten lika Filisitini wēte Gibetōi, akū à a dè gwe.

28 À a dè Yudanō kína Asa kíblena wè aakōde gūmme, akū à vùte a gēne ũ.

29 Kū à nà kíblenaaa, akū à Yeroboamu burinō dède n pínki, adi n gbēke tóro, à n kákate lán Dikiri ò a zòbleri Ahia, Silo gbē gāi nà.

³⁰ Yā p̄i kè lɛ durunna kũ Yeroboamu kè yāi, kũ à IsarailanƆ dà a kenan à Dikiri IsarailanƆ Luda pƆ f̄ɛɔnɛ.

³¹ Nadabu yā kparanƆ kũ yā kũ à kènƆ pínki kú IsarailanƆ kínanƆ ḡɪayākenanƆ takadan.

³² Kína Asa kũ IsarailanƆ kína Baasao z̄i kà kũ k̄so ari n̄ kíblena lémmɛ.

IsarailanƆ kína Baasa

³³ YudanƆ kína Asa kíblena w̄ɛ aak̄ɔde ḡunn Ahia né Baasa kè IsarailanƆ kína ũ. À kí blè Tiza w̄ɛ baro awɛɛsiik̄ɔ.

³⁴ À yā kũ Dikiri yeiro kè à zè kũ Yeroboamu yākenaaƆ kũ durunna kũ à IsarailanƆ dà a kenanwo.

16

¹ Dikiri yā sù Anani né Yehua, akũ à yā ò Baasanɛ à p̄i:

² Ma n bo b̄usutitin, ma n ke ma gb̄ɛ IsarailanƆ don'arɛde ũ, akũ n ze kũ Yeroboamu yākenaaƆ n ma gb̄ɛ IsarailanƆ dà durunnakenan, akũ n durunna p̄inƆ ma pƆ f̄ɛ.

³ M̄ok̄ɔn kũ n burinƆ, mani á dúgu z̄ɔmɛ sà. Mani ke n ɔnnɛ lákũ ma kè Nɛbati né Yeroboamu ɔnnɛ nà.

⁴ Gb̄ɛdanƆ ni n gb̄ɛ kũ oni gaga w̄ɛtɛ ḡunnƆ só, b̄anƆ ni n gb̄ɛ kũ oni gaga s̄ennƆ ble.

⁵ Baasa yā kparanƆ, yā kũ à kènƆ kũ a n̄éḡɔgb̄ɛkɛyānƆn kú IsarailanƆ kínanƆ ḡɪayākenanƆ takadan.

⁶ Kũ Baasa gà, ò a v̄ɪ Tiza, akũ a né Ela v̄ute a ḡɛnɛ ũ.

⁷ Dikiri yā p̄i ò Baasanɛ kũ a burinƆ annabi Yehu, Anani né ḡai, yā v̄ani kũ à kè à Dikiri pƆ f̄ɛɔnɛ lákũ Yeroboamu burinƆ kè nà yāi kũ Yeroboamu buri kũ à n̄ kakatenƆ yāo dɔ.

IsarailanƆ kína Ela

⁸ YudanƆ kína Asa kíblena w̄ɛ baraas̄ɔro awɛɛdode ḡunn Baasa né Ela kè IsarailanƆ kína ũ à v̄ute Tiza w̄ɛ pla.

⁹ A ibanƆ do Zimirimɛ a s̄gonƆ kpado gb̄ɛ z̄ɔk̄ɔ ũ, akũ à lé kp̄ak̄us̄ui kũn̄wo. ḠɔrƆ kũ í Ela kù a bɛgwari Aza kp̄én zaa Tiza,

¹⁰ akũ Zimiri ḡɛ à a dè Asa kíblena w̄ɛ baraas̄ɔro awɛɛplade ḡun, akũ à v̄ute a ḡɛnɛ ũ.

¹¹ Kũ à kí blè ḡɔnƆ, akũ à Baasa burinƆ dèdè n̄ pínki, adi ḡɔgb̄ɛ ke tó a danenƆ ke a gb̄ennanƆ t̄ero.

¹² À Baasa buri p̄inƆ kàkate n̄ pínki, lákũ Dikiri ò annabi Yehu ḡai nà.

¹³ Baasa kũ a né Elao Dikiri IsarailanƆ Luda pƆ f̄ɛnɛ durunna kũ ò kè t̄ana p̄ap̄anƆ yā musu, akũ dɔ ò IsarailanƆ dà a kenan yāi.

¹⁴ Ela yā kparanƆ kũ yā kũ à kènƆ pínki kú IsarailanƆ kínanƆ ḡɪayākena takadan.

IsarailanƆ kína Zimiri

¹⁵ YudanƆ kína Asa kíblena w̄ɛ baraas̄ɔro awɛɛplade ḡunn Zimiri kí blè Tiza ḡɔrƆ suppla. ḠɔrƆ birea Isaraila z̄ikarinƆ b̄ura kú Filisitini w̄ɛtɛ Gibet̄ɔ sare.

¹⁶ Kũ z̄ikarii p̄inƆ mà Zimiri lé kp̄ak̄us̄ui kũ gb̄enƆ k̄inai à a dè, akũ ò n̄ don'arɛde Ɔmiri kà IsarailanƆ kína ũ n̄ b̄uran gwe ḡɔnƆ.

¹⁷ Akũ Ɔmiri kũ Isaraila z̄ikarinƆ f̄utɛ Gibet̄ɔ ò ḡɛ ò l̄ika Tizai.

¹⁸ Kũ Zimiri è ò a w̄ɛtɛ slawa, akũ à d̄idi à ḡɛ a bɛ kp̄édidik̄ɔana musu ḡun à té nà, akũ à té kũ à gà

¹⁹ durunna kū à kè yāi. À yā kū Dikiri yeiro kè à zè kū Yeroboamu yākenaa. À durunna kè, akū dɔ à Isarailanɔ dà a kenan.

²⁰ Zimiri yā kparanɔ kū lé kū à kpàkūsū kúnwo Elaiio kú Isarailanɔ kínanɔ gīayākena takadan.

Isarailanɔ kína Ōmiri

²¹ Isarailanɔ kpàate leu pla. N kpadonɔ ye ò Ginati né Tibini ká kína ũ, n kpadonɔ sɔ, Ōmiri.

²² Kū gbē kū ò zè kū Ōmirionɔ gbāna de gbē kū ò zè kū Ginati né Tibinionɔla, akū ò Tibini dè, Ōmiri kí blè.

²³ Yudanɔ kína Asa kíblena wè baraakuri awεedode gūnn Ōmiri kè Isarailanɔ kína ũ, à kí blè wè kuri awεepla. À kè Tiza wè suddo,

²⁴ akū à Samaria sīsī lù Sema kú andurufuuo kiloo baaakɔ akuri, akū à wēte kàtea à tó kpàne Samaria kú Sema mé à sīsī pì vī yā yāi.

²⁵ Ōmiri yā kū Dikiri yeiro kè à durunna kè de gbē kū ò dònɛ arenɔ póla n pínki.

²⁶ À zè kū Nebati né Yeroboamu yākenaa pínki. À Dikiri Isarailanɔ Luda pɔ fènɛ kū durunna kū à kè tāna pāpānɔ yā musuo à Isarailanɔ dà a kenan dɔ.

²⁷ Ōmiri yā kparanɔ kū yā kū à kènɔ kū a négɔgbēkeyānɔn kú Isarailanɔ kínanɔ gīayākena takadan.

²⁸ Kū à gà, ò a vī Samaria, akū a né Ahabu vùte a gēne ũ.

Isarailanɔ kína Ahabu

²⁹ Yudanɔ kína Asa kíblena wè bupla plansaride gūnn Ōmiri né Ahabu kè Isarailanɔ kína ũ à kí blè Samaria wè baro awεeplame.

³⁰ À yā kū Dikiri yeiro kè de gbē kū ò dònɛ arenɔ póla n pínki.

³¹ A zena kū Nebati né Yeroboamu durunnakenaao dí kenɛ yāke ũro, akū à Sidɔdenɔ kína Etabaali nénɔgbē Yezebeli sè nɔ ũ, akū à nà Baali tánagbagbanaaa, àdigɔ kútene.

³² À kpé bò Baaline Samaria, akū à a gbagbaki pète kpé pìi gūn.

³³ À Asera lí pèten dɔ à èra à Dikiri Isarailanɔ Luda pɔ fènɛ de Isarailanɔ kína kū ò dònɛ arenɔ póla n pínki.

³⁴ Ahabu gɔɔan Beteli gbē Iyeli Yeriko kèke à kàte. Kū à a bīni ē pète, akū a daudu Abiramu gà. Kū à a zé gbànɔ pète, akū a né kpede Segubu gà lākū Dikiri ò Nuni né Yɔsua gāi nà.

17

Kāakāannanɔ annabi Iiasu gwanaa

¹ Tisibe gbē Iiasu bò a bea Giliada būsun à gèè à Ahabu lè à pì: Kū Dikiri Isarailanɔ Luda kū maten doi kunnaao, zaa wēnla plí ni kpáro, legū ni maro, séde gɔɔo kū ma ò baasiro.

² Akū Dikiri yā sù Iiasua à pì:

³ N fute n gé ifáboki kpa, n ute Keriti swawεen Yoda bara dire kpa.

⁴ Inigɔ swa pì í mi. Ma dīte kāakāannanɔne ògɔ n gwa gwe.

⁵ Akū à gèè à kè lākū Dikiri òare nà, à vùte Keriti swawεen Yoda bara dire kpa.

⁶ Kāakāannanɔ dīgɔ sunɛ kū burodiiio kū nòbɔɔo kɔnkɔ kū ɔkɔsio, akū àdigɔ swa pì í mi.

Zarɛfa gyaanɔ Iiasu gwanaa

⁷ Gɔɔo pla gbera swa pì í bàba kū legū dí ma būsuu pìnlo yāi.

⁸ Akū Dikiri yā sù à pì:

- ⁹ Ñ fute ñ gé Zarefa Sidŏ bùsun, ñgŏ kú gwe. Ma gyaanŏ ke ðite àgŏ n gwa gwe.
- ¹⁰ Akū à fùte àten gé Zarefa. Kū à kà wēte pìi sare, à gyaanŏ ke lè, àten yàka we gwe. Akū Iiasu lé zù gyaanŏ pìi à pì: Ñ gé ñ sumene kū ío, bee fíti, mà mi.
- ¹¹ Kū àten gé tó, Iiasu era à lé zù à pì: Ñ sumene kū burodi kusuo dŏ.
- ¹² Akū nŏgbē pìi pìne: Kū Dikiri n Luda kunnao, bee burodi má vīro, séde wísiti okū do kū à gŏ gbaka gūn kū nísio fíti tūruu gūn baasiro. A yàkaan maten we la, de mà tá be mà pòble keo, ò ble kū ma néo ògŏ ga dā.
- ¹³ Akū Iiasu pìne: Ñsun tó vīna n kūro. Ñ gé ñ ke lākū n ò nà, ama ñ burodi keo fíti ñ suomenē gīa, gbasa ñ n pŏ ke kū n néo.
- ¹⁴ Zaakū Dikiri Isarailanŏ Luda pì, wísiti ni láka gbaka pìi gūnlo, akūsŏ nísi ni láka tūruu pìi gūnlo ari gŏrŏ kū ani tó legū ma bùsuu pìn.
- ¹⁵ Gyaanŏ pìi gēe à kè lākū Iiasu òare nà, akū pòble mòmma ari gŏrŏ ūgbangba, àpìi kū a bedenŏ kū Iiasuo.
- ¹⁶ Wísiti dí láka gbaka pìnlo, akūsŏ nísi dí láka tūruu pìnlo, lākū Dikiri ò Iiasu gāi nà.
- ¹⁷ Abire gbera nŏgbē bede pì né ten gyā ke. Kū gyā gbāna kpà manamana, akū a wēndii bŏ.
- ¹⁸ Akū nŏgbē pìi pì Iiasune: Luda gbē, bó mé à ó ká kū n su ma kīnaaa? N su ma durunna dŏ Ludagu de à ma né de yāin yá?
- ¹⁹ Akū Iiasu pìne: Ñ n né pì kpáma. Akū à né pìi sì nŏgbē pì ɔ à ðìdi kāao kpé musu gu kū à kipan. À a wùte a gádoa gwe,
- ²⁰ akū à ɔ ð Dikirine à pì: Dikiri ma Luda, mŏkŏn mé n tò gyaanŏ kū ma kipa a bea né gà n pŏsira kpàì yá?
- ²¹ Akū à wùte à a zīda pŏro négŏgbē pìla gèn aakŏ à ɔ ð Dikirine à pì: Dikiri ma Luda, ñ tó a wēndi era à su a mēe gūn.
- ²² Dikiri Iiasu ɔ dŏ mà, akū wēndii era à sù né pìia à fùte.
- ²³ Kū Iiasu négŏgbē pìi sè à kipa kāao, à gē kāao kpén, akū à a kpà a daa à pì: Ñ gwa, n né pìi wēndii sù!
- ²⁴ Akū nŏgbē pìi pì Iiasune: Má dŏ sà kū Luda gbēme n ū. Dikiri yā kū à bŏ n lén bi yāpurame.

18

Iiasu kū Obadiao

- ¹ À gŏrŏ pla kè, akū Dikiri yā sù Iiasua legūmanasari wē aakŏde gūn à pì: Ñ gé ñ n zīda mŏ Ahabune, mani tó legū ma a bùsun.
- ² Akū Iiasu fùte àten gé a zīda mŏ Ahabune.
Kū nàa kè gbāna Samaria,
- ³ akū Ahabu a begwari Obadia sīsi. Obadia pì sŏ à Dikiri vīna vī manamana.
- ⁴ Gŏrŏ kū Yezebeli ten Dikiri annabinŏ dede yā, akū Obadia í gbē kenŏ sète gbēnŏn basŏro à í úte gbèwēenŏ gūn gbēnŏn bupla akurikuri, akū à í gwá kū pòbleo kū ío.
- ⁵ Akū Ahabu pì Obadiane: Ò dodo gunŏ ò gé ísēbokinŏ kū swawēenŏn pínki. Òdigŏ dŏro ke óni sē le ò kpá ó sŏnŏa kū ó baragbāsŏnŏ.
- ⁶ Akū ò gu kpàate, í baadi a zé sè.
- ⁷ Kū Obadia tena, akū ò kpākū kū Iiasuo. À a dŏ, akū à wùte a nèsele kutena à pì: Ma dikiri Iiasu, mŏkŏmmen gwe yá?
- ⁸ Iiasu wèa à pì: Makūme! Ñ gé o n dikiriine má kú la.
- ⁹ Akū Obadia pì: Bó taarin ma kè, kū nten makū n zòbleri na Ahabune a ɔ à ma dee?

¹⁰ Ma si kŭ Dikiri n Ludao buri ke bŭsu ke kun kŭ ma dikiri gi gbēnŏ zīrma ò n wetyenyīro. Tó ò pì ní kú gwero, àdi tó ò la dame.

¹¹ Akŭ nten omene dŏ mà gé mà o ma dikiri Ahabune kŭ ní kú la yá?

¹² Tó ma da zén, manigŏ dŏ gu kŭ Dikiri Nini ni n sé à tá kŭnworŏ. Tó ma ge ma ò Ahabune, tó à sù adi n ero, ani ma deme. Makŭ n zòbleri sŏ má Dikiri vīna vī zaa ma kefennakegŏra.

¹³ Ma dikiri Iliasu, kŭ Yezebeli ten Dikiri annabinŏ dede, nídi yá kŭ ma kè maroo? Makŭ mé ma ní gbēkenŏ sète gbēnŏn basŏro, ma ní úte gbèwēenŏ gŭn gbēnŏn bupla akurikuri, ma ní gwá kŭ póbleo kŭ ío.

¹⁴ Akŭ n pimenene dŏ mà gé mà o ma dikiri Ahabune ní kú la yá? Ani ma deme.

¹⁵ Akŭ Iliasu pì: Ma si kŭ Dikiri Zīkaride kŭ maten doio, mani ma zīda mŏne gbāra sà.

Iliasu kŭ Baali tǎnagbagbarinŏ Kaameli kpi musu

¹⁶ Akŭ Obadia gèe à dà Ahabule à yá pì òne, akŭ Ahabu gèe da Iliasule.

¹⁷ Kŭ Ahabu Iliasu è, à pìne: Isarailanŏ bŭsuderì, mŏkŏmmen gwe yá?

¹⁸ Akŭ Iliasu pì: Adi ke makŭ mé ma Isarailanŏ bŭsuu dèro, mŏkŏn kŭ n de bedenŏ ákŏnŏ mé a dè, zaakŭ a pǎ kpà Dikiri yāditenanŏi a te Baalii.

¹⁹ N̄ Isarailanŏ sísi ní pínki, ò dakare Kaameli kpi musu lèele kŭ Baali tǎnagbagbari gbēnŏn wàa pla kŭ bupla akurio kŭ Asera tǎnade gbēnŏn wàa pla kŭ òdi pŏ ble kŭ Yezebelionŏ.

²⁰ Ahabu Isarailanŏ sísi ní pínki, akŭ à tǎnade pìnŏ kàkara Kaameli kpi musu.

²¹ Akŭ Iliasu nà gbēnŏi à ní lá à pì: Á laasun nigŏ kpaatena ari bŏremee? Tó Dikiri bi Ludame, à téi. Tó Baalime sŏ, à téi. Odi yáke wearo,

²² akŭ Iliasu pìne: Dikiri annabinŏ té makŭ mé ma gŏ mado. Baali tǎnagbagbarinŏ sŏ, gbēnŏn wàa pla kŭ bupla akuriome.

²³ À zŭsanŏ kpáwá mèn pla, tǎnade pìnŏ à mèn do sé ò zŏzŏkŏre ò ká yàkala, òsun té naaro. Makŭ se mani a do keke mà ká yàkala, mani té naa sero.

²⁴ Mŏkŏnŏ sŏ ò Baali sísi, makŭ sŏ mani Dikiri sísi. Ní gbē kŭ à mà, akŭ à sù kŭ téo, àkŭme Luda ũ. Akŭ gbē sīnda pínki pì: Yá maname!

²⁵ Akŭ Iliasu pì tǎnade pìnŏne: À zŭsa mèn do sé à keke káaku, zaakŭ ákŏnŏ mé á dasi. À á tǎna sísi, ama àsun té naaro.

²⁶ Akŭ ò zŭsa kŭ ò kpámma si ò kèke, akŭ òten Baali sísi zaa kŏnkŏ ari ifǎntē gèe káo midangura. Òten ũ wǎ, òten lika sa'oki kŭ ò bŏoi, òten pi: Baali, n̄ yá mawá! Bee kŭ abireo odi yáke maro, adi yá maímaro.

²⁷ Kŭ ifǎntē kà midangura, akŭ Iliasu teni ní lalandi ke à pì: À wiki lé gbāna à kara, àkŭme dikiri ũroo? Ke a laasun tà kpadome. Ke à gèe bīnikpe keme. Ke à gèe wēteame. Ke àten i ome, akŭ ádi a vuroo?

²⁸ Akŭ òten wiki lé kŭ kòto gbānao, òteni ní zīda líli kŭ fēnedao kŭ sário lákŭ òdi ke nà, ari aru ten pla ní mēea.

²⁹ Kŭ ifǎntē gò mīia, akŭ òten yá ya ari sa ŏkŏsi ogŏro gèe à kào. Bee kŭ abireo adi yáke weímaro, adi yá maímaro, adi sǎ kpányīro.

³⁰ Akŭ Iliasu pì parine: À namai la! Kŭ ò nài ní pínki, akŭ à Dikiri gbagbaki kŭ à gbòroo kèke àten bo.

³¹ À gbèe sèse mèn kuri awēēpla Yakubu burinŏ dasi lén. Yakubun Dikiri yá òne yá à pì ògŏ pine sà Isaraila.

³² Kŭ à Dikiri gbagbaki pì bŏ, akŭ à wèēe yŏ à likai. Wèēe pìi kà à í sí lita gēro.

³³ À yàkaa kà sa'oki pila, à zŭu pì zŏzŏkŏre à kà yàkaa pìia à pì: À í tŏ lo siikŏ, à ká sa'opŏ pìia kŭ yàkaa pìio.

³⁴ Kū ò tò, akū à pì: À era à tó dɔ. Kū ò tò, akū à pì: À era à tó à ke gèn aakɔ. Akū ò tò ari gèn aakɔ.

³⁵ Í pìi bàa lè à lika sa'oki pìii ari wèee pìi pà.

³⁶ Sa ɔkɔsi ogɔɔ akū annabi Iliasu nài à pì: Dikiri, Ibrahī kū Isaakuo kū Isarailao Luda, ò tó ò dɔ gbāra kū mɔkɔmmɛ Isarailanɔ Luda ũ akūsɔ n zɔbleriime ma ũ, maten yā dí ke kū mɔkɔn mé n ma dan yāi.

³⁷ N̄ yā mama Dikiri! N̄ yā mama, de gbē dínɔ le ò dɔ kū Dikiri, mɔkɔmmɛ n̄ Luda ũ akūsɔ n̄teni n̄ n̄ese liténe de ò era ò summa.

³⁸ Akū Dikiri té sù sa'obɔɔ pìia kū yàkaao kū gbènɔ kū būsuo, ò té kù, akū í kū à kú wèee pìn bàba.

³⁹ Kū gbènɔ è, akū ò wùte n̄ n̄ese kutena ò pì: Dikirime Luda ũ! Dikirime Luda ũ!

⁴⁰ Akū Iliasu dàne à pì: À Baali tãnagbagbarii pìnɔ kúkū, n̄ gbēke sún pitiáwaro. Kū ò n̄ kúkū, akū Iliasu gèe kúnwo Kísɔ guvuten à n̄ dade gwe.

⁴¹ Iliasu pì Ahabune: N̄ gé pɔ ble n̄ í mi, zaakū ma legū kīnii mà dɔ.

⁴² Akū Ahabu gèe pɔ ble à í mi. Akū Iliasu d̄idi à gèe Kaameli mìsɔntea à wùte à m̄i kà tún.

⁴³ À pì a zīkeriine: N̄ gé gu gwa ísira kpa. Akū à gèe à gwà. Kū à sù à pì: Póke kú gwero. Akū Iliasu p̄ine à era à gé gwa dɔ, akū à gèe le ari gèn suppla.

⁴⁴ A gèn suppladeo zīkerii pìi pì: Ma legū è lokona serere lán ɔla bà, àten fute ísira musu. Akū Iliasu p̄ine: N̄ gé n̄ o Ahabune à s̄go dɔ s̄nɔa à gèn à kipa kpia ari legū ḡó gé a dādā.

⁴⁵ Legū ten sísi busebuse, zàga'ia fùte, akū legū mà manamana. Ahabu kú s̄gon, àten tá Yez̄erili.

⁴⁶ Dikiri gbāna sù Iliasua, akū à a uta z̄kɔɔ kàkara à kù, à bàa lè à Ahabu kè ari à gèe káo Yez̄erili.

19

Dikiri yá'ona kū Iliasuo Orebu

¹ Akū Ahabu yā kū Iliasu kèe bàba Yez̄ebeline pínki, lákū à tãnade pìnɔ dède nà kū f̄enedao n̄ pínki.

² Akū Yez̄ebeli légbāzā kè Iliasune à pì: Ari zia mandara'i, tó mádi kenne lákū n kè tãnadenɔne n̄aro, tãnanɔ yā kemene pás̄ipās̄i!

³ Akū v̄ina Iliasu kù, akū à fùte à bàa s̄i à a z̄ida m̄iboki wète. Kū à kà Bes̄eba, Yudano b̄usun, gwen à a zīkerii tòn,

⁴ akū à t̄aa ò gbárannan gɔɔ do. À gèe à wùte s̄é lí gbáru, akū à adua kè à le à ga à pì: Dikiri, yā d̄ik̄ina m̄oma le. N̄ ma wèndi sé ḡnɔ, zaakū má de ma dizinɔlaro.

⁵ Akū à wùte àten i o s̄é lí pì gbáru.

K̄anto malaikaa sù à ɔ k̄ea à pì: N̄ fute n̄ pɔ ble.

⁶ Kū Iliasu gu gwà, akū à k̄ara asāna è kū í t̄uruuo katena a m̄iii. Akū à pɔ blè à í m̄i à èra à wùte.

⁷ Dikiri Malaikaa èra à sù a gèn pladeo, à ɔ k̄ea à pì: N̄ fute n̄ pɔ ble, zaakū tá gb̄anan n̄ten su o.

⁸ Akū à fùte à pɔ blè à í m̄i. Póble p̄i tò à gbāna lè, akū à t̄aa ò gɔɔ bupla f̄anant̄e kū gw̄anio ari à gèe à kà Luda kpi kū òdi pi Orebu.

⁹ Akū à gèe gb̄eween à i gwe, akū Dikiri yā s̄ua à pì: Iliasu, b̄ón n̄ten ke laa?

¹⁰ À wèa à pì: Dikiri Luda Z̄ikaride, ma laakar̄ii fùte manamana, zaakū Isarailanɔ p̄a kp̄a n̄ bàka kunna k̄únwo yāi, akū ò n̄ gbagbakinɔ gb̄oro ò n̄ annabinɔ dède kū f̄enedao. Makū mé ma ḡó mado, akū òten̄i ma we se.

11 Akū Dikiri pì: Ñ bo ñ gé ze ma are kpi musu, mani gēte n are.

Zàga'ia gbāna fùte, àten kpi pìno para àten gbèno wíwi Dikiri are, ama Dikiri kú ãa pìi gūnlo. Ìa pìi gbera zīte yīgāyīgā, ama Dikiri kú zīte yīgāyīgānaa pìi gūnlo.

12 Zīte yīgānaa pìi gbera akū té bò, ama Dikiri kú té pìi gūnlo. Té pìi gbera akū kòto busēē bō tēne.

13 Kū Iliasu kòtoo pìi mà, à a uta zōkō kù a wéa. Akū à bō à gèe à zè gbèwēēē pìi léa, à mà ò pìare: Iliasu, bōn nten ke laa?

14 À wèa à pì: Dikiri Luda Zìkaride, ma laakarìi fùte manamana, zaakū Isarailano pā kpà n bàka kunna kūnwo yāi, akū ò n gbagbakino gbòro ò n annabino dède kù fēnēdao. Makū mé ma gō mado, akū òteni ma we se.

15 Akū Dikiri pìne: Ñ era ñ tá Damasuku gbárannan. Tó n ka gwe, ñ Azaili ká Siria kína ũ,

16 ñ Nimisi daikore Yehu ká Isarailano kína ũ, ñ Abeli Mēola gbē Safata né Elisa ke n gēne ũ annabi ũ.

17 Gbē kū bō Azaili fēnēda léi, Yehu mé ani a de. Tó à bō Yehu fēnēda léi sō, Elisa mé ani a de.

18 Bee kū abireo má Isarailano kūna gbēnon dúbu suppla, kū ñ gbēke dí kúte Baaline à lé pèaro.

Elisa sisinaa

19 Akū Iliasu fùte à bō gwe à gèe à Safata né Elisa lè, àten bú wí kú zūno swa kuri awēēpla. Àkū mé à té zù swa kpēdei. Akū Iliasu nài à a gyabaa gò à dàala.

20 Akū Elisa a zūno tò gwe à bàa lè à bō à té Iliasu kpē, akū à pìne: Ñ tó mà gé lé za ma de kù ma daooa gā, gbasà mà su mà tēnyī sà. Akū Iliasu pìne: Ñ gé ñ era ñ su. Ñ dō yā kū ma kēne.

21 Akū Elisa èra à gèe à a zūno kùtu kpà à té kà kū a zù swa gbāngoo, akū à zùu pìno nòbō fùfuu kè à kpà gbēnoa ò sò. Akū à bō à tè Iliasui, à gò à plade ũ.

20

Benadada kú a zìkarino likana Samariai

1 Siria kína Benadada a zìkarino kākara ñ pínki. Kína gbēnon baraakuri awēēplanon kú kāao kú ñ sōno kú ñ sōgon. Akū ò gèe ò lika Samariai ò lèta.

2 Akū à gbēno zì Ahabua wēte gūn à pì: Makū Benadada ma pì,

3 n andurufu kú n wurao gō ma pō ũ. N no manano kú n né manano gō ma pō ũ dō.

4 Akū Isarailano kína pì: Ma dikiri kína, makū kú pō kú má vīno gō n pō ũ pínki lākū n ò nà.

5 Akū Benadada èra à gbēno zì dō à pì: Makū Benadada ma gbēno zì ma n andurufu kú n wurao kú n nōno kú n néno làmma.

6 Zia mandara'i mani ma gbēno zìmma ò n be kpuke kú n gbēno beno, oni á pō bēredeno sēte ò suomene pínki.

7 Akū Isarailano kína a būsū gbē zōkōno sīsì ñ pínki à pìne: A è lākū àteni ó lé wete nà yá? Kū à gbēno zìma, à ma nōno kú ma néno kú ma andurufuuo kú ma wurao làma, mádi gíonero.

8 Akū gbē zōkōno pìno kú gbē kparano pìne: Ñsun a yā maro, ñsun wenero.

9 Akū à pì Benadada zìrinone: À gé à o ma dikiri kīnane, pō kú à là makū a zōbleriia kākun mani ke. Pō kú à làma kpekpe dín mani kero. Akū zìrii pìno èra Benadadane kú légbāzā pìio.

10 Akū à èra à gbēno zì Ahabua do à pì: Tó Samaria bùsutiti gò à kà kū ma gbēno le à dādā okū dodo, tānanō yā kemene pásīpāsī!

11 Akū Isarailano kína pì: À gé à one, gbē kū àten zìka'uta da sún ìa dā lākū gbē kū à uta pì bō à kàte bàro.

12 Kū Benadada yā pì mà goro kū àten í mi kū a kína dakeno n bizakutano gūn, akū à pì a gbēno è soru ke. Akū ò gèe soru ke.

Ahabu zìblena Benadadaa

13 Annabi ke sù à Isarailano kína Ahabu lè à pìne: Dikiri pì, n zìkari dasino è gwe yá? Áni n nanne n òi gbāra, ìnigò dō kū akāame Dikiri ū.

14 Akū Ahabu a là à pì: Dí mé ani abire ke? À wèa à pì: Dikiri pì, n bùsu gu gbē zōkōno kefenna zìkarino mé oni ke. Akū Ahabu a là do: Dí mé ani na zìia káaku? À wèa à pì: Mòkōmmè!

15 Akū Ahabu gu gbē zōkōno kefenna zìkarii pino kākara gbēnon wāa do kū baraakuri awεεplao. Akū à a zìkarino kākara n pínki, ò kè gbēnon dúbu suppla.

16 Ò fùte wēten ifántē kà midangura, goro kū í ten Benadada kū a kína dake pino de n bizakutano gūn.

17 Akū gu gbē zōkōno kefenna zìkarii pino bōte káaku. Akū Benadada zìrino gèe ò òne, gbēno ten bo Samaria.

18 Akū Benadada pì: Tó aafian òten sun yoo ke kū zìio, à n kūkū bēne.

19 Kū gu gbē zōkōno kefenna pino bō wēten, zìkarino té n kpé,

20 akū n baadi a ibere de. Kū Siriano lèkōa, akū Isarailano pèrma, akū Siria kína Benadada kū a sōde kenō bàa sì ò n kē sō musu.

21 Akū Isarailano kína bō à gèe à sōdeno kū sōgodeno dède à Siriano áсарu kè manamana.

22 Annabi pì èra à sù à Isarailano kína lè à pì: N n zìkarino kara ògò kú soru gūn, zaakū tó Sètāgoro kà, Siria kína ni era à su létemma do.

23 Akū Siria kína ibanō pìne: Isaraila tānanō bi sīsī tānanome. Abire yāin n gbāna deóla. Tó óten zì ká kúnwo gusaran, ó gbāna nigò deñla.

24 N n kína dakeno lilin ke, n don'arede pādeno ditēdite n gbèn.

25 Séde n zìkarino kū n sōno kū n sōgono gō dasi lán káakupo kū n kuraino bà, ó zì ká kúnwo gusaran, ó gbāna ni deñla. Kína n yā mà, akū à kè le.

26 Kū Sètāgoro kà, Benadada Siriano kākara, akū à gèe zì ká kū Isarailano zaa Afeki.

27 Ò Isarailano kākara ò kusuna kèñne, akū ò gèenyi. Siriano dàgula gu sīnda pínki, akū Isarailano bùraa kàte lán blè kpàsa fítinna leu plano bà, ò are dōkōa.

28 Akū Luda gbē pì sù à pì Isarailano kīnane: Dikiri pì, zaakū Siriano ten da sīsīno dikirin a ū, guvute dikirin a ūro, áni a zìkari dasi dīkīnāno nanne n òi, ìnigò dō kū akāame Dikiri ū.

29 N bñranō are dōdōkōana le ari goro suppla, a goro supplade pìn ò nà zìia. Akū Isarailano Siria gèsedeno dède gbēnon dúbu basoro zì pìia.

30 Kū gbē kparano lèkōa ò sì Afeki wēten, akū a bñni lète à sīmma. Gbē pino kà gbēnon dúbu baraasoro awεεsuppla. Benadada sō à bàa sì à sì wēte pìn se, à gèe à ùte kpéne gūn.

31 Akū a ibanō pìne: O mà Isarailano kīnanōn gbēke vī. Ò uta kasano do ó pi, ò bà do ó wakale, ò bo ò gé ò a le. Òdigò dōro ke ani n tó kū wèndiio.

32 Akū ò uta kasano dō n pi, ò bàa dō n wakale, ò gèe ò Isarailano kína lè ò pì: N zòbleri Benadada pì n a tó kū wèndiio. Akū Isarailano kína pì: Ase à kpé kun yá? Ma gbēme.

³³ Yā pì kè gbē pìnɔne àlesi mana ũ, akū ò yā pìi dǎ ò kù ò pì: Ee, Benadada bi n gbēme. Akū kína pì: À gé à a sé à su kǎao. Kū Benadada sù, akū Ahabu pìne à gē kǎao a sōgon.

³⁴ Akū Benadada pìne: Wēte kū ma de sì n deanɔ mani era mà kpámma, ìnigō laga yía Damasuku lákū ma de kè nà Samaria. Akū Ahabu pì: Ò lédokɔnɔ ke abire musu, má n gbare. Akū à lédokɔnɔ kè kǎao à a gbàre.

Annabi yādana kína Ahabula

³⁵ Dikiri pì annabi gǎ gbēkenɛ à o a gbēdakenɛ à a lé. Kū annabii pì òne, akū à gì.

³⁶ Akū à pìne: Zaakū nídi Dikiri yā maro, tó o kēkɔa gōnɔ, músu ni n demɛ. Kū ò kēkɔa, akū músu a è à dè.

³⁷ Annabii pì gbēke lè dɔ, akū à pìne à a lé. Akū à a lè à kǐnna.

³⁸ Akū annabii pì biza kù a wéa à a zǐda líte, akū à gèe àten kína dǎ zé léa.

³⁹ Kū kína ten gēte, akū annabii pì lé zùì à pì: Makū n zòbleri, kū ma ge zǐlan, akū gbēke sù ma kǐnaa kū gōgbē keo, à pì màgō a dǎkpǎ. Tó ma tò à pítima, ma wèndi lén gwe, kesō mani fīna bo kū andurufuuo kiloo bupla sɔɔrosari.

⁴⁰ Kū ma laakaríi tà gu pǎndea, akū gōgbē pìi gēte. Akū Isarailanɔ kína pìne: Lákū oni wé tǎmma nǎn n ò gwe.

⁴¹ À biza pìi gò a wéa likalika, akū Isarailanɔ kína a dō annabi ũ.

⁴² Akū annabii pìi pìne: Dikiri pì, zaakū n gōgbē kū a dǐte à ga gbàre, ìni ga a gēne ũ, n gbēnɔ ni gaga a gbēnɔ gēne ũ.

⁴³ Akū Isarailanɔ kína dà zén à tà a bea zaa Samaria. A nèsee yàka à ãnn sǐsi.

21

Naboti geepi líkpe

¹ Abire gbera Yezerili gbēke kun, a tón Naboti. À geepi líkpe vī gwe Samaria kína Ahabu be sare.

² Akū Ahabu pìne: Ì n geepi líkpe kpáma mà ke dò kara ũ, zaakū à kú ma be sare. Mani geepi líkpe kū à mana de abirela kpámma a gēne ũ. Tó ñ yei, mani fīna bonne kū andurufuuo láku à kù nà.

³ Akū Naboti pì Ahabunɛ: Kai, ani sí kero! Mani fō mà túbi kū ma dizino tòmene kpámmaro.

⁴ Akū Ahabu nèsee yàka, à tà be kū pɔsiraò kū Yezerili gbē Naboti pìne áni túbi kū a dizino tòare kpáaro yái. Akū à wùte a gádoa à are dò gbǐia à gì pò blei.

⁵ A nanɔ Yezebeli sù à a là à pì: Bó mé à n le n ãnn sǐsi, nídi pò bleroo?

⁶ Akū à wèa à pì: Ma pì Yezerili gbē Nabotine à a geepi líkpe kpáma, mani fīna bone kū andurufuuo. Tó geepi líkpe pǎnden à yei sō, mani kpáa a gēne ũ. Akū à pì áni kpámaro.

⁷ Akū a nanɔ Yezebeli pìne: Mɔkɔn Isarailanɔ kí'ina yákenan dí yá? Ì fute ñ pò ble kū pɔnnao, mani Yezerili gbē Naboti geepi líkpe sínne.

⁸ Akū à takadanɔ kèkè kū Ahabu tóo à a tambari lèa, à kpàzǎkpāzǎ gbē zókɔnɔ kū kine kū ò kú Naboti wēte gūnnɔne.

⁹ Takada pìnɔ gūn à pì: À léyǐgɔrɔ dǐte à a kpàkpa ke. À vuteki mana kpá Nabotia gbēnɔ té

¹⁰ à gbē ginanɔ wete gbēnɔn pla à ñ káte a are, de ò yā dia ò pì à Luda kū kínao tó vǎni sǐ. À a kū à bo kǎao wēte kpe, á a pápa kū gbèeò à de.

¹¹ Akū Naboti wēte gbē zókɔnɔ kū kineɔ kè lákū Yezebeli ò takada kū à kpàzǎnnenɔ gūn nà.

- 12 Ò léyĩgɔɔ dítɛ, akū ò vuteki mana kpà Nabotia gbɛ̀nɔ té.
- 13 Akū gbɛ̀ gina gbɛ̀nɔn pla pìnɔ sù ò vùtɛ a arɛ, ò yā dìa gbɛ̀nɔ wára ò pì à Luda kū kínao tó vāni sù. Akū ò a kù ò bò kāao wɛ̀tɛ kpe ò a pàpa kū gbɛ̀ɛo ò dè.
- 14 Akū ò légbāzā kè Yezɛbeline ò pì, ò Naboti pàpa kū gbɛ̀ɛo ò dè.
- 15 Kū Yezɛbeli mà ò Naboti pàpa kū gbɛ̀ɛo ò dè, akū à gèɛ à pì Ahabunɛ: N fute ò gɛ̀ Naboti geepi líkpe kū à gionne pì sí n pò ũ, zaakū à kun doro à gà.
- 16 Kū Ahabu mà Naboti gà, akū à fùtɛ àtɛn gɛ̀ de à a geepi líkpe sí a pò ũ.
- 17 Akū Dikiri yā sù Tisibe gbɛ̀ Iliasua à pì:
- 18 N fute ò gɛ̀ Samaria kína Ahabu le. À gèɛ Naboti geepi líkpe sí, à kú gwe.
- 19 N onɛ makū Dikiri ma pì, à gbɛ̀ dè à sù a túbi sín gweroo? N onɛ dɔ, gu kū gbɛ̀danɔ Naboti aru sāsān, gwen oni àpii pò sāsān se.
- 20 Kū Ahabu Iliasu è à pì: Ma ibɛ̀rɛ, ari tera nídi ma tóroo? Akū Iliasu pìnɛ: Ee, mádi n tóro, zaakū n n zīda dà yā kū à vāni Dikirinɛ kenan.
- 21 Akū Dikiri pì áni sunyī zīmma áni n burinɔ kakatɛ, n gōgbɛ̀ ke ni gō Isarailanɔ būsunlo, bee zīdade kesō zò.
- 22 Áni ke n onnnɛ lākū à kè Nebati né Yeroboamu onnnɛ nà, lākū à kè Ahia né Baasa onnnɛ nà, zaakū n Isarailanɔ dà durunnakenan n a pò fɛ̀nɛ.
- 23 Yezɛbeli sō, Dikiri pì gbɛ̀danɔ ni a só Yezɛrili bīni sarɛ.
- 24 Gbɛ̀danɔ ni n gbɛ̀ kū oni gaga wɛ̀tɛ gūnnɔ só, bānɔ ni n gbɛ̀ kū oni gaga sɛ̀nnɔ ble.
- 25 Gbɛ̀ke kun ziki kū à a zīda dà yā kū Dikiri yeiro kenan lán Ahabu bàro, akūsō a nanɔ Yezɛbeli dì té káagu.
- 26 À yā kū ò a tɛ̀nɔ kè manamana, à tɛ̀ tānanɔi lán Amɔrinɔ kè nà, kū Dikiri pèrīmma Isarailanɔnɛ.
- 27 Kū Ahabu mà lɛ, akū à a uta gà à kè à uta kasanɔ dà ari à ò, akū à lé yī à gò té kū pɔsiraɔ.
- 28 Akū Dikiri yā sù Iliasua:
- 29 N è deran Ahabu a zīda nàtɛmɛnɛ nà yá? Zaakū à a zīda nàtɛmɛnɛ, mani yā vāni pì ke a onnnɛ a gɔɔaro. A nɛ̀gōgbɛ̀n mani yā vāni pì ke a onnnɛ.

22

Mikaya annabikɛyā vāni ona Ahabunɛ

- 1 À kà wè aakō kū Sirianɔ kū Isarailanɔ dí zī ká kū kōoro.
- 2 A wɛ̀ aakōde pii gūnn Yudanɔ kína Yosafata gèɛ à Isarailanɔ kína lè.
- 3 Isarailanɔ kína pì a gbɛ̀nɔnɛ: Á dō kū Ramɔ Giliada bi ó pómɛ yāroo? Ama ódi a sina Siria kínaa yā kekero.
- 4 Akū à Yosafata là à pì: Īni gɛ̀ kūmao zī ká kū Ramɔ Giliadadenɔroo? Akū Yosafata wèa à pì: Pò dokōnɔmɛ ó ũ, ma gbɛ̀nɔ bi n gbɛ̀nɔmɛ. Ma sōnɔ bi n sōnɔmɛ.
- 5 Akū à èra à pìnɛ: N Dikiri gbɛ̀ka ò ma gīa.
- 6 Akū Isarailanɔ kína annabinɔ kākara lán gbɛ̀nɔn wàa pla bà, akū à ní lá à pì: Mà gɛ̀ zī ká kū Ramɔ Giliadadenɔon yá, ke māsun géro? Akū ò wèa ò pì: N gɛ̀! Dikiri ni ní nannɛ n oī.
- 7 Akū Yosafata pì: Dikiri annabi ke kú la ò a laroo?
- 8 Akū Isarailanɔ kína wèa à pì: Gōgbɛ̀ ke kun dɔ, a tón Mikaya, Imlā néme. Ani fō à yā gbekawɛ̀rɛ Dikiria, ama má yeiro, zaakū àdi yā mana omɛnɛ zikiro, séde a vāni. Akū Yosafata pì: Nsun o lero kína!
- 9 Akū Isarailanɔ kína a ibanɔ doke sīsì à pìnɛ: N gɛ̀ ò Imlā né Mikaya sísi à su likalika.

¹⁰ Isarailanŋ kína kŭ Yudanŋ kína Yosafatao baadi a kible'uta dana, ò vutena n kiblegbaaaa pʷwεgbēki kŭ à kú Samaria bīnilea, akŭ annabii pìnŋn ten annabikeyā o n are n pínki.

¹¹ Kenana né Zedekia m̀̀si pì lán bēne bà à pì: Dikiri pì bēne dínŋn ĩni Siriano z̄z̄s̄o ǹ̀ ǹ̀ dede ǹ̀ pínki.

¹² Akŭ annabii pìnŋn ten yā dokŋnŋ o ǹ̀ pínki òten pì: Ǹ̀ gé léte Ramŋ Giliadaa, ĩni fuaro. Dikiri ni ǹ̀ nánne ǹ̀ ɔ̄.

¹³ Gbē kŭ à g̀̀ε Mikaya sísi p̀̀ne: N annabi dakenŋ lé k̀̀ dokŋnŋn yee! Yā nnan òten o kínane. Ǹ̀ yā dokŋnŋ p̀̀ o se ǹ̀ yā nna one.

¹⁴ Akŭ Mikaya p̀̀: Ma sì kŭ Dikiri kunnaao, yā kŭ Dikiri òmenen mani o kínane.

¹⁵ Kŭ à kà, akŭ kína a là à p̀̀: Mikaya, ò gé z̄i ká kŭ Ramŋ Giliadadenŋon yá, ke òsun géro? Akŭ à wèa à p̀̀: Ǹ̀ gé léteřma! ĩni fuaro. Dikiri ni ǹ̀ nánne ǹ̀ ɔ̄.

¹⁶ Akŭ kína p̀̀ne: G̀̀n ũgban mani n da ǹ̀ sí kŭ Dikirio kŭ yāpuran ĩni omene?

¹⁷ Akŭ Mikaya p̀̀: Ma Isarailanŋ è fákŋana s̄s̄ĩnŋ kpadoa lán s̄a kŭ ò d̀̀ari v̄ironŋ bà. Akŭ Dikiri p̀̀mene, gbē p̀̀nŋn don'arede v̄iro. Ǹ̀ baadi tá a bea aafia.

¹⁸ Akŭ Isarailanŋ kína p̀̀ Yosafatane: Ǹ̀di ma gweroo? Mádi onne kŭ àdi yā nna omene zikiro, séde a v̄ani?

¹⁹ Akŭ Mikaya èra à p̀̀: Ǹ̀ Dikiri yā ma! Ma Dikiri è vutena a kpatan, ludambe z̄ikarinŋ zezε a sare ǹ̀ pínki ɔ̄plai kŭ ɔzeo.

²⁰ Akŭ Dikiri p̀̀: Dí mé ani ɔ̄nd̄s̄ kemene Ahabune à gé léte Ramŋ Giliadaa de à ga gwee? Akŭ gbēke p̀̀ la, gbēke p̀̀ la d̄.

²¹ Akŭ nini ke b̀̀ ò s̀̀ à z̀̀ Dikiri are à p̀̀: Makŭ mé mani gé ɔ̄nd̄s̄ kene. Akŭ Dikiri a là à p̀̀: ĩni ke deramene?

²² Akŭ à wèa à p̀̀: Mani gé mà ke nini ékede ũ mà yā sóso mà ká a annabinŋne ǹ̀ lén. Akŭ Dikiri p̀̀: ĩni ɔ̄nd̄s̄ kene, ĩni fuaro. Ǹ̀ gé ke le.

²³ Len Dikiri tò nini ékede p̀̀ yā sóso à kà n annabi dínŋne ǹ̀ lén le ǹ̀ pínki. Sunyĩn Dikiri kp̄anyĩ.

²⁴ Akŭ Kenana né Zedekia g̀̀ε à Mikaya s̄an k̀̀ à p̀̀: B̄oren Dikiri Nini b̀̀ma à g̀̀ε à yā ònne?

²⁵ Akŭ Mikaya wèa à p̀̀: ĩni d̄s̄ z̄i kŭ ǹ̀ bàa lè ǹ̀ ge ute kp̄enen.

²⁶ Akŭ Isarailanŋ kína p̀̀: À Mikaya kŭ à tá k̄ao w̄ete kína Amŋ kŭ ma né Yoasio k̄inaa,

²⁷ á óne ma p̀̀ ò a da kp̄ésiran, òḡs̄ burodi kp̄aa kŭ ío f̄it̄ifiti ari mà gé suo aafia.

²⁸ Akŭ Mikaya p̀̀: Tó ǹ̀ ge ǹ̀ su aafia, séde adi ke Dikiri mé à yā ò ma ḡairo. Akŭ Mikaya èra à p̀̀: Asa á baadi pínki ma yā p̀̀i màa?

Ahabu gana zaa Ramŋ Giliada

²⁹ Isarailanŋ kína kŭ Yudanŋ kína Yosafatao g̀̀ε Ramŋ Giliada.

³⁰ Akŭ Isarailanŋ kína p̀̀ Yosafatane: Mani ma z̄ida lite mà si z̄in. M̀̀k̄on s̄s̄, ǹ̀ḡs̄ kú la kŭ n kible'uta dana. Akŭ Isarailanŋ kína a z̄ida lite à sì z̄in.

³¹ Siria kína ḡĩnake s̄s̄ à ò a s̄go don'arede gb̄enŋn baraakuri aw̄εplanŋne à p̀̀: Àsun are d̄ gb̄ēkea z̄inlo, bee díme, séde Isarailanŋ kína ado.

³² Kŭ s̄go don'arede p̀̀nŋ Yosafata è, òten da Isarailanŋ kiname. Kŭ ò s̄s̄ d̄aa, akŭ Yosafata wiki lè.

³³ Kŭ ò è Isarailanŋ kinanlo, akŭ ò a tò gwe.

³⁴ Kŭ gbēke k̄aa gb̄are, akŭ à g̀̀ε à Isarailanŋ kína pà, à g̀̀ε a mò'uta pekereki dagura. Akŭ à p̀̀ a s̄godene: Ǹ̀ s̄s̄ lé lite ò bo z̄in, ò ma k̄ĩname gwe.

³⁵ Zìi pì gbāna kpà zī birea, akū ò kína pì kūkūna a sōgo gūn, ò are dō Siriano. Gu kū ò a kinnan pì ten aru bo àten kóte sōgo gūn. Zī pìia okosin à gà.

³⁶ Kū ifántē ten gē kpén, zìkarino wiki kàkara ò pì, baadi tá a būsun ari a be wēten.

³⁷ Len kína pìi gà le, akū ò a gēe sè ò sùo Samaria ò a vī.

³⁸ Ò a sōgo pìpi Samaria íkákia, gu kū karuano dì zú on, akū gbēdano sù ò a aru sàsā lákū Dikiri ò nà.

³⁹ Ahabu yā kparano kú Isarailano kínano gīayākēna takadan, yā kū à kēno pínki kū kpé kū à bō kū wisa sakaa kū wēte kū à kèkē à kàteno.

⁴⁰ Kū Ahabu gà, akū a né Azia vùte a gēne ũ.

Yudano kína Yosafata

⁴¹ Isarailano kína Ahabu kíblena wē siikōde gūnn Asa né Yosafata kē Yudano kína ũ.

⁴² A wē baraakuri awēesōrode gūnn à kē kína ũ, akū à kí blè Yurusalemu wē baraasōro. A da tón Azuba, Sili néme.

⁴³ À zè kū a de Asa yākenano zé sīnda pínki gūn, adi pānero, à yā kū Dikiri yeii kē. Bee kū abireo adi tñagbagbaki kū ò bōno gbororo. Ò kpé òten sa oa òten turaretiti kpáta gwe.

⁴⁴ Yosafata kú Isarailano kínao kú kū kōo aafia.

⁴⁵ A yā kparano kú Yudano kínano gīayākēna takadan, a négōgbēkeyāno kú zì kū à kàno pínki.

⁴⁶ Tñagbagbaki karua kpara kū ò gō a būsun zaa a de Asa goroano, à pèrma gōgbēno kú nogbēno ñ pínki.

⁴⁷ Edomu būsū kína vī goro birearo, séde gbē zōkō kú Yudano kína dìte.

⁴⁸ À gó'ite lagatabano kē de ò gé wura sé Ofi, ama odi le ò bo kū táo ísiralaro, zaakū gó pino wìwi zaa Eziō Geba.

⁴⁹ Goro birean Ahabu né Azia pì Yosafatane à tó a gbēno da ísira musu kú a gbēno lele, ama Yosafata dí wero.

⁵⁰ Kū Yosafata gà, ò a mira kpàkūsū kú a dizino a dizi Dauda wēten, akū a né Yoramū vùte a gēne ũ.

Isarailano kína Azia

⁵¹ Yudano kína Yosafata kíblena wē gēro awēeplade gūnn Ahabu né Azia kē Isarailano kína ũ Samaria, à kí blè wē pla.

⁵² À yā kú Dikiri yeiro kē à zè kú a de kú a dao yāo kú dō Nebati né Yeroboamu kú à Isarailano dà durunnakēnan yāo.

⁵³ À dò Baalii, à a gbàgba, akū à Dikiri Isarailano Luda pō fēne lákū a de kē nà.

KINANŌ TAKADA PLADE

Iiasu yā 1:1-2:18

Elisa yā 2:19-8:15

Yudanŏ kīnanŏ kŭ Isarailanŏ kīnanŏ 8:16-16:20

Isarailanŏ gōna zīzōnŏ ũ 17:1-17:41

Yudanŏ kīnanŏ 18:1-24:20

Yudanŏ gōna zīzōnŏ ũ 25:1-25:30

Iiasu kŭ kīna Ahaziao

¹ Ahabu gana gbera Mōabunŏ n̄ zīda sī Isarailanŏa.

² Gōrŏ kŭ Ahazia bàkē zaa a kpé musu wondoo gŭn Samaria, à kīnna manamana. Akŭ à gbēnŏ zī à pì: À gé à Èkerōnu tāna Baalizebubu gbekamene, tó mani aafia le.

³ Akŭ Dikiri Malaikaa pì Tisibe gbē Iiasune: N̄ fute n̄ gé da Samaria kīna zīrinŏle n̄ n̄ la, Luda kŭ Isarailanŏ bŭsunlo, gbasā òten gé yā gbeka Èkerōnu tāna Baalizebubua yá?

⁴ Abire yāin ma pì, Ahazia ni fute a gyāpe kŭ à wutenaaaro, ani game. Akŭ Iiasu gèe à ò le.

⁵ Kŭ zīrii pìnŏ era ò tà kīna kīnaa, akŭ à n̄ lá à pì: À kè dera a era a su likalika lee?

⁶ Akŭ ò wèa ò pì: Gōgbē ke mé à sù à dàóle à pìwèe ò era ò su ò onne, Dikiri pì á kŭ Isarailanŏ bŭsunlo, akŭ n̄ gbēnŏ zī ò yā gbeka Èkerōnu tāna Baalizebubua yá? Abire yāin ìni fute n̄ gyāpe kŭ n̄ wutenaaaro, ìni game.

⁷ Akŭ kīna n̄ lá à pì: Gōgbē kŭ à sù à dàále à yā òáre pì de deramee?

⁸ Ò wèa ò pì: Pókā utan gōgbē pì dana, akŭsŏ à bára asa dōna a pi. Akŭ kīna pì: Tisibe gbē Iiasun gwe.

⁹ Kīna a zīkari gbēnŏn bupla akuri kŭ n̄ don'aredeo zī ò Iiasu kŭ, akŭ ò gèe ò a lè vutena sīsīi musu. Don'arede pì pìne: Luda gbē, kīna pì n̄ kipa n̄ mól!

¹⁰ Iiasu wèa à pì: Tó Luda gbēn ma ũ, té bo ludambe à a dede kŭ n̄ zīkari gbēnŏn bupla akurinŏ. Akŭ té bò ludambe à n̄ dede n̄ pínki.

¹¹ Akŭ kīna era à zīkari gbēnŏn bupla akuri pāndenŏ zī dŏ kŭ n̄ don'aredeo. Don'arede pì pì: Luda gbē, kīna pì n̄ kipa n̄ su likalika!

¹² Iiasu pìne: Tó Luda gbēn ma ũ, té bo ludambe à a dede kŭ n̄ zīkari gbēnŏn bupla akurinŏ. Akŭ Luda té bò zaa musu, à n̄ dede n̄ pínki.

¹³ Akŭ kīna era à zīkari gbēnŏn bupla akuri pāndenŏ zī kŭ n̄ don'aredeo a gèn aakōdei. Don'arede pì gèe à kùte Iiasune à kùte kènne à pì: Luda gbē, makŭ kŭ n̄ zòbleri gbēnŏn bupla akuri dínŏ, n̄ ó wèndi bèere gwa.

¹⁴ Té bò ludambe à don'arede gbēnŏn pla káakunŏ dède kŭ n̄ zīkarinŏ n̄ pínki. Tera sà n̄ ma wèndi bèere gwa.

¹⁵ Akŭ Dikiri Malaikaa pì Iiasune: N̄ kipa n̄ téi, òsun vīna kenero. Akŭ à kipa, ò gèe kīna kīnaa lee.

¹⁶ Akŭ Iiasu pì kīnane: Dikiri pì á kŭ Isarailanŏ bŭsunlo, gbasā n̄ gbēnŏ zī ò yā gbeka Èkerōnu tāna Baalizebubua yá? Abire yāin ìni fute gyāpe kŭ n̄ wutenaaaro, ìni game.

¹⁷ Akŭ kīna Ahazia gà lākŭ Dikiri ò Iiasu gāi nà.

Yudanŏ kīna Yehoramu, Yosafata né kīblena wè plade gŭnn Yoramū vùte Ahazia gēne ũ, kŭ Ahazia négōgbē vīro yāi.

¹⁸ Ahazia yā kparanŋn kú Isarailanŋn ḱinanŋn ǵayākenanŋn takadan kú yā kú à kènŋn.

2

Iliasu tana Dikiri ḱinaa

¹ Gŋrŋn kú Dikiri ye à Iliasu sé kú zàga'íao à tá káao a ḱinaa, Iliasu kú Elisao bò Giligala ò té zén.

² Akú Iliasu pì Elisane: Ñ ze la! Dikiri ma zĩ Beteli. Akú Elisa pì: Kú Dikiri kunnaao kú n kunnaao mani kēmmaro. Kú òten gé Beteli,

³ akú annabinŋn gà gbē kú ò kú Betelinŋn bò ò sù ò Elisa là ò pì: Asa n dō kú Dikiri ye à n dikiri símma gbāraa? À wèmma à pì: Má dō bi. À abire tó!

⁴ Akú Iliasu pì Elisane: Ñ ze la! Dikiri ma zĩ Yeriko. À wèa à pì: Kú Dikiri kunnaao kú n kunnaao mani kēmmaro. Akú ò gèe Yeriko lèele.

⁵ Annabinŋn gà gbē kú ò kú Yerikonŋn bò ò sù ò Elisa là ò pì: Asa n dō kú Dikiri ye à n dikiri símma gbāraa? À wèmma à pì: Má dō bi! À abire tó!

⁶ Akú Iliasu pìne: Ñ ze la! Dikiri ma zĩ Yodan. Akú à wèa à pì: Kú Dikiri kunnaao kú n kunnaao mani kēmmaro.

Akú ò tékōi,

⁷ annabi gbēnŋn bupla akurinŋn tényĩ. Kú gbēnŋn pla pìno zè Yoda bara, akú annabii pìno zè zāzā òteni n gwa.

⁸ Akú Iliasu a utagyabaa bò à fī à í lèo, akú í pì zòkōre zaa bara la ari bara dire. Gukori bò, akú gbēnŋn pla pìno bikù.

⁹ Kú ò bikù, akú Iliasu Elisa là à pì: Bón n ye mà kenne ari Luda gō gé ma símmaa? Elisa wèa à pì: Ñ tó n annabikegbāna kú n vī gōmene túbi ũ leu pla.

¹⁰ Akú Iliasu pìne: Yā kú n gbèkama pì zĩ'ũ. Gŋrŋn kú Luda teni ma símma, tó n ma e, ani gōnne. Tó nídi ma e sōro, ñni lero.

¹¹ Kú ò tena, òten yā o lèele, akú sōgo téde kú sō tédenŋn n kēkōa, akú Iliasu tà musu kú zàga'íao.

¹² Kú Elisa è le, à wiki lè à pì: Baa! Baa! Mòkōmme Isaraila sōgonŋn kú a sōdenŋn ũ. Adi a e doro, akú à a pókasanŋn gà à kēkōre.

¹³ À Iliasu utagyaba kú à bò à lèteaa sè, akú à èra à gèe à zè Yoda bara.

¹⁴ À í lè kú Iliasu utagyaba kú à kúnaa pìo à pì: Dikiri Iliasu Luda kú māmee? Kú à í lèo, akú à zòkōre zaa bara la ari bara dire, akú à bikù.

¹⁵ Annabinŋn gà gbē kú ò bò Yerikonŋn teni a gwa, akú ò pì: Iliasu annabikegbāna gō Elisane. Akú ò sù ò dàale ò kùtene

¹⁶ ò pì: Ókōnŋn n zòblerinŋn, ó gōsa gbāna gbēnŋn bupla akurinŋn vī. Ñ tó ò gé n dikiri wete. Òdigō dōro tó Dikiri Nini a sè à zù kpi ke musu ke guvute ken gwee. Akú Elisa pì: Àsun n zīro.

¹⁷ Ò nàkaraa, akú à n wé'i kú à pì: À n zī. Akú ò gbēnŋn bupla akurii pìno gbàre, ò kpáte kè Iliasui gŋrŋn aakō, odi boaro.

¹⁸ Kú ò èra ò sù, ò Elisa lè Yeriko, akú à pìne: Asa má òàre àsun gé à a weteroo?

Elisa daboyá káakunŋn

¹⁹ Wētepidenŋn pì Elisane: Ñ gwa dikiri! Ó wēte katena mana lákū n è nà. A í mé à nnaro, a zīte dì pò ke manaro.

²⁰ Akú à pì: À wisi ká ta dufun à móomene. Akú ò sùone.

²¹ À gèe ísēbokia, akú à wisi pì kàn à pì: Dikiri pì a í pì yòrŋn kè. Í pì ni su kú gaga ke zīte pòkenamanasario doro.

²² Akú í pì kè nna ari kú a gbārao lákū Elisa ò nà.

²³ Kū Elisa bò gwe, àten gé Beteli. Goro kū à té zén, akū kefenna kenɔ bòte wēte gūn ò a kè pāpā ò pìne: Mìgbarasude, ògō gé! Mìgbarasude, ògō gé!

²⁴ À litè à ñ gwá, akū à ñ ká kū Dikiri tóo. Akū nòbɔ pāsīnɔ bò líkpen mèn pla, ò né gbēnɔn bupla awεεpla pìnɔ kèkèkōre.

²⁵ Kū Elisa bò gwe, à gèε Kaameli kpi musu, akū à èra à tà Samaria.

3

Mɔabunɔ ñ zīda sina Isarailanɔ

¹ Yudanɔ kína Yosafata kíblena wè baro plansaride gūnn Ahabu né Yoramu kè Isarailanɔ kína ũ Samaria, à kí blè wè kuri awεεpla.

² À yā kū Dikiri yeiro kè, ama adi ká a de kū a dao pó ũro. À Baali gbè kū a de pète wò,

³ ama à zè kū durunna kū Nebati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenanwo, adi pānero.

⁴ Mɔabu kína Mesa sā kpāsano vī, àdigō sāne bòronɔ táfe bo Isarailanɔ kínane dúbu basoro kū sākaro dúbu basoronɔ káo.

⁵ Kū Ahabu gá, akū Mɔabu kína a zīda sī Isarailanɔ kínaa.

⁶ Gwe gōnɔ kína Yoramu bò Samaria à Isarailanɔ kàkara ñ pínki.

⁷ À gbēnɔ zī Yudanɔ kína Yosafataa à pì: Mɔabu kína a zīda sīma. Īni gé kūmao zī ká kū Mɔabunoro? À wèa à pì: Mani gé, zaakū pó dokōnɔme ó ũ. Ma zīkarinɔ bi n zīkarinɔme, ma sōnɔ bi n sōnɔme.

⁸ Kū Yosafata sù, akū à Yoramu là à pì: Mákpan óni séten ò léteṛmaa? Yoramu wèa à pì: Óni séte Edomu gbáranna kpame.

⁹ Akū Isarailanɔ kína dà zén kū Yudanɔ kínao kū Edomu kínao. Kū ò lika gui goro suppla, akū í làka zīkarinɔa kū ñ pókādenɔ.

¹⁰ Akū Isarailanɔ kína pì: Yā gi! Dikiri ókōnɔ kína gbēnɔn aakōnɔ kàkara à ó ná Mɔabunone ñ ũ yá?

¹¹ Akū Yosafata pì: Dikiri annabi ke kú la à Dikiri gbekawereroo? Akū Isarailanɔ kína ibanɔ doke pì: Safata né Elisa kun. Àkū mé àdi í kú Iliasune a ɔa yā.

¹² Akū Yosafata pì: Dikiri kú káo. Akū Isarailanɔ kína kū Yosafatao kū Edomu kínao gèε Elisa kínaa.

¹³ Akū Elisa pì Isarailanɔ kínane: Ó bàka kú kū kōo mámeε? Ñ gé n de kū n dao tānagbagbarinɔ kínaa. Akū Isarailanɔ kína wèa à pì: Oi! Ókōnɔ kína gbēnɔn aakōnɔ, Dikiri mé à ó kàkara à ó ná Mɔabunone ñ ũ.

¹⁴ Akū Elisa pìne: Kū Dikiri Zīkaride kū maten zī keε kunnaao, tó adi ke Yudanɔ kína Yosafata yāinlo, mani wé sé mà n gwa sero.

¹⁵ À sumene kū mɔɔlerii. Kū mɔɔlerii pì nà a lenaaa, akū Dikiri gbāna sù Elisaa

¹⁶ à pì: Dikiri pì à wèε yōyō swawεε díkīnan.

¹⁷ Dikiri pì áni zàga'īa kū legūo ero, ama í ni guvute díkīna pa, áni mi kū á pókādenɔ.

¹⁸ Dikiri kīnaan yā pì zī'ūro. Ani Mɔabunɔ naáre á ũme dɔ.

¹⁹ Áni léte ñ wète mana bīnidenɔa pínki. Áni lí kū òdi a né blenɔ zōzō pínki. Áni ísēbokinɔ tata pínki. Áni búgbe mananɔ yaka kū gbèεo pínki.

²⁰ Kū gu dɔ sa kɔnkɔ ogoro, akū í bò Edomu bùsu kpa à dà zītela pínki.

²¹ Kū Mɔabunɔ mà kína pìnɔ sù zī ká kūñwo, ò gbē kū ò kà ò zī kánɔ sīsī ñ pínki né fítī gbē zōkō, akū ò ñ kàkara ñ bùsu lézekia.

²² Kū ò fùte kɔnkɔ, ifāntē dɔ í pīia ñ are, à deñne tēε lán aru bà.

²³ Akū ò pì: Arun gwe fá! Kína pìno are d̀̀k̀sa ò k̀s̀ d̀̀de! M̀abuǹ, ò gé ò ǹ p̀no s̀ete!

²⁴ Kū ò kà Isarailaǹ b̀ran, akū Isarailaǹ f̀te ò l̀ema, akū M̀abu p̀no f̀k̀sa. Akū Isarailaǹ s̀ ǹ b̀sun ò ǹ de.

²⁵ Ò ǹ ẁteǹ ẁwi. Baadi gb̀e s̀te ò z̀zu búgbe manaǹ, ò dà búgbe p̀nla p̀nki. Ò ís̀bokiǹ t̀ta p̀nki. Ò lí k̀ òdi a né bleǹ z̀z̀ p̀nki. Ǹ ẁra Kirarese mé à g̀ lési ado, akū gb̀zuriǹ likai, òten ẁte p̀ b̀ni pápa k̀ gb̀ z̀k̀ǹ.

²⁶ Kū M̀abu kína è ò ye ò z̀ bleawa, akū à f̀nedadeǹ s̀ gb̀ǹ ẁa aak̀ k̀ bas̀roo, de ò gb̀ǹ k̀ k̀o gena Edomu kína k̀naa, ama ò f̀a.

²⁷ Akū à a daudu k̀ ani kí ble a g̀ne ũ s̀ à sa ò k̀ao b̀nia. Akū v̀na Isarailaǹ k̀, ò g̀ M̀abuǹla ò t̀ ǹ b̀sun.

4

Gyaaǹ nísi t̀ru ỳ

¹ Annabiǹ g̀ gb̀ke naǹ s̀ ò Elisaa à p̀: Ma z̀ k̀ à de ǹ gb̀ ũ g̀. Ǹ d̀ k̀ ǹ gb̀ p̀ Dikiri v̀na v̀. A f̀nade ten su à ma nég̀gb̀ gb̀ǹ plaǹ s̀te a z̀ǹ ũ.

² Akū Elisa p̀ne: B̀ǹ ǹ ye mà kenne? Ǹ omene, b̀ǹ ǹ v̀ ǹ kpén? À p̀: Makū ǹ z̀bleri, nísi k̀ à k̀ t̀ruu g̀ǹ baasiro má p̀ke v̀ro.

³ Akū Elisa p̀: Ǹ gé bàai ǹ ta koriǹ gb̀kagbeka ǹ gb̀dakeǹa ǹ p̀nki, àg̀ dasi,

⁴ Ǹ g̀ kpén ǹ z̀ tatanle k̀ ǹ ǹǹ, ng̀ nísi k̀ka ta p̀no g̀ǹ, ta k̀ à p̀ ng̀ dite kpado.

⁵ Akū ǹgb̀ p̀i f̀te à b̀ a k̀naa à g̀e ke le. À g̀ kpén k̀ a ǹǹ à z̀ t̀ta, òten ta d̀ne, akū àten nísi k̀kan.

⁶ Kū ta p̀no p̀ p̀nki, à p̀ a ǹǹ dokene à ta p̀nde d̀are, akū à p̀ne ta ke kun doro, akū nísi p̀i yonaa z̀.

⁷ À g̀e à ò Luda gb̀ p̀ine, akū Luda gb̀ p̀i p̀: Ǹ gé ǹ nísi p̀i ỳa ǹ f̀na boo, m̀k̀ǹ k̀ ǹ ǹǹ ánig̀ p̀ ble k̀ a kpara k̀ à g̀o.

Elisa Sunemu ǹgb̀ né futena gan

⁸ Z̀kea Elisa g̀e Sunemu. Ǹgb̀ t̀de ke k̀ gwe, à ǹkaraa à p̀, à p̀ ble a bea, akū à p̀ blè. Zaa g̀ro b̀rea t̀ àten g̀te, àdi b̀te à p̀ ble gwe.

⁹ Akū ǹgb̀ t̀de p̀i p̀ a z̀ne: Má d̀ k̀ gb̀ k̀ àdig̀ g̀te la g̀ǹ baaak̀ p̀ bi Luda gb̀me s̀su.

¹⁰ Ò kpén bo ó kpé musu ò g̀do ditene gwe k̀ teburuuo k̀ gb̀ao k̀ fitilaa. T̀ à s̀ ó gwa, anig̀ kipa gwe.

¹¹ Z̀kea k̀ Elisa s̀ gwe, à g̀ a kpé p̀n à ẁte.

¹² Akū à p̀ a z̀keri Geazine. Ǹ Sunemu ǹgb̀ p̀i sísi. Kū à a sísi, akū à s̀ à z̀ Elisa are.

¹³ Akū Elisa p̀ Geazine: Ǹ one à nib̀kenaa k̀were manamana. B̀ǹ à ye ò keare s̀o? À ye ò ỳke oare k̀nane ke z̀kari don'aredene ỳ? Akū ǹgb̀ p̀i p̀: P̀ke ten k̀ama ma gb̀no téro.

¹⁴ Akū Elisa Geazi là à p̀: B̀ǹ à de ò kenne? Akū Geazi ẁa à p̀: Too, à nég̀gb̀ ke v̀ro, ak̀s̀ a z̀ z̀ k̀.

¹⁵ Akū Elisa p̀: Ǹ a sísi. Kū à a sísi, akū à s̀ à z̀ kpélele.

¹⁶ Akū Elisa p̀ne: Ziki mandara'i ñig̀ nég̀gb̀ k̀na ǹ o. Akū ǹgb̀ p̀i p̀: Oi ma dikiri Luda gb̀, ñsun makū ǹ z̀bleri kekero.

¹⁷ Akū ǹgb̀ p̀i ǹo sì. Kū ẁe p̀i k̀, à né ò g̀gb̀ ũ l̀k̀ Elisa òne ǹ.

¹⁸ Kū né p̀i k̀ z̀k̀, akū z̀kea à g̀e à a de lè bura k̀ p̀k̀riǹ.

19 Akū à pì a de pìine: Ma mii! Ma mii! Akū a de pìi pì a zīkeriine: Ñ né pì sé ñ tá kāao a danε.

20 Kū à a sè à tà kāao a danε, akū a da pìi a sè à di a gbála. Kū ifāntē kà mīdangura, akū à gā.

21 Akū à a sè à didi kāao Luda gbē pì kpén à a wùte a gádoa, akū à bò à zé tàtaale.

22 Akū à a zā sisi à pìine: Ñ zīkerinŋ doke gbaremenε kū zaakio. Má ye mà gé Luda gbē kīnaa likalika.

23 Akū à a lá à pì: À kè dera nten gé a kīnaa gbāraa? Mŋ dufu ke kāmabogoro zīn gbāraro. Akū nŋgbē pìi pì: Yāke kunlo.

24 À gārīi yī zaakine à di, akū à pì a zīkeriine: Ñ a kpake ò gé. Ñsun zero, séto ma ònne.

25 Ò dà zén ò gèε Luda gbē pì kīnaa zaa Kaameli kpi musu. Kū Luda gbē pìi a è té zaa zā, à pì a zīkeri Geazine: Ñ Sunemu nŋgbē gwa, à té dire!

26 Ñ bàà lé ñ gé daale, í a la, tó à aafia kū a zāo kū a néo. Akū nŋgbē pìi wèa à pì: Aafiaame!

27 Kū à kà Luda gbē kīnaa kpi pìi musu, akū à a kù a gbáa. Kū Geazi sù à ŋ sōi, akū Luda gbē pìi pì: Ñ a tó. A nèsee yāka, ama Dikiri abire ùtemenε, adi omenεro.

28 Akū nŋgbē pìi pì: Ma dikiri, ma nēgōgbē wé kēmman yá? Mádi pi ñsun ma kekerooro?

29 Akū Elisa pì Geazine: Ñ n asa dŋmma ñ ma gò sé ñ gé. Tó n dakare kū gbēkeo, ñsun fŋ kpáaro. Tó gbēke fŋ kpamma sŋ, ñsun wero. Ñ gé ñ ma gòo pì na né pì arεa.

30 Akū né pì da pì: Kū Dikiri kunnao kū n kunnao mani tá n sarīro. Akū Elisa bò à tēi.

31 Geazi dò arε à gèε à gòo pìi nà né pì arεa, ama adi kīni ke kero, adi yīgāro. Akū Geazi èra à gèε à dà Elisale à pìine: Né pì dí futero.

32 Kū Elisa kà be pìn, à né pìi è wutena a gádoa gè ũ.

33 Akū à gè né pìi adō, à zé tàta à wé kè Dikiria.

34 Akū à wùte né pìia. À lé pè a léa à wé pè a wén à ŋ dàda a ŋŋŋ. Lákū à wùte né pìia nà, akū a mēε kè lŋgŋlŋgŋ.

35 Elisa fùte à zè à taa ò kpé pìn à gèε à sù, akū à èra à wùte né pìia dŋ. Akū né pìi yī sà gèn suppla à wé wè.

36 Akū Elisa Geazi sisi à pìine: Ñ Sunemu nŋgbē pìi sisi. Kū à à sisi à sù, akū Elisa pìine: N nén dí.

37 Akū à kùte à mii pète a gbá sare à a né pìi sè à bò kāao.

Sewε kana do'oron

38 Elisa tà Giligala. Goro birea nà kú būsuu pìn. Annabinŋn káte a arε, akū à pì a zīkeriine: Ñ dàga di téa, í dò kuku annabi dínŋne.

39 Kū í gbēke gèε dò pŋŋ wete bura, akū à bò sènte boboa. À a né bòbo à kà a uta lébaran à pà. Kū à sùo, akū ò pàrapara ò kà dŋn, gbēke dŋ lákū à de nàro.

40 Kū ò dòo pìi dà gbē pìnŋne ò pŋ bleo, kū ò lé kè, ò wiki lè ò pì: Luda gbē, ga kú do'oro pìn. Akū odi fŋ ò blèro.

41 Akū Elisa pì: À flawa sé à suo. Akū à dà à kà do'oro pìn à pì: Ñ kpaateíne ò ble. Akū sewε pìi làka do'oron.

Pŋblekpana gbēŋŋn basŋroa

42 Gbēke bò Baali Salisa à sù Luda gbē pìine kū burodi kū ò kè kū pŋwe káakuo mèn baro kū gbado dufuo. Akū Elisa pì: Ñ kpá gbēŋŋa ò só.

⁴³ Akū a zīkeri a là à pì: Gbē pìnŋ kà gbēnŋn basŋŋro, deran mani abire kpaateŋne nàa? À wèa à pì: Ñ kpámma ò só, zaakū Dikiri pì oni só, a kpara ni gŋ.

⁴⁴ Akū à kpámma, ò sò, a kpara gè lákū Dikiri ò nà.

5

Naama werekōana kū a kusuo

¹ Naamame Siria kína zīkarinŋ don'arede ū. À bèere vī a dikiri ŋ akūsŋ a tó bò, zaakū a gāin Dikiri tò Sirianŋ zīi blè. Négbēme zīi gūn, ama à kusu kù.

² Gŋŋ kū Siria zīkari gbānamŋnnerinŋ gèe Isarailanŋ būsun yā, ò nēnŋkpare ke kù, akū à gè Naama nanŋ zīkeri ū.

³ Akū nēnŋkpare pìi pì a dikiriinŋ: Tó ó bede ni fŋ à gé annabi kū à kú Samaria kīnaa yā, de à a wèrekōa kū a kusuo.

⁴ Akū Naama gèe kína kīnaa à pì: Yā kū nŋkpare kū à bò Isarailanŋ būsun òn dí.

⁵ Akū Siria kína pì: Ñ gé, má takada kē Isarailanŋ kīnane. Akū Naama andurufuu sète kiloo wàa do kū basupplao kū wurao kiloo baaakŋ akuri kū utao waka kuri.

⁶ À gèe kū takada kū kína kē Isarailanŋ kīnaneŋŋ do. Takada pìi gūn kína pì: Ma takada dí kpāzānne kū ma ìba Naamao, de ò a werekōamene kū a kusuo.

⁷ Kū Isarailanŋ kína takada pì kyó kè, à a uta zŋkŋŋ gā à kè à pì: Ludame ma ū kū mani gbē wèndi bo mà eraone do yā? Bóyāin à gbē dīkīna gbàrema mà a werekōa kū a kusuoŋŋ? À gwa lákū àteni ma lé wete nà fá!

⁸ Luda gbē Elisa mà kū Isarailanŋ kína a uta zŋkŋŋ gā à kè, akū à légbāzā kène à pì: Bóyāin n n uta zŋkŋŋ gā n kèe? Ñ tó ade pì su ma kīnaa, ani dŋ kū annabi kú Isarailanŋ būsun.

⁹ Akū Naama gè a sŋgon à gèe à zè Elisa be gānulea.

¹⁰ Akū Elisa gbē zīa à pì: Ñ gé ò zú o Yoda swan gèen suppla, n mē ni era à su a gbèn, ìni werekōa swáswa.

¹¹ Akū Naama pētē kè, àten tá à pì: Maten da ani bo a kpén à su à ze ma are à Dikiri a Luda sísi à ŋ lika ma bŋŋi, de ma kusu pì lákame.

¹² Damasuku swanŋ Abana kū Faapao í mana de Isaraila swanŋ ílaroo? Mani fŋ mà zú o gwe mà gŋ swáswaroo? Akū à era kū pŋfēo, àten tá.

¹³ Akū a ìbanŋ tēi ò pì: Baa, tó yā zī'ūn annabii pìi dānne yā, ìni keroo? Kū à pìnne ò gé zú o, í gŋ swáswa, abire ni n fu yā?

¹⁴ Akū à gèe à a zīda kpàte Yoda ín gèen suppla lákū Luda gbē pìi òare nà. Akū a mēe era à sù a gbèn swáswa lán né fíti pŋ bà.

¹⁵ Akū Naama kū a ìbanŋ era ò gèe Luda gbē kīnaa í pínki. À zè a are à pì: Má dŋ sà kū Luda kú gukea andunia gūnlo, séde Isarailanŋ būsun. Ñ gba kū makū n zŋbleri ma suonne dí sí.

¹⁶ Akū Elisa pì: Kū Dikiri kū madì zī kene kunnao mani síro. Naama nàkaraa à sí, bee kū abireo à gì sí.

¹⁷ Akū Naama pì: Tó nídi síro, ò makū n zŋbleri gba zé mà būsú sé baragbāsŋ aso pla, zaakū mani sa o tānaa doroo, séde Dikiri.

¹⁸ Dikiri sùru kemene kū yā dīkīnao. Tó ma kína gèe Rimŋ gbagba a kpén, tó ma ge zene, tó ma kute Rimŋ kpé pìn, Dikiri sùru kemene kū yā pìio.

¹⁹ Akū Elisa pìnŋ: Ñ ká be aafia!

Kū à dà zén, à taa ò fíti,

²⁰ akū Luda gbē Elisa zīkeri Geazi laasun lè à pì: Ma dikiri tò Siria gbē Naama ten tá pā, adi pò kū à sùoare síro. Kū Dikiri kunnaao mani pétei mà pòke sía.

²¹ Akū Geazi pète Naamai. Kū Naama è à té n kpe kū bàao, akū à bò a sōgon, àteni a dā. Kū à kà, akū Naama a là à pì: Aafiaan yá?

²² À wèa à pì: Aafiaame. Ma dikiri mé à ma zīmma, à pì annabinƆ gā kefenna gbēnƆn pla kenƆ mé ò bò Eflaimu gusīsīden ò sù a kīnaa tera. N n gba andurufu kiloo bupla kū utao waka pla.

²³ Akū Naama pì: Tó lemε, n andurufu kiloo basiikō sí gōnƆ. À kànε asasan mèn pla kū utao waka pla. À kpà a ìba gbēnƆn planƆa, akū ò sè ò dò Geazine arε.

²⁴ Kū ò kà Elisa bea sīsī musu, akū Geazi pò pìnƆ sīmma à kàte a kpén, akū à gbē pìnƆ gbàre ò tà.

²⁵ Kū à gèe a dikiri Elisa kīnaa, akū Elisa à là à pì: Geazi, mán n genn? À wèa à pì: Makū n zòbleri, mádi gé gukearo.

²⁶ Akū Elisa pìne: Kū gōgbē pìi bò a sōgon, àteni n dā, n dō kū ma nini kú kúnwo gweroo? Andurufu ke utano sīmmana gōrƆn díro, ke kùkpenƆ ke geepi búƆ ke sãƆ ke zùnƆ ke gōgbē kū nōgbē zīkerinƆo.

²⁷ Naama kusu ni gōnne kū n burinƆ ari gōrƆ sīnda pínki. Kū à bò Elisa kīnaa, akū kusu pìi lì púu lán buu bà.

6

Kpásawe funa íla

¹ Annabi gā gbēnƆ pì Elisane: N gwa, gu kū òten kōkakarana ken kèwεre fíti.

² Ò gé Yodai, ó baadi ni lí zō ò kpé boo gwe, gu kū ónigō kun. Akū Elisa pì: À gé.

³ Akū n gbēke pì: Ìni sùru ke n gé kúooroo? Akū à pì: Mani gé.

⁴ Akū à gèe kúnwo. Kū ò kà Yodai, òten lí zōzō.

⁵ Kū n gbēke ten lí zō, akū a kpásawe wò a pán à zù ín bùdum, akū à wiki lè Elisaa à pì: O'o dikiri, ma kpása pìi sèmmame fá!

⁶ Akū Luda gbē pì: Mákpan à zùn súsuu? Kū à mōnε, akū Elisa lí zō à zù ín gwe, à tò kpásawe pìi fù íla.

⁷ Elisa pì: N sé n boo! Akū gbē pìi Ɔ bò à kù.

Siria zīkarinƆ vīnakūnaa

⁸ Siria kína fùte IsarailanƆi kū zīio. À lé kpākūsū kū a ìbanƆ, akū à pìinne gukean oni bùra káten.

⁹ Akū Luda gbē légbāzā kè IsarailanƆ kīnane à pì, àgō gu pì dākpā àsun gēaloro, zaakū SirianƆ ten su gwemε.

¹⁰ Akū IsarailanƆ kína gbēnƆ zī gu kū Luda gbē a yā òare pìi gūn. Len Elisa digō lé daa gèn baaakō le, akū àdi tó ògō gu pìnƆ dākpā.

¹¹ Akū Siria kína laakarīi fùte yā pìi yāi. À a ìbanƆ kākara, akū à n lá à pì: Ó dí mé à de IsarailanƆ kína gbē ūu? À omene.

¹² A ìbaa pìnƆ doke wèa à pì: Ma dikiri kí, adi ke ó gbēke bi a gbēnlo. IsarailanƆ bùsu annabi Elisa mé àdi yā kū ndi o zaa n kpéne gūn gbā IsarailanƆ kīnane.

¹³ Akū kína pì: À gé à a wete gu kū à kún, mani gbēnƆ zī ò a kū. Akū ò pìne: À kú Dotāme.

¹⁴ Akū kína zīkarinƆ gbàre gwe dasidasi kū sōdenƆ kū sōgonƆ. Ò gèe gwe gwāani ò lika wēte pìi.

¹⁵ Kū Luda gbē zīkerīi fùte kōnkō káaku, à bò, akū à zīkarīi pìnƆ è likana wētei kū sōdenƆ kū sōgonƆ. Akū à pì Elisane: O'o dikiri, óni ke deramεε?

16 À wèa à pì: Ñsun tó vīna n kūro. Gbē kū ò kú kūoonon dasi de gbē kū ò kú kūñwonola.

17 Akū Elisa wé kè à pì: Dikiri, n a wé kēne. Akū Dikiri zīkerii pì wé kēne. Kū à gu gwà do, akū à sōdeno kū sōgo tēdeno è likana Elisai, ò dà sīsī pīla.

18 Kū Siriano ten su Elisa kū, akū à wé kè Dikiria à pì: Ñ tó gbē pīno vīna kū. Akū Dikiri tò ò vīnaa kù lākū Elisa wé kèawa nà.

19 Akū Elisa pì Siria zīkarīi pīnonne: Zé dīkīnanlo! Wēte dīkīnanlo! À témai mà gé kááo gbē kū áten wete kīnaa. Akū à gèe kūñwo Samaria.

20 Kū ò gè wēte pīi gūn, akū Elisa pì: Dikiri, n n wé wēñne sà. Kū Dikiri n wé wēñne, ò gu gwà ò è Samarian ò kún.

21 Kū Isarailano kīna n é, à Elisa là à pì: Mà n deden yá? Baa, mà n deden yá?

22 Akū Elisa wèa à pì: Ñsun n dedero. Ndì gbē kū n n kūkū zīlanno deden yá? Ñ póbile kpámma ò ble. Ñ í kpámma ò mi, gbasa ò ta n dikiri kīnaa.

23 Akū kīna pōnna póbile kēñne, ò blè ò í mi, akū ò n gbáre, ò tà n dikiri kīnaa. Abire gbera Siria gbānamōnnerino dí era ò sù léte Isarailano būsuaa dorō.

Siriano Samaria kagurakēnaa

24 Goro pla gbera Siria kīna Benadada a zīkarino kākara n pīnki, akū ò sù ò Samaria kaguraa kè.

25 Akū nà gbāna kù wēte pīn, ò a kaguraa kè à gīi kè ari òten zaaki mì yía andurufu kiloo do, lukuluku gbè zaka fītinna lé do sō andurufu ogo mèn sooro.

26 Kū Isarailano kīna té bīni musu, akū no gbē ke so dōne à pì: Ma dikiri kí, n ma sura ba.

27 Akū kīna pīne: Tó Dikiri dí n sura baro, mani le mà n sura ba deramēe? Má pōwe ke wē vīn yá?

28 Akū à era à a là à pì: Bó mé à n lee? Akū no gbē pīi wèa à pì: No gbē ke mé à pīmene mà su kū ma négo gbēo ò só gbāra, zia sō ó a pó só.

29 Akū o ma né kùku o sò. Kū gu dō, akū ma pīne à su kū a pōo se ò só, akū à a pó ki ùte.

30 Kū kīna mà yā kū no gbē pīi ò, akū à a uta zōkōo gā à kè. Kū ò wé sè ò a gwà lākū à té bīni musu nà, ò a è kū uta kasanō dana a uta zōkōo gēi.

31 Akū kīna pì: Tó mádi Safata né Elisa mì zō gbāraro, Luda yā kemene pāsīpāsī.

32 Elisa vutena a kpén kū gbē zōkōo. Akū kīna gbē zī à doare are à gé Elisa kū ari àgō ká. Ari zīrii pì gō ká gwe, akū Elisa pì gbē zōkōo pīnonne: Gbēderi pì gbē zī, àten su à ma mì zō. À laakari ke! Tó zīrii pīi kà, à zé tatane, àsun tó à gēro. Ádi a dikiri gèse kīni ma do a kperoo?

33 Kū à kpé àten yā oñne, akū zīrii pīi kà. Akū kīna pīi kà à pì: Sunyī dí bò Dikiri kīnaame, bó mani wé doì do?

7

1 Akū Elisa pì: À Dikiri yā ma! À pì zia mandara'i oni flawa yía Samaria bīnilea zaka lé do andurufu ogo mèn do, póbilewe zaka lé pla sō, andurufu ogo mèn do.

2 Akū kīna kpàasi yā sī Luda gbē pīla à pì: Bee tó Dikiri legū foro fī, yā pī ni sí ke yá? Akū Elisa pīne: Ñni wé siale, ama ñni le n blero.

Kusuno baaru nna kpanaa

3 Kusu gbēnon siikōnon kú bīnilea. Akū ò pīkōne: Bóyāin ónigō vutena la ari ò gé gagaa?

⁴ Tó o pì óni gē wēte gūn, nà kú gwe, óni gagame. Tó o gō la sō, ga dokōno piime. Ò fute ò gé na Siriano buraai. Tó ò ó tó bēne, ónigō kun. Tó ò ó dedeme sō, o gagan gwe.

⁵ Akū ò fùte okosi, òten gé Siriano büran. Kū ò kà bura léa, ò è gbēke kú gwero.

⁶ Dikiri tò Siria büradenō sōgonō kū sōnō kū zīkari dasinō kīni mà, akū ò pikōne, Isarailano kina fīna bò Iti kīnanōa kū Misila kīnanō ò su ò létewá.

⁷ Akū ò bàa sì okosii pīa gōnō ò n̄ bizakutanō tò gwe kū n̄ sōnō kū n̄ zaakinō. Ò n̄ buraa tò gwe lākū à de nà, ò lēkōa ò n̄ zīda miboki wēte.

⁸ Kū kusu pīnō kà buraa pīn gwe, ò gē bizakuta pīnō doke gūn, ò pó blè ò í mī, akū ò andurufu kū wurao kū pókasanō sēte ò gēe ò ùte. Kū ò èra ò sù, ò gē bizakuta pānden do, ò pónō kākara ò gēe ò ùte.

⁹ Akū ò pikōne: Yā kū óten ke dí manaro. Gbāra mé à de ò baaru nna kpá, akū ó yītena yá? Tó o yīte le ari gu gēe à dō, a gò ni ó lé. Ò fute gōnō ò gé o kīnabedenōne.

¹⁰ Kū ò kà gwe, ò lé zù wēte zédākpārinōi ò pì: O ge Siriano büran, ódi gbēke e gwero, ódi gbēke kīni maro. N̄ sōnō kū n̄ zaakinō mé ò bādōna gwe, akūsō n̄ bizakutanōn kú n̄ gbèn gboronaa sari.

¹¹ Kū zédākpārii pīnō lé zù ò ónē wēten, akū ò a baaru kpà kīnabe onn.

¹² Akū kina fùte gwāani, à pì a ìbanōne: Mani yā kū Siriano kèwēre oāre. Kū ò dō kū nà ó kū gbāna, abire yāin ò bōte n̄ büran ò gēe ò ùte sèn. Òten da óni bote wētemme, gbasa ò ó kūkū bēne ò ó wēte sí.

¹³ Akū a ìbanō doke pīne: Zaakū ókōnō kū o gōnō ó kú ga léi, n̄ tó ò sō mèn sōro kū ò gōnō sé ò gbēnō zīo, de ò yā kū à kè gwa.

¹⁴ Akū ò sōgonō sè mèn pla kū sōnō, akū kina n̄ gbāre à pì: À gé à Siria zīkarinō gbese à gwa!

¹⁵ Akū ò n̄ gbese ari Yodai. Ò è kū Siriano bàa sìme, ò n̄ pókasanō kū n̄ gōkēbōnō fākōa zé gūn gwe. Akū zīrii pīnō èra ò sù ò yā pì gbà kīnane.

¹⁶ Akū ò bōte ò gēe Siriano büran ò pónō sēte, akū òten flawa yía zaka lé do andurufu ogo mèn do, póblewē zaka lé pla andurufu ogo mèn do lākū Dikiri ò nà.

¹⁷ Kina a kpāsii dìte bīnile dākpāri ū, akū gbēnō gēsēe zēzēa bīnilea gwe à gà, lākū Luda gbē gīnake à ò nà gōro kū kina sù a bea.

¹⁸ À kè lākū Luda gbē pīi ò kīnane nà à pì: Oni flawa yía zia mandara'i Samaria bīnilea zaka lé do andurufu ogo mèn do, póblewē sō zaka lé pla andurufu ogo mèn do.

¹⁹ Kina kpāsii yā wè Luda gbēa à pì: Bee tó Dikiri legū foro fō, yā pì ni ke yá? Akū Luda gbē pīne: Īni wé siale, ama Īni le n̄ blero.

²⁰ Len à kè le, ò gēsēe zēzēa bīnilea à gà.

8

Kina Sunemu nōgbē bura eranane

¹ Elisa pì nōgbē kū à a né fùte piine à fute à tá būsū pānden kū a bedenō à gōro pla ke gwe, zaakū Dikiri dìte nà ni gē Isarailano būsūn ari wē supplame.

² Akū nōgbē pīi kè lākū Luda gbē òare nà. Àpīi kū a bedenō gēe ò vùte Filisitini būsūn ari wē suppla.

³ Wē suppla pīi gberan à bò Filisitini būsūn à sù, akū à gēe wé ke kīnaa a be kū a burao yā musu.

⁴ Gōro birea kina ten fāai bo kū Luda gbē zīkeri Geazio à pì: N̄ yā zōkō kū Elisa kēnō babamene.

⁵ Gɔɔ kũ àteni a gèfutena yā o kɪnane, akũ nɔgbē kũ à a nɛgōgbē fùtenɛɛ pìi sù wé ke kína pìia, de à a be kũ a burao eraare. Akũ Geazi pì: Ma dikiri kí, nɔgbē kũ Elisa a né fùtenɛɛ pìin dí kũ a néo.

⁶ Kũ kína a làla yā pìii, akũ nɔgbē pì yā pìi bàbanɛ. Akũ kína pì a ìbanɔ dokenɛ: Ì nɔgbē pì pónɔ eranɛ kũ póbile kũ à kè a buranwo zaa gɔɔ kũ à fùte la ari kũ a gbārao.

Azaili kína Benadada denaa

⁷ Elisa gèɛ Damasuku gɔɔ kũ Siria kína Benadada ten gyā ke. Kũ ò ònɛ Luda gbē sù la,

⁸ akũ kína pì Azailinɛ: Ì gba sé ñ gé dao Luda gbēle ñ kpáa ñ onɛ à Dikiri gbekamenɛ, tó mani fute kũ gyā díkĩnao.

⁹ Akũ Azaili Damasuku pó mananɔ sète lakumi aso bupla, akũ à gèɛ dao Elisalɛ. Kũ à kà a kĩnaa à pì: N zòbleri Siria kína Benadada mé à ma zĩmma mà n gbeka, tó áni fute kũ a gyāo.

¹⁰ Akũ Elisa wèa à pì: Ì gé ñ onɛ ani fute kũ abireo, ama Dikiri mòmɛnɛ kũ ani game.

¹¹ Akũ Luda gbē wé pè Azailia ari wé'i a kũ, akũ Luda gbē nà sɔdɔnaaa.

¹² Akũ Azaili a là à pì: Ma dikiri, bóyāin nten sɔ dɔi? À wèa à pì: Kũ má yā vāni kũ Ìni ke Isarailanɔne dō yāime. Ìni té na ñ zeki gbānanɔa, Ìni ñ kefennanɔ dede kũ fēnɛdao, Ìni ñ nénɔ yāmiyāmi, Ìni ñ nòsindarenɔ nèɛ fōfō.

¹³ Akũ Azaili pì: Makũ n zòbleri, gbēdan ma ũ, deran mani yā zōkō bire taka keɛ? Akũ Elisa pìnɛ: Dikiri mòmɛnɛ kũ Ìni gō Siria kína ũ.

¹⁴ Kũ à bò Elisa kĩnaa, à èra à tà a dikiriia. Kũ kína yā kũ Elisa òo gbèkaa, akũ à pì: À òmɛnɛ Ìni fute aafia.

¹⁵ Kũ gu dè, Azaili biza gègetee sè à yàku, akũ à kù kína ānla ari à gà, akũ Azaili a gēnɛ blè.

Yudanɔ kína Yehoram

¹⁶ Isarailanɔ kína Ahabu né Yoramu kíblena wè sɔɔrode gūn, Yudanɔ kína Yosafata né Yehoram u nà kíblenaaa.

¹⁷ A wè barakuri awɛɛpladen à kí blè, à vùte kín Yurusalemu wè sɔraakō.

¹⁸ À zè kũ Isarailanɔ kinanɔ yākenaa lán Ahabu bedenɔ bà, zaakũ à Ahabu nénɔgbē sè nɔ ũ, akũ à yā kũ Dikiri yeiro kè.

¹⁹ Bee kũ abireo Dikiri dí we à Yudanɔ dúgu zòro a zòbleri Dauda yāi, zaakũ à lé sènɛ à pì, a buri nigō kí ble gɔɔ sīnda pínki.

²⁰ Yehoram u kíblegɔɔan Edɔmunɔ ñ zīda sī Yudanɔa ò ñ zīda kína kà.

²¹ Abire yāi Yehoram u gèɛ Zai kũ a sōgonɔ pínki, akũ Edɔmunɔ likai kũ a sōgodenɔ. À fùte à ñ kē kùo gwāani à tà, akũ a zīkarinɔ bàa sī ò tà be.

²² Edɔmunɔ ñ zīda sī Yudanɔa ari kũ a gbārao. Gɔɔ birean Libinadenɔ ñ zīda sī Yudanɔa se.

²³ Yehoram u yā kparanɔ kũ yā kũ à kènɔ pínki kú Yudanɔ kinanɔ gīayākenanɔ takadan.

²⁴ Yehoram u gà, ò a mira kpākūsū kũ a dizinɔ Dauda wēten, akũ a né Ahazia a gēnɛ blè.

Yudanɔ kína Ahazia

²⁵ Isarailanɔ kína Ahabu né Yoram u kíblena wè kuri awɛɛplade gūn Yudanɔ kína Yehoram u né Ahazia nà kíblenaaa.

²⁶ A wè baro awɛɛplade gūn à kí blè, à kú kín Yurusalemu wè domɛ. A da tón Atalia, Isarailanɔ kína Ōmiri daikoremɛ.

²⁷ Ahazia zè kŭ Ahabu bedenŋ yākenaaŋ, à yā kŭ Dikiri yeiro kè lán Ahabu bedenŋ bà, zaakŭ a anzurenŋme.

²⁸ À gèe à nà Ahabu né Yoramua, akŭ òten zì ká lèlè kŭ Siria kína Azailio zaa Ramŋ Giliada. Kŭ Sirianŋ Yoramu kìnna,

²⁹ akŭ à èra à tà Yezèrili ari a bòò pì gŏ láka. Akŭ Ahazia gèe wé kpátei gwe.

9

Yehu kana Isarailanŋ kína ũ

¹ Annabi Elisa annabi gǎ gbēke sisi, akŭ à pìnc: Ñ asa dŋmma ñ kŭ, ñ nísi tŭru dí sí ñ géo Ramŋ Giliada.

² Tó n ka gwe, ñ kpáte ke Yosafata né Yehu, Nimisi daikorei ñ bo káao a gbēno té, ñ gē kpén ari kpénen.

³ Ñ tŭruu pì nísi kú a mǐia, ñ onè kŭ Dikiri pì a a kà Isarailanŋ kína ũ. Abire gbera ñ zé wē, ñ bàa sí ñ su. Ñsun gí ke gwero.

⁴ Akŭ annabi kefenna pìi gèe Ramŋ Giliada.

⁵ Kŭ à kà gwe, à zìkari don'arèdenŋ è katena, akŭ à pì: Don'arède, má yā vī mà onne. Akŭ Yehu a là à pì: Ó díme nten oo? À wèa à pì: Mŋkŋmmè don'arède.

⁶ Kŭ Yehu fùte à gè kpén, akŭ kefenna pì nísi kú a mǐia à pì: Dikiri Isarailanŋ Luda pì a n ka a gbē Isarailanŋ kína ũ.

⁷ Ñ Ahabu bedenŋ dèdè, Dikiri ni a zòbleri annabinŋ fīna boŋmma kŭ a zòbleri kŭ Yezèbeli ñ déno ñ pínki.

⁸ Ñ Ahabu bede pìno dèdè zòno kŭ zǐdadeno ñ pínki. Ñ gŏgbē ke sún gŏ Isarailanŋ bùsunlo,

⁹ Ahabu on ni gŏ lán Nebati né Yeroboamu onn bà, lán Ahia né Baasa onn bà.

¹⁰ Gbēdanŋ ni Yezèbeli gè só Yezèrili bñnikpeme, gbēke ni a vīro. Akŭ annabii pì zé wè à bàa sì.

¹¹ Kŭ Yehu bò à gèe a don'arède dakenŋ kīnaa, akŭ ò a là ò pì: À kè deran ïade pìi sù n kīnaaa? À wèmma à pì: Á a dŏ kŭ yāzŏzŏriime.

¹² Akŭ ò pì: Èkeme! Ñ owere. Akŭ à pì: Yā kŭ à òmenen dí. À pì Dikiri pì a ma ka Isarailanŋ kína ũ.

¹³ Akŭ ñ baadi kè likalika à a uta zŏkŏ sè à kàte a gbá sare didikia, akŭ ò kuru pè ò pì: Yehu kè kína ũ.

¹⁴ Akŭ Yehu lé kpàkŭsŭ kŭñwo Yoramui. Gŋro birea kína Yoramui pì kŭ Isarailanŋ ñ pínki ten gí kŭ Ramŋ Giliadao, òten zì ká kŭ Siria kína Azailio.

¹⁵ Kŭ Sirianŋ a kìnna, akŭ à èra à tà Yezèrili ari à aafia le. Akŭ Yehu pì a gbē pìnoŋe: Tó a ze kŭmaome, àsun tó gbēke bo wèten à gé yā dí baaru kpá Yezèriliro.

¹⁶ Akŭ Yehu gè a sŏgon, àten gé Yezèrili. Yoramui wutena gwe kīnnana, Yudano kína Ahazia kú gwe dŋ, à gèe wé kpátei.

¹⁷ Kŭ gudàkpāri kŭ à kŭ Yezèrili gudàkpāki lei musu Yehu è kŭ a gbēno, òten su, akŭ à wiki lè à pì: Ma gbēno è, òten su. Akŭ Yoramui pì: Ñ sŏde gbare à gé dañle à ñ la tó aafiaan òten suo.

¹⁸ Akŭ sŏde bò à gèe à Yehu lè à pì: Kína pì, aafiaan nten suo yá? Yehu wèa à pì: N bàka ũgba kŭ aafiaaoo? Ñ mó ñgŏ témai. Akŭ gudàkpārii pì: Zìrii pì ñ lé, ama adi era à sŭro.

¹⁹ Akŭ kína sŏde plade gbàre dŋ. Kŭ à ñ lé, à pì: Kína pì, aafiaan nten suo yá? Akŭ Yehu wèa à pì: N bàka ũgba kŭ aafiaaoo? Ñ mó ñgŏ témai.

²⁰ Akŭ gudàkpārii pìi pì: À ñ lé, ama àkŭ sŏ adi era à sŭro. Gbē pì gŏfina de lán Nimisi daikore Yehu bà, àdi gó baka lán ïade bàme.

²¹ Akū kína Yoramū pì: Ñ gó dōmenε sōnɔ! Kū ò d̄a, akū à b̄ò wētεn kū Yudanɔ kína Ahaziao, baadi kū a s̄ḡoo, òten gé da Yehule. Akū ò d̄akare Yezerili gb̄ε Naboti kū ò a d̄è yā bura.

²² Kū Yoramū wé s̄i Yehule, akū à a là à p̄i: Yehu, aafiaan nten suo yá? À wèa à p̄i: Aafia kú mámεε? Zaakū n da Yezebeli t̄anagbagbana kū a p̄odammanaao d̄agula.

²³ Kū Yoramū l̄ite àten bàa sí, akū à lé zù Ahaziai à p̄i: Bonkpeyāme Ahazia!

²⁴ Akū Yehu a sá ḡà à Yoramū p̄a a ɔple dagura. K̄aa p̄i a sw̄εε k̄ù, akū à kè yòkɔɔ a s̄gon.

²⁵ Akū Yehu p̄i a z̄ikari gb̄ε z̄ɔk̄ɔ Bidikanε: Ñ a gè sé ñ zu Yezerili gb̄ε Naboti buran gwe. Ma d̄on kū ó kú s̄go ḡun l̄εεε yā ó pla, ó té a de Ahabu kpe, ḡoro k̄ua Dikiri ḡinake à lé kè a yā musu à p̄i

²⁶ a è lán ò Naboti d̄è nà kū a n̄nɔ. Bura d̄in áni Naboti p̄ó f̄ina bone Ahabua. Abire yāin ñ a gè sé ñ zukūna buran gwe l̄ákū Dikiri ò nà.

²⁷ Kū Yudanɔ kína Ahazia è lε, akū à dà Betagā z̄én kū bàao. Akū Yehu p̄ètei àten pi: À a de se. Akū ò a p̄a a s̄go ḡun ḡoro kū àten Guru s̄is̄i kū Ibleamu sare. Akū à ñ k̄è à tà Megido, gwe à ḡεε à ḡan.

²⁸ A ìbanɔ a ḡεε s̄è ò dà s̄go ḡun ò t̄ào Yurusalemu, akū ò a mira kp̄ak̄us̄ū kū a dizinɔ Dauda wētεn.

²⁹ Ahabu né Yoramū k̄iblena w̄è kuri aw̄εedode ḡunn Ahazia kè Yudanɔ kína ũ.

Yezebeli ganaa

³⁰ Kū Yehu s̄u Yezerili, Yezebeli a baaruu mà, akū à kiro k̄à à a mìk̄à k̄èk̄ε. Zaa b̄ini kp̄é musu wondoo ḡun àten wé kp̄àte.

³¹ Kū Yehu ḡè b̄inilea, akū Yezebeli p̄i: N ke l̄εεε kū Zimirio, n n dikirii d̄è. Aafiaan n suo la yá?

³² Kū Yehu wé s̄è musu, à wondoo gwà, akū à p̄i: Dí mé à zè k̄umaoo? Dí mé à kú ma kpa? Kū k̄inabe z̄ikeri gb̄ēn̄n pla ke aak̄ɔnɔ s̄u ò wé kp̄àte wondoo ḡun,

³³ akū Yehu p̄in̄ne: À ɔ s̄i à l̄éte. Kū ò ɔ s̄i à l̄éte, akū Yehu ḡεε p̄ètepetea kū s̄ḡoo ari a aru f̄à gb̄iia kū a s̄nɔ.

³⁴ Kū Yehu ḡè k̄inabea, à p̄ó bl̄è à í mì, akū à p̄i: Bee kū ò l̄ari b̄ò n̄gb̄è p̄iia, ò a v̄i, zaakū kína burime.

³⁵ Kū ò ḡεε ò a gè sé ò v̄i, akū odi p̄óke lero, tó adi ke a mìtoko kū a gbálanɔ kū a ɔlanɔ baasiro.

³⁶ Akū ò èra ò ḡεε ò ò Yehune, akū à p̄i: Yā kū Dikiri ò a z̄òbleri Tisibe gb̄é Iliasu ḡain gwe, à p̄i: Gb̄ēdanɔ ni Yezebeli n̄b̄ɔ só Yezerili b̄ini kpe.

³⁷ Yezebeli ḡè ni ḡɔ k̄àte z̄ite lán p̄ók̄ade gb̄òò bà Yezerili b̄ini kpe. Gb̄ēke ni le à pi Yezebelin díro.

10

Ahabu burinɔ dedenaa

¹ Ahabu burinɔn kú Samaria ḡōgb̄ēnɔ ũ gb̄ēn̄n baaak̄ɔ akuri. Akū Yehu takada kè à kp̄az̄ā Samaria gb̄ānaden̄nε kū gb̄é z̄ók̄ɔnɔ kū gb̄é kū òten Ahabu né gwanɔ à p̄i:

² Tó takada d̄ik̄ina ḡè á ɔĩ, zaakū á dikiri Ahabu burinɔn kú k̄āáo ak̄us̄ɔ á s̄gonɔ v̄i kū s̄nɔ kū w̄ete b̄inideo kū z̄ikabɔnɔ,

³ à á dikiri né kū à k̄éare mana de gb̄é kparanɔla ká a de ḡēne ũ à z̄i ká á dikiri p̄i beden̄nε.

⁴ Akū vīna n kū manamana ò pì: Zaakū kína gbēnɔn planɔ dí f̄s ò ḡinero, ókōnɔ óni f̄s ò ḡine yá?

⁵ Akū kínabe dākpāri kū wēte don'aredeo kū gbē zōkōnɔ kū nēgwarii p̄nɔ gbēnɔ z̄i Yehua ò pì: N zòblerinɔme ó ũ. Yā kū n òwere p̄inki óni ke. Óni gbēke ká kína ũro. N ke lākū à kènne mana nà.

⁶ Akū Yehu takada pānde kēñne à pì: Tó a ze kūmao, áteni ma yā ma, à á dikiri Ahabu nēgōgbē p̄nɔ mì zōzō à suomenɛ Yez̄erili zia mandara'i.

Kínane p̄nɔ s̄o ò kà gbēnɔn baaakō akuri, ò kú kū wēte gbē zōkō kū òteni n t̄utu kenɔ.

⁷ Kū takada p̄i kà, akū ò kínane gbēnɔn baaakō akurii p̄nɔ kùkū ò n dede n p̄inki, akū ò n m̄nɔ zōzō ò kàka t̄ankon ò kp̄azāne zaa Yez̄erili.

⁸ Kū z̄irri p̄i kà, akū à p̄i Yehune: Ò sù kú kínane p̄nɔ m̄nɔo. Akū Yehu p̄i ò káte b̄n̄ilea leu pla ari gu d̄o.

⁹ Kū gu d̄o, akū Yehu bò à ḡe à zè gbēnɔ are à pì: Ákōnɔ á yāke v̄iro, makū mé ma bo ma dikiri kpe ma a d̄e, ama dí mé à gbē d̄ínɔ d̄edeɛ.

¹⁰ Āgō d̄s sà kū yā kū Dikiri ḡinak̄e à ò Ahabu bedenɔ yā musu, a ke ni léte p̄aro. Dikiri kè lākū à ò a zòbleri Iliasu ḡai nà.

¹¹ Akū Yehu Ahabu bede kū ò ḡo Yez̄erilinɔ d̄ede n p̄inki kū a ìba gbē zōkōnɔ kū a gbēnnanɔ kū a sa'orinɔ. Adi a gbēke tó kū w̄end̄iioro.

¹² Akū à f̄ute à dà Samaria z̄én. Kū à kà sād̄arinɔ b̄urakūkia,

¹³ akū à dākare kū Yudanɔ kína Ahazia danenɔ à n lá à pì: D̄ínɔme á ũu? Ò w̄eà ò pì: Ahazia danenɔme ó ũ, o su f̄o kp̄á kína Yoram̄u bedenɔame kū a da Yez̄ebeli bedenɔ.

¹⁴ Akū Yehu p̄i a gbēnɔne: À n kùkū b̄ene! Akū ò n kùkū ò n dede b̄uraa p̄in l̄oḡo sare. N gbēnɔn bupla aw̄eɛplame, n gbēke dí boro.

¹⁵ Kū à bò gwe, à dākare kū Rekabu né Yonadabuo, àten su daale. Akū Yehu a là à pì: N sw̄e kúma lākū ma sw̄e kúmma nà yá? Yonadabu w̄eà à pì: Ee! Akū Yehu p̄i: Zaakū lem̄e, n n ò d̄omenɛ. Kū à ò d̄o Yehui, akū Yehu a kù à ḡe k̄aao a s̄ogo ḡūn.

¹⁶ Yehu p̄i: Ò gé lele, ñni kokari kū má v̄i kū Dikiri yāo e. Akū à tò à ḡe k̄aao lele a s̄ogo ḡūn.

¹⁷ Kū Yehu kà Samaria, à Ahabu buri kū ò ḡo gweno d̄ede n p̄inki. À n dúgu z̄è lākū Dikiri ò Iliasu ḡai nà.

Baali t̄anagb̄agbarinɔ d̄edenaa

¹⁸ Yehu gbēnɔ kākara n p̄inki, akū à p̄inne: Ahabu d̄o Baalii f̄itinleme, makū Yehu, mani doi manamana.

¹⁹ N Baali t̄anadenɔ s̄isimenɛ n p̄inki kū a gb̄agbarinɔ kū a don'aredenɔ n p̄inki. N gbēke s̄un ḡi suiro, má ye mà sa zōkō o Baaliam̄e. Gbē kū à ḡi sui, à ḡame. Yehu ten ònd̄o k̄eñne de à le à Baali gb̄agbarii p̄nɔ kakateme.

²⁰ Akū à p̄i: À dikpe dite Baali p̄o ũ. Akū ò a kp̄akpaa kè.

²¹ À légb̄az̄a kè Isarailanɔ b̄usun p̄inki, akū Baali gb̄agbarinɔ s̄u n p̄inki, n gbēke dí ḡoro. Kū ò ḡe Baali kp̄én, ò kp̄e p̄i p̄a ḡinḡin, gb̄ap̄eteki kunlo.

²² Akū Yehu p̄i kp̄e p̄i utakateki dākp̄ariine: N b̄ote kū utanɔ Baali gb̄agbarinɔne n p̄inki. Akū à b̄oteñne kū uta p̄nɔ.

²³ Yehu kū Rekabu né Yonadabuo ḡe Baali kp̄én, akū Yehu p̄i Baali gb̄agbarii p̄inɔne: À w̄e pá gbēnɔa à n gwagwa manamana, de Dikiri gb̄agbarinɔ s̄unḡo kú k̄aáo laro, sé ákōnɔ Baali gb̄agbarinɔ át̄ene baasiro.

²⁴ Akū Yehu kū Yonadabuo gè de ò sa o. À sù à lè Yehu gīnake à gbēnŋ kàtekate bàai gbēnŋn basiikŋ. À kpàkēnyī à pì tó n gbēke tò gbē kū àteni n nañne n ɔñn doke pitiawa, à wèndii musume.

²⁵ Kū Yehu sa'opŋ kū òdi ká tén à té kū ò à làka, akū à pì dogarinŋ kū zìkari gbē zŋkŋn pìnŋne: À gē à n dede! Àsun tó n gbēke pitiáwaro. Kū ò n dede kū fēnedao ò n gènŋ kòte bàai, akū ò gē Baali kúkia.

²⁶ Ó Baali tánakpe gbèe sè ò bòò ò té sŋa,

²⁷ akū ò wìwi ò a kpé gbòro, akū ò gu pìi kè bīnikpekēki ū ari kū a gbārao.

²⁸ Len Yehu Baali tánagbagbanaa mī dè le Isarailanŋ būsun.

²⁹ Bee kū abireo adi kpe li durunna kū Nēbati né Yeroboamu Isarailanŋ dà a kenannero, à té wura zūsane bòrŋ kū ò kú Beteli kū Dāonŋi.

³⁰ Dikiri pìne: Zaakū n yā kè mana, n yā kū má yeii kè, n kè Ahabu bedenŋne lākū ma zεo nà, n buri nigŋ kana Isarailanŋ kín ari n nasionŋa.

³¹ Ama Yehu dí ze kū Dikiri Isarailanŋ Luda dokayāoro, adi laakari dŋa kū nēse mèn dooro. Adi kpe li durunna kū Yeroboamu Isarailanŋ dà a kenannero.

³² Gŋrŋ kūa Dikiri tò Isarailanŋ būsuu nà lagonaa. Azaili gbāna blè Isarailanŋ būsuu

³³ kū à kú Yoda ifāboki kpa pínki sēna zaa Aroa kū à kú Anŋ swadŋrŋŋ ari Giliada kū Basā būsuuo. Gada burinŋ kū Rubēni burinŋ kū Manase burinŋn kú gwe.

³⁴ Yehu yā kpara kū à kènŋn kú Isarailanŋ kīnanŋ gīayākenanŋ takadan kū a négŋgbēkeyānŋ pínki.

³⁵ Yehu gà, ò a vī Samaria, akū a né Yoaza kè a gēne ū.

³⁶ Yehu vùte Samaria à kí blè Isarailanŋne wè baraakuri plansari.

11

Yoasi kū a dai Ataliao

¹ Kū Ahazia da Atalia è a né gà, akū à fùte àten kína burinŋ dede n pínki.

² Akū kína Yehoramū nēnŋgbē Yoseba, Ahazia dāre, Ahazia né Yoasi sè n sare kīnanē kū òteni n dedenŋ té. À a ùte Atalianē kpé kū gádonŋn katēnan kū nŋgbē kū àten yŋ kpáaaŋ lēle, akū odi le ò a dèro.

³ Né pìi gŋ utena Dikiri ŋnn kū a gwārii pìio ari wè suddo. Gŋrŋ birea Ataliame Yudanŋ būsuu kína ū.

⁴ A wè supplade gūnn sa'oriki Yoyada kīnabe dogari gbē zŋkŋnŋ kū zìkari gbē zŋkŋnŋ sīsi, akū ò sù kūñwo a kīnaa Dikiri ŋnn. Akū à yā yī kūñwo à tò ò la dà Dikiri ŋnn gwe, akū à kína négŋgbē pì mōñne.

⁵ Akū à yā dīteñne à pì: Yā kū áni ken dí. Tó a su gu dākpā kāmabogŋrŋ zī, á gà káaku nigŋ kīnabe dākpā,

⁶ á gà plade sŋ Suru gānu, á gà aakŋde nigŋ gānu kū à kú dogari kparanŋ kpe dākpā.

⁷ Á gà pla kū òten kāmma bo kāmabogŋrŋ zīnŋ nigŋ kína pì dākpā Dikiri ŋnn.

⁸ À likai, á baadi kū a gŋkebŋŋŋ kūna. Gbē kū à sù à nài sŋ, à a de. Àgŋ té kína pīi gu kū àten gēn pínki.

⁹ Zìkari gbē zŋkŋnŋ kè lākū sa'oriki Yoyada òñne nà. N baadi a gbēnŋ sè à gēe kūñwo Yoyada kīnaa, gbē kū òten kāmma bonŋ kū gbē kū òten su n lilin kenŋ n pínki.

¹⁰ Akū Yoyada kína Dauda sárinŋ kū a sēgbako kū ò kú Dikiri ŋnnŋ kpà zìkari gbē zŋkŋnŋ pīnŋa.

11 Akū dogarii pìno sù ò kàte Dikiri kpé kú sa'okio kpélelea sena zaa Dikiri on oplai ari a ɔzei, baadi kú a g̃kebo kúna, de òg̃ kína pì dākpāo.

12 Akū Yoyada bò kú kína nég̃gbē pìo à kífuraa kùne à doka takada kpàa. Kú ò nísi kù a mìa ò a kà kína ũ, akū ò ɔkpa lè ò wiki lè ò pì: Luda kína d̃ kú aafiao!

13 Kú Atalia dogarinò kú gbē kparano kīni pìi mà, akū à fùte à gèe n̄ kīnaa Dikiri onn.

14 Kú à wé sè, à kína pìi è zena gbègba sare lākū òdi ke nà. Zìkari gbē z̃k̃no kú kākākiperinon zena a sare, akūs̃ gbē sīnda pínki ten ponna ke òten kākāki pé. Akū Atalia a pókasanò gā à kè à pūtā kú wikio à pì: Ò bò ma kpe! Ò bò ma kpe!

15 Akū sa'oriki Yoyada pì zìkari gbē z̃k̃no pìnone: À n̄gbē pì sé à bo k̄ao bàai, á gbē kú ò bò ò téino dede kú fēnedaò. Zaakū à pì òsun a de Dikiri onnlo.

16 Goro kú n̄gbē pìi kà kínabe gānu lé kú s̃no d̄i gēn zén, akū ò ɔ pètea gwe ò a dè.

17 Yoyada tò kína kú a gbēno Dikiri bàka kunna kúnwo yā kèke, de ò le òg̃ de Dikiri gbēno ũ yāi. À tò kína kú a gbēno lédok̃no kè kú k̃o d̄.

18 Akū ò gèe ò Baali kpé gbòro, ò a gbagbakino kú a t̄nanò wìwi dúgudugu, akū ò Baali gbàgbari Matā dè gbagbaki pino sare.

Yoyada Dikiri onn nà gudākpārinone n̄ ɔi,

19 akū à zìkari gbē z̃k̃no sète kú dogarinò kú gbē kparano n̄ pínki, ò bò Dikiri onn kú kína pìo, ò kínabe gānu lé kú dogarinò d̄i gēn zé sè. Kú ò kà kínabea, akū kína pìi vùte kpatan,

20 akū bùsuu pì gbē sīnda pínki p̄o kè nna, akūs̃ wète g̃ yāketete sari, kú ò Atalia dè kú fēnedaò kínabea yāi.

21 Yoasi kí blè a wè supplade gūn.

12

Dikiri on kekēnaa

1 À kè kína ũ Yehu kiblana wè supplade gūn, akū à kí blè Yurusalemu wè bupla. A da bi Beṣeba gbēme, a tón Zibia.

2 Goro kú sa'oriki Yoyada lé dà Yoasia, akū à yā kú à mana Dikirinēe kè.

3 Ama adi t̄nagbagbaki kú ò b̄no gbororo, ò kpé òten sa o gwe, òten turaretiti kpáta.

4 Yoasi pì sa'orinone: À ɔgo kú ò s̄no Dikiri onn kakara, ɔgo kú ò lili baadine kú légbēna ɔgo kú p̄yeina gbanò pínki.

5 Sa'orino g̃ ɔgo pì sí ɔg̃sirin̄a ò Dikiri on gu kú à yàkanò kekero.

6 Akū Yoasi kí blè ari wè baro awē'aak̄o, ama sa'orino dí Dikiri on gu kú à yàkanò kekero,

7 akū kína Yoasi sa'oriki Yoyada sìsi kú sa'orino n̄ pínki à n̄ lá à pì: À kè dera adi Dikiri on gu kú à yàkanò kekero? Àsun ɔgo sí ɔg̃sirin̄a dorò. À tó òg̃ Dikiri on gu kú à yàkanò kekero.

8 Akū sa'orino wè kú oni ɔgo ke sí gbēno dorò, oni s̄ Dikiri on gu kú à yàkanò kekero.

9 Akū sa'oriki Yoyada àkpatii sè à a né f̄, akū à d̄te sa'oki sare tó òten gē Dikiri on oplai. Akū sa'ori kú òten kpé zé dākpāno d̄i ɔgo kú ò s̄no Dikiri onn kán pínki.

10 Tó ò è àkpatii pìi ɔgo kè dasi, akū kína takadakēri kú sa'orikio d̄i narò ò káka asasanò gūn.

11 Òdi ɔgo pì dedebaru ke ò na gbē kú ò Dikiri on z̄i dànnenone n̄ ɔi, akū òdi f̄ina boo lí'arinone kú kpéborino

¹² kŭ gb̄borinŏ kŭ gb̄'arinŏ. Akŭ ò lí kŭ gb̄e ananŏ lùluo dŏ, de ò Dikiri ɔn gu kŭ à yàkanŏ kek̄eo yāi kŭ kp̄é kek̄ena zī pāndenŏ pínki.

¹³ Odi Dikiri ɔn andurufu tanŏ pi kŭ ɔgŏ kŭ ò sùo Dikiri ɔnn p̄ioro, ke fitila téd̄ebŏnŏ ke arusibŏnŏ ke kākākinŏ ke wura pónŏ ke andurufu p̄ó kparanŏ.

¹⁴ Dikiri ɔn k̄ek̄erinŏn òdi fīna boóñne.

¹⁵ Gb̄e kŭ ò ɔgŏ p̄ii kp̄ám̄ma ò fīna boo z̄ikerinŏnenŏ, òdi n̄ gb̄eka ɔgŏ p̄i yāiro, zaakŭ gb̄e p̄inŏ bi náanidenŏme.

¹⁶ ɔgŏ kŭ ò kp̄a taari fīnabobo ke durunna kútekebo ũnŏ, òdi ḡeo Dikiri ɔnnlo, sa'orinŏ p̄óm̄e.

¹⁷ Gŏrŏ kŭa Siria kína Azaili ḡe à l̄ete Gataa à s̄i, akŭ à èra àten su l̄ete Yurusalemua dŏ.

¹⁸ Akŭ Yudanŏ kína Yoasi p̄ó kŭ a dizi Yudanŏ kinanŏ Yosafata kŭ Yoramuo kŭ Ahaziao kp̄a Dikirianŏ s̄ete kŭ p̄ó kŭ à kp̄a Dikirianŏ dŏ kŭ wura kŭ à kŭ Dikiri ɔn laasii gŭnwo kŭ a be laasii gŭnwo pínki, à kp̄az̄ā Azailine, akŭ Azaili gò Yurusalemula.

¹⁹ Yoasi yā kparanŏ kŭ yā kŭ à k̄enŏ pínki kŭ Yudanŏ kinanŏ ḡīayākenanŏ takadan.

²⁰ A ìbanŏ lé kp̄akŭsŭi, akŭ ò a d̄e zaa Betemilo Sila z̄en.

²¹ Gb̄e kŭ ò a d̄e p̄inŏ tón dí: Simeata né Yozabada kŭ Soma né Yozabadao. Kŭ Yoasi ḡa, ò a mira kp̄akŭsŭ kŭ a dizinŏ Dauda w̄eten, akŭ a né Amazia a ḡene bl̄e.

13

Isarailanŏ kína Yoaza

¹ Yudanŏ kína Ahazia né Yoasi k̄iblena w̄e baro aw̄e'aak̄ode gŭnn Yehu né Yoaza k̄e Isarailanŏ kína ũ, akŭ à kí bl̄e Samaria w̄e ḡero aw̄eεpla.

² À yā kŭ Dikiri yeiro k̄e à z̄e kŭ durunna kŭ Nebati né Yeroboamu Isarailanŏ dà a kenanwo, adi pānero.

³ Akŭ Dikiri p̄o f̄e Isarailanŏi à n̄ ná Siria kína Azailine a ɔĩ kŭ a né Benadadao ari Yoaza k̄iblena l̄en.

⁴ Yoaza kúte k̄e Dikirine, akŭ Dikiri s̄i, zaakŭ à è deran Siria kína p̄i ten w̄e t̄a Isarailanŏa n̄a.

⁵ Dikiri tò ò surabarii l̄e, akŭ ò b̄o Sirianŏ ɔĩ, akŭ baadi kŭ a ɔnn lán zī bà.

⁶ Ama odi kp̄e li durunna kŭ Nebati né Yeroboamu n̄ dá a kenannero, ò z̄eo. Asera lí s̄o à kp̄e pet̄ena Samaria.

⁷ Yoaza z̄ikarinŏ k̄a lakana, séde s̄ode gb̄enŏn bupla akurinŏ kŭ s̄go m̄en kurinŏ kŭ z̄ikari ḡesede gb̄enŏn dúbu kurinŏ baasiro, zaakŭ Siria kína n̄ k̄e búgubugu, ò ḡo lán bùsutiti bà.

⁸ Yoaza yā kparanŏ, yā kŭ à k̄enŏ kŭ a néḡogb̄ekeyānŏn kŭ Isarailanŏ kinanŏ ḡīayākenanŏ takadan.

⁹ Kŭ Yoaza ḡa, akŭ ò a v̄i Samaria, akŭ a né Yehoasi a ḡene bl̄e.

Isarailanŏ kína Yehoasi

¹⁰ Yudanŏ kína Yoasi k̄iblena w̄e baraakuri aw̄eεsupplade gŭnn Yoaza né Yehoasi k̄e Isarailanŏ kína ũ, akŭ à kí bl̄e w̄e ḡero aw̄eεdo.

¹¹ À yā kŭ Dikiri yeiro k̄e, adi kp̄e li durunna kŭ Nebati né Yeroboamu Isarailanŏ dà a kenannero, à kp̄e àten ke.

¹² Yehoasi yā kpara kŭ à k̄enŏ kŭ a néḡogb̄ekeyānŏ kŭ z̄i kŭ à k̄a kŭ Yudanŏ kína Amaziao kŭ Isarailanŏ kinanŏ ḡīayākenanŏ takadan.

¹³ Kŭ à ḡa, ò a mira kp̄akŭsŭ kŭ Isarailanŏ kinanŏ Samaria, akŭ Yeroboamu a ḡene bl̄e.

Elisa ganaa

¹⁴ Elisa ten gyã ke, ani fõ à ble doro, akū Isarailanŏ kína Yehoasi gèe à à lè, à ten ɔɔ dɔ à pìne: Baa! Baa! Mɔkɔmmɛ Isarailanŏ sɔgonŏ ũ kū n sɔdenŏ.

¹⁵ Akū Elisa pìne: N̄ sá sé kū kànŏ. Kū à sè,

¹⁶ akū Elisa pìne: N̄ kà kpá sála. Kū à kpà sála, akū Elisa a ɔnŏ didi kína pì ɔnŏ

¹⁷ à pì: N̄ ifáboki kpa wondo wẽ. Kū à wè, akū Elisa pì: N̄ kàa pì zu. Kū à zù, akū Elisa pì: Dikiri zìblena kàan gwe. Zìblena Sirianŏa kàame. Ìni Sirianŏ kakate mámmam zaa Afeki.

¹⁸ Akū Elisa pì: N̄ kàa pìnŏ sète. Kū à sète, akū Elisa pìne: N̄ zĩte léo. À lèo gèn aakŏ, akū à zè.

¹⁹ Akū Luda gbẽ pì pɔ fèi à pì: Tó n zĩte lèo yã gèn sɔɔro ke suddomɛ, de n zĩ blè Sirianŏa mámmam. Tera sà ìni zì bleńma gèn aakŏmɛ.

²⁰ Elisa gà, akū ò a v̄i. Tó Sètágrŏ kà, akū Mɔabu gbānamɔnnerinŏ dì su léte Isarailanŏ būsua.

²¹ Grŏ kúa gbẽnŏ ten gè v̄i. Kū ò gbānamɔnnerinŏ gaa è, akū ò gèe pì sè ò zù Elisa miran. Kū gèe pì lète à nà Elisa wánŏa, akū à vù à fùte à zè.

²² Siria kína Azaili gbāna mò Isarailanŏne ari Yoaza kíblena lén.

²³ Akū Dikiri sùruu kè kúnwo à wènda dǎńne, à n wé gwà a bàka kū à kú kú Ibrahĩo kú Isaakuo kú Yakubuo yái. Adi we à n dúgu zɔro, adi n zukūnaro ari kú a gbārao.

²⁴ Kū Siria kína Azaili gà, akū a né Benadada a gēne blè.

²⁵ Kū Yoaza né Yehoasi zĩ kà kú Azaili né Benadada piio, à era à wète kú Azaili sà a de Yoazaanŏ sia. Yehoasi zĩ blèa gèn aakŏmɛ, akū à Isaraila wète pìnŏ sia.

14*Yudanŏ kína Amazia*

¹ Isarailanŏ kína Yoaza né Yehoasi kíblena wè plade gūnn Yoasi né Amazia kè Yudanŏ kína ũ.

² A wè baraasɔrode gūnn à kí blè, à vùte kín Yurusalemu wè baraakuri donsari. A da bi Yurusalemu gbẽmɛ, a tón Yoadĩ.

³ À yã kú Dikiri yeii kè, ama adi ká a dizi Dauda pó ũro. À a de Yoasi ágba sè súsu.

⁴ Adi tãnagbagbaki kú ò bònŏ gbororo, ò kpé òten sa o gwe òten turaretiti kpátan.

⁵ Kū à kpata zĩni pète à làka, akū à a ìba kú ò a de dènŏ dède se.

⁶ Lákū à kú Musa doka takadan nà, adi gbèderii pìnŏ nènŏ dedero. Takada pìi gūn Dikiri pì òsun denŏ dede n̄ nènŏ durunna yairo, akūs̄ òsun nènŏ dede n̄ denŏ durunna yairo. Baadi ni ga a zĩda durunna yaimɛ.

⁷ Amazia mé à zĩ blè Edomunŏa gbẽnŏn dúbu kuri zaa Guvute Wisiden. Zĩ pìi gūnn à Sela sì, akū à tó kpàne Yɔkɔteli, tó pì kpé kúa ari kú a gbārao.

⁸ Abire gbera Amazia gbẽnŏ zĩ Isarailanŏ kína Yoaza né Yehoasi, Yehu daikorea, à pìne: N̄ mó ò k̄ le wédewe zĩlan.

⁹ Isarailanŏ kína Yoasi wèa à pì: Lebana būsua lèkara légbāzā kè Lebana būsua sida líne à pì à a nènŏgbẽ kpāzā a néa, akū Lebana būsua nòbŏ pāsī sù à kitii pà lèkaraa piia.

¹⁰ N zĩ blè Edomunŏa, akū n n zĩda bì. N̄ zɛ kú n tómanakeo n̄ vute tɛne. À kè dera ntenŏ ká yã pāsīi? Abire ni sunne kú kisirao kú Yudanŏ se.

11 Ama Amazia yā p̄i kpà sākoto, akū Yehoasi sù létea. Ò dākare zaa Besemesi YudanƆ b̄usun.

12 IsarailanƆ z̄i blè YudanƆa, akū YudanƆ bàa s̄i ò tà n̄ bea.

13 Besemesi gwen Yehoasi Amazia kùn à ḡe k̄ao Yurusalemu. À a b̄ini gbòro lán mita w̄a do bà zaa Eflaimu ḡanu léa ari gena Kusuru ḡanu léa.

14 À wura k̄u andurufuuo k̄u p̄ó k̄u ò kú Dikiri ɔnnnƆ k̄u p̄ó k̄u ò kú k̄inabe laasinƆ s̄ete p̄inki, akū à gb̄ekenƆ k̄ukū à tà k̄únwo Samaria z̄izƆnƆ ũ.

15 Yehoasi yā kpara k̄u à k̄enƆ k̄u a n̄ḡɔgb̄ekeyānƆn kú IsarailanƆ k̄inanƆ ḡiayākenanƆ takadan. Lákū à z̄i kà k̄u YudanƆ k̄ina Amaziao nà kú gwe do.

16 Kū Yehoasi ḡa, ò a mira kp̄akūsū k̄u IsarailanƆ k̄inanƆ Samaria, akū a né Yeroboamu v̄ute a ḡene ũ.

17 YudanƆ k̄ina Amazia k̄e w̄e ḡero Yehoasi ganaa gb̄era.

18 Amazia yā kparanƆn kú YudanƆ k̄inanƆ ḡiayākenanƆ takadan.

19 Ò lé kp̄akūsūi Yurusalemu, akū à bàa s̄i à tà Lakisi. Akū ò gb̄enƆ gb̄are ò p̄etei ò a d̄e gwe.

20 Akū ò a ḡe s̄e k̄u s̄o ò s̄uo Yurusalemu, ò a mira kp̄akūsū k̄u a dizinƆ Dauda w̄eten.

21 Akū YudanƆ Uzia k̄u à kà w̄e ḡero aw̄edo kà k̄ina ũ a de Amazia ḡene ũ.

22 Àkū mé à Elata s̄i à k̄eke à k̄ate YudanƆne a de ganaa gb̄era.

IsarailanƆ k̄ina Yeroboamu plade

23 YudanƆ k̄ina Yoasi né Amazia k̄iblena w̄e ḡerode ḡunn IsarailanƆ k̄ina Yoasi né Yeroboamu k̄e k̄ina ũ Samaria, à kú k̄in w̄e bupla aw̄edo.

24 À yā k̄u Dikiri yeiro k̄e, adi kpe li durunna k̄u Nebati né Yeroboamu IsarailanƆ dà a kenannero.

25 Àkū mé à era à IsarailanƆ b̄usuu s̄ine zaa Lebo Amata ari gena Ísira Wisidei, lákū Dikiri IsarailanƆ Luda ò a z̄òbleri Amitai né Inusa, Gatefa gb̄e ḡai nà.

26 Zaakū Dikiri è IsarailanƆ ten wari ke manamana, z̄onƆ k̄u z̄idadenƆ n̄ p̄inki, akūs̄ ò gb̄eke v̄i à kp̄ányĩro.

27 Dikiri dí pi áni Isaraila tó d̄ede andunia ḡunlo, akū à n̄ sura bà Yehoasi né Yeroboamu ḡai.

28 Yeroboamu yā kpara k̄u à k̄enƆ k̄u z̄i k̄u à k̄anƆn kú IsarailanƆ k̄inanƆ ḡiayākenanƆ takadan. Lákū à era à Damasuku k̄u Amatao s̄i IsarailanƆne nà kú gwe do.

29 Kū à ḡa, ò a mira kp̄akūsū k̄u a dizi IsarailanƆ k̄inanƆ, akū a né Zakari v̄ute a ḡene ũ.

15

YudanƆ k̄ina Uzia

1 IsarailanƆ k̄ina Yeroboamu k̄iblena w̄e baraas̄oro aw̄eplade ḡun Amazia né Uzia k̄e YudanƆ k̄ina ũ.

2 A w̄e ḡero aw̄edode ḡunn à k̄i blè, akū à kú k̄in Yurusalemu w̄e bupla akuri aw̄epla. A da bi Yurusalemu gb̄eme, a tón Yekolia.

3 À yā k̄u Dikiri yeii k̄e lákū a de Amazia k̄e nà.

4 Ama adi t̄anagbagbaki k̄u ò b̄onƆ gbororo, ò kp̄e òten sa o gwe òten turaretiti kp̄atan.

5 Dikiri tò a kusu k̄u, à kúo ari à ḡe à ḡa. À kp̄e kúki ado. A né Yotamu mé à k̄inabe ɔn k̄una, àkūme YudanƆ don'arede ũ.

⁶ Uzia yā kparanŋn kú Yudanŋ kíanŋ gĩayākenanŋ takadan kú yā kú à kènŋ pínki.

⁷ Kú à gà, ò a v̄i kú a dizinŋ Dauda wēten, akū a né Yotamu vùte a gēne ū.

Isarailanŋ kína Zakari

⁸ Yudanŋ kína Uzia kíblena wè bupla plansaride gūnn Yeroboamu né Zakari kè Isarailanŋ kína ū Samaria, à kí blè mŋ suddo.

⁹ A yā kú Dikiri yeiro kè lákū a dizinŋ kè nà. Adi kpe li durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailanŋ dà a kenannero.

¹⁰ Akū Yabesi né Salumu lé kpàkūsūi kú gbēnŋ à a dè zaa Ibleamu, akū à a gēne blè.

¹¹ Zakari yā kparanŋn kú Isarailanŋ kíanŋ gĩayākenanŋ takadan.

¹² Len yā kú Dikiri ò Yehunee kè le, à pì a burinŋ mé onigŋ Isarailanŋ kí ble ari à gé pé a nasionŋa.

Isarailanŋ kína Salumu

¹³ Yabesi né Salumu kè kína ū Yudanŋ kína Uzia kíblena wè bupla donsaride gūn, à kí blè Samaria mŋ do.

¹⁴ Akū Gadi né Menahemu bò Tiza à gēe Samaria, akū à Yabesi né Salumu lè à dè gwe, akū à a gēne blè.

¹⁵ Salumu yā kparanŋ kú lé kú à kpàkūsū kú gbēnŋ Zakariiiiio kú Isarailanŋ kíanŋ gĩayākenanŋ takadan.

¹⁶ Gorŋ birean Menahemu bò Tiza à gēe à lète Tifisaa kú gbē kú ò kú a gūnnŋ kú gu kú à likainŋ pínki, zaakū ò gi zé wēnei. À nòsindarenŋ nèsee pàrapara ní pínki dŋ.

Isarailanŋ kína Menahemu

¹⁷ Yudanŋ kína Uzia kíblena wè bupla donsaride gūnn Gadi né Menahemu kè Isarailanŋ kína ū, akū à kí blè Samaria wè kuri.

¹⁸ À yā kú Dikiri yeiro kè ari a wèndi lén. Adi kpe li durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailanŋ dà a kenannero.

¹⁹ Kú Asiria kína Tigila Pilesa lète Isarailanŋ bùsuua, akū Menahemu a gbà andurufu tŋn baraakuri awēesiikŋ, de Tigila Pilesa le à ŋ daawa, à kpata zīni le à péte yāi.

²⁰ Menahemu tò Isarailanŋ andurufuu pì fīnaa bò, akū ŋgŋdenŋ andurufu ŋgŋ kpà ní mīamīia mèn bupla akurikuri Asiria kína pŋ ū. Akū Asiria kína pìi èra à tà, adi ze ní bùsun doro.

²¹ Menahemu yā kparanŋn kú Isarailanŋ kíanŋ gĩayākenanŋ takadan kú yā kú à kènŋ pínki.

²² Kú à gà, akū a né Pekaya a gēne blè.

Isarailanŋ kína Pekaya

²³ Yudanŋ kína Uzia kíblena wè bupla akuride gūnn Menahemu né Pekaya kè Isarailanŋ kína ū, à kí blè Samaria wè pla.

²⁴ À yā kú Dikiri yeiro kè, adi kpe li durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailanŋ dà a kenannero.

²⁵ A zīkari gbē zŋkŋ Remalia né Peka lé kpàkūsūi kú gbēnŋ. Akū à Giliada bùsudenŋ sè gbēnŋn bupla akuri à sì kūńwo kína pìii a zeki gbānan Samaria, à a dè kú Agobuo kú Arieo, akū à a gēne blè.

²⁶ Pekaya yā kparanŋn kú Isarailanŋ kíanŋ gĩayākenanŋ takadan kú yā kú à kènŋ pínki.

Isarailanŋ kína Peka

²⁷Yudano kína Uzia kíblena wè bupla akuri awεεplade gūnn Remalia né Peka kè Isarailano kína ũ, à kí blè Samaria wè baro.

²⁸À yā kū Dikiri yeiro kè, adi kpe li durunna kū Nebati né Yeroboamu Isarailano dà a kenannero.

²⁹Peka gɔɔan Asiria kína Tigila Pilesa sù à Iyon sì kū Abeli Betemakao kū Yanɔao kū Kedεsio kū Azoo. À Nafatali burino gu si dɔ, Giliada kū Galilio pínki, akū à gupidenɔ kùkù à tà kúnwo Asiria.

³⁰Ela né Osea lé kpàkūsū kū gbēno Pekai, akū à a dè à a gēne blè Uzia né Yotamu kíblena wè barode gūn.

³¹Peka yā kparanɔn kú Isarailano kínano gīayākenano takadan kū yā kū à kēno pínki.

Yudano kína Yotamu

³²Isarailano kína Remalia né Peka kíblena wè plade gūnn Uzia né Yotamu kè Yudano kína ũ.

³³A wè baraasɔɔrode gūnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wè gēro awεεdo. A da tón Yerusa, Zadɔki néme.

³⁴À yā kū Dikiri yeii kè lákū a de Uzia kè nà.

³⁵Ama adi tãnagbagbaki kū ò bònɔ gbororo, ò kpé òten sa o gwe òten turaretiti kpátan. Àkū mé à Dikiri ɔn gānu kū à kú musu kèke.

³⁶Yotamu yā kparanɔn kú Yudano kínano gīayākenano takadan kū yā kū à kēno pínki.

³⁷Gɔɔo birean Dikiri tò Siria kína Rezī kū Remalia né Pekao nà letena Yudanɔaaa.

³⁸Kū Yotamu gà, ò a mira kpàkūsū kū a dizino Dauda wēten, akū a né Aza vùte a gēne ũ.

16

Yudano kína Aza

¹Remalia né Peka kíblena wè gēro awεεplade gūnn Yotamu né Aza kè Yudano kína ũ.

²A wè barode gūnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wè gēro awεεdo. Adi yā kū Dikiri a Luda yei ke lán a dizi Dauda bàro.

³À zè kū Isarailano kínano yākenaa ari sé à sa'opo kū òdi ká tén à té kū ò kū a négɔgbēo. À yā vāni kè lákū buri kū Dikiri pèmma Isarailanɔnɔnɔ di ke nà yā.

⁴À sa ò à turaretiti kpàta tãnagbagbaki kū ò bònɔa kū sīsīi musuno kū lí zɔkɔ sīnda pínki gbáruo.

⁵Abire gbera Siria kína Rezī kū Isarailano kína Remalia né Pekao sù zī ká Yurusalemu. Gwen ò lika Azai, ama odi fɔ ò a blè kū zīoro.

⁶Gɔɔo birean Rezī pè Yudanɔa à n bôte Elata à èra à gwe sirīma, akū Edɔmuno sù ò vùte gwe ari kū a gbárao.

⁷Akū Aza gbēno zī Asiria kína Tigila Pilesaa à pì: N zòbleriime ma ũ, n néme ma ũ. N mɔ n ma bo Siria kína kū Isarailano kína kū ò fùtemainɔ oĩ.

⁸Aza andurufu kū wura kū à kú Dikiri ɔnn kū a be laasii gūnwoo sète à Asiria kína gbà à kpàzāne.

⁹Akū Asiria kína a yā mà, à gèe à lète Damasukua à sì. À Rezī dè, akū à tà kū Damasukudenɔo ari Kiri.

¹⁰Kína Aza gèe à dà Asiria kína Tigila Pilesale zaa Damasuku. À sa'oki è gwe, akū à a taka gà takada gūn à kpàzā sa'ori Uriane kū a kena takao pínki.

11 Sa'ori Uria sa'oki pìi kè lákū kína Aza kpázāare nà kyáu, à a m̀i dè ari kína pìi g̃o su k̃u Damasukuo.

12 Kū à s̀, à sa'oki pìi è, akū à nài.

13 À sa'op̃o k̃u òdi ká tén à té k̃u òa à wísiti kàn à í t̀a à kennakūk̃o sa'o'aru k̀a.

14 Dikiri gbagbaki k̃u ò pìi k̃u m̀got̃eo kú sa'oki dufu pìi k̃u Dikiri kpéo dagura, akū Aza s̀ è à d̀te sa'oki dufu pìi ɔplai.

15 Akū à yā d̀te sa'ori Uriane à pìi: Ìnig̃o sa'o k̃onk̃op̃o k̃u òdi ká tén à té k̃u o sa'oki z̃k̃o p̃ia k̃u ɔk̃osi p̃oblewe gbao k̃u kína sa'op̃o k̃u òdi ká tén à té k̃u k̃u a p̃oblewe gbao k̃u gb̃eño sa'op̃o k̃u òdi ká tén à té k̃u k̃u ñ p̃oblewe gbao k̃u ñ sa'o'io. Ìnig̃o sa'op̃o k̃u òdi ká tén à té k̃u k̀a k̃u kennakūk̃o sa'o'aru. Sa'oki k̃u ò pìi k̃u m̀got̃eo s̃, anig̃o de ma m̀sok̃eki ũ.

16 Akū sa'ori Uria kè lákū kína Aza òare nà.

17 Kína Aza m̀ l̀ket̃eño g̀go tadib̃eña à ñ taño g̀ò à d̀te. À íkaki g̀ò m̀got̃e z̀sa k̃u ò kú a z̀iteña à d̀te k̃ini gb̃ẽa.

18 À kína tintin k̃u ò b̀o Dikiri ɔnn k̃u a g̃anu k̃u à kú gweoo gb̀oro m̀natena Asiria k̃inane yāi.

19 Aza yā kparañon kú Yudaño k̃inaño g̃īayākenaño takadan k̃u yā k̃u à k̃eño p̃ínki.

20 Aza g̀a, akū ò a mira kpàk̃us̃u k̃u a diziño Dauda w̃eten, akū a né Ezekaya v̀te a g̃ene ũ.

17

Isarailaño kína kp̃ede Osea

1 Yudaño kína Aza k̃iblena w̃e kuri aw̃eplade g̃unn Ela né Osea kè Isarailaño kína ũ Samaria, à k̃i blè w̃e k̃endo.

2 À yā k̃u Dikiri yeiro kè, ama adi ke lákū Isarailaño kína k̃u ò d̀are areño kè ñaro.

3 Asiria kína Samañesa s̀ à l̀tea, akū Osea kè a z̀bleri ũ, àten táfe boñe.

4 Osea gb̃eño z̀i Misila kína Soa, akū adi táfe k̃u àdi bo Samañesane w̃e k̃u w̃ẽo boñe doro. K̃u Samañesa è Osea b̀o a kp̃e, akū à a k̃u à a dà kp̃ésiran.

5 Akū Samañesa l̀te Isarailaño b̀usuua p̃ínki. A gb̃eño s̀ ò Samaria kaguraa kè ari w̃e aak̃o.

6 Osea k̃iblena w̃e k̃endode g̃unn Samañesa Samaria s̀ à tà k̃u Isarailaño a b̀usun, à ñ kát̃ekate Ala k̃u Gozā k̃u à kú Abo barao k̃u Midiā b̀usu w̃eteño g̃unwo.

Isarailaño g̃na z̀z̃eño ũ ñ durunna yāi

7 Yā p̃ii kè l̃e, k̃u Isarailaño durunna kè Dikiri ñ Ludane k̃u à ñ b̀te Misila kína Firi'auna ɔi yāi. Ò donỹi kè t̃anañone

8 ò buri k̃u Dikiri p̃em̃mañneño ágba s̀ è z̀e k̃u yā k̃u Isarailaño k̃inaño d̃añneño.

9 Ò yā d̀r̃sari d̀te Dikiri ñ Luda yā gb̃eñ ò t̃anagbagbakiño b̀o ñ z̀idane ñ w̃eteño g̃un p̃ínki zaa gudákp̃ak̃ia gena ari w̃ete b̃inidea.

10 Ò gb̃eño k̃u l̃iño p̃etepete s̃is̃i leiña p̃ínki k̃u lí z̃k̃o s̃inda p̃ínki gbáruo.

11 Ò turaretiti kp̃ata t̃anagbagbaki k̃u ò b̀o p̃iña p̃ínki lákū buri k̃u Dikiri p̃em̃mañneño kè nà. Yā ṽani k̃u ò k̃e p̃iño mé à Dikiri p̃o f̃ene.

12 Ò k̃ute t̃anañone, bee k̃u Dikiri p̃inne òsun kero.

13 Dikiri Isarailaño k̃u Yudaño s̃a g̀a a annabiño k̃u w̃egupu'eriño g̃ai ñ p̃ínki à p̃i, ò kp̃e li ñ yā ṽaniñone, òg̃o Dikiri yāditenaño k̃u a yādanneñaao k̀na, lákū

à kú doka takada kú à dìte n̄ dizin̄n̄εε gūn nà, akū à èra à ò a zòbleri annabin̄o gāi.

¹⁴ Bee kú abireo Isarailan̄o gĩmai, n̄ sã gbãna lán n̄ dizi kú odi Dikiri n̄ Luda náani keron̄o p̄ó bàme.

¹⁵ Ò gĩ a ɔ̀ɔ̀ki gwai, ò a bàka kunna kú n̄ dizin̄o yã gbòro, odi laakari kú à dàíne yã daro. Ò t̄è p̄ó p̄ap̄an̄o, akū m̄ók̄on̄o k̄è p̄ã. Ò buri kú ò likan̄yĩn̄o ágba s̄è, buri kú Dikiri p̄i òsun n̄ dà séro p̄in̄o.

¹⁶ Ò p̄ã kp̄ã Dikiri n̄ Luda yãditenan̄o, ò m̄òò kàsa m̄èn pla lán zùsan̄e b̄òron̄o b̄ã n̄ t̄ãnan̄o ũ, ò Asera lí p̄ète, ò susunen̄o gbàgba, ò k̄ùte Baal̄ine.

¹⁷ Ò sa'op̄o kú òdi ká tén à té kú ò kú n̄ n̄én̄o, ḡõgb̄en̄o kú n̄ogb̄en̄o, ò màsoo k̄è ò εze v̄ani k̄è, ò n̄ z̄ida kp̄ã yã kú Dikiri yeiroa, ò a p̄o f̄èn̄e.

¹⁸ Akū Dikiri p̄o f̄ènyĩ manamana à p̄èr̄mma. Yudan̄o mé ò ḡõ n̄t̄èn̄e.

¹⁹ Bee se Yudan̄o dí Dikiri n̄ Luda yãditenan̄o maro, ò Isarailan̄o ágba s̄è.

²⁰ Akū Dikiri gĩ Isaraila buri p̄in̄o n̄ p̄ínki. À w̄é t̄ãr̄mma à n̄ ná gb̄e kú òten gbãna m̄òñnen̄o n̄ ɔ̀ ari à ḡèe p̄éom̄ma.

²¹ Kú Dikiri Isarailan̄o k̄è Dauda burin̄o, akū ò Nebati né Yeroboamu dìte n̄ k̄ina ũ. Yeroboamu mé à Isarailan̄o sã gbàgbã Dikirin̄e, à tò ò durunna z̄ók̄o k̄è.

²² Isarailan̄on̄ kp̄é òten durunna kú Yeroboamu k̄en̄o ke, odi kp̄e linero,

²³ akū Dikiri p̄èr̄mma lákū à ò a zòbleri annabin̄o gāi nà. Asirian̄o Isarailan̄o s̄ète n̄ b̄usun ò tà k̄únwo z̄iz̄on̄o ũ, akū ò kú gwe ari kú a gb̄ãrao.

Samariaden̄o yã

²⁴ Asiria k̄ina tò gb̄en̄o b̄òte Babil̄onu kú Kutao kú Avaio kú Amatao kú Sefavaimuo, akū à n̄ kátekate Samaria w̄èten̄o gūn Isarailan̄o gb̄en̄. Len ò Samaria b̄usuu k̄è n̄ p̄ó ũ le, ò v̄ùtevute a w̄èten̄o gūn.

²⁵ Kú ò kà gwe káaku, odi donyĩ ke Dikirinero, akū à músun̄o gbàr̄emma, òteni n̄ gb̄eken̄o ded̄e.

²⁶ Akū ò ḡèe ò ò Asiria k̄inan̄e ò p̄i: Gb̄e kú n̄ n̄ sé n̄ n̄ kátekate Samaria w̄èten̄o gūnn̄o, ò b̄usuu p̄i t̄ãnak̄ek̄ena d̄õro, akū à músun̄o gbàr̄emma, òteni n̄ ded̄e.

²⁷ Akū Asiria k̄ina p̄i: Ò Samaria sa'ori kú o su k̄únwon̄o doke gbar̄e, à tá gwe à b̄usuu p̄i t̄ãnak̄ek̄ena dadaíne.

²⁸ Akū Samaria sa'orin̄o doke èra à tà gwe à v̄ùte Beteli. À dàda gb̄en̄on̄e deran oni ke nà ò donyĩ ke Dikirin̄e.

²⁹ Ḡor̄o birea gb̄e kú ò sù ò v̄ùte w̄ète p̄in̄o gūnn̄o, buri s̄inda p̄ínki kú a t̄ãnao, akū ò n̄ t̄ãna p̄in̄o taka k̄è ò p̄èp̄ete t̄ãnagbagbaki kú Isarailan̄o b̄on̄o kp̄én̄o gūn.

³⁰ Babil̄onuden̄o Sukoben̄oti t̄ãna k̄è, Kutaden̄o N̄egali t̄ãna k̄è, Amataden̄o Asima t̄ãna k̄è,

³¹ Avaden̄o Nibazi kú Tatakio t̄ãna k̄è, Sefavaimuden̄o sa'op̄o kú òdi ká tén à té kú ò kú n̄ n̄én̄o n̄ t̄ãna Adaram̄elek̄ia kú Anam̄elek̄io.

³² Akū ò èra ò donyĩ k̄è Dikirin̄e d̄o. Gb̄en̄o d̄it̄ena t̄ãnagbagbaki p̄in̄o sa'orin̄o ũ t̄è v̄ĩn̄ero, akū òdiḡo sa oíne t̄ãnagbagbaki p̄in̄o kp̄én̄o gūn.

³³ Ò donyĩ k̄è Dikirin̄e, akū òteni n̄ t̄ãnan̄o gbagba lákū b̄usu kú ò b̄on̄ fut̄eokarayã de nà.

³⁴ Len ò n̄ fut̄eokarayã k̄una le ari kú a gb̄ãrao. Odi v̄ina ke Dikirinero, zaakū òdi a ɔ̀ɔ̀ki gwaro, òdiḡo a yãdann̄ena k̄unaro ke a doka ke yã kú à dìte Yakubu kú à èra à t̄ó kp̄àn̄e Isaraila burin̄on̄on̄o.

³⁵ Kú Dikiri p̄i a bàka niḡo kú kú Isaraila p̄in̄o yã, à p̄i òsun do t̄ãnan̄o òsun k̄ùt̄èñ̄ero, òsun n̄ gbagbaro òsun sa om̄maro,

³⁶ séde akāa kū a n̄ bóte Misila kū a gbāna zōkōo kū a gāsā gbānao. Akāame ògō donyī keare, ògō kúteare, ògō sa oawa.

³⁷ À pì ògō a ɔɔki gwa, ògō a yādannenano kūna kū a dokayāno kū yāditena kū a kēnne takada gūnnō ari goro sīnda pínki. Òsun donyī ke tānanōnero.

³⁸ Òsun tó a bàka kunna kúnwo yā sañguro. Òsun tānanō sísiro.

³⁹ Ògō donyī ke akāa Dikiri n̄ Ludane ado. Akāa mé áni n̄ bo n̄ ibereño ɔ̄ n̄ pínki.

⁴⁰ Bee kū abireo ò gi mai, akū ò zè kū n̄ futeokarayāo.

⁴¹ Buri pìnō donyī kè Dikirine, ama ò kpé òteni n̄ tānanō gbagba ɔ, akū n̄ néno kū n̄ daikorenōn ten ke lākū n̄ dizino kè nà ari kū a gbārao.

18

Yudanō kína Ezekaya

¹ Isarailano kína Ela né Osea kíblena wè aakōde gūnn Aza né Ezekaya kè Yudanō kína ū.

² A wè baraasōrode gūnn à kí blè, à kú kpatan Yurusalemu wè baraakuri donsari. A da tón Abia, Zakari néme.

³ À yā kū Dikiri yeii kè lākū a dizi Dauda kè nà pínki.

⁴ À tānagbagbaki kū ò bōno gbōro à tāna gbēno wìwi à Asera lípeteno zōzō. À mōgotē mlē kū Musa pìi gbēgbē à è'è, zaakū ari goro birea Isarailano kpé òten turaretiti kpátaa. Mlèe pìin ò tó kpāne Neusutā.

⁵ Ezekaya Dikiri Isarailano Luda náani kè. Yudanō kína ke dí sí lekōa kāaoro, gbē kū ò kí blè a āno kesō gbē kū ò kí blè a kpēno.

⁶ À nà Dikiri, adi kpē linero. À yā kū Dikiri dà Musaneno kūna.

⁷ Dikiri kú kāao, akū yā kū à kēno sa'a kè pínki. À bō Asiria kína yā kpē, adi zò blene dorō.

⁸ À zìi blè Filisitininōa ari Gaza kū gu kū ò likaino sena zaa gudākpākia ari wēte bīnidea.

⁹ Kína Ezekaya kíblena wè aakōde gūn, Isarailano kína Ela né Osea kíblena wè supplade gūnn Asiria kína Samanēsa sù ò Samaria kaguraa kè. Ò katena gwe

¹⁰ ari wè aakō, ò wēte pìi s̄i Ezekaya kíblena wè suddode gūn. Isarailano kína Osea kíblena wè kēndoden gwe.

¹¹ Asiria kína Isarailano sète à tà kúnwo a būsun à n̄ kátēkatē Ala kū Gozā kū à kú Abo bara kū Midia būsū wēteno gūnwō.

¹² Yā pìi kè lē kū odi Dikiri n̄ Luda yā maro yāime. Ò a bàka kunna kúnwo yāno kúnaro, odi yā kū Dikiri zòbleri Musa dìte ma ò zì kèaro.

Asiria kína vīnadadana Yurusalemudenōi

¹³ Kína Ezekaya kíblena wè gēro donsaride gūnn Asiria kína Senakeribi sù à lète Yuda wēte bīnidenōa à s̄i pínki.

¹⁴ Akū Yudanō kína Ezekaya gbēno zì Asiria kínaa zaa Lakisi à pì: Ma taari kè. N̄ gomala, manigō fīna bonne lākū ìni límenē nà. Akū Asiria kína andurufuu l̄i Ezekayane tōn kuri kū wuraaō tōn do.

¹⁵ Akū Ezekaya andurufu kū à lè Dikiri ɔnn kū a be laasii gūnwō kpāa pínki.

¹⁶ Goro birea à wuraa gò Dikiri kpé gbānoa kū pó kū à kùte gbāa pìnō lípetenōaao à kpāa Asiria kínaa.

¹⁷ Akū Asiria kína a kpāasi kū a ìbanō gbē zōkōo kū a zìkari gbē zōkōo zì, ò bō Lakisi ò sù Yurusalemu kína Ezekaya kínaa kū zìkarino dasidasi. Kū ò kà Yurusalemu, ò sù ò zè musu kpa íkaki sare òsiwēera zén.

18 Ò kína sísì, akū kínabegwari Ilikia né Eliakimu kū a takadakēri SebenaƆ kū a yāzībaarukēri Asafa né Yoao bò ò gèe n̄ kīnaa.

19 Akū zīkarinƆ gbē zōkōƆ pì pìnn̄e: À gé o Ezekayan̄e, Asiria kína zōkō mé àteni a la à pì: Bón à gèsee pètea lee?

20 À pì á zīkana gbá dō akūsō á gbāna, ama yā pā korime. Dín àten náani ke, akū à bò ma yā kpèe?

21 À Misila kína kū àteni a náani ke pì gwa. À de lán leba gò enaa bàme. Gbē kū à gbāna lèa, àdi a lí a ɔame.

22 Tó a pìmen̄e Dikiri á Ludame á náanikena, à de a tãnagbagbakinƆ kū a sa'okinƆn̄ Ezekaya gbòro fá! Akū à pì YurusalemudenƆ kū YudanƆne n̄ pínki ò su ò donyī ke sa'oki día Yurusalemu.

23 À gōgō à dōkōi kū ma dikiri Asiria kínao, mani a gba sō dúbu pla, tó á gbēno vī kū oni dímma dé!

24 Zaakū àten Misila sōgonƆ kū sōdenƆ náani ke, deran ani fō à kpá bee ma dikiri zīkari gbē zōkō kū à kīn̄yīnƆ dokenee?

25 Àten da ma dikiri sù léte gu día à a kakate Dikiri lé sarin yá? Dikiri mé à pìne à léte bùsu dí pìia à a kakate.

26 Akū Eliakimu kū SebenaƆ kū YoaoƆ pì zīkarinƆ gbē zōkōƆ pìnn̄e: N̄ yā o ókōn̄o n zòblerinƆne kū Siria yāo, zaakū odì ma. N̄sun yā owere kū Eberu yāoro, de gbē kū ò kú bīni musunƆ sún maro yāi.

27 Akū gbē zōkōƆ pì wèmma à pì: Ma dikiri dí ma zī mà yā pì òáre kū á dikirio átēnero, kū gbē kū ò vutena bīni musunƆme d̄, zaakū oni n̄ zīda b̄oto ble, oni n̄ zīda osoro mi lán á bà.

28 Akū gbē zōkōƆ pì fùte à pùtā kū Eberu yāo à pì: À Asiria kína zōkō yā ma!

29 Kína pì pì, àsun tó Ezekaya á kekero, zaakū ani fō à á bo a ɔīro.

30 Ezekaya pì Dikiri ni á bo ani á wēte dí kpá Asiria kínaaro. Àsun Ezekaya yā ma à Dikiri náani ke yā dí musuro.

31 Àsun Ezekaya yā maro. Asiria kína pì, à a yā ma à su a kpa, á baadi ni a zīda geepi né kú a zīda kaka néo ble, ani a zīda oroza í mi

32 ari àgō su á sète à tá kááo bùsu kū à de lán á pò bàa gūn. Póblewe kū sèwē nnao dimme, burodi kū geepi búo kú kú línƆ kú zó'io dimme. À ze kú wèndiio. Àsun ze kú gaoro. Ezekaya pì Dikiri ni á bo, ama àsun weiro, àsun tó à á kekero.

33 BurinƆ tãna ke fō à gī Asiria kīnane kū n̄ bùsuuo de àsun símmaro yá?

34 Amata kū Apadao tãnanƆn̄ kú māmee? Sefavaimu ke Ena ke Iva tãnanƆn̄ kú māmee? Samaria tãnanƆ fō ò gīne kú n̄ wēteƆo yá?

35 Bùsuu pìnƆ kpate tãna mé à fō à gīne kú a bùsuuoo? Gbasa ò pi Dikiri ni fō à gīne kú Yurusalemuoo?

36 Gbēno yītēna kítikiti, odi yā wearo, zaakū n̄ kína pìnn̄e òsun yā wearo.

37 Akū kínabegwari Ilikia né Eliakimu kū a takadakēri SebenaƆ kū Asafa né Yoa a yāzībaarukēriio n̄ pókasanƆ kēkē ò era ò sù Ezekayaa ò zīkarinƆ gbē zōkō yā pì gbāne.

19

Ezekaya wēkena Dikiri

1 Kū kína Ezekaya yā pì mà, à a uta gà à kē, akū à uta kasa dàala à gèeƆo Dikiri on̄.

2 À a begwari Eliakimu kū a takadakēri SebenaƆ kū sa'orikinƆ zī annabi Isaya, Amozu nēa kú uta kasanƆo dadana.

³ Ò pìnɛ: Ezekaya pì yā gì gbāra, ò kpākēwái ò wé'i dàdawá. O gǝ lán nɔgbē kǔ a né kà bona à gbāna vī à fǝ à iro bà.

⁴ Asiria kína a zǝkari gbē zǝkǝ zǝ, à sù à Luda Wèndide lalandii kè. Dikiri n Luda yā pìi mà, ani kpākēi yā pì ona yāin yá, ó dǝro. N̄ adua ke ókǝnɔ gbē kpara kǔ o gǝnɔnɛ.

⁵ Kǔ kína Ezekaya zǝrii pìnɔ gèè ò Isaya lè lɛ,

⁶ à pìnɛ: À gé o á dikiriinɛ, Dikiri pì àsun tó vīna a kǔ Asiria kína ìbano dǝkenà kǎao yā kǔ à màa pì yāiro.

⁷ À ma! Tó Asiria kína baaru ke mà, Dikiri ni tó laasun gǝagu à tá a bǝsun, Dikiri ni tó ò a dɛ kǔ fēnɛdao gwe.

⁸ Kǔ zǝkari gbē zǝkǝ mà Asiria kína fùtɛ Lakisi, akǔ à èra à gèè à a lè, àtɛn zǝ ká kǔ Libinadenɔ.

⁹ Kǔ Asiria kína mà Etiopia kína Tiraka tɛn su zǝ ká kǎao, akǔ à èra à zǝrinɔ gbàrɛ Ezekayaa kǔ takadao à pì:

¹⁰ À o Yudanɔ kína Ezekayanɛ, tǎna kǔ àtɛni a náani ke gbasa à pì áni Yurusalemu namɛnɛ ma ɔǝro, àsun tó tǎna pì a kɛkɛro.

¹¹ Adi ma lákǔ Asiria kínanɔ kè bǝsunɔnɛ nà à n̄ kè búgubugu pínkiroo? Àkǔ mé ani bo ado sàa?

¹² Buri kǔ ma dizinɔ n̄ kákate Gozǎ kǔ Aranao kǔ Rɛzɛfio kǔ Eɛɛni kǔ à kú Telasaonɔ, n̄ tǎnanɔ n̄ bó yá?

¹³ Amata kína kú máa? Apada kína kú máa? Sefavaimu ke Ena ke Iva kínanɔn kú máa?

¹⁴ Ezekaya Asirianɔ takada sǝ zǝrii pìnɔa. Kǔ à a kyó kè, akǔ à gèè Dikiri ɔnn à pòro a arɛ

¹⁵ à wé kèa à pì: Dikiri Isarailanɔ Luda, n̄ kú kɛrubunɔ dagura, mǝkǝmmɛ bǝsu kǔ à kú andunia gǝn pínki Luda ũ. Mǝkǝn mé n musu kǔ zǝtɛoo kè.

¹⁶ N̄ sǎ kpá n̄ yā ma, Dikiri. N̄ wé sé n̄ gu gwa, Dikiri. N̄ dǝkenà kǔ mǝkǝn Luda Wèndideo légbǎzǎ kǔ Sɛnakeribi kè ma fá!

¹⁷ Yǎpuramɛ Dikiri, Asiria kínanɔ buri pìnɔ kákate n̄ pínki, n̄ bǝsunɔ gǝ bɛzǝ ũ.

¹⁸ Ò n̄ tǎnanɔ kà tén ò n̄ kpáta, zaakǔ pó pìnɔn kú póke léiro, pó kǔ bisǎsiri kè kǔ lío kǔ gbèɛonɔmɛ.

¹⁹ Dikiri ó Luda, n̄ ó bo a ɔǝ, de bǝsu kǔ à kú andunia gǝn sǝnda pínki gǝ dǝ kǔ mǝkǝn Dikiri, mǝkǝmmɛ Luda ũ ndo.

Sɛnakeribi ganaa

²⁰ Akǔ Amɔzu né Isaya légbǎzǎ kè Ezekayanɛ à pì: Dikiri Isarailanɔ Luda pì a wékenà kǔ n̄ kè Asiria kína Sɛnakeribi yā musu mà,

²¹ akǔ à lé kènɛ a pì:

Zaiǝ nǝkpare bǝnu tɛni n gya bo,

àtɛni n lalandi ke n kpe.

Yurusalemu nɔgbē tɛn ère ke,

àtɛni a mì dada a gǎn.

²² Dín n dǝke kǎao n sǝsǝ?

Dín n pataa n n mì dǎnɛ íaa?

Isarailanɔ Luda kǔ à kú adonan n abire kènɛ.

²³ N̄ dà n zǝrinɔnɛ, akǔ ò Dikiri sǝsǝ,

n pì n didi kpínɔ musu

kǔ n sǝgonɔ dasidasi

ari Lebana bǝsu kpì mìsǝntɛa.

N̄ sida lí gbǎnanɔ zǝzǝ,

n pini lí zǝkǝnɔ nè,

n ka a léa musu ari a líkpe sisinan.

²⁴ N lògɔɔ yò buri pāndenɔ būsun,
n a í mì,
n gèseε pètepete Misila swanɔa ari n í bàba.

²⁵ Kū makū mé ma dìte le zaa zĩ,
ńdi maroo?
Ma zeo à gù kè, akū ma tò à kè.
Ma tò n n wēte bīnidenɔ gbòro gbìrim,
a gbènɔ gò katena.

²⁶ Wētepidenɔ gbāna kĩa,
ò gò sùum, wé'i n kū,
ò de lán sèε bà, lán sèla bòtɔɔ bà,
lán sè kū à bò kpé musu à kori kè gònɔ bà.

²⁷ Má n kúki dõ,
má n gena kū n sunaao dõ,
má n futenamai dõ.

²⁸ Zaakū n futemai,
n wékáká kū n vī yā gè ma sán,
mani bà kánne n yīn,
mani sòmɔ kánne n lén,
mani tó n era n tá kū zé kū n suooo.

²⁹ Ezekaya, yā díkĩna nigõ denne sèeda ũ:

Áni pò zà ble wènla,
ziki dɔ áni ble gwe.
Ziki dire sà á pò tō áni pò keke,
á geepi lí pépe áni a né ble.

³⁰ Yuda kpara kū ò gònɔ
ni zĩni péte zĩte gbasa ò né i musu.

³¹ Zaakū gbē kparanɔ ni bo Yurusalemume,
gbē kū ò gò pìnɔ ni ɔ tá zaa Zaiõ kpia.
Dikiri Zìkaride kokari mé ani abire ke.

³² Abire yáin ma yā dí ò Asiria kína musu:

Ani gē wēte dínlo,
ani kà zunlo,
ani a sēgbako dɔnero,
ani likai à gbà lei dairo.

³³ Ani era à tá kū zé kū à sùooo,
ani gē wēte dínlo.

Makū Dikiri makū mé ma ò.

³⁴ Mani gí kū wēte díome,
mani a sura ba ma zĩda yái
kū ma zòbleri Dauda yáo dɔ.

³⁵ Gwāani kĩa Dikiri Malaikaa bò à gèε Asirianɔ büran à gbènɔ dède dúbu
bakendo awεεɔɔro. Kū ò fùte kɔnkɔ, akū ò gènɔ è katena gu sĩnda pínkia.

³⁶ Akū Asiria kína Senakeribi fùte a bùraa pìn à era à tà Nínεva à gò gwe.

³⁷ Zìkea kū à kutena a tãna Nisiroku kpén, akū a nénɔ Adaramεleki kū Sarezao
a dè kū fēnεdao. Ò bàa sì ò tà Ararata būsun, akū a né Esaradõ a gēne blè.

20

Ezekaya gyákenaa

¹ Gɔɔ birea Ezekaya gyā kè à kà gana, akū annabi Isaya, Amɔzu né gèè à a lè à pìnɛ: Dikiri pì n̄ lé dite n gbēnɔnɛ, zaakū nten su game, ñni fute doro.

² Akū Ezekaya are dò gb̄iia à wé kè Dikiria

³ à pì: Dikiri, n yā nna! Zaakū ma donyī kū yāpuraɔ, akūsɔ ma yā kū n̄ yeii kè kū nèɛ mèn doo, n̄ tó à dɔngu. Akū à wēnda ɔɔ dò.

⁴ De Isaya gɔ gè bo ɔnn, akū Dikiri yā sùà à pì:

⁵ Ñ gè n̄ o ma gbēnɔ don'arɛde Ezekayanɛ, kū makū Dikiri a dizi Dauda Luda, ma pì ma a aduakɛnaa mà, ma a wé'i è. Mani a gba aafiaa, a gɔɔ aakɔde zī ani gè ma kpén.

⁶ Ma a gɔɔ kàranɛ wè gēro. Mani a sí Asiria kínaa kū wēte dío. Mani gí kū wēte dío ma zīda yāi kū ma zòbleri Dauda yāo.

⁷ Isaya pì ò kaka né ló. Kū ò lò, ò dòkɔ a bòbūnua, akū à aafiaa lè.

⁸ Akū Ezekaya Isaya là à pì: Zaakū Dikiri pì áni ma gba aafiaa mani gè a kpén a gɔɔ aakɔde zī, bó mé anigɔ de a sèeda ũu?

⁹ Akū Isaya wèa à pì: Sèeda kū Dikiri ni kenne lé kū à sènne yā musun dí. Ura kū ifántē ten suo Aza didikinɔa, n̄ ye à gè ari a gbápeki mèn kuriian yá, ke à era à su kpe kpa mèn kuriiamɛ?

¹⁰ Akū Ezekaya wèa à pì: Ura kipana gbápeki mèn kuriia zī'ũro. À tó à era kpe kpa gbápeki mèn kuriia.

¹¹ Kū annabi Isaya Dikiri wé kè, akū ura kū ifántē ten suo èra à d̄idi gbápeki mèn kuri kū à k̄ipaa yānɔa.

Babilɔnu bùsu z̄irinɔ suna Yurusalemu

¹² Gɔɔ birea Baladā né Merodaki Baladā, Babilɔnu kína takada kpàzā Ezekayanɛ kū gbao, kū à a gyákɛna baaruu mà yāi.

¹³ Ezekaya gbānake kpà z̄irii p̄inɔi à gèe kūńwo a laasin, à a andurufu p̄ónɔ m̄ónne kū wura p̄ónɔ kū p̄ó gb̄i nnanɔo kū nísi manao. À gèe kūńwo a ḡòkɛb̄okatekin d̄o à a aruzekɛnɔ m̄ónne mámmam. Póke kú a bea ke a bùsun kú à ḡi m̄ónneiro.

¹⁴ Akū annabi Isaya gèe à a lè à a là à pì: Yā kpaten gb̄e p̄inɔ ònnɛ? Zaa mákpan ò bòn ò sù n k̄inaaa? Akū Ezekaya wèa à pì: N̄ boki z̄à, Babilɔnun ò bòn.

¹⁵ Akū Isaya a là à pì: Bón ò è n beaa? À wèa à pì: Ò ma be p̄ó s̄inda p̄ínki è. Ma aruzekɛ ke kun kú ma ḡi m̄ónneiro.

¹⁶ Akū Isaya pìnɛ: Ñ yā kū Dikiri ò ma:

¹⁷ Gɔɔ ten su, oni n be p̄ó s̄inda p̄ínki kú aruzekɛ kú n dizinɔ tònne n̄ kūna ari gbāranɔ sète ò táo Babilɔnu. Dikiri pì a ke ni ḡɔro.

¹⁸ Oni né kū ñni n̄ i kenɔ sète ò tá kūńwo, oni ḡɔ Babilɔnu kíname z̄ikerinɔ ũ.

¹⁹ Akū Ezekaya pì Isayanɛ: Dikiri yā kū n òmenɛ pì mana. Zaakū àten da vutena aafia yáketete sari áni ḡɔ kun ari a wēndi lémmɛ.

²⁰ Ezekaya yā kparanɔ kú a né ḡɔgb̄ek̄eyānɔn kú Yudanɔ kínanɔ ḡiayákɛnanɔ takadan kú lákū à íkaki kè nà kú íbaze kú à sò gbèn àdi su kú ío wēte ḡunwo.

²¹ Kū à ḡà, akū a né Manase a ḡɛnɛ blè.

21

Yudanɔ kína Manase

¹ Manase wè kuri awɛɛplade ḡunn à kí blè, akū à kú k̄in Yurusalemu wè baaak̄ɔ as̄ɔrosari. A da tón Efɛziba.

² À yā kū Dikiri yeiro kè à zè kū buri kú Dikiri p̄ém̄ma Isarailanɔnɔn yāvānikɛnanɔo.

³ À tãnagbagbaki kũ a de Ezekaya gbòrono kèkè à bò kũ Baali sa'okinƆ. À Asera lí pète lákũ IsarailanƆ kína Ahabu kè nà yã. À kùte susunenƆne à ñ gbagba.

⁴ À sa'okinƆ bò Dikiri onn Yurusalemu, gu kũ Dikiri pì a tó nigõ kúaa pìi.

⁵ À sa'okinƆ bò Dikiri on mèn planƆ gũn susunenƆne pínki.

⁶ À sa'opƆ kũ òdi ká tén à té kũ ò kũ a nэгõgbẽo, à pó dàmma à masonƆ kè, à yã gbèka gèsisirinƆa kũ wedekũnnadenƆ, à yã kũ Dikiri yeiro kè manamana, akũ à a pƆ fène.

⁷ À Asera tãna kũ à kèe pìi dìte Dikiri onn kũ Dikiri pì Daudane kũ a né Sulemanuo a tó nigõ kúaa goro sında pínki, zaakũ Isaraila wètenƆ té pínki Yurusalemun à sè.

⁸ À pìi, tó IsarailanƆn yã kũ a dìteínenƆ kũna pínki, tó ò zè kũ doka kũ a zòbleri Musa kpàrímao pínki, áni era à ñ bote búsu kũ a kpà ñ dizinƆanlo, áni tó ò likara zõ doro.

⁹ Bee kũ abireo ò gí a yã mai. Manase ñ sãte, akũ ò yã vãni kè de buri kũ Dikiri ñ kakate ñ dizinƆnenƆ póla.

¹⁰ Akũ Dikiri yã ò a zòbleri annabinƆ gãi à pìi:

¹¹ Zaakũ YudanƆ kína Manase yã kũ à de tè ùnƆ kè à yã vãni kè de Amori kũ ò kú a ãnla, à YudanƆ dà durunnakenan tãna kũ à kènƆ yã musu,

¹² abire yãin makũ Dikiri IsarailanƆ Luda ma pìi, mani ásarua zĩ Yurusalemu kũ YudanƆ búsuuo pínki. Gbẽ kũ ò a baaruu mànƆ ni ke gíri.

¹³ Zaka kũ ma yõo Samarianen mani yõo Yurusalemun se. Mani kenƆ lákũ ma kè Ahabu benƆ nà. Mani Yurusalemu wawa lákũ òdi ta wawa ò a lé kùte nà.

¹⁴ Mani pã kpá ma gbẽ kpara pìnƆi mà ñ na ñ iberenƆne ñ ɔĩ. Oni ñ pónƆ nakõa ò ñ sète,

¹⁵ zaakũ ò yã kũ má yeiro kè, òdigõ ma pƆ fèmenƆ zaa goro kũ ñ dizinƆ bò Misila ari kũ a gbãrao.

¹⁶ Manase taarisaridenƆ dède dasidasi ari ñ gènƆ Yurusalemu pà zaa a léa la ari a léa dire, durunna kũ à kè à YudanƆ dà yã kũ Dikiri yeiro kenan baasi.

¹⁷ Manase yã kparanƆ kũ durunna kũ à kènƆ pínki kú YudanƆ kínanƆ gãayãkenanƆ takadan.

¹⁸ Kũ à gà, ò a vɪ a bea, Uza karan, akũ a né AmƆ a gène blè.

YudanƆ kína AmƆ

¹⁹ AmƆ wè baro awεεplade gũnn à kí blè, akũ à kú kín Yurusalemu wè pla. A da tón Mesuleme, Aruzu né, Yotoba gbẽme.

²⁰ À yã kũ Dikiri yeiro kè lákũ a de Manase kè nà.

²¹ À a de ágba sè pínki. À dò tãna kũ a de dònyĩnƆi à kùteínƆe.

²² À Dikiri a dizinƆ Luda tòn, adi a zé séro.

²³ Akũ a ibanƆ lé kpàkūsũi ò a dè a bea.

²⁴ Kũ YudanƆ gbẽ kũ ò lé kpàkūsũii pìnƆ dède ñ pínki, akũ ò a né Yosia kà kína ũ a gbèn.

²⁵ AmƆ yã kparanƆn kú YudanƆ kínanƆ gãayãkenanƆ takadan kũ yã kũ à kènƆ pínki.

²⁶ Kũ ò a vɪ Uza karan, akũ a né Yosia vùte a gène ũ.

22

YudanƆ kína Yosia

¹ Yosia wè sɔraakõde gũnn à kí blè, akũ à kú kín Yurusalemu wè baraakuri awεedo. A da tón Yedida, Adaya né, Bɔzɔka gbẽme.

- 2 À yā kū Dikiri yeii kè à a dizi Dauda ágba sè pínki, adi pāne ɔplai ke ɔzeiro.
- 3 A kíblena wè baro plansaride gūnn à a takadakēri Safana, Azalia né, Mesulamu daikore zī Dikiri ɔnn à pì:
- 4 Nè gé sa'oriki Ilikia kínaa n̄ one à ɔgɔ kū ò sùo Dikiri ɔnn kū zédākpārinɔ s̄i n̄ ɔī n̄aro
- 5 à na gbē kū ò n̄ díte Dikiri ɔn zīkerinɔ gbē zōkō ūnɔne n̄ ɔī, ò fīna boo gbē kū òten kpé pì gu kū à yàkanɔ kekenɔne,
- 6 lí'arinɔ kū kpéborinɔ kū gbè'arinɔ. Ò lí lúo dɔ kū gbè ananɔ ò kpé pì kekεo.
- 7 Òsun gbeka lākū ò ɔgɔ kū ò nān̄ne n̄ ɔī p̄i dè n̄aro, zaakū gbē nāanidenɔme.
- 8 Sa'oriki Ilikia pì takadakēri Safananε a bo Musa doka takadaa Dikiri ɔnn, akū à kpàa. Kū à a kyó kè,
- 9 akū à gèe kína kínaa à a yā gbāne à pì: N̄ ibanɔ ɔgɔ kū à kú Dikiri ɔnn b̄te ò n̄a ɔn zīkerinɔ gbē zōkōnɔne n̄ ɔī.
- 10 À èra à p̄ne sa'ori Ilikia takada kpàawa, akū à a kyó kè kínanε.
- 11 Kū kína Musa doka takada pì yā mà, akū à a uta zōkō gā à kè.
- 12 Akū à pì sa'ori Ilikiane kū Safana né Aikamuo kū Mikaya né Akaboo kū takadakēri Safanao kū a iba Asayao à pì:
- 13 À gé gbekamene Dikiria Yudanɔne n̄ pínki takada kū ò b̄a dí yā musu. Dikiri p̄o f̄ewái à kè zōkō, zaakū ó dizinɔ dí ó yā kū à kú takada dí gūn ma ò zī k̄aro.
- 14 Akū sa'ori Ilikia kū Aikamuo kū Akaboo kū Safanao kū Asayao gèe ò yā p̄i ò n̄gbē annabi Uludanε. N̄gbē p̄i kú Yurusalemu f̄arandi plade gūmmε, a zā t̄on Salumu, Tikiva né, Arasa daikoremε. Arasan Dikiri ɔn utakateki dākp̄ari ū.
- 15 Dikiri Isarailanɔ Luda yā sù n̄gbē p̄ia à pì: À gé à o gbē kū à á zīmanε,
- 16 makū Dikiri ma p̄i mani kisira kpá gu dík̄inai kū gbē kū ò kunnɔ lākū à kú takada kū Yudanɔ kína a kyó k̄e p̄i gūn n̄a.
- 17 Mani p̄ofē kipa gu dík̄inaa, ma p̄ofē p̄i ni kpátero, zaakū ò ma ton ò turaretiti kpàta t̄ananɔa ò ma p̄o f̄emene t̄ana kū ò k̄e p̄inɔ yāi.
- 18 À o Yudanɔ kína kū à á zī à gbekamanε, yā kū à màa p̄i musu, makū Dikiri Isarailanɔ Luda ma p̄i
- 19 yā kū ma ò gu dík̄inaa kū gbē kū ò kunnɔ, ma p̄i ani gō bezī ū kana p̄o ūme, zaakū à swèe kpà yā p̄ia à a zīda b̄usa à a uta zōkō gā à kè à ɔɔ d̄ò, abire yāi ma a yā mà. Makū Dikiri makū mé ma ò.
- 20 Abire yāin mani tó à ga, ò a vī yīda gūn. A wé ni si ásarū kū mani zī gu díalero. Akū z̄irii p̄inɔ èra ò tà kína kínaa kū yā p̄io.

23

Yosia zena kū Dikiri bàka kunna kū Isarailanɔ yāo

- 1 Kína Yurusalemu gbē zōkōnɔ kū Yuda gbē zōkōnɔ s̄isi, akū ò kàkarai n̄ pínki.
- 2 À gèe k̄ūnwo Dikiri ɔnn kū sa'orinɔ kū annabinɔ kū Yurusalemudenɔ kū Yudanɔ n̄ pínki, né f̄iti gbē zōkō, akū à tò ò Dikiri bàka kunna k̄ūnwo takada kū ò lè a ɔnn p̄i kyó kè n̄ w̄ara pínki.
- 3 Kína zena kpé gbègba sare, akū à èra à zè kū Dikiri bàka kunna k̄ūnwo yānɔ. À p̄i á té Dikirii, áni gō a yāditenanɔ kū a yādannenanɔ k̄ūna, áni gō a ɔɔki gwa kū n̄ese m̄en doo kū a p̄oyeinaao pínki, lākū à kú takada p̄i gūn n̄a. Akū baadi pínki zè kū Dikiri bàka kunna k̄ūnwo yāo d̄o.

⁴ Kína pì sa'oriki Ilikiane kù a kpàasiio kù Dikiri ɔn zédākpārino ò pò kù ò kè Baaline kù Aserao kù susuneno sète ò boo Dikiri kpén. Akù à gèe à té nàa Yurusalemu bīni kpe Kidironu guvute búgben, akù ò a túbu sète ò tao Beteli.

⁵ Akù kína pè tana sa'orino kù Yudanó kınano n díte ò sa o Yuda wēte tnanagbagbakino kù pò kù ò lika Yurusalemuino n pínki kù sa'ori kù ò sa ò Baalianó kù ifántēo kù mɔvuraao kù susune tódeno kù susune kparano pínki.

⁶ À Asera lípete sè à bòo Dikiri ɔnn à gèe à té nàa Yurusalemu bīni kpe zaa Kidironu guvuten, akù à a tí bò à a fāfā talakanó mirano.

⁷ À gōgbē karuano kpé kù à kú Dikiri ɔnnno gbòro do. Kpé pino gūnn nōgbēno di Asera kuta bizano tăn.

⁸ À tò sa'ori kù ò kú Yuda wētēno sù Yurusalemu, akù à tnanagbagbaki kù ò bò kù sa'orino sa òano gbāa lè sena zaa Gēba ari Beseba. À tnanagbagbaki kù ò kú wēte don'arede Yɔsua gānu léa wēte pì bīnile ɔzeino gbòro.

⁹ Bee kù tnanagbagbaki sa'orii pino di sa ò Dikiria Yurusalemuro, òdi burodi futenasari só kù n sa'ori dakeno.

¹⁰ À tò sa'oki kù à kú Tofeti, Beninomu guvuten gbāa lè, de gbēke sún sa'opo kù òdi ká tén à té kù o Molekia kù a nēgōgbē ke a nēnōgbēo doro.

¹¹ À sō kù Yudanó kınano sa kè ifántē pò ūno Dikiri kpé kpélelea gò, akù à sō pino góno kpàta. Sō pino kú gbānade Natāmeleki kpé sare.

¹² À sa'oki kù Yudanó kınano bò Aza kpé musuano gbòro kù a kù Manase bò Dikiri ɔn mèn pla gūnnno. À wìwi búgubugu, akù à a bùruu sète à kòte Kidironu guvuten.

¹³ Isarailano kína Sulemanu tnanagbagbakino bò yā Sidōdeno tana Asatorene kù Mɔabuno tana Kemōsio kù Amōnino tana Molekio Yurusalemu ifāboki kpa zaa Kùkpe sīsigerēei gēno midoki kpa, akù Yosia tnanagbagbaki pino gbāa lè.

¹⁴ À a gbēpeteno wìwi à a lípeteno zōzō, akù à bisāsiri gèwano fākōa gu pìno.

¹⁵ Bee tnanagbagbaki kù Nebati né Yeroboamu bò Beteli kù a sa'okio à Isarailano dào durunnakēnan pìi, Yosia gbagbaki pì kù a sa'okio gbòro. À gbagbaki pìi gbēno wìwi à a tí bò à té nà Asera lípetea do.

¹⁶ Kù à wé zù, à mirano è sīsīa gwe, akù à gèwano bōten à kpàta sa'oki pìia à a gbāa lè, lán Dikiri gīnake à ò nà Luda gbē gāi.

¹⁷ Akù kína pì: Dí miran ò sèedaa kèa zà diree? Akù wētepideno pì: Luda gbē kù à bò Yudanó bùsumme. Akù mé à gīnake à yā kù n kè Beteli sa'oki dīkīnane pì ò.

¹⁸ Akù kína pì: À a tó gwe. Gbēke sún a wá sé à sōsoro. Akù ò a wāno tò gwe kù annabi kù à bò Samaria wáo.

¹⁹ Tnanagbagbaki kpé kù Isarailano kınano bò Samaria bùsu wētēno gūn ò Dikiri pò fēonenon Yosia wìwi pínki lākù à kè Beteli pōne nà.

²⁰ Akù à gbagbaki pino sa'orino kùtu kpàkpa sa'oki kù òdi sa oano n pínki à bisāsiri gèwano kpàtaa, akù à èra à tà Yurusalemu.

²¹ Kína pì gbē sīnda pínkine: À Vīnla dikpe ke Dikiri á Ludane lākù à kú Dikiri bàka kunna kùoo takada dí gūn nà.

²² Zaa gɔɔ kù yāgōgōrinò dò Isarailano are kù gɔɔ kù Isarailano kınano kù Yudanó kınano ten kí bleo pínki, òdi Vīnla dikpe pì ke à kà lero.

²³ Kína Yosia kīblena wē baro plansaride gūnn ò Vīnla dikpe pìi kè Yurusalemu.

²⁴ Abire gbera à gēsīsirinò kù wedekūnnadenò m̀i dè kù kpé gūn tnanano kù ɔn tnanano kù tē pò kù ò è Yurusalemu kù Yudanó bùsuono pínki, de à zī ke dokayā kù ò kú takada kù sa'oriki Ilikia bòa Dikiri ɔnn pino.

²⁵ Kína kũ ò kú a ānŋ kũ kína kũ ò kú a gberanŋ té, ń gbēke dí arē dŋ Dikiri kũ nēsē mèn doo kũ a pŋyeinaao pínki lákũ a bàro. À Musa doka kũna pínki a gbāna lén.

²⁶ Bee kũ abireo Dikiri pŋfēna Yudanŋi kũ pētē pāsīo yā vāni kũ Manase kè yāi dí kpátero.

²⁷ Dikiri pì: Mani pé Yudanŋa mà ń gomala lákũ ma pē Isarailanŋa ma ń gómala nà. Mani gí Yurusalemu kũ ma sèi kũ kpé kũ ma pì ma tó nigŋ kúaa.

²⁸ Yosia yā kparanŋn kú Yudanŋ kinanŋ gīayākenanŋ takadan kũ yā kũ à kènŋ pínki.

²⁹ Kína Yosia gŋrŋa kũ Misila kína Firi'auna Neko ten gé Asiria kína le Yuflatì, akũ Yosia gèē zī ká kāao Megido. Kũ ò kŋ lè, akũ Neko a dè.

³⁰ A ìbanŋ a gèē sè ò dà sŋgo gūn ò sùo Yurusalemu ò vī. Akũ Yudanŋ a né Yoaza kà kína ũ a gēne ũ.

Yudanŋ kína Yoaza

³¹ Yoaza wē baro awēē'aakŋde gūnn à kí blè, akũ à kú kín Yurusalemu mŋ aakŋ. A da tŋn Amutali, Ilimia né, Libina gbēme.

³² À yā kũ Dikiri yeiro kè lákũ a dizinŋ kè nà.

³³ Akũ Firi'auna Neko mŋŋ kàa Ribla, Amata bŋsun, de àsungŋ de kína ũ Yurusalemuro yāi, akũ à pì Yudanŋ fīna boare andurufu tŋn aakŋ kũ a kusuo kũ wuraaŋo kiloo baraakuri awēēsoŋo.

³⁴ Akũ à Yosia né Eliakimu dìte kína ũ a de gēne ũ, akũ à a tó litene Yoyakimu. Akũ à Yoaza sè à tà kāao Misila, gwen à gàn.

³⁵ Yoyakimu andurufu kũ wura kũ Firi'auna Neko gbèkaawa sī a bŋsudenŋa baadi gbāna lén, akũ à kpāa.

Yudanŋ kína Yoyakimu

³⁶ Yoyakimu wē baraasŋrode gūnn à kí blè, akũ à kú kín Yurusalemu wē kuri awēēdo. A da tŋn Zebida, Pedaya né, Ruma gbēme.

³⁷ À yā kũ Dikiri yeiro kè lákũ a dizinŋ kè nà.

24

¹ Yoyakimu kíblegŋrŋan Babilŋnu kína Nēbukanēza sù à lète Yudanŋ bŋsuua, akũ Yoyakimu gŋ a zŋbleri ũ ari wē aakŋ. Abire gbera Yoyakimu nēsēē litē, akũ à bŋ a kpē.

² Dikiri Babilŋnia gbānamŋnnerinŋ gbàrea kũ Sirianŋ kũ Mŋabunŋ kũ Amŋninŋo. À ń gbāre ò Yudanŋ bŋsu kakate lákũ à ò a zŋbleri annabinŋ gāi nà.

³ Yā pì Yudanŋ lè kũ Dikiri mé à ò yāi, de à péńma à ń goala durunna kũ Manase kènŋ yāi kũ yā kũ à kènŋ pínki

⁴ kũ taarisaride kũ à ń dēdenŋ yāo. Manase tò Yurusalemu pà kũ taarisaride kũ à ń dēdenŋ aruo. Abire yāi Dikiri dí we à sùru kè kāaoro.

⁵ Yoyakimu yā kparanŋn kú Yudanŋ kinanŋ gīayākenanŋ takadan kũ yā kũ à kènŋ pínki.

⁶ Kũ à gā, akũ a né Yoyakini a gēne blè.

⁷ Misila kína dí era à bŋ a bŋsun doro, zaakũ Babilŋnu kína bŋsu kũ à de Misila pŋ ũ yā sīa pínki sena zaa Misila bŋsu lézēki swai ari Yuflatii.

Yudanŋ kína Yoyakini

⁸ Yoyakini wē baro plansaride gūnn à kí blè, akũ à kú kín Yurusalemu mŋ aakŋ. A da tŋn Neusuta, Elenatā né, Yurusalemu gbēme.

⁹ À yā kũ Dikiri yeiro kè lákũ a de kè nà.

10 Gɔɔ borean Babilɔnu kina Nebukanɛza zikarinɔ sù Yurusalemu ò a kaguraa kè.

11 Akū Nebukanɛza sù gwe gɔɔ kū a zikarii pìnɔn likai.

12 Akū Yudanɔ kina Yoyakini bò à gèe à a zida kpàa, àpii kū a dao kū a ìbano kū a sakpanɔ kū a kpàasinɔ. Babilɔnu kina Yoyakini kù a kíblena wè sɔraakɔde gūn.

13 Akū à Dikiri ɔn aruzekeno kàkara à bòo gwe kū kínabe aruzekeno pínki. À wura pɔ kū Isarailanɔ kina Sulemanu kè Dikiri kpé pɔ ũnɔ zɔzɔkɔre pínki lákū Dikiri gīnake à ò nà.

14 À Yurusalemu gbè zɔkɔnɔ kū zikarinɔ kùkū à tà kúnwo zizɔnɔ ũ n pínki. Ò kà gbènɔn dúbu kuri. À tà kū lí'arinɔ kū sianɔ do. Gbèke dí gɔro, séde talakanɔ baasiro.

15 Len à Yoyakini kù Yurusalemu le kū a dao kū a nɔnɔ kū a kpàasinɔ kū bùsu gbè zɔkɔnɔ à tà kúnwo Babilɔnu zizɔnɔ ũ.

16 À tà Babilɔnu kū gɔ gbānanɔ gbènɔn dúbu suppla kū ɔzikerinɔ kū sianɔ gbènɔn wàa sɔro. N pínki zikari gbānanɔme.

17 À Yoyakini disè Matania dite kina ũ a gēne ũ, akū à a tɔ litene Zedekia.

Yudanɔ kina Zedekia

18 Zedekia wè baro awɛedode gūn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wè kuri awɛedo. A da tɔn Amutali, Ilimia né, Libina gbème.

19 À yā kū Dikiri yeiro kè lákū Yoyakimu kè nà.

20 Dikiri pɔfè mé à tò yā pì Yurusalemu kū Yudanɔ bùsuuoò lè pínki ari à gèe pémma à n goala. Akū Zedekia bò Babilɔnu kina kpe.

25

Yurusalemu kakatɛnaa

1 Zedekia kíblena wè kēndode gūn, a mɔ kuri gɔɔ kuriden Babilɔnu kina Nebukanɛza sù léte Yurusalemu, àpii kū a zikarinɔ n pínki. Ò bùraa pète a bīni sare, akū ò gbà leinɔ dɔ ò likai.

2 Ò wète pì kaguraa kè le ari kina Zedekia kíblena wè kuri awɛedode gūn.

3 A mɔ siikɔ gɔɔ kēndoden nà gbāna kpà wète pìn, gbèke pòble vī doro.

4 Kū ò bīni fɔ, bee kū Babilɔnianɔn likana wète pīii, akū Yuda zikarinɔ bàa sù n pínki, ò bôte kū kínabe karaao ò bôte wète gēkia gwāani, akū ò pète Yoda sèn.

5 Akū Babilɔnia zikarinɔ pète kina pīii ò a lè sèn Yeriko kpa. Kū Zedekia zikarinɔ lèkɔa ò a tòn,

6 akū ò a kù ò tà kāao Babilɔnu kínane zaa Ribla, akū ò yā dàala.

7 Ò a nénɔ dède a wára, akū ò a wé bòbo ò m̀gotè kpàtii kpàne ò tà kāao Babilɔnu.

8 Babilɔnu kina kíblena wè baro donsaride gūn, a mɔ sɔro gɔɔ supplade zī a ìba Nebuzaradā sù Yurusalemu. Àkūme Nebukanɛza dogarinɔ gbè zɔkɔ ũ.

9 À té nà Dikiri ɔnnwa kū kínabeo kū Yurusalemu kpénɔ pínki. Kpé kū à de kpé zɔkɔ ũ pínki, à té nà.

10 Akū à tò Babilɔnia zikarinɔ n pínki Yurusalemu bīni gbòro.

11 À gbè kū ò gɔ wète pì gūnɔ kàkara à tà kúnwo Babilɔnu kū gbè kū ò gèe ò nà Babilɔnu kinaano kū gbè kparanɔ.

12 Talakanɔn à tòn de ògɔ geepi búno kū búgbenɔ sè wa.

13 Babilɔnianɔ Dikiri ɔnn m̀gotè gbánɔ kū tadibɔnɔ kū íkaki zɔkɔɔ wìwi ò tàò Babilɔnu.

¹⁴ Ò túbukabɔnɔ kũ a sɛtɛbɔnɔ kũ fitiladɛbɔnɔ kũ gɔmbɔnɔ kũ mɔgotɛ pɔ pãnde kũ òdi Dikiri zĩ keɔnɔ kàkara ò tào dɔ.

¹⁵ Akũ dogarinɔ gbɛ zɔkɔ pì takasonɔ kũ arusibɔnɔ kũ pɔ kũ ò pì kũ wuraaɔ ke kũ andurufuuonɔ sɛtɛ pínki.

¹⁶ Mɔgba mèn pla kũ íkaki pìio kũ tadibɔ kũ Sulemanu pì Dikiri ɔn pɔ ũnɔ, òdi fɔ ò a mɔgotɛ yɔ kilooaro, a tìkisii kè zɔkɔ.

¹⁷ Mɔgba pìnɔ lei kà gàsákuru baro plansari, akũsɔ a fùra kũ ò kú musunɔ lei kà gàsákuru sɔɔro. Mòkakɔana tãna kũ ɔzĩ kũ ò kè lán bísi né bànɔn likana fùraa pìnɔi pínki. Mɔgba mèn pla pìnɔn lɛɛɛmɛ.

¹⁸ Dogari gbɛ zɔkɔ pì sa'oriki Seraya kũ kũ a plade Zefanayao kũ zédákpári gbɛnɔn aakɔnɔ.

¹⁹ À gbɛ zɔkɔ kũ à de zìkari don'arède ũ kũ wɛtɛ gũn kũ kína ìba gbɛnɔn sɔɔro kũ à bòmɔma wɛtɛ gũnnɔ dɔ kũ zìkari gbɛ zɔkɔ takadakɛri kũ àdi gbɛnɔ tɔ da sozanwo kũ a gbɛnɔ gbɛnɔn baaakɔ kũ ò bòmɔma wɛtɛ gũnnɔ.

²⁰ Nebuzaradã n kákara à tà kũnwo Babilɔnu kínanɛ zaa Ribla,

²¹ akũ Babilɔnu kína n dede Ribla gwe Amata bùsun. Len ò Yudanɔ kàkara n bùsun ò tà kũnwo lɛ.

Gedalia ditena Yudanɔ bùsu gbɛ zɔkɔ ũ

²² Babilɔnu kína Nebukanɛza Aikamu né Gedalia, Safana daikore ditɛ gbɛ kũ ò gò Yudanɔ bùsunɔ gbɛ zɔkɔ ũ.

²³ Kũ zìkari don'arèdenɔ kũ n gbɛnɔ mà Babilɔnu kína Gedalia ditɛ gbɛ zɔkɔ ũ, akũ ò sù a kína Mizipa. Netania né Sumaila kú n té kũ Karea né Yoananao kũ Tanumɛ né Seraya, Netofa gbɛo kũ Maaka gbɛ né Yazaniao kũ n gbɛnɔ.

²⁴ Akũ Gedalia la dàrɛnɛ kũ n gbɛ pìnɔ à pì: Àsun vɛna ke Babilɔnia gbãnadenɔnɛro. À vutɛ ó bùsun la à zò ble Babilɔnu kínanɛ, áni gò aafia.

²⁵ Ama a mɔ supplade gũnn Netania né Sumaila, Elisama daikore kũ à de kine ũ sù kũ gbɛnɔn kurinɔ à Gedalia dè kũ Yuda kũ ò kú kãao Mizipanɔ kũ Babilɔnia kũ ò kú kãao gwenɔ.

²⁶ Akũ Yudanɔ fùtɛ, né fíti gbɛ zɔkɔ n pínki kũ zìkari don'arède pìnɔ, ò bàa sì ò tà Misila, kũ òten vɛna ke Babilɔnianɔnɛ yã.

Yoyakini gbarɛnaa

²⁷ Yudanɔ kína Yoyakini tana Babilɔnu wɛ baraakuri awɛɛsupplade, a mɔ kuri awɛɛpla gɔɔro baraasɔɔro awɛɛpladen Babilɔnu kína Evili Merodaki a bò kpésiran a kíblena wɛ káaku gũn.

²⁸ À yã mana ònɛ, akũ à vutɛki kpàa kũ à de a kína dake kũ ò kú kãao Babilɔnunɔ pòla.

²⁹ Akũ Yoyakini a kpésira uta bò à kàtɛ, àdigò pɔ ble kũ kínao lɛɛɛ ari a wèndi lén.

³⁰ Lákũ gu dìgò dɔ nà kína dìgò pòble kũ à yei kpáa ari à gèɛ à gà.

ISIRELIBAN BANDUN GARI GBIIKII

À n gina Isireliban bandun garin tire gbiikiru gara kaa nɛɛ, Samuelin tirera yēro u sua u ka tu yorua. Dafidin bandun gariya u m̀ te Gusunən tii u swīi. Yēro u kī u sun s̄ōsi ma Gusunə turowa u s̄a Isireliban sina boko. Ma ben sinam be u ra swīi mi, ba s̄a win s̄am kowobu.

Ta maa sun s̄ōm̄ə ma Dafidiwa u s̄a yerun banan himba ka ten s̄oma kpuron s̄ōru kua. Ma u Lefiba b̄onu kua wuu wuuka s̄aarun s̄. Adama Salom̄əwa u tu bana.

Tire ten kpunaa

1. Bwese t̄ōki ka yin t̄ambun yīsa, wiru 1n di sere wiru 9.
2. S̄əlun ḡə, wiru 10.
3. Dafidin bandun gari, wiru 11n di sere wiru 29.

ISIRELIBAN BWESE T̄ŌKI

Adamun bweserun t̄akan di

n ka girari Esaun bibun

bweser̄

- ¹ Adamuwa u s̄a Setin tundo. Ma Seti u maa En̄osi mara.
- ² Ma En̄osi u Kenani mara. Ma Kenani u Mahalal̄ēli mara. Ma Mahalal̄ēli u maa Yer̄edi mara.
- ³ Yer̄ediwa u En̄oku Mara. Ma En̄oku u Metusela mara. Ma Metusela u Lem̄eki mara.
- ⁴ Ma Lem̄eki u maa N̄ōwe mara. N̄ōwe wiya u s̄a Semu ka Kamu ka Yafetin tundo.
- ⁵ Be ba s̄a Yafetin bibu, bera Gom̄εε, ka Maḡəgu, ka Madai, ka Yafani, ka Tubali, ka M̄εeki, ka sere maa Tirasi.
- ⁶ Be ba s̄a Gom̄εen bibu, bera Asikenasi, ka Rifati, ka Togaama.
- ⁷ Be ba s̄a Yafanin bibu, bera Elisa, ka Taasisa, ka Kitimu, ka sere Dodanimu.
- ⁸ Kamun biba, Kusi, ka Misiraimu, ka Puti, ka sere Kanani.
- ⁹ Kusin biba maa, Saba, ka Hafila, ka Sabuta, ka Raema, ka sere Sabuteka. Be ba s̄a Raeman bibu, bera Seba ka Dedani.
- ¹⁰ Kusi u maa bii mara wi ba sokum̄ə Nimurodu. Wiya u gbia u kua w̄əruḡə dangii handunia s̄ə.
- ¹¹ Misiraimuwa u Ludiba mara ka Ananiba, ka Lehabuba, ka Nafituba,
- ¹² ka Paturusigibu, ka Kasulugibu, m̄in di Filisitiban bwesera yarima, ka sere Kafitorigibu.
- ¹³ Kananiwa u Sidoni ka Heti mara. Sidoni wiya u s̄a win bii gbiikoo.
- ¹⁴ Kanani win bibu gaba ba kua Yebusiba, ka Am̄oreba, ka Girigasiba,
- ¹⁵ ka Hefiba, ka Aakiba, ka Siniba,
- ¹⁶ ka maa Aafadiba, ka Semarigibu, ka Hamatiba.
- ¹⁷ Be ba s̄a Semun bibun bweseru, bera Elamu, ka Asuri, ka Aapasadi, ka Ludi, ka Aramu, ka Usi, ka Uli, ka Get̄εε, ka sere M̄εeki.
- ¹⁸ Aapasadiwa u Sela mara. Ma Sela u maa Heberu mara.
- ¹⁹ Bii t̄ən dur̄əbu yirawa Heberu u mara. Gbiikoon yīsira Pelegi. Yīsi ten tubusiana, ba b̄onu kua, ȳèn s̄ō win waati s̄ōra duniagiba tem b̄onu kua. Win w̄ənən yīsira maa Yokutani.
- ²⁰ Yokutaniwa u Alim̄ədadi mara, ka Selef̄u, ka Hasamafeti, ka Yeraa,
- ²¹ ka Hadoramu, ka Usali, ka Dikila,
- ²² ka Ebali ka Abimaeli, ka Seba, ka Ofiri, ka Hafila, ka Yobabu.
- ²³ Beni kpurowa ba s̄a Yokutanin bibu.

- ²⁴ Semuwa u Aapasadi mara. Ma Aapasadi u maa Sela mara.
²⁵ Selawa u Heberu mara. Ma Heberu u Pelegi mara. Ma Pelegi u maa Rehu mara.
²⁶ Rehuwa u Serugu mara. Ma Serugu u Nakori mara. Ma Nakori u maa Tera mara.
²⁷ Terawa u Aburamu mara wi ba maa sokumə Aburhamu.
²⁸ Aburhamun biba, Isaki ka Isimεeli.
²⁹ Ben bibun bweseru wee.
 Isimεelin bii ghiikoowa Nebayətu. Win wənəba Kedaa, ka Adibeli, ka Mibusamu,
³⁰ ka Mikima, ka Duma, ka Masa, ka Hadadi, ka Tema,
³¹ ka Yeturi, ka Nafisi, ka sere Kεdima. Beniwa ba sāa Isimεelin bibu.
³² Aburhamun kurə wi ba mə Ketura, win biba Simurani, ka Yokusani, ka Mədani, ka Madiani, ka Yisibaku, ka sere Sua. Yokusanin biba maa Seba ka Dedani.
³³ Madianin biba Efa, ka Efeε, ka Enəku, ka Abida, ka Elida. Beni kpurowa ba sāa Keturān bibu ka win nikurəminu.
³⁴ Aburhamuwa u Isaki mara. Isakin biba Esau ka Isireli.
³⁵ Be ba sāa Esaun bibu, bera Elifasi, ka Reweli, ka Yeusi, ka Yalamu, ka sere Kore.
³⁶ Be ba sāa Elifasin bibu, bera Temani, ka Omaa, ka Sefi, ka Gatamu, ka Kenasi, ka Tinna, ka sere Amaleki.
³⁷ Be ba sāa Rewelin bibu, bera Nahati, ka Seraki, ka Sama, ka sere Misa.
³⁸ Seirin biba Lotani, ka Sobali, ka Sibeoni, ka Ana, ka Disoni, ka Eσεε, ka sere Disani.
³⁹ Be ba sāa Lotanin bibu, bera Hori, ka Homamu. Lotanin sesuwa Tinna.
⁴⁰ Be ba sāa Sobalin bibu, bera Aliani, ka Manahati, ka Ewali, ka Sefi, ka sere Onamu. Sibeonin biba maa Aya ka Ana.
⁴¹ Anan biiwa Disoni. Disonin biba maa Hamurani, ka Esibani, ka Yitirani, ka sere Kerani.
⁴² Be ba sāa Eσεεn bibu, bera Bilani, ka Safani, ka Yakani. Be ba maa sāa Disanin bibu, bera Usi ka Arani.

Edəmun sinambu

(I maa mεerio Torubu 36:31-43)

- ⁴³ Sinam be ba bandu di Edəmuə, Isireliba bu sere maa bandu swī ben temə, bera Bela, Beorin bii. Win wuun yīsira Dinaba.
⁴⁴ Ye Bela u gu, ma Yobabu, Serakin bii, Botisiragii u gəna kəsire kua.
⁴⁵ Ye Yobabu u gu, ma Husamu, Temanigii u gəna kəsire kua.
⁴⁶ Ye Husamu u gu, ma Hadadi, Bedadin bii u gəna kəsire kua. Wiya u Madianiba go Məabun baru kpaanə. Win wuuwa Afiti.
⁴⁷ Ye Hadadi u gu, ma Samula, Masirekagii u gəna kəsire kua.
⁴⁸ Ye Samula u gu, ma Səəlu, Rehobətuugii u gəna kəsire kua. Rehobətu ye, ya wāawa daa bakarun bera gia.
⁴⁹ Ye Səəlu u gu, ma Baali Hanani, Akaborin bii, u gəna kəsire kua.
⁵⁰ Ye Baali Hanani u gu, ma Hadari, Paigii, u gəna kəsire kua. Win kurən yīsira Məhetabeli, Matiredin bii, Məsaabun debubu.
⁵¹ Hadarin gəən biru, Edəmuə ba bandu bənu kuawa bwese kera ka bwese kera. Be ba kua wirugibu bwese keru yi səə, bera Tinna, ka Alifa, ka Yeteti,
⁵² ka Oholibama, ka Ela, ka Pinəni,
⁵³ ka Kenasi, ka Temani, ka Mibisaa,
⁵⁴ ka Madieli, ka Iramu. Be ba kua ben bwese kerin wirugibu Edəmuə, bera mi.

2

Yudan bibun bweseru

¹ Yakɔbu wi ba maa sokumɔ Isireli, win bibun yĩsa wee. Rubeni, ka Simeɔ, ka Lefi, ka Yuda, ka Isakari, ka Sabuloni,

² ka Danu, ka Yosefu, ka Benyamεε, ka Nεfitali, ka Gadi, ka Aσεε.

³ Be ba maa sãa Yudan bibu, bera Eri ka Onani, ka Sela. Ben mεrowa Sua, Kananigii. Eri, Yudan bii gbiikoo wi, u kɔsa kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ, ma Yinni Gusunɔ u dera u gu.

⁴ Tamaa Yudan biigii kurɔwa u nùn Peresi ka Seraki marua. Ma Yudan bibu kpuro ba kua tɔmbu nɔɔbu.

⁵ Be ba sãa Peresin bibu, bera Hεsironi, ka Hamulu.

⁶ Serakin biba maa Simiri, ka Etani, ka Hemani, ka Kalikoli, ka sere Dara. Be kpuro ba kuawa mi tɔmbu nɔɔbu.

⁷ Kaamiwa u Akani mara. Akani wiya u Isireliba nɔni swãaru kpεε kɔsa ye u kuan sɔ. U yãnu sua ni Gusunɔ u nεε bu kpeerasia mam mam.

⁸ Etanin biiwa Asaria.

⁹ Be ba maa sãa Hεsironin bibu, bera Yerameeli, ka Ramu, ka Kalɛbu, wi ba maa sokumɔ Kelubai.

¹⁰ Ramuwa u Aminadabu mara. Ma Aminadabu u maa Nasoni mara, wi u kua Yudaban wirugii.

¹¹ Nasoni wiya u Saluma mara. Ma Saluma u maa Boasi mara.

¹² Boasiwa u Yobedi mara. Ma Yobedi u maa Isai mara.

¹³ Eliabuwa u sãa Isain bii gbiikoo. Ma Abinadabu u sãa yiruse. Ma Sama u sãa itase.

¹⁴ Ma Netanεeli u sãa nnεse. Ma Radai u sãa nɔɔbuse.

¹⁵ Ma Osemu u sãa nɔɔba tiase. Ma Dafidi u sãa nɔɔba yiruse.

¹⁶ Ben sesuba Seruya ka Abigali. Be ba sãa Seruyan bibu, bera Abisai ka Yoabu ka Asaeli. Ba sãawa mi, be ita.

¹⁷ Amasan mεrowa Abigali. Win tundowa maa Yetεε, Isimeeli.

¹⁸ Kalɛbu, Hεsironin bii u tɔn durɔbu ita mara ka win kurɔ Asuba. Bera Yesεε ka Sobabu ka Aadoni. U maa ka Yeriɔtu mara.

¹⁹ Ye Asuba u gu, ma Kalɛbu u Efarata sua kurɔ. Ma Efarata wi, u nùn Huri marua.

²⁰ Huri wiya u Uri mara. Ma Uri u maa Besaleli mara.

²¹ Yen biru, ye Hεsironi u kua wɔɔ wata, yera u Makiri, Galadin tundon bii sua kurɔ. Ma u nùn Segubu marua.

²² Segubu wiya u Yairi mara. Yairi wi, u wusu wawa yenda ita Galadin temɔ.

²³ Adama Gesuriba ka Sirigibu ba Yairin wuu si wɔri ba mwa ka Kenatin wusu ka sin baru kpaanu kpuro. Su sãawa wusu wata. Be ba wãa wuu si sɔɔ kpuro, ba sãawa Makiri Galadin tundon debuminu.

²⁴ Hεsironi, Abian durɔn gɔɔn biru, Kalɛbu u maa ka Efarata menna ma u nùn bii tɔn durɔ marua wi ba sokumɔ Asuri. Asuri wiya u sãa Tekoagibun sikado.

²⁵ Yerameeli, Hεsironin bii gbiikoon biba, Ramu, ka Buna, ka Oreni, ka Osemu, ka Akiya. Ramuwa u sãa ben gbiikoo.

²⁶ Yerameeli wi, u maa kurɔ goo sua wi ba sokumɔ Atara, Onamun mεro.

²⁷ Ramu, Yerameelin bii gbiikoon biba Maasi, ka Yamini, ka Ekεε.

²⁸ Be ba sãa Onamun bibu, bera Samai, ka Yada. Be ba maa sãa Samain bibu, bera Nadabu ka Abisuri.

²⁹ Abisurin kurɔn yĩsira Abihaili. Wiya u nùn Akubani ka Mɔlidi marua.

³⁰ Be ba sãa Nadabun bibu, bera Selɛdi ka Apaimu. Selɛdi wi, u n bii mara u ka gu.

³¹ Apaimuwa u Yisei mara. Ma Yisei u Sesani mara. Ma Sesani u maa Alai mara.

³² Be ba sãa Yada, Samain wɔnɔn bibu, bera Yetεε ka Yonatam. Yetεε wi, u n bii mara u ka gu.

³³ Be ba sãa Yonatam bibu, bera Peleti ka Sasa. Beni kpurowa ba sãa Yerameelin bibun bweseru.

³⁴ Sesani u ñ bii tøn durɔbu mara. Bii tøn kurɔbu tɔnawa u mara. Sesani wi, u Egibitigii goo mɔ yoo, wi ba ra soku Yara.

³⁵ Ma Sesani u win bii tøn kurɔ sua u Yara win yoo Egibitigii wi wẽ u sua kurɔ. Ma u nùn Atai marua.

³⁶ Ataiwa u Natani mara. Ma Natani u maa Sabadi mara.

³⁷ Sabadiwa u Efilali mara. Ma Efilali u Obedi mara.

³⁸ Obediwa u Yehu mara. Ma Yehu u maa Asaria mara.

³⁹ Asariawa u Halesi mara. Ma Halesi u maa Elasa mara.

⁴⁰ Elasa u Sisimai mara. Ma Sisimai u maa Salumu mara.

⁴¹ Salumuwa u Yekamia mara. Ma Yekamia u Elisama mara.

⁴² Kalebu, Yerameelin mɔn bii gbiikoowa Mesa, wi u sãa Sifun tundo ka Maresa wi u sãa Heboronin tundo.

⁴³ Be ba sãa Heboronin bibu, bera Kore, ka Tapua ka Reke mu, ka Sema.

⁴⁴ Semawa u Rakamu, Yɔkamun tundo mara. Reke muwa u maa Sammai mara.

⁴⁵ Sammaiwa u Maoni mara. Ma Maoni u Beti Suri mara.

⁴⁶ Efa, Kalebun kurɔ goo, wiya u Harani, ka Mɔsa, ka Gasesi mara. Harani wi, u maa bii mara ma u nùn yĩsiru kã Gasesi.

⁴⁷ Be ba sãa Yada in bibu, bera Regemu ka Yotamu, ka Gesani, ka Peleti, ka Efa, ka Saafu.

⁴⁸ Maaka, Kalebun kurɔ goowa u Sebeɛ ka Tirana mara.

⁴⁹ Yen biru u maa Saafu, Madimanan tundo mara, ka Sefa, Makibena ka Gibe an tundo. Kalebu u bii tøn kurɔ mara. Wiya ba mɔ Akusa.

⁵⁰ Win kurɔ Efaratan bii gbiikoowa Huri. Bibu itawa Huri u mara. Bera Sobali wi u sãa Kiriati Yarimun kaba wuko,

⁵¹ ka Saluma, Betelehemun kaba wuko, ka Harefu, Beti Gedɛɛn kaba wuko.

⁵² Be ba sãa Sobali, Kiriati Yarimun kaba wukon bweseru, bera Haroegibu, ka Mɛnuhɔtugibun sukum,

⁵³ ka bwese keri yi yi wãa Kiriati Yarimuɔ. Yiya Yetɛɛba, ka Putiba, ka Sumatiba, ka Misiraiba. Bwese keri yin min diya Soreagibu ka Esitaoligibu ba yara.

⁵⁴ Saluman min diya Betelehemugibu ba yara ka Netofagibu, ka Atarɔtu Beti Yoabugibu, ka Manahatigibun sukum, ka Soreagibu,

⁵⁵ ka be ba ra tirenu yore ba ka wãa Yabesiɔ. Bera Tireatigibu ka Simeatigibu ka Sukatigibu. Ba sãawa Keniba be ba yara Hamatin bweserun di wi u sãa Re kabun bweserun sikado.

3

Dafidin bibun bweserun tãka

¹ Bii be Dafidi u mara Heboroniɔ ben yĩsa wee. Amɔɔ, Akinɔamu Yisirɛligiin biiwa u sãa gbiikoo. Ma Danieli, Abigali, Kaameligiin bii u sãa yiruse.

² Ma Abusalɔmu, Maakan bii u sãa itase. Maaka wi, u sãawa Talimai, Gesurin sina bokon bii. Ma Adoniya, Hagitin bii u sãa nnese.

³ Ma Sefatia, Abitalin bii u sãa nɔɔbuse. Ma Yitireamu, Egilan bii u sãa nɔɔba tiase. Egila wi, u maa sãawa Dafidin kurɔbun turo.

⁴ Be nɔɔba tia yera ba nùn marua Heboroniɔ. Dafidi u bandu diwa Heboroni mi wɔɔ nɔɔba yiru ka suru nɔɔba tia. Yen biruwa u maa bandu di Yerusalemuɔ wɔɔ tɛna ka ita.

⁵ Bii be u maa mara Yerusalemuɔ, bera Simeɔ, ka Sobabu, ka Natani ka Salomɔɔ. Bibu nne ye, ya sãawa Bati Seba, Amielin biin bibu.

⁶ Dafidi u maa bibu gabu mara. Bera Yibaa, ka Elisua, ka Elifeleti,

⁷ ka Nɔga, ka Nefegi, ka Yafia, ka Elisama,

- ⁸ ka Eliada, ka Elifeleti. Ba sãawa mi be nãba nne.
- ⁹ Be ba sãa Dafidin bibu bera mi, win kurõbu gabun bibu baasi. Ben sesuwa Tamaa.
- ¹⁰ Salomõwa u Roboamu mara. Ma Roboamu u Abiya mara. Ma Abia u Asa mara. Ma Asa u Yosafati mara.
- ¹¹ Ma Yosafati u Yoramumu mara. Ma Yoramumu u Akasia mara. Ma Akasia u Yoasi mara.
- ¹² Ma Yoasi u Amasia mara. Ma Amasia u Asaria mara. Ma Asaria u Yotamumu mara.
- ¹³ Ma Yotamumu u Akasi mara. Ma Akasi u Esekiasi mara. Ma Esekiasi u Manase mara.
- ¹⁴ Ma Manase u Amõ mara. Ma Amõ u Yosiasimara.
- ¹⁵ Be ba sãa Yosiasimara bibu, be wee. Yohananiwa u sãa gbiikoo. Ma Yoyakimumu u sãa yiruse. Ma Sedesiasimara u sãa itase. Ma Salumumu u sãa nne.
- ¹⁶ Be ba sãa Yoyakimumu bibu, bera Yekonia ka Sedesiasimara.
- ¹⁷ Be ba maa sãa Yekonian bibu, bera Asiri wi u Sealiteli mara,
- ¹⁸ ka Maakiramumu, ka Pedaya, ka Senasaa, ka Yekamia, ka Hosama, ka Nedabia.
- ¹⁹ Be ba sãa Pedayan bibu, bera Sorobabeli ka Simai. Be ba maa sãa Sorobabelin bibu, bera Mesulamumu ka Hanania. Selomitiwa u sãa ben sesu.
- ²⁰ Pedaya wi, u maa bibu nãbu gabu mara. Bera Hasuba, ka Oheli, ka Bereki, ka Hasadia, ka Yusabu Hesi.
- ²¹ Be ba sãa Hananian bibun bweseru, bera Pelatia, ka Esai, ka Refayan bibu, ka Ananin bibu, ka Abudiasimara bibu, ka Sekanian bibu.
- ²² Bibu nãba tia Sekania u mara. Bera Semaya, ka Hatusi, ka Yigeali, ka Bariaki, ka Neria, ka Safati.
- ²³ Bibu itawa Neria u mara. Bera Elionai, ka Esekiasi, ka Asirikamumu.
- ²⁴ Be ba maa sãa Elionain bibu, bera Hodafia, ka Eliasibu, ka Pelaya, ka Akubu, ka Yokanani, ka Delaya, ka Anani. Ba maa sãawa mi be nãba yiru.

4

Yudan bibun bweseru

- ¹ Be ba sãa Yudan bibu, bera Peresi, ka Hesironi, ka Kaami, ka Huri, ka Sobali.
- ² Reaya, Sobalin biiwa u Yasati mara. Ma Yasati u Akumai ka Lahadi mara. Bera ba sãa Sorean bweserun tãka.
- ³⁻⁴ Huri, Efaratan bii gbiikoo, Betelehemun kaba wuko, u bibu mara. Bera Etamumu, ka Yisireli, ka Yisima, ka Yidibasi, ka ben sesu Heseleponi, ka Penueli, Gedorin kaba wuko, ka Esee, Husan kaba wuko.
- ⁵ Kurõbu yiruwa Asuri, Tekoan kaba wuko u mõ. Bera Helea ka Naara.
- ⁶ Be Naara u nùn marua, bera Akusamumu, ka Hefee, ka Temeni, ka Akasitari.
- ⁷ Be ba sãa Helean bibu, bera Sereti, ka Sokaa, ka Etinani.
- ⁸ Kõsiwa u Anubu ka Sobeba mara. Hosi win min diya Akaakeli, Harumun biin bwese tãka ya yara.
- ⁹ Yabesi u beere mõ n kere win wõnbu. Win mero u nùn yisi te kãwa yèn sõ u wahala kua win marubu sõ.
- ¹⁰ Yabesi wi, u kanaru kua u nee, Gusunõ, Isireliban Yinni, a de wunen domaru ta n man wãasi. A nen tem kpãaru sosio. A wunen nõmu demio a man kãsu. Kpa a de nõni swãaru ka wahala yu ka man tonda. Ma Gusunõ u nùn kua ye u bikia.
- ¹¹ Kelubu, Sukan mõwa u Mekiri, Esitonin tundo mara.
- ¹² Esitoniwa u sãa Rafa ka Paseaki ka Tekinan yenugibun sikado. Tekina wiya u wuu ge ba mõ Nakasi swi. Ben bibun bwesera ta sina Rekaõ.
- ¹³ Be ba sãa Kenasin bibu, bera Otinieli ka Seraya. Otinielin biiwa maa Hatati.
- ¹⁴ Menõtaiwa u Ofara mara. Ma Seraya u maa Yoabu mara. Yoabu wiya u sãa sãm kowobun sikado be ba wãa wõwaõ ye ba mõ Nõman sãm kowobun wõwa.

15 Kalɛbu, Yɛfunɛn biiwa u Iru ka Ela ka Naamu mara. Elawa u maa Kenasi mara.

16 Be ba sãa Yehalɛlin bibu, bera Sifu, ka Sifa, ka Tiria, ka Asareli.

17-18 Ɛsidasasin biba Yetɛɛ, ka Mɛɛdi, ka Efɛɛ, ka Yaloni. Mɛɛdi u Bitiya Egibiti sunɔn bii wɔndia sua kurɔ, ma u nɔn Mariamu ka Samai ka Yisiba marua. Yisiba wiya u wuu ge ba mɔ Ɛsitemɔa swii. Ma Mɛɛdi wi, u maa kurɔ Yuda goo sua. Wiya u Yerɛdi mara, ka Hebɛɛ, ka Yekutieli. Yerɛdiwa u wuu ge ba mɔ Gedori swii, ma Hebɛɛ u maa Soko swii, ma Yekutieli u maa Sanɔa swii.

19 Hodiyawa u Nakamun sesu sua kurɔ. Win bibun bwesera Gaamiba be ba wãa Keilaa ka sere Maakagibu be ba wãa Ɛsitemɔa.

20 Be ba sãa Simɔɔn bibu, bera Amɔɔ, ka Rina, ka Beni Hanani, ka Tiloni. Be ba maa sãa Yisein bibun bweseru, bera Soketi ka win bii.

21 Be ba sãa Sela, Yudan biin bweseru, bera Eri, wi u wuu ge ba mɔ Leka swii, ka Lada, wi u maa Maresa swii, ka sere maa bwese te ta ra beka wesi ka wɛɛ damgii Bɛti Asibeaa,

22 ka Yokimu ka tɔn be ba wãa Kosebɔ ka Yoasi ka Sarafu be ba Mɔabuba sua kurɔbu, ba sere na ba sina Lesɛmuɔ. Yeni ya koorawa yee yellun di.

23 Ben bibun bwesera ta ra wekenu mɔm. Ba ra n wãa dãa gbaanɔ ka kpara yenɔ ba n sina boko sɔmburu kuammɛ.

Simɔɔn bibun bweseru

24 Be ba sãa Simɔɔn bibun bweseru, bera Nɛmuɛli, ka Yamini, ka Yaribu, ka Seraki, ka Sɔɔlu.

25 Ye Sɔɔlu u seewa, yera u Salumu mara. Ma Salumu u maa seewa u Mibusamu mara. Ma Mibusamu u maa Misama mara.

26 Ye Misama u seewa, yera u Hamuɛli mara. Ma Hamuɛli u maa seewa u Sakuri mara. Ma Sakuri u maa Simɛi mara.

27 Bii tɔn durɔbu wɔkura nɔɔbu ka tia Simɛi u mara ka sere bii tɔn kurɔbu nɔɔba tia. Ben bweseru ta n mara n dabi. Yen sɔna ta n kuure too nge Yudan bweseru.

28-31 Wuu si sɔɔ ba wãa sere n ka girari Dafidin bandun waati sɔɔ, si ka sin baru kpaanu, siya Beri Seba, ka Mɔlada, ka Hasaa Suali, ka Bila, ka Ɛtisɛmu, ka Toladi, ka Bɛtuɛli, ka Hɔɔma, ka Sikilagi, ka Bɛti Maakabɔti, ka Hasaa Susimu, ka Bɛti Bire, ka Saaramu,

32 ka maa wusu nɔɔbu yeni, Etamu, ka Aini, ka Rimɔɔ, ka Tokɛni, ka Asani,

33 ka sere maa wuu si su ka bu sikerɛnɛ ka sin baru kpaanu n ka girari sere Balatiɔ. Ye ba yorua ben wãa yenu ka ben bwese tɔkan sɔ, yera mi.

34 Be ba sãa Simɔɔn bwese kɛran wirugibu, bera Mɛsobabu, ka Yamulɛki, ka Yosa, Amasian bii,

35 ka Yoɛli ka Yehu, Yosibian bii, Serayan debubu, Asiɛlin sikadobu,

36 ka Elionai, ka Yaakoba, ka Yesosaya, ka Asaya, ka Adiɛli, ka Yesimiɛli, ka Benaya,

37 ka Sisa, Sifein bii, Alonin debubu, Yedaya ka Simuri ka Semayan sikadobu.

38 Beniwa ba sãa wirugibu ben bwese kɛri sɔɔ. Ma ben bwesera marura ba dabia.

39 Ma ba da Gedorin bera gia n ka da wɔwan sɔɔ yari yeru gia bu ka yakasu kasu ben yaa sabenun sɔ.

40 Ba yaka geesu wa mi. Ben tem mɛ, mu kpã. Ma mu wãa bɔri yendu sɔɔ. Domi be ba raa wãa mi yellu ba sãawa Kamun bweseru.

41 Esekiasi, Yudaban sina bokon waati sɔɔra tɔn be, ba na tem mɛ sɔɔ, ma ba Maoniba kpeerasia mam mam. Ma ba ben kunu wɔri ba kɔsuka. Ma ba sina tem mɛ sɔɔ. Domi yakasu wãa mi, ben yãanun sɔ.

⁴² Simεon bwese keran tumbu gabu ba da Seirin guurɔ. Ben geera s̄awa tumbu nεera wunɔbu (500). Be ba maa s̄a ben wirugibu, bera Pelatia, ka Nearia, ka Refaya, ka Usieli, Yisein bii.

⁴³ Ma ba Amaleki be ba tie mi go. Ma ba sina mi, sere ka gison giso.

5

Rubenin bwese keran tumbu

¹ Rubeni u s̄awa Isirelin bii gbiikoo. N deema Rubeni wi, u ka win tundon kurɔ kpuna. Ma ba win yerumaru mwa ba win wɔnɔ Yosefun bibu wε. Yen s̄na ba n̄ win bwese keran tumbun ȳisa tireru doke yerumarun swaa s̄ɔ.

² Isirelin bii be s̄ɔ, Yudawa u dam bo. Win bwese keran diya kparo u yara. Adama Yosefun biba ba yerumaru wε.

³ Be ba s̄a Rubeni, Isirelin bii gbiikoon bibu, bera Enaku, ka Paalu, ka Hesironi, ka Kaami.

⁴ Yoeliwa u Semaya mara. Ma Semaya u seewa u Gogu mara. Ma Gogu u maa seewa u Simeï mara.

⁵ Ye Simeï u seewa, ma u Miseen mara, ma Miseen u seewa u Reaya mara.

⁶ Ma Reaya u seewa u Baali mara. Ma Baali u seewa u Beera mara. Wiya u s̄a Rubeniban wirugii. Wiya Tigilati Pilesεε, Asirin sina boko u yoru mwa.

⁷ Beeran tumbun ȳisa wee nge mε ba ka bu tireru doke yenu ka yenu, bwese kera ka bwese kera, ka nge mε ba ka keranε. Yeyeliwa u s̄a ben gbiikoo. Ma Sakari u sw̄i,

⁸ ka Bela, Asasin bii, Seman debubu, Yoelin sikadobu.

Belan tema Aroεεn di, n ka da guu te ba m̄ Neboɔ, sere ka Baali Mεoniɔ.

⁹ S̄ɔ yari yeru gia, win tem mu w̄awa saa Efaratin daarun di sere n ka da ghaburun duu yera. Domi ben yaa sabenu nu dabia Galadin tem mε s̄ɔ.

¹⁰ S̄ɔlu, sina bokon waati s̄ɔ, ba ka Hagareniba tabu kua ba kamia. Ma ba sina ben w̄a yenɔ Galadin s̄ɔ yari yerun bera gia kpuro.

Gadin bwese keran tumbu

¹¹ Gadin bwese keran tumbu ba sina Rubeniban deedeeru s̄ɔ ȳεsan n̄m geu gia, Basanin temɔ sere n ka girari Salikaɔ s̄ɔ yari yeru gia.

¹² Yoelin bwese kera ya kp̄aru bo. Ma Safamugia ya s̄a yiruse. Ma Yanaigia ka Safatigia ya w̄a Basaniɔ.

¹³ Bwese kerɔ n̄ɔba yiru gεε maa w̄a. Yiya Mikaelin bwese kera, ka Mesulamugia, ka Sebagia, ka Yoraigia, ka Yakanigia, ka Siagia, ka sere Ebeεgia.

¹⁴ Be ba s̄a Abihailin bibun bweseru, bera Huri, ka Yaroasi, ka Galadi, ka Mikaeli, ka Yesisai, ka Yado, ka sere Busi.

¹⁵ Aki, Abudielin bii, Gunin debubuwa u s̄a ben wirugii.

¹⁶ Gadin bwese kerin t̄n be, ba w̄awa Galadiɔ ka Basaniɔ ka yen baru kraanɔ ka yen kpara yenɔ saa Saronin di n ka da yen n̄ɔ bura yenɔ.

¹⁷ Ba ben bwese kerɔ yi kpuro tireru dokewa nge mε yi ka sw̄ine, Yotamu Yudaban sina boko ka Yeroboamu Isireliban sina bokon waati s̄ɔ.

¹⁸ Rubenin bwese kera ka Gadigia ka sere Manasen bwese keran b̄nu ba tabu durɔ damgibu m̄ be ba koo kp̄i bu tereru ka takobi nenε kpa bu tendu to. Ba maa tabu tobu ȳε gem gem. Ben geera s̄awa tumbu n̄r̄abun suba weeru ka n̄ε ka tumbu nata ka wunɔbu ka wata (44.760). Ba maa s̄aru s̄a bu ka tabu to.

¹⁹ Ma ba Hagareniba ka Yeturigibu, ka Nafisigibu, ka N̄dabugibu tabu w̄ari.

²⁰ Sanam mε ba taa bi m̄, ba Yinni Gusunɔ somiru kana domi ba ben naane doke wi s̄ɔ. Ma ba Hagarenigii be, ka be ba bu somiru na kamia.

²¹ Ma ba ben yaa sabenu mwεera. Niya yooyoosu n̄r̄abun suba weeraakuru (50.000) ka ȳa ninu n̄r̄abun suba goobu ka weeraakuru (250.000) ka

ketekunu nərəbun suba yiru (2.000) ka sere təmbu nərəbun suba wunəbu (100.000).

²² Tən be ba go taa bi səə, ba dabi. Domi Yinni Gusunəwa u dera n koorə mə. Ma ba sina tem mi sere n ka tura saa ye ba bu yoru mwa ba ka doona.

Manasen bwese kera

²³ Manasen bwese keran sukum mu na mu sinawa tem mə mu wāa Basaniə, n ka da Baali Həeməwə ka Seniriə, sere ka guu te ba mə Həeməwə. Tən be, ba dabi.

²⁴ Ben wirugibun yīsa wee. Efəə, ka Yisei, ka Eliəli, ka Asiriəli, ka Yeremi, ka Hodafia, ka Yadiəli. Ba sāawa tən durə wərugəba, ma ba yīsiru yara.

²⁵ Adama ba Gusunə ben baababan Yinni torari. Ba bwese tukunun būnu sāwa ni u raa kam koosia.

²⁶ Yen sōna wi, Gusunə Isireliban Yinni u dera Asirin sinam beni, Pulu ka Tigilati Pileseə ba Rubeniba, ka Gadiba, ka Manasen bwese keran sukum yoru mwəera ba ka da Salasiə, ka Saboriə, ka Haraə, ka sere Gosanin daarun bəkuə. Miya ba wāa sere ka gisə.

Lefi be ba sāa yāku kowo

tənwerobu

²⁷ Be ba sāa Lefin bibu, bera Gəesəni, ka Kehati, ka Mərari.

²⁸ Ye Kehati u seewa, ma u Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usiəli mara.

²⁹ Ye Amuramu u seewa, ma u Aroni ka Məwisi ka Mariamu mara. Ma Aroni u maa seewa u Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa mara.

³⁰ Ye Eleasaa u seewa, ma u Finəesi mara. Ma Finəesi u seewa u Abisua mara.

³¹ Ye Abisua u seewa ma u Buki mara. Ma Buki u seewa u Usi mara.

³² Ye Usi u seewa, ma u Seraya mara. Ma Seraya u seewa u Mərayətu mara.

³³ Ye Mərayətu u seewa, ma u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

³⁴ Ye Akitubu u seewa, ma u Sadəku mara. Ma Sadəku u seewa u Akimasi mara.

³⁵ Ye Akimasi u seewa, ma u Asaria mara. Ma Asaria u seewa u Yokanani mara.

³⁶ Ye Yokanani u seewa, ma u Asaria mara. Asaria wiya u ra yākunu ko Yinni Gusunən sāa yerə te Saloməwə u bana Yerusalemuə.

³⁷ Ye Asaria wi, u seewa, ma u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

³⁸ Ye Akitubu u seewa ma u Sadəku mara. Ma Sadəku u seewa u Salumu mara.

³⁹ Ye Salumu u seewa, ma u Hilikiya mara. Ma Hilikiya u seewa u Asaria mara.

⁴⁰ Ye Asaria u seewa ma u Seraya mara. Ma Seraya u seewa u Yosadaki mara.

⁴¹ Sanam mə Yinni Gusunə u dera Nəbukanesaa u Yudaba ka Yerusalemugibu yoru mwəera u ka doona, ka Yosadaki wi sanna mi.

6

Lefin bwese keran

təmbu gabu

¹ Lefiwa u Gəesəni ka Kehati ka Mərari mara.

² Ye Gəesəni u seewa, ma u Libini ka Siməi mara.

³ Be ba sāa Kehatin bibu, bera Amuramu, ka Yisehari, ka Heboroni, ka Usiəli.

⁴ Be ba maa sāa Mərarin bibu, bera Makili ka Musi. Beni kpurowa ba kua wirugibu Lefin bwese kerə səə.

⁵ Ma Gəesəni u seewa u Libini mara. Ma Libini u seewa u Yasati mara. Ma Yasati u seewa u Simma mara.

⁶ Ma Simma u seewa u Yoasi mara. Ma Yoasi u seewa u Ido mara. Ma Ido u seewa u Seraki mara. Ma Seraki u seewa u Yatarai mara.

⁷ Kehatiba sɔɔ, Kehati u seewa u Aminadabu mara. Ma Aminadabu u seewa u Kore mara. Ma Kore u seewa u Asiri mara.

⁸ Ma Asiri u seewa u Elikana mara. Ma Elikana u seewa u Abiasafu mara. Ma Abiasafu u seewa u Asiri mara.

⁹ Ma Asiri u seewa u Tahati mara. Ma Tahati u seewa u Urieli mara. Ma Urieli u seewa u Osiasi mara. Ma Osiasi u seewa u Sɔɔlu mara.

¹⁰ Be ba sãa Elikanan bibu gabu, bera Amasai ka Akimoti.

¹¹ Ahimotin bweseru sɔɔ, Akimoti u seewa u Elikana mara. Ma Elikana u seewa u Sofai mara. Ma Sofai u seewa u Nahati mara.

¹² Ma Nahati u seewa u Eliabu mara. Ma Eliabu u seewa u Yeroamu mara. Ma Yeroamu u seewa u Elikana goo mara.

¹³ Samuelin biba maa sãa Yoeli ka Abiya.

¹⁴ Merarin bwese kera sɔɔ, Merari u seewa u Makili mara. Ma Makili u seewa u Libini mara. Ma Libini u seewa u Simɛi mara. Ma Simɛi u seewa u Usa mara.

¹⁵ Ma Usa u seewa u Simea mara. Ma Simea u seewa u Hagiya mara. Ma Hagiya u seewa u Asaya mara.

¹⁶ Sanam mɛ ba Yinni Gusunɔn woodan kpakororu yii yeru waaWa, sanam meya Dafidi u Lefi ben gabu kua wom kowobun wirugibu Yinni Gusunɔn sãa yero.

¹⁷ Bera ba ra wom kowobu kpare Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun wuswaaɔ sere Salomɔɔ u ra ka Yinni Gusunɔn sãa yeru bana Yerusalemuɔ. Ba ben sɔmburu kuawa dee dee nge mɛ ba bu ten wooda wẽ.

¹⁸ Be ba kua wom kowobun wirugibu ka ben bibun bweseru wee.

Kehatin bweseru sɔɔ, Hemanawa u sãa wom kowobun wirugii. Win sikadobara Yoeli ka Samueli,

¹⁹ ka Elikana, ka Yeroamu, ka Elieli, ka Toa,

²⁰ ka Sufu, ka Elikana, ka Mahati, ka Amasai,

²¹ ka maa Elikana goo, ka Yoeli goo ka Asaria, ka Sofoni,

²² ka Tahati, ka Asiri, ka Abiasafu, ka Kore,

²³ ka Yisehari, ka Kehati, ka Lefi, ka Isireli.

²⁴ Asafu u maa sãawa wom kowobun wirugii turo. Wiya u ra n wãa Hemanin nɔm geuɔ u n nùn somimɔ. Win sikadobara Berekia, ka Simea,

²⁵ ka Mikaeli, ka Baaseya, ka Maakiya,

²⁶ ka Etini, ka Seraki, ka Adaya,

²⁷ ka Etani, ka Simma, ka Simɛi,

²⁸ ka Yasati, ka Geesoni, ka Lefi.

²⁹ Merarin bweseru sɔɔ, be ba ra womusu ko, ba ra n wãawa Hemanin nɔm dwaru gia. Ben wirugiiwa Etani. Etani win sikadobara Kisi, ka Abudi, ka Maluku,

³⁰ ka Hasabia, ka Amasia, ka Hilikiya,

³¹ ka Amusi, ka Sani, ka Semɛɛ,

³² ka Makili, ka Musi, ka Merari, ka Lefi.

³³ Ben mero bisi be ba tie, bera ba ra sɔma ko ye ya wãa Yinni Gusunɔn sãa yero kpuro.

³⁴ Aroni ka win bibun bwesera ba ra yãku dɔɔ mwaararuginu ko yãku yeru wɔllɔ kpa bu maa turare dɔɔ doke mi. Bera ba ra sɔma kpuro ko dii te ta deere gem gem sɔɔ kpa bu torarun yãkunu ko Isireliban sɔ nge mɛ Mowisi, Gusunɔn sɔm kowo u bu yiire.

³⁵ Aronin bweserun tãka wee. Aroni u seewa u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u seewa u Finɛesi mara. Ma Finɛesi u seewa u Abisua mara.

³⁶ Ma Abisua u seewa u Buki mara. Ma Buki u seewa u Usi mara. Ma Usi u seewa u Seraya mara.

³⁷ Ma Seraya u seewa u Merayotu mara. Ma Merayotu u seewa u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

³⁸ Ma Akitubu u seewa u Sadoku mara. Ma Sadoku u seewa u Akimasi mara.

Wuu si ba Lefin bibun

bweseru wē

³⁹ Ye ba tete toba, be ba gbia ba tem wē bera Kehatin bwese keragibu, Aronin bweseru sɔɔ. Ben wāa yenu ka ben kpara yenu ka ben tem nɔɔ bura yenu wee.

⁴⁰ Niya Heboroni ye ya wāa Yudan temɔ ka yen kpara yenu ni nu ka ye sikerene.

⁴¹ Adama yen baru kpaanu, Kalebu, Yefunen biiwa ba mi wē.

⁴² Wuu si ba Aronin bibun bweseru wē, siya Heboroni mi ba ko n da kpikiru de, ka Libina ka yen kpara yenu, ka Yatiri, ka Esitemɔa ka yen kpara yenu,

⁴³ ka Hileni ka yen kpara yenu, ka Debiri ka yen kpara yenu,

⁴⁴ ka Asani ka yen kpara yenu, ka Beti Semesi ka yen kpara yenu,

⁴⁵ ka Benyamēn tem wuu sini, Gibeā ka yen kpara yenu, ka Alemeti ka yen kpara yenu, ka Anatatu ka yen kpara yenu. Wuu si kpuro su kuawa mi wəkura ita nge mē bwese keri yi, yi geeru nē.

⁴⁶ Ye ba maa tete toba, Kehatin bibun bwese te ta tie, ta wusu wəkuru wa Efaraimun bwese keran tem sɔɔ ka Danun bwese keragim sɔɔ, ka Manasen bwese keran sukumgim sɔɔ.

⁴⁷ Gēsōnin bibun bweseru ta wusu wawa wəkura ita nge mē ben bwese kerin geera nē. Wuu si, su wāawa Isakarin bwese keran tem sɔɔ ka Aseēn bwese keragim sɔɔ, ka Nefitalin bwese keragim sɔɔ ka Manasen bwese keragim sɔɔ Basaniɔ.

⁴⁸ Ye ba maa wure ba tete toba, wusu wəkura yirawa Merarin bibun bwesera wa Rubenin bwese keran tem sɔɔ, ka Gadigian tem sɔɔ, ka Sabulonigian tem sɔɔ nge mē ben bwese kerin geera nē.

⁴⁹ Isireliba ba maa Lefiba wusu gasu wē ka sin kpara yenu.

⁵⁰ Ba wuu si gɔsawa ka tete Yudan bwese keran temɔ, ka Simeon bwese keragim sɔɔ, ka Benyamēn bwese keragim sɔɔ.

⁵¹ Kehatin bibun bwese te ta maa tie, ta wusu wawa Efaraimun bwese keran tem sɔɔ.

⁵² Wuu si ba bu wē, siya Sikemu ye ya wāa Efaraimun guurɔ, ka yen kpara yenu. Miya ba ko n da kpikiru de. Ka Gesē ka yen kpara yenu,

⁵³ ka Yokumēamu ka yen kpara yenu, ka Beti Horoni ka yen kpara yenu,

⁵⁴ ka Ayaloni ka yen kpara yenu, ka sere maa Gati Rimɔɔ ka yen kpara yenu.

⁵⁵ Wuu si Manasen bwese keran sukum mu maa wa, siya Anē ka yen kpara yenu, ka Bileamu ka yen kpara yenu. Siya ba Kehatin bwese keragii be ba tie wē.

⁵⁶ Ba maa Gēsōnin bwese keran tumbu wusu wē. Wuu si ba wa Manasen bwese keran sukum min di, siya Golani ye ya wāa Basaniɔ ka yen kpara yenu, ka Asitarotu ka yen kpara yenu.

⁵⁷ Wuu si ba wa Isakarin bwese keran min di, siya Kedesi ka yen kpara yenu, ka Dabarati ka yen kpara yenu,

⁵⁸ ka Ramati ka yen kpara yenu, ka sere Anemu ka yen kpara yenu.

⁵⁹ Wuu si ba wa Aseēn bwese keran min di, siya Masikali ka yen kpara yenu, ka Abudoni ka yen kpara yenu,

⁶⁰ ka Hukoku ka yen kpara yenu, ka sere Rehabu ka yen kpara yenu.

⁶¹ Wuu si ba wa Nefitalin bwese keran min di, siya Kedesi ye ya wāa Galilen temɔ ka yen kpara yenu, ka Hamɔɔ ka yen kpara yenu, ka sere Kiriataimu ka yen kpara yenu.

⁶² Ba Lefi be ba tie Merarin bweseru sɔɔ wusu wɛ. Wuu si ba wa Sabulonin bwese keran min di, siya Rimɔnɔ ka yen kpara yenu, ka Tabori ka yen kpara yenu.

⁶³ Wuu si ba wa Rubenin bwese keran min di Yuudenin guru gia, Yerikon deedeeru sɔɔ yari yeru gia, siya Beseri ye ya wɔa tem saaraɔ ka yen kpara yenu, ka Yasa ka yen kpara yenu,

⁶⁴ ka Kedemoti ka yen kpara yenu, ka sere Mefati ka yen kpara yenu.

⁶⁵ Wuu si ba maa wa Gadin bwese keran min di, siya Ramoti, Galadin temo ka yen kpara yenu, ka Mahanaimu ka yen kpara yenu,

⁶⁶ ka Hesiboni ka yen kpara yenu, ka sere Yasee ka yen kpara yenu.

7

Isakarın bibun bweseru

¹ Bibu nnewa Isakari u mara. Bera Tola, ka Pua, ka Yasubu, ka Simuroni.

² Tolan biba Usi, ka Refaya, ka Yerieli ka Yamai, ka Yibisamu, ka sere Samueli. Bera ba sɔa wirugibu ben yenusɔ, Tolan bwese kera sɔɔ. Ba sɔawa wɔrugɔba ben waati ye sɔɔ. Dafidin waati sɔɔ, ben geera sɔawa nɔrɔbun suba yenda yiru ka tɔmbu nata (22.600).

³ Usin biiwa Yisiraya. Yisiraya ka win bibu ba sɔawa be wirugibu nɔɔbu. Win bii bera Mikaeli, ka Abudiasi, ka Yoeli, ka Yisiya.

⁴ Be ba wɔa ka be sannu, tɔn kurɔbu ka bibu ba dabi sere ba koo kpɔ bu tɔn durɔbu nɔrɔbun suba tena ka nɔɔba tia (36.000) wa be sɔɔ be ba koo kpɔ bu tabu ko.

⁵ Isakarın bwese kera sɔɔ, be ba tireru doke, ben geera sɔawa nɔrɔbun suba wene ka nɔɔba yiru (87.000). Be kpuro ba sɔawa wɔrugɔba.

Benyamεε ka Nefitalin

bibun bweseru

⁶ Bibu itawa Benyamεε u mara. Bera Bela, ka Bekεε, ka Yedieli.

⁷ Bibu nɔɔbuwa Bela u mara. Bera Esiboni, ka Usi, ka Usieli, ka Yerimoti, ka maa Iri. Ben baawure u sɔawa win bwese keran wirugii. Be kpuro maa wɔrugɔbara. Ba bu tireru doke ma ben geera kua nɔrɔbun suba yenda yiru ka tɔmbu tena ka nne (22.034).

⁸ Bekεεn biba Semira, ka Yoasi, ka Eliesεε, ka Elionai, ka Omiri, ka Yeremoti, ka Abiya, ka Anatotu, ka Alameti. Beni kpurowa ba sɔa Bekεεn bibu.

⁹ Ma ba bu tireru doke nge me ba ka swiine bwese kera ye sɔɔ. Be kpuro ba sɔawa yenu yero wɔrugɔba. Ma ben geera sɔa tɔnu nɔrɔbun suba yendu ka goobu (20.200).

¹⁰ Yedielin biiwa Bilihani. Bilihanin biba maa Yeusi, ka Benyamεε, ka Ehudu, ka Kenaana, ka Setani, ka Taasisi, ka sere Akisasaa.

¹¹ Be kpuro ba sɔawa Yedielin bibun bweseru. Be kpuro maa wɔrugɔbara. Ma ben baawure u sɔa wirugii win bwese kera sɔɔ. Ben geera sɔawa nɔrɔbun suba wɔkura nɔɔbu ka yiru, ka tɔmbu goobu (17.200) be ba koo kpɔ bu tabu ko.

¹² Supimu ka Hupimu ba sɔawa Irin bibu. Ma Husimu u maa sɔa Akεεn bii.

¹³ Nefitalin biba Yasieli, ka Guni, ka Yesεε, ka sere Salumu. Beni kpuro ba sɔawa Bilihan nikurɔminu.

Manasen bibun bweseru

¹⁴ Bii be Manase u ka win kurɔ Sirigii mara, bera Asirieli ka Makiri wi u sɔa Galadin tundo.

¹⁵ Makiri wiya u Hupimu ka Supimu kurɔbu sua. Win sesun yisira Maaka. Win bii yirusen yisira Selofadi. Bii tɔn kurɔba Selofadi wi, u mara.

¹⁶Maaka, Makirin kurɔ u bii tɔn durɔ mara ma ba nùn yĩsiru kã Peresi. U maa wure u bii tɔn durɔ mara ma ba nùn yĩsiru kã Seresi. Seresi wiya u Ulamu ka Rekeḡu mara.

¹⁷Ulamun biiwa Bedani.

Beniwa ba sãa Galadi, Makirin bii, Manasen debubun bibun bweseru.

¹⁸Hamɔleketi, Galadin sesuwa u Isodu ka Abiesee ka Mala mara.

¹⁹Be ba sãa Semidan bibu, bera Akiyani ka Sikemu ka Likisi ka sere Aniamu.

Efaraimun bibun bweseru

²⁰Efaraimun bibun bweseru wee. Efaraimu u Sutelaki mara. Ma Sutelaki u Beredi mara. Ma Beredi u Tahati mara. Ma Tahati u Eleada mara. Ma Eleada u Tahati mara.

²¹Ma Tahati u Sabadi mara. Ma Sabadi u Sutelaki mara. Efaraimu u maa bibu yiru mara, Sutelaki baasi, beya Esee ka Eleadi. Bera ba Gatigibu wari bu ka sibun yaa sabenu mwa. Adama Gatigii be, siba bu go.

²²Ma Efaraimu u gɔɔ wooru sina n ka te. Ma win mero bisibu ba na ba nùn nukuru yemiasia.

²³Yen biruwa u ka win kurɔ menna, ma u gura sua u bii tɔn durɔ mara. Ma ba nùn yĩsiru kã Beria yèn sɔ u nuku sankiranu wa win yenuɔ.

²⁴U maa bii tɔn kurɔ mara wi ba mɔ Seraki. Wiya u Beti Horoni bana ye ya wãa wɔwaa, ka ye ya wãa gunguru wɔllɔ, ka maa Useni Seera.

²⁵Ma Beria wi, u seewa u Refa mara. Ma Refa u seewa u Resefu mara. Ma Resefu u seewa u Telaki mara. Ma Telaki u seewa u Takani mara.

²⁶Ma Takani u seewa u Ladani mara. Ma Ladani u seewa u Amihudu mara. Ma Amihudu u seewa u Elisama mara.

²⁷Ma Elisama u seewa u Nuni mara. Ma Nuni u seewa u Yosue mara.

²⁸Tem mɛ ba wa ba sina mɛya Beteli ka yen wuu si su ka ye sikerene. Siya Naarani ye ya wãa sɔɔ yari yeru gia ka Gesee ye ya wãa sɔɔ duu yeru gia ka yen baru kpaanu, ka Sikemu ka yen baru kpaanu, n ka girari Gasaa ka yen baru kpaanu.

²⁹Tem mɛ Manasen bibun bwesera wa, mɛya Beti Seani ka yen baru kpaanu, ka Taanaki ka yen baru kpaanu, ka Megido ka yen baru kpaanu, ka sere Dori ka yen baru kpaanu.

Wuu si sɔɔra Yosefu, Isirelin biin bibun bwesera sina.

Aseen bibun bweseru

³⁰Be ba sãa Aseen bibu, bera Yimina ka Yisifa ka Yisifi ka Beria ka sere ben sesu Seraki.

³¹Be ba sãa Berian bibu, bera Hebee ka Maakieli. Maakieli wiya u wuu ge ba mɔ Biisafiti swi.

³²Hebeewa u Yafileti mara ka Somee ka Hotamu ka sere ben sesu Sua.

³³Be ba sãa Yafiletin bibu, bera Pasaki ka Bimali ka sere Asifati. Be ba sãa Yafiletin bibu, bera mi.

³⁴Be ba sãa Sameen bibu, bera Aki ka Roga ka Huba ka sere Aramu.

³⁵Be ba sãa win wɔnɔ Helemun bibu, bera Sofaki ka Yimina ka Selesi ka sere Amali.

³⁶Be ba sãa Sofakin bibu, bera Sua ka Haanefee ka Suali ka Beri ka Yimura,

³⁷ka Beseri ka Hɔdu ka Samma ka Silisa ka Yitirani ka sere Beera.

³⁸Be ba sãa Yeteen bibu, bera Yefune ka Pisipa ka sere Ara.

³⁹Be ba sãa Ulan bibu, bera Ara ka Hanieli ka sere Risia.

⁴⁰Be ba sãa Aseen bibun bweseru, bera mi. Ben baawure u sãawa wirugii win beraa. Be kpuro ba sãawa wɔrugɔba. Be ba tireru doke, ben geera sãawa nɔɔbun suba yenda nɔɔbu ka tia (26.000) be, be ba koo kpĩ bu tabu ko.

be ba wāa Yerusalemu

- 1 Bibu nōabuwa Benyamē u mara. Wee nge mē ba ka swīne, Bela ka Asibeli
 2 ka Ara ka Nōka ka sere Rafa.
 3 Be ba sāa Belan bibu, bera Adari ka Gera ka Abihudu
 4 ka Abisua ka Naama ka Akoasi
 5 ka Gera ka Sefufani ka sere Huramu.
 6 Ehudun bii be ba sāa wirugibu Gebagibun suunu sō, ma ba ka bu da Manahati,
 7 bera Namani ka Akiya ka sere Gera. Gera wi u ka bu da mi, wiya u Usa ka Ahihudu mara.
 8 Saaraimu u win kurōbu yiru beni gira. Bera Husimu ka Baara. Yen biruwa u bibu gabu mara Mōabuban temō.
 9 Bii be u ka win kurō Hodēsi mara, bera Yobabu ka Sibiya ka Mēsa ka Malikamu,
 10 ka Yeusi ka Sokia ka sere Mirima. Be kpuro ba sāawa yenu yērobu.
 11 Be u ka win kurō Husimu mara, bera Abitubu ka Elipali.
 12 Be ba sāa Elipalin bibu, bera Ebē ka Miseamu ka sere Semē wi u wuu ge ba mō Onō bana ka sere maa Lodu ka yen baru kpaanu.
 13 Beria ka Sema be ba sāa wirugibu Ayalonigibun suunu sō, bera ba Gatigibu gira.
 14-16 Be ba sāa Berian bibu, bera Akiyo ka Sasaki ka Yeremōti ka Sebadia ka Aradi ka Edē ka Mikaeli ka Yisifa ka sere Yoasi.
 17-18 Be ba sāa Elipalin bibu, bera Sebadia ka Mēsulamu ka Hisiki ka Hebē ka Yisimerai ka Yisilia ka sere Yobabu.
 19-21 Be ba sāa Simein bibu, bera Yakimu ka Sikiri ka Sabidi ka Elienai, ka Silitai ka Elieli ka Adaya ka Beraya ka Simurati.
 22-25 Be ba sāa Sasakin bibu, bera Yisipani ka Ebē ka Elieli ka Abudoni ka Sikiri ka Hananu ka Hanania ka Elamu ka Antotia ka Yifideya ka sere Penueli.
 26-27 Be ba sāa Yerohamun bibu, bera Sanserai ka Seharia ka Atalia ka Yaaresia ka Eliya ka sere Sikiri.
 28 Be ba sāa wirugibu nge mē ba ka swīne, bera mi. Ba wāawa Yerusalemu.
 29 Wi u Gabaoni swī, u wāa Gabaoni mi. Win kurōn yīsira Maaka.
 30 Win bii gbiikoowa Abudoni. Be ba maa tie, bera Suri ka Kisi ka Baali ka Nadabu,
 31 ka Gedori ka Akiyo ka Sekē,
 32 ka sere Mikoloti, Simean tundo. Ben tii ba wāawa Yerusalemu, ben mero bisibun bōku.

*Sōulun bibun bweseru
(I maa mērio 9:39-44)*

- 33 Neriwa u Kisi mara. Ma Kisi u Sōlu mara. Ma Sōlu u Yonatam mara ka Maakisua ka Abinadabu ka sere Esibaali.
 34 Yonatamwa u Meribu Baali mara. Ma Meribu Baali u maa Misee mara.
 35 Be ba sāa Miseen bibu, bera Pitoni ka Mēleki ka Tarea ka sere Akasi.
 36 Akasiwa u Yehoyada mara. Ma Yehoyada u Alemeti mara ka Asimafeti ka sere Simiri. Simiriwa u Mōsa mara.
 37 Ma Mōsa u Binēa mara. Ma Binēa u Rafa mara. Ma Rafa u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Aseli mara.
 38 Bibu nōaba tia Aseli u mara. Bera Asirikamu ka Bokuru ka Isimeeli ka Searia ka Abudiasi ka sere Hananu. Beni kpurowa ba sāa Aselin bibu.
 39 Aseli wi, u wōnō mō wi ba sokumō Eseki. Bibu itawa Eseki wi, u mara. Bera Ulamu ka Yeusi ka Elifeleti.
 40 Ulamun bibu ba kuawa wōrugōba ka tēn towobu. Ben bibu ka ben debuminu dabi. Ba tura nge tōmbu wunaa weeru ka wōkuru (150).
 Be kpuro ba sāawa Benyamēn bibun bweseru.

9

¹ Ba Isireliba kpuron yīsa yorua ben gari garin tireru sɔɔ nge mɛ ba ka swīine, bwese kɛra ka bwese kɛra.

Isireli be ba wurama yorun di

N deema ba Yudaba kpuro yoru mwa ba ka da Babiloniɔ kōsa ye ba kuan sɔ.

² Be ba gbia ba sina ben tem wusu sɔɔ, bera Isireliba ka yāku kowobu ka Lefiba ka sere Nɛtiniba.

³ Be ba na ba sina Yerusalemuɔ, bera Yudan bweseru ka Benyamɛɛn bweseru ka Efaraimugiru ka Manasegiru.

⁴ Ka sere Utai wi u wāa Yudan bwese kɛra sɔɔ. U sāawa Amihudun bii. Amihudu wi, u sāawa Omirin bii, Imirin debubu, Banin sikadobu, Perɛsin bwese kɛra sɔɔ.

⁵ Silonigibun bwese kɛra sɔɔra Asaya u wāa ka win bibu. Asaya wiya u sāa win bii gbiikoo.

⁶ Serakin bwese kɛra sɔɔra Yeweli ka wigibu ba wāa. Ben geera sāawa nata ka wɛnɛ ka wəkuru (690).

⁷ Be ba wāa Benyamɛɛn bwese kɛra sɔɔ, bera Salu, Mɛsulamun bii, Hodafian debubu, Asenuan sikadobu,

⁸ ka Yibinɛa, Yoramun bii, ka Ela, Usin bii, Mikirin debubu ka Mɛsulamu, Sefatian bii, Rewɛlin debubu, Yibinian sikadobu, ka sere ben tɔmbu gabu.

⁹ Tɔn be kpurowa ba sāa wirugibu ben yɛnusɔ nge mɛ ba ka swīine. Ben geera sāawa nɛnɛ ka wunɔbu ka weeraakuru ka nɔɔba tia (956).

¹⁰ Be ba sāa yāku kowobu, bera Yedaya ka Yoyaribu ka Yakini,

¹¹ ka Asaria. Win sikadobara Hilikiya ka Mɛsulamu ka Sadaku ka Mɛrayɔtu ka sere Akitubu wi u sāa Yinni Gusunɔn sāa yerun wirugii.

¹² Adaya u maa sāa yāku kowo. Win sikadobara Yerohamu ka Pasuri ka Maakiya ka Masai ka Adieli ka Yasisia ka Mɛsulamu ka Mɛsilemiti ka Imeri.

¹³ Be ka begii be ba sāa wirugibu ben yɛnusɔ, ben geera sāawa tɔmbu nɔrɔbu ka nata ka wunɔbu ka wata (1.760). Be kpuro ba sāawa wɔrugɔba. Bera ba ra sɔmburu ko Yinni Gusunɔn sāa yerɔ.

¹⁴ Semaya u sāawa Lefi. Win sikadoba wee, nge mɛ ba ka swīine. Bera Hasubu ka Asirikamu ka sere Hasabia, Mɛrarin bwese kɛra sɔɔ.

¹⁵ Be ba maa sāa Lefiba, bera Bakibakaa ka Herɛsi ka Galali ka Matania. Matania win sikadobara Misee ka Sikiri ka Asafu.

¹⁶ Abudiasin tii u sāa wa Lefi. Win sikadobara Semaya ka Galali ka Yedutum. Berekia, Asan bii, Elikanan debubu wi u wāa Nɛtofagibun temɔ, u maa sāawa Lefi.

¹⁷ Be ba sāa kɔnnɔ kɔsobu, bera Salumu ka Akubu ka Talumɔɔ, ka Ahimani ka begibu. Salumuwa u sāa ben wirugii.

¹⁸ Wiya u ra n wāa sina bokon kɔnnɔwɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia sere ka gisɔ. Be ba sāa kɔnnɔ kɔsobu Lefin bweseru sɔɔ, bera mi.

¹⁹ Salumu, Koren bii, Abiasafun debubu, Koren sikadobu ka wigii be ba tie, bera ba ra Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun kɔnnɔ kɔsu. Ben sikadobara ba ra raa sɔmbu te ko.

²⁰ Finɛsi, Eleasaan biiwa u sāa ben wirugii. Ma Yinni Gusunɔ u wāa ka wi.

²¹ Sakari, Mɛselemian biiwa u ra kuu bekurugii ten kɔnnɔ kɔsu.

²² Be kpuron geera sāawa mi goobu ka wəkura yiru (212). Bera ba ra kɔnnɔsu kɔsu. Ben yīsa ba maa doke tireru sɔɔ ka ben wusu. Dafidi ka Gusunɔn sɔmɔ Samueliwa ba bu sɔmbu te nɔmu sɔndia.

²³ Be ka ben bibun bwesera ba ra Yinni Gusunɔn sāa yee ten kɔnnɔ si kɔsu.

²⁴ Be ba sāa yerun kɔnnɔ si kɔsu mi, ba ra n wāawa bera ka bera, sɔɔ yari yerɔ ka sɔɔ duu yerɔ, ka sɔɔ yɛsan nɔm geuɔ ka yen nɔm dwarɔ.

²⁵ Begibu gabu ba ra nε ben mi saa ben wusun di bu ka bu sina mi alusumatia.

²⁶ Kənnə kəsobun wirugibu nne be, ba sāawa Lefiba. Ba ra n wāawa ben səmburu sə baadomma. Bera ba ra maa sāa yerun dii səsū ka sāa yee ten arumani kəsū.

²⁷ Ba ra kpunεwa bu ka sāa yee te sikerena. Yam mù n sāra, kpa bu ten kənnəsū wukia.

²⁸ Kənnə kəsō ben gaba ba ra yākurun dendi yānu kəsū. Ba ra nu gariwa bà n nu yaramə. Kpa bu maa nu gari bà n nu duusiamə.

²⁹ Ben gaba ba ra maa sāa yerun dendi yāa ni nu tie kəsū ka sere maa som ka tam ka gum ka turare ye ba ra dəsō doke ka maa turare nubū durorugia.

³⁰ Yāku kowoba ba ra turare nubū durorugia ye ko.

³¹ Lefi ben turo, Matitia, Salumun bii gbiikoo, Koren bweseru sə, wiya u ra kiranu wə.

³² Wigibu gabu Kehatin bweseru sə, bera ba ra təsō wērarugiru baateren pēe ko, ye ba ra Yinni Gusunə yiye.

³³ Bera ba sāa Lefiban yenu yērobu. Bera ba ra maa wom kowobu kpare. Ba ra n wāawa sāa yerun dinu ganu sə. Ba ku ra maa səma gaa ko, yèn sō ba ra n səmburu mō sō sə ka wəkuru.

³⁴ Bera ba sāa Lefiban yenu yērobu nge mε ba ka swīine. Be, ba wāawa Yerusalemə.

*Səəlun bibun bweseru
(I maa mεerio 8:29-38)*

³⁵ Yeyeli wi u Gabaoni swīi, u wāawa Gabaoniə. Win kurən yīsira Maaka.

³⁶ Win bii gbiikoowa Abudoni. Be ba maa tie, bera Suri ka Kisi ka Baali ka Neri ka Nadabu,

³⁷ ka Gedori ka Akiyo ka Sakari ka sere Mikoloti.

³⁸ Mikoloti wiya u Simeamu mara. Be kpuro ba wāawa Yerusalemə begibun bəkuə.

³⁹ Neriwa u Kisi mara. Ma Kisi u Səəlu mara. Ma Səəlu u Yonatam mara ka Maakisua ka Abinadabu ka sere Esibaali.

⁴⁰ Yonatamwa u Meribu Baali mara. Ma Meribu Baali u maa Misee mara.

⁴¹ Miseen biba Pitoni ka Meleki ka sere Tarea.

⁴² Akasiwa u Yara mara. Ma Yara u Alemeti mara ka Asimafeti ka sere Simiri. Simiriwa u Məsa mara. Ma Məsa u maa Bineə mara.

⁴³ Bineəwa u Refaya mara. Ma Refaya u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Aseli mara.

⁴⁴ Bibu nəəba tia Aseli u mara. Ben yīsa wee, Asirikamu ka Bokuru ka Isiməeli ka Searia ka Abudiasi ka sere Hananu. Be ba sāa Aselin bibu, bera mi.

DAFIDI, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

*Səəlu ka win bibun gəə
(I maa mεerio Samuēli I, 31:1-13)*

10

¹ Filisitiba ba Isireliba tabu wəri. Ma Isireliban tabu kowobu ba duki sua. Filisiti be, ba bu naa gira ba go go Giliboan guurə.

² Ba maa Səəlun tii ka win bibu ita Yonatam ka Abinadabu ka Maakisua naamwε. Ma ba bii be go.

³ Sannə ge, ga Səəlu swīε. Ten towobu ba nùn sēenu twee ba mεera kua gem gem.

⁴ Yera u win tabu yāa səəwo səsōwa u nεε, u win takobi womə u nùn ye saku kpa bango sarirugii be, bu ku raa nùn saku bu yaa kasiki.

Adama durə wi, u yina u ko mε, domi berum nùn mwa gem gem. Ma Səəlu u takobi ye mwa u ka tii soka u kibarisi u taare.

⁵ Ye win tabu yāa sōwo wi, u wa ma u gu, yera u maa win takobi sua u tii sōka nge me Sōlu u kua. Ma ba gu yam tem mi.

⁶ Nge meya Sōlu u ka gu ka win bibu ita be, ka win tabu yāa sōwo ka sere maa win tabu kowobu kpuro sannu.

⁷ Ye Isireli be ba wāa Yisireelin wōwaa ba nua ma ben tabu kowoba duki sua, Sōlu ka win bii tən durabu ba maa gu, yera ba ben wusu deri ba duki sua. Ma Filisitiba ba na ba sina wuu si sō.

⁸ Ye n kua sisiru Filisitiba ba na ba goo nin yānu potirimō. Yera ba Sōlu ka win bibu itan gonu wa Giliboan guurō.

⁹ Ma ba Sōlun wiru bura ba win tabu yānu kpuro potira. Yera ba sāmabu gara bu yen labaari kpara ben būu diaō ka ben tōmbun mi, ben tem sō kpuro.

¹⁰ Yera ba win tabu yānu sua ba doke ben būu dirō. Ma ba win wiru sua ba bwē ben būu wi ba mō Dagonin dirō.

¹¹ Sanam me Yabesi ye ya wāa Galadin temō, yen tōmbu ba nua ye Filisitiba ba Sōlu kua,

¹² yera be ba sāa tabu durō wōrugōba ba seewa ba Sōlu ka win bibun goo ni sua ba ka da Yabesiō. Ma ba ben kukunu sikua dāru garun nuurō Yabesi mi. Ma ba nōō bōkua sōō nōōba yiru.

¹³ Sōlu u guwa yèn sō u Yinni Gusunō tōnu kam kom kua, u n win woodaba mem nōwē. U bikiaru dawa be ba ra gōribu sokun mi.

¹⁴ U n Yinni Gusunō bikie. Ma Yinni Gusunō u dera u gu. Ma u win bandu sua u Isain bii, Dafidi wē.

*Dafidi u kua Isireliban sunō
(I maa mēerio Samuēli II, 5:1-3)*

11

¹ Isireliba kpuro ba mēna ba na Dafidin mi Heboroniō. Ma ba nūn sōōwa ba nēē, bēse ka wunē, sa sāawa yem tem.

² Baa yellun di, saa ye Sōlu u sāa bēsen sunō, wuna a ra sun mēnne a sun kpara a ka tabu da, kpa a ka maa sun wurama. Gusunō wunen Yinni u maa nun sōōwa u nēē, wuna kaa ko bēsen wirugii kpa a bēse win tōmbu kpara.

³ Yera Isireliban guro gurobu kpuro ba na Dafidi sina bokon mi Heboroniō. Ma u ka bu arukawani bōkua Yinni Gusunōn wuswaaō Heboroni mi. Yera ba nūn gum tāre wirō, ba nūn kua be, Isireliban sunō nge me Yinni Gusunō u gerua saa Samuēlin nōn di.

Dafidi u Yerusalemu wōri

*u mwa
(I maa mēerio Samuēli II, 5:6-10)*

⁴ Sōō teeru, Dafidi ka Isireliba kpuro ba Yerusalemu wōri. Yerusalemu yera ba maa sokumō Yebusi. Miya Yebusiba ba wāa.

⁵ Yera ba Dafidi sōōwa ba bēē, n n koorō u duuma wuu ge sō.

Adama Dafidi u bu wōri u ben wuu gbāraruguu ge mwa. N deema gera ba maa sokumō Siōni. Yen biru ba gu soka Dafidin wuu.

⁶ N deema Dafidi u raa win tabu kowobu sōōwa u nēē, wi u gbia u Yebusiba wōri u kamia, yērowa u koo ko tabu kowobun wirugii. Ma Yoabu, Seruyan bii u gbia u bu wōri u kamia. Ma u kua wirugii.

⁷ Dafidi u da u sina wuu gbāraruguu gen mi. Yen sōna ba gu soka Dafidin wuu.

⁸ Ma u bani kua u ka gu sikerena. U banawa saa Milon di u ka sikerena. Ma Yoabu u maa gen mi n tie sōnwa.

⁹ Ma Dafidin dam mu sosimō. Domi Gusunō wōllu ka tem Yinni u wāa ka wi.

*Dafidin tabu kowobu**(I maa mεerio Samuēli II, 23:8-39)*

¹⁰ Wee be ba sāa Dafidin tabu kowobun wirugibu. Be ka Isireliba kpurowa ba nùn kua sina boko nge mε Yinni Gusunə u gerua win təmbun sō. Ba nùn mεm nəwawa mam mam win bandun waati ye kpuro səə.

¹¹ Yasobeamu, Hakumənin bii u sāa tabu kowobun wirugii ben turo. Wiya u təmbu gooba wunəbu (300) go ka yaasa nən teerun tabu səə.

¹² Yen biru Eleasaa, Dodon bii, Akosigii, u sāawa tabu kowobu ita yen turo.

¹³ U wāa ka Dafidi Pasi Damimuə, sanam mε Filisitiba ba menna bu ka bu tabu wəri. Ma Isireliba ba duki Filisitiban wuswaan di. N deema gberu gara wāa mi, tē səə ba əsu duura.

¹⁴ Yera Eleasaa ka win təmbu ba yōra gbee ten suunu səə ba ka tu yina. Ma ba ka Filisitiba tabu kua ba bu go. Yinni Gusunə u bu nasara baka wē dāma te.

¹⁵ Səə teeru Dafidin tabu sinambu tēna ye səə, ben ita ba da ba nùn deema Adulamun kpee wəruə, sanam mε Filisitiban tabu kowobun wuuru garu ta na ta ten sansani gira Refaban wəwəə.

¹⁶ Saa ye səə, Dafidi u wāa kpee wəru ge səə, ma Filisitiban sansani ya maa gire Betelehemuə.

¹⁷ Ma Dafidi u Betelehemun bεkε kua u nεε, wara u koo ka man Betelehemun gbāra kənnən dəkən nim naawa n nə.

¹⁸ Yera win tabu durəbu ita be, ba da ba Filisitiban sansani ye wəri ka dam ba Dafidi nim mε takama ba ka na. Adama u n mu nəra. U ka mu yākuru kuawa, u Yinni Gusunə yaria.

¹⁹ U nεε, Gusunə u man gbara bu nεε, nena na nim mε nəra. Domi mən sōna tən beni ba ben wāaru kari bərie. Nim mε, mu sāawa nge ben yem mε mu koo raa yari.

Yen sōna u yina u mu nə.

Yeniba kpurowa Dafidin tabu kowobu ita be, ba kua.

²⁰ Abisai, Yoabun wənəwa u sāa tabu sinambu tēna yen wirugii. Təmbu gooba wunəbuwa (300) u go ka win yaasa. Ma u yīsiru yara wigibun suunu səə.

²¹ Ba nùn bεεε wē too. Adama u n tabu durəbu ita be tura.

²² Benaya, Kabiseligii, Yehoyadan bii, u sāawa tabu durə wərugə. Ma u yīsiru yara nasara dabi te u wan sō. Wiya u Məabuban təmbu yiru gabu go, be ba sē nge gbee sinansu. Wiya u maa dua dəkə kpiriruru səə u gbee sunə kāasi mi, u go puran saa səə.

²³ Ma u Egibitin tabu durə dangii goo go. Win gunum mu sāawa gəm soonu nəbu. Ma u yaasa neni. Yen buru ta sāawa nge weson dεka ye u ra beku yasa tēke. Saa yē səə u nùn wərim dəə, bokura u neni. Ye u tura mi, ma u durə win yaasa ye u neni mi wəra u ka nùn səka u go.

²⁴ Yeniba kpurowa Benaya Yehoyadan bii u kua. Ma u yīsiru yara tabu kowobu tēna ye səə.

²⁵ U bεεε baka wa Dafidin tabu durəbu tēna ye səə. Adama ya n tabu durə gbiikobu ita begia tura. Ma Dafidi u nùn kua win tiin kəsobun wirugii.

²⁶ Dafidin tabu kowo ben gabun yīsa wee, Asaeli, Yoabun wənə, ka Elikanani, Dodon bii, Betelehemugii,

²⁷ ka Saməti, Harorigii, ka Heləsi, Palonigii,

²⁸ ka Ira, Ikesin bii, Tekoagii, ka Abiesεε, Anatətugii,

²⁹ ka Sibekai, Husagii, ka Ilai, Akoasigii,

³⁰ ka Maharai, Nεtofagii, ka Helēdi, Baanan bii, wi u maa sāa Nεtofagii,

³¹ ka Itai, Ribain bii, Gibeagii, ye ya wāa Benyamεen temə, ka Benaya, Piratonigii,

- ³² ka Hurai, Nasale Gaasigii, ka Abieli, Arabagii,
³³ ka Asimafeti, Basarumugii, ka Eliaba, Saabonigii,
³⁴ ka Bene Hasemu, Gisonigii, ka Yonatham, Sagen bii, Hararigii,
³⁵ ka Akiamu, Sakaan bii, Hararigii, ka Elifali, Urun bii,
³⁶ ka Hefee, Mekeragii, ka Akiya, Palonigii,
³⁷ ka Hesiro, Kaameligii, ka Naarai, Esibain bii,
³⁸ ka Yoeli, Natanin maa, ka Mibisaa, Hagirin bii,
³⁹ ka Seleki, Amonigii, ka Nakarai, Berotugii wi u ra Yoabu, Seruyan biin tabu
yānu sōbe,
⁴⁰ ka Ira, ka Garebu be ba sāa Yeteeba,
⁴¹ ka Uri, Hēti, ka Sabadi, Alaigii,
⁴² ka Adina, Sisan bii, Rubenin bwese keran wirugii turo, wi u tabu kowobu
tena ma,
⁴³ ka Hanani, Maakan bii, ka Yosafati, Mitinigii,
⁴⁴ ka Osiasi, Asitarotugii, ka Sama, ka Yeyeli be ba sāa Hotamun bibu,
Aroegibu,
⁴⁵ ka Yedieli, Simurin bii, ka win wānā Yoka, Tisigii,
⁴⁶ ka Elieli, Makafimugii, ka Yeribai, ka Yosafia, Elinamun bibu, ka Yitima,
Māabu,
⁴⁷ ka Elieli, ka Obēdi, ka Yasieli, Sobagii.

12

Tabu kowo be ba ka Dafidi

nāo tia kua Sōalun waati

¹ Sanam me Dafidi u kpikiru sua u da Sikilagiō u ka Sōolu Kisin bii tonda, yera gaba seewa ba da win mi. Ba sāawa tabu durō wōrugōba be ba sōoru sāa bu ka nūn tabu somi.

² Ma ba tennu ka kpurantēnu neni. Ba maa ye kpuron tobu yēwa nām geu ka nām dwaru.

Be ba sāa Benyamēba, Sōalun bwese kera sōo,

³ bera tabu sunō Akiesee ka Yoasi be ba sāa Sema, Gibeagiin bibu, ka Yesieli, ka Peleti be ba sāa Asimafetin bibu, ka Beraka ka Yehu be ba sāa Anatotugibu,

⁴ ka Yisimaya, Gabaonigii, wi u sāa tabu sinambu tena yen wirugii turo,

⁵ ka Yeremi ka Yasieli, ka Yokanani ka Yosabadi, Gederagii,

⁶ ka Elusai ka Yerimoti ka Bealia ka Semaria ka Sefatia, Harofugii,

⁷ ka Elikana ka Yisiya ka Asareli, ka Yoesee ka Yasobeamu, be ba sāa Koren bwese keragibu,

⁸ ka Yoela ka Sebadia be ba sāa Yerohamun bibu, Gedorigibu.

⁹ Gadiba sōo, tabu durō wōrugōba ba na Dafidin mi kpee wōru gen mi, gbaburō. Ba sāawa be ba tabu tobu yē. Ma ba tērenu ka yaasi neni. Ba dam mōwa nge gbee sinansu. Ma ba sāu nge nem ni nu wāa guunu wōllō.

¹⁰⁻¹⁴ Ba sāawa tōnu wōkura tia. Bera tabu sunō Esee ka Abudiasi ka Eliabu ka Misimana ka Yeremi ka Atai ka Elieli ka Yokanani ka Elisabadi ka Yeremi ka Makibanai.

¹⁵ Be ba sāa Gadigibu ba ka sāa tabu sinambu, bera mi. Wi u piiburu bo be sōo, wiya u koo tōmbu wunōbu (100) tabu wōri. Wi u maa bo, kpa u tōmbu nōrōbu (1.000) tabu wōri.

¹⁶ Bera ba Yuudēni tōbura wōōn suru gbiikoo sōo, sanam me ya nim yiba sere bōōwō. Bera ba maa tōn be ba wāa wōwi sōo gira yen sōo yari yeru gia ka yen sōo duu yeru gia.

¹⁷ Benyamēba ka Yudaba ben tii ba maa na Dafidin mi kpee wōru mi.

¹⁸ Dafidi u bu sennə da, ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, ì n ween na nɛn mi ka bwisiku geenu, i ka man somi, kon ka bɛɛ nɔɔ tia ko. Adama ì n ween na i ka man samba ko, kpa nɛn yiberɛba bu ka man go sanam mɛ na ñ taarɛ gaa kue, Gusunə bɛsɛn baababan Yinni u ye waawo, kpa u sun siria.

¹⁹ Yera Yinni Gusunən Hunde u dua Amasai, tabu sinambu tɛna yen turo sɔɔ, ma u gerua u nɛɛ,

wuna sa ka yɔra,

wunɛ Dafidi, Isain bii.

Wunɛ ka be ba nun somimən bwɛra yu kpunə.

Domi Gusunə wunɛn Yinni u nun faaba kua.

Ma Dafidi u bu mwa ka nuku dobu. Ma u dera ba dua win tabu sinambun wuuru sɔɔ.

²⁰ Manasen bwese kɛran tɔmbu ba Dafidi swīi sanam mɛ wi ka Filisitiba ba dɔɔ bu ka Sɔɔlu tabu ko. Adama ba ñ Filisiti be somi. Domi ye Filisiti ben wirugibu ba wesiana, ba Dafidi girawa ba nɛɛ, u ko n wāawa Sɔɔlu win yinnin biruə kpa u ra bu wiru bɔəri.

²¹ Manasen bwese kɛragii be ba Dafidi swīima sanam mɛ u gɔsirama Sikilagiə, bera Adina ka Yosabadi ka Yedieli ka Mikaeli ka Yosabadi goo ka Elihu ka Silitai. Be kpuro ba sāawa Manasen bwese kɛran tabu kowo wuunun wirugibu.

²² Bera ba Dafidi somi domi be kpuro ba sāawa tabu durə wɔrugəba ka maa tabu sinambu.

²³ Tɔɔ baatere, tɔmbu ba ra n naaməwa Dafidin mi bu ka nùn somi sere win tabu kowobu ba dabia ba dam kua nge Gusunən tabu kowobu.

Tabu sinam be ba Dafidi kua

Isireliba kpuron sunə

²⁴ Tabu kowo be ba na Dafidin mi Heboroniə bu ka nùn Sɔɔlun bandu wesia nge mɛ Yinni Gusunə u gerua, ben geeru wee.

²⁵ Yudan bwese kɛra sɔɔ, tabu kowo be ba tɛrɛnu ka yaasi nɛni, ba sāawa tɔnu nɔrɔbun suba nɔɔba tia ka nɛnɛ (6.800).

²⁶ Simɛən bwese kɛra sɔɔ, be ba sāa tabu durə wɔrugəba ben geera sāawa nɔrɔbun suba nɔɔba yiru ka wunəbu (7.100).

²⁷ Lefiban bwese kɛra sɔɔ, tɔmbu nɔrɔbun suba nɛnɛ ka nata (4.600) ba wāa,

²⁸ ka Yehoyada, Aronin yɛnun wirugii ka win tɔmbu nɔrɔbun suba ita ka nata ka wunəbu (3.700),

²⁹ ka Sadəku, aluwaasi kpɛmbu wi u sāa tabu durə wɔrugəba ka wirugibu yɛnda yiru be ba sāa win tondon yɛnugibu.

³⁰ Benyamɛn bwese kɛra sɔɔ, be ba sāa Sɔɔlun mɛro bisibu, ba sāawa tɔmbu nɔrɔbun suba ita (3.000) domi ben dabira ba ka Sɔɔlu yɔra n ka saa ye girari.

³¹ Efaraimun bwese kɛra sɔɔ ba sāawa nɔrɔbun suba yɛndu ka nɛnɛ (20.800). Ba bu gara yɛnu ka yɛnu. Ba sāawa tabu durə wɔrugəba be ba yīsiru yara.

³² Manasen bwese kɛran sukumgibu ba sāawa nɔrɔbun suba wəkura nɔɔbu ka ita (18.000). Bera ba soka ka ben yīsa bu ka da bu Dafidi ko sunə.

³³ Isakarın bwese kɛra sɔɔ, ba sāawa tabu sinambu goobu (200) ka sere maa ben tən be ba kpare. Isakarın bwese kɛragii be, ba ben waatin asansi yɛ bu ka tubu ye Isireliba ba koo ko.

³⁴ Sabulonin bwese kɛra sɔɔ, ba sāawa tɔmbu nɔrɔbun suba weeraakuru (50.000) be ba tabu yɛ, ba maa tabu yāa bwese bweseka nɛni, ba sɔɔru kpeere bu ka tabu ko ka gɔru tia.

³⁵ Nɛfitalin bwese kɛra sɔɔ, ba sāawa tabu sinambu nɔrɔbu (1.000) ka sere maa tabu kowobu nɔrɔbun suba tɛna ka nɔɔba yiru (37.000) be ba tɛrɛnu ka yaasi nɛni.

³⁶ Danun bwese kera sɔɔ, be ba tabun sɔɔru kpeere, ba sãawa tɔmbu nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu ka ita ka tɔnu nata (28.600).

³⁷ Aseɛn bwese kera sɔɔ, be ba tabu yɛ ma ba sɔɔru sãa bu ka tabu ko, ba sãawa tɔmbu nɔrɔbun suba weeru (40.000).

³⁸ Be ba wãa Yuudenin sɔɔ yari yeru gia, Rubeniba ka Gadigibu ka Manasen bwese kera sukungibu ba sãawa tɔmbu nɔrɔbun suba wunaa teeru (120.000). Ba maa tabu yãa bwese bweseka mɔ.

³⁹ Tɔn be ba tabun sɔɔru sãa mi, be kpurowa ba na Heboroniɔ ka gɔru tia, kpa bu ka Dafidi ko Isireliba kpuron sunɔ. Ma Isireli be ba tie ba ka bu nɔɔ tia kua.

⁴⁰ Ma ba kua sɔɔ ita Dafidin mi, ba dimɔ ba nɔrumɔ. Domi begibu ba dɔanun sɔɔru kua ben sɔ.

⁴¹ Yen biru be ba wãa ben bɔkuɔ n ka girari Isakariba, ka Sabuloniba ka sere Nefitaliba, ba ra ben ketekunu ka ben yooyoosu ka ben birakɔsu ka sere maa ben keteba dɔanu sɔbimewa bu ka na, ka maa som ka figi gbebi, ka resɛm gbebi, ka tam ka gum, ka keteba ka yãanu dabi dabinu, domi be kpuro ba wãa nuku dobu sɔɔ.

Dafidi u Yinni Gusunɔn

woodan kpakorori yi

Obedi Edamun yenuɔ

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 6:1-11)

13

¹ Sɔɔ teeru Dafidi u tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm ka wunɔm wunɔm wirugibu menna ka sere maa wirugii be ba tie.

² Ma u be kpuro sɔɔwa u nɛɛ, yeni yà n ween na Gusunɔ besɛn Yinnin min di, ma ya bɛɛ wɛrɛ, i de su sɔmɔbu gɔri besɛgibun mi Isirelin tem kpuro sɔɔ, yãku kowobu ka Lefiban mi be ba wãa wuu marosɔ ka kpara yenɔ kpa bu mɛnnama.

³ Kpa su ka Gusunɔ besɛn Yinnin woodan kpakoro te wurama. Domi sa n̄ ten gari kue Sɔɔlun waati sɔɔ.

⁴ Ma tɔn be kpuro ba wura bu ko mɛ. Domi gari yi, yi ka bu naawa.

⁵ Ma Dafidi u Isireliba kpuro menna saa Sikorin di ye ya wãa Egibitiɔ sere ka Hamatin duu yerɔ kpa bu da bu Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te suama Kiriati Yarimun di.

⁶ Yera Dafidi u seewa ka Isireli be kpuro ba da Baalɔ ye ba maa m̄ Kiriati Yarimu, Yudan temɔ, bu ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te tama, tɛn wuswaɔ ba ra Yinni Gusunɔn yĩsiru soku, wi u ra n s̄ ten wɔllɔ wɔllun kɔsɔbun suunu sɔɔ.

⁷ Ma ba tu sua ba doke naa kɛkɛ kpaa gaa sɔɔ ba ka doona Aminadabun yɛnun di. Usa ka Akiyowa ba naa kɛkɛ ye kpare.

⁸ Ma Dafidi ka Isireliba kpuro ba bu swĩ ba mɔrɔkunu soomɔ ka gɔɔgenu, ka bara kpãnu, ka sɛketirenu, ka yankokonu. Ma ba womusu m̄ ba yaamɔ ka ben dam kpuro ba ka Gusunɔ sãamɔ.

⁹ Saa yè sɔɔ ba tura Kidonin doo soo yerɔ, yera kpakoro te, ta wɔrumaa dɔɔ, ma Usa u nɔma demia u tu gaba.

¹⁰ Mii mii, Yinni Gusunɔ u ka n̄n m̄ru kua. Ma u dera u wɔruma kpakoro ten bɔkuɔ u gu, yèn s̄ u tu baba.

¹¹ Dafidi u m̄ru kua too yèn s̄ Yinni Gusunɔ u ka Usa sɛɛyasia mɛ. Ma u yam mi yĩsiru kã Peresi Usa. Yen tubusiana Usan goo yeru. Yĩsi tera ba ka mu sokumɔ sere ka gisɔn gisɔ.

¹² Ma Dafidi u Yinni Gusunə nasia dōma te. Yera n dera u ka nεε, amōna u koo ko u ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te turi win yenuə.

¹³ U n̄ dere bu gina ka tu da win yenuə Yerusalemuə. U dera ba ka tu dawa Obedi Edəmu Gatigiin yenuə.

¹⁴ Ma ta kua mi suru ita. Ma Yinni Gusunə u durə wi ka win yenugibu ka maa ye u mə kpuro domaru kua.

*Dafidi u wāa Yerusalemuə
(I maa mεerio 3:5-9; Samuēli II, 5:11-16)*

14

¹ Sōo teeru, Hiram, Tirin sunə u Dafidi səməbu gəria ka dāa gea ye ba sokumə sɛduru ka dāa dākobu ka be ba ra kpenu dāku, kpa bu n̄n sina kpaaru bania.

² Dafidi u tuba ma Gusunəwa u win bandun dam siremə. Wiya u maa ban te walle suamə win tambu Isireliban s̄.

³ Yen biru Dafidi u maa kurəbu gabu sua Yerusalemuə. Ma ba n̄n bii tən durəbu ka tən kurəbu marua.

⁴ Bera Samua ka Sobabu ka Natani ka Salomə

⁵ ka Yibaa ka Elisua ka Elifeleti

⁶ ka Noga ka Nefegi ka Yafia

⁷ ka Elisama ka Beliada ka sere Elifeleti goo.

*Dafidi u Filisitiba kamia
(I maa mεerio Samuēli II, 5:17-25)*

⁸ Ye Filisitiba ba nua ba Dafidi gum tāre wirə u kua Isireliba kpuron sunə, yera be kpuro ba seewa ba n̄n wərim wee. Ye u nua mε, yera u sara u da u ka bu yinna.

⁹ Saa ye səra Filisiti be, ba tunuma ba tēria Refan wəwaə.

¹⁰ Ma Dafidi u Yinni Gusunə bikia u nεε, n doo n Filisiti be wəri? Kaa man bu nōmu bēria?

Ma Yinni Gusunə u n̄n wisa u nεε, a doo, kon nun bu nōmu bēria.

¹¹ Ma ba seewa ba da Baali Perasimuə. Miya Dafidi u Filisiti be go go. Ma u gerua u nεε, Yinni Gusunə u n̄n yibereban wuuru gīa nge mε nim tora ya ra guna gīε.

Yen sōna ba yam mi yīsiru k̄a Baali Perasimu.

¹² Yera Filisiti be, ba duki sua ba ben bwāarokunu deri mi. Ma Dafidi u win tambu sōwa bu nu guro bu dōo mēni.

¹³ Amēn biru, Filisiti be, ba kpam na ba tēria Refan wəwa mi.

¹⁴ Ma Dafidi u Yinni Gusunə bikia u nεε, n maa doo n bu wəri? Ma Yinni Gusunə u n̄n wisa u nεε, oo. Adama a ku da s̄ru s̄rum mε. A besiro kpa a da a n wāa dāa ye ba m̄ miren sōwə.

¹⁵ Sanam mε a naa damu damusu gasu nōmə dāa wəllə, a yarima. Domi nε, Yinni Gusunəwa na nun gbiye n ka ben sansani ye wəri.

¹⁶ Ma Dafidi u kua nge mε Yinni Gusunə u n̄n sōwa. U da u Filisiti be go go saa Gabaonin di n̄ ka da Gesεε.

¹⁷ Ma Dafidi u yīsiru yara tem baama kpuro s̄ə. Ma Yinni Gusunə u n̄n dam wē bwesenu kpuro s̄ə.

15

*Dafidi u Yinni Gusunən
woodan kpakororu wāa yeru
s̄əru kua*

¹ Yeniban biru, Dafidi u tii dia bania Yerusalemuə. U maa Yinni Gusunən woodan kpakororu wāa yeru kua mi.

² Ma u nεε, Lefiba tənawa n weenε bu tu səbe. Domi bera Yinni Gusunə u gəsa bu ka tu səbe, kpa bu maa ten səmburu ko saa kpuro səə.

³ Ma Dafidi u Isireliba kpuro menna Yerusalemuə bu ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te da ten ayerə mi u səəru kua ten sō.

⁴ U maa yāku kowobu Aronin bweserugibu ka Lefiba menna.

⁵ Kehatin bweseru səə, Urieliwa u sāa wirugii ka wigibu tənu wunaa teeru (120).

⁶ Mərarin bwese kera səə, Asayawa u sāa wirugii, ka wigibu təmbu goobu ka yendu (220).

⁷ Gεεsənin bwese kera səə, Yoeliwa u sāa wirugii ka wigibu təmbu wunaa teeru ka wəkuru (130).

⁸ Elisafanin bwese kera səə, Semayawa u sāa wirugii ka wigibu tənu goobu (200).

⁹ Heboronin bwese kera səə, Elieliwa u sāa wirugii ka wigibu tənu wεnε (80).

¹⁰ Usielin bwese kera səə, Aminadabuwa u sāa wirugii ka wigibu tənu wunəbu ka wəkura yiru (112).

¹¹ Ma Dafidi u yāku kowobu Sadəku ka Abiataa soka, ka sere maa Lefi beni, Urieli ka Asaya ka Yoeli ka Semaya ka Elieli ka sere Aminadabu.

¹² Ma u bu sōwa u nεε, bεεya i sāa wirugibu Isireliban bwese keri səə. Yen sō, i tii dεerasio bεε ka bεen yenugibu, kpa i da i ka Gusunə bεε Isireliban Yinnin woodan kpakororu suama i ka na yam mi na tu wāa yeru kua səə.

¹³ Yellu, Gusunə bεsən Yinni u sun sεeyasia ka gəə yèn sō i n̄ daa wāa mi, ma sa n̄ win wooda mēm nəwε.

¹⁴ Yera yāku kowo be, ka Lefi be, ba tii dεerasia bu wa bu ka Gusunə be Isireliban Yinnin woodan kpakoro te suama.

¹⁵ Ma Lefi be, ba kpakoro te sua ba seru səndi ka ten dāa pəəsi yi ba ra ka tu sue nge mε Yinni Gusunə u raa yiire bu ko saa Məwisin nəən di.

¹⁶ Ma Dafidi u maa Lefiban wirugii be sōwa u nεε, bu begibu səəru koosio be ba koo womusu ko ba n guunu ka mərəkunu ka səkətirenu soomə ka dam bu ka nuku dobu sōəsi.

¹⁷ Be Lefiba ba səəru koosia, bera Hemani, Yoelin bii ka win səm kowosii beni, Asafu, Berekian bii ka sere maa Etani, Kusayan bii, Mərarin bwese keragii.

¹⁸ Be ba maa swī, bera Sakari ka Beni ka Yaasieli ka Semiramətu ka Yehieli ka Uni ka Eliabu ka Benaya ka Maaseya ka Matitia ka Elifele ka Mikineya ka Obədi Edəmu ka sere Yeyeli. N deema beni kpuro ba sāawa kənnə kəsobu.

¹⁹ Wom kowo be ba səkətirenu soomə ni ba kua ka sii gandu, bera Hemani ka Asafu ka sere Etani.

²⁰ Be ba maa guunu soomə ni nu gōru yāka mə, bera Sakari ka Asieli ka Semiramətu ka Yehieli ka Uni ka Eliabu ka Maaseya ka sere maa Benaya.

²¹ Matitia ka Elifele ka Mikineya ka Obədi Edəmu ka Yeyeli ka sere Asasia, bera ba mərəku serum nəəba itaginu soomə ba ka womusu swī.

²² Lefi be səə, Kenaniawa u sāa wom kowo ben wirugii. Wiya u bu womusu koosiamə domi u yēru mə.

²³ Be ba ra Yinni Gusunən woodan kpakoro te səbe, bera Berekia ka Elikana

²⁴ ka Obədi Edəmu ka Yehia. Yāku kowo be ba ra kəbi so Yinni Gusunən woodan kpakoro ten wuswaaə, bera Sebania ka Yosafati ka Netanēeli ka Amasai ka Sakari ka Benaya ka sere Eliesεε.

Yinni Gusunən

woodan kpakororu

ta tura Yerusalemu
(*I maa mɛɛrio Samuɛli II, 6:12-19*)

²⁵ Dafidi ka Isireliban guro gurobu ka tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm wirugibu ba swaa wɔri ba ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te wee Obɛdi Edɔmun yɛnun di ka nuku dobu.

²⁶ Yinni Gusunɔ u wɔa ka Lefi be ba win woodan kpakoro te sɔwa. Ma ba ketɛ nɔba yiru ka yɔa kinɛnu nɔba yiru go ba ka yɔkuru kua.

²⁷ Dafidi ka Lefi be ba woodan kpakoro te sɔwa ka wom kowobu, ka sere Kenania wi u wom kowo be kpɛre, be kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka wɛɛ damgii. Yen biru, Dafidi u maa yɔku kowon yabe tarakpe doke.

²⁸ Isireliba kpuro ba ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te na Yerusalemu. Ba kuuki mɛ nuku dobu sɔ, ma ba kɔbi ka sɛketirɛnu ka guunu ka mɔrɔkunu soomɔ.

²⁹ Ye ba ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te duɔ Dafidin wuuɔ, yɛra Mikali Sɔɔlun bii tɔn kurɔ u mɛɛrima saa fɛnɛntin di. Ye u wa sina boko Dafidi u yɔɔkumɔ u yaamɔ, yɛra u nɔn gɛma.

16

¹ Ye ba ka kpakoro te tunuma, yɛra ba tu doke ten ayɛrɔ kuu bekurugiru sɔ te Dafidi u kua ten sɔ. Yen biruwa u Yinni Gusunɔ yɔku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yɔkunu kua.

² Ye Dafidi u yɔku ni kua u kpa, yɛra u win tɔmbu Isireliba domaru kua ka Yinni Gusunɔn yɔsiru.

³ Ma u be kpuro dɔanu bɔnu kua, tɔn kurɔbu ka tɔn durɔbu. U baawure pɛɛ ka yaa wɔra wɛ ka sere maa kira te ba kua ka resɛm gbeba.

Lefiba ba Yinni Gusunɔ

siamɔ ka womusu
(*I maa mɛɛrio Womu 105:1-15; 96; 106:1,47-48*)

⁴ Ma Dafidi u Lefi ben gabu sɔma wɛ woodan kpakoro ten sɔ, kpa bu ka Gusunɔ be Isireliban Yinni sɔ. Kpa bu nɔn siara, kpa bu nɔn bɛɛɛ wɛ.

⁵ Asafuwa u sɔa ben wirugii. Ma Sakari u sɔa win yiruse. Ma Yeyeli ka Semiramɔtu ka Yehieli ka Matitia ka Eliabu ka Benaya ka Obɛdi Edɔmu ka sere Yeyeli ba guunu ka mɔrɔkunu soomɔ. Ma Asafu u maa sɛketirɛnu soomɔ.

⁶ Ma yɔku kowo beni, Benaya ka Yasieli ba kɔbi soomɔ tɔa tɔa Yinni Gusunɔn woodan kpakoro ten wuswaaɔ.

⁷ Tɔɔ tera Dafidi u dɛra Asafu ka wigibu ba Yinni Gusunɔ tɔmam torua. Ba nɛɛ,

⁸ i Yinni Gusunɔ siaro, kpa i nɔn sɔ,
kpa i bwesenu nɔɔsia sɔm baka ni u kua.

⁹ I nɔn tɔmɔ.
I nɔn siaro ka womusu,
kpa i win sɔm maamaakiginun gari kpara.

¹⁰ I yɛɛrio win yɔsi dɛɛrarun sɔ,
kpa i nuku dobu ko
bɛɛ bɛn gɔru ga nɔn kasu.

¹¹ I gɔsiro Yinni Gusunɔ Dam kpurogiin mi,
kpa i nɔn kasu baadomma.

¹²⁻¹³ Bɛɛ Isireliba, Yakɔbu Gusunɔn sɔm kowon bweseru,
bɛɛ be u gɔsa,

i yaayo sɔm maamaakigii ni u kua
ka gari yi u bɛɛ sɔwa.

¹⁴ Gusunɔwa u sɔa bɛsɛn Yinni.

Wiya u koo handunia kpuro siri.

15-16 I arukawani ye yaayo baadomma

ye u ka Aburahamu b̄akua

ka maa n̄o mwεε te u Isaki kua.

17 U ka ye Isireliba, Yak̄obun bweseru b̄akuawa

ya n s̄a wooda sere ka baadommao.

18 U nεε, u koo bu Kananin tem w̄e

bu tubi di.

19 N deema sanam mε,

Isireliba ba n̄ dabi,

ma ba s̄a s̄obu tem mε s̄o.

20 Ba ra n daam̄owa bwese tukunun mi

ka wuu tukuso.

21 Adama u n̄ dere goo u bu dam d̄ore.

U maa sinambu s̄εyasia ben s̄o.

22 U nεε, i ku nen t̄on be na ḡosa baba.

I ku maa nen s̄am̄obu k̄sa kua.

23 Yen s̄o, b̄εε handuniagibu,

i Yinni Gusun̄o t̄am̄o.

I win faaban gari kparo t̄o baatere.

24 I win yiikon girima ka win s̄am maamaakiginu kparo

bwesenu suunu s̄o.

25 Domi Yinni Gusun̄o u kp̄a.

Wiya n weenε bu siara.

U b̄unu kpuro nanum kere.

26 Bwese tukunun b̄unu nu s̄awa kam dirum.

Adama Yinni Gusun̄owa u w̄ollu kua.

27 Yiiko ka girima ya w̄a win wuswaa.

Ma dam ka nuku dobu w̄a win w̄a yer̄o.

28 B̄εε bwesenu kpuro,

i Yinni Gusun̄o yiiko ka b̄εεε w̄εȳo.

29 I Yinni Gusun̄an ȳisiru yiiko w̄εȳo.

I ka n̄n k̄enu daawo win s̄a yer̄o.

Kpa i yiira win wuswaa

i n̄n s̄a win d̄εεrarun s̄o.

30 B̄εε handuniagibu kpuro,

i diirio win wuswaa.

Tem mu dam m̄o,

mu n̄ b̄arim̄o.

31 W̄ollu, a ȳerio,

kpa tem mu nuku dobu ko.

I bwesenu kpuro s̄ow̄o

ma Yinni Gusun̄o u bandu dii.

32 Nim w̄oku gu kuuki koowo,

ka ye ya w̄a ge s̄o.

Ye ya w̄a gen bera mi gia kpuro,

yu nuku dobu koowo.

33 D̄anu, i nuku dobu kuuki koowo

Yinni Gusun̄an wuswaa.

Domi u wee u handuniagibu siri.

34 I Yinni Gusun̄o siaro win t̄on geerun s̄o.

Win k̄iru ta n̄ n̄ru m̄o.

35 I n̄n n̄ogiru sueyo i nεε,

Gusun̄o b̄εεn Faaba kowo, a sun faaba koowo.

A sun w̄oro bwese tukunun n̄man di,

kpa a sun menna.

Saa yera sa ko nun tōma

sa n wunen yīsi dēeraru soku,

kpa sa n yēerimō, sa n mō,

³⁶ Gusunō, Isireliban Yinni,

wuna ba ko n siaramō sere ka baadomma.

Ma tōmbu kpuro ba nē, ami! I Yinni Gusunō siaro.

³⁷ Yen biru Dafidi u Asafu ka wigibu yiire ba n wāa Yinni Gusunōn woodan kpakoro ten mi, ba n sōmburu mō baadomma.

³⁸ Ma u Obēdi Edōmu ka Hosa ka begibu gōsa. Ben geera sāawa tōmbu wata ka nōba ita (68). Obēdi Edōmu, Yedutum bii, ka Hosa ba sāawa kōnnō kōsobu.

³⁹ Ma Dafidi u yāku kowo Sadōku ka wigibu yiire bu sōmburu ko gunguru wōllō Gabaoniō, mi ba ra Yinni Gusunō yākuru kue,

⁴⁰ ba n da nūn yāku dō mwaararuginu kue baadomma yāku yerō, bururu ka yoka, kpa bu maa ko kpuro ye ya wāa wooda sō ye u Isireliba wē.

⁴¹ Be sōra Hemani ka Yedutum ka sere be ba gōsa ba ben yīsa sia sia mi, bu ka Yinni Gusunō sā ba wāa. Domi wi, Yinni Gusunōn tōn geeru ta ra n wāawa sere ka baadomma.

⁴² Hemani ka Yedutum, bera ba ra kōbi ka seketirenu ka sere maa yāa ni nu tien wunanōsu ko, ni ba ra ka womusu ko bā n Yinni Gusunō sāamō. Yedutum biba ba maa sāa kōnnōn kōsobu.

⁴³ Yen biru, tōmbu kpuro ba gōsira ba wura ben yenusō. Ma Dafidi u maa da win yenusō u ka win yēnugibu domaru kua.

Nō mwe te Gusunō u Dafidi

*ka win bibun bweseru kua
(I maa mēriō Samuēli II, 7:1-17)*

17

¹ Ye Dafidi u da u sina win yenusō, yera u Gusunōn sōmō Natani sōwa u nē, n weene na n wāa diru sō te ba kua ka dāa gea ye ba mō seduru, kpa Gusunōn woodan kpakororu ta n wāa kuu bekurugiru sō?

² Ma Natani u nūn wisa u nē, a doo a ko nge mē a gōru doke kpuro. Domi Yinni Gusunō u wāa ka wunē.

³ Ye n kua wōkuru, yera Yinni Gusunō u Natani sōwa kāsiru sō u nē,

⁴ a doo a nēn sōm kowo Dafidi sō a nē, nē, Yinni Gusunō na nūn sōmō ma n n wi u koo man diru bania mi na ko n wāa.

⁵ Domi na n sinare diru garu sō saa mīn di na ka Isireliba yarama Egibitin di sere n ka kua gisō. Adama na ra n wāawa kuu bekurugirō kpa ba n ka man bōsu.

⁶ Baama mi sa da nē ka Isireliba, na ra kparobu gōsiwa ba n be ba tie kpare. Adama na n ben goo taare wēere n nē, mban sōna u n man diru banie ka dāa ye ba mō seduru.

⁷ Yen sō, a doo a Dafidi nēn sōm kowo sō a nē, nē, Gusunō wōllu ka tem Yinni, na nē, yāa kparabun diya na nūn wunama u n ka sāa nēn tōmbu Isireliban kparo.

⁸ Na wāa ka wi, baama kpuro mi u da. Mēya na nūn win yiberēba dera. Ma na dera u yīsiru yara nge tōn boko dunia sō.

⁹ Na nēn tōmbu Isireliba ayeru kua na bu sinasia ba n ka wāa mi ka bōri yendu, kpa tōn kōsobu bu ku raa maa se bu bu nōni sō

¹⁰ nge mē ba bu kua yellu kparobun waati sō. Na win yiberēba kpuro sekuru doke. Nē, Yinni Gusunōwa na nūn sōmō ma kon nūn ko bwese bakarun nuuru.

¹¹ Win saa yà n tura u gu, ba nùn sika win baababan sika, kon win bii turo wuna u bandu di, kpa n ban ten dam sire.

¹² Bii wiya u koo man diru bania, kpa n win sina gona swĩi ya n dam ma sere ka baadomma.

¹³ Na kon saa nge win tundo, kpa u n maa saa nge nen bii. Na n nùn nen durom wunarimə nge me na mu sunə wi u nùn gbiiye wunari.

¹⁴ Kon nùn ko nen tambun sunə, kpa n win ban ten dam sire sere ka baadomma.

¹⁵ Ye Natani u gari yi kpuro nua u kpa, yera u da u yi Dafidi sɔwa nge me Yinni Gusunə u nùn sɔsi kasi te sɔ.

Dafidi u kanaru kua

(I maa mɛrio Samueli II, 7:18-29)

¹⁶ Ma Dafidi u seewa u da Yinni Gusunən saa yerə. U gerua u nɛɛ, Yinni Gusunə, na yɛ ma na n saa gāanu. Nen bwesera kun maa gāanu tura. Ka me, a man kua sunə Yerusalemu mini.

¹⁷ Ma a ye garisi gaa piiminu wunen mi. Domi a kpam gerumə nge me nen bweseru ta ko n saa sia. Ma wunɛ wi a kpā, a man ye sɔmə nɛ wi na saa tən diro.

¹⁸ Mba kon maa gere beere ye a man doke min sɔ. Domi a man yɛ kə.

¹⁹ Yinni Gusunə, wunen gari ka maa wunen gōrun kīrun saabuwa a ka man gaa baka nini kpuro kua. Ma a man nu sɔsi.

²⁰ Gāanu kpuro ye sa nua a kua, ya sɔsi ma a kpā. Goo sari wi u saa nge wunɛ. Wunɛ turowa a saa Gusunə.

²¹ Bweseru garu maa sari nge beɛ Isireliba te ta koo nɛɛ, ten būu u tu yakama yorun di, ma u tu yīsiru kã ta n ka saa wigiru. Ka geema, gaa bakana a sun kua. A maa gaa maamaakiginu kua besen wuswaa ye a ka bwese tukunu gira besen wuswaan di, ma a sun yakama Egibitigibun min di.

²² A wunen tambu Isireliba swĩi ba n ka saa wunegibu mam mam sere ka baadomma. Ma wunɛ Gusunə, a kua ben Yinni.

²³ N n mən na, gari yi a gerua nɛ ka nen bweserun sɔ a de yi koorə sere ka baadomma.

²⁴ A de wunen yīsiru tu wolle suara sere ka baadomma. Kpa bu nɛɛ, wunɛ Gusunə wəllu ka tem Yinniwa a saa Isireliban Yinni. Kpa a de nen bwese kera ya n bandu dii wunen wuswaa.

²⁵ Yinni Gusunə, wunen tiwa a man sɔwa a nɛɛ, kaa de nen bibun bweseru tu bandu di nen biru. Yen sɔna na ka kaka na kana teni mɔ.

²⁶ Yinni, wuna a saa Gusunə. Wuna a maa nɛ wunen səm kowo durom mənin nɔ mweeru kua.

²⁷ N n mən na, a nen bweseru domaru kuo, kpa ta n bandu dii sere ka baadomma wunen wuswaa. Ye a domaru kua, ya ko n maa domaru mowa sere ka baadomma.

Dafidi u bwese tukunu kamia

(I maa mɛrio Samueli II, 8:1-14)

18

¹ Yeniban biru, Dafidi u Filisitiba kamia, u bu sekuru doke. Ma u Gati ka yen baru kpaanu mwa.

² Ma u Məabuba kamia ba kua win jobu. Ma ba nùn wɔ gobi kəsiamə.

³ Yen biru u Hadadesɛɛ, Soban sina boko kamia Hamatin bera gia, sanam me wi, Hadadesɛɛ u dɔ u win tem yasia daa te ba mɔ Efarati.

⁴ Ma Dafidi u nùn tabu kɛkɛ nərəbu (1.000) mwaari ye dumi gawe, ka maasəbu nərəbun suba nɔba yiru (7.000), ka naanaakobu nərəbun suba yendu

(20.000). Ma u ben dumi kpuron naa sīnu bəəra ma n kun mə wunəbu (100) yi u tii deria.

⁵ Sirigii be ba wāa Damasiə ba na bu ka Hadadesεε, Soban sina boko somi. Ma Dafidi u ben təmbu nərəbun suba yənda yiru (22.000) go.

⁶ Ma u bu kparobu yiiya. Ma Sirigii be, ba kua win yobu, ba nùn wəə gobi kəsiamə. Yinni Gusunə u ra n Dafidi kəsuwa baama kpuro mi u da.

⁷ Ma u Hadadesεen səm kowobun tereṅu mwεera ni ba kua ka wura. Ma u ka nu na Yerusalemuə.

⁸ U maa sii gandu gurama ta kpā Tibusati ka Kunun di. Wusu yiru ye, ya sāawa Hadadesεεgisu. Sii gan teya Saloməə u ka boo kua ka gen yōratii ka maa sāa yerun dendi yānu.

⁹ Ye Tohu, Hamatin sina boko u nua ma Dafidi u Hadadesεε, Soban sina boko ka win tabu kowobu kamia,

¹⁰ yera u win bii Hadoramu gəra Dafidin mi u nùn təbiri kpa u nùn siara yèn sō u Hadadesεε tabu wəri u kamia. Domi Tohu u raa ka Hadadesεε tabu mōwa. Ma u Dafidi gbēa mərīsia bwese bweseka ye ba kua ka wura ka sii geesu ka maa sii gandu.

¹¹ Ma Dafidi u ye kpuro yi Yinni Gusunən sō, ka maa sii geesu, ka wura ye u mwεera bwese tuku ninin min di. Niya, Edəmuba ka Məabuba ka Aməniba ka Filisitiba ka sere Amalekiba.

¹² Abisai, Seruyan bii, u Edəmuba kamia wəwəə ye ba mē Bəru. Ma u ben nərəbun suba yəndu yiru sari (18.000) go.

¹³ Ma u kparobu yi yi Edəmu mi. Ma Edəmu be kpuro ba kua Dafidin yobu. Yinni Gusunə u ra n Dafidi kəsuwa baama kpuro mi u da.

Dafidin səm kowobun yīsa

(I maa mεerio Samuēli II, 8:15-18)

¹⁴ Dafidi u bandu di Isireliba kpuro səə. Ma u gea mē, u bu siriammε dee dee.

¹⁵ Yoabu, Seruyan biiwa u tabu kowobu kpare. Ma Yosafati, Ahiludun bii u sāa tirenun bero.

¹⁶ Sadəku, Akitubun bii, ka Abimeleki, Abiataan biiwa ba sāa yāku kowobu. Ma Safusa u sāa tire yoro.

¹⁷ Benaya, Yehoyadan biiwa u sāa Keretiba ka Peletiban kparo. Ma Dafidin bibu ba sāa win gerunasibu.

Ba Dafidin sina asakpəbu

sekuru doke

(I maa mεerio Samuēli II, 10:1-5)

19

¹ Yeniban biru Nakasi, Aməniban sina boko u gu. Ma win bii u bandu kəsire kua.

² Ma Dafidi u nεε, kon Hanuni, Nakasin bii wi tən geeru kua. Domi mēya win tundo u man kua. Yera Dafidi u səməbu gəra bu nùn nukuru yemiasia win tondon gəən sō. Ye Dafidin səmə be, ba tura Hanuni win mi, Aməniban temə bu ka nùn nukuru yemiasia,

³ yera Aməniban wirugibu ba Hanuni sōəwa ba nεε, a tamaa Dafidi u ka wunən tundo bεεε wēn sōna u səməbu gərima bu nun nukuru yemiasia? A n yē bu ka wuu ge bukiana bu gen saria gia kpa bu gu wərima bu kam koosian sōna səmə beni ba na wunən mi?

⁴ Yera Hanuni u Dafidin səmə be mwa u ben toba kəna ma u ben yabenu karana saa suunun di sere taanə. Ma u bu yōsu ba doona.

⁵ Ye Dafidi u nua ye n tɔn be deema ma u wa ba wāa seku bakaru sɔɔ, yera u gabu gɔra bu ka bu yinna kpa bu bu sɔ bu gina doo bu sina Yerikoɔ sere ben toba ye, yà n kpia bu sere wurama.

Dafidi u ka Amɔniba

ka Sirigibu tabu kua

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 10:6-19)

⁶ Ye Amɔni be, ba wa ma ba Dafidin mɔru seeyawa, yera Hanuni ka Amɔni be, ba sii geesun gobi nɔrɔbu (1.000) mɔrisia Sirigibun mi be ba wāa Mesopotamiɔ ka Maakaɔ ka sere Sobaɔ bu ka bu tabu kekeba ka maasɔbu wɛɛma.

⁷ Ma ba bu tabu keke nɔrɔbun suba tɛna ka yiru (32.000) wɛɛma, ka maa Maakan sunɔ ka win tabu kowobu. Ma ba na ba ben sansani gira Mɛdebaɔ. Ma Amɔniba ba maa yarima ben wusun di ba mɛnna ka tabun sɔɔru.

⁸ Ye Dafidi u nua mɛ, yera u bu Yoabu ka win tabu kowo damgibu sure.

⁹ Ma Amɔniba ba yarima ba wāa wuun duu yerɔ. Sinam be ba maa bu somiru na, ma ba da ba yɔra nɛnɛnka.

¹⁰ Ma Yoabu u deema u koo tabu kowa biruɔ ka wuswaaɔ. Ma u Isireliban tabu kowo damgibu sɔɔ tabu kowo wuuru sua u Sirigibu kpare.

¹¹ Ma u maa win wɔnɔ Abisai tabu kowo be ba tie wɛ bu ka Amɔniba wɔri.

¹² Ma u nɛɛ, Sirigibu bà n man kamiamɔ, a man somiru na. Amɔniba bà n maa nun kamiamɔ, kon nun somiru na.

¹³ A de a n wɔrugɔru mɔ, kpa su taa bi ko ka wɔrugɔru bɛsɛn tɔmbun sɔ ka maa Gusunɔ bɛsɛn Yinnin wusun sɔ. Kpa Yinni Gusunɔ u ko ye n ko n nùn wɛre.

¹⁴ Ma Yoabu ka win tɔmbu ba Sirigibu tabu wɔri. Ma Sirigii be, ba duki sua Yoabun wuswaan di.

¹⁵ Ye Amɔniba ba wa ma Sirigibu ba duki sua, yera ben tii ba maa duki yarina Abisai, Yoabun wɔnɔn wuswaan di ba dua wuuɔ. Ma Yoabu u gɔsirama Yerusalemuɔ.

¹⁶ Ye Sirigibu ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba sɔmɔbu gɔra bu Sirigii be ba wāa daarun guru giɔ sokuma. Sofaki, Hadadesɛɛn tabu kowobun wirugii u bu gbiiye.

¹⁷ Ma ba ye Dafidi nɔɔsia. Yera u Isireliban tabu kowobu kpuro mɛnna, u ka bu Yuudɛni tɔbura, ma ba sīa ba da Sirigii ben bera gia ba bu tabu wɔri ba kamia. Ma Sirigii be, ba duki sua Isireliban wuswaan di.

¹⁸ Dafidi u ben tabu keke be dumi gawe nɔrɔbun suba nɔɔba yiru (7.000) kɔsuka ka be ba wāa be sɔɔ, ka naanaakobu nɔrɔbun suba weeru (40.000), ka sere maa ben tabu sunɔ Sofaki.

¹⁹ Ye Hadadesɛɛn sɔm kowobu ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba ka Dafidi nɔɔ tia kua ba nùn tii wɛ. Saa dɔma ten di, Sirigibu ba ku ra maa kã bu Amɔniba somiru da.

Yoabu u Raba tabu wɔri

u mwa

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 11:1; 12:26-31)

20

¹ Wɔɔ kpɔɔn saa ye sɔɔ sinambu ba ra tabu yari, yera Yoabu ka win tabu kowo dangii be u kpare ba da ba Amɔniban tem wɔri ba kɔsuka. Ma ba Raba tarusi ba mwa. N deema saa ye sɔɔ, Dafidi u wāawa win yɛnuɔ Yerusalemuɔ.

² Yen biruwa Dafidi u wuu gen sunɔn furɔ wuraguu mwa. Gen bunum mu sāawa kilo tɛna ka nɛɛ. Ma ba gu kpee gobiginu gore. Ma ba gu sua ba Dafidi dokea wirɔ. Yen dɔma te, dukia baka Dafidi u gura wuu gen min di u ka doona.

³ Ma u gen tumbu yoo sama koosia. Ben gaba daa baarimo ka sii, gabu ka gbæe, gaba kpenu dakuma, ma gaba tem gbema ka dakunu. Nge meya u maa Amoniban wusu kpuron tumbu yoo sama koosia. Yen biru, Dafidi u gasirama Yerusalemu ka win tabu kowobu.

*Ba Filisitiba kamia
(I maa merio Samueli II, 21:18-22)*

⁴ Yeniban biru Isireliba ba ka Filisitiba tabu kua Geseeo. Saa ye soora Sibekai, Husagii u Sipai, Rafan bweserun turo go. Ma u Filisiti be sekuru doke.

⁵ Yen biru tabu maa seewa Isireliba ka Filisitiban suunu soo. Yera Elikanani Yairin bii, u Lasimi, Goliati, Gatigiin wono go. Lasimi win yaasan buru ta baaruwa nge weson beku tēketiru.

⁶ Isireliba ba maa ka Filisitiba tabu kua Gati mi. Miya tabu kowo goo wa u gunu too. Niki binu naaba tia tiawa u ma namao ka naaso. Ma ni kpuro nu kua yenda nne. Win tii u saawa Rafan bweserugii.

⁷ U Isireliba noo kuura, ma Yonatan, Dafidin mao, Simean bii, u nun go.

⁸ Tan be kpuro ba saawa Rafan bweseru. Dafidi ka win tabu kowoba ba bu go Gatio.

*Dafidi u dera ba Isireliba gara
(I maa merio Samueli II, 24:1-9)*

21

¹ Soo teeru Setam u Isireliba seesi, ma u Dafidi barie u ka bu gari.

² Ma Dafidi u Yoabu ka tabu kowobun wirugii be ba tie soawa u nee, bu doo bu Isireliba gari saa ben tem soo yesan nam geu gian di sere men soo yesan nam dwaro, kpa bu na bu nun gora tusia. Nge meya u koo ka ben geeru gia.

³ Yoabu u wisa u nee, Yinni Gusuno u de win tumbu bu dabia wunam wunam subenu. Nen yinni sina boko, tan beni kpurowa ba saa wunen sam kowobu. Mban sōna a maa yeni bikiamo. Mban sōna kaa bu torasia.

⁴ Adama sina boko u yarariwa win wooda ye soo dim dim, ye u Yoabu we mi. Ma Yoabu u da u Isireliban tem kpuro bukiana. Ma u wurama Yerusalemu.

⁵ U Dafidi gari gari yi tusia. Isireli be ba koo kpi bu tabu ko, ben geera saawa yako tia ka tumbu narabun suba wunabu (1.100.000). Yudaban geera saawa narabun suba neeru ka wata ka wakuru (470.000).

⁶ Yoabu u n Lefin bwese keragibu ka Benyamēn bwese keragibu gara. Domi sina bokon wooda ye, ya n ka nun naawe.

Yinni Gusuno u Dafidi

*taare we
(I maa merio Samueli II, 24:10-17)*

⁷ Dafidin wooda ye, ya n Yinni Gusuno dore. Ma u Isireliba seeyasia.

⁸ Ma Dafidi u Yinni Gusuno soawa u nee, ye na kua mi, tora bakara. A de a ne wunen sam kowo suuru kua, domi wiira kookoosa na kua mi.

⁹ Ma Yinni Gusuno u win samo Gadi soawa u nee,

¹⁰ a doo a Dafidi so a nee, ameniwa ne, Yinni Gusuno na gerua. Na nee, wee, na nun nani swaanu ita yiye. U gasio te u ki n ka nun seeyasia.

¹¹ Yera Gadi u da Dafidin mi, ma u nun soawa u nee, ameniwa Yinni Gusuno u gerua.

¹² U nee, gooru tu wunen tem wari wo ita, n kun me wunen yiberaba bu ka nun tabu ko suru ita bu kamia, n kun me Yinni Gusuno u de goon grado u kesi kesi bararu pusi Isireliban tem kpuro soo u mu kpeerasia. Nani swaanu ita ye soo, a gasio ye a ki kpa n da n ye Yinni Gusuno so, wi u man gorima.

¹³ Dafidi u Gadi wisa u nɛɛ, na wãa nuku sankira bakanu sɔɔ. Adama n buram bo n wɔri Yinni Gusunɔn nɔmuɔ ye kon ka wɔri tɔmbun nɔmaɔ. Domi win wɔnwɔnda kpã.

¹⁴ Ma Yinni Gusunɔ u kɛsi kɛsi bararu sure Isireliba sɔɔ. Ma tɔmbu nɔrɔbun suba wata ka wɔkuru (70.000) ba gu.

¹⁵ Yinni Gusunɔ u win gɔrado gɔra Yerusalemuɔ u ye kpeerasia. Sanam mɛ gɔrado wi, u ye kpeerasiamɔ, Yinni Gusunɔ u mɛɛra, ma u gɔru gɔsia kɔsa yen di. Ma u win gɔrado wi u wuu ge kpeerasiamɔ mi, sɔɔwa u nɛɛ, n den tura mɛ, a wunen nɔmu wunɔ.

N deema gɔrado wi, u wãawa Ɖɔnani, Yebusin doo soo yerɔ.

¹⁶ Dafidi u nɔni seeya u gɔrado wi wa u wãa wɔllu ka tem baa sɔɔ, u win takobi sue Yerusalemun bera gia. Yera Dafidi ka win tɔmbun guro gurobu ba saaki dewa ma ba yiira ba wuswaa tem girari nuku sankiranun sɔ.

¹⁷ Yera Dafidi u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, nɛna na wooda wɛ bu tɔn be gari. N n mɛn na, nɛna na tora. Tɔn beni ba ñ gãanu kue. Yen sɔ, a nɛ ka nɛn yɛnugibu nɔma dokeo kpa a wunen tɔmbu Isireliba deri.

Dafidi u Yinni Gusunɔ

yãku yeru bania

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 24:18-25)

¹⁸ Yinni Gusunɔn gɔrado u Gadi sɔɔwa u nɛɛ, a Dafidi sɔɔwɔ a nɛɛ, u doo Ɖɔnani, Yebusin doo soo yeru mi, u Yinni Gusunɔ yãku yeru bania.

¹⁹ Ma Dafidi u seewa u da nge mɛ Yinni Gusunɔ u Gadi sɔɔwa.

²⁰ N deema Ɖɔnani u wãa win doo soo yerɔ ka win bibu nɛɛ ba alikama soomɔ. Ye u sira yera u Gusunɔn gɔrado wa ma ba da ba kukua.

²¹ Ma Dafidi u da Ɖɔnanin mi. Ye Ɖɔnani u Dafidi wa, yera u yarima doo soo yee ten min di u yiira win wuswaaɔ u siriru tem girari.

²² Ma Dafidi u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a man wunen doo soo yee te derio n Yinni Gusunɔ yãku yeru bania mi. Kpa wahala ye ya nɛn tɔmbu deema mi, yu kpe. Kon tu dwe ka sii geesun gobi nge mɛ kaa ten gobin geeru bure.

²³ Ma u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, nɛn yinni sina boko, a tu suo a ka ko ye a kɪ. Kɛtɛba wee, a ka yãku dɔɔ mwaararugiru ko. Naa kɛkɛba wee yi ko yãku dãa. Alikama wee a ka kɛrun yãkuru ko. Ye kpuro na nun kãwa.

²⁴ Ma Dafidi sina boko u nùn wisa u nɛɛ, aawo, kon tu dwewa nge mɛ kaa ten gobin geeru bura. Na ñ Yinni Gusunɔ gãanu wɛɛmɔ ni nu sãa wunɛginu n ka nùn yãku dɔɔ mwaararugiru kua te ta ñ man gãanu diiri.

²⁵ Ma Dafidi u nùn wuran gobi nata (600) wɛ yam min sɔ.

²⁶ Dafidi u Yinni Gusunɔ yãku yeru bania mi. Ma u yãku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yãkunu kua. Yen biru u Yinni Gusunɔ kana. Ma Yinni Gusunɔ u win kanaru mwa, u dera dɔɔ u sarama wɔllun di yãku yeru wɔllu mi, u yãku ni mwa.

²⁷ Yinni Gusunɔ u ka win gɔrado wi gari kua, ma u win takobi wesia yen kararɔ.

²⁸ Saa yera Dafidi u tuba ma Yinni Gusunɔ u win kanaru mwa Ɖɔnani Yebusin doo soo yeru mi. Saa dɔma ten diya u ra nùn yãkuru kue mi.

²⁹ Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔn kuu bekurugii te Mɔwisi u kua gɔburɔ, ta wãawa Gabaonin gungurɔ ka yãku yeru sannu mi ba ra yãku dɔɔ mwaararuginu ko.

³⁰ Dafidi kun kpɛ u da kuu bekurugii ten mi, u ka bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi, yèn sɔ bɛrum nùn mwa gɔrado win sɔ.

22

¹ Ma Dafidi u nεε, yam miniwa ba koo Yinni Gusunən sãa yeru bani. Miya yãku yera ko n maa wãa mi Isireliba ba ko n da yãku dõo mwaararuginu ko.

Dafidi u Yinni Gusunən

sãa yerun sɔɔru m̀

² Dafidi u dera ba sɔbu kpuro menna be ba wãa Isireliã. Ma u bu yiire bu kpee bakanu dãku bu ka Yinni Gusunən sãa yeru bani.

³ U maa sisu sɔɔru kua siki siki bu ka kulumba seku gamboban kadiriban sã ka maa sɔretii. Sii gan te u menna, ta kpã sere n ñ kooro bu tu yiire.

⁴ Meya u maa dãa gea ye ba m̀ seduruba menna siki siki sere ba ñ kpẽ bu ye gari. Sidonigibu ka Tirigiba ba ka nùn ye naawa.

⁵ Domi Dafidi u tii sɔɔwa u nεε, win bii Salomɔo u sãawa bii piibu. U ñ gina bwisi m̀. Wee sãa yee te ba koo Yinni Gusunə bania mi, ta ko n yĩsiru yarawa tem kpuro sɔo ten giriman kpãarun sã. Yen sɔna u kĩ u nùn ten sɔɔru kua. Ma Dafidi u sɔɔru dabinu kua u sere gu.

Dafidi u Salomɔo yiire

u Yinni Gusunən sãa yee te

bani

⁶ Dafidi u win bii Salomɔo soka ma u nùn yiire u nεε, a Gusunə Isireliban Yinni sãa yeru bania.

⁷ Nen bii, nen tiwa na raa gõru doke n nùn tu bania.

⁸ Adama u man sɔɔwa u nεε, na tɔmbun yem yari too win wuswaaɔ taa baka bi na kuan sã. Yen sã n ñ nε kon nùn sãa yeru bania mi ba ko n da nùn sã.

⁹ Adama kon bii ma. Bii wi, u ko n wãawa bəri yendu sɔo. U koo maa nùn wɔra win yiberε be ba ka nùn sikerenen nɔman di. Ba koo nùn sokuwa Salomɔo. Yen tubusiana bəri yendu. Domi win bandun saa sɔo, u koo de Isireliba ba n wãa bəri yendu sɔo.

¹⁰ Wiya u koo nùn sãa yeru bania. U ko n sãawa win bii, kpa wi, u n maa sãa win tundo. Kpa u win bandun dam sire Isireliban suunu sɔo sere ka baadommao.

¹¹ Tẽ, nen bii, Gusunə wunen Yinni u ko n ka nun wãa. Kpa wunen wãaru tu daka da. Kpa a kpĩ a nùn sãa yee te bania nge mε u nun yiire.

¹² U de a n bwisi ka yẽru m̀ sanam mε u koo de a bandu di Isireliba sɔo, kpa a win woodaba mem nɔɔwa.

¹³ A n Yinni Gusunən wooda ka win yiirebu mem nɔɔwa bi u Mɔwisi wẽ Isireliban sã, saa yera ye a m̀ kpuro ya koo nun kooro. A n gesi dam ka wɔrugɔru m̀. A ku nanda, a ku maa berum ko.

¹⁴ Wee na kookari kua na wura sɔɔru kua ya tɔnnu nɔrɔbun suba ita (3.000) kere Yinni Gusunən sãa yee ten sã. Ma na sii geesu sɔɔru kua su tɔnnu nɔrɔbun suba tɛna (30.000) kere. Na sii gandu ka sii wɔkusu sɔɔru kua siki siki sere ba ñ kpẽ bu su yiire. Meya na maa dãa ka kpenu sɔɔru kua. Adama wunen tii kaa kpĩ a maa sosi mi sɔo.

¹⁵ Sɔm kowoba ko n wãa wunen bakuɔ dabi dabinu. Bera be ba ra kpenu dãku ka be ba ra dãa dãku ka sere be ba sɔm bwese bwese kan kobu yẽ.

¹⁶ Wee a wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusu m̀ su ñ geeru m̀. Tẽ, a seewo, kpa a sɔmbu te ko. Kpa Yinni Gusunə u n ka nun wãa.

¹⁷ Yen biru Dafidi u Isireliban guro gurobu kpuro yiire bu win bii Salomɔo somi sɔmbu te sɔo.

18 U maa bu sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ bɛɛn Yinni u wāa ka bɛɛ. Wiya u dera i wāa bəri yɛndu sɔɔ beri berika. Domi u man tem mɛ nɔmu beria. Ma mu kua wi ka win tɔmbugim.

19 Tɛ i Gusunɔ bɛɛn Yinni kasuo ka bɛɛn gɔru kpuro ka bɛɛn bwɛra kpuro. I seewo i win sāa yeru bani, kpa i ka win woodan kpakororu ka win sāarun dendi yānu kpuro da mi.

23

Dafidi u dera ba Lefiba gara

1 Ye Dafidi u tɔkɔ kua, yera u win bii Salomɔɔ kua Isireliban sunɔ.

2 Ma u Isireliban guro gurobu ka yāku kowobu ka Lefiba mɛnna.

3 Ma ba Lefiba gara tia tia be ba wɔɔ tɛna mɔ, ka be ba kere mɛ. Ma ben geera kua nɔrɔbun suba tɛna ka nɔɔba ita (38.000).

4 Ma Dafidi u tɔmbu nɔrɔbun suba yɛnda nɛɛ (24.000) gɔsa be sɔɔ, be ba ko n da Yinni Gusunɔn sāa yee ten bana nɔni doke, ka tɔmbu nɔrɔbun suba nɔɔba tia (6.000) be ba koo tɔmbu kpara, kpa ba n da bu sirie.

5 U maa tɔmbu nɔrɔbun suba nɛɛ (4.000) gɔsa be ba tie sɔɔ, ba n da sāa yee ten kɔnnɔsu kɔsu, kpa tɔmbu nɔrɔbun suba nɛɛ (4.000) be ba tie ba n da Yinni Gusunɔ tɔmɛ ka dwee yāa ni wi, Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusunɔ siara.

6 Ma u bu bɔnu kua wuu wuuka nge mɛ ba ka wāa Gɛɛsɔni ka Kehati ka Mɛrari, Lefin bibun bwese keri sɔɔ.

7 Gɛɛsɔnin biba Ladani ka Simeɪ.

8 Bibu itawa Ladani u mara. Bera Yehieli ka Setamu ka Yoeli. Yehieliwa u sāa ben gbiikoo.

9 Bibu itawa Simeɪ u mara. Bera Selomiti ka Hasieli ka Harani. Bera ba sāa Ladantin bwese kɛran wirugibu.

10 Simeɪ u maa bibu nɛɛ gabu mara. Bera Yasati ka Sina ka Yeusi ka Beria.

11 Yasatiwa u sāa ben gbiikoo. Ma Sina u sāa yiruse. Yeusi ka Beria ba n bibu mara n dabi. Ma ba bu garisi bwese keri tia.

12 Bibu nɛɛwa Kehati u mara. Bera Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli.

13 Amuramun biba Aroni ka Mɔwisi. Ma ba Aroni ka win bibun bweseru gɔsa ba yi nɛnɛm sere ka baadommaɔ ba n da ka Yinni Gusunɔ turare dɔɔ dokeye, kpa ba n da maa sāarun sɔmburu ko, kpa ba n da maa tɔmbu domaru kue ka Yinni Gusunɔn yīsiru.

14 Adama ba Mɔwisi Gusunɔn sɔm kowon bibu garisiwa Lefin bwese kera sɔɔ.

15 Mɔwisin biba, Gɛɛsɔmu ka Eliesɛɛ.

16 Gɛɛsɔmun bii gbiikoowa Sebuɛli.

17 Eliesɛɛn biiwa Rehabia. Bii turo win biru u n maa goo mara. Adama Rehabia u bibu mara ba dabi.

18 Yiseharin bii gbiikoowa Selomiti.

19 Bibu nɛɛwa Heboroni u mara. Bera Yeriya ka Amaria ka Yasieli ka Yekamɛamu.

20 Bibu yiruwa Usieli u mara. Bera Misee ka Yisiya.

21 Mɛrarin biba Makili ka Musi. Makilin biba maa Eleasaa ka Kisi.

22 Eleasaa u n bii tɔn durɔbu mara u ka gu. Bii tɔn kurɔba u mara. Bera ben mero bisibu Kisin bibu ba sua kurɔbu.

23 Bibu itawa Musi u mara. Bera Makili ka Edɛɛ ka Yeremɔti.

24 Be ba sāa ben yɛnun wirugibu Lefin bibun bweseru sɔɔ nge mɛ ba ka bu tireru doke tia tia, bera mi. Bera ba ko n da sɔmburu ko Yinni Gusunɔn sāa yerɔ saa be ba wɔɔ yɛndu mɔn di n ka da be ba mɛ kere.

25 Domi Dafidi u raa nɛɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni u win tɔmbu bəri yɛndu wɛ. Yen biru u ko n wāawa Yerusalemɔ sere ka baadommaɔ.

²⁶ Saa ye sɔɔ, Lefiba ba n̄ maa Yinni Gusun̄n kuu bekurugiru ka ten dendi yānu sɔm̄ɔ.

²⁷ Dafidin yiire dāaki bin biruwa ba Lefiba gara saa be ba wɔɔ yendu m̄n di n ka girari be ba kere m̄ɛ.

²⁸ Ba bu dokewa Aronin bibun bweserun wuuru sɔɔ bu ka sɔmburu ko Yinni Gusun̄n s̄a yerun yaaraɔ ka ten dii sɔsɔ. Bera ba ko n da s̄a yee ten dendi yānu kpuro d̄erasie kpa bu maa s̄oma gaa ko mi.

²⁹ Bera ba ko n da p̄ɛ ye ba ko n da Yinni Gusun̄n yiiye ko, ka sere maa som m̄ɛ ba ko n da ka k̄n̄un yāku nu ko, ka p̄ɛ ye ba ku ra seeyatia doke, ka p̄ɛ ye ba ra wɔ p̄erenti sɔɔ, ka kira ni ba ra s̄om̄ɛ. Beya ba ko n da yeba kpuron kp̄āru ka yen d̄ɛbun saria m̄ɛri.

³⁰ Ba ko n da n̄wa s̄a yeru mi bururu ka yoka bu ka Yinni Gusun̄n t̄oma, kpa bu n̄n b̄ɛɛ w̄ɛ.

³¹ M̄ya ba ko n da maa n̄n yāku d̄ɔ m̄waararuginu kue baadomma t̄ɔ w̄ɛrarugiru sɔɔ, ka suru kpao ù n yara, ka t̄ɔ baka ni nu tia sɔɔ nge m̄ɛ nin geera n̄ɛ ka nge m̄ɛ ba nin wooda yi.

³² Bera ba ko n da Yinni Gusun̄n kuu bekurugirun sɔmburu ko, kpa Aronin bibun bweseru tu maa win s̄a yerun sɔmburu ko.

24

Yāku kowobun wuunu

¹ Ba Aronin bibun bweseru b̄onu kua wuuru ka wuuru. Bibu n̄n̄wa Aroni wi, u mara. Bera Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa.

² Nadabu ka Abihu ba ḡbia ba guwa ben tundo u sere gu. Be, ba n̄ bibu mara. Eleasaa ka Itamaa, be t̄n̄awa ba yāku s̄oma kua.

³ Dafidi u Aronin bibun bweseru b̄onu kuawa nge m̄ɛ ben baawuren sɔmbura s̄a. Sad̄aku u w̄awa Eleasaan bibun bweseru sɔɔ. Ma Akim̄ɛki u maa w̄a Itamaan bibun bweseru sɔɔ.

⁴ N deema t̄mba dabiru bo Eleasaan bibun bweseru sɔɔ n kere Itamaan bibugiru sɔɔ. Yen s̄na ba Eleasaan bibun bweseru b̄onu kua wuuru w̄kura n̄ɔbu ka tia, nin baatere ka ten wirugii. Ma ba maa Itamaan bibugiru b̄onu kua wuuru n̄ɔba ita, nin baatere ka ten wirugii.

⁵ Ba bu b̄onu kuawa ka t̄ɛɛ. Domi be ba s̄a s̄a yerun wirugibu ka Yinni Gusun̄n s̄aarun wirugibu, be kpuro ba s̄awa Eleasaa ka Itamaan bibun bweseru.

⁶ Tire yoro Semaya, N̄tan̄ɛlin bii, Lefin bwese k̄era sɔɔ, wiya u ben ȳsa tireru doke sina boko ka wirugibu ka yāku kowo Sad̄aku ka Akim̄ɛki, Abiataan bii ka yāku kowobun wirugibu ka Lefiban wirugibun wuswaaɔ. Ba Eleasaa ka Itamaan bibun bwese nin ȳsa tireru dokewa ka t̄ɛɛ. Ba ra ḡina Eleasaagibu ḡosiwa, yen biru kpa bu maa Itamaagibu ḡosi.

⁷⁻¹⁸ Wuuru ka wuurun wirugii be ba ḡosa ka t̄ɛɛ, ben ȳsa wee.

Yehoyaribuwa u s̄a ḡbiikoo.

Ma Yedaya u s̄a yiruse.

Ma Harimu u s̄a itase.

Ma Seorimu u s̄a n̄n̄ɛse.

Ma Maakiya u s̄a n̄ɔbuse.

Ma Miyamini u s̄a n̄ɔba tiase.

Ma Hak̄otu u s̄a n̄ɔba yiruse.

Ma Abiya u s̄a n̄ɔba itase.

Ma Yosue u s̄a n̄ɔba n̄n̄ɛse.

Ma Sekania u s̄a w̄kuruse.

Ma Eliasibu u s̄a w̄kura tiase.

Ma Yakimu u s̄a w̄kura yiruse.

Ma Hupa u s̄a w̄kura itase.

Ma Yesebabu u sãa wəkura nnese.
 Ma Biliga u sãa wəkura nɔɔbuse.
 Ma Imeri u sãa wəkura nɔɔbu ka tiase.
 Ma Hesiri u sãa wəkura nɔɔbu ka yiruse.
 Ma Hapisesi u sãa wəkura nɔɔbu ka itase.
 Ma Petahia u sãa wəkura nɔɔbu ka nnese.
 Ma Esekieli u sãa yɛnduse.
 Ma Yakini u sãa yɛnda tiase.
 Ma Gamulu u sãa yɛnda yiruse.
 Ma Delaya u sãa yɛnda itase.
 Ma Maasia u sãa yɛnda nnese.

¹⁹ Nge mɛya ba ka bu yi yi bu ka sɔmburu ko Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. Ba ra ben sɔmburu kowa nge mɛ ben sikado Aroni u bu yiire bu ko. N deema Gusunɔ Isireliban Yinnin tiwa u Aroni wooda ye wɛ.

Lefi be ba tien yĩsa

²⁰ Lefin bibun bweserun wirugii be ba tien yĩsa wee.
 Amuramun bibun bweseru sɔɔ, Subaeliwa. Subaelin bibun bweseru sɔɔ, Yesidiawa.
²¹ Rekabian bibun bweseru sɔɔ, Yisiyawa u sãa gbiikoo.
²² Yiseharin bibun bweseru sɔɔ, Selomɔtuwa. Selomɔtun bibun bweseru sɔɔ maa, Yasatiwa.
²³ Heboronin bibun bweseru sɔɔ, Yeriyawa u sãa gbiikoo. Ma Amaria u sãa yiruse. Ma Yasieli u sãa itase. Ma Yekameamu u sãa nnese.
²⁴ Usielin bibun bweseru sɔɔ, Miseewa. Miseen bibun bweseru sɔɔ, Samiriwa.
²⁵ Yisiya, Miseen mɔɔn bibun bweseru sɔɔ, Sakariwa.
²⁶ Mɛrarin bibun bweseru sɔɔ, Makili ka Musi ka Musin bii Yasian biba.
²⁷ Yaasiya, Mɛrarin biin bibun bweseru sɔɔ, Sohamu ka Sakuri ka Ibiriwa.
²⁸⁻²⁹ Makilin bibun bweseru sɔɔ, Eleasaawa, wi u kun bibu mara. Kisin bibun bweseru sɔɔ, Yerameeliwa.
³⁰ Musin bibun bweseru sɔɔ, Makili ka Edeɛ ka Yerimɔtiwa.
 Be ba sãa Lefin bibun bweserun keri, bera mi.
³¹ Ben tii ba tete tobawa nge mɛ begibu Aronin bibun bweserugibu ba kua sina boko Dafidi ka Sadaku ka Akimeleki ka yaku kowobun wirugibu ka Lefiban wirugibun wuswaaɔ. Ka woro tee teya ba ka ben baawuren yĩsiru tireru doke, ba n ben keranaa mɛɛra.

25

Wom kowobun wuunu

¹ Dafidi ka tabu sinambu ba Asafun bibun bweseru ka Hemanin bibugiru ka Yedutum bibugiru gɔsa ba yi nenem sãarun sɔ. Gari yi Gusunɔ u bu sɔɔwa, yiya ba ra ka womusu ko ka mɔrɔkunu ka guunu ka sɛketirenu. Be ba sɔma ye mɔ, ben yĩsa wee.
² Asafun bibun bweseru sɔɔ, Sakuri ka Yosefu ka Netania ka Asarela. Ben tundo Asafuwa u ra n bu kpare. Gari yi Gusunɔ u nɔn sɔɔwa yiya u ra n ka womu mɔ nge mɛ sina boko u nɔn yiire.
³ Yedutum bibun bweseru sɔɔ, Gedalia ka Seri ka Esai ka Hasabia ka Matitia ka Simɛiwa. Ben tundo Yedutumwa u ra n bu kpare. Gari yi Gusunɔ u nɔn sɔɔwa, yiya u ra n ka womu mɔ ka mɔrɔku, u n ka Gusunɔ siaramɔ kpa u n nɔn bɛɛɛ wɛɛmɔ.
⁴ Hemanin bibun bweseru sɔɔ maa, Bukia ka Matania ka Usieli ka Sebueli ka Yerimɔti ka Hanania ka Hanani ka Eleata ka Gidaliti ka Romanti Eɛɛ ka Yosibekasa ka Maloti ka Hotiri ka Makasioti.

⁵ Beni kpurowa ba sāa Hemanin bibun bweseru. Hemani wiya u ra Yinni Gusunon dam walle sue kpa u sina boko sō ye Yinni Gusunon u gerua. Hemani wi, u bii tən durabu mara wəkura nne, bii tən kurabu maa ita.

⁶ Tən be kpurowa ba ra womusu ko Yinni Gusunon sāa yerō ka sēketirenu ka guunu ka mōrōkunu kpa ben tundobu ba n bu kpare. Ba ra ben sōmburu kowa ka sina bokon wooda. Kpa Asafu ka Yedutum ka Hemani ba n bu gbiye.

⁷ Be ba womusu yē ka be ba bu swīi, be kpuron geera sāawa goobu ka wene ka nōba ita (288).

⁸ Ba tete tobawa bu ka sōmburun kpunaa yi. Ba n nēe, bukurowa gee, n kun mē biiwa gee. Mēya ba n maa nēe, be ba womusu yēwa gee, n kun mē be ba torumōwa gee.

⁹⁻³¹ Wuuru ka wuurun wirugii be ba gōsa ka tete, be wee. Yosēfu, Asafun bweseru sō, wiya u sāa gbiikoo.

Ma Gedalia u sāa yiruse.

Ma Sakuri u sāa itase.

Ma Yiseri u sāa nne.

Ma Netania u sāa nōbuse.

Ma Bukia u sāa nōba tiase.

Ma Yesarela u sāa nōba yiruse.

Ma Esai u sāa nōba itase.

Ma Matania u sāa nōba nne.

Ma Simēi u sāa wəkuruse.

Ma Asareli u sāa wəkura tiase.

Ma Hasabia u sāa wəkura yiruse.

Ma Subaeli u sāa wəkura itase.

Ma Matitia u sāa wəkura nne.

Ma Yeremoti u sāa wəkura nōbuse.

Ma Hanania u sāa wəkura nōbu ka tiase.

Ma Yosibekasa u sāa wəkura nōbu ka yiruse.

Ma Hanani u sāa wəkura nōbu ka itase.

Ma Maloti u sāa wəkura nōbu ka nne.

Ma Eliata u sāa yenduse.

Ma Hotiri u sāa yenda tiase.

Ma Gidaliti u sāa yenda yiruse.

Ma Makasioti u sāa yenda itase.

Ma Romanti Esee u sāa yenda nne.

Wuuru baateren wirugii ka win yēnugibu ba ra n sāawa wəkura yiru.

26

Be ba ra sāa yerun kōnōsu

kōsu

¹ Ba be ba ra sāa yerun kōnōsu kōsu bōnu kua wuu wuuka. Koren bweseru sō, Meselema, Koren bii, Asafun debubuwa ba gōsa.

² Bibu nōba yiruwa u mara. Wee nge mē ba ka swīine. Sakari ka Yedieli ka Sebadia ka Yatinieli,

³ ka Elamu ka Yokanani ka sere Elionai.

⁴ Ba maa Obēdi Edōmu gōsa. Ma Yinni Gusunon u nūn domaru kua, u bibu nōba ita mara. Wee nge mē ba ka swīine. Semaya ka Yosabadi ka Yoasi ka Sakaa ka Netanēli,

⁵ ka Amieli ka Isakari ka sere Pelitai.

⁶ Semaya, Obēdi Edōmun bii gbiikoo u bibu mara be ba kua dangibu, begibun suunu sō. Domi ba sāawa wōrugōba.

⁷ Bii bera, Otini ka Refaeli ka Obēdi ka Elisabadi ka sere ben wōnōbu yiru beni, Elihu ka Semaya be ba sāa wōrugōba.

⁸ Tɔn be kpurowa ba sãa Obedi Edamun bibun bweseru. Be ka ben bibu ka ben dusibu ba sãawa wɔrugɔba ma ba hania mɔ sɔmburu sɔɔ. Ba sãawa tɔmbu wata ka yiru.

⁹ Meselemian bibu ka win wɔnɔbu ba sãawa tɔmbu wɔkura nɔɔbu ka ita. Be kpuro ba sãawa wɔrugɔba.

¹⁰⁻¹¹ Merarin bweseru sɔɔ, Hosawa ba gɔsa. Bibu nnɛwa u mara. Bera Simiri ka Hilikiya ka Tebalia ka Sakari. Ma u Simuri kua ben wirugii baa mɛ n n wi u sãa bii gbiikoo. Hosan bibu ka win wɔnɔbu ba sãawa tɔmbu wɔkura ita.

¹² Kɔnnɔ kɔsobun wuu ni, ka nin wirugibu ka ben mɛro bisibu, bera ba ko n da kɔnnɔsu kɔsu Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

¹³ Ba kɔnnɔsu bɔnu kuawa ka tɛtɛ, yɛnu ka yɛnu, bibu ka bukurobu, baawure u n ka yɛ mi u koo kɔsu.

¹⁴ Ye ba tɛtɛ toba, sɔɔ yari yeru giara Selemia u wa. Ma win bii Sakari wi u sãa bwisi kɛɔ u maa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia tɛtɛ di.

¹⁵ Obedi Edamuwa u sɔɔ yɛsan nɔm dwarugia tɛtɛ di. Ma win bii u maa yɛnusu tɛtɛ di mi ba ra dɔanu bere.

¹⁶ Supimu ka Hosawa ba kɔnnɔ ge ga wãa sɔɔ duu yeru gia tɛtɛ di, ka ge ba mɔ Saleketi, ga mɛera swaaɔ ye ya dɔɔ gunguru gia. Kɔso be, ba mɛerinɛwa.

¹⁷ Tɔɔ baatere Lefiba nɔɔba tia ba ra n wãa sɔɔ yari yeru gia, kpa tɔmbu nne ba n wãa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, kpa nne ba n wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwarɔ kpa nne ba n maa wãa diaɔ mi ba ra dɔanu bere. Adama ba diagii be bɔnu sãawa wuunu yiru, wuu teerɔ tɔmbu yiru.

¹⁸ Sɔɔ duu yeru gia, dia ye ba gɔri gɔri sɔɔ, tɔmbu yiru, swaan bera gia, maa tɔmbu yiru.

¹⁹ Kɔnnɔ kɔsobun wuu ni ba kua Kore ka Merarin bwese keri sɔɔ, niya mi.

Sama ye ba Lefi gabu wɛ

²⁰ Lefiba sɔɔ, Akiyawa u ra Yinni Gusunɔn sãa yerun arumani bere ka sere maa kɛɛ ni ba ka Yinni Gusunɔ naawa.

²¹ Gɛɛsɔnin bweseru sɔɔ, Ladanin bibun bwesera ba sãa yɛnu yɛrobu. Wee nge mɛ ba ka swĩine.

²² Yeyeli ka win bibu Setamu ka win wɔnɔ Yoeli bera ba ra Yinni Gusunɔn sãa yerun arumani bere.

²³ Amuramun bweseru sɔɔ ka Yiseharin bweseru sɔɔ, ka Heboronin bweseru sɔɔ ka Usielin bweseru sɔɔ,

²⁴ Sebueli, Gɛɛsɔmun bii, Mɔwisin debubuwa u sãa arumanin berobun wirugii.

²⁵ Win bweseru sɔɔra Eliesee, Gɛɛsɔmun wɔnɔn bibun bwesera wãa. Rehabia, Elieseen bii u Esai mara. Ma Esai u Yoram mara. Ma Yoram u Sikiri mara. Ma Sikiri u Selomiti mara.

²⁶ Arumani ye sina boko Dafidi ka yɛnu yɛrobu ka tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm ka wunɔm wunɔm wirugibu ka tabu sinambu ba ka Yinni Gusunɔ naawa, yera Selomiti ka wigibu ba kɔsu.

²⁷ N deema arumani ye ba tabu di, yen sukuma ba ka Yinni Gusunɔ naawa bu ka win sãa yeru sɔmɛ.

²⁸ Arumani ye Gusunɔn sɔmɔ Samueli ka Sɔɔlu, Kisin bii ka Abinee, Nerin bii ka Yoabu, Seruyan bii, ba ka Yinni Gusunɔ naawa, Selomiti ka wigii bera ba maa ye kpuro berua.

²⁹ Kenania ka win bibu be ba wãa Yiseharin bweseru sɔɔ, bera ba ra tɔmbun wunanɔsu ka siribu ko Isirelin temɔ.

³⁰ Hasabia ka tɔmbu nɔrɔbu ka nata ka wunɔbu (1.700) gabu be ba sãa wɔrugɔba Yiseharin bweseru sɔɔ, bera ba Isireliban tem kpare mɛ mu wãa

Yuudenin são duu yeru gia. Bera ba ra maa Yinni Gusunən sãa yerun sãmburu ko ka maa sina bokogiru.

³¹ Yeriya u sãa wirugii Heboronin bweseru são. Dafidin bandun wão weeruse sãora ba bwese ten tãkan kaso kua. Ma ba wãrugãba wa be são Yasẽẽ Galadin temã.

³² Yerian mero bisi be, ba sãawa wãrugãba. Be kpuro maa yenu yẽroba. Ben geera sãawa nãrãbun suba yiru ka tãmbu nata ka wunãbu (2.700). Bera ba Yinni Gusunən sãa yerun sãmburu ka maa sina bokogiru nãmu beria bera mi Rubeniba ka Gadigibu ka Manasen bwese keran sukumgiba wãa são yari yeru gia.

27

Tabu kowobun sãma

¹ Wee Isireli be ba sina bokon sãmburu mã. Ba sãawa yenu yẽrobu ka tabu kowobu nãrãm nãrãm ka wunãm wunãm wirugibu. Bera ba ra tabu kowobun wuunu kpare be ba ra n sãmburu naamã suru ka suru, wão são. Wuuru baatere ta sãawa tãmbu nãrãbun suba yenda nne (24.000).

²⁻¹⁵ Wuu nin baatere ta ten wirugii mã.

Suru gbiikoo são, Yasobeamu, Sabudielin bii, Peresin bweseru são, wiya u wuu gbiikii ten tabu sinambu kpara.

Suru yiruse são, Dodai, Akosigiiwa u wuuru yiruse kpara. Ma Mikoloti u sãa win yiruse.

Suru itase são, Benaya, yãku kowo Yehoyadan biiwa u wuuru itase kpara. U sãawa tabu durã wãrugãba tenan turo. Wiya u maa sãa ben wirugii. Win bii Amisabadiwa u nùn kãsire kua u wuu te kpara.

Suru nnese são, Asaeli, Yoabun mãwa u wuuru nnese kpara. Yen biruwa win bii Sebadia u nùn kãsire kua.

Suru nãbuse são, Samãhutu Yisiragiiwa u wuuru nãbuse kpara.

Suru nãba tiase são, Yira, Ikẽsin bii, Tekoagiiwa u wuuru nãba tiase kpara.

Suru nãba yiruse são, Helesi Palonigii, Efaraimun bwese kera são, wiya u wuuru nãba yiruse kpara.

Suru nãba itase são, Sibekai Husagii, Serakin bwese kera são, wiya u wuuru nãba itase kpara.

Suru nãba nnese são, Abiesẽ Anatãtugii, Benyamẽen bwese kera são, wiya u wuuru nãba nnese kpara.

Suru wãkuruse são, Marai Nãtofagii, Serakin bwese kera são, wiya u wuuru wãkuruse kpara.

Suru wãkura tiase são, Benaya Piratonigii, Efaraimun bwese kera são, wiya u wuuru wãkura tiase kpara.

Suru wãkura yiruse são, Helidai Nãtofagii, Otinielin bwese kera são, wiya u wuuru wãkura yiruse kpara.

Bwese kerin wirugibu

¹⁶ Wee be ba sãa Isireliban bwese kerin wirugibu.

Rubenin bwese kera são, Eliesẽ, Sikirin biiwa u sãa wirugii.

Simeon bwese kera são, Sefatia, Maakan biiwa u sãa wirugii.

¹⁷ Lefin bwese kera são, Hasabia, Kemuelin biiwa u sãa wirugii.

Aronin bibun bweseru são, Sadãkuwa u sãa wirugii.

¹⁸ Yudan bwese kera são, Elihu, Dafidin mero bisibu são, wiya u sãa wirugii.

Isakarin bwese kera são, Omiri, Mikaelin biiwa u sãa wirugii.

¹⁹ Sabulonin bwese kera são, Yisimaya, Abudiasin biiwa u sãa wirugii.

Nẽfitalin bwese kera são, Yerimãti, Asirielin biiwa u sãa wirugii.

20 Efaraimun bibun bweseru sɔɔ, Hosee, Asasian biiwa u sãa wirugii. Manasen bwese keran sukumgibu sɔɔ, be ba wãa sɔɔ duu yeru gia, Yoeli, Pedayan biiwa u sãa wirugii.

21 Manasen bwese keran sukumgibu sɔɔ, be ba maa wãa sɔɔ yari yeru gia, Galadin temɔ, Ido, Sakarin biiwa u sãa wirugii.

Benyamɛɛn bwese kera sɔɔ, Yaasieli, Abunɛɛn biiwa u sãa wirugii.

22 Danun bwese kera sɔɔ, Asareli, Yerohamun biiwa u sãa wirugii.

Tɔn beni kpurowa ba sãa Isireliban bwese kerin wirugibu.

23 Dafidi u n̄ Isireliba gara be ba wɔɔ yendu mɔ ka be ba n̄ tura mɛ, yèn sɔ Yinni Gusunɔ u n̄ mweɛru kua ma u koo Isireliba dabiasia nge wɔllun kperi.

24 Yoabu, Seruyan biiwa u raa Isireliba garibu torua, ma ya Yinni Gusunɔ mɔru kua. Yen sɔna u n̄ ye kurasie. Adama ba n̄ tɔn be ba gara min geeru yorua sina boko Dafidin wãarun faagin tireru sɔɔ.

Dafidin sɔm kowobu gabu

25 Asimafeti, Abudielin biiwa u ra sina bokon arumani bere.

Yonatham, Osiasin biiwa u ra maa gbean dīanu bere, wuu marosuginu ka baru kpaanuginu, ka sere kɔsu yenuginu.

26 Esiri, Kelubun bii wiya u sãa be ba gbean sɔma m̄n wirugii.

27 Simɛi, Ramagii, wiya u sãa resɛm gbaa sɔm kowobun wirugii.

Sabidi Sefamugii, wiya u sãa mi ba ra tam bere kpuron wirugii.

28 Baali Hanani, Gedɛɛgii, wiya u ra dãa ye ba m̄ olifi ka sikamɔre ye ya wãa wɔwa ye ba m̄ Sefalaɛn wunanɔsu ko.

Yoasi, wiya u maa sãa gum beru yenun wirugii.

29 Sitarai Saronigii, wiya u ra ketɛ yi ba kparamɔ Saroniɔn wunanɔsu ko.

Safati, Adilain bii, wiya u ra maa ketɛ yi ba kparamɔ wɔwi sɔn wunanɔsu ko.

30 Obili, Isimɛli, wiya u ra yooyoo si ba m̄n wunanɔsu ko.

Yesidia Meronɔtugii, wiya u ra maa ketɛku ninu ni ba m̄n wunanɔsu ko.

31 Yasisi Hagarenigii, wiya u ra yãa ni ba m̄n wunanɔsu ko.

Beni kpurowa ba sina boko Dafidin arumanin wunanɔsu m̄.

Sina bokon gerunasibu

32 Yonatham, Dafidin dusiwa u sãa win bwisi kɛɔ. Yonatham wi, u bwisi ka yɛru mɔ too. Yehieli, Hakum̄nin bii wiya u sãa sina bokon bibun keu koosio.

33 Ahitofeli u maa sãawa sina bokon bwisi kɛɔ. Usai Aakigii, wiya u sãa sina bokon bɔɔ kpaasi.

34 Ahitofelin biru, Yehoyada, Benayan bii ka Abiataa, beya ba maa kua win bwisi kɛɔbu. Ma Yoabu u sãa win tabu sunɔ.

28

Dafidi u Salomɔɔ yiire

u Yinni Gusunɔn sãa yeru bani

1 Dafidi u Isireliban guro gurobu kpuro m̄nna Yerusalemɔ ka ben bwese kerin wirugibu ka tabu kowo wuunun wirugibu ka tabu sinam be ba tabu kowobu n̄rɔm n̄rɔm ka wunɔm wunɔm kpare ka be ba sina bokon arumani ka win sabenun wunanɔsu m̄n wirugibu, ka win bibun keu koosiobu ka win sina kpaarun sɔm kowobu ka win tabu durɔ wɔrugɔba ka ben damgibu kpuro gesi.

2 Yera sina boko Dafidi u seewa u yɔra u nɛɛ, bɛɛ nɛn mɛro bisibu, bɛɛ nɛn tɔmbu kpuro, i man swaa dakio i nɔ. Wee na raa gɔru doke n Gusunɔ bɛsɛn Yinni diru bania mi ba koo win woodan kpakororu yi te ta sãa win naa sɔnditiru, ma na sɔru sãa n ka tu bani.

³ Adama u man sɔɔwa u neɛ, n n̄ ne kon tu bani. Domi na sãawa tɔnu wi u tabu kua ma u yem yari.

⁴ Wi, Gusunɔ bɛɛ Isireliban Yinni u man gɔsa nen tondon yenun di n ka ko bɛɛ Isireliban sunɔ sere ka baadommaɔ. Yellun di, Yudan bwesera u kua wirugii. Yudan bwese te sɔɔ, ma u nen tondon yenu gɔsa. Nen tondon yenu ge sɔɔ, ma u man gɔsa n ka bandu di bɛɛ Isireliba sɔɔ.

⁵ Yinni Gusunɔ u man bii dabiru kã. Be sɔɔra u Salomɔɔ gɔsa u swĩ bɛɛ Isireliban sina gɔna sɔɔ, ye ya sãa wi, Yinni Gusunɔgia.

⁶ U man sɔɔwa u neɛ, nen bii Salomɔɔwa u koo n̄n diru bania ka ten yaari mi ba ko n da n̄n sã. Domi wiya u gɔsa u n ka sãa nge win bii kpa wi, Yinni Gusunɔ u n maa sãa nge win tundo.

⁷ U koo win bandun dam sire sere ka baadommaɔ ù n win woodaba ka win yiirebu mem nɔɔwammɛ nge mɛ u m̄ gisɔ.

⁸ Tɛ, negibu, na bɛɛ yiiremɔ Isireliba, Gusunɔn tɔmbun wuswaaɔ ka Gusunɔ bɛɛn Yinnin tii wi u sun swaa dakin wuswaaɔ, i de i win wooda mem nɔɔwa, i ye nɛnɛ bɛɛn gɔrusɔ kpa i wa i n tem mɛ m̄, kpa i maa bɛɛn bibu mu deria bu tubi di sere ka baadommaɔ.

⁹ Ma u maa neɛ, wunɛ maa Salomɔɔ nen bii, a Gusunɔ, ne wunen tondon Yinni gio kpa a n̄n sã ka wunen gɔru kpuro ka wunen bwɛra kpuro. Domi wiya u ra tɔmbun gɔrusu ka ben bwisikunu wɛeri. À n n̄n kasu, u koo de a n̄n wa. Adama à n n̄n deri, u koo maa nun deriwa sere ka baadommaɔ.

¹⁰ Tɛ, a n yɛ ma Yinni Gusunɔ u nun gɔsawa a ka n̄n diru bania mi ba ko n da n̄n sã. Yen sɔ a de a n wɔrugɔru m̄ kpa a se a sɔmburu ko.

Dafidi u Salomɔɔ

sãa yee ten kpunaa wɛ

¹¹ Yen biru Dafidi u win bii Salomɔɔ sãa yee ten kpunaa wɛ ka ten dia ye ba gɔri gɔrigia, ka ten arumani beru yerugia, ka dii wɔrukinugia, ka dii sɔɔkinugia, ka dii tɛn mi ba koo Yinni Gusunɔn woodan kpakororu yigia.

¹² Dii ten kpunaa kpurowa u n̄n wɛ ye u raa himba sãa u ko kpuro. Yera sãa yerun yaarin kpunaa ka dia ye ya ka yi sikerɛnɛgia ka dia yɛn mi ba ko n da sãa yee ten arumani beregia, ka yɛn mi ba ko n da kɛnu beregia ni ba Gusunɔ wɛ,

¹³ ka nge mɛ ba yãku kowobu ka Lefiba bɔnu kua wuu wuukagia, ka nge mɛ ba ko n da ben sɔmburu koosinɛ Yinni Gusunɔn sãa yerɔgia, ka sere maa dendi yãa ni ba ko n da ka sɔmburu kogia.

¹⁴ U n̄n wura sɔɔsi ye u koo ka dendi yãa wuraginu ko, nge mɛ nin baaniren bunum nɛ. Ma u n̄n sii geesu sɔɔsi si u koo ka dendi yãa sii geesuginu ko, nge mɛ nin baaniren bunum nɛ. Ba koo dendi yãa ni kowa nin baanire ka nin sɔmburu.

¹⁵ Mɛya u maa bu wura ka sii geesun bunum saka wɛ ye ba koo ka dabu wuraginu ka sii geesuginu ko, ni kpuro ka nin fitilaba.

¹⁶ U maa n̄n wura wɛ mɛn saka ba koo ka tabulu wuragii ko mi ba ko n da Yinni Gusunɔ pɛɛ yiye, ma u maa n̄n sii geesu wɛ u ka tabulu gɛɛ ko.

¹⁷ Yen biru u maa n̄n sɔɔsi nge mɛ ba koo kaato donnuginu koosina ka gbɛa ka n̄ri yi ba kua ka wura gea ka sii geesugii, ka yin baayeren bunum,

¹⁸ ka yãku yee wuragiru mi ba ko n da turare dɔɔ doke ka ten bunum. U maa n̄n sɔɔsi nge mɛ ba koo naa kɛkɛ ka wɔllun kɔsobun weenasibu koosina ka wura. Yin kasi yi ko n deriewa yi n Yinni Gusunɔn woodan kpakororu wukiri.

¹⁹ Ma Dafidi u neɛ, Yinni Gusunɔn tiiwa u yeniba kpuron kpunaa yorua u man wɛ. Ma u man yen bwisi wɛ n ka ye tubu.

²⁰ Yen biru, Dafidi u win bii Salomɔɔ sɔɔwa u neɛ, a tii dam kɛɔ, kpa a n wɔrugɔru m̄, kpa a se a sɔmburu ko. A ku bɛrum ko, a ku maa nanda. Domi

Gusunɔ nɛn Yinni u ko n ka nun wāa. U n̄ nun derimɔ, u n̄ maa nun biru kisimɔ sere win s̄a yee ten s̄amburu kpuro tu ka wiru goora.

²¹ Yāku kowobu ka Lefiba wee ba b̄onu s̄a wuu wuuka bu ka Yinni Gusunɔn s̄aarun s̄ama ko. N n̄ s̄a yee ten banan s̄n na, t̄ambu wee be ba s̄am bwese bwesekan kobu yē ba maa tii wē ka k̄iru. Be ka wirugibu ka Isireliba kpuro ba koo nun wiru kp̄iya.

29

Kēē ni ba wē

s̄a yee ten banan s̄

¹ Sina boko Dafidi u t̄n be ba m̄n̄n̄ mi kpuro s̄ɔwa u n̄n̄, n̄n̄ bii Salomɔ wi Yinni Gusunɔ u ḡsa, u s̄awa bii piibu. U n̄ gina t̄mbun kparabun bwisi m̄. S̄ambu te u koo maa ko ta kp̄a, domi s̄a yee te, ta n̄ ko n̄ s̄a t̄nugiru. Ta ko n̄ s̄awa Yinni Gusunɔgiru.

² Na n̄n̄ dam kpuro doke n̄ ka Gusunɔ n̄n̄ Yinni s̄a yee ten banan s̄aru ko. Dendi yā ni ba koo ko ka wura, na nin wura yii. Ni ba koo maa ko ka sii geesu, na nin sii geesu yii. Ni ba koo maa ko ka sii gandu, na nin sii gandu yii. Ni ba koo maa ka sii w̄kusu ko, na nin sii w̄kusu yii. Ni ba koo maa ko ka d̄a, na nin d̄a yii. Ni ba koo maa ko ka kpee gobigii n̄ni bwese bwesekaginu, na nin kpee gobiginu yii. Ma maa kpee kpiki buranu yii nu kp̄a.

³ Gusunɔ n̄n̄ Yinnin s̄a yee ten k̄run s̄, wura ye na m̄ ka sii gee si na m̄, ye kpurowa na wē s̄a yee ten s̄ ye na raa s̄aru kua yellu baasi.

⁴ Yera wura ye ya na Ofirin di t̄nnu wun̄bu (100), ka sii geesu t̄nnu goobu ka weeru (240) bu ka s̄a yee ten gani pote,

⁵ ka sere maa dendi yā ni ba koo ka wura ko ka ni ba koo ka sii geesu ko, dendi yā ni s̄am kowo be, ba koo gesi ko kpuro. Tē, b̄e s̄, wara k̄i u Yinni Gusunɔ k̄eru wē ka nuku tia, kpa s̄am kowobu bu ka ye ḡa wuraginu ka sii geesuginu seku.

⁶ Yera ȳnu ȳrobu ka Isireliban bwese k̄erin wirugibu ka tabu kowobu n̄r̄am n̄r̄am ka wun̄am wun̄am wirugibu ka sina bokon s̄am kowobun wirugibu ba k̄enu wē ka nuku tia.

⁷ Ye ba wē Yinni Gusunɔn s̄a yee ten s̄, yera wuran t̄nnu wunaa wata ka w̄kuru ka wuran gobi n̄r̄abun suba w̄kuru (10.000) ka sii geesun t̄nnu gooba wun̄bu (300) ka sii gandun t̄nnu nata (600) ka sii w̄kusun t̄nnu n̄r̄abun suba ita (3.000).

⁸ Be ba kpee gobiginu m̄, ba nu Yeyeli, Ḡeɛɛn̄in bweserugii wē u doke Yinni Gusunɔn s̄a yerun arumanin beru yerɔ.

⁹ T̄n be kpuro ba nuku dobu kua k̄ē ni ba Yinni Gusunɔ w̄n̄ s̄, domi ba nu w̄wa ka nuku tia. Ma sina boko Dafidin tii u nuku doo bakabu kua.

Dafidin kanaru

¹⁰ Dafidi u Yinni Gusunɔ siara t̄n be ba m̄n̄n̄ mi kpuron wuswaaɔ. U n̄n̄, i Gusunɔ b̄eɛn̄ sikado Yak̄abun Yinni siaro sere ka baadommaɔ.

¹¹ Yinni Gusunɔ, wuna a kp̄a, a dam m̄, a maa yiiko m̄. A n̄ n̄ru m̄. Domi wuna a m̄ kpuro ye ya w̄a w̄ll̄a ka ye ya w̄a tem̄. Wuna a bandu dii, wuna a kpuro kere.

¹² Wunen̄ min diya dukia ka b̄eɛɛ ya ra n̄. Wuna a bandu dii kpuron w̄ll̄a. Wunen̄ n̄muɔra dam kpuro mu w̄a. Wuna kaa kp̄i a ḡanu kpuro w̄lle sua kpa a nu t̄sisia.

¹³ Tē, Gusunɔ b̄eɛn̄ Yinni, sa nun siaram̄, sa maa wunen̄ ȳsirun kp̄aru b̄eɛɛ w̄em̄.

14 Nε ka nen tɔmbu sa n̄ gāanu tura su ka nun kēnu wē. Gāanu kpuro naamɔwa wunen min di. Ye sa maa nun wēemɔ kpuro, wunen min diya sa ye waamɔ.

15 Sa besen wāaru dimɔwa wunen wuswaaɔ nge sɔbu nge mε besen sikadoba ba kua. Besen wāarun tōru kpuro koo doonawa nge saaru, yīiyɔbu sari.

16 Gusunɔ besen Yinni, wuna a kpuro mɔ. Wunen min diya arumani yeni kpuro ya wee ye sa sɔaru kua su ka nun diru bania te ta ko n wunen yīsi dεeraru sɔɔwa.

17 Gusunɔ nen Yinni, na yē ma wuna a ra tɔnun gōru wēeri, a ra maa gem kã. Wee na ka nun kēe nini naawa ka gōru dεerɔ. Na maa wa wunen tɔn be ba wāa mini, ba nun kēnu wēemɔ ka nuku dobu.

18 Gusunɔ, besen sikadoba Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbun Yinni, a de wunen tɔmbun gōrusu ka ben bwisikunu nu n sãa meni baadomma, kpa ben gōrusu su n tãsa wunε sɔɔ.

19 Kpa a de nen bii Salomɔn gōru ga n sɔ, u ka wunen yiirebu ka wunen sɔɔsinu ka wunen woodaba mem naawa, u ka ye kpuro sɔmburu ko, kpa u sãa yee te bani tɔn sɔ na sɔaru yeni kpuro kua.

20 Dafidi u maa tɔn be ba menne mi kpuro sɔɔwa u nεε, i Gusunɔ besen Yinni siaro.

Ma be kpuro ba Gusunɔ ben sikadoban Yinni siara, ba yiira win wuswaaɔ ka maa sina bokon wuswaaɔ.

Ba Salomɔ kua sina boko

21 Yen sisiru, ba Yinni Gusunɔ siarabun yākunu ka yāku dɔɔ mwaararuginu kua ka ketε nɔrɔbu (1.000) ka yāa kinenu nɔrɔbu (1.000) ka yāa kpemminu nɔrɔbu (1.000), yāku nin baatere ka ten tam. Ma ba maa yāku dabinu ganu kua Isireliba kpuron sɔ.

22 Yen tɔɔ te, ba di ba nɔra Yinni Gusunɔn wuswaaɔ ka nuku doo bakabu. Ma ba maa Salomɔ Dafidin biin bandu dam sire ba n̄n gum tãre wirɔ n̄n yiruse Yinni Gusunɔn wuswaaɔ, u ka ko kparo. Yen biru, ba maa Sadɔku gum tãre wirɔ ba n̄n kua yāku kowo.

23 Salomɔ u sina Isireliban sina gɔnaɔ ye ya maa sãa Yinni Gusunɔgia. U kua sunɔ win tundo Dafidin ayerɔ. U kuura, ma Isireliba kpuro ba n̄n wiru kpīiya.

24 Wirugibu ka tabu kowo dangibu ka mam sina boko Dafidin bii be ba tie kpuro, ba n̄n wiru kpīiyawa.

25 Yinni Gusunɔ u Salomɔ wolle sua Isireliba kpuron suunu sɔɔ. Ma u win bandu girima doke n kere sinam be ba n̄n gbiiye Isireliɔ.

Dafidin gɔɔ

26 Dafidi Isain bii u bandu di Isireliba kpuro sɔɔ.

27 U bandu diwa wɔɔ weeru Isireliba sɔɔ. Heboroniɔ wɔɔ nɔɔba yiru, Yerusalemuɔ maa wɔɔ tɔna ka ita.

28 Dafidi u dukia ka girima wa. U tɔkɔ kuawa kɔɔ kɔɔ. Ma u gu b̄ari yendu sɔɔ. Ma win bii Salomɔ u bandu k̄sire kua.

29 Ye sina boko Dafidi u gbia u kua, ka ye u kua d̄aku te, ye kpuron gari yi yorua yam wao Samuelin tireru sɔɔ ka Gusunɔn s̄mɔ Natanin tireru sɔɔ, ka sere maa yam wao Gadin tireru sɔɔ.

30 Tire ni sɔara ba maa win bandun gari yorua ka win w̄arugaru, ka ye n kooru Isireliban temɔ ka tem tukumɔ win waati ye sɔɔ.

ISIRELIBAN BANDUN GARI YIRUSE

Saloməən bandun faagiwa tire te, ta m̀ ka nge mε Isireliban bwese keri wəkuru ta win bii Roboamu seesi ma ta Yeroboamu kua ten sina boko. Ma Roboamu u kua Yudaba tənən sina boko ma win bibun bwesera ban te wēenamə sere Babilonigibu ba ra ka na ba Yerusalemu wəri ba kamia.

Tire ten kpunaa

1. Saloməən bandun gari, wiru 1n di sere wiru 9.
2. Isireliban banda bənu kua yiru, wiru 10:1n di sere wiru 11:4.
3. Yudaban bandun gari, wiru 11:5n di sere wiru 36:23.

SALOMƏƏ, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

¹ Saloməə, Dafidin biin banda dam kua domi Gusunə win Yinni u wāa ka wi, ma u ǹn wəlle sua.

*Saloməə u bwisi kana
(I maa mεerio Sinambu I, 3:4-15)*

² Səə teeru Saloməə u ka Isireliba kpuro gari kua ka ben tabu kowobu nərəm nərəm (1.000) ka wunəm wunəm sinambu ka ben siri kowobu ka ben yenu yērobu, ben wirugibu kpuro gesi.

³ U ka tən be kpuro da Gabaoniə gungurə. N deema miya Yinni Gusunən kuu bekurugiru ta wāa te Məwisi Gusunən səm kowo u kua sanam mε Isireliba ba wāa gbaburə.

⁴ Adama ba Yinni Gusunən woodan kpakororu sua saa Kiriati Yarimun di ba ka da Yerusalemuə ba yi kuu bekurugirə.

⁵ N deema kuu ten wuswaaəra yāku yee te Besaleli, Urin bii, Hurin debubu u kua ka sii gandu ta wāa.

Miya Saloməə ka tən be kpuro ba bikiaru kua Yinni Gusunən mi.

⁶ Yera Saloməə u da u yākuru kua yāku yee ten mi, te ta wāa kuu bekurugii ten wuswaaə. Yāanu nərəbuwa (1.000) u ka yāku dəə mwaararuginu kua.

⁷ Ye n kua wəkuru, yera Yinni Gusunə u Saloməə kure. Ma u ǹn səəwa u nεε, a man bikio ye a kī n nun kē.

⁸ Ma Saloməə u nεε, wee a nən tundo Dafidi durom kua. Ma a man kəsire kua win ayerə.

⁹ Tē, a de wunen nəə mwεeru tu yibiara te a nən tundo Dafidi kua. Domi a dera na bandu di tən wuurun suunu səə te ta dabi nge yani sεeri.

¹⁰ Yen sə tē, a man bwisi ka laakari kēeyə, kpa n kpī n ka tən be kpara. Ma n kun mε, wara u koo kpī u wunen tən dabi te kpara.

¹¹ Gusunə u Saloməə səəwa u nεε, na nua ye ya wāa wunen gōruə. Wee, a n dukia ka arumani bikie, n kun mε beere, n kun mε be ba nun tusan gəə. Meya a n maa bikie wunen wāaru tu daka da. Adama bwisi ka laakariwa a bikia a ka nən tambu kpara bən wəllə na dera a bandu dii.

¹² Tē, kon nun bwisi ka laakari ye wē. Ye baasi, kon maa nun dukia ka arumani ka beere wē ye sinam be ba nun gbiye ba n waare a sere bandu di. Meya wunen biru, goo kun maa ye wasi.

¹³ Yeniban biru, Saloməə u sarama gunguu ten min di, mi Yinni Gusunən kuu bekurugira wāa. Ma u wurama Yerusalemuə u bandu dii Isireliba kpuron wəllə.

Yiiko ka arumani

*ye Saloməə u mə
(I maa mεerio 9:25-28, Sinambu I, 10:26-29)*

¹⁴ Saloməə u tabu kəkε yi dumi gawe menna nərəbu ka nεεru (1.400). Ma u maa maasəbu menna nərəbun suba wəkura yiru (12.000). Ma u be kpuro yi yi wusu gasu səə ka sere maa Yerusalemuə mi win tii u wāa.

¹⁵ U dera wura ka sii geesu dabia Yerusalemuə nge kpenu. Ma u dera dāa ye ba m̀ seduru ya maa dabia baama nge dāa ye ba m̀ sikaməre ye ya ra n wāa Sefalan wəwaa.

¹⁶ Egibitin diya ba ra ka ǹn dumi naawε. Tenkubara ba ra yi dwem de.

¹⁷ Ba ra ǹn tabu kəkε yi dumi gawen tia dərəwa sii geesun gobi nata (600). Kpa bu maa ǹn duma dərə sii geesun gobi wunaa weeru ka wəkuru. Bera ba ra maa ka Hεtiban sinambu ka Sirigibun sinambu dumi daawe.

Saloməə u s̄a yerun banan

səəru m̀

(I maa mεεrio Sinambu I, 5:15-32, 7:13-14)

¹⁸ Saloməə u wooda wē bu Yinni Gusunə diru bania, kpa bu maa win tii sina kpaaru bania.

2

¹ Yera u təmbu nərəbun suba wata ka wəkuru (70.000) gəsa be ba ko n da səmunu sue, ka təmbu nərəbun suba wεnε (80.000) be ba ko n da kpenu dāku guunə. Ma u maa təmbu nərəbun suba ita ka nata (3.600) gəsa be ba ko n səmbu te n̄ni doke.

² Saloməə u Hiram, Tirin sunə gəria u nεε, nge mε a raa n̄n tundo Dafidi dāa ye ba m̀ seduru k̄a u ka win sina kpaaru bana, nge mεya n̄n tii na maa k̄i a man k̄εma.

³ Wee na Gusunə n̄n Yinni diru baniammε ta n s̄a wigiru. Miya ba ko n da ǹn turare nubu durorugia d̄ə dokeye, kpa bu win p̄ε yi mi baadomma. Miya ba ko n da maa yāku d̄ə mwaararuginu ko bururu ka yoka, t̄ə baatere, ka t̄ə w̄εrarugiru s̄ə, ka suru kpaə baawure s̄ə, ka Yinni Gusunə t̄ə bakaru baatere s̄ə nge mε ba Isireliba yen wooda wē sere ka baadomma.

⁴ Dii te, ta ko n kp̄a. Domi Gusunə bes̄n Yinni u b̄nu kpuro kp̄aru kere.

⁵ N n m̄n na, goo kun kp̄ε u ǹn diru bania. Domi baa wəllu ka ten kp̄aru ta n̄ kp̄ε tu ǹn mwa. Yen s̄ə, wara ra n nε, Saloməə n sere ka ǹn diru bania. Nεgia n ko mi ko na n da ǹn turare d̄ə dokeye.

⁶ Yen s̄ə t̄ε, wunε Hiram, a man goo m̄risiama wi u wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii w̄kusun s̄əmburu ȳε ka sere beka ye ba w̄kua ka wunəm ka maa gaadura kpa u n maa ḡaanun weenasinun kobu ȳε gana s̄ə, kpa bu s̄əmburu ko sannu ka n̄n t̄n be ba maa ȳeru m̄ ba ka wāa Yerusalemu mini ka Yudan tem kpuro s̄ə. T̄n be, ba s̄awa be n̄n tundo Dafidi u gəsa.

⁷ A de a man dāa ye ba m̀ seduru ka sipere ka santali m̄risiama Libanin di. Domi na ȳε ma wun̄n s̄m kowobu ba yen burabu ȳε. N̄n s̄m kowobu ba koo bu somi s̄mbu te s̄ə.

⁸ A de bu man dāa ye kasuama ya n kp̄a. Domi dii te na k̄i n bani mi, ta kp̄a. Ta ko n maa wā.

⁹ Saa ye s̄ə, kon wun̄n s̄m kowobu alikaman som t̄n̄nu nərəbun suba n̄əba tia (6.000) wē ka d̄ia bimi yi ba m̀ əsun som t̄n̄nu nərəbun suba n̄əba tia ka tam ditiri nərəbun suba n̄nε (800.000) ka sere maa gum ditiri nərəbun suba n̄nε.

¹⁰ Ma Hiram, Tirin sunə, u Saloməə wisa tireru s̄ə u nεε, geema, ȳn s̄ə Yinni Gusunə u win təmbu k̄i, yen s̄na u nun kua ben sunə.

¹¹ I ka man Gusunə Isireliban Yinni siaro wi u wəllu ka tem taka kua. Wee u Dafidi b̄i bwisigii ka laakarigii k̄a wi u koo wi, Yinni Gusunə s̄a yeru bania ka sere maa win tiin sina kpaaru.

¹² Tē, wunε Saloməə, kon səm yēro goo mərɪsɪama. Yēro u bwisi mə too. Win yīsira Huramabi.

¹³ U sāawa kurə goon bii. Kurə wi, u sāawa Danun bweserugii. Ma win tundo u sāa Tirigii. Huramabi wi, u wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wōkusu ka kpenu ka dāan səmburu yē. U maa bekan səmburu yē, ye ba kua ka wēε wunəmgii ka gaaduragii, ka wēε swēε ka sere maa wēε damgii. Meya u maa gāanun weenasinun kobu gani səən səmburu yē. Səmbu te ba gesi nūn nəmu səndia kpuro, u koo kpī u tu kowa. U koo səmbu te kowa ka wunen səm kowobu sannu ka sere be nən Yinni Dafidi wunen tundo u gəsa.

¹⁴ Tē, wunε maa, a sun alikama ka əsu ka gum ka tam mε mərɪsɪama yən gari a gerua mi.

¹⁵ Bεε sa ko maa nun dāa bəəria nge mən nəə a kī, kpa su ye mərɪsɪama ka goo nimkusu sere Yafoə. Kpa wunεgibu bu maa na bu ka ye da Yerusaleməə.

¹⁶ Saloməə u səbu gara be ba wāa Isireliba səə. N deema win tundo Dafidi u raa bu gara. Səə ben geera kuawa tənə nərəbun suba wunaa weeru ka wəkura ita ka nata (153.600).

¹⁷ Ma u ben nərəbun suba wata ka wəkuru (70.000) gəsa ba n da səmunu sue, kpa ben nərəbun suba wənε (80.000) ba n da kpenu daku guunə. Ben nərəbun suba ita ka nata (3.600) ye ya tie, ba n da səm kowo be ba tie nəni doke.

Sāa yerun bana

(I maa mεerio Sinambu I, 6:1-38)

3

¹ Saloməə u sāa yee ten bana torua Yerusaleməə guu te ba mə Məriyan wəllə mi ba win tundo Dafidi səəsi. N deema yam mi n daa sāawa Ɔnani, Yebusin doo soo yeru.

² U sāa yee ten bana toruawa win bandun wəə nnesen suru yirusen səə yiruse səə.

³ Ba dii te yīirawa ka yellun yīirutia ye ba ra ka gāanu yīire. Ten dēεbu bu sāawa gəm soonu wata. Ten yasum maa sāa gəm soonu yendu.

⁴ Dii ten yasum ka ten duu yee gbiikirun dēεbu n nεwa. N sāawa gəm soonu yendu. Ma ten gunum mu sāa gəm soonu wunaa teeru. Ma Saloməə u ten səwə wura gea pote.

⁵ Ma u dii ten tiin gani dāa ye ba mə sipεε wukiri. Yen biru, u maa ye wura ye ya gea sāa pote. Ma u dera ba kpakpa wurusu ka yənin weenasii kua kua gani yi səə.

⁶ Ma u tu buraru kua ka kpee gobiginu. N deema wura ye u ka səma ye kpuro kua mi, ya weewa saa Paafaimun di.

⁷ U dii te wura potewa ka ten gbereba səə, ka ten kənnə suukusə ka ten ganiə, ka ten gamboba səə, ma u wəllun kəsobun weenasibu kua ten gani səə.

⁸ Ma u dii te ta dεere gem gem bana mi. Ten dēεbu ka dii ten tiin yasum mu nεwa. Mu sāawa gəm soonu yendu. Ma ten yasum maa sāa gəm soonu yendu. Ma u tu wura gea pote. Wura yen geera sāawa tənnu yendu.

⁹ Wura ye ba ka kulumba kuan geera sāawa kilon bənu. Baa ka dia ye ya wāa wəllə kpuro ba ye wura potewa.

¹⁰ U maa kəsobun weenasibu yiru kua dii te ta dεere gem gem mi səə. Ma u ye wura pote.

¹¹ Wəllun kəsə ben kasa nne ye kpuron dēεbu bu sāawa gəm soonu yendu. Kasa yen tian dēεbu bu sāawa gəm soonu nəəbu. Ma ben turon kase teeru ta gana girari. Ma tee teni ta ka kəsə yirusegirun teeru girarine.

¹² Ma kəsə yiruse win kase teeru ta maa dii ten goo tənə girari. N deema ten yirusewa ta ka gbiikoo wigiru girarine.

¹³ Kōso be kpuron kasa ya deriarewa. Ma yen dēebu kua gəm soonu yendu. Ma ba yō ba wuswaa tīi dii ten kōnnō gia.

¹⁴ Ma u dii ten beku kareru kua ka wēε damgii yi ba wōkua ka gaadura ka wunəm ka sere maa tom. Ma ba maa kōsobun weenasibu kua beku te sō.

Dii ten gbere be ba kua

ka sii gandu

(I maa mēerio Sinambu I, 7:15-22)

¹⁵ U dii ten wuswaa gbere yiru kua. Yen baayeren gunum mu sāawa gəm soonu tēna ka nōbu. Ma ba ye furōsu sōndia wōllō. Sin gunum mu sāawa gəm soonu nōbu.

¹⁶ U maa yōnin weenasiin buraru garu kua nge te u raa kua sāa yeru mi. Ma u bura te doke furō sin wōllō. Ma u dāa marum gam weenasim kua wunōbu (100) u doke yōni yi sō.

¹⁷ Ma u gbere yiru ye gira sāa yee ten wuswaa. Tia nəm geuō, tia maa nəm dwarō. Ma u nəm geugia ye yīsiru kā Yakini. Ma u maa nəm dwarugia ye yīsiru kā Boasi.

4

¹ U maa yāku yeru kua ka sii gandu. Ten dēebu bu sāawa gəm soonu yendu. Ma ten yasum maa sāa gəm soonu yendu. Ma ten gunum mu sāa gəm soonu wōkuru.

Boo sii ganduguu

(I maa mēerio Sinambu I, 7:23-26)

² U boo sii ganduguu kua. Gen nōn yasum mu sāawa gəm soonu wōkuru. Gen gunum maa gəm soonu nōbu. Ma gen kekera sāa gəm soonu tēna. Ga sāawa bwēereke mam mam.

³ Ba gen nō bōkan temō ketēban weenasii kua ba ka sikerena. Gəm soo teerun baa sō, ketē wōkura ba kua. Ba ketēn weenasii yi kuawa sāa yiru. Ma ye kpuro ya sāa sii bōri tia ka boo sii ganduguu ge.

⁴ Ba boo ge sōndiwa ketēn weenasii wōkura yirun wōllō. Yen ita ya wuswaa kisi sō yēsān nəm geu gia, ita maa sō duu yeru gia, ita yeni maa sō yēsān nəm dwaru gia, ita ye ya maa tie, sō yari yeru gia. Ma boo ge, ga sōndi ketēn weenasii yin wōllō. Ma ketē ben biru ga wura sōwō.

⁵ Boo gen sinum mu ka nəm tararu nε. Ma ba gen nō bōka kua nge nōragia. Ma ga maa nō deriare nge biibii. Ga koo kpī gu nim mwa ditiri nōrōbun suba wunaa teeru (120.000).

⁶ U wekenu wōkuru kua ma u nin nōbu yi sāa yee ten nəm geuō. Nōbu yeni maa ten nəm dwarō bu wa bu ka tii sārasia, kpa bu maa ka yāku yaa kpakia bā n yāku dō mwaararuginu mō. Boo sii ganduguu gen nima yāku kowobu ba ra ka ben nōma ka naasu kpakie.

Dendi yāa ni ba kua ka sisu

(I maa mēerio Sinambu I, 7:40-51)

⁷ U maa dabu wuraginu kua wasi wōkuru. U nu kuawa nge mε ba nin wooda yi. Ma u nin nōbu yi sāa yee ten nəm geuō. Nōbu yeni maa nəm dwarō.

⁸ U tabulu wōkuru kua u yi sāa yeru mi. U nōbu yi nəm dwarō, ma u maa nōbu yi nəm geuō.

Ma u maa gbēε wuraginu kua wunōbu (100) nì sō ba ko n da yāku yaa yem doke bu ka yēka.

⁹ U yaara gaa kua yāku kowobun sō. Yen biru, u maa yaara baka gaa kua ka yen gamboba. Ma u gambo be sii gandu pote.

¹⁰ U boo sii ganduguu ge yiwa yaara yen nəm geuɔ sɔɔ yari yerun nəm dwardu gia.

¹¹ Huramu u torom guratii kua ka kaatonu ka gbɛa yɛ sɔɔ ba ko n da yaku yaa yem doke bu ka yɛka. Nge mɛya u ka sɔmbu te kua u kpa te sina boko Salomɔɔ u nùn yiire u ko Yinni Gusunən sãa yee ten sɔ.

¹² Wee ye u maa kua. Yera gberɛ yiru ka furɔsu yiru si ba koo doke gberɛ ben wɔllɔ ka kəkɔsɔ bwesenu yiru ye ba koo sɔndi furɔ sin wɔllɔ.

¹³ U maa dãa marum weenasim kua nɛɛru (400) kəkɔsɔ yiru yen sɔ. Kəkɔsɔ yiru yen baayere sɔɔ, dãa marum weenasim mɛn sãa yiru yiruwa u kua u ka sɔndi furɔ sin wɔllɔ.

¹⁴ U wekenu kua wɔkuru ka nin sɔwaritii wɔkuru.

¹⁵ U boo sii ganduguu kua, ka kɛtɛn weenasii wɔkura yiru yi yi boo ge sɔɔwa.

¹⁶ U maa torom guratii kua, ka kaatonu, ka kaato donnuginu.

Dendi yãa ni sina boko Salomɔɔ u dera Huramabi u kua mi, u nu kuawa ka sii gan te ba wɔriasia.

¹⁷ U dera ba yãa ni kpuro kua ka sii gandu Yuudenin wɔwaa mi sɔnda wãa Sukɔtu ka Seredan baa sɔɔ.

¹⁸ Salomɔɔ u dera ba dendi yãa ni kua nu dabi sere ba n maa sii gan ten bunum yãira.

¹⁹ Salomɔɔ u maa dera ba dendi yãa ni nu tie kua. Niya yaku yee wuragii te,

ka tabulu yɛ sɔɔ ba ra pɛɛ sɔndi,

²⁰ ka dabunu ka nin fitilanu ni ba kua ka wura gea. Ba koo nu sɔrawa nge mɛ sãa yerun wooda ya gerua.

²¹ U maa biibiin weenasii kua ka fitilanu ka nin bakusu. U ye kpuro kuawa ka wura gea.

²² U maa woba kua, ka nɔri, ka gbɛa, ka dɔɔ guratii. Ba ye kpuro kuawa ka wura gea.

U maa dii te ta dɛɛre gem gem gamboba ka sãa yee ten tiin kɔnnən gamboba kua ka wura.

5

¹ Ye Salomɔɔ u sãa yee ten sɔmburu kua u kpa, yera u sii geesu ka wura ka gãa ni win tundo u raa yi sãa yee ten sɔ kpuro gurama u doke Yinni Gusunən arumanin beru yerɔ.

Ba woodan kpakororu yi

Yinni Gusunən sãa yerɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 8:1-13)

² Yen biru, Salomɔɔ u Isireliban guro gurobu ka ben yɛnu yɛrobu ka bwese kera baayeren wirugibu sokusia Yerusalemɔɔ bu ka Yinni Gusunən woodan kpakororu suama sãa Dafidin sina kpaarun di te ba maa mɔ Siɔni, kpa bu tu doke sãa yeru mi.

³ Yera Isireliba kpuro ba menna Salomɔɔn mi wɔɔn suru nɔɔba yiruse wì sɔɔ ba ra tɔɔ bakaru garu ko.

⁴ Ye ben guro guro be kpuro ba tunuma, yera Lefiba ba Yinni Gusunən woodan kpakoro te sua,

⁵ ka win kuu bekurugii te, ka sere sãarun dendi yãa ni nu wãa te sɔɔ kpuro. Yaku kowobu ka Lefibara ba ye kpuro suama.

⁶ Sina boko Salomɔɔ ka Isireliba kpuro be ba menna mi, ba na ba yãra Yinni Gusunən woodan kpakoro ten wuswaaɔ. Ma ba yãanu ka kɛtɛ dabinu go ba ka yakunu kua. Sabe ni ba go mi, nu n garirɔ.

⁷ Ma yāku kowobu ba ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te da ten ayerə dii te ta dεere gem gem sɔɔ. Ba tu yiwa wəllun kɔsobun weenasibu yirun kasin kəkərə.

⁸ Kɔso be, ba kasa deriewa ba woodan kpakoro te ka ten nenutii wukiri.

⁹ Ba koo kpī bu nenutii yi wa yi tere saa dii te ta dεere gem gem kənnən di. Domi ba yi kuawa yi dēu. Adama ba n kpē bu yi wa saa tən di. Miya kpakoro te, ta wāa sere ka gisən gisə.

¹⁰ Gāanu sari kpakoro te sɔɔ, ma n kun mɔ wooda wəkurun kpee besi yiru ye Məwisi u doke mi. Yinni Gusunəwa u nən yi wē Horebun guurə sanam me u ka Isireliba arukawani bəkua ye ba yarima Egibitin di.

¹¹ Yāku kowobu ba tii dεerasia. Adama ba n kue nge me wooda ya nεε bu ko wuuru ka wuuru. Ma be kpuro ba yara sāa yee ten min di.

¹² Ma Lefiba kpuro be ba sāa wom kowobu, Asafu ka Hemani ka Yedutum ka ben bibu ka begibu kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka wēε damgii ba ka yā yāku yerun sɔɔ yari yeru gia ba seketirenu neni ka guunu ka mərəkunu. Ma yāku kowobu wunaa teeru ba wāa ben bəkua ba kəbi soomə.

¹³ Be ba kəbi soomə ka be ba womusu mɔ ba Yinni Gusunə siaramə ba mɔ, i Yinni Gusunə siaro, domi u sāawa tən geo, win durom mu ko n wāawa sere ka baadommaɔ.

Ye ba mɔ me, saa yera guru wii wurora Yinni Gusunən sāa yee te wukiri.

¹⁴ Ma yāku kowobu ba kpana bu yōra bu ben sɔmburu ko guru wii ten sɔ. Domi Yinni Gusunən yiikon girima ya dii te yiba.

6

¹ Yera Saloməɔ u nɔɔguru sua u nεε, Yinni Gusunə, a bwisika a n wāa guru wii sinumguru sɔɔ.

² Adama nε, na nun wāa yee geeru bania mi kaa n wāa sere ka baadommaɔ.

Gari yi Saloməɔ

u Isireliba sɔɔwa (I maa mεerio Sinambu I, 8:14-21)

³ Yera sina boko Saloməɔ u sīra Isireliba kpuron mi gia, mi ba yō. Ma u bu domaru kua.

⁴ U gerua u nεε, na Gusunə Isireliban Yinni siara. Domi u win nɔɔ mwεeru yibia te u Dafidi nen tundo kua u nεε,

⁵ saa mən di u win tambu Isireliba yarima Egibitin di, u n wuu gagu gɔsa ben wusu gasu sɔɔ bu ka diru bani mi ba koo nən sā. U n maa goo gɔsa u n ka sāa win tambun kparo.

⁶ Adama Yerusalemuwa u gɔsa bu ka nən sāa yeru bania mi. Meya u maa Dafidi gɔsa u n ka sāa ben kparo.

⁷ Nən tundo Dafidi wi, u raa gōru doke u Gusunə besen Yinni diru bania.

⁸ Ma Yinni Gusunə u nən sɔɔwa u nεε, ya wā ye u gōru doke u ka nən diru bania.

⁹ Adama n n wi, u koo nən tu bania. Win bii wi u koo ma, wiya u koo tu bani.

¹⁰ Tē, Yinni Gusunə u win nɔɔ mwεε te yibia. Wee nε, Saloməɔ, na sina besε Isireliban sina gɔna wəllə na kua nen tundo Dafidin kəsire. Yen biru, na Gusunə besen Yinni dii te bania mi ba ko n da nən sā.

¹¹ Dii te sɔɔra na win woodan kpakororu wāa yeru kua. Kpee besi yiruwāa yi wāa kpakoro te sɔɔ, yi sɔɔ ba win woodaba yorua be u besen baababa wē.

Saloməɔn kanaru (I maa mεerio Sinambu I, 8:22-53)

12 Yera Saloməə u yōra Yinni Gusunən yāku yerun wuswaaə Isireliban nənī biru, ma u nōma yīiya wəllə u kanaru kua.

13 N deema Saloməə u raa turaru garu kua ka sii gandu. Ma u tu doke sāa yerun yaara yen suunu səə. Tura ten dēebu bu sāawa gəm soonu nəəbu. Ten yasum maa gəm soonu nəəbu. Ma ten gunum maa sāa gəm soonu ita. Miya u yəəwa u yīira Isireliba kpuron wuswaaə. Ma u nōma yīiya wəllə u nεε,

14 Gusunə, bεε Isireliban Yinni, goo maa sari nge wunε wəllə ka temə. Wunenə bwāa be ba nun mēm nəəwammε ka gōru tia, a ra arukawani ye a ka bu bəkua yibie, kpa a bu wunenə wənwəndu sōəsi.

15 Wee a wunenə nəə mwεeru yibia te a wunenə bōə Dafidi nən tundo kua. Ye a nūn sōəwa kpuro, a ye kua gisə ka wunenə dam.

16 Yen sō, Gusunə bεsen Yinni, a nəə mwεε te yibio te a nūn kua mi. A nεε, u n kəsire biamə win bibun bweseru səə wi u koo win bandu di, bii be, bā n tii neni dee dee ben wāaru səə, ma ba nun mēm nəəwammε nge mε wi, Dafidi u kua.

17 N n mən na, Gusunə bεsen Yinni, a de wunenə gari yi a nūn sōəwa mi kpuro yi koorā.

18 Adama kaa sere kpī a sina tem mε səə ka gem? Domi wəlla kun nun tura. Kaa sere gere dii te na nun bania mini?

19 Ka mε, Gusunə nən Yinni, a nən gere swaa dakio, kpa a nən kanaru nə te na mē gisə.

20 A de wunenə nənī yi n wāa dii te səə wōkuru ka sōə səə. A nən kanaru swaa dakio te na mē yam mini. Domi miya a nεε, kaa tii sōəsi.

21 Nε ka wunenə təmbu, sà n menna yam mini, sa kanaru mē, a sun swaa dakio saa wəllun di mi a wāa kpa a sun suuru kua.

22 Goo ù n win winsim torari, ma ba yēro tilasi kua u ka na mini u bōre yāku yerə,

23 na nun kanamə a yēro swaa dakio wəllun di kpa a bu siria. A tən kōso nūn win kōsa kəsieyo, kpa a maa gemgii nūn win gem wē.

24 Yiberēba bā n wunenə təmbu Isireliba kamia yèn sō ba nun torari, ma ba gōru gəsia ba na ba nun suuru kanamə dii teni səə,

25 a bu swaa dakio saa wəllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. Kpa a de be ba yoru mwεera bu wurama tem mε səə mε a raa ben baababa wē.

26 À n dera gura ya yōra yèn sō ba nun torari, ma ba gōru gəsia yèn sō a bu sekuru doke, ma ba mεrima yam mini ba nun sāamə ba kanaru mē,

27 a bu swaa dakio saa wəllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. A bu swaa gea sōəsio yè səə ba koo sī, kpa a de gura yu nε tem mε səə, mε bεε wunenə təmbu sa tubi di mi.

28 Gōru tà n dua tem mε səə, n kun mε kēsi kēsi bararu, n kun mε dīanun gəə, n kun mε twee, n kun mε kəkənu ganu ni nu ra dīanu sanku, n kun mε yiberēba bā n tem mən wusu tarusi, n kun mε bara bwese bweseka yà n wunenə təmbu deema, n kun mε wahala gaa,

29 bā n seewa ba kanaru mē ma ben baawure u win toraru wura win gōruə, ma u win nōma suema dii tenin bera gia,

30 a bu swaa dakio saa wəllun di mi a wāa kpa a bu suuru kua a baawure kua nge mε u sāa. Domi wunε turowa a tənun gōru yē.

31 Kpa bu nun nasia ba n sīimə wunenə swεε səə ben wāaru kpuro səə tem mε səə, mε a ben baababa wē.

32 Tən tuko goo ù n na u ka nun sā yèn sō u nua wunenə yīsira kpā, ma a dam bakam mə, ma yēro u kanaru mē dii te səə,

33 a nūn swaa dakio saa wəllun di mi a wāa, kpa a nūn kua ye u nun bikiamə. Kpa handunian təmbu kpuro bu nun gia, kpa bu nun nasia nge mε wunenə

tambu Isireliba ba nun nasie, kpa ba n yē ma wuna ba ra sã dii te sɔɔ, te na bana mini.

³⁴ À n wunen tambu Isireliba wooda wē bu da bu ben yiberēba tabu wəri, ma ba kanaru koosima wunen mi, ba mērima wunen gee a gɔsa, ka dii te na nun banian bera gia,

³⁵ a ben kanaru swaa dakio wəllun di kpa a bu kua dee dee.

³⁶ Bā n daa maa nun torari domi goo sari wi u ku ra tore, ma wunen maru ya seewa, a bu yiberēba nōmu sɔndia, ma ba bu mwēera ba ka da ba yoru dimo turukuɔ n̄ kun mē mi n toma,

³⁷⁻³⁸ bā n bwisika tem mi ba yoru dimo mi ma ba gōru gɔsia mam mam ba nun tii wē, ma ba tem mēni mērima mē a ben baaba wē, ka wuu geni ge a gɔsa ka sãa yee te na nun bania mini, bā n kanaru m̄ ba m̄, ba nun torari, ba durum kua,

³⁹ a bu swaa dakio saa wəllun di mi a wāa kpa a bu kua dee dee, kpa a bu ben toranu kpuron suuru kua.

⁴⁰ Tē, Gusunə n̄n Yinni, a de a n̄ni wukia kpa a swaa daki kana te na m̄.

⁴¹ Yinni Gusunə,

a seewo a na mi a ra wēre,

wunε ka wunen woodan kpakororu,

mi wunen dam mu ra s̄s̄sire.

A de wunen yāku kowobu ba n faaba m̄.

Kpa be ba nun mēm n̄wamme

ba n nuku dobu m̄ doo n̄oru s̄.

⁴² Yinni Gusunə,

a ku wi a gɔsa biru kisi.

A wunen durom yaayo

mē a Dafidi wunen s̄m kowo kua.

Sāa yee ten wukiabu

(I maa mērio Sinambu I, 8:62-66)

7

¹ Sanam mē Saloməɔ u kanaru kua u kpa, yera d̄ɔ u sarama wəllun di u yāku d̄ɔ mwaararugii ni ka yāku ni nu tie mwa. Ma Yinni Gusunən yiikon girima ya dii te wukiri.

² Yāku kowobu ba n̄ kp̄ia bu du Yinni Gusunən s̄a yerə, domi win yiikon girima ya yiba ten mi.

³ Ye Isireliba kpuro ba d̄ɔ wi ka Yinni Gusunən yiikon girima ye wa ya sarama ya wāa s̄a yee ten wəllə, yera ba yiira ba siriru tem girari turarun wəllə te ba kua ka kpenu. Ma ba Yinni Gusunə siaramə ba m̄, Yinni Gusunə u s̄awa t̄n geo. Win durom mu ra n wāawa sere ka baadommaɔ.

⁴ Isireliba kpuro ka sina boko ba yākuu kua Yinni Gusunən wuswaaɔ.

⁵ Yen d̄ama te, Saloməɔ u naa kinenu n̄rəbun suba yenda yiru (22.000) go ka yāanu n̄rəbun suba wunaa teeru (120.000). Nge mēya ba ka s̄a yee te wukia.

⁶ Yāku kowobu ba ȳ ben ayenə, ma Lefiba ba dwee yānu soomə, ni sina boko Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusunə s̄a. N deema u raa bu yiire bu womu geni ko bu n̄ε, Gusunən durom mu ko n wāawa sere ka baadommaɔ. Ma yāku kowobu ba k̄bi soomə Isireliba kpuron wuswaaɔ mi ba ȳ.

⁷ Saloməɔ u s̄a yee ten yaaran suunu d̄erasia ye ya wāa s̄a yee ten tii tiin wuswaaɔ. Domi miya u yāku d̄ɔ mwaararuginu ka siarabun yākuu kua yèn s̄ yāku yee te ba kua ka sii gandu ten ayera kun tura bu ka yāku ni kpuro ko mi.

⁸ Saloməə ka Isireliba kpuro ba tɔɔ baka te diwa sere sɔɔ nɔɔba yiru. Ma tən dabiru ta na saa Hamatin tem kpuron di, n ka girari Egibitin daaru gian di.

⁹ Sɔɔ nɔɔba itase, ba maa menna be kpuro ba yaku yee te deerasia ba yi nenem. Ba ye kuawa sɔɔ nɔɔba yiru. Yen biruwa ba maa tɔɔ bakarun tii di sere sɔɔ nɔɔba yiru.

¹⁰ Wɔɔn suru nɔɔba yirusen sɔɔ yenda itase sɔɔra Saloməə u dera tamba wura ben yenusɔ. Ma ba nuku dobu mɔ durom me Gusunɔ u Dafidi ka Saloməə ka sere win tambu Isireliba kuan sɔ.

Yinni Gusunɔ

u kɔam Saloməə kure

(I maa mɛerio 1:7-12, Sinambu I, 9:1-9)

¹¹ Sanam me Saloməə u Yinni Gusunɔn sɔa yeru ka win tiin sina kpaaru bana u kpa, ma ye kpuro ya koora, ye u gɔru doke u ko Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ ka sere maa win tiin sina kpaarɔ,

¹² yera Yinni Gusunɔ u nɔn kure wɔkuru. Ma u nɔn sɔɔwa u nee, na wunen kanaru nua. Na yam mi gɔsa. Miya ba ko n da man yakunu kue.

¹³ Nà n wɔllu kenua, ma gura kun maa nemɔ, n kun me na dera twee yi tem me wukiri yi men dɔanu di, n kun me nà n men tambu kesi kesi baranu sure,

¹⁴ saa ye sɔɔ, bee be i sɔa nen tambu, i nen yisuru sɔɔwa, ma i tii kawa i been daa kɔsa deri, ma i man soka, kon bee wurari wɔllun di kpa n bee been toranu suuru kua, kpa n been tem arumani wesia.

¹⁵ Saa ye sɔɔ, kon bee mɛeri kpa n kana ni i man koosima sɔa yeru mini swaa daki.

¹⁶ Tɛ, na tu gɔsa na yi nenem nen sɔ, ta n ka nen yisuru sɔɔwa. Ten miya nen nɔni ka nen gɔru kpuro ko n woo.

¹⁷ Wune maa Saloməə, à n sɔimɔ nge me wunen tundo Dafidi u sɔa, ma a mɔ ye na nun yire kpuro, ma a nen woodaba mem nɔɔwamme,

¹⁸ kon wunen bandun dam sire nge me na wunen tundo Dafidi nɔɔ mwɛeru kua na nee, u n kɔsire biamɔ wi u koo bandu di Isireliɔ.

¹⁹ Adama i n gɔsira i nen woodaba deri be na bee wɛ, ma i maa da i bɔnu sɔwa,

²⁰ kon bee wunawa nen tem di me na bee wɛ. Kpa n dii te yina te na gɔsa na yi nenem nen yisirun sɔ mi. Kpa n de bwesenu kpuro nu tu yɛɛ.

²¹ Be ba raa ten kpaaru yɛ yellu, bɔ n sarɔ mi, biti koo bu mwa kpa bu bikia bu nee, mban sɔna Yinni Gusunɔ u wuu geni ka dii teni kua me.

²² Kpa bu wisi bu nee, ba Gusunɔ ben baababan Yinni deriwa, wi, wi u bu yarama Egibitin di ma ba da ba bɔnu yiramme ba sɔamɔ. Yen sɔna u dera wahala yeni kpuro ya bu deema.

Ye Saloməə u maa kua

(I maa mɛerio Sinambu I, 9:10-28)

8

¹ Wɔɔ yendun baa sɔra Saloməə u Yinni Gusunɔn sɔa yeru ka sere maa win tiin sina kpaaru bana u kpa.

² U maa wuu si Huramu u nɔn kɔ sɔnwa. Ma u dera Isireliba ba sina mi.

³ Saloməə u Hamati wari ye ya wɔa Soban bera gia, ma u ye mwa.

⁴ U tem mi gɔanu ku ra kpin wuu ge ba mɔ Tadimari bana ka sere maa Hamatin wuu sin mi ba ko n da win dɔanu bere.

⁵ U Beti Horoni ye ya wɔa gunguru wɔllɔ ka ye ya wɔa wɔwɔɔ bana. Wuu si, su gbaranu ka gamboba mɔ, ka maa yen sɛretinu.

⁶ U maa wuu ge ba mɔ Balati bana ka wuu sin mi u ko n da win dɔanu bere. Ma u sin gasu sɔɔ win tabu kekɛ yi dumi gawe berua ka maasɔbu. Ye Saloməə gɔru ga ki, yera u bana Yerusalemɔ ka Libaniɔ, ka sere wuu si u mɔ sɔɔ.

⁷ Tɔn be ba tie Hɛtiba sɔɔ, ka Amɔreba sɔɔ, ka Feresiba sɔɔ, ka Hefiba sɔɔ, ka Yebusiba sɔɔ, be, be ba n̄ s̄a Isireliba,

⁸ ben bibun bwese te ta seewa ben biru, tera Salomɔɔ u yoo sɔma koosia sere ka gisɔn gisɔ.

⁹ Salomɔɔ u n̄ Isireliban goo yoo sɔmburu koosie. Be, ba s̄awa win tabu kowobu ka wirugibu, ka tabu sinambu, ka tabu keke yi dumi gawen kparobu.

¹⁰ Wirugii be Salomɔɔ u ḡsa bu ka win tɔmbu kpara sɔmbu te sɔɔ, ben geera s̄awa goobu ka weeraakuru (250).

¹¹ Salomɔɔ u dera win kurɔ wi u s̄a Egibiti sunɔn bii u yara Dafidin yɛnun di ge u bana. U n̄ɛɛ, win kurɔ kun sinamɔ Dafidi Isireliban sina bokon yɛnuɔ. Domi mi ba woodan kpakororu doke, yam mi, mu kuawa mi yam d̄eram.

¹² Yera Salomɔɔ u ȳaku d̄ɔ mwaararuginu kua ȳaku yee ten w̄ollɔ te u bana Yinni Gusunɔn s̄a yerun wuswaaɔ.

¹³ U ra ȳakunu ko nge m̄ɛ M̄owisin wooda ya gerua t̄ɔ baateren s̄ɔ, ka suru kpaon s̄ɔ, ka t̄ɔ w̄ɛrarugiru sɔɔ ka t̄ɔ bakanu ita yenin s̄ɔ ni ba ra ko w̄ɔ tia sɔɔ. Niya p̄ɛ ye ba ku ra seeyatia doken t̄ɔ bakaru, ka duurubun t̄ɔ bakaru, ka sere maa Kunun t̄ɔ bakaru.

¹⁴ U ȳaku kowobu yi wuu wuuka nge m̄ɛ win tundo Dafidi u raa kua. Ȳaku kowo ben baawure ka win sɔmburu. Lefiba ka maa ben sɔmburu. Bera ba ra n̄ Yinni Gusunɔ siaramɔ t̄ɔ baatere kpa bu maa ȳaku kowobu somi ben sɔma sɔɔ. Ma ba k̄ann̄sun k̄s̄obu yi yi wuu wuuka.

¹⁵ Ba n̄ sina bokon wooda sare ye u yi ȳaku kowobu ka Lefiban s̄ɔ ka sere maa arumani beru yerun s̄ɔ.

¹⁶ Nge m̄ɛya ba ka s̄a yee ten sɔmbu te kpuro kpara saa ten torubun di sere ba da ba ka tu wiru go. Nge m̄ɛya ba ka dii te bana ba kpa.

¹⁷ Yen biru Salomɔɔ u da ɛsioni Gebɛɛɔ ka Elɔtuɔ. Wuu si, su w̄awa nim w̄akun b̄akuɔ Ed̄amun temɔ.

¹⁸ Huramu u dera win s̄am kowo be ba nim ȳɛ ba ka Salomɔɔ goo nimkusu daawa. Ma ba da Ofiriɔ ka Salomɔɔn s̄am kowobu sannu. Min diya ba ka sina boko Salomɔɔ wuran t̄annu w̄akura ita naawa.

Seban sunɔ tɔn kurɔ

*u Salomɔɔ m̄ɛrim da
(I maa m̄ɛriɔ Sinambu I, 10:1-13)*

9

¹ Saa ȳɛ sɔɔ Seban sunɔ tɔn kurɔ u nua ma Yinni Gusunɔ u dera Salomɔɔ u ȳisira yara, yera u da u ka Salomɔɔn bwisi yin saka m̄ɛri kpa u n̄n ḡaa dabinu bikia. U tura Yerusalemɔ, ka win sina bw̄aa dabinu be ba n̄n sw̄i, ka yooyoo si su turare ka wura dabinu s̄ɔwa, ka kpee gobiginu. Ye u tura Salomɔɔn mi, ma u gerua kpuro ye ya w̄aa win ḡruɔ.

² Ma Salomɔɔ u n̄n wisa kpuro ye u bikia. Yen gaa kun n̄n wisibu s̄ɛsie.

³ Ye kurɔ wi, u Salomɔɔn bwisi yi kpuro wa, ka dii te u bana

⁴ ka d̄ia ni u ra di, ka win bw̄aabun w̄aa yeru, ka win s̄am kowobun ȳaa ni ba ra doke bu ka n̄n n̄ari, ka sere be ba ra n̄n tam dokeye n̄raɔginu, ka ȳaku ni u ra ko diru mi u ra Yinni Gusunɔ s̄a,

⁵ ye kpuro ya n̄n biti mwa sere u wom m̄wɛ. Ma u sina boko Salomɔɔ s̄ɔwa u n̄ɛɛ, wunen dam ka wunen bwisin baaru ye na nua saa n̄n tem di, ye kpuro geema.

⁶ Adama na n̄ daa gari yi naanɛ kue sere na ka tunuma mini. Wee n̄n n̄ni yi ye kpuro wa. Ka gem, ye na wa mini, ba n̄ daa man yen b̄onu s̄ɔwa. Wunen bwisi ka wunen dukia ya kp̄a n̄ kere nge m̄ɛ wunen ȳisira yara.

⁷ Doo nɔɔrugiba wunen tɔmbu ka wunen sɔm kowo be ba nun nɔɔrimɔ saa baayere. Ma ba wunen bwisi yin gari swaa daki.

⁸ Na Gusunɔ wunen Yinni siara wi u nun durom kua u nun swi Isireliban sina gɔna wɔllɔ. U bu kiwa sere ka baadommaɔ. Yen sɔna u nun kua ben sunɔ a n da ka bu sirie dee dee.

⁹ Ma u sina boko wura kã tɔnnu ita ka bɔnu, ka maa turare ka kpee gobiginu. Salomɔɔ kun maa turare waare gam gum di ya n kpãaru ne me.

¹⁰ Huramun sɔm kowobu ka Salomɔɔgii be ba ka wura naamɔ Ofirin di, beya ba maa ka dãa gea ye ba mɔ santali ka kpee gobiginu naamɔ.

¹¹ Ma sina boko u ka dãa ye yɔtɔti kua sãa yerɔ ka sere maa win tiin dirɔ. Dãa yera u maa ka wom kowobun mɔrɔkunu ka ben guunu kua. Dãa yen bwesera kun saara mɔ. Meya ba n maa yen bweseru waare Yudan temɔ.

¹² Salomɔɔ u sunɔ tɔn kurɔ wi wɛ kpuro ye u bikia. U nɔn kɛru kãwa n kere ye u ka na. Yen biru, ma kurɔ wi, u gɔsira u wura win temɔ ka win bwãabu.

Salomɔɔn dukia

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 10:14-29)

¹³ Wura ye Salomɔɔ u ra wa wɔɔ ka wɔɔ ya sãawa tɔnnu yendu.

¹⁴ Ye baasi, u ra maa wura ka sii geesu mwe tenkuban mi ka maa sinam be u ka arukawani bɔkuan mi, ka sere maa win tem beri berikan wirugibun mi.

¹⁵⁻¹⁶ U dera ba tere bakanu goobu (200) ka tere piiminu gooba wunɔbu (300) kua ka wura. Tere baka nin teerun bunum mu sãawa kilo nɔɔba tia. Ma piimii nin teerun bunum mu maa sãa kilo ita. Ma u tere ni doke diru garu sɔɔ te ba sokumɔ Libanin dãa sɔɔ, win sina kpaarɔ.

¹⁷ Yera u maa sina kitaru kua ka suunu donnu, ma u tu wura gean tii pote.

¹⁸ Sina kita te, ta yɔɔtia mɔwa naa dabusanu nɔɔba tia. Ma ba ten naa sɔnditia kua ka wura. Ma ta nɔm sɔnditia mɔ yɛsi yɛsika. Yen baayeren bɔkuɔra ba gbee sunɔn weenasia kua ya yɔ, tia nɔm dɔwarɔ, tia maa nɔm geuɔ.

¹⁹ Ma ba maa gbee sinan sin weenasisu kua wɔkura yiru ba doke tia tia yɔɔtia yen naa dabusaru baateren yɛsi yɛsikaɔ. Nɔɔba tia ya wãa nɔm dɔwarɔ, nɔɔba tia maa wãa nɔm geuɔ. Sunɔ goo maa sari wi ba maa kita ten bweseru kuare.

²⁰ Salomɔɔn nɔri kpuro yi sãawa wura gea ka sere maa win gbɛa ye u ra ka di win sina kpaarɔ te ba sokumɔ Libanin dãa sɔɔ. Gãanu ganu sari mi ni ba kua ka sii geesu, domi win waati ye sɔɔ, ba n sii geesu garisi gãanu.

²¹ Yɛn sɔ Huramun sɔm kowobu ba ka Salomɔɔn goo nimkusu tenkuru mɔ su ra n naamɔ wɔɔ ita ka wɔɔ ita saa tontonden di, su n wuraba ka sii geesu sɔɔwa ka suunu donnu, ka wɔnnu ka gunɔ burasu.

²² Salomɔɔ u sinam be ba wãa dunia sɔɔ kpuro bwisi ka dukia kere.

²³ Sinambu kpuro ba ra n kasuwa bu win gari nɔ win bwisi yi Yinni Gusunɔ u nɔn kãn sɔ.

²⁴ Wɔɔ baagere, ben baawure u ra ka nɔn kɛru naawɛwa. Gabu sii geesu, gabu wura, gabu yabenu, gabu tabu yãnu, gabu turare, gabu maa dumi ka ketɛkunu.

²⁵ Ma Salomɔɔ u tabu kekeba kasu yi dumi gawe ka maasɔbu. U dum gɔnu kua nɔrɔbun suba nne (4.000). Maasɔ be, ba maa sãa nɔrɔbun suba wɔkura yiru (12.000). Ma u bu yi yi wuu marosɔ, mi win tabu kekeba ba wãa ka sere maa Yerusalemuɔ mi win tii u wãa.

²⁶ Sinam be ba wãa saa daa te ba mɔ Efaratin di sere n ka girari Filisitiban temɔ, n ka da Egibitin daarɔ, Salomɔɔwa u be kpuro mɔ.

²⁷ Ma u dera sii geesu kooru Yerusalemu mi nge kpenu. Meya u maa dera dãa gea ye ba mɔ sɛduru ya dabia nge yakasun dãa ye ba mɔ sikamɔre ye ya ra n wãa Sefalan wɔwaa.

28 Saloməwə u tenkuba mə be ba ra nùn dumi dwem daawe Egibitiə ka sere maa tem baamaə.

Saloməwən gəwə

(I maa məeriə Sinambu I, 11:41-43)

29 Saloməwən kookoo si u kua, gbiikisu ka dāakisu, si kpuron garin sukum yorua Gusunən səmə Natanin tireru səwə, ka Gusunən səmə Akiya, Silogiin tireru səwə, ka sere maa Gusunən səmə Yedon kāsinnun tireru səwə. Yedo wiya u Yeroboamu, Nəbatin bii, Isireliban sina bokon wāarun faagi yorua.

30 Saloməwə u bandu diwa wəwə weeru Isireliba kpuron wəllə Yerusaleməwə.

31 Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win tundo Dafidin wuuə. Ma win bii Roboamu u bandu kəsire kua.

YUDAN SINAMBUN GARI

Isireliban banda

bənu kua yiru

(I maa məeriə Sinambu I, 12:1-15)

10

1 Roboamu u da Sikəmuə. Domi Isireliba kpurowa ba da mi bu ka nùn ko sunə.

2 N deema Yeroboamu, Nəbatin bii, u raa kpikuru sua Saloməwən səwə u da u wāa Egibitiə. Sanam mə u nua Roboamu u bandu di, yera u gəsirama Egibiti min di.

3 Yera ba nùn səmə gəria ba nəe, u na. Ye u tunuma, yera wi ka Isireliban bwese kəri wəkuru ba menna ba da ba Roboamu səwəwa ba nəe,

4 wunen tundo u sun yoo səma koosia, ma ya sun bunie nge keten sugu. Adama wunə a sun tu kawo kpa su nun swi.

5 Ma u bu səwəwa u nəe, i gina doo. N n kua səwə ita kpa i wurama.

Ma tən be, ba doona.

6 Yera Roboamu u Isireliban bukurobu menna win mi, be ba ra raa win tundo Saloməwə bwisi kē. Ma u bu bikia u nəe, bwisi yirə i man kəmə n tən be səwə.

7 Ma ba nùn wisa ba nəe, à n wura saa gisən di, a tən be nəəri kpa a ko ye ba nun bikia, kpa a bu wisi ka kīru, ba ko n sāawa wunen təmbu sere ka baadommaə.

8 Adama Roboamu wi, u n bukuro ben gari wure. Win saarasi ka be u biru di sannu, bera u bwisi bikia.

9 U bu səwəwa u nəe, bwisi yirə i man kəmə n ka tən be wisi be ba nəe, n bu yoo səma kawo ye nen tundo u raa bu koosia.

10 Yera ba nùn wisa ba nəe, a bu səwəwə a nəe, wunen niki bii piibu ga wunen tundon pəra bərum kere.

11 Wunen tundo u raa bu yoo səma koosia. Məya kaa maa tu sosi. Wunen tundo u raa bu sēyasia ka yii sennu. Məya kaa maa bu sēyasia ka som kpaki.

12 Yera Yeroboamu ka tən be kpuro ba na Roboamun mi səwə itase te, nge mə u raa gerua.

13 Roboamu u tən be wisa ka dam. U n bukuro ben gari yi garisi gāanu.

14 Adama win saarasi ben bwisiya u ka səmburu kua, ma u nəe, nen tundo u raa bēe yoo səma koosia. Adama tē, nəgira ta koo kera. U raa bēe sēyasia ka yii sennu. Adama nə, som kpakiya kon ka bēe sēyasia.

15 Nge məya Roboamu u yina u tən begii swaa daki, domi Yinni Gusunəwa u dera n koorə mə, kpa win gari yi ka koorə yi u raa Yeroboamu, Nəbatin bii səwəwa saa Akiya, Silogiin nəən di.

Roboamu

u kua Yudaban sunə
(*I maa mɛɛrio Sinambu I, 12:16-25*)

¹⁶Ye Isireliba kpuro ba wa ma sina boko u n̄ ben gere swaa daki, yera ba n̄n s̄ɔwa ba n̄ɛ,

mba n sun m̄əsinɛ bɛsɛ ka Dafidi, Isain bii.

Sa n̄ maa b̄n̄u gaa m̄ə ka wi.

Bɛsɛ Isireliba i de su ḡsira

su wura b̄sɛn yɛnus̄.

Wunɛ Roboamu,

a wunɛn bweserun wunan̄ə koowo.

Ma Isireli be, ba ḡsira ba wura ben yɛnus̄.

¹⁷Ma Roboamu u kua Yudaba t̄nan sun̄.

¹⁸Saa ye s̄ɔra u Hadoramu ḡra Isireliban mi, wi u ra bu kpare bu ka w̄ɔ gobi mwa. Ma ba n̄n kpenu kasuka ba go. Yera n dera Roboamun tii u win tabu k̄k̄k̄ w̄ri fuuku fuuku u da Yerusalem̄.

¹⁹Nge m̄ya Isireliban bwese k̄ri w̄ku te, ta ka Dafidin yɛnugibu karana sere ka gis̄.

11

¹Saa ȳ s̄ɔ Roboamu u tunuma Yerusalem̄, yera u Yudaba ka Benyam̄ɛba kpuro m̄nna, ma u be s̄ɔ tabu dur̄ə damgibu n̄r̄bun suba wun̄bu ka w̄nɛ (180.000) ḡsa bu da bu Isireliban bwese k̄ri w̄ku te w̄ri kpa bu ban te w̄rama bu n̄n wesia.

²Adama Gusun̄ə u ka win s̄m̄ə Semaya gari kua u n̄ɛ,

³a Roboamu, Salom̄ən bii, Yudaban sun̄ə ka Yudaba ka Benyam̄ɛba kpuro s̄ɔw̄ə a n̄ɛ,

⁴wee ye n̄ɛ, Yinni Gusun̄ə na gerua. Na n̄ɛ, bu ku raa da bu ka ben m̄ro bisibu Isireliba tabu ko. Ben baawure u ḡsiro win ȳnū. Domi yeni ya nawa saa n̄n min di.

Ma ba Yinni Gusun̄ən gere wura, ba ḡsira ba wura ben yɛnus̄.

Roboamu

u wusu gb̄aranu banisi

⁵Roboamu u da u sina Yerusalem̄. Ma u Yudan wusu gb̄aranu banisi.

⁶U Betelehemu bana, ka Etamu ka Tekoa

⁷ka B̄ti Suri ka Soko ka Adulamu

⁸ka Gati ka Maresa ka Sifu

⁹ka Adoraimu ka Lakisi ka Aseka

¹⁰ka Sorea ka Ayaloni ka Heboroni. Wuu si, su w̄awa Yudan tem̄ə ka Benyam̄ɛn tem̄ə. Ma u su t̄sisia.

¹¹U su gb̄aranu toosi, ma u tabu sinambu yi yi mi. Ma u dia kua mi ba ko n̄ da d̄ianu ka gum ka tam bere.

¹²U wuu sin baagere s̄ɔ t̄r̄nu ka yaasi yi. Ma u su t̄sisia. Ma Yudaba ka Benyam̄ɛba ba ka n̄n ȳra.

Ȳku kowobu ka Lefiba

ba wura Roboamun mi gia

¹³Ȳku kowobu ka Lefi be ba w̄a Isireliban tem s̄ɔ kpuro, ba seewa ben w̄a yerun di ba na Roboamun mi.

¹⁴Lefiba ba ben w̄a yenu deri ma ba na Yudaə ka Yerusalem̄ ȳn̄ s̄ Yeroboamu ka win bibu ba bu yinari bu ben ȳku kowo s̄ma ko.

¹⁵Yeroboamu u ȳku kowobu yi yi win bw̄arokunun s̄, ni u kua nu ka boo kin̄nu ka k̄t̄ba ween̄.

¹⁶ Isireli be ba tie ba Yinni Gusunən s̄aarun k̄iru m̄ə, ba Lefiba sw̄i Yerusalem̄ə bu ka Gusun̄ə ben baababan Yinni ȳākuru kua.

¹⁷ Ma ba Yudan bandun dam sire, ba Roboamu, Salom̄əən bii t̄āsisia w̄əə ita. W̄əə ita ye s̄əəra ba s̄iā Dafidi ka Salom̄əən yira s̄əə.

Roboamun bweseru

¹⁸ Roboamu u Mahalati sua kur̄ə. Mahalatin tundon ȳīsira Yerim̄əti, Dafidin bii. Win m̄eron ȳīsira Abihaili, Eliabun bii, Isain debubu.

¹⁹ Mahalati wi, u bii t̄ən dur̄əbu mara. Bera Yeusi ka Semaria ka Sahamu.

²⁰ Mahalatin biru, u Maaka sua kur̄ə. Maaka wi, u s̄āawa Abusal̄əmun bii. Ma u Roboamu Abia ka Atai marua ka maa Sisa ka Selomiti.

²¹ Roboamu u Maaka k̄i too n kere win kur̄ə be ba tie. Domi kur̄əbu ȳendu yiru sariwa u sue ȳenūə ma u maa kur̄ə tan̄əbu m̄ə wata t̄əw̄ə. Bii t̄ən dur̄əbu t̄əna yiru sariwa u mara. Bii t̄ən kur̄əbu maa wata.

²² Roboamu u Abia, Maakan bii yerumaru w̄ē. Ma u n̄n̄n kua win maabu ka win w̄ən̄əbun guro guro. Domi u k̄i u n̄n̄n ko sun̄ə.

²³ Yen biru, u win bii be ba tie yarinasia ka bwisi. U dera ba da ba w̄āa Yudaba ka B̄enyam̄ēen wuu gb̄āranugisu s̄əə. U bu d̄iānu w̄ē nu kp̄ā. Ma u maa bu kur̄ə dabinu sua.

Egibitin sun̄ə Sisaki

u Yudaba w̄əri

(I maa m̄ēerio Sinambu I, 14:25-28)

12

¹ Ye Roboamu u wa ma win banda dam kua, u t̄āsa, yera u Yinni Gusunən woodaba deri. Ma Isireliba kpuro ba maa win yira sw̄i.

² Roboamun bandun w̄əə n̄əəbuse s̄əəra Sisaki, Egibitin sun̄ə u Yerusalem̄ə w̄əri. Domi Roboamu ka wigibu ba Yinni Gusun̄ə torari.

³ Sisaki wi, u tabu k̄ek̄eba m̄əwa n̄ər̄əbu ka goobu (1.200), maas̄əbu maa n̄ər̄əbun suba wata (60.000). Ma u na saa Egibitin di ka t̄ən dabi dabinu. Bera Libigibu ka Sukigibu ka Etiopigibu.

⁴ Ma u Yudan wuu gb̄āranugisu mw̄ēera sere n ka girari Yerusalem̄ə.

⁵ Yera Gusunən s̄əm̄ə Semaya u da u Roboamu deema ka Yudaban tabu sinambu be ba duki sua sanam m̄e Sisaki u wee. Ma u bu s̄əəwa u n̄ē, wee ye Yinni Gusun̄ə u gerua. U n̄ē, i n̄n̄n deri. Wee u koo maa b̄ēen tii deri, kpa u b̄ēē b̄eri Sisakin n̄əm̄ə.

⁶ Isireliban tabu sinambu ka ben sina bokon tii, ba ben toranu wura ba n̄ē, Yinni Gusun̄ə u s̄āawa gemgii.

⁷ Ye Yinni Gusun̄ə u wa ba tii kawa, yera u Semaya s̄əəwa u n̄ē, wee ba tii kawa. Yen s̄ə, na n̄ maa bu kpeerasiam̄ə. Na n̄ t̄ēm̄ə n ka bu somiru na. Na n̄ derim̄ə Sisaki u maa Yerusalem̄ə w̄əri n̄en m̄ər̄un s̄ə.

⁸ Adama ba koo ko Sisakin yobu kpa bu gia ma n̄en yinniru ka handunian sinambun yinniru nu n̄ tia.

⁹ Sisaki, Egibitin sina boko u da u Yerusalem̄ə w̄əri ma u Yinni Gusunən s̄āa yeru ka sina bokon dirun arumani gura. Ye kpurowa u sua. U maa t̄er̄enu gura ni Salom̄əə u kua ka wura.

¹⁰ Ma Roboamu u t̄er̄e nin k̄əsire kua ka sii gandū. Ma u nu sina kpaarun k̄ənn̄ən k̄əsobun wirugibu n̄əm̄ə s̄əndia.

¹¹ M̄ēn n̄əə sina boko u gesi d̄əə Yinni Gusunən s̄āa yer̄ə, k̄ənn̄ə k̄əs̄o be, ba ra n̄ēwa bu nu sua. Yen biru, kpa bu maa ka nu wura bu yi ben dir̄ə.

¹² M̄ər̄u ye Yinni Gusun̄ə u raa ka Roboamu s̄āa ya sure ȳèn s̄ə u tii kawa. Ma u n̄ dere bu n̄n̄n kam koosia mam mam. Ma u dera ḡāa geenu tiara Yudāə.

*Roboamun bandun kpeeru**(I maa mεerio Sinambu I, 14:21-24,29-31)*

¹³ Roboamu u mawa wɔ̄o weeru ka tia sanam mε u bandu di Yerusalemuɔ. Ma u win bandun dam sire. U kuawa wɔ̄o wəkura nɔ̄bu ka yiru bandu sɔ̄o Yerusalemu mi. N deema wuu gera Yinni Gusunɔ u gɔsa Isireliba kpuron sɔ̄ ga n ka win yĩsiru sɔ̄wa. Roboamu win meron yĩsira Naama, wi u sãa Amɔni.

¹⁴ Kɔsa u kua, domi u n̄ Yinni Gusunɔ kasu ka win gɔru kpuro.

¹⁵ Roboamun kookoo si u kua, gbiikisu ka d̄akisu, ye kpuron gari yi yorua Gusunɔn sɔmɔbu Semaya ka Idon tirenu sɔ̄o. Tire ni sɔ̄ra ba ben yĩsa yorua nge mε ba ka swĩine. Roboamu ka Yeroboamu ba ra n tabu mɔ̄wa baadomma.

¹⁶ Roboamu u kpuna u gu, ma ba n̄n sikua win baababan sikao Dafidin wuuɔ. Ma win bii Abia u bandu kəsire kua.

*Abia u bandu di Yudaɔ**(I maa mεerio Sinambu I, 15:1-8)***13**

¹ Yeroboamun bandun wɔ̄o wəkura nɔ̄bu ka itase sɔ̄ra Abia u bandu di Yudaɔ.

² U bandu diwa wɔ̄o ita Yerusalemuɔ. Win meron yĩsira Maaka, Urieli, Gibeagiin bii.

Abia ka Yeroboamu ba tabu kuawa ben wāaru kpuro sɔ̄o.

³ Abia u tabu kowo dangibu sua nɔ̄rɔ̄bun suba nεeru (400.000) u ka Yeroboamu wəri. Ma Yeroboamu u maa tabu durɔ̄ dangibu sua nɔ̄rɔ̄bun suba nεne (800.000) u bu sure.

⁴ Yera Abia u seewa u nɔ̄ogiru sua saa guu te ba mɔ̄ Semaraimun di. Guu te, ta sãawa Efaraimun guurun bee tia. U nεε, Yeroboamu, wunε ka Isireliba, i man swaa dakio i nɔ̄.

⁵ I n̄ yē ma Dafidi ka win bibun bwesera Gusunɔ Isireliban Yinni u bandu wē Isireliba kpuro sɔ̄o? U maa nεε, u n̄ arukawani ye kusiamɔ.

⁶ Adama Yeroboamu, Nebatin bii, Salomɔ̄, Dafidin biin sɔm kowo u win yinni seesi.

⁷ N deema garu koo saribara ba menna ba na wi Yeroboamun mi. Ma ba Roboamu kamia. Roboamu u sãawa aluwaasi. U ku ra gāanu ko ka toro sindu. Ma u kpana u yōra dim dim ben wuswaaɔ.

⁸ Tē, i tamaa i ko i ka ban te yina te Yinni Gusunɔ u Dafidin bibun bweseru nɔ̄o mwεeru kua. Geema i dabi too. Ma i keten bwāarokunu mɔ̄ ni Yeroboamu u bεε kua ka wura nu n sãa bεen yinnibu.

⁹ Ma i Yinni Gusunɔn yāku kowobu Aronin bibu ka sere Lefiba yina. Ma i tii yāku kowo kpaobu kua nge bwese tukunu. Wi u gesi seewa u ka naa kpema ka yāa kinenu nɔ̄ba yiru na, wiya ba ra ko bwāaroku nin yāku kowo, ni, ni nu n̄ sãa Gusunɔ.

¹⁰ Adama bεε Yudaba, Gusunɔwa u sãa bεεn Yinni. Sa n̄ maa n̄n deri. Yāku kowobu Aronin bweseru ka Lefiba, bera ba win sɔma mɔ̄.

¹¹ Sa ra Yinni Gusunɔ tɔ̄o baateren yāku d̄ɔ̄ mwaararuginu kue bururu ka yoka. Sa ra n̄n turare d̄ɔ̄ dokeye kpa su n̄n p̄εε yiiya tabulu dεera yen wɔ̄llɔ. Meya sa ra maa fitilanu s̄re yoka baayere dabu wuragu gen wɔ̄llɔ. Bεεε, sa n̄n mem nɔ̄owammε. Adama bεε i n̄n deri.

¹² Meya Gusunɔ ka win yāku kowobu ba wāa ka bεεε. Ba sun swaa gbiie. Meya sa kabi mɔ̄ yin swĩi yi dam mɔ̄. Sa ko bεε yi swee. Bεε Isireliba, i ku ka Gusunɔ bεen baababan Yinni tabu ko. Domi i n̄ kamiamɔ.

¹³ Yera Yeroboamu u dera win t̄n be ba kukua Yudaban biruɔ ba yarima ba Yuda be wəri. N deema Yeroboamun tabu kowobu gabu ba wāa Yudaban wuswaaɔ. Nge meya n kua ba ka bu suunu doke.

14 Ye Yudaba ba sīra, yera ba wa ma ba koo tabu kowa biru ka wuswaa. Ma ba nōgiru sua ba Yinni Gusunō somiru kana. Sanam mε, yāku kowobu ba kabi soomō,

15 yera Yudaba kpuro ba tabun kuuki wura. Ma Yinni Gusunō u Yeroboamu ka wigibu wəri Abia ka Yudaban wuswaa.

16 Isireliba ba duki yakikira adama Gusunō u bu bəri Yudaban nōmaa.

17 Ma Abia ka win tōmbu ba Isireliba kamia. Isireli be sō, tōmbu nārōbun suba nēera wunōbuwa (500.000) ba wōruka ba gu.

18 Isireliba ba sekuru wa dōma te. Ma Yudaba ba nasara sua. Domi Gusunō ben baababan Yinniwa ba tāsā.

19 Abia u Yeroboamu naa gira, ma u nūn wuu sini mwaari, Beteli ka yen baru kpaanu ka Yesana ka yen baru kpaanu ka Eforoni ka yen baru kpaanu.

20 Yeroboamun dam kpuro mu kpa Abian waati ye sō. Ma Yinni Gusunō u dera u gu.

21 Yen biru, Abia u win bandun dam sire. U kurōbu sua wākura nne. Ma u bii tōn durōbu yenda yiru mara ka bii tōn kurōbu wākura nōbu ka tia.

22 Ye Abia u kuan sukum ka ye u gerua, ya yorua Gusunōn sōmō Idon tireru sō.

23 Abia u kpuna u gu, ma ba nūn sikua win baababan sikaō, Dafidin wuu. Ma win bii Asa u bandu kōsire kua.

*Asa u bandu di Yudā
(I maa mērio Sinambu I, 15:9-11)*

Ma bəri yenda dua tem mε sō sere wō wākuru.

14

1 Asa u sīa dee dee Gusunō win Yinnin wuswaa.

2 U bū yāku yenu ka gungunu ka bwārokunu kōsuka.

3 U Yudaba sōwa u nε, bu Gusunō ben baababan Yinni kasuo, kpa bu win yiirebu ka win woodaba mēm nōwa.

4 U bwāroku ka gungunu mi ba ra būnu sā kpuro kōsuka. Ma win banda wā bəri yendu sō.

5 U dera ba wuu gbāranugisu seeya. Win bandu sō, tabu sari. Bəri yenda ta wā, domi Yinni Gusunō u dera u wēra.

6 Asa u maa Yudaba sōwa u nε, su wuu si sōmε su si gbāranu ka kōsu yenu toosi kpa su sin kōnnōsun gamboba kākōrōba doke, domi tem mε, mu sāwa bεsεgim. Meya sa Gusunō bεsēn Yinni kasu ma u sun wērabu wē beri berika kpuro.

Ma ba kpīa ba wuu si sōnwa.

7 Asa u tabu kowobu nārōbun suba gooba wunōbu (300.000) mō Yudaba sō be ba tērenu ka yaasi mō. Bēnyamēba sō maa, tōmbu nārōbun suba goobu ka wēnε (280.000) be ba tērenu nēni ma ba tēn toobu yē. Be kpuro ba sāwa tabu durō dangibu.

8 Yera Seraki, Etiopigii u Yudaba wōrim wee. Ma u tunuma Maresā ka win tabu kowobu nārōbun suba nārōbu (1.000.000), ka tabu kēkē yi dumi gawe gooba wunōbu (300).

9 Ma Asa u seema u ka nūn yinna wōwa ye ba mō Sefataō, Maresan bōkuō.

10 Ma Asa u Gusunō win Yinni kana u nε, Yinni Gusunō, wunε turowa kaa kpī a dangii n kun mε dam sarirugii somiru na. Yen sō, a na a sun somi. Domi wunε sōra sa tāsā. Meya ka wunēn yīsira sa ka tōn dabi teni wōrim na. Gusunō bεsēn Yinni, a ku de tōnu u nasara wa wunēn wōllō.

11 Ma Yinni Gusunō u dera Asa ka Yudaba ba Etiopigibu kamia, ba duki yarina Yudaban wuswaan di.

¹²Ma Asa ka wigibu ba bu naa gira sere Gerao. Ma Etiopigii be, ba wɔruka ba gu. Domi Yinni Gusunɔ ka win tabu kowoba ba Etiopigii be kam koosia. Yen dama te, Yudaba ba yānu gurawa too.

¹³Asa ka win tɔmbu ba wuu si su wāa Gerao wɔri ba kɔsuka. Ma ba dukia baka gura. Domi sin tɔmba Yinni Gusunɔn berum kua ba nanda.

¹⁴Ba be ba yaa sabenu kɔsun kuu bekunuginu kasuka. Ma ba yānu ka yooyoosu mwɛɛra dabi dabinu. Yen biru, ba gɔsira ba wura Yerusalemuɔ.

*Asa u bũu s̄aru yina
(I maa mɛɛrio Sinambu I, 15:12-15)*

15

¹Yinni Gusunɔ u dera win Hunde u Asaria, Odɛdin bii yɔɔwa.

²Ma u da Asan wuswaaɔ u nùn s̄ɔɔwa u nɛɛ, Asa, wunɛ ka Yudaba, ka Benyamɛɛba, i swaa dakio i nɔ. Yinni Gusunɔ u wāa ka bɛɛ, i n ka nùn ȳɔra. I n nùn kasu, i ko i nùn wa. Adama i n nùn deri, u koo maa bɛɛ deri.

³N deema saa ye s̄ɔɔ, Isireliba ba Yinni Gusunɔ deri. Ba n̄ yāku kowobu mɔ be ba koo bu Yinni Gusunɔn woodaba s̄ɔɔsi. Mɛya ba n̄ maa Gusunɔn wooda gaa mɔ.

⁴Adama ben nuku sankiranu s̄ɔɔ, ba gɔsirama Gusunɔ ben Yinnin mi ba nùn kasu. Ma u tii bu s̄ɔɔsi.

⁵Waati ye s̄ɔɔ, be ba dumɔ ka be ba yarimɔ ba n̄ b̄ari yendu mɔ. Domi tabu wāawa tem kpuro s̄ɔɔ.

⁶Tabu wāa bwesenu s̄ɔɔ ka wusu s̄ɔɔ. Domi Gusunɔwa u bu wahala dabi ni suremɔ.

⁷Yen s̄ɔ̄ t̄ɛ, i ȳɔro dim dim, kpa i ku mwia kpana. Domi i ko i bɛɛn kookoosun are wa i mwa.

⁸Ye Asa u Gusunɔn s̄ɔmɔ Asaria, Odɛdin biin gari yi nua, yera u dam wa ma u bũu ni nu wāa Yudan tem s̄ɔɔ ka Benyamɛɛn tem s̄ɔɔ kpuro kpeerasia ka sere maa ni nu wāa wuu si ba mwɛɛra s̄ɔɔ Efaraimun guurɔ. Ma u Yinni Gusunɔn yāku yeru seeya te ta ra n̄ wāa s̄aa yerun wuswaaɔ.

⁹Ma u Yudaba kpuro menna ka Benyamɛɛba ka Efaraimuba ka Manaseba ka sere Simɛɔba, be, be ba wurama win mi Yudaɔ. Domi Isireliba dabira ta wurama Yudaɔ yèn s̄ɔ̄ ba wa ma Gusunɔ, Asan Yinni u ka nùn wāa.

¹⁰Ma ba menna Yerusalemuɔ w̄ɔɔn suru itase s̄ɔɔ. N deema Asan bandun w̄ɔɔ w̄ɔkura n̄ɔɔbuse s̄ɔɔra mi.

¹¹Yen t̄ɔ̄ te, arumani ye ba gura s̄ɔɔ, kete nata ka wunɔbu (700) ka yānu n̄ɔɔɔbun suba n̄ɔɔba yiruwā (7.000) ba ka Yinni Gusunɔ yāku kua.

¹²Ba n̄ɔɔ mwɛɛru kua ma ba koo Gusunɔ ben baababan Yinni kasuwa ka ben ḡɔru kpuro, ka ben bw̄ɛra kpuro.

¹³Ben wi u yina u Gusunɔ Isireliban Yinni kasu, ba koo ȳɛro gowa, baa ù n s̄aan na bukuro n̄ kun mɛ bii, t̄ɔn durɔ n̄ kun mɛ t̄ɔn kurɔ.

¹⁴Ma ba b̄ɔri yi wuramɔ ka dam Yinni Gusunɔn wuswaaɔ, ma ba nuku doɔn kuuki m̄ɔ ba k̄ɔbi ka guunu soosimɔ.

¹⁵Ma Yudaba kpuro ba nuku doɔn kua ben n̄ɔɔ mwɛɛ te ba kuan s̄ɔ̄. Domi ba tu kuawa ka ben ḡɔru kpuro. Ma ba Yinni Gusunɔ kasu ka ben ḡɔru kpuro. Ma u bu tii s̄ɔɔsi, u bu w̄ɛrabu w̄ɛ beri berika.

¹⁶Asa u mam Maaka win mero yara bandun di. Domi u bw̄aaroku kua Asitaaten s̄ɔ̄. Ma Asa u gu kɔsuka muku muku u d̄ɔ̄ m̄eni w̄ɔwaaɔ ye ba m̄ɔ Sedoroni.

¹⁷Adama Asa u n̄ kp̄ia u gungunu mi ba ra bũnu s̄a kpuro kpeerasie baa me u tii Gusunɔ w̄ɛ mam mam win wāaru kpuro s̄ɔɔ.

¹⁸Wi ka win tundo ba sii geesu ka wura ka ḡaa bwese bweseka yi Yinni Gusunɔn s̄ɔ̄. Ma u ye kpuro sua u ka da Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ.

¹⁹ Ma tabu yōra saa ye sō, sere n ka kua Asan bandun wō tēna ka nōbuse sō.

Asa u ka Basa,

*Isireliban sina boko tabu kua
(I maa mērio Sinambu I, 15:16-22)*

16

¹ Asan bandun wō tēna ka nōba tiase sō, yera Basa, Isireliban sina boko u Yudaba tabu wōrima. Ma u Rama gbāraru toosi u ka Asan tōmbu Yudaba yinari bu du bu yari.

² Yera Asa u sii geesu ka wura yarama Yinni Gusunōn arumani beru yerun di ka maa sina bokon arumani beru yerun di. Ma u ka ye kpuro gōra Sirin sina boko Beni Hadadin mi, wi u wāa Damasio.

³ U nē, u de bu arukawani bōke nge mē ben baababa ba raa bōkua. Wee u nūn sii geesu ka wura mōrisiamme. Yen sō, u de u win arukawani kusia ye wi ka Basa Isireliban sina boko ba bōkua, kpa Basa u wa u wi, Asa deri.

⁴ Ma Beni Hadadi u Asan gari yi wura. Ma u win tabu sinambu gōra bu Isireliban wusu wōri. Ma ba Iyoni wōri ka Danu ka Abeli Maimu ka sere maa Nefitalin wuu sūn mi ba ra dīanu bere.

⁵ Sanam mē Basa u ye nua, yera u win sōmburu yōrasia u Raman bana ye deri.

⁶ Ma Asa u dera Yudaba ba kpenu ka dāa ye Basa u raa ka Rama banimō mi gura. Ma ba ka ye Geba ka Misipa bana.

Asa u Gusunōn sōmō Hanani

pirisōm doke

⁷ Saa ye sōra, Gusunōn sōmō Hanani u da u Asa Yudaban sina boko deema u nē, yēn sō a wunen naane doke Sirin sina boko sō, n n mō Gusunō wunen Yinni sō, yen sō, Sirin sina bokon tabu kowobu ba koo nun kisirari.

⁸ Etiopigibu ka Libigibu ba tabu kowo dabi dabinu mō ka tabu kēkē dabi dabinu yi dumi gawe, ka sere maa maasōbu. Ka mē, Yinni Gusunō u nun bu nōmu beria yēn sō a nūn naane kua.

⁹ Domi Yinni Gusunō u kpuro mēra handunia ye sō u ka wa be ba nūn kī ka ben gōru kpuro. Adama wunē, a gari baka kookoosu kua gari yi sō. Yen sō, saa tēn di, ba koo ka nun tabu ko.

¹⁰ Ma Asa u ka Gusunōn sōmō wi mōru kua gem gem. Ma u dera ba nūn pirisōm doke. Saa ye sōra u maa Yudaban gabu dam dōremō.

Asan bandun kpeeru

(I maa mērio Sinambu I, 15:23-24)

¹¹ Asan bandun tore ka ten kpeerun gari yi yorua Yudaban sinambu ka Isireliban sinambun tireru sō.

¹² Asan bandun wō weeru tia sarise sō, u naasu bara sere u nōni sōra. Baa mē u barō, ka mē, u n Yinni Gusunō kasu. Timgiba u kasu.

¹³ Ma Asa u kpuna u gu win bandun wō weeru ka tiase sō. U da u win baababa deema.

¹⁴ Ba nūn sikua siki ni u dera ba gban teerō Dafidin wuu. Bu sere nūn sike, ba nūn kpīwa kpin yeru garun mi tē sō ba turare bwese bweseka mēna ye ba kua nge mē turare kowobu ba ra ko. Ma ba nūn ye dō dokea gem gem.

17

Yosafati u bandu di

¹ Asan gōn biru, win bii Yosafatiwa u bandu kōsire kua.

² U win bandun dam sire Isireliban sã. Ma u tabu kowobu yi yi Yudan wuu gbãranugisu kpuro sã. Ma u maa wirugibu yi yi Yudan tem me sã ka sere maa Efaraimun wusu sã si win tundo Asa u raa mwεεra.

³ Yinni Gusunã u ka Yosafati wãa. Domi u sã Dafidi win sikadon yiri gbiikii sã. U ñ bũu wi ba mà Baali kasu u sãwa.

⁴ Gusunã win sikadon Yinniwa u kasu. Ma u win woodaba mem nãwa. U ñ Isireliban yira swĩ.

⁵ Yinni Gusunã u Yosafatin bandu dam sire. Ma Yudaba kpuro ba ka nùn kēnu naawammε. U dukia baka ka bεεε baka wa.

⁶ Ma win gõru ga tãsa Yinni Gusunã sã. Ma u dera ba bũnu ka nin sãa yenu kãsuka Yudaã.

⁷ Win bandun wã itase sã, yera u win tabu sinam beni gõsa bu da bu keu sãsi Yudan wusu sã. Bera Beni Haili ka Abudiasi ka Sakari ka Netanēeli ka Misee.

⁸ Ma u dera Lefiba ba bu swĩ. Lefi bera Semaya ka Netania ka Sebadia ka Asaeli ka Semiramõtu ka Yonatam ka Adoniya ka Tobiya ka Tobi Adoniya ka sere yãku kowo beni, Elisama ka Yoram.

⁹ Ba Yinni Gusunã woodan tireru neni ba ka Yudaban wusu bukianε, ba bu wooda yen keu sãsimã.

Yosafatin bandun dam

¹⁰ Sinam be ba ka Yudaba sikerenε ba berum duura Yinni Gusunã sã. Ba ñ maa ka Yosafati tabu kue.

¹¹ Filisitiba ba ka Yosafati kēnu naawa, ka sere maa wã gobi yi ba ra nùn kãsie ka sii geesun gobi. Ma Daarububa ba ka nùn yaa sabenu naawa. Niya yãanu nãrãbun suba nãba yiru ka nata ka wunãbu (7.700) ka bonu nãrãbun suba nãba yiru ka nata ka wunãbu.

¹² Ma Yosafatin yiiko ya sosimã ya dã. Ma u dii damginu ka maa wusu bana Yudaã mi ba ra dïanu bere.

¹³ U sãm dabi dabinu kua Yudan wusu sã. Ma u tabu kowo wãrugãba mã Yerusalemã.

¹⁴ Tabu kowo ben geeru wee yenu ka yenu. Yudaba sã, be ba sãa tabu kowobu nãrãm nãrãm (1.000) wirugibu, be wee. Adina ka win tabu kowo wãrugãba nãrãbun suba gooba wunãbu (300.000).

¹⁵ Yen biru, Yokanani ka win tabu kowobu nãrãbun suba goobu ka wεnε (280.000).

¹⁶ Ma Amasia, Sikirin bii wi u tii Yinni Gusunã wε ka kĩru, u maa tabu kowobu nãrãbun suba goobu (200.000) kpare.

¹⁷ Benyamεen bweseru sã, Eliada tabu kowo wãrugãwa u tabu kowobu nãrãbun suba goobu (200.000) kpare be ba tennu ka tεrenu mã.

¹⁸ Ma Sosabadi u maa tãmbu nãrãbun suba wunãbu ka wεnε (180.000) kpare be ba tabu yãnu neni.

¹⁹ Tabu kowo beniwa ba sina bokon sãma mà, be ba wãa Yudan wuu gbãranugisu sã baasi.

Yosafati u ka Akabu

arukawani bõkua

(I maa mεerio Sinambu I, 22:1-4)

18

¹ Yosafati u dukia baka ka bεεε baka wa. Ma u ka Akabu arukawani bõkua kurã kēnaa sã.

² Amen biru, u da u Akabu deema Samariã. Ma Akabu u dera ba ka yãanu ka ketε dabi dabinu go Yosafati ka win tãmbun sã. Ma Akabu u Yosafati kana bu da bu Ramõti wãri ye ya wãa Galadin temã.

³ U nɛɛ, Yosafati, kaa ka man da Ramotio, Galadin temo?

Ma Yosafati u nùn wisa u nɛɛ, oo. À n sɔaru kpa, na maa kpawa mi. Wunen tumbu bà n seewa, nɛgiba maa seewawa mi. Sa ko ka nun taa bi da kpa su wuu ge wɔri sannu.

Sɔmɔ weesugiba nɛɛ,

Akabu koo tabu di

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:5-12)

⁴ Ma Yosafati u Isireliban sina boko sɔwa u nɛɛ, adama a gina Yinni Gusuno bikio a nɔ mɛ u koo nun sɔ.

⁵ Ma Isireliban sina boko u sɔmɔbu menna tumbu nɛɛru (400). Ma u bu bikia u nɛɛ, su tabu doo Ramotio Galadin temo? Nge su ku da.

Ma ba wisa ba nɛɛ, a doo, Gusuno u koo nun ge nɔmu beria.

⁶ Adama Yosafati u maa bikia u nɛɛ, Yinni Gusunan sɔmɔ goo maa sari mini win min di sa ko win gere nɔ?

⁷ Isireliban sina boko u wisa u nɛɛ, Gusunan sɔmɔ turowa u wãa mini win min di sa ko kpĩ su Gusunan gere nɔ. Adama na nùn tusa domi u ku ra man gãa geenu sɔ ma n kun mɔ gãa kɔsunu. Win yĩsira Miseen Yimilan bii.

Ma Yosafati u nùn sɔwa u nɛɛ, sina boko, a ku gere mɛ.

⁸ Yera Isireliban sina boko u win sɔm kowo gɔra u da u Miseen Yimilan bii sokuma fuuku.

⁹ Ma Isireliban sina boko wi, ka Yosafati Yudaban sina boko ba ben sina yãnu doke, ben baawure u sɔ win sina kitaro Samarin gbãra kɔnnawo. Ma Gusunan sɔmɔ be kpuro ba wãa ben wuswaaɔ ba gari mɔ.

¹⁰ Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u sisun kɔbunu seka. U nɛɛ, ameniwa Yinni Gusuno u gerua. U nɛɛ, kɔbi yini yi sãawa yĩreru te ta wunen dam sɔsimo mɛ kaa ka Sirigibu go mam mam.

¹¹ Ma Gusunan sɔmɔ be kpuro ba gari tee yi gerua. Ba mɔ, a doo Ramotio Galadin temo. Kaa nasara wa. Yinni Gusuno u koo nun wuu ge nɔmu beria.

Miseen u nɛɛ,

ba koo Akabu kamia

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:13-28)

¹² Sɔmɔ wi ba gɔra u bu Miseen sokua u Miseen sɔwa u nɛɛ, wee Gusunan sɔmɔ be ba wãa mi kpuro ba sina boko gari dori gerua. Yen sɔ, a de wunɛ ka ben gari yi ko tee.

¹³ Ma Miseen u wisa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunan wãaru, ye wi, Gusuno nen Yinni u man sɔwa, yera kon gere.

¹⁴ Ye Miseen u tunuma sina bokon mi, yera sina boko u nùn bikia u nɛɛ, Miseen, sa ko kpĩ su tabu da Ramotio Galadin temo? Nge su ku da.

Ma Miseen u wisa u nɛɛ, i doo mɛ. I ko i nasara wa. Yinni Gusuno u koo nun bu nɔmu beria.

¹⁵ Adama sina boko u nɛɛ, nɔn nyewa kon nun bɔrusia a sere man gem sɔ mɛ Yinni Gusuno u nun sɔwa a gere.

¹⁶ Miseen u nɛɛ,
na Isireliba wa ba yarinɛ guunu wallo,
ba sãa nge yãa ni nu kun kparo mɔ.

Ma Yinni Gusuno u nɛɛ,
tɔn beni ba n kparo mɔ.

Ben baawure u gɔsiro u wura yenuɔ ka alafia.

¹⁷ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔwa u nɛɛ, na nɔ daa nun sɔwa ma u ku ra man gãa geenu sɔ, ma n kun mɔ gãa kɔsunu?

¹⁸ Yera Misee u Akabu sɔɔwa u nɛɛ, a Yinni Gusunɔn gari swaa dakio. Na nùn wa u sɔ win sina kitarɔ. Ma win tabu kowobu ba yɔ win nɔm geuɔ ka win nɔm dɔwara.

¹⁹ Ma u nɛɛ, wara koo Akabu nɔni wɔke u ka taa bi da Ramotio Galadin temɔ, kpa u gbi mi. Ma ba yen wesianɔ mɔ. Wini ù n gerua meni, wiɔnɔ u gere mɛ.

²⁰ Yera hunde gaa ya yarima ya yɔra Yinni Gusunɔn wuswaaɔ ya nɛɛ, kon Akabu wi nɔni wɔke. Ma Yinni Gusunɔ u ye bikia u nɛɛ, amɔna kaa koosina.

²¹ Hunde ye, ya nɛɛ, kon yari kpa n du Gusunɔn sɔmɔ be sɔɔ, kpa n de bu weesu ko bu ka sina boko nɔni wɔke. Ma Yinni Gusunɔ u ye wisa u nɛɛ, ya wã. Swaa gea. Kaa maa kpĩ a bu nɔni wɔke. N n men na, a yario a da a ko mɛ.

²² Wee tɛ, Yinni Gusunɔ u dera hunde ye, ya dua win sɔmɔ be sɔɔ bu ka nun weesu kua. Yen sɔ, a n yɛ ma kɔsa Yinni Gusunɔ u koo de yu nun deema.

²³ Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u susi Miseen bɔkuɔ, u nùn baara so. Ma u nɛɛ, swaa yerà Yinni Gusunɔn hunde u ka yara nen min di u ka sere nun gari kua.

²⁴ Misee u nùn wisa u nɛɛ, kaa ye gia dɔma te kaa n duku dukubu mɔ a n kuku yeru kasu diaɔ.

²⁵ Yera Isireliban sina boko u nɛɛ, i Misee mɔɔ i ka da Amɔɔ wi u sãa wuun wirugii ka maa Yoasi sina bokon biin mi.

²⁶ Kpa i bu sɔ i nɛɛ, ameniwa ne sina boko na gerua. Na nɛɛ, bu nùn mɔɔ bu kpɛɛ pirisɔm sɔɔ kpa ba n nùn dīanu ka nim wɛemɔ saka sɔɔ sere n ka wurama tabu gberun di ka alafia.

²⁷ Misee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, à n wurama ka alafia, n n Yinni Gusunɔ u ka man gari kua. Bɛɛ be i wãa mini, bɛen baawure u gari yi swaa suo.

Akabun gɔɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:29-40)

²⁸ Yeniban biru, Isireliban sina boko ka Yosafati, Yudaban sina boko ba seewa ba taa bi da Ramotio Galadin temɔ.

²⁹ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, kon yãnu ganu kɔsi ni ba n ka man tubu. Adama wunɛ, a n wunen sina yãnu doke.

Mɛsuma Isireliban sina boko u kua u ka taa bi da.

³⁰ N deema Sirin sina boko u win tabu kɛkɛban tabu sinambu sɔɔwa u nɛɛ, i ku goo go ma n kun mɔ Isireliban sina boko tɔna.

³¹ Ye tabu sinam be, ba Yosafati wendɛ kua, yera ba nɛɛ, Isireliban sunɔwa. Ma ba nùn kooro bure bu ka nùn wɔri. Adama u nɔɔgiru sua u somiru kana. Ma Yinni Gusunɔ u nùn somi, u bu gira ba ka nùn tonda.

³² Ye tabu sinam be, ba wa ma n n Isireliban sina boko mi, yera ba nùn deri ba doona.

³³ Yera goo u sɛu tooma Isireliban mi gia. U n goo yĩisi. Adama ga na ga Akabu wɔri deederu mi win tarakpe ga yɔra. Yera u win tabu kɛkɛ swaa sɔɔsio sɔɔwa u nɛɛ, a tabu kɛkɛ ye sīyɔ biruɔ, kpa a man yara tabu sian di. Domi ba man mɛera kua.

³⁴ Tabu swia yen dɔma te, sere ba sina boko neni u ka yɔ win tabu kɛkɛ sɔɔ u mɛera Sirigibun sansani gia sere n ka kua yoka. Ye sɔɔ u dua, ma u gu.

19

Yosafati u wirugibu gɔsa

¹ Yeniban biru, Yosafati u wurama Yerusalemɔ ka bɔri yendu.

² Ma Yehu, Gusunɔn sɔmɔ Hananin bii u nùn sennɔ da. Ma u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, ba ra tɔn kɔso somi? A be ba Gusunɔ tusa kī? Yeniban sɔ, Yinni Gusunɔ u ka nun mɔru sãa.

³ Adama u gãa geenu wa ni a kua. Yera a bũu wi ba m̀ Asitaaten bwãarokunu kpuro k̄suka mam mam tem me kpuro s̄o. Ma a wunen tii wẽ a ka wi, Yinni Gusun̄o kasu.

⁴ Yen biru Yosafati u maa sina Yerusalem̄o. Ma u win t̄ambu bera saa Beri Seban di n ka da Efaraimun guun̄o. Ma u ben ḡorusu wesia Gusun̄o ben baababan Yinnin mi.

⁵ Ma u siri kowobu yi Yudan wuu gb̄araruguu baagere s̄o.

⁶ Ma u siri kowo be s̄o wa u nee, i de i n tii se ye i sirim̄o s̄o. Domi n ñ t̄ambun s̄i i siribu m̀. Yinni Gusun̄on s̄ona i sirim̄o. U ko n maa wãa been b̄aku.

⁷ Yen s̄i, i de i n̄un nasia kpa i n tii se. Domi Yinni Gusun̄on mi, weesu sari. U ku ra maa goo garisi tuko. Me ya u ku ra maa n̄om biram k̄enu mwe.

⁸ Sanam me ba wurama Yerusalem̄o, Yosafati u Lefiba ka yãku kowobu yi, ka sere maa Isireliban guro gurobu, bu ka t̄ambu siria b̄a n gari gee m̄o.

⁹⁻¹⁰ Wee wooda ye u bu wẽ. U nee, goo ù n ka siribu na been mi saa wuu gagun di yèn s̄i ba goo go, ñ kun me goo u wooda sara, ñ kun me u Yinni Gusun̄on yiirebu gabu yina, i ko i n̄un siriawa dee dee Gusun̄on nasiaru s̄o, ka murafitiru sariru s̄o, ka ḡoru deer̄o. I de i bu swaa gea s̄o si kpa bu ku raa Yinni Gusun̄o torari kpa u ku bee ka beegibu m̄aru ko. Nge me ya i ko i n da ka bu sirie kpa i ku ka taare wa.

¹¹ Wee yãku kowo t̄anwero Amaria u ko n s̄a wirugii s̄aarun swaa s̄o, kpa Sebadia, Isimeelin bii Yudaban yenu ȳero u n s̄a wi u ra sina bokon yenun wunan̄osu ko, kpa Lefiba ba n maa s̄a siri kowobu. Yen s̄i, i tii dam k̄eȳo kpa i se i s̄oma ko, kpa Yinni Gusun̄o u n wãa ka wi u koo gea ko.

20

Yosafati u ka Ed̄muba

tabu kua

¹ Yeniban biru, M̄abuba ka Am̄niba ba seewa ba Yosafati tabu w̄rim wee.

² Ma ba na ba ye Yosafati s̄o wa. Ba nee, wee t̄an dabiru ta nun w̄rim wee saa nim w̄ku b̄aruguun guru gīon di, Ed̄mun tem̄o. Ba wãa Hasas̄on Tamaāo ye ya wãa Enḡedīo.

³ Yera Yosafati u nanda. Ma u Gusun̄o kasu. U dera ba n̄o b̄akua Yudan tem kpuro s̄o.

⁴ Ma Yudaba kpuro ba m̄enna bu ka Yinni Gusun̄o kana. T̄ambu kpuro wa ba na saa Yudan wusu kpuron di bu ka Yinni Gusun̄o kasu.

⁵ Yosafati u seewa u ȳra Yudaba ka Yerusalem̄ugii ben suunu s̄o Yinni Gusun̄on s̄a yerun yaara kpaan wuswaāo.

⁶ Ma u nee, Gusun̄o been baababan Yinni, wuna a s̄a Yinni w̄ll̄o. Wuna a bwesenu kpuron bandu n̄eni. Wuna a maa dam kpuro n̄eni wunen n̄omāo. Goo sari wi u koo ka nun tabu ko.

⁷ Yinni Gusun̄o, wuna a tem min t̄ambu gira be se, wunen t̄ambu Isireliban wuswaan di. Ma a mu be se, Aburhamu wi u nun k̄ian bibun bweseru wẽ.

⁸ Sa sina tem me s̄o. Ma sa s̄a yeru bana te ta wunen ȳsiru s̄o wa.

⁹ Sa nee, wahala gaa ȳa n sun deema, aa, taba? Wunen siribu bu sun w̄riwa? Aa, barara? Aa, ḡōra? Ma sa seema sa na diru mini wunen wuswaāo sa nun kana been wahala s̄o, kaa sun wurari kpa a sun faaba ko.

¹⁰⁻¹¹ Wee t̄e, M̄abuba ka Am̄niba ka Ed̄muba be ba wãa Seirin guur̄o ba na bu be se Isireliba gira tem me a sun w̄n di. N deema a raa been baababa s̄o wa a nee, bu ku du bwese ni s̄o sanam me ba wee Egibitin di. Ma ba bu deri, ba ñ bu kam koosie. Wee, ba wee bu sun k̄sa kua.

¹² Yera wun̄e Yinni Gusun̄o, a ñ kaa bwese ni siri? Domi be se, sa ñ dam gam m̄o. Wee t̄an dabira sun w̄rim wee, sa ñ ȳe sa ko ko. Adama wuna sa m̄era.

13 Ma Yudaba kpuro ba yɔ̄ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ ka ben kurɔbu ka bibu kpuro.

Gusunɔ u dera

Yudaba ba tabu di

14 Yera Yinni Gusunɔn Hunde u Yaasieli, Sakarin bii yɔ̄wa tɔmbun suunu sɔɔ. Yaasieli wi, u sɔ̄awa Asafun bweseru, Lefiba sɔɔ. Win sikadobara Benaya ka Yeyeli ka Matania.

15 Ma Yaasieli u nɛɛ, bɛɛ Yudaba kpuro, ka bɛɛ Yerusalemugibu kpuro, ka sere wunɛ sina boko Yosafati, i swaa dakio i nɔ ye Yinni Gusunɔ u gerumɔ. U nɛɛ, i ku nanda, i ku maa wurura tɔn dabi ten wuswaaɔ. Domi n n̄ bɛɛ i ko i tabu ko. Wi, Yinni Gusunɔn tiiwa u koo taa bi ko.

16 Sia i doo i bu wɔri. Ba koo kurana saa gunguu te ba mɔ̄ Sisin di, kpa i bu deema wɔwi piibu gagu sɔɔ gbabu te ba mɔ̄ Yerueliɔ.

17 Bɛɛn tii i n̄ tabu mɔ̄. Adama i gesi doo i yɔ̄ra mi. I ko i wa faaba ye Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ ko. Bɛɛ Yudaba ka bɛɛ Yerusalemugibu, i ku nanda, i ku maa wurura. Sia i yario i ka bu yinna. Wi, Yinni Gusunɔ u ko n ka bɛɛ wɔ̄a.

18 Yera Yosafati ka Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu ba yiira ba wuswaa tem girari Yinni Gusunɔn wuswaaɔ bu ka n̄n bɛɛɛ wɛ̄.

19 Yera Lefiba sɔɔ, Kehatiba ka Koreba ba seewa ba Gusunɔ Isireliban Yinni siaramɔ ka nɔ̄giru.

20 Yera ba yara buru buru yellu ba da gbaburu gia te ba mɔ̄ Tekoa. Sanam mɛ ba yario, yera Yosafati u seewa u yɔ̄ra. U nɛɛ, bɛɛ Yudaba ka bɛɛ Yerusalemugibu, i man swaa dakio i nɔ. I Gusunɔ bɛɛn Yinni naane koowo, kpa i dam wa. I bɛɛn naane dokeo win sɔmɔ̄bun gere sɔɔ, kpa i nasara wa.

21 Ma ba nɔ̄sina ka tɔn be. Yera Yosafati u wom kowobu gɔsa ba n sɔ̄a yɔ̄nu sebu, kpa ba n tabu kowobu gbiiye, ba n Yinni Gusunɔ siaramɔ ka womu geni, ba n mɔ̄, i Yinni Gusunɔ siaro. Domi win durom mu n̄ nɔ̄ru mɔ̄.

22 Sanam mɛ tɔn be, ba taki seewa ba womu mɔ̄ bu ka Yinni Gusunɔ siara, yera Yinni Gusunɔ u Amɔ̄niba ka Mɔ̄abuba ka Edɔmu be ba wɔ̄a guu te ba mɔ̄ Seiriɔ burisina. Ma ba sɛ̄sukuna ben tii tiine.

23 Amɔ̄niba ka Mɔ̄abuba ba Edɔmuba wɔri ba kam koosia mam mam. Ye ba bu go ba kpa, yera ba wɔ̄rina ben tii tiine ba goona.

24 Sanam mɛ Yudaba ba tunuma m̄n di ba ra n tem mi ḡaanu ku ra kpi wende s̄a, yera ba mɛ̄ra bera m̄i gia tɔn dabira raa wɔ̄a, ma ba deema gona nu kp̄i kp̄i. Goo kun kisire.

25 Yera Yosafati ka wigibu ba na ba goo nin yɔ̄nu potira. Ba dukia gurawa be sɔɔ ka sere ḡa gobiginu. Ba ȳa ni gurawa nge m̄n nɔ̄ ba koo kp̄i bu sua. Ba kuawa sɔɔ ita ba ȳa ni guramɔ̄. Domi nu kp̄a.

26 Sɔ̄o nnese, ba m̄enna wɔ̄wɔ̄ ye ba mɔ̄ Beraka. Ma ba Yinni Gusunɔ siara. Yen s̄na ba yam mi ȳsiru k̄a Beraka. Tera ba ka mu sokumɔ̄ sere ka gisɔ. Ȳsi ten tubusiana, mi ba Yinni Gusunɔ siara.

27 Yosafati u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro kpara ka nuku dobu ba ka wura Yerusalemuɔ. Domi Yinni Gusunɔ u bu nuku dobu wɛ̄ ben yiberɛ be u bu kamian s̄ɔ.

28 Ba dua Yerusalemuɔ ba womusu mɔ̄ ka m̄ɔ̄rɔkunu ka ḡɔ̄ogenu ka k̄abi ba ka dua sere Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ.

29 Ma tem tukum sinambu kpuro ba Yinni Gusunɔ nasia sanam mɛ ba nua ma u Isireliban yiberɛba kpeerasia.

30 Yosafati u win bandu diwa b̄ari yendu sɔɔ. Ma Gusunɔ win Yinni u n̄n wɛ̄rabu wɛ̄ beri berika kpuro.

*Yosafatin bandun kpeeru**(I maa mɛerio Sinambu I, 22:41-51)*

³¹ Sanam mɛ Yosafati u bandu di Yudaɔ, wɔɔ tena ka nɔɔbuwa u mɔ. Win mɛron yĩsira Asuba, Silikin bii. Ma u kua wɔɔ yɛnda nɔɔbu bandu sɔɔ Yerusalemuɔ.

³² Yosafati u win tundo Asan yira swĩwa mam mam. Gea u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

³³ Adama u ñ gunguu nìn mi ba ra bũu yākuunu ko kpuro kpeerasie. Domi win tɔmbu Yudaba ba ñ ben gōru Gusunɔ ben baababan Yinni wē mam mam.

³⁴ Yosafatin kookoosun sukum, gbiikisu ka dāakis, ye kpuro ya yorua Yehu, Hananin biin tireru sɔɔ te ba doke Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

³⁵ Yeniban biru, Yosafati u da u ka Akasia Isireliban sina boko arukawani bɔkua. Akasia wi, u ñ Yinni Gusunɔn bɛɛɛ yē.

³⁶ Durɔ wiya Yosafati u ka arukawani bɔkua ma ba goo nimkusu kua si su ra de Taasisiɔ. Ba goo nimkuu si kuawa Esioni Gebɛɛɔ.

³⁷ Yera Eliesɛɛ, Dodafan bii, Maresagii u Gusunɔn gari gerua Yosafatin sɔ u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u koo wunen sɔmburu kam koosia yèn sɔ a ka Akasia arukawani bɔkua.

Yen biruwa goo nimkuu si, su kɔsikira. Su ñ maa kpĩa su Taasisi de.

21

¹ Yeniban biru, Yosafati u kpuna u gu. Ma ba nùn sika win baababan sikaɔ, Dafidin wuuɔ. Ma win bii Yoramu u bandu kɔsire kua.

*Yoramu u bandu di**(I maa mɛerio Sinambu II, 8:16-24)*

² Yoramu u wɔnɔbu mɔwa nɔɔba tia. Be kpuro ba sãawa Yosafatin bibu. Bera Asaria ka Yeyeli ka Sakari ka Asaria ka Mikaeli ka Sefatia.

³ Ben tundo u ben baawure kēru wē ta kpā. Tera sii geesu ka wura ka gāa gobiginu ka wuu si su gbāranu mɔ Yudan temɔ. Adama Yoramuwa u bandu wē domi wiya u sãa win bii gbiikoo.

⁴ Sanam mɛ Yoramu u ban te di u kpa, ma u tu tāsisia, yera u win wɔnɔ be kpuro ka Isireliban bukurobu gabu go.

⁵ Sanam mɛ Yoramu u ban te di, u mɔwa wɔɔ tena ka yiru. Ma u kua wɔɔ nɔɔba ita bandu sɔɔ Yerusalemuɔ.

⁶ Isireliban sinambun yira u swĩ nge mɛ Akabun yɛnugibu ba kua. Domi Akabun bii tɔn kurɔwa u sua kurɔ. Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

⁷ Adama Yinni Gusunɔ u ñ wure u nùn go, arukawani ye u ka Dafidi bɔkuan sɔ ye u nɛɛ, Dafidi kun kɔsire biamɔ bandu sɔɔ win bweserɔ.

⁸ Yoramun waati ye sɔɔ, Edɔmuba ba ka tii yina, ma ba ben sunɔ kua.

⁹ Yera Yoramu u seewa ka win tabu sinambu ka tabu kɛkɛ yi dumi gawe, ma ba bu tarusi. Adama, ye n kua wɔkuru, ma ba duki yakura.

¹⁰ Saa yen dɔma ten diya Edɔmuba ba ka tii yinɛ sere ka gisɔn gisɔ.

Ma Libinagibu ba maa Yudaba seesi yèn sɔ ba Gusunɔ ben baababan Yinni deri.

¹¹ Yoramu u mam bũu yāku yenu kua Yudaban guunu wɔllɔ. Ma u dera ba bũu gasirinu wəri. U bu bɔriewa ni sɔɔ mam mam.

¹² Yera Gusunɔn sɔmɔ Eli u nùn yorua u nɛɛ, amɛniwa Gusunɔ wunen baaba Dafidin Yinni u gerua. U nɛɛ, wee, a ñ sĩa wunen baababa Yosafati ka Asa, Yudaban sinambun yira sɔɔ.

¹³ Isireliban sinambun yira sɔɔra a sĩa. Ma a dera Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro ba bũu gasirinu wəri nge mɛ Akabun yɛnugibu ba dera Isireliba ba kua. Yen biru, a maa wunen wɔnɔbu mwɛɛra a go, be, be ba nun sanɔ kere wunen tondon yenuɔ.

¹⁴ Yen sō, Yinni Gusunō u koo wunen tambu wahala baka doke, ka wunen kurōbu ka wunen bibu ka sere maa bēen arumani ye i mō.

¹⁵ Kpa u wunen tii bara bakaru kpēε nuki sō. Kpa ta n kpēamō tōō baatere sere tu ka wunen nuki yarama tōwō.

¹⁶ Yera Yinni Gusunō u Filisitiba seeya ka Daarububa be ba wāa Kusigibun bōkuō. Ma ba Yoramū wōri.

¹⁷ Yera ba Yudaba wōri ba ben dukiaba mwεera ye ya wāa sina bokon yenuō ka maa win bibu ka win kurōbu ba ka doona. Win bii dāako Akasiawa ba deri, wi ba maa mō Yoakasi.

¹⁸ Yeniban biru, Yinni Gusunō u sina bokon tii bararu kpēε nukurō te u n bekuramō.

¹⁹ Ma win bara te, ta sosimō tōō baatere. Bara ten wōō yiruse sōora win nuki yarima ten wahalan sō. Ma u gu nōni swāa bakaru sō. Win tambu ba n nūn turare dōō dokeye nge mε u win baababa kua.

²⁰ Yoramū u mōwa wōō tēna ka yiru sanam mε u bandu di. Ma u kua wōō nōba ita bandu sō Yerusalemuō. Ye u gu, goo kun nūn wōnwōndu kue. Ma ba nūn sikua Dafidin wuuō. Adama n n mō sinambun sikāō.

*Akasia u bandu di Yudas
(I maa mεerio Sinambu II, 8:25-29, 9:27-29)*

22

¹ Yerusalemuḡibu ba dera Akasia, Yoramun bii dāako u bandu di win tondon ayerō. Domi yiberε be ba na ka Daarububa ba win maabu kpuro wōri ba go. Nge mεya Akasia u ka bandu wa u di.

² Sanam mε u bandu di, u mōwa wōō yēnda yiru. Wōō tia u kua bandu sō Yerusalemuō. Win meron yīsira Atali, Omirin bii.

³ U sīawa Akabun yēnugibun yira sō. Domi bwisi kōsiya win mero u nūn kēmō u ka kōsa ko.

⁴ Kōsa u kua Yinni Gusunōn nōni sō nge mε Akabun yēnugibu ba kua. Ben miya u bwisi kēōbu wa win tondon ḡōn biru. Ba nūn bwisi kōsi kā, ma yi nūn kam koosia.

⁵ Domi u ka Yoramū Akabun bii, Isireliban sina boko tabu da bu ka Hasaeli, Sirin sina boko tabu wōri Ramōtiō Galadin temō. Ma Sirigibu ba Yoramū mεera kua.

⁶ Ma u ḡōsira Yisireliō bu ka win mεera ye tim kua. Yera Akasia, Yoramun bii, Yudaban sina boko u na Yisireli mi u ka nūn wa mi ba nūn tim nēndu kuammε. Domi mεera ye, ya n sanō mō.

⁷ Yinni Gusunō u dera Akasia u Yoramū beram da kpa u ka kam ko mi. Ye Akasia u tura mi, yera wi ka Yoramū ba Yehu, Nimusin bii wōrim da. N deema Yinni Gusunōwa u Yehu wi ḡōsa u ka Akabun yēnugibu kpeerasia.

⁸ Sanam mε u Akabun yēnugii be kpeerasiamō, yera u ka Akasian sina bwāabu yinna ka win maabun bibu be ba nūn kōsu. Ma Yehu u be kpuro mwεera u go.

⁹ Ma ba Akasian tii kasu ba mwa Samariō, mi u kukua. Ba ka nūn na Yehun mi, ba go. Ma ba nūn sikua yēn sō u sāa sina boko Yosafati wi u Gusunō kasu ka win ḡōru kpuron bii.

Akasian bwese te sō, goo sari wi u sāa dee dee u ka bandu di.

*Atali u bandu di
(I maa mεerio Sinambu II, 11:1-3)*

¹⁰ Ye Atali u wa win bii Akasia u gu, yera u Yudaban sina bibu kpuro go.

¹¹ Sanam mε ba bii be goomō, yera Yoseba, sina boko Yoramun bii tōn kurō u Yoasi, Akasian bii sua u berua asiri sō. Ma u nūn sua u ka da ka win nōorio mi kpin yenu wāa sāa yerō. Nge mεya Yoseba, yāku kowo Yehoyadan kurō u

ka Yoasi wɔra Atalin nɔman di, u n̄ ka n̄n wa u go. Yoseba wi, u s̄awa Akasian sesu.

¹² Ba n̄n beruawa w̄ɔ nɔba tia Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ. Domi Atali u bandu dii saa ye.

Ba Atali bandu yara

(I maa mɛrio Sinambu II, 11:4-20)

23

¹ W̄ɔ nɔba yiruse s̄ɔ, Yehoyada u wɔrugɔru kua u ka tabu kowobun wirugii be ba tabu kowobu wunɔm wunɔm kpare arukawani b̄kua. Bera Asaria, Yerohamun bii ka Isimɛli, Yokananin bii ka Asaria, Obɛdin bii ka Maseya, Adayan bii ka Elisafati, Sikirin bii.

² Ba Yudan tem bukiana. Ma ba Lefiba mɛnna saa Yudan wusu kpuron di ka sere Isireliban yenu ȳrobu. Be kpuro ba na Yerusalemɔ.

³ Ma be kpuro ba ka sina bokon bii Yoasi arukawani b̄kua Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ. Yera Yehoyada u bu s̄ɔwa u nɛɛ, wee, sina bokon bii u koo bandu di Yerusalemɔ nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua Dafidin bibun s̄.

⁴ Wee ye ba koo ko. Be ba koo s̄mburu ko t̄ɔ w̄ɛrarugiru s̄ɔ, ȳaku kowobu ka Lefiba, ba koo tii b̄nu kowa wuunu ita.

⁵ Wuu teeru ta n s̄a yerun k̄nn̄su k̄su, kpa wuu teeru ta n sina kpaaru k̄su, kpa itaseru ta n w̄a k̄nn̄wɔ ge ba m̄ Kpɛkɛku, kpa t̄n be ba tie kpuro ba n ȳ s̄a yerun yaara.

⁶ Goo u ku raa du Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ ma n kun m̄ ȳaku kowobu ka Lefiba be ba s̄mburu m̄ d̄ma te. Beya ba koo kp̄i bu du mi, domi beya ba d̄ɛre. T̄mbu kpuro ba koo ȳrawa t̄wɔ bu k̄nn̄ k̄su.

⁷ Lefiba ba koo sina boko sikerenawa, kpa ben baawure u n tabu ȳanu neni, wi u dua mi, bu ka n̄n go. I ko i n w̄awa sina bokon b̄kuɔ sanam mɛ u duɔ ka sanam mɛ u yariɔ.

⁸ Lefiba ka Yudaba kpuro ba kua kpuro ye ȳaku kowo Yehoyada u gerua. Ben baawure u win t̄mbu sua be ba duɔ s̄mburu s̄ɔ ka be ba yariɔ t̄ɔ w̄ɛrarugii te s̄ɔ. Domi ȳaku kowo Yehoyada u n̄ goo bure.

⁹ U tabu kowobu wunɔm wunɔm wirugibu yaasi ka t̄ɛ bakanu ka piiminu w̄. T̄ɛ ni, nu s̄awa sina boko Dafidiginu ni nu w̄a Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ.

¹⁰ Ma u t̄mbu yi yi ba sina boko sikerene saa s̄a yee ten n̄m geu gian di n ka da ten n̄m dwarɔ ȳaku yerun b̄kuɔ. Ben baawure u win tabu ȳanu neni.

¹¹ Yera ba ka Yoasi susima. Ma Yehoyada ka win bibu ba n̄n bandun gum t̄re u kua sina boko. Ma ba n̄n sina furɔ dokea. Ma ba n̄n woodan tireru w̄ ba nɛɛ, sina boko, wunen w̄aru tu dakaa da.

¹² Ye Atali u nua t̄mba duki m̄ ba sina boko t̄mamɔ,

¹³ yera u na ben mi, Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ. U mɛra u deema sina boko u ȳ turaru w̄llɔ. Ma wirugibu ka be ba k̄bi wuramɔ ba ȳ win b̄kuɔ. T̄mbu kpuro ba nuku dobu m̄, ba k̄bi soomɔ. Yera wom kowobu ba womusu m̄ ka ben dwee ȳanu ba Yinni Gusunɔ siaramɔ. Yera Atali u win ȳanu nenua u ḡɛka nuku sankiranun s̄. U nɛɛ, ba man seesi! Ba man seesi!

¹⁴ Ma Yehoyada u tabu sinam be yara be ba s̄a tabu kowobu wunɔm wunɔm wirugibu. U bu s̄ɔwa u nɛɛ, i Atali wi yaro. Wi u maa n̄n sw̄i, kpa i ȳro go ka takobi. N deema ȳaku kowo Yehoyada u raa bu s̄ɔwa u nɛɛ, bu ku n̄n go s̄a yeru mi.

¹⁵ Ma ba n̄n deri u da sina bokon dirɔ saa dumin k̄nn̄n di. Miya ba n̄n s̄ɛre ba go.

¹⁶ Yeniban biru, Yehoyada ka t̄n be ba tie ka sina boko Yoasi ba arukawani b̄kua ba nɛɛ, ba ko n s̄awa Yinni Gusunɔn t̄mbu.

¹⁷ Ma tən be kpuro ba dua būu wi ba m̀ Baalin dirə ba ye kəsuka ka yen turarə ka yen bwāarokunə. Ma ba yen yāku kowo Matani go yen yāku yenə.

¹⁸ Yehoyada u Yinni Gusunən s̄a yeru Lefi be ba s̄a yāku kowobu n̄mu beria bu k̄su. N deema Dafidi u raa bu b̄nu kua wuu wuuka bu ka Yinni Gusunə yāku d̄ə mwaararuginu kua nge m̄ M̄wisin wooda ya gerua. Kpa ba n da maa womusu ko ka nuku dobu bu ka Gusunə siara.

¹⁹ U k̄nnən k̄so be yiwa s̄a yee ten k̄nnəwə kpa disigii goo u ku raa ka du mi.

²⁰ U tabu sinambu ka sina bibu ka wuun bukurobu ka sere t̄mbu kpuro m̄nna. Ma u dera ba ka sina boko yara Yinni Gusunən s̄a yerun di, ma ba ka n̄n da sina kpaarə saa k̄nnə ge ga w̄a gunguru gian di. Miya ba sina boko sinasia sina kitarə.

²¹ Ma t̄mbu kpuro ba nuku dobu m̀.

Wuu ga w̄a b̄ri ȳndu s̄ə ȳn s̄ ba Atali go.

Yoasi u dera ba Yinni Gusunən

s̄a yeru s̄nwa

(I maa m̄erio Sinambu II, 12:1-17)

24

¹ W̄ə n̄əba yirawa Yoasi u m̄ sanam m̄ u bandu di. Ma u kua w̄ə weeru bandu s̄ə Yerusalemə. Win m̄eron ȳsira Sibia, Beri Sebagii.

² Yoasi u kuawa ye ya Yinni Gusunə w̄ere yāku kowo Yehoyadan w̄aru kpuro s̄ə.

³ Yera Yehoyada u Yoasi kurəbu yiru sua. Ma ba Yoasi bii tən durəbu ka tən kurəbu marua.

⁴ Yeniban biruwa Yoasi u ḡru doke u Yinni Gusunən s̄a yeru s̄m̄.

⁵ Ma u yāku kowobu ka Lefiba m̄nna u n̄e, i yario i da Yudaban wusu s̄ə, ka Isirelibagisə i gobi m̄w̄eri w̄ə baagere i ka Gusunə b̄sen Yinnin s̄a yeru s̄m̄. I de i ye ko fuuku.

Adama Lefiba ba n̄ ye kue.

⁶ Yera sina boko u yāku kowo Yehoyada soka. U n̄n bikia u n̄e, mban s̄na a n̄ Lefiba gobi yi bikie yi M̄wisi Yinni Gusunən s̄m̄ kowo u Isireliba bure bu ka Yinni Gusunən s̄a yeru s̄m̄.

⁷ Domi Atali tən k̄so wi ka win bibu ba Yinni Gusunən s̄a yerun ȳnu gura ka ten dendi ȳnu ba ka būu wi ba m̀ Baali s̄awa.

⁸ Yera sina boko u n̄e, bu de bu kpakoro piibu gagu ko, kpa bu gu yi s̄a yerun k̄nnəwə t̄əwə.

⁹ Ma ba kpara Yudaə ka Yerusalemə ba n̄e, bu ka gobi yi na yi M̄wisi Gusunən s̄m̄ kowo u Isireliba bure gbaburə mi ḡanu ku ra kpi.

¹⁰ Ȳnu ȳrobu ka tən be kpuro ba nuku dobu kua. Ma ba ka gobi na ba kp̄emə kpakoro te s̄ə sere ta ka yiba.

¹¹ T̄ə baatere Lefiba ba ra n̄wa bu kpakoro te sua bu ka da tən be sina boko u ḡsa ba n da gina tu m̄erim mi. B̄ n deema kpakoro te, ta yiba, yera sina bokon tire yoro ka yāku kowo t̄nweron s̄m̄ ba ra gobi yi wie kpa bu kpakoro te wesia ten ayerə. Nge m̄ya ba ra ko t̄ə baatere, kpa bu gobi wa yi n kp̄.

¹² Yen biru sina boko ka Yehoyada ba ra gobi yi tən be w̄ be ba s̄mbu te n̄mu s̄ndia. Domi ba s̄m̄ kowobu sua be ba koo gobi k̄sia. Ben gabu ba s̄awa kpee d̄akobu, gabu d̄a d̄akobu, gabu maa be ba ra sisu ka sii gandun s̄mburu ko. Tən beni kpurowa ba koo dii te s̄m̄.

¹³ Be ba s̄mbu te n̄mu s̄ndia, ba s̄mburu kua. Ma ba dera ba s̄a yee te s̄mm̄. Ba dii te s̄nwa ta dam kua.

¹⁴ Sanam me ba sambu te kua ba kpa yera ba ka gobi yi yi tie na sina boko ka Yehoyadan mi. Ba saa yee ten dendi yānu kua ka mi ba ra yāku dōo mwaararuginu kon dendi yānu, ka nari, ka dendi yānu ganu ni ba kua ka wura ka sii geesu. Ba ra yāku dōo mwaararugii ni kowa Yehoyadan wāarun tōru kpuro sōo Yinni Gusunon sāa yerō.

Yoasi u Gusunō biru kisi

¹⁵ Yen biru, Yehoyada u takaru kua kōo kōo. Ma u kpuna u gu. U mōwa wōo wunaa teeru ka wōkuru sanam me u gu.

¹⁶ Ma ba nūn sikua Dafidin wuuō, mi ba ra sinambu sike. Domi u gea kua Isireliō ka maa Yinni Gusunon wuswaaō ka sere sāa yee ten mi.

¹⁷ Yehoyadan gōon biru, Yudan wirugibu ba na ba sina boko kpuna ka beere, ma u ben gari swaa daki.

¹⁸ Yera ba Gusunō ben baababan Yinnin sāa yeru biru kisi. Ma ba da ba būu wi ba mō Asitaate sāmō ka sere bwāarokunu ganu. Yera Yinni Gusunō u ka Yudaba ka Yerusalemugibu mōru kua. Domi ba tora.

¹⁹ Yinni Gusunō u bu win sāmōbu gōria bu wa bu ka gōru gōsia bu wurama win mi. Ma sāmō be, ba ka bu gari kua. Adama ba n swaa daki.

²⁰ Yera Yinni Gusunon Hunde u Sakari, yāku kowo Yehoyadan bii yōōwa. Ma u yōra tōmbun wuswaaō u nee, ameniwa Yinni Gusunō u gerumō. U nee, mban sōna i win woodaba saramō. I n maa koorō. Domi i wi, Yinni Gusunō deri. Yen sōna win tii u koo maa bee deri.

²¹ Yera ba nōo toosi kua ka sina boko. Ma u bu wooda wē bu ka Sakari kpenu kasuku bu go Yinni Gusunon sāa yerun yaaraō.

²² Sina boko Yoasi u duari gea ye Sakarin tundo Yehoyada u nūn kua. Ye Sakari u gōo dōo, yera u nee, Yinni Gusunō, a waawo kpa a baawure siria.

Yoasin bandun kpeeru

(I maa mērio Sinambu II, 12:18-22)

²³ Wōo tian biru, Sirigibun tabu kowobu ba Yoasi wōrima. Ba Yudan tem kpuro wukiri, ba tunuma sere Yerusalemuō. Ma ba wirugibu go go ba ben yānu gura ba ka ben sina boko daawa Damasiō.

²⁴ Tabu kowo be Sirigibu ba ka na mi, ba n dabi. Adama ka me, Yinni Gusunō u dera ba Yudaban tabu kowo dabi dabinu kamia. Domi ba wi, Gusunō ben baababan Yinni deri. Nge meya Yinni Gusunō u Sirigibu denda u ka Yoasi seeyasia.

²⁵ Sanam me Sirigii be, ba biru kisi, ba Yoasi deri wahala baka sōo, ma win bwāaba nūn seesi ba go win kpin yerō yēn sō u yāku kowo Yehoyadan bibu go. Ma ba nūn sikua Dafidin wuuō. Adama ba n ka nūn de mi ba ra sinambu sike.

²⁶ Be ba nūn seesi, bera Sabadi ka Yosabadi. Sabadin meron yīsira Simeati, wi u sāa Amōni, Yosabadin meron yīsira maa Simeriti, wi u sāa Mōabu.

²⁷ Yoasin bibun geeru ka gari yi ba gerua win sō ka sere Yinni Gusunon sāa yee te u sōnwa, ye kpuron gari yi yorua sinambun faagin tireru sōo. Win bii Amasiawa u bandu di win ayerō.

Amasia

u kua Yudaban sina boko

(I maa mērio Sinambu II, 14:1-7)

25

¹ Amasia u mōwa wōo yenda nōobu sanam me u bandu di Yerusalemuō. Ma u kua wōo yenda nōobu ka nne bandu sōo. Win meron yīsira Yoadani, Yerusalemugii.

² U kua dee dee Yinni Gusunən nənɪ sɔɔ. Adama u n̄ win gɔru kpuro Yinni Gusunɔ wɛ̄.

³ Sanam mɛ win banda dam kua, yera u win bwāabu go be ba raa win tundo go.

⁴ Adama u n̄ ben bibu go. U Yinni Gusunən wooda swīiwa ye u Mɔwisi sɔɔwa u yorua woodan tireru sɔɔ u nɛɛ, baababa ba n̄ gbimɔ ben bibun toranun sɔ. Mɛya maa bibu ba n̄ gbimɔ ben baababan toranun sɔ. Baawure u koo gbiwa win tiin torarun sɔ.

⁵ Yera Amasia u Yudaba ka Benyamɛɛba mɛnna yɛnu ka yɛnu ka sere tabu sinam be ba tabu kowobu wunɔm wunɔm ka nɔrɔm nɔrɔm (1.000) kpare. Ma u bu gara saa be ba wɔɔ yɛndu mɔn di n ka girari be ba kere mɛ. Ma ba kua tɔmbu nɔrɔbun suba gooba wunɔbu (300.000). Ba sāawa be ba tabu yɛ̄ sāa sāa. Ba koo kpī bu ka yaasi ka tɛrɛnu sanna.

⁶ Ma u maa tabu durɔ wɔrugɔba kasu Isireliba sɔɔ, tɔmbu nɔrɔbun suba wunɔbu (100.000) bu ka n̄n somi kpa u bu sii geesun gobi tɔnnu ita wɛ̄.

⁷ Yera Gusunən sɔmɔ goo u na u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, Yinni, a ku de Isireliba bu ka nun da. Domi Yinni Gusunɔ u n̄ ka bu wāa, be Efaraimu be.

⁸ A n ka bu da, baa mɛ a dam mɔ, Gusunɔ u koo nun sura yibɛɛban wuswaaɔ. Domi wiya u ra somi kpa u kamia.

⁹ Ma Amasia u sɔmɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, amɔna kon ko tɛ n ka nɛn sii geesun gobi tɔnnu ita ye mwa ye na Isireliban tabu kowo be wɛ̄ mi.

Yera sɔmɔ wi, u n̄n wisa u nɛɛ, Gusunɔ u koo kpī u nun wɛ̄ n ye kpuro kere.

¹⁰ Yera Amasia u tabu kowo be ba na saa Efaraimuban min di mi wuna, kpa bu ka gɔsira bu we. Adama tabu kowo be, ba ka Yudaba mɔru kua, ma ba gɔsira ben yɛnusɔ ka mɔru baka.

¹¹ Ma Amasia u wɔrugɔru seewa u win tɔmbu kpara ma u da u wāa wɔwaa ye ba mɔ Bɔru. Miya u tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000) go Seirin bibun bweseru sɔɔ.

¹² Ma ba maa tɔn ben nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000) mwɛɛra wasiru ba ka da guuru wɔllɔ. Min diya ba bu kasi kooma ba kasikira.

¹³ Adama Efaraimu be Amasia u yinari bu ka n̄n tabu da mi, ba pusi Yudan wusu sɔɔ saa Samarin di n ka da Bɛti Horoniɔ. Ma ba tɔmbu nɔrɔbun suba ita (3.000) go, ba ben yānu gura.

Yoasi, Isireliban sina boko

u Amasia kamia

(I maa mɛɛriɔ Sinambu II, 14:8-14)

¹⁴ Sanam mɛ Amasia u Edɔmuba kamia u wurama, yera u dera ba Seirin bibun bweserun b̄nu gurama ba ka na win temɔ. Ma u nu kua win tiiginu. U nu yiramme u sāamɔ. Ma u nu turare dɔɔ dokeamme.

¹⁵ Yera Yinni Gusunɔ u ka Amasia mɔru kua. Ma u n̄n win sɔmɔ goo gɔriama. U n̄n bikia u nɛɛ, mban sɔna a Edɔmuban b̄nu gurama, ni, ni nu n̄ kpīa nu bu wɔre wunen nɔman di.

¹⁶ Sanam mɛ u gari yi mɔ u dɔɔ, yera Amasia u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, wara nun gɔsa a n ka sāa nɛ sina bokon bwisi kɛ̄ɔ. A doonɔ min di. Mban sɔna a kī bu nun go.

Ye sɔmɔ wi, u doonɔ, yera u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, na yɛ ma Gusunɔ u gɔru doke u nun kpeerasia yɛn sɔ a kua mɛ. Wee a n̄ nɛn bwisi kɛru wure.

¹⁷ Sanam mɛ Amasia ka wigibu ba nɔɔsina, yera u gɔra bu Yoasi, Isireliban sina boko Yoakasin bii, Yehun debubu sɔ bu nɛɛ, u na bu tabu yinna.

¹⁸ Yera Yoasi Isireliban sina boko u wisima u nɛɛ, sākin kikiru garu ta wāa Libanin guurɔ. Tera ta dāa bakaru sɔmɔbu gɔria Libaniɔ ta nɛɛ, a man wunen

bii wɔndia kɛɛma u ko nɛn biin kurɔ. Adama gbeeku yɛɛ yi seewa yi da yi sakin kiki te taaka yi go.

¹⁹ Geema Amasia. Wee, a Edɔmuba kamia. Ma a tii sue. Yen sɔ, a sinɔ sɛɛ wunen yɛnuɔ. Mban sɔna kaa tii tabu sure bi bu koo ka nun kɔsa naawa. Domi wunɛ ka Yudaba, sa ko bɛɛ kam koosia.

²⁰ Adama Amasia kun nɔn swaa daki. Domi ye kpuro ya weewa saa Yinni Gusunɔn min di u ka wa u nɔn yiberɛba nɔmu bɛria. Domi Amasia wi, u Edɔmuban bɔnu guramawa u sɔamɔ.

²¹ Yera Yoasi, Isireliban sina boko u seewa u da u Amasia, Yudaban sina boko wɔri Bɛti Semɛsiɔ Yudaban temɔ.

²² Ma Isireliba ba Yudaba kamia. Ma Yuda ben baawure u duka sua u wura win yɛnuɔ.

²³ Yoasi, Isireliban sina boko u Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, Yoakasin debubu yoru mwa Bɛti Semɛsiɔ. Ma u ka nɔn da Yerusalemɔ. Saa ye sɔɔra wi, Yoasi, u Yerusalemun gbāraru sura gɔm soonu nɛɛru (400) saa kɔnnɔ ge ba mɔ Efaraimun di sere n ka da kɔnnɔwɔ ge ba mɔ Gani gɔmburu.

²⁴ Ma Yoasi wi, u wura ka sii geesu gura ka sɔa yerun gɔa gee ni nu wɔa Obɛdi Edɔmun yɛnuɔ ka sere maa sina kpaarun arumani. Ma u gabu mɔɔru mwɛɛra u ka gɔsira win wuuɔ Samariɔ.

Amasian gɔɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 14:15-20)

²⁵ Isireliban sina boko Yoasi, Yoakasin biin gɔɔn biru, Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, u maa kua wɔɔ wɔkura nɔɔbu bandu sɔɔ.

²⁶ Ye Amasia u gbia u kua ka ye u kua daku ten sukum, ye kpuro ya yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²⁷ Ye Amasia u ka Yinni Gusunɔ tonda u kpa, yera ba nɔn seesi Yerusalemɔ. Ma u duka sua u da u wɔa Lakisiɔ. Miya ba nɔn naa swi ba go.

²⁸ Ma ba win goru suama ka dumi ba ka na ba sikua win baababan sikaa Dafidin wuuɔ.

Osiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 14:21-22, 15:1-3)

26

¹ Amasian gɔɔn biru, Yudaba kpuro ba Osiasi sua ba swi bandu sɔɔ win tundo Amasian ayerɔ. Saa ye sɔɔ, u mɔwa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka tia.

² Wiya u Elati bana u sɔnwa. Ma u dera ya kua Yudabagia win tondon gɔɔn biru.

³ Osiasi u kuawa wɔɔ weeraakuru ka yiru Yerusalemɔ. Win mɛron yiɔsira Yekolia Yerusalemugii.

⁴ U siawa dee dee Yinni Gusunɔn wuswaaɔ nge mɛ win tundo Amasia u kua.

Osiasi u Gusunɔ biru kisi

⁵ Osiasi u kookari kua u ka Yinni Gusunɔ sɔwa Sakarin wɔaru kpuro sɔɔ. Sakari wi, u bwisi mɔ u ka kasiɔn tubusia ni nu wee Gusunɔn min di. Saa ye sɔɔ, ye Osiasi u mɔ kpuro ya ra nɔn koorewa.

⁶ Sɔɔ teeru u yara u ka Filisitiba wɔri. Ma u da u Gatin gbāraru yaba ka Yabinɛguru ka Asidɔduguru. Ma u wusu bana Asidɔdugibun temɔ Filisitiban wusun suunu sɔɔ.

⁷ Yinni Gusunɔ u nɔn somi u ka Filisitiba ka Daarububa tabu kua ka be ba wɔa Guri Baaliɔ ka sere Maoniba.

⁸ Saa ye sɔɔ, Amɔniba ba ka Osiasi kɛnu naawammɛ ma u yiɔsira yara sere Egibitin tem nɔɔ bura yerɔ. Domi win dam mu nɔɔra baama kpuro.

⁹ Osiasi u kōsu yenu kua Yerusalemuə kənnəwə ge ba m̀ Gani gəmburu, ka ge ga wāa wəwa gia, ka gbārarun goo gəmkirə. Ma u dera nu dam m̀.

¹⁰ U maa kōsu yenu bana gbaburə, ma u dəkə dabi dabinu gba, domi u sabe dabi dabinu m̀ ni nu wāa Sefalan wəwəə ka nim wōkun goorə. Meya u maa gbaa wukobu m̀ ka be ba ra resəm səmburu ko guunə ka guu te ba m̀ Kaameliə. Domi u ra gbee səmburu kă.

¹¹ Osiasi u tabu durəbu m̀ be ba ra tabu de wuu wuuka nge mε win tire yoro Yeyeli ka win tabu sunə turo Maaseya ba ka bu gara. Win sina asakpə turo wi ba m̀ Hanania, wiya u bu kpəre.

¹² Yenu yērobu ka tabu durə wərugəba, be kpuron geera sāawa nərəbun suba yiru ka nata (2.600).

¹³ Tən be, ba tabu durəbu nərəbun suba gooba wunəbu ka nəəba yiru ka nεera wunəbu m̀ ba kpəre (307.500). Bera ba ra sina boko somi tabu səə.

¹⁴ Osiasi u tabu kowo be kpuro tereu ka yaasi wē ka sii furəsu ka yabe tarakpenu ka tennu ka kpurantεenu.

¹⁵ U dera bwisigii goo u tabu yānu ganu kua ni ba yi kōsu yenə ka gani gəmunə. Niya nu ra n sēenu toomə, n̄ kun mε nu n kpenu kasukumə. Ma sina boko Osiasi u yīsiru yara n toma. Domi u somiru wə sere u ka win bandu tāsisia.

¹⁶ Sanam mε Osiasi u win bandu tāsisia u kpa, yera u tii sua sere bu n̄n kam kua. U n̄ Gusunə win Yinni mēm nəəwε. Ma u da Yinni Gusunən sāa yerə u ka turare d̄ə doke mi, ka tii.

¹⁷ Yen biru, yāku kowo Asaria u dua mi, ka yāku kowobu wεnε,

¹⁸ be ba wərugəru m̀. Ma ba sina boko Osiasi s̄əwə ba nεε, Osiasi, n̄ n̄ wunε ka Yinni Gusunə turare d̄ə dokeə. Aronin bibun bwesera ba ḡsa yen s̄. N n̄ m̄n na, a yario sāa yeru min di. Domi a kua mēm nəə sari. A n̄ maa bεεε wasi Yinni Gusunən wuswaaə.

¹⁹ Yera sina boko Osiasi u m̄ru seewa. N deema u ye ba ra ka turare d̄ə doke n̄ni. Yera bara disigira n̄n wəri win sirikanəə yāku kowo ben n̄ni biru Yinni Gusunən sāa yeru mi, mi ba ra turare d̄ə doken wuswaaə.

²⁰ Yera yāku kowo tənwerə Asaria ka yāku kowo be ba tie, ba n̄n mεera, ma ba deema wee, bara disigira win sirikanəə. Yera ba yande nεε, u yario t̄əwə. Ma Osiasi u yara t̄əwə fuuku fuuku, domi u wa ma Yinni Gusunə u n̄n bara disigiru kp̄εε.

Osiasin bandun kpeeru

(I maa mεerio Sinambu II, 15:5-7)

²¹ Ma bara disigii te, ta Osiasi wāasi sere u da u ka gu. Ba n̄n yara Isireliban suunu s̄ən di, u da u wāa wi turo. Win bii Yotamuwa u n̄n kəsire kua u tem mε kparamə.

²² Ye Osiasi u gbia u kua, ka ye u kua win wāa d̄āakiru səə, ye kpuron gari yi yorua Gusunən s̄əmə Esai, Amətin biin tireru səə.

²³ Osiasi u kpuna u gu. Ma ba ka n̄n da mi ba ra sinambu sike. Adama ba n̄ n̄n sikua win baababan siki wəruə, domi ba nεε, u bara disigiru m̀. Ma win bii Yotamu u bandu kəsire kua.

Yotamu

u kua Yudaban sina boko

(I maa mεerio Sinambu II, 15:32-38)

27

¹ W̄ə yenda nəəbuwa Yotamu u m̀ sanam mε u bandu di. Ma u kua w̄ə wəkura nəəbu ka tia bandu səə Yerusalemuə. Win m̄ron yīsira Yerusa, Sadəkun bii.

² U sīawa dee dee Yinni Gusunən wuswaa. Win tundo Osiasin yira u swī mam mam. Adama u ñ due Yinni Gusunən sãa yerə. Yen biru, u dera tamba sankiramə win tem me sɔɔ.

³ Wiya u Yinni Gusunən sãa yerun kənnə ge ga wãa gunguru gia bana. Ma u maa bani dabinu kua Ofelin gb̄ararə.

⁴ U wusu bana Yudan guunə. Ma u maa kōsu maru yenu kua ka dii baka damginu yakasə.

⁵ U maa ka Aməniba tabu kua, ma u bu kamia. Wɔɔ ge sɔɔ, Aməniba ba nùn sii geesun gobi wunəbu (100) wɛ ka dīa bimi yi ba m̀ ɔɔsun tənnu nərəbun suba ita (3.000) ka alikaman tənnu nərəbun suba ita. Nge meya ba m̀ sere n ka girari wɔɔ ita.

⁶ Yotamu u dam kua. Domi u win naane doke Yinni Gusunə sɔɔ.

⁷ Ye Yotamu u kuan sukum, win tabu ka win sɔma ye u kua, ye kpuron gari yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

⁸ Yotamu u məwa wɔɔ yenda nəbu sanam me u kua sina boko. Ma u kua wɔɔ wəkura nəbu ka tia ban te sɔɔ Yerusalemu.

⁹ Yen biru, u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua Dafidin wuu. Ma win bii Akasi u bandu kəsire kua.

*Akasi u kua sina boko Yuda
(I maa mɛerio Sinambu II, 16:1-6)*

28

¹ Akasi u məwa wɔɔ yendu sanam me u bandu di. U kuawa wɔɔ wəkura nəbu ka tia bandu sɔɔ Yerusalemu. U ñ sīa dee dee Yinni Gusunən wuswaa. U ñ win sikado Dafidin yira swī.

² Isireliban sinambun yira u swī. U mam būu wi ba m̀ Baalin bwāroku sii ganduguu kua.

³ U turare dɔɔ doke Hinəmun bibun bweserun wəwaa. Ma u ka win tiin bibu yāku dɔɔ mwəraruginu kua nge me bwese tukunu nu ra ko ni Yinni Gusunə u gira Isireliban wuswaan di.

⁴ U ra būu yākunu ko kpa u nu turare dɔɔ dokea gungunə ka guunə ka sere dāa kubənə.

⁵ Gusunə wi, Akasin Yinni u nùn Sirin sina boko nəmu beria. Ma ba nùn kamia ba win tən dabinu mwɛera ba ka da Damasi. Yen biru, Gusunə u maa nùn beri Isireliban nəmaa. Ma Isireli be, ba nùn kamia.

⁶ Peka, Remalian bii, u tambu nərəbun suba wunaa teeru (120.000) go sɔɔ teerun sɔɔ, yèn sɔ ba Gusunə ben baababan Yinni deri. Tən be ba go mi, be kpuro ba sãawa tabu durə wərugəba.

⁷ Sikiri, Efaraimuban tabu durə u Maaseya, sina bokon bii go ka Asirikamu wi u sãa sina bokon yenun səm kowobun wirugii ka sere Elikana sina bokon sina asakpə gbiikoo.

⁸ Isireliba ba ben mero bisibu Yudaba yoru mwa tambu nərəbun suba goobu (200.000), kurəbu ka bibu. Ma ba ben yāa dabinu gura ba ka da Samari.

⁹ N deema Yinni Gusunən səmə goo u wãa mi. Win yīsira Odedi. Yera u tabu kowo be sennə da. U nɛɛ, wee Gusunə bɛɛn baababan Yinni u ka Yudaba məru kua, ma u bɛɛ bu nəmu beria, ma i bu go ka wənwəndu sariru sere ben wuri yi nùn girari.

¹⁰ Yera i kī tɛ, Yuda be, ka Yerusalemugii be, bu ko bɛɛn yobu? I ñ tamaa i Gusunə bɛɛn Yinni torari?

¹¹ I swaa dakio i nə. I yoo be i mwɛera bɛɛn mero bisibu sɔɔ mi yəsuo bu wura ben yenusə. Domi Yinni Gusunə u ka bɛɛ məru baka m̀.

12 Efaraimuban wirugibu gabu, Asaria, Yokananin bii ka Berekia, Mesilemætun bii ka Esekiasi, Salumun bii ka Amasa, Adilain bii, bera ba tabu kowobu seesi be ba wee tabu gberun di.

13 Ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, i ñ ka yoo be duɔ mini. I kī i besen taare sosiwa Yinni Gusunən mi. Domi sa tore kɔ. Ma Yinni Gusunə u ka sun mɔru sãa.

14 Yera tabu kowo be, ba yoo be yɔsu, ba bu ben yānu wesia Isireliba ka ben wirugibun wuswaaɔ.

15 Wirugii be ba soka ka ben yīsa ba yoo be sua, ba ben be ba wāa tereru yānu dokea ni tabu kowoba mwɛɛrima. Ba bu yānu ka baranu wɛ. Ba dera ba di ma ba nɔra. Ma ba ben mɛɛran bosu bɔkuɔ. Ma ba yoo be sɔɔ be ba kun kpɛ bu sī ketekunu sɔndi ba ka da Yerikoɔ mi kpakpa bɛɛ wāa. Yen biru, Isireli be ba ka bu da ba wurama Samario.

Akasi u somiru kasu

Asirigibun mi

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 16:7-20)

16 Saa ye sɔɔra sina boko Akasi u gɔra Asirin sinambun mi, u bu somiru kana.

17 Edɔmuba ba na ba kpam Yudaba wəri ba kamia, ma ba Yuda be, yoru mwɛɛra ba ka doona.

18 Filisitiba ba wɔraa na wuu si su wāa Sefalan wɔwɔɔ ka si su wāa Yudan tem sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia. Ma ba Beti Semɛsi ka Ayaloni mwa ka Gederɔtu ka Soko ka yen baru kpaanu ka Tinna ka yen baru kpaanu ka Gimuso ka yen baru kpaanu. Ma ba sina wuu si sɔɔ.

19 Domi Yinni Gusunə u Yudaba sekuru doke ben sina boko Akasin sɔ. Akasi wi, u kom bereteke kuawa Yudaɔ, u Yinni Gusunə mɛm nɔɔbu sariru koosiwa mam mam.

20 Ma Asirin sina boko Tigilati Pilesɛɛ u na u nùn wəri nge yiberɛ. U ñ nùn somi.

21 Domi Akasi u Yinni Gusunən sãa yeru ka sina kpaaru ka win tem wirugibun arumani gura u Asirin sina boko wɛ. Adama ka mɛ, yen gaa kun nùn yare.

22 Sanam mɛ u wāa nuku sankiranu sɔɔ, ka mɛ, u Yinni Gusunə mɛm nɔɔbu sariru koosimɔwa u dɔɔ.

23 U Damasın bũnu yākuru kua ni nu nùn kamia mi. Domi u nɛɛ, wee Sirin sina bokon bũnu nu ra bu somi. Tɛ, win tii u koo maa nu yākuru kua kpa nu wa nu nùn somi. Adama nu ñ nùn somi. Nu nùn kam kuawa wi ka Isireliba kpuro.

24 Akasi u Yinni Gusunən sãa yerun dendi yānu kpaasina u kɔsuka. Ma u dera ba tu kɛnuɔ. Ma u bũu yāku yenu kua beri berika kpuro Yerusalemuɔ.

25 Yera u gungunu kua Yudan wusu kpuro sɔɔ bu ka bũnu yākuru kua kpa bu maa nu turare dɔɔ dokea mi. Nge mɛya u kua u ka Gusunə win baababan Yinnin mɔru seeya.

26 Akasin kookoosun sukum gbiikisu ka dāakisu si kpuro su yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

27 Yen biru, Akasi u kpuna u gu, ma ba nùn sikua Yerusalemuɔ. Adama ba ñ nùn sikua Isireliban sinambun sikaɔ. Yen biru, win bii Esekiasi u bandu kɔsire kua.

Esekiasi u bandu di Yudaɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 18:1-4)

29

1 Esekiasi u mɔwa wɔɔ yɛnda nɔɔbu sanam mɛ u bandu di. Win mɛron yīsira Abiya, Sakarin bii. U kuawa wɔɔ yɛnda nɔɔbu ka nne bandu sɔɔ Yerusalemuɔ.

2 U kua ye ya Yinni Gusunə wɛre. Win sikado Dafidin yira u swīi mam mam.

³ Win bandun wɔɔ gbiikuun suru gbiikoo sɔɔ, u Yinni Gusunɔn sãa yeru kenia. Ma u ten gamboba sɔnwa.

⁴ U dera yãku kowobu ka Lefiba ba na. Ma u bu menna sãa yerun batumaɔ ye ya wãa sɔɔ yari yeru gia.

⁵ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ Lefiba i swaa dakio i nɔ. I tii dɛɛrasio, kpa i maa Gusunɔ bɛɛn baababan Yinnin sãa yeru dɛɛrasia. I ye ya disi mɔ kpuro yaro sãa yee ten min di.

⁶ Bɛɛn baababa ba kua mɛm nɔɔ sariba. Ba kɔsa kua Gusunɔ bɛɛn Yinnin nɔni sɔɔ. Ba wi ka win sãa yeru biru kisi.

⁷ Ma ba sãa yee te kɛnu, ba ten fitilaba go. Ba ku ra nùn turare dɔɔ dokeye. Ba ku ra maa nùn yãku dɔɔ mwaararuginu kue.

⁸ Yera Yinni Gusunɔ u Yuda ka Yerusalemu mɔru seesi. Ma u dera ye kpuro ya kua bansu ba ye yɛɛmɔ nge mɛ i waamɔ gisɔ.

⁹ Bɛɛn baababa ba ghisuka tabu sɔɔ ma bɛɛn bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bɛɛn kurɔbu ba yoru da tem tukumɔ Yinni Gusunɔn mɔru yen sɔ.

¹⁰ Tɛ, na kɔ n ka Gusunɔ bɛɛ Isireliban Yinni arukawani bɔke, kpa win mɔru ye, yu wa yu sure u sun deri.

¹¹ Yen sɔ, nɛn bibu, i ku maa Gusunɔ atafiiru ko. Domi u bɛɛ gɔsawa i ka nùn sɔmburu kua, i n nùn sãamɔ, kpa i n nùn turare dɔɔ dokeammɛ.

¹² Lefiba be ba seewa ba na, bera Mahati, Amasain bii ka Yoeli, Asarian bii Kehatin bibun bweseru sɔɔ ka Kisi, Abudin bii ka Asaria, Yehalɛlin bii Mɛrarin bibun bweseru sɔɔ ka Yoasi, Simman bii ka Edeni, Yoan bii Gɛɛsɔnin bibun bweseru sɔɔ

¹³ ka Simuri ka Yeyeli Elisafanin bibun bweseru sɔɔ ka Sakari ka Matania Asafun bibun bweseru sɔɔ

¹⁴ ka Yeyeli ka Simɛi Hemanin bibun bweseru sɔɔ ka Semaya ka Usieli Yedutum bibun bweseru sɔɔ.

¹⁵ Ba ben mero bisibu menna ye ba tii dɛɛrasia ba kpa. Yen biru, ba Yinni Gusunɔn sãa yeru dɛɛrasia nge mɛ sina boko u gerua ka nge mɛ Yinni Gusunɔ u wooda wɛ.

¹⁶ Yãku kowobu ba dua Yinni Gusunɔn sãa yerɔ bu ka tu dɛɛrasia. Ma ba disinu kpuro yara ni nu wãa sãa yeru mi, ka ten yaaraɔ. Min diya Lefiba ba disi ni gura ba ka da ba kube wɔwɔa ye ba mɔ Sedoroni.

¹⁷ Ba sãa yee ten dɛɛrasiabu toruawa wɔɔn suru gbiikoon tɔɔ gbiikirun di. Yen sɔɔ nɔɔba itase, ma ba tura ten aderɔwɔ. Yen biruwa ba maa kua sɔɔ nɔɔba ita ba ka tu dɛɛrasia ba kpa. Sɔɔ wɔkura nɔɔbu ka tia ba kua ba ka te kpuro dɛɛrasia ba kpa.

¹⁸ Ma ba da sina boko Esekiasin mi ba nɛɛ, wee sa sãa yee te dɛɛrasia sa kpa ka yãku yee te, ka ten dendi yãnu ka tabulu mi ba ra pɛɛ yi ka yen dendi yãnu.

¹⁹ Yãa ni kpurowa sa sɔnwa, ma sa nu dɛɛrasia ni Akasi u raa disi doke win mɛm nɔɔbu sarirun sɔ sanam mɛ u bandu dii. Ni kpurowa sa yi Yinni Gusunɔn yãku yerun wuswaaɔ.

Esekiasi u maa

Yinni Gusunɔn sãaru seeya

²⁰ Yera sɔɔ teeru, Esekiasi u seewa buru buru yellu u wuun wirugibu menna, ma ba da Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

²¹ Ma ba ka naa kinenu nɔɔba yiru na ka yãa kinenu nɔɔba yiru ka yãa kpɛmminu nɔɔba yiru ka boo kinenu nɔɔba yiru bu ka toranun yãkunu ko bandun sɔ ka yãku yee ten sɔ ka sere Yudaban sɔ. Yera sina boko u yãku kowobu Aronin bibun bweseru sɔɔwa u nɛɛ, bu ye kpuro goowo Yinni Gusunɔn yãku yerɔ.

²² Ma ba ketε kinε ni sakira ba nin yem sua ba yēka yāku yerō. Yen biru, ba yāa kinε ni sakira ma ba nin yem yēka yāku yerō. Meya ba maa yāa kpemmii ni sakira ba nin yem yēka yāku yerō.

²³ Yen biru, ba maa ka boo kinε ni na sina bokon wuswaaō ka tōmbu kpuron wuswaaō bu ka toranun yākunū ko. Ma be kpuro ba ben nōma sōndi boo nin wiru wōllō.

²⁴ Ma yāku kowobu ba boo ni sakira ba nin yem yari yāku yerun temō. Ba yāku te kuawa Isireliba kpuron toranun sō. Domi sina boko u nεε, yāku dōō mwaararugii ni, ka torarun yāku ni, ba koo nu kowa Isireliba kpuron sō.

²⁵ U Lefiba doke Yinni Gusunōn sāa yerō ba seketirenu neni ka guunu ka mōrōkunū nge mε Dafidi ka Gusunōn sōmōbu Gadi ka maa Natani ba wooda wē bu ko. Yinni Gusunōwa u bu wooda ye wē.

²⁶ Ma Lefiba ba na ba sina Yinni Gusunōn sāa yerō ka dwee yāa ni Dafidi u dera ba kua. Ma yāku kowobu ba maa dua ka ben kōbi.

²⁷ Ma Esekiasi u nεε, bu yāku dōō mwaararugiru koowo yāku yeru wōllō. Ye ba yāku dōō mwaararugii te torua, yera ba maa womusu torua. Ma ba kōbi so ka sere Dafidi Isireliban sina bokon dwee yāa ni.

²⁸ Ma tōn be kpuro ba yiira bu ka Yinni Gusunō bεεε wē. Ba kōbi soomō, ba womusu mō sere ba ka yāku dōō mwaararugii te wiru go.

²⁹ Sanam mε ba yāku ni kua ba kpa, yera sina boko ka win tōn be kpuro ba yiira ba Yinni Gusunō bεεε wē.

³⁰ Yera Esekiasi ka Yudaban wirugibu ba Lefiba sōōwa ba nεε, bu Yinni Gusunō siaro ka Dafidin womusu ka maa Asafun womusu. Ma ba Yinni Gusunō kpuna ba nūn sāwa ka nuku doo bakabu.

³¹ Esekiasi u nεε, tē, wee i tii dεerasia, i kua Yinni Gusunōgibu. Yen sō, i susima i nūn siarabun yākunū kua win sāa yerō.

Yera tōn be, ba maa ka yaa sabenu na ba ka nūn siarabun yāku ni kua. Ma gaba maa nūn yāku dōō mwaararuginu kua ka nuku tia.

³² Yaa sabe ni ba ka yāku dōō mwaararugii ni kua mi, nu dabi. Ketεban geera sāawa wata ka wōkuru, yāa kinεnu maa wunōbu (100) ka sere yāa kpemminu goobu (200). Ye kpurowa ba ka yāku dōō mwaararugii ni kua.

³³ Yen biru, ba maa ketε nata (600) go ka yāanu nōrōbun suba ita (3.000).

³⁴ Adama yāku kowobu ba n dabi dōma te. Yen sōna ba n kpīa bu yāku yāa ni koku. Ben mero bisibu Lefibara ba bu somi ba ka sōmbu te kua sere saa ye yāku kowobu be ba tie ba tii dεerasia. Domi Lefiba ba tii wē ka kīru n kere yāku kowobu.

³⁵ Dōma te, ba yāku dōō mwaararuginu kua nu dabi ka siarabun yāku ni ba kua ka yaa gum ka sere tam mε ba ka yāku dōō mwaararuginu kua.

Nge meya ba ka sāaru seeya Yinni Gusunōn sāa yerō.

³⁶ Esekiasi ka tōn be kpuro ba nuku dobu kua yèn sō Gusunō u doke tōmbun gōrusō ba ka win sāaru seeya mεsum fuuku.

30

Gōō sararibun tōō bakarun

Sōōru

¹ Esekiasi u sōmōbu gōra Isireliō ka Yudaa. N deema u raa Efaraimuba ka Manaseba tireru yorua bu ka na bu Gōō sararibun tōō bakaru di Gusunō, be Isireliban Yinnin sāa yerō, Yerusalemuō.

² Sina boko Esekiasi ka win sina asakpōbu ka Yudaba ba nōōsina ma ba koo Gōō sararibun tōō baka te di wōōn suru yiruse sōō.

³ Domi ba ñ kpě bu tu di ten saa sɔɔ yèn sɔ̄ yāku kowo dabiru ta ñ tii dɛerasie. Mɛya tən dabira kun maa mɛnnɛ Yerusalemuɔ.

⁴ Sina boko ka tən be kpuro ba tɔɔ te wura.

⁵ Ma ba dera ba kpara Isirelin tem kpuro sɔɔ saa Beri Seban di n ka da sere Danuɔ, tɔmbu bu ka na Yerusalemuɔ bu Gusunɔ Isireliban Yinni Gɔɔ sararibun tɔɔ baka te diiya. Domi tən dabiru ta ku ra raa maa tu di nge mɛ ba yorua bu ko.

⁶ Ma gɔro be, ba sina boko ka win sina asakpɔbun tire ni sua ba ka da Isireliɔ ka Yudaɔ. Ma ba bu sɔɔwa ka sina bokon yīsiru ba nɛɛ, bɛɛ Isireliba, i wurama Gusunɔ Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbun Yinnin mi, kpa win tii u maa wurama bɛɛn mi. I de i wurama bɛɛ be i kisira Asirin sina bokon nɔman di.

⁷ I ku bɛɛn baababa ka bɛɛn maabu saari be ba ñ Gusunɔ ben baababan Yinni mɛm nɔwɛ, ma u bu kam koosia nge mɛ i waamɔ gisɔ.

⁸ I ku swaa taaya nge bɛɛn baababa. I wurama Yinni Gusunɔn mi. I na i nùn sã win sãa yerɔ te u tii yiye sere ka baadomma. I na i Gusunɔ bɛɛn Yinni sã kpa win mɔru baka ye, yu bɛɛ doonari.

⁹ I n wurama Yinni Gusunɔn mi, bɛɛn tɔmbu ka bɛɛn bii be ba mwɛɛra ba ka yoru da, ba koo bu wɔnwɔndu kua kpa bu den de bu wurama tem mɛ sɔɔ. Domi Gusunɔ bɛɛn Yinni u ra suuru ko. Win wɔnwɔnda kpã. U ñ maa bɛɛ biru kisimɔ ñ n wurama win mi.

¹⁰ Nge mɛya gɔro be, ba gerumɔ ba ka wusu gasirimɔ saa Efaraimun tem di ka Manasen temɔ n ka girari Sabulonin temɔ. Ma ba bu yɛɛmɔ ba yaakorɔ koosimɔ.

¹¹ Adama gaba tii kawã Aɛɛn temɔ ka Manasen temɔ ka Sabulonin temɔ, ma ba seema ba na Yerusalemuɔ.

¹² Mɛya maa Yinni Gusunɔ u ka Yudaba wãa. Ma u dera ben gɔru ga kua tia bu ka sina boko ka win sina asakpɔbun gari mɛm nɔwã nge mɛ wi, Yinni Gusunɔ u gerua.

Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru

¹³ Tən dabiru ta mɛnna wɔɔn suru yiruse sɔɔ Yerusalemuɔ bu ka pɛɛ ye ba kun seeyatia doken tɔɔ bakaru ko. Dɔma te, tən be, ba dabia.

¹⁴ Yera ba seewa ba bũu yāku yee ni nu wãa Yerusalemuɔ kɔsuka ka sere mi ba ra nu turare dɔɔ dokeye. Ma ba ye kpuro gura ba sure wɔwɔa ye ba mɔ Sedoroni.

¹⁵ Yen biru, ba Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun yāku yaa sakira wɔɔn suru yirusen sɔɔ wɔkura nnese sɔɔ. Sekura yāku kowobu ka Lefiba mwa, ma ba tii dɛerasia. Ba yāku dɔɔ mwaararuginu kua Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

¹⁶ Ben baawure u da u wãa win ayerɔ nge mɛ Mɔwisi Yinni Gusunɔn tɔnu u yorua woodan tireru sɔɔ. Ma yāku kowobu ba yem yɛkamɔ mɛ Lefiba ba bu wɛɛmɔ.

¹⁷ Nge mɛ tən dabira wãa be ba ñ tii dɛerasie dɔma te, yera n dera Lefiba ba bu yāku yɛɛ yi sakiriamɛ, kpa bu ka yi dɛerasia bu yi nenem Yinni Gusunɔn sɔ̄.

¹⁸⁻¹⁹ Tən dabiru ta wãa te ta ñ tii dɛerasie, n mam nɛere Efaraimuba sɔɔ ka Manaseba sɔɔ ka Isakariba sɔɔ ka sere Sabuloniba sɔɔ. Ba Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di. Adama ba ñ ten wooda swii. Yen sɔ̄na Esekiasi u bu kanaru kua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wunɛ tən geowa. Be ba tii wɛ ka ben gɔru kpuro ba ka wunɛ Gusunɔ ben baababan Yinni kasu, baa mɛ ba ñ tii dɛerasie, a bu suuru kuo.

²⁰ Yinni Gusunɔ u Esekiasin kana te mwa ma u tən be suuru kua.

²¹ Nge mɛya Isireli be ba mɛnna Yerusalemuɔ, ba ka pɛɛ ye ba kun seeyatia doken tɔɔ bakaru di sɔɔ nɔɔba yiru ka nuku dobu. Tɔɔ baatere yāku kowobu ka Lefiba ba ra n Yinni Gusunɔ siaramɔwa ka dwee yānu.

²² Esekiasi u Lefi baawure siara sɔmbu te u kuan sɔ Yinni Gusunɔn sɔ. Ba yāku yaa ye tema sɔɔ nɔɔba yiru. Ma ba siarabun yāku kua ba ka Gusunɔ ben baababan Yinni siara.

²³ Yen biru, tɔn be, ba maa wura bu tɔɔ bakaru di sɔɔ nɔɔba yiru. Ma ba maa sina sɔɔ nɔɔba yiru ba tɔɔ bakaru di ka nuku dobu.

²⁴ Domi Esekiasi u ketε kinenu nɔrɔbu (1.000) gɔsa ka yāanu nɔrɔbun suba nɔɔba yiru (7.000). Ma win sina asakpɔbu ba maa ketε kinenu nɔrɔbu gɔsa ka yāanu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000). Ma yāku kowobu dabinu ba tii dεerasia.

²⁵ Yudaba kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba ka sere be ba na Isirelin di ka sɔbu be ba wāa Isireliɔ ka Yudaɔ, be kpurowa ba nuku dobu kua dɔma te.

²⁶ Nuku doo bakabu bu wāa Yerusalemuɔ. Saa Salomɔɔ Dafidi Isireliban sina bokon biin waatin di, ba n̄ tɔɔ baka ten bweseru koore Yerusalemuɔ.

²⁷ Yera yāku kowobu ka Lefiba ba seewa ba tɔn be domaru kua. Yinni Gusunɔ u ben nɔɔ nua domi ben kana te, ta n̄n girari sere win wāa yee dεeraro wɔllɔ.

31

Esekiasi

u Yinni Gusunɔn sāaru seeya

¹ Yeniba kpuron biru, Isireli be ba wāa mi, ba seewa ba da Yudan wusu kpuro sɔɔ ba bwāarokunu kɔsuka ma ba gungunu ka b̄u yāku yenu kpuro kɔsuka Yudan temɔ ka Benyamεen temɔ ka Efaraimun temɔ ka Manasen temɔ. Yen biru, be kpuro ba wurama ben temɔ, ben baawure u da u wāa win wāa yerɔ.

² Esekiasi u wure u yāku kowobu ka Lefiba wesia ben sɔmburu sɔɔ nge mε ba ka b̄onu sāa ka sɔmbu te baawure u ra ko. Bera ba ko n̄ da yāku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yāku ko ka sere womusu bu ka Yinni Gusunɔ siara win sāa yerun kɔnnɔwɔ.

³ Sina boko Esekiasi u win dukian sukum wε bu ka yāku dɔɔ mwaararuginu ko ni ba ra ko bururu ka yoka ka ni ba ra ko tɔɔ wεrarugiru sɔɔ ka suru kpaon tɔɔ bakaru sɔɔ ka sere tɔɔ baka ni nu tie sɔɔ nge mε ba yorua woodan tireru sɔɔ.

⁴ Yera u Yerusalemugibu sɔɔwa u nεε, bu yāku kowobu ka Lefiba ben baa wεeyɔ, kpa bu kp̄i bu Yinni Gusunɔn woodaba mem nɔɔwa sāa sāa.

⁵ Sanam mε gari yi, yi nɔɔra baama, yera Isireliba ba ben alikama ye ya gbia ya ye wε ka tam kpaam ka gum ka tim ka sere ben d̄ianu ganu. Meya ba maa ka gāanu kpuron wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia na.

⁶ Meya Isireliba ka Yudaba be ba wāa Yudan wuu marosɔ ba ben yaa sabenun wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia wε ka sere gāa ni ba gɔsa ba yi nεnεm Yinni Gusunɔn sɔ. Ma ba nu suba suba.

⁷ Ba nin subenu toruawa saa wɔɔn suru itasen di n̄ ka da wɔɔ gen suru nɔɔba yiruse sɔɔ.

⁸ Esekiasi ka win sina bwāabu ba na ba subu ni wa, yera ba Yinni Gusunɔ ka win tɔmbu siara.

⁹ Ma Esekiasi u yāku kowobu ka Lefi be bikia u nεε, subu nirà mini.

¹⁰ Yera yāku kowo tɔnwero Asaria, Sadɔkun bweseru sɔɔ, u n̄n wisa u nεε, saa min di ba ka kēnu naamɔ Yinni Gusunɔn sāa yerɔ, d̄ianu ra n̄ wāawa sa n̄ dimɔ, sa n̄ debumɔ. Ni nu tiara nu kp̄a niya mini. Domi Yinni Gusunɔ u sun domaru kua.

¹¹ Ma Esekiasi u wooda wε bu dinu sɔmε mi ba koo nu yi. Ma ba dinu sɔnwa.

¹² Ma ba ka kēnu ka wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia na ka yāku d̄ia ni nu sāa Yinni Gusunɔginu. Lefi wi ba m̄d̄ Konania wiya ba d̄ia ni n̄mu sɔndia, ma win mero bisi Simεi u sāa win yiruse.

¹³ Yeyeli ka Asasia ka Nakati ka Asaeli ka Yerimoti ka Yosabadi ka Elieli ka Yisimakia ka Makati ka Benaya be kpurowa Konania ka win mero bisi Simeï ba kpare nge me sina boko Esekiasi ka yaku kowo Asaria Yinni Gusunan saa yerun wirugii ba wooda we.

¹⁴ Kore wi u saa Lefi Yiminan bii, u saawa konno ge ga waa soo yari yeru gian kaso. Wiya ba kee ni nomu sonda ni ba ka Yinni Gusuno naawa ka nuku tia ka sere ni ba ra wune Yinni Gusunan so. Beya ba ko n da kee ni bonu ko.

¹⁵ Yaku kowobun wusu soo, Edeni ka Miyamini ka Yosue ka Semaya ka Amaria ka Sekaniawa ba gosa bu Kore wi somi ba n da ka kee ni begibu bonu kue dee dee bibu ka bukurobu kpuro nge me ba ka bu bonu saa wuu wuuka.

¹⁶ Beya ton duru bii be ba gara saa wo itan di n da be ba kere me, ka be ba gesi dumo Yinni Gusunan saa yero to baatere bu ka ben soma ko wuu wuuka,

¹⁷ ka yaku kowo be ba gara yenu ka yenu ka Lefiba be ba gara saa be ba wo yendu man di nge me ben sambura saa wuu wuuka,

¹⁸ ka sere maa ton be ba tie kpuro ka ben debuminu ka ben kurabu ka bii ton durubu ka ton kurabu, domi ba tii wewa mam mam Yinni Gusunan saa yerun samburu soo.

¹⁹ Aronin bibun bweseru te ta saa yaku kowobu baru kpaano wuu marosun bokuo, ba tambu gosa wuu baagere soo be ba ko n da bu dianu bonu kue ben suunu soo, ka sere Lefi be ba gara garan suunu soo.

²⁰ Wee ye Esekiasi u kua Yuda kpuro soo. U sawa dee dee gem soo Gusuno win Yinnin wuswaa.

²¹ Soma ye u kua bu ka saaru ko Yinni Gusunan saa yero ka sere win woodan mem nabo, u ye kpuro kuawa ka goru tia. Ma u kora.

Asirin sina boko Sankeribu

u Yudan tem wari

(I maa merio Sinambu II, 18:13, Esai 36:1)

32

¹ Esekiasi u sia dee dee Yinni Gusunan wuswaa. Yeniban biruwa Sankeribu, Asirin sina boko u na Yuda, ma u dera ba wuu gbarrugisu tarusi. U nee, u koo su wariwa ka dam.

² Ye Esekiasi u wa Sankeribu u na u ka Yerusalemu tarusi, yera u wirugibu ka tabu kowo damgibu soka,

³ bu wesiana bu ka bwii yi kene yi yi waa wuun biru.

⁴ Ton dabira ta nun somi ba ka bwii yi korua ka nim tora ye ya kokumo bera yen suunu soo. Domi Esekiasi u nee, u n ki Asirigibu ba n tunuma bu nim deema n kpa.

⁵ Ma u win bandun dam tasisia. U Yerusalemun gbarrarun mi n woruma seeya ka maa wuun koso yenu. Ma u gbarraru garu bana wuun biru u ka sikerena. Ma u kari ye sonwa ye ba mo Milo Dafidin wuu. U tabu yaa dabi dabinu kasu ka maa terenu.

⁶ U tabu sinambu kua ma u bu menna wuun gbarrarun konnowo. Ma u bu kiru kua u nee,

⁷ bu tii dam keeyo kpa bu worugoru soosi. Bu ku berum ko bu diiri Asirin sina boko ka win ton dabi ten wuswaa. Domi be ba ka bu waa ba dabi n kere be ba ka nun waa.

⁸ Tamba ba ka nun waa. Adama be, Gusuno ben Yinniwa u koo bu somi. Wiya u koo bu dam we tabu soo.

Ma ton be, ba Esekiasi Yudan sina bokon gari yi naane kua.

Sankeribu u gora

*Yerusalemu**(I maa mɛɛrio Sinambu II, 18:17-37, Esai 36:2-22)*

⁹ Yeniban biru, Sankeribu, Asirin sina boko u win sɔm kowobu gɔra Yerusalemu sanam mɛ u wāa Lakisiɔ ka win tabu kowobu kpuro. U sɔm kowo be gɔrawa Esekiasi ka Yuda be ba wāa Yerusalemu kpuron mi,

¹⁰ bu nɛɛ, amɛniwa wi, Sankeribu, Asirin sina boko u gerua. U nɛɛ, ma sɔra ba ben naanɛ doke ba ka wāa Yerusalemu ka nuku saŋkiranu.

¹¹ Bu ku de Esekiasi u bu nani wāke kpa u de bu gbi gɔru ka nim nɔrun sɔ ye u nɛɛ, Gusunɔ ben Yinni u koo bu wɔra wi, Asirin sina bokon nɔman di.

¹² Ba ñ yɛ ma wi, Esekiasiwa u gungunu kɔsuka ka Yinni Gusunɔn yāku yee te? Ma u bu sɔwa u nɛɛ, yāku yee teeru tɔnan miya ba ko n da de bu yiira bu Yinni Gusunɔ sã kpa bu nùn turare dɔɔ dokea.

¹³ Adama be, ba ñ yaaye ye wi, Sankeribu ka win baababa ba bwesenu kpuro kua? Nin bũnu nu kpĩa nu bu yara saa win nɔman di?

¹⁴ Bwese ni win baababa ba kam koosia sɔɔ, nin niren bũna nu kpĩa nu bu yakia win nɔman di ben tii bu ka sere nɛɛ, Gusunɔ ben Yinni u koo bu yakia.

¹⁵ Yen sɔ, bu ku de Esekiasi u bu nani wāke kpa u n bu gari seeyamɔ mɛsum. Bu ku nùn naanɛ ko. Domi bweseru garun bũnu kun kpĩa nu tu wɔre win nɔman di, ñ kun mɛ win baababan nɔman di. Kaa sere gere Yudaban bũnu?

¹⁶ Nge mɛya Sankeribun sɔmɔ be, ba Yinni Gusunɔ ka win sɔm kowo Esekiasi wɔmmɔ.

*Sankeribun sɔmɔbu**ba Yinni Gusunɔ wɔmmɔ**(I maa mɛɛrio Sinambu II, 19:14-19, Esai 37:14-20)*

¹⁷ Sankeribu u tireru yorua u ka Gusunɔ Isireliban Yinni wɔmɛ. U nɛɛ, nge mɛ bwese ni nu tien bũnu nu ñ kpĩa nu nin tɔmbu wɔre win nɔman di, nge mɛya Gusunɔ, Esekiasin Yinni u ñ maa kpɛ u bu wɔra win nɔman di.

¹⁸ Ma Sankeribun sɔmɔ be, ba gbāramɔ ka dam ka Yudan barum bu ka tɔmbu nandasia be ba wāa gbāra ten sɔwɔ kpa bu wa bu wuu ge mwa.

¹⁹ Ba Gusunɔ Yerusalemugibu Yinnin gari mɔ nge bwese ni nu tien bũnu ni ba ka tii seka.

*Asirigibu ba duki yakikira**(I maa mɛɛrio Sinambu II, 19:15,35-37, Esai 37:15,36-38)*

²⁰ Yera Esekiasi ka Gusunɔn sɔmɔ Esai, Amɔtin bii ba kanaru wɔri gari yin sɔ ba Yinni Gusunɔ nɔɔguru sue wɔllɔ.

²¹ Yera Yinni Gusunɔ u gɔrado goo gɔra u Asirigibun sansani wɔri u ben tabu durɔ wɔrugɔba ka ben tabu sinambu ka ben wirugibu go. Yera Asirin sina boko u gɔsira u wura win temɔ ka sekuru. Ma u da win bũu dirɔ. Miya win tiin bibu ba na ba nùn kãasi ba go ka takobi.

²² Nge mɛya Yinni Gusunɔ u ka Esekiasi ka Yerusalemugibu faaba kua saa Sankeribun nɔman di ka sere be ba tie kpuron nɔman di. Ma u bu kɔsu be ba ka bu sikerenen sɔ.

²³ Tɔn dabira ta ra ka Yinni Gusunɔ kɛnu naawɛ Yerusalemu kpa tu maa ka Esekiasin tii kɛɛ gobiginu naawa. Saa yen dɔma ten di, u yĩsiru yarawa bwesenu kpuro sɔɔ.

*Esekiasin bandun kpeeru**(I maa mɛɛrio Sinambu II, 20:1-21, Esai 38:1-8, 39)*

²⁴ Saa ye sɔɔ, Esekiasi u bara sere u gɔɔ turuku kua. Ma u Yinni Gusunɔ kana. Ma Yinni Gusunɔ u nùn wisa, ma u nùn sɔm maamaakiginu kua.

²⁵ Adama Esekiasi kun kue nge u durom wa Yinni Gusunɔn min di. Ma u tii sua. Yera Yinni Gusunɔ u bu mɔru seesi wi ka Yudaba ka Yerusalemugibu.

²⁶ Ye u wa mε, yera wi ka Yerusalemugibu ba tii kawa. Ma Yinni Gusunən mǝru ya doona ben min di Esekiasin waati ye sǝǝ.

²⁷ Esekiasi u dukia baka ka bεεε baka wa. U sii geesu ka wura ka kpee gobiginu ka turareba kasu ka tεrenu ka gāa bwese bweseka ye ya wā.

²⁸ U alikaman biranu kua, ma u tam kpam ka gum beru yenu kua ma u yaa sabenu baaniren gǝru kua ka sere nin dii yenu.

²⁹ Ma u tii wusu bania. U yaa sabenu wa dabi dabinu, keteba ka yāanu ka bonu. Domi Yinni Gusunǝ u nùn dukia baka wē.

³⁰ Wiya u maa Gihonin yeru gèn nǝǝ ga wāa gungurun bera gia kǝrua, ma u nǝǝ kpǝǝ yaba Dafidin wuun sǝǝ duu yeru gia.

Ye Esekiasi u gǝru doke u ko kpuro, ya nùn koorawa.

³¹ Adama sanam mε Babilonin sina boko u sǝmǝbu mǝrisia u ka wa sǝm maamaaki ye Yinni Gusunǝ u mǝ Isireliǝ, yera Gusunǝ u Esekiasi deri u ka wa ye ya wāa win gǝruǝ.

³² Ye Esekiasi u kuan sukum ka nge mε u Gusunǝ sǝwa ka naanε, ye kpuron gari yi yorua Gusunən sǝmǝ Esai, Amǝtin biin kǝsinun tireru sǝǝ ka maa Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sǝǝ.

³³ Esekiasi u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua Dafidin bibun bweserun siku yerǝ bera gee n gunum bo. Yerusalemugibu ka Yudaba ba nùn gǝǝ swīya. Yen biru, win bii Manase u bandu kǝsire kua.

Manase

*u kua Yudaban sina boko
(I maa mεerio Sinambu II, 21:1-18)*

33

¹ Manase u mǝwa wǝǝ wǝkura yiru sanam mε u bandu di Yudaǝ. Ma u kua wǝǝ weeraakuru ka nǝǝbu ban te sǝǝ Yerusalemuǝ.

² Kǝsa u kua Yinni Gusunən nǝni sǝǝ. Bwese ni Yinni Gusunǝ u gira Isireliban wuswaan di nin kom kǝsum mεya u swīi.

³ U wure u gungunu seeya ni win tundo Esekiasi u kǝsuka. Ma u būu wi ba mǝ Baalin yǝku yenu kua ka būu wi ba mǝ Asitaaten bwāarokunu ni win tundo u raa kǝsuka. Ma u kperi ka sǝǝ ka surun sǝaru wǝri.

⁴ U būu turanu bana Yinni Gusunən sǝa yerǝ tèn mi Yinni Gusunǝ u win yīsiru doke sere ka baadommaǝ.

⁵ U maa suru ka sǝǝ ka kperin yǝku yenu kua sǝa yee ten yaari yiru ye sǝǝ.

⁶ U dera ba ka win bii tǝn durǝbu yǝkuru kua Hinǝmun wǝwaǝ. U ra ka wεε ka guru winu sǝroru ko kpa u dobo doboba ko. U gǝri sokobu yii be ba ra nùn sian gari sǝ. Ma u kǝsa mǝ u dǝǝ ye ya Yinni Gusunən mǝru seeya.

⁷ U win būun bwāaroku kua u yi Yinni Gusunən sǝa yerǝ. N deema Yinni Gusunǝ u raa Dafidi ka win bii Salomǝ sǝǝwa u nεε, sǝa yee teni ka Yerusalemu yenywa na gǝsa Isireliban suunu sǝǝ ya n ka nεn yīsiru sǝǝwa sere ka baadommaǝ.

⁸ Na ñ maa Isireliba yaramǝ saa ben tem di mε na ben baababa wē bà n gesi nεn woodaba ka nεn gere mεm nǝǝwammε ye na Mǝwisi wē u yorua.

⁹ Adama Manase u dera Yudaba ka Yerusalemugibu ba ka Yinni Gusunǝ tonda, ma ba kǝsa kua n kere bwese ni Yinni Gusunən tii u gira be Isireliban wuswaan di.

¹⁰ Yinni Gusunǝ u ka Manase ka win tǝmbu gari kua. Adama ba ñ nùn swaa daki.

¹¹ Yera Yinni Gusunǝ u Asirin sina bokon tabu sinambu gǝra ba Manase mwa ba yǝni doke, ma ba nùn bǝkua ka sii gandun yǝni ba ka da Babiloniǝ.

¹² Sanam me u wāa nuku sankiranu sō, yera u tii kawa Gusunō win baababan Yinnin wuswaa. Ma u nūn kana.

¹³ Ma Yinni Gusunō u gōru gōsia u win kanaru mwa, u ka nūn wura Yerusalemū win bandu sō. Saa ye sōra Manase u gia ma Gusunōwa u sāa Yinni.

¹⁴ Yeniban biru, u gana bana Yerusalemun tōwō Gihonin sō duu yeru gia wōwaa. Gana ye, ya dawa sere kōnnōwō ge ba mō Swē. Ma ya ka Yerusalemun wō bera ye ba mō Ofeli sikerena. U dera gana ye, ya gunia too. Ma u tabu sinambu doke Yudan wuu si su gbāranu mō kpuro sō.

¹⁵ Ma u tōn tukobun būnun bwāarokunu ka win tiiguu ge, ni u raa doke Yinni Gusunōn sāa yerō kpuro wuna ka sere būu yāku yee ni u bana Yinni Gusunōn sāa yerun guurō Yerusalemū. Ma u nu kasi kua wuun biru.

¹⁶ Yera u Yinni Gusunōn yāku yeru wesia sāa yerō. Ma u siarabun yākuu kua. U Yudaba wooda wē bu Gusunō Isireliban Yinni wi turo sā.

¹⁷ Saa ye sō, tōmba yākuu mō gungunō, adama Gusunō ben Yinniwa ba nu kuamme.

¹⁸ Ye Manase u kuan sukum ka kana te u kua ka Yinni Gusunōn gari yi win sōmōbu ba nūn sōwa, ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sō.

¹⁹ Win kanaru ka nge me Yinni Gusunō u nūn wurari ka win toranu ka gunguu ni u kua ka mēm nōabu sari te u kua ka sere bwāaroku ni u seka ma u nu gira u sāwa u sere tii kawa, ye kpuron gari yi yorua Hosain tireru sō.

²⁰ Yen biruwa Manase u kpuna u gu. Ma ba nūn sikua win tiin dirō. Ma win bii Amō u bandu kōsire kua.

Amō u kua sina boko Yuda

(I maa mērio Sinambu II, 21:19-26)

²¹ Wō yēnda yiruwā Amō u mō sanam me u bandu di. Ma u kua wō yiru ban te sō Yerusalemū.

²² Kōsa u kua Yinni Gusunōn nōni sō nge win tundo Manase. U bwāaroku ni Manase u kua kpuro yākuu kua u sāwa.

²³ U n tii kawē Yinni Gusunōn wuswaa nge me win tundo u tii kawa. Adama u win toranu sosimōwa u dō.

²⁴ Win sōm kowobu ba nūn seesi ma ba nūn go win dirō.

²⁵ Adama be ba nūn seesi ba go mi, tōmba maa ben tii so ba go. Ma ba win bii Yosiasi kōsire kua bandu sō.

Yosiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mērio Sinambu II, 22:1-2, 23:4-20)

34

¹ Wō nōba itawa Yosiasi u mō sanam me u bandu di. Ma u kua wō tēna ka tia bandu sō Yerusalemū.

² Gea u kua Yinni Gusunōn nōni sō. Win sikado Dafidin yira sōra u sīa mam mam. U n yen gam gere.

³ Win bandun wō nōba itase sō, sanam me u sāa aluwaasi, u Gusunō win sikado Dafidin Yinni kasum wōri. Win bandun wō wōkura yiruse sō, u Yerusalemu ka Yuda dēerasiabu torua. U gunguu nūn mi ba ra būnu sā kōsuka ka nin bwāaroku bwese bweseka.

⁴ Ba būu wi ba mō Baalin yāku yenu kōsuka win wuswaa. Ma u bwāaroku ni ba kua sōn sō ka ni ba kua ka sii gandu kōsuka. U dera ba nu munkawa ma ba nin kēki gura ba wisi be ba nu sāmōn sikan wōllō.

⁵ Ma u būu yāku kowobun kukunu sikia u dō doke ben yāku yenō. Nge mēya u ka Yuda ka Yerusalemu dēerasia.

⁶ Manasen wusu sɔɔ ka Efaraimugisɔ ka Simeɔgisɔ ka Nefitaligisɔ si su kua bansu, u bũu yāku yenu kəsukawa

⁷ ma u bwāarokunu surura ma ba nu kəsuka muku muku nu kua tua. Meya u maa bwāaroku ni ba kua sɔɔn sɔ kəsuka Isireliban tem kpuro sɔɔ. Ma u gəsira u wura Yerusalemuɔ.

Yāku kowo tɔnwero

u woodan tireru wa

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 22:3-10)

⁸ Yosiasin bandun wɔɔ yendu yiru sarise sɔɔ, sanam mɛ u tem mɛ, ka Yinni Gusunɔn sãa yee te dɛɛrasia u kpa, yera u Safani, Asalian bii gɔra ka Maaseya wi u sãa wuun guro guro ka Yoasi, Yoakasin bii wi u sãa tire bero bu ka Gusunɔ win Yinnin sãa yeru sɔmɛ.

⁹ Tɔn be kpuro ba da yāku kowo tɔnwero Hilikiyan mi. Ma ba nùn gobi wɛ yi Lefiba ba raa mwɛera Yinni Gusunɔn sãa yerun sɔ saa Manasen tem di ka Efaraimun tem di ka Yudaban min di ka Isireliba kpuron min di ka Benyamɛn tem di ka sere Yerusalemugibun min di.

¹⁰ Be ba sɔmbu te kpare bera ba gobi yi nɔmu sɔndia ma ba yi sɔm kowobu wɛ be ba sãa yee te sɔmmɔ.

¹¹ Bera dāa dākobu ka banɔbu. Gobi yiya ba koo ka kpee bakanu dwe ka dāa ye ba koo ka dia kpe ye Yudaban sinamba sankaa.

¹² Tɔn be, ba sɔmburu kuawa ka naanɛ. Yasati ka Abudiasi be ba sãa Lefiba, Mɛrarin bweseru sɔɔ ka Sakari ka Mɛsulamu, Kehatin bweseru sɔɔ, bera ba bu kpare.

¹³ Lefi be ba womusu ka dweebu yɛ, bera ba ra maa be ba ra sɔmunu sue nɔni doke ka sere maa sãa yee ten sɔm bwese bwesekan kowobu. Ma Lefiba gabu ba sãa tire yorobu ka sɔman guro gurobu. Gaba maa sãa kɔnnɔn kɔsobu.

¹⁴ Sanam mɛ ba da bu ka gobi yi sua yi ba wɛ Yinni Gusunɔn sãa yerun sɔ, yera yāku kowo Hilikiya u woodan tireru wa tɛ Yinni Gusunɔ u raa Mɔwisi wɛ.

¹⁵ Yera Hilikiya u Safani, tire yoro sɔɔwa u nɛɛ, na woodan tireru wa Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. Ma Hilikiya u tu suama u Safani wɛ.

¹⁶ Ma Safani u tire te sua u ka sina boko daawa. Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, wunɛn sɔm kowobu ba kua kpuro ye a bu yiire.

¹⁷ Ba tɔn be a sãa yee ten sɔmburu nɔmu sɔndia ka tɔn be ba sɔma mɔ mi, gobi yi wɛ.

¹⁸ Yen biru, yāku kowo Hilikiya u maa man tireru garu wɛ.

Ma Safani u tu gara sina bokon wuswaaɔ.

Yosiasi u tɔmbu gɔra

bu bikiaru ko Huludan mi

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 22:11-20a)

¹⁹ Sanam mɛ sina boko u wooda yen gari nua, yera u win yānu nɛnuu u karana nuku sankiranun sɔ.

²⁰ Yera sina boko u Hilikiya ka Akikamu, Safanin bii ka Abudoni, Miseen bii ka tire yoro Safani ka Asaya win sɔm kowo sɔɔwa u nɛɛ,

²¹ i doo i bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi Isireliba ka Yuda be ba tien sɔ tire te sa wa minin garin sɔ. Domi Yinni Gusunɔ u ka sun mɔru mɔ ya kpā yɛn sɔ bɛsɛn baababa ba n̄ win gari mɛm nɔwɛ. Ba n̄ kue nge mɛ ya yorua woodan tire te sɔɔ.

²² Hilikiya ka tɔn be sina boko u gɔsa mi, ba da Gusunɔn sɔmɔ tɔn kuro Huludan mi. Huluda wi, u sãawa Salumun kuro, Tokehatin bii, Hasira wi u ra sãa yānu kɔsun debubu. Huluda wi, u wāawa Yerusalemun wɔɔ beri kpaɔɔ. Sanam mɛ ba nùn sɔɔwa ye ba kī,

²³ yera u bu wisa u nεε, ameniwa Gusunə Isireliban Yinni u gerua. U nεε, i durə wi u bεε gərima sɔɔwə i nεε,

²⁴ u koo de kōsa ka bōri yi tem mən tambu deema yi yi yorua tireru sɔɔ tē i gara Yudaban sina bokon wuswaaɔ.

²⁵ Domi ba nūn biru kisi ba da ba būnu turare dɔɔ dokeammε. Ma ba win məru seeya ka bwāaroku ni ba tii kua ba sāamə. Yen sɔ, u ko n ka tem mən tambu məru sāawa, ya n suremə.

²⁶⁻²⁷ Adama i ko i Yudaban sina boko wi u bεε gərima i ka bikiaru ko Yinni Gusunən mi sɔ i nεε, Gusunə Isireliban Yinni u nεε, u win kanaru mwa. Domi ye u win woodan gari yi nua, yi win gōru taare wē, ma u tii kawa Gusunən wuswaaɔ, ma u win yaberu nenua u karana nuku sankiranun sɔ, ma u swī wi, Gusunən wuswaaɔ.

²⁸ Tē, Gusunə wi, u koo de u gbi bōri yendu sɔɔ kpa bu nūn sike win sikirə. Win nəni kun wahala ye wasi ye u koo de yu Yerusalemu ka yen tambu deema.

Yosiasi u wure u ka Gusunə

arukawani bəkua

(I maa mεerio Sinambu II, 22:20b-23:3)

Yera Hilikiya ka wigibu ba ka sina boko gari yi daawa.

²⁹ Ma sina boko u gəra bu Yudaba ka Yerusalemun guro gurobu kpuro menna.

³⁰ Yen biru, u da Yinni Gusunən sāa yerə ka Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba tambu kpuro gesi, saa bukurobun di n ka da bibə. Ma u be kpuro Yinni Gusunən woodan tire te garia te ba wa sāa yee ten mi.

³¹ Yera sina boko u yāra win turaru wəllə, ma u ka Yinni Gusunə arukawani bəkua u nεε, u koo wi, Yinni Gusunən woodaba ka win gere swīwa ka win gōru kpuro ka win bwēra kpuro kpa u ka gari yi məm nɔɔwa yi ba yorua woodan tire te sɔɔ.

³² Ma u dera tən be ba wāa Yerusalemu ka Bənyamεen temə ba dua arukawani ye sɔɔ. Ma ba kua nge mε Gusunə ben baababan Yinnin arukawani ye, ya gerumə.

³³ Yosiasi u būnun bwāarokunu kəsuka ni Isireliba ba waama tem tukum di. Ma u be ba wāa Isireliə kpuro tilasi kua bu ka Gusunə ben Yinni sā. Win wāarun tōru kpuro sɔɔ, ba n gere Yinni Gusunən yiran di.

Yosiasi

u Gəɔ sararibun tɔɔ bakaru di

(I maa mεerio Sinambu II, 23:21-23)

35

¹ Yosiasi u Gəɔ sararibun tɔɔ bakaru di Yerusalemu Yinni Gusunən sɔ. Ba ten yāku yεε sakirawa wɔɔn suru gbiiikon sɔɔ wəkura nneɛe sɔɔ.

² U yāku kowobu doke ben sɔmburu sɔɔ. Ma u bu dam kā bu ka Yinni Gusunən sāa yerun sɔmburu ko.

³ U Lefi be ba gəsa nənem Yinni Gusunən sɔ ba Isireliba keu sɔɔsimə sɔɔwa u nεε, i Yinni Gusunən woodan kpakoro dεera te dokeo sāa yerə tē Saloməɔ Dafidi Isireliban sina bokon bii u bana. I n maa tu suamə senə. I de bεε ka bεen tambu i Gusunə bεen Yinni sā.

⁴ I de i n sɔɔru sāa yenu ka yenu ka nge mε Dafidi Isireliban sina boko ka win bii Saloməɔ ba bεε bənu kua ba yorua.

⁵ I de i bεen ayeru mwa sāa yerə yenu ka yenu nge mε ba bεen mero bisibu Lefiba bənu sāa.

⁶ Bεeya i ko i Gəɔ sararibun yāku yεε sakiri. Yen sɔ, i de i tii dεerasia, kpa i ten sɔɔru ko bεen mero bisibun sɔ nge mε Yinni Gusunə u Məwisi wooda wē.

⁷Yosiasi u tən be ba wāa mi yāanu ka bonu wē nərəbun suba tēna (30.000) ka sere ketēba nərəbun suba ita (3.000) bu ka ye kpuro Gəə sararibun tōə bakaru ko. Yaa sabe ni kpuro nu weewa sina bokon arumanin di.

⁸Win sina bwāabu ba tambu ka yāku kowobu ka Lefiba kēnu kā ka nuku tia. Ma sāa yerun wirugibu, Hilikiya ka Sakari ka Yehieli ba yāku kowobu yāanu nərəbun suba yiru ka nata (2.600) ka sere ketēba gooba wunəbu (300) wē.

⁹Konania ka Semaya ka Netanēli ka ben mero bisibu Lefiban wirugibu, Hasabia ka Yeyeli ka Yosabadi ba Lefiba yāanu nərəbun suba nəəbu (5.000) ka ketēba nēera wunəbu (500) wē.

¹⁰Wee nge mē ba tōə baka ten kpunaa koosina. Yāku kowobu ka Lefiba ba ben ayeru sua wuu wuuka nge mē sina boko u gerua.

¹¹Ba Gəə sararibun yēē go. Ma yāku kowobu ba yem yēkamə mē Lefiba ba bu tīimə. Yen biru, ma Lefi be, ba yēē yi kokumə.

¹²Ba yāku dōə mwaararuginu yēē yi nēnem bu ka ye tambu wē yenu ka yenu kpa bu ka ye Yinni Gusunə yāku kua nge mē ba yorua woodan tireru sōə te Yinni Gusunə u Məwisi wē. Nge mēya ba maa kua ka ketēba.

¹³Ba Gəə sararibun yāku yaa ye wōəwa nge mē wooda ya gerua. Yen biru, ba yaa ye ba wāa nēnem Yinni Gusunən sō yikua. Ma ba yande ye tambu kpuro bənu kua.

¹⁴Yen biruwa ba ben tiigia ka yāku kowobugia yikua. Domi yāku kowo Aronin bibu ba səmburu kua sere ka wōkurə. Ba yāku dōə mwaararuginu ka yaa gum yākunu mə. Yen sōna Lefiba ba bu yaa yikuammē.

¹⁵Wom kowo Asafun bibu ba wāa ben ayerə nge mē Dafidi ka Asafu ka Hemani ka Yedutum, sina bokon bwisi kēə ba wooda yi. Ma kənnən kōsobu ba yō kənnə baageren mi. Ba n̄ doonē ben ayerun di, domi Lefiba ba bu ben dīanu kuammē.

¹⁶Nge mēya ba kpunaa yi dōma te, bu ka Gəə sararibun tōə bakaru di, kpa bu yāku dōə mwaararuginu ko Yinni Gusunən yāku yerə nge mē sina boko u wooda yi.

¹⁷Isireli be ba wāa mi kpuro ba Gəə sararibun tōə bakaru di dōma te, ma ba pēē ye ba kun seeyatia doken tōə bakaru di sōə nəəba yiru.

¹⁸Saa Gusunən səmə Samuelin waatin di sere n ka gisə girari, ba n̄ Gəə sararibun tōə bakaru garu diire mē Isireliə. Mēya sina boko goo maa sari Isireliə wi u Gəə sararibun tōə bakaru diire nge Yosiasi ka yāku kowobu ka Lefiba ka Yudaba ka Isireliba be ba wāa Yerusalemuə dōma te.

¹⁹Yosiasin bandun wōə yendu yiru sarise sōəra ba Gəə sararibun tōə baka te di.

*Yosiasin bandun kpeeru
(I maa mēerio Sinambu II, 23:28-30)*

²⁰Ye Yosiasi u Yinni Gusunən sāa yee te sənwa u kpa, yen biruwa Egibitin sunə Neko u seewa u tabu dōə Kaakemisio, daa te ba mə Efaratio. Yera Yosiasi u seewa u n̄n wərim da mi.

²¹Yera Neko u n̄n səməbu gəria u nēē, mba n sun məəsinē nē ka wunē Yudaban sina boko. Domi n̄ n̄ wunē na tabu wərim wee gisə. Yenu ge ga ka man tabu mə, gera na wərim dōə. Yinni Gusunəwa u man sōəwa u nēē, n̄ doo fuuku. Yen sō, a ku ka Gusunə gabirina wi u ka man wāa, kpa u ku raa nun kam koosia.

²²Adama Yosiasi u yina u n̄n deri. U n̄ Nekon gari yi wure yi yi wee Yinni Gusunən min di. Ma u tii kəsa bu ku ka n̄n tubu. U da u Neko tabu wəri wəwəə ye ba mə Megido.

²³Yera tən towobu ba Yosiasi twee. Ma u win səm kowobu sōəwa u nēē, i ka man doonə minin di, domi ba man mēera kua ya kpā.

²⁴ Win sɔm kowobu ba nùn sua saa win tabu kɛkɛn di ma ba nùn doke win tabu kɛkɛ gaa sɔɔ ba ka da Yerusalemuɔ. Ma u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win baababan sikaɔ. Ma Yudaba ka Yerusalemugibu ba win gɔɔ swĩ.

²⁵ Yeremi u gɔɔ swĩ Yosiasin sã. Ma wom kowobu, tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ba Yosiasi doke gɔɔ swĩin womusu sɔɔ sere ka gisɔ. Su kua wororu Isireliɔ. Womu si, su wãa ben gɔɔ swĩin womusun tireru sɔɔ.

²⁶⁻²⁷ Ye Yosiasi u kuan sukum, ye u gbia u kua ka ye u kua dāku te, ka nge mɛ u Gusunɔ sãwa ka naanɛ nge mɛ Yinni Gusunɔn woodan tirera gerua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

Yoakasi ka Yoyakimu

ka Yoyakini ba bandu di

ba wɛɛna

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 23:30-24:17)

36

¹ Tɔmba Yoakasi, Yosiasin bii sua ma ba nùn kua sunɔ win tundon ayero Yerusalemuɔ.

² Yoakasi u mɔwa wɔɔ yɛnda ita sanam mɛ u bandu di Yudaɔ. Ma u kua suru ita ban te sɔɔ Yerusalemuɔ.

³ Egibitin sunɔwa u nùn bandu yara. Ma u win tɔmbu sii geesun tɔnnu ita ka wuran kilo tɛna bure bu kɔsia wɔɔ ka wɔɔ.

⁴ Yen biruwa u Yoakasi win wɔnɔ, Eliakimu sua u kɔsire kua bandu sɔɔ. Ma u nùn yĩsi kpaaru kã Yoyakimu. Ma u Yoakasi sua u ka da Egibitiɔ.

Yoyakimu

u kua Yudaban sina boko

⁵ Yoyakimu u mɔwa wɔɔ yɛnda nɔɔbu sanam mɛ u bandu di Yudaɔ, ma u kua wɔɔ wɔkura tia bandu sɔɔ. Kɔsa u kua Gusunɔ win Yinnin nɔni sɔɔ.

⁶ Yera sɔɔ teeru Babilonin sina boko, Nɛbukanesaa u na u Yoyakimu tabu wɔri. Ma u nùn mwa u bɔkua ka sii gandun yɔni u ka da Babiloniɔ.

⁷ Nɛbukanesaa u Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yãnu gura u ka da u yi win sina kpaarɔ.

⁸ Ye Yoyakimu u kuan sukum ka kɔsa ye u kua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ. Yen biru, win bii Yoyakiniwa u bandu kɔsire kua.

Yoyakini

u kua Yudaban sina boko

⁹ Wɔɔ nɔɔba itawa* Yoyakini u mɔ saa ye u bandu di. Ma u kua suru ita ka sɔɔ wɔkuru ban te sɔɔ Yerusalemuɔ. Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ.

¹⁰ Ye n kua wɔɔ kpɔɔ, yera Nɛbukanesaa Babilonin sina boko u na u Yoyakini mwa u ka da Babiloniɔ. Ma u Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yãnu ganu gura. Ma u Yoyakinin baa yãkabu Sedesiasi kua sunɔ Yudaban suunu sɔɔ Yerusalemuɔ.

Sedesiasi u bandu di Yudaɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 24:18-25:21, Yeremi 39:1-10, 52:1-27)

¹¹ Sedesiasi u mɔwa wɔɔ yɛnda tia sanam mɛ u bandu di Yudaɔ. Ma u kua wɔɔ wɔkura tia ban te sɔɔ Yerusalemuɔ.

¹² Kɔsa u kua Gusunɔ win Yinnin wuswaaɔ. U n̄ tii kawɛ Gusunɔn sɔmɔ Yeremin wuswaaɔ wi u ra nùn Yinni Gusunɔn gari sã.

* **36:9** wɔɔ nɔɔba itawa - Sinambu II, 24:8 ya nɛɛ, Yoyakini u mɔwa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka ita sanam mɛ u bandu di.

¹³ U swaa taaya, ma u gõru bõbia. U ñ win gõru wesie Gusunõ Isireliban Yinnin mi gia. U mam Nebukanesa seesiwa wi u nùn bõrusia ka Yinni Gusunõn yĩsiru sanam me ba arukawani bõkumõ.

¹⁴ Yãku kowobun wirugibu ka Yuda be ba tie kpuro ba kõsa kua ya kpã. Domi ba tøn tukobun komanu swĩi. Ma ba Yinni Gusunõn sãa yeru disi doke te u gõsa Yerusalemõ.

¹⁵ N deema Gusunõ ben baababan Yinni wi, u bu kirõ kua yee yellun di saa win sãmõbun min di. Domi u kĩ u win tãmbu ka win sãa yee te faaba ko.

¹⁶ Adama ba Yinni Gusunõn sãmõ be yẽe ba yaakoru koosi. Ba ben gari atafiiru kua sere Yinni Gusunõn tii u ka bu mõru kua ye ba ñ kpẽ bu suresia.

¹⁷ Yera Yinni Gusunõ u dera Nebukanesa, Babilonin sina boko u bu tabu wõri, ma u ben aluwaasiba takobinu sãkura u go ben sãa yerõ. U ñ goo deri, aluwaasiba ka wãndiaba ka durõ tãkõnu. Be kpurowa Yinni Gusunõ u beri win nãmõ.

¹⁸ Nebukanesa u Yinni Gusunõn sãa yerun arumani gura baka ka piibu ka ben sina kpaarun arumani ka sina bokon tiigia ka sere maa win sina bwãabugia.

¹⁹ Ma ba Yinni Gusunõn sãa yeru ka Yerusalemun dii geenu dõõ sãka. Ma ba yen gãa geenu kãsuka. Ma ba yen gbãraru sura.

²⁰ Nebukanesa u be ba ñ go tabu sãõ gura u ka da Babiloniõ. Ma ba kua wi ka win bibun yobu sere Peesiba ba ka bandu di.

²¹ Nge meya Yinni Gusunõn gari yi ka koorã yi win sãmõ Yeremi u raa gerua u nee, ba koo Yudaba yoru mwa kpa tem me, mu wa mu sanam wẽragim di kpa mu wẽra sere wõõ wata ka wãkuru, wahala ye mu raa wan sõ.

Sirusi u Yudaba wooda wẽ

bu wura ben temõ

²² Sirusi, Peesin sina bokon bandun wõõ gbiikuu sãõ, yera Yinni Gusunõ u gõru doke u win gari yibia yi u raa gerua saa win gõro Yeremin nãõn di. Ma u doke Sirusin gõruõ bu ka gari yini yore. Ma ba yi kpara win tem kpuro sãõ.

²³ Yi nee, ameniwa Sirusi, Peesin sina boko u gerua. U nee, Gusunõ Wõrukoo u man handunian bannu kpuro wẽ. Ma u man yiire n nùn sãa yeru bania Yerusalemõ Yudaban temõ. Yen sõ, be ba sãa Isireliba kpuro bu wuro Yerusalemõ kpa Gusunõ ben Yinni u n ka bu wãa.

EZERA

Sirusu Isarailanɔ gbarɛnaa

¹ Pesianɔ kína Sirusu kíblena wè káaku gūn Dikiri té kàagu de yā kū à dà Ilimiane à ò ke yāi. Akū Sirusu kpàkpa a b̀sun pínki, gbas a k̀ takadan à pì:

² Yā kū makū Sirusu, Pesianɔ kína ma òn dí. Dikiri Luda Musude tò andunia kpata sīnda pínki g̀ ma pó ũ, akū à ma dite mà kpé boare Yurusalemu, Yudanɔ b̀sun.

³ Gbē kū à de a gbē ũ á té, Luda gō kú kãao à tá Yurusalemu, Yudanɔ b̀sun, à kpé bo Dikiri Isarailanɔ Luda kū à de Dikiri ũ Yurusalemunɛ gwe.

⁴ N gbē kū ò g̀ pìnɔ gbēdakenɔ kpányī kū andurufuuo kū wuraa kū aruzekenɔ kū pókādenɔ kū Luda kpé kū òten gé bo Yurusalemu gbanɔ.

⁵ Akū Yudanɔ kū Biliaminunɔ ɔmbedenɔ kū sa'orinɔ kū Levinɔ kū gbē kū Luda té kàngunɔ f̀te, òten gé Dikiri kpé bo Yurusalemu.

⁶ N gbēdakenɔ ɔ dām̄ma ò n gbá andurufu pónɔ kū wura pónɔ kū aruzekenɔ kū pókādenɔ kū pó ɔɔdenɔ kū Dikiri kpé gbanɔ pínki.

⁷ Akū Pesianɔ kína Sirusu b̀ kú Dikiri kpé kú Nebukanɛza s̀te yā zaa Yurusalemu à kàte a tãna kpé gūnnɔ.

⁸ A pì a ɔɔ'uteri Mitiredane à pó pìnɔ nara à kpá Yudanɔ kína Sesebazaa, akū à k̀ le.

⁹ Pó pìnɔ dasi lén dí:

Wura ta barakuri,
andurufu ta wàa ɔɔro,
tire barakuri donsari,
¹⁰ wura toko barakuri,
andurufu toko wàa pla kú kuriio,
ta buri pādenɔ wàa ɔɔro.

¹¹ Wura kú andurufu tanɔ f̀te pínki mèn dúbu ɔɔro kpé wàa pla. Kū z̀z̀ pìnɔ b̀te Babilonu ò s̀ Yurusalemu, akū Sesebaza s̀ kú pó pìnɔ pínki.

2

Z̀z̀ kú ò s̀nɔ

¹ Babilonu kína Nebukanɛza Isarailanɔ k̀k̀ z̀z̀ ũ à tà k̀nwo Babilonu yā, akū n gbēkenɔ b̀ z̀z̀ke pìn ò s̀ Yurusalemu, Yudanɔ b̀sun sà, akū n baadi tà ẁte.

² N don'aredenɔn dí: Zerubabeli, Yesua, Nɛemaya, Seraya, Relaya, M̀dekai, Bilisá, Misipa, Bigivai, Reumu kú Baanao. Isaraila g̀gbē kú ò s̀nɔ dasi lén dí.

³ Parɔsu burinɔ gbēnɔn dúbu pla kú mèn basɔraakɔ akuri awɛɛplao.

⁴ Sefatia burinɔ gbēnɔn wàa do kú mèn basɔraakɔ akuri awɛɛplao.

⁵ Ara burinɔ gbēnɔn wàa aakɔ kú mèn bakendo ɔɔrosario.

⁶ Pamɔabu buri kú ò de Yesua kú Yoabuo burinɔ ũnɔ gbēnɔn wàa g̀ro donsari kú kuri awɛɛplao.

⁷ Elamu burinɔ gbēnɔn wàa suddo kú mèn bupla akuri awɛɛsiikɔ.

⁸ Zatu burinɔ gbēnɔn wàa siikɔ kú mèn basupla awɛɛɔroo.

⁹ Zakai burinɔ gbēnɔn wàa aakɔ kú mèn basɔraakɔ.

¹⁰ Bani burinɔ gbēnɔn wàa aakɔ kú mèn bupla awɛɛplao.

¹¹ Bebai burinɔ gbēnɔn wàa aakɔ kú mèn baro awɛɛ'aakɔ.

¹² Azagada burinɔ gbēnɔn wàa suddo kú mèn baro awɛɛplao.

- 13 Adonikamu burinɔ gbɛnɔn wàa aakɔ kũ mèn baaakɔ awɛɛsuddoo.
 14 Bigivai burinɔ gbɛnɔn wàa kuri kũ mèn bupla akuri awɛɛsuddoo.
 15 Adini burinɔ gbɛnɔn wàa pla kũ mèn bupla akuri awɛɛsiikɔ.
 16 Ata burinɔ gbɛnɔn basɔɔro plansari.
 17 Bezai burinɔ gbɛnɔn wàa do kũ mèn basuddo awɛɛ'aakɔ.
 18 Yora burinɔ gbɛnɔn basɔɔro akuri awɛɛpla.
 19 Asumu burinɔ gbɛnɔn wàa do kũ mèn baro awɛɛ'aakɔ.
 20 Giba burinɔ gbɛnɔn basiikɔ akuri awɛɛsɔɔro.
 21 Bɛtilihamudeno gbɛnɔn basuddo awɛɛ'aakɔ.
 22 Nɛtofadeno gbɛnɔn bupla akuri awɛɛsuddo.
 23 Anatodeno gbɛnɔn basuddo akuri plansari.
 24 Azamavɛdeno gbɛnɔn bupla awɛɛpla.
 25 Kiriayarimudeno kũ Kɛfiradeno kũ Berodeno gbɛnɔn wàa aakɔ kũ mèn basuppla awɛɛ'aakɔ.
 26 Ramadeno kũ Gɛbadeno gbɛnɔn wàa aakɔ kũ mèn baro awɛɛdo.
 27 Mikimasadeno gbɛnɔn basuddo awɛɛpla.
 28 Bɛtɛlidenɔ kũ Aidenɔ gbɛnɔn wàa do kũ mèn baro awɛɛ'aakɔ.
 29 Nɛbodenɔ gbɛnɔn bupla akuri awɛɛpla.
 30 Magbisidenɔ gbɛnɔn basuppla akuri awɛɛsuddo.
 31 Elamu pãnde burinɔ gbɛnɔn wàa suddo kũ mèn bupla akuri awɛɛsiikɔ.
 32 Arimu burinɔ gbɛnɔn wàa do kũ mèn basuddoo.
 33 Lodudenɔ kũ Adididenɔ kũ Onɔdenɔ gbɛnɔn wàa aakɔ kũ mèn basuddo awɛɛsɔɔro.
 34 Yerikodenɔ gbɛnɔn wàa do kũ mèn basuppla awɛɛsɔɔro.
 35 Senadeno gbɛnɔn wàa baro plansari kũ mèn baraakurio.
 36 Sa'ori buri kũ ò sùnɔn dí:
 Yesua buri Yedaya burinɔ gbɛnɔn wàa siikɔ kũ mèn basɔraakɔ akuri awɛɛ'aakɔ.
 37 Ima burinɔ gbɛnɔn wàa sɔɔro kũ mèn bupla akuri awɛɛplao.
 38 Pasu burinɔ gbɛnɔn wàa suddo kũ mèn bupla awɛɛsupplao.
 39 Arimu burinɔ gbɛnɔn wàa sɔɔro kũ mèn gɛro awɛɛplao.
 40 Levi kũ ò sùnɔn dí:
 Odavia buri Yesua kũ Kadamielio burinɔ gbɛnɔn baaakɔ akuri awɛɛsiikɔ.
 41 Asafa buri lèsirinɔ gbɛnɔn basuddo akuri plansari.
 42 Zédákpári kũ ò de Salumu kũ Atao kũ Talamɔ kũ Akubuo kũ Atitao kũ Sobaio buri ùnɔ gbɛnɔn basuppla donsari.
 43 Gbɛ díno burinɔ mé ò Luda ɔn zíkérinɔ ù:
 Zia, Asufa, Tabao,
 44 Kerosu, Sia, Padɔ,
 45 Lebana, Agaba, Akubu,
 46 Agabu, Salamai, Anana,
 47 Gideli, Gaa, Raya,
 48 Rezi, Nɛkoda, Gazamu,
 49 Uza, Pasea, Besai,
 50 Asana, Mɛunimu, Nɛfusimu,
 51 Bakabuku, Akufa, Aru,
 52 Bazalu, Mɛida, Asa,
 53 Bakosi, Sisera, Tema,
 54 Nɛzia kũ Atifao.
 55 Sulemanu zòbleri díno burinɔ mé ò bò zìzòken ò sù:
 Sotai, Asofɛɛ, Peruda,
 56 Yala, Daakɔ, Gideli,
 57 Sefatia, Atili, Pòkɛɛ Azebaimu kũ Amio.

⁵⁸ Luda ɔn zīkerii pìnɔ kũ Sulemanu zòblerii buri pìnɔ kà gbēnɔn wàa do kũ mèn bakēndo akuri awēēplao.

⁵⁹ Gbēkenɔ bò Telemela kũ Telasao kũ Kerubuo kũ Adōo kũ Imao, akũ odi le ò n̄ buri bozire òn̄ne kũ Isarailanɔme n̄ ũro.

⁶⁰ Delaya kũ Tobiao kũ Nēkodaɔ burinɔme, ò kà gbēnɔn wàa aakɔ kũ mèn bupla akuri awēēplao.

⁶¹ Sa'ori buri kũ ò de Obaya kũ Akozuo kũ Bazilaio burinɔ ũ sù dɔ. Bazilai pì Giliada bùsu gbē Bazilai né sè yā, akũ à a anzure pì tó sè.

⁶² Gbē pìnɔ n̄ tó wète buri bozire takadan, ama odi boaro, akũ ò gīnne kũ sa'orikɔ.

⁶³ Bùsu don'arède pīnne, tó adi ke sa'ori n̄ yā gwà kũ Urimuo kũ Tumimuo baasiro, òsun sa'opɔ blero.

⁶⁴ Gbē pìnɔ n̄ pínki gbēnɔn dúbu bupla awēēpla kpé wàa do kũ basɔraakɔme.

⁶⁵ N̄ zòbleri gōgbēnɔ kũ nɔgbēnɔ kun dɔ gbēnɔn dúbu suppla kpé wàa do kũ basuddo akuri awēēsupplao. Lèsirinɔ gōgbē kũ nɔgbēo kú kũn̄wo dɔ gbēnɔn wàa do.

⁶⁶ Ò s̄ vī mèn wàa aakɔ kũ mèn basuddo akuri awēēsuddoo, baragbāsɔ wàa do kũ mèn bupla awēēsɔroo,

⁶⁷ lakumi wàa pla kũ mèn baraakuri awēēsɔroo, zaaki dúbu suddo kpé wàa aakɔ kũ basuddo.

⁶⁸ Kũ ò kà Dikiri kpé bokia Yurusalemu, n̄ ɔmbedenɔ gba dà, de ò le ò Luda kpé keke ò boo a gbèn.

⁶⁹ Ò gba dà kpé zī ɔgɔditeki gūn n̄ gbāna lén, wura kiloo wàa pla kpé basɔro, andurufu tɔn aakɔ kũ sa'ori gyabanɔ basɔro.

⁷⁰ Sa'orinɔ kũ Levinɔ kũ lèsirinɔ kũ zédákpārinɔ kũ Luda ɔn zīkerinɔ kũ gbē kpara kenɔ vùtevute lakutu kũ ò kèkēn̄nenɔ gūn, akũ Isaraila kparanɔ vùte n̄ wētɔn gūn.

3

Dikiri gbagbaki bonaa

¹ Kũ wè mɔ supplade kà, Isarailanɔn vutena n̄ wētɔn gūn, akũ ò k̄ kàkara Yurusalemu gbē dokɔnɔn ũ.

² Yozadaka né Yesua kũ a sa'ori dakenɔ kũ Sealatieli né Zerubabelio kũ a gbēnɔ Isarailanɔ Luda gbagbaki bò, de ò sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ oa lákũ Luda gbē Musa ò a doka gūn nà.

³ Bee kũ òten vīna ke gbē kũ ò kú bùsuu pìi gūnnɔne, ò gbagbaki pìi bò a gbèn, akũ ò sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ ò Dikiria kɔnkɔ kũ ɔkɔsio.

⁴ Ò Kutadɔna dikpe kè lákũ à kú takada gūn nà, òdigɔ sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ o lákũ gu dìgɔ dɔ nà lákũ ò a lé dìte nà.

⁵ Abire gbera ò sa'opɔ kũ òdigɔ ká tén à té kũ gɔrɔ sīnda pínki ò kũ mɔ dufu pɔo kũ dikpe kũ Dikiri dìtenɔ pɔo kũ gba kũ òdi suonɔnɔ.

⁶ Mɔ supplade gɔrɔ káaku zīn ò nà Dikiri gbagbanaa le, bee kũ odi a kpé bo kòro.

⁷ Ò ɔgɔ kpà gbè'arinɔ kũ lí'arinɔa, akũ ò pɔble kũ pɔminaao kũ nísio kpà Sidɔdenɔ kũ Tayadenɔa, de ò sida lí z̄z̄z̄ Lebana bùsun ò yīyī ò géo ari Yɔpa funa ísirala, lákũ Pesianɔ kína Sirusu n̄ gbá zé nà.

⁸ N̄ kana Luda kpé bokia Yurusalemu wè plade mɔ plade gūn, Sealatieli né Zerubabeli kũ Yozadaka né Yesua ò nà zīa kũ n̄ gbē kparanɔ, sa'orinɔ kũ Levinɔ kũ gbē kũ ò bò z̄z̄kɔn ò sù Yurusalemunɔ n̄ pínki. Ò Levi kũ ò kà wè baro ke kũ ò dealanɔ dìte Dikiri kpé zī pì gbē z̄kɔn ũ.

⁹ Yesua kū a burinɔ nàkɔa kū Kadamielio kū a né Odavia burinɔ, akū ò gɔ̃ zĩ pì gbē zɔkɔnɔ ũ kū Enadadao kū a burinɔ. Levinɔmɛ n̄ pínki.

¹⁰ Kū Dikiri kpéborinɔ ten kpé pì ɛ péte, sa'orinɔn zεze gwe sa'ori pókasanɔ dadana, ò n̄ kākākinɔ kūkūna, akūsɔ Levi né Asafa burinɔn kú gwe dɔ kū sègēnɔ de ò Dikiri táaki léo lákū Isarailanɔ kína Dauda d̄te yā nà.

¹¹ Ò lè s̄i ò Dikiri táaki lè ò a sáabu kpà ò pì:

Dikiri mana,

a gbēke kena ókɔnɔ Isarailanɔne lakana v̄iro.

Akū gbē s̄inda pínki wiki gbāna lè ò Dikiri táaki lè, kū ò Dikiri kpé ɛ péte yāi.

¹² Ama sa'ori paride kū Levinɔ kū bede kū ò zĩ kú ò wé s̄i kpé káakulenɔ, kū ò kpé pì ɛbonaa è, ò wēnda s̄o d̄. Gbē kparanɔ s̄o, òten pɔnna wiki lé dasi.

¹³ Gbēke dí pɔnna wiki d̄skɔne kū wēnda s̄o kú òten d̄o doro, kū baadi ten wiki gbāna lé yāi, akūsɔ ò wiki p̄i mà zā.

4

Iberesena kū Dikiri kpéborinɔ

¹ Kū Yudanɔ kū Biliaminunɔ iberenɔ mà z̄izɔ kū ò sunɔ ten kpé bo Dikiri Isarailanɔ Ludane,

² ò sù ò Zerubabeli kū ɔmbedenɔ lè ò p̄inne: À tó ò kpé bo kááo, zaakū odì á Luda ki wete lán á b̄ame se. Odiḡɔ a gbagbame zaa gɔrɔ kū Asirianɔ kína Esarad̄s̄ sù kūoo la.

³ Akū Zerubabeli kū Yesuao kū Isaraila bede kparanɔ p̄inne: Ó Luda kpébona de á yā ũro. Óni ó p̄o bo Dikiri Isarailanɔ Ludane ó t̄ene lákū Pesianɔ kína Sirusu d̄tewere nà.

⁴ Akū b̄supidenɔ ten wete ò Yudanɔ nèsee yaka, òten wé t̄amma de òsun kpé pì boro yāi.

⁵ Ò fina bò kína lédammarinɔne zaa Sirusu gɔrɔ ari à ḡe pé Pesianɔ kína Dariusu kíblegɔrɔa, akū ò ḡinne kū yā kú òten péaa.

⁶ Ò takada k̄e Asuerune kū à kí blè ḡonɔ ò gbē kū ò kú Yurusalemunɔ kū Yudanɔ b̄usuuo pínki káara k̄e a kia.

⁷ Bisilamu kū Mitiredao kū Tabelio kū n̄ gbē kparanɔ takada k̄e Pesianɔ kína Atasene d̄o a kíblegɔrɔa. Ò k̄ene kū Siria yāo, akū ò b̄kɔtene.

⁸ B̄usu gbē z̄k̄o Reumu kū a takadak̄eri Simisaio takada k̄e kína Atasene Yurusalemu yā musu d̄o ò pì:

⁹ B̄usu gbē z̄k̄o Reumu kū a takadak̄eri Simisaio kū n̄ gbē kpara yākpatekerinɔ kū gbānadenɔ kū Tirip̄olidenɔ kū Pesianɔ kū Erekidenɔ kū Babilɔnudenɔ kū Susade kū ò b̄te Elamu b̄usuu ḡunnɔ

¹⁰ kū gbē kū kína z̄k̄o bèerede Asubanipali n̄ b̄te n̄ b̄sun à n̄ v̄utevute Samaria w̄eten kū Yuflati bara la gu pāndenɔ,

¹¹ ókɔnɔ Yuflati baraladenɔ n̄ z̄b̄lerinɔ mé o takada dí k̄enne kína Atasene, o pì:

¹² Kína, ñḡɔ d̄s̄ kū Yuda kū ò bò n̄ k̄inaa ò sù lanɔ ḡe òten Yurusalemu w̄ete v̄ani p̄as̄i pì k̄ate, ò èra òteni a b̄ini bo d̄o, òteni a bez̄i fute.

¹³ Kína, ñḡɔ d̄s̄ d̄o, tó ò èra ò w̄ete p̄i k̄ate ò a b̄ini bò ò laka, oni táfe bonne doro ke ete'oḡo ke be'oḡo, n̄ oḡo kū ndi sí ni lago.

¹⁴ Tera lán dí bà kína, lákū n̄ be wisin odì ble nà, adi kū ò n̄ kpe ero. A yā mé à tò o takada dík̄ina kp̄az̄anne de ò yā p̄i onne.

¹⁵ Ñ wete n dizinɔ takadanɔ gūn ñ gwa, ñni dɔ dera wētepidenɔ sã gbãna, ò wari dɔ kɪnanɔa kũ bũsu gbãnadennɔ. Zaa zĩ wētepidenɔ yãkete kè zɔkɔ. Abire yain ò wēte p̄i gbòro.

¹⁶ Kína, óten onne, tó ò era ò wēte p̄i fùte ò era ò a b̄ini bò ò làka, ñinigɔ p̄oke v̄i Yuflati bara la dorɔ.

¹⁷ Abire gbera kína takada kp̄azãñne à p̄i: Bũsu gbē zɔkɔ Reumu kũ a takadakēri Simisaio kũ á gbē kpara kũ ò kú Samaria kũ Yuflati bara direnɔ, ma fɔ kp̄aáwa.

¹⁸ Takada kũ a kp̄azãmenne, ò a kyó kè ò b̀kɔtemenne.

¹⁹ Ma p̄i ò wete takada z̄inɔ gūn, akũ ò lè yãpuramne, wētepidenɔ digɔ bo kɪnanɔ kpemne. Zaa zĩ yãketedenɔmne.

²⁰ Kína zɔkɔnɔ kpata blè Yurusalemu gwe, ò gbãna blè Yuflati baradiredenɔa ñ p̄inki, akũ ò táfe b̀ñne kũ ete'ogɔo kũ be'ogɔo.

²¹ À yã dite gbē p̄inɔne ò kamma bo sà. Òsun era ò wēte p̄i futero ari mà ñ gba lé.

²² À laakari ke! Àsun nigãzĩ kpá yã p̄iario, de yã v̄ani p̄i sún ɔ tá à ó ásarɔ kero yã.

²³ Kũ ò kína Atasese takada p̄i kyó kè ò b̀kɔte Reumune kũ a takadakēri Simisaio kũ ñ gbē kparanɔ, akũ ò fùte ò gèe ò Yudanɔ lè Yurusalemu ḡonɔ. Ò giñne p̄asip̄asĩ ò p̄i ò kamma bo.

²⁴ Len ò kamma bò le kũ Luda kpé zĩ kũ òten ke Yurusalemuo ari Pesianɔ kína Dariusu kiblana wè plade gūn.

5

Tatenai takadakēna kína Dariusune

¹ Annabi Agai kũ annabi Zakari, Ido néo annabikayã ò Yuda kũ ò kú Yurusalemunɔ kũ Yudanɔ bũsuuo kũ Isarailanɔ Luda tɔo.

² Akũ Sealatieli né Zerubabeli kũ Yozadaka né Yesuao fùte ò nà Luda kpé bonaaa Yurusalemu. Luda annabii p̄inɔn kú kũñwo òten kp̄ányĩ.

³ Gwe ḡonɔ Yuflati bara la don'arede Tatenai kũ Seta Bozenaio kũ ñ gbēnɔ sù ò ñ lé ò ñ lá ò p̄i: Dí mé à á gbá zé à kpé dí keke à boo?

⁴ Ò gbē kũ òten kpé p̄i bonɔ tɔ gb̀eka dɔ.

⁵ Ama Luda wé té Yuda gbē zɔkɔ p̄inoi, akũ odi oñne ò kamma boro. Ò p̄i oni légbãzã ke Dariusune ḡia, oni takada kũ ani kē a yã musu le.

⁶ Yuflati bara la don'arede Tatenai kũ Seta Bozenaio kũ ñ gbē Pesianɔ takada kè, akũ ò kp̄azã kína Dariusune.

⁷ Légbãzã kũ ò kènneen dí, ò p̄i:

Kína Dariusu, o fɔ kp̄amma manamana.

⁸ Kína, ñgɔ dɔ kũ o ge Yudanɔ bũsun ari Luda kũ à zɔkɔ kpén. Òten kpé p̄i bo kũ gbè gb̀ent̄enɔ òten lí lèkete kpáte kpé p̄i gb̀inɔn. Òten zĩ p̄i ke kũ laakariio àten táa o.

⁹ O yã làla ñ gbē zɔkɔnɔa o p̄i: Dí mé à á gbá zé à kpé díkina keke à boo?

¹⁰ O ñ tɔ gb̀eka de ò le ò onne, akũ o ñ don'arede p̄inɔ tɔ dà takadan.

¹¹ Lákũ ò yã wèwá nàn dí. Ò p̄i, musu kũ z̄iteo Luda z̀b̄lerinɔmne ñ ũ. Kpé kũ ò bò yã à wèe kè ò kèke òten bo dɔ. Isarailanɔ kína zɔkɔ mé à bò yã.

¹² Ò p̄i ñ dizinɔ Luda Musude p̄o f̄e, akũ à ñ ná Kaladia buri Nebukanenza, Babilɔnu kɪnanne a oĩ, akũ à kpé p̄i w̄iwi à gbē p̄inɔ s̄ete à tà kũñwo Babilɔnu.

¹³ Ama Babilɔnu kína Sirusu kiblana wè káaku gūn à yã dìte à p̄i ò era ò Luda kpé p̄i bo dɔ.

¹⁴ Bee wura kũ andurufu pó kũ Nebukanɛza sɛtɛ Luda kpén zaa Yurusalemu à kàtɛ a tãna kpén Babilɔnɔ, kína Sirusu bòtɛ à kpà Sesebaza kũ à dìtɛ bùsun don'arɛde ũa.

¹⁵ À pìnɛ à pò pìnɔ sɛ à gé à kàtɛ Luda kpén zaa Yurusalemu, tó ò kpé pìi kèkɛ ò bò.

¹⁶ Akũ Sesebaza sù Luda kpé ɛ pètɛ. Òtɛn kpé pì bo zaa gɔrɔ kũa ari kũ a gbãrao, ama adi láka kòro.

¹⁷ Kína, tó à kènne mana, ò takada wɛtɛ kínanɔ takadakatekia zaa Babilɔnu ò gwa tó kína Sirusu yã dìtɛ ò Luda kpé bo Yurusalemu. Lákũ n è nà, ò légbãzã kɛwɛɛ.

6

Dariusu yãditɛna Luda kpé bona yã musu

¹ Kína Dariusu yã dìtɛ, akũ ò takada pìi wètɛ takada kũ ò kàtɛ Babilɔnu takadakatekianɔ tɛ.

² Akũ ò bò takada kokonaaa Ekɛbatana wètɛ bĩniden Midiã bùsun. Yã díkĩna kú a gũn de òsun sãsaĩro yã:

³ Kína Sirusu kíblɛna wɛ káaku gũn à yã dìtɛ Luda kpé kũ à kú Yurusalemu musu, à pì ò kpé pì bo sa'oki ũ. Ò a ɛ kpátɛ, kpé pì lei ká gãsákuru baaakõ, a yãasa gãsákuru baaakõ.

⁴ Ò gbɛ gbɛntɛ mèn aakõ didikõa, lí lèkɛtɛ mèn do, gbɛ gbɛntɛ aakõ, lí lèkɛtɛ mèn do. Oni a fĩna bo kũ kínabɛ ɔgɔ.

⁵ Wura kũ andurufu pó kũ Nebukanɛza sɛtɛ Luda kpén Yurusalemu à sùo Babilɔnɔ sɔ, oni ɛra ò gé kàtɛ a gbèn Luda kpén Yurusalemu.

⁶ Akũ kína Dariusu légbãzã kè à pì: Tera sà Yuflati bara dire gbɛ zókõ Tatenai kũ Seta Bozenaio kũ á gbɛ kũ ò kú Yuflati bara gwenɔ, à á zĩda gá gwe.

⁷ À Luda kpé bòrinɔ tó tɛnɛ. À tó Yuda don'arɛdenɔ kũ ò gbɛ zókõnɔ Luda kpé pì kɛkɛ ò bo.

⁸ Matɛn yã kũ àsun kɛ Yuda gbɛ zókõnɔnɛ Luda kpé pì bonaa musu dìtɛárɛ. À pó kũ ò yeinɔ sɛtɛ ma aruzɛkɛkatɛkin gwe kũ Yuflati bara dire táfɛ kũ ò bòo, à kpámma pínki de zĩ pì sún zɛ doro yã.

⁹ Pó kũ ò yei pínki, zùsaa, sákaroo, sãnɛ bòrɔ kũ òdi Luda Musude gbagbaoo, pòblewɛ, wisi, sèwɛ, nísi, àgɔ kpá Yurusalemu sa'orinɔa lákũ gu digɔ do nà lákũ ò gbèka nà funaa sari,

¹⁰ de ò le ò sa kũ à kà Luda Musudegu oa, ò wé kɛamɛnɛ kũ ma nɛgɔgbɛnɔ.

¹¹ Tó gbɛkɛ yã kũ ma dìtɛ díkĩna lítɛ, oni ade kpé lí wo ò a páa ò pètɛ ò a bɛ kɛ tubura ũ.

¹² Tó kína kɛ buri kɛ tɛn wɛtɛ yã pì lítɛ kɛ àtɛn wɛtɛ Luda kpé kũ à kú Yurusalemu pì wí, Luda kũ à tò a tó kúaa pì a kakatɛ. Makũ Dariusu makũ mé ma yã pìi dìtɛ. Ò zĩ kɛa manamana.

Luda kpé sakɛnaa

¹³ Kũ kína Dariusu légbãzã pìi kè lɛ, Yuflati bara la gbɛ zókõ Tatenai kũ Seta Bozenaio kũ ò gbɛnɔ yã pìi kè kũ laakarĩio.

¹⁴ Akũ Yuda gbɛ zókõnɔ kpébona tɛn gé arɛ lákũ annabi Agai kũ annabi Zakari Ido néo annabikeyã ò nà. Ò kpé pìi bò ò làka lákũ Isarailanɔ Luda ò nà, lákũ Pesianɔ kínanɔ Sirusu kũ Dariusuo kũ Atasɛsɛo a yã dìtɛ nà.

¹⁵ Ò Luda kpé làka Ada gɔrɔ aakõde zĩ kína Dariusu kíblɛna wɛ suddode gũn.

¹⁶ Akũ Isarailanɔ Luda kpé sa kè kũ pɔnnao, sa'orinɔ kũ Levinɔ kũ gbɛ kpára kũ ò sù kũ zìzòkɛonɔ ò pínki.

17 Luda kpé sakɛnaa pì yāi ò sa ò kù zùsano mèn basoro kù sákarono mèn wàa do kù sãne b̀̀r̀ono mèn wàa pla, akù ò sa ò kù blèkofinino mèn kuri awɛɛpla Isaraila dasi lén ń pínki durunna kútekebo ũ.

18 Ò sa'orino dìtedite g̀̀a kù g̀̀aao, akù ò Levino dìtedite g̀̀a kù g̀̀aao do de ò zĩ ke Ludane Yurusalemu lákù à kù Musa takada g̀̀n nà.

19 M̀o káaku g̀oro kuri awɛɛsiikode zĩ, zĩzo kù ò sùu pino Vĩnla dikpe kè.

20 Sa'orino kù Levino gb̀̀a b̀̀o ń zĩdane ò g̀̀o gb̀̀asi sari ń pínki, akù ò Vĩnla sã kùtu kpàkpa zĩzo kù ò sùnone kù ń sa'ori dakeno p̀o kù ń zĩda p̀o.

21 Isaraila zĩzo kù ò sùu pino mé ò sò kù gb̀̀e kù ò ń zĩda k̀̀e buri pãndeno yãb̀̀enekenanao òten Dikiri Isarailano Luda ki wɛteno.

22 Akù ò Burodi Futenasari dikpe kè kù ponnao ari g̀oro suppla. Dikiri tò ń po k̀̀e nna, zaakù à tò Asiriano kina ǹ̀ese l̀̀te ń yã musu, akù à kpànyĩ a kpé bona zĩ g̀n, Isarailano Luda p̀i.

7

Ezera su à Yurusalemu sorukɛnaa

1-5 Yã birenno gbera Pesiano kina Atasese kiblegoro Ezera b̀o Babilonu à sù. Sa'oriki z̀k̀ Haruna mé à Elɛaza ì, Elɛaza Finɛasi ì, Finɛasi Abisua ì, Abisua Buki ì, Buki Uzi ì, Uzi Zeraya ì, Zeraya Merayo ì, Merayo Azaria ì, Azaria Amaria ì, Amaria Aitubu ì, Aitubu Zadoki ì, Zadoki Salumu ì, Salumu Ilikia ì, Ilikia Azaria ì, Azaria Seraya ì, akù Seraya Ezera p̀i ì.

6 Ezera bi yãdanneriime, à Musa doka kù Dikiri Isarailano Luda dìte d̀o sãnsã. Lákù Dikiri a Luda o kù nà, kina p̀o kù à wé k̀̀aa kpàa pínki.

7 Kina Atasese kiblena ẁ̀e supplade g̀n Isaraila kenno sù Yurusalemu do. Sa'orinon kù ń té kù Levino kù l̀̀sirino kù zédãkpãrino kù Luda on zĩkerino.

8 Ezera kà Yurusalemu kina kiblena ẁ̀e supplade mo soroode g̀n.

9 À fute Babilonu mo káaku goro káaku zĩ, akù à kà Yurusalemu mo soro goro káaku zĩ. A Luda o kù nà,

10 zaakù Ezera m̀̀e kpà Dikiri doka wàaripanaaa kù a kenaa, de à le à a yãditenano kù a dokayãno dada Isarailanone.

Takada kù kina Atasese kpà Ezeraa

11 Takada kù kina Atasese kpà sa'ori Ezeraa yã ń dí, kù àdi Dikiri yãditenano kù a dokayãno da Isarailanone.

12 Atasese, kinanoo kina mé à takada díkina k̀̀e Luda Musude dokadanneri sa'ori Ezerae. Ma fo kpamma.

13 Ma yã dìte ma p̀i Isaraila ke sa'ori ke Levi kù à kù ma b̀sun kù à ye à gé k̀nwo Yurusalemu à gé.

14 Makù kù ma ìba gb̀̀enon supplanoo mé o n gbare de ń gé Yurusalemu kù Yudano b̀suuo pínki yã gwagwa n Luda doka kù n kùna musu.

15 Ǹ andurufu kù wura kù makù kù ma ìbanoo Isarailano Luda kù a be kù Yurusalemu gb̀̀a s̀̀te ń géo

16 kù andurufuuo kù wura kù n l̀̀e Babilonu b̀sunwo pínki kù p̀o kù gb̀̀eno kù sa'orino kpà n Luda kpé p̀o ũ Yurusalemuo.

17 Ǹ zùsano kù sákarono kù sãne b̀̀r̀ono lulu kù ogo p̀io n laakariia n sa'opo kù òdi ká tén à té kù o n Luda kpé gbagbakia Yurusalemu kù flawa gbao kù p̀mina gbao.

18 M̀okon kù n gb̀̀eno à ke kù andurufuuo kù wura kù à g̀̀oo lákù à k̀̀are mana nà, lákù á Luda yei nà.

19 Ñ pò kũ ò nànnε n ɔĩ n Luda kpé donyĩkεbo ũno kpá Luda kũ à kú Yurusalemu p̄ia.

20 Tó n̄ ye Luda kpé pò kparan̄i, tó a kekεnaa ḡò n yā ũmε, ñ sé ma laasin gwe.

21 Makũ kína Atasεε, ma yā dìte Yuflati bara dire ɔgɔ'uterin̄ne n̄ pínki. À wéke kũ Luda Musude dokadann̄eri sa'ori Ezera kèáwa kpáa ḡòno pínki.

22 Andurufu sún de tɔn aakɔlaro. Póblewε sún de tɔn baraakurilaro. Sèwē kũ n̄isio sún de lita wàa basɔɔrolaro. Wisi s̄, lákũ à yei nà lén.

23 Lákũ Luda Musude dìte pínki nà, à kpá ḡòno a kpé pò ũ, de àsun pētē ke kũ ma kíkeo ke kũ ma n̄én̄oro.

24 Àḡò d̄s̄ s̄ kũ á zé v̄i à táfe ke εte'ɔgɔ ke be'ɔgɔ sí Luda ɔnn̄ p̄i zĩkerin̄aro ke sa'orin̄o ke Levin̄o ke lèsirin̄o ke zédákp̄arin̄o ke zĩkeri pānden̄o.

25 Mɔk̄ɔn̄ s̄ Ezera, ñ yákpatekerin̄o kũ yāḡɔḡɔrin̄o d̄itεd̄ite ɔnd̄s̄ kũ n̄ Luda kpàmma lén, de òḡò yā keke a zéa gb̄ε kũ ò kú Yuflati bara diren̄ne n̄ pínki. Oniḡò de gb̄ε kũ ò n̄ Luda doka d̄ɔn̄o ũ. Gb̄ε kũ ò d̄ɔron̄o s̄, ñ dadañε.

26 Gb̄ε kũ n̄ Luda doka kũ bùsu dokao kũna ɔplapl̄aro, oni yā daala, a denaa ke a bona bùsun ke a aruzεke sinaa ke a dana kpésirann̄ yá.

27 Akũ Ezera p̄i: Ò Dikiri ó dizin̄o Luda sáabu kpá! À laasun mana dà k̄inane a sw̄èn, akũ kína p̄i gb̄ana kpà a kpé kũ à kú Yurusalemua le.

28 À tò ma yā kà kína kũ a iban̄gu kũ a kína gb̄anade daken̄o n̄ pínki. Lákũ Dikiri ma Luda ɔ kúma nà, ma kũu kè gb̄ana, akũ ma Isaraila don'arēden̄o kàkara ò gé kũmao.

NĚEMAYA

NĚemaya Yurusalemu damukenaa

¹ Akalia né NĚemaya yān dí. Atasese kíblena wè barode mo kū òdi pi Kisilevi gūn má kú kínabea Susa wéran.

² Akū ma dakūna Anani bò Yudanò būsun à sù kū gbēkeno. Ma yā làlamma Yuda gbē kpapa kū ò bò zìzòkenannò musu kū Yurusalemuo.

³ Ò wèma ò pì, gbē kū ò bò zìzòken ò tà Yudanò būsuu gūnnon ten wari ke manamana, òteni n lalandi ke, zaakū Yurusalemu bīni gborona akūsō a bīnile gbànò tékūna.

⁴ Kū ma yā pìi mà, ma vute, akū wé'i bòma. Ma só dò goro pla, maten lé yī maten wé ke Luda Musudea

⁵ ma pì: N yā nna Dikiri Luda Musude! N zōkō akūsō n naasi vī. Gbēke gūn n bàka òdìgō kú kū gbē kū ò yenyī ò n yāditenanò kūnanò.

⁶ N wé té makū n zòbleriii n sã kpá adua kū maten ke fānantē kū gwāanio n zòbleri Isarailanòneea. Maten durunna kū o kènne yā o. Bee makū kū ma de bedenò o durunna kè se.

⁷ O yā vāni kènne manamana, ódi n yāditenanò daro, ódi n òdòki gwaro, ó n doka kū n òdìte n zòbleri Musane yā kūnaro.

⁸ N tó yā kū n òdìte n zòbleri Musane díkīna òngu. N pì tó o bo n kpe, ìni ó fākōa burinò té.

⁹ N pì ò tó o era o are òmma akūsō ó n yāditenanò kūna óten zī kea, bee kū n pèwá ari andunia léa, ìni ó kakara n su kūoo gu kū n sè n tó kúaa kùn.

¹⁰ Gbē pìnò bi n zòblerinòme, n gbē kū n n bó kū n iko zōkōo kū n gāsā gbānaonòme.

¹¹ N yā nna Dikiri, n sã kpá makū n zòbleri aduakēnaai kū n zòbleri kū n yā ò keñne nna akūsō ò n vīna vīnò aduakēnaao. N tó makū n zòbleri sa'a kū gbāra de kína ma wēnda gwa.

Goro birea sō, kína pì wēkpaateriime ma ū.

2

Kína Atasese NĚemaya zīna Yurusalemu

¹ Kína Atasese kíblena wè barode mo kū òdi pi Nisā gūn kína ye à wē mi, akū ma sè ma kpàa. Adi ma e kū ānsisinaao zikiro,

² akū à ma la à pì: Bó yā mé à tò n ān sisinaa? Nten gyā kero. N nèse mé à yàkaa? Vīna ma kū manamana,

³ akū ma pìne: Luda n òdō kū aafiaao, Zaaki! Ma ān sisina, zaakū wēte kū ma dizinò mira kun gò bezī ū. A bīnile gbànò tékūna.

⁴ Akū à pìmene: N ye mà ke deramee? Ma wé kè Luda Musudea gīa,

⁵ akū ma wea ma pì: Kí, tó à kènne mana akūsō makū n zòbleri yā kàngu, n ma zī Yudanò būsuu wēte kū ma dizinò mira kun pìn, de mà le mà keke mà káte.

⁶ Kína pì nano vutena a sare, akū à ma la à pì: Ìnigō kú gwe ari bōremee? Bōren ìni suu? Kū kína wè ma genaai, akū ma goro òdìtene.

⁷ Ma pìne: Tó à kènne, n takada kē Yuflati bara dire don'arēdenòne n kpáma. N òñne ò tó mà gē n būsun ari mà gé káo Yudanò būsun.

⁸ N takada kē n líkpe òkpāri Asafane ò. N òne à ma gba lí mà zeki gbāna kū à kú Luda kpé sare lénò keo kū bīnilenò kū kpé kū manigō kun pòo. Akū kína pòo kū ma gbēkaawa kpáma, zaakū ma Luda ò kúma.

⁹ Kína soza bàdeno kù sòdeno dàmenε ò gé kùmao. Akù ma γε ma Yuflatì bara dire don'arèdeno lè ma kína takadano kpàmma.

¹⁰ Kù Oronu gbē Sambala kù a ìba Tobia, Amōni burio mà gbēke sù Isarailano gwena kara, à kèíne ìni manamana.

¹¹ Kù ma ka Yurusalemu, ma kámma bò gĩa goro aakō.

¹² Akù ma futε gwāani kù gbēkeno, mádi yā kù ma Luda dà ma swèn mà ke Yurusalemu o gbēkenero. Má di zaaki kpe, gbē kparano té gèse.

¹³ Ma bo Guvute bīnilen gwāani ma mìi pè Gbēgbon lōgōa kù Tubura bīnileo. Maten Yurusalemu bīni kù ò gbòro gwagwa kù a bīnile tékūnana.

¹⁴ Akù ma γε are ari Ísēboki bīnilea kù Kína íkakió. Gu ke kú gwe, ma zaaki dí fō à gènlo,

¹⁵ akù má té swaween gwāani, maten bīni gwagwa. Akù ma era ma su ma gē Guvute bīnilen.

¹⁶ Gbānadenon gu kù ma gen ke yā kù ma kè dōro, zaakù mádi yāke o Yudanone gīaro, bee sa'orino ke kīnenō ke gbānadenō ke gbē kpara kù oni zī pì kenō.

¹⁷ Akù ma pīnne: A wari kù à ó lé è yá? Yurusalemu gò bezī ũ, a bīnileo tékūna. À tó ò era ò bīni bo do de òsungō de lalandi pó ũ doró yāi.

¹⁸ Ma pīnne do lākū ma Luda o kúma nà kù yā kù kína òmenεo. Akù ò pì: Ò futε ò na a bonaaa. Akù ò nà zī mana pīia oplapla.

¹⁹ Kù Oronu gbē Sambala kù a ìba Tobia, Amōni burio kù Larubu buri Gesemuo a baaru mà, ò ó fobò ò ó gya bò ò pì: Bón áten ke gwee? Áten bo kína yā kpen yá?

²⁰ Akù ma yā sínla ma pì: Luda Musude ni tó ò sa'a kù. Ókōno a zòblerino, Yurusalemu bīnibonaan óten naa dí. Ákōno sō á baka kunlo. Á yā kù la doró, á tó nigō do gbēkegu wēte dí gūn doró.

4

Iberesena kù Yurusalemu bīniborino

¹ Kù Sambala mà ókōno Yudano óten Yurusalemu bīni bo, a pō fē a laakarìi fūte manamana, akù àteni ó lalandi ke.

² À pì a gbēno kù Samaria zīkarino wára: Bón Yuda ginaa pino ten kee? oni fō ò era ò bīni pì bo yá? Oni sa o ò zī pì né goro do yá? Oni fō ò wēte pì vu kù gbē kù à té kù à katēnaa pino yá?

³ Amōni buri Tobia kù a sare, akù à pì: Bīni kù òten bo pìi, tó gbēgbon dīdia, a gbēno gboro fá!

⁴ Akù ma pì: Ó Luda, ò ó yā ma, zaakù ò dokè kúoo. Ò tó ó lalandi kù òten ke wí ò musu. Ò tó ò ò kùkù ò tá kúwo zīzōno ũ.

⁵ Òsun lá kù ò taarinolaro. Òsun ò durunnano wararo, zaakù ò bīniborino sōsō.

⁶ Len o bīni pì bò le ari à pèkōa, akù a lei kà guragura, zaakù gbēno ten zī pì ke kù nèse mèn doome.

⁷ Kù Sambala kù Tobiao kù Larubuno kù Amōnino kù Asadōdidenō mà Yurusalemu bīnikēkena ten gé are guforono ten tata, ò pō fē manamana.

⁸ Akù ò lé kpākūsū ò pì oni su léte Yurusalemu ò yākete likańyī.

⁹ Akù o wé kè ó Ludaa akūsō o gudākpārinō dītedite fānantē kù gwāanio ò yāi.

¹⁰ Akù Yudano pì: Asoserino gbāna ten láka. Gbē kù ò gbòro ò wūte dasi, óni fō ò bīni pì bo ò a lākaro.

¹¹ Ó iberenō pì, ari ògō gé ò yā dō, oni siógu ò ó dede, zī pì ni gō kpana zén.

12 Ó gbē kū ò kú n sarenɔ sù ò pìwɛɛ à kà gèn kuri ò pì: òten bo gu sīnda pínkia, ò ye ò su ò létɛwá.

13 Akū ma gbēnɔ dítédite bīni foronɔ gūn kū a gu kū ò kè ɛtenlenɔ. Ma n dítédite danedanɛ, baadi kū a fēnedao kū a sário kū a sáo.

14 Kū ma wé pè gunɔi, ma futɛ ma pì kínɛnɔnɛ kū gbānadɛnɔ kū gbē kparanɔ: Àsun vīna kéńnero. Àgɔ dɔ kū Dikiri zɔkɔ à naasi vī. À zī ká á gbēnɔnɛ kū á nэгɔgbēnɔ kū á nénɔgbēnɔ kū á nɔnɔ kū á benɔ.

15 Kū ò ibɛɛnɔ mà Luda n fú à tò o n lékpakūsūna asiri mà, akū ó pínki o era o na bīnibonaaa, baadi kū a zīo.

16 Zaa gɔɔ birea ma gbēnɔ kpàatɛtɛ leu pla. Gbēkenɔ ten zī ke, gbēkenɔ sári kūna kū sēgbakoo kū sáo kū m'utao dana. Gbē zɔkɔnɔn zena gbē kū òten bīni bonɔ kpɛ.

17 Gbē kū ò aso senanɔ aso kūna ɔdo, gɔkɛbo ɔdo.

18 Bīniborinɔ fēneda dɔna n pi n pínki. Kurupɛri dīgɔ kú ma sarɛ.

19 Akū ma pì kínɛnɔnɛ kū gbānadɛnɔ kū gbē kparanɔ: Zī dasi akūsɔ bīni pì gbāna, akū o kɔ kpàatɛtɛ a lén.

20 Gu kū a mà òten kuru pén, à kɔ kakarawái gwe, ó Luda ni zī káwɛɛ.

21 Akū o era o na zīa, gbēkenɔ sári kūna zaa gugurugurua ari susunɛnɔ gɛɛ ò bòtɛo.

22 Zī kùa ma pì gbēnɔnɛ: Á baadi gɔ i Yurusalemu la kū a ibanɔ, de àgɔ le à gu dákpā gwāani àgɔ zī ke fānantɛ.

23 Makū kū ma dakūnanɔ kū ma ibanɔ kū gudákpāri kū ò kú kūmaonɔ, odì ó pókasa boro, baadi dīgɔ a gɔkɛbo kūna a ɔplammɛ.

5

Neemaya zena kū takasidenɔ

1 Gɔɔ kùa ó Yuda kenɔ kū n nanɔnɔ ten wiki lé n gbēnɔa manamana.

2 N gbēkenɔ pi: Ókɔnɔ kū ó nénɔ ó dasi. Ó ye póblewɛi ò pò ble ò le ògɔ aafia.

3 N gbēkenɔ pi dɔ: Nà kun, akū o ó buranɔ kū ó geepi búno kū ó kpénɔ tɔɔma kè póblewɛ yāi.

4 N gbēkenɔ pi: O ɔgɔ sàkã de ò ó buranɔ kū ó geepi búno táfe bo kínanɛ yāi.

5 Bee tó ó buri dokɔnɔmɛ, akūsɔ ó nénɔ dokɔnɔ kū n nénɔ, óteni ó nénɔ yíamɛma zònɔ ũ tilasi. Ó nénɔgbē kenɔ ten zò ble kò akūsɔ ó gbāna dí ká ò pòke kèro, zaakū ó buranɔ kū ó geepi búno gɔ n pò ũmɛ.

6 Kū ma n wiki pì mà kú gbēnɔ káara kú ò kèɛo, ma pɔ fè manamana.

7 Ma yā pì laasun lè ma swèɛ gūn, akū ma zuka dò kínɛnɔ kū gbānadɛnɔa ma pìnnɛ: Á baadi ten ɔgɔ'i ká a gbēdakɛnɛ. Akū ma pì ò pari kakara n yā pì yāi.

8 Ma pìnnɛ: O ó gbē Yuda kū ò gɔ buri pāndɛnɔ pò ũno bò ó gbāna lén, akū a tò á gbēnɔ teni n zīda yíawá dɔ yá? Akū ò yīte kpēn, òdi yāke le ò òro.

9 Akū ma era ma pì: Yā kú áten ke pì manaro. Àgɔ ó Luda vīna vī de ó ibɛɛ buri pāndɛnɔ sún ó sɔsɔro yāi.

10 Makū kū ma danɛnɔ kū ma ibanɔ, o ɔgɔ kū pówɛo sàkãínɛ dɔ. À ɔgɔ'ikannɛna tó sà,

11 à n buranɔ kū n geepi búno kū n kùkpɛnɔ kū n kpénɔ sukpaínɛ kū pò basɔrode kū áten símɛma ɔgɔ'i ũo, ɔgɔ kū pówɛo kū wèo kū nísio pínki.

12 Akū ò pì: Óni sukpaínɛ, óni pòke weteríma doro. Óni ke lákū n ò nà. Akū ma sa'orinɔ sìsi ma tò gbē pìnɔ la dàń wára lákū ò a lé sè nà.

¹³ Ma a uta zōkō kpùke ma pì: Luda gbē kū adi zī ke lé kū à gbēē piaro kpuke le à a be kū a aruzekenō sía. Luda a kpuke de à gō kori le. Pari pì: Aami! Akū ò Dikiri sáabu kpà. Akū gbēnō kè lākū ò a lé sè nà.

¹⁴ Abire gbera zaa gōrō kū kína Atasese ma dite Yudanō būsū don'arēde ū a kíblena wē baroden ari a wē baraakuri awēēplade gūn, à kà wē kuri awēēpla, makū kū ma danenō ódi don'arēdeke pó blero.

¹⁵ Don'arēde káaku kū à dōmenē arenō aso tìkisii tō gbēnō, ò póble kū sēwēo sù baadia kū andurufu gō mèn buplabuplao. Ní ìbanō gbāna blēm̄ma dō. Makū sō, mádi ke lero, zaakū má Luda vīna vī.

¹⁶ Ma mēe kpà bīni pì bonaaa, mádi zīte sé ma pó ūro. Ma ìbanō kakarana gwe zī pì yāi.

¹⁷ Yudanō òdigō pó ble ma bea gbēnōn basuppla akurikuri, gbānadenō kū gbē kū ò bō buri kū ò likanawáinō kīnaano.

¹⁸ Lākū gu òdigō dō nà òdigō zù kekemene mèn dodo kū sá mēkpananō mèn suddodo kū konō, akūsō òdigō sēwē ba zōkōzōkō gōrō kuri kū gōrō kuriio. Bee kū abireo mádi don'arēdeke póble gbekarūmaro, zaakū zī kū gbē abirenō ten ke zōkō.

¹⁹ Ma Luda, yā mana kū ma kè gbē dínōne pínki gō dōngu.

6

Neemaya iberenō zēwetena ò ɔndō kene

¹ Ma bīni bō ma lāka a foro kú gukea doro, ama mádi a bīnile gbānō pétepete gīaro. Kū Sambala kū Tobiao kū Larubu buri Gesemuō kū ma ibere kparanō a baaru mā,

² Sambala kū Gesemu pìio légbāzā kēmene ò pì mà mó mà dañle Onō guvute lakutu ke gūn. Yā vānin òten wete kūmao.

³ Ma gbēnō zīm̄ma ma pì: Maten zī zōkō keme, mani le mà suro. Mani le mà zī pì tón mà su á kīnaaro.

⁴ Ò légbāzā pìi kēmene gēn siikō, akū ma yā mèn do pìi sìnla.

⁵ A gēn sōrode Sambala a ìba ke zīma. À takada kū òdi kāni'ō naaro kūna.

⁶ Ò kē takada pìi gūn ò pì: O yāke mà burinō kīnaa, akū Gesemu pì yāpurame. À pì mōkōn kū Yuda kparanō a zēo à bo kína yā kpeme. Abire yāin áten bīni pì bo. Ò pì dō ní ye ò gō Yudanō kína ūme,

⁷ akū n annabinō òdite ò o Yurusalemu, mōkōmme ní kína ū. Kína ni yā pì ma. A yā mé à tò ò mó ò lé kpákūsū.

⁸ Akū ma légbāzā kēne ma pì: Yā kū nten o kunlo. Mōkōmme n yā pìi ò n zīdaa.

⁹ Ní pínki ò ye vīna ma kū ò pì, ó ò ni gō dōwáime, óni le ò zī pì lākaro. Ma Luda, ò ma ò gba gbāna.

¹⁰ Ma ge Delaya né Semaya, Metabeli daikore bea, zaakū à a zīda yī a kpén. À pì: Ò dakare Luda kpén ò a gbà taóle, zaakū gbēnō ten su n demē. Oni su ò n de gwāanime.

¹¹ Akū ma pì: Ma taka ò bā sí yá? Ma taka ni fō à gé ute Luda kpén ma zīda surabana yāi yá? Mani géro.

¹² Má dō ma zīdaa a yā pì dí bo Luda kīnaaro. À annabikēyā pìi ò ma yā musu kū Tobia kū Sambalao fīnaa bōne yāime.

¹³ À fīnaa bōne de vīna le à ma kū mà durunna ke mà gé gwe, gbasā ò ma tó yaka ò ma sōsō.

¹⁴ Ma Luda, Tobia kū Sambalao yākenaa pì gō dōngu. Nōgbē annabi Nōadia yā gō dōngu dō kū annabi kpara kū ò ye vīna ma kūnō.

Yurusalemu bīni lakanaa

¹⁵ Gɔɔɔ bupla akuri awɛɛpla gbera ò bīni pìi làka Elulu mɔ gɔɔɔ baraasɔɔrodea.

¹⁶ Kū ó iberenɔ a baaruu mà akūsɔ buri kū ò likanawáinɔ wé siàlɛ, n̄ kã gà ò dɔ̀ sà kū o zī pìi kè kū ó Luda gbānao.

¹⁷ Gɔɔɔ birea Yudanɔ kinenɔ ten takada kpázā Tobianɛ dasi, akūsɔ Tobia pì ten kpázāñnɛ.

¹⁸ Yudanɔ yā yī kãao dasi, zaakū Ara né Sekaniamɛ a anzure ũ akūsɔ Berɛkia né Mesulamu mé à Tobia né Yoanana anzure ũ.

¹⁹ Odi a sáabu kpá ma wára dɔ, akū òdi ɛra ò ma yā babanɛ. Tobia pì takadanɔ kpázāmenɛ dɔ de vīna le à ma kū.

7

¹ Kū o bīni bò akūsɔ ma a lé gbànɔ pètɛpɛtɛ, ò zédákpārinɔ kū lèsirinɔ kū Levinɔ dìtɛ.

² Akū ma a dakūna Anani dìtɛ Yurusalemu gbɛ zɔkɔ ũ kū zeki gbāna gbɛ zɔkɔ Ananiao, zaakū gbɛ náanidemɛ. À Luda vīna vī de gbɛ dasinɔla.

³ Ma piñnɛ: Òsungɔ Yurusalemu bīnilɛ gbànɔ wéro ari ifántɛ gé gbāna kū. Ògɔ zé tata ò lígurukpanɔ dan ari zédákpārinɔ tá. Ò Yurusalemudenɔ ditɛdìtɛ gudákpārinɔ ũ dɔ, n̄ gbɛkenɔ gɔ kú dākpākia, n̄ gbɛkenɔ n̄ be sare.

8*Ezera Musa doka kyókɛnaa*

¹ Baadi pínki kākara kū lédokɔnɔo batu kū à kú Í bīnilɛ sare, akū ò pì dannɛri Ezɛranɛ à bo kū Musa doka kū Dikiri dìtɛ Isarailanɔnɛ takadao.

² Mɔ suppla gɔɔɔ káakun sa'ori Ezera bò kū Musa dokao pari arɛ. Gɔgbɛnɔ kū nɔgbɛnɔ kū gbɛ kū oni f̄ ò yā manɔ n̄ pínki kú gwe.

³ À arɛ dò batu kū à kú Í bīnilɛ pìi sarea, akū àten takada pì kyó kɛ zaa kɔnkɔkɔnɔ ari ifántɛ kà midangura gɔgbɛnɔ kū nɔgbɛnɔ kū gbɛ kū oni f̄ ò manɔ wára. Gbɛ sīnda pínki sã dò Musa doka takada pì kyókɛnaai.

⁴ Dannɛri Ezɛra zena tìntin lei kū ò kè kū lío musu takada pì kyókɛna yāi. Matitia kū Sɛmao kū Anayao kū Uriao kū Ilikiao kū Masiao kú a ɔplai. Pedaya kū Misailio kū Malakiao kū Asumuo kū Asabadanao kū Zakario kū Mesulamuo kú a ɔzɛi.

⁵ Kū Ezɛra takada wɛ, gbɛ sīnda pínki è, zaakū a zeki lei deñla. Kū à wɛ, gbɛ sīnda pínki f̄tɛ ò zè.

⁶ Ezɛra Dikiri Luda zɔkɔde sáabu kpà, akū gbɛ sīnda pínki ɔ sè musu ò pì: Aami! Aami! Akū ò m̄i pètɛ zītɛ ò donyī kè Dikirinɛ.

⁷ Gɔɔɔ kū gbɛnɔ zɛna gwe, Levi kenɔ Musa doka dàdañnɛ. Levi pìnɔ tón dí: Yesua, Bani, Serebia, Yami, Akubu, Sabetai, Odi, Masia, Kelita, Azaria, Yozabada, Anana kū Pelayao.

⁸ Ò Luda doka takada pì kyó kè, akū ò bòkɔtɛ ò a wé wɛñnɛ, de ò le ò kyó pì ma.

⁹ Akū bùsu gbānade Neemaya kū dannɛri sa'ori Ezɛrao kū Levi kū òten yā dada gbɛnɔnɛnɔ piñnɛ: Gɔɔɔ díkīna bi Dikiri á Luda pómɛ. Àsun wɛnda kero àsun ɔɔ dɔro. Zaakū kū òten Musa doka yā ma, òten ɔɔ dɔ n̄ pínki.

¹⁰ Neemaya pì: À gé à pó n̄side ble à í nnanna mi. À li gbɛ kū ò póke vīronɔnɛ. Gɔɔɔ díkīna bi ó Dikiri pómɛ. Àsun wɛnda ɔɔ dɔro, zaakū pɔnna kū Dikiri dì kpáwá de á gbānaleki ũ.

¹¹ Levinɔ gɛè ò gbɛnɔ n̄sɛɛ kpàtɛñnɛ ò pì: À yītɛ! Gɔɔɔ díkīna bi Luda pómɛ, àsun wɛnda ɔɔ dɔro.

¹² Akū ò fùte ò gèe ò pò blè ò í mì, ò likōne ò pōnna kè manamana, zaakū ò yā kū ò ònne mà sà.

¹³ Mò pì gōrō pladea òndenō kū sa'orinō kū Levinō kākara danneri Ezerai, de ò le ò wé té Musa dokai.

¹⁴ Akū ò yā kū Dikiri òite Musanēe lè gwe à pì, Isarailanō gō kú lá kutanō gūn mō supplade dikpe gōrōa,

¹⁵ ò yā díkīna kpàkpa ke ñ lakutunō gūn kū Yurusalemuo ò pi: À bote à gé sèn à kù lánō kē à suo kū sāma lánō kū gbētē lánō kū domina lánō kū lí urade lánō, de à lá kutanō dōo lākū à kú takadan nà.

¹⁶ Akū gbēnō gèe ò kēkē ò sūo, baadi kuta dōo a kpé musu ke ònn ke Luda ònn ke Í bīnile batun ke Eflaimu bīnile batun.

¹⁷ Gbē kū ò bō zìzōken pìnō lá kutanō dōdō ñ pínki, akū ò kú a gūn. Zaa Nuni né Yōsua gōrō ari gōrō bīrea Isarailanō dí dikpe pì ke lero. Akū ò pōnna kè manamana.

¹⁸ Ezerai òigō Luda doka takada kyó ke lākū gu òigō dō nà naana zaa dikpe gōrō káakua ari à gèe à làkao. Ò dikpe pì kè gōrō supplame. A gōrō sōraakōdea ò kōkakaranaa kè lākū ò òite nà.

9

Isarailanō ñ durunnanō ona Ludanē

¹ Mò dokōnō pì gōrō baro awēesiikōdea Isarailanō kō kākara kū léyīnao kū uta kasanō dadana, būsū ká ñ mìn.

² Ò ñ zīda kē buri pāndenōa akū ò zena, òteni ñ durunnanō kū ñ dizinō yāvānikenanō o.

³ Ò gō zena gu kū ò kún, akū ò Dikiri ñ Luda doka takada kyó kēñne awa aakō, akū ò ñ durunnanō ò ò donyī kē Dikiri ñ Ludanē awa aakō.

⁴ Levi kenō zena tìntin kū ò kēñne musu, ò lé zù Dikiri ñ Ludai gbāngbān. Ñ tōnōn dí: Yesua, Bani, Kadamieli, Sebania, Buni, Serebia, Bani kú Kenanio.

⁵ Levinō Yesua kú Kadamielio kú Banio kú Asabaniao kú Serebiao kú Odiao kú Sebaniao kú Petayao pì:

À fute à Dikiri á Luda táaki lé!

À kun zaa káaku ari gōrō sīnda pínki.

Ò n tó gakuride bo,

à de gbē tókpana kú táakiola pínki.

⁶ Mòkōmmē Dikiri ū ndo.

N sarapura kè kú n be kú à kú musuo

kú pò kú ò kú gwenō pínki.

N andunia kè kú pò kú ò kúnno.

N ísira kè kú pò kú ò kú a gūnno.

Ndì wēndi kpá ñ pínkia,

n be malaika dasinō dì donyī kenne.

⁷ Mòkōmmē Dikiri Luda kú à Abramū sè ū,

n bo káao Uru, Kaladia būsūn,

n a tó lítene Ibrahī.

⁸ N è à n náani vī a swēe gūn,

akū n pì n bàka nigō kú káao,

īni Kanaanō būsū kpáa kú a burinō,

būsū kú Itinō kú Amōrinōn kún

kú Perizinō kú Yebusinō kú Gīgasinō.

Akū n lé kú ñ gbēneē pì pàpa,

kú ñ mana yāi.

⁹ N wari kú ó dizinō kè Misila è,

n wiki kũ ò lè Isira Tēraii mà.
¹⁰ N sèedanɔ kũ daboyãɔ kè Firi'aunanɛ,
 n sunyĩ kpài kũ a ìbanɔ
 kũ a b̀sudenɔ n p̀nki,
 zaakũ n d̀s l̀akũ ò ania p̀sĩ kè kũ ó dizinɔ nà.
 N t́ b̀ò l̀akũ à kun ari kũ a gb̀arao nà.
¹¹ N ísira z̀k̀r̀eńne,
 akũ ò t́aa ò gukoria ò bik̀.
 N gb̀e kũ ò p̀t̀eńyĩnɔ z̀ù í l̀òkoton,
 n n z̀ú lán gb̀eè bà í z̀k̀k̀o p̀i gũn.
¹² N do n gb̀enɔnɛ arɛ t̀eluku gũn f̀anant̀e,
 gwãani s̀ó t̀e gũn.
 N z̀é kũ à de ò sé p̀unne.
¹³ N kipa Sinai kpi musu,
 n yã òńne zaa musu.
 N doka z̀éde yãpurade kp̀arĩma
 kũ yã mana kũ n ditɔ.
¹⁴ N tò ò kámmabog̀o d̀ò n p̀ó ũ.
 N n yãditɛnanɔ kũ n ɔ̀ɔkio
 kũ n dokao dà n z̀òbleri Musanɛ
 akũ à kp̀arĩma.
¹⁵ Kũ nà n dé, n p̀óble gb̀arɛńne zaa musu.
 Kũ ími n dé, n í b̀òńne gb̀esin.
 B̀usu kũ n a la dàńne n p̀i ĩni kp̀arĩman
 n p̀inne ò gé ò sí n p̀ó ũ.
¹⁶ Bee kũ abireo ó dizi p̀inɔ karambaani v̄i,
 n sã gb̀ana k̀, òdig̀o n yãditɛnanɔ kũnaro.
¹⁷ Ó g̀i n yã mai,
 daboyã kũ n k̀enɛnɔ yã sãngu.
 N sã gb̀ana k̀ ò b̀ò n yã kp̀e
 ò don'arɛde d̀t̀e à era à tá kũńwo z̀òblen.
 Luda, ndi gb̀enɔ durunna k̀m̄ma,
 n s̀uru v̄i kũ w̄endao,
 n p̀ò d̀i f̀e likaro, n gb̀eke v̄i z̀k̀k̀o,
 akũ ndi pã kp̀ányĩro.
¹⁸ Bee kũ ò m̀o k̀asa lán z̀usane b̀òr̀o bà,
 ò p̀i n dikiri kũ à n b̀óte Misilan gwe,
 akũs̀ ò d̀okè kũnwo manamana,
¹⁹ ndi pã kp̀ányĩ gb̀arannanlo
 n w̄enda z̀k̀k̀o yãi.
 T̀eluku p̀i d̀onne arɛ à z̀é m̀onne f̀anant̀e,
 t̀e p̀i z̀é kũ à de ò sé p̀unne gwãani,
 adi n t̀on zikiro.
²⁰ N n Nini kp̀arĩma à yã dàńne.
 Ndi n t̀e manaro,
 kũ ími teni n de, n n gb̀a í.
²¹ N n gwã gb̀arannan w̄e bupla,
 p̀oke dí k̀iammaro.
 N p̀okasanɔ dí yakaro,
 n gb̀a dí s̀esero.

22 N burinɔ kpàámma kũ ní b̀usunɔ,
n ní b̀usuu p̀inɔ kpàateteńne míɔmíɔ.

Ò Esebɔ kína Siɔ b̀usuu sì ní p̀ó ũ
kũ Basã kína Ogu p̀ó.

23 N tò ní burinɔ dasi k̀ù lán susunenɔ bà,
n gẽ kũńwo b̀usu kũ n ò ní denɔne ò gé ò sí ní p̀ó ũ gũn.

24 Kũ ní nénɔ g̀e ò b̀usuu p̀ii sì ní p̀ó ũ,
akũ n Kanaa kũ ò kú gwenɔ kã d̀eńne,
n ní náńne ní ɔĩ kũ ní ḱinanɔ ní p̀inki,
n b̀usuu p̀ii burinɔ kpàámma,
ò ní p̀oyeinaa k̀émma.

25 Ò wẽte b̀inidenɔ sì kũ zĩte manao,
ò kpénɔ sì kũ p̀ó mana kũ ò kunno
kũ l̀ogɔ kũ ò ỳonɔ
kũ geepi búno kũ k̀ukpenɔ
kũ lí kũ òdi a né blenɔ à k̀e z̀okɔ.
Ò p̀ó blè ò k̀à ò m̀e kpà,
ò nnamanaa mà n arubarika z̀okɔ ỳai.

26 Bee kũ abireo ní sã gbãna k̀ù,
akũ ò bò n yã kpe ò kpe lì n dokane.

Ò annabi kũ ò lé dàámma
de ò summanɔ d̀ede,
ò d̀okè kũńwo manamana.

27 N ní ná ní iberenɔne ní ɔĩ,
ò gbãna s̀uríne,
akũ ò wiki l̀emma ní warikena gũn.
Zaa musu n ní wéke sì
n wẽnda z̀okɔ ỳai,
n surabarinɔ d̀iteńne,
akũ ò ní bó ní iberɛɛ p̀inɔ ɔĩ.

28 Tó ò a ỳida lè,
òdi era ò yã kũ à v̀aninne keme,
akũ n ní kpá ní iberenɔa,
ò gbãna blèámma.

Ò era ò wiki l̀emma,
akũ zaa musu n ní wéke sì,
n ní bó g̀èn ũgbangba n wẽnda ỳai.

29 N lé dàámma ò are dɔ n dokaa,
ama ò d̀okè kũńwo òdigɔ n ỳaditenanɔ kũnaro,
yã kũ tó gbẽ kũna anigɔ kun a g̀ai.

Ò zã n yã p̀inɔa ò kpe linnɛ,
ní sã gbãna k̀ù ò g̀i n yã mai.

30 N mena kũńwo a wẽ dasi,
n Nini yã dà n annabinɔne,
akũ ò lé dàámma, ama odi sã d̀airo,
akũ n ní ná buri p̀andenɔne ní ɔĩ.

31 N wẽnda z̀okɔ gũn nídi ní lákaro,
Luda s̀urude wẽndadɔnnerime n ũ,
nídi pã kpányĩro.

32 A yã mé à tò ó Luda,
ní z̀okɔ, ní gbãna akũsɔ ní naasi vĩ,

lákū n bàka dìgō kú kūoo n gbēke gūn nà,
 wari kū à ó lé
 kū ó kínanɔ kū ó don'arɛdenɔ
 kū ó sa'orinɔ kū ó annabinɔ
 kū ó dizinɔ kū n gbēnɔ n pínki
 zaa Asiria kínanɔ gɔɔ ari kū a gbārao,
 ñsun tó à kenne fítiro.

³³ Yā kū à ó lénɔ pínki musu n mana,
 bee kū o yā vāni kè, n náani vī.

³⁴ Ó kínanɔ kū ó don'arɛdenɔ
 kū ó sa'orinɔ kū ó dizinɔ
 odi zī ke n dokaaro,
 odi laakari dɔ n yāditenanɔaro
 ke lé kū n dàmmánɔ.

³⁵ Bee gɔɔ kū ò n zīda vī
 akūsō ò pó mana dasi kū n n gbánɔ vī
 kū būsú yàasa tɔkɔtɛde kū n kpàmmá,
 odi donyīro odi kpɛ li n yā vāninɔnɛro.

³⁶ Ñ gwa! Zònn ó ũ gbāra.
 Būsú kū n kpà ó dizinɔ
 ò a línɔ kū a pó mananɔ ble,
 zònn ó ũ a gūn.

³⁷ Kína kū n tò ò kí blewánɔ
 ó búgbe yàasanɔ gō n pó ũ ó durunnánɔ yāi.
 Òdi kí blewá kū ó pókādenɔ
 lákū ò yei nà.

Ó kú wétamma zōkō gūn.

³⁸ Yā bireɔ yāi pínki óten lédokōnɔ ke kūnwo kū yāpuraó óten kē takada gūn.
 Ó don'arɛdenɔ kū Levinɔ kū ó sa'orinɔ teni n sèeda kea.

ESITA

Kína Asueru nanɔ Vasati bona kpatan

¹ Kína Asueru ɔɔɔɔ à kí blè bùsu mèn basuddo awɛɛsupplanɔɔ sɛna zaɔ India bùsun ari à gɛɛ pé Etiopia bùsuua.

² Vutɛna a beɔ Susa wéran

³ a kíblɛna wɛ̀ aakɔ̀de gūn à gbānadɛnɔ kū a ìbanɔ kākara ń pínki dikpɛ pɔ̀blea. Pɛsia kū Midião bùsu zìkari bàdenɔn kú gwe kū gbɛ̀ bèɛɛdenɔ kū bùsu gbānadɛnɔ.

⁴ À a kpata aruzɛkɛ zɔ̀kɔ̀nɔ kū a zɔ̀kɔ̀kɛ gakurio mɔ̀nɛ ari mɔ̀ suddo.

⁵ Kū ɔɔɔɔ birenɔ pàpa, à dikpɛ pɔ̀ble kè gbɛ̀ kū ò kú Susanɔnɛ, kɛnɛnɔ kū talakanɔ ń pínki. Ò dikpɛ pɔ̀ blè ari ɔɔɔɔ suppla a be ɔn líkpen.

⁶ Ò biza pura kū a búguo dòdɔ andurufu tánkannɔ kū bà purannɔ kū bà gaaruradennɔ, akū ò lòko kpé gbègba kū ò bò kū gbèpunɔ. Wura kū andurufu wutɛbɔnɔ katɛna gusara kú ò kè kū gbèpuo kū gbètɛo kū gbèsirao kū gbè búguo.

⁷ Ò wɛ̀ kpàkpańma gwe kū wura tokonɔ. Toko pinnɔ buri donadona kɔ̀nɛ pínki. Kína wɛ̀ pìi kpàńma à gɛ̀ ɔla.

⁸ Kína dìtɛ kū òsun gí wɛ̀mirinɔnɛro. À pì a begwarinɔnɛ ò wɛ̀ kpá baadia lákū à yei nà.

⁹ Kína Asueru nanɔ Vasati dikpɛ pɔ̀ble kè nɔgbɛnɔnɛ kɛnabɛa dɔ.

¹⁰ A ɔɔɔɔ supplade zì kína pɔ̀ kè nna wɛ̀a, akū à pì a dogari gbɛnɔn suppla kū ò ń fɛɛɛ kɛnɔnɛ: Mɛuma, Bizita, Abona, Bigita, Abagata, Zeta kū Kakasao,

¹¹ ò suare kū a nanɔ Vasatio kū a kí nanɔ fùraao kuna, de à a manakɛ mɔ̀ gbɛnɔnɛ kū gbānadennɔ, zaakū nɔgbɛ̀ pì bi nɔmɛ.

¹² Kū kína dogari pinnɔ yā pìi ò a nanɔnɛ, à gí sui, akū kína pɛtɛ̀ kè a pɔ̀ fɛ̀i manamana.

¹³ Kína yā pìi ò wɛ̀zɛ̀ri susunɛ tàasikarinɔnɛ, zaakū àdigɔ̀ yā sɛ̀nda pínki gbɛka gbɛ̀ kū ò bùsu doka dɔ̀nɔamɛ.

¹⁴ Pɛsia kū Midião gbānade kū òdigɔ̀ kú a sare gbɛnɔn supplanɔ tón dí: Kasena, Seta, Adamata, Tasisi, Mɛɛsi, Masena kū Mɛmukāo. Mókɔ̀nɔmɛ a kpàasinɔ ũ. A kpata gbānadennɔn gwe.

¹⁵ À pìnnɛ: Ma a dogarinɔ zì ma nanɔ Vasatia kū yāo, akū à gí mai. Óni ke kāao deramɛɛ? Doka pì deramɛɛ?

¹⁶ Akū Mɛmukā pì kɛnɛnɛ kū gbānade pinnɔ: Kí, mɔ̀kɔ̀mmɛ n nanɔ Vasati taari kɛnɛnɛ ndoro, à taari kè gbānadennɔn kū n bùsu gbɛ̀ sɛ̀nda pínki.

¹⁷ Yā kū n nanɔ pìi kè ni dagula, nɔgbɛ̀ sɛ̀nda pínki ni ma ò ń zānɔ gya bo ò pì: Kína Asueru pì ò a nanɔ Vasati sísiare, akū à gí sui.

¹⁸ Pɛsia kū Midião bùsu gbānadennɔ nɔgbɛ̀ kū ò n nanɔ yā pìi mànɔ nigɔ̀ yā vāni we ń zānɔɔ tera. Lé'ɛna kɔ̀a kū zukao ni ke dasi.

¹⁹ Kí, tó à kàngu, ń yā dìtɛ Vasatinɛ àsun wé ke pla kúnwo doro, ń nɔgbɛ̀ kū à deala ká kpatan a gɛ̀nɛ ũ. Oni yā pìi kè Pɛsia kū Midião doka kū òdi gbororo takada gūn.

²⁰ Tó ò yā kū n dìtɛ kpàkpaɔ kè n bùsu zɔ̀kɔ̀ gūn pínki, nɔgbɛ̀nɔ ni bèɛɛ lí ń zānɔnɛ, nɔ gbānadennɔ kū nɔ fɛ̀tinnannɔ ń pínki.

²¹ Yā pìi kà kɛnagu kū gbānadennɔ ń pínki, akū à kè lákū Mɛmukā ònɛ nà.

²² Akū à légbázá kè bùsu kū à vɛ̀nɔnɛ pínki, bùsu kū bùsuuo kū a takadakɛna burio, buri kū burio baadi kū a buriyāo. À pìi gɔ̀gbɛ̀ mé anigɔ̀ gbāna ble ɔnn, a buriyān ògɔ̀ ɔnn pìi gūn.

2

Esita gōna kína nanɔ ũ

¹ Yā birenɔ gbɛra kŭ kína Asueru pɔ kpàtɛ, yā kŭ Vasati kènɛ kŭ yā kŭ à dítɛ a yā musuo dí sãaguro.

² Akŭ kína ìbanɔ pìnɛ: Kí, ò tó ò nɔkpare mananɔ wɛtɛnnɛ.

³ Ì gbɛ zɔkɔnɔ dítɛ n bŭsunɔ gŭn pínki ò nɔkpare mananɔ kakara ò su ò ñ ká n nɔgbɛnɔ tɛ Susa la. N nɔgbɛnɔ gwàri Egai kŭ ò a fɛrɛɛ kè ni ñ gwa kŭ n nɔnɔ, oni ñ kɛkɛ kŭ nísidɔkɔnanɔ swáswa.

⁴ Nɔgbɛ kŭ à kàngu ni gō n nanɔ ũ Vasati gɛnɛ ũ. Yā pìi kè kínanɛ nna, akŭ à zèo lɛ.

⁵ Yuda ke kŭ Susa Biliaminu burimɛ, a tón Mɔdekai, Yairi néme. Simeï kŭ Kisio kŭ a dizinɔ tɛ.

⁶ À kŭ zìzɔnɔ tɛ kŭ Babilɔnu kína Nɛbukaneza ñ kŭkŭ Yurusalemu kŭ Yudanɔ kína Yekɔniao à tà kŭñwo.

⁷ Àtɛni a disɛ né Adasa kŭ òdi pinɛ dɔ Esita gwa, zaakŭ a de kŭ a dao kunlo. Nɔkpare pìi kakana mana akŭsɔ à mana. Kŭ a de kŭ a dao gà, Mɔdekai a sè a né ũ.

⁸ Kŭ ò yā kŭ kína dítɛ pìi mà, akŭ ò gɛɛ kŭ nɔkparenɔ dasidasi Susa ò ñ ná Egainɛ a ɔñ. Akŭ ò Esita sè ò gɛɛ kãao kínabea kína nɔgbɛnɔ gwàrii pìinɛ.

⁹ Nɔkpare pìi kènɛ mana, akŭ à gbɛkɛ kènɛ à pìi ò a kɛkɛ kŭ nísidɔkɔnanɔ swáswa gōnɔ, ò pɔble mana kpáa. À kínabea nɔkpare kŭ a sè gbɛnɔn supplanɔ kpàa, akŭ à kpé mana kpàa kína nɔgbɛnɔ bea.

¹⁰ Esita dí a buri ke a be bŭsu o gbɛkenɛro, zaakŭ Mɔdekai pìnɛ àsun tó gbɛke dōro.

¹¹ Lákŭ gu dīgō dɔ nà Mɔdekai dīgō kína nɔgbɛnɔ be gānule zé sɔ, de à le àgō Esita kunna dō kŭ yā kŭ àtɛni a leo.

¹² Ari nɔkparenɔ zé e ògō gé i kŭ kína Asueruo, séto ò yā kŭ ò dítɛnɛ ke gīa ari mɔ kuri awɛɛpla. Òdigō nísi kŭ ò kè kŭ lí'ɔ gbī nnao dɔkɔm̃ma ari mɔ suddo, akŭ òdigō ñ kɛkɛ kŭ nísi gbī nnanɔ kŭ nɔgbɛ mɛkɛkɛbɔnɔ ari mɔ suddo.

¹³ Nɔkpare kŭ kína pìi ina kàa, kína nɔnɔ be pɔ kŭ à gbèka pínki òdi kpáa à géomɛ.

¹⁴ Àdi gé ɔkɔsi à su kína nɔnɔ bea kɔnkɔ gwàri kŭ òdi pinɛ Sasagaza kŭ ò a fɛrɛɛ kè fàrandi. Àkŭ mé àdi ɔ lika kína nɔ yìgisaride pìnɔi. Àdi le à era à gé kína kīnaa doro, séto a yā kà kína pìn à a sisi dɔ baasiro.

¹⁵ Kŭ inaa kà Abihaili né Esita kŭ a disɛ Mɔdekai a sè né ũ pìia, adi pɔke gbekaro, séde pɔ kŭ kína nɔgbɛnɔ gwàri Egai pìi ònɛ baasiro. Esita yā kà gbɛ kŭ ò a ènɔgu ñ pínki.

¹⁶ Kína kíblena wɛ supplade gŭn ò gɛɛ kãao a bea mɔ kuride Tɛbe gŭn.

¹⁷ Kína ye Esitai de a nɔ kparanɔla ñ pínki. A yā kàagu, à kènɛ mana de nɔkpare kparanɔla ñ pínki, akŭ à kína nanɔ fùraa kùnɛ à a dítɛ a nɔ Vasati gɛnɛ ũ.

¹⁸ Akŭ kína pìi dikpɛ pɔble kàkara gbānadenɔnɛ kŭ a ìbanɔ Esita sena yā musu. À dítɛ kŭ ò dikpɛ zɔkɔ kɛ, akŭ ò a kpàkpaa kè bŭsu kŭ bŭsuuo, akŭ à gba dà gbɛnɔnɛ à gè ɔla.

Mɔdekai kŭ Amanao

¹⁹ Nɔkparenɔ kakarana gɛn pladen Mɔdekai vutɛna kínabe gānu gŭn.

²⁰ Esita dí a be bŭsu ke a buriyā o gbɛkɛ màro lákŭ Mɔdekai ònɛ nà. À tɛ Mɔdekai yāi lákŭ àdigō ke nà zaa gɔrɔ kŭ àtɛni a gwa.

²¹ Kŭ Mɔdekai vutɛna kínabe gānu gŭn lɛ, kína Asueru dogari zédákpāri gbɛnɔn planɔ pɔ fɛ kínai, akŭ ò lé kpàkŭsŭi ò a dɛ. Ñ tón dí: Bigitana kŭ Tɛresio.

22 Kū Mɔdekai yā pìi mà kpāni, à ò kína nanɔ Esitanɛ, akū Esita ò kínanɛ kū Mɔdekai tóo.

23 Ò yā pìi gwàgwa ò è yāpuramɛ, akū ò gbēnɔn pla pìno lòko lía ò gà. Ò yā pìi kè búsú gīayākɛna takadan kína wára.

3

1 Yā birenɔ gbɛra kína Asueru Amɛdata né Amana, Agaga buri gwɛnaa kàra à a gbà gbāna, à vutɛki kū à de a gbānade dakenɔ pòla n pínki kpàa.

2 Kína ìba kū ò kú a bɛ gānu gūnnɔ dì kúte ò mì natɛ Amananɛ lākū kína dìte nà, ama Mɔdekai dì kúte à mì natɛnɛro.

3 Akū kína ìbaa pìno Mɔdekai là ò pì: À kè dera nídi kína yā maroo?

4 Lākū gu dīgɔ dɔ nà òdīgɔ onɛ lɛ, ama àdi n yā daro, à pì Yudan a ũ. Akū ò ò Amananɛ de ò le ò dɔ tó ani Mɔdekai yākɛnaa pì fɔ.

5 Kū Amana è Mɔdekai dì kúte à mì natɛarɛro, akū a pɔ fɛ.

6 Kū ò Mɔdekai buri ònɛ, akū a dena ado kènɛ fíti, akū àtɛn zé wɛtɛ à Mɔdekai buri Yuda kū ò kú Asueru búsuu gūnnɔ dɛdɛ n pínki.

Amana lékpakūsūna Yudanɔ

7 Kína Asueru kíblena wè kuri awɛɛpladen a mɔ káaku Nisā gūn, Amana gbè kū òdi pi purimu zù à gu gwà, de à mɔ kū ani yā pìi kɛa dɔ kū a gɔrɔ. Akū gugwanaa pìi bò mɔ kuri awɛɛpla kū òdi pi Ada gūn.

8 Akū Amana pìi kína Asuerunɛ: Buri ke kun a gbēnɔ fākɔa buri pāndenɔ té n búsú dasinɔ gūn pínki. Ní futɛokarayānɔ donadona kū buri kparanɔ pòo, òdi n doka daro. Adi kɔ sí n n tó tɛnɛro.

9 Kí, tó à kènne nna, n yā dìte de ò láka kúnwo, mani andurufu tɔn wàa pla kpá n ɔgɔ'uterinɔ ò ká n aruzɛkɛkatekin.

10 Kína a tánka sèedakɛbɔ bò à kpà Amɛdata né Amana, Agaga buri Yudanɔ zāngurii pìia

11 à pì: N kɛ buri pìine lākū à kènne mana nà, nɔ andurufu pìi kūna n pò ũ.

12 Mɔ káaku gɔrɔ kuri awɛɛ'aakɔde zī Amana kína takadakɛrinɔ sisi. Ò yā kū Amana dìte kína ìbanɔ kū kína kū ò kú búsú kū búsuuonɔ, buri kū burio gbānadenɔnɛ dà takadan. Ò kè buri kū burioonɛ, baadi kū a yā takao, búsú kū búsuo kū a takadakɛna burio. Ò kè kú kína Asueru tóo, akū ò a sèedaa kè takada pìia kú a tánka.

13 Ò takada pìno nà zīrinɔnɛ n ɔ ò n gbáre kína búsú dasinɔ gūn. Takada pìi gūn ò pì ò Yudanɔ dɛdɛ ò láka kúnwo ò n buri bo, né fíti gbɛ zɔkɔ, gɔgbēnɔ kū nɔgbēnɔ gɔrɔ do gūn, mɔ kuri awɛɛplade Ada gɔrɔ kuri awɛɛ'aakɔde zī, ò n pónɔ kakara.

14 Oni yā kū à dìte pìi takada kpāzā búsú kū búsuuonɛ pínki de àgɔ de doka ũ, oni a kpàkpa kɛ buri sīnda pínkinɛ de ògɔ kú soru gūn gɔrɔ pìi zī.

15 Zīrinɔ wà ò gèe gōnɔ yā kú kína dìte pìi yāi, akū ò a kpàkpa kè Susa wéran. Kína kú Amanao vùte òtɛn í gbɛ. Susadenɔ sɔ ò bídi kè yā pìia.

4

Mɔdekai wékena Esitaa de à lé da yān

1 Kū Mɔdekai yā kū ò kèe pìi mà, à a pókasanɔ gà à kè, akū à uta kasanɔ kùala à túbu gbè a mīia, akū àtɛn kure wɛtɛ gūn àtɛn wēnda ó gbāna dɔ.

2 À gèe ari kínabe gānulea, zaakū gbèke dì fɔ à gè kínabe gānu gūn kū uta kasanɔ danaro.

³ Ò yā kū kína dìte doka ũ pìi kpàkpaa kè bùsu kū bùsuuoone pínki, akū Yudanò nà òdònaaa manamana gu sīnda pínki kū léyīnaao. Òten wétē kóte òten wēnda òdò. Ñ gbēno uta kasanò dàda dasi ò túbu gbè ní mīia.

⁴ Kū Esita ìba nògbēno kū gōgbēno sù ò òne, a nèsee yāka manamana. À pòkasanò kpàzā Mòdekaine à da uta kasanò gbèn, ama adi we à sìro.

⁵ Ataka kū ò a fèrèe kèeme dogari kū kína dìte àgō kú Esita sare ũ. Esita a sìsi à a zì Mòdekaia à gé à a lá: Bó yā mé à sùu? Bó yā mé à tò àten ke lee?

⁶ Ataka bò kínabe gānulea à Mòdekai lè.

⁷ Mòdekai yā kū à a le bàbane pínki, akū à andurufu kū Amana pì ani ká kína aruzekatekin Yudanò dedena yāi lé òne papana.

⁸ À yā kū ò dìte Yudanò dedena yā musu kū ò a kpàkpaa kè Susa takada kpàa dò de à mò Esitane à a bókotene. À pì à o Esitane à gé kína kīnaa à kúte kene à wé kea a gbēno yā musu.

⁹ Ataka tà à yā kū Mòdekai ò bàba Esitane.

¹⁰ Akū Esita pìne à gé à yā dí o Mòdekaine:

¹¹ Kíia ìbanò kū a bùsu gbēno dō ní pínki kū tó gōgbē ke nògbē nà kīnai a kpé gūn, tó adi a sísiro, doka kun mèn dome. Òdi ade deme, tó adi ke kína a wura gòo dò adea de à le àgō kun baasiro. Makū sō, à kà gòro baraakuri kū odi ma sísi mà gé kína kīnaaro.

¹² Kū à gèe à Esita yā pì bàba Mòdekaine,

¹³ akū Mòdekai èra à légbāzā kène à pì: Ñsungō da mókōn mé ìni bo ndo Yudanò té n kunna kínabea yāiro.

¹⁴ Tó ní yītena gòro díkīna taka gūn, kpányī ni bo gukea à Yudanò mì sí à ní bo. Mókōn kū n de bedenò sō áni gaga. Tó gòro díkīna taka yāime n gō kína nanò ũ, dí mé à dō?

¹⁵ Akū Esita légbāzā kè Mòdekaine à pì:

¹⁶ Ñ gé ñ Yuda kū ò kú Susanò kakara ní pínki, à lé yī ma yā musu. Àsun pò blero àsun í miro gòro aakō fānantē kū gwāanio. Makū kū ma ìbanò óni lé yī le se. Abire gbera mani gé kína kīnaa, bee tó má gena zé vīro. Tó sō ma ga, ma gan gwe.

¹⁷ Akū Mòdekai tà à yā kū Esita òne kè pínki.

5

Esita wékèna kīnaa

¹ A gòro aakōde zī Esita a kína nanò bizanò yī, akū à gèe à zè kínabe onn kpé kū à kun kpélelea. Kína vutena kíblegbaaa kpé gūn gwe, a are dōna kpélelea.

² Kū à a nanò Esita è zena kpélelea, a pò kèa nna, akū à a wura gòo kū a kīna dōa. Esita nài à o kè a gòo pì léa.

³ Kína a là à pì: Esita, bómee? Bón nten gbekamaa? Bee tó ma kpata kpadome mani kpámma.

⁴ À wèa à pì: Kí, tó à kènne mana, ñ Amana sísi pòble kū maten kennea gbāra.

⁵ Akū kína pì ò su kū Amanao gōnò, de ò gé ò yā kū Esita gbèkaa pì ke. Akū kína kū Amanao gèe de ò pòble kū Esita kèñne pì ble.

⁶ Kū òten sèwē mi, kína Esita là à pì: Bón nten wé ke maa? Mani kenne. Yā kpaten nten gbekamaa? Bee tó ma kpata kpadome mani kpámma.

⁷ Esita wèa à pì: Yā kū maten wé kemman dí.

⁸ Kína, tó ma n pōnna lè, tó à kènne, ñ yā kū maten wé kemma kemene, à mó à pòble kū mani kéare zia ble, mani yā kū n ma lai onne.

⁹ Kū Amana bò zĩ birea, a pɔ kè nna àten yáa dɔ. Ama kū à Mɔdekai è kínabe gānu gūn adi fute à zèarero adi vīna kearero, akū à pɔ fèi.

¹⁰ À a zĩda kū à tà be. Kū à a gbēnnanɔ sisi kū a nanɔ Zerēsio,

¹¹ akū àten ĩa dā a aruzeke zɔkɔ kū a nэгɔgbē dasinɔ yā musu. À pì a karanaa lè kína kīnaa à a gba gbāna de a ĩba kparanɔla kū gbānadenɔ n pínki.

¹² À pì dɔ: Madon kína nanɔ Esita ma sisi à pɔble kèmenne kū kīnao. À era à ma sisi mà pɔ ble kū kīnao zia dɔ.

¹³ Bee kū abireo tó ma Yuda buri Mɔdekai è vutena kínabe gānu gūn, yā birenɔ pínki di kèmenne pɔke ũro.

¹⁴ Akū a nanɔ Zerēsio kū a gbēnnanɔ pìne: Ñ tó gbēnɔ lí pétènnè a lei kà gāsākuru bupla akuri, ñ wé ke kīnaa zia kɔnkɔ à n gba zé ñ Mɔdekai lokoa, gbasà ñ gé kū kīnao ñ pɔ ble kū pɔnnao. Yā pìi kà Amanagu manamana, akū à lí pìi pète.

6

Bèerekarana Mɔdekaine

¹ Gwāani birea kína dí fɔ à i òro. Akū à pì ò mó kū a bùsu gīayākèna takadao. Ò a kyó kènne,

² akū ò Mɔdekai yā è gwe, lākū kína dogari zédākpāri gbēnɔn planɔ Bigitana kū Terēsio lé kpākūsūi nà, akū Mɔdekai bòo.

³ Kína a ĩbanɔ là à pì: Ò Mɔdekai bèere kara ò a gbà gbāna yā pì yāi deramene? Ò wèa ò pì: Odi yāke kenero.

⁴ Akū kína pì: Dí mé à kú ònn gwee? Gɔrɔ kúa Amana gè kínabe ònn gòno de à Mɔdekai lokona lí kū à pète pìia yā onne.

⁵ Akū kína ĩbanɔ wèa ò pì: Amana mé à kú ònn gwe. Akū kína pì à gē.

⁶ Kū à gè, kína a là à pì: Bón oni ke gɔgbē kū má ye mà a karanee? Amana laasunn lè à pì: Dín kína ye à bèere karane de makūlaa?

⁷ Akū à wèa à pì: Tó n ye ñ gbē bèere kara,

⁸ oni kína arukĩmba kū n dà yā sé ò móo kū n sɔ kū ò kífuraa kuaao.

⁹ Ñ arukĩmbaa pì kū sɔ pìio kpá n gbānade bèeredenɔ dokea, à arukĩmbaa pì da gbē kū n ye ñ a bèere karane à a di sɔa àgɔ té a are wète zédanɔ gūn àgɔ pūtā àgɔ pì: Len kína di ke le gbē kū à ye à a bèere karaneene.

¹⁰ Akū kína pìne: Ñ gé ñ arukĩmbaa pì sé gòno kū sɔo lākū n ò nà, ñ yā pì ke Yuda buri Mɔdekai kū àdigɔ vutena ma be gānu gūnne. Ñsun yā kū n pì ò kenee pì ke tóro.

¹¹ Amana gèe à arukĩmbaa pìi sè kū sɔ pìio à sùo. Akū à arukĩmbaa pìi dà Mɔdekaine à a di sɔa, à té a are wète zédanɔ gūn, àten pūtā à pì: Len kína di ke le gbē kū à ye à a bèere karaneene.

¹² Kū ò sù, Mɔdekai gèe à vùte kínabe gānu gūn, akū Amana ɔ kù a wéa à tà be kū ɔɔdɔo.

¹³ À yā kū à a le bàba a nanɔ Zerēsine kū a gbēnnanɔ n pínki. Akū a lédammarii pìno kū Zerēsio pìne: Zaakū Mɔdekai kū n gɔ kpe a yāi pì bi Yuda burime, ĩni a fɔ dorɔ, ĩnigɔ kīai ñgɔ géme.

¹⁴ Gɔrɔ kū òten yā pì onne, kína dogari kū ò n fèere kènɔ kà, akū ò a sè likalika ò gèe kāao pɔble kū Esita kèea.

7

Amana lokona lía

¹ Akū kína kū Amanao gèe pɔ ble kū Esitao.

² Goro kū òten wē mi a goro plade pì zĩ, akū kína Esita là à pì: Esita, bón ĩni wé kemaa? Mani kenne. Yã kpaten nten gbekamaa? Bee ma kpata kpadome mani kpamma.

³ À wèa à pì: Tó ma n ponna lè akūsõ yã pìi kenne, ò tó màgõ kú wèndiio. Wéke kú ma kèmmann gwe. Ñ tó ma gbēno gõ wèndi vī. Yã kú ma gbèkan gwe.

⁴ Zaakū makū kú ma gbēno, ò dìte kú ò ó dede ò láka kúnwo ò ó buri bome. Tó òteni ó yía zòno ũ yāme, de má yĩtena. Wari dí taka dí ká mà wari òmmaro.

⁵ Akū kína a là à pì: Díme? Dí mé ani fõ à ze kú yã bire taka buri kenaaoo?

⁶ À wèa à pì: Amana vāni díkīnan ibere kú à zāógu pì ũ. Swèe kè Amanaa kína kú a nano pìio yã musu.

⁷ Kína fùte a wēla pofē gūn à gèe líkpen a onn. Amana sō à gō gwe kú Esitao, akū Amana ten kúte kene a wèndi yã musu, zaakū à è kú kína zèo à vāni keareme.

⁸ Kú kína bò líkpen à sù pòblekia gōno, Amana lèle gbà wutebo kú Esita gengesekenaaa, akū à pì: À ye à kusi ma nano ma wára kpé gūn lan yá? Kú yã pìi bò kína lén gōno, ò sù ò pò yĩ Amana ānwa.

⁹ Kína dogarino doke Abona pīne: Lí petena Amana pì be sare à kà gāsākuru bupla akuri. Akū mé à lí pìi pète de à le à Mòdekai kú à yã mana kenne lokoa. Akū kína pì: À a lokoa.

¹⁰ Kú ò Amana lòko lí kú à pète Mòdekaine pīa, akū kína pò kpàte.

8

Kína yã pānde dītēna Yudanō yã musu

¹ Zĩ pīian kína Asueru Yudanō zānguri Amana be kpà a nano Esitaa. Esita pì kīnane Mòdekaimē a danē ũ, akū Mòdekai nà kīnai.

² Kína a tānka kú à sī Amanaa bò à dà Mòdekaine, akū Esita Amana be nāne a oĩ.

³ Esita èra à gèe yã o kīnane do. À wùte a gbà are àten wētē kóte, à kúte kēne de à yã vāni kú Agaga buri Amana a lé kpākūsū Yudanōii gboro.

⁴ Kína wura gò dā, akū à fùte à zè a are

⁵ à pì: Tó ma yã kàngu akūsõ ma n ponna lè, tó yã díkīna zé vī akūsõ ma yã kānne, zaakū Amēdata né Amana, Agaga buri zèo à Yuda kú ò kú n būsū gūnno dede n pīnki, ò n takadakērinone ò takada kē ò Amana yã pì lite kpedangara.

⁶ Mani ke deran mà kisira kú ani su ma gbēno le gwaa? Mani ke dera mà wé ke pla kú ma burino dedenaaoo?

⁷ Akū kína Asueru pì a nano Esitane kú Mòdekaio: À gwa, ma Amana be kpà Esitaa, akū ma Amana pìi lòko lía kú à yã vāni kpākūsū Yudanōi yāi.

⁸ À takada kē Yudanō yã musu lākū à kèáre mana nà. À kē kú ma tóo à ma tānka sèeda kea, zaakū takada kú ò kē kú ma tóo ò ma tānka sèedaa kèa litena vīro.

⁹ Gwe gōno ò kína takadakērinō sisi. Mō aakōde Sivā goro baro awēe'aakōde zīn ò yã kú Mòdekai dìte Yudanōne kú kína ibanō kú kīnanō kú būsū gbānadenō kē pīnki būsū mēn basuddo awēesupplanone sena zaa India būsūn ari à gèe pé Etiopia būsūua. Ò takada kē būsū kú būsūuo kú n takadakēna burio, buri kú burio kú n yāo. Ò takada kē Yudanōne kú n takadakēna takao kú n buriyāo do.

¹⁰ Mòdekai takada kē kú kína Asueru tóo à kína tānka sèedaa kèa à takada pīno nà zīrinone n oĩ, akū ò dì sō bàalēri kú ò bò kína sōyīkianōa ò gèeo.

¹¹ Yā kū kína dìte pì Yuda kū ò kú wēte kū wēteonɔ gbà zé ò kō kakara ò gí kū ñ zīdao. Tó buri ke būsú zìkari ke lètemma kū ñ néno kū ñ nɔgbēno, ò ñ dèdè ò láka kùńwo ò ñ mì de ò ñ póno sète.

¹² À ñ gbá zé ò abire ke kína Asueru būsuno gūn pínki mo kuri awεεplade Ada gɔɔo kuri awεε'aakōde zīn.

¹³ Ò yā kū à dìte pì takada kpàzā būsú kū būsuo pínki doka ũ. Ò a kpàkpaa kè buri sīnda pínkinε de Yudanɔ gō kú soru gūn ò yā yía ñ iberenɔa zī birea.

¹⁴ Kína yāditenaa pì yāin zīrii pino kè likalika dina kína sō bàalerinɔa ò gèε. Akūsō ò yā pìi kpàkpaa kè Susa wéran.

¹⁵ Mòdekai bò kínabεa à kíkε pò pura kū pò búguo dana, à kífura zōkō kū ò pì kū wuraaɔ kuna. À táaru biza arukĩmba tēra dana dɔ, akū Susadenɔ ayuwii kè kū ponnao.

¹⁶ Gu pù Yudanone zī birea, òten ponna ke kū yáa dɔo, zaakū ò ñ gbá gbāna.

¹⁷ Būsú kū būsuo wēte kū wēteo, gu kū kína yā ditena pìi kàn pínki Yudanɔ ponna kè kū yáa dɔo ò dikpe kè kū pòblegbēnaao. Buri pāndenɔ gō Yudanɔ ũ dasi, kū vīna ñ kū Yudanɔ yā musu yāi.

9

Yudanɔ zìblena ñ iberenɔa

¹ Mo kuri awεεplade Ada gɔɔo kuri awεε'aakōde zīn yā kū kína dìte kegɔɔo ũ. Zī kúa Yudanɔ iberenɔ wé dɔi yā kū ò gbāna mo Yudanone, ama yā pìi lite kpédangara, akū Yudanɔ gbāna mò ñ iberenone.

² Kína Asueru būsuno gūn pínki Yudanɔ kō kākara fārandi kū ò kun de ò léte gbē kū ò yā vāni kpākūsūnyīnɔa. Gbēke dí fō à ñ furo, zaakū buri pāndenɔ ten vīna kéne ñ pínki.

³ Būsú gbānadeno, kína ibanɔ kū kinenɔ kū a zīkerinɔ ñ pínki zè Yudanɔ kpe, kū òten vīna ke Mòdekaine yāi.

⁴ Mòdekai bèere vī kínabεa, akū a tó dà būsú sīnda pínkila, zaakū a gbāna ten karamε.

⁵ Yudanɔ ñ iberenɔ dèdè kū fēnedao ò láka kùńwo ñ pínki ò ñ poyeinaa kè ñ zāngurii pino.

⁶ Ò gōgbēno dèdè Susa wéran gbēnon wàa pla kpé basɔɔro.

⁷ Ò Pasandata kū Dalafō kū Asapatao

⁸ kū Poratao kū Adaliao kū Aridatao

⁹ kū Pamasatao kū Arisaio kū Aridaio kū Vaizatao dèdè dɔ.

¹⁰ Gbē pino bi Amadata né Amana, Yudanɔ zānguri négōgbē gbēnon kurinome. Bee kū abireo odi ɔ ke ñ pòkearo.

¹¹ Zī dokōno pìian ò gbē kū ò ñ dèdè Susanɔ dasi lé gbā kīnane.

¹² Akū à pì a nanɔ Esitanε: Yudanɔ gōgbēno dèdè Susa la gbēnon wàa pla kpé basɔɔro kū Amana négōgbē gbēnon kurinɔ. Bón ò kè ma būsú kparanɔ gūn sée! Yā kpaten nten wé kema dɔo? Mani kenne. Bó yān nten gbekamaa? Mani kpámma.

¹³ Esita wèa à pì: Kína, tó à kenne mana, ñ Yuda kū ò kú Susa lanɔ gba zé ò yā kū ñ dìte ò ke gbāra ke zia dɔ, ò Amana négōgbē gbēnon kurii pino loko lía.

¹⁴ Kína pì, ò ke ε. Ò a kpàkpaa kè Susa, akū ò Amana né pino gèε lòkoloko.

¹⁵ Yuda kū ò kú Susanɔ kō kākara Ada gɔɔo gēro donsaride zī, akū ò gōgbēno dèdè dɔ gbēnon wàa do kpé basɔɔro. Bee kū abireo odi ɔ ke ñ pòkearo.

¹⁶ Yuda kpara kū ò kú kína būsuno gūno ñ pínki kō kākara de ò gí kū ñ zīdao ò bo ñ iberenɔ yān, akū ò ñ zāngurii pino dèdè gbēnon dúbu basiikō sɔɔro sari. Bee kū abireo odi ɔ ke ñ pòkearo.

17 Ò yā pìi kè Ada gɔɔ kuri awɛɛ'aakɔde zĩme, a gɔɔ gẽro donsaride zĩn ò kámma bò. Ò gɔɔ pìi dìte dikpe ũ de ò dikpe pɔble ke ò pɔnna ke gɔɔ pìia.

18 Yuda kũ ò kú Susanɔ kɔ kàkara a gɔɔ kuri awɛɛ'aakɔde zĩ kũ a gɔɔ gẽro donsaride zĩo, akũ ò kámma bò a gɔɔ gẽrode zĩ. Ò gɔɔ pìi dìte dikpe ũ de ò dikpe pɔble ke ò pɔnna ke gɔɔ pìi.

19 Abire yāin Yuda búbari kũ ò kú lakutu gũnnɔ dì dikpe pì ke Ada gɔɔ gẽro donsaride zĩ ò dikpe pɔble ke ò pɔnna ke òdi pɔble dakɔne.

Purimu dikpe ditɛnaa

20 Mɔdekai yā pìnɔ kè takada gũn, akũ à kpàzā Yuda kũ ò kú kína Asueru bùsuu gũnnɔne nĩ pínki, gbẽ kũ ò kú káninɔ kũ gbẽ kũ ò kú zānɔ nĩ pínki.

21 À ditɛne kũ ògɔ dikpe pì ke wè kũ wèɛo Ada gɔɔ gẽro donsaride zĩ kũ a gɔɔ gẽrode zĩo.

22 Gɔɔ pìnɔme Yudanɔ bona nĩ iberɛnɔ ɔĩ dikpe ũ. Mɔ pìi gũn nĩ pɔsira lite pɔnna ũ, nĩ wèndakɛnaa lite dikpekenaa ũ. Ògɔ dikpe pì ke gɔɔ pìnɔ zĩ, ògɔ dikpe pɔble ke ògɔ pɔnna ke, ògɔ pɔble dakɔne, ògɔ gba da takasidenɔne.

23 Yudanɔ zè kũ yā kũ Mɔdekai kènnɛo, akũ dikpe kũ ò kè pìi gɔ́nne futeokarayā ũ.

24 Amɛdata né Amana, Agaga buri Yudanɔ pínki zānguri yā vāni kpàkūsũnyĩ kũ à nĩ dɛdɛ, akũ à gbè kũ òdi pì purimu zù à a gu gwà de à le à nĩ fu à nĩ dɛdɛ.

25 Ama kũ kína yā pìi mà kpāni, à yā dìte takada gũn, de yā vāni kũ à a lé kpàkūsũ Yudanɔii pì era a musu. Akũ ò a lòko lía kũ a négɔgbɛnɔ lɛɛɛ.

26 A yā mé à tò òdi gɔɔ pìnɔ sísi Purimu, zaakũ gbè kũ à zù à a gu gwà tón gwe. Yā kũ Mɔdekai kè takada pìi gũn kũ yā kũ à nĩ léno yāin

27 ò sì kũ ò dikpe ke gɔɔ pla pìnɔ gũn wè kũ wèɛo. Ò pì mókɔnɔ kũ nĩ nénɔ kũ gbẽ kũ ò nānmanɔ ni gí dikpe pì keiro, ògɔ ke a gɔɔa lákũ ò kè takadan nà.

28 Wè kũ wèɛo gɔɔ pìnɔ yā gɔ dɔ́ngu, ògɔ a dikpe ke ɔn kũ ɔnnwo wète kũ wèteo bùsu kũ bùsuuo, de Purimu dikpe pì sún láka Yudanɔ kĩnaaro yāi, a kegɔɔ sún mì de nĩ burinɔaro.

29 Kína nanɔ Esita, Abihaili né takada plade kè kũ a ikoo pínki Purimu yā musu, à gbāna kpào takada kũ Yuda buri Mɔdekai kèa.

30 Mɔdekai takada pìi kpàzā Yuda kũ ò kú kína Asueru bùsu mèn basuddo awɛɛsuppla gũnnɔne. À kunna aafia kũ laakarikpatɛnaao yā ò́nne,

31 akũ à Purimu dikpe pìi dìte a gɔɔa, lákũ àpìi kũ kína nanɔ Esitao ditɛne nà, lákũ mókɔnɔ sɔ ò sì ò ke nà kũ nĩ burinɔ nĩ kpe kũ léyĩnaao kũ ɔɔɔo.

32 Yā kũ Esita dìte pìi gbāna kpà Purimu doka pìnɔa, akũ ò kè takadan.

10

Kína Asueru kũ Mɔdekaio yā

1 Kína Asueru tò gbẽ kũ ò kú a bùsuu gũnnɔ pínki kũ ísira luannɔ táfe boare.

2 Yā zɔkɔ kũ à kènɔ kũ a ikokeyānɔ kèna Midiānɔ kũ Pesianɔ kínanɔ gĩayākɛna takadan. Lákũ kína Mɔdekai gbà gbāna à gɔ gbẽ zɔkɔ ũ nà, a yā kú takada pìi gũn dɔ.

3 Yuda buri Mɔdekaimɛ kína Asueru kpàasi ũ. À tɔ bò Yudanɔ té akūsɔ a yā kàngu dasi, zaakũ à a gbɛnɔ aafiaa wète, akũ à kunna nna zé kèkè a buri pìnɔne.

AYUBA

Setan Ayuba yōnaa 1:1-2:13

Ayuba a igɔɔ gyabonaa 3:1-3:26

Ayuba gbēnnanɔ yāweanaa 4:1-5:22

Ayuba wena a gbēnnanɔa 14, 19, 31

Dikiri wena Ayubaa 38:1-41:34

Ayuba yā mīdenaa 42:1-42:17

Setan Ayuba yōna káaku

¹ Gōgbē ke kú Uzu bùsun yā, a tón Ayuba. Gbē manamε, àdigō taari vīro. À Luda vīna vī akūsō à gī yāvānikenaai.

² À négōgbēnɔ vī gbēnɔn suppla, nénɔgbēnɔ gbēnɔn aakō.

³ À sānɔ vī dúbu suppla, lakuminɔ dúbu aakō, zùnɔ wàa sɔɔro, zaakinɔ wàa pla kpé basɔɔro, akūsō a zīkerinɔn dasi manamana. À aruzεke zōkō de gbē sīnda pínki pólá ifāboki kpa.

⁴ A négōgbēnɔ digō ponna poble kekōne be kú beo, òdi n dāre pìnɔ sísi ò mó ò pó ble ò í mi kúnwo leεε.

⁵ Gɔɔ kú ò ponna pó blè ò làka pínki, Ayuba dì gbē zīnma ò gbà boñne. Tó gu dō, àdi fute kɔnkɔkɔkɔ à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú o n baadine à pi: Òdigō dōro ma nénɔ durunna kè ò dɔkè kú Ludao n swèn gwεε. Len Ayuba digō ke le gɔɔ sīnda pínki.

⁶ Zīkea malaikanɔ sù ò zè Dikiri arε, akūsō Setan kú n té.

⁷ Akū Dikiri pì Setanne: N bo māmεε? À wèa à pì: Maten gé maten su maten likara andunia gūmmε.

⁸ Akū Dikiri pìnε: N ma zòbleri Ayuba è yá? A sára kú andunia gūnlo. Gbē manamε, à taari vīro. À ma vīna vī akūsō à gī yāvānikenaai.

⁹ Akū Setan pì Dikirinε: Ayuba n vīna vī pān yá?

¹⁰ Mɔkōmmε n karaa kpà n likai kú a beo kú pó kú à vīnɔ pínki. N arubarikaa dà a zīn, akū a pónɔ kàra à dàgula.

¹¹ N ɔ bo n pá a pónɔa pínki n gwa, tó adi yā vāni onnero.

¹² Akū Dikiri pìnε: Tò! Ma a pó sīnda pínki nānne n ɔī, ama n̄sun ɔ pá a mēεaro. Akū Setan gò Dikiri arε.

¹³ Zīkea Ayuba négōgbēnɔ kú a nénɔgbēnɔ ten pó ble òten sèwē mi n vīni bea.

¹⁴ Akū gbēke sù Ayuba kīnaa à pì: Zùnɔ ten bú wí akūsō zaakinɔ ten sè ble n sārε,

¹⁵ akū Sebanɔ lètemma ò n sète ò tà kúnwo, ò n dārinɔ dède kú fēnedao. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpánne.

¹⁶ Adi yā o à làkaro, akū gbē pānde sù à pì: Sura pète n sã kpàsanɔa ò té kú, pódārinɔ gāga. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpánne.

¹⁷ Adi yā o à làkaro, akū gbē pānde sù à pì: Kaladianɔ kō kpàatete gā aakō ò sù ò lète n lakuminɔa ò n sète ò tà kúnwo, ò n dārinɔ dède kú fēnedao. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpánne.

¹⁸ Adi yā o à làkaro, akū gbē pānde sù à pì: N négōgbēnɔ kú n nénɔgbēnɔ ten pó ble òten sèwē mi n vīni bea,

¹⁹ akū zāga'īa gbāna kàka à bò gbārannan à sù n kpé kusuru siikōnɔa, akū à lète à sī né pínɔa ò gāga. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpánne.

20 Akū Ayuba fùte à a uta gà à kè à a mì bò. Akū à wùte a gberèa à donyĩ kè Ludanè

21 à pì:

Ma bo ma da gberèn ɔkòri
akūsõ mani era mà tá ɔkòri.
Dikiri kpàma akū à èra à sìma.

Ò Dikiri sáabu kpá.

22 Yā pìnɔ gūn pínki Ayuba dí durunna ke à Luda taari èro.

2

Setan Ayuba yõna a gèn plade

1 Zíkea malaikanɔ era ò sù ò zè Dikiri arɛ, akūsõ Setan kú n té. À zè Dikiri arɛ,

2 akū Dikiri a là à pì: N bo mámɛɛ? À wèa à pì: Matèn gé matèn su matèn likara andunia gūmmɛ.

3 Akū Dikiri pìnɛ: N ma zòbleri Ayuba è yá? A sára kú andunia gūnlo. Gbè manamɛ, à taari vīro. À ma vīna vī akūsõ à gī yāvānikɛnaai. Bee kū n ma sã vùnɛ, ma kisira kpài pã, à kpé kun taari sari ari tera.

4 Akū Setan pìnɛ: N kemɛnɛ mà kennɛ. Pó kū gbè vī sīnda pínki ani kpá a surabana yāi.

5 N n ɔ bo n pá a mèèa n gwa. Ani yā vāni onnɛ.

6 Akū Dikiri pìnɛ: Tò! Ma a nānɛ n ɔĩ, ama n a wèndi tó.

7 Setan gò Dikiri arɛ, akū à bòbūnu zĩ Ayubaa sɛna zaa a gèsɛɛa ari à gèɛ pé a mīdangura.

8 Akū Ayuba takaso sè à gèɛ à vùte tubura, àteni a zīda wao.

9 A nanɔ pìnɛ: Īnigõ kpé kun taari sari ari teran yá? N yā vāni o Ludanè n ga.

10 Akū à pìnɛ: Ntɛn yā o lán nɔgbè yõnkɔ bà. Ónigõ yā mana le Luda ɔĩ ò gí a vāni lei yá? Yā pìnɔ gūn pínki Ayuba dí durunna ke a yā'onaa gūnlo.

Ayuba gbènnanɔ suna a kīnaa

11 Kū Ayuba gbènnan gbènnɔn aakõnɔ kisira kū à a lènɔ baaruu mà, n baadi bò a bea ò kò kàkara, akū ò gèɛ ò wènda ke kãao ò a laakari kpátɛnɛ. N tónɔn dí: Temana gbè Elifaza, Sua gbè Bilidada kū Naamati gbè Zofao.

12 Kū ò a wīna kè zãzã, odi a dõro, akū ò ɔɔ dò, n baadi a uta gà à kè, akū ò būsuu dã ò fã musu n mīla.

13 Akū ò vùte kãao zīte gɔrɔ suppla fānantɛ kū gwāanio. N gbèke dí yāke o kãaoro, zaakū ò è lākū a warikɛnaa kè zõkõ manamana nà.

3

Ayuba a igɔrɔ gyabonaa

1 Abire gbera Ayuba lé wè à yā vāni ò a igɔrɔ musu

2 à pì:

3 Luda ma igɔrɔ ke pã
atɛnsa gwāani kū ò ma nò sī pìi.

4 Gɔrɔ pì li gusira ũ,
zaa musu Luda sún a yā daro,
àsun tó gu puaro.

5 Gusira kū níkiniki gɔrɔ pìia,
ludambe sira kútea,
gusira bítim daala.

6 Gwāani pì sõ à sira kū níkiniki,

òsun a da wè gɔrɔnɔ té doro,
 òsun a naro mɔ gɔrɔnɔ gūnlo.
 7 Gwāani pì ke gwāani fīni ũ,
 ayuwii sūngɔ dɔ gɔrɔ kùaro.
 8 Pódammari kù òdi tó ifāntē gu puronɔ láari ke gɔrɔ pìia,
 gbē kù ò dɔ lákū òdi ɔ ká kwāsaaii pìnɔ.
 9 A gudɔnao susunenɔ sira kù,
 oni a gudɔna dā pā, gu ni kēro.
 10 Zaakū gɔrɔ pì dí ma da né'isɔ zé tatamalero,
 à tò ma wé wari è.

11 À kè dera òdi ma i gè ũroo?
 Bóyāi mádi bo gbɛɛn ma era gònɔroo?
 12 À kè dera ò ma kpa gbálaa?
 Bóyāin ò yɔ kpàma ma mii?
 13 Tó ma ga yā, de ma gɔ kítikiti,
 de ma i ò ma kámma bò
 14 kù kínanɔ kù andunia gūn lédammari
 kù ò kínabe zīnɔ kèkè ò bò n zīdanenɔ,
 15 kīne kù ò wuraa kàkarañyīnɔ
 akūsɔ ò andurufuu kà n kpén à pà.
 16 À mana yā ò ma vī lán nòbɔtɛne bà,
 lán né kù à sù gè ũ adi andunia ero bà.
 17 Gwen yāvānikerinɔ dì n vānikena tón
 akūsɔ gbē busananɔ dì kámma bon.
 18 Zizɔnɔ dì ĩampaki le gwe,
 òdi n wétāmmarinɔ kòto ma doro.
 19 Gbānadenɔ kù talakanɔn kù gwe n pínki,
 akūsɔ zòɔ digɔ de a dikiri pɔ ũ gwe doro.
 20 Bóyāi Luda dì gu pu wēndadenɔnɛɛ?
 À kè dera àdi wēndi kpá gbē kù n pɔ siranɔaa?
 21 N wé digɔ dɔ gai òdi lero,
 òdi kpáte kei de aruzekè kù à utenala.
 22 Tó ò gà ò n vī, òdi pɔnna ke,
 n nèsɛɛ dì ke nna.
 23 Luda n zia yā ùteínɛ,
 à karaa likañyī kpa sīnda pínkia.
 24 Wesakakara à bona mé à gɔ ma pòble ũ,
 ma ndanaa dì lákaro.
 25 Yā kù ma vīna kènɛɛ pì mé à ma le,
 yā kù ma kã gii pì mé à sùma.
 26 Má ĩampana vīro, ma laakari kpátɛnaro.
 Má kámmabona vīro, ma wari dì lákaro.

4

Elifaza yāwena Ayubaa

1 Akū Temana gbē Elifaza yā wèa à pì:
 2 Asa tó gbē yā ònne, ĩni pɔ fēroo?
 Zaakū mani fɔ màgɔ yītenaro.
 3 N dɔn lákū n lé dà gbēnɔa dasi nà,

n gbē kū n gbāna làkanɔ gbà swèɛ.

⁴ N yā gbē kū òtɛn funɔ sè lei,
n gbē kū ò busananɔ gbà gbāna.

⁵ Kū yā n le sà, akū nten fu,
kū à sùmma, n bídi kè.

⁶ N vīnakɛna Ludanɛ dí n laakari kpáteroɔ?
N kunna taari sari dì tó ngō tāmaa vīroo?

⁷ N laasun lé n gwa!
Kisira taarisaride lè ziki ari à gà yá?
Mán ò gbē mananɔ kàkatɛn zikii?

⁸ Gbē kū à yā vāni bú wì à yākete tōa,
ma è abire mé àdi butɛnɛ.

⁹ Luda lé'īa mé àdi a kakatɛ,
a pò bona a yīn mé àdi a dúgu zō.

¹⁰ A pūtāna kū kòto gbānao lán músuu bà dì láka,
Luda dì a saka woronɛ.

¹¹ Àdi ga lán músu kū à nòbɔɔ wète à kùraii bà,
a néno ni gbasa ò fākōa.

¹² Yā sùma kpāni asiri gūn,
a ĩa gè ma sān.

¹³ Gɔɔ kū matɛn nana bènɛ o gwāani,
gɔɔ kū gbēno i ò ò kà zā,

¹⁴ vīna ma kū matɛn lukaluka,
ma mēgu sīnda pínki tɛn luka.

¹⁵ Īa ke buri ma pa ma ānnwa,
ma mēkāsɛsɛɛ fùte à zè.

¹⁶ Kū à zè, mádi a taka dōro,
pò pì kú ma arɛ,

akū ma a kòto kpāni mà à pì,

¹⁷ bisāsiri ni fō àgō de yānnade ũ Ludanɛ yá?
Gbē ni fō àgō zēna a Kèri arɛ yá?

¹⁸ Zaakū Luda dì a malaikanɔ náani kero,
akūsō àdi a zīkerii pìnɔ taari le,

¹⁹ ókōno kū ó mè de lán ē kpé bà,
ó kasana de bùsu kori ũ
akūsō òdi ó dúgu zō lán dāmboroo bà,
oni ó pò o dɔ yá?

²⁰ Zaa kɔnkɔ ari ɔkɔsi gbēno dì gaga,
òdi kakatɛ ari gɔɔ sīnda pínki,
òdi n tāsasi káro.

²¹ Luda dì n kuta lí gboronɛ,
akū òdi ga òndō sari.

5

¹ N lé zú sà n ma tó gbēke ni wemma.
Malaika kpaten ĩni arɛ dɔaa?

² Ībetɛsɛnaa dì yōnkɔ de,
nèsɛgōbaa dì mìsaride kakatɛ.

³ Ma è yōnkɔ zīni pète,
akū zīni pìi yò kānto.

4 A nénɔ zã kũ aafia kĩnaao,
òdi n yãɔ mátɛmatɛńne yãkpatekɛkia,
gbẽke di ze kũńworo.

5 Nàderinɔ di a burapɔɔ ble,
bee pɔ kũ à lèe likainɔ,
ímiderinɔ di luka a aruzekɛi.

6 Kisira di fute busunlo,
wari di bute zĩtero.

7 Lákũ tépútána gena musu sika vĩro nà,
len gbẽ kũ ò ì pínki di wari le le.

8 Tó makũme sɔ, Ludan mani gbeka,
mani ma yã kpáte a arɛ.

9 Àdi yã zɔkɔ ke kũ oni fɔ ò a gbá dɔro,
oni fɔ ò a yãbonsarɛkenanɔ lé dɔro.

10 Àdi tó legũ ma zĩte,
àdi tó a í dagula sɛntɛ.

11 Àdi gbẽ busananɔ sé lei,
àdi wɛndadenɔ da pɔnnan.

12 Àdi yã kũ manafikidenɔ ten péa gboro,
de n ɔzĩ súnɡɔ arubarika vĩro yãi.

13 Àdi ɔndɔrinɔ kũ n wézɛ gũn,
àdi tó yãlekperɛ'orinɔ yãgɔgɔna ke pã.

14 Gu di sira kũrĩma fãnantɛ,
òdi ɔ mátɛmatɛ fãnantɛ lán gwãani bà.

15 Àdi takasidenɔ bo ga léi,
àdi pɔsaridenɔ bo gbãnamɔnnerinɔ ɔĩ.

16 A yã mé à tò gbãnasaridenɔn tãmaa vĩ,
yãzedesaridenɔ di yĩte kyáu.

17 Arubarikaden gbẽ kũ Luda di a toto ũ.
Tó àteni n sã gaga, ñsun yãvunu káro.

18 Zaakũ àdi gbẽ kĩna akũ àdi a bò gwa,
àdi gbẽ wíwi akũ àdi a werekɔa.

19 Ani n bo yã gèn suddo,
bee tó à kà gèn suppla, kisira ni n lero.

20 Ani n sí gaa nàgɔɔ,
ani n bo fɛnɛda léi zĩlan.

21 Dikiri ni n bo gbɛyakarinɔ ɔĩ,
tó yakanaa sù, vĩna ni n kũro.

22 Īni yakana kũ nàao yáa dɔ,
ĩni vĩna ke nòbɔ pãsinɔnero.

23 Zaakũ ĩnigɔ kun aafia kũ gbènɔ,
ĩnigɔ nna kũ nòbɔsɛntenɔ,

24 ĩnigɔ dɔ kũ n ɔn nigɔ nna,
tó n ge n kpàsan, pɔke ni kĩaro.

25 ĩnigɔ dɔ kũ n nénɔ ni ke dasi,
n burinɔ ni dagula lán sɛɛ bà.

26 Īni zĩ kũ yúkuyuku gbasa ñ ga
lán ése kũ à mà ò kè a gɔrɔaa bà.

27 Kū o yā pì asiri gbèka, len à de le.
 N̄ yā pì sí ngō dō kū n zīda yāme.

14

Ayuba yā'ona Ludanε

- 1 Bisāsiri dì bo nɔgbē kīnaame,
 a wëndii kusu, àdigō kun yāketε sariro.
- 2 Àdi pia lán lāvυ bà àdi kori κε,
 àdi gētε lán uraa bà àdi gi κερο.
- 3 Gbē dí takan ĩni wé dɔa
 n̄ yākpate κε kāao yá?
- 4 Pó gbāsī ni fō à pó gbāsīsari i yá?
 Ani sí κερο.
- 5 N̄ bisāsiri gɔrɔ dītεne,
 a mɔ lé kú n ɔĩ,
 n a wē lé dànε, ani fō à vīalaro.
- 6 N̄ wé goa n̄ a tó gwe
 ari a gɔrɔ lé papa lán zamalingakerii bà.
- 7 Lí dìgō tāmaa vīme,
 zaakū tó ò zō, àdi era à bòtɔ pá,
 akūsō a bòtɔ dufu pìi dì furo.
- 8 Bee tó a zīni zī kù zītε gūn,
 akūsō a mukutu gà būsun,
- 9 tó à í gbī mà, ani bòtɔ pá,
 ani gà bo lán lí kù ò pèε bà.
- 10 Tó gbē gà sō, àdigō wutena sòrɔrɔ,
 àdi tá àdigō kun doro.
- 11 Lákū sèbε'i dì lago nà,
 akūsō swa'i dì baba à láka,
- 12 len bisāsiri dì wúte le àdi fute doro,
 ari ludambe gé gētεo, ani vuro,
 ani vu kù i pìoro.
- 13 Tó ĩni ma ute gyāwānn
 n̄ ɔ kúma ari n pɔ gòma dé!
 Tó ĩni gɔrɔ lé dītεmεne gwe
 gbasa n̄ dɔ ma yān dé!
- 14 Tó gbē gà, ani era àgō kun yá?
 Tó lemε, manigō wé dɔ ma vunaai
 ma ɔsikanaa gūn gɔrɔ sīnda pínki.
- 15 ĩni lé zumai mani wemma,
 ĩni makū kù má de n ɔzī ũ bege κε.
- 16 Gɔrɔ birea n wé nigō té ma yākenanɔi,
 ama ĩni ma durunna yā da doro.
- 17 ĩni ma taarinɔ ká bòkɔn n̄ yī n̄ dite,
 ĩni lá kú ma yāvānikenaa pìnɔa.
- 18 Lákū kpi dì gboro à fākōa nà,
 akūsō sīsī musu gbè gbèntēε dì sōsō,
- 19 lákū swa'i dì gbè lólɔ nà,

akūsō í dì bùsu sète à táo,
 len ndì bisāsiri tāmaa nene le.
 20 Ndi gbāna mone à tá, àdi su doro,
 ndì tó a ān lite à andunia tó.
 21 Tó a nēno gō gbē bēeredeno ū, ani dōro,
 tó ò kè gbē fītinō ūme sō, ani ero.
 22 Wāwān anigō ma ado,
 a zīda pōsiran ādigō ke.

19

Ayuba wena a gbēnnanōa

1 Akū Ayuba wè a gbēnnanōla à pì:
 2 Ari bōren ānigō wari dōma,
 àgō ma nèse yakamene kū yāzōzōnaaoo?
 3 A ma sōsō à kè gēn kuri sà,
 átēni ma fobo, wé'ì dì á kūro.
 4 Tó ma sāteme yāpura,
 ma taari de ma zīda yā ūme.
 5 Tó a gi átēni á zīda sé lei demala,
 akūsō átēni ma taari e yā kū à ma le musu,
 6 àgō dō kū Luda mé à yā dí kēmene kpēdangara,
 à tankute kpākamene à ma kū.
 7 Madi faaba wiki lé, gbēke dì wemaro,
 madi surabana ó dō, yāzede kunlo.
 8 Luda zé zōmene, gēki kunlo,
 à gusira dà ma zéla.
 9 À ma kpe bò,
 à ma fūraa gò.
 10 Àdi ma wíwi kpa sīnda pínkia ari ma laka,
 àdi ma tāmaa ne lākū òdi lí né nà.
 11 Àdi a pōfē kipama,
 àdi ma dite a ibere ū.
 12 A zīkarinō dì futēmai leele,
 òdi ma kagura ke,
 òdi bùra káte ò lika ma kpéi.
 13 À tò ma gbēno dì kakara kūmao doro,
 gbē kū ò ma dōno lèe zō ò tātamale.
 14 Ma daneno pā kpāmai,
 ma gbēnnanō sà ma yān.
 15 Ma gō nibō ū ma be zīkerinōne,
 ma gōñne lán buri zītō bà.
 16 Tó ma a begwarii sisi, àdi wema doro,
 bee tó ma kúte kēne kū ma zīda léo.
 17 Ma lé'ia dì ke ma nanōne léfōtō ūme,
 ma vīninō kū ma dakūnanō yemai doro.
 18 Bee né keteno dì ma gya bo se,
 tó ma fute ma ze, òdigō ma lalandi kemē.
 19 Ma kpāasinōn ye ma yāiro,
 ma gbē yenyīdenō bò ma kpe.
 20 Ma mè yitoro kù,

à gǝ̀ fíti mà ga.

- 21 À ma wēnda gwa ma gbēnnanɔ,
à ma wēnda gwa, zaakū Luda ɔ tǝ̀mamε.
22 À kè dera adì wé dɔma lán Luda dì wé dɔma nà?
Ma nòbɔ sona dí mɔ́áwa leroo?
23 De ò ma yānɔ kè
ò kà takadan.
24 De ò kè gbēεa kū gāo,
ò daruma kpàten àgǝ̀ kun ari gɔrɔ sīnda pínki.
25 Zaakū má dǝ̀ kū ma Zekūnwode kun,
ani fute à ze ma sèedade ũ kpekpe.
26 Tó ma mēbara díkīna kàkate,
mani wé si Ludale mēε sari.
27 Mani wé siale ma zīda,
ani kemεε gbē zǝ̀tɔ ũro.
Yā pì ma kūna gbāna ma swēε gūn.
28 À kè dera a wé dǝ̀mεε,
a pì makū ma a zīda lèoo?
29 À vīna ke Luda fēnedanε,
zaakū ani pǝ̀fē kipao yāvānikerinɔa,
de àgǝ̀ dǝ̀ kū yākpatε teni á dā.

31

Ayuba zena kú a taarisarikεo

- 1 Ma la dà kū ma wé nigǝ̀ kú nɔkparearo.
2 Bó mé ani gǝ̀ bisāsiri baka ũ Luda kīnaa zaa musuu?
Bó túbin ani le Gbānasīndapinkide kīnaa zaa ludambεε?
3 Gbē vāninɔn kisira dì n leroo?
Vānikerinɔn kakatenaa dì gēnyīroo?
4 À de Luda teni ma yākenanɔ e
à ma gēsεsena lé dōroo?
5 Madigǝ̀ táa o kū manafikion yá?
Madì wā mà gbē sāten yá?
6 Luda ma yǝ̀ a zéa à gwa,
ani dǝ̀ kū má taari vīro.
7 Tó ma pā zéε,
akūsǝ̀ pó kū ma wé ènɔ mé àteni ma swē ble,
ke tó ma ɔ kú yā vāni ke gūn,
8 tó lemε, mà pó tǝ̀ gbē pāndenɔ ble,
ò pó kū ma bànɔ wowo.
9 Tó gbēke nɔ ni gē ma swèn,
tó ma nagui ma gbēdake nɔ yāi,
10 tó lemε, gbē pānde gbá di ma nanɔa,
àgǝ̀ kīni ke dakenɔε.
11 Zaakū tó ma yā pì kè, dà vānimε,
durunna kū à kà ò a yā gǝ̀gǝ̀mε.
12 Yā pì bi té pókakatεriimε,
kū à de à dɔ ma burapɔnɔa à té kū kororo.

13 Tó ma gōgbē ke nōgbē zīkeri yā vī kūmao,
 tó mádi gōgō a zéaro,
 14 mani ke derame, tó Luda fùtemaii?
 Tó à sùmai, mani pìne deramee?
 15 Luda kū à ma í kàsa né'isōn mé à ade í kàsa seroo?
 Luda mèn do pì mé à ó baadi kè a da gbèrenloo?

16 Tó ma takaside tè pó kū àteni a ni de,
 tó ma gi gyaanō wēnda gwai,
 17 tó ma pó blè,
 ma tone kū à gwàri vīro tè sō, tò!
 18 Lenlo! Zaa ma kefennakegōra
 tonenō demē ma ũ.
 Zaa lākū ma bo ma da né'isōn nà
 gyaanōnō kpányīriime ma ũ.
 19 Tó ma gbēke è kū ïa teni a de,
 ke tó ma takaside è kū à biza vī à kúalaro,
 20 tó adi ma sáabu kpá
 kū ma a sākā biza kùala a mēe kè lógōbōro,
 21 tó ma gbāna mò tonene,
 kū má dō kū oni ze kūmao yákpatekenan yāi,
 22 ma gā bokūn,
 ma gāsā wó a pékia.
 23 Má Luda wétāmmaanaa vīna vī,
 a zōkōke yāi mani fō mà yā dí taka kero.

24 Tó wuraan ma gbāna lèa,
 tó ma pì wura atēne má nánikena,
 25 tó ma aruzeke zōkōn ma pō dōa,
 oḡda kū à gē ma oī pìi,
 26 tó ifāntē tékenaan má téi,
 ke mōvura táa'ona kū a manakeo,
 27 akū ní yā teni ma swè ble busebuse,
 ari ma lé pè ma o a ma fō kpàoríma,
 28 abirekū bi durunna kū à kà ò a yā gōgōme,
 manafikikena Luda Musudenēn gwe.

29 Mádi pōnna ke ma zānguri kū kisira a lè yā musuro,
 mádi a yāa dō kū yā a lè yāiro.
 30 Mádi we ma durunna kè ma a kàro.
 31 Dí mé à kípama kū adi pó ble à károo?
 Ma bedenōme ma sèedadenō ũ.
 32 Ma be zé digō wēna nibōnōne,
 madi we nibō gèzela ì batunlo.
 33 Ma a taarinō ùte gbēnōne yá?
 Ma lá kù ma durunnanōan yá?
 34 Pari vīna ma kū ari ma fua mà yā o yá?
 Kū oni ma gya bo yāin ma gi bo kpényī yá?

35 O'o! Dí mé ani ma yā díkīna mamaa?
 Ma zeo. Gbānasīndapinkide wema sà.
 Luda kū à yā vī kūmao pì kē takadan.

36 Mani takada pì sé mà da ma gǎn,
mani kú fùra ũ,
37 mani gé mà yā kū ma kènɔ babanɛ pínki,
mani nai lán kínɛ bà.

38 Tó ma bura ten gímai,
akūsɔ a dɔ̀rɔ̀nɔ̀n ten wiki léma,
39 tó ma burapɔ̀ blè akūsɔ mádi zíte pìi fīna boro,
ke tó ma gbē kū ò vī yānɔ̀ dèdɛ,
40 tó lemɛ, lèkara butɛ gbado gēnɛ ũ,
pampara sɔ̀ à butɛ ése gbèn.

Ayuba yā lén gwe.

38

Dikiri a kíkɛ mɔ̀na Ayubanɛ

- 1 Akū Dikiri yā wè Ayubaa zàga'īa gūn à pì:
2 Dí mé à ten fayasariyā ká ma ɔ̀ndɔ̀laa?
3 N fute n ze lán négɔ̀gbē bà,
mani n la yāi, īni wema.
4 Kū ma andunia kàtɛ, n kú māmɛɛ?
Tó n dɔ̀na vī, n omɛnɛ.
5 Dí mé à a zíte lé sèedaa lèɛ?
Dí mé à bàa yɔ̀a à gwàa? À de n dɔ̀ɔ?
6 Bó mé à zíte kūnaa?
Dí mé à a ē pètɛ
7 gɔ̀rɔ̀ kū gudɔ̀na susunɛnɔ̀n ten ayuwii ke,
malaikanɔ̀ pɔ̀nna wiki dɔ̀ n pínkii?
8 Kū ísira gu fɛ̀ à bò,
dí mé à zé tàtaalɛɛ?
9 Ma ludambɛ luku dànɛ pókasa ũ,
ma gusira yīnɛ biza ũ.
10 Ma a lézeki dànɛ,
ma zénɔ̀ tàta ma gùrukpanɔ̀ dàdan.
11 Ma pìnɛ: Īnigɔ̀ ká la ñsun vīalaro,
n ísòkɛna gbānanɔ̀ ni ze la.
12 Zaa lákū ò n i nà n yā dìtɛ kɔ̀nkɔ̀nɛ yá?
N boki mò gudɔ̀naanɛ ziki yá?
13 Gudɔ̀naa dì andunia kū a léa
de à gbāke lán biza bà a yāvānikerinɔ̀ kóte.
14 Àdi andunia litɛ kokūkokū lán kwā kpe bà,
kpinɔ̀ dì bo gupuraa lán uta yīyīkōanaa bà.
15 Àdi gí yāvānikerinɔ̀nɛ ò n gusira yā ke,
àdi n ɔ̀ sena musu é'ɛ.
16 N ge ari zaa ísira ísēbokinɔ̀a yá?
N táa ò í lòkotoo pìi gānun ziki yá?
17 Ò ga bīnile gbànɔ̀ mōnnɛ yá?
N gyāwān gānulɛnɔ̀ è yá?
18 N andunia yàasa lé tàasii kà yá?
Tó n yā birenɔ̀ dɔ̀ pínki, n omɛnɛ.

19 Gupura be zén máa?

 N̄ gusirakuki d̄s yá?

20 Ìni f̄s òn ḡé k̄ũnwo òn b̄usun yá?

 N̄ òn be zé d̄sroo?

21 N̄ d̄s s̄aee! À de òn i ḡoro birea!

 À de n w̄è lé v̄iroo?

22 N ḡe laasi k̄ũ ma gu ȳida k̄àten yá?

 N ma leḡugbe d̄s è yá?

23 Madi ute ari warikeḡoro,

 madi ḡbare z̄ikaḡoro z̄i.

24 Gupura di bo máme à dagulaa?

 If̄aboki kpa ìa di bo à da z̄itela deramee?

25 Dí mé àdi zé bo leḡũ dasinee?

 Dí mé àdi gu para surap̄utanaanee?

26 Àdi m̄oto pisi z̄ite k̄ũ gb̄eke kunloa,

 bee gb̄aranna k̄ũ bis̄asiri kunlo.

27 Àdi bez̄i k̄ũ tàragaa ȳida k̄ũ,

 àdi tó s̄è bute gwe.

28 Leḡũ de v̄i yá?

 Dí mé à pl̄i ìi?

29 Dí né'ison leḡugbee di bonn?

 Dí mé àdi suka i gbasa à kp̄aa?

30 Dí mé àdi tó í li à ke gb̄è ũ

 à tó ísira musu ke kpakparakpaa?

31 Ìni f̄s òn susune m̄en supplan̄o ȳi òn kakara yá?

 Ìni f̄s òn susune azian̄o f̄ak̄sa yá?

32 Ìni f̄s òn m̄'azia bo a ḡoro yá?

 Ìni f̄s òn gu m̄o susune ko nérande k̄ũ a n̄en̄e yá?

33 N̄ musu p̄ono doka d̄s yá?

 Ìni f̄s òn òn k̄á kpatan z̄itela yá?

34 Ìni f̄s òn lé zu leḡũ

 de à sisi à í bo à n yaku yá?

35 Ìni f̄s òn leḡupinan̄o ḡbare ò da zén yá?

 Òdi su ò onne ók̄no dí yá?

36 Dí mé à ònd̄s dà ludambe lukun̄e à leḡũ maa?

 Dí mé à d̄naa kp̄a sukaa à kp̄aa?

37 Dí ònd̄s mé à k̄a à ludambe lukun̄o naroo?

 Dí mé ani f̄s à musu oroz̄an̄o kp̄akasia kee?

38 Tó a í b̄òte, b̄usu kori di ḡo b̄ok̄to ũ,

 làkpak̄on̄o di nanak̄sa.

39-40 M̄ok̄m̄me ndi tofe k̄á m̄usudane,

 tó àten n̄òb̄o d̄ad̄a d̄akoo ḡũn yá?

 M̄ok̄m̄me ndi p̄òble kp̄a a n̄en̄o ò k̄a

 ḡoro k̄ũ ò k̄ú òn t̄on yá?

41 Tó k̄ak̄aanna n̄en̄o ten likara gui,

 òten lé zu Ludai k̄ũ p̄òble k̄iam̄ma ȳai,

 dí mé àdi p̄òble kp̄am̄maa?

39

- 1 N z̄s̄ né'iḡōō d̄s̄ yá?
 N ḡasi è ḡōō k̄ū àten né i yá?
 2 Ndí n̄ n̄ò m̄ō d̄ōd̄ō yá?
 Ndí n̄ né'iḡōō d̄s̄ yá?
 3 Òdi kúte ò né ime,
 akū́ n̄ né'iwāwā̀ dì kpáte.
 4 N̄ n̄én̄ō dì gbāna k̄ū s̄ēn̄ òdi péte,
 òdi ḡē z̄éla òdi su n̄ dan̄ōa doro.
- 5 Dí mé à tò zaakis̄ēnte ḡò a z̄īdan̄eε?
 Dí mé à a p̄oro à a gb̄areε?
 6 Ma s̄ēnte d̄itene a be ūme,
 ma z̄īte wiside k̄ēne a kúki ū.
 7 Àdi p̄ā kpá w̄ēte k̄īnii,
 àdi a kp̄akerii zuka maro.
 8 Àdiḡō̄ kure s̄īs̄īn̄ōa àḡō̄ s̄ē wete,
 àdiḡō̄ kpáte ke p̄ó ísin̄ōi p̄ínki.
- 9 Z̄ūs̄ēnte ni we à z̄ī kenne yá?
 Ani we à i n̄ z̄ūn̄ō karan yá?
 10 Īni bà d̄ōa de à bú w̄ínne yá?
 Īni gb̄āngo dan̄e de à kpase k̄ēnne yá?
 11 Īni náani d̄ōa a gbāna z̄ōk̄ō̄ yāii?
 Īni n̄ z̄ī t̄one yá?
 12 Īni a náani ke à n̄ p̄ówe sése
 à suonne p̄ówegb̄ēkia yá?
- 13 S̄ōb̄ā̀ dì a d̄ember̄en̄ō poro k̄ū p̄on̄nao,
 ama ani sí lek̄ōa k̄ū tokū d̄ember̄eoro.
 14 Àdi négb̄īni da z̄īte,
 àdi t̄ó b̄ūsu'at̄ē négb̄īnii p̄in̄ō w̄ā̀ à pipi.
 15 À s̄ās̄ān̄ k̄ū oni su ò ḡēse pétea à w̄íwi,
 kes̄ō̄ n̄òb̄os̄ēnten̄ō ni t̄āa oa.
 16 Àdiḡō̄ p̄ās̄ī k̄ū a n̄én̄ō,
 ĩniḡō̄ d̄s̄ se a z̄īda n̄én̄ōn̄lo,
 z̄ī p̄ā k̄enaa dì k̄ene yāke ūro.
 17 Zaakū́ mádi a gba ònd̄ōro,
 mádi a baka da fayaden̄ō t̄ero.
 18 Ama t̄ó à f̄ute à b̄ò k̄ū bàao,
 àdi ḡē s̄ōla à a òiri yāa d̄o.
- 19 M̄ok̄ōn̄ mé ndí t̄ó s̄ō ḡō gbāna v̄ī yá?
 M̄ok̄ōn̄ mé n̄ s̄èrek̄ā̀ p̄èpe a wakaaa yá?
 20 M̄ok̄ōn̄ mé ndí t̄ó àḡō̄ v̄īv̄ī lán kwa bà yá?
 A p̄ó bona a ȳīn̄ k̄īni gbāna dì t̄ó v̄īna n̄ k̄ū.
 21 Àdi a gbá ḡát̄egate guvuten,
 àdi p̄onna ke a gbāna yāi,
 akū́ àdi gé da z̄īkarin̄ole.
 22 Àdi p̄ó k̄ū òdi v̄īna k̄ene yāa d̄o,

swèè dì kēaguro, àdi boru kpe fēnedanero.

²³ Kàa òdigō kīni ke gbàtan a musu,
sári lèkete kũ sári gésedeo dì pí.

²⁴ Tó ò zì kuru pè, àdigō a zīda daki dōro,
àdigō zīte léle àdigō vīvī àdigō ke kèrekere.

²⁵ Tó ò kuru yīsām pà,
àdi pò bo a yīn à pi, ēhē!

Àdigō zì ìa sése zaa zāzā
kũ gbē zōkōno wiki gbānao kũ kùwikikēnaao.

²⁶ N ɔndō mé à tò boro dì yàa ke,
à a dèmbere poro à gé gèno midōki kpa yá?

²⁷ Mōkōn mé n òite vāune
àgō vura zāzā à a sà da zaa musu yá?

²⁸ Àdigō kú gbèe musu, gwen àdi in,
àdi ò gbè mīsōntea a aafialeki ũ.

²⁹ Zaa gwen àdigō kpáte ke pòblei,
àdi wé pá póno zaa zā.

³⁰ Arun a nēno pòble ũ,
gu kũ pò gè kún, gwen àdigō kún.

40

Bisasiri dì fō à Luda vāni boro

¹ Akū Dikiri èra à pì Ayubanē:

² Makū Gbānasīndapinkide,
īni ma taari e n ma gba laakari yá?
Ludavānibori, n yā wema sà.

³ Akū Ayuba wèa à pì:

⁴ Pòken ma ũro fá! Deran mani wemmaa?
Séde mà ɔ kú ma léa baasiro.

⁵ Ma yā ò gèno do, mani era mà o doro,
ma ò gèno pla se, mani yā wemma doro.

⁶ Akū Dikiri èra à yā ò Ayubanē zàga'īa gūn à pì:

⁷ N fute n ze lán négōgbē bà,
mani n lala yāi, īni wema.

⁸ Īni lá kú ma yākēna a zéalan yá?

N ye n ma taari e de n yā bo nnan yá?

⁹ N gāsā gbāna kà ma pò ũ yá?

N koto ni fō à gu yīgā lán ma pò bà yá?

¹⁰ N zōkōke kũ kíkēo da pókasa manano ũ,
n gakuri kũ bèereeo da uta zōkō ũ.

¹¹ N n pofē kiparīma,
n zīdabirino gwa kũ wé pāsīo n wé'i darīma.

¹² N zīdabirino gwa kũ wé pāsīo n n busa,
n n dúgu zō gu kũ ò kún,

¹³ n n vī zīte n pínki,

n n yīyī n n ká gyāwānn,

¹⁴ gbasa mà n sáabu kpá,

kū n z̄i blè kū n gāsā gbānao yāi.

Ūma yā

- 15 Ñ ūma gwa,
kū ma a kè lākū ma n ke nà.
Àdi sè ble lán zùu bàme.
16 A gbāna kú a wógbaaame,
a iko kú a gberε báasiamε.
17 A vlā porona lán sida lí bà,
a gbáda tī de lán bà tānaa bà.
18 A wánɔ gbāna lán m̀gotē bà,
a gbánɔ de lán m̀ gòo bà.
19 A z̄k̄ mé à de p̀ bēne kū ma k̀nɔla p̀nki,
a K̀eri ado mé aní a f̄.
20 S̄s̄nɔ musun àdi p̀ blen,
gwen ǹb̀s̄ent̄nɔ dì f̀ai bon n̄ p̀nki.
21 Àdi wúte lè'ite gbáru,
àdiḡ s̄ɔɔ v̄n dàdāa gūn.
22 Lè'ite uraa dì daala,
swa sare lubanɔ dì likai.
23 Bee t̀ is̄ ten v̄v̄, àdi bídi kero,
t̀ Yoda is̄kena teni a lé pá,
a laakar̄ii diḡ kpátename.
24 Oni f̄ ò a wé wíwi ò a kū yá?
Oni f̄ ò ònd̄ kene ò a yī f̄ yá?

41

Kwā kàsaraa

- 1 Ìni f̄ ñ kwā kàsara kū kū daburuuo
ñ gáte ñ boo yá?
Ìni f̄ ñ bà d̄ a nénea yá?
2 Ìni f̄ ñ bà ká a yīn yá?
Ìni f̄ ñ a légbako f̄ kū kúrao yá?
3 Ani kúte kenne ñ a gbarε yá?
Ani pinne ñ s̀ru ke yá?
4 Ani wenne ñ a sé n z̀ ù
ari a ẁndi lén yá?
5 Ìni a dato lākū òdi bā dato nà yá?
Ìni bà d̄a ñ kpá n n̄nɔgb̄nɔa yá?
6 S̄ɔɔk̄nɔ ni kwā kàsaraa p̀i tok̄m̄ma yá?
Oni a líli lagatarin̄ne yá?
7 Ìni f̄ ñ a pápa kū sakao ñ a bára f̄ yá?
Ìni f̄ ñ a m̀ ke yákiyaki kū s̄ario yá?
8 Ñ wete ñ ɔ naa ñ gwa!
ɔsi p̀i yā ni sānguro,
Ìni we ñ a buri ke doro.
9 T̀o n̄ten da ìni a f̄, n̄teni n z̄ida kekeme,
t̀o n wé sīale, ndiḡ s̀umme.
10 Zaakū gb̄eke w̄r̄ɔɔ dí ká à a go a gb̄enlo,
dí mé ani f̄ à ze ma are s̄ɔɔ?
11 Dí fina mé à d̄ma kū mani bonεε?
P̀o kū à kú andunia gūn s̄inda p̀nki bi ma p̀me.

12 Mani gí kwā kàsaraa pì gbáno yā oiro
ke a gōsagbānake ke a manake.

13 Dí mé ani fō à a tēkēē gogoo?

Dí mé ani we à sōmō kánēē?

14 Dí mé ani we à a lé wēkōaa?

A saka kà à gbē naasi kù.

15 A tēke de lán sēgbakonō bà a kpe,
à didikōana sarapura sari dōrōdōrō.

16 A tēkēē pìno nanakōame,

bee ãa dì gēki lero.

17 Ò pépēkērena gíngin,

oni sí gokōaro.

18 Tó à yī sà, gu dì pume,

a wé de lán ifántē bina kōnkō bà.

19 Ténēne dì bōte a lén,

sīsī téde dì bon dō.

20 Túsukpe dìgō bōte a yīn

lán í kù ò dì téa àten pípi puusu bà.

21 A lé'ia dì tó sīsī té sé,

ténēne dì bo a lén.

22 A gbāna kú a wakaaame,

gbē kù à bòa mēe dì ke kpām.

23 A báasi dìgō sōsōkōana gíngin,

à naa gbāngbān, àdi yīgāro.

24 A kù gbāna lán gbēe bà,

lán wísilōgbē da bà.

25 Tó à fūte, swēe dì kē gōsa gbānanōgu,

òdi kō kē kùo ò kura gékii.

26 Fēneda kù ò a lèo pínki dì póke kenero

ke sári ke kà ke saka.

27 Àdi mōsi gwa lán leba bàme,

mògotē dìgō denē lán lí mùkumukuu bàme.

28 Àdi bàa lé kàanero,

gbèmba gbēe dìgō denē lán ése ūkā bàme.

29 Àdigō gò gwa lán sè kori bàme,

sári kīni dìgō denē yáadōyā ūme.

30 A gberē tēke de lán takaso bà,

a gbēe dìgō té bōkōtōn

lán zùswa guwibōō bà.

31 Àdi í lòkoto ya lán í kù àten pípi oron bà,

àdi ísira de lán nísidenaa bà.

32 Íwisi dìgō té a kpe,

ísira pì dì ya a kpe púu.

33 A sára kú andunia gūnlo,

ma pónō té àkū mé à vīna vīro.

34 Àdi nòbō kù òdi n zīda binō da póke ūro,

àkūme nòbō kù ò dìte ò kànō kína ū.

42

- 1 Akū Ayuba pì Dikirinε:
 2 Má d̄s k̄ ũni f̄s ñ yā s̄inda p̄ínki ke,
 gb̄eke ni f̄s à kpá n p̄oyeinaanero.
 3 N p̄i, dí mé àten kpá ònd̄one d̄ona sarii?
 Yápuramε, ma yā k̄ má a gbá d̄oro ò,
 yābonsarε k̄ à de ma d̄onala.
 4 N p̄i mà s̄a kpá, ũni yā o,
 ũni yā lalama, mani wemma.
 5 Ma n yā mà k̄ s̄omε yā,
 tera s̄a ma wé sinle.
 6 Abire yāi ma a z̄ida gya bò,
 ma a n̄esεε l̄ite ma vutε b̄usutitin tubura.

Dikiri era à Ayuba z̄ini p̄etenaa

- 7 Dikiri yā biren̄o onaa gb̄era à yā ò Temana gb̄ε Elifazane à p̄i: Ma p̄o f̄enyī
 k̄ n gb̄enna gb̄en̄on plan̄o, zaakū ádi ma yā o a z̄éa lán ma z̄òbleri Ayuba bàro.
 8 À z̄usanε b̄òro sé m̄èn suppla k̄ s̄akarooo m̄èn suppla, à géo ma z̄òbleri
 Ayuba k̄inaa à sa'op̄o k̄ òdi ká tén à té k̄ oo, ma z̄òbleri Ayuba ni adua keáre.
 Mani a aduakena sí mani keáre á ȳnk̄okenaaaro. Ádi ma yā o a z̄éa lán ma
 z̄òbleri Ayuba bàro.
 9 Akū Temana gb̄ε Elifaza k̄ Sua gb̄ε Bilidadao k̄ Naamati gb̄ε Zofao ḡèε ò
 k̄ lákū Dikiri òh̄ne nà, akū Dikiri Ayuba aduakenn̄enaa si.
 10 Ayuba aduakena a gb̄ennan̄onεε gb̄era Dikiri tò à sù a gwena z̄in. À èra à
 p̄o k̄ à v̄i yā kàranε leu pla.
 11 A v̄ini k̄ a dakūnan̄o sù a k̄inaa ñ p̄ínki k̄ a gb̄ε d̄onan̄o ñ p̄ínki. Ò p̄o blè
 k̄ao a bea ò w̄enda k̄ k̄ao, ò a laakarii kp̄at̄enε yā k̄ Dikiri tò à a lè p̄ínki yāi.
 Akū ñ baadi a gbà andurufu ɔ̄ɔ̄ k̄ wura t̄ankao m̄èn dodo.
 12 Dikiri arubarikaa dà Ayubagu k̄p̄ek̄p̄e de káakup̄la. À s̄an̄o v̄i d̄ubu ḡero
 donsari, lakumin̄o d̄ubu suddo, z̄un̄o w̄aa kuri k̄ zaakin̄o w̄aa sooro.
 13 À néḡōgb̄ēn̄o ì gb̄ēn̄on suppla k̄ n̄en̄ōgb̄ēn̄o m̄èn aak̄ō d̄o.
 14 A n̄en̄ōgb̄ē káakude t̄ón Yemima, a plade t̄ón Kezia, a aak̄ōde t̄ón
 Kerenapuku.
 15 B̄usuu p̄i ḡun̄ p̄ínki n̄ōgb̄ē ke kun a mana kà Ayuba n̄en̄ōgb̄ē p̄in̄o ũro. N̄ de
 ñ túbi d̄iteh̄ne k̄ ñ d̄āḡōn̄o.
 16 Ayuba warik̄enaa gb̄era à k̄ w̄ε basuppla d̄o, à w̄é si a daikoren̄o k̄ a
 s̄ākp̄en̄o k̄ a nasion̄o lé.
 17 À z̄i k̄ yúkuyuku, àkū à gà.

ZABURA TAKADA KAAKU

1

Zabura 1-41

Arubarikade

1 Arubarikaden gbě kū àdi gbě vāninɔ lédamma maro ũ,
àdi kifirinɔ zé séro,
àdi vute kū gbě foborinɔoro.

2 Dikiri doka mé àdi káagu,
àdigɔ laasun léa fānantē kū gwāanio.

3 À de lán lí kū ò pète swa sare bà,
a lá dì kori kero,
àdigɔ né i a gɔrɔa,
yā kū àdi ke pínki karana vī.

4 À de lèlèlè kū gbě vāninɔoro,
ò de lán ése ũkā kū ïa dì sète bà.

5 Gbě vāninɔ ni bo mana yākpatekεgɔrɔ zīro,
kifirinɔ ni ze gbě mananɔ sarero.

6 Dikiri dì gbě mananɔ zé dākpāñne,
gbě vāninɔ zé sɔ à mì pé kakatenaana.

2

Kína kū Luda kà

1 Bóyāi burinɔ ten zuka káa?

À kè dera òten lé pā kpákūsūu?

2 Andunia kínanɔ ten zī soru ke,
kpatablerinɔ ten kakara Dikiri
kū Kína kū à kào.

3 Òten pi: Ò ní m̀kākɔananɔ kéké,
ò ní bàa porowá.

4 Dikiri teni ní fobo,
à vutena musu, àteni ní yáa dɔ.

5 Àten patámma kū pɔfɛo,
a pētē dì ní gba vīna.

6 À pì a a Kína kà a kpi Zaiɔ musu.

7 Mani yā kū Dikiri dìtemene o kū à pì:
Ma Néme n ũ, gbāran ma n i.

8 Ñ wé kema,
mani buri sīnda pínki kpámma n pó ũ,
mani n gba andunia kusuru siikɔ.

9 Ìni kí bleńma kū m̀ò gòoo,
ĩni ní wíwi lākū òdi oro wíwi nà.

10 Kínanɔ, à lédamma díkīna ma,
andunia kpatablerinɔ, à ɔndɔ kū sà.

11 À do Dikirii kũ vĩnao,
à pɔnna keo kũ lukanaao.

12 À lé pé a Néa
de a pɔ sún fěái à gaga zénlo,
zaakũ a pɔ dì fě kántome.

Arubarikaden gbě kũ à nài ũ.

3

Lézuna Ludai ibereṅo yā musu
(2Sa 15:13-17)

Lè kũ Dauda dà gɔɔ kũ à bàa lè a né Abusalomune.

1 Dikiri, ma weterinon dimme fá,
gbě kũ ò ibereε sè kũmaonon dasi.

2 Òteni ma yā o dasidasi,
òten pi Luda ni ma sura baro.

3 Mɔkɔn sɔ Dikiri,
ndi ɔ likamai sēgbako ũ,
ma gakturime n ũ,
ndi tó ma mì gɔ dana íla.

4 Madì wiki lé Dikiria,
àdi wema zaa a kúkia kpi musu.

5 Madì wúte mà i o mà vu,
zaakũ Dikirimε ma kũna ũ.

6 Gbēnɔn dúbu kurinɔ teni ma we kpa sīnda pínkia,
ama madì vīna keńnero.

7 Ñ fute, Dikiri,
ñ ma sura ba, ma Luda,
ñ ma ibereṅo sán keke,
ñ gbě vāninɔ saka é'ε.

8 Dikiri mé àdi gbě sura ba.
Ñ arubarika da n gbēnɔgu.

4

Okosi aduakēnaa

Dauda lèε. Òdi sí kũ mɔɔlɛnaaomε.

1 Tó ma n sisi, ñ wema Luda ma zekũnwode,
tó má kakũnna, ñ ma gba ñampaki,
ñ ma wēnda gwa ñ ma aduakēna sí.

2 Gbēnɔ, áni gí àgɔ wé'i da ma Luda gakturidea ari bɔremεε?
Ánigɔ ye pɔ pānɔi àgɔ té tānanɔin yá?

3 Àgɔ dɔ kũ Dikiri a gbēnɔ dìte adona,
tó ma a sisi, ani ma yā ma.

4 Tó a pɔ fě, àsun durunna kero,
à laasun lé á wutebɔ musu à yīte.

5 À sa kũ à de à o o,
à Dikiri náani ke.

6 Parinɔ̀ dì pi: Dí mé ani yā mana kewewee?
 Ìn ān werewá, Dikiri, ì arubarika daógu.
 7 Bee tó póblewε kũ sēwēo dińyĩ,
 pɔ̀nna kũ ñ dàmene ma swèn de ñ pɔ̀la.
 8 Madì wúte mà i o nnanna,
 zaakũ Dikiri, mɔ̀kɔ̀mme ndì tó m̀gɔ̀ kú ma laakariia.

5

Kɔ̀nkɔ̀ aduakɛnaa

Dauda lèε. Òdi sí kũ kutepɛnaaome.

1 Ìn sã kpá ma yāi, Dikiri,
 ñ laakari dɔ̀ ma ndanaaa.
 2 Ma Kína, ñ ma ɔ̀dɔ̀na ma,
 ma Luda, maten wé kemma.
 3 Dikiri, ndì ma kòto ma gudɔ̀,
 madì ma yānɔ̀ dɔ̀dɔ̀nne kɔ̀nkɔ̀,
 ma wé dìgɔ̀ dɔ̀nyĩ.
 4 Mɔ̀kɔ̀n Luda ñ ye yā vāniiro,
 ndìgɔ̀ kú lεεε kũ gbē vānioro.
 5 Īadārii dì le à ze n arero,
 n zā yāvānikerinɔ̀ ñ pínki.
 6 Dikiri, ndì ékedenò mì de,
 ñ ye gbēderinɔ̀ kũ gbēblerinɔ̀ káiro.
 7 Makũ sɔ̀, mani gē n ɔ̀nn n gbēke zɔ̀kɔ̀ yāi,
 mani kúte mà are dɔ̀ n kpéa mà mì natenne.
 8 Dikiri, ñ ma da zén n náanikena yāi,
 ñ zé poromene ma weterinɔ̀ yāi.
 9 Zaakũ ñ yāke náani vīro,
 ñ nèse de lán kaka be bàme,
 ñ kòto de lán mira wēnaa bàme,
 òdi lénna keíne.
 10 Ìn tó yā vuteríma Luda,
 ñ tó yā vāni kũ òten kpákpanɔ̀ wí ñ musu.
 Ìn péríma n are ñ taari dasinɔ̀ yāi,
 zaakũ ò gí n yā mai.
 11 Ìn tó gbē kũ ò utena n kīnaanò yáa dɔ̀,
 ògɔ̀ lè sí kũ pɔ̀nnao gɔ̀rɔ̀ sīnda pínki.
 Ìn kú gbē kũ ò yenyĩna,
 de ò pɔ̀nna ke n yā musu.
 12 Dikiri, ndì arubarika da gbē mananɔ̀gu,
 ndì likanyĩ kũ yenyĩo lán sēgbako bà.

6

Faaba wikilɛna Luda

Dauda lè. Òdi sí kũ mɔ̀rɔ̀lɛnaaome.

1 Dikiri, ñsun patama kũ pētēoro,
 ñsun ma toto kũ pɔ̀fēoro.

2 Ñ ma wēnda gwa, Dikiri,
 zaakū ma gō fēfēna,
 ñ ma gba aafiaa, Dikiri,
 zaakū ma wánɔ tɛn wíme.
 3 Ma pɔ yàka manamana,
 Dikiri, ìni kpámai bɔremɛɛ?

4 Ñ era ñ ma mì sí, Dikiri,
 ñ ma sura ba n gbēke yāi.
 5 Zaakū gè ni le à n tó kpáro,
 oni n sáabu kpá mira gūnlo.

6 Ma ndana ma kpasa,
 ma mibɔkɔɔ dì yaku kū wé'io,
 ma wutɛbɔ dì yīda kū ari gu gé dɔo.
 7 Ma wé kakana kū pɔsira ódɔnaao,
 àtɛn ga kū ma ibɛrɛnɔn dasi yāi.

8 À go ma kīnaa yāvānikerinɔ,
 zaakū Dikiri ma óo dɔ mà.
 9 Dikiri ma wikilɛnaa mà,
 Dikiri ma aduakɛnaa sì.
 10 Wé'i ni ma ibɛrɛnɔ kū ò gō bídi gūn,
 oni fua kānto ò kpɛ li ñ pínki.

7

Ñya nna kpáma, Dikiri!

Lè kū Dauda sì Dikirinɛ Biliaminu buri Kusu yā musu.

1 Dikiri ma Luda, ma nanyī,
 ñ ma mì sí ñ ma sura ba
 gbē kū ò pètɛmainɔ ɔĩ.
 2 Tó lenlo, oni ma ke yákiyaki
 lán músuu dì kɛ́nɛ nàme,
 oni ma kēkēkōre,
 gbēke ni ma mì síro.

3 Dikiri ma Luda, tó ma taari ke kè,
 tó ma ɔ kú yā vānin,
 4 tó ma a vāni kè ma gbēdakenɛ,
 ke tó ma gbāna mò ma ibɛrɛnɛ pā,
 5 ñ tó ma ibɛrɛ pì pètɛmai à ma kū,
 à gèse pètɛpetɛma zĩte,
 à ma vī būsua'tɛn.

6 Ñ fute ñ ze kū pɔfēo, Dikiri,
 ñ fute ma ibɛrɛnɔi ñ nɛse kpākpa yāi.
 Ñ vu, ma Luda,
 ñ yā gōgō a zéa.

7 Ñ tó gbēnɔ kakaranyī,
 ñ kí blemma zaa musu.
 8 Dikiri, ndi yākpate ke kū gbēnɔ.
 Dikiri, ñ tó yā bo kūmao nna ma yāzedeke lén.

Luda Musude, ò yā kemene ma nèsɛpura lén.

⁹ Luda, mɔkɔmmɛ mana,
ndì nèsɛ kũ laasunnwo kpáte ke.

Ò gbē vāninɔ pāsīkenaa mì de,
ò gbē mananɔ gba zeki.

¹⁰ Luda Musudeme ma sēgbako ũ,
àdi gbē kũ ò nèsɛ mananɔ sura ba.

¹¹ Luda òdi yākpate ke a zéa,
àdi tó yā gō vutem̃ma gɔrɔ sīnda pínki.

¹² Tó gbē dí a nèsɛ litero,
Luda òdi a fēneda lé keke
àdi a sá kú à kã.

¹³ Àdi a gōkebo kũ àdi ga ínnenɔ keke,
àdi a kà tédenɔ kpá sála.

¹⁴ Ò gwa, yā vāni òdi ò dɔ gbēn,
akũ àdi wari òdi sí à né i éke ũ.

¹⁵ Àdi wēɛ yō gbēnɔne zázã tankute ũ,
akũ àdi zu wēɛ kũ à yō pìi gūn.

¹⁶ A àlesi pāsī òdi doi,
a wétāna gbēnɔa òdi wí a mīa.

¹⁷ Mani Dikiri sáabu kpá a manake yāi,
mani Dikiri Musude tó bo kũ lèsinaao.

8

Luda gakuri yá'onaa

Dauda lèɛ.

¹ Dikiri ó Dikiri, n tó bò andunia gūn pínki,
n gakuri bò gupuraa musu.

² N dà né fítinɔne kũ nékpāntēnɔ ò n sáabu kpá
de n iberenɔ kũ n zānguri mɔrakarínɔ yīte.

³ Kũ ma n zī gwà musu,
mɔvura kũ susune kũ n pèpe gwenɔ,

⁴ ma pì bón bisāsiri ũ kũ a yā òdìgō dɔnguu?
Bómɛ a ũ kũ n laakari dɔaa?

⁵ N a kè kīana malaikanɔi fíti,
n a kà kpatan kũ gakurio kũ bèereɛo.

⁶ N tò à kí blè pó kũ n kènɔa,
n tò pó sīnda pínki mì nàtenɛ,

⁷ sánɔ kũ zúnɔ kũ òbɔsēntenɔ pínki,

⁸ bānɔ kũ kpònɔ kũ pó kũ ò kú ísira gūnnɔ.

⁹ Dikiri ó Dikiri, n tó bò andunia gūn pínki.

9

Luda sáabukpana kũ àdi yā keke gbēnɔne yāi

Dauda lèɛ.

¹ Dikiri, mani n sáabu kpá kũ nèsedoo,
mani n yābonsarekenanɔ kpàkpa keíne.

2 Mani pɔnna ke mà ìa dā n yā musu,
Luda Musude, mani n tó kpá kǔ lèsinaao.

3 Ma iberenɔ dì kpe li,
òdi léte ò gaga n are.

4 Zaakū n ze kúmao n yā nna kpàma,
vutena n tintinnwa n yā gògò a zéa.

5 N kpākē burinɔi,
n gbē vāninɔ kàkate n n tó dède míomio.

6 N kisira kǔ àdi lákaro kpà ma zāngurinɔi,
n n wētenɔ gbòro, n yā dɔ gbēkegu doro.

7 Dikiri dì kí ble gɔrɔ sīnda pínki,
à a kpata dìte yākpatekena yāi.

8 Ani yākpate ke kǔ andunia gbēnɔ súsú,
ani kí ble burinɔa a zéa.

9 Dikirimε uteki ũ gbē kǔ òten gbāna mɔ́nɛnɛnɛ,
à deñne aafialeki ũ warikegɔrɔaa.

10 Dikiri, gbē kǔ ò n tó dɔ́nɔn n náani vī,
ndi n ki weterinɔ zukūnaro.

11 À lè sí Dikirinε, àten kí ble zaa Zaiš,
à a yākenanɔ kpàkpa ke buri sīnda pínkinε.

12 Zaakū àdi mɔraa ká gbēderia, yā dì sánlo,
àdi takasidenɔ wikilena yā da.

13 Dikiri, n gwa lákū ma iberenɔ ten wari dɔma nà,
n ma wēnda gwa n ma bo ga léi,

14 de mà n tó kpá Zaiš bīnilea,
mà pɔnna ke kǔ n ma sura bà yāi.

15 Burinɔ sì wèe kǔ ò yòñ,
n gbá zù bà kǔ ò kpàkpan.

16 Ò Dikiri dɔ kǔ yākpatekena a zéaao,
àdi tó gbē vāni yākena era a musu.

17 Gbē vāninɔ dì tá gyāwān,
buri kǔ òdi Luda yā daro pìnɔ.

18 Wēndadenɔ yā ni sāagu zikiro,
takaside sɔ à wédɔina lakana vīro.

19 N fute Dikiri, n̄sun tó bisāsiri n gā fīro,
n buri sīnda pínki kakara n yākpate ke kǔńwo.

20 Dikiri, n̄ tó vīna burinɔ kǔ,
de ò le ò dɔ kǔ bisāsirinɔmε n ũ.

10

Wékena Ludaa à yākpate ke bisāsirinɔne

1 Dikiri, bóyāi n̄ zena zázāa?

À kè dera ndi n zīda ute warikegɔrɔaa?

2 Gbē vāni dì gbānasaride wete à de zīdabi gūn,
àdi manafiki kenε à a kǔ.

- 3 Gbē vāni dī a pónidenanɔ̄ ãa dǎ,
àdi sǎnkarade sáabu kpá àdi Dikiri tó yaka.
- 4 Gbē vāni zīdabi mé à tò àdi Dikiri ki wetero,
à Luda laasun vīro.
- 5 Yā kū àdi ke pínki dī bonε maname,
àdi a zīda kara, àdi n doka daro,
àdi lézuki ke a iberenɔ̄a.
- 6 Àdi pi áni kpágularo,
ánigō kú kú ponnao warikεnaa sari.
- 7 Eke kú gbēkanaao kú yā pásio a lé pà,
àlesi pási kú yā vānio mé àdigō da a lén.
- 8 Àdi nate taarisaridenε lakutu kpe
de à le à a de asiri gūn,
àdi àleside kpákpa gukpado.
- 9 Àdi nate gbēnɔ̄ne asiri gūn lán músu bà,
àdi nate lákpen de à le à gbānasaride kū.
Tó à a kū, àdi a gáte kú a bàao.
- 10 Gbē kú à a lè à kú dìgō wutena sùum,
gbāna mé à a nè.
- 11 Gbē vāni dī pi Luda dī yā tàasi káro,
àdi ɔ kú a wéame àdi gu ero.
- 12 Dikiri, ò fute ò su kú n gbānao,
Luda, ògō takasidenɔ̄ tàasi ká.
- 13 Luda, bóyáin gbē vāni dī dɔke kúnwo lεε?
Àdi pi a swèε gūn ïni wari dɔáwaro.
- 14 Bee kú abireo ndi gbēnɔ̄ yá'úmmana e sǎnsǎn,
ndi ñ pɔsira yá da de ò le ò ɔ daríma.
Gbānasaride dī a zīda kpámma,
tone kú à gwàri vīro kpànyīriime n ũ.
- 15 Ò gbē vāninɔ̄ kú gbē pásinɔ̄ gāsá éñne,
ò ñ yá vāni kú òten da ò dōro eraíma.
- 16 Dikiri dìgō kí ble gɔrɔ sīnda pínki,
a yádarisarinɔ̄ ni kakate a būsun.
- 17 Dikiri dī takasidenɔ̄ wékεna sí,
àdi ñ gba swèε, àdi sǎ kpá ñ ɔ dɔi.
- 18 Àdi ze kú tone kú à gwàri vīronɔ̄
kú gbē kú òten wé tǎmmanɔ̄,
de bisāsiri kú à de būsutiti ũ
sún tó swè kē gbēnɔ̄gu doró yái.

11

Laakarikipatεnaa

Dauda lèε.

1 Ma na Dikirii.

Bó yá mé à tò áten pimεne mà vura
mà tá kpi musu lán bā bàa?

2 À yāvānikerinɔ̄ gwa, ò kàa kpà sála,
ò nate gusare ò ñ sá gà,
ò kàa dɔdɔ nèsemanadenɔ̄a.

³ Tó futεokarayā ten kakate,
gbě mananɔ ní ke deramεε?

⁴ Dikiri kú a kpé kú à kú adonaa gūn,
à vutena kpatan musu gwe.

Àdi wé pé bisāsirinɔla à n̄ tàasi ká.

⁵ Dikiri dì gbě mananɔ gwagwa,
ama à zā yāvānikerinɔgu
kū gbě kú yā pāsī dì keńne nnanɔ.

⁶ Ani téryɔ kú ifāntēgbɔɔ kú yāvānikerinɔa,
īa wāna mé anigɔ de n̄ baka ū.

⁷ Zaakū Dikiri dì yā ke a zéa,
yāmanakεnaa dì keńne nna,
gbě mananɔ ni wé ke kāao pla.

12

Bisāsiri vānikε

Dauda lèε. Òdi sí kú mɔrɔlenaaomε.

¹ N̄ ma sura ba, Dikiri,
zaakū gbě mana ke kun dorɔ,
nāanide làka bisāsirinɔ té.

² Baadi dì éke to a gbēdakene,
àdi lénna kásańne kū n̄εεplao.

³ Dikiri, n̄ lénnade lé kò é
kū zīdabiri pínki pɔo.

⁴ Òdi pi n̄ lé mé ani tó ò zī ble,
ò n̄ lé vī, dí mé ani kí bleńmaa?

⁵ Wétāna gbě busenɔa
kū wēndadenɔ ndanaao yāi
Dikiri pì áni fute sà
à n̄ gba zéboki kū òteni a ni de.

⁶ Dikiri yā mamberu vīro,
à de lán andurufu kū ò yò tévuraa gūn
ò bàasa gēn suppla bà.

⁷ Mɔkɔn̄ Dikiri, īnigɔ ó dākpā gɔrɔ sīnda pínki,
n̄ ó sí gbě bire takanɔa.

⁸ Tó gbēnɔ yā bēne kù ɔplapla,
gbě vāninɔ dìgɔ kure kū zīdabio gu sīnda pínkia.

13

Wikilena Ludaa

Dauda lèε.

¹ Ari bɔrεε, Dikiri?
Ma yā nigɔ sāngu gɔrɔ sīnda pínkin yá?

Īni kpε limεne ari bɔrεmεε?

² Manigɔ ɔsi ká kū ma laasunnɔ ari bɔrεmεε?

Ma pɔ dìgɔ sira lākū gu dìgɔ dɔ nà,
ma ibεrε nigɔ gbāna blema ari bɔrεmεε?

³ Dikiri ma Luda, ò ma gwa ò ma yā ma,
 ò ma ān weremene de màsun garo yāi,
⁴ de ma ibere sùn pi a ma nero yāi,
 de ma zāngurinò sùn ponna ke ma fuana yā musuro.

⁵ Mateni n gbēke náani ke,
 ma pò kè nna kù n ma sura bà.

⁶ Mani lè sí Dikiri,ne,
 zaakū à yā mana kèmene.

14

Yōnkò yā'onaa

Dauda lèe.

¹ Yōnkò dì o a swèn Luda kunlo.
 Gbēnò yàku kpà, ò yākena vāni,
 yāmanakeri ke kú ò téro.

² Zaa musu Dikiri dì bisāsirinò a tàasi ká
 à gwa tó gbēke òndò kà à a ki wete.

³ Ó sàte ò pínki ò gò dèrò sari míómíò,
 yāmanakeri ke kú ò téro, bee mèn do.

⁴ Vānikerinò dōna vīnloo?
 Òdi ma gbēnò mómò lán ú bà,
 òdi Dikiri sísiro.

⁵ Gwen vīna ò kùn manamana,
 zaakū Luda kú kù gbē manano.

⁶ Òdi kpá takasidene a poyeinakēnaa,
 ama Dikiri me a uteki ũ.

⁷ Luda, ò bo Zaiò ò mó ò Isarailanò sura ba!
 Tó Dikiri sù kù a gbēnò ò gwena zīn,
 Yakubu burinò ni ponna ke,
 Isarailanò ni yāa dō.

15

Ludayāmari yā'onaa

Dauda lèe.

¹ Dikiri, dí mé à zé vī à gē n be onnn?
 Dí mé ani fò àgò kú n kpi musuu?

² Gbē kù àdigò kun taari sari,
 àdi yā ke a zéa,
 àdi yāpura o zaa a nèsen.

³ Àdi yā di gbēkearo,
 àdi taari ke a gbēdakenero,
 àdi a gbē do sòsòro.

⁴ Àdi ludayādarisarinò gya bo,
 àdi bèere li ludayāmarinòne.
 Àdi a légbēna papa, bee tó à kène zī'ũ.

⁵ Àdi ogo sākāñne kù a íoro,
 àdi bo taarisaride kpe gusaregba yāiro.

Gbē kū àdi ke ɛ ni kpágula zikiro.

16

Nana Ludai aduaa

Dauda lèe.

¹ N ma dákpá Luda, mɔkɔn ma nanyĩ.

² Ma pì Dikirine: Mɔkɔmme ma Dikiri ũ,
n baasiro má pɔ mana ke vĩro.

³ N gbē kū ò kú bùsu dí gũnnɔ,
mɔkɔnɔmɛ gakuride kū ò kàmagunɔ ũ.

⁴ Gbē kū òdi wá ò gé tãna kĩnaano
dì yã'ũmmana kpá ñ zĩdaimɛ.
Mani sa'o'aru kóte kũńworo,
oni ñ tãnanɔ tó ma ma lénlo.

⁵ Dikiri, mɔkɔmme má n vĩ ndo,
n ma ka ma bakaaa,
ma wèndi kú n ɔĩmɛ.

⁶ N zĩte lézekinɔ dàmenɛ gu mana gũn,
gba kū n dàmenɛ kàmagu.

⁷ Mani Dikiri sáabu kpá kū àdi lé dama yãì,
bee gwãani àdi tó ma swè ma gba laakarii.

⁸ Madigɔ Dikiri e ma wén baala'i,
lákũ à kú ma ɔplai nà, péke ni ma lukaro.

⁹ Abire yãì ma pɔ dìgɔ nna,
ma nèsegũn pù.

Má tãmaa vĩ kū ma mè nigɔ kun,

¹⁰ zaakũ ñni ma tó mira gũnlo,
ñni we n gbē kū à kú adona yagi kũro.

¹¹ N ma da wèndi zéa,
ma ponna nigɔ pana n kĩnaa,
pɔ mananɔ nigɔ kú n ɔĩ gɔrɔ sĩnda pínki.

17

Taarisaride aduakɛnaa

Dauda aduakɛnaa

¹ Dikiri, ñ ma yázede ma,
ñ sã kpá ma wikilɛnaai,

ñ ma wékena sí,
zaakũ matɛn ke kū manafikioro.

² N kĩaan mani yã nna len,
n wé ten yã kū à zé vĩ e sãnsã.

³ N ma swèe gwà, n wé témai gwãani,
n ma tàasii kà, ndi yãke emaro,
zaakũ ma zɛo kū ma lé ni ma kari boro.

⁴ Madì té bisãsiri yãkenanɔiro,
madì gbē pãsĩnɔ turuba séro.

⁵ Ma kure n zén súsu,
mádi pã n yãnero.

⁶ Matɛn lé zunyĩ, zaakũ ñni wema.

Luda, ò sã kpá ma aduakenaai.

⁷ Ì n gbēke yābonsare kemene,
ò gbē kù ò nānyĩno bo ñ ibereño ɔĩ.

⁸ Ì laakari dɔma lán n wéne bà,
ò ma sɔto n orun.

⁹ Ì ma sí gbē pásĩ kù òdi wari dɔmanɔa,
ma ibere kù ò likanamai pino.

¹⁰ Òdi gbēke wé gwaro,
ñ lé dì zĩda sɛna lei yã o.

¹¹ Ò pètɛmai ò likamai,
ò wé pítima de ò le ò ma pãte zĩte.

¹² Ò ye ò ma ke yákiyaki
lákù músu nàderi dì ke nà,
lán músu kù à natena gukpado bà.

¹³ Dikiri, ò fute ò dañle ò ñ ne,
ò ma sí gbē pásĩnoa kù n fēnɛdao.

¹⁴ Ì ma bo ñ ɔĩ kù n gbãnao.
Ñ baka kù andunia díkĩna gūn,
ñ aruzeke òdi ò diñyĩ, ñ nénò dì kã,
òdi pò kù à òdiñyĩno káte ñ nénone.

¹⁵ Makù sɔ, mani wé ke pla kúnwo ma nèsɛmana yã,
tó ma n e ma vugɔɔa, abirekù ni ma kã.

18

Zible sáabukpanaa (2Sa 22:1-51)

Lè kù Dikiri zòbleri Dauda sɛne gɔɔo kù à a bò Solu kù a ibere kparanɔo ɔĩ.

¹ Má yenyĩ Dikiri, mɔkɔmme ma gbãna ũ.

² Dikirime ma gbèsi ũ kù ma zeki gbãnao,
ma surabariime.

Ma Ludame ma zeki gbãna ũ, madì nai.

Àkùme ma sēgbako ũ,
ma surabari gbãna kù ma guleio.

³ Dikiri kà ò a sáabu kpá.
Madì a sísi, àdi ma bo ma ibereño ɔĩ.

⁴ Gó'ite vlè kũmao,
ípaka kù àdi ñ kakate teni ma ble.

⁵ Mira bànò likamai,
ga tankute kpàkpamene ma are.

⁶ Kù má kakũna, ma Dikiri sísi,
ma wiki lè ma Ludaa,
akù à ma kòtoo mà zaa a bea,
ma wiki kà à kĩnaa, à gè a sãn.

⁷ Zĩte lùkaluka à yìgãyìgã,
kpino dègedege ari ñ zĩnin.

Ò lùkaluka kù à pɔ fè yã.

⁸ Túsukpe bò a yĩn,

té kũ àdi n̄ kpata bò a lén,
a yòno ten té ke a are.

⁹ À musu wè à kipa,
legũ sìsi a gèse gbáru.

¹⁰ Àten vura dina kerubu kpe,
àten yàa ke ìala.

¹¹ À gusira dà a zĩdala,
ludambe sira kũ a kũkila.

¹² Zaa a gakuri tékenaa gũn legũ ten sisi,
legũgbè ten kote, legũ ten pi pāsĩpāsĩ.

¹³ Dikiri pàta zaa musu,
Luda Musude kòto do legũpũtāna ũ.

¹⁴ À kàa fã ma iberenɔa à n̄ fãkɔa,
à tò legũ pĩmma à pèmma.

¹⁵ Kũ n patarĩma Dikiri,
kũ n pò bò n yĩn,
ísira zĩte bò gupuraa,
andunia zĩni gò katena punsi.

¹⁶ À ɔ bò zaa musu à ma kũ,
à ma bo swada gũn.

¹⁷ À ma si ma ibere gbāna òi
kũ ma zānguri kũ n̄ gbāna demalanɔ.

¹⁸ Ò lètēma ma sunyĩkegɔɔa,
ama Dikiri zè kũmao.

¹⁹ À ma bo à ma gba mēporoki,
à ma sura bà kũ à yemai yāi.

²⁰ Dikiri yā kēmene ma nēsēmana lén,
à fĩna bōmēne ma gbāsĩsarikena lén.

²¹ Zaakũ má Luda yāditenanɔ kũna,
mádi yā vāni ke ma a Luda tònlo.

²² A dokayānɔ dīgɔ domēne are pĩnki,
mádi kpe li yā kũ à ditenonero.

²³ Ma kunna taari vĩ Dikirinero,
má a zĩda kũna durunna sari.

²⁴ Dikiri fĩna bōmēne ma nēsēmana lén,
zaakũ à è má kun gbāsĩ sari.

²⁵ Náanideme n ũ náanidenonē,
taarisarideme n ũ taarisaridenonē.

²⁶ N̄ swáswa gbē swáswanonē,
ama ndi kisira li gbē dōrɔsaridenoi.

²⁷ Ndi zĩdabusarinɔ sura ba,
ndi zĩdabirinɔ lago.

²⁸ Dikiri, ndi ma fitila té tó nana,
ma Luda, ndi ma gusira lite gupura ũ.

²⁹ Kũ n gbānao mani fɔ mà kùse kpá karaa,
ma Luda gāi mani fɔ mà vĩ gb̄la.

³⁰ Luda díkĩna sɔ a yākēna botēna.

Dikiri yā mamberu vīro, à swáswa.

À de sēgbako ū gbē kū ò nàinᵋᵋ.

³¹ Dikiri baasiro, díᵋᵋ Luda ūu?

Ó Luda baasiro, dín gbèsi ūu?

³² Luda mé àdi ma gba gbāna,
àkū mé àdi zé poromēᵋᵋ sūsu.

³³ Àdi tó ma gbá kái gō nna lán zō pó bà,
àdi tó màgō táa o guleinᵋᵋ musu.

³⁴ Àdi zìkanaa dadamēᵋᵋ
ari ma gāsā ni fō à m̀gotē sá gá.

³⁵ Ndì n zìblesēgbako kpáma,
ń ma kūna n ᵋplaa,
ndì nate ń ma tó bo.

³⁶ Ndì ma zé yàasa kūmēᵋᵋ
de ma gbá sún sataro.

³⁷ Ma pete ma ibereᵋᵋi ma ń kūkū,
mádi era ma suro, sé ma ge ma ń dede.

³⁸ Ma ń zōzō, odi fō ò fùte doro,
ò lète ò gò katena ma gbá léi.

³⁹ N ma gba gbāna ma zìi kào,
n tò ma ibereᵋᵋᵋ mì natemēᵋᵋ.

⁴⁰ N tò ma zāngurinᵋᵋ kpe lì,
akū ma a ibereᵋᵋ pìnᵋᵋ kàkate.

⁴¹ Ò wiki lè, gbēke dí ń sura baro,
ò lé zù Dikirii, adi weńmaro.

⁴² Ma ń ké nékuneku lán bùsutiti kū ãa sète bà,
ma táa òńma lán zé gūn b̀k̀ᵋᵋᵋ bà.

⁴³ N ma bo gbē kū ò fùte kūmaonᵋᵋ ᵋĩ,
n ma ke buri kū burio m̀de ū.

Buri kū má ń dōronᵋᵋ dì zò blemēᵋᵋ,

⁴⁴ buri zìtᵋᵋᵋ dì ká natemēᵋᵋ.

Tó ò ma yá mà, òdi mì natemēᵋᵋ.

⁴⁵ ń ká dì busa,

òdi bo kū lukanaao ń zeki gbānanᵋᵋ.

⁴⁶ Dikiri kun! Arubarikademēᵋᵋ ma gbèsi ū!

Ò Luda ma surabari tó bo.

⁴⁷ Luda mé àdi m̀ra kámmamēᵋᵋ,

àdi tó burinᵋᵋ mì natemēᵋᵋ,

⁴⁸ àdi tó mà piti ma ibereᵋᵋa.

N ma gba gbāna de ma zāngurinᵋᵋla,

n ma bo gbē pāsīnᵋᵋ ᵋĩ.

⁴⁹ Abire yái mani n sáabu kpá burinᵋᵋ té,
mani n tó kpá, Dikiri.

⁵⁰ Dikiri dì zì z̀k̀ᵋᵋ ble kína kū à a sèᵋᵋᵋ,

àdi gbēke ke kína kū à a kàᵋᵋᵋ,

makū Dauda kū ma burinᵋᵋo

ari gᵋᵋᵋ sīnda pínki.

19

Ludambɛ gakuri kũ Luda yã gakurio

Dauda lèɛ.

¹ Musu dì Luda gakuri bo gupuraa,
sarapurapɔnɔ dì a ɔzĩ mɔ́nɛ.

² Àdigɔ̄ yã o'óńɛ lán gu òdìgɔ̄ dɔ nà,
àdi dɔna kpáńɛ gwãani kũ gwãanio.

³ Àdi yã oro, a yã'ona buri ke kunlo,
òdi a kĩni maro.

⁴ A kòtoo dì da anduniala pínki,
a yã'onaa dì gé ari zĩte léa.

Luda kpé bò ifántɛnɛ gwe,

⁵ àdi bo kpén à fute lán nɔserii bà,
àdi fute táo kũ pɔnnao lán gɔsa gbãna bà.

⁶ Àdi fute ludambɛlea la,
àdi bikũ à gé ari a léa dire,
póke òdìgɔ̄ utena a puusuiro.

⁷ Dikiri doka papana,
àdi n̄ konna kɛkɛ à kɛńɛ dɔ.

Dikiri yã náani vĩ,
àdi lé da ɔndɔsaridenɔa.

⁸ Dikiri dì ɔdɔki dɔńɛ súsu,
àdi n̄ pɔ ke nna.

Dikiri yãditenanɔn gbãsi vĩro,
àdi n̄ ń wereńɛ.

⁹ Mĩnatena Dikirine zé pì wébona,
onigɔ̄ téi gɔrɔ sĩnda pínki,
Dikiri yákpatekena yãpura vĩ,
àdigɔ̄ mana swáswa.

¹⁰ A mana de wurala, bee wura mana,
a nna de zó'ila, bee zó búsu.

¹¹ Abire musu ndì lé da makũ n zòbleriia,
gbẽ kũ à n yã kũnaa àree òdìgɔ̄ zókɔ̄.

¹² Dí mé ani fɔ̄ à yã kũ à zàanɔ dɔɔ?

Ñ sùru ke kũmao kũ ma taari kũ ò utenanɔ.

¹³ Ñsun tó makũ n zòbleri taari kenne gbĩnigbĩniro,
ñsun tó durunnao kí blemaro,
manigɔ̄ kun swáswa taari zókɔ̄ sari.

¹⁴ Ñ tó yã kũ àtɛn bo ma lén kángu
kũ laasun kũ à kú ma swèɛ gũnwɔ,
Dikiri, ma gbèsi, ma surabarii.

20

Zĩble wékenaa

Dauda lèɛ.

¹ Dikiri sí kũnwɔ n warikɛgɔrɔa,
Yakubu Luda ɔ kúmma.

² A n sura ba bona a kúkia,

à kpányĩ bona zaa Zaiṣ.

³ À n sa'ona sí pínki,
n sa'opṵ kũ òdi ká tén à té kũṵ dṵn.

⁴ À pṵ kũ n pṵ yei kpámma,
à tó ò pṵ kũ nten péa le.

⁵ Óni ayuwii ke zĩ kũ n blè yā musu,
óni tuta dṵ musu kũ ó Luda tóo.
Dikiri wéke kũ n kè sí pínki.

⁶ Má dṣ sà kũ Dikiri di kína kũ à à kà sura ba,
àdi yā sí kāao zaa a be kũ à kú adona,
àdi tó à zĩ ble kũ a gāsā gbānao.

⁷ Gbēkenṵ di sṵgonṵ náani ke,
gbēkenṵ di sṵnṵ náani ke,
ókṵnṵ sṵ, Dikiri ó Ludan odì náani ke.

⁸ Oni sata ò léte,
ókṵnṵ sṵ ónigṵ zena gíngin.

⁹ Dikiri, ò tó kína zĩ ble.
Tó o n sisi, ò wewá.

21

Zĩble sáabukpana

Dauda lèe.

¹ Dikiri, kína ten pṵnna ke kũ n gbānao,
a pṵ nna manamana kũ n tò à zĩ blè.

² N pṵ kũ a pṵ yeii kpàa,
ńdi gí a wékena síiro.

³ N daale kũ arubarika zṵkṵo,
n wura fūraa kùne.

⁴ À wèndii gbèkamma, akũ n kpàa,
n tò àgṵ kun ari gṵrṵ sīnda pínki.

⁵ A gakuri zṵkṵ kũ n tò à zĩ blè,
n bēere kũ zṵkṵkeo kpàa.

⁶ Ndigṵ arubarika daagu gṵrṵ sīnda pínki,
n kunna kāao tò a pṵ kè nna.

⁷ Zaakũ kína Dikiri náani kè,
kunna Luda Musude gbēken ani yīgāro.

⁸ N ṵ ni n ibereṵ kũ ń pínki,
ĩni n zāngurino kũ kũ n ṵplao.

⁹ Ĩni ń ke tāmате yāka ũ n sugṵrṵa.
Dikiri ni ń kakate a pṵfēgṵrṵa,
ani tó té ń ble.

¹⁰ Ĩni ń néno dede andunia gūn,
ĩni ń burino kē bisāsirinṵa.

¹¹ Bee tó ò lé kpākūsūnyĩ,
ń pṵyeinayā ni zĩ kero.

¹² Ĩni kà dṵdṵ ń wéa,
ĩni tó ò kpe li.

13 N gbānake gūn, Dikiri, ò n zīda sé lei,
òni lè sí ò n zōkōke sáabu kpá.

22

ጌጋጋጋna Ludaa

Dauda lèe.

1 Ma Luda, ma Luda,
à kè dera n ma tonn?

Ma wiki lè,
à kè dera ndi su ma sura baroo?

2 Ma Luda,
ma lé zùnyĩ fānantē, ama ndi wemaro,
ma wiki lèmma gwāani dɔ, mádi yītero.

3 N kú adona n vutena kpatan,
mɔkɔn kú Isarailanɔ dì n sáabu kpá.

4 Mɔkɔmmε ó dizinɔ náani kè,
ò n náani kè, akū n n m̀i s̀i.

5 Ò lé zùnyĩ, akū ò boki lè,
ò n náani kè, akū wé'i dí n kuro.

6 Kòkò fítinnan ma ũ, bisāsirimε ma ũro,
òteni ma s̀s̀s̀, òteni ma gya bo.

7 Gbē kú òteni ma gwanɔ teni ma fobo,
òten lézuki kema,

òteni n m̀i ke dékūdekū òten pi:

8 Lákū àten Dikiri náani ke nà, à a sura ba,
tó a yā kàagumε, à a m̀i sí.

9 Mɔkɔmmε n ma bo ma da nèsen,
n ma gwa aafia ma yōmigɔɔ.

10 Má na n ɔĩ zaa né'isɔmmε,
ma Ludamε n ũ zaade má kú ma da nèsen.

11 Nsungō kú kúmao zāro,
zaakū wari kè kāni kúmao,
gbēke kun à kpámairo.

12 Ò likamai dasidasi lán zùsanɔ bà,
ò ma kaguraa kè lán Basā bùsu zùsa gbānanɔ bà.

13 Òten lé atēma lán músu ɔɔdɔri
kú òten pó ke yákiyakinɔ bà.

14 Ma gbāna tà lán í kɔtenaa bà,
ma m̀e gupekinɔ b̀kūn pínki,
ma m̀e yò lán z̀saa bà.

15 Ma kòto kori kè lán kpēne kaso bà,
ma néne nà ma lé musu,
ò ma wute lán g̀e bà lukutēn.

16 Lεwannanɔ gā likanamai,
gbē vāni pìnɔ nākarama,
ò ma ɔnɔ kú ma gbánɔ z̀z̀z̀.

17 Mani f̀s̀ mà a wánɔ naro pínki,
ò wé b̀iribiri, òteni ma gwa.

18 Ò ma pókasanɔ kpàatekōne,

ò kàpaa kpà ma uta yā musu.

19 Dikiri, òsungõ kú kũmao zàro,
mòkõmmε ma gbāna ũ,
n̄ mós n̄ kpámai likalika.

20 N̄ ma bo n̄ fēneda léi,
n̄ ma wēndi sí lēwanna pìnɔa.

21 N̄ ma bo músu pìnɔ léi,
n̄ ma si zùsēnte pìnɔ bēnea.

22 Mani n̄ tó bo ma gbēnɔ té,
mani n̄ sáabu kpá kōkakaranaa gūn.

23 Ákōnɔ Dikiri vīnakerinɔ, à a sáabu kpá,
ákōnɔ Yakubu burinɔ, à a tó bo,
ákōnɔ Isarailanɔ, à mì natene.

24 Zaakū adi takaside gya boro,
adi a wēndake foboro,
adi mīkperε zunero,
à sã kpà a wikilēnaai.

25 Mani n̄ sáabu kpá pari kōkakaranaa gūn,
mani lé kũ ma gbēnne papa n̄ vīnakerinɔ wára.

26 Takasidenɔ ni pós ble ò kã,
Dikiri ki weterinɔ ni a sáabu kpá,
onigõ kú kũ wēndiio gɔrɔ sīnda pínki.

27 Andunia lézekidenɔ nigõ Dikiri dõ ò are dɔa,
buri kũ ò kunnɔ ni kútene n̄ pínki,

28 zaakū kíblena bi Dikiri pómε,
àdi kí ble buri sīnda pínkia.

29 Andunia aruzekedenɔ ni donyĩ kene n̄ pínki,
kũ gbē kũ ò kú ga léinɔ,
gbē kũ ò gèε gékianɔ ni mì natene n̄ pínki.

30 Zia gbēnɔ ni donyĩ,
oni Dikiri yā baba gbē kũ oni sunɔne.

31 Ò surabana yā o gbē kũ òdi n̄ i kòronɔne,
zaakū à gīnake à kè.

23

Dikirimε ma dāri ũ

Dauda lèε.

1 Dikirimε ma dāri ũ,
póske ni kīamaro.

2 Àdi ma wúte sèla bòtɔnɔn,
àdi gé kũmao í katena kítikiti sare.

3 Àdi ma kunna keke dɔ,
àdi domene are zé mananɔ gūn a tóbona yāi.

4 Bee tó ma taa ò guvute sira pásīn,
mani yā vāni vīna kero, zaakū n̄ kú kũmao,
n̄ sári kũ n̄ gòo dì ma laakari kpátεmεne.

⁵ Ndì póbìlè káte ma are ma ibereṅṅo wára,
ndì n̄sì gb̄nnade kú ma m̄ia,
ndì í ká ma tokon ari à pa yéere.

⁶ Yāpura Dikiri gb̄ke kū a yenyīo nigō kú kūmao ɔɔɔ s̄inda p̄ínki,
manigō kú a ɔnn ari ma w̄endi l̄én.

24

Dikiri ḡena a kpé ḡun

Dauda l̄èè.

¹ Z̄ite kū p̄ó kū ò kúnno bi Dikiri p̄óme,
andunia kū gb̄e kū ò kúnno n̄ p̄ínki.

² À z̄ite z̄ini p̄ete ísiran,
à andunia k̄ate kū swano.

³ Dí mé à zé v̄i à didi Dikiri kp̄iaa?
Dí mé ani f̄ō à ḡē a ɔnnn?

⁴ Gb̄e kū à taari v̄iro akūsō a n̄ese mana,
gb̄e kū a laakari ò tá t̄ananɔ kparɔ
akūsō àdi sí kū t̄ana t̄oro.

⁵ Dikiri ni arubarika da adegú,
Luda a surabari ni tó yā bo k̄āo nna.

⁶ Len à de l̄e kū a ki w̄eterinɔ,
Yakubu burinɔ Luda are w̄eterinɔ.

⁷ À b̄ñilenɔ w̄ēw̄ē,
à gb̄a z̄inɔ w̄ēw̄ē,
à tó Kína gakuride ḡē.

⁸ Díme Kína gakuride p̄i ūu?
Dikiri gb̄ānazōkōdeme,
àkūme Dikiri z̄ikari gb̄ānade p̄i ū.

⁹ À b̄ñilenɔ w̄ēw̄ē,
à gb̄a z̄inɔ w̄ēw̄ē,
à tó Kína gakuride ḡē.

¹⁰ Dín Kína gakuride p̄i ūu?
Dikiri Z̄ikarideme Kína gakuride p̄i ū.

25

Luda ó dakp̄arii

Dauda l̄èè.

¹ Dikiri, ma a sw̄èè kp̄amma,

² Ma Luda, mateni n náani ke,
n̄sun tó wé'i ma k̄uro,
n̄sun tó ma ibereṅṅo ma nero.

³ Wé'i ni gb̄e kū ò wé d̄onyīnɔ kū zikiro,
sé gb̄e kū ò b̄o n kp̄e s̄èda ke sarinɔ.

⁴ Dikiri, n̄ n zé m̄omene,
n̄ n yā dadamene.

⁵ N̄ ma da n yāpura z̄én,
n̄ a yā dadamene,
zaakū Luda ma surabariime n ū,
ma wé ò d̄igō d̄onyīme ɔɔɔ s̄inda p̄ínki.

- 6 N wēnda kū n yenyĩ gō dōngu,
zaakū abirekūnō kú kúnwo zaa zĩ, Dikiri.
- 7 Ñsun taari kū ma kènō yā daro
ke durunna kū ma kè ma keƒennakegōrōanō.
Ñ tó ma yā gō dōngu yenyĩ gūn,
kū n mana yāi, Dikiri.
- 8 Dikiri mana, àdi yā ke a zéa,
abire yāi àdi a yā dada durunnakerinōne.
- 9 Àdi zĩdabusarinō da a zéa,
àdi yā mana dadañne.
- 10 Dikiri ògō yenyĩ kū náanio vĩ
kū gbē kū ò a bàka kunna kúnwo yā kūnanō.
- 11 Bee kū ma durunna zōkō Dikiri,
n kēma n tóbona yāi.
- 12 Dí mé à Dikiri vĩna vĩ?
Dikiri ò ade da zé kū à de à séa.
- 13 Ade nigō kú nmananaa gūn,
a burinō mé onigō n būsū vĩ.
- 14 Dikiri nna kū a vĩnakerinō,
àdi tó ògō a bàka kunna kúnwo yā dō.
- 15 Ma wé ògō dō Dikiria baala'i,
àkū mé àdi ma gbá bo bàn.
- 16 Ñ arē dōma, n ma wēnda gwa,
zaakū má kú mado wétamma gūn.
- 17 Ma yā'ummananō kàra ma nēsēe gūn,
n ma bo ma wari pìn.
- 18 Ñ ma wétamma kū ma pōsirao gwa,
n ma durunnānō kēma pínki.
- 19 Ñ gwa lākū ma ibereñō dàgula nà,
ò zāmagu pāsīpāsī.
- 20 Ñ ma wēndi dākpā, n ma sura ba,
ñsun tó wé'i ma kūro, zaakū ma nanyĩ.
- 21 Ñ tó yāpura kū kunna manao gō ma dākpā,
zaakū ma wé ògō dōnyĩ.
- 22 Luda, n Isarailanō bo n warikenanōn pínki.

26

Gbē mana aduakēnaa

Dauda lèe.

- 1 Ñ yā nna kpáma Dikiri,
zaakū ma yā kè a zéa,
ma n náani kè sika sari.
- 2 Ñ ma yō n ma gwa Dikiri,
n ma nēsē kū ma laasunnō gwa,
- 3 zaakū n yenyĩ ògō domēne arē,
madì zĩ ke n yāpuraa.
- 4 Madì vutē kū ékedenōoro,
madì gē manafikidenō téro.

- 5 Ma zã durunnakerinɔ kɔkakaranan,
madì vute kũ gbẽ vāninɔoro.
6 Ma ɔ pìpi ma taarisarike sèeda ũ,
maten lika n gbagbakii, Dikiri,
7 de mà le mà n sáabu kpá lèsinaa gūn,
mà n yābonsarenɔ kpàkpa ke.
8 Dikiri, má ye n kpé kũ ndìgɔ kunyĩ,
gu kũ n gakuri dì kipan.
- 9 Ñsun ma kakara kũ durunnakerinɔoro,
ñsun ma baka kakara kũ gbɛderinɔ pɔoro.
10 Laasun vāni mé àdigɔ doñne are,
ń ɔ digɔ pa kũ ɔɔnkpɛgbanɔ.
11 Makũ sɔ, madì yā ke a zéa,
n ma wēnda gwa, n ma sura ba.
- 12 Ma zeki è gu manan,
mani Dikiri sáabu kpá pari kɔkakaranaa gūn.

27

Dikirime ma gupura ũ

- Dauda lèe.
1 Dikirime ma gupura ũ kũ ma surabariio,
dín mani vīna kɛɛɛ?
Dikirime ma uteki ũ,
dí vīnan mani kɛɛ?
2 Tó gbẽ vāninɔ simagu de ò ma ke yákiyaki
ke tó ma iberenɔ kũ ma zāngurinɔ lètɛma,
ò gè sí ò létɛ.
3 Bee tó zìkarinɔ likamai,
ma kù ni vīro,
bee tó gbẽnɔ fùtɛma kũ zìio,
ma laakari nigɔ kpatɛna.
- 4 Yā mèn don maten gbeka Dikiria,
yā pìn maten wete manamana.
Má ye màgɔ kú Dikiri ɔnn ari ma wèndi lén,
de mà le màgɔ a are wete a kpén gwe,
má wé ɔ a manakɛnaai.
5 Ani ma ute a kpén warikɛgɔɔa,
ani ma gwa a bizakutan,
ani ma ze gbèe musu aafia.
6 Ma mì ni bo ma ibere kũ ò likamainɔ pɔla,
má sa o Dikiri ɔnn kũ ayuwiikɛnaao,
má lè sí mà a sáabu kpá.
- 7 Tó ma n sisi Dikiri, n wema,
n ma wēnda gwa, n ma yā ma.
8 Ma nèse ten lé dama mà n are wete,
Dikiri, mateni n are wete.
9 Ñsun n mìkpeɛ zu makũ n zòbleriinero,
ñsun kpe ɔmɛnɛ kũ pɔfɛoro.

Ma kpányĩriime n ũ, ñsun ma zukũnaro,
Luda ma surabarii, ñsun ma tónlo.

¹⁰ Tó ma de kũ ma dao pã kpàmai,
Dikiri ni ɔ likamai.

¹¹ Dikiri, ñ ma da n zéa,
ñ domene are zé súsu gũn ma wétãmmarinɔ yã.

¹² Ñsun tó ma ibereɔ poyeina kemenero,
zaakũ sèeda ékedeno ten yã dima,
gbẽ pãsinɔ ten yĩ fẽma.

¹³ Má yã díkĩna náanikena,
kũ Dikiri ni yã mana kemene andunia díkĩna gũn.

¹⁴ Ñ wé dɔ Dikirii,
ñ ze gbãna, ñ laakari kpáte,
ñ wé dɔ Dikirii.

28

Wékena kũ sáabukpanaao

Dauda lèe.

¹ Dikiri, mɔkɔmme ma gbèsi ũ, mateni n sísi,
ñsun n sã tatamenero.
Tó n yĩtema dé,
mani gɔ lán gbẽ kũ ò sì gyãwãnnnɔ bàme.

² Maten kpányĩ ɔɔ dɔnne,
ñ sã kpámai,
mateni ma ɔ sé n kúkia.

³ Ñsun ma gáte lele kũ gbẽ bènenɔ ke vãnikerinɔoro.
Òdi yã nna o ñ gbèdakenɔne,
ama zãngu mé à kú ñ swèn.

⁴ Ñ keñne ñ yãkenaaa kũ ñ vãnikenaao,
ñ fĩna boñne ñ dàaa
de a gbè wí ñ musu.

⁵ Òdi Dikiri yãkena kũ à zĩkenaao yã daro,
ani ñ lite kpèdangara, ani ñ fute dororo.

⁶ Arubarikademe Dikiri ũ,
zaakũ à sã kpà ma wènda wikilenaai.

⁷ Dikirime ma gbãna ũ kũ ma sègbakoo,
má a náani vĩ ma swèn.
Àdi kpámai, ma pɔ dì ke nna,
madì a sáabu kpá kũ lèsinaao.

⁸ Dikirime a gbẽnɔ gbãna ũ,
à de uteki ũ kina kũ à kàane, àdi a sura ba.

⁹ Ñ n gbẽnɔ sura ba ñ arubarika dañgu,
ñ ñ dãkpã ñgɔ ñ kũna gɔɔ sĩnda pínki.

29

Dikiri yá'ona zàgãña gũn

Dauda lèe.

¹ Ákɔnɔ malaikanɔ, à Dikiri tó kpá,

Ani n náani kpàkpa ken yá?

¹⁰ Ì ma yā ma Dikiri ò ma wēnda gwa,
Dikiri, ñgō de ma kpanyīri ũ.

¹¹ N ma ódónaa lite ũwāna ũ,
n ma uta kasanò bòtema,
n pónna dāmenε pókasa ũ.

¹² Manigō yītenaro, manigō n tó kpáme,
Dikiri ma Luda,
manigō n sáabu kpá goro sīnda pínki.

31

Zidakpana Dikiria

Dauda lèε.

¹ Dikiri, mōkōnn ma nanyī,
ñsun tó wé'i ma kū zikiro.
Ì ma sura ba n manakεna yāi.

² Ì sā kpámai ñ ma faaba ke likalika,
ñ gō ma uteki gbè ũ,
zeki gbāna kū ani ma faaba ke ũ.

³ Ma gbèsi kū ma zeki gbānaoome n ũ,
ñ domεne are ñ ma da zéa n tó yāi.

⁴ Ìsun tó mà zu bà kū ò kpàkpamenenlo,
zaakū ma surabariime n ũ.

⁵ Ma a nini nānne n ò,
ñ ma sura ba Dikiri Luda yāpurade.

⁶ Ma zā gbè kū òdi na tānanòinon,
Dikirin ma náani kè.

⁷ Mani yāa do mà pónna ke kū n yenyō,
zaakū n ma yā'ūmmanaa è,
n ma warikεnaa dōmεne.

⁸ Ìdi ma na ma ibεrenone ñ òiro,
n ma gba mēporoki.

⁹ Ì ma wēnda gwa Dikiri,
zaakū má kú wari gūmme,
pōsira tò ma wé gō súkusuku,
ma pō sira kū ma nèεε yàka.

¹⁰ Pōsira teni ma swè ble,
ndana teni ma wè lago,
laasun tò má gbāna vī doro,
ma wāno bùsa.

¹¹ Ma gbēdakeno di ma gya bo ma ibεreno yāi,
ma yā di ma gbēno gba vīna manamana,
gbè kū odì dakare batunò di pāmεne.

¹² Ma yā dí do gbēkegu doro,
ma gō lán gèε bà,
ma gōñne lán oro kaso bà.

¹³ Madì ma kū gbēno teni ma pi dasi,
vīnaponon likamai.

Òdi kakara ò lé kpákūsūmai,
òdi lédokōno ke ma wëndibona yāi.

14 Ama ma n náani kè Dikiri,
madi pi ma Ludame n ũ.

15 Ma wëndii ògō kú n ɔĩ gɔɔ sīnda pínki,
n̄ ma sí ma ibere kú òteni ma wete
ò ma deno ɔĩ.

16 N̄ ān were makū n zòbleriia,
n̄ ma sura ba n yenyĩ gūn.

17 Dikiri, n̄sun tó wé'i ma kūro,
zaakū ma wiki lèmma.

N̄ tó wé'i yāvānikerinō kú,
n̄ tó n̄ lé gō nakōana gyāwānn,

18 n̄ tó éketorii pìnō néne nate.

Òdi dōke kú gbē manano,
òdi n̄ gya bo kú ìadānaao.

19 Aruzeke kú n kākara n vīnakerinone zōkō,
ndi arubarika da gbē kú ò nanyīnogu
gbē sīnda pínki wāra.

20 Tó gbēno lé kpákūsūnyĩ, ndi n̄ ute n kuru,
tó òten lékpakōa ke kūnwo, ndi n̄ dākpā n kukia.

21 Arubarikademe Dikiri ũ,
zaakū à yenyĩ zōkō mòmene
wēte kú ò likaii gūn.

22 Swèe kèmagu gwe,
akū ma dà, n ma zukūname.
Kū ma faaba lé zūnyĩ,
n ma wēnda ɔdōnaa mà.

23 Àgō ye Dikirii, ákōno á gbēno.
Dikiri di a náanikerinō dākpā,
àdi fīna bo zīdabirinone pāsīpāsī.

24 Ákōno kú á wé dō Dikiriinō,
àgō gbāna à á swè kpáte.

32

Durunna'ona Ludane

Dauda lèe.

1 Arubarikademe gbē kú Luda a taarinō tōne
à a durunnao kēne ũ.

2 Arubarikademe gbē kú Dikiri di a durunna yā daro ũ,
akūsō manafiki kú à nèsee gūnlo.

3 Kū ma yīte kú ma durunnao, ma fēfē,
ma wiki ògō dō zaa kōnko ari ɔkōsi.

4 N̄ ò ògō tōnama fānantē kú gwāanio,
ma gbāna làka lākū guwānagɔɔ ifāntē ma le bà.

5 Akū ma wenne ma durunnai,
mádi ma yā vāni utenne dorō.

Ma pì, mani ma taarinɔ o Dikirine,
akū a ma durunna kēmene.

⁶ Abire yāi n náanikeri wé kemma a gɔɔa,
tó kisira ten su, ani a lero.

⁷ Ma utekime n ũ,
ndì ma bo wétāmmanaa gūn,
ndì likamai n ma sura ba.

⁸ Mani yā danne mà n da zé kū à de n séa,
mani lé damma, ma wé gō ténýĩ.

⁹ Nsungō kun laasunn sari
lán sō ke baragbāsō bàro,
tó ndi sōmɔ káíne kū a bàaoro,
òdi da n dōrɔɔaro.

¹⁰ Yā'ummanaa dì da gbē vāninɔla,
Dikiri yenyĩ dì lika a náanikerinɔa.

¹¹ Gbē mananɔ, à pɔnna ke Dikiri yāi,
nèsepuradenɔ, à ayuwii ke à yāa dɔ.

33

Luda sáabukpanaa

¹ À ayuwii ke Dikirine gbē mananɔ,
à kù nèsepuradenɔ a sáabu kpá.

² À Dikiri tó kpá kū gidigboo,
à lè síne kū mɔɔɔo.

³ À lè dufu síne,
à pó'ūborinɔ lé kū dōnaao kū pɔnna wikio.

⁴ Zaakū yā kū Dikiri ò bi yāpurame,
à náani vī a yākenaa gūn pínki.

⁵ À ye yā manai kū yāzedeo,
Dikiri yenyĩ andunia pà.

⁶ Dikiri yā'ona mé à musu kè,
a lé'ia mé à musupɔnɔ pèpe.

⁷ À í kàte gu dokɔnɔ, à gō ísira ũ,
à ínɔ kàkara, à gō í lòkoto ũ.

⁸ Andunia gbē sīnda pínki, à vīna ke Dikirine,
gbē bēnenɔ pínki, à mì natene.

⁹ Zaakū à yā ò, akū andunia gō katena,
à yā dīte, akū pó sīnda pínki gō kun.

¹⁰ Dikiri dì lé kū burinɔ kpākūsū ke pā,
àdi kpá būsudenɔne kū pó kū òten péaa.

¹¹ Yā kū Dikiri zèo dīgō zena gíngin,
yā kū à a pɔ gbà dīgō kun gɔɔ sīnda pínki.

¹² Arubarikaden buri kū Dikiri de a Luda ũ ũ,
gbē kū à n sé a pó ũnɔ.

¹³ Zaa musu Dikiri dì gu gwa zīte,
àdi bisāsirinɔ e n pínki.

- 14 Zaa gu kũ à kun àdi wé pã
gbẽ kũ ò kú andunia gũnnola ń pínki.
- 15 Àkũ mé à gbẽ sīnda pínki swèè kè,
àdi ń yákenanɔ dɔ́ pínki.
- 16 Kína ke dì zì ble a zìkari gbānanɔ yāiro,
zìkari ke dì bo a gɔ́sagbānake yāiro.
- 17 Sɔ́ náanikena à n m̀ sí bi ékeme,
bee kũ a gbānakenao ani fɔ́ à gbẽ sura baro.
- 18 Dikiri wé kú a vīnakerinɔ,
gbẽ kũ ń wé dɔ́ a yenyīanɔ.
- 19 Ani ń bo ga léi,
ani ń gwa nàgɔ́.
- 20 Ó wé ògɔ́ dɔ́ Dikirii,
àkũme ó kpanyīri ũ kũ ó sēgbakoo.
- 21 Zaakũ Dikirin ó pɔ́ ògɔ́ nna kāao,
ó a tó kũ à kú adona náani vī.
- 22 Dikiri, ǹ tó n yenyī gɔ́ kú kũoo
lákũ ó wé dɔ́nyī nà.

34

Dikiri manakēnaa

Lè kũ Dauda dà gɔ́ɔ́ kũ à a zīda òtè ìade ũ Abimeleki arɛ, ari Abimeleki pèa à t̀a.

- 1 Manigɔ́ Dikiri tó sé lei lakanaa sari,
manigɔ́ a tó kpá lákũ gu ògɔ́ dɔ́ nà.
- 2 Manigɔ́ ìa dá Dikiri yā musu,
takasidenɔ ni ma ò pɔ́nna ke.
- 3 À zɔ́kɔ́ke dɔ́ Dikirine kũmao,
ò a tó bo lèèè.
- 4 Ma Dikiri ki wète, akũ à wèma,
à ma bo ma vīnanɔ gũn.
- 5 Gbẽ kũ ń wé dɔ́inɔ ān nigɔ́ werena,
wé'i ni ń kũ zikiro.
- 6 Gbẽ takaside dí Dikiri s̀isi, akũ à wèa,
à a bò a warinɔ gũn pínki.
- 7 Dikiri Malaika ògɔ́ kú a vīnakerinɔ sare,
àdi ń m̀ sí.
- 8 À lé ke à gwa, áni dɔ́ kũ Dikiri nna,
arubarikaden gbẽ kũ à nài ũ.
- 9 Dikiri gbēnɔ, à vīna kene,
póke dì kīa à vīnakerinɔaro.
- 10 Nà dì músunɔ de, pɔ́ble dì kīańma,
ama pó mana ke dì kīa Dikiri ki weterinɔaro.
- 11 Gbēnɔ, à mó à ma yā ma,
mà vīnakena Dikirineɛ dadaáre.
- 12 Àkɔ́nɔ kũ á ye á wèndi gɔ́ mana
akũsɔ́ á ye á kunna gɔ́ nna,
- 13 à á lé kũ kũ yāvāni'onaa,

àsun tó éke bo á lénlo.

¹⁴ À kpe li yā vānine à yā mana ke,
à aafia zé wete àgō téi.

¹⁵ Dikiri dīgō wé té gbē mananɔi,
àdi sã kpá ñ ɔ̀ɔ̀ɔ̀naai.

¹⁶ Dikiri di kpe li yāvānikerinɔne,
de ñ yā sún dɔ gbēkeguro yāi.

¹⁷ Tó gbē mananɔ lé zù Dikirii, àdi ma,
àdi ñ bo ñ warinɔ gūn pínki.

¹⁸ Dikiri kãni kũ gbē kũ ñ pɔ̀ yàkanɔ,
àdi kpá gbē kũ ñ ãn sisinanɔi.

¹⁹ Wari dīgō gbē mana le gèn baaakō,
ama Dikiri di a bo a gūn pínki.

²⁰ Àdi a wánɔ dākpa pínki,
a ke di éro, bee mèn do.

²¹ Kisira ni gbē vāninɔ dede,
yā ni vute gbē mana iberenɔa.

²² Dikiri di a zòblerinɔ mì sí,
yā ni vute gbē kũ à naiaro.

35

Gbē mana ɔ̀ɔ̀ɔ̀na Dikirine

Dauda lèe.

¹ Dikiri, ñ ibere sé kũ ma iberenɔo,
ñ zì ká kũ gbē kũ òten zì ká kũmaonɔ.

² Ñ n sēgbako kũ n zìkabonɔ sète,
ñ fute ñ kpámai.

³ Ñ n sári kũ n fēnedao sé dɔ,
ñ gé ñ da gbē kũ òten pētemainɔle.

Ñ omene ma surabariime n ũ.

⁴ Gbē kũ òteni ma wete ò ma denɔ,
ñ tó ò kpe li, wé'i ñ kũ.

Gbē kũ òten kisira gōgōmainɔ,
ñ tó ò fua, mà ñ kpe e.

⁵ Ògō de lán ése ũkã kũ ãa sète bà,
Dikiri Malaika pémma.

⁶ Ñ zé gō gusira ũ kũ guzãreɛo,
Dikiri Malaika ɔ̀ sōnyĩ.

⁷ Zaakũ ò wèeɛ yòmene pã,
mádi yãke keñero, akũ ò bàa kpàkpaмене.

⁸ Ñ tó kisira ñ le kãnto,
ñ tó bà kũ ò kpàkpaмене ñ kũ

de ò léte wèe kũ ò yò̀̀ pìi gūn.

⁹ Ma pɔ̀ ni gbasa à ke Dikiria nna,
mani ponna ke kũ à ma sura bà yāi.

¹⁰ Mani pi kũ nèsedoo,

Dikiri, dí mé à de lán n bàa?
 Ndì takasidenɔ sí gbānamɔnnɛrinɔ,
 ndì wēndadenɔ bo í wétāmmarinɔ ɔĩ.

11 Sèeda ékedenɔ dì futemai,
 òdi yā kū má a yā dōro lalama.

12 Òdi yā mana fīna bomene kū yā vānio,
 akū ma gō boado ũ.

13 Tó ò gyā kè sō, ma uta kasa dà,
 ma ma zīda bùsa kū léyīnaao,
 ma adua kèñne lakanaa sari,

14 lākū ò de ma gbēnna ke ma danɛ ũ bà.
 Ma kure má mīpetena kū pōsirao,
 lākū ma dan maten wēnda kenene bà.

15 Ama kū ma gèè sì,
 ò likamai kū pōnnao,
 ò ma ke pā ò lètema,
 ò ma yaka lakanaa sari.

16 Ò ma fobò pāsīpāsī,
 ò saka pītima.

17 Dikiri, ìnigō ma gwa le ari bōreɛ?
 Músu pìnɔ teni ma ke yákiyaki,
 ò ma símma màgō kú wēndiio.

18 Mani n sáabu kpá pari kōkakarana gūn,
 mani n tó kpá gbēnɔ wára.

19 Ìsun tó ma ibereɔ ma yáa dōro,
 òsun tó gbē kū ò zāmagu pānɔ
 ma gwa kū wé vānioro.

20 Yā nna dì bo í lénlo,
 òdi yā di yāketesaridenɔa.

21 Òdi lé atē ò pi:
 Èhě, èhě, ó wé è.

22 Dikiri, n wé è, òsungō yītenaro,
 ma Dikiri, òsungō zà kūmaoro.

23 Ma Luda, ò fute ò ze kūmao,
 ma Dikiri, ò tó yā bo kūmao nna.

24 Ndì yā ke a zéa,
 Dikiri ma Luda, ò yā nna kpáma,
 òsun tó ò ma yáa dōro.

25 Ìsun tó ò o í swèn ò ma nɛro,
 òsun tó ò pi ò ma mɔ bēnɛro.

26 Lākū òten pōnna ke ma wétāmmaanaa musu nà,
 ò tó wé'i í kū, mà í kpe e.
 Lākū òten zōkōke mōmēne nà,
 ò wé'i damma ò í kpe bo.

27 Gbē kū ma bona mana dì keñne nnano
 ò tó ò pōnna ke ò ayuwii ke.
 Gbē kū ma bona aafiaa dì kángunɔ
 ò tó ògō pi baala'i, Dikiri mé à zōkō.

28 Makū sō, mani n náani yā o,
manigō n sáabu kpá goro sīnda pínki.

36

Bisāsiri vāni

Dikiri zòbleri Dauda lèe.

1 Gbē vāni durunna yā dɔ ma swèèa,
à wé dìgō Luda wé'i vīro.

2 Zaakū àdigō a zīda e gbē mana ũme,
àdi a durunna dō gbasa à zānlo.

3 Èke kū manafikio kú a lén,
à ɔndō kū manakenaaoo tò.

4 Àdi yā vāni laasun lé a wútekia,
àdi gí yā pāsīro,
àdi a zīda da zé fayasariden.

5 Dikiri, n yenyī zōkō kà ludambea,
ń náani vī manamana, à zō susunenɔa.

6 N manakena zōkō lán kpinɔ bà,
n yāzedeke lé vīro lán ísira lòkotoo bà.
Dikiri, ndi bisāsirinɔ kú nòbɔnɔ bo pínki.

7 Luda, n yenyī bèere vī fá,
bisāsirinɔ di ute n orun.

8 Òdi n ɔn pòble níside ble ò ká,
ndi n swa'i ponnade kpámma ò mi.

9 Zaakū mōkōmme wèndiboki ũ,
ó kunna n gupuran mé à ó wé kè.

10 Ngō yenyī mɔ gbē kú ò n dōnɔne,
ngō nèsepuradenɔ sura ba ngō gé.

11 Nsun tó zīdabirinɔ gèse pétepetemaro,
nsun tó yāvānikerinɔ ɔ sōmairo.

12 N̄ gwa, manafikide pìnɔ lète,
ò gè wutena sòrɔrɔ, oni f̄s ò futero.

37

Gbē mananɔ kú gbē vāninɔ ziake zī

Dauda lèe.

1 Nsun tó gbē vāninɔ yā n kú gbānaro,
nsun yāvānikerinɔ gwena ni dero,

2 zaakū ò kori ke tera lán sèè bàme,
ń manakena ni láka lán sèla ísi bà.

3 N̄ Dikiri náani ke, ngō yā mana ke,
ngō kú bùsu dín, ngō nna ma.

4 N̄ tó n pɔ gō nna kú Dikirio,
ani pó kú n nèse yei kpámma.

5 N̄ ze kú Dikirio ò a náani ke,
ani yā dínɔ kenne.

6 Ani tó yā bo kúnwo nna lán gudɔnaa bà,

ani tó ò bo mana lán fānantē gupurakūnaa bà.

7 Ì zε kū menao Dikiri arε ò a dā,
 òsun tó aruzεkεde yā n kū gbāna
 ɔɔɔ kū à bò kū a wézē vānioro.

8 Ì pɔfē tó ò mì kē pētēa.

Òsun tó yā birenɔ n kū gbānaro,
 àdi su kū yāvānikεnaaomε.

9 Zaa kū gbē vāninɔ ni kakatε,
 gbē kū ò wé dɔ Dikiriinɔ mé ògɔ bùsu vī.

10 À gɔ fīti kū gbē vāninɔ nigɔ kun doro,
 bee tó n ò wétε, òni ò lero.

11 Zīdabusarinɔ mé onigɔ bùsu vī,
 onigɔ pɔnna kε kū aafia zɔkɔɔ.

12 Gbē vāni dī yā vāni kpákpa gbē mananε,
 àdi sakaa pītia.

13 Ama Dikiri dīgɔ a yāa dɔ,
 zaa kū à dɔ kū a ɔɔɔ ni papa.

14 Gbē vāninɔ dī fēnεda woto,
 òdi ò kà kpá sála,
 de ò le ò takasidenɔ kū wēndadenɔ dedεo,
 ò gbē kū ò yākena mananɔ kakatε.

15 Ì zīda fēnεda ni ò zɔ ò swèn,
 oni ò sánɔ é'εínε.

16 Pó fīti kū gbē mana vī
 de gbē vāni dasinɔ aruzεkεla,

17 zaa kū gbē vāninɔ gbāna ni mì dε,
 ama Dikirimε gbē mananɔ kūna ũ.

18 Dikiri taarisaridenɔ yā dɔ,
 ò bakaa dīgɔ de ò pó ũ ɔɔɔ sīnda pínki.

19 Wé'i ni ò kū yā pāsī ɔɔɔ zīro,
 bee tó nàa kà, onigɔ kāna.

20 Gbē vāninɔ sɔ oni kakatε,
 Dikiri iberenɔ ni láka lán sēla bòtɔ bà,
 ò gētε lán túsukε bà.

21 Gbē vāni dī pó sākām̄ma à a fīna boro,
 gbē mana sɔ àdi gba da yōnkɔyōnkɔ.

22 Gbē kū Dikiri arubarikaa dàngunɔ mé ògɔ bùsu vī,
 gbē kū à lé kēñnenɔ sɔ oni kakatε.

23 Dikiri mé àdi zémile kū gbēne,
 a pɔ dīgɔ nna a kunnaaa.

24 Bee tó à gēε sī, ani létε sɔɔɔɔɔ,
 kū Dikiri a kūna yāi.

25 Kefennan ma ũ yā, akū ma zī kù,
mádi e Luda gbě mana zùkūna zikiro,
mádi e à nénɔ ten bara kero.

26 Àdigō gba da gɔɔ sīnda pínki
àdigō pó sākāñe,
a nénɔ nigō de arubarikadenɔ ũ.

27 Ñ kpe li yā vānine ñgō yā mana ke,
ñinigō kú būsɔ dín gɔɔ sīnda pínki.

28 Zaakū Dikiri ye yāzedei,
ani a náanikerinɔ zukūnaro.

Onigō kun aafia gɔɔ sīnda pínki,
gbě vāninɔ sō oni kakate.

29 Gbě mananɔ mé ògō būsɔ vī,
onigō kun gɔɔ sīnda pínki.

30 Ɔndōyā dì bo gbě mana lén,
a lé dì yāzede o.

31 A Luda doka kú a swèn,
a gbá dì sata pókearo.

32 Gbě vāni dì gbě mana kpákpa
de à le à a de,

33 ama Dikiri ni a tó a ɔĩro,
ani we yákpate a blero.

34 Ñ Dikiri dā ñgō a yā kūna,
ani n kara de ñgō būsɔ vī,
ñni gbě vāninɔ mìdena e.

35 Ma gbě pásī gbānade ke è yā,
àten ɔ tá lán lí kú zīte kènne nna bà.

36 Kū tá kà kūmao gwe, à kú gwe doro,
ma a wète, mádi a lero.

37 Ñ taarisaride yā gwa,
ñ wé pé gbě mana yāi,
zaakū nēsēyīdade burinɔ ni gō buri ũ.

38 Durunnakerinɔ sō oni kakate lēlēlēlē,
gbě vāninɔ buri ni mì de.

39 Dikiri mé ani gbě mananɔ sura ba,
anigō deñne uteki ũ warikegɔɔa.

40 Dikiri ni kpányī à n bo,
ani n sí gbě vāninɔa à n sura ba
kū ò nài yāi.

38

Takaside aduakēnaa

Dauda lēe.

¹ Dikiri, ñsun ma toto kú pɔfēoro,
ñsun ma sā fī kú pētēoro.

2 N kàno ma papa,

n ɔ t̄ma.

3 Ma mè gbāna làka n pētē yāi,
ma wá aafiaro ma durunna yāi.

4 Ma taarino dàmalala,
ò t̄ma lán aso tikisii bà.

5 Ma bònɔ lì f̄nna ũ,
ò yagi kè ma ȳnkòkè yāi.

6 Má kuna, ma ḡɔ zòlɔlɔ,
madiḡɔ té ānsisiname ḡɔɔ s̄inda p̄inki.

7 Ma kp̄ewa ten wí yāpura,
ma mè gbāna v̄iro.

8 Má gbāna v̄iro, ma m̄e kè búgubugu,
maten wiki lé ma p̄oyakana yāi.

9 Dikiri, n̄ p̄ó k̄ú má yei d̄ɔ p̄inki,
ndi ma ndana ma s̄ānsān.

10 Ma k̄ú ten v̄i gb̄i gb̄i, ma gbāna làka,
ma wé ten té kè doro.

11 Ma gb̄ennano k̄ú ma gb̄eno di gb̄at̄emene,
ma daneno di bà lémene ma bònɔ yāi.

12 Gb̄e k̄ú ò wete ò ma deno di bà kp̄ákp̄amene,
ma weterino di yā v̄āni kp̄ák̄ūsū k̄ūmao,
òdiḡɔ manafikiyā gwa k̄ú k̄ɔo ḡɔɔ s̄inda p̄inki.

13 Ma ḡɔ lán s̄āto bà, madì yā maro,
lán gb̄e k̄ú a n̄ene n̄ate bà, madì lé w̄ék̄ɔaro.

14 Má de lán gb̄e k̄ú àdi yā maro bà,
madì wer̄maro.

15 Dikiri, m̄ok̄ōmm̄e ma wé d̄onyĩ,
ĩni ma yā ma, Dikiri ma Luda.

16 Ma p̄i, ñsun tó ò ȳḡɔ kemaro,
ñsun tó ò ã d̄ā ma satana yāiro.

17 Ma ka letena,
madiḡɔ k̄ú yā'ūmmanaa ḡūn.

18 Mani ma yā v̄ānino onne s̄ā,
zaakū ma durunna yāin ma p̄o yakana.

19 Ma ib̄ere p̄ās̄inon lé v̄iro,
gb̄e k̄ú ò z̄āmagu p̄āp̄ānon dasi.

20 Òdi yā mana f̄ina b̄omene k̄ú yā v̄ānio,
yā manan má t̄ei, akū ò ib̄ere s̄e k̄ūmao.

21 Dikiri, ñsun ma zuk̄ūnaro,
ma Luda, ñsunḡɔ k̄ú k̄ūmao z̄āro.

22 Ñ m̄ó ñ kp̄āmai likalika,
ma Dikiri, ma surabarii.

39

Takaside ɔ́dɔ́na Ludane

Dauda lèɛ.

¹ Ma pì, manigɔ́ ma zīda kūna dɔ́,
mani tó ma lé ma da durunnakenaa gūnlo.
Tó gbē vāni kú kūmao, mani ma lé kū.

² Ma lé nakɔ́ana, ma yīte kítikiti,
mádi yāke oro, bee yā mana se,
akū ma yā'ūmmanaa èra à kàra.

³ Ma swèè puusu bò ma gūn,
kū ma laasunn lè, ma nèseè wā,
akū ma lé bò ma pì:

⁴ Dikiri, ò tó mà a wèndigɔ́ɔ́ lé dɔ́
kū ma gɔ́ɔ́ dasi léo.
Ò tó màgɔ́ dɔ́ lákū ma wèndii ni láka nà araga.

⁵ N ma wèndi lé yò n ɔ́la lén,
ma kunna de wé kū yīola n kīnaaro.

Gbē sīnda pínki dì gēte lán ĩa bàme,
⁶ bisāsiri tena ògɔ́ de lán uraa bàme.

Àdi ke gàragara à aruzekè kakara,
ama à dɔ́ ke dín ani gōnɛro.

⁷ Tó lemɛ, bó tāmaan manigɔ́ vīi?
Mɔ́kɔ́mmɛ ma wé donyī, Dikiri.

⁸ Ò ma taarinɔ́ kēma,
òsun tó yōnkɔ́ɔ́ ma foboro.

⁹ Ma lé nakɔ́ana, mádi ma lé wēkɔ́aro,
zaakū mɔ́kɔ́n mé n yā bire kè.

¹⁰ Òsun ma lé doro,
n okū teni ma ká gaa.

¹¹ Ndì gbē toto ndì wé tāa a durunna yāi,
ndì a aruzekè ble lán blé bà.
Gbē sīnda pínki dì gēte lán ĩa bàme.

¹² Ò ma aduakena sí Dikiri,
ò sã kpá ma wikilɛnaaa.
Òsun sã tata ma ɔ́dɔ́naanɛro,
zaakū n nibɔ́ɔ́n ma ũ,
má de gbē zìtɔ́ ũ lán ma dizinɔ́ bà.

¹³ Ò wé goma de ma pɔ́ le àgɔ́ nna dɔ́,
ari màgɔ́ gé andunia tó.

40

Dikiri sáabukpanaa

Dauda lèɛ.

¹ Ma wé dɔ́ Dikirii manamana,
akū à are dɔ́ma à ma ɔ́dɔ́naa mà.

² À ma bo tōnɔ́wɛɛɛ gūn,
à ma bo fokon.

À ma gbá pète gbèsi musu,
à ma ze gwe gíngin.

3 À lè dufu dàmenε ma lén
ó Luda sáabukpana pó ũ.
Gbēnɔ ni e dasi, vīna ni n kũ,
ò Dikiri náani ke.

4 Arubarikaden gbē kũ à Dikiri náani vī ũ,
akūsō àdi are dɔ zīdabirinɔ kũ tānagbagbarinɔaro.

5 Dikiri ma Luda, n yābonsarekenanɔn dasi,
oni fō ò yā kũ nten péawere dɔdɔro.
Tó maten babanne, à lé vīro,
mani fō mà o pínkiro.

6 N̄ ye sa'opɔ ke gbairo,
akũ n ma gba sã mà yā mao.
N̄di sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ
ke durunna kútekeɔ gbekaro.

7 Akũ ma pì: Makūme la,
ma su lákũ à kēna takadan ma yā musu nà.

8 Má ye n poyenyīna kemε, ma Luda,
n doka kú ma swēε gūn.

9 Mani yāzede baaru kpá pari kōkakaranaa gūn,
mani ma lé nakōaro, lákũ n̄ dō nà Dikiri.

10 Mádi n yāzedeke uteńnero,
ma n náani kũ n surabanaao yā ò.
Mádi gí n yenyī kũ n yāpurao oi
pari kōkakaranaa gūnlo.

11 Dikiri, ñsun gí ma wēnda gwairo,
n yenyī kũ n yāpurao gō ma dākpā.

12 Zaakũ yā vāni kũ à likanamai lé vīro,
ma taarinɔ dāmala, maten gu ero,
à dasi de ma mīkāla, swēε kēmagu.

13 Dikiri, ñ sùru ke ñ ma sura ba,
Dikiri, ñ ke likalika ñ mó ñ kpámai.

14 Wé'i gbē kũ òten wete ò ma denɔ kũ,
ò n̄ mī péte.

Gbē kũ ò ye mà kisira enɔ kpe li,
n̄ ãn gō sisina.

15 Gbē kũ òdi pimεne, taare, taarenɔ,
wé'i n̄ kũ ò gō ḡiri.

16 Gbē kũ òteni n ki wetenɔ,
n̄ tò n̄ pɔ kemma nna ò yáa dɔ.

Gbē kũ ò ye n surabanainɔ
gō pi Dikiri zōkō.

17 Takaside wēndademe ma ũ,
n̄ laasun lé ma yāa, Dikiri.
Mōkōmme ma kpányīri ũ kũ ma mīsiriio,

ma Luda, òsun gí kero.

41

Gyäre aduakēnaa

Dauda lèè.

¹ Arubarikaden gbē kū àdi gbānasaride yā da ũ,
Dikiri dì a bo warikenagorɔa.

² Dikiri ni à dākpā à a gba wèndi gbàna,
ani arubarika daagu a bùsun,
ani a kpá a iberenɔa ò ní poyeina kearo.

³ Dikiri ni ze káao tó à wutena gyān,
ani tó à fute gyā pìn aafia.

⁴ Ma pì: Dikiri, ma durunna kènne,
n ma wènda gwa, n ma gba aafiaa.

⁵ Ma iberenɔ teni ma wete kū gao ò pì:
Boren ani ga de a tó sātée?

⁶ Tó ò sù ma gwa, yā pān òdi omene,
òdi baaru vāni wete ma yā musu,
gbasa òdi fute ò gé ò yā pì fā bàai.

⁷ Ma zāngurinɔ dì ma kpákpa kū yā vānio,
n pínki òdi àlesi vāni dɔma ò pi:

⁸ Gagagyā mé à a lè,
ani fute a wutena bire gūn doro.

⁹ Bee ma gbēnna kū ma a náani kè,
kū òdi kakara ta dokɔnɔ gūn bò ma kpe.

¹⁰ Mɔkɔn sɔ Dikiri, n ma wènda gwa,
n ma gba aafiaa de mà fīna boñne.

¹¹ Tó ma iberenɔ dí ma yògɔ kemaro,
manigɔ dɔ sà kū ma yā kàngu.

¹² N ma kūna ma nèsemana yāi,
n tò màgɔ kú n are gɔrɔ sīnda pínki.

¹³ Arubarikade Dikiri, Isarailanɔ Luda
zaa káaku ari gɔrɔ sīnda pínki!
Aami! Aami!

TAKADA PLADE

Zabura 42-72

42

Zìzɔ sɔdɔnaa

Kora burinɔ lèè.

¹ Lákū zɔ dì swa sare ni de nà,
len n ni dì ma de le, Luda.

² Ma nini ten Luda ni de, Luda Wèndide pì.
Boren mani le mà gé daalée?

³ Wétē mé à gɔ ma poble ũ
fānantē kū gwāanio,
òdigɔ pimene gɔrɔ sīnda pínki:
N Luda kú máa?

4 Ma nèsee wènnε, akū yā dīkīnāno dòmāgu,
lākū madì gé pari gūn nà ari Luda onn,
gbēno dìgō tété ma kpe kū ayuwiiio,
dikpekeringo dì dodomai kū sáabukpanaao.

5 Bóyāin ma nèsee yàkaa?
À kè dera ma laakarīi fùtεε?
Séde mǎgō wé do Ludai,
zaakū mani era mǎgō à sáabu kpá,
ma Surabari, ma Luda.

6 Ma nèsee yàka, akū n yā dòmāgu
zaa Miza kpigerεei ari Yoda mīia,
zaa Emō kpīno musu.

7 Ndì tó ísōkēna kīni gō do,
í lōkotonō ten lé zukōi.
N tò í ten damala,
a sō ten tá kūmao.

8 Dikiri dì yenyī mōmεne fānantē,
a lèe dìgō do ma lén gwāani,
maten wé ke Luda kū à de ma wèndi ūa.

9 Madì pi Luda ma gbèsine:
Bóyāin ma yā sǎnguu?
À kè dera n tò mǎgō té kū pōsirao
ma ibεε wétāmmāna yāii?

10 Ma waridōmmarinō dì ma sōsō,
akū ma wāno dìgō wí,
òdigō pimεne gōro sīnda pínki:
N Luda kú máa?

11 Bóyāin ma nèsee yàkaa?
À kè dera ma laakarīi fùtεε?
Séde mǎgō wé do Ludai,
zaakū mani era mǎgō a sáabu kpá,
ma Surabari, ma Luda.

43

1 N ma yā nna kpáma Luda,
n zε kūmao buri ludadōrisarinō yā musu,
n ma bo gbē vāni manafikidenō oī.

2 Luda, mōkōmmε ma uteki ū,
bóyāin n gimaii?
À kè dera n tò ma gō té kū pōsirao
ma ibεε wétāmmāna yāii?

3 N n gupura kū n yāpurao zīma,
à domεne are n kpi musu,
à gé kūmao ari n kúkia gwe.

4 Gbasa mà gé n gbagbakia Luda,
ma pō ni kemma nna, Luda ma pōnna,
mani n tó kpá kū mōrōo,
Luda ma Luda.

5 Bóyāin ma nèsee yàkaa?
 À kè dera ma laakarii fùtee?
 Manigō wé dō Ludai,
 zaakū mani era mǎgō a sáabu kpá,
 ma Surabari, ma Luda.

44

Isarailanɔ faaba wékenaa

Kora burinɔ lèe.
 1 Luda, yā kū n kè zaa gikena ó dizinɔ gɔɔɔ,
 ò òwɛɛ ó sǎ mà.
 2 N ɔ sǒ burinɔi n wari dòmma,
 n ó dizinɔ kàte n gbèn,
 n n kara ò dàgula.
 3 Adi ke n fɛnɛda mé à n ká bùsu díaro,
 n gǎsǎ gbānan ò zǐi blèoro.
 N zǐda gǎsǎ gbāna mé à tò,
 n arɛ dòmma kū n yeńyĩ yāi.
 4 Mǎkōmmɛ ma Kína ũ ma Luda,
 ndi tó Yakubu burinɔ zǐ ble.
 5 N gǎin odi ɔ sǒ ó ibɛɛnɔi,
 kū n tson odi gbá pétepete ó zāngurinɔa.
 6 Adi ke ma sá náanikenanlo,
 adi ke ma fɛnɛda mé àdi ma boro.
 7 Zaakū mǎkōn mé ndi ó sí ó ibɛɛnɔa,
 ndi wé'i da ó zāngurinɔa.
 8 Luda, odigō n sáabu kpá gɔɔ sǐnda pínki,
 odigō n tó kpá lakanaa sari.
 9 Bee kū abireo n giwái n tò wé'i ó kū,
 ndi bo kū ó zǐkarinɔ dororo.
 10 N tò o boru kpe ó ibɛɛnɔnɛ,
 n tò ó zāngurinɔ ó pónɔ nǎkōa.
 11 N n gbá zé ò ó dede lán sǎnɔ bà,
 n ó fǎkōa burinɔ té.
 12 N n gbɛnɔ yà araga,
 ndi àre le a gúnlo.
 13 N tò ó gbɛdakenɔ ó sǒsǒ,
 gbɛ kū ò kú ó sareɔ ó lalandii kè.
 14 N tò o gō baaru pó ũ burinɔnɛ,
 gbɛnɔ di n mi yǐgǎwɛɛ.
 15 Madigō kú kú wé'io gɔɔ sǐnda pínki,
 ma gasuu gō kpá ma wéi
 16 ma lalandikerinɔ kú ma sǒsǒrinɔ yāi
 kú ma ibɛɛ kú ò ye ò fína bomanɔ yāo.
 17 Abirekū ó lé pínki,
 bee kū n yā dí sǎóguro,
 ódi n bàka kunna kūoo yā gbororo.
 18 Ó laasun dí kɛmmaro,

ódi kě n zéaro.

¹⁹ N ó ké dúgudugu,
n ó bùsu kè gběgbonno kureki ũ,
n gusira níkiniki dàóla.

²⁰ Tó ó Dikiri tó sàógu yā,
ke tó ó wé dè buri zítòno tãnanò,

²¹ Luda ni gí ei yá?
Zaakū àkū mé à ó nèsègūnyāno dō pínki.

²² N yāi ó kú ga léi zaa kònkò ari okòsi,
òdi ó dite lán sã kú oni ñ kùtu kpánò bà.

²³ Ñ vu Dikiri! À kè dera nten i oo?
Ñ fute! Ñsun gíwái gòro sīnda pínkiro.

²⁴ À kè dera n kòkòtò dòwèrèè?
Ó wëndake kú ó wétãmmaaao sãngun yá?

²⁵ O gō yīna lukutēn,
o gō wutena zīte.

²⁶ Ñ fute ñ kpáwái,
ñ mó ñ ó bo n yenyī yāi.

45

Kína nɔsɛna lɛɛ

Yenyī lè kú Kora burino dà.

¹ Yā nna ten pípi ma swèè gūn,
lákū maten lè díkīna da kīnane nà.
Ma lé nna lán takadakēri mana takadakēbòò bà.

² N manake de gbē sīnda pínkila,
n légbèè dìgō nna,
arubarika kú Luda dàngu lakana vīro.

³ Mòkōn zìkari pāsī, ñ n fēneda sé
ñ loko n kíkègakuri sèeda ũ.

⁴ Ñ di sōa ñ gé zì ble n gakurike gūn
yāpura kú nèsedoo kú yāzedeo yāi,
ñ yā náasidenò ke kú n òpla gbānao.

⁵ Kí, n kàno lé sōnte,
àdi gē à n ibèrenò swè zō,
burino dì léte n gbá sare.

⁶ Luda, ñnigō vutena kpatan gòro sīnda pínki,
ñnigō n kíkègo kúna yāzede ũ.

⁷ Ñ ye yāmanakènaai, n zā a yāvānikenagu.
À yā mé à tò Luda, n Luda, n ka kín,
à ponna pìsimma de n gbēnòla.

⁸ Lí'ò gbī nnanna pìsi n pòkasanò,
mòro'ũ dì n pò ke nna
n kpé kú ò kèke kú wisa sakaao gūn.

⁹ Kína nènògbēnòn kú n nò yenyīdenò té,
n nò dufu kú n òplai,
à Ofi bùsu wurapòno dana.

- 10 Nénokpare, ò sã kpá ò ma!
N de be kũ n gbẽno yã sún donne arero.
- 11 N nomanake ten kína m̀e luka,
ò m̀ natene, zaakũ n dikirime a ù.
- 12 Tayadenò ni su ò gba danne,
aruzekedenò ni n wé wete.
- 13 Kína nénokpare vutena kpéne gũn kũ gakurio,
ò zĩ kè a pókasanò kũ wura bàao.
- 14 Òten su kãao kínane
kũ a pókasa wãnzãndenò dana.
Nénokpare zennerinò téi,
òten su kãao a kĩnaa.
- 15 Òten gẽ kũnwo kínabea,
òten ponna ke kũ ayuwiikenaao.
- 16 N négõgbẽno ni gõ n denò gẽne ù,
ĩni ò ditèdite kínano ù andunia gũn pínki.
- 17 Mani tó n tó gõ do gbẽno gu lakanaa sari,
burino nigõ n saabu kpá goro sinda pínki.

46

Luda kú kũoo

Kora burino læ.

- 1 Ludan ó uteki ù kũ ó gbãnao,
àdigõ kpáwái goro sinda pínki ó warikena gũn.
- 2-3 A yã mé à tò bee tó andunia yàka
akũsõ kpino læte ò si ísiran,
bee tó í pì kĩni kà à fùtaa bò
akũsõ kpino dège kũ kĩnio,
swè ni kèóguro.

- 4 Swa ke kun kũ a í dì su kũ ponnao Luda wete gũn,
Luda Musude kúki kũ à kú adonaa pìi.
- 5 Luda kú wete pìi gũn, ani gõ bezĩ ùro,
Luda ni kpái gudò.
- 6 Burino ten wiki lé, kpatano ten yĩgã,
Luda pùtã, akũ andunia yò.

7 Dikiri Zìkaride kú kũoo,
Yakubu Ludan ó uteki ù.

8 À mó à Dikiri yákenano gwa,
lákũ à yã yia anduniaa nà.

9 Àkũ mé àdi zìi m̀ de ari andunia lén,
àdi sánò é'è àdi sárinò dúgu zõ,
àdi té sõ sègbakonò.

10 À ze teene àgõ dõ kũ makũme Luda ù.
Burino ni ma tó sé lei,
oni ma tó kpá andunia gũn pínki.

11 Dikiri Zìkaride kú kũoo,
Yakubu Ludan ó uteki ù.

47

Ludame andunia pínki kína ũ

Kora burinɔ̀ lèɛ.

¹ Buri sīnda pínki, à ɔ̀kpa lé,
à pɔ̀nna wiki lé Ludanɛ kũ ayuwii.

² Zaakũ Dikiri Musude naasi vī,
andunia pínki Kína zɔ̀kɔ̀mɛ a ũ.

³ À tò o zīi blè burinɔ̀,
à tò o gèɛɛ pète gbēnɔ̀.

⁴ À ó zīte bakaa kpàwá,
a yenyīde Yakubu burinɔ̀ ãadābɔ̀ ũ.

⁵ Luda fùte, òten ayuwii ke,
Dikiri zena, òten kuru pé.

⁶ À lè sí Ludanɛ, à lè síne,
à lè sí ó Kínanɛ, à lè síne.

⁷ Zaakũ andunia pínki Kíname a ũ,
à lè síne kũ dōnaao.

⁸ Luda ten kí ble burinɔ̀,
à vutena a kpata kũ à kú adonaa.

⁹ Burinɔ̀ kpatablerinɔ̀ ten kɔ̀ kakara
gbē kũ ò de Ibrahī Luda gbēnɔ̀ ũ,
zaakũ andunia kínanɔ̀ bi Luda pómɛ.

À deńla n pínki.

48

Zaiš bi Luda wētemɛ

Kora burinɔ̀ lèɛ.

¹ Dikiri zɔ̀kɔ̀, à kà ò a sáabu kpá manamana
ó Luda wēte gūn a kpi kũ à kú adonaa musu.

² Zaiš gbè katena mana,
à de andunia gbē sīnda pínkinɛ pɔ̀nna ũ.
Kína zɔ̀kɔ̀ wēte pì kú kpi gugbānduru kpa.

³ Luda kú a gudākpākinɔ̀ gūn,
à tò ò a dō aafialekɛ ũ.

⁴ Kũ kínanɔ̀ lédokɔ̀nɔ̀ kè
de ò su ò létɛa lɛɛɛ,

⁵ kũ ò wēte pì è lɛ, akũ à bò n sare,
vīna n kũ, akũ ò bàa lè.

⁶ Ò gò kũ lukanaao
lán nɔ̀gbē nòwāwākerii bà.

⁷ N n kè dúgudugu
lákũ ifāboki ãa dì lagatarinɔ̀ gó'itɛnɔ̀ kakate nà.

⁸ Yā kũ o mään ó wé è
Dikiri Zikaride ó Luda wēte gūn.
Luda wēte pìi kàte àgɔ̀ kun gɔ̀rɔ̀ sīnda pínki.

⁹ Luda, ó kú n kpé ɔ̀nn,
òten laasun lé n yenyīkenaaa.

¹⁰ Luda, lákū n tó dàgula ari andunia lén nà,
lén n sáabukpanaa dàgula le dɔ.

Ndì yā gōgō n gbēnɔnɛ a zéa.

¹¹ Zaiō kpídenɔ ten pɔnna ke,
Yudano bùsu wētɛdenɔ pɔ kè nna,
yákpate kū n kènɔ yāi.

¹² À dɔdɔkɔa à lika Zaiōi,
à a bīni dākpāki lei dasinɔ naro.

¹³ À a bīninɔ tàasi ká kū a zeki gbānana
de à le à baba ziadɛnɔnɛ.

¹⁴ Zaakū Luda díme ó Luda ũ gɔɔ sīnda pínki,
àdi dowɛɛ are ari ò gé gao.

49

Aruzeke náanikena bi yōnkɔyāme

Kora burinɔ lèɛ.

¹ Buri sīnda pínki, à yā díkīna ma,
andunia pínki, à sã kpá,

² kínana kū talakanɔ,
aruzekɛdenɔ kū takasidenɔ á pínki.

³ Ōndōyā kú ma lén,
dōna kú ma swèn.

⁴ Mani sã dɔ yáasi yāi
mà a bɔkɔte ke kū mɔɔlɛnaao.

⁵ Mani vīna ke yā pāsī gɔɔnɛro,
bee tó ma zāngurinɔ likanamai.

⁶ Ò n aruzeke náani vī,
òdi n ɔgɔda ĩa dā.

⁷ Gbēke ni fɔ à gí a gbēdakenɛ ga kū ani gairo,
ani le à póke kpá Ludaa à a wèndi booro.

⁸ Zaakū gbē wèndi bona zī'ū,
aruzeke ni fɔ à bo zikiro.

⁹ Ani fɔ à tó àgō kun gɔɔ sīnda pínkiro,
ani fɔ à gíne àsun wé ke pla kū gyāwānworo.

¹⁰ Zaakū ò dō kū bee ōndōrinɔ dì ga,
mìsaridenɔ kū yōnkɔnɔ dì mì de le se,
òdi n aruzeke tó gbē pāndenɔnɛ.

¹¹ Bee kū ò n tónɔ kpà bùsunɔnɛ yā,
n mira nigō de n be ũme gɔɔ sīnda pínki,
anigō n kúki ũ ari n buria.

¹² Bisāsiri kū a bèɛɛkɛo
dīgō kun gɔɔ sīnda pínkiro,
ani kakate lán nòbɔnɔ bàme.

¹³ Mìsaridenɔ lakanaan gwe,
lɛme à de le dɔ kū gbē kū ò té n ágbainɔ.

¹⁴ Oni si gyāwānn lán sānɔ bà,
ga mé anigō de n dāri ũ,
gbē manana ni kí bleńma gudɔo.

ń mènɔ ni yagi kũ miran,
gyāwān mé anigõ de ń be ũ.

15 Ama Luda ni ma wèndi sí gyāwānnwa
à gbānake kpámai.

16 Tó gbē ten gõ aruzekede ũ
akūsõ a be tó ten bo nna,
ñsun tó à kenne yāke ũro,

17 zaakũ ani le à póke sé à táo a gagɔɔro,
a aruzekenɔ ni bo téiro.

18 Bee tó à a zīda dõ arubarikade ũ a wèndi gɔɔ
akūsõ ò a sáabu kpà a nnamana yāi,

19 ani ká a dizinɔlame,
ani wé ke pla kũ gupurao ziki doro.

20 Bisāsiri kũ a bèerekɛo,
tó a wé dí kēro,
ani gēte lán nòbɔnɔ bàme.

50

Donyĩkena yápura

Asafa lèe.

1 Dikiri Luda Gbānasīndapinkide ten yā o,
àten lé zu andunia gbēnɔi
zaa ifāboki kpa ari a létɛ kpa.

2 Luda gakuri ten bi Zaiõ,
wēte kũ a manake papana.

3 Ó Luda ten su, anigõ yītenaro.
Té kũ àdi ń ble kú a are,
zàga'īa pásī likai.

4 Àten musudenɔ sísi kũ zītedenɔ
de à le à yākpate ke kũ a gbēnɔ.

5 À pì: À ma yāmarinɔ kakaramene,
gbē kũ ma bàka kú kúnwo sa'onaa gāinɔ.

6 Ludame yākpatekeri ũ,
musudenɔ dì a yākena a zéa kpàkpa ke.

7 À ma, ma gbēnɔ, má yā vī mà oáre,
Isarailanɔ, mani á dà bobo,
makũme Luda á Luda ũ.

8 Maten zuka káái á sa'ona yāiro,
ke sa'opɔ kũ adigõ ká tén à té kũ.

9 Má zùsa kũ à kú á kpàsan ni vīro,
kesõ blè kũ à kú á karaa gūn,

10 zaakũ nòbɔsēntenɔ bi ma pónɔme
kũ pókāde kpàsa kũ ò kú sīsī dasinɔ musuo.

11 Má kpi musu bānɔ dõ pínki,
sēnte pó ketenɔ kun ma pó ũme.

12 Tó nà teni ma de, mani oáero,
zaakũ makũme má andunia vī
kũ pó kũ ò kunnɔ pínki.

13 Madi zùsa nòbɔ sòn yá?

Madì blèkofīnii aru min yá?

14 À sa oma kennakūkōo pó ũ,
à lé kū a gbè makū Luda Musudea fīna bo.

15 À ma sísi warikegōra,
mani á bo, áni bèere límene.

16 Akū Luda pì yāvānikerinone:

À kè dera átēni ma yāditenano dōdōo?
Bóyāi ma bàka kunna kūńwo yā da á lénn?

17 Á ye ma yādannenaairo,
a ma yāno kpà kpe.

18 Tó a kpāni è, adì a ke á gbēna ũme,
á bàkaa ògō kú kū zinakerino.

19 Á légbē vāni,
adì lénnā kēńne.

20 Adìgō á gbēndo pi,
adì á da né éke bo.

21 A yā birenō kè, akū má yītēna.

Átēn da má de lán á bàme,
ama mani kpākēái mà á dà bobo.

22 Ákōno kū ma yā sàágunō, à yā pì ma.

Tó len sōro, mani á ke yákiyaki,
gbēke ni fō à á símaro.

23 Gbē kū à kennakūkōo sa òma zōkōke dōmēne,
átēni ma gba zé mà mōáre
lákū madì gbēno sura ba nà.

51

Sùrukpana Ludaa

Lè kū Dauda dà gōro kū annabi Natā gèe a kīnaa a zinakēna kū Basebao gbera

1 Luda, ò ma wēnda gwa n yenyī gūn,
ò ma taarino gogo n mana zōkō yāi.

2 Ò ma durunna kēma mà gō swáswa,
ò ma durunna kēma míomio.

3 Má a taarino dō sà,
ma durunna ògō sāmāguro.

4 Mōkōmmē ma durunna kēnne,
ma yā kū í yeiro kè.

Tó n yā ò, n yā nigō zé vī,
tó n yākpate kè kūmao, n yā nigō nna.

5 Zaa ma da nèsen má vāni,
má durunna vī zaa ma ina gōromē.

6 Nèsemāna mé àdi kángu,
ò òndō damēne ma swēe gūn.

7 Ò ma zú o kū sakoo mà pu swáswa,
ò ma nèse pípimēne mà gō púu táitai.

8 Ò tó mà pōnna ke kū yáadōnaao,
ò tó ma wá kū n bùsanō were.

9 Ñsun ma durunnano yã daro,
 ñ ma yã vānino bo ñ zukūna pínki.

10 Luda, ñ n̄sepura damene,
 ñ era ñ tó ma laakari gō kpatena.

11 Ñsun ma zukūnaro,
 ñsun n Nini símaro.

12 Ñ era ñ tó ma pō ke nna
 kū n ma sura bà yāi.

Ñ ma nini gba màgō n yã ma,

13 gbasà mà n yã dada yāvānikerinene,
 durunnakerino ni era ò are òmma.

14 Ñ ma bo gbēdena yān,
 Luda, Luda ma surabarii,
 manì lè sí n yākena a zéa musu.

15 Dikiri, ñ ma gba lé
 mà n sáabu kpá.

16 Sa'onaa di kenne nnaro,
 tó lenlo de ma ò.
 Sa'opo kū òdi ká tén à té kū di kánguro.

17 Sa kū maten ommame ma n̄seyīda ũ,
 ndi wēndade sūrude gya boro.

18 Luda, ñ arubarika da Zaiōgu
 n poyeina mana gūn,

ñ Yurusalemu bīni gba gbāna,

19 gbasà sa'ona a zéa ni kángu
 kū sa'opo kū òdi ká tén à té kūo,
 oni sa o kū zūsaneno n gbagbakia.

52

Aruzekede ñadānaa

Lè kū Dauda dà goro kū à gèe Aimeleki bea, akū Edomu gbē Doegi gèe à ò Solunee

1 Gōsa gbāna, Luda gbēke kun goro sīnda pínki,
 à kè dera nten ña dā kū yã vānioo?

2 Ndigō léfōto ke kū gbēno goro sīnda pínki,
 n lé nna lán gē miboboo bà,
 ndi gbēno gbákī zōo.

3 Ñ ye yã vānii de a manala,
 éketonaa di kenne nna de yāpurala.

4 Ñ ye gbēkakatena yāi,
 manafikiyā mé à da n lén.

5 Luda ni n gbāna kò é ari goro sīnda pínki,
 ani n kū à bo kūnwo n kpén,
 ani n bo gbē bēnenō té.

6 Tó gbē manano è, vīna ni n kū,
 oni n lalandi ke ò pi:

7 Gbē kū adi Luda ke a uteki ũron dí!

À náani kpà a aruzeké zōkōo,
 à gō gbānade ũ gbēkakatēnaa gūn.

⁸ Má de lán kù lásirade kù à kú Luda ɔnn bà,
manigõ ze kù Luda yenyĩo gɔrɔ sĩnda pínkime.

⁹ Manigõ n sáabu kpá gɔrɔ sĩnda pínki
yã kù n kè yãì,
mani n tó sé lei n yámarinɔ wára,
kù n mana yãì.

53

Yõnkɔ yã'onaa

Dauda læε.

¹ Yõnkɔ dì pi a swèn Luda kunlo.
Gbẽnɔ yàka, n yákenaa vãni,
yãmanakeri ke kù n téro.

² Zaa musu Luda dì bisásirinɔ tàasi ká
à gwa tó gbẽke ɔndõ kà à a kĩnaa wεεε.

³ Ò sàte n pínki ò gò dõrɔɔ sari míómio,
yãmanakeri ke kù n téro, bee mèn do.

⁴ Yãvãnikerinɔɔ dõna vĩroo?
Òdi ma gbẽnɔ mómɔ lán ú bà,
òdi Luda sísiro.

⁵ Gwen vĩna n kũn manamana,
vĩnapɔnɔn kù gwe sõro.
Luda tò gbẽ kù ò lètéáwanɔ gò katena gènɔ ũ,
a wé'i dàmma kù Luda gĩnyĩ yãì.

⁶ Luda, n bo Zaiõ n mó n Isarailanɔ sura ba!
Tó Luda èra à sù kù a gbẽnɔ n gwena zĩn,
Yakubu burinɔ ni pɔnna ke,
Isarailanɔ ni yáa dɔ.

54

Gbẽ kù òten wé tãa aduakɛnaa

Lè kù Dauda dà gɔrɔ kù Zifidenɔ gèε ò pì Solunε, Dauda utena n bùsun.

¹ Luda, n ma sura ba n tó yãì,
n yã símεε kù n gbãnao.

² Luda, n ma aduakɛna ma,
n sã kpá ma yã'onaaì.

³ Zaakù buri pãndenɔ fùtemai,
gbẽ pásĩnɔ teni ma wε ò ma de,
òdi Luda yã daro.

⁴ Ludamε ma kpanyĩri ũ,
Dikiri mé à ma kũna.

⁵ N ma zãngurinɔ vãni eramãma,
n n dúgu zõ n náani yãì.

⁶ Mani sa omma kù ma pɔyeinaao,
mani n tó bo Dikiri, zaakù n mana.

⁷ À ma bo ma warinɔ gũn pínki,

à tò ma yǝgǝ kè ma ibereṅṅa.

55

Aduakena kunna wétammaanaa gūn

Dauda lèε. Òdi sí kū guruminṅmε.

¹ Luda, ñ ma aduakena ma,
ñsun lá kú ma yálaro.

² Ñ sã wē ma yāi ñ wema,
ma laasun ma likara ma gǝ bídi gūn,

³ ma ibereṅṅ yá'ona yāi
kū gbě vāninṅ wébirimanaao,
zaakū òten wari ḍmameε,
ò ma kūna kū pǝfěo.

⁴ Swèε kèmagu,
ga vīna gèmagu.

⁵ Vīna ma kū, maten lukaluka,
ma nini vùra.

⁶ Tó má dèmbere vī lán potēne bà,
de mani vura mà gé kámma bo,

⁷ mani bàa lé mà gé zàzã,
mani gé mà vute gbárannan.

⁸ Mani wã mà gé mà uteki wete,
de zàga'ĩa gbãna sún ma lero yāi.

⁹ Ñ ñ yã gboro, Dikiri, ñ ñ yã yākateíne,
zaakū ma è zuka kū fitiio kú wēte gūn.

¹⁰ Òdi kpáte ke bīni musu fānantē kū gwāanio,
yã vāni kū yã gbãnao di wēte gūn.

¹¹ Gbēdeḍeyã mé à wēte pìi pà,
gbānamṅṅena kū manafikio di kē a batunlo.

¹² Tó ma ibere mé àteni ma sōsō yã, mani mena,
tó ma zānguri mé à fùtemai, mani uteneε.

¹³ Ama mǝkǝn, mǝkǝn kū ó sára léle,
ma gbēndo, ma gbēnna!

¹⁴ Odì fàai bo kū kōo yã nnanna,
odigǝ tékōi pari té Luda ṅṅn.

¹⁵ Ga ni zāmba ke ma ibereṅṅε,
ò si gyāwān ñ gbānagṅṅ,
zaakū vāni vuteki è ñ gūn.

¹⁶ Makū sō, madì Luda sísi,
akū Dikiri di ma sura ba.

¹⁷ Kṅnkṅ, fānantē kū ṅkṅsio
madigǝ ma yã'ūmmananṅ bṅteneε kū ndanaao,
akū àdi ma yã ma.

¹⁸ Bee kū ma ibereṅṅṅn dasi,
àdi ma sí à ma bo fitin aafia.

¹⁹ Luda ògǝ vutena kpatan gṅṅṅ sīnda pínki,
ani ma yã ma, ani wé'i daríma,

zaakū òdi ní dà litero, ò Luda vīna vīro.

²⁰ Ma gbē pìi fiti kè kū a gbēnᵋᵋ,
à bò lédokᵋᵋ kū ò kè kū kᵋᵋ kpe.

²¹ Àdi yā nna o lán zó bà,
ama fiti laasun kú a swèn.
Àdi lénna keńne páipai,
ama yáadᵋmma bà da a bᵋkᵋmma.

²² Ñ n yā'ümmananᵋ tó Dikirine,
anigᵋ n kūna,
àdi tó gbē mana fu zikiro.

²³ Gbēderi náanisaridenᵋ ni ní gᵋᵋ dagura lero,
Luda, ñni tó ò si gyāwān tᵋᵋwēen.

Makū sᵋ, manigᵋ n náani vī.

56

Zidakpana Ludaa

Lè kū Dauda dà gᵋᵋ kū Filisitininᵋ a kú zaa Gata.

¹ Ñ ma wēnda gwa Luda, òten péma,
òdigᵋ zì ká kūmao ògᵋ wé tāma gᵋᵋ sīnda pínki.

² Ma kpàkparinᵋ òdigᵋ péma gᵋᵋ sīnda pínki,
ní karambaani yāin òten zì ká kūmao.

³ Tó vīna teni ma kú, mani n náani ke.

⁴ Mani Luda tó kpá yā kú à ò yāi,
má Luda náani vī, mani vīna kero.
Bón bisāsiri ni fᵋ à kemenee?

⁵ Òdigᵋ ma yā lite kpedangara gᵋᵋ sīnda pínki,
òdigᵋ ma kpákpa kú yā vānio.

⁶ Òdi kᵋ kakaramai ò natemene,
òdi ma kpákpa ògᵋ ye ò ma de.

⁷ Luda, ñsun tó ní gbēke boro,
ñ burinᵋ ne kú pᵋfᵋo.

⁸ Ñ ma warikena yā da,
ñ ma wétēkᵋtena ká n tūruu gūn.
À kú n takada gūnloo?

⁹ Tó ma lé zù Ludai,
ma iberenᵋ ni boru kú kpeo,
manigᵋ dᵋ kú à yā sìmene.

¹⁰ Mani Luda tó kpá yā kú à ò yāi,
ee, mani Dikiri tó kpá yā pì ona yāi.

¹¹ Má Luda náani vī, mani vīna kero.
Bón bisāsiri ni fᵋ à kemenee?

¹² Luda, mani lé kú ma gbènnenᵋ fīna bo,
mani kennakūkᵋᵋ sa omma.

¹³ Zaakū n ma si ga léi,

ńdi tó ma gèè sìro,
de màgõ kure kũnwo
gupura kũ àdi wèndi kpámma gũn.

57

Wikilena Luda Musudei

Lè kũ Dauda dà gɔɔ kũ à bàa lè Solunε à ùte gbèwεen.

¹ Ẹ ma wènda gwa Luda, ò ma wènda gwa,
zaakũ mɔkɔmmε ma nanyĩ.

Ẹ ma sɔɔ n orun ari ma bo ga léi.

² Maten wiki lé Luda Musudei,
Luda kũ àdi yã kũ à ò papamεne pli.

³ Ani tó kpányĩ bo zaa musu à ma sura ba,
ani wé'i da gbè kũ òten pémanɔa,
ani a gbèke kũ a náaniyão kemεne.

⁴ Má kú músunɔ té,
ma gõ wutena nòbɔ pásĩnɔ dagura.
Gbè pìnɔ néne nna lán fɛneda bà,
ń saka bi sárime kũ kàao.

⁵ Luda, ò n zĩda tó sé lei ari musumusu,
ò tó n gakuri da anduniala pínki.

⁶ Ò tankute kpàkpamεne ma zén,
akũ ma gõ wari gũn,
ò wèεε yõ ma are, akũ ò zù wèεε pìn.

⁷ Ma laakari kpatεna Luda, ma laakari kpatεna,
mani lè sí mà n táaki lé.

⁸ Ẹ vu, ma swè!
Ma mɔɔ kũ ma gidigboo kú máa?
Mani gudɔ pá mĩio.

⁹ Dikiri, mani n sáabu kpá burinɔ té,
mani n táaki lé gbènnε.

¹⁰ Zaa kũ n gbèke zókɔ kà n kĩnaa,
n náani ludambe luku lè.

¹¹ Luda, ò n zĩda tó sé lei ari músusu,
ò tó n gakuri da anduniala pínki.

58

Gbè vāninɔ tona kũ Ludao

Dauda lèε.

¹ Gbānadenɔ, adì yã o a zéa sɔ yá?
Adì yákpate ke kũ gbènnɔ súsu yá?

² Adì yã vāni laasun lé á swèε gũn,
adì gbāna mɔ gbènnε á būsun.

³ Gbè vāninɔn sātεna zaa ń ina gɔɔme,
ékedenɔn yakana zaa ń da nèsen.

⁴ Ẹ légbε de lán mlè sεwε bà,

ò de lán káre kũ à a sã tàtaa bà,
⁵ de mlèè pì sún a kòkò'ori úra ù maro,
 de àsun a dabukeri gonike ero.

⁶ Luda, ò ò saka é'èné ò lén,
 Dikiri, ò músuu pìno saka sònteno é'èné.

⁷ Ò tó ò gète lán í bàasinaa bà.
 Tó ò sá gà, ò ò kàno é'èné.

⁸ Ò tó ò kori ke zén lán kònto lé'i bà,
 ògò de lán nòbòtene kũ adi ifántè ero bà.

⁹ Ari yàka té gò oro wá,
 gbè vānino ni gète kũ ïao.

¹⁰ Gbè manano ni ponna ke
 zĩ kũ Luda fĩna bòné gbè vānino,
 kũ ò ò gbá pìpi ò aru gũn.

¹¹ Gbèno ni pì: Gbè manano láada vĩ fá!
 Luda kun, àdi yākpate ke andunia gũn.

59

N̄ma sí ma iberen̄a

Lè kũ Dauda dà goro kũ Solu gbèno zì ò a dādā a bea ò a de.

¹ Ma Luda, ò ma sí ma iberen̄a,
 ò ma bo gbè kũ ò fùtemaino òĩ.

² Ò ma sí yāvānikerin̄a,
 ò ma bo gbèderino òĩ.

³ Ò gwa, òteni ma kpákpa,
 gbè pásino ten fiti ke kũmao.
 Dikiri, mádi taari ke durunna keñero,

⁴ mádi zāñne yākearo,
 akũ ò kú kũ soruo ò nakarama.
 Ò ma wēnda gwa ò fute ò mó ò kpámai!

⁵ Mòkōn Dikiri Luda Zìkaride, Isarailano Luda,
 ò fute ò wé tã buri kũno ò pínki.
 Òsun bonkpede vāni kũno wēnda gwaro.

⁶ Òdi era ò su okosi do,
 òdi likara zò wēten,
 òdi hũu kema lán gbèno bà.

⁷ Ò gwa, ò lé'i ten to,
 fēne kpá ò lén,
 òdi pì gbēke teni ò maro.

⁸ Mòkōn sō Dikiri, ndi ò yáa do,
 ndi buri pino lalandi ke ò pínki.

⁹ Luda ma gbāna, ma wé donyĩ,
 mòkōmme ma aafialeki ù.

¹⁰ Luda ni domene are a gbēke gũn,
 ani tó mà yògò ke ma zāngurin̄a.

¹¹ Dikiri ó sēgbako, òsun ò dederò,

de n̄ yā sún sã ma gbẽnɔguro yãì.

N̄ tó ò likara z̄s n̄ n̄ kóte kũ n gbãnao.

¹² Yã kũ àdi bo n̄ lén bi durunna yãme.

N̄ tó n̄ karambaanikena n̄ kũ,

zaakũ òdi éke to òdi gbẽ ká.

¹³ N̄ n̄ kakate kũ pɔfẽo,

n̄ n̄ dúgu z̄s, òsungõ kun doro,

gbasa ògõ d̄s ari andunia léa

kũ Luda ten kí ble Yakubu burinɔa.

¹⁴ Òdi era ò su ɔkɔsi dɔ,

òdi likara z̄s w̄ete gũn,

òdi hũu ke lán gbẽnɔ bà.

¹⁵ Òdi likara ògõ p̄oble wete,

tó odi kãro, òdi wiki lé.

¹⁶ Makũ s̄s, mani lè sí n gbãna yã musu,

mà ayuwii ke kɔnkɔ n gbẽke yãì,

zaakũ m̄ok̄ɔmm̄e ma aafialeki ũ,

m̄ok̄ɔmm̄e ma uteki ũ warikegɔɔa.

¹⁷ Luda ma gbãna, mani n táaki lé,

zaakũ m̄ok̄ɔmm̄e ma aafialeki ũ,

Luda kũ àdi gbẽke kemene.

60

Óni z̄i ble kũ Luda gbãnao

Lè kũ Dauda dà gɔɔ kũ à z̄i kà kũ Siria kũ ò kú Mesopotamia b̄usun kũ Zoba b̄usuu gũnnɔ, akũ Yoabu s̄s à Ed̄munɔ d̄ede Guvute Wisiden gbẽnɔn d̄ubu kuri aw̄epla.

¹ Luda, n p̄o f̄ewái,

n ɔ gbàrewái n ó zukũna.

N̄ era n̄ are d̄owá sà.

² N̄ tó ó b̄usuu ȳgã ari à pàra.

N̄ era n̄ tata a gbèn,

zaakũ à ḡò kpámme.

³ N̄ tó yã z̄i'ũ s̄s n gbẽnɔa,

n ó káka kũ í gbãnao,

akũ óten t̄atantatan ke.

⁴ Ama n tuta d̄ò n v̄inak̄erin̄ne,

de ò le ò bo gbẽnɔ ságana léi.

⁵ N̄ wewá n̄ ó sura ba kũ n ḡásã gbãnao

de ók̄nɔ n gbẽ yenȳidenɔ le ò bo.

⁶ Luda yã ò zaa a kúkia à p̄i:

Mani Sek̄emu kpaate kũ k̄uwikio,

mani gba da kũ Suko guvuteo.

⁷ Giliada b̄usu bi ma p̄óme,

Manase burinɔ b̄usu bi ma p̄óme,

Eflaimu burinɔ b̄usu bi ma m̄òfuraame,

Yudanɔ b̄usu bi ma ḡòome.

⁸ M̄abunɔ b̄usu bi ma ɔpipib̄ɔme,

madi ma kyate káte Edomunò b̀usun,
madi k̀wiki d̀o Filisitininò b̀usuua.

⁹ Dí mé ani gē k̀ūmao wēte b̀īnide g̀unn?
Dí mé ani domene are ari Edomunò b̀usunn?

¹⁰ Luda, à de m̀ok̀ōn mé ǹo gb̀arewái,
ndi bo k̀ū ó z̀ikarinò doroo?

¹¹ Ǹo dawá ó ibereño yái,
zaakū bisāsiri kpányī bi yā pāme.

¹² Óni z̀i ble k̀ū Luda gb̀ānao,
àkū mé ani g̀ese pétepete ó ibereñoa.

61

Kína aduakena

Dauda l̀e.

¹ Luda, ñ sá kpá ma wikilenaai,
ñ ma aduakena ma.

² Kunna zaa andunialea ma wiki l̀emma,
k̀ū ma ẁendii g̀ò l̀ekeke, akū ma n sisi.

Ñ gé k̀ūmao gb̀esi k̀ū à lei demala k̀īnaa.

³ Zaa k̀ū m̀ok̀ōmme ma aafialeki ũ,
ma uteki gb̀āna ũ ma ibereño are.

⁴ Má ye màg̀ō k̀ú ǹonn g̀oro s̀inda pínki,
màg̀ō s̀otona n orun.

⁵ Luda, zaakū n lé k̀ū ma gb̀enne mà,
n n v̀inakerinò bakaa kpàma.

⁶ Ñ k̀ina d̀ō k̀ū aafiaao,
ñ tó à ká a g̀oroa.

⁷ Àg̀ō kpata ble n d̀ōnaa g̀ūn g̀oro s̀inda pínki,
ñ a d̀ākpá n gb̀eke k̀ū n náanikenaaao yái,

⁸ gbasa màg̀ō n táaki lé lákū gu d̀ìg̀ō d̀o nà,
manig̀ō lé k̀ū ma gb̀enne f̀ina bo g̀oro s̀inda pínki.

62

Ludame utski ũ

Dauda l̀e.

¹ Luda ado mé à tò ma laakari kpátana,
àkū mé àdi ma sura ba.

² Àkūme ma gb̀esi ũ ma surabari ũ,
madi gb̀āna lea, mani yīgā zikiro.

³ G̀èn ũgban ánig̀ō fute gb̀ēaa?
Áni a ne lán gb̀i k̀ū à è à kpán
ke kara z̀i bàn yá?

⁴ A gona a tía lén áten kpákūsū,
éketona mé àdi kéáre nna.
Adi sa mana o gb̀ene k̀ū léome,
akū adi n ká á sẁe g̀ūn.

⁵ Luda ado mé à tò ma laakari kpátana,

zaakū àkūme ma wé dɔi.

⁶ Àkūme ma gbèsi ũ ma surabari ũ,
madi gbāna lea, mani yīgā zikiro.

⁷ Ma aafia kū ma bèereεo di bo a kīnaame,
àkūme ma gbèsi gbāna ũ, ma uteki ũ.

⁸ Gbēno, àgō a náani vī goro sīnda pínki,
à á swè wēne, àkūme ó uteki ũ.

⁹ Talakanon de lán lé'ia bàme,
gbānadenon kú póke léiro.

Tó ò n yō kilooa,
n pínki nigō de fáuunle.

¹⁰ Àsun gbēble'ogō náani kero,
àsun ìa dā kū kpāni póoro.

Tó á aruzeke ten kō,
àsun tó à á swè blero.

¹¹ Yā mèn don Luda ò,
yā mèn pla dínon ma mà:

Luda, mōkōn mé n gbāna vī,

¹² Dikiri, mōkōn mé n gbēke vī,
akū ndi fīna bo baadine a yākenaaa.

63

Luda nidenaa

Lè kū Dauda dà goro kū à kú Yuda gbárannan.

¹ Luda, ma Ludame n ũ,
mateni n are wete,
ma nini yenyī, mateni lukanyī
lán zīte kori kū à ye í bà.

² Ma n e n kúkia,
ma wé si n gbāna kū n gakuriole.

³ Zaakū n gbēke manamene de wëndila,
n sáabukpana nigō da ma lén.

⁴ Manigō n tó kpá ari ma wèndi lén,
mani o sé musu mà n sísi.

⁵ Ma nèse ni kā lākū òdi pó nna ble ò kā nà,
n táakilena nigō da ma lén kū ayuwiikenaao.

⁶ N yā di domagu ma wútekia,
madi laasun lémma gwāani.

⁷ Ma sōtona n orun, maten lè sí,
zaakū mōkōmme ma kpanyīri ũ.

⁸ Ma nini namma,
n ma kūna n oplan.

⁹ Gbē kū òteni ma weno ni kakate,
ò gē zīte.

¹⁰ Luda ni tó ò n dede kū fēnedaome,
ò gō gbēgbonno póble ũ.

¹¹ Kína sō ani ponna ke kū Ludao.
Gbē kū òdi la da kū Ludaonni a sáabu kpá,

ékedenɔ sɔ̃, ń lé nigɔ̃ nakɔ̃ana.

64

Ñ ma sí gbě vāninɔ̃ ɔ̃

Dauda lèɛ.

¹ Luda, ñ ma ndana ma,
ñ ma bo ma ibere kũ òteni vīna damainɔ̃ ɔ̃.

² Ñ ma ute gbě vāni kũ ò lé kpàkūsūmainɔ̃ne,
yāvānikeri zukade pìnɔ̃.

³ Òdi ń lé keke lán fēneda bà,
yā pāsīnɔ̃ dì bo ń lén lán kà sewede bà.

⁴ Òdi taarisaride dādā ò a pá,
òdi a pá kānto, vīna dì ń kūro.

⁵ Òdi té kákɔ̃gu ń vānikena gūn,
òdi bàkpakpanena gusare yā gɔ̃gɔ̃
òdi pi: Gbēke ni ó ero.

⁶ Òdi vānikena yā gɔ̃gɔ̃ ò pi,
yā kũ o a lé kpàkūsū papana.
Bisāsiri nèɛgūnyānɔ̃ asiri zɔ̃kɔ̃.

⁷ Ama Luda ni ń pá kũ kàao,
ani ń kīnna kānto.

⁸ Ani tó yā kũ ò ò wí ń musu,
gbě kũ à ń é pínki nigɔ̃ mì ke dékūdekū
ò pi taare.

⁹ Vīna ni gbě sīnda pínki kũ,
oni Luda yākenanɔ̃ baba,
onigɔ̃ yā kũ à kènɔ̃ laasun lé.

¹⁰ Gbē mananɔ̃, àgɔ̃ pɔ̃nna ke Dikiri gūn ò nai,
nèɛpuradenɔ̃, àgɔ̃ a táaki lé ń pínki.

65

Buri sīnda pínki wé dɔ̃ Ludai

Dauda lèɛ.

¹ Luda, à kũ ò n táaki lé Zaiɔ̃
ò lé kũ ò gbēnnenɔ̃ fīna bo.

² Mɔ̃kɔ̃n kũ ndi aduakena ma,
n kīnaan buri sīnda pínki ni sun.

³ Ó yā vāninɔ̃ ó fú,
akũ n ó taarinɔ̃ kèwá.

⁴ Arubarikademe gbě kũ n sè
n gē kāao n ɔ̃nn ũ.

N kpé pó mananɔ̃ mòwá,
n kpé kũ à kú adona pìi.

⁵ Ndì wewá kũ yā mana naasidenɔ̃,
Luda ó Surabari.
Andunia lézekidenɔ̃ kũ ísirabaradenɔ̃
wé dɔ̃nyí ń pínki.

6 N gbāna dānla,
n kpino kè kũ n ikoo.
7 Ndì ísira kũ a sōno kīni kpáte,
ndì burino zuka lákañne.
8 N daboyāno dì swè kē
gbē kũ ò kú zīteleanon,
òdi ayuwii dōmma zaa ifāboki kpa
kũ a léte kpao.

9 Ndì laakari do anduniaa, ndì a gba í,
ndì taaki ká zītene, n swanon pana kũ ío,
ndì tó póweno ke, zaakū len n dīte le.
10 Ndì í dagula ari búgbano pa,
ndì guno foko fō kũ legūo,
ndì arubarika da pó kũ à būtenogu.
11 Ndì arubarika da burazīn wè kũ wèeo,
póble níside dì kóte n ágban.
12 Pódādākinō sèla bōtōo kù sēnte,
sīsīno pōnna dà uta ũ.
13 Pókādeno dàgula n dādākinōa,
pówē dàgula sīsīgerēei.
Òten pōnna wiki lé, òten lè sí.

66

Luda sáabukpanaa

1 Andunia gbē sīnda pínki,
à ayuwii ke Dikiria.
2 À lè sí a tó gakurike musu,
à a táaki lé à a tó bo.
3 À o Ludane: N yākenanon naasi vī,
n gbāna zōkōo dì tó n iberenō kā nate.
4 Andunia pínki dì kútēne,
òdi n táaki lé ò n tó bo.
5 À mó à Luda yākenano gwa,
yā kũ àdi ke bisāsirinone naasi vī.
6 À ísira lì gukori ũ,
ò swa bikù gèse.
Ò pōnna ke a yā musu.
7 Àdigō kí ble kũ a gbānao goro sīnda pínki,
a wé dìgō kú burinōa.
Sāgbānadenō sún doke kāaoro.
8 Burino, à ó Luda sáabu kpá,
a táakilēna gō do á lén.
9 À ó wēndi dàkpāwēre,
adi tó ó gbá sataro.
10 Luda, zaakū n ó lé n ó gwá,
n ó baasa lán andurufuu bà.
11 N ó ká kpésiran,
n aso tìkisii dīwēre ó kpe.

12 N tò ò dìwá lán sǝ bà,
ó wé té mà, í dàóla,
akū n su kūoo nnamana kǝnaa.

13 Mani su n ɔnn mà sa'opɔ kū òdi ká tén à té kū o,
mani lé kū ma kèmmannɔ fǝna bo,
14 yǎ kū à bò ma lén ma warikεgɔɔa.
15 Mani sa omma kū pó mèkpanannɔ,
mani sǎkaronnɔ kpátanne,
mani n gbagba kū zùsannɔ kū blèkofǝninɔ.

16 Ákɔnnɔ kū á Luda vǝna vǝnnɔ,
à mó à ma á pínki,
mani yǎ kū à kèmmennε oáre.

17 Ma wiki lèa,
a táakilena da ma lén.
18 Tó ma yǎ vǝni dà ma swènn,
de Dikiri gǝ ma yǎ mai.
19 Ama à ma yǎ mà,
akū à ma aduakenna sǝ.
20 Arubarikademε Dikiri ũ,
adi gǝ ma aduakenna mairo,
adi gǝ gbèkε kemennεiro.

67

Arubarika gbekana Luda

Lè kū òdi sí kū guruminɔ.

1 Luda, ò ó wènda gwa,
ò ãn werewá ò arubarika daógu,
2 de andunia pínki gǝ n zé dǝ,
buri sǝnda pínki dǝ lákū ndì gbè sura ba nà.

3 Ò n táaki lé Luda,
gbè sǝnda pínki n táaki lé.
4 Burinnɔ pɔnna ke à ayuwii ke,
zaakū ndì yǎkpate ke kū gbènnɔ a zéa,
ndì do andunia burinnε are.

5 Ò n táaki lé Luda,
gbè sǝnda pínki n táaki lé,
6 gbasa zǝte póble ke,
Luda ó Luda ni arubarika daógu.
7 Luda ni arubarika daógu,
andunia lézekidenɔ ni vǝna kenne í pínki.

68

Luda zǝkǝke

Dauda lèe.

1 Luda fute, a iberennɔ fǎkǝa,
a zǎngurinnɔ bàa léne.
2 Lákū túsukpe dì gète kū ãao nà,
ò tó ò gète le.
Lákū zǝsaa dì yó té sare nà,

yāvānikerinɔ ni kakate Luda are ɛ.

³ Gbē mananɔ sɔ ò pɔnna ke,
ò yáa dɔ Luda are,
ò vīvī kū pɔnna zókɔɔ.

⁴ À lè sí Ludane à lé maa,
à di ludambe lukua, à a tó bo,
a tón Dikiri, à pɔnna wiki lé a are.

⁵ Kunna a kpé kū à kú adonaa gūn,
Luda bi tonenɔ deme,
gyaanɔnɔ zekūnwodemɛ.

⁶ Luda di be ke gbē kū à gbē vīrone,
à di purusunanɔ bɔte à n da nmananan,
sāgbānadenɔ sɔ onigɔ kú gu kori gūmmɛ.

⁷ Luda, kū n do n gbēnɔne are,
gɔrɔ kū n táa ò kūnwo gbárannan,

⁸ zīte yīgāyīgā, ludambe legū gbàre n are,
mɔkɔn Luda kū n yā ò Sinai kpi musu,
Luda, Isarailanɔ Luda.

⁹ Luda, n mùsee pisi n būsuaa baala'i,
n n gbē busananɔ gbà gbāna.

¹⁰ N gbēnɔ vùte a gūn Luda,
akū n wēndadenɔ gbà pó n manake yāi.

¹¹ Dikiri yā ò,
akū nɔgbēnɔ gɔ a baarukparinɔ ũ dasi.

¹² Kínanɔ kū n zīkarinɔ ten bàa lé likalika,
nɔgbē kū ò gɔ benɔ teni n pónɔ kpaatete.

¹³ Bee kū a wute a kpàsa guragura,
andurufu í kú ma potēne dēmbereɔa,
a kánɔ ten té ke lán wuraa bà.

¹⁴ Kū Gbānasīndapinkide kínanɔ fàkɔa,
ò kòte Zalamɔ kpia lán legūgbēe bà.

¹⁵ Basā kpi gakuri vī,
Basā kpi mīsɔntenɔn dasi.

¹⁶ Ákɔnɔ kpi mīsɔntenɔ,
bóyāi áten kpi kū Luda sè
a kibleki ũ gwa kū nēsēgɔbaaoo?
Gwen Dikiri nigɔ kun gɔrɔ sīnda pínki.

¹⁷ Luda sōgonɔ lé vīro,
à kà dúbu leu ũgbangba,
Dikiri bòo zaa Sinai,
à sù à kipa a gu kū à kú adonan.

¹⁸ N fute n ta musu dona zìzɔnɔne are,
n gba sè gbēnɔa ari kū sāgbānadenɔ,
akū n vute gwe, Dikiri Luda.

¹⁹ Arubarikademɛ Dikiri Luda ó surabari ũ,
àkūmɛ àdigɔ ó asonɔ sēna lākū gu dīgɔ dɔ nà.

20 Ó Luda bi Luda kũ àdi ñ sura bame,
Dikiri Luda mé àdi ó bo ga léi.

21 Luda ni a ibereño mì wíwiíne,
bisāsiri mikā dore kũ ò té ñ durunnaano.

22 Dikiri pì: Mani ñ bote Basā busun,
mani ñ bote ísira lòn,

23 de à á gbá ya á ibereño arun,
á gbēdanò ni néne maten ò ñ baka ble.

24 Luda, o n gbēno è ò tétékōi,
ma Luda ma Kína, òten su n kúkia.

25 Lèsirinon té are, batanon té ñ kpe,
nokpare sēgēsēgēparinon té ñ guragura.

26 À Luda tó bo pari kōkakaranaa gūn,
à Dikiri sáabu kpá ákōno Isaraila burino.

27 Né kpede Biliaminu burinon té are gwe,
abire gbera Yudanò kinenò kũ ñ gbēno
kũ Zebulunì buri kinenò
kũ Nafatali buri kinenò.

28 Luda, ñ n gbāna mōwēre,
Luda, ñ bo kũ n gbāna kũ n mōwēre yāo.

29 Kínano ni sunne kũ ñ gbanò
n kpé kũ à kú Yurusalemu yāi.

30 Ñ kpākē Misila ítenoboi,
ñ pata burino zūsanōa kũ ñ gbēno.

Ñ andurufu gò tōrma,
ñ gbē kũ zikanāa di kéne nnano fākōa.

31 Misilano ni zirinò gbaremma,
Etioṗiano ni ò dōmma, Luda.

32 Andunia kpatablerino, à lè sí Ludane,
à Dikiri táaki lé,

33 àkũ kũ à di ludambe kũ à kun zaa zīzīa.
À ma, àten pūtā gbānagbāna.

34 À Luda gbāna kpàkpa ke,
ò a zōkōke dō Isarailano,
a gbāna kú ludambea.

35 Luda, ñ naasi ví n kúkia,
Isarailano Luda di gbāna kũ ikoo kpá a gbēno.

Arubarikademē Luda ũ!

69

Wétamma gūn aduakēnaa

Dauda lèe.

1 Luda, ñ ma sura ba,
zaakū í ma kũ ma wakale.

2 Foko teni ma mó ma ka zā,
gèsepeteki kunlo,
ma kpatē í lòkoton,
ísō ten damala.

3 Ma wiki lè ma kpasa,
ma kòtoo nà,
ma wé dò ma Ludai
ari ma wé ten sira kũ.

4 Gbē kũ ò zàmagu pānɔn
dasi de ma mikāla.
Ma ibeɛɛnɔn lé vīro,
ò ye ò ma de póke wínne sari.
Pó kũ mádi a kpāni oron
ò pì mà kpárima.

5 Luda, ní ma yōnkoyānɔ dō,
ma taarinɔn utenannero.

6 Dikiri Luda Zìkaride,
gbē kũ ní wé dōnyīnɔ
̀nsun tó wé'i ní kũ ma yāiro.
Isarailanɔ Luda,
gbē kũ òdi n ki wetenɔ
̀nsun tó ní tó yaka ma yāiro.

7 Zaakũ n yāin maten sōsōna fō,
akũ ma gasuu gò kpá ma wéi.

8 Ma gō zītɔ ũ ma gbēnɔ té,
ma gō boado ũ ma da bedenɔ té.

9 N ɔn yā ma kũ gbāna manamana,
gbēnɔ dɔkena kũnwo gòmene.

10 Tó ma lé yì pɔsira gũn,
òdigō ma sōsō.

11 Tó ma uta kasanɔ fīfīma,
òdigō ma lalandi ke.

12 Gbē kũ ò vutena gānuleanɔ dì ma pi,
ìgbānamirinɔ dì lè da ma yāi.

13 Ama tó à gò ma yāi, Dikiri,
mɔkɔn manigō wé kemma a gɔɔa.

̀N wema Luda n gbēke zōkō yāi,
̀n ma sura ba yāpura.

14 ̀N ma bo fokon,
̀nsun tó mà vlēnlo.
̀N ma bo í lòkoton,
̀n ma sí ma zāngurinɔa.

15 ̀Nsun tó ísō damalaro,
̀nsun tó mà kpáte í lòkotonlo,
̀nsun tó wēe tatamalero.

16 ̀N wema Dikiri, zaakũ n gbēke mana,
̀n are dɔma n sùru zōkō gũn.

17 ̀Nsun mìkperē zu n zòbleriinero,
̀n wema likalika,
zaakũ ma gō kagura gūmme.

18 ̀N namai ̀n ma mì sí,
̀n ma sura ba ma ibeɛnɔa.

19 N ma s̄s̄na d̄s
kū ma wé'idammaao kū ma kpebonaao,
nten gbē kū ò ma kūna kū yāon̄ e.

20 S̄s̄naa ma swèè z̄, ma ḡ gbāna sari,
gbē kū ani ma wēnda gwan ma wète,
mádi lero,
gbē kū ani ma nèse kpátemenen ma wé d̄i,
à kunlo.

21 Ó εε vāni kàmenε p̄óblen,
kū ími ma kū, ò sèwē kpàkpāa kpàma mà mi.

22 N dikpekena ḡñne tankute ū
à n kū à yā lúnne.

23 N wé sira kū de òsun gu ero,
n wó ḡ kokona.

24 N n pētē kipaíma,
n n p̄fē pāsī pisiíma.

25 N be ḡ bezī ūme,
n gbēke s̄nḡ kūn de à vute n kpén doro.

26 Zaakū òdi wé tā gbē kū n n lén̄a,
òdi gbē kū n n k̄nnan̄ wāwā yā o.

27 N n yā s̄nda p̄nki taari diñne,
n baka s̄nḡ kū n surabanaa ḡnlo.

28 N n tó gogo wèndi takada ḡn,
n tó s̄nḡ kū kū gbē manan̄ tóro.

29 Luda, má kú wāwā kū yā'ummanaao ḡn,
n ma sé lei de mà bo aafia.

30 Mani Luda tó bo lèsinaa ḡn,
mani a sáabu ke mà a tó sé lei.

31 Abirekū ni ká Dikirigu de sa'ona kū z̄uola,
bee z̄usanε kū à bēne v̄i.

32 Takasiden̄ ni e ò p̄nna ke,
ák̄n̄ Luda ki weterin̄ niḡ wèndi v̄i.

33 Zaakū Dikiri di wēndaden̄ yā ma,
àdi a gbē kū ò de z̄z̄ ūn̄ gya boro.

34 À a táaki lé musu kū z̄t̄eo,
ísira kū p̄ó kū ò kú a ḡnn̄ p̄nki.

35 Zaakū Luda ni Zaī sura ba,
ani era à Yuda wēt̄en̄ káte,
a gbēn̄ ni vuten n p̄ó ū.

36 A z̄bleri n̄n̄ mé òḡ v̄i,
gbē kū ò ye a tó nnain̄ niḡ kún.

70

Wikilena surabarii
(Zab 40:14-18)

Dauda l̄e.

1 N yā nna Luda, n ma mì sí,
Dikiri, n ke likalika n mó n kpámai.

2 Ñ tó wé'i gbē kū òtēni ma wε ò ma dεno kū,
ò nì mī péte.

Ñ tó gbē kū ò ye mà sunyĩ leno kpε li,
n̄ ãn gō sisina.

3 Gbē kū òdi omεne, taare, taareno,
n̄ tó ò era kū wé'iyāo.

4 Gbē kū òtēni n ki wεteno po kemma nna ò yáa do,
gbē kū ò ye n̄ surabanaaino gō pi Luda zōkō.

5 Takaside wēndademε ma ũ,
Luda, n̄ ke likalika.
Mōkōmmε ma kpanyĩri ũ kū ma surabariio,
Dikiri, n̄sun gi kero.

71

Mare zōkō aduakēnaa

1 Dikiri, mōkōnn ma nanyĩ,
n̄sun tó wé'i ma kū zikiro.

2 Ñ ma bo n̄ ma mī sí n manakēna yāi,
n̄ sã kpámai n̄ ma sura ba.

3 Ñgō de ma uteki gbè kū manigō gé uten ũ.
N̄ dīte n̄ ma sura ba,
ma gbēsi kū ma zeki gbānaoome n̄ ũ fá!

4 Ma Luda, n̄ ma bo yāvānikerinō oĩ,
n̄ ma sí gbē vāni pāsīnoa.

5 Mōkōnn ma wé dōnyĩ, Dikiri Luda,
mōkōnn má n náani vī zaa ma kefennakegōroa.

6 Ma gbāna lēmma zaa ma igōro,
mōkōn mé n ma bo ma da n̄sen.
N̄ táakin madigō lé.

7 Ma kunna de yābonsare ũ gbēnoe dasi,
zaakū mōkōmmε ma uteki gbāna ũ.

8 N̄ táakilena digō da ma lén,
madigō n manake bo kōnko kū okōsio.

9 Ñsun pã kpámai ma zīkūkena yāiro,
n̄sun ma zukūna ma gbāna lakana yāiro.

10 Zaa kū ma ibereño teni ma pi,
ma weterino ten lé kpákūsūmai ma wēndi bona yāi.

11 Ò pì: Luda gīme, ò péa ò kū,
gbēke kun kū à a sura baro.

12 Luda, n̄sungō kú kūmao zāro,
ma Luda, n̄ ke likalika n̄ mó n̄ kpámai.

13 Ñ tó wé'i gbē kū òten yā dimano kū
de ò kakate,
n̄ tó sōsōna da gbē kū òten wé tāmanola
de n̄ tó yaka.

14 Makū sō, ma wé nigō dōnyĩ,
manigō n táaki lé màgō gé.

15 N manakena nigõ da ma lén gɔɔ sɪnda pínki
kū n surabana kū má a lé dõroo.

16 Mani su mà n zõkõkeyãɔ o Dikiri Luda
n mèn do manaken mani da gbẽnɔne.

17 N yã dàmene zaa ma kefennakegɔɔa,
Luda, ari tera mateni n yãbonsarenɔ o'o.

18 Bee kū ma zĩ kũ, ma mìkã pura,
̀nsun ma tónlo, Luda,
de mà le mà n gbãna baba teradenɔne,
mà n gbãnakeyã da gbẽ kū òten futenɔne ní pínki.

19 Luda, n manakena zõ susunenɔa,
n yã zõkõ kè, dín oni lekõa kũnwoo?

20 N tò wari pãsi ma le dasidasi,
ama ìni era ù ma gba wèndii dɔ,
ìni era ù ma bo zĩte.

21 Ìni ma bèere karamene,
ìni era ù ma laakari kpátemene dɔ.

22 Ma Luda, mani n sáabu kpá
kū mɔɔɔɔ n náani yãi.
Isarailanɔ Luda kū ní kú adona,
mani n táaki lé kū gidigboo.

23 Ayuwii nigõ dɔ ma lén,
makū kū n ma mì si mani n táaki lé.

24 Manigõ n manakena o gɔɔ sɪnda pínki,
zaakū wé'i gbẽ kū ò ma wete kū vãnionɔ kũ,
ò gõ bídi gũn.

72

Aduakena kɪnane

Sulemanu lèe.

1 Luda, ù dada kɪnane à yãkpate ke kū yãpurao,
ù tó kina yã mana ke lákū ndi ke nà,

2 de à do n gbẽnɔne are a zéa,
à yã gõgõ talakanɔne súsu,

3 gbasa kpinɔ ni su gbẽnɔne kū aafiao,
sɪsɪnɔ ni tó ògõ kú nmananaa gũn.

4 Kina ni tó yã bo kū talakanɔ nna,
ani takaside nénɔ sura ba,
ani gbãnamɔnnerinɔ dúgu zõ.

5 Anigõ kun lákū ifãntẽ digõ kun nà,
lán mɔvura digõ kun nà wè kū wèeo.

6 Anigõ de lán kabura legū bà,
lán mɔɔ kũ àdi pisi zĩteaa bà.

7 Gbẽ mananɔ ni ɔ tá a gɔɔa,
nmanana nigõ zõkõ ari mɔ sùngõ kun doro.

8 Ani kí ble zaa ísira bara la kū bara direo,
sena zaa Yuflati ari gena andunia léa.

9 Buri kū ò kú gbáranna gũnnɔ ni su ò kútene,

a ibereṅṅo ni wúte kú kùaaṅṅo a are.
 10 Tasisi kína kú ísira bara kínanṅṅo ni táfe bone,
 Seba kú Seba kínanṅṅo ni su ò gba danε.
 11 Kínanṅṅo ni su ò kúte a are ní pínki,
 buri sīnda pínki ni donyĩ.

12 Zaakū ani wēndade kú ní wiki dṅṅo bome,
 ani takaside kú ò kpanyĩri vīronṅṅo sura ba.
 13 Ani gbānasaridenṅṅo wēnda gwa,
 ani takasidenṅṅo bo ga léi.
 14 Ani ní bo gbānamṅṅonnerinṅṅo kú gbē pāsīnṅṅo ɔĩ,
 zaakū à ye ní arukṅṅotenaairo.

15 Luda kína dṅṅo kú aafiaaṅṅo!
 Ògṅṅo a gba Seba bùsu wuraa,
 ògṅṅo wé keke Ludaa lakanaa sari,
 ògṅṅo sa mana onε gṅṅo sīnda pínki.
 16 Ní tó burapṅṅon ke a bùsun manamana,
 a lánṅṅo gṅṅo da sīsīnṅṅo musu síi,
 ò né i ò pia lán Lebaana lákpe bà,
 ò gbā lán kàsapli bà sēnte.
 17 Ní tó a tó gṅṅo kun gṅṅo sīnda pínki
 lán ifántē bà,
 buri sīnda pínki ni arubarika le a gāi,
 oni a tó nna sí.

18 Arubarikaden Dikiri Luda, Isarailanṅṅo Luda!
 Àkū mé àdi yābonsarenṅṅo ke ado.
 19 Ògṅṅo a tó gakuride bo gṅṅo sīnda pínki!
 À tó a gakuri da anduniala pínki!
 Aami! Aami!

20 Yeεε né Dauda aduakεna lén gwe.

TAKADA AAKṅṅODE

Zabura 73-89

73

Yāvānikerinṅṅo nnamanaa

Asafa lēε.

1 Luda dì yā mana ke Isarailanṅṅonε yāpurame,
 atēnsa nēεpuradenṅṅo.

2 Makū sṅṅo, ma ka kāni letena,
 ma gbá ye à satame yā.

3 Kú ma yāvānikerinṅṅo kunna mana è,
 ma ãadārii pìnṅṅo gwena ni dè.

4 Yāke dì kpáñnero,
 aafia mṅṅómma akūsṅṅo ò mēkpana.

5 Òdi wari ke lán dakenṅṅo bàro,
 òdi gyā ke lán dakenṅṅo bàro.

6 Òdi ãadāna da ní wakan lán mṅṅowakarε bà,

òdi pāsīke da pókasa ũ.

⁷ N swèè kè gbāna kŭ yāvānikenaao,
yā bèè ñ nèsee pà.

⁸ Òdi gbē lalandi ke òdi yā vāni liríma,
òdi gbāna mǎñne ñ zókōke yāi.

⁹ Òdi pi: Luda kipa ò ɔsi ká,
akūsō ñ yā mé àdi ble andunia gŭn.

¹⁰ Abire yāi òdi era ñ kpa,
òdi yā kŭ ò ò pínki sí yāpura ũ.

¹¹ Òdi pi: Luda dō māmee?
Luda Musude dōna kà le yá?

¹² N yāvānikerinɔ gwa, òdi yāke damu kero,
ñ gwena dīgō kara gɔɔ sīnda pínki.

¹³ Ase ma nèsee pura pān yá?
Ma a ɔ bôte taarin swáswa pāme yá?

¹⁴ Ndīgō ma gbē gɔɔ sīnda pínki,
ndīgō ma sã gágamenē lākŭ gu dīgō dɔ nà.

¹⁵ Tó ma ze kŭ yā dí taka onaa,
abirekŭ nigō de bona n gbēnɔ kpe yā ũme.

¹⁶ Kŭ ma laasunn lè yā piia de mà dō,
à kèmenē zī'ũ.

¹⁷ Sé kŭ ma gē Luda kúkia,
gbasa ma wé kè lākŭ oni láka nà.

¹⁸ N ñ dá guzāre kpa yāpura,
ndi ɔ sōnyĩ ò léte ò kakate.

¹⁹ Òdi gō kakatena pó ũ kānto,
vīnapɔnɔ di ñ le ò láka.

²⁰ Lākŭ nana di gēte kŭ ãao nà tó gbē vù,
tó n fute Dikiri, ñ tó ò gēte le.

²¹ Kŭ ma nèsee yàka,
akūsō ma pɔ sira kŭ,

²² ma ke yōnkɔ, má yāke dōro,
ma gōnne lán nòbɔsēnte bà.

²³ Bee kŭ abireo madīgō kú kŭnwo,
ñ ma kŭna ma ɔplaa.

²⁴ Ndì domene are kŭ n lédammao,
ĩni láka ñ ma sí n gakuri gŭn.

²⁵ Dín ma wé dɔi musu n baasii?
N baasiro póke ni teni ma de andunia gŭnlo.

²⁶ Bee tó ma mè kŭ ma swèeo ten láka,
Ludame ma swè gbānaleki ũ,
àkŭme ma baka ũ gɔɔ sīnda pínki.

²⁷ Gbē kŭ ò kèmmannɔ ni láka,
ĩni gbē kŭ ò bò n kpenɔ kakate.

²⁸ Luda, ma nanyĩna mé à kèmenē nna,

Dikiri Luda, ma n ke ma uteki ũ,
mani n yākenano babañne.

74

Wikilena Ludai a kpé kũ ò wì yāi

Asafa lèe.

¹ Luda, b́yāi n giwái ari gɔɔ sīnda pínkii?

À kè dera n pētē ten fute n kpása sānoii?

² Ń tó gbē kũ n ń sí zaa zīno yā dɔngu,

buri kũ n b̀ ò g̀ ò n ṕ ũno

kũ Zaiš kpi kũ n kè n kúki ũo.

³ N ibereno n kúki wì ò dāte mámmam,

n dɔdɔi n gwa, à gb̀oro pínki.

⁴ N zāngurino zuka kàkara gu kũ odì danlen,

ò n zīda tutano pēte gwe sèeda ũ.

⁵ O è, ń kpása dɔ musu,

òten ke lākũ òdigō dako gbē nà.

⁶ Lí ana mana kũ ò nāna n kpé kpataaa,

ò gb̀ ò gb̀oro kũ kpásao kũ adao.

⁷ Ó té s̀ ò n kúkia à kòte,

ò tò kpé kũ n t́ kúaa p̀i gb̀aa lè.

⁸ Ó ò n ǹsen: Ó ɔ t̄m̄ma mámmam.

Ó té s̀ ó b̀usu aduakekp̄enoa.

⁹ N kpé s̀edanɔ kun doro,

annabi ke kun doro.

Ónigō kun le ari b̀rem̄e?

Ó gb̀eke d̄oro.

¹⁰ Luda, ñi t́ ò n ibereno g̀ ò n yáa dɔ ari b̀rem̄e?

N zāngurino nigō n gya bo lakanaa sarin yá?

¹¹ B́yāin n ɔ kakūnnaa?

N ɔ go n kúaaa n ń dede.

¹² Ludame ma kína ũ zaa káaku,

àkũ mé àdi gbē sura ba andunia gūn.

¹³ M̀k̄n mé n ísira z̀k̄re kũ n gb̀anao,

n kwā kàsaraa m̀no ẁwi í gūn.

¹⁴ N Misilano kàkate gwe,

n ń g̀no kpà gb̀aranna ǹb̄noa p̀ble ũ.

¹⁵ N swano b̀ ò n zé ẁ è ís̄bokin̄ne,

n swa kũ a í babana v̄iro z̀k̄re.

¹⁶ Fānantē kũ gwāanio de n ṕ ũ,

n m̄vura kũ ifānt̄o kúki k̀ñne.

¹⁷ M̀k̄n mé n andunia lézekino dà pínki,

n sakare kũ bunsirēo gɔɔ d̄ite.

¹⁸ N yá kũ n ibereno d̀ yā dɔngu Dikiri,

ỳnk̄no n t́ gya b̀.

¹⁹ Nsun n pot̄ne kpá ǹbo pās̄inoaro,

n gbē ẁndadenɔ yā sún sānguro.

20 Ñ laakari dɔ n bàka kunna kūoooo,
zaakū ó bùsu gusarenɔ pásĩ kù pínki.

21 Ñsun tó ó gɔnawɛndadenɔ boru kpɛ kū wé'ioro,
ñ tó wɛndadenɔ kū takasidenɔ n táaki lé.

22 Luda, ñ fute ñ gí kū n zĩdao,
ñ n yá kū yɔnkɔnɔ ten dɔ zɛnaa sari ma dé!

23 Ñsun zuka kū n iberenɔ ten kányĩ kpá sákotoro,
n zāngurinɔ kīni ñigɔ dɔ lakanaa sari.

75

Ludame yākpatekeri ũ

Asafa lèɛ.

1 O n sáabu kè Luda, o n sáabu kè.
Tó ò n yābonsarenɔ bàba, ndigɔ kú kāni.

2 Luda pì: Ma gɔrɔ dìte
kū mani yākpate ke a zéa.

3 Tó andunia yīgā kū gbē kū ò kunnɔ ñ pínki,
makū mé madì a gbègbanɔ kū gíngin.

4 Madì o zĩdabirinɔne òsun Ìa dāro,
madì o yāvānikerinɔne òsun kùa biriro.

5 Àsun kùa biri ludamɛaro,
àsun waka nɔnɔmairo.

6 Zaakū gbāna dì bo ifāboki kpa ke a léte kparo,
àdi bo gbārannanlo,

7 Ludame yākpatekeri ũ,
àkū mé àdi gbē do lago à gbē do kara.

8 Toko kú Dikiri ɔĩ, í gbāna kán à pà,
àten sɛn a pɔfɛ ũ fūuu.

Àdi atɛ andunia yāvānikerinɔ ñ pínki,
òdi mi à láka láí kū a gbòɔo.

9 Makū sɔ, manigɔ yā pì o gɔrɔ sīnda pínki,
mani Yakubu Luda táaki lé.

10 Mani yāvānikerinɔ bēne é'ɛ,
gbē mananɔ bēne sɔ, mani sé musu.

76

Ludame zìblena gbāna ũ

Asafa lèɛ. Òdi sí kū guruminɔo.

1 Ò Luda dɔ Yudanɔ bùsumme,
a tó zɔkɔ Isarailanɔ té.

2 A bizakuta kú Salemu,
a kúki kú Zaiɔ.

3 Zaa gwen à kà wānanɔ è'en
kū sɛgbakonɔ kū fɛnedanɔ kū zìkabɔnɔo.

4 Ndì gu pu ndigɔ té ke,
n zɔkɔke de kpi kū ò kun gɔrɔ sīnda pínkinɔla.

5 N kùgbānadenɔ gɔkebɔnɔ sìmma,

ò wutena kū ga'io,
 g̃ gbāna p̃ñ doke dí f̃ à a ɔ s̃ero.
⁶ Yakubu Luda, n kpākēnyĩ,
 akū s̃deñ kū ñ s̃ñ g̃ katena g̃eñ ũ.
⁷ M̃k̃ñ mé ñ naasi ṽi ndo,
 tó n p̃ò b̃ò n ỹñ,
 dí mé ani f̃ à z̃e n ar̃e?
⁸ Zaa musu n yākpat̃e k̃e,
 akū ṽina andunia k̃u, à ỹte k̃itikiti,
⁹ z̃i k̃u Luda, n fute ñ yā g̃g̃ anduniane
 de ñ gbānasarideñ sura ba.

¹⁰ N p̃f̃ena gb̃eñ di n tó bo,
 n p̃f̃e kpara dig̃ d̃o n pi.

¹¹ À lé ke Dikiri á Ludaa à a f̃ina bo.
 Ák̃ñ kū á likanawáiñ, à m̃ó
 à Luda kū à de òg̃ a ṽina ṽi gba p̃ó.
¹² Àdi kpatableriñ k̃a kpát̃e,
 àdi tó ṽina andunia k̃inañ kū.

77

Luda kpányĩ begek̃ena wari g̃un

Asafa l̃e.

¹ Ma lé z̃u Ludai ma a s̃isi,
 ma wiki l̃e Ludaa de à ma yā ma.
² Kū má kú wari g̃un ma Dikiri ki w̃ete,
 ma ɔ s̃e musu gwāani k̃ammabonaa sari,
 ma laakari g̃i kpát̃e.
³ Kū ma laasun tà Luda k̃inaa, akū ma á'á,
 kū ma d̃o a yān, ma g̃o k̃pam l̃eke.
⁴ N tò ma wé t̃e i'ona,
 ma g̃o bídi g̃un má d̃o deran ma ò ñaro.
⁵ Ma d̃o yā z̃iñ
 kū w̃e kū ò g̃eteñ.
⁶ Ma laasunn l̃e ma sw̃e g̃un gwāani,
 ma a z̃ida là mà wete mà d̃o.
⁷ Ma p̃i: Dikiri g̃iwai s̃ans̃ann yá?
 A p̃o ni ke nna k̃úoo doroo?
⁸ A gb̃eke làka mámmann yá?
 A yā nig̃o futena g̃o s̃inda p̃inkin yá?
⁹ Ó w̃endagwana yā s̃à Ludagun yá?
 A p̃o f̃ewái, ani w̃enda kew̃ere doroo?
¹⁰ Akū ma p̃i: Yā kū à ùman dí.
 Luda Musude ɔ b̃usaw̃ere.
¹¹ Mani laasun lé Dikiri yābonsareña,
 mani d̃o yā kū à k̃e yāñ.
¹² Mani n daboyāk̃enañ laasun lé p̃inki,
 mani n yāz̃k̃kenañ da ma sw̃eñ.
¹³ Luda, n z̃é kú adona.

Dikiri kpate zókõ mé à kà lán ó Luda bàa?

14 Mòkõmmε Luda yābonsarekeri ũ,
n n gbāna mò burinone.

15 N n gbēno sura bà kũ n gāsā gbānao,
ókõno Yakubu kũ Yusufu burino.

16 Kũ ísira wé sìnle Luda,
kũ ísira wé sìnle, akũ à kótò kpà,
à yìgāyīgā ari a lòkoton.

17 Ludambε í kòte,
surapatana kīni dō musu,
n kàno ten fā legūpina ũ.

18 N pūtāna kīni dō zàga'īa gūn,
n legūpinaa andunia pù pínki,
zīte kè gīri à yìgāyīgā.

19 N zé dà ísiran,
n gēki kè í zókõno dagura,
odi n gèsegbe ero.

20 N do n gbēnone are lán sã kpàsaa bà
Musa kũ Harunao gāi.

78

Lè kũ Isarailano yā ó gbáo laakarīi

Asafa lèε.

1 Ma gbēno, à ma yādannena ma,
à sã kpá ma yāi.

2 Mani yā oáre kũ yáasio,
mani yā kũ à utena zaa zī bókoteáre,

3 yā kũ o mà akūsõ ó dõ,
yā kũ ó deno bàbawere.

4 Óni yā pì ute ó nénonero,
óni Dikiri táakilena da ó daikorenone,
a gbāna kũ yābonsare kũ à kèno.

5 A yā dìte Yakubu burinone,
à a doka dà Isarailanone,
à dìte ó dizinone ò tó n nénno dõ,

6 de à gõ n buri kũ ò kpénone futeokarayā ũ,
gbasa ò fute ò dada n nénone se,

7 de ò le ò Luda náani ke,
a yākenano sún sãnguro,
ama onigõ a yāditenano kũna.

8 Ògõ de lán n dizino bàro,
zaakũ ò sāgbāna kè ò gī Luda yāi,
n swè kũ Ludaaro, ò yāpura vīnero.

9 Eflaimu burino bi kàzurinome,
akũ ò bòru kpe zīi gūn.

10 Odi ze kũ Luda bàka kunna kũnwo yāoro,
ò gī té a dokaiii.

11 A yākenano sãngu
kũ yābonsare kũ à mònneno.

12 À daboyãno kè ní dizinɔ wára
Zoã wête gūn, Misila būsun.

13 À ísira zókõre à bikù kũńwo,
à tò í gò zena lán bĩni bà.

14 À dõnne are téluku gūn fānantē,
gwāani sō kũ té gupurao.

15 À gbèsi pàra gbárannan,
à í kpàńma zókõ lán ísira'i bà.

16 À tò í bõnne gbèn,
à tò í bàa lè lán sèbèe bà.

17 Akũ ò kpé òten durunna kenè,
ò gì Luda Musude yā mai gbárannan.

18 Ò Luda lè ò gwà kũ nèse plao,
ò ní poyeina pòble gbèkaa.

19 Ò Luda vāni bò ò pì:
Luda ni fõ à ó gbá pòble gbárannan la yá?

20 Bee kũ à gbèe lè, í bò à dàgula,
ani fõ à pòble ke nòbɔ kpáwá dɔ yá?

21 Kũ Dikiri yā pìi mà, à pɔ fè,
akũ té fùte à dà Yakubu burinɔla,
à pɔfè kipa Isarailanɔa.

22 Zaakũ odi Luda yā síro,
odi a surabana gbāna náani kero.

23 Bee kũ abireo à yā dìte ílukunè,
à musu zé wè,

24 akũ à mana kòteńne ò blè,
à pòble kũ à bò musu kpàńma.

25 Ò malaikanɔ pòble blè,
à zānaa kèńne, à gè ɔla.

26 À tò ĩa gbāna bò ifáboki kpa,
à pè gènɔmidɔki kpa ĩaa dɔ kũ a gbānao,

27 akũ à nòbɔ kòteńne dasi lán lukutē bà,
bānɔ dāńla lán ísirale būsua'tē bà.

28 À tò ò kìpakipa ní bùran,
ò gò káte likana ní kpéno.

29 Luda pó kũ òteni a ni denɔ kpàńma,
akũ ò blè ò kà gíngin.

30 De a ni kpé à bońma,
gɔrɔ kũ pòble pì kpé da ní lén,

31 Luda pɔfè fùteńyĩ,
à Isaraila gɔ gbānanɔ dède,
à ní kefennanɔ lè à nè.

32 Bee kũ abireo ò kpé òten durunna ke,
bee kũ a yābonsarekenanɔ, odi a náani kero.

33 Akũ à ní wèndii kèńne pā lán lé'ĩa bà,
à tò sunyĩ ní lé.

34 Tó à ní gbèkenɔ dède, òdi a ki wete,
òdi era ò are dɔa kũ wānao.

- 35 Akū ò dòn sà kū Ludame n̄ gbèsi ũ,
 ò d̄ kū Luda Musudemε n̄ surabari ũ.
- 36 Ḡr̄ k̄a sà òdi lé maa,
 òdi éke tone,
- 37 n̄ swè kúaro,
 ò a bàka kunna kúnwo yā gbòro.
- 38 Àpi s̄ ò n̄ wēnda gwà,
 à n̄ durunnanō kēm̄ma, adi n̄ kakatero.
 Àdiḡ a zīda milε ble baala'i,
 àdi a p̄f̄kipammana ɔ lago.
- 39 À n̄ bisāsirikε d̄m̄ma,
 kū òdi gēte sunaa sari lán ãa bà.
- 40 Ò sāgbāna kènε gbárannan ḡen ũgbangbaa!
 Ò a p̄ yàkane s̄ente gwe à kè dasi.
- 41 Ò Luda lè ò gwà, ò Luda lè ò gwà,
 ò Isarailanō Luda kū à kú adonaa f̄.
- 42 A iko gbāna s̄āngu,
 lākū à n̄ sí n̄ iberenɔa nà,
- 43 lākū à daboyānō kè Misila nà,
 akūs̄ ò yābonsarenɔ kè Zoā b̄sun.
- 44 À n̄ swa ínɔ l̄i aru ũ,
 akū odi f̄ ò a í mì doro.
- 45 À ífininɔ k̄āngu, ò n̄ soso,
 kū kaso kū ò kisira kp̄ányīnɔ.
- 46 À tò kwanɔ n̄ bú p̄blewenō blè,
 à sutēnɔ kà n̄ burap̄nɔn.
- 47 À tò legūgbε n̄ geepi líkp̄enō kè búgubugu,
 z̄aga'īa n̄ kaka línɔ è'ε.
- 48 À n̄ p̄k̄adenɔ k̄akate kū legūgbεεo,
 sura p̄ete n̄ kp̄asanɔa.
- 49 À a p̄f̄ z̄k̄ɔ b̄òbor̄ma,
 à kè ãni kúnwo kū p̄f̄o kū p̄t̄eo,
 à malaika kisiradenɔ gb̄arēm̄ma.
- 50 À a p̄f̄ z̄é w̄e, adi gí gane doro,
 à gagagyā k̄āngu.
- 51 À Misila daudunɔ d̄ede n̄ p̄ínki,
 Hamu buri n̄éḡgb̄é k̄áakunɔ ḡaga.
- 52 Ama à b̄o kū a gb̄enɔ lán s̄ānɔ bà,
 à d̄ónne are gbárannan lán s̄ā kp̄asanɔ bà.
- 53 À té kúnwo kū laakariio kp̄atena v̄ina sari,
 n̄ iberenɔ s̄, ísira dàńla.
- 54 À kà kúnwo a b̄usu l̄en,
 gus̄ís̄ide kū à s̄i kū a gb̄anao p̄i.
- 55 À p̄ēnne burinɔa,
 akū à n̄ b̄usuu kp̄ateteńne n̄ p̄ó ũ,
 à ɔnn kp̄àkpa Isaraila burinɔa.
- 56 Akū ò Luda ȳ ò gwà ò ḡi a yā mai,
 ò Luda Musude ȳaditenanō kúnaro.

- 57 Ò era ò bò a kpe lán n deno bà,
ò náani vïro lán sá kotinaa bà.
- 58 Ò a po fè kũ n sa'okinoo,
ò a nèsegõba fùte kũ n tãnanoo.
- 59 Kũ Luda dõ le, akũ a po fè,
à gi Isarailanõ pãsipãsi.
- 60 À a bizakuta tò zaa Silo gwe,
a be kũ à dò bisãsirino té pìi.
- 61 À tò n weterino sù ò a àkpatii sè,
àkũme a gbãna kũ a gakuribokio ũ.
- 62 À tò ò a gbẽno dède kũ fẽnedao,
a po fè buri kũ n séi.
- 63 N kefennano té kũ zii gũn,
n nokpareno dí le ò zákelee sù doro.
- 64 Ò n sa'orino dède kũ fẽnedao,
n gyaanoo dí fõ ò òo doro.
- 65 Akũ Dikiri fùte sà lán i'orii bà,
lán gõsa kũ à vù kũ wé'io bà.
- 66 À n weterino gbè, ò bòru kpe,
à tò ò gò kũ wé'io goro sinda pínki.
- 67 À gi Eflaimu burino,
adi Yusufu buri pì sé doro.
- 68 Yuda burin à sè sà
kũ Zaiõ kpi kũ à yeiio.
- 69 À a kúki bò musumusu gwe,
anigõ kun goro sinda pínki lán andunia katena bà.
- 70 Akũ à a zòbleri Dauda sè,
à a bò sãkpasan.
- 71 À a bò sãdãnan, à dò Isarailanõne are,
Luda gbè Yakubu burino kiname.
- 72 Dauda n kpá a kpe kũ nèsedoo,
à dönne are kũ a o arubarikadeo.

79

Ɔõõna Yurusalemu wina yã musu

Asafa lèe.

- 1 Luda, burino sù n bùsun,
ò n kpé kũ à kú adona yàka,
ò Yurusalemu wìwi ò dàte.
- 2 Ò n zòblerino gèe kpà bãnoa,
ò n yãmarino mèe tò nõbo pãsinõne pòble ũ.
- 3 Ò n aru kòte lán í bà Yurusalemu bñnikpe,
gbèke kun à n vïro.
- 4 O gõ sõsõna pò ũ ó saradenõne,
o gõ lalandi pò ũ gbè kũ ò likawáinõne.
- 5 Dikiri, ñigõ po fè kũoo ari bõremee?
N pètè té nigõ kũ goro sinda pínkin yá?
- 6 N pofè kipa buri kũ ò n dõronõa,

gbě kũ òdi n sísirono b̀usunɔa.

⁷ Zaakũ ò Yakubu burino blè,
ò ǹ b̀usuu yàka.

⁸ Ǹsun ó deno durunnao wí ó musuro.
Ǹ wēnda dōwεε likalika,
zaakũ o busa o gō búgubugu.

⁹ Ǹ kpáwái, Luda ó surabari,
ǹ ó sura ba de ǹ tó bo,
ǹ ó durunnao kēwá ǹ tó yái.

¹⁰ Bóyái ìni tó burino ó lá ò pi:

Ó Luda kú máme sée?

Ǹ tó burino gō dō ó wára
kũ ndi ǹ z̀bberino dēdēna fīna bońma.

¹¹ Ǹ tó z̀izono ódona gē ǹ sãn,
ǹ gbě kũ ò kú ga léino bo
kũ ǹ gāsã gbãnao.

¹² Ǹ lalandi kũ buri kũ ò likawáino kènne
fīna bońma gēn suppla, Dikiri.

¹³ Ókōno ǹ gbēno, ǹ kpàsa sãno,
ónigō ǹ sáabu kpá goro sīnda pínki,
ónigō ǹ tó babańne ari ó buria.

80

Isarailano suna ǹ gwena zīn aduakēnaa

Aşafa lèε.

¹ Ǹ sã kpá, Isarailano Don'arede,
m̀okōn kũ ndi Yusufu burino dā lán sã bà.
Ǹ bo ǹ mó, m̀okōn kũ ǹ vutena kerubuno dagura,

² ǹ do Eflaimu burinoε are
kũ Biliaminu burino kũ Manase burino.
Ǹ fute kũ ǹ gbãnao, ǹ mó ǹ ó sura ba!

³ Luda, ǹ tó ò era ò su ó gwena zīn,
ǹ ãn werewá, ǹ ó sura ba.

⁴ Dikiri Luda Z̀ikaride,
ìni fē ǹ gí ǹ gbēno aduakēna sí ari b̀oremeε?

⁵ Ǹ wé'i d̀ńne ǹ pómīna ũ,
ǹ ǹ wé'i ỳńne a pó pà, ò mì.

⁶ Ǹ tò o gō fobona pó ũ ó sarēdenone,
ó ibereeno teni ó lalandi ke.

⁷ Luda Z̀ikaride, ǹ tó ò su ó gwena zīn,
ǹ ãn werewá ǹ ò sura ba.

⁸ Ǹ geepi lí wò Misila,
ǹ pe burino, akũ ǹ lí pìi pè ǹ gbèn.

⁹ Ǹ gu kèkene à zīni pèε,
akũ à ɔ̀ tà à gu sì.

¹⁰ A uraa dà kpinoła,

a gǎnɔ de sida lí zǝkǝnɔla.

11 À ɔ tà à gɛɛ ari ísira léa,
a ɔnɛnɔ kà ari Yuflati.

12 Bóyǎin n a karaa gbòro
de gbɛ kǔ òtɛn gɛtɛnɔ gɔ ɔ máte a néii?

13 Sàkpanɔ dì lé kái ò bi,
nòbɔsɛntɛnɔ dì su ò a lá ble.

14 N yǎ nna! Luda Zìkaride, ò era ò are dɔwá!
Zaa musu ò wé kpáte ò gwa!

Ò laakari dɔ geepi lí día,

15 pɔ kǔ n pè kǔ n ɔplao,
né kǔ n tǔtuu kè n zǐdanɛɛ.

16 Ò n geepi lí pìi zǝ ò té sǝa,
ò wé tɛra pitirímma de ò kakate.

17 Ò ɔ kú gbɛ kǔ à kú n ɔplaiia,
bisásiri né kǔ n sè n pɔ ũ pìi,

18 óni kɛmma doro.

Ò ó kunna keke ò kɛwɛɛ, óni n sísi.

19 Dikiri Luda Zìkaride,

ò tó ò su ó gwena zǐn,

ò ãn werewá ò ó sura ba.

81

Isarailanɔ dikpɛ lèɛ

Aṣafa lèɛ.

1 À ayuwii ke Luda ó gbānaa,
à pɔnna wiki lé Yakubu burinɔ Ludaa.

2 À lè dɔ à bata lé
kǔ mɔrɔ ũ nnao kǔ gidigboo.

3 À kuru pé mɔ dufu bonaao,
à pé tó mɔ kè papana ó dikpɛgɔrɔ,

4 zaakǔ à de doka ũ Isarailanɔnɛmɛ,
yǎ kǔ Yakubu burinɔ Luda dɛtɛn gwe.

5 À yǎ pìi dà Yusufu burinɔnɛ

gɔrɔ kǔ à vǐ Misila búsula.

Ò kòto kǔ ò dǝro mà à pì:

6 Ma aso gò á gǎaa,

ma á ɔ bò ɛbona zǐn.

7 A ɔ dòmɛnɛ warikɛgɔrɔa, akǔ ma á bó,

ma weáwa zaa legǔvĩnaa gǔn,

ma á lé ma á gwá zaa Meriba í kĩnaa.

8 À sǎ kpá ma gbɛnɔ, mani lé daáwa,
ákɔnɔ Isarailanɔ, tó áni ma yǎ ma dé!

9 Àsungɔ buri zǐtɔnɔ tǎna vǐ á téro,

àsun kúte dikiri pǎndenɛro.

10 Makǔmɛ Dikiri á Luda ũ,

ma á bóte Misila.

À á lé wě, mani tó à kã.

¹¹ Ama Isarailanɔ̀ gí ma yã mai,
ma gbě pìnɔ̀ dí mì natemenero.

¹² Akũ ma n̄ tó kũ n̄ sãgbãnakεo,
ò té n̄ zĩda poyeinaai.

¹³ Tó ò pi Isarailanɔ̀ ni ma yã ma,
tó ma gbẽnɔ̀n té ma yãi,

¹⁴ de mani n̄ ibεrenɔ̀ sɔ̀petε g̃nɔ̀g̃nɔ̀,
mani ɔ̀ s̃ n̄ zãngurinɔ̀i.

¹⁵ Ma zãngurinɔ̀ ni kã nate ma are,
n̄ wétãmma n̄ nig̃ lakana vĩro.

¹⁶ Gbasa mà á gwa kũ póblewε manao,
mà era mà gbè zó'i kpááwa à móawa.

82

Yãkpatεkena kũ gbãnadεnɔ̀

Asafa lèε.

¹ Luda vutena pari kɔ̀kakaranaa gũn,
àten yãkpatε ke kũ Ludanɔ̀ à pì:

² Ari bɔ̀ren á n̄ig̃ yãkpatε keε a kpedangara
à yã sí yãvãnikerinɔ̀nεε?

³ À yã nna kpá gbãnasaridenɔ̀a kũ tonenɔ̀,
à zε kũ takasidenɔ̀ kũ gbě kũ òten wé tãmmanɔ̀.

⁴ À gbãnasaridenɔ̀ kũ wëndadenɔ̀ sura ba,
à n̄ bo yãvãnikerinɔ̀ ɔ̀i.

⁵ Ò yãke d̃ro, ò a ke gbá d̃ro,
ò kú gusira gũmme,
akũ andunia yìgã ari a gěi.

⁶ Ma pì Ludanɔ̀mε á ũ,

Luda Musude n̄nɔ̀n á ũ á pínki.

⁷ Bee kũ abireo áni ga bisāsiri gana ũmε,
áni kpágula lán gbãnade kparanɔ̀ bàme.

⁸ Luda, n̄ fute n̄ yãkpatε ke kũ anduniao,
zaakũ buri s̄nda pínki bi n̄ pómε.

83

Ibεrenɔ̀ kpana Ludaa

Asafa lèε.

¹ Luda, n̄sung̃ yĩtenaro,
n̄ lé s̄ung̃ nakɔ̀anaro,
n̄sung̃ kun kítikitiro, Luda.

² N̄ n̄ ibεrenɔ̀ gwa lákũ ò fùte ò zè nà,
n̄ zãngurinɔ̀ teni n̄ mì zuzu.

³ Òten ɔ̀nd̃ ke n̄ gbẽnɔ̀nε,
òten lé kpákūsū n̄ gbě yenyĩdenɔ̀i.

⁴ Òten pi: À mó ò n̄ buri bo,
de n̄ tó Isaraila s̄ung̃ ɔ̀ gběken doro.

5 Ò lé kpàkūsū, n̄ yā kō sè,
 ò lédokōn̄ kè kū kōo ò futenyī.
 6 Edōmun̄ kū Sumaila burin̄
 kū Mōabun̄ kū Hazara burin̄
 7 kū Gebaliden̄ kū Amōnin̄
 kū Amalekin̄ kū Filisitinin̄ kū Tayaden̄.
 8 Bee se Asirian̄ nām̄ma d̄,
 de ò ɔ da Lutu burin̄a.

9 N̄ keñ̄e lākū n̄ kè Midiān̄e nà,
 lākū n̄ kè Sisera kū Yabīone nà Kisōi.
 10 N̄ n̄ ké búgubugu End̄,
 akū ò gō katena zīte lán bisaa bà.
 11 N̄ ke n̄ wēnen̄e
 lākū ò kè Orebu kū Zebuone nà.
 N̄ ke n̄ kīnanen̄e
 lākū ò kè Zeba kū Zalamunaone nà.
 12 Mókōn̄ mé ò pì yā,
 ò Luda sādāki sé n̄ pō ũ.

13 Ma Luda, n̄ tó ò gō lán sēñ̄ampuruu bà,
 lán ése ũkā kū ña ten sé bà.
 14 Lākū dākoo dī té kū nà,
 kesō lākū té dī kp̄in̄ ble nà,
 15 n̄ péteñ̄yī kū n̄ zāgañ̄ao,
 n̄ tó n̄ ña pāsī swē kēñ̄gu.
 16 N̄ tó n̄ gasu gō kpá n̄ wéi,
 de ò n̄ gbāna dō Dikiri.

17 Wé'i nigō n̄ kū gōr̄ sīnda pínki kū bídio,
 ò boru kp̄e ò mì d̄e.
 18 N̄ tó ògō dō kū n̄ tón̄ Dikiri,
 mōkōmm̄e Luda Musude ũ andunia gūn̄ pínki.

84

Luda ɔn begekēnaa

Kora burin̄ l̄e.
 1 N̄ kúki mana fá, Dikiri Zīkaride!
 2 Maten̄ Dikiri ɔn̄ bege ke ari gu ten̄ lima,
 ma nini kū ma m̄eɔ ten̄ luka Luda Wēndidei.
 3 Dikiri Zīkaride ma Kína ma Luda,
 bee bāntoro sàa dà n̄ gbagbaki sare,
 Ludakibebā kpé bò gwe à a n̄n̄o kàn.
 4 Arubarikaden̄me gbē kū ò kú n̄ ɔnn̄o ũ,
 òdigō n̄ táaki lé gōr̄ sīnda pínki.
 5 Arubarikaden̄me gbē kū n̄ gbānan̄ n̄ ũn̄o ũ,
 n̄ ɔn̄ gena yā kú n̄ swē gūn̄.
 6 Tó òten̄ gēte Baka guvutea,
 àdi gō lán gu kū à ísēbokin̄ vī bà,
 pótōgōr̄ legū dī tó arubarika dagula.
 7 N̄ gena gūn̄ n̄ gbāna dīgō karam̄e

ari ò gé káo n kīnaa Zaiš.

⁸ Dikiri Luda Žikaride, ò ma aduakena sí,
ò sã kpá ma yái, Yakubu Luda.

⁹ Luda, ò kína kũ à de ó sēgbako ũ gwa,
ò wé pé kína kũ n kàai.

¹⁰ Kunna n ɔn gɔrɔ do manamene
de kunna gu pãndea gɔrɔ wàa sɔɔrola.
Ma Luda ɔn zédãkpãrike sì
de kunna ɔn dokɔnɔ kũ yãvãnikerinɔla.

¹¹ Dikiri Luda deñne ifãntē kũ sēgbako ũ,
Dikiri di gbēke keñne kũ bèereeo,
àdi gí pó mana kpá taarisaridenɔairo.

¹² Dikiri Žikaride,
arubarikademe gbē kũ àteni n náani ke ũ.

85

Aafia wékena Ludaa

Kora burinɔ lèe.

¹ N arubarikaa dà n bùsun, Dikiri,
n su kũ Yakubu burinɔ ò gwena zīn.

² N n gbēnɔ taarinɔ gòríma,
n ò durunnano kèríma pínki.

³ N n pɔ kpàkpáa tò pínki,
n n pɔfē pāsī tò.

⁴ Ò su kũoo ó gwena zīn, Luda ó Surabari,
ò pētē kũ n kè kũoo lago.

⁵ N pɔ nigɔ fēnawái gɔrɔ sīnda pínkin yá?
Ìnigɔ n pɔfēgɔrɔ gága wè kũ wèeon yá?

⁶ Ìni era ò n gbēnɔ kunna keke ò keñne dɔ,
de ò pɔ le à kemma nnaroo?

⁷ Dikiri, ò n gbēke mɔwewe,
ò ó sura ba kũ n gbãnao.

⁸ Ma sã dɔ Dikiri Luda yã'onaaa,
zaakũ àdi aafia lé sé a yãmarinɔne,
tó odi era ò sù ò yònkoyãnaroo.

⁹ A vīnakerinɔ surabanaa gɔrɔ zãro,
de a gakuri le àgɔ kú ó bùsun yái.

¹⁰ Gbēke kũ náanio di dakare,
yãzede kũ aafiao di ɔ kpákɔa.

¹¹ Náani di ɔ poro musu,
yãzede di ɔ nɔnɔ zīte.

¹² Dikiri ni yã mana kewewe,
ó zīte ni poble ke.

¹³ Yãzede di gɔ té a are,
àdi zé kekenne.

86

Kpányĩ wékena Luda

Dauda lèè.

¹ Dikiri, ò sã kpá ma yãì ò wema,
zaakũ takaside wëndaden ma ũ.

² Ñ ma wëndi dâkpã,
zaakũ má a zĩda kpàmma.

Ñ makũ n zòbleri sura ba,
zaakũ mateni n náani ke,
mɔkɔmmɛ ma Luda ũ.

³ Ñ sùru ke kũmao, Dikiri,
zaakũ madìgõ n sísi kɔnkɔ kũ ɔkɔsio.

⁴ Ñ makũ n zòbleri pɔ ke nna,
zaakũ ma laakarii tà n kĩnaa, Dikiri.

⁵ Ñ mana akũsõ ñ sùru vĩ, Dikiri,
n gbèke zòkõ n sísirinɔnɛ.

⁶ Dikiri, ò sã kpá ma wékenaai,
ñ laakari dɔ ma wëndi wikia.

⁷ Mani n sísi ma warikɛgɔɔ zĩ,
zaakũ ndi wema.

⁸ Tãna ke ni sí lekõa kũnworu, Dikiri,
gbèke di fɔ à n kena kero.

⁹ Buri kũ n kènɔ ni su ò kútɛnnɛ,
ò n tó bo ñ pínki.

¹⁰ Zaa kũ ñ zòkõ akũsõ ndi daboyãnɔ ke,
mɔkɔmmɛ Luda ũ ndo.

¹¹ Ñ n zé mɔmɛnɛ, Dikiri, manigõ táa o n yãpura gũn,
ñ ma laasun kemɛnɛ do, de màgõ n vĩna vĩ.

¹² Mani n sáabu kpá kũ nèsɛdo, Dikiri
ma Luda, manigõ n tó bo gɔɔ sĩnda pínki.

¹³ Zaa kũ gbèke kũ n kèmmɛnɛ zòkõ,
n ma wëndii sè gyãwãn lòn.

¹⁴ Luda, karambaanidenɔ tɛn futemai,
gbè pãsĩnɔ teni ma wɛ, òdi n yã daro.

¹⁵ Mɔkɔn Dikiri, Luda wëndadɔnnɛrimɛ n ũ,
ñ sùru vĩ akũsõ n pɔ di fɛ likalikaro,
n gbèke kũ n náanio zòkõ.

¹⁶ Ñ arɛ dɔma ò ma wëndi gwa,
ñ n zòbleri gba gbãna,
ñ makũ n zònkpare né sura ba.

¹⁷ Ñ yãmanakɛna sèeda kemɛnɛ
de ma zãngurinɔ e, wé'i ñ kũ,
zaakũ Dikiri, n kpamai,
n ma laakarii kpàtemɛnɛ.

87

Zaiš bi Luda wètɛmɛ

Kora burinɔ lèè.

¹ Luda a wètɛ kãtɛ

kpi kũ à kú adona musu,
² Dikiri ye Zaiš bñilənɔi
 de Yakubu burinɔ wēte kparanɔla pínki.
³ Luda wēte,
 Luda gakuriyā ò n musu à pi:
⁴ Mani Misilanɔ kũ Babilɔnudenɔ da
 gbē kũ ò ma dšnɔ té.
 Filisitininɔn kú a gũn dɔ
 kũ Tayadenɔ kũ Etiopianɔ.
 Oni pi, ò gbē bireɔn ò gweme.
⁵ Zaiš yā musu oni pi:
 Ò wāanɛ kũ wāanɛo ò gweme,
 Luda Musude mé àdi a zĩni pēte gíngin.
⁶ Tó Dikiri ten gbēnɔ tó da takadan,
 ani pi: Ò gbē dí ò gweme.
⁷ Lèsirinɔ kũ ũwārinɔ n pínki ò pi:
 Ó manakɛ pínki dì bo Zaišme.

88

Kunna ga léi aduakɛnaa

Ezera buri Emani lèe.
¹ Dikiri Luda ma Surabari,
 maten wiki lémma fānantē kũ gwāanio.
² N̄ tó ma aduakɛna kámma,
 ò sã kpá ma ɔɔɔnaai.
³ Zaakũ yā'ūmma ma nēsɛɛ pà,
 ma wēndii kú ga léi.
⁴ Ò ma da gbē kũ òten si gyāwānnnɔ té,
 ma gō gbānasaride ũ.
⁵ Ò pã kpàmai ò ma da gēnɔ té
 lán gbē kũ ò wutena miran sòrɔrɔnɔ bà,
 lán gbē kũ n̄ yā dɔngu doru
 n̄ bàka kú kũnworonɔ bà.
⁶ N ma zu wēɛ lòkoton
 ari zĩte tú tšnɔwɛɛ gusiran.
⁷ N pɔfē tšma,
 a ísɔ dàmala.
⁸ N tò ma gbēnɔ ma zukūna,
 n tò ò ye ma káiro.
 Ò ma tata, boki kunlo,
⁹ warikɛna ma wé sira kù.
 Mateni n sísi zaa kɔnkɔ ari ɔkɔsi,
 ma ɔnɔ dɔnanyĩ.
¹⁰ Gēnɔn ndi yābonsarɛ kɛhne yá?
 Gyāwāndenɔ mé òdi fute ò n sáabu kpá yá?
¹¹ Òdi n gbēke baba mira gũnn yá?
 Òdi n nánikena yā o gyāwānn yá?

12 Ò n daboyānɔ dɔ̄ gusira gūnn yá?
N yāmanakɛnanɔ dɔ̄na kú yāsānguki gūnn yá?

13 Dikiri, matɛn ɔɔ dɔ̄nne,
ma aduakɛna kɔ̄nkɔ̀ dì ká n kīnaa.

14 Bóyāi nten gímaii, Dikiri?

À kè dera n mìkpeɛɛ zùmɛnɛɛ?

15 Má kú ga léi wēndawēnda zaa ma kɛfɛnnakɛgɔ̄ɔ̄a,
n yā pāsīnɔ̀ tōma, ma gɔ̄ sàii.

16 N pɔ̄fɛnamai dàmalá,
n vīnapɔ̄nɔ̀ ma kakatɛ.

17 Ò dàmalá lán í bà zaa kɔ̄nkɔ̀ ari ɔ̄kɔ̄si,
ò likamai mámmam.

18 N tò ma gbēnɔ̀ kū ma gbēnnanɔ̀ ma zukūna,
gusira mé à gɔ̄ ma kpàasi ũ.

89

Luda lésɛna Daudanɛ

Ezɛra buri Etani lèɛ.

1 Dikiri, manigɔ̄ lè sí n gbēkɛ yā musu lakanaa sari,
manigɔ̄ n náanikɛna kpàkpa kɛ wè kū wèɛo.

2 Mani o kū n gbēkɛ lakana vīro,
n náanikɛna zīni pɛtena n bɛa zaa musu.

3 N pi: Ma bàka kú kū gbē kū ma sèɛo,
ma lé sè ma zòbleri Daudanɛ.

4 Mani tó a buri gɔ̄ kí ble gɔ̄ɔ̄ sīnda pínki,
mani a kpata gba gbāna ari a buria.

5 Musudenɔ̀ dì n daboyānɔ̀ sáabu kpá, Dikiri,
malaikanɔ̀ dì n náanikɛna yā o n kɔ̄kakaranaa gūn.

6 Zaakū gbēkɛ kú musu kū à kà Dikiri ũro,
malaika ke ni sí lɛkɔ̄a kāaoro.

7 Luda vīna dì malaikanɔ̀ kū n kɔ̄kakaranan,
à naasi vī de gbē kū ò likainɔ̄la.

8 Dikiri Luda Zīkaride, dí mé à lɛɛɛ kūnwoo?
N gbāna kū náanio vī yā sīnda pínki gūn.

9 Ndì gbāna mɔ̀ ísirane,
tó à sɔ̄ fùtɛ kū vīvīnaao, ndì a gbāna fɔ̄.

10 N Misilanɔ̀ dúgu zɔ̄, ò gɔ̄ gènɔ̀ ũ,
n n zāngurinò fākɔ̄a kū n gāsá gbānao.

11 Musu bi n pómɛ, zītɛ dɔ̀ bi n pómɛ,
n andunia kàtɛ kū pó kú ò kú a gūnnɔ̀ pínki.

12 N gugbānduru kū gènɔ̀midɔ̄kio kè,
Tabo kú ɛmɔ̀ gbènɔ̀ dì ayuwii kɛ kú n tóo.

13 N gāsá bi gbāna pómɛ,
n ɔ̀ gbāna akūsɔ̄ n ɔ̄pla dɔ̀ musu.

14 Yāmanakɛ kú yāzɛdekɛoomɛ n kpata zīni ũ,
gbēkɛ kú náanio mé à donnɛ arɛ.

15 Arubarikadenɔ̄mɛ gbē kú ò ayuwiikɛmmanɔ̀ ũ,

kū òdigõ táa o gupura kū à kú n kurunyĩ, Dikiri.

16 Òdigõ ponna ke kū n tóo goro sında pínki,
òdi ãa dā kū n manakeo.

17 Zaakū ñ gakuri kū ñ gbānaome n ũ,
n zena kūoo di ó sé lei.

18 Ó kína bi Dikiri pómé,
ó sēgbako pì bi Isarailano Luda pómé.

19 N yā ò n yāmarinone yā wégupu'ena gūn
n pì: Ma kpányĩ kè gōsaane,
ma kefenna sè musu a gbēno té.

20 Ma a zòbleri Dauda lè,
ma a nìsi kùa ma a dītē.

21 Manigõ a kùna ma oĩ,
ma gāsā gbāna nigõ kú kāao.

22 Iberé ke ni fõ à táfe síaro,
gbē vāni ke ni le à gbāna monero.

23 Mani a weterino mì de a are,
mani a zāngurino ne.

24 Mani gbēke kene kū náanio,
oni a sé lei kū ma tóo.

25 Mani ísira nane a oĩ,
anigõ iko vī swanoa.

26 Ani ma sísi à pi,
má de a De ũ kū a Ludao,
a gbèsi ũ kū a surabariio.

27 Mani a ke ma daudu ũ,
anigõ de andunia kınano mīde ũ.

28 Manigõ gbēke vī kāao goro sında pínki,
ma bàka kū à kú kāao gborona vīro.

29 Mani tó a buri gõ kí ble goro sında pínki,
a kpata nigõ kun lākū ludambe dīgõ kun nà.

30 Tó a burino pã kpà ma dokai,
akūsõ odi té ma yāditenanairo,

31 tó ò bò ma yā kpe,
akūsõ ò ma yādannenano kūnaro,

32 mani gò tōmma ñ taarino yāi,
mani ñ ke búgubugu ñ vānikenaa musu.

33 Ama gbēke kū má vī kāao ni lākaro,
mani fõ mà náanisariyā kero.

34 Mani ma bàka kunna kāao yā gbororo,
mani yā kū à bò ma lén litero.

35 Ma sì kū ma kunnao gēn do,
mani éke to Daudanero, kū ma pì,

36 a buri nigõ kun goro sında pínki,
a kpata nigõ kun ma wára lán ifāntē bà.

37 Lākū movura de sēeda náanide ũ musu nà,
lén a kpata nigõ kun goro sında pínki le.

38 Bee kū abireo n gi kína kū n kài,
n o gbàrei n po fè kāao manamana.

39 N n bàka kunna kũ n zòbleriio yã gbòro,
n a kífura gya bò n pàte zĩte.

40 N a wẽte bĩninɔ gbòro,
n a zeki gbānanɔ kòte n dàte.

41 Gbẽ kũ òten gẽtenɔ ní baka bòn ní pínki,
à gò lalandi pó ũ a buri dakenɔne.

42 N a weterinɔ gãa sè lei,
n tò a iberenɔ ponna kè.

43 N a fẽnda gbāna è,
ńdi ze kãao zĩi gũnlo.

44 N a kíkẽgoò sia,
n a kpataa nè.

45 N tò à zĩ kũ a gbānan,
n wé'i dàa arukĩmba ũ.

46 Dikiri, ìnigõ utenawere ari boremee?
N pɔfẽ té nigõ kũ gɔrɔ sĩnda pínkin yá?

47 N laasun lé ma wèndi kutukẽa.
N bisāsiri kè pān yá?

48 Dí mé anigõ kun à gí gaii?
Dí mé ani f̃s̃ à a zĩda sí mira gbānaaa?

49 Dikiri, gbẽke kũ ní vĩ yã gèe máa?
N yenyĩ kũ n a lé sè Daudane kũ náanio s̃s̃ bi?

50 N tó n zòbleri fobona yã dɔngu,
burinɔ ma s̃s̃s̃ ò ma nèsee yàka.

51 N iberenɔ kína kũ n kà lalandii kè
ari gu kũ a gèsee pèten, Dikiri.

52 Arubarikaden Dikiri ũ ari gɔrɔ sĩnda pínki!
Aami! Aami!

TAKADA SIIKɔDE

Zabura 90-106

90

Luda kũ bisāsirio

Luda gbẽ Musa aduakena.

1 Dikiri, ó utekimɛ n ũ wè kũ wèeo.

2 De ní kpé ñ kpínɔ ke,
de ní kpé ñ zĩte kũ anduniaio kátɛ,
Ludame n ũ zaa káaku ari gɔrɔ sĩnda pínki.

3 N dite kũ bisāsiri era zĩte,
ndi piñne ò era busun.

4 Wè wàa sɔɔro denne lán gɔrɔ do bà,
à denne lán gĩa ke gwāani zaka bà.

5 Ndi bisāsiri sé kũ ga'io,
ò de lán sè yĩda bà kɔnkɔ.

6 Àdi butɛ kɔnkɔ à gbã,
àdi yitoro kũ ɔkosi à kori ke.

7 N pɔfẽ di ó kakate,

n patammanaa dì swè kěógu.

⁸ Ó yā vāninɔn katena n are,
ó asiriyānɔ bò gupuran n kùru.

⁹ Ó gɔɔ dì gēte n pētē yāi,
ó wēndii dì láka kũ ndanaao.

¹⁰ Ó wēε dì ká baaakɔ akuri,
tó ó gbāna sɔ, basiikɔ.

Wari kũ pɔsiraoon wēε pìnɔ dì suowere,
òdi gēte likalika, akũ odì kpágui.

¹¹ Dí mé à n pɔfē gbāna lé dɔɔ?

n pētē zɔkɔɔ kà vīna kũ à de ò kenne ũ.

¹² Ñ dadawere ògɔ ó wēndi kutuke lé dɔ,
de ò ɔndɔ le ó swēε gūn.

¹³ Dikiri, bɔren ñni n pɔfē kpátee?

Ñ n zòblerinɔ wēnda gwa.

¹⁴ Ñ tó n gbēke suwá lákũ gu ògɔ dɔ nà,
de ògɔ pɔnna ke kũ ayuwiikenaao ari ó gɔɔ lén.

¹⁵ Ñ ó pɔ ke nna ɔ kũ n tɔwá gɔɔ lén,
wari kũ o kè wè lén.

¹⁶ Ñ n yākenanɔ mɔ ókɔnɔ n zòblerinɔne,
n tó ó nénɔ n gbāna gakuri dɔ.

¹⁷ Dikiri ó Luda, n tó ò n pɔnna le,

n tó ó zī àre le,

ee, n tó ó zī àre le.

91

Ludame ó dakpāri ũ

¹ Gbē kũ à utena Luda Musude ɔĩ
nigɔ kú Gbānasīndapinkide uraai.

² Ani pi Dikirime a zeki gbāna ũ,
a Ludame a uteki ũ, á a náani vī.

³ Àkũ mé ani n sí kariia,
ani n sura ba kũ gagagyāo.

⁴ Ani n sɔɔ a pɔten, ñnigɔ utena a orun,
a náanikena mé ani n dākpā lán sēgbako bà.

⁵ Gwāani karinɔ kũ fānantē kà vīlanɔ
ń ke vīna ni n kũro,

⁶ ke gagagyā kũ àdigɔ té gusiran
ke gyāgēwēte kũ àdi ń le fānantē gbāna.

⁷ Bee tó gbēnɔn wàa sɔɔro ten léte n sare,
ke gbēnɔn dúbu kuri ten ga n oplai,
póke ni n lero.

⁸ Ñni wé sé ñ gwa,
ñni e lákũ òdi wé tā yāvānikerinɔa nà.

⁹ Tó n Luda Musude kè n uteki ũ,
tó n Dikiri kè n kúki ũ,

10 yā vāni ke ni n lero,
kisira ni gē n ɔnnlo.
11 Zaakū ani n yā o a malaikanɔnɛ,
de ò n dākpā gu kū nten gén pínki.
12 Oni n sé ñ ɔĩ
de ñsun gē sí gbèɛaro yāi.
13 Ñni gèɛ zɛ músuua kū káreo,
ñni gèɛ pétepete sàbooa kū pitikoo.

14 Dikiri pì: Zaakū à nàmai, mani a bo,
zaakū à ma dō, mani ɔ kúa.
15 Ani ma sísi, mani wea,
tó yā nàkaraa, manigō kú kāao,
mani a sura ba mà a kpe ta.
16 Mani a pɔ ke nna kū wèndi gbànao,
mani tó à e lākū madì gbē sura ba nà.

92

Luda sáabukpanaa

Kámmabogɔɔ lèɛ.

1 À mana ò n sáabu kpá, Dikiri,
ò lè sí ò n tó bo, Luda Musude,
2 ò n gbēke baba kɔnkɔ,
ò n nāanikeyā o gwāani,
3 ò n táaki lé kú mɔɔɔɔ
kū gidigboo kú kontigiio.
4 N yākenanɔ dì ma pɔ ke nna, Dikiri,
madì ayuwii ke n ɔzikenanɔa.
5 Dikiri, n yākenanɔn zōkō manamana,
n laasunnɔn zā à kè zōkō.
6 Yōnkɔ yā pì dōro,
mìsaride ni fō à dōro dōro.
7 Bee tó gbē vāninɔ fùte ò gbà lán sèɛ bà
akūsō yāvānikerinɔ karana lè ñ pínki,
ñ zia bi kakatena lakanasarime.
8 Mɔkōn sō Dikiri,
ndìgō kú musu gɔɔ sīnda pínki.
9 Ñ gwa, n iberenɔ ten láka,
vānikerinɔ ten fākōa ñ pínki.
10 N ma gba gbāna lán zùsēnte bà,
n nísi mana kù ma mìa.
11 Ma wé sì ma weterinɔ letenale,
ma sã ma ibere vāninɔ wikilēnaa mà dɔ.
12 Gbē mananɔ ni gbā lán domina línɔ bà,
oni ke zōkō lán Lebana sida línɔ bà.
13 Ó pena Dikiri be gūn,
oni gbā ó Luda ɔnn.
14 Bee kú ñ zīkūkeo onigō né ime,
ñ lá nigō té ke síi plèple.

15 Ò pi, Dikirin mana,
àkūme ó gbèsi ũ, vāni ke kú a gūnlo.

93

Dikirime Kína ũ

1 Dikiri mé àtɛn kí ble,
à zōkōke dana uta ũ.
Dikiri zōkōke dana,
à gbāna dō a pi,
à andunia kàtɛ gíngin,
ani yīgāro.

2 N kpata pɛtɛna zaa zīzī,
ń kun zaa káaku.

3 Í zōkō dāgula Dikiri,
í zōkō kīni dō,
í zōkō tɛn gāgā lé.

4 Dikirin kú musu, à zōkō,
a zōkō de í dasi kīnila,
a gbāna de ísira sō vīvīnala.

5 Dikiri, n yāditenanɔn gborona vīro,
à kù n kpé gō kú adona ari gɔɔ sīnda pínki.

94

Ludame yākpatekeri ũ

1 Dikiri Luda Mɔrakari,
Luda Mɔrakari, ń bo gupuran!

2 Andunia yākpatekeri, ń fute,
ń fīna bo zīdabirinɔa ń yākenaaa.

3 Gbē vāninɔ nigō pɔnna ke ari bɔremɛɛ?
Ari bɔremɛɛ, Dikiri?

4 Yāvānikerinɔ dì gōsa yā o,
òdi yā bɔtɛ òdi ía dā ń pínki.

5 Dikiri, òdi n gbēnɔ dúgu zō,
òdi gbāna mɔ gbē kù n ń sɛnɔnɛ.

6 Òdi gyaanɔnɔ kù bòasunɔ dɛdɛ,
òdi tonɛnɔ kakatɛ.

7 Òdi pi Dikiri dí ń ero,
Yakubu burinɔ Luda laakari kúmmaro.

8 Ákōnɔ yōnkɔnɔ, à laakari ke!
Ákōnɔ mīsaridenɔ, áni ōndō kù bɔremɛɛ?

9 Luda mé à sā pè, ani gí yā mai yá?
À wé kè, ani gí gu ei yá?

10 Àdi burinɔ toto, ani ń sā gágaro yá?
Àdi yā dañnɛ, à dōna vīro yá?

11 Dikiri bisāsiri laasun dō,
kù yā pāmɛ.

12 Arubarikademɛ gbē kù ndi toto

ñ n doka dadane ũ, Dikiri.

¹³ Ndì a laakari kpátene warikεgɔɔa
ari ò gé wèe yǝ vānikeriine.

¹⁴ Dikiri ni pǎ kpá a gbēnɔiro,
ani gbē kū à ñ sé a pó ũnɔ zukūnaro.

¹⁵ Oni era ò yákpate ke a zéa,
nèεpuradeno ni zeo.

¹⁶ Dí mé ani futemene gbē vāninɔaa?
Dí mé ani ze kūmao yāvānikerino yǎ musuu?

¹⁷ Tó adi ke Dikiri kpányĩ kèmenenlo,
de má kú miran kítikiti kò.

¹⁸ Kū ma pì guzāre teni ma séte,
n ma kū n gbēke gūn, Dikiri.

¹⁹ Kū laasun pà ma swèn,
n ma laakariī kpàtemene n ma pɔ kè nna.

²⁰ N bàka nigɔ kú kū yǎlekperεgɔgɔrino kpataao yá?
Ñ yāditenano dì suñe kū wario.

²¹ Òdi lé kpákūsū gbē manai,
òdi yǎ da taarisaridela ò a de.

²² Dikirimε ma zeki gbāna ũ,
ma Ludamε gbèsi kū madì uten ũ.

²³ Ani ñ vānikena eramma,
ani ñ buri bo ñ taarinɔ yǎi.
Dikiri ó Luda ni ñ buri bo.

95

Luda táakilenaa

¹ À mót ò pɔnna lè sí Dikirine,
ò ayuwii dɔ Gbèsi kū àdi ó sura baa.

² Ò su a are ò a sáabu kpá,
ò lè sí ò a táaki lé.

³ Zaakū Dikiri bi Luda kū à zǝkǝme.
Kina zǝkǝme, à de dikiri sīnda pínkila.

⁴ Zíte lòkoto kú a ɔĩ,
kpi misɔntenɔ bi a pómε.

⁵ Ísira bi a pómε, zaakū à kè,
àkū mé à zíte í kàsa kū a ɔo.

⁶ À mót ò kúte ò donyĩ ke
ò wúte Dikiri ó Kèri are.

⁷ Zaakū àkūme ó Luda ũ,
a kpàsa gbēnɔme ó ũ,
a sǎ kū àteni ñ dánɔ ũ.

Tó a a kòtoo mà gbāra,

⁸ àsun sāgbāna ke lákū á dizinɔ kè nà zaa Meribaro
ke Masa gɔɔo kū ò kú gbárannan.

⁹ Bee kū ò ma yákenano è,
ò ma le ò ma gwa gwe.

¹⁰ Akū ma pɔ fè gbē pìnɔi ari wè bupla,

ma pì gbě sāsānanɔmε n̄ ũ,
ò ma zéno dōro.

¹¹ Akū ma la dà ma pofē gūn ma pì,
oni gē ma kámmabokinlo.

96

Dikirimε Kína zōkō ũ

¹ À lè dufu sí Dikirinε,
andunia gbě sīnda pínki, à lè sí Dikirinε.

² À lè sí Dikirinε à a tó bo,
àgō a surabana baaru kpá lákū gu dīgō do nà.

³ À a gakurikεyā o burinɔne,
à a yābonsarenɔ baba gbě sīnda pínkinε.

⁴ Dikirin zōkō, à kà ò a táaki lé,
à kù ò vīna kenε de tānanɔla n̄ pínki.

⁵ Burinɔ tānanɔ bi pó ginanɔmε,
ama Dikiri mé à musu kè.

⁶ Zōkōke kù bēereεo kúa,
gbāna kù gakurio kú a kúkiamε.

⁷ À gakuri kù gbānao dō Dikirinε,
būsu sīnda pínki gbēno, à dō Dikirinε.

⁸ À Dikiri tó gakuri dōne,
à mó kù gbao à gēo a onn.

⁹ À donyī ke Dikirinε a kúadona manaken,
zītedenɔ, àgō luka a are á pínki.

¹⁰ À o burinɔne, Dikiri ten kí ble.
Andunia katena gíngin, à yīgāna vīro,
ani yākpate ke kù gbě sīnda pínki a zéa.

¹¹ Musudenɔ, à ponna ke,
zītedenɔ, à vī kù ponnao,
ísira kù pó kù ò kunnɔ, à kīni ke.

¹² Sēnte kù pó kù ò kunnɔ, à ponna wiki lé,
lí kù ò kú dàkoo gūnnɔ, à ayuwii ke á pínki.

¹³ Oni ponna ke Dikiri are, zaakū àten su,
àten su yākpate ke kù anduniao.
Ani yākpate ke kù anduniao a zéa,
à yā gōgō gbēnɔne kù yāpuraο.

97

Dikiri sunaa

¹ Dikiri mé àten kí ble,
zītedenɔ ponna ke,
ísirabaradenɔ gō kú ponna gūn.

² Legū luku kù gusira níkinikio likai,
manake kù yāzedeοmε a kpata zīni ũ.

³ Té dīgō kù a are,
àdi ibere kù ò likainɔ kpata.

⁴ A legūpinaa di zīte pu,

tó andunia è, àdi luka.

⁵ Kpinɔ̀ dì yó lán zósaà bà Dikiri arɛ,
andunia pínki Dikiri arɛ.

⁶ Musudenɔ̀ dì a manakɛ kpàkpa kɛ,
buri sīnda pínki dì a gakuri e.

⁷ Wé'í dì tãnagbagbarinɔ̀ kũ ní pínki,
gbɛ̀ kũ òdi Ìa dá kũ pó ginanɔ̀.
Tãnanɔ̀ ni donyĩ kɛɛ̀ ní pínki.

⁸ Zaiɔ̀denɔ̀ mà ò pɔ̀nna kè,
Yuda wɛ̀tɛdenɔ̀n kú pɔ̀nna gũn
n yákpatekenanɔ̀ yáí, Dikiri.

⁹ Zaakũ ní kú musu de andunia pínkila,
Dikiri, ní de tãnanɔ̀la ní pínki.

¹⁰ Dikiri ye gbɛ̀ kũ ò zà yã vãninnɔ̀i,
àdigɔ̀ a yãmarinɔ̀ wɛ̀ndi dákpã,
àdi ní bo yãvãnikerinɔ̀ ɔ̀í.

¹¹ Gu dì dɔ̀ gbɛ̀ mananɔ̀a,
nɛ̀sɛpuradenɔ̀n pɔ̀nna vĩ.

¹² Gbɛ̀ mananɔ̀, à pɔ̀nna kɛ Dikiri gũn,
à a tó kũ à kú adona bo.

98

Dikiri suna táakilenaa

¹ À lè dufu sí Dikirinɛ,
zaakũ à yãbonsarenɔ̀ kè,
à zìi blè kũ a ɔ̀pla kũ à kú adona gbãnao.

² Dikiri tò ò a surabanaa dɔ̀,
à a manakɛnaa mò burinɔ̀nɛ.

³ Gbɛ̀kɛ kũ náani kũ à vĩ kũ Isarailanɔ̀ dòn,
andunia lézekidenɔ̀ ó Luda surabanaa è ní pínki.

⁴ Andunia pínki, à pɔ̀nna wiki lé Dikiria,
à kakũn kũ ayuwiiɛnaao.

⁵ À mɔ̀rɔ̀lɛna ũ dɔ̀ Dikirinɛ,
à mɔ̀rɔ̀ lɛnɛ kũ lèsinaao

⁶ kũ kãkãkipɛnaao kũ kuru yĩsãmpanaao.
À pɔ̀nna wiki lé Dikiri ó Kínanɛ.

⁷ Ísira kũ pó kũ ò kunnɔ̀ kīni kɛ,
andunia kũ gbɛ̀ kũ ò kunnɔ̀ ní pínki.

⁸ Swanɔ̀ ɔ̀kpa lé Dikiri arɛ,
kpinɔ̀ ayuwii kɛ lɛlɛ,

⁹ zaakũ àtɛn su yákpate kɛ zĩtɛmɛ,
ani yákpate kɛ kũ anduniao a zéa,
ani yã gɔ̀gɔ̀ gbɛ̀nɔ̀nɛ kũ yãpurao.

99

Luda kũ à kú adonaa

¹ Dikiri tɛn kí ble, burinɔ̀ luka,

à vutena kerubunɔ dagura,
andunia yĩgã

² Dikirin zɔkɔ Zaiɔ,
à de buri sɪnda pɪnkila.

³ Ò a tɔ zɔkɔ à naaside bo,
à kú adona.

⁴ Kína pì gbāna vī, à ye yāzedei,
àkū mé à yākpatekena a zéaa dà,
à yā gògò Yakubu burinɔne a zéa.

⁵ À Dikiri ó Luda tɔ sé lei,
à kúte a tintin aɛ,
à kú adona.

⁶ Musa kú Harunao kú a gbàgbarinɔ té,
Samuelime a sisirinɔ doke ũ,
ò a sisi, akū à wèrma.

⁷ Zaa téluku gūnn à yā òhne,
ò a doka kú a yādannenano kūna.

⁸ Dikiri ó Luda, n werma,
mɔkɔmme Luda kú àdi n taari kèrma ũ,
bee kú abireo n n yā vāninɔ wì n musu.

⁹ À Dikiri ó Luda tɔ sé lei,
à donyī kene a kpi kú à kú adona musu,
zaakū Dikiri ó Luda kú adona.

100

Dikiri sáabukena

Sáabukena lèe.

¹ Andunia pínki, à pɔnna wiki lé Dikiria.

² À donyī ke Dikirine kú pɔnnao,
à mɔ a kīnaa kú ayuwiikenaao.

³ À dɔ kú Dikirimɛ Luda ũ,
àkū mé à ó ké, ó de a pɔ ũ,
ó de a gbēnɔ ũ, a kpàsa sãnɔ ũ.

⁴ À gē a ɔnlɛn kú sáabukenaao,
à gē a ɔnn kú a táakilenaao,
à a sáabu ke à a tɔ sé lei.

⁵ Zaa kú Dikiri mana, a gbēke lakana vīro,
àdigò náani vī gɔɔ sɪnda pɪnki.

101

Kína lésena Ludane

Dauda lèe.

¹ Mani lè da gbēke kú yāzedeoo musu,
mani lè sínne, Dikiri.

² Mani laakari ke màgò kun taari sari,
bɔɔren ìni sumaa?
Manigò kú ma ɔnn kú nèsepuraoo.

³ Ma wé nigò kú pɔ ginaaaro,
mani zã yādɔɔsarikenan, ani namaro.

- 4 Ma nèse nigõ manafiki vïro,
ma bàka nigõ kú kũ yã vãnioro.
5 Mani gbẽ kũ àdi a gbẽdake yaka a kpε kakate,
mani sùru fõ kũ karambaanidenõ kũ zĩdabirinõoro.
6 Ma wé nigõ kú ma bùsu náanidenõa,
de ògõ kú kũmao,
gbẽ kũ àdigõ kú taari sari nigõ de ma zĩkeri ù.
7 Mani we gbẽsãteri gõ kú ma bearo,
mani tó manafikide ze ma arero.
8 Manigõ ma bùsu gbẽ vãninõ láka lákũ gu ògõ ðõ nà,
manigõ yãvãnikerinõ buri bo Dikiri wẽte gũn.

102

Gbãnasaride aduakεnaa

Wẽndade gbãnasaride kũ àteni a yã'úmmananõ bõte Dikirinεε aduakεnaa.

- 1 Dikiri, ò ma aduakεna ma,
ò tó ma wiki n ki le.
2 Ñsun wé utεmεne ma warikεgõrõaro,
ò sã kpámai,
tó ma n sisi, ò wema likalika.
3 Zaakũ ma gõrõ ten gẽte lán túsukpe bà,
ma m̀e ten puusu bo lán téyõ bà.
4 Ma nèsee yàka, ma gõ lán s̀e kori bà,
ma sã pòbleyã.
5 Ma ndana gbãna mé à tò
ma gõ wàakuu ù.
6 Ma gõ lán gbáranna tiongo bà,
lán bezi kóro bà.
7 I ò gẽ ma wénlo,
ma gõ lán bã kũ à di kpé musu ado bà.
8 Ma iberεnõ ògõ ma s̀s̀s̀ gõrõ s̃inda pínki,
ma foborinõ ò gbẽ ká kũ ma tó.
9 Túbumε ma pòblee ù,
ma wé'i ò ká ma ímibõn
10 n pòfẽ kũ n pètẽo yái,
zaakũ n ma se n ma zukũna.
11 Ma gõrõ ten gẽte lán uraa bà,
akũ maten kori ke lán s̀e bà.
12 Mòkõn s̃ Dikiri,
ndìgõ kú kpatan gõrõ s̃inda pínki,
n tó ni garo ari ó buria.
13 Ìni fute ò Zaiõ wẽnda gwa, zaakũ gõrõ kà,
gõrõ kũ n òte kà, kũ Ìni a ponna wete.
14 A gbènõ kè n zòblerinõne mana,
a gborona bùsuu ò keñne wẽnda.
15 Buri s̃inda pínki ni ṽina kenne, Dikiri,
andunia ḱinanõ ni n ḱike ò ñ pínki.
16 Zaakũ Dikiri ni Zaiõ keke à bo ðõ,
ani bo à sur̃ma kũ gakurio.
17 Ani takasidenõ aduakεna sí,
ani ñ wékena kpá sãkotoro.

18 Ò yā dí kē kpɛdenɔ yāi
 de gbē kū ò kpénɔ Dikiri táaki lé.
 19 Dikiri zīte gwà zaa a kúkia,
 zaa musu à wé kpàte zīte,
 20 de à gbēnɔ zòble ɔɔ dɔ ma
 à n bo ga léi yāi.
 21 Oni Dikiri tó bo Zaiɔ,
 oni a táaki lé Yurusalemu,
 22 zī kū bùsu sīnda pínki gbēnɔ ni kɔ kakara gwe,
 kū kpatablerinɔ ò donyī kenɛ.

 23 À ma gbāna bùsa zégbān,
 à ma wèndi kè kutu,
 24 akū ma pì: Ma Luda,
 ñsun ma wèndi bo gugbānlo,
 mɔkɔn kū n kun ari ó buria.
 25 N andunia zīni pète zaa káaku,
 musu bi n ɔzīme.
 26 N pínki ni gēte, ama ñnigɔ kun,
 oni zī kū lán pókasa bà,
 ñni n lite lán uta bà n n zukūna.
 27 Mɔkɔn sɔ n kunnaa digɔ dokɔnɔ,
 n gɔɔ lakana vīro.
 28 N zòblerinɔ néno nigɔ kun aafia,
 n burinɔ ni zīni péte n kuru.

103

Luda gbēke

Dauda lèɛ.
 1 Ma swè, n Dikiri sáabu kpá,
 ma gu sīnda pínki, n a tó kū à kú adona bo.
 2 Ma swè, n Dikiri sáabu kpá,
 ñsun sá a yámanakena kenlo.
 3 Àdi ma taarinɔ kēma pínki,
 àdi ma werekɔa kū ma gyānɔ pínki.
 4 Àdi ma wèndi bo gyāwān,
 àdi a nna diramene a gbēke kū a wēndao gūn.
 5 Àdi tó pɔ mana kū má yeinɔ móma,
 de ma kefennake le àgɔ dufu lán vāu pɔ bà.

 6 Dikiri di yā ke a zéa,
 àdi tó yā bo gɔnawēndadenɔ nna.

 7 À tò Musa a pɔyeina yā dɔ,
 à a yābonsarenɔ mò Isarailanɔne.
 8 Dikiri sùru vī kū wēndao,
 a pɔ di fē likaro, a gbēke dasi manamana.
 9 Ani n taari le gèn baaakɔro,
 ani pɔfē da a nēsen gɔɔ sīnda pínkiro.
 10 Àdi yā kewere lán ó durunnanɔn de nàro,
 àdi fīna bowá lán ó sātēnanɔn de nàro.

- 11 Lákū ludambe lei de nà kū zīteo,
len à gbēke zōkō kū a vīnakerinō le.
- 12 Lákū ifāboki zākōne kū a léte kpao nà,
len àdi ó taarinō kēwá le.
- 13 Lákū de di a nēnō wēnda gwa nà,
len Dikiri di wēnda dō a vīnakerinōne le.
- 14 Zaakū à dō pō kū à ó kéo,
à dōn kū būsuumē ó ũ.
- 15 Bisāsiri wēndi kutu lán sēē bà,
àdigō gakuri vī gōrō pla lán lávu bà.
- 16 Tó ĩa pàa, àdi gēte,
gu kū à kunn pìi di dō a yān doro.
- 17 Dikiri digō gbēke vī kū a vīnakerinō
zaa káaku ari gōrō sīnda pínki,
àdi yā mana ke n nēnōne kū n daikorenō,
- 18 gbē kū ò zē kū a bàka kunna kūńwo yāo
akūsō ò yā kū à ditenō kūnanō.
- 19 Dikiri a kpataa dìte musu,
à gbāna vī gbē sīnda pínkia.
- 20 À Dikiri sáabu kpá, ákōnō a malaikanō,
ákōnō gbānade kū adì a yā ma à zī keanō.
- 21 À Dikiri sáabu kpá, ákōnō ludambe zīkarinō á pínki,
ákōnō a zīkeri kū adì a poyenyīna yā kenō.
- 22 À Dikiri sáabu kpá, ákōnō a pōkenanō á pínki
gu kū àten kí blennō pínki.

Ma swè, n Dikiri sáabu kpá.

104

Dikiri Póssīndapinkikeri táakilenaa

1 Ma swè, n Dikiri sáabu kpá.

- Dikiri ma Luda, n zōkō manamana,
n gakuri dana pókasa ũ, àten té ke,
- 2 n gupura kùnla lán biza bà,
n musu kpàte lán pèe bà,
- 3 n be bò ínola musu.
N ludambe luku kè n sōgo ũ,
ndi di ĩa òa.
- 4 Ndi ĩa ke n zīrinō ũ,
ndi tévura ke n zīkerinō ũ.
- 5 N andunia kàte, n a zīni pète,
à yīgāna vī zikiro.
- 6 N ísira kùa arukĩmba ũ,
í pìi dà kpínola.
- 7 N kpākē í pìii, akū à bàa lè,
n pataa, akū à nàgui.
- 8 Kpinō bò gupuran, guvutenō sīkūn,
akū í tà gu kū n ditenen.
- 9 N lézeki kè í pìine, ani fō à vīaloro,

ani era à da zītela ziki doro.

10 Ndì tó ísēbokinɔ í pisi swa'ɔnenɔa,
akū a í òigō bàa lé kpínɔ dagura.

11 Sēnte pó sīnda pínki òigō a í mi,
a í òi saginɔ ími kēm̄ma.

12 Bānɔ òi sà da swanɔ sare,
òdigō kú a òakoo gūn, í wiki òigō ò.

13 Zaa n be musu ndì legū gbare kpínɔa,
n zī gbèè òi andunia kã.

14 Ndì tó sè bute pókādenɔne,
ndì tó burapɔnɔ bute bisāsirinɔne,
ndì pób̄le buteíne zītea,

15 sèwē kū àdi í pɔ ke nna
kū nísi kū àdi í ãn té keo
kū pób̄le kū àdi í gba gbānao.

16 Dikiri línɔ òi mɔtɔ le manamana,
Sida lí kū à bà Lēbananɔ.

17 Gwen bānɔ òi sà dadan,
zùbaananɔ òi be ke pini lí musu.

18 Kpi leinɔ de kpasaranɔ kúki ũ,
gbèsɔkɔnɔ de gbè'ēnenɔ uteki ũ.

19 N mɔvura kè gɔrɔ tàasikabɔ ũ
kū ifāntē kū à a gēna kpén gɔrɔ d̄so.

20 Ndì tó gu si, akū gwāani òi ke,
lákpe pónɔ òi fute kū táo í pínki.

21 Músunɔ òi nàdena ó ò,
òdi pób̄le wete Ludaá.

22 Tó ifāntē bò, òdi lɔte
ò tá wúte í tòn.

23 Bisāsiri òi bo à gé zī ke,
àdigō a zīda yā ma ari ɔkosi.

24 Dikiri, n yākenanɔn dasi fá!
A sīnda pínki bò n ònd̄s gūmm̄e,
andunia pà kū pó kū n kènɔ.

25 Ísira kun, à z̄k̄s akūs̄s̄ à yàasa,
pó bēne kū ò kú a gūnnɔn lé vīro,
a fíti kū a z̄k̄s̄o pínki.

26 Gó'itenɔ òigō táa on
kū kwā z̄k̄s̄ kū n kè à k̄k̄s̄ o a gūnwɔ.

27 Pó pínɔ òi wé ònyī í pínki
de ò pób̄le kpám̄ma a gɔrɔa.

28 Ndì kpám̄ma, òdi séte,
ndì ɔ poroíne, akū pó mananɔ òi móm̄ma.

29 Tó n mikpere zún̄ne, òdi bídi keme,
tó n wèndii símm̄a, òdi ga ò era ò tá b̄sutitin.

30 Tó n n Nini gbàre, pónɔ òi wèndi le,
ndì tó zīte era à ke dufu.

31 Ò tó Dikiri gakuri gō kun goro sīnda pínki,
ò tó Dikiri pō ke nna a yākenanō.

32 Àkū mé àdi zīte gwa, akū àdi yīgā,
àdi o na kpinō, akū túsukpe dì bo.

33 Mani lè sí Dikirine ari ma wèndi lén,
mani ma Luda táaki lé ari ma goro lén.

34 Ñ tó ma laasun kánne, Dikiri,
lákū maten ponna ke kúnwo nà.

35 Durunnakerino mì de andunia gūn,
yāvānikerino sūngō kun dorō.

Ma swè, ñ Dikiri sáabu kpá.
Aleluya!

105

Luda a gbēno surabanaa

1 À Dikiri sáabu ke à a tó kpá,
à tó burino a yākenanō dō.

2 À lè sí à a táaki lé,
à a yābonsarekenanō baba pínki.

3 À ïa dā kū Dikiri tó kū à kú adonaa,
ákōno Dikiri kiweterino à ponna ke.

4 À Dikiri ki wete à gbāna wé kea,
àgō a are wete lakanaa sari.

5 À tó yābonsare kū à kēno dōágu,
a daboyākenanō kū a yākpatekenanō,

6 ákōno Dikiri zòbleri Ibrahī burino,
ákōno Yakubu buri kū à á sēno.

7 Àkūme Dikiri ó Luda ũ,
a yākpatekena kú andunia gūn pínki.

8 A bàka kunna kūoo yā dì sāagu zikiro,
yā kū à dìte nigō kun ari ó buria.

9 A bàka kú kú Ibrahīo,
à èra à sì kú a kunnaao Isaakune dō.

10 A yā pì pàpa Yakubune dokayā ũ,
akū à kú kú Isarailanō ari goro sīnda pínki.

11 À pì áni Kanaanō būsū kpámma,
anigō de n baka ũ kú ògō vī.

12 Goro birea ò dasiro, òdi n yā daro,
ò kú Kanaanō būsū bōasunō ũme.

13 Òdigō likara zō buri kú burionō té,
òdigō kure būsū kú būsūuo.

14 Adi we ò gbāna mōñnero,
à kpākē kīnanōi n yā musu à pì,

15 òsun o na gbē kú a n sēnōaro,
òsun wé tā a annabinōaro.

- 16 Akū à tò nàa gè̀ būsuu pìn,
à tò n̄ zànaa làka pínki.
- 17 Akū à Yusufu gbàre à dònne n̄ are,
ò a yà zò ũ.
- 18 Ò mòkpatii kpà a gbáa,
ò mòkakōanaa kà a wakale
- 19 ari yā kū à gĩnake à òo gè̀ à pàpao,
akū yā kū Dikiri dànne tò yā bò kãao nna.
- 20 Kū kina gbē zì, akū ò a gbàre,
bùsu gbē zōkōò pì a kè.
- 21 À a d̄ite a bùsu don'arede ũ,
à tò à iko v̄i a aruzeken̄oa pínki.
- 22 Yusufu a k̄inanen̄o tòto a p̄oyeinaaaa,
à ònd̄o dàda a ìban̄ne.
- 23 Akū Yakubu sù Misila,
Isarailan̄o kun nib̄n̄o ũ Hamu burin̄o b̄usun.
- 24 Dikiri tò a gbēn̄o kò gwe manamana,
à tò ò dasi kù de n̄ ìber̄en̄ola.
- 25 À n̄ ìber̄ee p̄in̄o s̄a v̄ùnne, akū ò z̄a a gbēn̄ogu,
de ò ònd̄o ke a zòblerin̄ne.
- 26 À a zòbleri Musa z̄im̄ma
kū Haruna kū à a s̄ēeo.
- 27 Ò dabodabon̄o kè Misilan̄ne,
ò yābonsaren̄o kè Hamu burin̄o b̄usun.
- 28 À gusira gbàreim̄ma, gu s̄i n̄ b̄usun,
kū ò ḡi a yā mai yāi.
- 29 À n̄ ìn̄o l̄i aru ũ,
akū n̄ kp̄on̄o ḡaga.
- 30 Kason̄o dà n̄ b̄usula
kū n̄ gb̄anaden̄o wut̄ekin̄o pínki.
- 31 À yā ò, akū ìf̄inin̄o dàñla,
s̄aano s̄i n̄ té ari n̄ b̄usu l̄en̄ pínki.
- 32 À legūgb̄e k̄òt̄eñne legū ḡēne ũ,
surapatanaa dà n̄ b̄usula pínki.
- 33 À n̄ geepi l̄in̄o è'ε kū n̄ kakapura l̄in̄o,
à n̄ b̄usu l̄in̄o kè búgubugu.
- 34 À yā ò, akū kwan̄o dàñla,
kwa z̄ek̄on̄o kà ò lé v̄iro.
- 35 Ò n̄ b̄usu s̄ē kū l̄áo bl̄è ò nè,
ò n̄ burap̄on̄o bl̄è pínki.
- 36 À n̄ b̄usu daudun̄o d̄ède n̄ pínki,
n̄ né daudu kū ò ò n̄ kefennak̄eḡon̄o.
- 37 À bò kū Isarailan̄o,
ò andurufu kū wuraaò s̄ena,
n̄ buri gb̄eke dí ḡē sí z̄en̄lo.
- 38 Kū ò b̄òte, Misilan̄o p̄o kè nna,
kū v̄ina n̄ kū Isarailan̄o yā musu.
- 39 À téluku dà a gb̄en̄ola,
à kè té ũ gw̄aani à gu p̄ùnne.

40 Ò wé kèa, akū à sùnnε kū kpekperεwinɔ,
à musu póble kpámma, ò mòmíma.

41 À gbèsi pàra, akū í bòn,
í bàa lè gbárannan gwe lán swa'i bà.

42 Zaakū à dò lé kū à sè
a zòbleri Ibrahĩne yān.

43 À bò kū a gbēnɔ, òten pɔnna ke,
gbē kū à n sēnɔ ten ayuwii dɔ.

44 À burinɔ būsuu kpámma,
ò zĩ kū dakenɔ kèε àree blè,

45 de ò le ògɔ a yāditenanɔ kūna,
ò a dokayānɔ da.

Aleluya!

106

Isarailanɔ n durunnanɔ ona Ludanε

1 Aleluya!

À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
a gbēke lakana vīro.

2 Dí mé ani fɔ à Dikiri yāzɔkɔkenanɔ oo?

Dí mé ani fɔ à a táaki lé pínkii?

3 Arubarikadenɔn gbē kū òdi yā ke a zéanɔ ũ,
kū òdi yā mana ke gɔrɔ sīnda pínki.

4 Tó nteni a nna ke n gbēnɔne,
n tó ma yā gɔ dɔngu, Dikiri,

tó nteni n sura ba, n ma wé gwa,

5 de ma baka le àgɔ kú n gbēnɔ nnamanan,

mà pɔnna ke kū buri kú n n sēnɔ,

de mani n táaki lé n gbē pìnɔ té.

6 O durunna kè lán ó dizinɔ bà,
o taari kè o yā vāni kè.

7 Kū ó dizinɔ kú Misila,
odi Dikiri daboyākenanɔ yā daro,

gbēkeyā dasi kū à kènnenɔ sǎngu,

akū ò sǎgbāna kè Isira Tēra sarε.

8 Bee kū abireo à n sura bà a tó yāi,

de à a gbāna zɔkɔ mɔnne.

9 À kpàkē Isira Tērai, akū gukori bò,

à gè kúnwo a wèen, ò bikù lán ò pi gbárannan bà.

10 À n bó n iberenɔ ɔĩ,

à n sí n zāngurinɔ gbānaa.

11 Í dà n weterinɔla,

bee n gbē mèn do adi boro.

12 Akū ò a yā kū à òo sì,

ò a táaki lè.

13 Ama a yākenanɔ sǎngu gònɔ,

akū odi ze de à lé dammaro.

14 Ò póble pānde ni dè gbárannan,

akū ò Dikiri lè ò gwà sènte gwe.

¹⁵ À pò kū ò wé kèawa kpàríma,
akū à mè'ibabagyā zíríma.

¹⁶ Ò gōba kpà kū Musao b̀uran
kū Haruna kū à kú adona Dikirinεεo.

¹⁷ Zíte pàra à Datani m̀, à nàkōa Abiramua kū a gbēnɔo.

¹⁸ Té f̀ute ǹ ibanɔ té,
tévuraa k̀ute gbē vāninɔa à ǹ blé.

¹⁹ Ò m̀ɔ p̀i zaa Orebu lán z̀usanε b̀rɔɔ bà,
ò donyī k̀è ǹ tāna kū ò p̀ine.

²⁰ Ò Luda gakuride lilin k̀è
kū z̀ù s̀esorii takao.

²¹ Ò s̀āsā Luda ǹ surabari yān,
kū à yā z̀kōnɔ k̀è ǹne zaa Misila,

²² kū à daboyānɔ k̀è Hamu burinɔ b̀usun,
kū à naasiyānɔ k̀è Isira Tēra léa.

²³ Abire yāin à p̀i áni a gbēnɔ kakate,
akū Musa kū à a s̀eε kpāne,
à tò a p̀ɔ kpāte, adi ǹ kakatεro.

²⁴ Ò b̀usu nide kū gya b̀ò,
ò g̀i Dikiri yā náani k̀ei.

²⁵ Ò yāvunu kà ǹ bizakutanɔ g̀ūn,
odi do Dikiri yāiro.

²⁶ Akū à ɔ pāte à la dànne à p̀i,
áni tó ò gaga gbárannan,

²⁷ áni tó ǹ burinɔ gaga burinɔ té
áni ǹ fākōa b̀usunɔ g̀ūn.

²⁸ Ò dò Peo tānai,
ò p̀ɔ kū ò sa òo p̀ogenɔaa blé.

²⁹ Ǹ yākenanɔ Dikiri p̀ɔ f̀è,
akū gagagyā g̀èngu.

³⁰ Finεasi f̀ute à yā p̀i té dè,
akū gyā p̀i zè.

³¹ Akū Dikiri tò yā b̀ò kāao nna,
a bàka kú kāao ari a buria.

³² Ò Dikiri p̀ɔ f̀è Meriba í kīnaa,
akū yā b̀ò kū Musao vāni ǹ yāi.

³³ Zaakū ò a nèsee yāka,
akū à yā ò laasunn sari.

³⁴ Odi b̀usupidenɔ kakate
lākū Dikiri d̀ite ǹne nàro.

³⁵ Ò k̀è kō gbēnɔ ũ kū buri p̀inɔ,
ò ǹ futεokara ágba sè.

³⁶ Ò dò ǹ tānanɔi,

akū yā pì gǝ́nne tankute ũ.
 37 Ò n̄ négǝ́gbēnɔ̀ kè sa'opɔ̀ ũ,
 ò sa ò tãnanɔ̀a kū n̄ n̄énɔ̀gbēnɔ̀.
 38 Ò taarisaridenɔ̀ kùtu kpàkpa,
 n̄ négǝ́gbēnɔ̀ kū n̄ n̄énɔ̀gbē pìnɔ̀.
 Ò sa ò kṹwo Kanaanɔ̀ b̀usu tãnanɔ̀a,
 akū n̄ b̀usu p̀i gbàa lè.
 39 Ò gbàa lè n̄ yãkenanɔ̀ yãì,
 ò gǝ́ náanisaridenɔ̀ ũ n̄ yãkenanɔ̀a.

40 Akū Dikiri pofē k̀ipam̄ma,
 à ye gbē kū à n̄ s̄enɔ̀ kãì dorɔ̀.
 41 À n̄ kpá burinɔ̀a,
 akū n̄ zãngurinɔ̀a k̀í blè n̄ musu.
 42 N̄ iberenɔ̀a gbãna m̀ónne,
 ò ɔ̀ t̄m̄ma.
 43 Àdigǝ́ n̄ bo ḡen baaakǝ́,
 ama ò zè kū n̄ sãgbãnakenaao,
 akū ò vlè n̄ durunna ḡun.

44 Bee kū abireo tó à n̄ wiki mà,
 àdi n̄ warikena yã da.
 45 N̄ yãì àdi dɔ̀ a bàka kunna kṹwo yãñ,
 àdi a nèse lite a gbēke z̄okǝ́ yãì.
 46 À tò gbē kū ò n̄ kũkũ z̄izɔ̀ ũnɔ̀
 n̄ wēnda gwà.

47 Dikiri ó Luda, n̄ ó sura ba,
 n̄ ó bote burinɔ̀a té n̄ ó kakara,
 de ò n̄ tó kū à kú adona bo
 ò ìa dã kū n̄ táakilenaao.

48 Arubarikade Dikiri, Isarailanɔ̀ Luda
 zaa káaku ari gɔ̀ɔ̀ s̄inda p̀ínki!
 Gbē s̄inda p̀ínki pi aami!
 Aleluya!

TAKADA SƆƆRODE

Zabura 107-150

107

Dikiri sáabukena

1 À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
 a gbēke lakana v̄iro.
 2 Gbē kū Dikiri n̄ bóno o le,
 gbē kū à n̄ bó n̄ iberenɔ̀a ɔ̀inɔ̀.
 3 Gbē kū à n̄ bó b̀usu kū b̀usuuo à n̄ kakara
 bona ifãboki kpa kū a léte kpao
 kū gugbãnduru kpao kū ḡenmidɔ̀ki kpaonɔ̀.
 4 N̄ gbēkenɔ̀a likara z̄è gbárannan,
 odi w̄ete kū oni gé vuten zé d̄oro.
 5 Nà n̄ dé, ími n̄ kū,

ń wëndii gǝ lɛkɛɛ.

⁶ Akū ò wiki lè Dikiria ń warikenan,
akū à ń bó ń wétëra gūn.

⁷ À ń dá zé súsun
ari ò kà wëte kū oni vuten.

⁸ Ò Dikiri sáabu ke a gbëke yāi
kū yābonsare kū àdi ke gbënɔnɛɛo.

⁹ Zaakū àdi ímiderinɔ kòto yīda kūńne,
àdi pò mana kpá nàderinɔa ò kã.

¹⁰ ń gbëkenɔ kú ga gusiran,
òten wari ke yīna kū m̀kəkɔanaao.

¹¹ Zaakū ò gì Luda yā mai,
ò Luda Musude lédamma gya bò.

¹² À tò ò ń búsa kū zī gbānao,
ò gèè s̀ ò lète, kpanyīri kunlo.

¹³ Akū ò wiki lè Dikiria ń warikenan,
akū à ń bó ń wétëra gūn.

¹⁴ À ń bó ga gusiran,
à ń m̀kəkɔananɔ gà à kèkè.

¹⁵ Ò Dikiri sáabu ke a gbëke yāi
kū yābonsare kū àdi ke gbënɔnɛɛo.

¹⁶ Zaakū àdi bīnile gbà kū ò pì kū m̀gotëoo gboro,
àdi m̀si gbāngo zétatabɔnɔ é'ɛ.

¹⁷ ń gbëkenɔ likara ń sāgbāna yāi,
ò wétamma lè ń taarinɔ yāi.

¹⁸ Póble ni bò ń pɔn,
ò kà gana.

¹⁹ Akū ò wiki lè Dikiria ń warikenan,
akū à ń bó ń wétëra gūn.

²⁰ À a yā zīm̄ma, akū ò wèrekɔa,
à ń bó ga léi.

²¹ Ò Dikiri sáabu ke a gbëke yāi
kū yābonsare kū àdi ke gbënɔnɛɛo.

²² Ò kennakūkɔo sa oa,
ò a yākenanɔ baba kū ayuwiikenaao.

²³ ń gbëkenɔ dì ísira musu gó gūn,
òten laga tá í zɔkɔla.

²⁴ Ò Dikiri yākenanɔ è,
kū yābonsare kū àdi ke í daguranɔo.

²⁵ À yā ò, akū zàga'īa gbāna kàka,
ísira s̄ ò fùte musumus.

²⁶ Òten fute musu, òten su zīte,
ò kú kari léi, akū swèè kèngu.

²⁷ Gó yīgāyīgā kūńwo,
ò tātantatan kè lán wēderii bà,
íte'ɔnd̄s̄ s̄inda pínki làkar̄ma.

²⁸ Akū ò wiki lè Dikiria ń warikenan,

akū à n bó n wétēra gūn.
 29 À ïa gbāna zè, à gò ïa fēēē ũ,
 à ísò kpàte, akū í zè kítikiti.
 30 Kū gu yì, n pò kè nna,
 akū à gēē kūnwo gódòki kū òtēn wete kpa.
 31 Ò Dikiri sáabu ke a gbēke yāi
 kū yābonsare kū àdi ke gbēnōnēēo.
 32 Ò a tó bo dasi kōkakaranaa gūn,
 ò a táaki lé don'arēdenō kakaranan.
 33 À swa ídenō kè gbáranna ũ,
 à tò ísēbokinō gò gukori ũ.
 34 À zīte arubarikade lì guwiside ũ
 gbē kū ò vutēnō yāvānikēna yāi.
 35 À gbáranna lì sēbe ũ,
 à tò gukori gò ísēbokinō ũ.
 36 À nāderinō kàte gwe,
 akū ò wēte kàte ò vùtēn.
 37 Ò burapōnō tō, ò geepi línō bà,
 akū à né ínne manamana.
 38 À arubarikaa dàngu, ò kè dasi manamana,
 adi tó n pókādenō làgoro.
 39 Akū à n lago dō, ò bùsa
 gbānamōnnēna kū kisirao kū pōsirao yāi.
 40 À wé'i dà kīnēnōa,
 à tò ò likara zò gukori zésaride gūn.
 41 Ama à wēndadenō bò takasikēn à n sé lei,
 à tò n òndenō kè dasi lán kpāsapōnō bà.
 42 Tó gbē mananō è, òdi pōnna ke,
 gbē vāninō sō òdi n lé nakōa.
 43 Òndōde laakari dō yā pìnōa,
 à Dikiri gbēke gwa lākū à de nà.

108

Luda mé àdi tó ò zì ble

Dauda lèē.
 1 Ma laakari kpatēna, Luda,
 mani lè sí mà n táaki lé kū nèēēdoo.
 2 Ma mōrō kū ma gidigboo kú máa?
 Mani gudō pá mīio.
 3 Dikiri, mani n sáabu kpá burinō té,
 mani n táaki lé gbēnōnē.
 4 Zaakū n gbēke zōkōō kà n kīnaa,
 n náanikēnaa ludambe luku lè.
 5 Luda, ò n tó sé lei ari n kukia,
 n tó n gakuri da anduniala pínki.
 6 N̄ wewá n̄ ó sura ba kū n gāsā gbānao,
 de ókōnō n gbē yenyīdenō le ò bo.

- 7 Luda yā ò zaa a kúkia à pì:
Mani Sekemu kpaatete kũ kùwikio,
mani Suko guvute kpámma.
- 8 Giliada bùsu bi ma pómé,
Manase burinò bùsu bi ma pómé,
Eflaimu burinò bùsu bi ma mòfuraame,
Yuda bùsu bi ma gòomé.
- 9 Mòabunò bùsu bi ma òpipibòomé,
madì ma kyate káte Edòmuno bùsuua,
madì kùwiki ò Filisitininò bùsuua.
- 10 Dí mé ani gē kũmao wēte bīnide gūnn?
Dí mé ani domene are ari Edòmuno bùsunn?
- 11 Luda, à de mòkōn mé n ò gbàrewái,
ndì bo kũ ó zìkarinò doroo?
- 12 N ò dawá ó iberenò yái,
zaakũ bisāsiri kpányĩ bi yā pāme.
- 13 Óni zì ble kũ Luda gbānao,
àkũ mé ani gèse pétepete ó iberenò.

109

Sa vāni ona ibereene

- Dauda lèe.
- 1 Luda, mòkōnn madì n táaki lé,
̀nsungò yītenaro.
- 2 Zaa kũ gbē vāni bonkpedenò dì ma yaka,
̀òdi lé bo ò ékeyā dima.
- 3 Òdi likamai kũ zānguyāo,
̀òdi fiti ke kũmao pòke wíwinnenaa sari.
- 4 Òdi yenyĩ eramene kũ yādimmanaa,
̀bee kũ madì adua keíne.
- 5 Òdi yā mana fīna bomene kũ a vānio,
̀yenyĩ sò, kũ zānguo.
- 6 N Setan sùu kea,
̀n a kpakũ kũ Ibilisio.
- 7 N tó yákpate a ne,
̀n tó a aduakena yā ine.
- 8 A wèndi gò kutu,
̀gbē pānde gò a gēne ũ.
- 9 N tó a néno gò de sari,
̀a nanò gò gyaanò ũ.
- 10 A néno gò likarazōrinò ũ ògò bara ke,
̀ògò n kpa ke n be zīinò gūn.
- 11 A fīnade a pónò nakōa pínki,
̀buri zītòno a zī àre sía.
- 12 Gbēke sún gbēke kenero,
̀òsun wēnda dō a né kũ à tònònero.
- 13 N tó a burinò láka,
̀n tó sún gò kũ buri kũ oni futenò téro.
- 14 A dizinò vānikena yā gò ònguo, Dikiri,
̀̀nsun tó a da durunna kēa zikiro.

15 Ñ durunna gō dɔngu, Dikiri,
ń yā sā gbēnɔgu andunia gūn.

16 Zaakū adi dɔn à gbēke ke gbēkenero,
àdi wé tã takasidenɔa kū wēndadenɔ
kū pɔsiradenɔ ari gyāwān.

17 À ye sa vāni onnenaai,
n tó à wí a musu.
Sa mana onnenaai di kánero,
n tó arubarika ke kãao zã.

18 À lékennenaai dà lán uta bà,
à a mēe yàku lán í bà,
à gē a wánɔn lán nísi bà.

19 Kanaa pì gō daala lán uta bà,
àgō dɔ a pì lán asa bà.

20 Dikiri fīna bo ma yādimmarinɔa le
kū gbē kū òdi yā vāni o ma musunɔo.

21 Dikiri Gbānasīndapinkide,
n ma wēnda gwa n tó yāi,
n ma bo n manake kū n gbēkeo yāi.

22 Zaakū takaside wēndademē ma ũ,
ma pɔ yàka búgubugu.

23 Maten gēte lán ɔkosi uraa bà,
má de lán kwa kū ĩa ten sé bà.

24 Léyīnaa tò ma gbá dì sí sé doro,
ma fēfē ma gō wàakuu.

25 Ma gō yáadɔnapɔ ũ ma yādimmarinɔne,
òdi ma gwa ò mì gbāke.

26 Ñ kpámai, Dikiri ma Luda,
n ma sura ba n gbēke yāi,

27 de ò dō kū n ɔ mé à kè,
mɔkɔn Dikiri, n kenaame.

28 Bee tó ò ma ka, ĩni arubarika damagu,
tó ò fùtemai, wé'i ni n kū,
makū n zòbleri mani pɔnna ke.

29 Tó vāni ni gō ma yādimmarinɔne uta ũ,
oni wé'i damáma lán arukĩmbaa bà.

30 Mani Dikiri sáabu kpá kū kòto gbānao,
mani a táaki lé dasi kōkakaranaa gūn.

31 Zaakū àdi ze kū wēndadenɔ,
àdi n sí gbē kū òdi yā vútemmanɔa.

110

Arumasihu kike

Dauda lèe.

1 Dikiri pì ma dikiriine à vute a oplai
ari àgō a ìberenɔ kene a tintin ũ.

2 Dikiri ni tó n iko dagula,
ĩni kí ble n ìberenɔa zaa Zaiō.

³ N gbě̀nɔ ni n zĩda kpámma zĩkagɔɔ
kpi kũ à kú adona musu,
n kẹ̀fennanɔ ni su n kĩnaa lán gudɔ plíkpanaa bà.

⁴ Dikiri la dà, ani lé sukparo à pì:
Ĩnigɔ de sa'ori ũ ari gɔɔ sĩnda pínki
lán Melekizedeeki bàme.

⁵ Dikiri kú n ɔplai,
ani kínanɔ dúgu zɔ a pɔfɛgɔɔ.

⁶ Ani yákpate ke kũ burinɔ,
n gènɔ nigɔ kpá,
ani andunia pínki kínanɔ dúgu zɔ.

⁷ Ani í mi swai zé léa,
abire yáin a mì nigɔ dana íla.

111

Dikiri tɔbonaa

¹ Aleluya!

Mani Dikiri sáabu kpá kũ nèsedoo
gbě mananɔ kɔkakaranaa gũn.

² Dikiri yákenanɔn zɔkɔ,
gbě kũ a yá kèńne nnanɔ dì a laasun lé.

³ A yákenanɔn bèere ví kũ gakurio,
a yámanakena lakana víro.

⁴ Dikiri tò a yábonsarekenanɔ dɔ́ogu,
à sùru ví kũ wěndao.

⁵ Àdi póble kpá a vĩakerinɔa,
àdigɔ dɔ a bàka kunna kũńwo yān.

⁶ À a yákenanɔ gbāna m̀ a gbě̀nɔne,
à buri pāndenɔ b̀sunɔ s̀ à kpámma.

⁷ A yákenanɔn náani ví akũsɔ à zé ví,
a yádannenanɔn yápura ví pínki.

⁸ Yā pìnɔ zĩni petena gɔɔ sĩnda pínki,
àdi yā ke a zéa kũ náanio.

⁹ À surabarii zĩ à a gbě̀nɔ b̀ò,
a bàka kú kũńwo gɔɔ sĩnda pínki.

A tó kú adona, à naasi ví.

¹⁰ Vĩakena Dikirineeme ɔ́ndɔ zĩni ũ,
gbě kũ ò a vĩna vĩnɔme asānsĩnidenɔ ũ.
A táakilena nigɔ lakana víro.

112

Gbě kũ à Dikiri vĩna ví

¹ Aleluya!

Arubarikademe gbě kũ à Dikiri vĩna ví ũ,
akũsɔ Dikiri yáditenanɔ dì káne manamana.

² A nénɔ nigɔ gbānadenɔ ũ ǹ b̀sun,
nèsɛpurade burinɔ nigɔ de arubarikadenɔ ũ.

3 Ɔgɔ kũ aruzekεo di a bea,
 a yãmanakεna lakana vĩro.
 4 Bee gusiran gu dì pu gbẽ mananε,
 n̄sεpurade kũ à sùru kũ wẽndao vĩ.
 5 Gbẽ kũ àdi ɔ poro, kũ àdi pɔ sãkãńne,
 akusɔ àdi yã kε a zéa, yã dì bo kãao nna.
 6 Pɔke ni gbẽ mana lá ble zikiro,
 a yã nigɔ dɔńgu gɔrɔ sĩnda pĩnki.
 7 Baaru vãni dì a vĩna kũro,
 a laakarĩi dìgɔ kpatεna, àdigɔ Dikiri náani vĩ.
 8 A kũu dì vĩro, vĩna dì a kũro
 ari à gé à yògɔ kε a ibεrεnɔa.
 9 Àdi pɔ fá takasidenɔnε,
 a yãmanakεna lakana vĩro,
 a gbãna dìgɔ kara kũ b̄εrεεo.
 10 Gbẽ vãni dì a e à pɔ f̄ε,
 àdi saka kakũn à nagui,
 gbẽ vãni pɔyeinaa dì kε pã.

113

Dikiri táakilenaa

1 Aleluya!
 Dikiri zòblerinɔ, à a táaki lé,
 à Dikiri tɔ bo!
 2 Ò Dikiri sáabu kpá
 zaa tera ari gɔrɔ sĩnda pĩnki.
 3 Ò Dikiri tɔ bo
 zaa ifãboki kpa ari a létε kpa.
 4 Dikiri zòkɔ de buri sĩnda pĩnkila,
 a gakuri dana musula.
 5 Dí mé à kà Dikiri ó Luda ũu?
 À vutεna kpatan zaa musu,
 6 àdi wé zu zĩtε
 à musu kũ zĩtεo gwa.
 7 Àdi gbãnasaridenɔ bo bùsu té à ń futε,
 àdi wẽndadenɔ bo tuburan à ń sé lei.
 8 Àdi ń da kínanεnɔ té,
 buri kũ à sè kínanεnɔ.
 9 Àdi para kara a bεn,
 àdi a kε nérande pɔnnade ũ.
 Aleluya!

114

Vĩnla dikpε l̄εε

1 Kũ Isarailanɔ bò Misila,
 kũ Yakubu burinɔ bò gbẽ zĩtɔnɔ té,
 2 Yudanɔ bùsuu ḡɔ Dikiri kúki ũ,
 Isarailanɔ bùsuu ḡɔ a kíbleki ũ.

³ Isira Tēra wé sìnle à bàa lè,
Yoda í èra kpe.

⁴ Kpinɔ vīvī lán sākaronɔ bà,
sīsīnɔ kɔɔ lè lán sānenɔ bà.

⁵ Ísira, bó mé à n le n bàa lèe?
Yoda, à kè dera n èra kpee?

⁶ Kpinɔ, bóyāin a vīvī lán sākaronɔ bàa?
Sīsīnɔ, à kè dera a kɔɔ lè lán sānenɔ bàa?

⁷ Andunia, n̄ yīgāyīgā Dikiri arɛ,
Yakubu Luda arɛ.

⁸ À gbèsi kè íkateki ũ,
à gbèpu li ísēboki ũ.

115

Dikiri mé àdi arubarika dańgu

¹ Adi ke ókɔnɔnlo Dikiri,
adi ke ókɔnɔnlo,
mɔkɔmmɛ n̄ de ò n tó bo
n gbēke kũ n náanio yāi.

² À kè dera burinɔ dì ó la
ò pi ó Luda kú máa?

³ Ó Luda kú musu,
pó kũ à yein àdi ke.

⁴ Ò n̄ tānanɔ pi kũ andurufuuo kũ wuraaɔ,
biśāsiri ɔzīmɛ.

⁵ Ò lé vī, ama òdi yā oro,
ò wé vī, ama òdi gu ero.

⁶ Ò sā vī, ama òdi yā maro,
ò yī vī, ama òdi pó gbī maro.

⁷ Ò ɔ vī, ama òdi pó kũro,
ò gbá vī, ama òdi táa oro,
òdi kòto kekero.

⁸ N̄ pìrinɔn leele kũńwome
kũ gbē kũ òteni n̄ náani kenɔ n̄ pínki.

⁹ Isarailanɔ, à Dikiri náani ke!
Àkũme á kpanyĩri ũ kũ á sēgbakoo.

¹⁰ Haruna burinɔ, à Dikiri náani ke!
Àkũme á kpanyĩri ũ kũ á sēgbakoo.

¹¹ Dikiri vīnakerinɔ, à Dikiri náani ke!
Àkũme á kpanyĩri ũ kũ á sēgbakoo.

¹² Dikiri dò ó yān,
ani arubarika dańgu.
Ani arubarika da Isaraila burinɔgu,
ani arubarika da Haruna burinɔgu,

¹³ ani arubarika da a vīnakerinɔgu,
né fíti gbē zókō.

14 Dikiri á buri kara,
ákõñõ kũ á nénõ.

15 Dikiri arubarika daágu,
musu kũ zĩteo Kèrii.

16 Musu bi Dikiri pómε,
ama à zĩte nà bisāsirinõne n òĩ.

17 Adi ke gènõ mé òdi Dikiri táaki léro,
kesõ gbē kũ n lé yĩtenõ.

18 Ókõñõ, ónigõ Dikiri sáabu kpá
zaa tera ari gõrõ sĩnda pínki.
Aleluya!

116

Gbē kũ à bò ga léi Dikiri sáabukpanaa

1 Má ye Dikirii, zaakũ à ma yā mà,
à ma wikilenaawa mà.

2 Manigõ a sísi ari ma wèndi lén,
kũ à sã kpàmai yāi.

3 Ga bàa fĩkãmai yā,
mira wāwā tòmá,
wétãmmána kũ p̄siraõ dàmala.

4 Akũ ma Dikiri sìsi ma pì:
Dikiri, n yā nna, n ma mì sí.

5 Dikirin sùru vĩ akūsõ à mana,
ó Luda wènda vĩ.

6 Dikiri di gbãnasaridenõ dãkpã,
kũ ma busa, à ma sura bà.

7 Ma swè, n keke n kpáte,
zaakũ Dikiri yā mana kènne.

8 Dikiri, n ma bo ga léi,
n wé'í wàramene, nídi tó ma gè síro,
9 de màgõ té n are gbē bēnenõ kukia la.

10 Bee kũ wari tòmá ma gõ búgubugu,
má kpé a nánikena, akũ ma yā ò.

11 Bídì ma kũ ma pì:
Gbē sĩnda pínki bi ékedenõme.

12 Bón mani fĩna boo Dikirine
yā mana kũ à kèmene pínki musuu?

13 Mani Dikiri surabana toko sé musu,
mani a sísiõ.

14 Mani lé kũ ma kè Dikirianõ papa
a gbēnõ wára n pínki.

15 Dikiri yāmarinõ gana bèere vĩne.

16 Dikiri, n yā nna, n zòbleriime ma ũ,
nõgbē kũ à zò blènne néme ma ũ,
n ma bo bàn.

17 Mani kennakũkõ sa omma,

mani n sísió, Dikiri.

¹⁸ Mani lé kú ma kè Dikiriano papa
a gběno wára n pínki

¹⁹ a kpé onn Yurusalemu gūn.

Aleluya!

117

Dikiri táakilenaa

¹ Ákōno buri sīnda pínkinó à Dikiri tó kpá,
ákōno bùsu sīnda pínki gběno à a táaki lé.

² Zaakū gběke kú à vī kúoo kè zókō,
Dikiri náani vī goro sīnda pínki.

Aleluya!

118

Gena Dikiri onn kú sáabukenaa

¹ À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
a gběke lakana vīro.

² Isarailano o:

A gběke lakana vīro.

³ Haruna burino o:

A gběke lakana vīro.

⁴ A vīnakerino o:

A gběke lakana vīro.

⁵ Ma lé zù Dikirii ma warikēnaa gūn,
akū à wèma à ma gba mèporoki.

⁶ Dikiri kú kúmao, vīna ni ma kúro.

Bón bisāsiri ni fō à kemenee?

⁷ Dikiri kú kúmao ma kpányiri ũ,
mani yògō ke ma iberenoa.

⁸ Nana Dikirii mana de
bisāsiri náanikenala.

⁹ Nana Dikirii mana de
gbānadenó náanikenala.

¹⁰ Buri sīnda pínki likamai,
akū ma n kakate kú Dikiri tóo.

¹¹ Ó likamai kpa sīnda pínki,
akū ma n kakate kú Dikiri tóo.

¹² Ó fīma lán zónó bà,
akū ò làka lán kāni tékūnaa bà,
ma n kakate kú Dikiri tóo.

¹³ Ó o sōmai kpe, má ye mà léte,
akū Dikiri kpāmai.

¹⁴ Dikiri mé à ma gbāna ũ, a táakin madì lé,
akū mé à gō ma surabari ũ.

¹⁵ À ma, ponna wiki do gbě manano bùran,
Dikiri opla zī zókō kè.

16 Dikiri ɔpla kú musu,
Dikiri ɔpla zĩ zǝkǝ kè.

17 Mani garo, manigǝ kun,
manigǝ Dikiri yǎkɛnanɔ baba.

18 Dikiri ma toto manamana,
ama adi tó ga ma sɛro.

19 À zé mana gbàno wēmɛnɛ,
de mà gē mà Dikiri sáabu kpá.

20 Dikiri ɔn zén dí,
gbē manano mé òdi gēn.

21 Ma n sáabu kè Dikiri, zaakū n wema,
n gǝ ma surabari ũ.

22 Gbè kū kpéborino pǎ kpài
mé à gǝ kpé kusuru gbè mède ũ.

23 Dikiri mé à abirekū kè,
akū à kèwɛɛ yǎbonsare ũ.

24 Goro kū Dikiri diten dí,
ò ponna ken ó nèse ke nna.

25 N yǎ nna Dikiri! N ó sura ba!

N sùru ke Dikiri! N tó ò sa'a le!

26 Arubarikademe gbē kū àten su kū Dikiri tóo ũ,
zaa Dikiri ɔnn óten gbānake kpányĩ.

27 Dikirimɛ Luda ũ, à gu pùwɛɛ.

À zà lá kpákpa àgǝ téo dikpekerinɔi
ari sa'oki bēnɛno kīnaa.

28 Ma Ludame n ũ, mani n sáabu ke,
ma Luda, mani n tó sé lei.

29 À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
a gbēke lakana vīro.

119

Luda yǎ sɛna lei

1 Arubarikadenɔme gbē kū ò kun taari sari
ò Dikiri doka kūnanɔ ũ.

2 Arubarikadenɔme gbē kū ò Dikiri yǎ kūna
ò a ki wɛɛ kū nèsedoonɔ ũ.

3 Òdi yǎ kpɛdangara kero,
òdi táa o a zé gūn.

4 N n ɔɔki m̀wɛɛ,
de ògǝ téi kū laakarīio.

5 Má ye màgǝ kú ma d̀roɔa
màgǝ n yǎdannɛnanɔ kūna.

6 Tó má n yǎditɛnanɔ kūna pínki,
abirekū ni tó wé'i ma kūro.

7 Goro kū mateni n dokayǎ manano dada,
mani n sáabu kpá kū nèsepurao.

8 Manigǝ n yǎdannɛnanɔ kūna,

̀̀sun ma t3n s3ns3nlo.

9 Deran keƒenna ni f3 3g3 kun gb3s3 sari n3a?

S3de a y3ken3 k3 s3 k3 n y3o.

10 Mateni n ki wete k3 n3s3doo,
̀̀sun t3 m3 z3 n y3ditenan3aro.

11 Ma n y3 d3 ma sw33 g3n
de m3sun durunna kennero y3i.

12 Arubarikademe m3k3n Dikiri 3,
̀̀ n y3ditenan3 damene.

13 Dokay3 k3 3 b3 n l3nn3 p3nki,
mani baba3ne k3 ma l3o.

14 Madi p3nna ke k3 n y3n3
l3k3 3di ke k3 aruzeke z3k33 n3.

15 Madi laasun l3 n 3d3kia,
ma w3 k3 n z3n3a.

16 Ma p3 k3 nna n y3ditenan3a,
n y3 ni s3maguro.

17 ̀̀ y3 mana ke mak3 n z3bleriine
de m3g3 kun k3 w3ndiio, m3g3 n y3 k3na.

18 ̀̀ ma w3 k3mene
de m3 w3 si y3bonsaren3e n dokan.

19 Nib33me ma 3 andunia g3n,
̀̀sun n y3ditenan3 utemenero.

20 N dokay3n3 nid3na baala'i
ma sw33 bl3.

21 Nd3 kp3k3 karambaanide k3 l3 n k3n3i,
gb3 k3 3 z3 n y3ditenan3an3.

22 ̀̀ ma bo s3s3nan k3 gyabonaa,
zaak3 m3 n y3n3 k3na.

23 Bee k3 k3nanen3 v3te 3 l3 kp3k3s3mai,
ma laasun nig3 k3 n y3dannenan3a.

24 N y3n3 di ma p3 ke nna,
n y3 p3 di l3 dama.

25 Ma g3 wuten3 z3te,
̀̀ ma w3ndi d3kp3 l3k3 n 3 n3.

26 Ma a y3kenan3 d3d3nne, ak3 n wema,
̀̀ n y3dannenan3 damene.

27 ̀̀ t3 m3 n 3d3kin3 d3,
ma laasun nig3 k3 n y3bonsaren3a.

28 Ma p3 sira 3 k3 z3k3,
̀̀ ma gba gb3na l3k3 n 3 n3.

29 ̀̀ ma bo manafiki z3a,
̀̀ ma gba z3 m3 ze k3 n dokao.

30 Ma y3pura z3 s3,
ma sw33 dig3 k3 n dokaa.

31 M3 n y3n3 k3na 3plapla,
̀̀sun t3 w3'i ma k3ro, Dikiri.

32 Madi w3 n y3ditenan3 z3i,
zaak3 n ma laakarii kp3temene.

33 Dikiri, ò n yādannenano zé mómene
 de màgõ kũna ari ma wèndi lén.
 34 Ñ ma gba òndõ màgõ n doka kũna,
 màgõ zĩ kea kũ nèsedoo.
 35 Ñ ma da n yāditenanò zén,
 zaakũ abirekũ mé àdi kámagu.
 36 Ñ tó ma swè tá n yānoa,
 àsun tá bĩni zénlo.
 37 Ñ ma wé go pó pānoa,
 ò ma wèndi dākpā lākũ n ò nà.
 38 Ñ yā kũ n ò papa makũ n zòbleriine,
 lé kũ n sè n vīnakerinone.
 39 Ñ tó sòsōna kũ madì a vīna ke goma,
 zaakũ n dokayāno mana.
 40 Má ye n òdoki fá,
 ò ma wèndi dākpā n manake gūn.

41 Dikiri, ò mós ò gbēke kemene,
 ò ma sura ba lākũ n ò nà,
 42 gbasà mà yā we ma sòsōrinōa,
 zaakũ mateni n yā náani ke.
 43 Ñsun yāpura yā sí ma lénlo,
 zaakũ n dokayāno ma wé dōi.
 44 Manigõ n doka kũna
 ari goro sīnda pínki.
 45 Manigõ té aafia,
 zaakũ ma n òdoki wète.
 46 Mani n yāno o kīnāno are,
 wé'i ni ma kũro.
 47 N yāditenanò dì ma pò gba,
 zaakũ má yei.
 48 Ma gāa sè n yāditena kũ má yeinone,
 madì laasun lé n yādannenano.

49 Ñ dō yā kũ n ò n zòbleriinen,
 zaakũ n tò ma wé dōi.
 50 Yā kũ àdi ma laakari kpáte ma warikenan dí,
 n lésena mé àdi ma wèndi dākpā.
 51 Karambaanidenò teni ma fobo lakanaa sari,
 bee kũ abireo madì zā n dokaaro.
 52 Madì dō n dokayā kũ à kú zaa zīno,
 akũ òdi ma nèse yīda kūmene, Dikiri.
 53 Madì pò fē manamana,
 kũ yāvānikerinò dì pā kpá n dokai yāi.
 54 Madì lè sí n yādannenano musu
 ma kunna andunia díkīna gūn.
 55 N yā dīgõ dōmagu gwāani, Dikiri,
 madīgõ n dokayāno kũna.
 56 Ma dónè kè kũ yā birenōo,
 zaakũ madīgõ n òdoki gwa.
 57 Dikiri, mōkōmme ma baka ũ,

ma lé sè kũ mani n yā ma.

58 Madì kúte kenne kũ nèsedoo,
 ò sùru ke kũmao lákũ n ò nà.

59 Ma a yākenanɔ laasunn lè,
 akũ ma era n dokayānɔa.

60 Mani wā, mani zezero,
 de mà n yāditenanɔ da.

61 Bee kũ gbē vāninɔ bàa fīkāmai,
 n dokayānɔ ni sāmāguro.

62 Madì fute mà sáabu kenne lizāndo
 n dokayā mananɔ musu.

63 N vīnakeri pínki gbēnname ma ũ,
 gbē kũ òdi n ɔɔki gwanɔ.

64 Dikiri, n gbēke andunia pà,
 ò n yāditenanɔ damene.

65 N a mana kè makũ n zòbleriine,
 lákũ n ò nà, Dikiri.

66 Ñ wézē kũ dōnaao damene,
 zaakũ ma n yāditenanɔ sì.

67 De n kpe ò tōma, má sātename,
 ama tera sà má n yā kũna.

68 Ñ mana, akūsō n yākenanɔn mana,
 ò n yāditenanɔ damene.

69 Bee kũ karambaanidenɔ yāsira nàma,
 madigō n ɔɔki gwa kũ nèsedoo.

70 Ñ sã dī, àdi yā maro,
 makũ sō ma pɔ nna n dokaa.

71 N ɔtōmanaa kèmene mana,
 de mà le mà n yādannenɔn dada.

72 Doka kũ à bō n lén manamene
 de wura kũ andurufu mèn dúbu ũgbangbanɔla.

73 N ɔ ma í kàsa à ma ke,
 ò ma gba òndō mà n yāditenanɔ dada.

74 N vīnakerinɔ ni ma e ò pɔnna ke,
 zaakũ n yān ma wé dōi.

75 Dikiri, má dō kũ n dokayānɔn mana,
 kũ n náani vī yāin n ɔ tōma.

76 Ñ gbēke kèmene de ma nèse le à yīda kũ,
 lákũ n ò makũ n zòbleriine nà.

77 Ñ mó ò wēnda dōmene de màgō kun,
 zaakũ n dokayānɔme ma pɔnna ũ.

78 Ñ tó wé'i karambaanide kũ ò taari kèmene pānɔ kũ,
 makũ sō mani laasun lé n ɔɔkia.

79 Ñ tó n vīnakerinɔ su ma kīnaa,
 gbē kũ ò n yānɔ dōnɔ.

80 Ñ tó ma nèse gō yāke vīro n yānɔ musu
 de wé'i sún ma kũro yāi.

81 N surabana yā teni ma swè ble,

n yān ma wé dɔi.

⁸² Ma wé dɔdɔna n lésenaai ari ma wé wò, bɔren ñni ma nèse yīda kūmenεε?

⁸³ Má de lán bára b̀̀k̀̀ k̀̀ à túsukpe màa bà, bee k̀̀ abireo n yāditenanɔ̀ dì sāmāguro.

⁸⁴ Makū n z̀̀bleri manig̀̀ n dā ari b̀̀rεε? Bɔren ñni wari dɔ ma wétāmmarinɔ̀aa?

⁸⁵ Karambaanidenɔ̀ dì wèε ỳ̀mεneε mà zun, ñ yā̀ dì k̀̀ sé k̀̀ n dokaoro.

⁸⁶ N yāditenanɔ̀ pínki náani vī, ñ kpámai, zaakū òten wé tāma pāme.

⁸⁷ À g̀̀ fítì k̀̀ oni láka kūmao andunian, makū s̀̀ mádi pā kpá n ɔ̀dɔkinero.

⁸⁸ Ñ ma wèndi dākpā n gbēke yāi, mani n yānɔ̀ da.

⁸⁹ Dikiri, n yā̀ dìg̀̀ kun g̀̀rɔ̀ sīnda pínki, a zīni petena zaa musu.

⁹⁰ Ñ náani vī wè k̀̀ wèεo, n andunia kàte, akū à kpé kun.

⁹¹ Pó sīnda pínki kpé kun gbāra n doka yāi, zaakū pó sīnda pínki dì donyī.

⁹² Tó n dokame ma pɔ̀nna ũ yāro, de ma laka ma warikena gūn.

⁹³ N ɔ̀dɔki ni sāmāgu zikiro, zaakū a gāin n ma wèndii dākpā.

⁹⁴ N pómε ma ũ, ñ ma sura ba, zaakū ma n ɔ̀dɔki wète.

⁹⁵ Gbē vāninɔ̀ teni ma dā ò ma de, ama ma laakari kú n yānɔ̀a.

⁹⁶ Ma è k̀̀ pó mana sīnda pínki zaka lé kumme, ama n yāditenanɔ̀ z̀̀k̀̀ lé vīro.

⁹⁷ Má ye n dokai à kè z̀̀k̀̀ fá, madìg̀̀ laasun léa zaa k̀̀nk̀̀ ari ɔ̀k̀̀si.

⁹⁸ N yāditenanɔ̀ dì tó ma ònd̀̀ g̀̀ de ma ibereno póla, zaakū à kú ma swèn g̀̀rɔ̀ sīnda pínki.

⁹⁹ Ma wéze de ma yādannerinɔ̀ póla ñ pínki, zaakū ma laasun dìg̀̀ kú n yānɔ̀ame.

¹⁰⁰ Ma ònd̀̀ de marenɔ̀ póla, zaakū madìg̀̀ n ɔ̀dɔkinɔ̀ gwa.

¹⁰¹ Madì mi kē zé vāni sīnda pínkia de mà le màg̀̀ n yā kūna yāi.

¹⁰² Mádi kē n dokayānɔ̀aro, zaakū m̀̀k̀̀n mé n dàmenε.

¹⁰³ N yānɔ̀n nnamεneε à kè z̀̀k̀̀, à nna de zóla ma lén.

¹⁰⁴ N ɔ̀dɔki dì ma gba laakarii, abire yāi ma zā sātēna zé sīnda pínkin.

¹⁰⁵ N yāme fitila ũ ma gbáne, àdi gu pumεneε zén.

- 106 Ma la dà ma zεo
kū manigō té n dokayā mananōi.
- 107 Ma wétāmmaanaa kè zōkō, Dikiri,
n ma wèndi dākpā lākū n ò nà.
- 108 N ma sáabukpana sí,
gbasa n n dokayānō damεε, Dikiri.
- 109 Madigō ma zīda da kariī gūn,
bee kū abireo n dokayānō di sāmāguro.
- 110 Yāvānikerinō tankute kpākpamεε,
ama mádi zā n òdōkiaro.
- 111 N yānōmε ma túbi ũ ari gōrō sīnda pínki,
mókōnōmε ma pōnna ũ.
- 112 Ma swè kú n yādannenanōa
ari ma wèndi lén.
- 113 Ma zā nèεpladenōn,
má ye n dokai.
- 114 Mōkōmmε ma uteki kū ma sēgbakoo ũ,
n yān ma wé dōi.
- 115 À gomala ákōnō yāvānikerinō
de mágō ma Luda yāditenanō kūna.
- 116 Ngō ma kūna lākū n ò nà, manigō kun,
n sun tó tāmāa ma nero.
- 117 N ma sé musu de mà bo aafia,
ma wé nigō pé n yādannenanōa.
- 118 Ndì gí gbē kū ò zā n yādannēnaaanōi,
n mana fikikena bi pāmε.
- 119 Ndì andunia yāvānikerinō kóte lán mōgbōō bà,
abire yāin má ye n yānōi.
- 120 Ma mēε di fute n vīna yāi,
n dokayānōn naasi vīmε.
- 121 Ma yā kè a zéa súsu,
n sun ma tó ma wétāmmarinōnēro.
- 122 N zenkpeke sé makū n zōbleriine de mà bo mana,
n sun tó karambaanidenō ma wé tāro.
- 123 Ma wé dō n surabanaai ari ma kpasa,
mateni n lésena mana dā.
- 124 N yā kemεε n gbēke gūn,
n n yādannenanō da makū n zōbleriine.
- 125 N zōbleriime ma ũ, n ma gba laakarīi
de mà n yānō dōrō dō.
- 126 Yākēna gōrō kà, Dikiri,
zaakū òten bo n doka kpε.
- 127 Má ye n yāditenanōi de wurala,
bee wura baasanaa.
- 128 Ma è n òdōki mana,
abire yāi sātēna zé pínki di kemēnēro.
- 129 N yānōn demεε yābonsarε ũ,
abire yāi má kūna ma swèn.
- 130 N yā bōkōtēnaa di gu puínε,

àdi nèsedodeno gba laakarii.

131 Ma lé wēna, maten wesa bo fèeku, zaakū n dokayāno ni teni ma de.

132 Ñ are dōma ñ sùru ke kūmao, lākū ndi ke gbē kū ò ye n tóinone nà.

133 Ñ ma da zéa lākū n ò nà, ñsun tó yā vāni ke kí blemaro.

134 Ñ ma bo gbē takikerino oĩ de mà n odoiki gwa.

135 Ñ an were makū n zòbleriia, ñ tó mà n yādannenano dō.

136 Wé'i ten pla ma wén kū ò n doka kūnaro yāi.

137 Dikiri, ní mana, n dokayānon zé vī.

138 Ñ n yāno dìte a zéa, ò náani vī manamana.

139 Ma iberenò sà n yān, akū ní yā ma kū gbāna manamana.

140 Ò n yā yò ò gwà à sánkara ke vīro, makū n zòbleri, má yei manamana.

141 Póken ma ūro, òdi ma gya bo, bee kū abireo n odoiki di sāmaguro.

142 Ñ yāmanakena lakana vīro, n doka yāpura vī.

143 Wari kū yā'ummanao ma le, ama n yāditenanome ma ponna ū.

144 Ñ yānon mana goro sīnda pínki, ñ ma gba laakari de màgō kun.

145 Madì n sísi kū nèsedoo Dikiri, ñ wema, manigō n yāditenano kūna.

146 Madì lé zunyī ñ ma sura ba, manigō n yāno kūna.

147 Madì futē gudōo mà wiki lémma, n yān ma wé doì.

148 I dì na ma wéa gwāaniro de mà le mà laasun lé n yāa yāi.

149 Ñ ma yā ma n gbēke yāi, Dikiri, ñ ma wèndi dākpā lākū n yāzedeke de nà.

150 Gbē kū òdi lé kpákūsūmaino kāni kūmao, ama ò zà kū n dokao.

151 Ñ kú kūmao kāni Dikiri, n yāditenano pínki yāpura vī.

152 Zaa gikena ma dō n yānoa kū n dìte àgō kun goro sīnda pínki.

153 Ñ ma warikena gwa ñ ma sura ba, zaakū n doka dí sāmaguro.

154 Ñ zé kūmao ñ ma bo,

̀n ma w`endi d`akp`a l`ak`u n a l`e s`e n`a.

155 N surabanaa z`a k`u y`av`anikerin`o,
zaak`u `odi n y`adann`enan`o wetero.

156 N w`enda z`ok`o, Dikiri,

̀n ma w`endi d`akp`a l`ak`u n y`az`edek`e de n`a.

157 Ma ib`er`e k`u `odi w`e t`aman`on dasi,
ama m`adi z`a n y`an`aro.

158 M`a ye n n`aanisariden`o k`airo,

k`u `o n y`a k`unaro y`ai.

159 N` gwa l`ak`u m`a ye n `od`okii n`a.

Dikiri, ̀n ma w`endi d`akp`a n gb`ek`e y`ai.

160 N y`a s`inda p`inki bi y`apuram`e,
n dokay`an`on mana `o lakana v`iro.

161 Gb`anaden`o di w`e t`ama p`a,
ama n y`a v`ina di ma k`u.

162 Mad`i p`onna k`e k`u n l`es`enaao,

l`ak`u ma aruz`ek`e z`ok`o s`et`e z`i g`un b`a.

163 Ma z`a manafikin, m`a ye a y`airo,
n dokan m`a yei.

164 Mad`ig`o n t`aaki l`e g`or`o do g`en supplapla
k`u n dokay`an`on mana y`ai.

165 Gb`e k`u `o ye n dokain`o aafia z`ok`o,
y`ake di t`o `o furo.

166 Ma w`e d`i n` ma sura ba, Dikiri,
mad`i t`e n y`aditenan`o.

167 M`a n y`an`o k`una,
zaak`u m`a yei manamana.

168 Mad`i n `od`oki gwa mad`i n y`an`o ma,
zaak`u ma y`ak`ena s`inda p`inki k`u n `i`m`e.

169 N` t`o ma wikil`ena n k`inaa le, Dikiri,
̀n ma gba laakari l`ak`u n `o n`a.

170 N` t`o ma aduak`ena n ki le,

̀n ma sura ba l`ak`u n l`e s`e n`a.

171 N t`aakil`ena g`o da ma l`en,
zaak`u nd`i n y`adann`enan`o dam`en`e.

172 Mani l`e s`i n l`es`ena musu,
zaak`u n y`aditenan`on mana p`inki.

173 N`g`o k`u k`u soruo n` o dama,
zaak`u ma z`e k`u n `od`okio.

174 Mat`eni a ni d`e n` ma sura ba, Dikiri,
n dokam`e ma p`onna `u.

175 N` t`o m`ag`o kun, manig`o n t`aaki l`e,
̀n t`o n dokay`an`o g`o ma k`una.

176 Ma z`a z`ea l`an s`a k`u `a s`at`e b`a,
̀n mak`u n z`obl`eri w`et`e,
zaak`u n y`adann`enan`o d`i s`amaguro.

120*Kunna yāketedenɔ té*

Gená Yurusalemu lèe.

¹ Ma warikɛnaa gūn ma Dikiri sìsi,
akū à wèma.

² Ñ ma sí yāsiradenɔ ɔĩ
kū manafikidenɔ léo.

³ Manafikide, deran Luda ni ke nà kūnwoo?
Ke bón ani kennɛɛ?

⁴ Ani wé tãma kū gōsa kà lé nnanɔ
kū sē lí sīsī wãnao.

⁵ Waiyoo makū kū má kú Mɛɛkinɔ té,
má vutena Kedanɔ bizakutan.

⁶ Ma vutɛ à gūi kè manamana
kū gbē kū ò zà aafianɔ.

⁷ Vutena aafiaan má yei,
ama tó ma yã ò, fitiin òdi futɛomai.

121*Dikiri ó Dákpárii*

Gená Yurusalemu lèe.

¹ Ma wé dɔ sīsīnɔ kpa,
gu kū ma kpányī dī bon.

² Ma kpányī dī bo Dikiri kīnaame,
akū mé à musu kū zītɛoo kè.

³ Ani tó n gbá sataro,
n dákpári ni idekū dero.

⁴ Isarailanɔ dákpári ni idekū dero fá,
ani i o sero.

⁵ Dikirimɛ n dákpári ũ,
Dikiri denne ura ũ n ɔplai.

⁶ Ifántɛ ni n lé fānantɛro,
kesō mɔvura gwāani.

⁷ Dikiri ni n sí kisira sīnda pínkia,
ani n wèndi dákpānne.

⁸ Dikiri ni n dákpā n genaa gūn kū n sunaao
zaa tera ari gɔrɔ sīnda pínki.

122*Dauda aduakɛna Yurusalemune*

Gená Yurusalemu lèe.

¹ Kū ò pīmɛnɛ ò gé Dikiri ɔnn,
ma pɔ kè nna.

² Ó zɛna n bīnilea sà Yurusalemu.

³ Ò Yurusalemu kàtɛ nanakōana gíngin.

⁴ Gwen Isaraila burinɔ dī gēn,
buri kū Dikiri sèɛ pìnɔ.

Òdi gé Dikiri sáabu kpá
lákū à dìtèhne nà.

⁵ Gwen yāgōgōrinō gbànon káten,
Dauda burinō kpata gbàno ũ.

⁶ À aafia wé ke Yurusalemunε à pi:
Luda tó gbē kū ò yenyīnō arubarika le!

⁷ Aafia gō kú n bīninō dagura,
n gudākpākinō gō katena nna.

⁸ Ma gbēnō kū ma gbēnnanō yāi mani pi,
Luda n gba aafia.

⁹ Dikiri ó Luda kpé yāi
mani yā mana wé kenne.

123

Wédona Ludai

Gena Yurusalemu lèε.

¹ Ma wé sè, mateni n ki gwa,
mōkōn kū n kpata kú zaa musu.

² Lákū zò wé dìgō dō pói a bede oĩ nà
akūsō zònōgbē wé dìgō dō a dai,
lèn ó wé dìgō dō Dikiri ó Ludai le
ari à gé ó wēnda gwao.

³ Ñ ó wé gwa, Dikiri, ñ ó wé gwa,
zaakū gbēnō ó gyabona ó kpasa manamana.

⁴ O zīdabirinō lalandikēnaa fī manamana
kū karambaanidenō gyabonaao.

124

Dikiri ó zekunwode

Gena Yurusalemu lè kū Dauda dàa.

¹ Tó Dikiri kú kūoo yāro,

Isarailanō o:

² Tó Dikiri kú kūoo yāro

gōrō kū ò fùtewái,

³ de ò ó mōmō bēne kū ò pō fēwái,

⁴ de ò dàóla lán í zōkō bā,

de ò ó séte ò tà kūoo lán swa panaa bā,

⁵ de ò ó wára lán swa'i kū à fēε bā.

⁶ Arubarikademe Dikiri ũ,
kū adi tó ò ó ke yákiyairo.

⁷ O bo tankuten lán bā bā,
bàa kē, o pitimma.

⁸ Ó kpányī dì bo Dikiri kīnaame,
àkū mé à musu kū zīteoo kè.

125

Luda gbēnō kunna aafia

Gena Yurusalemu lèε.

¹ Dikiri náanikerinōn de lán Zaiō kpi bà,

à yīgāyīgāna vīro, àdigō kun goro sīnda pínki.

² Lákū kpínɔn likana Yurusalemu nà,
len Dikiri likana a gbēnɔi le
zaa tera ari goro sīnda pínki.

³ Gbē vāninɔ ni le ògō kí ble
gbē mananɔ būsun ògō géro,
de gbē mananɔ sún ɔ da vānikenanlo yāi.

⁴ Dikiri, ò yā mana ke gbē mananɔne,
gbē kū n nēse puranɔ.

⁵ Gbē kū ò zé kotinaa sēnɔ sō,
Dikiri ni n wara kū vānikerinɔme.

Luda Isarailanɔ gba aafia!

126

Isarailanɔ suna n gwena zīn

Gena Yurusalemu lēe.

¹ Kū Dikiri ó bó zòblen à su kūoo Zaiō,
à dewere lán nana bàme.

² O vī kū yáadɔo o ayuwii kè,
akū burinɔ pikōne,

Dikiri yā zōkō kèwewe.

³ Dikiri yā zōkō kèwewe,
akū óten ponna ke.

⁴ Dikiri, ò su kūoo ó gwena zīn,
lákū ndi su kú ío gbárannan nà.

⁵ Gbē kū ò pó tō kú wé'ionɔ,
adenɔ ni keke kú ayuwiikenaame.

⁶ Gbē kú à bò kú ódɔo kú pówe burio kūna,
ade ni era à su kú ayuwiikenaao
kú ése bàkaao sena.

127

Pó sīnda pínki bi Luda gbame

Gena Yurusalemu lè kú Sulemanu dàa.

¹ Tó adi ke Dikiri mé à kpé boro,
a bòrinɔ ten zī pā keme.

Tó adi ke Dikiri mé à wēte dākpāro,
a dākpārinɔ ten ibēne ke pāme.

² Futena kōnkōkōnkō, wutena lizāndo,
zīkena bāmām póble yāi bi pāme,
zaakū Dikiri di a gbē yenyīdenɔ gba ñampanaa.

³ Néggōgbēnɔ bi Dikiri gbame,
nénɔ bi a láadame.

⁴ Lákū kánɔn de nà zīkari oī,
len kefennakegoro néggōgbēnɔn de le.

⁵ Arubarikaden gbē kú a gbàta pana kúwo ũ,
tó a iberenɔ a lè gānulea, wé'i ni a kūro.

128

Yà mana kù Dikiri vīnakerii ò le

Gena Yurusalemu lèe.

¹ Arubarikademe gbē kù à Dikiri vīna vī akūsō à té a zén ū.

² Īni n zī àre ble,

īnigō arubarika vī, īnigō kun aafia.

³ N nō nigō kù n ɔnn

lán geepi lí né'irii bà,

n nēgōgbēnō nigō lika n teburuui

lán kù lí ketenō bà.

⁴ Len gbē kù à Dikiri vīna vī

dīgō arubarika vī lè.

⁵ Zaa Zaiō Dikiri arubarika dangu

ari n wèndi lén.

À tó ò wé sí Yurusalemu nmanale,

⁶ à tó ò n daikorenō e kù wéó.

Dikiri Isarailanō gba aafia!

129

Isarailanō sa vāni ona ní iberenenē

Gena Yurusalemu lèe.

¹ Zaa ó néfitikegɔɔ ò wé tàwá a lé vīro.

Isarailanō o:

² Zaa ó néfitikegɔɔ ò wé tàwá a lé vīro,

ama òdi fō ò ó fúro.

³ Ò ó kpɛdagura bú kpàte,

ò a dōrɔɔ kè gbānagbāna.

⁴ Dikirin mana,

à gbē vāninō bàa zōwɛɛ.

⁵ Gbē kù ò zà Zaiōnnō

era kpɛ kù wé'iyāo.

⁶ Ògō de lán sè kù à bùte kpé musu bà,

ari àgō gbā à kori kè.

⁷ Ani sèkēri okū paro,

ani bàka ke à sí yī ò da gānlo.

⁸ Gbē kù òten gētenō sún pi,

Dikiri arubarika daŋguro,

ke ò arubarika daŋgu kù Dikiri tóo.

130

Wédōna Dikirii

Gena Yurusalemu lèe.

¹ Zaa í lòkoton ma wiki lè Dikiria ma pì,

² Dikiri, ò ma yā ma,

ò sã kpá ma wikilēnaai ò ma wé gwa.

³ Dikiri, tó ndì ó durunnānō kè ò diteme,

Dikiri, dí mé ani boo?

⁴ Mɔkɔ̃n mé ñ durunnakɛ̃mmana zé vĩ,
abire yãin òdi vĩna kenne.

⁵ Ma wé ògɔ̃ dɔ Dikirii, mateni a dã,
a yã náanin má vĩ.

⁶ Lákũ gudákpárinɔ wé ògɔ̃ dɔ gudɔnaai nà,
ma wé ògɔ̃ dɔ Dikirii deñla,
ee, à de gudákpárinɔ wédɔna gudɔnaaila.

⁷ Ákɔ̃nɔ Isarailanɔ, à wé dɔ Dikirii,
zaakũ Dikiri gbɛ̃ke vĩ,
à surabana gbãna vĩ papana.

⁸ Àkũ mé ani Isarailanɔ bo
ñ durunnanɔ gũn pínki.

131

Nana Dikirii

Gena Yurusalemu lè kũ Dauda dàa.

¹ Dikiri, madì ma zĩda biro,
madì wé matenyĩro,
madì ɔ ká yã kũ à demalairo
kesɔ̃ yã kũ à zĩ'ũmɛnɛ.

² Lenlo! Ma a nè̃sɛɛ dà dokɔ̃nɔ,
ma a laakarrii kpàtɛ
lán né yɔ̃miri kũ à kú a da ɔi bà,
ma nè̃sɛ de lán né yɔ̃miri pɔ̀ bà.

³ Ákɔ̃nɔ Isarailanɔ, á wé gɔ̃ dɔ Dikirii
zaa tera ari gɔ̃rɔ sĩnda pínki.

132

Dauda burinɔ vutɛna kpatan Zaiɔ̃

Gena Yurusalemu lè̃.

¹ Dikiri, ñ tó Dauda yã gɔ̃ dɔngu
kũ wari kũ à kènɔ pínki.

² À la dà Dikirinɛ,
à lé sè Yakubu Luda gbãnadɛnɛ à pì,

³ áni gɛ̃ kpénlo,
áni wúte a gádoaro,

⁴ áni we à idekũ dero,
áni tó i na a wéaro,

⁵ ari à gé gu leo Dikirinɛ
à kpé bo Yakubu Luda gbãnadɛnɛ.

⁶ O a baaruu mà Eflata busun,
o boa Yarimu bura.

⁷ Ó gé a kúkia,
ò kúte a tintin arɛ.

⁸ Dikiri, ñ fute ñ su n kipakia,
mɔkɔ̃n kũ n gbãnakɛ àkpatiio.

⁹ N gbàgbarinɔ manakɛ da uta ũ,
n yámarinɔ ayuwii gɔ̃ dɔ.

10 Ñsun mìkperε zu kína kũ n kàanero
n zòbleri Dauda yāi.

11 Dikiri s̀i kũ a kunnaao Daudanε,
à náani vī, ani lé litero, à p̀i:
Mani n burinɔ doke ká n kpatan.

12 Tó n burinɔ ma bàka kunna kũńwo yā dà,
tó ò yā kũ ma dàńnenɔ kũna,
ń burinɔ nigõ vutε n kpatan gɔɔ s̀inda pínki.

13 Zaakũ Dikiri Zaiõ s̀e,
à ye àgõ de a vutεki ũ, à p̀i:

14 Gu dín manigõ kun gɔɔ s̀inda pínki,
lan manigõ vutεna, zaakũ à ma pɔ gbàmε.

15 Mani arubarika dan manamana,
mani p̀oble kpá a takasidenɔa à mómma.

16 Mani surabana da a sa'orinɔne uta ũ,
ma yāmarinɔ ayuwii nigõ dɔ.

17 Gwen mani Dauda buri kína gbānade bon,
gwen kína kũ ma kà té nigõ kún.

18 Mani wé'i da a iberenɔa,
a kífura nigõ pí a m̀ia.

133

Kunna kũ k̄o kũ lédok̄nɔ

Gena Yurusalemu lè kũ Dauda dàa.

1 À gwa lákũ à mana nà akūsõ à nna,
tó Luda gbēnɔ kun kũ k̄o kũ lédok̄nɔ.

2 À de lán sakena ǹisi
kũ ò k̀ Haruna m̀iaa bà,
kũ à plà a lékāsai ari à kà a uta léa.

3 À de lákũ ò pi
Emɔ plí mé àten kpá Zaiõ kpina bà.
Gwen Dikiri a arubarikadangunaa diten
wèndi lakanasari ũ.

134

Dikiri sáabukpana gwāani

Gena Yurusalemu lèε.

1 Ák̄nɔ Dikiri z̄ikerinɔ,
à Dikiri sáabu kpá á pínki,
ák̄nɔ kũ áten z̄i ke Dikiri ɔnn gwāaninɔ.

2 À á ɔ sé musu Dikiri kúki kpa,
à a sáabu kpá.

3 Zaa Zaiõ Dikiri arubarika daágu,
ákũ mé à musu kũ z̄iteoo kè.

135

Dikiri táakilenaa

1 Aleluya!

À Dikiri tó bo!
 À Dikiri sáabu kpá, ákõno a zĩkerino!
 2 Ákõno kũ adi zĩ ke Dikiri beano,
 á gbẽ kũ adigõ zena ó Luda onno.

3 À Dikiri tó bo, zaakũ à mana,
 à a táaki lé, zaakũ abirekũ mé à nna.
 4 Dikiri Yakubu burino sè a pò ù,
 à Isarailano òtè a gbẽ yenyĩdeno ù.

5 Má dõ kũ Dikirin zõkõ,
 ó Luda mé à de tãnanola n pínki.
 6 Dikiri di yã kũ à yei ke
 musu kũ zĩteo,
 ísira gũn kũ a lãno.
 7 Àdi tó legũ sisi ari andunia lézekia,
 àdi tó legũ ma kũ a pinaao,
 àdi bo kũ zàga'iao a pókatekin.

8 À Misila dauduno dède
 kũ pókade né káakuno pínki.
 9 À sèedano kũ daboyãno kè Misila,
 à wé tã Firi'auna kũ a ibanõa n pínki.
 10 À burino làka dasi,
 à kína gbãnadeno dède,
 11 Amõrino kína Siõ
 kũ Basã kína Oguo
 kũ Kanaanõ bùsu kínano n pínki.
 12 À n bùsu sè à kpà
 a gbẽ Isarailanoa túbi ù.

13 Dikiri, n tó òigõ kun goro sinda pínki,
 Dikiri, n yã nigõ do gbẽngu ari ó buria.
 14 Zaakũ Dikiri ni tó a gbẽno bo mana,
 ani a zòblerino wẽnda gwa.

15 Burino n tãnanõ pì kũ andurufuuo kũ wuraaõ,
 bisãsiri zĩno.
 16 Ó lé vĩ, ama òdi yã oro,
 ò wé vĩ, ama òdi gu ero,
 17 ò sã vĩ, ama òdi yã maro,
 òdi wesa boro.
 18 N pìrinõn leelee kũnwome
 kũ gbẽ kũ òteni n náani kenõ n pínki.

19 Isarailano, à Dikiri sáabu kpá!
 Haruna burino, à Dikiri sáabu kpá!
 20 Levi burino, à Dikiri sáabu kpá!
 Dikiri vĩnakerino, à Dikiri sáabu kpá!
 21 Arubarikademè Dikiri ù zaa Zaiõ,
 àkũ kũ à kú Yurusalemu.
 Aleluya!

136

Dikiri sáabukenaa

- 1 À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
a gběke lakana vīro.
- 2 À Luda kū à de tānanola sáabu ke,
a gběke lakana vīro.
- 3 À Dikiri kū à de dikirinola sáabu ke,
a gběke lakana vīro.
- 4 Àkū mé àdi daboyā zōkōno ke ado,
a gběke lakana vīro.
- 5 À musu kè kū a ɔndōo,
a gběke lakana vīro.
- 6 À zīte kpàte í musu,
a gběke lakana vīro.
- 7 À pógupuri zōkōno kè,
a gběke lakana vīro.
- 8 À ifāntē kè à kí ble fānantē,
a gběke lakana vīro.
- 9 À mɔvura kū susunenɔ kè ò kí ble gwāani,
a gběke lakana vīro.
- 10 À Misila daudunɔ dède,
a gběke lakana vīro,
- 11 À Isarailanɔ bòte n̄ té,
a gběke lakana vīro.
- 12 À a gāa pòro kū a iko gbānao,
a gběke lakana vīro.
- 13 À Isira Tēra zòkōre pla,
a gběke lakana vīro.
- 14 À tò Isarailanɔ gēte a dagura,
a gběke lakana vīro.
- 15 À Firi'auna kū a zìkarinɔ kà Isira Tēran,
a gběke lakana vīro.
- 16 À dò a gbēnɔne are gbárannan,
a gběke lakana vīro.
- 17 À kína zōkōno lè à nè,
a gběke lakana vīro.
- 18 À kína gbānadenɔ dède,
a gběke lakana vīro.
- 19 Amɔrinɔ kína Siō,
a gběke lakana vīro.
- 20 Kū Basā kína Oguo,
a gběke lakana vīro.
- 21 À n̄ būsuu s̄i à gba dào,
a gběke lakana vīro.
- 22 À kpà a zòbleri Isarailanɔa túbi ũ,
a gběke lakana vīro.
- 23 À dò ó yān ó gwena vānin,
a gběke lakana vīro.
- 24 À ó bó ó ibereenɔ ɔĩ,

a gběke lakana vīro.

²⁵ Àdi póbale kpá pó sīnda pínkia,
a gběke lakana vīro.

²⁶ À Luda Musude sáabu ke,
a gběke lakana vīro.

137

Zìzòno wikilēnaa

¹ Kū o vute Babilònu swano sare,
Zaiš yā d̀ògu, akū o ó d̀.

² O ó m̀r̀nò tò lokona luba línòa gwe.

³ Gwen gbě kū ò ó k̀ǹnò pì ò lè sííne,
ó wétámmarinò ye ò k̀k̀ óíne,
ò Zaiš lènò doke sííne.

⁴ Deran óni Dikiri lènò sí nà
buri p̀ndenò b̀suu g̀nn?

⁵ Tó n yā s̀magu Yurusalemu,
ma ɔpla ga.

⁶ Tó Yurusalemu yā dí d̀maguro,
tó mádi a dite ma p̀nnakena m̀de ũro,
ma néne nate.

⁷ Dikiri, ò d̀ yā kū Edòmuno kèn
zī kū ò yā m̀ Yurusalemunè
ò p̀: À wíwi,
à wíwi à date manamana.

⁸ Babilònudenò bi p̀ kakatenanòme!
Arubarikademe gbě kū ani yā kū a k̀wèrè f̀na boáre ũ,

⁹ kū ani á nénò k̀k̀ à ñ pápa gbèea.

138

Dikiri sáabukpana a gběke yāi

Dauda lèe.

¹ Mani n sáabu kpá kū ǹsedoo,
mani n táaki lé gb̀anadenò are.

² Mani kúte mà are d̀
n kpé kū à kú adona kpa,
mani n tó bo n gběke kū n náanio yāi,
zaakū n n tó kú n yāoo sè lei de p̀ sīnda pínkila.

³ Kū ma n sisi, n wema,
n ma kù ke gb̀ana, n ma swè kpáte.

⁴ Tó andunia kínò yā kū n òo mà,
oni n sáabu kpá ñ pínki, Dikiri.

⁵ Oni lè sí Dikiri yákenanò musu,
zaakū Dikiri gakuri z̀k̀.

⁶ Bee kū Dikiri kunnamusukèo,
àdi gbě kínò wènda gwa,
àdi wé tá z̀dabirinola.

⁷ Bee tó wétámmánaa likamai,

ndì ma wèndi dākpā,
 ndì ma ibereṅo pofē kpáte,
 ndì ma sura ba kū n gā gbānao.
⁸ Dikiri ni yā kū à ò papamene.
 Dikiri, n gbēke lakana vīro,
 òsun makū kū n ma ke tóro.

139

Dikiri yā sīnda pínki dō

Dauda lèe.

¹ Dikiri, n ma yā gwàgwa n dō,
² n ma vutena kū ma futenaao dō,
 zaa zāzā n ma laasunnō dō.
³ Ndì ma táa'ona kū ma wutenaao tàasi ká,
 n kō dō kū ma yāṅo pínki.
⁴ Ari yā gō bo ma lén,
 Dikiri, n dō sānsān.

⁵ N líkamai kpe kū areo,
 n o kúmala.
⁶ Dōna bire demene daboyā ūme,
 à demala, ma òndō dí káaro.

⁷ Mán mani gén mà kē n Niniaa?
 Mán mani bàa sí mà gén mà kuranyīi?
⁸ Tó ma fute ma ge musu, n kú gwe!
 Tó ma wuteki kē gyāwān, mōkōmme gwe!
⁹ Tó ma fute ma ge ifāboki kpa,
 tó ma ge vute ísira bara ifālete kpa,
¹⁰ bee gweme má na n o,
 ònigō ma kūna kū n oplao.

¹¹ Tó ma pì gusira damala,
 ke gupura kū à likamai li gwāani ū,
¹² gu dīgō sirannero,
 gwāani dīgō denne lán fānantē bàme,
 gupura kū gusirao dīgō leelenneme.

¹³ Mōkōn mé n ma gūn kē,
 n ma í kàsa ma da nèsen.
¹⁴ Ma n sáabu kē kū ma kena naasi vī
 akūsō à yābonsare vī.
 N yākenano dì bo n sare,
 má dō sānsān ma nèsen.
¹⁵ Goro kū n ma í kàsa né'isoo gūn,
 ma wá ke utenannero.
 Kū ma mē ten li asiri gūn gwe,
¹⁶ n wé sì ma négbīnile.
 Lákū n ma goro dite nā pínki,
 a lé kú n takadan
 zaade a ke dí naaro.

¹⁷ Luda, n laasunn bēere vīmene manamana,

a lé vīro fá!
 18 Tó má ye mà naro,
 n̄ dasi de bùsu'atēla,
 tó ma vu,
 madigō kú kúnwo ari tera.

19 Luda, tó ĩni gbē vāninɔ dɛdɛ dé?
 À gomala, ákɔnɔ gbēderinɔ!
 20 N iberenɔ di n yā o kū n̄sɛ vānio,
 n tó b̄ɛɛ vī n lénlo.
 21 Dikiri, madì zā gbē kū ò zāngunɔguroo?
 Madì gí gbē kū ò fùtenyīnɔ kái.
 22 Má yāke vīn̄ɛro, se zāngu,
 madì n̄ ditɛ ma iberenɔ ũmɛ.

23 Luda, n̄ ma gwagwa n̄ ma n̄sɛ d̄ɔ,
 n̄ ma ȳɔ n̄ ma gwa n̄ ma laasun d̄ɔ.
 24 N̄ gwa tó má laasun vāni ke vī,
 n̄ ma da zé kū àdigō kun gɔrɔ sīnda pínkiaa gūn.

140

Aduakɛna gbē vāninɔ musu

Dauda l̄ɛɛ.

1 Dikiri, n̄ ma sí gbē vāninɔa,
 n̄ ma dākpā gbē pāsīnɔ yāi.
 2 Òdi yā vāni laasun lé n̄ sw̄ɛɛ gūn,
 fitiin òdigō wɛtɛ gɔrɔ sīnda pínki.
 3 Òdi n̄ lé kɛkɛ lán ml̄ɛɛ bà,
 n̄ légbɛ bi pitiko sɛwɛmɛ.

4 Dikiri, n̄sun tó gbē vāninɔ ɔ namaro,
 n̄ ma sí gbē pāsīnɔa,
 òdi lé kpákūsū de ò ma pāte.
 5 Zīdabirinɔ w̄ɛɛ ȳm̄ɛnɛ,
 ò tankutɛ kpàkpamɛnɛ,
 ò bàa kpàmɛnɛ zén.

6 Dikiri, ma p̄innɛ: Ma Ludamɛ n̄ ũ,
 n̄ s̄á kpá ma w̄ɛnda wikii, Dikiri.
 7 Dikiri Luda, ma surabari gbāna,
 mɔkɔn kū ndì ɔ kúmala zīlan,
 8 n̄sun tó gbē vāninɔ n̄ p̄oyeina zé lero,
 Dikiri, n̄sun tó n̄ lékpákūsūna k̄ɔ séro.

9 Gbē kū ò likamainɔ,
 n̄ tó yā vāni kū òtɛni ma kpàkpao wí n̄ musu.
 10 N̄ tó t̄éȳɔ wāna kúm̄ma, n̄ tó ò n̄ zu tén,
 n̄ tó ò si w̄ɛɛ kū oni bonlo gūn.
 11 N̄sun tó gb̄ɛyakarínɔ zɛki le andunia gūnlo,
 n̄ tó kisira gō gbē pāsīnɔ wɛ zɛnaa sari.

12 Má d̄ɔ kū Dikiri di yā nna kpá w̄ɛndadenɔa,

àdi yā kēkē takasidenɔnɛ a zéa.
¹³Yāpura, gbě mananɔ ni n tó bo,
 nèsɛpuradenɔ nigɔ kú n are.

141

Surabana aduakɛnaa

Dauda lèɛ.

¹Dikiri, maten wiki lényĩ, ò kē likalika,
 tó ma n sisi, ò sã kpá ma yāi.

²Ñ tó ma aduakɛna ká n kĩnaa
 lán turaretiti túsukpɛ bà.

Ñ tó ma ɔ dɔna musu gɔ denne
 sa ɔkɔsi ona ũ.

³Dikiri, ò léɔ damɛnɛ ma léɛ,
 ò tó mà a lé fɔ.

⁴Ñsun tó yā vāni ma swè gátero,
 de màsun kakara kũ yāvānikerinɔ
 ñ yāvānikɛnaa gūnlo,
 de màsun ñ pɔ nnanɔ ble kũńworo.

⁵Tó gbě mana ma lɛ, à gběkē kèmenɛmɛ!
 Tó à kpàkēmai, mani gíro,
 nísi kũ a kpèoomɛ.

Madìgɔ adua kɛ baala'i
 de gbě vāninɔ yākɛna gboro.

⁶Tó ò ñ gbānadenɔ kà sīsĩgororo wèen,
 yāvānikerinɔ ni sí kũ ma yā mé à nna.

⁷Lákũ òdi yàkaa para a bùru fākɔa nà,
 len ñ wá nigɔ fākɔana ñ mira léa lɛ.

⁸Dikiri Luda, mɔkɔmmɛ ma wé dɔnyĩ,
 ma nanyĩ, òsun ma kpá gairo.

⁹Ñ ma bo tankute kũ ò kpàkpamenɛnɔn,
 bà kũ yāvānikerinɔ kpàkpamenɛnɔ.

¹⁰Ñ tó gbě vāninɔ si ñ zīda bàa gūn,
 makũ sɔ mani gēte aafia.

142

Aduakɛna gbèwɛen

Dauda aduakɛna gɔrɔ kũ à kú gbèwɛen.

¹Maten ó gbāna dɔ Dikirinɛ,
 maten wēnda wiki lé Dikiria.

²Mateni ma yā'ūmmana bɔtenɛ,
 mateni ma warikɛna gbānɛ.

³Tó ma nèsɛɛ yàka manamana,
 mɔkɔn, ndìgɔ ma gèsɛsɛna dɔ.

Ò tankute kpàkpamɛnɛ ma zén.

⁴Ñ wé sé ò ma ɔpla gwa,
 gběke dì ma yā daro.

Má naki vī doro,
gbēke dì ma aafiaa gbekaro.

⁵ Dikiri, maten wiki lémma ma pì:

Mɔkɔmmɛ ma uteki ũ,
mɔkɔmmɛ ma baka ũ andunian.

⁶ Ñ sã kpá ma wikilenaai,
zaakū ma gɔ múkumukumɛ.

Ñ ma sí gbē kū òten pémanɔa,
zaakū n gbãna demala.

⁷ Ñ ma bo kagura díkĩnan,
de mà n tó bo,
gbasa gbē mananɔ likamai
kū n yã mana kèmenɛ yãí.

143

Kunna ibereɔ ò aduakɛnaa

Dauda lèɛ.

¹ Dikiri, ñ ma aduakɛna sí,
ñ sã kpá ma wènda wikii,
ñ wema n náani kū n manao yãí.

² Ñsun yãkpate ke kū makū n zòbleriioro,
zaakū gbēke taari sari n kĩnaaro.

³ Ma ibere pètemai à ma nɛ,
à tò má kú gusiran
lán gbē kū à gà zaa gikɛnaa bà.

⁴ Akū ma nèseɛ yàka manamana,
ma sɔpète vãni.

⁵ Yã zĩzĩnɔ dòmagu,
madi laasun lé n zĩkenanɔa,
madi n yãkenanɔ da.

⁶ Ma a ɔ dɔnyĩ,
madi n ni de lán gukori dì í ni de nà.

⁷ Ñ wema likalika Dikiri,
ma gbãna làka.

Ñsun mìkperɛ zumɛnɛro,
de màsun gɔ lán gbē kū ò sì gyãwãnnɔ bàro.

⁸ Ñ n gbēke mɔmenɛ kɔnkɔ,
zaakū mɔkɔmmɛ má n náani vī.
Ñ ma da zé kū à de mà séa,
zaakū mɔkɔmmɛ ma a swèɛ kpàmma.

⁹ Ñ ma sí ma ibereɔa, Dikiri,
mɔkɔmmɛ ma nanyĩ.

¹⁰ Mɔkɔmmɛ ma Luda ũ,
ñ n pɔyenyĩna yã damɛnɛ.

Ñ tó n Nini mana domɛnɛ arɛ gusaran.

¹¹ Ñ ma wèndi dákpã n tó yãí, Dikiri,
ñ ma bo yã'úmmanaa gūn n mana yãí.

12 Ñ ma ibereṅo láka n gbēke yāi,
 ñ ma zāngurinᵒ dede n pínki,
 zaakū n zòbleriime ma ũ.

144

Aduakena surabana yā musu

Dauda lèe.

1 Arubarikademε Dikiri ma gbèsi ũ,
 àdi zìkana dadamεε,
 àdi ma ɔ tùtu ke zìkana yāi.

2 Àkūme ma uteki ũ, àdi gbēke kemεε,
 à de ma zeki gbāna ũ, àdi ma sura ba.
 À de ma sēngbako ũ kū madì nai,
 àdi tó burinᵒ mì natεmεε.

3 Dikiri, bón bisāsiri ũ
 kū a yā dìgᵒ dᵒnguu?
 Bón a ũ kū ndi laakari dᵒaa?
 4 Bisāsiri de lán kása plí bame,
 a wèndii dì gēte lán uraa bà.

5 Dikiri, ñ musu nate ñ kipa,
 ñ ɔ na kpínᵒa de ò túsukpe bo.

6 Ñ tó legū pí ñ gbēṅᵒ fākᵒa,
 ñ kà fā n té ò lekᵒa.

7 Ñ ɔ bo zaa musu ñ ma kū,
 ñ ma bo í zᵒkᵒᵒ gūn,
 ñ ma sí buri zītᵒᵒa.

8 Éketona n lé pà,
 òdi ɔ pāte kū lépāgbēnaao.

9 Luda, mani lè dufu sínne,
 mani n táaki lé kū mᵒᵒᵒ bà mèn kurideo,

10 mᵒkᵒn kū ndi tó kínanᵒ zì ble,
 ndi n zòbleri Dauda bo fēneda pāsī léi.

11 Ñ ma sí ñ ma bo buri zītᵒᵒ ɔī,
 éketona n lé pà,
 òdi ɔ pāte kū lépāgbēnaao.

12 Ó négᵒgbēṅᵒ ni fute n kefennakegᵒᵒa
 lán lí kū à nna màa bà,
 ó nénᵒgbēṅᵒ gᵒ de
 lán kínabe gbègba kū ò zā blèaa bà.

13 Ó dᵒṅᵒ ni pa kū pᵒ buri sīnda pínkio.
 Ó sánᵒ ni kᵒ leu wàa do,
 oni ká ũgbangba ó kpàsan.

14 Ó zùnᵒ nigᵒ de nérandenᵒ ũ,
 nòbᵒtēna nigᵒ kunlo,
 lagona nigᵒ kunlo,
 wēnda'ᵒᵒᵒna nigᵒ kú gānulεaro.

15 Arubarikadenome gbẽ kũ ñ kunna de leno ũ,
arubarikadenome gbẽ kũ Dikiri de ñ Luda ũno ũ.

145

Dikiri táakilena a manakena yāi

Dikiri táaki kũ Dauda lèe.

1 Mani n táaki lé, ma Luda ma Kína,
manigõ n tó bo goro sinda pínki.

2 Manigõ n sáabu kpá lákũ gu digõ do nà,
manigõ n táaki lé lakanaa sari.

3 Dikiri zõkõ, à kà ò a táaki lé,
a zõkõke lé vïro.

4 Kpáino ni n yákenano sáabu kpá Wurenone,
oni n yázõkõkenano kpàkpa ke.

5 Oni n manake zõkõ gakuride yā o,
mani n yābonsarekenano laasun lé.

6 Oni n yákena naasi gbāna yā o,
mani n zõkõke gadi keñe.

7 Oni n manake zõkõ baaru kpá,
oni ayuwii ke n yāzedekenano yāi.

8 Dikiri sùru vï kũ wēndao,
àdi pò fè likaro, à gbẽke vï zõkõ.

9 Dikiri di yā mana ke gbẽ sinda pínki,
àdi a pò kũ à kèno wēnda gwa ñ pínki.

10 Pó kũ n kèno ni n sáabu kpá ñ pínki,
n yāmarino ni n tó sé lei, Dikiri.

11 Oni n kpata gakuri gadi ke,
oni n iko gbāna yā o,

12 de gbẽ sinda pínki n yázõkõkenano dõ
kũ n kpata mana gakuride yāo.

13 N kpata bi kpata lakanasarime,
ñigõ de kína ũ ari ó buria.

Dikirin náani vï yā kũ à ò musu pínki,
à sùru vï kũ pò kũ à kèno ñ pínki.

14 Dikiri di gbẽ kũ òten léteno kũ,
àdi gbẽ kũ wari tòmmano fute.

15 Pó sinda pínki wé donyĩ,
ndi póble kpámma a goroa.

16 Ndi ɔ poroñne pó mómma,
ndi pó sinda pínki poyeina bokotene.

17 Dikiri yákenanon mana pínki,
à gbẽke vï a yā sinda pínki kenaa gũn.

18 Dikiri káni kũ a sísirino ñ pínki,
gbẽ kũ òdi a sísi kũ yápuraono.

19 Àdi a vīnakerino poyeina bokoteñne,
àdi ñ wikilena ma à ñ sura ba.

20 Dikiri di gbẽ kũ ò yeaino dākpā ñ pínki,
ama ani yāvānikerino kakate.

21 Dikiri táakilena nigõ da ma lén,
pó s̄inda pínki gõ a tó kũ à kú adona bo
gɔɔ s̄inda pínki.

146

Dikiri laakaridɔna wɛndadenɔa

1 Aleluya!

Ma swɛ̀, ñ Dikiri táaki lé.

2 Manigõ Dikiri táaki lé ari ma wɛ̀ndi léa,
manigõ lè sí ma Ludanɛ ari ma kunna léa.

3 Àsun náani kpá gbãnadenɔaro,
surabana kú bisãsiri kĩnaaro.

4 Tó ñ wɛ̀ndii tà, òdi era ò gɛ̀ b̄usun,
zĩ birean yã kũ òten péa di láka.

5 Arubarikademɛ gbɛ̀ kũ Yakubu Luda de a kpanyĩri ũ ũ,
kũ à wé dɔ Dikiri a Ludai.

6 Àkũ mé à musu kũ zĩteo kè,
ísira kũ pó kũ ò kú a gũnnɔ pínki.
Dikiri náani vĩ gɔɔ s̄inda pínki,

7 àdi yã sí kũ gbɛ̀ kũ òten gbãna mɔ́nɛnɔ,
àdi póble kpá nàderinɔa.

Dikiri di bàa poro gbɛ̀ kũ ò yĩnanɔa,

8 Dikiri di v̄inanɔ wé wɛ̀ínɛ,
Dikiri di gbɛ̀ kũ wari t̄órnmanɔ fute,
Dikiri di ḡõ ye gbɛ̀ mananɔi.

9 Dikiri di b̄oasunɔ gwa,
àdi ɔ da gyaanɔnɔa kũ tonɛnɔ,
ama àdi zé yãkate gbɛ̀ v̄aninɔnɛ.

10 Dikiri di ḡõ kí ble gɔɔ s̄inda pínki,
Zaišdenɔ, á Luda di ḡõ kun ari á buria.
Aleluya!

147

Pó s̄inda pínki kú Luda ɔ̄

1 Aleluya!

Lèsina ó Ludanɛ mana,
à nna akũs̄ ò kũ ò a táaki lé.

2 Dikiri ten Yurusalemu fute dɔ,
à Isaraila z̄izɔnɔ kàkara àten era à su kṹwo.

3 Àdi gbɛ̀ kũ ñ n̄esɛɛ yàkanɔ laakari kpátéínɛ,
àdi ñ b̄ò pípiínɛ.

4 À susunɛnɔ lé d̄õ,
àdi ñ baadi sísi a t̄óa.

5 Ó Dikiri z̄õk̄õ, à iko v̄i manamana,
a ɔ̄nd̄õ lé v̄iɔ.

6 Dikiri di z̄idabusarinɔ gba gbãna,
ama àdi ɔ t̄õ yãv̄anikerinɔa ari z̄ite.

- 7 À lè sí Dikirine kū a sáabukenaao,
à ó Luda táaki lé kū m̄w̄w̄o.
- 8 Àdi tó legū sisi,
àdi zĩte gba legū,
àdi tó sè bute s̄s̄ĩna.
- 9 Àdi pób̄le kpá n̄b̄w̄na
kū k̄ak̄anna n̄n̄, tó òten wiki pé.
- 10 Àdi ke s̄s̄ gb̄anake mé àdi k̄anero,
adi ke ḡs̄agb̄anake mé àdi ken̄ero.
- 11 Gb̄e kū ò a v̄ĩna v̄ĩn̄ mé àdi k̄ane,
gb̄e kū n̄ wé d̄o a gb̄ek̄ein̄.
- 12 Yurusalemuden̄, à Dikiri tó bo,
Zaīden̄, à á Luda táaki lé.
- 13 Zaakū àdi arubarika daágu,
àdi á w̄ete b̄ĩnilen̄ gb̄ana karaáre.
- 14 Àdi á gba aafia ari á b̄usule lén,
àdi pób̄uri mana kpááwa à k̄a.
- 15 Àdi yā o à kp̄azā zĩtene,
a yā d̄i k̄a ḡn̄ḡn̄.
- 16 Àdi tó legūgb̄e kóte p̄úu lán buu bà,
àdi tó plí kpá lán túbu bà,
17 àdi legūgb̄e f̄a lán gb̄ek̄w̄w̄o bà.
Dí mé ani f̄s̄ à ze a ĩa ȳidaii?
- 18 Àdi yā o à kp̄azā, legūgb̄ee d̄i yó,
àdi ĩa gbar̄e, a í d̄i bàa lé.
- 19 Àdi tó Yakubu burin̄ ḡs̄ a yā d̄s̄,
àdi doka kū à d̄iten̄ da Isarailan̄e.
- 20 Àdi abirekū ke buri p̄ānde ken̄ero,
ò a yā d̄itenan̄ d̄ōro.
Aleluya!

148

Dikiri p̄s̄ kū à k̄en̄ a táakilenaa

- 1 Aleluya!
À Dikiri táaki lé, a beden̄!
À a táaki lé zaa musu!
- 2 À a táaki lé, a malaikan̄ á p̄ínki!
À a táaki lé, a ìban̄ á p̄ínki!
- 3 À a táaki lé, if̄āntē kū m̄w̄vuraao!
À a táaki lé, susune ìnnan̄ p̄ínki!
- 4 À a táaki lé, sarapura musumusu p̄ón̄
kū í kū à kú ludambelan̄.
- 5 Ò Dikiri tó bo,
zaakū à yā ò, akū ò kun.
- 6 À n̄ p̄epe n̄ pépekia
de òḡs̄ kú gwe ḡw̄o s̄ĩnda p̄ínki,
à doka d̄iteńne, oni f̄s̄ ò v̄ialaro.

7 À Dikiri táaki lé, pò kù ò kú zĩteno,
 kpò gbèntēno kù ísira lònò
 8 kù legùpinaao kù legùgbēno kù legùsisinaao
 kù zàga'ĩa kù àdi mii nate a yānēno,
 9 kù kpino kù sīsīno pínki
 kù lí né'irinò kù sida líno pínki,
 10 kù nòbòsēnteno kù pòkādēno pínki
 kù pò kù òdi taa o kù kùaaono kù bāno,
 11 kù andunia kīnāno kù burino pínki
 kù kīnaneno kù būsū gbānadeno n pínki,
 12 kù kefennano kù nòkpāreno n pínki
 kù gbē zōkōno kù né fītino.

13 Ò Dikiri tó bo,
 zaakū a mēn do tó mé à zōkō,
 a gakuri de musu kù zĩeola.
 14 À kīna kà a gbēno,ne,
 kù a yāmarino dì a táaki lé,
 Isaraila kù ò kāni kaaono.
 Aleluya!

149

Dikiri gbēno yākpatekena kù burino

1 Aleluya!
 À lè dufu sí Dikirine,
 à a táaki lé a gbēno kōkakaranaa gūn.
 2 Isarailano pò ke nna n Kèriia,
 Zaiōdeno pōnna ke kù n kīnao.
 3 Ò ū wā ò a tó bo,
 ò a táaki lé kù mōrōno kù sēgēsēgēo.
 4 Zaakū Dikiri gbēno yā dì káagu,
 àdi surabana fūra kù zĩdabusarinone.
 5 Dikiri yāmarino pōnna wiki lé n zĩblena yāi,
 ò ayuwii ke n wutebōno musu.
 6 Luda táakilena gō da n lén,
 fēneda lékplade gō na n oī,
 7 de ò mōra káo burino,
 ò būsū sīnda pínki gbēno wé tào,
 8 de ò n kīnāno yīyī kù mōkākōananò,
 ò mō ká n kīnenò,
 9 de ò yā dañla lākū à kēna takada gūn nà.
 Gakuri kù Dikiri yāmarino ni len gwe.
 Aleluya!

150

Dikiri táakilenaa

1 Aleluya!
 À Luda táaki lé a kúkia,
 à a táaki lé sarapura zōkōno gūn.

² À a táaki lé a gbānake yāi,
à a táaki lé kũ a zōkō deñla yāi.

³ À a táaki lé kũ kurupenaao,
à a táaki lé kũ mɔrɔɔo kũ gidigboo.

⁴ À a táaki lé kũ gāgāo kũ ũwānaao,
à a táaki lé kũ gugeo kũ úrao.

⁵ À a táaki lé kũ sègēpanaao,
à a táaki lé kũ sègē ũ gbānao.

⁶ Pó bēne sīnda pínki, à Dikiri táaki lé!
Aleluya!

YAASINŌ

Yā kū à tò òdi yáasi zu

- ¹ Yáasi kū Dauda né Sulemanu, Isarailanŋ kína zù,
² de gbě̀nŋ le ò ɔ̀ndɔ́ kū ògɔ́ laakari vī,
 ò dɔ́na yā dada,
³ ò gɔ́ wéẓēri laakaridenŋ ũ
 manakena kū yāzedeo kū náanio yā gūn.
⁴ Yáasi díno dì nèsedode gba laakarii,
 àdi tó kefenna gɔ́ kú a dɔ́rɔ̀ɔa kū dɔ́naao.
⁵ Laakaride ni ma, a yādadana le à kara,
 nèsede ni lédamma le a gūn,
⁶ ani yáasi kū yálekɔ́anaao mì dɔ́
 kū ɔ̀ndɔ́rinŋ yā'onaao kū n̄ gara kutu yāno.
⁷ Vīnakena Dikirineme dɔ́na naana ũ,
 ama yɔ̀nkŋ dì ɔ̀ndɔ́ kū lédammao gya bo.

Laakarikena gbē vāni manafikii

- ⁸ Ma né, n̄ n de yā'onnenena ma,
 ñsun pā kpá n da lédammairo.
⁹ Anigɔ́ de fùra mana ũ n m̄ia,
 anigɔ́ de m̀wakaɛ ũ n wakaaa.
- ¹⁰ Tó durunnakerinŋ teni n laakari gáte,
 ñsun wero, ma né.
¹¹ Òdi pi: N̄ mó ò gé gbě̀nŋ dādā ò n̄ dede,
 ò taarisaridenŋ kpákpa ò n̄ kúkū.
¹² Ò n̄ mómŋ bēne lákū mira dì ke nà,
 ò n̄ mó vāni lákū gyāwān dì ke nà,
¹³ óni pó ɔ̀gɔ́de buri sīnda pínki le,
 ó kpéno n̄ pa kū pó kū o nàkɔ́ano.
¹⁴ N̄ mó ò ó baka kakara,
 ó pínki ó ɔ̀gɔ́sɔ́no nigɔ́ dokɔ́no.
¹⁵ Ma né, ñsun gé kúńworo,
 ñsun zé sé kúńworo.
¹⁶ Zaakū òdigɔ́ lika kū yāvānikenaao,
 ò wāna kū gbēdenaao.
¹⁷ Bàkpakpana bāno wára bi yā pāme.
¹⁸ Òten tankute kpákpa n̄ zīdaneme,
 n̄ toke mé à n̄ para.
¹⁹ ɔ̀gɔ́vāniweterinŋ zian gwe n̄ pínki,
 n̄ lukana pói mé àdi n̄ wèndi bo.

ɔ̀ndɔ́ teni ó sisi

- ²⁰ ɔ̀ndɔ́ ten wiki lé gānulea,
 a kòto do zédan.
²¹ Àten lé zu zé kū òdi kɔ́ kakaran léa,
 àten kpákpa ke wēte bīnilenŋ gūn à pi:
²² ɔ̀ndɔ́saridenŋ, áinigɔ́ kun kū ɔ̀ndɔ́sarikεo ari bɔ́reε?
 Lalandikerinŋ, áni ma fobona tó bɔ́reε?
 Yɔ̀nkŋ, áinigɔ́ zā dɔ́nan ari bɔ́reε?

23 Tó a ma lédamma mà yā,
 de ma a dōnaa pìsiáwa,
 mani tó àgō ma laasun vī.
 24 Lákū ma á sisi a gi sá kpái nà,
 ma ɔ pòroáre á gbēke dí laakari kero,
 25 lákū a ma lédamma kpà sākoto nà pínki,
 ádi we laakari kū ma á gbáiro,
 26 tó kisira á lé, mani á yáa dōme,
 tó yā á lé, mani á lalandi keme,
 27 bee tó yā á lé lán zàga'íà bà,
 ke tó kisira á lé lán tütuu bà,
 ke tó takasi kū yā'ümmanao gèái.
 28 Zī birea áni lé zumai, mani we sōro,
 áni ma ki wete, áni ma e sōro.
 29 Zaakū a zā dōnan,
 ádi ze kū vīakena Dikirineero.
 30 Ádi we ma lédammairo,
 a laakari kū ma á gbá gya bò.
 31 Áni á dàa gbè le,
 yā vāni kū a zeo ni wí á musu.
 32 Kpelina òndōne ni òndōsaridenɔ dede,
 laasunsari ni yōnkɔnɔ dúgu zō.
 33 Gbē kū à ma yā kūna sō anigō kun aafia,
 anigō kun kū laakariio kpatena vīakena vāninee sari.

2

Tena òndōi àree

1 Ma né, tó n ma yā sì,
 tó n ma yāditenanɔ kūna n swèn,
 2 tó n ten sá kpá òndōyāi,
 tó n swèe kpà yā asānsia,
 3 tó n lé zù wézēi,
 tó n wiki lè yā dōrɔ dōnaaa,
 4 tó n kpatε kèi lán andurufuu bà,
 tó n wète lán aruzeke kū à utēnaa bà,
 5 ĩnigō vīakena Dikirine dō sà,
 ĩni bo Luda dōnaaa.
 6 Zaakū Dikiri mé àdi n gba òndō,
 dōna kū yā dōrɔ dōnaao dì bo a kīnaame.
 7 À zīblena kūna gbē mananone,
 à de sēgbako ũ taarisaridenone.
 8 Àdi ɔ lika gbē mananɔi n zé gūn,
 àdi a yāmarinɔ dākpā n taa'onaa gūn.
 9 ĩnigō yāzede dō sà kū yā sūsuo
 kū yā manao kū zé manao pínki.
 10 Zaakū òndō ni gē n swèn,
 dōna ni n pɔ ke nna.
 11 N laakari ni n dākpā,
 asānsi ni ɔ likanyī.
 12 Ani n bo gbē vāninɔ zén

ani n sí yābēne'orino ɔĩ.
 13 Gbē pìno pà zé súsune,
 ò gusira zé sè.
 14 Òdi ponna ke vānikēnaa gūn,
 òdi yā vāni fayasari nna ma.
 15 N̄ yākenā súsuro,
 òdigō yā ke kū manafikiomē.
 16 Ɔndō pì ni n sí zinakeri ɔĩ,
 ani n bo karua yānnanna'onnenan.
 17 N̄gbē pì pā kpà a nēn̄okparekēgōro gōi,
 à Luda bàka kunna kāao yā gbòro.
 18 A be dì mì pé kūn̄wo gaamē,
 a kpé zé dì tá kūn̄wo gyāwān.
 19 Gbē kū à gēii dì nèse litero,
 àdi wēndi zé le doro.
 20 Ɔndō pì ni n da gbē manano zéa,
 ìnigō d̄òr̄odeno zé kūna.
 21 Zaakū nèsepuradeno mé oni gō bùsu vī,
 taarisarideno mé onigō kú a gūn.
 22 Yāvānikerino sō, oni périma ò n̄ bote bùsun,
 oni nāanisarideno kpake a gūn.

3

Dikiri náanikenāa dì n̄ gba ɔndō

1 Ma né, ìsun tó ma yādannena sānguro,
 ñgō yā kū ma d̄it̄enneno kūna n swēn.
 2 Zaakū ani n ká wēndi gbānaa,
 ani aafia karanne.
 3 Gbēke kū náanio sún kēm̄maro,
 ñgō dana m̄wakare ũ,
 n̄ kē n swēea lākū òdi yā kē anloa nà,
 4 n tó nigō nna,
 ìnigō mana Luda kīnaa kū bisāsirino.
 5 N̄ Dikiri náani ke kū nèse mēn doo,
 ìsun gbāna kpá n zīda d̄ōnaaaro.
 6 Ñgō a dō n yā sīnda pínki kenāa gūn,
 ani zé poronne sūsu.
 7 N̄sun n zīda gwa ɔndōde ũro,
 ñgō Dikiri vīna vī n̄ kē yā vānia.
 8 Abirekū nigō de n mē aafia eze ũ,
 ani n wāno gba gbāna.
 9 N̄ bèere lí Dikiriē kū n aruzekēo
 kū n burapo káakuno pínki,
 10 p̄obleweno ni n dō pa ari àgō kóte,
 n lo zōkōno ni pa yéere kū sēwē dufuo.
 11 Ma né, tó Dikiri ten foru d̄omma,
 ìsun d̄oke kū a yāoro,

tó à kpākēnyĩ, ñsun tó à kenne ñiro.

12 Zaakū gbē kū Dikiri yeiin àdi toto,
lákū de di ke a né kū à kēne manane nà.

Ɔndō àree

13 Arubarikaden gbē kū à Ɔndō lè à kū
à dōnaa lè à pàpa ũ.

14 Zaakū à àre vī de andurufula,
àdi karana keñne de wurala.

15 À bèere vī de gbè bèeredela,
pó kū n a ni vīno ke dí ká a ũro.

16 Wèndi gbàna kú a ɔplan,
aruzeke kū gakurio kú a ɔzen.

17 A yākenanɔn nna,
a zé sīnda pínki aafia vī.

18 À de lí wèndide ũ gbē kū ò kūnanɔne,
arubarikadenɔn gbē kū ò sìno ũ.

19 Dikiri gonike gūn à zīte kàte,
a Ɔndō gūn à musu kè.

20 À ísira wèe bò a dōnaa gūn,
à tò ludambe luku mɔto vī.

21 Ma né, ñgō wézē vī kū fayaa,
ñsun wé vīaloro.

22 Anigō de n nini wèndi ũ,
anigō de mōwakare ũ n wakaaa.

23 Ìnigō kure n laakariia,
póke ni kpánnero.

24 Tó n wute, vīna ni n kūro,
ñni wúte ñ i o nna.

25 Ìni vīna ke kariinero,
ke kisira kū àdi yāvānikerinɔ le kānto.

26 Zaakū Dikiri nigō de n mìkpaki ũme,
ani tó n gbá vī tankutela.

27 Tó n ɔ teni n kpe le,
ñsun gí ñ yā mana ke gbē kū à de ñ kenɛɛnoro.

28 Tó ñ kpányĩ zé vī,
ñsun pi n gbēdakenɛ à gé gĩa ari ziaro.

29 N gbēdake kū à kú n sare kū à n náanikena,
ñsun a kū yā vānioro.

30 Tó gbē dí yāke kennero,
ñsun lékpakōa ke káao pāro.

31 Ñsun gbānamɔnneri kunna ni dero,
ñsun té a yākena keiro.

32 Zaakū Dikiri tēeme manafikidenɔ ũ,
nèsepuradenɔn àdi ke a kpàasinɔ ũ.

33 Dikiri di láari bo gbē vāninɔ ɔnnwa,
àdi arubarika da gbē mananɔ ben.

34 Àdi lalandidenɔ lalandi ke,
ama à gbēke vī kū zīdabusarinɔ.

35 Ɔndōde di bèere le,

yōnkɔ sō àdi wé'i da a zīdaa.

4

Gbē zōkō lédamma

- ¹ Ma néno, à gbē zōkō lédamma ma,
à laakari dɔa de à asānsi le.
- ² Dōna sūsun maten daáre,
àsun pā kpá ma yādannenaaairo.
- ³ Kū má kun né ũ ma de ɔĩ,
má busana ma da né mèn do légelege ũ.
- ⁴ Ma de yā dàmenε à pì:
N̄gō ma yā kūna n swēε gūn,
n̄ ma yāditenano da ĩnigō kun.
- ⁵ N̄ ōndō kū n̄gō dōna vī,
n̄sun sāsāi n̄ pā ma yānero.
- ⁶ N̄sun pā kpá ōndōiro, ani n dākpā,
n̄gō yei, ani ɔ kúmma.
- ⁷ N̄ ōndō kū, àkūme yā sīnda pínki mì ũ,
n̄ dōna wete kū aruzeke kū n̄ vīo pínki.
- ⁸ N̄ a kū gbāngbān, ani n kara,
n̄ a kū ɔplapla, ani bèere línne.
- ⁹ Anigō de fūra mana ũ n mīia,
anigō denne kífura gakuride ũ.
- ¹⁰ Ma né, n̄ sā kpá ma yāi,
n̄ yā pì da, n wēndi nigō gbāna.
- ¹¹ Ma ōndō zé mōnne,
ma n da yā mana zén.
- ¹² Tó nten táa on, póke ni kpánnero,
tó nten bàa lén, ĩni gè síro.
- ¹³ N̄gō ma lédamma kūna, n̄sun gbarero,
n̄ a kū gbāna, zaakū àkūme n wēndi ũ.
- ¹⁴ N̄sun yāvānikerinɔ zé séro,
n̄sun té gbē vāninɔ zéiro.
- ¹⁵ N̄ pāńne, n̄sun nańmaro,
n̄ kēńma n̄ n gena ke.
- ¹⁶ Tó odi vāni le ò kèro, òdi i oro,
tó odi gbē le ò kari boro, i dì gē n̄ wénlo.
- ¹⁷ Zaakū vānikenaame n̄ póbile ũ,
wétāna gbēnoaame n̄ pómīna ũ.
- ¹⁸ Gbē manano zé de lán gudɔnaa bàme,
a gupura dīgō bo lán ifāntē bonaa bà.
- ¹⁹ Yāvānikerinɔ zé de lán gusira níkiniki bàme,
òdi pó kū à tò òdi gè sí dōro.
- ²⁰ Ma né, n̄ laakari dɔ yā pìnɔa,
n̄ sā kpá ma yā'onnenaaa.
- ²¹ N̄sun kpá sākotoro,
n̄gō kūna n swēε gūn.
- ²² Zaakū à de wēndi ũ gbē kū à lè à kūnaane,

à de mē pínki aafia ũ.

²³ A kŭ à denla ñ laakari dɔ n swè yāa,
zaakŭ wèndi zīni bò swè kīnaame.

²⁴ Ñ bo yāvāni'onan,
ñ mi kē yālekperε'onaaa.

²⁵ Ñ wé dɔ n are,
ñ gu gwa n kuru sŭsu.

²⁶ Ñ zé sé sŭsu,
n yākenanɔ pínki ni bo mana.

²⁷ Ñsun na ɔplai ke ɔzeiro,
ñsun gbá péte yā vāni zénlo.

5

Laakarikena karuaai

¹ Ma né, ñ laakari dɔ ma dōnaaa,
ñ sã kpá ñ ma òndō yā ma,

² de ñgō kú n laakariia,
dōna yā nigō kú n lén.

³ Karua yā'onaa ñgō nna lán zó bàme,
àdi ñ gáte kŭ lénnao,

⁴ ama kpekpe àdi keñne kyàkyā lán sewε bà,
àdi ñ zō lán fēneda lénna kpa plade bà.

⁵ A zé di mi pé kŭñwo gaa,
àdi si kŭ gbē kŭ ò téinɔ gyāwān.

⁶ Àdi laasun lé wèndi zéaro,
à dō a zā zé pīaro.

⁷ Ma né, ñ sã kpá ma yāi sà,
ñsun kpe li ma lédammanero.

⁸ Ñ pã nɔgbē dí takanε zāzā,
ñsun na a be gānuleiro,

⁹ de n bèere sún gō gbē pāndenɔnero,
de ñsun n wèndi kpá gbē pāsīnɔaro,

¹⁰ de n aruzekenɔ sún gō dakenɔnero,
de n zī are sún gō ɔn pānde bedenɔnero.

¹¹ Ñnigō nda n gɔrɔ lakanaaa,
ñni fēfē n gbāna ni láka.

¹² Ñni pi: Ma gi lédammai fá!
Ma dɔkena kŭ foruo mé à tò.

¹³ Mádi arufannanɔ yā'onnenā maro,
mádi sã kpá ma yādannerinɔiro.

¹⁴ À gō fīti kŭ mà kpe bo
andunia dagura.

¹⁵ Ñ n zīda orozā í mi,
ñ ze kŭ n zīda lōgɔ'io.

¹⁶ Ñ í kɔtena bàai manaro.
Ñ í bona gānulea zé vīro.

¹⁷ Ñ tó àgō de n nanɔ pó ũ ado,
àsungō de gbē pānde pó ũro.

- 18 Luda arubarika da n íboki pìn,
 ò pònna ke kũ n keƒennakegɔɔ nɔo.
 19 N gā yenyĩde! N bikyao mana!
 Ñ tó a bāndaragana gō kenne nna,
 ñ a yenyĩ ni de lākũ gu òigō òo nà.
 20 Ma né, bóyāin ĩni karua ni dee?
 Bóyāin ĩni bāndara gá kũ gbē pānde nɔoo?
 21 Bisāsiri yākena ke utena Dikirinero,
 àdigō zé kũ à sè òo pínki.
 22 Yāvānikeri taari òi bà kpákpane,
 a durunna òi a kũ.
 23 Lédammamanasari ni a kpá gai,
 a yōnkoke zōkō ni a sāte.

6

Fīna kũ ma'ao kũ bisāsiri pao yā

- 1 Ma né, tó n n gbēdake fīna òi n musu,
 tó n zenkpeke sè gbēne,
 2 tó n lé n ásarú kè,
 tó n yā'ona n da yān,
 3 ñ ke dí bà, ma né, ñ lé bo yā pìn,
 zaakũ n na n gbēdake oĩ.
 Ñ gé ñgō zezee n gbēdake pìi,
 ñ kúte kene.
 4 Ñsun tó i gē n wé gūnlo,
 ñsun tó n wébara tìkisi kūro,
 5 ñ n zīda sía lākũ gā òi n kē nà,
 lākũ bā òi bo gbàgidikpakpari on nà.
 6 Ma'āde, ñ gé blèno gwa,
 ñ a yākena tāasi ká ĩni òndō kũ.
 7 À don'arede vīro,
 à gbē zōkō ke dikiri vīro.
 8 Àdi zàna zī di sakareme,
 àdi a póbile kakara pókēgɔɔa.
 9 Ma'āde, ĩnigō wutena ari bɔreɛ?
 Bɔren ĩni vu inn?
 10 Ndi kámma bo fíti ndi i o fíti,
 ndi wúte fíti okpana n kùseɛa.
 11 Takasi ni gēnyĩ lán kpāni wédewe bà,
 pókīammana ni summa
 lán gbē kũ à gōkebo kũna bà.
 12 Bisāsiri pā bi gbē vānime,
 àdigō kure kũ ékeo da a lén.
 13 Àdi yā o kũ wéo kũ o,
 àdi sèeda kéne kũ gbáo.
 14 Manafiki mé à a nèse pana,
 yā vāni laasunnn àdigō lé gɔɔ sīnda pínki.
 15 Abire yāi kisira ni sua lézammanaa sari,
 kakatena ni gēi kānto, anigō futena vīro.

- 16 Yā mèn suddo kun kũ Dikiri zãagu,
à kà se suppla kũ à denε tē ũ.
17 Zĩdabinaa, éketonaa, taarisaride denaa,
18 yā pāsĩ laasunlenaa, wāna vānii,
19 sèeda éketona kũ danεɔ dɔkɔanaao.
- Laakarikena zinakenaai*
20 Ma né, ñgɔ n de yāditenanɔ kũna,
ñsun pā kpá n da yādannenaaairo.
21 Ñgɔ kũna n swèε gũn,
ñgɔ dana m̀wakarε ũ.
22 Ani donne arε n taa'onaa gũn,
ani n dākpā n wutenaa gũn.
Tó n vu, ani lé damma.
23 Zaakũ yāditenaa pìnɔ bi fitilame,
yādannenaa pì bi gupurame,
lédamma kũ foruo bi zé wèndideme.
24 Ani n sí nɔgbē vāni ɔĩ,
ani n bo gbē pānde nɔ yānnanna'onnenan.
25 Ñsun a manakε ni dero,
ñsun tó a wékpāntē n kũro.
26 Karuaa dì ñ kε kori,
gbē pānde nɔ sɔ àdi ñ wèndi bèerεde kakatε.
27 Tó gbē té sè à dà a pɔten,
a pókasa ni gí té kũi yá?
28 Tó gbē gèseε pète téyɔa,
ani gí a kpátai yá?
29 Len à de ε kũ gbē kũ à gè a gbédake nɔiio,
zaakũ tó à ɔ kèa, ani bo pāro.
30 Tó nà ten gbē de, tó à kpāni ò,
òdi a yā da pā yá?
31 Tó ò a kũ, ani a fĩna bo leu suppla,
ani pó kũ à vī a ɔnn kpá pínki.
32 Zinakeri laasun vīro,
gbē kũ àdi abirekũ kε dì a zĩda kakateme.
33 Gbēna mana kũ kpebonaaoomε a baka ũ,
a tó vāni ni kēaro.
34 Zaakũ gɔgbē nèsegɔba mé ani su kũ pɔfēo,
tó àten fĩna borĩma, ani ñ wènda dōro.
35 Ani kútekebo ke síro,
bee tó à gba zɔkɔɔ dāne, ani weiro.

7

Laakarikena karuaai

- 1 Ma né, ñgɔ ma yānɔ kũna,
ñ ma yāditenanɔ da n nèsen.
2 Ñgɔ ma yāditenanɔ kũna ñngɔ kun kũ wèndiio,
ñ laakari dɔ ma yādannenaaa lán n wéne bà.
3 Ñ da n ɔnea tānka ũ,
ñ kē n swèεa lākũ òdi kē anloa nà.
4 Ñ o ɔndɔne n dāren a ũ,
ñ asānsi sísi n gbē ũ.

5 Ani n sí bona karua ɔĩ,
ani n bo gbě pānde nɔ yānnanna'onnenan.

6 Má zena ma kpé wondoo gūn,
maten bàai gwa.

7 Akū ma gō gbāna kenɔ è, ɔndō kīamāma,
kefenna ke kú n té, à laasun vīro.

8 Àten likara karua gānulea,
àten wakalokū kekei a be kpa

9 zaa ifāntē letenaao ari gwāani,
ari gu gèè à sira kù manamana.

10 Akū nɔgbě pìi bò à sù daale ɔndō'ɔndō,
àten ɔ má a zīdaa lán karuaa bà.

11 Kùgbānademe, à wé'isari vī,
a pòrɔ di péte bero.

12 Zīkenɔa àdigō kú zédan, zīkenɔa gānulea,
àdigō kpáte ke zérankpakōa.

13 Akū à kefenna pìi kù à lé pèa,
à wékpāntē mātèi à pì:

14 Sáabukpa sa'ona kúma yā,
akū ma lé kù ma gbèè pì fīnaa bò gbāra.

15 Ó kō'ena yāin ma boi,
mateni n wete ma n e la sō.

16 Ma bɔrɔgɔ kpàte ma gádoa
kū Misila bùsu biza wé manao.

17 Ma turare'i fàke ma wútekia
kū ò kè kù lí'ɔ gbī nnao kū lítekeeo.

18 N mótò yenyī ke ari gu gé dɔo,
ò ó poyeina ke ari à mótó.

19 Zaakū ma zā kú bero,
wēte kù à gèen zā.

20 À ɔgɔsɔnɔ yī à gèeo,
ari àgō gé su mɔ ni ke papana.

21 À a swèè blè kù yā dasi fānaao,
à gā nàa kù yānnanna'onnao.

22 Akū kefenna pìi bò à tēi gōnɔ,
lán zù kù òten gé a kùtu kpá bà,
lán gā kù àten gbá péte goron bà,

23 lán bā kù àten wā à sī gbèsaan bà.
Adi dō kù a a zīda kpà gairo,
ari kàa gèè à a swèè kù.

24 Tera sà, ma nénɔ, à ma yā ma,
à laakari dɔ yā kù àten bo ma lénwa.

25 Àsun tó á laasun tá a kīnaaro,
àsun sātè à gē a zénlo.

26 Gbē kù à n né à n kakatenɔn dasi,
gbē kù à n dede pìnɔ lé vīro.

27 A be bi mira zédame,
àdi gē kúnwo gyāwān kpénen.

8

Ɔndŏ teni ó sisi

- 1 Ɔndŏ mé àten lé zuwáiroo?
Wéžē mé àteni ó sísiroo?
- 2 À kú sísi musu zé kpado,
à zena zérankpakŏa.
- 3 À kú wēte bīnile sare,
a kòto do bīnile pìi gbàno kīnaa.
- 4 Gbēno, ákōno mateni á sisi,
bisāsirinŏ, maten lé zuái.
- 5 Nigāzīkerinŏ, à laakari wete àgŏ vī,
yōnkōno, à tó àgŏ laasun vī.
- 6 À sá kpá, zaakū yā tìkisiin mani oáre,
yā dōrode mé ani bo ma lén.
- 7 Zaakū ma lé ò yāpura o,
ma zā yā vānigu.
- 8 Yā kū ò da ma lénnōn mana,
ń ke manafiki ke sātēna vīro.
- 9 À sūsu asānsīnidenōne pínki,
à zé vī gbē kū ò dōna vīnōne.
- 10 À ma lédamma sé de andurufula,
à dōna sé de wura manala.
- 11 Zaakū Ɔndŏ bēere vī de gbē bēerenŏla,
póke ni kúmma kū à kà a ūro.
- 12 Makū Ɔndŏ má laakari vī,
má yākena a zéa dōna vī.
- 13 Vīnakena Dikirinēeme zāna yā vānigu ū.
Ma zā zīdabinan kū īadānaao
kū kunna vānio kū yālekperē'onaa.
- 14 Lédamma kū fayayākenaao bi ma pómē,
ma kīnaan gbāna ò bon kū asāsīnio.
- 15 Kīnanŏ ò kpata ble ma gāime,
kpatablerinŏ ò yāzede dite kū ma gbānao.
- 16 Gbānadenŏ ò iko ke ma gāime
kū andunia kpatadenŏ ń pínki.
- 17 Má ye gbē kū ò yemainŏ,
gbē kū òdi ma wetenŏ mé òdi ma e.
- 18 Aruzekē kū gakurio kú ma Ɔ
kū Ɔgoda karanao kú kunna nnao.
- 19 Né kú madì iíne sāna de wura manala,
karana kú madì kéíne de andurufu swáswala.
- 20 Má té yā mana zén,
madì táa o zé sūsu gūn.
- 21 Madì gbē kū ò yemainŏ gba pó,
madì ń aruzekēkatekinŏ paíne.
- 22 Dikiri ma ke a zī naanagōra,
ari àgŏ gé yā kú à kè zaa káakunŏ ke.
- 23 À ma dite zaa káakume,
zaa a naana gōra, de adi andunia ke kōro.
- 24 À ma i zaade ísira kunlo,

ísēboki ke kun gɔɔ kũaro.

²⁵ À ma i kpino ā,

ari àgō gé s̄s̄ino z̄ini péte,

²⁶ ari àgō gé andunia káte,

ke s̄ente ke b̄usu wén do.

²⁷ Kũ àten p̄ó kũ ò kú musuno ke,

kũ àten sarapura da ísiralá,

²⁸ kũ àten legū na musu,

kũ àten z̄íte í zé f̄ó,

²⁹ kũ àten ísira lézeki ke

de a í sún v̄ialaro,

kũ àten andunia káte, má kú gwe.

³⁰ Má kú a sar̄e ɔ̄z̄ikeri mana ū,

ma p̄o digō nna a ar̄e lákū gu digō d̄o nà,

madigō p̄onna ke k̄ao gɔɔ s̄inda p̄ínki.

³¹ Ma p̄o digō nna Dikiri anduniaa,

bis̄asirin̄o de ma p̄onnak̄e b̄o ū.

³² Tera sà, ma n̄én̄o, à ma yā ma,

arubarikaden gb̄e kũ à ma zé kũna ū.

³³ À ma lédamma ma à ɔ̄ndō kũ,

àsun p̄ā kpáiro.

³⁴ Arubarikaden gb̄e kũ àten s̄ā kpá ma yāi ū

kũ àdigō ma wete ma kp̄éleleá,

kũ àdigō ma d̄ā gɔɔ s̄inda p̄ínki.

³⁵ Zaakū gb̄e kũ à ma e w̄ëndii è,

anigō nna kũ Dikirio.

³⁶ Gb̄e kũ à k̄uramai yā v̄āni ì a z̄idaneme,

gb̄e kũ à z̄āmagun̄on ye gaim̄e.

9

ɔ̄ndō kũ yōnk̄ok̄e

¹ ɔ̄ndō a kpé b̄o,

à a gb̄egban̄o à m̄èn suppla à p̄ètepete,

² à n̄òb̄o d̄e à s̄ew̄e bà,

à p̄óblen̄o soru k̄e à k̄áte.

³ Á a n̄okpare z̄ikerin̄o z̄ì,

àten lé zu w̄ete s̄s̄i m̄is̄onteá à p̄i:

⁴ Ák̄on̄o fayasariden̄o à era à m̄ó la!

Ák̄on̄o laasunsariden̄o maten oár̄e,

⁵ à m̄ó à ma p̄óble ble,

à w̄e kũ ma bà mi.

⁶ Á á yōnk̄ok̄e tó, anigō kun w̄ëndiio,

à t̄áa o w̄ek̄ēna z̄én.

⁷ Gb̄e kũ àten lalandide da z̄éa ten s̄s̄s̄ w̄eteme,

gb̄e kũ àten kp̄āk̄e yāvānikeriii ten taari wete a z̄idaneme.

⁸ Ñsun kp̄āk̄e lalandideiro, ani ke k̄ūnwo ñni,

ñ ɔ̄ndōde da z̄éa, anigō yenyī.

⁹ Ñ yā da ɔ̄ndōdene, a ɔ̄ndō nigō din,

ñ yā o gb̄e manane, a d̄ōna ni kara.

10 Vĩnakena Dikirineme òndõ naana ũ,
Luda kũ à kú adona dõnaame wékēna zé ũ.

11 Zaakũ ìni gĩ ke ma gāi,
n wèndi gbàna ni kara.

12 Tó ñ òndõ, n zĩdaneme,
tó lalandideme n ũ, n m̀i musu.

13 Yõnkoke de lán nõgbē léde bàme,
à òndõ vĩro akũsõ à yāke dõro.

14 Àdi vute gbàaa a kpélelea,
a kpé kú wēte s̄s̄ĩa,

15 àten lé zu gbē kũ òten gētenoi,
àten pi gbē kũ ò té zén súsunone:

16 Ákõno fayasaridenõ à era à mó la!

Ákõno laasunsaridenõ, maten oáre,

17 í kpāni minaa ògõ nna,
põblenaa asiri gũn bi zómē.

18 Gbē p̄nõn dõ kũ abire bi gyāwān zénlo,
gbē kũ yõnkoke ñ sisinõ s̄i gyāwān t̄nõwēen.

10

Sulemanu yáasinõ

1 Né òndõde ò tó a de p̄o ke nna,
né yõnkõ ò ò da nèsee yakanē.

2 Ōgõ vāni ò àre kero,
yākēna a zéa ò ñ sí ga õĩ.

3 Dikiri ò tó nà gbē mana dero,
àdi yāvānikerinõ tē p̄o kũ ò yeii.

4 Ō ma'āde ò su kũ takasio,
zĩkenaa õplapla mé àdi su kũ aruzekēo.

5 Né kũ àdi p̄owe kakara sakare bi laakarideme,
né kũ àdi i o p̄okēgõrõ wé'i vĩro.

6 Gbē mana m̀i ògõ arubarika v̄i,
yā pās̄i ò yāvānikeri lé pa.

7 Gbē mana ò ga kũ a tóoro,
yāvānikeri tó ò kakatēme.

8 Ōndõde ò zĩ ke yāditenanõ,
yābõteri ò a zĩda ne.

9 Gbē kũ àdi yā ke a zéa kú a laakariia,
yāvānikeri yā ni bo gupuraa.

10 Gbēgwana kũ wédoo ò su kũ yāo,
gbē kũ àdi yā ute a nèsee gũnlo mé àdi ibere m̀i de.

11 Gbē mana lé bi ísēboki wèndideme,
yā pās̄i ò yāvānikeri lé pa.

12 Zāngu ò fiti da,
yenyĩ ò lá kúte taari s̄inda p̄inkila.

13 Ōndõ yā ògõ kú laakaride lén,
flāan fayasaride p̄o ũ a kpēa.

14 Ōndõrinõ ò dõna zĩ di,
laakarisaride lé ò a kakate araga.

15 Ōgõde aruzekē ògõ denē lán wēte b̄inide bà,

takaside takasi sō àdi a kakate.
 16 Gbē mana láada dì sunε kŭ wèndiio,
 yāvānikerii àree dì wétāmma inε.
 17 Gbē kŭ àdi lédamma ma dì wèndi zé mójine,
 gbē kŭ àdi pā kpá foruii dì n sātε.
 18 Gbē kŭ àdi zāngu ute bi ékedeme,
 guderi bi yōnkōme.
 19 Yā dasi botēnaa digō durunna sariro,
 gbē kŭ àdi a lé kŭ bi laakarideme.
 20 Gbē mana nēne de lán andurufu swáswa bà,
 yāvānikerii nèsee bèere vīro.
 21 Gbē mana yā'onaa dì gbē dasinō da zéa,
 laakarisaride dì ga fayasarike gūmme.
 22 Dikiri arubarikaa dì n ke aruzekede ū,
 zīkena kŭ wario dì póke kararo.
 23 Vānikena de yōnkōne kōkōyā ū,
 ōndō dì ke laakaridene nna.
 24 Yā kŭ yāvānikeri ten vīna kene mé ani a le,
 Luda ni pó kŭ gbē mana yei kpáa.
 25 Tó zāga'īa kàka à gè, yāvānikerinō digō kun doro,
 gbē mana zīni digō petena goro sīnda pīnki.
 26 Lākŭ lemu kpàkpāa dì ke sakaanε nà,
 lākŭ túsukpe dì ke wéne nà,
 len ma'ade de le gbē kŭ ò a zīnōne.
 27 Vīnakena Dikirine dì wèndi gbàna kara,
 yāvānikerinō sō, n wèndi nigō kutume.
 28 Gbē mananō wé digō dō pōnnai,
 yāvānikerinō sō, wédōina ni n ne.
 29 Dikiri zé de uteki ū gbē mananōne,
 yāvānikerinō sō, àdi n kakateme.
 30 Oni gbē mana fute a gbèn zikiro,
 gbē vāni sō ani vuteki e būsuno.
 31 Ōndō yā dì bo gbē mana lén,
 lēvānide sō, oni a nēne zōkōreme.
 32 Gbē mana yā kŭ à kō sio ò oñne dō,
 yākpēdangara'onaa digō da gbē vāni lén.

11

1 Dikiri zā pōyōna kŭ manafikion,
 kilooyōna sūsun à yei.
 2 Zīdabina dì su kŭ wé'io,
 zīdabusanaame ōndōyā ū.
 3 Gbē mana nèsepura dì a da zéa,
 náanisaride nèse vāni dì a yaka.
 4 Aruzeke àre vī yākpatekegoro zīro,
 yākena a zéa sō àdi n sí gaa.
 5 Taarisaride manakenaa dì zé porone,
 yāvānikeri yāvānikena dì a ne.
 6 Nèsepurade manakenaa dì a bo,
 náanisaride pōnidena sō àdi a kŭ.
 7 Tó gbē vāni gà, a wédōinaa dì mì de,

pó kŭ à náanikena a gbānagɔɔ dī láka pínki.

⁸ Gbē mana dī bo wētāmma,
akŭ gbē vāni dī gēn a gēne ũ.

⁹ Ludayādarisari lé dī a gbēdake yaka,
ama dōnaa dī gbē mana bon.

¹⁰ Tó gbē mananɔn kú nnamanan, wēte dīgō nna,
tó gbē vāninɔ gāga, òdi ayuwii ke.

¹¹ Wēte dī kara nēsepuradenɔ gāi,
gbē vāninɔ lé dī wēte de.

¹² Fayasaride dī a gbēdake fobo,
laakaride dī a lé kŭ.

¹³ Kɔɔmɔɔde dī bo kŭ asiriyāo gupuraa,
gbē náanide dī n̄ asiri ta.

¹⁴ Don'aredesarike dī tó gbēnɔ fu,
yākekere dasinɔ dī tó ò zī ble.

¹⁵ Tó n gbē pānde fīna dī n musu,
wētāmma n leme,

gbē kŭ a ɔ bōten dī gō a laakariia.

¹⁶ Gbānamɔnnerii dīgō aruzeke vī,
ama nɔgbē nēsemanade dīgō bèere vīnne.

¹⁷ Sūrude dī mana i a zīdane,
gbē pāsī dī a zīda kpá waria.

¹⁸ Gbē vāni láada dīgō arubarika vīro,
yāmanatōrii dī àre e yāpura.

¹⁹ Kunna mana yāpura dī n̄ ká wēndiia,
tena yā vāniiii dī su kŭ gao.

²⁰ Dikiri tēeme nēsevānidenɔ ũ,
a pɔ dī ke nna taarisaridenɔa.

²¹ Yāpura, gbē vāninɔ ni bo pāro,
ama gbē mananɔ ni bo aafia.

²² Lákŭ wura tánka de nà alede yīn,
len nɔ mana òndōsaride de le.

²³ Gbē mananɔ poyeina dī n̄ ká nnamanaaa,
gbē vāninɔ wédɔinaa dī n̄ ne.

²⁴ Gbē kŭ àdi ɔ poro dī karana le,
gbē kŭ à gī pó kŭ à de à kpá kpáii dī gō takasimme.

²⁵ Bisāsiri arubarikade ni nna ma,
gbē kŭ àdi n̄ poyīda kŭ ni poyīda le se.

²⁶ Òdi gbē kŭ àdi poblewe ute láari bo,
òdi sa mana o gbē kŭ àdi yíammane.

²⁷ Gbē kŭ àdi yā mana wete nigō nna kŭ gbēnɔ,
gbē kŭ àdi yā vāni wete, yā vāni ni a le.

²⁸ Gbē kŭ àdi a aruzeke náani ke ni léte,
gbē mana ni ɔ tá lán lí láde bà.

²⁹ Gbē kŭ à yā ì a ɔnnne ni gō kori,
yōnkɔ ni gō òndōde zò ũ.

³⁰ Gbē mana yākennena bi lí wēndideme,
gbē kŭ àdi gbēnɔ le òndō vī.

³¹ Zaakŭ Luda dī fīna bo gbē manane andunian,
oni ludayādarisariri kŭ durunnakeriio pó o dɔ yá?

12

- 1 Gbē kū lédamma dì kene nna ye dōnaai,
gbē kū foru dì kene vāni mī vīro.
- 2 Gbē mana dì Dikiri ponna le,
ama Dikiri dì yā da manafikidela.
- 3 Vānikēnaa dì gbēke zīni pétero,
gbē mana zīni yīgāyīgāna vīro.
- 4 Nō mana de a zāne lán fūraa bà,
nō wé'idammari denē lán mēkemunaa bà.
- 5 Gbē manano dì pé yāzēdea,
gbē vānino lédamma manafiki vī.
- 6 Gbē vānino yā bi gbēdena yāme,
gbē manano lé sō àdi n bo.
- 7 Òdi gbē vānino lite n kpedangara ò mī de,
ama gbē manano onn dīgō kun.
- 8 Òdi gbē tō bo a ōndō lémmē,
òdi fayasaride gya bo.
- 9 Gbē futa kū à zīri vī sàna de
gbē kū àdi a zīda dite pōke ū akūsō à pōble vīrola.
- 10 Gbē mana a pōkādēno gwana dō,
gbē vānino dà pāsī kū n pōno.
- 11 Búbari aniade dīgō kāna,
laasun kīa gbē kū àdi pé gukorīaaa.
- 12 Gbē vāni dì ogo vāni ni de,
ama gbē mana zīni dīgō mōto vī.
- 13 Gbē vāni lé vāni dì a kū,
ama gbē mana dì bo yāketen.
- 14 Lé mana dì n ká pō manaa,
zī kū gbē kē, a àree dì sua.
- 15 Yōnko yākenaa dì kene mana,
ōndōde sō àdi lédamma ma.
- 16 Yōnko dì tō ò a pōfē dō gōno,
laakaride sō àdi sōsō daro.
- 17 Yāpura'orii dì yāzēde o,
sēeda'ekede yā dīgō manafiki vīme.
- 18 Laasunsariyā dì n swē zō lán fēnēda bà,
ōndōde légbēē dì su kū aafiaao.
- 19 Yāpura kū ò òo dīgō gīkena,
éke sō àdi gē zēla lán wé'ipakenaa bà.
- 20 Manafiki kú vānilēkpakūsūrinō swēn,
gbē'aafiaweterinō mé ò ponna vī.
- 21 Vāni ke dì gbē mana lero,
gbē vānino sō, yā dì dañla.
- 22 Dikiri tēemē ékede ū,
a pō dīgō nna yāpuradea.
- 23 Laakaride dīgō a dōna kūna a swēn,
yōnko dì yā fayasari kpākpa ke.
- 24 Zīkena oplapla dì tō gbē kī ble,
ma'ā dì gbē da zōblen.
- 25 Kunna bīdi gūn dì gbē sōpete,
yānna'onnenaa dì n pō ke nna.

26 Gbē mana dī a gbēdake da zéa,
gbē vāninŏ yākenaa dī n̄ sāte.

27 Ma'āde dī a n̄bŏ kā wawaro,
aniade dī laakari dŏ a p̄nŏa.

28 Kunna yāzede zén wēndi vī,
zé p̄i senaa dī n̄ kpá gairo.

13

1 Né ōndōde dī a de lédamma ma,
lalandide dī gí kpākēnaai.

2 Lége nna dī gbē ká p̄o manaa,
nāanisaride dī ble a pāsī gūmmē.

3 Gbē kū àdi a lé kū dī a wēndi dākpā,
gbē kū a lé dī kúro dī a zīda yaka.

4 Ma'āde dī p̄o kū à yei lero,
aniade sō àdi nna ma.

5 Gbē mana zā manafikiyān,
gbē vāni dī wé'io dāmā àdi n̄ kpe bo.

6 Manakēnaa dī taarisaride sura ba,
vānikēnaa dī durunnakeri lite kpēdangara.

7 Gbēkenŏ dī n̄ zīda dite aruzekede ū,
ama òdigō p̄oke vīro.

Gbēkenŏ dī n̄ zīda dite takaside ū,
ama òdigō p̄o vī zōkō.

8 Aruzekede dī a zīda bo kū a aruzekedeo,
takaside sō àdi wētāmma lero.

9 Gbē mananŏ gupura dīgō puna,
gbē vāninŏ fitilaa dī garūma.

10 Zīdabinaa dī fiti da,
lédammamana dī tó ò ōndō kū.

11 Ōgŏ vāni dī gé arero,
ŏgŏ kū ò lè ísimma gūn sō àdi kō.

12 Wédŏinaa gikēnaa dī n̄ nēsēe yaka,
p̄o kū ò yei lenaa dī su kū wēndi dufuo.

13 Gbē kū àdi yā daro ni yā le,
gbē kū àdi yā ma ni àre le.

14 Ōndōde yādannēnaamē ísēboki wēndide ū,
àdi n̄ bo ga bàn.

15 Wézē mana dī tó gbē dakare mìnnao,
ama nāanisaridenŏ zé pāsī.

16 Laakaridenŏ dī yā ke kū dōnaao,
yōnkŏ dī a fayasarike mōñne.

17 Zīri vāni dī gē yān,
ìba nāanide dī su aafia.

18 Gina foruui dī su kū takasio kū wé'io,
lédammamanaa dī bèere líñe.

19 P̄onidēna lenaa dī n̄ p̄o ke nna,
ama yōnkŏ ye kēna yāvānikēnaairo.

20 Gbē kū à té ōndōrinŏii dī ōndō kū,
gbē kū à kakarana kū yōnkŏnŏ dī yā le.

21 Kisira dīgō té durunnakerinŏi,
nmanamē gbē mananŏ àre ū.

- 22 Gbē mana ò túbì tó a daikorenɔne,
durunnakeri aruzekε ni gō gbē manane.
23 Takaside bura ò póbìlε ke manamana,
ama yákená lékpεε ò tó à kurai.
24 Gbē kū àdi a né gbēro zān,
gbē kū à ye a néi ò a toto káaku.
25 Gbē mana ò póbìlε à ká,
gbē vāninɔ nèsεε òigō da kori.

14

- 1 Nɔgbē ōndōde ò n káte,
a fayasaride sō àdi n fákōa.
2 Gbē kū àdi yā ke a zéa Dikiri vīna vī,
gbē kū àdi zé sé súsurō sō àdi a gya bo.
3 Fayasaride léme a gbēbo ū,
ōndōde yā'onaa ò a bo.
4 Tó zù kunlò, póbìlε gbàa òigō da korime,
òdi àre zókō le kū zùnɔ gbānao.
5 Sèeda yāpurade ò éke toro,
sèeda ékede yā òigō manafiki vī.
6 Lalandide ò kpátε ke ōndōi à kurai,
yādōnaa araga laakaridenε.
7 N kē yōnkɔa zāzā,
zaakū ĩni dōna learo.
8 Ōndō ò tó laakaride laasun lé a zéa,
yōnkɔ fayasarikε ò a sáte.
9 Fayasaridenɔ ò taari kutεkena gya bo,
gbē mananɔ òigō nna kū kōo.
10 Baadi a zīda yā'ūmmana dō,
gbē pɔnna òigō de gbē pānde pó ūro.
11 Gbē vāninɔ n ni mī de,
gbē mananɔ be ni n tá.
12 Zé ke kun àdi ke gbēnɔne mana,
ama a mīdeki bi game.
13 Bee yāadōnaa gūn nèsεε ò yaka,
pɔnna kun kū àdi mī de kū pɔsirao.
14 Borukpεde yákenaa ò wí a musu,
gbē mana ò a yákenaa gbè le.
15 Laasunsaride ò yā sīnda pínki síme,
laakaride ò yā náani ke laasunlanaa sariro.
16 Ōndōde òigō vānikenaa vīna vī àdi pāne,
yōnkɔ ò náani kpá a zīdaa àdigō wāna.
17 Pɔfērii ò yā futa ke,
manafikide ò zāngu i a zīdane.
18 Ōndōsaridenɔ ò gō faya sari,
laakaridenɔ ò dōna kú fūra ū.
19 Gbē vāninɔ ni mī nate gbē mananɔne,
yāvānikerinɔ ni kúte nèsεpuradenɔ kpéleleá.
20 Takaside, bee a gbēdake ò zān,
ama aruzekεde gbēnnanɔ òigō dasi.
21 N gbēdake gyabona bi durunname.
Arubarikaden gbē kū àdi wēnda dō takasidenɔne ū.

22 Yā vāni lékpakūsūrinŏ n̄ sātenaroo?
 Yā mana laasunlerinŏn sùru vī kū náanio.
 23 Mèkpana zīa digō àre vī,
 yābŏtēna pā dì su kīanaao.
 24 Ōndōdenŏ aruzekeme n̄ fūra ũ,
 yōnkŏnŏ fayasarikē dì su kū fayasariyāo.
 25 Sèeda yāpurade dì gbē sura ba,
 ama sèeda ékēde yā manafiki vī.
 26 Vīnakēna Dikirinē bi gbānaleki nāanideme,
 à de surabaki ũ a nēnŏnē.
 27 Vīnakēna Dikirinē bi ísēboki wēndideme,
 àdi tó ò bo ga bàn.
 28 Tó kína gbēnŏn dasi, àdigō gakuri vī,
 bùsugbēsarikē bi kpatableri kisiramē.
 29 Gbē kū àdi pŏfē likaro wé kēna,
 pŏfērii dì a futakē sé lei.
 30 Laakarikipatēna bi mè aafiaame,
 zāngu dì mèkemuna zīm̄ma.
 31 Wēndade wētāmmarii dì a Kēri kpe bo,
 takaside wégwarii dì a Kēri kpe ta.
 32 Tó kisira sù, àdi yāvānikeri neme,
 bee tó gbē mana gà, à utēki vī.
 33 Ōndō dì vutēki le laakaride nēsēn,
 ama òdi e yōnkŏaro.
 34 Yāzēde dì bùsu sé lei,
 durunna dì wé'i da gbēnŏa, bee díme.
 35 Zŏbleri laakaride yā dì ká kínagu,
 ama àdi a pŏfē kipa a wé'idammariia.

15

1 Yāwemmanaa dì pŏfē kpátē,
 yā pāsī dì n̄ pŏ fē.
 2 Ōndōde yā'onaa dì n̄ gba dōnaa,
 ama yōnkŏ yā digō faya sari.
 3 Dikiri wé kú gu sīnda pínkia,
 àdigō gbē vāninŏ kū gbē mananŏ tàasi ká.
 4 Yābuse'onaa dì n̄ gba wēndi dufu,
 yālekperē dì n̄ kā dē.
 5 Fayasaride dì a de foru gya bo,
 lédammamari sō à laakari vī.
 6 Gbē mana ŏnn digō aruzekē vī zŏkŏ,
 gbē vāni pónŏ digō yākete vī.
 7 Ōndōde lé dì dōna fā,
 yōnkŏnŏ sō, ò nēsē vīro.
 8 Dikiri tēeme gbē vāninŏ sa'ona ũ,
 ama gbē mananŏ wékenaa dì káagu.
 9 Dikiri zā gbē vāni yākenan,
 à ye gbē kū ò té yāzēdeinŏi.
 10 Foru pāsīme gbē kū à pā zéne pó ũ,
 gbē kū à ye lédammairo sō ani game.
 11 Lākū Dikiri gyāwān kū kakatēnaao yā dŏ nà,

oni bisāsiri swè pọ o dọ yá?
¹² Lalandide òdìgō ye ò a gba laakariro,
 àdi gé òndōrinō kīnaaro.
¹³ Nèse nna ò tó ān gō werena,
 nèse yakanaa ò gbē mē dē.
¹⁴ Laasunde ò dōna wete,
 yōnkō ò yāfayasari mómō.
¹⁵ Goro sīnda pínki òdìgō pāsī wēndadeneme,
 pōnnade òdìgō kú dikpe gūn.
¹⁶ Pọ vīna fīti vīnakena Dikirinee gūn
 mana de aruzeke zōkō kūna wari gūnla.
¹⁷ Dò pā blena yenyī gūn
 mana de nòbō nīsīde sona kū zānguola.
¹⁸ Pōfērii ò fīti da,
 nèseyīdade ò zuka mī dē.
¹⁹ Ma'āde zé òdìgō dene lēkara ūme,
 gbē mana zé bī zédame.
²⁰ Né òndōde ò tó a de pọ ke nna,
 bisāsiri yōnkō ò a da gya bo.
²¹ Yāfayasarii ò ke laasunsaridene nna,
 laasunde ò zé sé sūsū.
²² Lēkpakūsūnasari ò yā gboro,
 lédammari dasinō ò tó yā ke.
²³ Yāwemmanaa ò a òri pọ ke nna,
 yā'ona a goroaa òdìgō nna fá!
²⁴ Wèndi zé ò gé kú laakaridenō musu
 de òsun sí gyāwānnlo yāi.
²⁵ Dikiri ò zīdabiri on wí,
 àdi gyaanō gulezeki dākpā.
²⁶ Dikiri zā laasun vānin,
 yānna'onaa ò kene gbāsīro.
²⁷ Gōvāniweterii ò wari dọ a onnwa,
 gbē kú à zā gusaregban nigō kun aafia.
²⁸ Gbē mana ò laasun lé yā kú ani wemmaa,
 yā vāni ò bo gbē vāninō lén gōnō.
²⁹ Dikiri zā kú gbē vāninō,
 àdi sā kpá gbē mananō aduakēnaai.
³⁰ Ānwerenaa ò n pọ ke nna,
 baaru nna ò n wá were.
³¹ Gbē kú àdi sā dọ aafia lédammai
 nigō bedē ū òndōrinō té.
³² Gbē kú à gī foruii zā a zīdan,
 lédammamari sō àdi gō laakaride ū.
³³ Vīnakena Dikirinee ò òndō dañe,
 zīdabusanaa ò bèere líne.

16

¹ Bisāsiri ò yā dite a swèn,
 ama a mīdenaa ò bo Dikiri lémmē.
² Baadi ò a yākena e manamē,
 ama Dikiri ò n nèsegūnyānō yō à gwa.

- ³ Ñ yā kū nten ke na Dikiri oĩ,
n poyeina ni bo mana.
⁴ Dikiri pó sında pínki kè a poyeina yáime,
yāvānikerinŏ pón wétāmmagŏ ũ.
⁵ Dikiri tēeme zīdabirinŏ ũ,
yāpura, oni bo pāro.
⁶ Gbēke kū náanio dī lá ká taarila,
vīnakena Dikirine dī tó ò pā yā vānine.
⁷ Tó gbē yākenanŏ kè Dikirine nna,
àdi tó a iberenŏ ke kāao nna se.
⁸ Pó fīti lena manakēnaa gūn
mana de àre vāni zōkō lenala.
⁹ Bisāsiri dī zé kū àten sé laasun lé,
ama Dikiri dī a gèse da zéa.
¹⁰ Lākū kīna dī yā dite Luda gēne ũ nà,
à mana a yā bo yāzede kperŏ.
¹¹ Zaka mana kū kiloo sūsuo bi Dikiri pómē,
pótikisigwabŏ sında pínki bi a pōkenanŏmē.
¹² Adi kō sío kīna yā vāni kero,
òdi kpata zīni péte yāzede musumē.
¹³ Yāzede'orīi dī ke kīnane nna,
àdigō ye yāpura'orīi.
¹⁴ Kīna pōfē de lán ga zīrii bàme,
ama òndōde dī a té de.
¹⁵ Kīna ān werenaa digō aafia vī,
a manakēnena de lán pótōgŏ legū bàme.
¹⁶ Òndōkūna mana de wurala zà,
gōna laakaride ũ bēere vī de andurufu manala.
¹⁷ Gbē mana zé kū àdi sé pā zé vānine,
gbē kū à a zīda kūna dō dī a wēndi dākpā.
¹⁸ Īadānaa dī su kū letēnaao,
zīdabīnaa dī su kū kakatēnaao.
¹⁹ Zīdabusana talakanŏ té mana
de baka kunna kū zīdabirinŏla.
²⁰ Gbē kū àdi yā'onnenā ma dī yā mana le,
Dikiri náanikeri digō pōnna vī.
²¹ Gbē kū a nēse panan òdi sísi laakaride,
gbē kū a lé nnan òdi a yādōna zé e.
²² Laakariime wēndi mī ũ gbē kū ò vīnŏne,
fayasariđenŏ yāfayasari dī wé tāmā.
²³ Òndōde laasun dī a lé da zén,
a lé dī tó ò a yādōna zé e.
²⁴ Yānna'ona bi zómē,
à nna nēsen akūsō àdi mē gba aafia.
²⁵ Zé ke kun àdi ke gbēnŏne mana,
ama a mīdeki bi game.
²⁶ Búbarīi nēsee dī a da zīn,
zaakū nāa dī té káime.
²⁷ Gbē pā dī yā vāni gōgō,
a légbē de lán té kū àten kū bàme.
²⁸ Gbē dōrosaride dī fīti da,
kōromŏde dī gbēnnanŏ kēkōa.

- 29 Gbē pāsī dì manafiki ke a gbēdakenε,
gbasa à a da zé vānin.
30 Gbē kū àten wé lé laasun dìgō kpedangara,
gbē kū àten lézuki ke zè kū yā vāniomε.
31 Mikā pura bi fūra gakuridemε,
manakεnaa dì n̄ káa.
32 Nèseyĩdade mana de zĩkarila,
gbē kū à a zĩda kũna dō mana de wētεsirila.
33 Ōdi yā gbeka kū ɔgɔ purao,
ama a bɔkɔtenaa dì bo Dikiri kĩnaame.

17

- 1 Burodi kusu kori sona yāketε sari
mana de n̄bɔgbēna ɔn fitidenla.
2 Zò laakaride nigō gbāna vī né wé'idammarii musu,
anigō baka vī ɔn túbi gũn.
3 Ōdi andurufu kū wuraaɔ baasa,
ama Dikiri dì n̄ swèε tàasi ká.
4 Gbē vāni sã dìgō nna kū yādɔɔsario,
ékεde laakarii dìgō kú gbēpiriia.
5 Gbē kū àdi takaside fobo dì a Kèri gya bo,
gbē kū àdi gbē yáa dɔ kisiraa ni bo páro.
6 Daikorenɔmε n̄ dizinɔ gakuri ũ,
denɔmε n̄ n̄nɔ ãadãɔ ũ.
7 Yāzede'onaa dì kō sí kū yōnkɔoro,
ékε dì kō sí kū bèεεdeoro.
8 Gusarεgba de yɔbande ũ a dàriine,
gu kū à l̄iten pínki a tá dìgō nname.
9 Gbē kū à lá kù taarila ten yenyĩ wεtemε,
yāzĩfuteri sō, àdi gbēna kékōa.
10 Ɔndōde dì kpākēnyĩna ma,
ama yōnkɔ dì gbēna gèn baaakō daro.
11 Yā vāni dì do sãgbānadε arε,
oni zĩri wēndadōrisaride gbarεa.
12 Dakarεna kū músu kū ò a n̄nɔ s̄etεo
sāna de dakarεna kū yōnkɔo a yōnkɔke gũnla.
13 Tó gbē yā mana fĩnaa bò kū yā vānio,
yā vāni ni kē a ɔnnwaro.
14 Lékpakōana naana de lán íze wēnaa bàme,
n̄ bo gwe ari fiti gō gé futε.
15 Yā nna kpāna taaridea kū yādana taarisaridelao,
Dikiri zà yā birenɔn pínki.
16 Bó àreen yōnkɔ vī ɔgɔblena kyódōnaa musuu?
Zaakū à nèse vīro.
17 Gbēna yenyĩ dìgō kun gɔɔ s̄inda pínki,
v̄ini kū dakũnanɔ kun n̄ yā dōkōnena yāime.
18 Yōnkɔ dì gbē fĩna di a musu,
àdi zenkpεke sé a gbēdakenε.
19 Gbē kū à ye fitiii ye durunnaimε,
gbē kū à a gānulε bò yàasa dì kisira wεte a zĩdane.
20 Laasunkpedangarade dì yā mana lero,

léfɔtɔde dì léte à da yān.

²¹ Yōnkɔ da pɔ̀ dìgɔ̀ sirame,
fayasaride de pɔ̀ dìgɔ̀ nnaro.

²² Nèse nname eze mana ũ,
pɔ̀sira dì n̄ fēfē.

²³ Yāvānikerii dì gusaregba sɔtɔ a utan,
de à yāzede mì deo yāi.

²⁴ Laakaride wé dìgɔ̀ kú ōndōa,
ama yōnkɔ wépeki dìgɔ̀ zāme.

²⁵ Né yōnkɔ dì tó a de pɔ̀ gɔ̀ sira,
àdi a da'ina nèsee yaka.

²⁶ À mana ò wé tã taarisaridearo,
bèere de gbēna a nèsemana yāi zé vīro.

²⁷ Gbē kū àdi a lé kū dōna vī,
nèseyīdade dìgɔ̀ laakari vī.

²⁸ Bee yōnkɔ, tó à yītena, òdi a dite ōndōde ũme,
gbē kū àdi a lé kū bi laakarideme.

18

¹ Zīda poyeina dì do gbē kū àdi kērmame are,
àdi gí lédamma sīnda pīnkii.

² Yōnkɔ dì ponna ke laakari yā musuro,
yā kū à bò a lén àdi o.

³ Vānikēnaa dì su kū gbē gyabonaaome,
kpeboyā dì su kū wé'io.

⁴ Bisāsiri légbē bi í lòkotoome,
swa'ì bàasinaame, ísēboki wēndideme.

⁵ Kena vānikeriine kèrekere
ke yākena taarisaridene lékperē manaro.

⁶ Yōnkɔ lé dì a da fitin,
a yā'onaa dì a kpá gbēnaai.

⁷ Yōnkɔ lé dì a yaka,
a yā'onaa dì a kū lán tankute bà.

⁸ Gbēpiri yā dì kēne lán zó bà,
àdi gē lén dō ari nèsee gūn.

⁹ Gbē kū àdi pā kpá a zī bi
ásarude dakūname.

¹⁰ Dikiri tó bi utēki leime,
gbē mana dì bàa lé à gēn à aafia le.

¹¹ Ōgɔde aruzēke denē lán wēte kū ò lèkara likai bà,
lán bīni kū oni fō ò didiario bà.

¹² Zīdabinaa dì su gbēne kū letēnaao,
zīdabusanaa dì su kū bèereeo.

¹³ Gbē kū àdi werīma sākpanaa sari,
yōnkɔke kū kpebonaao gōne.

¹⁴ Kāgbānake dì gbē gba gbāna gyāpēea,
ama dí mé ani pɔ̀sira fō?

¹⁵ Laakaride dì yā dada a swēn,
ōndōde sā dìgɔ̀ dɔ̀ dōnaai.

¹⁶ Gba kū gbē dàa dì zé kekene,
àdi zé wēne gena gbē zōkōno kīnaa.

17 Gbē kū à yā ò káakun òdi a gwa yānnade ũ,
ari a ibere gō gé a éke bo.

18 Líkpanaa dì fiti mì de,
àdi gōsa gbānanɔ kpaate.

19 Danē kū ò taari kēne yā digō gbāna lán bīni bà,
ń fiti de lán zékakana kū lèeo bà.

20 Yá'ona dō dì su gbēne kū kánaao,
a légbēē dì tó pó móa.

21 Ga kū wëndiio kú lémmē,
gbē kū à ye yá'onaa ni a gbè le.

22 Gbē kū à nɔ lè à sè pó mana lè,
arubarika dí bò Dikiri kīnaame.

23 Takaside dì yā o wëndawēnda,
aruzekede dì weríma gbānagbāna.

24 Gbēnna berekete dì yā vāni ínne,me,
gbēnna kenɔ kun òdi na gbēi de ɔn gbēla.

19

1 Kunna takaside taarisaride ũ mana
de kunna yōnkɔ yāvāni'ori ũla.

2 Kokari vīna dōnaa sari manaro,
wāna zōkōo dì ń kē zéame.

3 Bisāsiri fayasarikē dì zé yakanē,
akū àdi Dikiri taari e.

4 Aruzekē dì tó ò gbēnna le dasi,
takaside gbēnna dì kēame.

5 Sèeda ékede ni bo pāro,
ékede ni gí wētamma leiro.

6 Gbē daside dì kpatableri tó nna sí,
gbē sīnda pínki digō ye gbadari gō de a gbē ũme.

7 Takaside danenɔ dì pā kpáime,
oni a gbēnnanɔ kēnaa o doro.

Tó àten wete à yā o kūńwo,
òdigō kú bero.

8 Gbē kū àten òndō kū ye a zīdaimē,
gbē kū à ye laakarīi dì yā mana le.

9 Sèeda ékede ni bo pāro,
éketori ni kakate.

10 Lákū nnamanaa dí kō sí kū yōnkɔoro nà,
len zò kíblena zīdadena dí kō síoro le.

11 Laakaride pɔ dì fē líkaro,
lákana taarilame a íadābɔ ũ.

12 Kīna pɔfēna de lán mūsū pūtānaa bà,
a manakennena de lán mɔɔpisina sēea bàme.

13 Né yōnkome a de yakana ũ,
nɔ fitide de lán ítɔɔna zenaa sari bàme.

14 Òdi be kū a aruzekēo le túbi ũme,
ama nɔ laakaride lenaa dì bo Dikiri kīnaame.

15 Ma'ākēnaa dì ń da izōkō'onan,
nàa dì gbē gina de.

16 Gbē kū àdi yā'onnenā da dì a wëndi dākpā,
gbē kū àdi a zīda yākena daro ni ga.

17 Gbē kū à wēnda dō takasidenē pó sākā Dikirinēme,

àkū mé ani a yākenanō fīna bonε.

18 Ñ n né toto a gɔɔa,
ama ñsun tó à gē ɔla ari à garo.

19 Pɔfēri ni fīna bomε,
tó n a bò, a bona nigō lé vīro.

20 Ñ lédamma ma ñ totona da,
de ñ ɔndō kū arε yāi.

21 Laasun kú bisāsiri nēsεn dasi,
ama yā kū Dikiri zεo mé àdi ke.

22 Gbēken òdi wεε bisāsiria,
takaside mana de ékedela.

23 Vīnakεna Dikirine dì su kū wèndiio,
gbē kū à vī dì i o laakariio kpatεna,
yā vāni dì a lero.

24 Ma'āde dì a ɔ da tan
à fu pòblelinaa à da a lén.

25 Ñ lalandide gbē, yōnkō ni gō laakari vī,
ñ kpākē laakaridei, ani yā dada.

26 Né kū àdi a de gbē à pé a daa né
né gina kū àdi wé'i darímamε.

27 Ma né, tó n kámma bò kū lédammanaao,
n pā yādōnaanεn gwe.

28 Sèeda vānide dì yāzede fobo,
yāvānikerii dì yā vāni mómō vāni.

29 Gòo lokona lalandikεrinɔla,
gbēnan yōnkōnō pó ũ n kpea.

20

1 Wē dì lalandi zīmá,
í gbāna dì n da yābɔten,
gbē kū à tò à a de ɔndō vīro.

2 Kína pɔfēna de lán músu pūtānaa bà,
gbē kū à tò à pɔ fē a zīda kpà gaimε.

3 Bàalεna ledikpanaanε bèεε vī,
fayasaridenō dì kasa fīti kero.

4 Ma'āde dì bú wí a gɔɔaro,
tó à gēε bura pókēgɔɔo, àdi póke lero.

5 Bisāsiri nēsεgūnyā bí í lòkotoomε,
ama laakaride mé à yā pìnō tɔna dō.

6 Gbē daside dì a manakεna yā o,
ama bona gbē náanidea zī'ū.

7 Gbē mana dīgō kun taari sari,
arubarikadenōn né kū à n tónō ũ.

8 Kína kū à vutεna a yākpatekεkia
dì yā vāni sīnda pínki dō a wé gūn à ple dodo.

9 Dí mé ani fō à o kū a nēsε yāke vīro,
á kun durunna sari swáswaa?

10 Kilooyōna vāni kū manafiki zakaao,
Dikiri zā abirenōn pínki.

11 Bee kōkō'onaa gūn òdi dō néa,
tó a yākenā mana ke à zé vī.

12 Sā kū òdi yā mao kū wé kū òdi gu eooo,

Dikiri mé à ń kẹ́ ń pínki.

¹³ Tó ń ye i'onaai, ñni gǝ takaside ũme,
 ñ ibēne ke, pǝble ni mǝmma.

¹⁴ Pǝlurii dǝ pi: À manaro! À manaro!
 Tó à kào are, àdi a zǝda sáabu kpá.

¹⁵ Wura kun, akūsǝ òso din,
 ama dǝna kunna lémmē gbè bèereǝde ũ.

¹⁶ Tó gbē nibǝ fǝnaa dǝ a musu,
 ñ a uta sí ñgǝ kǝna tǝrǝma ũ ade gēne ũ.

¹⁷ Dibidibi pǝble dǝgǝ nna gbēnemē,
 àdi láka à gǝ n lén lán gbèwa bà.

¹⁸ Ñ ze kǝ yǝo lédamma musu,
 ñ yǝ gwa manamana gbasa ñ zǝ ká.

¹⁹ Kǝrǝmǝtǝde dǝgǝ kure kǝ dakenǝ asiriyǝome,
 ñsun kakara kǝ yǝbǝteriioro.

²⁰ Gbē kǝ à lé kè a de ke a danē,
 a fitila ni ga gusira níkinikimmē.

²¹ Túbiblena káaku warikesari
 dǝgǝ arubarika vǝ saaro.

²² Ñsun yǝ vǝni fǝnabonaa laasun léro.

Ñ Dikiri dǝ à n sura ba.

²³ Dikiri zǝ kilooyǝna vǝnin,
 manafiki zakaa dǝ káaguro.

²⁴ Dikiri mé àdi bisǝsiri gēse da zéa.
 Deran gbē ni yǝ kǝ ani ke zé dǝ?

²⁵ Gba léena Ludanē wǝnawǝna kari vǝ,
 ñni láka ñ laasun lé lé kǝ n kēneǝ pǝia.

²⁶ Kǝna òndǝde dǝ gbē vǝninǝ pleple
 à ń ká gbèn à ń akara ke.

²⁷ Dikiri fitilaa dǝ bisǝsiri laasun pu,
 àdi nèsegǝnyǝ tàasi ká pínki.

²⁸ Gbēke kǝ náaniome kǝna dǝkpǝrinǝ ũ,
 manakenaa dǝ a kpata zǝni pété.

²⁹ Kefennanǝ gbǝname ń ñadǝbǝ ũ,
 mare zǝkǝnǝ mikǝ purame ń gakuri ũ.

³⁰ Wétǝmmanaa dǝ yǝ vǝni kēmǝma,
 flǝ ũmmanaa dǝ yǝ bēne bo nèsen.

21

¹ Kǝna nèse kǝ Dikiri ǝ lán íze bàme,
 àdi a lite gu kǝ à yeia.

² Baadi dǝgǝ e a yǝkena mana,
 ama Dikiri mé àdǝgǝ ń nèse dǝ.

³ Manakena kǝ yǝkena a zéaao
 dǝ ke Dikirinē de sa'onala.

⁴ Zǝdabina kǝ ñadǝo
 dǝ yǝvǝnikerinǝ durunna bo gupuraa.

⁵ Kokaride laasun dǝ a ká nnamanaaa,
 nèsewǝnade dǝ gē takasin.

⁶ Aruzekē kǝ gbē lè éketonaa gǝn
 ni gēte kǝ ñao à ń kpá gai.

- 7 Yāvānikerinŏ pāsīkena ni tá kūńwo,
zaakū òdi we ò yāzede kero.
- 8 Taaride yākenaa òdìḡ òrŏ vīro,
taarisaride yākenaa òdìḡ swáswa.
- 9 Ina kpé laasin mana
de kunna kpén lēle kū nŏ fitideola.
- 10 Yāvānikerii swēē òdìḡ kú yā vāniamē,
àdi a gbēdake wēnda gwaro.
- 11 Tó ò wé tà lalandidea, yŏnkŏ òdi ōndŏ kūmē,
tó ò kpākē ōndŏdei, a dŏnaa òdi karamē.
- 12 Luda mana, àdi yāvānikeri be tàasi ká,
àdi yāvānikerinŏ ká kakatenan.
- 13 Gbē kū adi sã kpá wēndade wikiaro,
àpii ni wiki lé se, gbēke ni wearo.
- 14 Gbadana asiri gūn òdi pŏfē kpáte,
gusaregba sŏtŏna utan òdi pŏfē mì de.
- 15 Yāḡḡŏna a zéaa òdi gbē mana pŏ ke nna,
ama àdi vīna dada yāvānikeriine.
- 16 Gbē kū à pà laakari zéne
ni si gyāwāndenŏ témē.
- 17 Gbē kū à nèseē kpà pŏnnakenaanaa ni ḡḡ takasin,
gbē kū à ye wēi kū nísio ni ke aruzekede ūro.
- 18 Yāvānikerinŏmē gbē mananŏ tŏrŏmakpabŏ ū,
Luda òdi wé tà náanisaridenŏa nèsepuradenŏ ḡēne ū.
- 19 Kunna gbárannan mana
de vutena kū nŏ fitide pētēdeola.
- 20 Pŏble mana kū nísio òdìḡ katena ōndŏde bea,
ama yŏnkŏ òdi a pŏ mŏmŏ ḡŏnŏmē.
- 21 Gbē kū àdi yāzede kū gbēkeo wete
òdi wēndi kū yā nnao kū bèereeo le.
- 22 Ōndŏde òdi si ḡḡsa gbānanŏ wētēa,
àdi zeki gbāna kū òteni a náani ke gboro.
- 23 Gbē kū à a lé fŏ akūsŏ à a néne kù,
àkū mé àdi a zīda bo yān.
- 24 Gbē kū à zīda bina vī kū ïadānaao tŏn fobori,
àdi yā ke kū zāzā zŏkŏŏmē.
- 25 Ma'āde pŏyeinaa òdi a kpá gai,
kū à ŏ gbàre zīi yāi.
- 26 Àdìḡ kú pŏnidēnan ḡŏrŏ sīnda pínki,
gbē mana sŏ, àdi gba da kū nèse mēn doo.
- 27 Gbē vāni sa'ona Dikiria bi tēemē,
atēnsa tó àten o kū manafikio.
- 28 Sēeda ékede ni mì de,
gbē kū à tē a yāi ni kakate.
- 29 Gbē vāni wé òdìḡ pāsīme,
nèsepurade wé òdìḡ tē a yākenaai.
- 30 Ōndŏ ke wézē ke lédamma,
ń ke ni fŏ à Dikiri furo.
- 31 Ōdi sŏ soru ke zī yāime,
ama Dikiri mé à zīblena yā dŏ.

22

- 1 Tó nna de aruzekela,
nna kũ gb̃nɔ de wura kũ andurufuuola.
- 2 Aruzekede kũ takasideo zĩni dokɔnɔme,
Dikiri mé à n̄ ké n̄ pínki.
- 3 Laakaride dì gĩnake à yā vāni e à utene,
ɔnd̄saride dìgō gé ari à wétamma le.
- 4 Zĩdabusana kũ vĩnakena Dikirineo gb̃eme
aruzeke kũ b̃ereeo kũ w̃endiio ũ.
- 5 L̃e kũ tankuteo kú gb̃e d̄rɔsaride zén,
gb̃e kũ à ye aafiaai dì k̃m̃ma.
- 6 N̄ né fíti da zé kũ à de à séa,
tó à z̄k̄ kũ, ani k̃aro.
- 7 Aruzekede dì gb̃ana mɔ takasidene,
p̄sākārii dì zò ble p̄denene.
- 8 Gb̃e kũ à yā vāni t̄ò, ade ni yā le a k̃gɔɔa,
a p̄sĩkego ni a gb̃e.
- 9 Luda ni arubarika da gb̃e kũ à gb̃eke v̄ine
kũ àdi p̄ble kpaate takasidenene yāi.
- 10 N̄ pé lalandikeriia, fíti ni mì de,
yākete kũ wé'io ni láka.
- 11 N̄esepurade kũ a légb̃e nna
mé anigō de kína gb̃enna ũ.
- 12 Dikiri wé dìgō pé d̄naai,
àdi mìkperere zu náanisaride yāne.
- 13 Ma'ade dì pi músu kú bàai,
tó ma bo, ani ma de g̃anulea.
- 14 Karua lé bi w̃e l̄okotoome,
gb̃e kũ Dikiri p̄ f̃e k̄ao dì léte à sin.
- 15 Fayasariyā dìgō kú n̄nɔ sw̃en,
foru kũ fl̄ao ni tó ò k̃ea.
- 16 Gb̃e kũ àdi wé t̄a takasidea de à a aruzeke kara
kũ gb̃e kũ àdi gba da ɔḡdeneneo, n̄ pínki ni k̄ia.

ɔnd̄denɔ lédamma

- 17 N̄ s̄a kpá n̄ ɔnd̄rinɔ yā'onnenena ma,
n̄ n̄ n̄ese w̃e ma yādannenenaene,
- 18 zaakū à nna n̄gō k̄una n̄ sw̃e g̃un,
àgō kú n̄ l̄en.
- 19 Bee m̄k̄n, maten yā danne gb̃ara,
de n̄gō Dikiri náani v̄i yāime.
- 20 Ma yā'onnenena k̄enne m̄en baraakuri,
yā p̄inɔ lédamma kũ d̄naao v̄i.
- 21 Maten yāpura kũ à náani v̄i danne,
de n̄ le n̄ yā wer̄ma a z̄eam̄e.
- 22 N̄sun gb̃anasaride ble a gb̃anasarike yāiro,
n̄sun gb̃ana mɔ w̃endadene yākpatেকেkiaro,
- 23 zaakū Dikiri ni yā sí k̄n̄wo,
ani wé t̄a gb̃e kũ òten wé t̄am̄man̄a.

24 Ñsun gbēnna kpá kŭ pɔfēriioro,
 ñsun kure kŭ nēsɛwānadeoro,
 25 de ñsun a dà sēte
 ñ n zīda da yānlo yāi.

26 Ñsun gbēke fīna di n musuro,
 ñsun zenkpeke sēnero.
 27 Tó n póke vī ñ fīna booro,
 oni n wutebo sé n zītea.

28 Ñsun zīte lé sèeda zī woro,
 n dizinɔ mé ò a pète.

29 N gbē kŭ à a zī dō manamana è yá?
 Ade ni zī ke kīnanɔne,
 adi ke talakanɔme ani keñnero.

23

1 Tó n su pó ble kŭ gbānadeo,
 ñgō dō gbē kŭ à kú n are.
 2 Tó sānkarademe n ũ,
 ñ fēne da n kòtooa.
 3 Ñsun wākŭ ke a póble nísideiro,
 zaakŭ póble pì de lán daburuzunnēnaa bàme.

4 Ñsun wari dɔ n zīdaa ɔgɔdasiwetena yāiro,
 ñ òndō kŭ ñgō n zīdakūna dō.
 5 Òdi wé lé ɔgɔa, akŭ àdi gē zéla,
 àdi dèmbere bobo à vura lán vāu bà.

6 Ñsun aniapāsīde pó blero,
 ñsun wākŭ ke a póble nísideiro,
 7 zaakŭ àdigō a ɔgɔ naro a nēsemme.
 Ani pinne ñ pó ble ñ í mi,
 ama adi kene a nēsēnlo.
 8 Ìni a fítì kŭ n blèe pisime,
 sáabu kŭ n kè ni ke pã.

9 Ñsun yā o yōnkɔ sānlo,
 zaakŭ ani pã kpá n òndōyāime.

10 Ñsun zīte lé sèeda zī woro,
 ñsun tonenɔ bú lé ñ ká n pólaro,
 11 zaakŭ n Dākpāri gbāna,
 ani bo n kpe à yā sí kŭnwo.

12 Ñ lédamma yā da n swēn,
 ñ laakari dɔ dōna yāa.

13 Ñsun gí n né foruiro,
 tó n a gbē kŭ flāao, ani garo.
 14 Ñ a gbē kŭ flāao,
 de ñ a bo ga oĩ.

15 Ma né, tó n ɔ̀ndɔ̄ vī n swèn,
ma pɔ̄ ni ke nna.

16 Tó yáẏede ten bo n lén,
ma pɔ̄ ni ke nna.

17 Ñsun durunnakerinɔ̄ gwena ni dero,
̀ngɔ̄ Dikiri vīna vī gɔ̄rɔ̄ sīnda pínki,

18 zaakū ñnigɔ̄ zia vīme,
tāmaa ni n nero.

19 Ma né, ñ ma yā ma, ñni ɔ̀ndɔ̄ kū,
̀n tó n swè gɔ̄ té zé manai.

20 Ñsun kakara kū wēmiringɔ̄ro,
̀nsungɔ̄ kú lé'idenō téro,

21 zaakū wēderi kú lé'ideò dì gɔ̄ takasidenɔ̄ ũ,
̀n m̀ekpeteè dì ñ da utakasadanamme.

22 Ñ n de'ina yā ma,
tó n da zī kū, ñsun a gya boro.

23 Ñgɔ̄ yāpura wete, ñsun ɔ̄ gbareiro,
̀n ɔ̀ndɔ̄ kū kú yādadanaao kú wézẽo.

24 Gbẽ mana de pɔ̄ digɔ̄ nna manamana,
gbẽ kú à né ɔ̀ndɔ̄dè ì pɔ̄ digɔ̄ nnaame.

25 Ñ tó n de kú n dao pɔ̄ kemma nna,
̀n tó n da'ina ayuwii kemma.

26 Ma né, ñ n nèse wēmene,
n wé gɔ̄ té ma yākenaai,

27 zaakū karua bi wèè l̀okotoome,
nɔ̄ pāpākeri bi l̀gɔ̄ sɔ̄rɔ̄rɔ̄me.

28 Àdi gbẽ kpákpa lán kpāni wédewè bà,
̀adi tó gɔ̄gbẽnɔ̄ gɔ̄ náani sari dasi.

29 Dín òdi waiyoo kenee?

Dín òdi o'o kenee?

Dí mé à lékpakɔ̄ana vīi?

Dí mé à zuka vīi?

Dí mé àdi kīna pāa?

Dí wé mé à tēraa?

30 Gbẽ kú òdi g̀ ke wēmikianɔ̄,
kū òdi gé kpáte ke sèwẽ yākatenanɔ̄ime.

31 Ñsun wé biri sèwẽa
de a tērake n ni dero,
zaakū àdigɔ̄ pípi zaa t̀uruu gūn,
akūsɔ̄ a gēna lén dìgɔ̄ nna.

32 Ani láka saka t̄omma lán mlèè bà,
ani n gbā à n kú lán pitiko bà.

33 Ñni wé ke pla kú pó kú ñdi e yāroo,
ñni laasun kpedangara lé n swèn.

34 Ñnigɔ̄ de lán gbẽ kú à wutena gón ísira musu bà,
lán gbẽ kú à kú gó'ite biza m̀is̄ntea bà.

35 Īni pi: Ò ma gbē, adi ūmaro,
ò ma kē búgubugu, mádi a wari maro.
Bōren ma wé ni were de mà í wete mà mi dō?

24

1 Ñsun luka gbē vāninŏ gwenaairo,
ñsun kakara kŭńwo ni de sero,
2 zaakŭ yā pāsī laasun mé àdigŏ kú n swèn,
yākete digŏ kú n lén.

3 Ōndŏn òdi be péteo,
laakarīi dī tó àgŏ arubarika vī.

4 Dŏnaan òdi pŏ káo kpénŏ pa
kŭ aruzeke mana bèeredeo.

5 Ōndŏde gbāna digŏ karamē,
dŏri ikoo digŏ gé aremē.

6 Baaruu dī tó ò zī asānsīni dŏ,
tó yākekērinŏn dasi, àdi tó ò zī ble.

7 Ōndŏ lei de fayasaridela,
lakutu kŏkakaranaa gŭn a lé digŏ nakŏanamē.

8 Gbē kŭ àdigŏ vānikēnēna laasun vīn
òdi a sīsi manafikide.

9 Yāfayasari wāaripana bi durunnamē,
gbēke digŏ ye lalandikēriiuro.

10 Tó n mēbusēē kē warikēgŏrŏa,
n gbāna zŏkŏro.

11 Ñ gbē kŭ ò mīi pē gaanŏ sura ba,
ñ gī gbē kŭ ò sŏro òten si kakatenannŏne.

12 Tó n pi: O'o, ó dŏ yāro fá,
Luda kŭ à nēsegŭnyā dŏ ni eroo?
N wēndi Gwàri a yā dŏ,
ani fīna bo baadinē a yākenaaamē.

13 Ma né, ñ zŏ ble, zaakŭ à mana,
zŏsa dī kē léne nna.

14 Len ŏndŏ dī kē gbēne nna a nēsen le.
Tó n ŏndŏ kŭ, ñigŏ zia vī,
tāmaa ni n nero.

15 Dàde, ñsun gbē mana ŏn kpákparo,
ñsun a be pŏnŏ wararo.

16 Bee tó gbē mana lēte gēn suppla,
àdi era à futemē,
yāvānikerinŏ sŏ, kisira dī n fu.

17 Tó n ibere lēte, ñsun pŏnna kero,
tó à fù, ñsun à yāa dŏro.

18 Tó Dikiri è le, ani kēne nnaro,

a pɔfē ni were n ibereε p̄iame.

19 Ñsun tó gbē vāninɔ yā n kū gbānaro,
 ñsun yāvānikerinɔ gwena ni dero,
 20 zaakū gbē vāni nigō zia vīro,
 Luda ni yāvānikerinɔ fitila té de.

21 Ma né, ñ vīna ke Dikirine kū kínao,
 ñsun gbēnna kpá kū gbē kū ò bò ñ kpenooro,
 22 zaakū yā ni ñ le kāntome.
 Dí mé à dō lākū oni ñ ásarú ke nàa?

Ɔndōdenɔ yān dí dɔ

23 Ɔndōdenɔ yān dí dɔ:
 Gbēwegwana yākpate gūn manaro.
 24 Gbē kū àdi yā nna kpá taaridea,
 gbēnɔ ni sa vāni one, burinɔ ni a ká.
 25 Gbē kū àdi yā da taaridela nigō yā mana le,
 Luda ni arubarika daagu manamana.

26 Yāwemmana súsu
 de lán lépena léaa bà.
 27 Ñ n bàai zī ke ñ n bura soru ke,
 gbasa ñ kpé bo sà.

28 Ñsun n gbēdake bobo a dàn pāpāro,
 ñsun tó n lé gbēnɔ sātero.
 29 Ñsun pi: Mani keε lākū à kēmene nàro,
 kesō mani fīna bone a yākenaaa.

30 Ma pā ma'āde búne,
 ma do fayasaride geepi búi,
 31 akū ma è lèε bũte à dàgula pínki,
 à sèε kù, gb̄i kū à bò kū gbèεo lète.
 32 Ma yā dí gwà ma laasun lèa,
 akū pó kū ma è yā dàdamene.
 33 Tó n pì: Mani i o fíti, mani kámma bo fíti,
 mani wúte fíti ɔkpana ma kùua,
 34 takasi ni bo n á lán kpāni bà,
 pókīamma ni summa
 lán gbē kū à gōkebo kūnaa bà.

25

Sulemanu yáasi pāndenɔ

1 Sulemanu yáasi kū Yudanɔ kína Ezekaya gbēnɔ kè takada gūnnɔn dí.
 2 Luda gakuri vī à yā ute,
 kínanɔ gakuri vī ò yā tàasi ká.
 3 Lán óni f̄s ò ludambe lei kū zīte lòkotooo dōro nà,
 len óni f̄s ò kína laasun dōro le.
 4 Ñ andurufu gbāsī bote,
 a p̄iri ni pó mana pio,
 5 ñ yāvānikerinɔ bote kína are,

a kpata ni gbāna kū yāzede musu.

⁶ Ñsun n zīda sé lei kína arero,
ñsun vute gbē zōkōno vutekiaro.

⁷ Zaakū à sàna à pinne ò su are la
de à n dite kīana gbē bèeredenò arela.

⁸ Yā kū n wé è,
ñsungō wāna kū a gōgōnaaoro,
zaakū tó ò n yā éke bō,
bón ñni láka ò kee?

⁹ Tó nten yā gōgō kū n gbēdakeo,
ñsun bo kū gbē pānde asirioro.

¹⁰ Tó à mà, ani wé'i dammamε,
n tó vāni ni láka doro.

¹¹ Yāmana'ona a gōrōa nna
lán mangoro tēra kū à da andurufu tan bà.

¹² Ōndōde lédamma mana gbē kū à nèse vīne
à de lán wura nomanablebōo bàme.

¹³ Lákū í yīda digō de nà pōkērinōne,
len zīri náanide de le gbē kū ò a zīnōne,
àdi ñ nèse yīda kūñne.

¹⁴ Gbē kū àdi gbadana lé sé akū àdi daro
de lán legū kū à sisi a ña kàka adi maro bàme.

¹⁵ Menana dì tó kína a yāze e,
kpatena yāii dì tó a yā ble.

¹⁶ Tó n zó lè, ò ble n nèse lén,
de ñsun ble dasi ò lé sukparo yāi.

¹⁷ Ñsun n gbēdake be zé soro,
de àsun kpasa kūnwo à zānguro yāi.

¹⁸ Gbē kū à yā dì a gbēdakea
de lán gò ke fēneda ke kàle sōnte bàme.

¹⁹ Nana náanisaridea warikegōrōa
de lán saka gyāre ke gbá erεε bàme.

²⁰ Pōnna lèsina pōsiradene
de lán utasimmana ñampurugōrō
ke yūku kana bōo bàme.

²¹ Tó nà teni n ibere de, ò pōble kpáa,
tó ímimε sō, ò a gba í.

²² Tó n kè le, nteni a o kúne a léame,
Dikiri ni fīna bonne.

²³ Lákū gūgbānduru kpa ña dì su kū legūo nà,
len gbēpinaa dì su ānsisinaao le.

²⁴ Ina kpé laasin mana
de kunna kpén leεε kū nō fitideola.

²⁵ Baaru nna bonaa bùsu zāzān
de lán íyīdakpana gbē kū a gbāna làkaaa bàme.

²⁶ Gbē mana kū àdi we vānikeriine
de lán ísēboki kū a í yanaa bàme,
lán lògō kū a í yàkaa bà.

²⁷ Zōblena dasi manaro,

gbē bēerelina a zīdane gakuri vīro.
 28 Gbē kū à a zīda kūna dōro
 de lán wēte kū a bīni gboronaa bàme.

26

1 Lán legūsisina de nà sakare
 kesō lán legūmana de nà pókēgoroa,
 len gakuri dí kō sí kū yōnkoro le.
 2 Lákū bāntoro kū ludakibebāoo
 dīgō vuravura à gé la à su gwe nà,
 len gbēkana pā dì pōke boṃmaro le.
 3 Gése bi sō pómé,
 bà bi zaaki pómé,
 yōnkō pón gò ũ a kpea.
 4 Ñsun we yōnkōa a fayasarikero,
 de ñsun gō lán a bàro yāi.
 5 Ñ yā we yōnkōa a fayasariké lén,
 de àsun a zīda gwa òndōde ũro yāi.
 6 Tó n légbāzā kè yōnkō gāi,
 n n zīda yākame, n yā wēte n zīdane.
 7 Yáasi kū à kú yōnkō lén
 de lán ere gbá kū àten gbāke bàme.
 8 Bēerelina yōnkōne
 de lán gbēdana gbēmban bà.
 9 Yáasi kū à kú yōnkō lén
 de lán lè kū à dana wēderi oī bàme.
 10 Gbē kū à yōnkō ke gbē kū àten gēte dà zīn
 de lán tofekari kū àdi nòbo sīnda pínki gbā bàme.
 11 Yōnkō erana a yāfayasarikenaaa
 de lán gbēda kū à era à a pisi blèe bàme.
 12 N gbē kū à a zīda dìte òndōde ũ è yá?
 Yōnkō sàna deala.
 13 Ma'āde dì pi: Músu kú zémme,
 nòbo pásī té batun.
 14 Lákū gbàa dīgō yīgā a asigbeaa nà,
 len ma'āde dīgō litelite a wútekia le.
 15 Ma'āde dì o da tan
 à fu pòblelinaa à da a lén.
 16 Ma'āde dīgō da a òndō
 de yāwemmadōri gbēnōn supplanola.
 17 Gbē kū à vī à pète dakenō ledikpanan
 de lán gbē kū à gbēda kū a sāaa bà.
 18-19 Gbē kū à a gbēdake sàte
 gbasa à pīne: Maten fāai bome
 de lán bānde kū àten kà téde
 kū kàgbao zuñyī bàme.
 20 Tó yàka kunlo, té dì game,
 tó kōromōde kunlo, fīti dì lākame.
 21 Lákū sīsī dì ke téyōne nà,
 lākū yàkaa dì ke tēne nà,

len lékpakōade dì fiti da ɛ.

²² Kɔrɔmɔtɔde yā dì keńne lán zó bà,
àdi gē len dō ari nēsese gūn.

²³ Nēsēpāsīde kū àdi yā nnanna ońne
de lán lo kū ò andurufu í lèaa bàme.

²⁴ Zāngurii dì a zīda keke kū léome,
ama manafiki mé à kú a swèn.

²⁵ Tó yā nnanna bò a lén, òsun síro,
zaakū yā vāni mèn suppla mé à kú a swèn.

²⁶ Bee tó à a zāngu ùte manafiki gūn,
a vāni dì bo gupuraa pari wára.

²⁷ Gbē kū àten wèe yōńne ni zu a gūmme,
gbē kū àten gbè gbigiri ke, gbèe pì ni si adea.

²⁸ Ekede dì zā gbē kū àdi n yakan,
manafikide dì gbē kpá letenaai.

27

¹ Òsun n zīda sáabu kpá zia yā musuro,
zaakū n dō yā kū ani su ziaro.

² Ò tó ò n sáabu kpá,
òsun n zīda sáabu kpáro.

Ò tó à bo gbēno lén,
òsun tó à bo n lénlo.

³ Gbèe tikisi, búsu'atē bi asome,
ama yōnko pofē tikisi de abirekūnola pínki.

⁴ Pētē pāsī, pofē dì dańla,
ama dí mé ani nēsēgōba fō?

⁵ Kpákēna gbēi pari wára mana
de yena gbēi asiri gūnla.

⁶ Gbēnna yá'ūmma kápányī náani vī,
ibere lépemma manafiki vī.

⁷ Gbē kū à kána dì zázā kū kú zóome,
ama nàderi pó kyákyā dōro.

⁸ Gbē kū à kè a onnwa àten likara
de lán bā kū à sàte a sàaa bàme.

⁹ Nísi gbī nnanna kū turaretitio dì n pɔ ke nna,
lédakōana kū nēsese mèn doo dì gbēnnano ke nna.

¹⁰ Òsun pā kpá n gbēnnairo ke n de gbēnna.

Tó yā n le, òsun gé n vīni ke n dakūna bearo.

N gbēdake kū à kú káni kúnwo mana
de n be gbē kú à kú zàla.

¹¹ Ma né, ògō ńndō, ma pɔ ni kemma nna,
mani we ma sōsōrinɔa sà.

¹² Laakaride dì yā pāsī e káaku, akū àdi utene,
laasunsaride dì gí àgō gé, akū àdi yā le.

¹³ Tó gbē nibo fīnaa dì a musu,
n a uta sí ògō kūna tɔrɔma ũ ade gēne ũ.

¹⁴ Tó n yā ò gbānagbāna

n sa mana ò n gbēdakenε kɔnkɔkɔnkɔ,
onigō da sa vānime.

¹⁵ Nɔ fitide de lán legū'i

kū àten tótɔ zena sari bàme,

¹⁶ a dādāna de lán ìa dādāna bàme,

ade ten nisi'iwa kū kū ɔome.

¹⁷ Lákū m̀nɔ̀ dì kō lé kεkε nà,

len bisāsiri dì a gbēdake kεkε le.

¹⁸ Tó gbē laakarīi d̀ò kaka lía, ani a né ble,

tó gbē a dikiri yā mà, ani a kpe ta.

¹⁹ Lákū gbē dì a nini e ín nà,

len bisāsirinɔ̀ dìgō kō laasun dō le.

²⁰ Lákū g̀enɔ̀ dì m̀ó gaaro nà kū gyāwānnwo,

len gbē wé yena p̀óì dì m̀óaro le.

²¹ Lákū òdi andurufuu kū wuraaɔ mana dō a baasanaa gūn nà,

len òdi bèere lí gbēne a t̀óbonaa gūn le.

²² Bee tó n fayasaride dà gón

n a sabò lán p̀óblewe bà,

a fayasarike ni kēaro.

²³ Ngō n p̀ókādenɔ̀ kunna dō manamana,

̀n laakarī d̀ɔ̀ n kpàsa p̀ónɔ̀a,

²⁴ zaakū aruzεke dìgō kun g̀ɔ̀rɔ̀ sīnda p̀ínkiro,

beekpata dì gō gbē p̀ó ù ai a buriaro.

²⁵ S̀èε dì láka, a dufu dì bute,

ndì a t̀aragaa kpá p̀ónɔ̀a,

²⁶ ndì p̀ókasa ke kū n s̀ānɔ̀ kāo,

ndì bú lú kū n blèe ɔ̀gɔ̀ɔ̀,

²⁷ n blènɔ̀ vī dìgō dinyī n p̀óble ù,

ndì n ɔ̀ndenɔ̀ kū n nɔ̀gbē zīkerinɔ̀ gwao.

28

¹ Yāvānikerīi dì bàa lé, bee tó òten péaro,
gbē mana dìgō ẁɔ̀rɔ̀gɔ̀ vī lán músu bà.

² Tó bùsu taari kè z̀ókō, a ḱinanɔ̀ dìgō dasime,
ama laakaride yādōri ni tó aafia gō kun.

³ Kína kū àdi wé tã takasidenɔ̀a
de lán legū kū à mà à p̀óble yàkaa bàme.

⁴ Dokadarisarinɔ̀ dì yāvānikerinɔ̀ sáabu kpá,
dokadarinɔ̀ sō òdi fiti ke kūnwo.

⁵ Gbē vāninɔ̀ yāzede mì dōro,
ama gbē kū òdi Dikiri are wetenɔ̀ dō swáswa.

⁶ Takaside taarisaride mana
de aruzεkede yálekperεkerila.

⁷ Né dokadari asānsīni vī,
pāpādenɔ̀ gbēnna dì wé'i da a deame.

⁸ Gbē kū àdi a aruzεke kara ɔ̀gɔ̀'ì z̀ókō gūn
ten p̀ó kakara gbē kū àdi takasidenɔ̀ wēnda gwaneme.

⁹ Gbē kū àdi doka kpá sākoto,
Luda dì zā a aduakεnan.

¹⁰ Gbē kū àdi gbē mananɔ̀ da zé vānia
ni léte à da a zīda tankutemme,
taarisaridenɔ̀ sō oni bo mana.

11 Ɔgɔde dī a zīda dite ɔndɔde ūme,
 ama takaside asānsīnide dī a ɔndɔ dɔame.
 12 Tó gbē mananɔ zīlè blè,
 gbē sīnda pínki dī ĩa dāme,
 tó yāvānikerinɔ kpata blè,
 baadi dīgɔ mì kpáguime.
 13 Tó n n taarinɔ ùte, ĩni gé arero,
 tó n ò akūsɔ n tò, Luda ni n wēnda gwa.
 14 Arubarikademe gbē kū àdigɔ Dikiri vīna vī ũ,
 sāgbānade sɔ àdi léte à da yān.
 15 Gbē pāsī kū àdi kí ble takasidenɔa
 de lán músu kū àten pūtá bàme,
 lán sàbo kū àten kusímma bà.
 16 Don'arede kū àdi wé tã a gbēnɔa faya vīro,
 gbē kū à zà ɔgɔvānilenan wēndii dīgɔ gbàna.
 17 Gbēderi kū a laasun ten wari dɔa
 nigɔ baa lé ari à gé gaome.
 Gbēke sún kpánero.
 18 Gbē kū àdi yā ke a zéa nigɔ aafiamε,
 yādɔɔsarikeri sɔ ani léte kǎnto.
 19 Gbē kū àdi laakari dɔ a bú zīa dīgɔ kǎna,
 gbē kū àdi pé gukoría sɔ àdigɔ kú takasi gǔmme.
 20 Luda ni arubarika da náaniden manamana,
 gbē kū àten wā à ke ɔgɔde ũ ni bo páro.
 21 Gbēwegwana manaro,
 bee kū abireo gbē ni taari ke burodi kusu yāi.
 22 Sānkarade dī wā kū aruzekelenaao,
 àdigɔ dɔ kú takasi ni a lero.
 23 Gbē kū àdi kpākē gbēi nigɔ nna kǎao
 de gbē kū à a tó nna síla.
 24 Gbē kū à kpāni ò a de ke a daa,
 akū àten pi, taarinlo,
 ade lēle kū kpāni wédeweome.
 25 Gbē kū à wākū vī dī fīti dame,
 gbē kū à Dikiri náani vī mé ani karana le.
 26 Gbē kū àteni a zīda náani ke bi yōnkome,
 gbē kū à té ɔndɔi mé ani bo mana.
 27 Pó dī kīa gbē kū àdi takasidenɔ gba páro,
 òdi gbē kū àdi ní wé gwaro káme.
 28 Tó yāvānikerinɔ kpata blè,
 baadi dīgɔ mì kpáguime.
 Tó ò gàga, gbē mananɔ dī dagula.

29

1 Gbē kū ò kpākēi manamana, akū à gī mai,
 ade ni kakate kǎnto yòrɔɔ sari.
 2 Tó gbē mananɔ dàgula, gbēnɔ pɔ dīgɔ nname,
 tó gbē pāsī kú kpatan, òdigɔ n dame.
 3 Gbē kū à ye ɔndɔii dī a de pɔ ke nna,
 karuanɔ be zéserii dī a ɔgɔ yaka.
 4 Kína dī tó a bùsu gbāna kū yázede musu,
 gusaregbasiri sɔ àdi a bùsu deme.

- 5 Gbē kū àten lénna ke a gbēdakene
ten bà kpákpa a zīdane.
- 6 Gbē vāni taarikenaa di a kū tankute ūme,
gbē mana di ayuwii ke kū ponnao.
- 7 Gbē mana di laakari dɔ takaside yāgōgōnaaa,
yāvānikeri sō àdi a yā daro.
- 8 Lalandikerinɔ di wēte wā,
ōndōrinɔ di gbēnɔ laakari kpátēíne.
- 9 Tó ōndōde gēe yākpate ke kū yōnkɔ,
yōnkɔ pii di pɔ fē àdi yāa dɔ, a lé di nakōaro.
- 10 Gbēderinɔ di zā taarisaridegume,
òdigō gbē mananɔ wete ò n de.
- 11 Yōnkɔ pɔfē di pisi a wéame,
ōndōde sō, àdi mena fōme.
- 12 Tó gbānade ten sā kpá ékeyai,
a ibanɔ di gō yāvānikerinɔ ū n pínkime.
- 13 Takaside kū gbānamōnneriio yā mèn do dí vī,
Dikiri mé à tò n wé ten gu e n pínki.
- 14 Kína kū àdi yākpate ke takasidenone kū yāpurao,
a kpata zīnipetena nigō gbāna gɔrɔ sīnda pínki.
- 15 Totona kū flāao di tó gbē ōndō kū,
né kū ò tò a zīdane di wé'i da a daame.
- 16 Tó yāvānikerinɔ dàgula, taarikenaa di kōme,
ama gbē mananɔ ni n kpe e.
- 17 N n né toto, ani n laakari kpátenne,
ani tó n pɔ ke nna.
- 18 Gu kū Luda yā kunlo, òdigō n zīdakūna dōro.
Arubarikaden gbē kū à a doka kūna ū.
- 19 Òdi zò toto kū léoro,
bee tó à mà, ani zī kearo.
- 20 N gbē kū àdi wā à yā o è yá?
Yōnkɔ sána de adela.
- 21 Zò kū ò a vā zaa a fīti gɔrɔ,
ani láka à gō guturu ūme.
- 22 Pɔfērii di fīti da,
nèefutade di durunna ke manamana.
- 23 Īadānaa di n busame,
zīdabusana mé àdi n kara.
- 24 Gbē kū àdi ble kū kpānio zā a zīdagume,
àdi sí kū Ludao, ama àdi we à yāpura oro.
- 25 Vīnakena bisāsirine bi tankuteme,
gbē kū àdi Dikiri náani ke mī nigō da íla.
- 26 Gbēnɔ di gbānade are wete dasi,
ama yākpatekena bi Dikiri yāme.
- 27 Gbē mana ye ékedeiro,
gbē vāni di zā zēsususērigume.

30

Agu yā'onaa

- 1 Yake né Agu yā'onaaame.
Ma kpsa Luda, ma kpsa manamana,

2 zaakū ma yōnkōke de dakenō pōla,
má bisāsiri asānsīni vīro.

3 Mádi ōndō dadaro,
má Luda dōna vīro.

4 Dí mé à gèe ludambe yā à sūu?

Dí mé à ĩa kākara à kù a oīi?
Dí mé à legū'i kòko a pókasann?
Dí mé à zīte lézekinō kèe?
A tón deraa? A Né tón deraa?
Tó n dō.

5 Luda yānō pínki à mamberu vīro,
àdigō de sēgbako ū gbē kū à nàaiine.

6 Ñsun yāke kara a yā gūnlo,
de àsun n éke kánne n oīro yāi.

7 Yā mèn plan maten gbekamma Dikiri,
ñsun gíomenero ari mágō gé ga.

8 Ñ ma kē yāpā'onaaa kū éketonaa,
ngō ma gba pōble mōkōana.

Ñsun ma ke takaside kesō ogōdaside ūro,

9 de pō sūngō dimai mà ledi kpányī
mà pi díme Dikiri ū yāi,
de takasi sún ma kū mà kpāni o
mà n tó yakaro yāi.

10 Ñsun yā dí zōo a dikiri kīnaaro,
de àsun n ká à wí n musuro yāi.

11 Gbēkenō kun òdi n denō tó bēne sí,
òdi n danō sōsō.

12 Gbēkenō kun òdigō da ò gbāsīro,
ama n vānike dí kēm̄maro.

13 Gbēkenō kun òdi n zīda bi,
òdi gbēnō gwa ò mì zu.

14 Gbēkenō kun n saka de lán fēneda bà,
n saka sōntenōn de lán fēnenō bà,
òdi andunia takasidenō kū bisāsiri wēndadenō keo yákiyaki.

15 Toro nēnōgbēnō vī mèn pla,
òdi pi: Ñ ó gba, n ó gba.

Pó mèn aakō kun kū òdi kāro,
à kà siikō se, òdi pi pó mōm̄maro:

16 Gyāwān kū para né'isōo
kū zīte kū í dì mōaroo
kū té kū àdi pi a kāroo.

17 Wé kū né dì a de foboo
akūsō àdi a da gya boo,
swawee kāakāannanō ni a wé pì bo,
yumburukunō ni a gè ble.

18 Yā mèn aakō kun kū ò de ma dōnala,
à kà mèn siikō se má n mì dōro:

19 Zé kū vāu digō téo musu,

zé kũ mlèè ògõ táa on gbè sàraaa,
 zé kũ gó'ite ògõ tén ísira dagura
 kũ zé kũ gõgbè ògõ ye nɔkpareiio.

²⁰ Nɔ zinakeri yákenaan dí:

Àdi pɔ ble à ɔ má a léa
 à pí ádi yá vāni kero.

²¹ Yā mèn aakõ mé àdi tó zīte lukaluka,
 à kà siikõ se, zīte ni yā pìnɔ fīro:

²² Zò kũ à kpata blè,
 yōnkɔ kũ à pɔ blè à kã,

²³ nɔgbè kũ ò zāagu akũ à zā kè
 kũ zò nɔkpare kũ à gõ a dikiri zā nɔ ũo.

²⁴ Pɔ fítinɔn kú zīte mèn siikõ,
 ama ò òndõ vī manamana:

²⁵ Babarenɔn kun pɔ gbānanɔ ũro,
 ama òdi pɔble zāna ke sakareme.

²⁶ Gbè'ēnenɔn kun pɔ zōkōnɔ ũro,
 ama òdi be bo gbè dagurame.

²⁷ Kwanɔ ògõ kína vīro,
 ama òdi bɔte ò zezε gã kũ gāaome.

²⁸ Īni f̄ ò zókpatá kũ kũ ɔ,
 ama àdi gé na kína kpé sakaaimε.

²⁹ Pɔ mèn aakõ kun kũ n tēna mana,
 à kà siikõ se, n taa'ona nna:

³⁰ Músu kũ à de gōsa ũ nòbɔnɔ té,
 àdi boru kpe pɔkenεro

³¹ kũ kosa kũ à tuke bòoo kũ blèkoffiniio
 kũ kína kũ à kú a zīkarinɔ areo.

³² Tó n yōnkoyā kè zīdabinaa gūn
 ke tó n yā vāni laasun lè,

nɔ kú n léa,
³³ zaakũ lākũ òdi vī fakam pá à nísi bo nà,
 ke lākũ òdi yī kũ ò fī à aru bo nà,
 len gbè pɔfēnaa òdi fīti da le.

31

Kína Lemueli yā

¹ Kína Lemueli da lé dāa à pì:

² Derameε, ma né? Bómε, ma né'ina?
 À kè derameε, né kũ ma a lé sè Ludanε?

³ Ñsun n wó de nɔgbēnɔ kīnaaro,
 ñsun zé kũ àdi kīnanɔ yaka séro.

⁴ Lemueli, sèwē de kīnanɔ pómīna ũro,
 í gbāna de kpatablerinɔ pómīna ũro,

⁵ de òsun mi, dokayānɔ sǎngu,
 ò yā gōgō takasidenɔne faya sariro yāi.

6 À í gbāna kpá gbē kū òten ganɔa,
 à sèwē kpá pɔsiradenɔa
 7 ò mi, n takasi sángu,
 n yā'ūmmana sūngō dōngu dorō.
 8 N yā o gbē kū oni fō ò yā oronɔ gēne ũ,
 n yā sí gbē kū ò kpanyīri vīronɔne.
 9 Nsungō yītenaro, n yākpate ke a zéa.
 N takasidenɔ kū wēndadenɔ yā nna kpámma.

Nɔ laakaride

10 Dí mé ani nɔ laakaride lee?
 A bēere vī de gbē bēerenɔla zā.
 11 A zā dìgō a náani ke kū nēsedomē,
 pó mana ke di kīaaro.
 12 Yā manan àdigō ke a zāne,
 adi ke yā vāninlo ari a wēndi lén.
 13 Àdi sākā kū bàwisio wete
 à a zī ke kū ponnao.
 14 Àdi gé poble sé zā
 lán gó'ite lagatarii bà.
 15 Àdi fute gukēkōana à poble ke a ondenɔne,
 àdi zī kpaatete a nɔkparenɔne.
 16 Àdi zīte mana wete à lú,
 àdi geepi línɔ pépen kū a zīda bòkɔɔ ɔgɔɔ.
 17 Àdi gbāna dɔ a pia asa ũ
 à gāsāwa bobo a zīa.
 18 Àdigō dō kū áni ete le,
 a fitilaa dìgō nana gwāanimē.
 19 A ɔ dìgō porona àgō buutábɔ kūna,
 àdigō keke ũ wā kū a ɔneɔ.
 20 Àdi ɔ poro wēndadenɔne,
 àdi ɔ lika takasidenɔi.
 21 Àdi ãampurugɔɔ vīna ke a bedenɔ yā musuro,
 zaakū a ondenɔ di uta didikōamē.
 22 Àdi wutebɔ bizanɔ tá a zīda,
 a pókasanɔ bi táaru biza kū biza gaaruradenɔmē.
 23 A zā di tó bo fàaibokia,
 àdigō vutena gu dokōnɔ kū būsū gbē zōkōnɔ.
 24 Nɔgbē pì di pódangān ke àgō yía,
 àdi gère tá à kpá a lagatarinɔa.
 25 Àdigō gbāna kū gakurio dana pókasa ũ,
 a kunna zia yā di swē kēaguro.
 26 Ɔndōyā dìgō da a lén,
 àdi yā dañe kū yenyīo.
 27 A wé dìgō pé a ɔn yākenaai,
 àdi poble ma'ānlo.
 28 A nēnɔ di fute ò sa mana one,
 a zā di a sáabu kpá à pi:
 29 Nɔgbēnɔ kokari vī dasi fá,
 ama mɔkōn mé n deñla n pínki.

³⁰ Kakana mana ðìgõ náani vīro,
nɔmanakε ðì gē zélame,
nɔgbē kŭ à Dikiri vīna vīn òdi sáabu kpá.

³¹ N zī kŭ à kè àre kpáa,
n a tó kpá a yākenaa musu batun.

LAASUNDE

A pínki pãme

- ¹ Laasunde Dauda né, Yurusalemu kína yān dí.
- ² Makū laasunde ma pì:
Yā pā búgubugu,
yā pā búgubugu,
a pínki pãme.
- ³ Bó àreen bisāsiri dì le andunia gūn
wari kū àten ke a zī sīnda pínki gūnwaa?
- ⁴ Kpàino dì gēte, wurenɔ dì su,
ama andunia digō kun gɔrɔ sīnda pínkime.
- ⁵ Ifāntē dì bo àdi gē,
àdi wā à era à gé gu kū àdi bon.
- ⁶ Īa dì káka gènɔmidɔki kpa,
àdi era à su gugbānduru kpa,
àdigō likara àgō gé àgō su.
- ⁷ Swa sīnda pínki í digō ká ísira gūmme,
ama ísira dì paro,
í pino dì era ò su swa pino miiame.
- ⁸ Pó sīnda pínki dì n kpasá,
kpasá pì yā gē onala.
Gugwana dì mó wéaro,
yāmana dì sã paro.
- ⁹ Yā kū à kun yā mé ani era àgō kun dɔ,
yā kū ò kè yān oni era ò ke dɔ.
A dufu ke kú andunia gūnlo.
- ¹⁰ Póke kun kū oni pì:
N̄ pò dufu ke gwa yá?
Oi! À gīnake à kun ó ā zaa zī kò.
- ¹¹ Gbē káakunɔ yā digō dɔ gbēken doro.
Bee gbē kū onigō kun zianɔ,
n̄ yā ni dɔ gbēken ziakeziro.
- ¹² Makū laasunde ma kí blè Isarailanɔa Yurusalemu.
- ¹³ Ma mēe kpà yā kū òten ke andunia gūn pínki tãasikanaaa, ma gwàgwa
ɔndɔ'ɔndɔ ma è Luda zī pāsī dà bisāsirinɔne ò ke.
- ¹⁴ Ma yā kū òten ke andunia gūn è pínki, a pínki bi pãme, pena gukoriamε.
- ¹⁵ Pó fikarana porona vīro,
òdi le ò pó kū à kunlo naroro.
- ¹⁶ Akū ma ò ma swēe gūn ma pì: N̄ gwa! Ma ɔndɔ zōkɔ de gbē kū ò kpata blè
Yurusalemu ma ānɔla n̄ pínki, ma ɔndɔ kū ma dōnaao wé bò manamana.
- ¹⁷ Akū ma mēe kpà ɔndɔ asiri dōnaaa de mà yōnkɔke kū mīsariyāo asiri dɔ,
akū ma è abirekū bi pena gukoriamε dɔ.
- ¹⁸ ɔndɔ zōkɔɔ dì su kū nēseyakana zōkɔɔome,
òdi yā'ūmma le n̄ dōna lémmε.

2

Pɔnnakena pāme

¹ Ma ò ma zīdane: Ñ fute ñ pɔnnakena yɔ ñ gwa ñ nnamana dɔ, akū ma è abirekū pāme dɔ.

² Ma è kū yáadɔna bi yɔnkɔyāme. Pɔnnakena sɔ, bɔn òdi leaa?

³ Ma pɔnna wète wēminaa gūn ma ɔ lika yɔnkɔyāi, ama ma swè ten domene are ɔndɔ gūn de mà dɔ yā kū à mana bisāsirine à ke andunia gūn a wèndi zaka lén.

⁴ Ma zī zɔkɔnɔ ɔ kpà, ma kpéno bò ma zīdane ma geepi líno pèpe dasidasi.

⁵ Ma karanɔ kpàkpa ma swa dàkonɔ kèke ma lí kū òdi a né ble buri sīnda pínki bàban.

⁶ Ma íkakinɔ kèke ògɔ mɔɔ pisi líkpe pínɔa.

⁷ Ma zònɔ lùlu gɔgbēnɔ kū nɔgbēnɔ, ò a kenɔ ì ma bea. Má zùnɔ kū pókāde ketenɔ vī dasidasi de gbē kū ò kú Yurusalemu ma ānɔla n pínki.

⁸ Ma andurufu kū wuraaɔ kàkaramai kū kínanɔ aruzekenɔ kū n būsɔ pónɔ. Ma lèsirinɔ sè gɔgbē kū nɔgbēnɔ, ma nɔgbē kū gɔgbē dì lukańyīnɔ sè dasi.

⁹ Ma tɔ bò, má zɔkɔ de gbē kū ò kú Yurusalemu ma ānɔla n pínki, akū má kpé ɔndɔ vī a pínki gūn.

¹⁰ Mádi gí ma zīdane

kū pɔ kū à ma wé blèeoro.

Mádi pɔ kū à ma pɔ gbà ke tóro.

Ma pɔ kè nna ma zīkena sīnda pínkia, àkūme ma ísimmawarana pínki láada ũ.

¹¹ Kū ma wé pè yā kū ma kènɔi pínki kū ísimma kū ma wàraao a musu, ma è a pínki bi pāme, pena gukoriaime, à àre vī andunia gūnlo.

¹² Akū ma laasun lè gena ɔndɔ

kū yɔnkɔkeo kū m̀sarikeo kpa.

Yā kū ò kè zaa zī baasiro, a kpaten kína gēne ni ke dɔɔ?

¹³ Ma è ɔndɔ àre vī de yɔnkɔkela lākū gupura dīgɔ àre vī de gusirala nà.

¹⁴ Ɔndɔri wé dīgɔ kú a are,

yɔnkɔ dīgɔ kure gusiran.

Akū ma è gó dokɔnɔ mé ani n bikū n pínki.

¹⁵ Akū ma laasun lè ma swèn ma pì, zaakū gó dokɔnɔ mé ani ó bikū kū yɔnkɔnɔ nà,

bɔ àreen mani le ma ɔndɔaa?

Akū ma pì, abirekū pāme dɔ.

¹⁶ Ɔndɔri yā ni dɔ gbēken de yɔnkɔlaro,

n pínki n yā ni sã gbēnɔn zia.

Ɔndɔri dì ga lán yɔnkɔ bàme.

Ísimmawarana pāme

¹⁷ Akū ma a kunna gya bò, zaakū yā kū òten ke andunia gūn pínki dì kemene nèseyakayā ũme. A pínki bi pāme, pena gukoriaime.

¹⁸ Akū ma zī kū ma kè andunia gūnnɔ gya bò pínki kū mani tó ma gēne yāi.

¹⁹ Dí mé à dɔ tó ɔndɔri ke yɔnkɔn a ũu? Bee kū abireo zī kū ma kè andunia gūn kú ɔndɔo ni gōneime. Abirekū pāme dɔ.

²⁰ Akū ma pɔ yàka ísimma kū ma wàra andunia gūn pínki yā musu.

²¹ Zaakū gbē dì zī ke kū ɔ̀ndɔ́o kū dɔ́naao kū gonikεo, akū àdi tó gbē kū adi a ke keronε à gɔ́ a pó ũ. Abirekū pāme dɔ́, nɛ̀sɛyakayāme manamana.

²² Bón gbē dì le ísimma kū à wàra andunia gūn kū ɔ̀si kū à kàao pínki yā musuu?

²³ A kunna andunia gūn gɔ́ɔ́ sīnda pínki a zī digɔ́ sunε kū yā'ummanaao kū pɔyakanaaomε. Bee gwāani a laakarīi digɔ́ kpatenaro. Abirekū pāme dɔ́.

²⁴ Yā kū à mana kū bisāsirio mé à de à pó ble à í mi à a zī sáabu kpá. Ma è abirekū bò Luda ɔ̀ime dɔ́.

²⁵ Luda kpányī sari dí mé ani fɔ́ à pó ble à pɔ́nna keε?

²⁶ Luda dì ɔ̀ndɔ́ kū dɔ́naao kū pɔ́nnao kpá gbē kū à kènεεa, ama àdi aruzεke kakarana zī da durunnakeriine de à sí à kpá gbē kū a kènεεa. Abirekū pāme dɔ́, pɛna gukoriamε.

3

Yā sīnda pínki kū a gɔ́ɔ́omε

¹ Yā sīnda pínki kū a gɔ́ɔ́omε,
bɔ́kɔ́te sīnda pínki kū a kegɔ́ɔ́o.

² Né'igɔ́ɔ́ kun, gagɔ́ɔ́ kun,
pótɔ́gɔ́ɔ́ kun, a wotogɔ́ɔ́ kun.

³ Degɔ́ɔ́ kun, gbana aafia gɔ́ɔ́ kun,
gborogɔ́ɔ́ kun, a dɔ́gɔ́ɔ́ kun.

⁴ Ɔ̀dɔ́gɔ́ɔ́ kun, yáadɔ́gɔ́ɔ́ kun,
wɛ̀ndakegɔ́ɔ́ kun, kɔ́kɔ́'ogɔ́ɔ́ kun.

⁵ Gbèkɔ́tena gɔ́ɔ́ kun, gbèkakarana gɔ́ɔ́ kun,
bàndaragagɔ́ɔ́ kun, a kēna gɔ́ɔ́ kun.

⁶ Pówetena gɔ́ɔ́ kun, a ɔ́gbarena gɔ́ɔ́ kun,
pókūna gɔ́ɔ́ kun, a gbarena gɔ́ɔ́ kun.

⁷ Pógaokēna gɔ́ɔ́ kun, a nabigɔ́ɔ́ kun,
lékūna gɔ́ɔ́ kun, yā'ona gɔ́ɔ́ kun.

⁸ Yenyī gɔ́ɔ́ kun, zāngu gɔ́ɔ́ kun,
zìkana gɔ́ɔ́ kun, vutena aafia gɔ́ɔ́ kun.

⁹ Bó àreen zīkeri dì le wari kū à kèaa?

¹⁰ Ma zī kū Luda dà bisāsirinɔ́ne ò ke è.

¹¹ Luda tò pó sīnda pínki mana a gɔ́ɔ́a. À kunna gɔ́ɔ́ sīnda pínki laasun dà bisāsiri swɛ̀n dɔ́, bee kū abireo ani fɔ́ à yā kū Luda ten ke zaa andunia naana ari a lakanaa dɔ́ɔ́ dɔ́ɔ́.

¹² Má dɔ́ kū póke mana kū bisāsirio de kunna pɔ́nna gūn kū manakεnaao a wɛ̀ndi lénlaro.

¹³ Tó gbē ten pó ble àten í mi àteni a zī sīnda pínki sáabu kpá, Luda mé à a gbà.

¹⁴ Má dɔ́ kū yā kū Luda dì ke nigɔ́ kun gɔ́ɔ́ sīnda pínki. Oni fɔ́ ò póke karanlo, oni fɔ́ ò póke lagonlo. Luda kè le de ògɔ́ a vīna vī yāime.

¹⁵ Pó kū à kun tera gīnake à kun zaa zī kò. Pó kū anigɔ́ kun zia kun yā kò. Luda dì yā kū ò kè yānɔ́ gbè sísi.

¹⁶ Ma yā è andunia gūn dɔ́,
gu kū à de yāzede gɔ́ kún,

yāzesaride mé à kú gwe,
gu kū à de yā mana gɔ́ kun sɔ́,

yā vāni mé à kú gwe.

¹⁷ Ma ò ma swɛ̀ε gūn,

Luda ni yákpate ke kú gbě manano
 kú gbě vānino n pínki,
 zaakú yákena sīnda pínki kú a gɔɔome,
 bokote sīnda pínki kú a keɔɔo.

¹⁸ Ma ò ma swèe gūn do, bisāsirinɔ sɔ, Luda di n yā wé wéne de ò dɔ n zīdaa kú ò de lán nòbɔnɔ bàme.

¹⁹ Bee zaa zī bisāsirinɔ kú nòbɔnɔ, gó dokɔnɔ mé àteni n bikú. Lákú nòbɔnɔ di ga nà len bisāsiri di ga le se, n we'ona dokɔnɔme. Bisāsiri de nòbɔlaro, zaakú a pínki pāme.

²⁰ N pínki di gé gu dokɔnɔmmɛ, zaakú n pínki bò búsutiti gūmmɛ, n pínki ni era à gɔ búsutiti ũme.

²¹ Tó bisāsiri nini di tá musu, nòbɔ pɔ sɔ àdi tá zītemɛ, dí mé à dɔɔ?

²² A yā mé à tò ma è yāke mana kú bisāsirio de à a zī sáabu kpálaro, zaakú a bakaan gwe. Dí mé ani tó à dɔ yā kú ani ke a gberaa?

4

Kunna kú kɔ

¹ Akú ma gbāna kú òten mɔ gbēnɔne andunia gūn yā gwà do pínki. Ma gbě kú òten wé tāmmanɔ wétè è, ò laakarikipateri vīro. Ò laakarikipateri vīro, zaakú n wétāmmarii pìnɔ mé ò gbāna vī.

² Akú ma pì, gbě kú ò gānɔn sáabu vī de gbě kú ò kunnɔla,

³ ama gbě kú odi i kòro akūsɔ adi wé ke pla kú a vāni kú òdi ke andunia gūnworo sānāmma n pínki.

⁴ Ma è kú pɔ kú à tò gbě di zī ke à mè kpāa, de àgɔ de a gbēdakela yāime. Abirekú pāme do, pena gukoriamɛ.

⁵ Yɔnkɔ di ɔ kpa a kùla ari à fēfē.

⁶ Kunna kú pɔ okú doo kú laakarikipatenaao
 mana de kunna kú pɔ okú plao
 kú ísimmawaranaao kú pena gukoriaola.

⁷ Akú ma era ma yā pā pānde è andunia gūn do.

⁸ Gbēke mé à kun à né vīro, à vīni kesɔ dakūna vīro. A ísimma di láraro, bee kú abireo a aruzeke di mɔaro. Dí yāin àten zī kee? Bóyāi à nmananaa tè a zīdanee? Abirekú pāme do, yābokote pāsīme.

⁹ Pla de dola,
 zaakú n zīkena àre nigɔ mana.

¹⁰ Tó gbě mèn do lète, a gbēndo ni a sé.

Waiyoo gbě mèn do!

Tó à lète, anigɔ sèri vīro.

¹¹ Tó gbēnɔn planɔn wutena gu dokɔnɔn,
 oni kɔ puusu ma.

Deran gbě mèn do ni ke nà à bo ïann?

¹² Òdi gbāna mɔ gbēmendonɛ,

gbēnɔn planɔ sɔ òdi ze ò gīme.

Bà né mèn aakɔ di kē likaro.

¹³ Kefenna òndɔri takaside mana de kína zīkūna yɔnkɔ kú àdi lédamma ma dorola,

¹⁴ bee tó kefenna pìi bò kpésira gūn, akú à gɔ kína ũ, ke tó ò a i búsuu pìn takaside ũ.

15 Ma è andunia tè kína gēne kū à de kefenna ũ p̄iime.

16 Ḡoro birea à gb̄enɔ dasi lé v̄iro, à de n̄ don'arede ũ. Ama gb̄e kū ò sù z̄anɔ dí a sáabu kpáro. Abirekū p̄ame dɔ, pena gukoriamε.

5

Lékena Ludaa laasunlenaa sari

1 Tó n gε Luda ɔnn, ñḡo kū kū laakariio. Ñ nai ñ a yā ma mana de ȳonkɔnɔ sa'ona gwela, zaakū n̄ yād̄onasari mé àdi tó ò yā v̄ani ke.

2 N lé sún̄ḡo wānaro, ñsun wā ñ yā o Ludanero. Lákū à kú musu n̄ kú z̄ite nà, ñsun yā o dasiro.

3 Lákū yāb̄kɔte dasi dì su kū nana'onaaò nà, len yā dasi b̄otenaa dì su kū ȳonkɔyāo le.

4 Tó n lé kè Ludaa, ñsun a f̄inabona ḡoro gágaro. Ñ a f̄ina bo, zaakū ȳonkɔnɔ yā dì kánero.

5 Lékena Ludaa sari mana de n lé kèa papanaa sarila.

6 Ñsun tó n lé n da yānlo. Ñsun o sa'oriine n p̄i n s̄a lékena yānlo. Ñ ye Luda p̄o f̄enyi n yā p̄i yāi à z̄i kū nten ke kakaten yá?

7 Nana dasi ona kū yā dasi b̄otenaaò dì su kū yā p̄aomε. Abire yāi ñḡo Luda v̄ina v̄i.

Aruzeke p̄ame

8 Tó n è òten gb̄ana mɔ takasidenɔne gukea, òten ḡíne kū yāzedeo òten yā ḡoḡoñne a zéaro, ñsun tó yā p̄i bo n sarero, zaakū b̄usuu p̄i gb̄anadenɔ ten wé d̄ok̄si, akū n̄ gb̄e z̄ok̄s̄nɔ ten wé d̄oñȳi dɔ.

9 Ñ p̄ínki dì b̄usuu p̄i baka blemε, zaakū kína mé à buranɔ v̄i.

10 Gb̄e kū à ye ɔḡoɔi dì kíaa,
gb̄e kū à ye aruzek̄eii àree dì móaro.
Abirekū p̄ame dɔ.

11 Tó aruzek̄e ten kara,
a bl̄erino diḡo karamε.
Bó àreen à v̄i a dikiriineε?
À wé p̄itia baasiro.

12 Z̄igb̄anakerii dì i nna o
à p̄o bl̄e f̄itin yá ke dasin yá.
Aruzek̄ede s̄o a p̄o dasi dì tó à i oro.

13 Ma n̄es̄yakana yā p̄ās̄i è andunia ḡun,
gb̄eke zé tàta a ɔḡodale
à a z̄ida kariii b̄o,

14 akū à b̄kɔte v̄ani k̄eo,
a aruzek̄e làka p̄ínki.
Kū à néḡogb̄e ì, à p̄oke v̄i kū à tónero.

15 Bis̄ās̄iri dì bo a da gberen p̄otompomε.
Lákū à sù nà len àdi era à tá le dɔ,
àdi a z̄i àre ke le à sé à na a ɔĩ à táoro.

16 Abirekū bi n̄es̄yakayā p̄ās̄ime dɔ.
Lákū gb̄e sù nà len àdi era à tá le dɔ.
À ísimma wàra à p̄e gukoría p̄a,

bó mé à ḡòneε?

17 Abire gbera à a ḡoro d̄e gusiran
kū n̄es̄yakana z̄ok̄ɔo
kū gyāo kū p̄of̄eo.

18 Akū ma è à mana kū bisāsirio à pò ble à í mi à zī kū à kè kū wario andunia gūn sáabu kpá a wèndi zaka kū Luda a gbà lén, zaakū a bakaan gwe.

19 Abire gbera tó Luda gbē gbà ɔgɔda kū aruzekεo, akū à a gbà zé à anfāni kεo, à zε kū a bakaao à a zī sáabu kpá. Luda mé à a gbà.

20 Àdigō laasun lé a wèndi zakaaa dasi doro, zaakū Luda mé à yā màa kū ponnao.

6

1 Ma nèseyakana yā è andunia gūn dɔ kū à tò bisāsirinɔa.

2 Luda gbē gbà ɔgɔda kū aruzekεo kū bèereεo, a pò kū à de àgō a ni de pínki vī, akū Luda dí a gba zé à anfāni kèoro, gbē pānde mé à gō vī. Abirekū pāme, nèseyakayā pāsīme dɔ.

3 Tó gbē né ì mèn basɔro, akū à zī kū yúkuyuku, bee kū a gikenakεo, tó adi ponna kεoro, tó à gà, tó a gèvī kpetanaro, ma pì né kū ò ì gè ũ sàna deala.

4 Zaakū né pì sù pāme, akū à tà gusiran, a tó gō tatana.

5 Bee kū adi ifāntē ero akūsō à yāke dōro, à nna mà de aruzekede pìla.

6 À de gbē kū à kun wè wàa kuri ponnakesarila. Gu dokōnɔn òdi gèn í pínkinloo?

7 Bisāsiri ísimma kū à wàra,
de à pò le à da lén yāime,
ama a gberε dì kāro.

8 Bón òndōri deo yōnkɔlaa?
Bó àreen yākena a zéaa dì i takasidenεε?

9 Ponnakena kū pò kū í vīo
mana de a pānde nidɛnala.
Abirekū pāme dɔ, pena gukoriamε.

10 Pò kū à kè yā tó vī kò,
pò kū bisāsiri de a ũ sō, ò dō kò.
Bisāsiri ni fō à lékpakōa ke
kū gbē kū a gbāna dealaoro.

11 Yábotena dasi dì yā yaka.
Bó àreen abire vī gbēneεε?

12 Dí mé à dō pò kū à mana kū bisāsirio a wèndi kori zaka kū àdi gēte lán uraa bà gūnn? Dí mé ani fō à yā kū ani ke a kpe andunia gūn onεε?

7

Ɔndōdannɛnaa

1 Tó nna mana de nísi gbī nna bèereɔdela,
gagɔro mana de igɔrola.

2 Gēna ɔn kū òten gè ɔɔ dɔn mana
de gēna ɔn kū òten dikpe kenla,
zaakū gbē sīnda pínki lakanaan gwe,
à mana gbē kū ò kunnɔ yā pì da.

3 Wèndakena mana de yáadɔnala,
pɔsirakɛnaa gbera nèseε dì were.

4 Ɔndōri laakarīi dīgō kú ɔn kū òten ɔɔ dɔnwa,
yōnkɔ laakarīi dīgō kú ɔn kū òten ponna kenwa.

5 À mana òndōri kpākēnyīna da
de ò sā kpá yōnkɔ n tókpanala,

6 zaakū yōnkɔnɔ yáadɔna de

lán sàkpa lí tẹ̀pūtāna kīnii gūn bàme.

Abirekū pāme dọ.

⁷ Gbāna mọna gbēnọne di tó ɔ̀ndɔ̀ri yɔ̀nkọ kūme,
gusaregba di gbē yakame.

⁸ Yā mīdena mana de a naanala,
mēna mana de ń zīda binala.

⁹ Ẹsun tó n pọ̀ fẹ̀ likalikaro,
zaakū yɔ̀nkọ mé àdigō pọ̀fẹ̀ vī.

¹⁰ Ẹsun pi, bọ́yāin yāgọ́ mana de tera pọ́laro,
zaakū yālana dí taka bi ɔ̀ndɔ̀yānlo.

¹¹ Ẹndɔ̀ bi pọ́ maname lán túbi bà,
à àre vī gbē kū ọ̀ten ifāntẹ enone.

¹² Ẹndɔ̀ bi utekime,
lákū ọ́gọ de uteki ũ nà,
ama dōna àreen dí:
Ẹndɔ̀ di gbē kū ọ̀ vīnọ sura ba.

¹³ Ẹ laasun lé Luda yākenana.
Dí mé ani fẹ̀ à pọ́ kū à kẹ̀ kotinaa dọdọ?

¹⁴ Tó gọ́rọ nna sùmma, ń pọ́nna keo.
Tó gọ́rọ vānimẹ sọ, ń laasun lé.

Luda mé à a pínki kẹ,
de gbēke súnḡọ a zia dōro yāi.

¹⁵ Ma wèndi kori dí gūn
ma yā díkīnanọ è pínki.
Ma gbē mana è,
à gà a manakenaa gūn,
ma gbē vāni è,
àten gí ke a yāvānikenaa gūn.

¹⁶ Ẹsun tó n manakena gē ọ́laro,
ẹsun tó n ɔ̀ndɔ̀ gē ọ́laro.

À kẹ̀ dera ɪni n zīda kakatẹe?

¹⁷ N vāni sún gē ọ́laro,
ẹsungō yɔ̀nkọ ũro.

À kẹ̀ dera ɪni ga n gọ́rọ āa?

¹⁸ À mana ńḡọ yā mèn pla pìnọ kūname,
ẹsun ọ́ gbareiro,
zaakū gbē kū à Luda vīna vī
dì a pla pìnọ zé le pínkime.

¹⁹ Ẹndɔ̀ di tó ɔ̀ndɔ̀ri gbāna ḡ de
wéte gbānade gbēnọn kurinọla.

²⁰ Gbē mana kū àdigō yā mana ke
kū àdi durunna kero kú andunia gūnlo.

²¹ Ẹsun sá kpá yā kū gbēnọ ten oi pínkiro,
de ẹsun ma n zikeri teni n sọsọro.

²² Zaa kú ń dō n zīdane,
kū mọkọn se n gbēnọ sọsọ dasi.

²³ Ma yā birenọ gwà kú ɔ̀ndɔ̀o pínki,
ma zeo kú mà ɔ̀ndɔ̀ kú,
akū à zà kūmao.

²⁴ Bee tó ɔ̀ndɔ̀ fẹ̀ àḡọ dera, a kúki zà,
a asiri zókọ manamana,

dí mé ani f̄s̄ à boaa?

²⁵ Ma ònd̄s̄ k̄ū yā s̄inda p̄inkioo m̄i t̄aasii k̄à,
ma gwàgwa de mà le mà d̄s̄,
de mà yāvānikena d̄s̄ yōnk̄ok̄e ū,
de mà yōnk̄ok̄e d̄s̄ misarike ū.

²⁶ N̄gb̄e k̄ū à de tankute ū
a swè bi gbàgidiime
a òn̄ bi m̄òkākōanaame,
a yā d̄i ma p̄o yaka de gala.
Gb̄e k̄ū a yā k̄à Ludan̄e d̄i wotoa,
ama n̄gb̄e p̄i d̄i durunnakeri k̄ūme.

²⁷ Mak̄ū laasunde ma p̄i,
n̄ yā k̄ū ma boa gwa.

K̄ū maten yā gwa zéazea
de mà le mà a m̄i d̄s̄,
²⁸ ḡor̄o k̄ū maten wete lenaa sari,
ma ḡgb̄e mana lè mèn do
gb̄en̄n̄ w̄aa s̄or̄on̄o té,
ama bee n̄gb̄e mana mèn do
m̄adi le n̄ t̄ero.

²⁹ Yā k̄ū ma boaan dí.
Luda bisāsirin̄o k̄è n̄es̄epuraden̄o ūme,
ak̄ū ò ḡè manafiki z̄en̄.

8

¹ Dí mé à de lán ònd̄rii bàa?
Dí mé à yān̄o b̄ok̄otena d̄s̄o?
Ònd̄s̄ d̄i bisāsiri ān weren̄e,
àdi a wé p̄ās̄i lite wé mana ū.

² N̄ m̄i nate k̄ina yāne,
zaak̄ū n̄ lé k̄ea k̄ū Luda t̄ome.

³ N̄sun w̄a n̄ go a arero,
n̄sun ze yā k̄ū àdi ken̄e v̄ani k̄pero,
zaak̄ū yā k̄ū à k̄en̄e n̄nan àdi ke p̄inki.

⁴ Zaak̄ū k̄ina yā mé à zé v̄i,
dí mé ani f̄s̄ à pin̄e: B̄on̄ n̄ten ke gwee?

⁵ Gb̄e k̄ū à m̄i n̄atene ni ḡe yān̄lo,
gb̄e k̄ū à ònd̄s̄ ni a ḡor̄o k̄ū a ken̄aao d̄s̄.

⁶ Yā s̄inda p̄inki a ḡor̄o k̄ū a ken̄aao v̄ime,
bee tó yā'ūmmana ten t̄s̄ gb̄ea manamana.

⁷ Zaak̄ū gb̄eke zia d̄s̄ro,
dí mé ani f̄s̄ à yā k̄ū ani su on̄e?

⁸ Gb̄eke a w̄endi k̄una gb̄ana v̄iro,
leme se gb̄eke ni f̄s̄ à a gaḡor̄o s̄s̄s̄ arero.

Òdi le ò bò sozan z̄i ḡun̄lo,
leme d̄o yā v̄ani d̄i a k̄erin̄o ḡbarero.

⁹ K̄ū ma yā k̄ū òten ke andunia ḡun̄ laasun lè p̄inki, ma è bisāsiri d̄i gb̄ana
bleńma à wari kp̄ányĩ.

¹⁰ Ak̄ū ma yāvānikeri k̄ū òteni n̄ v̄in̄o è. Gb̄en̄o bò Luda òn̄n̄ ò s̄u n̄ t̄o n̄na sí w̄ete
k̄ū ò n̄ yā v̄ani k̄en̄ ḡun̄. Abirek̄ū p̄ame d̄o.

11 Tó odi wari dɔ dàkeriia likalikaro, a yā dì tó gbēno zεo n swèn ò a vāni keme se.

12 Bee tó durunnakerii dàa kè gèn baaakɔ, akū à gii kè, má dɔ kū gbē kū ò Luda vīna vī akūsɔ òten mì nateneno sàna deala.

13 Yā ni bo kū gbē vāninɔ nnaro, kū ò Luda vīna vīro yāi, n gɔɔ ni gii kero lán uraa bàme.

14 Yā pā pānde kun àten ke andunia gūn. Yā dì gbē mana le lākū yāvānikeriin a ũ bà, yā dì yāvānikeri le lākū gbē manan a ũ bà. Ma pì abirekū pāme dɔ.

15 Madi pɔnnakena sáabu kpá, zaakū à mana kū bisāsirio andunia gūn à pò ble à í mi à ponna ke, ponna pì ni done are a zīkenaa gūn lākū Luda a gbà a wèndi lén nà andunia gūn.

16 Ma mēe kpà òndɔkūnaaa, akū bokote kū òten ke andunia gūn kū i dì na n wénlo fānantē kū gwāanio, ma a laasun lè

17 ma è Luda tò gbēke ni fɔ à yā kū àten ke andunia gūn dɔro. Bee tó gbē kpáte kèi manamana, ani a mì dɔro. Bee tó òndɔrii pì á dɔ, ani fɔ à boaro.

9

Yā dokɔno mé àten gbē sīnda pínki dā

1 Ma abireno laasun lè pínki, akū ma zεo kū gbē manano kū òndɔrinɔ kū n yākenanɔn kú Luda oīme. Gbēke digɔ dɔ tó yenyi ke zāngu teni a dāro.

2 Yā dokɔno mé àten gbē sīnda pínki dā, yāpuradeno kū nèsépāsīdeno, gbē manano kū gbē vāninɔ, gbāsīsaridenɔ kū gbāsīdeno, ludagbagbarino kú ludagbagbarisarinɔ. Lākū à de kú gbē manano nà, len à de le kú durunnakerino. Lākū à de nà kú gbē kú òdi la da kú Ludaonɔ, len à de le kú gbē kú òdi la da káaoronɔ.

3 Yā kú àdi ke andunia gūn pínki nèsyakayāme, kú yā dokɔno mé àdi gbē sīnda pínki le. Yā vāni kò bisāsirinɔ swèn, yōnkoyā mé àdi doñne are, a gbera òdi tá gyāwānn.

4 Gɔɔ kú gbē kú kú wèndiio àdigɔ támaa vī. Bee gbēda bēne à sàna de músu gèla.

5 Gbē bēnenɔ dɔ kú oni ga, gèno sɔ ò pòke dɔro. Ò láada ke vī doro, n yā ni dɔ gbēken doro.

6 N yena gbēi kú n zāna gbēnwɔ kú n nèségɔbakenaao gè zélan gwe kò. N bàka nigɔ kú kú yā kú àdi ke andunia gūnwɔ ziki doro.

7 N gé n n pò ble kú ponnao, n n sèwē mi kú yáadɔnaao, zaakū Luda n yākenaa pino sáabu kpà kò.

8 N gɔ uta pura dana gɔɔ sīnda pínki. N sungɔ kun nísi dɔkɔna n mīia sariro.

9 N ponna ke kú n nanɔ yenyideo n wèndi kori kú Luda kpamma andunia gūn lén, zaakū n bakaan gwe gɔɔ kú nten ísimma wara andunia gūn.

10 Zī kú n ɔ nà a kenaaa, n ke n gbāna lén, zaakū zī ke yāgɔgɔna ke dɔna ke òndɔ kú gyāwān kú nten tánlo.

11 Ma è andunia gūn dɔ kú
bàkpakūsūblenaa dì ke bà nna yānlo,
zīblenaa dì ke gbāna yānlo,
pòblelenaa dì ke òndɔ yānlo,
aruzekelenaa dì ke wézé yānlo,
nna kú gbēno dì ke kyódɔna yānlo,
zaakū gɔɔ vāni kú kisirao dì n lé n pínki,
12 gbēke gɔɔ kú yā vāni ni a le dɔro.
Lán kpò kú à sì táaru gūn bà,

lán bā kū bà a kùu bà,
len gu dì ò gbēne vānivāni à a kū bùrum le.

Ɔndō de gbānala

¹³ Ma Ɔndō ke taka è andunia gūn, a yā ma kū gbāna.

¹⁴ Lakutu ke kun yā, a gbēnɔn dasiro, akū kina gbānade sù à lètea à lika a bīni.

¹⁵ Gōgbē takaside Ɔndōri ke kú lakutu pìi gūn, à lakutu sura bà kū a Ɔndō, akū takaside pì yā dí ò gbēkenlo.

¹⁶ Akū ma pì Ɔndō de gbānala, ama òdi takaside Ɔndō gya bo, òdi a yā daro.

¹⁷ Ɔndōri yā yīdayīda kū ò sã kpai
mana de yōnkɔnɔ kina patammanala.

¹⁸ Ɔndō mana de gōkeɔnɔla,
ama durunnakeri mèn do dì yā mana zōkō yakame.

10

Yōnkōke kari

¹ Lākū ifini gēnɔ dì tó turarekeri nisi gbī vāni kū nà,
len yōnkōke fīti dì gbē kū à Ɔndō vī kū bēereɔ tó yaka le.

² Ɔndōri laasun dì tá ɔplai,
yōnkō pò dì ta ɔzei.

³ Bee tó yōnkō ten taa o zén,
a Ɔndō dìgō kīaname,
àdi tó gbē sīnda pínki a mīsarike dō.

⁴ Tó gbānade pɔ fēnyī,
n̄sun go n tíaro,
kunna n laakariia dì lá ká taari zōkōa.

⁵ Ma n̄seyakayā ke è andunia gūn,
à de gbānade sātēna yāa ūme.

⁶ Òdi yōnkɔnɔ ká kpata zōkōn dasi,
aruzekedenɔ s̄ òdigō kú kpata fītin.

⁷ Ma zònɔ è di s̄a,
zīdadenɔ s̄ òten taa o gèse lán zònɔ bà.

⁸ Gbē kū àten w̄e yō ni zu a gūn,
gbē kū àten bīni gboro, ml̄è ni a só.

⁹ Gbē kū àten gbè wí, gbè ni a kīnna,
gbē kū àten yaka para, yaka ni a kari bo.

¹⁰ Tó kpása lénnaro,
akū odi a lé kekero,
sé n̄ gāsāwa boboi kū gbānao,
ama Ɔndō dì tó ò zé leme.

¹¹ Tó ml̄è bon'ā k̄e a kōkō'oriine à a sò,
à àre vī a gūn doro.

¹² Ɔndōri légb̄e nna,
ama yōnkō lé dì a kakateme.

¹³ Àdi na yā'onaaa yōnkōyōnkō,
àdi a m̄i de kū mīsariyā vānio,

¹⁴ zaakū yōnkō dì yā b̄oteme.
Lākū gbēke yā kū ani su dōro nà,
dí mé ani f̄s̄ à yā kū ani ke a kpe onee?

¹⁵ Yōnkō zī dì a kpasame,
ari se àdi zé dō gena w̄ete gūnlo.

- 16 Waiyoo bùsu kũ a kína de keƒenna ũ,
a ìbanɔ̀ dìgɔ̀ pɔ̀ble gbē zaa kɔ̀nkɔ̀.
17 Mìnɔ̀naden bùsu kũ a kína de kínane ũ,
a ìbanɔ̀ dì pɔ̀ble a gɔ̀ɔa gbānakarana yāi,
adi ke wēɔ̀ena yāinlo.
18 Tó gbē ma'ā vī,
a kpé líkɔ̀kũnɔ̀ dìgɔ̀ sikũname,
tó àten gwa kũ wéó,
a kpé ni í bo.
19 Òdi pɔ̀ble zɔ̀kɔ̀ ke pɔ̀nnakena yāime,
wēmina dì su kũ yáadɔ̀,
ama ɔ̀gɔ̀ mé àdi su kũ a pínkió.
20 Ñsun kína sɔ̀sɔ̀ro, bee n nèsese gũn,
ñsun aruzekede káro, bee n kpé gũn,
zaakũ bā ni yā pì sète à gé à oñne.

11

- 1 Ñ gba da kũ pɔ̀bleo gbēnɔ̀ne,
zĩkea ìni le dɔ̀.
2 Ñ kpaatete gbēnɔ̀n supplanɔ̀ne ke sɔ̀raakɔ̀,
zaakũ ñ kisira kũ ani bùsu le dɔ̀ro.
3 Tó ludambe sira kũ kũ ío,
àdi ma zĩte legũ ùme,
tó lí lète ifáboki kpa ke ifálete kpa,
gu kũ à lèten, gwen àdigɔ̀ wúten.
4 Gbē kũ à wé dɔ̀ ìai dì pɔ̀ tɔ̀ro,
gbē kũ àten ludambe sira gwa dì pɔ̀ kéro.
5 Lákũ ñ wèndiboki dɔ̀ro nà
ke né kasana a da gberen,
ìni fɔ̀ ñ Luda Pɔ̀sĩndapinkikeri zĩ dɔ̀ro.
6 Ñ pɔ̀ tɔ̀ kɔ̀nkɔ̀,
ñsun ma'ā kũ ɔ̀kɔ̀siro,
zaakũ ñ dɔ̀ a kpate mé ani arubarika kero.
Adíkĩnan yá ke adirekũn yá,
ke onigɔ̀ mana ñ pínkin yá, ñ dɔ̀ro.
7 Gupura nna,
ifāntē'ena dì kángu.
8 Bee tó gbē wèndi gbàna fɔ̀ àgɔ̀ dera,
à pɔ̀nna ken pínki.
Bee kũ abireo à laasun lé gusira gɔ̀ɔa,
zaakũ onigɔ̀ dasime.
Yā kũ àten su pínki pāme.

Lédana keƒennanɔ̀a

- 9 Keƒenna, ñ pɔ̀nna ke n keƒennakegɔ̀ɔa,
ñ tó n pɔ̀ ke nna n négɔ̀gbēkegɔ̀ɔa zĩ.
Ñ yā kũ à ñ pɔ̀ gbà ke
ñ té pɔ̀ kũ à kàngui,
ama a pínki gũn ñgɔ̀ dɔ̀ kũ
Luda ni yákpate ke kũnwo.
10 Ñsun tó n pɔ̀ yakaro,
ñ n mè'ummanɔ̀ gonla,

zaakū kefennakε kū mikā sirao dì gē zélame.

12

¹ Ñ tó n Kèri yā gō dɔngu n kefennakεgɔɔ zĩ
ari gɔɔ vāni gé ká,
ari wè kū ñni pi nteni a nna ma doroa.

² Ñ tó a yā gō dɔngu
ari ifántē kū gupurao gō ligo,
ari mɔvura kū susunenɔ gō sira kū,
ari legūmanaa gbera guweresari gō gé su.

³ Gɔɔ birea n ɔɔ nigō lukaluka,
n gbáɔ ni koko,
n pɔsobɔɔ ni kámma bo kū ò dasi doro yāi,
n gugwabɔɔ ni gu e ñ wondoo gūn dāadāa.

⁴ Ñ lé nigō nakɔana gānulea,
wísilɔgbε kīni ni buse kūnnε.
Báɔ wiki ni n vu in,
nɔkparenɔ lè ni kenne buse.

⁵ Ñni vīna ke guleinε kū kurena zé gūnwɔ,
n mikā ni pura kū lán desu vú bà.
Ñni n zīda gáte lán kwa taa'onaa bà,
póke ni n mē fute doro,
zaakū bisāsiri dì gé a gékiamε,
akū ɔɔɔrinɔ digō kure gānulea.

⁶ Ñ tó n Kèri yā gō dɔngu
ari n andurufu bà gō gé kē,
ari n wura ta gō gé kpakoto kū,
ari n í lo gō gé wíwi,
ari n lògɔ guga gō gé wí,

⁷ ari n bùsutiti gō era à gé gē zīten,
gu kū à bòn,
ari n nini gō gé tá
Luda kū à kpamma kīnaa.

⁸ Makū laasunde ma pì:
Yā pā búgubugu,
a pínki pāmε.

Yā pì lakanaa

⁹ Abire gbera lākū laasunde pì ɔndō nà, à dōnaa dàdaíne. À laasun lè à kpáte
kè yāi, akū à yáasinɔ lè dasi.

¹⁰ À kpáte kè yā manai, akū a yā pìnɔ kè a zéa, akūsō yāpuramε.

¹¹ ɔndōri yānɔn de
lākū gò kū òdi pókādenɔ léo bàme,
ñ yā'onanɔn de
lán koosa kū ò pà gínginnɔ bà.
Sādāri mèn do mé à yā pìnɔ dà.

¹² Ma né, ñ laakari ke, ñsun yāke karanlo. Òdi takadanɔ kē dasidasi, à lé vīro.
Kyókεna zókō sō àdi mēε kpasamε.

¹³ Ò a pínki mà, a mīdenaan dí:
Ñ vīna ke Ludanε,

̀ngõ a yãditenanõ kũna,
zaakũ gbẽ s̃inda pínki yãn gwe.

¹⁴Luda ni yãkpatε ke ó yã s̃inda pínki musu,
kũ yã kũ utenaao pínki,
bee a mana ke a vãni.

WOMU GE GA DOBU BO

Ka Heberum ba tire te sokawa Womu ge ga dobu bo. Kurɔ ka durɔn k̄irun gariya ta mɔ.

Yuuba ba tire ten gari weesinawa ka k̄i te Gusunɔ u win tɔmbu Isireliba k̄i. Ma naanɛ dokeobu ba maa tu weesina ka k̄i te Yesu Kirisi u win yigberu k̄i.

Tire ten kpunaa

1. Womu 1, wiru 1.1n di sere wiru 2.7.
2. Womu 2, wiru 2.8-17.
3. Womu 3, wiru 3.1n di sere wiru 5.1.
4. Womu 4, wiru 5.2n di sere wiru 6.3.
5. Womu 5, wiru 6.4n di sere wiru 7.11.
6. Womu 6, wiru 7.12n di sere wiru 8.5a.
7. Womu 7, wiru 8.5b-14.

¹ Womu ge ga dobu bo wee. Salomɔɔwa ga ka yã.

Kurɔ ka durɔn faagi

Kurɔ u nɛɛ,

² a man s̄suo ka wunɛn tiin nɔɔ.

Domi wunɛn k̄irun kookoosu su tam dobu kere.

³ Wunɛn wani yi nuburu do.

A s̄awa nge turare ye ya pusa.

Yen s̄na wɔndiaba ba nun k̄i.

⁴ A man tii gawema kpa su nun naa sw̄i ka duka.

A s̄awa nɛn sunɔ, a ka man doo wunɛn w̄a yerɔ.

Wunɛn saabuwa sa nuku dobu mɔ.

Wunɛn k̄iru ta tam dobu kere.

Ba gem mɔ be ba nun k̄i.

⁵ Yerusalemun wɔndiaba, i swaa dakio i nɔ.

Na t̄iri, adama na s̄a kurɔ burɔ.

Na t̄iri nge Kedaan kuu bekuruginu,

adama na w̄awa nge beku karenu ni nu w̄a Salomɔɔn sina kpaarɔ.

⁶ I ku man gem yɛn s̄ na t̄iri.

S̄ɔwa u man kua mɛ.

Nɛn sesubu ba ka man m̄ru kua.

Ba man kua ben reseem d̄a gbaarun k̄so.

Adama na n̄ nɛn tiigiru k̄su.

⁷ A man s̄ɔwɔ nɛn k̄inasi mi a ra wunɛn sabenu kpare,

ka mi a ra de nu s̄ɔ sure.

Kpa na kun maa sirene wunɛn berusebun sabenun suunu s̄ɔ.

Ȳa kparoba nɛɛ,

⁸ wunɛ wi a tɔn kurɔbu kpuro buram kere,

à kun yam mi yɛ, a doo a ȳa ḡɔn yira sw̄i.

Kpa a wunɛn bonu kpara kparobun w̄a yerun b̄kuɔ.

Durɔ u nɛɛ,

⁹ nɛn k̄inasi, a ka dum nia weene

ye ya Egibitin sunɔn tabu keke gawamɔ.

¹⁰ Wunɛn bura ȳanu nu ra de wunɛn baanu nu man w̄ɛre.

Wunɛn w̄ira ka goonu w̄a.

Ȳa kparoba nɛɛ,

¹¹ sa ko nun saba kua ye ya wura ka sii geesu mɛnne.

Kurɔ u nɛɛ,

¹² sanam mɛ sina boko u s̄ ka wigibu,

nɛn turaren nubura pusa.

¹³ Nɛn kɛnasi u nuburu dowa nge turare ye ba m̀ miru, ye ya sure nɛn tororɔ.

¹⁴ Nɛn kɛnasi u s̄awa nge d̄a w̄ɛ burasu. Su ra kpiwa resɛm d̄a gbaarɔ Engɛdio.

Durɔ u nɛɛ,

¹⁵ nɛn kɛnasi, a s̄awa kurɔ burɔ. Wunɛn nɔni yi ballimɔ nge waa bakagii.

Kurɔ u nɛɛ,

¹⁶ nɛn kɛnasi, a s̄awa durɔ burɔ, wuna a man w̄ɛre.

Bɛsɛn kpɛn yeru ta ko n nɔɔ nɛ nge yaka bekusu.

¹⁷ D̄a ye ba m̀ s̄eduru, yera ba ka bɛsɛn dirun d̄a mwaanatia kua. Ma ba ten yari kua ka d̄a ye ba m̀ sipɛɛ.

2

¹ Nɛna na s̄a nge gunarun biibii ye ya kpia tem tɛɛraɔ.

Na maa s̄a nge yakasun biibii ye ya w̄a wɔwaaɔ.

Durɔ u nɛɛ,

² à n nɛn kɛnasi wa win wɔndia kpaasibun wuurɔ, u ra n s̄awa nge biibii ye ya w̄a s̄akin suunu sɔɔ.

Kurɔ u nɛɛ,

³ à n nɛn kɛnasi wa aluwaasiban suunu sɔɔ, u s̄awa nge d̄a te ba m̀ pɔmiɛ d̄anun suunu sɔɔ tɛn marum mu dibu do.

Na ra k̄a na n s̄ win saarɔ.

⁴ U ka man da mi ba ra t̄ɔ baka d̄ianu di.

Ma u man nenua ka k̄iru.

⁵ Wee k̄ira man barɔ kua.

A man dam k̄ɛ ka kira duronu, ka pɔmiɛn marum.

⁶ Na k̄i na n nɛn wiru s̄ondi win nɔm dwarɔ, kpa win nɔm geu gu man bɔkasi.

Durɔ u nɛɛ,

⁷ bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba, na bɛɛ s̄ɔmɔ ka yɛɛ kpiki ka nennun ȳsinu, i ku nɛn kɛnasi yamia saa ye u n̄ k̄i u se.

Durɔ u wee

Kurɔ u nɛɛ,

⁸ na nɛn kɛnasin nɔɔ nɔmɔ.

Wɔɔ u guunu sarikiramɔ u wee.

⁹ U s̄awa nge yaa kpiku n̄ kun mɛ nge gini kpɛma.

Wi wee dirun biruɔ,

u man mɛrima fɛnɛntin di.

¹⁰ Ma u ka man gari kua u nɛɛ, a seewo nɛn kɛnasi, kurɔ burɔ, a na.

¹¹ Wee puran saa ya doona,

ma gura ya ȳra.*

¹² Biibii ya kpia yam kpuro.

Sa gunɔ bwese bwesekan sw̄i nɔmɔ.

Kparukonun sw̄i yi nɔra bɛsɛn tem sɔɔ.

¹³ D̄a te ba m̀ figie ta marum torumɔ,

ma resɛm t̄kan w̄ɛsun nubura pusa.

A seewo, a na nɛn kɛnasi, kurɔ burɔ,

¹⁴ wunɛ wi a s̄a nge s̄akus̄a ye ya w̄a kpee baa sɔɔ ya kukua.

* **2:11 gura ya ȳra** - Isireliban temɔ, puran saa gura ra nɛ.

A man wunen wuswaa sōsio.
 A de n wunen nōo nō.
 Domi wunen dākōra nōobu do.
 Meya maa wunen wuswaa ra man wēre.

Kurōn mero u nē,

¹⁵ i sun demaku binu mwεerio
 ni nu bεsen resem gbaaru sankumō saa ye ya wēsu sāa.

Kurō u nē,

¹⁶ nen kīnasi u sāawa nēgii,
 na maa sāa wigii.

U win sabenu kparamō yakasun biibiin suunu sōo.

¹⁷ A de a gōsira, nen kīnasi, a n wāa guunu wōllo
 a n sāa nge yaa kpiku n kun mε nge gini kpema,
 sere sōo u ka du saaru tu kpēa.

Kurō u ka win kīnasi dosimō
Kurō u nē,

3

¹ wōku girira na kpī nen kpin yeru wōllo.
 Na kasu wi nen gōru ga kī.

Adama na n nūn wa.

² N n men na, kon sewa n bōsu wuu sōo,
 gen swεεo ka gen yaburō na n kasu wi nen gōru ga kī.

Na nūn kasu kasu, adama na n nūn wa.

³ Ye wuu gen kōsoba bōsu ba wuu mεerimō, ba man wa,
 ma na bu bikia na nē, i nen kīnasi wa?

⁴ Ye na bu deri kese, yera na nen kīnasi wi wa.

Na nūn sēre, na n nūn yōsu
 sere na ka nūn da nen mero wi u man maran dirō.

⁵ Bεε Yerusalemun wōndiaba,
 na bεε sōomō ka yεε kpiki ka nennun yīsinu,
 i ku nen kīnasi yamia saa ye u n kī u se.

Kurō u nē,

⁶ wara u saram wee gbaburun di meni nge wii tīa.

U turare ye ba mō miru ka turare dēkagia bwese bwese kan nuburu mō.

⁷ Salomōon kpin yera ba sōawa ba ka wee,
 Isireliban tabu durō dangibu wata ba nūn swīi ba wāa gōn gōnka.

⁸ Be kpuro ba ka takobi sannō yē.

Ba sāawa tabu durōbu.

Ben baawure u win takobi beki win yēsao
 u ka sōaru sāa baa yiberēba bā n kurama wōkuru.

⁹ Sina boko Salomōo u dera ba nūn amakēen kitaru kua ka dāa ye ba ka na
 Libanin di.

¹⁰ Ma ba ten suatian dēki kua ka sii geesu.

Ba maa ten gballitia kua ka wura.

Ba ten sin yerun leferi beku wunōmgiru wukiri
 te Yerusalemun wōndiaba ba buraru kua kīrun sō.

¹¹ I yarima bεε Siōnin wōndiaba, i sina boko Salomōo wa.

U win furō doke ge win mero nūn dokea saa ye u kurō kpaaru kua.

Dōma te, u wāa nuku dobu sōo.

Durō u nē,

4

¹ a sāawa kurō burō, nen kīnasi.

Wunen nani yi ballimɔ nge waa bakagii wunen sɔnditian wɛrin di.
 Wunen seri yi sãa nge boo wuuru te ta saramamɔ Galadin guuru wɔllun di.
 2 Wunen donnu nu buriri nge yãa nɛn sansu ba bɔɔra nu nim nɔrum wee.
 Nu maa nɔɔ nɛwa swɛɛ swɛɛ, nin gara kun kande.
 3 Wunen nɔɔ ga swɛriwa nge tom,
 ma ga waabu wã.
 Wunen baanu nu ballimɔwa nge dire sɔnsɔm bia wunen sɔnditian wɛrin di.
 4 Wunen wɛira wãwa nge Dafidin dii bwereku gagu
 mi ba ra tabu yãnu bere.
 Wunen saban bataniba ba sãa nge tabu yãa ni ba bwɛ mi.
 5 Wunen bwãsu sãa nge yaa kpikun binu yiru ni nu yakasu dimɔ biibiin suunu
 sɔɔ.
 6 Sere sɔɔ u ka du saaru tu kpɛa,
 kon da guuru wɔllɔ mi turare ye ba mɔ miru ka turare dɛkagia ya wãa.
 7 A sãawa kurɔ burɔ, nɛn kɛnasi.
 A n̄ bau gagu mɔ.
 8 A na su doona saa Libanin guunun di
 ka Seniri ka Hɛɛmɔɔn guurun di
 mi gbee sinansu ka musuku yambarɔsu ra n wãa.
 9 Bɛsɛn nani yì n yinna, n̄ kun mɛ nà n wunen saban batani tia wa,
 wunen kɛra ra nɛn gɔru kpuro mwɛwa, nɛn sesu, nɛn kurɔ.
 10 Wunen kɛru ta nuku dobu mɔ nɛn sesu, nɛn kurɔ.
 Wunen kɛru ta tam dobu kere.
 Mɛya maa wunen turaren nuburu ta do ta turare kpuro kere.
 11 Wunen nɔɔ ga sɔsubu do nge tim bau.
 Tim ka bom mu wãa wunen nɔɔ sɔɔ.
 Wunen yãnu nu nuburu dowa nge dãa te ba mɔ sɛduru Libaniɔ.
 12 A sãawa nge dãa gbaaru te ba kara koosi, nɛn sesu, nɛn kurɔ.
 A sãawa nge dɔkɔ ye ba kɛnuwa, n̄ kun mɛ nge bwia ye ba mara.
 13 Wunen nim mu dãa gbaarun dãnu yɛkamɔ.
 Nin binu ni ba sokumɔ gerenadi nu do too.
 Mɛya lalle ka naadi ya maa kpia mi,
 14 ka safarani, ka yaka si su nuburu do, ka kanɛli,
 ka dãa ni ba ra ka turare dɛkagia ko, ka miru, ka aloɛsi,
 ka sere yaka si su nuburu do bo kpuro.
 15 Wunɛ a sãawa nge dãa gbaarun dɔkɔ
 n̄ kun mɛ nge bwia ye ya nim sumɔ
 mɛ mu wee saa Libanin guunun di.
Kurɔ u nɛɛ,
 16 sɔɔ yɛsi yɛsikan wosu,
 i seewo i nɛn dãa gbaarun dãnu kɔ,
 kpa nin nuburu duroru tu yari kpuro.
 I de nɛn kɛnasi u du win dãa gbaaru sɔɔ
 kpa u yen dãa bii geenu di.

Durɔ u wee
Durɔ u nɛɛ,

5

1 na dua nɛn dãa gbaaru sɔɔ,
 nɛn sesu, nɛn kurɔ.
 Na nɛn turare ye ba mɔ mirun dãa yorimɔ ka kiki si su nuburu do.
 Na nɛn tim baun tim dimɔ.

Na nen tam ka nen bom n̄orum̄.
Yerusalemun w̄ndiaba ba n̄eε,
 i dio, b̄eε be i k̄iane.
 I n̄ruo kpa i n k̄iru bar̄o.

Kur̄o u gambo wukia

adama n d̄akuru kua

Kur̄o u n̄eε,

² na d̄o adama nen bw̄era ya n̄ kp̄i.
 Na ka nen k̄inasi dosim̄o u gambo soom̄o.

Dur̄o u n̄eε,

a man ken̄io, nen sesu, nen k̄inasi.
 Wun̄e wi a s̄aa nge s̄akus̄a, a yiba.
 Nen wira nikerera.

Ma nen seri nim s̄era.

Kur̄o u n̄eε,

³ wee na nen yaberu pota.

Kon maa kp̄i n se n tu sebe?

Na nen k̄iri kpakia k̄o, yera kon maa se n yi disinu ko?

⁴ Yera nen k̄inasi wi, u win n̄omu kp̄ema gambon wem di,
 ma nen bw̄era wura win mi.

⁵ Na seewa n ka n̄un ken̄ia.

Turare ye ba m̄o miru ya d̄akum̄o nen n̄oman di gambon nenutia s̄o.

⁶ Na nen k̄inasi ken̄ia,
 adama na deema u doona.

Nen bw̄era raa wura win mi, sanam me na win n̄o nua.

Na n̄un kasu kasu, na n̄ n̄un wa.

Na n̄un soka, u n̄ wure.

⁷ Wu gen k̄sobu ba ka man yinna.

Ba man so ba m̄era kua.

Be ba gb̄araru k̄osu, ba nen s̄anditia mwa.

⁸ B̄eε Yerusalemun w̄ndiaba, na b̄eε kanam̄o,
 i n nen k̄inasi wa, i n̄un s̄o w̄o win k̄ira man bar̄o kua.

Yerusalemun w̄ndiaba ba n̄eε,

⁹ wun̄e wi a kur̄obu kpuro buram kere,

mba wunen k̄inasi wi, u m̄o ye goo kun m̄o a ka sun s̄om̄o m̄e.

Kur̄o u n̄eε,

¹⁰ nen k̄inasi, t̄on sw̄a w̄a, win wuswaa ballim̄o.

T̄ambu n̄ar̄abun suba w̄okuru (10.000) s̄o, wiya kaa waabu gbi.

¹¹ Win wuswaa ya ballim̄o nge wura gea.

Win seri yi t̄iriwa nge gun̄o m̄oran sansu.

¹² Win n̄oni yi s̄awa nge waa bakagii ye ya w̄a daar̄o.

Win n̄oni kpiki yi s̄awa nge bom bekum.

N̄oni yi, yi ka kpee gobiginu weene ni ba doke taabu s̄o.

¹³ Win baanu nu w̄awa nge turare bii yi yi kpiibu wee.

Win n̄o ga s̄awa nge biibii ȳen min di turare ya d̄akum̄o.

¹⁴ Win n̄oma ya ka wuran suma weene ye ba kpee gobiginu dokea.

Win wasi yi w̄aru nge suunu don te ba w̄ariasia

ba buraru koosi ka kpee buranu ni nu n̄oni boogu m̄o.

¹⁵ Win k̄iri yi s̄awa nge gbere yiru ye ba kua ka kpee kpikiru.

Ma ba ye gira wura gean w̄oll̄o.

À n n̄un m̄era, u s̄awa nge Libanin d̄aa ni ba m̄o s̄eduru.

¹⁶ Win n̄on gari do.

Wi s̄ara nen bw̄era ra n w̄a mam mam.

Bεε Yerusalemun wɔndiaba, mε nen bɔrɔ kɪnasi wi, u sɔawa mi.
Yerusalemun wɔndiaba ba nεε,

6

¹ mana wunen kɪnasi wi, u da,
 wunε wi a kurɔbu kpuro buram kere.
 Bera mana u gere, kpa su ka nun wi kasu.

Kurɔ u nεε,

² nen kɪnasi u dawa win dɔa gbaarɔ,
 mi turare bii wɔa yi yi kpiibu wee,
 u ka win sabenu kpara kpa u biibii bɔɔri.

³ Na sɔawa nen kɪnasigii, ma u maa sɔa nεgii.
 U win sabenu kparamɔ biibiin suunu sɔɔ.

Nge mε kurɔ win wasi sɔa

Durɔ u nεε,

⁴ a girima mɔ nge wuu ge ba mɔ Tirisa.
 Nen kɪnasi, a wɔ nge Yerusalemu.
 A nanum mɔ nge tabu sɔa ka yen gidi bɔra.

⁵ A ku maa man mεeri.
 Domi wunen nɔni yi nen kɪru seeyamɔ.
 Wunen seri yi sɔa nge boo wuuru
 te ta saramamɔ Galadin guurun wɔllun di.

⁶ Wunen donnu nu buriri nge yɔa nɪn sansu ba bɔra
 nu nim nɔrum wee, nu maa nɔɔ nεwa swεε swεε, nin gara kun kande.

⁷ Wunen baanu nu ballimɔwa nge dire sɔnsɔm bia wunen sɔnditian wɔrin di.

⁸ Sinanibun geera sɔawa wata,
 sina kurɔbu maa wεnε.

Wɔndiaban geera kun nɔru mɔ be.

⁹ Adama nen kɪnasi wi, u nɔ bau mɔ,
 u sɔawa nenεm be sɔɔ.

U sɔawa win mεron bii wɔndia teereru te u kɪ too.

Wɔndia be ba nɪn wa, ba nεε,
 u sɔawa domarugii.

Sinanibu ka ban sina kurɔbu ba maa nɪn siara ba nεε,

¹⁰ wara u yarimam wee nge buruku sɔɔ.

Wara u wɔ mε nge suru.

Wara u ballimɔ nge sɔɔ.

U nanum mɔ nge tabu sɔa ka yen gidi bɔra.

¹¹ Na da dɔa gbaarɔ mi dɔa marum wɔa,

n ka wa yakasu sɔ n kpia wɔwɔa,

kpa n wa resεm tɔka yɔ n kpara,

kpa n maa wa dɔa te ba mɔ gerenadi tɔ n wɔsu sɔa.

¹² Na nɔ ka baaru nen bwɔra man sua,

ya man doke nen tɔmbun tabu kekεban suunu sɔɔ yi dumi gawe.

Kurɔbu ka wɔndiaba ba nεε,

7

¹ a gɔsirama, a gɔsirama, Sunεmun bii,

a gɔsirama su nun mεeri.

Mban sɔna i nε Sunεmun bii mεera

nge wi u yaamɔ tɔn wuunu yirun baa sɔɔ.

Durɔ u nεε,

² wɔndia bεεregii, wunen naasu su wɔ salubata sɔɔ.

Wunen p̄ara ya w̄awa nge saba.

Wi u ye kua m̄am̄an tiiwa.

³ Wunen bw̄irun gira yera s̄awa bwerere nge n̄aran n̄o
ye ya ku ra tam kpe.

Wunen b̄os̄o ga sw̄eri nge alikama ye ba ka biibii sikerene.

⁴ Wunen bw̄asu s̄awa nge yaa kpikun binu yiru.

⁵ Wunen w̄iru ta buririwa nge suunu donnu.

Wunen n̄ani yi d̄ereewa nge H̄esibonin yeru
si su w̄aa wuu b̄ok̄o gen k̄onn̄on b̄okuo.

Wunen w̄eru ta d̄endewa mam mam nge Libanin k̄osu yeru
te ta Damasi m̄era.

⁶ Wunen wira suarewa nge guu te ba m̄o Kaameli.

Ma wunen tara ya ballim̄o nge beku gobigiru
sere ya sina bokon bw̄era kpuro mwa.

⁷ Wunen buram banda, a man w̄ere too.

Wune s̄ara nen k̄iru kpuro w̄aa.

⁸ Wunen wasi yi d̄endewa nge kpakpa b̄aa.

Wunen bw̄asu su s̄awa nge d̄aa marum swaaru.

⁹ Na n̄e, kon kpakpa ȳwa kpa n yen marum nen̄e.

Wunen bw̄asu su s̄awa nge resem swaaru.

Wunen w̄esiaru ta nuburu do nge d̄aa marum me ba m̄o p̄amu.

¹⁰ N̄a n nun s̄osu, na ra n nuku dobu m̄o nge wi u tam durom n̄ara.

Kur̄o u n̄e,

tam me, mu kokuo nen k̄inasin s̄o
mu du win n̄o s̄o ù n dweeyam̄o.

¹¹ Na s̄awa nen k̄inasigii,
ma win k̄iru kpuro w̄aa ne s̄o.

K̄iana s̄ara nuku doba w̄aa

Kur̄o u n̄e,

¹² nen k̄inasi, a yarima su da baru kpaan̄o kpa sa n w̄aa mi.

¹³ Bururu sa ko se su da d̄aa gbaar̄o,

su wa resem t̄oka ka d̄aa te ba m̄o
gerenadi ȳa n kpare ya w̄esu s̄aa.

Miya kon nun k̄iru s̄osi.

¹⁴ D̄aa te ba m̄o mandaragore ta ten turare ȳekam̄o.

Besen yenu k̄onn̄ow̄o, sa d̄aa marum kpuro m̄o me mu dobu bo,
ginakugim ka gis̄oku gegim.

Na me kpuro yii wunen s̄o nen k̄inasi.

8

¹ À n daa s̄a nen sesu mero turosi, kon ka nun yinna t̄ow̄o,
kpa n nun b̄okasi, goo kun maa man gemm̄o.

² Kon ka nun da nen meron yenuo
kpa a man bwisi k̄e.

Kon nun tam nubu durorugim w̄e
me na kua ka d̄aa bii ni ba m̄o gerenadi.

³ Na k̄i na n nen wiru s̄ondi win n̄om d̄war̄o,
kpa win n̄om geu gu man b̄okasi.

⁴ Bee Yerusalemun w̄andiaba, na bee s̄om̄o,
i ku nen k̄inasi yamia saa ye u ñ k̄i u se.

W̄andiaba ba n̄e,

⁵ wara u wee gbaburun di u win k̄inasi gballi.

*Kĩrun dam**Kurɔ u nɛɛ,*

na nun yamia dāa saarɔ wunen yenun bɔkuɔ,
mi wunen mero u wunen gura sua u nun mara.

⁶ A de nɛ turon gari yi n wāa wunen gōruɔ.

A de a n nɛ turo bɔkasi.

Domi kĩru ta dam mawa nge gɔɔ.

Nisinu nu maa sāawa gāa gɔbunu nge gɔribun wāa yeru.

Nin dam mu sāawa nge dāo yari.

Yinni Gusunɔn min diya yi wee.

⁷ Nim wɔkun nim ka nɛn kpāaru mu n kpɛ mu kĩrun dāo go.

Mɛya maa daanun nim yiburu ta n kpɛ tu kĩi te wukiri.

Tɔnu wi u win dukia kpuro wɛ bu ka nùn kīan sɔ,

u n kīi te wasi.

Yen kɔkɔrɔ, ba koo nùn gemwa.

Kurɔn sesubu ba nɛɛ,

⁸ sa sesu piibu mɔ wi u kun gina bwāa kpia.

Amɔna sa ko nùn kua sanam mɛ ba nùn kīan na.

⁹ U n sāa nge gbāraru,

sa ko tu tāsisiawa ka sii geesu.

U n maa sāa nge kɔnnɔ,

sa ko ge kɔrewa ka dāa ye ba mɔ sɛdurun gambo.

Kurɔ u nɛɛ,

¹⁰ na sāawa nge gbāraru,

ma nɛn bwāa ya sāa nge wuu kɔsobun wāa yeru.

Nɛn kīnasi u yɛ ma na bɔri yendu mɔ win mi.

Durɔ u nɛɛ,

¹¹ Salomɔɔ u resɛm tɔkan gbaaru mɔ Baali Hamɔɔwɔ.

Ma u gbaa te kɔsobu nɔmu sɔndia.

Ben baawure u ra ka sii geesun gobi nɔrɔbu (1.000) nɛwa
bu sere gbaa ten marum sɔri.

¹² Salomɔɔ u win sii geesun gobi nɔrɔbu (1.000) suo u n mɔ,

kpa u win gbaa kɔsobu yen goobu (200) wɛ.

Nɛna na nɛn tiin resɛm gbaaru mɔ,

ma na tu kɔsu.

¹³ A de n wunen nɔɔ nɔ nɛn kīnasi,

wunɛ wi a ra n wāa dāa gbaaru sɔɔ.

Kpaasiba kī bu gu nɔ.

Kurɔ u nɛɛ,

¹⁴ a wasi suo nɛn kīnasi,

kpa a n sāa nge yaa kpiku n kun mɛ nge gini kpɛma

ye ya wāa guuru wɔllɔ mi yaka nubu durorugisu wāa.

YEREMI

Gusunɔn sɔmɔ Yeremi u sɔawa yɔku kowon bweseru. U nɔni swɔaru wa win tɔmbun suunu sɔɔ. Ba nɔn tusa win garin sɔ. Gusunɔn sɔmɔ Esain biru, n kuawa nge wɔɔ wunɔbu (100) u sere win sɔmburu torua. Win wɔaru sɔɔ, u Yinni Gusunɔn tɔmbu Yudaba kirɔ kua bu ka ben bɔu sɔanu ka ben toranu deri. Ma n kun mɛ, bwese tukunu nu koo na nu bu wɔri. Win gari yi kooa win nɔni biru. Babilonin sina boko u Yerusalemu ka Yinni Gusunɔn sɔa yeru wɔri. Ma u Yudaban sina boko ka tɔn dabinu yoru mwɛɛra u ka da win temɔ. Mɛya Yeremi u maa tɔmbu Gusunɔn gari sɔɔwa u nɛɛ, sɔɔ teeru ben sukum koo wurama yoo ten di.

Tire ten kpunaa

1. Yeremin sokuru u ka ko Gusunɔn sɔmɔ, wiru 1.
2. Gari yi Yeremi u gerua Yosiasia ka Yoyakimu ka Yoyakini ka sere Sedesiasin waati sɔɔ, wiru 2n di sere wiru 25.
3. Ye ya kooa Yeremin wɔaru sɔɔ, wiru 26n di sere wiru 45.
4. Ye Gusunɔ u gerua bwese tukunun sɔ, wiru 46n di sere wiru 51.
5. Yerusalemu ya wɔruma, wiru 52.

¹ Tire ten gari yi sun sɔmɔ ye Yeremi Hilikiyan bii u kua ka gari yi Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa. Hilikiya wi, u sɔawa yɔku kowo goo Anatɔtuɔ, Benyamɛn temɔ.

² Yudaban sina boko Yosiasia Amɔn biin bandun wɔɔ wɔkura itase sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi wi gari kua.

³ U maa ka nɔn gari kua Yoyakimu wi u sɔa Yosiasin bii Yudaban sina bokon waati sɔɔ, ka maa Sedesiasia Yosiasin biin waati sɔɔ sere n ka girari win bandun wɔɔ wɔkura tiasen suru nɔɔbuse. Saa ye sɔɔra ba Yerusalemugibu yoru mwɛɛra ba ka da Babiloniɔ.

Gusunɔ u Yeremi soka

u ka ko win gɔro

⁴ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u ka nɛ, Yeremi gari kua u nɛɛ,

⁵ u sere man mɔmɛ
nɛn mɛron nukurɔ,
u man yɛ saa ba n man marubu kpa.
U man gɔsa u yi nɛnɛm
n ka ko win gɔro handunian bwesenun mi
bu sere man ma.

⁶ Ma na nɔn wisa na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wee na n kpɛ n gari gere tɔn dabinun wuswaaɔ, domi nɛ biiwa.

⁷ Adama Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,
n ku gere mɛ.

Domɔ bɛn mi u man gɔriɔ kpuro kon dawa.
Ye u maa man sɔɔwa kpuro kon ye gerewa.

⁸ N ku ben bɛrum ko.
Domɔ u ko n ka man wɔa,
kpa u man wɔra karin di.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

⁹ Ma u win nɔmu demia u nɛn nɔɔ baba u nɛɛ, wee u win gari doke nɛn nɔɔwɔ.

¹⁰ Yen biruwa u maa nɛɛ,
wee gisɔ, u man yiiko wɛ
bwesenu ka nin sinambu kpuron wɔllo
n ka nu wukiri n sura,

kpa n maa wure n nu gira nge dāa.
 Meya n maa ka nu kāsuku n kam koosia,
 kpa n maa wure n nu seeya.

Kāsinu yiru

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa man bikia u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Ma na nùn wisa na nɛɛ, dāru garun kāasa na waamɔ.

¹² Ma u nɛɛ, na wawa dee dee, domi u ko n tii sɛ u ka win nɔɔ mwɛɛru yibia.

¹³ Ma u kpam man bikia u nɛɛ, mba na maa waamɔ mi.

Na nùn wisa na nɛɛ, wekera na wa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ta man nɔɔ sike ta swɛɛ ta ghisimɔ.

¹⁴ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 geema saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian diya
 wahala ya koo na yu tem mɛn tɔmbu kpuro wɔri.

¹⁵ U koo sinam be ba wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia seeyama
 bu na bu Yerusalemu ka Yudan wuu si su tie tabu wɔri
 kpa bu Yerusalemu ye tarusi

bu sina yen gbāra kɔnnɔsɔ nge siri kowobu.

¹⁶ U koo win tɔmbu sɛɛyasia ben kɔsa yen sɔ
 ye ba ka nùn deri,

ba bũnu turare dɔɔ dokea,
 ma ba bwāaroku ni ben nɔmu ga kua yiira ba sāwa.

¹⁷ Adama nɛ, n be sɔɔru koowo,
 n kpaka sɛka

kpa n se n bu sɔ kpuro
 ye u koo man yiire.

U nɛɛ, n ku de nɛn tororu tu kara ben suunu sɔɔ,
 kpa u ku raa man bɛrum sosia n diiri ben wuswaaɔ.

¹⁸⁻¹⁹ Wee tɛ, Yudaban sinambu ka ben wirugibu ka ben yāku kowobu
 ka sere tɔn be ba tie kpuro

ba koo ka man tabu ko.
 Adama ba n kpɛ bu man kamia.

Domi saa ye sɔɔ, u koo man dam wɛ nge wuu ge ba gbāraru toosi,

n̄ kun mɛ nge gbere ye ba kua ka sisu,
 n̄ kun mɛ nge gbāra te ba kua ka sii gandu.

U ko n wāawa ka nɛ u ka man wɔra ben nɔman di.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

2

Isireliban sikadoban durum

¹ Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,

² n doo n bɛɛ Yerusalemugibu sɔ n nɛɛ,

u yaaye nge mɛ i nùn kīa yellu nge kurɔ kpao,
 i ka nùn swīi gbabu tɛn mi gāanu ku ra kpi.

³ Bɛɛ Isireliba, i raa wāawa wi turon sɔ.

I sāawa win arumani ye u tii gɔsia.

Wi u na u bɛɛ gura, wahala ya ra yɛro deemɛwa.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

⁴ Tɛ, bɛɛ Isireliba,
 bɛɛ be i sāa Yakɔbun bweseru,

i swaa dakio i nɔ.

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 tora terà bɛɛn sikadoba ba nùn waasi ba ka nùn deri,
 ba da ba kam swīi,

ma ben tii ba kam kua.

⁶ Ba ñ tii bikie bu nɛɛ,
mana wi, Yinni Gusunɔ u wãa, wi, wi u bu yarama Egibitin di.
Mana u wãa, wi, wi u ka bu da gbaburɔ mi gãanu ku ra kpi.
Gbabu te sɔɔ, nim sari,
dɔkɔ kpirina nu yiba,
wãara maa sɛ mi.
Yen sɔna goo kun wãa mi,
goo ku ra maa sɛ mi.

⁷ Yen biru, u ka bu da mi tem gem wãa,
kpa bu ka mɛn dãa bii duronu ka mɛn dĩa geenu di.
Adama ye ba tura mi,
ba tem mɛ sankɔ,
ba mu disi doke.

⁸ Ben yãku kowobu ba ñ bikie bu nɛɛ,
mana Yinni Gusunɔ u wãa.
Mɛya maa wooda yẽrobu ba ñ nùn gie.
Ben wirugibu ba nùn seesi.

Bũu wi ba mɔ Baali, win gariya Gusunɔn sɔmɔbu ba swĩ ba ka gari mɔ.
Ma ba da ba bũnu sãwa ni nu ñ bu arufaani gaa wɛɛmɔ.

⁹ Yen sɔna u koo bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru siribu soku.

¹⁰ I be ba wãa nim wɔkun tem bure te ba sokumɔ Sipu mɛɛrio.

I goo gario Kedaɔɔ
u mɛɛri sã sã u ka wa
bã n mɔ nge bɛɛ,

¹¹ u ka wa bweseru garu tà n ten bũnu kɔsire
baa mɛ nu ñ sã gem,
nge mɛ bɛɛ, i Gusunɔ deri
wi u sã bɛɛn bɛɛɛ.
Ma i wura yè sɔɔ i ñ arufaani gaa wasi.

¹² Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ wɔllugibu, i biti sooro yenin sɔ,
kpa i wɛnu wura.

¹³ Wee win tɔmbu ba durum yiru kua.

Ba nùn deri, wi, wi u sã nge nim gem mɛ mu koo nɔrura,
ma ba da ba bũnu swĩ ni nu sã nge dɔkɔ kpiri ni nu ñ nim nɛnumɔ.

Isireliban naanɛ sarirun are

¹⁴ Isireliba, i ñ sã yobu.

Ba ñ bɛɛ mara yoru sɔɔ.

N n mɛn na, mban sɔna bɛɛn yiberɛba ba bɛɛ naa swĩ nge gbeeku yɛɛ.

¹⁵ Wee ba bɛɛ kukirisi nge gbee sinansu.

Ba bɛɛn tem yãnu gura,
ma ba bɛɛn wusu dɔɔ mɛniki,
goo maa sari mi.

¹⁶ Nɔfu ka Tapanɛsigibun tii
ba koo bɛɛ kɔni bu pɔru woka
bu ka bɛɛ yoru mwɛɛri.

¹⁷ Yeni ya koo bɛɛ deema,
domi i Gusunɔ bɛɛn Yinni deri sanam mɛ u bɛɛ kpare swaa gea sɔɔ.

¹⁸ I n da i tii Asirigibu
ñ kun mɛ Egibitigibu wɛ,
i ben daarun nim nɔrumɔ,
mba i ko wa.

19 I n yē ma bēen nuku kōsuru ka bēen naane sariru ta koo bēe nōni sō.
 Saa ye sōra i ko wa,
 kpa i gia ma gāa kōsuna i kua mi,
 ye i ka man deri,
 i n maa man nasie.
 Ne, Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Isireliba ba sāawa nge kuro

wi u kun naane mō

20 Yinni Gusunō u nēē,
 saa yellun di, i tii yoru yara,
 i sugu ka yōni yi ba raa bēē doke kasuka.
 Ma i nēē, i n maa kī i man yoru diiya.
 Ma i da gungunu wōllō ka dāa kubenō
 i būnu gasirimō i sāmō.
 21 Yellu, na bēen bweseru duurawa
 nge resēm dāa geeru te ta kpuro kere,
 adama tē, i kōsa i kua
 nge resēm dāa te ta yina.
 22 Baa i n wobura ka werem mē mu gēm durom mō,
 ka mē, ko na n bēen disī yi waamōwa.
 Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.
 23 Amōna i ko kpī i siki i nēē,
 i n tii disī koosi,
 i n būu wi ba mō Baali sāwa.
 I bēen naasun yira mēerīo wōwa sō.
 I de i wura ye i kua,
 bēē be i sāa nge yooyoo niu
 ge ga bōsu ga durōbu kasu.
 24 Bēē be i sāa nge gbeeku keteku niu
 ge ga gbaburun dōnē mō.
 Gen yōbun saa sō,
 ga ra n yōkumōwa,
 goo kun kpē u gu yōrasia.
 Keteku dwaa ye ya gu kasu kpuro,
 ya ku ra wasire yu ka gu wa.
 Domi ya ra gu deemēwa gen yōbun saa sō.
 25 Bēē Isireliba, na nēē,
 i ku būnu gasiri sere bēen baranu nu diira,
 kpa nim nōru gu bēē go.
 Adama i n wure.
 Ma i nēē, n n koorō,
 domi niya i kī,
 i ko maa nu swīi i sāwa.

Ba koo Isireliba sēyasia

26 Nge mē sekuru ta ra gbēnō mwe
 bā n nūn mwa subaru sō,
 nge mēya bēē Isireliba ka bēen sinambu
 ka bēen wirugibu ka bēen yāku kowobu
 ka Gusunōn sōmōbu i ko i sekuru wa.
 27 Domi i būu dāru sokumō bēen baaba,
 ma i maa kperu sokumō bēen mēro.
 Wee bēē Isireliba kpuro i man biru kisi,

i ñ maa man mɛɛrimɔ.
 Adama i n wāa wahala sɔɔ,
 i ra nɛɛwa, n seema n bɛɛ faaba ko.
 28 Bɛɛ Yudaba, bɛɛn bwāaroku ni i tii sekua
 nu ka bɛɛn wusu geeru nɛ mi,
 mana nu wāa.
 Nu seewo nu bɛɛ faaba ko wahalan saa sɔɔ
 nù n koo kpī.

29 Mban sōna i ka man sikirinamɔ.
 Wee bɛɛ kpuro i ñ ka man yōre.

30 Kam sɔɔra na bɛɛ sɛɛyasia.

I ñ nɛn sɛɛyasia bi garisi gāanu.

I Gusunɔn sɔmɔbu wɔri i go

nge mɛ gbee sunɔ ga ra yaa wɔri gu go.

31 Bɛɛ Isireliba, bɛɛ be i tie, i nɛ, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio i nɔ.

Na bɛɛ s̄aawewa nge tem mi gāanu ku ra kpi?

Na bɛɛ s̄aawewa nge yam wōku nanumgiru?

Mban sōna bɛɛ nɛn tɔmbu i gerumɔ i mɔ,

i tii mɔ,

i ñ gɔsiramamɔ nɛn mi.

32 Wɔndia u ra win bura yānu duari ro?

Kurɔ kpao u ra win sɔnditia duari?

Amɔna bɛɛ nɛn tɔmbu i ka man duari n ka tɛ mɛ,

na ñ mam yen tɔnun geeru yē.

33 I durɔ dama bwisi mɔ sere kurɔ tanɔbu ba yi giamɔ bɛɛn min di.

34 Wee tɔn be ba ñ toren yɛm mu yiba bɛɛn yabeno

be, be i ñ ka gāa kōsunu ganu mwɛ.

35 Ka mɛ, i tii sokumɔ be ba dɛɛre.

Ma i mɔ, nɛ, Yinni Gusunɔn mɔru yu bɛɛ doonari.

Adama kon bɛɛ siribu soku yèn sō i mɔ, i ñ durum mɔ.

36 Mban sōna i sirene i ka swaa kōsi.

Egibitigiba koo bɛɛ sekuru doke

nge mɛ Asirigiba bɛɛ kua.

37 Kpa i yari min di i n tuke.

Domi nɛ, Yinni Gusunɔ na be i naane s̄a mi yina.

I ñ maa somiru garu wasi ben min di.

3

Isireliba

ba s̄aawa naane sarirugibu

1 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

goo ù n win kurɔ yina,

ma kurɔ wi, u da u durɔ goo sua,

durɔ guro wi, u ra maa kurɔ wi naa de?

Aawo. U n kua mɛ, ya koo win tem disi doke.

Adama bɛɛ Isireliba, i kua mɛ.

I da i būu dabiru s̄amɔ,

ma i kī n maa bɛɛ mwaama.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

2 I seewo i mɛɛri guunu gia,

kpa i wa nge guuru gara wāa tèn mi i ñ būnu s̄awa.

Wee, i ra bũnu kasu
 nge me kurɔ tanɔ u ra win kĩnasibu kasu.
 I sãa nge Daarubu swaa dio be ba ra n tãmbu mara swɛɛ sɔɔ.
 Ma i tem me disi doke beɛn bũu gasiribu ka beɛn nuku kɔsurun sɔ.
³ Yen sãna gura kun tãramɔ
 bu sere nɛɛ, ya koo nɛ.
 Adama ka me,
 i bũnu gasirimɔ i dɔɔwa.
 Sekura kun beɛ mɔ.
⁴ Wee tẽ, i man nɔɔguru suemɔ i mɔ,
 i man nɔɔguru mɔ i gerumɔ
 nɛna na sãa beɛn baaba,
 i maa man kĩwa saa beɛn piiburun di.
⁵ Ma i bikiamɔ,
 ko na n ka beɛ mɔru sãawa sere ka baadommaɔ?
 Beɛ Isireliba, yeniwa i ra n gerumɔ,
 adama i kɔsa mɔ i dɔɔ
 nge mɛn nɔɔ i kĩ.

Yudaba ka Isireliba,

i de i gɔru gɔsia

⁶ Yudaban sina boko Yosiasin waati sɔɔ, Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,
 a wa ye Isireliba ba mɔ? Ba sãawa mem nɔɔ sariba. Wee, ba da mi gungunu ka
 dãa kubenu wãa kpuro, ba bũnu sãamɔ.

⁷ Ma nɛ, Yinni Gusunɔ na tii sɔɔwa na nɛɛ, b̃a n yeniba kpuro kua, ba koo
 wurama nɛn mi. Adama ba ñ wuramɛ. Ben mero bisibu, Yudan bweseru te ta
 sãa nge kurɔ naane sarirugii, ben tii ba wa me.

⁸⁻¹⁰ Isireliba ba tem me disi doke ben bũu gasiribun sɔ ka ben sekuru sarirun
 sɔ te baawure u gerumɔ. Ma ba bũu sãamɔ kpenu ka dãnun nuurɔ. Yen sãna na
 bu yina ma na bu yinabun tireru wẽ. Ka me, na wa Yudaba ba ñ berum kue. Ba
 dawa ba bũnu gasira ben tii. Ba ñ wuramɛ nɛn mi ka ben gɔru kpuro. Weesu
 sɔara ba yã.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, baa me Isireliba ba sãa mem nɔɔ
 sariba, ba sanɔ bo ka sere Yudaba.

¹² Yen sɔ, a doo sɔɔ yẽsan nɔm geu gia a Isireliba gari yini sɔ a nɛɛ,
 bu wurama, na ñ ka bu nɔnu kɔsu mɛrimɔ.

Domi na sãawa wɛnwɛndugii.

Na ku ra mɔru ko n ka tɛ.

¹³ Bu gesi ben durum wuro.

Bu wuro ma ba ñ ka man yɔre,

nɛ, Gusunɔ ben Yinni.

Domi ba da ba bũnu gasira dãa kubenɔ.

Ba yina bu nɛn gari swaa daki.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn tãmbu

ba koo wurama win mi

¹⁴ Bu wurama nɛn mi, be, bii mem nɔɔ sariba. Domi na sãawa ben Yinni. Kon
 be ba tie yarama wuu sɛn mi ba wãa kpuron di, baa ñ n tɔn turon na, ñ kun me
 yiru. Kpa n ka bu wurama nɛn mi Siɔniɔ.

¹⁵ Saa ye sɔɔ, kon bu kparobu wẽ be nɛn gɔru ga kĩ. Kpa bu bu kpara ka bwisi,
 ka laakari.

¹⁶ Ba koo marura bu dabilia tem me sɔɔ. Sanam me sɔɔ, ba koo man gia. Ba ñ maa nen woodan kpakororun gari mɔ. Goo kun maa ten bwisikunu mɔ. Goo kun maa tu yaayamɔ u nee, mana ta wãa. Goo kun maa ten kasire mɔ.

¹⁷ Saa ye sɔɔ, nen sina gɔna ya ko n wãawa Yerusalemuɔ. Kpa bwese ni nu tie kpuro nu maa menna mi, nen yisirun sɔ. Ba ñ maa ben bwisi kɔsi swĩimɔ.

¹⁸ Saa ye sɔɔ, Yudaba ka Isireliba ba koo menna bu ko tia. Domi ba koo wurama sannu saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di. Kpa bu sina tem me sɔɔ me na ben baababa wɛ ba tubi di.

¹⁹ Ne, Yinni Gusunɔ na gerua na nee,
kon daa beɛ Isireliba kowa nen bii kĩnasibu,
kpa n beɛ tem gem wɛ

me mu buram bo handunia yeni sɔɔ.

Na raa tamaa i ko man sokuwa beɛn Baaba,
kpa i ku maa man deri.

²⁰ Adama i man tɔnu kam kom kua
nge me kurɔ naane sarirugii u ra win durɔ kue.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²¹ Wee, nɔɔ gagu ga nɔɔra guuru wɔllɔ.

Ase Isirelibara ba kuuki mɔ ba bũnu kanamɔ,
domi ben sanu sanusu kpuro su sankira,
ba ne, Gusunɔ ben Yinni duari.

²² Beɛ, bii mem nɔɔ sariba, i wurama nen mi.

Kon beɛ beɛn mem nɔɔbu sariru suuru kua.

Ma Isireliba ba nee, Gusunɔ, wuna a sãa beɛn Yinni.

Beɛe wee, wunen miya sa wee.

²³ Geema bũu ni sa raa sãamɔ guunu wɔllɔ sa kuuki mɔ,
nu sãawa weesu.

Adama Gusunɔ beɛn Yinni,
wuna a sãa beɛe Isireliban faaba kowo.

²⁴ Wee, saa beɛn birun di sa waamɔ bũu wi ba mɔ Baali,
wiya u beɛn baababan gbean dĩanu di kpuro,
ka maa ben yãanu ka ben ketɛba ka sere ben bibu.

Ma ba sekuru wa.

²⁵ Su kpuna sekuru sɔɔ

kpa su beɛn beɛe sariru wukiri nge bekuru.

Domi beɛe ka beɛn baababa

sa wune Gusunɔ beɛn Yinni torari.

Saa beɛn birun di n ka gisɔ girari

sa ñ wunen gere wure.

4

¹ Yinni Gusunɔ u nee,

beɛ Isireliba,

ì n kĩ i wurama nen mi, i ko kpĩ i wurama.

I n beɛn bũu sãaru deri, i ñ maa yaayaare mɔ,

² ì n da bãre gem sɔɔ ka gõru deɛrɔ,

i nee, ka Yinni Gusunɔn wãaru,

saa yera bwese tukunu nu koo domaru wa nen min di,

kpa bu woo kana nen sɔ.

³ Ne, Yinni Gusunɔwa na beɛ Yudaba ka Yerusalemugibu sɔɔmɔ na mɔ,

i gbee kpaanu kasirio, i dãa dɔɔ go.

I ku ra maa beɛn dĩanu duure sãki sɔɔ.

⁴ Geema, i bango sãa wasi sɔɔ.

Adama n tiewa i man tii wɛ,

kpa nen m̄oru yu ku raa yabura nge d̄ō,
wi goo kun kp̄e u go,
domi b̄een nuku k̄osuru ta kp̄ā.

Ba Yudaba w̄arima

⁵Yeremi u n̄e,
i Yudaba s̄ōw̄o kpa i gb̄ara Yerusalem̄o.
I k̄oba soowo tem m̄e kpuro s̄ō.
I n̄ōgiru suo ka dam i n̄e,
bu m̄ennama bu da wuu si su gb̄aranu m̄o s̄ō.

⁶Bu gidi b̄ora sueyo Sīoni gia
bu duki yakuro bu ku ȳra.
Domi Gusun̄o u koo de k̄osa yu na
saa s̄ō ȳsan n̄am geu gian di.

⁷Yib̄ere be ba ra bwesenu kam koosie
ba seewa ben w̄aa yerun di nge gbee sun̄o
ge ga tii d̄emiam̄o gen bweun di,
ba wee bu ka tem m̄e kam koosia.
B̄ee Yudaba, ba koo b̄een wusu k̄osuku
kpa su ko bansu.

⁸I saaki sebuo nuku sankiranun s̄ō
kpa i sw̄i i weeweenu ko,
domi Yinni Gusun̄on m̄oru kun sun doonarim̄o.

⁹Ma Yinni Gusun̄o u n̄e,
yen t̄ō te s̄ō,
sina boko ka win sina asakp̄abu ba koo mwia kpana
kpa ȳaku kowobu bu biti soora,
kpa Gusun̄on s̄om̄abu bu n̄asu n̄ene,
¹⁰bu n̄e, n̄e, Yinni Gusun̄o
na be, Yudaba ka Yerusalem̄ugibu n̄ani w̄akua
ye na n̄e, ba koo b̄ari ȳendu wa.
Wee t̄e ba woburu s̄andi ben w̄in̄o.

Yib̄ereba ba Yudaba sikerene

¹¹Saa ye s̄ō, kon bu s̄ō n̄e,
wee, woo ga wee saa gbaburun guunun di,
gu ka nen t̄ambu Yudaba swee.
Woo ge, ga ñ s̄aa f̄ere f̄ere
nge ge ba koo ka dobi sara.

¹²Ga ko n̄ dam m̄owa.
N̄e, Yinni Gusun̄owa na gu sokusiam̄o.
T̄ēwa kon bu siri.

¹³Ma Yudaba ba n̄e,
gbera sun di, domi sa kam kua.
Wee, wi u koo sun kam koosia u s̄im̄o nge guru wiru.
Win tabu k̄eke yi s̄aa nge guru woo.
Ma win dumi yi gun̄o bakeru s̄āabu kere.

¹⁴Yinni Gusun̄o u n̄e,
b̄ee Yerusalem̄ugibu,
sere saa yer̄a i k̄i i n̄ k̄osa bwisikum̄o.
I b̄een ḡorusu d̄erasio, kpa i faaba wa.

¹⁵I swaa dakio gari yi ba ka na Danun tem di
ka Efaraimun guunun di
ba n̄e, k̄osa wee.

¹⁶I ye bwesenu kpuro n̄ōsio.

Kpa i ye Yerusalemugibu sō i nεε,
yiberεba ba wee saa tontonden di.
Ba koo Yudaban wusu tabun kuuki koosi.

¹⁷ Kpa bu Yerusalemu sikerena
nge be ba gberu kōsu.

Domi yen tōmbu ba man seesi.
Nε, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

¹⁸ Bεε Yudaba, geema wahala ya bεε nōni sōōwa sere bεen woo sōndō.
Adama ya sāawa bεen kom kōsum ka bεen nuku kōsurun are.

Yeremi u wasikiramō

win tōmbun wahalan sō

¹⁹ Yeremi u nεε,
nεn nuki man wuririmō ma nεn torora kara.
Na n kpē n nōō mari wahala yenin sō.

Na tabun kōba nōōmō. Bu wee.
²⁰ Ba sun nōōsiamō ma ba wuu dabinu kōsuka.
Tem mε kpuro mu kam kobu dōōwa.

Subaru sōōra ba na ba bεsen tabu kowobun kuu bekuruginu wukura.
Ma ba nu gura ba ka doona.

²¹ Sere domma na kon yiberεban gidi bōra waamō,
kpa na n kōban swīi nōōmō tāa tāa.

²² Ma Yinni Gusunō u nεε,
wee, nεn tōmbu ba n bwisi mō.
Mεya ba n man yē.
Ba sāawa gari bakasu.
Ba kōsan kobun bwisi mō,
adama ba n gean kobu yē.

Kam kobu wee

²³ Na tem mεera ma mu sāa bitam,
gāanu sari mεn wōllō.

Na maa wōllu mεera,
na deema yam bururam sari mi.

²⁴ Na guunu mεera, na wa wee,
nu wōruma. Ma gungunu nu bāarimō.

²⁵ Na maa mεera na wa wee,
tōnu sari tem sōō.
Ma gunōsu su yarina kpuro.

²⁶ Na tem mεera mε mu raa sāa tem gem.
Na deema wee, mu kua tem saaram.

Ma wuu si su wāa mi, su wōruka.
Yinni Gusunōwa u ye kua win mōrun saabu.

²⁷ Yinni Gusunō u nεε,
u koo tem mε gōsia tem saaram,
adama u maa nεε,
u n derimō mu n sāa mε ka baadommasō.

²⁸ Yen sō, tem mu ko n gōō wooru sō,
kpa wōllu tu yam tīra.

Domi u himba yi kō, u n maa biru wurō.

²⁹ Ye wusu kpuron tōmbu ba maasōbu ka ten towobun wōkinu nua,
yera ba duki yakikira kpuro.

Gaba wōriki dāa sōsō ma gaba dua kpee baaba sōō.
Ba wuu si deri su kua bansu.

³⁰ Wunε Yerusalemu, buraru mba kaa maa tii kua.

Kaa tii beku wunəmgiru kasuawa a dewe,
 kpa a wuran saba sebe, kpa a kiro doke?
 Kam sɔra kaa tii buraru kua.
 Wee wunən kīnasibu ba nun tusa
 ba kasu bu nun go.

³¹ Na wuri ka weeweenu nɔmɔ
 nge tən kurɔ wi u yiire u kī u win bii gbiikoo ma.
 Ase Yerusalemun nɔwa ga nɔramɔ mi.
 Ya wom gabamɔ, ya nɔma demie ya mɔ,
 ya kam kuawa.
 Wee yen yiberɛba ba ye sɛre, ya gɔɔ dɔɔ.

5

Yerusalemugibun toraru

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɛɛ Yerusalemugibu, i bɛɛn swɛɛ kpuro swīiyɔ.
 I doo ka mi tamba ra mɛnne i kasu
 i n ko i goo wa wi u ra ko dee dee
 ma u ra gem gere.
 I n yɛro wa,
 saa ye sɔra nɛ, Yinni Gusunɔ, kon bɛɛn durum wɔka.

² Ma Yeremi u nɛɛ,
 wee, ba ra n bɔrumɔ ba n mɔ,
 ka Yinni Gusunən wāaru,
 adama weesu sɔra ba bɔri yi mɔ.
³ Yinni, n n wi u gem swīi, wiya a kasu?
 Wee, a bu sura adama ba nun atafiiru kua.
 A bu nani sɔwa, adama ka mɛ, ba n gāanu gie.
 Ben gɔru ga bɔbiawa nge kperu.
 Ba yina bu wurama wunən mi.

⁴ Ma na nɛɛ, ba sāawa nge bibu,
 ba mɔwa nge gari bakasu.
 Domi ba n wunən swɛɛ yɛ,
 ba n maa wunən woodaba yɛ.

⁵ Kon gɔsira n da be ba bukuren mi,
 kpa n ka bu gari ko.
 Domi be, ba wunən swɛɛ yɛ,
 ba maa wunən woodaba yɛ.
 Wee, ben tii ba nun yina
 nge yāa te ta wɛɛ yina
 ma ta yi kasuka.

⁶ Yen sāna bā n dua dāa sɔwɔ,
 gbee sinansu su ra bu go.
 Bā n dua yakasɔ,
 gbeeku bōnu nu ra bu go.
 Ma musuku gbeeku ga ra bu yɔru bwɛɛye
 ben wuun gbārurun kɔnnɔwɔ,
 be ba yara min di,
 gu ka bu sɛre gu kasuku.
 Domi ben toranu nu dabia.
 Ben naanɛ sariru ta kpā.

⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 mban sāna kon nɛn tɔmbun durum wɔka.

Domi wee, ba man deri
ma ba b̄orum̄ ka b̄unun ȳsinu.

Na bu debia,
adama b̄ūna ba ka arukawani b̄okua
ba nu gasirim̄.

⁸ Ba sāawa nge dum dwεε yi yi deba
yi wuri m̄d̄ yi kur̄abu gire.
Nge m̄ya ba ra n ben berusebun kur̄abu naa gire,
ba n kpeeki m̄d̄.

⁹ Mban s̄na na n̄ ko n bwese teni m̄aru k̄sie,
kpa n tu s̄eyasia yenin s̄.

¹⁰ Ne, Yinni Gusun̄,
kon bu yiber̄eba surema,
be, be ba sāa nge nen res̄em gbaaru.
Ba koo ten kara sura
kpa bu ten d̄āa k̄āasi b̄ori yi yi n̄ sāa negii.
Adama ba n̄ gbaa te kam koosiam̄ kpuro.

¹¹ M̄ya kon ko domi Isireliba ka Yudaba
ba n̄ ka ne turo ȳre.
Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

Ye ya koo Isireliba deema

¹² Yinni Gusun̄ u neε,
Isireliba ba man siki
ba neε, na n̄ dam gam m̄.
K̄sa kun maa bu deemam̄.
Ba n̄ tabu wasi,
ba n̄ maa ḡoru wasi.

¹³ Nen s̄m̄abun gari yi maa sāawa nge wom dirum.
Ben goo ku ra bu gari gee s̄.
Ba maa gerum̄ ba m̄d̄,
s̄m̄ ben gari yi w̄ri ben tii s̄.

¹⁴ Yen s̄, ne, Gusun̄, w̄llu ka tem Yinni,
na neε, ye ba ka gerua m̄,
wee, nen gari yi ko n sāa nge d̄ō wunε Yeremin n̄ō s̄,
kpa nen t̄n be, ba n sāa nge d̄ā ye d̄ō wi, u koo mwa.

¹⁵ T̄ε b̄ε nen t̄mbu, Isireliba,
kon b̄ε bweseru garu surema tontonden di.
Bwese te, ta dam m̄
ta raa maa w̄āwa saa yellun di.
I n̄ maa ten barum n̄ōm̄.

¹⁶ Ba sāawa tabu dur̄abu be kpuro.
Ben s̄ēnun saabu,
gonu ra n yibawa sika.

¹⁷ Bwese te, ta koo b̄ēn d̄ānu kam koosia,
ka b̄ēn bibu, ka b̄ēn yaa sabenu, ka b̄ēn d̄ā marum,
kpa bu b̄ēn wuu si su gb̄aranu m̄ tabu w̄ri,
bu k̄suku,
s̄i s̄ō b̄ēn ȳiȳbu w̄ā.

¹⁸ Adama yen t̄ō te, n n̄ b̄ε kpuro kon kam koosia.

¹⁹ T̄ε Yeremi, b̄a n neε, mban s̄na ne, Gusun̄ ben Yinni na bu yenin bweseru
kuamm̄, kaa bu wisiwa a neε, ba man deri ba ka t̄n tukobun b̄ūnu na ben tem̄
ba s̄ām̄. Nge m̄ya ben tii ba koo da bu t̄n tukobu s̄a tem tukum̄.

Gusunɔ u win tɔmbu kirɔ mɔ

20 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 i Yakɔbun bweseru sɔɔwɔ,
 be, be ba sãa Yudaba, i nɛɛ,
 21 bu swaa dakio ye na bu sɔɔmɔ.
 Ba sãawa nge wɔkɔbu, ba n̄ bwisi mɔ.
 Ba n̄ni mɔ, adama ba n̄ yam waamɔ.
 Ba swasu mɔ, adama ba n̄ gari nɔɔmɔ.
 22 Ba n̄ koo man nasia?
 Ba n̄ koo diiri n̄n̄ wuswaaɔ?
 N̄na na dera yani s̄eri yi n̄im wɔkun nim gunua.
 Ma na n̄ɛ, mu n̄ maa saramɔ
 mi na m̄n̄ n̄ɔ bura yeru yi mi.
 Miya mu ko n̄ wãa sere ka baadommaɔ.
 Baa m̄ nim kurenu nu ra se, nu n̄ dam mɔ.
 Baa m̄ nu ra wɔki, mu ku ra gam de.
 23 Adama be, n̄n̄ tɔmbu, ba sãawa m̄m̄ n̄ɔ sariba.
 Ba ra ka man m̄ru ko kpa bu man deri.
 24 Ba ku ra tii s̄ bu n̄ɛɛ,
 bu n̄, Yinni Gusunɔ nasia,
 n̄ wi na ra bu gura w̄
 w̄ɔ ka w̄ɔ yen saa s̄ɔɔ,
 kpa n̄ maa saa yi bu ka d̄ianu ḡɛ.
 25 Ba n̄ ȳ ma ben durum ka ben toranun s̄na
 ba ku ra maa doma ten bweseru wa.
 26 Domi ben suunu s̄ɔɔ t̄n̄ k̄soba w̄ã.
 Ba ra tɔmbu ȳri b̄riewa bu ka bu mw̄eri
 nge be ba ra gunɔsu taa yin̄uɛ.
 27 Takiwa ya ra n̄ yiba ben yen̄usɔ,
 nge m̄ gunɔ taason gunɔ diru
 ta ra n̄ gunɔsu yiba.
 Nge m̄ya ba kuura ma ba dam kua.
 28 Ba d̄ia geenu di ma ba b̄ria.
 Ba ra k̄sa kowa yu banda.
 Ba ku ra ka gobeku yin̄uɛ, n̄ kun m̄ s̄aro.
 Ba ku ra bu ben gem w̄ɛ.
 Kpa ben tii ba n̄ kuuramɔ.
 29 Mban s̄na na n̄ kon bwese teni m̄ru k̄sie,
 kpa n̄ bu s̄yasia yenin̄ s̄.
 30 Wee, n̄n̄ tɔmba ḡã k̄sunu m̄ tem m̄ s̄ɔɔ.
 31 Ben s̄m̄bu ba gari weesugii m̄.
 Ma ȳaku kowobu ba ben tiin̄ arufaani kasu.
 Ma n̄n̄ tɔmbu ba bu yen̄ dam k̄m̄.
 Sanam m̄ kpuro ya koo n̄ru ko, am̄na ba koo ko.

6*Yiberɛba ba Yerusalemu tarusi*

1 B̄ɛɛ B̄nyam̄ɛɛba,
 i duki yakuro Yerusalemun di.
 I k̄ba soowo Tekoaa.
 I ȳireru koowo B̄ti Haker̄muɔ.
 Domi n̄ni swãa bakar̄u ka kam kobu sisi,
 saa s̄ɔɔ ȳsan n̄m̄ geu gian di.

2 Ba koo Yerusalemu, wuu burɔ ge kɔsuku.

3 Wee, tɔmba ye wɔrim wee
nge kparobu ka ben yaa sabenu.
Ba ben sansani gira ba ka ye sikerena.
Ben baawure u win bweu mwa, wi ka win tabu kowobu.

4 Ba kuuki mɔ̀ ba mɔ̀,
i de su se sɔɔ sɔɔ gbãara su wuu ge wɔri.
Adama tẽ sɔɔ kpa, yam maa tĩramɔ̀.

5 N n mɛn na, i de su se wɔ̀kuru
su da su gen dii geenu kɔsuku.

6 Ma Yinni Gusunɔ u bu sɔɔwa u nɛɛ,
bu dãa bɔɔrio kpa bu ka ye sasanu gira
bu ka Yerusalemu sikerena, bu ye sɛɛyasia
yɛn sɔ yɛn tɔmba dam dɔrenamɔ̀.

7 Nge mɛ dɔkɔ ya ra nim swĩ mu n kokumɔ̀,
nge mɛya Yerusalemugibun nuku kɔsuru
ta ra n sɔɔsiramɔ̀.
Daa bɔɔbɔya ka kam kobun kookoosun gariya
yi ra n nɔɔramɔ̀ mi.

Na ra n waamɔ̀ baadomma
ba tɔmbu nɔni sɔɔmɔ̀ ba bu mɛɛra mɔ̀.

8 N n mɛn na, bɛɛ Yerusalemugibu,
i nɛn sɔɔsiru laakari koowo,
kpa n ku ra nɛn tii gawa saa bɛɛn min di
n bɛɛn tem kam koosia.

Isireliba

ba kua mɛm nɔɔbu sariba

9 Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,
ba koo Isireli be ba tie gura mam mam
nge mɛ ba ra dãa binu sɔri
ba kun gãanu deri.

10 Ma Yeremi u wisa u nɛɛ,
wara kon gari sɔ, kpa n nùn kirɔ ko.
Wara koo man swaa daki.
Wee, ba swaa tau. Ba ñ kpẽ bu laakari ko.
Ben mi, wunɛ Yinni Gusunɔn gari
yi ra bu sekuru kowa.
Ba ku ra kã bu yi nɔ.

11 Yinni Gusunɔ,
wee, na ka tɔn be mɔru mɔ̀ wunɛn sɔ.
Na kpana n tii nɛnɛ.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
a de mɔru ye a man kuammɛ mi,
yu wɔri bibu sɔɔ be ba dweemɔ̀ dãa saanɔ,
ka sere maa aluwaasiban wuunu sɔɔ.
Domi kurɔbu ka durɔbu ka tɔkɔnu,
kpurowa ba koo gura bu ka doona.

12 Kpa ben yɛnusu su ko gabugisu
ka ben gbea ka ben kurɔbu.
Domi kon tem mɛ kpuron tɔmbu nɛn dam sɔɔsi.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

13 Domi saa bwɛɛbwɛɛbun di sere ka damgibɔ,
ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire.

Nɛn sɔmɔbu ka yāku kowobun tii,
ba ra n weesu mɔwa.

¹⁴ Ba ra n nɛn tɔmbun wahala atafiiru sāawa,
ba n mɔ, alafia wāa,
adama alafia gaa sari.

¹⁵ N weenɛwa sekuru ta n bu mɔ,
kōsa ye ba mɔn sɔ,
adama ba n sekuru mɔ.
Ba n mam wure ma ba tore.
Yen sōna ba koo wɔruma bu gbi.
Ba koo fukura bu wɔruku
dɔma te kon bu sɛɛyasia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni kpuro gerua.

¹⁶ Yinni Gusunɔ u win tɔmbu sɔɔwa u nɛɛ,
i seewo i swɛɛ mɛɛri
i bɛɛn yellun swaa bura ye kasu i swīi,
kpa i wa i n wāa bɔri yɛndu sɔɔ.
Adama ba wisa ba nɛɛ,
sa n ye swīimɔ.

¹⁷ Gusunɔ u nɛɛ,
na bɛɛ kōsobu wē
i ka ben kɔbɔn swīi swaa daki.
Adama ba wisa ba nɛɛ,
sa n swaa dakimɔ.

¹⁸ Yen sɔ, u nɛɛ, bɛɛ bwese ni nu tie,
i swaa dakio i nɔ ye ya koo nɛn tɔmbu deema.

¹⁹ Bɛɛ tengibu, i waawo.
Wee kon nɛn tɔmbu kōsa sure.
Yera ya ko n sāa ben bwisikunun are.
Domi ba n nɛn gari swaa daki,
ma ba nɛn woodaba gɛma.

²⁰ Na n ben turare ye ya wee Seban di
n kun mɛ dāa kiku nubu duroruguu
ge ba ka na saa tontonden din bukata mɔ sāarun sɔ.
Na n ben yāku dō mwaararuginu kī.
Mɛya ben yāku ni nu tie, nu n maa man wēremɔ.

²¹ Yen sōna kon bu sokuratia dokea,
kpa baababa ka ben bibu,
tɔnu maa ka win bɔrɔ
bu sokura mi bu gbi.

Ba koo Isireliba wɔrima

²² Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wee bweseru gara sisi
saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di
mi n toma.

Bwese ten tɔmbu ba dam mɔ.

²³ Ba tennu ka yaasi nɛni.

Ba nuki sosu, ba n wɔnwɔndu mɔ.

Ma ba kukirimɔ nge nim wɔkun nim.

Ba yɔɔwa dumi wɔllɔ,

ma ba yɔ swɛɛ swɛɛ, ba tabun sɔru sāa

bu ka wunɛ Yerusalemu wɔri, wunɛ wi a sāa Siɔni.

²⁴ Yerusalemugiba nɛɛ,
ye sa ben labaari nua,

yera bɛsɛn gɔma dwiiya.

Sa wurura nge tɔn kura

wi u yiire u kɪ u ma.

²⁵ Goo u ku raa yari u da swɛɛɔ.

Goo ku raa maa yari u da yakasɔ.

Domi yiberɛba ba wãa mi,

ba ben takobiba nɛni.

Tɔmba bɛrum soore baama.

²⁶ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ nɛn tɔmbu, i saaki pɔra sɛkeo

kpa i tii torom wisi nuku sankiranun sɔ.

Bɛɛn baawure u gɔɔ swĩiyɔ

nge wi u win bii teereru bia.

I wuri koowo ka nɔni yĩresu.

Domi wi u koo bɛɛ kpeerasia

u koo bɛɛ wɔriwa subaru sɔɔ.

Isireliba ba swaa tau

²⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

wunɛ Yeremi, na nun yi a ka nɛn tɔmbu sɔwa

nge mɛ seko u ra sii geesu sɔwe,

kpa a ka ben daa gia.

²⁸ Ma Yeremi u nɛɛ,

tɔn be, ba sãawa wee kowobu ka mɛm nɔɔ sariba.

Ba bɔɔbuwa nge sisu. Be kpuro ba sankirewa.

²⁹ Bã n sisu ka pɛɛrum dɔɔ doke ba wure,

ye kpuro ya ra yandewa,

kpa pɛɛrum mɛ, mu sii si sɔwa.

Adama kam sɔra ba Isireliba sɔwa.

Ben tɔn kɔsobu ba ñ wunaramɔ,

³⁰ ma ba bu sokumɔ sii si su ñ gea sãa.

Domi Yinni Gusunɔ u bu biru kisi.

Yeremi u waasu mɔ

Yinni Gusunɔn sãa yerɔ

(I maa mɛɛrio 26:1-19)

7

¹ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

² a doo a yɔra nɛn sãa yerun kɔnnɔwɔ a nɛɛ, yeniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, be Yudaba, be, be ba ra gesi du saa kɔnnɔ minin di bu ka man sã, bu swaa dakio bu nɔ.

³ Nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua na nɛɛ, bu ben sanu sanusu ka ben daa kɔsio. Saa yera kon de ba n wãa tem mɛ sɔɔ.

⁴ Bu ku ben naanɛ doke dii teni sɔɔ ba n mɔ, nɛ, Yinni Gusunɔn sãa yera mi!

⁵ Bã n ben sanu sanusu ka ben daa kɔsa, ma ba gea kuanammɛ,

⁶ ma ba kun sɔbu ka gɔminibu ka gobekuba dam dɔremɔ, ma ba kun maa tɔnu wi u kun gãanu kuen yem yarimɔ, ma ba kun bũnu sãamɔ ni nu koo de bu kam ko,

⁷ saa yera kon de ba n wãa tem mɛ sɔɔ mɛ na ben baababa wɛ, ba n mɔ sere ka baadommaɔ.

⁸ Adama wee gari weesugiiya ba naanɛ sãa yi yi ñ arufaani gaa mɔ.

⁹ Ba ra n gbɛnimɔ, ba ra n tɔmbu goomɔ, ba ra n sakararu mɔ, kpa ba n nɔɔ mwɛɛ weesuginu mɔ, kpa ba n bũu wi ba mɔ Baali turare dɔɔ dokeammɛ, kpa ba n maa bũu sãaru mɔ te ba ku ra raa ko.

¹⁰ Kòsi yiniwa ba ra n m̀, kpa bu sere na bu ỳra dii t̀n mi ba ra man s̄a ba n m̀, sa yakiara yiberɛban ǹman di.

¹¹ Ba tamaa dii t̀n mi ba ra man s̄a ta s̄awa gbeǹbun w̄a yeru? Domi m̄suma na waam̄.

¹² N n men na, bu doo Silo bu yam mi na raa ḡsa bu ka man s̄a m̄eri. Kpa bu wa nge m̄ na mu kua nen t̄mbu Isireliban daa k̄san s̄.

¹³ T̄, ỳn s̄ ba kookoo sinin bweseru kua, ma na bu gerusi kpeetim sari adama ba n̄ man swaa daki, na bu soka ma ba n̄ man wurari,

¹⁴ yen s̄na kon nen s̄a yee t̀ s̄ ba ben naan̄ doke ka tem m̄ na be ka ben baababa w̄ kam koosia nge m̄ na Silo kua.

¹⁵ Kon bu gira bu tonda nen wuswaan di nge m̄ na ben m̄ero bisibu Isireliba gira.

Gusun̄ u Yeremin

kanaru yina Yudaban s̄

¹⁶ Wun̄ Yeremi, a ku man suuru kana Yudaban s̄. A ku bu kanaru garu kua. Domi na n̄ nun swaa dakim̄.

¹⁷ A n̄ waam̄wa ye ba m̀ Yudaban wuu maros̄ ka sere Yerusalemun sw̄e s̄?

¹⁸ Bibu ba d̄a guram̄ b̄u ȳkunun s̄. Ma ben baababa ba ka ye d̄ s̄rum̄ b̄u s̄a yen̄. T̄n kur̄ba p̄e som burim̄ bu ka kiranu ko ni ba koo ka b̄u wi ba m̀ Asitaate ka sere maa b̄nu ganu s̄, kpa bu ka man torari.

¹⁹ Adama ka gem, n n̄ n̄ ba torarim̄, beya ba tii sekuru dokem̄.

²⁰ Yen s̄na na n̄e, kon de nen m̄ru yu w̄ri nen s̄a yee te s̄, ka t̄mbu s̄, ka yaa sabenu s̄, ka d̄a ka sere maa d̄anu s̄. Nen m̄ru ye, ya ko n ḡbisim̄wa, ya n̄ surem̄.

Yudaban m̄m n̄abu sariru

²¹ Wee ye n̄, Gusun̄ Isireliban Yinni, n̄ wi na w̄llu ka tem m̄ na gerua na n̄e, i ra ȳkunu ko r̄n sukum i ra di, ka ȳku d̄ m̄waararuginu, adama n buram bo i ni kpuro m̄nna i b̄eyam di.

²² Domi na n̄ b̄en baababa ȳkuru garu yiire d̄ma te na bu yara saa Egibitin di.

²³ Ye na bu yiire yera, bu nen gari n̄w̄, kpa na n̄ s̄a ben Yinni, kpa be, ba n maa s̄a nen t̄mbu. Bu nen wooda kpuro sw̄iȳ ye na bu w̄, kpa ben w̄aru tu w̄ra.

²⁴ Adama ba n̄ swaa tem kp̄i bu nen gari n̄. Ben tiin ḡru k̄ra ba sw̄i, ma ben daa k̄sa ya sosi.

²⁵ Saa d̄ma t̀n di b̄en baababa ba yara Egibitin di sere n ka gis̄ girari, na ra n̄ b̄e nen s̄m̄bu ḡriamm̄wa saa baayere.

²⁶ Adama i swaa taaya i n̄ man swaa daki. Ma i k̄sa kua n kere ye b̄en baababa ba kua.

²⁷ Wun̄ Yeremi, à n yeniba kpuro gerua, ba n̄ nun swaa dakim̄. À n maa bu soka, ba n̄ nun wurarim̄.

²⁸ Ka m̄, a bu s̄w̄ a n̄e, ba s̄awa bwese te ta ku ra Gusun̄ ten Yinnin gari n̄. Tora tee teya ba ra n m̀ baa ù n bu s̄eyasia. Gem ku ra n maa w̄a ben n̄s̄.

Durum ye Yudaba ba kua

Beni Hin̄mun w̄w̄a

²⁹ Yinni Gusun̄ u n̄e,
Yudaba bu ben seri buro bu k̄
yi yi s̄s̄sim̄ ma ba s̄a n̄gibu.
Bu ȳw̄o guuru w̄llo,
kpa bu ḡw̄ sw̄i.

Wee ba nen m̄aru seeya,
ma na bu biru kisi.

³⁰ Domi be, Yudaba ba k̄sa kua nen n̄ni s̄o. Ba ka b̄nu dua diru mi ba ra man s̄a, ba tu disi doke.

³¹ Ma ba b̄nu turanu bana Tofeti, Beni Hin̄mun w̄wa bu ka ben bibu ȳku d̄o mwaararuginu ko mi, ȳku n̄n bweseru na n̄ mam ḡru doke n bu s̄o bu ko.

³² Yen s̄na t̄nu ganu sisi n̄i s̄o ba n̄ maa w̄wa ye sokum̄o Tofeti n̄ kun me Beni Hin̄mu. Ba koo ye sokuwa t̄n goo yeru. Miya ba koo t̄mbu sike ȳn s̄o ayeru maa sari gam.

³³ Gun̄su ka ȳe yi koo t̄n gonu di. Goo sari wi u koo yi yinari.

³⁴ Kon de Yerusalemu ka Yudaban wusu su mari s̄o s̄o, ba n̄ maa nuku dobun kuuki m̄o wuu si s̄o. M̄ya ba n̄ maa kur̄o kpaarun womusu n̄om̄o mi. Domi tem me, mu koo kowa bansu.

8

¹ Yinni Gusun̄o u n̄e, yen t̄o te, ba koo Yudaban sinambu ka ben asakp̄obun kukunu sikia sikirun di ka ben ȳku kowobuginu ka ben s̄om̄obuginu ka sere maa Yerusalemun t̄mbuginu.

² S̄o s̄o, nu ko n s̄o soore. W̄kuru kpa nu n w̄a suru ka kperin tarum s̄o. Ba n̄ maa nu guram̄o bu sike. Nu koo kowa taaki tem s̄o. Domi s̄o ka suru ka kperi yiya ba raa k̄a ma ba yiira ba yi s̄awa.

³ Be ba koo tiara be, Yuda daa k̄sagii be s̄o, mi na bu yarinasia kpuro, ḡwa ba ko n k̄i n kere w̄aru. Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

Yudaban bwisikunu

kun asansi m̄o

⁴ Yinni Gusun̄o u Yeremi s̄owa u n̄e, a nen t̄mbu bikio a n̄e, t̄nu ù n w̄ruma, u ku ra se?

Goo ù n gera win swaan di, u ku ra wurame?

⁵ N n men na, mban s̄na nen t̄mbu Yudaba

ba swaa k̄sa sw̄i ba d̄o.

Ba ȳrariwa dim dim ben weesu s̄o

ba n b̄nu s̄am̄o.

Ba n̄ k̄i bu ḡsiram̄a nen mi.

⁶ Na ȳ s̄e na bu swaa daki ka laakari.

Ba gari gerum̄o yi yi n̄ asansi gaa m̄o.

Ben goo kun ḡru ḡsiam̄o win nuku k̄surun di,

u n̄e, mban s̄na u yeni m̄o.

Be kpuro ba ben tiin swaa sw̄iwa

nge duma ye ya w̄a tabu s̄o.

⁷ Baa tionko ka kpurabu ka kpaaru baniku

nu ȳ saa ye n weene nu s̄i

ka saa ye n weene nu wurama nin w̄a yer̄o.

Adama nen t̄mbu ba n̄ nen wooda ȳ

ye na ka bu kpare.

Be ba tii garisi bwisigibu

⁸ Yinni Gusun̄o u maa n̄e, am̄na ba koo ka kp̄i bu n̄e ba bwisi m̄o.

Beya ba ne Gusun̄n wooda m̄o.

Domi be ba wooda ye yorua, ba ye ḡsiawa.

⁹ Wee bwisigiba ne, Yinni Gusun̄n gari gema.

Ma ba yiber̄ban yina mwaara

ba wāa biti ka sekuru sɔɔ.
 N n mɛn na, bwisi yirà ba maa mɔ.
 10 Yen sōna nɛ, Yinni Gusunɔ,
 kon de yiberɛba bu ben kurɔbu ka ben gbea mwɛɛri.
 Domi saa ben bwɛɛbwɛɛbun di
 n ka girari ben damgibɔ,
 ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire ka taki.
 Nɛn sɔmɔbu ka yāku kowobu, weesa ba ra n mɔ.
 11 Ba ra n nɛn tɔmbun wahala atafiiru sāawa,
 ba n mɔ, alafia wāa,
 adama alafia gaa sari.
 12 N weenɛwa sekuru tu bu mwa kōsa ye ba mɔn sɔ.
 Adama sekura ku ra bu mwɛ bu tuka.
 Ba ku ra maa ben toranu tubu.
 Yen sōna ba koo wɔruma bu gbi
 dɔma te kon bu sɛyasia.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ ka win tɔmbu

13 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 gbaa wuko u ra win dīanu gēwa u mɛnna.
 Adama wee, na kī n nɛn dīanu mɛnna Isireliban mi,
 ma na deema ba sāawa nge resɛm
 n̄ kun mɛ nge figie ye ya wurusu dɛlla
 ya n̄ binu mɔ.
 Yen sōna kon bu deri swaa sarobun sɔ.
 14 Yudaba ba nɛɛ,
 mban sōna sa sɔ mini.
 I de su mɛnna
 kpa su da wuu si su gbāranu mɔn mi,
 sa n̄ gɔɔ mara.
 Domi Gusunɔ bɛsɛn Yinni u yiwa su gbi.
 U koo sun nim dɛɛgim nɔrusia,
 yèn sɔ sa n̄n torari.
 15 Wee, sa tamaa wāara koo kɔsi,
 adama ya n̄ koore.
 Sa tamaa saa gaa wee yè sɔɔ bɛsɛn nɔni swāaru
 ta koo kpe,
 adama nandaba bu sun deema.
 16 Wee sa yiberɛban dumin wəkinu nɔmɔ Danun bera gia.
 Ma yi wuri mɔ, yi tem kpuro nɛni mu diirimɔ.
 Yiberɛ be, ba dīanu guramɔ ba gbea mwaamɔ,
 ka sere Yerusalemu ka yen tɔmbu.
 17 Adama Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ,
 na n̄ daa bɛɛ sɔɔwa mɛ ro?
 Wee kon bɛɛ wɛɛ dɛɛgii kparema
 yi yi n̄ dobo dobogibun gari nɔmɔ.
 Yi koo bɛɛ dwɛɛwa.

Yeremin nuki sankira

18 Yeremi u nɛɛ,
 nɛn nuki sankira nɛn tɔmbun wahalan sɔ.
 Na kī n tii nukuru yɛmiasia,
 adama ya n̄ koorɔ.
 19 Wee, na nɛn tɔmbun weeweenu nɔmɔ baaman di.
 Ba mɔ, Yinni Gusunɔ u sariwa Siɔniɔ?

Yen sunɔ u n̄ maa wãawa mi?
Ma Yinni Gusunɔ u wisa u n̄εε,
mban s̄na ba n̄n m̄ru seeya
ba b̄nu s̄amɔ n̄n bw̄arokunu
ba waama t̄n tukobun min di.

²⁰ Ma Yeremi u n̄εε,
saa ye sa raa ȳiyɔ su faaba wa,
ya doona nge ḡεbun saa.

Wee, sa n̄ faaba wa.
²¹ N̄n t̄mbu ba n̄ni s̄ɔre.
Ben n̄ni sw̄aa te, ta man b̄kana.
Na nande, na nuki sankire.

²² Tibu sariwa Galadio?
Dokotoro goo sariwa mi?
Nge mban s̄na Isireliban bosu kun kpeemɔ.

²³ N̄n wiru t̄n daa nim yiba
ma n̄n n̄ni yi s̄a nge bwii,
kon daa wuri kowa s̄ɔ s̄ɔ ka w̄kuru
n̄n t̄n be ba gun s̄.

9

Bwese weesugiru

¹ Yeremi u n̄εε,
n̄n daa kuru m̄ gbaburɔ, kon daa dawa ten mi,
n̄n t̄mbu deri na n̄ ka bu tondinε.
Domi be kpuro ba s̄awa nge sakara kowobu.
Ma ba kua naanε sarirugibu.

² Yinni Gusunɔ u gerua u n̄εε,
ba ra n̄ n̄ɔ d̄erawa bu ka weesu ko.
Ba ku ra tem m̄ kpare dee dee gem s̄ɔ,
sere ka weesu.

Wee siya su kua ben dam.
Ba ra n̄ nuku k̄suru m̄ɔwa ba n̄ d̄ɔ.
M̄ya ba ku ra n̄ε, Yinni Gusunɔ wure.

³ Baawure u ra n̄ win kpaasi taki dim̄wa.
Ba n̄ naanε m̄ɔsinε.
Ba ra n̄ k̄rum̄t̄nu kuanammewa,
kpa ba n̄ weesu s̄ɔnamɔ.

⁴ Kpa ba n̄ n̄ni w̄kunamɔ.
Ba ku ra gem s̄ɔnε,
kpa ba n̄ ben n̄ɔ d̄erimɔ bu ka weesu ko.
M̄ya ba ra n̄ m̄erimɔ nge m̄ ba koo ka k̄sa ko.

⁵ Ba ra tii w̄ k̄san kobu ka weesu s̄ɔ
sere ba yina bu man wura.

⁶ Nε, Gusunɔ, w̄llu ka tem Yinni, na n̄εε,
wee, kon bu s̄wa n̄ ben laakari m̄eri.
Domi na n̄ ȳ ye kon ka n̄n t̄n beni ko
ben nuku k̄surun s̄.

⁷ Wee, t̄n ben yara ya s̄awa nge s̄ε d̄εguu
ge ga ra go.

Weesa ba ra n̄ m̄ɔ,
kpa ba n̄ ben berusebu b̄ri yendun gari s̄ɔmɔ.
Adama ben ḡruɔ, yina ba ra n̄ bu berie.

⁸ Yeniban s̄ɔ, kon bu s̄εyasia

kpa n bu m̄oru k̄asie.
N̄ε, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

Wuri ka sw̄in sanam

⁹Yeremi u n̄εε,
kon guunu ka mi ba ra raa yaa sabenu kpare sw̄iya.
Domi nu gbera, goo ku ra maa sare mi,
ba ku ra maa yaa sabenun wuri n̄o mi.
Ma gun̄osu ka gbeeku ȳεε yi duki yakikira min di.
Ḡānu kun maa w̄āa mi.

¹⁰Yinni Gusun̄o u n̄εε,
u koo de Yerusalemu yu ko bansu,
kpa yu ko gbeeku b̄ōnun w̄āa yeru.
M̄eya u koo maa de Yudaban wusu su ko bansu.

¹¹Wara u bwisi m̄o u ka ye tubusia.
Yinni Gusun̄o ù n ka ȳēro gari kua,
u geruo ȳèn s̄ō tem m̄ε, mu kua bansu
mi goo ku ra maa sare.

¹²Yinni Gusun̄o u maa n̄εε, yeni ya koorawa ȳèn s̄ō n̄en t̄ombu ba n̄en
woodaba deri ye na bu w̄ē, ma ba ñ n̄en gere wure, ba ñ ka ye s̄amburu kue.

¹³Ma ba ben tiin k̄iru sw̄i ba b̄ūu wi ba m̄ò Baali s̄āwa nge m̄ε ben baababa
ba bu s̄ōsi.

¹⁴Yen s̄ōna n̄ε, Gusun̄o Isireliban Yinni, n̄ε wi na w̄ollu ka tem m̄o, na n̄εε,
wee, kon bu d̄āa kiku gagu* ge ga sosu diisia, kpa n bu nim m̄ε mu d̄ēε m̄o
n̄orusia.

¹⁵Kpa n de bu yarina bu da bwese tukunun suunu s̄ō, mi be ka ben baababa
ba ñ daa ȳē. Kon de bu bu go ka takobi, kpa bu bu kam koosia mam mam.

¹⁶N̄ε, Gusun̄o w̄ollu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Yeremi u n̄εε,
i doo i t̄ōn kur̄o be ba ra ḡō sw̄i kasuma.
I doo i yen goniba sokuma

¹⁷bu na fuuku bu sun ḡō wuri kua,
kpa b̄es̄en n̄oni ȳiresu su koku.

¹⁸Domi wuri n̄ōra Siōnīo.
Ba m̄ò, wee, ba sun gura,
seku bakara sun deema.
N̄kua tilasi su ka b̄es̄en tem deri.
Wee ba b̄es̄en ȳenusu k̄osuka.

¹⁹B̄εε kur̄abu, i Yinni Gusun̄an gari n̄ōw̄o.
Kpa i swaa daki i n̄o ye u gerum̄o.
I b̄ε̄en w̄ōndiaba wuri s̄ōsio,
i ḡō wuri s̄ōsin̄o.

²⁰Domi ḡō u sun k̄āasi saa f̄en̄entin di,
ma u dua sere sina kpaar̄o.
M̄eya u maa bii be ba b̄osu sw̄εε s̄ō goom̄o,
ka sere maa aluwaasiba mi ba ra gesi m̄enne kpuro.

²¹Yinni Gusun̄o u n̄εε,
t̄omba koo w̄aruku bu gbisuku,
kpa ben gonu nu n̄ t̄erie yakas̄o nge naa bisu,
ñ kun m̄ε nge dobi yi yi gea yina ba deri gber̄o.
Ba ñ maa yi suam̄o.

À n k̄i a n bwisi gee m̄o,

* **9:14 d̄āa kiku gagu** - D̄āa kiku gera ba ra soku abusenti.

a Gusunə gio

²² Yen sō, bwisigii u ku woo kana win bwisin sō.

Damgii u ku maa woo kana win dam sō.

Meya dukiagii u ku woo kana win dukian sō.

²³ Adama wi u kī u woo kana,
u woo kanə yèn sō u bwisi mə u ka man tubu,
ma u yē ma nena na sāa Yinni Gusunə.
Na sāawa naanegii wi u ra siri dee dee,
kpa u de durom mu n wāa tem sō.
Tən benin bwesera ba ra man wēre.
Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

*Kirə**Yuu be ba n Gusunə yèn sō*

²⁴ Wee tōru gara sisi tē sō kon bu kam koosia be ba bango mə wasi sō ma ba ku ra nən arukawani yibie.

²⁵ Beya Egibitigibu, ka Yudaba, ka Edəmbaba, ka Aməniba, ka Məabuba, ka be ba ra ben wii baarun seri kəni, ka sere be ba wāa ghaburə. Domi bwese tuku ni kpuro ka mam Isireliban tii, ba sāawa bango sariba ben gōrusə.

10*Būnu ka Yinni Gusunə*

¹ Bεε Isireliba, i swaa dakio i nə ye Yinni Gusunə u bεε sōmə. U nεε,

² i ku bwese tukunun yira swīi.

I ku wurura wəllun yīre nin sō,

ni bwese tukunu nū n wa,

nu ra nande.

³ Domi bwese nin sāaru ta sāawa kam dirum.

Nu ra sewa nu da dāa sōwə nu dāa bura.

Kpa dāa dāko u ka ye bwāaroku ko.

⁴ Kpa bu gu buraru kua,

bu gu sii geesu ka wura pote.

Kpa bu gira bu kulumba kpare ka matalaka,

gu ku ka wəruman sō.

⁵ Bwāarokunu nu ra n sāawa

nge nare ye ba ra ko gberə.

Nu n gari mə, ba ra n nu sōwawa,

domi nu n kpē nu ka tii sī.

Yen sō, i ku nin berum ko.

Nu n kpē nu bεε kōsa n kun mε gea kua.

⁶ Ma Yeremi u Gusunə siara u nεε,

Yinni Gusunə, a kpā.

Goo sari wi u ka nun weenε.

Ma a yīsiru yara wunən dam saabu.

⁷ Wuna a sāa bwesenu kpuron sina boko.

Wara u n koo nun nasia.

Wuna a yiiko kpuro mə.

Bwesenu kpuron bwisigibu sō,

goo sari wi u ka nun weenε.

⁸ Be kpuro ba n bwisi mə.

Ben yēru ta sāawa kam.

Dom dāra ba ra dāku ba n sāamə.

⁹ Kpa bu tu sii geesu pote, si ba ka na Taasisin di,

ñ kun mε wura ye ya wee Ufasin di,
kpa bu tu yabe gaaduragiru ka wunəmgiru sebusia.
Yeba kpuro ya sáawa tənun nəman səmburu.

¹⁰ Adama wunε Yinni Gusunə,
a sáawa Yinni, wuna n weenε bu sá.
A wáawa. Kaa n maa bandu diiwa sere ka baadommaə.
Wunen məru yà n seewa,
tem mu ra yĩriwa,
kpa bwesenu kpuro nu kpana nu yōra wunen wuswaaə.

¹¹ Bεε bwese tukunu, i swaa dakio i nə, bεen bũu ni, nu ñ wəllu ka tem taka
kue. Nin tii nu koo kam kowa mam mam.

¹² Yinni Gusunəwa u tem taka kua
ka win dam, ka win yēru,
ma u wəllu tɛria ka win bwisi.

¹³ Wiya u ra de bukə gu se wəllə,
kpa u woo seeyama saa gen wāa yerun di,
kpa guru winu nu nim kpaasina,
kpa guru maakinu nu kooa, kpa gura yu nε.

¹⁴ Tənu ù n ye kpuro mεera, u ra biti soorewa.
Sekuru ta ra maa sekobu mwewa
bà n ben bwāaroku ni wa.
Domi nu ñ kpě nu ko mε, nu ñ wēsiaru mə.

¹⁵ Ba nu kuawa bu ka təmbu nəni wōke.
Nu ñ sáa gāanu. Nu koo kam ko sōə teeru,
dama te Yinni Gusunə u koo nu siri.

¹⁶ Gusunə, Isireliban Yinni u ñ sáa nge ni.
Domi wiya u kpuro taka kua.
Wiya u sáa win təmbun arumani.
Win yīsira Gusunə, wəllu ka tem Yinni.

Yerusalemun wərumaa

ya turuku kua

¹⁷ Yeremi u nεε,
bεε Yerusalemugibu, wee, yibεrε ba bεε tarusi.
I seewo i bεen yānu kpaasina.

¹⁸ Domi Yinni Gusunə u nεε,
u koo de yibεrε be, bu bεε wəri,
kpa bu bεε gura bu ka bεε da mi n toma.

¹⁹ Yerusalemugibu ba wuri wəri ba mə,
sa kam kua. Wee, bεsen bosu kpěa,
bεsen nəni swāara banda.
Sa raa nεε, kōsa yà n sun deema,
sa ko kpĩ su ye ma.

²⁰ Adama bεsen dia ya wəruka.
Yen wēε kpuro kasikira.
Ma ba bεsen bibu gura kpuro.
Goo sari wi u koo maa bεsen wuu seeya.

²¹ Yera Yeremi u nεε,
bεen kparobu ba kua gari bakasu.
Ba ñ Yinni Gusunə kasu.
Yen sōna ba ñ kuure,
ma bεε kpuro i yarina.

²² Wee damu gagu ga nəəramə.
Tən dabira wee saa sōə yēsən nəm geu gian di,

bu ka Yudaban wusu kpeerasia,
kpa su ko gbeeku bōnūn wāa yeru.

Yeremi u kanaru m̀

ka win t̄mbun yīsiru

²³ Yinni Gusun̄, na yē
ma t̄nu kun kp̄ē u win tii kpara
nge m̄ n ween̄.

Goo sari wi u koo kp̄i u win tii swaa gea sure.

²⁴ Yinni Gusun̄, a man s̄eyasio saka s̄o,
n kun ka m̄ru, kpa a ku ra man kam koosia.

²⁵ A wunen̄ m̄ru sureo
bwese ni nu ñ nun m̄m n̄owamm̄n mi,
ni, ni nu ñ nun s̄am̄.

Domi nu wunen̄ t̄mbu Yak̄obun bweseru kpeerasiam̄,
nu ben tem bansu koosiam̄.

11

Isireliba ba Yinni Gusun̄n

arukawani kusia

¹ Gari yiniwa Yinni Gusun̄ u Yeremi s̄ōwa. U n̄ē,

² a n̄n arukawanin gari n̄ōw̄o, kpa a Yudaba ka Yerusalemugibu s̄o a n̄ē,

³ n̄ē, Yinni Gusun̄, na gerua na n̄ē, b̄rurowa wi u yina u n̄n arukawani
yenin gari n̄o,

⁴ ye na raa ka b̄ēn baababa b̄kua sanam m̄ na bu yara Egibitin di mi ba raa
n̄ni s̄ōre too. Miya na bu s̄ōwa na n̄ē, bu n̄n gari swaa dakio, kpa bu ko ye
na bu s̄ōwa. Saa ye s̄ōra ba ko n̄ s̄a n̄n t̄mbu, kpa na n̄ maa s̄a ben Yinni.

⁵ Nge m̄ya kon ka n̄n n̄o m̄w̄eru yibia te na b̄ēn baababa kua na n̄ē, kon
bu tem w̄ē m̄ē s̄o tim ka bom mu kokum̄. Tem m̄ya i waam̄o gis̄o.

Ma Yeremi u Yinni Gusun̄ wisa u n̄ē, ami.

⁶ Yinni Gusun̄ u maa Yeremi s̄ōwa u n̄ē, a gari yini geruo Yudaban wusu
kpuro s̄o ka Yerusalemun nukurun sw̄ēē kpuro s̄o, a n̄ē, bu n̄n arukawanin
gari swaa dakio kpa bu yi m̄m n̄ōwa.

⁷ Saa d̄ma t̄n di na ben baababa yarama Egibitin di sere ka gis̄o, na ra n̄ bu
s̄ōm̄wa bu de bu man m̄m n̄ōwa.

⁸ Adama ba ñ n̄n gari yi swaa daki, bu sere yi m̄m n̄ōwa. Ben baawure u
win tiin ḡru k̄ru sw̄iwa. Ma na dera b̄ri ȳn gari yi w̄a arukawani ye s̄o, yi
bu di.

⁹ Yinni Gusun̄ u maa Yeremi s̄ōwa u n̄ē, wee Yudaba ka Yerusalemugibu
ba n̄o tia kua.

¹⁰ Ba wura ben baababan yira s̄o, be, be ba yina bu n̄n gari swaa daki. Ma ba
ka b̄nu arukawani b̄kua ba nu s̄am̄. Isireliba ka Yudaba ba n̄n arukawani
ye kusia ye na ka ben baababa b̄kua.

¹¹ Yen s̄na n̄ē, Yinni Gusun̄, kon de k̄sa yu bu w̄ri. Ba ñ yarīo k̄sa yen
min di. Ba koo man n̄ōgiru sue adama na ñ bu swaa dakim̄.

¹² Yudaba ka Yerusalemugibu ba koo da bu b̄nu soku ni ba ȳakunu koosim̄.
Adama b̄nu ni, nu ñ bu faaba m̄ wahalan saa s̄o.

¹³ B̄ēē Yudaba, nge m̄ē b̄ēn wusu su geeru n̄ē, nge m̄ya b̄ēn b̄nu nu geeru
n̄ē. Nge m̄ē Yerusalemun sw̄ēē yi geeru n̄ē, nge m̄ya yen s̄a yenu nu geeru
n̄ē, mi i ra b̄nu wi ba m̄ Baali s̄a.

¹⁴ Adama wun̄ē Yeremi, a ku kanaru ko t̄n ben s̄o. Domi baa b̄a n̄ man soka
ben wahalan saa s̄o, na ñ bu wurarim̄.

Isireliba ba s̄a nge d̄a

te ta ñ maa arufaani mɔ

¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
 bɛɛ nɛn tɔn be na kɪ,
 mba i kasu nɛn sãa yerɔ.
 Domi murafitira i ra n mɔ.
 I tamaa kon maa bɛɛn yãkunu mwa,
 kpa i kun maa nɔni sɔɔre?
 I tamaa kon de i yari wahalan di?

¹⁶ Yellu i sãa nge nɛn dãa geeru,
 te ta kpare ta maa bii geenu marumɔ.
 Adama tɛ kon dãa te ka ten kãasi kpuro dɔɔ mɛni subaru sɔɔ.

¹⁷ Nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na raa bɛɛ gira nge dãa. Nɛna kon de kɔsa
 yu bɛɛ deema bɛɛ Isireliba ka bɛɛ Yudaba, kɔsa ye i kua i ka nɛn mɔru seeyan
 sɔ. Domi i bũu wi ba mɔ Baali yãkunu koosimɔ.

Yeremin yɛnugibu

ba ñun seesi

¹⁸ Yinni Gusunɔ u man sɔɔsi ye nɛn tɔmbu ba man bɔkuammɛ. U man ben
 sanu sanusu sɔɔsi.

¹⁹ Na raa bu naanɛ sãawa nge yãa te ba ka dɔɔ bu go. Na ñ yɛ kɔsa ba man
 bwisikusimɔ, ba mɔ, bu de bu dãa te sura ka ten marum. Bu tu wuna wasobun
 suunu sɔɔn di kpa bu ku maa ten yĩsiru nɔ.

²⁰ Adama wunɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
 a sãawa wi u ra siri dee dee.
 Wuna a tɔnun gɔru ka win bwisikunu yɛ.
 Wuna na nɛn weeweenu nɔmu sɔndia.
 Na marawa n wa mɔru ye kaa bu kɔsia.

²¹ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee ye u koo Anatɔtugibu kua, be, be ba kasu bu
 nɛn wãaru wuna ba mɔ, n ku Gusunɔn gari gere ka win yĩsiru. Nà n maa yina,
 ba koo man go.

²² Yen sɔna wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u koo bu mɔru kɔsia. Ben
 aluwaasiba ba koo gbi tabu sɔɔ, kpa ben bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu bu gbi
 gɔɔrun sɔ.

²³ Domi u koo Anatɔtugibu nɔni swãaru kpɛɛwa wɔɔ gɛ sɔɔ u koo bu mɔru
 kɔsia kpa goo kun tiare be sɔɔ.

12

Yeremi

u Yinni Gusunɔ gari bikiamɔ

¹ Yinni Gusunɔ, a sãawa gemgii baadomma,
 na ñ kpɛ n nun siribu soku.

Adama ka mɛ, na kɪ n nun gãanu bikia
 wunen gem mɛ sɔɔ.

Ye na bikiamɔ wee.
 Mban sɔna durumgiin wãaru ta ra n kuuramɔ.
 Mban sɔna a ra de be ba ñ nun naanɛ sãa
 ba n wãa bɔri yendu sɔɔ.

² Wuna a bu duura nge dãru, ma ba nuuru kua,
 ba kpɛa ba binu marumɔ.

Mɛya wunen gari ra n wãa ben nɔwɔ.
 Adama yi ñ wãa ben gɔruɔ.

³ Yinni Gusunɔ, a man yɛ.
 A man waamɔ ma a nɛn gɔru wɛɛra,

a wa ma ga wãa ka wunε.

A tən kōso be wunə nge yãa ni ba ra mwε bu sake.

A bu sǎuru koowo a yi

tǎo te ba koo tǎmbu gon sǎ.

⁴ Sere saa yerà kaa n dera bεsεn tem mu n wãa nuku sankiranu sǎo. Wee yakasu kpuro gberamə, ma gbeeku yεε ka gunəsu gbimə bεsεn tem mεn tən kōsobun sǎ. Domi ba gerumə ba mǎ, a n̄ ben sanu sanusu waamə.

⁵ Yinni Gusunə u nεε,

Yeremi,

à n ka naasugibu duka mǎ,

ma a bu kpana, a wasira,

aməna kaa ka kpī a ka dumigibu duka da.

À n bəri yendu mə sanam mε tem mu alafia mə tənə,

aməna kaa ko Yuudenin daaru tà n nim yiba ta yarimə.

⁶ Domi wunen mero bisibu ka wunen yenugibu ba nun naane sarirun kom kuammε. Wee ba nun nǎogiru suemə biruə. A ku bu naane ko, baa bà n nun gari dori sǎomə.

Yinni Gusunə

u win tǎmbu deri

⁷ Yinni Gusunə u nεε,

na nεn sǎa yeru deri. Na nεn tǎmbu biru kisi,

be, be ba sǎa nεn arumani.

Wee be, be na kī mi, na bu yiberεba nǎmu sǎndia.

⁸ Domi ba man seesi nge gbee sunə

ge ga kukirimə dǎa sǎowə.

Yen sǎna na n̄ maa bu kī nge yellu.

⁹ Ba kua nge gunə ge gunəsu gasu su kasu su di.

Kon gbeeku yεε kpuro soku yi na yi di.

¹⁰ Yiberε dabiru ba na nεn tǎmbun temə ba mu sankə, nge mε yaa sabenu nu ra gberun dīanu sanku.

Tem mε, mu raa wǎ,

adama ba n̄ gǎanu deri mi.

¹¹ Ba tem mε gǎsia nge tem saaram.

Wee mu sǎare nge tǎnu wi u gǎo sumə u nuki sankire.

Tem mε kpuro mu kam kua.

Goo sari wi u mεn weeweenu kua.

¹² Ka guunun wii kpiirə kpuro yiberεba ba yǎowawa.

Na dera tabu bu tem mε kpuro wukiri.

Goo sari wi u wǎa bəri yendu sǎo.

¹³ Wee ba dīanu duura, ma sǎki kpia.

Ba tii wahala kua kam.

Sekura ba gǎ nε, Yinni Gusunən mǎrun sǎ.

Nǎo mwεε te Yinni Gusunə

u bwese ni nu ka Isireliba sikerεε kua

¹⁴ Yinni Gusunə u nεε, bwese ni nu ka Isireliba sikerεε, nu sǎawa tən kōsobu. Nu tem mε mwa mε nε, Yinni Gusunə na Isireliba wε mu n sǎa ben tubi. Wee ye na gerumə bwese nin sǎ. Na nεε, kon nu wuka saa nin tem di, kpa n Yudaba wuna nin suunu sǎon di.

¹⁵ Adama sanam mε na nu wuka na kpa, kon maa nin wǎnwǎndu ko kpa n de nin baatere tu wura ten temə mε ta tubi di.

¹⁶ Geema ba raa nεn tǎmbu sǎosi bu bǎre ka bǎu wi ba mǎ Baalin yīsiru, adama bà n gǎru gǎsia, ba mǎ nge mε n weenε nεn tǎmbu bu ko, kpa ba n bǎrumə ba

n m̀, ka nε, Yinni Gusuǹn wāaru. Saa yera kon de bu sina ka nuku dobu n̄n t̄mbun suunu s̄s̄.

¹⁷ Adama bwese te ta yina tu man m̄m n̄w̄a, kon tu wukawa kpa n tu kpeerasia. Nε, Yinni Gusuǹwa na yeni gerua.

13

Kpaka ye ba kua

ka w̄εε damgii

¹ Yinni Gusuǹ u n̄ε, nε, Yeremi, n doo n kpaka dwe kpa n ye s̄ka p̄raa, adama n ku ye doke nim s̄s̄.

² Ma na kpaka ye d̄wa na s̄ka p̄raa nge m̄ε u man s̄w̄a.

³ Ma Yinni Gusuǹ u k̄pam n̄ε,

⁴ n kpaka ye suo kpa n se n da daa te ba m̀ Efaratīo kpa n ye bere mi, kpee w̄ru gagu s̄s̄.

⁵ Ma na seewa na da na ye berua mi, nge m̄ε u gerua.

⁶ Ye n t̄ε, u maa n̄ε, n wuro Efarati mi, kpa n kpaka ye suama ye u raa n̄ε, n bere mi.

⁷ Ma na seewa na da na kpaka ye sua mi ya raa beruan di. Adama na deema wee, ya sankira ya ñ maa garu koor̄o.

⁸ Yera Yinni Gusuǹ u man s̄w̄a u n̄ε,

⁹ nge m̄ya u koo Yudaba ka Yerusalemugibun tii suabu kpeerasia.

¹⁰ U n̄ε, ba s̄awa t̄n k̄sobu, ba ku ra wure bu win gari n̄. Ben ḡru k̄run gariya ba ra n ȳrari, kpa ba n b̄nu yiiram̄ε ba n s̄am̄. Ba koo kowa nge kpaka ye, ye ya ñ maa garu koor̄o mi.

¹¹ Nge m̄ε ba ra kpaka s̄ke p̄raa, nge m̄ya u raa Isireliba ka Yudaba kpuro sua u tii s̄ke ba n ka s̄a win t̄mbu, ba n win ȳsiru s̄w̄a, ba n s̄a win buraru, kpa t̄mba n ñn siaram̄ ben s̄. Adama ba ñ win gari wure. Wi, Yinni Gusuǹwa u yeni gerua.

Yinni Gusuǹn m̄ru

¹² Yinni Gusuǹ u nε, Yeremi s̄w̄a u n̄ε, n doo n n̄n t̄mbu Isireliba s̄ ma wi, ben Yinni, u gerua u n̄ε, tam bw̄ara w̄awa tam s̄. Adama b̄ n wisa ba n̄ε, ba ȳ m̄ε,

¹³ saa yera kon bu s̄ n̄ε, m̄suma wi, Yinni Gusuǹ u gerua. U n̄ε, u koo de win m̄ru yu ko nge tam m̄ε mu koo Yerusalemun t̄mbu kpuro go, ka sinam be ba s̄ Dafidin sina ḡna s̄s̄, ka ȳku kowobu, ka win s̄m̄bu, tem m̄n t̄mbu kpuro gesi.

¹⁴ Kpa bu soona bu k̄sukuna, baaba ka bii, u ñ ben goon w̄nw̄ndu m̀. Ḡanu maa sari ni nu koo ñn ȳrasia sere u ka be kpuro go.

Yinni Gusuǹ u t̄mbu

kir̄o m̀ ben tii suabun s̄

¹⁵ B̄ε, Isireliba, i swaa dakio i n̄, ye na gerum̄.

I ku maa tii sua, domi Yinni Gusuǹ u ka b̄ε gari m̀.

¹⁶ I Gusuǹ b̄εn Yinni b̄εεε w̄εȳo u sere ka yam w̄kuru na te ta koo de i sokukira guunu w̄llo.

M̄ya i yam bururam mara, adama u koo de mu t̄ra mam mam kpa mu ḡsia yam w̄ku bakaru nge te ta w̄a ḡribun w̄a yer̄o.

17 I kun gari yi swaa daki,
kon da n swĩ bəkuə bɛɛn tii sua bin sɔ.
Kon nɔni yĩresu yari n banda.
Domi ba koo bɛɛ Yinni Gusunən tɔmbu yoru mwɛɛri
bu ka da tem tukumə.

18 Yinni Gusunə u man sɔɔwa u nɛɛ,
n sina boko ka win mɛro sɔɔwə n nɛɛ,
bu sinə temə domi ben sina furəsu wəruka
si su sãa ben buraru.

19 Wee, wuu si su wãa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia Nɛgɛbuə,
sin tɔmba doona kpuro,
ma wuu si, su kɛnua.
Goo sari wi u koo maa su kɛnia,
domi ba sin tɔmbu Yudaba gura kpuro sem
ba ka doona tem tukumə.

Ba Yerusalemun bɛɛɛ wuna

20 Wunɛ Yerusalemu, a nɔni seeyo a wa,
wee, wunɛn yibɛɛba ba wee sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.
Mana tɔn be na raa nun nɔmu sɔndia ba wãa,
bɛn sɔ a raa bɛɛɛ mə.

21 Be ba raa nun sokumə yinni,
bà n nun sɛɛyasiabu na, mba kaa gere.
Saa ye sɔɔra wuriribu bu koo nun deema
nge tɔn kurə wi u yiire u kĩ u ma.

22 Kaa tii bikia gɔruə a nɛɛ, mban sɔna yeni ya nun deema.
Wunɛn tora dabinun sɔna ba wunɛn bekuru pota ka dam
ba nun sekuru doke.

23 Etiopigii u koo kpĩ u win wasin gɔna kɔsi?
Musuku gbeeku ga koo maa kpĩ gu gen sansun bausu kɔsi?
Aawo.
Nge mɛya bɛɛ be i kɔsan dɔɔnɛ mə,
i n̄ kpɛ i gea ko.

24 Yen sɔ, kon bɛɛ yarinasiawa
nge mɛ woo ga ra yakasu yarinasiə gbaburə.

25 Wunɛ, Yerusalemu,
yɛn sɔ a nɛ, Yinni Gusunə duari,
ma a wunɛn naanɛ doke weesu sɔɔ,
wee ye na nun yiiye.

26 Kon wunɛn bekuru gbabia
kpa bu wunɛn tereru wa.

27 Na waamə sakararu ka kuuki yi a m̀,
sanam mɛ a bũnu gasirimə a sãamə guunu wəllə ka yakasə.
Ya sãawa gãa kɔsunu nɛn nɔni sɔɔ.
Yen sɔ, wunɛ Yerusalemu, kaa kam ko à kun tii dɛɛrasie.
Saa yerà a mara, a ka tii dɛɛrasia.

14

Nim gɔɔ bakaru

1 Sanam mɛ nim gɔɔra wãa, Yinni Gusunə u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,
2 Yudaba ba gɔɔ wooru sɔ.
Goo maa sari ben wuu marosun kənnəsə.
Wee ba wəruka temə ba nuki sankire.
Ma Yerusale mugibu ba nɔɔgiro sue ba faaba kanamə.

3 Damgibu ba bwēbwēbu gərimə bu nim kasuma.
 Adama bà n dəkə da ba ku ra nim wa.
 Ba ra gəsiraməwa ka koto gbebusu,
 kpa seku bakaruru ta n bu m̀, ba n wuswaa gāanu wukiri.
 4 Tem mu bəsikira yèn s̄ gura kun nəm̄.
 Ma sekura gbee wukobu m̀ ba wuswaa gāanu wukiri.
 5 Yaka bekusu sari.
 Batuma s̄ora nennu ra ma
 kpa nu doona nu binu deri.
 6 Wee gbeeku ketekunu nu wāa guunu w̄llə,
 nu wom gabirim̄ nge gbeeku b̄nu.
 Nin n̄ni tonda yèn s̄ yakasu sari.
 7 Yudaba ba gerum̄ ba m̀,
 baa m̄ sa taar̄ m̄ b̄s̄en durum s̄,
 Yinni Gusun̄, a sun somī wunen ȳsirun b̄ēēen s̄.
 Wee sa kua m̄m̄ n̄ə sariba, ma sa nun torari.
 8 Wun̄ wi b̄ēē Isireliba sa naane s̄a,
 wuna a ra sun faaba ko wahalan saa s̄ə.
 Mban s̄na kaa n s̄a nge s̄ə wi u sar̄ b̄ēēen tem̄
 u kpuna w̄ku teeru t̄na.
 9 Mban s̄na kaa n s̄a nge wi ba w̄ri subaru s̄ə,
 n̄ kun m̄ nge tabu dur̄ wi u kpana u sun faaba ko,
 a sere wāa b̄ēēen suunu s̄ə.
 Yinni Gusun̄, ma sa wunen ȳsiru s̄əwa,
 a ku sun deri.

10 Wee ye Yinni Gusun̄ u gerua win t̄mbun s̄. U n̄ē, ba ra k̄a ba n yaayaare
 m̀. Ba ku ra kp̄i bu sina bu tii n̄ē. Ba n̄ maa n̄n w̄rem̄. U ben durum yaaye.
 Yen s̄na u bu s̄ēyiasiam̄.

11 Ma Yinni Gusun̄ u Yeremi s̄əwa u n̄ē, a ku t̄n be kanaru kua n ka bu gea
 kua.

12 Domi baa bà n n̄ə b̄kua, na n̄ ben kanaru n̄əmə. Bà n maa ȳku d̄ə
 mwaararuginu ka k̄enu ganu kua, na n̄ nu mwaam̄. Kon de bu gbiwa ḡərun
 s̄ ka k̄esi k̄esi bararun s̄ ka maa tabu s̄ə.

13 Ma Yeremi u wisa u n̄ē, Yinni Gusun̄, wee wunen s̄əmbu ba wunen
 t̄mbu s̄əmə ba m̀, ba n̄ tabu wasi. Ḡəra kun maa dū ben tem̄. Kaa de ba n
 wāawa b̄ri yendu s̄ə ka toro sindu.

14 Yinni Gusun̄ u maa n̄n s̄əwa u n̄ē, weesa ba gerum̄ ka n̄en ȳsiru. Na
 n̄ bu ḡre, na n̄ bu wooda gaa w̄. M̄ya na n̄ maa bu gari ḡe s̄əwa. K̄asinu ka
 sian gari ka ben ḡrusun gari yi ba gerum̄, ye kpuro weesa.

15 Yen s̄, s̄əmə be na n̄ ḡre mi, ba ka t̄mbu s̄əmə ba m̀, ba n̄ tabu wasi ben
 tem̄, ḡəra kun dū mi, kon de bu gbi tabu s̄ə, ka ḡərun s̄.

16 Kpa t̄n be ba maa weesun gari s̄əmə mi, ba n w̄ruka Yerusalemun sw̄ē
 s̄ə ḡə te, ka taa bin s̄. Ba n̄ goo wasi wi u koo bu sike, be ka ben kur̄bu ka
 bibu. Kon de ben nuku k̄suru tu w̄riwa ben tii s̄ə.

17 Yeremi u n̄ē, Gusun̄ u man s̄əwa n t̄n be s̄ n̄ē,
 n̄en n̄ni ȳresu su kokum̄ bururu ka yoka,
 su n̄ ȳre.

Domi wahala baka ya n̄en t̄mbu deema.

Ba bu so ba m̄era kua.

18 N̄a n̄ yara na da yakas̄,
 na ra t̄n be ba go tabu s̄ən gonu wawa nu kp̄i.
 N̄a n̄ maa wurama wuu,
 kpa n̄ deema t̄mba bar̄ ḡərun saabu.

Gusunɔn sɔmɔbu ka yāku kowobu
ba ra n den sireɛwa tem mɛ sɔɔ.
Ba n̄ yē ye ba m̄.

Isireliba ba Yinni Gusunɔ

suuru kanamɔ

¹⁹ Yinni Gusunɔ,
a bɛsɛ Yudaba biru kisiwa mam mam?
A sun bwēra yarawa?
Mban sōna a sun sɛɛyasiamɔ a mɛɛra m̄
ye ya n̄ bekuramɔ.
Sa b̄ari yɛndu mara, adama sa n̄ tu wa.
Sa mara a sun bekia, adama n̄ni swāaru sɔɔra sa wāa.
²⁰ Yinni Gusunɔ, sa durum kua wunen mi.
Sa tuba ma nuku kōsura sa kua, bɛsɛ ka bɛsɛn baababa.
²¹ A wunen arukawani yaayo ye a ka sun b̄okua.
Wunen yīsirun s̄, a ku sun gɛm.
A ku maa Yerusalemu funɛ wīa
mi a wunen sina ḡna yiikogia yii.
²² B̄ūu goo sari wi u koo kp̄i u gura nɛɛsia,
w̄allun tii, ta n̄ kp̄ɛ tu gura nɛɛsia.
Gusunɔ bɛsɛn Yinni, wuna a ra de gura yu nɛ.
Wuna sa maa naanɛ s̄a. Domi wuna a ra ye kpuro ko.

15

¹ Yinni Gusunɔ u Yeremi s̄ɔwa u nɛɛ, na n̄ nɛn t̄mbu Yudaba w̄nɔw̄ndu
kuammɛ, baa M̄wisi ka Samuɛli b̄a n̄ na nɛn mi, bu ka man suuru kana ben s̄.
Kon bu s̄wa n̄ nɛɛ, bu doonɔ nɛn wuswaan di.

² B̄a n̄ maa wunɛ Yeremi bikia ba nɛɛ, mana ba koo da, kpa a bu wisi a nɛɛ,
ba koo gbiwa.

Gaba koo ben yaron ḡɔ gbi, ḡɔ wiya koo bu sua.
Gaba koo gbi tabu s̄ɔ, ḡɔ wiya koo bu sua.
Gaba koo gbi ḡɔrun s̄, ḡɔ wiya koo bu sua.
Kpa bu maa gabu yoru mwɛɛri, yoo tera ba koo di.

³ Kon de k̄sinu n̄nɛ yu bu deema. Ba koo gbi tabu s̄ɔ, kpa b̄ɔnu nu ben gonu
gɛɛri, kpa gbeeku yɛɛ ka gun̄su bu di mam mam.

⁴ Biti ka b̄erum koo bwese tukunu mwa b̄a n̄ wa ye ya bu deema, ye Yudan
sina boko Manase Esekiasin bii u kuan s̄ kpuro Yerusalemɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Yudaba sɛɛyasia

⁵ Saa ye s̄ɔ, Yerusalemu,
wara u koo wunen w̄nɔw̄ndu wa.
Wara u koo nun wanyo kua.
Wara u koo na u bikia ye n̄ nun m̄.
⁶ Wee a man deri, ma a biru wura.
Yen s̄, kon nun n̄ma doke n̄ nun kpeerasia.
Domi na wasira ka baadomman w̄nɔw̄n te na nun kuammɛ.
⁷ Kon nɛn t̄n be sarawa nge dobi
wusun gb̄ara k̄nn̄s̄ɔ.
Kon de bu ben bibu bia, kpa n̄ bu kam koosia.
Domi ba yina bu ben swɛɛ k̄si deri.
⁸ Kon de ben ḡminibu bu yani sɛɛri dabiru kera

yi yi wāa nim wōkun goorə.
 Kon de yiberɛba bu na
 bu ben aluwaasiban mɛrobu wəri sō sō gbāara.
 Kpa nuku sankiraru ka bɛrum ben mɛro be deema subaru sō.
⁹ Wi ba raa bɛɛɛ wɛɛmɔ
 yɛn sō u bii tɔn durɔbu nɔɔba yiru mara
 u wasikiramɔ.
 U koo mam gbiwa sɛkum ka seku bakaru.
 Be ba tie, kon de yiberɛba bu bu gowa tabu sō.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

weeweenu koosimɔ

¹⁰ Yeremi u nɛɛ,
 nɛn mɛro, mban sōna a man mara.
 Wee na kua bōruro.
 Domi nɛn sōna tem mɛn tɔmbu kpuro
 ba sikirinamɔ ba sannamɔ.
 Na n goon mi gāanu bākure,
 na n maa goo gāanu bākure.
 Adama ka mɛ, ba man bōrusimɔwa kpuro.
¹¹ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 kon nun yakia wunɛn gean sō,
 kpa n nun wunɛn yiberɛba kamia
 wahala ka nuku sankiranun saa.
¹² Goo kun kpɛ u sisu bɔɔku,
 si su wee sō yɛsan nɔm geu gian di
 ka sere maa sii gandu.
¹³ Kon de yiberɛba bu na
 bu tem mɛn arumani kpuro gura
 nɛn tɔmbun durum sō ye ba kua tem mɛ kpuro sō.
¹⁴ Kon de bu ben yiberɛba sã tem tukumɔ mi ba n yɛ.
 Domi nɛn mɔru seewawa be sō nge dō.
¹⁵ Yera Yeremi u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ,
 a kpuro yɛ.
 A man yaayo. A ku man duari.
 A be ba man nɔni sōmɔ mɔru kasio.
 A ku man go, wunɛ wi a suuru mɔ.
 A yɛ ma wunɛn sōna na sekuru sōwa.
¹⁶ Wunɛn gari kpurowa na swaa daki.
 Ma na yi doke gōruɔ.
 Yiya yi man nuku dobu wɛ.
 Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,
 a n yɛ ma wunɛn yīsira na sōwa.
¹⁷ Mɛya na n wure n sina ka tɔn yaa kasikiobu
 su ka nuku dobu ko sannu.
 Na tii gɔwawa na sō nɛ turo,
 domi a dera nɛn mɔru seewa.
¹⁸ Yinni Gusunɔ,
 mban sōna na wahala mɔ sere ka tɛ.
 Mban sōna ya sãa nge boo wi u ku ra kpe.
 Yinni, kaa n man sãawɛwa nge bwia ye ya n naanɛ mɔ,
 n kun mɛ nge daa te ta ra nim kpe?
¹⁹ Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa u nɛɛ,

à n gəsirama nən mi,
 kon de a maa ko nən səm kowo.
 À n wura a mēm saarinu deri
 kpa a gari arufaanigii gere,
 kon maa nən gari doke wunen nɔ̀wɔ̀.
 N n̄ mɔ̀ wuna kaa gəsira ben mi,
 beya n weenɛ bu wurama wunen mi.
 20 Kon de a n dam mɔ̀
 nge gbāra te ba kua ka sii gandu.
 Ba koo ka nun tabu ko,
 adama ba n̄ nun kamiamɔ̀.
 Domi ko na n ka nun wāa n nun faaba ko.
 21 Kon nun yakia tən kōsobun nōman di.
 Kpa n nun wəra be ba nuki sosun nōman di.
 Nɛ, Yinni Gusunɔ̀wa na yeni gerua.

16

Gusunɔ̀ u yina

Yeremi u kurɔ̀ sua

- 1 Yinni Gusunɔ̀ u Yeremi sɔ̀wɔ̀wa u nɛɛ,
 2 a ku kurɔ̀ sua, kpa a ku bibu ma tem mini.
 3 Wee ye ya koo bii be ba koo marura tem mɛ sɔ̀ deema, ka ben mɛrobu ka ben tundobu.
 4 Barara ta koo bu go. Ba n̄ bu gɔ̀ swĩiyammɛ. Ba n̄ maa bu sikumɔ̀. Ba koo kowa taaki tem sɔ̀. Be ba tia kpa bu bu go tabu sɔ̀, n̄ kun mɛ, gɔ̀ru tu bu go, kpa gbeeku yɛɛ ka gunɔ̀su ben gonu di.
 5 Yinni Gusunɔ̀ u maa nɛɛ, a ku du diru mi ba gɔ̀ wooru sɔ̀ a ka bu duura. Domi na nən bəri yendu wuna tən ben min di. Na n̄ ben kīru mɔ̀, mɛya na n̄ maa ben wənwəndu m̀.
 6 Damgibu ka bwɛɛbwɛɛbu ba koo gbiwa. Ba n̄ bu sikumɔ̀, ba n̄ maa ben gɔ̀ wooru sinamɔ̀. Goo kun tii muririmɔ̀, goo kun maa kənimɔ̀ ben gɔ̀n nuku sankiranun sɔ̀.
 7 Bèn tɔ̀mba gu mi, ba n̄ goo wasi wi u koo ka bu dīanu naawa u ka bu nukuru yemiasia. Goo maa sari wi u koo ka bu tam naawa u ka bu dam kɛ, baa n̄ n ben mɛron na u gu, n̄ kun mɛ, ben tundo.
 8 Yinni Gusunɔ̀ u maa Yeremi sɔ̀wɔ̀wa u nɛɛ, yɛnu mi ba tɔ̀ baka dim m̀, a ku du mi, i di i nɔ̀ ka be sannu.
 9 Domi nɛ, Gusunɔ̀ Isireliban Yinni, nɛ wi na wəllu ka tem mɔ̀, na kon yam min nuku dobu kpeerasia bɛn nɔ̀ni biru. Ba n̄ maa nuku dobun womusu ka be ba suanamən nɔ̀guru nɔ̀mɔ̀ mi.
 10 Sanam mɛ kaa tən be gari yi nɔ̀sia, ba koo nun bikia bu nɛɛ, mban sɔ̀na nɛ, Yinni Gusunɔ̀ na bu nɔ̀ni swāa tenin bweserun gari sɔ̀mɔ̀. Mba ba nɛ, Gusunɔ̀ ben Yinni torari.
 11 Saa ye sɔ̀ra kaa bu wisi a nɛɛ, ben baababa ba man deri, ma ba da ba bũnu sɔ̀wa ba yiira nin nuurɔ̀, ma ba man biru kisi, ba n̄ nən woodaba mēm nɔ̀wɛ.
 12 Ma ben tii ba kōsa kua n kere ben baaba be. Wee ben baawure u yōrari u win gārun kīru kankam swĩi. Ba n̄ nən gari swaa dakimɔ̀.
 13 Yen sɔ̀, kon bu yara tem minin di, kpa bu da tem mi ben baababa ka ben tii ba n̄ yɛ. Miya ba koo bũnu sɔ̀ sɔ̀ sɔ̀ ka wɔ̀kuru. Domi na n̄ maa bu durom gam kuammɛ.

Isireliba ba koo wurama

¹⁴Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yen sɔna tɔnu ganu sisi nì sɔɔ ba n̄ maa bɔrumɔ bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u Isireliba yarama Egibitin di.

¹⁵Adama ba koo bɔrewa bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u Isireliba yarama saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di ka sere tem mi u raa bu yarinasian di. Domi kon de bu wurama ben temɔ mɛ na raa ben baababa wɛ̄.

Sɛɛyasia bi bu wee

¹⁶Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, kon yiberɛba seeya bu Isireliba mwɛɛri nge mɛ susure kowobu ba ra swɛɛ mwɛɛri. Yeniban biru, kon maa yiberɛ gabu seeya bu bu wɔri bu go gungunu wɔllɔ ka guunɔ, ka sere maa kpee baaba sɔɔ nge mɛ taasobu ba ra yɛɛ wɔri bu go.

¹⁷Domi nɛn nɔni yi ben sanu sanusu mɛɛra, sin gasu kun berua nɛn nɔni sɔɔ. Mɛya na maa ben toranu kpuro waamɔ.

¹⁸Kon bu ben durum are wɛ̄ mam mam. Domi ba nɛn tem̄ disi doke mɛ mu s̄a nɛn arumani, ma ba dera mu ben b̄un bwāarokunu yiba ni nu n̄ wāaru mɔ.

Tɔmbu kpuro

ba koo Gusunɔ tubu

¹⁹Yeremi u nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a s̄awa nɛn dam
ka nɛn kuku yee damguru, nɔni swāarun saa.
Wunen miya handunian goonu nne kpuron tɔmbu ba koo na,
kpa bu nɛɛ, weesa ben baababa ba sw̄i.
Ben b̄unu nu n̄ gāanu sosi, nu s̄awa kam dirum.

²⁰Tɔnu u koo kp̄i u tii kua ye u koo s̄a.

Adama ka gem, nu n̄ s̄a Gusunɔ.

²¹Yen sɔna, wunɛ Yinni Gusunɔ a nɛɛ,
kaa bu wunen dam s̄ɔsi,
kpa bu gia ma wuna a s̄a Yinni Gusunɔ.

17

Yudaban durum

ka ben sɛɛyasiabu

¹Yudaban durum ya yorua ben gɔrusɔ.
Ya maa s̄ɔsire ben yāku yenun kāanu sɔɔ.
Ma n s̄aare ba ye yorua mi,
ka yorutii sisugia ka kpee te ta bɔbunu bo.

²Ya s̄awa seeda ye ya bu taare wɛ̄ɛmɔ.
Nge mɛya ben b̄u turanu ka ben bwāarokunu
ka ben d̄aa kubenu ka ben gungunu mi ba ra b̄u wi ba m̄ Asitaate s̄a,
ya maa bu taare wɛ̄ɛmɔ.

³Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ,
kon nɛn guu tɛn mi ba ra man s̄a,
ka ben dukia ka ben gbea
ka gungunu mi ba ra b̄u s̄a
yiberɛba nɔmu beria, ben durum yen saabu
ye ba kua ben tem mɛ kpuro sɔɔ.

⁴Ben toranun sɔna ba koo ben tem bia
mɛ mu s̄a ben tubi.
Kon bu ko ben yiberɛban yobu,
kpa bu da tem mi ba n̄ yɛ̄.
Domi ba dera nɛn m̄ru ya yabura nge d̄ɔ.

Ya ko n maa yaburewa sere ka baadommaɔ.

A kun tɔnu naanɛ sãa

⁵ Ne, Yinni Gusunɔwa na nɛɛ,
bɔrigiiwa wi u win gɔru sɔiya nen min di,
ma u tɔnu naanɛ sãa, u tãsa wi sɔɔ.

⁶ U ko n wɔnwɔndu soorewa
nge dãa kiki si su wãa mi gãanu ku ra kpi.
U ñ nuku dobu wasi.
U ko n wãawa tem saaramɔ mi goo sari.

⁷ Adama domarugiiwa wi u win naanɛ doke nɛ, Yinni Gusunɔ sɔɔ,
ma win toro sindu ta wãa nɛ sɔɔ.

⁸ Yẽro ko n sãawa nge dãa te ta yɔ daaron gooro,
tèn gbini yi ku ra nim bie.

Dãa ten bweseru ta ku ra n yam susuru gara.
Ten wurusu ra n bekusu sãawa saa kpuro.

Sɔɔ sãrerun saa yà n na,
ta ku ra gbere, baa wɔɔ ge ghebura yɔra.

Meya ta ku ra maa marubu yɔre.

⁹ Tɔnun gɔru ga ra kɔsa berewa.

Meya gen barara ku ra bekure.

Goo u wãa wi u koo kpĩ u gen bwisikunu gia?

¹⁰ Ne, Yinni Gusunɔwa
na ra tɔnun gɔru ka win bwisikunu wɛeri,
n ka nùn ye u kuan are wɛ.

¹¹ Wi u dukia guramɔ ka swaa kɔsa,
u sãawa nge kusu ge ga sãa tuka wee ye ga ñ ka.

Dukia ye, ya koo nùn deriwa
win wãarun suunu suunuka sɔɔ,
kpa u n sãa nge gari bɔkɔ win wãa dãakiru sɔɔ.

Yinni Gusunɔ turowa

u sãa wãarun bwia

¹² Besen sãa yee dɛɛraru
ta sãawa nge sina kita yiikogiru
te ta walle suare yellun di.

¹³ Yinni Gusunɔ, wuna besɛ Isireliba sa yĩiyaɔ.

Be ba nun biru kisi, ba koo sekuru wa.

Be ba ka nun tondinɛ, ba koo bu duari.

Ba ko n sãawa nge bèn yĩsa ba yorua tua sɔɔ.

Domi ba wunɛ Yinni Gusunɔ deri,
wunɛ wi a sãa nge bwia yèn nim mu wãaru wɛɛmɔ.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

somiru kanamɔ

¹⁴ Yinni Gusunɔ, a man bekio,
kpa n wa n bekura mam mam.

A man faaba koowo kpa n faaba wa.

Domi wunɛ turowa na ra n siaramɔ.

¹⁵ Yinni Gusunɔ, wee, tamba man bikiamɔ ba mɔ,
mana nɔni swãarun gari yi a bu sɔɔwa mi, yi woo.

I den bu wɔrima.

¹⁶ Adama na ñ yinɛ n wunen tambu kpara.

N ñ nɛ, na sende nɔni swãa ten tɔru tu ka na.

Wunen tii, a yɛ mɛ.

A maa yē gari yi na yara nēn nōn di kpuro.

¹⁷ Yen sō, a ku de na n maa bērum soore wunēn sō, wunē wi a sāa nēn kuku yeru nōni swāarun saa.

¹⁸ A de be ba man nōni sōmō bu sekuru wa.

Kpa nē, na kun tu wa.

A de bu diiri, kpa nē, na n wāa ka toro sindu.

A de nōni swāaru tu bu deema,

kpa a bu seeyasia n kpā.

Tōō wērarugirun bēere wēebu

¹⁹ Yinni Gusunō u nēē, Yeremi, a seewo a da a yōra kōnnōwō ge ba mō tōmbun kōnnō mi Yudaban sinambu ba ra ka du kpa bu ka yari, kpa a maa da a yōra kōnnō si su tien mi.

²⁰ Kpa a bu sō a nēē, be, Yudaba ka ben sunō ka be, Yerusalemugibu, be kpuro be ba dumō kōnnō sin min di, bu nē Yinni Gusunōgia swaa dakio bu nō.

²¹ Na nēē, ba n tii se kpa bu ku raa sōmunu sōbe tōō wērarugiru sōō. Bu ku raa maa nu duusia Yerusalemun gbāra kōnnōsun di.

²² Bu ku raa mam nu yara ben yenusun di. Bu ku sōmburu garu ko. Adama bu sanam mē yiiyo nē, Yinni Gusunōn sō nge mē na ben baababa yiiire.

²³ Geema, ben baaba be, ba swaa taaya. Ba n man swaa daki. Ba nēn sōōsinu yina.

²⁴ Adama be, bā n man swaa daki ka gem, ma ba n sōmunu ganu duusie Yerusalemun kōnnōsun di tōō wērarugiru sōō, ma ba tōō te yi nē, Yinni Gusunōn sō, ma ba n sōmburu garu kue te sōō,

²⁵ saa yera sinam be ba sō Dafidin sina gōnōō ka ben sina asakpōbu ba koo du saa Yerusalemun kōnnō sin min di, ba n tabu kekeba dua, be dumi gawe, kpa gabu ba n dumi sōni. Mēya Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu kpuro ba koo maa du mi, kpa Yerusalemu ya n tōmbu yiba sere ka baadommaō.

²⁶ Tōmba koo na nēn sāa yerō Yudan wusu ka Yerusalemun baru kpaanu kpuron di ka Benyamēn tem di, ka sere maa guunun di ka wōwin di, ka sōō yēsān nām dwaru gian di, tem mē kpuron di gesi, bu yāku dōō mwaararuginu ko ka siarabun yākunu, kpa bu ka kēnu na, kpa bu turare dōō doke mi.

²⁷ Adama bā kun nēn gari swaa daki, yi na nēē, bu man tōō wērarugii te yiiya, ma ba dumō Yerusalemun kōnnōsun di, ba n sōmunu sōōwa, tōō wērarugii te sōō, saa yera kon wuu ge dōō doke wi u n gbimō kpa be kpuro bu dōō mwaara.

18

Yeremi u da mōmōn yenuō

¹ Yinni Gusunō u Yeremi sōōwa u nēē,

² a seewo kpa a da mōmōn yenuō. Miya kon nun gari sō.

³ Ma u seewa u da mōmōn yenu mi. U deema wee u wekeru mō.

⁴ Weke te u mō mi, ta n gea kue. Ma u ten sōn te sua u ka weke kpaaru kua te ta nūn wēre.

⁵ Yera Yinni Gusunō u nēē,

⁶ mban sōna na n kpē n ka bēē Isireliba ko nge mē. Wee nge mē mōmō wi, u sōndu sua u nēni win nōmuō, nge mēya i maa wāa nēn nōmuō.

⁷ Gasō, na ra gere bweseru garun sō n nēē, kon tu wuka n sura nge dāa, kpa n tu kam koosia.

⁸ Adama bwese te, tā n ten daa kōsa ta nuku kōsuru deri, na ra tu deriwa na kun maa tu kōsa kue.

⁹ Mēya gasō, na ra maa gere bweseru garun sō n nēē, kon tu seeya.

¹⁰ Adama bwese te, tā n kōsa mō ma ta n nēn gere swaa sue, na ku ra maa tu gea ye kue ye na raa gōru doke mi.

¹¹ Yen sã, a Yudaba ka Yerusalemugibu sãwã a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunã na sãru mɔ̀n ka bu kãsa kua. Na yen kpunaa yi. N n men na, ben baawure u win daa kãsa derio u wurama nɛn mi.

¹² Adama ba koo gere bu nɛɛ, mban sãna ba koo kãsi. Ben baawure u koo win bwisiku kãsunu swĩwa u ko ye u kĩ.

Isireliba ba Gusunã yina

¹³ Yinni Gusunã u nɛɛ,
Isireliba ba gãa kãsunu kua n sara.
I bwesenu kpuro bikio,
wara u yenin bweseru nãore.

¹⁴ Nim mu ra kokubu kpe Libanin guunu wɔ̀llun di?
Daa te ta kokumã,
ta ra nim gem kpe?

¹⁵ Adama nɛn tãmbu ba man duari
ba da ba bũnu turare dão dokeammɛ.
Ya dera ba ñ yẽ ye ba mɔ̀n ben swɛɛ são.
Ba ben yellun swaa dosu derimã,
ma ba swaa kisi swĩ.

¹⁶ Ba dera ben tem mu sankira.
Ma tãmbu ba bu yẽemã baadomma.
Wi u sarã mi gesi, ù n mu wa,
u ra wiru kparewa.

¹⁷ Yen sãna kon de bu yarina yiberɛban wuswaaã
nge tua ye são yari yerun woo ga yarinasia.
Kon bu biru kisi.
Na ñ bu mɛɛrimã sanam mɛ ba nãni sãore.

Ba não tia kua

bu ka Yeremi mwa

¹⁸ Yera tãn be, ba nɛɛ, su Yeremi não tia kua su nũn mwa. Domi wooda kun gbimã baa yãku kowobu bà kun wãa. Bwisi kun kpeemã baa bwisigibu bà kun wãa. Gusunãn gari kun gbimã yèn sã win sãmãba sari. N n men na, i na su nũn wãri su yaa kasiki, kpa su ku maa win gari nã su sere yi laakari ko.

¹⁹ Saa yera Yeremi u Yinni Gusunã kana u nɛɛ,
Yinni Gusunã,
a man swaa dakio.
A nɛn yiberɛban gari yi nãowã.

²⁰ Kaa de gea yu gãsira kãsa?
Wee ba dãkã kpiriru gba
bu ka man kpẽɛ são.
A yaayo ma na yãra wunɛn wuswaaã ben sã,
na ka nun gari kua
kpa a ku maa ka bu mãru ko.

²¹ Yen sã, a de gãoru tu ben bibu go.
A de bu gbisuku tabu são,
kpa kurãbu bu durãbu ka bibu bia,
kpa bu ko gãmibu.
A de baranu nu durã be go,
kpa bu ben aluwaasiba go tabu são.

²² A de tabu kowo wuunu nu bu wãri.
Kpa wuri yi nãora ben yɛnusã.
Domi ba dãkã kpiriru gba
bu ka man kpẽɛ te são.

Ba man yina beria nen swaa sɔɔ.
²³ Adama wunε, Yinni Gusunɔ,
 a ben nɔɔsinaa kpuro yɛ,
 ye ba kua bu ka man go.
 Yen sɔ, a ku bu ben toranu wɔka.
 A ku ben durum ye duari.
 A de bu fukura wunen wuswaaɔ.
 A bu sɛyasio wunen mɔrun saa sɔɔ.

19

Weke te ta kəsira

- ¹ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nεε, a doo mɔmɔn mi a boo dwe ge ba kua ka sɔndu. Kpa a yɔku kowo be ba bukure ka wuun guro gurobu menna,
² kpa i da wɔwa ye ba mɔ Beni Hinɔmuɔ ye ya wɔa kɔnnɔ gen mi gia, mi ba ra wekenu mɔm. Miya kaa nɔɔgiru sua a gari gere yi kon nun sɔ.
³ Kaa Yudaban sinambu ka Yerusalemugibu sɔ bu swaa dakio bu nɔ ye ne Gusunɔ, Isireliban Yinni, ne wi na wɔllu ka tem mɔ na gerua. Kon de nɔni swɔaru tu na Yerusalemuɔ sere wi u ten gari nua kpuro, win swasu su sikari.
⁴ Domi ba man deri, ma ba yam mi disi doke. Ba bɔnu turare dɔɔ dokea mi, ni be ka ben sikadoba ka ben sinambu ba n̄ yɛ. Ma ba tɔn dabinu go mi, be ba n̄ gɔanu kue.
⁵ Ba bɔnu wi ba mɔ Baali yɔku yeru bania gunguru wɔllɔ. Miya ba ra ka ben bibu yɔku dɔɔ mwaararugiru ko, yɔku tɛn bweseru na n̄ bu yiire, na n̄ mam ten bwisikunu koore.
⁶ Yen sɔna ne, Yinni Gusunɔ na nεε, tɔnu ganu sisi n̄ sɔɔ ba n̄ maa wɔwa ye sokumɔ Tofeti n̄ kun mε Beni Hinɔmu. Ba koo ye sokuwa tɔn goo yeru.
⁷ Wɔwa yen miya kon Yudaba ka Yerusalemugibun nɔɔ tia ye ba kua kam koosia, kpa n de yiberɛba bu bu go tabu sɔɔ. Kon de gbeeku yεε ka gunɔsu ben gonu di.
⁸ Kpa n de Yerusalemu yu ko bansu si ba koo yɛε. Wi u sarɔ mi kpuro, u n ye wa, u biti soora u wia ko nɔni swɔa ten sɔ.
⁹ Kon de yiberɛ be, bu bu nɔni sɔ sere bu ben berusebu ka ben bibun gonun yaa di.
¹⁰ Yen biruwa wunε Yeremi kaa boo ge kɔra tɔn be ba ka nun da min wuswaaɔ.
¹¹ Kpa a nεε, ne Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni na nεε, kon bu yarinasia kpa n wuu ge kɔsuku nge boo ge, ge ba n̄ kpɛ bu maa sɔmε. Tofetin wɔwa miya ba koo tɔmbu sike yɛn sɔ ba n̄ maa ayeru wasi gam.
¹² Mɛya kon tem mε ka mɛn tɔmbu kua, kpa Yerusalemu yu ko nge Tofeti.
¹³ Yerusalemugibun yɛnusu ka Yudaban sinambun yɛnusu, yɛnusu kpuro gesi mi ba ra bɔnu turare dɔɔ dokeye ka mi ba ra suru ka kperi ka sɔɔ sɔ, ka sere mi ba ra maa bɔnu ganu sɔ, si kpuro su koo disi duurawa nge Tofeti.
¹⁴ Yen biru, Yeremi u gɔsirama Tofetin di mi Yinni Gusunɔ u n̄n gɔra u win gari gere. Ma u na u yɔra Yinni Gusunɔn sɔa yerun yaaraɔ u tɔmbu kpuro sɔɔwa u nεε,
¹⁵ Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u nεε, wee u koo de kɔsa ye u raa gerua kpuro yu Yerusalemu ka yen wuu si su tie deema. Domi sin tɔmba swaa taaya, ba n̄ win gere nua.

20

Ba Yeremi dɔa doke

¹ Yera são teeru, Pasuri Imërin bii wi u sãa yãku kowo u ka maa sãa Yinni Gusunãn sãa yerun kãsobun tãnwero u nua ma Yeremi u yeniban gari gerua.

² Yera u dera ba nùn so, ma ba nùn dãa doke nge wiuro Yinni Gusunãn sãa yerã, kãnnã ge ba sokumã Benyamëen kãnnãn bera gia.

³ Adama yen sisiru bururu, Pasuri u Yeremi dãa ye wuna. Ma Yeremi u nùn sãowa u nëe, Yinni Gusunã kun maa nun sokumã Pasuri. Yïsi ten tubusiana bãri yenda ka nun sikerene. Adama tẽ, u nun sokumã Magã Misabibu. Yen tubusiana nandabu ka nun sikerene.

⁴ Domi Yinni Gusunã u gerua u nëe, u koo wunë ka wunen bãrãba nandabu kpẽ. U koo de bëen yiberëba bu bëen gabu go tabu sã, kpa a ye wa ka wunen nãni. Kpa Babilonin sina boko u Yudaba go kpa u gabu yoru mwëeri u ka da Babiloniã.

⁵ U koo de yiberëba bu Yerusalemun arumani gura, ka sãma ye tãmba kuan are kpuro, ka sere gãa gee ni nu wãa ye sã. U koo de bu Yudaban sinambun arumani gura, kpa bu ka ye kpuro da Babiloni mi.

⁶ Pasuri, wunë ka wunen yenugibu, ba koo bëe yoru mwa bu ka da Babiloniã. Miya i ko i gbi, wunë ka be a gari weesugii kua, kpa bu bëe sike mi.

Yeremi u Yinni Gusunã

weeweenu koosimã

⁷ Yinni Gusunã, a man kãkura,
ma na wunen gari wura.

A man sãre a kamia.

Wee tãru baatere

tãmbu kpuro ba ra n man yëemãwa,

kpa ba n man gari bãkã m̀.

⁸ Nà n kã n gari gere,

sere n nãguru sua ka dam n nëe,

yiberëba ba wee bu sun dam dãre,

kpa bu sun kam koosia.

Yinni Gusunã,

tãmba ra n man yëemãwa wunen garin sã baadomma.

⁹ Nà n nëe, kon nun deriwa,

na ñ maa wunen gari kparamã,

n da n sãawa nge dão u wãa nen wasi sã

u nen kukunu menimã.

Kpa n kookari ko n ka tii marisi,

adama na ku ra kpĩ.

¹⁰ Na nãomã tãn dabinu nu man kãsa bwisikusimã.

Ba m̀, nandabu wãa baama.

Su ka win gari da wirugibun mi.

Be ba raa ka man não tia sã

ba mëerimã nã n kon sokura.

Ba m̀, sãrãkudo kon de bu man samba ko.

Kpa bu wa bu man mwa bu mãru kãsie.

¹¹ Adama na yë ma wunë Yinni Gusunã, a wãa ka në
nge tabu durã damgii.

Yen sãna be ba man nãni sãomã ba koo sokura.

Ba ñ kpẽ bu man kamia.

Yen sãna ba koo sekuru wa

kpa ba n tu yaaye sere ka baadommaã.

¹² Wunë Gusunã wãllu ka tem Yinni,

wunë wi a ra tãnu wëeri,

a ka wa ù n sãa gemgii,

kpa a n win bwisikunu ka win gōrun gari yē,
wuna kon de a nēn yiberēba mōru kōsie.

Domi wuna na tii nōmu sōndia.

¹³ I Yinni Gusunō siaro ka womusu.

Domi u ra wānwāndo wōre

saa tōn kōson nōman di.

¹⁴ Tōō bōrigira tōō tē sōō ba man mara.

Tōō te, tu ku domaru wa.

¹⁵ Bōruowa wi u da u nēn tundo sōōwa u nēē,

wee, ba nūn bii tōn durō marua.

Ma labaari ye, ya nūn nuku doo bakabu wē.

¹⁶ Durō wi, u kam koowo

nge wuu si Yinni Gusunō u kam koosia

u n̄ sin wānwāndu kue.

Kpa u wuri nō bururu,

kpa u tabun wurenu nō sōō sōō gbāara.

¹⁷ Mban sōna Gusunō u n̄ yande dere n̄ gbi

sanam mē na wāa nēn mēron nukurō,

kpa nuku te, tu yande ko nēn sikiru,

kpa na n̄ wāa mi sere ka tē.

¹⁸ Mban sōna na yara nēn mēron nukurun di,

na ka sere wahala yeni ka wasi wuriri bini waamō,

ma nēn wāara wiru gooramō ka sekuru.

21

Yerusalemu koo kam ko

¹⁻² Sina boko Sedesiasi u Pasuri, Maakiyan bii, ka Sofoni, yāku kowo Maseyan bii gōra Yeremin mi, bu nūn sō bu nēē, u bu bikiaru kuo Yinni Gusunōn mi, domi Nēbukanesaa, Babilonin sina boko, u ka bu tabu mō. Sōrōkudo Yinni Gusunō u koo nūn maamaaki gaa kpare ben sō, kpa u wa u bu deri. Yera Yinni Gusunō u ka Yeremi gari kua.

³ Ma Yeremi u tōn be wisa u nēē, bu doo sina boko Sedesiasin mi bu nēē,

⁴ amēniwa Gusunō Isireliban Yinni u gerua. U nēē, wee, u koo de ben tabu kowo be ba ka Babilonin sina boko ka win tōmbu sannamō wuun biruō bu duki su bu wura wuu ge sōō.

⁵ Kpa wi, Gusunōn tii u ka be Yudaba sanna ka mōru u bu win dam sōōsi,

⁶ u de bara kōsuru tu hunde koniba kpuro wōri tu go wuu ge sōō, tōmbu ka yaa sabenu.

⁷ Yen biruwa u koo sina boko Sedesiasi, Nēbukanesaa nōmu beria, wi ka win sōm kowobu ka win tōn be ba wāa wuu ge sōō, be ba gesi yara bararun di, ka tabun di, ka gōōrun di. Be kpurowa Nēbukanesaa u koo go. U n̄ ben wānwāndu mō. U n̄ maa goo derimō.

⁸ Wee ye Yinni Gusunō u maa Yeremi sōōwa win tōmbun sō. U nēē, wee, u bu swaa yiru yiyammē, swaa yēn mi wāara wāa, ka yēn mi gōō u wāa.

⁹ Wi u koo gesi yōra wuu ge sōō, u koo gbiwa tabu sōō, n̄ kun mē ka gōōru, n̄ kun mē ka bararu. Adama wi u yara u tii Babilonigibu wē be ba bu tarusi, yēro koo win wāaru wōra. Teya ta ko n̄ sāa win aruman̄i ye u kpīa u yara.

¹⁰ Domi u yōrariwa u wuu ge kōsa kua, n̄ n̄ mō gea. U koo gu Babilonin sina boko nōmu sōndiawa u gu dōō mēni.

Gari yi Yinni Gusunō

u Dafidin bweseru sōōwa

11 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, ameniwa wunɛ Yeremi kaa Yudaban sina bokon bweseru sɔ. A nɛɛ,

bu nɛ, Yinni Gusunɔn gari nɔɔwɔ.

12 Be, Dafidin bweseru,
ba n da gem swĩ baadomma.

Kpa bu be ba dam dɔre yakia
be ba bu dam dɔremɔn nɔman di.

Bà kun kue mɛ,
nɛn mɔru ya koo bu yabure
ben kom kɔsum sɔ.

Ba ñ maa kpɛ bu ye go.

13 Kon Yerusalemugibu wɔri.

Be, be ba wãa wɔwa sɔɔ kperun wɔllɔ,
baa bà n gerumɔ ba mɔ,

wara u koo kpĩ u du ben wãa yerɔ,
u ben kuku yeru turi.

14 Kon bu sɛɛyasia nge mɛ ben kookoosu nɛ.

Kon ben sina kpaaru dɔɔ mɛni

te ba bana ka dãa ye ba mɔ sɛduru,

kpa ye ya ka tu sikerɛnɛ kpuro yu dɔɔ mwaara.

22

1 Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a doo Yudan sina bokon yenuɔ kpa a bu gari yini sɔ.

2 A nɛɛ, wi, Yudaban sina boko, wi, wi u sɔ Dafidin sina gɔnaɔ, ka win bwãabu ka win tɔmbu ka be ba gesi wãa sina kpaaru mi,

3 bu nɛ, Yinni Gusunɔn gari yini swaa dakio bu nɔ. Bu gem swĩiyɔ. Bu be ba dam dɔremɔ wɔro be ba bu dam dɔremɔn nɔman di. Bu ku sɔbu ka gɔminibu ka gobekuban gãanu mwa ka dam. Bu ku maa taare sarirugibu go yam mini.

4 Bà n wooda yeni mɛm nɔɔwa, gabu ben bweseru sɔɔ, ba ko n bandu diiwa ba n sɔ Dafidin sina gɔna yeni sɔɔ. Ba koo du saa kɔnnɔ minin di ba n dua tabu kɛkɛ sɔɔ ye dumi gawe, ñ kun mɛ, ba n dumi sɔni, be ka ben bwãabu ka ben tɔmbu.

5 Adama bà n yina bu ye mɛn nɔɔwa, sere ka nɛ, Yinni Gusunɔn wãaru, sina kpa te, ta koo kowa bansu.

6 Wee ye na maa gerua Yudaban sina kpaarun sɔ. Na nɛɛ,

baa mɛ na sina kpa te wa ta wã

nge dãa sɔɔ ge ga wãa Galadiɔ,

ñ kun mɛ, nge Libanin guurun wii kpiiru,

ka gem kon tu bansu koosia.

Goo kun maa sinamɔ mi.

7 Kon tabu kowobu tabu yãnu sebusia bu tu wɔri.

Kpa bu ten gbere yi ba kua ka dãa ye ba mɔ sɛduru wukiri bu dɔɔ doke.

8 Tɔn tuko dabinu ba koo sara wuu gen mi, kpa bu sɔɔna bu nɛɛ, mban sɔna Yinni Gusunɔ u wuu bɔkɔ geni kua mɛsum.

9 Kpa bu bu wisi bu nɛɛ, gen tɔmbu ba wi, ben Yinnin arukawani kusiawa, ma ba da ba bũnu sãamɔ.

Ye Yinni Gusunɔ u gerua

Salumun sɔ

10 Bɛɛ Yudaba,

i ku wuri ko Yosiasi wi u gun sɔ.

I ku maa win ario ko.

Adama i wuri koowo Salumun sō,
wi ba yoru mwa ba ka da tem tukumō.

Domi u n̄ maa wee.

Meya u n̄ maa tem mε wasi

mi ba n̄n mara mini.

¹¹ Wee ye Yinni Gusunō u gerua Salumu, Yosiasi Yudaban sina bokon biin sō, wi u bandu dii win baan ayerō. U nεε, u doona, u n̄ maa wee.

¹² U koo gbiwa desiru sō mi ba ka n̄n da mi, u n̄ maa tem mε wasi.

Yinni Gusunō

u Yoyakimu gerusi

¹³ Yeremi u Yoyakimu sōwa u nεε, wee ye Yinni Gusunō u gerua. U nεε, wunε Yoyakimu, b̄rurowa a s̄a.

Wee a wunen sina kpaaru bana,

adama a n̄ gem swīi.

A tu gidambisaba sosia

adama ye n weenε a tambu kua,

a n̄ bu kuamme.

A ra gabu s̄mburu koosie kam.

A ku ra bu ben k̄siaru wē.

¹⁴ Ma a nεε, kaa tii sina kpa bakaru baniawa

kpa ta n gidambisa baka mō.

Ma a fεntiba doke,

a ten gani d̄a gea ye ba m̄ seduru wukiri.

Ma a tu sw̄erasia kom kom a ka s̄asi ma sina kpaara.

¹⁵⁻¹⁶ Ȳn s̄ a ka sina kpa te seduruba bana,

yeya n dera a s̄a sina boko?

Wunen baaban tii u n̄ s̄a sina boko ro?

U ra diwa kpa u n̄ nge baawure,

adama u ra baawure kuewa ye n weenε u ko.

U ra s̄arobu ka w̄nw̄ndobu siriewa dee dee.

Yen s̄na ye kpuro ya n̄n koorā dee dee win w̄aru s̄o.

Wi u maa m̄ nge mε,

wiya u wi, Yinni Gusunō yē ka gem.

¹⁷ Adama wunε, wunen tiin arufaaniwa a kasu.

A kasuwa a taare sarirugibu dam d̄are

kpa a bu go.

¹⁸ Yen biru, Yeremi u maa nεε, wee ye Yinni Gusunō u gerumō Yoyakimu,

Yosiasin bii, Yudaban sina bokon s̄o. U nεε,

ù n̄ gu, ba n̄ n̄n ḡo sw̄iyamme bu nεε,

waiyo nen m̄o!

Waiyo nen sesu!

Waiyo nen yinni!

¹⁹ Adama ba koo win goru gawawa bu yara Yerusalemun di

bu sike nge yaa saberu.

Yerusalemu ya koo sekuru wa

²⁰ Yeremi u nεε,

wee ye Yinni Gusunō u gerua.

U nεε, bεε Yerusalemugibu,

i doo i ȳo guu te ba m̄ Libaniō,

ka Basanin guurō,

ka Abarimun gungunu w̄llō,

kpa i kuuki ko i n̄ogiru sua.

Domi be i ka arukawani b̄akua ba munkira.

²¹ U b̄ee kir̄o kua sanam m̄e i w̄aa b̄ari yendu s̄o,
adama i n̄ee, i ñ n̄un swaa dakim̄o.

Nge m̄eya b̄een daa ya s̄aa saa b̄een piiburun di,
i ku ra n̄un swaa daki.

²² T̄e, b̄een kparobu ba koo ka woo doona
kpa be i ka arukawani b̄akua
bu bu yoru mw̄eri bu ka da tem tukum̄o.

Saa ye s̄ara i ko i sekuru wa,
b̄een kom k̄osum s̄o.

²³ B̄ee Yerusalemugibu,
b̄ee be i s̄o s̄ee b̄een dii buranu s̄o
ni i kua ka Libanin d̄aa gea,
am̄ana b̄een weeweenu ko n̄e,
sanam m̄e wuriribu koo b̄ee deema
nge t̄on kur̄o wi u yiire u k̄i u ma.

Yinni Gusun̄o

u Yoyakini sirim̄o

²⁴ Yinni Gusun̄o u Yeremi s̄ōwa u n̄ee, kaa Yoyakini, wi ba maa m̄o Yekonia,
Yoyakimun bii, Yudaban sina boko s̄o a n̄ee, sere ka ñen w̄aru, baa ù n̄ s̄aan na
nge taabu ñen n̄am geūo, kon n̄un wuna min di.

²⁵ Kon n̄un win yiber̄eba n̄amu s̄andia, be, be ba kasu bu n̄un go. Kon n̄un bu
n̄amu s̄andia be, b̄en b̄erum u m̄o mi. Beya Nebukan̄esaa, Babilonin sina boko
ka win tabu kowobu.

²⁶ Kon bu k̄o, wi ka win m̄ero wi u n̄un mara. Kpa bu ka bu da tem tukum̄o
mi ba ñ bu mara. Miya ba koo gbi.

²⁷ Saa gaa s̄o, ba ko ba n̄ k̄i bu ḡsirama ben tem̄o adama ya ñ koor̄o.

²⁸ Gaba koo bikia bu n̄ee, Yoyakini wi, u s̄awa nge weke te ta k̄sire, ñ kun
m̄e, nge ḡaa ni goo kun maa k̄i? Aawo. N n̄ men na, mban s̄ona ba wi ka win
bweseru tem yara ma ba ka bu da sere mi ba ñ ȳe.

²⁹ Ma Yeremi u n̄ee, ñen temgibu, i n̄ōw̄o ye Yinni Gusun̄o u gerua.

³⁰ U n̄ee, i dur̄o wi garisio wi u ñ kooram̄o win w̄aru s̄o. U ko n̄ s̄awa nge wi
u bibu bia, domi win bweseru s̄o, goo kun maa sinam̄o sina ḡona s̄o u Yudaba
kpara.

23

Kparo k̄sobu

¹⁻² Gusun̄o Isireliban Yinni u n̄ee, b̄ruroba kparo be ba ñen t̄ambu goom̄o,
ma ba bu yarinasiama nge ȳaa kparo k̄sobu. Na maa n̄ee, wee ba ñen t̄ambu
gira, ba bu yarinasia ba yina bu bu n̄ari. Yen s̄o, kon bu s̄eyasia ben nuku
k̄su ten saabu.

³ Kpa n̄ ñen t̄on be ba tie mw̄erima tem kpuron di, mi na raa dera ba yarin̄e,
n̄ ka bu wurama ben tem̄o, kpa bu marura bu dabia.

⁴ Ne, Yinni Gusun̄o kon bu kparo kpaobu w̄e be ba koo bu kpara. Ba ñ maa
nandam̄o b̄erum s̄o. Baa ben turo kun maa biaram̄o.

⁵ Wee saa ya sisi

ȳe s̄o kon gemgii goo seeya Dafidin bweserun di
nge d̄aa kp̄ii p̄atura,

kpa u n̄ bandu dii ka baadommāo.

U koo t̄on be kparawa ka bwisi gee.

Kpa u gem s̄osi tem m̄e s̄o.

⁶ Win waati ye s̄o,

Yudaba ba koo faaba wa.
 Kpa u de Isireliba ba n wãa b̄ari yendu s̄o.
 Kpa ba n n̄un sokum̄o ba n m̄o,
 Yinni Gusun̄owa u s̄aa ben faaba kowo.

⁷Yen s̄ona na n̄ee, wee saa ya maa sisi ȳe s̄o ba n̄ maa b̄orum̄o bu n̄ee, ka Yinni Gusun̄on w̄aaru wi u bu yarama saa Egibitin tem di.

⁸Adama ba ko n da gerewa bu n̄ee, ka Yinni Gusun̄on w̄aaru wi u bu yarinasia s̄o ȳesan n̄am geu gia ka wusu gasu s̄o, ma u maa ka bu wurama min di, bu ka sina ben tem̄o.

Gari yi Yeremi

u s̄om̄o weesugibu s̄owa

⁹N n̄ s̄om̄obun s̄on na,
 n̄en ḡoru ga sankira too,
 ma na diirim̄o sere ka n̄en kukun̄o.
 Na s̄aa nge wi tam mu goom̄o
 Yinni Gusun̄o ka win gari d̄eerin s̄o,
 yi u man s̄owa u n̄ee,
¹⁰t̄omba yiba tem m̄e s̄o,
 be ba sakararu m̄o.
 K̄sa ba naa gire.
 Miya ben dam mu wãa.
 Yen s̄ona tem m̄e, mu sankire,
 ma m̄en kpara yee ni nu wãa ḡaburun bera gia nu gbera.
 Domi u mu b̄rusi.

¹¹Gusun̄on s̄om̄obu ka ȳaku kowobu ba sankire,
 u wa ma ba nuku k̄su kom m̄o
 sere ka win s̄aa yer̄o.

¹²Yen s̄ona ben swaa ya koo w̄aria,
 kpa yu bu yam t̄ire.
 U koo de bu bu b̄aria,
 kpa bu w̄aruku saa ye u koo bu s̄eeyasia
 u de wahala yu bu deema.
 Wi, Yinni Gusun̄owa u yeni gerua.

Yudan Gusun̄on s̄om̄obun

k̄san kp̄aru

¹³Yinni Gusun̄o u n̄ee,
 k̄sa ye na wa n̄en s̄om̄obu ba m̄o Samarīo,
 ya n̄ ka n̄o gerur̄o.
 Domi b̄uu wi ba m̄o Baalin ȳisira ba ka gari m̄o.
 Ma ba n̄en t̄ambu Isireliba ḡerasia n̄en swaan di.

¹⁴Adama kom k̄sum m̄e na wa Gusun̄on s̄om̄obun suunu s̄o Yerusalem̄o,
 mu bēn̄agim kere.

Ba s̄awa sakara kowobu,
 ma ba weesu m̄o,
 ba t̄on k̄sobu dam k̄m̄o bu ku ka ben kom k̄sum deri,
 ma na be kpuro garisi nge Sodomu ka Gom̄aran t̄ambu.

¹⁵Yen s̄ona n̄e Gusun̄o, w̄ollu ka tem Yinni,
 na n̄en s̄om̄obu Yerusalem̄o s̄om̄o
 ma wee kon de bu d̄aa kiku gagu* ge ga sosu di,
 kpa bu nim m̄e mu d̄e m̄o n̄o.
 Domi beya ba dera tem m̄en t̄ambu kpuro ba n̄ maa man b̄eere w̄eem̄o.

* 23:15 *d̄aa kiku gagu* - A m̄eerīo 9:14.

Səmɔ weesugibu

¹⁶ Ameniwa nɛ Gusunɔ, wəllu ka tem Yinni na gerua. Na nɛɛ,
i ku maa nɛn sɔmɔ ben gari swaa daki.
Domi ba dera i yīiyɔ ye i n̄ wasi.
Ben tiin gōrun bwisikuna ba gerumɔ,
n n̄ mɔ yi yi wee nɛn nɔɔn di.

¹⁷ Ba ra mam be ba man gɛma s̄ bu nɛɛ,
na be gerua na nɛɛ,
ba koo b̄ari yɛndu wa.
Kpa ba n be ba ben tii tiin gōru kīru m̄ s̄ɔmɔ ba n m̄,
ba n̄ k̄sa gaa wasi.

¹⁸ Yeremi u nɛɛ,
ben wara u ka Yinni Gusunɔ wesiana.
Nge ben wara u win gari nua u yi laakari kua.
¹⁹ Wee Yinni Gusunɔn m̄ru ya koo na nge guru woo b̄ka
kpa yu t̄n k̄sobu w̄ari.

²⁰ Win m̄ru ye, ya n̄ suremɔ,
ma n kun m̄ u win himba yibia.
Amɛn biru, ya koo bɛɛ nɛn t̄mbu yeeri.

²¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
sɔmɔ be, ba duki da, baa mɛ na n̄ bu ḡre.
Ba maa gari gerua, baa mɛ na n̄ ka bu gari kue.

²² B̄a n daa nɛn gari swaa daki,
nɛn gariya ba koo raa kpara nɛn t̄mbun suunu s̄ɔ.
Kpa bu wa bu gōru ḡsia bu ben kom k̄sum deri.

*Yinni Gusunɔ**u w̄a yam kpuro*

²³ Nɛ Gusunɔ, na w̄awa yam kpuro,
turuku ka tontondeɔ.

²⁴ Goo u koo kp̄i u kuke na kun n̄n wa?
Na w̄awa yam kpuro, w̄allɔ ka temɔ.

*Mba yakasu ka dobi**yi m̄ɔsinɛ*

²⁵ Na n̄ɔmɔ ye s̄m̄bu ba gerumɔ. Be ba gari weesugii m̄ ka nɛn yīsiru ba
m̄, na ka bu gari kua dosu s̄ɔ,

²⁶ sere saa yer̄a s̄m̄ beni ba ko n gari weesugii m̄, kpa ba n nɛn t̄mbu n̄ni
w̄okumɔ ka ben gōrun gari.

²⁷ Ba kīwa ben dosu weesugisun gari yi de nɛn t̄mbu bu nɛn yīsiru duari nge
mɛ ben baababa ba raa man duari b̄u wi ba m̄ Baalin s̄.

²⁸ S̄m̄ wi u dosa u geruo ma u dosa. Wi na maa ka gari kua u yi tusio dee
dee.

Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
mba yakasu ka dobi yi m̄ɔsinɛ.

²⁹ Nɛn gari kun s̄a nge d̄ɔ ro?

Yi n̄ s̄a nge matalaka ye ya ra kperu k̄re ro?

³⁰ Yen s̄na nɛ, Yinni Gusunɔ, kon s̄m̄ be s̄ɛyasia, be, be ba ben winsim
gari suamɔ ba ka gari weesugii m̄.

³¹ Kon bu s̄ɛyasia be ba ben tii tiin gari suamɔ ba gerumɔ ka nɛn yīsiru.

³² Kon bu s̄ɛyasia be ba ben dosu weesugisu t̄mbu s̄ɔm̄. Ma ba dera nɛn
t̄mba k̄ɔramɔ ben wee si ka ben t̄n biarun s̄. Na n̄ bu ḡre, na n̄ maa bu
wooda w̄. Meya ba n̄ maa arufaani gaa m̄ t̄n ben suunu s̄ɔ.

Yinni Gusunɔn gari

yi s̄aawa s̄amunu

³³ Yinni Gusunɔ u Yeremi s̄ɔwa u n̄ε, t̄ɔn ben goo, ñ kun m̄ε n̄ɛn s̄amɔ goo, ñ kun m̄ε ȳaku kowo goo ù n nun bikia u n̄ε, mba n̄ε, Yinni Gusunɔ na gerua, s̄amu nirà na bu s̄abi, kaa n̄n wisiwa a n̄ε, bera ba s̄a n̄ɛn s̄amunu. Adama kon bu biru kisi.

³⁴ Ben wi u gesi n̄ɔ wukia u n̄ε, n̄ε, Yinni Gusunɔ na bu s̄amunu s̄abi, kon ȳero s̄εyasiawa wi ka win ȳenugibu.

³⁵ Ye baawure u koo kp̄i u win winsim bikia, yera, u n̄ε, mba Yinni Gusunɔ u gerua, mba u wisa.

³⁶ Adama bu ku raa maa gere bu n̄ε, na bu s̄amunu s̄abi. Wi u ye gerua, win gari koo w̄ari win tii s̄ɔ. Domi ba n̄ɛn gari temam̄wa n̄ε wi na s̄a ben Yinni wi u ra n w̄a, u dam kpuro m̄.

³⁷ Kaa maa s̄amɔ be bikia a n̄ε, mba n̄ε, Yinni Gusunɔ na bu s̄ɔwa. Mba na bu wisa.

³⁸ Bà n maa nun wisa ba n̄ε, n̄ε, Yinni Gusunɔ na bu s̄amunu s̄abi, baa m̄ε na n̄ε, bu ku maa yen gari ko, a bu wisio a n̄ε, ameniwa n̄ε, Yinni Gusunɔ na gerua. Na n̄ε,

³⁹ kon bu biru kisi kpa n bu duari, be ka ben wuu ge na raa be ka ben baababa w̄.

⁴⁰ Kon maa bu seku bakaru doke te ta ñ duarir̄ sere ka baadommā. Kpa ba kun maa b̄εr̄ m̄ t̄ambun n̄ni s̄ɔ.

24

Figie bii

ni nu w̄a birenu yiru s̄ɔn gari

¹ Ye Nebukan̄saa, Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko mwa ka win sina asakp̄bu ka ben d̄a d̄akobu ka ben sekobu, u ka bu da Babiloni, s̄a ye s̄ɔra Yinni Gusunɔ u Yeremi figie bii ni ba doke birenu yiru s̄ɔ s̄ɔsi s̄a yerun k̄ann̄w̄.

² Bire nin teeru ta figie bii geenu yiba ni nu s̄a nge yen marum gbiikum. Ma teera ma bii k̄sunu yiba ni nu ñ diir̄.

³ Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi bikia u n̄ε, Yeremi, mba a waam̄ mi. Ma u wisa u n̄ε, birenu yiruw̄a na waam̄, ni nu figie binu yiba. Ganu gea s̄a, ma ganu k̄sunu s̄a, nu ñ diir̄.

⁴ Yera Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔwa u n̄ε,

⁵ wee ye na gerua, n̄ε, Gusunɔ Isireliban Yinni. Na n̄ε, nge m̄ε figie bii gee ni, nu ra t̄ambu w̄re, nge m̄ya kon Isireli be ba yoru mw̄era ba ka da Babiloni m̄eri ka n̄nu geu.

⁶ Kon de bu wurama ben tem mini. Na ñ maa bu suram̄, kon bu t̄asisiawa. Na ñ maa bu wukam̄, kon bu girawa n sire.

⁷ Kon bu ḡru kp̄ w̄, kpa bu gia ma n̄na na s̄a kpuron Yinni. Ba koo wurama n̄n mi kpa ba n s̄a n̄n t̄ambu ba n man s̄am̄.

⁸ Adama Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win sina asakp̄bu ka t̄n be ba tie Yerusalem̄ ka be kpuro be ba s̄ tem m̄ε s̄ɔ, ka sere be ba kpikuru da Egibiti, kon dewa ba n s̄a nge figie bii k̄su ni nu ñ diir̄ mi.

⁹ T̄ambu bà n bu wa ba koo biti soora. Gee kon bu yarinasia kpuro, ba koo bu ȳewa bu bu yaakoru koosi kpa ba n w̄a sekuru s̄ɔ kpa ba n da ka ben ȳisuru t̄ambu b̄rusi.

¹⁰ Kon bu tabu surema ka ḡru ka baranu sere bu ka gbi tem m̄ε kpuro s̄ɔ, m̄ε na be ka ben baababa w̄.

25

Yudaban mem nɔɔ sarirun are

¹Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nnese sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua Yudaban sɔ. Ya sɔawa Nebukanɛsaa, Babilonin sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu.

²Ma Yeremi u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro sɔɔwa u nɛɛ,

³saa Yosiasi, Amɔɔn biin bandun wɔɔ wɔkura itasen di, n ka giso girari, yen wɔɔ yenda itawa mi. Saa min diya na ra n bɛɛ Gusunɔn gari sɔɔmɔ adama i ku ra man swaa daki.

⁴Yinni Gusunɔ u ra n bɛɛ win sɔm kowobu gɔriammɛ, bera win sɔmɔbu. U dera ba na na saa yee yellun di. Adama i n bu swaa daki, i n ben gari wure.

⁵Sɔmɔ be, ba ra n gerumɔ ba n mɔ, i gɔru gɔsio kpa i bɛɛn daa kɔsa deri, kpa i wa i n wɔa bɛɛn tem sɔɔ, mɛ Yinni Gusunɔ u bɛɛ ka bɛɛn baababa wɛ sere ka baadommaɔ.

⁶I ku maa bɔu goo yiira i nɔn sɔ. I ku Gusunɔn mɔru seeya ka bɛɛn bwɔaroku ni i kua ka bɛɛn tii, kpa u ku maa bɛɛ kɔsa gaa kua.

⁷Adama Yinni Gusunɔn tii u nɛɛ, i n nɔn swaa daki. I win mɔru seeyawa bɛɛn bwɔaroku ni i kuan sɔ. Ma ya ka bɛɛ kɔsa naawa.

⁸Yen sɔna wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, yɛn sɔ i n nɔn swaa daki,

⁹yen sɔna u koo maa sɔɔ yɛsan nɔm geun tɔmbu kpuro gurama ka win sɔm kowo Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko. Kpa bu bɛɛn tem mɛn tɔmbu wɔri bu kam koosia, ka be ba bɛɛ sikerenɛ kpuro. Tem mɛ, mu koo kowa bansu sere ka baadommaɔ. Wi u sarɔ mi, kpa biti yu nɔn mwa, sere u wia ko.

¹⁰Ba n maa tɔɔ bakanun womusu nɔmɔ mi, ka sere kurɔ kpaanun womusu. Mɛya ba n maa nambun wɔkinu nɔmɔ. Ba n maa fitilanu wasi mi.

¹¹Tem mɛ kpuro mu koo kowa bansu, kpa bɛɛ, win tɔmbu, i Babilonin sina boko yoru diiya wɔɔ wata ka wɔkuru.

¹²Adama wɔɔ wata ka wɔku ten biru, Yinni Gusunɔ u koo Babilonin sina boko ka win tɔmbu seesima ben tora ni ba kuan sɔ, kpa u ben tem kam koosia mu ko bansu sere ka baadommaɔ.

¹³Bɔri yi u gerua tem mɛn sɔ, ka sere yɛn gari nɛ, Yeremi na gerua na yoru tire te sɔɔ, bwesenu kpuron sɔ, yi koo koorawa.

¹⁴Domi bwese damginu ka sinam damgiba koo bu yoru mwɛeri. Nge mɛya Gusunɔ u koo ka bu ben kɔsa kɔsie ye ba raa kua.

*Gusunɔ**u koo bwesenu kpuro sɛɛyasia*

¹⁵Yinni Gusunɔ u win mɔru weesina ka tam mɛ u doke nɔra sɔɔ u nɛ, Yeremi tii u nɛɛ, n ye mɔɔ kpa n de bwese nɔn mi u man gɔriɔ nu ye nɔ.

¹⁶Ba n wa ma u dera yibereba ba bu wɔri ba goomɔ, ba ko n bɔarimɔwa kpa ba n burisine nge wiirobu.

¹⁷Yera na nɔra ye mwa Yinni Gusunɔn nɔman di. Ma na dera bwese nɔn mi u man gɔra nu win mɔru ye nɔra.

¹⁸Na torua na ye Yerusalemugibu nɔrusia, ka Yudan wusu kpuron tɔmbu ka ben sinambu ka ben sina asakpɔbu, kpa Gusunɔ u wa u ben tem kam koosia kpa wi u sarɔ mi, u biti soora sere u wia ko. Kpa ba n da ka ye tɔmbu bɔrusi nge mɛ ya kooratɛ.

¹⁹Yen biru, na bwese ni nu tiegibu ye nɔrusia. Beya Egibitin sunɔ ka win sina asakpɔbu, ka win tɔmbu kpuro,

²⁰ka bwese tuku ni nu wɔa Egibitio, ka Usan sinambu, ka Filisitiban sinambu, beya Asikalonigii, ka Gasagii, ka Ekoronigii, ka sere be ba maa tie Asidɔduɔ, ben sunɔ,

²¹ ka Edāmuba, ka Mṓabuba, ka Amṓnigibu,
²² ka Tirin sinambu ka Sidonin sinambu, ka sere sinam be ba wāa nim wōkun bera giṓ,

²³ ka sere maa Dedanigibu, ka Temagibu, ka Busigibu, ka be ba ra wii baanun seri kṓni,

²⁴ ka maa Daarububan sinambu, ka bwesenu kpuron sinambu be ba wāa gbaburṓ mi yani sḗeri wāa,

²⁵ ka Simirin sinambu ka Elamun sinambu ka sere Mḗdiban sinambu,

²⁶ ka sinam be ba wāa sṓṓ yḗsan nṓm geu gia kpuro, be ba wāa turuku ka be ba toma.

Bwese ni nu gesi wāa handunia sṓṓ, ni ka nin sinambu ba mṓru ye nṓra ma Babiloni ye ba maa mḗ Sesaki, yen sina boko u ye dakura.

²⁷ Yinni Gusunṓ u maa man sṓṓwa n Isireliba sṓṓwṓ n nḗḗ, amḗniwa wi, ben Yinni, wi u maa sāa wṓllu ka tem Yinni u gerua. U nḗḗ, bu nṓruo sere yu bu go, bu siruku kpa bu wṓruku sere bu kpana bu se yḗn sṓ u dera yiberḗba ba bu wṓri ba goomṓ.

²⁸ U maa nḗḗ, bwese nin garu tà n yina tu nṓ ye na tu tīi, n tu sṓṓwṓ n nḗḗ, tu nṓruo baa ñ n mḗren na. Wi, Gusunṓ wṓllu ka tem Yinnin woodawa.

²⁹ Domi u ñ win wuu Yerusalemu deri. N n mḗn na, u koo bweseru garu deri? Aawo, u ñ derimṓ. Bwesenu kpuro sṓṓra u koo win mṓru sure. Wi, Gusunṓ wṓllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

³⁰ U maa man sṓṓwa u nḗḗ, n bu sṓṓwṓ n nḗḗ, wi, Yinni Gusunṓ u koo kukiri wṓllun di. Win nṓṓ ga koo nṓṓra saa win wāa yee dḗḗrarun di.

U koo win tem kukirisi.
 U koo handuniagibu kpuro kukirisi
 nge tṓn dabi te ta dīanu gḗḗmṓ gberṓ.

³¹ Win kukiribu koo nṓṓra handunia kpuro sṓṓ.
 Domi u tṓmbu kpuro sokumṓ win siri gbaburṓ.
 Wi siribu di, u koo yḗro gowa ka takobi.

³² Wi Gusunṓ, wṓllu ka tem Yinni, u maa nḗḗ,
 win siribu bu ko n sāawa nge woo bṓkṓ
 ge ga bwesenu kpuro gasirimṓ,
 ga handunian goonu nḗḗ kpuro bukiane.

³³ Be Yinni Gusunṓ u koo de bu gbi siri bi sṓṓ, ba ko n teriewa baama handuniaṓ. Goo sari wi u koo ben gonu mḗnna u sike, kpa bu ben gṓṓ swī.
 Nu koo kowa taaki tem sṓṓ.

³⁴ Bḗḗ, win tṓmbun kparobu,
 i wuri koowo, i bindio temṓ.
 Domi tṓra tunuma tḗ sṓṓ ba koo bḗḗ sakiri.
 I ko i wṓruma i kṓsikira
 nge tem mṓn weke buraru.

³⁵ I ñ kisiramṓ
 domi i ñ kuku yeru wasi.

³⁶ Wee, kparo ben wuri yi koo nṓṓra
 domi Yinni Gusunṓ u koo ben tem kam koosia

³⁷ ka win mṓru baka.
 Tem mḗ, mu wāa bṓri yḗndu sṓṓ,
 adama mu koo ko bansu.

³⁸ Nge mḗ gbee sunṓ ga ra yari gen wāa yerun di
 gu ka dīanu kasu,
 nge mḗya Yinni Gusunṓ u koo yari win wāa yerun di,
 u de bwesenu nu goona
 kpa tem mu tṓmbu bia win mṓru bakan sṓ.

26

*Yeremi u wāa Yudan**wirugibun wuswaa*

¹ Ye Yoyakimu, Yosiasin bii Yudan sina boko u bandu di, yen sōo mēē tera Yinni Gusunō u ka Yeremi gari yini kua u nēē,

² amēniwa nē, Yinni Gusunō na gerua na nēē, a yōro sāa yerun yaara mini. Tōn be ba koo na saa Yudan wusu kpuron di bu ka man sā, kpa a bu gari yi kpuro sō yi na nēē, a bu sō. Baa yin tia a ku ra bure.

³ Bā n wura ba nun swaa daki, ma ba wura ben dōo sōo, ba ben kom kōsum deri, kōsa ye na raa gōru doke n bu kua, kon ye deri.

⁴ A bu sōowō a nēē, amēniwa nē, Yinni Gusunō na gerua. Na nēē, bu man swaa dakio bu nēn woodaba swī ye na bu wē,

⁵ kpa bu ku nēn gōrobun gari atafiru ko. Na ra be bu gōrie saa yellun di, adama ba n bu swaa daki.

⁶ Yen sō, kon sāa yee te kam koosia nge mē na Silogiru kua, kpa n de bwesenu kpuro nu wuu gen yīsiru sia nū n bōrumō.

⁷ Yāku kowobu ka Gusunōn sōmōbu ka wuun tōmbu ba Yeremin gari yi nua yi u gerumō Yinni Gusunōn sāa yerō.

⁸ Ye u gari yi gerua u kpa yi Yinni Gusunō u nūn yiire u tōn be kpuro sō mi, yera yāku kowo be, ka Gusunōn sōmō be, ka sere wuun tōn be ba tie kpuro ba na ba nūn sēre. Ba gbāsukumō ba mō, kaa gbiwa.

⁹ Tōmbu kpuro ba na ba Yeremi mēnne Yinni Gusunōn sāa yeru mi, ba mō, mban sōna a gerumō ka Yinni Gusunō yīsiru a mō, sāa yee teni ta koo kam kowa nge Silogiru, kpa Yerusalemu yu ko bansu.

¹⁰ Ye Yudan wirugibu ba nua mē, yera ba seewa sina kpaarun di ba da Yinni Gusunōn sāa yerō, ma ba sina sāa yee ten kōnnōwō ge ba sokumō kōnnō kpōo.

¹¹ Ma yāku kowo be, ka Gusunōn sōmō be, ba wirugibu ka tōn be ba tie kpuro sōowō ba nēē, n weenēwa bu durō wini go. Domi gari kamwa u wuu geni gerusimō. Bēen tii i maa yi nua ka bēen swaa.

¹² Ma Yeremi u wirugii be ka tōn be kpuro sōowō u nēē, Yinni Gusunōwa u man gōrima n ka gari ko sāa yee teni ka wuu genin sō, nge mē i nua kpuro.

¹³ I gōru gōsio kpa i kom kōsum deri. I Gusunō bēen Yinnin gari swaa dakio, kpa u kōsa ye deri ye u raa kī u bēē kua.

¹⁴ Adama nē wee bēen nōmāo, i ka man koowo nge mē n bēē dende.

¹⁵ I yē ma na n taare gaa mō. Yen sō, i n man go, nēn yem mu kua bēē ka bēen wuu gen sōmunu. Domi ka gem Yinni Gusunōwa u man gōrima n ka bēē gari yini kpuro sō.

¹⁶ Yera wirugii be, ka tōn be ba tie ba yāku kowo be, ka sōmō be sōowō ba nēē, n n weenē su durō wi go domi ka Gusunō bēen Yinnin yīsira u gari yini gerua.

¹⁷ Ma wuu gen guro gurobu gabu ba seewa ba tōn wōru ge sōowō ba nēē,

¹⁸ Miseen Mōresetigii u raa Gusunōn gari gerua Yudan sina boko Esekiasin waati u nēē, amēniwa Gusunō, wōllu ka tem Yinni u gerua. U nēē,

ba koo Yerusalemu bwiiya nge gberu,

kpa yu ko nge kpee ni ba suba,

kpa guu tēn wōllō ba Yinni Gusunōn sāa yee te bana,

tu dānu kpi n ko dāa sōo bōkō.

¹⁹ Yudaba ka ben sina boko Esekiasi wi, ba Miseen wi go? Esekiasi wi, u n Yinni Gusunō nasie? Nge u n Yinni Gusunō suuru kanē ro? Ma Yinni Gusunō u kōsa ye deri ye u raa kī u bu kua. Yera i ko de bēē, su tii durum baka yeni sōbi?

Yoyakimu

u Gusunɔn sɔmɔ Uri go

²⁰⁻²¹ N deema Yoyakimun waati ye sɔɔ, durɔ goo maa wɔa wi ba mɔ Uri, Semaya Kiriati Yarimugiin bii. Durɔ wi, u ra gari gere ka Yinni Gusunɔn yɔsiru. Ma u gari tee yi gerua win tii, wuu genin sɔ nge mɛ Yeremi u gerua mi. Ma Yoyakimu ka win tabu durɔbu ka maa win sina asakpɔbu ba gari yi nua. Yera sina boko wi, u kasu u Uri go. Ye Uri u nua mɛ, u bɛrum soora, ma u kpikuru sua u da Egibitiɔ.

²² Yera Yoyakimu u Elinatani Akaborin bii gɔra Egibitiɔ ka tɔmbu gabu sannu bu ka Uri mwaama.

²³ Ma ba Uri wi mwaama ba ka nɔn na sina bokon mi. Ma u dera ba nɔn go ka takobi. Yera ba win goru kare mi ba ra tɔn dirobu sike.

²⁴ Adama Akikamu Safanin bii u yɔrawa ka Yeremi ma u yina bu tɔn be Yeremi nɔmu bɛria bu go.

27

Yeremi

u sugu sɔndi win seru wɔllɔ

¹ Ye Sedesiasi Yosiasin bii, Yudaban sina boko u bandu di u kpa, n tɛ fiiko, yera Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua u nɛɛ,

² Yeremi, a tii suguba kuo ka maa wɛɛ a ye sɔbe,

³ kpa a ye sɔmɔbu wɛ be sinam beni, Edɔmuban sunɔ, ka Mɔabuban sunɔ, ka Amɔniban sunɔ, ka Tirin sunɔ, ka Sidonin sunɔ ba gɔra Yerusalemuɔ Sedesiasi, Yudaban sina bokon mi, kpa ben baawure u ka ye win yinni daawa.

⁴ Kpa a maa bu sɔ bu ben yinnibu sɔ bu nɛɛ, nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, wi Isireliba ba sɔamɔ, na nɛɛ,

⁵ nɛna na tem taka kua ka tɔmbu ka yɛɛ yi yi wɔa mɛ sɔɔ, ka nɛn dam bakam. Wi na kɔ, wiya na ra mu wɛ.

⁶ Wee tɛ kon bɛɛn tem mɛ kpuro nɛn sɔm kowo Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko wɛ. Kpa n de sere ka gbɛeku yɛɛyɔ yi nɔn sɔmburu kua.

⁷ Bwesenu kpuro nu koo wi ka win bibu, ka win debuminu sɔ. Adama saa gaa koo na yɛ sɔɔ bwese damginu ni nu sinam damgibu mɔ, nu koo ra win tii ka win temgibu yoru mwa.

⁸ Bweseru garu tɔ n yina tu Nɛbukanesaa sɔ tu nɔn yoru diiya, nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de u bwese te tabu wɔri. Kon maa tu bararu ka gɔru kpɛɛ, u ka kpɔ u tu kpeerasia.

⁹ N n mɛn na, bɛɛ, i ku maa bɛɛn sɔmɔbu swaa daki, ka bɛɛn sɔrobu ka bɛɛn tiin dosusu, ka bɛɛn gɔri sokobu, be, be ba ra bɛɛ sɔ bu nɛɛ, i n ko Babilonin sina boko sɔ.

¹⁰ Domi weesa ba gerumɔ, ye ya koo de n bɛɛ tondasia bɛɛn tem di kpa n bɛɛ kpeerasia.

¹¹ Adama bwese te ta wura tu Babilonin sina bokon sugu sɔbe, tu nɔn yoru diiya, kon bwese te deri ten tem sɔɔ kpa tu gbɛa ko mi, ta n wɔa. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹² Ma Yeremi u maa gari tee yi Sedesiasi sɔɔwa. U nɛɛ, Sedesiasi, wunɛ ka wunɛn tɔmbu, i Babilonin sina bokon sugu dokeo, i nɔn yoru diiya, wi ka win tɔmbu, kpa i wa i n wɔa.

¹³ Mban sɔna kaa de bu wunɛ ka wunɛn tɔmbu go tabu sɔɔ, n kun mɛ i gbi gɔru ka baranun sɔ nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, bwese te ta yina tu Babilonin sina boko wiru kpɔiya ta koo gbiwa nge mɛ.

¹⁴ U maa nɛɛ, i ku sɔmɔ ben gari swaa daki, be, be ba bɛɛ sɔmɔ ba mɔ, i n Babilonin sina boko yoru diiyammɛ. Domi gari weesugiiya ba mɔ.

¹⁵ N ñ nε, Yinni Gusunɔ na bu gɔra. Ba gari mɔwa ka nen yĩsiru adama weesa ba mɔ. I n bu swaa daki, kon bεε girawa, kpa i gbi, bεε ka be sannu.

¹⁶ Ma Yeremi u maa yāku kowobu ka tɔn be ba mɛnnε mi, gari yi sɔwa. U nεε, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nεε, i ku bεεn sɔmɔbun gari swaa daki, be ba gerumɔ ba mɔ, ba koo ka Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yānu wurama saa Babilonin di n ñ tεεmɔ. Domi gari weesugiiya ba mɔ mi.

¹⁷ I ku bu swaa daki. I Babilonin sina boko wiru kpĩiyɔ, kpa i wa i n wāa. Mban sōna i ko i de bεsen wuu geni gu ko bansu.

¹⁸ Yeremi u maa nεε, sɔmɔ be, bà n sãan na Gusunɔn sɔmɔbu ka gem ma win gariya ba kparamɔ, bu nùn kanɔ, wi, wɔllu ka tem Yinni, u ku de bu yāa ni gura ni nu tie win sãa yerɔ ka Yudaban sina kpaarɔ ka Yerusalemu sɔɔ kpuro, bu ka da Babiloniɔ.

¹⁹⁻²⁰ Domi sanam mε Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko yoru mwa ka win sina asakpɔbu, u ñ gina dendi yāa nini gure, gberɛba, ka boo sii ganduguu, ka gen sɔwaritii, ka dendi yāa ni nu tie Yerusalemuɔ.

²¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua dendi yāa nin sã.

²² U nεε, ni kpurowa ba koo gura bu ka da Babiloniɔ. Miya nu ko n wāa sere win tii u ra ka de bu ka nu wurama min di.

28

Yeremi

ka Gusunɔn sɔmɔ Hanania

¹ Sedesiasin bandun wɔɔ nnεse te sɔɔ, yen suru nɔɔbuse sɔɔ, Hanania, Asurin bii, wi u sãa Gusunɔn sɔmɔ Gabaoniɔ, u ka Yeremi gari kua yāku kowobu ka tɔmbu kpuron wuswaaɔ, Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

² U nεε, amɛniwa Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nεε, u koo wigibu yara Babilonigibun yorun di, te ta sãa nge sugu ben wĩnɔ.

³ N ka ko wɔɔ yiru u koo de Nebukanεsaa u ka wi, Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yāa ni wurama, ni u raa gura u ka da Babiloniɔ.

⁴ U koo maa de Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko u wurama, ka sere Yudaban tɔn be ba ka da Babiloniɔ. Domi u koo bu yara Babilonin yorun di.

⁵ Yera Yeremi u Gusunɔn sɔmɔ Hanania wisa yāku kowobu ka tɔn be ba wāa Yinni Gusunɔn sãa yeru mi kpuron wuswaaɔ,

⁶ u nεε, ami. Gusunɔ u de yu kooru nge mε a gerua. Kpa u de tɔn be kpuro bu wurama Babilonin di ka Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yāa ni.

⁷ Adama Hanania, a gari yini swaa dakio a nɔ, yi na gerumɔ wunen wuswaaɔ ka tɔn ben wuswaaɔ.

⁸ Gusunɔn sɔmɔ be ba gbia ba na yellun di, sa sere na, nɔni swāaru ka tabu ka baranun gariya ba bwese bakanu ka sina bokobu sɔwa.

⁹ Tε Gusunɔn sɔmɔ goo ù n seewa u bɔri yɛndun gari mɔ, amɔna tɔmba koo ka tubu ma Gusunɔwa u yεro gɔrima, ma n kun mɔ ye u gerua mi, ya kooru.

¹⁰ Yera Gusunɔn sɔmɔ Hanania u Yeremi sugu ye wuna ma u ye bɔka.

¹¹ Ma u tɔmbu kpuro sɔwa u nεε, amɛniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nεε, n ka ko wɔɔ yiru u koo Babilonigibun dam mε bua nge mε na sugu ye bɔka.

Ma Yeremi u win swaa mwa u n doonɔ.

¹² Sanam mε Hanania u sugu dāa ye wuna Yereimin wĩrun di u bɔka u kpa, yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔwa u nεε,

¹³ a doo a Hanania sã a nεε, u kpĩa u sugu dāagia ye bɔka, adama u koo yen kɔsire wa ye ya sãa sisugia.

¹⁴ Nε Gusunɔ, Isireliban Yinni, nε wi na wɔllu ka tem mɔ, na nεε, wee na sugu sisugia dokemɔ bwese ni kpuron wɔinɔ, kpa nu ka Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko yoru diiya. Baa ka gbeeku yεεyɔ, kon nɔn ye nɔmu beriawa.

¹⁵ Yera Yeremi u Hanania sɔɔwa u nεε, a swaa dakio a nɔ, Yinni Gusunɔ kun nun gɔre. Ka mε, a da a tɔmbu gari weesugii sɔɔwa, ma ba yi naane kua.

¹⁶ Yen sɔ, tɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nεε, u koo nun wuna tem minin di, domi wunen gari yi dera tɔmba nɔn seesi. Kaa gbi gisɔku ge.

¹⁷ Ma Gusunɔn sɔmɔ Hanania wi, u gu wɔɔ gen suru nɔɔba yiruse sɔɔ.

29

Yeremi u Yuda be ba wɔa

Babiloniɔ tireru kua

¹ Saa Yerusalemun diya Yeremi u bukurobu ka yaku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu tireru kua, tɔmbu kpuro gesi be Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko u yoru mwεεra u ka da Babiloniɔ.

² N deema saa ye sɔɔ, ba sina boko Yoyakini mwa kɔ ka win mero ka win sɔm kowo be ba maatam kua, ka wirugibu be ba wɔa Yerusalemuɔ ka Yudan wuu si su tie sɔɔ, ka dɔa dɔkobu ka sekobu.

³ Wee saa ye sɔɔ, Sedesiasi, Yudaban sina boko u Eleasaa Safanin bii, ka Gemaria, Hilikiyan bii gariɔ Nebukanɛsaan mi, Babiloniɔ. Ma Yeremi u bu win tire te wɛ. Wee ye tire te, ta gerumɔ.

⁴ Ta nεε, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u maa sɔa bεε Isireliban Yinni. Wiya u ka bεε gari mɔ, bεε be u dera ba yoru mwεεra ba ka da Babilonin temɔ.

⁵ U nεε, i dia baniɔ kpa i n wɔa ye sɔɔ. I gbea koowo kpa i yen dɔanu di.

⁶ I kurɔbu suo kpa i bibu ma. I de bεen bii tɔn durɔbu bu kurɔbu sua bu bibu ma, kpa i bεen bii tɔn kurɔbu durɔbu kɛ kpa ben tii bu maa kɔwara. I dabio mi i wɔa mi, i ku kaara.

⁷ I kasuo nge mε tem mε, mu koo ka kuura mi Yinni Gusunɔ u dera i yoru dimɔ. Kpa i nɔn kana tem mɛn sɔ, domi mɔn n kuura, bεen tii i ko i kuurawa.

⁸ Gusunɔ, bεen Yinni wi, u maa nεε, i ku de nɛn sɔmɔ be ba wɔa bεen suunu sɔɔ, bu bεε nɔni wɔke. I ku sɔrobu ka be ba bεε bεen dosusu tubusiamɔ naane ko.

⁹ Domi ba gerumɔ ba mɔ, wiya u bu gɔra, bu ka bεε gari sɔ. Adama weesa ba mɔ, n n wi.

¹⁰ U maa nεε, wɔɔ wata ka wɔkurun baa ya n doona, u koo na u bεε yara u ka wurama bεen temɔ. Nge mɛya u koo ka win nɔɔ mwεεru yibia.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nεε, u yɛ himba ye u yii bεen sɔ. Himba gea, n n mɔ himba kɔsa. U koo de ye i yiyɔ yu bεε koorɔ sia.

¹² Saa ye sɔɔ, i n nɔn soka bεen kanaru sɔɔ, u koo bεε swaa daki kpa u bεε wurari.

¹³ I n nɔn kasu ka bεen gɔru kpuro, u koo de i nɔn wa,

¹⁴ kpa u bεε be ba raa yoru mwεεra mi, mɛnnama saa tem kpuron di ka bwesenu kpuro sɔɔn di mi u dera i yarine, kpa u bεε gɔsiama i wurama bεen temɔ, min di u dera ba bεε gura. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

¹⁵ U bεε yeni sɔmɔwa, domi i gerumɔ i mɔ, wiya u bεε sɔmɔbu wɛ Babiloniɔ.

¹⁶ Tɛ, wee ye u gerumɔ sunɔ wi u sɔ Dafidin sina gɔnaɔn sɔ, ka sere tɔn be ba wɔa Yerusalemuɔ be ba n yoru mwε ba ka de Babiloniɔn sɔ.

¹⁷ U nεε, wee, u koo de bu bu tabu wɔrima kpa gɔru ka bararu tu bu wɔri. U koo bu wahala kpɛ kpa ba n sɔa nge dɔa marum mε mu kɔsa ba yina bu di.

¹⁸ Bɔ n duki yakura, u koo bu naa girawa ka tabu, kpa u de gɔru ka bararu tu bu wɔri sere bwesenu kpuro nu nanda nɔn bu wa. Kpa u bu yarinasia

bwesenu kpuro sɔɔ kpa ba n da ka ben yĩsiru tɔmbu bɔrusi, ñ kun mɛ, bu ka goo gãa kɔ̄sunu sie, ñ kun mɛ gãa nanumginu, ñ kun mɛ, gãa sekuruginu.

¹⁹ Domi ba ñ wi, Yinni Gusunɔn gari swaa sue baa mɛ u ra n bu yi sɔ̄mɔ saa win sɔ̄mɔbun nɔ̄n di. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

²⁰ Adama bɛɛ be u dera ba gura ba ka da Babiloniɔ, i swaa dakio i nɔ ye u gerumɔ.

²¹ U nɛɛ, Akabu, Kolayan bii ka Sedesiasi, Maseyan bii, be, be ba bɛɛ gari weesugii sɔ̄mɔ ka win yĩsiru, u koo bu Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko nɔmu beria kpa u bu so u go, bɛɛn nɔni biru.

²² Kpa bɛɛ Yūdaba, bɛɛ be i wãa Babiloniɔ, i tɔmbu yiru yen yĩsinu sua i n da ka tɔmbu bɔrusi, i nɛɛ, Gusunɔ u nun kua nge Sedesiasi ka Akabu be Babilonin sina boko u sɛɛwa dɔ̄ɔ sɔ̄ɔ.

²³ Domi tɔn be, ba gãa kɔ̄sunu kua, ba sakararu kua ka ben berusebun kurɔbu. Ma ba weesu kua ka wi, Yinni Gusunɔn yĩsiru, baa mɛ u ñ bu yiire. Adama u yɛ ye ba kua kpuro, u sãa yen seedagii.

Semayan tireru

²⁴⁻²⁵ Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem taka kua, u Yeremi gɔra Semaya, Nɛɛlamugiin mi. N deema Semaya wi, u raa yãku kowo Sofoni, Maseyan bii tireru mɔrisia ka sere yãku kowo be ba tie, ka Yerusalemugibu kpuro.

²⁶ Ye u gerua tire te sɔ̄ɔ wee. U nɛɛ, Sofoni, Yinni Gusunɔwa u nun gɔsa a ka ko yãku kowo Yehoyadan ayerɔ, kpa a Yinni Gusunɔn sãa yeru kɔ̄su. Goo ù n seewa u tii kua nge wiiru ma u tii sokumɔ Gusunɔn sɔ̄mɔ, kpa a nùn mwa a bɔke ka wɛɛ dangii ka yɔni.

²⁷ N n mɛn na, mban sɔ̄na a ñ Yeremi, Anatɔtugii mwe a sɛɛyasie, wi u tii kua Gusunɔn sɔ̄mɔ bɛɛn suunu sɔ̄ɔ.

²⁸ Wee, u mam sun goo gɔriama Babiloni mini u sun sɔ̄ ma sa ko yoru di mini n ka tɛ. Yen sɔ̄, su be dia baniɔ kpa sa n wãa ye sɔ̄ɔ, kpa su be gbea ko kpa su yen dīanu di.

²⁹ Ma Sofoni u Yeremi tire te garia.

³⁰ Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔ̄ɔwa u nɛɛ,

³¹ a be ba yoru mwɛɛra ba ka da Babiloniɔ mi gɔriɔ a nɛɛ,

³² wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua Semaya, Nɛɛlamugiin sɔ̄. Semaya wi, u bɛɛ gari sɔ̄ɔwa, adama na ñ nùn gari gɛɛ sɔ̄ɔwa bɛɛn sɔ̄. Wee tɛ u dera i weesu naane kua. Yen sɔ̄, nɛ, Yinni Gusunɔ kon nùn wɔri wi ka win bweseru kpuro. Ben goo kun maa wãaru dimɔ bɛɛn suunu sɔ̄ɔ. U ñ maa durom mɛ wasi mɛ kon nen tɔmbu kua. Domi u dera ba man seesi.

30

Nɔ̄ɔ mwɛɛ ni Yinni Gusunɔ

u Isireliba kua

¹ Gusunɔ, Isireliban Yinni, u Yeremi sɔ̄ɔwa u nɛɛ,

² a gari yi kpuro yoruɔ tireru sɔ̄ɔ yi na nun sɔ̄ɔwa.

³ Na nɛɛ, tɔru gara sisi tɛ sɔ̄ɔ kon nen tɔmbu Isireliba ka Yūdaba yakiamu yorun di, n ka bu wurama ben temɔ. Kon de bu wurama tem mɛ na ben baababa wɛ sɔ̄ɔ, kpa mu ko begim.

⁴ Wee ye Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔ̄ɔwa Isireliba ka Yūdaban sɔ̄.

⁵ U nɛɛ,

na nandabun kuuki nɔ̄mɔ.

Tɔmba berum soore,

ba ñ bɔri yendu mɔ.

⁶ I bikio kpa i nɔ tɔn durɔ ù n da yiire u ma.

N n men na, mban sōna na tambu wa
 ba ben gāanu neni
 nge tən kurō wi u yiire u kī u ma.
 Mban sōna be kpuron wuswaa burisine.
 7 Anna a wahala baka wa ya wee.
 Tōo te, tōo kōsura.
 Ta ñ ka tōru garu weene.
 Te sōra Isireliba ba koo nōni swāa bakaru wa.
 Adama ka mē, kon bu faaba ko.

8 Yen tōo te, nē, Yinni Gusunō, nē wi na wōllu ka tem taka kua, kon ben sugu wuna saa ben wīinun di n bōoku kpa n wēe yi ba raa ka bu sari kasuku, n ben yoru kpeesia. Ba ñ maa tən tukobu sāmō.

9 Nē, Gusunō ben Yinniwa ba koo sã, ka sere maa Dafidin kāsire wi kon swī ben sina gōnā.

10 Bēē Isireliba, Yakōbun bweseru,
 bēē be i sãa nēn sōm kowobu,
 i ku nanda, i ku diiri.
 Wee, kon bēē yakiamaa saa tem tukum di mi i yoru dii,
 bēē ka bēēn bibun bweseru.
 I ko i wurama kpa i wēra i n wāa bōri yendu sō.
 Goo kun maa bēē tōya mō.

11 Domi ko na n ka bēē wāa kpa n bēē faaba ko.
 Kon bwesenu kpuro kpeerasia nīn mi i raa yarine i wāa.
 Adama bēē, na ñ bēē kpeerasiamō.
 Kon bēē sēyasiaawa nge mē n weene.
 Domi na ñ kpē n bēē deri n nēē, i ñ gāanu kue.

12 Wee ye nē, Yinni Gusunō na maa bēē Yerusalemugibu sōmō.
 Na nēē, bēēn barara kpã,
 bēēn mēera ya ñ bekuramō.

13 Goo kun bēēn wōnwōndu mō u bēēn mēera ye tim doke.
 Tim gam sari mē mu koo bēēn mēera ye bekia.

14 Be ba raa ka bēē arukawani bōkua, ba ñ maa bēē kasu,
 domi na bēē sowa nge mē ba ra yiberē so.
 Na bēē sēyasia ka dam bēēn durum dabinun sō.

15 Mban sōna i mēeran weeweenu mō ye i wa bēēn toranun sō.
 I n yē ma bēēn durum bakan sōna na bēē yeni kua.

16 Adama be ba bēē wōri ba di, kon ben tii wōriwa n di.
 Be ba sãa bēēn yiberēba kpuro
 ba koo bu yoru mwēeriwa.

Be ba bēēn yānu guramō,
 kon de bu maa ben tiin yānu gura.

17 Adama bēē, be ba raa mō i kam kua,
 ma goo kun bēēn laakari mō,
 kon bēēn mēeran bosu bekia.
 Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

18 Na wure na nēē,
 wee, kon bēē Isireliba Yakōbun bweseru yara yorun di,
 kpa i wura bēēn yenusō.
 Kon bēēn yenusun wōnwōndu ko,

kpa n bɛɛn wuu bani gen bansɔ
 n bɛɛn sina kpaaru seeya n swĩi mi ta raa wãa.
¹⁹ I ko i siarabun womusu ko ka nuku dobun kuuki.
 Kon bɛɛ dabiasia, i ñ maa kaaramɔ.
 Kon de bu bɛɛ bɛɛrɛ wɛ, kpa bu ku bɛɛ gɛm.
²⁰ I ko i n sãawa nge yellu,
 kpa i n da bɛɛn mɛnnɔsu ko nɛn wuswaaɔ.
 Kpa n be ba bɛɛ dam dɔremɔ kpuro sɛɛyasia.
²¹ Bɛɛn turowa koo ko bɛɛn sunɔ.
 Kpa n de u man susima,
 domi goo kun kãkɔ u man susi,
 ma n kun mɔ na nùn soka.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
²² Saa ye sɔra i ko i n maa sãa nɛn tɔmbu,
 kpa n ko bɛɛn Yinni.

²³ Wee, nɛ, Yinni Gusunɔn mɔru ya wee nge guru woo bɔkɔ,
 kpa yu tɔn kɔsobu wɔri.
²⁴ Nɛn mɔru ye, ya ñ suremɔ
 ma n kun mɔ ya nɛn himba yibia.
 Amen biru kpa yu bɛɛ yeeri.

31

Isireliba

ba koo gɔsirama yenuɔ

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, saa gaa sisi yɛ sɔɔ kon maa ko Isireliban bwesenu
 kpuron Yinni, kpa be, ba n maa sãa nɛn tɔmbu.
² Sanam mɛ ba wãa gbaburɔ,
 na bu nɛn durom sɔɔsi,
 ben be ba yara tabun di,
 ba wee bu wɛra sere ka baadommaɔ.
³ Bɛɛ Isireliba, na bɛɛ nɛn tii sɔɔsi saa yellun di.
 Na bɛɛ kɔwa sere ka baadommaɔ.
 Yen sɔna na bɛɛ nɛn durom derie.
⁴ Bɛɛ Isireliba, kon maa wure n bɛɛ swĩi,
 kpa i yɔra.
 Kon de i bɛɛn baranu so,
 kpa i yari i n yaamɔ be ba nuku dobu mɔn suunu sɔɔ,
⁵ i ko i maa resemba duure Samarin guunɔ,
 kpa i yen binu wa i sɔri.
⁶ Saa ya sisi yɛ sɔɔ wuun kɔsobu ba koo nɔɔgiru sua
 Efaraimun guuru wɔllun di
 bu nɛɛ, i seewo su da Siɔniɔ
 mi Gusunɔ bɛɛn Yinni u wãa.
⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
 i Yakɔbun bweseru taki kuo ka nuku dobu.
 I yɛerio ten sɔ te ta sãa bwesenun wiru.
 I nɔɔgiru suo kpa i siarabun womusu ko.
 I nɛɛ, Yinni Gusunɔ u win tɔmbu Isireli be ba tie faaba mɔ.
⁸ Wee na ka bu wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.
 Na bu mɛnnamɔ handunian goonu nɛn di.

Tɔn be, ba dabi.

Be sɔɔ, wɔkoba wɔa ka yemɔbu ka gurigibu,
ka be ba yiire ba kɔ bu ma.

⁹ Be wee ba wee ka swɔi, ba man kanamɔ.

Ma na bu kpare na ka dɔɔ nim bwerɔ

ka swaa ye ya nɔɔ ne sɔɔ,

mi ba n sokuramɔ.

Domi na sɔawa Isirelin bweserun Baaba.

Ma ta maa sɔa nen bii yeruma.

¹⁰ Bɛɛ bwese tukunu, i ne, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio,

kpa i yi kpara

i ka da sere mi n toma.

I nɛɛ, ne wi na Isireliban bweseru yarinasia,

na kon maa tu menna,

kpa n tu kɔsu nge me yaa kparo u ra win yaanu kɔsu.

¹¹ Domi ne, Yinni Gusunɔ na Yakɔbun bweseru yakia,

na tu wɔra saa wi u tu dam keren nɔmun di.

¹² Ba koo na Siɔnin guuru wɔllɔ,

ba n nuku dobu mɔ ka kuuki.

Ba koo duki na arumani ye ne, Yinni Gusunɔ na bu wɛn sɔ.

Yeya, dobi ka resɛm ka olifi ye ba ra ka gum ko, ka yaanu ka nɛɛ.

Ben bwɛra koo yemiawa nge dɔa gbaaru te ta nim waamɔ.

Ba n koo maa wahala kɔ.

¹³ Wɔndiaba ba koo nuku dobu ko, ba n yaamɔ.

Meɔa maa aluwaasiba ka durɔ tɔkɔnu ko n yɛrimɔ.

Domi kon ben nuku sankiranu gɔsia nuku dobu,

n bu nukuru yemiasia.

Kpa n maa ben nɔni swɔaru gɔsia bɔri yendu.

¹⁴ Kon de nen yaku kowobu bu dɔa geenu di bu debu,

kpa nen tɔmbu bu debu nen arumanin sɔ.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁵ Ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ,

ba swɔi gɛɛ nɔɔmɔ Ramɔ.

Yɛro u sumɔ u weeweenu mɔ.

Ase, Raseliwa u sumɔ win bibun sɔ.

Ma u yinamɔ bu nɔn suuru kana

domi bii be kpurowa ba gu.

¹⁶ Adama na nɛɛ,

u mario,

u win nɔni yɛresu woko.

Domi u koo are wa ye u win bibu kuan sɔ.

Ba koo wurama yiberɛban tem di.

¹⁷ Ne, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, win sia ya koo wɛra,

domi win biba koo wurama ben temɔ.

¹⁸ Na Isireliban nɔɔ nɔɔmɔ ba weeweenu mɔ, ba mɔ,

n de bu wurama nen mi ka gem.

Ba sɔawa nge naa buu ge ga gen tii kpare,

ma na bu sɛɛyasia.

Domi nɛna na sɔa Gusunɔ ben Yinni.

¹⁹ Ye ben laakari ya wurama, ma ba tuuba kua.

Ye ba ben toranu gia,

ma ba tuka ka sekuru

ye ba kua saa ben aluwaa sirun din sɔ.
²⁰ Isirelin bweseru ta sãawa nge nen bii kĩnasi.
 Meya na maa tu kĩru sɔasi.
 Domi nge mèn nɔru na ten gari m̀,
 nge meya ten kĩru ta ra n wãa nen gɔruo.
 Nen bwẽra kun kpunɛ ten sɔ.
 Kon tu wɔnwɔn bakaru kua.
 Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²¹ Bɛɛ Isireliba, i yĩreru koowo bɛɛn swaa sɔɔ
 kpa i dãa gira.
 I swaa ye laakari koowo ye i raa swĩ.
 Bɛɛ Isireliba, i wurama bɛɛn wusɔ.
²² Sere saa yerà i ko i n kɔre i n yaayaare m̀, bɛɛ naanɛ sariba.
 Wee ne Yinni Gusunɔ, na gãa kpaanu kua temɔ.
 Tɔn kurɔwa u koo durɔ kasu.

Arumani ye Yinni Gusunɔ

u koo win tɔmbu wẽ

²³ Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua u neɛ, nà n ka Isireliba wurama saa yorun di, ameniwa ba koo gere Yudan tem kpuro sɔɔ bu neɛ,

Yinni Gusunɔ u guu te u gɔsa Yerusalemɔ domaru kuo,
 mi gem mu wãa.

²⁴ Yudaba kpuro, ka ben gbaa wukobu, ka be ba ra yaa sabenu kpare ba koo wura bu sina ben tem wuu marosɔ ka mèn baru kpaanɔ.

²⁵ Domi kon wi nim nɔru ga m̀ nim wẽ, kpa win gɔru gu yemia. Kpa n de wi u wɔkɔnu wɔrimɔ gɔɔrun sɔ u di u debu.

²⁶ Saa ye sɔɔ, Yeremi u dom yanda, ma u mɛera u deema win dosu ge, ga dora.

²⁷ Ma Yinni Gusunɔ u neɛ, wee saa ya sisi yè sɔɔ kon de yaa sabenu ka tɔmbu bu yibu Isireliɔ ka Yudaɔ.

²⁸ Nge me na raa bu wukura na surura nge dānu, na bu kɔsuka na kam koosia nge dia, nge meya kon maa wure n bu seeya n gira. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁹ Saa ye sɔɔ, ba n maa gerumɔ bu neɛ,
 baababara ba resem gɔma di,
 ma ben bibun nɔsu yaaya.

³⁰ Adama wi u win resem gɔma di, win nɔɔwa ga koo yaaya. Wi u maa durum kua, wiya u koo gbi.

³¹ Ne, Yinni Gusunɔ na neɛ, tɔnu ganu sisi nì sɔɔ kon ka Isireliba ka Yudaba arukawani kpaa bɔke.

³² Adama ya n ko n sãa yèn bweseru na raa ka ben baababa bɔkua sanam me na bu nɔmu nɛnu na yarama Egibitin di. Ba n ye mem nɔɔwe, baa me ne, Yinni Gusunɔ na sãa ben Yinni.

³³ Tẽ, arukawani kpaa ye wee, ye kon ka Isireliba bɔke. Ne, Yinni Gusunɔ, kon de nen woodaba ba n wãa ben bwisikunu sɔɔ, kpa n ye yorusi ben gɔrusɔ. Kpa na n sãa ben Yinni, kpa be, ba n maa sãa nen tɔmbu.

³⁴ Domi tɔmbu kpurowa ba ko n man yẽ saa bibun di sere ka bukurobɔ. Goo kun maa win winsim n̄ kun me win mero bisi goo keu m̀ u ka Gusunɔ gia. Kon bu ben durum wɔka, kpa n ku maa ye yaaya.

³⁵ Yinni Gusunɔwa u sɔɔ kua u ka yam deerasia sɔɔ sɔɔ.

Ma u suru ka kperi yi yi, yi ka yam dɛɛrasia wɔ̄kuru.
 U ra maa de nim kurenu nu se nim wɔ̄kun di, kpa nu wɔ̄ki.
 Win yĩsira Yinni Gusunɔ wi u wɔ̄llu ka tem mɔ.
 Wiya u gerua u nɛɛ,
³⁶ taka koorɔ yeniba kpuro yà n koo kpe,
 Isireliban bwesera koo maa kpe,
 kpa ta kun maa wãa.
³⁷ U maa gerua u nɛɛ,
 ma ba kpĩa ba wɔ̄llun kpãaru yĩira ba gia,
 ma ba dua temɔ ba mɛn kpɛɛkpɛɛkun asansi gia,
 saa yera u koo maa Isirelin bweseru kpuro yina kɔ̄sa ye ba kuan sɔ̄.

³⁸ Wee saa ya sisi yè sɔ̄ ba koo man bɛɛɛ wɛ bu Yerusalemu bani saa Hanamɛlin di sere n ka da wuun gb̄ararun kɔ̄nnɔwɔ ge ba mɔ gani gɔmburun kɔ̄nnɔ.

³⁹ Kpa bu maa wɛɛ demiamama min di bu yĩire bu ka da Garebun gungurɔ, kpa bu besira bu da sere Goatio.

⁴⁰ Wɔ̄wa ye kpuro mi ba ra gonu sike kpa bu kubanu yari mi, ka gbea ye ya wãa bera mi sere n ka da Sedoronin daarɔ, ka kɔ̄nnɔ ge ga wãa sɔ̄ yari yeru gia, mìn di dumi yi ra ka du, yeba kpurowa ya ko n sãa nɛ, Yinni Gusunɔgia. Ba ñ maa ye kɔ̄sukumɔ sere ka baadommaa.

32

Yeremi u gberu garu dwa

¹ Yudaban sina boko Sedesiasin bandun wɔ̄ wɔ̄kuruse sɔ̄, Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua. N deema Babilonin sina boko Nɛbukanesaan bandun wɔ̄ yendu yiru sarisewa mi.

² Saa ye sɔ̄ra win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi, ma Yeremi u wãa pirisɔm sɔ̄ Yudaban sina kpaarɔ.

³ Sedesiasi wiya u nùn pirisɔm ye kpɛɛ yèn sɔ̄ u Gusunɔn gari gerua u nɛɛ, wee Yinni Gusunɔ u Babilonin sina boko wuu geni nɔmu bɛria kpa u gu kamia.

⁴ Sedesiasi kun maa kisiramɔ tabu kowobun nɔman di. Babilonin sina boko u koo nùn nɔma turi, kpa bu waana nɔni ka nɔni bu gari ko.

⁵ Babilonin sina boko wi, u koo ka nùn da Babiloniɔ. Miya u ko n wãa sere Gusunɔ u ka win gari ko. Yen sɔ̄, baa ì n ka Babilonigibu tabu mɔ tɛ, i ñ bu kamiamɔ.

⁶ Yeremi u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u maa man sɔ̄wa u nɛɛ,

⁷ wee, Hanamɛli, Salumun bii, nɛn baan tundo turosin bii, u koo na u nɛɛ, n na n win gberu dwe Anatɔtuɔ, Benyamɛn temɔ. Domi nɛna n weenɛ n tem mɛ yakia n tubi di.

⁸ Yera n koorɔ nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua. Hanamɛli wi, u na nɛn mi pirisɔm dirɔ u nɛɛ, n win tem mɛ dweeyo mɛ mu wãa Anatɔtuɔ Benyamɛn temɔ domi nɛna n weenɛ n mu yakia n tubi di.

Saa ye sɔ̄ra na tuba ma Gusunɔwa u kĩ mɛ.

⁹ Ma na gbee te yakia ka sii geesun gobi wɔ̄kura nɔbu ka yiru.

¹⁰⁻¹¹ Ma na seedagibu sua na tem mɛn dwee tirenu yorua yiru na nɛn yĩreru doke ten teeru wɔ̄llɔ na wukiri nge mɛ wooda ya gerua ma na sii gee si sua na kilo sɔ̄ndi seedagii ben wuswaaɔ. Ma na tire ni sua

¹² na Baruku, Neriyan bii, Maseyan debubu wɛ Hanamɛli ka seedagii be ba ben yĩrenu doke tire te sɔ̄ ka sere maa Yudaba be ba wãa pirisɔm dii yaara min nɔni biru.

¹³ Be kpuron nɔni bira na maa Baruku sɔ̄wa

¹⁴ na nεε, Isireliban Yinni wi u wəllu ka tem mɔ, wiya u gerua u nεε, u dwee tirenu yiru ye suo, te ba yīreru koosi, u da u nu doke wekeru sɔɔ kpa nu ku raa sankira.

¹⁵ Domi sɔɔ teeru tambu ba koo maa dia ka gbea dwe tem mε sɔɔ.

Yeremin kanaru

¹⁶ Sanam mε na tem mɛn dwee tire ni Baruku, Neriyan bii wē na kpa, na Yinni Gusunɔ kana na nεε,

¹⁷ Yinni Gusunɔ, a wəllu ka tem kua wunen dam bakam ka wunen yiikon saabu. Gāanu sari ni a kpanε.

¹⁸ A ra bwesenu durom kue sere ka nin bibun bibɔ. Adama baababa bà n tora, a ra ben bibu sεyaside tora nin sɔ. Gusunɔ, a sãawa Yinni boko, ma a dam mɔ. Wunen yīsira wəllu ka tem Yinni.

¹⁹ Wunen himba ya kpā, a maa dam mɔ a ka ye yibia. A ra n mεera ye tamba mɔ kpa a baawure kua nge mε win kookoosu nε.

²⁰ A sɔm maamaakiginu kua sanam mε besen sikadoba ba wāa Egibitiɔ. Meya gisɔ a maa mɔ besen suunu sɔɔ Isireliɔ ka bwese ni nu tien suunu sɔɔ. Ma a yīsiru yara nge mε sa nɔmɔ gisɔ.

²¹ A wunen dam sɔɔsi, a sɔm maamaakiginu kua. Ma tamba nanda. Yera ya dera a wunen tambu yara saa Egibitin di.

²² Ma a bu tem mε wē mε a ben baababa nɔ mweeru kua ka bōri, mε mu tim ka bom yiba.

²³ Meya ba maa na ba tem mε mwa mu kua begim. Adama ba n wunen gere mem nɔwε. Ba n maa wunen woodaba swīi. Meya ba n maa kue ye a bu yiire. Saa yera a dera kɔsa yeni kpuro ya bu deema.

²⁴ Wee tē Babilonigibu ba gungunu bana bu ka wa bu wuu ge wəri. Ba koo maa gu mwa, domi a bu gu nɔmu beria. Kaa de bu gu kamia ka tabu ka gɔru ka bararu. Meya ye a gerua kpuro ya kooru, Yinni Gusunɔ, a maa ye waamɔ.

²⁵ Wee wuu ge, ga wāa Babilonigibun nɔma sɔɔ. Adama ka mε, a man sɔɔwa a nεε, n tem dweeyo ka gobi kpa n yi kɔsia seedagibun wuswaaɔ.

Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa

²⁶ Yera Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa u nεε,

²⁷ wee, nε Gusunɔ, na sãawa handuniagibu kpuron Yinni. Gāanu sari ni na kpanε.

²⁸ Yen sɔna na nεε, kon de Babilonin sina boko Nebukanεsaa ka win tabu kowobu bu Yerusalemu nɔma turi. U koo maa ye mwa.

²⁹ Ba koo ye wəri kpa bu ye dɔɔ meni kpa bu dia yèn wəllɔ Yudaba ba ra bũu wi ba mɔ Baali yākuru kue dɔɔ saku, ka sere mi ba ra tən tukobun bũu sã bu tam tãra. Domi yeba kpurowa ba ka nen mɔru seeya.

³⁰ Wee kɔsa Isireliba ka Yudaba ba ra n mɔ saa ben toren di. Ben ye ba mɔ kpuro ya ra nen mɔru seeyewa. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³¹ Saa mìn di ba wuu ge swīi, n ka girari gisɔ, gen tambu ba ra nen mɔru seeyewa. Yen sɔna na n kī n gu wa nen wuswaaɔ.

³² Domi Yudaba ka Yerusalemugibu ka Isireliba, be ka ben sinambu ka ben sina asakpɔbu ka ben yaku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu, ba kɔsa kua. Yera ya nen mɔru seeya.

³³ Ba yina bu man mεeri. Biruwa ba man kisi. Na bu keu kua saa yee yellun di. Adama ba yina bu nen sɔsiru nɔ.

³⁴ N n mam ye tɔna, ba maa ben bwāarokunu duusiawa nen sãa yerɔ ba tu disi doke.

³⁵ Ba bũu wi ba mɔ Baali sãa yeru bania Beni Hinɔmun wɔwaaɔ. Miya ba ra ka ben bibu yaku dɔɔ mwaaruginu ko Mɔlɔkun sɔ. N deema na n bu yen gaa

yiire. Na ñ mam bwisika bu kōsa yenin bweseru ko ye ya dera Yudaba kpuro ba man torari.

³⁶ Ne Gusunō, Isireliban Yinni, na nεε, Yeremi, Yerusalemu ye i nεε, ba koo Babilonin sina boko nōmu beria mi, kpa u ye wōri u kamia ka tabu ka gōru ka bararu,

³⁷ wee, kon yen tōmbu mēna bu wura ye sō. Domi na raa ka bu mōru kua gem gem, ma na bu yarinasia baama, adama kon de bu wurama mini kpa ba n wāa bōri yendu sō.

³⁸ Ba koo wure bu ko nen tōmbu kpa na n maa sāa ben Yinni.

³⁹ Kon de ba n wāa nō tia sō ba n kookoo teesu mō, kpa ba n man nasie baadomma. Yera ya koo de ba n nuku dobu mō sere ka ben bibun bibō.

⁴⁰ Kon ka bu arukawani bōke ye ya kun kpeemō. Na ñ bu biru kisimō, kon bu gea kuawa, kpa n de ba n man nasie ben gōruō kpa bu ku raa maa gera nen swaan di.

⁴¹ Ka nuku doba kon bu gea kua kpa n bu swīi mam mam tem mε sō ka gōru tia.

⁴² Ne, Yinni Gusunō na nεε, nge mε na dera kōsa baka ya tōn be deema, nge mεya kon maa de durom bakam mu na be sō mēn nō mweeru na kua.

⁴³ Yeremi, a gerua a nεε, ba tem mε Babilonigibu nōmu beria. Wee, mu kua bansu. Tōmbu ka yaa sabenu maa sari mε sō. Adama miya tōmbu ba koo wura kpa bu gbea dwe.

⁴⁴ Ka gem ba koo gbea dwe baama kpuro ka gobi, kpa bu yen dwee tirenu ko, bu nu yīrenu koosi seedagibun wuswaa. Ba koo gbea dwe Benyamēen temō ka Yerusalemun baru kpaanō, ka Yudan wusō, ka wuu si su wāa guunun bera gia, ka si su wāa wōwi sō, ka si su wāa sō yēsān nōm dwaru gia. Domi sin tōn be ba raa yoru mweera mi, kon de bu wurama. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

33

Nō mweε ni Yinni Gusunō

u kua Yerusalemun sō

¹ Yinni Gusunō u kpaam ka Yeremi gari kua sanam mε u wāa pirisōm sō.

² U nεε, nε wi na ra n wāa, nε wi na tem taka kua ma na mu neni, nena na nεε,

³ a man sōkuo, kon nun wurari. Kon nun gāa baka asiriginu sōsi ni a ñ yē.

⁴ Ne Gusunō, Isireliban Yinni, na gāanu mō ni na kī a nō, Yerusalemun dia ka sere Yudaban sina kpaanun sō, ni Babilonigiba wōri ba surura.

⁵ Ma be ba ka Babilonigii be tabu kua, ben gonu yiba wuu ge sō, nen mōru bakan sō, domi Yerusalemugibu ba kōsa kua sere na ñ maa kī n wuu ge wa.

⁶ Wee, saa gaa sisi yē sō kon gu nōri nge barō. Kon gu bekia n bwāa dorasia, kpa n de gen tōmbu ba n wāa bōri yendu sō.

⁷ Kon de be ba yoru mweera Yudan di, ben wāaru tu kōsi, kpa n bu swīi nge yellu.

⁸ Kon bu ben durum kpuro wōka ye ba man koosi. Kon ben tora ni ba man torari sanam mε ba man seesi suuru kua.

⁹ Saa ye sō, na kon nuku dobu mō Yerusalemun sō, kpa ya n nen yīsiru beere wēmō, kpa bwese tukunu nu n man siaramō. Bwese ni, nū n wa durom bakam mε kon ye kua ka doo nō te kon ye wē, nu koo biti ko sere nu diiri.

¹⁰ Yinni Gusunō u nεε,

beε Yudaba, i nεε, been tem mu kua bansu. Tōmbu ka yeε maa sari mi. Ma Yerusalemu ka Yudaban wusun swεε yi kua swεε gonu yi goo ku ra maa sī.

¹¹ Adama ba koo wure bu nuku dobu kuuki nō ka tōō bakarugii. Ba koo kuro kpaanun womusu nō. Ba koo maa wure bu womu geni nō, ge ga nεε,

i Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni siaro.

Domi u sãa tɔn geo.

Win kĩru ta ñ nɔru mɔ.

Mɛya ba koo maa tɔn be ba ka yãkunu na sãa yerɔn womusu nɔ. Domi kon de tɔn be ba raa yoru mwɛɛra mi, bu wurama tem mɛ sɔɔ, kpa n bu wesia nge yellu. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹² Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, tem mɛ, mu raa kua bansu mi goo sari, yaa sabenu sari mɛn wusu kpuro sɔɔ. Adama tɛ, yãa kparobu ba koo wãa yeru wa mi, kpa ben yaa sabenu nu wɛra.

¹³ Yãa kparobu ba koo maa yãanu kpara baama kpuro wuu si su wãa guunun bera gia ka si su wãa wɔwi sɔɔ, ka si su wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia, ka Benyamɛn temɔ ka Yerusalemun baru kpaanɔ ka Yudaban wusɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gusunɔ

ku ra win nɔɔ mwɛɛru kɔbie

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔra sisi tɛ sɔɔ kon nɛn nɔɔ mwɛɛ gee ni yibia ni na Isireliba ka Yudaba kua.

¹⁵ Saa ye, yà n tunuma, kon goo seeya nge dãa kp̄i pɔtura Dafidin bweseru sɔɔ u n sãa gemgii, kpa u tɔmbu kpara gem sɔɔ.

¹⁶ Yen tɔɔ te, Yuuba ba koo faaba wa kpa Yerusalemu ya n wãa bɔri yendu sɔɔ, kpa bu ye yĩsiru kɛ, Yinni Gusunɔn miya besɛn gem wãa.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Dafidi sina boko u ñ goo biamɔ wi u koo sina win bweserun sina gɔnaɔ Isireliɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁸ Mɛya maa Lefiba be ba sãa yãku kowobu, ba ñ kɔsire biamɔ ben bweseru sɔɔ bu ka man yãku dɔɔ mwaararuginu kua, kpa bu man turare dɔɔ dokea kpa ba n da yãkunu ko tɔɔ baatere.

¹⁹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

²⁰ nɛna na ka sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru arukawani bɔkua. I n ko i kp̄i i yen gaa yɔrasia yu ku maa sɔmburu ko yen saa sɔɔ, kpa yu nɛn arukawani ye kusia,

²¹ saa yera nɛn tii, kon maa nɛn arukawani kusia ye na ka Dafidi nɛn sɔm kowo bɔkua, kpa u kɔsire bia win bweseru sɔɔ wi u koo bandu di. Kon maa nɛn arukawani kusia ye na ka yãku kowobu Lefin bweseru bɔkua be ba ra sɔmburu ko nɛn sãa yerɔ.

²² Adama n ñ koorɔ mɛ. Kon Dafidin bweseru ka yãku kowobun bweseru dabiasawa nge kperi, ñ kun mɛ nge yani sɛeri yi yi wãa daarun goorɔ yi ba ñ kp̄e bu gari.

²³ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

²⁴ a ñ nɔɔmɔ ye tɔmba gerumɔ? Ba mɔ, na Isireliban bweseru ka Yudaban bweseru ni na gɔsa biru kisi. Yen sɔna ba bu gema, ba ñ bu garisi bweseru.

²⁵ Adama wee ye na gerumɔ, nɛ wi na ka sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru arukawani bɔkua, ma na wɔllu ka tem wooda yiya,

²⁶ nɛna kon Isireliban bweseru ka Dafidi nɛn sɔm kowon bweseru biru kisi? Kpa na kun win bweseru sɔɔ goo gɔsa u bandu di Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbun bweserun suunu sɔɔ?

Aawo. Kon ben wɔnwɔndu ko be ba yoru mwɛɛra mi, kpa n de bu wurama.

34

Gari yi Yinni Gusunɔ

u Sedesiasi sɔɔwa

¹ Nɛbukanɛsaa, Babilonin sina boko, u Yerusalemu ka Yudan wusu tabu wɔri. Saa ye sɔɔ, win tabu kowobu kpuro ba wɔa mi, ka handunian sinambun tabu kowobu kpuro ka sere maa be u tabu di. Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa

² u nɛɛ, nɛ Gusunɔ, Isireliban Yinni, na nun sɔɔmɔ, a doo a Sedesiasi, Yudaban sina boko deema kpa a nɔn sɔ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na nɔn sɔɔma. Kon Yerusalemu Babilonin sina boko nɔmu bɛria u ye kam koosia u dɔɔ mɛni.

³ Mɛya wi, Sedesiasi u n nɔn kisirarimɔ. U koo nɔn mwa kpa bu waana nɔni ka nɔni bu gari geruna u sere ka nɔn da Babiloniɔ.

⁴ Yen sɔ, u nɛn gari swaa dakio yi na gerumɔ. Na nɛɛ, u n gbimɔ tabu sɔɔ,

⁵ u koo gbiwa bɔri yɛndu sɔɔ kpa bu win gɔɔ ko nge mɛ ba win sikado sinam be ba nɔn gbiyegii kua. Ba koo nɔn turare dɔɔ dokea kpa bu nɔn gɔɔ wuri yini kua bu nɛɛ, wanyo! Sina boko u gu! Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁶ Ma Yeremi u da u gari yi Sedesiasi, Yudaban sina boko sɔɔwa Yerusalemu mi.

⁷ N deema saa ye sɔɔ, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba Yerusalemu ka Yudaban wusu kpuro wɔri. Wuu gbɔrarugii si su raa tie, siya Lakisi ka Aseka.

*Yoo be ba raa yakia,**ba wure ba maa mwɛɛra*

⁸ Yinni Gusunɔ u maa ka Yeremi gari kua sanam mɛ Sedesiasi u ka Yerusalemugibu nɔɔ tia kua bu ben yobu kpuro yakia.

⁹ Saa ye sɔɔ, baawure wi u win Heberusi mɔ yoo, tɔn kurɔwa? A, tɔn durɔwa? U koo yɛro karawa u yari yorun di. Goo u ku maa win winsim yoru mwa u sɔmburu koosia.

¹⁰ Ma Yerusalemun wirugibu ka tɔn be ba tie kpuro ba wura batuma sɔɔ bu ku maa ben yobu sɔmburu koosia. Ba koo bu karawa ba n tii mɔ. Ma ben baawure u win yobu kara ba doona.

¹¹ Adama amɛn biru tɔn be, ba gari yi yina. Ba ben yoo be naa swi ba mwaama ba yoo sɔma koosia ka tilasi.

¹² Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a tɔn be sɔɔwɔ a nɛɛ,

¹³ wee, nɛ Gusunɔ ben Yinni, na ka ben sikadoba arukawani bɔkua sanam mɛ na bu yarama Egibitin di, mi ba raa yoru dimɔ.

¹⁴ Na nɛɛ, baawure wi u win Heberusi dwa yoo, ma yoo wi, u nɔn sɔmburu kua wɔɔ nɔɔba tia, yen nɔɔba yiruse u koo nɔn karawa yoo ten di, u n tii mɔ. Adama ben sikado be, ba n man swaa daki bu sere nɛn gere nɔ.

¹⁵ Wee tɛ ba wurama ben dɔɔ sɔɔ ma ba gea kua nɛn nɔni sɔɔ. Domi ba nɔɔ tia kua ba nɛɛ, baawure wi u yoo mɔ u nɔn karo u n tii mɔ. N deema nɛn sɔa yerɔwa ba nɔɔ tia kua.

¹⁶ Yen biruwa ba gari yi yina ma ba nɛn yisuru sankɔ. Ben baawure u win yoo naa da. Ba maa wure ba bu kua ben yobu ka tilasi.

¹⁷ Yen sɔ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. N daa weenɛwa ben baawure u win yobu kara ba n tii mɔ. Adama ba yina, ba n man mɛm nɔɔwɛ. Yen sɔna kon bu yɔsu tabu sɔɔ kpa n bu baranu ka gɔɔru kpɛɛ kpa bwese ni nu tie nɔn bu wa nu biti ko.

¹⁸⁻²⁰ Wee tɛ, Yudaban wirugibu ka Yerusalemun wirugibu ka yaku kowobu ka sunɔn sɔm kowobu ka sere tɔn be ba tie, be, be ba raa ka man arukawani bɔkua batuma sɔɔ sere ba naa buu go ba bɛrana, ma ba dua gen bɛsi yin suunu sɔɔ bu ka ben arukawani ye sire, ba n ye mɛm nɔɔwɛ, ba n ben nɔɔ mwɛɛ te yibie. Yen sɔ, kon bu ben yibɛɛ be ba kasu bu bu go nɔmu bɛria, kpa yaberekunu ka gbeeku yɛɛ yi ben gonu di.

²¹ Meya kon Sedesiasi Yudaban sina boko ka win sina asakpɔbu kua. Kon bu yiberɛba nɔmu beria be ba kasu bu bu go. Kon bu Babilonin tabu kowobu nɔmu beria baa bā n ka bu tonde.

²² Kon de bu na bu wuu ge wəri bu dɔɔ meni kpa Yudan wusu su ko bansu. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

35

Yeremi ka Rekabun bweseru

¹ Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon waati sɔɔ, Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u neɛ,

² a doo a Rekabun bweseru deema kpa a ka tu na nen sāa yerɔ dia ye ya wāa ten yēsi yēsibun teerɔ kpa a bu tam wē mi, bu nɔ.

³ Ma Yeremi u da u Yaasania Yeremin bii, Habasinian debubu soka ka win dusibu ka win bibu kpuro, Rekabun bweseru kpuro gesi.

⁴ Ma u ka bu da Yinni Gusunɔn sāa yerun dii teeru mi, tèn mi Hananu, Yigidalian bii, Gusunɔn sɔm kowo u wāa. Dii te, ta wāawa sina asakpɔbun dirun bɔkuɔ, gbāra kɔso, Maaseya, Salumun biin dirun wɔllɔ.

⁵ Ma Yeremi u bu tam bwāanu wē ka nəri u neɛ, bu nərɔ.

⁶ Adama ba nùn wisa ba neɛ, sa n̄ tam nərɔmɔ. Domi besen sikado Yonadabu, Rekabun bii, u sun wooda wē u neɛ,

su ku ra tam nɔ sere ka besen bibun bibɔ,

⁷ su ku ra dia bani,

su ku ra gbenu ko,

su ku ra maa resem gbaanu ko,

sa n̄ kpē sa n mam ye mɔ.

Adama sa ko n wāawa kuu bekunuginu sɔɔ besen wāaru kpuro sɔɔ.

Nge meya sa ko ka tɛ tem me sɔɔ,

mi sa wāa sa sɔru dimɔ mini.

⁸ Yen sɔ, besɛ ka besen bibu sa Yonadabu, Rekabun biin gere ye mɛm nɔwammɛ. Sa n̄ tam nərɔmɔ besen wāarun tɔnu kpuro sɔɔ, besɛ ka besen kurɔbu ka besen bibu.

⁹ Sa n̄ maa dia banimɔ yè sɔɔ sa ko n wāa. Meya sa n̄ gbea mɔ, sa n̄ maa resem gbaanu mɔ.

¹⁰ Sa wāa kuu bekuruginu sɔɔ. Mesuma sa ka besen sikado Yonadabun gere ye mɛm nɔwammɛ.

¹¹ Adama sanam mɛ Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko u tem me wərɔma, yera sa neɛ, su se su da Yerusalemuɔ, kpa su Babilonin tabu kowobu ka Sirigibu duka suuri. Yen sɔna sa wāa Yerusalemu mini gisɔ.

¹² Yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u neɛ,

¹³ ne Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, ne wi na maa sāa Isireliban Yinni, na neɛ, a doo a Yudaba ka Yerusalemugibu sɔ a neɛ, ba n̄ nen kirɔba swaa dakimɔ kpa bu man mɛm nɔwaa?

¹⁴ Wee Rekabun bweseru ta Yonadabu, Rekabun biin gere mɛm nɔwaa ye u neɛ, win bibu bu ku raa tam nɔ. Meya ba n̄ maa tam me nɔra sere ka gisɔn gisɔ. Ba ben sikado mɛm nɔwaa. Adama ne, na ka be, Yudaba gari kua saa yee yellun di, ma ba n̄ man swaa daki.

¹⁵ Na bu nen sɔmɔbu gɔriama saa yellun di, bu ka ben baawure sɔ u win daa kɔsa deri. Bu ku maa bũnu sā kpa bu wa ba n wāa tem me sɔɔ, me na ben baababa wē. Adama ba n̄ sɔmɔ be swaa daki, bu sere man mɛm nɔwaa.

¹⁶ Yonadabu, Rekabun biin bweseru ta ten sikadon gere mɛm nɔwaa. Adama be, nen tɔmbu, ba ku ra man mɛm nɔwɛ.

¹⁷ Yen sɔna ne Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, ne wi na maa sāa Isireliban Yinni, na neɛ, wee kon de kɔsa kpuro ye na raa gerua mi yu Yudaba ka

Yerusalemugibu deema. Domi na ka bu gari kua, ba ñ man swaa daki. Na bu soka, ba ñ man wurari.

¹⁸ Yera Yeremi u Rekabun bwese te sɔɔwa u nɛɛ, amɛniwa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni wi u maa sãa Isireliban Yinni u gerua. U nɛɛ, wee i bɛɛn sikado Yonadabun gere ka win yiirebu kpuro mɛm nɔɔwa.

¹⁹ Yen sɔ, Yonadabu, Rekabun bii wi, u ñ kɔsireba biamɔ win bweseru sɔɔ be ba ko n nɛn sɔmburu mɔ.

36

Baruku u tireru kusia u gara

Yinni Gusunɔn sãa yerɔ

¹ Yudaban sina boko Yoyakimu Yosiasin biin bandun wɔɔ nnɛse sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua u nɛɛ,

² a tireru suo, kpa a gari yi yore yi na raa nun sɔɔwa Yudaba ka Isireliba ka bwese tukunu kpuron sɔ saa dɔma tɛn di na ka nun gari torua Yosiasin waati sɔɔ n ka gisɔ girari.

³ Yudaba bɔ n nua kɔsa ye kon bu kua sɔrɔkudo ba koo gɔru gɔsia bu ben kom kɔsum deri. Saa yera kon bu ben durum wɔka.

⁴ Yen biru Yeremi u Baruku Nɛriyan bii soka ma u nɔn sɔɔwa kpuro ye Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa. Ma Baruku u ye yorua tire te sɔɔ.

⁵ Yera Yeremi u maa nɔn sɔɔwa u nɛɛ, wee ba man mwa ba nɛni, na ñ kpɛ n da Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

⁶ Yen sɔ, dɔma te ba koo nɔɔ bɔke, a doo wunɛn tii, kpa a Yinni Gusunɔn gari yi na nun sɔɔwa a yore mi gari sãa yeru mi. Kpa Yuda be ba koo na saa ben wusun di ka sere maa tɔn be ba ko n wãa mi kpuro bu yi nɔ.

⁷ Sɔrɔkudo ba koo gɔru gɔsia bu ben daa kɔsa deri, kpa bu Yinni Gusunɔ suuru kana. Domi win mɔru ya kpã ye u ka bu mɔ.

⁸ Yera Baruku Nɛriyan bii wi, u kua kpuro ye Yeremi u nɔn sɔɔwa. U Yinni Gusunɔn gari yi gara sãa yee ten mi.

⁹ Yoyakimun ban ten wɔɔ nɔɔbuse sɔɔ, yen suru nɔɔba nnɛse sɔɔ, yera ba nɔɔ bɔkurun tãru yi tɛ sɔɔ Yerusalemugibu ka Yudaba kpuro ba koo na bu nɔɔ bɔke Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

¹⁰ Yen tɔɔ te sɔɔra Baruku u Yereɛin gari yi gara tɔn ben wuswaaɔ Yinni Gusunɔn sãa yerɔ, saa Gemaria, Safanin biin dirun di, wi u sãa tire yoro. Dii te, ta wãawa kɔnnɔ ge ba mɔ kɔnnɔ kpɔɔn bera gia, gunguru wɔllɔ.

Misee u wirugibu

tire ten gari sɔɔwa

¹¹ Ye Misee Gemarian bii, Safanin debubu u Yinni Gusunɔn gari yi nua yi ba yorua tire te sɔɔ,

¹² yera u da sina bokon yɛnuɔ sere win tire yoron dirɔ. Ma u deema wirugii beni ba mɛnnɛ mi. Beya, tire yoro Elisama ka Delaya Semayan bii, ka Elinatani, Akaborin bii, ka Gemaria Safanin bii, ka Sedesiasi Hananian bii ka sere wirugii be ba tie.

¹³ Ma Misee u bu sɔɔwa kpuro gari yi u nua Baruku u tɔn be garia.

¹⁴ Yeniban biru, wirugii be, ba Baruku Yehudi Nɛtanian bii, Selemian debubu, Kusin sikadobu gɔria ba nɛɛ, u ka tire te na te u Yudaba garia mi. Ma Baruku u tire te sua u ka da.

¹⁵ Ye u tura mi, yera ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, a sinɔ kpa a sun tire te garia.

Ma Baruku u sina u bu tu garia.

¹⁶ Ye ba gari yi nua, yera ba mɛɛrina ka nandabu ma ba Baruku bikia ba nɛɛ,

17 a sun sɔwɔ nge mɛ a koosina a ka gari yi yorua. Sa ko ka yi sina boko daawawa.

18 Yera Baruku u bu wisa u nɛɛ, Yeremiwa u man gari yi sɔmɔ ma na yorumɔ tireru sɔɔ ka ankiri.

19 Ma wirugii be, ba nùn wisa ba nɛɛ, i doo i kuke wunɛ ka Yeremi, kpa goo u ku raa bɛɛ wa.

Sina boko u tire te dɔɔ mɛni

20 Yeniban biru, wirugiba tire te mwa ba berua Elisama tire yoron dirɔ. Ma ba da sina bokon mi, ba nùn gari yi sɔwɔ.

21 Yera sina boko u Yehudi gɔra u nɛɛ, u doo u tire te suama. Ma u da Elisaman dirɔ u tu suama u gara sina boko ka wirugii ben wuswaaɔ.

22 N deema saa ye, puran saawa. Wɔɔn suru nɔɔba nnɛse sɔɔra mɛ. Ma u deema sina boko u sɔ u dɔɔ wɔsu win diru mi u ra sinɛ puran saa.

23 Yehudi ù n tire ten kabura ita, ñ kun mɛ nne gara u kpa, yera sina boko u ra tire yoron kɔɔ piibu gagu sue u ka mi ba gara bura u kpɛɛ dɔɔ sɔɔ, sere te kpuro ta ka dɔɔ mwaara muku muku.

24 Ye sina boko ka win bwãabu ba ye kpuro nua ba ñ nande, ba ñ maa ben yãnu gɛɛka nge mɛ ba ra ko nuku sankiranun sɔ.

25 Sina boko u sere tire te dɔɔ mɛni, Elinatani ka Delaya ka Gemaria ba nùn suuru kana gem gem u ku ka tu dɔɔ mɛni. Adama u ñ bu swaa daki.

26 Yera sina boko u Yeramɛli wi u sãa sunɔn bii, ka Seraya Asiriɛlin bii, ka Selemia Abudɛlin bii wooda wɛ u nɛɛ, bu tire yoro Baruku ka Gusunɔn sɔmɔ Yeremi mwaama, adama Gusunɔ u bu berua, ba ñ bu wa.

Yeremi

u tire ten kpaaru yorua

27 Sanam mɛ sina boko u tire te dɔɔ mɛni, te Yeremi u Baruku sɔwɔ u yore mi, yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔwɔ u nɛɛ,

28 a maa tire kpaaru suo kpa a gari yi yore yi yi raa wãa tire te sɔɔ, te sina boko Yoyakimu u dɔɔ mɛni mi.

29 Kpa a maa nùn sɔ a nɛɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Wee u tire te dɔɔ mɛni, ma u nɛɛ, mban sɔna wunɛ Yeremi a yorua ma Babilonin sina boko u koo na kpa u tem mɛ kam koosia, kpa u mɛn tɔmbu ka mɛn yaa sabenu gura.

30 Yen sɔna, nɛ, Yinni Gusunɔ na wi sina boko Yoyakimu sɔmɔ, ma win goo kun maa sinamɔ Dafidin sina gɔna sɔɔ. Meya ba koo maa win tiin goru deri tɔwɔ sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru ta n sɔɔ ka pura sooramɔ.

31 Kon bu sɛɛyasia ben durum sɔ wi ka win bibun bweseru, ka win bwãabu. Kon de kɔsa yu Yerusalemugibu ka Yudaba deema, ye na raa bu sɔwɔ, yèn sɔ ba ñ wure bu man swaa daki.

32 Ma Yeremi u tireru garu sua u Baruku, Nɛriyan bii, wi u sãa tire yoro wɛ. Yera u maa nùn tire te Yoyakimu u dɔɔ mɛni min gari sɔwɔ kpuro. Ma u yi yorua u maa gari gɛɛ yorua yi yi ka yi weenɛ.

37

Sedesiasi

u Yeremi gɔra u bu Gusunɔ kana

1 Babilonin sina boko Nebukanɛsaa u Sedesiasi Yosiasin bii kua sina boko Yudaɔ, Yekonia Yoyakimun biin ayerɔ.

2 Sedesiasi wi, ka win bwãabu, ka win tɔmbu ba ñ Yinni Gusunɔn gari yi swaa daki yi Gusunɔn sɔmɔ Yeremi u bu sɔwɔ mi.

³⁻⁴ N deema saa ye sɔɔ, ba ñ gina Yeremi pirişam doke. U ra dewa mi u kī, win tɔmbun suunu sɔɔ. Yera sina boko Sedesiasi u Yukali Selemian bii ka Sofoni Maaseyan bii wi u sãa yãku kowo gɔra win mi, bu ka nùn sɔ u bu Gusunɔ ben Yinni kana u ka bu nɔnu geu mɛɛri.

⁵ Saa yera Babilonigibu ba Yerusalemu tarusi. Ye ba nua ma Egibiti sunɔn tabu kowobu ba Yerusalemugii be somiru sisi, yera ba yarina ba doona min di.

⁶⁻⁷ Saa yera Gusunɔ Isireliban Yinni u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a Yudaban sina boko wi u nun gɔrima nen mi sɔɔwa a nɛɛ, wee, Egibiti sunɔn tabu kowo be ba ra wee bu ka nùn somi ba gɔsirɔ ben temɔ.

⁸ Tɛ, Babilonigii be, ba koo maa wurama bu Yerusalemu wɔri bu ye mwa, bu dɔɔ sɔku.

⁹ Yen sɔ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bu ku tii nɔni wɔke bu nɛɛ, Babilonigii be, ba tonda. Adama ba n yɛ ma ba ñ gam de.

¹⁰ Baa bà n Babilonin tabu kowo be kamia, kpa n tie be ba mɛɛra kua, ka mɛ, ba koo se saa ben kuu bekuruginun di bu wuu ge dɔɔ mɛni.

Ba Yeremi kpɛɛ pirişam dirɔ

¹¹ Sanam mɛ Babilonigibun tabu kowo be, ba yarina ba Yerusalemu deri Egibiti sunɔn tabu kowo ben sɔ,

¹² yera Yeremi u kī u yari Yerusalemun di u da Benyamɛɛn temɔ u ka win baa sua tubi ye ba bɔnu mɔ sɔɔ.

¹³ Sanam mɛ u yariɔ u kɔnnɔ tura ge ba mɔ Benyamɛɛ, ma u deema ben kɔsobun tɔnwero wi ba mɔ Yirɛya Selemian bii, Hananian debubu u yɔ mi. Ma u nùn yɔrasia u nɛɛ, a tii Babilonigibu wɛ.

¹⁴ Yera u nɛɛ, aawo, na ñ nen tii Babilonigibu wɛ.

Adama durɔ wi, u ñ win gari yi wure. Ma u nùn mwa u ka da wirugibun mi.

¹⁵ Yera wirugii ben mɔru ya seewa ba nùn mwa ba so ba pirişam doke Yonatan dirɔ wi u sãa tire yoro. N deema ba win dii te gɔsiawa pirişam diru.

¹⁶ Nge mɛya ba ka nùn pirişam doke dirɔ wɔru sɔɔ sere n ka tɛ.

¹⁷ Sɔɔ teeru, sina boko Sedesiasi u gɔra u nɛɛ, bu Yeremi sokuma. Ye u na, ma u nùn gari bikia asiri sɔɔ u nɛɛ, Yeremi, a gari gɛɛ mɔ yi yi wee Yinni Gusunɔn min di a man sɔ?

Ma u nùn wisa u nɛɛ, oo. Yinni Gusunɔ u koo de Babilonin sina boko u nun nɔma turi.

¹⁸ Ma Yeremi u maa nùn bikia u nɛɛ, tora terà na bɛɛ tora wunɛ ka wunen bwãabu ka sere wunen tɔmbu kpuro i ka man mwa i pirişam kpɛɛ.

¹⁹ Mana bɛɛn sɔmɔ be, ba wãa be ba bɛɛ gari sɔɔwa ba nɛɛ, Babilonin sina boko kun nun wɔrim wee u sere tem mɛ mwa.

²⁰ Tɛ, nen yinni sina boko, a man swaa dakio kpa a nen kanaru nɔ, kpa a man kua ye na kī. A ku maa de n wura Yonatan tire yoron diru mi, kpa n ku ra ka gbi.

²¹ Yera sina boko Sedesiasi u wooda wɛ u nɛɛ, bu nùn yiiyo pirişam dirun yaaraɔ kpa ba n da nùn pɛɛ kuse teeru wɛ baadomma ye wuun pɛɛ kowoba ra ko sere wuu nukurun pɛɛ yu ka kpe. Nge mɛya u ka sina pirişam dirun yaara mi.

38

Ba Yeremi kpɛɛ

dɔkɔ kpiriru sɔɔ

¹ Sefatia Matanin bii, ka Gedalia Pasurin bii, ka Yukali Selemian bii, ka Pasuri Maakiyan bii ba nua ye Yeremi u tɔn be sɔɔwa. U nɛɛ,

² amēniwa Yinni Gusunə u gerua. U nee, wi u sina Yerusalemu ye sɔɔ, yiberɛba ba koo nùn gowa tabu sɔɔ, n̄ kun mɛ u gbi gɔɔrun saabu, n̄ kun mɛ ka bararu garu. Adama wi u tii Babilonigibu n̄mu sɔndia, wiya ko n wāa. Win wāa tera ta ko n sāa win dukia ye u wa u ka yara wahala yen min di.

³ Yinni Gusunə u maa nee, u koo de Babilonin tabu kowobu bu Yerusalemu mwa.

⁴ Yera wirugibu ba na ba sina boko sɔɔwa ba nee, durɔ wini u tabu kowobu ka tɔn be ba wāa wuu ge sɔɔ berum tiamɔwa ka win gari. U n̄ besen gea kasu sere besen kɔsa. N n̄ men na, n weene bu nùn go.

⁵ Ma sina boko Sedesiasi u wisa u nee, wi wee u wāa besen n̄mu. Na n̄ kpɛ n̄ bee gāanu yinari.

⁶ Yera ba nùn sua ba kpɛɛ sina bii wi ba m̄, Maakiyan dɔkɔ kpiriru garu sɔɔ. Dɔkɔ kpiri te, ta wāawa pirisəm dirun yaara. Te sɔra ba nùn kpɛɛ ka wɛɛ. Adama ta n̄ nim m̄. Pɔtɔkɔwa ta m̄, ma u numa pɔtɔkɔ ye sɔɔ.

⁷ Etiopigii goo wi ba m̄, Ebɛdi Meleki u wāa u sɔmburu m̄ sina kpaaru mi. Yera u nua ma ba Yeremi kpɛɛ dɔkɔ kpiriru sɔɔ. Saa ye sɔɔ, sina boko u wāa u s̄ gbāra kɔnnɔwɔ ge ba sokumɔ Benyamɛɛ, u sirimɔ.

⁸ Yera Ebɛdi Meleki wi, u yara sina kpaarun di u da u sina boko deema u nee,

⁹ nen yinni sina boko, ye tɔn be, ba kua mi, ya n̄ wā, ye ba ka Yeremi kpɛɛ dɔkɔ kpiriru sɔɔ. U koo gbi mi, gɔɔrun s̄, domi dīanu kun maa wāa wuu.

¹⁰ Ma sina boko u Ebɛdi Meleki wooda wɛ u nee, a tɔmbu tena suo kpa i da i Yeremi yara saa dɔkɔ kpiri ten min di u sere gbi.

¹¹ Yera Ebɛdi Meleki wi, u tɔn be sua. Ma u da sina kpaarun arumani beru yerɔ u yāa tɔkɔnu yarama. U nu Yeremi kpɛɛya dɔkɔ ye sɔɔ ka wɛɛ.

¹² Ma u Yeremi sɔɔwa u nee, a yāa tɔkɔ ni dokeo wunen būu bakusɔ a sere wɛɛ yi doke.

Ma Yeremi u kua mɛ.

¹³ Ma ba nùn yarama ka wɛɛ yi, saa dɔkɔ kpiri ten min di, ba dera u wāa pirisəm dirun yaara.

Sedesiasi

u Yeremi bwisi bikiamɔ

¹⁴ Sɔɔ teeru Sedesiasi u maa gɔra u nee, bu Yeremi sokuma kpa u na u nùn deema Yinni Gusunən sāa yerun kɔnnɔ itaserɔ. Ye u tunuma, yera sina boko u nee, na gari gee m̄ kon nun bikia. A ku man gāanu berua.

¹⁵ Ma u nùn wisa u nee, n̄ n̄ nun ye sɔɔwa, a n̄ man goomɔ? Na yɛ ma n̄ n̄ nun bwisi kɛm̄ a n̄ man swaa dakim̄.

¹⁶ Yera sina boko Sedesiasi u b̄rua asiri sɔɔ u nee, sere ka Yinni Gusunən wāaru wi u sun wāaru wɛ, na n̄ nun goomɔ. Na n̄ maa nun tɔn be n̄mu beriamme be ba kasu bu nun go mi.

¹⁷ Yera u sina boko Sedesiasi sɔɔwa u nee, amēniwa Gusunə Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem m̄ u gerua. U nee, à n̄ wunen tii Babilonin sunən tabu sinambu wɛ kaa n̄ wāawa wunɛ ka wunen yenugibu. Mɛya u n̄ maa wuu ge d̄ɔ m̄nim̄.

¹⁸ Adama à kun bu tii wɛ, u koo bu wuu ge n̄mu beria kpa bu gu d̄ɔ m̄ni. A n̄ maa kisiram̄ ben n̄man di.

¹⁹ Yera Sedesiasi u nùn sɔɔwa u nee, na wurure Yuu be ba tii Babilonigibu wɛn s̄. Na berum m̄ bu ku raa man bu n̄mu sɔndia kpa bu man n̄ni s̄.

²⁰ Ma Yeremi u nùn wisa u nee, ba n̄ nun bu n̄mu sɔndiamme. A n̄wɔ ye Yinni Gusunə u gerum̄ saa nen min di, kpa a faaba wa, a n̄ wāa.

²¹ Adama à n̄ yina a bu tii wɛ, wee ye Yinni Gusunə u man s̄ɔsi kāsiru sɔɔ.

²² Na wa ba wunɛ Yudan sina bokon kurɔ be ba tie mwɛɛra ba ka da Babilonin sunən tabu sinambun mi. Ma kurɔ be, ba m̄,

wee, be ba raa nun gari sɔɔwa ba nɛɛ,
 kaa n bəri yendu mɔ mi,
 ba nun nɔni wɔkua
 ma ba nun kamia.
 Ye ba deema a nummɔ pɔtɔkɔ sɔɔ,
 ma ba yarina ba nun deri.

²³ Wee ba koo wunen kurɔbu ka wunen bibu kpuro mwɛɛri bu ka da Babilonigibun mi. Wunen tii a n̄ maa kisiramɔ ben nɔman di. Ben sina bokowa koo nun mwa kpa u wuu ge dɔɔ meni.

²⁴ Yera Sedesiasi u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a ku ra de goo u gari yi nɔ kpa bu ku raa nun go.

²⁵ Wirugibu b̄a n nua ma na ka nun gari kua, ma ba na ba nun bikia ba nɛɛ, a ku bu ḡaanu berua ye a man sɔɔwa ka ye na nun sɔɔwa sɔɔ, kpa bu ku raa nun go,

²⁶ saa ye sɔɔ, a bu wisio a nɛɛ, a man suuru kanam nawa n ku ka nun da Yonatan yenuɔ kpa a ku ra ka gbi.

²⁷ Yera wirugii be kpuro ba na Yerebin mi, ba n̄n gari yi bikia. Ma u bu wisa nge mɛ sina boko u n̄n sɔɔwa mam mam, ma ba nɔɔ mari ba yara. Domi gari yi u n̄n sɔɔwa mi, yi n̄ gina yara tɔɔwɔ.

²⁸ Pirisɔm dirun yaara miya u w̄aa sere ba ka Yerusalemu mwa.

Babilonigibu

ba Yerusalemu mwa

(I maa mɛɛriɔ 52:4-16, Sinambu II, 25:1-12)

Wee ye n koorɔ sanam mɛ Babilonigiba Yerusalemu mwa.

39

¹ Sedesiasi Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nɔɔba nnese, yen suru wɔkuruse sɔɔra Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko u Yerusalemu wɔrima ka win tabu kowobu kpuro. Ma ba sansani gira yen bɔkuɔ, ma ba kuku yenu kua ba ka sikerena.

² Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkura tiasen suru nnese, yen sɔɔ nɔɔba nnese sɔɔra ba gb̄araru yaba.

³ Saa yera Babilonin tabu sinambu ba dua ba wuu ge tarusi gen k̄annɔ wuu suunuguu gian di. Tabu sinam ben ȳisa wee, Nɛɛgali Sarɛsɛɛ, ka Sangaa Nɛbu, ka Saasekimu, sina bokon sɔm kowobun wirugii, ka maa Nɛɛgali Sarɛsɛɛ wi u s̄aa dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinam be ba tie.

⁴ Ye Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win tabu kowobu ba bu wa, yera ba duki yarina wɔkuru ba yara ka k̄annɔ ge ga w̄aa gb̄aranu yirun baa sɔɔ sina bokon d̄aa gbaarun bɔkuɔ wɔwan bera gia.

⁵ Adama Babilonin tabu kowo be, ba sina boko Sedesiasi naa sw̄i ma ba n̄n naamwɛ Yerikon wɔwaa. Yera ba n̄n mwa ba ka da Babilonin sina bokon mi, Ribilaɔ, Hamatin temɔ. Miya u n̄n siri.

⁶ Ma u dera ba Sedesiasin bibu ka win sina asakpɔbu sakira Ribila mi, win nɔni biru.

⁷ Yen biru u Sedesiasin tiin nɔni wɔwa ma u n̄n bɔkua ka sii gandun yɔni ba ka da Babiloniɔ.

⁸ Babilonigii be, ba Yerusalemun sina kpaaru ka yen yɛnusu dɔɔ meni, ma ba yen gb̄araru surura.

⁹ Yen biru Nebusarada, k̄sɔbun wirugii, u tɔn be ba tie Yerusalemuɔ ka be ba n̄n tii wɛ ka sere maa be ba tie tem mɛ sɔɔ gura u ka doona Babiloniɔ.

¹⁰ Adama u ben bw̄ɛbw̄ɛ be ba n̄ ḡaanu mɔ deri tem mɛ sɔɔ ma u bu gbea wɛ.

Ba Yeremi yara pirišam di

¹¹ Ma Nebukanəsaa, Babilonin sina boko u Nəbusarada, kōsobun wirugii wooda wē Yeremin sō u nεε,

¹² a nùn mεerio kpa a nùn kōsu. A ku nùn kōsa gaa kua. Ye u nun sōwa kpuro, a koowo.

¹³ Ma Nəbusarada, kōsobun wirugii, ka Nəbusasibani, sina bokon sōm kowobun wirugii, ka Nεεgali Sarεεε, dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinambu kpuro,

¹⁴ ba gōra bu Yeremi yarama pirišam dirun di, kpa bu ka nùn da bu Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu nōmu səndia. Wiya u ka nùn da win yenuə. Nge mεya Yeremi u ka yara u wāa ka Yuda be ba tie.

*Gari yi Yinni Gusunə**u Ebēdi Mēlēki sōwa*

¹⁵ Saa yè sō Yeremi u wāa pirišam sō, Yinni Gusunə u nùn sōwa u nεε,

¹⁶ a doo a Ebēdi Mēlēki, Etiopigii wi sō a nεε, nε, Gusunə Isireliban Yinni, nε wi na wəllu ka tem mə, na raa gerua na nεε, kōsa ya koo wuu ge deema, n n mō gea. Tē, kon de kōsa ye, yu tunuma. Ye kpurowa ya koo kooru win nōni biru.

¹⁷ Adama yen tō te, kon nùn yakia. Bèn berum u mō mi, ba n nùn nōma turi.

¹⁸ Na n derimə bu nùn go. Kon win wāaru yakia, domi u man naane kua. Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

40*Yeremi u da Gedalian mi,**Misipə*

¹ Yinni Gusunə u ka Yeremi gari kua sanam mε Nəbusarada u dera u wurama saa Raman di.

N deema ba raa nùn bəkuawa wi ka Yerusalemugibu gabu ba ka dō Babiloniə. Min diya Nəbusarada u nùn yara.

² Ma Nəbusarada wi, u nùn soka u ka da bee tia u nεε, Gusunə wunen Yinni u raa gerua u nεε, kōsa ya koo wuu geni deema.

³ Wee, tē, ye u gerua mi, ya kooru yèn sō i nùn torari, i n win gere mēm nōwε.

⁴ Tē, kon nun yakia n nun yōni yi pota. Adama à n kī a ka man da Babiloniə, a na su da. Kon nun nōri. À kun maa kī, a sinə. A doo a sina mi n nun wēre.

⁵ Sanam mε Nəbusarada u wa ma Yeremi kun fuuku wisa, yera u nεε, n n mən na, a doo a Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deema. Wiya sina boko Nəbukənəsaa u kua sunə Yudaban wusu sō. Kaa n ka nùn wāa ka tən be ba tie sannu, n kun mε, a doo mi a kī.

Ma Nəbusarada wi, u nùn dīanu kusenu kua ka sere maa kēnu ganu. Ma u dera u doona.

⁶ Yera Yeremi u da Gedalian mi, Misipə, u sina mi ka tən be ba tie tem mε sō sannu.

*Gedalia u Yudan tem kpare**(I maa mεerio Sinambu II, 25:23-24)*

⁷ Saa yè sō tabu sinam be ba raa woo tabu gberə ka ben tabu kowobu ba nua ma Babilonin sina boko u Gedalia, Akikamun bii kua Yudaban sunə, ma u nùn tən be ba tie Yudaə kpuro nōmu beria, ka sere bwēbwē be ba n yoru mwε ba ka de Babiloniə,

⁸ yera ba da Gedalian mi, Misipə. Be ba da mi, bera, Isimēli, Netanian bii, ka Yokanani ka Yonatan, Karean bibu, ka Seraya, Tanumetin bii, ka Efai Netofagiin bibu, ka Yesania, Maakagiin bii, be kpuro ka ben tambu.

⁹ Yera Gedalia u bu sɔɔwa ka b̄ri u nɛɛ, i ku berum ko i ka Babilonigibu s̄a. I gesi sinɔ besen tem me sɔɔ kpa i Babilonin sina boko s̄a. Saa yera i ko i n w̄a b̄ri yendu sɔɔ.

¹⁰ Wee, na w̄a Misipa mini na n ka s̄a been n̄ni Babilonigii ben mi. Adama beɛ, i doo i gberun d̄a marum s̄ri me ba ra di ka me ba ra ka maa gum ka tam ko. Kpa i mu bere been wekenɔ, kpa i sina i n w̄a wuu si i mwa sɔɔ.

¹¹ Ma Yuda be ba w̄a M̄abun temɔ ka Am̄niban temɔ ka Ed̄muban temɔ, ba nua ma Babilonin sunɔ u gabu deri Yudaban temɔ, ma u Gedalia kua ben kparo.

¹² Yera be kpuro ba wurama ben temɔ. Ma ba da ba Gedalia deema Misipaɔ. W̄ɔ ge sɔɔ, ba resem wa too, ka maa d̄a marum gam.

Ba Gedalia go

(I maa m̄erio Sinambu II, 25:25-26)

¹³ S̄ɔ teeru Yokanani, Karean bii, ka sere tabu sinam be ba wurama tabu gberun di mi, ba na Gedalian mi Misipaɔ.

¹⁴ Ma ba n̄n s̄ɔwa ba nɛɛ, a ȳ ma Baalisi, Am̄niban sina boko u Isim̄eli, Netanian bii ḡra u nun go?

Adama Gedalia u n̄ ye wure.

¹⁵ Ma Yokanani u da Misipaɔ u Gedalia s̄ɔwa asiri sɔɔ u nɛɛ, a de n da n Isim̄eli, Netanian bii wi go, kpa goo u kun ȳ. Nge mban s̄na kaa de u nun go, kpa Yuda be ba m̄nne mini bu maa yarina kpa ben gabu bu gbi.

¹⁶ Ma Gedalia u Yokanani wisa u nɛɛ, a ku Isim̄eli go, domi ye a gerua win s̄ mi, weesa.

41

¹ Adama w̄ɔ gen suru n̄ɔba yiruse s̄ɔ, yera Isim̄eli u na Misipaɔ Gedalian mi. Isim̄eli wi, u s̄awa sina bii ka maa sina asakpɔ. T̄mbu w̄kura ba n̄n sw̄ima ba ka na mi. Sanam me ba s̄ ba dimɔ ka Gedalia,

² yera Isim̄eli ka t̄n be ba n̄n ȳsirima mi, ba seewa sannu sannu ba Gedalia takobi s̄kura ba go, wi, wi Babilonin sina boko u ḡsa u ka Yudan tem kpara mi.

³ Isim̄eli wi, u maa Yudaba kpuro ka Babilonin tabu kowo be ba w̄a mi go.

Isim̄eli u t̄mbu w̄ne go

⁴ N deema goo kun ȳ ma Gedalia u gu. Ye n kua s̄ɔ yiru, win ḡɔn biru,

⁵ yera t̄mbu w̄ne gabu ba seema saa Sik̄emu ka Silo ka Samarin di. T̄n be, ba ben toba k̄na, ben ȳnu nu ḡɛkire ma ba tii murura baama nuku sankirarun s̄. M̄ya ba maa alikama s̄ɔwa ka turare bu ka Yinni Gusunɔ ȳkuru kua Yerusalem̄u win s̄a yerɔ.

⁶ Yera Isim̄eli u seewa Misipan di u da u ka bu yinna sw̄aaɔ, u sumɔ. Ye u tura ben mi, ma u nɛɛ, i na su da Gedalian mi.

⁷ Adama ye ba dua wuuɔ, yera wi ka win t̄mbu ba t̄n be mwa ba sakira. Ma ba ben gonu kp̄ɛ d̄kɔ kpiriru garu sɔɔ.

⁸ N deema be sɔɔ, u n̄ t̄mbu w̄kuru go ȳn s̄ ba raa n̄n s̄ɔwa ba nɛɛ, u ku bu go, be, ba alikama ka gb̄ɛ, ka gum ka tim berua yakasɔ.

⁹ D̄kɔ kp̄iri t̄ sɔɔ u t̄n ben gonu doke mi, ta s̄awa te Asa u dera ba gba sanam me wi ka Basa Isireliban sina boko ba tabu m̄. Te s̄ɔra u t̄n goo ni yibia.

¹⁰ Yen biru, u be ba tiara mi yoru mw̄era u ka doona ka sina bokon bii w̄andiaba ka sere t̄n be N̄busarada, k̄sobun wirugii u Gedalia deria. Be kpurowa u yoru mw̄era u ka da Am̄niban mi.

Ba yoo be Isim̄eli u mw̄era

yakia

¹¹Yokanani, Karean bii, ka Yudaban tabu sinam be ba wāa ka wi, ba nua kōsa ye Isimēeli u kua.

¹²Yera ba tabu durōbu sua ba da bu ka Isimēeli wāri. Ma ba nūn deema yeru bākōwō ge ga wāa Gabaoniō.

¹³Tōn be Isimēeli u mwēera mi, ye ba Yokanani wa ka win tabu sinambu, yera ben nuki dora.

¹⁴Ma be kpuro ba Isimēeli deri, ba da ba Yokanani deema.

¹⁵Adama Isimēeli wi, u duka yakura Yokananin min di ka tōmbu nōba ita gabu, ma u da u wāa Amōniban mi.

¹⁶Yokanani ka win tabu sinam be, ba tōn be ba tie mwēera Isimēelin nōman di, be u raa mwēera sanam mē u Gedalia go. Bera tabu kowobu ka tōn kurōbu ka bibu ka sina bokon sām kowobu. Be kpurowa u mwēerima saa Gabaonin di.

¹⁷Ma ba da ba wāa sōbun sōbia yeru garun mi, te ba ra soku Kimuhamu Betelehemun bōkuō. Yen biru, ba kpikiru da Egibitiō.

¹⁸Domi ba Babilonigibun berum mō yēn sō Isimēeli u Gedalia go wi Babilonin sina boko u kua Yudaban kparo.

42

Yudaba ba Yeremi bikia

u bu Gusunō kana

¹Yera tabu sinam be ba raa kpikiru sua, ka Yokanani, Karean bii, ka Yesania, Hoseen bii, ka tōn be ba tie kpuro, saa wirugibun di sere ka bwēebwēebu, ba na ba Yeremi sōwa ba nē,

²a de a nō ye sa nun bikiamō. A sun Gusunō kanō, bēse be sa tien sō, domi sa raa dabi, adama tē sa kaara, nge mē a waamō.

³A Gusunō wunen Yinni kanō u sun sōsi mi sa ko da ka ye sa ko ko.

⁴Ma Yeremi u bu wisa u nē, na nua. Kon Gusunō bēsen Yinni kana nge mē i man bikia kpa n wurama n bēe sō ye u man sōwa. Na n bēe gāanu beruamme.

⁵Ma ba Yeremi wisa ba nē, sa wura su ko mam mam ye Yinni Gusunō u koo nun sō su ko. Wiya u koo ko bēsen seeda dio gemgii ka naanegii sà kun bēsen nō mwēeru yibie.

⁶Wee bēsera sa nun gōra a sun Gusunō bēsen Yinni bikia. Yen sō, sa ko ko ye u sun sōwa su ko, baa yà kun sun wēre. Ka mē, sa ko n nuku dobu mō yēn sō sa nūn mēm nōwamme.

Yinni Gusunō u Yeremi wisa

⁷Sō wākurun biru, Yinni Gusunō u Yeremi wisa.

⁸Ma Yeremi u Yokanani, Karean bii sokusia ka tabu sinam be ba nūn swīi ka sere ben tōmbu kpuro be ba wāa mi, wirugibu ka bwēebwēebu.

⁹Ma u bu sōwa u nē, wee bēya i man gōra n Gusunō bēe Isireliban Yinni bikia. Ye u man sōwa wee. U nē,

¹⁰ì n sina tem mē sō,
u koo de bēen tōmbu bu tāsì.

U n maa bu goomō.

U koo bēe swīiwa i n nuuru mō.

U n bēe wukamō,

u n maa derimō kōsa yu bēe deema

ye u raa bwisika u bēe kua.

¹¹N n mēn na, i ku maa Babilonin sina bokon berum ko.

Domi wi, Yinni Gusunō u ko n ka bēe wāa kpa u bēe faaba ko.

¹²Wi, Gusunō u koo de u bēen wōnwōndu wa.

Kpa u de i wurama beɛn temɔ.

¹³ Adama ì n nɛɛ, i ñ wi, Yinni Gusunɔ mɛm nɔɔwammɛ, i ñ sinamɔ tem mɛni sɔɔ,

¹⁴ i ko i dawa Egibitiɔ mi i ñ tabu wasi, baa bin kɔban swĩi i ñ nɔɔmɔ, i ñ maa dĩanu biamɔ, yen sɔ, miya i ko sina,

¹⁵ tẽ i swaa dakio ye Gusunɔ, beɛ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ, u gerumɔ. U nɛɛ,

beɛ Yuda be i tie, ì n gɔru doke i ka da Egibitiɔ ka gem, kpa i n wãa mi,

¹⁶ sanam mɛya taa bìn berum i mɔ,

bu koo beɛ deema Egibiti mi.

Gɔɔ tèn weeweenu i maa mɔ mi,

ta koo beɛ deema,

kpa i gbisuku mi gia.

¹⁷ Be ba gesi nia kua

bu ka da Egibitiɔ bu kuke,

ba koo gbiwa tabu sɔɔ,

ka gɔru sɔɔ, ka baranu sɔɔ.

Ben goo kun kisiramɔ kɔsa yen di

ye u koo bu surema mi.

¹⁸ Yeremi u nɛɛ, wee ye Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ, nge mɛ u Yerusalemugibu win mɔru seesi, nge mɛya u koo maa beɛ ye seesi, ì n da Egibitiɔ. Saa ye sɔra ba ko n da ka beɛn yĩsiru tambu bɔrusi, ñ kun mɛ, bu ka goo gãa kɔsunu sie, kpa bu beɛ gem i seku bakaru wa kpa i kun maa sine tem mɛ sɔɔ.

¹⁹ U maa nɛɛ, i ku Egibiti da, beɛ be i tie Yudaban bweseru sɔɔ. I de i n yẽ ma u beɛ ye yinariwa gisɔ.

²⁰ Sanam mɛ i man gɔra n beɛ Yinni Gusunɔ kana, ye na wurama, i gerua i nɛɛ, n beɛ sɔwɔ mam mam ye Gusunɔ beɛn Yinni u man sɔwa kpa i ye ko. Adama weesa i tii kua.

²¹ Domi gisɔ, na ka win wisibu na adama i ñ bin gabu swaa daki bi u nɛɛ, n beɛ sɔ.

²² Tẽ, mi i dɔɔ i sina mi, i n yẽ ma tabu sɔra i ko i gbi, ñ kun mɛ gɔru sɔɔ, ñ kun mɛ baranu sɔɔ.

43

Ba ka Yeremi da Egibitiɔ

ka dam

¹ Sanam mɛ Yeremi u gari yi tɔn be ba wãa mi kpuro sɔwa, yi Gusunɔ ben Yinni u nɛɛ, u bu sɔ,

² yera Asaria, Hoseen bii, ka Yokanani, Karean bii, be kpuro ba Yeremi wisa ka tɔn piiburu ba nɛɛ, ye a gerua mi, weesa. Gusunɔ beɛn Yinni kun nun sɔwa a sun sɔ, su ku Egibiti da.

³ Adama Baruku, Neriyan biiwa u nun bɔriemɔ a ka sun sɔ su ku da mi, domi u kɔwa Babilonigibu bu sun mwɛeri bu go, ñ kun mɛ bu sun yoru mwa bu ka da ben temɔ.

⁴ Nge mɛya Yokanani, Karean bii, ka tabu sinambu kpuro ka ben tambu kpuro ba yina bu Yinni Gusunɔn gari nɔ ye u nɛɛ, bu de bu sina ben tem mi.

⁵ Yera Yokanani ka tabu sinam be, ba ka Yuda be ba tie da Egibitiɔ, be, be ba raa kpikiru da tem tukumɔ ba wurama,

⁶ tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu ka sina bokon bii wɔndiaba, be kpuro gesi be Nebusarada, kɔsobun wirugii, u Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deria. Ma ba ka Yeremin tii da ka maa Baruku Neriyan bii.

⁷ Ba da ba waa Egibitin wuu ge ba mɔ Tapanesio. Nge meya ba n ka Gusunɔn gere mem nɔwɛ.

Ba koo Egibiti tabu wari

⁸ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Tapanesio u nɛɛ,

⁹ a kpee bakanu suo kpa a da a nu sike Yudaba kpuron wuswaaɔ mi ba ra birikiba wɔ ye ya waa Egibitin sina kpaarun kɔnnɔwɔ Tapanesio.

¹⁰ Kpa a Yudaba sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua. Na nɛɛ, wee, kon de bu Nebukanesa, nen sɔm kowo kasum da kpa n win bandu swii kpee ni a sikuan wɔllɔ kpa u win sina gɔna teria mi,

¹¹ kpa u Egibitigibu seeyasia. Be u koo go, u go, be u koo mwɛeri u ko yobu kpa u mwɛeri, be u koo maa sakiri ka takobi, kpa u sakiri.

¹² Kpa u ben buu dia dɔɔ meni, kpa u buu nin tii gura kpa u maa ben yɔnu gura ya kun nɔn sɛsie kpa u yari min di ka bari yendu, nge me naa kparo u ra win kpara yaberu sebe u n doonɔ.

¹³ U koo Beti Semɛsin bwaaarokunu kɔsuku, kpa u buu dia ye ya tie dɔɔ meni Egibiti mi.

44

Gari yi Yinni Gusunɔ u Yuda

be ba kpikiru da Egibitio

Sɔɔwa

¹ Yinni Gusunɔ u Yuda be ba waa Migidolio ka Tapanesio ka Menfisio ka Paturasio Egibitin temɔ sɔɔwa saa Yeremin min di u nɛɛ,

² wee, ye nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni na gerua. Na nɛɛ, i kɔsa ye kpuro wa ye na Yerusalemu kua ka Yudan wuu si su tie. Wee, su kua bansu. Goo maa sari mi.

³ Domi ba kɔsa kua ba nen mɔru seeya ye ba ka da ba buu yaku kuamme ni beɛ ka beɛn baababa i n daa yɛ.

⁴ Na beɛ nen sɔmɔbu goria saa yellun di bu ka beɛ sɔ, i ku saa kɔsu nini ko, ni nen tii na tusa.

⁵ Adama i n man swaa daki. I n beɛn kom kɔsum deri. I n maa buu yaku kobu deri.

⁶ Ma na ka beɛ mɔru kua gem gem. Na Yudan wusu ka Yerusalemun swɛɛ kpeerasia ma ye kpuro ya kua bansu, nge me i waamɔ gisɔ.

⁷ Yen sɔ tɛ, ameniwa nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua. Na nɛɛ, mban sɔna i tii durum baka yeni sɔbimɔ ye i ka dera ba kurɔbu ka durɔbu ka bibu ka bii wɛɛnu go sere goo kun maa tie.

⁸ I kiwa i nen mɔru seeya ka beɛn buu yaku kookoo si i mɔ Egibitio mi i waa? I kiwa i tii kam ko, kpa i ko borigibu ka sekurugibu handunia ye sɔɔ?

⁹ I duariwa kɔsa ye beɛn baababa ka beɛn sinambu ka ben kurɔbu ka beɛn tii ka beɛn kurɔbu i kua Yudaɔ ka Yerusalemuɔ?

¹⁰ Wee, sere ka tɛ i n tii kawɛ i gɔru gɔsie. I n man nasie, i n maa nen woodaba swii ye na beɛ ka beɛn baababa wɛ.

¹¹ Yen sɔna nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ na beɛ biru kisi ma na beɛ kɔsa kua n ka beɛ Yudaba kpuro kam koosia.

¹² Kon Yuda be ba kpikiru da Egibitio kam koosia. Egibiti miya ba koo gbi kpuro. Ba n goo buremɔ. Ba koo gbiwa tabu sɔɔ, ka gɔru sɔɔ kpa bu bu gem

bu sekuru wa, kpa ba n da ben yĩsiru sie bu ka goo bõrusi, ñ kun me bu nùn gāa kōsunu gerusi.

¹³ Kon bu seeyasiawa nge me na Yerusalemugibu seeyasia ka tabu, ka gōoru, ka maa baranu.

¹⁴ Kon de ben fiiko bu kpikuru su. Be baasi, goo kun kisiramō. Goo kun maa wee Yudan temō baa me ba ko n kī bu wurama amen biru.

Ba Asitaate yākuru kuamme

¹⁵ Yera be kpuro be ba yē ma ben kurōbu ba ra būnu turare dōo dokeye ka tōn kurō dabinu kpuro be ba wāa mi, ka tōn dabi te ta tie Paturōsiō, Egibitin tem mi, ba Yeremi sōwa ba nēē,

¹⁶ sa ñ gari yi mem nōwamme yi a gerua a nēē, yi weewa Yinni Gusunōn min di.

¹⁷ Sa ko kowa nge me sa gerua, su būu wi ba mō Asitaate turare dōo dokea, kpa su maa nùn tam tāra nge me sa ra raa ko, beēē ka beēēn baababa, ka beēēn sinambu ka beēēn wirugibu Yudan wusu sōo ka Yerusalemun swēē sōo. Domi saa ye sōora sa ra wa su di su debu, sa n nuku dobu mō kpa sa kun wahala gaa wa.

¹⁸ Adama saa dōma tēn di sa ñ maa būu wi turare dōo dokeare, sa ñ maa nùn tam tārare, saa min diya sa kpuro bia. Tabu sun di, ma gōora sun go.

¹⁹ Ma tōn kurō be, ba gerua ba nēē, sanam me sa būu wi yākunu kuamme, ka beēēn durōbun yēra. Ba yē ma sa ra būu wi kiraru kue su ka nùn beēēē wē, kpa su nùn tam tāra temō.

²⁰ Ma Yeremi u tōn be kpuro wisa, kurōbu ka durōbu, u nēē,

²¹ beē ka beēēn baababa ka beēēn sinambu ka beēēn wirugibu, i ra būu yākunu kue Yudan wusu sōo ka Yerusalemun swēē sōo. Nge weesa? I tamaa Yinni Gusunō kun ye yē? Nge i tamaa u ye duariwa.

²² Aawo, u ñ ye duari. U ka beē wasirawa beēēn kom kōsum sō ka daa kōsa ye i kuan sō. Yen sōna beēēn tem mu kua bansu. Goo maa sari me sōo. Ma mu kua tem bōruram nge me sa waamō gisō.

²³ Wahala ye, ya beē deemamōwa gisō yēn sō i būnu yākuru kua ma i Yinni Gusunō torari i ñ win gere wure, i ñ maa win sōsinu ka win woodaba ka win kirōba swīi.

²⁴ Yeremi u maa tōn be kpuro, kurōbu ka durōbu, sōwa u nēē, beē Yudaba, beē be i wāa Egibitiō, i swaa dakio i nō ye Yinni Gusunō u gerua.

²⁵ Wee ye Gusunō Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō u gerua. U nēē, beē ka beēēn kurōbu, i nēē, i ko i beēēn nōo mwēēnu yibia ni i būu tōn kurō wi ba mō Asitaate kua. Wiya i ko i turare dōo dokea, kpa i maa nùn tam tāra temō. Wee, i maa ye kua.

²⁶ Yen sō tē, i swaa dakio i nō ye wi, Yinni Gusunō u beē sōmō. U bōrumō ka win yīsi bakaru ma Egibitin tem kpuro sōo, Yuda goo kun maa bōrumō ka win yīsiru u nēē, sere ka Yinni Gusunōn wāaru.

²⁷ U koo dewa kōsa yu beē deema, n ñ mō gea. Yuda be ba wāa Egibitiō kpuro, ba koo gbiwa tabu sōo ka gōoru sōo.

²⁸ Ka me, beēēn fiiko ba koo kisira tabun di, kpa bu wurama Yudaō. Saa yera, beē be i da mi kpuro i ko i gia ñ n nēn garin na yi koorā, ñ n maa beēgiin na yi koorā.

²⁹ U koo beē deema Egibiti mi, kpa u beē yīreru wē te ta koo beē sōosi ma kōsa ye u raa gerua ya koo nawa ka gem. Yīre tera,

³⁰ u koo Egibitin sunō Hofara win yiberēba nōmu beria be ba kasu bu nùn go, nge me u Yudaban sina boko Sedesiasi Nebukanēsaa nōmu beria, wi, wi u kasu u nùn go. Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

45

*Gari yi Yeremi u Baruku**Sɔɔwa*

¹ Sanam me Baruku Neriyan bii u gari yi yorua tireru sɔɔ yi Yeremi u nùn sɔɔwa Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nnese sɔɔra mi. Yen biru Yeremi u Baruku sɔɔwa u nee,

² wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni, u gerua wunen sɔ.

³ U nee, a gerumɔ a mɔ, a kam kuawa domi wi, Yinni Gusunɔ u wunen wahala sosimɔ. Ma a weeweenu mɔ sere a wasira. Adama a bia mi kaa wɛra.

⁴ Wee, ye Yinni Gusunɔ u nee n nun sɔ. U nee,
u koo ye u raa bana kɔsukuwa,
kpa u ye u raa duura wukiri.
Yen tubusiana, u koo tem me kpuro sanku.

⁵ U maa nee,
gãa bakana a kasu wunen tiin sɔ?
A ku be nu kasu.
Domi u koo de kɔsa yu na yu tɔmbu kpuro wɛri.
Adama wune u koo wunen wãaru yara mi a da kpuro.
Tera ta ko n sãa nge wunen arumani ye a gura tabu sɔɔ.

46

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa bwese tukunun sɔ.

*Ba Egibitigibu kamia**Kaakemisio*

² Babilonin sina boko u Egibitin sunɔ Neko ka win tabu kowobu kamia Kaakemisio, Efaratin daarun bɔkuɔ. N deema saa ye sɔɔ, Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nnese sɔɔra mi. Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u gari yini gerua Egibitin sina boko ka win tabu kowobun sɔ u nee,

³ wee Egibitin tabu sinambu ba kuuki mɔ ba mɔ,
i tɛrenu sɔɔru koowo,
bakanu ka piiminu,
kpa i se i tabu da.

⁴ I been tabu kekɛ be dumi gawe sɔɔru koowo.
Bee maasɔbu, i been dumi yɔɔwo,
kpa i been tabu furɔsu doke.
I been yaasi sunkuo yi balli,
kpa i been tarakpenu sebe.

⁵ Adama mba Yinni Gusunɔ u sere waamɔ ya kooramɔ ben suunu sɔɔ.
U nee, be wee ba mwia kpana ba biruku yira wuramɔ.
Ba ben tabu durɔbu kamia.
Ma ba duki mɔ, ba n mam biru mɛerimɔ.
Tem me kpuro mu berum duura.

⁶ Kam sɔɔra be ba sãu ba duki mɔ.
Baa tabu durɔ damgibu bã n duki sua kama.
Domi sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, Efaratin daarun bɔkuɔ,
dabiru ta sokuramɔ ta wɔrukumɔ.

⁷ Wara u ka daa te ba mɔ Nilu weene tã n yiba.

Wara u ka tu weene sanam me ten tora bɔ.

⁸ Egibitigiba ba ka tu weene.
Domi ba nee, nge me Nilun nim mu ra tɛrie ka dam tem sɔɔ,
nge mɛya ben tabu kowobu ba koo maa tɛria tem sɔɔ,
kpa bu wusu ka sin tɔmbu kam koosia.

⁹ Wee ba m̀, ben maas̀bu bu seewo fuuku.

Be ba tabu keke be dumi gawe dua,

bu duki doo.

Ben tabu dur̀bu bu seewo.

Puti ka Kusin tabu dur̀bu be ba tere piiminu neni,

ka sere Ludiba be ba s̄a ten towobu,

bu seewo.

¹⁰ Adama t̄o teni, ta ko n s̄awa Gusuǹ, w̄llu ka tem Yinnigiru.

Ta ko n s̄awa t̄e s̄o u win yiber̄ba m̄ru k̄siem̄.

Takobi ya koo t̄mbu di,

kpa yu yem debu.

T̄n dabi te ya koo go,

Gusuǹ w̄llu ka tem Yinnin s̄,

ta ko n kp̄i nge ȳku yaa

Efaratin daarun goor̀,

s̄o ȳsan n̄m geu gia.

¹¹ B̄e Egibitigibun tabu kowobu,

baa i n seewa i da Galadì i tim kasu, kama.

B̄en m̄era ya n̄ kpeem̄.

¹² Bwesenu kpuro nu koo n̄

nge m̄ ba b̄e sekuru doke.

Domi ba koo b̄en d̄sirun kuuki n̄ baama.

B̄en tabu dur̀bu ba ko n b̄arim̄wa.

B̄a n yinna, ba koo w̄rukuwa sannu.

Nebukan̄saa u Egibiti w̄ri

¹³ Gari yiniwa Yinni Gusuǹ u Yeremi s̄owa sanam m̄ Babilonin sina boko, Nebukan̄saa u na u Egibiti w̄ri. U n̄e,

¹⁴ a Egibitigibu n̄o s̄io

ka be ba w̄a yen wuu si ba m̀ Migidoli, ka Menfisi, ka Tapan̄si s̄o,

a n̄e, ben baawure u seewo u s̄oru ko.

Domi ba bu tabu w̄rim̄ baaman di.

¹⁵ Ben tabu dur̀ damgibu ba w̄ruka.

Ba n̄ kp̄a ba ka tii yin̄.

N̄e, Yinni Gusuǹwa na bu fuka.

¹⁶ Na dera ben tabu kowo dabiru ta sokura ta w̄ruka.

Ma ba m̀, bu seewo bu wura ben tem̄

mi ba bu mara, mi tabu sari.

¹⁷ N̄e, Yinni Gusuǹ na n̄e,

bu Egibitin suǹ ȳsi kpaaru k̄eyo

bu n̄e, woo kan̄.

U dera saa gea n̄n doonari.

¹⁸ N̄e Gusuǹ, w̄llu ka tem Yinni,

n̄e wi na s̄a sina boko,

sere ka n̄n w̄aru,

nge m̄ ba ȳ ma guu te ba m̀ Tabori

ta guu ni nu tie gunum kere,

ka nge m̄ ba ȳ ma guu te ba m̀ Kaameli

ta w̄a nim w̄kun b̄kuo,

nge m̄ya ba n̄ ȳ kam kam

ma yiber̄ba ba koo na bu bu w̄ri.

¹⁹ B̄e Egibitigibu, i s̄oru koowo i b̄en ȳnu gura,

ba koo b̄e yoru mw̄eri.

Domi wee, Menfisi ya koo ko bansu.

Goo kun maa sinamɔ ye sɔɔ.

²⁰ Bɛɛ Egibitigibu, i sãawa nge naa gbiiba ye ya wã.

Adama wee, daru swãa gaa ya wee

saa sɔɔ yẽsan nɔm geu gian di,

yu ye wɔri.

²¹ Bɛɛn tabu kowo be ba ra bɛɛ somi gobin sã,

ba bɔɔru nge naa gumgia.

Ka mɛ, ben tii ba koo biruku yira wura

bu duki yakikira.

Domi nɔni swãara koo bu wɔri.

Ben sɛɛyasiabun saa ya tura.

²² Egibitigiba duki mɔ

nge wɛɛ yi yi doonɔ wɔkinu sari.

Domi yiberɛba ba bu wɔrimɔ ba suririmɔ,

nge dãa buro wi u dãa suririmɔ ka gbãa, dãa sɔɔwɔ.

²³ Baa mɛ ben dãa sɔɔ ga kpã

sere goo kun kpɛ u du mi,

ka mɛ, ba koo gu bɔɔriwa.

Domi yiberɛ be, ba twee dabiru kere.

Goo kun kpɛ u ben geeru gia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁴ Egibitigiba wãa sekuru sɔɔ.

Domi wee, ba bu sɔɔ yẽsan nɔm geugibu nɔmu sɔndia.

²⁵ Nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na maa nɛɛ, kon bũu wi ba mɔ Amɔ sɛɛyasia wi u wãa Tebesiɔ, ka Egibitin sunɔ, ka Egibitigibu kpuro ka ben bũnu ka ben sinambu, ka sere maa be ba Egibitin sunɔ wi naane sãa.

²⁶ Kon bu Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko ka win sɔm kowobu nɔmu beria, be ba kasu bu bu go.

Adama yeniban biru, Egibiti ya koo wurama nge yellu. Yeniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba yakia

(I maa mɛɛrio 30:10-11)

²⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,

bɛɛ, nɛn sɔm kowobu,

i ku berum ko, i ku maa nanda.

Domi kon bɛɛ wɔrama saa tontonden di.

Kon bɛɛn bweseru yakiaama saa yorun di.

I ko i wurama i wɛra,

i n wãa bɔri yɛndu sɔɔ.

Goo kun maa bɛɛ nɔni sɔɔmɔ.

²⁸ I ku berum ko.

Domi na wãa ka bɛɛ.

Kon bwese ni kpuro kpeerasia,

nɔn suunu sɔɔ na raa bɛɛ yarinasia mi.

Adama bɛɛ, na n bɛɛ kpeerasiamɔ.

Kon bɛɛ sɛɛyasiawa nge mɛ n weene,

domi na n kpɛ na kun bɛɛ sɛɛyasie.

47

*Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua**Filisitiban sɔ*

¹ Egibitin sina boko u sere Gasa tabu wɔri, wee ye Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔwɔ Filisitiban sɔ. U nɛɛ,
² wee, yiberɛba ba wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di, ba teriamɔ tem sɔɔ nge daa te ta nim yibumɔ ta bɔɔ saramɔ. Ma ba tem ka ye ya wɔa mɛ sɔɔ wukiri ka mɛn wusu ka tɔn be ba wɔa si kpuro sɔɔ. Tɔn be kpuro ba kuuki mɔ, ba weeweenu mɔ.
³ Dumin naa damu damusu ka tabu kekeban uruuban wɔkinu nɔɔramɔ. Baababa ba ben bibu derimɔ, domi ben gɔma kpuro dwiia.
⁴ Saa ya tunuma yɛ sɔɔ ba koo Filisitiba kpuro go, ka tɔn be ba koo kpɔ bu Tirigibu, ka Sidonigibu somi, ka tɔn be ba tie ba wɔa tem bure te ba mɔ Kafitoria.
⁵ Gasagibu ba wɔawa nuku sankiranu sɔɔ ba wii pɔɔnu pote. Asikalonigibu ka be ba wɔa wɔwɔɔ ba nɔɔ maari. Bɛɛ be i tie, sere saa yerà i ko i n wɔa i n tii muririmɔ i ka gɔɔ swɔ.
⁶ Wee, i gerumɔ i mɔ, Yinni Gusunɔn takobi, domma kaa wɛra. A wuro wunen kararɔ, kpa a n wɔa mi sɛɛ.
⁷ Amɔna ya koo ka wɛra. Domi Yinni Gusunɔn tiiwa u ye wooda wɛ, yu ka Asikalonigibu ka nim wɔkun goonugibu wɔri.

48

*Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua**Mɔabuban sɔ*

¹ Wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ, u gerua Mɔabuban sɔ. U nɛɛ,
 Nɛbo ya kam kua domi wee ba yen yɔnu gura. Kiriataimu ya wɔa sekuru sɔɔ domi ba ye mwa. Misigabu ya wɔa sekuru sɔɔ, domi ba ye kɔsuka.
² Mɔabun bɛɛɛɛ ya kpa. Ma ba bwisikumɔ bu Hɛsiboni kam koosia. Ba mɔ, su da su ye kam koosia kpa ya kun maa wɔa handunia sɔɔ. Wunɛ Madimɛni, kaa ko bansu, domi wee ba nun tabu wɔrimam wee.
³ Ba faaba kanamɔ saa Koronaimun di, ba mɔ, wee ba bɛsɛn yɔnu guramɔ. Wee ba kpuro kɔsukumɔ.
⁴ Ba Mɔabu kam koosia. Ma bibun nɔɔ ga nɔɔramɔ.
⁵ Ba wuri wenne guu te ba mɔ Lusitia,

ma nuku sankiranun kuuki yi saramamə saa Koronaimun guurun di.

⁶ Ba m̀, i duki yakuro, i bɛɛn wāaru wəra,
kpa i da i n wāa nge gbeeku ketekunu gbaburə.

⁷ Domi i bɛɛn naane dokewa bɛɛn naman samburu ka bɛɛn arumaniba sɔɔ.
Wee, tɛ ba koo bɛɛn tii mwɛɛri
kpa bu bɛɛn b̄u wi ba m̀ Keməsi
ka win yāku kowobu ka win wirugibu
yoru mwa bu ka doona.

⁸ Be ba koo bu kam koosia mi.
Ba koo duwa wuu baagere sɔɔ.
Gen gaga kun kisiramə ben naman di.
Ba koo kpuro kam koosiawa wəwi sɔɔ ka tem tɛɛri sɔɔ.
Yinni Gusunəwa u yeni gerua.

⁹ U maa nɛɛ,
i Məabuban sika sɔɔru koowo,
domi ben gɔɔ turuku kua.
Ben wusu su koo ko bansu.
Goo kun ko n maa wāa si sɔɔ.
¹⁰ Be ba Gusunən samburu m̀ ka atafiru, u bu b̄rusio.
Be ba yinamə bu tambu go ka takobi,
Gusunə u bu b̄rusio.

¹¹ Wee, saa yellun di, Məabuba ba wāa bəri yendu sɔɔ.
Ba n̄ yoru diire gam.
Ba s̄wa kpetɛɛ nge tam kəruru.
Ba n̄ bu gɔsiare gam sɔɔ nge tam.
Ben dobu ka ben wani kun kɔsa.

¹² Yen s̄na nɛ, Yinni Gusunə na nɛɛ, t̄ru gara sisi t̄ sɔɔ kon bu tambu surema
bu bu gɔsie wekenu ganu sɔɔ, kpa bu weke ni kɔsuku.

¹³ Məabu be, ba koo sekuru wa ben b̄u wi ba m̀ Keməsin s̄, nge mɛ
Isireliba ba sekuru wa b̄u wi u wāa Beteliən s̄, domi wi s̄ra ba ben naane
doke.

¹⁴ Bɛɛ Məabuba, aməna i ko i ka kp̄i i gere i nɛɛ,
i s̄awa tabu durəbu be ba wāa tabun s̄.

¹⁵ Domi wee, i kam kua.

Bɛɛn wusu su d̄ɔ mwaara.

Ma yiberɛba ba bɛɛn aluwaasi damgibu mwɛɛra ba sakira.

Yeniwa sina boko u gerua. Win ȳsira Gusunə, w̄llu ka tem Yinni. U nɛɛ,

¹⁶ Məabun kam kobu turuku kua.
N̄ni swāa te ba koo wa, ta wee fuuku fuuku.

¹⁷ Bɛɛ be i wāa ben turuku, i ka bu gɔɔ sinə.

Bɛɛ be i bu ȳ, i bu bikio i nɛɛ,

aməna n koosina ba ka ban tenin dam bakam mɛ kpeerasia mɛ.

¹⁸ Bɛɛ maa Dibonigibu, i bɛɛn sin yee bɛɛɛginu derio,
kpa i na i sina temə.

Domi be ba Məabuba kam koosia,
ba wee bu bɛɛ wəri,
kpa bu bɛɛn gbāra damginu kɔsuku.

¹⁹ Bɛɛ Aroɛɛgibu, i doo swaaɔ i mɛɛri,
kpa i Məabu be ba kpikiru sua bikia i nɛɛ,
mba n koora.

²⁰ Ba koo bɛɛ wisi bu nɛɛ,
ba wāawa sekuru sɔɔ ba diirimə.
I kuuki koowo, i gbāra,

kpa i baawure nɔɔsia Aanɔɔwɔ
ma ba Mɔabuba gura.

²¹ Yinni Gusunɔwa u bu seeyasiamɔ be ba wã wɔwa sɔɔ ka yen wuu sini sɔɔ,
si ba mɔ, Holoni ka Yahasi ka Mefati,

²² ka Diboni ka Nebo ka Beti Dibilataimu,

²³ ka Kiriataimu ka Beti Gamulu ka Beti Mɛɔni,

²⁴ ka Keriatu ka Botisira, Mɔabuban wusu kpuro gesi, si su wã turuku ka
tontondeɔ.

²⁵ Ba Mɔabuban dam bua,
ma ben yiiko ya kpa.

Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

²⁶ Mɔabuba ba tii sua Gusunɔn wuswaaɔ. Yen sɔ, bu bu tam taasio sere bu
mu siruku kpa bu bu yɛɛ.

²⁷ Bɛɛ Mɔabuba, i yaayo ma i raa Isireliba yɛɛ. I raa bu wii gimanu koosi nge
be i gbena mwa.

²⁸ Tɛ, i yario bɛɛn wusun di
kpa i da i n wã kpee baaba sɔɔ,
kpa i kpee goominu saari,
i bɛɛn wã yenu ko kpee baaba sɔɔ.

²⁹ Sa Mɔabuban tii suabun gari nua, ka ben tɔn biaru,
ka sere maa ben woo kanabu,
ka ben degangam, ka ben nɔni yɔnnu.

³⁰ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, nɛn tii, na yɛ ma ba ra tii sue ben gari gerubu sɔɔ.
Adama ye ba mɔ kpuro, ya ku ra n arufaani gaa mɔ.

³¹ Yen sɔna na Mɔabuba kpuro gɔɔ swĩiyammɛ.

Ma na Kiri Herɛsigibu weeweenu kuammɛ.

³² Sibiman resɛm gbaaru, na wuri mɔ wunen sɔ.

Nɛn wuri yi, yi Yasɛɛgibugii kere.

Yellu, wunen dãa kãasi yi nim wɔku saramɔ.

Yi mam Yasɛɛn daarun nim dekamɔ.

Adama wee, kam koosio u yin marum wɔri u kam koosia.

³³ Nuku dobun womusu kun maa wã Mɔabuban gbeaɔ.

Goo ku ra maa tam game mi.

Tam sari wekenu sɔɔ.

Nuku dobun kuuki kun maa nɔramɔ mi,

ma n kun mɔ tabugii.

³⁴ Hɛsibonigibu ba nɔɔgiri sue ba somiru kanamɔ. Ba ben nɔɔ nɔɔmɔ Elealeɔ,
ka Yahasiɔ, ka Soariɔ, ka Koronaimuɔ, ka Egalati Selasiɔ. Domi baa Nimurimun
daaru ta kam kua.

³⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, kon den Mɔabuba kpeerasia, be, be ba yɔɔmɔ ben bũu
turanɔ ba nu turare dɔɔ dokeammɛ.

³⁶ Yen sɔna nɛn gɔru ga sumɔ nge guuru Mɔabuba ka Kiri Herɛsigibun sɔ.
Domi ben dukia ye ba gura kpuro ya kam kua.

³⁷ Tɔmbu kpuro ba ben seri ka ben toba kɔna, ba tii murura nɔma yiru
kpuro, ba saaki deewa ben nuku sankiranun sɔ.

³⁸ Ba gɔɔ wuri mɔ yenu baagere sɔɔ ka sere mi ba ra mennɛ kpuro gesi domi
na Mɔabuban tem kɔsuka nge weke te goo kun maa kã. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na
yeni gerua.

³⁹ I gɔɔ swĩiyɔ, Mɔabuba ba wɔruma. Ba biruku yira wura. Anna a sekuru
wa. Be ba ka bu sikerɛn kpuro, ba bu yɛɛmɔ.

⁴⁰ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, yiberɛba ba koo na nge yaberekunu ni nu bellimo wɔllɔ.

⁴¹ Kpa bu wuu ge ba mɔ Keriɔtu mwa, bu gen gb̄aranu kɔsuku.

Mɔabun tabu durɔ damgibu ba koo nanda nge tɔn kurɔ wi u yiire u k̄i u ma.

⁴² Ba koo Mɔabuba kpeerasia.

Ben bwesera koo nɔru ko, domi ba nɛ, Yinni Gusunɔ seesi.

⁴³ Wee, ba bu yina ka taa ka suura berie.

⁴⁴ Wi u duka mɔ berum sɔ, u koo wɔriwa suura ye sɔɔ.

Wi u maa yara suura yen di, kpa u taa mwaara.

Domi kon de Mɔabun sɛɛyasiabun tɔru tu na.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁴⁵ Be ba kpikuru sua ba n̄ maa dam tie, ba w̄ɛra yeru kasu Hɛsiboniɔ.

Adama d̄ɔɔ yari yi koo yari yen sina boko Sihonin dirun di, yi da yi Mɔabuban tem nɔɔ bura yenu ka mɛn guunu di.

⁴⁶ Bɛɛ, Mɔabuba, i kam kuawa.

Bɛɛ Kemɔsigibu, i kpeerawa.

Wee, ba koo bɛɛn bibu yoru mwɛɛri bu ka doona.

⁴⁷ Adama saa gaa sisi

yɛ sɔɔ kon ka Mɔabu be ba yoru mwɛɛra mi wurama ben temɔ.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Nge mɛya kon ka Mɔabuba sɛɛyasia.

49

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Amɔniban sɔ

¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Amɔniban sɔ. U nɛɛ, mban s̄na b̄u wi ba mɔ Malikɔmu u Gadin tem mwa. Mban s̄na win tɔmbu Amɔniba ba Isireliban wusu wɔra. Isireliba ba n̄ bibu mɔwa be ba koo mu tubi di?

² Yen s̄ t̄ɛ, kon de tabun wurenu nu nɔɔra ben wuu marɔɔ ge ba mɔ Raba.

Raba ye, ya koo bansu ko,

kpa yen baru kpaanu nu d̄ɔɔ mwaakira.

Nge mɛya Isireliba ba koo bu gira be, be ba raa bu gira.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³ Bɛɛ, Hɛsibonigibu, i gɔɔ sw̄iyɔ.

Domi ba koo Ayi kam koosia.

Raban baru kpaanugibu, i nɔɔguru suo i somiru kana.

I saaki deewo nuku sankiranun sɔ,

kpa i n sirenɛ i n gɔɔ sumɔ.

Domi ba koo bɛɛn b̄u wi ba mɔ Malikɔmu sua,

ka win ȳaku kowobu ka win wirugibu bu ka doona.

⁴ Bɛɛ Rabagibu, bɛɛ be i ku ra mɛm nɔ,

wee i tii sue bɛɛn wɔwa ye ya tem gem mɔn sɔ.

Ma i bɛɛn dukia naanɛ s̄aa.

Ma i mɔ, wara u koo kp̄i u bɛɛ wɔrima.

⁵ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ,

wee kon bɛɛ nɔni sw̄āaru surema.

Ta koo nawa saa baaman di,

kpa i yarina.

Goo maa sari wi u koo bεε menna.

⁶ Adama amen biru kon de be ba yarine mi, bu wurama.
Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

Gari yi Yinni Gusunawa u gerua

Edamuban sa

⁷ Wee ye Gusunawa, wallu ka tem Yinni u gerua Edamuban sa. U nee,
bwisi yi kpawa Temaniwa?

Ben bwisigibun bwisi yi kpawa?

Mana yi kpuro yi doona.

⁸ Bεε Dedanigibu, i gɔsiro,
i duki yakuro i da i kuke kpee baaba sa.

Domi kon Esaugibu nani swaaru kpεε
sanam me kon bu seeyasia.

⁹ Be ba ra resem sari ba n na been mi,
ba ra fiko deri.

Gbenabu ba n tambu wari,

ba ra suewa ye ba koo kpi.

¹⁰ Adama ne, Yinni Gusunawa,
kon Esaun bweseru kpuron yanu gurawa.

Kon bu sikama ben kuku yenun di.

Ba n kpe bu kuke.

Ben bibu ka ben dusibu ka be ba ka bu sikerene kpuro ba koo gbiwa.

Goo kun tiarama.

¹¹ Baa ba n ben bibu deri ba kua gobekuba,

nena kon de ba n wa,

kpa ben gaminibu bu man naane ko.

¹² Na maa nee, be na n daa seeyasiamawa, kon bu seeyasia. Yera bεε, Edamuba, i
tamaa i yara min di? Aawo, kon bεε seeyasiawa.

¹³ Na boruma sere ka nen wawaru ma been wuu maro Batisira ga koo bansu
ko kpa n saa sekuru, kpa tambu ba n da gu sie ba n goo borusima. Meya maa
been wuu si su tie su koo ko bansu sere ka baadomma. Ne, Yinni Gusunawa
na yeni gerua.

¹⁴ Yinni Gusunawa u Yeremi labaari yeni sawa u nee,

ba samawa goo gora bwesenun suunu sa u nu sa u nee,

nu mennama nu Edamuba wari,

nu seewo nu bu tabu wari.

¹⁵ Domi ne, Yinni Gusunawa, kon bu ko daakobu bwesenu kpuro sa,

be tamba ko n gama.

¹⁶ Ben tii suabu ka ben nongiru ta dera ba koru.

Be ba wa kpee baaba sa, ka sere gungunun wii kpiina,

baa ba n wa yenu kua sere wallun sa sawa, nge gunu bakeru,

kon bu surama min di.

Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

¹⁷ Edamu ya koo kowa bansu. Be ba saru mi, ba n ye wa, biti ya koo bu mwa
kpa bu wia ko asaru yen sa.

¹⁸ Domi ya ko n sawa nge me ba Sodomu ka Gomora kpeerasia ka yen baru
kpaana. Goo kun maa sinama mi.

¹⁹ Ko na n sawa nge gbee suna

ge ga yarima Yuudenin gbee surorun di ga daw gu nim na.

Kpa n tambu kpuro yarinasia subaru sa.

Saa ye sawa kon Edamuba suna kpa wε wi nen tii na gosa.

Nge wara u ka man nε.

Wara u koo kpī u man wooda wē.

Sina boko wara u koo kpī u yōra nen wuswaa.

²⁰ Yen sō, i swaa dakio i nō himba ye na kua Edōmuban sō,

ka sere kpunaa ye na yi Temanigibun sō.

Na nεε, kam kam, kon de bu be kpuro mwεeriwa nge yāanu
bu ka da tem tukumō.

Ba koo ben tem kpuro kam koosiawa.

²¹ Kam koo bin wurenu sō, tem mu koo yīiri.

Tamba koo nōgiru sua bu somiru kana,

kpa ben nāsu su nōra sere nim wōkuō, ge ba mō Sō.

²² Wee, yiberεba ba koo Botisira wukiri nge mε yaberekunu nu ra yaa gonu
kunisi. Yen dōma te, Edōmun tabu durō damgibu ba ko n kpa sa wōri mōwa nge
tōn kurō wi u yiire u kī u ma.

Gari yi Yinni Gusunō u gerua

Damasin sō

²³ Wee ye Yinni Gusunō u gerua Damasinsō. U nεε,
yen wuu sini, Hamati ka Aapadi,

sin tamba wāa sekuru sō.

Ba labaari kōsa nua, ma ba diirimō.

Ben laakari ya burisina nge nim wōkun nim,
sere ya n kpīa ya wuramε.

²⁴ Damasigibu ba mwia kpana ba gōsira bu ka duki su,
adama ba berum soore.

Ma nuku sankiranu ka wuriribu bu neni
nge tōn kurō wi u yiire u kī u ma.

²⁵ Wuu gēn sō na ra n nuku dobu mō,
mban sōna gen tambu ba n kpikiru sua.

Wuu bōkō ge, ge ga yīsiro yara mi,
mban sōna gen tambu ba n gu deri.

²⁶⁻²⁷ Sō teeru ba koo gen aluwaasiba go gen swεε sō. Ba koo maa gen
tabu kowobu kpuro kpeerasia, kpa n de bu gu dō mēni ka Beni Hadadin sina
kpaaru. Nε, Gusunō, wōllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Gari yi Yinni Gusunō

u gerua Kedaagibu

ka Hasorigibun sō

²⁸ Wee ye Yinni Gusunō u gerua Kedaagibun sō ka bwese ni nu wāa Hasoriōn
sō, ni Babilonin sina boko Nebukanεsaa u kamia. U nεε,
i seewo i Kedaagibu wōri.

I be, sō yari yerugii be kpuro goowo.

²⁹ I ben kuu bekunuginu ka ben yaa sabenu kpuro guro,
ka ben beka ka ben sōmunu ka ben yooyoosu,

kpa i kuuki ko baama i bu berum tia.

³⁰ Bεε Hasorigibu i seewo i duki su fuuku,

kpa i da i kuke wōrusu sō.

Domi Babilonin sina boko Nebukanεsaa u kpunaa kua u ka bεε wōri.

Nε, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

³¹ U maa nεε,

i doo i bu wōri be, be ba wāa bōri yendu sō, ba sō sēε ben yenusa.

Ben wusu su n gamboba ka kōkōrōba mō,

ma ba ka tǎmbu dǎsire.

³² Yiberɛba ba koo ben yooyoosu mwɛɛri

ka sere maa ben yaa sabenu ya n dabi.

Kon bu yarinasia baama,

be, be ba ra ben wii baanu kǎni beri berika.

Kon de yiberɛba bu na baaman di bu bu kam koosia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³³ Hasorin wuu ga koo ko bansu,

kpa ga n sǎa gbeeku bǎnun wǎa yeru sere ka baadommaɔ.

Goo kun maa sinamɔ mi.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Elamun sǎ

³⁴ Wee ye Yinni Gusunɔ u win sɔmɔ Yeremi sǎɔwa Elamun sǎ. Saa ye sǎɔ, Sedesiasi, Yudaban sina bokon bandun torewa mi.

³⁵ Gusunɔ, wǎllu ka tem Yinni u nɛɛ,

wee, kon Elamugibun tɛnnu bǎku

ni nu sǎa ben dam nuuru.

³⁶ Kon bu handunian goonu nɛ kpuron woo kparema, kpa n bu yarinasia baama. Tem gam sari mi ba n ko n wǎa.

³⁷ Kon de Elamugibu bu diiri

ben yiberɛba ka be ba kasu bu bu gon wuswaaɔ.

Nɛn mǎrun saabu kon bu nǎni swǎa bakaru kpɛɛ.

Taba kon ka bu go n kpe,

³⁸ kpa n ben sinambu ka ben wirugibu go

kpa n nɛn tiin bandu swǎi.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³⁹ Adama tǎru gara wee tɛ sǎɔ kon de

be ba raa yarina mi, bu wurama.

50

Babiloni ya kam kua

¹ Wee gari yi Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sǎ ka yen tem kpuron sǎ, saa Yeremin min di. U nɛɛ,

² i bwesenu labaari yeni nǎsio.

I yǎrenu koowo nu ka ye gia.

I ye kparo i nɛɛ,

Babiloni ya wǎruma.

Yen bǎnu nu sekuru sua.

Bǎu ni ba mǎ Bɛli ka Mɛrodaki

nu wǎa sekuru sǎɔ.

Nin bwǎarokunu nu bɛrum soora.

³ Bweseru gara ye wǎrim wee

saa sǎɔ yɛsan nǎm geu gian di.

Ta koo tem mɛ gǎsiawa bansu.

Goo kun ko n maa wǎa mi.

Tǎmbu ka yɛɛ kpuro koo yarina min di.

⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

yen tǎɔ te, Isireliba ka Yudaba ba koo wurama ben temɔ sannu,

ba n sumɔ, ba n nɛ Gusunɔ, ben Yinni kasu.

⁵ Ba koo Siǎnin swaa bikia,

bu wǎrima yen mi,

kpa bu na

bu ka man arukawani bǎke

ye ba ñ duarimə sere ka baadommaə.

⁶ Be, nɛn tɔmbu, wee ba sãa nge yãa gɔɔ
ge ga raa kɔɔre.

Ben kparoba raa bu kɔ
ba dɛra ba sirenɛ guunu wɔllɔ
ba gasirimə gee ka giɔ,
sere ba ben wãa yeru duari.

⁷ Yiberɛ be ba bu wɔri gesi,
ba ra bu gurewa.

Kpa yiberɛ be, bu nɛɛ,
ba ñ kɔsa kue.
Be, Isireli ben tiiwa ba Yinni Gusunə torari,
wi, wi u sãa gemgii
ka wi ben sikadoba ba naanɛ sãa.

⁸ Bɛɛ Isireliba, i yario i duki su Babilonin di,
nge boo ni nu gɔɔ gbiiye.

⁹ Domi wee, kon bwesenu seeya wuu wuuka
kpa n de nu Babiloni wɔri.

Ba koo nawa saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di,
kpa bu ye tarusi bu mwa.

Ben sɛɛnu nu ñ kam wɔrimə.
Baa ben tabu durə turo kun gəsirə nɔm dira.

¹⁰ Babilonigibu ba ñ kisiramə kam koo bin di.

Be ba koo ben yãnu gura kpuro,
ba koo nu gurawa ka nuku tia.

Nɛ, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

¹¹ Bɛɛ Babilonigibu, bɛɛ be i nɛn arumani gura,
i nuki doro.

I n yɔɔkumə nge naa kpɛmi yakasə.

I n sumə nge dum dwɛɛ.

¹² Adama i bɛɛn tem mɛɛrio.

Wee, mu wãa sekuru sɔɔ.

Wee, mu kua bansu, nge tem mi gãanu ku ra kpi.

Ma mu biru wura tem kpuro sɔɔ.

¹³ Yinni Gusunən mɔrun saabu, mu kua bansu.

Be ba koo sara Babilonin tem mi, biti koo bu mwa
kpa bu wia ko.

¹⁴ Bɛɛ be i ra tɛndu to,

i na i Babiloni tarusi.

I ye sɛɛnu tweeyo.

I ku yen wɔnwɔndu ko.

Domi ya nɛ, Yinni Gusunə torari.

¹⁵ I tabun kuuki koowo baama
domi Babilonin gani yi wɔruka,

yen gbārara suba.

Wee yen tamba nɔma yiiye

ba tii yiberɛba wɛ.

Nɛ, Yinni Gusunəwa na ye mɔru kəsiamə,

na mɔ, i ye mɔru kəsieyo.

I ye kuo nge mɛ ya raa gabu kua.

¹⁶ Tabu wee ka kam kobu sannu.

I bu goowo be ba duurumə

ka be ba gɛɛmə.

Baawure u seewo u da win temə mi win bwesera wāa.

¹⁷ Yinni Gusunə u nεε,

Isireliba ba s̄awa nge yāa ni nu kōra
ma gbee sinansu su nu naa swīi.

Asirin sina bokowa u gbia u nu wəri u gura, ma Babilonin sina boko u maa na u nu wəri u kəsuka.

¹⁸ Yen s̄ana, nε Gusunə Isireliban Yinni, wi u wəllu ka tem mə, na nεε, kon Babilonin sina boko ka win temgibu s̄eyasia nge mε na Asirin sunə s̄eyasia.

¹⁹ Adama kon de Isireliba bu wurama ben wāa yerə,

kpa bu ben d̄ianu yewe guu te ba m̄ Kaamelio

ka Basanio ka guu te ba m̄ Efaraimuə,

ka sere maa Galadin temə.

Ba n̄ maa gāanun yāaru m̄.

²⁰ Yen doma te, ba koo Isireliba ka Yudaban durum kasu ba kun wa, domi be, be ba tie mi, kon bu ben durum w̄ka.

²¹ Yinni Gusunə u nεε,

i M̄erataimugibu ka Pekodigibu w̄orio.

I bu goowo i kam koosia mam mam.

I n̄n woodaba kpuro yibio.

²² Wee, tabun wurenu n̄oramə tem mε kpuro s̄ə.

As̄ə baka ya tunuma.

²³ Babiloni ye ya handunia kpuro kəsuka, nge matalaka,

yen tii wee, ya k̄sikira,

ya kua bansu bwesenu kpuron suunu s̄ə.

²⁴ Babiloni, na nun yina beria,

ma ya nun mwa a n̄ ka baaru.

Wee, t̄, a kua piris̄m,

domi a nε, Yinni Gusunə w̄ori.

²⁵ Ma na n̄n tabu yānun beru yeru wukia.

Ma na n̄n m̄ru s̄əsi ka tabu yāa ni.

Domi nε Gusunə, wəllu ka tem Yinni,

na s̄amburu mə te kon ko Babilonio.

²⁶ B̄εε handuniagibu kpuro,

i na i Babilonigibun biranu suriri,

kpa i ben yānu gura i subu subu nge yakasu,

i ye kam koosia.

Gāanu nu ku maa tiara mi.

²⁷ I ben tabu dur̄ damgibu goowo.

I bu sakirio nge yaa sabenu.

Ba kam kua, domi ben t̄ra tunuma,

t̄ s̄ə ba koo bu s̄eyasia.

²⁸ Yera Isireliba be ba kpikiru suuma

ba na Yerusalemuə ba m̄,

Yerusalemu, Yinni Gusunə u nun m̄ru k̄sia.

U win s̄a yee d̄eraru m̄ru k̄sia.

²⁹ I t̄n towobu m̄n̄nə bu Babiloni w̄ori,

kpa bu ben sansani gira bu ka ye sikerena,

kpa bu ku raa de goo u kisira min di.

Bu bu k̄sieyo nge mε ben daa ya nε.

Bu bu kuo nge mε ba raa gabu kua.

Domi ba tii w̄olle sua nε, Yinni Gusunən wuswaaə,

nε wi na s̄a Isireliban Yinni D̄ero.

30 Yen sɔ̄, mi ben aluwaasiba ba wãa kpuro, ba koo gbisukuwa, kpa ben tabu kowobun tii bu gbisuku tɔ̄ te.

31 Ne, Gusunɔ̄, wɔ̄llu ka tem Yinni, na nee,
wunε Babiloni, wunε wi a tii sue,
na ka nun mɔ̄ru sãa.

Wunen tɔ̄ra tunuma tɛ sɔ̄ kon nun seeyasia.

32 Wunε wi a tii sue mi, kaa fukura a wɔ̄ruma.
Goo sari wi u koo nun seeya.

Kon wuu si su ka nun sikerene dɔ̄ doke
kpa u sin tem kpuro di.

33 Ne, Gusunɔ̄, Isireliban Yinni, ne wi na wɔ̄llu ka tem mɔ̄, na maa nee,
wee ba Isireliba ka Yudaba dam dɔ̄re
ba bu yoru nenusi,
ma ba yinamɔ̄ bu bu yɔ̄su.

34 Adama ne, ben yakio, na dam mɔ̄.
Nen yĩsira Gusunɔ̄, wɔ̄llu ka tem Yinni.
Kon ka bu yina kpa n ben tem bɔ̄ri yendu wɛ̄,
kpa n Babilonigibu burisina.

Himba ye Yinni Gusunɔ̄ u yi

Babilonin sɔ̄

35 Yinni Gusunɔ̄ u maa nee,
i Babilonigibu tabu wɔ̄rio
ka sere ben wuu bɔ̄kɔ̄ gen tɔ̄mbu
ka ben sina asakpɔ̄bu ka ben bwisigibu.

36 I ben sɔ̄mɔ̄ tii suo be tabu wɔ̄rio
kpa bu gɔ̄sira wiirɔ̄bu.
I ben tabu durɔ̄ damgibu wɔ̄rio
kpa bu nanda.

37 I ben dumi ka ben tabu keke yi dumi gawe tabu wɔ̄rio.
I tɔ̄n be ba kana ba bu somimɔ̄ tabu sɔ̄, tabu wɔ̄rio,
kpa bu bɛ̄rum soora nge tɔ̄n kurɔ̄bu.
I ben dukia wɔ̄rio i gura.

38 Ben daanun nim mu gbero.
Domi tem mi, bũna ba ra sã,
ma nu dera ba wiru bie.

39 Yen sɔ̄na kon de Babiloni yu ko bansu sere ka baadommaɔ̄,
kpa purukanu ka taataanu nu na nu n wãa mi.

40 Kon Babiloni ye kɔ̄sukuwa nge Sodomu ka Gomɔ̄ra
ka sin wuu si ne, Yinni Gusunɔ̄ na kam koosia.
Goo kun maa sinamɔ̄ mi.

Ne, Yinni Gusunɔ̄wa na yeni gerua.

41 Wee, bweseru gara wee saa sɔ̄ yɛ̄san nɔ̄m geu gian di.
Bwese te, ta kpã.

Ten sinambu ba dam mɔ̄.
Be wee, ba swaa mɔ̄ ba wee saa tontonden di.

42 Ben tabu kowobu ba takobi ka tɛma neni.
Ba ñ wɔ̄nwɔ̄ndu mɔ̄, ba bɔ̄ɔ̄bu.
Ba wɔ̄ki nge nim wɔ̄kun nim.

Ba dumi yɔ̄ɔ̄wa ba swĩine swεε swεε.
Ba tabun sɔ̄ru sãa bu ka Babilonigibu wɔ̄ri.

43 Ye Babilonin sina boko u labaari ye nua,
yera win gɔ̄ma dwiia.
Bɛ̄rum ka wuriribu nùn mwa

nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɪ u ma.
⁴⁴ Nε, Yinni Gusunɔ, kon wuu gb̄araruguu wɔri
 nge gbee sunɔ ge ga yarima
 saa Yuudenin gbee surorun di,
 kpa n gen tɔmbu kpuro yarinasia subaru sɔɔ.
 Saa ye sɔɔ, kon bu sunɔ kpao wɛ
 wi nɛn tii na gɔsa.
 Nge wara u ka man nε.
 Wara u koo kpɪ u man wooda wɛ.
 Sina boko wara u koo kpɪ u yɔra nɛn wuswaaɔ.
⁴⁵ Yen sɔ, i swaa dakio i nɔ himba ye na yi
 Babiloni ka yen tɔmbun sɔ.
 Na nεε, kam kam kon de bu be kpuro gura
 nge yāanu bu ka da tem tukumɔ.
 Ba koo ben wāa yeru kpuro kam koosiawa.
⁴⁶ Babilonin kam koo bin wurenu sɔɔ,
 tem mu koo yɪri,
 kpa wɔki bakanu nu se saa handunian baama kpuron di.

51

¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ. U nεε,
 kon de woo gu Babiloni swee,
 ye ka yen tɔmbu,
 kpa gu bu kam koosia.
² Kon de tɔmbu bu bu yarinasia
 nge mε woo ga ra yakasu yarinasie.
 Tɔɔ kɔsu te sɔɔ, ba koo ye wɔrima baaman di.
³ Ten towobu bu wuu gen tɔmbu tweeyo.
 Bu yɛro tweeyo wi u win tarakpe naanε s̄aa.
 Bu ku gen aluwaasiba deri.
 Bu gen tabu kowobu kpuro goowo.
⁴ Kpa bu ben gonu deri
 nu n kpɪ kpɪ ben tem kpuro sɔɔ ka Babilonin swεεyɔ.
⁵ Domi ba Gusunɔ Isireliban Yinni Dεero torari n kp̄a.
 Adama wi, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
 u ka win tɔmbu Isireliba ka Yudaba wāa.
⁶ I duki yario Babilonin di.
 Baawure u win wāaru wɔro,
 kpa u ku raa gbi Babiloni ye sɔɔ,
 ye, ye ya koo ko bansu mi.
 Domi Yinni Gusunɔn mɔrun tɔra tunuma.
 U koo Babilonigibu ben kookoosun are wɛ.
⁷ Babiloni ya raa s̄awa nge nɔra wuragia Yinni Gusunɔn nɔma sɔɔ.
 Yera u ka handuniagibu tam wɛ ba nɔra
 sere mu bu go ba wiru bia.
⁸ Wee subaru sɔɔ, Babiloni ya wɔruma ya kɔsikira.
 I gɔɔ sw̄iyyɔ yen sɔ,
 kpa i ka tim na i doke mi ya bosu wa.
 Sɔrɔkudo ya koo bekura.
⁹ Sɔɔ be ba wāa mi, ba nεε,
 sa Babiloni tim k̄a,
 adama ya ñ bekure.
 Su ye deri su gɔsira besɛn temɔ,

domi yen seeyasia bi, bu kpã
sere bu nɔɔra handunia kpuro sɔɔ.

¹⁰ Gusunɔ besen Yinni u sun siria.
Su da Sionio su kpara ye u sun kua.

¹¹ Yinni Gusunɔ u kɪ u Babiloni kam koosia, kpa u win sãa yee deeraru mɔru
kasia. Yen sɔna u Mediban sinambu dam kɛmɔ bu ka ye wɔri.

I been sɛenun nɔsu sɔnwɔ,
kpa i been tɛrenu sua.

¹² I yɪreru koowo kpa i Babiloni wɔri.
Wuun kɔsobu, bu wureo bu yɔrɔ sɔmɛ ben kɔsu yerɔ.
I Babiloni yɔɔru bwɛyɔ.

Domi ye Yinni Gusunɔ u yɔrari u ko ye sɔɔ,
u koo ye kowa.

¹³ Wunɛ Babiloni, wunɛ wi a sɔ daa bakanun bɔkuɔ,
wunɛ wi a dukia yiba,
wee wunen kpeerun tɔru ta tura.
Wunen binɛ ya koo kpe.

¹⁴ Domi Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
u bɔrua u nɛɛ, sere ka win wãaru,
u koo nun tɔmbu kparema nge twee
kpa bu nun nasaran kuuki koosi.

Yinni Gusunɔn yiiko

¹⁵ Yinni Gusunɔwa u tem taka kua ka win dam.
Wiya u maa handunia swi ka win yɛru,
ma u wɔllu tɛria ka win bwisi.

¹⁶ U n nɔɔguru sua u wooda wɛ,
nim mu ra kpaasinɛwa wɔllo,
kpa guru winu nu n sɪimɔ,
kpa guru maakinu nu de gura yu nɛ,
kpa woo gu seema gen wãa yerun di.

¹⁷ Tɔmbu bɔ n ye kpuro mɛɛra,
ba ra biti soorewa,
kpa sekuru tu bwãarokunun sekobu mwa,
domi nu sãawa weesu, nu n wãaru mɔ.

¹⁸ Nu sãawa kam dirum mɛ mu tɔmbu nɔni wɔkumɔ.
Ni kpuro nu koo doonawa
sanam mɛ Yinni Gusunɔ u koo nu seeyasia.

¹⁹ Adama Gusunɔ u n sãa nge bwãaroku ni.
U sãawa Isireliban arumani.
Wiya u kpuro taka kua,
wiya u maa Isireliba mɔ.
Win yɪsira Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni.

Babilonin kpeeru

²⁰ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
Babiloni, a raa sãawa nge nen matalaka baka tabu sɔɔ.
Wuna na denda na ka bwese dabinu kɔsuka,
ma na nin bannu surura.

²¹ Wuna na maa denda na ka maasɔbu
ka ben dumi kɔsuka,
ka tabu keke yi dumi gawe ka yin kparobu,

²² ka durɔbu ka kurɔbu,
tɔkɔnu ka bibu, aluwaasiba ka wɔndiaba.

²³ Wuna na maa denda na ka yãa kparobu ka ben yãanu kɔsuka

ka gbaa wukobu ka ben naa wukuba
ka sinambu ka ben sina asakpɔbu.

²⁴ Adama nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
kon wunɛ Babiloni ka wunɛn tem tɔmbu kɔsie
wunɛn nɔni biru kɔsa ye i kua Siɔniɔ.

²⁵ Kon nun wɔrima, wunɛ wi a sɔa
nge guu te ta handuniagibu kpuro kam koosia.
Kon nun nɔma dɛmiɛ,
kpa a binda a wɔruma temɔ.
Kaa kowa nge guu te ta dɔɔ mwaara.

²⁶ Baa wunɛn kperu garu,
ba n̄ maa suamɔ bu ka dirun koru swi.
Kaa kowa bansu sere ka baadommaɔ.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁷ I tabun gidi bɔra yɔrasio i Babiloni wɔri.
I kɔba soowo kpa bwesenu nu menna.
I nu sɔaru koosio.
I sinam be ba wɔa Araratio ka Minio
ka Asikenasio mennaama bu Babiloni tabu wɔri.
I tabu sinambu gɔsio
kpa i de dumi yi se nge twee
yi bu wɔri.

²⁸ I bwesenu kpuro sɔaru koosio
n mam nɛere Mɛdiban sinambu
ka ben bera ka beran wirugibu
ka sere tɔn be ba wɔa ben tem sɔɔ kpuro.

²⁹ Wee tem mu yirima.
Yinni Gusunɔn himba ya koo kooa Babiloni sɔɔ.
U koo de yu ko bansu.

³⁰ Yen tabu durɔbu ba koo kpana bu maa tabu ko.
Ba koo da bu kuke kuku yee damginu sɔɔ.
Ben dam mu koo kpe,
kpa bu ko nge tɔn kurɔbu.
Ben gbɔra kɔnnɔsu ko n wukiare,
kpa bu ben yenusu dɔɔ doke.

³¹ Sɔmɔbu ba ko n daamɔ ba n wuramamɔ
bu ka Babilonin sina boko sɔ
ma ba win wuu mwa beri berika.

³² Ba swɛɛ kpuro bɔra.
Ba maa kuku yenu kpuro dɔɔ meni.
Ma tabu durɔbu ba wurure.

³³ Amenawa Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ,
wee yiberɛba ba koo na bu Babilonigibu suriri
kpa bu bu taaku nge dobi
yi yi wɔa doo soo yerɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba somi

³⁴ Yerusalemu ya nɛɛ,
Babilonin sina boko Nɛbukanesaa u raa man gura,
ma u man deri nge weke diiru.
U man sɛre nge yaa gɔba,
ma u sua ye ya gea sɔa kpuro nɛ sɔɔ.
Yen biru u nɛn tɔmbu gira.

35 Yen sɔ̄, Babilonigii be, bu nɔ̄ni sɔ̄ro dam mɛ ba man dɔ̄ren sɔ̄,
kpa yɛm mɛ ba yari mi, mu wɔ̄ri ben wiru wɔ̄llɔ̄.

36 Wee ye Yinni Gusunɔ̄ u gerua Yerusalemugibun sɔ̄. U nɛɛ,
wee, kon bɛɛ sanna.

Kon Babilonin daanu ka yen bwii kpuro gberasia.

37 Babiloni koo kowa bansu
mi gbeeku bɔ̄nu nu ko n wɔ̄a.

Tɔ̄nu kun ko n maa wɔ̄a mi,
kpa bu ye yɛɛ.

38 Wee yen tɔ̄mba gina sɔ̄a nge gbee sinansu si su kukirimɔ̄.

39 Adama sanam mɛ ba gɔ̄rì seewa,

kon de bu tam nɔ̄ sere n banda,

kpa ba n nuku dobu mɔ̄,

kpa mu bu go, bu dweeya sere ka baadommaɔ̄.

Ba ñ maa seemɔ̄.

Nɛ, Yinni Gusunɔ̄wa na yeni gerua.

40 Kon bu sakiriwa nge yɔ̄anu ka bonu yaa goo yerɔ̄.

Ba Babiloni gɔ̄ɔ̄ swɔ̄iyammɛ

41 Wee ye Yinni Gusunɔ̄ u gerua Babilonin sɔ̄. U nɛɛ,

anna a wa ma Babiloni,

wuu bɔ̄kɔ̄ ge tɔ̄mba raa siaramɔ̄,

ya wɔ̄ruma.

Wee, ya kua bansu bwesenu kpuron suunu sɔ̄ɔ̄.

42 Nim kurenu nu ye swee,

ma nu ye wukiri.

43 Yen baru kpaanu nu kua bansu,

ma tem mu gbera mu kua tem saaram.

Goo kun maa wɔ̄a mi.

Goo ku ra maa sare mi.

44 Yinni Gusunɔ̄ u maa nɛɛ,

kon Babilonin bũu wi ba mɔ̄ Bɛli seesi.

Kon nũn siasia ye u raa mwɛ,

kpa tɔ̄mbu bu ku maa na win mi.

Wee Babilonin gb̄arara wɔ̄ruma.

45 Bɛɛ, nɛn tɔ̄mbu Isireliba, i yario min di.

Baawure u win wɔ̄aru wɔ̄ro nɛn mɔ̄ru baka ye ya ween di.

46 I ku nanda. I ku maa diiri labaari ye ya nɔ̄ramɔ̄ tem mɛ kpuro sɔ̄ɔ̄n sɔ̄.

Wɔ̄ɔ̄ baagere ka gen labaariwa. Tɔ̄mbu ba ko n dam diinamɔ̄, kpa sinambu ba
n seesinamɔ̄.

47 Adama sɔ̄ɔ̄ teeru kon Babilonin bũnu seesi,

kpa yen tem kpuron tɔ̄mbu bu sekuru wa.

Gonu nu ko n tɛriewa baama kpuro.

48 Wɔ̄llɔ̄ ka temɔ̄ ka yam kpuro,

nuku dohun kuuki koo nɔ̄ra Babilonin sɔ̄.

Domi yiberɛba ba koo na saa sɔ̄ɔ̄ yɛsan nɔ̄m geu gian di,

bu ye kpeerasia.

49 Yen tɔ̄mba tɔ̄n dabinu go handunia kpuro sɔ̄ɔ̄.

Tɛ yen tiin saa ya tunuma yu ka wɔ̄ruma.

Domi ba Isireliba dabinu go.

50 Bɛɛ Isireliba, bɛɛ be i kisira ben nɔ̄man di,

i ku maa yɔ̄ra mini.

I doonɔ̄ n toma Babilonin di.

Saa min di, i Yinni Gusunɔ yaayo
ka bɛɛn wuu Yerusalemu.

⁵¹ Ma Isireliba ba nɛɛ,
sanam mɛ sa nua ba sun wɔmmɔ,
sekura ra sun mwɛwa.
Sanam mɛ yiberɛba ba Yinni Gusunɔn sãa yeru wɔri ba kasuka,
sekura sun mwawa.

⁵² Adama wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wee, tɔnu sisi nì sɔɔ u koo Babilonin bũnu seesi,
kpa be ba mɛɛra wan wuri yi nɔɔra tem kpuro sɔɔ.

⁵³ Baa Babilonigibu bà n seewa ba da wɔllɔ,
baa bà n ben gbãranun dam sosi
sere goo kun kpɛ u da mi,
ka mɛ, u koo de yiberɛba bu bu wɔri bu kam koosia.

⁵⁴ Kam kobu Babilonin tem deema,
ma kuuki nɔɔramɔ yen wusu sɔɔ.

⁵⁵ Yinni Gusunɔwa u ben wusu kam koosia.
U koo de ben kuuki yi kpe.

Yiberɛba ba wee ba wɔki nge nim wɔku.

⁵⁶ Ba wee bu Babilonigii be wɔri,
kpa bu ben tabu kowo dangibu mwɛɛri bu ben tɛnnu bɔku.

Domi Gusunɔ u sãawa Yinni
wi u ra baawure kasie ye u kua.

⁵⁷ U sãawa sunɔ. Win yĩsira wɔllu ka tem Yinni. U nɛɛ, u koo de tam mu
Babilonin sinambu go, ka ben bwisigibu ka ben tem yẽrobu ka ben wirugibu
ka ben tabu durɔ dangibu kpa bu dweeya sere ka baadommaɔ ba kun maa
seewe.

⁵⁸ Babilonin gbãra baka ni, nu koo wɔruma.

Nin kɔnnɔ baka si, su koo dɔɔ mwaara.

Nge mɛya sɔmbu te ba kua gbãra ten sɔ, ta koo kam ko.

Ben hania kpuro ya koo kam kowa dɔɔ sɔɔ.

Ba Yerebin tireru kpɛɛ

daa te ba mɔ Efaratio

⁵⁹ Seraya, Neriyan bii, Maseyan debubu, u sãawa Sedesiasi, Yudaban sina
bokon sɔm kowobun wirugii. Sedesiasin bandun wɔɔ nnese sɔɔra ba da
Babiloniɔ wi ka sina boko.

⁶⁰ Yera Yeremi u yorua tireru sɔɔ kɔsa ye ya koo Babiloni deema ka sere maa
gari kpuro yi Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ.

⁶¹ Ma u Seraya yiire u nɛɛ, sanam mɛ a tura Babiloniɔ, a kookari koowo a gari
yini gari ka dam tɔmbu bu nɔ.

⁶² Kpa a kanaru ko a nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wuna a gerua a nɛɛ, goo kun maa
sinamɔ Babiloniɔ sere ka yeɛyɔ. Ya koo kowa bansu sere ka baadommaɔ.

⁶³ À n tire te gara a kpa, a tu kperu gbiniɔ kpa a tu kpɛɛ daa te ba mɔ Efaratio,

⁶⁴ kpa a nɛɛ, nge mɛ tire te, ta numa mi, nge mɛya Babiloni ya koo kam ko. Ya
n maa seemɔ, kɔsa ye Yinni Gusunɔ u ye suremɔn sɔ. Ya koo wɔrumawa kpa
ya kun maa dam mɔ.

Yerebin garin kpurowa mi.

Yerusalemu ya wɔruma

(I maa mɛɛriɔ 39:4-7, Sinambu II, 24:18-25:7)

52

¹ Wɔ̃o yenda tia Sedesiasi u ma sanam me u bandu di Yudaɔ. Ma u kua wɔ̃o wɔkura tia bandu sɔɔ Yerusalemuɔ. Win meron yɔsira Hamutali, Yeremi, Libinagiin bii.

² Sedesiasi wi, kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. U kua mam mam nge me Yoyakimu u raa kua.

³ Yinni Gusunɔ u ka Yerusalemugibu ka Yudaba mɔru kua, ma u bu gira win wuswaan di.

Ma Sedesiasi u Nebukanesa Babilonin sina boko seesi.

⁴ Sedesiasin bandun wɔ̃o nɔɔba nnesen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkuruse, yera Nebukanesa u na ka win tabu kowobu kpuro bu ka Yerusalemu wari. Ma ba ben sansani gira gb̃ararun g̃arɔ. Miya ba kuku yenu gba gba ba ka gb̃ara te sikerena.

⁵ Ma ba Yerusalemu ye tarusi sere n ka kua Sedesiasin bandun wɔ̃o wɔkura tiase.

⁶ Wɔ̃o gen suru nnesen sɔɔ nɔɔba nnesen sɔɔ, yera gɔɔra wuu ge nenua. Domi d̃ianu maa sari tem me sɔɔ ni tɔmba koo di.

⁷ Yera ba gb̃araru yaba, ma Yerusalemun tabu kowobu kpuro ba duki yakikira wɔkuru. Ba yara saa kɔnnɔn di ge ga w̃a gb̃araru yirun baa sɔɔ sina bokon d̃a gbaarun b̃akuɔ. N deema saa ye sɔɔ, Babilonigiba wuu ge sikerene. Be ba duki yakikira mi, ba kpawa ka swaa ye ya dɔɔ Yuudenin wɔwa gia.

⁸ Ma Babilonin tabu kowobu ba sina boko Sedesiasi naa gira, ba ñn mwa Yerikon wɔwaɔ. Yera win tabu kowobu kpuro ba yarina ba ñn deri.

⁹ Babilonigii be, ba sina boko Sedesiasi mwa ba ka da ben sina bokon mi Ribilaɔ, Hamatin temɔ. Ma u ñn siri.

¹⁰ U dera ba Sedesiasin bibu ka Yudan wirugibu kpuro sakira wi, Sedesiasin tiin ñni biru Ribila mi.

¹¹ Ma u Sedesiasin tiin ñni wɔwa u ñn b̃akuɔ ka sii gandun ỹni. Yen biru, u ñn sua u ka da Babiloniɔ u ñn doke piris̃m sɔɔ sere u ka gu.

Ba Yinni Gusunɔn s̃a yeru

d̃ɔ̃o meni

(I maa m̃erio 39:8-10, Sinambu II, 25:8-21)

¹² Yeniban biru, Nebukanesaan bandun wɔ̃o yendu tia sarise sɔɔ, yen suru nɔɔbusen sɔɔ wɔkuruse, yera Nebusarada wi u s̃a sina bokon k̃sobun guro guro u na Yerusalemuɔ.

¹³ Ma u Yinni Gusunɔn s̃a yeru d̃ɔ̃o meni, ka sina kpaaru, ka yenu si su tie Yerusalemu mi kpuro, kaa sere gere damgibun yenusu?

¹⁴ Ma Nebusarada wi, ka win tabu kowobu ba Yerusalemun gb̃araru k̃suka ba surura.

¹⁵ Ma ba bw̃ɛbw̃ɛbu gabu yoru mw̃era ka be ba tie wuu ge sɔɔ ka be ba tii w̃ɛ ka sere ñman s̃m kowobu.

¹⁶ Adama Nebusarada u bw̃ɛbw̃ɛ ben gabu deri bu ka res̃m gbaanu ka gbea wuku.

¹⁷⁻¹⁸ Yen biru, Babilonigii be, ba s̃a yee ten torom g̃aritii sua ka kaatonu ka woba ka ñri ka gb̃ɛa ỹe sɔɔ ba ra ỹaku ỹem doke ka sere s̃a yee ten dendi ỹa ni ba kua ka sii gandu. Ma ba s̃a yee ten gbereba surura yi ba kua ka sii gandu, ma ba boo sii ganduguu ge k̃suka ka gen ỹratii. Yen biru, ba sii gan ni kpuro gura ba ka da Babiloniɔ.

¹⁹ Ma k̃sobun guro guro wi, u maa gb̃ɛ yorukunu sua ka d̃ɔ̃o guratii ka ñri ka torom g̃aritii ka gb̃ɛa ỹe sɔɔ ba ra ỹaku ỹem doke, ka dabunu. Ye kpurowa ba gura ye ba gesi kua mi ka wura ka sii geesu.

²⁰ Gbere yiru ye, ka boo sii ganduguu ge, ka sere keten weenasii wəkura yiru ye ya boo ge sɔɔwa, ye sina boko Salomɔ u kua ka sii gandu Yinni Gusunɔn sãa yee ten sã, goo kun yen bunum geeru yẽ.

²¹ Gbere yiru ye, ya gunum nɛwa. Yen baayeren gunum mu sãawa gɔm soonu yendu yiru sari. Ma yen bɔɔrum mu sãa gɔm soonu wəkura yiru. Yen baayere ya wem mɔwa. Ma sii si ba ka ye kuan sinum mu sãa nɔm tararun saka.

²² Ba yen baayere furɔ dokea ge ba kua ka sii gandu. Furɔ gen baageren dɛɛbu sãawa gɔm soonu nɔɔbu, ma ba gen baagere sii yɔni ka dãa marum weenasii gore ba ka sikerena. Ba ye kpuro kuawa ka sii gandu.

²³ Dãa marum weenasii wunɔbuwa (100) ba gen baagere gore ba ka sikerena. Adama wunɔbu nne sariwa ba koo kpĩ bu wa saa tem di.

Ba ka Yudaba da Babiloni

²⁴ Nɛbusarada sina bokon kɔsobun guro guro wi, u Seraya yãku kowo tɔnwero mwa ka Sofoni wi u sãa yãku kowo Serayan yiruse ka sãa yerun kɔnnɔn kɔsobu ita,

²⁵ ka sina kpaarun tabu kowobun wirugii goo, ka tɔmbu nɔɔba yiru gabu be ba ra ka sina boko wesiane ka tabu kowobun wirugiin tire yoro wi u ra tabu kowobun yĩsa yore tireru sɔɔ ka sere maa tɔmbu wata be ba sãa wuugibu.

²⁶ Be kpurowa u mwɛɛra, ma u bu kpara u ka da Babilonin sina bokon mi Ribilaɔ.

²⁷ Ma sina boko u bu so so. Ma u dera ba bu go Ribila mi, Hamatin temɔ.

Nge mɛya ba ka Yudaba yoru mwɛɛra ba ka doona n toma ben tem di.

²⁸ Yuda be Nɛbukanɛsaa u yoru mwɛɛra u ka da win temɔ win bandun wɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ, ben geera sãawa tɔmbu nɔɔɔbun suba ita ka yenda ita (3.023).

²⁹ Be u maa yoru mwɛɛra Yerusalemuɔ win bandun wɔɔ yendu yiru sarise sɔɔ, ben geera sãawa tɔmbu nɛnɛ ka tɛna ka yiru (832).

³⁰ Win bandun wɔɔ yenda itase sɔɔ, yera Nɛbusarada wi, u tɔmbu nata ka wunaa weeru ka nɔɔbu (745) mwɛɛra Yerusalemuɔ u ka da. Yuda be ba mwɛɛra mi kpuro, ben geera kuawa tɔmbu nɔɔɔbun suba nne ka nata (4.600).

Babilonin sina boko

u Yoyakini yakia

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 25:27-30)

³¹ Efili Mɛrodaki Babilonin sina boko, win bandun wɔɔ gbiikuu sɔɔ, yera u Yoyakini Yudaban sina boko walle sua ma u nùn yara pirisɔm di win yoru dibun wɔɔ weeru ita sarise sɔɔ, yen suru wəkura yirusen sɔɔ yenda nɔɔbuse sɔɔ.

³² U ka nùn gari kua ka kĩru ma u win bandu walle sua n kere sinam be ba yoru mwɛɛra ba ka wãa Babiloni mi, ka wi sannu.

³³ Ma u win pirisɔm yãnu kɔsa, u dera u ra di ka wi, sina boko sannu sere ka win wãarun nɔɔɔ.

³⁴ Babilonin sina boko wiya u ra nùn nɔɔri baadomma kpa u nùn wẽ yèn bukata u mɔ kpuro sere u da u ka gu.

YEREMIN SWII

Yeremi u swĩ Yerusalemu ye ba w̄ari ba k̄asukan s̄s̄ ka sere Yudaban toranun s̄s̄. U wigibu tubusia ȳen s̄s̄ Gusun̄o u dera yiber̄eba ba kua m̄ε. Adama u n̄εε, Yudaba b̄a n̄ ḡoru ḡosia, Gusun̄o u koo bu win w̄onw̄ondu s̄s̄osi.

Tire ten kpunaa

1. Yerusalemu ya s̄a nge kur̄o ḡomini, wiru 1.
2. Yinni Gusun̄o u Yerusalemu s̄εyasia, wiru 2.
3. N̄oni sw̄aru s̄o, ȳiȳobu w̄a, wiru 3.
4. Yerusalemugibun wahala tabun s̄s̄, wiru 4.
5. Yinni Gusun̄o, a de su wurama wunen mi, wiru 5.

Yerusalemu ya s̄a nge kur̄o ḡomini

- 1 Yerusalemu ȳe s̄o t̄amba raa dabi,
wee ya w̄a ye t̄ona,
ya kua nge ḡomini.
Ya raa ȳisuru yara bwesenun suunu s̄o.
Wee t̄e ba ye yoru diisiam̄o.
- 2 Ya wuri m̄o w̄oku giriru
ma yen n̄oni ȳiresu kokum̄o.
Be ba raa s̄a yen k̄inasibu,
ben goo sari wi u ye nukuru ȳemiasiam̄o.
Be kpuro ba kuawa naan̄ε sariba,
ma ba kua yen yiber̄eba.
- 3 Ba Yudaba gura ba ka doona tem tukum̄o.
M̄εya, ba bu dam d̄orem̄o ba yoru diisiam̄o.
Ba ku ra n̄ w̄erabu m̄o.
Ben yiber̄eba ba bu w̄ari subaru s̄o
ba deema ba w̄a n̄oni sw̄aru garu s̄o.
- 4 Yerusalemu ya w̄a nuku sankiranu s̄o,
domi ba ku ra maa yen sw̄εε s̄i bu t̄o bakaru na.
Goo kun maa w̄a yen gb̄ara k̄onn̄o.
Yen ȳaku kowobu ba weeweenu m̄o.
Yen w̄ondiaban nuki sankira.
Yen tii ya w̄a nuku sankira bakaru s̄o.
- 5 Yen yiber̄eba ba ye tabu di,
ma ba w̄a b̄ari ȳendu s̄o.
Yinni Gusun̄o u ye nuku sankira ni kp̄εε
yen tora dabinun s̄o.
Wee yiber̄eba ba yen bibu kpara
ba ka da ba yoru diisiam̄o.
- 6 Yerusalemun b̄εεε ya kpa.
Ma yen wirugibu ba ka gini ween̄ε
yi yi n̄ yakasu wa yi di.
Yi n̄ maa dam m̄o
ma yi duki m̄o taason wuswaan di.
- 7 Saa yeni s̄o, Yerusalemu ya w̄a ȳaru s̄o,
yen t̄amba yaayaare m̄o.
Yera ya yaaya ḡa gee ni ya raa m̄o yellu.
Sanam m̄ε yen yiber̄eba ba ye kamia,
ya goo bia u na u ye somi,

ma n yiberε be dore, ba ye yaakoru koosimɔ.

⁸ Yerusalemu ya tora too.

Yen sɔna ba ye tusa.

Be ba raa ye doke,

bà n yen bansu wa ba ra ye gemwa.

Wee, yen tii, ya weeweenu m̀,

ya wãa sekuru sɔɔ.

⁹ Wee, yen durum yĩreru ta wãa yen yaberɔ.

Adama ya ñ daa yen kpeeru bwisika.

Ya wɔruma subaru sɔɔ

goo kun ye nukuru yemiasie.

Ma ya nɔɔgiru sua ya nεε,

Yinni Gusunɔ, a nɛn nɔni swãaru mεerio.

A mεerio nge mε yiberε u tii sue.

¹⁰ Wee, ba nɛn gãa gee ni na mɔ gura.

Wee, bwese tuku ni a yina nu n wãa ka wunen tɔmbu sannu,

nu dua wunen sãa yerɔ.

¹¹ Wee, Yerusalemugibu kpuro ba wasire

ba dīanu kasu ni ba koo di.

Ma ba ka ben gãa geenu dīa ni kɔsina

bu wa ba n ka wãa.

Yerusalemu ya nεε,

Yinni Gusunɔ, a mεerio nge mε na wɔnwɔndu soore.

¹² Bεεya na ka yã, bεε be i sarɔ mini kpuro.

I mεerio nɔni swãaru garu tà n maa nɛgii teni kere,

te Yinni Gusunɔ u man kpɛε win mɔrun saa sɔɔ.

¹³ Saa wɔllun di n sãare u dɔɔ surema nɛn wasi sɔɔ,

ma u man di.

U nɛn naasu yina beria.

Ma u man sura gbaru gbara

u man kpɛε nuku sankiranu sɔɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁴ U nɛn toranu kpuro mɛnna

nge wɛε yi ba tara.

Ma u nu gbinisi nɛn wĩirɔ.

U nɛn dam bua.

Ma u man yiberε nɔmu beria

mi na ñ kpɛ n ka tii yina.

¹⁵ Yinni Gusunɔ u nɛn tabu kowobu surura.

U tabu durɔbu mɛnna

bu ka nɛn aluwaasiba kam koosia.

U nε, Yerusalemu taaka

nge mε ba ra resɛm taaku.

¹⁶ Yen sɔna na wura m̀,

na nɔni yĩresu kokumɔ.

Wi u koo man nukuru yemiasia u man wãaru wesia,

u man deri.

Nɛn biba nuki sankire,

domi yiberε u man kama.

¹⁷ Na nɔma yiiya na kanaru kua.

Adama goo kun nε u man nukuru yemiasia.

Yinni Gusunɔ u dera be ba ka nɛn tɔmbu Isireliba sikerɛnɛ

ba kua nɛn yiberεba,

ma ba man garisi disi.

18 Yinni Gusunɔ u gem mɔ ye u ka kua mɛ.

Domɪ na ñ win gere mɛm nɔɔwɛ.

Bɛɛ bwesenu kpuro, i swaa dakio i nɔ,

kpɔ i nɛn nuku sankiranu wa.

Nɛn wɔndiaba ka nɛn aluwaasiba ba yoru da tem tukumɔ.

19 Na nɛn kĩnasibu somiru kana,

adama ba man bɔrɔ kɔɔru kua.

Nɛn yãku kowobu ka wuun guro gurobu ba gu nɛn swɛɛ sɔɔ

sanam mɛ ba dĩanu kasu ni ba koo di ba ñ ka wãa.

20 Yinni Gusunɔ, a nɛn nɔni swãaru mɛɛrio,

nɛn bwɛra kun kpĩ.

Na nuki sankire too,

domɪ na ñ nun mɛm nɔɔwɛ.

Tɔɔwɔ tabu sun dimɔ.

Ma wuun sɔɔwɔ gɔɔ wãa.

21 Ba nɛn weeweenu nua.

Adama goo kun man nukuru yemiasie.

Yiberɛban nukura dora, yɛn sɔ a man kua mɛ.

N n mɛn na, a de tɔɔ te, tu na te a gerua mi,

kpɔ bu ko nge nɛ.

22 A ben nuku kɔsuru mɛɛrio,

kpɔ a bu kua nge mɛ a man kua nɛn durum kpãarun sɔ.

A mɛɛrio nge mɛ na weeweenu mɔ, nɛn nuki sankire.

2

Yinni Gusunɔ u Yerusalemu sɛɛyasia

1 Yinni Gusunɔn mɔru baka ya seewa.

Ma ya Yerusalemu wukiri nge guru wii bakaru.

Yen bɛɛɛ ye ya raa girari sere guru winɔ,

u ye kara u kɔ temɔ.

Win mɔru yen saa sɔɔ,

u ñ yaaye ma Yerusalemu ya sãa win naa sɔnditia.

2 U Isireliban wãa yenu

ka ben wusun gbãranu kpuro surura ka mɔru wɔnwɔndu sari.

Ni wee nu wɔruka temɔ.

U ben bandu ka ten wirugibun dam bua.

3 U Isireliban dam kpuro bua win mɔru bakan sɔ.

U tii bɔkua sanam mɛ yiberɛba ba bu wɔrim na.

Ma u Isireli be dɔɔ kare,

ma dɔɔ wi, u bu di beri berika.

4 U bu win tɛndu gawe ka win nɔm geu.

Ma u bu yĩisi nge yiberɛ,

u kpuro go ye ya gea sãa ben nɔni sɔɔ.

U dera win mɔru yabura nge dɔɔ

ben wãa yenɔ Yerusalemuɔ.

5 Yinni Gusunɔ u Isireliba wɔri nge yiberɛ.

U bu mwa nge dɔɔ u ben dii geenu di.

U ben gbãranu kɔsuka,

ma u dera wuri yi nɔɔramɔ baama ben suunu sɔɔ.

6 U win sãa yeru kɔsuka.

U dera ba ku ra maa sãarun tɔɔ bakanu ka tɔɔ wɛrarugiru di.

Win m̄oru seewa ka dam.

Ma u sina boko ka ȳaku kowobu yina.

7 U win s̄aa yeru mi ba ra n̄un ȳakuru kue biru kisi.

U yiber̄eba Yerusalemun dii geenu n̄omu beria.

Ma w̄akinu n̄oara win s̄aa yeru mi, nge t̄o bakanun saa.

8 Yinni Gusun̄o u ḡoru doke u Yerusalemun gb̄aranu k̄osuku.

Wee u nu k̄osuka kpuro mam mam.

Ya kua w̄anw̄andu baama kpuro.

Gb̄aranu yiru ye kpuro ya kua bansu.

9 Yen k̄ann̄osu su numa tem̄o.

Sin d̄aa ye ba ra ka su s̄esuku ya b̄ōkira.

Ma ba yen sina boko ka yen wirugibu gura

ba ka da tem tukum̄o.

Wooda maa sari.

Baa Gusun̄an s̄om̄bu ba ñ maa k̄asinu waam̄o win min di.

10 Wee, yen guro gurobu ba s̄o tem̄o ba n̄osu maari.

Ba tii torom wisi win̄o,

ba saaki deewa nuku sankiranun s̄o.

Ma yen w̄andiaba ba s̄o ba tuke.

11 N̄en n̄oni yandam̄o wurin s̄o.

N̄en wasi gbisim̄o ma n̄en torora kare.

Domi n̄en t̄amba kam kua.

Wee, bii w̄ɛnu ka bibu ba w̄aa Yerusalemun sw̄ɛɛ s̄o,

ba ñ maa dam m̄o.

12 Ba ben merobu s̄om̄o ba m̄o,

mana sa ko d̄ianu wa.

Ma ba w̄arukum̄o sw̄ɛɛ s̄o nge be ba m̄era kua.

Gaba gbisukum̄o ben meron tororu w̄oll̄o.

13 Yerusalemu, mba kon nun s̄o.

Mba kon ka nun weesina.

Wara u maa n̄oni s̄ōre nge wun̄e,

n ka kp̄i n nun nukuru yemiasia.

Domi wun̄en n̄oni sw̄aara kp̄a nge nim w̄okun nim.

Goo sari wi u koo kp̄i u tu kpeesia.

14 Wun̄en s̄om̄bu ba nun gari weesugii s̄ōwa.

Ba ñ nun wun̄en toranu s̄ōsi

bu ka nun gbara yorun di.

Gari weesugiiya ba nun s̄ōwa yi yi nun n̄oni w̄okua.

15 Wee, t̄ɛ wi u sar̄o u ra nun taka koosiwa u ȳɛɛ,

kp̄a u wia ko u n̄ɛɛ,

wuu geniwa ba ra raa soku wuu bur̄o,

ḡen s̄o handunian t̄ambu kpuro ba ra n nuku dobu m̄o?

16 Kp̄a yiber̄eba ba n n̄o tendu ber̄i

ba n nun ȳɛm̄o ba n m̄o,

sa nun mw̄e nge d̄ia d̄oka.

Wee, t̄o te sa mara ta tunuma,

sa tu wa.

17 Yinni Gusun̄o u kua ye u ḡoru doke.

U yibia ye u gerua saa yellun di u n̄ɛɛ,

u koo ko.

Wee u wun̄e Yerusalemu kam kua.

U ñ wun̄en w̄anw̄andu wa.

U dera yiber̄eban nukura dora wun̄en s̄o,

domi u bu dam kã.

18 Yerusalemu, a Yinni Gusunə nəəguru sueyo,
a de u wunen wuri nə.

A nəni yĩresu kokuo nge daaru.

A ku wēra, a ku wuri mari.

19 A seewo a wuri ko wōkuru,
a wunen gōru kpuro kusia Yinni Gusunən wuswaaə.

A nəma yiiyo a nùn kana wunen bibun sō

be ba gbimə swεε səə gōorun sō.

20 Yinni Gusunə, a mεerio a wa.

Wara a kuare nge mε.

Mban sōna a dera tən kurəba ben bibu tema be ba kī mi.

Mban sōna a dera yiberεba ba maa wunen səməbu ka yāku kowobu go wunen
sāa yerə.

21 Wee bukurobu ka bibun gonu nu kpĩ swεε səə.

Ba nən wəndiaba ka aluwaasiba go tabu səə.

A dera ba bu sakira wənwəndu sari, wunen mərun saa.

22 A nən yiberε be na nasie sokusia baaman di

ba menna nge tōə bakarun saa.

Yen dāma te, goo kun kisire.

Goo kun maa seewe bii be na kī na seeya səə.

A dera nən yiberε u bu go kpuro.

3

Nəni swāaru səə, yĩyəbu wāa

1 Na sāawa tən u wi u nəni swāaru yē

te ta na Yinni Gusunən mərun sō.

2 U dera na da yam wōkuru səə, mi yam bururam sari.

3 Nε turowa u nəma doke bururu ka yoka.

4 U dera na woora saa nən wirun di sere ka nən naasə.

N sāare u nən kukunu kəsuka,

5 u ka man nuku sankiranu ka nəni swāaru bunana nge gbāraru.

6 U dera na da yam wōkuru səə

nge gəri be ba gu n te.

7 U man gbāraru bunana n ku ka yari,

ma u man bəkua ka yəni damgii.

8 Ma na nəəguru sua na somiru kana.

Adama u n man swaa daki u sere nən kanaru mwa.

9 U nən swaa kenua ka kpee bakanu,

u ye go.

10 U kukua u man mara

nge gbeeku bōə ge ga yaa mara.

U man mara nge gbee sunə

ge ga yaa yəoru bwεeyε.

11 U nən swεε bəəra,

ma u man mwa u gēeka.

U man deri biti səə.

12 U win təndu bəri

ma u man kua nge yaa ye u koo to.

13 U nən yēsa yabura ka sēenu.

14 Ma təmbu kpuro ba man yēemə

ba womusu dokemə tōə baatere.

15 U dera na nɔni swāaru wa
ma nuku sankirara man goomɔ nge tam.

16 U dera na kpenu tema
ma nen donnu bɔɔkira.

Ma u man torom wisi.

17 U dera na n̄ maa wāa b̄ari yendu sɔɔ,
na n̄ maa nuku dobu mɔ.

18 Ma na gerua na n̄εε,

na n̄ maa dam mɔ,

na n̄ maa gāanu yīiyɔ wi, Yinni Gusunɔn mi.

19 Nà n nen nɔni swāaru yaaya,

n da n s̄arewa nge d̄aa sosurarun nima na n̄ra ka d̄εε.

20 Nà n yeniba kpuro yaaya, na ra wururewa.

21 Adama wee ye ya man yīiyɔbu w̄εmɔ.

Na kī n tii ye yaayasia n gere.

22 Yera, Yinni Gusunɔn durom kun kpa,

win w̄ɔnw̄ɔnda kun maa n̄ru kue.

23 Ta ra n wuramam̄wa bururu baatere.

Win b̄rɔkiniru ta kp̄a.

24 Na n̄εε, Yinni Gusunɔ u s̄awa n̄gii.

Yen s̄na na yīiyɔbu mɔ wi sɔɔ.

25 U ra wi u n̄n naan̄ε s̄a kīru s̄ɔsi,

kpa u wi u n̄n kasu durom kua.

26 Ya w̄a t̄ɔnu ù n Gusunɔn somiru mara ka t̄emanabu.

27 Ya w̄a t̄ɔnu u Gusunɔn yoru wura win aluwaasiru sɔɔ.

28 U n laakari m̄εribu gabu wa,

u tii gawo s̄εε u da u n w̄a wi turo,

domi Yinni Gusunɔwa u n̄n bu kp̄εε.

29 U n n̄n wiru kp̄iye win nuku sankiranu sɔɔ,

kpa u n yīiyɔ ma u koo n̄n somi.

30 U wi u n̄n baara soomɔ baaru t̄iyyɔ u s̄ɔm̄ε,

kpa u wura bu n̄n w̄ɔm̄ε.

31 Domi Yinni Gusunɔ u ku ra t̄ɔnu biru kisi ka baadommaɔ.

32 Baa ù n dera ȳero u n̄ni swāaru wa,

ka m̄ε, u n̄n kī too,

domi win w̄ɔnw̄ɔnda kp̄a.

33 N n̄ win kīru u ka t̄ɔnu n̄ni s̄ɔ,

kpa u n̄n nuki sanku.

34-36 Yinni Gusunɔ u ȳε

sanam m̄ε ba yobu n̄ni s̄ɔm̄ɔ ba taakumɔ.

U ȳε sanam m̄ε ba n̄ t̄ɔmbu kuamm̄ε nge m̄ε n ween̄ε.

U ȳε sanam m̄ε ba n̄ bu siriamm̄ε dee dee.

37 Goo kun kp̄ε u n̄εε, gāanu nu kooro,

Yinni Gusunɔ ù kun nin wooda w̄ε.

38 Wi, Gusunɔ W̄rukoo

wiya u ra de gea ka k̄sa yu na.

39 N n̄ m̄en na, mban s̄na t̄ɔnu u ko n weeweenu m̄ɔ.

U de u weeweenu ko win durum s̄ɔ.

40 Yen s̄ɔ, i de su b̄es̄en daa m̄εeri

kpa su ye w̄εeri

su wa su ka ḡsirama Yinni Gusunɔn mi.

41 Gusunɔ u w̄a w̄ollo.

I de su noma yiiya su nùn kana.

⁴² Su nee, Yinni, sa durum kua,
sa nun seesi.

A ñ sun suuru kue.

⁴³ A tii berua wunen m̄aru bakan s̄o,
ma a sun naa gira a go w̄onw̄ondu sari.

⁴⁴ A dua guru wiru s̄o a ku ka besen kanaru n̄on s̄o.

⁴⁵ A dera ba sun garisi nge kubanu bwesenun suunu s̄o.

⁴⁶ Besen yiber̄eba kpuro ba sun n̄o kuurim̄o.

⁴⁷ Ye ya sun tie, yera nandabu ka berum,

domi ba besen ȳanu gura,

besen tem mu kua bansu.

⁴⁸ Wee na n̄oni ȳiresu kokum̄o

ȳen s̄o n̄en t̄amba kam kua.

⁴⁹ Nen n̄oni ȳiresu kokum̄o, su ñ ȳore,

⁵⁰ na ka mara Yinni Gusun̄o u nen laakari kooma w̄allun di,

⁵¹ kpa u wa ma ye ya Yerusalemugibu deemam̄o,

ya nen nuki sank̄a.

⁵² Be ba man tusa kam s̄o

ba man naa gira nge gun̄o.

⁵³ Ba k̄i bu nen w̄āaru kpeesia w̄oru s̄o.

Ba man kpenu kasuka.

⁵⁴ Nim mu man mw̄eem̄o,

ma na nee, na kam kuawa.

⁵⁵ Saa ye s̄o, na kanaru kua na nee,

Yinni Gusun̄o, na nun soka saa w̄oru ge s̄on di,

⁵⁶ ma a nen n̄o nua.

A ku wunen swaa k̄ore.

A nen wuri ka nen weeweenu n̄ow̄o.

⁵⁷ D̄oma te, a man susi,

a man s̄ow̄a a nee, n ku berum ko.

⁵⁸ Yinni a man siria

ma a nen w̄āaru yakia.

⁵⁹ A wa k̄sa ye ba man kua,

a man sirio.

⁶⁰ A wa m̄aru ye ba man k̄siem̄o

ka n̄o tia ye ba m̄o bu ka man seesi.

⁶¹ Yinni Gusun̄o, a ben w̄ama nua ye ba man koosim̄o.

⁶² A ben n̄o tia wa ye ba man koosi

ba ka man gerusim̄o t̄o baatere.

⁶³ Ye ba m̄o kpuro s̄o gesi,

nen̄a ba ra n womu dokem̄o.

⁶⁴ Yinni Gusun̄o, na ȳe ma kaa bu k̄sie

nge m̄e ben kookoosu ne.

⁶⁵ Kaa ben ḡrun n̄oni w̄ake

kpa a de wunen b̄ri yi n s̄a ben baa.

⁶⁶ Kaa bu naa gira ka m̄aru baka

kpa a bu kpeerasia

ba kun maa w̄a tem m̄e s̄o.

4

Yerusalemugibun wahala tabun s̄o

¹ Yinni Gusun̄on s̄a yerun wura gea ye, ya t̄ira.

Ten kpenu nu yari swɛɛ kpuro sɔɔ.

² Yerusalemun tɔn be ba raa garisi nge wura gea,
ba gisɔ bu garisiwa nge tem mɔnnu.

³ Baa ka gbeeku bɔnɔ, nu ra nin binu bom kɛ.

Adama nɛn tɔmbu ba n ben bibun wɔnwɔndu mɔ.
Ba sɔawa nge taataa niru te ta wɔa gbaburɔ.

⁴ Ba dera ben bii wɛɛnun yari mani nin darosu sɔɔ nim nɔrun sɔ.
Bibu ba dɔanu kasu, adama goo sari wi u koo bu wɛ.

⁵ Be ba ra raa dɔa geenu di,

ba gbisukumɔ swɛɛ sɔɔ.

Be ba seeya doo nɔru sɔɔ,

ba kubanu bũurimɔ.

⁶ Nɛn tɔmbun sɛɛyasiabu bu kpɔ, bu Sodomugibu kere,
wuu ge Yinni Gusunɔ u kpeerasia nɔni kpaki teeru
goon nɔma sari mi sɔɔ.

⁷ Ben sina bibu ba raa wɛsu bururam kere.

Ba mam bom bekum bururam kere.

Ben wasin gɔna ra n sɔriwa

kpɔ ben wuswaa ya n ballimɔ nge kpee gobiginu.

⁸ Adama tɛ ba dɔɔ durom tɔram kere.

Ba ku ra maa bu tubu swɛɛ sɔɔ.

Ba woorewa sere ben gɔna ya kukunu mani.

Ma ben wasi gbere nge dɔa gbeba.

⁹ Be ba gbimɔ tabu sɔɔ, ben gɔɔ buram bo

n kere be ba ra nɔni sɔɔre

bu woorɔ gɔɔrun sɔ bu sere ghi.

¹⁰ Baa mɛ bii mɛrobu ba ben bibu kɔ too,

ka mɛ, ba bu yikumɔ ba dimɔ

wahala ye ya be, nɛn tɔmbu deeman sɔ.

¹¹ Yinni Gusunɔ u win mɔru kpuro sɔɔsi,

u Yerusalemu dɔɔ sɔre

ma ya dɔɔ mwaara sere ka yen kpɛɛkpɛɛkuɔ.

¹² Sina boko goo n kun mɛ tɔn diro goo sari handunia sɔɔ

wi u raa tamaa yiberɛ u koo kpɔ u du Yerusalemun gbɔrarun kɔnnɔn di.

¹³ Wahala baka yeni ya nawa

Gusunɔn sɔmɔbu ka yɔku kowobun toranun sɔ.

Domi bera ba be ba n toranu ganu kuen yem yari Yerusalemun swɛɛ sɔɔ.

¹⁴ Ba ra n sirenɛwa swɛɛ sɔɔ ba n babi nge wɔkɔbu

ba n disi sɔɔwa tɔmbun yem sɔ.

Goo kun kɔkɔ u mam ben yɔnu baba.

¹⁵ Bɔ n da tɔmbun bɔkuɔ, ba ra bu girewa bu nɛɛ,

i doonɔ minin di, bɛɛ disigibu.

I ku susima i sun baba.

Yera ba ra doonɛ min di ba kun yɛ mi ba dɔɔ.

Bɔ n maa wɔa bwese tukunun suunu sɔɔ,

nu ra bu sɔwa nu nɛɛ,

i ku sina besɛn suunu sɔɔ mini n ka tɛ.

¹⁶ Yinni Gusunɔn tii u bu yarinasia ka mɔru.

U n kɔ u bu wa.

U n ben yɔku kowo goo doke gɔanu.

U n maa ben durɔ tɔkɔnun wɔnwɔndu kue.

¹⁷ Sa swaa mɛɛra sa wasira

su ka wa mìn di somira koo sun naawa.
 Sa raa bweseru garu mɛɛra
 te sa yĩiyɔ ta koo sun faaba ko.
 Wee, ta ñ sun faaba kue.

18 Yiberɛba ba bɛsɛn sanu sanusu mɛɛra,
 bu ka sun yinari su da wuun batuma sɔɔ.
 Bɛsɛn gɔɔ turuku kua.
 Bɛsɛn wāarun tōra kpawa mi.

19 Bɛsɛn yiberɛ be, ba gunɔ bakeru sāabu kere.
 Ba sun yɔɔru bwɛɛyɛ gbaburɔ.
 Ba sun naa gire sere guunu wɔllɔ.

20 Bɛsɛn sina boko wi u dera sa wāa,
 wi, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa,
 wee, ba nùn yina mwa.
 N deema sa raa nɛɛ,
 win saabuwa sa ka tii mɔ bwesenun suunu sɔɔ.

21 Bɛɛ maa Edɔmuba, bɛɛ be i wāa Usiɔ,
 i ko kpĩ i nuku dobu ko tɛ,
 adama i n yɛ ma siribu bɛɛ mara.

I ko i ko nge be tam mu goomɔ kpa i tereru yōra.

22 Bɛɛ Yerusalemugibu, bɛɛn sɛɛyasiabu kpa.
 Ba ñ maa bɛɛ yoru mwaamɔ bu ka doona.
 Adama bɛɛ Edɔmuba, Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ mɔru kɔsia,
 kpa u bɛɛn toranu terasia.

5

Yinni Gusunɔ, a de su wurama wunen mi

1 Yinni Gusunɔ, a yaayo ye n sun deema.

A mɛɛriɔ a wa nge mɛ sa wāa sekuru sɔɔ.

2 Bɛsɛn tem mɛ a sun wɛ mu kua gabugim.

Tɔn tukoba ba wāa bɛsɛn diaɔ.

3 Bɛsɛn baababa ba gu,
 ma bɛsɛn mɛrobu ba gɔminiru sɔ.

Sa wāa tundobu sari.

4 Gobiya sa ra kɔsie su sere bɛsɛn tiin dɔkɔn nim nɔ.

Gobiya sa ra maa ka bɛsɛn tem dāa dwe.

5 Wee, bɛsɛn yiberɛba ba sun yoru diisiamɔ.

Sa wasire, ba ñ maa sun wɛrabu wɛɛmɔ.

6 Sa Asirigibu ka Egibitigibu dīanu kana.

7 Wee, bɛsɛn baababa ba kōsa kua,
 adama ba ñ maa ka sun wāa.

Bɛsɛra sa yen wahala sɔɔwa.

8 Yoba ba kua bɛsɛn yinnibu.

Goo maa sari wi u koo sun wɔra ben nɔman di.

9 Sa ra bɛsɛn wāaru kari bɔriewa,
 domi sa ra ka yiberɛba tabu kowa gbaburɔ
 su sere wa su di.

10 Gōɔrun sɔ bɛsɛn wasi swīa nge pɛɛ wɔɔ yeru.

11 Ba tɔn kurɔbu ka wɔndiaba gabirimɔ

Yudan tem kpuro sɔɔ ka sere Yerusalemɔ.

12 Ba bɛsɛn wirugibu mwɛɛra ba soora doke.

Ba ñ durɔ tɔkɔnu bɛɛɛ wɛ.

13 Ba bɛsɛn aluwaasiba mwɛɛra nge yobu bu ka som nam.

Ma biba dāa guramə ba wərukumə yen bunum sō.

¹⁴ Bēsən bukurobu ba ku ra maa sine
bu siribu ko siri yerə.

Meya bēsən aluwaasiba ba ku ra maa womusu ko.

¹⁵ Bēsən nuku dobu bu kpa.

Bēsən nuku dobu yaabu gəsira nuku sankiranu.

¹⁶ Bēsən bēere ya kpa.

Anna a wahala baka wa tora ni sa kuan sō.

¹⁷ Gisə sa nuki sankire,

ma sa nōni yĩresu kokumə,

¹⁸ yèn sō guu te ba m̀ Siōni ta kua bansu,

ma ta kua gbeeku bōnun wāa yeru.

¹⁹ Adama wunε Yinni Gusunə, a sāawa sunə.

Kaa n bandu diiwa sere ka baadommaə.

²⁰ Kaa n sun deriwa n ka tε?

Mban sōna kaa n sun duari sere ka baadommaə.

²¹ Yinni Gusunə, à n nεε, su wurama wunen mi,
sa ko wurama.

A de bēsən wāaru tu wurama nge yellu.

²² Kaa n ka sun məru baka sāawa?

Kaa n sun deriwa mam mam?

ESEKIËLI

Sanam mɛ Esekieli u Gusunɔn gari yini gerua u wāawa Babiloniɔ u yoru dimɔ ka win mɛro bisibu Yuda gabu. U wāawa yoo te sɔɔ, Babilonigibu ba sere Yerusalemu kɔsuka.

Gbiikaa, u Yudaba sɔɔmɔ ma Gusunɔ u koo bu siri kpa u de yiberɛba bu Yerusalemu wɔri bu kamia. Yiruse, Gusunɔ u koo maa bwese tukunu siri yɛn sɔ nu win tɔmbu dam dɔre. Itase, u Yudaba nukuru yemiasiamɔ, domi Gusunɔ u nɔɔ mwɛɛru kua ma u koo de bu wurama Yerusalemuɔ kpa ben sia yu wɛra. Nnɛse, u wa win kāsiru sɔɔ nge mɛ Yinni Gusunɔn sãa yeru ta koo kpam wurama.

Tire ten kpunaa

1. Esekielin sokuru, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Gari yi u gerua Yudaban sɔ yiberɛba bu sere Yerusalemu wɔri, wiru 4n di sere wiru 24.
3. Gari yi u gerua bwese tukunun sɔ, wiru 25n di sere wiru 32.
4. Ba koo Yerusalemu seeya, wiru 33n di sere wiru 39.
5. Sãa yee kpaaru kāsiru sɔɔ, wiru 40n di sere wiru 48.

Yinni Gusunɔ

u tii Esekieli sɔɔsi

¹⁻³ Wɔɔ tenasen suru nnɛsen sɔɔ nɔɔbuse sɔɔra Esekieli, yāku kowo Busin bii u wāa daa te ba mɔ Kebarin goorɔ ka Yuu be ba yoru mwɛɛrima sannu. Miya u wa wɔlla keniarra ma Gusunɔ u dera u kāsiru wa. U ka nùn gari kua ma win dam nùn nɛnua. N deema sina boko Yoyakimun wɔɔ nɔɔbusewa mi, ye u ka wāa yoru sɔɔ Babiloniɔ.

⁴ Wee ye u wa kāsiri te sɔɔ. U woo bɔkɔ wa ga seema saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di ga guru wiru sɔɔwa ka guru maakinu. Ma yam bururam mu guru wii te sikerɛnɛ. Ma ten suunu sɔɔ n ballimɔ nge sii gan te ba wɔriasia.

⁵ Guru wii te sɔɔ, hunde koniba nnɛ ba wāa mi be ba ka tɔmbu weenɛ.

⁶ Ben baawure wuswaa nnɛ ka kasenu nnɛwa u mɔ.

⁷ Ben kōri yi dɛnde. Ma ben naasu su ka naa buun naa kaburosu weenɛ, ma su ballimɔ nge sii gan te ba wɔriasia.

⁸ Kasa yen baayeren temɔ, tɔnun nɔmuwa ga wāa mi. Nɔma yen baayere ya demiewa mi wuswaa ka kasa ye, ya mɛɛra.

⁹ Kasa ye kpuro ya nɔsu girarinɛwa. Hunde koni be, bā n sīimɔ, ba ku ra sīire. Mi ba dɔɔ, miya ba ra n mɛɛra.

¹⁰ Hunde koni ben baawure u wuswaa mɔwa nnɛ. Tia ya sãa tɔnun wuswaa. Yen nɔm geu gia, gbee sunɔn wuswaa. Yen nɔm dwaru gia ketɛn wuswaa. Yen biru gia maa gunɔ bakerun wuswaa.

¹¹ Ben baawuren kasa yiru ya demiarewa wɔllɔ ma ya girarinɛ mi gia. Ma yiru ye ya maa tie ya ben wasi wukiri.

¹² Mi wuswaa yen baayere ya wāa, mi giawa ya mɛɛra. Yen sɔna mi ba kī bu da kpuro, ba ra dewa ba kun sīire.

¹³ Hunde koni ben baa sɔɔ, dɔɔ gɛɛya yi wāa mi, yi fīamɔ nge wīi bɔnnu. Dɔɔ win yam bururam mu kpā. Min diya dɔɔ buri yi yarimɔ nge guru maakinu.

¹⁴ Hunde koni be, ba ra n sãuwa nge guru maakinu, ba n dɔɔ, ba n wee.

¹⁵ Ye u bu mɛɛra mɛsum, yera u uruu wa ya tem girari ben baawuren bɔkuɔ.

¹⁶ Uruu be, ba ballimɔwa nge kpee gobiginu. Ma ba weenɛ. Ma n sãare uruu baayere ya wāa uruu gaa sɔɔ.

¹⁷ Ba koo kpī bu da bera nnɛ kpuro sɔɔ ba kun tii sīiyɛ.

¹⁸ Ben gunum mu nanum mɔ. Ma ben nɔsu sɔɔ n sãare gãanu mani mani ni nu ballimɔ.

¹⁹ Hunde koni be, bà n sanum seewa, uruu be, ba ra n wãawa ben bɔkuɔ. Bà n maa yɔɔwa, ka be sanna.

²⁰ Hunde koni be, ba ra dewa mi ba kĩ, adama ka uruu be sanna. Domi beya ba uruu be gawe.

²¹ Yen sɔna bà n s̄imɔ, uruu be, ba ra n maa s̄imɔ. Bà n yɔra kpa uruu be, bu yɔra. Bà n maa seewa, kpa uruu be, bu maa se. Domi hunde koni ben hunde ya wãawa uruu be sɔɔ.

²² Ma gãanu tɛrie hunde koni ben wɔllɔ nu ballimɔ nge kpee gobiginu.

²³ Ma ba ben kasa yiru yiru demie ya girarine gãa nin temɔ. Ma yiru yiru ye ya bu tie ya ben wasi wukiri.

²⁴ Sanam mɛ ba s̄imɔ, yera na ben kasan wɔkinu nɔɔmɔ nge nim wɔkun wɔkinu, ñ kun mɛ nge Gusunɔ Dam kpurogiin nɔɔ, ñ kun mɛ nge tabu kowo wuurun wɔkinu. Adama ye ba yɔra, ba ben kasa ye kuruawa.

²⁵ Ma na maa wɔkinu nɔɔmɔ gãa nin wɔllun di.

²⁶ Ma na gãanu wa mi, nu ka sina kitaru weenɛ, nu ballimɔ nge kpee gobiginu. Ma na maa gãanu wa nu sɔ sina kita ten wɔllɔ nu ka tɔnu weenɛ.

²⁷ Ma n sãare tɔnu wi, u ballimɔ nge sii gan te ba wɔriasia dɔɔn suunu sɔɔ. Ma yam bururam ka nùn sikerenɛ.

²⁸ Yam bururam mɛ, mu ka guru waa weenɛ ye ya ballimɔ sanam mɛ gura nɛmɔ. Yeniba kpuro ya sãawa Yinni Gusunɔn yiikon girima.

Gusunɔ u Esekieli gɔra

Isireliban mi

Ye u ye kpuro wa mɛ, yera u yiira u wuswaa tem girari. Ma u nua goo u ka nùn gari kua.

2

¹ U nɛɛ, tɔnun bii, a seewo a yɔra, kpa n nun gari sɔ.

² Sanam mɛ u ka nùn gari yi mɔ, yera Yinni Gusunɔn Hunde u nùn yɔɔwa ma u nùn yɔrasia. Ma u yɛro swaa daki wi u ka nùn gari mɔ mi.

³ U nɛɛ, tɔnun bii, na nun gɔriɔ Isireliban mi, be ba man seesimɔ. Wee be, ka ben baababa ba man tora sere ka gisɔ.

⁴ Tɔn be, ba swaa tau, ba maa gɔru bɔɔbu. Ben miya na nun gɔriɔ kpa a bu sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

⁵ Na nɛɛ, wee ba sãa mɛm nɔɔ sariba. Ba nun swaa daki? Ba ñ nun swaa daki? Ka mɛ, ba koo gia ma Gusunɔn sɔmɔ u wãa ben suunu sɔɔ.

⁶ Wunɛ Esekieli, a ku bu nasia, a ku maa ben garin berum ko, baa mɛ n ko n sãare a wãa sãki ka niin suunu sɔɔ. Domi ba sãawa mɛm nɔɔ sariba.

⁷ Ba nun swaa daki? Ba ñ nun swaa daki? A gesi bu sɔɔwɔ ye na gerua, baa mɛ ba sãa mɛm nɔɔ sariba.

⁸ Adama wunɛ, tɔnun bii, a nɔɔwɔ ye kon nun sɔ. A ku ko mɛm nɔɔ sari nge bwese te. A wunen nɔɔ wukio kpa a tem ye kon nun wɛ.

⁹ Saa yera Esekieli u nɔmu gagu wa ga demie win mi gia, ga tireru neni te ba kurua.

¹⁰ Nɔmu ge, ga tire te kusia win wuswaaɔ. Ba tu yoruawa bera yiru kpuro. Gari yi yi yorua tire te sɔɔ, yiya weeweenu ka wuri ka nuku sankiranun gari.

3

¹ U maa nɛɛ, tɔnun bii, a tire teni temwɔ kpa a da a ka Isireliba gari ko.

² Ye u nɔɔ wukia, yera Gusunɔ u tire te kpɛɛ mi, u dera u tu tema.

³ Ma u nεε, tɔnɔn bii, a wunɛn nukuru yibio kpa a wunɛn wasi diisia ka tire te na nun wē mi.

Ye u tire te tema, ma ta nùn dore nge tim.

⁴ Yera u maa nεε, Esekieli, a seewo a da Isireliban mi kpa a bu nɛn gari sō.

⁵⁻⁶ N n̄ m̄ na nun ḡariɔ bwese tuku dabinun mi, n̄n̄ barum mu n̄ɔbu s̄, a n̄ maa kp̄e a ben gari tubu. Adama Isireliban miya na nun ḡariɔ. N̄a n̄ daa nun ḡara bwese tuku nin mi, nu koo nun swaa daki,

⁷ adama wee, Isireliba ba n̄ nun swaa dakim̄. Domi ba n̄ k̄i bu nɛn gere n̄ yèn s̄ be kpuro ba swaa tau ma ben ḡoru ga b̄ɔbu.

⁸ Yen s̄, kon maa wunɛn tii b̄ɔbiasia kpa a swaa taaya nge be,

⁹ a n̄ ḡoru b̄ nge kperu. A ku b̄erum ko ben swaa taa bin s̄. Domi ba s̄awa bwese te ta ku ra m̄em̄ n̄.

¹⁰ Ma u maa kpa m̄ nεε, Esekieli, a swaa dakio a n̄ kpa a gari yi kon nun s̄ n̄n̄ε wunɛn ḡoruɔ.

¹¹ Yen biru, kpa a da a wunɛn m̄ero bisibu deema mi ba yoru dim̄. Ba nun swaa daki? Ba n̄ nun swaa daki? A gesi bu s̄ɔw̄ɔ ma n̄ena na ka bu gari m̄.

¹² Yera Gusun̄n Hunde u Esekieli sua ma u n̄ɔgiru nua win biruɔ ta gerum̄o ka dam ta m̄, bu Yinni Gusun̄o siaro mi u w̄aa u win yiiko baka s̄ɔsim̄.

¹³ Ma u hunde koni ben kasan w̄akinu n̄ɔm̄o ya soonam̄o ka sere maa ben uruuban w̄akinu. W̄aki ni, nu kp̄e a n̄ banda.

¹⁴ Gusun̄n Hunde wi u n̄n̄ sua mi, u ka n̄n̄ doona, ma win dam n̄n̄ n̄enua. Ma Esekielin m̄aru seewa u burisina.

¹⁵ U tura Teli Abibuɔ, Kebarin daarun b̄akuɔ mi yoo be, ba w̄aa. Ma u sina ka biti baka ben suunu s̄ɔ s̄ɔ n̄ɔba yiru.

Esekieli koo Isireliba kir̄o ko

¹⁶ S̄ɔ n̄ɔba yiru yen biru, Yinni Gusun̄o u Esekieli s̄ɔwa u nεε,

¹⁷ wunε tɔnɔn bii, kon de a Isireliba n̄ni doke. Kaa n̄ da nɛn gari swaa daki kpa a ka bu kir̄o ko.

¹⁸ Nε, Yinni Gusun̄o, n̄a n̄ t̄ε nεε, t̄n̄ k̄so goo u koo gbi, ma a n̄ n̄n̄ kir̄o kue u win daa k̄sa ye deri u ka win w̄aru w̄ara, t̄n̄ k̄so wi, u koo gbiwa win daa yen s̄. Wuna kon maa win yem bikia.

¹⁹ Adama à n̄ n̄n̄ kir̄o kua, ma u n̄ win daa k̄sa ye deri, u koo gbiwa win daa k̄sa yen s̄ kpa wunε a wunɛn w̄aru w̄ara.

²⁰ Gemgii ù n̄ gem deri u k̄sa kua ma a n̄ n̄n̄ kir̄o kue, ma na n̄n̄ yina b̄eria, u koo gbiwa k̄sa yen s̄. Na n̄ win yellun daa gea garisim̄, adama wuna kon win yem bikia.

²¹ À n̄ maa n̄n̄ kir̄o kua u ku ka durum ko, ma u n̄ durum ye kue, u n̄ gbim̄. Wunɛn tii a maa wunɛn w̄aru w̄arawa mi, domi a n̄n̄ kir̄o kua.

Esekieli

kun maa kp̄e u gari ko

²² Yinni Gusun̄n dam mu Esekieli ȳɔwa ma u n̄n̄ s̄ɔwa u nεε, a seewo a da w̄waa. Miya kon nun gari s̄.

²³ Ma u seewa u da w̄wa mi. Ma u Gusun̄n ȳikon girima wa nge sanam m̄e u raa w̄aa Kebarin daarun b̄aku mi. Ma u ȳira ka dam u siriru tem girari.

²⁴ Yera Gusun̄n Hunde u maa n̄n̄ ȳɔwa. Ma u n̄n̄ seeya u ȳrasia. Saa ye s̄ɔra Yinni Gusun̄o u nεε, a doo a tii kenusi wunɛn dir̄o.

²⁵ M̄eya ba koo nun b̄ake kpa a kpana a yari t̄ɔw̄ɔ, t̄mbu bu nun wa.

²⁶ Kon de wunɛn yara yu wunɛn daro mani kpa a kpana a gari ko. M̄eya a n̄ kaa kp̄i a maa bu gerusi be, be ba ku ra m̄em̄ n̄ mi.

²⁷ Adama n̄a n̄ ka nun gari kua, kon wunɛn n̄ɔ wukia. Saa ye s̄ɔra kaa t̄n̄ be s̄ a nεε, am̄eniwa nε, Yinni Gusun̄o na gerua. Adama ben gaba ba koo nun

swaa daki, gaba kun maa nun swaa dakimɔ. Domi ba sãawa bwese te ta ku ra mem nɔ.

4

Gusunɔn sɔmɔ u nɛɛ,

ba koo Yerusalemu tarusi

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wunɛ Esekieli tɔnun bii, a biriki suo kpa a ye doke wunen wuswaa a Yerusalemun weenasia ko ka yora biriki yen wɔllɔ.

² A ye koowo nge wuu ge ba tarusi, a kuku yenu doke kpa a gungunu bani a sansani gira kpa a tabu sinambu yi yi a ka sikerena.

³ A sii si su yasu suo kpa a su doke wunɛ ka ganan baa sɔɔ, kpa a su wuswaa kisi. Ba koo gu tarusi, wunen tii kaa n gu yɔre, kpa ye kpuro ya n sãa yĩreru Isireliban sɔ.

⁴ Yen biru kpa a kpuna ka wunen yɛsi nɔm dwarugia kpa a n Isireliban toranu sɔɔwa sere tɔɔ te kaa se.

⁵ Tɔɔ nin geeru ta kon sãawa wɔɔ sin geeru, si sɔɔ Isireliba ba man torari. Nu sãawa sɔɔ gooba wunɔbu ka wɛnɛ ka wɔkuru (390). Tɔɔ ni kpuro sɔɔra kaa n ben tora ni sɔɔwa.

⁶ Yen biru kpa a gɔsia a ka wunen yɛsi nɔm geugia kpuna sɔɔ weeru kpa a wahala ko Yudaban toranun sɔ. Sɔɔ teeru ta ko n sãawa wɔɔ tia.

⁷ Kpa a wunen wuswaa kisi Yerusalemu gia ye ba tarusi, kpa a ye gãseru kpare kpa a yen gari gere.

⁸ Mɛya nɛ, Yinni Gusunɔ kon ka nun wɛɛ bɔke kpa a ku ra sĩira. Mɛya kaa n kpĩ ka yɛsi tia ye, sere tɔɔ te na nun bura mi, tu ka yibu.

⁹ Kpa a alikama ka swii ka gbɛɛ ka dãsi ka dobi sua a ye menna gbɛɛ teeru sɔɔ a burina a ka pɛɛ ko. Yera kaa n da di sere sɔɔ gooba wunɔbu ka wɛnɛ ka wɔku te, tu ka yibu, kpa a n kpĩ ka yɛsi tia ye.

¹⁰ Pɛɛ kure piibuwa kaa n da di nge garamu goobun (200) saka sɔɔ teeru. Nge mɛya kaa n dimɔ mi sere tɔɔ te, tu ka yibu.

¹¹ Mɛya nim mɛ kaa maa nɔ mu ko n saka mɔwa, ditiri tian sakawa kaa n da nɔ sɔɔ teeru.

¹² Tɔmbun bii gbebusa kaa ka pɛɛ wɔ. Kaa n da ye wɔwa ben nɔni biru.

¹³ Nge mɛya Isireliba ba ko n da ben dĩanu di ka disi tɔn tukobun suunu sɔɔ mi kon bu yarinasia.

¹⁴ Esekieli u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ, na tii nɛnua disi kpuron di. Na n̄ yaa goru garu diire saa nɛn piiburun di. Na n̄ maa yaa disigia gaa tende.

¹⁵ Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ, a naa bisu suo a ka wunen doo ko kpa a tɔmbun bisu deri.

¹⁶ Kon dĩanu fiiko ye ya tie Yerusalemuɔ kpeesia kpa bu bu dĩanu ka nim saka kua kpa bu di bu nɔ ka nuku sankiranu ka wururabu.

¹⁷ Nge mɛya ba koo dĩanu ka nim bia kpa ba n nuki sankire be kpuro. Ba koo woorawa ben toranun sɔ.

5

Gusunɔ u koo Isireli sɛɛyasia

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wunɛ tɔnun bii, a kɔɔ suo ge ga nɔɔ do kpa a ka wunen seri ka wunen toburu kɔni. Yen biru kpa a kilo sua a seri yi yĩire kpa a yi bɔnu ko suba ita.

² Kpa a sube teeru sua a dɔɔ doke Yerusalemun suunu sɔɔ sanam mɛ yen tarusibun tɔra yiba. Yen biru kpa a maa sube teeru sua a n ka tu kɔɔ ge soomɔ a ka wuu ge sikerena. Yeniban biru kpa a maa suberu itase sua a pusi yam kpuro, yen biruwa kon bu takobi suesi.

³ Kpa a seri yin fiiko kure wunen yaberun swaa buaɔ.

⁴ Kpa yi sɔɔ, a gɛɛ sua a dɔɔ doke kpa dɔɔ wi, u Isireliba kpuro seesi.

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yĩre ni, Yerusalemuwa nu ka yã. Wee na ye kua handunian suunu. Tɔn tukobun tem mu ye sikerenɛ.

⁶ Ma yen tɔmbu ba man seesi n kere bwese tuku ni nu ka bu sikerenɛ. Domi ba nɛn woodaba yina. Ba n̄ nɛn gere swĩi.

⁷ Yen sãna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, wee ba man seesi n kere bwese tuku ni nu ka bu sikerenɛ, ma ba n̄ nɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ. Ba n̄ maa nɛn gere swĩi ye na bu sɔɔwa. Ben daa kɔsa ya mam bwese ni nu ka bu sikerenɛgia kere.

⁸ Yen sɔ, nɛn tii kon bu seesi. Kon bu siriwa handuniagibun wuswaaɔ.

⁹ Kpa n bu sɛɛyasia bi na n̄ daa bu koore ben bũu sãanun sɔ. Mɛya na n̄ maa bin bweseru m̄ kpam.

¹⁰ Yen sãna tundoba koo ben bibu tem, kpa bibu bu maa ben tundobu tem. Kon bu siriwa n go, kpa n be ba tie yarinasia handunian goonu nɛ sɔɔ.

¹¹ Wee ba nɛn sãa yeru disi doke ka ben bũnu kpuro. Yen sɔ, sere ka nɛn wãaru nɛn tii kon bu biru kisi, na n̄ maa bu mɛrimɔ ka wɔnɔwɔndu.

¹² Bã n bu bɔnu kua subenu ita, sube teeru ta koo gbiwa Yerusalemun nukurɔ, bararu ka gɔɔrun sɔ, kpa suberu yiruseru tu maa gbi tabu sɔɔ Yerusalemun biruɔ. Kpa n maa sube te ta tie mini yarinasia handunian goonu nɛ kpuro sɔɔ. Kon bu takobi suesiwa.

¹³ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu nɛn m̄ru seesiwa mam mam sere nɛn bwẽra yu ka kpuna. Nã n bu m̄ru kɔsie, saa yera ba koo gia ma na n̄ kĩ ba n sãa mɛm nɔɔ sariba.

¹⁴ Ben tem mu koo ko bansu, kpa mu bɛɛɛ bia bwese ni nu bu sikerenɛn wuswaaɔ.

¹⁵ Kon bu siriwa ka nɛn m̄ru baka n bu sɛɛyasia ka dam. Kpa bwese ni nu ka bu sikerenɛ mi, nu bu yɛɛ. Adama yeni ya ko n sãawa nge kirɔ ye ya koo de ben tii bu bɛrum duura. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁶ Kon de bu gbisuku gɔɔrun sɔ. Gɔɔ te, ta koo bu nɔni sɔwa nge be ba sɛɛnu twee. Kon ben dĩa ni nu tie kpeerasia kpa bu gbisuku gɔɔrun sɔ.

¹⁷ Kon bu gɔɔru ka gbeeku yɛɛ sure kpa yi ben bibu go. Bararu ka tɔn goberu ka tabu, ye kpurowa ya koo bu kpeerasia. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

6

Be ba bũnu sãamɔ

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

² wunɛ tɔnun bii, a wunɛn wuswaa seeyo Isireliban guunun bera gia, kpa a nɛn gari gere be ba wãa min sɔ.

³ A nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ kon be ba wãa Isireliban guunɔ ka gungunɔ ka nin wɔwi sɔɔ wɔrima ka takobi, kpa n ben gunguu n̄n mi ba ra bũu yãkuru ko kɔsuku.

⁴ Kon ben bũu yãku yenu kɔsuku ka mi ba ra nu turare dɔɔ dokeye, kpa ben gonu nu n wɔruka ben bũnun nuurɔ.

⁵ Kon Isireliban gonu kpĩ ben bwãarokunun wuswaaɔ. Kpa n ben kukunu yaruku ben bũu yãku yenɔ.

⁶ Wuu s̄n mi ba wãa kpuro, su koo kowa bansu. Kpa n ben yãku yenu kɔsuku ni ba kua gungunu wɔllɔ. Kon ben bwãaroku ni gura n kɔsuku, kpa nu kun maa wãa mi. Mɛya kon bwãaroku ni ba ra ka sɔɔ sã suriri. Ye ba gesi seka ka nɔma ya koo kam kowa mam mam.

⁷ Ben suunu sɔɔ gaba koo wɔruku bu gbisuku. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

⁸ Adama kon de bu kisira tabun di, kpa ba n yarinɛ tem tukumɔ.

⁹ Saa ye sɔɔ, be, be ba kisira ba koo man yaaya mi ba yoru dimɔ. Domi kon ben gɔru ge wɔa ge ga n̄ ka n̄e turo yɔ. Kon ben sakara n̄oni wɔa yi ba ka b̄nu mɛera. Ben tii ba koo tii tusi, kɔsa kpuro ye ba kuan s̄.

¹⁰ Saa ye sɔɔra ba koo gia ma n̄ena Yinni Gusunɔ. N̄ n̄ kam sɔɔ na ka bu gerusi, ye na n̄e, kon bu wahala yeni kp̄e.

¹¹ Wee ye n̄e, Yinni Gusunɔ na nun s̄ɔmɔ. A n̄oma suo kpa a ka naasu tem so a n̄e, wanyo. Wee Isireliba ba kɔsa kua ya kp̄a. Yen s̄, ba koo gbi tabu sɔɔ, ka gɔɔru sɔɔ, ka bararu sɔɔ.

¹² Wi u toma, barara ta koo n̄un go. Wi u maa w̄a turuku, tabu sɔɔra ba koo n̄un go. Wi u koo sina yenuɔ, ba koo n̄un tarusiwa kpa u gbi gɔɔrun s̄. Kon bu m̄ru seesiwa mam mam.

¹³ Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma n̄ena na s̄a Yinni Gusunɔ b̄a n̄ wa gonu kp̄i ben b̄nun b̄kuɔ ka sere ben ȳaku yenɔ ka gungunɔ ka guunɔ ka d̄a kubenɔ ka d̄a koo bakanɔ mi ba ra raa b̄nu turare d̄ɔ dokeye, ya n̄ nubu duroru m̄.

¹⁴ Kon bu n̄en n̄omu demie kpa n̄ de tem m̄e, mu ko bansu saa s̄ɔ ȳesan n̄om dwarun di n̄ ka girari Dibilaɔ s̄ɔ ȳesan n̄om geu gia. Mi ba w̄a kpuro kpa bu gia ma n̄ena na s̄a Yinni Gusunɔ.

7

Isireliban s̄eyasiabu

bu turuku kua

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli s̄ɔwa u n̄e,

² wun̄e t̄nun bii, a swaa dakio a n̄o ye na gerumɔ b̄e Isireliban s̄. Na n̄e, kpeera wee. Ta pusi b̄en tem goonu n̄e kpuro sɔɔ.

³ T̄e ta koo b̄e deema. Kon de n̄en m̄ru yu b̄e w̄ari. Kon b̄e siriwa nge m̄e b̄en sanu sanusu s̄a. Kpa n̄ b̄e kɔsa ye i kua kpuron are k̄sie.

⁴ Na n̄ b̄e m̄erimɔ ka w̄n̄w̄ndu. N̄a n̄ b̄e s̄eyasiamɔ, na n̄ tii n̄enumɔ. Kɔsa ye i kua yera kon b̄e k̄sia. Kpa i gia ma n̄ena na s̄a Yinni Gusunɔ.

⁵ Am̄niwa n̄e, Yinni Gusunɔ na gerua. Na n̄e, kɔsa wee, ya n̄ maa ka gaa ween̄e.

⁶ Kpeera wee, kpeera wee. Wee ta seemɔ ta wee b̄en mi. Wee ta sisi.

⁷ B̄e Isireliba, b̄e be i w̄a tem m̄e sɔɔ, saa ya turuku kua. T̄ɔ te, ta turuku kua, ta ko n̄ s̄awa wahalan t̄ru. T̄ɔ te sɔɔ, nuku dobun kuuki kun maa n̄oramɔ guunu w̄llɔ.

⁸ T̄e kon de n̄en m̄ru yu se. Na n̄ ye ȳrasiamɔ ma n̄ kun m̄o ya ka tii sara. Kon b̄e siriwa nge m̄e b̄en daa ya n̄e.

⁹ Na n̄ b̄e m̄erimɔ ka w̄n̄w̄ndu. N̄a n̄ b̄e s̄eyasiamɔ, na n̄ maa tii n̄enumɔ. Kɔsa ye i kua yera kon b̄e k̄sie kpa i gia ma n̄e, Yinni Gusunɔwa na b̄e s̄eyasia.

¹⁰ T̄ɔ te wee ta tunuma, ta turuku kua. B̄bunu ka tii suabu bu sosimɔ.

¹¹ B̄bunu nu kua nge d̄eka ye ba ra ka t̄mbu so. Ḡanu kun maa b̄e tiam̄e. T̄n dabiru ta koo gbi. Baa w̄kinu kun maa n̄oramɔ. Goo kun maa weeweenu m̄ b̄en s̄.

¹² Saa ya turuku m̄. T̄ɔ te, ta wee. Wi u dwemɔ u ku ȳeri. Wi u maa d̄oramɔ u ku sw̄i. Domi n̄e, Yinni Gusunɔn m̄ru sisi t̄n be ba w̄a tem m̄e sɔɔ kpuron s̄.

¹³ Wi u d̄ara u n̄ maa ye u d̄ara wasi u mwa baa ù n̄ w̄a w̄aru sɔɔ. Domi gari yi ba gerua t̄n be kpuron s̄, yi koo koora. Goo sari wi u koo yakiara ȳen s̄ baawure u w̄a kom b̄eret̄ke sɔɔ.

¹⁴ Wee ba k̄ba so ba s̄ɔru kpa. Adama ben goo kun tabu seemɔ, domi n̄e, Yinni Gusunɔn m̄ru seewa be t̄n dabi ten s̄.

Goo sari

wi u koo s̄eyasiabu kisirari

15 Yinni Gusunə u maa Esekieli sɔɔwa u neɛ, tabu ko n wāawa swɛɛ sɔɔ kpa baranu ka gɔɔnu nu n wāa yenusə. Tɔmbu ba koo gbi tabu sɔɔ yakasə. Be ba maa wāa wuu sɔɔ ba koo gbiwa gɔɔru ka baranun sɔ.

16 Be ba maa kisira ba koo kpikiru dawa guunu wəllə nge kparukonu kpa bu weeweenu ko ben toranun sɔ.

17 Ben nɔma ko n sɔare dam sarirun sɔ.
Kpa ben dūa yu diiri.

18 Ba koo saaki sebewa kpa bu ben seri kɔni nuku sankiranun sɔ.
Ba koo nanda kpa sekuru bu mwa.

19 Ba koo gobi kɔ swɛɛ sɔɔ,
kpa bu ben wuraba garisi nge kubanu,
domi sii geesu n̄ kun mɛ wura
yen gaa kun kpɛ yu bu faaba ko Gusunən mərɔn tɔru sɔɔ.
Ba n̄ gāanu wasi ye ya koo bu debu,
n̄ kun mɛ ye ya koo ben binɛ kpunasia,
domi sii geesu ka wura yera ya dera ba tora.

20 Ba tii sua ben wuran sɔ.
Ma ba ka ye bwāaroku bakanu kua ni nu nanum mɔ.
Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunə kon de bu ye tusi.

21 Kon de tɔn tukobu bu ben dukia ye gura,
kpa be ba n̄ Gusunən bɛɛɛ yɛ bu ye tubi di bu ye kpuro disi doke.

22 Na n̄ ka bɛɛ yinamɔ
sanam mɛ gbenɔbu ba koo nɛn sɔa yerun dukia disi doke bu gura.

23 A yɔni sɔɔru koowo domi tem mɛ, mu tɔn gowobu yibawa.
Mɛya bɛɛn wuu ge, ga tɔmbu yiba be ba daa bɔɔbɔya mɔ.

24 Kon bwesenu sokuma ni nu nuku kɔsuru bo,
kpa nu bɛɛn yenusu mwɛɛri.

Kon bɛɛn damgibun tii suabu kpeesia.
Kpa n de bu bɛɛn sɔa yenu disi doke.

25 Kam kobu wee.
I ko i faaba kasu, adama i n̄ wasi.

26 Kɔsa ya koo sosi kɔsa sɔɔ.
Mɛya labaari kɔsi yi ko yi n̄ nɔɔramɔ yi n̄ dɔɔ.
I ko i Gusunən sɔmɔbu bikia bu kāsiru kasu kpa bu bɛɛ sɔ ye ya koo na.
Adama yāku kowobu ba n̄ ko n̄ Yinni Gusunən wooda yɛ.
Bɛɛn guro gurobu ba n̄ maa bwisi gɛɛ mɔ bu tɔnu kɛ.

27 Bɛɛn sina boko u koo gɔɔ sina
kpa sina bibu ba n̄ wurure.
Tɔmbu kpuro ba ko n̄ diirimɔ.
Kon bu kuawa nge mɛ ben kookoosu nɛ.
Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunə.

8

Ba būnu sāmɔ

Yinni Gusunən sɔa yerɔ

1 Wɔɔ nɔɔba tiasen suru nɔɔba tiasen sɔɔ nɔɔbuse sɔɔ, Esekieli u sɔ win dirɔ ka Yudan guro gurobu. Yera Yinni Gusunən dam n̄n yɔɔwa.

2 Yera u mɛɛra u wa gāanu kurama nu ka tɔnu weenɛ. Win pɔran tem gia ya sɔa nge dɔɔ ma win wəllu gia ya ballimɔ nge sii gan te ba wɔriasia.

3 Ma u gāanu demia nge nɔma u ka wi, Esekielin seri nɛnu. Kāsi te sɔɔ, Gusunən Hunde n̄n sua wəllə ma u ka n̄n da Yerusalemɔ. U deema yen

kənnə ge ga wāa sōo yēsan nəm geu gia ba bwāaroku gagu yōrasie ge ga Gusunən nisinu seeye.

⁴ Ma Gusunə Isireliban Yinnin yiikon yam bururam nùn kure mi nge me u raa mu wa wəwəə.

⁵ U nɛɛ, tənun bii, a mɛɛrio sōo yēsan nəm geu gia.

Ma u mɛɛra. U wa yāku yerun duu yerə bwāaroku gaga yō ge ga Gusunən nisinu seeye.

⁶ Ma Yinni Gusunə u nɛɛ, tənun bii, a wa ye ya kooramə mi? Wee Isireliba ba būnu sāmə bu ka man gira nɛn sāa yerun di. N n̄ maa ye tənə, kon kpam nun gam sōosi.

⁷ Ma u maa nùn sua u ka da təwə sāa yerun yaaran kənnəwə. Ma u wəru gagu wa gānə.

⁸ Gusunə u nɛɛ, tənun bii, a gana ye yabo.

Ma u ye yaba u deema kənnə gaga wāa mi.

⁹ U nɛɛ, a duo kpa a wa kom kōsum me tən be, ba m̄ mini.

¹⁰ U dua mi. Ye u wa wee, yɛɛ yi yi ra kabiri ka yɛɛ kōsi gɛɛn weenasii ba kua gani sōo ba ka sikerena ka sere maa būnu kpuro ni ba ra s̄a.

¹¹ Ma u Isireliban guro gurobu wa tənə wata ka wəkuru yɛɛn weenasii yi kpuron wuswəə. Ma Yaasania Safanin bii u wāa be sōo. Bukuro ben baawure u turare ka gāanu nɛni yè sōo ba ra turare dōo doke. Ma turaren wiisu bəkuə wəllə tuku tuku.

¹² Yinni Gusunə u bikia u nɛɛ, tənun bii, a wa ye Isireliban guro gurobu ba m̄ asiri sōo? Ben baawure u win būu yeru m̄. Ma ba tii gafara kuammɛ ba m̄, nɛ, Yinni Gusunə na n̄ bu waamə. Domi na ben tem deri.

¹³ U nɛɛ, a na a maa wa ye ba m̄ ye ya yeni kere.

¹⁴ Ma u ka nùn da win sāa yerun kənnəwə ge ga sōo yēsan nəm geu gia mɛɛra. U deema tən kurəba s̄ə ba būu wi ba m̄ Tamusi swīiyammɛ.

¹⁵ Yera u maa nɛɛ, a wa nge me mi n s̄a? Tɛ, a na a maa gam wa ye ya yeni kere.

¹⁶ Ma u nùn sua u ka da sāa yerun yaarə yāku yeru ka dii dɛɛrarun kənnən baa sōo. Miya u təmbu yɛnda nəəbu wa ba sāa yeru biru kisi ba yiire sōo yari yeru gia ba sōo sāmə.

¹⁷ Gusunə u maa nɛɛ, wunɛn tii a wa ye ba m̄. Yeniba kpuron kobu ya n̄ Yudaba tura, ma ba maa kōsa m̄ ba goonamə tem me sōo bu ka nɛn m̄ru seeya. Adama beya ba tii w̄eru deka səkumə.

¹⁸ Nɛn tii kon bu ye ba kua kəsie ka nɛn m̄ru baka. Na n̄ bu mɛɛrimə ka wənwəndu. Ba koo wuri kowa ka dam bu ka man somiru kana. Adama na n̄ bu swaa dakimə.

9

Yerusalemun sɛɛyasiabu

¹ Yen biru Esekieli u Yinni Gusunən nəə nua. U nɛɛ, i susima bɛɛ be i ko i Yerusalemugibu sɛɛyasia. Baawure u n win tabu yānu nɛni ni u koo ka bu kam koosia.

² Yera u wa wee təmbu nəəba tia ba yarima saa sāa yerun kənnə ge ga wāa gungunu wəllu gian di, sōo yēsan nəm geuə. Ma ben baawure u win tabu yānu nɛni ni u koo ka təmbu kam koosia. Ma ben suunu sōo goo u wāa u yāku kowon yaberu doke ba gāanu s̄are win kpaka sōo n̄ sōo u koo yore. Yera u na u yōra yāku yerun bəkuə te ba kua ka sii gandu.

³ Ma Gusunən yiiko ye ya raa wāa wəllun kōsobun weenasibu sōo, ya seewa ya da sāa yerun kənnə gia. Ma Yinni Gusunə u durə wi soka wi u yāku kowon yānu doke mi, ka gāa n̄ sōo u koo yore.

⁴ U nùn sǎwa u nɛɛ, a doo wuu suunu sǎa a tǎmbu yĩreru koosi sirikanǎa be ba weeweenu mǎ kǎsa ye tǎmba mǎ Yerusalemuǎn sǎ.

⁵ Ma Esekieli u nua durǎ wi, u be ba tie sǎmǎ u mǎ, i durǎ wi swĩiyǎ wuu ge sǎa kpa i tǎmbu so i go. I ku bu mɛeri ka wǎnwǎndu. I ku tii nɛnɛ.

⁶ I bu goowo mam mam tǎkǎnu ka aluwaasiba ka wǎndiaba ka tǎn kurǎbu ka bibu. Adama i ku be ba yĩreru koosi mi baba. I toruo saa nɛn sǎa yerun di.

Ma ba torua ka Isireliban guro gurobu be ba wǎa dii ten kǎnnǎwǎ.

⁷ U nɛɛ, i sǎa yee te disi dokeo i ten yaari tǎn gonu yibie. Yen biru kpa i da tǎwǎ i tǎmbu go.

Ma ba yara tǎwǎ ba tǎmbu sɛsuka ba go.

⁸ Sanam mɛ tǎmba tǎn be goomǎ, Esekieli u yǎ mi. Yera u yiira u siriru tem girari, u nǎogiru sua wǎllǎ u nɛɛ, Yinni Gusunǎ kaa Isireli be ba tie kpuro gowa wunɛn mǎru yen sǎ?

⁹ Yinni Gusunǎ u nɛɛ, be Isireliba ka Yudaban torana nu kpɛa. Wee ben tem mɛ sǎa, tǎn gobera ta wǎa, gem sari. Domi ba mǎ, nɛ, Yinni Gusunǎ na ben tem deri. Na ñ maa waamǎ ye ba mǎ.

¹⁰ Yen sǎna nɛn tii nǎ n bu sɛyiasiamǎ, na ñ bu mɛerimǎ ka wǎnwǎndu. Na ñ maa tii nɛnumǎ. Kon bu ben daa kǎsiewa ye ba kua.

¹¹ Durǎ wi u yǎku kowon yǎnu doke mi, u Yinni Gusunǎ sǎwa u nɛɛ, wee, na kua kpuro ye a man sǎwa.

Yinni Gusunǎ

*u maa Esekieli tii sǎasi
(I maa mɛerio 1:1-28)*

10

¹ Esekieli u mɛera wǎllun kǎsobun weenasii ben wǎllǎ. Ma u kpee gobigiru wa ta ka sina kitaru weenɛ.

² Ma Gusunǎ u durǎ wi u yǎku kowon yǎnu doke mi sǎwa u nɛɛ, a duo uruu ben baa sǎa, be ba wǎa wǎllun kǎso ben temǎ. Kpa a dǎo gɛɛ gure wunɛn nǎmǎa wǎllun kǎso ben suunu sǎan di kpa a da a dǎo gɛɛ yi wisi wuu ge sǎa.

Yera Esekieli u wa durǎ wi, u da u dǎo gɛɛ yi sua.

³ Sanam mɛ u tura sǎa yee ten mi, wǎllun kǎso be, ba yǎ ten nǎm geu gia. Ma guru wiru ta dii te yiba.

⁴ Ma Yinni Gusunǎn yiikon girima ya seewa wǎllun kǎso ben wǎllun di ya da sǎa yee ten kǎnnǎwǎ. Ma sǎa yee te, ta wiisu yiba. Yera Yinni Gusunǎn yiikon giriman yam bururam sǎasira sere ka ten yaaraǎ.

⁵ Ma wǎllun kǎsobun kasenun wǎkinu nu nǎara sere sǎa yee ten yaaraǎ. Ma n sǎare nge Gusunǎ Dam kpurogiin nǎwa ga gari mǎ.

⁶ Yera Yinni Gusunǎ u wi u yǎku kowon yǎnu sebua mi sǎwa u nɛɛ, a doo a dǎo sua uruu be sǎa, wǎllun kǎso ben baa sǎa. Ma durǎ wi, u da uruu ben bǎkuǎ.

⁷ Ma kǎso ben turo u nǎma demie dǎo gia, wi u wǎa ben suunu sǎa. Ma u ka ye dǎo gura u durǎ wi wɛ. Ma durǎ wi, u ka doona.

⁸ Ma n sǎare tǎnun nǎma yarima saa kǎso ben kasan tem di.

⁹ Ma Esekieli u maa uruu nɛ wa, yen baayere ya wǎa wǎllun kǎso ben turon bǎkuǎ. Uruu yen baayere ya ballimǎwa nge kpee gobigiru.

¹⁰ Ye kpuro ya weenɛwa ma n sǎare tia wǎa tian sǎwǎ.

¹¹ Ya koo kpĩ yu sĩ beri nɛ kpuro ya kun tii sĩiyɛ. Ma ya dǎo mǎ gia wǎllun kǎsobun wira wǎa.

¹² Kǎso ben wasi ka biru ka nǎma ka kasenu, ye kpuro ya nǎni mǎwa. Nge mɛya maa uruu nɛ ye kpuro ya mǎ.

¹³ Ma Esekieli u nua ba uruu be sokumǎ woo guna.

14 Wuswaa nneɓa wəllun kōso ben baawure u mɔ. Wuswaa gbiikaa ya ka Gusunən gəradogia weenɛ. Yiruse ya ka tənugia weenɛ. Itase ya ka gbee sunəgia weenɛ. Nneɓe maa ya ka gunə bakerugia weenɛ.

15 Ma wəllun kōse be, ba yōɓwa wəllɔ. Ba sāare nge hunde koni ye u wa Kebarin daaruɓ bəkuɔ.

16 Bə n swaa wəri, uruu be, ba ra n maa swaa wəriwa. Bə n seewa bu ka yō, uruu be, ba ku ra bu deri.

17 Bə n yōra, uruu ben tii ba ra yōrewa. Bə n yōɓwa ba ra ka bu yōwa. Domi hunde koni beya, ba uruu be gawe.

Yinni Gusunən yiiko

ya sāa yee te derimɔ

18 Yera Yinni Gusunən yiikon girima ya doona dii kənnɔ gen min di ma ya na ya sina wəllun kōso be sɔɔ.

19 Yera Esekieli u wa kōso be, ba ben kasi dɛria ba seewa ba yōɓwa ka uruu be. Ma ba da ba yōra sāa yerun kənnɔwɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia. Ma Gusunə Isireliban Yinnin yiikon girima ya ballimɔ ben wəllɔ.

20 Hunde koni ben bwesera Gusunə u dera u raa wa Kebariɔ. Ma u gia ma wəllun kōsoba.

21 Ben baawure u wuswaa nne mɔ ka kasenu nne. Ma ba nɔma mɔ nge tənugia ya wāa ben kasan temɔ.

22 Ben wuswɛɛ yi, yi ka hunde koni ye u wa Kebariɔ migii weenɛ. Ben baawure u dɔɓwa deedeeru mi u wuswaa kisi.

11

Yinni Gusunə

u koo Yerusalemugibu siri

ben toranun sɔ

1 Yinni Gusunən Hunde u Esekieli sua ma u ka nùn da sāa yerun kənnɔwɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia. Kənnɔ gen miya u təmbu yenda nɔɔbu wa. Be sɔɔ, u Yaasania Asurin bii tuba ka Pelatia Bɛnayan bii. Be kpuro ba sāawa Isireliban wirugibu.

2 Yinni Gusunə u nɛɛ, tənun bii, tən be a wa mi, ba sāawa be ba kōsa bwisikumɔ ma ba təmbu bwisi kōsi kēmɔ Yerusalemuɔ.

3 Ba mɔ, n n mɔ tē sa ko dinu bani. Domi Yerusalemu ya sāawa nge wekeru. Ma beɛɛ yen təmbu sa sāa nge yaa ye ya wāa te sɔɔ.

4 Yen sɔ, tē tənun bii, a bu gerusio.

5 Ma Yinni Gusunən Hunde u nùn yōɓwa u nɛɛ, a bu sɔɓwɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunə na yē ye be Isireliba ba bwisikumɔ ka ye ba gerumɔ.

6 Wee ba begibu goomɔ dabi dabinu wuu ge sɔɔ. Ma gonu yiba ben swɛɛ sɔɔ.

7 Yen sɔ, begii be ba go mi, ba sāawa nge yaa. Ma wuu gen tii ga sāa nge wekeru. Adama be ba tie ba wasi, ba koo bu yarawa bu ka doona.

8 Wee ba tabun bɛrum mɔ. Adama kon de taa bi, bu bu deema. Nɛ, Yinni Gusunəwa na ye gerua.

9 Kon de bu yari wuu gen di. Kpa n bu tən tukobu nɔmu bɛria. Nge mɛya kon ka bu sirisina.

10 Tabu sɔra ba koo gbi. Kon bu siri be Isireliba, ben tem nɔɔ bura yerɔ. Saa ye sɔra ba koo gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunə.

11 Wuu ge, ga n bu nɛnumɔ nge wekeru. Ba n ko n maa sāa nge yaa te sɔɔ. Ben tem nɔɔ bura yerɔwa kon bu siri.

¹² Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ wɛn gere ba n̄ mɛm nɔɔwɛ, ka wɛn woodaba ba n̄ swĩi. Ma ba sere bwese tuku ni nu ka bu sikerenɛn gari swĩi.

¹³ Sanam mɛ Esekieli u Yinni Gusunɔn gari yi gerumɔ, yera Pelatia Benayan bii u kpuna u gu. Saa ye sɔɔra Esekieli u wuswaa tem girari u nɔɔgiru sua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, kaa dewa Isireli be ba tie bu gbisuku?

Yinni Gusunɔ u koo win tɔn

be ba yarinɛ mɛnna

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

¹⁵ tɔnun bii, wee, be ba wãa Yerusalemɔ ba Isireliba, wunɛn mɛro bisibu, ka be ba tie bwisi kɛmɔ ba m̀, bu yɔro mi ba yoru dimɔ mi, ba n̄ ka Yinni Gusunɔ tonde, domi be, be ba wãa Yerusalemɔ mi, beya ba tem mɛ wɛ.

¹⁶ Adama a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, baa mɛ na dera ba yarinɛ mi, ba wãa tem tukumɔ, sɔɔ teeru ko na n̄ ka bu wãa nge mɛ na ra n̄ wãa sãa yerɔ.

¹⁷ Kpa n̄ bu mɛnna n̄ yara bwese nin suunu sɔɔn di mi ba yarinɛ mi, n̄ bu Isireliban tem wɛ.

¹⁸ Mɛya ba koo na kpa bu bũu ni kpuro wuna ni ba ra raa sã mi, ni nɛ, Yinni Gusunɔ na n̄ kĩ.

¹⁹ Kon bu gɔru teu wɛ kpa n̄ bu bwisiku kpaanu wɛ. Kon ben gɔru ge ga raa bɔɔbu nge kperu mi wuna, kpa n̄ bu gɔru kpɔɔ wɛ ge ga du.

²⁰ Kpa bu ka nɛn gere mɛm nɔɔwa, bu nɛn woodaba swĩi. Ba ko n̄ sãawa nɛn tɔmbu, kpa na n̄ maa sãa Gusunɔ ben Yinni.

²¹ Adama be ba yɔrari ba ben kĩru swĩi ba da ba bũnu sãamɔ ni nɛ, Yinni Gusunɔ na n̄ kĩ mi, kon bu ben kookoosun are kɔsia. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn yiikon girima

ya yara Yerusalemun di

²² Yen biruwa wɔllun kɔso be, ba kasi dɛria ba seewa ka ben uruu be sannu. Ma Yinni Gusunɔn yiikon girima ya sɔɔsire ben wɔllɔ.

²³ Ma win yiikon girima ye, ya seewa wuu suunun di ya da ya wãa guuru garun wɔllɔ, wuun sɔɔ yari yeru gia.

²⁴ Ma Gusunɔn Hunde u Esekieli sua kãsi te sɔɔ, u ka wurama Babiloniɔ mi Isireliba ba yoru dimɔ. Saa yera kãsi te u waamɔ mi, ta kpa.

²⁵ Ma u Isireli be ba yoru dimɔ mi, sɔɔwa kpuro ye Yinni Gusunɔ u dera u wa.

12

Ba koo Isireliba yoru mwɛri

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

² tɔnun bii, wee a wãa mɛm nɔɔ sariban suunu sɔɔ. Ba nɔni mɔ adama ba n̄ kĩ bu ka yam wa. Ba swasu mɔ, adama ba n̄ kĩ bu ka gari nɔ yɛn sɔ ba bɔ.

³ Yen sɔ, a sɔɔru koowo kpa a se a doona sɔɔ sɔɔ ben baawuren nɔni biru a da a n̄ wãa gam. Sɔrɔkudo ba koo gia ma ba sãa bwese mɛm nɔɔ sariba.

⁴ Yen biru Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a wunɛn yãnu mɛnnɔ a yara wunɛn dirun di sɔɔ sɔɔ gbãara. Kpa a yari wuu gen min di yoka ben baawuren nɔni biru nge wi ba yoru mwa.

⁵ Kpa a gana yaba ben nɔni biru a wunɛn yãnu yara min di.

⁶ U maa nɛɛ, a yãa ni sɔɔwo ben nɔni biru kpa a ka nu yari wɔkuru. Kpa a tii wɔke ka yasa a ku ka tem mɛ mɛri. Domi na kĩwa a n̄ sãa yĩreru Isireliban sɔ.

⁷ Ma u kua ye Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa. U yara sɔɔ sɔɔ gbãara ka win sɔɔru nge wi ba yoru mwa. Yoka u da u gbãraru yaba ka nɔma u win yãa ni sua u yara wɔkuru tɔmbun nɔni biru.

⁸ Buru buru Yinni Gusunɔ u ka nùn gari kua u nɛɛ,

⁹ Isireliba, mɛm nɔɔ sari be, bà n nun bikia ba nɛɛ, mba a mɔ mi,

¹⁰ a bu wisio a nɛɛ, Isireliban sunɔ wi u wãa Yerusalemuɔ mi, wiya ye a mɔ ya ka yã, ka sere maa Isireliba kpuro be ba wãa mi.

¹¹ A sãawa yĩreru te ta sɔɔsimɔ ma ba koo yoru da tem gam. Ya koo maa kooru.

¹² Sunɔ wi u wãa ben suunu sɔɔ u koo win yãnu gura wɔkuru kpa u yari. Ba koo gbãraru yabawa bu ka yari min di. Kpa u tii wɔke u ku ka win tem wa.

¹³ Ne, Yinni Gusunɔ kon nùn yina beria kpa u wɔri ye sɔɔ. Kon ka nùn da Babilonin temɔ. Adama u ñ tem mɛ wasi. Miya u koo gbi.

¹⁴ Win sina asakpɔbu ka win kɔsobu ka win tabu kowobu be kpurowa kon yarinasia kpa n de bu bu takobi sɔkiri.

¹⁵ Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ, nà n bu yarinasia bwese tukunun suunu sɔɔ.

¹⁶ Adama kon de gabu bu kisira tabun di ka gɔɔrun di ka bararun di kpa bu wa bu ka gere kɔsa ye ba nɛ, Yinni Gusunɔ kua. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

¹⁸ tɔnun bii, ka nandaba kaa wunen pɛɛ di kpa a n diirimɔ a n ka nim nɔrumɔ.

¹⁹ Kpa a Isireliba sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, be, Yerusalemugibu ba koo ben dīanu diwa ka berum kpa bu nim nɔ ka nuku sankiranu. Domi ben tem mu kua bansu. Gãa ni nu wãa mi kpuro, nu koo kam kowa ben tɔn dam dɔrebun sɔ.

²⁰ Wuu si su tɔmbu dabi su koo kowa bansu, kpa tem mɛ kpuro mu kam ko. Saa ye sɔɔra Isireliba ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

Yinni Gusunɔn gari

yi koo kooru

²¹ Yinni Gusunɔ u maa Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

²² mban sɔna Isireliba ba ra n mɔndu mɔ ba n mɔ, wee tɔra denyamɔ, adama kãsi nin gara kun kooramɔ.

²³ Yen sɔ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ kon de mɔn te, tu kpe. Ba ñ maa tu gerumɔ Isireliɔ. Adama a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, tɔra turuku mɔ. Kãsi nin baatere ta koo koorawa.

²⁴ Domi nin garu sari te ta koo kam ko. Nɛn gari gɛɛ maa sari yi ba gerua bu ka bu nɔni wɔke Isireliɔ.

²⁵ Ne, Yinni Gusunɔ, ye na gerua kon ye ko. Ya koo koorawa ya ñ tɛɛmɔ. Be, mɛm nɔɔ sariba, ka gem ben nɔni bira kon de gari yi, yi kooru.

²⁶ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

²⁷ tɔnun bii, wee Isireliba ba nɛɛ, kãsi ni a wa mi, nu ñ kooramɔ tɛ. Nu koo koorawa sere saa gaa. Yen sɔ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ,

²⁸ nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, gari yi na gerua kpuro yi koo koorawa tɛ, ya ñ tɛɛmɔ.

13

Sɔmɔ weesugibu

¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

² tɔnun bii, a tɔn be gerusio be ba tii kua nɛn sɔmɔbu. A de bu swaa daki ye kon bu sɔ.

³ Wee ye ne, Yinni Gusunə na bu sōmə. Na nee, kōsa koo bu deema be, be ba sāa gari bakasu. Domi ben tiin bwisikuna ba swīi ba ka gari gerumə, ba n̄ gāanu ganu waamə.

⁴ Bɛɛ Isireliba bɛɛn səməbu ba sāawa nge gbeeku bōnu ni nu bəsu bansə.

⁵ Wee ba n̄ dere bu gbāraran kuunu kore. Ba n̄ maa gbāraru banɛ tu ka bu ganɛ ne, Gusunən mərən saa sɔɔ.

⁶ Wee ba kāsī weesuginu saarimə, ma ba gari gerumə yi yi n̄ sāa gem. Ba m̄, wee ne, Yinni Gusunəwa na bu ye kpuro wē. Adama na n̄ bu gərə. Ma ba tamaa kon ben garin dam sirewa.

⁷ Adama na n̄n səmə be sōmə ma ben kāsīnu nu sāawa ni ben tii ba seka. Ben gari yi maa sāawa weesu. Ba tamaa n̄n gariya ba tambu sōmə. N̄ deema na n̄ mam ka bu gari koore.

⁸ Yen sō tē, kon bu wərīma domi ba kāsīnu seka ma ba weesu kparamə. Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerumə.

⁹ Kon bu n̄n dam sōasi be, be ba weesu kparamə mi. Ba n̄ ayeru wasi n̄n tambun suunu sɔɔ. Ba koo ben yīsa go mi n̄n tambun yīsa yorua. Ba n̄ maa wurə ben temə. Nge mɛya ba koo ka gia ma n̄na na sāa Yinni Gusunə.

¹⁰ Wee ba n̄n tambu n̄ni wōkumə ba m̄, bəri yenda wāa. Adama bəri yendu garu sari. N̄n tamba gani seeyamə. Ma səmə be, ba ye soo tɛnimə.

¹¹ Adama a be ba soo tɛnimə mi sōwə a nee, gana ye, ya koo wərūma. Guru baka ya koo ne ka kpenu sannu kpa woo bəkə gu se.

¹² Gana ye, yà n̄ wərūma saa yera tamba koo bikia bu nee, mba soo yen arufaani ye ba tɛni mi.

¹³ Yen sō, wee ye ne, Yinni Gusunə na gerumə. Na nee, kon de n̄n mərū yu woo bəkə seeya, kpa guru baka yu ne. Kpa guru kpenu nu ne ka dam nu gāanu kpuro go.

¹⁴ Kon gana ye sura yu wərūma temə, kpa yen kpɛɛkpɛɛku gu sōsira. Ya koo bɛɛ wəri kpa i gbisuku. Saa yera ba koo gia ma n̄na na sāa Yinni Gusunə.

¹⁵ Ne, Yinni Gusunə kon n̄n mərū yōsuwa mam mam gana yen sō ka be ba ye soo doken sō. Saa ye sɔɔ, ba koo gere bu nee, gana ye, ya wərūma. Be ba raa ye soo doke, ben goo kun maa wāa!

¹⁶ Səmə weesugii be, ba kpa be, be ba raa gari gerumə Yerusalemun sō, be, be ba ra n̄ waamə kāsīru sɔɔ ma bəri yenda wāa, adama bəri yendu garu sari. Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

Səmə tən kurə weesugibu

¹⁷ Yinni Gusunə u maa nee, tənun bii, a Isireliban tən kurə be ba tii kua n̄n səməbu sōwə a nee,

¹⁸ bōruroba ba sāa. Domi ba kāsīnu gbinumə tambun n̄m wīnu sɔɔ nge bōki ma ba tambu kpuro yasi sēkemə wirə bukurobu ka bibə kpa bu wa ba n̄ ka tən be taare. Ba kīwa bu n̄n tambun wāaru kpeesia kpa na n̄ begiru berua.

¹⁹ Wee ba n̄ man bɛɛɛ wēemə n̄n tambun wuswaa dīa n̄m wōn̄un sō. Ma ba tambu goomə be n̄ n̄ weenɛ bu go. Ma ba gabu deri be n̄ weenɛ bu go. Mɛya ba ra n̄n tambu weesu kue kpa ba n̄ ben wee si swaa daki.

²⁰ Yen sōna ne, Yinni Gusunə na nee, kon bu wəri ben kīa sin sō, si ba ka tambun wāaru mwɛrimə mi. Kon bu si mwaariwa n̄ gɛɛku kpa n̄ be ba raa mwa yakia.

²¹ Kon ben yasi yi gɛɛku kpa n̄ n̄n tambu yakia ben n̄man di. Ba n̄ maa kpē ba n̄ bu m̄. Ba koo gia ma n̄na na sāa Yinni Gusunə.

²² Ben weesun sō, ba gemgibu nukuru sankā, be, be na n̄ daa kī n̄ kōsa kua. Ba yina bu tən kōsobu kirə ko bu ka ben kom kōsum deri kpa bu ben wāaru yakia.

²³ Yen sã, ba ñ maa kãsinu ka gari weesugii m̀. Kon nen tãmbu yakia ben nãman di. Nge meya ba koo ka gia ma nena na sãa Yinni Gusunã.

14

Gusunã u bũu sãaru yina

¹ São teeru Isireliban guro gurobu gabu ba na ba Esekieli deema u ka bu bikiaru kua Gusunã mi.

² Yera Yinni Gusunã u nee,

³ tãnun bii, tãn be, ba bũu sãamãwa ben gõruã, ma ba tii nu wẽ, ma nu dera ba wãa durum são. Yera ba tamaa kon ben bikiaru wura?

⁴ A bu sãowã a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunã na gerua. Na nee, Isireli goo ù n tii wẽ bũu sãaru são, ma ta dera u toramã, ma u na nen sãmã goon mi u ka nùn bikiaru kua ne, Yinni Gusunã mi, nen tiiwa kon yẽro wisi nge mèn não win bũnu dabiru ne.

⁵ Nen wisi biya bu koo de Isireliba bu bwisiku ben gõruã be, be ba man yina ben bũu sãarun sã.

⁶ Yen sã, a bu sãowã a nee, nena na nee, bu gõru gasio kpa bu ben bũnu deri ka maa kom kãsum me ba m̀, me mu ñ ne, Yinni Gusunã wẽremã.

⁷ Isireliban goo ñ kun me são goo ben suunu são ù n man deri u bũnu sãamã ma ta dera u toramã ma u na nen sãmã mi u ka bikiaru ko nen mi, ne, Yinni Gusunã tiiwa kon nùn wisi.

⁸ Kon yẽro wãriwa n seeyasia kpa u n sãa seeda ye ba ko n da ka m̀ndu ko. Kon nùn wunawa nen tãmbun suunu sãon di, kpa i gia ma nena na sãa Yinni Gusunã.

⁹ Nen sãmã goo ù n wura durã wi, u nùn nãni wãkua, ma u nùn bikiaru kua, ne, Yinni Gusunãwa na dera u kua me. Nen tiiwa kon sãmã wi wuna nen tãmbun suunu sãon di.

¹⁰ Sãmã wi ka durã wi u bikiaru na mi, be kpurowa ba ko n sãa torobu. Ba koo maa ben tora nin are sãbe.

¹¹ Nge meya be Isireliba ba ñ maa tondamã nen swaan di. Ba ñ maa ben tii disi dokemã ka ben tora dabi ni. Ba ko n sãawa nen tãmbu kpa na n sãa ben Yinni. Ne, Yinni Gusunãwa na yeni gerua.

Gãanu sari ni nu koo Gusunã siribu yãrasia

¹² Yinni Gusunã u maa gerua u nee,

¹³ tãnun bii, su tẽ nee, tem gam tãmbu ba man mem nãobu sariru kua. Ma na bu nen dam sãosi na ben dãanu kam koosia na bu gõru kpẽe ba ghisukumã be ka ben yaa sabenã kpuro,

¹⁴ baa tãmbu ita beni Nãwe ka Danieli ka Yoobu bà n wãa mi, ba ñ kpẽ bu tem mèn tãmbu kpuro faaba ko ben gem sã. Ben tii tãnawa ben gem mu koo de bu faaba wa. Ne, Yinni Gusunãwa na yeni gerua.

¹⁵ N kun me nã n dera gbeeku yee yi tem me wãri yi bu go kpuro kpa tem me, mu ko bansu sere goo kun maa sarã mi, gbeeku yee yin sã,

¹⁶ sere ka nen wãaru, baa tãmbu ita be, bà n wãa tem me são, tem megibu ba ñ kpẽ bu faaba wa. Tãmbu ita be tãnawa ba koo faaba wa, baa ben tiin bibu ba ñ kpẽ bu faaba wa. Ma tem me, mu koo kowa bansu.

¹⁷ N kun me nã n dera ba tãn be tabu wãrima, ma ba bu kam koosia sere ka ben yaa sabenã,

¹⁸ baa tãmbu ita be, bà n wãa mi, be tãnawa ba koo faaba wa. Sere ka ne, Yinni Gusunã wãaru, ba ñ kpẽ bu mam ben tiin bibu faaba ko.

¹⁹ N kun me nã n dera barara dua tem me são, ma ba ghisuka be ka ben yaa sabenã,

²⁰ Baa Nɔwɛ ka Danieli ka Yoobu bà n wãa tem mɛ sɔɔ, tem mɛn tɔmbu ba ñ kpɛ bu faaba wa ben sɔ. Be ita ye tɔnawa ba koo faaba wa ben gem sɔ. Baa mam ben tiin bibu ba ñ kpɛ bu faaba ko ben gem sɔ.

²¹ Yen biruwa Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee na Yerusalemu wahala baka nne yeni kpɛɛ n ka yen tɔmbu ka ben yaa sabenu go. Yera tabu ka gɔɔru ka gbeeku yɛɛ gɔbi ka baranu.

²² Adama gabu ba koo tiara kpa bu bu yara wuun di, kpa bu bɛɛ deema kpiki yeru mi. Saa ye sɔɔ, ñ n ben daa ka ben kookoosu wa, biti kun maa bɛɛ mɔ kɔsa ye na Yerusalemu kuan sɔ.

²³ Ya koo bɛɛn nukuru yemiasia ñ n ben daa ka ben kookoosu wa. Saa ye sɔɔ, i ko i gia ma n ñ kam sɔɔ na bu wahala yeba kpɛɛ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

15

Resem dāa te ba dōo doke

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

² tɔnun bii, resɛm dāa ya dāa ye ya tie bɛɛɛ kere? Yen dāa kāasa ya dāa kāasi yi yi tie kere?

³ Ba koo kpī bu ye dendi bu ka sɔmburu garu ko? Ba koo kpī bu ka ye gabatia ko?

⁴ Geema ya wāawa bu ka ye dōo sōre adama yen nɔsu yiru kpuro ka yen suunu sɔɔ yà n dōo mwaara sɔmbu terà ya koo maa kpī yu ko.

⁵ Sanam mɛ ya ñ dōo mwaare ba ñ ka ye gāanu kue. Kaa sere gere ye ya den dōo mwaara, ya ñ maa garu koorɔ?

⁶ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Nge mɛ dānu sɔɔ resɛm dāa ba ra dōo doke, nge mɛya kon maa Yerusalemugibu sɛyasia.

⁷ Kon bu wɔrima. Ba tamaa ba yara dōon di. Adama dōo wi, u koo na u bu di, kpa bu gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

⁸ Kon de ben tem mɛ, mu ko bansu, domi ba man mɛm nɔɔbu sariru koosi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

16

Yerusalemu ya raa sāawa

nge bii wi ba kō

¹⁻² Yinni Gusunɔ u Yerusalemu yen kɔsa sɔɔsi saa Esekielin nɔon di, u nɛɛ,

³ Yerusalemu, ba nun marawa Kananin temɔ. Wunen tundo u sāawa Amɔreban bweseru. Ma wunen mero u sāa Hɛtiban bweseru.

⁴ Dɔma te ba nun mara ba ñ nun bwia bure. Ba ñ maa nun wobura a ka dɛɛra. Ba ñ nun sīre ka bɔru. Ba ñ maa nun bekuru tɛkusi.

⁵ Goo kun wunen wɔnwɔndu kue u sere nun gāa nin gaa kua. Adama ba nun kōwa yakasɔ dɔma te ba nun mara, domi ba nun tusa.

⁶ Saa ye nɛ, Yinni Gusunɔ na sarɔ wunen bɔkuɔ, na wa a wɔri mɔ wunen maru yānu sɔɔ. Ma na gerua na nɛɛ, bu de a n wāa baa mɛ a yem wobura.

⁷ Ma na dera a kpɛa nge dāa yakasɔ. A kpɛa a kua kurɔ burɔ. Wunen bwāsu su ye. Ma wunen seri yi kpɛa. Adama terera a sīimɔ mam mam.

⁸ Ma na sara wunen bɔkuɔ na nun mɛɛra ma na wa saa ya tura su ka kīru ko. Ma na nɛn yaberun soo sua na ka wunen tereru wukiri. Ma na ka nun arukawani bɔkua ka bōri na nɛɛ, a kua nɛgii. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁹ Ma na nun wobura ka nim, na yem mɛ a mwaare wuna, ma na nun gum sawa.

¹⁰Ma na nun yabe te ba sɔma kua dokea ka bara ni ba kua ka gɔna ba buraru koosi, ka sɛkatia ye ba kua ka wɛɛ damgii, ka sere yabe geeru.

¹¹Ma na nun bura yānu dokea ka sumi nɔmaɔ ka saba wīrɔ.

¹²Ma na taabu doke wunen wērɔ ka swaa tonkunu ka sere yasi bɛɛregia wunen wirɔ.

¹³Nge mɛya na nun buraru kua ka wura ka sii geesu ka sere beku geeru te ba kua ka wɛɛ damgii ka yabe te ba sɔma dokea. Dīa ni a ra maa di, nu sāawa som gem ka tim ka olifin gum. Ma a buram sosimɔ a dɔɔ nge sina kurɔ.

¹⁴Ma a yīsiru yara bwesenun suunu sɔɔ wunen buram sɔ. Wunen buram mɛ, mu yibawa nɛn bura yāa ni na nun kuan sɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yerusalemu

ya tii kurɔ tanaru kpɛɛ

¹⁵Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Yerusalemu, a wunen naanɛ doke wunen buram sɔɔ. Ma a tii kua nge kurɔ tanɔ yīsɛ te a yaran sɔ. Tɔnu baawure wi u sarɔ mi kpuro, a ra nùn tii wɛwa.

¹⁶Ma a wunen yāa nɔniginu sua a ka da a wunen gungunu mi a ra bũnu sã buraru kua. Miya a tii wɛ. Ye a kua mi, goo kun yen bweseru waare. Mɛya yen bwesera kun maa kooramɔ.

¹⁷Ma a wunen bura yāa ni ba kua ka wura ka sii geesu sua a ka bũu tɔn durɔbu seka ma a nu sakararu koosi.

¹⁸Ma a wunen yāa ni ba sɔma doke sua a bũu ni wukiri. Ma a maa nɛn gum ka nɛn turare sua a nu wɛ.

¹⁹Ma a maa dīa ni na ra ka nun diisie sua a ka bũu ni yākuru kua nge mɛ ba ra man yāku nubu durorugiru kue. Dīa niya som ka gum ka tim. Yeniwa ya koor. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁰Adama sakara te, ta n̄ nun tura. Ma a wunen bii be a man marua mwɛera a ka bũu ni yākuru kua.

²¹Wee a nɛn bibu sakira a ka bũnu yāku dɔɔ mwaararugiru kua.

²²Yen kom kɔsum mɛ sɔɔ, a n̄ maa wunen wɔndiaru yaaye ka sanam mɛ a wāa tereru wunen maru yem sɔɔ.

²³Nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ ma a kua bɔrura kɔsa ye a kuan sɔ.

²⁴Wee a tii sakara kunu gira ka maa bũu turanu baama kpuro.

²⁵Wee swaa kɛɛnanu baama a bũu turanu kua, ma a kom kɔsum kua a tii tɔmbu kpuro wɛ. Be ba gesi sarɔ mi kpuro, ba ra ka nun dendiwa. Ma a wunen sakararu kpɛasia.

²⁶A ka wunen berusebu Egibitigibu be ba wasin dam mɔ mi, sakararu kua. Ma a wunen sakararu kpɛasia a ka nɛn mɔru seeya.

²⁷Yera na nun nɛn dam sɔɔsi na nun nɔma demɛ. Ma na nun doke nɛn yiberɛban nɔmu sɔɔ. Yiberɛ bera, Filisitiba be ba biti soora wunen daa kɔsan sɔ.

²⁸Yen biru ma a da a ka Asirigibu sakararu kua, domi a n̄ deba. A da a tii bu wɛ. Adama ka mɛ, a n̄ deba.

²⁹Ma a da a ka Kananiba sakararu kua ka Babilonigibu. Ka mɛ, a n̄ deba.

³⁰Anna a dam sariru wa mi. A tii kuawa nge sakara kowobun yinni.

³¹Domi a sakara kunu gira swaa kɛɛnanɔ ma a bũu turanu kua baama kpuro, a ku ra mam maa kurɔ tanɔ gobi mwe.

³²A sāawa nge kurɔ tanɔ sakara kowo wi u durɔ tukobu mwaamɔ win durɔn ayerɔ.

³³Kurɔ tanɔ baawurewa ba ra gāanu kɛ. Adama wunɛ, a durɔ tanɔbu gāanu wɛɛmɔ kpa a ka bu gawama beri berika kpuron di.

³⁴ Ye kurɔ tanɔbu ba ku ra ko yera a kua sakararu sɔɔ, domi ye kaa ka durɔ tanɔbu kɛnu mwaari, wunen tiwa a ra bu wɛ.

³⁵ Tɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, Yerusalemu, a man swaa dakio wunɛ wi a sɔa nge kurɔ tanɔ.

³⁶ Wee a dera ba wunen dukia yarinasia baama, ma ba wunen tereru wa sanam mɛ a sakararu mɔ ka bɛnu ni a kɔ, ni nu kun mam waabu wɔ. Ma a wunen bibun yem yari a ka bɛu ni yɔkuru kua.

³⁷ Yen sɔna kon wunen kɔnasi be menna ka sere maa be a tusa. Be kpurowa kon mennama baama kpuron di, kpa n nun yɔsu tereru ben wuswaaɔ.

³⁸ Kon nun sɛyasiaawa nge mɛ ba ra tɔn gowobu ka kurɔ tanɔbu sɛyaside. Yem mu koo nun wukiri nɛn mɔru ka nɛn nisinun saabu.

³⁹ Kon nun bɛri wunen kɔnasi ben nɔmaaɔ. Ba koo wunen kunu ka wunen gunguu ni kɔsuku. Ba koo wunen bura yɔa ni a doke potiri kpa bu nun yɔsu tereru.

⁴⁰ Saa ye sɔɔ, kon tɔmbu seeya bu nun seesi bu kpenu kasuku kpa bu nun takobiba sɔkiri.

⁴¹ Ba koo wunen dia dɔɔ mɛniki kpa bu nun sɛyasia kurɔ dabinun wuswaaɔ kpa n de wunen sakararu tu kpe. A n maa ben goo gɔanu wɛɛmɔ.

⁴² Nɛn mɔru koo sure. Na n maa ka nun nisinu mɔ. Meya na n maa ka nun mɔru mɔ.

⁴³ Ka mɛ, yɛn sɔ a n yaaye nge mɛ na nun nɔri wunen birun di, ma a nɛn mɔru seeya ka wunen kookoosu, yen sɔ, kon de a yen are wa. Domi a sekuru sari kom kua ma a bɛnu sɔwa.

Yerusalemuwa ya daa kɔsa bo

⁴⁴ Wee be ba ra mɔn teni ko bu nɛɛ, nge mɛ mero u sɔa, nge meya win bii wɔndia u ra n sɔa, ba koo nɛɛ, wuna ta ka yɔ.

⁴⁵ A sɔawa wunen mɛron bii wi u durɔ ka bibu yina. A sɔawa nge wunen maabu be ba durɔ ka bibu yina. Bɛɛn mero u sɔawa Heti. Ma bɛɛn tundo u sɔa Amɔregii.

⁴⁶ Wunen mɔɔ wi u wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, wiya Samari ka yen bii wɔndiaba. Wunen wɔnɔ wi u maa wɔa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia wiya Sodomu ka yen bibu.

⁴⁷ N n mɔ ben yira a swɔi tɔna. Ye a kua ya kpɔ. Wee a sankira a bu kere wunen swɛɛ kpuro sɔɔ.

⁴⁸ Sere ka nɛn wɔaru Sodomu ye ya sɔa wunen wɔnɔ ya n kue nge mɛ a kua wunɛ ka wunen bibu.

⁴⁹ Tora ni ya kua wee. Ya tii sue ma ya wɔa doo nɔru ka bɛri yendu sɔɔ. Ya ku ra wɔnwɔndobu ka sɔarobu somi.

⁵⁰ Wunen mero bisi be, ba tɔnu bie ba kɔsa kua nɛn nɔni sɔɔ. Ye na wa mɛ, yera na bu gira.

⁵¹ Wunen mɔɔ Samari kun mam wunen torarun saka kue. Wunen kɔsa ya wigia dabinu kera. Ma wunen kom kɔsum mu dera ba nun sanɔ kera.

⁵² Wunɛ wi a ra raa bu taarɛ wɛ wee a sekuru wa. Domi wunen kom kɔsum mu begim kera. Bɔ n wunen daa ye mɛera ba ra deemɛwa be, ba mam dɛere. Tɛ a kua sekurugii yɛn sɔ bɔ n wunen daa mɛera ba ra wa ba sanɔ sɔa.

Sodomu ka Samari

ya koo wurama nge yellu

⁵³ Yinni Gusunɔ u Yerusalemu sɔɔwa u nɛɛ, kon Sodomu ka Samari ka ben bii wɔndiaba seeya ka sere maa wunɛ Yerusalemugibu.

⁵⁴ Wunen mɔɔ Samari ye, ka wunen wɔnɔ Sodomu ben nukura koo yemia yɛn sɔ wunen tii a sekuru wa.

⁵⁵ Ba koo wurama nge yellu be, ka ben bibu. Meƿa maa wunen tii kaa wurama nge yellu wunε ka wunen bibu sannu.

⁵⁶ Sanam mε a tii sue, a ra ka Sodomu gari kowa ka tii suabu wunen kōsa yu sere sōsira batuma sō.

⁵⁷ Tē, wuna Edōmuba ka Filisitiba ba koo yēε. Wee ba nun gema yam kpuro.

⁵⁸ Ma a wunen sekuru sariru ka daa kōsan are sōwa. Ne Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

⁵⁹ Ne, Yinni Gusunō na neε, wee a man gema. A n nεn arukawani yibie. Yen sō, kon nun kōsie ye a man kua.

⁶⁰ Adama ka mε, na n nεn arukawani ye duarimō ye na ka nun bōkua wunen wāndiarun di. Kon maa ka nun arukawani bōke ya n wāa sere ka baadomma.

⁶¹ Kaa bwisiku ye a kua kpa sekuru tu nun mwa nà n nun wunen maabu ka wōnōbu nōmu beria bu nun wiru kpīiya nge wunen bibu. Adama na n ye mō arukawani ye na ka nun bōkuan sō.

⁶² Kon kpam ka nun nεn arukawani bōke kpa a gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

⁶³ Kpa a yaaya ye a kua gasō, kpa sekuru tu nun mwa sere a kpana a gari gere. Adama ne kon nun wunen toranu kpuro suuru kua. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

17

Gunō bakeru ka resem

¹ Yinni Gusunō u gerua u neε,

² tōnun bii, a Isireliba mōndu kuo.

³ A neε, ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerua. Na neε, gunō bakeru gara wāa ta kasa dēu ma ta san bakasu mō si su nōni bwese bweseka mō. Ma ta yōwa ta da sere Libanin guurun wii kpiirō. Ma ta da ta dāa ye ba mō sedurun wii kpiiru wīa.

⁴ Ma ta dāa ten kāasa ye ya gunum bo wīa ta ka da ta yi tem mi ba ra tenkuru ko, wuu gè sō tenkuba ba wāa.

⁵ Ma ta dāa kpīi pōtura gaa sua ta da ta gira nge dāa ye ya ra n wāa nim bōkuo mi tem gem mu wāa, mi nim mu yiba.

⁶ Kpīi pōtura ye, ya seewa ya kpēa nge resem koru te ta yasia adama ta n gunu. Ma ten kāasi yi mēera gunō bake ten bera gia. Ma ten gbini yi dua tem mēn sōwō. Ma dāa ye, ya gōsia resem, ya kpara ya kāasi kua.

⁷ Yen biruwa gunō bakeru gara na ta kasa dēu. Ten sansu taasine. Ma resem koo te, ta ten gbini ka ten kāasi gōsie gunō bake ten mi gia, domi ta tamaa ta koo nim wa mi gia.

⁸ N deema ta raa girewa tem gem sō mi nim yiba kpa tu kāasi geenu ko tu bii geenu ma kpa ta n sāa resem gea.

⁹ Wee ye ne, Yinni Gusunō na bikia. Na neε, resem yen bweseru ya koo kpī yu kuura? Gunō bake gbiikii te, ta koo wura tu ye deri ta kun yen gbini wukura? Ta koo wura ta kun yen marum go, kpa ten kpara kpem mε, mu gbera? N n mēn na, n n maa tilasi tōn dabinu bu na bu ka ye wuka.

¹⁰ Wee ta duura, adama ta koo kuura? Sō yari yerun woo gā n tu baba, ta n koo gbera? Geema ta koo gbera mi ta duura.

Mōn ten tubusianu

¹¹ Yinni Gusunō u maa neε,

¹² a Yudan mēm nō sari be bikio a neε, ba mōn ten tubusianu yē? A bu sōwō a neε, wee Babilonin sina boko u da Yerusalemuō. U ben sina boko mwa ka win sina asakpōbu ma u ka bu da Babiloniō.

¹³ Ma u turo gɔsa wi u sãa nge kp̄ii p̄ɔtura sina bibu sɔɔ, u ka n̄n̄n arukawani bɔkua. U n̄n̄n b̄ɔrusia. Ma Babilonin sina boko wi, u ben bukurobu gura u ka da win temɔ.

¹⁴ Kpa Yudaban tem mu biru wura, mu ku maa kuura. Kpa bu win arukawani ye m̄em n̄ɔwa.

¹⁵ Adama be Yudaba ba Babilonin sina boko wi seesi ba s̄omɔbu ḡɔra Egibitiɔ bu ka dumi kasuma ka sere maa t̄ɔn dabinu. Wi u yen bweseru kua, u koo kisira? Domi u arukawani kusia.

¹⁶ Ne, Yinni Gusunɔ na nee, sere ka nen w̄aaru, sina boko wi, u koo gbiwa sunɔ wi u n̄n̄n bandu w̄en temɔ. Domi u n̄ win n̄ɔ mw̄ɛru yibie. Babiloni miya u koo gbi.

¹⁷ Baa Egibitin sunɔ ù n tabu kowo dabiru m̄ɔ be ba dam m̄ɔ, u n̄ kp̄ɛ u bu somi bu ka tii yina sanam m̄ɛ Babilonin sina boko u koo na u w̄ɔrusu gbe u tabu s̄ia kp̄i u ka t̄ɔn dabinu go.

¹⁸ Domi durɔ wi, u maa win n̄ɔ mw̄ɛru atafiiru kua, ma u arukawani kusia ȳɛ sɔɔ u raa win n̄ɔ mw̄ɛru doke. Yen s̄ɔ, u n̄ kisiramɔ.

¹⁹ Yen s̄ɔna ne, Yinni Gusunɔ na nee, sere ka nen w̄aaru, nen arukawaniwa Isireliban sina boko u atafiiru kua u kusia. Yen s̄ɔ, u koo yen are wa.

²⁰ Kon n̄n̄n yina beria kpa u w̄ari ye sɔɔ. Kon ka n̄n̄n da Babiloniɔ. Miya kon n̄n̄n siri win naane sari te u kuan s̄ɔ.

²¹ Win tabu kowo be ba koo duki su, kon bu naa sw̄iwa n go ka takobi. Be ba tiara kpa bu yarina nge woo. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma n̄na na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn n̄ɔ mw̄ɛru

²² Am̄eniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, nen tiiwa kon d̄aa k̄aasa kp̄ema m̄ɛri s̄ɛduru yen wii kp̄iirɔ kpa n ye bura, kpa n da n ye gira guuru garun w̄allɔ te ta gunu.

²³ Kon ye girawa guuru garun w̄allɔ te ta gunum bo Isireliɔ. Ten k̄aasi yi koo kuurawa kpa tu binu ma ta n s̄aa d̄aa te ta waabu w̄a. Gunɔ bwese bweseka ya koo sokuru ko ten k̄aasi sɔɔ. Kpa su n kukua ten saarɔ.

²⁴ Saa yera d̄anu kpuro nu koo gia ma n̄na na s̄aa Yinni Gusunɔ. N̄na na ra d̄aa ni nu gunu kawe, kpa n ni nu piiburu bo gunum sosi. M̄ɛya na ra ni nu wuru bekusu s̄aa gberasie, kpa n ni nu gbere b̄ɔr̄ɔm dokea. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. M̄ɛya ya koo maa kooraa.

18

Gusunɔ u ra baawure siriwa

nge m̄ɛ win daa ya ne

¹ Yinni Gusunɔ u gerua u nee,

² Esekieli, mban s̄ɔna Isireliba ba ra m̄ɔn teni ko bu nee, baababa ba res̄em birenu di, ma ben bibun n̄ɔsu yaaya.

³ Adama ne, Yinni Gusunɔ, na beɛ s̄ɔm̄ɔ ma sere ka nen w̄aaru, i n̄ maa m̄ɔn teni gerumɔ Isireliɔ.

⁴ Geema, n̄na na baawuren w̄aaru n̄eni, baaba ka bii. Yen s̄ɔ, wi u tora wiya u koo gbi.

⁵ Su t̄ɛ nee, goo u w̄aa u gea m̄ɔ, win daa ya w̄a.

⁶ U ku ra de gungunɔ u b̄uu s̄a. U ku ra maa b̄uu ȳakunu di. U ku ra ka goon kurɔ m̄enne. M̄ɛya u ku ra maa ka t̄ɔn kurɔ m̄enne sanam m̄ɛ u yasa m̄ɔ.

⁷ U ku ra goo gb̄eni. U ku ra maa goo s̄amburu koosie kam. U ra wi u win dibu n̄eni win t̄ɔruba wesie. U ra wi ḡɔɔra m̄ɔ d̄ianu w̄ɛ. Kpa u wi u tereru s̄im̄ɔ ȳanu w̄ɛ.

⁸ U ku ra tɔnu gobi bɔkure u nim doke. U ku ra n maa wāa weesun swaa sɔɔ. U ra siriwa dee dee, u baawure nùn win gem wē.

⁹ U ra nɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ mam mam. Tɔnu win bwesera nɛ, Yinni Gusunɔ na ra soku gemgii. Win wāara ta koo daka da.

¹⁰ Su maa tē nɛɛ, durɔ wi, u bii mɔ wi u ra tɔmbu wəri u go, u ben yānu gura, n̄ kun mɛ u ra daa kōsa gaa ko.

¹¹ N deema win baaba ku ra yen bweseru ko. Bii wi, u ra būu yākuru de gungunɔ. U ra ka gabun kurɔbu mɛnnɛ.

¹² U ra bwēɛbwēɛ sɔmburu koosie kam. U ra tɔmbu gbɛni. U ku ra be u tɔruba mwaari ye wesie. U ra būnu sã, kpa u n kom bɛrɛtɛkɛ mɔ.

¹³ U ra tɔmbu gobi bɔkure u nim doke. N weenɛ tɔnu win bweseru u n wāa? Aawo, u koo gbiwa. Domi u daa kōsa kua. Win yɛm mu koo wəriwa win tii sɔɔ.

¹⁴ Su tē nɛɛ, bii wi, u seewa u mara. Ma win bii u seewa u win tondon toranu kpuro wa. Adama u n̄ win tondon yira ye swīi.

¹⁵ U ku ra būu yākunu de gungunɔ. U ku ra būnu sã ni Isireliba ba sãamɔ. U ku ra ka goon kurɔ mɛnnɛ.

¹⁶ U ku ra goo sɔmburu koosie kam. U ku ra be ba win dibu nɛni tɔruba mwaari. U ku ra gbɛni. U ra wi gōara mɔ dīanu wē. Kpa u wi u tereru sīmo yānu wē.

¹⁷ U ku ra n wāa weesun swaa sɔɔ. U ku ra tɔnu gobi bɔkure u nim doke. U ra nɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ. Bii wi, u n̄ gbimɔ win tondon toranun sã. U ko n wāawa ka gem.

¹⁸ Adama tundo wiya u koo gbi win toranun sã domi u tɔmbu tōya kua u gbɛna.

¹⁹ I bikiamɔ i mɔ, mban sōna bii kun win tondon durum are sɔɔmɔ. Geema, bii kun ye sɔɔmɔ yèn sã u gea kua. Ma u sīa dee dee nɛn yira sɔɔ, u nɛn woodaba mɛm nɔɔwa mam mam. Yen sōna u ko n wāa.

²⁰ Wi u tora, wiya u koo gbi. Bibu ba n̄ ben baababan toranun are sɔɔmɔ. Mɛya baababa ba n̄ maa ben bibun toranun are sɔɔmɔ. Kon gemgii nùn win are wē yèn sã u kom gem kua. Kpa n maa tɔn kōso sɛɛyasia yèn sã u kōsa kua.

Kōsan kirɔ

²¹ Tɔn kōso ù n win daa kōsa deri, ma u gem swīi nge mɛ nɛn wooda ya gerua kpuro, u n̄ maa gbimɔ.

²² Kon win toranu kpuro duari, kpa n de u n wāa gea ye u mɔn sã.

²³ I tamaa nɛ, Yinni Gusunɔ na kī tɔn kōso u gbi? Aawo. Ye na kī, yera u gōru gɔsia kpa u n wāa.

²⁴ Adama wi u gem deri, ma u daa kōsa mɔ nge tɔn kōso, i tamaa u ko n wāa? Aawo. Kon win yellun daa gea ye duariwa kpa n de u gbi win daa kōsa ka win mɛm nɔɔ sarirun sã.

²⁵ Bɛɛ Isireliba, i mɔ, nɛn gere ye, ya n̄ sãa dee dee. I swaa dakio i nɔ. Nɛn gerewa ya n̄ sãa dee dee? Nge bɛɛya i saka saramɔ.

²⁶ Gemgii ù n gea deri, ma u kōsa mɔ, u koo gbiwa kōsa yen sã.

²⁷ Tɔn kōso ù n maa win daa kōsa deri, ma u daa gea mɔ, u win wāaru wɔramɔwa.

²⁸ U ko n wāa, domi u gia ma kōsa u raa mɔ, ma u ye deri. N n mɛn na, u n̄ maa gbimɔ.

²⁹ Bɛɛ Isireliba i mɔ, nɛn gere ya n̄ sãa dee dee. Adama n̄ n̄ mɛ, bɛɛya i saka saramɔ.

³⁰ Yen sã, kon baawure siriwa nge mɛ win daa ya sãa. N n mɛn na, i bɛɛn daa kōsio i kōsa deri. I ku de bɛɛn daa kōsa yu bɛɛ kam koosia.

³¹ I bɛɛn daa kōsa derio kpa i bɛɛn gōrun bwisikunu gɔsia. Mban sōna i ko i tii go.

³² I yē ma nε, Yinni Gusunə, na n̄ goon gəə kī. N n̄ mēn na, i gōru gəsio kpa i wa i n wāa.

19

Ba Isireliban sinambu

gəə wuri kuammε

- ¹ Yinni Gusunə u nεε, a gəə swīiyə Isireliban sina bibun s̄, a nεε,
² ben mero u sāawa nge gbee sunə niu geu
 ge ba yē gbee sinansun suunu s̄ə.
 Ga ra n gen binu kpunεwa
 ga n nu diisiamə.
³ Ma ga gen buu teu seeya
 ga kua kpεmbu.
 Ga gu yaa mwaabu s̄əs̄i,
 ma ga tumbu s̄əsukum wəri.
⁴ Ye s̄aba gen gari nua,
 ma ba gu yina bεria.
 Yera ba gu mwa ka kəkəru
 ba ka da Egibitiə.
⁵ Ma gen mero ga mara gu wurama.
 Adama ga temanabu kpana,
 ga wa n n̄ koorə.
 Yen biruwa ga maa gen buu teu sua
 ga seeya ga dam kua,
 ga kua gbee sunə kpεmbu.
⁶ Ma ga wəri gbee sinansun wuuru s̄ə.
 Ga yaa mwaabu mεera.
 Ma ga tumbu s̄əsukum wəri.
⁷ Ga tem min sina kpaaru wəri ga sura.
 Ma mēn wusu kua bansu.
 Ma tumbu ka ye ya wāa tem mε s̄ə kpuro
 ya bεrum soora gen kukiribun s̄.
⁸ Ma bwesenu nu menna
 nu ka gu tabu kua.
 Bwese ni, nu nawa yam kpuron di.
 Ba gu suura kua ga wəri.
⁹ Ma ba gen wēru yaba
 ba taabu doke
 ba gu s̄ori diru garu s̄ə.
 Yen biru ba ka gu da Babilonin sina bokon mi.
 Ma ba gu kenusi
 sere ba n̄ maa gen kukiribu n̄əmə Isireliban guunə.
¹⁰ Yinni Gusunə u maa nεε,
 ben mero u sāawa nge resem
 ye ba duura daa toran b̄akuə.
 Resem ye, ya ra ma.
 Ya maa kāasi yiba nim mε ya waamən s̄.
¹¹ Ya kāasi damgii m̄ yi ba koo kpī bu ka sina d̄eki ko.
 Ya waabu wā, yen gunum ka yen kāasi dabinun s̄.
¹² Adama ba ye wuka ka m̄ru
 ba sura temə.
 Woo ge ga wee s̄ə yari yerun di,

ga yen marum gberasia.

Yen k̄āsi damgii yi, yi gbera yi d̄ō mwaara.

¹³ Tē ya gire tem gbebum s̄ō
mi gāanu ku ra kpi.

¹⁴ Ma d̄ō u yara saa yen k̄āsin di
u yen marum mwa.

Ya ñ maa k̄āsa damgia m̄ō
ye ya koo ko sina d̄eka.

Womu geni ga s̄āwa ḡō wuri. Geya ba ko n da ko bà n ḡō wuri m̄.

20

Isireliba

ba Yinni Gusun̄o seesi

¹ Sanam m̄ Isireliba ba w̄ā yoru s̄ō Babilonīo, yoo ten w̄ō n̄ōba yirusen suru n̄ōbusen s̄ō w̄okuruse s̄ōra ben guro gurobu gabu ba na Esekielin mi u ka bu bikiaru kua Yinni Gusun̄on mi. Ma ba na ba sina win wuswaa.

² Yera Yinni Gusun̄o u n̄ē,

³ t̄onun bii, a t̄on beni s̄ōw̄ō a n̄ē, am̄eniwa n̄ē, Yinni Gusun̄o na gerum̄o. Na n̄ē, n̄ ñ Isireliba ba nawa bu ka n̄en k̄iru bikia? Sere ka n̄en w̄āru na ñ wuram̄o bu man gāanu bikia.

⁴ Tē a s̄ōru koowo a ka bu siri. A bu yaayasio kom k̄sum m̄ ben baababa ba man kua.

⁵ Ye n̄ē, Yinni Gusun̄o na gerum̄o wee. Na n̄ē, sanam m̄ na be, Isireliba ḡsa be, be ba s̄ā Yak̄abun bweseru na bu n̄ō mw̄ēru kua ka b̄ri. Ma na bu tii s̄ōsi Egibitīo, na bu s̄ōwa na n̄ē, n̄na na ko n̄ s̄ā ben Yinni.

⁶ Yen d̄ama tera na bu n̄ō mw̄ēru kua ka b̄ri na n̄ē, kon bu yara Egibitin di. Kpa n̄ ka bu da tem m̄ na bu ḡsia s̄ō mi tim ka bom mu yiba. Tem m̄, mu s̄āwa m̄ mu tem kpuro buram kere.

⁷ Na bu s̄ōwa na n̄ē, baawure u win b̄u ge u k̄d̄e s̄ā derio kpa u ku raa tii disi doke ka Egibitin b̄u ni. Domi n̄na na s̄ā Gusun̄o ben Yinni.

⁸ Ka m̄, ba man seesi ba yina bu man swaa daki. Ben goo kun b̄u ni deri, ñ s̄ō ben k̄d̄e w̄ā. Ba ñ Egibitin b̄u ni deri. Ma na bwisika n̄ bu m̄ru kpuro seesi n̄ bu w̄ri Egibitīo.

⁹ Adama na bu deri, domi na ñ k̄i n̄en ȳsiru tu sankira bwese tukunun suunu s̄ō ȳn s̄ō na tii bwese tuku ni s̄ōsi

¹⁰ sanam m̄ na Isireliba yara Egibitin di na ka da gbabur̄o.

¹¹ Ma na bu s̄ōwa ye ba koo ko ka sere n̄en woodaba ye ba koo sw̄i ba n̄ ka w̄ā.

¹² Na bu t̄ō w̄ērarugiru w̄ē ta n̄ s̄ā ȳreru te ta s̄ōsim̄o ma n̄ē, Yinni Gusun̄awa na bu wuna n̄enem.

¹³ Adama be Isireliba ba man seesi gbabur̄o ba ñ n̄en woodaba ka n̄en gere m̄m n̄ōw̄e ye bà n̄ sw̄i ba ko n̄ w̄āru m̄. M̄ya ba ñ maa n̄en t̄ō w̄ērarugiru m̄m n̄ōw̄e sere na bwisika n̄ ka bu m̄ru ko n̄ bu k̄peerasia gbabur̄o.

¹⁴ Adama n̄ na ye kua, bwese tukunu nu koo n̄en ȳsiru ḡem, n̄n̄ n̄ni biru na bu yara Egibitin di.

¹⁵ Yen s̄na gbabur̄o na n̄mu sua na b̄rua na n̄ē, na ñ maa ka bu d̄ō tem buram m̄ s̄ō, mi tim ka bom mu kokum̄o m̄ na bu n̄ō mw̄ēru kua.

¹⁶ Domi ba ñ n̄en woodaba ka n̄en gere m̄m n̄ōw̄e. M̄ya ba maa n̄en t̄ō w̄ērarugii te disi doke ȳn s̄ō ben ḡru ga woo b̄nun mi gia.

¹⁷ Ka m̄, na ben w̄n̄w̄ndu wa na ñ bu go gbabur̄o.

Isireliba ba ñ ben

m̄m n̄ōbu sariru deri

18 Na ben bibu sɔɔwa gɔɔburɔ na nɛɛ, bu ku ben baababan yira swīi, bu ku ko ye ba bu sɔɔwa, bu ku maa tii disi koosi ka ben būnu.

19 Adama bu nɛ Gusunɔ ben Yinnin woodaba ka nɛn gere swīiyɔ kpa bu ka ye kpuro sɔmburu ko.

20 Bu nɛn tɔɔ wɛrarugiru wunɔ nɛnɛm kpa ta n sãa yīreru nɛ ka ben baa sɔɔ, te ba koo ka gia ma na sãawa Gusunɔ ben Yinni.

21 Adama ka mɛ, bii be, ba man seesi, ba n nɛn woodaba ka nɛn gere mɛm nɔɔwɛ ye bà n swīi ba ko n wāaru mɔ. Ba nɛn tɔɔ wɛrarugiru disi doke. Ma na bwisika n ka bu nɛn mɔru seesi gɔɔburu mi.

22 Adama bwese tukunu nu ku ka nɛn yīsiru gɛm sɔ, na n bu gāanu kue. Domi bwese nin wuswaaɔra na be, Isireliba yara Egibitin di.

23 Gɔɔburu miya na nɔma sua wɔllɔ na bɔrua na nɛɛ, kon bu yarinasia bwesenu sɔɔ ka tem tukumɔ.

24 Domi ba n nɛn woodaba ka nɛn gere mɛm nɔɔwɛ. Ma ba nɛn tɔɔ wɛrarugii te disi doke. Ma ba ben kɔdɛ doke ben baababan būnu sɔɔ.

25 Nɛna na maa bu wooda wɛ ye ya n bu gea maruammɛ ka ye ya n bu wāaru wɛɛmɔ.

26 Na dera ba disi duura ye ba ka ben bii gbiikobu yāku dɔɔ mwaararugiru mɔ, kpa nanum bu mwa kpa bu gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

Gusunɔ u koo Isireliban

būu sãaru kpeesia

27 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnun bii, a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, ben baababan tii ba man tora, ba n nɛn arukawani yibie.

28 Na ka bu da tem mɛ sɔɔ mɛ na bu nɔɔ mwɛɛru kua na sire ka bɔri. Miya ba ben bine doke gungunu gia ka dāa kubenu gia. Ma ye kpuro ya kua ben būu yāku yenu. Miya ba ra yāku dɔɔ mwaararuginu ko ka sere ni ba ra ko ka gberun dīanu ka tam kpa bu turare dɔɔ doke. Ye kpuro ya dera nɛn mɔru seewa.

29 Ma na bu bikia na nɛɛ, mba gunguu ni, nɛn mi i ra n naamɔ. Saa yen dɔma ten di, ba ben yāku yenu sokumɔ gungunu.

30 Yen sɔ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bu ku tii disi koosi nge ben baababa. Bu ku maa būnu gasiri bu sã.

31 Wee tɛ, ba tii disi mɔ ba būnu gasirimɔ ba ka nu kɛnu daawammɛ ma ba ka nu ben bibu yāku kuammɛ. Yera ba tamaa ba koo bikiaru ko nɛn mi? Aawo, sere ka nɛn wāaru na n wuramɔ bu bikiaru ko nɛn mi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

32 Ba tamaa ba koo ko nge bwese ni nu tie, kpa ba n dānu ka kpenu sãamɔ. Adama n n koorɔ.

33 Sere ka nɛn wāaru ka dama kon bu wɔri kpa n bu seesi, kpa na n bandu dii be sɔɔ.

34 Kon bu yara bwese tuku nin suunu sɔɔn di mi ba yarinɛ kpa n bu mɛnna n bu nɛn dam ka nɛn mɔru sɔɔsi.

35 Kon ka bu da gɔɔburɔ be tɔna mi goo kun wāa. Miya kon bu siri.

36 Kon bu siri nge mɛ na ben sikadoba siri gɔɔburɔ sanam mɛ ba wee Egibitin di. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

37 Saa ye sɔɔ, kon bu tilasi ko ka sɛna ba n ka sãa nge nɛn yã gɔɔ kpa bu arukawani ye mɛm nɔɔwa ye na ka bu bɔkua.

38 Kon bu wuna ben suunu sɔɔn di be ba man seesi ka be ba sãa tɔn kɔsobu kpa n bu yara tem mi ba wāan di. Adama ba n dɔɔ Isirelio. Saa ye sɔɔra be, Isireliba ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

³⁹ Tē, wee ye ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua ben sɔ. Na nee, bu doo bu ben bũnu sã. Adama amen biru, ba koo man mem nɔɔwa. Ba ñ maa nen yĩsiru sankumɔ ka ben bũu sãaru.

⁴⁰ Domi Isireliba kpurowa ba koo man sã Isirelin guurɔ te na gɔsa nen sɔ. Miya kon ka bu nɔnu geu mɛeri. Kpa n bu yãkunu bikia ka kɛe gee ni ba sɔru kua nen sɔ.

⁴¹ Nà n bu yara bwese tukunun suunu sɔɔn di mi ba raa yarinɛ ma na bu mennama, saa yera kon bu mwa nge yãku nubu durorugiru. Bwese tuku ni, nù n wa mɛ, kpa nu gia ma nɛna Yinni Gusunɔ Dɛero.

⁴² Mɛya ben tii ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ nà n bu kpara na ka da Isireliɔ mi na ben baababa nɔɔ mwɛeru kua.

⁴³ Ba koo bwisiku daa kɔsa ye ba kua yellu, yè sɔɔ ba tii disidoke kpa bu tii tusi kɔsa ye ba kuan sɔ.

⁴⁴ Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ nà n bu seeyasia nen yĩsirun bɛeren sɔ. N ñ mɔ ben daa kɔsa ye ba kuan sɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

21

Labaari kɔsa Isireliban sɔ

¹ Yinni Gusunɔ u gerua u nee,

² tɔnun bii, a mɛerio sɔɔ yɛsan nɔm dwarɔ, kpa a bu gerusi be ba wãa dãa sɔɔ mi.

³ A de bu nen gari swaa daki yi kon gere dãa sɔɔ ge ga wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi. A nee, kon gu dɔɔ doke, kpa dɔɔ wi, u dãa bekunu ka gbebunu mwa. Dɔɔ wi, kun gbimɔ. Tambu kpurowa ba koo dɔɔ soora saa sɔɔ yɛsan nɔm dwarun di n ka da nɔm geuɔ.

⁴ Tambu kpurowa ba koo wa ma ne, Yinni Gusunɔwa na dɔɔ wi sɔrua, u ñ maa gbimɔ.

⁵ Ma Esekieli u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nee, wee ba ra n ka man waki ba n mɔ, suka na ra n bu kuamme.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nee,

⁷ wunɛ, tɔnun bii, a mɛerio Yerusalemu gia kpa a Isirelin tem ka men sãa yenu gerusi.

⁸ A Isireliba sɔɔwɔ a nee, wee ye na gerumɔ ben sɔ. Na nee, kon bu deema, kpa n nen takobi woma yen kararun di kpa n gemgii ka tɔn kɔso go.

⁹ Kon bɛe kpuro kpeerasia. Yen sɔna kon nen takobi woma saa yen kararun di, kpa n tambu go saa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian di n ka da nɔm geuɔ.

¹⁰ Tambu kpuro ba koo gia ma na nen takobi woma saa yen kararun di, na ñ maa ye wesiamɔ mi.

¹¹ Yen sɔ, wunɛ tɔnun bii, a yãaro a weeweenu ko nge wìn gabu ga bɔɔra.

¹² Bà n nun bikia mban sɔna a weeweenu mɔ, kaa bu wisiwa a nee, labadari kɔsa a nua. Ya koo maa tunuma. Kpa tambun toronu nu kara. Ba koo gɔma dwiia. Kpa ben wɔrugɔru tu kpe, bu dũunu soona. Wee, ya koo na ya mam tunuma. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Takobi ya wee

¹³ Yinni Gusunɔ u maa nee,

¹⁴ wunɛ tɔnun bii, a tambu gerusio. A bu sɔɔwɔ ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee,

takobi gaa wee ya wee,
ya nɔɔ dɛerawa mam mam.

¹⁵ Ya ballimɔ,
yera ba koo ka tambu go.

I tamaa bεεn bandu ta ñ kpeemɔ,*

16 adama ba takobi ye nɔɔ dɛɛrawa ba neni.

Ba ye tɔn gowo nɔmu berie.

17 A gbāro, kpa a weeweenu ko, wunε tɔnun bii.

Domi ba ye nen tɔmbu Isireliba ka ben sinambu suesi.

18 Wee ba be kpuro yiberεba nɔmu beria.

A wunen nɔma bɔkuo,

nɔni swāa bakara wee.

Bεεn bandu tà n wɔruma maa ni.

Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.†

19 Tɛ wunε tɔnun bii, a bu gerusio.

A taka koowo nɔn teeru,

yen biru nɔn yiru, yen biru nɔn ita,

a ka takobi yen dam sɔɔsi.

Domi ya sɔawa takobi

ye ya ka gɔɔ wee.

Gɔɔ bokowa ya ka wee baaman di.

20 Ya baawuren wɔrugɔrun dam buamɔ.

Ya dera ba wɔrukumɔ.

Wee na dera ya wāa baawuren kɔnnɔwɔ.

Wee ya ballimɔ nge guru maakinu,

ya sɔɔru sɔa yu ka go.

21 Na maa ye sɔɔmɔ na mɔ,

yu soowo nɔm geu gia, kpa yu wura nɔm dwaru gia.

Takobi nɔɔ durora wunε,

a doo mi ba nun tii.

22 Nε, Yinni Gusunɔn tii, kon taka ko kpa n nen mɔru kpuro sɔɔsi mam mam sere yu ka sara. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Babilonin sina boko

u koo Yerusalemu wɔri

23 Yinni Gusunɔ u kpa gerua u nεε,

24 wunε tɔnun bii, a swaa yiru yabo ye ya koo sɔɔsi mìn di Babilonin sina boko u koo ka tabu duuma. A de ye yiru ye, yu yari wuu teun di kpa a yen baayere yireru ko yu ka sɔɔsi wuu gèn mi ya dɔɔ.

25 Kaa swaa yiru ye kowa, tia ya n dɔɔ Raba gia, ye ba koo swīi bu ka Amɔniba tabu wɔri, tia maa Yerusalemu gia ye ba koo swīi bu ka Yudaba tabu wɔri.

26 Domi wee Babilonin sina boko u wāa swaa yiru yen kεenanɔ u bikiaru mɔ bũu ni ba mɔ Terafimun mi, ka sɛenu ka yaa woru.

27 Ma bikia te, ta Yerusalemu sɔɔsi win nɔm geu sɔɔ. Tɛ, u koo wooda wɛ bu Yerusalemu wɔri ba n tabun kuuki mɔ. U koo tabu yānu yi yi Yerusalemun kɔnnɔsɔ. Kpa bu gungunu ka kuku yenu ko mi, bu ka ye wɔri.

28 Adama Yerusalemugibu ba tamaa win bikia ten gari yi ñ sɔa gem. Domi ba tamaa u koo bu deri arukawani ye ba ka nùn bɔkuan sɔ. Adama u ñ ben toranu duari. Yen sɔ, u koo bu wɔri.

29 Yen sɔna nε, Yinni Gusunɔ na bu sɔɔmɔ na mɔ, wee ben mem nɔɔbu sari te ta sɔɔsiramɔ ben daa sɔɔ, ta man ben toranu yaayasiama ma nu bu taare wɛemɔ. Ba ñ maa nu deri. Yen sɔ, kon bu nɔmu doke n mwa.

30 Wunε maa Isireliban kparo, wunen tɔra turuku mɔ. Wunen toranu nu den tura mε.

* 21:15 - Naa sin sukum Heberum sɔɔ mu ñ dεere. † 21:18 - Naa sin sukum ka Heberum mu ñ dεere.

³¹ Ba koo wunen sina furɔ pota. Gãanu koo kəsi. Be ba tii kawe ba koo walle suara. Kpa be ba tii sue bu wɔruma.

³² Kon de Yerusalemu yu ko bansu mam mam. Ya koo koorawa saa ye wi kon yen dam wɛ u tunuma.

Ba koo Amɔniba tabu wɔri

³³ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, wunɛ tɔnun bii, a Amɔniba gerusio ben kom kɔsum mɛ ba Isireliba kuan sɔ. A bu sɔwɔ a nɛɛ, wee, ba takobi nɔɔ dɛɛra ya ballimɔ ya bu mara yu go.

³⁴ Ben kɔsi weesugii ni ka gari weesugii yin sɔ, ba koo bu gowa nge tɔn kɔsobu be ba wiru bɔɔra. Domi ben tɔra turuku mɔ, ben toranu nu den tura mɛ.

³⁵ Bu ben takobiba wesio ben karanɔ. Kon bu siri mi ba bu mara.

³⁶ Kon bu mɔru seesi n bu wure nge dɔɔ kpa n bu tɔmbu nɔmu bɛria be ba koo bu wɔri ka dam bu kam koosia.

³⁷ Kon de dɔɔ u bu di, kpa ben yɛm mu yari ben tem suunu sɔɔ. Ba n maa bu yaayamɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

22

Yerusalemugibu daa kɔsa

¹ Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

² wunɛ tɔnun bii, a sɔɔru koowo a ka Yerusalemugibu siri be ba sɔa tɔn gowobu mi. A ku sika ko. A de bu bwisiku ben daa kɔsa ye ba kuan sɔ.

³ A bu sɔwɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Wee ba tɔmbu goomɔ. Yera ya koo de ben wuu Yerusalemun tii yu kam ko. Wee ba bwɔarokunu sekumɔ ma ba ben tem disi doke.

⁴ Tɔn be ba go mi, ben taarɛwa. Ba tii disi doke ye ba ka tii bwɔarokunu kua. Nge mɛya ba ka ben wɔarun tɔnu kawa. Yen sɔna kon de bwese tukunu nu bu yɛɛ.

⁵ Be ba toma ka be ba wɔa turuku ba koo bu yɛɛ yɛn sɔ ben wuu Yerusalemun yɔsira bɛɛɛ bia, ma ya burisire.

⁶ Wee be, Isireliban sinambu ba tɔmbu dam dɔremɔ ba goomɔ Yerusalemu ye sɔɔ.

⁷ Ma yen tɔmbu ba ben mɔrobu ka ben tundobu gɛma. Gaba sɔbu dam dɔremɔ. Gaba maa gobekuba ka gɔminibu taki dimɔ.

⁸ Tɔmbu ba n nɛn sɔa yeru daabu kɔ. Ba n maa kɔ bu nɛn tɔɔ wɛrarugiru mɛm nɔɔwa.

⁹ Gaba wɔa ba ben winsim kɔsa gerumɔ bu ka nɔn go. Mɛya maa tɔmbu ba ra bɔnun dɔanu di gungunun wɔllɔ kpa ba n sekuru sari kookoosu mɔ.

¹⁰ Gabu ba wɔa ba ra ka ben tondon kurɔbu kpunɛ. Gabu ba ra mam tɔn kurɔbu gabe sanam mɛ ba yasa mɔ.

¹¹ Gaba maa wɔa ba sakararu mɔ ka ben bensim kurɔbu, n kun mɛ ka ben biin kurɔ n kun mɛ ka ben sesu tundo turosibu.

¹² Gaba maa wɔa be ba ra wure bu gobi mwa bu ka tɔmbu go. Gaba wɔa ba ra are beke kasu bɔ n ben winsim gobi bɔkura. Gaba wɔa be ba ben winsim taki dimɔ bu ka gobi ko. Ma ba nɛ, Yinni Gusunɔ duari mam mam. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹³ Wee kon bu so be, Yerusalemugibu ben gbɛna ka tɔn be ba gon sɔ.

¹⁴ Nɔ n bu wɔri yen tɔɔ te, ba n ko n maa dam ka mwia mɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Ya koo maa koorɔ.

¹⁵ Kon de bu yarina ba n wɔa bwese tukunu sɔɔ. Kpa bu da baama. Nge mɛya kon ka ben disi yi wuna Yerusalemu ye sɔɔn di.

¹⁶ Bwese ni nu tie, nu koo bu gɛm. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

- 17 Yen biru, Yinni Gusunə u maa nεε,
18 tənun bii, wee nən nəni sɔɔ Isireliba ba sāa nge sii bisu n̄ kun mε nge sii gandu n̄ kun mε nge sii kpikisu n̄ kun mε nge pεerum n̄ kun mε nge sii wōkusu si ba doke sɔwatia sɔɔ bu ka su sɔwa. Ba sāawa nge sii geesun bisu.
19 Yen sōna nε, Yinni Gusunə na nεε, kon bu menna Yerusalemu sɔɔ.
20 Nge mε ba ra sii geesu ka sii gandu ka sii wōkusu ka sii kpikisu ka sii pεerum menna bu doke sɔwatia sɔɔ, kpa bu d̄ɔ doke su ka yanda, nge mɛya kon bu menna nən m̄ru sɔɔ, kpa n bu deri bu yanda.
21 Kon bu menna sube teeru sɔɔ, kpa n bu kp̄ε nən m̄run sundu sɔɔ kpa bu yanda nge sisu.
22 Nge mε sii geesu su ra yande d̄ɔ sɔɔ, nge mɛya ben tii ba koo yanda Yerusalemun suunu sɔɔ. Saa yera ba koo gia ma na ka bu m̄ru seewa.
23 Yinni Gusunə u maa gerua u nεε,
24 tənun bii, a Yerusalemugibu s̄ɔwə a nεε, ben tem mu sāawa nge mi gura ku ra nε. Yen s̄ɔ, kon de mu kam ko nən m̄run saa sɔɔ.
25 Ben s̄m̄bu ba sāawa nge gbee sinan si su kukirim̄ sanam mε su yaa wa su s̄re. Domi ba t̄mbu goom̄. Ma ba gabun gobi ka dukia w̄ram̄. Ma ba derim̄ kur̄ ḡminibu ba dabiama.
26 Ben yāku kowobu ba ku ra nən woodaba m̄m n̄wε. Ba ku ra maa nən sāa yeru b̄εε w̄. Ba ku ra wunanε ye ya sāa n̄gia ka ye ya n̄ sāa n̄gia. Ba ku ra maa t̄mbu s̄ɔsi ye ya d̄ere ka ye ya n̄ d̄ere. Ba ku ra mam nən t̄ɔ w̄rarugii te m̄m n̄wε. Ye kpuro s̄ara ba ku ra man b̄εε w̄.
27 Ben sinambu ba sāawa nge gbeeku yεε. Domi ba t̄mbu goom̄ bu wa bu ka ben binε suresia.
28 Ben s̄m̄bu ba ye kpuro wukirim̄ nge ḡa ni ba soo t̄eni. Wee ba bu k̄asi weesuginu ka gari weesugii s̄om̄. Ba gerum̄ ba m̄, gari yi ba t̄mbu s̄om̄ yi weewa nən min di. N deema nε, Yinni Gusunə na n̄ bu ḡanu s̄owa.
29 Tem m̄n t̄mbu ba dam d̄arenam̄ ba gb̄nim̄ ba s̄arobu ka be ba n̄ dam m̄ taarem̄. Ma ba s̄bu taki dim̄ ba gem biram̄.
30 Wee na goo kasu ben suunu sɔɔ u gb̄raru bani u ka sikerena, n̄ kun mε u ȳra kururu mi, u ka tem mε yina n̄ ku ka mu kam koosia. Adama na n̄ goo wa.
31 Kon bu m̄ru seesiwa. Na n̄ ȳram̄ sere nən m̄ru yu ka kpe. Kon de bu bu ben daan are k̄sie. Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

23

Samari ya sāa nge kur̄ tana

- 1 Yinni Gusunə u nεε,
2 tənun bii, kur̄bu yiruwa ba w̄a be kpuro m̄ro turo.
3 Ma ba da ba kur̄ tanaru di Egibitiɔ ben w̄ndiaru sɔɔ. Miya ba ben bw̄su s̄kura. Ba ben toronu b̄kasi.
4 M̄n ȳsira Ohola. W̄n̄gira maa Oholiba. Ohola u sāawa Samari. Oholiba u maa sāa Yerusalemu. Na bu sua kur̄bu ma ba man bii t̄n dur̄bu ka t̄n kur̄bu marua.
5 Ohola wi, u kua naanε sarirugii, u kur̄ tanaru w̄ri. Ma u Asirigibu k̄a too too be ba w̄a win b̄kuɔ.
6 T̄n be, ba ȳa wun̄mginu doke domi ba sāawa tem ȳrobu ka siri kowobu. Ba sāawa aluwaasi dur̄ burabu. Ma ba maas̄ru ȳ.
7 Beya Ohola u tii w̄. Be ba sāa Asirin wirugibu mi, be kpurowa u ka sakararu kua. U bu k̄a too sere u ben b̄nu sāwa.
8 U n̄ win sakara te deri te u raa kua Egibitiɔ. Domi sanam mε u sāa w̄ndia, ba ra n̄ ka n̄n̄n̄ kpunam̄ ba n̄ win bw̄su babirim̄, ma ba n̄n̄n̄ sakararu kp̄ε.
9 Yen sōna na n̄n̄n̄n̄ deri win k̄nasi Asirigii ben n̄muɔ.

¹⁰ Ma ba win yānu potira ba nùn yōsu tereru. Ma ba win bibu gura ba ka doona. Yen biru ba win tii go ka takobi. U sēyasiabu wa bi bu kua seeda tən kurō be ba tien sō.

Yerusalemu ya sakararu kua

¹¹ Yinni Gusunō u maa nēε, Oholan wōnō Oholiba u win mōon sakara kookoo si wa. Ka mε, wigira ta boya sere ta n̄ ka nō gerurō.

¹² Ma win tii u Asirin tem yērobu kīa ka ben siri kowobu. Tən be, ba sāawa aluwaasi durō burabu. Ba yāa buranu doke, ba maa maasōru yē.

¹³ Nε, Yinni Gusunō na wa ma Oholiban tii u disi mō. Be kpuro swaa tia yera ba swīi mi.

¹⁴ Oholiba wi, u mam kua ye ya sakararu kere. Sōo teeru u tōmbun weenasibu wa ba yorusi gani sōo. Ba bu kuawa ka gāa swāanu. Tən be, ba sāawa Babilonigibu.

¹⁵ Ba kpaki sēke pōraō, ma ba dawani nōni bwese bwesekagii bōkua wirō. Be kpuro ba sāawa nge sinambu ba ka Babilonigibu weenε.

¹⁶ Ye u bu wa mε, yera u bu kīa sere u sōmōbu gōra Babiloni mi.

¹⁷ Ma ba na win mi ba ka nùn kpuna ba nùn sakararu kpēε sere win bwēra yōōwa ben min di.

¹⁸ U win sakara te sōosi batuma sōo. Ma nēn gōru ga doona win min di nge mε ga raa doona win mōon min di.

¹⁹ Ka mε, u sakara te mō u dōōwa nge mε u kua win wōndiarun saa sōo Egibitiō,

²⁰ mi u tii kurō dama kowobu wē be ba ra n kurōbu yōōmō nge ketekunu n̄ kun mε nge dumi.

Yerusalemun sēyasiabu

²¹ Yinni Gusunō u maa nēε, Oholiba, wee a maa wure a wura sekuru sariru sōo te a raa kua wunen wōndiaru sōo sanam mε a dera Egibitigibu ba wunen bwāsu babura.

²² Wee ye nε, Yinni Gusunō na gerumō. Kon de wunen yellun kīnasi be a tusa mi tē bu nun seesi kpa bu na baama kpuron di bu nun wōri.

²³ Beya Babilonigibu ka Pekodigibu ka Koagibu ka sere maa Asirigibu. Ben aluwaasi durō burō be ka ben tem yērobu ka ben sinambu ka ben tabu durōbu be kpuro ba yōōwa dumin wōllō.

²⁴ Wee ba nun wōrim wee ba tabu yānu nēni ka tabu kēkēba yi dumi gawe. Ba mēna ba dabi ba ka nun sikerenε yam kpuro. Be kpuro ba sii furōsu doke ma ba tērenu nēni. Kon bu siribu nōmu sōndia kpa bu nun siri ka ben wooda.

²⁵ Kon nun mōru seesi kpa n de bu nun wōri ka dam. Ba koo wunen wēru ka wunen swasu bōōri kpa bu nun dakura tabu sōo, kpa bu wunen bibu gura. Be ba tiara kpa bu be dōō mēni.

²⁶ Ba koo wunen yānu gura kpa bu wunen bura yānu wuna.

²⁷ Kon wunen sekuru sariru kpeesia te a mō saa yee yellun di Egibitiō. Wunen nōni kun maa wurō ben mi gia. A n̄ maa bu yaayamō.

²⁸ Nε, Yinni Gusunō na nēε, wee na nun bēri be a tusan nōmuō, bēn mi wunen bwēra kun maa wāa.

²⁹ Ba koo nun nōni sō tusirun sō kpa bu wunen dukia gura bu nun deri ka nām dira basi mam mam. Wunen sekuru sariru ka wunen sakara te, ta koo sōōsira.

³⁰ Ye kpurowa ya koo nun deema domi a ka bwese tukunu sakararu kua ma a tii disi doke būu sāarun swaa sōo.

³¹ A wunen mōon yira swīi. Yen sōna kon de a nēn mōrun nōra ye nō nge wi.

³² Nε, Yinni Gusunō na maa nēε, kaa ka nōra ye nō

ye wunen mɔɔ u ka nɔra.
 Nɔra ye, ya yasu, ya maa dɛu.
 Yera ya koo de bu nun yɛɛ
 bu yaakoru koosi.
 Nɔra ye, ya nen mɔru yibawa sere ka nɔwɔ.
³³ Ya koo nun go nge tam
 kpa yu nun nɔni sɔ.
 Nɔra ye, ya ra ka nuku sankiranu ka kam kobu nɛwa.
 Yera wunen mɔɔ Samari u nɔra.
³⁴ Kaa ye nɔwa mam mam
 sere a ye kɔra ka donnu
 kpa a wunen tororu mɛera ko ka yen kɛki.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³⁵ Wee a man duari ma a man deri. Tɛ, a wunen sekuru sarirun are sɔwɔ.

Gusunɔ u Yerusalemu

ka Samari taarɛ wɛ

³⁶ Yinni Gusunɔ u maa man sɔwɔwa u nɛɛ, tɔnun bii, a Ohola ka Oholiba sirio.
 A bu sɔwɔwɔ kɔsa ye ba kua.

³⁷ Wee ba sɔawa kurɔ sakara kowobu ma ben nɔma yem yiba. Domi ba da ba
 bɔnu sɔamɔ ma ba ka ben bibu yaku dɔɔ mwaararuginu mɔ. N deema nɛna ba
 raa bii be wɛ.

³⁸ Wee ye ba maa man kua. Ba nen sɔa yeru disi doke, ma ba n̄ nen tɔɔ
 wɛraruginun wooda mɛm nɔwɛ.

³⁹ Domi dɔma te ba dua nen sɔa yerɔ ba ka ben bibu bɔu yɔkunu kua ma ba
 tu disi doke. Yenin bwesera ba kua nen sɔa yerun sɔwɔ.

⁴⁰ Yen biru, ba maa sɔmɔbu gɔra bu bu durɔbu kasuama saa tontonden di.
 Ma durɔ be, ba seema ba na. Saa yera ba wobura ma ba kiro doke ma ba ben
 bura yɔnu doke durɔ ben sɔ.

⁴¹ Ma ba da ba sina kita buranu sɔɔ. Tabulu ya yii ben wuswaaɔ yɛn wɔllɔ ba
 nen turare ye ba ra dɔɔ doke ka gum nubu durorugim sɔndi.

⁴² Ma tɔn dabira bu naawa te ta n̄ gɔanun bwisikunu mɔ, ta wure. Tɔn be,
 ba sɔawa Sebagibu be ba na saa gbaburun di. Ma ba kurɔ be sumi dokea nɔm
 wɔinɔ, ma ba maa bu sina furɔ burasu dokea winɔ.

⁴³ Yera na nɛɛ, baa ka wi u tɔkɔ kua sakara te sɔɔ, u ko n tu mɔwɔa u n dɔɔ?
 Durɔba ko n maa n̄n naawammɛ?

⁴⁴ Wee durɔbu ba ra nɛ bu ka n̄n dendi nge kurɔ tanɔ. Nge mɛya ba Ohola
 ka Oholiba kua be, be ba sankire.

⁴⁵ Adama gengibu ba koo kurɔ be siri bu bu taarɛ wɛ ben sakararun sɔ ka
 tɔn be ba gon sɔ. Domi ben nɔma ya yem yiba.

⁴⁶ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, kon de tɔn dabiru tu da tu bu
 wɔri kpa tu bu nɔni swɔaru kpɛɛ, kpa tu ben dukia gura.

⁴⁷ Kpa tu bu kpenu kasuku tu go, kpa tu bu bɔtiri ka takobi. Kpa tu ben bibu
 go tu ben yɛnusu dɔɔ mɛniki.

⁴⁸ Nge mɛya kon ka sakararu kpeesia tem mɛ sɔɔ. Kon tɔn kurɔ baawure sɔ
 u ku maa ben maabu yiru yen yira swɔi.

⁴⁹ Domi ba sakararu kua ba bɔnu sɔwa. Yen sɔ, ba koo ben toranun are sɔbe.
 Nge mɛya ba koo ka gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

24

Yerusalemu ya sɔa

nge weke te ta wuuru diira

¹ Isireliban yorun wɔɔ nɔɔba nnɛsen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkuruse sɔɔra Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

² wunɛ tɔnun bii, a gisɔn tɔɔ te yoruo. Domi gisɔra Babilonin sina boko u koo Yerusalemu tarusim tore.

³ A nɛn tɔmbu mɛm nɔɔ sari be mɔn teni sɔɔwɔ a ka bu kirɔ ko. A nɛɛ, nɛna na nun yiire na nɛɛ,
a sii wekeru suo kpa a tu nim doke.

⁴ Kpa a yaa taarun yaa gea ka yaa nɔmun yaa gea sua a doke mi.
Yen biru, kpa a yaa kuku bɔrɔkɔba sɔndi yen wɔllɔ.

⁵ A maa yɔa geeru gɔsio wunen yɔa gɔɔn di
kpa a ten yaa doke weke te sɔɔ.

Kpa a doo dɔa doke
a yaa ye kpuro yike yu ye
sere ka yen kukunɔ.

⁶ Kpa a yaa ye wuna tia tia.
Baa yen tia a ku ra deri mi.

Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.
Na nɛɛ, Yerusalemu ya sɔawa bɔrura yen tɔn goberun sɔ.
Ya sɔawa nge sii weke te ta wuuru diire,
te ba n̄ kpɛ bu tea bu naamwɛ.

⁷ Yem mɛ Yerusalemu ya yari mi,
mu wɔawa yen suunu sɔɔ.
Ya mu yariwa kperu wɔllɔ,
n n̄ mɔ tem dira sɔɔ tua yu sere mu wukiri.

⁸ Tɛ kon yem mɛ deri kpee ten wɔllu mi,
mi mu n̄ berurɔ,
kpa nɛn mɔru yu ku ka se
n Yerusalemu ye mɔru kɔsie.

⁹ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
Yerusalemu ya sɔawa bɔrura yen tɔn goberun sɔ.
Nɛn tii kon dɔa sube bakarɔ ko.

¹⁰ A dɔa taasio kpa a dɔɔ doke
kpa a de yaa ye, yu ye mɛtɛ mɛtɛ.

A ye kpee yɔnu dokeo
kpa a de yen kukunu nu dɔɔ mwaara mam mam.

¹¹ Yen biru, a weke dii te sɔndio dɔɔ gɛɛ sɔɔ
sere tu swɔa tu swɛra.

Kpa disi ni nu raa wɔa te sɔɔ nu kpe
ta kun maa wuuru diire.

¹² Ka mɛ, kookari ye, ya koo kam kowa, domi dɔɔ kun kpɛ u wuu diiram mɛn
bweseru kpeesia.

¹³ Nge mɛya Yerusalemu ya disi duura yen tora ni ya kuan sɔ. Wee na kɔa n ye
dɛɛrasia adama ya n̄ wure. Yen sɔ tɛ, ya n̄ maa kpɛ yu dɛɛra sere nɛn mɔru yu
ka sure.

¹⁴ Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Kon ye siriwa nge mɛ yen daa ya nɛ, na
n̄ yen wɔnwɔndu mɔ. Ya koo maa koorɔ. Kon ye kowa na n̄ sika mɔ. Na n̄ biru
wɔramɔ.

Esekielin kurɔn gɔɔ

¹⁵ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁶ tɔnun bii, kon nun wi a kɔru bo goori subaru sɔɔ. Adama a n̄ yɛron gɔɔ yeru
mɔ. A n̄ win gɔɔ sinamɔ. A n̄ maa gɔɔ sumɔ win sɔ.

¹⁷ A weeweenu koowo wunen tii sɔɔ a ku de goo u nɔ. A ku gɔɔ sina. A wunen dawani bɔkuo kpa a wunen baranu doke nge mɛ a ra ko. A ku wunen wuswaa wukiri. A ku maa gɔɔ dɔɔanu di.

¹⁸ Yera Esekieli u ye tɔmbu sɔɔwa bururu ma yen yoka win kurɔ u kpuna u gu. Yen sisiru bururu ma u kua nge mɛ Yinni Gusunɔ u nɔn yiire.

¹⁹ Yera tɔmbu ba nɔn bikiamɔ ba mɔ, u bu tubusio ye u mɔ mi.

²⁰ Yera u bu wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɔwa u nɔn sɔɔwa u nɛɛ,

²¹ u be Isireliba gari yini sɔɔwɔ u nɛɛ, wi, Yinni Gusunɔ u koo de bu win sɔɔ yeru kɔsuku tɛn sɔɔ ba tii sue ka te bɔ n mɛɛra ba ra n nuku dobu mɔ ka tɛ sɔɔ ba ben yɔyɔbu doke. Ba koo ben bii be ba tie Yerusalemɔ mwɛɛri bu go.

²² Ba koo kowa nge mɛ Esekieli u kua. Ba n ben wuswaa wukirimɔ nuku sankiranun sɔɔ, ba n maa gɔɔ dɔɔanu dimɔ.

²³ Ba koo ben dawani bɔkewa kpa bu ben baranu doke. Ba n koo gɔɔ yeru ko, ba n koo maa gɔɔ swi. Adama ba koo woorɔ ben toranun sɔɔ kpa ba n weeweenu mɔ.

²⁴ Wi, Esekieli u ko n sɔɔwa yireru ben suunu sɔɔ. Ba koo kowa nge mɛ u kua. Sanam mɛ yeba kpuro ya koo bu deema, saa ye sɔɔra ba koo gia ma Gusunɔ u sɔɔwa Yinni.

²⁵ Yen biruwa Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ, u koo de Isireliba bu win sɔɔ yeru bia te ta sɔɔ ben kuku yeru mi, te bɔ n mɛɛra ta ra bu nuku dobu wɛ mi, ka tɛn sɔɔ ba tii sue mi, ma ba ben yɔyɔbu doke te sɔɔ. Yen biru kpa u de ben bibu bu gbisuku.

²⁶ Sanam mɛ kɛsi ni, nu koo bu deema, goo u koo nu kisirari kpa u na u nun sɔɔ.

²⁷ Yen tɔɔ te, wunen nɔɔ ga koo wukiara kpa a ka yɛro gari ko. Wuna kaa n sɔɔ yireru wunen tɔmbun sɔɔ. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛ Gusunɔ na sɔɔwa Yinni.

25

Gari yi ba gerua Amɔniban sɔɔ

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

² tɔnun bii, a wuswaa sɔɔyɔ Amɔniban mi gia.

³ Kpa a bu sɔɔ a nɛɛ, bu nɛ, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio bu nɔ. Yɛn sɔɔ ba yɛɛ sanam mɛ nɛn sɔɔ yera disi duura ka yɛn sɔɔ Isireliba ba kam kua ma ba Yudaba yoru mwa ba ka doona,

⁴ yen sɔɔ tɛ, kon bu sɔɔ yari yerugibu nɔmu beria, kpa bu ben karaba gira ben tem suunu sɔɔ, kpa bu ben wɔa yenu ko mi. Beya ba koo ben dɔa marum di kpa bu ben sabenun bom nɔ.

⁵ Kon de Raba yu ko yooyoosun kpara yeru kpa ben tem kpuro mu n sɔɔ yɔanun wɔa yeru. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sɔɔ Yinni Gusunɔ.

⁶ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na nɛɛ, yɛn sɔɔ ba taki kua, ba yɔka ma ba nuku dobu kua sanam mɛ Isireliba ba nɔni sɔɔre,

⁷ yen sɔɔna tɛ, kon bu nɔmu demie, kpa n bu bwesenu ganu nɔmu beria nge gbeeku yɛɛ. Kon bu kpeerasia bwesenun suunu sɔɔn di kpa bu kam ko mam mam. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sɔɔ Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Mɔabuban sɔɔ

⁸ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, yɛn sɔɔ Mɔabuba ka Edɔmuba ba nɛɛ, Isireliba ba sɔɔwa tia ka bwese ni nu tie handunia ye sɔɔ,

⁹ yen sɔɔ tɛ, u koo wuu si wɔri si su dam mɔ mi, si su n derimɔ bu Mɔabuban tem du. Wuu si, su koo wɔrukuwa tia tia baa ka si su buram bo nge Bɛti Yesimɔti ka Baali Mɛɔni ka Kiriataimu.

¹⁰ U koo dewa sɔɔ yari yerugibu bu bu wɔri nge mɛ ba Amɔniba kua sere ba n maa bu yaayamɔ sere ka baadomɔa.

11 Ba koo win siribu wa. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma wiya u sãa Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Edɔmuban sã

12 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, yèn sã Edɔmuba ba tora ba Yudaba mɔru kɔsie,

13 yen sã tɛ, u koo bu nɔmu dɛmiɛ kpa u tɔmbu ka sabenu go. U koo de ben tem mu ko bansu saa Temanin di n ka da Dedaniɔ, kpa mɛn tɔmbu bu gbisuku tabu sɔɔ.

14 U koo de win tɔmbu Isireliba bu bu mɔru kɔsie. Ba koo bu kua nge mɛ win mɔru ya kpãaru nɛ kpa bu gia ma ba ku ra nùn tore kam. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Gari yi ba gerua Filisitiban sã

15 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, wee Filisitiba ba Isireliba mɔru kɔsie ka dam domi ba sãawa ben yibɛɛba saa yellun di.

16 Yen sã tɛ, u koo bu win nɔmu dɛmiɛ kpa u be kpuro kpeerasia be, be ba wee Keretin di ba ka wãa nim wɔkun gooro.

17 U koo bu sɛɛyasia u mɔru kɔsia ka dam. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma wiya u sãa Yinni Gusunɔ.

26

Gari yi ba gerua Tirin sã

1 Isireliban yorun wɔɔ wɔkura tiasen surun tɔɔ gbiikiru sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Esekieli gari kua. U nɛɛ,

2 tɔnun bii, wee Tirigibu ba Yerusalemu yɛɛmɔ ba mɔ, wee ya kam kua yèn mi gia tɔmbu ba ra raa kpe bà n gam dɔɔ. Tɛ ben mi gia tɔmba koo wura kpa be, bu gobi ko. Domi Yerusalemu ya kua bansu.

3 Yen sã tɛ, Yinni Gusunɔ u koo Tiri ye mɔru seesi u de bwese dabinu nu ye wɔri nu tɛria nge mɛ daara ra nim yibu.

4 Kpa nu yen gbãranu kɔsuku ka yen tabu durɔbun kuku yenu. Nu koo ye kpuro kerawa mam mam kpa Tiri ye, ya n sãa nge kpee saara.

5 Ya koo kowa nge tem bureru te ta wãa nim wɔku sɔɔ mi surɔkɔba ba ra ben yãakoronu kewe. Yinni Gusunɔwa u yeni gerua. Bwese tukunu nu koo na nu wuu ge wɔri.

6 Kpa nu be ba wãa gen turuku go go. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma wiya u sãa Yinni Gusunɔ.

7 Wee ye Yinni Gusunɔ u maa gerua. U nɛɛ, u koo de Babilonin sina boko wi u sinambu kpuro dam kere u na saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di u Tiri ye wɔri. U koo na ka dumi ka tabu kɛkɛ be dumi gawe ka sere maasɔbu ka tabu kowo dabi dabinu.

8 U koo Tirin baru kpaanu kpuro kpeerasia. Tabu kowobu ba koo kuku yenu gbe kpa bu tabu sãa kpĩ ba n tɛɛnu nɛni bu ka tii ganɛ.

9 Ba koo Tiri yen gbãranu kɔsuku bu suriri ka ben tabu yãnu.

10 Kpa ben dumi dabi dabi ten tua yu ye wukiri kpa yen gani yi n diirimɔ maasɔbun wɔkinun sã ka tabu kɛkɛ ben wɔkinun sã. Domi ba koo Tiri ye wɔriwa nge wuu ge ba kamia kɔ.

11 Ba koo ka dumi swɛɛ kpuro swĩiwa kpa ba n tɔmbu goomɔ ka takobi kpa bu yen bũu sãa yenun gbereba suriri bèn sã ya woo kanamɔ.

12 Ba koo yen dukia ka yen kia ni ya dɔramɔ gurawa nge ye ba tabu diima kpa bu yen gbãranu ka yen dii geenu kɔsuku bu suriri kpa bu yen kpenu ka yen dãa ka yen kɛki gura bu sure nim wɔku sɔɔ.

13 U koo de ben womusu su nɔru ko. Ba ñ maa mɔrɔkunun swĩi nɔmɔ mi.

¹⁴ U koo de yu kowa nge kpee saara yèn wǎllǎ surǎkǎba ba ko n da ben yǎakoronu kewe. Ba ñ yen bansu seeyamǎ. Wi, Yinni Gusunǎwa u yeni gerua.

¹⁵ Wee ye Yinni Gusunǎ u gerumǎ Tiri yen sǎ. U nεε, be ba wǎa n toma nim wǎkun goorǎ, bà n nua Tiri ya bansu kua ma ba be ba mεεra wan weeweenu nǎamǎ, ba koo diiri.

¹⁶ Wee tem mεn kparo be ba wǎa nim wǎkun bera gia kpuro ba koo se ben sina kitanun di bu ben yabe bakanu ka ben yabe ni ba sǎma doke potiri ba n wurure ba n sǎ temǎ. Saa kpuro sǎǎ, ba ko n berum soorewa kpa ba n nuki sankire Tirin sǎ.

¹⁷ Ba ko n gǎǎ wuri mǎ Tirin sǎ ba n mǎ,
wee ya kam kua ye, ye ya raa yǎsiru yara mi.
Ye, yèn tǎmbu ba raa dabiru bo nim wǎkun bera mi gia.
Beya ba raa maa dam bo,
ma be ba ka bu sikerene ba bu nasie.

¹⁸ Wee be ba wǎa tem burenǎ
ba diirimǎ Tiri yen kam kobun sǎ.
Be ba toma ba ka wǎa nim wǎkun goorǎ
ba nande yen kpeerun sǎ.

¹⁹ Wee ye Yinni Gusunǎ u maa gerua. U nεε, u koo de Tiri yu ko bansu kpa goo u kun maa wǎa mi. Sanam mεya u koo de nim wǎkun nim mu ye wukiri kpa ye kpuro yu num ya n wǎa gǎribun wǎa yerǎ mi yeruku tǎmba kpǎ.

²⁰ U koo de yu da sere tem sǎǎwǎ mi yeruku tǎmba wǎa kpa ya n kǎǎre mi. U koo de ya n wǎa mi ka gǎribu. Goo kun maa sinamǎ ye sǎǎ. Ya ñ maa ayeru wasi wasobun suunu sǎǎ.

²¹ Tǎmba koo nanda ye ya koo ye deeman sǎ. Ya ñ ko ya n maa sǎa gǎanu. Domi ba koo ye kǎsukuwa mam mam kpa bu ye kasu bu bia. Yinni Gusunǎwa u yeni gerua.

27

Wuri yi ba kua Tirin bansun sǎ

¹ Esekieli u nεε, Tiri, Yinni Gusunǎ u man sǎǎwa u nεε,

² n nun gǎǎ wuri kuo,

³ n nun sǎ n nεε, wunε Tiri a wǎawa nim wǎkun goorǎ ma a ka bwese dabinu tenkuru mǎ. Ye Yinni Gusunǎ u gerua wee. U nεε,
wunε Tiri, a ra raa nεε, a sǎawa wuu burǎ.

⁴ Wunεn dam mu wǎawa sere nim wǎkuǎ.
Be ba nun bana, ba nun kuawa nge goo nimkuu burǎ.

⁵ Ma ba wunεn wasi kua ka dǎa ye ba mǎ sipεε ye ya wee Senirin di.
Ma ba dǎa ye ba mǎ seduru ye ya wee Libanin di sua
ba ka wunεn beku sǎretiru kua.

⁶ Ma ba wunεn sesenu kua ka Basanin dǎa gea ye ba mǎ sεeni.
Ma ba wunεn kitanu kua ka dǎa ye ba mǎ buyi
ye ba ka na saa Kitimun di
ma ba nu suunu donnu mani.

⁷ Ma ba beku ni ba koo nun karea kua Egibitiǎ ka wǎε damgii
ba sǎma doke.
Beku ni, nu sǎawa nge wunεn gidi bǎra.

Ma ba beka ye ya ra wunεn kianu wukiri kua ka wǎε gaaduragii,
ka maa wǎε wunεmgii yi yi wee saa tem bure te ba mǎ Sipun di.

⁸ Sidonigibu ka Aafadiba ba ra wunεn sesenu bwie
kpa wunεgii be ba yǎru bo ba n bu kpare.

⁹ Gebalin nǎman sǎm kowo be ba sǎma ye yǎ sǎa sǎa,
bera ba ra wunεn wǎrusu kǎre.

Be ba tenkuru m̀ ka goo nimkusu kpuro,
ba ra yãrewa wunen mi bu wunen kiaru dwe.

¹⁰ Pɛsiba ka Ludiba ka Putigibun tii ba raa sãawa wunen tabu kowobu.

Ba sãawa tabu durɔbu ka gem.

Wunen miya ba ra ben tɛɛnu ka ben sii furɔ kɔkɔnu bwɛ
kpa ye kpuro ya n nun bɛɛɛ doke.

¹¹ Aafadiba ka wunen tiin tabu kowoba ba ra wunen gbãraru kɔsu bu ka sikerena. Tabu kowo damgibu gaba ba ra maa wunen kuku yenu kɔsu. Wunen gbãrarɔwa ba ra ben tɛɛnu bwɛ kpa nu n nun bɛɛɛ doke.

Tiri ya sãawa wuu bɔkɔ

gèn mi ba ra tenkuru ko

¹² Tiri, wunen arumani bakan sɔna Taasisigibu ba ra tenkuru nɛ wunen mi. Beya ba ra n ka kianu naamɔ wunen yaburɔ. Niya sii geesu, ka sii wɔkusu, ka sii kpikisu, ka sii pɛɛrum.

¹³ Wunɛ ka Gerekiba, ka Tubaligibu, ka Mesekigibun tii i ra tenkuru koosinɛ. Ba ra ka nun yobu ka gãa ni ba seka ka sii gandu kiaru dweeri.

¹⁴ Togaamagibu ba ra maa dumi yi ba ra ka sɔmburu ko ka yi ba ra ka tabu de ka ketekunu dɔram nɛ wunen yaburɔ.

¹⁵ Wunɛ ka Dedanigibu ka be ba wãa tem bureru gia kpuro i ra maa tenkuru koosinɛ. Ba ra nun wunen dibu kɔsie ka suunu donnu ka dãa ye ba m̀ ebɛni.

¹⁶ Wunɛ maa ka Sirigibu i ra tenkuru koosinɛ. Gãa dabina ba ra nun dweeri kpa bu ka nun kpee gobiginu naawa ni nu sãa nge yaka bekusu, ka beku gaaduraginu, ka beku ni ba sɔma dokea, ka beku ni ba kua ka wɛɛ damgii, ka nim wɔkun kpee buranu,* ka kpee gobigii ni nu sɔri.

¹⁷ Wunɛ ka Yudaba ka Isireliba i ra tenkuru koosinɛ. Ba ra ka nun alikama ye ya wee Minitin di ka pɛɛ bwese bwese ka tim ka gum ka sere gum sawaram kiaru dweeri.

¹⁸ Wunɛ ka Damasigibu i ra tenkuru koosinɛ wunen arumani bakan sɔ. Ba ra ka nun tam mɛ mu wee Hɛlubonin di ka wɛɛ kpiki yi ba kua ka yãa sansu kiaru dweeri.

¹⁹ Saa Usalin di, Yafanigibu ka Gerekiba ba ra ka kianu nɛ wunen yaburɔ. Niya, sisu ka dãa gaa ka sere dãa kiki nubu durorugisu kpa bu ka nun ye kpuro kiaru dweeri.

²⁰ Wunɛ ka Dedanigibu i ra tenkuru koosinɛ kpa bu nun gaari beka dɔre.

²¹ Wunɛ ka Daarububa ka Kedaan wirugibu i tenkuru koosinamɔ. Ba ra nun kiaru dweeriwa ka yãa kpɛmmɛnu ka yãa kinɛnu ka sere maa bonu.

²² Wunɛ ka Seban tenkuba ka Ramagibu i ra tenkuru koosinɛ. Ba ra ka turare ye ya gea bo nɛ wunen yaburɔ ka kpee gobiginu bwese bwese ka sere maa wura.

²³ Wunɛ ka Haranigibu ka Kannɛgibu ka Edɛnigibu ka Seban tenkuba ka Asirigibu ka Kilimadigibu i ra tenkuru koosinɛ.

²⁴ Yãa gobigina ba ra ka nun kiaru dweeri. Yãa ni ba ra ka nɛ wunen yaburɔ niya, yabe gaaduraginu ka yabe ni ba sɔma doke ka beka ye ba sɔma doke ka sere maa wɛɛ damgii yi ba tara.

Ba Tiri gɔɔ swĩyammɛ

²⁵ Taasisin goo nimkusa su ra n wunen kianu sɔɔwa.

Ma wunen dukia ka wunen bɛɛɛ ya kpɛa nim wɔkun bera mi gia.

²⁶ Goo tɛmɔbu ba ka nun bɔsu nim bakam sɔɔ. Adama woo gaga koo na saa sɔɔ yari yerun di

* **27:16 - nim wɔkun kpee buranu** Ya sãawa yaa piibu gagun kukunu ni ba ra ka bura yãnu ko.

gu nun kəsuku nim wōku gen suunu sɔɔ.

²⁷ Wunen dukia ka wunen kianu

ka be ba ra wunen sesenu bwie ka be ba ra bu kpare

ka be ba ra wunen wərusu kəre ka wunen kia dərobu

ka wunen tabu kowobu ka sere be kpuro be ba wāa wunen tii sɔɔ

ba koo num nim wōkun sɔɔwɔ dɔma te a wəruma.

²⁸ Be ba ra nun kpare ba koo kuuki ko

kpa nim wōkun goonu nu diiri.

²⁹ Be ba wunen sesenu bwiamɔ ka be ba bu kpare,

be kpuro ba koo sarawa wunen min di bu na tem diraa.

³⁰ Ba koo nɔɔguru sua

bu nun wuri kōsi koosi

kpa bu tii tua wisi winɔ

bu bindi torom sɔɔ nuku sankiranun sɔ.

³¹ Ba koo ben winu kōni wunen sɔ,

kpa bu saakiba dewe

bu nun gɔɔ swīya nuku sankiranun sɔ.

³² Ben nuku sankira ni sɔɔ,

ba koo nun womu koosi bu nɛɛ,

wunɛ Tiri, a n̄ ka wuu gagu weenɛ.

Wee a kam kua nim wōkun suunu sɔɔ.

³³ Sanam mɛ a wunen tenkuru m̄ tɔn dabira a ra diisie.

Wunen dukia ka wunen kianun kpāarun sɔ,

a dera sinamba kua dukiagibu.

³⁴ Adama a kəsikira a wəri nim wōkun sɔɔwɔ

ma wunɛ ka wunen kianu ka wunen tɔn dabi te kpuro i nim diira.

³⁵ Be ba wāa tem burenu sɔɔ ba nuki sankire wunen sɔ.

Ma ben sinambu ba berum soore ba wuswaa burisinɛ.

³⁶ Tem tukum tenku be ba koo sara mi, biti koo bu mwa

kpa bu nun wia koosi.

Domi a kam kua.

A n̄ kaa n maa wāa sere ka baadomma.

28

Gari yi ba gerua

Tirin sunən sɔ

¹ Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

² tɔnun bii, a Tirin sunɔ sɔɔwɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, wee u tii sua sere u gerumɔ u m̄, wiya u s̄a Gusunɔ. Ma u s̄ Gusunən sina kitaru w̄llɔ nim wōkun suunu sɔɔ. Adama u n yē ma u s̄awa tɔnu, n n̄ m̄ Gusunɔ, baa mɛ u tamaa win bwisikunu s̄awa teenu ka nɛ Gusunɔginu.

³ U tamaa u Danieli bwisi kere ma asiri gaa kun n̄n berue.

⁴ Win yēru ka win bwisin sɔ u tii kua dukiagii. U wura ka sii geesu yibia win arumanin beru yerɔ.

⁵ Win bwisi beke ka win tenkurun sɔ, win dukia ya kuura. Ma u tii sua dukia yen sɔ.

⁶ Yen s̄na nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, yèn sɔ u tamaa win bwisikunu nu s̄awa teenu ka nɛginu,

⁷ yen s̄na kon n̄n tɔn tukobu kparema be ba nuki sosum bwesenu kpuro kere. Ba koo n̄n takobi s̄kiri bwisi beke yin sɔ kpa bu win beere ye disi doke.

⁸ Ba koo n̄n surewa ḡribun wāa yerɔ, kpa u gbi nim wōkun suunu sɔɔ nge wi ba s̄kura.

⁹ Saa ye sɔɔ, b̄a n n̄n goobu (200) na, u koo kpī u maa nɛɛ, u s̄awa Gusunɔ? Aawo, u ko n s̄awa tɔnu, n n̄ m̄ Gusunɔ, wi u n̄n goom̄n n̄maa.

¹⁰ U koo gbiwa nge wi u kun Gusunɔ yɛ. Tɔn tukoba ba koo nùn go. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

¹² tɔnun bii, a maa gɔɔ swīiyɔ Tirin sunɔn sɔ. A nùn sɔɔwɔ a nɛɛ, amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, wee u raa sãa wi u yiban yīreru bwisi sɔɔ ka buram sɔɔ.

¹³ U raa wãawa Edeniɔ, Yinni Gusunɔn gbaarɔ. Ma ba nùn kpee gobigii bwese bweseka dokeye ni nu nɔni swãaru mɔ ka dɔm buuru ka digi ka wuru beku ka swãaru ka boogu ka swãaru ka sere maa wuru beku ka wura. Ma ba nùn gãasu ka guunu soowammɛ ni ba ka wura. Ma ba nùn gãasu ka guunu soowammɛ ni ba sɔɔru kua win marubun tãrun sɔ.

¹⁴ U raa sãawa nge wɔllun kɔso ma u kasa dɛrie. Ma na dera u wãa nɛn guu dɛɛrarɔ u sīimɔ kpee ni nu ballimɔn wɔllɔ.

¹⁵ Saa mìn di ba nùn taka kua, win daa ya wãwa sere n ka girari tɔɔ te ba daa kɔsa gaa wa wi sɔɔ.

¹⁶ Win tenkurun kpãaru ta dera u bɔbunu ka keeta wɔri. Yen sɔ, kon nùn sura saa nɛn guu dɛɛra ten min di, wi, wi u sãa nge wɔllun kɔso mi. Kon de u doona saa kpee ni nu ballimɔ min suunu sɔɔn di.

¹⁷ U tii sua win buram sɔ ma u win bwisi ka win bɛɛɛ ye kpuro sankã. Yen sɔ, kon nùn kɔ temɔ kpa sinam be ba tie bu nùn ka.

¹⁸ Win durum kpãaru ka win keeta ye u mɔ tenkuru sɔɔn sɔ, u win wuun sãa yenu disi doke. Yen sɔ, kon de dɔɔ u se win tiin min di kpa u nùn gɔsia torom tɔn be ba nùn mɛɛran nɔni biru.

¹⁹ Saa ye sɔɔ, bwese ni nu nùn yɛ kpuro nu koo biti kowa, domi u koo kam ko. U n̄ ko n maa wãa sere ka baadommaɔ.

Gari yi ba gerua Sidonin sɔ

²⁰ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

²¹ tɔnun bii, a mɛɛriɔ Sidonin bera gia kpa a ye gerusi.

²² A nɛɛ, amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, wee kon ye wɔri. Kon ye nɛn dam sɔɔsi kpa bu man bɛɛɛ wɛ yen suunu sɔɔ. Nà n ye siri, ma na ye sɔɔsi ma na sãawa Dɛɛro, saa yera ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

²³ Kon de baranu nu ye wɔri. Kon de bu tɔmbu go yen swɛɛ sɔɔ. Tɔmba koo wɔruku bu gbisuku taa bi ba koo ye wɔrima beri berikan din sɔ. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

Isireliba

ba ko n wãa bɔri yendu sɔɔ

²⁴ Bwese ni nu Isireliba sikerɛɛ nu bu gɛma nu n̄ ko n maa sãa nge sãku ni nu bu mɛɛra mɔ nu gɛɛkumɔ. Saa yera ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

²⁵ Amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na nɛɛ, sanam mɛ kon Isireliba mɛnnama bwese tukunun suunu sɔɔn di mi ba yarinɛ, kon sɔɔsi bwese tuku nin nɔni biru ma na sãawa Dɛɛro. Saa ye sɔɔra Isireliba ba koo da bu sina ben temɔ mɛ na ben baaba Yakɔbu wɛ.

²⁶ Ba koo sina bɔri yendu sɔɔ. Ba koo dia bani kpa bu resɛmba duure. Ba ko n wãa bɔri yendu sɔɔ domi kon be ba ka bu sikerɛɛ ba bu gɛma siri n sɛɛyasia. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sãa Gusunɔ ben Yinni.

29

Gari yi ba gerua Egibitin sɔ

¹ Isireliban yorun wɔɔ wɔkurusen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkura yiruse sɔɔra Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

² tɔnɔn bii, a wunɛn wuswaa kisio Egibiti sunɔn mi gia kpa a wi, ka win temgibu kpuro sɔ

³ a nɛɛ, amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, wee kon nùn wɔrima wi, wi u s̄aa nge karaku ge ga nanum mɔ ga kpĩ daa te ba m̀ Niluɔ. Ma u gerumɔ u m̀, daa te, ta s̄aawa wigiru domi wiya u tu kua.

⁴ Kon kɔkɔnu sɔre win baa saburosɔ sɔɔ kpa n de daa ten sw̄ɛɛ yi n sɔre sɔre win koko wɔrukisɔ. Kpa n nùn gawa n yara daa ten min di ka sw̄ɛɛ yi sannu.

⁵ Kpa n nùn sua n k̄ gbaburɔ ka sw̄ɛɛ yi kpuro. U koo wɔriwa yakasɔ. Goo kun nùn seeyamɔ, goo kun maa nùn dɔbamɔ. Gbeeku yɛɛ ka gunɔsa su koo win goru di.

⁶ Saa ye sɔɔra Egibitigibu kpuro ba koo gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

Domɛ somi te u Isireliba kua ta s̄aawa nge kabaru, ta ǹ dam m̀.

⁷ Ba nùn t̄asisi ma u bɔɔra ben nɔmamɔ u ben senu mɛera kua ma u dera ba suba.

⁸ Yen sɔ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, kon de bu nùn wɔrima ka takobi kpa n de bu win tɔmbu ka yɛɛ kpuro go.

⁹ Egibitin tem mu koo ko bansu kpa bu gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

Domɛ yen sunɔ u nɛɛ, wiya u daa te ba m̀ Nilu m̀. Wiya u maa be tu kua.

¹⁰ Yen sɔ, kon wi ka win daa te wɔrima. Kpa win tem mu ko bansu saa Migidolin di n ka da Asuanɔ ka Etiopin tem nɔɔ bura yenɔ.

¹¹ Tɔnu kun maa sarɔ mi, mɛya yaa gaa kun maa sarɔ mi. Ya koo kowa w̄ɔ weeru goo kun maa w̄aa mi.

¹² W̄ɔ weerun baa sɔɔ, kon de Egibitin tem ka yen wusu su ko bansu n kere bansu kpuro. Kon bu yarinasia n de ba n w̄aa bwese tukunun suunu sɔɔ.

¹³ Amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na nɛɛ, w̄ɔ wee ten biru, kon Egibitigibu mɛnnama bwese tukunun suunu sɔɔn di mi ba yarinɛ.

¹⁴ Be, Egibitigii be ba raa yoru dimɔ kon ka bu wurama ben temɔ bera mi ba m̀ Paturɔsi. Miya ba koo bandu sw̄ii te ta ǹ dam m̀.

¹⁵ Ta ko n s̄aawa ban te ta piiburu bo kpa ta kun dam m̀ bwese ni nu tie sɔɔ. Kon tu kawawa kpa tu ku raa ka bwese ni nu tie taare.

¹⁶ Isireliba ba ǹ maa tu naanɛ m̀. Ba ǹ maa dɔɔ ten mi, bu somiru kana ye ya ko n s̄aa ben durum. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na Yinni Gusunɔ.

Nɛbukanesaa u koo Egibiti

tabu wɔri u mwa

¹⁷ Isireliban yorun w̄ɔ yɛnda nɔɔbu ka yirusen suru gbiikoon t̄ɔ gbiikiru sɔɔra Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

¹⁸ tɔnɔn bii, wee Nɛbukanesaa Babilonin sina boko u dera win tabu kowobu ba s̄am s̄sɔginu kua bu ka Tiri kamia. Adama win tabu kowo be kpuro ba wii kpaki kua ma ben senu potikira. Ka mɛ, Babilonin sina bokon tii ka win tabu kowo be, ba ǹ arufaani gaa wa s̄ambu te sɔɔ, te ba kua.

¹⁹ Yen s̄na nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, kon Babilonin sina boko Egibitin dukia kpuro w̄ɛ. U koo ben ȳanu gura kpa nu n s̄aa win tabu kowobun kɔsiaru.

²⁰ Kon nùn Egibiti w̄ɛwa ya n s̄aa win s̄ambu te u kuan kɔsiaru. Domɛ nɛna, wi ka win s̄am kowobu ba s̄amburu kua.

²¹ Yen t̄ɔ te, kon Isireliba dam k̄ kpa n maa wunɛ tɔnɔn biin nɔɔ wukia a ka bu gari ko kpa bu gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

30

Yinni Gusunɔ

u koo Egibiti s̄ɛyasia

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

² tɔnɔn bii, a Egibitigibu gerusio kpa a bu sɔ a nɛɛ, amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, wee tɔɔ kɔsura wee. Bu weeweenu koowo.

³ Tɔɔ te, ta sisi tɛ sɔɔ nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu wɔri. Wee ta mam turuku kua. Ta ko n sɔawa yam wɔkuru.

⁴ Tabu koo na Egibitiɔ kpa bu tɔn dabiru go mi, bu ben dukia gura kpa tem mɛ, mu ko bansu, kpa nuku sankira bakanu nu n wɔa Etiopiɔ.

⁵ Etiopigibu ka Putigibu ka Ludiba ka Daarububa kpuro ka Libigibu ka sere maa nɛn tɔmbu Isireli be ba ka bu nɔɔ tia sɔa ba koo wɔruku bu gbisuku taa bi sɔɔ.

⁶ Nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua na nɛɛ, be ba ka Egibitigibu yinamɔ mi, ba koo bu go tabu sɔɔ saa Migidolin di n ka girari Asuaniɔ kpa dam mɛ Egibitigibu ba raa ka tii sue mi, mu kpe. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁷ Ben tem mɛ, mu koo ko bansu n kere tem mɛ n tie handunia sɔɔ. Ben wusu su koo kowa bansu mam mam n kere wuu si su tie.

⁸ Nà n Egibitigibu dɔɔ sɔkuma ma na dera be ba ka bu yinamɔ min dam mu kpa, saa ye sɔara ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

⁹ Yen tɔɔ te sɔɔ, kon sɔmɔbu gɔri goo nimkusu sɔɔ bu Etiopigii be ba raa wɔa bɔri yɛndu sɔɔ nandasia kpa bu bɛrum soora Egibitigibun wahalan tɔɔ te sɔɔ, te ta sisi.

¹⁰ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, kon sina boko Nebukanɛsaa dendi n ka Egibitin tɔn dabi te kpuro kpeerasia.

¹¹ Wi, ka win tabu kowo wɔnwɔndu sarirugii be, ba koo na bu tem mɛ wɔri bu kpeerasia. Ba koo Egibitigibu go ka takobi kpa gonu nu yibu tem mɛ kpuro sɔɔ.

¹² Kon de daa te ba mɔ Nilun kerɔ yi gbera kpa n Egibitin tem tɔn kɔsobu nɔmu bɛria. Tɔn tukobu ba koo na bu ye kpuro kam koosia. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹³ Nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua na nɛɛ, kon Nɔfun bɔu turanun bwɔarokunu kpuro kɔsuku. Goo kun maa bandu dimɔ Egibitiɔ. Kon dewa tem mɛ, mu bɛrum duura.

¹⁴ Kon Paturɔsi kpeerasia kpa n Soani dɔɔ mɛni kpa n maa Tebesi siri.

¹⁵ Kon ka Sini mɔru ko ye, ye ya sɔa nge Egibitigibun gbɔra bakaru kpa n Tebesin tɔn dabi dabi te go.

¹⁶ Kon Egibiti dɔɔ sɔku kpa Sini yu burisina. Ba koo Tebesin gbɔraru kɔra kpa yibɛɛba bu Nɔfu kamia sɔɔ sɔɔ gbɔara.

¹⁷ Ba koo Onin aluwaasiba ka Pibesɛtigibu go ka takobi. Wuu si kpuron tɔmba ba koo yoru mwa.

¹⁸ Nà n Egibitigibun dam bua mɛ ba mɔ ba ka tɔmbu yoru diisie, ma dam mɛ ba raa ka tii sue mi, mu nɔru kua, yam mu koo tɔra Tapanɛsiɔ kpa bu yen tɔmbu yoru mwɛɛri.

¹⁹ Kon Egibitigibu siri kpa bu gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

Babilonin sina boko

u sɔawa Gusunɔn denditia

²⁰ Isireliban yorun wɔɔ wɔkura tiasen suru gbiikoon sɔɔ nɔɔba yiruse sɔara Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

²¹ tɔnɔn bii, na Egibitin sunɔn gɔseru bua. Wee, ba n wa wi u koo nɔn bɛkia. Domi ba n win mɛɛra ye bɔkue u sere nɛɛ, u koo kpɔ u takobi nɛnɛ.

²² Wee na Egibitin sunɔ wi wɔrim wee. Kon win gɔsenu kpuro bɔɔku te ta gea sɔa ka te ta n gea sɔa. Kon de takobi yu wɔruma win nɔman di.

²³ Kon Egibitigibu yarinasia bu da bwese tukunun suunu sɔɔ. Kon de bu da tem baamɛre sɔɔ.

²⁴ Kon Babilonin sina boko dam wē kpa n nùn nēn takobi nōmu beria. Adama kon Egibitin sunān gāseru bua kpa u weeweenu ko Babilonin sina bokon wuswaaw nge u gōō dāō.

²⁵ Kon Babilonin sina boko dam wē kpa Egibitin sina bokogim mu kpe. Nā n nēn takobi Babilonin sina boko nōmu beria, ma u ka ye Egibitigibu wāri, saa ye sōōra ba koo gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

²⁶ Kon Egibitigibu yarinasia bu da bwesenu kpuro sōō. Kon dewa bu da tem baamere sōō. Saa ye sōōra ba koo gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

31

Egibitin sina boko u sāawa

nge dāa ye ba mō sēduru

¹ Isireliban yorun wōō wākura tiasen suru itasen tōō gbiikiru sōōra Yinni Gusunō u nē,

² tōnun bii, a Egibitin sunō ka win tōn dabi dabi te sōōwō a nē,

wara ka nùn weene win kpāaru sōō.

³ Wee u sāawa nge Libanin dāa ye ba mō sēduru.

Yen kāasi yi wā

ma yen wurusu kubenu sāa.

Ma ya gunu ya guru winu girari.

⁴ Gura ya ye kpēasia.

Nim mē mu dua tem sōō mu dera ya gunia.

Nim mē kpuro mu kokumōwa mi yen gbini yi wāa.

Min diya mu kokumō mu daamō dāa ni nu tien mi.

⁵ Yen sōna ya kpēa ya dānu kpuro gunum kera.

Yen kāasi yi dabia ma yi teria.

Domi ya nim waamō too.

⁶ Gunōsu na su sin sokunu kua yen kāasio.

Ma gbeeku yēē na yi maruramō yen kōkōrō.

Ma bwese dabira na ta sō yen saarō.

⁷ Ya sāawa dāa buraru
ma ya gunu ya kāasi dēu.

Domi yen nuwi yi duawa sere tem sōōwō mi nim mu kpā.

⁸ Baa nē, Gusunōn dāa gbaa te ba mō Edeñi sōō,

sēduru gaa sari ye ya ka ye weene.

Mēya dāa ye ba maa mō sipere ye gaa sari ye ya kāasi bure mō nge ye.

Dāa wuru bakasu gasu maa sari si su ka yegisu weene.

Dāru garu sari te ta ka ye buram nē.

⁹ Kāasi bureya na ye wē sere dāa ni nu wāa nē, Gusunōn dāa gbaa te ba mō Edeñi nu nisinu seewa.

Egibitin sunō u koo bōōra

nge dāa ye ba mō sēduru

¹⁰ Wee ye nē, Yinni Gusunō na gerua. Na nē, sēduru ye, ya kpēa ya guru winu girari. Ma ya tii sua.

¹¹ Yen sōna kon ye gira kpa n ye sina boko wi u sinambu kpuro dam kere nōmu beria kpa u ye kua nge mē yen torara nē.

¹² Tōn tuko be ba nuku kōsuru bo ba koo ye kīi bu sura bu kō. Kpa yen kāasi yi wāri guunu ka wōwi sōō kpa yi bōōkira tem mē kpuron wōwi sōō. Kpa tōn be ba raa wāa yen saarō bu yarina bu ye deri.

¹³ Yen b̄irun w̄oll̄wa gun̄su su koo na su sina. Kpa gbeeku yεε yi yin w̄aa yeru ko yen k̄k̄ar̄o.

¹⁴ Yeni ya koo koorawa kpa d̄aa ni nu nim waam̄o nu ku raa ka gunia nu guru winu girari nu sere tii sua nin gunum s̄o. Domi d̄anu ka t̄ambu kpuro ba koo gbiwa bu da bu ḡribu deema.

¹⁵ Wee ye nε, Yinni Gusun̄o na gerum̄o. Na nεε, d̄oma te s̄eduru ye, ya koo du ḡribun w̄aa yer̄o, kon de taka koora ye ya w̄aa yam mi kpuro yu ḡo wooru sina. Kon nim ȳrasia yen s̄o, kpa n de daanu nu kokubu ȳra. Kon maa de yam mu t̄ira Libanīo, kpa n d̄anu gberasia yakas̄o.

¹⁶ Sanam mε kon de s̄eduru ye, yu w̄aruma yu da ḡrīo ka t̄an be ba d̄o mi sannu, be ba koo yen w̄arumaan damu n̄o ba koo diiri berum s̄o. Gbaa te ba m̄o Ed̄enin d̄aa ni nu buram bo ka ni nu gea s̄aa ni kpuro ni nu gesi nim waam̄o Libanīo nu ko n nuku dobu m̄owa sere tem s̄ow̄o.

¹⁷ Nin tii nu koo sara nu da ḡribun w̄aa yer̄o nu bu deema be ba go ka takobi. Ba raa s̄awa yen dam ma ba w̄aa yen saar̄o t̄ambun suunu s̄o.

¹⁸ Ed̄enin gbaa te s̄o, d̄aa gaa kun ka Egibitin sina boko nε buram s̄o ka kp̄aru s̄o. Ka mε, ba koo n̄un surewa ḡribun w̄aa yer̄o tem s̄o s̄ow̄o ka d̄aa ni nu w̄aa Ed̄eni mi sannu kpa u n kp̄i ka be ba go tabu s̄o ka takobi, be ba n̄ Gusun̄o ȳn suunu s̄o. Yeniwa ya koo Egibitin sina boko ka win t̄an dabi te kpuro deema. Nε, Yinni Gusun̄owa na yeni kpuro gerua.

32

Ba koo Egibitigibu

ka ben sina boko ḡo sw̄iya

¹ Isireliban yorun w̄o w̄akura yirusen suru w̄akura yirusen t̄o gbiikiru s̄ora Yinni Gusun̄o u nεε,

² t̄anun bii, a ḡo sw̄iȳo Egibitin sun̄an s̄o. A n̄un s̄ow̄o a nεε, wee u s̄awa nge gbee sun̄o kp̄embu bwesenun suunu s̄o. Ma u maa s̄aa nge karaku nim w̄oku s̄o.

U ra tii kp̄are daa ten nim s̄o
kpa u ten nim buri ka naasu
kpa ten kurenu nu soona.

³ Yen s̄o, am̄eniwa nε, Yinni Gusun̄o na gerum̄o. Na nεε, kon n̄un n̄en ȳakororu surema sanam mε t̄an dabinu nu m̄ennε kpa bu n̄un gawa bu yarama.

⁴ Kon n̄un yarawa kas̄o kpa n n̄un k̄o yakas̄o. Kon dewa gun̄su su na su sina win w̄oll̄o kpa gbeeku yεε yi n̄un di.

⁵ Kon win yaa yariwa guunu w̄oll̄o kpa n ye ya tie taasi w̄wi s̄o.

⁶ Kon de win yem mu n yari tem m̄e s̄o u w̄aa sere ka guun̄o kpa yem mu n yiba m̄en w̄wi s̄o.

⁷ Sanam mε u koo gbi, kon de w̄ollu tu t̄ira. Kon kperin yam bururam go kpa guru wiru tu s̄o wukiri, kpa suru u ku maa yam bururasia.

⁸ Kon w̄ollun fitilanu kpuro go win s̄o. Kpa n de yam mu t̄ira win tem s̄o. Nε, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

⁹ Kon de bwese dabinu nu biti soora n̄u n win kpeerabun labaari nua, baa ka tem mε u n̄ ȳ.

¹⁰ Kon de bwese ni, nu n biti soore win s̄o. Kpa nin sinambu ba n diirim̄o berum s̄o sanam mε kon n̄en takobi f̄ia ben wuswaāo. Sanam mε u koo kpeera mi, ba ko n diirim̄owa saa kpuro s̄o, ben baawure u n ka win w̄aru nande.

¹¹ Domi am̄eniwa nε, Yinni Gusun̄o na gerum̄o. Na nεε, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba koo n̄un w̄ri ka takobi.

12 Kon nùn tabu kowo damgibu be ba nuku kōsuru bo surema bu win tən dabi te go. Kpa Egibitin tii suabu bu kpe.

13 Kon win yaa sabenu go nim bakam bəkuə kpa təmbu n̄ kun mε yaa sabenun naasu su ku maa nim mε buri.

14 Kon de mu kpunawa kpa mu n̄ kokumə nge gum yarum. Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

15 Nà n̄ dera Egibiti ya kua bansu ma na yen dukia gura mam mam, na yen təmbu kam koosia, saa ye səəra ba koo gia ma n̄ena na s̄a Yinni Gusunə.

16 Womu geniwa bwesenu kpuron tən kurəbu ba koo ko Egibiti ka yen tən dabi ten s̄. Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

Ba koo bwese ni ba kamia

gəə swīya

17 Isireliban yorun w̄əə wəkura yirusen suru wəkura yirusen s̄əə wəkura nəəbuse s̄əə, Yinni Gusunə u nεε,

18 tənun bii, a gəə wuri koowo Egibitigibun s̄əə kpa a de wunen gəə wuri yi, yi bu sure sere tem s̄əəwə gəribun w̄a yerə be ka bwese ni nu dam mən təmbu.

19 A bu s̄əəwə a nεε, ba tamaa ba gabu bεεε kerewa? Aawo! Ba koo dawa gəribun w̄a yerə ba n̄ kpī mi sannu ka be ba kun Gusunə yē.

20 Ba koo wərukuwa bu kpuna ka be ba go tabu s̄əə sannu. Wee, ba takobi woma kararun di bu ka be kpuro go.

21 Tabu durə damgii be ba w̄a gəribun w̄a yerə ka be, Egibitigibun somio be ba gu, ba koo nəəguru sua bu bu dam koosia bu nεε, be wee ba sarama be, be ba n̄ Gusunə yē. Wee ba kpī. Ba bu gowa ka takobi.

22 Meya Asirin sina boko ka win tən dabinu ba kpī ma ben sika ya nùn sikerenε. Be kpurowa ba gu tabu s̄əə.

23 Siki ni, nu w̄aawa sere tem s̄əə s̄əəwə, ma nu ka ben sina bokoguru sikerenε. Tabu s̄əəra ba be kpuro go be, be ba raa nasie.

24 Meya maa Elamun sina boko ka win tabu kowobu ba kpī. Ma win tabu kowobun sikiu wigiru sikerenε. Be kpurowa ba go tabu s̄əə be, be tamba raa nasie. Ba n̄ Gusunə yē. Wee ba w̄a sika sere tem s̄əəwə. Ba sekuru s̄əəwa gəribun w̄a yeru mi.

25 Elamun sina boko ka win tabu kowobu ba kpī ka be ba go tabu s̄əə. Win tabu kowobun sika ya wigiru sikerenε. Be, be ba n̄ Gusunə yē ba gu tabu gberə. Beya tamba raa nasie. Be wee tē ba kpī ba sekuru s̄əəwa ka be ba gu taa bii s̄əə.

26 Mεεki ka Tubali ba kpī ka ben tabu kowobu kpuro. Ma tabu kowo ben sika begia sikerenε. Be, be ba n̄ Gusunə yē mi, ba guwa tabu s̄əə. Beya tamba raa nasie.

27 Be, be ba n̄ Gusunə yē mi, ba n̄ ka bu yellun tabu durə damgibu mənne ba sikua. Ba duawa gəribun w̄a yerə ka ben tabu yānu ba kpuna ben toranun s̄əə, ma ben takobiba ba kua ben leferi. N̄ deema beya təmbu ba raa nasie.

28 Nge meya Egibitigibu ba koo maa gbisuku kpa bu bu sike tən be ba n̄ Gusunə yēn suunu s̄əə be, be ba go tabu gberə.

29 Edəmuba ka ben sina asakpəbu ben tii ba w̄a gəribun w̄a yeru mi. Baa mε ba wərugəru mə, ba bu gowa. Wee ba bu sikua ka be ba n̄ Gusunə yē sannu.

30 S̄əə yēsən nəm geu gian sinambu ka sere Sidonigibu ba sara ba da gəribun w̄a yerə. Wee tən be, ba w̄a sekuru s̄əə baa mε ba raa bu nasie ben wərugərun s̄əə. Adama tē, ba da ba kpī ka be ba go tabu s̄əə sannu be, be ba n̄ Gusunə yē mi. Ba sekuru s̄əəwa gəribun w̄a yeru mi.

31 Egibitin sina boko u koo bu wa kpa win laakari yu kpuna win tən dabi ten s̄əə ka win tabu kowobun s̄əə be ba go tabu s̄əə. Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

³² Na dera tǎmbu ba ra n berum soore Egibitin sina boko win sǎ. Adama tǎ, wi ka win tabu kowo be ba gu tabu sǎ, ba koo bu sikewa be ba n Gusunǎ yǎn suunu sǎ. Ne, Yinni Gusunǎwa na yeni gerua.

Yinni Gusunǎ u Esekieli kua

*Isireliban kirǎ kowo
(I maa mǎerio 3:16-21)*

33

- ¹ Yinni Gusunǎ u Esekieli sǎwa u nee,
² wunε tǎnun bii, a wunεgibu Isireliba sǎwa a nee, tabu bǔ n wǎa ben tem sǎ, ba ra gbamgba sowo gǎsiwa.
³ Saa ye sǎ, gbamgba sowo wi, ù n yiberεba wa kpa u gbamgba so u ka wigibu nǎsia.
⁴ Wi u gbamgba ye nua, ma u ye atafiiru kua, yiberε ù n nǔn samba kua u go, saa ye sǎ, win yem mu koo wǎriwa win tii sǎ.
⁵ U koo gbiwa yǎn sǎ u gbamgba ye atafiiru kua. U kun daa ye atafiiru kue, u koo raa win wǎaru wǎra.
⁶ Su nee, gbamgba sowo wi, u yiberεba waama ba wee, ma u n gbamgba so u ka wigibu nǎsia. Saa ye sǎ, bǎ n goo samba kua ba mwa ba go, u koo gbiwa win durum sǎ. Adama gbamgba sowo win taarewa. Wiya ba koo wi ba go min yem bikia.
⁷ Tǎnun bii, wuna na gǎsa nge gbamgba sowo Isireliban suunu sǎ a ka bu kirǎ ko. A de a nen gari ka nen kirǎba swaa daki kpa a bu ye nǎsia.
⁸ Nǎ n tǎ nee, tǎn kǎso goo u koo gbi, ma a n nǔn kirǎ kue u ka win daa kǎsa ye deri, u koo gbiwa win durum sǎ kpa n nun win yem bikia.
⁹ Adama à n nǔn kirǎ kua u ka win daa kǎsa deri, ma u yina u ye deri, yǎro u koo gbiwa win durum sǎ. Kpa wunε a wunen wǎaru wǎra.

Wi u win daa kǎsa deri,

u koo wǎaru wa

- ¹⁰ Yinni Gusunǎ u Esekieli sǎwa u nee, tǎnun bii, a Isireliba yeni sǎwa a nee, wee ba ra gere bu nee, ben toranu ka ben durum ya bu wǎasi. Yen sǎna ba nǎni sǎre. Amǎna ba koo ka kpǐ ba n wǎa.
¹¹ Adama a bu wisio a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunǎ na gerua. Na nee, sere ka nen wǎaru, na n tǎn kǎson gǎo kǐ. Na kǐwa u gǎru gǎsia kpa u wa u n wǎa. Yen sǎ, be, Isireliba bu gǎru gǎsio. Mban sǎna ba koo tii go.
¹² Tǎnun bii, a maa wunεgibu sǎwa a nee, gemgii ù n kǎsa mǎ, win gea ye u raa kua ya n win wǎaru wǎramǎ. Tǎn kǎso ù n maa win daa kǎsa deri u gea mǎ, win yellun daa kǎsa ye, ya n derimǎ u kam ko. Yen sǎna gemgii ù n kǎsa mǎ, win yellun daa ya n win wǎaru wǎramǎ.
¹³ Nǎ n gemgii sǎwa na nee, u ko n wǎaru mǎ win daa gean sǎ, ma u tamaa win daa gea ye, ya tura, ma u seewa u daa kǎsa wǎri, u n yǎ ma kon win yellun daa gea ye duariwa. Kpa u gbi win daa kǎsan sǎ.
¹⁴ Nǎ n maa tǎn kǎso sǎwa na nee, u koo gbi, ma u gǎru gǎsia u win daa kǎsa deri, ma u gea mǎ u gem swǐ,
¹⁵ ma u tǎruba ye u raa goo mwaari ka sere maa gǎa ni u raa gbena wesia, ma u nen woodaba mem nǎowammε be ba wǎaru wǎemǎ, u n gbimǎ. U ko n wǎawa ka gem, domi u gea mǎ.
¹⁶ Kon win toranu kpuro duariwa kpa u n wǎa domi u gea mǎ.
¹⁷ Tǎnun bii, wunεgiba nee, nen gere ye, ya n sǎa dee dee. Adama bera ba saka saramǎ.
¹⁸ Gemgii ù n win daa gea deri, ma u kǎsa mǎ, u koo gbiwa kǎsa yen sǎ.

19 Tɔn kɔso ù n maa win daa kɔsa deri, ma u gea m̀, u ko n wãawa yen sɔ.

20 Be, Isireliba ba nɛɛ, nɛn gari yi, yi ñ sãa dee dee. Ba n yɛ ma kon baawure siriwa nge mɛ win daa ya nɛ.

Ba koo Isireliban tem

kam koosia

21 Sanam mɛ Isireliba ba wãa yoru sɔɔ, ten wɔɔ wɔkura yirusen suru wɔkurusen sɔɔ nɔɔbuse sɔɔ, yera goo u kisirama Yerusalemun di. Ma u na Esekielin mi u nɛɛ, ba Yerusalemu mwa.

22 N deema yoka durɔ wi, u sere tunuma, Yinni Gusunɔ u Esekieli win dam wɛ, ma win yara kusiarã. Ye durɔ wi, u na sisiru bururu win mi, yera u ka nùn gari kua.

23 Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

24 tɔnun bii, wee ye tɔn be ba tiara Yerusalemun bansɔ ba gerumɔ. Ba m̀, Aburahamu u wãawa wi turo. Ka mɛ, u tem mɛ mwa. Kaa sere gere bɛɛ be sa dabi, ma ba sun tem mɛ wɛ?

25 Yen sɔ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na bu sɔɔmɔ. Na nɛɛ, ba yaa temmɔ ka yen yem sannu. Ba bũnu sãamɔ, ma ba tɔmbu goomɔ. Yera ba tamaa tem mɛ, mu ko n sãa begim?

26 Ben tabu yãna ba ra n naanɛ sãa. Ba ra n daa kɔsa m̀wa, baawure u ka win winsim kurɔ kpunamɔ. Yera ba tamaa tem mɛ, mu ko n sãa begim?

27 A maa bu sɔɔwɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, sere ka nɛn wãaru, be ba wãa bansu sɔɔ mi, ba koo bu gowa ka takobi. Be ba wãa yakasu sɔɔ, gbeeku yɛɛya yi koo bu tem. Be ba maa kukua gbãra damginu sɔɔ ka kpee baaba sɔɔ, barara ta koo bu go.

28 Kon tem mɛ gɔsia bansu. Mɛn dam mu koo kpe m̀n sɔ ba tii sue. Ba koo mɛn guunu deri. Goo kun maa sarɔ mi.

29 Nà n tem mɛ bansu koosia mam mam n ka be, Isireliba sɛɛyasia ben daa kɔsan sɔ, saa ye sɔara ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

30 Tɔnun bii, wunɛgibu Isireliba ba wunen faagi m̀ ganin bɔkuɔ ka dii kɔnnɔsɔ. Baawure u win winsim sɔɔmɔ u m̀, a na su da su Yinni Gusunɔn gari nɔ.

31 Ma ba naamɔ dabi dabinu ba nun swaa daki. Adama ba ñ m̀ ye a bu sɔɔmɔ. Ba wunen gari yaakoru sãa ma ba ben tii tiin arufaani naa gire.

32 Wee a sãawa nge ben barɔ wi u dɔkɔru do. A maa barã soberu yɛ. Ba ra wunen kirɔba swaa daki kpa ba kun be mɛm nɔɔwɛ.

33 Adama ye a bu sɔɔwa mi kpuro yà n koora, ba koo gia ma nɛn sɔmɔ u wãa ben suunu sɔɔ.

34

Yinni Gusunɔ u Isireliban

kparobu gerusimɔ

1 Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

2 wunɛ tɔnun bii, a Isireliban kparobu gerusio. A bu nɛn kirɔba sɔɔwɔ. Wee ye na bu sɔɔmɔ. Na nɛɛ, be, Isireliban kparobu, ba kuawa bɔrurobu. Domi ben tiin gariya ba m̀. Ba ñ yãa gɔɔ nɔɔrimɔ.

3 Wee ba yãa ni nu gum mɔ goomɔ ba temmɔ ma ba nin bom nɔrumɔ. Adama ba ñ nu kparamɔ.

4 Ba ñ ni nu kpanamɔ somi. Ba ñ ni nu barɔ nɔari. Ba ñ ni nu mɛɛra wan bosu tim doke. Ba ñ ni nu geramɔ sure swaa gea sɔɔ. Mɛya ba ñ ni nu kɔra kasu. Adama ba nu dam dɔremɔwa.

5 Ma nu yarina domi nu ñ kparo mɔ. Nu kua gbeeku yɛn dɔanu.

⁶ Ma nu sirene guunu ka gungunu wallo nu yarine tem kpuro soo. Goo kun nin bwisikunu kue u sere mam nu kasum da.

⁷ Yen sa, be, Isireliban kparobu bu swaa dakio bu na ye na bu soom.

⁸ Ne, Yinni Gusun, sere ka nen waaaru, na wa ma ba nen yaanu wari ba goom. Ma nu kua gbeeku yen dianu yen sa nin kparoba kun nin bwisikunu kue bu nu naari. Ma ba sere ben tii naarim.

⁹ Yen sa, bu swaa dakio bu na ye na bu soom.

¹⁰ Ne, Yinni Gusun, na bu seesim. Ba n ko n maa saa nen yaanun kparobu bu sere nin arufani di. Kon nu wera ben noman di, kpa nu kun maa saa ben dianu.

Yinni Gusun u ko n saa

win yaanun kparo

¹¹ Wee ye ne, Yinni Gusun na gerum saa ten di. Na nee, nen tiwa kon nen yaanu mena n nu naari.

¹² Kon nu mennawa nge me ya kparo u ra win yaanu menne nu n yarina. To te nu yarina ta saawa yam waku bakaru. Kon da n nu kasuwa baama mi nu yarine.

¹³ Kon nu yarama tem tukum di. Kpa n nu mena n ka na nin tem Isireli.

¹⁴ Kon ka nu da kpara yee geeru soo. Kpa nu di nu wera. Nu koo yo Isireliban guun kpa nu yaka geesu wa nu di.

¹⁵ Nen tiwa kon nu kpara kpa n de nu wera. Ne, Yinni Gusunwa na yeni gerua.

¹⁶ Kon ni nu kara kasuma n ka na. Kpa n ni nu mera wan bosu tim doke. Kpa n maa ni nu baro naari nu dam ko. Adama kon ni nu boro go. Nen tiwa kon nen yaanu kpara gem soo.

Gusun

u win tambu somiru wee

¹⁷ Wee ye ne, Yinni Gusun na Isireliba be ba saa nge yaanu soom. Na nee, kon nin geenu ka kosunu wunana. Kon yaanu ka bonu wunana.

¹⁸ Domi yaka gee si nin ganu di su nu tura sere nu si nu n di taakum. Nu nim gem nara n nu tura ma nu me mu tie taaka nu burisi.

¹⁹ Yaka si nu taaka mi, siya nen ya ni nu tie nu dim. Nim me nu maa burisi mi, meya nu narum.

²⁰ Yen sana ne, Yinni Gusun na nu soom na m, kon ya ni nu boro ka ni nu woore wunana.

²¹ Domi ni nu boro nu ni nu woore ka kabi brikia nu yarinasia.

²² Wee na nu somiru wee. Kpa goo u ku raa maa nu mweri. Kon nu siria.

²³ Kon nu kparo turo we wi u koo nu naari. U koo yariwa nen som kowo Dafidin bweserun di. U koo nu naari kpa u n saa nin kparo geo.

²⁴ Ne Gusun ko na n saa nin Yinni. Kpa nen som kowo Dafidi u n saa nin kparo. Ne, Yinni Gusunwa na yeni gerua.

²⁵ Na na mweru kua ma kon nu bori yendu we. Kon de gbeeku ye kpuro yi doona tem minin di. Saa ye soo, nu koo kpi nu kpuna gbaburo ka daa soow.

²⁶ Kon de nu n waa guu te na gasan boku. Kpa n nu domaru kua n de gura yu ne yen saa soo.

²⁷ Danu nu koo binu ma. Tem mu koo de dianu nu ma, kpa baawure u n waa bori yendu soo. Kon nen tambun yorun yoni kasuku kpa n bu yaka be ba bu yoru mweran noman di. Kpa bu gia ma nena Yinni Gusun.

²⁸ Tan tukobu ba n maa bu dim. Gbeeku ye yi n maa bu mwerim. Ba koo yariwa karin di. Goo kun maa bu narum.

²⁹ Kon bu gbea wē ye ya koo yīsiro yari. Ba ñ maa gǝorun wahala mǝ ben tem sǝǝ. Tǝn tukobu ba ñ maa bu sekuru dokemǝ.

³⁰ Ba koo gia ma nε Gusunǝ na sǝawa ben Yinni. Nεna na ka be, Isireliba wǝa. Ba sǝawa nεn tǝmbu. Nεna na yeni gerua.

³¹ Be nεn tǝmbu, beya ba sǝa nεn yǝa ni na nǝorimǝ mi. Domi na sǝawa ben Yinni. Nε, Yinni Gusunǝwa na yeni gerua.

35

Gari yi ba gerua Edǝmuban sǝ

¹ Yinni Gusunǝ u Esekieli sǝǝwa u nεε,

² tǝnun bii, a mεerio Seirin guurun bera gia, kpa a tu sǝ a nεε,

³ ameniwa nε, Yinni Gusunǝ na gerua. Na nεε, wee kon tu wǝrima. Kon tu nεn nǝmu demie kpa n tu ko bansu.

⁴ Kon ten wusu bansu koosia, kpa tu yǝra diiru. Saa ye sǝra ta koo gia ma nεna na sǝa Yinni Gusunǝ.

⁵ Wee ta ka Isireliba yiberε tεeru neni sere ka gisǝ. Isireliban wahalan saa sǝǝ, ta bu takobi sǝkura sanam mε ben durum ya yewa.

⁶ Yen sǝ, nε, Yinni Gusunǝ na nεε, sere ka nεn wǝaru, kon ten yem yari. Yem mε ta raa yari mi, mu ko n tu swīi. Domi ta ñ tǝmbun yem yaribu yinε. Yen sǝ, ba koo ten tiin yem yari.

⁷ Kon de Seirin guu te, tu ko bansu. Kon be ba sarǝ mi kpuro go.

⁸ Tǝn be ba gon gonu nu ko n teriewa baama guunǝ ka gungunǝ ka wǝwi sǝǝ ka sere maa wǝrusǝ.

⁹ Kon de tu kowa bansu sere ka baadommaǝ. Goo kun maa sinamǝ ten wusu sǝǝ. Saa ye sǝra ba koo gia ma nεna na sǝa Yinni Gusunǝ.

¹⁰ Seiri ya nεε, Isireli ka Yudan temgibu ba koo ko yegibu. Ya koo be kpuro mwa baa mε na wǝa mi.

¹¹ Yen sǝ, sere ka nε, Yinni Gusunǝn wǝaru, kon ye mǝru ka nisinu ka tusiru kasie nge mε ya raa bu kua. Kon bu tii sǝsi sanam mε kon ye siri.

¹² Saa ye sǝǝ, ya koo gia ma nε, Yinni Gusunǝ na nua wǝma ye ya Isireliban guunu wǝnwa. Ya nεε, wee nu kam kua. Wee ba ye nu nǝmu sǝndia nge gbeeku yεε.

¹³ Ya tii sua nεn wuswaaǝ ka yen gari gerubu. Ya man tǝn bia gari gerusi. Nεn tiiwa na ye nua.

¹⁴ Nε, Yinni Gusunǝ na maa nεε, sanam mε tem kpuro mu ko n wǝa nuku dobu sǝǝ, yen tem mu koo ko bansu.

¹⁵ Domi ya nuku dobu kua sanam mε ya Isireliban tem kam koosia. Nge mεya kon Seirin guuru ka Edǝmun tem mε kpuro kam koosia kpa n ko bansu. Saa ye sǝra ba koo gia ma nεna na sǝa Yinni Gusunǝ.

36

Isireliba

ba koo wurama ben temǝ

¹ Yinni Gusunǝ u Esekieli sǝǝwa u nεε, tǝnun bii, a Isireliban guunu nεn gari sǝǝwǝ kpa nu yi swaa daki. Ma Esekieli u ka guu ni gari kua u nεε, i swaa dakio i nǝ ye Yinni Gusunǝ u gerua. U nεε,

² wee yiberεba ba gerumǝ ba mǝ, εhē, tē i kua beginu.

³ Yen sǝ, ameniwa wi, Yinni Gusunǝ u nεε, n bεε sǝ. U nεε, u wa ma ba kīa bu bεε kpeerasia beri berika kpuro, bu bεε mwε. Kpa bwese ni nu tie nu n bεε mǝ. Mεya nu ra n bεε yēemǝ nu n ka faagi mǝ yam kpuro.

⁴ Yen sã, u nɛɛ, bɛɛ guunu ka gungunu ka daanu ka wɔwi ka bansu ka wuu si ba deri si yiberɛba ba wɔri ba yãnu gura ma bwese ni nu ka su sikerene nu su yɛɛmɔ, i swaa dakio i nɔ ye u gerumɔ bɛɛn sã.

⁵ Wi, Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, ka nisi bakana u ka Edɔmuba kpuro gari mɔ ka bwese ni nu tie, ni nu tii win tem wɛ ka nuku dobu ka win gɛndu ma nu ka mɛn yãnu kpuro gura.

⁶ Bɛɛ Isireliban tem guunu ka gungunu ka daanu ka wɔwi, wee ye u nɛɛ, n bɛɛ sã. U nɛɛ, wi wee u gari gerumɔ mɔru ka nisinun sã. Domi bwese tukunu nu bɛɛ sekuru doke.

⁷ Yen sãna u nɔma yiya u bɔrua u nɛɛ, bwese ni nu ka bɛɛ sikerene mi, niya nu koo sekuru wa.

⁸ Saa ye sɔɔ, bɛɛ guunun dãnu i ko kpara kpa i binu ma win tɔmbu Isireliban sã. Domi ben wuramaru ta turuku kua kɔ.

⁹ Wi wee u ka bɛɛ wãa. U koo bɛɛ wuswaa kisima. Ba koo maa wuku bɛɛn temɔ bu duure.

¹⁰ U koo de tɔmbu bu dabia. Isireliba kpuro ba koo wurama mi, kpa ba n wãa bɛɛn suunu sɔɔ. Kpa bu bansu sɔɔ dii kpaanu bani.

¹¹ U koo de tɔmbu ka yaa sabenu bu dabia bu kɔwara kpa bu sina mi nge yellu. Kpa u bu gea kua n kere ye u raa kua. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma wiya u sãa Yinni Gusunɔ.

¹² U koo de win tɔmbu Isireliba bu sã bɛɛn wɔllɔ kpa ba n bɛɛ mɔ. I ko n sãa ben tubi. Saa ye sɔɔ, i n maa derimɔ bu ben bibu bia.

¹³ Wee tɔmba gerumɔ ba mɔ, Isirelin tem mu sãa nge gbeeku yaa ye ya yen tiin binu temmɔ.

¹⁴ Yen sãna i n maa tɔmbu temmɔ. I n bɛɛn tɔmbu kam koosiamɔ.

¹⁵ U n maa derimɔ i bwese tukunun wɔma nɔ. Ba n maa bɛɛ sekuru dokemɔ. Mɛya i n maa derimɔ bɛɛn tɔmbu bu kam ko. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba mɛnna

¹⁶ Yinni Gusunɔ u maa gerua u nɛɛ,

¹⁷ tɔnun bii, sanam mɛ Isireliba ba wãa ben temɔ, ba mu disi doke ben daan sã ka ben kookoosun sã. Ma na ben kookoo si garis disi nge tɔn kurɔ wi u yasa mɔ.

¹⁸ Yen sãna na bu mɔru seesi yɛm mɛ ba yari ben tem sɔɔn sã ka sere bũu ni ba ka mu disi doke.

¹⁹ Na bu siri ben daa ka ben kookoosun sã. Ma na bu yarinasia ba wãa wãa bwesenu ganu sɔɔ tem tukumɔ.

²⁰ Ye ba wãa bwese nin mi, ni ba tii wɛ, miya ba nɛn yĩsi dɛɛra te sankã sere tɔmba mɔ, Yinni Gusunɔn tɔmba. Win tem diya ba yarima.

²¹ Yen sãna na kã n nɛn yĩsi dɛɛra te faaba ko te be, Isireliba ba sankumɔ bwesenun suunu sɔɔ mi ba wãa.

²² Yen sã, tɔnun bii, a kpam Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, n n ben sã na yeni mɔ. Nɛn yĩsi dɛɛra ten sãna te ba sankã bwesenu sɔɔ.

²³ Kon nɛn yĩsi baka te bɛɛɛ wesia te ba sankã bwesenun suunu sɔɔ mi. Bwese ni, nũ n wa ba man bɛɛɛ wɛɛmɔ, nu koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

²⁴ Kon bu wuna bwese nin suunu sɔɔn di n bu mɛnna n ka wurama ben temɔ.

²⁵ Kon bu nim dɛɛram wisi kpa bu dɛɛra. Kon ben toranu kpuro wɔka kpa n ben bũnu kpuro wuna n kɔ.

²⁶ Kon bu bwisiku kpaanu ka gɔru kpaasu wɛ. Kon ben gɔru si su bɔɔbu nge kperu wuna kpa n bu gɔrusu wɛ si su du nge wasi.

²⁷ Kon bu nɛn Hunde wɛ kpa n de bu nɛn woodaba mɛm nɔɔwa ba n ka ye sɔmburu mɔ.

28 Ba koo sina tem me na ben baababa nɔɔ mwɛɛru kua sɔɔ, kpa bu ko nen tɔmbu kpa na n maa sãa ben Yinni.

29 Kon bu toranu kpuro gbara. Kon de bu dīanu wa nu n kpã. Na n maa bu gɔɔru kparemɔ.

30 Kon de dānu nu ma, kpa gbea yu dīanu ko kpa bu ku maa sekuru wa gɔɔrun sɔɔ bwesenu sɔɔ.

31 Saa ye sɔɔra ba koo tubu ma ben kookoosu ka ben daa ya n wã kpa bu tii tusi yen sɔ.

32 Adama be, Isireliba ba n yɛ ma n n ben sɔ na mɔ me. Bu de sekuru tu bu mwa. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

33 Ne, Yinni Gusunɔ na maa neɛ, dɔma te kon bu deɛrasia ben toranu kpuron di, kon de tɔmbu bu yibu wusu sɔɔ kpa bu ben bansu seeya.

34 Ba koo maa dīanu yewe tem me sɔɔ, me ba raa deri tɔmbu kpuro bu ka wa ma gāanu ku ra kpi mi.

35 Kpa bu neɛ, tem mi gāanu ku ra kpi mi, wee mu kua nge gbaa te ba mɔ Edeni. Men wuu si su raa bansu sãa su tɛ tɔmbu yiba ma ba su gbāranu toosi.

36 Kpa bwese ni nu ka beɛ sikerene nu gia ma nena na ye ba raa sura seeya, ma na ye ba raa wuka gira. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Kon maa ye ko.

37 Wee ye kon maa wure n Isireliba kua. Kon bu dabiasia nge yãa gɔɔ.

38 Wuu si su raa bansu sãa, su koo tɔmbu yibu nge yãa gɔɔ si ba gɔsa yãkurun sɔ, si ba ra ka ne Yerusalemuɔ tɔɔ bakarun sɔ. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

37

Esekieli u kuku gbebunu wa

kāsiru sɔɔ

1 Yinni Gusunɔn dam mu Esekieli nɛnuɔ ma mu win bwɛra sua mu ka da wɔwa gaan suunu sɔɔ. Wɔwa ye sɔɔ, kukuna nu yiba.

2 Ma dam me, mu dera u sãa kuku nin suunu sɔɔ. U deema nu dabi wɔwa ye sɔɔ, ma nu gberɛ woko woko.

3 Ma Yinni Gusunɔ u neɛ, tɔnun bii, kuku ni, nu koo kpĩ nu wãaru wa?

Ma u wisa u neɛ, wuna a yɛ me, Yinni.

4 Ma u nùn sɔɔwa u neɛ, a gari geruo kuku gbebu nin sɔ a nu sɔ a neɛ, nu ne, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio nu nɔ.

5 Na neɛ, kon nu hunde kpaɔ wɛ kpa nu maa se nu n wãa.

6 Kon nu sãi kpaanu wɛ kpa n de nu wasi kpara. Kon nu hunde kpaɔ wɛ kpa nu se nu n wãa. Saa yera ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

7 Ma Esekieli u gari yi gerua nge me Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa. Sanam me u gari yi mɔ, yera u damu gagu ka yĩribu gabu nua ma kuku ni, nu susina.

8 Yera u wa nu sãinu kua ma nu wasi kpara, adama nu n gina hunde mɔ.

9 Yinni Gusunɔ u maa neɛ, tɔnun bii, a gari geruo a hunde sɔ a neɛ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, hunde yu na saa handunian goonu nnen di kpa yu goo ni wom wure kpa nu se nu n wãa.

10 Ma u gari gerua nge me Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa. Ma hunde ya na ni sɔɔ, nu wãaru wa ma nu seewa nu yɔra. Nu dabi nge tabu kowobu.

11 Yinni Gusunɔ u maa neɛ, tɔnun bii, kuku ni, nu sãawa Isireliba. Wee ba mɔ, ben kukunu nu gbera. Ben yĩyɔbu bu doona ma ba kɔra.

12 Yen sɔ tɛ, a bu sɔɔwɔ a neɛ, wee kon be, nen tɔmbun sika wukia kpa n bu yara min di n ka bu wurama ben temɔ.

13 Nà n bu kua me, ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

¹⁴ Kon bu nen Hunde dokea kpa bu wa ba n wãa. Kon de bu wura bu sina ben temo. Saa ye soora ba koo gia ma ne, Yinni Gusuno na gari gerua na maa yi kua.

Yudaba ka Isireliban banda

koo ko teeru

¹⁵ Yinni Gusuno u maa nee,

¹⁶ wune tanun bii, a daa kukuru garu suo kpa a Yudaban bandun yisiru yore ten wollo. Kpa a maa daa kukuru garu sua a Isireliban bandun yisiru yore ten wollo.

¹⁷ Kpa a daa kukunu yiru ye swena nu ko nge daa kuku teeru wunen noma so.

¹⁸ Sanam me tamba koo nun bikia bu nee, a n kaa sun daa yen tubusianu so?

¹⁹ Saa ye soora kaa bu wisi a nee, ameniwa ne, Yinni Gusuno na gerua. Na nee, kon Isireliban bandun daa kuku te sua kpa n tu swena ka Yudaban bandugiru nu ko daa kuku teeru nen noma.

²⁰ Daa kuku ni, nu ko n wawa wunen noma ba n waama.

²¹ A maa bu soowa a nee, wee, kon Isireliba mennama beri berikan di mi ba yarine bwesenu so, kpa n de bu wurama ben temo.

²² Ba koo ko bwese teeru sere ka be ba waa guuno kpa ba n suno turo ma. Ba n ko n maa saa bwesenu yiru. Ba n ko n maa sinambu yiru ma.

²³ Ba n maa tii disi dokemo ben buu sanun so ka ben toranun so. Kon bu yaramawa mi ba waa ba ka tora kpuro di. Kon bu derasiawa mam mam. Ba ko n sawa nen tambu kpa na n maa saa ben Yinni.

²⁴ Dafidi nen som kowon bibun bweseru soora ba koo suno wa. Kparo turowa ba ko n ma. Ba koo nen woodaba mem nowa kpa bu ka ye samburu ko.

²⁵ Ba koo wure ba n waa tem me so me na nen som kowo Yakabu we. Miya ben baababa ba sina. Ben tii ba koo maa sina mi sere ka ben bibun bibo ka baadomma. Dafidin bibun bwesera ta ko n bandu dii mi sere ka baadomma.

²⁶ Kon ka bu arukawani beri yendugia baka ye ya ko n waa sere ka baadomma. Kon de bu sina tem mi, kpa bu dabia. Kpa n nen saa yeru gira ben suunu so sere ka baadomma.

²⁷ Nen waa yeru ta ko n wawa ben suunu so. Ba ko n sawa nen tambu kpa na n saa ben Yinni.

²⁸ Nen saa yeru ta n waa ben suunu so sere ka baadomma, saa ye soora bwesenu nu koo gia ma nena na saa Yinni Gusuno wi u Isireliba gosa nenem.

38

Gari yi ba gerua Gogun so

¹ Yinni Gusuno u nee,

² tanun bii, a merio Gogun bera gia Magogun temo wi, wi u saa Meseki ka Tubalin kparo kpa a nun gerusi a nee,

³ wee ye ne, Yinni Gusuno na gerumo. Na nee, kon Gogu worima wi u saa Meseki ka Tubalin kparo.

⁴ Kon nun gosama kpa n kakenu doke win baa saburoso, kpa n nun gawama, wi ka win tabu kowobu ka dumi ka maasabu, kpa win tan dabi te, ta n tabu yanu sebua ta n tere bakanu ka piiminu neni kpa ta n takobiba fiam.

⁵ Pesisiba ka Etiopigibu ka Putigibu be kpuro ba terenu ka sii furu kakenu doke, be kpurowa ba koo ka nun da.

⁶ Gomen tabu kowobu ka Beti Togaamagii be ba waa soo yesan nam geun so so gia, be ka ben tabu kowobu kpuro ka sere bwese dabi dabinun tambu, be kpurowa ba koo nun swi.

⁷ U gesi win sǎru koowo wi ka tǎn be ba koo nǔn swĩi kpa u n sǎru kpeere. Wiya u koo bu kpara.

⁸ Amɛn biru kon de u ko ben wirugii, kpa u Isireliba wǎri be ba kisira tabun di. N deema ba raa yarinɛwa tem tukumǎ ma ba seema tem kpuron di mi ba raa wǎa. Ba wurama ba mɛnna Isireliban guunǎ ni ba raa deri n tɛ. Ma ba sina mi ka bǎri yendu.

⁹ Adama wi ka win tǎn be ba nǔn swĩi ba koo tem mɛ wukiriwa nge woo bǎko ñ kun mɛ nge guru wiru.

¹⁰ Nɛ, Yinni Gusunǎ na nɛɛ, saa ye, yà n tunuma, bwisiku kǎsunu koo nǔn deema kpa u kǎsa himba ko.

¹¹ U koo gǎru doke u nɛɛ, u koo tem gam tǎmbu wǎri be ba wǎa bǎri yendu sǎɔ, bɛn wusu su ñ gbǎranu ka gamboba mǎ.

¹² U koo da u tǎmbu wǎri be ba ben wuun bansu seeya kpa u ben yǎnu gura. Tǎn be, ba wuramawa saa tǎn tukobun suunu sǎɔn di. Ba dukia ka yaa sabenu wa. Ma ben tem mu wǎa handunian suunu sǎɔ.

¹³ Saban tǎmbu ka Dedanigibu ka Taasisin tenkuba ka sere be ba wǎa turuku mi, ba koo nǔn bikia bu nɛɛ, mban sǎna u tǎn dabi teni mɛnna. U kĩwa u tǎmbu wǎri u ben yǎnu gura? U kĩwa u tǎmbun sii geesu ka ben wura gura? U kĩwa u ben yaa sabenu ñ kun mɛ ben dukia baka gura?

¹⁴ Wunɛ tǎnun bii, a Gǎgu sǎɔwǎ a nɛɛ, ameniwa nɛ Yinni Gusunǎ na gerumǎ. Na nɛɛ, dǎma te nɛn tǎmbu Isireliba ba koo sina bǎri yendu sǎɔ, u ko n yɛ.

¹⁵ Saa ye, u koo na saa win wǎa yerun di sǎɔ yɛsan nǎm geuǎ wi ka bwese dabi dabinun tabu kowobu be kpuro ba n yǎɔwa dumin wǎllǎ.

¹⁶ Yen biru u koo sewa u nɛn tǎmbu Isireliba seesi kpa win tabu kowo be, bu Isireliba wukiri nge mɛ guru wiru ta ra tem wukiri. Amɛn biru kon de u na u nɛn tem wǎri kpa n bwese ni nu tie sǎɔsi saa wi, Gǎgun min di ma nɛna na sǎa dɛɛro.

¹⁷ Ameniwa nɛ, Yinni Gusunǎ na gerua. Na nɛɛ, Gǎgu wi, u sǎawa wìn gari na dera nɛn sǎmǎbu ba gerua gasǎn di Isireliǎ. Na nɛɛ, kon de u nɛn tǎmbu wǎri.

¹⁸ Tǎɔ tɛ sǎɔ Gǎgu u koo Isireliban tem wǎri, nɛ Yinni Gusunǎ kon wɛru wura ka mǎru.

¹⁹ Nɛna na maa yeni gerua ka nisinu ka mǎru baka. Na nɛɛ, tǎɔ te, tem mu koo yĩiri too too Isireliǎ.

²⁰ Swɛɛ ka gunǎsu koo diiri bɛrum sǎ nɛn wuswadaǎ ka sere gbɛeku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri ka tǎmbu kpuro. Guunu nu koo wǎruku kpa kpenu nu kankira kpa gbǎranu kpuro nu wǎruku.

²¹ Kon de tabu bu nǔn wǎri nɛn guunu kpuron wǎllǎ. Baawure u koo win winsim tabu wǎriwa.

²² Kon Gǎgu wi siri n nǔn bararu kpɛɛ kpa n de bu nǔn go bu yɛm yari. Kon de guru baka yu nɛ ka kpenu kpa dǎɔ ka sǎɔ bisu yu wi ka win tabu kowobu wǎri ka sere tǎn dabi te ta wǎa ka wi.

²³ Nge mɛya kon ka bwese dabinu sǎɔsi ma na kpǎ na maa sǎa dɛɛro kpa nu gia ma nɛna na sǎa Yinni Gusunǎ.

39

Ba Gǎgu kamia

¹ Wunɛ tǎnun bii, a Gǎgu gerusio a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunǎ na gerua. Na nɛɛ, nɛ wee na Gǎgu seesi wi, wi u sǎa Mɛɛki ka Tubalin kparo.

² Kon nǔn yara win tem di mɛ mu wǎa sǎɔ yɛsan nǎm geun sǎɔ sǎɔwǎ. Kpa n de u Isireliba wǎri.

³ Adama kon win tendu wǎra win nǎm dwarun di kpa n win sɛɛnu mwɛeri win nǎm geun di.

⁴ U koo wɔruma Isireliban guunu wɔllɔ wi, ka win tabu kowobu ka tɔn be ba nɔn swiima. Kpa gunɔsu ka gbeeku yɛɛ yi ben yaa di.

⁵ U koo wɔrumawa temɔ nge mɛ nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

⁶ Kon Magɔgu ye dɔɔ doke ka sere be ba waa tem burerɔ bɔri yɛndu sɔɔ. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

⁷ Kon de bu nɛn yiisi dɛɛraru gia Isireliban suunu sɔɔ. Na n derimɔ bu tu sanku. Saa yera bwesenu kpuro nu koo gia ma nɛna na sãa Gusunɔ Isireliban Yinni Dɛɛro.

⁸ Wee ye kpuro ya kooramɔ ya wee. Ya koo koorawa tɔɔ te nɛn tii na yi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁹ Yen tɔɔ te, Isireliba ba koo yari ben wusun di, kpa bu ben yiberɛban tɛɛ bakanu ka piiminu mwɛɛri ka ben tɛma ka sɛɛnu ka ben yaasi ka ben bɔri kpa bu ka ye kpuro dɔɔ sɔre wɔɔ nɔɔba yiru.

¹⁰ Ba n maa dãa kaso dɔɔ yakasɔ. Mɛya ba n maa dãa buramɔ dãa sɔɔwɔ bu ka doo ko. Domi tabu yãa niya ba koo ka dɔɔ sɔre. Ba koo ben yiberɛba mwɛɛri be, be ba raa bu mwɛɛra. Ba koo tɔmbun yãnu gura be ba raa ben yãnu gura. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹¹ Yen tɔɔ te, Isireliɔ kon Gɔgu siku yeru wɛ nim wɔku bɔruguun sɔɔ yari yeru gia, mi tɔmba ra sare. Kpa tu bera min swaa go. Miya ba koo Gɔgu ka win tɔn dabi te sike, kpa bu yam mi soku Gɔgun tɔn dabinun wɔwa.

¹² Isirelibara ba koo bu sike kpa bu wa bu ka ben tem dɛɛrasia. Ba koo ye kowa suru nɔɔba yiru.

¹³ Isireliba kpurowa ba koo goo ni sike. Yen tɔɔ te, ba koo man bɛɛɛ wɛ, kpa bu mɔm. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁴ Suru nɔɔba yiru yen baa sɔɔ, ba koo tɔmbu gɔsi be ba ko n sirene ba n goo ni nu tie kasu ba n sikumɔ. Be ba sarɔ mi kpuro, ba koo bu somi. Mɛya ba koo ka tem mɛ kpuro dɛɛrasia.

¹⁵ Tɔn be ba bɔsu tem mɛ sɔɔ, bɔ n tɔn kukunu wa, kpa bu yireru ko mi. Be ba siku ten sɔmburu mɔ bɔ n na kpa bu kuku ni gura bu sike Gɔgun tɔn dabi ten wɔwa mi.

¹⁶ Ba koo mam wuu gagu yiisuru kɛ Hamɔna. Yiisi ten tubusiana dabiru. Nge mɛya ba koo ka tem mɛ dɛɛrasia.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnun bii, a gunɔ bwese bweseka ka gbeeku yɛɛ kpuro sɔɔwɔ a nɛɛ, yi mennama baama kpuron di nɛn yãku te kon kon sɔ. Kon yãku bakaru ko Isireliban guunɔ kpa yi yaa tem yi yem nɔ.

¹⁸ Yi koo tabu durɔbun gonu di kpa yi wirugibun yem nɔ be, be ba sãa nge Basanin yãa kinɛnu ka yãa kpemminu ka bonu ka ketɛ kinɛ ni nu gum mɔ.

¹⁹ Yi koo yaa gum di yi debu kpa yi yem nɔ sere mu yi go nge tam nɛn yãku te kon yi kua min sɔ.

²⁰ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, yi koo dumi ka yin maasɔbun yaa di ka tabu durɔbu ka sere tabu kowobu be ba tie. Yi koo yaa ye diwa yi debu nɛn dii yerɔ.

²¹ Kon bwesenu nɛn yiiko sɔɔsi kpa nu wa nge mɛ na bu siri ka sɛɛyasia bi na bu kua.

²² Saa yen dɔma ten di sere ka baadommaɔ, nɛn tɔmbu Isireliba ba koo gia ma nɛna na sãa Gusunɔ ben Yinni.

Esekielin garin wiru

²³ Bwesenu nu koo gia ma Isireliban toranun sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na bu biru kisi ma na dera ba bu yoru mwɛɛra ba ka da tem tukumɔ. Na bu ben yiberɛba nɔmu sɔndia ba bu go tabu sɔɔ.

²⁴ Na bu sɛɛyasia nge mɛ ben toranu nu nɛ ni nu bu kua disigibu. Ma na bu nɛn wuswaa berua.

²⁵ Adama tẽ ne, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, kon de Isireliba be, Yakɔbun bweseru bu wurama yorun di. Kon be kpuron wɔnwɔndu ko. Saa ye sɔɔ, kon nisinu se nen yĩsi dɛera ten sɔ.

²⁶ Sanam mɛ ba koo sina ba n wãa bɔri yɛndu sɔɔ, goo kun maa bu baasimo ba koo ben sekuru duari ka ben naanɛ sari te ba man kua.

²⁷ Tɔmbu ba koo man bɛɛɛ wɛ nà n Isireliba wunama ben yibɛɛban suunu sɔɔn di na ka wurama.

²⁸ Ba koo gia ma nɛna na sãa Gusunɔ ben Yinni, nɛ wi na dera ba ka bu yoru da bwese tukunun suunu sɔɔ, ma na dera ba maa wurama ben temɔ. Baa ben turo na n derimɔ u sina tem tukumɔ.

²⁹ Na n maa bu biru kisimɔ. Domi kon bu nen Hunde wɛ. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

ESEKIELI U UINNI GUSUNɔN SãA YEE KPAARU WA KãSIRU Sɔɔ

40

Esekieli u kãsiru wa

¹ Ye ba Isireliba yoru mwa yen wɔɔ yɛnda nɔɔbusen suru gbiikoon sɔɔ wɔkuruse sɔɔra Yinni Gusunɔn dam mu Esekieli nɛnuu. N deema ye ba Yerusalemu wɔri ba kɔsuka yen wɔɔ wɔkura nnɛse sɔɔra mi. Ma u nùn kpara u ka da Isireliban temɔ

² kãsiru sɔɔ. U nùn sua u yi guuru wɔllɔ te ta gunu too. Ten sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia, u dia wa ya sãa nge wuu.

³ Ma u ka nùn da mi gia. Ma u durɔ goo wa mi, u ka sii gandu weenɛ u wɛɛ dangii ka dɛka neni ye ba ra ka yĩire. Ma u yɔ gambon bɔkuɔ kɔnnɔwɔ.

⁴ Durɔ wi, u nɛɛ, tɔnun bii, a mɛɛrio kpa a swaa daki a de a ye kpuro laakari ko ye kon nun sɔɔsi. Domi ba ka nun nawa mini a ka mɛɛri kpa a ka wa a Isireliba tubusia ye a wa.

Yaara ka kɔnnɔ tɔɔkisu

⁵ Wee ye u wa. U gb̄araru wa ta sãa yee te sikerɛnɛ. U dɛka wa durɔ win nɔma sɔɔ. Yen dɛɛbu bu ka gɔm soonu nɔɔba tia nɛ. Adama yen gɔm soo ten baatere ta dɛɛbu sosiwa ka nɔm wĩi teeru. Yen yasum maa kua dɛka tia. Yen gunum maa kua dɛka tia.

⁶ Ma u da kɔnnɔwɔ ge ga wãa sɔɔ yari yeru gia ma u yɔɔwa gen yɔɔtiaɔ. Ma u kɔnnɔ gen yasum yĩira. Ma mu kua dɛka tia. Aderɔ ga wãa dii ten suunu sɔɔ ma kɔsu yenu wãa gen yɛsi yɛsikaɔ.

⁷ Kɔsu yee nin baateren dɛɛbu ka ten yasum mu nɛwa. Ye kpuro ya sãawa dɛka tia. Batuma ye ya nu karanɛ ya sãawa gɔm soonu nɔɔbu. Gambo ye ya wãa dii sɔɔn kɔnnɔwɔ a sere sãa yerun tii du, yen yasum mu sãawa dɛka tia.

⁸⁻⁹ Ma durɔ wi, u dii sɔɔ ge yĩira. Gen ganan gunum mu sãawa dɛka nɔɔba ita. Ma gen gani tɔɔkii yi maa sãa gɔm soonu yiru kɔnnɔ gen sɔɔwɔ. Diru gara wãa sãa yee ten bɔkuɔ.

¹⁰ Kɔsu yerun dii ni kpuro ni nu wãa sɔɔ yari yeru gia nu nɛwa. Dia ita itawa ya wãa aderɔ gen beri berikaɔ. Batuma ye ya bu karanɛ ya maa nɛwa.

¹¹ Durɔ wi, u maa kɔnnɔ gen yasum yĩira ma ya kua gɔm soonu wɔkuru. Ma gen dɛɛbu bu kua gɔm soonu wɔkura ita.

¹² Kɔsu yee nin baateren wuswaaɔ ba batuma gaa wĩa gɔm soo teeru. Kɔsu yee ten baateren goonu nu sãawa gɔm soonu nɔɔba tia tia.

¹³ Durɔ wi, u yĩira saa kɔsu yee teerun gana sɔɔn di n ka girari yirusen gana sɔɔ te ta gbiikii te mɛɛra. Ma n kua gɔm soonu yɛnda nɔɔbu.

¹⁴ U maa dii sɔɔ ge yĩira ma ga kua gɔm soonu yɛndu. Dii ten bera gia, sãa yee ten yaara ya ka kɔnnɔ ge sikerɛnɛwa.

¹⁵ Batuma ye ya wāa kōnnō gèn min di ba ra ka du n ka da kōnnō ge ga wāa sōwō, yen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru.

¹⁶ Ba kōsu yee nin fēnētiba kuawa nge kōkōsō nin gani tōkiiō ka maa gani yi yi nu buranē sō ka sere dii sō gen gani sō. Ma ba dii nin ganin sōwō kpakpa wurusun weenasisu koosi ye ya kua yen buraru.

¹⁷ Yen biru durō wi, u ka nūn da sāa yee ten yaara tōkaaō mi dia tēna ya wāa. N deema ba gāanu tāwa nge simaa ba ka yaara ye sikerena.

¹⁸ Simaa ye ba tāwa mi, ya wāawa dia yen bōkuō. Ma ya ka dia yen gani dēebu nē. Adama ya ñ yaara sōkaa gunum tura.

¹⁹ Ma u batuma yen dēebu yīira saa kōnnō gbiikuun sōn di n ka girari yaara sōkaan ganaō ma n kua gōm soonu wunōbu (100). U ye yīira sō yari yeru gia ka sō yēsān nōm geu gia.

²⁰ Ma u maa yaara tōkaan kōnnō ge ga wāa sō yēsān nōm geu gian dēebu ka yasum yīira.

²¹ Kōnnō ge, ga kōsu yenu nōba tia mō, ita ita gen adērōn yēsi yēsikaō. Gen gani yi, ka gen dii sō ya ka kōnnō ge ga wāa sō yari yeru gia dēebu ka yasum nēwa.

²² Yen fēnētiba ka dii sō ge, ka kpakpa wurusun bura ni ba kua mi, ye kpuro ya sāawa tia ka kōnnō ge ga wāa sō yari yeru mi. A ka da yen kōnnō ge ga wāa sō yēsān nōm geu gia, kaa yōtia yōwa naa dabusanu nōba yiru.

²³ Sō yēsān nōm geun kōnnōn dee deeru, kōnnō gaga wāa sōwō gèn min di ba ra ka du yaara sōkaaō. Kōnnōsu yiru yen baa sō ya sāawa gōm soonu wunōbu nge mē n sāa sō yari yeru gia.

²⁴ Ma u ka man da sō yēsān nōm dwaru gia mi kōnnō gaga wāa. Ma u gen kōsu yenu ka gen dii sō ka gen gani yīira. Ye kpuro ya ka kōnnō siōnōgia nēwa.

²⁵ Kōnnō ge, ka gen dia ya fēnētiba mō ya ka sikerenē nge fēnēti beōnō. Gen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru. Gen yasum maa sāa gōm soonu yēnda nōbu.

²⁶ Gen yōtia ya mōwa naa dabusanu nōba yiru a ka da dii sō gen mi. Ba dii ten gani sōkii buraru kuawa ka kpakpa wurusun weenasisu.

²⁷ Yaara sōkaa ya maa kōnnō mō sō yēsān nōm dwaru gia. Kōnnōsu yiru ye, ya tondinēwa ka gōm soonu weeraakuru.

Yaara ka kōnnō sōkisu

²⁸ Durō wi, u ka maa man da yaara sōkaa yen mi, sō yēsān nōm dwaru gian kōnnōn di. Ma u kōnnō ge yīira u deema ya nēwa ka yaara tōkaan kōnnōsu.

²⁹ Gen kōsu yenu ka gen gani ka gen dii sō, ye kpuro ya nēwa ka yaara tōkaan kōnnōsu. Kōnnō ge, ga fēnētiba mō ba ka sikerenē. Gen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru. Ma gen yasum maa sāa gōm soonu yēnda nōbu.

³⁰ Kōnnō gen dēebu bu sāa gōm soonu weeraakuru. Gen yasum maa sāa gōm soonu yēnda nōbu.

³¹ Dii sō gen kōnnō ga mēerawa yaara tōkaaō. Ba gen gani sōkii buraru koosiwa ka kpakpa wurusun weenasisu. Gen yōtia ye, ya naa dabusanu mōwa nōba ita.

³² Yen biru, u maa ka man da yaara sōkaa yen mi, saa kōnnō ge ga wāa sō yari yeru gian di. Ma u kōnnō ge yīira u deema ga ka si u raa yīira mi nēwa.

³³ Gen dii sō ka gen gani ka gen kōsu yenu, ye kpuro ya nēwa ka kōnnō si u raa yīira. Yen biru ga fēnētiba mō ya ka sikerenē. Kōnnō gen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru. Gen yasum maa gōm soonu yēnda nōbu.

³⁴ Gen dii sō ga yaara tōkaa mēerawa. Ma ba gen gani sōkii buraru koosi ka kpakpa wurusun weenasisu. Ma gen yōtia ya naa dabusanu mō nōba ita.

³⁵ U ka maa man da kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Ma u gu yɛira. U deema kɔnnɔ ge, ka si u raa yɛira mi, su dɛɛbu ka yasum nɛwa.

³⁶ Kɔnnɔ ge, ga maa kɔsu yenu mɔ ka gani yi yi nu buranɛ ka sere dii sɔɔ. Ma ba fɛnɛntiba kua ba ka gu sikerena. Gen dɛɛbu bu sɔawa gɔm soonu weeraakuru, ma gen yasum maa sɔa gɔm soonu yɛnda nɔɔbu.

³⁷ Dii sɔɔ ge, ga yaara tɔkaa mɛɛrawa. Ma ba gen gani sɔkii buraru koosi ka kpakpa wurusun weenasisu. Gen yɔɔtian naa dabusanu sɔawa nɔɔba ita.

³⁸ Kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ga diru garu mɔ te ta mɛɛra gen dii sɔɔ gia. Miya ba ra yɔku dɔɔ mwaararuginun yaa kpakie.

³⁹ Dii sɔɔ gen beri berikaɔ tɔwɔ, tabulu yiru yiruwɔ ya wɔa. Tabulu ben wɔllɔwɔ ba ra yɔku dɔɔ mwaararuginu ka toranun yɔkunu ka yɔku ni ba ra ka toranu sɔmɛn yaa sake.

⁴⁰ Dii sɔɔ gen tɔwɔ, tabulu nnɛwa ya wɔa. A n dɔɔ kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, kaa kpɛ a ye wa bera ka bera yiru yiru.

⁴¹ Tabulu nɔɔba itawa ba mɔ yɛn wɔllɔ ba ra yɔku yaa go. Ba ye yiwa nnɛ nne kɔnnɔ gen beri berikaɔ.

⁴² Tabulu yen nnɛ sɔɔra ba ra yɔku dɔɔ mwaararuginu sɔɔru ko. Ba ye kua ka kpee ni ba dɔka. Yen dɛɛbu bu sɔawa gɔm soo teeru ka bɔnu, yen yasum maa sɔa gɔm soo teeru ka bɔnu, ma yen gunum mu sɔa gɔm soo teeru. Tabulu yen miya ba ra yɔku sɔm yɔnu yi.

⁴³ Ma ba tabulu ye nɔɔ bɔki kua nɔm tararun yasum saka. Tabulu yen wɔllɔwɔ ba ra yɔku yaa sɔndi.

⁴⁴ Yen biruwɔ durɔ wi, u ka man da yaara sɔkkaaɔ. Ma na dia yiru wa mi. Teera wɔa kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ma ta nɔɔ tɛi sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia. Teera maa wɔa kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia ma ten kɔnnɔ ga maa tɛi sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

⁴⁵ U man sɔɔwa u nɛɛ, dii tɛn kɔnnɔ ga tɛi sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia mi, ta sɔawa yɔku kowobun diru be ba ra sɔa yerun sɔmburu ko.

⁴⁶ Dii tɛn kɔnnɔ ga maa tɛi sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, ta sɔawa yɔku kowobuguru be ba ra yɔkuru ko yɔku yerɔ. Ma u maa nɛɛ, Lefin bweseru sɔɔ, Sadɔkun bwese kɛra ya koo kpɛ yu du sɔa yerɔ yu Yinni Gusunɔ sɔ.

Yinni Gusunɔn sɔa yeru

⁴⁷ Durɔ wi, u sɔa yee ten yaara sɔkkaa kpuro yɛira ma u deema yen goonu kpuro nu nɛwa. Yen dɛɛbu bu sɔa gɔm soonu wunɔbu (100) ma yen yasum maa sɔa gɔm soonu wunɔbu. Ma yɔku yera wɔa sɔa yee ten kɔnnɔwɔ.

⁴⁸ Ma u maa ka man da sɔa yee ten adɛrɔwɔ mɛn di ba ra ka du. Ma u adɛrɔ gen gbereba yɛira. Ma yen baayeren bɔɔrum mu sɔa gɔm soonu nɔɔbu. Kɔnnɔ gen yasum mu sɔawa gɔm soonu wɔkura nnɛ. Gen yɛsa baayeren dɔa ya maa sɔa gɔm soonu ita.

⁴⁹ Adɛrɔ gen tiin dɛɛbu bu sɔawa gɔm soonu yɛndu. Ma gen yasum maa sɔa gɔm soonu wɔkura tia. Ba ra gu duwa ka yɔɔtia ye ya naa dabusanu wɔkuru mɔ. Ma ga gbere mɔ bera ka bera tia tia.

41

¹ Durɔ wi, u ka maa man da sɔa yerun suunu sɔɔ. Ma u ye kpuro yɛira. Adɛrɔ gen ganin sinum mu sɔawa gɔm soonu nɔɔba tia.

² Kɔnnɔ gen yasum maa sɔawa gɔm soonu wɔkuru, gen beri berika nɔɔbu nɔɔbu. Ma u sɔa yee ten tii yɛira. Ten dɛɛbu sɔawa gɔm soonu weeru. Ma ten yasum maa sɔa gɔm soonu yɛndu.

³ Yen biru u dua dii ten sɔwɔ u ten kɔnnɔn dɔa yĩira, ya kuawa gɔm soonu yiru. Ma kɔnnɔ gen tiin yasum sɔa gɔm soonu nɔɔba tia. Ma gen ganin yasum beri berikaɔ mu sɔa gɔm soonu nɔɔba yiru yiru.

⁴ Ma u dii sɔɔ gen tii yĩira, gen dɛɛbu ka gen yasum mu nɛwa. Ya sɔawa gɔm soonu yɛndu. Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, ga sɔawa dii te ta dɛɛre gem gem.

Dia ye ba gɔri gɔri

⁵ Sɔa yee te, ta gani yiru mɔ, tia sɔwɔ, tia maa tɔwɔ. Ma durɔ wi, u ten gana sɔɔkaa yĩira ma yen sinum mu kua gɔm soonu nɔɔba tia. Ma ba dinu gɔri gɔri gani yiru yen baa sɔɔ ba ka sikerena.

⁶ Dii ni, nu swɛɛnɛwa gidambisa ita ita beri berika. Gidambisa baayeren dian geera sɔawa tɛna. Dii nin gani yi ka tɔɔkaaginu maninɛ adama yi ñ ka sɔɔkaaginu maninɛ.

⁷ Gidambisa ye, ya yasum keranɛ wɔllu gia. Domi yen gana tɔɔkaa ya sinum kaara. Mɛya n sɔa ya ka sɔa yee te sikerena. Yen sɔna wɔllu gia batuma ya kpɔaru bo yen sɔwɔ. Saa gidambisa ye ya wɔa temɔn di, tɔnu koo kpĩ u yɔ u da sere ye ya wɔa wɔllɔ u kun kpa ka swaa gaa.

⁸ Ma na dia ye kpuron gunum mɛɛra na deema ye ba gɔri gɔri mi, saa yen kpɛɛkpɛɛkun di, yen gunum mu sɔawa dɛka nɔɔba tia tia.

⁹ Dia yen gana tɔɔkaan sinum mu sɔawa gɔm soonu nɔɔbu. Dia ye ba gɔri gɔri sɔa yee ten yɛsi yɛsikaɔ,

¹⁰ ka yɔku kowobun dian baa sɔɔ, ba batuma deri yɛn yasum mu sɔa gɔm soonu yɛndu.

¹¹ Dia ye ba gɔri gɔri mi, ya nɔɔ tiiwa batuma ye ba derin bera gia. Kɔnnɔsu yiruwa ya wɔa mi. Teu sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, teu maa sɔɔ yɛsan nɔm dɔaru gia. Gana ye ya batuma ye sikerenɛ, yen sinum mu sɔawa gɔm soonu nɔɔbu.

¹² Sɔa yee ten sɔɔ duu yeru gia, diru gara wɔa ta batuma ye ba deri mi nɔɔ tii. Dii ten dɛɛbu bu sɔawa gɔm soonu wɛnɛ ka wɔkuru. Ma ten yasum mu sɔa gɔm soonu wata ka wɔkuru. Ten ganin sinum maa sɔa gɔm soonu nɔɔbu.

¹³ Durɔ wi, u sɔa yee te yĩira ma ten dɛɛbu kua gɔm soonu wunɔbu (100). Batuma ye ba maa deri mi, ka dii te ba bana sɔɔ duu yeru gia mi, ye kpuro ya maa kua gɔm soonu wunɔbu.

¹⁴ Sɔɔ yari yeru gia, sɔa yee ten dɛɛbu ka batuma ye ba deri min yasum mu sɔawa gɔm soonu wunɔbu.

¹⁵ Ma u maa dii te ta wɔa sɔa yerun biruɔ yĩira ka batuma ye ba deri ma ye kpuro ya maa kua gɔm soonu wunɔbu.

Sɔa yee ten sɔwɔ

Sɔa yee ten duu yeru ka dii dɛɛraru ka dii te ta dɛɛre gem gem mi,

¹⁶ ba ye kpuron gani ka fɛnɛntiban kadiriba dɔa besi maniwa. Mɛya ba maa kua gidambisa yeba sɔɔ.

¹⁷ Sɔa yee ten tɔwɔ ka ten sɔwɔ saa ten kɔnnɔn di sere ka dii te ta dɛɛre gem gem mi, ba ye kpuron gani buraru koosiwa

¹⁸ ka wɔllun kɔsobun weenasibu ka maa kpakpa wurusun weenasisu. Kpakpa wurusun weenasii si, ka wɔllun kɔsobun weenasii be, ba yɔwɛnɛwa.

¹⁹ Wɔllun kɔsobun weenasii ben baawure u wuswaa mɔwa yiru. Wuswɛɛ yin tia ya ka tɔnugia weenɛ ya kpakpa wuru sin weenasi teu wuswaa kisi. Wuswaa tia ya maa ka gbee sunɔgia weenɛ ma ya maa kpakpa wuru sin weenasi teu wuswaa kisi. Nge mɛya ba ka dii te kpuron gani buraru kua.

²⁰ Ba wɔllun kɔsobun weenasii be ka kpakpa wurusun weenasii si kuawa ten temɔ ka ten ganiɔ ka ten kɔnnɔsun wɔllɔ.

²¹ Sɔa yee ten kɔnnɔn kadirin dɔnu nu nɛwa.

Dii te ta dɛere gem gem wuswaaɔ, gāanu wāa mi.

²² Nu sāare nge yāku yeru te ba kua ka dāa. Ten gunum mu sāa gəm soonu ita. Ten dɛɛbu maa gəm soonu yiru. Ba tu nɔɔ bɔka kuawa ka dāa. Yera durɔ wi, u man sɔɔwa u nɛɛ, tabulu ye ba ra n yii Yinni Gusunɔn wuswaaɔ yera mi.

²³ Dii dɛɛraru ka dii te ta dɛere gem gem nu mɔwa kɔnnɔsu yiru.

²⁴ Gambo sikanɛ yiruwa kɔnnɔ si, su mɔ. Ye kpuro ya ra n keniarewa.

²⁵ Ba gambo yen wɔllɔ wɔllun kɔsobun weenasibu ka kpakpa wurusun weenasisu kua nge mɛ ba kua gani yi sɔɔ. Ma ba kɔbɛ kua ten tɔɔwɔ dii dɛɛra ten kɔnnɔwɔ.

²⁶ Dii ten yɛsi yɛsikaɔ ka sere dii ni ba gari gari mi ka maa yen kɔbɛɔ, ba yen fɛnɛntiba kɔkɔrɔ dokeawa ka kpakpa wurusun weenasisu.

42

Dinu ganu sāa yee ten bɔkuɔ

¹ Durɔ wi, u ka man da sāa yee ten yaara tɔɔkaaɔ sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, sere dia ye ya wāa batuma ye ba deri ka dii te ta wāa sāa yee ten biruɔn deedeeru.

² Dia yen dɛɛbu bu sāawa gəm soonu wunɔbu (100) ma yen yasum mu sāa gəm soonu weeraakuru.

³ Yen bee tia ya batuma ye ba deri mi nɔɔ kisi. Batuma yen dɛɛbu bu sāawa gəm soonu yɛndu. Ma ya ka sāa yee te sikerɛnɛ. Bee tia, dia ye, ya maa yaara tɔɔkaa ye ba simaa doke nɔɔ kisi. Ya gidambisa ita mɔ. Ma ba ye kɔbɛ kua kua.

⁴ Dia yen wuswaaɔ, ba batuma deri gəm soonu wɔkurun saka. Ma ba swaa wāa ye sɔɔ gəm soo teeru. Dia yen kɔnnɔsu su nɔɔ tiiwa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

⁵ Dia ye ya wāa wɔllɔ ya piiminu bo ya kere ye ya wāa temɔ ka ye ya wāa suunu sɔɔ. Domi kɔbɛ ye ba kua mi, ya yen sukum kawawa.

⁶ Adama yen kɔbɛ ya n gberɛba mɔ nge yaara yen dinun gberɛba. Yen sɔna dia ye ya wāa wɔllɔ ya n suunukinu ka temkinu kpāaru tura.

⁷ Dia yen gana ye ya yaara tɔɔkaa mɛɛra, yen dɛɛbu bu sāawa gəm soonu weeraakuru.

⁸ Domi dia yen tiin dɛɛbu bu sāawa gəm soonu yɛnda nɔɔbu. Adama sāa yee ten bera gia, yen dɛɛbu bu sāawa gəm soonu wunɔbu (100).

⁹ Bā n wee saa yaara tɔɔkaan di, kɔnnɔ gaga wāa dia yen temɔ sɔɔ yari yeru gia gɛn min di ba ra ka du.

¹⁰ Kɔnnɔ ge, ga wāa mi yaara tɔɔkaan gana ya torua.

Dia maa wāa yaara tɔɔkaaɔ sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia batuma ye ba deri ka dii te ta wāa sāa yee ten biruɔn deedeeru.

¹¹ Dia yen wuswaaɔ, swaa wāa. Dia ye, ya ka ye ya wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia weenɛ. Yen dɛɛbu ka yen yasum ka nge mɛ ba ye banisina ka yen kɔnnɔsu ye kpuro ya sāawa tia.

¹² Nge mɛya dia ye ya wāa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian kɔnnɔsu su sāa. Kɔnnɔ gaga wāa swaa yen duu yerɔ, yaara tɔɔkaan ganaɔ sɔɔ yari yeru gia. Min diya ba ra ka du.

¹³ Durɔ wi, u man sɔɔwa u nɛɛ, dia ye ya wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, ka ye ya wāa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi, ya wāawa Yinni Gusunɔn sɔ. Miya yāku kowo be ba ra du Yinni Gusunɔn sāa yerɔ ba ko n da yāku dīa ni di. Dia ye, ya dɛɛrewa. Miya ba koo maa kɛnu yi ka yāku yaa ye ba ka toranun yākunu kua ka ni ba ka toranu sɔnwa.

¹⁴ Yāku kowobu bā n dua mi, ba n yariɔ tɔɔwɔ ka ben yānu. Ba koo gina nu potiriwa. Domi yāa ni, nu sāawa sāa yānu. Ben tiin yāna ba ko n da doke bu ka da sāa yerun yaaraɔ mi tɔn be ba tie ba yɔ.

Gani tɔɔkiin dɛɛbu

¹⁵ Sanam me durɔ wi, u dii ten sɔwɔ yĩira u kpa, yera u dera na yara ka sɔɔ yari yeru gian kɔnnɔ. Ma u batuma ye ya ka sãa yee te sikerene yĩirubu wɔri.

¹⁶ Yera u sɔɔ yari yeru gian bera yĩira ka win dɛka ma ya kua dɛka yen nɛɛra wunɔbu (500).

¹⁷ Ma u maa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia yĩira. Ma ya maa kua dɛka yen nɛɛra wunɔbu.

¹⁸ U maa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia yĩira ma ya kua dɛka yen nɛɛra wunɔbu.

¹⁹ U maa yĩira sɔɔ duu yeru gia ma mi gian tii maa kua dɛka nɛɛra wunɔbu.

²⁰ Nge mɛya u gana yen goonu nne kpuro yĩira u ka sikerena. Yen dɛɛbu ka yen yasum mu nɛwa. Yen baayere dɛka nɛɛra wunɔbu. Gana ye, ya sãa yee te wuna nenem Yinni Gusunɔn sɔ.

43

Gusunɔ

u wurama win sãa yera

¹ Durɔ wi, u ka Esekieli da kɔnnɔ ge ga wãa sɔɔ yari yeru gia.

² Yera Gusunɔ Isireliban Yinnin yiiko ya na saa sɔɔ yari yeru gian di. Ma win nɔɔ ga nɔɔramɔ nge nim bakam. Ma tem mu win yiikon girima yiba.

³ Kãsi te u wa mi, ta ka te u wa sanam me Gusunɔ u kĩ u Yerusalemu kam koosiagiru weenɛwa. Mɛya ta maa ka kãsi ni u wa Kebarin daarun bɔkuɔginu weenɛ. Ma u yiira u wuswaa tem girari.

⁴ Ma Yinni Gusunɔn yiikon girima ye, ya dua sãa yee te sɔɔ saa kɔnnɔ ge ga wãa sɔɔ yari yeru gian di.

⁵ Yera Hunde nùn sua saa sãa yee ten yaaran di ya ka nùn da sɔwɔ. Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔn yiikon girima ya dii te yibumɔ.

⁶ Yera u nua goo u ka nùn gari mò saa dii ten min di. Ma durɔ wi u ka nùn wãa mi, u yɔ win bɔkuɔ.

⁷ Ma u nùn sɔwɔ u nɛɛ, tɔnun bii, yam miniwa nen sina kitaru. Miya kon nen naasu sɔndi. Kon ka Isireliba sina sere ka baadommaɔ. Be ka ben sinambu ba ñ maa nen yĩsi dɛɛra te sankumɔ ba n bũnu gasirimɔ ka sere sinambun gonu ni ba sikua gungunu wɔllɔ mi ba ra yãkuru ko.

⁸ Domi ben sinam be, ba ben sina kpaarun kɔnnɔsu bakunasia nen sãa yerun kɔnnɔsun bɔkuɔ. Gana tia tɔna ya nu karane. Mɛya ba maa nen yĩsi dɛɛra te disi doke ka ben daa kɔsa ye ba kua. Yen sɔna na bu wɔri ka nen mɔru baka.

⁹ Tɛ ben bũu gasiribu bu koo nɔru ko kpa bu ben sinambun goo nin gari duari. Kpa na n wãa ben suunu sɔɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁰ Wunɛ tɔnun bii, a Isireliba dii ten kpunaa sɔɔsio kpa bu sekuru wa ben toranun sɔ, kpa bu wa bu yen kpunaa yen asansi mɛɛri.

¹¹ Sekuru tã n bu mwa yèn sɔ ba tuba ye ba kua, a bu dii ten kpunaa sɔɔsio nge me ba koo tu banisina, ten dɛɛbu ka ten yasum ka ten kɔnnɔsu ka ten ganan buraru ka ten woodaba, a ye kpuro yoruo ben nani biru. Ba koo wooda ye kpuro swĩwa ten bana sɔɔ. Yen ya ko n sãawa ten banan wooda.

¹² Guuru wɔllɔ batuma ye ya ka bu sikerene, ba koo ye garisiwa dɛɛra. Yeniwa ya sãa dii ten wooda.

Yãku yeru ka yãkunu

¹³ Durɔ wi, u yãku yeru yĩira ka yĩirutia ye ya ka gɔm soo teeru ka nɔm wĩ teeru nɛ. Wɔru ge ga ka yãku yee te sikerene gen yasum mu sãawa yĩirutia tia. Ma yen dukum mu sãa yĩirutia tia. Ma yen nɔɔ bɔkan biruɔ, ya sãa gɔm soorun bɔnu.

¹⁴ Saa wɔru gen tem di n ka girari s̄aa yee ten temɔ ya kua yīrutii yiru. Ma yen yasum mu maa s̄aa yīrutia tia. Saa yāku yee ten b̄aka piibun di n ka girari ten b̄aka bakaa, ya s̄aawa yīrutii nne. Ma yen yasum maa s̄aa yīrutia tia.

¹⁵ Yāku yee ten w̄ollɔ mi ba ra d̄ɔ s̄ore, ten gunum mu s̄aawa yīrutii nne, ma ba k̄aanu nne kua ba gira tia tia ten goonun yinna yeno.

¹⁶ Yāku yee ten goonu nne kpuro nu nɛwa. Nu s̄aawa yīrutii w̄akura yiru yiru.

¹⁷ Ten b̄aka yirusen goonu nne kpuro nu nɛwa. Ni kpuro nu m̄awa yīrutii w̄akura nne nne. Ma ba w̄aru kua ye s̄ɔ ba ka ye sikerena yīrutia tian yasum saka. B̄aka yen n̄ɔ b̄aka ya s̄aawa ḡam soorun b̄onu. Ma yen ȳɔtii yi m̄era s̄ɔ yari yeru gia.

¹⁸ Durɔ wi, u maa n̄un s̄ɔwa u nɛɛ, t̄anun bii, am̄eniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, d̄oma te ba yāku yee te bana ba kpa, ma ba kī bu yāku d̄ɔ m̄waararuginu ko kpa bu yem yēka, wooda ye ba koo sw̄i wee.

¹⁹ Lefiba s̄ɔ, Sad̄okun bweseru s̄ɔra kaa yāku kowobu wuna ba n da n̄un yākuru kue kpa a bu naa kinɛ kpendu wē torarun yākurun s̄ɔ.

²⁰ Kpa a ten yem sua a yēka yāku yee ten k̄aanu nne ye s̄ɔ ka ten goonu nne ye s̄ɔ ka sere maa yen b̄aka yiruse ye s̄ɔ a ka sikerena. Nge m̄eya kaa ka yāku yee te disi w̄aka kpa a tu s̄arasia.

²¹ Kpa a naa kinɛ ten yaa sua a doke d̄ɔ s̄ɔ batuma gaa s̄ɔ ye ba s̄ɔru kua t̄ɔw̄ɔ.

²² T̄ɔru yiruse s̄ɔ, kaa ka boo kinɛru nawa te ta n̄ alebu gaa m̄ɔ kpa a ka tu yākuru ko torarun s̄ɔ. Nge m̄eya kaa ka s̄aa yee te s̄arasia nge m̄e a raa kua ka naa kinɛ te.

²³ A n torarun yāku te kua a kpa, kaa maa naa kinɛru ka yāa kinɛru sua ni nu kun alebu gaa m̄ɔ.

²⁴ Kpa a ka nu da wi, Yinni Gusun̄n mi a ka yākuru ko. Yāku kowobu ba koo nin yaa b̄aru yēkawa kpa bu ka n̄un ye yāku d̄ɔ m̄waararugiru kua.

²⁵ S̄ɔ n̄ɔba yirun baa s̄ɔ t̄ɔ baatere, kaa n da boo kinɛru ka naa kinɛru ka yāa kinɛru gowa a ka torarun yākuru ko.

²⁶ Nge m̄eya s̄ɔ n̄ɔba yiru yen baa s̄ɔ ba koo ka yāku yee te s̄arasia kpa ta n w̄aa wi, Yinni Gusun̄n s̄ɔ.

²⁷ S̄ɔ n̄ɔba yiru yen biru, s̄ɔ n̄ɔba itase, yāku kowobu ba koo kp̄i bu den t̄ambu yāku d̄ɔ m̄waararuginu ka siarabuginu kua wi, Yinni Gusun̄n mi. Kpa u ka b̄eɛ n̄onu geu m̄eri. Wi, Yinni Gusun̄wa u yeni gerua.

44

S̄aa yerun k̄annɔ

ge ga w̄aa s̄ɔ yari yeru gia

¹ Durɔ wi, u maa ka Esekieli da t̄ɔw̄ɔ k̄annɔ ge ga w̄aa s̄ɔ yari yeru gia. N deema k̄annɔ ge, ga k̄enuawa.

² Yera Yinni Gusun̄n u n̄un s̄ɔwa u nɛɛ, k̄annɔ ge, ga ko n k̄enuawa ba n̄ gu keniam̄ɔ. Goo kun maa sarɔ mi, domi nɛ, Gusun̄n Isireliban Yinniwa na dua min di. Yen s̄ɔ, ga ko n k̄enuawa.

³ Adama b̄een kparɔ u koo kp̄i u sina mi, u ka di nɛ Yinni Gusun̄n wuswaaɔ. Wiya u koo maa kp̄i u du k̄annɔ gen ader̄n di kpa u yari min di.

Bango sariba ba n̄ du

Yinni Gusun̄n s̄aa yerɔ

⁴ Ma durɔ wi, u ka Esekieli da kɔnnɔwɔ ge ga wãa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia sãa yee ten dee deeru. Ye Esekieli u mɛɛra yera u wa wee Yinni Gusunɔn yiikon girima ya win sãa yee te yiba. Ma u yiira u wiru ten girari.

⁵ Yera Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnun bii, a wunen laakari dokeo kpa a mɛɛri sãa sãa ka wunen tiin nɔni kpa a swaa daki a nɔ ye kon nun sɔ sãa yee ten woodaban sɔ. A yen dubu ka yen yaribun wooda nɔni dokeo.

⁶ A Isireliba sɔɔwɔ be, be ba sãa mɛm nɔɔ sariba a nɛɛ, ben daa kɔsa ye, ya den man nua.

⁷ Wee ba dera tɔn tuko bango sariba be ba n man sãamɔ ba dua nen sãa yerɔ ba tu disi doke. Sanam mɛ be, Isireliba ba man yãkuru kuammɛ ka pɛɛ ka yaa gum ka yaa yem, ba ku ra nen arukawani mɛm nɔɔwɛ ben daa kɔsan sɔ.

⁸ Ben tii ba n nen sãa yerun sɔmburu nɔni doke. Adama sɔba ba tu nɔmu sɔndia.

⁹ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, tɛ, sɔɔ goo u n wãa ben suunu sɔɔ, ma u n man sãamɔ, ma u n maa bango kue, u n duɔ nen sãa yeru mi.

Wooda Lefiban sɔ

¹⁰ Yeniban biru, Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Lefi be ba raa ka man tonda sanam mɛ Isireliba ba man deri ma ba da ba bũnu swĩ, ba koo ben toranun are mwa.

¹¹ Ba ko n sãawa nen sãa yerun sɔm kowobu. Bera ba ko n da n sãa yee ten kɔnnɔsu mara. Kpa ba n ten sɔma mɔ. Beya ba ko n da Isireliban yãku dɔɔ mwaarugirun yaa sake kpa ba n wãa nɛ Yinni Gusunɔn sɔ.

¹² Wee tɛ, ba sãa Isireliban yãku kowobu bũnun nuurɔ, ma ba dera Isireliba ba tora. Yen sɔ, kon nɔma sua n bu so kpa bu ben toranun are mwa.

¹³ Na n maa wuramɔ bu man susi bu Isireliba yãkuru kua. Ba n maa duɔ nen sãa yerun dii dɛɛrarɔ ka dii te ta dɛɛre gem gem mi. Ba koo sekuru wa kpa bu ben daa kɔsan are mwa.

¹⁴ Sãa yerun nenubun sɔma kon bu wɛ bu ko.

Wooda

yãku kowo tɔnwerobun sɔ

¹⁵ Adama yãku kowobu Lefiba Sadɔkun bweseru sɔɔ, be ba sɔmburu kua nen sãa yerɔ sanam mɛ Isireliba ba tora ba man deri, beya ba ko n da man susi bu yãkuru ko ka pɛɛ ka yaa gum ka yaa yem. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁶ Beya ba ko n da du nen sãa yerɔ kpa bu susi nen tabuluɔ bu man sã. Kpa bu nen sãa yee ten sɔmburu nɔni doke.

¹⁷ Bà n duɔ sãa yee ten yaara sɔɔkaaɔ, kon de ba n sãa yãnu dokewa ni ba kua ka wɛɛ dangii. Bà n sɔmburu mɔ sãa yee ten yaara mi ka sere ten tiin sɔɔwɔ ba n yãnu dokemɔ ni ba kua ka yãa sansu.

¹⁸ Ba ko n dawani bɔkuawa kpa ba n sokoto kpirinu deewa, ye kpuro ya n sãa ye ba wesa ka wɛɛ dangii. Kpa bu ku raa kpaka sɛke bu ku ka wɛnyan sɔ.

¹⁹ Bu sere yari bu da yaara mi Isireliba ba mɛnnɛ, ba koo gina ben yãku yãa ni potiriwa bu yi sãa yeru mi. Kpa bu ku raa ka nu tɔmbu baban sɔ nu disi duura. Saa ye, kpa bu ganu doke bu ka yarima.

²⁰ Yãku kowobu ba n wii pɔɔru potamɔ. Ba n maa derimɔ ben seri yi dɛnya.

²¹ Yãku kowo goo u ku raa tam nɔ u sere da nen sãa yerun yaara sɔɔkaaɔ.

²² Ben goo u ku raa maa gɔmini n kun mɛ kurɔ wi ba yina sua kurɔ. Isireliba sɔɔra u koo wɔndia wi u kun durɔ yɛ sua. Adama u koo kpĩ u yãku kowo goon gɔmini sua.

²³ Ba koo nen tɔmbu sɔɔsiwa ye ya sãa nɛ Gusunɔgia ka ye ya n sãa nɛgia. Yeya, ye ya dɛɛre ka ye ya n dɛɛre.

²⁴ Bera ba koo nen tambu siria nge me nen woodaba ba gerua. Kpa bu nen woodaba mem nawa ka nen to ba ni na bu we, kpa bu nen to werarugiru berewe we.

²⁵ Yaku kowo u ku goon goru baba kpa u ku raa tii disi doke. Adama u koo kpi u win tiin tondon goru baba ka win merogiru ka win bibuginu ka win magiru ka win wogiru ka win sesu wi u kun duru yegiru.

²⁶ U n tii derasia goo ten so, so naba yirua u koo ko u sere win samburu tore.

²⁷ Doma te u koo du dii te ta dere mi, u koo gina win tiin toranun yakuru ko. Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

²⁸ Wee ye ya ko n saa ben tubi. Nena ba koo samburu kua. Ba n bu tem gam wema ba n ma Isirelia. Nena ko na n saa nge ben tem kasire.

²⁹ Ye ba ka torarun yakunu ka yaku ni ba ra ka toranu seme kua ka ke ni ba ka naam ka sere ye ba yi ne, Yinni Gusunan so, ye kpuro ya ko n sawa ben dani.

³⁰ Dia gbiikii ni ba koo ka ne, Yinni Gusunawa naawa, nu koo kowa yaku kowobuginu. Isireliba ba ko n da ben dia bimin som gem yaku kowobu wewa kpa n bu domaru kua.

³¹ Adama yaku kowobu ba n yaa goru n kun me guno goru dimo n kun me ye ganu kasuka nu go.

45

Tem me ba koo wuna nenem

¹ Yinni Gusunawa u maa nee, sanam me ba koo Isireliban bwese keru yi tem banu kua, ba koo tem gam wunawa mu n saa keru te ba Yinni Gusunawa we. Tem men debu ko n sawa gam soonu norobun suba yenda nabu (25.000). Men yasum maa gam soonu norobun suba wakuru (10.000). Me kpuro mu ko n sawa me ba wuna ba yi Yinni Gusunan so.

² Tem me sara ba koo batuma wuna saa yerun so. Yen debu ka yen yasum mu ko n newa mu n saa deka nera wunam wunam (500) kpa bu maa batuma gaa deri mi, bu ka sikerena ya n saa gam soonu weeraakuru.

³ Ba koo maa batuma gaa wuna gbiikaa ye so mi ba koo Yinni Gusunan saa yeru swi. Ya ko n sawa nenem Yinni Gusunan so tem me so.

⁴ Yera ya ko n saa yaku kowobugia be, be ba ra Yinni Gusunawa samburu kue saa yeru. Miya ben dia ko n wa ka Yinni Gusunan saa yeru.

⁵ Batuma mi Lefiba ba ko n wa yen debu ko n sawa gam soonu norobun suba yenda nabu (25.000). Yen yasum maa gam soonu norobun suba wakuru (10.000). Kpa bu dia yendu ko mi.

⁶ Yinni Gusunan batuma yen deederu, ba koo maa batuma gaa wuna mi Isireliba ba koo ben dia bani. Batuma yen debu bu ko n sawa gam soonu norobun suba yenda nabu (25.000) kpa yen yasum mu n saa gam soonu norobun suba nabu (5.000).

⁷ Ba koo maa batuma gaa wuna ben kparon so. Ya ko n wawa Isirelibagian nawo ka sere maa Yinni Gusunagian nawo. Batuma ye, ya koo dawa saa so duu yerun di n ka girari nim waku, saa maa so yari yerun di sere ka mi Isireliban tem mu ora. Yen debu bu ko n ka Isireliban bwese kera tian tem newa.

⁸ Nge meya kparobu ba ko n ben tem ma Isirelia. Ba n maa nen tambu dam dremu bu begin mwa. Ba koo bu mu deriawa.

Sina bokon saria ka tambugia

⁹ Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, bee Isireliban sina bibu ya den tura. I de wɔraru ka dam dɔrebu bu kpe. I gem ka wooda swiyo kpa i ku maa nen tambu wɔrari ye ba ma. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁰ I de been kiloba ka been yirutinu nu n saa dee dee.

¹¹ Sakaku ge ba ra ka dia bimi yire ba ma efa ka ge ba ra ka ga yarum yire ba ma bati, i de ni kpuro nu n ne. Kpa ye kpuro ya n saa sakaku ge ba ma homerin bonu wakurun tia.

¹² Sii geesun gobi sikili tia ya n maa saa gobi yi ba ma gera yendu, kpa sikilin gobi wata ya n maa saa minu tia.

¹³ Wee ke ni i ko i n da we. I n been alikama ka dia bima ye ba ma asu ga, i ko efan bonu naba tian sube teeru suawa homeri tia so.

¹⁴ I n maa gum weema, i ko i mu yirewa ka sakaku ge ba ma bati. Bati wakuru ta sawa homeri tia. Homeri ka kari ya sawa tia. Batin bonu wakurun tia i ko i wuna.

¹⁵ Isireli, ya ga so, yanu goobu (200) nu n wa, ya teera i ko i we kerun so n kun me yaku do mwaararugirin so n kun me siarabun yakurun so. Nge meya ne, Yinni Gusunɔ kon ka bee been toranu suuru kua. Ne Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁶ Isireliba kpurowa ba ko n da ben kparo ke te we.

¹⁷ Domi wiya u ko n da yaku nin wunanasu ko Isireliban so suru kpao baawure so ka to werarugiru so, to bakarun baatere so gesi. Yaku ni ba ko n da ko mi, niya yaku do mwaararuginu ka kenu ka yaku ni ba ra ko ka gberun dianu ka torarun yakunu ka sere siarabun yakunu.

Yaku yerun derasiabu

¹⁸ Ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, suru gbiikoon to gbiikiru, ba koo naa kineru sua te ta n alebu ga ma. Kpa bu ka saa yee te disi waka.

¹⁹ Yaku kowo u koo naa yen yem sua kpa u yeka saa yee ten konna kadiriba so ka sere yaku yerun goonu nne naba bakan wala ka sere dii yaara ye ya wa sawon konna kadiriba so.

²⁰ Suru win so naba yiruse so, ba koo maa yakuru ko be ba tora ba n ka baarun so. Nge meya ba koo ka saa yee te sarsa.

²¹ Suru gbiikoon so wakura nne so ba koo Ga sararibun to bakarun di. Ba koo to te diwa so naba yiru. Pee ye ba kun seeyatia dokewa ba koo di to ni so.

²² Yen dama te, Isireliban kparo u koo naa kineru gowa win toranu ka win tambuginun so.

²³ So naba yiru ye so, to baatere ke kinenu naba yiru ka ya kinenu naba yiruwu u koo go u ka yaku do mwaararuginu ko. Kpa u maa bo kinenu naba yiru go toranun yakunun so, yen ga ya kun alebu ga ma.

²⁴ Yen biru alikaman som kilo tena ka gum ditiri naba tia ba koo sondi naa ka yaru baateren wala.

²⁵ Suru naba yirusen so wakura nabuse so, to bakarun sanam, yaku tee niya ba koo ko so naba yiru ye so ka yen som me, ka gum me.

46

Wooda

ye Isireliban kparo u koo swi

¹ Ne, Yinni Gusunɔ na nee, saa yerun yaara so kaan konna ge ga wa so yari yeru ga, ga ko n kenuwa so naba tia ye so ba ra samburu ko. Adama ba koo gu kenawa to werarugiru so ka sere maa suru kpao u n yara.

² Isireliban kparo u koo duwa saa kənnə ge ga wāa təwən di kpa u na u yāra kənnə gen kadirin bəkuə sanam me yāku kowobu ba nūn yāku dōo mwaararugiru ka siarabun yākuru kuammə. Saa ye səə, u ko n yiirewa kənnə gen mi. Yen biru kpa u yari. Ba n kənnə ge kənumə sere yoka.

³ Isireliba ba koo na bu kpunawa bu Yinni Gusunə bεεε wē kənnə gen mi tōo wērarugiru səə ka sere maa suru kpaə baawure səə.

⁴ Tōo wērarugii te səə, sina boko u koo yāku dōo mwaararugiru ko ka yāa kpemminu nəəba tia ka sere maa yāa kinε teeru. Ni kpuro nu kun alebu gaa mə.

⁵ U koo maa alikaman som kilo tənə səndi yāa kinεru baateren wəllə ka sere maa gum ditiri nəəba tia som mən wəllə. Som me u kīwa u koo səndi yāa kpemminu wəllə.

⁶ Suru kpaə u n yara, u koo naa kinε kpendu gowa te ta n alebu mə ka yāa kpemminu nəəba tia ka yāa kinε teeru, ni kpuro nu kun alebu mə.

⁷ Meya u koo maa alikaman som kilo tənə səndi naa kinεru baateren wəllə ka yāa kinεru baateren wəllə. U koo gum ditiri nəəba tia doke som me səə kpa u yāa kpemmii nin wəllə som səndi me u kī.

⁸ Ben kparo u koo duwa saa dii yaaran kənnən di. Min diya u koo maa ka yari.

⁹ Adama Isireliba bə n man sāaru na tōo bakaru garu səə, be ba dua saa kənnə ge ga wāa sōo yēsən nəm geu gian di, ba koo yariwa ka kənnə ge ga wāa sōo yēsən nəm dwareu gia. Be ba maa dua saa kənnə ge ga wāa sōo yēsən nəm dwareu gian di, ba koo yariwa ka kənnə ge ga wāa sōo yēsən nəm geu gia. Goo kun yariə kənnə ge u ka duan di.

¹⁰ Ben kparo u koo du sanam me ba duə kpa u yari sanam me ba yariə.

Yākunun wooda

¹¹ Tōo bakanun sanam, bə n yākuru mə ka naa kinεru ka yāa kinεru, alikaman som kilo tənə ba ko n da səndi sabe nin baateren wəllə ka gum ditiri nəəba tia. Adama n n yāa kinε kpendun na ba ka mə, som mən nəə ba kīwa ba koo ka na.

¹² Ben kparo u n gōru doke u yāku dōo mwaararugiru n kun me siarabun yākuru ko, ba ko n da nūn kənnə ge ga wāa sōo yari yeru gia keniewa. U koo tu kowa nge me u ra ko tōo wērarugiru səə. U n yara u doona kpa bu kənnə ge kεnε.

¹³ Tōo baatere ba ko n da Yinni Gusunə yāku dōo mwaararugiru kuewa ka yāaru wōo tiagiru te ta n alebu gaa mə. Ba ko n da tu kowa bururu baatere.

¹⁴ Bururu baatere, ba ko n da yākuru kowa ka som kilo nəəbu ye ba burina ka gum ditiri yiru. Meya ba ko n da tu ko tōo baatere sere ka baadommaə.

¹⁵ Nge meya bururu baatere ba ko n da Yinni Gusunə yāku dōo mwaararugiru kue ka yāa kinε kpendu ka som ka sere maa gum. Meya ba ko n da tu ko sere ka baadommaə.

Ye n sāa Isireliban kparon

bibugia

¹⁶ Ameniwa nε, Yinni Gusunə na gerua. Na nεε, Isireliban kparo u n win bibun turo tem kā, tem me, mu koo kowa bii win bibun bweserugim.

¹⁷ Adama u n win yoo tem kā, yakiabun wōo gə n tura yoo wi, u n ko n maa tem me mə. Saa ye səə, mu koo kowa wi, kparo wigim. Win bibu tənawa ba koo kpī bu win tem tubi di.

¹⁸ Kparo wi, u ku raa win təmbu tem mwaari. Ye u koo win bibu wē kpuro u de ya n wee win mərən di. Kpa nən təmbu səə goo u ku raa ka win tem bia.

Sāa yerun doo koo yeru

¹⁹ Durɔ wi, u ka Esekieli da dirɔ te ta wāa yāku kowobun sɔ̄ sāa yerɔ. U dua saa kɔnnɔ ge ga wāa sɔ̄ yēsan nɔm geu gian di. Yen sɔ̄ mi, ayeru gara wāa sɔ̄ duu yeru gia.

²⁰ Ma u nùn sɔ̄wa u nɛɛ, aye te, ta sāawa mi yāku kowobu ba ko n da toranun yāku yaa yike kpa bu som mɛ ba ka yāku kua sɔmɛ. Nge mɛya ba n̄ maa ka yi dɔ̄ tɔ̄wɔ Isireliba bu sere ye babiri. Domi ya sāawa Yinni Gusunɔgia.

²¹ Yen biru u maa ka nùn da yaara tɔ̄kaaɔ. Ma ba da yen goonu nne ye kpuron mi. Ma u deema ba batuma gaa wīa goo ten baateren mi.

²² Batuma yen baayeren dēebu bu sāawa gɔm soonu weeru ma yen yasum maa sāa gɔm soonu tɛna. Ye nne ye kpuro ya nɛwa.

²³ Ba gana kua ba ka ye nne ye kpuro sikerena. Ma ba dosu gira gana ye sɔ̄.

²⁴ Ma durɔ wi, u nùn sɔ̄wa u nɛɛ, ya sāawa mi sāa yee ten sɔm kowobu ba ko n da yaa yike ye tɔmba ka yākuru na.

47

Daa te ta yarimɔ

saa sāa yerun di

¹ Yen biru durɔ wi, u ka Esekieli gɔsira sāa yerun kɔnnɔwɔ. Yera nim mu kuramɔ dii ten kɔnnɔn tem di sɔ̄ yari yeru gia. Domi dii ten kɔnnɔ ga mɛɛrawa sɔ̄ yari yeru gia. Ma nim mɛ, mu kokumɔ mu dɔ̄ sāa yerun nɔm geu gia yāku yerun sɔ̄ yēsan nɔm dɔwɔrɔ gia.

² Ma u maa ka nùn da kɔnnɔ, ge ga wāa sɔ̄ yēsan nɔm geu gia. Ma ba besira ba da tɔ̄wɔ sere kɔnnɔwɔ ge ga wāa sɔ̄ yari yeru gia. Ma Esekieli u wa nim mɛ, mu kokumɔwa nɔm geu gia.

³ Durɔ wi, u da sɔ̄ yari yeru gia. N deema u wɛɛ neni win nɔmɔ. Nge mɛ u dɔ̄, u yam mi yīira gɔm soonu nɔrɔbu (1.000). Ma u Esekieli tɔburasia. Ma nim mɛ, mu na sere win naa wīinɔ.

⁴ Yen biru u maa gɔm soonu nɔrɔbu yīira. Ma u dera Esekieli u nim mɛ tɔbura. Ma nim mɛ, mu na sere win dūu wīinɔ. Ma u maa susi u yīira gɔm soonu nɔrɔbu. Ma mu na sere win pɔraɔ.

⁵ Ma u maa yīira gɔm soonu nɔrɔbu mi n sāa nim bwee bakaru te Esekieli u n̄ kpɛ u tɔbura. Domi nim mɛ, mu duku. Goo kun kpɛ u mu tɔbura ma n kun mɔ ka kɛɛri.

⁶ Ma u Esekieli sɔ̄wa u nɛɛ, tɔnun bii, a ye kpuro mɛɛra sāa sāa?

Ma u ka nùn wurama daa ten bɔ̄wɔ.

⁷ Ye u ka nùn tura mi, yera u wa dānu nu dabi daa ten goo gookaɔ.

⁸ Ma u nùn sɔ̄wa u nɛɛ, nim mɛ, mu koo kokuwa mu da wɔ̄ bera ye ya wāa sɔ̄ yari yeru giaɔ ka wɔ̄wa ye ba m̄ Arabaɔ kpa mu sere da nim wɔ̄kuɔ. Mɛya mu koo nim wɔ̄kun nim dɛɛrasia.

⁹ Mi nim mɛ, mu gesi dua kpuro, hunde koni ye ya wāa mi ya ko n wāaru mɔwa. Kpa swɛɛ yi n dabi. Domi mi nim mɛ, mu dua kpuro mu koo mɛ mu tie dɛɛrasiawa.

¹⁰ Saa Engedin di n ka da Eni Egalaimuɔ, surɔkɔba ba ko n da n wāawa mi, ba n yākoronu keewa daa ten goorɔ. Ta ko n swɛɛ bwese bweseka mɔwa nge nim wɔ̄ku ge ba sokumɔ Mɛditeranɛ. Swɛɛ yi, yi ko n dabi.

¹¹ Adama ba koo ten daa burenu ka ten yerusu deriwa bɔ̄ te ta wāa min sɔ̄.

¹² Ten goonɔ dāa ko n kpiawa n̄n wurusu kun dɛruramɔ, n̄n marum kun maa kpeemɔ. Nu ko n da yewa suru baawure. Domi nu ko n nim waamɔwa sāa yerun di. Ba ko n da dāa nin marum diwa kpa bu ka nin wurusu bararun tim ko.

Yinni Gusunɔ u Isireliban

tem nɔɔ bura yenu yiimɔ

¹³ Ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bɛɛ Isireliba, tem mɛ i ko i bɔnu ko, kon bɛɛ mɛn nɔɔ bura yenu sɔɔsi. Yosefun bwese kɛra bɔnu yiruwa ya koo wa.

¹⁴ Bwese kɛri yi yi tien bɔnu ya ko n nɛwa. Domi nɛ, Yinni Gusunɔ na nɔma sua na bɔrua na nɛɛ, bɛɛn baababara kon mu wɛ. Yen sɔna bɛɛ i ko i mu wa i tubi di.

¹⁵ Tem mɛn nɔɔ bura yeru wee. Sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, ta torua saa nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeranɛn di n ka da Hɛtilonin swaaɔ sere ka Sedadin wuu duu yerɔ,

¹⁶ ka Hamatiɔ ka Bɛrɔtaɔ ka Siburaimuɔ. N deema wuu si, su wɔawa Damasi ka Hamatin nɔɔ bura yerun baa sɔɔ ka Hasɛɛ Hatikonin temɔ Hafaranin tem nɔɔ bura yeru gia.

¹⁷ Nge mɛya sɔɔ yɛsan nɔm geun tem nɔɔ bura yee te, ta ko n wɔa saa nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeranɛn di n ka girari Hasaa Enɔɔwɔ Damasin tem nɔɔ bura yerɔ ka Safoniɔ Hamatin tem nɔɔ bura yerɔ.

¹⁸ Sɔɔ yari yeru gia maa tem mɛn nɔɔ bura yeru ta koo daa te ba mɔ Yuudɛni swiwa Hafaraniɔ ka Damasiɔ ka Galadiɔ ka Isireliban tem baa sɔɔ. Ta ko n wɔawa saa tem nɔɔ bura yee te ta wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di n ka na nim wɔku bɔruguuɔ sɔɔ yari yeru gia.

¹⁹ Sɔɔ yɛsan nɔm dvaru gian tem nɔɔ bura yee te, ta koo dawa saa Tamaan di sere ka Mɛriban bwiaɔ Kadɛsiɔ kpa tu Egibitin daaru swi sere n ka girari nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeranɛ. Nɔɔ bura yee te ta wɔa sɔɔ yɛsan nɔm dvaru gia, tera mi.

²⁰ Sɔɔ duu yeru gian tem nɔɔ bura yeru ta ko n sɔawa nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeranɛ ma ya yɔra Hamatin deedeeru sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Sɔɔ duu yerugiara maa mi.

²¹ Bɛɛ Isireliban bwese kɛri wɔkura yiru sɔɔ

²² i ko i tem mɛ bɔnu ko ka tɛtɛ bɛɛn tii tiinɛ sɔɔ ka sɔɔ be ba wɔa ka bɛɛ ba ka bibu mara bɛɛn suunu sɔɔ. I ko i bu garisiwa nge Isireliba. Kpa i tubi ye bɔnu ko ka be sannu ka tɛtɛ.

²³ I ko i sɔɔ nɔn win baa wɛwa bwese kɛra yɛ sɔɔ u wɔa. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

48*Ba tem mɛ bɔnu kua*

¹ Isireliban bwese kɛra baayeren yi sira wee ka bɔnu ye yen baayere ya wa. Danun bwese kɛra ya yen baa wa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, swaa ye ya dɔɔ Hɛtiloniɔ Hamatin di n ka da Hasaa Enɔɔ gia Damasi ka Hamatigibun tem bɔkuɔ. Tem mɛ, mu wɔawa saa sɔɔ yari yerun tem nɔɔ bura yerun di n ka da sɔɔ duu yeru gia.

² Danu ben bɔkuɔ, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ Aseɛbagima mu wɔa mi.

³ Aseɛbagim bɔkuɔ Nɛfitalibagima mu wɔa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

⁴ Nɛfitalibagim bɔkuɔ, Manasebagima mu wɔa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

⁵ Manasebagim bɔkuɔ Efaraimubagima mu wɔa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

⁶ Efaraimubagim bɔkuɔ Rubɛnibagima mu wɔa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

⁷ Rubɛnibagim bɔkuɔ Yudabagima mu wɔa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

*Tem**mε ba koo Yinni Gusunɔ wē*

⁸ Yudaban tem bɔkuɔ sɔɔ yari yeru gian tem nɔɔ bura yeru mi, n ka da nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeranɛ sɔɔ duu yeru gia, bera miya ba koo Yinni Gusunɔn tem yĩire. Mɛn dɛɛbu bu ko n ka Isirelibagim nɛwa kpa mɛn yasum mu n sãa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu (25.000). Kpa bu Yinni Gusunɔn sãa yeru bani mɛn suunu sɔɔ.

⁹ Batuma ye ba koo Yinni Gusunɔ deria mi, yen dɛɛbu bu ko n sãawa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu (25.000). Kpa yen yasum mu n sãa gɔm soonu nɔɔɔbun suba wɔkuru (10.000).

¹⁰ Yãku kowoba ba koo batuma yen sukum sua. Kpa ya n sãa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Sɔɔ duu yeru gia gɔm soonu nɔɔɔbun suba wɔkuru. Sɔɔ yari yeru gia maa gɔm soonu nɔɔɔbun suba wɔkuru kpa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia yen dɛɛbu bu n sãa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu. Kpa Yinni Gusunɔn sãa yeru ta n wãa yen suunu sɔɔ.

¹¹ Yãku kowo Sadɔkun bibun bwesera ta ko n tem mε mɔ. Domi beya ba wãa nɛ, Yinni Gusunɔn sɔmburu sɔɔ sanam mε Lefi yãku kowo be ba tie ka Isireliba ba man deri.

¹² Batuma ye, ya ko n sãawa nɛnɛm ye ba wuna Isireliban tem di Lefiban tem nɔɔ bura yerun bɔkuɔ.

¹³ Lefi ben tem mu ko n wãawa yãku kowobugim bɔkuɔ. Mu ko n sãawa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu. Yen yasum maa gɔm soonu nɔɔɔbun suba wɔkuru.

¹⁴ Ba ñ mε sɔɔ gam gum dɔramɔ. Ba ñ maa kpɛ bu ka mu gam kɔsina ñ kun mε bu mu goo wē. Domi mɛya mu kpuro kere yɛn sɔ mu sãa Yinni Gusunɔgim.

*Batuma ye ya ko n sãa**sina bokogia ka wuugibugia*

¹⁵ Tem mε mu tie, mɛn yasum mu sãawa gɔm soonu nɔɔɔbun suba nɔɔbu (5.000). Ma mɛn dɛɛbu bu sãa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu (25.000). Ye kpuro ya ko n sãawa wuugibugia. Mε sɔɔra ba koo ben dia bani ka sere ye ya tie. Wuun batuma yen goonu nɛ ye kpuro ya ko n nɛwa,

¹⁶ gooru baatere ta n sãa gɔm soonu nɔɔɔbun suba nɛ ka nɛera wunɔbu (4.500).

¹⁷ Ba koo batuma gaa deriwa bu ka wuu ge sikerena ya n sãa gɔm soonu goobu ka weeraakuru (250) yen goonu nɛ ye kpuro sɔɔ.

¹⁸ Batuma ye ya tie wuugian yɛsi yɛsikaɔ ya ko n wãawa yãku kowobugian bɔkuɔ. Yen dɛɛbu bu ko n sãawa gɔm soonu nɔɔɔbun suba wɔkuru (10.000) sɔɔ yari yeru gia ka maa sɔɔ duu yeru gia. Batuma ye sɔɔra ba koo dīanu duure ni ba ko n da ka be ba wuu gen sɔmburu mɔ nɔɔri.

¹⁹ Ba koo sɔm kowo be gɔsiwa bwese kera baayeren min di. Be kpurowa ba koo wuku tem mε sɔɔ.

²⁰ Yinni Gusunɔn tem mε kpuron goonu nɛ kpuro nu ko n nɛwa, nu n sãa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu nɔɔbu (25.000). Mε sɔɔra ba koo wuun batuma wãa.

²¹ Batuma ye ya tie, ya ko n sãawa sina bokogia kpa ya n Yinni Gusunɔgia ye suunu doke ka sere mi wuugibu ba koo sina. Yen yasum mu ko n sãawa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu sɔɔ yari yerun tem nɔɔ bura yeru gia, yen dɛɛbu bu n maa sãa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yɛnda nɔɔbu sɔɔ duu yeru gia nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeranɛ gia. Nge mɛya batuma ye ba wuna Yinni Gusunɔn sɔ ka sãa yee ten sɔ, ye kpuro ya ko n wãawa tem mɛn suunu sɔɔ.

²² Lefiban batuma ka wuugia ye, ya ko n ben kparogia bɔnu s̄awa yiru. Ya ko n w̄awa Yudabagia ye ya w̄a s̄o ȳsan n̄m geu gia ka sere Benyamεbagia ye ya w̄a s̄o ȳsan n̄m dwaru gian baa s̄o.

Bwese keri yi yi w̄a

s̄o ȳsan n̄m dwarɔn tem

²³ Bwese keri yi yi tien tem wee. Benyamεbagim mu ko n w̄awa saa Isireliban tem n̄o bura yerun s̄o yari yerun di n ka da nim w̄ku ge ba m̄ Mēditeranε s̄o duu yerɔ.

²⁴ Benyamεbagim b̄kuo Simεabagima mu ko n w̄a mi, s̄o yari yerun di n ka da s̄o duu yerɔ.

²⁵ Simεabagim b̄kuo Isakaribagima mu ko n maa w̄a mi, saa s̄o yari yerun di n ka da s̄o duu yerɔ.

²⁶ Isakaribagim b̄kuo Sabulonibagima mu ko n maa w̄a mi, s̄o yari yerun di n ka da s̄o duu yerɔ.

²⁷ Sabulonibagim b̄kuo Gadibagima mu ko n maa w̄a mi, s̄o yari yerun di n ka da s̄o duu yerɔ.

²⁸ Gadibagima mu ko n s̄a Isireliban tem n̄o bura yeru s̄o ȳsan n̄m dwaru gia. Ta koo dawa saa Tamaan di sere Meriban bwiaɔ Kadεsiɔ, kpa tu Egibitin daaru sw̄i sere n ka da nim w̄ku ge ba m̄ Mēditeranε.

²⁹ Tem m̄ya i ko i b̄nu ko ka t̄t̄ b̄ε Isireliban bwese keri s̄o kpa b̄εn baawure u win b̄nu wa. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yerusalεmun k̄nn̄su

w̄kura yiru

³⁰⁻³¹ K̄nn̄su w̄kura yiruwa ba koo doke Yerusalεmuo. Sin baagere ga koo bwese kera tian ȳsiru s̄bewa. S̄o ȳsan n̄m geu gia, gana yen d̄εbu s̄awa ḡm soonu n̄r̄bun suba n̄ε ka n̄εra wun̄bu (4.500). K̄nn̄su itawa ba koo doke mi. Teu s̄o, ba koo Rubenin ȳsiru doke, yiruse s̄o Yudagiru, itase s̄o maa Lefigiru.

³² S̄o yari yeru gia maa gana ya ko n w̄a. Yen d̄εbu bu ko n s̄a ḡm soonu n̄r̄bun suba n̄ε ka n̄εra wun̄bu (4.500). Ba koo k̄nn̄su ita yaba mi. Gbiikuu ga ko n Yosefun ȳsiru m̄, yiruse Benyamεεgiru, itase maa Danugiru.

³³ S̄o ȳsan n̄m dwaru gian gana ya ko n ka ȳn̄o d̄εbu n̄wa. Ba koo maa k̄nn̄su ita yaba mi. Gbiikuu ga ko n Simεon ȳsiru m̄, yiruse Isakarigiru, itase maa Sabulonigiru.

³⁴ S̄o duu yeru gian gana ya ko n ka yi yi tie d̄εbu n̄wa. Kpa bu yi k̄nn̄su ita yaba nge m̄ ba ȳn̄o kua. Gbiikuu ga ko n Gadin ȳsiru m̄, yiruse Aseεgiru, itase maa Nεfitaligiru.

³⁵ Gana ye ya koo wuu ge sikerena kpuron d̄εbu bu ko n s̄awa ḡm soonu n̄r̄bun suba ȳndu yiru sari (18.000).

Saa d̄ma ten di, ba ko n da wuu ge sokuwa Yinni Gusunɔ u w̄a mini.

DANIĒLI

Danielin tireru, Yudaban wahala ka ben nɔni swāara ta ka yā sanam mɛ ba wāa yoru sɔɔ tɔn tukobun mi. U tu yoru a u ka win tɔmbu dam kē bu ka temana ba a bā n wāa nɔni swāaru sɔɔ. Domi Gusunɔ u koo bu nasara wē.

Tire te, ta Gusunɔn kpāaru ka win girima sōsimɔ. Wiya u bannu kpuro neni. Wiya u handunia kpare.

Sa ko kpī su tire ten gari bɔnu ko yiru. Gbiikaa Danieli ka win bɔrɔba ba nasara wa ben yiberɛbaɲ wɔllɔ yèn s̄ ba ben naanɛ doke Gusunɔ sɔɔ. Yiruse Danieli u kās̄i dabinu wa ni nu sōsimɔ nge mɛ bannu ganu koo swīina kpa nu wɔruku. Adama Gusunɔn tamba koo nasara wa.

Tire ten kpunaa

1. Danieli ka win bɔrɔba, wiru 1n di sere wiru 6.
2. Danielin kās̄inu, wiru 7n di sere wiru 12.

Danieli ka win kpaasibu

ba wāa Babiloniɔ

¹ Yoyakimu, Yudaban sina bokon bandun wōɔ itase sɔɔra Nebukanɛsaa Babilonin sunɔ u na ka win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi.

² Yera Yinni Gusunɔ u dera u Yoyakimu ka win tɔmbu gabu mwa. Ma u dera u s̄aa yerun dendi yānu ganu gura u ka da Babiloniɔ u yi win būu dirun arumanin beru yerɔ.

³ Yen biru, u Asipenasi win sɔm kowobun wirugii sōɔwa u nɛɛ, u Isireliba sɔɔ sina bibu ka wirugibun bibu gabu gɔsio

⁴ ba n s̄aa durɔ burɔbu be ba n̄ alebu gaa mɔ. Kpa ba n bwisi ka yēru ka laakari mɔ bu ka kpī bu Babilonin barum keu ko, kpa bu sɔmburu ko sina kpaarɔ.

⁵ Ma sina boko u win tiin dīa n̄n bweseru u ra di ka tam mɛn bweseru u ra nɔ bu wē ba n dimɔ kpa ba n n̄rumɔ baadomma ba n ka keu mɔ sere n ka ko wōɔ ita bu sere sɔmburu tore sina kpaarɔ.

⁶ Be ba gɔsa mi sɔɔra Yuda beni ba wāa, Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria.

⁷ Ma sina bokon sɔm kowobun wirugii wi, u bu yīsinu kɔsa. Danieligira Belitasaa. Hananiagira Sadaki. Miseligira Mɛsaki. Asariagira maa Abɛnɛgo.

⁸ Danieli u ḡru doke u sina bokon dīanu ka win tam mɛ yina, kpa u ku raa tii disi doke. Ma u sɔm kowobun wirugii wi, suuru kana u ku n̄n tilasi ko u ka sese te di.

⁹ Ma Gusunɔ u dera wirugii wi, u ka Danieli nɔnu geu mɛera u n̄n durom kua.

¹⁰ U nɛɛ, na nɛn yinni sina bokon berum mɔ. Domi wiya u yi ye i ko i di ka ye i ko i nɔ. U n da maa wa i n̄ bɔru nge bɛɛgii be ba tie, saa ye sɔɔ, kari sɔɔra i man doke mi. Domi ba koo kpī bu man wiru bura.

¹¹ Yera Danieli u be nɛɛ yen nɔario wi wirugii wi, u bu nɔmu sɔndia sōɔwa u nɛɛ,

¹² a de su dīanu di yaa sari kpa su nim dirum nɔ sōɔ wɔkurun saka.

¹³ Yen biru, kpa a bɛsɛn wuswaa mɛeri kpa a maa be ba sunɔn dīanu dimɔn wuswaa mɛeri. Yen mɛ a wa kpa a sun kua mɛ.

¹⁴ Ma u ben gari yi wura u bu deri sere sōɔ wɔku te.

¹⁵ Ye sōɔ wɔku te, ta tura, yera u ben wuswaa mɛera ma u wa ba bwāa do. Ba maa be ba sina bokon dīa duronu dimɔ bɔrum kere.

¹⁶ Ma Danieliban nɔario wi, u n̄ maa bu dīa duro ni, ka tam mɛ wē. U bu dīanu wēwa yaa sari.

¹⁷ Gusunɔ u aluwaasi nne ye yēru wē. Ma u bu bwisi kā ba Kaladen barum tireru gia sãa sãa. Ma u bu kua laakarigibu. U maa Danieli bwisi kā u ka dosusu ka kãsinu kpuro tubusia.

¹⁸ Ye wɔɔ ita ye, ya yiba, ye sina boko Nebukanesa u bura mi, yera sɔm kowobun wirugii wi, u aluwaasi be kpuro yara u ka nùn bu daawa.

¹⁹ Ma sina boko wi, u ka bu gari kua. Be kpuro sɔɔ, goo sari wi u sãa nge Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria. Yen sãna sina boko u bu wura ba n sãa win sɔm kowobu.

²⁰ Gari yi sina boko u bu bikia kpuro, ba ra yi wisiwa ka bwisi, ka yēru. Ma u wa ba dobo dobogibu ka sɔrobun bwisi kere sere mi n toma, be ba wãa win tem sɔɔ kpuro.

²¹ Ma Danieli u wãa mi sere Sirusi u ka bandu di.

2

Nebukanesaan dosu

¹ Nebukanesaan bandun wɔɔ yiruse sɔɔ, u dosu gagu kua. Dosu ge, ga nùn berum mwa sere u kpama u dweeya.

² Yera u dobo dobogibu sokusia ka sɔrobun ka bũu sinambu ka bwisigibu bu ka nùn win dosu ge sɔ. Ma tɔn be kpuro ba na ba menna win wuswaaɔ.

³ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, na dosawa. Ga maa man berum mwa. Na kãwa i man sɔ ye na dosa.

⁴ Ma bwisigii be, ba sina boko sɔɔwa ka Aramugibun barum ba nɛɛ, yinni, wunen hunde yu daka da! A sun dosu ge sɔɔwɔ kpa su nun gu tubusia.

⁵ Ma sina boko u maa bu sɔɔwa u nɛɛ, wee ye na gɔru doke n bɛɛ kua. I kun man dosu gen tii sɔɔwa ka gen tubusianu sannu, kon de bu bɛɛ bɔtiri bɔtiriwa kpa bɛɛn yenusu su ko bansu.

⁶ Adama i n man gu sɔɔwa ka gen tubusianu sannu, kon bɛɛ kɛɛ dabinu wē. Kpa i bɛɛɛ baka wa. Yen sɔ tɛ, i man dosu gen tii sɔɔwɔ ka gen tubusianu.

⁷ Ba kpa nùn wisa ba nɛɛ, yinni, a sun wunen dosu ge sɔɔwɔ kpa su nun gu tubusia.

⁸ Sina boko u bu wisa u nɛɛ, na yē sãa sãa ma i kã i gari gawawa. Domi i nua ye na gɔru doke n bɛɛ kua.

⁹ Ma i n man dosu ge sɔɔwa, ye na gɔru doke n bɛɛ kua mi, ya koo bɛɛ kpuro deema. Domi i sɔɔru kpa i ka man weesu ka gari suninu naawawa kpa n ka nɛn gere kasi. Yen sɔ, i man dosu gen tii sɔɔwɔ kpa n gia ma i ko i kpĩ i gu tubusia.

¹⁰ Yera ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, goo sari dunia sɔɔ mini wi u koo kpĩ u wunen gari yini wisi baa be ba dam mɔ nge wunɛ, ben goo sari wi u gari yinin bweseru bikiare sɔrobun mi, n kun mɛ dobo dobogibun mi, n kun mɛ Babilonin bwisigibun mi.

¹¹ Ye wunɛ sina boko a bikia mini, goo sari wi u koo kpĩ u nun ye tubusia sere bũnu baasi ya! Wee nu ku ra n maa wãa tɔmbun suunu sɔɔ.

¹² Ye sina boko u ben gari yi nua, yera u mɔru besira. Ma u wooda wē bu Babilonin bwisigibu kpuro go.

¹³ Ma ba sina bokon gari yi kpama ma ba koo Babilonin bwisigii be go. Ma ba Danieli ka win kpaasibu kasu bu go.

Gusunɔ

u Danieli dosu ge sɔɔwa

¹⁴ Sanam mɛ Arioku sina bokon kirukuban guro guro u yara u ka Babilonin bwisigii be go, Danieli u ka nùn gari kua ka bwisi ka laakari.

¹⁵ U nɛɛ, amɔna sina bokon wooda yeni ya ka dam mɔ mɛ. Yera Arioku u nùn gari yin asansi tubusia.

¹⁶ Ma Danieli u da sina bokon mi u nùn kana u nùn deri saa fiiko, kpa u wa u nùn dosu ge tubusia.

¹⁷ Ma Danieli u wura dirɔ u win kpaasibu Hanania ka Miseli ka Asaria gari yi sɔɔwa.

¹⁸ Ma u bu yiire bu Wɔrukoo kana u ben wɔnwɔndu wa kpa u bu dosu ge sɔ kpa bu ku raa bu go ka bwisigii be sannu.

¹⁹ Yen biruwa Gusunɔ u Danieli dosu ge sɔɔwa wɔkuru, kāsiru sɔɔ. Ma Danieli u nùn siara. U nɛɛ,

²⁰ Yinni Gusunɔ,
wuna ko na n siaramɔ ka baadommaɔ.

Wuna a bwisi ka dam mɔ.

²¹ Wuna a ra saaba gɔsie.

Wuna a ra sinambu bandu wɛ.

Wuna a ra maa bu bandu yare.

Wuna a ra laakarigibu laakari wɛ,

kpa a bwisigibu yɛru kɛ.

²² Wuna a ra tɔnu sɔɔsi ye ya berua,
ye u n̄ kpɛ u ka tii tubu.

A yɛ ye ya wɔa wɔkuru sɔɔ.

Domi yam bururam mu ra n wɔawa wunen mi.

²³ Gusunɔ nen baababan Yinni, na nun siaramɔ.

Na takaru mɔ bwisi ka dam mɛ a man kɔn sɔ.

Domi a man sɔɔsi ye sa nun bikia.

A sun sina bokon dosu ge sɔɔwa.

²⁴ Yen biru, Danieli u da Ariɔkun mi, wi sina boko u wooda wɛ u ka Babilonin bwisigibu go. Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ku tɔn be go. A de a ka man da sina bokon mi. Kpa n nùn win dosu ge tubusia.

²⁵ Ma Ariɔku u ka Danieli da fuuku sina bokon mi. Ye ba tura mi, yera u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, wee na durɔ goo wa Yuda be ba mwɛerima sɔɔ, wi u koo nun wunen dosu ge tubusia.

Danieli u sina boko dosu ge

sɔɔwa ka gen tubusianu

²⁶ Ma sina boko u Danieli wi ba maa yĩsiru kɔ Belitasaa bikia u nɛɛ, kaa kpĩ a man nen dosu gen tii sɔ ka gen tubusianu?

²⁷ Danieli u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, bwisigibu ka sɔrobu ka dobo dobogibu ka bũu sinambu ba n̄ kpɛ bu nun asiri ye a bikia mini sɔ.

²⁸ Adama Yinni goo wɔa wɔllɔ wi u ra tɔnu asiri sɔɔsi, wiya Gusunɔ. U maa nun sɔɔsi ye n koo kooraa. Sanam mɛ a kpĩ, ye a dosa ka ye a wa kāsiru sɔɔ wee.

²⁹ Sian bwisikuna a mɔ. Yera wi u ra tɔnu asiri sɔɔsi u nun sɔɔsi ye n koo kooraa.

³⁰ Adama ba n̄ man asiri ye sɔɔsi yɛn sɔ na tɔn be ba tie bwisi kere. Ba man ye sɔɔsiwa kpa n̄ ka nun tubusia kpa a n̄ ka yɛ ye a bwisika wunen gɔruɔ.

³¹ Sina boko, ye a wa wee. Bwɔaroku bɔkɔ gaga ga yɔ wunen wuswaaɔ. Bwɔaroku ge, ga gunu, ga ballimɔ gem gem. Ma ga nanum mɔ n̄ kpã.

³² Gen wiru ta sɔawa wura gean tii tii. Gen tororu ka gen gāsenu maa sɔa sii geesu. Gen nukuru ka gen taanu maa sɔa sii gandu.

³³ Gen kɔri yi maa sɔa sii wɔkusu. Ma gen naasu sɔa sii wɔku si ba ka sɔndu menna.

³⁴ Sanam mɛ a gu mɛera, yera kperu garu ta mendama guurun di te goo kun karamɛ. Ta na ta gen naasu so ta kɔsuka muku muku.

³⁵ Ma sii wɔku si, ka sɔn te, ka sii gan te, ka sii gee si, ka wura ye, ye kpuro ya sunkura muku muku. Ma ya kua nge doo diri yi ba sara sɔɔ sɔrerun saa. Ma yi

ka woo doona. Baa yin yira a ñ maa kpɛ a wa. Adama kpee te ta bwāaroku ge so mi, ta gəsirawa guu bakaru. Ma ta handunian tem kpuro wukiri.

³⁶ Dosu geya mi. Tɛ, gen tubusianu wee.

³⁷⁻³⁸ Wunɛ sina boko, wuna a s̄a sinambun sunə. Wuna a s̄a nge wii wuragii te. Wərukoowa u nun bandu ka dam ka yiiko ka bɛɛɛɛ wɛ. Ma u nun tumbu ka gbeeku yɛɛ ka gunəsu noma beria a n ka s̄a ye kpuron yinni.

³⁹ Wunɛn biru, bandu garu ta koo se te ta ñ wunɛgiro dam tura. Yen biru, bandu itaseru gara koo maa se kpa ta n dam mə handunia kpuro sɔɔ. Tera ta s̄a nge sii gandu.

⁴⁰ Ma bandu nɛseru gara koo maa se, kpa ta n dam mə nge sii wɔkusu si su ra gāanu kpuro kəsuku. Nge mɛya ban te, ta ko n dam mə tu ka bannu kpuro kəsuku.

⁴¹ Mɛya a maa wa ma bwāaroku gen naasu ka gen niki binu s̄awa sii wɔkusu si ba menna ka s̄andu. Yen tubusiana ban te, ta ko n bɔnu s̄awa yiru. Ka mɛ, bɔnu tia ya ko n dam mə nge sii wɔku si.

⁴² Kpa bɔnu tia yu dam bia nge naa niki bii ni nu s̄a sii wɔku si ba ka s̄andu menna.

⁴³ Sii wɔkusu ka s̄an te a wa ya mɛnɛ mi sannu, ya maa s̄osimə ma ban ten wirugibu ba ko n kasu ben bibu bu suana kpa bwesenu nu ka ko tia. Adama ya ñ koorə nge mɛ ya ñ koorə sisu ka s̄andu bu ko tia.

⁴⁴⁻⁴⁵ Kpee te a wa ta mɛndama ka tii mi, ma ta sii wɔku si, ka sii gan te, ka s̄an te, ka sii gee si, ka wura ye kpuro kəsuka muku muku mi, ten tubusiana, ban ten sinambun waati sɔɔ, Wərukoowa u koo bandu garu sw̄i. Goo sari wi u koo ban te fuka. Bweseru garu maa sari te ta koo tu yoru diisia. Ban te, ta koo ban ni nu tie kpeerasia kpa te tona ta n w̄a sere ka baadommaə. Gusunə Dam kpurogii wiya u nun s̄osi ye n koo koorə. Ye a wa wunɛn dosu ge sɔɔ kpuro, ya weewa win min di. Yen tubusianu maa s̄awa nge mɛ na nun s̄owa.

⁴⁶ Yera sina boko Nɛbukanesaa u yiira u wiru tem girari Danielin wuswaaə. Ma u dera ba yākuru kua ka turare bu ka Danieli siara.

⁴⁷ Sina boko u Danieli s̄owa u nɛɛ, ka geema bɛɛn Yinni wini u b̄unu kpuro kere, u maa s̄awa sinambun Yinni. Wiya u ra tɔnu gari asirigii s̄. Domi u dera a kp̄a a gari asirigii yini gerua.

⁴⁸ Yera sina boko u Danieli kua tɔn boko win bandu sɔɔ. Ma u n̄n kɛɛ baka dabinu k̄a. Yen biru, u n̄n kua Babilonin beran wirugii ka maa yen bwisigibun tɔnwero.

⁴⁹ Ma Danieli u sina boko kana u Sadaki ka Mɛsaki ka Abenego Babilonin bera ye n̄mu beria. Ma win tii u kua sina bokon bwisi k̄ə.

3

Nɛbukanesaa u wooda wɛ

bu win bwāaroku wuraguu s̄a

¹ Sina boko Nɛbukanesaa u bwāaroku wuraguu kua. Gen gunum mu s̄a ḡm soonu wata. Gen yasum maa s̄a ḡm soonu n̄əba tia. Ba gu yōrasia batuma gaa sɔɔ ye ba m̄ Dura, Babilonin tem bera mi.

² Yera sina boko u dera ba tem mɛn sinambu kpuro menna ka mɛn beri berikan wirugibu ka mɛn bwisi k̄əbu ka mɛn siri kowobu ka be ba ra mɛn arumaniba bere ka sere maa mɛn wirugii be ba tie bu ka bwāaroku gen s̄aru tore.

³ Ma tɔn be kpuro ba menna. Ben baawure u yōra bwāaroku gen wuswaaə bu ka gen s̄aru tore.

⁴ Saa yera sina bokon barə u kpara u nɛɛ, bɛɛ bwesenu kpuro i swaa dakio i n̄ ye sina boko u bɛɛ yiiremə.

⁵ Ma i nua ba kɔba so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka g̃asu ka bara bwese ni nu tie, i ko i yiirawa i bw̃aroku wuragu ge s̃a ge sina boko u kua mi.

⁶ Wi u kun yiire u gu s̃awa ba koo ñn kp̃ewa mii mii d̃ɔ boko wi ba s̃ruan suunu s̃ɔ.

⁷ Yen s̃na saa ye t̃n be, ba nua ba kɔbi yi ka guu ni so ka mɔrɔku ni, ka bara ni, ka g̃a si, ba yiira ba bw̃aroku wuragu ge s̃awa.

Danielin kpaasibu ita be,

ba yina bu bw̃aroku ge s̃a

⁸ Yen d̃ma te, Babilonigibu gabu ba seewa ba da ba Yuuba d̃mɛ sina bokon mi.

⁹ Ba ñn s̃ɔwa ba ñɛ, sina boko, wuñn hunde yu daka da!

¹⁰ Wuñɛ sina boko, wuna a wooda w̃ɛ a ñɛ, baawure wi u nua ba kɔbi so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka g̃asu ka bara bwese ni nu tie, u yiire u bw̃aroku ge s̃a.

¹¹ M̃ya a maa ñɛ, wi u kun yiire u gu s̃awa bu ñn kp̃eyɔ d̃ɔ boko wi ba s̃rua s̃ɔ.

¹² Adama wee Sadaki ka Mesaki ka Ab̃ñgo, Yuu be a kua Babilonin tem heran wirugibu mi, ba ñ wuñn wooda ye garisi g̃anu. Ba ku ra wuñn b̃nu s̃a. M̃ya ba ñ maa yiire ba wuñn bw̃aroku ge s̃awa.

¹³ Ye sina boko u gari yi nua, yera win m̃ru ya seewa u ñɛ, bu doo bu Sadaki ka Mesaki ka Ab̃ñgo mwaama. Ma ba da ba bu mwaama ba ka na wi, sina bokon mi.

¹⁴ Ma sina boko Nebukañsaa u bu bikia u ñɛ, ka gem, i yinawa i ñn b̃nu ka ñn bw̃aroku wuragu ge na kua mi s̃a?

¹⁵ T̃ɛ, i doo i ñ s̃aru s̃a. I ñ kp̃am nua ba kɔba so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka g̃asu ka bara bwese ni nu tie, i yiire kpa i bw̃aroku ge s̃a. I ñ yina, ba koo b̃ɛ kp̃ewa mii mii d̃ɔ boko wi ba s̃rua s̃ɔ kpa ñ wa ñ ñ b̃u weren na u koo b̃ɛ w̃ra saa ñn ñmun di.

¹⁶ Sadaki ka Mesaki ka Ab̃ñgo ba ñn wisa ba ñɛ, yinni, sa ñ ka tii yinam̃.

¹⁷ A ñ sun kp̃ɛ d̃ɔ boko wi s̃ɔ, Gusuñ wi sa s̃am̃ u koo kp̃i u sun yara d̃ɔ win min di kpa u sun w̃ra wuñn ñman di.

¹⁸ Baa ñ ñ m̃ren na, a ñ ỹ ma sa ñ wuñn b̃nu s̃am̃. M̃ya sa ñ maa wuñn bw̃aroku ge yiiram̃ɛ.

¹⁹ Ye u ben gari yi nua, yera u ka bu m̃ru kua. Ma u gerua u ñɛ, bu d̃ɔ win kp̃aru sosio gem gem.

²⁰ Ma u dur̃ g̃ebunu g̃sa win tabu kowobu s̃ɔ be ba dam bo u ñɛ, bu Sadaki ka Mesaki ka Ab̃ñgo b̃kuo bu kp̃ɛ d̃ɔ boko wi s̃ɔ.

²¹ Yera ba t̃n be mwa ba b̃kua, ma ba bu kp̃ɛ d̃ɔ boko wi s̃ɔ ka ben ỹa ni ba doke sannu. Niya ben yabenu ka ben sokoto ka sere maa ben fur̃su.

²² Ma ba d̃ɔ win kp̃aru sosi nge m̃ɛ sina bokon wooda damgia ye, ya gerua. Yera d̃ɔ win yam susura tabu dur̃ be go be ba Sadaki ka Mesaki ka Ab̃ñgo kp̃ebu da mi.

²³ Ma Sadaki ka Mesaki ka Ab̃ñgo ba w̃ri d̃ɔ boko wi s̃ɔ nge m̃ɛ ba ka bu b̃kua.

Danielin kpaasibu ita be,

ba ñ d̃ɔ mwaare

²⁴ Yera sina boko Nebukañsaa u nanda ma u seewa fia u be ba ra ñn bwisi k̃ɛ bikia u ñɛ, ñ ñ t̃mbu itawa sa b̃kua sa kp̃ɛ d̃ɔ boko wi s̃ɔ?

Ba ñn wisa ba ñɛ, oo, m̃ya.

²⁵ Ma u bu wisa u nɛɛ, wee tɔmbu nnɛwa na waamɔ ba s̄imɔ d̄ɔɔ boko win suunu sɔɔ. Ba n̄ d̄ɔɔ mwaare. Be kpuro ba maa kusiarewa ma ben nnese u ka wɔllun tɔnu weenɛ.

²⁶ Saa ye sɔɔra Nebukanɛsaa u susi d̄ɔɔ boko win bɔkuɔ u nɛɛ, Sadaki, Mɛsaki, Abɛnɛgo, bɛɛ Wɔrukoon sɔm kowobu, i yarima i na mini.

Ma ba yara d̄ɔɔ boko win min di.

²⁷ Yera wirugii be sina boko u raa soka ba mɛnna mi, be kpuro ba wa ma d̄ɔɔ kun dam mɔ durɔ be sɔɔ. Mɛya baa ben seri tia ya n̄ d̄ɔɔ mwaare. Ben yāa ni ba sebua nu n̄ d̄ɔɔ numiɛ.

²⁸ Ma Nebukanɛsaa u nɔɔgiru sua u nɛɛ, i Gusunɔ siaro wi u s̄aa Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnɛgon Yinni. Domi wiya u win gɔrado gɔrima u ka win bwāa be ba n̄n naanɛ kua mi faaba ko. Ba nɛ sina bokon wooda yina, ba n̄ ben wasin wahala garisi gāanu. Ba yina bu būu goo s̄a ma n̄ kun mɔ Gusunɔ.

²⁹ T̄ɛ wooda ye na w̄ɛmɔ wee, tɔnu baawure baa n̄ n bwese teren na u s̄aa, ma u Gusunɔ, Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnɛgon Yinni gari kam gerusi, na kon de bu ȳɛro b̄ɔtiriwa, kpa win yɛnu gu ko bansu. Domi goo maa sari wi u koo kp̄i u tɔnu faaba ko nge mɛ.

³⁰ Yeniban biru, sina boko Nebukanɛsaa u Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnɛgo aye bakanu w̄ɛ Babilonin tem bera mi.

Nebukanɛsaan dosu yiruse

³¹ Sina boko Nebukanɛsaa u bwese ni nu wāa handunia sɔɔ kpuro tɔbura u nɛɛ, Gusunɔ u de i n̄ alafia mɔ.

³² N man w̄ɛre n̄ ka bɛɛ s̄ɔ ȳɛrenu ka maamaaki be Wɔrukoo u man s̄ɔsi.

³³ Win ȳɛre ni, nu kp̄a.

Maamaaki ye, win sinara.

Win banda kun kpeemɔ.

U ko n̄ s̄awa sunɔ sere ka baadommaɔ.

4

¹ Nɛ, Nebukanɛsaa, na wāa nɛn sina kpaarɔ ka b̄ɔri yɛndu ka nuku dobu.

² Yera w̄ɔkuru garu sɔɔ, na dosu gagu kua ge ga man b̄ɛrum mwa. K̄asi ni na wa sanam mɛ na kp̄i, nu man nanum mwa.

³ Yen s̄ɔna na wooda yara na nɛɛ, Babilonin bwisigibu kpuro bu mɛnnama nɛn mi kpa bu man dosu ge tubusia.

⁴ Yera dobo dobogibu ka s̄ɔrobu ka būu sinambu ka Babilonin bwisigibu ba na. Na bu dosu ge s̄ɔwa, adama ba kpana bu man gu tubusia.

⁵ Yen biru, Danieli wi ba sokumɔ ka nɛn būun ȳɛsiru Bɛlitasaa u na. N deema būu geeba* ka n̄n wāa. Ma na n̄n nɛn dosu ge s̄ɔwa.

⁶ Na nɛɛ, wi, wi u s̄aa bwisigibu kpuron wirugii, na ȳɛ ma būu geebun hunde ya n̄n wāasi. Yen s̄ɔ, asiri gaa sari ye ya ka n̄n s̄ɛ. Nɛn dosu ge wee. U man gu tubusio.

⁷ Sanam mɛ na kp̄i, ye na dosa wee.

D̄aru gara na wa ta ȳɔ handunian suunu sɔɔ.

D̄aa te, ta gunu too.

⁸ Ma ta dam mɔ.

Ten gunum mu sosi sere mu wɔllu girari.

Handunian goonu nɛgibu kpuro ba tu waamɔwa.

⁹ Ten wurusu wā

ma ta mara siki siki nge gandia.

Te sɔra handuniagibu kpuro ba ra ben d̄ianu wa.

* **4:5 būu geebu** - Nebukanɛsaa u n̄ gina tuba ma Yinni Gusunɔwa u wāa ka Danieli. Yen s̄ɔna u nɛɛ, būu geeba ba Danieli somimɔ.

Ten saarɔwa gbeeku yɛɛ yi ra sɔɔ sure.
 Ten kãasi wɔllɔwa gunɔsu su sokunu sãa.
 Te sɔɔra hunde koni baayere ya ra yen dīanu wa.

¹⁰ Ma na Gusunɔn gɔrado goo wa u sarama wɔllun di.

¹¹ U nɔɔgiru sua u nɛɛ,
 i dãa te kīiyɔ i sura
 kpa i ten kãasi bɔɔri bɔɔri.
 I ten wurusu wɔko
 kpa i ten marum sɔri i yari.
 Kpa gbeeku yɛɛ yi duki su saa ten saarun di.
 Kpa gunɔsu su se saa ten kãasin di.

¹² Adama i ten koo kpiriru derio tem sɔɔ
 ka ten gbini yakasɔ
 ta n bɔkua ka sisu ka sii gandun yɔni.
 Kpa ta n dirum soore
 ta n yakasu dimɔ nge gbeeku yɛɛ.

¹³ Bu tu tɔnun bwisikunu wunario.
 Kpa bu tu gbeeku yaan bwisikunu dokea.
 Kpa ta n sãa mɛ wɔɔ nɔɔba yiru.

¹⁴ Wooda ye, ya weewa saa Gusunɔn gɔradoban min di kpa tɔmbu kpuro bu
 ka gia ma Wɔrukoowa u bannu kpuro nɛni. Wi u kīwa u ra nu wɛ. U ra wi ba
 n̄ mam garisi gãanu wɔlle sue.

¹⁵ Dosu gera mi, ge nɛ, Nɛbukanesaa na dosa. Tɛ, wunɛ Belitasaa, a man gu
 tubusio domi bwisigii be ba wãa nɛn tem mɛ sɔɔ kpuro ba kpana bu man gu
 tubusia. Adama wunɛ, kaa kpī yèn sɔ bũu geeba ka nun wãa.

Danieli u dosu ge tubusia

¹⁶ Yera Danieli wi ba maa sokumɔ Belitasaa u nanda. Ma u biti soora saa fiiko.
 Ma Nɛbukanesaa u nɛɛ, Belitasaa, a ku de dosu ge, ka gen tubusianu nu nun biti
 ko.

Danieli u wisa u nɛɛ, yinni, dosu gen tubusianu nu ka wunɛn yiberɛba nɛra.

¹⁷ A dãru wa ta kpã. Ma ta dam mɔ. Ten gunum mu girari wɔllɔ. Ma ba tu
 waamɔ handunia gira kpuro.

¹⁸ Ten wurusu wã. Ma ta binu mara siki siki. Ma handuniagibu kpuro ba
 ben dīanu waamɔ te sɔɔ. Gbeeku yɛɛ yi ra n wãa ten saarɔ. Gunɔsu su maa sin
 sokunu mɔ ten kãasi wɔllɔ.

¹⁹ Dãa te, ta sãawa wunɛ sina boko. Domi a kpɛa a dam kua ma mu wɔllu
 girari. Ma wunɛn bandun dam mu sɔɔsira handunian goonu nɛɛ sɔɔ.

²⁰ Yen biru, a Gusunɔn gɔrado goo wa u sarama wɔllun di ma u nɛɛ, i dãa te
 kīiyɔ i sura tu kam ko. Adama i ten koo kpiriru derio tem sɔɔ mi, ka ten gbini
 ta n bɔkua ka sisu, ka sii gandun yɔni yakasu mi. Kpa ta n dirum soore ta n
 yakasu dimɔ nge gbeeku yɛɛ sere wɔɔ nɔɔba yiru.

²¹ Nɛn yinni, dosu gen tubusianu wee. Wɔrukoowa u nun win himba sɔɔsi
 ye u kua wunɛn sɔ.

²² Ba koo nun gira tɔmbun suunu sɔɔn di. Kpa a n wãa ka gbeeku yɛɛ sannu.
 Kpa a yakasu di nge naa, a n dirum soore sere wɔɔ nɔɔba yiru sere a ka gia ma
 Wɔrukoowa u bannu kpuro nɛni. Wi u kīwa u ra maa nu wɛ.

²³ Wooda ye ba wɛ ba nɛɛ, bu dãa ten koo kpiriru ka ten gbini derio mi, yen
 tubusiana ba koo nun wunɛn bandu wesia saa ye a wura ma Wɔrukoowa u
 bannu kpuro nɛni.

²⁴ Yen sɔ, sina boko, a de a nɛn gere wura. A de a gea ko a ka wunɛn durum
 wuna. A daa kãsa kpuro derio kpa a sãarobu wɔnwɔndu kua. Saa yera wunɛn
 alafia ya koo daka da.

Dosu gen gari yi koorā

²⁵ Yeniba kpuro ya sina boko Nebukanɛsaa deema.

²⁶ Ye n kua suru wəkura yirun biru, sōo teeru yera u sīimō win dii tɛɛra wəllō Babiloniō.

²⁷ Ma u nɛɛ, Babiloni wee, wuu bəkō ge na bana ka nɛn tiin dam ga n ka sāa nɛn sina kpaaru. Ga maa nɛn yiiko ka nɛn bɛɛɛ sōsimō.

²⁸ Sanam mɛ sina boko u gari yi gerumō u n̄ kpa, yera nōo gaga nōora wəllun di ga nɛɛ, sina boko Nebukanɛsaa, a swaa dakio a nō. Ba nun bandu yara.

²⁹ Ba koo nun gira tɔmbun suunu sōon di. Kpa a n wāa ka gbeeku yɛɛ sannu kpa a n yakasu dimō nge naa sere wōo nōoba yiru sere a ka wura ma Wərukoowa u bannu kpuro nɛni. Wi u kīwa u ra maa nu wɛ.

³⁰ Yande gari yi, yi Nebukanɛsaa deema. Ba n̄n gira tɔmbun suunu sōon di. Ma u yakasu dim wəri nge naa u dirum soore. Ma win seri dɛnya nge gunō bakerun sansu. Ma win nii kəkōsu su dɛnya nge gunōgisu.

*Nebukanɛsaa**u maa wure u kua tōnu*

³¹ Ma Nebukanɛsaa u nɛɛ, ye saa ye, ya doona, yera na nōni seeya wəllō. Ma nɛn bwisikunu wure nu kua tōnuginu. Ma na Wərukoosiara ka bɛɛɛ wi u wāa sere ka baadommao. Wiya u yiiko kpuro mō. Win sinanda kun n̄ru mō. Win bandu ta ko n wāawa sere ka baadommao.

³² Baa handunian tɔmbu kpuro bā n̄ mɛnna, ben dam kun sāa gāanu win nōni sōo. U ra ko nge mɛ u kī win gəradowan suunu sōo ka tɔmbun suunu sōo. Goo sari wi u koo kpī u win n̄mu dɛba n̄ kun mɛ u n̄n sō u nɛɛ, mba u mō mɛ.

³³ Sanam mɛ nɛn laakari ya wurama, yera ba maa man nɛn bɛɛɛ ka nɛn girima ka nɛn bandun yiiko kpuro wesia. Nɛn bwisi kēobu ka nɛn sina asakpōbu kpuro ba na nɛn mi ba man nɛn bandu wesia. Ma ten dam mu sosi mu kera yellu.

³⁴ Tɛ, nɛ Nebukanɛsaa, na wəllun sina boko siara ka bɛɛɛ. Na n̄n wəlle sua. Domi ye u mō kpuro ya sāawa gea. Win swɛɛ kpuro yi sāawa dee dee. U koo mam kpī u be ba tii suamō kawa.

5*Bɛɛsasaa u tɔmbu dim soka*

¹ Nebukanɛsaan biru, sina boko Bɛɛsasaa u bandu di. Yera sōo teeru u win sina asakpōbu n̄rōbu (1.000) dim soka. Ma ba tam n̄rumō wi ka be sannu.

² Ye tam mɛ, mu Bɛɛsasaa nuka, yera u gōra u nɛɛ, bu win n̄ri wuragii ka sii geesugii yarama yi win baaba Nebukanɛsaa u gurama saa Gusunōn sāa yerun di te ta wāa Yerusalemuō. Kpa wi ka win sina asakpōbu ka win kurōbu ka win sinanibu bu ka yi tam nō.

³ Yera ba ka n̄ri wuragii yi na, ba ka yi tam n̄rumō wi ka win t̄n be kpuro.

⁴ Tam n̄ru bi sōo, ba ben b̄nu siaramō n̄n bwāarokunu ba kua ka wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wōkusu ka dāa ka kpenu.

⁵ Saa ye sōora sina boko u n̄mu gagu wa ga yarima mi fitilan yam bururam mu sōsire, ma ga yorumō sina kpaarun gana wəllō mi ba soo kpika tɛɛni.

⁶ Yera u nanda, win wuswaa burisina. Win torora kara, u diirimō sere win dūu winu soonamō.

⁷ Yera u nōogiru sua ka dam u nɛɛ, bu n̄n s̄robu ka Babilonin bwisigibu ka b̄u sinambu sokuama. Ye ba na, yera u nɛɛ, wi u kpīa u yora yeni gara u ye tubusia u koo yēro wuran saba dokea kpa u n̄n gurumusuru sebusia u n̄n win bandun dam sukum wɛ u n ka sāa tōnu itase win bandu sōo.

⁸ Sina bokon bwisigii be kpuro ba dua mi yora ye, ya wāa. Adama ba kpana bu ye gari bu sere mam nɛɛ, ba koo ye tubusia.

⁹ Ma ya sina boko nanda too sere win wuswaa burisina. Ma win sina asakpɔbun tii ba biti soora.

Danieli u yora ye gara

u tubusia

¹⁰ Sina bokon mero u sunɔ ka win sina asakpɔbun gari yi nua. Yera u dua mi ba mɛnɛ ba tɔɔ bakaru dimɔ. U nɛɛ, sina boko, wunɛn hunde yu dakaa da! A ku nanda sere wunɛn wuswaa ya n burisinɛ.

¹¹ Domi goo u wɔa wunɛn tem mɛ sɔɔ, wi u bɔu geebun* hunde mɔ. U bwisi ka laakari mɔ nge bɔnu. Yen sɔna wunɛn baaba Nɛbukanesaan waati sɔɔ, u nɔn kua sɔrobu ka dobo dobogibu ka Babilonin bwisigibun wirugii.

¹² Durɔ win yɔsira Danieli. Wiya sina boko Nɛbukanesaa u yɔsiru kɔ Belitasaa. Ba wa ma u bwisi ka yɛɛ bakaru mɔ, ma u suka ka dosusu ka gɔa ni nu sɛn tubusianun kɛru mɔ. N n mɛn na, a nɔn sokusio, u koo nun yora ye tubusia.

¹³ Yera ba ka Danieli da sina bokon wuswaaɔ. Ma sina boko u nɔn bikia u nɛɛ, wuna Danieli wi? A sɔawa Yuu ben turo be nɛn baaba sina boko u mwɛɛrima Yudan tem di?

¹⁴ Ba man wunɛn gari sɔɔwa ma bɔu geeba ka nun wɔa. Yen biru, a bwisi ka laakari gea mɔ a ka tɔnu gɔa sɛsɔginu tubusia.

¹⁵ Wee ba ka man bwisigibu ka sɔrobu naawa bu ka man yora yeni garia kpa bu man yen tubusianu sɔ. Adama ba kpana.

¹⁶ Na maa nua ma a ra tɔmbu gɔanu tubusie ni nu bu bitani mɔ kpa a dosu tubusia. Tɛ, à n kpɔa a yora yeni gara ma a man yen tubusianu sɔɔwa, kon nun gurusuru sebusia kpa n nun wuran saba dokea n nun nɛn bandun dam sukum wɛ. Kpa a ko tɔnu itase nɛn bandu sɔɔ.

¹⁷ Yera Danieli u nɔn wisa u nɛɛ, yinni, a wunɛn kɛɛ ni tii yiiyo, n̄ kun mɛ a goo wɛ. Adama kon nun yora ye garia kpa n nun yen gari tubusia.

¹⁸ N n mɛn na, yinni, a swaa dakio a nɔ. Wɔrukoo u wunɛn tundo Nɛbukanesaa bandu wɛ ka bɛɛɛ ka girima ka yiiko.

¹⁹ Dam mɛ u nɔn wɛn sɔ, bwesenu kpuro nu nɔn nasie sere nu ra n diirimɔ win wuswaaɔ. Ye u kɔ, yera u ra ka tɔnu ko. U koo kpɔ u nɔn go, n̄ kun mɛ u nɔn deri, n̄ kun mɛ u nɔn wɔlle sua, n̄ kun mɛ u nɔn taare.

²⁰ Adama saa ye sɔɔ, u tii sua u gɔru bɔbia, yera Gusunɔ u nɔn yara bandun di ma u gina nɔn yiiko ye mwaari.

²¹ U nɔn wuna tɔmbun suunu sɔɔn di. Ma win bwisikunu gɔsia nge gbeeku yaagin. U da u wɔa ka ketɛ gbeekinu sannu ma u yakasu dimɔ nge naa u dirum soore sere u ka wura ma Wɔrukoowa u bannu kpuro nɛni. Wi u kɔwa u ra maa nu wɛ.

²² Wee, wunɛ maa Bɛɛsasaa, wunɛ wi a sɔa win bii, baa mɛ a ye kpuro yɛ, a yina a tii kawa.

²³ Ma a tii sue Yinni Wɔrukoon wuswaaɔ. A dera ba ka win sɔa yerun nɔri na i ka tam nɔra wunɛ ka wunɛn sina asakpɔbu ka wunɛn kurɔbu ka wunɛn sinanibu. Ma a seewa a wunɛn bɔnu siaramɔ nɔn bwɔarokunu ba kua ka sii geesu ka wura ka sii gandu ka sii wɔkusu ka dɔa ka kpenu, baa mɛ nu n̄ gari nɔmɔ, nu n̄ yam waamɔ, nu n̄ maa gɔanu yɛ. Adama Gusunɔ wi u wunɛn wɔaru nɛni, a n̄ nɔn bɛɛɛ wɛ.

²⁴ Yen sɔna u nɔmu ge gɔrima ge ga yora ye kua.

²⁵ Ye ba yorua mi wee, ba gara, ba gara, ba yɔira, ba bɔnu kua.

²⁶ Yen tubusianu wee. Ba gara, ya gerumɔwa Gusunɔ u wunɛn bandun sanam gara ma u tu nɔru koosia.

²⁷ Ba yɔira, ya gerumɔwa ba wunɛn bunum yɔira ba deema a n̄ bunu.

* **5:11 bɔu geebu** - I wiru 4:5n tubusianu mɛɛrio.

²⁸ Ba bɔnu kua, ya maa gerumɔwa ba wunen bandu bɔnu kua. Ma ba tu Mɛdiba ka Pɛɛsiba wɛ.

²⁹ Yande mi kɔ, Bɛɛsasaa u nɛɛ, bu Danieli gurumusuru sebusio kpa bu nùn wuran saba dokea kpa bu kpara ma u kua tɔnu itase win bandu sɔɔ.

³⁰ Dɔma ten wɔkura ba Bɛɛsasaa Babilonin sina boko wi go.

6

¹ Ma Darusi wi u sãa Mɛdin bweseru u bandu di. Saa ye, u mɔwa wɔɔ wata ka yiru.

Danielin yiberɛba

ba nùn yina beria

² Darusi u tɔmbu wunaa teeru gɔsa ba n sãa win tem beri berikan wirugibu.

³ Ma u tɔmbu ita gɔsa u bu kua wirugii ben tɔnwerobu. Ben miya wirugii be, ba ko n da nɛ bu ben sɔma tusia. Kpa sunɔ u ku raa ka asara wa. Danieli u sãawa tɔnwerobu ben turo.

⁴ U beri berikan wirugii be, ka ben tɔnwerobu bwisi kere. Yen sɔna sina boko u bwisika u nùn ko tem mɛ kpuron wirugii.

⁵ Saa ye sɔra Danielin tɔnwerosii be, ka beri berikan wirugii be, ba nɔɔ tia kua bu ka nùn toraru garu mani sina bokon bandun swaa sɔɔ. Adama ba n toraru garu wa wi sɔɔ. Domi u sãawa naanɛgii, u n kɔsa gaa koore. U n maa sɔmburu garu atafiiru koore.

⁶ Yera tɔn be, ba nɛɛ, sa n gãanu ganu wasi su Danieli mani ma n kun mɔ ye ya sãa win Gusunɔ sãarun gari baasi.

⁷ Ma ba nɔɔ tia kua ba da sina bokon mi ba nɛɛ, yinni, wunen hunde yu daka da!

⁸ Bɛɛɛ beri berikan wirugibu ka tɔnwerobu ka siri kowobu ka wunen wesianɔsibu, bɛɛɛ kpurowa sa nɔɔ tia kua a ka wooda yara ye ya gerumɔ baawure u nun sã sere sɔɔ tɛna. Wi u ye yina ma u bũu goo n kun mɛ tɔnu goo sãwa sere n ka ko sɔɔ tɛna ye, ba koo yɛro kpɛɛwa wɔru mɛ sɔɔ gbee sinansu wãa.

⁹ Tɛ yinni, a wooda ye sireo a nɔma doke kpa yu ko nge Mɛdiba ka Pɛɛsiban wooda ye ba ku ra kɔsi.

¹⁰ Ma sina boko u wooda ye nɔma doke ba ye yara.

Ba Danieli kpɛɛ

gbee sinansun wɔruɔ

¹¹ Saa ye Danieli u nua ma ba wooda ye nɔma doke, yera u da win gidambisan wɔllɔ u dua yen dii sɔɔwɔ gɛn fɛnɛnti ya wukiare Yerusalemun bera gia. Miya u yiira u kanaru kua u Gusunɔ siara nge mɛ u ra ko tãru baatere nɔn ita.

¹² Yera sɔɔ teeru tɔn be, ba nùn duwi ba deema wee u Gusunɔ kanamɔ u somiru bikiamɔ.

¹³ Yen biru, tɔn be, ba yara ba da sina bokon mi ba nùn wooda ye yaayasia ba nɛɛ, n n wuna a wooda yara ye ya gerumɔ bu nun sã? N n wuna a nɛɛ, ma goo u n bũu goo n kun mɛ tɔnu goo sãwa sɔɔ tɛnan baa sɔɔ, ba koo yɛro kpɛɛwa wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu wãa?

Ma sina boko u wura u nɛɛ, wooda ye, ya wãawa dim dim nge mɛ Mɛdiba ka Pɛɛsiban wooda ya sãa. N n koorɔ bu ye kɔsi.

¹⁴ Ma ba nɛɛ, too, wee, Danieli wi u sãa Isireliban turo be ba mwɛɛrima Yudan di, u n nun garisi gãanu, u n maa wunen wooda ye a nɔmu doke mi mɛm nɔɔwɛ. U ra win Gusunɔ kanɛwa tãru baatere nɔn ita.

¹⁵ Ye sina boko u gari yi nua, yera win nukura sankira gem gem. Ma u gɔru doke u Danieli yara wooda ye sɔɔn di. Ma u kookari kua sere sɔɔ u ka dua.

16 Adama tɔn be, ba kpam menna ba da sina bokon mi ba nɛɛ, a yaayo ma Mɛdiba ka Pɛɛsiban wooda ya ku ra kɔsi sina boko ù n ye nɔma doke.

17 Yera sina boko u wooda wɛ u nɛɛ, bu Danieli yarama bu kpɛɛ wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu wɔa mi. Saa yera u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ wunen Yinni wi a sɔamɔ baadomma mi, u nun faaba koowo.

18 Ma ba kpee bakaru tama ba ka wɔru gen nɔɔ kɔrua. Yera sina boko u win taabu ka win sina asakpɔbun yĩreru doke kpee ten wɔllɔ, goo u ku raa ka Danieli faaba ko.

19 Yen biru, u wura win sina kpaarɔ. Wɔku te, u ñ di, u ñ nɔra, u ñ maa kpune sinani goon bɔkuɔ. Mɛya u ñ maa dweeye dɔma te.

Danieli u yara baani

20 Yera sina boko Darusi u seewa buru buru yellu u da wɔru gen mi fuuku fuuku.

21 Ye u yam mi turuku kua, yera u Danieli sokum wɔri ka nuku sankiranu u mɔ, Danieli Gusunɔn sɔm kowo, Gusunɔ wi a ra n sɔamɔ wɛrabu sari mi, u kpĩa u nun wɔra gbee sinan sin nɔɔn di?

22 Saa yera Danieli u nùn wisa u nɛɛ, yinni, wunen hunde yu dakaa da!

23 Gusunɔ nɛn Yinni u win gɔrado gɔrima u gbee sinan sin nɔsu bɔkuɔ. Su ñ man mɛɛra gaa kue domi u wa ma na ñ toraru garu kue win wuswaaɔ ka maa wunen wuswaaɔ.

24 Yera sina bokon nukura dora ma u wooda wɛ u nɛɛ, bu Danieli yarama saa wɔru gen min di. Ye ba Danieli yarama, ba ñ mɛɛra gaa wa win wasi sɔɔ. Domi u Gusunɔ win Yinni naane sɔa.

25 Ma sina boko u wooda wɛ u nɛɛ, bu tɔn be ba raa Danieli taare wɛ mi mwaama bu kpɛɛ wɔru ge sɔɔ, be ka ben bibu ka ben kurɔbu kpuro. Tɔn be, bu sere mam turi wɔru gen temɔ, gbee sinan si, su bu sɛsukawa su kukunu kɔsuka.

26 Yen biru, sina boko u bwesenu kpuro tirenu yorua u nɛɛ, alafia ya n sosimɔ bɛɛ sɔɔ ya n dɔɔ.

27 Wooda ye na wɛɛmɔ wee. Be ba wɔa nɛn tem sɔɔ kpuro gesi, bu de bu Gusunɔ Danielin Yinni nasia kpa bu nùn bɛɛɛ wɛ.

Domi u sɔawa waso.

U ko n wɔawa sere ka baadommaɔ.

Win bandu ta ñ kpeemɔ.

Ten dam mu ko n wɔawa sere ka baadommaɔ.

28 Wiya u ra tɔnu wɔre u faaba ko.

U ra maamaakiba ka yĩrenu ko wɔllɔ ka temɔ.

Wiya u Danieli wɔra gbee sinansun nɔsun di.

29 Darusin bandun waati ye sɔɔ, Danieli u kua tɔn boko sere n ka girari Sirusi Pɛɛsin bandu sɔɔ.

7

Danieli u gbeeku yɛɛ nne wa

dosu sɔɔ

1 Bɛɛsasaa Babilonin sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu sɔara Danieli u dosa. U kɔsiru wa saa ye u kpĩ win kpın yerɔ. Yen biru, u yorua ye n weene tɔmbu bu gia dosu ge sɔɔ.

2 U gerua u nɛɛ, ye na wa kɔsi te sɔɔ wɔkuru wee. Na woo gagu wa ga na wɔllun beri berika nɛn di ga nim wɔku bɔkɔn nim so.

3 Yera gbeeku yɛɛ bɛkɛ nne yi yarima nim wɔku gen min di, yen gaa kun ka gaa weene.

⁴ Ye na gbia na wa ya ka gbee suno weene ma ya guno bakerun kasa mo. Ye na maa mɛera, yera na wa ba kasa ye wuna. Ma ba yen tii seeya ba yɔrasia nge tonu. Ma ba ye tonun bwisikunu dokea.

⁵ Yen yiruse ya ka yaa goba weene ma ya ka yɛsi tia yɔ. Yɛsan kukunu itawa ya noo beri. Ma ba ye sɔwa ba nee, yu seewo yu yaa mwe.

⁶ Yen biru, na itase wa ya ka musuku gbeeku weene ma ya kasa nne mo yen biru wallo. Ma ya winu nne mo. Ba ye yiiko wɛ yu ka bandu di.

⁷ Yeniban biru, yera na yaa nne se wa nen kasi te so. Yaa ye, ya nanum mo. Ya maa dam mo too. Ma ya don sisugii bakanu mo. Ya n yaa mwa, ya ra yaa yen kukunu kasukuwa kpa yu di. Ye ya tiara kpa yu taaku taaku. Yaa ye, ya n ka yee gbiikii yi weene. Kabi wakura ya mo.

⁸ Ye na kabi yi mɛera saa saa, yera na kabu piibu gagu wa ga yarima yen wirun di ga wa yionon suunu so. Kabu piibu ge, ga kabi waku ten ita wuka. Ga noni mo nge tonu, ga maa noo mo ga gari mo ka tii suabu.

Gusunon siribu

⁹ Ye na mɛera tii, yera na wa ba sina kitaru yiimo. Ma na goo wa nge durɔ takɔ u na u sina win sina kitaru so. Yaa kpikinu fara farawa u doke. Ma win seri yi buriri fem fem. Win sina kita te, ta ballimowa nge doo yari bakaru. Meya maa ten naasun tii.

¹⁰ Ma doo yari bakaru ta yarimo win sina kita ten min di ta kokumo nge nim. Gusunon gradoba norom norom ba na ba nun samo. Ma ben gabu ba yo win wuswaa. Siri kowobu ba na ba sina. Ma ba tirenu wukia.

¹¹ Ye na kabu piibu ge mɛera ga tii sua gari gerumo, yera ba na ba yaa ye go, ba ye sua ba kpɛɛ doo boko so.

¹² Gbeeku yee yi yi tie, ba yin dam wɔra. Adama ba dera yi wa sere saa gaa.

¹³ Waku te, kasi te so, ye na maa wa wee. Na goo wa u sarama wallun di guru wii wuroru so. Ma u da durɔ takɔ win mi gia. Ma ba nun susisia win wuswaa.

¹⁴ Ba nun bandu ka bere ka yiiko wɛ. Ma ba nun ganu kpuro nomu sandia. Bwesenu kpuro nu nun sawa. Win banda kun noru mo. Ta ko n wawa sere ka baadomma.

Kasinun tubusianu

¹⁵ Ne Danieli nen bwera kun kpune domi kasi ni na wa mi, nu man nanda.

¹⁶ Yera na grado ben turo susi be ba wa mi. Ma na nun bikia na nee, mba gari yi kpuron tubusianu. U man sowa u nee,

¹⁷ gbeeku yee beke nne ye, ya sawa sinambu nne be ba koo bandu di di dunia so.

¹⁸ Yen biru, Wɔrukoo u koo de win ton deerobu bu bandu mwa ba n dii sere ka baadomma.

¹⁹ Ka me, na kasu n gbeeku yaa nne se ye ya n ka ita yeon weene min tubusianu gia dee dee. Domi yaa ye, ya nanum mo too. Yen donnu nu sawa sisu ma yen nikisu su saa sii gandu. Ya n yaa mwa ya ra yen kukunu kasukuwa kpa yu di. Yen ye ya tiara kpa yu taaku taaku.

²⁰ Na maa kasu n kabi waku ten tubusianu gia te ya mo yen wirɔ ka sere maa kabu piibu ge ga yarima yen wirun di ga wa yionon suunu so. Kabi waku ten ita ya wɔruka yen wuswaa. Ga noni mo, ga noo mo, ma ga gari mo ka tii suabu, ga maa nanum mo ga yion kere.

²¹ Ma na kabu piibu ge wa ga ka Wɔrukoon ton deerobu tabu mo ga bu kamiamo.

²² Adama durɔ takɔ wi, u na u Gusunon ton be gem wɛ. Sanam me saa ya tura ma ba bandu di.

²³ Ma durɔ wi, u man tubusia u nɛɛ, yaa nnɛse ye, ya s̄awa bandu nnɛse te ba koo sw̄i handunia yeni s̄ɔɔ. Ban te, ta ñ ka garu weenɛ. Ta koo handunia kpuro go tu taaku tu munia muku muku.

²⁴ Kɔbi wɔku te, ta s̄awa sinambu wɔkuru be ba koo ban te di. Yen biru, sunɔ goo wi u ñ ka ben goo weenɛ u koo sinambu wɔku ten ita bandu yara kpa u bandu di.

²⁵ Sunɔ wi, u koo Wɔrukoo gari kam gerusi kpa u win tɔn dɛɛrobu nɔni s̄ɔ. U ko n maɔ k̄i u saaba ka woodaba k̄asi. Ba koo n̄n tɔn dɛɛrobu nɔmu s̄andia sere saa ita ka b̄onu.

²⁶ Yen biru, Yinni Gusunɔ u koo sunɔ wi siri, kpa u n̄n bandu yara mam mam sere ka baadommaɔ.

²⁷ Yen biru, ba koo ban ni nu w̄aa handunia s̄ɔ kpuron dam ka nin yiiko Wɔrukoon tɔn dɛɛrobu nɔmu b̄eria. Win bandu ta ko n w̄awa sere ka baadommaɔ. Wiya sinambu kpuro ba koo s̄a kpa bu n̄n mem n̄ɔwa.

²⁸ Ye nɛ Danieli na wa yera mi. Ye na ye bwisika, na nanda ma n̄n wuswaa burisina. Adama na ye kpuro berua n̄n ḡoruɔ.

8

Danieli u ȳaa kinɛru

ka boo wa k̄asiru s̄ɔɔ

¹ Bɛɛsasaan bandun w̄ɔɔ itase s̄ɔɔ, nɛ Danieli na k̄asiru wa te na raa wa baasi.

² Sanam mɛ na k̄asi te mɛɛra n man s̄are na w̄aa wuu b̄akɔ ge ba m̄ɔ Susio Elamun temɔ. Ma n s̄are na w̄aa daa te ba m̄ɔ Ulain b̄akuɔ.

³ Ye na n̄ni seeya na mɛɛra, yera na ȳaa kinɛru wa ta k̄abu bakanu yiru m̄ɔ ta ȳɔ daa ten dee deeru. K̄abu teeru ta teeru d̄ɛbu kere. Te ta d̄ɛbu bo mi, tera ta kpia d̄akuru.

⁴ Yera ȳaa kinɛ te, ta ten k̄abi soomɔ s̄ɔɔ duu yeru gia ka s̄ɔɔ ȳɛsan n̄m geu gia ka s̄ɔɔ ȳɛsan n̄m d̄waru gia. Yaa gaa sari ye ya koo ka tu gabirina. Goo maa sari wi u koo ten yibɛɛ w̄ɔra ten n̄man di. Ta m̄ɔwa ye ta k̄i. Ma ta kp̄ɛamɔ ta dam m̄ɔ.

⁵ Sanam mɛ na laakari m̄ɔ, yera na mɛɛra ma na boo wa ga yarima saa s̄ɔɔ duu yeru gian di ka duki baka ga tem b̄ɔsu ma n s̄are ga ñ tem deke. Boo ge, ga k̄aba nanumgia m̄ɔ gen n̄nin baa s̄ɔɔ.

⁶ Ma ga tura sere ȳaa kinɛ ten mi, te na raa wa ka k̄abi yiru mi, ta ȳɔ daa ten dee deeru. Ma ga ȳaa kinɛ te gure ka gen dam kpuro.

⁷ Na gu wa ga ȳaa te susi ka m̄ɔru ga tu so ga k̄abi b̄ɔka. Ȳaa te, ta kpana tu ka tii yina. Ma ga tu sura temɔ ga yasisimɔ. Goo sari wi u tu w̄ɔra gen n̄man di.

⁸ Ma boo ge, ga kp̄ɛa. Ye ga kp̄ɛa ga kpa, yera k̄aba baka ye, ya b̄ɔra. K̄aba yen ayerɔwa k̄abi n̄n nanumgii yi kpia. Ma yi mɛɛra handunian goonu n̄n kpuro s̄ɔɔ, yen baayere goo teeru gia.

⁹ Saa k̄abi yin tian di, k̄abu piibu gaga yara ga kp̄ɛa s̄ɔɔ ȳɛsan n̄m d̄waru gia ka s̄ɔɔ yari yeru gia ka sere tem mɛ mu gea bo gia.

¹⁰ Ma ga seewa ga w̄allun tabu kowobu girari ma ga ben sukum ka kperi surura temɔ ga taaka.

¹¹ Ma ga maa seewa ga tabu kowo ben guro guro seesi. Ma ga bururu baateren ȳaku te ba ra n̄n kue ȳɔrasia. Ma ga win s̄aa yeru k̄asuka.

¹² Ga w̄allun tabu kowobu ka baadomman ȳakunu n̄ma doke ga kamia toranun s̄ɔ. Ma ga gem kasa kua temɔ. Ye ga bwisika gu ko kpuro, ya gu koorawa.

¹³ Ma na tɔn d̄ɛro goon gari nua. Yen biruwa tɔn d̄ɛro goo u gbiikoo wi bikia u nɛɛ, sere saa yerà ba ko n baadomman ȳaku ten kobu ȳɔrasie. Sere saa

yerà kam kobu ko n wāa gem sarirun sō. Sere saa yerà sāa yee te, ta ko n disi duure m̄esum. Sere saa yerà ba ko n wəllun tabu kowo be taakumə.

¹⁴ Ma gbiikoo wi, u wisa u n̄e, sere tōnu n̄arəbun suba yiru ka gooba wunəbun (2.300) baa yà n doona. Yen biruwa yāku yee te, ta koo wurama ta n d̄ere nge yellu.

Kāsi ten tubusianu

¹⁵ Sanam m̄e n̄e Danieli na kāsi te waamə, ma na kasu tu man yeeri, yera na gāanu wa nu ka tōnu ween̄e nu yō n̄en wuswaaə.

¹⁶ Ma na maa goon n̄ə nua daa te ba m̄ə Ulain suunun di. U n̄əgiru sua u n̄e, Gabirīe, a durə wini kāsi te tubusio.

¹⁷ Ma u man susima. Ye u man turuku kooma, yera berum man mwa. Ma na w̄ruma temə. U man s̄əwa u n̄e, t̄onun bii, a de yi nun yeeri. Kāsi te, ta wāawa sanam d̄āakim s̄ə.

¹⁸ Sanam m̄e u ka man gari m̄ə, yera biti baka man mwa. Ma na siriru tem girari. U man baba u seeya u ȳrasia mi na raa wāa.

¹⁹ Yen biru, u maa man s̄əwa u n̄e, wee kon nun s̄ə ye ya koo na Yinni Gusun̄ən m̄arun t̄oru s̄ə sanam d̄āakim s̄ə.

²⁰ Yāa kin̄e te a wa ta k̄abi yiru m̄ə mi, ta s̄əwa M̄ediba ka P̄eesiban sinambu.

²¹ Boo ge, ga s̄əwa Ger̄esin sunə. K̄aba baka ye ya b̄əkira mi, ya s̄əwa sunə gbiikoo.

²² K̄aba n̄e ye ya k̄pia baka ye ya b̄əkiran min di, ya s̄əwa sinambu n̄e gabu be ba koo yari sunə gbiikoo win min di. Adama ba n̄ dam wasi nge wi.

²³ Sinambu n̄e yen bandu t̄a n k̄pa, ma ba durumgibu k̄peerasia, sunə goo u koo yari u tii sua k̄pa u n t̄ambu n̄ni w̄kubu yē.

²⁴ Win dam mu koo nuuru ko n n̄ m̄ə ka win tiin dam. U koo gāa dabinu kam koosia ye ya n̄ ka n̄ə gerurə. Win ye u m̄ə kpuro ya koo n̄n̄ koorə. U koo bwese damginu go ka maa Gusun̄ən t̄ambu.

²⁵ U koo tii sua win dukian s̄ə ka win bwisin s̄ə. U koo t̄an dabinu go be ba wāa b̄ari yendu s̄ə. U koo mam sina boko seesi. Adama u koo k̄sikira goo u kun n̄n̄ babe.

²⁶ Kāsi te a wa tōnu n̄arəbun suba yiru ka gooba wunəbun (2.300) s̄ə, ta s̄əwa gem. A ye n̄enuə asiri s̄ə. Domi ya wāawa sanam d̄āakim s̄ə.

²⁷ Ma n̄e Danieli na kua s̄ə d̄abiru na barə. Na n̄ dam m̄ə. Yen biruwa na seewa na n̄en s̄əmburu m̄ə te s̄ina boko u man wē. Ma na wāa nandabu s̄ə kāsi ten s̄ə. Domi ta n̄ man yeeri.

9

Danieli u kanaru kua

win t̄ambun s̄ə

¹ Saa ye Darusi, Asuresin bii, M̄edin bweseru u bandu dii Babilonin temə,

² win bandun w̄ə gbiikuu s̄ə, Danieli u tirenu m̄erimə ma u girari mi Yinni Gusunə u win s̄əm̄ə Yeremi s̄əwa u n̄e, w̄ə wata ka w̄kura Yerusalemu ya ko n s̄a bansu.

³ Ma u n̄ə b̄akua u saaki deewa u tii torom wisi nuku sankiranun s̄ə. Ma u kanaru koosi Yinni Gusun̄ən mi gia,

⁴ u win t̄ambun toranu tuuba m̄ə.

U n̄e, Yinni Gusunə, a k̄p̄a ma sa nun nasie. A ra wunen n̄ə mw̄eru yibie k̄pa a wun̄gibu k̄iru s̄əsi be ba nun k̄i ba wunen woodaba m̄em n̄əwamm̄e.

⁵ Sa tora, sa daa k̄sa kua, sa s̄a nuku k̄surugibu, sa wunen gari yina, sa maa wunen woodaba sara.

⁶ Sa n̄ wunen s̄əm̄əbu swaa daki sanam m̄e ba besen sinambu ka besen wirugibu ka besen baababa ka besen t̄ambu kpuro wunen gari s̄əwa.

⁷Yinni Gusunɔ, a sãawa gemgii. Bɛsɛra sa tora. Ma sa wãa sekuru sɔɔ gisɔ bɛsɛ Yudaba ka be ba wãa Yerusalemuɔ ka Isireliba kpuro be a yarinasia tontondeɔ ka turukuɔ yèn sɔ sa n̄ nun mɛm nɔɔwɛ.

⁸Yinni, wee sa sekuru sɔɔwa bɛsɛ ka bɛsɛn sinambu ka bɛsɛn wirugibu ka bɛsɛn baababa. Domi sa nun torari.

⁹Gusunɔ bɛsɛn Yinni, a sun suuru kuo wunɛn wɔnwɔndun saabu baa mɛ sa wunɛn gari yina.

¹⁰Sa n̄ maa wunɛn gere swaa daki su sere nɛɛ, sa ko wunɛn woodaba swĩ ye wunɛn sɔmɔbu ba sun nɔɔsia.

¹¹Mɛya bɛsɛ Isireliba kpuro sa wunɛn woodaba sara, sa n̄ wunɛn gere swaa daki. Sa tora. Yen s̄na b̄ri yi a dera wunɛn sɔm kowo Mɔwisi u yorua woodan tireru sɔɔ yi sun di.

¹²Nge mɛya a dera wunɛn gari yi kooru yi a nɛɛ, kaa bɛsɛ ka bɛsɛn wirugibu kua. A dera Yerusalemu ya n̄ni swãaru wa tèn bweseru ba n̄ waare gam.

¹³Wahala ye kpuro, ya sun deema nge mɛ Mɔwisi u yorua woodan tireru sɔɔ. Ka mɛ, sa n̄ bɛsɛn daa k̄sa deri su wunɛn gem swĩ kpa su wunɛn k̄i geeru kasu.

¹⁴Gusunɔ bɛsɛn Yinni, wahala ye a nɛɛ, sa ko wa, yera ya sun deema. Ye a kua kpuro ya sãawa dee dee. Bɛsɛra sa n̄ nun mɛm nɔɔwɛ.

¹⁵Gusunɔ bɛsɛn Yinni, ye a sun yarama Egibitin tem di, wunɛn dam mu s̄ɔsira. A ȳsiru yara te ta wãa sere ka gisɔ. Adama bɛsɛ, sa durum ka daa k̄sa kua gem gem.

¹⁶T̄ɛ Yinni, na nun kanamɔ wunɛn durom s̄ɔ, a de wunɛn m̄ru yu doona wunɛn wuu Yerusalemun min di, ge ga wãa wunɛn guu te a ḡsan w̄llɔ. Domi be ba sun sikerɛ ba Yerusalemu ka bɛsɛ wunɛn t̄mbu gema bɛsɛn toranu ka bɛsɛn baababan daa k̄san s̄ɔ.

¹⁷Gusunɔ, a n̄n nɔɔ swaa dakio kpa a n̄n kanaru nɔ. A wunɛn s̄a yee te ta bansu s̄a mi m̄erio wunɛn ȳsirun s̄ɔ.

¹⁸Gusunɔ n̄n Yinni, a swaa dakio a nɔ. A n̄ni seeyo a wuu ge ba ka wunɛn ȳsiru sokumɔ m̄eri nge mɛ ga bansu kua. Sa ȳɛ ma bɛsɛn d̄erara kun tura su ka nun ḡanu ganu kana. Adama wunɛn wɔnwɔn bakarun s̄na sa nun yeni kanamɔ.

¹⁹Yinni, a bɛsɛn kanaru nɔɔwɔ kpa a sun suuru kua. A bɛsɛn gere swaa dakio kpa a ko ye sa bikia. A ku de n̄ te wunɛn ȳsirun s̄ɔ. Domi wuna a wuu ge ka t̄n be kpuro m̄.

Gabirɛ u k̄siru tubusia

²⁰⁻²¹Sanam mɛ Danieli u kana te m̄ u gari gerumɔ u n̄ kpa, u wi ka win t̄mbun toranu tuuba m̄, ma u Gusunɔ win Yinni kanamɔ win s̄a yee d̄era ten s̄ɔ, yera durɔ wi, Gabirɛ wi u raa wa win k̄asi gbiikiru sɔɔ, u n̄n ȳɔsima ka dam u sura win b̄kuɔ saa yè sɔɔ ba ra yokan ȳkuru ko.

²²U ka n̄n gari kua u nɛɛ, na nawa wunɛn mi, n̄ ka nun k̄asi te tubusia.

²³Saa yèn di a wunɛn kanaru torua, Gusunɔ u tu mwa. Yen s̄na na nun win gari s̄ɔbu na, domi Gusunɔ u nun k̄i. N n̄ mɛn na, a swaa dakio n̄ nun k̄asi te tubusia.

²⁴Saa n̄ɔba yirun n̄n wata ka w̄kura Gusunɔ u himba kua yu doona u sere wunɛn t̄mbu ka wunɛn wuu d̄erɔ yakia toranu ka k̄sa kpuron di. Yen biru, u koo bu ben toranu suuru kua kpa u bu gem w̄ sere ka baadommaɔ. Gusunɔn s̄mɔbun gari ka k̄asinun baa ya koo doona kpa t̄n d̄ero goo u ko sunɔ.

²⁵N n̄ mɛn na, a bwisikuo kpa a tubu. Saa min di ba wooda w̄ bu Yerusalemu s̄mɛ bu bani, sere wirugii wi Gusunɔ u ḡsa u ka na, ya koo kowa saa n̄ɔba yirun n̄n n̄ɔba yiru. Yen biru, ba koo yen sw̄ɛ s̄mɛ ka yen gb̄araru saa n̄ɔba yirun non wata ka yiru sɔɔ. Saa ye, ya ko n̄ sãawa wahalan saa.

²⁶ Saa nɔɔba yirun nɔn wata ka yiru ye, yà n doona, ba koo wirugii wi Gusunɔ u gɔsa go. Goo sari wi u koo ka nùn yina. Kpa sunɔ kpao ka win tabu kowobu bu wuu ge, ka sãa yee te wisire bu kɔsuku kpa ba n asɔrɔ mɔ sere Gusunɔ u ra ka nùn kpeerasia nge mɛ u yi.

²⁷ Wirugii wi, u ko n ka tɔn dabiru nɔɔ tia sãa sere saa nɔɔba yiru. Saa ita ka bɔnun biru, u koo de yãkunu ka abɔnu nu kpe kpa u gãa kɔsunu ko sãa yerɔ nɔn bweseru goo kun koore sere kam koo bi Yinni Gusunɔ u yi win sɔ bu ka nùn deema.

10

Danieli u tɔnu wa

Tigirin daarɔ kãsiru sɔɔ

¹ Sirusi, Pɛɛsin sina bokon bandun wɔɔ itase sɔɔ, Yinni Gusunɔ u ka Danieli gari kua wi, wi ba maa mɔ Bɛlitasaa. Gari yi, yi sãawa gem. Yi ka nɔni swãa bakaru yã te ta koo na. Ma gari yi, yi nùn yeeri. Saa ye sɔɔra u kãsi te tuba.

² N deema u wãa nuku sankiraru sɔɔ alusuma ita.

³ Alusuma ita ye sɔɔ, u n dĩa geenu ganu diire. U n yaa tende. Tam kun maa win nɔɔ duure. Mɛya u n maa tii gum saware.

⁴ Wɔɔn suru gbiikoon sɔɔ yɛnda nnese sɔɔ, u wãa u yɔ daa te ba mɔ Tigirin bɔkuɔ.

⁵ Yera u nɔni sua u durɔ goo wa u yãnu doke ni ba kua ka wɛɛ damgii ma u kpaka sɛke ye ba kua ka wura ye ya wee Ufasin di.

⁶ Win wasi yi ballimɔ nge kpee ni nu wuru beku nɔni mɔ, ma win wuswaa ya ballimɔ nge guru maakinu. Ma win nɔni yi ballimɔ nge dɔɔ yari, ma win gãsenu ka win naasu sãa nge sii gan te ba wɔriasia. Ma win nɔɔ ga nɔɔra nge tɔn dabinun nɔɔ.

⁷ Danieli turowa u kãsi te wa. Tɔn be ba ka nùn wãa mi, ba n tu wa. Adama ba nanda ba duki sua bu ka kuke.

⁸ Wi turowa u yɔra ma u kãsi te wa. Win wuswaa ya burisina. Ma win gɔma dwiia u dam bia.

⁹ U durɔ win nɔɔ nua ma u nanda u wiru tem girari.

¹⁰ Yera nɔmu gaga nùn baba ma u diira u dũu winu ka nɔm taranu soonamɔ.

¹¹ Ma u nɛɛ, kɔnasi Danieli, a de gari yi, yi kon nun sɔ, yi nun yeeri, kpa a se a yɔra mi a wãa mi. Domi ba man gɔrimawa wunen mi. Ye u nùn gari yi sɔɔwa u kpa, yera Danieli u seewa u yɔra ma u diira.

¹² Durɔ wi, u gerua u nɛɛ, Danieli, a ku bɛrum ko. Domi saa dɔma tɛn di gari yi, yi nun yeeri, ma a tii kawa Gusunɔ wunen Yinnin wuswaaɔ, saa dɔma ten diya Gusunɔ u wunen kanaru nua. Yen sɔna na na.

¹³ Pɛɛsiban sina boko u man seesi sɔɔ yɛnda tia ma na sina win bɔkuɔ. Adama wee Miseli wɔllun tabu kowobun sunɔ turo u na u man somi.

¹⁴ Tɛ, na nawa n ka nun tubusia ye n koo wunen tɔmbu deema sia. Domi sian gariya kãsi te, ta ka yã.

¹⁵ Saa ye u nùn gari yi sɔɔmɔ, yera wi, Danieli u tuka ma u mari.

¹⁶ Yera u gãanu wa nu ka tɔnu weene ma nu na nu win nɔɔ baba. Ma u nɔɔ wukia u nɛɛ, nen Yinni, nen wuswaa ya burisina, na n maa dam gam mɔ kãsi te na wan sɔ.

¹⁷ Nɛ wi na sãa wunen sɔm kowo, amɔna kon ka kpĩ n ka nun gari ko. Domi na n dam gam mɔ.

¹⁸ Wi u ka tɔnu weene mi, u maa nùn baba u dam kã.

¹⁹ Yera u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ku bɛrum ko durɔ kɔnasi, alafia ya n ka nun wãa. A tii dam kɛyɔ. Ye u ka nùn gari mɔ, yera u dam wa u nɛɛ, Yinni, a de a ka man gari ko. Domi a man dam kã.

²⁰ Durɔ wi, u nùn bikia u nɛɛ, a yɛ yèn sɔ na na wunen mi? Tɛ, kon da n Pɛɛsiban sina boko tabu wɔri. Nà n doona, Gɛɛkiban sina boko u koo na.

²¹ Adama kon nun sɔ ye ya yorua gem tireru sɔɔ. Goo kun man somimɔ tɔn ben sɔ, ma n kun mɔ Misɛli bɛɛ Isireliban kɔso,

11

¹ wi nɛn tii na somi na dam kã Darusi Mɛdiban sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu sɔɔ.

² Wee tɛ, kon wunɛ Danieli gem sɔ.

Sinambun tabu

Wee sinambu ita ba koo bandu di di Pɛɛsiɔ. Yen biru, sina boko nnɛse u koo bandu di kpa u dukia gura n kere sina bokobu ita ye. U n dam kua win dukia yen sɔ, u koo Gɛɛkiban sina boko seesi.

³ Adama sina boko wɔrugɔ goo u koo se u dam bakam wa kpa u ko ye u kɔ.

⁴ Saa ye sɔɔ win banda dam kua, saa ye sɔɔra ta koo wɔruma kpa tu bɔnu ko handunian goonu nɛ kpuro sɔɔ. Win bibun bweseru ta n ban te dimɔ. Ban te, ta n maa dam mɔ nge mɛ ta raa sãa. Domi ta koo karana kpa tu wura gabun nɔmuɔ.

⁵ Sina boko wi u wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian banda ko n dam mɔ. Adama win sina asakpɔ turo u koo nùn dam kera kpa u nùn taare. Win dam mɛ, mu ko n kpã.

⁶ Wɔsu gasun biru, ba koo arukawani bɔkuna kpa sina boko wi u wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian bii wɔndia u na sɔɔ yɛsan nɔm geu gian sunɔn mi bu ka arukawani bɔke, bu suana. Adama wɔndia win dam mu koo kpe. Durɔ win tii u koo gbi, wi ka win bibun bweseru. Ba koo mam wɔndia win tii go ka be ba nùn yɔsirima ka win tundo ka tɔn be ba ka nùn yɔra waati ye sɔɔ kpuro gesi.

⁷ Goo u koo se nge kpɔi pɔtura kurɔ win bweserun di u win tondon bandu di. Kpa u na u sina boko wi u wãa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi wɔri gbãranu sɔɔ u ko ye u kɔ. Yɛro u koo dam ko.

⁸ U koo ben bɔnun bwãarokunu gura ni ba kua ka sii gandu ka ben gãa gee ni ba ka wura ka sii geesu kua u ka da Egibitiɔ. Kpa u ka sina boko wi u wãa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi tonda saa fiiko.

⁹ Yen biru, sunɔ wi u wãa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia u koo da u sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii tabu wɔri kpa u gɔsɔra win temɔ.

¹⁰ Saa ye sɔɔra win bibu ba koo tabun sɔɔru ko kpa bu tabu kowobu mɛnna ba n dabi too too. Bii ben turo u koo tabu se wi ka win tabu kowobu gabu, kpa u win tem nɔɔ bura yeru sara nge daa te ta nim yiba ta bɔɔ saramɔ. U koo sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian sunɔn gbãraru wɔri kpa u gɔsɔra u wurama.

¹¹ Saa ye sɔɔ, sina boko wi u wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi, u koo mɔru se kpa u nɔm geugii wi, tabu wɔri. Nɔm geugii wi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mɛnna bu wɔnɔ wɔri. Adama ba koo nɔm geugii win tabu kowo be kamia.

¹² Sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii wi, u koo tii sua win nasara yen sɔ. U koo tabu kowo dabinu go. Adama ka mɛ, u n nasara wasi mam mam.

¹³ Yeniban biru, sina boko wi u wãa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mɛnna n kere be u raa mɛnna yellu. Wɔsu gasun biru, u koo wurama ka tabu kowo be, ka tabu yãa geenu u nɔm dwarugii wi wɔri.

¹⁴ Saa ye sɔɔ, tɔn dabinu nu koo sina boko wi u wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia seesi. Tɔn kɔsobu ba koo maa nùn seesi wunɛ Danielin tɔmbun suunu sɔɔn di wunen kãsi ten gari yi ka koora. Adama ba koo ben tii kamia.

15 Sɔɔ yɛsan nɔm geugii wi, u koo tem takanu ko kpa u wuu gb̄ararugisu mwɛeri. Saa ye sɔɔ, ba koo sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii wi, ka win tabu kowo dangibu kamia. Domi ba n̄ dam wasi bu ka tabu ko.

16 Wi u gesi seewa u nɔm geugii wi w̄ari kpuro, ȳero u koo kowa ye u k̄i. Goo kun kp̄e u n̄n yinari. Ȳero u koo mam da tem m̄en mi n buram bo sɔɔ, kpa u go ye u n̄ma tura.

17 Yen biru, u koo ḡoru doke u na ka win tabu kowobu kpuro kpa u ka nɔm dwarugii wi b̄ari yendun arukawani b̄ake u n̄n win bii w̄andia w̄e u sua kurɔ, kpa u ka swaa wa u win tem kam koosia. Adama win bwisi yi, yi n̄ n̄n yaramɔ.

18 Yen biru, u koo s̄ira wuu si su w̄aa nim w̄akun b̄akuɔ kpa u sin dabinu mwɛeri. Adama tabu sunɔ goo u koo win dam m̄e bua sere u kpana u m̄aru k̄sia.

19 Saa ye sɔɔra u koo ḡsirama win temɔ u ka kuke win wuu gb̄ararugisu sɔɔ, adama u koo w̄aruma u gbi, ba n̄ maa win yira wasi.

20 Wi u koo n̄n k̄sire ko, u koo dam dio doke tem m̄en mi n buram bo sɔɔ. Adama am̄en biru, dam dio wi, u koo b̄akira, n̄ n̄ m̄o m̄arun s̄o, n̄ n̄ maa m̄o tabu sɔɔ.

21 Wi ba gema, wiya ba koo bandu k̄sire ko. Ba n̄ n̄n sina ȳanu w̄emɔ. B̄ari yendu sɔɔra u koo na u bandu di ka taki.

22 Tabu kowo be ba koo yari bu n̄n w̄arima nge nim, u koo bu k̄sukuwa u kpeerasia, baa ka mam be ba arukawani b̄akuan wirugii turo.

23 U koo t̄n be u ka arukawani b̄akua n̄ni w̄ake. U koo bandu di kpa u dam wa ka t̄mbu fiiko.

24 U koo da bera mi tem gem w̄aa ka b̄ari yendu kpa u ko ye win baababa ka win sikadoba ba n̄ daa koore. U koo tem m̄en dukia gura kpa u win b̄arɔba b̄anu kua. U koo mam bwisiku u gb̄aranu w̄ari. Adama u n̄ yeni m̄o n ka te.

25 U koo win dam ka win w̄aruḡaru ka win tabu kowobu dendi u ka sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii wi w̄ari. Nɔm dwarugii wi, u koo maa se ka tabu kowo dangii dabinu, adama u n̄ kamiamɔ. Domi ba koo n̄n murafitiru kuawa.

26 Be ba ka n̄n dimɔ, beya ba koo n̄n kam koosia. Ba koo win tabu kowobu yarinasia nge daa toran nim kpa bu gbisuku dabi dabinu.

27 Sinambu yiru ye, ba koo kasu bu k̄sa ko, kpa mi ba dimɔ mi, bu weesu kuana. Adama yen gaa kun dimɔ. Domi kam koo bi, bu koo nawa saa ye ba yi mi, yà n tura.

28 Sina boko wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, u koo ḡsira win temɔ ka dukia baka. Swaa sɔɔ, u koo Isireli be Gusunɔ u ka arukawani b̄akua seesi. Yen biru, u koo ḡsira u da win temɔ.

29 Saa ye ba yi yà n tunuma, nɔm geugii wi, u koo sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii wi seesi kpan. Adama u n̄ nasara wasi nge m̄e u raa wa yellu.

30 Domi t̄mba koo na saa Kitimun di ka goo nimkusu bu n̄n w̄ari. Saa ye sɔɔ, win kabia ya koo b̄ara, kpa u ḡsira u wura. U koo Isireli be Gusunɔ u ka arukawani b̄akua mi, m̄aru seesi kpa u n ka be ba arukawani ye deri n̄o tia s̄aa.

31 U koo tabu kowobu sure bu Yinni Gusun̄n s̄aa yeru ka ten agbara disi doke. Kpa bu t̄o baateren ȳakunu kpeesia. Kpa bu kam koosion bw̄aroku k̄su gira ȳaku yeru mi.

32 U koo t̄mbu n̄ni w̄ake be ba Yinni Gusun̄n arukawani ye deri. Adama t̄n be ba Yinni Gusun̄n ȳe, ba ko n ȳwa dim dim ben daa gea sɔɔ.

33 Be ba bwisi m̄o, ba koo dabinu keu ko. Saa fiiko sɔɔ, ba koo gabu go tabu sɔɔ, kpa bu gabu d̄o m̄eni, kpa bu gabu yoru mwɛeri, kpa bu gabun ȳanu gura.

34 Saa ye sɔɔ, ba koo somiru fiiko wa. T̄n dabira ba koo ka bu n̄o tia ko ka murafitiru.

³⁵ Bwisigii ben gaba koo gbi bu ka bu sɔwa bu dɛɛra mam mam sere kpeerun tɔru tu ka tunuma. Domi yeni ya koo koorawa saa ye ba yii sɔɔ.

³⁶ Sina boko wi, u koo ko ye u kɪ. U koo tii sua u nɛɛ, wiya u bɪnu kpuro kere. Kpa u Gusunɔ wi u kpuro kere wɔmɛ. Wɔmbu te, ta n̄ ka nɔɔ gerurɔ. Tɔmbu ba koo n̄n naanɛ ko sere Gusunɔn mɔru yu ka sɔɔsira. Domi ye wi, Gusunɔ u gerua, ya koo koorawa.

³⁷ U n̄ win sikadoban bɪnu gasirimɔ, u n̄ maa bɪu wi tɔn kurɔba kɪ gasirimɔ, bɪnu kpuro gesi. Domi u koo tii sua n̄ kpuro kere.

³⁸ Adama u koo bɪu sã wi u ra n̄ gb̄aranu kɔsu wi win sikadoba ba n̄ yɛ. U koo n̄n sã ka wura ka sii geesu ka kpee gobiginu, ka sere gãa ni nu gobi mɔ.

³⁹ U koo wuu si su gb̄araru mɔ tabu wɔri ka win bɪu wi u wa tem tukum di. U koo be ba bɪu wi wura bɛɛɛ wɛ, kpa u de bu bandu di tɔn dabinun wɔllɔ, kpa u bu tem bɔnu kua mu n̄ sãa ben are.

⁴⁰ Kpeerun saa sɔɔ, sina boko wi u wã sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia u koo ka maa n̄n sanna. Adama sɔɔ yɛsan nɔm geugii wi, u koo nɔm dwarugii wi wukiri nge woo bɔkɔ ka tabu kɛkɛ ye dumi gawe ka maasɔbu ka goo nimkuu dabiru. Kpa u win tem wɔri u sara nge mɛ nim mu ra daaru yibu mu sare.

⁴¹ Kpa u maa wɔri tem mɛn mi n̄ buram bo sɔɔ. Adama Edɔmuba ka Mɔabuba ka sere Amɔniban wirugibu ba koo n̄n kisirari.

⁴² U koo tem dabinu nɔma sikerena. Egibitigibu ba n̄ mam kisiramɔ win nɔman di.

⁴³ Sunɔ wi, u koo Egibitigibun wuraba ka ben sii geesu ka ben yãa gobiginu gura. Libigibu ka Etiopigibu ba koo n̄n sã.

⁴⁴ Labaari ya koo na saa sɔɔ yari yeru gian di ka sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di yu n̄n nandasia. Saa ye sɔɔra u koo mɔru baka se u tɔn dabinu go.

⁴⁵ U koo win sina kunu gira nim wɔku ka Yinni Gusunɔn guu dɛɛra ten baa sɔɔ. Saa yera gɔɔ u koo n̄n deema subaru ba kun n̄n somi.

12

Sanam d̄aakim

¹ Sanam d̄aakim sɔɔ, Miseli, maleeka wi u sãa tabu sunɔ, u koo seema, wi, wi u ka wunɛ Danielin tɔmbu yɔ. Saa ye, ya ko n̄ sãawa nɔni sw̄aarun tɔru tɛn bweseru ta n̄ koore saa min di bwesenu nu torua sere n̄ ka saa ye girari. Saa ye sɔɔra wunɛn tɔmbu ba koo faaba wa bɛn yɪsa ya yorua w̄aarun tireru sɔɔ.

² Dabiru be ba dɔ sikirɔ, ba koo dom yanda. Ben gabu ba koo se bu ka w̄aarun te ta ku ra kpe wa. Gabu ba koo maa se bu ka sekuru ka nɔni sw̄aarun wa sere ka baadommaɔ.

³ Be ba bwisi mɔ, ba koo balliwa nge wɔllun yam bururam. Be ba maa tɔn dabinu gem swaa sɔɔsi, ba koo balliwa nge kperi sere ka baadommaɔ.

⁴ Wunɛ Danieli, a gari yi nenuɔ asiri sɔɔ kpa a yi yɪreru koosi tire te sɔɔ bu ku ka tu wukia sere kpeerun saa. Sanam mɛ, tɔn dabinu nu koo yi gari kpa yɛru tu sosi.

Kpeerun saa

ya ko n̄ sãawa asiri

⁵ Yen biru, Danieli u mɛɛra ma u tɔmbu yiru wa ba yɔ turo daarun gooru gee, turo maa wãa daarun gooru giɔ.

⁶ Ma turo u wi u yãnu doke ni ba kua ka wɛɛ damgii u yɔ daa ten nim wɔllɔ bikia u nɛɛ, saa yerɔ maamaaki yen kpeera koo na.

⁷ Yera Danieli u wa gɔrado wi, u win nɔma yiru kpuro yiiya wɔllɔ ma u bɔrua ka wi u ra n̄ wãa sere ka baadommaɔn yɪsiru u nɛɛ, nɔni sw̄aa te, ta ko n̄ wãawa

sere saa ita ka b̄onu kpa tu kpe d̄oma te ba Gusun̄on t̄ambun dam bua mam mam.

⁸ Danieli u gari yi nua adama yi ñ n̄n yeeri. Ma u n̄ε, n̄εn Yinni, am̄ana gari yi, yi koo ka wiru goora.

⁹ Yera u n̄n wisa u n̄ε, Danieli, a wun̄en laakari kp̄iyo. Gari yi, yi ko n s̄awa asiri sere kpeerun saa yu ka turi.

¹⁰ Ba koo dabinu s̄arasia bu d̄era mam mam. T̄on k̄sobu ba ko n k̄sa m̄. Ben goo kun tubu ye ya kooram̄. Adama be ba bwisi m̄, beya ba koo tubu.

¹¹ Saa d̄oma t̄en di ba koo t̄o baateren ȳaku ni ba ra Yinni Gusun̄o kue ȳarasia ka saa ye kam koosion bw̄aroku k̄su ga ko n w̄a ȳaku yer̄o, ya ko n s̄awa s̄o n̄r̄o bu ka gooba wun̄bu w̄kuru sari (1.290).

¹² Doo n̄orugiiwa wi u t̄emana sere s̄o n̄r̄o bu ka gooba wun̄bu ka t̄ena ka n̄o bu (1.335).

¹³ Adama wun̄ε Danieli, a de a t̄emana sere ka n̄r̄o. Saa ye s̄ora kaa w̄era kpa a se a wun̄en are mwa kpeerun saa s̄o.

OSEE

Oseen tire teni, Isireliban bwese keri wəkura ta gerusimə yèn sǎ ba kua naane sariba Yinni Gusunən mi. Osee u tu yoruawa u ka wigibu kirə ko bu ka wa bu gōru gəsia kpa bu wura Gusunən mi. U sǎosimə ma Yinni Gusunən kīru ta kpā, ta n̄ maa n̄ru mə. Tire te, ta kī te ta wāa Gusunə ka Isireliban baa sǎə weesinaməwa nge kī te ta wāa durə ka win kurə ka ben bibun baa sǎə.

Tire ten kpunaa

- 1 Oseen kurə suabu, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Osee u Isireliba gerusimə, wiru 4n di sere wiru 13.
3. U bu kirə m̄ bu gōru gəsia, wiru 14.

¹ Sanam mε sinam beni Osiasi ka Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ba bandu di di Yudan temə, ka saa ye Yeroboamu Yoasin bii u bandu dii Isirelin temə, sanam mεya Yinni Gusunə u ka Osee Berin bii gari kua.

Oseen kurə ka win bibu

² Gari yi Yinni Gusunə u gbia u Osee sǎowa yi wee. U nεε, Osee, a doo a kurə sua wi u ra sakararu ko. Bεεn bibu ba koo maa win yira swīi. Domi Isireliba ba b̄nu gasirimə ba sǎamə nge kurə sakara wi u durəbu gasirimə. Ma ba nε, Yinni Gusunə deri.

³ Ma Osee u seewa u Gomεε Dibilaimun bii sua kurə. Yera u ka n̄n menna. Ma kurə wi, u gura sua u n̄n bii tən durə marua.

⁴ Ma Yinni Gusunə u nεε, i bii wi yīsiru kēeyə Yisireeli. Domi saa fiiko sǎə kon Yehun yenugibu wəri yèn sǎ ba təmbun yem yari Yisireeli, kpa n Isireliban bandu kpeerasia.

⁵ Tǎə te sǎə, kon Isireliban tabu durəbun tennu bəəku Yisireelin wəwəə.

⁶ Yeniban biru, Gomεε u maa gura sua ma u bii tən kurə mara. Ma Yinni Gusunə u Osee sǎowa u nεε, a n̄n yīsiru kēeyə Lo Ruhama. Yen tubusiana bii wi ba yina. Domi na n̄ maa Isireliba wənwəndu kuammε. Na n̄ bu suuru kuammε.

⁷ Adama kon Yudaba wənwəndu kua, kpa n̄n tii n bu faaba ko nε wi na sǎa Gusunə ben Yinni. Adama n̄ n̄ mə kon ka ben yiberεba tabu ko. Na n̄ t̄ndu dendimə n̄ kun mε takobi n̄ kun mε dumi ka yin maasəbu.

⁸ Yeniban biru, Gomεε u bii wi bom kara. Ma u wure u gura sua u bii tən durə mara.

⁹ Ma Yinni Gusunə u nεε, a n̄n yīsiru kēeyə Lo Ami. Yen tubusiana n̄ n̄ n̄n t̄mbu. Domi i n̄ maa sǎa n̄n t̄mbu, na n̄ maa sǎa bεεn Yinni.

2

Isireliba

ba koo wurama nge yellu

¹ Yinni Gusunə u Osee sǎowa u nεε, saa ya sisi yè sǎə Isireliba ba koo dabia

nge nim wōkun yani sɛɛri.
 Ba ñ kpē bu ben geeru gari.
 Mi ba ku ra raa bu soku nɛn tambu,
 miya ba koo bu soku nɛ Gusunə, Yinni wason bibu.
² Yudaba ka Isireliba ba koo menna sannu
 kpa bu goo gəsi u n sāa be kpuron sunə.
 Domi ba koo dabia bu tɛria tem mɛ kpuro sɔɔ.
 Yen dama te, tɔɔ bakara Yisireliə.
³ Bɛɛ Yudaba ka Isireliba, i sɔɔnə ma i sāawa nɛn tɔn be na kī.

Isireli u sāawa naanɛ sarirugii

⁴ Nɛn bibu, i bɛɛn mɛro taare wɛɛyɔ,
 domi u ñ maa sāa nɛn kurə,
 mɛya na ñ maa sāa win durə.
 I nùn sɔɔwə u de u win durə dama nani yi wuna,
 kpa u sakara kookoosu wuna win gōrun di.
⁵ Ma n kun mɛ, kon win yānu potiri mam mam
 kpa n nùn yōsu tereru
 nge mɛ ba ka nùn mara.
 Kon de u n sāa nge tem
 mi gāanu ku ra kpi,
 kpa n de nim nɔru gu nùn go.
⁶ Na ñ maa bɛɛ win bibun wɔnwɔndu mɔ,
 domi bɛɛn mɛro u sāawa sakara kowo.
⁷ U kurə tanaru ka sekuru sariru dɔra.
 Domi u nɛɛ, u koo win durə tanəbu swīiwa
 kpa bu nùn nim ka dīanu ka tam ka gum ka yānu wɛ ni u koo doke.
⁸ Yen sɔ, kon win swaa kɛnɛ ka sāki,
 kpa n ye dāa sɛsuku kpa u kun maa win swaa ye swīi.
⁹ Baa ù n daa yara u win durə tanə be naa gira,
 u ñ maa bu naa turi.
 Baa ù n bu kasu,
 u ñ maa bu wasi.
 Saa ye sɔɔra u koo nɛɛ,
 ñ n mɛn na, a de n wura nɛn durə gbiikoon mi,
 domi na raa nuku dobu mɔ win mi n kere tɛ.
¹⁰ Mɛya u ñ daa gie ma nɛna na nùn dobi ka tam kpam ka gum wɛɛmɔ.
 Mɛya na maa nùn sii geesu ka wura taasi.
 Adama u ka ye būu wi ba mɔ Baali sāwa.
¹¹ Yen sɔ, kon gəsirama n nɛn dobi mwa yin gɛɛbun saa sɔɔ,
 ka tam mɛn saa sɔɔ ka sere yāa ni u sebua u ka win tereru wukiri,
¹² kpa n nùn sekuru doke win durə tanəbun wuswaaɔ.
 Goo sari wi u koo nùn wɔra nɛn noman di.
¹³ Kon win nuku dobu kpuro kpeerasia
 ka tɔɔ baka ni u ra ko suru ka suru
 ka tɔɔ wɛrarugiru ka sere mɛnnə si u ra ko sāarun swaa sɔɔ.
¹⁴ Kon de win resɛm dānu ka win figieba bu kam ko
 be u nɛɛ, u wa durə tanəbun min di.
 Kon de gbee ni, nu ko dāa sɔɔ,
 kpa gbeeku yɛɛ yi dāa nin marum di.
¹⁵ Kon nùn sɛɛyasia yèn sɔ u man deri
 u būu wi ba mɔ Baali turare dɔɔ dokeammɛ.
 Ma u win saba ka win taaminu doke u da u win durə tanəbu swīi.
 Nɛ, Yinni Gusunəwa na yenì gerua.

16 Adama saa ya sisi yè sɔɔ kon nùn kəkiri n ka da gbaburɔ
kpa n ka nùn gari ko ka kīru.

17 Kon nùn win resem gbaaru wesia

te ta wāa Akəən wəwaa.

Yisi ten tubusiana nəni swāarun wəwa.

Yera ya ko n sāa win yīiyəbun tore,

kpa u womu ko nge sanam mɛ u yarima saa Egibitin di win wəndiaru.

Yinni Gusunɔ

u koo ka win tɔmbu dora

18 Yen tɔɔ te, u koo man soku win durɔ.

U n̄ maa man sokumɔ Baali win yinni.

19 Kon de u b̄ūu wi ba m̄d Baalin yīsiru duari

kpa u kun mam kpīa u tu sia.

20 Saa yera kon ka gbeeku yɛɛ ka gunəsɔu ka sere yɛɛ yi yi ra kabiri arukawani
bəke

yi ku ka n̄n tɔmbu k̄sɔa gaa kua.

Kon de tabu bu kpe, kpa ba n wāa bəri yendu sɔɔ.

21-22 Isireli, kon maa nun ko nge n̄n kurɔ sere ka baadommaɔ,

kpa n nun gem ka wənwəndu ka durom s̄ɔsi.

Bərəkiniuru s̄ɔra kon ka nun arukawani bəke.

Saa ye s̄ɔra kaa wura ma n̄na na sāa Yinni Gusunɔ.

23-24 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerumɔ.

Saa gaa sisi yè sɔɔ kon wəllun kananu nɔ,

kpa n tu nim k̄ɛ.

Wəlla koo tem kanaru nɔ kpa tu gura n̄ɛɛsia.

Kpa tem mu dobi ka resem ka olifin kanaru nɔ

kpa ye kpuro yu kpi.

Kpa yu Yisireelin bukata wunana.

25 Kon de n̄n tɔmbu bu sina tem mɛ kpuro sɔɔ

kpa n bu wənwəndu kua

be, be na raa yina n wənwəndu kua.

Kpa be, be ba ku ra raa soku n̄n tɔmbu,

n bu soku n̄n tɔmbu.

Kpa be, bu maa man soku ben Yinni.

3

Osee u win kurɔn

laakari mɛɛra

1 Ma Osee u n̄ɛɛ, Yinni Gusunɔ u man s̄ɔwa u n̄ɛɛ, n doo n kpam n̄n kurɔ wi
kīa wi goo u kīa ma u sekuru sarirɔ m̄d. N kurɔ wi kīa nge mɛ wi, Yinni Gusunɔ
u Isireliba kī, baa mɛ ba nùn biru kisi ba da ba b̄ūnu s̄aamɔ ma ba resem kiranu
kī ni ba ra ka b̄ūu ni s̄a.

2 Ma na da na kurɔ wi yakia ka sii geesun gobi wəkura nɔɔbu ka sere ɔɔsu*
ditiri nata† (600).

3 Ma na nùn s̄ɔwa na n̄ɛɛ, a de a n wāa n̄n s̄ɔ n ka tɛ. A ku maa sakararu ko.
A ku maa da durɔ goon mi. N̄n tii kon maa tii n̄nɛ.

4 Nge mɛya Isireliba ba ko n wāa sunɔ sari n ka tɛ. Mɛya ba n̄ ko n maa wirugii
m̄d. Ba n̄ maa yākunu m̄d. Ba n̄ maa b̄ūnu ganu s̄aamɔ. Mɛya yāku kowo goo
kun ko n maa wāa ben suunu sɔɔ u ka bu bikiaru kua.

* **3:2 ɔɔsu** - Dīa bimi gɛɛn bwesera yi yi ka gbɛɛ weene. † **3:2 ditiri nata** - Ya s̄aawa saaki nɔɔba yirun saka.

⁵Yeniban biru, ba koo wurama bu Gusunɔ ben Yinni kasu ka maa ben sikado Dafidin bandu wi u raa sãa ben sina boko. Ba koo nuku dobu ko bà n Yinni Gusunɔ wa ka win k̄i te u koo bu s̄ɔsi saa ye s̄ɔ.

4

Yinni Gusunɔ

u Isireliba taarɛ wɛ̄

¹Bɛɛ Isireliba, i nɛ, Yinni Gusunɔ swaa dakio.
Domi na siribu m̄ɔ ka bɛɛ tem mɛn t̄ambu
yɛn s̄ɔ w̄ɔnw̄ɔndugii goo sari bɛɛ s̄ɔ,
gemgii goo maa sari.
Mɛya bɛɛn goo kun maa man yɛ̄.
²I n̄ɔ m̄wɛɛnu m̄ɔ ka b̄ɔri, adama weesa i m̄ɔ.
Mɛya i maa t̄ambu goom̄ɔ, i gbɛnim̄ɔ, i sakararu m̄ɔ.
I dam d̄ɔrenam̄ɔ, ma t̄ɔn gobera sosim̄ɔ ta d̄ɔ.
³Yen s̄ɔna nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de tem mɛ, mu gbera.
Bɛɛ be i w̄ã mi kpuro, i ko woorawa
saa gbɛeku yɛɛn di n ka da gun̄ɔs̄ɔ ka wɛɛȳɔ,
ye kpurowa ya koo kam ko.

Yinni Gusunɔ

u ȳaku kowobu taarɛ wɛ̄ɛm̄ɔ

⁴Yinni Gusunɔ u nɛɛ, goo u ku raa ka tii yina
n̄ kun mɛ u goo gerusi.
Domi wunɛ ȳaku kowo t̄ɔnwerowa na ka sannam̄ɔ.
⁵S̄ɔ teeru kaa w̄ɔrumawa s̄ɔ s̄ɔ gb̄ãara
kpa wunen beruse nɛn s̄ɔm̄ɔ u maa w̄ɔruma w̄ɔkuru.
Kon maa Isirelin bweseru go te ta s̄ãa nge wunen m̄ɛro.
⁶Wee nɛn t̄amba gbim̄ɔ yɛn s̄ɔ ba n̄ man yɛ̄.
Adama wunen tii, a yina a man wura.
Yen s̄ɔ, kon nun yina kpa a kun maa s̄ãa nɛn ȳaku kowo t̄ɔnwero.
Nge mɛ a nɛ, Yinni Gusun̄ɔn woodaba duari,
nge mɛya kon maa wunen bibu duari.
⁷Nge mɛ ba dabiama, nge mɛya ba man torarim̄ɔ ba d̄ɔ.
Kon ben bɛɛɛ kpeesia kpa bu sekuru wa.
⁸Wee ba kuurama nɛn t̄ambun toranun s̄ɔ.
Ma ba bu b̄ariem̄ɔ ba n ka toram̄ɔ ba n d̄ɔ.
⁹Yen s̄ɔ, sɛɛyasia tee biya kon nɛn t̄ambu ka ben ȳaku kowobu ko.
Kon bu sɛɛyasiawa nge mɛ ben daa ya nɛ.
Kon bu k̄ɔsiawa nge mɛ ben kookoosu nɛ.
¹⁰Ba koo di, adama ba n̄ debum̄ɔ.
Ba koo sakararu ko b̄ũu nuur̄ɔ bu ka bibu wan s̄ɔ.
Adama ba n̄ marum̄ɔ yɛn s̄ɔ ba nɛ, Yinni Gusunɔ biru kisi
ba n̄ nɛn woodaba sw̄i.
¹¹Yinni Gusunɔ u nɛɛ, sakararu ka tama mu nɛn t̄ambun wiru ḡɔsia.
¹²D̄ãa kukun miya ba ra bikiaru de gu ka bu gari s̄ɔ.
B̄ũu gasribu dera ba k̄ɔra ma ba ka man tonda.
¹³Ba ra de ba n ȳakunu m̄ɔ guunu w̄ɔll̄ɔ,
kpa ba n turare d̄ɔ dokem̄ɔ gungunu w̄ɔll̄ɔ
ka d̄ãa baka bwese bwese kan nuur̄ɔ n̄n saara bu w̄ɛre.
Yen s̄ɔna ben bii w̄ɔndiaba ba sekuru sariru m̄ɔ.
Ma ben biigii kur̄ɔbu ba sakararu m̄ɔ.
¹⁴Na n̄ ben bii w̄ɔndia be, ka ben biigii kur̄ɔ be sɛɛyasia m̄ɔ

ben sekuru sari te, ka ben sakara te ba m̀n s̄.
 Domi ben m̀wəbun tii ba sakararu m̀ ka kurə be ba wāa būu s̄arun s̄.
 Ma ba maa yākunu m̀ sannu ka be.

Adama ba n yē nge mε m̀ndu gara gerua ta nεε,
 tən be ba n laakari m̀, ba kam kobu d̄əwa.

¹⁵ Isireliba ba būnu gasirim̀,
 adama Yudaba bu ku raa bu swīi.
 Bu ku da Giligaliə n̄ kun mε Beteli Afeniə* bu ka yākunu ko
 kpa ba n b̄orum̀ ba n m̀,
 sere ka Yinni Gusunən wāaru.

¹⁶ Isireliba ba s̄awa nge naa gbiiba ye ba kpana bu kpara. Adama t̄, Yinni
 Gusunə u koo bu ȳsu batuma s̄ə yāanu.

¹⁷ Isireliba ba būnu s̄am̀. A bu derio mi.

¹⁸ B̄a n tam n̄ra ba kpa, ba ra n yande d̄əwa bu sakararu ko. Wee ben
 wirugibu ba ra n kīwa ba n wāa sekuru sari kom s̄ə.

¹⁹ S̄ə teeru woo ga koo na gu bu sua gu ka doona kpa bu sekuru wa ben yāku
 nin s̄.

5

Keu koosio k̄sobu

¹ Yinni Gusunə u nεε,
 bεε yāku kowobu, i yeniba swaa dakio.
 Bεε Isireliba, i swaa dakio i n̄.
 Bεε sina kpaarugibu, i swaa tem kp̄iyə i n̄.
 Bεεya siri bini bu ka yā.

Domi i kua t̄mbun yina Misipaə,
 ma i kua ben t̄aa Taboriə.

² Ma ba man biru kisi ba num̄a durum s̄ə.
 Yen s̄, kon bεε kpuro s̄eyasia.

³ Na Isireliba yēwa s̄a s̄a.

Ben goo kun man berue.
 Wee ba da ba būnu gasira

ba tii disi doke.

⁴ Osee u nεε,

ba n̄ kp̄ē bu maa wurama ben Yinnin mi ben kookoosun s̄.

Domi būu s̄arun gasiribu gina wāa ben ḡoru s̄ə.

M̄ya ba n̄ maa wi, Yinni Gusunə yē.

⁵ Isireliban tii suabu bu s̄əsim̀ mε ba s̄a.

Ba koo w̄rum̄a ben durum s̄.

Yudaban tii ba koo w̄rum̄a ka be sannu.

⁶ Sanam gam sisi

m̄ s̄ə ba koo bikiaru da Yinni Gusunən mi,
 kpa bu ka n̄n yāanu ka ket̄ba yākuru kua.

Adama ba n̄ n̄n wasi,
 domi u bu deri.

⁷ Beya ba n̄n t̄nu kandu kua.

Domi ba da ba bii seegeba mara be ba n̄ n̄n yē.

T̄, n̄ n̄ t̄em̄ə u ka bu kam koosia be ka ben arumani.

Gusunə u koo de Yudaba

ka Isireliba bu tabu ko

⁸ Yinni Gusunə u nεε,
 i tabun k̄ba soowo Gibeaə ka Ramaə.
 I tabun wurenu koowo Beteli Afeniə.

* **4:15 Beteli Afeniə** - yen tubusiana d̄ən wāa yeru

Bɛɛ Benyamɛɛba, tabu durɔba wee bɛɛn birun di.

⁹ Gari geeya na Isireliba sɔɔmɔ.

Dɔma te kon bu sɛɛyasia, ba koo kam kowa.

¹⁰ Wee Yudaban wirugibu ba sɔawa nge be ba ra tem gbɛni bu ka ben tiin tem sosi.

Yen sɔ, kon bu nɛn mɔru wisi nge nim tora.

¹¹ Siribu bu Isireliba di, ma ba bu dam dɔremɔ yɛn sɔ ba kam naa gire.

¹² Na kon bu di nge gɛmi.

Kpa na n Yudaba wahala mɔ nge bara te ta kukunu temmɔ.

¹³ Mɛya Isireliba ba tii bararu waasi.

Ma Yudaba ba ben bosu wa.

Ma Isireliba ba gɔra Asiriɔ

bu ka sina boko Yarɛbu somiru kana.

Adama u n kɛ u bu bɛkia

u sere nɛɛ, u koo ben bosu kpeesia.

¹⁴ Na ko n sɔawa nge gbee sunɔ Isireliba ka Yudaban sɔ.

Kon bu wɔri n yaaku kpa n bu sua n ka doona.

Goo sari wi u koo bu wɔra saa nɛn nɔman di.

Isireliba ba ben durum

tuuba kua ka murafitiru

¹⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

n n mɛn na, kon bu biru kisi

kpa n wura nɛn wɔa yerɔ

sere bu ka tubu ma ba tora.

Ben nɔni swɔaru ta koo de bu man kasu

kpa bu man somiru kana.

6

¹ Isireliba ba sɔɔna ba nɛɛ,
i na su gɔsira Yinni Gusunɔn mi.

Wee u sun so u mɛɛra kua.

Adama u koo bɛɛn mɛɛra ye nɔri u sun bɛkia.

² N n maa tɛmɔ u ka sun wɔaru wɛ,

kpa sa n wɔa win wuswaaɔ.

³ I de su kasu su nɔn gia.

Nge mɛ sa ra n yɛ kam kam ma sɔɔ u koo yari,

nge mɛya sa n maa yɛ ma u koo na.

U koo nawa nge tom buruku gura ye ya ra tem yemiasie.

⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ Yudaba ka Isireliba, mba kon bɛɛ kua.

Wee bɛɛn kɪru nɛn sɔ ta sɔawa nge bururun kakoru

n kun mɛ nge dirum mɛ mu ra yarine fuuku.

⁵ Yen sɔna kon bɛɛ nɛn sɔmɔbu gɔriama

bu bɛɛ sɔ ma kon bɛɛ sɛɛyasia.

Kpa bu maa bɛɛ sɔ ma kon bɛɛ go.

Nɛn siribu bu koo sɔsira nge yam bururam.

⁶ Domi wɔnwɔnda na kɪ, n n mɔ yɔkuru.

Mɛya na maa kɪ nɛn tɔmbu bu man gia

n kere bu man yɔku dɔɔ mwaararuginu kua.

⁷ Ba nɛn arukawani kusia nge mɛ tɔmbu ba ra n kuanammɛ.

Wee ba man tɔnu kandu kua.

⁸ Galadigibu ba sɔawa tɔn kɔsobu

ma ba yem yari baama.

⁹ Nge me swaa diobu ba ra n swaa mara,
nge meya yaku kowobun wuuru ta waa Sikemun swaa ta tambu gooma.

¹⁰ Na gaa kōsunu wa Isireli,
niya ba būnu gasirim,
ba tii disi dokema nge sakara kowo.

¹¹ Saa ya sisi ye saa kon maa be Yudaba seeyasia.

Isireliba ka bwese tukunu

Yinni Gusuna u ne,
sanam me na ki nen tambu Isireliba bu wurama yorun di,

7

¹ kpa n bu beka,
saa yera ben durum maa soosira Samaria.
Gbenabu ba dumo diao ba gbenima.

Ma ben gaba yiba swee so.

² Adama ben goo sari wi u ra tii so u ne,
na yaaye kosa ye ba mo.

Te, wee ba mwaara ben kom kosum me so.
Na ye kpuro waama.

³ Ben nuku kosu kookoosu ka ben weesu
su sina boko ka ben wirugibu nuku dobu weema.

⁴ Be kpuro ba saawa sakara kowobu ba sum
nge pee wo yeru te pee kowo u doo doke u deri.
Ma u da u win pee som bura u yi sere mu ka se.

⁵ Ba n ben sina bokon too bakaru mo,
ben sina asakpabu ka sunon tii ba ra tam nowa
kpa ba n tambu yaa kasikima.

⁶ Be ba ra noo tia ko bu ka tambu seesi,
ba saa nge pee wo yeru.

Wakuru, ben warugoru ta ra yemiwa
kpa yam sare bururu tu se nge ba ganu doo doke.

⁷ Be kpuro ba sumwa nge doo.

Ba ra ben kparobu gowa
kpa ben sinambu ba n warukumo tia tia.
Adama ben goo ku ra maa man somiru kana.

⁸ Yinni Gusuna u maa ne,
Isireliba ba ka bwese tukunu mena.
Ma ba kua nge kira te ba n gosie.

⁹ Bwese tuku ni, nu bu dam mwaarima.
Adama ba n ye me.

Takra bu deemamawa,
adama ba n tuba.

¹⁰ Ben tii suabu soosiram.
Domi ba n gosirame ne Gusuna ben Yinnin mi.
Ka yen de kpuro, ba n man kasu.

¹¹ Ba saawa nge tobere
te ta n bwisi mo.

Ba Egibitigibu somiru kanama,
ma ba daama Asiria.

¹² Adama ba n swaa wari na ra bu taa beriewa
n bu mweeri nge gunasu.

Kpa n bu seeyasia nge me ba bu noosia.

13 Ba kam kuawa mi, domi ba man duka suurimɔ.
 Ba man seesi, ba man weesu kua.
 N deema nɛna kon daa bu faaba ko.
 14 Bɔ̀ n man somiru kanamɔ, ba ku ra tu ko gɔruɔ.
 Adama ba ra sinɛwa ba n tii muririmɔ.
 Kpa ba n yiyɔ yeya ya koo de ben gbea yu alikama ka resɛm gea ma.
 Nge mɛya ba ra n mɔ̀ bu ka man seesi.
 15 N deema nɛna na bu nɔni doke na bu dam wɛ.
 Adama ka mɛ, ba man kɔsa bwisikusimɔ.
 16 Ba gɔsira goon mi gia.
 Ba sɔa nge tɛn te ta n̄ gea sɔa.
 Yen sɔ, ba koo ben wirugibu go tabu sɔɔ
 ben gari kam gerubun sɔ.
 Yera ya koo de bu bu yɛɛ Egibitiɔ.

8

Ye a duura yera kaa gɛ

1 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 i kɔba soowo.
 Wee yiberɛba ba nɛn sɔa yeru wuusima nge kasi.
 Domi Isireliba ba nɛn arukawani kusia.
 Ma ba nɛn sɔɔsiru yina.
 2 Ba koo man nɔɔguru suema bu nɛɛ,
 ba nɛ ben Yinni yɛ.
 3 Adama ba gea deri,
 ma yiberɛba ba koo bu naa swi.
 4 Ba tii sinambu kua
 ba n̄ man saawara kue.
 Ma ba b̄nu seka ka sii geesu ka wura.
 Yen sɔna ba koo kam ko.
 5 Bɛɛ Samarigibu, na bɛɛn naa wuragia ye tusa.
 Na maa ka bɛɛ mɔru mɔ.
 Saa yerà i ko i sina ba ku n bɛɛ taare wɛ.
 6 Wi u bw̄arokunun sɔmburu yɛ Isireliba sɔɔ
 wiya u naa wuragia ye kua.
 Ya n̄ sɔa Gusunɔ.
 Yen sɔna ba koo ye kɔsuku muku muku.
 7 Wee i woo duura,
 yen sɔna i ko i woo bɔkɔ gɛ.
 Mɔndu gara nɛɛ, dobi bɛm sari ku ra n som mɔ.
 I n maa yɛ ma bɛɛn gbean d̄ianu n̄ n daa gea kua,
 sɔba ba koo nu gura.
 8 Isireliba ba dera ba bu mwɛ.
 Be wee bwesenu sɔɔ nge weke te goo kun maa k̄i.
 9 Domi ba da Asiriɔ nge gbeeku keteku ge ga tii kpare.
 Ba da ba somiru kasu mi.
 10 Ba bwese tukunu gobi kɔsia ba n ka nɔɔ tia sɔa.
 Adama ka mɛ, kon bu mɛnna,
 kpa Asirin sina boko u bu yoo sɔma koosia.
 11 Isireliba ba b̄u turanu kua nu dabi.
 Niya nu dera ba durum mɔ.
 12 Baa nà n bu nɛn woodaba yorua sere ka yen gari piiminɔ,
 ba ra ye garisiwa nge ye ya wee tɔn tukon min di.
 13 Ba ra yɛɛ go bu ka man yɔkuru kua,

kpa bu yin yaa tem.
 Adama ben yāku ni, nu ñ man doremə.
 Na ñ ben toranu duari.
 Kon bu sɛɛyasia.
 Yen sōna ba koo gāsira bu da Egibitiə.
¹⁴ Isireliba ba tii sina kpaaru bania.
 Ma ba nɛ ben taka kowo duari.
 Yudaba ba maa ben wuu dabinu gbāraru toosi.
 Adama kon ben wusu dōo sākiri kpa u ben dii geenu di.

9

Yinni Gusunən tɔmbu

ba koo kpuro bia

¹ Bɛɛ Isireliba, i ku tōo bakaru ko gɛɛbun saa sɔɔ
 nge bwese ni nu tie.
 Domi i Yinni Gusunə biru kisi.
 Ma i da i būnu gasirimə
 i nu siaramə mi ba alikama soomə kpuro.
² Adama alikama ye ba soomə ka gum mɛ ba gamamə,
 yen gaa kun ko n sāa bɛɛgia.
 Mɛya i ñ tam kpam wasi i wuna.
³ Isireliba ba ñ sinamə tem mɛ Yinni Gusunə u bu wɛ sɔɔ.
 Ba koo wurama Egibitiə ñ kun mɛ Asiriə.
 Kpa bu dīa sesenuginu di mi.
⁴ Saa ye sɔɔ, ba ñ maa kpɛ bu yākuru ko ka tam.
 Baa bà n tu kua,
 ta ñ Gusunə wɛremə.
 Ben yāku dīanu nu ko n sāawa nge gɔɔ dīanu.
 Wi u nu di, u koo disu duurawa.
 Dīa ni, nu koo win gōoru kpeesia.
 Adama ba ñ ka ye duə Yinni Gusunən sāa yerə.
⁵ Mba i ko ko Yinni Gusunən tōo bakanu sɔɔ.
⁶ I n bɛɛn yɛnusu deri bansu,
 Egibitigiba koo bɛɛ dam koosia ben mi.
 Adama yen wuu ge ba m̀ Mɛnfisi ga ko n sāawa nge bɛɛn sikiru.
 Awīi yi koo bɛɛn arumani di.
 Kpa sāki yi kpi bɛɛn kunə.
⁷ Saa ya tura yè sɔɔ Yinni Gusunə u koo siri.
 Saa ya tunuma yè sɔɔ u koo baawure kɔsia ye u kua.
 Bɛɛ Isireliba i ko ye wa.
 Wee bɛɛn toranu ka bɛɛn tusirun kpāarun sɔɔ,
 i ra n tamaa Gusunən sɔmə u wiirawa.
 Wi, wi Yinni Gusunə u ka gari kua u tam nɔrawa.
 N deema bɛɛ, i torewa n kpā, ma i nùn tusa.
⁸ Adama sɔmə wi u bɛɛ kirə m̀,
 u wāa ka Gusunə.
 Ka mɛ, i nùn yina bɛriammɛ mi u dɔɔ kpuro.
 I ra mam nùn seesiwa Gusunə win Yinnin sāa yerə.
⁹ Wee i da i kōsa kua nge mɛ i ra kua Gibeə.
 Yinni Gusunə kun bɛɛn toranu duari.
 U koo bɛɛ sɛɛyasia nin sɔɔ.

Yinni Gusunə u nuki sankira

¹⁰ Yinni Gusunə u nɛɛ, sanam mɛ na gbia na Isireliba wa,

nɛn nɔni sɔɔ, ba sãawa nge resɛm marum
 mɛ ba wa mi gãanu ku ra kpi.
 Ma na maa ben baababa wa nge figie marum gbiikum.
 Adama ye ba tunuma Baali Peorio,
 miya ba tii bũu wi ba mɔ Baali wɛ.
 Ma na bu tusa nge bũu wi.
 11 Tɛ Isireliban bɛɛɛ ya koo doona nge gunɔ mɔrin wuuru.
 Ben kurɔbu ba n maa guri suamɔ bu sere ma.
 12 Bã n maa bibu seeya, kon de bu gbiwa bu sere bukura.
 Ba koo wahala baka wa nã n bu biru kisi.
 13 Nge mɛ na Isireliba waasinamɔ,
 ba sãawa nge dãa
 ni ba duura tem gem sɔɔ.
 Adama ba koo ben bibu yibɛɛba nɔmu bɛria
 be ba koo bu go.
 14 Osee u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, bã n koo Isireliba sɛɛyasia,
 sɛɛyasia birã ba koo gɔsi.
 A de ben kurɔbu bu nukuru yari,
 kpa ben bwãsu su gbera.
 15 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 geema ben nuku kãsuru kpuro ta sãasira Giligaliɔ.
 Miya na bu wa ma na bu tusa.
 Kon bu gira nɛn wuswaan di ye ba kuan sɔ.
 Na n maa bu kɪ.
 Domi ben sinambu kpurowa ba man seesimɔ.
 16 Na be, Isireliba sɛɛyasia.
 Ba sãa nge dãa te ta gbera nuurun di kpuro.
 Ta n maa binu marumɔ.
 Baa bã n maa bibu mara, kon de bii be ba kɪ mi, bu gbiwa.
 17 Osee u nɛɛ, Gusunɔ nɛn Yinni u bu yina
 yɛn sɔ ba n win gari swaa daki.
 Ba koo kowa yaayaare kowobu bwesenun suunu sɔɔ.

10

Isireliban banda kpa

1 Isirelin bweseru ta raa sãawa nge resɛm gea
 ye ya ra ma too.
 Adama nge mɛ ba dabiamɔ,
 nge mɛya ba bũu yenu dabiasiamɔ.
 Nge mɛ ben tem mu kuuramɔ,
 nge mɛya ba bũu yenu sɔmmɔ ka kpee geenu.
 2 Tɔn be, ba sãawa gɔrusu yirugibu.
 Ba koo yen are sɔbe.
 Yinni Gusunɔ u koo ben bũu yee ni ka nin kpee geenu kɔsuku.
 3 Ba koo tɛ nɛɛ, yɛn sɔ sa n Gusunɔ nasie,
 yen sɔna sa n sina boko mɔ.
 Adama tɛn wãa te sa wãa mini,
 mba sina boko koo maa kpɪ u sun wunana.
 4 Wee ba gari kam gerumɔ,
 ma ba arukawani bɔkumɔ ka bɔri weesugii.
 Yen sɔ, siribu dabiamɔ nge yaka kãsusu
 si su ra kpi gbee te ba wuka sɔɔ.

⁵ Kpa Samarigii be ba naa buu wuraguu sãamɔ
ge ge wãa Beteli Afeniɔ bu nanda
kpa bu gɔɔ sina gen sɔ.

Gen yãku kowobu ba koo diiri
bà n wa gen bɛɛɛ ya kpa.

⁶ Domi ba koo ka gu da Asiriɔ
bu gu ben sina boko wẽ.

Isireliba ba koo sekuru wa.

Ba koo nà n daa yẽ ko

ye ba ka bũu kua ben suunu sɔɔ.

⁷ N n Samarin sɔn na, ye kpuro ya kpawa mi.

Domi ba koo ka yen sina boko doona

nge dɛka ye nim mu ka doonɔ.

⁸ Ba koo ben bũu yenu kpuro kɔsuku mi ba tora.

Kpa yakasu ka sãki yi kpi mi.

Saa gaa sisi yè sɔɔ ba koo guunu ka gungunu sɔ bu nɛɛ,

i sun sɛsikio i wukiri.

Isireliba

ba koo gɛ ye ba duura

⁹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

saa dɔma tèn di Isireliba ba durum kua Gibeaa,

ba toramɔ ba dɔɔwa.

N n weenɛ tabu bu tɔn kɔso be wɔri mi?

¹⁰ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu sɛɛyasia nge mɛ na kɪ,

kpa bwesenu nu nɔɔ tia ko nu bu wɔri ben tora bakanun sɔ.

¹¹ Isireliba ba sãawa nge naa kpɛmi yi yi ra dobi taaku.

Adama kon sugu doke ben wɪi bura ni sɔɔ.

Kon de Yudaba bu kɔrɔ ko,

kpa be, Yakɔbun bweseru bu tem kusanu kɔsuku.

¹² Yen sɔ tɛ, bɛɛ Isireliba i gbee kpaaru koowo i gem duure.

Kpa i durom gɛ.

Domi saa ya tura i ka gɔsirama nɛ, Yinni Gusunɔn mi,

kpa n bɛɛ susi n bɛɛ gea kua.

¹³ Adama bɛɛ, i kɔsa duura ma i kɔsa gã.

Ma i bɛɛn weesun are di.

I bɛɛn naanɛ doke bɛɛn tiin dam

ka tabu kowo dabi dabiru sɔɔ.

¹⁴ Yen sɔna tabun wurenu koo nɔɔra bɛɛn suunu sɔɔ.

Kpa bu bɛɛn gbãranu kpuro kɔsuku

nge mɛ Saluman sina boko u Beti Aribeli wɔri,

ma u bii mɛrobu ka ben bibu munkã.

¹⁵ Bɛɛ Beteligibu, wee ye kon bɛɛ kua bɛɛn nuku kɔsurun sɔ.

Bururu yam sãreru yande,

tabu sɔra ba koo bɛɛn sina boko go.

11

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu kɪ

baa mɛ ba nùn seesimɔ

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

saa Isirelin bweserun torubun diya na tu kɪa.

Ma na tu yarama Egibitin di na tu soka nen bii.

² Adama nge mɛ na bu sokumɔ

nge meya ba ka man tondamə.
 Ba da ba būu ni ba m̀ Baali sāmə.
 Ma ba nu turare dōō dokeammə.
³ N deema nena na bu kpare,
 na ben noma neni.
 Adama ba n̄ tuba
 ma nena na bu n̄arimə.
⁴ Na bu gawama nen mi ka k̄iru
 ma na bu d̄ianu wē
 nge wi u yaa sabenun sugu yiyamə u ka nu n̄ari.
⁵ Adama ba yina bu na nen mi.
 Yen s̄ona na n̄e, ba koo da Egibitiə
 kpa Asirigii u ko ben sunə.
⁶ Ba koo ben wusu tabu w̄ari,
 kpa bu ben damgibu k̄asuku
 ȳen s̄o ba ben tiin kpunaa sw̄i.
⁷ Wee nen t̄ambu ba ȳrari bu ka man tonda.
 Ba bu soka bu ḡoru ḡasia bu wurama n̄e, W̄rukoon mi.
 Adama ben goo kun wure.
⁸ Ka m̄e, b̄e Isireliba,
 na n̄ kp̄e n̄ b̄e deri,
 n̄ b̄e t̄onu kandu kua.
 Na n̄ kp̄e n̄ b̄e kam koosia
 nge m̄e na wuu si ba m̀ Adima ka Seboimu kua.
 Wee nen ḡoru ga sankire,
 nen bw̄era kun kpune.
⁹ Na n̄ maa b̄e kpeerasiamə ka nen m̄aru baka ye.
 Na n̄ maa wee n̄ b̄e kam koosia.
 Domi na s̄awa Gusunə n̄ n̄ m̄o t̄onu.
 Na s̄awa D̄ero b̄en suunu s̄o.
 Na n̄ b̄e w̄arim wee ka m̄aru.
¹⁰ B̄e nen bibu, i ko n̄e, Yinni Gusunə sw̄i
 n̄a n̄ kukura nge gbee sunə
 kpa i duki na saa s̄o duu yerun di.
¹¹ I ko duki na saa Egibitin di nge gunə m̄ari
 kpa i na saa Asirin di nge totoberenu,
 kpa n̄ de i sina b̄en yenusə.
 N̄e, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

12

Saa yellun diya Isireliba

ba Gusunən nuki sankā

¹ Isireliba ba ra n̄ man weesu kuammewa,
 kpa ba n̄ man n̄ni w̄okumə.
 Adama Yudaba ba ka n̄e, Yinni Gusunə D̄ero s̄imə dee dee.
² Isireliba ba Egibitigibu gum w̄emə.
 Ma ba ka Asirigibu arukawani b̄okumə.
 Nge meya ba ka kpaasibu kasu be ba n̄ s̄a ḡanu.
 N̄ s̄are ba woo naa gire.
 Ba ben weesu dabiasiamə t̄o baatere.
 Ma ba daa b̄əb̄əya m̄ə ba d̄ə.
³ N̄e, Yinni Gusunə na Yudaba siribu sokumə.
 Kon be Yakəbun bweseru w̄arima ben daa k̄san s̄o.
 Kpa n̄ bu ben k̄san are k̄sia.

4 Ben baaba Yakɔbu u win mɔɔn naa tokuru nenua
 saa win meron nukurun di.
 Ye ba nùn mara u kpɛ̃a,
 ma u ka ne Gusunɔ wɔri kua ka win dam kpuro.
 5 U ka nen gɔrado wɔri kua, ma u kamia.
 U swĩ, ma u gɔrado wi kana u nùn domaru kua.
 Beteli miya u ka ne Gusunɔ yinna.
 Ma na ka nùn gari kua.
 6 Nena Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni.
 Nen yĩsira Wi u ra n wãa.
 7 Bɛɛ Isireliba, i de i wurama ne bɛɛn Yinnin mi.
 I de i gea ko kpa i n man naane sãa baadomma.
 8 Bɛɛ Isireliba i sãawa nge tenku be ba kilo weesugia neni.
 Ba ra gbena kã.
 9 Kpa i neɛ, ka gem i gobi wa, i dukia baka gura.
 Kɔsa gaa sari ye sɔɔ. Bɛɛn sɔmburun areya.
 10 Adama ne, Gusunɔ na sãawa bɛɛn Yinni
 saa mìn di i wãa Egibitiɔ.
 Kon maa de i wura i n wãa kuu bekuruginu sɔɔ
 nge sanam me na bɛɛ yarama Egibitin di i wãa gbaburɔ.
 11 Nen sɔmɔba na ka gari kua kãsinu sɔɔ,
 kpa be, bu maa ka bɛɛ gari ko.
 Beya ba maa bɛɛ nen himba sɔɔsi ya ka gisɔ girari.
 12 Ka me, Galadigibu ba kua tɔn kɔsobu.
 Ma ba koo kam ko.
 Ba ra ketɛ kinɛ dabinu go Giligaliɔ.
 Adama ben yãku yenu nu koo ko kpee subenu gbaanun kpĩ sɔɔ.
 13 Yakɔbu u kpikiru da Aramuɔ.
 Miya u sɔmburu kua u yãanu kpara u ka kurɔ wa.
 14 Adama sɔmɔ goowa Yinni Gusunɔ u gɔra
 u da u win bweseru Isireliba yarama Egibitin di.
 Sɔmɔ wiya u bu kpara.
 15 Adama yeniba kpuro sɔɔ,
 Isireliba ba Yinni Gusunɔ nuki sankã too too.
 Yen sɔ, u koo de yem me ba yari mi, mu wɔri ben wiru wɔllɔ.
 U koo de bu yen sekuru wa.

13

Siri dãaki bi ba Isireliba kua

1 Yellu Efaraimubara ba dam bo Isireliba sɔɔ.
 Bà n bwese kerɛ yi yi tie gari sɔɔwa,
 ba ra nandewa.
 Adama ba bũu wi ba mɔ Baali sãwa,
 ma ba gu.
 2 Wee sere ka tɛ, ba durum mɔ ba dɔɔ.
 Ba tii bwãaroku sii geesuginu kua.
 Ben tiiwa ba bwisika
 ma ba nu seka ka ben nɔma
 nu ka naa binu weene.
 Ma ba gerumɔ nin sɔ ba mɔ,
 be ba yãkuru na,
 bu yiuro bu naa bii ni sɔsu.
 3 Yen sãna ba koo doona nge bururun kakoru

̀n kun mε nge dirum.

Ba s̄a nge yaka si ba gura ba yari doo soo yerun di
su ka woo doon̄

̀n kun mε nge wii si su yarim̄ gbaburun di.

⁴ Adama nε, na s̄awa Gusun̄ ben Yinni
saa m̄n di na bu yarama Egibitin di.

Ba ̀n maa Yinni goo m̄ ma n kun m̄ nε.

Faaba kowo maa sari nε baasi.

⁵ Na bu kpara saa m̄n di ba w̄a gbaburo
mi ḡanu ku ra kpi.

⁶ Sanam mε ba dua tem mε s̄o,
ba di ba deba nge yaa sabe ni ba kpare,
ma ba tii suabu torua ba man duari.

⁷ T̄, ko na n s̄awa nge gbee sun̄
na n bu mara swaa nge musuku gbeeku.

⁸ Kon bu w̄rimawa nge gbeeku yaa ḡba
ȳn binu ba mwa.

Kpa n ben toronu bεsuku.

Mεya kon bu kasuku
nge mε gbeeku yεε yi ra yaa kasuku,
kpa gbee sun̄ niu gu bu tem.

⁹ Isireliba, wee i kam kua
ȳn s̄ i man seesi nε wi kon kp̄i n bεε somi.

¹⁰ Mana bεεn sina boko u w̄a.
I de u bεε faaba ko bεεn wusu kpuro s̄o.
Mana bεεn kparoba w̄a be i bikia i nεε,
bu bεε sinambu kua.

¹¹ Na raa bεε sina boko w̄ ka m̄ru.
Mεya kon maa bεε n̄n mwaari ka m̄ru.

¹² Na Isireliban durum yorua na yii sere saa gaa.

¹³ Isirelin bweseru ta s̄awa nge bii w̄n marubun saa ya tura
ma u kpasa w̄ri m̄,
adama bii wi, u yina u yarima.

¹⁴ Kon bu wuna saa ḡribun w̄a yerun dam di.

Kpa n bu yakia ḡn n̄man di.
Ḡo, a na ka wun̄n bara te a ra ka t̄nu go.
Ḡribun w̄a yeru, a na ka wun̄n kam kootia.
Domi na ̀n maa ben w̄nw̄ndu m̄.

¹⁵ Baa Isireliba b̄ n kuura am̄,
begibun suunu s̄o,
yibεεba ba koo na nge woo sum saa s̄o yari yerun di.
Nε, Yinni Gusun̄ na kon bu seeyamawa gbaburun di,
kpa bu d̄k̄ba gberasia.

Kpa bwii yi nim kpe.

Ḡa ni nu gea s̄a kpurowa ba koo gura bu ka doona.

14

¹ Na kon de bu Samari s̄εyasia
ȳn s̄ yen t̄mbu ba nε Gusun̄ ben Yinni seesi.
Ba koo bu gowa tabu s̄o
kpa bu ben bii piiminu nam.
Kpa bu ben kur̄ be ba guri m̄n nukunu bεsuku.

Osee u Isireliba k̄kirim̄

² Osee u Isireliba sãwa u nɛɛ,
bu wurama Gusunɔ ben Yinnin mi,
domi ba wɔruma ben toranun sã.

³ Bu wurama win mi bu kana teni ko
te ta nɛɛ, Yinni Gusunɔ,
a sun besen toranu kpuro suuru kuo.
Kpa a sun mɛeri ka nɔnu geu.
Ye sa ko ka nun yãkuru kua,
sa ko nun siara.

⁴ Asirigii wi, u n̄ kpɛ u sun faaba ko.
Sa maa yɛ ma dumi kun sun faaba m̀ tabu sɔɔ.
Sa n̄ maa bwãaroku ni sa tii kua sokumɔ besen yinnibu pai.
Domi wuna a ra gobekuba wɔnwɔndu kue.

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
kon de nen tɔmbu bu ka den nɛ turo yɔra
kpa n bu kĩa too.

Na n̄ maa ka bu m̄ru m̀.

⁶ Ko na n̄ sãawa nge kakoru be, Isireliban sã.
Ba ko n̄ wãwa nge dãa wɛsu,
kpa bu nuuru gira nge dãa ni nu wãa Libaniɔ.

⁷ Ben kãasi yi koo tɛriawa
kpa yi n̄ wã nge dãa te ba m̀ olifi,
kpa yi n̄ nuburu do nge dãa ni nu wãa Libaniɔ.

⁸ Ba koo gɔsirama bu sina nen kɔkɔrɔ
kpa bu maa alikama duure.
Ba koo kparawa nge resɛm dãa
kpa bu yĩsiru yari nge Libanin tam.

⁹ Saa ye, Isireliba ba n̄ maa bũnu sãamɔ.
Domi kon ben kanaru nɔ,
kpa n bu n̄ni doke.
Na kon sãawa nge dãa ye ya ku ra gbere ben sã.
Nen min diya ba koo domaru wa.

¹⁰ Wi u laakari mɔ, u de u n̄ tii sɛ gari yinin sã.
Wi u maa bwisi mɔ, u de yi n̄n yeeri.
Domi Yinni Gusunɔn swɛɛ yi sãawa dee dee.
Gemgiba ba koo sã yi sɔɔ.
Adama be ba n̄n seesimɔ, ba koo wɔruma yi sɔɔ.

YOELI

Gusunɔn sɔmɔ Yoelin waasu ya s̄a kirɔ ye u win tɔmbu kua. U nɛɛ, Yinni Gusunɔn siribu bu koo na bin saa sɔɔ. Siri bin saawa u sokumɔ Yinni Gusunɔn t̄ru. Saa ye sɔɔ, twee yi koo na yi tem wukiri yi arumaniba kam koosia. Nge mɛ twee yi, yi koo tem kam koosia, nge mɛya Gusunɔ u koo maa tɔn be ba n̄ n̄n naanɛ doke kam koosia.

Yoeli u maa nɛɛ, sanam d̄aakim sɔɔ, Yinni Gusunɔ u koo de win Hunde u na win tɔmbu sɔɔ. Ya maa koorɔ nge mɛ sa garimɔ GK 2:16-21 sɔɔ.

Yoeli, ȳisi ten tubusiana Gusunɔ u s̄awa Yinni.

Tire ten kpunaa

1. Twee yi koo tem wukiri, wiru 1.
2. Yinni Gusunɔn t̄ru, wiru 2:1-17.
3. Ye ya koo Yinni Gusunɔn tɔmbu deema, wiru 2:18n di sere wiru 4:21.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunɔ u Yoeli, Petuelin bii s̄ɔwa u Yudaba s̄.

Twee wuuru ka gbeburu

² U nɛɛ, bɛɛ Yudaban guro gurobu, i swaa dakio i nɔ.

Bɛɛ Yudaba kpuro kpuro

i swaa tem kp̄iyɔ i gari yi nɔ.

Ḡaa ninin bweseru nu koore bɛɛn waati sɔɔ,

n̄ kun mɛ bɛɛn sikadoban waati sɔɔ?

³ I bɛɛn bibu yen gari s̄ɔwɔ.

Kpa bii be, bu maa ben bibu s̄,

kpa be, b̄a n seewa bu maa begibu s̄.

⁴ Wee d̄ia ni k̄ɔkɔnu nu di n tiara,

twee yi na yi di.

Ye twee yi na yi di n tiara

ma sw̄ini yi na yi di.

Ye sw̄ini yi di n tiara,

ma gbaanu na nu ye di.

⁵ Bɛɛ be tam mu goomɔ, i dom yando kpa i sw̄i.

Bɛɛ tam n̄robu, i weeweenu koowo.

Domi tam mu koo kpe resɛm biarun s̄.

⁶ Domi twee wuura na nge tabu kowobu

ta bɛɛn tem wukiri.

Yi dabi, yi maa dam mɔ.

Yin donnu dam m̄wa nge gbee sinansuginu.

⁷ Yi bɛɛn resɛm gbaanu kam koosiamɔ.

Yi bɛɛn figie d̄anu dimɔ.

Yi yen kokosu w̄iamɔ.

Ma yi yen k̄asi derimɔ kokosu sari.

⁸ I wuri koowo nge kurɔ kpao wi ḡaminira deema.

⁹ Ba ku ra maa ka k̄enu de Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ

ni nu s̄a alikama ka tam.

Yen s̄na Yinni Gusunɔn s̄am kowo be ba s̄a ȳaku kowobu ba s̄are ba ḡɔɔ s̄.

¹⁰ Gbea kpuro ya kam kua.

Ma yen tem mu saara.

Alikama sari, resɛm ka gum maa sari.

¹¹ Gbee wukobu ba s̄ bitɔ sɔɔ.

Be ba ra resɛm yewe, weeweenɔ ba m̄.

Domi dīa bimi sari.
 Dīanu kpuro nu kam kua.
 12 Resem gbaanu nu gbera.
 Figie ya della.
 Dāa gbaanu kpuro nu gea yina.
 Ya dera tambu ba n̄ maa nuku dobu m̄.

Yoeli u tambu kanam̄

bu Yinni Gusun̄n suuru kana

13 B̄εε Yinni Gusun̄n s̄m kowobu, yāku kowobu,
 i saaki sebuo
 i ka kpuna wōku giriru nuku sankiranun s̄.
 Domi wee ba ku ra maa ka alikama ka tam kēnu ne
 Gusun̄n b̄esen Yinnin s̄a yer̄.

14 I tōru garu wun̄
 t̄e s̄o i ko i n̄o b̄ake.
 I tambu kpuro m̄enn̄o sere ka dur̄o t̄ak̄n̄o
 Gusun̄n b̄esen Yinnin s̄a yer̄,
 kpa i n̄n̄ kana.

Yinni Gusun̄n m̄arun tōru

15 Yinni Gusun̄n tōru ta turuku kua.
 T̄ō te, ta s̄awa win tōru.
 Te s̄ora wi, Dam kpurogii u koo kpuro kam koosia.
 Anna a t̄ō k̄suru wa te ta sisi mi.

16 Wee sa m̄era ba ka b̄esen dīanu doon̄.
 Ma nuku dobu kpa Gusun̄n b̄esen Yinnin s̄a yer̄.

17 Ye ba duura, ya gbera tem kusanu s̄o.
 Dīanu kpa biranu s̄o.

Ma bira ni, nu w̄arukum̄.
 Domi nu n̄ maa dīanu m̄.

18 I swaa dakio i n̄o nge m̄e ȳεε yi wuri m̄,
 ma yi b̄osu baama.
 Domi yi n̄ yakasu wa kpara yer̄.
 Baa ka yāan̄o nu n̄ni s̄ore.

Yoeli u kanaru m̄

19 Yinni Gusun̄n, wuna na n̄ogiru suem̄.
 Domi wee, yakasu ka dāa d̄ō mwaara gber̄.

20 Ma ȳεε yi n̄ogiru sue yi nun kanam̄.
 Domi daanu gbera, yakasu maa d̄ō mwaakira gbabur̄.

2

Yinni Gusun̄n tōru

ta turuku kua

1 I k̄aba soowo Sīnīo.
 I de bu ye n̄o Yinni Gusun̄n guu d̄εeraru mi.
 B̄εε be i w̄a tem m̄e s̄o kpuro, i diirio b̄erum s̄.
 Domi Yinni Gusun̄n m̄arun tōra wee.

Wee ta mam turuku kua.

2 T̄ō te, ta t̄iriwa.

Ta guru wiru ka buk̄o s̄owa.

Ma twee wuura wee yi dabi,

yi maa dam m̄.

Yin wuu te, ta t̄iriwa

nge yam w̄kura guuru wukiri.

Sa ñ yen bweseru waare.

Sa ñ maa yen bweseru wasi.

³ Mi yi sara kpuro,
n da kowa nge dōo mwaara u doona.

Yi ku ra gāanu deri.

Yellu beɛɛn tem mu gea sāa
nge gbaa te ba mō Edɛni.

Adama tē yi mu kua nge mi gāanu ku ra kpi.

⁴ Twee yi, yi sāawa nge tabu maasabu
be ba dumi yakiamō.

⁵ Yi yōokumō yi guunu gasirimō.

À n yen wəkinu nua

a ra n tamaa nge tabu kekebara,

ñ kun mε yaka si su dōo mwaaramon wəkinu.

Yi ra n weewa nge tabu durō be ba tabun sōoru sāa.

⁶ Tōmbu kpuro ba ra n nandewa yi n tunuma.

Kpa ben wuswaa yu burisina.

⁷ Yi ra tii yōsuwa nge tabu durōbu,

yi n gbāraru gasirimō,

yen baayere ya n yen swaa swīi.

Yi ku ra gam gere.

⁸ Yi ku ra maa baasinε.

Yen baayere ya ra n yen sīa swīiwa.

Gāa ni nu koo ye gəngεε ko,

yi ra nu wəriwa sannu.

Nu ku ra maa ye yōrasie.

⁹ Yi ra wuu wukiriwa

yi n gbāraru ka yenusu gasirimō,

kpa yi n dumō fənɛntiban di nge gbenōbu.

¹⁰ Mi yi dua, tem mu ra diiriwa,

kpa n sāare wəlla koo wəruma,

kpa suru ka sōo yam tīra,

kpa kperin ballibu kpe.

¹¹ Nge mεya Yinni Gusunō ù n gari gerua win tabu kowobun wuswaa,

ba ra nùn mεm nōowεwa.

Ba dabi, ba maa dam mō.

Yen sōna win tōo te, ta nanum mō.

Wara u koo yōra u tu ma.

I gōru gōsio

¹²⁻¹³ Yinni Gusunō u nεε,

na sāawa wənwəndugii.

Nεn kīru ta kpā.

Nεn mōru ya ku ra fuuku se.

Na ra maa tōnu suuru kue

kōsa ye na raa kī n nùn kua sōo.

Tē, i wurama ka beɛn gōru kpuro nεn mi,

i nōo bōke, kpa i wuri ko.

Beɛn gōruwa i ko i gōsia,

n ñ mō i yānu gēεku tōna.

I wurama nε, Gusunō beɛn Yinnin mi.

¹⁴ Sərəkudo kon gōru gōsia,

kpa n beε durom kua.

Saa ye sɔ̄ra i ko i kpī i ka man alikama ka tam kēnu naawa.

I kanaru koowo

ka nɔ̄ bɔ̄kuru

15 I kɔ̄ba soowo Siɔ̄niɔ̄.

I tɔ̄mbu mɛnnɔ̄,

kpɔ̄ i nɔ̄ bɔ̄kurun tɔ̄ru yi.

16 I tɔ̄mbu mɛnnɔ̄ bu man sã,
guro gurobu ka bibu, ka bii wēɛnɔ̄.

Baa ka be ba wãa kurɔ̄ kpaa dirɔ̄,
bu yario ben kurɔ̄ kpaa dirun di.

17 Kpɔ̄ yãku kowo be ba man sãamɔ̄
bu du nɛn sãa yerɔ̄ ka swī,
yãku yeru ka kɔ̄nnɔ̄n baa sɔ̄ɔ̄,
bu nɛ ben Yinni kana bu nɛɛ,
n ben wɔ̄nwɔ̄ndu waawo, be, nɛn tɔ̄mbu.
N ku bu sekuru doke.
N ku de tɔ̄n tukobu bu bu yēɛ bu nɛɛ,
mana nɛ, ben Yinni na wãa.

Yinni Gusunɔ̄

u win tɔ̄mbu wisimɔ̄

18 Yinni Gusunɔ̄ u nisinu mɔ̄ win tem sɔ̄.

U win tɔ̄mbun wɔ̄nwɔ̄ndu mɔ̄.

19 Ma u win tɔ̄mbun kanaru wisa,
u nɛɛ, kon bɛɛ alikama kpaa wē, ka resɛm, ka gum.
I ko i deburu wa.

Na ñ maa derimɔ̄ bweseru garu tu bɛɛ yēɛ.

20 Kon bɛɛ yiberɛ be ba na saa sɔ̄ɔ̄ yēsan nɔ̄m geu gian di gira,
kpɔ̄ n de bu da n toma

mi tem mu gbere ma gãanu ku ra kpi.

Kon de ben swaa gbiobu bu nim wãku bɔ̄ruguu wɔ̄ri.

Kpɔ̄ be ba wãa biruɔ̄ bu nim wãku ge ba mɔ̄ Mɛditeranɛ wɔ̄ri.

Ben gonu nu koo numia sere bu kpɔ̄na bu wēsia.

Geema, Yinni Gusunɔ̄ u gãa bakanu kua.

21 Tem, a ku bɛrum ko,
a nuku dobu koowo,
domi Yinni Gusunɔ̄ u gãa bakanu kua.

22 Bɛɛ gbeeku yɛɛ, i ku nanda.

Domi yakasu su koo wure su kpi temɔ̄,
kpɔ̄ dãnu nu ma.

Figie ka resɛm ya koo binu ma siki siki.

23 Bɛɛ Siɔ̄nigibu i nuku dobu koowo Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni sɔ̄ɔ̄.

Domi u koo de gura yu nɛ yen saa sɔ̄ɔ̄ nge yellu.

U koo de yu nɛ saa ye ya ra tore

kpɔ̄ u de yu kpe saa ye ya ra kpe.

24 Alikaman soo yera kun maa gberamɔ̄.

Olifin gum, ka resɛm tam kun maa biaramɔ̄ wekenɔ̄.

25 Kon bɛɛ wɔ̄ɔ̄ si ka dĩa nin kɔ̄sire wē,
ni nɛn tabu kowobu, kɔ̄kɔ̄nu, ka gbaanu, ka twee yi di
wɔ̄ɔ̄ si su doona sɔ̄ɔ̄.

26 Bɛɛ nɛn tɔ̄mbu, i ko i di i debu.

I ñ sekuru wasi.

Kpɔ̄ i nɛ, Yinni Gusunɔ̄ bɛɛrɛ wē,

nε wi na bεε sɔm maamaakiginu kua.

²⁷ Saa ye sɔɔ, i ko i gia

ma na wāa bεε Isireliban suunu sɔɔ.

Ma na sāa Gusunɔ bεen Yinni.

Nε baasi, Yinni goo maa sari.

Bεε nen tɔmbu, i n̄ maa sekuru wasi.

3

Yinni Gusunɔ u koo

win Hunde doke tɔmbu sɔɔ

¹ Yen biru kon nen Hunde doke tɔmbu kpuro sɔɔ.

Bεen bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ba koo nen gari gere,

kpɔ bεen durɔ tɔkɔnu nu n dosusu m̄,

kpɔ bεen aluwaasiba bu kāsini wa.

² Baa ka yobɔ, kon bu nen Hunde wēwa tɔɔ te.

³ Yen tɔɔ te sɔɔ, kon maamaakiba ko.

Kon de yem ka d̄ɔɔ ka wii bakasu s̄ɔsira w̄llɔ ka temɔ.

⁴ S̄ɔɔ u koo yam t̄ira,

kpɔ suru u sw̄era nge yem,

Yinni Gusunɔn t̄ɔɔ nanumgii te, tu sere tunuma.

⁵ Adama yen t̄ɔɔ te,

wi u Yinni Gusunɔ soka, u koo faaba wa.

Gabu ba koo kisira n̄ni sw̄aa ten di

S̄ɔnin guurɔ Yerusalemɔ

nge mε Yinni Gusunɔ u gerua.

Beya be u soka ba n ka w̄aru m̄.

4

Yinni Gusunɔ

u koo bwese tukunu siri

¹ Yinni Gusunɔ u nεε, yen t̄ɔɔ te,

kon Yudaba ka ben wuu Yerusalemu wesia nge yellu.

² Kpɔ n bwese tukunu kpuro menna

n nu sure Yosafatin w̄wa sɔɔ.

Miya kon nu siri

k̄sa ye nu nen tɔmbu Isireliba kuan s̄.

Domu nu bu yarinasia tem kpuro sɔɔ.

Ma nu ben tem b̄nu kua.

³ Nu nen tɔmbu b̄nu kua ka t̄εε.

Nu ben aluwaasiba mwεera nu d̄ra

nu ka wa nu kurɔ tanɔbu dwe.

Ma nu w̄ndiaba mwεera nu d̄ra nu ka tam n̄.

⁴ Bεε Tirigibu ka Sidonigibu ka sere be ba wāa Filisitiban temɔ,

m̄ba i k̄i nen mi.

I k̄i i man m̄ru k̄siawa?

N n̄ m̄n na, na n̄ t̄em̄ n̄ ka maa bεε m̄ru k̄sie.

⁵ Wee i nen sii geesu ka nen wura

ka nen arumani gura.

Ma i da i ye kpuro yi bεen b̄u sāa yerɔ.

⁶ Ma i Yudaba ka Yerusalemugibu mwεera i Gerekiba d̄re.

Nge m̄ya i ka bu tondasia ben tem di.

⁷ Adama nε, kon ka bu wurama mi ba raa wāa.

Kon de k̄sa ye i bu kua mi,

yu wəri beɛn wiru wəllə.
⁸ Kon beɛn bibu Yudaba dɔre.
 Kpa be maa, bu be Sabegibu dɔre,
 be ba wāa n toma.
 Yeniwa nɛ, Yinni Gusunə na gerua.

Taa dāakibu ka siribu

⁹ Yoeli u nɛɛ,
 i bwese tukunu nɔsio bu tabun sɔru ko.
 Nu tabu durə damgibu seesio, kpa bu swaa wəri,
 tabu kowobu kpuro gesi.
¹⁰ Nu nin naa tebonu gɔsio takobiba,
 kpa nu nin kəmbənu gɔsia yaasi.
 Be ba raa sāa bɛrurobu, bu tii koowo tabu durəbu.
¹¹ I seewo fuuku i na.
 Bɛɛ bwese ni i wāa turuku, i mɛnna.
 Yinni Gusunə, a de wunɛn tabu kowobu bu na.
¹² Ma Yinni Gusunə u nɛɛ, bɛɛ bwesenu kpuro,
 i seewo i na Yosafatin wəwa yen mi.
 Domi miya kon sina
 n bwese ni nu wāa mi kpuro siri.
¹³ Domi ben nuku kəsura banda.
 I kəmbənu suo i tən be gē nge dīa ni nu ye.
 I na i bu munku nge resɛm ye ba doke gama yerə,
 ma yen nim mu kotosu yiba.
¹⁴ Wee tən wəru ga wee wəwa yèn mi ba koo tambu siri.
 Domi nɛ, Yinni Gusunən tɔɔ te, ta tura
 tɛ sɔɔ kon nɛn mɔru sɔɔsi.
¹⁵ Sɔɔ ka suru kun maa ballimə.
 Ma kperi yi yam tīra.
¹⁶ Nɛ, Yinni Gusunə na kukirimə Siənin guurun di.
 Nɛn nɔɔ ga nɔɔramə Yerusalemun di.
 Wəllu ka tem mu yīrimə.
 Adama na nɛn tambu Isireliba kəsɔ.
 Nɛna na sāa ben kuku yeru.
¹⁷ Bɛɛ Isireliba, i ko i gia
 ma nɛ Gusunə na sāawa beɛn Yinni,
 nɛ wi na wāa Siəniə nɛn guu dɛɛraru mi.
 Yerusalemu kpuro ya koo kpam ko nɛgia.
 Tən tukobu ba n maa ye wərimə.

Yinni Gusunə

u koo win tambu domaru kua

¹⁸ Saa gaa wee yè sɔɔ resɛm ya koo gea ko
 sere ka gungunu wəllə.
 Kpa sabenu nu di mi.
 Kpa nu bom ko mu n kpā.
 Yudan tem daanu kpuro nu koo nim koku.
 Daru koka gaa koo yari
 Yinni Gusunən sāa yerun di,
 kpa yen nim mu da
 sere Sitimun wəwaa.
¹⁹ Egibiti ya koo kam ko,
 kpa Edəmun tem mu ko bansu.
 Domi ba Yudaba dam dɔre,

ma ba taare sarirugibu go.

²⁰⁻²¹ Adama kon be ba tambun yem yari mi m̄ru k̄sia.

Kpa Yudaba ka Yerusalemugibu ba n w̄a ben tem̄
sere ka baadommā.

Kpa ne, Yinni Gusun̄ na n w̄a Sīnī.

AMOSU

Amosu wi, u sāawa yaa sabenun kparo. Yaa sabe niya u kparamo Yinni Gusuno u ka nùn soka u ka bwese ni nu ka Isireliba sikerene sō siri bi Yinni Gusuno u koo nu kua. Amosun waati ye sō, Isireliba ba dukia mōwa too, adama ben wāasinaa ka Gusuno ya biru wura. Baa me ba sāaru neni, ben gōru ga ñ wāa te sō. Ba ñ sāarobu nōrimo. Ba bwēebwēebu gem biramō. Ba tambu taki dimo tenkurun swaa sō.

N deema saa ye sō, Asirigiba dam mō. Amosu u Isireliba yaayasia mō wooda ye Yinni Gusuno u Mōwisi wē ben sō ka nge me u bu yarama saa Egibitin di. Yen sō, bà kun Gusuno sāmō ka gem, mem nōbu sarira ba mō. U maa bu sōmō ma Yinni Gusunon siribu wee be sō.

Amosu u sāawa Isireliban bwese kera wōkura yiru yen sōmō dāako wi Gusuno u bu gōria Asirigibu bu sere bu yoru mwa bu ka doona.

Tire ten kpunaa

1. Yinni Gusuno u koo win tambu ka bwese tukunu siri, wiru 1n di sere wiru 2.
2. Isireliban toranu ka kirō ye Yinni Gusuno u bu kua, wiru 3n di sere wiru 6.
3. Kāsinu nōbu, wiru 7n di sere wiru 9:10.
4. Yinni Gusuno u koo maa Isireliba seeya, wiru 9:11-15.

¹ Amosu u sāawa yāa kparo Tekoa. Wiya Yinni Gusuno u ka gari kua Isireliban sō, n kua wōo yiru tem mu sere yīra. Saa ye sō, Osiasiwa u bandu dii Yuda, ma Yeroboamu, Yoasin bii u maa bandu dii Isireli.

² Amosu u nee,
Yinni Gusunon nō ga nōramo Siōnin guuro Yerusalemu.
Yakasu maa sari kpara yeno,
ma guu te ba mō Kaameli, ten wii kpiira gbera.

Yinni Gusuno

u koo Sirigibu seeyasia

³ Ne, Yinni Gusuno na nee,
Damasigibun toranu nu kpēa.
Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.
Domi ba Galadigibu taaka ba munkā.
⁴ Tē, kon de dōo u na u sina boko Hasaelin yenu wōri,
kpa u Beni Hadadin sina kpaaru di mam mam.
⁵ Kon ben wuu Damasin gbārarun gamboba kāsuku,
kpa n Bikati Afenin tambu kpeerasia.
Kpa n Beti Edenin suno go.
Kpa n de bu Sirigibu yoru mwēeri bu ka da Kirio.
Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

Yinni Gusuno

u koo Filisitiba seeyasia

⁶ Ne, Yinni Gusuno na nee,
Filisitiban toranu nu kpēa.
Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.
Domi ba Isireli dabi dabinu yoru mwēera
ba Edomuba nōmu beria.
⁷ Meya kon de bu ben wuu Gasa dōo sōku,
kpa u yen dii geenu di.
⁸ Kon Asidōdun tambu ka Asikalonin suno kpeerasia.

Kon Ekoronigibu wəri.
Kpa Filisiti be ba tie mi kpuro bu kam ko.
Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

Yinni Gusunə

u koo Fenisiba seeyasia

⁹ Ne, Yinni Gusunə na nee,
Fenisiban toranu nu kpɛa.
Yen sɔ, na n̄ nen himba gɔsiamə.
Domi ba Isireli dabi dabinu yoru mweera
ba Edəmuba n̄mu b̄eria.
Ba n̄ ben arukawani yibie ye ba raa ka bu b̄okua.
¹⁰ Yen sɔ, kon de bu ben wuu Tiri d̄ɔ s̄oku,
kpa u yen dii geenu di.

Yinni Gusunə

u koo Edəmuba seeyasia

¹¹ Ne, Yinni Gusunə na nee,
Edəmuban toranu nu kpɛa.
Yen sɔ, na n̄ nen himba gɔsiamə.
Domi ba ben mero bisibu Isireliba naa sw̄i ka takobi.
Ba n̄ bu w̄n̄w̄ndu kue.
Ben m̄aru kun maa sure.
Ma ba ka bu w̄er̄eru s̄aa dim dim saa kpuro.
¹² Yen sɔ, kon de bu ben wuu Tema d̄ɔ s̄oku
kpa u Botisiran dii geenu di.

Yinni Gusunə

u koo Am̄niba seeyasia

¹³ Ne, Yinni Gusunə na nee,
Am̄niban toranu nu kpɛa.
Yen sɔ, na n̄ nen himba gɔsiamə.
Domi ba gurigibun nukunu besuka Galadiə,
saa ye ba Galadigii ben tem mwaamə
begim mu ka yasian s̄.
¹⁴ Yen sɔ, kon de bu ben wuu Raba tabu wəri bu ye d̄ɔ s̄oku,
kpa u yen dii geenu di mam mam.
Saa ye s̄ɔ, tabun wurenu koo n̄ara nge woo b̄ak̄.
¹⁵ Kpa bu ben sina boko ka win tabu sinambu yoru mweeri.
Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

2

Yinni Gusunə

u koo M̄abuba seeyasia

¹ Ne, Yinni Gusunə na nee,
M̄abuban toranu nu kpɛa.
Yen sɔ, na n̄ nen himba gɔsiamə.
Domi ba Edəm̄un sina bokon kukunu d̄ɔ m̄eni nu kua torom.
² Yen sɔ, kon de bu M̄abuban tem d̄ɔ m̄eni
kpa u ben wuu Keriɔtun dii geenu di mam mam.
Kpa M̄abu be, bu kam ko tabu gber̄ɔ,
sanam m̄e tabu sw̄ia ba k̄abi soomə, ba kuuki m̄.
³ Kon ben sina boko ka win tabu sinambu kpuro kpeerasia.
Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

*Yinni Gusunə**u koo Yudaba seeyasia*

⁴ Ne, Yinni Gusunə na nee,
 Yudaban toranu nu kpɛa.
 Yen sɔ, na n̄ nen himba gɔsiamə.
 Domi ba nen woodaba yina.
 Ba n̄ ye mem nɔwɛ.
 Ma ba b̄n̄un weesu sw̄i, ni ben baababa ba raa sw̄i.
 Ma nu dera ba gera nen swaan di.
⁵ Yen sɔ, kon de bu ben tem d̄ɔ meni.
 Kpa u ben wuu Yerusalemun dii geenu di mam mam.

*Yinni Gusunə**u koo Isireliba seeyasia*

⁶ Ne, Yinni Gusunə na nee,
 beɛ Isireliba, beɛn toranu nu kpɛa.
 Yen sɔ, na n̄ nen himba gɔsiamə.
 Domi i gemgibu d̄ra i ka beɛn dibu wa i mwa.
 Ma i ka s̄arobu baranun gobi k̄sinamə.
⁷ I ra n̄ k̄iwa i w̄n̄w̄ndobu taare
 kpa ba n̄ wiru tua s̄a nuku sankiranun sɔ.
 Kpa i n̄ bw̄ɛbw̄ɛbu dam d̄remə.
 Bii ka baa ba ka kurə turo m̄ennamə.
 Nge m̄eya i ka ne, Yinni Gusunən ȳisi d̄eraru sankumə.
⁸ I ra n̄ kp̄i kp̄i beɛn b̄n̄un nuunə
 ȳānu w̄llə ni i t̄ruba mwa,
 kpa i n̄ tam n̄orumə m̄e i yokuma.
⁹ Ka m̄e, na Am̄reba kam koosia mam mam beɛn sɔ,
 be, be ba gunu nge d̄ā ye ba m̄ə seduru.
 Ma ba dam m̄ə nge d̄ā damgia.
¹⁰ M̄eya na beɛ yarama Egibitin tem di.
 Ma na beɛ kpara gbaburə w̄ɔ weeru
 n̄ ka beɛ Am̄re ben tem w̄.
¹¹ Na s̄m̄əbu seeya beɛn bibu s̄ɔ.
 Ma na gabu ḡsa nen sɔ beɛn aluwaasiba s̄ɔ,
 ma ba man̄ tii w̄ɛ ba b̄rua bu ku tam n̄.
 Beɛ Isireliba geema? Nge weesa.
 Ne, Yinni Gusunəwa na yeni bikiamə.
¹² I dera be na ḡsa mi, ba tam n̄ra.
 Ma i nen s̄m̄əbu wooda w̄ɛ i nee,
 bu ku maa t̄mbu nen gari sɔ.
¹³ Wee t̄ɛ, kon beɛ munku muku muku
 nge m̄e naa k̄k̄e ye ya d̄ianu s̄ɔwa ya ra tem k̄suku.
¹⁴ Yen d̄ma te, wasi kasanugiba kun maa kp̄ɛ bu duka su.
 Damgiba kun maa kp̄ɛ bu ben dam dendi bu ka ḡānu ko.
 M̄eya tabu durə damgiba kun maa kp̄ɛ bu ben w̄āru w̄ra.
¹⁵ Ten towoba kun maa kp̄ɛ bu ka tii yina.
 Be ba maa naasu s̄au, ba n̄ kisiramə.
 M̄eya maas̄aba kun maa kp̄ɛ bu we ben dumin dugin saabu.
¹⁶ Be ba s̄a tabu durə damgibu be s̄ɔ d̄ma te,
 ba koo ben tabu ȳānu k̄wa bu duki su n̄m̄ dira.
 Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

3

*Yinni Gusunən tambu**ba koo ben daa tusia*

¹ I swaa dakio i nɔ ye nɛ, Yinni Gusunə na gerumə, bɛɛ Isireliba kpuron sɔ, bɛɛ be na yarama Egibitin di.

² Handunian bwesenu kpuro sɔɔ, bɛɛ tɔnawɔ na gɔsa. Yen sɔna kon bɛɛ sɛɛyasia bɛɛn durum ye i kua kpuron sɔ.

Gusunə ù n gari gerua,

Gusunən sɔmɔ kun kpɛ

u nɔɔ mari

³ Tambu yiru ba koo swaa wəri sannu ba kun gina nɔɔsinɛ?

⁴ Gbee sunə ga ra gbāre yakasə ga kun yaa mwɛ rɔ?

Gbee sunə buu ga ra kukiri gen kpin yerun di ga kun yaa wa ga dimə?

⁵ Gunə ga koo taa mwaara temə ba kun ye bəri?

Taa ya koo se wɔllɔ gāanu kun ye kɛsie?

⁶ Ba ra tabun kɔba so wuuə wuugibu ba kun nande?

Kɛsiru garu ta ra koore wuuə n kun nɛn min di?

⁷ Aawo, na ku ra gāanu ganu ko na kun yè nɛn sɔmɔ sɔɔwa.

⁸ Gbee sunə gà n gbāra, wara ku ra nande. Nɛ, Yinni Gusunə nà n gari gerua, nɛn sɔmɔ wara kun yi kparamə.

*Yinni Gusunə**u koo Samari sɛɛyasia*

⁹ I Asidədu ka Egibitin tem sina kpaanugibu nɔɔgiru sueyo i nɛɛ, bu mɛnnama Samarin guunə, kpa bu wa daa bɛɛɛtɛkɛ ka dam dɔrenaa ye ya wāa ben suunu sɔɔ.

¹⁰ Ba ku ra kã bu gea ko.

Ma ba arumani guramə ka dam ka taki, ba taasimə ben sina kpaanə.

¹¹ Yen sɔna kon de yibɛɛba bu na bu tem mɛ tarusi, bu ben dam kpeerasia.

Kpa bu ben sina kpaanu kəsuku.

Nɛ, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

Faaba ye ya n nuku dobu mɔ

¹² Wee ye na maa gerua. Na nɛɛ, nge mɛ yāa kparɔ u ra win sabenun sukum wəre gbee sunən nɔɔn di, nge mɛya kon bɛɛ Isireliba wəra bɛɛ be i na i sɔ Samariə kpin yee buranu sɔɔ.

Kirəba

13 I swaa dakio i nɔ
 kpa i Yakɔbun bweseru kirɔ ko
 i bu sɔ ye nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na gerua.
 14 Na nɛɛ, sanam mɛ sɔɔ, kon Isireliba sɛɛyasia ben durum sɔ.
 Kon Betelin yāku turanu kɔsuku,
 kpa nin kāanu nu bɔɔkira nu wɔruku.
 15 Kon bɛɛn dia mi i ra n wāa yam susurun saa ka puran saa kɔsuku.
 Kpa n bɛɛn sina kpaanu kam koosia
 ni, ni ba buraru koosi ka suunu donnu,
 ka sere dii gee ni nu tie.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

4

1 Bɛɛ Samarin tɔn kurɔbu,
 bɛɛ be i dimɔ i bɔriamɔ nge Basanin naa gbiibi
 yi yi wāa Samarin guurɔ,
 i wɔnwɔndobu dam dɔremɔ,
 i bwɛɛbwɛɛbu taki dimɔ,
 ma i bɛɛn durɔbu sɔɔmɔ bu ka tam na i nɔ.
 Tɛ, i swaa dakio i nɔ.
 2 Nɛ, Yinni Gusunɔ na bɔrumɔ ka nɛn tiin yīsi dɛɛraru na mɔ,
 wee saa ya sisi yɛ sɔɔ ba koo bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru kɔkɔnu sɔre bu gawa
 nge swɛɛ.
 3 Bɛɛn baawure u koo yari kururun di
 kpa bu bɛɛ kuba sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Isireliban gɔru bɔbunu

4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɛɛ Isireliba, i doo yāku yee ten mi Beteliɔ,
 kpa i n man torarimɔ.
 I doo Giligaliɔ,
 kpa i n man torarimɔ nge mɛn nɔɔ i ko kpī.
 I n bɛɛn yāku nu mɔ bururu baatere,
 kpa i n ka bɛɛn kɛnu naamɔ sɔɔ ita ka sɔɔ ita.
 5 I bɛɛn siarabun yāku nu koowo ka pɛɛ ye ba seeyatia doke.
 Kpa i tɔmbu sɔ ma i kɛnu kua ka kīru.
 Domi yera bɛɛ Isireliba i kīru bo.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Kirɔ ye ya kam kua

6 N wee na dera gɔɔra dua bɛɛn wuu marosu kpuro sɔɔ.
 Ma i dīanu bia bɛɛn yɛnusu kpuro sɔɔ.
 Adama ka mɛ, i n gɔsirame nɛn mi.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
 7 Na yina gura yu nɛ ye n tie suru ita bu ka dīanu gɛ.
 Na dera gura ya na wusu gasun mi.
 Ma na n wure yu nɛ gasun mi.
 Na dera ya na gbenu ganu sɔɔ.
 Ma na n wure yu nɛ ganun mi.
 Ma nu gbera.
 8 Yera bɛɛn wusu gasun tɔmbu ba da wuu gagun mi
 bu ka nim wa bu nɔ.
 Adama ben nim nɔru ga n kpa.

Ka me, i ñ gəsirame nen mi.
 Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.
 9 Na dera beən dīanu kusenu kua,
 ma twee yi na yi beən gbean dīanu ka beən dāa gbaanun wurusu kpuro di.
 Adama ka me, i ñ gəsirame ne Gusunə beən Yinnin mi.
 10 Na maa beə kēsi kēsi bararu sure nge me na kua Egibitiə.
 Na dera ba beən aluwaasiba go tabu səə.
 Ma ba ben dumi mwεεra.
 Na dera i beən tən be ba gun nuburu nua beən sansaniə.
 Adama ka me, i ñ gəsirame nen mi.
 11 Na beə sura na kəsuka nge Sodomu ka Goməra ye na kam koosia.
 Ma i kua nge dāa nəə ge ba wuna dōn di.
 Adama ka me, i ñ gəsirame ne, Yinni Gusunən mi.
 12 Yen sōna beə Isireliba kon beə seeyasia.
 N n men na, i n səəru sāa i n ka ne Gusunə beən Yinnin siribu mara.
 13 Domi nena na guunu məma,
 ma na woo taka kua.
 Na ra nen bwisikunu tən giasie.
 Na ra maa yam bururam gəsie yam wəkuru,
 kpa na n sīimə guunu wəllə.
 Nen yīsira Gusunə wəllu ka tem Yinni.

5

Isireliba, i de i gəru gəsia

1 Beə Isireliba, i swaa dakio i nə gəə swīi yi na mə beən sə.
 2 Beə be i wərumε temə nge wəndia be ba gu,
 i ñ maa seemə.
 Goo sari wi u koo beə seeya.
 3 Domi Yinni Gusunə u gerua u neε,
 beən wuu ge ga tabu durəbu nərəbu (1.000) mə,
 bə n tabu da, təmbu wunəbuwa (100) ba koo wurama.
 Ge ga maa tabu durəbu wunəbu mə,
 təmbu wəkura ba koo tia.

I wurama Gusunən mi

n sere dākuru ko

4 Wee ye Yinni Gusunə u maa beə Isireliba sōmə.
 U neε; ñ n kī i n wāa, wiya i ko kasu.
 5 I ku maa sāaru da Beteliə ka Giligaliə ka Beri Sebaə.
 Domi u koo de bu Giligaligibu yoru mwεeri.
 Kpa bu Beteligibu kam koosia.
 6-7 Beə be i ra gem gəsie weesu,
 kpa i kun mu garisi gāanu,
 i na wi, Yinni Gusunən mi,
 kpa i wa i n wāa,
 kpa u ku raa beə Isireliba wəri u mwa nge dōə.
 Kpa i goo bia Beteliə wi u koo dōə wi go.
 8 Yinni Gusunəwa u kperi bwese bweseka kua,
 ma u yen baayerε yi yen ayerə.
 U ra yam wəkuru gəsie yam bururam.
 Kpa u de sōə sōə gu tīra, gu gəsia wəkuru.
 U ra nim wəkun nim mənne,
 kpa u mu yəkana tem kpuro sōə.

⁹ Wiya u ra damgibun dam bue.

Kpa u de bu ben wusun gbāranu kəsuku.

Ka gem, win yīsira Yinni Gusunə.

¹⁰ Bεε Isireliba, be ba bεε sirimə dee dee,

i ra n bu tusa,

kpa i n ka wi u gem gerumə kōrua.

¹¹ I ra bwēεbwēεbu dam dore,

i n ben gbean dīanu mwεεrimə ka dam.

Yen sō, i n sinamə bεen dia sō

ye i bana ka kpee ni i dāka.

Mεya i n maa bεen resem ye i duuran bii duronun tam nōrumə.

¹² Domi u bεen toranu yē nu kpā,

u maa yē ma i durum kua too.

I gemgibu nani sōmə.

I nəm biran kēnu mwaamə.

Ma i yinamə bu sāarobu ben gem wē siri yerə.

¹³ Sanam mēni, sanam kōsuma.

Yen sō, wi u laakari mə, wiya u ko n nə maari.

¹⁴ I de i n gea mō n kun mə kōsa.

Kpa i wa i n wāa.

Nge mεya Gusunə wəllu ka tem Yinni u ko n ka bεε wāa nge mε i ra gere.

¹⁵ I kōsa tusio kpa i gea kīa.

I de gem mu siribu di siri yerə.

Sərəkudo Gusunə, wəllu ka tem Yinni u koo bεε Isireliban tən be ba tiara
wənwəndu kua.

¹⁶ Yen sō, Gusunə wəllu ka tem Yinni u gerua u nεε,

tamba koo gəə wuri ko yam kpuro,

kpa ba n sumə swεε sōə, ba n mō, wee, wee!

Ba koo gbaa wukobu sokuma bu gəə wooru sina,

kpa bu gəə swīgibu mēnna.

¹⁷ Sanam mε u koo bεε wərima,

ka be ba wāa gberə kpuro ba koo gəə swīwa.

Yinni Gusunəwa u yeni gerua.

Yinni Gusunən siribun tōru

¹⁸ Bōruroba bεε be i Yinni Gusunən siribun tōru mara.

Mba i yīiyə i wa tōə te sōə.

I n yē ma ta ko n sāawa yam wōkuru, n n mə yam bururam.

¹⁹ I ko i n sāawa nge tōnu wi u gbee sunə duka suurimə,

ma u ka yaa gəba gaa yinna.

Ye u dua win dirə u gana nenua,

ma waa ya nùn dōma.

²⁰ Yinni Gusunən tōə te, ta sāawa yam wōkuru n n mə yam bururam.

Ta tīriwa niki niki, yam bururam sari.

Sāa te Yinni Gusunə u tusa

²¹ Yinni Gusunə u nεε, u bεen tōə baka ni i ra nùn diiye tusa.

U n mam maa kī u bεen mēnnəsun woo nə.

²² I n nùn yāku dōə mwaararugiru kua ka maa kēnu,

u ku ra nu mwε.

Mεya u ku ra maa bεen siarabun yākunu mēeri

ni i ra ko ka yaa sabe ni nu gum mə.

²³ I ka bεen womusun wəkinu doonə win bəkun di.

U n maa kī u bεen mōrəkunun wurenu nə.

²⁴ Adama i de gem mu n wāa bεen suunu sōə,

mu n kokumə nge nim mε mu ku ra kpe.

²⁵ Bεε Isireliba, i ka kua wǎə weeru ghaburu sǎə, i nùn yākunu ka kēnu kuare nge mε?

²⁶ Būu wi ba mǎ Sakutu wi i garisi bεen sunǎ ka sere kpera ye i sǎamǎ i mǎ Kewani, i nin bwāaroku ni i tii kua sǎəre nge mε i sǎəwa gisǎ? Bεen tii i yē ma i n̄ koore mε.

²⁷ Yen sǎ, u koo de bu bεε yoru mwεeri

bu ka da sere Damasin bera giǎ.

Wi, Gusunǎ wǎllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

6

Ba koo Isireliba kpeerasia

¹ Bǎruroba bεε be i wǎa Siǎniǎ bǎri yendu sǎə,

ka bεε be i sǎ Samarin guurǎ ka toro sindu.

Ma i tamaa i sǎa bwese te ta kpǎaru bon wirugibu.

Ma Isireliba ba somiru mara bεen min di.

² I doo Kalinǎ i wa.

Min di, kpa i da Hamatiǎ wuu bǎkǎ gen mi.

Kpa i sara i da Gatiǎ Filisitiban temǎ.

Ben wuu si, su bεε Isireliba ka Yudaban wusu gea tura?

Ben tem mε, mu bεen tem kpǎaru tura?

³ Wee i n̄ kī wahalan tǎru tu bεε naawa.

Ma i sere tii daa kǎsa gawemǎ.

Ma ya bandu dii bεen suunu sǎə.

⁴ Ma i kpī sau kpin yee buranu sǎə, n̄ ba buraru kua ka suunu donnu.

I tii yǎa kpemminu ka naa kpemi yi yi gum mǎ gǎsiammε gǎsun di i temmǎ.

⁵ I mǎrǎkunu soomǎ i womusu mǎ bwisikunu sariru sǎə.

Ma i tamaa i nin soberu yēwa nge Dafidi.

⁶ I tam nǎrumǎ ka nǎri bεkε.

I tii gum turaregim sawamǎ.

Ma i n̄ nuki sankire yèn sǎ bεen bweseru ta koo kam ko.

⁷ Yen sǎna ba koo gbi bu bεε yoru mwεeri bu ka doona

kpa bεen nuku dobun kuuki ka bεen tǎə baka dim mu kpe.

Samari ya koo kam ko

⁸ Gusunǎ wǎllu ka tem Yinni u bǎrua ka win tiin wǎaru u nεε,

u n̄ bεε Isireliban tii suabu kī.

U maa bεen sina kpaanu tusa.

U koo de bu Samari mwa ka ye ya wǎa ye sǎə kpuro.

⁹ Tǎmbu wǎkuru bǎ n̄ tie yenu gagu sǎə, ba koo gbiwa.

¹⁰ Goo ù n̄ win tǎnun goru sua yēnun di u ka yara u dǎə u dǎə mēni, u koo wi u wǎa yenu sǎəwǎ bikia u nεε, goo maa tie u wǎa ka wunε?

Kpa yēro u nùn wisi u nεε, goo sari.

Kpa wini u nεε, a mario. N̄ n̄ weenε su Gusunǎn yīsiru sia saa yeni sǎə kpa u sun sīirema.

¹¹ Domi Yinni Gusunǎ u wooda yeni wē u nεε,

u koo yenusu kpuro kǎsukuwa, bakasu ka piiminu.

Nasara kam

¹² Ba ra dumi yakie kpee saara wǎllǎ?

Ba ra ka nεε wuku mi?

Adama wee bεε i gem gǎsia dēε.

Ma i gea gǎsia gǎa sosuranu.

¹³ Bɛɛ i nuku dobu m̀d kam sɔɔ, ma i gerumɔ i m̀d, bɛɛn tiin dama i ka nasara wa.

¹⁴ Yen sɔna Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, u koo de bwese tukuru garu tu bɛɛ seesi. Kpa tu bɛɛ dam dɔre saa Hamatin duu yerun di sere n ka da nim toraɔ ye ya wɔa gɔburun bera gia mi gɔanu ku ra kpi.

7

Amosun kāsiru sɔɔ,

u twee wa yi tɛrie

¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u dera na wa kāsiru sɔɔ. Tweeya u dera yi kɔwara dabi dabinu sanam mɛ yakasu kparam wee si sina boko u raa bɔra win yaa sabenun sɔ.

² Sanam mɛ yi tem min yaka si kpuro di, yera na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a suuru koowo. Amɔna Yakɔbun bweseru ta ko n ka wɔa. Domi ta n maa dam mɔ.

³ Ma Yinni Gusunɔ u gɔru gɔsia kɔsa yen di. U nɛɛ, yeni ya n maa kooramɔ.

Amosu u maa dɔɔ wa

win kāsiru sɔɔ

⁴ Wee ye Yinni Gusunɔ u maa dera na wa kāsiru garu sɔɔ. U nɛɛ, u koo tɔmbu sɛɛyasia ka dɔɔ. Kpa u de dɔɔ wi, u nim mɛ mu wɔa tem sɔɔwɔ gɔberasia kpa u Isireliban tem kpuro di.

⁵ Ma na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a ye yɔrasio. Amɔna Yakɔbun bweseru ta ko n ka wɔa. Domi ta n dam mɔ.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u gɔru gɔsia kɔsa yen di u nɛɛ, yenin tii ya n maa kooramɔ.

Amosu u nifoo wa

win kāsiru sɔɔ

⁷ Wee ye na maa wa kāsiru garu sɔɔ. Na Yinni Gusunɔ wa u yɔ ganaɔ ma u nifoo nenɛ.

⁸ Ma u man bikia u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Na nùn wisa na nɛɛ, nifoo.

Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, nifoowa kon ka nen tɔmbu Isireliba yĩire nge gana. Na n maa bu suuru kuamme.

⁹ Kon ben sikado Isakin bũu turanu kɔsuku,

kpa n Isirelin sɔa yenu suriri,

kpa n Yeroboamun bandu sura ka takobi

n tu kpeerasia.

Amosu ka yaku kowo Amasia

¹⁰ Yera Amasia Betelin yaku kowo u Yeroboamu Isireliban sina boko gɔria u nɛɛ, wee Amosu u nun seesimɔ Isireliban suunu sɔɔ. Win gari yi u maa gerua mi, yi tɔmbu kpuro burisina.

¹¹ Domi u nɛɛ,

wunɛ Yeroboamu, ba koo nun gowa tabu sɔɔ ka takobi.

Kpa bu Isireliba yoru mwɛeri ben tem di

bu ka da mi n toma.

¹² Yen biruwa Amasia u na Amosun mi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ wunɛ, a doo Yudan tem gia, kpa a n wunen gari yi m̀d mi, a ka wa a n dimɔ.

¹³ Adama a ku maa Gusunɔn gari gere Beteli mi, domi ya sɔawa sina boko ka Isireliba kpuron sɔa yeru.

¹⁴ Ma Amosu u nùn wisa u nɛɛ, na n sɔa Gusunɔn sɔmɔ. Na n maa Gusunɔn sɔmɔn bɔɔ. Nɛ, yɔa kparowa. Sikamɔrewa* na ra yewe.

* **7:14 sikamɔre** - Ya sɔa dɔa tɛn binu ba ra di.

¹⁵ Yera Yinni Gusunɔ u man gɔsa sanam me na yãanu kparamɔ. U man sɔɔwa u nɛɛ, n doo n win tɔmbu Isireliba win gari sɔ.

¹⁶ Tɛ, a swaa dakio a Yinni Gusunɔn gari nɔ. Wunɛ Amasia, wunɛ wi a nɛɛ, n ku Isireliba Gusunɔn gari sɔ.

¹⁷ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ,
wunen kurɔ u koo sakararu ko wuu sɔɔ,
kpa bu wunen bibu go tabu sɔɔ,
kpa bu wunen gberu bɔnu ko,
domi wunen tii kaa gbi tem tukumɔ mi n toma,
mi ba koo ka Isireliba da bu yoru di.

8

Amosu u bireru wa win

kāsiru sɔɔ ta dāa marum yiba

¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u maa man sɔɔsi kāsiri teni sɔɔ. Na dāa marum wa bireru sɔɔ me mu ye.

² Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Na nūn wisa na nɛɛ, dāa maruma na wa me mu ye.

Yera u maa man sɔɔwa u nɛɛ,
saa ya tura u ka win tɔmbu Isireliba sɛɛyasia.
U n maa bu suuru kuammɛ.

³ U maa nɛɛ, yen tɔɔ te,
sina kpaarun womusu koo gɔsia nuku sankiranun womusu.
Kpa tɔn dabinun gonu nu n terie baama.
Kpa yam mu n maari sɔɔ sɔɔ.

Ba koo Isireliba sɛɛyasia

⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
i swaa dakio bɛɛ be i sãarobu dam dɔremɔ.
Ma i bwɛɛbwɛɛbu kam koosiamɔ.

⁵ I mɔ, domma suru kpaon tɔɔ bakara koo kpe.

Kpa su wa su besɛn alikama dɔra.
Domma tɔɔ wɛrarugira koo kpe,
kpa su wa su besɛn biranu wukia.

Sa ko sakaku kawa,
kpa su yen gobi sosi.
Sa ko kilo gɔsia su ka tɔmbu gbɛni.
Kpa su doo sɛinu dɔra.

⁶ Sa ko wɔnwɔndobu dwe ka gobi,
kpa su sãarobu ka baranun gobi kɔsina.

⁷ Nɛ, Yinni Gusunɔ, na bɔrua ka nen tiin yɛsiru na nɛɛ,
na n bɛɛ Isireliba kɔsa ye i kua duarimɔ.

⁸ Bɛɛn tem mu koo yɛiri,
kpa bɛɛ nen tɔmbu i n gɔɔ wooru sɔ.

Tem me kpuro mu koo kuke
kpa mu sure nge Egibitin daarun nim.

⁹ Yen tɔɔ te, nɛ, Yinni Gusunɔ kon de sɔɔ u du sɔɔ sɔɔ gbãara
kpa yam mu tɛra.

¹⁰ Kon bɛɛn tɔɔ bakanu gɔsia nuku sankiranu,
kpa bɛɛn womusu su n sãa weeweenu.

Kpa bɛɛn baawure u saakiba doke u n wii pɔɔru pote nuku sankiranun sɔ.
Kon de tɔmbu ba n nuki sankire tem me sɔɔ
nge be ba ben bii teeruru bie.

Tɔɔ te, ta ko n sãawa nɔni swãarugiru.

¹¹ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Na nɛɛ, kon de gɔɔru tu du tem mɛ sɔɔ.

N n̄ mɔ dīanun gɔɔru, n n̄ maa mɔ nim n̄ru.

Adama n̄n garin gɔɔru ka yin nim n̄ruwa i ko i n mɔ.

¹² I ko i n yarinɛwa saa sɔɔ ȳɛsan n̄m dwaru gian di n ka da sɔɔ duu yerɔ,
saa maa sɔɔ ȳɛsan n̄m geu gian di n ka da sɔɔ yari yerɔ,

i n b̄osu baama, i n kasu i n̄n gari nɔ.

Adama i n̄ wasi i yi nɔ.

¹³ Saa ye sɔɔ, b̄ɛɛn w̄andia burɔbu ka b̄ɛɛn aluwaasiba ba koo gbi nim n̄run
saabu.

¹⁴ Be ba b̄orumɔ ka Samarigibun b̄unun ȳisuru ba m̄,

ka b̄ũu wi u w̄aa Danuɔn w̄aru,

n̄ kun mɛ ka s̄aa te ba m̄ Beri Sebaɔ,

be kpurowa kon de bu w̄aruku,

kpa bu kpana bu se.

9

Yinni Gusunɔ

u koo t̄ambu siri

¹ Amosu, u Yinni Gusunɔ wa u ȳɔ s̄aa yerun ȳaku yerɔ. Ma u n̄n s̄ɔɔwa u nɛɛ,
u s̄aa yerun gbereba soowo saa ben w̄allun di kpa tem mu diiri,

kpa bu w̄aruku bu t̄ɔn be ba w̄aa mi kpuron winu k̄asuku.

Kpa wi, Yinni Gusunɔ u de bu be ba tie go tabu sɔɔ ka takobi.

Baa ben goo kun kp̄ɛ u kisira u doona.

² Baa b̄a n kukua ḡariɔ, win n̄mu ga koo bu yarama.

Baa b̄a n ȳɔɔwa w̄allɔ, u koo bu sarasiama.

³ B̄a n da ba kukua guu te ba m̄ Kaamelin wii kpiirɔ, u koo bu kasu,
kpa u bu mwa.

B̄a n numa nim w̄ɔkun s̄ɔɔwɔ,

u koo de waa baka yu bu dw̄ɛɛ migum.

⁴ Ben yibereba b̄a n maa bu yoru mw̄ɛɛra,

u koo de yibere be, bu bu go ka takobi.

U ko n bu n̄ni girariwa,

kpa u bu k̄ɔsa kua, n n̄ mɔ gea.

⁵ Ma Amosu u nɛɛ,

Gusunɔ w̄allu ka tem Yinni u tem baba,

ma mu k̄asikira.

Ma m̄n t̄ambu kpuro ba ḡɔɔ wooru s̄.

Mɛ kpuro mu kukumɔ,

ma mu suremɔ

nge Egibitin daa baka te ba m̄ Nilun nim.

⁶ U win w̄aa yeru bana w̄allɔ,

ma u dera w̄alla kua tem girum kp̄ɛɛru.

U nim w̄ɔkun nim m̄enna,

ma u mu ȳɛka tem sɔɔ.

Win ȳisira Yinni Gusunɔ.

Taaregibun siribu

⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

b̄ɛɛ Isireliba, i n̄ Etiopigibu kere n̄n n̄ni sɔɔ.

Geema, na b̄ɛɛ yara Egibitin tem di.

Adama na maa Filisitiba yara Kafitorin di.

Ma na maa Sirigibu yara Kirin di.

⁸ Wee, ne, Yinni Gusunə na Isireliban bandu nəni girari,
domi ta tora.

Kon tu kpeerasiawa handunia sɔɔ.

Adama n n̄ m̄ Isireliba kpurowa kon kpeerasia.

Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

⁹ Wee, kon n̄n woodaba wɛ,

kpa n Isireliba s̄ire

bwese tukunun suunu sɔɔ

nge m̄ ba ra dobi s̄ire,

baa yen bin teeru ta kun ka wɔra.

¹⁰ N̄n t̄n be ba durum m̄,

ma ba gerum̄ ba m̄,

na n̄ bu n̄ni swāaru surem̄,

ba koo be kpuro gowa tabu sɔɔ.

Isireliban tem koo wurama

nge yellu

¹¹ T̄ru gara sisi t̄ sɔɔ kon Dafidin bandu seeya

te ta s̄a nge yenu ge ga bansu kua.

Kon tu s̄m̄, kpa tu se tu wurama nge yellu.

¹² Kpa bu wa bu Edəmuban tem ka bwese tuku ni nu raa man s̄am̄n tem
mwa.

Ne, Yinni Gusunəwa kon yeni ko.

¹³ Wee saa ya sisi ȳ sɔɔ b̄a n ḡ, n n̄ t̄em̄ bu ka kpam duure.

B̄a n resem duura, n n̄ t̄em̄ bu ka ye gama.

Baa ka guunu w̄ll̄ resem ya koo kpiwa

ya n t̄rie bu ka tam ko.

¹⁴ Kon n̄n t̄mbu Isireliba yakia yorun di.

Kpa bu wure bu wuu si su raa bansu kua seeya
bu sina mi.

Ba koo resamba duure,

kpa bu yen tam n̄.

Ba koo d̄a gbaanu ko,

kpa bu yen marum di.

¹⁵ Kon den bu girawa n sire dim dim nge d̄a,

ba n w̄a ben tem̄ m̄ na bu w̄ mi.

Goo kun maa bu wukam̄ m̄ s̄n̄ di.

Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

ABUDIASI

Ba ñ yē sāa sāa sanam mε Abudiasi wi, u win sɔmburu kua. Adama Yudaban temɔwa u Gusunɔn gari gerua Edɔmuban sɔ. Edɔmu be, ba sāawa Esaun bibun bweseru. Ba ra n Isireliba tusawa baa mε sikado turowa ba mɔ. Ba yina Isireliba bu kpe ka ben temɔ sanam mε ba wee Egibitin di. Yen biru, ba ra mam Isireliba wɔraa dewa bu ben yānu gura. Yen sɔna Abudiasi u bu sɔɔwa ma ba koo ben toranun are wa. Domi Gusunɔ u koo bu siri.

Tire ten kpunaa

1. Sɛɛyasia bɪ Gusunɔ u koo Edɔmugibu ko, naasu 1n di sere naasu 5.
2. Yinni Gusunɔn siribun tɔru, naasu 6n di sere naasu 21.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunɔ u nεε, Abudiasi u gere Edɔmuban sɔ. Yinni Gusunɔ u sɔmɔ gɔra bwese tukunun suunu sɔɔ u nεε, nu seewo nu Edɔmuba tabu wɔri.

Edɔmuba ba koo kam ko

² Yinni Gusunɔ u Edɔmuba sɔɔwa saa Abudiasin nɔɔn di u nεε, bεε Edɔmuba, kon bεε ko bwese dam sarirugiru bwesenu kpuro sɔɔ. Tɔmbu kpuro ba koo bεε gεm.

³ Wee bεεn tii suabu bεε nɔni wɔkua, ma i sɔ kpee baaba sɔɔ mɪ goo kun kpɛ u bεε naa turi.

Ma i tii sɔmɔ i mɔ, wara u koo sun sura minin di.

⁴ Yen sɔ, i n yē ma baa ñ n da sere mi gunɔ bakeru ta ten sokuru mɔ, ñ kun mε, i dua kperio i bεεn wāa yenu kua mi, kon bεε sarasiama.

Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁵ Gbɛnɔbu bà n na ba bεε wɔri subaru sɔɔ wɔkuru, ba koo bεεn yānu gurawa.

Bà n bεεn resɛm gbea wɔri,

ba koo ye sɔriwa,

kpa bu bεε fiiko deria.

⁶ Adama bεε Esaun bibun bweseru, yiberɛba ba koo bεεn arumani gura, baa ka bεεn dukia ye ya berua.

⁷ Be i raa ka nɔɔ tia sāa, ba koo bεε tɔnu kandu kua, kpa bu bεε gira sere bεεn tem nɔɔ bura yerɔ.

Be ba raa sāa bεεn bɔrɔba, ba koo bεε dam dɔre.

Ka be i ra raa di sannu, ba koo bεε yina beria.

Adama i ñ ye tubumɔ.

⁸ Nε, Yinni Gusunɔ na nεε,

nɛn mɔrun tɔru sɔɔ, kon bwisigibu kpeerasia Edɔmun tem sɔɔ, kpa n laakarigibu go.

⁹ Bεε Temagibu, bεεn tabu kowobu ba koo burisina

kpa bu be kpuro go.

Yèn sɔ ba koo Edɔmuba

sɛɛyasia

¹⁰ Bεε Edɔmuba, wee i bεεn mɛro bisibu Yakɔbun bweseru mwεera i go.

Yen sɔ, i ko i sekuru wa.

I ko i kam kowa sere ka baadommaɔ.

11 Domi i wāa mi sanam mε yiberεba ba Isireliba tabu kamia
ma ba dua ben wusə.

Ma ba ben yānu gura Yerusalemuə ba tete toosi.

Bεεn tii i sāa nge yiberε be.

12 Bεε Edəmuba, n n̄ daa weenε i bεεn mero bisibu Yudaba mεeri ka nuku dobu
sanam mε ba n̄ni s̄ore.

N n̄ daa weenε i nuku dobu ko

n̄ kun mε i bu wəme sanam mε ba nuki sankire.

13 Bεε Edəmuba, n n̄ daa weenε i du nen t̄mbun wuuə

sanam mε yiberεba ba gu kpeerasia.

N n̄ daa weenε i gen bansu mεeri ka nuku dobu.

N n̄ daa weenε i gen dukia gura i tii koosi.

14 N n̄ daa weenε i yāra swaa yinna yerə

i ben be ba duki m̄ mwεeri i go,

n̄ kun mε i bu mwa i yiberεba n̄mu s̄ondia n̄ni swāa te s̄ə.

15 Domi saa ya turuku kua

yè s̄ə Yinni Gusunə u koo bwesenu kpuro siri.

Saa ye s̄ə, ba koo bεε kua nge mε i gabu kua.

K̄sa ye i kua mi, ya koo w̄riwa bεεn wiru w̄llə.

Isireliba

ba koo Edəmuba m̄ru k̄sie

16 Bεε Isireliba, i nen m̄ru ye na ka bεε s̄eyasia n̄ra
nen guu d̄erarun w̄llə.

M̄ya bwese ni nu tie, nu n̄ kp̄ nu ye n̄ nu kpe.

Nu ko n ye n̄ruməwa sere yu ka nu go

kpa nu kpeera mam mam.

17 Saa ye s̄ə, Sīni koo maa ko nε Gusunən guu d̄eraru.

Be ba yara tabun di Yakəbun bweseru s̄ə ba koo faaba wa mi,

kpa bu ben tem mwa be ba raa mu mwan n̄man di.

18 Yakəbun bibun bweseru ka Yosefun bibun bwesera ko n s̄awa nge d̄ə.

Ba koo Esaun bweseru d̄ə m̄niwa nge yakasu.

Ba koo bu d̄ə m̄niwa mam mam, ba n̄ goo derimə mi.

Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

Isireliba ba koo wure

bu be ba bu sikerēn̄n̄ tem mwa

19 Yuda be ba wāa s̄ə ȳsan n̄m d̄waru gia ba koo Edəmuban tem mε mwa.

Be ba wāa w̄wəə, ba koo Filisitiban tem ka Samarigim ka Efaraimugim mwa,
kpa Benyamεba bu maa Galadin tem mwa.

20 Isireliban tabu kowo be ba raa kpikuru sua saa s̄ə ȳsan n̄m geu gian di,
ba koo Kananiban tem mwa sere n̄ ka da Sarepataə. Yerusalemugii be ba maa
kpikuru da Sefaradiə, ba koo wuu si su wāa s̄ə ȳsan n̄m d̄waru gia mwa.

21 Ka nasarawa ba koo Sīnin guuru yə. Min diya ba ko n Edəmuba kpare.

Kpa Yinni Gusunə u n bandu dii!

YONASI

Tɔn dabira ta Yonasin gari yɛ. Yonasi u n̄ ka Gusunɔn sɔmɔ goo weenɛ. Domi Gusunɔ u n̄n sɔɔsi ma handuniagibu kpurowa u kī, n̄ n̄ mɔ Isireliba tɔna. Yen sɔna u n̄n gɔra u da u Ninifugibu waasu kua bu ka gɔru gɔsia. Adama Yonasi u yina. Domi Ninifugii be, ba s̄awa Isireliban yiberɛ kpokoba. Adama Gusunɔ u n̄n tilasi kua u ka da.

Tire ten gari yi sun gɔru gɔsiabun arufaani sɔmɔ. Yesu u Yonasin gari yi sua u ka win seebu gɔrin din gari tubusia, Mateu 12:38-42.

Tire ten kpunaa

1. Yonasin mɛm nɔɔbu sariru, wiru 1.
2. Yonasin kanaru, wiru 2.
3. Yonasin waasu Ninifuɔ, wiru 3.
4. Gusunɔn durom Ninifugibun s̄, wiru 4.

Yonasi u kookari kua

u ka Gusunɔ duka suuri

- ¹ Sɔɔ teeru, Yinni Gusunɔ u Yonasi, Amitain bii sɔɔwa u nɛɛ,
- ² Yonasi, a seewo a da Ninifu wuu maro bɔkɔ gen mi. Kpa a nɔɔgiru sua a bu gerusi. Domi ben nuku kɔsuru ta banda sere ta man girari.
- ³ Adama Yonasi u seewa u duka sua u Taasisin swaa wɔri, u wa u ka Yinni Gusunɔ tonda. Ma u da Yafoɔ u goo nimkuu dua. Ma u yen daabun gobi kɔsia. Nge mɛya u ka Taasisin swaa wɔri wi ka tɔn be ba dɔɔ Taasisi mi sannu u wa u ka Yinni Gusunɔ tonda.
- ⁴ Adama Yinni Gusunɔ u dera woo bɔkɔ ga seewa nim wɔku gen mi. Ma n s̄are goo ge, ga koo nim diira.
- ⁵ Be ba goo ge tɛmamɔ, ba bɛrum soora. Ma ben baawure u win b̄uu soku. Ma ba goo gen sɔmunu kawa ba sure nim wɔkuɔ gen bunum mu ka kaara. Adama Yonasi u da u kp̄i u dɔ mam mam sere goo gen sɔɔwɔ.
- ⁶ Ma goo gen tɛmɔ tɔnwero u susi u Yonasi yamia u n̄n bikia u nɛɛ, mban sɔna a dɔ. A seewo a wunɛn b̄uu soku. Sɔrɔkudo u koo sun yaaya kpa sa kun kam kue.
- ⁷ Ma ba geruna ba nɛɛ, i na su tubu tubu ko kpa su ka gia w̄in s̄ kɔsa yeni ya sun deema.
Yera ba tubu tubu ye kua. Ma ya Yonasi di.
- ⁸ Yera ba n̄n bikia ba nɛɛ, a sun sɔɔwɔ wi u sun kɔsa yeni kparemɔ. Man diya a wee. Amɔna wunɛn ȳisiru. Bwese terɔ a s̄aa. Sɔmbu teren sɔna a w̄aa mini.
- ⁹ Ma Yonasi u bu wisa u nɛɛ, na s̄awa Heberu. Yinni Gusunɔwa na ra s̄a wi u wɔllu ka tem ka nim wɔku taka kua.
- ¹⁰⁻¹¹ Yera tɔn be, ba nanda ye ba gia ma Yonasi u Yinni Gusunɔ duka suurimɔwa domi win tii u bu sɔɔwa mɛ. Ma ba n̄n bikia ba nɛɛ, mban sɔna a kua mɛ. Amɔna sa ko nun kua nim mɛ, mu ka kpuna.
N deema nim mɛ, mu seemɔ mu dɔɔwa.
- ¹² Ma u bu wisa u nɛɛ, i man suo i kp̄ɛ nim wɔku ge sɔɔ. Saa yera nim mɛ, mu koo mari. Domi na yɛ ma nɛn sɔna woo bɔkɔ geni ga seewa.
- ¹³ Ka mɛ, goo tɛmɔ be, ba seewa ba hania m̄ɔ bu ka turi nim mɛn goorɔ. Adama ba kp̄ana. Domi nim mɛ, mu seewawa.
- ¹⁴ Yera ba Yinni Gusunɔ soka ba nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a ku sun kpeerasia tɔnu winin w̄aarun s̄. A ku sun wi u kun sun ḡaanu kuen yɛm sɔbi. Domi a ra kowa ye a kī.
- ¹⁵ Yera ba Yonasi sua ba kp̄ɛ nim wɔku ge sɔɔ. Saa yera ga kpuna s̄ɛ.

¹⁶ Yera tɔn be, ba Yinni Gusunɔ nasia, ba nùn yākuru kua. Ma ba nɔɔ mwɛɛru kua ma wiya ba koo sã.

2

Yonasin kanaru

swãan nukurɔ

¹ Yinni Gusunɔ u dera swãa baka ya Yonasi mwɛ. Ma u kua wɔkuru ita ka sɔɔ sɔɔ ita swãa yen nukurɔ.

² Swãa yen nukurun diya Yonasi u Gusunɔ win Yinni kana.

³ U nɛɛ,

Yinni Gusunɔ, sanam mɛ na wãa nuku sankiraru sɔɔ,
na nun nɔɔguru sue, ma a man wisa.

Saa gɔribun wãa yerun di na nun soka.

Ma a nɛn nɔɔ nua.

⁴ Wee a man kpɛɛ sere nim wɔkun sɔɔwɔ.

Ma nim man mwɛ.

Nim kurenu kpuro man taare.

⁵ Na raa tii sɔɔmɔ na mɔ, wee a man gira wunen wuswaan di,
na da sere mi n toma.

Adama wee tɛ, kon maa wunen sãa yee dɛɛraru wa.

⁶ Nim man mwɛ sere na kɪ n gbi.

Mu man wukiri, ma yaka si su wãa mɛn sɔɔwɔ

su man tɛkusi sere wirɔ.

⁷ Na numa na da sere guunun kpɛɛkpɛɛkuɔ,

ma tem sɔɔwɔn gamboba ba man kenusi dim dim.

Adama Gusunɔ nɛn Yinni, a man yara min di wasiru.

⁸ Sanam mɛ na kom yaa bia

na wunɛ Yinni Gusunɔ yaaya,

ma a nɛn kanaru nua wunen sãa yee dɛɛrarun mi.

⁹ Be ba bũnu sãamɔ, ba ñ maa wunen durom wasi.

¹⁰ Adama nɛ, kon nun yākuru kua.

Kon nun siara,

kpɔ n nɛn nɔɔ mwɛɛru yibia.

Yinni Gusunɔ, wuna a ra man faaba ko.

¹¹ Saa yera Yinni Gusunɔ u swãa ye sɔɔwa u nɛɛ, yu doo yu Yonasi sia kasɔɔ.
Ma swãa ye, ya da kasɔɔ ya Yonasi sia.

3

Yonasi u waasu mɔ Ninifuɔ

¹ Yinni Gusunɔ u kpam Yonasi sɔɔwa u nɛɛ,

² Yonasi, a seewo a da Ninifu wuu maro gen mi. Kpa a gari yi gere yi kon nun sɔɔ.

³ Ma Yonasi u seewa u da Ninifuɔ nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua. N deema Ninifu sãawa wuu bɔkɔ gɛ sɔɔ ba koo sɪ sɔɔ ita bu sere gen gooru wa.

⁴ Ye Yonasi u tura mi, u sãa tɔɔ giriru, u nɔɔguru sue u gerumɔ u mɔ, sɔɔ weerun biru, Ninifu ya koo kpe.

⁵ Ma Ninifugibu ba Gusunɔ naanɛ kua. Ba nɔɔ bɔkuru kpara, ba saakiba sebua nuku sankiranun sɔɔ saa damgibun di n ka da bwɛɛbwɛɛbɔ.

⁶ Ye Ninifun sina boko u gari yi nua ma u seewa saa win sina kitarun di u win yaberu pota. Ma u saaki sebua, u tii torom wisi wirɔ nuku sankiranun sɔɔ.

⁷ Ma u kpara Ninifuɔ u nɛɛ, sina boko ka win sina asakpɔbu ba wooda yara ba nɛɛ, saa tɔnu sere ka yaa sabenɔ, bu ku gãanu di, bu ku maa nim nɔ.

⁸ Kpa tɔmbu kpuro ka yaa sabenɔ, bu saakiba sebe nuku sankiranun sɔ. Kpa bu Gusunɔ nɔɔgiru sue ka dam bu nùn kana, kpa bu ben kom kɔsum deri ka ben daa bɔɔbɔya ye ba ra raa ko.

⁹ Sɔrɔkudo Gusunɔ u koo gɔru gɔsia kpa win mɔru yu sure u kun maa sun kam koosie.

¹⁰ Ye Gusunɔ u wa ma Ninifugibu ba gɔru gɔsia, ba ben daa kɔsa deri, yera u win himba gɔsia. Ma u n̄ maa bu kɔsa ye kue ye u raa gɔru doke u bu kua.

4

Yonasin mɔru

Gusunɔn durom sɔ

¹ Yera Yonasin mɔru seewa gãa ni Gusunɔ u Ninifugibu kuan sɔ.

² Ma u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u n̄εε, Yinni Gusunɔ, yeniban beruma na m̄ sanam m̄ε na wãa n̄εn temɔ. Yen s̄na na duka yakura fuuku na dɔɔ Taasisiɔ. Na ȳε ma a sãawa wɔnwɔndugii, a maa suuru m̄. Wun̄εn k̄iru ta kpã. A ra tɔnu kɔsa w̄ari ye a raa gɔru doke a nùn kua.

³ T̄ε, a de n̄ gbi, domi n̄ buram bo n̄ gbi ye ko na n̄ ka wãa.

⁴ Yinni Gusunɔ u n̄εε, a n̄ gem m̄ Yonasi, a ka mɔru yenin bweseru ko.

⁵ Yera Yonasi u yarima Ninifu yen min di u da u wãa yen s̄ɔ yari yeru gia, u kuru gira mi. Miya u mara u wa ye ya koo wuu ge deema.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u dãa kiku gagu kpiisia ga Yonasi gunum kere, gu ka nùn saaru kua, kpa win bw̄era yu kpuna. Yera n̄ Yonasi dore too too.

⁷ Adama sisiru bururu, Gusunɔ u maa dera kɔkɔru gara na ta dãa te di. Ma ta gbera.

⁸ Sanam m̄ε s̄ɔ yara, u dera woo sum ga na saa s̄ɔ yari yerun di. Ma s̄ɔ wi, u Yonasi so wirɔ sere u wasikira. Ma u n̄εε, n̄ buram bo u gbi ye u ko n̄ ka maa wãa.

⁹ Yera Gusunɔ u nùn sɔɔwa u n̄εε, a n̄ gem m̄ a ka mɔru ko dãa kiku gen sɔ.

Ma Yonasi u n̄εε, na gem m̄ n̄ ka mɔru ko too too sere n̄ gɔɔ kana.

¹⁰ Ma Yinni Gusunɔ u wisa u n̄εε, a n̄ sɔmburu garu kue dãa ten sɔ. N̄ n̄ wun̄ε a tu kpiisia. Wee ta kp̄εa w̄ɔku teeru, ma ta gu w̄ɔku kpaaru. Ka m̄ε, wee a tu wɔnwɔndu kuamm̄ε.

¹¹ Ninifu wuu b̄ɔkɔ gen tɔmbu ba sãawa tɔmbu n̄ɔrɔbun suba wunaa teeru (120.000), ba n̄ maa gea ka kɔsan wunanɔ ȳε. Yera a n̄ k̄i n̄ be ka ben yaa sabe dabinu wɔnwɔndu kua?

MISEE

Misee ka Esai, waati tia ba ben gari gerua. Miseen tireru sɔɔ, u Isireliba ka Yudaba gerusi yèn sɔ weesu ka naane sariru ka karanabu ka dam dɔrebu ka sere daa bɔɔbɔya ya wāa ben suunu sɔɔ. Gobigibun arumani kun bu tura sere ba maa s̄arobu ka t̄n kurɔbu giramɔ ba bu ben yenusu wɔrarimɔ. Ben wirugibu ba n̄m biran k̄enu mwaaamɔ. Ben yāku kowobu ka Gusun̄n s̄am̄bu ba t̄mbu gobi mwaarimɔ bu sere ben s̄amburu ko. Durum yeniba kpuron s̄na Misee u bu gerusi. Yen biru, u bu s̄ɔwa ma Gusun̄n durom mu kp̄a. Yen s̄, bu de bu ḡru ḡsia kpa bu wurama Yinni Gusun̄n mi. M̄ya u maa s̄arobu dam k̄m̄ bu ka ben tii Gusun̄ w̄. Yinni Gusun̄ u ra kpuro ko dee dee. Yen s̄na n̄ n̄ koorɔ u kun k̄san kowobu s̄eyasie. S̄ɔ teeru u koo win t̄mbu yakia u bu yara sekurun di. Kpa u de b̄ri yendu ka gem mu n̄ wāa ben suunu sɔɔ.

Tire ten kpunaa

1. Isireliban toranu ka ben s̄eyasiabu, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Yinni Gusun̄n durom, wiru 4n di sere wiru 5.
3. Yinni Gusun̄ u koo win t̄mbu siri, wiru 6:1n di sere wiru 7:7.
4. Gusun̄n n̄ɔ mw̄εε duronu, wiru 7:8-20.

¹ Yudaban sina boko Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ben waati s̄ɔra Yinni Gusun̄ u Misee M̄resetigii s̄ɔwa ye ya koo Samari ka Yerusalemu deema.

Yinni Gusun̄

u win t̄mbu taar̄ w̄

- ² B̄εε bwesenu kpuro, i swaa dakio.
B̄εε handuniagibu, i swaa tem kp̄iyɔ i n̄ɔ.
Yinni Gusun̄ u koo na saa win wāa yee d̄εrarun di u b̄εε taar̄ w̄.
- ³ Wee u yarim wee saa win wāa yee ten min di,
u s̄im̄ guunun w̄llɔ.
- ⁴ Ū n̄ nu taara, nu ra numwa.
Kpa w̄wi yi n̄ yandam̄ nge gum yarum
n̄ kun m̄ nge nim m̄ mu saram wee gungunun di.
- ⁵ Isireliba Yakɔbun bibun toranun s̄na
yeni kpuro ya koora.
Wara u Isireliba dam k̄a bu ka Gusun̄ seesi.
Ben wuu maro Samariwa.
Wara u Yudaba surem̄ b̄u s̄aru sɔɔ.
Ben wuu maro Yerusalemuwa.
- ⁶ Yinni Gusun̄ u n̄εε, yenibara ya koo de Samari yu ko bansu
kpa bu res̄m̄ duure mi.
U koo yen ganin kpenu sure sere w̄wan s̄ɔwɔ.
Kpa bu yen kp̄εkp̄εku wa.
- ⁷ Ba koo yen bw̄arokunu kpuro k̄suku.
K̄ε ni ba raa wa, ba koo nu d̄ɔ m̄ni.
U koo de bu yen b̄nun s̄a ȳnu kpuro gura.
Domi sakara gobiya* ba ka nu dwa.
T̄, t̄n tukobu ba koo nu gura bu ka s̄aru ko.

Wahala ya Yerusalemu deema

- ⁸ N̄ε Misee kon weeweenu ko n̄ sw̄i.

* **1:7 sakara gobi** - Ben b̄u s̄aru sɔɔ ba ra sakararu ko ka kurɔ be ba ra n̄ wāa ben b̄u diru mi. Sakara gobi yira ba ka dii te bana.

Kon sī tereru, ka naa dirisu.
Kon wuri ko nge gbeeku bōo.

Kpa n swī nge taataaru.

⁹ Samarin nōni swāa te ya wa sere ta Yudaba girari, ta ñ kpeemō.

Wee ta tunuma sere Yerusalemu nen tōmbun wuun kōnnōwō.

¹⁰ I ku ye kpara Gatiō.

I ku maa swī Akoō.

I bindio tua sōo nuku sankiranun sō Bēti Leafaraō.

¹¹ Wee bēē Safirigibu ba koo bēē yoru mwēeri,

kpa i n wāa tereru ka sekuru sōo.

Sananigibu ba ñ kākō bu yari ben wuun di.

Bētisalegibun weeweenu dera ba ñ wāa yeru mō.

¹² Marōtigibu ba diirimō ben alafian sō.

Nōni swāa te, ta weewa Yinni Gusunōn min di.

Ta maa Yerusalemun gbāra kōnnō girari.

¹³ Bēē Lakisigibu i bēēn kēkē yi dumi gawe sōoru kowo.

Domi i Isireliban daa kōsa saarimō.

Ma i dera Yerusalemugibu ba man seesi.

¹⁴ Yen sōna i ko tē karana ka Mōreseti Gatigibu.

Akisibugiba kun maa Isireliban sinambu somiru wee.

¹⁵ Bēē Maresagibu, Yinni Gusunō u koo kpa m bēē yiberē kpaō nōmu sōndia.

Isireliban sina yiikogibu ba koo da bu kuke kpee te ba mō Adulamuō.

¹⁶ Bēē Yerusalemugibu, i bēēn seri kōniō i wii kparanu yi nuku sankiranun sō.

I swīiyō bēēn bii be i kīn sō.

Wee ba koo bu mwēeri bu ka da tem tukumō.

2

Be ba tōmbu dam dōremō

¹ Bōruroba be ba ra n kōsa bwisikumō wōkuru mi ba kpī.

Bà n seewa buru buru kpa bu ye ko yèn sō ba yen dam mō.

² Bà n goon gberu binε kua, kpa bu tu mwa.

Bà n goon diru binε kua, kpa bu tu mwa.

Ba ra yēro ka win yεnugibu dam dōrewa

kpa bu du bu ben dukia kpuro gura.

³ Yen sōna Yinni Gusunō u nεε, wee na kōsan sōoru mō tōn ben sō.

Ba ñ maa kpē bu ye duka suuri.

Mεya ba ñ maa kpē bu sī ba n wīiru yōrasie dam dam.

Domi tōo te ta wee mi, tōo kōsura.

⁴ Yen tōo te, ba koo gōo wura yeni ko bu nεε,

wee! Ba bu gura kpuro mam mam.

Ben tōmbu ba ñ maa tem mō.

Ba bu gira ben gbean di.

Ba ye bōnu kua ben tii tiine sōo.

Mban sōna ba bu gura nge mε.

⁵ Adama saa gaa sisi yè sōo ben goo kun maa tem wasi

Yinni Gusunōn tōmbu bà n tem bōnu mō.

Gabu ba Gusunōn sōmō

Miseen gari siki

⁶ Ben gaba ba seewa ba Misee sōōwa ba nεε,

a ku maa gari suni a n mō, kōsa ye, ya weewa kam kam.

⁷ Ba Isireliban bweseru bōrusiwa?

Yinni Gusunō u suuru kpanawa?

Nge meya u ra raa sun kue?
 Adama Misee bu wisa u nee,
 gari doriya na geruma be ba kom gem man sa.
 8 Adama beeya Yinni Gusuna u soma u ma,
 i kua win tambun yibera.
 I tambu sere be ba wee tabu gberun di i ben yanu potira.
 9 I ben kurabu gira saa yenu si ba kin min di,
 ma i dera ben biba kun maa girima wasi sere ka baadomma ye na raa bu we.
 10 I seewo i doona,
 i n maa bari yendu wasi tem me so.
 Wahala baka ya bee mara been mem nobu sarirun sa.
 11 Domi Gusunan soma benin bwesera i ra ka
 be ba ra bee weesu kue bu nee,
 i ko i tam wa i na, yen tam bobom mam.

Yinni Gusuna

u koo Isireli be ba tie mena

12 Yinni Gusuna u nee,
 bee Isireliba, Yakabun bweseru,
 kon bee be i tie kpuro mena.
 Kon bee mena nge yanu go teu so.
 Kpa i n wa sanna nge yanu kpara yer.
 Been tem mu koo tambu yibu.
 13 Ne, Yinni Gusuna been sina boko,
 nana na bee kpare.
 Kon na n bee swaa gbiiye.
 Nana kon bee swaa kenia i ka yakiara.
 I ko i swaa gia kpa i yari min di.

3

Misee u Isireliban wirugibu

kiru ma

1 Bee Isireliba Yakabun bweserun wirugiba na ka ya.
 N n beeya n weene i n woodaba ye?
 2 Adama wee i n gea ki,
 kasa i ki.
 I ra tambu ben ganu kpuro mwaariwa.
 Kpa i bu yasu tereru.
 3 I ra bu diwa mam mam nge yaa ye ba koka ba kukunu kosuka,
 ma ba ye batira ba doke weker.
 4 Yen sana i n Yinni Gusuna kana u bee somi,
 u n bee wisima.
 U koo bee biru kisiwa kasa ye i kua min sa.

Gusunan soma

be ba Isireliba nani wokuma

5 Misee u nee, wee ye Yinni Gusuna u geruma soma be ba win tambu nani
 wokuman sa. U nee,
 ba n bu ganu no dokea,
 ba ra neewa, bari yenda wee.
 Ba kun maa bu ganu we,
 kpa bu nee, tabu sisi.
 6 Yen sa, ba n maa yam wasi.

Ba ñ maa win gari m̀.
 Yam w̄kura koo ka bu sikerena.
 Ba ñ maa ḡānu wasi.
⁷ S̄am̄ be, ba koo ben wuswaa wukiriwa sekurun s̄.
 Domi Yinni Gusun̄ u ñ bu wisim̄.
⁸ Adama n̄ε Misee, kon na n dam yibawa.
 Domi Yinni Gusun̄ u man win Hunde w̄.
 Na gem ka w̄ruḡaru sebua.
 Ma na Isireliba, be Yak̄abun bweseru ben m̄em n̄obu sariru s̄̄om̄.

Yerusalemu koo ko bansu

⁹ B̄εε Isireliba Yak̄abun bweserun wirugibu,
 i swaa dakio i n̄.
 I ku ra gem k̄.
 I ra mu ḡasiewa k̄sa.
¹⁰ Wee i t̄ambu goom̄,
 i ben dukia suam̄ i ka Yerusalemu banim̄.
¹¹ Ma i n̄am biran k̄nu m̄waaam̄ i sere siri.
 Ȳaku kowobu ba ra gina t̄ambu gobi m̄wariwa bu sere wooda s̄̄asi,
 kpa Gusun̄n s̄m̄abu bu gobi m̄wa bu sere win gari gere.
 Kpa ba n sere m̀ ba s̄awa Gusun̄n t̄ambu.
 Ḡānu kun bu deemam̄ ȳen s̄ u ka bu w̄a.
¹² T̄̄, b̄εen s̄, ba koo Sīni k̄era nge gbee te ba wuka.
 Kpa Yerusalemu yu ko bansu.
 Kpa guu te ta w̄a s̄a yer̄ tu kikisu kpi.

4

Yerusalemu ya ko n w̄a

b̄ari ȳendu s̄̄

¹ Saa gaa sisi ȳe s̄̄ guu t̄en mi Yinni Gusun̄n s̄a yera raa gire,
 ta koo guu ni nu tie b̄εεε kera.
 Kpa bwese dabinu nu na mi,
² nu n̄ε, i na su da Yerusalemu Yinni Gusun̄n guuro
 mi Isireliba ba ra n̄n s̄,
 kpa u sun win sw̄ε s̄̄asi su s̄i yi s̄̄.
 Min diya u koo win wooda yara kpa u gari geruma.
³ U koo bwese dabinu siri,
 ni nu dam m̄ nu na tontonden di.
 Kpa bwese ni, nu nin takobiba b̄̄ari nu ka tebonu seku.
 M̄ya nu koo nin yaasi b̄̄ari nu woba so.
 Bweseru gara kun garu seesim̄.
 Ba ñ maa tabun gari m̀ ben suunu s̄̄.
⁴ Baawure u ko n w̄a win gberu kpaan̄ε b̄ari ȳendu s̄̄.
 Goo kun maa n̄n nandasiama.
 Gusun̄ w̄llu ka tem Yinniwa u yeni gerua.
⁵ Bweseru baatere ta ra k̄awa tu ten b̄u m̄em n̄̄wa.
 Adama b̄εε, Gusun̄ b̄εen Yinniwa sa ko m̄em n̄̄wa sere ka baadommā.

Yinni Gusun̄wa u s̄a sun̄

Yerusalemu

⁶ T̄̄ru gara sisi t̄e s̄̄ kon be ba m̄era kua m̄enna,
 kpa n be ba kpikuru sua sokusiam̄,
 be, be na raa n̄ni s̄̄wa mi.
⁷ Kon be ba m̄era kua mi m̄enna.

Kpa be, ba n sãa nen tãmbun sukum me mu tie.
 Kpa n be, be ba raa kpikiru sua mi ko bwese damgiru.
 Kpa ne, Yinni Gusunã na n sãa ben sunã Siãniã sere ka baadommaã.
 8 Wunε Yerusalemun guuru,
 wunε wi a sãa nge wuu kãsobun diru,
 a tãmbu kãsu,
 kaa maa wunen beεεε wa nge yellu.
 Domi Yerusalemu ya koo kparam ko Isireliban wuu maro.

Yerusalemugibun nãni

swãaru ka ben yakiabu

9 Mban sãna i kuuki mã beε Yerusalemugibu.
 Mban sãna i tii tãbirimã nge tãn kurã wi kã u ma.
 Mana beεn sunã u wãa.
 Mana beεn bwisi kãõbu ba da.
 10 Beε Yerusalemugibu, i wuri koowo
 nge tãn kurã wi u yiire u kã u ma.
 Domi tã, i ko i yari Yerusalemun di.
 Kpa i da i n wãa yakasã.
 Ba koo ka beε da sere Babiloniã.
 Adama Yinni Gusunã u koo ra beε yakiamã min di.
 Kpa u beε wãra beεn yiberεban nãman di.
 11 Tã, bwese dabinu nu mennamã nu ka beε seesi.
 Nu mã, su de ben wuu Yerusalemu ye, yu beεεε bia, yu ko bansu.
 Kpa sa n su mεεra.
 12 Adama tãn be, ba ñ yε himba ye Yinni Gusunã u yi win tãmbun sã.
 Ba ñ win bwisikunu yã.
 U kã u bu menna nge alikama ye ba suba mi ba ra ye so.
 13 Yinni Gusunã u neε,
 beε Yerusalemugibu, i seewo i beεn yiberεba so nge alikama.
 Kon de i n dam mã nge keten kãba ye ya dam mã nge sisu.
 Ma yen naa konnu nu dam mã nge sii gandu.
 I ko i bwese dabinu munkuwa.
 Kpa i ben arumani gea mwa i neε Gusunã tem kpuron Yinni yiiya.
 14 Adama beε Yerusalemugibu,
 i beεn tabu kowobu mennama.
 Wee ba beε tarusi.
 Ma ba beεn sina boko soomã baanã ka bokunu.

5

Faaba kowo koo yariwa

Betelehemun di

1 Yinni Gusunã u neε,
 wunε Betelehemu, Efaratagibun wuu,
 wuna a piiburu bo Yudan wusu sãã.
 Adama wunen min diya kparo koo yari
 wi u koo nen tãmbu Isireliba kpara.
 U wãawa saa yee yellun di.
 2 Adama ko na n gina nen tãn be deriwa ben yiberεban nãma sãã
 sere kurã wì u koo kparo wi ma, u ka ma.
 Be ba kpikiru da, ba koo gãsirama bu Isireli be ba tie deema.
 3 Kpa kparo wi na beε nãã mwεεru kua mi,
 u beε nen tãmbu menna u kpara mam mam

ka ne, Yinni Gusunɔn dam ka nen yiiko.
 Win tɔmbu ba ko n wãa bɔri yendu sɔɔ.
 Kpa u yĩsiru yari handunian goonu nne ye sɔɔ.
⁴ Wiya u koo ka bɔri yendu na.
 Asirigibu bà n na, ba bɛsɛn tem wɔri
 ba dua sere bɛsɛn sina kpaarɔ,
 sa ko bɛsɛn kparo be ba dam bo seeya bu bu wɔri.
⁵ Ben tabu yɔnun sɔ,
 ba koo Asirigibu ka Nimurodugii be taare,
 kpa bu sun wɔra Asirigibu bà n bɛsɛn tem wɔrima.

Isireli be ba wãa

bwese ni nu tien suunu sɔɔ

⁶ Isireli be ba tiara ba ko n wãa tɔn dabinun suunu sɔɔ nge kako arufaanigiru
 te Yinni Gusunɔ u dera ta wɔruma,
 n̄ kun mɛ nge gura ye ya nɛmɔ tɛɛru,
 ya n̄ gãanu yĩiyɔ tɔnun min di.
⁷ Isireli be ba tiara ba ko n wãa tɔmbun suunu sɔɔ,
 kpa ba n dam mɔ nge gbee sunɔ ge ga wãa gbeeku yɛɛn suunu sɔɔ,
 n̄ kun mɛ yã gɔɔ sɔɔ.
 Mi ga dua kpuro, ga ra yaa kasukuwa gu mwɛ.
 Goo kun maa kpɛ u gu mwaari.
⁸ Isireliba, i seewo i bɛɛn yiberɛba wɔri.
 Kpa i bu go mam mam.

Yinni Gusunɔ

u ye ba gballi wuna

⁹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon bɛɛn dumi ka bɛɛn tabu kɛkɛba kpeerasia.
¹⁰ Kpa n bɛɛn wusu kam koosia.
 Kpa n bɛɛn gbãranu suriri.
¹¹ Kon bɛɛn dobo dobogibu go.
 I n̄ maa ben dobo dobo wasi bɛɛn suunu sɔɔ.
¹² Kon bwãarokunu ka kpee ni i gira kɔsuku.
 I n̄ maa nu sãamɔ.
¹³ Kon bũu wi ba mɔ Asitaaten sãa yerun dãnu wukiri.
 Kpa n bɛɛn wusu kɔsuku.
¹⁴ Nɛn mɔru koo se,
 kpa n nen dam sɔɔsi bwese ni nu n̄ man mɛm nɔwammɛn mi.

6

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu

taare wɛɛmɔ

¹ I swaa dakio ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ,
 Isireliba, i seewo
 i ka tii yina guunu ka gungunun wuswaaɔ.
² Bɛɛ guunu, i swaa dakio.
 Bɛɛ tem kpɛɛkpɛɛku damginu,
 nɛ, Yinni Gusunɔ na nen tɔmbu taare wɛɛmɔ.
 Na k̄i n̄ bu siribu soku.
³ Bɛɛ Isireliba, bɛɛ nen tɔmbu, kɔsa mba na bɛɛ kua.
 Ma sɔɔra na dera i wasira.
 I man wisio.

4 I man taare wɛemɔ yèn sɔ na bɛɛ Isireliba yara saa Egibitin di?
 N kun mɛ yèn sɔ na bɛɛ yara saa yorun di?
 N kun mɛ yèn sɔ na bɛɛ kparo beni gariama, Mɔwisi ka Aroni ka Mariamu?
 5 Bɛɛ nɛn tɔmbu, i yaayo kɔsa ye Balaki Mɔabun sina boko u bwisika u bɛɛ kua.
 I maa yaayo ye Balamu Beorin bii u nùn wisa.
 Na bɛɛ yɔsiri bɛɛn sanum sɔɔ saa Sitimun di sere Giligaliɔ.
 Ma i nɛn durom wa mɛ nɛ, Yinni Gusunɔ na bɛɛ kua.

Ye Yinni Gusunɔ u tɔmbu

bikiamɔ

6 Kɛɛ terà kon ka Yinni Gusunɔ wi, wi u kpuro kere daawa
 nà n dɔɔ win sãa yerɔ.
 Kɛɛ terà ko na n nɛni n ka nùn yiira.
 Naa wɔɔ tiagia kon ka nùn yãku dɔɔ mwaararugiru kua?
 7 Yinni Gusunɔ u yãa kinɛ dabi dabinun bukata mɔ?
 Gum kotosun bukatawa u mɔ?
 Nɛn bii gbiikoowa kon nùn wɛ u sere man nɛn toranu suuru kua?
 8 Aawo, Yinni Gusunɔ u tɔmbu gea sɔɔsi ye u ra kã.
 Ye u bu kanamɔ bu ko,
 yera bu ben berusebu wɛ ye n sãa begia.
 Kpa bu bu kĩru sɔɔsi.
 Kpa bu wi, Gusunɔ ben Yinni swĩi ka tii kawabu.

Yinni Gusunɔ u ra gbɛnɔbu

ka daa bɔɔbɔyagibu sɛɛyasie

9 Yinni Gusunɔ u ka Yerusalemugibu yã.
 Wi u bwisi mɔ, u koo nùn nasia.
 Bɛɛ Yudaba, i de nɛn siribu bu bɛɛ yeeri.
 10 Kon wura tɔn kɔso u dukia gure win dirɔ ka gbɛna?
 Kpa u n sakaku mɔ ge na n kĩ?
 11 I tamaa wi u kilo weesugia mɔ u dɛere?
 12 Wee bɛɛn gobigibu ba tɔmbu dam dɔremɔ,
 ba ra n weesu mɔ.
 Kpa ba n gabu nɔni wɔkumɔ ka ben gari.
 13 Tɛ, na sɔɔru kpa n ka bɛɛ sɛsuku bɛɛn durum sɔ,
 kpa i kam ko.
 14 I ko i di, adama i n debumɔ.
 I ko i nɔɔguru sua gɔɔrun sɔ.
 Mɛya n n koorɔ i gãanu bere.
 I n maa gãanu berua, taba kon ka ye kam koosia.
 15 I ko i duure, adama i n gɛɛmɔ.
 I ko i olifi gama,
 adama i n wasi i yen gum sawa.
 I ko i resɛm tam wĩa,
 adama i n wasi i mu nɔ.
 16 Domi i sina boko Omirin daa kɔsa saarimɔ ka sere maa Akabugia.
 I ben daa saarimɔwa mam mam.
 Yen sɔna kon de bɛɛn wuu gu ko bansu.
 Kpa n de bu bɛɛ yɛɛ.
 I ko i sekuru wa bɛɛ kpuro nge mɛ nɛn tɔmbu ba ra wa.

7

Misee u weeweenu mɔ

¹ Misee u nεε,
 wee na wɔnwɔndu soore nge wi u dāa binu kunɔnu mɔ.
 Ma u n̄ gāanu wa u di.
 U n̄ maa resem yeba wa ye win gōru ga kī u di.
² Domi tem mε sɔɔ, goo sari wi u Gusunɔ mɛm nɔɔwammε.
 Goo kun mɔ dee dee.
 Be kpuro ba bwisikumɔwa bu tɔmbu go.
 Ma ba sākirianammε.
³ Ba kōsan kobun yēru mɔ.
 Ma sinambu ka siri kowobu ba tɔmbu nɔm biram kēnu mwaarimɔ.
 Ben dangibu ba ben binε sōsimɔ.
 Ma be kpuro ba nɔɔ tia sāa bu ka ko ye ba kī.
⁴ Ben wī u sanɔ bo, u sāawa nge sāka.
 Ben wī u dεere, u awīi kōsi kere.
 Yen s̄ tē, tō te Gusunɔn sɔmɔbu ba bu nɔɔsia
 tē sɔɔ ba koo bu sεyasia ta tunuma.
 Wee ba burisinε kɔ nuku sankiranun s̄.
⁵ Yen s̄, a ku wunɛn berusebu naanε ko.
 A de a wunɛn yara nεnε wunɛn tiin kurɔn wuswaaɔ.
⁶ Domi bii u ra win tundo wɔmε,
 kpa bii wɔndia u win mεro seesi,
 kpa bigii kurɔ u win dwaɔ mεro seesi.
 Baawure u ra n win yiberε mɔwa win tiin yenu sɔɔ.
⁷ Adama nε, Yinni Gusunɔwa ko na n mεera.
 Wiya ko na n naanε s̄a.
 Domi u ra man faaba ko.
 Wiya u koo man wisi.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba faaba ko

⁸ Bεε be i s̄a besen yiberεba,
 i ku yēε ye ya sun deeman s̄ɔ.
 Baa s̄a n wɔruma, sa ko se.
 S̄a n maa wāa yam wōkuru sɔɔ,
 Yinni Gusunɔwa u ko n s̄a besen yam bururam.
⁹ Sa ko Yinni Gusunɔn mɔru sɔbe,
 domi sa n̄n tora.
 Adama saa gaa sisi yè sɔɔ u koo ka sun yina,
 kpa u sun gem wē.
 U koo ka sun na yam bururam sɔɔ
 kpa u sun durom kua.
¹⁰ Besen yiberεba ba koo ye wa.
 Saa ye sɔɔra ba koo sekuru wa,
 be, be ba ra raa bikie bu nεε,
 mana Gusunɔ besen Yinni u wāa.
 Ba koo bu taaku nge pɔtɔkɔ,
 kpa su bu yēε.
¹¹ Tōru gara sisi tē sɔɔ ba koo Yerusalemun gani seeya,
 kpa bu besen tem nɔɔ bura yeru yasia tu tonda.
¹² Saa ye sɔɔ, besεgii be ba wāa Asiriɔ ka Egibitiɔ
 ka daa ni ba mɔ Nilu ka Efaratin goorɔ,
 ka sere maa be ba wāa nim wōkun goorɔ ka guunɔ,
 ba koo wurama besen temɔ.
¹³ Kpa tem mε mu tie dunia sɔɔ mu ko bansu,

tɔn be ba wãa min kom kɔsum sɔ.

¹⁴Yinni Gusunɔ,

a wunen tɔn be a gɔsa kparo ka wunen kpara deka.

Be wee ba wãa be tɔna dãa sɔwɔ mi tem gem wãa.

A bu kparo Basani ka Galadin kpara yenɔ nge yellu.

¹⁵A sɔm maamaakigia koowo nge me a kua

sanam me a sun yarama saa Egibitin di.

¹⁶Bwesenu nu koo maamaaki ye wa.

Kpa nu sekuru wa baa me nu dam mɔ.

Nu koo nɔɔ nɔma wukiri, nu yɔra nu kun gari gerua,

kpa nu kun gãanu nua.

¹⁷Kpa nu tua di nge waa,

ɔ kun me nge ye ye yi yi kabirimɔ.

Nu koo yari saa nin kuku yerun di ka berum,

nu na wune Yinni Gusunɔn mi, nu n diirimɔ,

kpa nu n nun nasie wunen dam sɔ.

¹⁸Wara u ka nun weene.

Wee, a ra ka beɛe wunen tɔmbun bweserun sukum me mu tie temane

beɛe be sa sãa wunen arumani

kpa a sun besen toranu suuru kua.

Wunen mɔru ku ra te.

Domi kɔra a ra sun sɔɔsi.

¹⁹Kaa maa besen wɔnwɔndu wa.

Kpa a ku besen toranu garisɔ.

Kpa a besen durum wuna a kɔ yu da sere nim wɔkun temɔ.

²⁰Kaa beɛe be sa sãa Aburhamu ka Yakɔbun sikadominu kɔru ka bɔrɔkiniru

sɔɔsi
nge me a besen sikadoba nɔɔ mwɛeru kua saa yellun di.

NAHUMU

Nahumu u sãsimã win tireru sã tora ni Ninifugibu ba m̀. Yen sãna u bu sãmã ma ba koo ben wuu ge wãri bu kpeerasia. Yeniba kpuro sã, Gusunã u koo be ba nùn naanẽ sãa wãnwãndu ka durom kua sanam mɛ u koo Asirigibu siri.

Tire ten kpunaa

1. Garin wiru, wiru 1:1.
2. Gusunãn yiiko, wiru 1:2-8.
3. Gusunãn siribu, wiru 1:9n di sere wiru 2:3.
4. Ninifu ya koo kam ko, wiru 2:4n di sere wiru 3:19.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunã u gerua wuu ge ba m̀ Ninifun sã. Nahumu Elikosigiwa Gusunã u dera u yi wa kãsiru sã ma u yorua.

Yinni Gusunã u do u sã

² Yinni Gusunã u sãawa nisinugii.

U ra m̄ru kãsie.

Win m̄ru ya kpã.

U ra win yiberẽba m̄ru kãsie.

U ku ra bu suuru kue.

³ U ku ra toro deri u kun nùn sɛɛyasie.

Adama u ku ra m̄ru se fuuku.

Win dam mu kpã.

U n s̄imã, woo guna ya ra n seewawa,
kpa guru winu nu n sãa nge win naasun tua.

⁴ U n nim wãku gbãre, ga ra gberewa.

U ra daanu kpuron nim gberasiewa,
kpa yaka si su wãa Basaniã ka Kaamelin gãanã su gbera,
kpa dãa wẽe si su wãa Libaniã su della.

⁵ U dera guunu bãarimã.

Ma gungunu diirimã.

Ma tem ka m̄n tãmbu ba yiyaramã win wuswaaã.

⁶ Wara u koo kpĩ u yãra u win m̄ru ma.

Wara u koo ka win m̄ru gabirina.

Win m̄ru ya ra pusiwa nge dãã.

Wee ya kpenu bɛsukumã.

⁷ Yinni Gusunã u sãawa tãn geo.

U sãawa be ba wãa wahala sããn kuku yeru.

Be ba nùn naanẽ sãa, bera u ra nããri.

⁸ U koo Ninifu kpeerasia mam mam ka nim bakam,

kpa u win yiberẽba naa gira sere gãribun wãa yerã yam wãkuru sãã.

Gari yi Gusunã u gerua

Yuda ka Ninifun sã

⁹ Mba i Yinni Gusunã bwisikusimã.

Wiya u ra kam koosie mam mam.

Ba ku ra nãni swãaru wa nãn yiruse.

¹⁰ Yiberẽ be, ba sãa nge sãki kãkãnu,

ba ra tam nã sere mu bu go.

Ka mɛ, ba koo dãã mwaaarawa mam mam nge yaka gbebusu.

¹¹ Ninifu, wunen min diya goo u yara

wi u Gusunã kãsa bwisikusimã,

ma u kī u nùn seesi.

¹² Yinni Gusunɔ u Yudaba sɔɔwa u nεε,
baa bεεn yiberɛba bà n dabi amɔ,
ma ba dam mɔ amɔ,
ka mε, kon bu gowa mam mam.

Na bεε sekuru doke.

Na n̄ maa wuremɔ n bεε kua nge mε.

¹³ Kon ben yoo te ba bεε diisiamɔ kpeerasia.

Kon ten yɔni kasuku.

¹⁴ Bεε Ninifugibu, wee ye nε, Yinni Gusunɔ na gerua bεεn sɔ̄.

Na nεε, i n̄ bweseru wasi

te ta koo bεεn yīsiru sɔbe.

Kon bεεn bwāaroku dāaginu ka sisuginu kpuro wuna bεεn bũu dirun di,
kpa n bεεn sika sɔ̄ru ko.

Domi i n̄ s̄a gāanu.

2

¹ Bεε Yudaba, wee goo u na guunu wɔllɔ

u b̄ari yendun labaari gea kparamɔ.

Yen sɔ̄, i bεεn t̄ɔ̄ baka ni i ra raa di Yinni Gusunɔn s̄ dio.

I bεεn n̄ɔ̄ mwεenu yibio.

Domi t̄ɔn k̄so wi, u n̄ maa wee bεεn suunu s̄ɔ̄.

Na nùn kpeerasiawa mam mam.

² Bεε Ninifugibu, kam koosio u bεε w̄rim wee.

Yen sɔ̄, i bεεn gb̄araru maruo,

kpa i bεεn swεε k̄su.

I s̄ɔ̄ru koowo,

kpa i w̄ruḡru s̄ɔ̄si ka bεεn dam kpuro.

³ Wee Yinni Gusunɔ u Yakɔbun bweseru, Isireliba ben bεεre wesiamɔ,

be, be yiberɛba ba w̄ri ba ben yānu gura

nge mε ba ra resem k̄asi yakiri.

Ba Ninifu w̄ri

ba yen yānu gura

⁴ Ninifun yiberɛban tabu durɔ̄ damgibun t̄erenu nu s̄ri.

Ma ba yāa wunɔmginu doke.

Tabun t̄ɔ̄ru t̄a n tura,

ben tabu k̄k̄k̄ be dumi gawe

yi ra kuramewa yi n ballimɔ nge d̄ɔ̄ buri,

kpa ba n yaasi f̄iamɔ.

⁵ Ba tabu k̄k̄k̄ba yakiamɔ swεε s̄ɔ̄ nge wiirobu.

Ba daamɔ batuma kpuro s̄ɔ̄ ka dam.

À n bu wa, a ra n tamaa d̄ɔ̄ yariya.

Kpa ba n duki m̄ nge guru maakinu.

⁶ Ninifun sina boko u win tabu durɔ̄ damgibu yaaya u sokumɔ.

Adama be wee, ba s̄imɔ ba b̄arimɔ.

Ben yiberɛba ba sende ba ka d̄ɔ̄ wuun gb̄araru gia.

Ma ba tii kuku yenu kua.

⁷ Subaru s̄ɔ̄, ba daanun swεε kenia,

ma sina kpaara w̄ruka.

⁸ Ba Ninifu ye mwa ba yen yānu gura ba ka doona.

Yen t̄ɔn kur̄bu ba sumɔ nge kparukonu,

ma ba toronu soomɔ.

⁹ Ninifu ye, ya s̄awa nge nim bwee bakaru
t̄en nim mu ḡera mu doona.

Ma n̄ogira n̄oram̄o ta m̄o,
i ȳro, i ȳro.

Adama goo kun ȳre.

¹⁰ I sii geesu ka wura guro.

Ben dukia ya ñ n̄ru m̄o.

Dukia bwese bwesekawa ba m̄o.

¹¹ Ba guram̄o, ba goom̄o, ba sankum̄o.

T̄ambu kpuron ḡoma dwiia.

Ben d̄unu soonam̄o, ma ben dam doona.

Be kpuron wuswaa burisine.

Ninifu ya s̄awa

nge gbee sun̄o ge ba kamia

¹² Mana Ninifu ye, ya w̄a t̄e,

ye, ye ya raa s̄a nge gbee sinansun w̄a yeru,
mi gbee sun̄o dwaa ka ninu ka binu nu ra n b̄su,
goo ku ra maa nu nare,

¹³ kpa dwaa ye, yu yen kur̄bu ka yen binu yaa goowa,
kpa yu w̄a yee te yaa yibia.

¹⁴ Gusun̄o w̄llu ka tem Yinni u n̄e, n̄e wee.

N̄na na s̄a yen yiber̄e.

Kon de yen tabu kek̄eba bu d̄o mwaara.

Kon de bu yen bibu go tabu s̄o.

Kon de yu ku maa t̄ambun ȳnu gura.

Goo kun maa yen s̄ambun n̄o n̄om̄o.

3

Ba Ninifu kam koosia

¹ Ninifugiba kua b̄rurobu.

Domi ba s̄awa t̄n gowobu.

Ba weesu yiba.

Ma ba kuuram̄o ka gbana.

Ba ra n t̄ambun ȳnu guram̄owa.

² Wee senan damusu n̄oram̄o wuu ge s̄o.

Wee tabu kek̄eban uruun w̄kinu n̄oram̄o,
ma dumi yi yi gawe yi ȳokum̄o.

³ Maas̄bu ba wee,

ba takobiba ka yaasi n̄ni yi ballim̄o.

Wee ba t̄ambu m̄era kua,

ma gonu terie baama, nu ñ garir̄o.

Ma ba nu w̄rikim̄o.

Ba Ninifu sekuru doke

⁴ Ninifu ya s̄awa nge kur̄o sakara kowo kpoko.

Ya bwese dabinu yoru diisia yen buram ka yen s̄ororun s̄o.

⁵ Yen s̄na n̄ Gusun̄o, w̄llu ka tem Yinni, kon ye w̄rima.

Kon yen yaberu gbabia n ka yen wuswaa wukiri,

kpa n yen tereru bwesenu s̄osi,

kpa yu sekuru wa.

⁶ Kon ye kubanu sure, kpa t̄ambu bu ye ka.

⁷ Saa yera wi u ye wa u koo duka su,

kpa u nεε, Ninifu ya kua bansu.
 Wara u koo ye wɔnwɔndu kua.
 Mana kon bu wa be ba koo ye nukuru yemiasia.

Ninifu ya koo kowa

nge Tebesi

⁸ Tebesi ya wāa Nilun nim swεε yi ba gban bɔkuɔ.

Nim mu ka ye sikerene.

Ma mu sāa yen gbāraru.

Ninifu, a tamaa a Tebesi ye sana kere?

⁹ Etiopigibu ka Egibitigiba ba sāa yen dam.

Putigibu ka Libigibu ba sāawa yen somiɔbu.

¹⁰ Ka mε kpuro, yen tii ya yoru da.

Ba ye mwa ma ba yen bibu go swεε kpuro sɔɔ.

Ba yen wirugibu tete toosi,

ma ba yen damgibu mwεεra ba yɔni doke.

¹¹ Wunε Ninifu, kaa nɔni sɔɔrawa,

kpa a n sāa nge wi u tam goore,

kpa a kuku yeru kasu yiberεban sɔ a kuke.

¹² Saa ye sɔɔ, wunen gbāraru kpuro nu ko n sāawa nge dāa nɔn marum mu ye.

Ba n mu sira kpa mu wɔri wi u koo mu din nɔɔwɔ.

¹³ Wee wunen tɔmbu ba sāa nge tɔn kurɔbu wunen suunu sɔɔ.

Wunen tem wusun kɔnnɔsu su kenjara mam mam yiberεban wuswaaɔ.

Ma dɔɔ u sin kɔkɔrɔba di.

¹⁴ Bεε Ninifugibu, i nim takirio i yi.

Domi ba koo bεen wuu tarusi.

I bεen gbāraru dam sosio.

I birikiba muro kpa i sɔndu taaku i ka tu bani.

¹⁵ Baa i n yeba kpuro kua,

ka mε, dɔɔ u koo na u bεε di,

n kun mε bu bεε go ka takobi.

Ba koo bεε kpeerasiawa nge mε twee yi ra dāa wurusu di.

Ba Ninifun tɔmbu kpuro go

Wee, i dabia nge twee.

¹⁶ Bεen tenkuba ba kperi dabiru kere.

Adama be kpuro ba doona

nge twee yi yi yɔɔwa.

¹⁷ Bεen kɔsobu ba dabi nge gbabu swεε.

Bεen sɔm kowobu ba dabi nge twee

yi yi sina dāa kikisɔ bururu.

Adama ye sɔɔ u yara ma yi yɔɔwa yi doona,

ba n tuba mi yi da.

¹⁸ Wunε Asirin sina boko,

wee wunen kparobu ba dom yɔbirimɔ.

Wunen tabu durɔ damgibu ba n maa wasi.

Ma wunen tɔmbu ba yarinε yam kpuro guunu wɔllɔ,

goo sari wi u koo bu kpaasina.

¹⁹ Goo kun wunen mεεra ye nɔɔrimɔ.

Ya koo nun gowa.

Wi u nua ye ya nun deema, u koo taka kowa nuku dobun sɔ.

Domi goo sari wi a n nɔni sɔɔwa.

HABAKUKU

Habakuku u win sɔmburu kuawa Yudaban sina boko Yoyakimun waati sɔɔ.
Wi ka Yeremiwa ba sɔmburu kua waati tia sɔɔ.

Habakukun tireru ta win biti ka win nuku sankiranu sɔɔsimɔ win tɔmbun sɔ. Saa ye sɔɔ, Babilonigibu ba Isireliba dam dɔremɔ. Meya bwese ni nu ka bu sikerenen tii nu bu kuammɛ. Yera Isireliba ba tii bikiamɔ ba mɔ, amɔna ben wɔara ko n sɔa be ka Gusunɔ. Ma Gusunɔ u bu wisa saa win sɔmɔ Habakukun nɔɔn di u nɛɛ, wi u Gusunɔ naanɛ doke, wiya u koo kpɔi u n wɔa. Wi u mara Gusunɔ u nɔn yakia, wiya u ko n wɔa, wiru 2:4.

Tire ten kpunaa

1. Garin wiru, wiru 1:1.
2. Habakuku u ka Gusunɔ gari mɔ, wiru 1:2n di sere wiru 2:20.
3. Habakuku u Gusunɔ siara, wiru 3.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunɔ u win sɔmɔ Habakuku sɔɔwa.

Habakuku u Yinni Gusunɔ

somiru kanamɔ

² Yinni Gusunɔ, sere saa yerà ko na n nun somiru kanamɔ.

Sere saa yerà kaa n man maari.

Sere saa yerà kaa de na n nun sɔɔmɔ

ma tɔmba dam dɔrenamɔ.

Nge sere saa yerà kaa na a sun wɔra.

³ Mban sɔna a dera na kɔsa mɛɛra.

Mban sɔna kaa n tɔmbu mɛɛra

ba n gem biranamɔ.

Wee, tɔmba dam dɔrenamɔ

ba daa kɔsa mɔ baama kpuro.

Sannɔsu yiba, ma tɔmba siribu sokunamɔ baama kpuro.

⁴ Goo sari wi u wooda mem nɔɔwammɛ.

Ba ku ra tɔmbu ben gem wɛ nge mɛ n weenɛ.

Tɔn kɔsowa u ra gemgii siribu di.

Gusunɔ u Habakuku wisa

u nɛɛ, Babilonigiba wee

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, i bwesenu mɛɛrio i ka sikerena.

I de biti yu bɛɛ mwa.

Domi kon gɔanu ko bɛɛn nɔni biru

ni i n naanɛ mɔ,

baa goo ù n bɛɛ nu tusia.

⁶ Wee, kon Babilonigibu seeyama.

Tɔn be, ba nuki sum.

Ba tem kpuro bukianamɔ

bu wa bu ka bwesenu ganun wɔa yenu mwɛɛri.

⁷ Ba nanum mɔ ben dam saabu.

Bera ba ra gɔsi ye ba kɔ.

⁸ Ben dumi yi sannɛkunu n kun mɛ gbeeku bɔnu duka kere.

Saa tontonden diya yi ra yɔ,

kpɔ yi yiberɛ wɔri nge kasa ye ya goo buu wa.

⁹ Be kpurowa ba wee bu ka tɔmbun yɔnu gura.

Ba nɔni girariwa mi ba dɔɔ.

Ma ba jobu mwɛɛrimɔ ba mennamɔ nge yani sɛɛri.

10 Ba sinambu gema.
 Ba tem yērobu yēmō.
 Ba n̄ wusun gbāranu gara.
 Domi ba ra tem turenu kowa bu ka gbāra ni yō
 kpa bu wuu si mwa.
 11 Yen biru kpa bu yari min di nge woo guna,
 kpa bu maa da bu gam wōri bu kōsa ko.
 Ben dama ba naanē sāa, mu sāa nge ben būu.

Habakuku u maa Gusunō soku

12 Saa yellun di, wuna a sāa Gusunō.
 Wuna a sāa n̄n̄n̄ Yinni.
 A d̄ere. Yen sō, sa n̄ gbimō.
 Yinni, wuna a sāa n̄n̄n̄ kpee baa mi na ra kuke.
 Wuna a Babilonigibu gōsa,
 ma a bu dam kā kpa bu ka sun s̄eyasia.
 13 Adama a n̄ kp̄ē a yōra a n̄ kōsa m̄era,
 domi a d̄ere too.
 N n̄ m̄en̄ na, mban sōna a m̄era ye t̄n̄ kōsoba m̄,
 ma a n̄ gāanu gerumō.
 Mban sōna a maari t̄n̄ kōsobu ba gemgibu goomō.
 14 Mban sōna a t̄mbu kuamm̄e nge sw̄ēē,
 n̄ kun m̄e nge k̄ak̄o ni nu n̄ kparō m̄.
 15 Babilonigibu ba t̄mbu mw̄erimō
 nge sw̄ēē yi ba mwa ka k̄ak̄onu
 n̄ kun m̄e ka yāakorōnu,
 kpa bu bu gura bu ka doona ka nuku dobu.
 16 Yen sōna ba ra ben yāakorōnu yākunu kue,
 kpa bu nu turare d̄ō dokea.
 Domi nin saabuwa
 ba koo ka kp̄ī bu d̄īa geenu wa
 ni nu do bu di.
 17 Domma ba koo den ben takobiba wesia ben karanō.
 Ba ko n̄ bwesenu sakirimōwa w̄n̄w̄ndu sariru s̄ō sere ka baadomm̄ō?

2

1 Adama n̄e, Habakuku na yōwa gbāraru w̄llō n̄n̄n̄ kōsu yerō
 nge wi u yōru bw̄ēē,
 kpa n̄ ka n̄ ye Gusunō u koo man sō,
 ka nge m̄e u koo man wisi n̄n̄n̄ weeweenun sō.

Gusunō u Habakuku wisa

2 Yera Yinni Gusunō u man wisa u n̄e,
 n̄ gari yi yoruo yi u man sōmō.
 N̄ yi yoruo kpasasa kpee besi sō.
 3 Yin tōra kun gina tura yi ka koorā.
 Adama yi koo koorā yin saa yā n̄ tura.
 Baa yī n̄ t̄emō, na n̄ gesi yi mara.
 Domi yi koo koorawa kam kam.
 4 N̄ yoruo ma wi u tii sue u n̄ wāa swaa gea sō.
 Adama wi u kua gemgii naanē dokebu sō, u ko n̄ wāawa.
 5 Wi u tii sue, u ku ra sine s̄ēē.
 U ra n̄ sāawa nge tam n̄ro,
 kpa u n̄ n̄ō wukie nge ḡaribun wāa yeru.
 U ku ra debu nge gō.

U ra n tii bwesenu gawemɔwa u ka ko nin yinni.

Bɔrusibu nɔɔbu

⁶ Adama bwese ni u mwɛɛra mi,
nu koo nùn seesi nu nùn gari sɔ ka wɔma ka mɔnnu, nu nɛɛ,
u kuawa bɔruro wi, wi u dukia mennamɔ ye ya n̄ s̄a wigia,
ma u gabun yānu guramɔ u tɔruba yiimɔ.

Sere saa yerà u ko n m̀ nge mɛ.

⁷ Bèn dibu u n̄eni, ba koo nùn seesi subaru sɔɔ,
kpa bu gura ye u mɔ.

⁸ Nge mɛ u tɔn dabinu wɔri u nin yānu gura,
nge mɛya be ba tie, ba koo maa nùn wɔri bu win yānu gura
yèn s̄o u tɔmbun yem yari,
ma u tem ka m̄en wusu ka m̄en tɔmbu dam dɔre.

⁹ Bɔrurowa wi u dukia guramɔ
ye ya n̄ dɛere win berusebun mi,
kpa u wa u n wāa aye bɛɛɛguru sɔɔ,
mi u n̄ maa n̄ni swāaru wasi.

¹⁰ Adama win yɛnun sekura u sɔɔru kua mi,
ye u ka bwese dabinu go.

Win tiin wāara u kari bɔrie.

¹¹ Domi baa ka ganiɔ, yi koo wuri ko yi nùn taare wɛ,
kpa kpɛɛrun yari yi wuri wura.

¹² Bɔrurowa wi u win wuun kpɛɛkpɛɛku swīimɔ yem wɔllɔ,
ma u tɔmbu dam dɔremɔ.

¹³ Ye tɔmba m̀ kpuro, ya koo d̄ɔ mwaara.

Ba tii nɔwɔ m̀wa kam sɔɔ.

Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u koo ye kpuro kam koosia.

¹⁴ Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔn bɛɛɛ ȳru ta ko n yibawa tem sɔɔ
nge mɛ nim w̄ku ga ra n nim yiba.

¹⁵ Bɔrurowa wi u win beruse tam bɔɔbɔm wɛɛmɔ
mu ka nùn go nge d̄ɛɛ, u n ȳɔ tereru,
kpa u nùn sekuru doke u n mɛɛra.

¹⁶ Ȳro u tii sekuru dokemɔwa mi, n n̄ mɔ bɛɛɛ.

Win tii u mu n̄ruo kpa u tereru ȳra.

Yinni Gusunɔ u koo nùn tilasi ko

u ka win m̄run n̄ra n̄ kpuro,

kpa win bɛɛɛ ye u raa mɔ yu ḡsia sekuru.

¹⁷ Daa k̄sa ye u kua Libaniɔ,

ya koo wɔri win wiru wɔllɔ.

U yɛɛ go.

Adama yɛɛ yi, yi koo nùn nandasia.

Yeni kpuro ya koo nùn deema yem mɛ u yarin s̄o,

ka dam mɛ u tem mɛ ka m̄en wusu ka m̄en tɔmbu d̄ren s̄o.

¹⁸ Arufaani yerà bwāarokunu nu mɔ t̄nu u ka sina u nu seku.

Nu s̄awa ni ba seka ka sisu,

ma nu dera u weesu naanɛ s̄a.

Mban s̄na t̄nu u koo win naanɛ doke bwāaroku ni u seka sɔɔ,
ni, ni nu n̄ kpɛ nu gari gere.

¹⁹ Bɔrurowa wi u d̄a kuku s̄ɔmɔ u m̀, gu seewo,

ma u kperu s̄ɔmɔ u m̀, tu dom yando.

Yen gaa ya koo kp̄i yu nùn bwisi k̄ɛ?

Geema, u nu wura ka sii geesu pote.

Adama nu n̄ hunde mɔ, nu n sere wāaru mɔ.

20 Yinni Gusunə u wāa win sāa yee dɛɛrərə.
Tambu kpuro bu nəə mario win wuswaaə.

3

Habakukun kanaru

¹ Wee kana te Gusunən səmə Habakuku u kua ka weeweenu.

² U nɛɛ, Yinni Gusunə, na nua ye a gerua.

Ma na nanda.

A de yu koorə wāə sini səə.

A de tambu bu ye wa bɛsɛn waati yeni səə.

Adama wunɛn mərəu ye səə, a yaayo a sun wənwəndu kua.

³ Gusunə, a na saa Edəmun di.

Wunɛ, Dɛɛro, a na Paranin guurun di.

Wunɛn yiiko ya wəllu yam bururasie.

Ma tem kpuro mu nun siaramə.

⁴ A na, ma yam mu burura.

Səə yāna yara wunɛn nəman di,

mi wunɛn dam mu wāa.

⁵ A dera baranu nu pusimə.

A nu derimə mi a sara kpuro.

⁶ À n yōra, tem mu ra yīiriwa.

À n bwesenu mɛɛra, nu ra diiriwa.

Guu ni nu wāa saa yee yellun di, nu wəruka,

gunguu ni nu wāa saa tɛɛbun di, nu kəsikira,

domi niya nu raa sāa wunɛn swaa ye a ra sī.

⁷ Na Kusanigibun weeweenu nəəmə.

Na maa wa ma Madianiba ba bɛrum soore.

⁸ Yinni Gusunə, a ka daanu mərəu məwə?

Nge nim wākuwa a ka mərəu mə.

Wee a yəəwa guru winu wəllə

nge wi u yəəwa tabu keken wəllə,

ma ya nūn nasara wɛ.

⁹ A wunɛn tɛndu bəri.

Wunɛn bōri yi sāawa nge sɛɛnu.

A tem bɛra ma daanu koka min di.

¹⁰ Guunu nū n nun wa, nu ra diiriwa.

Gura ya nɛmə ka dam, ma nim wākun nim mu wəki,

mu nim kurenu kōəmə sere wəllə.

¹¹ Səə ka suru ba yōra ye ba wunɛn guru maakinu wa

nu ballimə nge yaasa, ma nu dəə nge sɛɛnu.

¹² Wee a tem bukianamə,

a bwesenu kəsukumə ka mərəu baka.

¹³ Wee a yara

a wunɛn tambu ka wunɛn sunə wi a gosa somiru na.

A tən kəsobun sunə go.

A win bwāabu kpeerasia mam mam.

¹⁴ A yibɛɛban sinambun winu yabura ka ben tiin sɛɛnu.

Ba raa sun wərim wee ka sɛndaru nge woo bəkə,

bu ka sun yarinasia.

Ba nuku dobun kuuki mə.

Ba səuru sāa bu ka sun go bɛsɛn kuku yenə.

¹⁵ Yinni Gusunə, a sɔ wunɛn dumin wəllə,

a nim wāku taakumə

ge ga nim kɔ̃mɔ ga wɔki.

¹⁶ Na gen wɔkinu nɔ̃mɔ too.

Ma na nanda gem gem,
nɛn nɔ̃ ga diirimɔ bɛrum sɔ̃.

Ma nɛn wasi yi wɔkɔnu wɔrimɔ,
na yɔ̃ sɛɛ na nuku sankiranun tɔ̃ru mara
te ta wee bwese ni nu koo sun dam dɔ̃ren sɔ̃.

¹⁷ Figien dɔ̃nu nu n̄ ko n binu mɔ.

Resɛm dɔ̃nu nu n̄ maa marumɔ.

Olifin dɔ̃nu nu n̄ maa binu marumɔ.

Gbea kun maa dɔ̃anu wɛɛmɔ.

Yɔ̃anu ka ketɛ kun ko n maa wɔ̃a gɔ̃wɔ̃.

¹⁸ Adama nɛ, nɛn nuku dobu weewa wunɛ Yinni Gusunɔ̃n min di.

Na nuku dobu mɔ yɛn sɔ̃ a ra man faaba ko.

¹⁹ Wuna a sɔ̃a nɛn dam.

A ra de na n sɔ̃u nge nɛmu.

Kpa na n sɔ̃imɔ guunu wɔ̃llɔ̃.

Womu geniwa ba wom kowobun wirugii kua ka mɔrɔku.

SOFONI

Sofoni u Yudaba ka Yerusalemugibu sãamã ma Gusunã u koo bu sɛɛyasia. Ma u maa tãn tukobu kirã m̀ be ba ka bu sikerene u nɛɛ, Yinni Gusunã siribun tãra wee. Tã te, nãni swãarugira. Adama amen biru, Isireliban sukum ba koo wurama Gusunã mi kpa bu kpa Yerusalemu seeya.

Tire ten kpunaa

1. Gusunã u koo Yudaba ka Yerusalemugibu siri, wiru 1:1n di sere wiru 2:3.
2. Gusunã u koo bwese tukunu kpeerasia, wiru 2:4-15.
3. Yinni Gusunã u koo Yerusalemu seeya, wiru 3:1-20.

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunã u Sofoni, Kusin bii sãwa Yosiasi, Amãon bii, Yudaban sina bokon bandun waati sã. Sofoni wi, u sãawa Gedalian debubu, Amarian sikadobu, Esekiasin yãasebu.

Yinni Gusunã

u koo handunia sɛɛyasia

² Yinni Gusunã u nɛɛ,
kon kpuro kpeerasia handunia sã.
³ Kon tãmbu ka yɛɛ ka gunãsu ka swẽɛ kpeerasia
ka sere maa tãn kãsobu ka ye ya ra bu sokurasie.
Kon tãmbu kpuro kpeerasia handunia sã.
Nɛ, Yinni Gusunãwa na yeni gerua.

Yinni Gusunã u koo Yudaba

ka Yerusalemugibu sɛɛyasia

⁴ Yinni Gusunã u maa nɛɛ,
kon Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro nãma doke.
Kon bũu wi ba m̀ Baalin sãa yee ni nu tie kpeerasia min di.
Kon yen wirugibu ka yen yãku kowobun yĩsa go.
⁵ Be ba dii tɛeri wãllã kperi ka suru sãamã
ka be ba bõrumã ka nɛ, Yinni Gusunãn yĩsiru,
ma ba wure ba bõrumã ka ben bũun yĩsiru,
be kpurowa kon go.
⁶ Be ba man biru kisi ka be ba ku ra man kasu,
ka sere maa be ba ku ra man ben gari saawara ko,
be kpurowa kon go.
⁷ I nã mario wi, Yinni Gusunãn wuswaaã.
Domi win tãru ta turuku kua.
U win yãkuru sãru kua.
U maa gãsa be ba koo tu di.
⁸ Wi, Yinni Gusunãn yãku ten tãru sã,
u koo wirugibu ka sina bokon bibu wãri,
ka sere maa be ba tãn tukobun komanu swĩ.
⁹ Yen tã te, be ba ku ra sãa yerun kãnnã suuku taaram kã nge bũu sãabu,
ka sere be ba ben sunãn yenu dukia yibiamã
ye ba gurama ka gbena, ka dam dibu,
be kpurowa u koo wãri.
¹⁰ Yen tã te, ba koo wuri nã sere kãnnãwã ge ba m̀ Swẽɛ,
ka maa wuun wã bera gaan mi.
Mɛya nãni swãa bakara ko n wãa guunu wãllã.
¹¹ Bɛɛ Makitesigibu, i wuri koowo.

Domi tenkuba kpuro ba koo kam ko.
 Be ba gobi kasimɔ kpuro ba koo kpeera.
¹² Yen tɔɔ te, u koo Yerusalemu bũuri ka fitilanu.
 U koo tɔmbu wɔrima be ba sɔ̄ kpetɛɛ nge tam kɔrɔnu.
 Ma ba gerumɔ ben gɔruɔ ba mɔ,
 wi, Yinni Gusunɔ u n̄ gea mɔ, u n̄ maa kɔsa mɔ.
¹³ Ba koo ben arumani gura kpa ben yenusu su ko bansu.
 Ba koo dia bani yɛ sɔ̄ ba n̄ sinamɔ.
 Ba koo resɛm duure, adama ba n̄ yen tam nɔrumɔ.

Yinni Gusunɔn tɔru

¹⁴ Yinni Gusunɔn tɔɔ nanumgira ta turuku kua.
 Te wee ta wee fuuku, ta nɔɔgɪru sue.
 Tabu durɔ damgii u koo kuuki ko dɔma te.
¹⁵ Tɔɔ te, ta sɔ̄awa mɔrun tɔru.
 Tɔɔ te, ta sɔ̄awa nuku sankiranun tɔru.
 Ta sɔ̄awa kam kobun tɔru.
 Tɔɔ te, yam wɔkura koo tu wukiriwa nge bukɔ ka guru winu.
¹⁶ Yen tɔɔ te, tabu kowobu ba koo kɔbi so
 kpa bu kuuki ko bu ka wuu si su gbɔranu mɔ wɔri.
¹⁷ U koo tɔmbu nuku sankiranu kpɛɛ
 kpa ba n̄ s̄imɔ nge wɔkobu.
 Domi Yinni Gusunɔwa ba torari.
 U koo de ben yem mu n̄ tɛrie nge tua,
 kpa ben gonu nu n̄ sɔ̄a nge kubanu.
¹⁸ Yen dɔma te, ben sii geesu n̄ kun mɛ ben wura,
 yen gaa kun kpɛ̄ yu bu wɔra Yinni Gusunɔn mɔru baka yen min di.
 Tem mɛ kpuro mu koo dɔɔ mwaara win mɔrun sɔ̄.
 U koo mɛn tɔmbu kpuro gowa subaru sɔ̄.

2

I tii kawo

¹ Bɛɛ sekuru sariba,
 i de i sina i bwisiku,
² Yinni Gusunɔn himba yu sere koorɔ.
 Kpa tɔɔ te, tu ku raa bɛɛ samba ko
 nge doo sako ge ga ka woo doonɔ.
 I de i sina i bwisiku
 Yinni Gusunɔn mɔru baka yen tɔru tu sere tunuma
 tu bɛɛ deema.
³ Bɛɛ be i tii kawo kpuro tem mɛ sɔ̄,
 i Yinni Gusunɔ kasuo.
 Bɛɛ be i n̄n̄ mɛm nɔɔwɛ,
 i gem kasuo, kpa i tii kawo.
 Sɔ̄rɔkudo i ko i yari Gusunɔn mɔrun tɔɔ te sɔ̄n di.

Gusunɔn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wɔ̄a

sɔ̄o duu yeru gian sɔ̄

⁴ Gasan tem mu koo bansu ko.
 Kpa Asikaloni yu yɔra dira.
 Ba koo Asidɔdun tɔmbu gira sɔ̄o sɔ̄o gbɔara.
 Kpa bu Ekoronin tɔmbu seeya ben wuun di.
⁵ Bɛɛ Keretin bweseru, bɛɛ be i wɔ̄a nim wɔkun gooro,

i kam kuawa.

Wunε maa Kanani, wunε wi a sãa Filisitiban tem,
Yinni Gusunɔ u nun gerusimɔ.

U nεε, u koo nun kpeerasia.

Goo kun maa sinamɔ wunε sɔɔ.

⁶ Nim wɔ̄kun goo te, ta koo kowa kpara yenu,
mi kparobu ba ko n da bɔsu ba n ben yãanu kparamɔ.

⁷ Domi saa ye sɔɔ,

Gusunɔ, Yudaban Yinni u koo ben be ba tie kpara
kpa u ka ben yobu wurama.

Nim wɔ̄kun goo te, ta koo ko begiru.

Miya ba ko n da yaa sabenu kpare,

kpa yoka bu kpuna Asikalonigibun dia mi.

Gusunɔn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wãa

sɔɔ yari yeru gian sɔ

⁸ U Mɔabuba ka Amɔniban wɔma nua ye ba ka win tɔmbu sekuru doke.

Ma ba tii sua ba ben tem nɔɔ bura yenu susisia.

⁹ Yen sɔna wi, Gusunɔ Isireliban Yinni,

wi, wi u wɔllu ka tem mɔ,

u nεε, sere ka win wãaru, u koo de Mɔabuba bu kam ko nge Sodomugibu,

kpa Amɔniba bu maa kam ko nge Gomɔragibu,

ben tem mu yaka kɔ̄susu kpi,

n̄ kun mε mu gɔ̄sira bɔru.

Gãanu kun maa kpiimɔ mi sere ka baadommaɔ.

Win tɔn be ba tie,

ba koo Mɔabu be, ka Amɔni be wɔri

bu ben yãnu gura bu tem tubi di.

¹⁰ Yeniwa Gusunɔ u koo de yu bu deema ben tii suabun sɔ

ka sere maa ye ba wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin tɔmbu wɔnwa

ba sekuru doke.

¹¹ Wi, Yinni Gusunɔ, u n̄ ka bu wɔnwɔndu m̄.

U koo handunia kpuron bũnu kam koosia.

Baa bwese ni nu wãa tem burenɔ,

nu koo yiira win wuswaaɔ nin wusɔ.

Gusunɔn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wãa

sɔɔ yɛsi yɛsika gian sɔ

¹² Bεε Etiopigibu, ba koo maa bεε sɔkiri ka win takobi bu go.

¹³ U koo win nɔmu demie sɔɔ yɛsan nɔm geuɔ

u Asirigibu kam koosia,

kpa Ninifu yu ko bansu.

Gãanu kun maa kpiimɔ mi.

¹⁴ Yaa sabena nu koo sina mi,

yεε bwese bwese ka gesi.

Boorosu ka duuru bεεkuna nu koo kpuna furɔ si ba yen gbereba kuan sɔwɔ.

Ba koo kuuki nɔ saa fenentiban di.

Nɔni swãara ko n wãa yen kɔnnɔwɔ.

Domi dirun bura te ba kua ka sɛdurun dãa ta koo kɛsikira.

¹⁵ Nge mɛya wuu ge, ga koo ko,

ge, ge ga raa tii sue mi,

ma ga tamaa ga wãawa b̄ari yendu s̄o,
 ma ga tii s̄oam̄o ga m̄o,
 gera ga kpuro kere.
 Wee ga w̄aruma ga bansu kua.
 Ga kua ȳeen w̄a yeru.
 Wi u sar̄o mi, u koo wia kowa u n̄oma kpara.

3

Yerusalemugibu

ba ñ Gusun̄o gere wure

¹ B̄oruroba b̄ee Yerusalemugibu.
 Domi i s̄awa m̄em n̄o sariba,
 ma i disi m̄o, i dam diinam̄o.
² I ku ra googii n̄o.
 I ku ra maa s̄eyasiabu wure.
 I ku ra Gusun̄o b̄een Yinni naane ko.
 I ku ra maa n̄un susi.
³ B̄een sina asakp̄abu ba s̄awa nge gbee sinan
 si su kukirim̄o wuu ge s̄o.
 Ma b̄een siri kowobu ba maa s̄a nge yokan puruka
 ni nu ku ra d̄ianu yi bururun s̄o.
⁴ Gusun̄o s̄am̄abu ba s̄awa naane sariba.
 Ba ku ra gere ye Gusun̄o u bu s̄o wa.
 B̄een ȳaku kowobu ba Gusun̄o s̄aru disi dokem̄o.
 Ba ku ra woodaba m̄em n̄o w̄e.
⁵ Adama ka m̄e, Yinni Gusun̄o u w̄a ka b̄ee.
 U s̄awa gemgii, u ku ra weesu ko.
 U ra win gem terasiewa siribu s̄o bururu baatere.
 U ku ra t̄oru bure.
 Adama t̄an k̄osoba ba k̄osa m̄o, sekura kun bu m̄o.
⁶ Wi, Yinni Gusun̄o u n̄ee,
 u bwese girinu go,
 ma u nin gb̄aranu ka nin kuku yenu k̄osuka.
 U dera goo ku ra maa s̄i nin sw̄ee s̄o.
 U nin wusu k̄osuka, goo kun maa w̄a mi.
⁷ Yera u n̄ee, b̄ee Yerusalemugibu, ñ daa n̄un nasie,
 ma i win s̄eyasiabu wuram̄o,
 u ñ daa b̄een w̄a yenu k̄osukum̄o.
 U ñ daa maa b̄ee s̄eyasiam̄o nge m̄e u kua,
 adama i ra n̄ sendewa k̄osan kobu s̄o.
⁸ Yen s̄o, wi, Yinni Gusun̄o u n̄ee,
 i n̄un maruo t̄o t̄e s̄o u koo se u b̄ee w̄arima.
 Domi u ḡoru doke u bwesenu ka nin sinambu m̄enna
 u bu win m̄oru s̄o si ka yen dam.
 Kpa n̄ s̄are nge ba tem m̄e kpuro d̄o doke win m̄arun s̄o.

Yinni Gusun̄o

u n̄o mw̄eru kua

⁹ Saa ye s̄o, Yinni Gusun̄o u koo t̄ambun yari d̄eerasia
 kpa bu win ȳisiru soku bu n̄un s̄a sannu.
¹⁰ Be ba n̄un s̄am̄o ba yarine baama,
 ba koo ka n̄un k̄enu naawa saa Etiopin daanun gurun di.
¹¹ Yen t̄o te, b̄ee win t̄ambu Isireliba,

i ñ sekuru wasi beɛn daa kōsa ka beɛn tora ni i kua sɔɔ.
Domi u koo be ba ra tii sue beɛn suunu sɔɔ wuna,
kpa beɛn tiin tɔn biaru tu kpe win guu dɛɛrarun wɔllo.

¹² U koo de tɔmbu fiiko ba n wāa beɛn suunu sɔɔ
be ba ñ tii sue.

Ba koo win yīsiru soku u ka bu kōsu.

¹³ Isireli be ba tie, ba ñ maa kōsa mɔ.

Ba ñ maa weesu mɔ.

Gari kōsi yi ñ ko n wāa ben nɔsɔ.

Ba ko n wērewa,
goo kun bu baasimɔ.

Yerusalemugibu

ba koo wurama

¹⁴ Bɛɛ Sionigibu, i gōru dobun kuuki koowo.

Bɛɛ Isireliba kpuro gesi, i nuku dobun kuuki koowo.

Bɛɛ Yerusalemugibu, i yērio

kpa i nasaran kuuki ko ka beɛn gōru kpuro.

¹⁵ Yinni Gusunɔ u beɛn sɛɛyasiabu kpeesia bi u koo raa bɛɛ ko.

U beɛn yibereba yarinasia.

Gusunɔ sina boko, bɛɛ Isireliban Yinni, u wāa beɛn suunu sɔɔ.

I ñ maa kōsa gaa wasi.

¹⁶ Yen tōɔ te, ba koo bɛɛ Yerusalemugibu sɔ bu nɛɛ,

i ku berum ko Sionɔ.

I ku de beɛn gɔma dwiiya.

¹⁷ Gusunɔ beɛn Yinni u wāa beɛn suunu sɔɔ.

U sɔawa nge tabu durɔ wi u ra faaba ko.

U koo nuku doo bakabu ko beɛn sɔ.

U ñ maa gāanu gerumɔ yèn sɔ u bɛɛ kī.

U ko n nuku doo bakabu mɔ.

¹⁸ Be ba wāa nuku sankiranu sɔɔ

yèn sɔ ba ka Yerusalemu tonda,

ba wāa sekuru sɔɔ te ta bu buniamɔ nge sɔmunu,

ma ba ku ra maa win tōɔ bakanu di,

beya u koo mennama.

¹⁹ Yen tōɔ te, u koo be ba bɛɛ dam dimɔ wɔri,

kpa u yemɔbu faaba ko.

U koo be ba raa gira mennama

kpa u de bu tɔmbu nuku doo wɛ

kpa bu yīsiru yari tem kpuro sɔɔ

mi ben baawure u raa sekuru dimɔ.

²⁰ Yen tōɔ te, u koo de i wurama.

Saa ye sɔɔ, u koo bɛɛ mennama.

Tɔmbu ba koo bɛɛ bɛɛɛ wɛ

kpa i yīsiru yari handunian bwesenu kpuron suunu sɔɔ

sanam mɛ u koo ka beɛn yobu wurama i bu wa.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

ASEE

Saa Babilonin diya Asee u wurama yorun di Yerusalemuɔ ka Yuda gabu sannu. Saa ye Yuda be, ba wurama ba wāa Yerusalemuɔ, yera ba Yinni Gusunɔn s̄aa yee ten bana seewa. Adama ben hania ye, ya ra yemia ma ba s̄aa yee ten bana deri wahala ye ba waamɔn s̄o saa Samarigibun min di ka sere maa ḡɔo te ta dua ben suunu s̄ɔn s̄o. Yera be ba dukia m̄o, ba tii dii geenu baniamm̄e. Saa ye s̄ɔo, ben goo kun maa k̄iru m̄o u ka Yinni Gusunɔn s̄amburu ko. Ma Asee u seewa u Yudaba gerusi.

Yen biru u bu dam k̄em̄o bu ka bana ye se. Win gari yi s̄ɔo, u n̄e, bu Gusunɔ m̄em n̄ɔw̄o kpa bu win s̄amburu n̄ani doke. Yera ya buram bo n kere ba n ben tiin arufaani kasu.

Tire ten kpunaa

1. S̄aa yerun bana, wiru 1.
2. S̄aa yee kpaa ten girima, wiru 2.

S̄aa yerun bana

¹ Darusi P̄eesiban sina bokon bandun w̄ɔo yirusen suru n̄ɔba tiasen t̄o gbiikiru s̄ɔra Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni u ka Sorobabeli Sealitielin bii, Yudaban kparo ka ȳaku kowo t̄nwerɔ Yosue, Yosadakin bii gari kua saa win s̄om̄o Aseen n̄ɔn di u n̄e,

² b̄ee Isireliba i m̄o, saa kun tura i ka n̄en s̄aa yeru bani.

³ Yen s̄ɔna na b̄ee gari yini s̄ɔm̄o na n̄e,

⁴ n b̄ee w̄ere i n w̄aa dii buranu s̄ɔo ni ba s̄oma kua, kpa n̄en s̄aa yeru ta n bansu s̄aa?

⁵ Yen s̄ɔna n̄e, w̄ollu ka tem Yinni na n̄e, i bwisikuo b̄een daa ye i m̄n s̄o.

⁶ Wee i d̄ianu duurum̄o too, adama fiikowa i ḡem̄o. I dim̄o, adama i n̄ debum̄o. I n̄rum̄o, adama b̄een n̄ru kun kpeem̄o. I ȳanu dokem̄o, adama nu n̄ b̄ee wooru giramm̄e. I n b̄een k̄s̄iaru mwa, ta ra doon̄ewa nge te ba doke b̄oo ḡere s̄o.

⁷ Yen s̄o, n̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni na n̄e, i bwisikuo b̄een daa ye i m̄n s̄o.

⁸ I seewo i da guur̄o i d̄aa kasuma i ka n̄en s̄aa yee te bani, kpa i man b̄ee w̄e. Ye s̄ɔra ko na n nuku dobu m̄o. N̄e, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁹ I tamaa i ko i d̄ianu wawa too b̄een gbean di. Adama wee fiikowa i wa. Fiiko ye i wa i ka da yenuɔ mi, ma na ye wom wure na yarinasia. Mban s̄o. Ȳen s̄o i n̄en s̄aa yeru deri ta kua bansu. Ma baawure u s̄ende u ka win tiin diru bani. N̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

¹⁰ Yen s̄ɔna gura kun maa n̄em̄o. M̄eya tem kun maa b̄ee d̄ianu w̄em̄o nge me n ween̄e.

¹¹ Na dera gbebura kua b̄een tem kpuro s̄ɔo ka guun̄o. Ma alikama ka res̄em ka olifi kpuro ya gbera. D̄ia ni tem mu ra kpiisie gesi kpuro, nu gberawa. Ma t̄ombu ka yaa sabenu n̄ani s̄ɔre. Ma b̄een s̄oma ye i m̄o kpuro ya kua kam.

¹² Yera Sorobabeli, Sealitielin bii, ka ȳaku kowo t̄nwerɔ Yosue, Yosadakin bii, ka Isireli be ba tie kpuro, ba Gusunɔ ben Yinnin gari yi m̄em n̄ɔwa nge m̄e Gusunɔ u win s̄om̄o Asee s̄ɔwa u bu s̄o. Ma ba nanda wi, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

¹³ Asee, Yinni Gusunɔn ḡoro u bu s̄ɔwa ye Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔwa. U n̄e, Yinni Gusunɔ u w̄aa ka b̄ee.

¹⁴ Ma u Sorobabeli, Yudaban kparo ka Yosue, ȳaku kowo t̄nwerɔ ka sere Isireli be ba tie dom yamia. Ba na ba ben Yinni wi u w̄ollu ka tem m̄n s̄aa yee ten s̄amburu torua,

¹⁵ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru nɔɔba tiasen sɔɔ yɛnda nnese sɔɔ.

2

Sāa yee kpaa ten girima

¹ Wɔɔn suru nɔɔba yirusen sɔɔ yɛnda tiase sɔɔra Yinni Gusunɔ u Asee sɔɔwa u nɛɛ,

² a Sorobabeli, Sealitielin bii, Yudaban kparo, ka yāku kowo tɔnwero Yosue, Yosadakin bii, ka sere Isireli be ba tie sɔɔwɔ a nɛɛ,

³ be, be ba tie sɔɔ, ben wara u sāa yee ten yellu yɛ ten girima gbiikaa sɔɔ. Tɛ, amɔna ba tu waasinɛ. Nge mɛ ta sāa mi, ta n̄ sāare kam dirum ben nɔni sɔɔ?

⁴ Yen sɔ tɛ, nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni, na nɛɛ, Sorobabeli, ka Yosue, ka Isireli be ba tie, bu tii dam kɛyɔ, kpa bu sɔmburu ko. Domi na wāa ka be.

⁵ Nge mɛ na bu nɔɔ mwɛɛru kua sanam mɛ na bu yarama Egibitin di, nge mɛya na maa bu sɔɔmɔ gisɔ ma nɛn Hunde wāa ka be. Yen sɔ, bu ku bɛrum ko.

⁶ Nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni, na n̄ maa tɛmɔ n ka wɔllu ka tem ka nim wɔku sira.

⁷ Kon bwesenu kpuro sira kpa n de bu nin dukia gea kpuro gurama bu ka na nɛn sāa yeru mini. Kpa n sāa yee te girima yibia. Nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

⁸ Nɛna na sii geesu ka wura mɔ.

⁹ Tɛ, dii ten girima ya koo yellugia kera. Miya kon tɔmbu bɔri yɛndu wɛ. Nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Tɔn be ba n̄ deere

¹⁰ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru nɔɔba nnɛsen sɔɔ yɛnda nnese sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka win sɔmɔ Asee gari kua u nɛɛ,

¹¹ a yāku kowobu woodan gari yini bikio a nɛɛ,

¹² goo ù n yāku yaa bɔkua win yaberun kasaa, ma win yabe kasa ye, ya pɛɛ baba, n̄ kun mɛ kpee, n̄ kun mɛ tam, n̄ kun mɛ gum, n̄ kun mɛ dīanu ganu, ba tamaa dīa ni, nu kua Yinni Gusunɔginu?

Ye Asee u bu bikia mɛ, yera ba wisa ba nɛɛ, aawo!

¹³ Ma Asee u maa bu bikia u nɛɛ, goo ù n disi duura yèn sɔ u goru baba, ma u seewa u maa dīa ni baba, dīa nin tii nu kua disiginu?

Ma yāku kowo be, ba wisa ba nɛɛ, oo, dīa nin tii nu disi duurawa mi.

¹⁴ Yera Asee u maa nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, nge mɛya bɛɛ Isireliba i sāa win nɔni sɔɔ. Mɛya maa bɛɛn nɔman sɔma ya sāa. Ye i n̄n̄n wɛɛmɔ kpuro, ya disi mɔ.

I laakari koowo saa tɛn di

¹⁵ N n̄ men na, i bwisikuo ye ya bɛɛ deema n ka gisɔ girari i sere kpenu mɛnna i ka sāa yee te bani.

¹⁶ Wee bɛɛn goo ù n seewa u alikaman sakaku yɛndu kasum da birarɔ, ma u ye so, wɔkura u ra wa. U n maa seewa u tam ditiri weerakuru kasum da resɛm gama yerɔ, ditiri yɛnda u ra wa.

¹⁷ Nɛ, Gusunɔ na bɛɛn sɔmburu kam koosia. Na dera guru kpenu bɛɛn dīanu sanku nu kɔsa, nu bukusa duura. Adama ka mɛ, i n̄ wuramɛ nɛn mi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁸ Yen sɔ, i bwisikuo ye ya bɛɛ deema n ka gisɔ girari saa m̄n̄n di ba ka sāa yee ten kpɛɛkpɛɛku sw̄i ba deri. Gisɔn tɔru ta sāawa wɔɔn suru nɔɔba nnɛsen sɔɔ yɛnda nnɛseru. I de i bwisiku.

¹⁹ I maa dīanu mɔ biranu sɔɔ? Bɛɛn gbean dāa binuginu mara? Aawo, adama saa gisɔn di, kon bɛɛ durom kua.

Nɔɔ mwɛɛ ni Yinni Gusunɔ

u Sorobabeli kua

²⁰ Yinni Gusunə u kpam ka Asee gari kua nən mεεruse suru win sɔɔ yenda nneɛ te sɔɔ u nεε,

²¹ a Sorobabeli, Yudaban kpara sɔɔwɔ a nεε, nε, Yinni Gusunə kon wɔllu ka tem sira.

²² Kon sinambu kpuron bandu fuka kpa n ben dam kpeesia. Kon bεεn tabu keke yi dumi gawe ka be ba dua yi sɔɔ fukiri ka sere maa dumi ka yin maasɔbu. Ben tii tiinεwa ba koo goona ka takobiba.

²³ Yen tɔɔ te, kon nən sɔm kowo Sorobabeli, Sealitielin bii sua kpa n nùn ko nən yĩreru. Domi wiya na gɔsa. Nε, Gusunə wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

SAKARI

Sakari ka Asee, waati tia sɔra ba ben sɔmburu kua. Adama ben gari kun sãa tia. Asee u Isireliba kirɔ kuawa bu ka Yinni Gusunɔn sãa yeru bani. Ma Sakari u gerua ye ya sia wee ye ya ka handuniagibu kpuro yã. Win kãsi dabi ni u wan sɔ, u tɔmbu kirɔ kua bu ka gɔru gɔsia. U nɛɛ, sunɔ win nɔ mweeru Gusunɔ u kua, u koo na u bandu di kpa u tɔmbu yakia yorun di.

Sa ko kpĩ su tire ten gari bɔnu ko yiru.

Tire ten kpunaa

1. Sakarin kãsi ni u wa ka win kirɔba, wiru 1n di sere wiru 8.
2. Ye ya koo koorã sia, wiru 9n di sere wiru 14.

SAKARIN KÃSINU

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu

sokumɔ bu wurama

¹ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru nɔba itase sɔra Yinni Gusunɔ u ka win sɔmɔ Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua u nɛɛ,

² nɛ, Yinni Gusunɔ na ka bɛen baababa mɔru kua too.

³ Yen sɔ, na bɛɛ sɔmɔ, i wurama nɛn mi, kpa nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni n maa wura bɛen mi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁴ I ku ka bɛen baababa weena be nɛn sɔmɔ gbɛikobu ba nɛn gari sɔwa ba nɛɛ, bu ben daa kɔsa derio. Adama ba ñ sɔmɔ be swaa daki bu sere man mɛm nɔwa.

⁵ Mana bɛen baaba be, ba wãa tɛ. Sɔmɔ ben tii, ba wãa sere ka tɛ?

⁶ Aawo, ba gu. Ka mɛ, wooda ka gari yi na nɛn sɔmɔ be wɛ, ba yi bɛen baababa sɔwa, ma ba gɔru gɔsia ba nɛɛ, nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na bu kua nge mɛ na gɔru doke ben daa kɔsan sɔ.

Sakari u dumi wa kãsiru sɔ

⁷ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru wɔkura tiase, wi ba mɔ Sebati, win sɔɔ yenda nɛse sɔra Yinni Gusunɔ u ka win sɔmɔ Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua kãsiru sɔ.

⁸ Wee ye u wa kãsi te sɔ. Wɔkuru, u durɔ goo wa u dum swãa sɔni u ka yɔ dãnu ganun suunuɔ, wɔwa gaa sɔ. Ma dum swɛɛ ka dum bɛrɔ wurusu ka dum kaaba yi wãa win biruɔ.

⁹ Ma u bikia u nɛɛ, nɛn Yinni, mba dumi yin tubusianu.

Ma Gusunɔn gɔrado wi, u nùn sɔwa u nɛɛ, kon nun yi tubusia.

¹⁰ Yera u nùn sɔwa u nɛɛ, dumi yi, yi sãawa yi Gusunɔ u gɔrima yi ka tem bukiana.

¹¹ Ma dumi yin tii yi gɔrado wi sɔwa yi nɛɛ, sa tem bukiana sa wa mɛ kpuro mu wãa bɔri yendu sɔ.

¹² Ma gɔrado wi, u nɛɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni, sere saa yerà kaa Yerusalemu ka Yudaban wuu si su tien wɔnwɔndu wa, si a ka mɔru sãa saa wɔɔ wata ka wɔkurun di.

¹³ Ma Yinni Gusunɔ u gɔrado wi wisa ka gari dori yi yi nùn gɔru yemia.

Yinni Gusunɔ

u koo kpa Yerusalemu gɔsi

¹⁴ Gɔrado wi, u maa nùn sɔwa u nɛɛ, a geruo a nɛɛ, amɛniwa wi, Yinni Gusunɔ u gerua.

U nɛɛ, u Yerusalemu ka Siɔnin kĩru mɔ ta kpã.

¹⁵ Mɛya u ka bwese ni nu tii sue mɔru mɔ.

Yellu u raa ka nu m̄oru kua fiiko.
 Ma nu Yerusalemu k̄sa kua.
 16 Yen s̄na wi, Gusun̄o w̄ollu ka tem Yinni u n̄eε,
 u koo Yerusalemun w̄onw̄ondu ko.
 Ba koo win s̄a yeru bani.
 Kpa bu Yerusalemun kp̄εkp̄εku ȳire.
 17 Win wusu su koo dukia yibu.
 U koo maa Yerusalemu nukuru ȳemiasia.
 Kpa u maa ye ḡasi win tiin s̄.
 Wi, Gusun̄o, w̄ollu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

2

Sakari u k̄bi n̄e

ka sekobu n̄e wa k̄siru s̄o

1 Sakari u n̄oni seeya ma u maa k̄bi n̄e wa.
 2 Ma u ḡrado wi u ka n̄un gari m̄ò bikia u n̄eε, k̄bi yir̄a mini.
 Ma u n̄un wisa u n̄eε, k̄bi yi yi Yudaba ka Isireliba ka Yerusalemugibu yarinasiawa mi.
 3 Yen biru, Yinni Gusun̄o u maa n̄un sekobu n̄e s̄oasi.
 4 Ma u n̄un bikia u n̄eε, mba seko be, ba kobu na.
 Ma u n̄un wisa u n̄eε, ba nawa bu ka k̄bi yi t̄ya ko, kpa bu yi b̄oaku yi, yi yi Yudan tem w̄ari yi m̄en t̄mbu yarinasia sere ben goo kun kp̄ia u ka tii yina.

Sakari u w̄ε wa k̄siru s̄o

5 Ye Sakari u maa m̄era, yera u dur̄o goo wa u w̄ε ȳirutii n̄eni.
 6 Ma u n̄un bikia u n̄eε, mana a d̄o.
 Ma u wisa u n̄eε, na d̄oowa n Yerusalemu ȳire n ka yen d̄εbu ka yen yasum wa.
 7 Sanam m̄ε Gusun̄on ḡrado wi u ka n̄un gari m̄ò, u susim wee, yera ḡrado goo u maa na u ka wīn̄o yinna.
 8 Ma u n̄un s̄oowa u n̄eε, a duka doo a aluwaasi wi s̄o a n̄eε, Yerusalemu ya koo ko wuu ḡe ba ñ maa gb̄araru toosim̄o. Domi gen t̄mbu ka gen yaa sabenu koo d̄abia.
 9 Yinni Gusun̄o u maa n̄eε, u ko n s̄a nge gb̄ara d̄oogiru Yerusalemu yen s̄o. M̄eya u ko n maa s̄a yen b̄eεε.

Yinni Gusun̄o u be ba raa

kpikiru da soku

10 Sakari u n̄eε,
 Yinni Gusun̄o u gerua u n̄eε,
 b̄eε be u raa yarinasia handunian goonu n̄e ye s̄o,
 i wurama.
 I seema i wurama saa s̄o ȳesan n̄om geu gian di.
 11 B̄eε Yerusalemugibu, b̄eε be i yoru dim̄o Babilonīo,
 i kisirama.
 12 Domi wi, Gusun̄o w̄ollu ka tem Yinni u n̄eε,
 yeniban biru,
 Yerusalemun b̄eεε ya koo wurama.
 Wee u man ḡrīo bwese ni nu b̄eεn ȳanu guran mi.
 U n̄eε, n̄u n maa b̄eε baba,
 ya s̄awa nge win tiin n̄oniya nu baba.
 13 Wee u koo nu n̄oma doke
 kpa nu ḡasia b̄eεn yobu.
 Saa ye s̄ora nu koo gia ma Gusun̄o, w̄ollu ka tem Yinniwa u man ḡrima.

14 Wiya u nee, bee Yerusalemugibu, i nuku dobun kuuki koowo.

Domi u koo na u n ka bee waa.

15 Bwese dabina nu koo wura wi, Yinni Gusunon mi gia yen too te,
kpa nu ko win tambu,

kpa u n waa ka be.

Saa ye soora i ko i gia ma wi, Gusuno wollu ka tem Yinniwa u man gorima.

16 U ko n maa Yuda mo tem deeram me soo.

U koo maa Yerusalemu gosi.

17 Baawure u koo noo mari Yinni Gusunon wuswaaa.

Domi u koo seema win waa yee deerarun di.

3

Sakari u yaku kowo wa

kasiru soo

1 Sakari u Yosue yaku kowo tanwero wa u yo Yinni Gusunon goradon*
wuswaaa. Ma Setam† u yo win nom geuo u ka nun taare we.

2 Ma Yinni Gusunon gorado u Setam soowa u nee, Gusuno u nun gerusi wi,
wi u Yerusalemu gosa. A n ye ma Yosue u saawa nge daa noo ge ba wuna don
di?

3 N deema yaa disinugina Yosue u seba u ka yo gorado win wuswaaa.

4 Ma gorado wi, u be ba yo win wuswaaa soowa u nee, bu Yosuen yaa disinugii
ni wuno. Ma u Yosue soowa u nee, wee na nun wunen toranu wuna. Ma na nun
too baka yanu sebusia.

5 U maa wooda we u nee, bu nun dawani ye ya deere bokusio. Ma ba nun ye
bokusia. Ma ba nun yanu sebusia. Saa ye soo, gorado wi, u yo mi.

6 U Yosue gari yini soowa u nee,

7 ameniwa wi, Gusuno wollu ka tem Yinni u gerua. U nee,

a n siimo win swee soo,

ma a win woodaba mem noowamme,

wuna kaa win saa yeru ka ten yaaran samburu kpara.

U koo nun kowa be ba win samburu men turo.

Yinni Gusuno

u koo win sam kowo naawa

8 Yosue, wune yaku kowo tanwero,

wune ka wunen tan be ba so wunen wuswaaa,

i swaa dakio i no.

Tan be, ba ko n gina saawa yireru wi u sisin so.

Domi Yinni Gusuno u koo win sam kowo gorima wi u saa kpil patura.

9 Wune Yosuen wuswaaa, u kperu garu yiimo.

Wuswee nooba yiruwa ta mo.

Win tiywa u koo yore te soo.

Kpa u tem men toranu wuna soo teeru.

10 Wi, Gusuno wollu ka tem Yinni u nee,

yen too te, i ko i sokuna i nuku dobu ko bori yendun so been daa gbaano.

4

Sakari u dabu wuraguu

ka daa ye ba mo olifi wa

kasiru soo

* **3:1 Yinni Gusunon gorado** - Ka Heberum ba yorua Yinni Gusuno tona. † **3:1 Setam** - Win samburu
u ka taare da Gusunon wuswaaa.

¹ Gusunən gərado wi u ka Sakari gari m̀ u na u ǹn yamia nge mε ba ra t̀nu dom yamiε.

² Ma u ǹn bikia u nεε, mba a waamə mi.

Ma u ǹn wisa u nεε, wuran dabuwa na waamə gèn wəllə ba wekeru garu s̀ndi. Weke te, ta k̀anu nəəba yiru m̀. Nin wəlləwa ba fitilanu s̀ndi tia tia. K̀a nin min diya gum mu ra ka de fitila nin mi.

³ Olifin d̀nu yiru ya w̄a weke ten b̀kuə. Teeru nəm dwaru gia, teeru maa nəm geu gia.

⁴ Ma Sakari u wure u gərado wi bikia u nεε, yinni, mba yeniba kpuron tubusianu.

⁵ Ma Gusunən gərado u nεε, a n̄ yen tubusianu yē?

⁶⁻¹⁰ Ma Sakari u nεε, aawo, yinni. Ma gərado u nεε, fitila nəəba yiru ye, ya s̄awa Yinni Gusunən n̄ni yi yi tem bukianamə.

¹¹ Ma Sakari u maa nεε, mba olifin d̀nu yiru ye ya w̄a dabu gen nəm geuə ka gen nəm dwarə min tubusianu.

¹² U maa bikia u nεε, mba olifin k̀anu yiru yen tubusianu ni nu w̄a dabun k̀anu yiru yen b̀kuə, m̀n di gum kokumə nge wura.

¹³ Yera u wisa u nεε, a n̄ nin tubusianu yē?

Ma u nεε, aawo, Yinni.

¹⁴ U ǹn wisa u nεε, nu s̄awa t̀mbu yiru be na ḡsa ba nε, tem kpuron Yinni s̄amə.

Nəə mwεnu Sorobabelin s̄

(6b) Yera u maa nεε, wee ye Yinni Gusunə u Sorobabeli s̄əmə. U nεε, n̄ n̄ mə ka wi, Sorobabelin dam n̄ kun mε ka win yiikowa u koo kp̄i u s̄mburu ko.

Adama ka wi, Gusunən Hunden dama.

Wi, wəllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

(7) U maa nεε,

Sakari, mba n̄ da n̄ guu baka te ta w̄a Sorobabelin wuswaaə.

Sorobabeli wi, u koo tu kəra

kpa u kpee geeru yara

te ba koo s̀ndi s̄a yerun wii kpiirə.

Saa ye s̄ə, t̀mbu ba koo nuku dobun kuuki ko ba n̄ m̀

anna a kpee buraru wa.

(8) Yinni Gusunə u maa Sakari s̄əwa u nεε,

(9) Sorobabeliwa u dii ten kpeεkpeεku sw̄i.

Wiya u koo maa ten bana wiru go.

Saa ye s̄əra n̄n t̀mbu ba koo gia ma nε, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na nun gərima.

(10) Yen s̄, bu ku s̄mbu ten tore gεm

baa t̄ n̄ s̄an na piibu.

Ba koo nuku dobu ko

b̄ n̄ w̄ε wa

yi ba ra ka ganan d̄ndabu m̄eri

Sorobabelin n̄māə.

5

Sakari u tireru wa ta ȳəwa

¹ Sakari u maa n̄ni seeya k̄siru s̄ə ma u tire kureru garu wa ta ȳəwa.

² Ma Gusunən gərado u ǹn bikia u nεε, mba a waamə mi.

Ma u nùn wisa u nεε, tire kureru gara na waamə ta yǎwa. Ten dεεbu sǎawa gəm soonu yendu. Ten yasum maa gəm soonu wəkuru.

³ Yera u nùn sǎwa u nεε, bōriya ta sǎwa yi yi koo yabi tem mε kpuro sǎ. Ten bee tiaə, ba yoruawa ma ba koo gbenəbu kpuro gira minin di. Bee tiaə maa ba koo be ba ra bōri weesugii ko gira.

⁴ Gusunə wəllu ka tem Yinnin tiiwa u koo de bōri yi, yi na kpa yi gbenəbun yenusu di ka sere be ba ra ka Yinni Gusunən yīsiru bōre kam. Miya yi koo sina yi yin wǎa yeru ko kpa yi ben dirun kpeεkpeεku ka ten kpenu di.

Sakari u tən kurə goo wa

kāsiru sǎ

⁵ Gusunən gərado wi, u Sakari susi ma u nεε, a nənɪ seeyo a wa ye ya yarim wee.

⁶ Ma u nùn wisa u nεε, mba mi.

Ma u nεε, birera mi, ta yarim wee tē sǎ tem min tambu kpuron toranu yiba.

⁷ Sanam mε bire ten wukiritia ye ba kua ka pεerum ya wukiarə, yera u kurə goo wa u sǎ ten sǎwə.

⁸ Ma gərado wi, u nεε, kurə wi, u sǎawa toranu.

Ma u wure u kurə wi taare bire ten sǎwə, ma u wukiri.

⁹ Ye u maa nənɪ seeya wəllə, yera u kurəbu yiru gabu wa kāsiru sǎ. Kurə be, ba kasi mə nge kpakpayε, ma woo ga yi suamə. Ma ba na ba bire te sua ba ka da wəllə.

¹⁰ Ma u gərado wi bikia u nεε, mana ba ka tu dǎ.

¹¹ U nùn wisa u nεε, ba ka tu dǎwa Babilonin temə. Miya ba koo tu diru bania. Bā n tu bana ba kpa, kpa bire te, ta n wǎa mi.

6

Sakari u tabu kεkε nne wa

kāsiru sǎ yi dumi gawe

¹ Sakari u maa nənɪ seeya ma u tabu kεkε nne wa yi dumi gawe yi yariə guunu yirun baan di. Guu ni, nu sǎawa sii ganduginu.

² Tabu kεkε gbiikaa, dum swēεya yi gawe. Yiruse, kənkərəba.

³ Itase, kaaba. Nnese, dumi yi yi bau swāasu mə.

⁴ Ma u gərado wi u ka nùn gari mǎ bikia u nεε, berə mi nen Yinni.

⁵ U nùn wisa u nεε, wəllun goonu nnen wosa si su raa wǎa Gusunə, tem kpuron Yinnin bəkuə. Siya su tē doonə.

⁶ Dum kənkərə be ba tabu kεkε yen tia gawe mi, ba dǎwa sǎ yēsan nəm geu gia. Ma dum kaa be, ba swī. Adama dum bau swāasugii yi, yi dǎwa sǎ yēsan nəm dwareu gia.

⁷ Dum swēε yi, yi yara ma yi kana yi da yi tem bukiana. Ma gərado wi, u yi sǎwa u nεε, yi doo yi tem mε bukiana.

Ma yi tem mε bukiana.

⁸ Gərado wi, u nùn soka u nεε, a mεerio a wa. Dumi yi yi da sǎ yēsan nəm geu gia mi, yi Gusunən mərə suresiawa bera mi.

Ba koo Yinni Gusunən

sǎa yeru seeya

⁹ Yinni Gusunə u Sakari sǎwa u nεε,

¹⁰ a yoo beni, Helidai ka Tobiya ka Yedayan kēnu mǎ kpa a da Yosiasi, Sofonin biin yenuə mi yoo be, ba wǎa sanam mε ba tunuma Babiloniə.

¹¹ Kpa a sii geesu ka wura sua a ka sina furə ko ge kaa doke Yosue, yāku kowo tənwero, Yosadakin biin wirə.

¹² Kpa a nùn sǎ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Gusunǎ wǎllu ka tem Yinni na gerua. Na nɛɛ,

goo wǎa wi ba mǎ kp̄ii p̄tura.
Saa win min diya wǎara koo yari
kpa u nɛn sǎa yee te bani.

¹³ U koo sina yǎnu sebe,
kpa u sina win sina gǎnǎa u tǎmbu kpara.
Yǎku kowo ko n wǎa win bǎkuǎ
kpa ba n nǎa tia sǎa mam mam.

¹⁴ Sina furǎ ge, ga ko n wǎawa nɛ, Yinni Gusunǎn sǎa yerǎ. Geya ga koo de bu Helɛmu ka Tobiya ka Yedaya ka Hɛni, Sofonin bii yaaya.

¹⁵ Ma Sakari u nɛɛ, be ba wǎa n toma, ba koo na bu sǎa yee te bani. Saa ye sǎara ba koo gia ma nɛ, Gusunǎ wǎllu ka tem Yinniwa na nun gǎrima.

Yeni kpuro ya koo koorawa ì n nɛ, Gusunǎ bɛɛn Yinnin gere mɛm nǎawa mam mam.

7

Nǎa bǎku te ba ka

Yerusalemun bansu yaayama

¹ Darusin bandun wǎǎ nɛɛse sǎa, yen suru nǎaba nɛɛse wi ba mǎ Kisilun sǎa nɛɛse sǎara Yinni Gusunǎ u ka Sakari gari kua u nɛɛ,

² Beteligibu ba raa Sarɛɛɛ ka Regɛmu Mɛlɛki ka gabu gǎra Gusunǎ wǎllu ka tem Yinnin sǎa yerǎ bu ka win durom kana.

³ Kpa bu maa yǎku kowobu ka win sǎmǎbu bikia bǎ n ko ba n sumǎn na, kpa ba n nǎa bǎkua wǎǎn suru nǎabuse kpuro sǎa nge mɛ ba mǎ tɛɛbun di.

⁴ Yera Gusunǎ, wǎllu ka tem Yinni u Sakari sǎawa u nɛɛ,

⁵ a yǎku kowobu ka tǎn be kpuro wisio a nɛɛ,
saa wǎǎ wata ka wǎkurun di, ba ra nǎa bǎke
kpa ba n wǎa nuku sankiranu sǎa wǎǎn suru nǎabuse ka nǎaba yiruse sǎa.
Adama ba ñ ye mǎ bu ka man bɛɛrɛ wɛ.

⁶ Bǎ n maa dimǎ, ba nǎrumǎ, ben tiin sǎna.

⁷ Yellu, nɛ, Yinni Gusunǎ na tǎmbu kirǎ kua ka gari yinin bweseru nɛn sǎmǎ gbiikobun min di. Saa ye sǎa, Yerusalemu ka wuu si su ka ye sikerenɛn tǎmbu ba wǎa bǎri yɛndu sǎa, ma tǎmba yiba sǎa yɛsan nǎm dɛwaru gia ka wǎwǎa.

⁸⁻⁹ Gusunǎ wǎllu ka tem Yinni u maa Sakari sǎawa u nɛɛ, a tǎn be gari yini yaayasio yi yi nɛɛ,

bu tǎmbu sirio dee dee,
kpa ba n tǎn geeru ka wǎn wǎndu mǎɛsinɛ.

¹⁰ Bu ku gǎminibu ka gobekuba
ka sǎbu ka sǎarobu dam dǎre.
Bu ku maa ben winsim kǎsa bwisikusi.

¹¹ Adama ba ñ gari yi swaa sue. Ba swaa taayawa.

¹² Ma ba ben gǎrusu bǎbiasia nge kpee kpikuru. Ba ñ nɛ, Gusunǎ wǎllu ka tem Yinnin wooda ye swaa daki, ye na bu wɛ saa nɛn sǎmǎbun min di, be nɛn Hunde u ka gari kua. Ma ben swaa taa bi, bu man mǎru kua too.

¹³ Sanam mɛ na bu soka, ba ñ wisa.
Yen sǎna nɛn tii na ñ maa bu wisa
sanam mɛ ba man somiru kana.

¹⁴ Yen sǎna na bu yarinasia bwesenu kpuron suunu sǎa ni ba ñ daa yɛ.

Ma ba ben tem deri dirum
goo ku ra maa sare mi.

Ma tem gem mɛ, mu kua bansu.

Nɛ, Gusunǎ wǎllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

8

Yinni Gusunɔ u koo

Yerusalemu wesia nge yellu

- ¹ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u gerua u nɛɛ,
² nɛn nisinu kpã Yerusalemun sã.
 Domi na ye kĩ gem gem.
³ Yen sãna na nɛɛ, kon wura Yerusalemu ye sɔɔ
 kpa na n wãa mi.
 Ba koo ye soku wuu gemguu.
 Kpa bu maa nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin guu te soku guu dɛɛraru.
⁴ Durɔ tɔkɔnu ka kurɔ tɔkɔnu
 nu koo ka dɛki s̄iima
 kpa nu na nu sina yen batumaba sɔɔ.
⁵ Bii aluwaaasiba ka bii wɔndiaba
 ba koo yibu yen batuma be sɔɔ
 ba n dweebu mɔ.
⁶ Isireli be ba tien nɔni sɔɔ,
 ya ko n sãa nge ye ya kun kpɛ yu koorã.
 Adama nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,
 kon kpĩ n maamaaki ye ko.
 Nɛna na yeni gerua.
⁷ Wee na nɛn tɔmbu faaba mɔ
 be ba wãa sɔɔ yari yerɔ ka sɔɔ duu yerɔ.
⁸ Kon ka bu wurama kpa bu sina Yerusalemuɔ
 ba n sãa nɛn tɔmbu
 kpa na n maa sãa ben Yinni gemgii
 wi u naanɛ mɔ.
⁹ Wee ye nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na gerua.
 Na nɛɛ, i wɔrugɔru koowo
 bɛɛ be i nua gisɔ ye nɛn sɔmɔbu ba gerua
 sanam mɛ ba nɛn sãa yee ten kpɛɛkpɛɛku swĩ.
¹⁰ Domi yellu, goo ku ra win sɔmburun kɔsiaru wa.
 Goo ku ra maa yaa sabe ni nu nùn sɔmburu kuan kɔsiaru wɛ.
 Saa ye sɔɔ, goo ku ra yari.
 Goo ku ra maa du ka bɔri yɛndu yibɛɛɛban sɔ.
 Domi na tɔmbu yɔsuwa bu ka wɔrina.
¹¹ Adama tɛ, na ñ maa Isireli be ba tie kuammɛ nge mɛ na kua yellu.
 Nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.
¹² Kon de bɔri yɛndu tu duwa tem sɔɔ kpuro.
 Resɛm ya koo ma.
 Gura ya koo nɛ
 kpa tem mu d̄ianu ko.
 Doma nini kpurowa kon Isireli be ba tie kua.
¹³ Bɛɛ Yudaba ka Isireliba,
 wee i kua bwese te na b̄rusi bwesenun suunu sɔɔ.
 Adama tɛ, kon bɛɛ faaba ko
 kpa i n sãa domarugibu tɔmbun suunu sɔɔ.
 Yen sɔ, i ku bɛrum ko.
 I de i n wɔrugɔru mɔ.
¹⁴ Ameniwa nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na gerua.
 Na nɛɛ, na raa ḡɔru doke n bɛɛ kãsa kua
 yèn s̄ bɛɛn baababa ba nɛn mɔru seeya.
 Na ñ daa ḡɔru ḡasie n ye kɔbia.

¹⁵ Adama tē, na gōru doke
n Yerusalemu ka Yudan tem kpuro gea kua.

Yen sō, i ku berum ko.

¹⁶ I ka gari yini sambahuru koowo.

Yiya, baawure u n da win winsim gem sō.

Kpa i n da baawure siri gem sō

i n ka wāa bōri yendu sō.

¹⁷ I ku goo kōsa kua.

I ku bōri weesugii ko.

Domi yeniba kpurowa na tusa.

Nε, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Nō bōkurun tōru ta koo

gāsira nuku doḃun tōru

¹⁸ Gusunō wōllu ka tem Yinni u nεε,

¹⁹ nō bōku ni i ra ko suru nnese sō ka suru nōḃuse sō ka suru nōḃa yiruse
sō ka suru wōkuruse sō, nu koo gāsira nuku doḃun tōnu Yudaō. Ni sōra ba
ko n da tōo bakanu di.

Adama yeba kpuro sō, i de i gem ka bōri yendu kīa.

²⁰ Na maa wure na nεε,

tōmbu ba koo na Yerusalemuō

saa wusu dabinun di.

²¹ Wusu gasun tōmbu ba koo gasun tōmbu sō bu nεε,

bu da bu nε, Gusunō wōllu ka tem Yinnin durom kasu Yerusalemuō

kpa bu man sā.

²² Geema, bwese dabinu ka maa bwese ni nu dam mō

nu koo na nu nen durom mε kasu

kpa nu man sā.

²³ Nε, Gusunō wōllu ka tem Yinni na nεε,

yen tōo te, bweseru baatere sō,

tōmbu wōku wōkubu ba ko n Yuu turon yabe soo neni

ba n mō, ba koo ka nūn da.

Domi ba nua ma nε, Gusunō na wāa ka wi.

ISIRELIBA KA BWESE TUKUNU

9

Yinni Gusunō

u koo bwese ni nu tie siri

¹ Ameniwa Yinni Gusunō u gerua Hadarakin tem sō u nεε,
kon wuu ge ba mō Damasi siri.

Domi nen nōni wāa tōmbu sō

nge mε yi wāa Isireliban bwese keri kpuro sō.

² Kon maa Hamati ye ya wāa Damasīn tem nōo bura yerōn tem siri

ka Tiri ka sere maa Sidoni,

baa mε wuu sin tōmbu ba bwisi mō.

³ Tiri ye, ya wāa gbāra damgirun suunu sō.

Mεya ya gobi guramō nge tua.

Ma ya wura guramō nge pōtōkō.

⁴ Adama nε, Yinni Gusunō, kon ye kpuro mwa.

Kon yen dam sure nim wōku sō

kpa n de yu dōo mwaara.

⁵ Asikalonigibu ba koo ye wa

kpa bu berum duura.

Kon de tem yiiri bakabu bu Gasa wəri,
kpa Ekoronigibun yīiyabu kpuro bu kam ko.
Gasa ya koo suna bia.

Goo kun ko n maa wāa Asikalonia.
6 Sabu ba koo na bu sina Asidadu.
Kpa n Filisitiban tii suabu kpeerasia.

7 Ba n maa yem dima.
Ba n maa buu yaku dianu dima.
Ba koo kowa ne, Gusunan tambu nge Yudaba
kpa Ekoronigibu ba n maa saa nen tambu
nge me Yebusiba ba kua.

8 Kon nen sansani gira n ka nen saa yeru sikerena.
Kpa yiberε be ba daama ba wuramama bu ku raa ye wəri.
Dam dioba kun maa sarε mi.
Domi nen nani waa mi.

Suna wi u ka bari yendu sisi

9 Bee Sionigibu, i nuku dobun kuuki koowo.
Bee Yerusalemgibu, i yerio nuku dobun sa.
Wee been sina boko u sisi been mi.
U saawa gemgi ka faaba kowo.

U n tii sue.
Keta ku buuwa u sani.
10 Kon de tabu keke yi kpe Efaraimun temo
kpa dumi ka ten ni ba raa ka tabu kua yu kpeera Yerusalemu.
Suna wi, u koo ka bwesenu bari yendu naawa.
U ko n bandu diiwa nim waku geen di
sere ka nim waku gi,
saa maa daa te ba ma Efaratin di n ka da handunian goonu nne so.

Pirisamban karabu

11 Yinni Gusuna u nee,
nen arukawani ye na ka bee bakuan sa,
ma i ye sire ka yaku yaa yem,
kon been yobu yara daka kpirirun di te ta n nim ma.

12 Bee yobu, bee be i yiya bakabu ma,
i wuro been wusa si su gbaranu ma.
Na maa bee nasiam ma kon bee domaru kua
nge yellugirun nan yiru.

13 Kon Yuda dendi nge tendu.
Kpa Efaraimu ya n saa ten senu.
Yerusalemu, kon wunen bibu sua bu Gerekiba tabu wəri.
Kon bu kowa nge tabu dura damgiin takobi.

14 Ne, Yinni Gusuna, kon tii sasi walla.
Nen seu ga koo doona nge guru maakinu.
Kon kaba so,

kpa n sarama guru woo baka so,
ge ga wee saa so yesan nam dwaru gian di.
15 Ne, Gusuna, wallu ka tem Yinni, kon nen tambu kasa.
Ba koo ben yiberεba kamia bu ben kpurantennun kpenu kasuku.
Kon de yiberε ben yem mu yari nge tam,
n kun me nge yaku yaa yem me mu ra gbεru yibu
bu yeka yaku yerun kana.

16 Yen tao te, kon nen tambu faaba ko
nge me ya kparo u ra win yanu faaba ko.

Ba koo balli ben temə nge kpee gobigii
 ni ba mani sina furə sɔɔ.
 17 Tem miya doo nəuru ka buram mu ko n wāa.
 Alikama ka tam koo de aluwaasiba ka wəndiaba ba n dam mə.

10

Gusunə turowa sāa Yinni

1 I Yinni Gusunə kanə u beε tom buruku gura kē.
 U koo de guru woo gu na
 kpa guru baka yu nε.
 Kpa yakasu su kpi baama.
 2 Domi būu n̄n bwāarokunu ba m̄ Terafimu nu weesu m̄.
 Sərobu ba kās̄i weesuginu waamə.
 Ben dosusu su sāawa weesu.
 Sin nuku yemiasiab̄u sāawa kam dirum.
 Yen s̄na ba sirene nge yaa sabenu.
 Ba wənwəndu soore,
 domi ba n̄ kparo mə.

Yinni Gusunə

u koo win tambu yakia

3 Yinni Gusunə u nεε,
 na ka kparo tuko be ba n̄n tambu kpare m̄ru m̄.
 Be, be ba sāa nge bonu mi, kon bu wərima.
 Domi nε, Gusunə w̄llu ka tem Yinni
 na n̄n tambu Yudaba naawa.
 Kon bu dendiwa tabu s̄ɔɔ nge dum girimagia.
 4 Ben min diya sinambu ba koo yari.
 Kpa ba n dam mə nge gani gəmburun kperu,
 n̄ kun mε nge kuu bekurugirun gbere,
 n̄ kun mε nge t̄n te ba ra ka tabu de.
 5 Ba ko n sāawa nge tabu durə damgii
 be ba ben yiberεba taakumə swεε s̄ɔɔ nge p̄təkə.
 Ba koo tabu ko ȳn s̄ nε, Yinni Gusunə ko na n ka bu wāa.
 Ben yiberε be ba dumi ȳɔɔwa ba koo sekuru wa.
 6 Kon Yudaba tās̄isia,
 kpa n Isireliba w̄ra.
 Kon ka bu wurama,
 domi na ben wənwəndu mə.
 Ba ko n sāawa nge be na n̄ daa biru kisi.
 Domi n̄na na sāa Gusunə ben Yinni.
 Kon ben kanaru mwa.
 7 Efaraimuba ba ko n sāawa nge tabu durə damgibu.
 Ba ko n nuku dobu mə nge w̄i u tam n̄ra.
 Ben bibu ba koo ye wa kpa bu nuku dobu ko.
 Ba koo nuku dobu ko nε, Yinni Gusunən s̄.
 8 Kon wia ko bu ka mennama.
 Domi n̄na na bu yakiamə.
 Ba koo dabia nge yellu.
 9 Kpa n de ba n pusa bwesenun suunu s̄ɔɔ.
 Mi ba wāa n toma mi,
 ba ko n da man yaaye min di.
 Kpa ba n wāa mi ka ben bibu.
 Yen biru, ba koo wurama.

10 Kon de bu wurama saa Egibitin di.
Kon bu mennama saa Asirin di.
Kpa n de bu wurama Galadiɔ ka Libaniɔ.
Batuma kun bu turi.

11 Ba koo nim wɔku tɔbura mi ba nuku sankiraru wa.
Gusunɔ u koo gen nim kurenu so,
kpa Nilun daarun nim mu gbera.
Asirigibun tii suabu koo kpe.
Kpa Egibitigibun bandu tu nɔru ko.

12 Kon nen tɔmbu tɔsisia.
Kpa ba n sɔimɔ ka nen yɔsiru.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

11

Ba damgibu kɔsuka

1 Bɛɛ Libanigibu, i bɛɛn kɔnnɔsu kenio
kpa dɔɔ u bɛɛn dɔɔ ye ba mɔ sɛduru di.
2 Bɛɛ dɔɔ ye ba mɔ sipɛɛ, i weeweenu koowo.
Domi sɛduruba ba wɔruka.
Be ba tii sue mi, ba kpeera.
Bɛɛ Basanin dɔɔ bakanu, i weeweenu koowo.
Domi dɔɔ sɔɔ ge ba n daa kpɛ bu du ga wɔruka.
3 Kparobu ba wuri mɔ,
domi ben bɛɛɛ ya kpa.
Gbee sinansu su kukirimɔ,
domi Yuudenin dɔɔ sɔɔn bɛɛɛ ya kpa.

Kparobu yiru

4 Ameniwa Yinni Gusunɔ u Sakari sɔɔwa. U nɛɛ, a yɔanu kparo ni ba koo go.
5 Be ba nu dwemɔ ba goomɔ ba n bu sɛɛyasiamɔ. Be ba maa nu daramɔ ba mɔ, ba nɛ, Gusunɔ siara, domi ba gobi mɔ. Nin kparobu ba ku ra maa ka nu yinɛ.
6 Nɛ, Yinni Gusunɔ na n maa tɔmbun wɔnwɔndu mɔ tem mɛ sɔɔ. Kon baawure beriwa win winsim nɔmuɔ ka win sunɔn nɔmuɔ. Ba koo ben tem arumani gurawa. Na n maa bu wɔramɔ ben yibereban nɔmun di.
7 Yera Sakari u yɔanu kparabu wari ni ba koo go. Yɔa niya nu kɔsuru bo. Ma u kpara deki yiru kasu. U tia soka durom, tia maa nɔɔ tia. Ma u da u yɔa ni nɔɔri.
8 Suru tian baa sɔɔ u nin kparobu ita go. Ma u ka nu tii kpara u temanabu kpana. Ma nin tii nu nɔn tusa.
9 Ma u nɛɛ, na n maa nu kparamɔ. Nin ni nu koo gbi, nu gbio. Ni nu koo maa tiara nu tennɔ.
10 Ma u win deka ye u soka durom bɔɔka u ka sɔɔsi ma u win arukawani kusia ye u raa ka bwesenu kpuro bɔkuu.
11 Yen tɔɔ tera u arukawani ye kusia. Ma yɔa kɔsu ni nu nɔn mɛɛra mi, nu gia ma Yinni Gusunɔn gariya yi kooramɔ.
12 Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, yà n bu wɛre, bu nɔn kɔsiaru wɛɛyɔ, ya kun maa bu wɛre, bu derio.
Yera ba sii geesun gobi tena yɔira ba nɔn kɔsia.
13 Ma Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a sii geesun gobi tena ye ba mɛɛra bure mi, mɔmɔ wɛɛyɔ.
Ma u gobi yi sua u yari Gusunɔn sɔa yerɔ yi ka ko mɔmɔgii.
14 Yen biru, u maa win kpara deka yiruse ye u soka nɔɔ tia mi, bɔɔka u ka sɔɔsi ma Yudaba ka Isireliban baa sɔɔ nɔɔ tia maa sari.

¹⁵ Yinni Gusunə u maa nùn sɔwə u nɛɛ, a kparo nge kparo gari bəka.

¹⁶ Domi kon kparo goo seeya tem mɛ sɔɔ, wi u kun yāanu nɔɔrimə ni nu gɔɔ dɔɔ. U n̄ nin binu kasum dɔɔ. U n̄ ni nu mɛɛra wa tim kuammɛ. Mɛya u n̄ maa ni nu bwāa do nɔɔrimə. Adama u koo ni nu gum mən yaa tem sere ka nin kōriə.

¹⁷ Bɔrurowa kparo gari bəka wi u yāanu derimə.

Takobi yu win gāseru ka win nəm geun nōnu kəsukuo,
kpa gāse te, tu gbera kpa nōnu ge, gu gbi.

12

Yinni Gusunə

u koo Yerusalemu yakia

¹ Gari yi Yinni Gusunə u gerua Isireliban sɔ wee.

Wi, wi u wəllu ka tem mɔma,

ma u maa tənɔ hunde dokea

² u nɛɛ, na Yerusalemu kua nge nɔra ye ya nɛn mɔru yiba nge tam. Ya koo bwese ni nu ka ye sikerene woo tiro kpɛɛ. Woo tiro ge, ga koo Yudaba kpuro nɛnɛ bā n Yerusalemu tarusi.

³ Tɔɔ te sɔɔ, kon ye gɔsia nge kpee bakaru. Be ba kī bu tu sua ba koo mɛɛra wa. Handunian bwesenu kpuro nu koo menna nu tu wəri.

⁴ Yen tɔɔ te, Yinni Gusunə u nɛɛ, kon ben dumi woo tiro kpɛɛ kpa n yin maasəbu nōni swāaru kpɛɛ, kpa n bwese tukunun dumi wōkoru kpɛɛ. Adama kon Yudaba kōsu.

⁵ Yudan wirugibu ba koo nɛɛ, Yerusalemugiba ba sāa ben dam nɛ, Gusunə ben Yinnin sɔ, nɛ wi na wəllu ka tem mɔ.

⁶ Yen tɔɔ te sɔɔ, kon Yudaban wirugibu kowa nge dɔɔ boko dāa sɔwə, n̄ kun mɛ nge wii bən tən dɔɔ ba saka dīa bəkunu sɔɔ. Ba koo bwese ni nu ka bu sikerene kamiawa mam mam. Adama Yerusalemugibu ba ko n sɔwə ben temə.

⁷ Nɛ, Yinni Gusunə kon Yudaban yenusu faaba ko, kpa Dafidin yɛnun bɛɛrɛ ka Yerusalemugibun bɛɛrɛ yu ku raa Yuda be ba tiegia kera.

⁸ Yen tɔɔ te, kon Yerusalemugibu kōsu. Be sɔɔ, wi u kun daa dam mɔ, u koo dam kowa nge Dafidi. Kpa Dafidin yɛnugibu ba n sāa nge Gusunən gɔrado wi u yɔ ben wuswaaɔ.

Ba gɔɔ wooru sɔ

tem mɛ kpuro sɔɔ

⁹ Yen tɔɔ te, kon kookari ko n bwese ni kpuro go ni nu Yerusalemu wərim wee.

¹⁰ Kon de Dafidin yɛnugibu ka Yerusalemugibu ba n wənwəndu mɔ kpa ba n da kanaru ko, kpa bu gəsirama nɛn mi, nɛ wi ba yaasa saka. Ba koo man swīisi nge win bii teereru ta gu. Ba koo swīwa ka nuku sankira bakanu nge win bii gbiikoo u gu.

¹¹ Yen tɔɔ te, nuku sankiraru ta ko n kpā Yerusalemu nge te ba kua Hadadiriməən sɔ Mɛgidon wəwaaɔ.

¹² Tem mɛ kpuro sɔɔ, ba ko n gɔɔ wooru sɔwə yɛnu ka yɛnu. Dafidin yɛnugibu, kurəbu ka durəbu nɛnɛm. Natanin yɛnugibu, kurəbu ka durəbu nɛnɛm.

¹³ Lefin yɛnugibu, kurəbu ka durəbu nɛnɛm. Simein yɛnugibu, kurəbu ka durəbu nɛnɛm.

¹⁴ Nge mɛya yɛnu si su maa tien tambu ba ko n gɔɔ wooru sɔ nɛnɛnka, kurəbu ka durəbu nɛnɛm.

13

¹ Yen tɔɔ te, bwia gaa ya koo yari yu ka Dafidin yɛnugibu ka Yerusalemugibun toranu wɔka.

*Yinni Gusunɔ u koo
win sɔmɔ weesugibun*

bwāarokunu kəsuku

² Yen tɔɔ te, nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni kon bɔnɔn yĩsinu kpeerasia tem mɛ sɔɔ kpa bu ku raa maa nu yaaya. Kon maa nɛn sɔmɔ weesugii be ba bɔu sɔarun kĩru mɔ mi wuna.

³ Goo ù n gari weesugii mɔ, win tundo ka win mɛro ba koo nùn sɔwa bu nɛɛ, kaa gbi. Domi a weesu mɔwa ka Yinni Gusunɔn yĩsiru. Kpa tundo wi, ka mɛro wi, bu nùn takobi sɔku bu go sanam mɛ u gari yi mɔ.

⁴ Yen tɔɔ te, Gusunɔn sɔmɔbu ba koo sekuru wa ben kãsi weesuginun sɔ. Bà n gari mɔ, ba ñ maa yabe sansuginu sebumɔ bu ka tɔmbu nɔni wɔke.

⁵ Ben baawure u koo nɛɛwa, u ñ sãa Gusunɔn sɔmɔ. Wi, gbaa wukowa. Domi ba nùn dwawa saa win piiburun di.

⁶ Bà n nùn bikia ba nɛɛ, mana u sere mɛɛra yeni wa ye ya wãa win nɔmaa, kpa u wisi u nɛɛ, u ye wawa win bɔrɔ kĩnasibun yɛnuɔ.

Ba koo gia ma

Gusunɔwa u sãa Yinni

⁷ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, takobi, a nɛn kparo wi na kua nɛn bɔɔ wɔrio. A nùn goowo kpa yãanu nu yarina, kpa n ni nu kun dam mɔ wɔri.

⁸ U maa nɛɛ, bà n tem mɛn tɔmbu bɔnu kua suba ita, yen suba yiru ya koo gbi kpa sube tee teni tu tiara.

⁹ Kon sube tee te dɔɔ doke kpa n tu sɔwa nge mɛ ba ra sii geesu sɔwe. Kon tu sɔwawa nge mɛ ba ra wura sɔwe. Ta koo nɛn yĩsiru soku kpa n tu wurari. Kon tu sɔ n nɛɛ, ta sãawa nɛn tɔmbu. Kpa ten tii tu maa nɛɛ, na sãawa Gusunɔ ten Yinni.

14

Yinni Gusunɔn tɔru

¹ Bɛɛ Yerusalemugibu, Yinni Gusunɔn tɔra wee.

Ba koo bɛɛn yãnu gura bu bɔnu ko bɛɛn nɔni biru.

² U koo bwesenu kpuro mɛnna nu ka Yerusalemu wɔri.

Ba koo ye mwa kpa bu yen yɛnusu dɔɔ sɔku.

Ba koo ka yen tɔn kurɔbu kpuna ka dam.

Kpa bu yen tɔmbun bɔnu yoru mwɛɛri bu ka doona.

Adama ba ñ be ba tie goomɔ.

³ Saa ye sɔra Yinni Gusunɔ u koo tii sɔɔsi

kpa u ka bwese ni tabu ko nge mɛ u ra ko tabu sɔɔ.

⁴ Yen tɔɔ te, u koo win naasu sɔndi Olifin guurɔ

te ta wãa Yerusalemun dee deeru, sɔɔ yari yeru gia.

Olifin guu te, ta koo bɛsira suunuɔ

saa sɔɔ yari yerun di sere sɔɔ duu yerɔ.

Wɔwi baka ya koo yari ten suunu sɔɔ.

Guu ten bee tia ya koo da sɔɔ yɛsan nɔm geu gia

kpa bee tia yu maa da sɔɔ yɛsan mɔm dwaru gia.

⁵ Saa ye sɔɔ, i ko i duki dawa win guunun wɔwa sɔɔ.

Domɔ wɔwa ye, ya ko n wãawa sere Atisɛliɔ.

I ko i duki suwa nge me i raa kua
 sanam me tem yiribu bee deema
 Osiasi Yudaban sina bokon waati.
 Saa ye saara Gusunə nen Yinni u koo na ka win tən deero bu.
 6 Yen tɔɔ te, yam bururam mu n̄ ko n maa wāa.
 Pura ya ko n wāa ka sere maa nim me mu gəsira nge kperu.
 7 Tɔɔ te, ta ko n sāawa nenem te Yinni Gusunə u yē.
 Ba n̄ wɔ̄kuru ka sɔɔ sɔɔ wunanamə.
 Adama yoka, yam bururam mu koo sɔɔsira.
 8 Yen tɔɔ te, nim gem mu koo yari Yerusalemun di
 kpa men sukum mu koku mu da nim wɔ̄kuə
 ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia,
 kpa sukum mu da nim wɔ̄ku ge ga wāa sɔɔ duu yeru gia.
 Nge meya n ko n sāa sɔɔ sāreru ka guran saa.
 9 Yinni Gusunəwa u ko n sāa tem kpuron sunə.
 Wi turowa u ko n sāa Yinni.
 Win turon yisira tambu kpuro ba koo gia.
 10 Isireliban tem kpuro mu koo gəsia wəwa
 saa Geban di sɔɔ yēsən nəm geu gia
 n ka da Riməwə Yerusalemun sɔɔ yēsən nəm dwaru gia.
 Saa ye sɔɔ, Yerusalemu ya koo yisuru yari
 kpa ya n wāa yen ayerə.
 Ya ko n wāawa saa kənnə ge ba m̄ Benyamēen di,
 n ka da kənnə gbiikuuə,
 sere ka kənnəwə ge ba m̄ gani gəmbunu.
 Saa maa kəsū yee te ba m̄ Hananelin di,
 n ka girari sina bokon resəm gama yerə.
 11 Tamba koo sina ye sɔɔ.
 Ba n̄ maa ye kam koosiamə.
 Ya ko n wāawa bəri yendu sɔɔ.
 12 Wee n̄ni swāa te Yinni Gusunə u koo tambu kpēe
 be ba Yerusalemu tabu wəri.
 Ben wasi koo kəsiwa ba n ka s̄imə.
 Ben n̄ni yi koo kəsi ben n̄ni wərusu sɔɔ,
 kpa ben yari yi kəsi ben n̄sə.
 13 Yen tɔɔ te, n̄e, Yinni Gusunə kon wahala baka doke ben suunu sɔɔ.
 Kpa bu wərina bu soona.
 14 Yudaba ba koo tabu ko Yerusalemuə,
 kpa bu bwese tuku ni nu ka bu sikerenen dukia gurama.
 Yera, wura ka sii geesu ka yāa dabinu.
 15 Nin dumi ka nin birakəsū
 ka nin yooyoosu ka nin ketekunu
 ka sere maa yaa sabe ni nu wāa mi,
 kpuro nu koo dumgbeku mwaaara.
 Dumgbeku tia yera ya koo nu deema.
 16 Bwese ni nu raa Yerusalemu ye wəri,
 nin ni nu tie, nu ko n da n̄ewa wɔ̄ɔ baagere
 nu yiira Gusunə sina bokon wuswaaə,
 wi u sāa wəllu ka tem Yinni,
 kpa nu Kunun tɔɔ bakaru ko.
 17 Bweseru garu t̄a kun de
 tu Gusunə sina boko wi u sāa wəllu ka tem Yinni yiira
 tu s̄a Yerusalemuə,

gura kun nɛmɔ ten temɔ.

¹⁸ Egibitigibu bà kun de Yerusalemuɔ

bu ka Kunun tɔɔ bakaru ko,

gura kun nɛmɔ ben temɔ.

U koo bu wahala dokewa

nge bwese ni nu yina nu da

nu Kunun tɔɔ bakaru ko.

¹⁹ Nge mɛya u koo Egibitigibu ka bwese ni nu yina nu Kunun tɔɔ bakaru da
Yerusalemuɔ kua.

²⁰ Yen tɔɔ te, ba koo dumin yangirenu sɔɔ yore bu nɛɛ, Yinni Gusunɔgia.

Sãa yerun wekenu kpuro nu ko n sãawa nge yãku yerun gbɛã.

²¹ Wekenu kpuro nu ko n sãawa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniginu Yerusalemuɔ
ka Yudaɔ.

Be ba koo yãkuru na,

bera ba ko n da nu sue

bu ka ben yãku yaa yike.

Yen tɔɔ te sɔɔ, ba ñ maa tenkuba wasi sãa yeru mi,

ba n yãnu dɔramɔ.

MALAKI

Sa'onayā

- ¹ Yā kū Dikiri ò Isarailanɔne Malaki gāin dí.
- ² Makū Dikiri ma pì má yeáí, akū a pì ma yeáí deramεε? Makū Dikiri ma pì Isau bi Yakubu v̄ninloo? Bee kū abireo Yakubun má yei
- ³ ma gi Isauí, akū ma a gusĩsĩde lì gugbagaraga ũ, ma a b̄susu kè gbáranna gbēgbonno kúki ũ.
- ⁴ Edomu gbē p̄no pì ò n̄ wēteno dúgu z̄, oni era ò n̄ bezĩno fute. Akū makū Dikiri Z̄ikaride ma pì: Tó ò k̄ke ò k̄ate, mani gboro, oni pīne B̄usu V̄anidenɔ, gbē kū Dikiri p̄tē k̄e k̄ũwo ari ḡro s̄inda p̄inkino!
- ⁵ Á wé ni yā pì e à pi Dikiri z̄k̄o ari Isarailanɔ b̄usu lé dire kpa.
- ⁶ Né dì a de kpe ta akūs̄ z̄òblerii dì a dikiri kpe ta. Kū má de á De ũ, át̄eni ma kpe ta yá? Kū má de á Dikiri ũ, á ma v̄ina v̄i yá? Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé mat̄eni á la. Ák̄no sa'orino ák̄no mé át̄eni ma gya bo. Adì pi: Deran o n gya b̄o?
- ⁷ Kū a ma teburu gya b̄o yāime. Adì su ma gbagbakia kū p̄oble gbās̄io. Adì pi: Deran o n gbagbaki gb̄aa lèe?
- ⁸ Kū a su sa oma kū p̄o v̄inanɔ, yā v̄anin gweroo? Kū a sa òma kū p̄o ε̄eno kū a gyārenɔ, yā v̄anin gweroo? À gé kpá b̄usu gbē z̄k̄o a gwa! Á yā ni káagu yá? Aní á s̄abu kpá yá? Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé mat̄eni á la.
- ⁹ À k̄ute kemene mà á wēnda gwa. Ama tó p̄o dí takanɔn kú á oĩ, mani sí yá? Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé mat̄eni á la.
- ¹⁰ Ò pi á gb̄eke ḡe à ma on z̄é tàta yā, de òsun ḡe ò té ká ma gbagbakia p̄aro. Abirekū s̄ana. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò. Á yā ten kemene nnaro, mani á gba síro.
- ¹¹ Zaa ifáboki kpa ari a léte kpa ma tó niḡo z̄k̄o burino té. Oni turaretiti kpátamene oni sumene kū gba gbās̄isarinɔ gu s̄inda p̄inkia, zaakū ma tó niḡo z̄k̄o burino té. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò.
- ¹² Ama ák̄no adì d̄ke kū ma t̄o adì pi ma teburuu gbās̄i v̄i, akū adì sa oa kū p̄okade ginano.
- ¹³ Makū Dikiri Z̄ikaride ma pì: Adì pi á kpasa kū yā p̄io, akū adì lézuki kea. Tó a su ma gbagba kū p̄o k̄nokunanɔ kū p̄o ε̄eno kū p̄o gyārenɔ, mani abireno sí yá? Makū Dikiri makū mé mat̄eni á la.
- ¹⁴ Manafikide kū à p̄o s̄a v̄i a kp̄asan kū à lé s̄emene, akū à ḡe à ma gbagba kū p̄o mamberudeo a ḡene ũ, ma láari b̄o adea. Zaakū makūme Kína z̄k̄o ũ, ma tó dì burino naasi kū. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò.

2

- ¹ Makū Dikiri Z̄ikaride ma pì: Ák̄no sa'orino á yān dí s̄a.
- ² Tó ádi ma yā maro, tó ádi da á sw̄en à ma tó kpáro, mani láari boáwa de àsun ḡs̄ arubarika v̄iro. Ma b̄oáwa se k̄, zaakū ádi da á sw̄en a ma tó kpáro.
- ³ À ma! Mani kp̄ak̄e á burinoí á yāi, mani dikpe sa'opono gb̄o l̄l̄o á ānwa, oni á s̄ete ò á k̄ote.
- ⁴ Aniḡo d̄s̄ s̄a kū ma yā dí d̄iteáre de ma bàka kunna kū Levi burino kpé kun. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò.

⁵ Ma bàka kunna kúnwo pìi gūn ma wèndi kú aafiao kpàíma de ògō ma vīna vī, akū ò ma vīna vī, ní nini kòko ma tó yāi.

⁶ Yādannena yāpura da ní lén, odi ékeyā ma ní lénlo. Ò táa ò kúmao kú lédokōnō kú nèsɛpurao ò gbēnō bò yā vāni gūn dasi.

⁷ À mana sa'ori gō dōna vī de gbēnō le ò yādannena ma a léi, zaakū àkūme makū Dikiri Zìkaride zìri ũ.

⁸ Àkōnō sō a zā zéa, á yādannenanō tò gbēnō fù dasi, a ma bàka kunna kú Levi burinō gbòro. Makū Dikiri Zìkaride makū mé ma ò.

⁹ Akū ma tò ò á gya bò ma á kīa gbē sīnda pínki kīnaa, kú ádi té ma ágbairo akūsō adi gbēnō tè bo doka musu.

Yìgidena yā

¹⁰ À de ó pínki De mèn domɛɛ? À de Luda dokōnō mé à ó kɛɛ? Bó mé à tò odi yāfute kekōnɛɛ? O Luda bàka kunna kú ó dizinō yā gbòro.

¹¹ Yudanō yāfute kè ò yā vāni kè Isarailanō būsun kú Yurusalemuo, zaakū ò tānagbagbarinō sè nō ũ ò Dikiri kpé kú à yeii gbāa lèo.

¹² Gbē kú à yā dí taka kè, Dikiri a kē Yakubu burinōa, bee tó díme, bee tó à sù kú gbanō Dikiri Zìkaridenɛ.

¹³ Yā plade kú adi kɛn dí. Adigō sō dō àgō wiki pé, á wé'i digō kú Dikiri gbagbakia, kú adi wé sé à gba kú a suone gwa gbasa à sīro yāi.

¹⁴ Adì pi: Bó mé à sù kú yā dioo? Kú Dikiri mé à sèedade ũ á dagura kú n kɛfennakɛgōrō nɔkpammao yāime. Zaakū n nɔkpamma pìn n gbēndo kú a kō yā mà ũ, akū n yā futenɛ.

¹⁵ À de Dikiri á kɛ mè dokōnō ũ de á mè kú á léo gō dokōnō yāimeɛ? Bón Luda ten péa á mèdokōnōke pìi musuu? De á nénō le ò a yā ma yāime. Abire yāi àgō á zīda kūna dō de àsun yā fute á nɔkpammanero.

¹⁶ Makū Dikiri Isarailanō Luda ma pì, ma zā yìgidenan kú nō kpebonaao. Makū Dikiri Zìkaride makū mé ma ò. Àgō á zīda kūna dō, àsun yā futenero.

¹⁷ A tò Dikiri kpàsa kú á yā'onaao. Adì pi: Ó yā kpate mé à a kpàsaa? Kú adi pi vānikerinō mana Dikirinɛ, akū ní yā dì káagu yāi. Adì pi dō Luda kú àdi yākpate kɛ kú gbēnō a zéa pì kú mámɛɛ?

3

Dikiri yākpatekɛgōrō zī

¹ Makū Dikiri Zìkaride ma pì: À ma! Mani ma Zìri gbare à domɛnɛ are à zé kekɛmɛnɛ. Dikiri kú adi a kīnaa wete ni gē a kpén kánto. À ma, ma bàka kunna kááo Malaika kú á pō dōaa pì ten su!

² Ama dí mé ani a sugōrō fō? Tó à bò gupuraa, dí mé ani fō à zɛɛ? Zaakū anigō de lán mōbaasari té bàme, lán pópipirii mōsōnō gbāna bà.

³ Ani vute à gbēnō baasa à gbāsī boínɛ. Ani gbāsī bo Levi burinōnɛ lākū òdi kɛ wura kú andurufuuoone nà, gbēnō ni gbasa ò su Dikirinɛ kú gbanō a zéa.

⁴ Gōrō birea Yurusalemudenō kú Yudanō ní pínki gba ni ká Dikirigu lán yā bà, lán a zī bà.

⁵ Makū Dikiri Zìkaride ma pì: Mani suái yākpatekɛkia manigō wāna mà gbē kú ò ma vīna vīronō bobo ní dān: Pōdammarinō kú zinakerinō kú gbē kú òdi la da ékeyā musunō kú gbē kú òdi gbāna mō ní zìkerinōnɛ kú gyaanōnō kú tonenō kú bōasunō.

Kpāni'ona Ludaa

⁶ Makū Dikiri madì litero. Abire yāin ákōnō Yakubu burinō ádi kakatero.

⁷ Makū Dikiri Zìkaride ma pì: Zaa á dizinɔ ɔɔɔa a pã ma yãɛ á téiro. À arɛ dɔma, mani arɛ dɔáwa. Adì pi, deran óni arɛ dɔmmaa?

⁸ Bisāsiri dī kpāni o Ludaá yá? Ama áteni kpāni oma. Adì pi, bó musun áten kpāni omaa? Á pɔ kuride kū á gbanɔ yā musumɛ.

⁹ Á buri sīnda pínki gò láari pɔ ũ kū áten kpāni oma yāi.

¹⁰ À su kū pɔ kurideo pínki à ká ma aruzekɛkatekin, de pɔble gɔ kú ma kpén. Makū Dikiri Zìkaride makū mé ma ò. À ma lé abire musu à gwa, tó mádi musu zé wē ma arubarikaa pisiáɛ a kura a kákakiro.

¹¹ Makū Dikiri Zìkaride ma pì: Mani kpá á burapɔ yàkarinɔɛ de òsun á pɔnɔ kakatero. Á geepi línɔ né ni wororo.

¹² Buri sīnda pínki ni pi arubarikadenɔn á ũ, zaakū á būsū nigɔ nna. Makū Dikiri Zìkaride makū mé ma ò.

¹³ Makū Dikiri ma pì: A yā pāsī ò ma musu. Adì pi, bó yān o ò n musuu?

¹⁴ A pì zòblena Ludanɛ bi yā pāmɛ. Kū o zī kè Dikiri Zìkaride yāa akūsɔ o uta kasanɔ dà a yāi, bó àreen o lèe?

¹⁵ Tera lán dí bà adì pi ìadārinɔn arubarikadenɔ ũ. Áten da yāvānikerinɔ mé òten zīni péte, gbē kū àdi pi Luda kipa ò ɔsi ká sɔ, yāke dī a lero.

¹⁶ Akū gbē kū ò Dikiri vīna vīnɔ yā ò kū kɔo, akū à sã kpà n yāi à mà. Akū ò gbē kū ò Dikiri vīna vī kū òdi laasun léanɔ tó kè dɔngu takadan a arɛ.

¹⁷ Makū Dikiri Zìkaride ma pì ɔɔɔ kū ma bo kū yāo, onigɔ de ma pɔ ũ ma aruzekɛ ũ. Mani sùru kɛ kúnwo lākū gbē dī sùru kɛ kū a né kū áten zī kenɛɛo nà.

¹⁸ Áni gbē mananɔ kū gbē vāninɔ dɔkɔɛ sà, gbē kū òten do Ludainɔ kū gbē kū òten doironɔ.

4

Dikiri sugɔɔ zī

¹ Makū Dikiri Zìkaride ma pì: À ma! ɔɔɔ pì ten su, anigɔ wāna lán tāmáte bà, akūsɔ ìadārinɔ kū yāvānikerinɔ nigɔ de lán sè kori bà. ɔɔɔ pì ni n kpata n pínki, n zīni ke n ɔne ni gɔro.

² Ákɔnɔ kū á ma vīna vīnɔ sɔ, á surabana Ifāntē ni bo, aafia nigɔ kú a gupurai. Áni bɔte àgɔ vīvī lán zùnɛ kū ò n gbárenɔ bà.

³ Makū Dikiri Zìkaride ma pì: ɔɔɔ kū ma bo kū yāo áni gèse pétepete gbē vāninɔa, onigɔ de lán túbu bà á gbá gēi.

⁴ À tó doka kū ma kpà ma zòbleri Musaa zaa Orebu gɔ dɔágu, yā kū ma dīte Isarailanɔɛ kū yā kū ma dàánɛo.

⁵ À ma! Mani annabi Ilia zīáwa ari ma sugɔɔ zɔkɔ vīnade gɔ gé ká.

⁶ Áni tó denɔ pɔ gɔ kú n nénɔa akūsɔ nénɔ pɔ nigɔ kú n denɔa. Tó lenlo, mani su mà ɔ pātepāte á būsūn mà lé kéáɛ.

MATIU

Baaru nna kũ Matiu kɛɛ
 Yesu Kirisi inaa 1:1-2:23
 Yahaya Da'itekɛri waazikɛnaa 3:1-3:12
 Yesu da'itekɛnaa 3:13-4:11
 Yesu yádannɛna Galili 4:12-18:35
 Zaa Galili ari Yurusalɛmu 19:1-20:34
 Yesu kunna Yurusalɛmu 21:1-26:13
 Yesu gana kũ a vunaa 26:14-28:20

Yesu Kirisi buri bozire
(Luk 3:23-38)

- ¹ Ibrahĩ kũ Daudao buri Yesu Kirisi boziren dí:
² Ibrahĩ Isaaku ì,
 Isaaku Yakubu ì,
 Yakubu Yuda ì kũ a v̄ninɔ̄ kũ a dakūnanɔ̄,
³ Yuda Pɛɛzi kũ Zɛrao ì kũ a nɔ̄ Tamao,
 Pɛɛzi Ezerɔ̄nu ì,
 Ezerɔ̄nu Ramu ì,
⁴ Ramu Aminadabu ì,
 Aminadabu Nasɔ̄ ì,
 Nasɔ̄ Salamɔ̄ ì,
⁵ Salamɔ̄ Bɔaza ì kũ a nɔ̄ Rahabuo.
 Bɔaza Ɔbedi ì kũ a nɔ̄ Rutuo,
 Ɔbedi Yesɛ ì,
⁶ akũ Yesɛ kina Dauda ì.
- Akũ Dauda Sulemanu ì kũ Uria nanɔ̄,
⁷ Sulemanu Reoboamu ì,
 Reoboamu Abia ì,
 Abia Asa ì,
⁸ Asa Yosafata ì,
 Yosafata Yehoramun ì,
 Yehoramun Uzia ì,
⁹ Uzia Yotamu ì,
 Yotamu Aza ì,
 Aza Ezekaya ì,
¹⁰ Ezekaya Manase ì,
 Manase Amɔ̄ ì,
 Amɔ̄ Yosia ì,
¹¹ Yosia Yoyakini ì kũ a dakūnanɔ̄ gɔrɔ̄ kũ ò gbɛnɔ̄ kũkũ ò tà kũńwo Babilɔ̄nu.
- ¹² Tana kũ gbɛnɔ̄ Babilɔ̄nu gberan Yoyakini Sealatieli ì,
 Sealatieli Zɛrubabɛli ì,
¹³ Zɛrubabɛli Abiudu ì,
 Abiudu Eliakimu ì,
 Eliakimu Azɔ̄ ì,
¹⁴ Azɔ̄ Zadɔ̄ki ì,
 Zadɔ̄ki Akimu ì,
 Akimu Eliudu ì,
¹⁵ Eliudu Elɛaza ì,
 Elɛaza Matã ì,
 Matã Yakubu ì,

16 Yakubu Mariama zā Yusufu ì, akū Mariama Yesu kū òdi pinε Arumasihu ì.

17 Zaa Ibrahī gɔɔa ari à gèε pé Daudaa, de kū a néo kun gēro donsarimε. Zaa Dauda gɔɔa ari gɔɔ kū ò tà kū gbēnɔo Babilɔnu, de kū a néo kun gēro donsarimε. Zaa tana kū gbēnɔo Babilɔnu ari à gèε pé Arumasihua, de kū a néo kun gēro donsarimε.

*Yesu Kirisi inaa
(Luk 2:1-7)*

18 Deran ò Yesu Kirisi ì nà̀n dí: A da Mariama kun Yusufu nɔkpamma ũmε. Ari àgɔ́ gé zā ke, à nò sì kū Luda Nini gbānao.

19 A gɔ́kpamma Yusufu bi gbē manamε, à ye à wé'i daaro, akū à zèo kū áni bo a yān asiri gūn.

20 Gɔɔ kū àtɛn laasun lé yā pìia, Dikiri malaika bò à sùa nana gūn à pìnε: Dauda buri Yusufu, òsun bídi ke n nɔkpamma Mariama sena yā musuro, zaakū nò kū à sinaa bò Luda Nini kīnaamε.

21 Ani né ì gɔ́gbē ũ, ìni tó kpánε Yesu, zaakū ani a gbēnɔo bo ñ durunnano gūn.

22 Abirekū kè pínki, de yā kū Dikiri dà annabii gāi ke, à pì:

23 Nɔkpare lési mé ani nò sí

à né ì gɔ́gbē ũ,

oni tó kpánε Imanueli.

Tó pìi pì, Luda kú kúoo.

24 Kū Yusufu vù, à kè lákū Dikiri malaika dītεnε nà, à a nɔ pìi sè.

25 Ama adi a dɔ́ nɔgbē ũro ari à gèε à négɔ́gbē pìi ì. Akū à tó kpánε Yesu.

2

Susuneyādōrinɔ suna Yesu gwa

1 Ò Yesu ì Betilihamu Yudea b̀sun kína Herɔdu gɔɔa. Akū susuneyādōrinɔ bò ifāboki kpa, ò sù Yurusalemu,

2 ò gbēnɔo là ò pì: Né kū ò ì Yudano kína ũ kú máa? O a susunε è ifāboki kpa, akū o su kútεnε.

3 Kū kína Herɔdu yā pìi mà, à bídi kè kū Yurusalemudenɔ ñ pínki.

4 À Yuda sa'orikinɔ kū ludayādannerinɔ kàkara ñ pínki, akū à ñ lá gu kū oni Arumasihu in.

5 Ò wèa ò pì: Betilihamumε zaa Yudea b̀sun. Zaakū lákū annabii kè nà̀n dí:

6 Betilihamu kū à kú Yudano b̀sun,

ñ kīana Yuda wētεnɔiro fá.

Zaakū n gūnn kína ni bon,

kū ani do ma gbē Isarailanɔnε are.

7 Akū Herɔdu susuneyādōrinɔ sisi asiri gūn, à susunε pì bogɔɔ sānsān gbèkarīma.

8 Akū à ñ gbare Betilihamu à pì: À gé à né pì baaru gbekagbeka kū laakarīio. Tó a a è, à su à omεnε, makū se, mani gé kútεnε.

9 Kū ò kína yā mà, akū ò dà zén. Akū susunε kū ò è ifāboki kpa yā pìi dṓnε are dɔ ari à gèε à zè né pì kúkila.

10 Kū ò susunε pìi è, ñ pɔ kè nna manamana.

11 Ò gè kpén, ò né pìi è kū a da Mariamao, akū ò kùtε ò donyĩ kènε. Akū ò ñ aruzεke àkpatinɔ wèwē, ò a gbà wura kū turaretitio kū lí'ɔ gbī nnannaο.

12 Luda ò́nne nana gūn kū òsun bote Herɔdu kīnaaro, akū ò tà ñ b̀sun kū zé pāndeο.

Gena kú Yesuo Misila

13 N̄ tanaa gbera Dikiri malaikaa bò à sù Yusufua nana gūn à pì: N̄ fute n̄ né pì sé kũ a dao, n̄ bàa lé n̄ gé kũnwo Misila, ñigõ kú gwe ari mà su mà yã onne dɔ, zaakũ Herɔdu ni né pì wete à demɛ.

14 Akũ Yusufu fute gwāani, à né pì sé kũ a dao, à gèe kũnwo Misila.

15 À kú gwe ari Herɔdu gèe à gào. Abirekũ kè, de yã kũ Dikirii ò annabii gāi ke yāime, à pì:

Ma a né gbèse Misila.

Négõgbẽnɔ dɛɛnaa

16 Kũ Herɔdu è susuneyādōrinɔ òndõ kèare, akũ a pɔ fɛ manamana. À susune bogɔɔ taka dõ yã kũ à gbèka susuneyādōrii pìnɔa yāi, akũ à gbẽnɔ zì ò négõgbẽ kũ ò kà wè pla ke kũ ò k̄ainɔ dède Betilihamu kũ a buranɔ pínki.

17 Yã kũ annabi Ilimia òo kè sà, à pì:

18 Ò wiki gbāna mà Rama,

òten ɔɔ dɔ, òten wiki pé.

Rahila teni a nénɔ ɔɔ dɔ,

à gì ò a nèse kpátei,

zaakũ ò kun doro.

Suna kũ Misilao

19 Kũ Herɔdu gà, akũ Dikiri malaika bò à sù Yusufua Misila nana gūn

20 à pì: N̄ fute n̄ né pì sé kũ a dao, n̄ tá kũnwo Isarailanɔ b̄usun, zaakũ gbẽ kũ òten wete ò né pì denɔ gāga.

21 Akũ à fute à né pì sé kũ a dao, à tà kũnwo Isarailanɔ b̄usun.

22 Kũ à mà Akelau mé àten kí ble Yudea a de Herɔdu gēne ũ, vutena gwe vīna a kũ. Luda yã òne nana gūn, akũ à tà Galili b̄usun,

23 à gèe à vute wete kũ òdi pi Nazera gūn. Len yã kũ annabinɔ òo pàpa, kũ ò pì: Oni a sísi Nazera gbẽ.

3

Yahaya Da'itekeri waazikɛnaa

(Maa 1:1-8, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28)

1 Abire gbera Yahaya Da'itekerii sù Yudea gbárannan, àten waazi ke

2 à pì: À nèse lite, kpata kũ à bò Luda kīnaa kà kāni.

3 A yān annabi Isaya ò yã à pì:

À baarukparii kòto ma dɔ gbárannan,

àten pi à zé kɛkɛ Dikirine,

à zé térereno porone súsu.

4 Yahaya digõ pókasa kũ ò tã kũ lakumi k̄aonɔ dana, àdi bára asa dɔ a pi. Kwa kũ zó'iomɛ a póbɛ ũ.

5 Òdigõ bote Yurusalemu kũ Yudea b̄usu gu s̄inda pínki kũ Yoda d̄ɔɔiio ògõ su a kīnaa.

6 Òdi n̄ durunnanɔ o gupuraa, akũ àdi n̄ da'ite ke Yodan.

7 Kũ Yahaya è Farisinɔ kũ Sadiusinɔ ten su a kīnaa dasi ò da'ite ke, akũ à p̄inne: Bisāsiri pitikonɔ! Dí mé à lé dàáwa à bàa sí pofɛ kũ Luda ni kiparímanɛ?

8 À nèselitena yã ke, onigõ dõ kũ a lite.

9 Kũ Ibrahĩ de á dizi ũ, àsungõ da kũ abirekũ mé ani á boro. Maten oáre, Luda ni f̄õ à gbè dínɔ ke Ibrahĩ burinɔ ũ.

10 Kpása ditena línɔi kò. Luda ni lí kũ àdi né mana iro zõ à zu té gūn.

11 Mateni á da'ite ke á nèselitena sèeda ũme, ama gbēke ni su ma gbera a gbāna demala, mádi ká mà a kyate sétenero. Àkū mé ani á da'ite ke kū Luda Ninio kū téo.

12 À gbaka kūna a ɔĩ ésegbēkia. Tó à fà, ani a póblewε ká a dōn, ani a sàko ká té kū àdi garo gūn.

Yesu da'itekēnaa
(Maa 1:9-11, Luk 3:21-22)

13 Akū Yesu bò Galili būsun, à sù Yahaya kīnaa Yodai de à a da'ite ke.

14 Yahaya ye à gí à pì: Makū kū má de ò ma da'ite ken n su ma kīnaa yá?

15 Akū Yesu wèa à pì: Àgō de le gīa, zaakū à kō sī kūoo le yā sīnda pínki kēna a zéa yāi. Akū à wè.

16 Kū Yesu da'ite kè, à bikū gōnɔ. Zī birea ludambε wèkōa, akū à è Luda Nini ten su lán potēne bà à diawa.

17 Akū ò kòtoo mà bona ludambε à pì: Ma né mèn do légelege yenyīden dí, kū ma pɔ nnaa manamana.

4

Yesu yōgwanāa
(Maa 1:12-13, Luk 4:1-13)

1 Akū Luda Nini gèe kū Yesuo gbárannan de Ibilisi a yō à gwa.

2 Yesu lé yī fānantē kū gwāanio ari gɔrɔ bupla. Kū nà teni a de,

3 akū gbēkekerii pīi nài à pì: Tó Luda Némε n ũ, ò pi gbè dínɔ li burodi ũ.

4 Yesu wèa à pì: À kú Luda yān ò pì:

Póblen bisāsiri nigō kúo adoro,
sé yā kū Luda ten o pínki.

5 Akū Ibilisi a sè à gèeo Luda wēten, à a zè Luda kpé mīsōntea

6 à pì: Tó Luda Némε n ũ, ò gbare n zīdai la, zaakū à kēna Luda yān ò pì:
Ani n yā o a malaikanɔne.

Oni n sé n ɔĩ de òsun gèe sí gbèero yāi.

7 Yesu wèa à pì: Ò kè dɔ ò pì,
òsun Dikiri n Luda lé ò gwaro.

8 Akū Ibilisi a sè à gèeo dɔ kpi lei manamana musu, à andunia kpatanɔ mōne
pínki kū n aruzekeno

9 à pì: Mani n gba adinɔ pínki, tó n kute n donyī kemene.

10 Akū Yesu pìne: Ì gomala Setan! Zaakū ò kè Luda yān ò pì:
Ì donyī ke Dikiri n Ludane
ngō doi ado.

11 Akū Ibilisi a tò gwe sà, akū malaikanɔ sù ò kpai.

Yesu nana a zīa zaa Galili
(Maa 1:14-15, Luk 4:14-15)

12 Kū Yesu mà ò Yahaya kù ò dà kpésiran, akū à tà Galili.

13 Adi vute Nazera doro, à gèe à vute sèbeε sare Kapenamū, Zebuluni burinɔ
kū Nafatali burinɔ būsun,

14 de yā kū annabi Isaya ò ke yāi à pì:

15 Zebuluni burinɔ kū Nafatali burinɔ būsū,
zaa ísira kpa ari Yoda bara,
Galili būsū kū buri pāndenɔ kun pìi,

16 n gbē kū ò kú gusira gūnnɔ gupura zōkō è,
gu dɔ būsū kū à kú ga léi pì denone sà.

17 Zaa gɔɔ kũa Yesu nà waazikenaaa à pì: À nèse lite, kpata kũ à bò Luda kĩnaa kà kãni.

*Yesu iba káakunɔ sisinaa
(Maa 1:16-20, Luk 5:1-11)*

18 Kũ Yesu ten do Galili sèbɛɛi, à gbɛnɔn planɔ è, v̄ni kũ dakũnao, Simɔ kũ òdi pi Pita kũ a dakũna Anduruo. Òten táaru kpá sèbɛɛ pìn, zaakũ sɔɔkɔnɔmɛ.

19 Akũ Yesu pínnɛ: À mós à témai, mani á ke gbɛwɛterinɔ ũ.

20 Zaa gwe g̃nɔ ò n táarunɔ tòn, ò bò ò tèi.

21 Kũ à gèe arɛ, à gbɛnɔn pla pãndenɔ è, v̄ni kũ dakũnao dɔ, Zebedi né Yamisi kũ a dakũna Yuhanao. Ò kú gó'ite g̃n kũ n de Zebedio, òteni n táarunɔ kɛkɛ. Yesu n sísi,

22 akũ ò n de tò gó g̃n gwe g̃nɔ, ò bò ò tèi.

*Yesu yádannɛnaa
(Luk 6:17-19)*

23 Yesu òdig̃ kure Galili bùsun, àdi yã dañne n aduakɛkpenɔ g̃n, àdi kpata kũ à bò Luda kĩnaa baaru kpá, àdi gbɛnɔ kɛkɔa kũ gyã buri s̄inda pínki.

24 A tó dà Siria bùsula pínki, akũ òdig̃ sunɛ kũ gbɛ kũ òten gyã buri s̄inda pínki kũ wãwão kenɔ kũ tãnadɛnɔ kũ létɛlɛgyãdenɔ kũ ɛrenɔ, akũ àdi n werekɔa.

25 Ò bò Galili kũ Wɛtemɛnkuri bùsuuo kũ Yurusalemuo kũ Yudeao kũ Yoda barao dasidasi ò tèi.

5

*Arubarikadenɔmɛ Yesu ibanɔ ũ
(Luk 6:20-23)*

1 Kũ Yesu pari pìnɔ è, à d̄idi s̄is̄ia. Kũ à v̄ute, a ibanɔ s̄u à kĩnaa,

2 akũ à nà yádannɛnaaa à pì:

3 Arubarikadenɔmɛ gbɛ kũ ò n k̄iana d̄nɔ ũ, zaakũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa de n pó ũ.

4 Arubarikadenɔmɛ p̄siradenɔ ũ, zaakũ Luda ni n laakari kpáteñne.

5 Arubarikadenɔmɛ z̄idabusarinɔ ũ, zaakũ mók̄nɔ mé onig̃ andunia v̄i.

6 Arubarikadenɔmɛ yãzede niderinɔ ũ, zaakũ mók̄nɔ mé oni kã.

7 Arubarikadenɔmɛ w̄endad̄nnerinɔ ũ, zaakũ Luda ni n w̄enda d̄s̄.

8 Arubarikadenɔmɛ nèsepuradenɔ ũ, zaakũ mók̄nɔ mé oni wé si Ludalɛ.

9 Arubarikadenɔmɛ ibɛremiderinɔ ũ, zaakũ oni n sísi Luda néñɔ.

10 Arubarikadenɔmɛ gbɛ kũ òdi wari d̄m̄ma n yãmanakɛna yãinɔ ũ, zaakũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa de n pó ũ.

11 Arubarikadenɔmɛ á ũ, tó ò á s̄s̄s̄, tó ò wari d̄áwa, tó ò yã v̄ani s̄inda pínki diáwa ma yãi.

12 À p̄onna ke à yãa dɔ, zaakũ á láada z̄k̄ ludambe. Len ò wari d̄ annabi kũ ò kú á ãna lɛ.

*Yesu ibanɔmɛ wisi ũ kũ gupurao
(Maa 9:50, Luk 14:34-35)*

13 Ák̄nɔ mé á wisi ũ andunianɛ. Tó wisi i nna tà, deran oni ke nà à g̃ wisi ũ d̄ɔ? À àre ke v̄i doro, séde ò k̄te gbɛnɔ tãa oa.

14 Ákõnõ mé á gupura ũ anduniane. Wēte kũ ò kàte s̄s̄i musu dì f̄s̄ àgõ utenaro.

15 Òdi fitila na ò gbaka kútearo. Òdi a di a dibõõ musume, de à gu pu gbẽ kũ ò kú õnnõne.

16 À gu pu gbẽõne le, de ò á yãmanakenanõ e ò á De kũ à kú musu tó kpá.

Musa doka bõkõtenaa

17 Àsungõ da ma su Musa doka kũ annabinõ yãnõ gboronlo. Mádi su gbororo, ma su de mà papame.

18 Yãpuran maten oáre, ludambe kũ zĩteõ ni gēte, ama doka pì wãnzãn fítinle ke a pó kete ke ni gētero, yã s̄inda pínki ni ke.

19 Abire yãì tó gbẽ gí yã kũ ò dìte pìnõ dokei, bee a kũ à k̄iányĩ, tó àdi da gbẽõne ò ke le, ade nigõ k̄iányĩ kpata kũ à bò Luda k̄inaa gbẽnõ téme. Tó gbẽ kũna, tó àdi dañne le s̄õ, ade nigõ z̄õkõ kpata kũ à bò Luda k̄inaa gbẽnõ té.

20 Maten oáre, tó á yãmanakena de ludayãdannerinõ kũ Farisinõ pólaro, áni gē kpata kũ à bò Luda k̄inaa gũnlo.

Põfēnaa

21 A mà ò pì yãdenõne òsun gbẽ dero. Gbẽ kũ à gbẽ dèe, oni yãkpatete ke kãao.

22 Makũ s̄õ, maten oáre, gbẽ kũ à põ f̄e a gbẽdakeii kà ò yãkpatete ke kãao. Gbẽ kũ à a gbẽdake s̄s̄õ kà ò gé kãao gbãnadeno k̄inaa. Gbẽ kũ à pì a gbẽdakene m̄isaride s̄õ kà à gē tén gyãwãnn.

23 Tó n su ò Luda gba pó a gbagbakia, tó n dõn gwe kũ n gbẽdake n yã kũna,

24 ò n gba tó sa'oki are gwe, ò gé ò kúte ke n adene ḡia, gbasa ò su ò sa o sà.

25 Tó n ìberete ten gé kũnwo yãkpatetekia, ò ke likalika ò ke kãao nna zaa zén, de àsun n kpá yãkpatekeriaro yãì. Tó òdi ke lero, yãkpatekeri pì ni n kpá dogariia, dogari ni n da kpésiran.

26 Yãpuran maten onne, ìni bo gwero ari ò gé f̄ina boo pínki. Bee kõbõ ni gõ ténýĩro.

Zinakēnaa

27 A mà ò pì, àsun zina kero.

28 Makũ s̄õ, maten oáre, tó gbẽ nõgbẽ gwà kũ laasun pãndeõ, ade zina kè kãaon gwe kò.

29 Tó n õpla wé dì tó ò fu, ò a bo ò zukũna. N kurana n mēgu kei mana de ò n mēgu s̄inda pínki zu ténla.

30 Tó n õpla dì tó ò fu, ò z̄õ ò zukũna. N kurana n mēgu kei mana de n mēgu s̄inda pínki tana ténla.

Yìgidēnaa

(*Mat 19:9, Maa 10:11-12, Luk 16:18*)

31 Ò pì dõ, tó gbẽ ten gí a nanõ, à yìgidetakada kpáa.

32 Makũ s̄õ, maten oáre, gbẽ kũ à gí a nanõ, tó adi ke à gõpose kènlo, a zã pì mé àdi tó à gõ zinakeri ũ. Gbẽ kũ à nõ kũ ò ḡiì sè s̄õ, à zina kèn gwe.

Ladanaa

33 A mà ò pì yãdenõne dõ, ò yã kũ ò s̄i kũ Dikirio papa, òsun fuaro.

34 Makũ s̄õ, maten oáre, àsun la da sero. Àsun la da kũ ludambeoro, zaakũ Luda k̄iblegbaame,

35 ke andunia, zaakũ Luda t̄intimme, ke Yurusalemu, zaakũ K̄ina z̄õkõ wēte.

36 Ñsun la da kũ n m̄ioro, zaakũ ìni f̄s̄ ò n m̄ikã mèn do pura kũ ke ò a sira kũro.

37 Àgõ pi ee ke oi. Yã kũ à de abirekũla bò yã v̄ani gũmme.

Fɪnabonaa
(Luk 6:29-30)

³⁸ A mà ò pì, ò wé fīna bo kũ wéó, saka kũ sakaao.

³⁹ Makũ s̄, maten oáre, àsun fīna bo gbē kũ à vāni kèárearo. Tó gbē n s̄n kè n ɔpla gasuua, ò a do òne ò.

⁴⁰ Tó gbē ye à n uta lokomma yākpate ke kũnwo, ò n uta z̄k̄ó tóne ò.

⁴¹ Tó gbē gā namma ò aso séare kiloo do, ò géone kiloo pla.

⁴² Tó gbē pó wé kemma, ò kpáa. N̄sun gbē kũ à ye à p̄ sākamma t̄ero.

Yena iberɛi
(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ A mà ò pì, àḡo ye á gbēdakei, à z̄á á iberɛgu.

⁴⁴ Makũ s̄, maten oáre, àḡo ye á iberɛn̄o, à adua ke gbē kũ òdi wé t̄áawan̄e,

⁴⁵ de à ḡó á De kũ à kú musu n̄n̄o ū yāpura. Zaakũ àdi ifāntē bo gbē vānin̄e kũ gbē manan̄o ò pínki, àdi legū ma taarisariden̄e kũ taariden̄o ò pínki.

⁴⁶ Tó gbē kũ ò yeáin̄o á yeñyĩ, áni láada ke le Luda kīnaa yá? Bee be'oḡosirino òdi ke leroo?

⁴⁷ Tó á gbēn̄o adì f̄o kpákpañma òt̄ene, bó á deo gbē pānden̄o laa? Bee kifirino òdi ke leroo?

⁴⁸ Abire yāi àḡo kun papana, lán á De kũ à kú musu kun papana nà.

6

Gbadanaa

¹ À laakari ke á donyĩyāk̄ena gupuraa. Àsun ke bisāsiri wé yāiro. Tó áten ke le, áni láada le á De kũ à kú musu kīnaaro.

² Tó n̄ten gba da takasiden̄e, òsun a kpàkpa ke lán manafikiden̄o bàro. Òdi ke aduak̄ep̄en̄o gūn kũ gānulean̄o de gbēn̄o ò tó nna sí yāime. Yāpuraan maten oáre, ò ò láada lèn gwe kò!

³ M̄ok̄n̄, tó n̄ten gba da takasiden̄e, òsun tó n̄ ɔze ò lán n̄ ɔpla ten ke n̄aro.

⁴ N̄ tó n̄ gbadana ke asiriyā ū, n̄ De kũ à asiriyā ò ni a fīna bonne.

Aduak̄ena
(Luk 11:2-4)

⁵ Tó áten adua ke, àsunḡo de lán manafikiden̄o bàro. Òdiḡo ye ò adua ke zena aduak̄ep̄en̄o kũ zérankpak̄ōan̄o de gbēn̄o ò e yāi. Yāpuraan maten oáre, ò ò láada lèn gwe kò!

⁶ M̄ok̄n̄, tó n̄ten adua ke, ò gē n̄ kpé gūn, ò gbà tata, ò wé ke n̄ De kũ à kú gwe asiri gūnwa, n̄ De kũ à asiriyā ò ni sí kũnwo.

⁷ Tó áten adua ke, àsun yā b̄ote dasi lán kifirino bàro. Òdiḡo da ò yābot̄ena dasi gūn Luda ni sí kũnwo.

⁸ Àsunḡo de lán ò bàro, zaakũ á De pó kũ á a ni v̄i ò ari àḡo gé gbekaa.

⁹ Àḡo adua ke lán dí bà:

Ó De kũ à kú musu,
ò tó òḡo ò kũ n̄ tó adona,

¹⁰ N̄ tó kpata kũ à b̄o n̄ kīnaa bo gupuraa,
ò n̄ p̄yenyĩna ke andunia gūn,
lákũ òdi ke zaa musu nà.

¹¹ N̄ ó gba ú kũ òni ble gbāra.

¹² N̄ ó taarin̄o kēwá,
lákũ òdi kē gbē kũ ò taari kèwer̄en̄e nà.

¹³ N̄sun tó ò fu ȳogwanāaaro,
ò ó sí a vānia.

14 Tó a gbě̀nɔ taari kě́nne, á De kú à kú musu ni á pọ́ kě́áre se.

15 Tó adi gbě̀nɔ taarinɔ kě́nne s̄oro, á De ni á taarinɔ kě́áre ro.

Léyĩnaa

16 Tó á léyĩna s̄o, àsun àn sisi lán manafkidenɔ bàro. Òdi ní àn yákatɛ de gbě̀nɔ ḡs̄ d̄s̄ kú ò léyĩna yāi. Yāpuran maten oáre, ò ní láada lèn gwe kò!

17 M̀ok̄n, tó ní léyĩna, òn àn pípi, òn nísi mámma,

18 de gbě̀nɔ sún d̄s̄ ní léyĩnaro, sé n De kú à kú asiri gūn baasiro. N De kú à asiriyā d̄s̄ ni a fĩna bonne.

Aruzeke yā

(Luk 11:33-36, 12:33-34, 16:13)

19 Àsun aruzeke kakaraáí andunia gūn laro, gu kú k̀k̀k̀nɔ d̄i pọ́ yakan, póno d̄i d̄aa kpán akūs̄ kpáninɔ d̄i gu f̄s̄ ò póno sétén.

20 À á aruzeke kakara ludambe, gu kú k̀k̀k̀nɔ d̄i pọ́ yakanlo, póno d̄i d̄aa kpánlo akūs̄ kpáninɔ d̄i gu f̄s̄ ò póno séténlo.

21 Zaakū gu kú n aruzeke kún, gwen n laakarii d̄iḡs̄ kún se.

22 Wéme mè fitila ũ. Tó n wé aafia, n mè pínki niḡs̄ gupura ũ.

23 Tó n wé manaro s̄o, n mè pínki niḡs̄ gusira ũ. Tó gupura kú ní kúna de gusira ũ, gusira p̄i z̄k̄s̄.

24 Gbēke d̄i f̄s̄ à z̄ò ble dikiri mèn planero, zaakū ani zā gbē don àḡs̄ ye gbē doi, kes̄s̄ ani na gbē doa à gbē do gya bo. Áni f̄s̄ àḡs̄ z̄ò ble Ludanɛ kú ɔḡo lɛlɛro.

Ludanaanikɛnaa

(Luk 12:22-31)

25 Abire yāi maten oáre, àsun á wèndi damu ke à pi bón óni ble ke bón óni miro. Àsun mè damu ke à pi bón óni daro. Wèndi de pób̄lelaroo? Mè de pókalaroo?

26 À gwa b̄n̄o. Òdi pọ́ t̄oro, òdi pọ́ k̄ero, òdi pọ́ ká d̄s̄o gūnlo, ama á De kú à kú musu d̄i pób̄le kpám̄ma. Á b̄ere v̄i manamana de b̄an̄laroo?

27 Á té, dí mé ani f̄s̄ à a wèndi gb̄ana kara, bee ḡo do, a damukɛnaa gūnn?

28 B́yāin adi pókasa damu ke? À lāvunɔ gwa s̄èn lákū ò de nà. Òdi z̄i kero, òdi buu t̄aro,

29 ama maten oáre, bee Sulemanu kú a aruzekɛo, adi uta da a mana kà ní ke ũro.

30 S̄èla kú à kun gb̄ara ani té kú zia, lákū Luda d̄i pọ́ nai lɛ nà, ák̄nɔ ludanaanik̄anadenɔ, oni á pọ́ o d̄o yá?

31 Abire yāi àsun pókɛ damu ke à pi bón óni ble ke bón óni mi ke bón óni daro.

32 Kifirinɔn pọ́ p̄inɔ pínki yā d̄i doñne are. Zaakū á De kú à kú musu d̄s̄ kú pọ́ p̄inɔ k̄s̄ s̄i k̄áo,

33 à tó kpata kú à b̄ò a k̄ĩnaa kú a yāzedeo doáre are ḡia, ani á pọ́ p̄inɔ karaáre pínki.

34 Abire yāi àsun zia damu kero, zaakū zia a z̄ida yā d̄s̄. Ḡo s̄inda pínki yā'ummanaa m̄a.

7

K̄s̄ taari'ena

(Luk 6:37-38, 41-42)

1 Àsun gbē taari ero, Luda ni á taari e sero.

2 Zaakū lákū ndi gbē taari e nà, lɛn Luda ni n taari e lɛ. Zaka kú n ȳoñne ani ȳonne.

³ Bóyáì nten sèburu kũ à da n gbèdake wén ei, akūsõ nten límukutu kũ à da n wén yã daroo?

⁴ Kũ límukutu da n wén, à kè dera ìni pi n gbèdakenε à tó n sèburu kũ à da a wén bonεε?

⁵ Manafikide! N límukutu kũ à da n wén bo gĩa, gbasa n gu e swáswa de n le n sèburu kũ à da n gbèdake wén bonε.

⁶ Àsun Luda pó kpá kifirinɔaro, de òsun era ò á kari kero yáì.

Àsun á gbè bèèredenɔ zu alɛdenɔnɛro, de òsun tãa o'ooaro yáì.

Wékenaa
(Luk 11:9-13)

⁷ À wé ke, Luda ni kpááwa. À wete, áni le. À gbà lé, Luda ni wéáre.

⁸ Zaakũ gbẽ kũ à wé kèen òdi kpáa, gbẽ kũ à wete sõ àdi le, gbẽ kũ à gbàa lèen oni wẽne.

⁹ Á té, dí mé ani gbè kpá a néa, tó à burodi wé kèaa?

¹⁰ Tó à kpò wé kèa sõ, ani mlè sé à kpáa yá?

¹¹ Bee kũ á vānikεo, á pó mana kpána á nénɔa dõ. Oni á De kũ à kú musu pó mana kpána gbẽ kũ ò wé kèanɔa pó o dɔ yá?

¹² À ke gbènnε lákũ á ye ò kéáre nà. Musa doka kũ annabinɔ yãno mìn gwe.

Zéle kpakoto
(Luk 13:24)

¹³ À zéle kpakoto sé. Zé kũ a lé yàasa akũ à mèporoki vī dī gé kũńwo kakatena gũmme. Abirekũn pari ten sé.

¹⁴ Zé kũ àdi gé kũńwo wèndii gũn lé kpakoto à nakõana, akūsõ gbẽ kũ ò lè ò sènnɔn dasiro.

Gbè dõna a yákenaaa
(Luk 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ À laakari ke annabi ékenɔi. Òdi su á kĩnaa kũ sã bárao dana, ama lewana nàderinɔme ñ ù.

¹⁶ Áni ñ dõ ñ yákenaaa. Òdi geepi bo lè líaro. Òdi kaka e babare láaro.

¹⁷ Lí mana dī né nna i, lí vāni dī né gina i.

¹⁸ Lí mana dī fõ à né ginaa ìro, lí vāni dī fõ à né nna ìro.

¹⁹ Òdi lí kũ àdi né mana iro zõ ò zu té gũmme.

²⁰ Lemε áni ñ dõ ñ yákenaaa le.

²¹ Adi ke gbẽ kũ àdigõ ma sísi Dikiri, Dikiri, mé ani gẽ kpata kũ à bò Luda kĩnaa gũnlo, sé gbẽ kũ àdi ma De kũ à kú musu poyenyĩna keε.

²² Yákpatekegɔrɔ zĩ pari ni pimεne: Dikiri, Dikiri, o Luda yã ònne kũ n tóo bi! O tãnanɔ gòrĩma kũ n tóo bi! O daboyãno kè dasi kũ n tóo bi!

²³ Mani piñne súsu: Má á dõ zikiro. À gomala yāvānikerinɔ!

Kpébori gbènnɔn planɔ
(Luk 6:47-49)

²⁴ Abire yáì gbẽ kũ à ma yã dínɔ mà, akũ à zĩ kèa de lán gbẽ laakaride kũ à a kpé bò gbèεa bàme.

²⁵ Kũ legũ mà, í dàgula, ìa kàka à sù kpé pìia, akũ adi létero, kũ ò a ã pète gbèεa yáì.

²⁶ Gbẽ kũ à ma yã dínɔ mà, akũ adi zĩ kearo de lán mìsaride kũ à a kpé bò bùsu'atèa bàme.

²⁷ Kũ legũ mà, í dàgula, ìa kàka à sù kpé pìia, akũ à gbòro à lète gbìrim.

Yesu ikoo

²⁸ Kū Yesu yā birenɔ ò à làka, a yādannenaa bò pari sare,

²⁹ zaakū adi yā dañne lán ludayādannerinɔ bàro, à dàñne kū ikoome.

8*Kusu werekšanaa*

(Maa 1:40-45, Luk 5:12-16)

¹ Kū Yesu kipa sīsīia, pari téi.

² Akū kusu ke sù à kùte a are à pì: Dikiri, tó n̄ yei, ñni f̄ ò ma werekša swáswa.

³ Yesu ɔ bò à nàa à pì: Má yei. Ñ ḡ swáswa. Zaa gwe ḡnɔ a kusu làka.

⁴ Akū Yesu p̄ine: Ñsun o gb̄eke maro. Ñ gé ò n z̄ida mɔ sa'oriine, ò sa'opo kū Musa d̄ite kpá n werekšana sèeda ũ gb̄enɔne.

Sozanɔ gb̄e z̄k̄o z̄ikeri werekšanaa

(Luk 7:1-10)

⁵ Kū Yesu ten ḡ Kapenam̄u, akū Romu sozanɔ gb̄e z̄k̄o sù a k̄inaa, a wé k̄ea

⁶ à pì: Dikiri, ma z̄ikeri wút̄ena be, à k̄nɔ k̄ù, mè ten ũa manamana.

⁷ Akū Yesu p̄ine: Mani gé mà a werekša.

⁸ Akū gb̄e z̄k̄o p̄i p̄ine: Dikiri, mádi ká ò gé ma bearo. Ñ yā o dé, ma z̄ikeri ni werekša.

⁹ Zaakū makū se, ò iko v̄i ma musum̄e, akū má iko v̄i sozanɔa. Mad̄i o n̄ gb̄e done à gé, àdi gé. Mad̄i o a p̄andene à m̄ó, àdi su. Mad̄i o ma z̄ikeriine à adikū ke, akū àdi ke.

¹⁰ Kū Yesu yā p̄i mà, à bò a sare, akū à pì gb̄e kū ò téinɔne: Yāp̄uran maten oáre, mádi le gb̄eke ma náani k̄e le Isarailanɔ téro.

¹¹ Maten oáre, gb̄enɔ ni bo if̄aboki kpa kū if̄alete kpao dasidasi oni su p̄o ble kū Ibrahim̄o kū Isaakuo kū Yakubuo kpata kū à bò Luda k̄inaa ḡn.

¹² Gb̄e kū ò de yā òḡó kú kpataa p̄i ḡnɔn̄ s̄o, oni n̄ zu bàai gusira ḡumm̄e. Gwen oni ɔɔ d̄on ò ɔ di n̄ m̄ia.

¹³ Akū Yesu p̄i sozanɔ gb̄e z̄k̄o p̄ine: Ñ tá be. À kenne lákū n ma náani k̄e nà. Akū a z̄ikeri p̄i gb̄ana k̄ù ḡoɔ k̄ua ḡnɔ.

Yesu gyārenɔ werekšana dasidasi

(Maa 1:29-34, Luk 4:38-41)

¹⁴ Yesu ḡe Pita bea, akū à è a nanɔ da wút̄ena, àten mèwāna ke.

¹⁵ Kū à ɔ nà a ɔa, akū a mè ȳida k̄ù, akū à f̄ute à p̄oble k̄ene.

¹⁶ Kū ɔk̄osi k̄e, akū ò s̄une kū t̄anadenɔ dasidasi, akū à t̄ana p̄inɔ ḡóm̄ma kū yā'onaa, à gyārenɔ w̄erekša n̄ p̄inki.

¹⁷ Len yā kū annabi Isaya òò k̄e le à p̄i:

À ó gb̄anasarike s̄e,

à ó gyānɔ k̄ewá.

Gb̄e kū ò ye ò té Yesuinɔ

(Luk 9:57-62)

¹⁸ Kū Yesu è pari k̄akaraai, akū à p̄i a ibanɔne: Ò bikū s̄ebēe bara.

¹⁹ Akū ludayādanneri ke sù à p̄i Yesune: Danneri, gu kū nten ḡén s̄inda p̄inki maniḡó t̄enȳi.

²⁰ Yesu p̄ine: Gb̄egbonnɔ n̄ tò v̄i, b̄ān̄on n̄ sà v̄i, Bisāsiri Né s̄o à ñampaki v̄iro.

²¹ Akū iba p̄ande p̄ine: Dikiri, ò tó ari ma de kp̄agui ḡia.

²² Akū Yesu p̄ine: Ñ t̄emai. Ñ tó ḡenɔ n̄ ḡenɔ v̄i.

Yesu z̄agañ̄a z̄enaa

(Maa 4:35-41, Luk 8:22-25)

²³ Yesu gè gó'ite gūn, akū a ìbanɔ tɛi ò dà zén.

²⁴ Kǎnto zàga'ĩa gbǎna kàka sèbela, í ten vīvī àten káka n gón. Yesu ten i o,

²⁵ akū a ìbanɔ nài, ò a vù ò pì: Dikiri, n ó sura ba, óten kakateme.

²⁶ Akū à pìnnɛ: Ludanaanikīanadenɔ! À kè dera á vīna vī lɛɛ? Akū à fùtɛ à gì ãanɛ kū ío, akū gu kè kítikiti.

²⁷ Yǎ pìi bò gbɛ pìnɔ sare ò pì: Gbɛ kpate taka burin dí? Bee ãa kū ío dì a yǎ mamɛ.

Tānanɔ gbarɛna alɛdenɔ

(Maa 5:1-20, Luk 8:26-39)

²⁸ Kū Yesu bikū bara dire Gadara būsun, tǎnade gbɛnɔn pla kenɔ bò miranɔ té, ò sù ò dàalɛ. Ò pǎsī manamana, gbɛke dì fǔ à bɔtɛ gwero.

²⁹ Ò wiki lè ò pì: Bón ó vī kǔ ɔĩ, Luda Né? N su wé tǎwá la ari a gɔɔ gǔ kán yá?

³⁰ Alɛɛ kpàsa zǔkǔ kú kūńwo zǎ dire, òten pǔ ble.

³¹ Akū tǎna pìnɔ kúte kè Yesunɛ ò pì: Tó n pèwá, n ó gbarɛ alɛɛ kpàsa dire gūn.

³² Akū Yesu pìnnɛ: À gé. Akū ò gòm̃ma ò gè alɛdenɔ gūn. Akū alɛɛ kpàsaa pìi wì kū bàao pínki, ò sòro sīsīgororooa, ò sì sèben, akū ò gàga í gūn gwe.

³³ Akū alɛɛdǎrinɔ bàalè ò gè wɛtɛ gūn, ò yǎ pìnɔ bàbańne kū yǎ kū à tǎnadenɔ lèeo pínki.

³⁴ Akū wɛtɛdenɔ bɔtɛ ò gè da Yesulɛ n pínki. Kū ò a è, ò kúte kènɛ kū à bońne n būsun.

9

Kǔnde werekǎnaa

(Maa 2:1-12, Luk 5:17-26)

¹ Yesu gè gó gūn, à era à sèbe bikū à kà a be wɛtɛa.

² Akū gbɛkenɔ m̀nɛ kū kǔnde wútɛna gyǎresɛbɔn. Kū Yesu è ò a náani vī, akū à pì kǔnde pìnnɛ: Ma gbɛ, n laakari kpátɛ! N durunnanɔ kèmma.

³ Ludayǎdannɛri kenɔ kú gwe, akū ò ò n nɛsɛɛ gūn ò pì: Gbɛ bire ten dɔkɛ kū Ludaoomɛ.

⁴ Yesu n laasun dǔ, akū à n lǎ à pì: Bóyǎi áten laasun vǎni lé á nɛsɛɛ gūnn?

⁵ Tó ma pì, a durunnanɔ kèa, ke tó ma pì à futɛ à tǎa o, a kpate mé à aragaa?

⁶ Ma ò lɛ de àgǔ dǔ kū Bisāsiri Né durunnanɔ kèmma iko vī zǐtɛ lamɛ. Akū à pì kǔnde pìnnɛ: N fute n n wútebɔ sé n tá be.

⁷ Akū à fute à tǎ be.

⁸ Kū pari è lɛ, vīna n kū, ò Luda kū à iko bire taka kpà bisāsirinɔa tó bò.

Matiu sisinaa

(Maa 2:13-17, Luk 5:27-32)

⁹ Yesu bò gwe, àten gɛtɛ, akū à gbɛ kū òdi pi Matiu è vutɛna a be'ogɔsikipɛn. À pìnnɛ: N mǔ n tɛmai. Akū à fute à tɛi.

¹⁰ Kū Yesu ten pǔ ble a bea, be'ogɔsirinɔ kū kifirinɔn kú gwe dasi, òten pǔ ble kǎao kū a ìbanɔ lɛlɛ.

¹¹ Kū Farisinɔ è lɛ, akū ò a ìbanɔ là ò pì: Bóyǎi á dikiri ten pǔ ble kú be'ogɔsirinɔ kú kifirinɔo?

¹² Kū Yesu yǎ pìi mà à pì: Gbɛ kū à aafia vī bàka kú kú likita yǎoro, sé gyǎre.

¹³ À gé à laasun lé yǎ kú à kèna Luda yǎn bire m̃ia ò pì: Kǔ wɛndagwanaan má yei, adi kɛ sa'onaańlo. Mádi su gbɛ mananɔ sísiro, sé kifirinɔ.

Léyĩnaa

(Maa 2:18-22, Luk 5:33-39)

14 Akū Yahaya Da'itēkeri ìbanɔ sù ò Yesu là ò pì: À kè dera ókɔnɔ kū Farisinɔ odi lé yĩ, akū n ìbanɔ dì yĩ s̄s̄roo?

15 Akū Yesu yā lèk̄s̄ańne à pì: Nɔseri gbēnɔ ni pɔsira ke gɔrɔ kū à kú kūńwo nɔse gūn yá? Oí, ama a gɔrɔ ni su kū oni nɔserii pì bo n̄ té, gbasa ò lé yĩ sà.

16 Gbēke dì uta zĩ nambata na kū pólē dufuoro, zaakū a dufu ni s̄k̄k̄n à kēk̄s̄re, uta zĩ f̄na ni kara.

17 Òdi sèwē dufu ká tūru zĩ gūnlo. Tó ò kè le, tūru ni pūtāmē, wē pì ni kótē, tūru ni wíwi. Oí, òdi sèwē dufu ká tūru dufu gūmmē, oniḡo mana n̄ pínki.

*Nénɔkpare vuna kū nɔgbē kū à ɔ nà Yesu utaaao
(Maa 5:21-43, Luk 8:40-56)*

18 Gɔrɔ kū Yesu ten yā birenɔ ońne, gbānade ke sù à kùte a are à pì: Ma nénɔgbē gà tera dí. N̄ mós n̄ ɔ naa, aniḡo kú wēndiio.

19 Akū Yesu f̄ute à tèi kū a ìbanɔ.

20 Nɔgbē ke kú gwe, aru dì b̄t̄ea à kà wē kuri awēēpla. À sù à ɔ nà Yesu uta léa a kp̄e kpa.

21 Zaakū à pì: Bee tó ma ɔ nà a utaa dé, mani werek̄sa.

22 Yesu lítē à a è, akū à pì: N̄ n laakari kp̄áte, nɔgbē! Ma náani kū n kè mé à n werek̄sa. Gwe ḡonɔ nɔgbē pì werek̄sa.

23 Kū Yesu kà gbānade pì bea, à è òten kute pé, pari k̄ni d̄o.

24 Akū Yesu pì: À á z̄ida gá. Né pì dí garo, àten i omē. Akū òten a lalandi ke.

25 Kū ò p̄e gbēnɔa ò b̄t̄e bàai, akū Yesu ḡe kp̄én, à né p̄i k̄u a ɔa, akū à f̄ute.

26 Akū yā pì baaruu dà b̄s̄uu p̄ila pínki.

V̄inanɔ werek̄s̄anaa

27 Kū Yesu b̄o gwe, v̄ina gbēnɔn planɔn téi kū wikio òten pì: N̄ ó wēnda gwa, Dauda buri!

28 Kū Yesu kà be, v̄ina p̄inɔ n̄ai, akū à n̄ lá à pì: Á ma náani v̄i kū mani f̄s̄ mà yā p̄i keáre yá? Ò w̄ea ò p̄i: L̄emē, Dikiri.

29 Akū à ɔ nà n̄ w̄ea à pì: Àḡo deáre lákū a ma náani kè nà.

30 Akū n̄ w̄e gu è. Yesu kp̄àk̄ényĩ à pì: Àsun o gbēke maro.

31 Bee kū abireo ò ḡe ò a baaruu d̄agula b̄s̄uu p̄in pínki.

Néneatenade werek̄s̄anaa

32 Gɔrɔ kū v̄inanɔ ten b̄t̄e, ò sù Yesunē kū t̄anade kū a néne natenaao.

33 Kū Yesu t̄ana p̄i ḡoa, akū à yā ò. Yā p̄i b̄o pari sare ò pì: Ódi yā bire taka e Isarailanɔ b̄usun yāro.

34 Akū Farisinɔ pì: Àdi t̄ana gor̄ma kū t̄ananɔ k̄ina gbānaomē.

Yesu wēndad̄s̄na gbēnɔne

35 Yesu ḡe w̄etenɔa kū lakutunɔ pínki, à yā dàńne n̄ aduakekpenɔ gūn, à kpata kū à b̄o Luda k̄inaa baaru nna kp̄ańne, à gyārenɔ w̄erek̄sa n̄ pínki kū gbānasaridenɔ n̄ pínki.

36 Kū à pari è, akū ò k̄ene wēnda, zaakū ò kú b̄idin, ò likara lán s̄a kū ò d̄ari v̄ironɔ bà.

37 Akū Yesu p̄i à ìbanɔne: P̄ók̄ena z̄ók̄s̄, ama z̄ikerinɔn dasiro.

38 À w̄e ke Buradea de à z̄ikerinɔ gbare ò a p̄onɔ k̄e.

10

*Yesu z̄iri gbēnɔn kuri awēēplanɔ ditena
(Maa 3:13-19, Luk 6:12-16)*

¹ Yesu a ìba gbèṅṅon kuri awεεplanṅ sṅsi, akū à ñ gba iko ò tǎnanṅ goṁma, ò gyārenṅ werekṅa kū gbānasaridenṅ ñ pínki.

² Zìri gbèṅṅon kuri awεεpla pìnṅ tónṅon dí: Gbē káaku Simṅ kū òdi pinε Pita kū a dakūna Anduruo, Zebedi né Yamisi kū a dakūna Yuhanao,

³ Filipi, Batṅṅmiu, Tomasi, be'ogṅsiri Matiu, Alafeu né Yamisi, Tadeu,

⁴ Simṅ Kokaride kū Yudasi Isikariṅti kū à bò a kpεo.

Yesu zìrinṅ zĩnaa
(Maa 6:7-13, Luk 9:1-6)

⁵ Kū Yesu ten gbèṅṅon kuri awεεpla pìnṅ zĩ, à pìñne: Àsun gé buri pāndenṅ kĩnaaro. Àsun gē Samaria wētenṅ gūnlo.

⁶ À gé Isaraila kū ò sàte lán sǎ bànṅ kĩnaa.

⁷ À gé àgṅ waazi ke àgṅ géo à pi: Kpata kū à bò Luda kĩnaa kà kǎni!

⁸ À gyārenṅ werekṅa, à gènṅ vu bona gan, à kusunṅ werekṅa swáswa, à tǎnanṅ goṁma. Lákū a lè pókekpanaa sari nà, à keñne pókesinaa sari.

⁹ Àsun ogṅ da á bòkṅnlo.

¹⁰ Àsun bòkolokona séro ke uta plade ke kyate ke gòo, zaakū zĩkerii kà à a pòble le.

¹¹ Wēte kū áni kán sǐnda pínki ke lakutu, à gbē mana wete à kipaa, àgṅ kú gwe ari à gé géo zéla.

¹² Tó a gē onn, à fṅ nna kpámma.

¹³ Tó ondenṅ kà, á fṅ nna ni gṅñne. Tó odi ká sǎro, á fṅ nna ni era à sukpaáwa.

¹⁴ Gu kū odi gbānake kpáái ke odi sǎ kpá á yǎiro, à bo on ke lakutu pìi gūn à lukutē warawara á gbánṅa.

¹⁵ Yāpuran maten oáre, yákpatekegṅṅ zĩ wétāmmana kū Sṅṅomu kū Gṅṅoradenṅ ni le nigṅ sǎna de wēte pì denṅ póla.

Yā kū ani Yesu ìbanṅ le onnenaa
(Maa 13:9-13, Luk 21:12-17)

¹⁶ Mateni á zĩ lán sǎnṅ bà lewannanṅ tème. Àgṅ laakari vĩ lán mlènṅ bà, àgṅ de yákekerisaridenṅ ũ lán potēnenṅ bà.

¹⁷ À laakari ke bisāsirinṅi, zaakū oni á kūkū ò á na yákpatekerinṅne ñ ñi, oni á gbēgbē ñ aduakekpenṅ gūn.

¹⁸ Oni gé kǎáo bṅsu gbē zòkṅṅ kū kǐnanṅ kĩnaa ma yǎi. Ánigṅ deñne ma sēedadṅ ũ kū buri pāndenṅ.

¹⁹ Tó ò á kpámma, àsun yǎ kū áni o damu kero ke yǎ kū áni liñma. Zĩ kúa Luda mé ani yǎ kū áni o da á lén.

²⁰ Adi ke ákṅṅ mé ani yǎ oro, á De Nini mé ani yǎ da á lén.

²¹ Vĩni kū dakūnanṅ ni kṅ kpámma ò de. Denṅ ni bo ñ néñṅ kpε. Néñṅ ni bo ñ denṅ kū ñ danṅ kpε ò ñ de.

²² Gbē sǐnda pínki ni zǎágu ma yǎi, ama gbē kū à zena gbāna ari a gṅṅo léa ni surabana le.

²³ Tó òten wé tǎáwa wēte ken, à bàa lé à tá a pānden. Yāpuran maten oáre, áni gé Isarailanṅ bṅsu wētenṅ gūn à láka pínkiro, Bisāsiri Né ni gĩnake à su.

²⁴ Ìbaa dīgṅ de a dannerilaro. Zìrii dīgṅ de a dikirilaro.

²⁵ Tó ìba a yādanneri lenaa lè ke tó zìri a dikiri lenaa lè, abirekū mò le. Tó ò tó kpà on bedenε Belezεbubu, tó kū a vāni de abirekūlan oni kpá a ondenṅne.

Zena kú Yesuo gbēnṅ are
(Luk 12:2-9)

26 Àsun vīna keńnero. Póke kun utena kū ani bo gupuraa. Asiriyā ke kun kū oni gí dširo.

27 À yā kū maten oáre gusiran o gupuraa. À yā kū áten ma á sã gūn kpàkpa ke gānulea.

28 Gbē kū òdi mē kakate, ama òdi fš ò nini dèrono, àsun vīna keńnero. À vīna ke Ludane, kū ani fš à nini kū mēeo kakate té gūn pínki.

29 Òdi bāntoro mèn pla yía kobo donloo? Ama n ke di léte zíte á De yādōnaa sariro.

30 Bee á mikāno, à a lé dš.

31 Abire yāi àsun vīna kero. Á bèere de bāntoro dasinola.

32 Gbē kū à zè kūmao gbēno are, mani ze kāao ma De kū à kú musu are.

33 Gbē kū à ledi kpàmai gbēno are sš, mani ledi kpái ma De kū à kú musu are.

Kēkēšana Yesu yāi

(Luk 12:51-53, 14:26-27)

34 Àsungš da ma su de gbēno gš nna kū kšo andunia gūnnlo. Mádi su de gbēno gš nna kū kšo yāinlo, sé futena kū kšo.

35 Ma sume, de gšgbē bo a de kpe, no gbē bo a da kpe, nozāre bo a zā da kpe.

36 Gbē bedenō ni gš a iberenō ũ.

37 Gbē kū à ye a de ke a dai demala dí ká àgš de ma ìba ũro. Gbē kū à ye a nēgšgbē ke a no gbēi demala dí ká àgš de ma ìba ũro.

38 Gbē kū adi a lígbāndurukpana sé àgš téomairo, ade dí ká àgš de ma ìba ũro.

39 Gbē kū à a wēndi kūna, ade ni kurai. Gbē kū à gi a wēndi ma yāi sš, ade nigš wēndi vī.

Láada yā

40 Gbē kū à á sí ma simē. Gbē kū à ma si sš, ade gbē kū à ma zī simē.

41 Gbē kū à annabii si a annabike yāi ni annabi láada le. Gbē kū à gbē mana si a manake yāi ni gbē mana láada le.

42 Bee í yīdan, gbē kū à né dínō doke gbà ma ìbake yāi, yāpuran maten oáre, ade ni kura a láadairo.

11

Yahaya Da'itekēri zšrinō

(Luk 7:18-35)

1 Kū Yesu yā birenō dà a ìba gbēnon kuri awēēplanōne à làka, à bò gwe, à gēe waazi ke n wētenō gūn, àten yā dańne.

2 Zaa kpésiran Yahaya Kirisi yākenano mà, akū à a ìba keno zš

3 ò a la, àkū mé à gbē kū ani su ũ yā, ke ògš wé dō gbē pāndeime?

4 Akū Yesu wēnma à pì: À gé yā kū áten ma áten e gbā Yahayanē à pì,

5 vīnanō ten gu e, erenō ten táa o, kusunō ten werekša, sátonō ten yā ma, gēno ten vu, takasidenō ten baaru nna waazi ma.

6 Arubarikademē gbē kū àdi fu ma yāaro ũ.

7 Kū Yaaya zšrinō tà, Yesu Yahaya yā ò parine à pì: Bón a ge gwa gbárannan? Kàpa kū ìa ten yīgān yá?

8 Bón a ge gwa sàa? Gbē kū à pókasa zāne danan yá? Pókasamanadarino dìgš kú kínabeme.

9 Bón a ge gwa sàa? Annabiin yá? Leme! Maten oáre, à de annabila se.

10 Zaakū Yahayan ò a yā kē Luda yān ò pì: Mani ma zšri gbare n ā de à zé kekēne.

11 Yāpuran maten oáre, no gbē né'inaa gūn gbēke dí bo à kà Yahaya Da'itekēri ũro. Bee kū abireo gbē kū à de gbē kpe de ũ kpata kū à bò Luda kīnaa gūn deala.

12 Zaa gɔɔ kũ Yahaya Da'itekerii nà waazikenaaa ari suna gbàa, òten kɔde ke ò gè kpataa pìn, akũ kùgbānadenɔ ten gēn.

13 Musa kũ annabinɔ pínki gĩnake ò a yā ò ari à gèe pé Yahayaa.

14 Tó áni fɔ à sí, Yahaya pì mé à Iiasu kũ ò pì ani su ũ.

15 Gbē kũ à sã vī à yā pì ma.

16 Bón mani gbāragbēnɔ lekɔaoo? Ò de lán né kũ ò kú ete gūnnɔ bà òten lé zukōi

17 òten pi:

O kutee pèáre, ádi ũ wāro,

o wēnda lèe siáre, ádi ɔɔ dɔro.

18 Zaakũ Yahaya sù, adi burodi sóro, adi wē miro, akũ ò pì tānademe.

19 Kũ Bisāsiri Né sù, àdi pó ble, àdi í mi, akũ ò pì: Guturu wēmiriime, be'ogɔsirino kũ kifirino gbēnname! Ama òdi ɔndɔ dɔ a yākenaaame.

Yesu zukakana wēte kenɔ denɔ

(Luk 10:13-15)

20 Akũ Yesu fùte à zuka kà wēte kũ à a daboyā paride kēnnɔ gbēnɔi, kũ odi ní nēse litero yāi à pì:

21 Waiyoo Kɔrazidenɔ! Waiyoo Betesaidadenɔ! Tó ma daboyā kũ ma kè á ténɔ kè Taya kũ Sidɔo yā, de wētepidenɔ pókasanɔ dàdañla, ò vùte tuburaa à gii kè nēselitena sèeda ũ.

22 Maten oáre, yākpatekegɔɔ zī á wētāmmana nigɔ de Tayadenɔ kũ Sidɔdenɔ pɔla.

23 Ákōnɔ Kapenamudenɔ sɔ áni gbā à zɔ Ludaan yá? Oni ɔ zɔái ari gyāwānn. Zaakũ tó ò daboyā kũ ma kèárenɔ kè Sɔɔmu yā, de à kun ari kũ a gbārao.

24 Maten oáre, yākpatekegɔɔ zī á wētāmmana nigɔ de Sɔɔmudenɔ pɔla.

Kámmabona Yesu kīnaa

(Luk 10:21-22)

25 Zī kũa Yesu pì: Baa, musu kũ zīteo Dikiri, ma n sáabu kè, kũ n yā bireno ùte yādōrinɔne kũ ɔndōrinɔ, akũ n boo kyódōrisarinɔne.

26 Lemε, Baa, zaakũ n pɔyenyīnaame.

27 Ma De pó sīnda pínki nàmenε ma ɔī. Gbēke Luda Né dōro, tó adi ke De Luda baasiro. Gbēke De Luda dōro, tó adi ke a Né kũ gbē kũ Né pì ye à a mɔíneno baasiro.

28 À mó ma kīnaa ákōnɔ kũ á aso sɛna a kpasanɔ pínki, mani á gba zé à kámma bo.

29 À ma gbāngo sé à yā dada ma kīnaa, á laakari ni kpáte, zaakũ má buse akūsɔ ma nēse yīda.

30 Ma gbāngo sɛna zī'ũro, ma aso tìkisiro.

12

Kámmabogɔɔ yā

(Maa 2:23-3:6, Luk 6:1-11)

1 Gɔɔ birea Yesu ten pā buranɔla kámmabogɔɔ zī. Nà teni a ìbanɔ de, akũ ò póblewe wòro, òten só.

2 Kũ Farisinɔ è le, akũ ò pìne: Ñ n ìbanɔ gwa, òten yā kũ òdi ke kámmabogɔɔ zīro ke.

3 Akũ Yesu pìne: Adi kyó ke a è lákũ Dauda kè nà kũ a gbēnɔ gɔɔ kũ nà teni ní deroo?

4 À gè Luda ɔnn, àpii kũ a gbēnɔ burodi kũ ò kàte Ludanε sò, burodi kũ ò a sona zé vīro, sé sa'orino.

⁵ Kū sa'ori kū ò kú Luda ɔnn kámmabogɔɔ zĩno dì gɔɔ pì yā daro, akūsō adi keñne taari ũro, ádi a kyó ke a è Luda yānloo?

⁶ Maten oáre: Pó kū à zōkō de Luda ɔnla kú la.

⁷ Tó á yā díkĩna mì dō, kū kōwēndagwanaan má yei, adi ke sa'onaanlo, de ádi taarisaridenɔ taari lero.

⁸ Zaakū Bisāsiri Né mé à iko vī kámmabogɔɔa.

⁹ Kū Yesu bò gwe, akū à gē n̄ aduakekpen.

¹⁰ Gōgbē ke kú gwe, a ɔ do íbana. Gbēkenɔ ten zé wete ò yā dí Yesua, akū ò a là ò pì: Gbē werekōana kámmabogɔɔ zĩ zé vī yá?

¹¹ Akū à wèmma à pì: Tó á gbēke sā vī à zu wèen kámmabogɔɔ zĩ, à gí gé à boii?

¹² Bisāsiri de sāla zā. Abire yāi yāmanakena kámmabogɔɔ zĩ zé vī.

¹³ Akū Yesu pì gōgbē pìine: Ñ n ɔ pìi poro. Kū à pòro, akū à kè a gbèn swáswa lán a do bà.

¹⁴ Akū Farisinɔ bôte ò gèe ò yā gōgō deran ò ke nà ò Yesu de.

Zĩkeri kū Luda sèe

¹⁵ Yesu dō, akū à gò gwe. Pari bò ò tèi, akū à n̄ gyārenɔ wèrekōa n̄ pínki,

¹⁶ à gínne ò o gbē kū á de a ũ.

¹⁷ Len Luda yā kū annabi Isaya òo kè le, à pì:

¹⁸ Ma zĩkeri kū ma sèen dí,
ma yenyíde kū a yā dì kámagu.

Mani ma Nini di a musu,
ani yāzede da burinɔne.

¹⁹ Ani lékpakōa kero, ani patam̄maro,
gbēke ni a zuka ma do batunlo.

²⁰ Ani kàpa kū à kpana zén éro,
ani fitila wé'ipakena dero,
ari à tó yāzede zĩ ble.

²¹ Buri s̄inda pínki t̄amaa nigō d̄oa.

Tānagona gbēna

(Maa 3:20-30, Luk 11:14-23)

²² Akū ò sù Yesunε kū t̄anade v̄ina kū a néne natenaao. Yesu a wèrekōa, àten yā o sà, àten gu e.

²³ Akū yā p̄i bò gbēno sare n̄ pínki ò pì: Dauda buri p̄in díroo?

²⁴ Kū Farisinɔ mà, akū ò pì: Gbē díkĩna ni f̄ō à t̄ana goṁmaro sé kū t̄anano kína Belezebubu gbānao.

²⁵ Yesu n̄ laasun dō, akū à pì: Kpata kū a gbēno ibereε sè kū kōo ni kakate. Wete ke ɔn kū a gbēno ibereε sè kū kōo ni gō bezĩ ũme.

²⁶ Tó Setan teni a z̄ida go gbēna, à ibereε sè kū a z̄idaon gwe. A kpata ni ḡi ke derameε?

²⁷ Tó Belezebubu gbānan madigō t̄anano goṁma sō, á gbēno dì n̄ go kū dí gbānaomeε? Len á z̄ida gbēno á éke bò le.

²⁸ Tó Luda Nini gbānan maten t̄ana goṁma, àgō dō kū kína kū Luda k̄aa sù à á lén gwe.

²⁹ Deran gbē ni ke nà à gē gōsa gbāna kpén à a póno sétεε? Séto à a ȳi ḡia, gbaso à a kpé wara.

³⁰ Gbē kū à de ma gbē ũro bi ma ibereεme. Gbē kū àten pó kakara kūmaoro ten f̄akōame.

³¹ Abire yāi maten oáre, Luda ni gbēno durunnano kēm̄ma kū a tó v̄ani kū òdi sísinɔ pínki, ama ani gbē kū à a Nini tó v̄ani sì k̄ero.

³² Tó gbē Bisāsiri Né tó vāni bò, Luda ni kēa, ama tó gbē Luda Nini tó vāni bò, ani ade kē andunia tera díkīna gūnlo ke a kū àten su.

Gbē dōna a yākenaana
(Luk 6:43-45)

³³ Tó lí mana, a né nigō maname. Tó lí vāni sō, a né nigō vānimε. Zaakū línεn òdi lí dōa.

³⁴ Bisāsiri pitikonō! Kū á vāni, à kè dera áni fō à yā mana oo? Zaakū yā kū à swēε pàn lé dì o.

³⁵ Gbē mana dì a mana bo a mana kū à katena a gūmmε. Gbē vāni sō àdi a vāni bo a vāni kū à katena a gūmmε.

³⁶ Matεn oáre, yākpatekegōrō zī gbēnō ni n fayasariyā kū ò ò baba Ludanε pínki.

³⁷ Zaakū yā kū n ò mé ani yā nna kpámma kesō à yā danla.

Sèedagbekana Yesua
(Maa 8:11-12, Luk 11:29-32)

³⁸ Akū ludayādannerinō kū Farisi kenō pì Yesunε: Danneri, ó ye n sèeda ke ke ò e.

³⁹ Akū Yesu wémma à pì: Gbāragbē vāni ludanaanikerisarinō mé òdi sèeda gbekama, ama mani sèeda ke kēnεro, sé annabi Inusa pó.

⁴⁰ Lákū Inusa kè kpò gbēntē gbεre gūn nà fānantē kū gwāanio ari gōrō aakō, len Bisāsiri Né ni ke le zīten fānantē aakō gwāani aakō.

⁴¹ Yākpatekegōrō zī Ninεvadenō ni fute ò yā da gbāragbēnōla, zaakū kū ò Inusa waazi mà, ò n nèεε lite, akū gbē kū à zōkō de Inusala kú la.

⁴² Yākpatekegōrō zī gēnōmidōki kpa saraunia ni fute à yā da gbāragbēnōla, zaakū à bò zaa andunia léa à sù Sulemanu òndōyā ma, akū gbē kū à de Sulemanula kú la sà.

Tāna εrana a be zīa
(Luk 11:24-26)

⁴³ Tó ò tāna gō gbēa, àdigō likara zō gukorin àgō vutεki wεte. Tó adi lero,

⁴⁴ akū àdi pì: Mani εra mà tá ma be zīame. Tó à kà gwe, àdi le à da pā, à warana swáswa zéazεa.

⁴⁵ Akū àdi gé à à tāna kū n pāsī dealanō séte mēn suppla à su kūnwo òdi gē ò vuten. Lemε ade gwena kpεde vāni digō de a káakupōla. Gó dokōnō pì mé ani gbāragbē vāninō bikū sō.

Yesu danenō
(Maa 3:31-35, Luk 8:19-21)

⁴⁶ Kū Yesu ten yā o gbēnōnε, akū a da kū a dakūnanō kà, ò zè bàai, ò ye ò yā o kāao.

⁴⁷ Akū ò pìnε: N da kū n dakūnanō zεna bàai, ò ye ò yā o kūnwo.

⁴⁸ Akū à wèa à pì: Dín ma da ūu? Dín ma dakūnanō ūu?

⁴⁹ Akū à ò dō a ibanōa à pì: Ma da kū ma dakūnanōn dí.

⁵⁰ Zaakū gbē kū àdi ma De kū à kú musu pōyenyīna ken ma dakūna kū ma dāreo kū ma dao ū.

13

Yālekōana kū pōwεfāriio
(Maa 4:1-20, Luk 8:4-15)

¹ Gōrō dokōnō pì zī Yesu bò be à gēε à vùte sèbe léa.

² Ò kàkarai dasidasi, akū à gē à vùte gó'iten, gbēnō gō sīsīa n pínki.

³ Akū à yā lèkōanē dasi à pì: Búbari ke mé à bò à gēε pōwε fā.

⁴ Lákū àten fā nà, akū a kenō lēte zé gūn, bānō sù ò blé.

⁵ A kenɔ lète gbè sàraa musu, gu kù à bùsu vī zōkōro, akū ò bòte gōnɔ, kù bùsuu gègete gwero yāi.

⁶ Kū ifāntē fùte, akū ò té kù ò gàga, kù ò zīni vīro yāi.

⁷ A kenɔ lète lèe gūn, akū lèe fùte à nàkarańma.

⁸ A kenɔ sō ò lète zīte mana gūn, ò fùte ò né ì, a kenɔ wé basɔsɔro, a kenɔ baaakōkō, a kenɔ baraakurikuri.

⁹ Gbē kù à sã vī, à yã pì ma.

¹⁰ Akū Yesu ibanɔ nài, ò a là ò pì: Bóyāi nten yã ońne kù yālekōanaao?

¹¹ Akū à wèńma à pì: Luda á gbá zé à kpata kù à bò a kīnaa asirinɔ dō, ama adi n gba zéro.

¹² Zaakū gbē kù à pó vīn Luda ni karane ari àgō dasi. Gbē kù à póke vīro sō, bee a fíti kù à vīn Luda ni síame.

¹³ Abire yāin maten yã ońne kù yālekōanaao, de ò gu gwa póke'ena sari, ò di sã kpá yāmana sari, a dōro dōnaa sari.

¹⁴ Luda yã kù annabi Isaya òo kèńma à pì:

onigō sã kpá yākemanaa sari,

onigō gu gwa póke'ena sari.

¹⁵ Ò nèse vīro de òsun òndō kūro yāi,

ń sã gbāna de òsun yã maro yāi,

ń wé kukurena de òsun gu ero yāi,

zaakū ò ye ò are dōma mà n gba aafiaro.

¹⁶ Arubarikadenome á ũ kù á wé ten gu e akūsō á sã ten yã ma.

¹⁷ Yāpuran maten oáre, annabinɔ kù gbē mananɔn kun yã dasi, ò ye ò pó kù áten eno e, odi ero, ò ye ò yã kù áten manɔ ma, odi maro.

¹⁸ À pówefāri yã mì dō sà.

¹⁹ Tó gbē kpata kù à bò Luda kīnaa yã mà akū adi dōro, Setan dì su à pó kù ò tō a swèe gūn pì síame. Pówe kù à lète zé gūn mìn gwe.

²⁰ Pówe kù à lète gbè sàraa sō, abirekūme gbē kù à yã mà à sì gōnɔ kù pōnao ũ.

²¹ Zaakū à zīni vīro, àdi ke gōro plaro. Tó yã'ūmma a lè ke tó ò wé tãa yã pì yāi, àdi fume gōnɔ.

²² Pówe kù à lète lèe gūn de lán gbē kù à yã mà à sì bà, ama andunia yã damukena kù yena aruzekēiio dì nakaraa, akū àdi gō àree sari.

²³ Pówe kù à lète zīte mana gūn de lán gbē kù à yã pì mà à a dōro dō bà. Àdi ke karana pó ũ, n kenɔ basɔsɔro, kenɔ baaakōkō, kenɔ baraakurikuri.

Yālekōana kù fōnɔ

²⁴ Yesu yã pānde lēkōańne à pì: Lákū kpata kù à bò Luda kīnaa de nàn dí: Gbēke ése mana tō a bura.

²⁵ Gōro kù òten i o, akū a ibere sù à fōnɔ wé fà ése pìn, akū à gè zéla.

²⁶ Kù ése nō sì, áten pia, akū fōnɔ pì bò gupuraa.

²⁷ Akū burade zīkerinɔ sù ò pìne: Dikiri, pówe manan n tō n buranloo? Fōnɔ gèe à bò máa?

²⁸ Akū à pìne: Ibere mé à abirekū kè. Akū zīkerinɔ pìne: N ye ò gé wotowoton yá?

²⁹ Akū à pì: Oi! Tó áten wotowoto, áni woto kù éseome.

³⁰ À tó ò fute leele ari pókēgōro. Mani o pókērinone ò fōnɔ pì kē gĩa, ò a bàka yī té pó ũ, gbaso ò ése kē ò ká ma dōn.

Yālekōana kù musadi wéó (Maa 4:30-32, Luk 13:18-19)

³¹ Yesu yā pānde lèkōańne à pì: Kpata kũ à bò Luda kĩnaa de lán musadi wé kũ gbě sè à t̄ a buraa bàme.

³² A wé kete de pówenola pínki, ama tó à fùte, àdi ke zōkō de dò pónola pínki. Àdi lí ke ari bāno dì su ò didi a gānoa.

Yalékōana kũ lùbenεεo
(Luk 13:20-21)

³³ Yesu yā pānde lèkōańne à pì: Kpata kũ à bò Luda kĩnaa de lán lùbene kũ no gbě sè à kà flawa zaka lé aakō gūn à yàkate pínki bà.

Pó kũ à tò Yesu yā lèkōańne
(Maa 4:33-34)

³⁴ Yesu yā birenō ò gbēnoεε kũ yalékōanaao. Adi yāke ońne yalékōanaa sariro,

³⁵ de yā kũ annabii ò ke yāi, zaakũ à pì: Mani lé wē mà yalékōana ońne, mani yā kũ à utena zaa anduniakatena goro ońne.

Fōno yā bōkōtenaa

³⁶ Akũ Yesu gbēno tò gwe à tà be. A ìbano nài ò pì: N̄ bura fōno yā bōkote kewere.

³⁷ Akũ à pìńne: Pówemanatōri bi Bisāsiri Némε.

³⁸ Bura bi anduniamε. Pówe mana bi kpata kũ à bò Luda kĩnaa gbēnoεε. Fōno bi Setan gbēnoεε.

³⁹ Iberε kũ à n̄ t̄ bi Ibilisimε. Pókēna bi andunialakagoroεε. Pókērinō bi malaikanōεε.

⁴⁰ Lákũ òdi fōno kē ò ká tén nà, len ani ke le andunialakagoroa.

⁴¹ Bisāsiri Né ni a malaikanō gbare ò gbēkerinō kũ yāvānikerinō bote a kpata gbēno té n̄ pínki,

⁴² ò n̄ ká té pāsī gūn. Gwen oni só don ò ò di n̄ m̄ia.

⁴³ Akũ gbě manano nigō té ke lán ifāntē bà kpata kũ à bò n̄ De kĩnaa gūn. Gbē kũ à sã vī à yā pì ma.

Yalékōana kũ aruzεεo

⁴⁴ Kpata kũ à bò Luda kĩnaa de lán aruzεεε kũ à utena zīte gūn bàme. Kũ gbēke bōa, à kēke à ùte, akũ ponna gūnn à tà à pó kũ à vīno yia pínki, akũ à zīte p̄i lù.

Yalékōana kũ gbè b̄εεredeo

⁴⁵ Lákũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa de n̄n dí do. Lagatari mé àten òso manano wete.

⁴⁶ Kũ à òso ogođe lè, akũ à tà à pó kũ à vīno yia pínki, akũ à òsoo p̄i lù.

Yalékōana kũ táaru

⁴⁷ Lákũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa de n̄n dí do. Ò táaru kpà sēben, à kpò buri s̄inda pínki kũ.

⁴⁸ Kũ à pà, ò gāte ò bikūo bara, akũ ò v̄ute ò a manano plēple ò kà t̄ankon, ò a v̄anino k̄ote.

⁴⁹ Len anigō de le andunialakagoro. Malaikanō ni su gbě v̄anino s̄ete ò n̄ bo gbě manano té,

⁵⁰ oni n̄ ká té pāsī gūn. Gwen oni só don ò ò di n̄ m̄ia.

⁵¹ Akũ Yesu n̄ lá à pì: A yā birenō m̄i d̄s̄ sà pínki yá? Ò w̄ea ò pì: Ee!

⁵² Akũ à pìńne: Tó yādanneri kpata kũ à bò Luda kĩnaa yā dàda, anigō de lán bede kũ àdi pó dufu kũ a z̄io bo a laasii gūn bàme.

Nazeradenɔ gina Yesui
(Maa 6:1-6, Luk 4:16-30)

- ⁵³ Kū Yesu yā birenɔ lèkɔ́ańne à làka, à bò gwe,
⁵⁴ à gèe a be wēten, akū èe yā daańne n̄ aduakεkpen. A yā bò n̄ sare ò pì: Mákpan gɔ́gbē pì ɔ́ndɔ́ kú daboyā birenɔ lènn?
⁵⁵ Lí'ari nén díroo? A da tón Mariamaroo? A dakūnanɔn Yamisi kú Yusufuo kú Simɔ́ kú Yudao ũroo?
⁵⁶ A dārenɔ kú kūoo laroo? À yā birenɔ lè máme pínkii?
⁵⁷ Akū ò g̃i. Yesu p̃ínne: Annabii d̃ig̃ɔ́ b̃èereε sariro, sé a be wēten kú a ɔ́nnwo.
⁵⁸ Adi daboyā ke gwe dasiro, kú òteni a náani kero yāi.

14

Yahaya Da'itek̃eri ganaa
(Maa 6:14-29, Luk 9:7-9)

- ¹ Goro kúà b̃usuu p̃i k̃ina Herɔ́du Yesu baaruu mà.
² Akū à p̃i a ìbanɔ́ne: Gbē p̃i bi Yahaya Da'itek̃er̃iimε. À vù bona gan. Abire yāin à gbāna lè àten daboyānɔ́ ke.
³ Zaakū Herɔ́du Yahaya kú yā, à m̃ò k̃aa, à a dà kp̃ésiran a ṽini Filipi nano Herɔ́dia yāi.
⁴ Zaakū Yahaya d̃ig̃ɔ́ pinε: N Herɔ́dia k̃una nɔ́ ũ zé ṽiro.
⁵ Herɔ́du ye à a de, ama àten ṽina ke gb̃enɔ́ne, zaakū ò a annabike s̃i.
⁶ Herɔ́du ig̃oro làa k̃ɔ́k̃ɔ́ z̃i Herɔ́dia ñenɔ́kpare ũ w̃à gbē kú ò sù gwenɔ́ne, akū à k̃e Herɔ́dune nna manamana.
⁷ Akū à lé s̃è à p̃i: Ma la dà kú mani n gba p̃ó kú n a wé k̃ema p̃ínki.
⁸ Akū a da yā k̃akane à p̃i: N̄ ma gba Yahaya Da'itek̃er̃ii m̃i dana tiree g̃un la tera.
⁹ Akū k̃ina p̃o yàka, ama kú à la dà nibɔ́nɔ́ w̃ara yāin à p̃i ò kp̃aa.
¹⁰ Akū à gbē z̃i ò Yahaya m̃i z̃è kp̃ésiran.
¹¹ Kú ò sù kú a m̃io dana tiree g̃un, ò kp̃à né p̃iia, akū à g̃èeo a danε.
¹² Akū Yahaya ìbanɔ́ sù ò a g̃èe s̃è ò ṽi, akū ò g̃èe ò ò Yesune.

Yesu p̃óblekpana g̃ɔ́gbē gb̃enɔ́n d̃ubu s̃oroɔ́a
(Maa 6:30-44, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-15)

- ¹³ Kū Yesu yā p̃ii mà, akū a g̃è g̃ó'ite g̃un, àten gé gusare de àg̃ɔ́ kú ado. Kú gb̃enɔ́ mà, ò bò w̃ete kú w̃eteo dasi ò p̃et̃ei g̃èse.
¹⁴ Kú Yesu bò g̃ó g̃un, à gb̃enɔ́ è dasidasi, akū ò k̃ene w̃enda, akū à n̄ gyārenɔ́ gbà aafia.
¹⁵ Kú ɔ́k̃osi k̃è, a ìbanɔ́ ñai ò p̃i: Gu d̃ík̃ina bi s̃entepr̃ɔ́tume, akūs̃o gu ten si. N̄ gb̃enɔ́ gbarε ò tá lakutunɔ́ g̃un, ò p̃óble wete ò lú.
¹⁶ Akū Yesu w̃er̃mma à p̃i: Adi ke tilasi ò táro. À p̃ó kp̃ám̃ma ò ble.
¹⁷ Akū ò p̃ine: Burodi m̃en s̃oro kú kp̃ò m̃en plaon ó ṽi la.
¹⁸ Yesu p̃ínne: À m̃ómene la.
¹⁹ À ò gbē p̃inɔ́ne ò vute s̃èea, akū à burodi m̃en s̃oro kú kp̃ò m̃en pla p̃iio s̃è, à a wé s̃è musu, à arubarikaa dàn. Akū à burodii p̃ii lilik̃ore à kp̃à a ìbanɔ́a, ò kp̃àatete gb̃enɔ́ne.
²⁰ Ò p̃ó bl̃è ò k̃à n̄ p̃ínki. Akū ò a kpara kú ò g̃onɔ́ s̃ete t̃anko m̃en kuri awεεpla p̃à.
²¹ G̃ɔ́gbē kú ò p̃ó bl̃enɔ́ k̃à gb̃enɔ́n d̃ubu s̃oro taka, n̄gb̃enɔ́ kú n̄enɔ́ baasi.

Yesu t̃aa'ona s̃èb̃ela
(Maa 6:45-56, Yuh 6:16-25)

22 Yesu gã nà a ìbanṣa gòṅṅò ò gě gó'itén, ò donε are gena sèβεε bara dire ari àgṵ pari gbarε.

23 N̄ gbarεnaa gbera, à d̄idi s̄is̄i musu à adua ke ado. Gu ten si, à kú gwe ado.

24 Gó'ite p̄i kà z̄à k̄ú í léao, akū í teni goro p̄i ȳip̄aȳipa k̄ú z̄àga'ia kàkañȳi ȳai.

25 Gudṵo Yesu ḡεε n̄ k̄inaa, àten t̄aa o íla.

26 Kū ò a è àten t̄aa o íla, akū sw̄εε k̄éngu ò p̄i: Gyāwāndeme! Ò wiki lè kū v̄inao,

27 akū Yesu p̄in̄ne gòṅṅò: À á laakari kp̄áte, makūme! Àsun tó v̄ina á k̄uro.

28 Akū Pita p̄ine: Dikiri, tó m̄ok̄ōmmε, n̄ tó mà t̄aa o íla mà su n̄ k̄inaa.

29 Akū Yesu p̄i: N̄ m̄ó! Akū Pita b̄ò gó ḡun, àten t̄aa o íla, àten gé a k̄inaa.

30 Kū à è ía ten k̄aka, akū v̄ina a k̄ú. Àten vl̄ε, akū à wiki lè à p̄i: Dikiri, n̄ ma sura ba.

31 Gwe gòṅṅò Yesu ṵ b̄ò à a k̄ú, akū à p̄ine: Ludanaanik̄ianade! B̄oȳai n̄ sikaa k̄εε?

32 Kū ò ḡε gó ḡun, ía z̄ε.

33 Akū gb̄ε k̄ú ò kú gó ḡunṅṅò donȳi k̄εne ò p̄i: Luda Néme n̄ ū ȳapura.

Yesu gyārenṵ werek̄ōana zaa Genesareti

34 Kū ò bik̄ú bara, ò kà Genesareti b̄usun.

35 Gwedenṵ Yesu d̄ṵ, akū ò a baaruu dàgula b̄usuu p̄in̄ gu s̄inda p̄ínki, akū ò m̄n̄ne k̄ú gyārenṵ n̄ p̄ínki.

36 Ò wé k̄èa de ò ṵ na bee a uta léa. Akū gb̄ε k̄ú ò ṵ n̄aano w̄erek̄ōa n̄ p̄ínki.

15

Futeokarayā

(Maa 7:1-13)

1 Farisinṵ k̄ú ludayādanneri kenṵ b̄ò Yurusalemu ò s̄u Yesu k̄inaa, akū ò a là ò p̄i:

2 B̄oȳai n̄ ìbano d̄iḡó ó dizinṵ futeokarayā k̄unaroo? Òdi ṵ p̄ipi gbasa ò p̄ó b̄lero.

3 Akū Yesu w̄ém̄ma à p̄i: B̄oȳain adì p̄ā kp̄á Luda ȳāditenanṵa de àgṵ a futeokarayā k̄unaa?

4 Zaakū Luda p̄i, à á de k̄ú á dao bèεε d̄ṵ. À p̄i d̄ṵ, gb̄ε k̄ú à a de ke a da kpe b̄ò, ò ade d̄ε.

5 Ák̄ōnṵ s̄ó adì p̄i, tó gb̄ε p̄i a de ke a danε, p̄ó k̄ú á v̄i à n̄ kpe tao ḡò Luda p̄ó ū,

6 àton a de kpe taoro. Lemε adì Luda ȳā ke p̄ā lε, de àgṵ á futeokarayā k̄una ȳai.

7 Á manafikidenṵ! Isaya annabikεyā ò á yā musu swáswa à p̄i:

8 Buri bire d̄i bèεε limεne k̄ú léomε, n̄ sw̄ε d̄ōmaro.

9 Òdiḡó donȳi kemεne p̄āme, bisāsiri ȳāεkpaten òdi dañne.

Yā k̄ú àdi tó ò ḡṵ gbāsī

(Maa 7:14-23)

10 Akū Yesu pari sisiai à p̄i: À s̄ā kp̄á à yā ma.

11 Adi ke p̄ó k̄ú àdi ḡε lén mé àdi tó gb̄ε ḡṵ gbāsīro. Yā k̄ú àdi bo lén mé àdi tó gb̄ε ḡṵ gbāsī.

12 Akū a ìbano n̄ai ò p̄i: N̄ d̄ṵ k̄ú Farisinṵ yā p̄i mà à n̄ z̄ṵ n̄ sw̄éεaroo?

13 Yesu w̄ém̄ma à p̄i: P̄ó k̄ú ma De k̄ú à kú musu dí t̄oro oni wutεme.

14 À n̄ tó gwe. V̄ina don'arēdenṵme! Tó v̄inaa gò k̄una v̄inaane, n̄ pla n̄ p̄ínki ni zu w̄εmme.

- 15 Pita pìne: Ñ yā pì bɔkɔtewere.
 16 Akū Yesu pì: Á laasun kpé yīda se yá?
 17 Á d̄s k̄ū p̄ó k̄ū à ḡè lén dì tá gberen gbasá a bo m̄è gūnloo?
 18 Yā k̄ū àdi bo lén s̄ō àdi bo sw̄èe gūmm̄e. Àkū mé àdi tó gb̄e ḡō gb̄āsī.
 19 Zaakū zaa sw̄èe gūnn laasun v̄āni dì bon: Gb̄ēdenaa, zinakenaa, p̄āp̄ākenaa, kp̄āni'onaa, éketona k̄ū gb̄ēs̄s̄naao.
 20 Yā biren̄o mé àdi tó gb̄e ḡō gb̄āsī. P̄óblena ɔpipisari dì tó gb̄e ḡō gb̄āsīro.

N̄ogb̄e z̄it̄o w̄ékenaa
 (Maa 7:24-30)

- 21 Akū Yesu bò gwe, à ḡèe Taya k̄ū Sid̄ō b̄usun.
 22 Kanaa n̄ogb̄e ke kú b̄usuu p̄in, à s̄ù à wiki l̄èa à p̄i: Dikiri, Dauda Buri, ñ ma w̄ēnda gwa. Tāna ten w̄é tā ma n̄én̄okparea manamana.
 23 Akū Yesu dí wearo. A ìban̄o n̄ai, ò w̄é k̄èa ò p̄i: Ñ pé n̄ogb̄e p̄ia, zaakū àdiḡō t̄éwái k̄ū wikiom̄e.
 24 Yesu w̄ér̄ma à p̄i: Isarailan̄o s̄āt̄ena lán s̄ān̄o bàme. Ñ k̄īnaan Luda ma z̄īn̄o ado.
 25 Akū n̄ogb̄e p̄i s̄ù à donyī k̄ène à p̄i: Dikiri, ñ kp̄amai.
 26 Yesu p̄ine: Á mana ò n̄én̄o p̄óble sé ò zu gb̄ēdan̄onero.
 27 Akū n̄ogb̄e p̄i p̄i: Yāpuram̄e Dikiri! Ama bee gb̄ēdan̄o dì p̄óble b̄uru k̄ū ò l̄ète ñ dikiri teburuu z̄it̄en̄o s̄ése.
 28 Akū Yesu w̄èa à p̄i: N̄ogb̄e, ñ ma náani v̄i z̄ók̄ō. Á k̄enne lákū ñ yei n̄a. Akū a n̄én̄okpare p̄i aafiaa l̄è ḡōro b̄irea ḡōn̄o.

Yesu gyāren̄o werek̄ōanaa

- 29 Yesu bò gwe à ḡèe àten do Galili s̄èb̄eēi, akū à bik̄ù à v̄ute s̄is̄īa.
 30 Ò s̄un̄e k̄ū er̄en̄o k̄ū v̄īnan̄o k̄ū k̄ōn̄oden̄o k̄ū s̄āto kp̄aturukun̄o k̄ū gyāre p̄ānden̄o dasidasi. Ò ñ k̄áte a are, akū à ñ w̄erek̄ōa.
 31 K̄ū gb̄ēn̄o è s̄āto kp̄aturukun̄o ten yā o, k̄ōn̄oden̄o ten ḡō sw̄áswa, er̄en̄o ten t̄āa o, v̄īnan̄o ten gu e, yā p̄i bò ñ sare, akū ò Isarailan̄o Luda s̄áabu kp̄à.

Yesu p̄óblekpana gb̄ēn̄on d̄úbu siik̄ōn̄o
 (Maa 8:1-10)

- 32 Yesu a ìban̄o s̄isiai à p̄in̄ne: Gb̄e d̄ín̄o k̄ēm̄ene w̄ēnda, zaakū ò ḡīnake ò kú k̄ūmao ḡōro aak̄ō, akū ò p̄óke v̄i ò b̄lero. Má ye mà ñ gbar̄e k̄ū n̄aoro, de gu s̄ún l̄im̄ma z̄én̄lo yāi.
 33 Akū a ìban̄o a là ò p̄i: Mákpan óni p̄óble len s̄ēnt̄ep̄ōrtu la, à pari dí taka k̄āa?
 34 Akū Yesu ñ lá à p̄i: Burodi m̄èn ūgban á v̄īi? Ò p̄i: M̄èn supplam̄e k̄ū kp̄ò kete ken̄o.
 35 Akū à p̄i pari vute z̄īte.
 36 Akū à burodi m̄èn suppla p̄in̄o s̄è k̄ū kp̄ōn̄o, à s̄áabu k̄è, akū à l̄ilik̄ōre à kp̄à a ìban̄o, ò kp̄à gb̄ēn̄o.
 37 Gb̄e s̄īnda p̄ínki p̄ó bl̄è ò k̄à. Ò a kpara k̄ū à ḡōn̄o s̄ète ari t̄ānko m̄èn suppla p̄à.
 38 Ḡōgb̄e k̄ū ò p̄ó bl̄èn̄o k̄à gb̄ēn̄on d̄úbu siik̄ō, n̄ogb̄ēn̄o k̄ū n̄én̄o baasi.
 39 K̄ū Yesu gb̄ēn̄o gb̄àre, akū à ḡè ḡó'ite ḡūn, à ḡèe Magad̄ā b̄usun.

16

Farisin̄o manafiki
 (Maa 8:11-21, Luk 12:54-56)

¹ Farisinɔ kũ Sadusinɔ sù Yesu kĩnaa de ò a yǒ ò gwa, akũ ò a gbèka à sèeda ke keĩne kũ Luda gbãnao ò e.

² Akũ Yesu wèrĩma à pì: Tó ifǎntē gè kpén adì pi, ludambe ni kèkɔa, zaakũ à tēra kũ.

³ Tó kɔnkɔme adì pi, legũ ni ma gbāra, zaakũ ludambe de tēe gènegēne. Á ludambe wé dɔkɔne, ama ádi fǒ à gɔrɔ díkĩna sèeda dɔro.

⁴ Gbāragbē vāni ludanaanikerisarinɔ mé òdi sèedaa gbekama, ama mani sèeda ke keĩnero, sé Inusa pó. Akũ à n tó gwe à tà.

⁵ Kũ a ìbanɔ bikũ bara gwe, burodi zàna yā sǎngu.

⁶ Akũ Yesu pìĩne: Àgɔ á zĩda kũna dɔ! À laakari ke Farisinɔ kũ Sadusinɔ lùbenēei.

⁷ Akũ òten pikɔne: Kũ ódi burodi séro yāin à ò le.

⁸ Yesu dǎrĩma, akũ à n lá à pì: Ludanaanikĩanadeno, bóyāin áten pikɔne kũ á burodi vĩro yāimee?

⁹ Ari tera adì dɔroo? Burodi mèn sɔro kũ ma kpà gbēnɔn dúbu sɔronɔa yā dí dɔáguroo? Á sète tǎnko mèn ũgbamee?

¹⁰ Burodi mèn suppla kũ ma kpà gbēnɔn dúbu siikɔnɔa sɔ, a sète tǎnko mèn ũgbamee?

¹¹ Bóyāin adì dɔ kũ burodi yān mádi oáreroroo? À laakari ke Farisinɔ kũ Sadusinɔ lùbenēei!

¹² Akũ ò dǎ sà adì ke lùbenēen áten oĩne ò laakari keiro, Farisinɔ kũ Sadusinɔ yādannaame.

*Pita Yesu Arumasihukena onaa
(Maa 8:27-33, Luk 9:18-22)*

¹³ Kũ Yesu kà Sizaria Filipi b̀sun, akũ à a ìbanɔ là à pì: Dín gbēnɔ ten pi Bisāsiri Né de a ũu?

¹⁴ Ó wèa ò pì: Gbēkenɔ dì pi Yahaya Da'itekəriime, gbēkenɔ dì pi Iliasu, gbēkenɔ dì pi dɔ Ilimia ke annabi yānɔ dokeme n ũ.

¹⁵ Yesu pì: Ákɔnɔ sɔ, dín adì pi má de a ũu?

¹⁶ Simɔ Pita wèa à pì: Arumasihume n ũ, Luda Wèndide Né.

¹⁷ Akũ Yesu pìne: Arubarikademe n ũ, Inusa né Simɔ! Zaakũ adì ke bisāsiri mé à yā bire dǎnnero, ma De kũ à kú musume.

¹⁸ Maten onne: Pitame n ũ, gbèsi pìn mani ma sɔsi kátea, gyāwān gbāna ni zĩ blearo.

¹⁹ Mani kpata kũ à bò Luda kĩnaa m̀nenɔ kpámma. Pó kũ n yĩ zĩte yĩna musu. Pó kũ n pòro zĩte porona musu.

²⁰ Akũ Yesu a ìbanɔ sǎ fĩne de òsun o gbēkene kũ Arumasihun a ũro.

*Yesu a ga kũ a vunaao yā'onaa
(Maa 8:31-38, Luk 9:22-26)*

²¹ Zaa gɔrɔ kũa Yesu teni a Yurusalemu gena bɔkɔte a ìbanɔne à pì, séde à wétamma le manamana gbē zɔkɔnɔ kũ sa'orikinɔ kũ ludayādannerinɔ ɔĩ, oni a de, a gɔrɔ aakɔde zĩ áni vu.

²² Akũ Pita gèe kǎao kpado, áten gĩne à pì: Kai Dikiri! Abirekũ ni n lero!

²³ Akũ Yesu lite à pì Pitane: Ǹ gomene gwe Setan! Ǹ ye n zé zɔmeneme. Ǹ laasun bi Luda pónlo, bisāsiri póme.

²⁴ Akũ Yesu pì a ìbanɔne: Tó gbē ye à ke ma ìba ũ, séde à gí a zĩda wèndiii, à a lígbāndurukpana sé à téomai.

²⁵ Gbē kũ à ye àgɔ a wèndi kũna ni kurai. Gbē kũ à gí a wèndiii ma yāi sɔ, ade mé anigɔ wèndi vĩ.

26 Tó gbě gò à andunia vī pínki, tó à kùra a wèndiii, bó àreen ani lee? Bón gbě ni le à a wèndi lilin keoo?

27 Zaakū Bisāsiri Né ni era à su a De gakuri gūn kū a malaikanɔ, ani fīna bo baadinε a yākenaaa.

28 Yāpuran maten oáre, gběkenɔ kú gu dín oni garo ari ò Bisāsiri Né e, àten su kína ũ.

17

Yesu linaa

(Maa 8:34-9:13, Luk 9:23-36)

1 Gɔɔ suddo gbera Yesu Pita kū Yamisio kū a dakūna Yuhanao sète à gèe kúnwo kpi leia ntēne.

2 Akū à li n wára. A ān ten té ke lán ifántē bà, a pókasanɔ gò pú táitai lán legúpinaa bà.

3 Akū Musa kū Iliasuo bò ò sùmma, òten yā o kū Yesuo.

4 Akū Pita pì Yesune: Dikiri, à mana kū ó kú la. Tó n yei, mani kuta do mèn aakō, n pò mèn do, Musa pò mèn do, Iliasu pò mèn do.

5 Gɔɔ kū àten yā o, ludambe luku tékenaa dàníla, akū ò kòtoo mà a gūn à pì: Àkūme ma Né mèn do légelege yenyīde ũ, a yā dì kámagu. À a yā ma.

6 Kū a ibaa pìnɔ kòtoo pì mà, vīna n kū manamana, ò wùte n gberεa.

7 Akū Yesu nányī, à ɔ nàmma à pì: À fute, àsun vīna kero.

8 Kū ò wé sè musu, odi gběke ero, sé Yesu ado.

9 Kū òten kipa kpi pìia, Yesu dìteñne à pì: Àsun wégupu kū a è yā o gběke maro ari Bisāsiri Né vu bona gan.

10 Akū a ibanɔ a là ò pì: Bóyāin ludayādannerinɔ dì pi Iliasu mé ani su káakuu?

11 Akū à wèmma à pì: Iliasu ni su yāpurame, ani yā sīnda pínki keke a gbèn.

12 Ama maten oáre, Iliasu sù kò, akū odi a dōro, akū ò n poyeinaa kène. Len ò wé tā Bisāsiri Néa le do.

13 Akū a ibanɔ dō kū Yahaya Da'itekəri à téa.

Yesu négōgbě tñnade werekōanaa

(Maa 9:14-29, Luk 9:37-42)

14 Kū ò kà pari gūn, gōgbě ke sù à kùte Yesune

15 à pì: Dikiri, n ma né wènda gwa, zaakū gasindademε. Àdi wari ke manamana, àdigō léte tén ke ín baala'i.

16 Ma su káo n ibanone, odi fō ò a wèrekōaro.

17 Akū Yesu pì: Gbāragbě yakana ludanaanikerisarinɔ! Manigō kú káo ari bōremεε? Manigō mena káo ari bōremεε? À mōmεne kú né pìio la.

18 Yesu gì tñnane, akū à gò né pìia, à wèrekōa gwe gōnɔ.

19 Abire gbera Yesu ibanɔ nài ntēne, ò a là ò pì: À kè dera ódi fō o pé tñna pìia à bōroo?

20 À wèmma à pì: Kū á Luda náani vī zōkōro yāime. Yāpuran maten oáre: Tó á Luda náani vī fíti lán efō wé bà, áni o kpi díkīnane à go la à gé zāa, ani ke le. Yáke ni á furo.

21 Tāna dí taka dì sí boro, sé kú aduakēnaao kú léyīnaao.

Yesu era à a ga kú a vunaao yā'onaa

(Maa 9:30-32, Luk 9:43-45)

22 Gɔɔ kū à kú kú a ibanɔ lεεle Galili, à pìrñe: Oni Bisāsiri Né nañne n òi,

23 oni a de, a gɔɔ aakōde zī ani vu. Akū n pò yàka manamana.

Luda ɔn ɔgɔ fñabonaa

²⁴ Kū ò kà Kapenamú, Luda on ɔgɔsirino sù ò Pita là ò pì: Á dannerii dì Luda on ɔgɔ kpároo?

²⁵ Pita wèríma à pì: Àdi kpá. Kū Pita ten gē be, Yesu gīnake à pìne gōno: Simo, dínɔn andunia dí kínano dì be'ɔgɔ ke ete'ɔgɔ símmaa? N nénɔn yá ke gbē pāndenɔme? N yā pì è deraa?

²⁶ Pita pì: Gbē pāndenɔme. Yesu pìne: Tó lemɛ, n nénɔ baka kunlo.

²⁷ Ama de ó yā sún ūm̄maro yāi, n gé n daburu da sèbɛɛ gūn. Kpò kū ñni kū káaku, n a lé wē, ñni ɔgɔ le a gūn. N abirekū sé n kpámma, makū kū mɔkɔnwo pò ũ.

18

Tena Yesu lán né bà

(Maa 9:33-48, Luk 9:46-48, 15:3-7)

¹ Zì kùà Yesu ìbano sù ò a là ò pì: Dí mé à deñla kpata kū à bò Luda kīnaa gbēno tée?

² Akū Yesu né fíti ke sìsi à a zè n are

³ à pì: Yāpuran maten oáre, tó ádi nɛsɛ lite a gō lán né fíti bàro, áni gē kpata kū à bò Luda kīnaa gūnlo.

⁴ Gbē kū à a zīda bùsa à gō lán né fíti díkīna bà, ade mé à deñla kpata kū à bò Luda kīnaa gbēno gūn.

⁵ Gbē kū à né bire taka sì ma ìbake yāi, makūme à ma si.

Yā kū àdi tó ò sàte

⁶ Tó gbē tò né kū à ma náani vī díkīnana do sàte, anigō sàna adene ò wísilogbe gbèntē do a wakale ò a zu sèbe lòkoton.

⁷ Waiyoo andunia, kū yā kū àdi tó ò sàte kú a gūn yāi. Séde yā kū àdi tó ò sàte gō kun, ama waiyoo gbē kū sātēna yā pì bò a kīnaa.

⁸ Tó n ɔ ke n gbá mé àdi tó n sàte, n zō n zukūna. À sànanne n gē wèndii gūn kū ɔ kusuo ke ɛɛ ũ de n gō ɔ mèn pla ke gbá mèn pla vīla ò n zu té kū àdi garo gūn.

⁹ Tó n wé mé àdi tó n sàte, n bo n zukūna. À sànanne n gē wèndii gūn kū wé doo de n gō wé mèn pla vīla ò n zu té gūn gyāwānn.

Yalékšana kū sã sātēnaao

¹⁰⁻¹¹ À laakari ke dokena kū né díkīnana dooi, zaakū maten oáre, n malaikanon kú musu, ò kú kō wén kū ma De kū à kú gweo baala'i.

¹² Áten da deramee? Tó gbē sã vī mèn basɔro, tó a do sàte, ani a mèn basɔro donsari tó sīsigerɛi gwe, à gé à a sã kū à sàte pì weteroo?

¹³ Yāpuran maten oáre, tó à bòa, a pɔ nigō nnaa de a mèn basɔro donsari kū odi sātēronla.

¹⁴ Len á De kū à kú musu ye né dínɔ doke sàte sōro le.

Sùrukɛna kū kōo

¹⁵ Tó n gbēdake taari kè, n gé n a le ndo, n yā pì bone gupuraa. Tó à n yā mà, n n gbē pì milɛ blè.

¹⁶ Tó adi n yā ma sōro, n gbē mèn doke gbēnon pla sé n namma, de à yā pì sí sèedade gbēnon pla ke aakō musu.

¹⁷ Tó à gí n yā mai, n yā pì o sɔsi gbēnonɛ. Tó à gí à sɔsi gbē pino yā mai do, n a dite kifiri ke gbē zítɔ ũ.

¹⁸ Yāpuran maten oáre, pò kū a yì zíte yīna musu, pò kū a pòro zíte porona musu.

¹⁹ Maten oáre do, tó á gbēnon plano lé kè dokɔn zíte la, yā kū a a wé kè ma De kū à kú musua pínki, ani kéare.

20 Zaakū gu kū gbēnɔn pla ke gbēnɔn aakɔnɔ kɔ kàkaran kū ma tó, má kú n tɛ.

21 Abire gbera Pita sù à Yesu là à pì: Dikiri, gèn ũgban mà sùru ke kū ma gbē kū àdigɔ taari kemeneoo? Gèn supplan yá?

22 Yesu wèa à pì: Maten onne, adi ke gèn supplanlo, gèn suppla leu baaakɔ akurime.

23 Abire yáì kpata kū à bò Luda kīnaa de lán dí bà. Kína ke mé à ye à a ɔɔ yā gɔgɔ kū a ìbanɔ.

24 Kū à nà ɔɔ pì yāa, akū ò sùne kū gbē kū à a fīna sena miliɔ wàa kuriio.

25 Kū à ɔɔ vī à fīnaa pì boro, akū a dikiri pì ò a yía kū a nanɔ kū a néno kū pɔ kū à vīno pínki gbasa ò a kɛ.

26 Akū ìbaa pì wùte a dikiri are, à kúte kène à pì: N mena ke kūmao, mani n fīna bonne pínki.

27 Akū a dikiri a wēnda gwà a a gbàre, à fīnaa pì tònɛ.

28 Kū ìbaa pì bò dé, à dàkare kū a ìba dake kū a fīna dɔa andurufu ɔɔ mèn basɔroo. Akū à a kù, àten ɔ tɔ a kòtooa à pì: N ma fīna bomene.

29 A gbédake pì wùte a are, à kúte kène à pì: N menamene, mani n fīna bonne.

30 Ama adi wero. À tò ò a dà kpésiran ari à a fīna bonɛ.

31 Kū a ìba kparanɔ è le, n pɔ yàka manamana, akū ò gèe ò yā kū à kèe pì gbá n dikiriine pínki.

32 Akū dikiri pì a sisi à pì: Ìba pāsī! Ma n fīnaa tònne pínki, kū n kúte kèmene yāì.

33 Lákū ma sùruu kè kúnwo nà, de n sùru kè kū n gbédakeo le se.

34 A dikirii pì pɔ fè, à tò ò a dà kpésiran, ògɔ wé tāa ari à gé à fīnaa pì boo pínki.

35 Akū Yesu èra à pì: Tó á baadi dī sùru ke kū a gbédakeo kū nèseoo mèn doro, len ma De kū à kú musu ni keáre le se.

19

Yìgidenayā

(Maa 10:1-12)

1 Kū Yesu yā birenɔ ò à làka, à bò Galili, à gèe Yudea bùsu kpado Yoda bara.

2 Pari téi, akū à n gyānɔ wèrekɔaríma gwe.

3 Farisi kenɔ sù ò a yɔ ò gwa, akū ò a là ò pì: Gɔgbē zé vī à yìgi de yā sīnda pínki yāin yá?

4 À wèrma à pì: Kū Luda n ké gɔgbē kū nɔgbēo ũ zaa káaku, ádi a kyó ke a màroo?

5 Luda pì, abire yāin gɔgbē ni a de kū a dao tó, ò nakɔa kū a nanɔ, n gbēnɔn pla ni gɔ mè do ũ.

6 Ò kun pla doro, sé do. Abire yāì gbē kū Luda n nákanɔ, bisāsiri sún n kɛkɔaro.

7 Akū Farisinɔ a là ò pì: Bóyāi Musa dīte gɔgbē yìgidetakada kpá a nanɔa à a gbareoo?

8 Yesu wèrma à pì: Á sāgbāna yāin Musa á gbá zé à á nɔnɔ gbare, ama à de le zaa káakuro.

9 Maten oáre, gbē kū à yìgii dè kū a nanɔ, tó adi ke à gɔpose kènlo, tó à nɔ pānde sè, ade zina kèn gwe.

10 Akū a ìbanɔ pìne: Tó len gɔgbē yā de le kū a nanɔ, à mana ò nɔ séro.

11 Akū Yesu pìhne: Adi ke gɔgbē sīnda pínki mé ani yā pì fīro, sé gbē kū Luda n gbá a zénɔ.

¹² Zaakū gbēkeno di no séro, kū ò ní í le yáì, gbēkeno dìgō kun le kū ò ní fèrèè kè yáì, gbēkeno ní zīda kù le kpata kū à bò Luda kīnaa yáì. Gbē kū ani yā pì fō à fō.

Arubarikadana nénogu

(Maa 10:13-16, Luk 18:15-17)

¹³ Òdi su Yesune kū nénò de à o nańma à adua keńne, akū a ìbano gínne.

¹⁴ Akū Yesu pì: À tó nénò mó ma kīnaa. Àsun gínnero, zaakū ní takano pómè kpata kū à bò Luda kīnaa ũ.

¹⁵ Kū à o nanańma, akū à bò gwe.

Aruzekede

(Maa 10:17-31, Luk 18:18-30)

¹⁶ Akū gōgbē ke sù Yesu kīnaa, à a là à pì: Danneri, bó manan mani ke mà wèndi kū àdi lákaro lee?

¹⁷ À wèa à pì: À kè dera nteni ma la manakena yáii? Luda ado mé à mana. Tó ní ye ò gē wèndii pìi gūn, ògō a yāditenano kūna.

¹⁸ Akū à a là à pì: A kpatemèè? Akū Yesu pì: Nsun gbē dero, òsun zina kero, òsun kpāni oro, òsun yā di n gbēdakearo,

¹⁹ ògō bèere lí n de kū n daoone, ògō ye n gbēdakei lán n zīda wèndii bà.

²⁰ Kefenna pìi pìne: Má yā birenò kūna pínki. A kpate mé à gòmene doo?

²¹ Yesu pìne: Tó ní ye ògō papana, ò gé ò n pónò yía pínki, ò a ogo kpá takasidenò, ò mó ò témai, ònigō aruzeke vī ludambe.

²² Kū kefenna pì yā pìi mà, à tà kū pōsiraò, kū à aruzekenò vī dasi yáì.

²³ Akū Yesu pì à ìbanone: Yāpuran maten oáre, à zī'ũ aruzekedenè à gē kpata kū à bò Luda kīnaa gūn.

²⁴ Maten oáre do, lakumi gēna pōroween araga de aruzekede gēna kpata kū à bò Luda kīnaa gūnla.

²⁵ Kū a ìbano yā pìi mà, akū à bò ní sare manamana ò pì: Tó lemè, dí mé ani fō à surabana lee?

²⁶ Akū Yesu ní gwá tíi, à pìinne: Bisāsiri ni fōro. Luda kīnaa bee pò sīnda pínki di sí ke.

²⁷ Akū Pita wèa à pì: O pò sīnda pínki tò o tenyī. Bó mé ani gōwèrè sàa?

²⁸ Yesu pìinne: Yāpuran maten oáre: Tó Bisāsiri Né vùte a kíblegba gakuridea andunia dufu gūn, ákōnò kū á témainò áni vute kíblegba mèn kuri awèeplanò, àgō yā gōgō Isaraila buri mèn kuri awèeplanone.

²⁹ Gbē kū à a be ke a vīninò tò ke a dakūnanò ke a de ke a da ke a nénò ke a buranò ma yáì, ade ni era à abire taka le leu basoro, akūsō ani wèndi kū àdi lákaro le.

³⁰ Ama gbē káakunò nigō gbē kpèdenò ũ dasi, gbē kpèdenò nigō gbē káakunò ũ dasi.

20

Yalékšana kū zamalingakerinò

¹ Lákū kpata kū à bò Luda kīnaa de nán dí: Ombede ke mé à bò kōnkōkōnkò, à gèè zamalingakerinò wete ò zī keare a bura.

² Ní yā kō sè à fīna bońne andurufu ogo mèn dodo. Akū à ní gbáre a bura.

³ À bò do mò kēndo, akū à gbē pāndenò lè ete gūn katena pā.

⁴ À pìinne: Ákōnò sō, à gé à zī ke ma bura, mani fīna boáre a zéa.

⁵ Akū ò gèè. À era à bò do ifāntē mīdangura, akū à era à bò ifāntē ura kipana, à ò gbē pāndenone le do.

⁶ Kū à bò okosi, à gbē pāndenò lè katena, akū à ní lá à pì: Bóyáì á katena la pā zaa kōnkò?

7 Ò wèa ò pì: Kū òdi zĩ dawerero yāime. À pìinne: À gé à zĩ ke ma bura se.

8 Ifāntē gēna kpénn burade pìi pì a zamalingakerinᵒ gbē zᵒkᵒᵒne: Ñ zama-lingakerinᵒ sísi ñ fīna boñne. Ñ naa gbē kpēdenᵒa ari à gé mì de gbē káakunᵒa.

9 Akū ɔkᵒsidenᵒ sù, ò andurufu ɔᵒ lè mèn dodo.

10 Kū gbē káakunᵒ sù, òten da ñ ɔᵒ nigᵒ de gbē kpēdenᵒ pólame, akū andurufu ɔᵒ mèn don ò lè ñ pínki.

11 Kū ò ñ ɔᵒ sì, akū ò léfᵒtᵒ kà bede pìii

12 ò pì: Awa don gbē kpēdenᵒ zĩ kè, akū n ñ ké sára kū ókᵒᵒn kū o zĩ zᵒkᵒᵒ kè ifāntē gbāna gūnwoo yá?

13 Akū à wè ñ gbē do pìia à pì: Ma gbē, mádi n blero. O kᵒ yā mà andurufu ɔᵒ mèn do musunloo?

14 Ñ n pᵒ sí ñ tá. Má ye mà kpá gbē kpēde díkīnaa lán n pᵒ bàme.

15 Má zé vī mà ke kū ma ɔᵒo lákū má yei nàroo? Nten wé boboi kū má gbēke vī yāin yá?

16 Len gbē kpēdenᵒ nigᵒ gbē káakunᵒ ũ le, gbē káakunᵒ nigᵒ gbē kpēdenᵒ ũ.

Yesu era à a ga kū a vunaao yā'onaa

(Maa 10:32-34, Luk 18:31-34)

17 Gᵒro kū Yesu ten gé Yurusalemu, à a ìba gbēᵒᵒn kuri awεεplanᵒ sète ñdona, à yā òñne zén à pì:

18 Óten gé Yurusalemume. Gwen oni Bisāsiri Né kpá sa'orikinᵒa kū lundayādannerinᵒ, oni yā daala à ga,

19 oni a kpá buri pānde gbēᵒᵒa. Oni a fobo, oni a gbē kū flāao, oni a pá lía ò a de, a gᵒro aakᵒde zĩ ani vu.

Yamisi kū Yuhanao wékenaa

(Maa 10:35-45)

20 Akū Zebedi néᵒ da sù Yesu kīnaa kū a néᵒ. À ye à wé kea, akū à kùtene.

21 Akū à a là à pì: Bón ñ yeii? À wèa à pì: Ñ tó ma né gbēᵒᵒn pla dínᵒ vute kúnwo n kpatan, gbē do n ɔplai, gbē do ɔzei.

22 Akū Yesu pì né pìᵒᵒne: Á yā kū áteni a wé kema dᵒro. Toko'i kū mani mi, áni fᵒ à mi yá? Ò wèa ò pì: Óni fᵒ.

23 Yesu pìinne: Toko'i kū mani mi, áni mi fá, ama vutena ma ɔplai ke ma ɔzei bi ma yānlo. Gbē kū ma De kèkéñnenᵒ pᵒme.

24 Kū a ìba gbēᵒᵒn kuri kparanᵒ yā pìi mà, ñ pᵒ fᵒ vīni kū dakūnaoo pìii.

25 Akū Yesu ñ kákara à pìinne: Á dᵒ kū buri pānde kīnanᵒ dì gbāna ble ñ gbēᵒᵒa, gbānadenᵒ sᵒ òdi iko mᵒñne,

26 ama à de le á kīnaaro. Á té gbē kū à ye à gᵒ gbē zᵒkᵒ ũ, sé ade ke á zᵒri ũ.

27 Lemε dᵒ gbē kū à ye à gᵒ gbē káaku ũ, sé ade ke á zᵒ ũ.

28 Zaakū Bisāsiri Né dí su de ò zĩ kenεro, à sù de à zĩ kéñnemε, à a zĩda wèndi kpá de à gbēᵒ bo dasi yāi.

Vīna barakerinᵒ werekᵒanaa

(Maa 10:46-52, Luk 18:35-43)

29 Gᵒro kū òten bo Yeriko, pari té Yesui.

30 Vīna gbēᵒᵒn planᵒ vutena zé léa, ò mà Yesu mé àten gēte, akū òten lé gbāna zu ò pì: Dikiri, Dauda Buri, ñ ó wēnda gwa!

31 Ó gīñne ò pì ò yīte, akū ò lé gbāna zunaa kàra òten pì: Dikiri, Dauda Buri, ñ ó wēnda gwa!

32 Akū Yesu zè à ñ sísi, à ñ lá à pì: Bón á ye mà keáreε?

33 Ò wèa ò pì: Dikiri, ó ye ó wé gu emε.

³⁴ Yesu n̄ wēnda gwà, à ɔ̀ nà n̄ wéa. Gwe g̃n̄o n̄ wé gu è, akū ò tèi.

21

Gbānakekpana Yesu Yurusalemu

(Maa 11:1-26, Luk 19:28-48, Yuh 12:12-22)

¹ Kū ò kà k̄ani kū Yurusalemuo, ò kà Betefage lakutu kū à kú Kùkpe s̄is̄iger̄ei, akū Yesu a ìba z̄ì gbēn̄on pla

² à p̄inn̄e: À gé lakutu kū à k̄ate á are dire ḡun. Tó a gē g̃n̄o, áni zaaki e kū a néo bàɔna gwe. À poro à suom̄ene.

³ Tó ò á lá ò p̄i, à k̄e deraa, à pi Dikiri mé à yei, ani era à suo tera.

⁴ À k̄e le de yā kū annabii ò ke yāime à p̄i:

⁵ À o Zaiɔden̄one

n̄ k̄ina mé àten su n̄ k̄inaa.

À buse à di zaakine b̄oro kpe.

⁶ Ìbaa p̄ino ḡe è k̄e lán Yesu òn̄ne nà.

⁷ Ò sù kū zaaki p̄io kū a néo, ò n̄ utano kp̄at̄ema, akū Yesu dia.

⁸ Gbēno teni n̄ utano kp̄ate z̄en dasidasi, gbēkeno ten lá z̄o, òten kp̄ate z̄en do.

⁹ Gbē kū ò té areno kū gbē kū ò té kpeno ten wiki lé òten pi:

N̄ gbāna ke, Dauda buri!

Arubarikaden gbē kū àten su kū Dikiri tóo ū!

Ò gbānake kp̄ai ari ludambe.

¹⁰ Kū Yesu gē Yurusalemu, w̄ete lòko, gbē s̄inda p̄inki ten pi: Dín gbē bire ūu?

¹¹ Pari p̄i: Annabi Yesume. À bò Nazera, Galili b̄usun.

Yesu kunna Luda on̄n

(Maa 11:15-19, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22)

¹² Yesu gē Luda on̄n, à p̄e lagayarin̄o kū lagalurin̄o à n̄ bóte n̄ p̄inki. A ɔ̀ḡlilinkerin̄o teburun̄o kū pot̄enyarin̄o gb̄ano ȳpa à k̄et̄ene.

¹³ À p̄inn̄e: Ò k̄e Luda yān, ma kp̄e niḡo de aduak̄eke ū, akū a k̄e gb̄blerin̄o tò ū.

¹⁴ V̄inan̄o kū er̄eno sù a k̄inaa Luda on̄n gwe, akū à n̄ w̄erek̄o.

¹⁵ Kū sa'orikin̄o kū ludayādannerin̄o yābonsare kū àten ken̄o è, akūs̄o ò mà néno ten wiki do a Luda on̄n òten pi, n̄ gbāna ke, Dauda Buri, akū n̄ p̄o f̄è.

¹⁶ Ò p̄ine: N mà lākū òten o nà yá? Yesu w̄emma à p̄i: Leme! Kū Luda dà né f̄itin̄one kū nékp̄ant̄eno ò a s̄abu kp̄á, ádi a kyó ke a màroo?

¹⁷ Akū à bò w̄ete p̄in̄ à n̄ tón, à ḡe à ì Betani.

Yesu kaka lí kanaa

(Maa 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kū gu d̄ò k̄onk̄onk̄o, à era àten su w̄eten, akū nà teni a de.

¹⁹ À kaka lí è z̄é léa, akū à n̄ai adi p̄oke learo, sé a lán̄o. Akū à p̄i lí p̄ine: Ìni né i ziki doro. Gwe g̃n̄o lí p̄i kori k̄e à ḡa.

²⁰ Kū a ìban̄o è, akū à bò n̄ sare ò p̄i: À k̄e dera kaka lí p̄i kori k̄e le g̃n̄og̃n̄o?

²¹ Yesu w̄emma à p̄i: Yāpuran maten oáre, tó á Luda náani v̄i sikaa sari, adi ke kaka lí p̄i yān áni ke adoro. Tó a ò kpi díne à fute à a z̄ida sé à zu s̄eben, ani ke le.

²² Tó á Luda náani v̄i, yā kū a a wé k̄ea aduak̄enaa ḡun p̄inki, áni le.

Yesu gb̄ekana a ikooi

(Maa 11:27-33, Luk 20:1-8)

²³ Yesu gè Luda ɔnn, àten yā dañne. Akū sa'orikinɔ kū gbē zōkōnɔ sù ò a là ò pì: Iko kpaten nten yā dínɔ keoo? Dí mé à n gba ikoo pì?

²⁴ Akū Yesu wèmma à pì: Makū sō, yā mèn don mani gbekaáwa. Tó a òmene, mani iko kū maten yā dínɔ keo oáre.

²⁵ Dí ikoon Yahaya gbēnɔ da'ite kèoo? À bò Luda kīnaan yáa, ke bisāsiri kīnaame? Akū ò yā gōgō ò pì: Tó o pì Luda kīnaame, ani ó la, bóyāin ódi Yahaya yā síroo.

²⁶ Tó o pì bisāsiri kīnaame sō, ó gbēnɔ vīna vī, zaakū gbē sīnda pínki Yahaya annabike sì.

²⁷ Akū ò wè Yesua ò pì: Ó dōro. Akū Yesu pínne: Èhē makū se, mani iko kū maten yā dínɔ keo oáero.

Négōgbē gbēnɔn planɔ

²⁸ Akū Yesu pì: Gbēke négōgbēnɔ vī gbēnɔn pla. Akū à pì Worune: Ñ gé ñ zī ke bura gbāra.

²⁹ Woru pì: Mani géro. Akū à a nèsee líte zā à gèe.

³⁰ Mare pì gèe à pì Sabine le dɔ. Sabi pì: Tò. Akū adi géro.

³¹ A è deraa? Gbēnɔn pla pìnɔ gūn, ní dí mé à a de poyeinaa kèe? Ò pì: Worume. Akū Yesu pínne: Yāpuran maten oáre, be'ogōsirinɔ kū karuanɔ ni gē kpata kū à bò Luda kīnaa gūn á ā.

³² Zaakū Yahaya sù, à zé súsu mòáre, ádi a yā síro. Be'ogōsirinɔ kū karuanɔ mé ò a yā sì. Bee kū abirekū enaao ádi á nèse líte zā a a yā sìro.

Geepi líkpe arukerino

(Maa 12:1-12, Luk 20:9-18)

³³ À yā pānde ma dɔ. Burade ke mé à kun, à geepi líkpe bà à karaa likai, à wèe yò a gūn geepi'iféki ũ à búdákpāgbaa dè. Akū à bú pì nà arukerino ñ òĩ, akū à fùte kū táo.

³⁴ Kū geepizōgɔrɔ kà, akū à a zìrinɔ zì arukerii pìnɔa, de ò a geepi né sí.

³⁵ Akū arukerii pìnɔ a zìrinɔ kùkù, ò ní gbē do gbè, ò ní gbē do dè, ò ní gbē do pàpa kū gbèeò ò a dè.

³⁶ Akū à èra à zìri pāndenɔ zìrīma, ní dasi de gbē káakunɔla, akū ò kèñne le dɔ.

³⁷ Kpekpe à a né zìrīma à pì: Oni ma né yā da.

³⁸ Kū arukerii pìnɔ né pì è, ò pìkōne: Túbibliin dí. À tó ò a de, a túbi ni gō ó pó ũ.

³⁹ Akū ò a kù ò bò kāao bura gūn, ò a dè.

⁴⁰ Tò! Tó burade pì sù, bón ani ke arukerii pìnɔne?

⁴¹ Ò wèa ò pì: Ani gbē pāsī pìnɔ dede pāsīpāsī, ani bura pì na arukeri pānde kū oni a baka kpáa a gɔrɔanɔne ñ òĩ.

⁴² Akū Yesu pínne: Ádi Luda yā dí kyó keoo?

Gbè kū kpéborinɔ pā kpài

mé à gō kpé kusuru gbè mède ũ.

Dikiri mé à abirekū kè

akū à kèwère yābonsare ũ.

⁴³⁻⁴⁴ Abire yāi maten oáre: Luda ni á bo kpata kū à bò a kīnaa gūn, ani gbē kū oni a baka kpáanɔ kán.

⁴⁵ Kū sa'orikinɔ kū Farisinɔ Yesu yālekōanaa pìnɔ mà, ò dō kū ní yān àten o.

⁴⁶ Akū ò zé wète ò a kù, ama ò vīna kè parine, kù ò a dète annabi ũ yāi.

22

*Nɔse pɔnnakɛnaa**(Luk 14:15-24)*

- ¹ Yesu ɛra à yā lèkɔańne à pì:
² Lákū kpata kū à bò Luda kínaa de nàń dí dɔ. Kína ke mé àten nɔse pɔnna ke a néne,
³ akū à a zիրinɔ zիր 0 o gbē kū à n sísí 0 mɔ pɔ blenɔne 0 mɔ, ama 0 ye 0 suro.
⁴ Akū à ɛra à zիր pāndenɔ zիր à pínne: À gé à o gbē kū ma n sísínɔne ma sorumii mà, ma zùsanɔ kū pókāde məkpananɔ dè ma kèke kò. 0 mɔ nɔse pɔblekia.
⁵ Akū odi laakari dɔ yā pìiaro, n baadi gèe a bɔkɔte kè. Gbēkenɔ gèe n bura, gbēkenɔ gèe laga tá.
⁶ Gbē kparanɔ zիրii pìnɔ kùkū, 0 wé'i dàmmá, 0 n dèdè.
⁷ Akū kína pì pɔ fè, à a sozanɔ gbàre, 0 gèe 0 gbēderii pìnɔ dèdè, akū 0 té sò n wētea.
⁸ Akū kína pì pì a zիրinɔne: Nɔse pɔble mà, ama gbē kū ma n sísínɔ dí kɔ síoro.
⁹ À gé zérankpakɔanɔ gūn, à gbē kū a lè sīnda pínki sísí nɔse pɔblea.
¹⁰ Akū zիրii pìnɔ fùte 0 gèe zénɔ gūn, 0 gbē kū 0 n léno kākara, gbē vāninɔ kū gbē mananɔ n pínki. Len nɔse pɔnnakerinɔ gu pà le.
¹¹ Kū kína pì gè à pɔnnakerii pìnɔ gwa, à gɔgbē ke è gwe, à nɔse pɔnna uta danaro,
¹² akū à pìnɔ: Ma gbē, à kè dera n gè la nɔse pɔnna uta danaa sarii? Akū à yītèna kítikiti.
¹³ Akū kína pì a dogarinɔne: À a ɔnɔ yĩ kū a gbánɔ, à a zu bàai gusiran. Gwen oni ɔɔ dɔn 0 ɔ dí n mīa.
¹⁴ Zaakū gbē kū Luda n sísínɔn dasi, ama gbē kū à n sénɔn dasiro.

*Be'ogɔkpána Sizaayá**(Maa 12:13-17, Luk 20:20-26)*

- ¹⁵ Abire gberan Farisinɔ bò 0 gèe 0 yā gògò lákū oni ke nà 0 Yesu kū a yā'onaa gūn.
¹⁶ Akū 0 n ìbanɔ zիր kū Herɔdu gbēnɔ 0 pì: Danneri, ó dɔ kū gbē yāpurademe n ũ. Ndì Luda zé dańne súsu, ndì gbē wé gwaro, ndì gbē gwena gwaro.
¹⁷ Lákū n è nà n owere. À zé vĩ 0 be'ogɔ kpá Sizaayá, ke à zé vĩro?
¹⁸ Yesu n nèse vāni dēm̄ma, akū à pì: Manafikidenɔ! Bóyāi átèni ma yɔ à gwaa?
¹⁹ À ɔgɔ kū 0di be'ogɔ kpáo mɔmɛnɛ. Akū 0 ɔgɔ pì do kpàa.
²⁰ Akū à n lá à pì: Dí mì wānzān dí kū a tóo?
²¹ 0 wèa 0 pì: Siza pómɛ. Akū à pínne: Ɛhē à pɔ kū à de Siza pɔ ũ kpá Siza, á pɔ kū à de Luda pɔ ũ kpá Luda.
²² Kū 0 yā pì mà, à bò n sare, akū 0 tà 0 a tò gwe.

*Gènɔ vuna yá**(Maa 12:18-27, Luk 20:27-40)*

- ²³ Gɔrɔ dokɔnɔ pì zիր Sadusi kū 0di pì gènɔ dì ga à vuronɔ sù Yesu kínaa., akū 0 a gbēka 0 pì:
²⁴ Danneri, Musa 0were tó gɔgbē gà né'isari, a dakūna a vīni gyaanɔ sé de à né buri dato a vīnɛ.
²⁵ Tɔ. Dedokɔnɔdenɔn kú 0 té yā gbēnɔn supplá. Woru nɔ sè, akū à gà à nɔ pì tò né'isari, akū gyaanɔ gò Sabine.
²⁶ À kè Sabine le dɔ kū Biɔo ari à gèe pé n suppladea.

- 27 Ní pínki gberan nọ pìi gà se.
 28 Tò! Gèṅṅ vuna goro zĩ n gbēnṅṅ supplà pìṅṅ té dí mé anigō nọ pì vīi? Zaakū n pínki ò a dō nọ ũ.
 29 Akū Yesu wèrṁma à pì: A sàte á Luda takada kū a gbānao dōnaa sari yāi.
 30 Tó gèṅṅ vù, ò nọ séro, ò zā kero, onigō kun lán malaikanṅṅ kun nà ludambeme.
 31 Gèṅṅ vuna yā musu ádi yā kū Luda òáre kyó keroo? À pì
 32 akāame Ibrahimī kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ũ. Luda ò ke gèṅṅ Luda ũro, gbē bēnṅṅ Ludame.
 33 Kū gbēṅṅ yā pìi mà, a yādannenaà bō n sàre.

Dokayā kū à deńla

(Maa 12:28-34, Luk 10:25-28)

- 34 Kū Farisinṅṅ mà Yesu Sadusinṅṅ fù, ò kō kàkara.
 35 Akū n dokadōrinṅṅ do a yō à gwa, à a là à pì:
 36 Danneri, dokayā kpate mé à de a kparanṅṅlaa?
 37 Yesu wèa à pì: Nṅō ye Dikiri n Ludai kū nèsè mèn doo kū n ninio pínki kū n laasunnwo pínki.
 38 Dokayā kū à bèere vī de a kparanṅṅlan gwe.
 39 A plade kū à bōkōaon dí: Nṅō ye n gbēdakei lán n zīda wèndii bà.
 40 Musa doka pínki kū annabinṅṅ yāoo lokona dokayā mèn pla dínṅṅame.

Arumasihu buri yā

(Maa 12:35-37, Luk 20:41-44)

- 41 Lákū Farisinṅṅ kakarana nà, Yesu n lá à pì:
 42 A è dera Arumasihu yā musuu? Dí burin a ũu? Ò wèa ò pì: Dauda burime.
 43 Akū Yesu pìnnè: À kè dera Luda Nini òdi Daudaa, akū Dauda Arumasihu sisi Dikirii? À pì,
 44 Dikiri pì ma dikirine à vute a ṅplai ari àgō a ìberṅṅ kátṅṅ a gbá gbáru.
 45 Kū Dauda pìne Dikiri, à kè dera anigō de a buri ũ dōo?
 46 Gbēke dí fō à wèaro. Zaa goro birea gbēke dí sù à yāke laa doro.

23

Ludayādannṅṅ kū Farisinṅṅ manafiki

(Maa 12:38-39, Luk 11:43, 46, 20:45-46)

- 1 Abire gbera Yesu yā ò gbēnṅṅ kū a ìbanṅṅ
 2 à pì: Ludayādannṅṅ kū Farisinṅṅ mé ò gō Musa gēne ũ.
 3 Abire yāi à yā kū òdi oárenṅṅ ke pínki àgō kūna. Ama àsun n yākena kero, zaakū òdi yā kū òdi o kero.
 4 Òdi aso tikisi yīyī ò di gbēnṅṅ n gān akūsō bee ṅne do òdigō ye ò káiro.
 5 Òdi n yā sīnda pínki ke de gbēṅṅ n e yāime. Len òdi Luda yā ezeba gbēntē da le, òdi bùsubusu gbāna da n pókasanṅṅ.
 6 Òdigō ye ò vute pōnna pōble vuteki mananṅṅ kū aduakekpe vuteki mananṅṅ.
 7 Òdigō ye ògō fō kpákparṁma etenṅṅ, ògō n sīsi Rabi.
 8 Àsun tó ò á sīsi Rabio, zaakū á pínki vīninṅṅ kū dakūnanṅṅme á ũ, á Danneri mèn dome.
 9 Àsun gbēke sīsi á de zīte laro, zaakū á De mèn dome, àkū mé à kú musu.
 10 Àsun tó ò á sīsi Arēdero, zaakū á Arēde mèn dome, àkū mé à Arumasihu ũ.
 11 Á zīrin gbē zōkō ũ á té.

12 Gbẽ kũ àdi a zĩda kara, Luda ni a busa. Gbẽ kũ àdi a zĩda busa, Luda ni a kara.

*Yesu kpákẽna lodayadannerinɔ kũ Farisinɔ
(Luk 11:37-42, 44, 52)*

13 Waiyoo ákõnɔ yádannerinɔ kũ Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì kpata kũ à bò Luda kĩnaa zé tata gbẽnɔnɛ. Adì gẽ a gũnlo, akũsɔ adì we gbẽ kũ ò ye ò gẽ a gũnnɔ gẽn sero.

14 Waiyoo ákõnɔ yádannerinɔ kũ Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì adua gbàna ke de gbẽnɔ á e yãì, akũ adì gyaanɔnɔ kpé sírĩma. Abire yãì á wétamma nigõ pásĩ de gbẽ sĩnda pínki pòla.

15 Waiyoo ákõnɔ yádannerinɔ kũ Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì kure zĩte kũ ísiraò ìba mèn do lena yãì. Tó a a lè sɔ, adì a ke té pó ù deála leu pla.

16 Waiyoo ákõnɔ vĩna don'arɛdenɔ! Adì pi, tó ò pì ò sì kũ Luda kpéó, à yãke vĩro, ama tó ò pì ò sì kũ Luda kpé wuraaò, abirekũ mé à yã vĩ.

17 Vĩna yõnkõnɔ! A kpate mé à zõkõ? Wuraan yá, ke Luda kpé kũ àdi tó wura gõ a pó ù?

18 Adì pi dɔ, tó ò la dà kũ sa'okio, a yãke vĩro, ama tó ò la dà kũ sa'obɔ kũ à kú gweo, abirekũ mé à yã vĩ.

19 Vĩnanɔ! A kpate mé à zõkõ? Sa'obɔn yá, ke sa'oki kũ àdi tó sa'obɔ gõ Luda pó ù?

20 Gbẽ kũ à la dà kũ sa'okio la dà kũ pó kũ à kú gwenɔ pínkime dɔ.

21 Gbẽ kũ à la dà kũ Luda kpéó la dà kũ Luda kũ à kú a gũnwomɛ dɔ.

22 Gbẽ kũ à la dà kũ ludambɛo la dà kũ Luda kíblegbaao kũ Luda kũ à vutɛnaaomɛ.

23 Waiyoo ákõnɔ yádannerinɔ kũ Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì tofenɔ tɔkɔtedo kũ kpé'akão kũ dà láo kuride kpá Ludaa, akũ adì dokayã tikisinɔ tón, yãzede kũ sùruuo kũ náanio. Yã birenɔ mé à de ògõ kũna a kpara tonaa sari.

24 Vĩna don'arɛdenɔ! Adì mósɔ né bo á póminan, akũ adì lakumi mós.

25 Waiyoo ákõnɔ yádannerinɔ kũ Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì tokonɔ kpe gbãsí bo kũ tanɔ, ama wãkũ kũ zĩdakũnadõnasario mé à á nèɛɛ pà.

26 Mɔkõn Farisi vĩna! N gbãsí bo toko gũnnɛ gĩa, a kpe ni gõ gbãsí sari.

27 Waiyoo ákõnɔ yádannerinɔ kũ Farisinɔ! Manafikidenɔ! Á de lán mira kũ ò gbè pura lèanɔ bàme. N kpe mana wéne, ama gèwanɔ kũ gbãsí pínkio mé à n gũn pà.

28 Lɛmɛ ákõnɔ se dɔ, á konna mana gbẽnɔ wéne, ama manafiki kũ yã vãnio mé à á gũn pà.

29 Waiyoo ákõnɔ yádannerinɔ kũ Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì pó bo annabinɔ miranɔa, adì zã ble Luda gbẽnɔ póa

30 adì pi: Tó ó kun yã ó dizinɔ gɔrɔa, ó bàka nigõ kú kũnwo annabinɔ dɛdenaa gũnlo.

31 Lɛmɛ a sì kũ gbẽ kũ ò annabinɔ dèdenɔ burinɔn á ù.

32 À ania ke, à á dizinɔ tàragaa ba à a mì de sà!

33 Mlènɔ! Bisãsiri pitikonɔ! Áni ke dera à bo té yã kũ à danaála gũnn?

34 Abire yãì mani annabinɔ kũ òndõrinɔ kũ yádannerinɔ zĩáwa. Áni n gbẽkenɔ dɛde, áni n gbẽkenɔ pá lía, áni n gbẽkenɔ gbẽ kũ flãao á aduakekpenɔ gũn, áni pémma wète kũ wèteo.

35 Lɛmɛ Luda gbẽ kũ ò n dɛdenɔ yã ni wí á musu le, sena zaa gbẽ mana Habila dɛnaaa ari à gèe pé Berekia né Zakari kũ a a dè Luda kpé kũ sa'okio daguraa.

36 Yãpuran maten oáre, yã birenɔ pínki ni wí gbãragbẽnɔ musumɛ.

Yurusalemu yā
(Luk 13:34-35)

³⁷ Yurusalemudenɔ, Yurusalemudenɔ! Adì annabinɔ dede, adì gbě kũ Luda nĩ zĩáwanɔ papa kũ gbèeò à nĩ dede. Madìgɔ ye mà á kakaramai gèn baaakɔ, lán ko dì a dèmbere kũ a nénla nà, ama ádi weiro.

³⁸ Luda ni á kpé tóáre bezĩ ũme sà.

³⁹ Maten oáre, áni ma e doró ari à pi, arubarikaden gbě kũ àten su kũ Dikiri tóo ũ.

24

Yurusalemu yakana kũ andunia lákagɔɔ sèedanɔ
(Maa 13:1-20, Luk 21:5-24)

¹ Yesu bò Luda onn àten tá, akũ a ìbanɔ nàai ò lézuki kènne a kpénɔa.

² Akũ Yesu pínne: A abirekũ è pínki yá? Yápuran maten oáre, oni gbè ke tó dikɔaro, oni gboro pínkime.

³ Gɔɔ kũ Yesu vutena Kùkpe s̄is̄iger̄ei, a ìbanɔ sù a k̄inaa gusare, ò a là ò pì: N̄ owere, b̄oren yā dínɔ ni kee? Bó mé aniḡɔ de n suna kũ andunialakagɔɔ sèeda ũu?

⁴ Yesu wèr̄ma à pì: À laakari ke, àsun tó ò á s̄atero.

⁵ Zaakũ oni su dasi kũ ma tóo, oniḡɔ pi Arumasihume n̄ ũ, oni gbènɔ s̄ate dasi.

⁶ Áni z̄inɔ baaru ma kũ a òpiio. Àsun bídi kero. Sé abirekũnɔ ke, ama gɔɔ lakana kpé.

⁷ Buri kũ burio ni fute kũ k̄o, lem̄e dɔ bùsu kũ bùsuuo. Nà kũ z̄ite ȳiḡaȳiḡanaao niḡɔ kũ gukenɔn.

⁸ Yā birenɔ pínki n̄wāwā naana ũ.

⁹ Abire gbera oni á kũkũ ò á kpám̄ma, ò wé t̄ááwa ò á de, buri s̄inda pínki ni z̄áágu ma yāi.

¹⁰ Gbènɔ ni fuma dasi, ò bo k̄ɔ kpe, oni z̄ák̄n.

¹¹ Annabi ékenɔ ni su dasi ò gbènɔ s̄ate dasi.

¹² Yā vāni ni k̄ɔ, gbènɔ yenyī ni busa dasi.

¹³ Gbě kũ à zena gbāna ari a gɔɔ léa mé ani surabana le.

¹⁴ Oni kpata kũ à bò Luda k̄inaa pì baaru kpá andunia gu s̄inda pínkia sèeda ũ buri s̄inda pínkine, gbasa pó pínki ni láka.

¹⁵ Tó a t̄è guyakari kũ annabi Danieli a yā òo è Luda onn, kyókeri ḡɔ d̄ɔ,

¹⁶ gbě kũ ò kũ Yudeanɔ bàa sí ò mì pé kpínɔa.

¹⁷ Gbě kũ à kũ a kpé musu sún kipa à ḡe kpé ḡun à póke sé à booro.

¹⁸ Gbě kũ à kũ bura sún era be à a uta séro.

¹⁹ Waiyoo n̄sindarenɔ kũ nérandenɔ gɔɔ birea.

²⁰ À adua ke de bàasinaa pì sún ke bunsire ke kámmabogɔɔ z̄iɔ.

²¹ Zaakũ gɔɔ pì wét̄amma niḡɔ z̄ók̄ɔ. Zaa gɔɔ kũ Luda andunia kè ari gbāra, a taka dí kero, akūs̄ɔ ani ke zikiro.

²² Tó Luda dí gɔɔ p̄inɔ lagoro, de gběke ni boro. Ama ani gɔɔ p̄inɔ lago a gbě kũ à n̄ s̄enɔ yāime.

Bisāsiri Né sunaa
(Maa 13:21-37, Luk 17:20-37, 21:25-33)

²³ Gɔɔ birea tó gběke piáre, à Arumasihu gwa la kes̄ɔ à Arumasihu gwa zāa, àsun síro.

²⁴ Zaakũ Arumasihu ékenɔ kũ annabi ékenɔ ni su ò sèeda z̄ók̄nɔ kũ daboyānɔ ke, de ò gbě kũ Luda n̄ s̄enɔ s̄ateo se, tó ani sí ke.

²⁵ À ma, ma ḡinake ma òáre zaa káaku kò.

26 Tó ò piáre à gwa, à kú sèn, àsun géro. Ke tó ò piáre à gwa, à kú kpéne gūn, àsun síro.

27 Zaakū lākū legū dì pí à ludambe pura kū zaa ifāboki kpa ari a léte kpa nà, len Bisāsiri Né suna nigō de le.

28 Gu kū gè kún, gwen yumburukunò ni kō kakaran.

29 Goro pìnò wétamma gbera gènnò ifāntē ni sira kū, mōvura ni í kero, susunenò ni wowo ludambe, gbāna kū ò kú musunò ni dege.

30 Bisāsiri Né sèeda gbasa à bo ludambe, buri kū ò kú andunia gūnnò ni í zīda kēkē n pínki, oni Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kū gbānao kū gakuri zōkōo.

31 Ani a malaikanò zī kū kākāki'ū gbānao, oni a gbē kū à n sēnò kakara andunia kusuru siikōa zaa ludambe lé díkū kū a lé direkūo.

32 À yā dada kaka lía. Tó a gānò í kpākpa, àten lá bòtò kú, á dō guwānagoro kà kāni.

33 Lemε sō, tó a yā pìnò è pínki le, àgō dō kū a sunaa kà kāni, à kú kpélele.

34 Yāpuran maten oáre, goro dí gbēnò ni gētero ari yā pìnò gé keo pínki.

35 Musu kū zīteo ni gēte, ama ma yānò gētena vīro.

36 Gbēke a goro ke a goro zaka dōro, bee malaika kū ò kú musunò ke Luda Né, sé De Luda.

37 Lākū à de nà Nuhu goro, len anigō de le se Bisāsiri Né sugoroa.

38 Goro kū í dí da andunialaro, òten pò ble òten í mi, òten nò sé òten zā ke ari Nuhu gēe à gē gó'ite gūn.

39 Odi dōro, akū í sù à n sēte n pínki. Len anigō de le se Bisāsiri Né sugoroa.

40 Goro birea gbēnò planò nigō kú bura, oni gbē do sé ò gbē do tón.

41 Nōgbē gbēnò planò nigō pò lólo gbēn, oni gbē do sé ò gbē do tón.

42 Abire yāi á wé gō dō, zaakū á dō goro kū á Dikiri ni suro.

43 Àgō adikīna dō. Tó bede goro zaka kū kpāni ni suawa dō yā, de á wé gō dō, ani tó à a kpé fōro.

44 Abire yāi ákōnò sō, àgō kú kū soruo, zaakū Bisāsiri Né ni su goro zaka kū á wé dōiroame.

Zikeri náanide laakaride (Luk 12:41-48)

45 Díme zikeri náanide laakaride kū a dikiri a zikerinò nàne a oī de à pòble kpámma a goroa ūu?

46 Arubarikaden zikeri kū a dikiri a lè àten ke le a sugoroa ū.

47 Yāpuran maten oáre, ani a aruzeke sīnda pínki nane a oīme.

48 Ama tó zikeri pì pásī, akū à pì a nēsēe gūn a dikiri ten gī ke,

49 akū à nà a zikeri dakenò gbēgbēnaaa, àten pò ble àten í mi kū wēderinò,

50 a dikiri ni su goro kū a wé dōiroame, goro zaka kū à dōroa,

51 ani a zōzōkōre, à a baka da kū manafikidenò. Gwen oni óo dōn ò o di n mīa.

25

Nōkpare gbēnò kurinò

1 Goro birea kpata kū à bō Luda kīnaa nigō de lán nōkpare gbēnò kuri kū ò n fitilanò sè ò bōo, òten gé da nōserile bāme.

2 N gbēnò sōronò bi yōnkōnōme. N gbēnò sōronò sō laakaridenōme.

3 A yōnkōnò n fitilanò sè nísi zānaa sari,

4 a laakaridenò sō ò n fitilanò sè kū nísi zānaao.

5 Nōseri dí su likalikaro, akū i n sé n pínki, òten i o.

6 Lizāndo ò wiki lè: Nōseri ten su! À fute à gé daale.

7 Akū nōkpare pìnò vù n pínki, ò n fitilanò kèke.

8 Akū yōnkōno pì laakaridenōne: À ó gba nísi fíti sàee! Ó fitila ten ga bi!

9 Akū laakaride pìno wèrìmma ò pì: Anì mówá kǎáo pínkiro. À gé à á pò lú a yìarino kǐnaa.

10 Kū ò gèe lú, akū nōserii kà. Gbē kū n sōru kènō gè kǎao nōse gūn, akū ò gbàa tàta.

11 Kū à kè saa nōkpare kpara pìno sù, òten lé zu: Dikiri, Dikiri! N ze wēwēre!

12 Akū à wèrìmma à pì: Yápuran maten oáre, má á dōro.

13 Abire yáí á wé gō dō, zaakū á a gōro ke a gōro zaka dōro.

Ogodakena zikerinone

(Luk 19:11-27)

14 Kpata kū à bō Luda kǐnaa de lán gbē kū àten gé wēteaa bà, akū à a zikerino sisi, à a aruzeke nàñne n òí.

15 À ogo da kè n gbē done sōno sōoro, gbē plade sōno pla, gbē aakōde sōno do, n baadi gbāna lén, akū à gèe wētea.

16 Sōnosōrode gèe à laga tà kū ogo pìio gōno, akū à àree lè sōno sōoro.

17 Sōno plade kè le dō, akū à àree lè sōno pla.

18 Sōnodode sō à gèe à wèe yò, akū à a dikiri ogo pìi ùten.

19 Gōro pla gbera zikerii pìno dikirii sù, akū àteni a ogo yā gōgō kúnwo.

20 Sōnosōrode sù kū sōno sōoro pānde kū à lèeo à pì: Dikiri, n sōno sōoro kū n kpàma gwa, à àree kàramene sōno sōoro dō.

21 Akū a dikirii pìne: N kè zikeri mana náanide! Lákū n náani ví kū a fítio nà, mani a zōkō nanne n òí sà. N gē ma pōnnakēnaa gūn.

22 Sōno plade sù dō à pì: Dikiri, n sōno pla kū n kpàma gwa, à àree kàramene sōno pla dō.

23 Akū a dikirii pìne: N kè zikeri mana náanide! Lákū n náani ví kū a fítio nà, mani a zōkō nanne n òí sà. N gē ma pōnnakēnaa gūn.

24 Akū sōnodode sù sà à pì: Dikiri, má dō kū n yānōn zī'ū. Ndì pò kē gu kū nídi tōnlo. Ndì pò kakara gu kū nídi gbēnlo.

25 Akū vīna ma kū, ma ge ma n ogo ùte wēen. N pón dí.

26 Akū a dikirii pìne: Zikeri vāni ma'ade! N dō kū madì pò kē gu kū mádi tōnlo, madì pò kakara gu kū mádi gbēnloo?

27 À mana yā n ogo da kèo gbēkenē, de tó ma su, mà a pò sí kū a ío.

28 À sōno do pì sía à kpá sōnosōrodea.

29 Zaakū gbē kū à pò vīn Luda ni karane ari àgō din. Gbē kū à vīro sō, bee pò kū à vī Luda ni síame.

30 Zikeri pā dí sō, à a zu bàai gusiran. Gwen oni sō dōn ò dō di n mìa.

Ziakpe zīyākpatekenaa

31 Tó Bisāsiri Né sù a gakuri gūn kū a malaikano n pínki, ani vute a kíblegba gakuridea.

32 Andunia burino ni kakara a are n pínki, ani n kēkōa, lákū pódārii di sāno kēkōa kū blēno nà.

33 Anì sāno kpá a oplai, blēno sō ozei.

34 Abire gbera Kína pì ni pi gbē kū ò kú a oplainone: Ákōno kū ma De arubarikaa dàáguno, à mó à kpata kū à a sōru kèáre zaa anduniakatena gōro ble.

35 Zaakū kū nà teni ma de, a pòble kpàma. Kū ími teni ma de, a í kpàma. Kū má kun nibō ū, a ma sí.

36 Kū má kun punsi, a asiri tàmenē. Kū maten gyā ke, a ma gwa. Kū ò ma da kpésiran, a su wé kpàtemai.

37 Gbẽ mananɔ ni pinɛ: Dikiri, bɔrɛn o ɛ nà tɛni n dɛ o pɔble kpàmma ke ími tɛni n dɛ, o í kpàmmaa?

38 Bɔrɛn o n e nibɔ ũ o n si, ke n kun punsi o asiri tannɛɛ?

39 Bɔrɛn o n e n tɛn gyã ke, ke ò n da kpésiran o gɛ wé kpàtɛnyĩi?

40 Kína pì ni weńma à pi: Yāpuran maten oáre, yā kũ a kè gbẽ kĩaanaɛ ma gbẽ dínɔ té, makũmɛ a kɛmɛnɛ.

41 Abire gbera ani pi gbẽ kũ ò kú a ɔzeinɔnɛ: À gomɛnɛ gwe ákɔnɔ kũ Luda lé kèárɛnɔ! À tá té kũ àdi garo kũ Luda kèkɛ Ibilisine kũ a ìbanɔ gũn.

42 Zaakũ nà tɛni ma dɛ, ádi pɔble kpámaro. Ími tɛni ma dɛ, ádi í kpámaro.

43 Má de nibɔ ũ, ádi ma síro. Má kun punsi, ádi asiri támɛnɛro. Maten gyã ke ke ò ma da kpésiran, ádi su à wé kpátɛmairo.

44 Oni gbasá ò a la ò pi: Dikiri, bɔrɛn o n e kũ nàao ke ímio ke nibɔ ũ ke punsi ke gyãre ke purusuna ũ, akũ ódi kpányĩroo?

45 Kína ni weńma à pi: Yāpuran maten oáre, lákũ ádi ke gbẽ kũ à kĩaanaɛ gbẽ dínɔ téro nà, makũmɛ ádi kɛmɛnɛro.

46 Gbẽ bireno ni tá wétamma kũ àdi lákaro gũmmɛ, gbẽ mananɔ sɔ wèndi kũ àdi lákaro gũn.

26

Lékpakúsuna Yesuii

(Maa 14:1-2, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53)

1 Kũ Yesu yā bireno ò pínki à làka, akũ à pi a ìbanɔnɛ:

2 Á dɔ kũ Vĩnla dikpɛ gò gɔrɔ pla, oni Bisāsiri Né kpámma ò a pá lía.

3 Abire gbera sa'orikinɔ kũ Yuda gbẽ zɔkɔnɔ kɔ kàkara sa'oriki zɔkɔ kũ òdi pi Kayafa bea.

4 Ò yā gògò ɔndɔo lákũ oni Yesu kũ ò a dɛ nà

5 ò pi: Òsun ke dikpɛ zĩro, de gbɛno sún zuka káro yāi.

Nísi gbĩ nna kuna Yesu mĩa

(Maa 14:3-9, Yuh 12:1-8)

6-7 Kũ Yesu kú Betani, Simɔ Kusu bea, àtɛn pɔ ble gengesekɛna, akũ nɔgbẽ ke nài, à lo fítinna kũ nísi gbĩ nna ɔgɔde kú a gũn kũna, akũ à kù Yesu mĩa.

8 Kũ a ìbanɔ ɛ lɛ, akũ n pɔ fùtɛ ò pi: Bón pɔ lalasekɛna dí úu?

9 De ò nísi pì yia yā kũ ɔgɔ zɔkɔo ò kpà takasidenɔa.

10 Yesu dòmma, akũ à pìnnɛ: Bóyāi átɛn wari dɔ nɔgbẽ pìiaa? À zĩ mana kɛmɛnɛmɛ.

11 Takasidenɔn kú kááo gɔrɔ sĩnda pínki, makũ sɔ manigò kú kááo gɔrɔ sĩnda pínkiro.

12 Kũ à nísi pìi kù ma mɛɛa, à kè lɛ de à ma gè kɛomɛ.

13 Yāpuran maten oáre, gu kũ òtɛni ma baaru nna waazi kɛn andunia gũn pínki, onigò yā kũ nɔgbẽ pìi kè o a dɔngu yāi.

Yudasi bona Yesu kpɛ

(Maa 14:10-11, Luk 22:3-6)

14 Abire gbera gbɛnon kuri awɛɛplanɔ do kũ òdi pinɛ Yudasi Isikarioti gɛɛ sa'orikinɔ kĩnaa

15 à pi: Tó ma Yesu kpàáwa, bón á ye à kpámaa? Akũ ò andurufu ɔgɔ mèn baraakurii nàro ò kpàa.

16 Zaa gɔrɔ birean àtɛn zé wetɛ à Yesu kpámma.

Vĩnla pɔblɛnaa

(Maa 14:12-21, Luk 22:7-14, Yuh 13:21-38)

17 Burodi Futenasari dikpe ɔɔɔ káaku zĩ Yesu ìbanɔ sù ò a là ò pì: Mán n̄ ye ò gé kekenne ò Vĩnla pò blenn?

18 À wèrma à pì: À gé wēten ɔɔgbē ke kīnaa à pinε, Danneri pì a ɔɔɔ kà kāni. A bean áni Vĩnla pò blen kũ a ìbanɔ.

19 Yesu ìbanɔ kè lákũ à dànnε nà, ò Vĩnla pòbleyā kèkε.

20 Kũ ɔkɔsi kè, Yesu ɔngesekena teburuui kũ a gbēnɔn kuri awεεpla pìnɔ.

21 ɔɔɔ kũ òten pò ble à pì: Yāpuran maten oáre, á gbē mèn do ni ma kpámma.

22 N̄ n̄sεε yàka manamana, akũ òteni a la dodo: Asa makūmεroo, Dikiri?

23 Yesu wèrma à pì: Gbē kũ óten ɔ kakara ta gūn lεεε mé ani ma kpámma.

24 Bisāsiri Né ni kpágui lákũ à kēna a yā musu nà, ama waiyoo gbē kũ ani Bisāsiri Né kpámma p̄i. Ani ke s̄ana adenε tó odi a i yāro.

25 Akũ Yudasi kũ ani a kpámma p̄i pì: Asa makūmεroo, Rabi? Yesu p̄inε: Mɔkɔmmε n ò gwe.

Dikiri pòble

(Maa 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kɔ 11:23-25)

26 Kũ òten pò ble, Yesu burodii sè, à arubarikaa dàn, akũ à likɔre à kpà a ìbanɔ à pì: À sí à só, ma mèn dí.

27 Akũ à toko sè dɔ à arubarikaa dàn, à kpámma à pì: À mi á pínki.

28 Ma arun dí, Luda bàka kunna kũ gbē dasinɔ aru ũ, kũ ani bɔtema n̄ durunnannɔ kēmmana yāi.

29 Maten oáre, zaa gbāra mani geepi'i dí mi doro ari kpata kũ à bò ma De kīnaa gé boo gupuraa, gbasà mà a dufu mi kááo sà.

30 Kũ ò lèε sì, akũ ò bòte ò gèε Kùkpe s̄is̄igerεei.

Yesu ɔĩnake à d̄s̄ yā kũ Pita ni ke

(Maa 14:27-31, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38)

31 Akũ Yesu p̄in̄nε: Á pínki áni fuma gwāaniala, zaakũ ò kè Luda yān ò pì: Mani sādāri lé, s̄ann̄ ni fākōa.

32 Ama ma vunaa gbera mani doáre are ɔena Galili.

33 Akũ Pita p̄inε: Bee tó ò fūmma n̄ pínki, mani fumma zikiro.

34 Akũ Yesu p̄inε: Yāpuran maten on̄nε, gwāaniala ari ko ɔ̄ gé lé zu, ĩni ledi kpámai ɔ̄n̄ aakō.

35 Pita p̄inε: Bee tó mani sù mà ga kúnwo, mani ledi kpányĩ zikiro. Akũ a ìbanɔ ò le se n̄ pínki.

Yesu aduakena zaa Getesemani

(Maa 14:32-42, Luk 22:39-46)

36 Akũ Yesu kũ a ìbanɔ kà gu kũ òdi pi Getesemani, akũ à p̄in̄nε: À vute la ari mà gé adua ke zà dire.

37 À Pita kũ Zebedi né gbēnɔn planɔ sè à gèε kúnwo. A pɔ sira kũ à nèseyɔkɔ s̄i.

38 Akũ à p̄in̄nε: Ma pɔ sira kũ manamana ari ga léi. À ze la à it̄ε ke kūmao.

39 Kũ à gèε are f̄iti, akũ à kùte z̄ite à adua kè à pì: Baa, tó ani sí ke, ò tó toko'i díkīna ɔ̄temala. Ama adi ke lákũ má yei n̄aro, séde lákũ n̄ yei nà.

40 Akũ a èra à sù à a ìbanɔ lè, òten i o. Akũ à p̄i Pitane: Len yá? Ádi f̄s̄ a it̄ε kè kūmao bee awa doroo?

41 À it̄ε ke à ɔ̄ adua ke de àsun fu yōogwanaaaro yāi. Nini yei, ama m̄εε buse.

42 À kēm̄ma a ɔ̄n̄ plade, à adua kè à pì: Baa, tó toko díkīna ni ɔ̄temala a í minaa sariro, ò tó n̄ p̄yenyīna ke.

43 Kũ à èra à sù à n̄ lé, òten i o dɔ, zaakũ òten idekũ dedε.

44 Akũ à n̄ tón dɔ, à gèε à wé kè a ɔ̄n̄ aakōde, à yā dokōnɔ p̄i ò dɔ.

⁴⁵ Akū à èra à sù a ìbanɔ kīnaa à pīnne: Áten i o, áten kámma bo ari teran yá? À gwa! Gɔɔ kà káni. Ò Bisāsiri Né kpà durunnakerinɔa.

⁴⁶ À fute ò tá. Gbē kū à ma nañne n̄ ɔ̄ ten su.

Yesu kūnaa

(Maa 14:43-50, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12)

⁴⁷ Kū à kpé àten yā pì o, akū Yudasi, a ìba gbēnɔn kuri awɛɛplanɔ doke sù kū pario, ò fēnedanɔ kūna kū gònɔ, ò bò sa'orikinɔ kū Yuda gbē zōkōnɔ kīnaa.

⁴⁸ Bonkpɛde pì s̄, à sèedaa ònne à pì: Gbē kū mani lé péa, àkūme gwe. À a kū.

⁴⁹ Akū à m̄i d̄ò Yesua ḡn̄ɔ à pì: Fɔɔ, Rabi! Akū à lé p̄ea.

⁵⁰ Yesu p̄ine: Ma gbē, n̄ n̄ kena ke! Akū ò sù ò ɔ̄ p̄ete Yesua ò a k̄.

⁵¹ Akū Yesu gbēnɔ do a fēneda wòto, à sa'oriki zōkō z̄ir̄ii l̄eo à a s̄a ḡo.

⁵² Akū Yesu p̄ine: N̄ n̄ fēneda s̄ot̄o a pl̄en. Zaakū gbē kū à z̄è k̄ fēneda, fēneda mé ani a de.

⁵³ Tó má ye ma De malaika z̄ikarinɔ gbaremen̄e ḡn̄ɔ de ḡa kuri awɛɛplanɔla, n̄ d̄s̄ mani fua mà a w̄e kean yá?

⁵⁴ Tó ma k̄e le s̄, deran yā k̄ ò k̄e Luda yān ò p̄i ani ke le ni kee?

⁵⁵ Akū Yesu p̄i parine: Kpāni w̄edewen̄ ma ū k̄ a su à ma k̄ k̄ fēnedanɔ k̄ gònɔ yá? Madìḡo vute Luda ɔnn lákū gu d̄iḡo d̄o nà madìḡo yā daáre, ádi ma k̄uro.

⁵⁶ Ama yā p̄i k̄e p̄inki, de yā k̄ annabinɔ k̄e Luda yān ke yāi. Akū a ìbanɔ bàa l̄è n̄ p̄inki ò a tòn.

Yuda gbānadenɔ yākpatekena kū Yesuo

(Maa 14:53-65, Luk 22:54-55, 63-71, Yuh 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Gbē kū ò Yesu k̄n̄ɔ ḡe k̄ao sa'oriki zōkō Kayafa bea. Ludayādannerino k̄ gbē zōkōnɔ kakarana gwe.

⁵⁸ Pita té a kp̄e z̄à dire ari sa'oriki zōkō p̄i bea. À ḡè ɔnn, à v̄ute k̄ dogarinɔ de à yā p̄i m̄idena e.

⁵⁹ Sa'orikinɔ k̄ Yuda yākpatekerinɔ n̄ p̄inki ten s̄eda wete Yesua ò a de.

⁶⁰ Bee k̄ gbēn̄ sù ò ékeyān̄ d̄idia dasi, adi kero. Kpekp̄e gbēn̄n̄ pla kenɔ sù

⁶¹ ò p̄i: Gbē p̄i p̄i, áni f̄s̄ à Luda kpé w̄i, áni era à bo ḡɔɔ aakō dagura sé!

⁶² Akū sa'oriki zōkō f̄ute à z̄è à p̄i Yesune: N̄ yāke v̄i n̄ weím̄aroo? Yā k̄ òten didimma dí de deraa?

⁶³ Yesu ȳite kp̄en̄, akū sa'oriki zōkō p̄i p̄ine: Ma nanne Luda W̄endidei, n̄ owere tó Luda Né Arumasihume n̄ ū.

⁶⁴ Yesu w̄ea à p̄i: Len n̄ ò le. Makū s̄, maten oáre, zaa gbāra áni Bisāsiri Né e vutena Gbānasīndapinkide ɔplai, akūs̄ áni a suna e ludambe lukun.

⁶⁵ Akū sa'oriki zōkō p̄i a utanɔ ḡa à k̄è à p̄i: A d̄ok̄è k̄ Ludao! À k̄è dera óten s̄edade p̄ande kenɔ wete d̄o? A mà lákū à d̄ok̄è k̄ Ludao nà.

⁶⁶ Yā kpaten a z̄eo teraa? Akū ò w̄ea ò p̄i: A taari kà ò a de.

⁶⁷ Akū ò lé'i sù a ānnwa, ò a l̄ele k̄ okūo. Gbēkenɔ a s̄an̄ k̄e

⁶⁸ ò p̄i: Arumasihu, n̄ annabik̄eyā ò n̄ gbē k̄ à n̄ le owere.

Pita ledikpana Yesui

(Maa 14:66-72, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita vutena ɔnn, akū z̄n̄okpare ke sù à p̄ine: M̄ok̄n̄ s̄ ndìḡo kú leele k̄ Galili gbē Yesu p̄iome.

⁷⁰ Akū à ledi kpà n̄ p̄inki w̄ara à p̄i: Mádi yā k̄ nten o d̄ɔɔ d̄ɔɔ.

⁷¹ Akū à f̄ute à ḡè ḡanun. N̄ogbē p̄ande a è, akū à p̄i gbē k̄ ò kú gwenɔne: Gbē d̄ik̄ina leele k̄ Yesu Nazeraome.

⁷² Pita era à ledi kpà à la d̄a à p̄i: Má gbē p̄i d̄ɔɔ.

⁷³ Kū à kè saa fíti, gbě kū ò zena gwenɔ nà Pitai ò pì: Yāpurame, n gbě dome n ũ, zaakū ó n dǝ n yā'onaaame.

⁷⁴ Akū à fùte à a zīda kà à la dà à pì: Má gbě pì dǝro. Zaa gwe gǝnɔn ko lé zù.

⁷⁵ Akū yā kū Yesu òo dǝ Pitagu kū à pì, ari ko gǝ gé lé zu, ani ledi kpáai gǝn aakǝ. Akū Pita bò bàai à pǝsira óo dǝ.

27

Yudasi ganaa

(Zīr 1:18-19)

¹ Kū gu dǝ kǝnkǝkǝnkǝ sa'orikinɔ kū Yuda gbě zǝkǝnɔ n pínki yā gǝgǝ Yesui de ò a de.

² Ò a yǝ, akū ò gǝe ò a nà bùsu gbě zǝkǝ Pilatine a ǝi.

³ Kū Yudasi kū à bò a kpɛ è yā dàala, à gǝ dǝndǝmɛne gǝn, akū à gǝe andurufu ɔgɔ mèn baraakurii pì era sa'orikinɔne kū gbě zǝkǝnɔ

⁴ à pǝnɛ: Ma durunna kè, ma taarisaride kpà gai. Akū ò pǝnɛ: Ó bàka ũgbaa? N yān gwe.

⁵ Akū Yudasi ɔgɔ pì zù Luda kpén, akū à tà à gǝe à a zīda lòko.

⁶ Akū sa'orikinɔ ɔgɔ pì sète ò pì: Ɔgɔ pì kana Luda kpé ɔgɔdaki gǝn zé vǝro, zaakū gběde'ɔgɔmɛ.

⁷ Kū ò yā gǝgǝ, akū ò orobori gbǝdǝki lù kū ɔgɔ pǝio nibɔnɔ vǝki ũ.

⁸ Abire yāi ari kū a gbārao òdi pi zǝte pǝine Zǝte Arude.

⁹ Akū yā kū annabi Ilimia òo kè à pì: Ó andurufu ɔgɔ mèn baraakurii pì sète, ɔgɔ kū Isarailanɔ zèo ò kpà a yā musu pìi,

¹⁰ akū ò orobori gbǝdǝki lùo, lākū Dikiri dǝtemɛne nà.

Pilati yākpatekena kū Yesuo

(Maa 15:2-5, Luk 23:3-5, Yuh 18:33-38)

¹¹ Yesu zena bùsu gbě zǝkǝ arɛ. Akū gbě zǝkǝ pì a là à pì: Mǝkǝn Yudanɔ kína ũ yá? Yesu wèa à pì: Len n ò le.

¹² Gɔrɔ kū sa'orikinɔ kū gbě zǝkǝnɔ ten yā didia, adi yāke weǝmaro.

¹³ Akū Pilati pǝnɛ: Nǝdi yā dasi kū òten didimma maroo?

¹⁴ Ama Yesu dí yāke o yā pǝnɔ doke musuro, akū yā pìi bò bùsu gbě zǝkǝ pìi sarɛ manamana.

Yādana Yesula

(Maa 15:6-15, Luk 23:13-25, Yuh 18:39-19:16)

¹⁵ Vǝnla dikpɛ zǝ pínki bùsu gbě zǝkǝ pìi dǝ purusunanɔ do kū gbǝnɔn yei gbareǝne.

¹⁶ Gɔrɔ kúa sǝ purusuna tǝde kú gwe òdi pi Baraba.

¹⁷ Kū pari kàkara, akū Pilati n lá à pì: Dín á ye mà gbareǝrɛɛ? Baraban yá, ke Yesu kū òdi pi Arumasihu?

¹⁸ Zaakū à dǝ kū nèsegǝba vǝna kū Yesuo yāin ò a kpàawa.

¹⁹ Gɔrɔ kū Pilati vutena a gbǝgbaaaa, a nanɔ gbě zǝa à pì: Nǝsun yāke ke gbě mana pǝinero, zaakū nana kū ma ò a yā musu gǝa gwāani wari dǝma manamaná.

²⁰ Sa'orikinɔ kū gbě zǝkǝnɔ nàkara gbǝnɔa ò Baraba gbeka, ò pi ò Yesu de.

²¹ Akū bùsu gbě zǝkǝ pìi n lá à pì: Gbǝnɔn pla pǝnɔ gǝn, dín á ye mà gbareǝrɛɛ? Akū ò pì, Barabame.

²² Akū Pilati n lá à pì: Bǝn mani ke kū Yesu kū òdi pi Arumasihuoo? Gbě sǝnda pínki pì: N a pá lía.

²³ Akū à n lá à pì: Bǝ dàan à kèe? Akū ò wiki lè ò kàra ò pì: N a pá lía.

24 Kū Pilati è áni f̄s̄ à yāke kero, zuka ten kara, akū à í dā, à a ɔ̀ pìpi gbēnɔ̀ wára à pì: Ma ɔ̀ b̀t̄e gbē pì gana yān. Á yāme.

25 Akū gbē pìnɔ̀ pì: A ðena yā wí ó musu kū ó nénɔ̀.

26 Akū à Baraba gbàreñne, à pì ò Yesu gbē kū fl̄aao ò a pá lía.

Sozanɔ̀ Yesu fobonaa

(Maa 15:16-20, Yuh 19:2-3)

27 Akū Pilati sozanɔ̀ gè kū Yesuo b̀usu gbē z̄k̄ɔ̀ pì bea, akū ò n̄ ḡà k̀kara pínki ò líkai.

28 Ó a pónɔ̀ b̀t̄ea ò arukĩmba t̄era d̀ane,

29 akū ò lè f̀uraa t̄à ò k̀une, ò leba ǹane a ɔ̀plan gò ũ. Akū òten k̀utekutene, òteni a fobo òten pì: F̄ɔ̀, Yudanɔ̀ kína!

30 Ò lé'í s̀ua, ò leba p̀i s̀è ò a l̀eo a m̀ia.

31 Kū ò a fobò ò làka, akū ò arukĩmba p̀i gòala ò a z̄ida p̀okasanɔ̀ d̀ane, akū òten gè a pá lía.

Yesu pana lía

(Maa 15:21-32, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27)

32 Kū ò b̀t̄e òten gè, ò ðakare kū Sireni gbē kū òdi pi Simɔ̀, akū ò ḡa ǹaa à Yesu lígb̀andurukpana sé.

33 Akū ò k̀a gu kū òdi pi Ḡɔ̀gota kū à p̀i m̀itokoki.

34 Akū ò s̀ewē kū ò ỳakate kū ezeo d̀one à mi. Kū à í k̀è, akū à g̀i mii.

35 Kū ò a pá lía, akū ò k̀apaa kp̀à ò a p̀okasanɔ̀ kp̀atek̄one.

36 Akū ò v̀ute òteni a ðakp̄a gwe.

37 Ò yā kū ò ðiaa k̀è ò ǹa a m̀ila ò p̀i:

Yudanɔ̀ kína Yesun dí.

38 Akū ò kp̀ani wédewenɔ̀ pá lía a sare gbēnɔ̀n pla, gbē do a ɔ̀plai, gbē do a ɔ̀zei.

39 Gbē kū òten gè z̄éla gwenɔ̀ teni n̄ m̀i ke dék̀udek̀u, òteni a s̄s̄

40 ò p̀i: M̀ok̄n kū n̄ p̀i ñni Luda kp̀é wí ò era ò bo ḡɔ̀ aak̄ daguran gweroo? Tó m̀ok̄mme Luda Né ũ, ò n̄ z̄ida sura ba ò kipa lía.

41 Leme ðo sa'orikinɔ̀ kū ludayádannerinɔ̀ kū gbē z̄k̄ɔ̀nɔ̀ teni a fobo le ò p̀i:

42 À gbē p̀andenɔ̀ sura bà, ama ani f̄s̄ à a z̄ida sura baro. Isarailanɔ̀ ḱinanloo? À kipa lía tera, óni a náani ke.

43 À Luda náani v̄i. Tó Luda yei, à a bo s̀a, zaakū à p̀i ak̄ame Luda Né ũ.

44 Bee kp̀ani kū ò n̄ pá lía leelenɔ̀ teni a s̄s̄ le ðo.

Yesu ganaa

(Maa 15:33-41, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30)

45 Kū if̄ant̄e k̀a midangura, akū gusira dà b̀usu p̀ila pínki ari f̀anant̄e mò aak̄.

46 F̀anant̄e mò aak̄n Yesu wiki lè gb̀anagb̀ana à p̀i: Eloi, Eloi, l̄ema sabatani! Abirekū p̀i, ma Luda, ma Luda, à k̀è dera n̄ ma tonn?

47 Kū gbē kū ò zena gwe kenɔ̀ yā p̀i mà, akū ò p̀i: Dake ten Iliasu sísi.

48 Zaa gwe ḡon̄ n̄ gbē do bàa lè à g̀e à sako s̀è à dà s̀ewē kp̀akp̀aa ḡun, à f̄if̄i lebaa, akū à ðo Yesune à mi.

49 Akū gbē kparanɔ̀ p̀i: À ze ḡia ò gwa tó Iliasu ni su à a sura ba.

50 Yesu era à wiki gb̀ana lè ðo, akū à a ẁendii gb̀are.

51 Akū Luda kp̀é lábure k̀ek̄ɔ̀a pla bona musu suna z̄ite. Z̄ite ỳḡaỳḡa, gb̀eno p̀arapara,

52 miranɔ̀ ẁew̄e, akū Luda gb̀eno f̀ute bona gan dasi.

53 Yesu vuna gan gbera ò b̀t̄e miran, ò g̀è Luda w̄eten, gb̀eno n̄ é dasi.

⁵⁴ Kū sozanɔ gbɛ zɔkɔ kū a gbɛ kū ɔten Yesu dākpānɔ zīte yīgāyīgānaa pìi è kū yā kū ò kènɔ pínki, vīna nī kū manamana ò pì: Yāpuramε Luda Nén gbɛ dí ũ.

⁵⁵ Nɔgbɛnɔn kú gwe dasi, ɔten gu gwa zà dire. Ó té Yesui bona Galilimε, òdigɔ pɔble kenε.

⁵⁶ Ní tén Mariama Magadaleni kun kū Mariamao Yamisi kū Yusufuo da kū Zebedi nénɔ dao.

Yesu vīnaa

(Maa 15:42-47, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42)

⁵⁷ Kū ɔkɔsi kè, Arimatea gbɛ ɔgɔde kū òdi pinε Yusufu sù. Yesu ìbaame dɔ.

⁵⁸ À gèε à Yesu gèε gbèka Pilatia, akū Pilati pì ò kpáa.

⁵⁹ Kū Yusufu gèε pìi sè, a táaru biza dufu fīfīa,

⁶⁰ à a dà a zīda gbèwεε kū ò sò mira ũ gūn. Akū à gbè gbèntēε gbigiri kè à tà wèε pìlè à tà.

⁶¹ Mariama Magadaleni kū Mariama pānde pìio vutena gwe, ò aredɔna miraa.

⁶² Kū gɔɔ līte, kámmabogɔɔ zī kà, akū sa'orikinɔ kū Farisinɔ gèε Pilati kīnaa lēlε

⁶³ ò pì: Yā kū gbèkekerii pìi ò a bēne zī dɔógu à pì, gɔɔ aakɔ gbera áni vu.

⁶⁴ Ní tó ògɔ mira pì dākpā ari a gɔɔ aakɔde zī. Tó lenlo, a ìbanɔ ni su ò a gè sé kpāni, oni o gbènɔne à fùte bona gan. Èke kpε bire nigɔ de a káakupɔla.

⁶⁵ Akū Pilati pìinne: À sozanɔ sí à gé à mira pì dākpā lākū áni fɔ nà.

⁶⁶ Akū ò gèε ò sèedaa kè miragbεεa, ò sozanɔ tò gwe ògɔ dākpā.

28

Yesu vunaa

(Maa 16:1-8, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10)

¹ Kámmabogɔɔ gbera azumanenna zī kɔnkɔkɔnkɔ Mariama Magadaleni kū Mariama pānde pìio bò ò gèε mira gwa.

² Akū zīte yīgāyīgā gbānagbāna, zaakū Dikiri malaika ke bò musu, à sù à gbèε pì gbigiri kè à gò mira léa, akū à vùtea.

³ A án de lán legūpinaa bà, a uta de pú táitai lán buu bà.

⁴ Vīna gudākpārinɔ kù, ɔten lukaluka, akū ò gò sàii.

⁵ Akū malaika pìi pì nɔgbɛ pìnɔne: Àsun tó vīna á kūro. Má dɔ kū Yesu kū ò pà líaan áten wete.

⁶ À kú laro, à fùte lākū à ò nà. À mó à gu kū ò a wùten gwa,

⁷ á gé à o a ìbanɔne likalika à fùte bona gan. Ani doñne are gena Galili. Gwen áni a en. Ma òáren gwe.

⁸ Akū ò bò miran likalika kū vīnao, ama nī pɔ nna zɔkɔ. Ò bàa lè ɔten gé a baaru kpá a ìbanɔne.

⁹ Akū Yesu dàñle gònɔ, à fɔ kpàmma. Kū ò nài, ò donyī kènε, akū ò ɔ nà a gèsekpea.

¹⁰ Akū Yesu pìinne: Àsun tó vīna á kūro. À gé à o ma gbènɔne ò gé Galili. Gwen oni ma en.

Soza gudākpārinɔ yāgbānnena

¹¹ Kū nɔgbɛnɔ tà, akū soza gudākpāri kenɔ gè wète gūn, ò yā kū ò kènɔ ò sa'orikinɔne pínki.

¹² Akū sa'oriki pìnɔ gbɛ zɔkɔnɔ sisi, ò yā gògɔ, akū ò ɔgɔ zɔkɔ kpà sozaa pìnɔa gusare

¹³ ò pì: À pi a ìbanɔ mé ò sù gwāani, ò a gèε sè kpāni gɔɔ kū áten i o.

¹⁴ Tó bùsu gbě zṣkṣ yā pìi mà, óni kúte kéné, áni bo yāketen.

¹⁵ Sozanṵ ṵṵṵ pìi sì, akū ò kè lákū ò dàńne nà. Akū yā pìi ḡ Yudanṵne baaru ũ ari kū a gbārao.

Yesu zĩ nana a ibanṵne n̄ ṵĩ

(Maa 16:9-20, Luk 24:36-53, Yuh 20:11-23, Zĩr 1:6-8)

¹⁶ Yesu ìba gbēnṵn kuri awēdonṵ ḡè Galili kpi kū à a ki ḡḡḡńne yā musu.

¹⁷ Kū ò a è, ò donyĩ kēne, ama n̄ gbēkenṵ ten sika ke.

¹⁸ Akū Yesu nànyĩ à pìńne: Luda musu kū zĩteo iko pínki kpàma.

¹⁹ Abire yāi à ḡé à buri sīnda pínki ke ma ibanṵ ũ, à n̄ da'ite ke kū De Luda tóo kū a Né tóo kū a Nini tóo,

²⁰ à yā kū má dìteárenṵ dańne òḡṣ kūna pínki. À ma, manigṣ kú kãáo ḡṵṵ sīnda pínki ari andunia ḡé lákao.

MAAKU

Baaru nna kū Maaku kɛɛ
 Yesu da'itekɛnaa 1:1-1:13
 Yesu yádannɛna Galili 1:14-9:50
 Zaa Galili ari Yurusalemu 10:1-10:52
 Yesu kunna Yurusalemu 11:1-14:9
 Yesu gana kū a vunaa 14:10-16:20

Yahaya Da'itekeri waazikɛnaa
 (Mat 3:1-17, Luk 3:1-22, Yuh 1:19-28)

¹ Luda Né Yesu Kirisi baarun dí.

² À nàa lákū à kú annabi Isaya takada gūn nà à pì:

Mani ma zìri gbarɛ n ā

à zé kekɛnɛ.

³ À baarukparii kòto ma dɔ gbárannan àten pì:

À zé keke Dikirine,

à zé kotinanɔ porone súsu.

⁴ Len Yahaya Da'itekeri sù gbárannan le, àten waazi ke gbɛnɔnɛ à pì ò nèse lite ò da'ite ke, Luda ni ní durunnaɔ kɛrma.

⁵ Yudea bùsudenɔ kū Yurusalemudenɔ gɛɛ a kīnaa ní pínki. Òdi ní durunnaɔ o gupuraa, akū àdi ní da'ite ke Yodai.

⁶ Yahaya dìgɔ pókasa kū ò tà kū lakumi káonɔ dana, àdi bára asa dɔ a pi. Kwa kū zó'ioome a pòble ũ.

⁷ À waazi kè à pì: Gbɛke ni su ma gbera a gbāna demala. Mádi ká mà kúte mà a kyate bobonero,

⁸ madì á da'ite ke kū íome, akū mé ani á da'ite ke kū Luda Ninio.

Yesu da'itekɛna
 (Mat 3:13-4:11, Luk 3:21-22)

⁹ Gɔrɔ birea Yesu bò Nazera, Galili bùsun, à sù, akū Yahaya a da'ite kè Yodai.

¹⁰ Kū Yesu bikù gɔnɔ, à è ludambe ten wɛkɔa, Luda Nini ten suawa lán potɛne bà.

¹¹ Akū à kòtoo mà bona ludambe à pì: Mɔkɔme ma né mèn do légelege yenyide ũ, kū ma pɔ nnamma manamana.

Yesu yɔogwanaa
 (Mat 4:1-11, Luk 4:1-13)

¹² Akū Luda Nini a gbàre gbárannan gɔnɔ,

¹³ akū à kú gwe kū nòbɔsɛntenɔ ari gɔrɔ bupla, Setan teni a yɔ à gwa. Akū malaikanɔ sù ò kpài.

Yesu ìba káakunɔ sisinaa
 (Mat 4:18-22, Luk 5:1-11)

¹⁴ Yahaya kūnaa gberan Yesu tà Galili, àten baaru nna kū à bò Luda kīnaa kpá

¹⁵ à pì: A gɔrɔ kà, kpata kū à bò Luda kīnaa kà káni. À nèse lite à baaru nna pì sí.

¹⁶ Kū Yesu ten do Galili sèbɛɛi, à Simɔ kū a dakūna Anduruoo è, òten birigi kpá sèbɛɛ pìn, zaakū sɔrɔkɔnɔme.

¹⁷ Akū Yesu pìíne: À mós à témai, mani á ke gbɛweterinɔ ũ.

¹⁸ Zaa gwe gɔnɔ ò ní biriginɔ tòn ò bò ò tèi.

19 Kū à gèe arɛ fítí, à Zebedi né Yamisi è kū a dakūna Yuhanao. Ò kú gó'ite gūn, òteni n biriginɔ keke.

20 À n sísí gònɔ, akū ò n de Zebedi kū zamalingakerinɔ tò gó gūn gwe ò bò ò tɛi.

Yesu tɔnade werekɔana Kapɛnamu
(Luk 4:31-37)

21 Ò gèe Kapɛnamu. Kū kámmabogorɔ kà, Yesu gèe aduakɛkpɛn, àten yá dańne.

22 A yádannɛnaa bò n sare, zaakū àdi dańne kū ikooome, adi ke lán lu-dayádannɛrinɔ pɔ bànlo.

23 Gorɔ birea gɔgbɛ tɔnade ke kú aduakɛkpɛn gwe. À wiki lè à pì:

24 Bón ó ví kɔ ɔii, Yesu Nazera? N su n ó kakaten yá? Má dɔ gbɛ kū n de a ũ, mɔkɔmme Luda gbɛ kū à kú adona ũ.

25 Akū Yesu gí tana pìine à pì: N yĩte! N go gbɛ pìia.

26 Akū tana pì a yĩgáyĩgā à wiki gbāna lè, akū à gòa.

27 Bìdi gbɛnɔ kù n pínki, òten kɔ lala: Bó taka buri yān díi? Yádannɛna dufun yá? Àdi yá dańne kū ikoo fá! Bee kū tãnanɔ, tó à yá dítɛńne, òdi a yá mame.

28 Akū kãnto a tó dà Galili búsula pínki.

Yesu gyãrenɔ werekɔana dasi
(Mat 8:14-17, Luk 4:38-41)

29 Kū Yesu bò aduakɛkpɛn, akū à tà Simɔ kū Anduruo bea gònɔ kū Yamisio kū Yuhanao.

30 Simɔ nanɔ da wútɛna, mèwāna a kù, akū ò a yā ò Yesune gònɔ.

31 À gèe a kĩnaa à a kù a ɔa à a fùte. Akū a sikonnaa pì wèrea ari à pɔble kèńne.

32 Kū ɔkɔsi kè, ifãntɛ ten gɛ kpén, ò sùne kū gyãrenɔ kū tãnadɛnɔ n pínki.

33 Wɛtɛdenɔ kàkara a kpé kpélélele n pínki.

34 À gbɛnɔ kèkɔa dasi kū gyā buri sīnda pínki, à tãnanɔ gò gbɛnɔa dasidasi. Àdi tãnanɔ gba zé ò yā oro, zaakū ò dɔ gbɛ kū à de a ũ.

Yesu waazikɛna zaa Galili
(Luk 4:42-44)

35 Kɔnkɔkɔnkɔ Yesu fùte à bò à gèe sɛn gusare, àten adua ke gwe.

36 Akū Simɔ kū a gbɛnɔ pètei.

37 Kū ò bòa, ò pìne: Gbɛ sīnda pínki teni n gbeka.

38 Akū à pìne: Ò gé gu pãndea lakutu kū à kú ó sareno gūn, mani waazi ke gwe dɔ, zaakū abire yāin ma su.

39 Lemɛ àdigɔ kure Galili búsú gu sīnda pínkia le, àdigɔ waazi ke n aduakɛkpɛno gūn àdigɔ tãnanɔ gogońma.

Kusude werekɔanaa
(Mat 8:1-4, Luk 5:12-16)

40 Akū kusude ke sù a kĩnaa à kùte à wé kèa à pì: Tó n yei, ĩni fɔ n ma werekɔa swáswa.

41 À kè Yesune wɛnda, akū à ɔ bò à kèa à pì: Má yei, n gɔ swáswa.

42 Zaa gwe gònɔ a kusu làka à gò swáswa.

43 Akū Yesu a gbàre gònɔ à gine à pì:

44 Nsun o gbɛke maro. N gé n n zīda mɔ sa'oriine, n sa'opo kū Musa dítɛ kpá n werekɔana sèeda ũ gbɛnɔne.

⁴⁵ Kū à bò, à gèe àten yā pì o'òíne. Yā pìi dàgula, akū Yesu dì f̄s̄ à gē wēten gupuraa doro. Àdigō kú sèn gusareme, akū òdigō bo gu s̄inda p̄inkia ògō su a k̄inaa.

2

Gbē k̄ònkuna werek̄anaa (*Mat 9:1-8, Luk 5:17-26*)

- ¹ Ḡor̄o pla gbera Yesu era à tà Kapenam̄u. Kū ò mà à kú be,
- ² akū ò kàkarai dasidasi, gēki kun doro bee kp̄élelea, àten Luda yā o'íne.
- ³ Akū ò s̄une k̄ū gbē k̄ònkunaa, gbēn̄on siikō mé ò a sena.
- ⁴ Kū odi le ò nà k̄āao Yesuiro pari yāi, akū ò òdì k̄āao kp̄é musu, ò kp̄é f̄s̄ gu k̄ū Yesu kunwa. Kū ò f̄s̄, akū ò gyāre p̄i k̄ipa k̄ū a w̄utebo.
- ⁵ Kū Yesu è ò a náani v̄i, à p̄i gbē k̄ònkunaa p̄iine: Ma gbē, n durunnano k̄emma.
- ⁶ Ludayādanneri ken̄o vutena gwe òten o n̄ nèsee ḡun:
- ⁷ B̄oyāi gbē dí ten o lee? Àten d̄oke k̄ū Ludaome! Dí mé ani f̄s̄ à durunnano k̄ém̄ma, tó adi ke Luda ado baasiroo?
- ⁸ Gwe ḡòno Yesu d̄ò a nèsee ḡun laasun k̄ū òten lé, akū à n̄ lá à p̄i: B̄oyāi àten laasun bire taka lé á nèsee ḡunn?
- ⁹ Tó ma p̄i gbē k̄ònkunaa p̄iine a durunnano k̄èa, ke tó ma p̄i à fute à a w̄utebo sé à t̄aa o, a kpate mé à aragaa?
- ¹⁰ Ma ò le de àgō d̄ò k̄ū Bisāsiri Né durunnano k̄emmana iko v̄i z̄ite lame. Akū à ò gbē k̄ònkunaa p̄iine à p̄i:
- ¹¹ Ma ònne n̄ fute n̄ n w̄utebo sé n̄ tá be.
- ¹² Akū à fute ḡòno à a w̄utebo p̄i s̄è à bòo gbēno w̄ara n̄ p̄inki. Yā p̄i bò n̄ sare, akū ò Luda tó bò ò p̄i: Ódi yā dí taka e yāro.

Yesu Levi sisinaa (*Mat 9:9-17, Luk 5:27-39*)

- ¹³ Yesu era à bò à gèe s̄ebe léa. Òten su a k̄inaa dasidasi, akū àten yā da'íne.
- ¹⁴ Ḡor̄o k̄ū àten ḡete, akū à Alafeu né Levi è vutena a be'oḡosikin. À p̄iine: N̄ m̄ò n̄ t̄emai. Akū à fute à t̄ei.
- ¹⁵ Z̄ikea k̄ū Yesu ten p̄o ble Levi p̄i bea, be'oḡosirin̄o k̄ū kifirin̄o ten p̄o ble k̄āao dasi k̄ū a ìban̄o lee. Zaakū gbē bire takan̄on t̄ei dasi.
- ¹⁶ Farisi k̄ū òdi Luda yā da'ínen̄on kú gwe. Kū ò è Yesu ten p̄o ble lee k̄ū be'oḡosirin̄o k̄ū kifirin̄o, akū ò a ìban̄o là ò p̄i: B̄oyāin̄ àten p̄o ble lee k̄ū be'oḡosirin̄o k̄ū kifirin̄o?
- ¹⁷ Kū Yesu yā p̄i mà, à p̄iine: Gbē k̄ū à aafia v̄i bàka kú k̄ū likita yāoro, sé gyāre. Mádi su gbē manano s̄isiro, sé kifirin̄o.

Léȳinaa (*Mat 9:14-17, Luk 5:33-39*)

- ¹⁸ Yahaya Da'itek̄eri ìban̄o k̄ū Farisin̄o ten lé ȳi, akū ò s̄u ò Yesu là ò p̄i: Yahaya ìban̄o k̄ū Farisi ìban̄o dì lé ȳi, akū n̄ ìban̄o dì ȳi sero bi?
- ¹⁹ Akū Yesu p̄iine: N̄oseri gbēno ni lé ȳi ḡor̄o k̄ū à kú k̄ūn̄wo n̄ose ḡun yá? Oi! Ḡor̄o k̄ū n̄oseri kú k̄ūn̄wo, oni lé ȳiro.
- ²⁰ A ḡor̄o ni su k̄ū oni n̄oseri bo n̄ té. Ḡor̄o birean oni lé ȳi sà.
- ²¹ Ódi p̄ole dufu nambata di uta z̄ilaro. Tó ò k̄è le, a dufu ni s̄ok̄un̄ oni k̄ek̄ōa, uta z̄i f̄na ni kara.
- ²² Ódi s̄ew̄e dufu ká t̄uru z̄i ḡunlo. Tó ò k̄è le, w̄e p̄i ni t̄uru p̄ūtā, w̄e k̄ū t̄uruo ni yaka n̄ p̄inki. Oi, òdi s̄ew̄e dufu ká t̄uru dufu ḡumme.

*Kámmabogɔɔ yá
(Mat 12:1-21, Luk 6:1-11)*

²³ Kámmabogɔɔ zĩ kea Yesu ten pã buranɔla. Lákũ àten gé nà a ìbanɔ póblewe wòro òten só.

²⁴ Akũ Farisinɔ pìne: Ì gwa! Bóyáin òten yá kũ òdi ke kámmabogɔɔ zĩro kee?

²⁵ Akũ Yesu wèmma à pì: Àdi a kyó ke ziki a è lákũ Dauda kè gɔɔ kũ àpii kũ a gbẽnɔ ten takasi ke, kũ nà teni ñ deroo?

²⁶ Sa'oriki Abiata gɔɔa à gè Luda ɔnn, à burodi kũ ò kàte Ludanɛ sò, kũ gbẽke a sona zé vĩro, sé sa'orinɔ, akũ à kpà a gbẽnɔa.

²⁷ Yesu èra à pìne dɔ: Luda kámmabogɔɔ dìte bisāsiri aafia yāime. Adi ke kámmabogɔɔn à bisāsiri kèiro.

²⁸ Abire yāi Bisāsiri Né iko vĩ kámmabogɔɔa se.

3

¹ Yesu èra à gèe aduakɛkpen. Gõgbẽ ke kú gwe a ɔ do íbana.

² Gbẽkenɔ ten Yesu tàasi ká, tó ani a werekɔa kámmabogɔɔ zĩ, de ò yá le ò dia.

³ Akũ Yesu pì gbẽ kũ a ɔ íbanaa pìine: Ì fute ñ ze zàa gũn.

⁴ Akũ à ñ lá à pì: Kámmabogɔɔ zĩ à zé vĩ ò a mana ken yá, ke a vāni? Ò gbẽ mì sín yá, ke ò demɛ? Akũ odi yáke oro.

⁵ Yesu ñ gwá pɔfɛo à likai, zaakũ a pɔ yàka ñ sãgbāna yāi. Akũ à pì gõgbẽ pìine: Ì n ɔ pìi poro. Kũ à pòro, akũ a ɔ pìi kè a gbèn.

⁶ Akũ Farisinɔ bòte ò gèe ò yá gõgõ kũ kína Herɔdu gbẽnɔ gõnɔ, deran oni ke nà ò Yesu de.

Dasi kɔkakarana sèbe léa

⁷ Yesu kũ a ìbanɔ ñ zĩda gāinne gwe ò gèe sèbe léa. Akũ pari bò Galili ò tèi.

⁸ Gbẽkenɔ bò Yudea dɔ kũ Yurusalemuo kũ Edɔmu bùsuuo kũ Yoda barao kũ Tayao kũ Sidɔo ò sù a kīnaa dasidasi, kũ ò yá kũ àten kenɔ baaruu mà yāi.

⁹ Pari yāi Yesu ò a ìbanɔne ò gó'ite soru keare, de òsun nakaraawaro yāi.

¹⁰ Zaakũ Yesu gbẽnɔ wèrekɔa dasi yāi, akũ gyārenɔ ten nakaraa dasi de ò le ò ɔ naa.

¹¹ Tānadenɔ sɔ, tó ò a wé è, òdi su ò wúte a areme, òdi wiki lé ò pi: Mɔkɔmme Luda Né ũ.

¹² Akũ Yesu dì gíine ò o gbẽ kũ á de a ũ.

Yesu zĩri gbẽnɔn kuri awɛɛplanɔ ditena
(Mat 10:1-4, Luk 6:12-16)

¹³ Kũ Yesu dìdi kpia, à gbẽ kũ à yeinɔ sisiai, akũ ò sù a kīnaa.

¹⁴ Akũ à gbẽnɔn kuri awɛɛplanɔ dìte ògõ kú káao, de àgõ ñ zĩ waazi ke,

¹⁵ ògõ iko vĩ ò tānanɔ goríma. À tó kpāinne zĩrinɔ.

¹⁶ Ì tón dí: Simɔ kũ à tó kpāne Pita.

¹⁷ Zebedi né Yamisi kũ a dakūna Yuhanao. À tó kpāinne Bɔanɛge. Tó bire pì surapatammarinɔ.

¹⁸ Abire gbɛra Anduru, Filipi, Batɔbmiu, Matiu, Tomasi, Alafeu né Yamisi, Tadeu, Simɔ Kokaride

¹⁹ kũ Yudasi Isikarioti kũ à bò a kpɛo.

Tānagona gbẽnɔa
(Mat 12:22-32, Luk 11:14-23)

²⁰ Kũ Yesu tà be, akũ gbẽnɔ èra ò kàkara dɔ dasi, akũ Yesu kũ a ìbanɔ dí zé le ò póbè sero.

²¹ Kũ a bedenɔ yá pìi mà, ò dà zén ò a gbɛse, zaakũ òten pi ña kàame.

22 Ludayādanneri kũ ò bò Yurusalemu ò sùnɔ̀ pì: À Belezebubu vĩ, tãnanɔ̀ kina pì gbãnan àdi tãna goom̃ma.

23 Akũ Yesu n̄ sísiai à yãlekɔ̀ana ò́nne à pì: Setan ni f̄s̄ à a zĩda gom̃ma yá?

24 Tó kpata gbẽnɔ̀ ibere sè kũ k̄so, kpata pì ni ḡi ke yá?

25 Tó be kèk̄sa leu pla, akũ ibere kú n̄ dagura, be pì ni ḡi ke yá?

26 Tó Setan ibere sè kũ a zĩda gbẽnɔ̀ ò kèk̄sa, ani ḡi kero, ani mì dem̄e.

27 Gbẽke ni f̄s̄ à ḡe ḡosa gbãna kpén à a pónɔ̀ sétero, séto à a yĩ ḡĩa, gbasa à a kpé wara.

28 Yãpuran maten oáre, Luda ni gbẽnɔ̀ durunnanɔ̀ k̄m̄ma kũ a tó v̄ani kũ òdi sísino pínki,

29 ama tó gbẽ Luda Nini tó v̄ani s̄isi, ani k̄aro, zaakũ ade durunna kũ àdi sí k̄m̄maro k̄em̄e.

30 Yesu ò le kũ ò pì à tãna vĩ yãime.

Yesu danenɔ̀

(Mat 12:46-50, Luk 8:19-21)

31 Kũ a da kũ a dakūnanɔ̀ kà, ò zè bàai, akũ ò gbẽ z̄i ò a sísi.

32 Gbẽnɔ̀n vutena ò likai dasi, akũ ò p̄ine: Ñ gwa! N da kũ n dakūnanɔ̀ ze bàai òteni n gbeka.

33 Akũ à wèmma à pì: Dín ma da kũ ma dakūnanɔ̀ ũu?

34 Akũ à gbẽ kũ ò vutenaainɔ̀ gwà à pì: Ma da kũ ma dakūnanɔ̀n dí.

35 Gbẽ kũ àdi Luda p̄yenyĩna kem̄e ma dakūna kũ ma d̄areo kũ ma dao ũ.

4

Yãlekɔ̀ana kũ p̄wefariio

(Mat 13:1-23, Luk 8:4-15)

1 Yesu èra àten yã dañne sèbe s̄are. Ò kàkarai dasidasi, akũ à ḡe à vùte gó'iten ìla, gbẽnɔ̀ ḡo katena s̄is̄i bara sèbe léa n̄ pínki.

2 À yã dàñne kũ yãlekɔ̀ananɔ̀ dasi. Lákũ àten dañne nà à pì:

3 À s̄a kpá! Búbari ke mé à kun à bò à ḡe p̄we f̄a.

4 Lákũ àten f̄a nà, akũ a kenɔ̀ lète zé ḡun, b̄anɔ̀ sù ò blè.

5 A kenɔ̀ lète gbè s̄araa musu, gu kũ à bùsu v̄i dasiro, akũ ò bùte ḡonɔ̀, kũ bùsuu gègete gwero yã.

6 Kũ ifant̄e fùte, akũ ò té kũ ò ḡaga, kũ ò z̄ini v̄iro yã.

7 A kenɔ̀ lète lènɔ̀ ḡun, akũ lèe fùte à nàkaram̄ma odi né iro.

8 A kenɔ̀ s̄o ò lète z̄ite mana ḡun. Ò bùte ò fùte ò né ì, a kenɔ̀ karanaa kè baraakurikuri, kenɔ̀ baaak̄k̄o, kenɔ̀ bas̄s̄oro.

9 Akũ Yesu pì: Gbẽ kũ à s̄a v̄i à yã pì ma.

10 Kũ Yesu gònne gwe à kú ado, akũ a gbẽnɔ̀n kuri aw̄eplanɔ̀ kũ gbẽ kũ ò kúinɔ̀ sù ò yã p̄inɔ̀ mì gbèkaa.

11 Akũ à p̄inne: Luda kpata kũ à bò a k̄inaa asiri kpàáwa àḡo d̄s̄, ama madì yã s̄inda pínki o gbẽ kparanɔ̀ne kũ yãlekɔ̀ananɔ̀me,

12 de òḡo gwagwa p̄oke'ena sari,

òḡo s̄a kpákpa a d̄or̄o d̄onaa sari,

de òsun are d̄o Luda,

à n̄ durunnanɔ̀ k̄m̄maro yã.

13 Akũ Yesu n̄ lá à pì: Á yã pì d̄oro? Deran áni yãlekɔ̀ana ke d̄o?

14 À ma! Búbari p̄i Luda yãn àten f̄a.

15 Gbẽkenɔ̀ de lán zé ḡun p̄we bà, gu kũ ò Luda yã f̄an. Tó ò mà, akũ Setan dì su à Luda yã kũ ò f̄a n̄ té pì símma ḡonɔ̀.

16 Gbēkeno de lán pówε kū à lète gbè sàraa musu bà. Tó ò Luda yā mà, òdi sí gònò kū ponnao.

17 Zaakū ò zīni vīro, òdi ke goro plaro. Tó yà'ummana n lé ke tó ò wé tàrma yā pì yāi, òdi fume gònò.

18 Gbēkeno de lán pówε kū à lète lènò gūn bà. Ò Luda yā mà,

19 ama andunia yā damukena kū yena aruzekiiio kū pó kparano nidenaò di nakaramma, akū yā pì di gō àree sari.

20 Gbēkeno de lán pówε kū ò lète zīte manaano bà. Òdi Luda yā ma ò sí, akū òdi ke karana pó ũ, n kenò baraaakurikuri, kenò baaakōkō, kenò basosoro.

Yalekōana kū fitilao

(Luk 8:16-18)

21 Yesu pìnnε: Òdi fitila na ò gbaka kútea ke ò dite gádo gbáru yá? fitiladiboo musun òdi dinloo?

22 Asiri ke kun kū oni gí boaaairo. Póke kun utena kū ani bo gupuraaro.

23 Gbē kū à sã vī à yā pì ma.

24 À pìnnε do: À laakari ke yā kū áten maa. Zaka kū adi yòónnen Luda ni yòáre ani era à karaáre do.

25 Gbē kū à pó vī Luda ni karane. Gbē kū à póke vīro sō, bee a fítinna kū à vī Luda ni sía.

Yalekōana kū pówεbutenaao

26 À pì do: Kpata kū à bò Luda kīnaa de lán pówε kū gbē fà bura bà.

27 Gwāani kū fānantēo bee tó àten i o ke à bēne, pówε pì di bute à zōkō kū, gbē pì di gō dō lākū àdi ke nàro.

28 Zīte mé àdi pówlewe i a zīda. Àdi kà pá gīa gbasa à nò sí, a gberan àdi pia.

29 Tó à mà, akū òdi kē kū kōmao, zaakū a kēgoro mé à kà.

Yalekōana kū musadi wéo

(Mat 13:31-32, 34, Luk 13:18-19)

30 À pì do: Bón kpata kū à bò Luda kīnaa bòkōaoo? Bón óni le ò lekōaoo?

31 À de lán musadi wé bà, kū a wé kete de pówε kū òdi tōnola pínki,

32 ama tó ò tō, àdi bute à zōkō kū de dò pónola pínki. Àdi one gègeteno ke ari bāno di su ò didi a lá uran.

33 Yesu Luda yā ónne dasi kū yālekōana bire takano n mana lén.

34 Adi yāke ónne yālekōanaa sariro. Tó à kú kū a ìbano ntēne, akū àdi yā sīnda pínki bōkōtēne.

Yesu zàga'ia zēnaa

(Mat 8:23-27, Luk 8:22-25)

35 Kū okosi ten ke, à pì a ìbano: Ò bikū bara.

36 Lākū Yesu kú gó gūn nà, akū ò gē kāao lēle ò dà zén le ò pari tò gwe. Gó pāndeno gèe kūnwo.

37 Akū zàga'ia gbāna fùte. Í ten gó yīpayīpa àten ká a gūn ari à ye à pa.

38 Yesu kú gó kpe kpa, àten i o a mì di mibokoa. Akū a ìbano a vù ò pìne: Danneri! Kū óten kákate, nídi bídi keroo?

39 Akū à fùte à pàta íaa à pì íne: N yīte! N ze tēne! Akū ía kpàte, gu yì kítikiti.

40 Akū à n lá à pì: À kè dera á sika vī lē? Ase á ma náani vīro ari tera yá?

41 Akū ò gō bídi gūn òten kō lala ò pì: Dín gbē dí ũ sés? Bee ía kū ío di a yā mamε.

5

Tānanɔ gbarɛna alɛdɛnɔ
(*Mat 8:28-34, Luk 8:26-39*)

- 1 Ò kà Gadara bùsun sɛ̀bɛɛ bara.
- 2 Kū Yesu bò gó gūn gōnɔ, tānade ke bò gèvīkia à sù à dàale.
- 3 Àdigō kú gbèwɛɛ kū à de mira ũnɔ gūn. Bee mòkakōanaa dì f̄s̄ à a yī doro.
- 4 Zaakū òdi a yī kū mòkakōanaaome òdi a da lín baala'i, ama àdi mòɔ pìnɔ kèkè àdi lí pìnɔ gborogboro. Gbēke dì a gbāna f̄s̄ro.
- 5 Gwāani kū fānantēo pínki àdigō kure gèvīkin kū s̄s̄s̄igerenɔ, àdigō wiki lé àdigō a zīda líli kū gbèeo.
- 6 Kū à Yesu è zāa, akū à bàa lè à sù à kùtɛ a arɛ.
- 7-8 Kū Yesu pì tāna pì goa, akū à wiki gbāna lè à pì: Yesu, Luda Musude Né, bón ó vī kō ɔ̄i? Ma nanne Ludai, òsun wé tām̄aro.
- 9 Akū Yesu a là à pì: N tón deraa? Akū à wèa à pì: Ma tón Dasi, zaakū ó dasi.
- 10 Akū ò kùtɛ kè Yesune manamana ò pì àsun pémma bùsuu pìi gūnlo.
- 11 Alɛdɛ kpàsa zōkō kú gwe, òten pò ble s̄s̄s̄igerɛi.
- 12 Akū tāna pìnɔ wé kè Yesua ò pì: N̄ ó gbarɛ alɛdɛnɔ té ò dir̄mma.
- 13 Yesu n̄ gbá zé, akū tāna pìnɔ gòà ò dì alɛdɛɛ pìnɔa. Akū alɛdɛ kpàsa kū à kà wàa kuri taka pìnɔ bò kū bàao ò sòro s̄s̄s̄igerɛi ò s̄i sèben, akū ò gàga gwe.
- 14 Akū alɛdɛdārinɔ bàa lè ò gèe yā pì bàbañne wètɛ gūn kū buranɔ. Akū gbēnɔ bòtɛ ò gèe yā kū à kèe pì gwa.
- 15 Kū ò sù Yesu kīnaa, ò gōgbē kū tāna kú a gūn dasi yā pìi è vutena gwe, à uta dana à bānn pìi wèrea, akū vīna n̄ kū.
- 16 Gbē kū ò yā pìi è kū wéonɔ yā kū à tānade pì lèe ònne kū alɛdɛnɔ yāo.
- 17 Akū ò kùtɛ kè Yesune kū à boñne n̄ bùsun.
- 18 Kū Yesu ten gē gó'iten, gōgbē kū à tānanɔ vī yā pì wé kèa de à le à tá kāao.
- 19 Yesu dí wero à p̄ine: N̄ tá n bea n gbēnɔ kīnaa, n̄ yā kū Dikiri kènne ònne p̄inki, dera à n wēnda bò nà.
- 20 Akū gōgbē p̄ii tà, àten yā kū Yesu kènne kpàkpa ke Wētɛmenkuri bùsun, akū yā p̄ii bò gbē s̄inda p̄inki sarɛ.

Yairu né vuna kū nɔgbē kū à ɔ̀ nà Yesu utaaa
(*Mat 9:18-26, Luk 8:40-56*)

- 21 Yesu èra à bikù sèbɛɛ bara kū góo, akū pari kàkarai sèbɛ léa.
- 22 Aduakɛkpe gbē zōkō kū òdi p̄ine Yairu sù gwe. Kū à Yesu è, à wùtɛ a kùaa a gbá sarɛ,
- 23 akū à kùtɛ kènne manamana à pì: Ma n̄enɔgbē kú ga léi. N̄ mó n̄ ɔ̀ naa de à gbāna kū àgō kú wèndiio.
- 24 Akū Yesu dà zén kāao. Pari téi òten nakaraa.
- 25 Nɔgbē ke kú gwe aru dì b̄otɛa à kà wè k̄uri awɛɛpla.
- 26 Ezedenɔ a kè takaside ũ manamana, à a ɔ̀gɔ dè p̄inki. Adi aafia lero, àdi kèkè àgō karamɛ.
- 27 Kū à Yesu baaruu mà, akū à nà Yesui pari gūn kpe kpa. Akū à ɔ̀ nà a utaa,
- 28 zaakū à pì: Bee tó ma ɔ̀ nà a utaa dé, mani werékōa.
- 29 Akū a arub̄otɛnaa p̄ii zè gōnɔ. À d̄s̄ a m̄èe gūn a werékōa kū a gyā p̄iio.
- 30 Zaa gwe gōnɔ Yesu d̄s̄ a m̄èe gūn gbāna ke bò a gūn, akū à litɛ pari gūn à pì: Dí mé à ɔ̀ nà ma utaaa?
- 31 Akū a ìbanɔ p̄ine: N̄ è lákū gbēnɔ ten nakaramma nà, akū n̄ p̄ii dí mé à ɔ̀ namma yá?
- 32 Akū Yesu gbēnɔ gwà à likai de à gbē kū à yā p̄ii kè e.

³³ Vĩna nɔgbẽ pìi kù àtɛn lukaluka, zaakù à dɔ yã kù à a lè a mɛɛ gũn, akù à sù à wùtɛ a kùaa a gbá sarɛ à a yãpura ònɛ pínki.

³⁴ Akù Yesu pìnɛ: Nɔgbẽ, ma náani kù n kè mé à n werekõa. N tá bɛ aafia, n gyã pìi kɛmmann gwe.

³⁵ Kù Yesu kpé àtɛn yã o, ò bò aduakɛkpɛ gbẽ zɔkɔɔ pìi bea ò sù ò ònɛ: N né pìi kè sari, òsun wari dɔ danneriia doro.

³⁶ Yesu dí sã kpá n yãiro, ben à pìi gbẽ zɔkɔɔ pìnɛ: Òsun tó swè kɛnguro, n ma náani kɛ dé.

³⁷ Adi we gbẽke gé zɛarɛro, sé Pita kù Yamisio kù Yamisi dakùna Yuhanao.

³⁸ Kù ò kà gbẽ zɔkɔɔ pìi bea, Yesu è òtɛn ɔɔ dɔ òtɛn wiki gbãna lé òtɛn n zĩda kɛkɛ manamana.

³⁹ Kù à gè kpén, à n lá à pìi: Bóyã áteni á zĩda kɛkɛ átɛn ɔɔ dɔɔ? Né pìi dí garo, àtɛn i omɛ.

⁴⁰ Kù òtɛni a lalandi kɛ, akù à pèmmá ò bòtɛ bàai n pínki. Sé né pìi de kù a dao kù a ìba kù ò kú kãaonɔ, mókɔnɔmɛ à n sé à gè kũnwo gu kù né pìi kunwa.

⁴¹ Akù à né pìi ɔ kù à pìnɛ: Talita kum! Yã pìi pìi, nénɔkpare, n futɛ.

⁴² Zaa gwe gũnɔ né pìi futɛ à táa ò. Né pìi sɔ à kà wè kùri awɛɛpla. Yã pìi bò n sarɛ manamana.

⁴³ Akù Yesu giñne sãnsãn òsun o gbẽke maro. Akù à pìi ò pòble kpáa à ble.

6

Nazɛradenɔ gina Yesui

(Mat 13:53-58, Luk 4:16-30)

¹ Yesu bò gwe à gèɛ a bɛ wɛtɛn, a ìbanɔn tɛi.

² Kù kámmabogɔɔ kà, akù àtɛn yã dañɛ aduakɛkpɛn. Akù pari kù ò a yã mànɔ bídi kè ò pìi: Mákpan gɔgbẽ pìi yã díno lènn? Ɔndɔ kpaten ò kpàa, akù àtɛn daboyã dí takanɔ kɛɛ?

³ Àkũmɛ lí'ari ũroo? Mariama nénloo? Yamisio kù Yusufuo kù Yudaoo kù Simɔnɔ vɛnin gweroo? A dàrenɔ mé ò kú kũoo laroo? Akù ò gi.

⁴ Akù Yesu piñne: Annabii digɔ bèɛɛɛ sariro, sé a bɛ wɛtɛn kù a danɛnɔ kĩnaao kù a ɔnnwo baasiro.

⁵ Yesu dí fɔ à daboyã ke kè gwero, sé gyãre kù à ɔ nàmmá à n wérékõa kenɔ baasiro.

⁶ Kù odi a náani kero, n yã bò a sarɛ manamana.

Yesu zìrinɔ zĩnaa

(Mat 10:5-15, Luk 9:1-6)

Akù à gèɛ lakutu kù lakutuo, àtɛn yã dañɛ.

⁷ Akù à a ìba gbɛnɔn kùri awɛɛplanɔ sisiai, akù à n zĩ gbɛnɔn plapla, à n gbá iko ò tãnanɔ gořma.

⁸ À piñne: Àsun pòke sé à géoro, zàna ke bòkɔlokona ke ɔgɔ, sé gòo.

⁹ À kyate kpá, ama àsun uta da mèn plaro.

¹⁰ Bɛ kù a kipan, àgɔ kú gwe ari à gé boo wɛtɛ pìi gũn.

¹¹ Gu kù odi gbãnakɛ kpáái ke odi sã kpá á yãiro, tó átɛn tá, à lukutɛ warawara á gbãna n tona kù Ludao sèda ũ.

¹² Akù ò dà zén ò nèselitena waazi kè gbɛnɔnɛ

¹³ ò tãnanɔ gòřma dasi, ò nísi màma gyãrenɔa dasi ò n wérékõa.

Yahaya Da'itekɛri ganaa

(Mat 14:1-12, Luk 9:7-9)

¹⁴ Kí Herɔdu yã pìnɔ mà, zaakù Yesu tó kà gu sĩnda pínkia. Gbɛkenɔ ten pi Yahaya Da'itekɛri mé à futɛ bona gan, abire yãin à gbãna lè àtɛn daboyãnɔ kɛ.

15 Gbēkeno pì Iliasume, gbēkeno pì annabiime lán annabi yāno doke bà.

16 Kū Herodu mà à pì: Yahaya kū ma a mì zò mé à vù bona gan.

17-18 Zaakū Herodu dokōno pì mé à a vīni Filipi no Herodia sia à sè. Kū Yahaya digō one a vīni no sinaa manaro, akū Herodu tò ò Yahaya kù ò mòò kàa ò a dà kpésiran.

19 Herodia sō à Yahaya pētē kūname à ye à a de, ama adi zé lero,

20 zaakū Herodu dō kū Yahaya bi Luda gbē súsume, akū àdi vīna kene àdi tò ò wari d̄aro. Tó à gèe à a yā ma, laasun dī gēmmē. Bee kū abireo àdigō ye a f̄aibonaai.

21 Herodia zé è Herodu ina goro kōkō zī. Herodu gbānadenō kū soza gbē zōkōno kū Galili gbē bēeredenō kākara pōblekia.

22 Akū Herodia nēnokpare gē à ū wā. À kè Herodune nna kū a nibōno n pínki, akū kína pì né pìne: Pó kū n yei n a wé kema, mani n gba.

23 Akū à èra à pìne: Ma la dānne pó kū n a wé kema pínki, mani n gbame, bee ma kpata kpaate.

24 Akū nēnokpare pì bò à gèe à a da là à pì: Bón mani wé keaa? Akū a da pìne, Yahaya Da'itekerii mì.

25 Gwe gōno à èra à sù likalika à gèe à ò kīnane: Má yei n ma gba Yahaya Da'itekerii mì dana tiree gūn la tera.

26 Akū kína po yàka manamana, ama kū à la dà nibōno wára yāin adi f̄s à gi doro.

27 Akū kína pì a dogari ke zī gōno, à pìne à gé à a mì zō à móo. Akū à gèe à a mì zō kpésiran

28 à dà tiree gūn à sù à kpà né p̄ia, akū à kpà a daa.

29 Kū Yahaya ibanō yā p̄i mà, akū ò sù ò a gèe sè ò v̄i.

Pōblekpana gbēnon dūbu s̄oron̄a

(Mat 14:13-21, Luk 10:9-17, Yuh 6:1-15)

30 Yesu z̄irii p̄ino sù a kīnaa, akū ò yā kū ò kēno kū yā kū ò dāneno òne pínki.

31 Òten gé òten su, akū Yesu kū a z̄irino dí zé le ò pó blè sero pari yāi. Akū à p̄inne: À mó ò gé gusare ó tēne ò kamma bo f̄iti.

32 Akū ò dà zén gó'ite gūn òten gé gusare ntēne.

33 Kū gbēno n̄ genaà è, ò n̄ d̄s, akū ò bò wēte kū wēteo dasi ò bàa lè gèse ò kà gwe n̄ ā.

34 Kū Yesu bò gó gūn, à gbēno è dasidasi, akū ò kēne wēnda, zaakū ò de lán s̄a kū ò d̄ari v̄irono bàme. Akū àten yā dañne manamana.

35 Kū ifāntē b̄usa, akū a ibanō n̄ai ò p̄i: Gu dí bi s̄entep̄otume, akūsō gu ten si.

36 N̄ gbēno gbarē ò tá bura kū lakutu kū ò kú k̄anin̄a, ò pó wete ò lú ò ble.

37 Akū Yesu wèr̄ma à p̄i: À pó kpár̄ma ò ble. Akū ò p̄ine: N̄ ye ò gé burodi lú andurufu go w̄aa do ò kpár̄ma ò blen yá?

38 Akū Yesu n̄ lá à p̄i: Burodi mèn ūgban á v̄i? À gé gwa. Kū ò kà, ò p̄i: Burodi kun mèn s̄oro kū kp̄oò mèn pla.

39 Akū à p̄inne: À gbēno vutēvute s̄èla b̄òt̄oò ḡaḡaa.

40 Akū ò vutēvute ḡa kū ḡaao, ḡa kenō gbēnon bas̄oro, ḡa kenō gbēnon bupla akuri.

41 Akū Yesu burodi mèn s̄oro kū kp̄oò mèn pla p̄ioo sè à wé sè musu à arubarikaa d̄an. Akū à burodii p̄i è'ε à kpà a iban̄a, ò kp̄aatete gbēnone. Akū à kp̄ò mèn pla p̄ino kp̄aateteñne n̄ pínki.

42 Ò pó blè ò kà n̄ pínki.

43 Akū ò burodi kpara kù kpò kpara kù à gǝnɔ sètɛ tǎnko mèn kuri awɛɛpla pà.

44 Gǝgbɛ kù ò pò blèno kà gbɛnɔn dúbu sɔɔro.

*Yesu tǎa'ona sɛ̀bɛla
(Mat 14:22-36, Yuh 6:16-21)*

45 Yesu gǎ nà a ìbanɔa gǝnɔ ò gɛ́ gó'iten, de ò done arɛ gena Betesaida ari àgǝ pari gbarɛ.

46 Kù à lé zàmma, akū à didi kpi musu à gɛɛ adua kɛ.

47 Kù ɔkɔsi kè gó'ite kú sɛ̀bɛɛ dagura, Yesu sǝ à kú í bara ado.

48 Akū à è gófina ten wari dɔ́mma, kù Ìa gbǎna ten kákanyí yǎi. Gudɔnaao à gɛɛ ñ kǐnaa àten tǎa o íla, akū à kè deran á ye à gɛ̀tɛ́mma bà.

49 Kù ò a è àten tǎa o íla, òten da gyǎwǎndemɛ, akū ò wiki lè.

50 Zaakū ò a è ñ pínki, akū swɛ̀ɛ kɛ́ngu. Akū Yesu pínne gǝnɔ: À á laakari kpáte, makūmɛ. Àsun tó vǐna á kúro.

51 Kù à gɛ̀ gó gūn, akū Ìa zè, akū yǎ pìi bò ñ sare manamana,

52 zaakū ñ wé dí kè burodi yǎaro kù laasun kǎamǎma yǎi.

*Yesu gyǎrenɔ werekǝana zaa Genesareti
(Mat 14:34-36)*

53 Kù ò bikù bara, ò kà Genesareti, akū ò ñ gó bàa dò gwe.

54 Kù ò bòte gó gūn, ò Yesu dɛ̀ gǝnɔ,

55 akū ò bàa lè ò gɛɛ búsuu pì lakutu pínkin, ò gyǎrenɔ sètɛ kù wútebɔnɔ, gu kù ò mà à kunwa pínki òdigǝ su kǐnwo a kǐnaa.

56 Gu kù à gɛ̀en pínki, lakutunɔ ke wɛ̀tenɔ ke buranɔ, òdigǝ sunɛ kù gyǎrenɔ ari ò ñ káte etenɔn, akū òdi wé kea de ò ɔ na bee a uta léa. Akū gbɛ kù ò ɔ nàano wèrekǝa ñ pínki.

7

*Futeokarayǎ
(Mat 15:1-9)*

1 Farisinɔ kù ludayǎdanneri kù ò bò Yurusalemu kenɔ sù Yesu kǐnaa,

2 akū ò è a ìba kenɔ ten pò ble ɔpipinaa sari.

3 Zaakū Farisinɔ kù Yudanɔ ñ pínki ñ dizinɔ futeokarayǎ kūname, òdi pò ble ɔpipina a zéa sariro.

4 Tó ò bò eten ò sù, òdi pò ble zú'onaa sariro. Ò futeokarayǎ pǎndenɔ kúna dasi. Lemɛ òdi tokonɔ kù lonɔ kù butanɔ pípi lɛ.

5 Akū Farisinɔ kù ludayǎdannerii pìnɔ Yesu là ò pì: Bóyǎi n ìbanɔ òdigǝ ó dizinɔ futeokarayǎ kúnaroo? Òdi pò ble ɔpipinaa sari.

6 Yesu wè́mma à pì: Isaya annabikɛyǎ ò á manafikidenɔ yǎ musu swáswa lákū à kè Luda yǎn nà à pì:

Buri bire dì bèɛɛ limɛnɛ kù léome,
ñ swɛ̀ kúmaro.

7 Òdigǝ donyí kemɛnɛ pǎmɛ,
bisásiri yǎzekpaten òdi dańɛ.

8 A pǎ kpà Luda yǎdannenaai, akū á bisásiri futeokarayǎ kúna.

9 Akū à pínne dɔ: A pǎ Luda yǎnɛ de à le àgǝ á futeokarayǎ kúna manan yá?

10 Musa pì, àgǝ á de kù á dao bèɛɛ dǝ. À pì dɔ, gbɛ kù à a de ke a da kpe bò, ò ade dɛ.

11 Ákǝnɔ sǝ, adì pi tó gbɛ pì a de ke a danɛ, pò kù á vǐ à ñ kpe tao bi Kɔ̀bǎmɛ,

12 à zé vǐ à a de kù a dao kpe tao doro. Kɔ̀bǎmɛ pò kù òdi kpá Ludaa ũ.

13 Leme adì Luda yā ke pā le á futeokarayā kũ adì dañne yāi. Yā bire takanon adì ke dasi.

*Yā kũ àdi tó ògõ gbāsī
(Mat 15:10-20)*

14 Akũ Yesu era à pari sisiai à pì: À sã kpá à ma yā ma á pínki.

15 Póke kun kũ àdi gẽ gbẽ gũn kũ àdi a gbà léro. Pó kũ àdi bo gbẽ gũn mé àdi tó ògõ gbāsī.

16 Gbẽ kũ à sã vī, à yā pì ma.

17 Kũ à pari tò gwe à tà be, akũ a ìbanɔ a là yā pì mii.

18 À pìnnɛ: Á laasun kpé yīda se yá? Kũ póke kun kũ àdi gẽ gbẽ gũn à tó ògõ gbāsīro, á dōroo?

19 Pó pì dì gẽ a swèe gũnlo, sé a gberɛn, gbasa à bo mèn. Len Yesu póble sīnda pínki kè blena pó ũ le tēe sari.

20 Akũ à pì: Yā kũ àdi bo gbẽ gũn mé àdi tó ògõ gbāsī.

21 Zaakũ zaa bisāsiri swèe gũn laasun vāni dì bon: Pāpākenaa, kpāni'onaa, gbēdenaa, zinakenaa,

22 wākũu, nēsɛvāni, manafiki, wé'isariyā, sānkara, gbēsōsōnaa, karambaani kũ mīsariyāo.

23 Yā vāni pìno dì bo swèe gũn pínki, àkũ mé àdi tó gbẽ gõ gbāsī.

*Nɔgbẽ zītɔ Yesu náanikenaa
(Mat 15:21-28)*

24 Yesu bò gwe à gèe Taya bùsun, akũ à kipa be kea. À ye ò a dōro, ama adi le à a zīda ùtero.

25 Nɔgbẽ kũ a nénɔkpare tāna vī Yesu baaruu mà, akũ à sù à wùte a are gñɔ.

26 Nɔgbẽ pì sō Giriki gbēmɛ ò a ì Siria Fenisia bùsun. À wé kè Yesua de à tāna goare a néa.

27 Akũ Yesu pìnnɛ: Ì tó ò póble kpá nénɔa gĩa, zaakũ à mana ò nénɔ póble sé ò zu gbēdanɔero.

28 Akũ nɔgbẽ pì wèa à pì: Dikiri, bee gbēda kũ òdi wùteñyĩno dì nénɔ póble bùru sésɛ.

29 Yesu pìnnɛ: Kũ n yāwenama mana yāi, ò tá, n né tāna gò.

30 Kũ à kà be, à a né lè wùtena pèea, tāna pìi gò.

Sāto werekōanaa

31 Akũ Yesu fùte Taya bùsun à gèe Sidō, akũ à bòte kũ Wētɛmɛnkuri bùsuuo ari à gèe à kà Galili sèbɛi.

32 Akũ ò sùnɛ kũ sāto bebekariio, ò wé kèa de à ɔ naa.

33 Yesu bò pari gũn kũ sāto pìio à a ɔneterere pèpe a sán. Kũ à lé'i sù, akũ à ɔ nà sāto pì nénea.

34 À wé sè musu à wesa kākara à bò, akũ à pìnnɛ: Efata. Yā pìi pì ò wē.

35 Zaa gwe gñɔ gōgbẽ pì sã wè a néné fùte, akũ à yā ò swáswa.

36 Yesu pìnnɛ òsun o gbẽke maro, ama lākũ àten gíinne nà, leme òteni a kpākpa kéñne le.

37 Yā pìi bò ò sare manamana à gè onala, akũ ò pì: A yā sīnda pínki kenaa dìgõ manamɛ. Àdi tó bee sātonɔ yā ma, akũ àdi tó bebekarinɔ yā o.

8

*Póblekpana gbēnɔn dúbu siikōnɔa
(Mat 15:32-39)*

1 Gɔɔ kũnɔ gũn dɔ gbẽnɔ kàkarai dasi. Ò pòble vī ò blero, akū Yesu a ìbanɔ sisiai à pìnnɛ:

2 Gbẽ dínɔ kèmenɛ wẽnda, zaakū ò gĩnake ò kú kũmao gɔɔ aakɔ, akū ò pòke vī kū ò blero.

3 Tó ma n gbáɛ ò tá be kú nàao, gu ni límá zé gũn, zaakū n gbẽkenɔ boki zà.

4 Akū a ìbanɔ a là ò pì: Mákpan óni pòble len sèntɛpɔɔtu la kū ani gbẽ pìnɔ kãa?

5 Akū Yesu n lá à pì: Burodi mèn ũgban á vīi? Ò pì: Mèn supplamɛ.

6 Akū à pì pari vute zĩte. Akū à burodi mèn suppla pìnɔ sè à sáabu kè, ben à è'ɛ à kpà a ìbanɔ ò kpaatete parinɛ, akū ò kpàateteĩnɛ.

7 Ò kpò fitinnanɔ vī fiti dɔ. Kū à arubarikaa dàn, à pìnnɛ ò era ò abirekū kpaateteĩnɛ dɔ.

8 Akū ò blè ò kã, akū ò a kpara kū ò gũnɔ sète tãnko mèn suppla.

9 Gbẽ pìnɔ kà kãni dúbu siikɔ. Kū Yesu n gbáɛ,

10 akū à gè gó'ite gũn kū a ìbanɔ, ò gèè Dalamanuta busun.

Farisinɔ sèedagbɛkanaa

(Mat 16:1-12)

11 Akū Farisinɔ sù òten lékpakɔa kpá kãao òten lí kpátɛa, òten wɛte à sèeda ke keĩnɛ kū Luda gbãnao.

12 Akū à wesa bò à pì: Bóyãĩ gbãragbẽnɔ dì sèeda gbɛkamaa? Yãpuran maten oáɛ, mani sèeda ke keĩnɛro.

13 Akū à n tó gwe à èra à gè gó'ite gũn à tà bara.

14 A ìbanɔ sãn ò burodi zãna sé. Burodi mèn do mé à gũnɛ gó gũn.

15 Akū Yesu lé dàmma à pì: Àgɔ á zĩda kũna dɔ. À laakari ke Farisinɔ kū Herɔdu gbẽnɔ lùbenɛi.

16 Akū òten pikɔnɛ: Kū ó burodi vīro yã mé à tò à ò le.

17 Yesu dõrma, akū à n lá à pì: Bóyãĩ áten pi kū á burodi vīro yãii? Ari tera á wé dí kè à dõroo? Á laasun vīroo?

18 Á wé vī à gu eoroo? Á sã vī à yã maoroo? Yãke dì dɔáguroo?

19 Kū ma burodi mèn sɔɔro è'ɛ ma kpà gbẽnɔn dúbu sɔɔronɔa, a a kpara sète tãnko mèn ũgbamɛɛ? Ò wèa ò pì: Mèn kuri awɛɛplamɛ.

20 Akū à èra à n lá à pì: Kū ma burodi mèn suppla è'ɛ ma kpà gbẽnɔn dúbu siikɔnɔa, a a kusu sète sù mèn ũgbaa? Ò wèa ò pì: Mèn suppla.

21 Akū à pìnnɛ: Ari tera á dõroo?

Betesda vĩa wéwẽnaa

22 Kū ò kà Betesda, akū ò sùnɛ kū vĩanao ò wé kèa à ɔ naa.

23 Akū à vĩanaa pìi kú a ɔa à bò kãao wɛte kpɛ. À lé'i kà a wéa à ɔ nàa, akū à a là à pì: Nteni gu e yá?

24 Akū gõgbẽ pì a wé sè musu à pì: Maten gbẽnɔ e lán línɔ bà òten táa o.

25 Akū Yesu èra à ɔ nà a wéa dɔ. Kū gõgbẽ pì wé kè biribiri, akū a wé wè àten pò sĩnda pĩnki e sà swáswa.

26 Akū Yesu a gbàɛ à tá be à pì: Nsun botɛ lakutu gũnlo.

Pita Yesu Arumasihukɛna onaa

(Mat 16:13-23, Luk 9:18-22)

27 Kū Yesu ten gé kú a ìbanɔ Sizaria Filipi lakutunɔ gũn, akū à a ìbanɔ là zé gũn à pì: Dín gbẽnɔ dì pi má de a ũu?

28 Ò wèa ò pì: Gbẽkenɔ dì pi Yahaya Da'itekɛriimɛ, gbẽkenɔ dì pi Iliasu, gbẽkenɔ dì pi dɔ annabi yãnɔ dokemɛ n ũ.

29 Akū à n lá à pì: Ákōnō sō, dín adì pi má de a ũu? Pita wèa à pì: Arumasihumε n ũ.

30 Akū Yesu n sã fīnne de òsun yã pì o gbēke maro.

Yesu a ga kū a vunaao yã'onaa

(Mat 16:21-28, Luk 9:22-27)

31 Akū à nà yādannεnaaa à pì: Séde Bisāsiri Né wétamma le manamana, gbē zōkōnō kū sa'orikinō kū ludayādannεrinō ni gíi, oni a de, a gōrō aakōde zī ani futε.

32 À yã pìi ònne swáswa, akū Pita gèε kãao kpado, àten gíne.

33 Kū Yesu lítε à a ìbanō gwà, akū à pàta Pita à pì: Ñ gomεne gwe Setan! N laasun bi Luda pónlo, bisāsiri pómε.

34 Abire gbera Yesu pari sisiai kū a ìbanō à pìinne: Tó gbē ye à ke ma ìba ũ, séde à gí a zīda wëndiìi à a lígbāndurukpana sé à téomai.

35 Gbē kū à ye àgō a wëndi kūna ni kurai. Gbē kū à gí a wëndiìi ma yāi kū ma baaru yāo sō, ade nigō wëndi vī.

36 Tó gbē gō andunia vī pínki, tó à kùra a wëndiìi, bó àreen à vī?

37 Bón bisāsiri ni le à a wëndi lilin keoo?

38 Tó gbē makū kū ma yānō wé'i dè gbāragbē durunnade ludanaanikerisarinō té, Bisāsiri Né ni ade wé'i de gōrō kū ani su a De gakuri gūn kū a malaikanō.

9

1 Akū à pìinne: Yāpuran maten oáre, gbēkenō kú la kū oni garo ari ò kína kū Luda kà e, àten su kū gbānao.

Yesu linaa

(Mat 16:24-17:13, Luk 9:23-36)

2 Gōrō suddo gbera Yesu Pita kū Yamisio kū Yuhanao sè à òdidi kūnwo kpi leia n̄tēne. Akū à lì n̄ wára,

3 a pókasanō ten té ke púu táitai. Gbēke kú andunia gūn kū ani fō à a pura kū lero.

4 Akū Iliasu kū Musao bò ò sùmma, òten yã o kū Yesuo.

5 Akū Pita pì Yesunε: Danneri, à mana kū ó kú la. Ò kuta dō mèn aakō, n pó mèn do, Musa pó mèn do, Iliasu pó mèn do.

6 À dō yã kū áten oro, zaakū vīna n̄ kū manamana.

7 Ludambe luku kipa à dànlá, akū ò kòtoo mà a gūn à pì: Ákūme ma Né mèn do légelege yenyīde ũ. À a yã ma.

8 Kānto kū ò gu gwàgwa, odi gbēke e doro, sé Yesu ado.

9 Kū òten kipa kpi pìia, akū Yesu pìinne òsun yã kū ò èè pì o gbēke maro ari Bisāsiri Né vuna gan.

10 Ò yã pì kūna, ama òten kō lala òten pi: Vuna gan yã bire de deramεε?

11 Akū ò a là ò pì: Bó yã mé à tò ludayādannεrinō dì pi Iliasu mé ani su káakuu?

12 À wèmma à pì: Iliasu ni su káaku yāpuramε, ani yã sīnda pínki keke a gbèn, ama à kè dera ò kè Luda yān ò pì, Bisāsiri Né ni wétamma le manamana ari ò gíi?

13 Ama maten oáre Iliasu sù kò, akū ò kènε n̄ poyeinaaamε, lákū ò a yã ò Luda yān nà.

Yesu négōgbē tånade werekšanaa

(Mat 17:14-21, Luk 9:37-42)

14 Kū ò sù n gbě kparanɔ kīnaa, ò è pari likan̄yĩ, ludayādannerinɔ ten lékpakɔ̄a ke kūn̄wo.

15 Kū pari Yesu è, a yā bò n sare, akū ò bàa lè ò gèè ò fɔ kpàa gònɔ n pínki.

16 Akū à a ìbanɔ là à pì: Bó lékpakɔ̄an átèn ke kūn̄wo lèè?

17 Akū gōgbě ke wèa zàa gūn à pì: Danneri, ma sunne kū ma néome, tãna mé à a néné nàte.

18 Tó à didia, àdi a pãte zĩte, àdigō lé'ifuta bote, àdigō saka só, àdi gbāgbā sòrɔɔ. Ma pì n ìbanɔne ò pé tãna pìia à bo, akū ò fùa.

19 Akū Yesu pìine: Gbāragbē ludanaanikerisarinɔ! Manigō kú kãáo ari bɔremèè? Manigō mēna kãáo ari bɔremèè? À mómene kū né pìio la.

20 Kū ò sùne kãao, kū tãna pì Yesu è gònɔ, akū à né pìi yìgāyīgā à a pãte zĩte bèn. Akū àtèn gbigiri ke àtèn lé'ifuta bote.

21 Yesu né pì de là à pì: Zaa bɔremè à kúo lèè? À wèa à pì: Zaa a né fíti zĩme.

22 Àdigō a zu té kú ío gūn baala'i, àdigō ye à a de. Tó ìni fɔ n pòke ke n ó wēnda gwa, n kpáwái.

23 Yesu pìne: N pì, tó mani fɔ yá? Bee pò sīnda pínki dī sí ke gbě kū à ma náani vīne.

24 Akū né pì de wiki lè gònɔ à pì: Má n náani vī. N n náani kū àtèn kīama karamene.

25 Kū Yesu è zà ten nakaram̄ma, à gī tãna pìine à pì: Tãna sãto kpáturuku, ma ònne n go né pìia. Nsun gē a gūn doro.

26 Akū tãna pì wiki lè à a yīgā pāsīpāsī, akū à gòa. Né pìi gō wútēna lán gèè bà ari gbě daside pì à gàmè.

27 Akū Yesu a kù a ɔa à a fùte à zè.

28 Kū Yesu gē ɔnn, akū a ìbanɔ a gbèka gusare ò pì: À kè dera ódi fɔ ò pé tãna pìia à boroo?

29 Akū à wèmma à pì: Adi taka dī sí boro, sé kū aduakēnaao.

Yesu era à a ga kū a vunaao yã'ona

(Mat 17:22-23, Luk 43-45)

30 Kū ò bò gwe, akū ò pã Galiline. Yesu ye ògō a kúki dōro,

31 zaakū àtèn yā da a ìbanɔneme. À pìine: Oni Bisāsiri Né na gbēnɔne n ɔĩ ò a de, a gɔɔ aakɔde zĩ ani fute.

32 Odi a yā pìi dōro dōro, akū vīna n kū ò yā pìi gbekaa.

Tena Yesui lán né fíti bà

(Mat 18:1-9, Luk 9:46-50)

33 Akū ò kà Kapenam̄u. Gɔɔ kū à kú be, à a ìbanɔ là à pì: Bó lékpakɔ̄an átèn ke zé gūnn?

34 Akū ò yītēna, zaakū òtèn lékpakɔ̄a ke zé gūn deñla yā musume.

35 Akū à vùte à gbēnɔn kuri awèepla pìnɔ sīsiai à pì: Tó gbě ye à ke gbě káaku ũ, ade gō gbě kpede ũ, àgō gbě sīnda pínkine zĩri ũ.

36 À né fíti sè à a zè n are, akū à a sè à a kpà a kùla à pìine:

37 Gbě kū à né dínɔ do sī ma ìbake yāi, makūme à sī. Gbě kū à ma sī sō, makūme à sī madoro, gbě kū à ma zĩn à sī.

Gbē kū adi ibeεε kpá kũoro bi ó gbēmè

(Luk 9:49-50)

38 Akū Yuhana pìne: Danneri, o gbēke è, àtèn tãnanɔ gor̄mma kū n tóo, akū o ginè, zaakū ó gbēnlo.

39 Akū Yesu pì: Àsun gínero, zaakū gbēke ni fɔ à daboyā ke kū ma tóo à era à ma tó vāni sí doro.

- 40 Gbē kū adi ibere kpá kũoro bi ó baakpeme.
- 41 Yāpuran maten oáre, gbē kū à á gba ímina kū á kun Kirisi pó ũ yāi, ade ni kura a láadairo.
- 42 Tó gbē tò né kū ò ma náani ví dínɔ doke sàte, anigõ sàna adene ò wísilɔgbe zõkõ dɔ a wakale ò a zu sèbere gũn.
- 43-44 Tó n ɔ mé àdi tó ò fu, ò zõ ò zukũna. À sànanne ò gē wèndii gũn kū ɔ kusuo de n gõ kū ɔ mèn plaola ò gē té kū àdi garo gũn gyāwān.
- 45-46 Tó n gbá mé àdi tó ò sàte, ò zõ ò zukũna. À sànanne ò gē wèndii gũn ere ũ de n gõ kū gbá mèn plaola ò n zu tén.
- 47 Tó n wé mé àdi tó ò fu, ò bo. À sànanne ò gē kpata kū à bò Luda kīnaa gũn kū wé doo de n gõ kū wé mèn plaola ò n zu tén,
- 48 gu kū ñ kòkòbirii dì lákaro, té pìi dì garo.
- 49 Té ni mè ũ gbē sīnda pínkia lākū òdi pò keke kū wisio nà.
- 50 Wisi bi pò maname, ama tó a nna tà, deran oni ke nà à gõ wisi ũ dɔɔ? À tó wisi gõ kú á gũn, ániḡõ nna kū kōo.

10

Yigidena yā

(Mat 19:1-12)

- 1 Akū Yesu bò gwe à gèe Yudea bùsun ari Yoda bara. Pari era ò kàkarai gwe, akū à yā dàinne lākū àdi ke nà.
- 2 Farisi kenɔ sù ò a yõ ò gwa, akū ò a là ò pì: Gõgbē zé ví à yìgi de yá?
- 3 À wèmma à pì: Musa dàáre deraa?
- 4 Ò pì: Musa gõgbē gbà zé à yìgidetakada kē à a nanɔ gbarɔ.
- 5 Akū Yesu pìinne: Á sãgbāna yā mé à tò Musa doka birekū dàáre.
- 6 Zaa káaku kū Luda andunia kè, à gõgbē kè kū nɔgbẽome.
- 7 Abire yāi gõgbē ni a de kū a dao tó, ò nakõa kū a nanɔ,
- 8 ñ gbẽnɔn pla oni gõ mè do ũ. Ò kun pla doru, sé do.
- 9 A yā mé à tò gbē kū Luda ñ nakõanɔ, bisāsiri sún ñ kēkõaro.
- 10 Kū Yesu tà be, a ìbanɔ a là yā pìi mīii.
- 11 Akū à pìinne: Gbē kū à yìgii dè kū a nanɔ à nɔ pānde sè, ade zina kè a nɔ káakune.
- 12 Nɔgbē kū à yìgii dè kū a zāo à gõ pānde sè sō, à zina kèen gwe.

Yesu arubarikadana nènɔn

(Mat 19:13-15, Luk 18:15-17)

- 13 Òten su Yesune kū nènɔ de à ɔ narímma, akū a ìbanɔ gínne.
- 14 Kū Yesu è le, à pò fè à pìinne: À tó nènɔ mó ma kīnaa, àsun gínnero, zaakū kpata kū à bò Luda kīnaa mé à ñ takanɔ pò ũ.
- 15 Yāpuran maten oáre, gbē kū adi kpata kū à bò Luda kīnaa sí lán né fíti bàro ni gēnlo.
- 16 Akū à nènɔ sè à ñ kpákpa a kùla, à ɔ nànarímma à arubarikaa dàngu.

Aruzekede

(Mat 19:16-30, Luk 18:18-30)

- 17 Kū Yesu dà zén àten gé, akū gõgbē ke bàa lè à sù à kùte a are à a là à pì: Danneri mana, deran mani ke nà mà wèndi kū àdi lákaro lee?
- 18 Akū Yesu pìne: À kè dera n pì má manaa? Gbēke manaro, sé Luda ado.
- 19 Ñ dokanɔ dõ: Ñsun gbē dero, ñsun zina kero, ñsun kpāni oro, ñsun yā di n gbẽdakearo, ñsun gbē blero, ñgõ bèere lí n de kū n daoone.
- 20 Akū à pì: Danneri, zaa ma né fiti gɔɔan má yā bireno kūna pínki.

21 Akū Yesu a gwà kū yenyĩ wéó à pìne: Yá mèn do mé à gònne. N' gé n' p'ó kū n' v'ino yía pínki n' a ɔg'ó kpá takasidenɔa, n' m'ó n' t'émái, ñig'ó aruzekεε v'ĩ ludambe.

22 Akū g'ɔgbē p'ì ànn s'isi yá p'ì yáí, à tà kū p'osirao kū à aruzekεε v'ĩ z'ók'ó yáí.

23 Akū Yesu a ìbanɔ gwàgwa à p'ìne: À z'ĩ'ũ manamana aruzekεdenε à g'ē kpata kū à bò Luda k'ĩnaa g'ũn.

24 A yá p'ì bò a ìbanɔ sare, akū Yesu èra à p'ìne: Gbēnɔ, à z'ĩ'ũ gbēne manamana à g'ē kpata kū à bò Luda k'ĩnaa g'ũn!

25 Lakumi g'ēna p'ɔrɔwεen araga de aruzekede g'ēna kpata kū à bò Luda k'ĩnaa g'ũnla.

26 Akū yá p'ì bò a ìbanɔ sare manamana, ò p'ìk'one: Dí mé ani f'ɔ à surabana lee?

27 Yesu n' gwá à p'ì: Bisāsiri ni f'ɔro, sé Luda. Luda k'ĩnaa bee p'ó s'inda pínki dì sí kε.

28 Akū Pita p'ine: O bee p'ó s'inda pínki tò o tenyĩ.

29 Yesu p'ì: Yápuran maten oáre, gbē kū à a be tò ke a v'ininɔ ke a dakūnanɔ ke a da ke a de ke a néno ke a bura ma yáí kū ma baarukpanneña yáó,

30 ade ni era à benɔ kū v'ininɔ kū dakūnanɔ kū danɔ kū néno kū buranɔ e leu basɔro andunia dí g'ũn, ama kū wétammaome, ani w'èndi kū àdi lákaro le andunia kū àten su g'ũn.

31 Gbē káakunɔ nig'ó gbē kpedenɔ ũ dasi, gbē kpedenɔ nig'ó gbē káakunɔ ũ.

*Yesu era à a ga kū a vunaao yá'onaa
(Mat 20:17-19, Luk 18:31-34)*

32 Ò èra ò dà zén òten gé Yurusalemu. Yesu do a ìbanɔne are, akū yá p'ì bò n' sare, v'ina gbē kū ò té a kpεnɔ k'ũ. Akū Yesu a gbēnɔn kuri awεεplanɔ s'ete n' dona, à era à yá kū oni keare ònéno do

33 à p'ì: À ma! Óten gé Yurusalemume. Oni Bisāsiri Né kpá sa'orikinɔ kū ludayádannerinɔa, oni yá daala à ga, oni a kpá kifirinɔa.

34 Oni a lalandi ke oni lé'i káa oni a gbē kū fláao oni a de, a g'ɔrɔ aak'ode z'ĩ ani fute.

*Yamisi kū Yuhanao wékenaa
(Mat 20:20-28)*

35 Akū Zebedi néno Yamisi kū Yuhanao nà Yesui ò p'ine: Danneri, ó ye n' yá k'ũ óten wé kemma kewere.

36 Akū à n' lá à p'ì: Bón á ye mà keáreε?

37 Ò wèa ò p'ì: N' tó ò vute kúnwo n kpata g'ũn, gbē do n ɔplai gbē do ɔzei.

38 Yesu p'ine: Á yá k'ũ áteni a wé kema d'ɔro. Toko'i k'ũ mani mi, áni f'ɔ à mi yá? Wétamma k'ũ mani g'ēn áni f'ɔ à g'ē a g'ũn yá?

39 Ò wèa ò p'ì: Óni f'ɔ. Akū Yesu p'ine: Toko'i k'ũ mani mi áni mi, wétamma k'ũ mani g'ēn áni g'ēn,

40 ama vutena ma ɔplai ke ma ɔzei bi ma yánlo. Gbē k'ũ Luda k'èk'ènnεnɔ p'óme.

41 K'ũ a ìba gbēnɔn kuri kparanɔ yá p'ì mà, n' p'ɔ f'è Yamisi k'ũ Yuhanaooi.

42 Akū Yesu n' kákara à p'ine: Á d'ɔ k'ũ gbē k'ũ òteni n' gwa buri pānde k'ínano ũnɔ dì gbāna ble n' gbēnɔa, gbānadenɔ s'ɔ òdi iko m'ónne,

43 ama à de le á k'ĩnaaro. Á té gbē k'ũ à ye à g'ɔ gbē z'ók'ó ũ, sé ade ke á z'ĩri ũ.

44 Lemε do gbē k'ũ à ye à g'ɔ gbē káaku ũ, sé ade ke á s'inda pínki z'ò ũ.

45 Zaakū Bisāsiri Né dí su de ò z'ĩ kenεro, à sù de à z'ĩ k'ènnεme à a z'ĩda w'èndi kpá de à gbēnɔ bo dasi yáí.

Batimeu wéwēnaa
(*Mat 20:29-34, Luk 18:35-43*)

46 Ò kà Yeriko. Kū Yesu ten bo gwe kū a ìbanɔ kū pario, vīna Timeu né Batimeu vutena zé léa, àten bara ke.

47 Kū à mà ò pì Yesu Nazera mé àten gēte, akū à nà lé gbāna zunaa à pì: Yesu, Dauda Buri, ò ma wēnda gwa!

48 Akū pari ten gīne òten pi à yīte. Akū a lé gbāna zunaa kàra àten pi: Dauda Buri, ò ma wēnda gwa.

49 Yesu zè à pì: À a sísi. Akū ò vīnaa pì sisi ò pìne: Ñ laakari kpáte ò fute. Àteni n sísi.

50 Akū vīnaa pì a uta bò à vī à fute à sù Yesu kīnaa.

51 Akū Yesu a là à pì: Bón n ye mà kennεε? Vīnaa pì wèa à pì: Rabi, má ye ma wé gu emε.

52 Akū Yesu pìne: Ñ gé, ma náani kū n kè mé à n werekōa. Zaa gwe gōnɔ a wé gu è, akū à dà kāao zén.

11

Gbānakεkpana Yesui Yurusalemu
(*Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19*)

1 Kū ò kà kāni kū Yurusalemuo, ò kà Betefage kū Betani kū à kú Kùkpe sīsigerεiio, akū Yesu a ìbanɔ zì gbēnɔn pla

2 à pìne: À gé lakutu kū à káte á are dire gūn. Tó a gē gōnɔ, áni zaakine bōro e bàdɔna gwe, gbēke dí dia zikiro. À poro à suo.

3 Tó ò á lá ò pì, bón áten ke gwe, à pì Dikiri mé à yei, ani era à suo tera.

4 Akū ò gēe ò zaaki è bàdɔna kpélele bàai. Kū òten poro,

5 akū gbē kū ò ze gwenɔ n lá ò pì: Bón áten ke kū zaaki pìio kū áten poroo?

6 ò wēm̄ma lākū Yesu òrine nà, akū ò n tó ò táo.

7 Ò sù kū zaaki pìio Yesune, ò n utanɔ kpàtea, akū Yesu dia.

8 Gbēnɔ teni n utanɔ kpáte zé gūn dasi, gbēkenɔ ten lánɔ zō sēn òten kpáte dɔ.

9 Gbē kū ò té arenɔ kū gbē kū ò té kpenɔ ten wiki lé òten pi:

Ñ gbāna ke!

Arubarikaden gbē kū àten su kū Dikiri tóo ũ.

10 Luda arubarika da ó dizi Dauda kpata kū àten bo gupuraan.

Ò gbānake kpái ari ludambe.

11 Kū Yesu kà Yurusalemu, à gē Luda ɔnn, akū à pò sīnda pínki gwà à likai. Kū ifántē ten gē kpén yāi, akū à bò à gēe Betani kū a ìba gbēnɔn kuri awεεplanɔ.

Yesu láaribona kaka lía kū a kunna Luda ɔnnwo
(*Mat 21:12-22, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22*)

12 Kū gu dō, ò bò Betani, akū nà ten Yesu dε.

13 À kaka lí è zà dire a lá kù. Akū à gēe gwa ke tó à né vī. Kū à kà gwe, adi pòke lero, sé a lánɔ, zaakū kaka gɔrɔ dí ká kòro.

14 Akū à pì lí pìine: Gbēke ni n né ble ziki doro. A ìbanɔ yā pìi mà.

15 Kū ò kà Yurusalemu, Yesu gē Luda ɔnn, akū à pè eteblerinɔa kū lagatarino à n bóte. À ɔgɔlilinkerino teburunɔ kū potēnyarino gbànɔ yīpa à kòteine.

16 Adi we gbēke a aso sè à gēteo Luda ɔnnlo.

17 Akū à yā dà gbēnɔne à pì: Ò kè Luda yān ò pì: Ma kpé nigō de aduakekpe ũ buri sīnda pínkine, akū a kè gbēblerinɔ tò ũ.

18 Sa'orikinɔ kū ludayādannerino yā pìi mà, akū òten zé wete ò a dε. Òten vīna kene, zaakū a yādannena a bò gbē sīnda pínki sare.

- 19 Kū ɔkɔsi kè, akū Yesu kū a ìbanò b̀tè wète p̀i gūn.
 20 Kū gu d̀, òten gète, akū ò kaka lí p̀i è à kori kè kū a zīnio.
 21 Akū à yā d̀ Pitan, akū à p̀i Yesune: Rabi, ò kaka lí kū n láari b̀oà gwa, à kori k̀.
 22 Yesu wèmma à bè: Àgõ Luda náani v̄i.
 23 Yāpuran maten oáre, tó gbè ò kpi díne à fute à a zīda sé à zu sèben, tó ádi sika ke a nèsee gūnlo, tó à náani v̄i kū yā kū à òo p̀i ni ke, ani keneme.
 24 Abire yāi maten oáre, tó áten adua ke, yā kū a a wé kè pínki, à dite à gīnake a lè k̀, áni le s̄.
 25 Tó a fute áten adua ke, tó á nèse v̄ani kūna kū gbèkeo, à kēne, de á De kū à kú musu á durunnanò kēáre d̀.
 26 Tó ádi gbēnò kē s̄ro, á De kū à kú musu ni á durunnanò kēáre sero.

Yesu gbekana a ikooi
 (Mat 21:23-27, Luk 20:1-8)

- 27 Akū ò kà Yurusalemu. Lákū Yesu ten kure Luda onn nà, sa'orikinò kū ludayādannerinò kū gbè z̄k̄onò s̀.
 28 ò a la ò p̀i: Iko kpaten nten yā d̄inò keoo? Dí mé à n gba yā p̀i kena ikoo?
 29 Akū Yesu wèmma à p̀i: Yā mèn don mani gbekaáwa. À wema, mani iko kū maten yā d̄inò keo oáre.
 30 À omene. Yahaya gbēnò da'itekēnaa b̀o Luda kīnaan yá, ke bisāsiri kīnaame?
 31 Akū ò yā g̀g̀ ò p̀i: Tó o p̀i Luda kīnaame, ani ó lá b̀yáin ódi Yahaya yā síroo?
 32 Tó o p̀i bisāsiri kīnaame s̄, t̀! Ò gbēnò v̄ina v̄i, zaakū gbè s̄inda pínki Yahaya annabike s̀.
 33 Akū ò wè Yesua ò p̀i: Ó d̄ro. Akū Yesu p̄inne: Èhè makū se, mani iko kū maten yā d̄inò keo oáre.

12

Geepi líkpe arukerinò
 (Mat 21:33-46, Luk 20:9-18)

- 1 Akū Yesu fute áten yálek̄oáinne à p̀i: Gbèke mé à geepi líkpe bà à karaa líkai, à wèee ỳ geepi'ifèki ũ à búdāk̄pāgbaa kè, akū à bú p̀i nà arukerinòne n̄ ɔ̄i, akū à fute k̀ táo.
 2 Kū geepiz̄ḡorò kà, akū à a z̄irii z̄i arukerii p̄inòa de à a geepi né sí.
 3 Akū arukerii p̄inò a k̀ ò a gbè, ò a gbàre ɔkori.
 4 Akū à èra à z̄iri pānde z̄i d̀. Akū ò gbè bire lè a m̄ia ò wé'i dàa.
 5 A èra à gbè pānde z̄i d̀, akū ò gbè bire dè. Len à gbè pādenò z̄i le dasi, ò n̄ gbèkenò gbè ò n̄ gbèkenò dè.
 6 À néḡgbè mèn do yenyīde mé à ḡone sà, akū à a z̄i zā à p̀i: Oni ma né yā da.
 7 Akū arukerii p̄inò p̄ik̄one: Túbibliiriime dí. À tó ò a de, a túb̄i ni ḡo ó p̄o ũ.
 8 Akū ò a k̀ ò a dè, akū ò a gèe sè ò b̀o bura gūn.
 9 T̀! B̄n burade p̀i ni kee? Ani su à arukerii p̄inò dede à bura p̀i na gbè pādenòne n̄ ɔ̄i.
 10 Ádi Luda yā dí kyó keeroo?
 Gbè kū kpéborinò pā kp̄ai
 mé à ḡo kpé kusuru gbè m̄ide ũ.
 11 Dikiri mé à abirekū kè,
 akū à kèwère yābonsare ũ.

12 Akū ò zé wète ò a kū, zaakū ò dǝ kū n̄ yāin à yālekōanaa p̄i ò, ama ò vīna kè parine, akū ò a tò gwe ò tà.

Be'gokpana Sizaayā
(Mat 22:15-22, Luk 20:20-26)

13 Akū ò Farisi kenō kū Herōdu gbēnō zī Yesu kīnaa kū ɔndō, de ò a kū a yā'onaa gūn.

14 Kū ò kà, akū ò p̄ine: Danneri, ó dǝ kū gbē yāpurademe n ũ. Ndì gbē wé gwaro, ndì gbē gwena gwaro, ndì Luda zé dañne súsu. À zé vī ò bùsu'ogō kpá Sizaayā, ke à zé vīro? Ó kpáan yā, ke òsun kpáaro?

15 Yesu n̄ manafikike dǝm̄ma, akū à p̄inne: Bóyāin átēni n̄ lé átēn gwaa? À mó kōn ɔgō p̄i doo mà gwa.

16 Kū ò kpàa, akū à p̄inne: Dí mì wānzān dí kū a tóo? Ó wèa ò p̄i: Siza póm̄e.

17 Akū Yesu p̄inne: À p̄o kū à de Siza p̄o ũ kpá Sizaayā, à p̄o kū à de Luda p̄o ũ kpá Ludaa. A yā bò n̄ sare.

Gènō vuna yā
(Mat 22:23-33, Luk 20:27-40)

18 Akū Sadusi kū òdi p̄i gènō d̄i vuronō sù Yesu kīnaa, ò a gbèka ò p̄i:

19 Danneri, Musa òw̄ere a takada gūn à p̄i, tó gbē gà à a nanō tòn né'isari, a dakūna gyaanō p̄i sé, de à né buri dato a v̄inine.

20 Tǝ! Dedokōnōnōn kun gbēnōn suppla. Woru nō sè, akū à gà né'isari.

21 Akū Sabi nō p̄i sè dō, akū à gà à nō p̄i tò né'isari. Akū Biō kè le dō

22 ari à gèe à p̄e n̄ suppladea. N̄ p̄inki ò gà né'isari. N̄ p̄inki gberan nō p̄i gà se.

23 Gènō vuna gōrō zī n̄ dí mé anigō nō p̄i vīi? Zaakū n̄ gbēnōn suppla n̄ p̄inki ò a dǝ nō ũm̄e.

24 Akū Yesu wèr̄mma à p̄i: Á Luda yā kū a gbānao dōnasari yāin a sāteroo?

25 Tó gènō fùte, oni nō séro, oni zā kero, onigō kun lán malaikanōn kun nà ludamb̄eme.

26 Gēvuna yā musu, ádi Musa takada kyó keroo? Gu kū à lèkara yā òn Luda p̄ine akāame Ibrahim̄i kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ũ.

27 Luda d̄i ke gènō Luda ũro, gbē bēnenō Ludame a ũ. A s̄ate à kè zōkō.

Dokayā kū à deñla
(Mat 22:34-40, Luk 10:25-28)

28 Ludayādanneri ke kú gwe, à lékpakōa kū òten ke mà. Kū à è Yesu yā wèmma manamana, akū à nài à a là à p̄i: Dokayā kpate mé à de a kparanōla p̄inkii?

29 Yesu wèa à p̄i: Yā kū à deñlan dí: Isarailanō à s̄a kpá. Dikiri ó Ludame Dikiri ũ ado.

30 Ngō ye Dikiri n Ludai kū n̄ese mèn doo kū n ninio p̄inki kū n laasunnwo p̄inki n gbāna lén.

31 A pladen dí: Ngō ye n gbēdakei lán n zīda wèndii bà. Dokayā ke de abirenōlaro.

32 Akū ludayādannerii p̄i p̄ine: Yā maname, danneri. N yāpura ò, n p̄i Luda mèn dome, a pānde kunlo, sé àpii.

33 Yena Ludai kū n̄ese mèn doo kū n laasunnwo p̄inki n gbāna lén kū yena n gbēdakei lán n zīda wèndi bàao de sa'opō kū òdi ká tén à té kūla kū sa'ona buri s̄inda p̄inkio.

34 Kū Yesu è à yā wèawa kū laakariio, à p̄ine: Gēna kpata kū bò Luda kīnaa gūn zà kūnworo. Zaa gōrō birea gbēke dí sù a yāke laa doro.

Arumasihu buri yā
(*Mat 22:41-46, Luk 20:41-44*)

³⁵ Yesu ɛra àten yā dañne Luda ɔnn, akū à gbɛnɔ là à pì: À kè dera ludayādannerinɔ dì pì Dauda burin Arumasihu ũu?

³⁶ Kū Luda Nini dīdi Dadaa, à pì:
Dikiri pì ma dikirine à vute a ɔplai
ari àgɔ a iberenɔ kátene a gbá gbáru.

³⁷ Lákū Dauda pìne Dikiri ũ, à kè dera anigɔ de a buri ũ dɔɔ?

Ludayādannerinɔ kū Farisinɔ manafiki
(*Mat 23:1-36, Luk 20:45-47*)

Akū pari teni a yā ma kū pɔnnao.

³⁸ A yādannerena gūn à pì: À laakari ke ludayādannerinɔi. Òdigɔ ye kurenaai kū uta zɔkɔnɔ dana, de ògɔ fɔ kpákpańma etenɔa.

³⁹ Òdigɔ wete ò vute aduakekpe vuteki mananɔ gūn kū dikpe vuteki mananɔ.

⁴⁰ Òdi adua gbàna ke de gbɛnɔ n e yāi, akū òdi gyaanɔnɔ kpé síńma. N wétamma nigɔ pásipási de gbɛ sīnda pínki póla.

Gyaanɔ takaside gba
(*Luk 21:1-4*)

⁴¹ Akū Yesu vute Luda ɔnn ɔgɔdakia are, àten gbɛnɔ gwa lákū òten ɔgɔ dan nà. ɔgɔdasidenɔ ten ɔgɔ zɔkɔ dan.

⁴² Akū gyaanɔ takaside sù à kɔbɔ pla dàn, adi ká sisiro.

⁴³ Akū Yesu a ìbanɔ kàkara à pìńne: Yāpuran maten oáre, gyaanɔ takaside dí ɔgɔ dà ɔgɔdaki gūn de gbɛ sīnda pínkila.

⁴⁴ Zaakū n ɔgɔ dasi gūnn ò bòn ò kàn n pínki. Nɔgbɛ dí sɔ, a takasike gūnn pó kū à vī à pó bleon à dàn pínki.

13

Yurusalemu yakana kū andunialakagɔrɔ sèedanɔ
(*Mat 24:1-22, Luk 21:5-24*)

¹ Lákū Yesu ten bo Luda ɔnn nà, a ìbanɔ doke pìne: Danneri, n gwa lákū ò kpé mana dí takanɔ bò nà kū gbè mana dí takanɔ.

² Akū Yesu pìne: N kpé zɔkɔ dínɔ è pínki yá? Gbè ke kú gu dí kū oni tó dikɔaro, oni gboro pínkime.

³ Yesu vutena Kùkpe sīsigerɛei areɔkɔana kū Luda ɔnnwo, akū Pita kū Yamisio kū Yuhanao kū Anduruo a gbèka gusare ò pì:

⁴ N owere, bɔren yā dínɔ ni kee? Bó mé anigɔ de a pínki kegɔrɔ sèeda ũu?

⁵ Akū Yesu pìne: À laakari ke, àsun tó ò á sãtero.

⁶ Oni su dasi kū ma tso, onigɔ pi Arumasihume n ũ oni gbɛnɔ sãte dasi.

⁷ Tó a zínɔ baaru mà kū a òpiio, àsun bídi kero. Sé abirekúnɔ ke, ama andunia lakana kpé.

⁸ Buri kū burio ni futekɔi, leme dɔ būsu kū búsuuo. Zíte yīgáyīgāna nigɔ kú gukenɔn kū nàao. Yā dínɔme nòwāwā naana ũ.

⁹ À laakari ke. Oni á kúkū ò á na yákpatekerinɔne n ɔĩ, oni á gbɛgbɛ aduakekpenɔ gūn. Oni á ze būsu gbɛ zɔkɔnɔ kū kinanɔ are ma yāi, de àgɔ deñne ma sèedadenɔ ũ.

¹⁰ Sé ò ma baaru nna waazi ke buri pínki ma gĩa.

¹¹ Tó ò gèe kááo yákpatekɛkia, àsun gĩnake à bídi ke yā kū áni oaro. Yā kū Luda dàare á lén gɔrɔ kúa à o, zaakū ákɔnɔ mé áni yā oro, Luda Ninime.

¹² Vĩni kũ dakũnanɔ ni kɔ kpámma ò de. Denɔ ni bo n nénɔ kpe. Nénɔ ni bo n denɔ kũ n danɔ kpe ò n de.

¹³ Gbẽ sĩnda pínki ni zãágu ma yã, ama gbẽ kũ à zena gbãna ari a gɔɔ léa ni surabana le.

¹⁴ Tó a tẽ guyakari è gu kũ à de àgɔ kunlo, kyókeri gɔ dɔ, gbẽ kũ ò kú Yudeano bàa sí ò mì pé kpínɔa.

¹⁵ Gbẽ kũ à kú a kpé musu sún kipa à gẽ kpé gũn à póke sé à booro.

¹⁶ Gbẽ kũ à kú bura sún era be à a uta séro.

¹⁷ Waiyoo nòsindarenɔ kũ nérandenɔ gɔɔ birea.

¹⁸ À adua ke de yã pì sún ke bunsire gɔɔro,

¹⁹ zaakũ wétamma nigɔ kun gɔɔ pínɔa. Zaa gɔɔ kũ Luda andunia kè ari gbãra a taka dí kero, ani sɔ ke zikiro.

²⁰ Tó Dikiri dí gɔɔ pínɔ lagoro, de gbẽke ni boro. Ama à gɔɔ pínɔ làgo a gbẽ kũ à n sénɔ yãime.

Bisāsiri Né sunaa

(Mat 24:23-44, Luk 21:25-38)

²¹ Gɔɔ birea tó gbẽke piáre, à Arumasihu gwa la kesɔ à Arumasihu gwa zã dire, àsun síro.

²² Zaakũ Arumasihu ékenɔ kũ annabi ékenɔ ni su ò sèedanɔ kũ daboyãno ke, de ò gbẽ kũ Luda n sénɔ sãteɔ, tó ani sí ke.

²³ À laakari ke. Ma gĩnake ma yã pínki òáre zaa káaku kò.

²⁴ Gɔɔ pínɔ wétammaanaa gbera ifãntẽ ni sira kũ, mɔvura ni í kero,

²⁵ susunenɔ ni woro ludambe, gbãna kũ ò kú musunɔ ni yĩgã,

²⁶ gbasa ò Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kũ gbãna zókɔɔ kũ gakurio.

²⁷ Ani a malaikanɔ zĩ andunia kusuru siikɔ gũn, de ò gbẽ kũ Luda n sénɔ kakara zaa andunia lé díkũ kũ a lé direkũo.

²⁸ À yã dada kaka lía. Tó a onenɔ í kpàkpa àten lá bòto kú, á dɔ kũ guwãnagɔɔ kà kãni.

²⁹ Lemɛ sɔ, tó a è yã pínɔ ten ke, àgɔ dɔ kũ a sunaa kà kãni, à kú kpélele.

³⁰ Yãpuran maten oáre gɔɔ dí gbẽno ni gẽtero ari yã pínɔ gé keo pínki.

³¹ Musu kũ zĩteɔ ni gẽte, ama ma yãnon gẽtena vĩro.

³² Gbẽke a gɔɔ ke a gɔɔ zaka dɔro, bee malaika kũ ò kú musunɔ ke Luda Né, sé De Luda.

³³ À laakari ke, á wé gɔ dɔ, zaakũ á dɔ gɔɔ kũ ani suro.

³⁴ A de lán gbẽ kũ àten gé wẽtea bà. À a be tò a zĩkerinone baadi kũ a zĩo, akũ à pì a gudákpãriine á wé gɔ dɔ.

³⁵ Ákɔno sɔ, á dɔ gɔɔ kũ bede ni suro, ɔkɔsin yá, lizãndon yá, kolezuon yá, ke gudɔ. A yã mé à tò á wé gɔ dɔ,

³⁶ de àsun su kãnto à á le àten i oro yã.

³⁷ Yã kũ maten oáre maten o gbẽ sĩnda pínkineme, à wé gɔ dɔ.

14

Lékpakũsũna Yesui

(Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53)

¹ Vĩnla dikpe kũ Burodi Futenasari dikpeo gɔ gɔɔ pla, akũ sa'orikinɔ kũ ludayãdannerinɔ ten zé wete kũ òndɔo ò Yesu kũ ò de.

² Zaakũ ò pì: Òsun ke dikpe zĩro, de gbẽno sún zuka káro yã.

Nísi gbĩ nna kuna Yesu mĩa

(Mat 26:6-13, Yoh 12:1-8)

³ Goro kũ Yesu kũ Betani, Simo kusu bea, àten pò ble gengesekena, akũ nɔgbẽ ke nài a lo fítinna kũ nísi gbĩ nna buri mana ɔgɔde kũ a gũn kũna. Akũ à lo pì wakaa è, à nísi pìi kù Yesu mìa.

⁴ Gbẽkeno kũ gwe, ní pò fùte ò pì: Bóme nísi pì laalasekena ũu?

⁵ Oni fĩ ò yía de andurufu wàa do kpé basorola ò a ɔgɔ kpá takasidenɔa. Akũ ò léfɔto kpà nɔgbẽ pìi.

⁶ Akũ Yesu pì: À a tó gwe. Bó yá mé à tò átèn wari dɔaa? À zĩ mana kèmeneme.

⁷ Takasidenɔ nigɔ kũ kááo goro sĩnda pínki, goro kũ á yei, áni fĩ à kéĩne. Makũ sɔ manigɔ kũ kááo goro sĩnda pínkiro.

⁸ À kè a gbãna lémmé, à gĩnake à nísi kù ma mèea de à ma gè keome.

⁹ Yápuran maten oáre, gu kũ òteni ma baaru nna waazi ken andunia gũn pínki, onigɔ yá kũ nɔgbẽ pìi kè o a dɔngu yáí.

Yudasi bona Yesu kpe

(Mat 26:14-16, Luk 22:3-6)

¹⁰ Abire gbera gbẽnon kuri awɛɛplanɔ do kũ òdi pine Yudasi Isikarioti gèe sa'orikinɔ kĩnaa de à Yesu kpámma.

¹¹ Kũ ò a yá mà, akũ ní pò kè nna, akũ ò lé sène kũ oni ɔgɔ kpáa. Akũ àten zé wete à Yesu kpámma.

Vĩnla pòble kekɛnaa

(Mat 26:17-25, Luk 22:7-14, 21-23, Yuh 13:21-30)

¹² Burodi Futenasari dikpegoro káaku zĩ kũ òdi Vĩnla sãne bɔroo kùtu kpá, Yesu ìbanɔ a là ò pìne: Mán ní ye ò gé kekɛnne ò Vĩnla pò blenn?

¹³ Yesu gbẽnon pla zĩ a ìbanɔ té à pìinne: À gé wète gũn. Gɔgbẽ ke ni daále à í sɛna kũ loo. À tɛí

¹⁴ ari on kũ ani gɛn. À o on pì bedene, danneri pì mán a kipaki kunn, gu kũ áni Vĩnla pò blen kũ a ìbanɔ?

¹⁵ Ani kpé musu zɔkɔ kũ ò kèke mɔáre. À pòbleyã kekewere gwe.

¹⁶ Yesu ìbaa pìno dà zén, ò gè wète pìi gũn, akũ ò lè lákũ à òrĩne nà. Akũ ò Vĩnla pòbleyã kèke gwe.

¹⁷ Kũ ɔkɔsi kè, akũ Yesu gèe gwe kũ a gbẽnon kuri awɛɛpla pìno.

¹⁸ Kũ ò gengesekena òten pò ble, akũ à pì: Yápuran maten oáre, à gbẽ mèn do kũ òten pò ble lɛle ni ma kpámma.

¹⁹ Ní nèsɛe yàka, akũ òteni a la dodo: Asa makũroo?

²⁰ Akũ à pìinne: Á gbẽnon kuri awɛɛplanɔ do kũ òten pò ble ta gũn lɛleme.

²¹ Bisásiri Né ni kpágui lákũ a kèna a yá musu nà, ama waiyoo gbẽ kũ ani Bisásiri Né kpámma pìi. Ani ke sàna adene tó odi a i yáro.

Dikiri pòble

(Mat 26:26-30, Luk 22:14-20, 1Kɔ 11:23-25)

²² Kũ òten pò ble, Yesu burodii sè à arubarikaa dàn, akũ à likɔre à kpà a ìbanɔa à pì: À sí, ma mèn dí.

²³ Akũ à toko sè à arubarikaa dàn à kpámma, akũ ò mì ní pínki.

²⁴ Akũ à pìinne: Ma arun yè, Luda bàka kunna kũ gbẽ dasinɔ aru ũ kũ ani bɔtema.

²⁵ Yápuran maten oáre, mani geepi'i mi gĩa doru ari kpata kũ à bò Luda kĩnaa gé boo gupuraa, gbasa mà a dufu mi sà.

²⁶ Kũ ò lèe sì, akũ ò bòte ò gèe Kùkpe sɔsĩgerɛe.

Yesu gĩnake à dɔ yá kũ Pita ni ke

(Mat 26:31-35, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38)

27 Akū Yesu pìnnε: Á pínki áni fuma, zaakū ò kè Luda yān ò pì: Mani sādāri lé, sānɔ ni fākṣa.

28 Ama ma vunaa gbera mani doáre are gena Galili.

29 Akū Pita pìnε: Bee tó ò fù n pínki, mani furo.

30 Akū Yesu pìnε: Yāpuran maten onne, gwāaniala ari ko gō gé lé zu gèn pla, ñni ledi kpámai gèn aakṣ.

31 Akū Pita pì mámmam: Bee tó mani sù mà ga kúnwo, mani ledi kpányĩ zikiro. Akū ò ò le se n pínki.

*Yesu aduakεna zaa Getεsemani
(Mat 26:36-46, Luk 22:39-46)*

32 Ò kà gu kū òdi pi Getεsemani, akū Yesu pì a ìbanɔne: À vute la ari mà gé adua ke.

33 À Pita kū Yamisio kū Yuhanao sè à gèe kúnwo. Pɔsira a kū a nèseyɔkɔ sì.

34 Akū à pìnnε: Ma pɔ sira kù manamana ari ga léi. À ze la à ibēne ke.

35 Kū à gèe are fíti, akū à kùte zíte à adua kè tó ani sí ke, gɔɔ zakaa pì gēteala.

36 À pì: Baa, ma De, pó sīnda pínki dì sí kenne. N toko'i dí síma, ama adi ke yā kū má yeinlo, sé kū n yeii.

37 Akū à èra à sù à a ìbanɔ lè, òten i o. Akū à pì Pitane: Simɔ, nteni i on yá? Ndi fñ n ibēne kè bee awa doroo?

38 À ibēne ke àgō adua ke de àsun fu yōogwanaaaro yāi. Nini yei, ama mē buse.

39 À èra à gèe adua ke, akū à yā dokɔnɔ pì ò dɔ.

40 Kū à èra à sù à n lé, òten i o, zaakū òten idekū dεde. Ò dō deran oni yā one nāro.

41 A suna gèn aakṣdeo à pìnnε: Áten i o áten kámma bo ari teran yá? À mò le. Gɔɔ kà sà. À gwa, ò Bisāsiri Né kpà durunnakerinɔa.

42 À fute ò gé. Gbē kū à ma kparíma pì ten su fá.

*Yesu kúnaa
(Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12)*

43 Kū à kpé áten yā pì o, akū Yudasi a ìba gbēnɔn kuri awεεplanɔ doke sù kū pario, ò fñedanɔ kúkúna kū gònɔ. Ò bò sa'orikinɔ kú ludayādannerinɔ kú gbē zōkɔnɔ kīnaa.

44 Bonkpεde pì sō à sèedaa ónnε à pì: Gbē kū mani lé péa, àkūn dí. À a kú gbāna à tá kāao.

45 Akū à mì pè Yesua gñnɔ à pìnε: Rabi! Akū à lé péa.

46 Akū ò pète Yesua ò a kú gínjin.

47 Akū gbē kú ò zena gweno doke a fñeda wòto à sa'oriki zìri ke lèo à a sã gò.

48 Akū Yesu pìnnε: Kpāni wédewen ma ũ kú a su à ma kú kú fñedanɔ kú gònɔ yá?

49 Madìgō kú kááo Luda ɔnn lákū gu dìgō dɔ nà, madìgō yā daáre, ádi ma kúro. Ama sé yā kú ò kè Luda yān papa.

50 Akū a ìbanɔ bàà lè n pínki ò a tòn.

51 Kefenna ke téi à póke danaro, bizatarun à kùala. Kū ò a kù,

52 akū à bò n ɔ à a biza tónne gwe à bàà sì à tà punsi.

*Yuda gbānadenɔ yāpatεkena kú Yesuo
(Mat 26:57-68, Luk 22:54-55, 63-71, Yuh 18:13-14, 19-24)*

53 Akū ò gèe kú Yesuo sa'oriki zōkō bea. Sa'orikinɔ kú gbē zōkɔnɔ kú ludayādannerinɔ kākara gwe n pínki.

⁵⁴ Pita té a kpε zà dire ari à gèε à gè sa'oriki zōkō be onn. À vùte gwe àten té kpákpa kù dogarinō lεεε.

⁵⁵ Sa'orikinō kù Yuda yākpatekerinō ń pínki ten sèeda wεte Yesui ò a de, akū odi a lero.

⁵⁶ Ò ékeyā didia dasi, ama ń yāke dí kō séro.

⁵⁷ Akū gbēkenō fùte ò ékeyā didia ò pì:

⁵⁸ O mà à pì áni Luda kpé kù bisāsiri bò wí áni a pānde bo gōrō aakō dagura kù bisāsiri dí boro.

⁵⁹ Bee kù abireo ń yā dí kō séro.

⁶⁰ Akū sa'oriki zōkō fùte à zè ń are à Yesu gbèka: Ń yāke vī ń weńmaroo? Yā kù òten didimma dí de deraa?

⁶¹ Yesu yīte kpēn adi yāke wearo, akū sa'oriki zōkō pìi era à a gbèka: Mōkōn Arumasihu, Luda arubarikade Né ũ yá?

⁶² Akū Yesu pì: Makūme a ũ. Áni Bisāsiri Né e vutena Gbānasīndapinkide oplai, akūsō áni a suna e ludambe lukun.

⁶³ Akū sa'oriki zōkō pì a utanō gà à kè à pì: À kè dera óten sèedade pānde kenō wεte dō?

⁶⁴ A mà lākū à dōkè kù Ludao nà. Yā kpaten a zeo teraa? Akū ò yā dàala ń pínki ò pì ò a de.

⁶⁵ Akū gbēkenō fùte ò lé'i kàa. Akū ò pó yīne a ānnwa, òteni a léε kù okūo òten pine: Ń annabikeyā o ń gbē kù à n le o. Akū dogarinō a kù ò a sān kèke.

Pita ledikpana Yesui

(Mat 26:69-75, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita kú onn zīte, akū sa'oriki zōkō zònkparenō doke sù gwe.

⁶⁷ Kù à Pita è àten té kpákpa, akū à wé dìa à pìne: Mōkōn sō ndìgō kù lεεε kù Yesu Nazerao.

⁶⁸ Akū à ledi kpà à pì: Má a dōro, mádi yā kù nteni o dōrō dōro. Akū à fùte à gè gānun.

⁶⁹ Kù zònkpare pì a è gwe dō, akū à ò gbē kù ò zena gwenōne à pì: Ń gbē mèn don dí.

⁷⁰ Akū Pita ledi kpà dō. Kù à kè saa fíti, gbē kù ò zena gwenō pì Pitane: Yāpurame ń gbē dome n ũ, zaakū Galili gbēme n ũ.

⁷¹ Akū Pita fùte à a zīda kà à la dà à pì: Má gbē kù áteni a yā o pì dōro.

⁷² Zaa gwe gōnō ko lé gèn plade zù, akū yā kù Yesu òo dō Pitān, kù à pì, ari ko gō gé lé zu gèn pla, ani ledi kpāai gèn aakō. Akū à nà sōdōnaaa.

15

Pilati yākpatekena kù Yesuo

(Mat 27:1-2, 11-14, Luk 23:1-5, Yuh 18:28-38)

¹ Kù gu dō gōnō sa'orikinō kù gbē zōkōnō kù ludayādannerinō kù gbānadenō ń pínki yā gōgō, akū ò Yesu yī ò gèε ò a nà Pilatine a oī.

² Akū Pilati a là à pì: Mōkōmme Yudanō kína ũ yá? Yesu wèa à pì: Len n ò le.

³ Sa'orikinō ten yā didia,

⁴ akū Pilati a là dō: Īni yāke oroo? Yā kù òten didimma ma fá!

⁵ Ama Yesu dí yāke weńmaro, akū yā pìi bò Pilati sare.

Yādana Yesula

(Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yuh 18:39-19:16)

⁶ Vīnla dikpe zī òdi purusunānō doke kù gbēnō a wé kè gbareńne.

⁷ Gōrō kùā sō gbēke kù kpésiran òdi pi Baraba. À kù kù gbē gaavude kù ò gbē dēnō.

- 8 Akū pari nà Pilatii ò wé kèa à ke lákū àdi keíne nà.
- 9 Akū Pilati n' lá à pì: Á ye mà Yudanɔ kína gbareáren yá?
- 10 Zaakū à d̄s k̄ū n̄eseḡɔba k̄ū sa'orikinɔn v̄i k̄ū Yesuo yāin ò a kpàawa.
- 11 Akū sa'orikinɔ gb̄enɔ laakar̄ii f̄ute, de ò o Pilatinɛ à Baraba gbareíne.
- 12 Akū Pilati n' lá à pì: Bón á ye mà ke k̄ū gb̄e k̄ū adì pi Yudanɔ kínao teraa?
- 13 Akū ò wiki lè ò pì: N̄ a pá lía!
- 14 Akū Pilati p̄inne: À kè deraa? Bó dàan à kèe? Akū ò wiki lè ò kàra ò pì: N̄ a pá lía!
- 15 Pilati ye à gb̄enɔ p̄onna wetɛ, akū à Baraba gbareíne. À Yesu kpà sozanɔ ò a gb̄e fl̄aao ò a pá lía.

Yesu fobona
(Mat 27:27-31, Yuh 19:2-3)

- 16 Akū sozaa p̄inɔ ḡe k̄āao b̄usu gb̄e z̄sk̄ɔ p̄i be ɔnn, akū ò n' ḡà k̄àkara p̄ínki.
- 17 Ò aruk̄imba t̄era d̄ane, akū ò lè f̄uraa t̄à ò k̄une.
- 18 Akū òten f̄ɔ kp̄aa ò pì: F̄ɔ Yudanɔ kína!
- 19 Òteni a lé k̄ū ḡòoo a m̄ia òten lé'i k̄āa òten k̄ute n' kosoa òten m̄i natene.
- 20 K̄ū ò a fobò ò làka, akū ò aruk̄imba t̄era p̄i ḡòala ò a z̄ida p̄ókasa d̄ane. Akū ò b̄ò k̄āao òten ḡé a pá lía.

Yesu pana lía
(Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27)

- 21 K̄ū òten ḡé, Sireni gb̄e k̄ū ò pine Simɔ b̄ò lakutu kea àten su w̄ete ḡūn, akū ò ḡā n̄aa à Yesu lígb̄andurukpana sé. Àkūme Alesanda k̄ū Rufuo de ū.
- 22 Akū ò ḡe k̄ū Yesuo gu k̄ū òdi pi Ḡoḡota k̄ū à pì mitokoki.
- 23 Akū ò s̄ew̄e k̄ū ò ȳakate k̄ū ez̄eo d̄one, ama adi miro.
- 24 K̄ū ò a pá lía, akū ò a p̄ókasanɔ kp̄aate ò k̄ate, akū ò k̄apaa kp̄a lákū n' baadi ni sé nà.
- 25 Ò a pá lía mò k̄endome.
- 26 Ò yā k̄ū ò d̄iaa k̄è ò nà lía a m̄ila ò pì:
Yudanɔ kína.
- 27 Ò kp̄ani w̄edewenɔ p̄a lía a sare gwe d̄ɔ gb̄enɔn pla, gb̄e do a ɔplai gb̄e do a ɔzei.
- 28 Len yā k̄ū ò k̄è Luda yān p̄apa le k̄ū ò pì: Ò a k̄àkara k̄ū d̄akerinɔ.
- 29 Gb̄e k̄ū òten ḡē z̄éla gwenɔ teni n' m̄i ke dék̄udek̄ū, òteni a s̄s̄ ò pì: Èh̄è! M̄ok̄ɔn k̄ū n' p̄i ñni Luda kp̄é wí n' era n' bo ḡɔɔ aak̄ɔ daguran gweroo?
- 30 N̄ n' z̄ida m̄i sí n' kipa lía!
- 31 Lemɛ d̄ɔ sa'orikinɔ k̄ū ludayādannerinɔ teni a fobo le ò pì: À gb̄e p̄andenɔ m̄i sì, ama ani f̄ɔ à a z̄ida m̄i síro.
- 32 Tó Arumasihu, Isarailanɔ kína k̄ipa lía tera ò e, óni a náani ke. Akū gb̄e k̄ū ò n' pá lía lelenɔ teni a s̄s̄ d̄ɔ.

Yesu ganaa
(Mat 27:45-46, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30)

- 33 K̄ū if̄ant̄e k̄à m̄idangura, akū gusira dà b̄usuu p̄ila p̄ínki ari f̄ānant̄e mò aak̄ɔ.
- 34 F̄ānant̄e mò aak̄ɔn Yesu wiki lè gb̄ānagb̄āna à pì: Eloi, Eloi, lema sabatani! Abirek̄ū p̄i: Ma Luda, ma Luda, à k̄è dera n' ma tonn?
- 35 K̄ū gb̄e k̄ū ò z̄ena gwe kenɔ yā p̄i mà, akū ò pì: À ma, àten Iliasu sísi.
- 36 Akū gb̄eke bàa lè à ḡe à sako s̄è à dà s̄ew̄e kp̄àkp̄aa ḡūn, à f̄if̄i lebaa, akū à d̄ɔ Yesune à mi. Akū à pì: À z̄e ḡia ò gwa, tó Iliasu ni su à a kipa.
- 37 Yesu wiki gb̄āna lè à w̄endii t̄a.

38 Akū Luda kpé lábure kèkōa pla bona musu suna zīte.

39 Kū sozanɔ gbē zōkō kū à ze Yesu are gwe è lākū à gà nà, akū à pì: Yāpurame Luda Nén gbē dí ũ.

40 Nɔgbē kenɔ kú gwe dɔ òten gu gwa zā dire. N tén Mariama Magadaleni kun kū Mariamao Yamisi Fíti kū Yusufuo da kū Salomeo.

41 Gɔrɔ kū Yesu kú Galili, mókɔnɔ mé òdigō téi ògō kpái. Nɔgbē pāndenɔn kú gwe dɔ dasi kū ò gèe kāao Yurusalemu lèlè.

Yesu vīnaa

(Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42)

42 Azuma zī ɔkɔsi. Kū òten kámmabogɔrɔ soru ke,

43 Yusufu Arimatea gbē sù. Gbē tódeme Yuda gbānadenɔ té. Akū sō àten kpata kū à bò Luda kīnaa dā. À kùgbāna kè à gèe Pilati kīnaa à Yesu gèe gbèkaa.

44 Kū Pilati mà Yesu gīnake à gà kò, à bò a sare. Akū à sozanɔ gbē zōkō sīsì à a là tó Yesu gà kò.

45 Kū Pilati gbē zōkō yā pìi mà, akū à Yusufu gbà zé à gèe pì sé.

46 Akū Yusufu gèe à táaru biza lù, akū à gèe à a gèe kipa lía à biza pìi fīfīa. À a dà gbèwèe kū ò sò mira ũ gūn, akū à gbē gbèntē gbigiri kè à tàta wèe pìle.

47 Mariama Magadaleni kū Mariama Yusufu dao è gu kū ò Yesu gèe pìi wùten.

16

Yesu vunaa

(Mat 28:1-10, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10)

1 Kámmabogɔrɔ lakanaao ɔkɔsi Mariama Magadaleni kū Mariama Yamisi dao kū Salomeo nísi gbī nna lù, de ò gé ò kú Yesu mēea yāi.

2 Azumanenna zī kɔnkɔkɔnkɔ ò bò òten gé mira pìi kīnaa.

3 Ò kō là zén ò pì: Dí mé ani gbèe kù gbigiri ke à gowere mira léa sō?

4 Zaakū gbèe pìi zōkō manamana. Kū ò wé sè ò gwà, akū ò è ò gbèe pìi gbigiri kè ò gò mira pìi léa.

5 Kū ò gè mira pìi gūn, akū ò kefenna ke è vutena ɔplai à utagyaba pura dana. Akū ò kè giri.

6 À pīnne: Àsun ke gīriro, Yesu Nazera kū ò pà lían áten weteroo? À vù, à kú laro. À gu kū ò a wùten gwa,

7 áni gé à o a ìbanɔne kū Pitao kū àten doñne are gena Galili. Gwen oni a en lākū à ónne nà.

8 Òten lukaluka, yā pìi bò n sare, akū ò bò miran ò bàa lè. Odi yāke o gbèkenero kū vīna n kú yāi.

Yesu bo à suna a ìbanɔne

(Mat 28:16-20, Luk 24:36-53, Yuh 20:11-23)

9 Kū Yesu fùte azumanenna zī kɔnkɔkɔnkɔ, à a zīda mò Mariama Magaleniine káaku. Nɔgbē pìi gūnn Yesu pè tána mèn supplanɔa.

10 Akū nɔgbē pìi gèe à ò gbē kū ò kú kāao yānɔne. N nèsèe yakana òten ɔɔ dɔ.

11 Kū ò mà kū Yesu kú kú wèndiio ari nɔgbē pìi a è kú wéo, odi síro.

12 Abire gbera gɔrɔ kū n gbēnɔn planɔn té zé gūn òten gé wète gūn, à bò à sùmma lán gbē pānde bà.

13 Kū ò èra ò sù, ò ò gbē kparanɔne, ama odi n yā síro.

14 Kū à kè saa à bò à sù a ìba gbēnɔn kuri awèdonɔne kū òten pò ble. Akū à kpàkēnyĩ n sāgbāna yāi, zaakū odi a náani kero akūsō odi gbē kū ò a è à vùnò yā síro.

¹⁵ Akū à pìnnε: À gé andunia gu sīnda pínkia à ma baaru nna kpá gbēnε ní pínki.

¹⁶ Gbē kū à sì akū à da'ite kè mé ani surabana le. Gbē kū adi sí sōro, yā ni bo adenε vāni.

¹⁷ Gbē kū ò baaruu pìi sìno yākenanεn dí: Oni tānanε gońma kū ma tóo, oni yāke buri o.

¹⁸ Oni mlè sè kū εo. Bee tó ò sewe mì, póke ni ní lero. Oni ε na gyārenεa ò gbāna kū.

Tana kū Yesuo ludambε
(Luk 24:50-53, Zīr 1:9-11)

¹⁹ Kū Dikiri Yesu yā ònε à làka, akū Luda a sè à tà kāao musu, akū à vùte Luda εplai.

²⁰ Akū a ìbaa pìno gèε ò waazi kè gu sīnda pínkia. Dikiri zī kè kūrwo à a yā zīni pète kū daboyā kū ò téino.

LUKU

Baaru nna kū Luku kèè
 Yesu Kirisi inaa 1:1-2:52
 Yahaya Da'itekeri waazikenaa 3:1-3:20
 Yesu da'itekēnaa 3:21-4:13
 Yesu yādannena Galili 4:14-9:50
 Zaa Galili ari Yurusalemu 9:51-19:27
 Yesu kunna Yurusalemu 19:28-22:46
 Yesu gana kū a vunaa 22:47-24:53

- 1 Gbēno ɔ kpà dasi, de ò yā kū à kè ó té baba takada gūn zéazea,
- 2 lākū gbē kū ò de yā pìi sèedaden ǔ kū a baarukparino òwεε nà zaa káaku.
- 3 Tera sà makū sǎ, lākū ma wé pè yā pìnɔi nà dodo zaa a naana, ma è à mana mà kēnnε zéazea, ma gbē bèεrede Tiofilu,
- 4 de ñ yā kū ò dānne sānsān dǎ.

Malaika gǎnake à Yahaya Da'itekeri ina yā'onaa

- 5 Yudea bùsu kína Herodu goro sa'ori ke kun, a tón Zakari. À kú Abia sa'orino gāa gūmme. A nana tón Elizabeti. Haruna burime dǎ.
- 6 Ñ pla ñ pínki mana Ludane. Òdigō kun taari sari, ò Dikiri doka kū yā kū à diten ǔ kūna.
- 7 Ama ò né vīro, zaakū Elizabeti bi paramε, akū ñ gbēnon pla ñ pínki zī kū.
- 8 Goro kū sa'onaa kà ñ gāaa, Zakari mé àten sa'ona Ludaa zī ke.
- 9 Lākū sa'orii pino dì ke nà, ò kàpaa kpà, akū kàpa Zakari kù de à gé turaretiti kpata Dikiri kpén.
- 10 Turaretitikpatana goro pari kàkara kpélelea ñ pínki, òten adua ke.
- 11 Akū Dikiri malaikaa bò a sù, à zè turaretitikpataki ɔplai.
- 12 Kū Zakari a è, à kè giri, vīna a kū.
- 13 Akū malaikaa pìi pìne: Ñsun tó vīna n kūro Zakari. Luda n wéke sǐ, n nana Elizabeti ni né i gōgbē ũ, ñ tó kpáne Yahaya.
- 14 N pǎ ni ke nna, ñ yāa dǎ, gbēno ni ponna ke a ina yā musu dasi,
- 15 zaakū anigō de Dikirine gbē zǎkǎ ũmε. Ani wé ke í gbāna ke miro, Luda Nini nigō kúa zaa a da gberemme.
- 16 Ani tó Isarailano are dǎ Dikiri ñ Ludaa dasi,
- 17 ani do Dikirine are kū Luda Nini gbāna kū Iliasu vī yāo. Ani tó deno lé ke do kū ñ néno, ani tó sáyāmarisariden ǔ gbē manano ɔndǎ sé. Ani tó gbēno gō kú soru gūn Dikirine.
- 18 Akū Zakari pì malaikaa pìne: Deran mani yā pì yāpura dǎo? Zaakū mare zīkūnaan ma ũ, akū ma nana zī kù dǎ.
- 19 Akū malaikaa pìi wèa à pì: Makūmε Gibirilu ũ, madigō zena Luda are. Àkū mé à ma zī mà yā pì onne, mà baaru nna pì kpánne.
- 20 Ñ ma, n néne ni nate, ñni fǎ ñ yā oro ari yā pì gé keo, kū ñdi ma yā kū ani ke a goroa síro yāi.
- 21 Goro kua sǎ òten Zakari dǎ. A gikenaa Luda kpén bò ñ sare.
- 22 Kū à bò, adi fǎ à yā ò kúnworo, akū ò dǎ kū à wégupu è Luda kpén. Lākū a néne nate nà, akū àten yā oñne kū ɔo.
- 23 Kū Zakari sa'ogoro pàpa, akū à tà be.
- 24 Abire gbera a nana Elizabeti nǎo sǐ, akū à a zīda ùte ari mo soro à pì:
- 25 Dikiri yā dí kèmenε, à ma wēnda gwà, à ma bo wé'iyān.

Malaika gĩnake à Yesu ina yā'onaa

²⁶ A mɔ suddode gũn Luda malaika Gibirilu zì Galili lakutu kũ òdi pi Nazera gũn.

²⁷ À gèe nɔkpare bũnu kũ a tɔn Mariama kĩnaa. À gɔkamma vĩ Dauda buri ũ. A tɔn Yusufu.

²⁸ Kũ malaikaa pìi gè a kĩnaa, à pìne: Fɔɔ arubarikade! Dikiri kú kũnwo.

²⁹ Mariama bídi kè manamana yā pìia, à laasun lè à pì: Fɔɔ bire mì de deraa?

³⁰ Akũ malaikaa pìi pìne:

Mariama, òsun tó vĩna n kũro,
zaakũ Luda gbèke kènneme.

³¹ Ñ ma! Ñni nò sí ñ né i gɔgbè ũ,
ñ tó kpáne Yesu.

³² Anigɔ de gbè zɔkɔ ũ,
oni a sísi Luda Musude Né.

Dikiri Luda ni a ká
a dízi Dauda kpatan,

³³ anigɔ kí ble Yakubu burinɔa gɔɔ sĩnda pínki,
a kíblena nigɔ lakana vĩro.

³⁴ Akũ Mariama pìi malaikaa pìine: Mádi gɔgbè dɔ zikiro, abirekũ ni sí ke deraa?

³⁵ Malaikaa wèa à pì:

Luda Nini ni summa,
Luda Musude gbāna ni danla.

Abire yāi né kũ ñni i pì kunna nigɔ adona,
oni a sísi Luda Né.

³⁶ N danɛ Elizabeti négɔgbè ònsina se a zíkũnaa gũn. Nɔgbè kũ ò dìte para ũ pì kú kũ nò mɔ suddoo tera.

³⁷ Zaakũ Luda kĩnaan pɔ sĩnda pínki dè sí ken.

³⁸ Akũ Mariama pì: Dikiri zòbleriin ma ũ. À kemene lākũ n ò nà. Akũ malaikaa pìi tà à a tòn.

Mariama gena Elizabeti kĩnaa

³⁹ Gɔɔ kũa Mariama fùte à gèe lakutu kũ à kú Yudea bùsu gusĩsĩden gɔnɔ.

⁴⁰ À gèe Zakari bea, akũ à fɔ kpà Elizabetia.

⁴¹ Kũ Elizabeti Mariama fɔɔ pìi mà, a né vĩ a gberɛ gũn, akũ Luda Nini sù Elizabetia,

⁴² à wiki gbāna lè à pì: Arubarikademe n ũ de nɔgbè sĩnda pínkila.
Arubarikaden né kũ à kú n gberɛn ũ dɔ.

⁴³ Bɔn ma ũ, kũ ma Dikiri da sù ma gwaa?

⁴⁴ Gɔɔ kũ ma n fɔkpanmanaa mà dé, né kũ à kú ma gberɛn vĩ kũ pɔnnaome.

⁴⁵ Arubarikademe n ũ, mɔkɔn kũ n yā kũ Dikiri ònne sè, kũ ani ke.

Mariama Dikiri tɔ sɛna lei

⁴⁶ Akũ Mariama pì:

Maten Dikiri tɔ sé lei ma swèe gũn,

⁴⁷ ma pɔ ten ke nna

Luda ma Surabariia,

⁴⁸ zaakũ à ma yā dà,

makũ a zòbleri kũ mádi ká pɔke ũro.

Zaa tera ari gɔɔ sĩnda pínki oni pimene arubarikademe,

⁴⁹ zaakũ Luda gbānade yā zɔkɔ kèmene.

A tɔ kú adona.

⁵⁰ Àdi wènda dɔ gbè kũ òdi a vĩna kenɔne

ari ní buria.

⁵¹ À a gǎa pòro, à a gbǎna mòńne,
à zĩdabirinɔ fǎkɔa kũ ní laasunnɔ.

⁵² À gbǎnadennɔ bò kpatan,
à talakanɔ sè lei.

⁵³ À pɔ manannɔ kpà nàderinnɔa ò kǎ,
ama à ɔgɔdenɔ gbàre ɔkori.

⁵⁴ À kpà a zòbleri Isarailannɔi,
ní yǎ dí sǎaguro.

⁵⁵ À wěnda dǎ Ibrahiměne kũ a buri pinnɔ
lákũ à ò ó dizinně nà.

⁵⁶ Mariama vùte kũ Elizabetio lán mɔ aakɔ bà, akũ à èra be.

Yahaya Da'itekeri inaa

⁵⁷ Elizabeti nǎ'igɔɔ kà, akũ à nǎ ì gɔgbě ũ.

⁵⁸ Kũ a fǎrandidenɔ kũ a danennɔ mà lákũ Dikiri a wěnda gwà nà, ò ponna kè
káao.

⁵⁹ A gɔɔ ɔɔraakɔde zĩ ò sù tǔ zǔ nǎ piinne, de ò a de Zakari tó kpáne,

⁶⁰ akũ a da pì: Oi! Oni a sísi Yahayame.

⁶¹ Ò pìne: Gběke kú n danennɔ té kũ à tó bire vĩro.

⁶² Akũ ò yǎ ò a denɔ kũ ɔo, de ò dǎ deran à ye ò tó kpáne nà.

⁶³ Zakari anlo gbèka, akũ à kǎa: A tón Yahaya. Yǎ pìi bò ní sare ní pínki.

⁶⁴ Gwe gɔnnɔ a nǎne sè lei, à lé bò àten yǎ o, àten Luda sáabu kpá.

⁶⁵ Akũ vĩna ní fǎrandidenɔ kũ ní pínki, akũ Yudea bùsu gusĩside gběnnɔ ten yǎ pì
ò ní pínki.

⁶⁶ Akũ gbě kũ ò yǎ pìi mànnɔ kũna ní nǎsɛɛ gũn ò pì: Bón nǎ pì nigɔ de a ũ ziaa?
Zaakũ Dikiri ɔ kúa.

Zakari annabikɛyá'onaa

⁶⁷ Luda Nini sù a de Zakaria, akũ à annabikɛyǎ ò à pì:

⁶⁸ Ò Dikiri Isarailannɔ Luda sáabu kpá!

À sù à a gběnnɔ bò.

⁶⁹ À Surabari gbǎnade bòwɛɛ
a zòbleri Dauda buri té,

⁷⁰ lákũ à ò a annabinɔ gǎi nà zaa gikena.

⁷¹ Ò pì ani ó sí ó ibɛɛnnɔa,
ani ó bo gbě kũ ò zǎógu pinnɔ ɔĩ.

⁷² Lemɛ à ó dizinnɔ wěnda gwà le,
a bàka kunna kũńwo yǎ dí sǎaguro.

⁷³ À la dà ó dizi Ibrahiměne

⁷⁴ à pì áni ó bo ó ibɛɛnnɔ ɔĩ,
áni ó gba zé ò doare vĩna sari,

⁷⁵ de ó kunna gɔnnɔ adona gbě manannɔ ũ

ari ó wěndi lén.

⁷⁶ Mɔkɔn sǎ ma nǎ,

oni n sísi Luda Musude annabii,
zaakũ mɔkɔn mé ñni do Dikirine are ñ zé kekene.

⁷⁷ Ñni tó a gběnnɔ dǎ lákũ ani ní sura ba nà,
lákũ ani ní durunnannɔ kǎmma nà.

⁷⁸ Zaakũ ó Luda sùru vĩ,
bonaa musu ani su ó gwa lán gudɔnaa bà,

⁷⁹ de à gu pu gbě kũ ò kú gusira gũnnɔne

kū gbě kū ò kú ga léinɔ,
de à ó gbá da aafia zén.

⁸⁰ Né pì zókò kù, à gò kágbánade ũ. A kú gbárannan ari gɔɔ kù à bò Isarailanɔne gupuraa.

2

Yesu Kirisi inaa (Mat 1:18-25)

- ¹ Gɔɔ kù Siza Ogɔsutu bò kū yāo, à pì ò a bùsu gbēnɔ naro n pínki.
² Naroná káaku kū ò kèn gwe gɔɔ kù Kiriniu de Siria bùsu gbě zókò ũ.
³ Gbě sīnda pínki gèe a be wēten, de ò a tó da takadan.
⁴ Yusufu sɔ, à bò Nazera, Galili bùsun, à gèe Dauda be lakutu Betilihamu, Yudea bùsun, kū à de Dauda buri ũ yāi.
⁵ À gèe de ò a tó da takadan gwe kū a nɔkpamma Mariama kū à nòsinaao,
⁶ akū gɔɔ kù ò kú gwe, a né'igɔɔ kà,
⁷ akū à a né dauduu ì. À biza fifia, à a wùte pókādenɔ póblebɔn, kū odi gu le nibɔnɔ kipakiaro yāi.
⁸ Sādārinɔn kú bùsu dokɔnɔ pìi gūn, òten i sènte, òteni n sānɔ dākpā gwāani.
⁹ Akū Dikiri malaikaa bò à sùrúmma, Dikiri gakuri gupura kù à likańyĩ, akū vīna n kū manamana.
¹⁰ Malaikaa pìi ònne: Ásun tó vīna á kùro, zaakū ma su mà baaru nna kpááremé, gbě sīnda pínki pɔ ni ke nna manamana.
¹¹ Ò Surabarii íáre Dauda wēten gwāaniala, àkūme Arumasihu ũ Dikiri ũ.
¹² Sèeda kū ani tó à a dōn dí: Áni nékpāntē e wùtena pókādenɔ póblebɔn gūn, biza fifia.
¹³ Kānto ludambe gbēnɔn kú leele kū malaika pìio dasidasi, òten Luda sáabu kpá ò pì:
¹⁴ Ò Luda tó sé lei zaa musu,
gbě kū n yā kènne nnanɔ aafia le zīte.
¹⁵ Kū malaikaa pìnɔ gónla ò tà ludambe, akū sādārinɔ òkōne ò pì: Ò gé Betilihamu, de ò yā kū à kèe pì e, yā kū Dikiri tò o dō.
¹⁶ Akū ò fùte ò gèe likalika, ò bò Mariama kū Yusufuooa kū nékpāntē pìio wùtena pókādenɔ póblebɔn gūn.
¹⁷ Kū ò a è, ò yā kū ò ònne né pì musu ò.
¹⁸ Akū yā kū sādārinɔ òo pìi bò gbě kū ò mànɔ sare n pínki.
¹⁹ Mariama yā pìi kùna a nèsee gūn pínki, àten laasun léa.
²⁰ Sādārinɔ era ò tà, òten Luda tó bo, òteni a sáabu kpá yā kū ò mà akū ò è yāi, zaakū à kè lākū ò ònne nà.

Tókpana Yesune

²¹ A gɔɔ sɔraakɔde zī né tōzɔgɔɔ kà, akū ò tó kpàne Yesu, tó kū malaikaa ò zaade odi a nò síro.

Yesu mɔna Dikirine

- ²² Kū n gbābogɔɔ kà, ò a sè ò gèe à mɔ Dikirine Yurusalemu lākū Musa doka ò nà.
²³ Zaakū à kú Dikiri doka takadan ò pì, ò daudunɔ kpá Dikiria.
²⁴ Ò sa'opɔ kù ò dìte Dikiri doka takadan kpà, ò pì potēne mèn pla ke lukulukune bɔrɔ mèn pla.
²⁵ Gbēke kú Yurusalemu, a tón Simeɔ. Gbē maname, à Luda vīna vī, à wé dɔ Isarailanɔ surabanaai. Luda Nini kúa,
²⁶ akū à pìne ani ga Dikiri gbě kū òdi pi Arumasihu enaa sariro.

27 Luda Nini dòne arɛ, akū à gè Luda ɔnn. Kū Mariama kū Yusufuo sù kū n né Yesuo yā kū ò dîte doka takadan kena yāi,

28 akū Simɛɔ a sà a ɔĩ, à Luda sáabu kpà à pì:

29 Ñ makū n zòbleri gbare aafiaa gūn sà lākū n òmɛnɛ nà Dikiri,

30 zaakū ma wé kè pla kū Surabari kū n dîteo,

31 kū n a yā kèke buri sīnda pínki wára.

32 Anigɔ de gupura ũ de à gupura kū buri pāndenɔne, à n gbě Isarailano tó bo.

33 Yā kū à ò né pìi musu bò a de kū a dao sare.

34-35 Simɛɔ sa mana òñne, akū à ò né pì da Mariamanɛ à pì:

Àkū mé anigɔ de sèeda kū Isarailano ni gíi ũ,

pɔsira ni n swè zō lán fēnɛda bà.

Isaraila kenɔ ni kakatɛ ní kenɔ ni bo aafia a gāi,

ñ nèsee gūn yā ni bo gupuraa.

36 Nɔgbě annabi ke kú gwe, a tón Ana, Fanueli né, Asa burimɛ. Nɔgbě pì zī kū yúkuyuku. À zā kè kū a gɔkparamao wè supplamɛ,

37 akū à gò gyaano ũ ari wè basiikō awɛɛsiikō. Àdi bo Luda ɔnnlo, àdigɔ do Ludai fānantɛ kū gwāanio kū léyīnaao kū aduakɛnaao.

38 Zī birea gònɔ à nānyĩ, à Luda sáabu kpà, àten né pì yā o gbě kū ní wé do Yurusalemu bonaainɔne ní pínki.

Era tana Nazera

39 Kū Yusufu kū Mariamao kè lākū à kú Dikiri doka takadan nà pínki ò lāka, ò era ò tà ní be wētea Nazera, Galili būsun.

40 Né pìi fùte à gbāna kù. ɔndɔ mɔa, àdigɔ kú kū Luda arubarikaa.

Yesu gena Luda ɔnn a néfitikɛgɔɔ

41 Wè kū wèeo Yesu de kū a dao di gé Vīnla dikpe ke Yurusalemumɛ.

42 Kū Yesu kà wè kuri awɛɛpla, ò era ò gèe dikpe ke lākū òdi ke nà.

43 Kū dikpe làka, òten tá, akū ní né Yesu gò Yurusalemu, ò a yā dōro.

44 Òten da à kú ní gbēnɔ tème. Kū ò taa ò gɔɔ do, akū òteni a wetɛ ní danɛnɔ kū ní gbě dōnanɔ té.

45 Kū odi a ero, ò era ò gèe a wetɛ Yurusalemu.

46 A gɔɔ aakɔde zī ò a è Luda ɔnn vutena yādannerinɔ té, àten sã kpá ní yāa, àten yā lalanma.

47 A yā dōna kū a yāwemmanaao bò gbě kū òteni a yā manɔ sare ní pínki.

48 Kū a de kū a dao a è, à bò ní sare, akū a da pìne: Bóyáí n kèwɛɛ lɛɛ? N de kū makūo, ó bídi kè n wetena yāi.

49 À wémma à pì: À kè dera átɛni ní wetɛɛ? Á dō kū à kù mà a De bokɔte kenloo?

50 Ama odi yā kū à òñne pìi dōro dōro.

51 Yesu era à tà kūnwo Nazera, à ní yā mà. A da yā pìnɔ kūna a nèsee gūn pínki.

52 Yesu zōkō kù, a ɔndɔ kàra, à nna kū Ludao kū bisāsirinɔ.

3

Yahaya Da'itɛkɛri waazikɛnaa

(Mat 3:1-17, Maa 1:1-11, Yuh 1:19-28)

1 Siza Tiberia kíblena wè gērode gūn Pɔntiu Pilati mé à Yudea būsuo gbě zōkō ũ, Herɔdu ten kí ble Galili, a vīni Filipi ten kí ble Iturea būsun kū Tarakoniti būsuo, Lisania sō àten kí ble Abilɛnɛ būsun.

² Anasa kũ Kayafaome sa'orikinɔ ũ. Goro kũa Luda yã ò Zakari né Yahayane gbáranan.

³ Akũ à fùte àten kure Yoda bara dire kũ bara laooi pínki, àten waazi ke gbẽnɔne. À ònne ò ñ nèse lite ò da'ite ke, Luda ni ñ durunnano kẽm̃ma.

⁴ Lákũ à kú annabi Isaya takada gũn nà à pì:

À baarukparii kòto ma do gbáranan,

àten pi à zé keke Dikirine,

à zé térereno porone súsu.

⁵ Guvute pínki ni tata,

kpinɔ kũ s̃s̃inɔ ni date pínki.

Zé kotinanɔ ni poro súsu,

zé wókũwokũnɔ ni kpákũsũ,

⁶ gbẽ s̃inda pínki ni e lákũ Luda dì ñ sura ba nà.

⁷ Gbẽnɔ digõ su a k̃inaa dasi ò da'ite ke, akũ àdi oñne: Bisāsiri pitikonɔ! De mé à lé dàáwa à bàa sí pofẽ kũ Luda ni kipańmanee?

⁸ À nèselitena yã ke, onigõ dõ kũ a lite. Kũ Ibrahĩ de á dizi ũ, àsungõ da kũ abirekũ mé ani á boro. Maten oáre, Luda ni f̃õ à gbè d̃inɔ ke Ibrahĩ burinɔ ũ.

⁹ Kpása ditena l̃inɔi kò. Lí kũ àdi né mana iro, Luda ni z̃õ à zu té gũn.

¹⁰ Gbẽnɔ a là ò pì: Tó leme, óni ke deraa?

¹¹ À wèmma à pì: Gbẽ kũ à uta ṽi mèn pla, à a do kpá gbẽ kũ à ṽiroa. Gbẽ kũ à pòble ṽi, à ke le do.

¹² Be'og̃osirinɔ sù da'ite ke, akũ ò a là ò pì: Danneri, óni ke deraa?

¹³ À wèmma à pì: Ásun be'og̃o símma de lákũ ò dite nàlaro.

¹⁴ Sozanɔ a là: Ók̃nɔ s̃õ, óni ke deraa? À ònne: Ásun gbãna m̃o gbẽnɔne à ñ blero. À ze kũ fina kũ òdi boáreo.

¹⁵ Gbẽnɔ wéd̃oina ten kara. Baadi pínki ten laasun lé a nèsee gũn Yahaya yãa, tó àkũme Arumasihu ũ.

¹⁶ Yahaya ònne ñ pínki à pì: Madì á da'ite ke kũ íome. Ama gbẽke ni su a gbãna demala, mádi ká mà a kyate bobonero. Àkũ mé ani á da'ite ke kũ Luda Ninio kũ téo.

¹⁷ À gbaka kũna kũ ani pò fão. Ani pòblewe ká a d̃õn, ani a sàko ká té kũ àdi garo gũn.

¹⁸ Yahaya baaru nna kpannena gũn, à nàkarańma kũ yã pãndenɔo dasi.

¹⁹ Akũ à yã kpàkẽ kina Herodui a ṽini nanɔ Herodia yã musu kũ yã ṽani pãnde kũ à kènɔ pínki,

²⁰ akũ Herodu era à yã ṽani kè do, à Yahaya dà kpésiran.

Yesu da'itekɛnaa

(Mat 3:13-17, Maa 1:9-11)

²¹ Kũ Yahaya ten gbẽnɔ da'ite ke ñ pínki, à Yesu da'ite kè se. Goro kũ Yesu ten adua ke, ludambe wèk̃õa,

²² akũ Luda Nini s̃ua à de lán pot̃ene bà. Akũ à kòto ke mà bona ludambe à pì: Mòk̃ñ ma Né mèn do légelege yenyide ũ, kũ ma p̃o namma manamana.

Yesu buri bozire

(Mat 1:1-17)

²³ Goro kũ Yesu nà a z̃ia, à kà wè baraakuri taka. Òten da Yusufu né'inaame. Yusufu s̃õ Eli néme,

²⁴ Eli s̃õ Matata néme,

Matata s̃õ Levi néme,

Levi s̃õ M̃eleki néme,

M̃eleki s̃õ Yanai néme,

25 Yanai s̄ Yusufu néme,
Yusufu s̄ Matatia néme,
Matatia s̄ Amosi néme,
Amosi s̄ Naumu néme,
Naumu s̄ Eseli néme,
Eseli s̄ Nagai néme,
26 Nagai s̄ Maata néme,
Maata s̄ Matatia néme,
Matatia s̄ Sem̄ei néme,
Sem̄ei s̄ Yos̄eki néme,
Yos̄eki s̄ Yoda néme,
Yoda s̄ Yoanana néme,
27 Yoanana s̄ Resa néme,
Resa s̄ Zerubabeli néme,
Zerubabeli s̄ Sealatieli néme,
Sealatieli s̄ Neri néme,
Neri s̄ Mel̄eki néme,
28 Mel̄eki s̄ Adi néme,
Adi s̄ Kosamu néme,
Kosamu s̄ Elemadamu néme,
Elemadamu s̄ Ee néme,
Ee s̄ Yos̄ua néme,
29 Yos̄ua s̄ Elieza néme,
Elieza s̄ Yorimu néme,
Yorimu s̄ Matata néme,
Matata s̄ Levi néme,
Levi s̄ Simēo néme,
30 Simēo s̄ Yuda néme,
Yuda s̄ Yusufu néme,
Yusufu s̄ Yonamu néme,
Yonamu s̄ Eliakimu néme,
Eliakimu s̄ Melea néme,
31 Melea s̄ Mena néme,
Mena s̄ Matata néme,
Matata s̄ Natã néme,
Natã s̄ Dauda néme,
Dauda s̄ Yes̄e néme,
32 Yes̄e s̄ Ob̄edi néme,
Ob̄edi s̄ Bōaza néme,
Bōaza s̄ Salam̄o néme,
Salam̄o s̄ Nas̄o néme,
Nas̄o s̄ Aminadabu néme,
33 Aminadabu s̄ Ramu néme,
Ramu s̄ Ezer̄onu néme,
Ezer̄onu s̄ Per̄ezi néme,
Per̄ezi s̄ Yuda néme,
Yuda s̄ Yakubu néme,
34 Yakubu s̄ Isaaku néme,
Isaaku s̄ Ibrah̄i néme,
Ibrah̄i s̄ Tera néme,
Tera s̄ Nao néme,
Nao s̄ Serugu néme,
35 Serugu s̄ Reu néme,
Reu s̄ Pelegi néme,
Pelegi s̄ Eberu néme,
Eberu s̄ Sela néme,

Sela sɔ̄ Kaina néme,
³⁶ Kaina sɔ̄ Apasada néme,
 Apasada sɔ̄ Semu néme,
 Semu sɔ̄ Nuhu néme,
 Nuhu sɔ̄ Lameki néme,
 Lameki sɔ̄ Metusela néme,
³⁷ Metusela sɔ̄ Enoku néme,
 Enoku sɔ̄ Yarédi néme,
 Yarédi sɔ̄ Malaléli néme,
 Malaléli sɔ̄ Kenana néme,
 Kenana sɔ̄ Enosu néme,
³⁸ Enosu sɔ̄ Seti néme,
 Seti sɔ̄ Adamu néme,
 Adamu sɔ̄ Luda néme.

4

Yesu yɔ̄ogwanaa

(Mat 4:1-11, Maa 1:12-13)

¹ Yesu bò Yoda àtɛn su kũ Luda Ninio pɛkɛɛna, akũ Nini pìi gèe kãao gbárannan.

² Ibilisi a yɔ̄ à gwà gwe ari gɔ̄ɔ bupla. Gɔ̄ɔ kũa adi pɔ̄ke blero. Kũ gɔ̄ɔ bupla pìi pàpa, nà tɛnì a de.

³ Akũ Ibilisi pìne: Tó Luda Néme n ũ, ò pi gbè dí li burodi ũ.

⁴ Yesu wèa à pì: À kú Luda yãn ò pì:
 Pɔ̄blen bisāsiri dīgɔ̄ kúo adoro.

⁵ Akũ Ibilisi gèe kãao musu, akũ à andunia kpatanɔ̄ mɔ̄ne pínki a zeki gbèn gɔ̄nɔ̄
⁶ à pì: Mani n gba abirenɔ̄ iko pínki kũ a gakurio, zaakũ à kú ma ɔ̄ime, gbè kũ má yei mani kpáa.

⁷ Tó n kutɛ ma arɛ dé, ani gɔ̄ n pɔ̄ ũme pínki.

⁸ Yesu wèa à pì: Ò kè ò pì, ò donyĩ ke Dikiri n Ludane òngɔ̄ doi ado.

⁹ Akũ Ibilisi gèe kãao Yurusalemu, à a zè Luda kpé mìsɔ̄ntɛa à pì: Tó Luda Néme n ũ, ò gbarɛ n zĩdai la,

¹⁰ zaakũ ò kè Luda yãn ò pì:
 Ani n yã o a malaikanɔ̄ne ò n dākpā.

¹¹ Ò pì dɔ̄:

Oni n sé ñ ɔ̄, de òsun gèe sí gbèearo yã.

¹² Yesu wèa à pì: Ò pì, òsun Dikiri n Luda lé ò gwaro.

¹³ Kũ Ibilisi Yesu yɔ̄ à gwà kũ yã pínkiò à làka, akũ à a tòn ari zĩkea dɔ̄.

Yesu nana a zĩia Galili

(Mat 4:12-17, Maa 1:14-15)

¹⁴ Yesu èra à tà Galili kũ Luda Nini gbãnao, akũ a tó dà búsuu pìla pínki.

¹⁵ Àdi yã dañne ñ aduakɛkpɛnɔ̄ gũn, baadi pínki dì a sáabu kpá.

Nazeradenɔ̄ gina Yesui

(Mat 13:53-58, Maa 6:1-6)

¹⁶ Akũ à gèe Nazera, gu kũ à né blèn. Kámmabogɔ̄ zĩ à gèe aduakɛkpɛn lákũ àdi ke nà. À fùtɛ à zè de à kyó ke,

¹⁷ akũ ò annabi Isaya takada kpáa. Kũ à pòro, à bò gu kũ ò yã dí kènwa ò pì:

¹⁸ Dikiri Nini kúma,
 à ma ditɛ mà baaru nna kpá takasidenɔ̄ne,
 à ma zĩ mà gɔ̄nzĩdane kpàkpa ke

gbě kũ ò ń zĩda vĩronɔne,
mà wéwēnaa kpàkpa ke vĩnanɔne,
mà gbě kũ ò yĩnanɔ poro,

¹⁹ mà Dikiri gběkekennegɔɔ kpàkpa ke.

²⁰ Akũ à takada pìi kòko à kpà kpányĩriia, à vùte. Gbě kũ ò kú kpé gũnnɔ wé fĩa ń pínki.

²¹ Akũ à nà yá'onnenanaa à pìi: Luda yá dí pàpa gbàra lákũ átèn ma nà.

²² Yá mana kũ à da a lén bò ń sare ń pínki, òtèni a tó nna sí ò pìi: Yusufu nén díroo?

²³ Akũ à pìinne: Má dǝ sãnsãn kũ áni yáasi dí zumene. Tó mǝkǝmme likita ũ, ñ n zĩda were. Áni omene mà yá kũ a mà ma kè zaa Kapenamumu ke ma be wēte gũn la dɔ.

²⁴ Yápuraan maten oáre, annabii dǝgǝ bèere vĩ a be wēte gũnlo.

²⁵ Maten oáre yápura, kũ ludambe zé tà Iliasu gɔɔ, gyaanɔnɔn dasi. Legũ dí maro ari wè aakǝ kũ mɔ suddoo, akũ nà zǝkǝ gè Isarailanɔ bũsun pínki,

²⁶ ama Luda dí Iliasu zĩ ń gběkearo, sé gyaanɔ kũ à kú Zarefa, Sidǝ sare.

²⁷ Annabi Elisa gɔɔ sǝ, Isarailanɔ bũsun kusunɔn dimme, ama adi ń gběke werekǝaro, sé Siria bũsu gbě Naama.

²⁸ Kũ gbě kũ ò kú aduakekpe gũnnɔ yá pìi mà, ń pǝ fè manamana ń pínki.

²⁹ Akũ ò bò kũ Yesuo wēte kpe, ò gèe kãao sǝsǝ kũ ń wēte kátea mìsǝntea, de ò ɔ sǝi à léte à sín yái.

³⁰ Akũ à bò ń té à tà.

Yesu tãnade werekǝana Kapenamumu
(Mat 8:14-17, Maa 1:21-39)

³¹ Yesu tà Kapenamumu, Galili bũsun, akũ átèn yá dañne kãmmabogɔɔ zĩ.

³² A yádannanaa bò ń sare, zaakũ a yá iko vĩ.

³³ Gǝgbě tãnade ke kú aduakekpen gwe, akũ à wiki gbãna lè à pìi:

³⁴ É'e! Bón ó vĩ kǝ ɔĩi, Yesu Nazera? N su ñ ó kakatèn yá? Má dǝ gbě kũ ń de a ũ, mǝkǝmme Luda gbě kũ à kú adona ũ.

³⁵ Akũ Yesu gĩ tãna pìine à pìi: Ñ yĩte! Ñ go gǝgbě pìia. Akũ tãna pìi gǝgbě pìi pàte gbēnɔ té, à gòa, adi a kĩnnaro.

³⁶ Gbēnɔ bídi kè ń pínki, òtèn kǝ lala: Bó taka buri yãn gwee? Àdi yá dite tãnanɔne kũ iko gbãnao, akũ òdi goǝmma.

³⁷ Akũ a tó dà bũsuu pìla pínki.

Gyãrenɔ werekǝana dasidasi
(Mat 8:14-17, Maa 1:29-34)

³⁸ Kũ à bò aduakekpen, akũ à tà Simɔ bea. Simɔ nanɔ da tèn mèwãna ke manamana, akũ ò a yá òne.

³⁹ Yesu zèala à gĩ mèwãna pìine, akũ a mèe kè sãna. Zaa gwe gǝnɔ à fùte à pǝble kèñne.

⁴⁰ Kũ ifántè gè kpén, gbě kũ ò gyãre vĩnɔ sù kũńwo Yesune, akũ à ɔ nàna ń baadia, à ń werekǝa kũ ń gyã buri sĩnda pínki.

⁴¹ Tãnanɔ sǝ òtèn bo gbēnɔ gũn kũ wiki dasi ò pìi: Mǝkǝmme Luda Né ũ. Ama àdi gĩñne ò yá o, kũ ò a dǝ Arumasihu ũ yái.

Yesu waazikena Galili
(Maa 1:35-39)

⁴² Gukèkǝana Yesu bò wēte gũn, à gèe gusare, akũ gbēnɔ teni a wete. Kũ ò bòa, ò ye à ń tóro.

⁴³ Akū à pìíne: Sé mà kpata kū à bò Luda kīnaa baaru kpá wēte kparanone do, zaakū abire yāin Luda ma zī.

⁴⁴ Akū à gèe àten waazi ke Yudea bùsu aduakekpeneo gūn.

5

Yesu ìba káakunɔ sisinaa (*Mat 4:18-22, Maa 1:16-20*)

¹ Zīkea Yesu zena Genesareti sèbeε bara, akū gbēno kàkarai dasi de ò Luda yā ma yāi, òten nakaraa.

² Akū à gó'ite è katena bara mèn pla, sɔɔkɔno bōten òteni n táaruno pípi.

³ Akū à gè gó pino do gūn kū à de Simo pò ũ, à wé kèa à a yīpa fíti, à go baraa fíti. Akū à wùte gó pìi gūn, à yā dà gbēnone.

⁴ Kū à yā ò à làka, akū à pì Simone: N gè kū góo í lòkoto kpa, à birigi fā á kpò kū.

⁵ Simo wèa à pì: Danneri, o zī kè ari gu gèe à dō, ódi póke kūro, ama lākū n ò nà, mani fā.

⁶ Kū ò kè le, ò kpòò kàkara yōnkoyōnko ari n biriginɔ ye ò kēkē.

⁷ Akū ò ò kè yaku n gbēdake kū ò kú gó pì do gūnnone, ò su ò kpányī. Kū ò sù, ò kpòò kà gó mèn pla pino pà ari ò ye ò kpáte.

⁸ Kū Simo Pita è le, à kùte Yesu gbá sare à pì: N go ma sare Dikiri, zaakū durunnakerin ma ũ.

⁹ Simo bídi kè kū gbē kū ò kú leeleno n pínki kpò dasi kū ò kùu pì yāi.

¹⁰ Lemε do Yamisi kū Yuhanao, Zebedi né kū ò de kō gbēnna ũ kū Simo bídi kè se. Akū Yesu pì Simone: Nsun tó vīna n kūro. Zaa gbāra bisāsirin ìnigō wete.

¹¹ Kū ò kà kū n góo bara, akū ò pò sīnda pínki tòn ò tèi.

Kusu werekōanaa (*Mat 8:1-4, Maa 1:40-45*)

¹² Zīkea Yesu kú wēte ke gūn, akū gōgbē kū kusu dàala sù. Kū à Yesu è, à wùte a kùaa, à wé kèa à pì: Dikiri, tó n yei, ìni fō n ma werekōa swáswa.

¹³ Akū Yesu ò bò à nàa à pì: Má yei, n gō swáswa. Zaa gwe gōno a kusu làka.

¹⁴ Akū Yesu pìne: Nsun o gbēke maro. N gè n n zīda mo sa'oriine, n sa'opo kū Musa dìte kpá n werekōana sèeda ũ gbēnone.

¹⁵ Yesu baaruu dàgula de yāla. Gbēno dìgō kakara dasi ò a yā ma, de à n werekōa kū n gyāno do.

¹⁶ Akū Yesu dìgō bo n té àgō gé adua ke gusare.

Kōnde werekōanaa (*Mat 9:1-8, Maa 2:1-12*)

¹⁷ Zīkea Yesu ten yā dañne. Farisi kenɔ kū ludayādanneri kenɔ vutena gwe. Ò bò Galili kū Yudea wēteno gūn pínki kū Yurusalemuo. Luda gbāna kú kāao, akū àten gyāreno werekōa.

¹⁸ Akū gbēkeno sù, ò kōnde sēna kū wútebooo, òten zé wete ò gē kāao ò a dìte Yesu are.

¹⁹ Kū odi gēki ero pari yāi, akū ò didi kāao kpé musu, ò kpé fō, akū ò a kipa kū a wútebooo zàa gūn Yesu are.

²⁰ Kū Yesu è ò a náani vī, à pì: Ma gbē, n durunnano kēm̄ma.

²¹ Ludayādannerino kū Farisi pino ò n nēsēe gūn: Dín gbē kū àten doke kū Ludao dí ũu? Dí mé ani fō à durunna kēm̄ma, tó adi ke Luda ado baasiroo?

²² Yesu n laasun dō, akū à n lá à pì: Bóyāi àten laasun bire taka lé á nēsēe gūnn?

²³ Tó ma pì a durunnano kèa, ke tó ma pì à fute à taa o, a kpate mé à aragaa?

24 Ma ò ɛ de àgõ dõ kũ Bisāsiri Né durunnakēmmana iko vī zīte lamε. Akũ à pì kònɔde pìine: Ma ònne, ò fute ò n wútebo sé ò tá be.

25 Gwe gònɔ à fute à zè ò wára, à a wútebo pìi sè à tà be, àten Luda sáabu kpá.

26 Gbē sīnda pínki lé àte, akũ ò Luda tó bò. Vīna gūn ò pì: O daboyā è gbāra.

Levi sisinaa

(Mat 9:9-13, Maa 2:13-17)

27 Abire gbera Yesu bò, akũ à be'ogɔsiri kũ òdi pine Levi è vutena a be'ogɔsikin. À pìine: Ò mós ò témai.

28 Akũ à fute, à pò sīnda pínki tòn à tēi.

29 Akũ à pòble zókõ kè a bea à Yesu sisia, be'ogɔsirino kũ gbē pāndeno ten pòble kũnwo dasi.

30 Akũ Farisino kũ ò ludayādannerinò yākete kà a òbanɔ ò pì: Bóyāi àten pòble, àten í mi kũ be'ogɔsirino kũ kifirino?

31 Akũ Yesu wèrma à pì: Gbē kũ à aafia vī bàka kú kũ likita yāoro, sé gyāre.

32 Mádi su gbē manano sísi ò ò n èse litero, sé kifirino.

Léyīna yā

(Mat 9:14-17, Maa 2:18-22)

33 Akũ ò pìine: Yahaya òbanɔ òdigõ lé yī, ògõ adua ke baala'i. Lemε kũ Farisi òbanɔ do. Ama ò gbēno òdigõ pòble òdigõ í mi.

34 Akũ Yesu wèrma à pì: Áni fõ à pi nɔseri gbēno lé yī gɔro kũ à kú kũnwo yá?

35 A gɔro ni su kũ oni nɔserii pì bo ò té. Zī pìian oni lé yī sà.

36 Yesu yā lèkōañne do à pì: Gbēke di uta dufu li ò di a zīlaro. Tó ò kè ɛ, uta dufu ni yakamε, a zī ni kō sé kũ uta dufu nambataoro.

37 Òdi sèwē dufu ká tūru zī gūnlo. Tó ò kè ɛ, wē dufu pì ni tūru pūtāme, ani kótε, tūru ni yaka.

38 Oi, òdi sèwē dufu ká tūru dufu gūmmε.

39 Gbē kũ à kō dõ kũ wē zī minao di a dufu sáabu kpáro, àdi pi a zī mé à nna.

6

Kámmabogɔro yā

(Mat 12:1-14, Maa 2:23-3:6)

1 Kámmabogɔro zī kea Yesu ten pā buranɔla, akũ a òbanɔ pòblewe wòro ò sùkã òn, òten só.

2 Akũ Farisi kenɔ pìine: Bóyāi àten yā kũ à de òdi ke kámmabogɔro zīro keε?

3 Yesu wèrma à pì: Ádi a kyó ke a è lákũ Dauda kũ a gbēno kè nà gɔro kũ nà teni ò deroo?

4 À gè Luda onn, à burodi kũ ò kàte Ludanε sè à sò, à kpà a gbēnoa, burodi kũ gbēke a sona zé vīro, sé sa'orino.

5 Akũ Yesu pìine: Bisāsiri Né mé à iko vī kámmabogɔro.

6 Kámmabogɔro pānde zī do Yesu gè aduakekpen, àten yā dañne. Gõgbē ke kú gwe, a ɔpla íbana.

7 Ludayādannerinò kũ Farisino ten Yesu tàasi ká, tó ani a werekōa kámmabogɔro zī, de ò yā le ò dia.

8 À ò laasun dõ, akũ à pì gbē kũ a ɔ íbanaa pìine: Ò fute ò ze zàa gūn. Kũ à fute à zè gwe,

9 akũ Yesu pìine: Mateni á lámε. À zé vī ò yā mana ke kámmabogɔro zī yá, ke a vāni? Ò gbē mì sín yá, ke ò a demε?

10 Yesu ò gwá à likańyī, akũ à pì gõgbē pìine: Ò n ɔ pìi poro. Kũ à pòro, akũ a ɔ kè a gbèn.

11 Farisinɔ pɔ fɛ manamana, akū ò lé kpàkūsū Yesui, deran oni kenε nà.

Zìri gbɛ̀nɔn kuri awɛɛplanɔ ditɛnaa
(Mat 10:1-4, Maa 3:13-19)

12 Gɔɔ birea Yesu bò à gèe adua ke sìsìgerɛɛi, akū à wé kè Ludaa gwāani ari gu gèe dɔ.

13 Kū gu dɔ, akū à a ìbanɔ sìsiai, à gbɛ̀nɔn kuri awɛɛplanɔ bò n té, à n díte zìrinɔ ũ.

14 Gbɛ̀ pìnɔ tón dí: Simɔ kū à tó kpàne Pita, a dakūna Anduru, Yamisi, Yuhana, Filipi, Batɔɔmiu,

15 Matiu, Tomasi, Alafeu né Yamisi, Simɔ kū òdi pinε Kokaride,

16 Yamisi né Yudasi kū Yudasi Isikariɔti kū à gò bonkpɛde ũo.

Yesu yádannɛna Galili
(Mat 4:23-25)

17 Yesu kipa kūńwo, à zè gusaraa, gu kū a ìba kparanɔ kū gbɛ̀ pario kún. Ò bò Yurusalemu kū Yudea būsuo pínki kū ísirale wɛ̀te kū ò kú Taya kū Sidɔ sarenɔ.

18 Ò sù a yā ma, de à n werekɔa kū n gyānɔ dɔ. Gbɛ̀ kū tāna ten wari dɔmmanɔ aafiaa lè dɔ.

19 Gbɛ̀ sīnda pínki ten wɛ̀te à ɔ naa, zaakū gbāna ten bo a gūn, à ten gbɛ̀ sīnda pínki werekɔamε.

Arubarikadenɔmε Yesu ìbanɔ ũ
(Mat 5:1-12)

20 Akū à wé sè à a ìbanɔ gwà à pì:
Arubarikadenɔmε ákɔnɔ takasidenɔ ũ,
zaakū kpata kū à bò Luda kīnaa de á pó ũ.

21 Arubarikadenɔmε ákɔnɔ kū nà teni á de teranɔ ũ,
zaakū áni kā.

Arubarikadenɔmε ákɔnɔ kū á ten ɔ dɔ teranɔ ũ,
zaakū áni yāa dɔ.

22 Arubarikadenɔmε á ũ,
tó ò zāágu, tó ò giái, tó ò á sɔsɔ,
tó ò á tó vāni sìsi Bisāsiri Né yāi.

23 Gɔɔ kū yā birenɔ á lé, à pɔnna ke à vīvī kū pɔnnao, zaakū á láada zɔkɔ ludambe. Len n dizinɔ kè annabinɔne le.

24 Waiyoo ákɔnɔ ɔgɔdenɔ,
a gīnake a á mēnnamanaa è kò.

25 Waiyoo ákɔnɔ kū á kāna teranɔ,
nà ni á de.
Waiyoo ákɔnɔ kū á ten yāa dɔ teranɔ,
áni wēnda ke à ɔ dɔ.

26 Waiyoo ákɔnɔ,
tó gbɛ̀ sīnda pínki teni á tó nna sí,
zaakū len n dizinɔ kè annabi ékedenɔne le.

Yena ìberɛɛi
(Mat 5:38-48)

27 Maten o ákɔnɔ kū á teni ma yā manɔne, àgɔ ye á ìberɛnɔi, à a mana ke gbɛ̀ kū ò zāágunɔne.

28 À sa mana o gbɛ̀ kū òdi sa vāni oárenɔne. À adua ke gbɛ̀ kū òdi wari dɔáwanɔne.

29 Tó gbɛ̀ n sān kè n gasu doa, n a do dɔne dɔ. Tó gbɛ̀ n uta zɔkɔ sīmma, òsun gīne kū n utanɛoro.

- 30 Tó gbē pọ wé kemma, ñ kpáa. Tó gbē n pọ simma, ñsun gbekaaro.
- 31 À ke gbēnonne lákú á ye ò keáre nà.
- 32 Tó gbē kú ò yeáinon á yeñyí, bó sáabun à víáree? Bee kifirinọ òdìgọ ye gbē kú ò yeñyĩnọ se.
- 33 Tó gbē kú òdi a mana keárenon adì a mana keíne, bó sáabun à víáree? Bee kifirinọ òdi ke le se.
- 34 Tó gbē kú á wé ò à pọ lerímanon adì pọ sákáíne, bó sáabun à víáree? Zaakú kifirinọ òdi pọ sákákõne, de ò le ò a gēne sí yáime.
- 35 Àgọ ye á iberenoi, à a mana keíne. À pọ sákáíne wéðisari, áni láada zókó le, áni gọ de Luda Musude néno ũ, zaakú adì a mana ke guturunone kú gbē vāninọ.
- 36 Àgọ wēnda ví lákú á De wēnda ví nà.

Kṣ taari'ena
(*Mat 7:1-6*)

- 37 Ásun gbē taari ero, Luda ni á taari e sero. Ásun yā vute gbēaro, Luda ni yā vuteáwaro. À sùru ke kú gbēno, Luda ni sùru ke kááo.
- 38 À gbē gba pọ, Luda ni á gba. Aní zaka mana kú à gbègbē à wē à pà yéere kááre á uta lén. Zaakú zaka kú ndi yóónne Luda ni yóonne se.
- 39 Akú à yā lèkṣáíne à pì: Vīna ni f₃ à gò kú vīnaanē yá? Ní pla ní pínki ni si wēenloo?
- 40 Íbaa òdìgọ de a dānnerilaro. Gbē kú à yā dàda papana de lán a dānnerii bàme.
- 41 Bóyāi nten sèburu kú à da n gbēdake wén e, akūsó nídi lí kú à da n wén yā daroo?
- 42 Mókón kú nídi límukutu kú à da n wén ero, ñni ke dera ñ o n gbēdakenē, à tò ñ sèburu kú à da a wén bonē? Manafikide! Ní límukutu kú à da n wén bo gĩa, gbasa ñ gu e swáswa, de ñ le ñ sèburu kú à kú n gbēdake wén bonē.

Gbē dṣna a yákenaa
(*Mat 7:16-20, 12:33-36*)

- 43 Lí mana òdi né vāni iro, lí vāni òdi né mana iro.
- 44 Òdi lí sīnda pínki dṣ a néame. Òdi kaka bo lè líaro, òdi geepi le lèkaraaro.
- 45 Gbē mana òdi a mana bo a mana kú à katena a gūmmē. Gbē vāni s₃ adì a vāni bo a vāni kú à katena a gūmmē. Zaakú yā kú à kò swēē gūnn lé ò.

Kpébori gbēnon plan
(*Mat 7:24-27*)

- 46 Bó yā mé à tò adìgọ ma sísi Dikiri, Dikiri, akú adì yā kú ma ò keroo?
- 47 Gbē kú à sù ma kínaa, à ma yā mà akú à zī kèa, mani mṓáre lákú ade de nà.
- 48 À de lán ēbori kú à wēe yò zāzā, à ē pète gbēea bàme. Kú swa pà, í dàgula à kà kpé pìi, adì yīgāro, kú ò bò mana yāi.
- 49 Gbē kú à ma yā mà akūsó adì zī kearo de lán ēbori kú à ē pète zīte pā wēeyōnaa sari bàme. Kú swa'i kài, akú à kòte bitim gōno. Kpé pìi yakanaa kè zókó.

7

Sozanọ gbē zókó zīkeri werekṣanaa
(*Mat 8:5-13*)

- 1 Kú Yesu yā bireno ò gbēnonne pínki à làka, akú à gēe Kapenamū.
- 2 Romu sozanọ gbē zókó ke kú gwe, à zīkeri ví à yei manamana, akú àten gyā ke à kà gana.
- 3 Kú gbē zókó pì Yesu baaru mà, à Yuda gbē zókóno zīa ò wé kea à su à a zīkerii pìi mì sí.

4 Kū ò kà Yesu kīnaa, ò wé kèa gbāngbān ò pì: Gbē pìi kà ò kpáí.

5 À ye ó burii, àkū mé à aduakekpe d̀wèrè.

6 Akū Yesu g̀èe kúnwo. Kū à kà káni kū a beo, akū gbē z̀k̀k̀ pì a gbēnnaǹ z̀ ò yā dí onè: Dikiri, òsun wari d̀o n z̀idaaro, mádi ká kū ò g̀è ma bearo.

7 A yā mé à tò ma d̀ite kū mádi ká mà su n kīnaa ma z̀idaro. Ò yā o, ma z̀ikeri ni werek̀sa.

8 Zaakū makū se ò iko v̄imame, má iko v̄i sozaǹa. Madì o n gbē done à gé, akū àdi gé. Madì o a pāndenè à m̀ó, akū àdi su. Madì o ma z̀ikeriine à adikū ke, àdi ke.

9 Kū Yesu yā pìi mà, à bò a sare. Akū à litè à pìi gbē kū ò téaiǹone: Maten oáre, mádi e gbēke ma náani kè le bee Isarailaǹo téro.

10 Kū z̀irrii p̀ino èra ò sù, ò è z̀ikerii p̀i werek̀sa.

Gyaaǹo né m̀èn do légelege vuna gan

11 Abire g̀bera Yesu g̀èe ẁete kū òdi pi Naini g̀un. A ìbaǹo kū gbē pāndeǹo g̀èe k̀ao dasidasi.

12 Kū à kà káni kū ẁete p̀i b̀inileo, à è ò g̀è sena òten boo. Gyaaǹo né m̀èn do légelegeme. Ẁetepideǹon kú kū ǹogbē p̀iio dasi.

13 Kū Dikiri a è, akū à k̀ene ẁenda, à p̀ine: Òsun óo d̀oro.

14 Akū à nà g̀èe p̀iio, à o nà a àkpatii. Kū gbē kū ò senaǹo z̀è, akū à p̀i: Kefenna, ma ònne ò vu!

15 Akū g̀èe p̀i v̀ute à nà yā'onaaaa. Akū Yesu a kpà a daa.

16 V̄ina gbēǹo k̀ù ǹ p̀inki, ò Luda sáabu kpà ò p̀i: O annabi z̀k̀k̀ è ó té. Ò p̀i d̀o: Luda sù a gbēǹo gwa.

17 Akū Yesu baaruu dà Yudea b̀usula kū b̀usu kū ò likaiǹo p̀inki.

Yahaya Da'itekèri z̀iriǹo

(Mat 11:1-19)

18 Yahaya ìbaǹo yā p̀ino bàbanè p̀inki. Akū Yahaya ǹ gbēǹon plaǹo s̀isi,

19 à ǹ z̀i Dikiria, ò a la, àkūme gbē kū ani su ũ yá, ke òg̀ó wé d̀o gbē pāndeime?

20 Kū gbē p̀ino kà Yesu kīnaa, ò p̀ine: Yahaya Da'itekèri mé à ó z̀i ò n la, m̀ok̀mmè gbē kū ani su ũ yá, ke òg̀ó wé d̀o gbē pāndeime?

21 Zaa gwe g̀oǹo Yesu gbēǹo werek̀sa dasi kū ǹ gyāǹo kū ǹ wāwāǹo kū ǹ tānaǹo. À tò v̄inaǹo gu è dasi d̀o.

22 Akū à p̀i Yahaya z̀iriǹone: À gé à yā kū a è, akūs̀o a màǹo gbāne. À onè v̄inaǹo ten gu e, ereǹo ten t́aa o, kusuǹo ten werek̀sa, s̀atoǹo ten yā ma, g̀eǹo ten vu, takasideǹo ten baaru nna waazi ma.

23 Arubarikaden gbē kū àdi fu ma yāaro ũ.

24 Kū Yahaya z̀iriǹo tà, Yesu Yahaya yā ò parine à p̀i: Bón a ge gwa gbárannan? Kàpa kū ìa ten ỳigān yá?

25 Bón a ge gwa s̀aa? Gbē kū à p̀okasa zāre danan yá? Nnamari kū òdi p̀okasa mana daǹo d̀ig̀ó kú k̀inabeame.

26 Bón a ge gwa s̀aa? Annabiin yá? Lemè! Maten oáre à de annabila se.

27 Zaakū Yahayan ò a yā k̀è Luda yān ò p̀i:

Mani ma z̀iri g̀bare n ā

à z̀é kekènnè.

28 Maten oáre, ǹogbē né'inaa g̀un gbēke dí ká Yahaya ũro. Bee kū abireo gbē kū à de gbē kpède ũ kpata kū à bò Luda kīnaa g̀un deala.

29 Kū gbē s̀inda p̀inki a yā mà, ari kū be'og̀osiriǹo sé, ò yā nna kpà Ludaa, zaakū Yahaya ǹ da'ite k̀è.

³⁰ Farisinɔ kũ ludayādannerinɔ sɔ, ò gí yā kũ Luda d̄ite à keńnei, akũ odi we kũ Yahaya n̄ da'ite k̄ero.

³¹ Yesu p̄i: Bón mani gb̄aragb̄enɔ kpákúsũoo? Bón ò bók̄s̄aoo?

³² Ò de lán né kũ ò kú ete gũn, òten lé zuk̄s̄inɔ bà òten p̄i:

O úra p̄éare, ádi ũ w̄aro.

O w̄enda l̄e siáre, ádi s̄o d̄oro.

³³ Zaakũ Yahaya Da'itekerii sù, adi burodi sóro, adi s̄ew̄e miro, akũ a p̄i t̄anademe.

³⁴ Bisásiri Né sù, ádi p̄ó ble, ádi í mi, akũ a p̄i: Guturu w̄emiriime, be'oḡosirinɔ kũ durunnakerinɔ gb̄enname.

³⁵ Ama òdi ònd̄o d̄o a yákenaaame.

Nísi gb̄i nna kuna Yesu gb̄aa

³⁶ Farisi ke Yesu s̄isi à su à p̄ó ble k̄aao. Yesu ḡe a bea, akũ àten p̄ó ble gengesekena.

³⁷ Nɔgb̄e dàv̄anide ke kú w̄ete p̄i gũn. Kũ à mà Yesu ten p̄ó ble Farisi p̄i bea, akũ à ḡe gwe kũ kpáluba f̄itinnao kũ nísi gb̄i nnao kú a gũn.

³⁸ À z̄e a kpe a gb̄a sare, àten s̄o d̄o. A w̄et̄e ten t̄o a ḡesekpea, akũ àten wara kũ a mik̄ao, à lé p̄epe a gb̄aa, akũ à nísi gb̄i nna p̄i k̄ua.

³⁹ Kũ Farisi kũ à a s̄isi p̄i è le, akũ à p̄i a sw̄e gũn: Tó gb̄e p̄i bi annabiime, de à nɔgb̄e kũ àten ɔ naa dí taka d̄e, kũ dàv̄anidem̄e.

⁴⁰ Akũ Yesu p̄i Farisi p̄ine: Simɔ, má yáke v̄i mà onne. Simɔ p̄i: N̄ o, Danneri.

⁴¹ Yesu p̄i: ɔḡodakeri ke mé à kun, gb̄enɔn planɔ a f̄ina k̄una, gb̄e do andurufu ɔḡo w̄a pla kpe bas̄oro, gb̄e do s̄o ɔḡo bupla akuri.

⁴² Kũ ò p̄oke v̄i ò f̄ina booro, akũ à t̄onne n̄ pla n̄ p̄inki. N̄ té, dí mé aniḡo yei de a dakelaa?

⁴³ Simɔ w̄e à p̄i: Maten da gb̄e kũ ò t̄one kũ ɔḡo z̄k̄oome. Yesu p̄ine: N we mana.

⁴⁴ Akũ Yesu are d̄o nɔgb̄e p̄ia, à p̄i Simɔne: N nɔgb̄e p̄i è yá? Kũ ma ḡe n bea, n̄di í kp̄ama ma gb̄a p̄i p̄i, akũ nɔgb̄e p̄i ma gb̄a p̄i kũ a w̄et̄e, à w̄ara kũ a mik̄ao.

⁴⁵ N̄di lé p̄emaro. Nɔgb̄e p̄i s̄o, zaa ḡoro kũ ma ḡe la, adi k̄amma bo kũ lépena ma gb̄aaoro.

⁴⁶ N̄di nísi má ma m̄iario. Nɔgb̄e p̄i s̄o, à nísi gb̄innade kũ ma gb̄anɔa.

⁴⁷ Abire yá mé à t̄o maten onne, à yemai manamana kũ a durunna z̄k̄o k̄e a yáime. Gb̄e kũ ò a k̄e kũ a f̄itio s̄o, yenyi f̄itinlen àdiḡo v̄i.

⁴⁸ Akũ à p̄i nɔgb̄e p̄ine: N durunnano k̄enne.

⁴⁹ Akũ gb̄e kũ òten p̄ó ble l̄el̄enɔ òk̄one ò p̄i: Dín gb̄e p̄i ũ, kũ àten durunnano k̄em̄maa?

⁵⁰ Akũ Yesu p̄i nɔgb̄e p̄ine: Ma náani kũ n k̄e mé à n sura bà. N̄ tá be aafia.

8

Nɔgb̄e kũ ò té Yesuino

¹ Abire gbera Yesu kur̄e w̄ete kũ w̄et̄e, lakutu kũ lakutuo, àten waazi ke, àten kpata kũ à b̄o Luda k̄inaa baaru nna kp̄áine. A z̄iri gb̄enɔn kuri aw̄eplanɔ ḡe k̄aao

² kũ nɔgb̄e kũ à t̄anano b̄o n̄ gũn à n̄ w̄erek̄o kũ n̄ gȳanɔ. Mariama kũ òdi pine d̄o Mariama Magadaleni kũ Yesu t̄ana m̄en supplanɔ b̄ote a gũn kú n̄ té

³ kũ Her̄odu begwari Kuza nanao Yoanao kũ Suzanao kũ nɔgb̄e p̄andenɔ dasi. Òdiḡo Yesu kũ a ibanɔ gwa kũ p̄ó kũ ò v̄io.

Yalɛkɔana kɔ pɔwɛfariio
(*Mat 13:1-23, Maa 4:1-20*)

- ⁴ Ò bò wɛtɛ kɔ wɛtɛo ò kàkara Yesui, akɔ à yà lɛkɔaɲne à pì:
⁵ Búbari ke mé à bò à gɛɛ pɔwɛ fá. Lákú àtɛn fá nà, a kenɔ lɛtɛ zé gūn ò taa òa, akɔ bānɔ sù ò blè.
⁶ A kenɔ lɛtɛ gbɛ sàraa musu. Kú ò bùtɛ, akɔ ò gàga, kú odi mɔtɔ lero yāi.
⁷ A kenɔ lɛtɛ lɛnɔ gūn, akɔ lɛɛ fùtɛ kúɲwo lɛɛɛ à nàkaraɲma.
⁸ A kenɔ sɔ à lɛtɛ zītɛ mana gūn, akɔ ò bùtɛ ò né ò lɛu basɔɔro. Kú à ò lɛ, à pùtā à pì: Gbɛ kú à sã vī à yā pì ma.
⁹ A òbanɔ a là yā pì bɔkɔtɛnaai.
¹⁰ Akɔ à pì: Luda á gbá zé à kpata kú à bò a kīnaa asirinɔ dɔ, ama madì o gbɛ kparanɔne kú yalɛkɔanaaome, de ò gu gwa pɔke'ena sari, ò yā ma a dɔro dɔnaa sari.
¹¹ Yā pì bɔkɔtɛnaan dí: Pɔwɛ pì bi Luda yāme.
¹² Zé gūn pɔnɔ de lán gbɛ kú òdi Luda yā manɔ bà, akɔ Ibilisi dì su à yā pì bo n swɛɛ gūn, de òsun Luda náani ke à n sura baro yāi.
¹³ Gbɛ sàraa musu pɔnɔ de lán gbɛ kú òdi Luda yā ma ò sí kú pɔnnaonɔ bà, ama ò zīni vīro. Òdi Luda náani ke gɔrɔ pla, ama tó ò n yɔ ò gwà, òdi fume.
¹⁴ Pɔwɛ kú ò lɛɛ lɛnɔ gūnnɔ de lán gbɛ kú òdi Luda yā manɔ bà, ama andunia damukɛna kú aruzɛke yāo kú pɔnnakɛnaaoo dì nakaraɲma, òdi fɔ ò né ò i à mào.
¹⁵ Zītɛ mana pɔnɔ de lán gbɛ kú òdi Luda yā ma kú nɛɛpurao òdi sí kú nɛɛmanaonɔ bà, akɔ òdi mɛna fɔ ari ò gé karana kɛo.

Yalɛkɔina kɔ fitilaa
(*Maa 4:21-25*)

- ¹⁶ Òdi fitila na ò ta kútɛa ke ò ditɛ gádo gbáruro. Òdi di a dibɔɔ musume, de gbɛ kú òtɛn gɛnɔ gupura e yāi.
¹⁷ Pɔke kú utɛna kú oni gí boo gupurairo. Asiriyā ke kun kú oni ma ò gí o gupuraaairo.
¹⁸ Abire yāi à yā ma kú laakarriio. Gbɛ kú à pɔ vīn Luda ni karane. Gbɛ kú à pɔke vīro sɔ, bee pɔ kú àtɛn da á vī Luda ni sía.

Yesu danɛnɔ
(*Mat 12:46-50, Maa 3:31-35*)

- ¹⁹ Yesu da kú a dakūnanɔ sù a kīnaa, akɔ odi le ò nairo pari yāi.
²⁰ Akɔ ò pìnɛ: N da kú n dakūnanɔ kú bàai, ò ye n enaai.
²¹ Akɔ à wɛmɛma à pì: Gbɛ kú òdi Luda yā ma ò zī kɛanɔme ma da kú ma dakūnanɔ ũ.

Yesu zàgãĩa zɛnaa
(*Mat 8:23-27, Maa 4:35-41*)

- ²² Zíkea Yesu gɛ gó'itɛ gūn kú a òbanɔ, akɔ à pìnɛ: Ò bikú sɛbɛɛ bara. Akɔ ò dà zén.
²³ Gɔrɔ kú òtɛn gé, i Yesu sɛ. Akɔ zàgãĩa fùtɛ sɛbɛla, í tɛn ká gó gūn, ò kú kari gūn.
²⁴ Akɔ a òbanɔ nài ò a vù ò pì: Danneri! Danneri! Ótɛn ká í tɛ! Akɔ à fùtɛ à gí ïane kú í kú àtɛni n gó yīpayīpao, akɔ à zè, gu kè kítikiti.
²⁵ Akɔ à pìnɛ: Á ma náani vīroo? Akɔ yā pii bò n sare, vīna n kú, akɔ ò òkɔne: Dín gbɛ dí ũ sɛɛ? Bee ïa kú ío, àdi yā ditɛɲne, akɔ àdi a yā mame.

Tānanɔ gbarɛna alɛɛnɔ
(*Mat 8:28-34, Maa 5:1-20*)

- ²⁶ Akɔ ò kà Gadara bùsun sɛbɛɛ bara, Galili bùsu ifāboki kpa.

27 Kū Yesu bikù í bara, à dàkare kū wēte pì gōgbē kū à tãna vīo. À gɔɔ pla kè adi pókasa naawaro. Àdigō kú bero, sé miranɔ té.

28-29 Òdi a yī kū m̀kakōananɔ, òdi a da lín a kūna yāi, ama àdi m̀kakōanaa pìnɔ kēkēme, tãna pìi dì a si sèn. Kū à Yesu è, akū à wiki lè, à sù à kùte a are, akū à pùtã à pì: Yesu, Luda Musude Né, bón ó vī kō ɔ̄i? N yā nna! Ñsun wé tãmaro. À ò lɛ kū Yesu ò tãna pāsī pì bo a gūn yāime.

30 Akū Yesu a là à pì: N tón deraa? Akū à wèala à pì: Ma tón Dasi. Zaakū tãnanɔn kú a gūn dasime.

31 Akū tãna pìnɔ kùte kè Yesune manamana ò pì, àsun n gbare ò si Zīngo wèe l̀kotoo gūnlo.

32 Alɛde kpàsa zōkō kú gwe, òten pò ble s̀s̀s̀gerɛi. Akū tãna pìnɔ wé kè Yesua à n gba zé ò gē n gūn. Yesu n gbá zé,

33 akū tãnanɔ gò gbē pìia ò gè alɛdenɔ gūn. Akū alɛde kpàsaa pìi wì kū bàao, ò sòro s̀s̀s̀gerɛi ò si sèben ò gàga gwe.

34 Kū alɛdɛdārinɔ è lɛ, ò bàa lè ò gè ò yā pìi bàbañne wēte gūn kū buranɔ.

35 Akū ò b̀te de ò yā kū à kèe pì gwa. Kū ò sù Yesu kīnaa, ò gbē kū tãnanɔ gòaa pìi è vutena Yesu gbá sare kū pókasao dana, à kú a laakariia. Akū vīna n kū.

36 Kū gbē kū ò yā pìi è kū wéonɔ ònne deran ò tãnade pìi wèrekōa nà,

37 akū Gadara bùsu gbēnɔ pínki kùte kè Yesune à bo n bùsun, zaakū vīna n kū manamana. Akū à gè gó'ite gūn, àten tá.

38 Gbē kū tãnanɔ gòaa pì kùte kène de à tá kãao, ama Yesu gine à pì:

39 Ñ era n tá n bea, n yā kū Luda kènne ònne pínki. Akū à tà, à yā kū Yesu kèare kpàkpaa kè wēte pìi gūn pínki.

Yairu né vuna kū nōgbē kū à ɔ̄ nà Yesu utaaao

(Mat 9:18-26, Maa 5:21-43)

40 Kū Yesu era à sù, akū gbēnɔ gbānake kpai, zaakū gbē sīnda pínki teni a dāme.

41 Akū gōgbē kū à de aduakɛkpe gbē zōkō ũ kū òdi pine Yairu sù à wùte a kùaa Yesu gbá sare, à kùte kène de à gé a bea,

42 kū a né mèn do légelege ten ga yāi. Nénɔgbē pìi kà wè kuri awɛɛpla. Kū Yesu ten gé, akū pari ten nakaraa.

43 Nōgbē ke kú gwe, aru dì b̀tea à kà wè kuri awɛɛpla. Pó kū à vī pínki à dè ɛɛdenɔ kīnaa, ama gbēke dí f̄s̄ à a wèrekōaro.

44 Kū à nà Yesui kpe kpa, akū à ɔ̄ nà a uta léa. Zaa gwe gōnɔ a arubotena zè.

45 Akū Yesu pì: Dí mé à ɔ̄ nàmaa? Akū n gbē sīnda pínki pì á a yā dōro. Akū Pita pì: Danneri, gbēnɔ likanyī òten nakaramma.

46 Akū Yesu pì: Gbēke ɔ̄ nàma, zaakū má dō kū gbāna bò ma m̀e gūn.

47 Kū nōgbē pìi è ò a yā dō, akū à sù àten lukaluka, à wùte a kùaa a gbá sare, akū à yā kū à tò à ɔ̄ nàaa ò gbē sīnda pínki wára kū lākū à aafia lè nà gōnɔ.

48 Yesu pìne: Nōgbē, ma náani kū n kè mé à n werekōa. Ñ tá be aafia.

49 Kū Yesu kpé àten yā o, ò bò aduakɛkpe gbē zōkō pì bea, ò sù ò pìne: N né pìi kè sari, ñsun wari dō danneriia doro.

50 Yesu yā pìi mà, akū à pì Yairune: Ñsun tó swè kēnguro. Ñ ma náani ke dé, ani werekōa.

51 Kū à kà a bea, adi we gbēke gè kãaoro, sé Pita kū Yuhanao kū Yamisio kū né pì de kū a dao.

52 Gbē kū ò kú gweno ten ɔ̄ dō n pínki, òteni n zīda kēkē. Akū Yesu pì: Ásun ɔ̄ dōro. Adi garo, àten i omɛ.

- ⁵³ Akū ò a lalandi kè, zaakū ò dǝ kū né pìi gà kò.
⁵⁴ Yesu a kù a ɔa, akū à pùtǎ à pì: Nénɔkpare, ò vu!
⁵⁵ Akū à wèndii sù, à fùte gǝnɔ. Yesu pì ò pòble kpáa.
⁵⁶ Yǎ pìi bò né pì de kù a dao sarɛ, akū Yesu ò́nne òsun yǎ kù à kèe pì o gbèke maro.

9

Yesu zիրոյն շինա

(*Mat 10:5-15, Maa 6:7-13*)

- ¹ Yesu a ìba gbènnɔn kuri awɛɛplanɔ sisiai, akū à ñ gbá gbána kù ikoo ò tǎna buri sǐnda pínki go rǐma, ò gyǎnɔ werekǝamǐma.
² Akū à ñ zǐ ò kpata kù à bò Luda kǐnaa yǎ waazi ke, ò gyǎrenɔ werekǝa.
³ À pǐ́nne: Ásun pòke sé à géoro, gò ke bǝkɔlokona ke zána ke ɔgɔ ke uta mèn pla.
⁴ Ǫn kù a kipan, àgǝ kú gwe ari à gé boo wète pìi gǐn.
⁵ Wète kù odi gbǎnake kpáárenlo, à bon à lukutè warawara á gbánɔa ñ tona kù Ludao sèeda ũ.
⁶ Akū ò dà zén, ò kurè wète kù wèteo, ò baaru nna kpá́nne, ò gyǎnɔ wèrekǝamǐma gu sǐnda pínki.

Herɔdu bídikɛnaa

(*Mat 14:1-12, Maa 6:14-29*)

- ⁷ Kù kǐna Herɔdu yǎ birennɔ mà pínki, akū à bídi kè, zaakū gbèkenɔ ten pi Yahaya Da'itekɛri mé à fùte bona gan.
⁸ Gbèkenɔ pì Iliasu mé à bò à sù́nma, gbèkenɔ pì dɔ annabi yǎnɔ doke mé à vù.
⁹ Herɔdu pì: Ma Yahaya mǐ zǝ. Dín gbè kù ma a baaru mǎa pì ũ sée? Akū àten wete ñ wé ke pla.

Yesu pòblekpana gǝgbè gbènnɔn dúbu sɔɔronɔa

(*Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Yuh 6:1-14*)

- ¹⁰ Kù zիրիլ pìnɔ sù, akū ò yǎ kù ò kènnɔ gbǎ Yesune. Akū à ñ séte nǐtène à gèe kù́nwo wète kù òdi pi Betesaida.
¹¹ Kù pari dǝ, akū ò pètei. À gbǎnake kpányǐ, à kpata kù à bò Luda kǐnaa yǎ ò́nne, akū à gbè kù ò ye ò ñ werekǝannɔ wèrekǝa.
¹² Kù ifántè bùsa, zիրի gbènnɔn kuri awɛɛplanɔ nài ò pìne: Ñ gbènnɔ gbare ò gé kipaki kù pòbleo wete lakutu kù bura kù ò kú kǎninnɔ gǐn, zaakū sènte pòrtun ó kú la.
¹³ À pǐ́nne: Ákǝnɔ à pò kpámǐma ò ble. Akū ò pì: Burodi mèn sɔɔro kù kpò mèn plao ó vǐ. Séde ò gé pòble lú gbè dínɔne ñ pínki.
¹⁴ Gǝgbènnɔn kú gwe gbènnɔn dúbu sɔɔro taka. Akū à pì a ìbanɔne: À tó ò vute gǎ kù gǎao gbènnɔn bupla akurikuri.
¹⁵ Akū ò kè ɛ, ò ñ vútevute ñ pínki.
¹⁶ Akū à burodi mèn sɔɔro kù kpò mèn pla pìnɔ sè à a wé sè musu à arubarikaa dàn. Akū à lilikǝre à kpà a ìbanɔa, ò kpáatete gbènnɔne.
¹⁷ Ò pò blè ò kǎ ñ pínki, akū ò a kusu kù ò gǝnɔ sète tǎnko kuri awɛɛpla pà.

Pita Yesu Arumasihukɛna onaa

(*Mat 16:13-23, Maa 8:27-33*)

- ¹⁸ Zǐkea kù Yesu ten adua ke ado, a ìbanɔ sù ò a lè, akū à ñ lá à pì: Dín gbènnɔ dǐ pi má de a ũu?
¹⁹ Ò wèa ò pì: Gbèkenɔ dǐ pi Yahaya Da'itekɛriime, gbèkenɔ dǐ pi Iliasu, gbèkenɔ dǐ pi dɔ annabi yǎnɔ doke mé à vù.

20 Akū à n lá à pì: Ákōnō sō, dín adì pi má de a ũu? Pita wèa à pì: Luda gbē Arumasihumε n ũ.

Yesu a ga kū a vunaao yā'onaa
(Mat 16:21-28, Maa 8:31-9:1)

21 Akū à gínne òsun yā pì o gbēke maro.

22 Akū à pì dō: Séde Bisāsiri Né wétāmma le manamana, gbē zōkōnō kū sa'orikinō kū ludayādannerinō ni gíi, oni a de, a gōrō aakōde zī ani vu.

23 Akū à pínne n pínki: Tó gbē ye à ke ma ìba ũ, séde à gí a zīda wèndiii, àgō a lígbāndurukpana sé lākū gu dīgō dō nà àgō téomai.

24 Gbē kū à ye àgō a wèndi kūna ni kurai. Gbē kū à gí a wèndiii ma yāi sō, ade nigō wèndi vī.

25 Tó gbē andunia lè pínki, à a zīda lilin kèo à kūra a wèndiii, bó àreen ani lee?

26 Tó gbē makū kū ma yāo wé'i kù, Bisāsiri Né ni ade wé'i kū gōrō kū ani su a gakuri gūn kū a De gakurio kū a malaikanō gakurio.

27 Yāpuran maten oárε, gbēkenō kú la kū oni garo ari ò kína kū Luda kà e.

Yesu linaa
(Mat 17:1-8, Maa 9:2-8)

28 Yā pì onaa gbera à kà azuma do taka bà, akū à Pita kū Yuhanao kū Yamisio sè à dìdì kūnwo kpia de à adua ke.

29 Kū àten adua ke, a ānn líte a pókasanō kè púu táitai.

30 Kānto gbēnōn planōn kú kāao, Musa kū Iliasuo, òten yā o kū Yesuo.

31 Ò bò ò súa gakuri gūn, òten andunia kū ani tó zaa Yurusalemu yā o.

32 I Pita kū a gbēnō sè. Kū ò vù, ò Yesu gakuri è kū gbēnōn pla kū ò zena a sarεnō.

33 Kū gbēnōn pla pìnō ten kēkōa kū Yesuo, Pita pìnε: Dikiri, à mana kū ó kú la. Ò kuta dō mèn aakō, n pó mèn do, Musa pó mèn do, Iliasu pó mèn do. À dō yā kū áten oro.

34 Kū àten o le, ludambe luku kipa à dàńla. Kū ò kú a gūn, vīna n kú,

35 akū ò kòtoo mà a gūn à pì: Ma Né kú ma a sèn dí. À a yā ma.

36 Kòtoo pì manaa gbera ò è Yesu mé à gō gwe ado. A ìbaa pìnō n lé kù, odi yā kú ò è o gbēke ma gōrō kùaro.

Négbē tånade werekōanaa
(Mat 17:14-18, Maa 9:14-27)

37 Kū gu dō, ò kipa kpi pìi musu, akū gbēnō sù da Yesule dasi.

38 Zāa gūn gōgbē ke pūtā à pì: Danneri, n yā nna! N ma né gwa, zaakū ma né mèn do kú má vīn gwe.

39 Tāna dī futea, akū àdi wiki lé kānto. Àdi a pāte àgō bigiri keke àgō lé'ifuta bōte, àdi wari dōa àdi goa likalikaro.

40 Ma wé kè n ìbanōa ò pé tāna pìia à bo, akū ò fūa.

41 Yesu pì: Gbāragbē yakana ludanaanikerisarinō! Manigō kú kāáo ari bōrεε? Manigō mena kāáo ari bōrεε? N mó kú n né pìio la.

42 Ari né pì gō gé nai, akū tāna pì a pāte, àten bigiri keke. Akū Yesu gí tāna pìnε à né pìi wèrekōa, akū à a kpà a dea.

43 Luda gbāna zōkō yā pìi bò n sarε n pínki.

Yesu era à a ga yā'onaa
(Mat 17:22-23, Maa 9:30-32)

Gbēnō lé wè Yesu yākenaa pínki, akū à pì a ìbanōnε:

44 Àgō yā dīkīna kūna á nèseε gūn. Oni Bisāsiri Né na gbēnōnε n cī tera.

45 Odi yā pì dòrɔ dōro, a mì utenañne, ò fùà, akū vīna n kū ò yā pì gbekaa.

Denlayā

(Mat 18:1-5, Maa 9:33-37)

46 Akū ò fùte kū lékpakōao denakōla yā musu.

47 Yesu laasun kū à kú n nèsɛɛ gūn dō, akū à né fíti sè à a zè a sare,

48 à pìñne: Gbē kū à né dí taka si ma ìbake yāi, makūme à ma si. Gbē kū à ma si sō, ade gbē kū à ma zī sìme. Gbē kū à a zīda dìte kīana á té mé à gbē zōkō ũ.

Gbē kū adi ibere sé kãáoro bi a gbēndome

(Maa 9:38-40)

49 Akū Yuhana pì: Danneri, o gbēke è, àten tãnanɔ goñma kū n tóo, akū o ginɛ, zaakū ó gbēnlo.

50 Akū Yesu pì: Ásun gínero, zaakū gbē kū adi ibere sé kãáoro bi á gbēndome.

Samaria b̄usu lakutu gina Yesui

51 Kū Yesu tana ludambe gɔrɔ kà kãni, à mìi pè Yurusalemua.

52 Akū à gbēnɔ gbàre ò dòáre are, akū ò gèè ò gè Samaria b̄usu lakutu ke gūn de ò soru kenɛ.

53 Akū lakutude pìnɔ gí a sí kū à mìi pè Yurusalemua yāi.

54 Kū a ìba kenɔ Yamisi kū Yuhanao è le, ò pì: Dikiri, n ye ò pi té bo ludambe à su à n kakaten yá?

55 Akū Yesu lìte à kpàkěnyĩ.

56 Akū òten gé lakutu pãndea.

Tena Yesui

(Mat 8:19-22)

57 Kū ò té zén, gōgbē ke sù à pì Yesunɛ: Gu kū nten gén pínki, manigō ténnyĩ.

58 Yesu pìne: Gbēgbonnɔ n tò vī, bānɔ n sà vī. Bisāsiri Né sō à ìampaki vīro.

59 Yesu pì gbē pãndenɛ: N mó n témai. Akū gbē pìi pì: Dikiri, n tó ari ma de gèè kpágui gĩa.

60 Yesu pìne: N tó gènɔ n gènɔ vī. Mòkōn sō, n gé kpata kū à bò Luda kīnaa yā waazi ke.

61 Gbē pãnde pì dɔ: Manigō ténnyĩ Dikiri, ama n tó mà gé lé za ma bedenɔa gĩa.

62 Yesu pìne: Gbē kū swakure na a oĩ, tó àten kpe gwa, ade dí kō sé kū kpata kū à bò Luda kīnaaoro.

10

Gbēnɔn baaakō akuri awɛɛplanɔ zīnaa

(Mat 11:20-27, 13:16-17)

1 Abire gbera Dikiri gbēnɔn baaakō akuri awɛɛpla pãndenɔ dìte, akū à n zī gbēnɔn plapla ò doáre are wēte kū gu kū á ye à génnɔo pínki.

2 À pìñne: Pókēna zōkō, ama a zīkerinɔn dasiro. À wé ke Buradea de à zīkerino gbare ò a pó keke.

3 À da zén. Mateni á zī lán sãne b̄orɔnɔ bà lewannanɔ téme!

4 Ásun ɔgɔsɔnɔ séro ke b̄òkòlokona ke kyatenɔ. Ásun ze zén à fɔ kpá gbēkearo.

5 On kū a gēn pínki à pi gĩa Luda on pì gba aafia.

6 Tó aafiade kú gwe, á fɔ aafiade ni gōne. Tó à kú gwe sōro, ani era à suáwame.

7 Agō kú on pìi gūn, à pómína ke pòble kū ò kpááwa ble, zaakū zīkerii kà à a láada le. Ásungō kipaki lilin kero.

8 Wēte kū a gēn akū ò á sí, à pó kú ò sùoáre ble.

⁹ À wēte pì gyārenɔ werekɔa, à o gbēnɔne kpata kũ à bò Luda kĩnaa kà kãni kũnwɔ.

¹⁰ Tó a gē wēte gũn, tó odi á sí s̄ro, à bote gānulea à pi:

¹¹ Bee á wēte lukutē kũ à kpà ó gbála se, o wàra á tona kũ Ludaoo sèeda ũ. Àgɔ d̄s s̄ans̄an kũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa kà kãni.

¹² Maten oáre, yākpatekegɔɔ zĩ wétamma kũ Sɔɔmudenɔ ni le nigɔ s̄ana de wētepidenɔ póla.

¹³ Waiyoo Kɔrazidenɔ! Waiyoo Betesaidadenɔ! Tó ma daboyā kũ ma kè á ténɔ kè Taya kũ Sid̄so yā, de wētepidenɔ uta kasanɔ dàda, ò vùte tuburaa à ḡi kè n̄selitenaa sèeda ũ.

¹⁴ Yākpateke-gɔɔ zĩ á wétamma nigɔ de Tayadenɔ kũ Sid̄sdenɔ póla.

¹⁵ Á Kapenamudenɔ s̄s, áni gbā à z̄s Ludaan yá? Oni ɔ s̄ái ari gyāwān.

¹⁶ Akũ Yesu p̄i à ìbanɔne: Gbē kũ à á yā mà ma yā màme. Gbē kũ à ḡiái ḡimaimē. Gbē kũ à ḡimai s̄s, ade ḡi gbē kũ à ma z̄ime.

¹⁷ Gbēnɔn baaakɔ akuri awεεpla p̄inɔ ḡeε, akũ ò era ò sù kũ p̄onnao ò p̄i: Dikiri, bee t̄ananɔ m̄i n̄atewεε n tó yāi.

¹⁸ Yesu p̄inne: Ma Setan è à l̄ete bona ludambe lán leḡupinaa bà.

¹⁹ Ma á gbá zé à táa o ml̄enɔ kũ f̄inɔ kũ á ìbere gbāna p̄inkinɔa, póke ni á k̄innaro.

²⁰ Bee kũ abireo ásun p̄onna ke kũ m̄i kũ t̄ananɔ d̄i n̄ateáero. À p̄onna ke kũ á tó kú takadan ludambe yāi.

²¹ Z̄i birea Luda Nini Yesu p̄o kè nna manamana à p̄i: Baa, musu kũ z̄iteo Dikiri, ma n s̄áabu kè, kũ n yā birenɔ ùte yād̄orinɔne kũ ònd̄orinɔ n boo kyód̄orinarinɔne. Lemε, Baa, zaakũ n p̄yenyĩnaame.

²² Ma De p̄ó s̄inda p̄ínki n̄amenε ma ɔĩ. Gbēke Luda Né d̄ro, tó adi ke De Luda baasiro. Gbēke De Luda d̄ro, tó adi ke a Né kũ gbē kũ Né p̄i yei à m̄oinenɔ baasiro.

²³ Akũ Yesu are d̄ò a ìbanɔa n̄t̄enε, à p̄inne: Arubarikadenɔme á ũ p̄ó kũ áten e kũ w̄eo yāi.

²⁴ Maten oáre, annabinɔ kũ k̄inanɔn kun yā dasi, ò ye ò p̄ó kũ áten enɔ e, odi ero, ò ye ò yā kũ áten manɔ ma, odi maro.

Samaria b̄usu gbē mana

²⁵ Dokad̄ori ke f̄ute de à Yesu ȳs̄ à gwa à p̄i: Dann̄eri, deran mani ke nà mà w̄endi kũ àdi lákaro lee?

²⁶ Yesu p̄ine: Deran ò k̄e doka takadan n̄aa? N a kyó kè n mà deramεε?

²⁷ Gbē p̄i w̄ea à p̄i: Ñḡo ye Dikiri n Ludai kũ n̄esεεo m̄en do kũ n ninio p̄ínki kũ n laasunnwo p̄ínki n gbāna lén, n sw̄e ḡo kúa, abire gbera ñḡo ye n gbēdakei lán n z̄ida w̄endii bà.

²⁸ Yesu p̄ine: N we mana. Ñḡo ke le, ñniḡo kun.

²⁹ Gbē p̄i ye à yā nna kpá a z̄idaa, akũ à Yesu là à p̄i: Dín ma gbēdake ũu?

³⁰ Akũ Yesu p̄ine: Gbēke mé à bò Yurusalemu àten gé Yeriko, akũ kp̄ani k̄asaranɔ zé z̄̄ne. Ò a p̄ókasano sia, ò a gb̄e búgubugu ari à kà gana. Akũ ò a tòn ò ḡe z̄éla.

³¹ À sù à l̄e sa'ori ke zé dok̄onɔ p̄i s̄e. Kũ à a è, akũ à p̄ane à ḡete.

³² Lemε d̄o kũ Levi buri ke kà gu p̄in, à a è, akũ à p̄ane à ḡete.

³³ Ama Samaria b̄usu gbēke té zé p̄in. Kũ à sù à a è, akũ à k̄enε w̄enda.

³⁴ À n̄ai, à eze màma gu kũ à k̄innanɔa kũ n̄isio kũ s̄ew̄eo, à p̄ó ȳiȳia. Akũ à a s̄e à d̄i a zaaki kpe, à ḡeε k̄aao nibɔnɔ kipakia, gu kũ à a gwàn.

³⁵ Kū gu dò, akū à andurufu ɔɔɔ bò mèn pla à kpà kipakide pìia à pì: Ñ a gwamene. Tó n ɔɔɔ dè de adila a musu, mani fĩna bonne, tó ma su.

³⁶ Tò! Gbēnɔn aakɔ̀ pìnɔ̀ té dín nten da gbē kū kpāninɔ̀ dàale pì gbēdake ũu?

³⁷ Dokadōrii pìi wèa à pì: Gbē kū à a wēnda dòmē. Akū Yesu pìne: Ñ gé ñ ke le se.

Yesu kunna Maata kū Mariamao bεa

³⁸ Gɔɔɔ kū Yesu kū a ìbanɔ̀n té zén, ò kà wētē gūn, akū nɔ̀gbē kū òdi pinε Maata Yesu sɔ̀ a bεa.

³⁹ À dakūna vī, òdi a sísi Mariama, à vùte Dikiri gbá sare, àteni a yā ma.

⁴⁰ Kĩni zĩ kè Maataa dasi, akū à sù Yesu kĩnaa à pì: Dikiri, kū ma dakūna ma to zĩ gūn mado, adi kennε yāke ũroo? Ñ onε à kpámai.

⁴¹ Akū Dikiri wèa à pì: Maata, Maata, nten damu ke dasi, nten wari dɔ̀ n zĩdaa kū yānɔ̀ dasi.

⁴² Yā mèn do mé à zé vī. Mariama baka mana sè, oni síaro.

11

Aduakεnaa

(Mat 6:9-15, 7:7-11)

¹ Zíkea Yesu ten adua ke gukea. Kū à làka, a ìba ke pìne: Dikiri, ñ aduakεnaa dadawεε, lákū Yahaya dà a ìbanɔ̀ne nà.

² Akū à pìinne: Tó átēn adua ke, àgɔ̀ pì: Baa, ñ tó ògɔ̀ dɔ̀ kū n tó adona.

Ñ tó kpata kū à bò n kĩnaa bo gupuraa.

³ Ñ ó gba pɔ̀ kū ónigɔ̀ ble lákū gu dīgɔ̀ dɔ̀ nà.

⁴ Ñ ó durunnanò kēwá, zaakū òdi kē gbē kū ò durunna kēwεrenɔ̀ne ní pínki.

Ñsun tó ò fu yɔ̀ogwanaaaro.

⁵ Akū à pìinne: Ò pì á gbēke mé à gbēna vī, akū à gèe a kĩnaa lizāndo à pìne: Ma su n kĩnaame, ñ burodi sākāme mèn aakɔ̀.

⁶ Nibɔ̀ɔ̀ kípama tera dí, má póke vī mà kpáaro.

⁷ Akū a gbēna pìi wèa zaa kpé gūn à pì: Ñsun wari dɔ̀maro, ma gbàa tà kò. Ma gē kpén kū ma nénɔ̀, mani fɔ̀ mà fute mà póke kpámmaro.

⁸ Maten oáre, bee tó adi fute à kpàa gbēnnake yāiro, ani fute à pɔ̀ kū à yei kpáa, kū à zèi dāndān yāi.

⁹ Makū sɔ̀ maten oáre, à wé ke, Luda ni kpááwa. À wete, áni le. À gbà lé, Luda ni wēáre.

¹⁰ Zaakū gbē kū à wé kēen òdi kpáa, gbē kū à wētē sɔ̀ àdi le, gbē kū à gbàa lēen oni wēne.

¹¹ Ákɔ̀nɔ̀ kū á nénɔ̀ vī, tó á né kpò wé kēáwa, á dí mé ani mlè sé à kpáaa?

¹² Ke tó à né konegbĩni wé kēáwa, á dí mé ani fí sé à kpáaa?

¹³ Bee kū á vānikεo á pɔ̀ mana kpāna á nénɔ̀a dɔ̀. Oni á De kū à kú musu Nini kpāna gbē kū ò wé kēanɔ̀a pɔ̀ o dɔ̀ yá?

Tānagona gbēnɔ̀a

(Mat 12:22-30, 43-45, Maa 3:20-27)

¹⁴ Yesu ten tāna sāto kpáturuku go gbēa. Kū tāna pìi gòa, sāto pìi nà yā'onaaa, akū yā pìi bò pari sare.

¹⁵ Akū ní gbēkenɔ̀ pì: Àdi tāna gońma kū tānanɔ̀ kína Belezεbubu gbānaome.

¹⁶ Akū gbē pāndenɔ̀ a yɔ̀ ò gwà, ò a gbèka à sèeda ke keńne kū Luda gbānao.

¹⁷ Kū Yesu ní laasun dɔ̀, akū à pìinne: Kpata kū a gbēnɔ̀ ìberεε sè kū kɔ̀o ni kakate. ɔ̀n kū a gbēnɔ̀ ìberεε sè kū kɔ̀o ni gɔ̀ bezĩ ũmε.

18 Tó Setan ibereεε sè kũ a gbẽnɔ, deran a kpata ni gi keε? Ma ò le kũ áten pi madi tána gońma kũ Belezεbubu gbānao yāime.

19 Tó Belezεbubu gbānan madi tána gońma, á gbẽnɔ di gońma kũ dí gbānaomεε? Lεme á zīda gbẽnɔ á éke bò le.

20 Tó ma tānagońmana bi Luda ɔgbεεme, àgɔ dɔ kũ kína kũ Luda kàa sù à á lén gwe.

21 Tó gɔsa gbāna zikabɔnɔ kũna àteni a ɔn dákpāo, a aruzekenɔ digɔ aafiame.

22 Ama tó gbẽ kũ a gbāna deala sù à gèi à gbāna m̀ne, ani a gɔkebo kũ à a náani vīnɔ séte, ani a aruzeke kpaateteńne.

23 Gbẽ kũ à kú kũmaoro bò ma kpε. Gbẽ kũ àdi pɔ kakara kũmaoro di fākɔame.

24 Tó ò tána gò gbēa, àdigɔ likara zɔ gukorin àgɔ vuteki wete. Tó adi lero, akũ àdi pi: Mani era mà tá ma be zīame.

25 Tó à kà gwe, àdi le à warana swáswa zéazea,

26 akũ àdi gé tána kũ n pāsī dealanɔ séte m̀n suppla à su kũńwo, òdi gẽ ò vuten. Lεme ade gwena kpekpe vāni digɔ de a káakupɔla.

Arubarikayā

27 Kũ Yesu ten o le, nɔgbẽ ke pùtā zàa gũn à pi: Nɔgbẽ kũ à n i à yɔ kpàmma arubarika vī.

28 Akũ Yesu pi: Oi! Arubarikadenɔn gbẽ kũ ò Luda yā mà ò kũnanɔ ũ.

Sèeda gbekana Yesua

(Mat 12:38-42)

29 Kũ pari ten kara, akũ Yesu pi: Gbāragbẽnɔn zara. Òdi sèeda gbekama, ama mani sèeda ke keńnero, sé Inusa pɔ.

30 Lákũ Inusa de sèeda ũ Ninevadenɔne nà, len Bisāsiri Né nigɔ de sèeda ũ gbāragbẽnɔne le.

31 Yākpatεkegɔɔ zī gènɔmidɔki kpa saraunia ni vu à yā dí gbāragbẽnɔa, zaakũ à bò zaa andunia léa, à sù Sulemanu ɔndɔyā ma, akũ gbẽ kũ à de Sulemanula kú la sà.

32 Yākpatεkegɔɔ zī Ninevadenɔ ni fute ò yā da gbāragbẽnɔla, zaakũ kũ Ninevadenɔ Inusa waazi mà ò nèseε lite, akũ gbẽ kũ à zɔkɔ de Inusala kú la sà.

Wéme m̀ fitila ũ

(Mat 5:15, 6:22-23)

33 Òdi fitila na ò dite gukpado ke ò gbaka kútearo. Òdi di a dibɔ musume, de gbẽ kũ òten gẽnɔ gupura e yāi.

34 N wéme n m̀ fitila ũ. Tó n wé aafia, n m̀ pínki nigɔ gupura ũ. Tó n wé gbānaro sɔ, n m̀ pínki nigɔ gusira ũ.

35 Abire yā mé à tò, n laakari ke, de gupura kũ nten da n vī súnigɔ de gusira ũro.

36 Tó n m̀ pínki gupura vī, a ke kú gusira gũnlo, anigɔ gu pura kũ swáswa lándɔ fitila'i dɔmma bà.

Yesu ludayádannerinɔ kũ Farisinɔ bobona ǹ dàn

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40, Luk 20:45-47)

37 Kũ Dikiri yā ò à làka, akũ Farisi ke a s̀si à m̀ò à pɔ ble kãao, akũ à gè à vùte.

38 Kũ Farisi pi è adi ɔ da ín gbaso ò pɔ blero, à bò a sare.

39 Akũ Dikiri p̀ne: Ákɔnɔ Farisinɔ àdi gbāsī bo tokonɔ kpε kũ tanɔ, ama wākũ kũ yāvānikenaao mé à á nèseε pà.

40 Yɔnkɔnɔ! Luda kũ à pɔ kpε kè mé à a gũn kè seroo?

41 À pò kù à kù á tanò gūn dā wēndadenone, á ta pìno ni gōáre gbāsī sari.

42 Waiyoo ákōno Farisinò! Adì tofenò tókòtedo kù kpè'akāo kù dò pónò pínki kuride kpá Ludaa, akū adì pā kpá yāzedei kù yena Ludaiio. Yā birenò mé à de àgō kūna pākpana a kparanò sari.

43 Waiyoo ákōno Farisinò! Adìgō ye à vute aduakekpe vuteki mananon, adìgō ye ògō fò kpákpaáwa etenon.

44 Waiyoo ákōno! Á de lán mira kù òdigō táa oa a yādōnaa sari bàme.

45 Akū dokadōri ke pìne: Danneri, tó n ò le, nteni ó sōsōme se.

46 Yesu pì: Waiyoo ákōno dokadōrinò sō! Adì gbēno da asosena zī'ūn, akū adì ò daríma kù a senaaoro, bee onne. Waiyoo ákōno!

47 Adì pò bo annabi kù á dizinò n dedeno miranò a n yā dōngu yāi.

48 Leme a sī kù a ze kù á dizinò yākenanome. Ò annabinò dède, akū adì pò bo n miranò.

49 Abire yāi Luda wézē gūn à pì, áni annabinò kù zīrinò zīáwa. Áni n gbēkeno dède, áni wé tã n gbēkenò.

50 Leme annabi kù ò n dede zaa andunia naanagoro ari gbāranò yā ni wí teradenò musu le,

51 sena zaa Habila dena ari à gèe pé Zakari kù ò a dè sa'oki kù Luda kpéo daguraa. Ee, maten oáre, yā birenò pínki ni wí teradenò musume.

52 Waiyoo ákōno dokadōrinò! A dōnaa gbà mōne wòto. Ádi gē a gūnlo, akū a kpa gbē kù ò ye ò gē a gūnnone.

53 Kù Yesu bò gwe, ludayādannerinò kù Farisinò nàkaraa gbāngbān, òten yā lalaa dasi,

54 òteni a kpákpa, de ò a kù yā kù àten o gūn.

12

Laakarikena Farisinò manafikii

(Mat 10:26-27)

1 Goro birea gbēno kàkarai, ò n lé dōro, ari òten gèe pétepetekōa, akū à yā ò a ìbanone gīa à pì: À laakari ke Farisinò lùbeneci. Akūme n manafiki ū.

2 Póke kun utena kù ani bo gupuraaro. Asiriyā ke kun kù oni gí dōiro.

3 Leme do yā kù a ò gusiran, oni ma gupuraa, asiriyā kù a ò kō sān kpé tú, oni a kpákpa ke gānu are.

Zena kù Yesuo gbēno are

(Mat 10:19-20, 28-33, 12:32)

4 Ma gbēnnanon, maten oáre, gbē kù oni mè kakate a gbera oni fō ò yāke kéare doronò, àsun vīna kéñero.

5 Mani gbē kù à de à vīna kene oáre. À vīna ke Ludane kù à gbāna vī à á zu té gūn mèkaatenaa gbera. Ee, maten oáre, à vīna kene.

6 Òdi bāntoro mèn soro yía kobo plaroo? Ama bee n ke yā dì sã Ludanlo.

7 Bee á mikāno, à a lé dō. Ásun vīna kero, á bèere de bāntoro dasinola.

8 Maten oáre, gbē kù à zè kūmao gbēno are, Bisāsiri Né ni ze kāao Luda malaikanò are.

9 Gbē kù à ledi kpāmai gbēno are sō, mani ledi kpái Luda malaikanò are.

10 Tó gbē Bisāsiri Né vāni bò, Luda ni a kē. Ama tó gbē Luda Nini tó vāni sī, ani kēnero.

11 Tó òten gé kāao yākpatekēkia aduakekpen ke kīnanò kù gbānadenò are, àsun á zīda bona damu kero ke yā kù áni o,

12 zaakū Luda Nini mé ani yā kù à de à o daáre zī birea.

*Ɔgɔde**(Mat 6:19-34)*

¹³ Zàa gūn gbēke pì Yesunε: Danneri, ñ o ma vīnine à ma baka kpáma ó túbì gūn.

¹⁴ Akū à wèa à pì: Ma gbē, dí mé à ma dite á yákpatekeri ke á yágōgōri ūu?

¹⁵ Akū à pì gbēnɔnε: Àgō á zīda kūna dō. À laakari ke pó sīnda pínki aniapāsīkenaa, zaakū aruzeke bi bisāsiri wèndinlo, bee tó à fō àgō didikōa dia.

¹⁶ Akū à yā lēkōańne à pì: Ɔgɔde mé à kun a bura póbble kènε manamana,

¹⁷ akū à laasun lè à pì: Bón mani keε? Má pówekaki vīro.

¹⁸ Akū à pì: Yā kū mani ken dí: Mani ma pókatekinɔ gboro, mani a zōkōnɔ bo, mani ma pówε kán pínki kū ma aruzekenɔ.

¹⁹ Mani pi ma zīdanε: Gbē, n gīnake n pó mana vī zōkō, kū ani ká kúnwo wè ùgbangbaa? Ñ kámma bo, ñ pɔ ble, ñ í mi, ñ pɔnna ke.

²⁰ Akū Luda pìnε: Yōnkɔ, gwāaniala mani n wèndi gbekamma. Soru kū n kè ni gō dí pó ūmεε?

²¹ Lemε gbē kū à aruzeke tōkōai, ama à de ɔgɔde ū Ludanero yā de le.

*Ludanaanikēnaa**(Mat 6:19-21, 25-34)*

²² Akū à pì a ìbanɔnε: Abire yāi maten oáre, àsun á wèndi damu à pi bón óni blero, àsun á mè damu ke à pi bón óni daro.

²³ Wèndi de póbblela. Mè de pókasala.

²⁴ À kākāannanɔ gwa. Òdi pó tōro, òdi pó kēro, ò dō ke gbàɔ vīro, bee kū abireo Luda dì n gwa. Á bèere vī manamana de bānɔla fá!

²⁵ Á té, dí mé ani fō à a wèndi gbàna kara, bee gɔrɔ do, a damukēnaa gūnn?

²⁶ Tó áni yā fíti dí fōro, bóyāi áten yā kparanɔ damu keε?

²⁷ À lāvunɔ gwa sèn lākū ò de nà. Òdi zī kero, òdi buu tāro, ama maten oáre bee Sulemanu kū a aruzekεo, adi uta da a mana kà n ke ūro.

²⁸ Sēla kū à kun gbāra ani té kū zia, lākū Luda dì pó nai le nà, oni ákōnɔ ludanaanikīanadenɔ pó o do yá?

²⁹ Ásun tó pó kū áni ble ke pó kū áni mi yā doáre arero. Ásun a damu kero.

³⁰ Andunia dí burinɔn pó pìnɔ pínki yā dì dōńne arε, á De sō à dō kū pó pìnɔ kō sī kāáo.

³¹ À tó kpata kū à bò a kīnaa yā doáre arε, ani pó pìnɔ karaáre.

³² Ma kpàsa fíti gbēnɔ, àsun vīna kero, zaakū á De pɔyenyīnaame à á kpá kpataa pìn.

³³ À pó kū á vīnɔ yá, à takasidenɔ gba a ɔgɔ. À ɔgɔsōnɔ kū àdi zī kūro zō, ludambe aruzeke kū àdi lākaro káki ū, kū kpāni dì nairo, kōkɔ sō àdi a yakaro.

³⁴ Zaakū gu kū á aruzeke kún, gwen á laakari nigō kun se.

*Zīkeri náanide laakaride**(Mat 24:45-51)*

³⁵ Àgō kú soru gūn, à tó á fitila gō nana.

³⁶ Àgō de lán gbē kū òteni n dikiri suna dā à su kū nɔse pɔnnakēnaao bà, de gɔrɔ kū à sù à gbàa lè, oni zé wēne gōnɔ.

³⁷ Arubarikadenɔn zīkeri kū n dikiri ni n le bēne a sugɔrɔanɔ ū. Yāpuran maten oáre, dikirii pì ni a pónɔ keke à yī, ani n vute, ani póbble kakarańne.

³⁸ Bee tó à sù lizāndo ke kɔnkɔkɔnkɔ, tó à n lé le, arubarikadenɔmε á ū.

³⁹ Àgō yā dí dō. Tó bedε gɔrɔ zaka kū kpāni ni suawa dō yā, de ani tó à a kpé fōro.

- 40 Ákõṅ s̄, àḡ kú kú soruo, zaakū Bisāsiri Né ni su ḡr̄ zaka kú á wé d̄iro.
- 41 Pita pì: Dikiri, ó yāin n yā pì lèk̄s̄a yá, ke gb̄ s̄inda pínki yāime?
- 42 Dikiri pì: Dín begwari náanide laakaride kú a dikiri d̄i a z̄ikerin̄o nan̄e a ɔ̄, à p̄oble kpár̄mma a ḡr̄a ūu?
- 43 Arubarikaden̄on z̄ikeri kú a dikiri a lè, àten ke le a suḡr̄a ū.
- 44 Yāpuran maten oáre, ani a aruz̄eke s̄inda pínki nan̄e a ɔ̄ime.
- 45 Ama tó z̄ikerii pì pì a n̄es̄e ḡn, a dikiri suna ten ḡi ke s̄, akū à nà a z̄ikeri daken̄o gb̄egb̄ēnaaa, ḡgb̄ēn̄o kú n̄ogb̄ēn̄o, àten s̄ankara p̄o ble, àten w̄ēde ke,
- 46 a dikiri ni su ḡr̄o kú a wé d̄iroame, ḡr̄o zaka kú à d̄roa, ani a z̄z̄k̄ore à a baka da kú kifirin̄o.
- 47 Z̄ikeri kú à a dikiri p̄oyenyīna d̄s̄, akū adi soru ke à a p̄oyeinaa k̄ero, oni a gb̄ b̄ugubugu.
- 48 Z̄ikeri kú à a dikiri p̄oyenyīna d̄ro, akū à yā kú à de ò a gb̄ k̄e s̄, oni a gb̄ f̄itime. Gb̄ kú Luda a gb̄ z̄k̄ Luda ni wetea z̄k̄. Gb̄ kú Luda p̄o nan̄e a ɔ̄ z̄k̄, ani gb̄ekaa deñla.

K̄ek̄k̄s̄ana Yesu yāi

(Mat 10:34-36)

- 49 Tén ma su na anduniaa, mádi gīi té pì ḡs̄ kú se teraro.
- 50 Má w̄et̄amma v̄i kú mani ḡn. Má kú laasun z̄k̄o ḡn ari à gé l̄akao.
- 51 Áten da ma su de gb̄ēn̄o ḡs̄ nna kú k̄s̄o andunia ḡnn̄ yá? Oi! Maten oáre, k̄ek̄k̄s̄ana yāin ma su.
- 52 Zaa tera ɔ̄n kú gb̄ēn̄on s̄or̄on̄on kún, oni k̄s̄ kpaatete. Gb̄ēn̄on aak̄ōn̄o ni bo gb̄ēn̄on plan̄o kpe, gb̄ēn̄on plan̄o ni bo gb̄ēn̄on aak̄ōn̄o kpe.
- 53 De ni bo a n̄éḡgb̄ē kpe, n̄éḡgb̄ē ni bo a de kpe. Da ni bo a n̄én̄ogb̄ē kpe, n̄én̄ogb̄ē ni bo a da kpe. Z̄a da ni bo n̄oz̄are kpe, n̄oz̄are ni bo a z̄a da kpe.

Ḡr̄o dík̄ina yáasi d̄s̄naa

(Mat 6:2-3)

- 54 Yesu pì gb̄ēn̄one: Tó a è legū ten sisi if̄al̄ete kpa, áni pi ḡōn̄o, legū ni ma, akū àdi ke le.
- 55 Tó a è ìa ten bo ḡēn̄omid̄oki kpa, áni pi, gu ni w̄a, akūs̄ àdi w̄a.
- 56 Manafikiden̄o! Á z̄ite kú musuo wé d̄k̄i, akū á ḡr̄o dí yáasi d̄s̄ s̄ro bi?

Gaafara w̄et̄naa

(Mat 5:25-26)

- 57 B̄yāi á yākena a z̄éa d̄s̄ á z̄idaaroo?
- 58 Tó n ibere ten gé k̄unwo yākpatek̄ek̄ia, ñ kokari ke de à gaafara kenne zaa z̄én, de àsun n ḡate à gé k̄unwo yākpatekeri k̄inaaro yāi. Tó nídi ke lero, yākpatekerii pì ni n kp̄a dogariia, dogari ni n da kp̄ésiran.
- 59 Maten onne, ìni bo gwero ari ñ gé f̄ina boo pínki. Bee k̄ob̄o ni ḡs̄ t̄enyīro.

13

N̄es̄lit̄ena ke ga

- 1 Ḡr̄o b̄irea gb̄ēken̄o s̄u ò Galili gb̄ē kú Pilati ñ d̄ede à ñ aru ȳakat̄e kú ñ sa'obo aruon̄o yā ò Yesune.
- 2 Akū Yesu p̄in̄ne: Kú Galili gb̄ē p̄in̄o ga de le, àten da ñ durunna de Galili gb̄ē kparan̄o p̄olan yá?
- 3 Oi! Maten oáre, tó ádi n̄ese litero, á pínki ni ga lán ñ bàme.
- 4 Gb̄ēn̄on baro plansari kú Siloamu kp̄édidik̄s̄anaa gb̄oro à s̄im̄ma ò ḡagan̄o s̄, àten da ñ taari de gb̄ē kpara kú ò kú Yurusalemun̄o p̄olan yá?
- 5 Oi! Maten oáre, tó ádi n̄ese litero, á pínki áni ga lán ñ bàme.

⁶ Akū à yā dí lèkṣańne à pì: Gbēke mé à kaka lí bà a swadakoo gūn, akū à gèe a né wete adi ero.

⁷ Akū à pì a zīkeriine: Ñ gwa, a wè aakōden dí, kū madì su né wete kaka lí pìia mádi ero. Ñ a zō, óni tó à gu sí pān yá?

⁸ Akū zīkerii pìi pìne: Baa, ñ tó ari ziki dō. Mani gu bi mà likai mà taaki káne.

⁹ Ani gí né i zikiro. Tó adi né iro sà, mani a zō mà ne.

Nɔgbē kɔ̀nɔde werekṣanaa

¹⁰ Kámmabogoro zī Yesu ten yā dańne aduakεkpen.

¹¹ Nɔgbē ke kú gwe, tāna a kɔ̀nɔ kù à kà wè baro plansari. Àdigō kokoname, àdi fō à a zīda poro bee fítiro.

¹² Kū Yesu a è, akū à a sisi à pì: Nɔgbē, n kɔ̀nɔke gòmma.

¹³ Akū à ɔ̀ nàa. Zaa gwe gɔ̀nɔ à pòro, akū à Luda sáabu kpà.

¹⁴ Akū aduakεkpe gbē zōkō pɔ̀ fē, kū Yesu a wèrekṣa kámmabogoro zī yāi, akū à fùte à pì gbēnɔne: Goro suddo mé à kun kū òdi zī ken. Àgō su ò á werekṣa goro abirenɔa, ama kámmabogoro zī baasi.

¹⁵ Akū Dikiri wèa à pì: Manafikidenɔ! Kámmabogoro zī á baadi dī a zù ke zaaki poro a bàdokia à gé í kpáaroo?

¹⁶ Ibrahimī buri nɔgbē díkīna sō, Setan a yī wè baro plansarime. A bàa pìi poronaa kámmabogoro zī zé víroo?

¹⁷ Kū à ò le, akū wé'i a iberenɔ kù ní pínki, ama gbēnɔ pɔ̀ kè nna daboyā kū àten kenɔa pínki.

Yalékṣana kū musadi wéo

(Mat 13:31-32, Maa 4:30-32)

¹⁸ Akū Yesu pì: Bón kpata kū à bò Luda kīnaa bòkṣaoo? Bón mani kpákūsūoo?

¹⁹ À de lán musadi wé bà, akū gbē sè à tò a karaa gūn. Kū à bùte, à kè lí ũ, akū bānɔ sù ò didi a gānɔa.

Yalékṣana kū lùbenεεo

(Mat 13:33)

²⁰ Akū à pì dō: Bón mani kpata kū à bò Luda kīnaa kpákūsūoo?

²¹ À de lán lùbenε kū nɔgbē sè à kà flawa zaka lé aakō gūn, à yàkate pínki bà.

Zéle kpakoto

(Mat 7:13-14, 21-23)

²² Goro kū Yesu ten gé Yurusalemu, àten gē wētenɔ kū lakutunɔla, àten yā dańne,

²³ akū ò a là ò pì: Baa, ase gbē kū oni surabana lenɔn dasiroo? Akū Yesu pìi gbēnɔne:

²⁴ À kokari ke à gē zéle kpakoto gūn. Maten oáre, gbēnɔ ni wete ò gēn dasi, ama oni fōro.

²⁵ Tó bede fùte à zé tàta à làka, tó a gō bàai, akū àten gbà lé, àten pi: Baa, ñ zé wēwεre, ani oáre, á á dō gukearo.

²⁶ Abire gbera tó a pìne à pò blè kááo, à í mì kááo, à yā dańne á be gānulea,

²⁷ ani oáre á á dō gukearo. À goala á yāvānikerinɔ á pínki.

²⁸ Tó a Ibrahimī kū Isaakuo kū Yakubuo kū annabinɔ è pínki kpata kū à bò Luda kīnaa gūn, akū ò á zú bàai, gwen áni ɔ̀ dɔn, à ɔ̀ dī á mīia.

²⁹ Gbēnɔ ni bo ifāboki kpa kū ifālete kpao kū gugbānduruo kū gēnɔmidokio, oni su pò ble kpata kū à bò Luda kīnaa gūn.

³⁰ Len gbē kpedenɔ nigō gbē káakunɔ ũ le, gbē káakunɔ nigō gbē kpedenɔ ũ.

Yurusalemu yā
(Mat 23:37-39)

³¹ Goro birea gɔno Farisi kenɔ sù Yesu kīnaa ò pìne: Ì fute gu dín, zaakū Herodu ye à n demɛ.

³² Akū à pìinne: À gé o flē pìine, maten tãnanɔ gońma, maten gyãrenɔ werekōa gbãra kū ziao, a goro aakōde zī sō mani ma zī papa.

³³ Bee kū abireo séto mà gé arɛ gbãra kū ziao kū ziandoo, zaakū adi kū annabi ga gukearo, sé Yurusalemu.

³⁴ Yurusalemudenɔ, Yurusalemudenɔ! Adì annabinɔ dɛdɛ, adì gbē kū Luda ñ zīáwanɔ pápa kū gbèeo, à ñ dɛdɛ. Madigō ye mà á kakaramai gèn baaakō, lákū ko dì dɛmberɛ kú a nénla nãme, ama adì weiro.

³⁵ Luda ni á kpé tóáre bezī ũme sã. Maten oáre, áni ma e doro ari à pi, arubarikaden gbē kū àten su kū Dikiri tóo ũ.

14

Yesu kunna Farisi ke bea

¹ Kámmabogoro ke zī Yesu gèe pò ble Farisinɔ gbē zōkō ke bea, akū gbē kū ò kú gwenɔ teni a kpákpa.

² Kákagyãkeri ke kú Yesu arɛ gwe.

³ Akū Yesu dokadōrinɔ kū Farisinɔ là à pì: Òdi gbē werekōa kámmabogoro zī yá ke òdi werekōaro?

⁴ Akū ò gō yītena kítikiti. Akū Yesu gyãre pìi kù, à a wèrekōa à a gbàre.

⁵ Akū à ñ lá à pì: Tó á gbēke né ke zù vī à zù lògɔn kámmabogoro zī, ani a bo gōnoro?

⁶ Odi fō ò wèaro.

⁷ Yesu è deran gbē kū ò ñ sísino ten vuteki mana kū nà, akū à yã lèkōañne à pì:

⁸ Tó ò n sisi nɔse pòblea, ñsun vute vuteki mana gūnlo. Tó ò gbē kū à zōkō denla sisi bi!

⁹ Tó á sisirii sù à pìinne: Ì fute ñ vuteki kpá gbē pìia, ñni fute ñ gé vute kpe kpa kú wé'ioɛ.

¹⁰ Tó ò n sisi, ñgō vute kpe kpa, de tó n sisirii sù, ani pìinne: Ma gbēna, ñ fute ñ su arɛ la. Abirekū ni n ke bèerɛde ũ gbē kū á kú lɛlɛnɔ arɛ.

¹¹ Gbē kū àdi a zīda karan Luda ni a busa. Gbē kū àdi a zīda busa sō, Luda ni a kara.

¹² Akū Yesu pì a sisirii pìine: Tó nten gbēno sísi pòble fãnantē blenaaa ke ɔkɔsi pò, ñsun n gbēnnanɔ sísiro ke n vīninɔ kú n dakūnanɔ ke n danɛnɔ ke n ɔgɔde dakenɔ. Tó n kè lɛ, oni era ò n sísime se ò fīna bonne.

¹³ Tó nten gbēno sísi pòblea, ñ takasidenɔ sísi kú kōndenɔ kú ɛrenɔ kú vīnanɔ,

¹⁴ arubarikadenme á ũ, zaakū ò pòke vī ò fīna boonnero. Luda mé ani fīna bonne gbē mananɔ vugoroa.

Yalékōana kú pòble dasio
(Mat 22:1-14)

¹⁵ Kū gbē kú ò kú lɛlɛnɔ doke yã pìi mà, akū à pì Yesune: Arubarikaden gbē kú ani pò ble kú kpata kú à bò Luda kīnaa gbēno ũ.

¹⁶ Yesu pìine: Gbēke mé à ye à pòble ke, akū à gbēno sísi dasidasi.

¹⁷ Pòblegoro zī à a zīkerii zī à o gbē kú à ñ sísino ò su, ò pò sīnda pínki soru kè ò làka sã.

¹⁸ Akū ñ baadi ten wete ò ñ kē. Gbē káaku pìine: Ma bú lù, mani gé gwa. N yã nna, ñ ma kē.

¹⁹ Gbē pānde pì: Ma zù búbabɔnɔ lù mèn kuri, mani gé n gwa. N yā nna, n ma kē.

²⁰ Gbē pānde pì: Ma nɔ sè dufumε. A yā mé à tò mani le mà suro.

²¹ Akū zīkerii pìi èra à tà, à n légbεε ò a dikiriine. Akū bede pì pɔ fε, à pì a zīkeriine: N gé wεte gūn likalika gānuleanɔ kū zédanɔ, n takasidenɔ kū kòndenɔ kū vīnanɔ kū εrenɔ kakara n su kúnwo la.

²² Abire gbera zīkerii pìi sù à pìne: Dikiri, ma yā kū n òo kè, ama vuteki kpé kun.

²³ Akū dikirii pìi pì zīkerii pìine: N gé zénɔ gūn kū zé térereno pínki, n gā na gbēnɔa ò gé, de ma on pa.

²⁴ Maten oáre, gbē kū ma n sísi pìnɔ ke ni lé zɔ ma poble pìiaro.

*Gōna Yesu iba ũ
(Mat 10:37-38)*

²⁵ Ò té zén kū Yesuo dasidasi, akū à lite à pìine:

²⁶ Tó gbē sù ma kīnaa, akū à ye a dei demala ke a da ke a nanɔ ke a néno ke a vīninɔ ke a dakūnanɔ ke a zīda, ani fɔ à ke ma iba ũro.

²⁷ Gbē kū adi a lígbāndurukpana sé àgɔ téomairo, ade ni fɔ à ke ma iba ũro.

²⁸ Tó á gbēke ye à kpédidikōana bo, ani vute gīa à a ɔgɔ dɔdɔ à gwa, tó ani fɔ à zī pìi keroo?

²⁹ Tó adi ke lero, akū à ε pète, tó adi fɔ à a làkaro, gbē kū à è pínki ni a lalandi ke

³⁰ ò pi: Gbē díkīna nà kpébonaaa à fùà à a mì de.

³¹ Ke tó kína ke ye à gé zī ká kū kína pāndeo, ani vute gīa à a laasun lé à gwa, tó a soza gā kurinɔ ni fɔ ò kù kpá soza gā baro kū òten sunɔaroo?

³² Tó à è áni fīro, ani zīrinɔ zī, de ò lédokōnɔkena yā gbekaa zaade adi ká kāniro.

³³ Lemε dɔ, tó á gbēke dí ɔ gbarε pɔ kū à vīnoi pínkiro, ani fɔ à ke ma iba ũro.

³⁴ Wisi bi pɔ nname, ama tó a í nna tà, deran oni ke nà à gɔ nna dɔɔ?

³⁵ À mana zīte ke zùgbɔkatekinero, òdi kótεmε. Gbē kū à sā vī à yā pì ma.

15

*Pɔ sātεnanɔ
(Mat 18:12-14)*

¹ Bε'ɔgɔsirinɔ kū durunnakerinɔ ten na Yesui de ò a yā ma n pínki.

² Akū Farisinɔ kū ludayādannerinɔ yākete kà ò pì: Gbē díkīna dì durunnakerinɔ sí à pɔ ble kúnwo lele.

³ Akū Yesu yā díkīna lèkōaíne à pì:

⁴ Ò pì á gbēke sā vī mèn basɔro, akū a do sātε, àdi a basɔro donsari tó sèn à péte sā kū à sātε pìi ari à gé leroo?

⁵ Tó à bòa, àdi a sé à da a gān kū ponnao

⁶ à táo bε, à a gbēnnanɔ kū a fārandidenɔ sísi à piíne: À ponna ke kūmao. Ma a sā kū à sātε pìi lè.

⁷ Lemε dɔ maten oáre, oni ponna ke ludambe durunnakeri mèn do kū à nèsee lite yā musu de gbē mana gbēnɔn basɔro donsari kū ò nèselitena ni vīronɔla.

⁸ Nɔgbē kū à andurufu ɔgɔwapu vī mèn kuri sɔ bi, tó a mèn do sātε, àdi fitila na à kpé wara, à wεte busebuse ari à gé leroo?

⁹ Tó à bòa, àdi a gbēnnanɔ kū a fārandidenɔ sísi à piíne: À ponna ke kūmao. Ma a andurufu ɔgɔ kū à sātε pìi lè.

¹⁰ Lemε dɔ maten oáre, Luda malaikanɔ dì ponna ke durunnakeri mèn do kū à nèsee lite yā musu.

Négōgbē kū à sàte

11 Yesu pì dɔ: Gbēke mé à kun à négōgbēno vī mèn pla.

12 Akū Sabi pì a denɛ: Baa, n̄ ma baka kū manigō vī túbi gūn kpáma. Akū de pì a aruzekɛ kpàateteíne.

13 Adi ke gɔɔ plaro, akū Sabi a póno nàkōa pínki, à tà bùsu pānden zāzā. Gwen à a aruzekɛ kàkaten pāpākenaa gūn.

14 Kū à pó kū à vīno dè pínki, akū nà gbāna kà bùsuu pìn, akū à gō kū takasio.

15 À gèɛ à nà bùsuu pì gbēkei zamalingakeri ũ, akū gbē pì a gbàɛ a bura à póbɛ kpá alɛdenɔa.

16 Àdigō ye à pó tèke kū alɛdenɔ ten ble ble à kã, ama òdi póke kpáaro.

17 Kū à laakaríi sù à pì: Ma de zamalingakerinon póbɛ vī dińyĩ, akū maten ga kū nàao la.

18 Mani fute mà tá ma de kīnaa, mani pinɛ: Baa, ma durunna kè Ludanɛ kū mɔkɔnwɔ,

19 mádi ká ò ma sísi n né ũ doro. N̄ ma dite n zamalingakerino do ũ.

20 Akū à fute àten tá a de kīnaa. Kū à té zā àten su, a de pì a è, akū à kènɛ wēnda. À bàa sì à gèɛ à kùsia, à lé pèa.

21 Akū né pìi pìnɛ: Baa, ma durunna kè Ludanɛ kū mɔkɔnwɔ, mádi ká ò ma sísi n né ũ doro.

22 Akū de pìi pì a zīkerinonɛ: À gé likalika, à uta zókō mana kū à de a kparanɔla sé à suo à danɛ, à tánka danɛ, à kyate kpáne.

23 À zùsanɛ bɔɔ mèkpana kū à de, ò só ponnakenaa gūn,

24 zaakū ma né pìi gà à fùtemɛ. À sàtemɛ, akū ma a lè. Akū ò nà ponnakenaaa.

25 Woru sō à kpé bura. Kū àten su à kà kāni kū beo, akū à bata ũ mà dɔ kū kōkō kīnio.

26 Akū à zīkerino do sísi, à a là bón òten keɛ.

27 Akū à wèa à pì: N dakūna mé à sù, akū n de zùsanɛ bɔɔ mèkpana dè, kū à a lè aafia yāi.

28 Akū Woru pɔ fè, à gí gè onnyĩ. Kū a de bò, à kúte kènɛ,

29 akū Woru pìi pì a denɛ: É!e! À kà wè ũgbangba kū maten zī kenne, mádi gí n yāi zikiro, akū bee blèkofini gokū nídi kpáma mà ponna keo kū ma gbēnnanɔoro.

30 Kū n né kū à n aruzekɛ kàkatɛ karuanonɛ pìi sù, n zùsanɛ bɔɔ mèkpanaa dènɛ.

31 Akū a de pìnɛ: Ma né, ní kú kūmao gɔɔ sīnda pínki. Pó kū má vī pínki n pómɛ.

32 À kō sio ò pó ble kū ponnaomɛ, zaakū n dakūna pìi gà à fùte. À sàtemɛ, akū ò a lè.

16*Aruzekɛ náanisari*

1 Yesu pì a ibanɔnɛ: Ɔgɔde ke mé à kun à begwarii dìte a zīkerinonɛ. Akū ò sù ò kɔɔmɔɔ kènɛ ò pì, àteni a aruzekɛ kakatɛ.

2 Akū à a sísi à pìnɛ: Yā kū ma mà n musu de deramɛɛ? N̄ yā kū nten ke n begwanaa gūn babamɛnɛ. Īni gō de ma begwari ũ doro.

3 Akū begwarii pìi ò a swèɛ gūn: Ma dikiri teni ma bo zī gūn, mani ke deraa? Akū dí mani fō mà sè waro, akū barakena demɛnɛ wé'iyā ũ.

4 Má dō yā kū mani ke de gbēno ma dite ní bea, tó à ma bo zīn.

5 Akū à a dikiri fīnadenɔ sísi dodo, à gbē káaku là à pì: N̄ ma dikiri fīna kūna ũgbamɛɛ?

⁶ À pì: Nísi gáruwa lé basɔromɛ. Akū begwarii pìi pìnɛ: N fīna takadan la. N̄ vute n̄ kē bupla akuri likalika.

⁷ Akū à pì gbē pāndenɛ: Mɔkɔn sɔ, n fīna ūgbamɛ? Akū à pì: Ése asasa basɔromɛ. Akū begwarii pìi pìnɛ: N fīna takadan la, n̄ a kē basiikɔmɛ.

⁸ Akū dikirii pì begwari náanisaride pìi sáabu kpà wézē kū à kè yā musu. Zaakū andunia díkīna gbēnɔ wé zēna de gupuradenɔla n̄ kō tēne yākenaa gūn.

⁹ Makū sɔ maten oáre, à gbēnnanɔ wete kū andunia aruzekenɔ, de gɔrɔ kū à làkaáwa, Luda ni gbānake kpáái be kū àdi lákaro gūn.

¹⁰ Gbē kū à náani vī kū a fítio nigɔ náani vī kū a zɔkɔɔome se. Gbē kū à náani vī kū a fítioro nigɔ náani vī kū a zɔkɔɔo sero.

¹¹ Tó adi ke á náani vī kū andunia aruzekero, Luda ni á náani ke kū a yāpuradeo yá?

¹² Tó adi ke á náani vī kū gbē pānde pónɔro, Luda ni a zīda pó kpááwa yá?

¹³ Zikerii di fɔ à zò ble dikiri mèn planero, zaakū ani zā gbē dogu àgɔ ye gbē doi, ke ani na gbē doa à gbē do gya bo. Áni fɔ àgɔ zò ble Ludanɛ kū ɔgɔ leelero.

Ɔgɔde kū Lazaruo

¹⁴ Farisinɔ ye ɔgɔi. Kū ò yā pìi mà pínki, akū òten lézuki ke Yesua.

¹⁵ Yesu pìinɛ: Àdi yā nna kpá á zīdaa bisāsirinɔ kīnaame, ama Luda á swè dɔ. Yā kū à zɔkɔ bisāsirinɔnen Luda di a gya bo.

Ɔgɔde kū Lazaruo

(Mat 5:31-32, 11:12-13, Maa 10:11-12)

¹⁶ Musa doka kū annabinɔ takadanɔ kun ari Yahaya gɔrɔa. Zaa gɔrɔ kua òten kpata kū à bò Luda kīnaa baaru kpá, akū gbē sīnda pínki ten wete à gēn kū gbānao.

¹⁷ Ludambɛ kū zīteo gētenaa araga de doka pìi wānzān fíti gogonala.

¹⁸ Gbē kū à gí a nanɔi à nɔ pānde sè, ade zina kème. Gbē kū à nɔ kū ò gīi sè sɔ, à zina kèn gwe.

¹⁹ Gɔgbē ɔgɔde ke kun àdi pókasa mana ɔgɔdenɔ da, àdigɔ pɔnna ke nna-manana gūn gɔrɔ sīnda pínki.

²⁰ Barakeri kū òdi pine Lazaru digɔ wútēna a be gānu gūn, bònɔ dɔdɔ a mèea.

²¹ Àdigɔ pòble kū àdi léte ɔgɔde pìi teburu zīte blena ni de. Gbēdanɔ mé òdigɔ a bòn pìnɔ sāsā.

²² Barakerii pìi gà, akū malaikanɔ a sè ò tà kāao Ibrahī kuru. Ɔgɔde pìi gà se, akū ò a vī.

²³ Kunna wétamma gūn gyāwān, kū à wé sè musu, akū à Ibrahī è zā, Lazaru kú a sare.

²⁴ Akū à lé zùì à pì: Baa Ibrahī, n̄ ma wēnda gwa, n̄ Lazaru zī à a ɔne zɔ ía, à mós à tōmēne ma nēne, zaakū maten wāwā ma tévura díkīna gūmmɛ.

²⁵ Akū Ibrahī pì: Ma né, n̄ tó nnamana kū à likanyī n wēndigɔrɔ yā dɔngu kū takasi zɔkɔ kū Lazaru kèeo. A laakari kpatēna la sà, akū n̄ kú wāwā gūn.

²⁶ Abire gbera wèe lòkoto kú ó dagura. Tó gbē ye à bo la à gé á kīnaa, ani fɔro, gbēke ni fɔ à bo gwe à su ó kīnaa sɔro.

²⁷ Akū ɔgɔde pìi pì: N yā nna Baa, tó lemɛ, n̄ a zī ma de bea,

²⁸ zaakū má dakūnanɔ vī gbēnɔn sɔro. À gé lé damma, de òsun su gu wāwāde dí gūnlo.

²⁹ Akū Ibrahī pì: Ò Musa kū annabinɔ takadanɔ vī, ò n̄ yā ma.

³⁰ Akū ɔgɔde pìi pì: Oi, Baa Ibrahī! Tó gbēke bòn gan à gèe n̄ kīnaa, oni n̄ nèse litɛ.

³¹ Akū Ibrahī pìnɛ: Tó odi Musa kū annabinɔ yā maro, bee tó gbēke bòn gan, oni a yā síro.

17

Ludanaanikēnaa
(Mat 18:6-7, 21-22)

¹ Yesu pì a ìbanɔnɛ: Yā kū àdi tó gbēnɔ fu dīgɔ sariri, ama waiyoo gbē kū ani bo a kīnaa.

² Anigɔ sàna adenɛ ò wísilɔgbɛ zòkɔ dɔ a wakalɛ, ò a zu sèbɛɛ gūn de à tó né dínɔ do fula.

³ Agɔ kú kū laakarriio. Tó n gbēndo durunna kè, n gé n a le. Tó à a nèseɛ líte, n sùru kenɛ.

⁴ Tó à durunna kènne gɔrɔ do gèn suppla, akū à èra à pìnne gèn suppla a nèseɛ líte, n sùru kenɛ.

⁵ Dikiri zìrinɔ pìnɛ: N̄ ó ludanaanikēna karawɛɛ.

⁶ Dikiri pì: Bee tó á Luda náani vī fīti lán efɔ wé bà, áni o síri lí dínɛ à a zīda wo à gé pé sèbɛɛ gūn, ani á yā ma.

⁷ Tó á gbēke zò vī, àten sè wa ke àten sãnɔ dā, tó à sù kū burao, a dikiri ni pine à su à pò ble gònɔn yá?

⁸ Oi, ani pine à pòble keare, à a uta líte, à suare kū pòbleo kū pómínaao, àpii ni gbasa à pò ble, à í mi.

⁹ Òdi zò sáabu kpá, kū à yā kū ò dānɛɛ kè yāin yá?

¹⁰ Lemɛ ákɔnɔ se, tó a yā kū Luda dàáre kè pínki, à pi: Zònɔn ó ũ, ó zīn o kè.

Kusu gbēnɔn kurinɔ werekɔanaa

¹¹ Kū Yesu ten gé Yurusalemu, àten kure Samaria bùsu léa kū Galilio.

¹² Kū àten gē lakutu ken, akū gōgbē kusu gbēnɔn kurinɔ dàalɛ. Ò zɛ dire,

¹³ ò lé zùì ò pì: Dikiri Yesu, n̄ ó wēnda gwa.

¹⁴ Kū à n̄ é, akū à pìnɛ: À gé à á zīda mɔ sa'orinɔnɛ. Kū òten gé, akū ò werekɔa.

¹⁵ Kū n̄ gbē do è a werekɔa, akū à èra à sù, àten Luda sáabu kpá kū kòto gbānao.

¹⁶ À wùte a kùaa Yesu are à fɔ kpàa. Gbē dí bi Samaria gbēmɛ.

¹⁷ Akū Yesu pì: Gbēnɔn kurinɔ mé ò werekɔaroo? Gbēnɔn kēndonɔn kú máa?

¹⁸ N̄ gbēke dí era à sù Luda sáabu kpáro, sé gbē zītɔ dí yá?

¹⁹ Akū Yesu pìnɛ: N̄ fute n̄ tá, ma náani kū n kè mé à n werekɔa.

Bisāsiri Né sunaa
(Mat 24:23-41)

²⁰ Farisinɔ Yesu là kpata kū à bò Luda kīnaa bona gupuraai, akū à wèmma à pì: Kpata kū à bò Luda kīnaa dì bo gupuraa ò e kū wéoro.

²¹ Oni pi à gwa la ke à gwa direro. Kpata kū à bò Luda kīnaa pì kú á té lamɛ.

²² Akū à pì a ìbanɔnɛ: A gɔrɔ ten su kū áni Bisāsiri Né sugɔrɔ pìnɔ doke ena ni de, áni ero.

²³ Oni piáre à kú dire ke à kú la, ama àsun géro, àsun tényĩro.

²⁴ Lákū legūpinaa dì gupura kū ludambe lé gu dín kū a lé direkūto nà, len anigɔ de le Bisāsiri Né sugɔrɔa.

²⁵ Séto à wétamma è manamana gīa, gbāragbēnɔ ni gíi.

²⁶ Lákū à de nà Nuhu gɔrɔa, len anigɔ de le se Bisāsiri Né sugɔrɔa.

²⁷ Gbēnɔ ten pò ble, òten í mi, òten nɔ sé, òten zā ke ari Nuhu gèè à gè gó'ite gūn, akū í dà anduniala, ò gāga pínki.

²⁸ Lemɛ dɔ Lutu gɔrɔa, òten pò ble, òten í mi, òten pò lú, òten pò yía, òten pò t̄s, òten kpé bobo.

²⁹ Gɔrɔ kū Lutu bò Sɔdɔmu, té kū ifántēgbɔɔo kòte bona ludambe, akū ò gāga pínki.

³⁰ Len anigõ de le gɔɔ kũ Bisāsiri Né ni bo gupuraa.

³¹ Gɔɔ birea gbẽ kũ à kú a kpé musu sún kipa à gẽ kpé gũn à pónɔ sète à booro. Len dɔ gbẽ kũ à kpé bura sún era à pó sé bero.

³² À tó Lutu nanɔ yã dɔágu.

³³ Gbẽ kũ à ye àgõ a wèndi kũna ni kurai. Gbẽ kũ à gí a wèndiii sõ, ade nigõ wèndi vĩ.

³⁴ Maten oáre, gwãani birea gbẽnɔn planɔ nigõ wútɛna kɔ sare, oni gbẽ do sé ò gbẽ do tón.

³⁵ Nɔgbẽ gbẽnɔn planɔ nigõ pó lɔlɔ gu dokɔnɔa, oni gbẽ do sé ò gbẽ do tón.

³⁶ Gõgbẽ gbẽnɔn planɔ nigõ kú bura, Luda ni gbẽ do sé à gbẽ do tón.

³⁷ Akũ ò a là ò pì: Dikiri, má kpaa? À wèmma à pì: Gu kũ gè kún, gwen yumburukunɔ ni kɔ kakaran.

18

Gyaanɔ kũ à zè yákpatekerila

¹ Yesu yã lèkɔañɛ de à mɔñɛ ògõ adua ke Ludaa baala'i, òsun kpasaro.

² À pì: Yákpatekeri ke mé à kú wète kea, à Luda vĩna vĩro, àdi gbẽke yã daro.

³ Gyaanɔ ke kú wète pìi gũn, àdigõ su a kĩnaa gèn baaakõ àdi pì: N zè kũmao ma ibere yã musu.

⁴ Adi wero ari gɔɔ pla. Abire gbera à pì a zĩdane: Bee tó má Luda vĩna vĩro, akũsõ madì gbẽke yã daro,

⁵ Iákũ gyaanɔ pì ten wari dɔma nà, mani ze kãao. Tó mádi ke lero, a zemalana lakanaa sari ni ma kpasame.

⁶ Akũ Dikiri pì: À yákpatekeri vāni yā'ona ma.

⁷ Luda ni ze kũ gbẽ kũ à n sè òten wiki léa fānantē kũ gwāaninɔoro? Ani mēyīda ke kũ wèmmānaaon yá?

⁸ Maten oáre, ani ze kũnwome gñɔ. Bee kũ abireo tó Bisāsiri Né sù, ani a nāanikeri e andunia gũn yá?

Farisi kũ be'ɔgɔsirii

⁹ Akũ à era à yã díkĩna lèkɔa gbẽ kũ òdi n zĩda dite mana ò n gya bonɔne.

¹⁰ Gbẽnɔn pla kenɔ mé ò gèe adua ke Luda ɔnn, gbẽ do bi Farisime, gbẽ do sɔ be'ɔgɔsirii.

¹¹ Farisi pì zena, àten adua ke. À pì a swèe gũn: Luda, ma n sáabu kè kũ má de lán gbẽ kparanɔ bàro, dibidibikerinɔ, nāanisaridenɔ, zinakerinɔ ke lán be'ɔgɔsiri dí bà.

¹² Madigõ lé yĩ gɔɔ plapla azuma kũ azumaa. Pó kũ ma lè pínki madì a kuride bonne.

¹³ Be'ɔgɔsirii pì sɔ ze dire, adi fɔ à wé sè à musu gwà sero. À a zĩda kèkè à pì: Luda, n sùru ke kũmao, durunnakeriime ma ũ.

¹⁴ Maten oáre, gõgbẽ pìi tà a bea Luda yāsinakāao gūmmē, adi ke Farisi pīnlo. Zaakũ gbẽ kũ àdi a zĩda kara, Luda ni a busa. Gbẽ kũ àdi a zĩda busa sɔ, Luda ni a kara.

Arubarikadana nénɔgu

(Mat 19:13-15, Maa 10:13-16)

¹⁵ Òten su Yesune kũ n né fítinɔ de à ɔ nařma. Kũ a ìbanɔ è le, akũ ò gíñne.

¹⁶ Akũ Yesu nénɔ sisi à pì: À tó nénɔ su ma kĩnaa, àsun gínnero, zaakũ n takanɔ pón kpata kũ à bò Luda kĩnaa ũ.

¹⁷ Yāpuraan maten oáre, gbẽ kũ ani kpata kũ à bò Luda kĩnaa sí lán né fíti bàro ni gēnlo.

*Aruzekede**(Mat 19:16-30, Maa 10:17-31)*

18 Gbānade ke sù à Yesu là à pì: Danneri mana, deran mani ke mà wèndi kù àdi lákaro lee?

19 Yesu pìne: À kè dera n pì, má manaa? Gbēke manaro, sé Luda ado.

20 N dokano dō: Nsun zina kero, nsun gbē dero, nsun kpāni oro, nsun yā dí n gbēdakearo, ngō bèere lí n de kù n daone.

21 Akū à pìne: Zaa ma né fíti goro má yā birenō kùna pínki.

22 Kù Yesu yā pìi mà, à pìne: Yā mèn do mé à gōnne. N pò kù n vīno yía pínki, n a ogo kpá takasidenō, ñigō aruzekē vī ludambe. Abire gbera n mós n témai.

23 Kù à yā pìi mà, a nèsee yàka, zaakū aruzekēzōkōdeme.

24 Kù Yesu a gwà, akū à pì: À zī'ū manamana aruzekedenē à gē kpata kù à bò Luda kīnaa gūn.

25 Lakumi gēna poroween araga de aruzekede gēna kpata kù à bò Luda kīnaa gūnla.

26 Akū gbē kù ò yā pìi màno pì: Tó lemē, dí mé ani fō à surabana lee?

27 Yesu wèmma à pì: Yā kù bisāsiri fūa à ke, Luda kīnaa àdi sí ke.

28 Akū Pita pì: O beebō pínki tò o tenyī.

29 Akū Yesu pìne: Yāpuran maten oáre, gbē kù à a be tò ke a nanō ke a vīnino ke a dakūnanō ke a de ke a da ke a nēno kpata kù à bò Luda kīnaa yāi,

30 ade ni era à abire taka le de yāla dasidasi andunia dí gūn, ani wèndi kù àdi lákaro le andunia kù àten su gūn.

*Yesu era à a ga kù a vunaao yā'onaa**(Mat 20:17-19, Maa 10:32-34)*

31 Yesu a gbēnon kuri awεεplanō kākaraai, akū à pìne: Óten gé Yurusalemu. Gwen yā kù annabinō kē Luda yān Bisāsiri Né musu ni papan pínki sà.

32 Oni a kpá buri pānde gbēno, oni a fobo, oni a sōsō, oni lé'í sua, oni a gbē kù flāao, oni a de,

33 a goro aakōde zī ani fute.

34 Ama a ibaa pino dí a ke mì dōro, zaakū yā pìi mì utenañne, ò dō yā kù àten oro.

*Vīna barakeri werekōanaa**(Mat 20:29-34, Maa 10:46-52)*

35 Kù Yesu kà kāni kù Yerikoo, vīna ke vutena zé léa, àten bara ke.

36 Kù à mà gbēno ten gēte dasi, akū à n lá à pì, bōn òten kee.

37 Akū ò pìne, Yesu Nazera mé àten gēte gwe.

38 Akū à lé zùì à pì: Yesu, Dauda buri, n ma wēnda gwa.

39 Gbē kù ò té arenō gine ò pì à yīte, akū a lé gbāna zunaa kàra àten pi: Dauda buri, n ma wēnda gwa.

40 Yesu zè à pì ò mó kāao. Kù à sù, akū Yesu a là à pì:

41 Bó n ye mà kennεε? À wèa à pì: Dikiri, má ye ma wé gu emε.

42 Akū Yesu pìne: N gu e. Ma náani kù n kè mé à n werekōa.

43 Zaa gwe gōno a wé gu è, akū à tèi, àten Luda sáabu kpá. Kù gbē sīnda pínki è le, akū ò Luda tó bò.

19*Zakeusi*

1 Kù Yesu kà Yeriko, àten gēte a gūn.

2 Gbēke kú gwe a tón Zakeusi. Bē'ogōsirino gbē zōkōme, akūsō aruzekedeme.

- 3 Àten wete à e gbẽ kũ Yesu de a ũ, ama gbẽ kutuumε, adi f̄s̄ à a èro pari yāi.
 4 Akū à bàa lè à gèe arε à d̄idi síri lía de à Yesu e, zaakū ani ḡεte gwe kpamε.
 5 Kũ Yesu kà gwe, akū à wé sè musu à p̄ine: Zakeusi, n̄ kipa likalika. Séde mà kipa n bea gbāra.
 6 Akū Zakeusi k̄ipa likalika, à gbānake kp̄ai kũ p̄onnao.
 7 Kũ gb̄en̄c̄ è le, akū òten yākete ká ò p̄i: À gèe kipa durunnakeri bea.
 8 Akū Zakeusi f̄ute à zè à p̄i Dikirinε: Dikiri, mani ma aruzεke kpado kpaate takasiden̄c̄nε. Tó ma gb̄eke blè s̄s̄, mani era mà a ḡene kp̄aa leu siik̄omε.
 9 Akū Yesu p̄ine: On dí den̄c̄ surabanaa è gbāra. Zaakū gb̄e d̄ik̄ina se bi Ibrah̄i burimε.
 10 Bisāsiri Né sù de à gb̄e kũ à s̄ate wete à a sura bame.

Ɔḡodakena z̄ikerin̄c̄nε
 (Mat 25:14-30)

- 11 Ḡor̄c̄ kũ òteni a yā p̄i ma, akū à era à yā k̄arañne d̄c̄. Lákū à kà k̄ani kũ Yurusalemuo nà, òten da kpata kũ à b̄ò Luda k̄inaa ni bo gupuraa ḡñ̄c̄mε, akū à yā lèk̄oñne
 12 à p̄i: K̄ina buri ke mé àten gé kpata ble bùsu z̄az̄an, ani era à su.
 13 Akū à a z̄ikerin̄c̄ s̄isi gb̄en̄c̄n̄ kuri, à andurufu ɔḡɔwapu kp̄a n̄ baadia m̄en bas̄s̄or̄o à p̄inne: Àḡɔ laga táo ari màḡɔ gé su.
 14 A bùsudeno s̄s̄ ò z̄aagu, akū ò z̄irin̄c̄ z̄i a kpe ò p̄i: Óni we gb̄e p̄i kí blewεero.
 15 A suna kũ kpatablenaa gbera, à p̄i ò z̄ikeri kũ a ɔḡɔ kp̄am̄ma p̄in̄c̄ s̄isi, de à le à d̄s̄ lákū ò àree lè nà.
 16 Gb̄e k̄aku sù à p̄i: Dikiri, n̄ ɔḡɔ p̄i àree k̄aramenε leu kuri.
 17 Akū à p̄ine: N kè z̄ikeri mana. Lákū n̄ náani v̄i kũ a f̄itio nà, ñiniḡɔ gb̄ana v̄i w̄ete m̄en kurin̄c̄a.
 18 Gb̄e plade sù à p̄i: Dikiri, n̄ ɔḡɔ p̄i àree kè leu s̄or̄o.
 19 Akū à p̄ine: M̄ok̄on s̄s̄, ñiniḡɔ gb̄ana v̄i w̄ete m̄en s̄or̄on̄c̄a.
 20 Akū gb̄e p̄ande sù à p̄i: Dikiri, n̄ ɔḡon la. Ma ùte kokona bizakasa ḡun.
 21 Má n v̄ina v̄i, zaakū n̄ yān̄c̄n̄ z̄i'ũ. Nd̄i p̄ó kũ n̄di ditero sé, nd̄i p̄ó kũ n̄di t̄oro k̄e.
 22 Akū à p̄ine: Z̄ikeri zara, n̄ lé mé à n̄ karii kè. N̄ d̄s̄ kũ ma yān̄c̄n̄ z̄i'ũ, mad̄i p̄ó kũ mad̄i ditero sé, mad̄i p̄ó kũ mad̄i t̄oro k̄e.
 23 Kũ n̄ d̄s̄ le, b̄oyāin̄ n̄di ɔḡɔda keoñneroo, de tó ma su, mà a p̄ó sí kũ a àreeo?
 24 Akū à p̄i gb̄e kũ ò kú gwen̄c̄nε: À a ɔḡɔ p̄i sía à kp̄a gb̄e kũ à àree lè leu kuriia.
 25 Akū ò p̄ine: Dikiri, à àre leu kuri k̄una k̄ò.
 26 Akū à w̄emma à p̄i: Maten oáre, gb̄e kũ à p̄ó v̄in̄ Luda ni karanε. Gb̄e kũ à v̄iro s̄s̄, bee p̄ó kũ à v̄i Luda ni síame.
 27 Ma ibere kũ ò ye mà kí bleñneron̄c̄ s̄s̄, à mó k̄un̄wo la à n̄ dede ma arε.

Gb̄anakekpana Yesui Yurusalemu
 (Mat 21:1-17, Maa 11:1-19, Yuh 12:12-19)

- 28 Kũ Yesu yā p̄i ò à làka, akū à dà zén, àten gé Yurusalemu.
 29 Kũ à kà k̄ani kũ Betefageo kũ Betanio, s̄is̄i kũ òdi pi Kùkpe gereei, akū à a ìbaa z̄i gb̄en̄c̄n̄ pla
 30 à p̄inne: À gé lakutu kũ à k̄ate á arε direkū ḡun. Tó a ḡe, áni zaakinε b̄or̄c̄ e b̄ad̄na gwe, gb̄eke dí dia zikiro. À poro à suo.
 31 Tó ò á lá ò p̄i, à kè deran áten poroo, à pi Dikiri mé à yei.
 32 Akū z̄irin̄c̄ ḡeε, ò è lákū à òñne nà.
 33 Kũ òten zaaki p̄i poro, akū a dikirin̄c̄ n̄ lá ò p̄i: Dí mé à p̄i à zaaki p̄i poroo?
 34 Ò w̄emma ò p̄i: Dikiri mé à yei.

³⁵ Akū ò sù kū zaaki pìio Yesune, ò n utano kpàtea, akū ò Yesu dia.

³⁶ Lákū à ten gé nà, gbèno teni n utano kpáte zén.

³⁷ Kū à kà káni kū gu kú zé pìi mii pète Kùkpe sìsì guvutenwo, akū ponna gūn a iba kū ò téino pínki nà Luda sáabukpanaaa kú kòto gbānao daboyá kú ò èno musu pínki

³⁸ ò pì:

Arubarikaden kína kú à ten su kú Dikiri tóo ũ.

Aafia kú ludambé!

Ò Luda tó kpá zaa musu!

³⁹ Farisi kú ò kú zaa gūn ken pìne: Danneri, n pata n ibanoo.

⁴⁰ Akū à wèmma à pì: Maten oáre, tó ò yíte, gbèno mé oni wiki pì lé.

Yesu sòdona Yurusalemudenone

⁴¹ Kū à nà Yurusalemui, à gwà, akū à sò dò a musu

⁴² à pì: Tó n yā kú ani sunne kú aafiaaoo dō gbāra yā dé, de à ke nna. Tera sà à utenanneme.

⁴³ A goro ni su kú n iberenon ni su ò gbà leino do ò likanyĩ ò n kagura ke

⁴⁴ oni n gboro oni n gbèno ú ló zíte. Bee gbè ken oni tó didikōaro, kú ndi goro kú Luda wé kpàtenyĩ dōro yāi.

Yesu kunna Luda onn

(Mat 21:12-17, Maa 11:15-19, Yuh 2:13-22)

⁴⁵ Kū Yesu gè Luda onn, akū à pè lagayarinoo.

⁴⁶ À piñne: Ò kè Luda yān ò pì: Ma kpé nigō de aduakεkpe ũme, akū a lite gbēblerino tò ũ.

⁴⁷ Lákū gu digō do nà Yesu digō yā dañne Luda onn. Akū sa'orikino kú ludayādannerino kú gbē zōkōno ten zé wete ò a de,

⁴⁸ ama odi a kena zé ero, kú gbē sīnda pínki sá kpá ò teni a yā ma yāi.

20

Yesu gbekana a ikooi

(Mat 21:23-27, Maa 11:27-33)

¹ Zīkea Yesu ten yā da gbènone Luda onn, à ten baaru nna kpáñne, akū sa'orikino kú ludayādannerino kú gbē zōkōno sù

² ò pìne: N owere, iko kpaten nten yā dino keoo? Dí mé à n gba iko dí pìi?

³ Akū à wèmma à pì: Makū se mani yā gbekaáwa. À omene,

⁴ Yahaya gbèno da'itkenaa bò Luda kīnaan yāa, ke bisāsiri kīnaame?

⁵ Akū ò yā gōgō ò pì: Tó o pì Luda kīnaame, ani ó la, bōyāin ódi Yahaya yā síroo?

⁶ Tó o pì bisāsiri kīnaame sō, gbē sīnda pínki ni ó pápa kú gbèno ò ó dede, zaakū ò Yahaya annabike sù.

⁷ Akū ò wèa ò pì: Ó dō gu kú à bōnlo.

⁸ Akū Yesu piñne: Makū se mani iko kú maten yā dino keo oáero.

Geepi líkpe arukerino

(Mat 21:33-46, Maa 12:1-12)

⁹ Akū Yesu èra à yā lèkōañne à pì: Gbēke mé à geepi líkpe bà, akū à nà arukerino ò ní òi à fùte kú táo à goro pla kè gwe.

¹⁰ Kú geepizōgoro kà, akū à a ziri ke zì arukerii pìnoa, de ò a geepi né pì kpáa, akū arukerii pìno a gbè, ò à gbàre okori.

¹¹ Akū à èra à ziri pānde zì do, akū ò a gbè ò wé'i dàa ò a gbàre okori.

¹² Akū à èra a gbè aakōde zì do, akū ò a kīnna ò pèa.

13 Akū burade pìi pì: Mani ke derame sàa? Mani ma nэгōgbē mèn do yenyīde zīm̄ma. Ke oni a yā da gwεε?

14 Kū arukerii pìno a è, ò pìkōne: Túbiblerin dí, ò a de, a túbi ni gōwεε.

15 Akū ò bò káao bura gūn, ò a dè.

Tò! Bón burade pìi ni ke kūrwoo?

16 Ani su à arukerii pìno dede à bura pì na gbē pāndenone n̄ oĩ. Kū gbēno yā pìi mà ò pì: Òsun ero!

17 Akū Yesu n̄ gwá tíi à pì: Yā kū ò kè Luda yān díkīna de deraa? Gbè kū kpéborino pā kpàì mé à gō kpé kusuru gbè mīde ū.

18 Gbē kū à lète gbèe pìia ni wíwime.

Tó gbèe pìi lète à sì gbēa sō, ani a ú lómε.

Bε'gōkpana Sizaa yā

(Mat 22:15-22, Maa 12:13-17)

19 Ludayādannerino kū sa'orikino dō kū n̄ yāin à yālekōanaa pìi ò, akū ò zé wète ò a kū gōno, ama ò vīna kè gbēno.

20 Òteni a kpákpa, akū ò zāmbade kū òteni n̄ zīda dite gbē mana ūno zīa, de ò le ò a kū a yā'onaa gūn, ò a kpá n̄ būsū gbānadea à gbāna mone.

21 Akū zāmbade pìno a là ò pì: Danneri, ó dō kū ndi yā o n̄ yā dañne a zéa, ndi gbē wé gwao, ndi Luda zé dañne kū yāpurao.

22 À zé vī ò be'gō kpá Sizaa yā ke òsun kpáaro?

23 Yesu n̄ manafikike dōm̄ma, akū à pīnne:

24 À gō pì do mōmεne mà gwa. Dí mī wānzān dí kū a tōoo? Ò wèa ò pì: Siza pómε.

25 Akū à pīnne: Tò, à pó kū à de Siza pó ū kpá Sizaa, à pó kū à de Luda pó ū kpá Ludaa.

26 Akū ò fūa ò a kū a yā'onaa gūn gbēno wára. A yāwemmaanaa bò n̄ sare, akū ò n̄ lé nākōa.

Gèno vuna yā

(Mat 22:23-33, Maa 12:18-27)

27 Akū Sadusi kū òdi pì gèno dì vuronō sù Yesu kīnaa, ò a gbèka

28 ò pì: Danneri, Musa òwεε a takada gūn à pì: Tó gbē gà à a nano tò né'isari, a dakūna gyaano pì sé de à le à né buri dato a vīnne.

29 Lemε dedokōnōnōn kun gbēnōn suppla. Woru no sè, akū à gà né'isari.

30 Akū Sabi no pìi sè do.

31 Sabi gbera Bi sè do. Ò kè le n̄ gbēnōn suppla n̄ pínki, ò gàga né'isari.

32 N̄ pínki gberan no pìi gà se.

33 Tò! Gèno vuna gōro zī n̄ dí mé anigō no pì vīi? Zaakū n̄ gbēnōn suppla n̄ pínki ò a dō no ūme.

34 Akū Yesu wèr̄ma à pì: Andunia la gbēno dì no sé òdi zā ke,

35 ama gbē kū Luda dite kū ò kō sio ò bo gan ò andunia dufu leno ni no séro, oni zā kero.

36 Onigō kun lán malaikanōn kun nāmε, oni ga doro. Onigō de Luda néno ūme, gàavuno ū.

37 Bee Musa à gèno vuna yā bìriañne, gu kū à tariankpā yā òn à pì, Dikirime Ibrahī kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ū.

38 Dikiri di ke gèno Luda ūro, gbē bēnenō Ludamε, zaakū gbē sīnda pínki bēne Ludanε.

39 Akū ludayādanneri kenō fùte ò yā ò ò pì: Danneri, n̄ yā mana ò.

40 Akū odi sù ò yāke làa doru.

Arumasihu buri yā

(Mat 22:41-46, Maa 12:35-37)

41 Yesu n lá à pì: À kè dera òdi pi Dauda burin Arumasihu ũu?

42 Zaakū Dauda pì Zabura takada gūn:

Dikiri pì ma dikiriñe à vute a ɔplai

43 ari àgō a ìberenɔ kenɛ tintin ũ.

44 Kū Dauda a sisi Dikiri, à kè dera anigō de a buri ũ dɔɔ?

Ludayādannɛrinɔ kū Farisinɔ manafiki

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40)

45 Kū gbē sīnda pínki teni a yā ma, akū à pì a ìbanɔnɛ:

46 À laakari ke ludayādannɛrinɔi. Òdigō ye ògō kure kū uta zōkōnɔo dana, de ògō fɔ kpákpańma etenɔa. Òdigō ye ò vute aduakɛkpe vuteki mananɔn kū pɔnna pɔble vuteki mananɔo.

47 Òdi adua gbàna ke de gbēnɔ n e yāi, akū òdi gyaanɔnɔ kpé síńma. N wétāmma nīgō pāsī de gbē sīnda pínki póla.

21

Gyaanɔ takaside gbadanaa

(Maa 12:41-44)

1 Kū Yesu wé sè musu, akū à è ɔgɔdenɔ teni n gbanɔ ká ɔgɔdaki gūn.

2 Akū à gyaanɔ takaside ke è gwe, à kɔbɔ pla dàn.

3 Akū à pì: Yāpuran maten oáre, gyaanɔ takaside pì ɔgɔ dàn de gbē sīnda pínkila.

4 Zaakū n ɔgɔ dasi gūnn ò bòn ò kàn n pínki. Nɔgbē pì sɔ, a takasike gūn pɔ kú à vī à pɔ bleon à dàn pínki.

Yurusalemu kakatena kū andunia lákagɔrɔ sèedanɔ

(Mat 24:1-22, Maa 13:1-20)

5 Gbēkenɔ ten Luda ɔn yā o, ò pì ò a kpénɔ kèke mana kū gbè mananɔ kū pɔ kú ò Luda gbànɔ, akū Yesu pì:

6 Gɔrɔke ni su, pɔ kú a è dínɔ, bee gbè ken oni tó dikɔaro, oni gboro pínkime.

7 Akū ò a là ò pì: Dannɛri, bɔren yā dínɔ ni keɛ? Bó mé anigō de a kegɔrɔ sèeda ũu?

8 Akū à wèńma à pì: À laakari ke, àsun tó ò á sātero, zaakū oni su dasi kū ma tɔo, onigō pi Arumasihumɛ n ũ, gɔrɔ pì sɔ à kà kāni. Ásun ténýĩro.

9 Tó a zínɔ baaruu mà ke futekōina yānɔ, àsun tó vīna á kūro. Sé abirekūnɔ ke káaku gĩa, ama andunia ni láka gònɔro.

10 Akū à pínne: Buri kū burio ni futekōi, leme dɔ būsu kū būsuuo.

11 Zíte yīgāyīgāna pāsīnɔ kū nàao kū gagagyānɔ nigō kú gukenɔa. Àlesi bène vīna yānɔ ni bo ludambe.

12 De yā pínɔ kpé à su pínki oni á kūkū ò wé tǎáwa. Oni á na aduakɛkpedenɔnɛ n ɔĩ, oni á ká kpésiran, oni gé kǎáo kínanɔ kū būsu gbē zōkɔnɔ are ma tó yāi,

13 ánigō deńne ma sèedadenɔ ũ.

14 À á laakari kpáte, àsun káaku yā kū áni o damu kero,

15 zaakū makū mé mani yā daáre á lén, mani á gba ɔndɔ, de á ìberɛ ke sún gí a yāi ke à á éke boro.

16 Bee á de kū á dao kū á vīninɔ kū á dakūnanɔ kū á danenɔ kū á gbēnnanɔ ni á kpáńma, ò á gbēkenɔ de.

17 Gbē sīnda pínki ni zǎágu ma yāi,

18 ama bee á mìkã wén do ni zukūnaro.

19 Zena gbāna gūn áni wèndi le.

20 Tó a è zìkarinɔ lika Yurusalemui, àgɔ dɔ kú a kakatenaa zà doru.

21 Gbē kú ò kú Yudeanɔ bàa sí ò mì pé kpínɔa, gbē kú ò kú Yurusalemunɔ fákɔa. Lakutudenɔ sún gē a gūnlo.

22 Zaakū gɔɔ pì bi wétāmmagɔɔme, de yā kú ò kè Luda yān papa pínki yāi.

23 Waiyoo nòsindarenɔ kú nérandenɔ gɔɔ birea, zaakū búsuu pì wari nigɔ zɔkɔ, Luda pɔfē ni kipa gbē pínɔa.

24 Oni n gbēkenɔ dede kú fēnɛdao, oni n gbēkenɔ kúkú ò tá kúnwo búsuu sīnda pínki gūn zìzɔn ũ, buri pāndenɔ ni kiti pá Yurusalemua ari n gɔɔ papa.

Bisāsiri Né sunaa

(Mat 24:29-35, Maa 13:24-31)

25 Sèedanɔ nigɔ kú ifántēa kú mɔvuraa kú susunenɔ, buri sīnda pínki nigɔ kú pòsiran andunia gūn. Onigɔ kú bídi gūn ísira kīni kú a zuzunaa yāi.

26 Vīnakena yā kú àteni su anduniaaa yāi gídi ni tó gbēnɔ gbāsī lé, zaakū pò kú ò kú ludambenɔ ni sāte n kúkia,

27 gbasa wà Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kú gbānao kú gakuri zɔkɔɔ.

28 Tó yā birenɔ nà kenaaa, à fute à ze, à á mì sé musu, zaakū á surabana mé à kà kāni.

29 Yesu yā lèkɔańne à pì: À kaka lí gwa kú lí kparanɔ.

30 Tó a è ò lá bɔtɔ kù, adi dɔ á zīda kú guwānagɔɔ kà kāni.

31 Lemε sɔ, tó a è yā pínɔ ten ke le, àgɔ dɔ kú kīna kú à bò Luda kīnaa sunaa kà kāni.

32 Yāpuran maten oáre, gɔɔ dí gbēnɔ ni gētero ari yā pínɔ gé keo pínki.

33 Musu kú zīteo ni gēte, ama ma yānɔn gētēna vīro.

34 À laakari ke. Ásun tó pāpākena kú wēdekēnao kú wèndi damukēnao á laakari síáwaro, de a sugɔɔ sún á kú kánto lán tankute bāro yāi.

35 Zaakū ani kúte gbē kú ò kú andunia gūnnɔa gu sīnda pínki.

36 À itē ke, àgɔ adua ke baala'i, de à fɔ à piti yā kú àten sua pínki à ze Bisāsiri Né are.

37 Lákú gu dìgɔ dɔ nà Yesu dìgɔ yā dańne Luda ɔnn. Tó ɔkosi kè, àdi bo à gé i Kùkpe sīsigerēi.

38 Kɔnkɔkɔnkɔ gbē sīnda pínki dì fute à gé a yā ma Luda ɔnn.

22

Lékpakūsuna Yesui

(Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Yuh 11:45-53)

1 Burodi Futenasari dikpe kú òdi pi Vīnla kà kāni.

2 Sa'orikinɔ kú ludayādannerinɔ ten zé wete ò Yesu de, zaakū òten vīna ke gbēnɔne.

Yudasi bona Yesu kpe

(Mat 26:14-16, Maa 14:10-11)

3 Akū Setan gē Yudasi kú òdi pine Isikarioti gūn, gbēnɔn kuri awēplano dokeme.

4 Akū Yudasi gē à yā ò kú sa'orikinɔ kú Luda ɔn dākpāri gbē zɔkɔnɔ lākú áni ke nà à Yesu kpámma.

5 N pò kè nna, akū ò lédokɔnɔ kè ò ɔgɔ kpáa.

6 À zèo, akū àten zé wete à Yesu kpámma gbēnɔ kpe.

Vīnla pòblēnaa

(Mat 26:17-25, Maa 14:12-21, Yuh 13:21-30)

7 Burodi Futenasari dikpe gɔɔ kà, gɔɔ kù òdi Vĩnla sãne bɔɔ kùtu kpá.

8 Akù Yesu Pita kù Yuhanao zì à pì: À gé Vĩnla póbleyã kekewere.

9 Akù ò a là ò pì: Nĩ ye ò keke máme?

10 Akù à wèmma à pì: Tó a ge wète gũn, gōgbē ke ni daále à í sɛna kù loo. À tɛi ari ɔn kù ani gɛn.

11 À o ɔn pì bedene, Danneri pì, mán kipaki kunn, gu kù áni Vĩnla pó blen kù a ìbanɔ?

12 Ani kpé musu zōkō kù ò kèke mɔáre. À póbleyã keke gwe.

13 Kù ò gèe, ò è lákù Yesu òñne nà, akù ò Vĩnla póbleyã kèke gwe.

Dikiri póble

(Mat 26:26-30, Maa 14:22-26, 1Kɔ 11:23-25)

14 Kù a gɔɔ kà, Yesu sù à vùte gwe kù a zìrinɔ lele.

15 Akù à pìñne: Vĩnla póble dí blena kááo ni teni ma de manamana ari màgō gé wari ke,

16 zaakù maten oáre, mani ble doru ari kpata kù à bò Luda kĩnaa gé boo gupuraa, gbasu dikpe yápura gé su.

17 Kù à toko sè, à Luda sáabu kpà, akù à pì: À sí à dɔdɔkōne,

18 zaakù maten oáre, mani geepi'i mi doru ari kpata kù à bò Luda kĩnaa gé boo gupuraa.

19 Kù à burodii sè, akù à arubarikaa dàn à likōre à kpámma à pì: Ma mè kù má kpà á yáin dí, àgō abirekù ke ma yá dɔnaágu yá.

20 Kù ò pó blè ò làka, à toko pì sè le dɔ à pì: Ma aru kù ani boteáren dí, Luda bàka kunna kù gbēnɔ tera aru ũ.

21 Ma bonkpede ɔ kù kúmao ta gũn,

22 zaakù Bisāsiri Né ni kpágui lákù Luda ditene nàme. Waiyoo gbē kù ani a kpámma pì.

23 Akù ò nà kō lalanaaa ò pì: Ó dí mé ani yá bire ke?

Yesu lédana a ìbanɔ

24 Akù lékpakōanaa fùte nĩ té, kù ò ye ò dō nĩ gbē kù à de a dakela.

25 Akù Yesu pìñne: Buri pānde kɔnanɔ dì gbāna ble nĩ gbēnɔ, gbānadenɔ sō òdi nĩ zīda sísi yāmanakerinɔ.

26 Ama àsun ke lero. Séde gbē kù à zōkō á té gō de lán gbē kù à kĩanaái bà. Séde á don'arede gō de lán gbē kù àten zī kéare bà.

27 Póbleri kù zìriio, nĩ dí mé à zōkō? Póbleriinloo? Makù sō má kù á té lán zìrii bàme.

28 Gbē kù ò zè kúmao ma warikēnaa gūnnɔn á ũ.

29 Lákù ma De ma ka kpatan nà, len mani á ká kpatan le se,

30 áni pó ble kúmao ma kpatan, áni vute kiblegbaaa àgō yá gōgō Isaraila buri mèn kuri awēplanɔne.

Yesu gĩnake à dō yá kù Pita ni ke

(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Yuh 13:36-38)

31 Simɔ, Simɔ, nĩ ma. Setan zé wète à á fāfā lákù òdi póblewē fāfā nà.

32 Akù ma adua kēnne de ma náani kù nĩ vī sún kīammaro. Tó n era n suma, n n gbēnɔ gba gbāna.

33 Pita pìne: Dikiri, ma sè ò ma da kpésiran mà ga kúnwo.

34 Yesu pì: Pita, maten onne, ari ko gō gé lé zuo gbāra, ñni ledi kpámai gèen aakō.

35 Akù à nĩ lá à pì: Kù ma á zī ɔgɔsōnɔ kù bókɔlokonaao kù kyatenɔ sari, póke kĩaáwa yá? Akù ò pì: Oi.

36 Akū à piínne: Tera sà gbē kū à ɔɔsɔnɔ vī, à sé. Leme do kū b̀̀k̀̀olokonaao. Gbē kū à f̀̀eneda vī s̀̀ro, à a uta yía à lú.

37 Maten oáre, séto yā kū ò k̀̀e Luda yān ma musu papa kū ò p̀̀i: Ò a dìte dokɔnɔ kū taarikerinɔ. Yā kū ò k̀̀e ma musu p̀̀i mé àten ke sà.

38 Ò p̀̀i: Dikiri, f̀̀eneda m̀̀en plan dí. Akū à piínne: Abirekū mò.

Yesu aduakena zaa Kùkpe s̀̀s̀s̀gerɛɛi
(Mat 26:36-46, Maa 14:32-42)

39 Yesu bò à g̀̀e Kùkpe s̀̀s̀s̀gerɛɛi lákū àdi ke nà. A ibanɔn téi.

40 Kū à kà gu kū àten gén, à piínne: À adua ke de ásun fu ỳ̀ogwanaaaro.

41 Akū à k̀̀m̀ma à kà lákū òdi gb̀̀e zu à léte taka bà. Akū à k̀̀te à adua k̀̀e

42 à p̀̀i: Baa, tó n yé, ǹ̀ toko'í síma, ama adi ke ma p̀̀yenyĩnaanlo, séde n p̀̀o.

43 Akū malaikaa bò ludambe à s̀̀a à a gb̀̀a gb̀̀ana.

44 Kunna wétãmma g̀̀n àten adua ke kū kokario. Akū a ísimma ten tó zĩte lán arutɔnaa bà.

45 Kū à adua k̀̀e, à f̀̀ute à èara à s̀̀u à a ibanɔ lè, òten i o kū p̀̀siraao.

46 Akū à piínne: À k̀̀e dera àten i oo? À fute à adua ke de ásun fu ỳ̀ogwanaaaro.

Yesu kũnaa
(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Yuh 18:3-11)

47 Kū à kpé àten yā o, akū ò kà dasidasí. Gbē kū òdi pine Yudasi, a iba gbēnɔn kuri awɛɛplanɔ doke mé à d̀̀onne are. Kū à nài de à lé péa,

48 akū Yesu p̀̀ine: Yudasi, lépenaaan ĩni Bisāsiri Né kpáor̃mma yá?

49 Kū gbē kū ò kú kū Yesuonɔ yā kū àten su è ò p̀̀i: Dikiri, ò n lélé kū f̀̀enedaon yá?

50 Akū n gb̀̀e do sa'oriki z̀̀k̀̀ɔ z̀̀rii lè à a ɔpla sã gò.

51 Akū Yesu p̀̀i: À abirekū tó. Kū à ɔ nà a sãa, akū a sã èra à nàn.

52 Akū à p̀̀i sa'orikinɔ kū Luda ɔn d̀̀akp̃arinɔ kū gb̀̀e z̀̀k̀̀ɔ kū ò s̀̀uinɔne: A sumai kū f̀̀enedanɔ kū g̀̀onɔ lákū kp̃ani wédewen ma ũ bà yá?

53 Lákū gu d̀̀ig̃ do nà madig̃ kú k̃áo Luda ɔnn, akū ádi ɔ namaro. Ama g̃ro dí de á p̀̀o ũme, gusira kíblena g̃romɛ.

Pita ledikpana Yesui
(Mat 26:57-58, 69-75, Maa 14:53-54, 66-72, Yuh 18:12-18, 25-27)

54 Kū ò Yesu k̀̀e ò s̀̀u k̃áo, ò g̀̀e k̃áo sa'oriki z̀̀k̀̀ɔ bea. Pita té n kpe zãzã.

55 Kū ò té kà ɔn gura, ò k̀̀te ò likai, akū Pita s̀̀u à s̀̀to n té.

56 Z̀̀nɔkpare ke a è, akū à wé dia à p̀̀i: Gb̀̀e dí kú k̃áo s̃ bi.

57 Akū à ledi kp̃ai à p̀̀i: Nɔgb̀̀e, má a d̃ro.

58 Kū à k̀̀e saa f̃iti gb̀̀e p̃ande a è, akū à p̀̀i: M̀̀k̃on se, n gb̀̀e dome n ũ. Akū Pita p̀̀i g̃gb̀̀e p̀̀ine: Makũmero.

59 Kū g̃ro g̀̀ete lán awa do bà, gb̀̀e p̃ande nàkarao à p̀̀i: Yãpura gb̀̀e d̃k̃ina kú k̃aome, zaakũ Galili gb̀̀eme.

60 Akū Pita p̀̀i: Má d̃ p̀̀o kú n téaro. Zaa gwe g̀̀onɔ kū àten yā o, akū ko lé z̀̀.

61 Dikiri lítè à wé pè Pitaa, akū yā kū à òo d̀̀ Pitagu kū à p̀̀i, ari ko g̃ gé lé zu gb̀̀ara, ani ledi kp̃ai g̀̀en aak̃.

62 Akū Pita bò bàai à p̀̀sira ɔ do.

Yesu fobonaa
(Mat 26:67-68, Maa 14:65)

63 Gb̀̀e kū òten Yesu d̀̀akp̃anɔ a fobò ò a gb̀̀e.

64 Ò p̀̀o ỹine a ãnnwa, akū òteni a lala ò p̀̀i: Ñ annabik̃eyã o, dí mé à n l̃e?

65 D̀̀kena k̃áo g̀̀n ò yā dasi p̃andenɔ òne do.

Yuda gbānadenᵒ yākpatekēna kū Yesuo
(*Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Yuh 18:19-24*)

⁶⁶ Kū gu d̀, Yuda gbē zōkōnᵒ kō kākara, sa'orikinᵒ kū ludayādannerinᵒ ń pínki, akū ò Yesu sè ò gèe ń yākpatekēkia.

⁶⁷ Akū ò a là ò pì: Arumasihumε n ũ yá? Ǹ owere. À wèmma à pì: Tó ma òáre, áni síro.

⁶⁸ Tó ma yāke làáwa s̄, áni wero.

⁶⁹ Zaa tera Bisāsiri Né niḡ vutena Luda Gbānade ɔplai.

⁷⁰ Akū gbē s̄inda pínki pì: Ase Luda Néme n ũ yá? Akū à wèmma à pì: Lákū a ò nà, makūme a ũ.

⁷¹ Akū ò pì: Ó bàka ũgba kū sèedadeo d̄ɔ? O mà a lén kò.

23

Pilati yākpatekēna kū Yesuo
(*Mat 27:1-2, Maa 15:1-5, Yuh 18:28-38*)

¹ Akū ò f̄ute ń pínki ò gèe k̄ao Pilati k̄inaa.

² Òten yā dia ò pì: O gbē dí lè àten gude ke ó b̄usun, àdi ḡinne ò be'oḡo kpá Sizaa, akū à a z̄ida d̄ite Arumasihu ũ, k̄ina ũ.

³ Akū Pilati a là à pì: M̄okōn Yudanᵒ k̄ina ũ yá? À wèa à pì: Len n ò le.

⁴ Akū Pilati pì sa'orikinᵒ kū pari kū ò kú gwen̄ne: Mádi taari e ḡgbē p̄iario.

⁵ Akū ò nàkara k̄ao ò pì: Àdiḡo té ká gbēn̄gu a yādann̄naa ḡun Yudea b̄usun pínki. À nàa Galilimε ari à gèe à kào la sà.

⁶ Kū Pilati mà le, akū à gb̄eka tó Galili gb̄eme a ũ.

⁷ Kū à d̄s kū à b̄o Her̄odu b̄usum̄e, akū Her̄odu pì s̄ ò kú Yurusalemu z̄i b̄irea, akū à a gb̄area.

⁸ Kū Her̄odu Yesu è, akū a p̄o kè nna manamana. À a baaru mà, akū à ye ń wé ke pla zaa ḡikena. À wé d̄ ò Yesu daboyāk̄ena e.

⁹ À yān̄o làlaa dasi, akū Yesu dí a ke wearo.

¹⁰ Sa'orikinᵒ kū ludayādannerin̄n zena gwe òten yā didia p̄s̄ip̄s̄i.

¹¹ Her̄odu kū a sozanᵒ Yesu gya b̄o ò a fob̄o ò uta wéde d̄ane, akū à èra à a gb̄are Pilatia.

¹² Z̄i b̄irea Her̄odu kū Pilatio ḡò kō gbē ũ, zaakū ò ibereε sè kū k̄o yā.

Yādana Yesula
(*Mat 27:15-26, Maa 15:6-15, Yuh 18:39-19:16*)

¹³ Pilati sa'orikinᵒ kū gbānadenᵒ kū gbē kparanᵒ kākara ń pínki

¹⁴ à p̄inne: A sum̄ne kū ḡgbē kū a pì guder̄iim̄eεo. Ma a làla á wára yā kū a d̄idianᵒ musu, mádi e à taari ke k̄ero.

¹⁵ Len Her̄odu dí ero le se, zaakū à èra à a gb̄arew̄ame. À gwa, adi yāke ke kū à kà mà a d̄ero.

¹⁶⁻¹⁷ Mani tó ò wari d̄a, gbasa mà a gbare.

¹⁸ Akū ò wiki lè ń pínki lele ò pì: Ǹ ḡgbē p̄i de! Ǹ Baraba gbarew̄ere!

¹⁹ Ò Baraba p̄i dà kp̄ésiran yā bona gbānadenᵒ kpe kū gb̄ed̄enaao yāime.

²⁰ Pilati ye à Yesu gbare, akū à gbēn̄o laakar̄ii ḡate à s̄uawa.

²¹ Akū ò èra ò wiki lè ò pì: Ǹ a pá lía! Ǹ a pá lía!

²² A ḡèn aak̄odeo Pilati p̄inne: Bó d̄an à k̄e? Mádi taari kū à kà ò a de earo. Mani tó ò wari d̄a, gbasa mà a gbare.

²³ Akū ò z̄è òten gb̄ekaa kū wiki gb̄anao à a pá lía. Akū ń zukakanaa tò ò yā bl̄e.

²⁴ Akū Pilati d̄ite kū ò ke lákū ò gb̄ekaawa nà.

²⁵ Gõgbẽ kũ ò dà kpésiran bona gbãnadeno kpe kũ gbẽdenaao yã kũ ò gbèkaa pìin à gbàréñne, akũ à Yesu kpà gai lákũ ò yei nà.

Yesu pana lía

(*Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Yuh 19:17-27*)

²⁶ Kũ òten gé kãao, akũ Sireni gbẽ Simo ten su kũ burao, akũ ò a kũ ò lígbãndurukpanaa dìne àgõ téo Yesu.

²⁷ Pari bò téi kũ nõgbẽ kũ òten só do òten wẽnda keneno.

²⁸ Yesu litè à arɛ dómma à pì: Yurusalemu nõgbẽno, àsun só do ma yãiro. À só do á zĩda yã kũ á neno.

²⁹ Zaakũ a goro ten su kũ oni pi: Arubarikadenon para kũ odi né iro, né dí n yõ mirono ũ.

³⁰ Goro birea
oni pi kpino léte à siríma,

oni o sísino léte à danla.

³¹ Lákũ òten yã dí taka ke kũ lí búsuo, lí kori pó nigõ de deraa?

³² Òten gé kũ dàkeri gbẽnon pla kenno do, de ò n dede kũ Yesuo lele.

³³ Kũ ò kà gu kũ òdi pi Mìtokokia, akũ ò a pà lía gwe kũ dàkerii pino, gbẽ do a oplai, gbẽ do a ozei.

³⁴ Akũ Yesu pì: Baa, n gaafara keñne, zaakũ ò dõ pó kũ òten kero. Akũ ò kàpaa kpà ò a pókasanõ kpàatekõne.

³⁵ Gbẽnon zena gwe ò wé kà òteni a gwa, akũ Yuda gbãnadeno ten lézuki kea ò pì: A gbẽ pãdeno sura bà. Tó Arumasihu kũ Luda dìteme a ũ, à a zĩda sura bae!

³⁶ Sozano teni a lalandi ke do. Akũ ò nài ò sèwẽ kpàkpãa dõne

³⁷ ò pì: Tó Yudano kiname n ũ, n n zĩda sura ba.

³⁸ Sèeda ke na a mìi musu ò kèa:

Yudano kinan dí!

³⁹ Dàkeri kũ ò lokona lía pino do dokena yã òne à pì: Arumasihume n ũroo? N n zĩda sura ba kũ ókõno lele.

⁴⁰ Akũ a gbẽndo pàtaa à pì: N Luda vĩna vĩroo? Yã dokõno mé à kúwá.

⁴¹ Ókõno, ó pó kú a zéame. Pó kũ o tõ mé à bùtewá, ama gbẽ dí dí yã ke kero.

⁴² Akũ a pì: Yesu, tó n su kpata ble, n do ma yã.

⁴³ Akũ à wèa à pì: Yãpuran maten onne, gbãra ñigõ kú kũmao aruzenna.

Yesu ganaa

(*Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Yuh 19:28-30*)

⁴⁴ Kũ ifantẽ kà mìdangura, akũ gusira dà bùsuu pila pínki ari fãnantẽ mò aakõ.

⁴⁵ Luda kpé lábure kèkõre pla.

⁴⁶ Yesu wiki gbãna lè à pì: Baa, ma a wèndii nãnnne n õi. Kũ à ò le, akũ a wèndii tà.

⁴⁷ Kũ sozano gbẽ zõkõ yã kũ à kèe pìi è, à Luda sáabu kpà à pì: Yãpurame gbẽ maname a ũ.

⁴⁸ Pari kũ ò kàkara ò sù gu gwanõ, kũ ò yã kũ à kèno è, ò era ò tà òteni n zĩda léle.

⁴⁹ Yesu gbẽ dõnanao kũ nõgbẽ kũ ò téi bona Galilino pínki zena zã òten gu gwa.

Yesu vĩnaa

(*Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Yuh 19:38-42*)

⁵⁰ Gõgbẽ ke kun a tón Yusufu. Yuda gbãnadeno dokeme. Gbẽ maname, akũsõ à bèere vĩ.

⁵¹ A lé kú yã kũ a gbẽno zè kũ a kenaoo pinlo. Yuda lakutu Arimatea gbẽme, a wé do kpata kũ à bò Luda kĩnaai.

⁵² À gèe Pilati kĩnaa à Yesu gèe gbèkaa.

⁵³ Akū à gèe pìi kipa à táaru biza fífia à dà gbèwεε kū ò sò mira ũ gūn, odi gbēke dan zikiro.

⁵⁴ Goro pì bi azuma zīme, kámmabogoro ten ká.

⁵⁵ Nɔgbē kū ò té Yesui bona Galilinɔn té Yusufu pì kpe, ò mira pìi è lákū à Yesu gèe wùte a gūn nà.

⁵⁶ Akū ò tà ò gèe nísi gbī nna kū εε kū àdi tó gè vāro soru ke. Kámmabogoro zī ò kámma bò lákū Luda dìte nà.

24

Yesu vunaa

(Mat 28:1-10, Maa 16:1-8, Yuh 20:1-10)

¹ Azumanenna zī kɔnkɔkɔnɔ nɔgbē pìnɔ bò ò gèe mira pì kīnaa kū nísi gbī nna kū ò a soru kèεo.

² Ò lè ò gbèε gò mira léa.

³ Kū ò gè, odi Dikiri Yesu gè ero.

⁴ Ò kú bídi gūn, akū gɔgbē gbēnɔn pla kenɔ bò ò sùmma kú pókasa kú òten té kenɔ dana.

⁵ Vīna n kū ò n mii nàte, akū gɔgbē pìnɔ pìinne: À kè dera áten gbē bēne wete gēnɔ téε?

⁶ À kú laro, à vù. À tó yā kū à òáre goro kú à kú Galili dɔágu

⁷ à pì, séto ò Bisāsiri Né kpá kifirinɔ ò a pá lía, a goro aakɔde zī ani vu.

⁸ Akū a yā pìi dɔ́ngu.

⁹ Bona mira kīnaa, ò gèe ò yā pì baaruu kpà zìri gbēnɔn kuri awεedonɔne kū gbē kparanɔ.

¹⁰ Mariama Magadaleni kú Yoanao kú Yamisi da Mariamao kú nɔgbē kpara kú ò kú kúnwɔnɔ mé ò yā pìi ò zìrii pìnɔne.

¹¹ Akū nɔgbē pìnɔ yā pìi kèinne lán fàai yā bà, odi síro.

¹² Akū Pita fùte à bàa sì à gèe mira pì kīnaa. Kū à wé kpàte mira pìn, adi póke ero, sé táaru bizanɔ, akū à èra à tà laasun gūn, yā pì a kú gbāna.

Zaa Emausi zén

(Maa 16:12-13)

¹³ Goro dokɔnɔ pì zī Yesu ìba gbēnɔn pla kenɔ ten gé lakutu kú òdi pi Emausi. À zà kú Yurusalemuo lán kiloo kuri awεedo bà.

¹⁴ Òten yā kú à kè pínki fàai bokɔne,

¹⁵ akū goro kú òteni a fàai bo òteni a laasun lé, Yesu n lé zén, akū òten taa o leeεe.

¹⁶ Akū n wé sìsi odi a dɔro.

¹⁷ Akū à n lá à pì: Bó yān á té áten o kú kɔoo? Akū ò zè n ān sisina.

¹⁸ N gbē do kú òdi pinε Keleopa wèa à pì: Mɔkɔn nibɔme n ũ ndo Yurusalemu gwεε, kú nídi yā kú à kè goro pla dia dɔroo?

¹⁹ Akū à n lá à pì: Yā kpatemεε? Ò wèa ò pì: Yesu Nazera yāme. Annabi zɔkɔme. Gbē sīnda pínki dɔ kú a yákèna kú a yā'onaaò bò Luda kīnaame.

²⁰ Akū sa'orikinɔ kú ó gbānadenɔ dake kpàmma, de ò ga yākpate kenε yāi, akū ò a pá lía ò a dè.

²¹ Ókɔnɔ sɔ, daken óten da ani Isarailanɔ mì sí. Abire gbera yā pì kena goro aakɔden gbāra.

²² Akū yā kú ó nɔgbē kenɔ òò bò ó sare. Kū ò gèe a mira kīnaa kɔnkɔala káakukaaku,

²³ odi a gè lero. Ò sù ò pì malaikanɔ bò ò sùmma ò pìinne à kú wèndiio.

²⁴ Akū ó gbēkenɔ gèe ò mira pìi gwà, ò è lákū nɔgbē pìnɔ òinne nà, à kú gwero.

- 25 Akū Yesu pińne: Laasunsaridenɔ, adì yā kū annabinɔ ò sí likalikaro.
 26 Luda dí díte Arumasihu wétamma le lán dí bà gbasa à gē a gakuri gūnloo?
 27 Naana zaa Musa takadaa ari à gēe pé annabinɔ póa pínki, Yesu yā kū à kēna Luda yān a musu bókoteńne pínki.
 28 Kū ò kà káni kū lakutu kū òten génwo, Yesu kè lākū áni gē zéla bà.
 29 Akū ò a kùkū ò pì: Ñ gō kūoo la. Ɔkosi kè, gu ten si. Akū à gē ɔnn à gō kúnwo.
 30 Goro kū àten pó ble kúnwo, akū à burodii sè à arubarikaa dàn, akū à likore à kpàńma.
 31 Akū ní wé kè ò a dō sà, akū ò kùrai.
 32 Akū ò òkōne: Kū àten yā owere zén àten Luda yā bókotewere, ó nēse gūn ten puroo?
 33 Akū ò fùte gwe gōnɔ ò era ò gēe Yurusalemu. Ò a ziri gbēnɔn kuri awēedonɔ è kakarana gwe kū gbē kū ò nāmmanɔ
 34 òten pi: Dikiri vù yāpurame, à a zīda mō Simone.
 35 Akū gbēnɔn pla pino zé gūn yā bàbańne kū deran ò a dō nà burodi likorenaa gūnwo.

Yesu bo à suna a ibanone

(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Yuh 20:19-23, Zīr 1:6-8)

- 36 Kū òten yā pì o le, kanto ò a è zena ní té, akū à pińne: Àgō kú kú aafiaao!
 37 Akū swēe kēngu ò kè giri, òten da gyāwānden ò è.
 38 Akū à pińne: Á kè dera á nēse fùte? Á kè dera á kú kú nēse plaoo?
 39 À ma ɔnɔ kú ma gbánɔ gwa, kú makūme. À ɔ nama à gwa. Gyāwānde dìgō mè kú wáo vī lākū á èma nàro.
 40 Kū à ò le, akū à a ɔnɔ kú a gbánɔ mōńne.
 41 Ponna gūn odi we kaaoro, kú à bō ní sare yāi. Akū à ní lá à pì: Póble ke kun yá?
 42 Akū ò kpò kpáteana kōnɔ kpàa,
 43 akū à sī à sò ní wára.
 44 Akū à pińne: Yā kū ma òáre goro kú má kú kááo mé à kè. Ma pì séto yā kú ò ò ma musu Musa doka takadan kú annabinɔ takadao kú Zabura takadao papa pínki.
 45 Akū à ní nēse wēńne de ò yā kú à kú takada pino gūn doro dō.
 46 À pińne: Ò kè Luda yān ò pì Arumasihu ni wétamma e, a goro aakōde zī ani fute bona gan,
 47 oni waazi ke buri sīnda pínkiné kú a tóo naana zaa Yurusalemu, de ò nēse lite ní durunnanɔ kēńma.
 48 Ákōnɔ yā pì sēedadenɔ ũ.
 49 Makū sō, mani gba kú ma De a lé sè kpāzāáre. Àgō kú wēte gūn la ari gbāna bo ludambe à daála.

Tana kú Yesuo ludambe

(Maa 16:19-20, Zīr 1:9-11)

- 50 Kū Yesu bō kúnwo wēte kpe ari Betani sare, akū à a ɔnɔ sè lei à arubarikaa dāngu.
 51 Kū àten arubarika dāngu le, akū à kēńma, Luda a sè à tà káao a kīnaa.
 52 Akū ò donyī kēne ò era ò tà Yurusalemu kú ponna zōkōo.
 53 Òdigō kú Luda ɔnn goro sīnda pínki ògō Luda sáabu kpá.

YUHANA

Baaru nna kù Yuhana kèè

Yahaya Da'itekèri kù Yesu ìba káakunɔ 1:1-1:51

Yesu yádannɛnaa 2:1-12:50

Yesu kunna Yurusalemu 13:1-17:26

Yesu gana kù a vunaa 18:1-20:31

Yesu boasuna a ìbanɔa 21:1-21:35

Yesu Kirisi suna andunia gūn

- 1 Zaa káaku Yá kun, Yá pì kù kù Ludao, Yá pìime Luda ũ.
- 2 À kù kù Ludao zaa káaku.
- 3 Luda pò sīnda pínki kè a gāime, pòke kun kù à kè a sariro.
- 4 A gūnn wèndi kún, akū wèndii pì de gupura ũ gbēnɔnɛ.
- 5 Gupura pìi dì pu gusiran, akū gusira pì ni le à daalaro.
- 6 Luda gbēke zì a tón Yahaya.
- 7 À sù gupura pìi sèedade ũme, à gupura pì yā ò gbēnɔnɛ, de baadi a náani ke a gāi.
- 8 Akūme gupura pì ũro, à sù gupura pìi sèedade ũme.
- 9 Gupura yāpurade kù àdi gu pu gbē sīnda pínkine mé àten su andunia gūn.
- 10 Yá pì kù andunia gūn. Bee kù Luda andunia kè a gāi, andunia dí a dōro.
- 11 À sù a bea, akū a gbēnɔ dí a síro.
- 12 Gbē kù ò zè káao ò a náani kènɔ sō, à n gbá zé ò gō Luda nénɔ ũ.
- 13 Ní inaa pì dí bo gbēke aru gūnlo, adi bo mēfutena ke gōgbē poyeina kīnaaro, Luda mé à n í.
- 14 Yá pìi gō bisāsiri ũ, à gɔɔ pla kè kūoo, akū o a gakuri è, De Luda Né mèn do légelege gakurime, a gbēke kù yāpurao pekerɛana.
- 15 Yahaya a sèedaa kè à pūtā à pì: Gbē kù ma a yā òon dí, ma pì gbē kù àten su ma gbera demala kù à kun ma ā yāi.
- 16 Gbēke pekerɛanaa gūn à gbēke kè ó baadinɛ, akū o arubarikaa lè didikšana.
- 17 Luda a doka kpàwá Musa gāi, à gbēke kù yāpurao kèwɛɛ Yesu Kirisi gāime.
- 18 Gbēke dí wé si Ludale zikiro. Luda Né mèn do légelege kù à kù a De kuru pì mé à tò ò a dō.

Yahaya Da'itekèri Yesu sèedakenaa

(Mat 3:1-12, Maa 1:1-8, Luk 3:1-18)

- 19 Yuda gbānade kù ò kù Yurusalemunɔ sa'ori kenɔ kù Levi buri kenɔ zì Yahayaa, akū ò a là ò pì: Díme n ũu? Yá kù à ònɛn dí.
- 20 À ònɛn sùsu, adi yāke utéñnero à pì: Arumasihun ma ũro.
- 21 Akū ò a là ò pì: Díme n ũ sée? Iliasumen ũ yá? À wèmma à pì: Oi! Akū ò èra ò a là dɔ: Annabi zōkšomɛ n ũ yá? À wèmma à pì: Oi!
- 22 Akū ò pìnɛ dɔ: Díme n ũ sō? N owɛɛ de ò gé ò o gbē kù ò ó zīnɔnɛ. Deran nten o nà n zīda yā musuu?
- 23 Akū à pì lākū annabi Isaya ò nà: Gbē kù a kòto dɔ gbárannamme ma ũ, kù àten pi ò zé poro Dikirinɛ.
- 24 Gbē kù ò n zī pìnɔ sō, ò bò Farisinɔ kīnaame.

25 Akū ò a là ò pì: Zaakū Arumasihumε n ũro ke Iliasu ke annabi zōkō, b́yāi nteni gbēno da'ite keε?

26 Yahaya wèmma à pì: Madì gbēno da'ite ke, ama gbēke kú á té, á a dōro.

27 Àkū mé ani su ma gbera, mádi ká mà a kyate bobonero.

28 Yā pìno kè Betani kū à kú Yoda bara direme, gu kū Yahaya ten gbēno da'ite ken.

Sāne B̀ro k̀ Luda kp̀a

29 Kū gu d̀, Yahaya Yesu è àten su a k̀naa, akū à pì: Sāne B̀ro k̀ Luda kp̀a à andunia durunna gon dí.

30 Gbē pì yān ma ò yā ma pì, gbē kū àten su ma gbera demala, kū à kun ma ā yāi.

31 Má a dō yāro, ama ma su, maten gbēno da'ite ke de Isarailano a dō yāime.

32 Yahaya a sèedaa kè à pì: Ma è Luda Nini bò ludambe lán potēne bà, à sù à z̀a.

33 Mádi a dō yāro. Kū Luda ma zī gbēno da'ite ke, à pìmenε gbē kū ma è a Nini sù à kipaa, àkū mé ani gbēno da'ite ke kū Nini pìio.

34 Ma abirekū è, akū ma a sèedaa kè kū àkūme Luda Né ũ.

Yesu ìba k̀akuno

35 Kū gu d̀, Yahaya era à kú gwe d̀ kū a ìba gbēnon plano.

36 Kū à Yesu è àten gēte, à pì: Sāne B̀ro k̀ Luda kp̀aan gwe!

37 Kū ìba gbēnon pla pìno yā pì mà, ò bò ò tē Yesui.

38 Yesu lite à è ò téai, akū à n lá à pì: B̀n á yeii? Ò pìne: N be kú mámeε, Rabi? Tó pì pì Danneri.

39 À wèmma à pì: À mó à gwa. Akū ò g̀ε ò gu kū à kun è, akū ò g̀ k̀ao zī birea. Okosi mò siikō taka bà.

40 Gbēnon pla kū ò Yahaya yā mà ò bò ò té Yesui pìno, n gbē do bi Simo Pita dakūna Andurume.

41 À g̀ε à a v̀ni Simo lè g̀a, akū à pìne: O Arumasihu è. Tó pìin òdi pi d̀ Kirisi.

42 Akū à g̀ε k̀ao Yesu pì k̀naa. Yesu a gwà tíii à pì: Yuhana né Simome n ũ. Oni pinne sà Pitame. Tó pì pì gb̀ε.

43 Kū gu d̀, Yesu ye à tá Galili b̀sun, akū à dà Filipile à pìne: N t́mai.

44 Filipi pì bi Anduru kū Pitaò be wēte Betesaida gbēme.

45 Akū Filipi g̀ε à Natanaeli lè à pì: Gbē kū Musa a yā ò a doka g̀n, akūsō annabino a yā ò d̀, o a lè. Yusufu né Yesume. Nazera gbēme.

46 Natanaeli pìne: Gbē mana ni bo Nazera yá? Filipi pìne: N mó n gwa.

47 Kū Yesu Natanaeli è àten su a k̀naa, à a yā ò à pì: Isaraila yāpuraden dí, a nèεε manafiki v̀ro.

48 Akū Natanaeli pìne: N ma dō mámeε? Akū Yesu wèa à pì: Ari Filipi gō gé n sísi, ma n e kaka lí gbáru.

49 Akū Natanaeli pìne: Rabi, Luda Néme n ũ, Isarailano k̀name n ũ.

50 Yesu pìne: Kū ma ònne ma n e kaka lí gbáru, akū mé à tò n ma náani kè yá? Ìni yā zōkō e de adik̀nala.

51 À era à pìne d̀: Yāpuran maten oáre, áni ludambe e wēk̀ana, Luda malaikano nigō didi Bisāsiri Néa ògō kipaa.

2

Ǹsena zaa Kana

1 A g̀ro aakōde zī òten no sé zaa Kana, Galili b̀sun. Yesu da kú gwe,

2 akū ò Yesu kū a ìbano sìsi ǹse k̀naa d̀.

3 Kū sèwē k̀a, Yesu da pìne: ò sèwē v̀i dorò bi.

- 4 Akū Yesu wèa à pì: Bóyāi n ma le abireoo? A gɔɔ dí kámene kòro.
 5 Akū a da pì zīkerinɔne: Lákū ani oáre nà, à ke le.
 6 Gbè orozānɔn kú gwe mèn suddo Yudanɔ gbàbo'i kábɔnɔ ũ. A kenɔ dì í sí lita basiikɔme, a kenɔ sɔ basuddo.
 7 Akū Yesu pì zīkerinɔne: À í káka orozā dínɔ pa. Akū ò í kàka à pà yérére.
 8 Akū à pínne: À tó à géo kɔkɔ'orinɔ gbè zɔkɔɔne sa. Akū ò tò ò gèeone.
 9 Kū gbè zɔkɔɔ pì í litena sèwè ũ pì lé kè, adi dɔ gu kū à bònlo, ama zīkeri kū ò í pì tònɔn dɔ. Akū gbè zɔkɔɔ pì ebayao sisi
 10 à pìne: Wè nnan òdi kpámma gĩa. Gɔɔ kū wè ten diríman òdi su kū a gebuo sà. Mɔkɔn sɔ, n wè nna tò kpekpe.
 11 Yesu daboyā káakuden gwe, kū à kè zaa Kana, Galili b̀usun. À tó b̀ò, akū a ìbanɔ a náani kè.
 12 Abire gbera Yesu gèe Kapenamú kū a dao kū a dakūnanɔ kū a ìbanɔ, ama odi gɔɔ pla ke gwero.

*Yesu kunna Luda ɔnn
 (Mat 21:12-13, Maa 11:15-17, Luk 19:45-46)*

- 13 Kū Yudanɔ Vĩnla dikpe kà kãni, akū Yesu gèe Yurusalemu.
 14 À è òten zùnɔ kū sãnɔ kú lukulukunɔ yía Luda ɔnn, ɔgɔlilinkerinɔn vutena gwe.
 15 Akū à bàflāa tã à pèrĩma ò bote kú sãnɔ kú zùnɔ pínki. À ɔgɔlilinkerii pìnɔ ɔgɔ fãkɔa, à n teburunɔ yĩpa à kòteĩne.
 16 Akū à pì lukulukuyarii pìnɔne: À pó pìnɔ séte à boo pínki. Àsun ma De ɔn ke ete ũro.
 17 Akū yã kú à kēna Luda yãn díkĩna d̀ò a ìbanɔgu kú à pì: N ɔn yã ma kú gbãna manamana.
 18 Akū Yuda gbãnadeno a là ò pì: Daboyā kpaten ĩni kewere de ò dɔ kú n yã bire kena iko vĩi?
 19 Yesu wèrĩma à pì: À Luda kpé dí wí, mani era mà fute gɔɔ aakɔ dagura.
 20 Akū gbãnade pìnɔ pìne: Wè bupla awesuddon ò kpé pì b̀ò, akū mɔkɔn ĩni fute gɔɔ aakɔ gũn yá?
 21 Ama Luda kpé kú à a yã òo pì, a m̀è yãn àten o.
 22 Kū Yesu vù bona gan, yã kú à òo pì d̀ò a ìbanɔgu, akū ò yã kú à kēna Luda yãn sì kú yã kú Yesu òo pìo.

Yesu baadi nèse dɔ

- 23 Kū Yesu kú Yurusalemu Vĩnla dikpe zĩ ò a náani kè dasi, kú ò daboyā kú à kènɔ è yã.
 24 Yesu dí n náani kero, zaakū à baadi nèse dɔme.
 25 Adi ke séto gbèke gbè yã ònero, zaakū à yã kú à kú baadi nèse gũn dɔ.

3

Yesu kú Nikodemuo

- 1 Farisi ke kun kú òdi pine Nikodemu. Yuda gbãnadeno dome.
 2 À sù Yesu kĩnaa gwãani à pìne: Rabi, ó dɔ kú mɔkɔn danneri kú à b̀ò Luda kĩnaa ũ, zaakū gbèke ni fɔ à daboyā kú ndi kenɔ kero, sé Luda kú káao.
 3 Akū Yesu pìne: Yãpuran maten onne, tó adi ke ò èra ò gbè ò d̀ò baasiro, ani fɔ àgɔ kpata kú à b̀ò Luda kĩnaa dɔro.
 4 Akū Nikodemu Yesu là à pì: Oni gbè kú à zĩ kú i deramee? Ani era à gè a da nèse gũn de à a i d̀on yá?
 5 Akū Yesu wèa à pì: Yãpuran maten onne, tó adi ke ò gbè ò kú ío kú Luda Ninio baasiro, ani fɔ à gè kpata kú à b̀ò Luda kĩnaa gũnlo.

- 6 Bisāsiri né'ina bi mè yāme, Luda Nini né'ina bi nini yāme.
 7 Ñsun tó yā kũ ma ònne bo n sarero, séde ò era ò á i dɔ.
 8 Īa dì káka gu kũ à yein. Ndì a kīni ma, n dō gu kũ à bòn ke gu kũ à ten génlo. Len àdigō de le kũ gbē kũ Luda Nini a ìio.
 9 Akū Nikodemu a là à pì: Yā bire ni sí ke yá?
 10 Yesu wèa à pì: Mòkōn Isarailanɔ yādanneri ina akū n abirekū dōroo?
 11 Yāpuran maten onne, yā kũ ó dōn óten o. Yā kũ o èe sèedaan óten kpá, akū àten gí ó yā síi.
 12 Lákū ma andunia yā òáre nà, akū a gi síi, tó ma ludambe yā òáre, áni sí yá?
 13 Gbēke dí gé ludambe yāro, tó adi ke Bisāsiri Né kũ à bò gwe baasiro.
 14 Lákū Musa mlèè sè à dò musu gbárannan nà, len oni Bisāsiri Né sé ò dɔ musu le,
 15 de gbē kũ àteni a náani ke gō wèndi kũ àdi láraro vī.
 16 Zaakū Luda ye andunia à kè zōkō, akū à a Né mèn do légelege kpà, de gbē kũ àteni a náani ke sún garo, séde àgō wèndi kũ àdi láraro vī.
 17 Luda dí a Né zī andunia gūn de à yā vute anduniaa yāinlo, de à andunia sura ba a gāi yāime.
 18 Yā ni vute a náanikeriario. Yā gīnake à vute a náanikerisaria kò, kũ adi Luda Né mèn do légelege pì náani kero yāi.
 19 Pó kũ à tò yā vute gbēnɔan dí: Gupura sù andunia gūn, akū gbēnɔ ye gusirai de gupura pila, kũ n yākenanɔn vāni yāi.
 20 Zaakū yāvānikeri sīnda pínki dì zā gupuramme, àdi su gupura kīnaaro, de a yākenanɔ sún bo gupuranlo yāi.
 21 Gbē kũ àdi zī ke yāpuraa, akū mé àdi su gupura kīnaa, de ògō dō kũ kunna Luda gūnn à yā pínɔ kèn.

Yahaya Da'itekeri Yesu sèedakenaa

- 22 Abire gbera Yesu gèe Yudea busun kũ a ìbanɔ. À gɔɔ pla kè kūnwo gwe, àten gbēnɔ da'ite ke.
 23 Yahaya ten gbēnɔ da'ite ke se zaa Ainɔ, Salimu sare, zaakū í di gwe. Òdigō su a kīnaa, akū àdi n da'ite ke.
 24 Zaakū odi Yahaya da kpésiran kòro.
 25 Gɔɔ birea Yahaya ìba kenɔ nà ledikpakēnaaa kũ Yuda gbānade keo gbàbona yā musu.
 26 Akū ò nà Yahayai ò pì: Rabi, gbē kũ à kú kūnwo yā Yoda bara dire, kũ n a yā òwère mé àten gbēnɔ da'ite ke tera, baadi ten gé a kīnaa.
 27 Yahaya pīnne: Gbēke dì fō à póke le à síro, tó adi ke Luda a gbà baasiro.
 28 Ákōnɔ mé á ma sèedadenɔ ũ kũ ma pì makūme Arumasihu ũro. Ma pì Luda ma zī mà done areme.
 29 Nɔseri mé à nɔ vī. Nɔseri gbēnna sō àdigō ze a sare àdi sã kpá a yāi, nɔseri kòtoo dì a pɔ ke nna. Len sō ma pɔnna kè zōkō le.
 30 Séde àpii gō kara makū sō màgō lagoon.

Gbē kũ à bò musu

- 31 Gbē kũ à bò musu de gbē sīnda pínkila. Gbē kũ à bò zīte bi andunia gbēme, andunia yān àdi o. Gbē kũ à bò ludambe sō de gbē sīnda pínkila,
 32 àdigō pó kũ à è kũ yā kũ à màaoo sèeda ke, akū gbēke teni a yā síro.
 33 Gbē kũ à a yā sì zèo kũ Luda bi yāpurademe.
 34 Gbē kũ Luda a zīi pìi dì Luda yā o, zaakū Luda a Nini kpàa papaname.
 35 De Luda ye a Néi, akū à pó sīnda pínki nàne a cī.

³⁶ Gbē kū àten Né pì náani ke wèndi kū àdi lákaro vī. Gbē kū àten gí a yā mai ni wèndii pì lero, Luda pɔfē kpé kúame.

4

Yesu kū Samaria nɔgbēo

- ¹ Farisinɔ mà kū Yesu ten gbēnɔ da'ite ke àten ibanɔ le de Yahayala.
² Adi ke Yesu mé àdi n da'ite ke a zīdaro, a ibanɔ mé òdi ke.
³ Kū Yesu yā pìi mà, à fùte Yudea à èra àten tá Galili.
⁴ Kū àten gé sɔ, à kù à bɔte Samaria busun.
⁵ Akū à kà Samaria wēte kū òdi pi Sika. À zā kū zīte kū Yakubu kpà a né Yusufuaaoro.
⁶ Yakubu lògɔ kú gwe. Yesu taa ò à kpàsa, akū a vùte lògɔ pìi sare. Ifāntē kà mīdangura.
⁷ Samaria nɔgbē ke sù í tó, akū Yesu pìne: N ma gba í mà mi.
⁸ A ibanɔ sɔ, ò gèe pòble lú wēte gūn.
⁹ Akū nɔgbē pìi pìne: Yudame n ũ, Samaria nɔgbēn ma ũ, akū nten í wé kemaa? Zaakū Yudanɔ kū Samariadenɔ yā dì kɔ séro.
¹⁰ Akū Yesu pìne: Tó n gba kū Luda dì dañne dɔ kū gbē kū àten í wé kemmao, de mɔkɔmme ĩni wé kea à n gba í wèndide.
¹¹ Nɔgbē pìi pìne: Baa, n guga vīro. Lògɔ dí sɔ a wèe lòkoto. ĩni í wèndide pì le māmɛɛ?
¹² N de ó dizi káaku Yakubula gwɛɛ? Akū mé à lògɔ pìi tòwɛɛ. Àpi a í mì kū a néno kū a pókādenɔ.
¹³ Akū Yesu pìne: Gbē kū à í díkīna mī, ími ni era à a demɛ dɔ.
¹⁴ Gbē kū ani í kū mani kpáa mi sɔ, ími ni a de ziki doru. Zaakū í kū mani kpáa ni gɔ a nèsee gūn ísēboki í kū ani bɔtene wèndi kū àdi lákaro ũme.
¹⁵ Akū nɔgbē pìi pìne: Baa, n ma gba í pìi, de ími sún ma de mà su í tó la doru.
¹⁶ Yesu pìne: N gé n zā sísi à su leeɛ.
¹⁷ Nɔgbē pìi wèa à pì: Má gɔ vīro. Akū Yesu pìne: Kū n pì, n gɔ vīro, n yā ò a zéame.
¹⁸ N zā kè leu sɔɔro, akū gɔgbē kū n kú kāao tera bi n zānlo. N yāpura ò.
¹⁹ Akū nɔgbē pìi pìne: Baa, má dɔ sà kū annabiime n ũ.
²⁰ Ó dizinɔ donyī kè Ludane kpi dí musu, ákɔnɔ sɔ adì pi Yurusalemu mé à gu kū ò donyī kenne ũ.
²¹ Yesu pìne: Nɔgbē, n ma yā sí. Gɔɔke ten su kū áni donyī ke De Ludane kpi dí musu ke Yurusalemu doru.
²² Ákɔnɔ, adì donyī ke Ludane, ama á a dɔro, ókɔnɔ sɔ, odì donyī kenne, akūsɔ ó a dɔ, zaakū surabanaa dì bo ókɔnɔ Yudanɔ kīnaame.
²³ Gɔɔ ten su à kà kò, kū donyīri yāpuradenɔ ni donyī ke De Ludane kū yāpurao kū a Nini gbānao. Gbē bire takanɔn De Luda ten wete ò donyī keare.
²⁴ Luda bi ninime, séde gbē kū òdi donyī kenne donyī kenne kū yāpurao kū a Nini gbānao.
²⁵ Akū nɔgbē pìi pìne: Má dɔ kū Arumasihu kū òdi pine Kirisi ni su. Tó à sù, ani yā sīnda pínki bɔkɔwɛɛ.
²⁶ Akū Yesu pìne: Makū kū maten yā onne, makūme a ũ.
²⁷ Gɔɔ birea Yesu ibanɔ sù, ò a lè àten yā o kū nɔgbēo. À bò n sare, ama n gbēke dí a la bón à yeiro ke bóyāi àten yā o kū nɔgbē pìoro.
²⁸ Akū nɔgbē pì a lo tò gwe, à gè wēte gūn à pì gbēnɔne:
²⁹ À mɔ à gɔgbē ke gwa. À yā kū ma kènɔ òmene pínki. Ke Arumasihu pìime gwɛɛ?

- 30 Akū ò bôte wēte gūn òten gé Yesu kīnaa.
 31 Goro birea sō Yesu ìbanò pìne: Rabi, ìni pò bleroo?
 32 Akū à pìíne: Má pòble ke vī kū á dōro.
 33 Akū a ìbanò kō lala ò pì: Gbēke sùnne kū pòbleon yá?
 34 Akū Yesu pìíne: Ma pòblen gbē kū à ma zī poyenyīnakena ũ ari mà zī kū à dàmene mì de.
 35 Akōnò adì pi mō siikō mé à gò kū pòkēgoro ni ká. Maten oáre, à wé sé à burano gwa, zaakū pónò mà ò kà kēna.
 36 Pòkēri teni a láada le kò, àten gbēnò kakara wèndi kū àdi láraro pò ũ, de pòtōri kū pòkēriio ponna ke lēle.
 37 Zaakū yā díkīna bi yāpurame: Gbēke mé àdi pò tō, gbēke kē.
 38 Ma á zī pò kē gu kū ádi zī kenlo. Gbē pāndenò mé ò zī kè gwe, akū átēni ní zī àre ble.
 39 Samaria gbē kū ò kú wēte pìi gūnnò Yesu náani kè dasi yā kū nōgbē pìi ònne yái, kū à pì à yā kū a kènò òare pínki.
 40 Abire yái kū ò kà Yesu kīnaa, ò wé kèa à gō kūńwo, akū à kè kūńwo goro pla.
 41 Kū Yesu yā ònne, gbē pāndenò a náani kè dasidasi.
 42 Akū ò pì nōgbē pìine: Adì ke yā kū n òwere yāin o a náani kè adoro. O a yā mà ó zīdame, akū o dō sà kū andunia Surabariin a ũ yāpura.

Gbānade né werekōanaa

- 43 Kū à goro pla kè kūńwo, a gberan à tà Galili,
 44 zaakū à pì annabi dìgō bēere vī a zīda busunlo.
 45 Kū à kà Galili, Galilidenò gbānake kpai, zaakū ò gèe ò Vīnla dikpe Yurusalemume, akū ò yā kū à kè dikpe pì zīnò è pínki.
 46 Akū Yesu èra à gèe Kana, gu kū à í lítē sèwē ũ. Bùsu gbānade ke kú gwe, a négōgbē ten gyā ke zaa Kapenamumu.
 47 Kū à mà Yesu bò Yudea à sù Galili, akū à gèe a kīnaa à wé kèa à gé a né werekōa, zaakū a kú ga léi.
 48 Akū Yesu pìne: Tó adì ke a daboyānò kū yābonsarenò è baasiro, áni ma náani kero.
 49 Akū gbānade pìi pìne: Baa, n mós ari ma né kpé à ga.
 50 Yesu pìne: N tá be. N né ni garo. Gōgbē pì yā kū Yesu ònne sì, akū à dà zén.
 51 Goro kū à té zén, à dàkare kū a zīrinò, akū ò pìne a né kun.
 52 Akū à ní lá à pì: Goro kpate takan à kè sānaa? Akū ò pìne: Gīa fānantē mò do zakan mēwāna pìi kèa.
 53 Akū de pìi dō kū goro kū Yesu òare kū a né ni garon gwe. Akū ò a náani kè, àpìi kū a bedenò ní pínki.
 54 Sèeda plade kū Yesu kè bona Yudea suna Galilin gwe.

5

Gyāre werekōana ìkpakia

- 1 Abire gbera Yudanò dikpe ke kà, akū Yesu èra à gèe Yurusalemu.
 2 Ìkpaki kú gwe Sā Gēki sare, kū òdi pi Betesda kū Eberu yāo. Ìkpaki pì kámmaboki vī leu soro,
 3 gyārenò dìgō wútenan dasidasi, vīnanò kū erenò kū gbē kū ní mēgu fēfēnanò.
 4-5 Gōgbē ke kú gwe àten gyā ke à kà wè bupla plansari.
 6 Kū Yesu a è wútena gwe, à dō kū àten gyā ke a gīi kè manamana, akū à pìne: Ní ye ògō aafia yá?

⁷ Akū gyāre pì wèa à pì: Mare, má gbēke vī à ma da í gūn gɔɔ kū à yīgāro. Tó maten gé gēn, gbē pānde dì gīnake à gē ma āme.

⁸ Yesu pìne: Ñ fute ñ ze, ñ n pè sé ñ táa o.

⁹ Gwe gōnɔ gōgbē pì aafiaa lè. À a pèe sè à táa ò. Gɔɔ pì bi kámmabogɔɔ zīme,

¹⁰ akū Yuda gbānadenɔ pì gōgbē kū à wèrekōa pìine: Kámmabogɔɔ zīn gbāra. À zé vī ñgō n pè senaro.

¹¹ À wèmma à pì: Gbē kū à ma gba aafia mé à òmene mà a pè sé mà táa o.

¹² Akū ò a là ò pì: Dí mé à pìnne ñ n pè sé ñ táa oo?

¹³ Gbē kū à wèrekōaa pì dō tó dínlo, zaakū Yesu gète pari kū ò kú gweno téme.

¹⁴ Abire gbèra Yesu a lè Luda ɔnn, akū à pìne: Ñ ma, n aafiaa lè. Ñsun durunna ke doro, de yā kū à vāni de abirekūla sún n le doro yāi.

¹⁵ Akū gōgbē pì gèe à ò Yuda gbānadenɔne kū Yesu mé à tò a aafiaa lè.

¹⁶ Akū gbānade pìnɔ wé tà Yesua, kū àdi yā bire takanɔ ke kámmabogɔɔ zī yāi.

¹⁷ Akū Yesu wèmma à pì: Ma De dìgō zī ke kámmabonaa sarime, len maten ke le se.

¹⁸ Yā bire yāi gbānade pìnɔ ten Yesu wete ò a de de káakula. Adi ke kū àdi kámmabogɔɔ zī yā daro ado yānlo, kū àdi pì Ludame a De ũ, àten sára kpá kū Ludao yāime.

Luda Né ikoo

¹⁹ Yesu èra à wèmma à pì: Yāpuran maten oáre, Luda Né dì fō à yāke ke kū a zīda gbānaoro, sé yā kū à è a De ten ke baasiro, zaakū yā kū a De dì ke pínki, àkūme a Né pìi dì ke se.

²⁰ Zaakū De Luda ye a Néi, àdi yā kū àdi ke pínki mone. Ani yā kū a zōkō de abirekūla mone, ani bo á sare.

²¹ Lákū De Luda dì gènɔ vu à wèndi kpámma nà, len a Né dì wèndi kpá gbē kū à yeinɔa le.

²² De Luda dì yākpate ke kū gbēkeoro, à yākpatekena gbāna pínki kpà a Néa,

²³ de baadi bèere li a Néne, lákū òdi li De Ludane nà. Gbē kū àten bèere li Luda Nénero, ade ten bèere li a De kū à a zīinero.

²⁴ Yāpuran maten oáre, gbē kū àteni ma yā ma, akūsō àten gbē kū à ma zī náani ke, ade wèndi kū àdi láraro vī. Yā ni vutero, ade bò gan à gè wèndii gūmme.

²⁵ Yāpuran maten oáre, gɔɔke ten su à kà kò, kū gènɔ ni Luda Né kòto ma, ñ gbē kū ò mànɔ ni vu.

²⁶ Lákū De Luda wèndikpammana gbāna vī nà, len à wèndikpammana gbāna kpà a Néa le dɔ.

²⁷ À yākpatekena gbāna kpàa dɔ, kū à de Bisāsiri Né ũ yāi.

²⁸ Àsun tó abirekū bo á sarero, zaakū gɔɔke ten su kū gè kū ò kú mira gūnno ni a kòto ma

²⁹ ò bote ñ pínki. Yāmanakerinɔ ni vu ò gè wèndii gūn, yāvānikerinɔ sō yāvutemmanaa gūn.

³⁰ Madì fō mà yāke ke kū ma zīda gbānaoro. Madì yākpate ke lákū à òmene nàme, madì yākpate ke a zéa, zaakū madì ma zīda poyeina wetero, sé gbē kū à ma zī pì pò.

Yesu iko sèedadenɔ

³¹ Tó má de ma zīda sèedade ũ, de ma yā náani vīro.

³² Sèedade pānde kun kū àdi ma yā o, má dō kū ma yā kū àdi o náani vī.

³³ Bee ákōnɔ, a gbēnɔ zī Yahayaa, akū à yāpura oáre.

34 Mádi mè kpá bisāsiri sèedakenaaaro, mateni abirekū oáre de à le à bo zia yáime.

35 Yahaya de lán fitila kū à nana àten gupura kū bà, akū a we à ponna kè a gupurai goro pla.

36 Yā kū De Luda dàmene mà ken, kū maten ke pino deáre sèeda ũ, kū De Luda mé à ma zī. Ma sèedaa pì de Yahaya póla.

37 Ma De kū à ma zī ma yā ò do. Ádi a kòto ma zikiro, ádi wé ke siikō kãaoro,

38 a yā dí vuteki le á swèe gūnlo, kū áten gbē kū à a zī náani kero yāi.

39 Adì mè kpá Luda yā kyókenaaa, zaakū adigō da gwen áni wēndi kū àdi lákaro len. Ma yān takada pì ten o sō,

40 ama áten gí su ma kīnaai de à wēndii pì le.

41 Maten sáabu wete bisāsiri kīnaaro,

42 ama má á dō, má dō kū á ye Ludairo.

43 Ma su kū ma De tóo, akū ádi ma síro. Tó gbē pānde sù kū a zīda tóo, áni a sí.

44 Lákū adì sáabu wetekōa nà, ama adì sáabu wete Luda mèn do légelegea lero, áni ke dera à ma yā sí?

45 Àsungō da makū mé mani gé kū á yāo ma De kīnaaro, Musa kū á wé do mé ani gé kū á yāo.

46 Tó a Musa yā sì, de a ma yā sì se, zaakū ma yān à kè Luda yān.

47 Kū ádi yā kū à kè Luda yāno síro, áni ke dera à ma yā sí?

6

Póblekpana gōgbē gbēnon dúbu soro

(Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Luk 9:10-17)

1 Abire gbera Yesu bikū Galili sèbe kū òdi pì do Tiberia bara.

2 Gbēno gō téi dasidasi, kū ò a daboyāno è deran àten gyāreno werekōana yāi.

3 Akū Yesu didi à vute sīsī musu kū a ìban.

4 Yudanō Vīnla dikpe kà kāni.

5 Kū Yesu wé sè musu, à è gbēno ten su a kīnaa dasidasi, akū à Filipi là à pì: Mákpan óni póble lún de gbēno blee?

6 À abirekū ò de à Filipi yō à gwa yáime, zaakū à dō lákū áni ke nà.

7 Akū Filipi wèa à pì: Andurufu ogo mèn wàa do burodii, bee tó ò è'è baadine fítifiti, ani mómmaro.

8 A ìban do Anduru, Simo Pita dakūna pìne:

9 Négggbē ke kú la, à burodi araga vī mèn soro kū kpò fítinnano mèn pla. Bón abirekū ni ke pari díkīnanone?

10 Yesu pì: À gbēno vutevute. Sèla di gu pìn, akū ò vutevute. Gōgbēno kà gbēnon dúbu soro taka.

11 Yesu burodii pino sè à arubarikaa dàn, akū à kpàatete gbē kū ò vutena pino lákū ò yei nà. Len à kpò kpámma le do.

12 Kū ò kà ó pínki, à pì a ìbanone: À a kpara kū à gò sète pínki, de a ke sún ke páro.

13 Akū ò burodi mèn soro kū ò sòo pì kpara kū ò gōno sète tãnko kuri awεεpla pà.

14 Kū ò daboyā kū Yesu kèe pì è ò pì: Gbē pì bi annabi kū àten su andunia gūmme yápura.

15 Yesu dō kū ò ye ò su ò a kū ò a ká kīna ũ kū gbānaome, akū à gōne gwe à èra à didi sīsī musu ado.

Yesu táa'ona sèbela
(Mat 14:22-27, Maa 6:45-52)

- 16 Kū ɔkɔsi kè, a ìbanɔ gèe sèbɛɛ bara.
 17 Akū ò gè gó'ite gūn, òten bikū sèbɛɛ pìi bara dire Kapenamumu kpa. Gu gĩnake à sɪ Yesu dí ká n̄ kĩnaa kòro.
 18 Zàga'ia gbàna kàka, akū í ten fute.
 19 Kū a ìbanɔ gó li ò kà kiloo sɔɔro ke suddo taka bà, akū ò Yesu è àten táa o ìla, àten na n̄ góí, akū v̄ina n̄ kū.
 20 Akū à pìnnɛ: Makūmɛ, àsun tó v̄ina á kūro.
 21 Ò wènɛ à gè gó gūn, akū gó pìi kà gu kū òten gèn gònɔ.

Gbènɔ Yesu wɛtenaa

- 22 Kū gu dò pari kpé zena sèbɛɛ bara dire. Ò d̄s kū gó'ite kú gwe yá mèn dome, Yesu s̄o adi gè gó pìi gūn kū a ìbanɔro, ò tà n̄tɛnɛmɛ.
 23 Kū à kè saa gó'ite pāndenɔ bò Tiberia, ò sù gu kū kāni kū gu kū ò burodii sònwo, kū Dikiri sáabu kpà à làka.
 24 Kū pari pìi è àpii ke a ìbanɔn kú gwe doro, ò gè gó pìnɔ gūn ò gèe a wɛte Kapenamumu.

Yesumɛ pòble kū àdi n̄ ká wèndiia ũ

- 25 Kū ò a è sèbɛɛ bara gwe, ò pìnɛ: Rabi, n ka la bɔɔɔɔ?
 26 Yesu pìnnɛ: Yápuran maten oáɔɔ, átɛni ma wɛte burodi kū a sò a ká yāime, adi ke daboyā kū a ènɔ yāinlo.
 27 Àsun z̄i ke pòble kū àdi lāka yāiro, sé pòble kū àdi n̄ ká wèndi kū àdi lākaroa. Bisāsiri Né mé ani á gba pòble pìi, zaakū àpiin De Luda a sèedaa kèa.
 28 Akū ò a là ò pì: Deran óni ke nà ò yā kū Luda ye ò ke keɔɔ?
 29 Yesu wèr̄ma à pì: Yā kū Luda ye à ken dí: À gbɛ kū à a z̄i náani ke.
 30 Ò pìnɛ: Daboyā kpaten ìni ke wɛɛɛ, de ò le ò n náani keɔɔ? Yā kpaten ìni keɔɔ?
 31 Ó dizinɔ mana blè gbárannan lākū ò kè Luda yān nà ò pì: A pòble kū à bò musu kpām̄ma ò blè.
 32 Akū Yesu pìnnɛ: Yápuran maten oáɔɔ, adi ke Musa mé à pòble kū à bò musu kpááwaro. Ma De mé àdi pòble yápurade kū à bò musu kpááwa.
 33 Pòble kū Luda kpà pìin gbɛ kū à bò musu àdi wèndi kpá anduniaa ũ.
 34 Ò pìnɛ: Mare, òḡs pòble bire taka kpáwá gɔɔ s̄inda pínki.
 35 Akū Yesu pìnnɛ: Makūmɛ pòble kū àdi n̄ ká wèndiia ũ. Nà ni gbɛ kū à sù ma kĩnaa dero, ími ni ma náanikeri de zikiro.
 36 Bee kū abireo lākū ma òáɔɔ nà, bee kū a ma e, ádi ma náani kero.
 37 Gbɛ kū ma De kpàma ni su ma kĩnaa, mani pé gbɛ kū à sù ma kĩnaaa zikiro.
 38 Adi ke ma z̄ida pɔyenyĩna yāin ma bo musu ma suro, gbɛ kū à ma z̄i pómɛ.
 39 Pó kū gbɛ kū à ma z̄i pì yein dí: M̄sun tó gbɛ kū à kpàmanɔ ke s̄atɛro. À ye mà n̄ fute gɔɔ kpɛde z̄i.
 40 Zaakū pó kū ma De yein dí: Gbɛ kū à wé pè a Néa, akūs̄s̄ àtenni a náani ke ḡs wèndi kū àdi lākaro v̄i, má a vu gɔɔ kpɛde z̄i.
 41 Akū Yuda gbānadeno zuka kài, kū à pì ákāame pòble kū à bò musu ũ yāi.
 42 Ò pì: Gbɛ pì bi Yesu Yusufu nénloo? Ó a de kū a dao d̄s bi! Akū àten pi a bo musumɛ.
 43 Yesu pìnnɛ: Àsun zuka káro.
 44 Gbɛke ni f̄s̄ à su ma kĩnaaro, tó adi ke ma De kū à ma z̄i a s̄isi baasiro, mani a fute gɔɔ kpɛde z̄i.
 45 À kēna annabinɔ takada gūn ò pì: Luda mé ani yā da baadinɛ. Gbɛ kū à De Luda yā mà, akūs̄s̄ à a yā d̄a, àkū mé àdi su ma kĩnaa.

- 46 Adi ke gbēke De Luda è kù wéonlo. Gbē kù à bò a kīnaa mé à a è ado.
- 47 Yāpuran maten oáre, ma náanikerii wèndi kù àdi lákaro vī.
- 48 Makūme póbale kù àdi n ká wèndiia ũ.
- 49 Á dizinɔ mana blè gbárannan, bee kù abireo ò gàga.
- 50 Póbale kù àdi bo musu sɔ, tó gbē blè, ani garo.
- 51 Makūme póbale wèndide kù à bò musu pì ũ. Tó gbē adi blè, anigɔ kun gɔɔ sīnda pínki. Póbale kù mani kpámmame ma mēbaasi ũ, de andunia gɔ wèndi vī yāi.
- 52 Akū gbānade pìnɔ ten lékpakɔa ke kù kɔo ò pì: Gbē pì ni fɔ à a mēbaasi kpáwá ò sòn yá?
- 53 Akū Yesu pìnnɛ: Yāpuran maten oáre, tó ádi Bisāsiri Né mēbaasi só a a aru mīro, áni gɔ wèndi vīro.
- 54 Gbē kù àdi ma mēbaasi só à ma aru mi wèndi kù àdi lákaro vī. Makū mé mani a fute gɔɔ kpede zī.
- 55 Zaakū ma mēbaasi bi póbale yāpurame, ma aru bi pómīna yāpurame.
- 56 Gbē kù àdi ma mēbaasi só à ma aru mi kú ma gūn, makū sɔ má kú a gūn.
- 57 Lákū De Luda Wèndide ma zī, akūsɔ má kun a yāi nà, len gbē kù àdi ma mēbaasi só nigɔ kun ma yāi le.
- 58 Póbale kù à bò musun gwe. À de lán póbale kù á dizinɔ blè ò gà bàro. Póbale bire blèri nigɔ kun gɔɔ sīnda pínkime.
- 59 Yesu yā bireno ò gɔɔ kù àten yā dañɛ Kapenamū aduakεkpeemme.

Yesu iba kenɔ borukpenaa

- 60 Kù a ìbanɔ yā pì mà, n gbē dasidenɔ pì: Yā gbāname, dí mé ani abirekū fɔɔ?
- 61 Yesu dɔ a swèe gūn kù a ìbanɔ ten zuka ká yā pì musu, akū à pìnnɛ: Yā pì teni á fu yá?
- 62 Tó a è Bisāsiri Né fute àten tá gu kù a kun yā sɔ bi?
- 63 Luda Nini mé àdi wèndi kpámma, mēbaasi bi pókenlo. Yā kù ma òárenɔme Luda Nini kù àdi n ká wèndiia yā ũ.
- 64 Ama á gbēkenɔ teni ma náani kero. Zaakū Yesu gbē kù òteni a náani keronɔ dɔ zaa káaku kù gbē kù ani a kpámmao.
- 65 Akū à pì dɔ: Abire yāin ma òáre, gbēke ni fɔ à su ma kīnaaro, séto De Luda a gbà zé.
- 66 Zaa gɔɔ birea a ìba kenɔ bòru kpeo dasidasi, òdi téi doro.
- 67 Akū Yesu a ìba gbēnon kuri awεεplanɔ là à pì: Á ye à tá sen yá?
- 68 Simɔ Pita wèa à pì: Dikiri, dí kīnaan óni génn? N wèndi kù àdi lákaro yā vī.
- 69 O n náani kè, o dɔ kù Luda gbē kù à kú adoname n ũ.
- 70 Yesu pìnnɛ: Á gbēnon kuri awεεpla dínɔn ma sèroo? Bee kù abireo á gbē mèn do bi ibilisiime.
- 71 Yudasi, Simɔ Isikarioti nén à téa. Akūme gbēnon kuri awεεpla pìnɔ doke kù ani a kpámma ũ.

7

Yesu kù a dakūnanɔ

- 1 Abire gbera Yesu gèe Galili wète kù wèteo, zaakū à ye à kure Yudearo, kù Yuda gbānadenɔ teni a wete ò a de yāi.
- 2 Yudanɔ Kutadɔna dikpe kà káni,
- 3 akū a dakūnanɔ pìnnɛ: N fute la n gé Yudea, de n ìba kù ò kú gwenɔ yā kù nten kenɔ e se.

⁴ Tó gbě ye à tó bo, àdi a yāno ke utenaro. Lákū nten yā dínò taka ke nà, n n zīda mo anduniane.

⁵ Bee a dakūna pìno dí a náani kero.

⁶ Akū Yesu pìinne: A goro dí kámenε kòro. Ákōno sō á zé vī goro sīnda pínki.

⁷ Andunia ni we à zāáguro, ama à zāmagu kū madì pi a yākena vāni yāi.

⁸ À gé dikpekεkia, maten géro, zaakū a goro dí kámenε kòro.

⁹ Kū à yā pì ò, akū à gò Galili.

Yesu gena Kutadōna dikpen

¹⁰ Kū a dakūna pìno gèε dikpekεkia, gbasà à gèε. Adi gé gbēno wáraro, à gèε asiri gūmmε.

¹¹ Yuda gbānadenò teni a wete dikpekεkia ò pì: Àpi kú máa?

¹² Pari gūn òten yā o kpānikpāni a musu manamana. Gbēkenò pì: Gbē manamε. Gbēkenò pì: Oi, àten gbēno sātεmε.

¹³ Gbēke dí a yā o gupuraa, kū òten vīna ke gbānade pìnne yāi.

¹⁴ Kū dikpe kà a dagura, Yesu gèε Luda onn, àten yā dañne.

¹⁵ A yā bò gbānade pìno sare ò pì: Gbē kū adi kyó kero mé à takada dō le yá?

¹⁶ Akū Yesu pìinne: Yā kū madì dañne bi ma zīda yānlo, gbē kū à ma zī yāmmε.

¹⁷ Gbē kū à ye à ze kū Luda poyenyīnakēnaao nigō dō tó ma yādannena de Luda pò ũ, kesō ma zīda yān maten o.

¹⁸ Gbē kū àdi a zīda yā o ten wete à tó bomε. Gbē kū àdi wete à gbē kū à a zī tó bo náani vī, manafiki kú a gūnlo.

¹⁹ Musa dí doka daáreroo? Á gbēke yā pì kūna sōro. Bóyāi àten wete à ma deε?

²⁰ Akū gbēno pìne: Ní tāna vīmε. Dí mé àten wete à n deε?

²¹ Yesu pìinne: Daboyā mèn don ma kè, akū à bò á pínki sare.

²² Musa tōzōyā dàáre, akū adì tō zō kámmabogoro zī. Ase adi ke Musa kīnaan à nānlo, à bò á dizi káakuno kīnaamε.

²³ Lákū òdi tō zō néne kámmabogoro zī nà de òsun bo Musa doka kperò yāi, à kè dera á pò fēnamai, kū ma gbē gbà aafia swáswa kámmabogoro zīi?

²⁴ Àsun yā gwa lákū á wé ten e nàro. À yā gwa a zéa.

Kēkēkōana Yesu yāi

²⁵ Akū Yurusalemudenò pì: Gbē pì bi gbē kū òteni a wete ò a denloo?

²⁶ À gwa, àten yā o gupuraa, akū gbēke dí yā liaro. Gbānadenò a dō Arumasihu ũ yāpuran yá?

²⁷ Ó dō gu kū gbē dí bòn. Tó Arumasihu sù, onigō dō gu kū à bònlo.

²⁸ Abire yāi goro kū Yesu ten yā dañne Luda onn, à pūtā à pì: Á ma dō, akūsō á dō gu kū ma bon. Ase mádi su kū ma zīdaoro. Gbē kū à ma zī bi yāpurademe, akū á a dōro.

²⁹ Má a dō, zaakū ma bo a kīnaame, àkū mé à ma zī.

³⁰ Akū òteni a wete ò a kū, ama gbēke dí o naaro, zaakū a goro dí papa kòro.

³¹ Zāa gūn ò Yesu náani kè dasi ò pì: Tó Arumasihu sù, ani daboyā ke dasi de a kū gbē dí kèlan yá?

Dogarino zīna ò Yesu kū

³² Kū Farisinò mà òten yā o kpānikpāni zāa gūn a yā musu, akū sa'orikino kū Farisi pìno dogarino zī ò a kū.

³³ Akū Yesu pì: Ma kunna kááo gò fíti, mani gbasà mà tá gbē kū à ma zī kīnaa.

³⁴ Áni ma wete à kuramai, zaakū áni fō à gé gu kū má kunlo.

³⁵ Akū gbānade pìno ten kō lala: Mán à ye à gén kū óni kuraii? À ye à gé ó gbē kū ò fàkōa Giriki bùsuno gūn kīnaa de à yā da Giriki pìnonen yá?

³⁶ Yā kū à òo pii mì de deramεε? Kū à pì óni a wεε ò kuraai akūsō gu kū á kun óni fō ò gé gwero.

Í kú àdi n ká wèndiia

³⁷ Dikpe goro kpεde zōkō zī Yesu fùte à pūtā à pì: Gbē kū ími teni a de à mó ma kīnaa à í mi,

³⁸ gbē kū àteni ma náani ke sō, í kú àdi n ká wèndiia nigō bàa lé zaa a nèεε gūn lākū ò kè Luda yān nà.

³⁹ À yā dí ò Luda Nini kū gbē kū òteni a náani kenō ni sí yā musumε. Ò Luda Nini pì vī gīaro, kū Yesu dí gīnake à tó bo kōro yāi.

Gbēno kēkēkōana Yesu yāi

⁴⁰ Kū gbēno yā pìi mà, gbēkenō pì: Gbē díkīna bi annabii pīime yāpura.

⁴¹ Gbēkenō pì: Gbē díkīna bi Arumasihumε. Ama gbēkenō pì: Arumasihu ni bo Galili sō yá?

⁴² Ò kè Luda yān ò pì, Arumasihu bi Dauda burimε, ani bo Dauda be wēεε Betilihamumε.

⁴³ Akū gbēno kēkēkōa Yesu yāi.

⁴⁴ N gbēkenō ye ò a kū, ama gbēke díno naaro.

Yuda gbānadenō di Yesu náani kero

⁴⁵ Akū dogarinō èra ò tà sa'orikinōa kū Farisinō. Akū ò n lá ò pì: Bóyāi ádi a kū a su káaoro?

⁴⁶ Dogari pìno wémma ò pì: Gbēke dí yā o lán gbē díkīna bà zikiro.

⁴⁷ Akū Farisinō pìrīne: À á likara sen yá?

⁴⁸ Gbānade ke Farisi ke a náani kèn yá?

⁴⁹ Pari bire Luda yā dōro, Luda lé kēneme.

⁵⁰ Nikodemu kū à gēε Yesu kīnaa yā bi gbānade pìno dokemε. À pìrīne:

⁵¹ Ó doka gūn ò pì, òsun yā da gbēla a yā manaa sariro ke yā kū à kè dōnaa sariro.

⁵² Ò pìne: Galili gbēmε n ū se yá? N tāsai ká n gwa. Īni e kū annabi ke di bo Galiliro.

⁵³ Akū baadi tà a bea.

8

Nōgbē kū ò kù zinakenaa gūn

¹ Yesu gēε Kùkpe sīsigerεei.

² Kū gu dō gōno, à èra à gēε Luda onn. Gbē sīnda pīnki sù a kīnaa, akū à vùte àten yā dañε.

³ Akū ludayādannerinō kū Farisinō sù a kīnaa kū nōgbē kū ò kù zinakenaa gūn, ò a zè zàa gūn

⁴ ò pì Yesunε: Danneri, ò nōgbē díkīna kù kù gōposeo wedeweε.

⁵ Ó doka gūn Musa dìte ò nōgbē dí taka pápa kū gbèεo ò a demε. N è dera sōo?

⁶ Ò abirekū ò de ò a yō ò gwa ò le ò yā daala yāimeε. Akū Yesu nàte àten ogbε kē zītea.

⁷ Kū ò kpé òteni a lala, akū à a mìi sè lei à pìrīne: Á gbē kū adi durunna ke zikiro a pá kū gbèεo káaku.

⁸ Akū à èra à nàte àten ogbε kē zītea do.

⁹ Kū ò mà ɛ, akū ò fǎk̄sa dodo sɛna zaa gbɛ z̄sk̄nɔa. Akū ò Yesu tò ado kū nɔgbɛ p̄io.

¹⁰ Akū à èra à a m̄i sè lei à p̄ine: Nɔgbɛ, ò tà máa? Odi yǎ danla doroo?

¹¹ Nɔgbɛ p̄i wèa à p̄i: Baa, n̄ gbɛke kú la doro. Akū Yesu p̄ine: Makū se, mani yǎ danlaro. N̄ gé. Zaa gbǎra òsun durunna ke doro.

Yesumɛ gupura ũ andunianɛ

¹² Akū Yesu yǎ ò gbɛnɔnɛ dɔ à p̄i: Makūmɛ gupura ũ andunianɛ, gbɛ kū à tɛmai niḡɔ kú gusiran doro, gupura kū àdi n̄ ká wèndiian ade niḡɔ v̄i.

¹³ Akū Farisinɔ p̄ine: N̄ de n z̄ida sèedade ũ, n yǎ náani v̄iro.

¹⁴ Akū Yesu wèr̄mma à p̄i: Bee tó mateni ma z̄ida yǎ o, ma yǎ náani v̄i, zaakū má d̄ɔ gu kū ma bon kū gu kū maten tánwo. Ák̄nɔ s̄ɔ, á gu kū ma bon kū gu kū maten tánwo d̄ɔro.

¹⁵ Átɛni ma taari e bisāsirikem̄mɛ. Mádi gbɛke taari e s̄ɔro.

¹⁶ Tó ma gbɛ taari è s̄ɔ, taari'ena p̄i niḡɔ náani v̄i, zaakū má kú madoro, ma De kū à ma z̄i kú kūmao.

¹⁷ Á kú á doka takadan ò p̄i, sèedade gbɛnɔn planɔ yǎ mé à náani v̄i.

¹⁸ Makūmɛ ma z̄ida sèedade ũ. Ma De kū à ma z̄i bi ma sèedademɛ dɔ.

¹⁹ Akū ò a là ò p̄i: N de kú máa? Yesu wèr̄mma à p̄i: Á ma d̄ɔro, akūs̄ɔ á ma De d̄ɔro. Tó a ma d̄ɔ, de a ma De d̄ɔ.

²⁰ Yesu yǎ bire ò ɔgɔdakia, gɔrɔ kū àten yǎ dañne Luda ɔn gūmmɛ. Odi a k̄uro, zaakū a gɔrɔ dí papa k̄oro.

Áni f̄ɔ à gé gu kū maten tánlo

²¹ Akū Yesu p̄inne dɔ: Maten tá, áni ma wete, ama áni ga á durunna gūmmɛ. Áni f̄ɔ à gé gu kū maten tánlo.

²² Akū gbǎnade p̄inɔ p̄i: Á p̄i óni f̄ɔ ò gé gu kū átɛn tánlo. Ani a z̄ida den yá?

²³ Akū Yesu p̄inne: Z̄ite la gbɛnɔn á ũ, musu gbɛn ma ũ. Andunia dík̄ina gbɛnɔn á ũ, andunia dík̄ina gbɛn ma ũro.

²⁴ Abire yǎin ma piáre áni ga á durunna gūmmɛ. Tó ádi sí kū makūmɛ gbɛ kū má de a ũ ũro, áni ga á durunna gūmmɛ.

²⁵ Akū ò a là ò p̄i: Díme n ũu? Yesu wèr̄mma à p̄i: Gbɛ kū ma òáre zaa káakun ma ũ.

²⁶ Má yǎ v̄i dasi mà o á musu mà yǎ daoála. Gbɛ kū à ma z̄i bi yǎpurademɛ, yǎ kū ma mà a k̄inaan madì o andunianɛ.

²⁷ Odi d̄ɔ kū De Ludan à téaro,

²⁸ akū Yesu p̄inne: Tó a Bisāsiri Né sè a d̄ɔ musu, gbasa à d̄ɔ kū makūmɛ gbɛ kū má de a ũ ũ. Madì yáke ke kū ma z̄idaoro, yǎ kū ma De dàmenen madì o.

²⁹ Gbɛ kū à ma z̄i kú kūmao, adi ma tó madoro, zaakū madìḡɔ yǎ kū àdi káagu ke gɔrɔ s̄inda p̄inki.

³⁰ Gɔrɔ kū Yesu ten yǎ p̄inɔ o, ò a náani kè dasi.

Z̄idadenɔ kū z̄inɔ

³¹ Akū Yesu p̄i Yuda gbǎnade kū ò a yǎ s̄inɔnɛ: Tó á ma yǎ kūna, áni ḡɔ de ma ìbanɔ ũ yǎpura.

³² Áni ḡɔ yǎpura d̄ɔ, yǎpura p̄i ni tó à ḡɔ á z̄ida v̄i.

³³ Akū ò p̄ine: Ibrah̄i burin ó ũ, ódi z̄ò ble gbɛkenɛ zik̄iro. Akū nten pi óni ḡɔ ó z̄ida v̄i yá?

³⁴ Yesu wèr̄mma à p̄i: Yǎpuran maten oáre, gbɛ kū àdi durunna ke bi durunna z̄ɔmɛ.

³⁵ Z̄ò kun ɔn gbɛ ũ gɔrɔ s̄inda p̄inkiro, ɔn né mé à ɔn gbɛ ũ gɔrɔ s̄inda p̄inki.

³⁶ Tó Luda Né á bo z̄òblenan, áni ḡɔ á z̄ida v̄i yǎpura.

37 Má dō kŭ Ibrahĩ burin á ũ, ama áteni ma wete à ma de kŭ ma yā kú á nèsee gŭnlo yāi.

38 Yā kŭ ma è ma De kīnaan maten o, yā kŭ a mà á de kīnaan áten ke.

39 Akŭ ò pìne: Ibrahĩme ó de ũ. Akŭ Yesu pìinne: Tó Ibrahĩ nénon á ũ, de a Ibrahĩ dà sète.

40 Tera sà áten wete à ma de, makŭ kŭ ma yāpura kŭ ma mà Luda kīnaa òáre. Ibrahĩ dí yā bire taka kero.

41 Áteni á de yākena keme. Akŭ ò pìne: Nò yìgisaride nénon ó ũro. De mèn don ó vī, àkŭme Luda ũ.

42 Yesu pìinne: Tó á den Luda ũ, de á yemai, zaakŭ Luda kīnaan ma bon ma su. Madi su kŭ ma zīdaoro, àkŭ mé à ma zī.

43 À kè dera ádi ma yā dōro dōro? Kŭ adi fō à ma yā dōro dōro yāime.

44 Á de Ibilisi pón á ũ, a poyeinaan á ye à ke. Gbēderiin a ũ zaa káaku, àdi ze kŭ yāpuraoro, kŭ yāpura kú a nèsee gŭnlo yāi. Tó à éke tò, a zīda dāan gwe, zaakŭ ékeden a ũ, éke mīime.

45 Makŭ sō, madì yāpura o. Abire yāi adì ma yā síro.

46 Á té, dí mé ani pi ma durunna kèe? Kŭ yāpuran maten o, à kè dera áteni ma yā síro?

47 Gbē kŭ à de Luda pó ũ dì yā kŭ Luda ten o mame. Á de Luda pó ũro, abire yāin adì we ma yāiro.

Yesu dena Ibrahĩla

48 Akŭ gbānade pìno pìne: Samaria gbēme n ũ! N tāna vīme! Ke yāpuranlo?

49 Akŭ Yesu pì: Má tāna vīro. Madì bèere li ma Dene, ama adì ma kpe bo.

50 Madì wete mà a zīda tó boro, gbēke mé àdi wetemene, àkŭme yāgōgōri ũ.

51 Yāpuran maten oáre, gbē kŭ àdi dō ma yāi ni ga zikiro.

52 Akŭ gbānade pìno pìne: Ó dō sà kŭ n tāna vī. Ibrahĩ gà kŭ annabinò pínki, akŭ nten pi gbē kŭ àdi dō n yāi ni ga zikiro yá?

53 N de ó dizi Ibrahĩ kŭ à gālan yá? Annabinò gāga dō. Dín nteni n zīda sé a ũu?

54 Akŭ Yesu pì: Tó mateni ma zīda tó bome, abirekŭ bèere vīro. Ma De kŭ áten pi à de á Luda ũ, àkŭ mé àdi ma tó bo.

55 Á a dōro, ama má a dō. Tó ma pì má a dōro, manigō de ékede ũ lán á bàme. Má a dō, akŭ má a yā kŭna.

56 Á dizi káaku Ibrahĩ pōnna kè ma gōro ena yā musu. À è, akŭ a pō kè nna.

57 Akŭ gbānade pìno pìne: Ndi ká wē bupla akuri kōro, akŭ n Ibrahĩ è yá?

58 Yesu pìinne: Yāpuran maten oáre, de odi Ibrahĩ i kōro, má kun.

59 Akŭ ò gbē sète de ò a pápao. Akŭ a a zīda ùte à bò Luda onn.

9

Gōgbē kŭ ò ì vīna ũ werekōanaa

1 Kŭ Yesu ten kure, à gōgbē kŭ ò ì vīna ũ è.

2 Akŭ a ìbanò a là ò pì: Rabi, dí durunna yāin ò gbē pì ì vīna ũu? A zīda pó yāin yá, ke a de kŭ a dao pómé?

3 Yesu wèrīma à pì: Adì ke àpii ke a de kŭ a dao durunna yāinlo. De ò Luda yākena ea yāime.

4 Séde ò gbē kŭ à ma zī zī ke zaa gupuraa. Gusira ten su kŭ gbēke ni zī ke le à ke doro.

5 Gōro kŭ má kú andunia gŭn, má de gupura ũ anduniane.

6 Kŭ à ò le, à lé'i tò zīte, akŭ à yākatè à màma a wénōa.

⁷ À pìnɛ: Ñ gé ñ ãn pípi Siloamu í gŭn. Tó pìi pì, í gbarena. Akū à gèè à ãnn pìpi, akū à sù kū wéó wèna.

⁸ A fàrandidenɔ kū gbē kū ò a dŏ barakeri ũnɔ pì: Gbē kū àdigŏ bara ke vutena pìin gweroo?

⁹ Gbēkenɔ pì: Àkūmɛ. Gbēkenɔ pì: Oi, ade bòkŏaomɛ. Gŏgbē pìi pì: Makūmɛ!

¹⁰ Akū ò a là ò pì: À kè dera n wé wèè?

¹¹ À wèmmá à pì: Gbē kū òdi pinɛ Yesu mé à bŭsuu yàkate à màma ma wéa, à pì mà gé ãn pípi Siloamu í gŭn. Kū ma ge ma ãnn pìpi, akū ma gu è.

¹² Akū ò a là ò pì: Àpi kú máa? À pì: Má dŏro.

Farisinɔ yálalana gbē kū à de vŭna ũ yā

¹³ Akū ò gèè Farisinɔ kŭnaa kū gbē kū à de vŭna ũ yā pìio.

¹⁴ Akūsŏ kámmabogŏrɔ zŭn Yesu bŭsuu yàkate à a wé wèonɛ.

¹⁵ Akū Farisinɔ a là dɔ: Deran n kè nà n gu èè? À wèmmá à pì: À bŏkɔɔ mà ma wéamɛ. Kū ma pìpi, akū ma gu è.

¹⁶ Akū Farisi kenɔ pì: Gbē pì dí bo Luda kŭnaanlo, zaakū àdi kámmabogŏrɔ zŭ yā daro. Ñ gbēkenɔ pì: Durunnakeri ni fŏ à daboyā birenɔ taka ke yá? Akū ò kèkèkŏa.

¹⁷ Akū ò a là dɔ: Mŏkŏn sŏ, gbē kū à n wé wènnɛ, nteni a yā da deramɛɛ? À pì: Annabiimɛ.

¹⁸ Bee kū abireo gbānadenɔ dí sí kū vŭnaan a ũ gbasa a wé wèro, akū ò gèè ò a de kū a dao sŭsi.

¹⁹ Ó n lá ò pì: Á nén dí yá? A a ì vŭna ũn yá? À kè dera àten gu e sàa?

²⁰ Akū a de kū a dao wèmmá ò pì: Ó dŏ kū ó néme. O a ì vŭna ũme.

²¹ Ama lákū à kè nà àten gu e sà, ke gbē kū à a wé wènnɛ, ó dŏro. À a la gwe. Gbē ũndŏnaamɛ, ani fŏ à a zŭda yā o.

²² A de kū a dao ò le, kū òten vŭna ke gbānadenɔne yāimɛ. Zaakū ò zèo kū gbē kū à pì Yesu bi Arumasihumɛ, ò aduakɛkɛ zé zŏnnɛ.

²³ Abire yāin a de kū a dao pì, gbē ũndŏnaamɛ, ò a la.

²⁴ Gbē kū à de vŭna ũ yā pì sísina gènn plade gŭnn ò pìnɛ: Ñ yāpura o Luda yāi. Ó dŏ kū gŏgbē pì bi durunnakeriimɛ.

²⁵ Akū à pì: Tó durunnakeriimɛ, má dŏro. Yā mèn don má dŏ. Vŭnaan ma ũ yā, akū maten gu e sà.

²⁶ Akū ò a là ò pì: Bŏn à kènnɛɛ? Deran à kè nà à n wé wènnɛɛ?

²⁷ À wèmmá à pì: Ma òáre kò, ádi sā kpáro. Bŏ á ye à ma dɔɔ? Á ye à gŏ a ìbanɔ ũ sen yá?

²⁸ Akū ò zuka kài ò pì: Mŏkŏmmɛ n de a ìba ũ gwe! Ókŏnɔ sŏ Musa ìbanɔn ó ũ.

²⁹ Ó dŏ kū Luda yā ò kū Musao. Àkū sŏ, ó dŏ gu kū à bŏnlo.

³⁰ Akū gŏgbē pìi pìnnɛ: À yābonsare ma gwe! À ma wé wèmmɛnnɛ, akū á dŏ gu kū à bŏnlo yá?

³¹ Ó dŏ kū Luda dì sā kpá durunnakerinɔ yāiro, àdi sā kpá a yāmari kū òdi a pŏyenyŭna kenɔ yāimɛ.

³² Zaa lákū Luda andunia kàte nà, odi ma gbēke gbē kū wà a ì vŭna ũ wé wènnɛ zikiro.

³³ Tó adi ke gbē pìi bò Luda kŭnaaro, ani fŏ à pŏke kero.

³⁴ Akū ò pìnɛ: Ó n i durunna gŭn mámmammɛ, akū nten yā dawere yá? Akū ò pèa.

Ludadŏnasari bi vŭnakūnaamɛ

³⁵ Yesu mà kū ò pèa. Kū à a là, à a là ò pì: Nten Bisāsiri Né náani ke yá?

- 36 Gõgbẽ pìi wèa à pì: Mare, dín a ù de mà le mà a náani kεε?
 37 Yesu pìne: N a è, àkū mé àten yā o kūnwò.
 38 Akū gõgbẽ pìi pìne: Dikiri, mateni n náani ke. Akū à donyĩ kènε.
 39 Akū Yesu pì: Gbẽnò kèkèkòana yāin ma su andunia gūn la, de wésiradenò wé kè, wékèrinò gõ wésiradenò ù.
 40 Farisi kenò kú gwe. Kū ò yā pìi mà, ò pìne: Ókòno, vñanòn ó ù se yá?
 41 Akū Yesu pìne: Tó vñanòn á ù, de á durunna vīro. Ama kū àten pì á wé kèna yāi, á durunna kpé kú kááome.

10

Yalékòana kù sādāriio

- 1 Yāpuran maten oáre, gbẽ kù àdi gè sã karalenlo ama àdi vlẽ karala gu pānden, ade bi kpānime, kpāni wédewεμε.
 2 Gbẽ kù àdi gè karalen sō, aden sādāri ù.
 3 Kara dākpārii dì zé wē adenε, sãno sō ò a kòto dō. Àdi a sãno sísi n baadi tóa à bote kúñwo.
 4 Tó à bote kúñwo, àdi doñne are òdigõ téi kù ò a kòto dō yāi.
 5 Òdi we ò té gbẽ pāndeiro. Òdi bàa léne kù ò gbẽ pānde kòto dōro yāi.
 6 Yesu yā pìi lèkòañne, akū odi dō tó bó yān àten oñnero.

Yesu bi sādāri maname

- 7 Abire yāi Yesu era à pìne: Yāpuran maten oáre, makūme karale ù sãnoε.
 8 Gbẽ kù ò dòmene arenò bi kpāninome, kpāni wédewenome n pínki, akū sãno dí n yā maro.
 9 Makūme karale ù. Gbẽ kù à gè ma gūn ni aafia le. Anigõ gè àgõ bo ani pòbleki le.
 10 Kpāni'ona yāin kpāni dì su àdi pò de àdi pò kakate. Ma sumε, de gbẽnò gõ wèndi vī ògõ vī papana.
 11 Makūme sādāri mana ù. Sādāri mana dì gí a wèndiii a sãno yāi.
 12 Zamalinga bi sādāri mananlo. Kū sãno de a pò ùro yāi, tó à è lèwanna ten su, àdi sãno tón à bàa léme, akū lèwanna dì sí sãno té à n fākò.
 13 Gbẽ pìi bàkaa dìgõ kú kù sãnooro, kù à de zamalinga ù yāi.
 14 Makūme sādāri mana ù. Má a sãno dō, ma sãno sō ò ma dō,
 15 Iákū De Luda ma dō akúsó má a dō nà. Maten gi ma wèndiii n yāi.
 16 Má sã pāndenò vī kù ò kú kara dí gūnlo. Séde mà su kúñwo se. Oni ma kòto ma, kpàsa ni gõ mèn do kù dāriio mèn do. De Luda yemai
 17 kù maten gi ma wèndiii yāi, de mà era mà sí dō.
 18 Gbèke ni ma wèndi símaro, mani gí kù ma zīdaome. Má a giina zé vī, má a sina zé vī dō. Yā kù ma De dìtemenen gwe.
 19 Yā pì yāi Yuda gbānadeno kèkèkòa dō.
 20 N té gbẽnò pìi dasi: À tãna vīme, a mì lète. Bóyāin àten sã kpá a yāii?
 21 N gbèkenò pì: Tānade yā'onaan gwero. Tāna ni fō à vīna wé wé yá?

Yesu a ludakena onnena

- 22 Luda kpé sakena dikpe kà zaa Yurusalemu. Bunsire gūmme,
 23 akū Yesu ten kure Luda onn, zaa gu kù òdi pì Sulemanu èdan.
 24 Akū Yuda gbānadeno likai, ò a là ò pì: Ìni ó tó lokona ari bōreε? Tó Arumasihume n ù, n owere swáswa.
 25 Akū Yesu wémma à pì: Ma oáre, àdi síro. Yā kù maten ke kù ma De tóoo pìnòn a sèeda ù.
 26 Ákòno sō ádi síro, kù á de ma sãno ùro yāime.

- 27 Ma sãno di ma kòto ma. Má n d̄s, akū òdigõ témai.
- 28 Madì wèndi kū àdi lákaro kpámma, oni ga zikiro. Gbēke ni f̄s à n bo ma ōiro.
- 29 Ma De kū à n kpáma de gbē s̄inda pínkila. Gbēke ni f̄s à n bo a ōiro.
- 30 Makū kū ma Deo ó dok̄on̄me.
- 31 Gbānade p̄ino gbèe sèse do de ò a pápao ò a de.
- 32 Akū Yesu p̄inne: Ma yā mana kū ma De dāmen̄eno kèáre dasi. Yā mana kpate yāime á ye à ma pápa kū gbèeoo?
- 33 Akū gbānade p̄ino wèa ò p̄i: Ó ye ò n pápa kū gbèeoo yā mana kū n kè yāinlo. Kū n dok̄e kū Ludao yāime. Bisāsirim̄e n ū, akū n n z̄ida sè Luda ū.
- 34 Akū Yesu wèmma à p̄i: Luda ò á doka takadan à p̄i Ludan̄ome n ū.
- 35 Luda dí gbē kū àten yā ōine p̄ino sísi ludan̄oro? A yā gogona v̄i s̄oro.
- 36 Makū kū ma De ma dite adona à ma z̄i andunia gūn s̄o, kū ma p̄i Luda Nén ma ū, b̄oyāi a p̄i ma dok̄e kū Ludao?
- 37 Tó mateni ma De yākena kero, àsun ma yā síro.
- 38 Tó maten ke s̄o, bee tó ádi ma yā síro, à ma náani ke ma yākenano yāi, de àḡs d̄s s̄ans̄an kū De Luda kú ma gūn, akū má kú a gūn s̄o.
- 39 Akū ò era òten zé wete ò a kū, akū à p̄itir̄ma.
- 40 Akū à era à gèe Yoda bara dire, gu kū Yahaya gbēno da'ite kèn káaku. À goro pla kè gwe,
- 41 akū ò sù a k̄inaa dasidasi ò p̄i: Bee kū Yahaya dí daboyā ke kero, yā kū à ò gbē dík̄ina musu p̄inki bi yāpurame.
- 42 Akū wà a náani kè gwe dasi.

11

Lazaru ganaa

- 1 Gbē kū òdi pin̄e Lazaru ten gyā ke zaa Betani wete kū Mariama kū a v̄ini Maatao kún.
- 2 Mariamame n̄ogbē kū à nísi gb̄innade kù Dikiri gbáa à gògo kū a mikāo ū.
- 3 Akū Lazaru dāre p̄ino légbāzā kè Yesune ò p̄i: Dikiri, n gbēnna ten gyā ke.
- 4 Kū Yesu yā p̄i mà à p̄i: Gyā p̄i ni láka kū gaoro. De Luda gakuri bo gupuraa yāime, de Luda Né s̄o tó bo a musu.
- 5 Yesu ye Maatai kū a dakūnao kū Lazaruo.
- 6 Kū à mà Lazaru ten gyā ke, akū à ḡò gu kū à kun ḡia goro pla.
- 7 Abire gberan à p̄i a iban̄one: Ò era ò gé Yudea.
- 8 Akū a iban̄o p̄ine: Rabi, gbānaden̄on ye ò n pápa kū gbèeoo adi ḡi kero, akū n̄ ye ò era ò gé gwe do yá?
- 9 Yesu p̄i: Fānantē do bi awa kuri awēplanloo? Gbē kū àten kure fānantē ò ḡé síro, kū àten gu e andunia dík̄ina gupurai yāi.
- 10 Tó àten kure gwāani, àdi ḡé sí kū à gupura p̄i v̄iro yāi.
- 11 Yā p̄i onaa gbera Yesu p̄inne: Ó gbēnna Lazaru i òme. Mani gé mà a vu.
- 12 Akū a iban̄o p̄ine: Dikiri, tó àten i òme, ani aafia le.
- 13 Lazaru ga yān Yesu ten ōine, akū òten da i'onaame yāpura.
- 14 Akū Yesu òine swáswa sà à p̄i: Lazaru gāme.
- 15 Ma p̄o kè nna kū má kú gwero, de à le à ma náani ke yāi. Ò gé a k̄inaa.
- 16 Akū Tomasi kū òdi pin̄e Sika p̄i a gbēn̄one: Ò gé kū Dikirio ò ga ó p̄inki.

Yesume gbē kū àdi ḡeno vu à wèndi kpámma ū

- 17 Kū Yesu kà gwe, à sù à lè ò Lazaru v̄i à ḡinake à kè goro siik̄o kò.
- 18 Betani kú k̄ani kū Yurusalemuo lán kiloo aak̄o bà.

19 Yuda gbānadenò b̀ò zaa gwe dasi ò sù Maata kũ Mariamao kīnaa, de ò s̀uru kpáńné n̄ dāg̃õ ga yā musu.

20 Kũ Maata mà Yesu ten su, à b̀ò à g̀e daale, ama Mariama zè be.

21 Akũ Maata pì Yesune: Dikiri, tó n̄ kú lame yā, de ma dāg̃õ dí garo.

22 Bee tera má d̃õ kũ yā kũ n gb̀eka Ludaa, ani kenne.

23 Yesu pìne: N dāg̃õ ni vu.

24 Maata pìne: Má d̃õ kũ ani vu zĩ kũ g̀eno ni vu g̃oro kpede zĩ.

25 Yesu pìne: Makũme gb̃e kũ àdi g̀eno vu à w̃endi kpáńma ũ. Bee tó ma náanikerii g̀a, anig̃õ kpé kumme.

26 Gb̃e kũ à kun, akũ àteni ma náani ke ni ga zikiro. N abirekũ s̀i yá?

27 Maata pìne: Ee, Dikiri, ma s̀i kũ Arumasihume n̄ ũ, Luda Né kũ ò p̀i ani su andunia g̀un.

Yesu wé'i kàn

28 Kũ Maata ò le, akũ à g̀e à a dakũna Mariama sisi, akũ à pìne asiri g̀un à p̀i: Danneri s̀u àteni n gb̀eka.

29 Kũ Mariama yā p̀i mà, à f̀ute likalika àten gé a le.

30 Yesu dí g̀inake à g̃e w̃ete g̀un k̀oro, à kpé kú gu kũ Maata dàalen.

31 Gbānade p̀ino kú kpén kũ Mariamao, òten s̀uru kpáńe. Kũ ò è à f̀ute likalika à b̀ò, ò b̀ò ò t̃ei, zaakũ òten da àten gé s̀o d̃õ miraame.

32 Kũ Mariama kà gu kũ Yesu kún, kũ à a è, à k̀ute a gbá sare à pìne: Dikiri, tó n̄ kú lame yā, de ma dāg̃õ dí garo.

33 Yesu è àten s̀o d̃õ, akũ gbānade kũ ò kú k̃ao p̀ino ten s̀o d̃õ d̃õ. Akũ à n̄seyoko si a p̃o yàka.

34 Akũ à p̀i: A a ṽi máa? Ò w̃eà ò p̀i: Mare, n̄ m̃õ n̄ gwa.

35 Yesu wé'i kàn.

36 Akũ gbānade p̀ino p̀i: À gwa lákũ à yei nà.

37 Akũ n̄ gb̀eken̄o p̀i: Àk̃aa kũ à ṽina wé w̃e, ani f̃õ à gi Lazarune àsun garoo?

Lazaru vunaa

38 Kũ Yesu ten gé mira p̀i kīnaa, akũ à n̄seyoko s̀i d̃õ. Mira p̀i bi gb̀eweeeme, gb̀e gb̀ent̃e tàtaalé.

39 Yesu p̀i: À gb̀e p̀i go a léa. Akũ gb̃e kũ à g̀a p̀i d̃are Maata pìne: Dikiri, àten gb̃i s̃õ, zaakũ à k̀e g̃oro siik̃õn dí.

40 Yesu pìne: Mádi onne kũ tó n̄ ma náani k̀e, ĩni Luda gakuri eroo?

41 Kũ ò gb̀e p̀i g̀ò, akũ Yesu wé s̀e musu à p̀i: Baa, ma n̄ sáabu k̀e kũ n̄ ma yā mà.

42 Má d̃õ kũ ndig̃õ ma yā ma g̃oro s̃inda p̃inki, ama ma ò le pari kũ ò kú lano yáime, de ò le ò s̀i kũ m̃ok̃omme n̄ ma zĩ.

43 Kũ à ò le, akũ à p̀ut̃a kũ k̀oto gbānao à p̀i: Lazaru, n̄ bo.

44 Akũ gb̃e kũ à g̀a p̀i b̀ò, p̀ole f̃if̃ina a m̃eaa, biza ỹina a m̃ia. Yesu p̀ine: À p̀o poroa à a gbare.

Lékpakūsuna Yesui

45 Yuda gbānade kũ ò s̀u Mariama kīnaa p̀ino, kũ ò yā kũ Yesu k̀e p̀i è, ò a náani k̀e dasi.

46 Ama n̄ gb̀eken̄o g̀e Farisin̄o kīnaa, ò yā kũ Yesu k̀e gb̃áńne.

47 Akũ sa'orikin̄o kũ Farisi p̀ino gbānadenò sisi k̃okakaranaaa ò p̀i: Gb̃e p̀i ten daboyá ke dasi, b́o óten kee?

48 Tó o t̀ò àten ke le, baadi ni a náani ke, Romudenò ni su ò ó Luda kpé kũ ò burio kakate p̃inki.

49 Akū Kayafa n gbē mèn do kū à de sa'oriki zōkō ũ wè birea pìnnε: Á yāke dōro.

50 Á dō kū gbē mèn do gana ó pínki gēne ũ mana de ó buri kakatɛnalaroo?

51 Adi yā pì o kū a zīda poyeinaaoro. Kū à de sa'oriki zōkō ũ wè birea yāin à annabikεyá ò kū Yesu ni ga Yudanō gēne ũ.

52 Adi ke Yudanō ntēnenlo, ari kū Luda né kū ò fākōananō do, de à n ke mè dokōnō ũ.

53 Zaa zī birean gbānade pìnō zè kū Yesu denaao.

54 Abire yāi Yesu dí bo gupuraa n té dorō. Akū à gèε lakutu kū à kú gbāranna sare kū òdi pi Eflaimu. À gōrō pla kè gwe kū à ibanō.

55 Yudanō Vīnla dikpe kà kāni. Ò bō lakutunō gūn dasidasi, ò gèε Yurusalemu gbābona yāi ari dikpe pì gé ká.

56 Òten Yesu wεε, ò zena Luda onn, òten kō lala òten pi: Áten da deramεε? Ani we à su dikpe dí ke yá?

57 Sa'orikinō kū Farisinō dìte kū tó gbēke Yesu kúki dō, à oñne de ò le ò a kū.

12

Nísi gbī nna kuna Yesu gbáa

(Mat 26:6-13, Maa 14:3-9)

1 Vīnla dikpe gō gōrō suddo, akū Yesu sù Betani, Lazaru kū à a vù bona gan wētea.

2 Ò poble kè Yesune gwe. Maata mé àten poble kpaatete, Lazaru sō à kú pōblerinō té kū Yesuo.

3 Akū Mariama nísi buri mana ogo de sè à sùo, à kù Yesu gbáa, akū à a gbá gogo kū a mikāo. Nísi gbī dàgula kpé pìi gūn.

4 Yesu ibanō doke Yudasi Isikarioti kū ani Yesu kpámma pì:

5 Nísi dí ogo kà andurufu wàa do kpé basōoro. Bóyāi odi yía ò a ogo kpà takasidenōaroo?

6 Adi ke à abirekū o takasidenō wēndagwana yāinlo, kū à de kpāni ũ yāime. Àkū mé àdigō ogosōnō kūna àgō ogo fīnti bo.

7 Akū Yesu pì: N nōgbē dake tó. Abirekū dìte ari ma gè kegōoramε.

8 Takasidenō nigō kú kāáo gōrō sīnda pínki, makū sō manigō kú kāáo gōrō pínkiro.

Lékpakūsūna Lazarui

9 Yuda gbānadenō mà kū Yesu kú Betani, akū ò gèε gwe dasidasi. Adi ke Yesu yāin ò gèε adoro, de do ò Lazaru kū Yesu a vù bona gan e yāime.

10 Akū sa'orikinō zèo ò Lazaru de se do,

11 zaakū a yāin gbānadenō ten kēm̄ma dasi, òten Yesu náani ke.

Gbānakεkpana Yesui zaa Yurusalemu

(Mat 21:1-11, Maa 11:1-11, Luk 19:28-40)

12 Kū gu dō, pari kū ò sù dikpe ke Yurusalemunō mà kū Yesu ten su,

13 akū ò zaa lánō zōzō ò gèε daaleo. Òten wiki lé òten pi:

N gbāna ke!

Arubarikaden gbē kū àten su kū Dikiri tóo ũ!

Arubarikaden Isarailanō kína ũ!

14 Yesu zaaki è à dia lākū à kēna Luda yān nà ò pì:

15 Zaiōdenō, àsun vīna kero.

Á kína ten su à di zaakine bōrō kpe.

16 A ìbanɔ dí yā pìi mì dǎ gĩaro. Yesu fute à tana gakuri gũn gberan ò dǎ sà kũ ò yā pìi kè a musumε, akũ mókɔnɔ mé ò a pínki kènε.

17 Kũ Yesu Lazaru sisi à a vù bona miran, gbε kũ ò kú kãaonɔ a baaruu kpàkpañε.

18 Abire yāin pari gèε ò dàale, zaakũ ò mà kũ à daboyā pìi kè.

19 Akũ Farisinɔ pìkɔnε: A è yá? Óni fǎ ò pǎke woaro. À gwa lákũ andunia bò à téi nà.

20 Girikinɔn kú gbε kũ ò sù donyĩ ke dikpekekinɔ té,

21 akũ ò gèε Filipi kũ à bò Betesaida, Galili bùsun kĩnaa, ò wé kèa ò pì: Mare, ó ye kǎ'enaai kũ Yesuo.

22 Filipi gèε à ò Andurunε, akũ ò gèε ò ò Yesunε lεεε.

Yesu a ga yá'ona

23 Yesu pìñnε: Bisāsiri Né tǎbogɔrɔ kà.

24 Yāpuran maten oáre, tó pǎwe dí gē bùsuu gũn à fǎmbaa bòro, àdigǎ kun adomε. Tó à fǎmbaa bò sǎ, àdi né i manamana.

25 Gbε kũ à ye a wèndiini ni kurai. Gbε kũ à gi a wèndiini andunia díkĩnan sǎ, ade nigǎ kũna ari gɔrɔ sǐnda pínki.

26 Tó gbε ye à zĩ kemεnε, àgǎ tǎmai. Ma zĩkeri pì nigǎ kú gu kũ má kún. Tó gbε ten zĩ kemεnε, ma De ni a kpe ta.

27 Tera sà ma pǎ yàka. Bón mani oo? Mani pi, Baa, ò ma bo yā kũ àten suman yá? Oi! Ma su yā kũ àten suma pì yāime.

28 Baa, ò tǎ bo. Akũ kòtoo bò ludambε à pì: Ma tǎ bò kò, akūsǎ mani era mà bo dɔ.

29 Kũ gbε kũ ò kú gwenɔ mà, ò pì: Legũ mé à pùtǎ. Gbεkenɔ pì: Malaika mé à yā ònε.

30 Akũ Yesu pìñnε: Adi ke ma yāin kòtoo pì bòro, á yāime.

31 Yā ni vute andunia díkĩnaa sà. Oni andunia díkĩna kina bo kpatan sà.

32 Makũ sǎ, tó ò ma se ò ma dɔ musu mani buri sǐnda pínki gáte ò su ma kĩnaa.

33 Kũ Yesu ò lε, à ga kũ ani ga takan à téa.

34 Akũ gbεnɔ pìnε: O mà à kú doka takadan ò pì Arumasihu nigǎ kun gɔrɔ pínkime, akũ n pì oni Bisāsiri Né sé ò dɔ musu sǎ bì? Díme Bisāsiri Né pì ũu?

35 Yesu wémma à pì: Gupura kunna kǎáo gǎ fítimε. Gɔrɔ kũ gupura pì kú kǎáo, àgǎ kuren, de gu sún sira kũáwaro yāi. Gbε kũ àten kure gusiran dǎ gu kũ àten génlo.

36 Gɔrɔ kũ á gupura pì vǐ, à gupura pì náani ke, de à gǎ gupuradenɔ ũ.

Kũ Yesu ò lε, akũ à gèε à ùtérnε.

Gbεnɔ dí Yesu náani kero

37 Bee kũ daboyā dasi kũ à kè n wáranɔ, odi a náani kero,

38 de yā kũ annabi Isaya ò le à papa yāi kũ à pì:

Dikiri, gbεke dí baaru kũ o kpà síro.

Ò n gbāna è odi dǎro.

39 Odi we ò a náani kèro, zaakũ Isaya pì dɔ:

40 Luda n wé vǐna kũñnε

de òsun gu ero.

À n kùgbāna kũñnε

de òsun yā ma

ò are dɔa à n werekǎaro.

41 Isaya abirekũ ò kũ à Yesu gakuri è yāime, akũ à a yā ò.

42 Bee kũ abireo gbānade pìnɔ Yesu náani kè dasi. Farisinɔ yāin òdigǎ ye ò dǎmǎro, de òsun aduakekpe zé zǎñnero yāi.

43 Zaakū ò ye bisāsirinɔ́ n̄ sáabu kpá de Luda n̄ sáabu kpála.

44 Akū Yesu pùtá à pì: Gbē kū àteni ma náani ke, adi ke makūn àteni náani ke adoro, àten gbē kū à ma zĩ náani kemε se dɔ.

45 Gbē kū àteni ma e ten gbē kū à ma zĩ emε se.

46 Ma su andunia gūn gupura ūme, de gbē kū àteni ma náani ke sún gō gusiran doro.

47 Gbē kū à ma yā mà akū à kūnaro, adi ke makū mé mani yā vutearo, zaakū mádi su yā vute andunianlo, ma su andunia sura bame.

48 Yákpatekena ten gbē kū à gĩmai adi ma yā síro dā. Yā kū ma òneε pì mé ani vutea ziazĩ.

49 Zaakū mádi yáke o kū ma zĩdaoro. Yā kū ma ò kū yā kū ma dàńneo, ma De kū à ma zĩ mé à dìtemene.

50 Má dō kū yā kū à dìtemene bi wèndi kū àdi lákaro yāme. Abire yāi yā kū maten o, maten o lákū ma De dāmenε nāme.

13

Yesu a ibanɔ́ gbá pipinaa

1 Ari Vĩnla dikpe gō gé ká, Yesu dō kū a bona andunia dí gūn tana a De kĩnaa gorɔ́ kà. Lákū à ye a gbēnɔ́i andunia gūn nà, à yeńyĩ ari a wèndi lémmε.

2 Kū òten ɔ́kɔsi pó ble, Ibilisi gĩnake à yā dà Simɔ́ Isikariɔ́ti né Yudasi swèn kò, de à Yesu kpámma.

3 Yesu dō kū a De pó sĩnda pínki nàare a ɔ́. À dō kū a bo Luda kĩnaame, akūsō áni era à tá a kĩnaame.

4 Gorɔ́ kū òten pó ble, Yesu fùte à a uta bò à kàte, akū à tawali sè à dō a pi.

5 Abire gbera à í kà ta gūn, akū à nà a ibanɔ́ gbá pípinaaa, àten gogo kū tawali kū à dō a píaa.

6 Kū à kà Simɔ́ Pita kĩnaa, Pita pìne: Dikiri, mɔ́kɔn mé ĩni ma gbá pípimene yá?

7 Yesu wèa à pì: N̄ yā kū maten ke dō gĩaro, ama ĩnisūn dō.

8 Pita pìne: ĩni ma gbá pípimenero fá! Yesu pìne: Tó mádi n gbá pípiro, n bàka kú kúmao doro.

9 Simɔ́ Pita pìne: Dikiri, adi ke ma gbáme adoro, ma ɔ́ kū ma m̄ioome dɔ.

10 Yesu pìne: Gbē kū à zú òò bàka kú kū a m̄egu ke pípinaaoro, séde a gbá, zaakū à puname. Á gbāsĩro, ama adi ke á pínkinlo.

11 À gbē kū ani a kpámma dō. Abire yāin à pì ò gbāsĩ sari n̄ pínkiro.

12 Kū à n̄ gbá pìpíine à làka, à a uta sè à dà, akū à èra a gbèn̄h. À pìine: Á yā kū ma kèáre dō yá?

13 Adì ma sísi Danneri kesō Dikiri. Áten o a zéame, zaakū má de a ūme.

14 Lákū makū kū má de á dikiri kū á danneriio ū á gbá pìpiáre nà, àgō kō gbá pípi le se.

15 Ma a taka kèáre. Àgō ke lákū ma kèáre nà.

16 Yāpuran maten oáre, zòblerii dīgō de a dikirilaro, zĩrii dīgō de gbē kū à a zĩlaro.

17 Lákū a yā bire dō nà, arubarikadenɔ́n á ū tó áten ke le.

18 Adi ke á pínki yān maten oro. Má gbē kū ma n̄ séno dō. Séde yā kū à kēna Luda yān dí papa kū ò pì: Gbē kū odì ɔ́ kakara ta dokōnɔ́ gūn mé à bò ma kpe.

19 Maten oáre tera ari à kpé à su, de tó à sù, áni sí kū makūme a ū.

20 Yāpuran maten oáre, gbē kū à ma zĩrii s̄i ma simε. Gbē kū à ma si sō, ade gbē kū à ma zĩ simε.

*Yesu gĩnake à d̄s yā kũ Yudasi ni ke
(Mat 26:20-25, Maa 14:17-21, Luk 22:21-23)*

²¹ Kũ Yesu ò le, à nèseyokò s̄i, akũ à òñne swáswa à p̄i: Yāpuran maten oáre, á gb̄e mèn do mé ani ma kpám̄ma.

²² Akũ a ìbanò k̄s wé gwàgwa ò bídi kè gb̄e kũ à téa.

²³ Ìba do kũ Yesu yei manamana gengesekena a sare.

²⁴ Akũ Simò Pita lézuki kènne à Yesu la tó dín à téa.

²⁵ Akũ ìbaa p̄i nà Yesu à a là à p̄i: Dikiri, dímeé?

²⁶ Yesu wèa à p̄i: Mani loma z̄s dòoa mà kpá adea. Akũ à lomaa z̄s dòoa à kpá Simò Isikarioti né Yudasia.

²⁷ Kũ Yudasi lomaa p̄i s̄i, Setan gèagu ḡònò. Akũ Yesu p̄inne: Yā kũ ìni ke òn ke likalika.

²⁸ Gb̄e kũ òten p̄o blenò ke dí d̄s ke b̄oyāi Yesu òne lero.

²⁹ Kũ Yudasi mé àdiḡò ɔḡos̄ònò kũna, akũ gb̄ekenò ten da Yesu p̄inne à gé dikpe p̄o kũ ò yeinò lúme ke à gé p̄oke kpá takasidenò.

³⁰ Kũ Yudasi lomaa p̄i s̄i, à bò ḡònò. Gwāanime s̄s.

*Yesu gĩnake à d̄s yā kũ Pita ni ke
(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Luk 22:31-34)*

³¹ Kũ Yudasi bò, akũ Yesu p̄i: Tera sà Bisāsiri Né ni tó bo, Luda s̄s ani tó bo a yā musu.

³² Tó Luda tó bò a musu s̄s, Luda ni a tó bo a k̄inaa, akūs̄s ani bo ḡònòme.

³³ Ma nènò, ma kunna k̄áo ḡè f̄itime. Áni ma wete, ama maten oáre tera lākũ ma ò gb̄anadenòne nà, áni f̄s à gé gu kũ maten tánlo.

³⁴ Maten yā dufu diteáre, àḡò yek̄s̄i. Lākũ má yeái nà, ák̄ònò s̄s àḡò yek̄s̄i le d̄o.

³⁵ Tó á yek̄s̄i, baadi ni á d̄s ma ìbanò ũ.

³⁶ Simò Pita a là à p̄i: Dikiri, nten tá máa? Yesu wèa à p̄i: Gu kũ maten tán, ìni f̄s òn t̄emai ḡiáro, ama ìni láka òn su.

³⁷ Pita p̄inne: Dikiri, b̄oyāi mani f̄s mà t̄ényĩ teraroo? Mani gí ma w̄endiii n yāi.

³⁸ Yesu p̄i: Ìni gí n w̄endiii ma yāi s̄s yá? Yāpuran maten onne, ari ko ḡs gé lé zu, ìni ledi kpámai ḡèn aak̄s̄.

14

Yesume ludambe zé ũ

¹ Ásun tó á nèse yakaro. À Luda náani ke, à ma náani ke d̄o.

² Ma De be ɔnn kp̄éneɔn kun dasi, tó à de lero, de ma oáre. Maten gé gu kekeáre.

³ Lākũ maten gé gu kekeáre nà, mani era mà su mà á s̄ete mà tá k̄áo ma k̄inaa, de ák̄ònò se àḡò kú gu kũ má kunwa.

⁴ Á gu kũ maten tán zé d̄s.

⁵ Akũ Tomasi p̄inne: Dikiri, ó d̄s gu kũ nten tánlo. Óni f̄s ò a zé d̄s derameé?

⁶ Yesu wèa à p̄i: Makũme zé ũ, makũme yāpura kũ w̄endiio ũ. Gb̄eke d̄i le à gé ma De k̄inaa ma gb̄ákũnaa sariro.

⁷ Tó á ma d̄s, de á ma De d̄s. Zaa tera a a d̄s, akūs̄s a a è.

⁸ Akũ Filipi p̄inne: Dikiri, òn De m̄owere. Abirekũ ni m̄owá.

⁹ Yesu p̄inne: Filipi, má kú k̄áo zaa ḡikena, akũ ñ ma d̄sroo? Gb̄e kũ à ma e à ma De e. B̄oyāi nten pi mà a De m̄áreé?

¹⁰ Kũ má kú ma De ḡün, akūs̄s ma De kú ma ḡün, ñdi síroo? Yā kũ maten oáre maten o kũ ma z̄idaoro. Ma De kũ à kú ma ḡün mé àdi a yākenanò ke.

¹¹ Kū ma pì má kú ma De gūn, ma De sǒ à kú ma gūn, à ma yā sí. Tó len sǒro, à sí daboyākɛna pìnɔ yāi.

¹² Yāpuran maten oáre, gbē kū àteni ma náani ke ni yā kū madì ke pìnɔ ke. Bee kū à de abirenɔla se, kū maten tá ma De kīnaa yāi.

¹³ Pó sīnda pínki kū áni wé ke kū ma tso mani ke de ma De tó bo ma musu yāi.

¹⁴ Pó kū áni a wé kema kū ma tso pínki, mani ke.

Yesu lésena a Nini yā musu

¹⁵ Tó á yemai, áni gō yā kū ma ditenɔ kūna.

¹⁶ Mani wé ke ma Dea, ani á gba Zekūnwode pānde kū anigō kú kááo goro sīnda pínki

¹⁷ Nini yāpurademe. Andunia gbēnɔ ni fǒ ò a síro, zaakū òteni a ero, akūsō ò a dǒro. Ama á a dǒ, zaakū à kú kááo, akūsō anigō kú á gūn.

¹⁸ Mani á tó ádoro, mani era mà su á kīnaa.

¹⁹ À gǒ fíti kū andunia ni ma e doro, ama áni ma e. Kū má kun yāi, áni gō kun se.

²⁰ Goro kúa áni gō dǒ kū má kú ma De gūn, á kú ma gūn, akūsō má kú á gūn.

²¹ Gbē kū à ma yāditenanɔ dà akūsō à kūna, ade mé à yemai. Ma De nigō ye gbē kū à yemaii, makū sō manigō yei mani ma zīda mɔne.

²² Akū Yudasí a là, adi ke Yudasí Isikariɔtinlo, à pì: Dikiri, à kè dera ìni n zīda mɔwɛɛ, akū andunia sō ani n eroo?

²³ Akū Yesu wèa à pì: Tó gbē yemai, anigō ma yā kūna. Ma De nigō yei, óni su a kīnaa ò vute lɛɛɛ.

²⁴ Gbē kū à yemairo ma yā kūnaro. Yā kū áten ma pì dí bo ma kīnaaro, à bò ma De kū à ma zī kīnaame.

²⁵ Ma yā pì oáre goro kū má kpé kú kááo.

²⁶ Ma De ni a Nini zī kū ma tso Zekūnwode ũ. Àkū mé ani yā sīnda pínki dadaáre, ani tó yā kū ma oáre dǒágu pínki.

²⁷ Mateni á tó kū aafiaao, ma zīda aafiaan mateni á gba. Mateni á gba lákū andunia dī n gba nàro. Àsun tó á nèse yakaro, àsun tó vīna á kūro.

²⁸ A mà ma oáre maten tá mani era mà su á kīnaa. Tó á yemaimɛ, de á pɔ nna kū maten tá ma De kīnaa yāi, zaakū ma De demala.

²⁹ Ma oáre tera ari à kpé à ke, de tó à kè, áni ma náani ke.

³⁰ Mani le mà yā o kááo à gī kè doro, zaakū andunia díkīna kīna ten su. À gbāna vī ma musuro,

³¹ ama lákū ma De dāmene nān maten ke, de andunia le à dǒ kū má yei. À fute ò go gu díkūn.

15

Yesume geepi lí yāpura ũ

¹ Makūme geepi lí yāpura ũ, ma Demɛ geepi lí búde ũ.

² Àdi lígā kū à péma né'inaa sari zō pínki, akūsō àdi a né'iri ɔne lago pínki de a né'ina kara yāi.

³ Ákōnɔ sō á puname yā kū ma oáre yāi.

⁴ Àgō kú ma gūn lákū má kú á gūn nà. Lígāa dī fǒ à né kpá a zīdaoro, séde àgō kú lídaa. Lemɛ ákōnɔ áni fǒ à né kpáro, tó adi ke àgō kú ma gūn baasiro.

⁵ Makūme geepi lída ũ, ákōnɔme a gānɔ ũ. Gbē kū à kú ma gūn, akūsō má kú a gūn, àkū mé ani né kpá manamana, zaakū áni fǒ à póke ke ma sariro.

⁶ Tó gbē kú ma gūnlo, oni a zukūna, lákū òdi lígā zō ò zukūna à kori kū ò séte ò ká tén à té kū nà.

⁷ Tó á kú ma gūn, akūsō ma yā kú á gūn, à pò sīnda pínki kú á yei wé ke, áni le.

⁸ Tó a né kpà manamana, gbēnō nigō dō kú ma ibanōn á ũ yāpura, ma De tó ni bo.

⁹ Má yeái lákū ma De yemai nà. Àgō kú ma yenyī gūn.

¹⁰ Tó á yā kú ma ditenō kūna, ániḡō kú ma yenyī gūn, lákū má yā kú ma De ditenō kūna nà, akūsō má kú a yenyī gūn.

¹¹ Ma yā pīnō óáre, de pōnna kú má vī gō kú á gūn yāime, á pōnna nigō papana.

¹² Yā kú ma ditéáren dí: Àgō yekōi lákū má yeái nà.

¹³ Tó gbē gī a wēndiii a gbēnnanō yāi, gbēke yenyī vī de abirekūlaro.

¹⁴ Tó áten yā kú ma ditéáre ke, ma gbēnnanōn á ũ.

¹⁵ Madi á sísi zòblerinō doro, zaakū zòblerii dīgō a dikiri bókote dōro. Ma á sísi ma gbēnnanōme, zaakū yā kú ma mà ma De kīnaan ma óáre pínki.

¹⁶ Ákōnō mé a ma sero, makū mé ma á sé, akū ma á zī à gé né ká, nékana kú ani lákaro, gbasá De Luda á gba pò sīnda pínki kú a wé kèa kú ma tóo.

¹⁷ Yā kú ma ditéáren dí: Àgō yekōi.

Andunia zāna Yesugu kú a ibanō

¹⁸ Tó andunia zāágu, àgō dō kú à zāmagu á ã.

¹⁹ Tó andunia gbēnōn á ũ, de andunia yeái. Lákū ma á sé ma á bó andunia gūn nà, á de a gbēnō ũro. Abire yāin andunia zāágu.

²⁰ À tó yā kú ma óáre gō dōágu. Zòblerii dīgō de a dikirilaro. Lákū ò wé tàma nà, len oni tǎáwa le. Tó ò ma yā kūname, onigō á yā kūna se dō.

²¹ Oni yā birenō keáre pínki ma tó yāi, zaakū ò gbē kú à ma zī dōro.

²² Tó mádi su ma yā ónne yāro, de ò taari vīro. Ama tera sà n taari kutena vīro.

²³ Gbē kú à zāmagu zā ma Degume se.

²⁴ Tó mádi yā kú odi ke yāro ke n tēro, de ò taari vīro. Ama tera sà ò yā kú ma kēnō è, akū ò zāmagu kú ma Deo ó pínki,

²⁵ de yā kú à kú n doka gūn papa, kú ò pì ò zāmagu pāme.

²⁶ Tó Zekūnwode kú mani a gbaréáwa bò ma De kīnaa à sù, Nini yāpurade kú àdi bo a kīnaa pìi, ani ma sèeda ke.

²⁷ Ákōnō sō, áni ma sèeda ke, kú á kú kūmao zaa káaku yāi.

16

¹ Ma yā dínō óáre de àsun furo yāime.

² Oni aduakεkpe zé zōáre. A gōrō ten su se kú gbē kú ani á de nigō da Luda zīn àten ke.

³ Oni yā pīnō keáre kú ò ma De kú makūo dōro yāi.

⁴ Ma yā dínō óáre de tó a gōrō kà, ániḡō dō kú ma óáre kò.

Luda Nini zīkenaa

Mádi yā dínō óáre zaa káakuro, kú má kú kááo yāi.

⁵ Maten tá gbē kú à ma zī kīnaa sà, ama á gbēke dí ma la gu kú maten tánlo.

⁶ Á nēsεε yàka sà kú ma yā dínō óáre yāi.

⁷ Yāpuran maten óáre, ma tana ni àre keáre, zaakū tó mádi táro, Zekūnwode pì ni su á kīnaaro. Tó ma ta, mani a zīáwa.

⁸ Tó à sù, ani tó andunia a yāze dō durunna kú manakēnao kú yāvutemmaanao musu.

⁹ Oni a yāze dō durunna yā musu, kú odi ma náani kero yāi.

¹⁰ Oni a yāze dō manakēna yā musu, kú maten tá ma De kīnaa, áni ma e doro.

- 11 Oni a yāze dō yāvutemmaanaa musu, kū yā vùte andunia díkĩna kínaa yāi.
 12 Má yā vī dō dasi mà oáre, ama áni yā pìno f̄o gĩaro.
 13 Tó Nini yāpurade sù, ani doáre are yāpura pínki gūn. Ani yā o kū a zīda dōnaaoro, yā kū à màan anigō o, ani yā kū àten suno baaru kpááre.
 14 Ani ma tó bo, zaakū ani ma yāno séte à babaáre.
 15 Pó kū ma De vī pínki bi ma póm̄e. Abire yāin ma pì, ani ma yāno séte à babaáre.
 16 À ḡò f̄iti kū áni ma e doro, à ḡò f̄iti dō kū áni ma e.

P̄sira litena p̄onna ũ

- 17 Akū a ìba kenō pikōne: Bó yān àten owere gwee? À pì à ḡò f̄iti kū óni a e doro, à ḡò f̄iti dō kū óni a e. À pì dō, àten tá a De kínaame.
 18 Akū ò pì: À ḡò f̄iti kū à òo pì de deraa? Ódi yā kū àten o pì dōro dōro.
 19 Yesu dō kū ò ye ò a la, akū à p̄ínne: Kū ma pì à ḡò f̄iti kū áni ma e doro, akūsō à ḡò f̄iti kū dō áni ma e, abirekūn àten kō lalai yá?
 20 Yāpuran maten oáre, áni òo dō à wēnda ke, ama andunia ni p̄onna ke. Ánigō kú p̄sira gūn, ama á p̄sira pì ni lite p̄onna ũ.
 21 Tó noḡbē ye à né i, a n̄ese di yaka kū a wāwāk̄ena goro kà yāi. Tó à né ì sō, wāwā kū à màa p̄i di don doro. A p̄o di ke nna kū à né dufu ì andunia gūn yāi.
 22 Len ákōno sō á n̄ese yakana le gĩa. Mani era mà á e dō, á p̄o ni ke nna, gbēke sō ani f̄o à á p̄onna pì síáwaro.
 23 Goro kúa áni yāke lama doro. Yāpuran maten oáre, ma De ni pó sīnda pínki kū áni wé kea kū ma tóo kpááwa.
 24 Ari tera ádi p̄oke wé ke kū ma tóoro. À wé ke, áni le de á p̄onna gō papana yāi.

Yesu z̄i blè anduniaa

- 25 Ma yā p̄ino lèkōaárem̄e. A goro ten su kū mani yā oáre kū yālekōanaao doro, mani ma De yā oáre swáswa.
 26 Goro kúa áni wé ke kū ma tóo. Mádi oáre kū makūme mani wé keáre ma Dearo,
 27 zaakū ma De a zīdane yeái kū á yemai yāi, akūsō a ma bona a kínaa s̄i.
 28 Ma bo ma De kínaa ma su andunia gūn. Tera sà maten andunia tó maten tá a kínaa.
 29 Akū a ìbanō p̄ine: Tò, nten yā o kū yālekōanaao doro, nten o swáswame sà.
 30 Ó dō sà kū n̄ yā sīnda pínki dō, àdi ke séto ò yāke gbekammaro. Abire yāin o n bona Luda kínaa s̄i.
 31 Akū Yesu p̄ínne: Àteni ma náani ke sà yá?
 32 A goro ten su à kà kò, kū áni fākōa, á baadi ni tá a bea à ma tó mado. Bee kū abireo má kun madoro, zaakū ma De kú kūmao.
 33 Ma yā díno oáre, de á laakari gō kpatena kunna ma gūn. Áni wétamma le andunia gūn, ama à swè dite, ma gĩnake ma z̄i blè anduniaa.

17

Yesu aduak̄ena a ìbanōne

- 1 Yesu yā pì onaa gbera à wé sè musu à pì: Baa, a goro kà. N̄ n Né tó bo, de n Né n tó bo.
 2 N tò má iko vī gbē sīnda pínki musu, de mà wēndi kū àdi lákaro kpá gbē kū n kpàman̄o.
 3 Mōkōn Luda mèn do légelege yāpurade kū makū Yesu Kirisi kū n z̄io dōname wēndi kū àdi lákaro pì ũ.

⁴ Ma n tó bò zĩte. Zĩ kũ n dàmenε mà ke ma kè ma laka.

⁵ Baa, ñ gakuri kpàma n kĩnaa tera sà, lákũ n kpàma nà n kĩnaa zaade andunia katɛnaro.

⁶ Gbē kũ n í sé andunian n í kpámanɔ ma tò ò n dɔ̄. N pónɔme, akũ n í kpàma. Ò n yā kũna,

⁷ ò dɔ̄ sà kũ yā kũ n dàmenε pínki bò n kĩnaame.

⁸ Ma yā kũ n dàmenε dàńne. Ò sì, akũ ò dɔ̄ kũ ma bo n kĩnaame yāpura. Ò sì kũ mɔkɔn mé n ma zĩ.

⁹ Matɛn wé keńne, adi ke andunian matɛn kenɛro, séde gbē kũ n í kpàma pìnɔ, zaakũ n pónɔme.

¹⁰ Ma gbēnɔ bi n gbēnɔme í pínki, n pónɔ bi ma pónɔme pínki. Matɛn tó bo í gāi.

¹¹ Matɛn su n kĩnaa, manigɔ kú andunia gũn doro, ama mɔkɔnɔ nigɔ kú andunia gũn. Baa Kúadonade, ñgɔ í kũna kũ n tó kũ n kpàma gbānao, de ògɔ kun mè dokɔnɔ lán ó bà.

¹² Gɔrɔ kũ má kú kũńwo, má í kũna kũ tó kũ n kpàma pì gbānao. Ma í dākpa, akũ í gbēke dí sātero, tó adi ke gbē kũ à m̀i pè kakatɛnaaa de n yā le à papa yāi.

¹³ Tera sà matɛn su n kĩnaa. Ma yā dínɔ ò andunia gũn, de ògɔ pɔnna kũ má vī vī àgɔ papanaríma.

¹⁴ Ma n yā dàńne, akũ andunia zāngu, kũ andunia gbēnɔme í ũro yāi, lákũ makũ má de andunia gbē ũro nà.

¹⁵ Matɛn wé kemma, adi ke de ñ í bo andunia gũnnlo, ama de ñ í dākpa a vāni yāime.

¹⁶ Andunia gbēnɔme í ũro, lákũ makũ má de andunia gbē ũro nà.

¹⁷ Ñ tó í kũna gɔ adona kũ yāpura gbānao. N yāme yāpura pì ũ.

¹⁸ Lákũ n ma zĩ andunia gũn nà, len makũ sɔ ma í zĩ andunia gũn le.

¹⁹ Matɛni ma zĩda kpámma í yāi, de ògɔ kun n gbēnɔ ũ yāpura.

²⁰ Adi ke matɛn wé keńne ñdonlo, kũ gbē kũ oni ma náani ke í yā yāinɔme dɔ,

²¹ de í pínki gɔ kun mè dokɔnɔ ũ. Baa, lákũ í kú ma gũn nà akūsɔ má kú n gũn, mɔkɔnɔ sɔ gɔ kú ó gũn le, de andunia le à sí mɔkɔn mé n ma zĩ.

²² Gakuri kũ n kpàman ma kpámma, de ògɔ kun mè dokɔnɔ lán ó bà.

²³ Má kú í gũn, akūsɔ í kú ma gũn, de ògɔ kun mè dokɔnɔ ũ mámmam, de andunia gɔ dɔ kũ mɔkɔn mé n ma zĩ, akūsɔ í yeńyĩ lákũ í yemai nà.

²⁴ Baa, gbē kũ n kpámanɔ, má ye ògɔ kú gu kũ má kún, de ò wé ke pla kũ ma gakurio, gakuri kũ n kpàma kũ í yemai yāi zaade andunia katɛnaro.

²⁵ Baa Mana, andunia n dɔ̄ro, ama má n dɔ̄, akũ gbē dínɔn dɔ̄ kũ mɔkɔn mé n ma zĩ.

²⁶ Ma tò ò n dɔ̄, manigɔ tó ògɔ n dɔ̄, de yenyĩ kũ í vī kũmao gɔ kú í gũn, de makũ sɔ màgɔ kú í gũn.

18

Yesu kũnaa

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Luk 22:47-53)

¹ Yesu yā pì onaa gbera à bò kũ a ibanɔ, akũ ò bikũ Kidironu bara dire. Swadako kú gwe, akũ à gèn kũ a ibanɔ.

² Yudasi bonkpɛde sɔ à gu pì dɔ̄, zaakũ Yesu kũ a ibanɔ dīgɔ kakara gwe baala'i.

³ Akũ Yudasi gèe gwe kũ soza gà doo kũ dogari kũ sa'orikinɔ kũ Farisinɔ í zĩnɔ. Ò fitilanɔ kũna kũ sètɛnɔ kũ gɔkɛbɔnɔ.

⁴ Yesu yā kũ ani a le dɔ̄ pínki, akũ à bò à dàńle à í lá à pì: Dín átɛn wɛtɛɛ?

⁵ Ò wèa ò pì: Yesu Nazeramε. À piínε: Makūme a ũ. Yudasi bonkpεde pì kú kúńwo.

⁶ Kū Yesu piínε, makūme a ũ, akū ò èra kpεkpε, ò bò ò lète.

⁷ Yesu n lá dɔ: Dín átεn wεteε? Akū ò pì: Yesu Nazeramε.

⁸ Yesu wèńma dɔ à pì: Ma òáre kū makūme a ũ. Tó makū átεn wεte, à tó gbε díkĩnanɔ tá.

⁹ À ò le de yā kū à ò yā le à papa yāimε, kū à pì: Gbε kū n n kpámanɔ, n gbεke dí sátero.

¹⁰ Simɔ Pita fēneda lokona, akū à wòto à sa'oriki zókɔ zĩrii lèo à a ɔpla sá zò flēm. Zĩrii pì tón Malaku.

¹¹ Akū Yesu pì Pitane: N n fēneda sɔto a sòn. Mani wétamma toko kū ma De dìtemεne í miroo?

¹² Akū sozanɔ kū n gbε zókɔɔo kū Yuda dogarinɔ Yesu kù ò a yì.

¹³ Akū ò gèε kāao Anasa kĩnaa gĩa. Anasa bi Kayafa kū à de sa'oriki zókɔ ũ wè birea anzureemε.

¹⁴ Kayafa mé à lé dà Yuda gbānadenɔne yā à pì: À mana gbε mèn do ga baadi gēne ũmε.

Pita ledikpana Yesui

(Mat 26:69-70, Maa 14:66-68, Luk 22:55-57)

¹⁵ Simɔ Pita kū ìba pāndeó té Yesu kpε. Sa'oriki zókɔ ìba pānde pì dɔ, akū ìbaa pì té Yesui à gè sa'oriki zókɔ pì be ɔnn,

¹⁶ ama Pita gò zena gānulea. Akū ìba kū sa'oriki zókɔ dɔ pì gèε à yā ò nɔgbε kū à átεn zé pì dákpāne, akū à tò Pita gè.

¹⁷ Akū nɔgbε zédákpārii pì Pita là à pì: Gògbε pì ìbanɔ dokeme n ũroo? Pita wèa à pì: Makūro.

¹⁸ Zĩrinɔ kū dogarinɔ ten té kū ò lè kpákpa kū ìa kun yāi. Pita kú kúńwo gwe, àtεn té kpákpa se.

Sa'oriki yālalana Yesua

(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Luk 22:66-71)

¹⁹ Akū sa'oriki zókɔ ten Yesu lala a ìbanɔ yāi kū a yādannεnaao.

²⁰ Yesu wèa à pì: Ma yā ò baadinε gupuraa. Ma yā dàdañne aduakekpεnɔ gūn kū Luda ɔnnwo, gu kū Yudanɔ dì kɔ kakaran n pínki. Mádi yāke o asiri gūnlo.

²¹ Bóyāi nteni ma lalaa? N ma yāmarinɔ la, ò yā kū ma òñne dɔ.

²² Kū Yesu yā ò le, dogari kū ò kú gwεnɔ do a sán kè à pì: Òdi yā we sa'oriki zókɔa lero.

²³ Yesu wèa à pì: Tó yā vānin ma ò, n o ò ma. Tó yā manan ma ò sɔ, bóyāin n ma lεε?

²⁴ Akū Anasa Yesu gbàre sa'oriki zókɔ Kayafa kĩnaa yīna.

Pita era à ledikpana Yesui dɔ

(Mat 26:71-75, Maa 14:69-72, Luk 22:58-62)

²⁵ Pita kpé zε gwe àtεn té kpákpa. Akū ò a là ò pì: A ìbanɔ dokeme n ũroo? Pita ledi kpà à pì: Makūmero.

²⁶ Sa'oriki zókɔ zĩrinɔ do bi gbε kū Pita à a sá gò danεme, akū à pì: Mádi á e lεle swadakoo gūnloo?

²⁷ Akū Pita ledi kpà dɔ. Zaa gwe gònɔ ko lé zù.

Pilati yákpatekena kū Yesuo

(Mat 27:1-2, 11-14, Maa 15:1-5, Luk 23:1-5)

²⁸ Gudɔ akū Yuda gbānadenɔ bò kū Yesuo Kayafa bea, ò gèε kāao bùsu gbε zókɔ bea. Odi gē a ɔnnlo, de òsungɔ gbāsĩro yāi, zaakū ò ye ò Vĩnla dikpε kemε.

29 Abire yāi Pilati bò à sù ní kīnaa à pì: Yā kpaten á vī kū gbē pìioo?

30 Ò wèa ò pì: Tó yāvānikeriinlo, de ódi su ò a kpámmaro.

31 Akū Pilati pìnnè: À a sé à gé yākpatε ke kāao á zīda dokaa. Akū gbānade pìnɔ pìnε: Ó gbēdena zé vīro.

32 Abirekū kè de yā kū Yesu ò le à papa yāime, kū à a ga yā taka ò.

33 Akū Pilati èra à gè onn. À Yesu sisi, akū à a là à pì: Mòkōn Yudanɔ kīna ũ yá?

34 Yesu wèa à pì: Ntɛn o le kū n zīdaoon yá, ke ò ma yā ònnemεε?

35 Pilati pì: Yudan ma ũ yá? N burinɔ kū n sa'orikinɔ mé ò n kpama. Bón n kèε?

36 Yesu pì: Ma kpata bi andunia díkīna pónlo. Tó ma kpata bi andunia díkīna pómε, de ma ibanɔ zīi kà de òsun ma kpá Yuda gbānadenɔaro. Ma kpata bi andunia la pónlo.

37 Akū Pilati pìnε: Ase kíname n ũ yá? Yesu wèa à pì: N ò a zéa kū kīnan ma ũ. Ò ma i, akū ma su andunia gūn yāpura sèedade ũ. Gbē kū à de yāpura pó ũ dì ma yā ma.

38 Pilati pì: Bón yāpura ũu?

Yādana Yesula

(Mat 27:15-31, Maa 15:6-20, Luk 23:13-25)

Kū à ò le, à èra à bò à gèe Yuda gbānadenɔ kīnaa à pìnnè: Mádi taari ke le gbē diaro.

39 Á futεokarayā vī kū madì purusunanɔ doke gbaréare Vīnla dikpe zī. Á ye mà Yudanɔ kīna gbaréaren yá?

40 Akū ò wiki lè dɔ ò pì: Àkūmero, Barabame! Baraba pì sɔ bi kpāni wédewεme.

19

1 Akū Pilati pì, ò Yesu kū ò a gbē kū flāao.

2 Akū sozanɔ lè fūraa tà ò kùnε ò arukīmba tēra dànε.

3 Òtɛn nai dodo òtɛn pi: Fɔɔ, Yudanɔ kīna! Akū òtɛni a sān kεkε.

4 Pilati èra à bò dɔ, akū à pì gbēnɔne: À gwa, maten booárε bàai la de à le à dɔ kū mádi yāke learo.

5 Yesu bò bàai, à lè fūraa pì kuna à arukīmba wéde pì dana. Akū Pilati pìnnè: Gōgbē pīin dí!

6 Kū sa'orikinɔ kū dogarinɔ a è, ò wiki lè ò pì: N a pá lía! N a pá lía! Akū Pilati pìnnè: À a kū à pá lía á zīda, zaakū mádi taari ke learo.

7 Yuda gbānade pìnɔ wèa ò pì: Ó doka vī, akūsɔ doka pìi pì séde à ga, kū à a zīda dìte Luda Né ũ yāi.

8 Kū Pilati yā pìi mà, akū vīna kèkε à a kū.

9 À èra à gè kū Yesuo onn dɔ, akū à a là à pì: N bo máa? Yesu dí wearo,

10 akū Pilati pìnε: Īni yā o kūmaoroo? N dɔ kū má n gbarεna iko vī, akūsɔ má n pana lía iko vīroo?

11 Yesu wèa à pì: N iko ke vī ma musuro, sé kū Luda kpamma. Abire yāi gbē kū à ma kpamma durunna mé à zōkō.

12 Zaa gɔrɔ birea Pilati tɛn zé wetε à a gbarε, ama Yuda gbānadenɔ wiki lè ò pì: Tó n gbē pìi gbàre, Siza gbēnname n ũro. Gbē kū à a zīda dìte kīna ũ ibεrεε sè kū Sizaomε.

13 Kū Pilati yā bire mà, à pì ò bo kū Yesuo bàai. Akū à vùte a tìntiia gu kū òdi pi gbè gusaran, kū Eberu yāo sɔ, Gabata.

14 Vĩnla dikpe sorukezĩme, ifãntẽ kà m̀ìdangura. Akũ Pilati pì Yuda gbãnade p̀ìnɔ̀nɛ: Á ḱinan dí.

15 Akũ òtɛn wiki lé òtɛn pi: Ñ a de. Ñ a de. Ñ a pá lía. Pilati p̀ìnnɛ: Mani á ḱina pá lía yá? Sa'orikɔ̀n p̀ì: Ó ḱina ke ṽiro, Siza baasiro.

16 Akũ Pilati Yesu kpàríma ò a pá lía. Akũ ò a sè ò tà k̃āao.

Yesu pana lía

(*Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Luk 23:26-43*)

17 Yesu bò w̃ɛtɛ gũn à a z̃ĩda lígbãndurukpana sɛna, à g̃ɛɛ gu kũ òdi pi M̀ìtokokia, kũ Eberu yão s̃õ Gogota.

18 Gwen ò a pá lía kũ gb̃ɛnɔ̀n pla pãndenɔ̀, gb̃ɛ do a ɔ̀plai gb̃ɛ do a ɔ̀zei, akũ Yesu kú ñ dagura.

19 Pilati takada k̃è à nà Yesu lí p̀iia. Yã kũ à k̃èɛ p̀iin dí:

Yesu Nazera, Yudanɔ̀ ḱina.

20 Yudanɔ̀ takada kũ à k̃èɛ p̀i kyó k̃è dasi, zaakũ gu kũ ò Yesu pá lían p̀i zã kũ w̃ɛtɛoro. Ò takada p̀i k̃è kũ Eberu yão kũ Romudenɔ̀ yão kũ Giriki yãome.

21 Akũ Yuda sa'orikɔ̀n p̀i Pilatine: Ñsun k̃è ñ pi Yudanɔ̀ ḱinaro, ama ñ k̃è kũ àkũ mé à p̀i Yudanɔ̀ ḱiname a ũ.

22 Pilati p̀i: Yã kũ ma k̃èn ma k̃è.

23 Kũ sozanɔ̀ Yesu pá lía ò làka, akũ ò a pókasanɔ̀ s̃ɛtɛ ò kpàate leu siik̃õ baadi m̃iia. Ò a utagyaba kũ ò tã nabinaa sari zaa musu ari z̃ĩtɛ s̃è dɔ̀,

24 akũ ò p̀ik̃õnɛ: Òsun uta p̀i k̃èk̃èk̃õr̃ero. Ò kàpa kpá de òg̃õ d̃õ gb̃ɛ kũ ani g̃õnɛ. Ò k̃è le, de yã kũ ò k̃è Luda yãn le à papame, kũ ò p̀i:

Ò ma pókasanɔ̀ kpàatek̃õnɛ,

ò kàpaa kpà ma uta yãi.

Abire yãin sozanɔ̀ k̃è le.

25 Yesu da kũ a da dakũnao kũ Kolopa nanɔ̀ Mariamao kũ Mariama Magaldalenio kú lí kũ ò Yesu pàaa sare.

26 Kũ Yesu a da è kũ a ìba kũ à yeiio zena k̃õ sare, à p̀i a danɛ: Nɔ̀gb̃ɛ, n ñén di!

27 Akũ à p̀i ìbaa p̀inɛ: N dan di! Zaa z̃ĩ birean ìbaa p̀i a sè à tà k̃āao a bea.

Yesu ganaa

(*Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Luk 23:44-49*)

28 Abire gbera Yesu d̃õ kũ a p̀inki pàpa. De yã kũ à k̃èna Luda yãn le à papa akũ à p̀i: Ími t̃eni ma de.

29 Lo kú gwe, s̃èw̃ɛ kpàkpà kán pana. Akũ ò sako yàku w̃ɛ p̀i gũn ò p̃è s̃èlia ò d̃õ Yesunɛ a léa.

30 Kũ à w̃ɛ p̀i m̃i à p̀i: Yã làka. Akũ à a m̃i p̃ètɛ à a w̃èndii gbàrɛ.

Yesu z̃õna kũ s̃ario

31 Kámmabog̃ɔ̀r̃ɔ̀ sorukezĩme. Yuda gbãnadenɔ̀n ye g̃ènɔ̀ g̃õ lía ari kámmabog̃ɔ̀r̃ɔ̀ z̃ĩro, zaakũ kámmabog̃ɔ̀r̃ɔ̀ z̃ĩ p̀i bi g̃ɔ̀r̃ɔ̀ z̃õk̃õm̃ɛ. Akũ ò g̃èɛ ò w̃é k̃è Pilatia ò ñ gbá é'è ò ñ kipa.

32 Akũ sozanɔ̀ g̃èɛ ò gb̃ɛ káaku kũ ò pá lía l̃eɛɛ kũ Yesuo gbá é'è kũ a plade p̃ó dɔ̀.

33 Kũ ò kà Yesu k̃ĩnaa, ò è à g̃ĩnake à gà kò, akũ odi a gbá é'ero.

34 Akũ sozanɔ̀ doke Yesu z̃õ kũ s̃ario a gbãnt̃ɛr̃ɛɛa. Gwe g̃õnɔ̀ aru kũ ío b̃òtɛ.

35 Gb̃ɛ kũ à yã p̀i è kũ w̃éó mé a ò. A s̃èedak̃ena yãpura ṽi, à d̃õ kũ yãpuran átɛn o, de ák̃õnɔ̀ s̃õ à le à Yesu náani k̃è.

36 Yã birenɔ̀ k̃è de yã kũ à k̃èna Luda yãn dík̃ina papame, ò p̀i: Oni a wá ke éro.

37 À k̃èna Luda yãn d̃õ ò p̀i: Oni gb̃ɛ kũ ò a z̃õ gwa.

Yesu vīnaa

(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Luk 23:50-56)

³⁸ Abire gbera Yusufu Arimatea gèe à wé kè Pilatia, de à a gba zé à Yesu gèe kipa. Yesu ìbaame asiri gūn, kū à ten vīna ke Yuda gbānadenonε yāi. Pilati wène, akū à gèe à a gèe sè à tàò.

³⁹ Nikodemu kū à gèe Yesu kīnaa gwāani gèe se kū lí'òo yākatena kū eze kū àdi tó gè vāroo à kà kiloo baraakuri taka bà.

⁴⁰ Akū ò Yesu gèe sè ò táaru bizanò fīfīa kū eze pīio, lākū Yudanò dì gè kpe ta nà ñ futεokarayā gūn.

⁴¹ Kara kú gu kū ò Yesu pà líaa pìn. Gbèwεε kū ò sò mira ũ dufu kú karaa pīi gūn, odi gbēke dan zikiro.

⁴² Gwen ò Yesu wùten, kū à zā kūńworo, kū dɔ Yudanò kāmabogoro ten ká yāi.

20

Yesu vunaa

(Mat 28:1-8, Maa 16:1-8, Luk 24:1-12)

¹ Azumanenna zī gudɔ Mariama Magadalenì bò à gèe mira kīnaa, akū à lè gbè gona mira léa.

² Akū à bàa lè à gèe Simò Pita kīnaa kū ìba pānde kū Yesu yeii pīio à pīnne: Ò Dikiri bò miran, ó dō gu kū ò a dānlo.

³ Akū Pita kū ìba pānde pīio fùte ò gèe mira kīnaa.

⁴ Ñ gbēnon pla ñ pínki ten bàa lé lele, akū ìba pānde pīi bà nna de Pitala, à kà mira kīnaa káaku.

⁵ Kū à wé kpāten, akū à táaru bizanò è katena, ama adi gē a gūnlo.

⁶ Kū Simò Pita kà a gbera, akū à gè miran. À táaru biza pīi è katena

⁷ kū biza kū ò fīfī a mīiao. Biza pīi pēkerena kū póle pīnoro, à kokona ditena adome.

⁸ Akū ìba kū à kà mira kīnaa káaku pīi gè se. À è, akū à sī.

⁹ Ari tera odi yā kū à kēna Luda yān dōro dōro kū ò pī, ani fute bona gan.

¹⁰ Akū ìba gbēnon pla pīno èra ò tà be.

Yesu bo à suna Mariama Magadalenine

(Mat 28:9-10, Maa 16:9-11)

¹¹ Mariama zena mira léa, à ten ó dɔ. Lākū à ten ó dɔ nà le, akū à wé kpāte miran.

¹² Akū à malaika gbēnon planò è vutena gu kū ò Yesu gèe wùten yāaa. A do kú a mì kpa, a do sō gbá kpa. Ò uta pura dana.

¹³ Akū ò a là ò pī: Nɔgbē, bó mé à n le nten ó dɔ? À wèríma à pī: Ò ma Dikiri sè ò tà kāaomε, má dō gu kū ò a wùtenlo.

¹⁴ Kū à ò le, akū à līte à Yesu è zena, ama adi dō kū Yesunlo.

¹⁵ Yesu a là à pī: Nɔgbē, bó yā mé à tò nten ó dɔ? Dín nten wεteε? Mariama ten da karademε, akū à pīne: Mare, tó məkōn mé n a sè n bo kāao, ñ omene gu kū n a wùten de mà gé mà a sé.

¹⁶ Yesu pīne: Mariama! Akū à are dōa à pīne kū Eberu yāo: Rabi! Tó pīi pī Danneri.

¹⁷ Yesu pīne: Ñsun ɔ namaro, mádi tá ma De kīnaa kòro. Ñ gé ñ o ma gbēnone maten tá ma De kū ñ Deo kīnaa, ma Luda kū ñ Ludao kīnaa.

¹⁸ Akū Mariama Magadalenì gèe à a baaruu kpà a ìbanone à pī: Ma Dikiri è. Akū à yā kū à òneε bàbañne.

Yesu bo à suna a ìbanɔne
(*Mat 28:16-20, Maa 16:9-18, Luk 24:36-49*)

¹⁹ Azumanenna birea ɔkɔsi a ìbanɔ kakarana kpén, ò gbà tàtańle ò m̀nne kà, kù òten v̄ina ke Yuda gbānadenɔne yāi. Akū Yesu sù à zè n̄ té à p̄ínne: Àḡo kun aafia!

²⁰ Kū à ò le, akū à a ɔnɔ m̀nne kù a gbāntereɛo. Kū ìbaa p̄inɔ Dikiri è, n̄ pɔ kè nna manamana.

²¹ Yesu era à p̄ínne: Àḡo kun aafia! Lákū ma De ma zĩ nà, len mateni á zĩ le.

²² Kū à ò le, akū à ìa v̀m̄ma kù léo à p̄i: À Luda Nini sí.

²³ Gbē kù a n̄ kē kù n̄ durunnaɔ, à k̀m̄man gwe. Gbē kù ádi n̄ k̀n̄ero s̄o, ani k̀m̄maro.

Yesu kù Tomasio

²⁴ Gɔrɔ kù Yesu sù, Tomasi, a ìba gbēnɔn kuri awɛɛplanɔ doke kù òdi pine Sika kù k̀n̄woro.

²⁵ Akū a ìba kparanɔ p̄inne: O Dikiri è. Akū à p̄ínne: Tó mádi koosa gbè e a ɔnɔ ḡun ma ɔne p̄enlo, akūs̄o mádi ɔ z̄s̄ a gbānterenlo, mani síro.

²⁶ A gɔrɔ làa a ìbanɔn kù kpén dɔ, Tomasi kù k̀n̄wo sà. Ò gbà tàtańle ò m̀nne kà, akū Yesu sù à zè n̄ té à p̄i: Àḡo kun aafia!

²⁷ Akū à p̄i Tomasine: N̄ n̄ ɔne pé ma ɔ ḡun la n̄ gwa, n̄ n̄ ɔ z̄s̄ ma gbāntereɛa. N̄sun sika ke doro. N̄ ma náani ke.

²⁸ Tomasi wèa à p̄i: Ma Dikiri, ma Luda.

²⁹ Yesu p̄inne: Kù n̄ ma e yāin n̄ ma náani kè. Arubarikadenɔn gbē kù ò ma náani kè ma enaa sarinɔ ũ.

³⁰ Yesu daboyā pāndenɔ kè dasi a ìbanɔ wé wára kù odi kē takada dí ḡunlo.

³¹ Ama ò adik̄inanɔ kè de à le à Yesu sí Luda Né Arumasihu ũ à ẁndi le a náanikenaa ḡun yāime.

21

Yesu bo à suna a ìbanɔne sèbe léa

¹ Abire gbera Yesu era à a z̄ida m̀ò a ìbanɔne dɔ Tiberia sèbe léa. Lán dí bàn à a z̄ida m̀n̄ne.

² Simɔ Pita kù lele kù Tomasi kù òdi pine Sika kù Natanaeli kù à bò Kana, Galili bùsuuo kù Zebedi n̄nɔ kù Yesu ìba gbēnɔn pla pāndenɔ.

³ Simɔ Pita p̄ínne: Maten gé kpò w̄eteme. Akū ò p̄inne: Ók̄n̄o se óni gé k̀n̄wo. Akū ò g̀è ò g̀è gó'ite ḡun, ama odi póke kù gwāani birearo.

⁴ Kū gu ten su dɔ, Yesu zena bara, ama a ìbanɔ dí d̄s̄ kù àk̄umero.

⁵ Akū à lé z̄un̄ȳi à p̄i: Gbēnɔ, ádi póke le a k̀roo? Ò p̄i: Oi!

⁶ Akū à p̄ínne: À birigi zu gó ɔplai áni pó kù. Kù ò z̄ù, ò kpòo kù dasidasi ò fù s̄ena.

⁷ Akū ìba kù Yesu yeii p̄i p̄i Simɔ Pitanɛ: Dikirimɛ. Pita uta danaro. Kù à mà ò p̄i Dikirimɛ, akū à a uta sè à dà à k̀si ía.

⁸ Ìba kparanɔ ten birigi gáte pana kù kpòo òten suo kù góo, zaakū ò z̄à kù baraoro, à de mita bas̄oro takalaro.

⁹ Kù ò bikù bara, ò burodii è katena gwe kù kpòo kpakpana téa.

¹⁰ Yesu p̄ínne: À mó kù kpò kù a k̀ terao kenɔ.

¹¹ Akū Simɔ Pita g̀è gó ḡun à birigi gáte à bikùo bara. À pana kù kpò gb̀nt̄n̄o m̀n̄ basuppla akuri awɛɛ'aak̄s̄. Bee kù à dasi le, táaru p̄i dí k̀ero.

¹² Yesu p̄ínne: À mó à pó ble. A ìba ke dí f̄s̄ à lé bò à a là d̄in a ũro, zaakū ò d̄s̄ kù Dikirimɛ.

¹³ Yesu g̀è à burodii sè à kp̄án̄ma. Len à kè le kù kpòo dɔ.

14 Yesu a zĩda mɔna a ìbanɔne gẽn aakɔden gwe a vuna gan gbera.

Yesu kũ Pitao

15 Kũ ò pɔ blè ò làka, Yesu Simɔ Pita là à pì: Yuhana né Simɔ, ní yemai de gbẽ dínɔla yá? À wèa à pì: Ee Dikiri, ní dɔ kũ má yenyĩ. Yesu pìne: Ñ pɔble kpá ma sãne bɔrɔna.

16 A gẽn plade Yesu era à a là dɔ à pì: Yuhana né Simɔ, ní yemai yá? À wèa à pì: Ee Dikiri, ní dɔ kũ má yenyĩ. Yesu pìne: Ñ ma sãna dãmene.

17 À a là a gẽn aakɔde à pì: Yuhana né Simɔ, ní yemai yá? Kũ Yesu Pita là a gẽn aakɔde tó à yeai, a pɔ yàka, akũ à pìne: Dikiri, ní yã sĩnda pínki dɔ. Ñ dɔ kũ má yenyĩ. Yesu pìne: Ñ pɔble kpá ma sãna.

18 Yápuran maten onne, kũ ní de kefenna ũ, ndi pɔ da n zĩda ñ gé gu kũ ní yein, ama tó n zĩ kù, ñni n ɔno poro, gbẽ pãnde ni danne à gé kũnwo gu kũ ní yeiron.

19 Kũ Yesu ò le, Pita ga kũ ani Luda tó bon à téa. Abire gbera Yesu pìne: Ñ témai.

Yesu kũ ìba kũ Yesu yeio

20 Pita lítè à ìba kũ Yesu yeio pì è tényĩ. Gbẽ pì mé à nà Dikirii gɔrɔ kũ òten pɔble, à a là gbẽ kũ ani a kpámmai.

21 Kũ Pita a è, à pì Yesune: Dikiri, gbẽ dí sɔ bi?

22 Yesu pìne: Tó má ye àgɔ kú wëndiio ari màgɔ gé su, a yã n le máa? Ñgɔ témai dé.

23 Akũ yã pì fãkɔa Yesudenɔ té kũ ìbaa pì ni garo. Ama Yesu dí onne kũ ani ganlo. À pì, tó á ye àgɔ kun ari àgɔ gé su, a yã a le mámee?

24 Ìbaa pì mé à yã dínɔ sèeda kè. Akũ mé à takada dí kè, akũ ó dɔ kũ a sèedakena náani vĩ.

Midenaa

25 Yesu yã pãndenɔ kè dasidasi dɔ. Tó ò kè takada gũn dodo pínki, maten da andunia a zĩdane ni fɔ à takada kũ ò kè pìno síro.

ZĪRINŌ YĀKENANŌ

Yesu tana ludambe 1:1-1:26

Luda Nini kipanaa 2:1-2:47

Yudano Yesu yā sinaa 3:1-12:25

Pɔlu wētegena káakude 13:1-14:28

Pɔlu wētegena gèn plade 15:1-18:22

Pɔlu wētegena gèn aakōde 18:23-21:16

Pɔlu gena Romu 21:17-28:31

Lésena Luda Nini yā musu

¹ Tiofilu, ma ònne ma takada káaku gūn lákū Yesu kè nà kū yā kū à dànneno pínki zaa a naana gɔɔ

² ari gɔɔ kū à yā òtè a zĭrinone kū Luda Nini gbānao, akū Luda a sè à tà kāao a kīnaa.

³ Zaakū a ganaa gbera à a zĭda mòñne à sèedayāno kèñne dasi kū à tò ò dō sika sari kū à bēne. À a zĭda mòñne gɔɔ bupla à kpata kū à bò Luda kīnaa yā òñne.

⁴ Kū ò kakarana, akū à piñne: Àsun bo Yurusalemuro. Àgō lé kū ma De sèáre dā, lákū ma a yā òáre nà.

⁵ Zaakū Yahaya gbēno da'ite kè í gūmme, ama gɔɔ pla la mani á da'ite ke Luda Nini gūn.

Tana kū Yesuo ludambe

(Maa 16:19-20, Luk 24:50-53)

⁶ Kū ò kakarana le, akū ò a là ò pì: Dikiri, gɔɔ dí gūnn ñni Isarailano kpata erañne yá?

⁷ À wèmma à pì: Á zé vī àgō gɔɔ kesō gɔɔ zaka kū ma De òtè kū a zĭda ikoo dōro.

⁸ Tó Luda Nini kipaáwa, áni gbāna le àgō de ma sèedadeno ũ Yurusalemu kū Yudea būsuo gu sĭnda pínki kū Samaria būsuo ari à gé pé andunia léa.

⁹ Yā bire onaa gbera Luda a sè ñ wára ari à gèe à sàte ñ wéa ludambe lukun.

¹⁰ A tanaa gūn lákū ñ wé pé ludambea nà, akū gbēnon pla kenò bò ò zè ñ sare ò pókasa purano dana.

¹¹ Ò pì: Galili būsudeno, à kè dera á zena áten ludambe gwaa? Yesu kū Luda a bò á té à tà kāao a kīnaa pìi, ani era à su lákū a è àten tá gwe nà.

Yudasi gēnekenaa

¹² Akū ò kipa Kùkpe sĭsĭia ò sù Yurusalemu. Sĭsĭi pìi zà kū Yurusalemuo à kà lán kiloo do taka bà.

¹³ Kū ò kà, akū ò didi kpé musu, gu kū òdigō kún. Pita kú gwe kū Yuhanao kū Yamisio kū Anduruo kū Filipio kū Tomasio kū Batɔbmio kū Matiuo kū Alafeu né Yamisio kū Simo Kokarideo kū Yamisi né Yudasio.

¹⁴ Ñ pínki ñ zĭda kpà aduakēnaaa lele kū Mariama Yesu dao kū Yesu dakūnanò kū nōgbē kparano.

¹⁵ Gɔɔ birea Pita fùte à zè Yesu ìba kū ò kà gbēnon basuddo takano té à pì:

¹⁶ Ma gbēno, yā kū Dauda ò kū Luda Nini gbānao Yudasi kū à dò gbē kū ò Yesu kūñne are yā musu, tilasime Luda yā pì papa.

¹⁷ Ó gbē dome yā a baka kú ó zĭ dĭkĭna gūn.

¹⁸ À zĭte lù kū ɔgō kū à lè a vānikēnaa gūnwo. Gwen à bàkē à lèten, a nēsese pùtā a nukānino bòte pínki.

19 Yurusalemudenŏ pínki yā pìi mà, akū ò tó kpà gu pìine Akelédama kū n buri yāo. Tó pìi pì gbēderi zīte.

20 Ō a yā ò Zabura takada gūn ò pì:

A be gō bezī ūme,
gbēke sūngō kú a gūn doro.

Ō pì dŏ:

Gbē pānde gō a gēne ū.

21-22 A yā mé à tò gbē kū òdigō téwái gŏrŏ kū ó kú lēele kū Dikiri Yesuo zaa Yahaya gbēnŏ da'itekēgŏrŏa ari gŏrŏ kū Luda a bò ó ténŏ, ò n gbē do bo àgō de a vuna gan sèedade ū kŭoo.

23 Akū ò gbēnŏn planŏ bò, Yusufu kū òdi pine Baasaba òdi pine dŏ Yusuutu kū Matiao.

24 Akū ò adua kè ò pì: Dikiri, n gbē sīnda pínki nèse dŏ. Gbēnŏn pla dínŏ té n gbē kū n bò mŏwεε,

25 de a bàka gō kú kū ókŏnŏ zīrinŏ zī dīkīna gūn yāi, zī kū Yudasi bŏn à gēε gu kū kŏ sè kāao gūn.

26 Akū ò kàpaa kpà gbēnŏn pla pínŏ yā musu. Akū líkpana Matia kŭ, akū ò a dà zīri gbēnŏn kuri awεedonŏ té.

2

Luda Nini kipanaa

1 Kū Pentikŏsi dikpe gŏrŏ kà, ò kú gu dokŏnŏa n pínki.

2 Kānto ò kīni mà bona ludambe lán zàga'īa gbāna bà, akū kpé kŭ ò vutena wā.

3 Ō pó è lán tēnenenŏ bà à fākŏa à dīdi n baadia.

4 Akū Luda Nini kīparīma n pínki, akū ò nà yākeburī'onaaa lākū Nini pì n gbá lé nà.

5 Yuda kenŏ kú Yurusalemu gwe, ludayāmari kŭ ò bò andunia bùsu sīnda pínki gūnnŏ ū.

6 Kŭ ò n zuka pìi mà, ò kākarańyī dasidasi, akū ò bídi kè, kŭ ò mà òteni n gbē sīnda pínki buri yā o.

7 Yā pì n kŭ gbāna à bò n sare ò pì: Yā'orīi pínŏ bi Galilidenŏme n pínkiroo?

8 À kè dera o mà òteni ó baadi bùsu yā oo?

9 Patianŏ kŭ Midianŏ kŭ Elamunŏn ó ū kŭ gbē kŭ ò kú Mesŏpŏtamianŏ kŭ Yudeao kŭ Kapadosiao kŭ Pŏntuo kŭ Asiao

10 kŭ Firigiao kŭ Pamfiliao kŭ Misilao kŭ Libia bùsu kŭ à kú Sireni sareo kŭ gbē kŭ ò bò Romunŏ.

11 Yudanŏ kŭ gbē kŭ ò n donyī zé sènŏn ó ū kŭ Keretinŏ kŭ Larubunŏ, akū óten ma òten Luda yābonsare kenanŏ o kŭ ó baadi buriyānŏ.

12 Yā pì n kŭ gbāna ò bídi kè, òten kŏ lala òten pì: Yā kpate takan gwee?

13 Gbēkenŏ sŏ òteni n lalandi ke ò pì: Í mé à n kŭ.

Pita waazikēnaa

14 Akū Pita fùte à zè kŭ a gbē kpara gbēnŏn kuri awεedonŏ à yā ò gbāngbān à pì: Ákŏnŏ Yudanŏ kŭ gbē kŭ á kú Yurusalemunŏ pínki, à sā kpá à tó mà yā pì oáre.

15 Í dí gbē pínŏ kŭ lākū áten da nàro, zaakŭ kŏnkŏ mò kēndon tera.

16 Yā kŭ annabi Yoeli òon dí:

17 Luda pì:

Gŏrŏ kpēdenŏ zī mani ma Nini pisi gbē sīnda pínkia,
á négōgbēnŏ kŭ á nénŏgbēnŏ ni annabikeyā o,

á keƒennanŋ ni wégupu e,
á mare zŋkŋnŋ ni nana o.

¹⁸ Gŋrŋ birenŋa
mani ma Nini pisi ma zŋblerinŋa
gŋgbēnŋ kŋ nŋgbēnŋ n pínki
oní annabikeyā o.

¹⁹ Mani sèedanŋ ke musu,
mani yābonsarenŋ ke andunia gŋn,
aru kŋ téo kŋ túsukpe síi lukuo nigŋ kŋn.

²⁰ Ifāntē ni sira kŋ,
mŋvura ni tēra kŋ lán aru bà
ari Dikiri sugŋrŋ zŋkŋ gakuride gŋ gé ká,

²¹ gbē sīnda pínki kŋ òdi Dikiri sísinŋ ni bo.

²² Isarailanŋ, à yā dí ma. Lákŋ á dŋ á zīdane nà, Luda Yesu Nazera m̀àre a gbē
ū kŋ daboyānŋ kŋ yābonsarenŋ kŋ sèeda kŋ à kè a gāi á ténŋ.

²³ Luda zèo a pŋyenyīna kŋ a dŋnaao gŋn kŋ ò a kpááwa, akŋ a tò kifirinŋ a pà
líá ò a dē.

²⁴ Akŋ Luda ga bàa p̀oroa à a vù, zaakŋ à zé vī kŋ ga ni fŋ àgŋ a kŋnaro.

²⁵ Zaakŋ Dauda a yā ò à pì:
Madìgŋ Dikiri e ma wén gŋrŋ sīnda pínki,
lákŋ à kú ma ŋplai nà
pŋke ni ma lukaro.

²⁶ Abire yāin ma pŋ òdìgŋ nna,
ma nèsegŋn pù.
Ma tāmāa vī kŋ ma mè nigŋ kun,

²⁷ zaakŋ ĩni ma tó mira gŋnlo,
ĩni we n gbē kŋ à kú adona yagi kŋro.

²⁸ N ma da wèndi zéa,
ma pŋnna nigŋ pana n kīnaa.

²⁹ Ma gbēnŋ, mani fŋ mà ó dizi káaku Dauda yā oáre swáswa. À gà ò a vī a mira
kú wēte dín ari kŋ a gbārao.

³⁰ A annabike gŋn à dŋ kŋ Luda lé sèawa à pì, áni a burinŋ doke ká a kpatan.

³¹ Dauda gīnake à Arumasihu vuna gan è, akŋ à a yā ò à pì: Luda ni a tó mira
gŋnlo, ani we a mè yagi kŋro.

³² Yesu p̀in Luda a vù gan. A sèedadennŋ ó ŋ ó pínki.

³³ Vutena Luda ŋplai à a Nini kŋ à a lé sèwεre sí a Dea. Yā kŋ áten e akŋsŋ áten
ma tera de Luda Nini kŋ à p̀isiwá ŋmε.

³⁴ Zaakŋ adi ke Dauda mé à f̀ute à g̀εε ludambero, à pì:
Dikiri ò ma dikirine à vute a ŋplai

³⁵ ari àgŋ a iberenŋ kenε a tintin ŋ.

³⁶ Isarailanŋ, àgŋ dŋ sānsān kŋ Yesu kŋ a a pà líaan Luda òte Dikiri ŋ,
Arumasihu ŋ dŋ.

³⁷ Kŋ ò yā p̀ii mà, à n zŋ, akŋ ò Pita kŋ z̀iri kparanŋ là ò pì: Gbēnŋ, óni ke
deraa?

³⁸ Akŋ Pita p̀inne: Á baadi nèse lite à da'ite ke kŋ Yesu Kirisi tóo, á durunnano
ni kēáwa áni Luda Nini sí gba ŋ.

³⁹ Zaakŋ lé kŋ Luda sèe p̀i de á pŋ ŋmε kŋ á nénŋ kŋ gbē kŋ ò kú zānŋ, gbē kŋ
Dikiri ó Luda ni n sísi p̀inŋ n pínki.

⁴⁰ À yā pāndenŋ ònne dasi à nākaramma à pì: À á zīda bo gbāragbē vāni dínŋ
té.

⁴¹ Akŋ gbē kŋ ò a yā p̀ii sinŋ da'ite kè. Zī birean ò kàra n té gbēnŋn wāa g̀ero.

42 Ò laakarīi dō zīrinŏ yādannenāaa kū kōgbēkēnaao kū Dikiri pōblēnaao kū aduakēnaao.

Yesudenŏ kunna kū kō

43 Zīrii pīnŏ ten sēeda kū yābonsarenŏ kē, akū vīna gbē sīnda pīnki kū.

44 Dikiri nāanikerinŏ pīnki gā dokōnŏmē. Pó kū ò vīnŏ gō n pīnki pó ũ.

45 Tó ò n pó kū ò vīnŏ yā, òdi a ɔgŏ kpaatetekōnē lākū baadi bōkōtē de nà.

46 Lākū gu dīgŏ dō nà òdigŏ kō kakara Luda ɔnn, òdigŏ pó ble kō bea kū pōnnao kū nēsē mēn doo.

47 Òdigŏ Luda tó kpá, akūsŏ òdigŏ nna kū baadi pīnkio. Dikiri dīgŏ gbē kū áteni n sura banŏ kara n té lākū gu dīgŏ dō nà.

3

Gōgbē ɛɛ werekōanaa

1 Zīkea Pita kū Yuhanao gē Luda ɔnn fānantē mō aakō aduakēgŏɔa.

2 Gōgbē ke kú gwe ò a ì ɛɛ ũmē. Lākū gu dīgŏ dō nà òdi a sé ò su ò a dīte Luda ɔnn gānu kū òdi pi Gānu Mana gūn. Gwen àdigŏ bara kē gbē kū òten gē ɔn pīi gūnnŏa.

3 Kū à Pita kū Yuhanao è, òten su gē Luda ɔnn, akū à baraa kēm̄ma.

4 Ò wé pèa, akū Pita pīnē: N̄ ó gwa la.

5 Akū à wé pēm̄ma àteni n̄ gba dā.

6 Akū Pita pīnē: Má ɔgŏ vīro, ama pó kū má vīn mani n gba. Kū Yesu Kirisi Nazera tó n̄ fūte n̄ taa o.

7 Akū Pita a kú a ɔplaa à a fūte a zè. Gwe gōnŏ a gbálanŏ kū a gēsēwaanŏ gbāna kū.

8 À vī à zè, akū à nà taa'onāaa. À gē kūnwo Luda ɔnn àten taa o àten vīvī àten Luda sáabu kpá.

9 Baadi pīnki a è àten taa o àten Luda sáabu kpá,

10 akū ò a dō barakeri kū àdigŏ vute Luda ɔnn Gānu Manan ũ, akū yā kū à a lè n̄ kū gbāna à bō n̄ sare.

Pita waazikēna Luda ɔnn

11 Lākū à na Pita kū Yuhanao nà gu kū òdi pi Sulemanu èdan, akū baadi pīnki ten gē n̄ kīnaa, kū yā pīi bō n̄ sare yāi.

12 Kū Pita gbēnŏ è, à pīnē: Isarailanŏ, bō yā mé à tò yā pīi bō á sareɛ? Bō yā mé à tò á wé fīwá lē? Áten da ó zīda gbāna kesŏ ó ludayāmana mé à tò gbē dí taa ò yá?

13 Ó dizi káakunŏ Ibrahī kū Isaakuo kū Yakubuo Luda gwenaa kpà a zīkeri Yesua. Ákōnŏ sŏ a a kpà gbānadenŏa a bo a kpe Pilati kū à zè kū a gbarenaao arē.

14 A bo Luda gbē mana kū à kú adona pī kpe, akū a wé kē Pilatia à gbēderi gbareáre.

15 A Wēndikpammarii dē, akū Luda a vù bona gan. A sēedadenŏn ó ũ.

16 Yesunaanikēna mé à tò gōgbē kū á a dō áteni a gwa dí wèrekōa Yesu tó gbāna yāi. Yesunaanikēna mé à a gbà aafia á pīnki wára.

17 Tera ma gbēnŏ, má dō kū ákōnŏ kū á gbānadenŏ yā pīi kē wēsirakēnaa gūmmē.

18 Luda dō annabinŏnē arē, akū ò gīnake ò pī n̄ pīnki kū Arumasihu ni wētāmma e, akūsŏ à kē le.

19 Abire yāi à nēsē lite à arē dō Ludaa, á durunnanŏ ni kēáwa de à suáre kū nēsēkpatēnaao

20 à Yesu kū à gīnake à a dīteáre Arumasihu ũ pī zīáwa.

21 Sède àgō kú musu gĩa ari gɔɔ kú Luda ni pò pínki keke à ke dufu, lákú à dà a annabinɔne nà ò ò zaa káaku.

22 Musa pì, Dikiri á Luda ni á gbēke sé annabi ũ lán a bà. À yā kú ani oáre ma pínki.

23 Gbē kú adi annabii pì yā ma sōro, Luda ni ade bo á té à a demε.

24 Annabi kú ò Luda yā ònɔ pínki naana Samueli kīnaa gɔɔ dīkīna baaruu kpà.

25 Yā kú annabii pìnɔ òo kú Luda bàka kú à kú kú á dizi káakunɔ gō á pò ũ, lákú à ò Ibrahīne nà à pì áni arubarika da andunia buri pínkigu a buri gāi.

26 Kú Luda a zīkeri pìi dìte, à a zīáwa káaku, de à arubarika daágu à á baadi kpe li a yāvānikenanɔne.

4

Yākpatekena kú Pitao kú Yuhanao

1 Kú Pita kú Yuhanao ten yā o gbēnɔne, sa'orinɔ kú Luda kpé dogari gbē zōkōo kú Sadusinɔ gēnyī.

2 N pò fē kú òten yā da gbēnɔne yāi, òten gènɔ vuna Yesu gūn kpàkpa ke.

3 Akū ò n kú ò n dá kpésiran ari gu dè, zaakū gu gīnake à sī kò.

4 Ama gbē dasi kú ò n yā mánɔ Yesu náani kè ari n gōgbēnɔ dasi kú à kà gbēnɔn dúbu sɔɔro taka bà.

5 Kú gu dè, Yuda gbānadeno kú gbē zōkōnɔ kú ludayādannerinɔ kākara Yurusalemu.

6 Sa'oriki Anasa kú gwe kú Kayafao kú Yuhanao kú Alesandao kú gbē kú ò de sa'oriki pii danε ũnɔ n pínki.

7 Ò sù kú Pitao kú Yuhanao gbānade pìnɔ are, akū ò n lá ò pì: Bó gbāna ke dí tón a abirekū kèoo?

8 Akū Luda Nini sù Pitaa à pīnne: Gbānadeno kú gbē zōkōnɔ,

9 lákú áteni ó lala gbāra nà yā mana kú o kè εεεε yāi, deran o kè à wèrekōa nà,

10 ákōnɔ kú Isarailanɔ pínki àgō dō kú gbē kú à zena á are dí aafiaa lè kú Yesu Kirisi Nazera kú a a pà lía Luda a vù bona gan tóme.

11 Lemε gbè kú ákōnɔ kpéborinɔ a pā kpài mé à gō kpé kusuru gbè mīde ũ.

12 Gbē pānde ke kun kú ani gbē sura baro, zaakū andunia gūn pínki Luda dí gbēke dìte bisāsirinɔne à n sura baro, séde àpii.

13 Kú ò Pita kú Yuhanao kùgbānakēnaa è, akūsō ò dō kú talaka wésiradenɔme n ũ, à bō n sare, akū ò dō sà kú ò gīnake ò kú kú Yesuomε yā.

14 Lákú ò gbē kú à werekōanaa pìi è ze nà n sare, odi fō ò yāke ò doro.

15 Ò pīnne ò bote, akū ò yā gōgō

16 ò pì: Óni ke dera kú gbē pìnɔoo? Zaakū Yurusalemudenɔn dō pínki kú ò daboyā zōkō kè, óni fō ò gíro.

17 De yā pì sún dagula de adilaro, ò kpàkēnyī pāsīpāsī de òsun yā o gbēkene kú tó pìo doro.

18 Akū ò n sīsī ò yā dìteíne òsun yā o kesō ò yā daíne kú Yesu tóro sānsān.

19 Akū Pita kú Yuhanao wémma ò pì: Á gwa á zīdanε. Á yān óni ma yá, ke Luda pò? A kpate mé à mana Ludanε?

20 Zaakū óni fō ò gí ò yā kú o mà akūsō o è oiro.

21 Gbānade pìnɔ èra ò vīna dàdańyī, akū ò n gbáre. Odi wétāmmana zé lero, zaakū baadi pínki ten Luda sáabu kpá yā kú à kèε pì yāi.

22 Gbē kú ò werekōana daboyā bire kènεε pì zī kú de wè buplala.

Yesudenŏ kùgbāna wékenaa

²³ Kū ò ñ gbáre, akū ò tà ñ gbēno kīnaa, ò òñne lākū sa'orikinŏ kū gbē zōkōno òñne nà.

²⁴ Kū ò mà, ò ó gbāna dè Ludaa leele ò pì: Dikiri, mōkōn mé n musu kè kū zīteŏ kū ísiraŏ kū pó kū ò kú ñ gūnnŏ pínki.

²⁵ N dà n zīkeri ó dizi Daudane kū n Nini gbānaŏ, akū à pì: Bó yā mé à tò burinŏ ten zuka káa?

À kè dera òten lé pā kpākūsūu?

²⁶ Andunia kīnanŏ ten zī soru ke, kpatablerinŏ ten kakara Dikirii kū Kína kū à kàao.

²⁷ Yāpurame, Herōdu kū Pōntiu Pilatio kākara wēte dí gūn kū Isarailanŏ kū buri pāndenŏ n zīkeri kū à kú adona Yesu kū ñ kà kína ũ pīi.

²⁸ Ò kè lākū n gīnake n zēo nà n gbāna kū n poyenyīnaaŏoa.

²⁹ Tera sà Dikiri, ñ yā pāsī kū ò ò ma gwe. Ókōnŏ n zōblerinŏ, ñ ó gba lé ò n yā o kū kùgbānaŏ manamana.

³⁰ Ñ ŏ dawá de ò gbēno werekōa ò daboyāno kū yābonsarenŏ ke kū n zīkeri kū à kú adona Yesu tó.

³¹ Kū ò adua kè ò làka, gu kū ò kōkakaranan yīgāyīgā, Luda Nini sùrīma ñ pínki, akū ò gèe òten Luda yā oñne kū kùgbānaŏ.

Yesudenŏ nēsēdokōnŏkena kū kōo

³² Yesu nāanikerinŏ laasun dokōnŏ vī kū lédokōnoŏ. N gbēke di pi a pó kū á vīno bi a pómē adoro. N pó pínki bi ñ pínki pómē.

³³ Luda zīrinŏ ten Dikiri Yesu vuna gan yā o gbēnoŏe kū gbāna zōkōnoŏ. Ò Luda gbēke zōkō lè ñ pínki.

³⁴ Póke dí kīa ñ gbēkearo, zaakū gbē kū ò bú ke kpé vīno di yía ò su kū a ŏgoŏ

³⁵ ò kpá zīrinŏa, de ò kpá baadia lākū à a bōkōte de nà.

³⁶ Levi buri Yusufu kū à bō Sipiru būsun kú ñ té. Luda zīrinŏ tó kpāne Baanaba. Tó pīi pī Laakarikipaterii.

³⁷ À bú kū à vī yīa, akū à sù à a ŏgo kpà zīrinŏa.

5*Anania kū Safirao*

¹ Gōgbē kū òdi pinē Anania kun dŏ kū a nanŏ Safirao. A zīte yīa

² à a ŏgo fīnti bō kū a nanŏ dōnaŏo, akū à gèe à a kpāra kpà zīrinŏa.

³ Akū Pita pinē: Anania, bōyāi n tò Setan dōnne are le sēe? N n zīte ŏgo fīnti bō, akū n éke tò Luda Ninine.

⁴ Gōrŏ kū ñdi zīte pī yīaro, n pónloo? Kū n yīa sō, lākū ñ yei nà ñni ke kū a ŏgooroŏ? À kè dera n yā bire kena laasun lèe? Adi ke bisāsirin n éke tōnero, Ludan n tōne.

⁵ Kū Anania yā pīi mà, à lète à gà. Akū vīna gbē kū ò yā pīi màno kū manamana.

⁶ Kefennanŏ gè ò biza dàala, akū ò a sè ò gèe ò a vī.

⁷ Kū à kà lán awa aakō bà, yāke manaa sari a nanŏ sù à gè.

⁸ Akū Pita a là à pì: Ñ omene, a zīte pīi yīa lán dí bàn yá? À wèa à pì: Ee, lemē.

⁹ Akū Pita pinē: Bó yā mé à tò a Luda Nini lè a gwàa? Gbē kū ò n zā vīnoŏn kú kpélele, oni n sé ò bo kūnwō se.

¹⁰ Gwe gōno à lète a are à gà. Kū kefennanŏ gè, ò è à gà, akū ò a sè ò gèe ò a vī a zā sare.

¹¹ Akū vīna sōsi gbēno kū manamana ñ pínki kū gbē kū ò yā pīi màno ñ pínki.

Daboyānŏ kū yābonsarēnŏ

12 Luda zīrinŏ ten daboyā kū yābonsarēnŏ ke dasi gbēnŏ té. Yesu náanikerino dì kōkakarana ke lele Sulemanu èdan n̄ pínki.

13 Gbē pāndenŏ dì we ò nàmmaro, ama gbē sīnda pínki dì n̄ tó nna sí,

14 ama gbē dasi kū òten Dikiri Yesu náani kenŏ, gōgbēnŏ kū nōgbēnŏ n̄ pínki, òdigō kara n̄ té.

15 Akū ò gyārenŏ sète kū wútebŏnŏ kū gyāresebŏnŏ ò n̄ káte zén, de tó Pita ten gēte, a nini le à da n̄ gbēkenŏla yāi.

16 Pari bò wēte kū ò kú Yurusalemu sarenŏn ò sù kū gyārenŏ kū gbē kū tānanŏ ten wari dōmmanŏ, akū ò wèrekōa n̄ pínki.

Wétamma mōna zīrinŏne

17 Akū sa'oriki kū Sadusi gā gbē kū ò de a gbē ūnŏ fùte ò nèsegōbaa kpà kūńwo.

18 Ò zīrinŏ kùkū ò n̄ ká kpésiran,

19 akū Dikiri malaika sù à kpé pì zé wēńne gwāani à n̄ bóte à pì:

20 À gé àgō kú Luda onn, à wēndi dufu pì yā o baadi pínkinē.

21 Zīrinŏ yā pìi mà, akū ò gēe Luda onn kōnkōkōnŏ òten yā dańne.

Kū sa'oriki kū a gbēnŏ fùte, ò Isaraila gbānadenŏ kū n̄ gbē zōkōnŏ kākara, akū ò dogarinŏ zī ò gé zīrinŏ bote kpésiran ò su kūńwo.

22 Kū dogari pìnŏ kà gwe, odi n̄ le kpénlo. Akū ò èra ò tà ò pìńne:

23 Kū o ka kpé pì kīnaa, o lè gbānŏn tatana gíngin a dākpārinŏn kú kpélelea, ama kū o wē, ódi gbēke lenlo.

24 Kū Luda on dākpārinŏ gbē zōkō kú sa'orikinŏ yā pìi mà, ò bídi kè lán yā pì de nà.

25 Akū gbēke sù à pìńne: À ma! Gbē kū a n̄ ká kpésira gūnnŏn kú Luda onn òten yā dańne.

26 Akū Luda on dākpārinŏ kū n̄ gbē zōkōo gēe ò n̄ kùkū ò sù kūńwo yāketete sari, zaakū òten vīna ke gbēnŏne, de òsun n̄ pápa kū gbèoro yāi.

27 Kū ò sù kūńwo, ò n̄ zé gbānadenŏ are, akū sa'oriki n̄ lala yāi à pì:

28 O giáre sānsān à yā dańne kū tó pìio, akū a tò yā pì kpé àten da Yurusalemula pínki, akūsō á ye à gbē pì ga yā diwa yá?

29 Akū Pita kū zīri kparanŏ wēm̄ma ò pì: Luda yā mé à kù ò ma de bisāsiri pōla.

30 Ó dizinŏ Luda mé à Yesu kū a a lòko lía a dè pìi vù.

31 Luda a sè à vùte a oplai Kínane Surabari ū, de à Isarailanŏ gba zé ò nèse lite à n̄ durunnano kēm̄ma.

32 Yā pìnŏ sèedadenŏn ó ū, ókōnŏ kū Luda Nini kū Luda dì kpá gbē kū òdi a yā manōaō.

33 Kū ò yā pìi mà, n̄ pō fè manamana, akū ò ye ò n̄ dede.

34 Farisi kū òdi pìne Gamalieli kú n̄ té. Ludayādanneriime, gbē sīnda pínki dì a tó nna sí. À fùte à zè à pì ò bo kū gbē pìnŏo gīa.

35 Akū à pìńne: Isarailanŏ, à laakari ke yā kū á ye à ke gbē pìnŏneea.

36 Adi gì kero kū Tuda fùte àteni a zīda dite a ka. Ò tēi lán gbēnŏn wāa pla bà. Kū ò a dè, akū a ìbanŏ fākōa, akū yā làka.

37 A gbera Galili gbē Yudasi fùte gbēnŏ narogōrōa à gbēnŏ gāte à nàawa dasi. À gā se, akū a ìbanŏ fākōa n̄ pínki.

38 Maten oáre tera, àsun gbē pìnŏ yā daro, à n̄ tó. Tó n̄ poyeina kū n̄ yākenano bò bisāsiri kīnaame, ani m̄i de.

39 Tó à bò Luda kīnaame sō, áni fō à kpáńnero. À laakari ke zīkana kū Ludaoui.

⁴⁰ Ò a yā mà, akū ò zīrinŏ sīsì ò n gbě. Ò gínne ò yā o kū Yesu tso, akū ò n gbáre.

⁴¹ Zīrinŏ bò gbānadenŏ kīnaa kū pōnnao, zaakū ò è ò kà kū ò wé'i daríma Yesu tó yāi.

⁴² Lákū gu òdigō dō nà òdigō yā dañne Luda onn kū n benŏ, òdigō Yesu baaru nna kpánne kámmabonaa sari, òdi pì àkūme Arumasihu ũ.

6

Kpanyīri gbēnŏn supplanŏ ditēnaa

¹ Gōrŏ birea kū Yesu ibanŏ ten kara, n Girikiyāmarinŏ ten yāketē ká n Eberuyāmarinŏi ò pì, tó òten pōble kpaate lákū gu òdigō dō nà, òdi pā kpá n gyaanŏnŏime.

² Akū zīri gbēnŏn kuri awēēplanŏ Yesudenŏ sīsì n pínki ò pì: À zé vī ò pā kpá Luda yāi ò laakari dō pōble kpaatenaaaro.

³ À gōgbēnŏ bo á té gbēnŏn suppla, gbě mana kū ōndō kū Luda Ninio pèkeremmanŏ, de ò n dite zī pì gbě zōkōnŏ ũ,

⁴ óni laakari dō aduakēnaaa kū Luda yā'ónēnaao.

⁵ Yā pìi kàngu n pínki, akū ò Sitivī kū Luda Nini kū ludanaanikēnaao pèkerēaa sè kū Filipio kū Porokoruo kū Nikanŏo kū Timŏo kū Pamenao kū Antiŏku gbě Nikola kū à Yudanŏ donyīze sè yāo.

⁶ Ò gèe kūnwo zīrinŏ kīnaa, akū ò adua kēñne ò ŏ nām̄ma.

⁷ Luda yā ten dagula, Yesu ibanŏ ten kara Yurusalemu manamana, akū sa'orinŏ Yesu yā sī dasidasi.

Sitivī kūnaa

⁸ Luda arubarika kū gbānao pèkerē Sitivīa, akū àten daboyā kū yābonsarenŏ ke gbēnŏ té.

⁹ Aduakekpe ke kun kū òdi pì zīdadēnŏ aduakekpe. N gbēkenŏ bò Sirēni kū Alesandariaŏ kū Silisia būsuo kū Asia būsuo. Akū ò ibere sè kū Sitivīo ò lékpakōa kè kāao.

¹⁰ Ama odi a fōro ōndō kū Luda Nini a gbà yāi.

¹¹ Ò té kà gbēnŏn, akū gbě pìnŏ pì: O mà à bò Musa kū Ludao yā kpe.

¹² Ò Yudanŏ kū n gbě zōkōnŏ kū ludayādannerinŏ laakarīi fùte, akū ò gèe ò Sitivī kù, ò gèe kāao n gbānadenŏ kīnaa.

¹³ Akū ò sù kū sèedade ékenŏ ò pì: Gbē dí mé àdigō Luda kpé kū a dokao vāni bo lakanaa sari.

¹⁴ Zaakū o mà à pì Yesu Nazera ni kpé pì kakate à ó futēokarayā kū Musa dàwēre litē sé.

¹⁵ Akū gbānade kū ò vutēna gwenŏ wé pè Sitivīa n pínki, ò è a ān de lán malaika ān bà.

7

Sitivī yā'ona gbānadenŏne

¹ Akū sa'oriki Sitivī là à pì: N yā pìnŏ ò yāpuran yá?

² Akū à pì: Ma gbēnŏ kū ma denŏ, à ma! Luda Gakuride bò à sù ó dizi káaku Ibrahīa gōrŏ kū à kú Mesopotamia būsun, zaade à kpé à gé vute Arana.

³ À pìne: N bo n būsun n danēnŏ té n tá būsū kū mani mōnnēn.

⁴ Akū à bò Kaladia būsuo pìi gūn à gèe à vùte Arana. A de ga gbera Luda sù kāao būsū kū á kun tera dí pìn.

⁵ Luda dí būsuo pì zīte ke kpāa bee gèse doro, ama à a lé sēne à pì ani gō a pò ũ kū a burinŏ. Gōrŏ birea sō Ibrahī né vīro.

⁶ Luda pìne lán dí bà: N burinŋ ni nibŋ ble bùsu pānden. Gwen oni zò blen, oni wé tām̄ma ari wè wàa pla.

⁷ Luda pì áni wari dŋ buri kŋ oni zò bleñnenŋa, Ibrahī buri pìnŋ ni bŋte ò su ò donyī keare gu dí pìn.

⁸ Akū Luda t̄z̄yā dà Ibrahīne a bàka kunna kāao sèeda ũ. Kū à Isaaku ì, à t̄z̄z̄ne a gŋrŋ sŋraak̄ode zī. Len Isaaku kè Yakubune le dŋ, akū Yakubu kè ó dizi káaku gbēnŋn kuri awεεplanŋne le se dŋ.

⁹ Akū ó dizi káaku pìnŋ nèseḡbaa kpà kŋ n gbēndo Yusufuo, ò a yia ò tà kāao Misila. Luda kú kāao,

¹⁰ à a bò a wari sīnda pínki gŋn. Luda Yusufu pìi gbà ōnd̄ŋ à tò à nna kŋ Misila kína Firi'aunao, akū à a òte Misila bùsu gbē z̄k̄ŋ ũ kŋ a be ŋnnwo.

¹¹ Akū nàa kà Misila kŋ Kanaano bùsuuo pínki. Wari kè z̄k̄ŋ, ó dizi pìnŋ dí p̄ke le ò blèro.

¹² Kŋ Yakubu mà p̄blewe kú Misila, à ó dizi pìnŋ z̄i gwe. N̄ gena káakuden gwe.

¹³ A gēn pladen Yusufu a zīda mò a v̄ninŋne, akū Firi'auna Yusufu danenŋ d̄.

¹⁴ Akū Yusufu gbē z̄i a de Yakubua à mó kŋ a danenŋ n̄ pínki. N̄ pínki gbēnŋn baaak̄ŋ akuri awεεs̄romε.

¹⁵ Akū Yakubu gēε Misila. Gwen à gàn kŋ ó dizi pìnŋ n̄ pínki.

¹⁶ Ó sù kŋ n̄ gēnŋo Sekemu, akū ò n̄ v̄i gbèwεε kŋ Ibrahī lù mira ũ gŋn Amŋ nēnŋa à fīnaa bōñne kŋ andurufuuo.

¹⁷ Kŋ lé kŋ Luda sè Ibrahīne gŋrŋ ye à ká, ó buri dasi kŋ à kàra Misila manamana.

¹⁸ Akū kína dufu kŋ à Yusufu d̄ro kpata blè Misila.

¹⁹ À pāsī kŋ ó burio à wé tà ó dizinŋa, à tò ò n̄ nēnŋ k̄te ò gàga.

²⁰ Gŋrŋ birean ò Musa ì a àlesi mana. Ó a gwà a de bea mŋ aak̄mε.

²¹ Kŋ ò a zùkūna, akū Firi'auna nēnŋgbē a sè a a gwà a zīda né ũ.

²² Ó Misilanŋ ōnd̄ŋ dà Musane pínki, à ḡŋ gbē z̄k̄ŋ ũ yā'ona kŋ yákenao gŋn.

²³ Kŋ à kà wè bupla, à dà a nèseε gŋn à gé a Isaraila dakenŋ gwa.

²⁴ Kŋ à è Misila gbē ten wari dŋ a gbē mēn doa, akū à yā si a gbēne à fīna bòa à a dè.

²⁵ Kŋ Luda ye à a gbēnŋ sura ba a gāi, àten da ò d̄mε, ama ò d̄ro.

²⁶ Kŋ gu d̄, Isaraila gbēnŋn planŋ ten fiti ke, akū a sù à n̄ kpaate à kúte kēñne à pì: Ma gbēnŋ, à kè dera áten wari d̄k̄ŋa átēneε?

²⁷ Akū gbē kŋ àten wari dŋ a gbēndoa ŋ s̄ Musai à pì: Dí mé à n ke kína yāḡḡri ũwεεε?

²⁸ N̄ ye n̄ ma de lākū n Misila gbē dè nà gīan yá?

²⁹ Kŋ Musa yā pìi mà, à bàa lè à tà Midia bùsun. Gwen à néḡgbēnŋ ìn gbēnŋn pla.

³⁰ Wè bupla gberan malaika bò à sù a gbárannan Sinai kpi sare tariankpā té gŋn.

³¹ Kŋ Musa daboyā bire è, à bò a sare. Kŋ à nài à gwa, à Dikiri kòtoo mà à pì:

³² Makūmε n dizinŋ Ibrahī kŋ Isaakuo kŋ Yakubuo Luda ũ. Vīna Musa kŋ àten lukaluka, adi f̄ŋ à wé sè à gwàro.

³³ Akū Dikiri pìne: N̄ n kyate bobo, zaakū gu kŋ n̄ zen kú adoname.

³⁴ Ma wétamma kŋ òten mŋ ma gbē kŋ ò kú Misilanŋne è sānsān ma n̄ ndanaa mà, akū ma su mà n̄ sura ba. Mani n zī Misila sà.

³⁵ Musa kŋ ò gīne yā ò pì dí mé à a kè kína yāḡḡri ũñne pìin Luda yā òne malaika kŋ à bò à sù a tariankpā gŋn gāi, à a z̄i kína kŋ ani n̄ gbare ũ.

³⁶ Ākū mé à bò kũńwo à yābonsarenŋ kũ daboyānŋ kè Misila kũ Isira Tērao kũ gbāranna gũnwo wè bupla.

³⁷ Musa pì mé à pì Isarailanŋ, Luda ni ní gbēke sé annabi ũ lán a bà.

³⁸ Musa pì kú kũ gbē kũ ò kakarana pìnŋo gbārannan, à kú gwe kũ ó dizinŋ kũ malaika kũ à yā òne Sinai kpi musuo. Ākū mé à yā wèndidenŋ sì à kpáwá.

³⁹ Ó dizinŋ dí a yā maro, akū ò gi ní laasun èra à tà Misila.

⁴⁰ Ò pì Harunanŋ: N̄ tãna kenŋ kewere ò dowere are, zaakū Musa kũ à ó bóte Misila, ó dō yā kũ à a lèro.

⁴¹ Gŋŋ birean ò tãna pì lán zùsane bŋŋŋ bà, akū ò sa òa ò dikpe kè pó kũ ò kè ní zīdane pì yā musu.

⁴² Akū Luda kpe línne à tò ò donyĩ kè ludambe pŋŋŋe lákū ò kè annabino takada gũn nà ò pì:

Isarailanŋ, adi ke makū a sa òma gbārannan wè buplaro.

⁴³ Tãna Mŋleki bizakutan á sēna kũ susune tãna Refā kũ a zēo takao. Dikiri kũ a pì a donyĩ kèñnenŋ yāin mani tó ò tá kãáo Babilŋnu dire kpa.

⁴⁴ Ó dizinŋ Luda bàka kunna kũńwo kuta vī gbārannan. Luda a taka mò Musane, akū ò kè lákū Luda òne nà.

⁴⁵ Kuta pìi gŋ Yŋsuanŋ kũ ó dizinŋ, akū ò sù ò buri kũ Luda pèrmañnenŋ būsuu sīmma. Kuta pì kú gwe ari Dauda gŋŋa.

⁴⁶ Dauda pì nna kũ Ludao, akū à wé kèa de à le à kpé bo Yakubu Ludane.

⁴⁷ Sulemanu mé à kpe pìi bŋne.

⁴⁸ Ama Luda Musude diğŋ kú kpé kũ bisāsirinŋ bòo gũnlo, lákū annabii ò nà:

⁴⁹ Dikiri pì:

Musu bi ma kíblegbaame,

zīte bi ma tintimmmē.

Kpé kpate takan áni bomēneē?

Mákpān ma kipaki kunn?

⁵⁰ Makū mé ma pó sīnda pínki kèroo?

⁵¹ Ludayādarisarinŋ á ũ! Á nēse vīro! Á sã gbāname! Adiğŋ gí Luda Ninii adigŋ ke lán á dizinŋ bà.

⁵² Annabi kpaten á dizinŋ gi wé tãaii? Ò gbē kũ ò gĩnake ò Gbē Mana suna yā òo pìnŋ dèdē. Ade pìnŋ a bo a kpe a a dè sà.

⁵³ A doka kũ malaikanŋ sùŋŋ sì, ama ádi zī ke a yāaro.

Sitivĩ papana kũ gbèeo

⁵⁴ Kũ ò yā pìi mà, ní pŋ fēi ò saka sòì.

⁵⁵ Akū Luda Nini didi Sitivĩa à wé pè ludambea, akū à Luda gakuri è kũ Yesuo zena a oplai.

⁵⁶ Akū à pì: À ma! Ma ludambe è wēna, Bisāsiri Né zena Luda oplai.

⁵⁷ Akū ò ŋ tãta ní sãa ò wiki gbāna lè, akū ò kùsia lēlēlēlē.

⁵⁸ Ò a gâte ò bò kãao wēte kpe, akū òteni a pápa kũ gbèeo de ò a dē. Ò ní uta zŋkŋŋ bò ò kãte kefenna kũ òdi pine Solu sare.

⁵⁹ Kũ òten Sitivĩ pápa kũ gbèeo lē, à adua kè à pì: Dikiri Yesu, n̄ ma nini sí.

⁶⁰ Akū à kùte à wiki gbāna lè à pì: Dikiri, òsun ní durunna dīkĩna daro. Yā bire onaa gberan à gà.

8

¹ Solu kú gbē kũ ò Sitivĩ dènŋ kpe.

Solu wētamma mŋna Yesudenŋne

Zī birean ò nà wétāna s̄osi gbē kū ò kú Yurusalemun̄o manamana. Zīrin̄o baasi ò fāk̄o n̄ pínki Yudea kū Samaria b̄usun̄o gūn.

² Ludayāmari ken̄o Sitivī vī ò a gē ɔ̀ d̄ò kū wiki gbānao.

³ Akū Solu kokari kè kū s̄osi gbēn̄o kakatēnaao. Àdiḡō gē ɔ̀n kū ɔ̀nnwo àḡō ḡōgbēn̄o kū n̄ogbēn̄o kūkū àḡō n̄ gāte à gé à n̄ ká kpésiran.

Baarunnakpana Samaria b̄usun

⁴ Gbē kū ò fāk̄oan̄o gēe ò Yesu baaruu kpà gu s̄inda pínkin.

⁵ Filipi gēe Samaria b̄usu wēte ken, akū à Arumasihu waazi kēñne.

⁶ Kū gbēn̄o Filipi yā mà, akūs̄ō ò daboyā kū à kēn̄o è, ò laakarii d̄ò yā kū àten oa kū n̄ese mèn doo.

⁷ Zaakū gbē kū n̄ t̄anan̄o gòm̄ma kū wiki gbānaon̄on̄o dasi, akūs̄ō k̄n̄oden̄o kū eren̄o wèrek̄o dasi.

⁸ Akū ò p̄onna kè manamana wēte p̄ii gūn.

⁹ Ḡōgbē ke kú gwe zaa zī òdi pin̄e Sim̄o. Àdiḡō daboyā ke à b̄ò Samariaden̄o sare, akū à a zīda d̄ite gbē b̄eere de ū.

¹⁰ Né f̄iti gbē z̄k̄ō pínki d̄i laakari d̄o a yāa ò pi: Gbē p̄i bi gbē kū òdi pin̄e Luda gbāna z̄k̄ōdeme.

¹¹ Daboyā kū àdiḡō ke n̄ té zaa ḡikena n̄ kū gbāna.

¹² Ama kū ò kpata kū à b̄ò Luda k̄inaa baaru kū Filipi kp̄añne kū Yesu Kirisi t̄oo mà, ò s̄i, akū ò da'ite kè ḡōgbēn̄o kū n̄ogbēn̄o n̄ pínki.

¹³ Bee Sim̄o yā p̄ii s̄i à da'ite kè, akū à nà Filipia. Kū à daboyā kū gbāna yā z̄k̄ō kū Filipi ten̄o ken̄o è, yā p̄in̄o b̄ò a sare.

¹⁴ Kū z̄irin̄o mà zaa Yurusalemu Samariaden̄o Luda yā s̄i, ò Pita kū Yuhanao z̄im̄ma.

¹⁵ Kū ò kà gwe, ò adua kēñne de ò Luda Nini le yāi.

¹⁶ Ò n̄ da'ite kè yā kū Dikiri Yesu t̄oo, ama Luda Nini dí didi n̄ gbēkearo.

¹⁷ Kū ò ɔ̀ n̄am̄ma, akū ò Luda Nini lè sà.

¹⁸ Kū Sim̄o è ò Luda Nini è kū z̄irin̄o ɔ̀nammanaao, akū à s̄un̄ne kū ɔ̀go

¹⁹ à p̄i: À ma gba gbāna p̄i se, de gbē kū ma ɔ̀ n̄a ni Luda Nini le.

²⁰ Akū Pita pin̄e: N̄ ɔ̀go kakate k̄un̄wo, zaakū n̄ten da ïni Luda gba lú kū ɔ̀gom̄e.

²¹ N̄ ɔ̀ kú zī p̄ii gūnlo, n̄ baka kú a gūnlo, zaakū n̄ n̄ese mana Ludanero.

²² N̄ kp̄e li n̄ yā v̄ani p̄iine n̄ adua ke Dikiria, ke ani s̄uru ke k̄un̄wo kū n̄ laasun b̄ire takao gw̄ee?

²³ Zaakū ma è kū s̄ewe z̄ini kú n̄ gūn, durunna bàa k̄anne.

²⁴ Akū Sim̄o p̄i: À adua kem̄ene Dikiria de yā kū a ò ke s̄un̄ ma lero yāi.

²⁵ Kū Pita kū Yuhanao Dikiri s̄eedaa kè ò a yā dàñne, akū ò èra òten tá Yurusalemu, òten baaru nna kpá Samaria lakutun̄o gūn dasidasi.

Filipi kū Etiopia gbānade keo

²⁶ Dikiri malaika yā ò Filipine à p̄i: N̄ fute n̄ gé ḡen̄omid̄oki kpa. N̄ zé kū à b̄ò Yurusalemu à gēe Gaza sé, zé kū à b̄òte gbārannan.

²⁷ Akū à dà z̄en̄. Etiopia gbēke té zé p̄in̄. Etiopia b̄usu saraunia kū òdi pin̄e Kandase begwariime, a aruzeke d̄akp̄arin̄o gbē z̄k̄ōm̄e. À s̄u à donyī kè Yurusalemu,

²⁸ akū à èra àten tá à vutena a s̄go gūn, àten annabi Isaya takada kyó ke.

²⁹ Akū Luda Nini p̄i Filipine: N̄ gé n̄ na s̄go direi.

³⁰ Akū Filipi bàa lè à gēe. À mà àten annabi Isaya takada kyó ke, akū à a là à p̄i: N̄ kyó kū n̄ten ke b̄ok̄ote d̄o yá?

31 À wèa à pì: Tó gbēke dí a bɔkɔtemenɛro, mani fɔ mà a dɔrɔ dɔ yá? Akū à Filipi sɔsi à gè à vùte a sare.

32 Yā kū àteni a kyó ke pìin dí:
Lán sã kū òten gé a kùtu kpá bà,
lán sãne bɔrɔ kū òteni a kã kē bà,
à yĩte kpēn adi lé wēkɔaro.

33 Ò wé'i dàa,
odi yākpate ke káao a zéaro.
Dí mé ani fɔ à a gɔrɔ bire yā oo?
Zaakū ò a wèndii bò andunia gūn.

34 Akū gɔgbē pì pì Filipine: Ñ omene, dí musun annabi yā bire òò? A zīdan yá ke gbē pāndeme?

35 Naana Luda yā pìia Filipi Yesu baaru nna kpàne.

36 Kū òten gé are, ò kà í ke kīnaa, akū gɔgbē pì pì: Ñ í gwa la. Bó mé ani kpámene mà da'ite kee?

37 Akū Filipi pìne: Tó n yā pìi sɔ kū nèse mèn doo, ìni fɔ. À wèa à pì: Ma sɔ kū Yesu Kirisi bi Luda Néme.

38 Akū à pì ò gó ze. Akū ñ pla ñ pínki ò kùpa ò gè ín. Akū à a da'ite kè.

39 Kū ò bikū bara, akū Dikiri Nini Filipi kpàgui, gɔgbē pì dí a e doro, akū pɔnna gūn à dà zéla.

40 Filipi a zīda è ze Azotu, akū à gèe à Yesu baaru nna kpà wète kū wèteo ari à gèe à kào Sizaria.

9

Yesu bo à suna Solua (Zīr 22:6-16, 26:12-18)

1 Gɔrɔ birea sɔ Solu ten pɔ bo a yīn, àten yā pāsī o Dikiri ìbanɔ dɛdɛna yā musu.
À gèe sa'oriki kīnaa,

2 à gbèkaa à lá kē Damasuku aduakεkpedenɔne à kpáawa, de tó à zé pì deno lè gwe, gɔgbēnɔ kū nɔgbēnɔ ñ pínki, ani ñ kūkū à su kūńwo Yurusalemu.

3 Kū à dà zén, àten gé à kà kāni kū Damasukuo, akū kānto gupura bò ludambe à dāmala.

4 À bò à lète, akū à kòtoo mà à pìne: Solu, Solu, bó mé à tò nten wé tāmāa?

5 Akū à pì: Díme n ũu, Dikiri? Akū à wèa à pì: Makūme Yesu kū nten wé tāa ũ.

6 Ñ fute ñ gē wète gūn, oni onne yā kū ìni ke.

7 Gbē kū òten gé káaonɔ gò sàii. Ò kòtoo pìi mà, ama odi gbēke ero.

8 Kū Solu fùte, à a wé wè, akū adi gu ero. Akū ò a kù a ɔa ò gèe káao Damasuku.

9 À kè gɔrɔ aakɔ gu'ena sari, adi pɔ blero adi í miro.

10 Yesude ke kú Damasuku kū òdi pìne Anania. Dikiri yā òne wégupu'ena gūn à pì: Anania. Akū à wèa à pì: Makūn dí, Dikiri.

11 Akū Dikiri pìne: Ñ fute ñ da zé kū òdi pi Súsun ari Yudasi be ɔnn ñ Taasu gbē kū òdi pìne Solu gbeka. Àten adua ke gwe.

12 Wégupu'ena gūn à n e, n su n ɔ nàa de à gu e.

13 Akū Anania pìne: Dikiri, ma mà ò gbē pìi yā ò dasi, lākū à yā vāni kè n gbē kū ò kú Yurusalemunɔne nà.

14 Sa'orikinɔ a gbà zé à gbē kū òteni n sɔsi lanɔ kūkū. Abire yāin à sù.

15 Akū Dikiri pìne: Ñ gé, zaakū ma gbē pìi sè à gé ma tó bo buri pāndenɔne kū ñ kɔnanɔ kū Isarailanɔome.

16 Lákū ani wétāmma le ma tó yāi nà mani mōne.

17 Akū Anania bò à gèe à gè on pìn, à ɔ nà Solua à pì: Solu ma gbē, Dikiri Yesu kū à bò à sūmma zén gɔɔ kū nten su la, akū mé à ma zī de ñ gu e Luda Nini summa yāi.

18 Gwe gōnɔ pó bôte a wén lán kpòtekeε bà ò lète, akū à gu è. Akū à fùte à da'ite kè.

19 Kū à pó blè, à gbāna kù.

Solu waazikena zaa Damasuku

Solu gɔɔ pla kè kū Damasuku Yesudenɔ,

20 akū à nà Yesu yā waazikenaaa gōnɔ Yudanɔ aduakekpɛnɔ gūn, à pì Yesu bi Luda Némε.

21 Yā pìi bò gbē kū ò mànɔ sare ò pì: Gbē bire mé adi gbē pìi sīsirinɔ ásarɔ ke Yurusalemuroo? Akū mé adi su la à ñ kūkū à tá kúnwo sa'orikinɔ kīnaaroo?

22 Solu sɔ, a gbāna digɔ kara, akū a yā Yuda kū ò kú Damasukunɔ fù à bīriāñε kū Yesu bi Arumasihumε.

23 Gɔɔ pla gbera Yudanɔ lédokōnɔ kei ò a de,

24 akū à ñ lékpakūsūnaai pìi mà. Òten wēte bīnilenɔ dākpā fānantē kū gwāanio de ò a de yāi.

25 Gwāanin Solu gbēnɔ a dà tānkɔn ò a gbàre kū bàao bàai bona bīni musu.

Solu waazikena zaa Yurusalemu

26 Kū à kà Yurusalemu, à wēte à na Yesudenɔa, akū ò vīna kène ñ pínki, odi a Yesudekena náani kero.

27 Akū Baanaba a sè à gèe kāao zīrinɔ kīnaa, à gbāñne lákū Solu Dikiri è zén nà kū yā kū Dikiri òneεo kū lákū à Yesu yā ò gupuraa nà zaa Damasuku.

28 Akū Solu gè ñ té à kurè kúnwo Yurusalemu à yā ò gbēnɔne kū Dikiri tóo gupuran.

29 Kū à yā ò Yuda Girikiyāmarinɔne à lékpakōa kè kúnwo, akū òten wete ò a de.

30 Kū a gbēnɔ dō, ò zène Sizaria, akū à tà Taasu.

31 Abire gbera sɔsi gbē kū ò kú Yudea kū Galilio kū Samaria būsūonon kun aafia pínki. Òten gbāna kū òten gé are vīnakena Dikirinεε gūn, òten kara kū Luda Nini ñ nèεε kpàteñne yāi.

Ainea werekōanaa

32 Pita di kure wēte kū wēteo pínki, akū à gèe Luda gbē kū ò kú Lidano gwa.

33 À gōgbē kū òdi pinε Ainea è gwe, à kōnɔ kù katena wè sɔraakō.

34 Akū Pita pìne: Ainea, Yesu Kirisi n werekōa. Ñ fute ñ n pè koko. Akū à fùte gōnɔ.

35 Lidadenɔ kū Sarɔnudenɔ a è, akū ò litε ò are dō Dikiria.

Tabita vuna gan

36 Nɔgbē Yesude ke kú Yɔpa a tón Tabita, kū Giriki yāo sɔ Dɔkasi. Tó pìi pì zō. Yā mana kenaa pèkerεa, akūsɔ àdi takasidenɔ wēnda gwa.

37 Gɔɔ birean à gyā kè à gà. Kū ò a zú ò, ò a sè ò wùte kpé musu gūn.

38 Yɔpa sɔ à zā kū Lidaoro. Kū Yesudenɔ mà Pita kú gwe, ò ñ gbēnɔn planɔ zīa ò wé kèa ò pì: Ñ mó ó kīnaa likalika.

39 Akū Pita fùte à gèe kúnwo. Kū à kà, ò didi kāao kpé pìi musu. Akū gyaanɔnɔ nài ñ pínki kū sɔdɔ, ò uta kū pókasa kū Tabita kè gɔɔ kū à kpé kú kúnwonɔ mōne.

40 Pita pèrīmma à ñ bóte bàai. À kùte à adua kè, akū à are dō gèe pīia à pì: Tabita, ñ fute. Kū à wé wè, à Pita è, akū à vùte.

41 Pita a kũ a ɔa à a fùte à a zè. Akũ à Luda gbě pìnɔ sisi kũ gyaanɔnɔ, akũ à a kpàmma bēne.

42 Yā pìi dà Yɔpala pínki, akũ ò Dikiri náani kè gwe dasi.

43 Pita gɔrɔ pla kè gwe Simɔ Āna bea.

10

Pita kũ Kɔneliuo

1 Gbēke kú Sizaria a tón Kɔneliu. Akūme soza gā kũ òdi pi Itali gā gbē zōkō ũ.

2 Gbē pì bi ludayāmariime, àdigō Luda vīna vī àpii kũ a bedeno n pínki. Àdi gba da manamana, akūsō àdigō adua ke gèn baaakō.

3 Zīkea fānantē mò aakō à Luda malaikaa è tētētē wégupu gūn, à gè a bea à pìne: Kɔneliu.

4 Akũ Kɔneliu wé wèa kũ vīnao, akũ à pì: Bómee, Dikiri? À wèa à pì: N aduakena kũ n gbadana gbēnɔneeo kà Luda kīnaa, akũ à sì.

5 N gbēnɔ zī Yɔpa sà, de ò Simɔ kũ òdi pìne Pita sísi.

6 À kipa gbē kũ òdi pìne Simɔ Āna bea. A be kú ísira léa.

7 Kũ malaikaa pìi tà, Kɔneliu a zīkeri gbēnɔn pla kenɔ sisi kũ soza ludayāmari kũ à naaao.

8 Kũ à yā pìi bàbañne pínki, akũ à n zī Yɔpa.

9 Kũ gu dō, akũ ò dà zén, ò kà kāni kũ wēte pìio. Gɔrɔ birea kũ ifāntē kà mīdangura, Pita dī kpé musu de à adua ke.

10 Nà teni a de à ye à pó ble, akũ gɔrɔ kũ òten póble ke à wégupu è.

11 À ludambe è wēkōana, póke ten kipa lán biza zōkōò bà. Bà dōdona a kusuru mèn siikōna pínki, àten su zīte.

12 Pó buri sīnda pínki kú a gūn, nòbɔnɔ kũ pó kũ òdi taa o kũ kuaonɔ kũ bānɔ.

13 Akũ ò pìne: Pita, n fute n de n só.

14 Akũ Pita pì: Agya Dikiri. Mádi tē pó ke pó gbāsī ble zikiro.

15 Akũ à kòtoo pìi mà a gèn plade dō ò pì: Pó kũ Luda pì à swáswa, òsun a tē boro.

16 À kè le gèn aakō, akũ kānto ò pó pìi gā ò tào ludambe.

17 Pita ten bídi ke wégupu kũ à è pìia, akũ Kɔneliu zīri kũ ò Simɔ be gbèkano kà gōnɔ, ò zena gānu léa.

18 Ò lé zù ò gbèka tó gwen Simɔ kũ òdi pìne Pita kīpan.

19 Ari tera Pita ten laasun lé wégupu kũ à èea, akũ Luda Nini pìne: Gbēnɔn aakōnɔ teni n gbeka.

20 N kipa n gé kūñwo sika sari, zaakū makū mé ma n zīmma.

21 Akũ Pita kīpa à gèe gbē pìnɔ kīnaa à pì: Makūme gbē kũ átēn gbeka ũ. Bó yā mé à tò a su laa?

22 Ò pì: Sozanɔ gbē zōkō Kɔneliu mé à ó zī. Gbē maname, à Luda vīna vī. Yudanɔ pínki dī a tó nna sí. Luda malaikaa pìne à n sísi n su a bea de à n yā ma.

23 Akũ Pita gè kūñwo onn à n yàrii kè.

Kũ gu dō, à fùte à dà kūñwo zén. Yɔpa Yesude kenɔ gèe kāao lele.

24 A gɔrɔ aakōden ò kà Sizaria. Kɔneliu a danenɔ kũ a gbēna kānino kākara àteni n dā.

25 Kũ Pita gè onn, akũ Kɔneliu gèe à dàale à kùte a are.

26 Akũ Pita a fùte à pì: N fute n ze. Bisāsirin ma ũ se.

27 Àten yā o kāao ari ò gèe ò gè kāao kpén, akũ à gbēnɔ lè kakarana gwe dasidasi.

28 À piínε: Á dō kŭ Yudanŏ zé vī ò yākate kŭ buri pāndeŏ ari ò gē n̄ ɔnnlo. Ama Luda m̀mεne m̀sun gbēke gbāsī gwa ke mà a tē boro.

29 A yā mé à tò kŭ ò ma sisi, ma su sikaa sari. Má ye mà yā kŭ a ma sisiia ma sà.

30 Akŭ Kɔneliu pì: A gɔɔ siikōden dí kŭ maten adua ke ma bea ifāntē mò aakō mandara'i. Akŭ kānto ma gbēke è zena ma are à pókasa kŭ àten té ke dana

31 à pì: Kɔneliu, Luda n aduakεnaa sī, n gbadanaa kàagu.

32 N̄ gbēnŏ zī Yɔpa Simŏ kŭ òdi pine Pita sísi. À kipa Simŏ Āna bea zaa ísira léa.

33 Akŭ ma gbēnŏ zìmma gēnŏ. Lákŭ n su nà à kè mana. Tera sà ó pínki ó kú la Luda dōnaa gŭn, de ò yā kŭ Dikiri ònne n̄ owere ma yāi.

Pita yā'onaa

34 Pita nà yā'onaaa à pì: Ma sī yāpura sà kŭ Luda dì gbēke wé gwaro.

35 Buri sīnda pínki té gbē kŭ àten vīna kenε, akūsŏ àdi yā mana ke, ade yā mé àdi káagu.

36 Á légbāzā kŭ Luda kè Isarailanŏne dō, à kena kāao nna Yesu Kirisi gāi baaru nna kpānne. Àkŭme buri sīnda pínki Dikiri ũ.

37 Á yā kŭ à kè Yudea gu sīnda pínki dō, lákŭ à nàa nà zaa Galili Yahaya waazikεna da'itekεna yā musu gbera.

38 Á dō lákŭ Luda a Nini pisi Yesu Nazεraa nà, akŭ à kú kŭ gbānaŏ à gēe wēte kŭ wēteŏ, à yā mana kēnne à gbē kŭ Ibilisi n̄ ɔ fēnne n̄ kpenŏa wèrekōa, zaakŭ Luda kú kāao.

39 Ókōnŏme yā kŭ à kè Yudea b̀sun kŭ Yurusalemuŏ pínki s̀edadeno ũ. Ò a lòko lía ò a dè,

40 akŭ Luda a vù gan a gɔɔ aakōde zī à tò à a zīda m̀wεre.

41 Adi ke gbē sīnda pínki mé à a èro, sé ókōnŏ kŭ Luda gīnake à ó sé a s̀edadeno ũ. A vuna gan gbera o pó blé o í mì kāao.

42 Akŭ à dāwεre ò waazi ke gbēnŏne ò oñne kŭ akāame gbē kŭ Luda dìte gbē bēneno kŭ gyāwāndenŏ pínki yākpatekeri ũ.

43 Annabinŏ pínki a yā ò ò pì gbē kŭ ò a náani kènŏ durunnanŏ ni kēm̄ma a tó gāi.

Luda Nini kipana buri pāndenŏne

44 Gɔɔ kŭ Pita kpé àten yā pì oñne, Luda Nini kipa gbē kŭ òten yā pì manŏa n̄ pínki.

45 Yā pì bò Yuda Yesude kŭ ò sù kŭ Pitaonŏ sare, kŭ bee buri pāndenŏn Luda a Nini p̀sīm̄ma gba ũ yāi.

46 Zaakŭ ò mà òten yāke buri o òten Luda yābonsare kenanŏ o. Akŭ Pita pì:

47 Gbē pìnŏ Luda Nini lè lán ó bà. Dí mé ani f̄s̄ à gínne ò da'ite keε?

48 Akŭ à pì ò da'ite kēnne kŭ Yesu Kirisi t̄so. Akŭ ò wé kèa à gɔɔ pla ke kŭnwo.

11

Pita buri pāndenŏ yā gbāna Yuda Yesudenŏne

1 Zīrinŏ kŭ Yesude kŭ ò kú Yudeanŏ mà lákŭ buri pāndenŏ Luda yā sī nà se.

2 Kŭ Pita sù Yurusalemu, gbē kŭ ò zè kŭ t̄z̄yāonŏ a taari lè

3 ò pì: N gē gyɔfɔɔdenŏ bea n̄ pó blé kŭnwo.

4 Akŭ Pita fùte àten yā pì bokoteñne zéazεa à pì:

5 Má kú Yɔpame, maten adua ke, akŭ ma wégupu è. Ma póke è lán biza zōkō bà, bà d̀d̀na a kusuru m̀n̄ siikōnŏa, à bò ludambe àten kipa ma kīnaa.

6 Ma wé pèa tíi, ma ǹb̄nŏ è a gŭn, s̀ente pónŏ kŭ pó kŭ òdi t̄aa o kŭ k̀aonŏ kŭ bānŏ.

- 7 Akū ma kòtoo mà ò pìmenε: Pita, ò fute ò de ò só.
 8 Akū ma pì, agya Dikiri, tè pò kesō pò gbāsī ke dí gē ma lén zikiro.
 9 Kòtoo pì bona ludambe gèn plade pì dɔ, pò kū Luda kèkε à gǝ swáswa, màsun a tè boro.
 10 À kè lε gèn aakō, akū ò èra ò gà pínki ò tàò ludambe.
 11 Gɔrɔ bire gǝnɔ gbēnɔn aakō kū ò ñ zīma bona Sizarianɔ sù ɔn kū má kún.
 12 Akū Luda Nini pìmenε mà gé kúnwo sikaa sari. Ó gbēnɔ gbēnɔn suddo díkīnanɔ gèε kūmao lεlε se, akū o gē gbē kū à gbē pìnɔ zīma bea.
 13 Akū à òwεε lákū a malaikaa è nà, à bò à sùawa a kpén à òare à gbē zī Yɔpa à ma sísi,
 14 de mà yā kū ani a sura ba oare, akāa kū a bedenɔ ñ pínki.
 15 Kū ma na yā'onaaa, Luda Nini kīpańma lákū à kīpawá káaku nà.
 16 Akū yā kū Dikiri ò dí dòmagu kū à pì, Yahaya gbēnɔ da'ite kè kū ío, akāa sō áni ó da'ite ke kū Luda Ninio.
 17 Lákū Luda gba dokōnɔ kèńne kū ókōnɔ kū o Dikiri Yesu Kirisi náani kènɔ nà, dín ma ũ mà fō mà gí Ludanεε?
 18 Kū ò yā pì mà, odi yāke o doro, akū ò Luda tó bò ò pì: O è Luda èra à buri pāndenɔ gbà zé dɔ ò nèse lite ò wèndi kū àdi lákaro le.

Antiokudenɔ zena kū Yesuo

- 19 Wétāmma kū à fute Sitivī ga gbera mé à tò gbēnɔ fākōa ò tà Fenisia bùsun kū Sipiru bùsuo kū Antiokuo, òten Luda yā o Yudanɔne ñtēne.
 20 Ama ñ gbēkenɔ bi Sipiru bùsu kū Sirēni bùsuo gbēnɔne, akū ò gèε Antiokuo òten yā o buri pāndenɔne se dɔ, òten Dikiri Yesu baaru nna kpáńne.
 21 Dikiri ten ɔ dańma, akū gbēnɔ yā pì sì dasidasi ò are dò Dikiria.
 22 Akū yā pì baaru kà Yurusalemu sɔsi gbēnɔ kīnaa, akū ò Baanaba zī Antiokuo.
 23 Kū à kà gwe, à è lákū Luda arubarikaa kèńne nà, akū a pɔ kè nna. À lé dàńma ñ pínki ò ze kū Dikirio kū nèse mèn doo.
 24 Baanaba bi gbē maname, Luda Nini kū ludanaanikenaao pèkεεa, akū ò kàra Dikiri gbēnɔ gūn dasidasi.
 25 Akū Baanaba gèε Taasu de à Solu wεε.
 26 Kū à a lè, akū à sù kāao Antiokuo. Òdigō kakara kū sɔsi gbēnɔ dasidasi ògō yā dańne ari wè do papana. Antiokuo gwen ò Yesu ibanɔ sìn Yesudenɔ ũ káaku.
 27 Gɔrɔ kua annabinɔ bò Yurusalemu ò sù Antiokuo.
 28 Ñ gbē kū òdi pine Agabu fute à zè à gīnake à nà zōkō kū ani ká andunia gūn pínki yā òńne kū Luda Nini gbānao. Kalaudiu kíblena gɔrɔn nàa pì kà.
 29 Akū Yesudenɔ zèò ò ñ gbē kū ò kú Yudeanɔ kámaza ke lákū baadi gbāna kà nà ò kpāzāńne.
 30 Akū ò kè lε ò Baanaba kū Soluo zìò ò kpá ñ gbē zōkōnɔa.

12

Yamisi dena kū Pita dana kpésiranwo

- 1 Gɔrɔ kua kína Herɔdu ɔ pète Yesude kenɔa pásīpāsī.
 2 À Yuhana vīni Yamisi dè kū fēnedao.
 3 Kū à è yā bire kè Yudanɔne nna, akū à èra à Pita kù dɔ. À abirekū kè Burodi Futenasari dikpe zīme.
 4 Kū à Pita kú, à a dà kpésiran à a nà sozanɔne ñ ɔí ò a dākpā. Soza pìnɔ gà do bi gbēnɔn siisiikōme leu siikō. À dìte à yākpate ke kāao gbēnɔ wára Vīnla dikpe gbera.

5 Akū ò Pita kūna kpésiran, ama s̄osi gbēn̄o ten adua ken̄e zēnaa sari.

Pita bona kpésiran

6 Zī kū tó gu d̄ò kū Her̄odu ni bo kāao, zī birea gwāanin Pita ten i o soza gbēn̄on plan̄o dagura yīna kū m̄òkak̄ōanaao m̄èn pla, akūs̄ō gbēn̄on plan̄on kú kp̄élelea òten kp̄é p̄i d̄ákp̄ā.

7 K̄anto ḡōn̄o Dikiri malaikaa ḡè gwe, akū kp̄é p̄i pura kù. À Pita l̄è a gb̄anter̄eēa à a vù à p̄i: Ñ fute likalika. Akū m̄òkak̄ōanaa p̄in̄o b̄òte a ɔa.

8 Akū malaikaa p̄i p̄in̄e: Ñ n uta da ñ n kyate kp̄á. Pita k̄è l̄e, akū malaikaa p̄i p̄i: Ñ n uta kakara ñ kū ñ t̄émai.

9 Akū Pita b̄ò à t̄èi. Adi yā kū malaika ten ken̄e d̄ō yāpura ūro, àten da àten nana om̄e.

10 Ò ḡète gud̄ákp̄āri k̄áakula kū a pladeo, akū ò k̄à b̄īn̄ileā. B̄īn̄ile p̄i gb̄a bi m̄òom̄e, akū à w̄èñ̄ne kū a z̄īdao. Ò b̄òte òten ḡè w̄ēten, akū gwe ḡōn̄o malaikaa p̄i Pita tò z̄éda ḡūn.

11 Kū Pita w̄é k̄è à p̄i: Má d̄ō s̄āns̄ān s̄à kū Dikiri a malaikaa z̄i de à ma bo Her̄odu ɔī kū yā kū Yudan̄o w̄é d̄oi ò kem̄en̄eo p̄ínki.

12 Kū a laakar̄ii s̄ù, à ḡèe Yuhana kū òdi pin̄e d̄o Maaku da Mariama bea. Ò kakarana gwe dasidasi òten adua ke.

13 Kū à ḡānu gb̄a l̄è, akū n̄ogb̄ē z̄īkeri kū òdi pin̄e Roda ḡèe gwa.

14 Kū à Pita k̄òtoo d̄ò, p̄onna ḡūn adi z̄é w̄ēro, à bàa l̄è à èra à ḡèe à p̄in̄e Pita z̄e kp̄élelea.

15 Ò p̄in̄e: Īa ten k̄ámman yá? Akū à z̄èo kū yāpuram̄e. Akū ò p̄i: A malaikaam̄e.

16 Pita kp̄é àten gb̄a l̄é. Kū ò w̄è, ò a è, akū yā p̄i b̄ò ñ sare.

17 Akū à ɔ k̄èñ̄ne yáku ò ȳite, akū à bàbañ̄ne l̄ákū Dikiri a bo kp̄ésiran n̄a. Akū à p̄i: À gé à o Yamisine kū ó gb̄ē kparan̄o. Akū à b̄ò à ḡèe gu p̄āndea d̄o.

18 Kū gu d̄ò, zuka gb̄āna k̄à sozan̄o dagura òten k̄ō lala: B̄ó mé à Pita l̄èe?

19 Her̄odu p̄i ò a w̄ete. Kū odi a lero, akū à yā l̄ala gud̄ákp̄ārii p̄in̄o, akū à p̄i ò ñ d̄ede.

Her̄odu ganaa

Abire gbera Her̄odu b̄ò Yudea à ḡèe à ḡoro pla k̄è Sizaria.

20 À p̄o f̄è Tayaden̄o kū Sid̄oden̄oi manamana, akū gb̄ē bireno l̄édok̄ōn̄o k̄è ò s̄ù a gwa l̄eēe. Ò ḡèe k̄ina p̄i begwari Blasatu k̄inaa. Kū Blasatu ñ yāze è, ò ḡèe l̄édok̄ōn̄o ke kū Her̄oduo, zaakū ñ b̄usu p̄óble d̄i bo a b̄usum̄e.

21 Kū ḡoro kū ò d̄ite k̄à, Her̄odu a k̄ible'utan̄o dà à ḡèe à v̄ute a t̄intinnwa, akū à yā ò gb̄ēn̄one.

22 Gb̄ēn̄o wiki l̄è ò p̄i: Luda ke mé àten yā o, adi ke bis̄āsin̄inlo.

23 Gwe ḡōn̄o Dikiri malaika a l̄è à a nè, kū adi z̄ōk̄ōke d̄ō Ludanero yāi, akū a m̄èe k̄òk̄o k̄à à ḡà.

24 Luda yā t̄én dagula àten kara.

25 Baanaba kū Soluo s̄ō, kū ò ñ k̄ámaza yā k̄èke ò l̄àka, ò b̄ò Yurusalemu ò Yuhana kū òdi pin̄e Maaku s̄è ò tà kāao.

13

Baanaba kū Soluo z̄inaa

1 Annabin̄o kū yādannerin̄on kú Antioku s̄osi gb̄ēn̄o t̄é, ñ t̄ón Baanaba kū Simeo kū òdi pin̄e B̄arasirao kū Sireni b̄usu gb̄ē Lusiuo kū Manae kū à né bl̄è kú k̄ina Her̄oduo l̄eēe kū Soluo.

² Gɔɔ kŭ òten donyĩ ke Dikirine kŭ léyĩnaao, Luda Nini pì: À Baanaba kŭ Soluo dite ndona zĩ kŭ ma n̄ séa yāi.

³ Kŭ ò lé yĩ ò adua kè, akŭ ò ɔ didimma ò n̄ gbáre, ò dà zén.

Kunna Sipiru bŭsun

⁴ Kŭ Luda Nini Baanaba kŭ Soluoo zĩ le, ò gèe Selusia. Zaa gwe ò gè gó'iten ò gèe Sipiru bŭsun.

⁵ Kŭ ò kà Salami, ò Luda yā waazi kè Yudanɔ aduakekpenɔ gŭn. Yuhana Maaku kú kŭnwo kpanyĩri ũ.

⁶ Ò gèe luan pila ari Pafɔ, akŭ ò kpàkŭ kŭ Yuda dabokeri kŭ à de annabi éke ũo gwe. A tón Yesune.

⁷ Adigɔ kú kŭ bŭsuu pì gbè zɔkɔ Segiu Pɔluo. Gbè zɔkɔ pì bi òndõriime, akŭ à Baanaba kŭ Soluo sisi kŭ à ye à Luda yā ma yāi.

⁸ Dabokerii pì tón Elima kŭ Giriki yāo. À ibere sè kŭnwo, àten wete à gbè zɔkɔ pì sã vú de àsun Yesu náani kero yāi.

⁹ Akŭ Solu kŭ òdi pi dɔ Pɔlu, Luda Nini didia, akŭ a wé pè Elimaa à pì:

¹⁰ Ibilisi nénɔ doke keme n̄ ũ! Mana s̄inda pínki kparaside! Bisāsiri kŭ yā vāni s̄inda pínki pèkerea! Wézēri pāsī! Īni Dikiri zé sŭsu litena kpedangara tóroo?

¹¹ Tera sà Dikiri ni ɔ kútemma de n̄ v̄ina kŭ. Īni gɔɔ pla ke kŭ ifántē'enaao. Gwe gŕnɔ Elima wé gŕ dāadāa, gusira kùtea. Akŭ àten ɔ mátamate à gbè wete à a ɔ kŭ.

¹² Kŭ gbè zɔkɔ pì yā kŭ à kèe pìi è, à Dikiri náani kè, zaakŭ Dikiri yā kŭ Pɔlu dàn̄e a kŭ gbāna.

Kunna Antiɔku kŭ à kú Pisidia bŭsun

¹³ Akŭ Pɔlu gè gó'iten kŭ a gbēnɔ ò bò Pafɔ ò gèe Pega, Pamfilia bŭsun. Gwen Yuhana Maaku n̄ tón à èra à tà Yurusalemu.

¹⁴ Bona Pega ò gèe Antiɔku kŭ à kú Pisidia bŭsun. Kámmabogɔɔ zĩ ò gèe ò vùte aduakekpen.

¹⁵ Doka kŭ annabinɔ takadanɔ kyókenaa gbera aduakekpe gbè zɔkɔnɔ gbè zĩ à p̄ín̄e: Gbēnɔ, tó á karana yāke v̄i à o gbēn̄e, à o.

¹⁶ Akŭ Pɔlu fùte à ɔ kèín̄e à pì: Isarailanɔ kŭ buri pānde donyĩrinɔ, à ma yā ma.

¹⁷ Isarailanɔ Luda ó dizinɔ sè, akŭ à n̄ buri kàra kŭ ò kú Misila bŭsun. Akŭ à bò kŭnwo gwe kŭ a gbāna zɔkɔo.

¹⁸ À n̄ gwa gbárannan lán wè bupla taka bà.

¹⁹ À gbāna blè Kanaanɔ bŭsu buri mèn supplanɔa, akŭ à n̄ bŭsuu p̄i kpàr̄mma.

²⁰ A pínki kà wè wàa pla kpé bupla akuri taka bà. Abire gbera à yāgŕgŕrino diteín̄e ari à gèe pé annabi Samuelia.

²¹ Kŭ ò kína gbèka, akŭ Luda Kisi né Solu, Biliaminu buri diteín̄e. À kpata blè wè bupla,

²² akŭ Luda a bò kpatan à Dauda kà a gēne ũ. Luda Dauda yā ò à pì a lè Yese né Dauda laasun pɔ kèare, ani a poyeina pínki yā keme.

²³ A buri gŭn à Yesu bòn Isarailan̄e Surabari ũ lākŭ à a lé sè nà.

²⁴ Ari Yesu pì gŕ gé su Yahaya ḡnake à waazi kè Isarailan̄e n̄ pínki, à òn̄e ò n̄ n̄e lit̄e ò dà'it̄e ke.

²⁵ Kŭ Yahaya zĩ ye à láka à pì: Dín át̄en da má de a ũu? Gbè kŭ át̄en wé d̄oin ma ũro. À ma! Ade ten su ma gbera, mádi ká mà a kyate bobonero.

²⁶ Ma gbēnɔ, Ibrahĩ burinɔ kŭ buri pānde donyĩrinɔ, ók̄n̄n̄ Luda surabana yā dík̄ina kpàz̄awere.

27 Yurusalemudenŋ kŭ n gbānadenŋ dí Yesu dŋro, odi annabinŋ takada kŭ òdigŋ a kyó ke kámmabogŋrŋ zĭ pínki zé dŋro, akŭ ò tò annabii pìnŋ yā pàpa ò yā dàala.

28 Odi yāke lea kŭ à kà ò a dero, akŭ ò wé kè Pilatia de ò a de.

29 Kŭ ò yā kŭ ò kè a yā musu kè pínki, ò a kĭpa lía ò a wùte miran.

30 Ama Luda a vù bona gan.

31 A gŋrŋ pla kenaa gŭn à bò à sù gbē kŭ ò bò Galili ò gèe kāao Yurusalemunŋa. Mókŋnŋme a sèedadenŋ ũ gbēnŋne.

32 Ókŋnŋ sŋ, o su a baaru nna kpááre. Lákŭ Luda lé sè ó dizinŋne nà

33 à kè ókŋnŋ kŭ ó de n buri ũnŋne, à Yesu vù lán ò ò Zabura plade gŭn nà.

Luda pì:

Ma néme n ũ,

gbāran ma n i.

34 Adi yagi kero, ama Luda a vù bona gan lákŭ Luda ò nà yā à pì:

Mani kúadona arubarika keáre yāpura

lákŭ ma ò Daudane nà.

35 Akŭ ò ò gukea dŋ ò pì:

Ĩni we n gbē kŭ à kúadona yagi kero.

36 Dauda sŋ à Luda pŋyenyīnaa kè a gŋrŋa, à gà ò a mira kpàkūsŭ kŭ a dizinŋ pŋo, akŭ à yagi kè.

37 Gbē kŭ Luda a vù bona gan pì dí yagi kero.

38 Ma gbēnŋ, àgŋ dŋ kŭ durunnano kēmmana waazi kŭ óten keáre bò Yesu gāime.

39 Musa doka dì fŋ à tò Luda yā bo kŭnwo nnaro, ama Luda dì tó yā bo kŭ gbē kŭ òten Yesu náani kenŋ nna a pínki gŭn.

40 À laakari ke, de yā kŭ annabinŋ ò sún á lero

41 ò pì:

À ma, ákŋnŋ lalandikerinŋ,

à ke gĭri à kakate,

zaakŭ mani yāke ke á gŋrŋa.

Bee tó ò óare, áni síro.

42 Kŭ Pŋlu kŭ Baanabao ten bŋte aduakekpen, ò wé kèrĭmma ò era ò su yā pì ònne kámmabogŋrŋ làa dŋ.

43 Kŭ òten fákŋa, Yudanŋ kŭ gbē kŭ òdi donyĭ ke kŭnwonŋ bò ò tē Pŋlu kŭ Baanabaoi dasi. Ó yā ònne ò lé dàrĭmma, de ògŋ gé are kŭ gbēke kŭ Luda kèrĭneŋo.

44 Kámmabogŋrŋ làa wētedenŋ kākara n pínki ò sù Dikiri yā ma.

45 Kŭ Yudanŋ pari è le, ò nèsegŋbaa kpà manamana, akŭ òten Pŋlu yā éke bo òteni a sŋsŋ.

46 Akŭ Pŋlu kŭ Baanabao yā ònne kŭ swēgbānao ò pì: Ákŋnŋn à kŭ ò Luda yā oáre káaku gĭa. Zaa kŭ a gĭi áten da ádi ká à wēndi kŭ àdi láraro lero, óni era ò are dŋ buri pāndenŋa sà.

47 Zaa kŭ Dikiri yā dí dĭtewere à pì:

Ma n dĭte gupura ũ buri pāndenŋne,

de n gé kŭ surabana yāo ari zĭte léa.

48 Kŭ buri pāndenŋ yā pĭi mà, n pŋ kè nna ò bèere lĭ Dikiri yāne, akŭ gbē kŭ Luda n dĭte wēndi kŭ àdi láraro pŋ ũnŋ Yesu náani kè.

49 Akŭ Dikiri yā dà būsuu pĭla pínki.

50 Yudanŋ zŋ buri pānde nŋgbē donyĭri bèeredenŋi kŭ wēte gbānadenŋo, akŭ ò wé tã Pŋlu kŭ Baanabaoa ò pèrĭmma n būsun.

51 Ò lukutē kpùkekpuke n gbānŋa n tona kŭ Ludao sèeda ũ, akŭ ò gèe Ikŋniu.

⁵² Yesudenŏ sŏ, Luda Nini pèkerem̃ma kũ pŏnnao.

14

Kunna Ikŏniu

¹ Ò kè Ikŏniu lákũ òdi ke nà, ò gè Yudanŏ aduakεkpen ò yā ò ari Yudanŏ kũ buri pāndenŏ Dikiri náani kè dasidasi.

² Akũ Yuda kũ ò gi yā pì síinŏ buri pāndenŏ sã vù Yesudenŏne ò ibεεε sè kũnwo.

³ Bee kũ abireo Pŏlu kũ Baanabao gŏrŏ pla kè gwe ò Dikiri yā ò kũ swègbānao, akũ Dikiri n̄ gbá zé ò sèedanŏ kũ daboyānŏ kè, kũ à yāpura kpà a gbèkeyā kũ òten oa.

⁴ Akũ wētedenŏ kèkèkŏa, gbèkenŏ zè kũ Yudanŏ, gbèkenŏ sŏ kũ z̄irinŏ.

⁵ Akũ Yudanŏ kũ buri pāndenŏ kũ n̄ gbānadennŏ zèo ò wé tām̃ma ò n̄ pápa kũ gbèeo.

⁶ Kũ Pŏlu kũ Baanabao n̄ yā d̄s̄, akũ ò bàa s̄i ò tà Likaonia bùsu wētennŏ gūn, Lisitira kũ Deb̄io kũ n̄ lakutunnŏ.

⁷ Akũ ò kpé òten baaru nna pì kpáinne gwe.

Kunna Lisitira

⁸ Gŏgbè ke kũ Lisitira a gbánŏ íbana. Zaa lákũ ò a ò nà εεεεε, adi táa o zikiro.

⁹ Àten sã kpá Pŏlu yāi, akũ Pŏlu wé pèa tíii, à è a ludanaanikenaa kà à a werekŏa,

¹⁰ akũ à p̄ine kũ kòto gbānao: N̄ fute n̄ ze n̄ gbáa. Akũ à v̄i à zè à nà táa'ona.

¹¹ Kũ gbennŏ è lákũ Pŏlu kè nà, akũ ò wiki kàkara kũ Likaonia yāo ò p̄i: Tānannŏ l̄i bisāsirinŏ ũ ò k̄ipawá.

¹² Ò t̄s̄ kpà Baanabane Zusu, Pŏlu sŏ Emesi kũ àkũ mé àdi doñne are kũ yā'onaao yāi.

¹³ Zusu p̄i kpé kũ wēte kpe, akũ a gbàgbarii sù kũ z̄usa kũ ò lāv̄u zāblebŏ kèñnenŏ wēte b̄inilea. À ye gbennŏ sa oo z̄irinŏa.

¹⁴ Kũ Baanaba kũ Pŏluo yā p̄i mà, ò n̄ utannŏ gāga ò kèkè, akũ ò s̄i gbennŏ té kũ wikio

¹⁵ ò p̄i: Gbennŏ, bó yā mé à tò áten ke læ? Bisāsirinŏn ó ũ se lán á bà. Baaru nnan òten kpáare, de à kpe li p̄o gina d̄innŏne à are d̄o Luda Wèndidea. Àkũ mé à musu kè kũ z̄iteo kũ ísirao kũ p̄o kũ ò kũ a gūnnŏ p̄inki.

¹⁶ À buri s̄inda p̄inki tò yā ò n̄ z̄ida zé sè.

¹⁷ Bee kũ abireo à a z̄ida m̄àare yāmanakenaa gūn. Àdi tó legū maare de à p̄o kè a gŏrŏa. Àdi á gba p̄oble dasi de àgŏ kũ pŏnna gūn.

¹⁸ Bee kũ yā bire onaa, gbāna kũ gbānao ò gbasa ò gi gbennŏne ò sa om̄ma.

¹⁹ Akũ Yudanŏ bò Antiŏku kũ Ikŏniuo ò sù ò gbennŏ sã vù. Akũ ò Pŏlu pápa kũ gbèeo ò a gāte ò bò k̄āao wēte kpe, òten da à gāme.

²⁰ Kũ Yesudenŏ kàkarai, akũ à f̄ute à gè wēte gūn. Kũ gu d̄ò, àpii kũ Baanabao gèe Deb̄i.

Z̄irinŏ tana Antiŏku

²¹ Kũ ò baaru nna kpáinne wēte p̄i gūn, ò gbennŏ lè dasidasi. Akũ ò èra ò gèe Lisitira kũ Ikŏniuo kũ Antiŏkuo,

²² òten Yesudenŏ gba gbāna, òten lé dar̄mma ò wé tã Yesu náanikenaaa ò p̄i: Séde ò wari ke manamana, gbasa ò gè kpata kũ à bò Luda k̄inaa gūn.

²³ Ò gbè z̄skŏnŏ d̄iteñne s̄osi kũ s̄osio, akũ ò adua kèñne kũ léȳinaao ò n̄ ná Dikiri kũ ò a náani kè c̄i.

²⁴ Kũ ò bòte Pisidia bùsu kpa, akũ ò kà Pamfilia bùsun.

25 Ò Luda yā ò Pega, akū ò gèe Atalia.

26 Gwen ò gè gó'iten ò tà Antioku, gu kū ò n ná Ludane a cī yā, de à gbēke keñne zī kū ò kè ò làka tera yā musu.

27 Kū ò kà, ò sɔsi gbēno kàkara ò yā kū Luda kèñne gbàñne pínki, lákū à buri pāndenɔ gbà zé ò a náani kè nà.

28 Akū ò gɔɔ pla kè kúnwo gwe.

15

Yāgɔgɔna Yurusalemu

1 Gbēkenɔ bò Yudea ò sù Antioku, akū ò yā dà Yesudenɔne ò pì: Tó ádi t̄s̄ z̄s̄ lákū Musa dìte nàro, áni surabana lero.

2 Pɔlu kū Baanabao zuka kànyī ò lékpakɔa kè kúnwo manamana yā p̄i musu. Akū Yesudenɔ zèo Pɔlu kū Baanabao kū n gbēkenɔ gé Yurusalemu de ò yā p̄i gɔgɔ kū z̄irinɔ kū gbē z̄ɔkɔnɔ.

3 Ò gèe ò zèñne, akū ò b̄ote Fenisia kū Samario b̄usu kpao. Ò buri pāndenɔ nèselitena yā bàba n gbēnɔne gwe, akū n pɔ kè nna manamana.

4 Kū ò kà Yurusalemu, sɔsi gbēno kū z̄irinɔ kū gbē z̄ɔkɔnɔ gbānake kpànyī, akū ò yā kū Luda kèñne pínki baaruu kpàñne.

5 Akū Farisi Yesude kenɔ f̄ute ò pì: Séde buri pāndenɔ t̄s̄ z̄s̄, ò oñne ògɔ Musa doka kūna.

6 Akū z̄irinɔ kū gbē z̄ɔkɔnɔ k̄s̄ kàkara òten yā p̄i gwa.

7 Kū yāgɔgɔnaa gbàna kū, Pita f̄ute à p̄iñne: Ma gbēno, á d̄s̄ kū Luda ma dìte á té à ḡi kè, de buri pāndenɔ Yesu baaru nna ma ma lén ò a náani ke.

8 Luda gbē s̄inda pínki nèse d̄s̄, akū à n gbá a Nini n sinaa sèeda ū lákū à ó gbá nà.

9 Luda dí n dìte dodo kū ókɔnɔro. À n nèsee p̄ipiñne kū ò Yesu náani kè yāi.

10 Bó yā mé à tò àten Luda lé àten gwa teraa? Aso kū ó dizinɔ f̄ua ò sé kū ókɔnɔn á ye à diñne yá?

11 Lenlo! Ó s̄i kū óni surabana le Dikiri Yesu gbēke yāi lán mókɔnɔ bà se.

12 Gbēno kè k̄itikiti n pínki, akū ò s̄a kpà Baanaba kū Pɔluooi, òten sèedanɔ kū daboyá kū Luda kè n ḡai buri pāndenɔ ténɔ oñne.

13 Kū ò yā ò ò làka, Yamisi f̄ute à yā ò à p̄i: Ma gbēno, à ma yā ma.

14 Simɔ ò lákū Luda wé p̄a buri pāndenɔla káaku nà à gbēno sè n té a p̄o ū.

15 Annabinɔ yānɔ k̄s̄ sè kū abireo, zaakū ò p̄i:

16 Abire gbera mani era mà su mà Dauda bez̄i bo, mani a guforo keke mà tata mà a fute,

17 de bisāsiri kparanɔ ma ki wete, buri pānde gbē kū ma tó kúr̄ma p̄inɔ n pínki.

Dikiri kū àten yā p̄i ke mé à ò,

18 àkū mé à tò ò yā p̄i d̄s̄ zaa káaku.

19 A yā mé à tò ma è à mana ò yā kū à z̄i'ū dìte buri pānde kū òten are do Ludaanɔero.

20 Ò takada kèñne ò mì kè t̄ana p̄oblea kū p̄ap̄akenaao kū n̄bɔ k̄utukpanasario kū aruo.

21 Zaakū à ḡi kè kū òdigɔ Musa takada kyó ke aduakekp̄enɔ ḡun kámmabogɔɔ z̄i pínki òdigɔ a doka waazi ke wete kū weteo.

Gbēno z̄ina buri pānde Yesudenɔa

22 Akū z̄irinɔ kū gbē z̄ɔkɔnɔ kū sɔsi gbēno pínki zèo ò gbēno bo n té ò n z̄i Antioku kū Pɔluo kū Baanabao. Akū ò n arede kenɔ bò, Yudasi kū òdi pine Baasaba kū Silasio.

23 Ò n zī kū takadao, yā kū ò kè a gūnn dí:

Ókōnŋ zīrinŋ kū gbē zōkōnŋ o fɔ kpà ákōnŋ ó gbē kū ò de buri pānde ūnŋa zaa Antiŋku kū Siria būsuoŋo kū Silisia būsuoŋo.

24 O mà ó gbēkenŋ gēe á kīnaa ó lé sari, ò á nèsee yàkaáre ò á dá bídin n yā'onaa gūn.

25 Akū o lédokōnŋ kè o zeo kū ò gbēnŋ bo ò n zīáwa kū ó gbē yenyīdenŋ Baanaba kū Pɔlu

26 kū ò gí n wēndiii ó Dikiri Yesu Kirisi tóbona yāiio.

27 A yā mé à tò óten Yudasi kū Silasio zīáwa, de ò yā kū o kè takadan oáre kū léo.

28 Zaakū Luda Nini kū ókōnŋ o zeo òsun aso ke diárero, séde pɔ kū à zé vī díkīnanŋ.

29 À mì kē nòbŋo kū ò sa òo tānaaa kū aruo kū nòbŋo kùtukpanasario kū pāpākenaa. À mana à mì kē adinŋa. Ò kō e aafia!

30 Akū ò n gbáre ò gēe Antiŋku. Ò sɔsi gbēnŋ kākara n pínki, akū ò takada pìi kpámma.

31 Kū ò a kyó kè, akū n pɔ kè nna manamana kū nèseyīdakūna yā pìio.

32 Yudasi kū Silasio bi annabinŋme, akū ò lé dà n gbē pìnŋa manamana ò n gbá gbāna.

33 Kū ò gɔɔ pla kè gwe, Yesudenŋ lé zámma, akū ò tà n zīrinŋ kīnaa aafia.

34-35 Pɔlu kū Baanabao gē Antiŋku. Kū gbē dasi pāndenŋ ò Dikiri yā dàrne, ò baaru nna kpárnne.

Pɔlu kū Baanabao kēkōanaa

36 Gɔɔ pla gbera Pɔlu pì Baanabanɛ: Ò era ò gé ó gbēnŋ gwa wēte kū o Dikiri yā waazi kēn yānŋo gūn, ògō dō lākū ò kun nà.

37 Baanaba ye à Yuhana Maaku sé à gé kūnwo,

38 akū Pɔlu ten da à mana ò gbē kū à kēmma Pamfilia à gí ténýī n zī gūn sé doro.

39 Kū odi kō yā maro, akū ò kēkōa. Baanaba Maaku sè ò gē gó'iten ò gēe Sipiru.

40 Akū Pɔlu Silasi sè. Yesudenŋ n ná Dikirine a ɔī de à gbēke kērne, akū ò dà zén,

41 ò gēte Siria kū Silisiaola ò sɔsi gbēnŋ gbà gbāna.

16

Pɔlu wētegena kū Timōtio kū Silasio

1 Pɔlu kà Dēbi kū Lisitirao. Gwen Yesude ke kun a tón Timōti. A da bi Yuda Yesudemɛ, a de sɔ bi Girikimɛ.

2 A tó nna Yesude kū ò kú Lisitira kū Ikōniuonŋo kīnaa.

3 Pɔlu ye à gé kāao, akū a tō zōne Yuda kū ò kú wēte pìnŋo gūnnŋo yāi, zaakū n pínki dō kū a de bi Girikimɛ.

4 Wēte kū ò gēen pínki, ò yā kū zīrinŋo kū gbē zōkōnŋo dīte Yurusalemu ò sɔsi gbēnŋne ògō kūna.

5 Akū òten gbāna kū n ludanaanikēnaa gūn òten dasi kū lākū gu dīgō dō nà.

Pɔlu wégupu'ena Toroasi

6 Luda Nini gīrne ò gé Luda yā o Asia būsun, akū ò gēte Firigia kū Galatia būsunŋola.

7 Kū ò kà Misia būsulén, ò ye ò gē Bitinia būsun, akū Yesu Nini dí weñnero.

8 Kū ò gēte Misia būsula, akū ò kà Toroasi.

9 Gwāani Pɔlu Masedonia būsuo gbēke è zena wégupu'ena gūn, àten kúte kenɛ à pì: Ñ bikū n su ó kīnaa Masedonia n kpawái.

10 Kū à wégupu è ɛ, akū o Masedonia soru kè gǝnŋ, zaakū o dǝ sà kū Luda mé àteni ó sísi ò gé baaru nna kpáńne.

Lidia Yesu zé senaa

11 Akū o gē gó'iten Toroasi o mii pè Samotarasia. Kū gu dǝ o ka Neapoli.

12 Bona gwe o ge Filipi. Àkūme Masedonia bǝsu kpado pì wéra ũ, kū Romudenŋ vī. Akū o gŋŋ pla kè wēte pìi gūn.

13 Kámmabogŋŋ zī o bo wēte kpe o ge swa sare, gu kū o mà aduakēki kunwa. Akū o vute o yā ò nŋgbē kū ò kakarana gwenŋne.

14 Nŋgbē ke kú gwe òdi pine Lidia. Tiatira gbēme, biza wé tēra búgu yàriime, akūsŋ Luda donyīriime. Àten yā kū Pŋlu ten o ma, akū Dikiri a swēe wēne à yā pìi sī.

15 À da'ite kè kū a bedenŋ, akū à wé kèwá à pì: Tó a ma Dikiri náanikenaa sī, à mó à kipa ma bea. Akū o a yāze è.

Pŋlu kū Silasio dana kpésiran Filipi

16 Zīkea kū óten gé aduakēkia, o dakare kū zŋnŋgbē kū à mlè tāna vīo. A dikirinŋ di ŋŋ le manamana a zia yā'onnenaa musu.

17 Akū à bò à téwái, ókŋŋ kū Pŋluo, àten wiki lé à pì: Gbē dínŋ bi Luda Musude zŋblerinŋme, òten surabana zé kpàkpa kéare.

18 Àdigŋ ke le lán gu dīgŋ dŋ nà, akū Pŋlu kpàsa káao. À lite à pì tāna pìine: Ma ònne kū Yesu Kirisi tŋo ñ goa. Akū à gòa gŋnŋ.

19 Kū a dikirinŋ dŋ ñ àrelena a yā musu wédŋinaa làka, akū ò Pŋlu kū Silasioo kù ò ñ gáte ò gēe kŋńwo gbānadeno kīnaa ete gūn.

20 Ò gēe kŋńwo yākpatekerinŋ kīnaa ò pì: Gbē dínŋ bi Yudanŋme, òteni ó wēte yakawere.

21 Futēokarayā kū ókŋŋ Romudenŋ doka gi ò sí ke ò ken òten dańne.

22 Pari futēńyī, akū yākpatekeri pìnŋ pì ò ñ pŋnŋ borŋma ò ñ léle gòoo.

23 Kū ò gbēna mana kēńne, akū ò ñ dá kpésiran ò pì kpé pìi dākpāriine à ñ dākpā manamana.

24 Kū ò òne ɛ, akū à ñ dá kpé tú à ñ gbánŋ yī lía gíngin.

25 Lizāndo gūn Pŋlu kū Silasio ten adua ke òten lè sí Ludane, gbē kparanŋ ten sā kpá ñ yāi.

26 Kānto zīte yīgāyīgā kū gbānao ari kpé pìi gbìnŋ kè giri. Gwe gŋnŋ a gbànŋ wēwē pínki, akū purusunanŋ mŋkakŋananŋ bŋterŋma pínki.

27 Kū kpé dākpārii pìi vù, à gbànŋ è wēwēna pínki, akū à a fēneda wòto à ye à a zīda de, zaakū àten da purusunanŋ bàa sime.

28 Akū Pŋlu pùtā kū kòto gbānao à pì: Nsun n zīda kari boro. Ó kú la ó pínki.

29 Kpé dākpārii pìi pì ò mó fitilao, akū à sī ñ té kū bàao à kùte Pŋlu kū Silasio are àten lukaluka.

30 À bò kŋńwo bàai, akū à pì: Marenŋ, deran mani ke mà surabana lee?

31 Ò pìne: N Dikiri Yesu náani ke ĩni surabana le, mŋkŋn kū n bedenŋ á pínki.

32 Akū ò Dikiri yā òne kū a bedenŋ ñ pínki.

33 Lizāndo kŋa kpé dākpārii pì ñ sé à gēe à ñ bŋnŋ pìpìńne, akū à da'ite kè gŋnŋ kū a gbēnŋ ñ pínki.

34 Akū à gē kŋńwo a bea à pŋble kēńne. Àpii kū a bedenŋ, ñ pŋ kè nna manamana kū ò Luda náani kè yāi.

35 Kū gu dǝ, yākpatekerinŋ dogarinŋ zī ò gé one à gbē pìnŋ gbare.

36 Akū kpé dākpārii pìi pì Pŋlune: Yākpatekerinŋ gbēnŋ zīma de mà á gbare. À bŋte à tá aafia.

³⁷ Akū Pɔlu pì dogarii pìnɔne: Ò ó gbě gběno wára yākpatekena kūoo sari ò ó dá kpésiran, ókɔnɔ kū Romudenɔn ó ũ. Tera sà ò ye ò ó bɔte asiri gūn yá? O'oi! O'i! Séde ò su ò ó bɔte n zīda.

³⁸ Dogarii pìnɔ yā pì gbà yākpatekerinɔne. Kū ò mà Romudenɔme n ũ, akū vīna n kū.

³⁹ Akū ò sù ò kúte kènnɛ ò n bɔte kpésiran, akū ò wé kèmma ò boíne n wēte gūn.

⁴⁰ Kū ò bɔte kpésiran, ò gèe Lidia bea. Ò Yesudenɔ lè gwe, akū ò n nèse yīda kúnne ò dà zén.

17

Pɔlu kunna Tesalonika

¹ Ò bɔte kū Amfipollio kū Apɔlɔniao, akū ò kà Tesalonika, gu kū Yudanɔ aduakekpe kún.

² Akū Pɔlu gè aduakekpen lákū àdigɔ ke nà, à waazi kènnɛ yā kū à kēna Luda yān musu kámmabogɔɔ aakɔ.

³ Àten bɔkɔteíne lákū à kɔ sèo Arumasihu wétamma le nà à fute bona gan à pì: Yesu kū mateni a yā oáre mé à Arumasihu pì ũ.

⁴ N gběkenɔ yā pì zé è, akū ò nà Pɔlu kū Silasiooa. Len Giriki donyīrinɔ nàmma le dasi se ari kū nɔgbě kū ò tɔ bònɔ dasi dɔ.

⁵ Akū Yudanɔ nèsɛgɔbaa kpà kúnwo, ò kurepāpā'orinɔ kākara ò dasi kū, akū ò wēte wà. Ò gèe ò lika Yasɔ bei, òten Pɔlu kū Silasio wete de ò n kū ò bo kúnwo gupuraa.

⁶ Kū odi n lero, ò Yasɔ kū Yesude pāndenɔ gāte ò bò kúnwo wēte gbānadeno kīnaa, òten wiki lé òten pi: Gbě pìnɔ bi andunia guderinɔme. Ò sù la,

⁷ akū Yasɔ n díte a bea. Gbě pìnɔ ten pā Siza dokane n pínki, òdi pi kína pānde kun òdi pine Yesu.

⁸ Yā pì zò gběno pɔa kū wēte gbānadeno.

⁹ Akū ò ɔgɔ sɔ Yasɔa kū a gbě kparanɔ ò n gbáre.

Pɔlu kunna Berea

¹⁰ Gwāani birea gɔnɔ Yesudenɔ Pɔlu kū Silasio gbàre Berea. Kū ò kà gwe, akū ò gè Yudanɔ aduakekpen.

¹¹ Gbě birenɔ nèse mana de Tesalonikadenɔ pɔla ò Luda yā sɔ oplapla. Lákū gu dígɔ dɔ nà òdigɔ Luda yā gwagwa de ò dɔ tó Pɔlu yā pìnɔn yāpura vī.

¹² N gběno Dikiri náani kè dasidasi kū Giriki nɔgbě bèerenɔ kū Giriki gɔgběno dasidasi dɔ.

¹³ Kū Tesalonika Yudanɔ mà Pɔlu ten Luda yā waazi ke Berea dɔ, akū ò sù gwe ò yākete dà gběno té ò n pɔ fùte.

¹⁴ Akū Yesudenɔ Pɔlu gbàre gɔnɔ ísira kpa, ama Silasi kū Timotio gò gwe.

¹⁵ Gbě kū ò gèe ze Pɔlunenɔ gèe kāao Ateni, akū ò èra ò tà Silasi kū Timotio kīnaa kū Pɔlu légbɛeo, à pì ò mó ò a le likalika.

Pɔlu kunna Ateni

¹⁶ Kū Pɔlu teni n dá Ateni, a pɔ yāka kū à è tāna di wēte pì gūn yāi.

¹⁷ Akū à waazi kè Yudanɔne kū buri pānde donyīrinɔ aduakekpen kū gbě kū àdigɔ n le ete gūnnɔ lákū gu dígɔ dɔ nà.

¹⁸ Pɔlu ten yā ləkɔa kū yāwaaripari kū òdi n sísi Epikurenɔ kū Sotoikinɔ. Akū n gběkenɔ pì: Bó yān titimako dí ten bɔte? Gběkenɔ pì: Óten da tāna dufuno yā kpàkpan àten ke. Ò ò le kū àten Yesu yā kū a vuna ganwo baaru nna kpaíne yáime.

19 Akū ò Pɔlu sè ò gèe káao gbě zókōnɔ kīnaa Areopagu ò pì: Īni yā dufu kū ndi dañne owereroo?

20 O yābonsare mà n lén, ó ye ò a bɔkɔtena dō.

21 Atenidenɔ pínki kū nibɔ kū ò kú gwenoɔ dīgō ye yā pāndeiro, séde yā dufu mana kū a wàaripanaao.

22 Akū Pɔlu fùte à zè Areopagude pìnɔ té à pì: Atenidenɔ, ma è á mìnatenā tānanɔne kokari vī manamana yā sīnda pínki gūn.

23 Kū maten kure á wēte gūn, maten pó kū adì donyī keíneno tàasi ká, akū ma sa'oki ke è, ò pó kèa ò pì: Luda kū ó dōro pó. Luda kū á a dōro áten donyī kene baaruun maten kpááre.

24 Luda andunia kè kú pó kú ò kú a gūnnɔ pínki. Àkūme musu kū zīteo Dikiri ũ, àdigō kú kpé kú bisāsirinɔ bōnenɔ gūnlo.

25 A bàka kú kú bisāsiri ɔdamma keoro. Àkū mé àdi wèndi kú we'oo kpá gbě sīnda pínkia kú pó sīnda pínkio.

26 À buri sīnda pínki bò gbě mèn do kīnaame, akū ò kú andunia kusuru siikō pínkia. A gīnake à gɔrɔ ditedite buri pínkine kú gu kú onigō kunwa léo.

27 À n kè de ògō a wete ò ɔ mátamate ari ò gé boa. Bee kú abireo à zà kú ó gběkeoro.

28 Zaakū àkū mé àdi tó ògō wèndi vī ò fō ò ó mè sé ògō kún. Lákū á keere keno ò nà: A burinɔn ó ũ se.

29 Lákū Luda burinɔn ó ũ nà, òsungō da Luda de lán tāna bàro kú bisāsiri kè kú wuraaò ke andurufu ke gbèe kú à a ɔzī kèa a laasunnwa.

30 Luda mìkperere zù ó wésiragɔrɔ yāne, ama àten yā dite gbēnɔa gu sīnda pínkia tera de ò nèse lite.

31 Zaakū à gɔrɔ dite kú gbě kú à a sè yākpate ke kú anduniao a zéa. À gbě kú à a sèe pii vù gan sèeda ũ gbě sīnda pínkine.

32 Kū ò gèno vuna yā pii mà, n gbēkenɔ a fobò, ama n gbēkenɔ pì: Óni n yā pì ma zīkea dō.

33 Akū Pɔlu bò n kīnaa.

34 Gbēkenɔ nāa, akū ò Yesu náani kè. Areopagu gbě kú òdi pine Dionisiu kú n té kú nɔgbě kú òdi pine Damario kú gbēkenɔ dō.

18

Pɔlu gɔrɔ pla kena Kɔrinti

1 Abire gbera Pɔlu bò Ateni à gèe Kɔrinti.

2 À kpàkū kú Yuda keo gwe, Pɔntu bùsu gbě kú òdi pine Akila kú a nano Pirisilao. Ò sù kú Itali bùsuuo dufume, kú Siza Kalaudiu dìte Yudanɔne ò bote Romu yāi. Pɔlu gèe n kīnaa,

3 akū à kīpāmā, àten zī ke kūnwo kú ɔzīdokōnɔkerinɔme n ũ yāi. Zaakū bizakutakerinɔme n ũ n pínki.

4 Kámmabogɔrɔ zī pínki àdi waazi ke aduakekpen àten wete Yudanɔ kú Girikinɔ a yāze e.

5 Kū Silasi kú Timɔtio bò Masedonia bùsun ò sù, Pɔlu zè kú waazikenāao àten o Yudanɔne swáswa kú Yesume Arumasihu ũ.

6 Kū Yudanɔ ibere sè káao ò a sòsò, akū à a pókasanɔ kpùke à pì: Yā kú a kè wí á musu, ma yān doro. Zaa tera mani gé buri pādenɔ kīnaame.

7 Kū à bò gwe à gèe à kīpa buri pānde donyīri kú òdi pine Titu Yusutu bea aduakekpe pii sare.

8 Aduakekpe gbě zókō Kirisipu Dikiri náani kè kú a bedeno n pínki. Kɔrintide kú ò Pɔlu yā màno Yesu náani kè dasi, akū ò da'ite kè.

9 Gwāani kea Dikiri ò Pɔlunɛ wégupu'ena a gūn à pì: Ñsun tó vīna n kūrō, ñsun kámma bo kūrō yā'onnenaaoro,

10 zaakūrō gbēnɔn kūrō ma pò ũ dasidasi wēte dí gūn. Makūrō mé má kūrō kūrō, gbēke ni n kūrō à wari dɔmmaro.

11 Akūrō Pɔlu wē do kūrō mɔ suddoo kē gwe àdigō Luda yā da gbēnɔnɛ.

12 Gɔrɔ kūrō Romu gbē Galio de Girisi būsū gbē zōkō ũ, Yudanɔ lédokōnɔ kē ò fūte Pɔlui, ò gēe kāao yākpatekēkia

13 ò pì: Àkūrō mé àten té ká gbēnɔgu ògō donyīyā kūrō à pà ó dokanɛ kūrō.

14 Kūrō Pɔlu ye à yā o, akūrō Galio pì Yudanɔnɛ: Yudanɔ, tó dà ke taari zōkōn à kē yā, à kūrō mà mena kāáo.

15 Lākūrō àten yākete ká gbēnɔ tó yā musu nà kūrō á zīda dokao, abirekūrō gō á yā ũmɛ. Ma gi yā bire taka kekēnaaimɛ.

16 Akūrō à pērīma à n bōte yākpatekēkpen.

17 Akūrō pari aduakēkpe gbē zōkō Sɔsɔtɛnɛ kūrō ò a gbēgbē yākpatekēkpe léa. Ama adi ke Galionɛ yāke ũro.

Pɔlu tana Antiɔku

18 Pɔlu gɔrɔ pla kē Kɔrinti dɔ, akūrō à lé zà Yesudenɔa à gē gó'iten àten tá Siria būsūn. Pirisila kūrō Akilao gēe kāao. À mī bō Kēnkere a lé kūrō à sè à Ludanɛ yāi.

19 Kūrō ò kà Efesu, Pɔlu Pirisila kūrō Akilao tò gwe. A gēe aduakēkpen ò yā lēkōa kūrō Yudanɔ,

20 akūrō ò wé kēa à gɔrɔ pla ke kūrōwo. Akūrō à gi,

21 ama kūrō àten lé zarīma à pì: Tó Luda wē, mani era mà su á gwa. Akūrō à bō Efesu kūrō gó'iteo.

22 Kūrō à kà Sizaria, à gēe à fɔ kpà sɔsi gbēnɔa zaa Yurusalemu, akūrō à tà Antiɔku.

23 Kūrō à gɔrɔ pla kē gwe, à èra à dà zén à gēe wēte kūrō wētēo Galatia būsūn kūrō Firigia būsūuo à Yesudenɔ gbà gbāna n pīnki.

Apolo waazikena Efesu

24 Yuda ke kun a tón Apolo, Alesandaria gbēmɛ. A lénna, akūsō à Luda yā dō manamana.

25 Ó Dikiri zé yā dānɛ, akūrō Yesu yādannena a kūrō gbāna. Àdi dañnɛ a zéa, ama Yahaya da'itekēna yān à dō. À sù Efesu,

26 akūrō à nà yā'onaaa aduakēkpen kūrō swēgbānao. Kūrō Pirisila kūrō Akilao a yā mà, akūrō ò a sīsi ò Luda zé yā bōkɔtɛnɛ sānsān.

27 Kūrō Apolo ye à gé Girisi būsūn, Yesudenɔ a gbà swēe, akūrō ò takada kē Yesude kūrō ò kūrō gwēnɔnɛ de ò a kūrō ɔplapla. Kūrō à kà gwe, à ɔ dà gbē kūrō ò Yesu náani kē Luda gbēke gāinɔa manamana.

28 Zaakūrō a yā Yudanɔ fū pari gūn mámmam, à mōhɛnɛ Luda yā gūn kūrō Yesume Arumasihu ũ.

19

Pɔlu kunna Efesu

1 Gɔrɔ kūrō Apolo kūrō Kɔrinti, Pɔlu gē Asia būsūu guragura. Kūrō à kà Efesu, à Yesude kenɔ lè gwe,

2 akūrō à n lā à pì: Kūrō a Dikiri náani kē, a a Nini lè yā? Akūrō ò wēa ò pì: Oi, ódi a Nini kunna yā ma sero.

3 Akūrō à n lā à pì: Da'ite kpaten a kēe? Ó wēa ò pì: Yahaya pómɛ.

4 Akūrō Pɔlu pīnnɛ: Yahaya gbēnɔ da'ite kē n nēsēlitēnaa sēda ũmɛ. À ò gbēnɔnɛ ò gbē kūrō ani su a kpe náani ke. Yesun à téa gwe.

⁵ Kū ò yā pìi mà, ò da'ite kè kū Dikiri Yesu tso.

⁶ Kū Pɔlu ɔ nàmma, Luda Nini dìdirímma, akū ò yāke buri ò ò annabikeyā ò.

⁷ Gbē pìnɔ kà lán gbēnɔn kuri awεεpla bà n pínki.

⁸ Pɔlu dìgɔ gé aduakεkpen ari mɔ aakɔ. À yā ònne kū swègbānao, àten yā gága kúnwo de ò a yāze e kpata kū à bò Luda kīnaa musu.

⁹ Ama n gbēkenɔ sāgbāna kè odi Luda yā síro, akū ò zé pì vāni bò pari gūn. Akū Pɔlu gbē kū ò Yesu náani kènɔ sète ò bò n té. Akū àdigɔ yā gága kúnwo Tiranu kyókpen lákū gu dìgɔ dɔ nà.

¹⁰ À kè le ari wè pla, akū Asia bùsudenɔ Dikiri yā mà Yudanɔ kū Girikinɔ n pínki.

Seva néno

¹¹ Luda Pɔlu gbà zé à daboyā bonsarenɔ kè.

¹² Len bee tó ò ísimmawarabɔnɔ ke fùranɔ nà Pɔlu mēea ò gèe ò nà gyārenɔa, òdi werekɔame n tānanɔ dì gomma.

¹³ Yuda tānagommari kū òdigɔ kure kenɔ wète ò tāna go kū Dikiri Yesu tso ò pì: O óare kū Yesu kū Pɔlu dì a yā waazi ke tso, à gomma.

¹⁴ Yudanɔ sa'oriki kū òdi pine Seva négɔgbē gbēnɔn supplanɔ mé òdi ke le.

¹⁵ Akū tāna pìinne: Má Yesu dɔ, akūsɔ ma Pɔlu baaruu mà. Ákɔnɔ sɔ, dín á ũu?

¹⁶ Akū tānade pìi kùsirímma à gbāna mòhne, à n né n pínki à n kīna, akū ò bàa lè ò bòte ɔn pìi gūn punsi.

¹⁷ Kū Efesudenɔ yā pìi mà Yudanɔ kū Girikinɔ n pínki, vīna n kū, akū ò Dikiri Yesu tó sè lei.

¹⁸ Akū gbē kū ò Yesu náani kènɔ sù òteni n yākenanɔ o gupuraa dasidasi.

¹⁹ Pɔdamari kenɔ n takadanɔ nàkɔa ò sù ò kà tén pari wára. Kū ò takada pìnɔ ɔgɔ dòdɔ, ò è à kà andurufu ɔgɔ mèn dúbu bupla akuri.

²⁰ Len Dikiri yā ten dagula le àten gbāna kū.

Yakete futena Efesu

²¹ Yā bireno kenaa gbera Pɔlu zèo a nèsee gūn kū ani bote kū Masedonia bùsuuo kū Giriisi bùsuuo à gé Yurusalemu à pì tó a gee gwe, séde à gé Romu.

²² Akū à a kpanyiri gbēnɔn pla kenɔ zì Masedonia, Timoti kū Erasatuo. Àkū sɔ à gò Asia bùsun gĩa.

²³ Gɔrɔ birean yakete fute manamana Dikiri zé yā musu.

²⁴ Andurufupiri ke kun a tón Demeteriu, àdi Atemi tānakpe taka pi kū andurufuuo. A piri dakenɔ dì àre zɔkɔ le zì piia.

²⁵ Akū à n kákara kū n gbēdake kū òdi zì bire taka kenɔ à pìinne: Gbēnɔ, á dɔ kū ɔzì dime ó bleki ũ.

²⁶ Àten e akūsɔ àten ma lákū Pɔlu ten ke nà, kū à pì tāna kū ò n pínɔ bi dikirinɔnlo. À gbēnɔ mii lite dasidasi, ò a yāze è. Adi ke Efesu lan adoro, ari kū Asia bùsu gu dasiome.

²⁷ Yā dí ni fɔ à kisira iwere fá. Adi ke ó ɔzì letena adonlo, a yā ni tó tāna nɔgbē zɔkɔ Atemi kpé ke pā, tāna kū Asia bùsudenɔ kū andunia gbēnɔ pínki dì donyí kenεe pìi gakuri kò ni é.

²⁸ Kū ò yā pìi mà, n pɔ fè, akū ò nà wikilēnaaa ò pì: Efesudenɔ Atemi zɔkɔ.

²⁹ Wète wā, gbēnɔ bàa lè òten sí kɔkakarakekin, akū ò Masedonia bùsu gbēnɔn pla Gayusi kū Arisitaku kū òdi gé wētea kū Pɔluonɔ kù ò gèe kúnwo gwe.

³⁰ Pɔlu ye à gē zà pìi gūn, akū Yesudenɔ dí wenεro.

³¹ Asia bùsu gbē zɔkɔ kenɔ bi a gbēnnanɔme, akū ò gbēnɔ zìla ò le dàa àsun gē zànlo.

³² Kōkakaranaa yàka, gbēno ten wiki lé òten kō yā maro, zaakū pari dō tó bōyāin ò kàkarairo.

³³ Yudanŋ sō Alesandai à yā o, akū zāa gūn gbēkenŋ ten lé dōa. Akū Alesanda ŋ kēine de ò yīte, à ye à Yudanŋ bàka bo yān gbēno wāra.

³⁴ Kū ò a dō Yuda ū, akū n pínki wiki sīkūn lēle lán awa pla bà ò pì: Efesudenŋ Ateṃi zōkō.

³⁵ Akū wēte gbē zōkō n zuka zè à pì: Efesudenŋ, gbē sīnda pínki dō kū á de tāna zōkō Ateṃi kpé dākpāri ū kū a surakpasao.

³⁶ Lākū gbēke ni fō à bo abirekū kpero nà, à á zīda kū teene. Àsun yāke ke kū wānaoro.

³⁷ A su kū gbē dīno la, odi ŋ na ó tñnakpe pōkearo odi ó tāna tó vāni síro.

³⁸ A yā mé à tò, tó Demeteriu kū a piri dakenŋ yā vī kū gbēkeo, yākpatekegōro kun kū yākekerino. Ò gé kō sísi gwe.

³⁹ Tó á yā pānde vī dō, oni gōgōárē kōkakarana kū gbānadenŋ gbēkaa gūn.

⁴⁰ Zaakū oni fō ò ó taari le zuka kū ò kà gbāra dīkīna yāi. Óni yāzede le ò o zuka pì musuro, zaakū à gbá vīro.

⁴¹ Yā bire onaa gberan à gbēno gbàre.

20

Pōlu gena Masedonia būsun kū Girisio

¹ Kū zuka làka, Pōlu Yesudenŋ kākara à n gbá swèe à lé zàmma, akū à gèe Masedonia.

² Kū àten gēte būsū birela, à gbēno gbà swèe kū yāno dasi ari à gèe à kào Girisi,

³ akū à mō aakō kè gwe. Kū àten gé gē gó'iten de à tá Siria būsun, à mà Yudanŋ lé kpākūsūai, akū à zèo à era à tá kū Masedonia kpao.

⁴ Gbē kū ò gèe zeneno tón dí: Berea gbē Piru né Sopata kū Tesalonika gbēno Arisitaku kū Sekunduo kū Debi gbē Gayusio kū Timōtio kū Asia būsū gbēno Tikiku kū Torofimuo.

⁵ Gbē bireno dōwēre are ò gèe, òteni ó dā Toroasi.

⁶ Ókōno sō Burodi Futenasari dikpe gbera o gē gó'iten Filipi, akū gōro sōro gbera o n lé Toroasi. Gwen o azuma do dèn.

Yutiku letena bona wondon

⁷ Azumanenna zī o kō kākara de ò burodi só lēle. Pōlu ten waazi kēine. Kū à ye à tá tó gu dō, akū à dà yāla ari lizāndo.

⁸ Fitila dasi kú kpé musu gu kū ó kōkakaranan.

⁹ Kefenna ke vutena wondoo gūn kū òdi pine Yutiku, àten idekū dede. Kū Pōlu waazikenaa kè gbāna, i a lè, akū à bò zaa kpé musu pì leu aakōde wondoo gūn à lète, akū ò à sè gè ū.

¹⁰ Akū Pōlu kīpa à kūsia, akū à a sè à kpà a kùla à pì: Àsun tó swèe kēáguro, à kú wèndiio.

¹¹ Kū à era à didi musu, à burodii lìlikōre à sò, akū à yā ò manamana ari gu dō, akū à dà zén.

¹² Akū ò tà kū kefenna pìio bēne, gbēno nèse yīda kū manamana.

Zaa Toroasi ai Miletu

¹³ Ókōno sō o ge o gē gó'iten, o do Pōlune are o ta Aso, wēte kū óni a sén. Len à zèo le, zaakū à ye à gé gwe gèsemē.

¹⁴ Kū à ó lé Aso, akū o a sè o ge Mitileni.

¹⁵ Kū gu dō, o bo gwe kū gó'iteo o ge Kio. Gu làa dōna o ge Samŋ, akū a gōro aakōde zīn o ka Miletu.

16 Pɔlu zèo yā à do Efesui de ɔɔɔ sún gēa Asia bùsunlo yāi, zaakū àten wā de à le à ká Yurusalemu ari Pentikɔsi dikpe ɔ̄ káme, tó ani sí ke.

Pɔlu lézana Efesu gbē zōkōnɔa

17 Pɔlu gbēnɔ zī sɔsi gbē zōkōnɔa Efesu à pi ò su Miletu.

18 Kū ò kà, akū à pìnnɛ: Á dō lākū madì ke nà ɔɔɔ kū má kú kãáo zaa zī kū ma gbá pète Asia bùsun la.

19 Ma zī kè Dikirine zīdabusanaa gūn kū wé'io. Ma wari kè Yudanɔ lékpakūsūnamai yāi.

20 Mádi karana yāke uteárero, ma waazi kèáre ma dàáre gupuraa kū á benɔ.

21 Ma lé dà Yudanɔa kū Girikinɔ n pínki ò are dɔ Ludaa ò ó Dikiri Yesu náani ke.

22 Tera sà maten gé Yurusalemu lākū Luda Nini ma dan nà, yā kū ani ma le gwe má dōro.

23 Wète kū wèteo Luda Nini ten omene kpésira kū wétámmánaao teni n dā.

24 Ama ma wèndi bèere vīmene doro, séde mà yā kū maten péa le mà zī kū Dikiri Yesu dàmene ke mà a mì de. Akūme Luda gbēke baarunnakpana gbēnɔnɛ ũ.

25 Ákōnɔ kū ma kure á té ma kpata kū à bò Luda kīnaa waazi kèárenɔ, má dō tera sà kū óni wé ke pla doro.

26 A yā mé à tò ma òáre gbāra, tó á gbēke sàte, ma yān gwe doro.

27 Ma Luda pɔyenyīna pínki òáre, mádi a ke uteárero.

28 À laakari dɔ á zīdaa kū sã kū Luda Nini á díte n gbē zōkōnɔ ũnɔ n pínki. À Luda sɔsi gbē kū à n lú kū a zīda aruo pìnɔ gwa.

29 Má dō kū ma tanaa gbera lewanaa pásī kū ò sãnɔ wènda vīronɔ ni si á té.

30 Bee á gbēkenɔ ni fute ò yālekperɛ dañne de ò gbēnɔ gá ò namma.

31 A yā mé à tò àgɔ kú a laakariia. Lākū ma lé dà á baadia kū wé'io nà fānantē kū gwāanio wè aakɔ dagura kámmabonaa sari, à tó a yā ɔ̄ dɔágu.

32 Tera sà mateni á na Ludane a ɔī kū a gbēke yā kū ani f̄ à gbāna karaáreɔ, à á gba zé de á baka ɔ̄ kú kū a gbēnɔ n pínki.

33 Mádi gbēke ɔ̄ ke a pókasa ke ni dero.

34 Á dō kū á zīdao kū ma zī kè kū ma zīda ɔome, akū ma pó kū ó a ni vī kū ma gbēnɔ lè.

35 Má m̀áre yā sīnda pínki gūn à zī ke lán dí bà à kpá gbānasaridenɔi. Yā kū Dikiri Yesu ò ɔ̄ dɔágu kū à pi gbadana ponna vī de gbasinala.

36 Yā bire onaa gbera à kùte a kosoa kū n gbē sīnda pínki ò adua kè.

37 N wé pà kū wé'io n pínki ò mlèmlē Pɔlua ò lé pèpɛa.

38 Yā kū à tò n pɔ sira kù zōkɔ mé à de kū à pi n wé ni ke pla doro. Akū ò zène ari gó'ite kīnaa.

21

Pɔlu tana Yurusalemu

1 Ó kēnamma gbera o gē gó'iten o da zén o m̀i pè Kosua. Gu làa dɔnaao o ka Rode, akū bona gwe o gɛ Patara.

2 Gwen o gó'ite kū àten gé Fenisia bùsun lèn, akū o gēn o da zén.

3 Kū o Sipiru è zà dire, o pāne ɔzei óten gé Siria bùsun, akū o ka Taya, gu kū ò gó'ite aso b̀ten.

4 O Yesudenɔ wète, akū o azuma do kè kúnwo. N gbēkenɔ ò Pɔlune kū Luda Nini gbānao kū àsun gé Yurusalemuro.

⁵ Ama kŭ gɔɔ pàpa kŭ óni tá, o fute óten tá. Ò gèe zewere n pínki kŭ n nɔɔ kŭ n nénɔ wète kpe ari ísira léa. Akŭ o kute ó kosoa o adua kè.

⁶ Kŭ o lé zàkɔa, o gē gó'iten. Mókɔnɔ sɔ ò èra n bea.

⁷ Bona Taya o era o da zén ari o ka Tɔləmai. O fɔ kpà Yesudenɔa o ke kŭnwo gɔɔ do.

⁸ Kŭ gu dɔ, o fute o ge Sizaria. O ge o kipa baarunnakpari Filipi bea. Gbēnɔn suppla kŭ ò n sé yānɔ dome.

⁹ À nénɔgbē annabinɔ vī gbēnɔn siikɔ odi zā ke kòro.

¹⁰ O gɔɔ pla kena gwe gŭn annabi kŭ òdi pine Agabu bò Yudea bŭsun à sù.

¹¹ Kŭ à sù ó kīnaa, à Pɔlu utabaa sè à a zīda gbánɔ kŭ a ɔnɔ yīo à pì: Lákŭ Luda Nini ò nàndí: Gbē kŭ à bà dí vī, len Yudanɔ ni a yī Yurusalemu ò a kpá buri pāndenɔa le.

¹² Kŭ o yā pìi mà, ókɔnɔ kŭ wētepidenɔ o kúte kè Pɔlune àsun gé Yurusalemuro.

¹³ Akŭ à pì: Bóyāi áten ɔɔ dɔ áteni ma nèsee yakamenee? Àsungɔ yīna ũ sero. Bee tó mani ga Yurusalemu Dikiri Yesu tó yāi, ma soru kè kò.

¹⁴ Kŭ òdi fɔ ò a mile blèro, o kámma bò o pì: Dikiri pɔyenyīna ke.

¹⁵ Abire gbera o soru kè, akŭ o ge Yurusalemu.

¹⁶ Yesude kŭ ò kú Sizaria kenɔ gèe ò kipa kŭoo Sipiru gbē Nasɔ bea. Yesudeme a ũ zaa zī.

Pɔlu gena Yamisi gwa

¹⁷ Kŭ o ka Yurusalemu, Yesudenɔ ó sí kŭ pɔnnao.

¹⁸ Kŭ gu dɔ, Pɔlu gèe kŭoo Yamisi bea. Gbē zɔkɔnɔ kakarana gwe n pínki.

¹⁹ Pɔlu fɔ kpámma, akŭ à yā kŭ Luda kè a zī gāi buri pāndenɔ té bàbañne mámmam zéazea.

²⁰ Kŭ ò yā pìi mà, ò Luda sáabu kpà. Akŭ ò pine: N yā pì gwa, ó gbē. Yudanɔ Yesu náani kè dúbu ũgbangba, akŭ n pínki kokari vī Musa doka musu.

²¹ Ò mà kŭ nten yā da Yuda kŭ ò kú buri pāndenɔ ténɔne ò kpe li Musa dokane, òsun tɔ zɔ n nénɔnero òsungɔ n futeokarayānɔ kŭnaro.

²² Óni ke deraa? Zaakŭ oni gí n suna yā mairo.

²³ N ke lákŭ óni onne nà. Ó té gbēnɔn siikɔ kenɔ lé kè Ludaa.

²⁴ N n sé à gé gbà bo á zīdane, n n fīna bo de ò le ò mì bo, gbē sīnda pínki gɔ dɔ kŭ yā kŭ ò mà n musu bi yāpuranlo. Oni e kŭ mɔkɔn sɔ n té Musa dokai.

²⁵ Buri pānde Yesu náanikerinɔ sɔ, o takada kè o óñne o zeo ò mì kè nɔbɔ kŭ ò sa òo tānaaaa kŭ aruo kŭ nɔbɔ kùtukpanasario kŭ pāpākenaao.

²⁶ Akŭ Pɔlu gbē pìnɔ sè à tà kŭnwo. Kŭ gu dɔ, ò gbà bò n zīdane, akŭ à gè Luda ɔnn de à gbàbogɔɔ lé dìte kŭ sa kŭ oni o n baadineeo.

Pɔlu kŭna Luda ɔnn

²⁷ Kŭ gbàbona gɔɔ suppla bire kà lakana, Asia bŭsu Yuda kenɔ Pɔlu è Luda ɔnn. Ò té kà parigu, akŭ ò a kŭ.

²⁸ Òten wiki lé ò pì: Isarailanɔ, à ó leo. Gbē díkīna mé àdigɔ yā da gbē sīnda pínkine gu sīnda pínkia, kŭ à bo ó gbēnɔ yā kpe kŭ ó dokao kŭ gu díkīnao. Abire gbera à dɔkè kŭ Luda ɔnnwo dɔ à gèn kŭ Girikinɔ.

²⁹ Ò ò le kŭ ò Efesu gbē Torofimu è kŭ Pɔluo wète gŭn yā yāime, akŭ òten da Pɔlu gè káao Luda ɔn gŭmme.

³⁰ Wète wà, gbēnɔ bò kŭ bàao zaa gu sīnda pínkia ò sù ò Pɔlu kŭ Luda ɔnn ò a gàte ò bò káao. Gwe gŭn ò Luda ɔn pìi gbànɔ tàta.

³¹ Kū ò ye ò a de, yā pì baaru Romu sozanŋ gbē zōkō kīnaa lè, à mà Yurusalemu wā.

³² Gwe gōnŋ à soza bàdenŋ sè kū a bàsaridenŋ, akū ò gēm̄ma kū bàao. Kū gbēnŋ sozanŋ gbē zōkō pì è kū sozanŋ lèlè, ò Pōlu gbēnaa tò.

³³ Akū gbē zōkō pì nà Pōlui à a kù à pì ò a yī kū mōkakōananŋ mèn pla. À ní là à pì: Dín gbē pì ūu? Bó yān à kèe?

³⁴ Akū zāa gūn gbēnŋ ten wiki lé òten yā dokōnŋ oro. Kū zuka dí tó gbē zōkō pì f̄ à yā pì sānsān maro, à pì ò gé kāao sozanŋ b̀ran.

³⁵ Kū ò kà kāao didikia, sozanŋ mé ò a sè gbēnŋ nanakōana yāi.

³⁶ Zaakū gbē sīnda pínki téi kū wikio òten pì: À a de.

Pōlu gina kū a zīdao

³⁷ Kū ò ye ò gē kū Pōluo sozanŋ b̀ran, akū à gbē zōkō pì là à pì: Īni we mà yā oñne yá? Akū à a là à pì: Ndi Giriki yā ma yá?

³⁸ Misila gbē kū à f̄te kū gbānadenŋo zīna à gèe gbārannan kū b̀suderī gbēnŋn d̀bu siikōnŋme n ūroo?

³⁹ Pōlu wèa à pì: Yudan ma ū. Ò ma i Taasu, Silisia b̀summe. Wēte tōsaridenlo. Ma wé kēm̄ma n̄ ma gba zé mà yā o gbēnŋne.

⁴⁰ À a gbà zé, akū Pōlu zè didikia à sè gbēnŋne. Kū ò ȳte kítikiti, à yā òñne kū Eberu yāo à pì:

22

¹ Ma gbēnŋ kū ma marenŋ, à sã kpá à ma yāze ma tera.

² Kū ò mà àten yā oñne kū Eberu yāo, ò zè kítikiti. Akū Pōlu pì:

³ Yudan ma ū, ò ma i Taasu, Silisia b̀summe, akū ma kefen blè wēte gūn la. Gamalieli kīnaan ma doka kū ó dizinŋ kūna dàdan a zéa. Má ania vī Ludane lākū á kun nà gbāra á pínki.

⁴ Ma wé t̄a donyī zé pì sèrinŋa ari n̄ gbēkenŋ gāga, ma gōgbē kū nōgbēnŋ kùkù ma n̄ ká kpésiran.

⁵ Sa'oriki kū gbē zōkōnŋn de ma sèedadenŋ ū n̄ pínki. Ma takada kū ò kè Damasuku Yudanŋne s̄i n̄ oĩ, maten gé gwe mà gbē pìnŋ kùkù mà su kũnwo Yurusalemu ò wé tām̄ma.

Pōlu a Yesu zé sena bàbannena (Zīr 9:1-19, 26:12-18)

⁶ Kū má té zén, ma ka k̄ni kū Damasukuo ifāntē kà m̀dangura, akū k̄nto gupura zōkō b̀ ludambe à dàkala.

⁷ Ma bo ma letè zīte, akū ma kòtoo mà ò p̄menē: Solu, Solu, à kè dera nten wé t̄amaa?

⁸ Akū ma pì: Díme n̄ ūu, Dikiri? Akū à p̄menē: Makūme Yesu Nazera kū nten wé t̄aa ū.

⁹ Gbē kū ò kú kūmaonŋ gupura pì è, ama odi gbē kū àten yā o kūmao kòto maro.

¹⁰ Akū ma a là: Bón mani kee, Dikiri? Akū à p̄menē mà fute mà gē Damasuku. Gwen oni yā kū a d̄temenē mà ke omene pínki.

¹¹ Gupura pì í gbāna tò ma wé dí gu e doro, akū ma gbēnŋ ma kū ma oà ò gē kūmao Damasuku.

¹² Donyīri ke kú gwe kū òdi pine Anania. Àdi mì natè Luda dokane, akūsō Damasuku Yudanŋ pínki d̄i a tó nna sí.

¹³ À sù ma kīnaa à zè ma sare, akū à p̄menē: Solu ma gbē, n̄ era n̄ gu e. Gwe gōnŋ ma wé wè, akū ma a è.

14 À pì ó dizinŏ Luda mé à ma se de mà wé ke pla kŭ Gbē Manao mà yā ma a lén mà a poyenyīna dŏ.

15 À pì manigŏ de a sèedade ũ màgŏ yā kŭ ma è kŭ yā kŭ ma màao o gbē sīnda pínkine.

16 Akŭ à pì bón maten dā dŏ, mà fute mà da'ite ke ma durunnanŏ ni kēma kŭ à sísinaao.

Pɔlu zīna buri pāndenŏ kīnaa

17 Kŭ ma era Yurusalemu, maten adua ke Luda onn, akŭ ma wégupu è.

18 Ma Dikiri è, à òmenε mà ke likalika mà bo Yurusalemu, zaakŭ gbēnŏ ni yā kŭ maten o a musu síro.

19 Akŭ ma pì Dikirine, ò dŏ sānsān kŭ madigŏ gē aduakekpe kŭ aduakekpenwo de màgŏ a náanikerinŏ ká kpésiran ògŏ n gbē.

20 Kŭ òteni à sèedade Sitivī de sŏ, makŭ má kú gwe ma ze kŭ a dèrinŏ má n utanŏ kŭnañe.

21 Akŭ Dikiri pimenε mà gé, áni ma zī ari buri pāndenŏ kīnaa zāzā.

Pɔlu bi Romu gbēme

22 Ò sã kpà a yāi ari à gèε à kà buri pāndenŏ yā pìia, akŭ ò nà wikia ò pì: À a de! Gbē dí taka kunna zé vīro!

23 Òten wiki lé òteni n utanŏ kpuke òten bùsutiti fā musu.

24 Akŭ Romu sozanŏ gbē zŏkŏ pì ò gē kŭ Pɔluo n bùran, ò a gbē kŭ flāao ari à yāpura o ò le ò yā kŭ òten wiki dŏa a yāi ma.

25 Kŭ òten Pɔlu onŏ poro de ò a yī, à pì soza bàde kŭ à kú gwenε: Á a zé vī à Romu gbē gbē yākpatekena sari yá?

26 Kŭ sozaa pì yā pì mà, à gèε à pì n gbē zŏkŏne: Bón ĩni keε? Gbē pì bi Romu gbēme.

27 Akŭ gbē zŏkŏ pì sù à Pɔlu là à pì: N òmenε, Romu gbēme n ũ yá? À wèa à pì: Ee.

28 Akŭ gbē zŏkŏ pì pìne: Ma ogŏ dasi kpàme, akŭ ma gŏ Romu gbē ũ. Akŭ Pɔlu pìne: Makŭ sŏ ò ma i a ũme.

29 Akŭ gbē kŭ ò yei ò yā lalaa yānŏ bòru kpe gŏnŏ. Kŭ gbē zŏkŏ pì dŏ kŭ Pɔlu bi Romu gbēme, vīna a kŭ kŭ à tò ò mŏ kàa yāi.

Yuda gbānadenŏ yākpatekena kŭ Pɔluo

30 A gu dŏ kŭ gbē zŏkŏ pì ye à yā kŭ Yudanŏ sùo sānsān ma, à mŏ pòroa, akŭ à sa'orikinŏ kŭ Yuda gbānadenŏ kākara à sù kŭ Pɔluo n are.

23

1 Pɔlu wé pè gbānadenŏa à pì: Ma gbēnŏ, yāke teni ma swè vī Luda arero ari kŭ a gbārao.

2 Akŭ sa'oriki Anania ò a dogarinŏne ò a lé a léa.

3 Akŭ Pɔlu pìne: Luda n lé se, bisāsiri kaka né. N vutena nten yākpate ke kŭmao doka musu, akŭ mŏkŏn sŏ n bo a kpe, n pì ò ma lé.

4 Akŭ dogari pinŏ pì: Mŏkŏmmε nten Luda sa'oriki sŏsŏ le yá?

5 Pɔlu pì: Gbēnŏ, má dŏ sa'orikinlo, zaakŭ ò kè Luda yān ò pì òsun ó bùsu gbānade tó vāni síro.

6 Pɔlu dŏ kŭ gbānade pinŏ gbēkenŏ bi Sadusinŏme, n gbēkenŏ sŏ Farisinŏ, akŭ à ònne gbāngbān: Ma gbēnŏ, Farisin ma ũ, Farisinŏ nén ma ũ. Gènŏ vuna tāmaa kŭ má vī yāin áten yākpate ke kŭmao.

7 Kŭ à yā pì ò, Farisinŏ kŭ Sadusinŏ fùte kŭ kŏ kŭ lékpakŏao, akŭ kŏkakararinŏ kpàate leu pla.

⁸ Sadusinŏ dì pi gènŏ dì vuro, akūsŏ malaikanŏ kŭ nininŏ kunlo. Farisinŏ sŏ ò zè kŭ yā pìnŏ pínki.

⁹ Ò zuka gbāna kà n̄ té, akŭ Farisi kŭ òdi doka dańne kenŏ fùte kŭ lékpakŏa gbānao ò pì: Ódi yā vāni ke le gbē diaro. Tó nini ke malaika mé à yā òne sŏ bi?

¹⁰ Kŭ lékpakŏa kè gbāna, sozanŏ gbē zŏkŏ ten vīna ma de gbēnŏ sún Pŏlu ke yákiyakiro yāi, akŭ à ò a sozanŏne ò kipa ò gē n̄ té ò a kŭ ò gé kāao n̄ bŭran.

¹¹ Zī birea gwāani Dikiri bò à sù Pŏlua à pì: N̄ laakari kpáte! Lákŭ n ma yā ò Yurusalemu la nà, séde n̄ o Romu dŏ.

Lékpakūsŭna Pŏlui

¹² Kŭ gu dŏ, Yuda kenŏ kākara asiri gŭn ò la dà ò pì oni pŏ blero oni í miro ari ò gé Pŏlu deo.

¹³ Lékpakūsŭrii pìnŏ de gbēnŏn buplala.

¹⁴ Ò gèe sa'orikinŏ kŭ gbē zŏkŏnŏ kīnaa ò pìńne: O s̄i kŭ Ludao o pì tó ódi Pŏlu dero, tó o pŏ blè, Luda láari bowá.

¹⁵ Ákŏnŏ kŭ gbānadeno á pínki à gé à o sozanŏ gbē zŏkŏne à suáre kŭ Pŏluo lákŭ ò pi á ye à a yānŏ tàasi ká tera de a káakupŏla bà. Ókŏnŏ sŏ ónigŏ kŭ soru gŭn ò a de zén ari àgŏ gé ká la.

¹⁶ Kŭ Pŏlu dāre négŏgbē n̄ yā kŭ ò gŏgŏ p̄i mà, akŭ à gèe à gèe sozanŏ bŭran à ò Pŏlune.

¹⁷ Akŭ Pŏlu soza bàde sisi à p̄ine: N̄ gé kŭ kefenna dio á gbē zŏkŏ kīnaa, zaakŭ à ye à baaru ke kpáne.

¹⁸ Akŭ à a sè à gèe kāao n̄ gbē zŏkŏ kīnaa à pì: Pŏlu kŭ ò a dà kpén ma sisi à kúte kèmenne mà su n kīnaa kŭ kefenna dio. À yāke vī à ye à onne.

¹⁹ Akŭ gbē zŏkŏ p̄i kefenna p̄i kŭ a ŏa à gèe kāao gukpado n̄ pla, akŭ à a là à pì: Bó yān n̄ vī ò omenee?

²⁰ Akŭ à pì: Yudanŏ mé ò lé kpākūsŭ, ò ye ò kúte kenne n̄ su kŭ Pŏluo n̄ gbānadene zia, lákŭ ò pi ò ye ò a yā gwa tera de a káakupŏla bà.

²¹ N̄sun weńnero, zaakŭ n̄ gbēnŏ teni a dā zén ò de gbēnŏn buplala. Ò la dà ò pì oni pŏ blero oni í miro ari ò gé a deo. Ò soru kè kò, n yān n̄ s̄a d̄i.

²² Gbē zŏkŏ p̄i p̄i kefenna p̄ine: N̄sun tó gbēke dŏ kŭ n òmenero. Akŭ à a gbàre.

Pŏlu gbarena Sizaria

²³ Akŭ à soza bàde gbēnŏn planŏ sisi à p̄ine: À o soza fēnedade gbēnŏn wàa donŏne ò soru ke ò gé Sizaria ŏkŏsi úblegŏrŏ kŭ s̄ode gbēnŏn baaakŏ akurinŏ kŭ s̄aride gbēnŏn wàa donŏ.

²⁴ À sŏ yā kēke Pŏlune à dia à géo bŭsu gbē zŏkŏ Felisi kīnaa aafia.

²⁵ Akŭ à takada kēne à pì:

²⁶ Bŭsu gbē zŏkŏ Felisi, makŭ Kalaudiu Lisia ma takada díkīna kēne ma fŏ kpamma.

²⁷ Yudanŏ mé ò gbē díkīna kŭ ò ye ò a de. Kŭ ma a dŏ Romu gbē ũ, akŭ ma ge kŭ sozanŏ ma a s̄imma.

²⁸ Kŭ má ye mà a taari kŭ ò lèa ma, ma a sè ma ge kāao n̄ yākpatekerino kīnaa.

²⁹ Gwen ma dŏn kŭ taari kŭ ò lèa bi n̄ doka yāme, adi yā kŭ à kà ò a de ke ò a da kpésiran kero.

³⁰ Kŭ ò lé kpākūsŭi, ò a yā kpāni kèmenne, akŭ ma a gbàemma gŏnŏ ma ò yādenne ò gé kŭ a yāo n kīnaa gwe.

³¹ Akŭ sozanŏ kè lákŭ ò óńne nà ò Pŏlu sè ò gèe kāao Antipatari gwāani.

³² Kū gu dō, soza kū òten táa o gèseε pìnŋ Pɔlu nà sōdenŋne n̄ ɔĩ ò do káao arε, akū ò era ò tà n̄ bŋran.

³³ Kū sōdenŋ kà Sizaria, ò takada pì kpà bùsu gbě zōkō pìia, akū ò Pɔlu nàne a ɔĩ.

³⁴ Bùsu gbě zōkō pì takada pì kyó kè, akū à Pɔlu là bùsu kū à bòn. À mà kū Silisia bùsuun à bòn,

³⁵ akū à pìne: Tó gbě kū ò yā vī kŋnwonŋ sù, mani ma lákū oni o nà. Akū à pì ògō a dākpā Herɔdu kipakia.

24

Yudanŋ Pɔlu káarakpanaa

¹ Gɔrŋ sɔrŋo gbera sa'oriki Anania sù Sizaria kū gbě zōkō kenŋ kū dokadōri kū òdi pine Tetuluo. Ò sù Pɔlu káara kpá bùsu gbě zōkō kīnaa.

² Kū ò Pɔlu sīsì, Tetulu fùte àten yā daala à pì: Felisi, kū n arubarikaaŋ ò bùsu katena aafia. N zia laasunlena mé à ò bùsuu kè mana.

³ Òdi n tó nna sí ògō n sáabu kpá gu sīnda pínkin gɔrŋ sīnda pínki.

⁴ Kū má ye mà n yā gágaro, mani wé kemma n̄ sùru ke kūoo n̄ ó yā fítinna dí ma.

⁵ O è kū gbě pì bi guderiiε. Àdi yáketε da Yudanŋ té andunia gŋn pínki, à de donyīze éke kū òdi n̄ sīsì Nazeradēnŋ don'arēde ũ.

⁶ À ye se à Luda ɔn gbà lé, akū o a kū.

⁷⁻⁸ Tó n a lāla n zīda, ĩni taari kū ó lèa yápura dō.

⁹ Akū Yudanŋ yā'i kàra ò pì len yā pìnŋ de ε.

Pɔlu gina kū a zīdao Felisi arε

¹⁰ Akū bùsu gbě zōkō pì mī kè dékū Pɔlunε de à yā o. Akū Pɔlu pì: Lákū má n dō yákpatekeri ũ bùsu dí gŋn a wě dasi kè, a yāi mateni ma mibona yā o ma laakariia.

¹¹ Tó n gbèka, oni onne kū ma gena Yurusalemu mà donyī ke de gɔrŋ kuri awεεplalaro.

¹² Òdi ma e maten lékpakōa ke kū gběkeo Luda ɔnnlo. Òdi ma e maten yáketε da aduakεkpenŋ gŋn ke wēte gŋnlo.

¹³ Gbě pìnŋ ni fō ò taari kū ò lèma sèdade lennero.

¹⁴ Ma sì kū zé kū òten sīsì donyīze éke pì gŋnn maten do ó dizinŋ Ludai. Má yā kū ò kè Musa doka gŋn kū annabinŋ takadanŋ nánikena pínki.

¹⁵ Ma wé dŋ Ludai lán mókōnŋ bà, kū gbě mananŋ kū gbě vāninŋ ni vu n̄ pínki.

¹⁶ A yā mé à tò madìgō ma zīda toto gɔrŋ sīnda pínki de ma swě sŋngō vī Luda arε ke bisāsiri arero.

¹⁷ Ma wèkena kū ma bùsuuo gbera ma era ma su ma ɔ dàrīma ma sa ò

¹⁸ Luda ɔnn. Kū maten sa o ma gbàbonaa gbera, akū ò ma le gwe. Mádi gbēnŋ kákararo, yáketε kunlo.

¹⁹ Asia bùsu Yuda kenŋme yādenŋ ũ. Séde ò su ò yā bo kō lén n kīnaa.

²⁰ Tó lenlo, n̄ tó gbě kū ò kú lanŋ dà kū ò lèma gɔrŋ kū ò yákpate kè kūmao o.

²¹ Sé yā mèn do kū ma ònne kū kòto gbānao, gènŋ vuna yā musun òten yákpate ke kūmao.

²² Felisi Yesu zé bokŋtena dō, akū à lá kù Yudanŋ yāla à pì: Tó sozanŋ gbě zōkō Lisia sù, mani á yā mī deáre.

²³ À ò soza bàdenε àgō Pɔlu dākpā, ama à a gba zé à ĩam pá, à tó a gbēnŋ kpái.

Pɔlu kunna kpésiran Sizaria

²⁴ Gɔrŋ pla gbera Felisi sù kū a Yuda nanŋ kū òdi pine Durusilao. À Pɔlu sīsì, akū à Kirisi Yesu nánikena yā màa.

25 Pɔlu ten yā o manakenaa musu kū zīdakūnadōnaao kū yākpatekena kū àten suo, akū vīna Felisi kū à pì: Ñ fute ñ tá gĩa. Gɔɔ kū ma ɔ lè mani era mà n sísi.

26 Àten wé dɔ Pɔlui kū ani gusaregba daareme, akū àdigō a sísi gèn baaakō à su fàai bo kãao.

27 Kū à kè wè pla, Pɔsiu Fesutu vùte Felisi gēne ũ. Kū Felisi ye àgō nna kū Yudanɔ yāi, akū à Pɔlu tò dana kpésiran.

25

Pɔlu zè kū gena Siza kīnaao

1 Fesutu vutena kpatan gɔɔ aakō gbera à fùte Sizaria à gèe Yurusalemu.

2 Gwen sa'orikinɔ kū Yuda gbānadeno sù a kīnaa ò fùte kū Pɔlu yāo. Ò wé kèa

3 à sùru ke à tó Pɔlu su Yurusalemu. Zaakū ò zèo ò tankute kpákpane zén ò a demé.

4 Akū Fesutu pìinne: Pɔlu kú kpésiran Sizaria, makū sō mani tá gwe tera.

5 Á gbānade kenɔ su ò gé kūmao. Tó à yā vāni kème, áni o.

6 Fesutu kè kúnwo lán gɔɔ sɔraakō ke gɔɔ kuri taka bà, akū à èra à tà Sizaria. Kū gu dɔ, à vùte a tintinnwa à pì ò mó kū Pɔluo.

7 Kū ò sù kãao, Yuda kū ò bò Yurusalemunɔ likai, akū ò yā zōkō kū odi fō ò a sèedade lèronɔ dia dasidasi.

8 Pɔlu zè kū a zīdao à pì: Mádi taari ke Yudanɔ doka ke Luda onnɔero, ke Siza.

9 Fesutu ten wete àgō nna kū Yudanɔ, akū à Pɔlu là à pì: Ìni we ñ gé Yurusalemu de mà yākpate ke kúnwo gwe yā dínɔ musu yá?

10 Pɔlu pì: Siza doka kū à kù ò yākpate keomené aren má zen la. Mádi taari ke Yuda kenɔero lákū mɔkōn ní dō sãnsãn nà.

11 Tó ma taari kū à kà ò ma de kè, maten gi mà garo. Ama lákū mádi yā kū gbē dínɔ ten o ma musu ke kero nà, gbēke zé vī à ma kpámmaro. Gena Siza kīnaan ma zèo.

12 Kū Fesutu lé kpákūsū kū a gbēno à pì: Kū Sizame n zèo, a kīnaan Ìni gén.

Gena kū Pɔluo kína Agaripa kū Benisio aré

13 Gɔɔ pla gbera kína Agaripa kū Benisio sù Sizaria de ò fɔ kpá Fesutua.

14 Kū òten gɔɔ pla ke gwe yāi, Fesutu bò kū Pɔlu yāo kína pìine à pì: Gōgbē ke kú la kū Felisi a tò da kpésiran.

15 Kū ma ge Yurusalemu, sa'orikinɔ kū Yuda gbē zōkōno sùmené kū a yāo ò pì mà sùru ke mà yā daala.

16 Ma pìinne tó gbē kū ò sù kū a yāo dí zé le à kō e kū gbē kū ò yā vī lèlèno à yā wèmmaro, ókōno Romudenɔ odì a kpámmaro.

17 Kū o su la lèele, mádi zezero. Kū gu dɔ gōno, akū ma vute ma tintinnwa ma pì ò mōmené kū adeo.

18 Gbē kū ò taari lèaa pìno yā ò, odi yā vāni kū maten kpákpa o a musuro.

19 Ò yākete vī kãao ní donyīze yā musu kū gōgbē kū òdi pine Yesu yāo. À gà, akū Pɔlu zè kū a kunna wèndin yāo.

20 Ma bídi kè yā pì zé dōnaaa, akū ma a là tó à ye à gé Yurusalemu ò yā pì gōgōne gwe.

21 Akū Pɔlu pì Romu kīnan a zèo ògō a kūna. Akū ma pì ògō a dākpā ari màgō gé a gbare Sizaa.

22 Akū Agaripa pì Fesutune: Má ye mà gbē pì yā ma ma zīda. Akū Fesutu pì: Ìni yā ma a lén zia.

23 Kū gu dɔ Agaripa kū Benisio sù kū gakuri zōkōo, akū ò gè kōkakarakekpen kū soza gbē zōkōno kū wete gbē bèeredenɔ. Kū Fesutu yā ò, ò sù kū Pɔluo.

²⁴ Akū Fesutu pì: Kí Agaripa kū ákōnō kū á kú kūoo lanō pínki, a gbē dí è yá? Yuda kū ò kú Yurusalemunō kū gu dínō n pínki gbē pì yā sè ò sùoma, òten wiki léma ò pì à mana àgō kun doro.

²⁵ Makū sō, mádi e à yáke kè kū à kà ò a dero, akū lákū à zè kū Sizao nà, ma zεo mà a gbarεa.

²⁶ Mádi yā pì gbá dō gbasà mà takada kē kínane a yā musuro. A yā mé à tò ma su káao á are, atēnsa mōkōn kína Agaripa, de yálalanaaa gbera mà yā le mà kē.

²⁷ Zaakū purusuna gbarεmmana taari kū ò lèa sānsān onaa sari zé vī ma kīnaaro.

26

Pōlu a zīda yā bōkōtena kína Agaripa are

¹ Akū Agaripa pì Pōlunε: N zé vī n n yā o. Akū Pōlu ò sè à a zīda yā bōkōte à pì:

² Kí Agaripa, ma è ma mìnna kè, kū ma lè mateni ma zīda yā bōkōte n are gbāra taari kū Yudanō dīma pínki yā musu.

³ Atēnsa kū n Yudanō futεokarayā dō pínki kū n yāketenō. Abire yāi ma wé kēm̄ma n ma yā dí mamεne.

⁴ Yudanō ma kunna dō zaa ma né fīti zī naana zaa ma būsun ari Yurusalemu.

⁵ Ó ma dō à gī kè. Tó ò yei, oni fō ò o kū má kú ó donyīrinō gā kū à gbāna kū Luda yāo kū òdi pi Farisinō té.

⁶ Tera sà òten yākpate ke kūmao kū ma wé dō lé kū Luda sè ó dizinōneei yāi.

⁷ Ó buri mèn kuri awεεplanō dīgō do Ludai fānantē kū gwāanio wédōna léseña dokōnō pii. Kí, támaa pì yāin Yudanō fūtemai.

⁸ Bóyāin Luda gènō vunaa kèáre yāzesari ū sée?

⁹ Makū sō yā, ma zεo kū yā kū ani bo Yesu Nazera kpe pínkin manigō ke.

¹⁰ Len ma kè le Yurusalemu. Sa'orikinō ma gba zé, akū ma Luda gbēnō kà kpésiran dasi. Tó òteni n dede sō, ma lé dīgō kú a gūmmε.

¹¹ Madīgō gé aduakεkpe kū aduakεkpeo gèn baaakō, màgō wé tām̄ma mà gā nam̄ma de ò ledi kpá Yesui. Ma pō fēnańyī, akū madì gé wari dōm̄ma ari buri pānde wētεnōa.

Pōlu a Yesu zé sεna yā'onaa

(Zīr 9:1-19, 22:6-16)

¹² Abire yāi maten gé Damasuku kū doka kū sa'orikinō ma gbarεooo.

¹³ Kína, kū má té zén kū ifāntēo di mīdangura, ma gupura è à bō ludambe à damala kū ma gbēnō, à pásī de ifāntēla.

¹⁴ O lete zīte ó pínki, akū ma kōtoo mà ò òmεne kū Eberu yāo ò pì: Solu, Solu, à kè dera nten wé támaa? Lèzōna kū gbáo kyate sari ten wari dōmma fá!

¹⁵ Ma pì: Díme n ūu, Dikiri? Akū Dikiri pì: Makūmε Yesu kū nten wé taa ū.

¹⁶ N fute n zε. Ma bo ma summa de mà n sé ma zīkeri ūmε, ngō de yā kū n è kū yā kū mani mōnnεoo sèedade ū.

¹⁷ Mani n sura ba Yudanō ò kū buri pāndenō. Mani n zīm̄ma

¹⁸ de n n wé kēńne, ò kpe li gusirane ò are dō gupuraa, ò bo Setan gbānan ò gē Luda pón, de n durunnanō le à kēm̄ma, n baka gō kú kú Luda gbēnō ma nāanikena yāi.

Pōlu zīkena Yesune

¹⁹ Kí Agaripa, akū mé à tò mádi gí ludambe gbē kū à bō à sūma yāiro.

²⁰ Ma waazi kè Damasuku gīa kū Yurusalemuo, akū ma kè Yudea būsū gu sīnda pínkia kū buri pāndenō kīnaao. Ma òńne ò nèse lite ò are dō Ludaa, ò yā kū ani tó ò dō kū ò nèseε lite ke.

21 Abire yāin Yudanō ma kū Luda onn, ò ye ò ma de.

22 Luda kpányīn má kunwo ari kū a gbārao, akū má zena a sèedade ũ né fíti gbē zōkōnōne n pínki. Madi yā pānde oro, sé yā kū annabinō kū Musao ò à ke baasiro.

23 O pì Arumasihu ni wari le, àkū mé ani fute bona gan káaku à gupura yā o Yudanōne kū buri pāndenō.

24 Kū Pōlu teni a zīda yā bōkōte le, Fesutu wiki dōa à pì: Īa kāmman yā Pōlu? N dōna zōkō mé àteni n mī lite.

25 Akū Pōlu pì: Īa dí kāmāro, gbē bèere de Fesutu. Yāzeden maten o, akūsō yāpuramē.

26 Kí, lākū n yā birenō dō nà mani fō mà yā onne sūsu vīna sari. Má dō kū a ke dí ke n mī kpero, zaakū yā pì bi gukpado yānlo.

27 Kí Agaripa, n yā kū annabinō òo sī yā? Má dō kū n sī.

28 Akū Agaripa pì Pōlune: Gōrō fíti dí lén nten da ĩni fō n ma lite mà gō Yesude ũn yā?

29 Pōlu pì: Bee tera ke gikena má yei, tó Luda wè. Adi ke ndonlo, kū gbē kū òteni ma yā ma gbāranō n pínki, ò gō lākū má de nà mōkakōana dīnō baasi.

30 Akū kīna pì kū būsū gbē zōkōō kū Benisio fūte kū gbē kū ò kakarana gwenō.

31 Kū ò bōte, òten o'okōne: Gbē pì dí yā kū à kà ò a de ke ò a da kpésiran kero.

32 Akū Agaripa pì Fesutune: Tó gbē pì dí ze kū gena Siza kīnaao yāro, de óni fō ò a gbarē.

27

Gena kū Pōluo Romu gó'ite gūn

1 Kū ò zēo ò da Itali zén, akū ò Pōlu kū purusuna kpara kenō nà soza bàde kū òdi pine Yuliune a oī. À de soza gā kū òdi pì Siza sozanō don'arēdenō do ũ.

2 O gē gó'ite kū à bō Adaramitiumu gūn, àten bōte kū Asia būsū wētenō, akū o da zén. Masedonia būsū gbē Arisitaku Tesalonika kú kūoo.

3 Kū gu dō o ka Sidō. Yuliu Pōlu kūna kū nēsēdoo, akū à a gbà zé à gé a gbēno gwa, de ò kpái.

4 Kū o bo gwe, o ka í dagura. Kū ĩa ten daóle yāi, akū o do Sipiru būsūui kpe kpa.

5 Tāa'ona ísira dagura o do Silisia kū Pamfilia būsūnci, akū o ka Mira, Lisia būsūn.

6 Gwen soza bàde pì Alesandaria gó'ite kū àten gé Itali lén, akū à ó kán.

7 Gōrō kenō gūn ó tá būsā. O oī kà ari o ka Sinidu léa. Kū ĩa dí wewere ò gé sūsuro, o pāne o bo Kereti būsū kpe kpa Salamōne sare.

8 Osikanaa gūn óten pā Keretine, akū o ka gu kū òdi pì Gódōki Manan. A kāni kū wēte kū òdi pì Laseao.

9 Lākū o gī kē zén nà, ó gena are gō kari yā ũ, zaakū Yudanō léyīgōrō gē kō. A yā mé à tò Pōlu lé dāmāma

10 à pì: Gbēno, ma è tá dí ni su kū ásarū zōkōō kū kisirao. Adi ke gó pì kū a asonō adonlo, kū ókōnōme se.

11 Ama soza bàde góbdōri kū gódeo yā sī de Pōlu pōla.

12 Gu pì mana ò gó dōn ò bunsire blenlo, akū gbēno zē dasi kū ò era ò da zén ò tá. Ò ye ò ká Fenisi, wēte kū à kú Kereti ifālete kpa, tó ani sí ke ò bunsire ble gwe.

Zāga'īa futēna ísiralā

13 Kū ĩa buse fūte gēnōmidōki kpa, òten da ò fō ò n pōyeina kemē. Akū ò n gó pōro ò dà zén òten pā Keretine kānikāni.

14 Adi gĩ kero zàga'īa gbāna kũ òdi pi īa pāsī bò Kereti kpi kpa.

15 À gó litε, ódi f̄s ò are d̄o dorο, akũ o ḡs téi.

16 Kũ à ó kpá luan f̄itinna kũ òdi pi Kodai, à kèwá s̄ana f̄iti. Ōsikanaa ḡun o ó gó f̄itinna surabab̄o lè o kũ gwe.

17 Kũ ò sè ò ḡèo gó z̄sk̄o ḡun, akũ ò kèkε ò bàa d̄ò gó z̄sk̄o p̄ia. Kũ òten v̄ina ke Libia bùsu í s̄arara ḡēnane yāi, akũ ò gó kúra gb̄are ín ò ḡè té īai.

18 Kũ gu d̄ò, lákũ zàga'īa kpé àteni ó gó ȳipayīpa gbāngbān nà, akũ ò nà ason̄o zuzunaaa í ḡun.

19 A ḡro aak̄ode z̄i ò n̄ gó z̄ikεb̄on̄o b̄òte ò k̄òte n̄ z̄ida.

20 À kà ḡro ūgbangba if̄antē kũ susunεn̄o dí boro, īa pāsī p̄i kũ leḡuo dí kp̄atεro. Surabana t̄amaa kũ ó v̄i yā lākawá p̄inki.

21 O ḡro pla kè ódi le o p̄ó bl̄ero, akũ P̄olu f̄utε à p̄innε: Gb̄ēn̄o, tó a ma yā m̄ame yā, de ódi futε Kereti, kisira kũ ásarū d̄in̄o gbasa à ó léro.

22 Ari tera maten lé daáwa à laakari kp̄atε! Á gb̄ēke ni garo, sé gó p̄i yaka.

23 Ḡīa gwāani Luda kũ má de a p̄ó ū maten doi malaika bò à s̄uma

24 à p̄i: N̄sun v̄ina kero, P̄olu. Séde n̄ Siza are le. Luda gb̄ē kũ ò kú kũn̄wo gó ḡunn̄o b̄onnε aafia n̄ p̄inki.

25 A yā mé à tò gb̄ēn̄o, à laakari kp̄atε! Má Luda náani v̄i kũ ani ke lákũ à òmεnε nà.

26 Séde ò ká luan ke í s̄araran.

27 A ḡro ḡēro donsaride z̄i gwāani īa pāsī p̄i teni ó ḡatε Adariatiki íla ari tera. Akũ liz̄ando gó gb̄ēn̄o ten da o ka k̄ani kũ í baraomε.

28 Akũ ò bà ílgwab̄o gb̄are ín, ò è ḡāsākuru basiik̄o. Kũ à kè saa f̄iti ò gb̄are d̄o, ò lè a lòkotoo kà ḡāsākuru baaak̄o.

29 Òten kpana gb̄ēla v̄ina ke, akũ ò kúra m̄en siik̄o gb̄are gó p̄ro kpe, akũ òten adua ke de gu d̄óm̄ma.

30 Gó gb̄ēn̄o ten zé wεtε ò b̄òte gó ḡun ò bàa lé, akũ òten gó surabab̄o p̄i kipa ò da íla, òten ke lákũ ò ye ò kúrano gb̄are gó are bà.

31 Akũ P̄olu p̄i soza bàdenε kũ a bàsariden̄o: Tó gb̄ē bireno dí ḡs gó ḡunlo, áni f̄s à boro.

32 Akũ sozan̄o gó surabab̄o b̄an̄o z̄òz̄ ò tò à l̄ete ín.

33 Kũ gu ye à d̄o, P̄olu kúte k̄ēn̄ε n̄ p̄inki ò p̄ó ble à p̄i: A ḡro ḡēro donsarin gb̄ara a ḡs lokona p̄oble sari.

34 Maten kúte k̄éare à p̄ó ble de à gb̄ana le à bo aafia. Bee á m̄ikā m̄en do ni létero.

35 P̄olu yā bire onaa gb̄era à burodii sè à Luda s̄ábu kp̄a gb̄ē s̄inda p̄inki w̄ara, akũ à è àten só.

36 N̄ gb̄ē s̄inda p̄inki laakarīi kp̄atε, akũ ò p̄ó bl̄e sà.

37 Ók̄on̄o kũ ó kú gó ḡunn̄o ó p̄inki o ka gb̄ēn̄on w̄a do kpé baaak̄o akuri awεsuddo.

38 Kũ ò p̄ó bl̄e ò k̄a, ò p̄oblewε b̄òte ò k̄a ín, de gó le à ke futa yāi.

Gó'ite yakanaa

39 Kũ gu d̄ò, ò s̄is̄īaa lè odi d̄ro. Kũ ò luankore è kũ bùsu'atē s̄arao, akũ ò z̄èo ò gé kũ ḡoo í s̄araran gwe, tó oni f̄s.

40 Ò kúrano p̄oro ò dà í ḡun, akũ ò b̄ali gó d̄ob̄ob̄on̄o bàa p̄oro ḡēn̄o. Ò gó are biza p̄oro īane, akũ ò m̄i p̄e gu s̄araa p̄ia.

41 Akũ ò s̄i bùsu'atēn d̄ōnaa sari, akũ gó z̄è gwe. Bùsu'atē p̄i gó are kũ ḡinḡin adi f̄s à ȳḡaro, akũ ís̄k̄ena kũ àten k̄aka kũ gb̄anao ten gó p̄ro kpe yaka.

42 Sozan̄o z̄èo ò purusunan̄o d̄ede, de n̄ gb̄ēke s̄un í kpá ò pitim̄maro yāi.

⁴³ Ama soza bàde ye à Pɔlu mì sí, akū à gĩ́nne ò ní pɔyeina ke. À pì íkparino dońne are ò kusi ía ò bikū,

⁴⁴ gbě kparano gɔ́ té ní kpe lí lèketeno ke gó kasono musu. Len gbě sında pínki í bara lè aafia le.

28

Pɔlu kunna Malata luan

¹ Kū o í bara lè aafia, o mà luan pì tón Malata.

² Bedeno ó sí kū yenyĩo manamana. Ò gbānake kpàwái, ò té sàa lèwεε, zaakū legū nà manaaa, akū ĩa bòte.

³ Pɔlu yàka kete kàkara à sù àten ká tén, pitiko kú a gūn. Kū té puusu a pà, à bò à Pɔlu sò a ɔa.

⁴ Kū bedeno mlèè pìi è dɔ a ɔa, ò pìkōne: Gbě bire bi gbēderiime yāpura. Bee kū à bikū í bara aafia, yāpura dí wεε àgɔ kunlo.

⁵ Ama Pɔlu mlèè pìi gbàke à dà tén, adi póke kenero.

⁶ Gbēno wé dɔi kū a ɔ ni ká à léte à ga gwe gñnɔme. Kū à gĩ kè, ò è póke dí a lero, akū ò lé lite ò pì, gbě pì bi tana zókɔ keme.

⁷ Gu pìi saren luan gbě zókɔ kū òdi pine Publiu be kunwa. À ó díte gɔɔ aakɔ à nibokenaa kèwεε kū yenyĩo.

⁸ Publiu de wútana kū mēwānao àten bādubādu ke. Akū Pɔlu gè a kīnaa à adua kēne, à ɔ nàa à a wèrekɔa.

⁹ Kū à kè le, luan pì gyāre kparano sù a kīnaa, akū ò wèrekɔa se.

¹⁰ Ò ó kpe tà manamana. Kū óten tá, ò zànaa kèwεε dɔ.

Pɔlu kana Romu

¹¹ Ó kunna luan pìi gūn mɔ aakɔ gbera o gē gó'ite kū à bunsire blè gwen o da zén. Gó pìi bò Alesandaria ò sika tānana sèedaa kèa.

¹² Kū o ka Sirakusi, o gɔɔ aakɔ kè gwe.

¹³ Bona gwe o do í léi ari o ge káo Regiumu. Kū gu dè ĩa bò gènnmidɔki kpa, a gɔɔ pladen o ka Putɔli.

¹⁴ Wéte pìi gūnn o Yesudenɔ lèn. Ò pì ò sùru ke ò azuma do ke kūńwo. O kè le, akū o da Romu zén.

¹⁵ Romu Yesudenɔ ó baaruu mà, akū ò sù daóle. Gbēkeno ó lé Apiu Eten, gbēkeno sɔ gu kū òdi pì Kipakimen'aakōn. Kū Pɔlu ní é, à Luda sáabu kpà a laakarīi kpàte.

Pɔlu waazikena Romu

¹⁶ Kū o ka Romu, ò Pɔlu gbà zé àgɔ kun adona kū soza kū anigɔ a dākpāo.

¹⁷ Gɔɔ aakɔ gbera Pɔlu Yuda gbē zókōno sisi. Kū ò kàkara, à pìnnε: Ma gbēno, mádi zā Yudanone yākearo. Mádi bo ó dizino futεokarayāke kpero, akū ò ma kū Yurusalemu ò ma kpa Romudenɔa.

¹⁸ Ò ma lala yāi odi yāke le ma musu kū à kà ò ma dero, akū ò ye ò ma gbarε.

¹⁹ Akū Yudanɔ bò ma kpe. Tilasi ma ze kū gena Siza kīnaao, adi ke má yā vī kū ma būsū gbēnonlo.

²⁰ A yā mé à tò ma á gbéka, de ò kɔ e mà yā o kááo, zaakū gbě kū Isarailano wé dɔi yāin ò m̀ dí kāmāi.

²¹ Akū ò pìne: Ódi takada ke le à bò Yudea būsun n yā musuro. Ó gbēke sɔ adi bo gwe à sùwεε kū n baaru vānioro.

²² O è à mana ò yā kū ní vī ma n lén, zaakū o mà òdi donyīze pì vāni bo gu sında pínkiame.

23 Ò gɔrɔ dìtekɔne kũ Pɔluo, akũ ò sù a kĩnaa ɔn kũ à kipan dasidasi. À ye ò a yãze dɔ Yesu yã musu, akũ à nà Musa dokaa kũ annabinɔ yãɔ, à kpata kũ à bò Luda kĩnaa yã òɔne à bòkɔteɔne zaa kɔnkɔ ari ɔkɔsi.

24 Gbɛkenɔ yã kũ àten onɔ zé lè, ama gbɛkenɔ gii.

25 Kũ òten kɛkɔa kũ lékpakɔao, Pɔlu yã mèn do kàraɔne à pì: Yã kũ Luda Nini dà annabi Isayanɛ à ò á dizinɔne bi yãpuramɛ, kũ à pì:

26 Ñ gé ò o gbɛ kũnɔne,
onigɔ sã kpá yákemanaa sari,
onigɔ gu gwa yãke'ena sari.

27 Ò nèse vĩro de òsun ɔndɔ kũro yã,
ń sã gbãna de òsun yã maro yã,
ń wé kukurena de òsun gu ero yã,
zaakũ ò ye ò are dɔma mà ń gba aafiaro.

28-29 A yã mé à tò, àgɔ dɔ kũ Luda gbɛnɔ zĩ kũ surabana yão buri pãndenɔa. Mɔkɔnɔmɛ oni sí.

30 Pɔlu kè kpé kũ àten fĩna bo gũn wè pla mámmam. Àdigɔ gbɛ kũ òdi su fàai bo kãaonɔ kũ ɔplapla ń pĩnki.

31 À kpata kũ à bò Luda kĩnaa yã waazi kèɔne à Dikiri Yesu Kirisi yã dàne kũ laakariio kpatena, gbɛke dí kpãnero.

ROMUDENŌ

Gbē sīnda pínki bi durunnakeriime 1:1-3:20
 Lákū Luda dì tó yā bo kúnwo nna nà 3:21-4:25
 Kunna gbē dufunŋ ū Kirisi gūn 5:1-8:39
 Yā kū Luda ten wete Isarailanŋ musu 9:1-11:36
 Yesudenŋ yākenaa 12:1-15:13
 Pɔlu fɔkpammaanaa 15:14-16:27

Pɔlu fɔkpana Romudenŋa

- ¹ Makū Pɔlu, Kirisi Yesu zòbleri, Luda ma sisi à ma díte a zìri ū, baaru nna
² kū à gīnake à a lé sè a annabinŋne ò kè a yān kpàri ū.
³⁻⁴ A Né Yesu Kirisi ó Dikiri yāme baaru nna pì ū. A bisāsirikē gūn à bò Dauda buri gūmmē. A ludaninikē gūn a bona gan mé à m̀wewē kū gbānao kū Luda Néme a ū.
⁵ Kirisi ma gba zé m̀gõ de a zìri ū buri sīnda pínkinē, de ò le ò a náani ke ò gõ a yāmarinŋ ū, de à tó bo.
⁶ Á kú gbē kū Yesu Kirisi n sísí à n sēnŋ té se.
⁷ Ma takada díkīna kēáre, ákōnŋ Romude kū Luda yeái à á sísí a gõ a gbēnŋ ū pínki. Luda ó De kū Dikiri Yesu Kirisio gbēke kēáre, à á gba aafia.
⁸ Káaku gīa ma Luda sáabu kè Yesu Kirisi gāi á pínki yā musu, kū á ludanaanikēnaa dà anduniala pínki yāi.
⁹ Tó maten adua ke gɔrŋ sīnda pínki, á yā dì sāmáguero. Ludame ma sèedade ū. Ápiin maten doi kū nèse m̀n doo mateni a Né yā baaru kpá.
¹⁰ Madigõ wé kea à zé kekemene lákū à yei nà de mà le mà su á gwa sà.
¹¹ Wésinaále ni teni ma de manamana, de mà le mà Luda Nini gba ke daágu á zīnipetena yāi,
¹² de á ludanaanikēna kū ma póo le à ó baadi gba swèe.
¹³ Ma gbēnŋ, má ye àgõ dõ kū madigõ gɔrŋ dite gèn baaakõ mà su á gwa,* de mà a zī gbè e á té lákū ma è buri pāndenŋ té nà, akū ari tera mádi zé ero.
¹⁴ Girikiyāmarinŋ kū Girikiyāmarisarinŋ n pínki, d̀rinŋ kū d̀risaridenŋ n pínki, n yā gõ ma yā ū.
¹⁵ Abire yāi ma m̀e wà mà baaru nna pì kpá ákōnŋ Romudenŋne se.
¹⁶ Madì wé'i kū kū baaru nna pì yāoro,† àkūme gbāna kū Luda dì gbē kū òteni a náani kenŋ sura bao ū, atēnsa Yudanŋ, n gbera buri pāndenŋ.
¹⁷ Baaru nna pìi dì owere lákū Luda dì tó yā bo kúnwo nna nà. À de ludanaanikēna yā ū adome, lákū ò kè Luda yān nà ò pì: Gbē kū Luda tò yā bò káao nna a náani kū àten ke yāi nigõ kun.

Bisāsirinŋ bi taaridenŋme Luda kīnaa

- ¹⁸ Zaa musu Luda dì a pɔfēna kipa bisāsiri kū n vānikēna dì zé zõ yāpuranenŋa n pākpaina kū n vānikēnaao yāi.
¹⁹ Yā kū oni fõ ò dõ Luda yā musu utenañero, Luda mé à yā pìi bònne gupuraa.
²⁰ Zaa gɔrŋ kū à andunia kàte, a gbāna kū àdi lákaro kū a ludakēna kū òdi e kū wéoro bò gupuraa a zīnŋ gūn swáswa. A yā mé à tò bisāsirinŋ kutekēna vīro.
²¹ Ò Luda dõ, ama òdi bèere líne a zéa ò a sáabu kpáro. N laasunnŋ kè pā, akū ò gõ gusiran n m̀sari yāi.‡

* 1:13 Zīr 19:21 † 1:16 Maa 8:38 ‡ 1:21 Efe 4:17-18

22 Ò ní zīda dìte ɔ̀ndɔ̀rinɔ̀ ũ, akū ò g̃s̃ ỹɔ̀nkɔ̀nɔ̀ ũ.

23 Òdi kúte bisāsiri kū òdi ganɔ̀ kū bānɔ̀ kū nɔ̀bɔ̀nɔ̀ kū pɔ̀ kū òdi t́aa o kū k̀uaonɔ̀ takanɛ Luda kū àdi garo g̃ɛnɛ ũ.

24 A yā má à tò Luda ní kpá gbāsīkenaai, de ò wé'isariyā ke kū k̃ɔo, lákū òdi a ni de ní n̄s̄ɛɛ gūn nà. §

25 Ò Luda yāpurade lilin kè kū ékeo. Òdi donyī ke Luda pɔ̀kenanɔ̀nɛ ò donyī Luda kū à pɔ̀ s̄inda pínki kè g̃ɛnɛ ũ. Arubarikaden a ũ gɔ̀ɔ̀ s̄inda pínki! Aami.

26 Abire yāi Luda ní kpá wé'isariyā nidɛnaaa. Bee ní nɔ̀gb̄ɛnɔ̀ yā kū òdi ke lilin kè kū yā kū òdi keroo.

27 Lemɛ se g̃ɔ̀gb̄ɛnɔ̀, ò yā kū òdi ke kū nɔ̀gb̄ɛnɔ̀ tò, òdi lukak̄si. G̃ɔ̀gb̄ɛ kū g̃ɔ̀gb̄ɛ òdi wé'isariyā ke kū k̃ɔo, òdi a gbè le ní zīdaa ní s̄atena lén.

28 Lákū odi we ò zè kū Luda d̄ɔ̀naaoro nà, akū à ní laasun kè lékperɛ, de ò yā kū à de ò keronɔ̀ ke.

29 Yā vāni s̄inda pínki p̄ekerɛm̄ma: N̄s̄ɛ p̄āsī, wākū, ĩnikena k̄ɔo, n̄s̄ɛg̃ɔ̀ba vīna k̄ɔo, gb̄ɛɛnaa, fitii, gb̄ɛblena kū manafikikɛnaao. Kɔ̀ɔ̀m̄ɔ̀ɔ̀denɔ̀m̄ɛ ní ũ,

30 gb̄ɛyakarinɔ̀, Luda ibɛɛnɔ̀, gb̄ɛ takikerinɔ̀, ȳg̃ɔ̀ɔ̀denɔ̀, ĩadārinɔ̀, vāni laa-sunlerinɔ̀, de kū dao yādarisarinɔ̀,

31 m̄isaridenɔ̀, náanisaridenɔ̀, gb̄ɛyāk̄erisaridenɔ̀, w̄ɛndasaridenɔ̀.

32 Ò d̄s̄ kū Luda dìte kū yā bire taka k̄erinɔ̀ kà ò ní d̄ɛɛ, ama òdi ze kū a kenanɔ̀ adoro, òdi té ká a k̄erinɔ̀gumɛ dɔ̀.

2

Luda ni yākpatɛ ke a zéa

1 Abire yāi m̄ɔ̀k̄ɔ̀n kū ndi gb̄ɛ pānde taari e, ní kutɛkena vīro. Tó n gb̄ɛ pānde taari è, n n zīda dà yāmmɛ,* zaakū m̄ɔ̀k̄ɔ̀n gb̄ɛtaari'eri ndi ke le se dɔ̀.

2 Ó d̄s̄ kū Luda yākpatɛkena kū yā bire taka k̄erinɔ̀ kun a zéamɛ.

3 M̄ɔ̀k̄ɔ̀n kū ndi yā bire taka k̄erinɔ̀ taari e, akū ndi ke se, nten da ĩni bo Luda yākpatɛkenan yá?

4 Ke nten d̄ɔ̀ke kū Luda nnakennɛna z̄ɔ̀k̄ɔ̀ɔ̀ kū a menao kū a s̄uruuom̄ɛ? Ní d̄s̄ kū Luda teni a nna kennɛ de ò n n̄s̄ɛ lite yāinloo?

5 N s̄agbāna kè, nídi n̄s̄ɛ litero, nten pɔ̀f̄ɛ kakaranyī ari Luda pɔ̀f̄ɛkipammana gɔ̀ɔ̀ zī, tó Luda yākpatɛkenaa kū gb̄ɛnɔ̀ a zéa bò gupuraa.

6 Ani fīna bo baadinɛ a yākɛnaaa. †

7 Gb̄ɛ kū òten gakuri kū b̄ɛɛɛo kū m̄ɛvānasario wetɛ, akūs̄ òten yā mana ke kū menanɔ̀ ni w̄ɛndi kū àdi lákaro le.

8 Gb̄ɛ kū ní zīda p̄oyeina ten doñnɛ arɛ ò ḡi yāpurai ò té yā vāninɔ̀ s̄ɔ̀, Luda ni pɔ̀f̄ɛ kū p̄ɛt̄ɛo kipaṁma.

9 W̄ɛt̄amma kū wāwāo ni yāvānikeri s̄inda pínki le, at̄ɛnsa Yudanɔ̀, ní gbera buri pāndenɔ̀.

10 Luda ni yāmanakeri s̄inda pínki gba gakuri kū b̄ɛɛɛo kū aafiaao, at̄ɛnsa Yudanɔ̀, ní gbera buri pāndenɔ̀.

11 Zaakū Luda òdi gb̄ɛke wé gwaro.

12 Gb̄ɛ kū à durunna kè Musa doka d̄ɔ̀naa sari ni kakatɛ le doka p̄i sari. Gb̄ɛ kū à durunna kè nana doka p̄i ɔ̀ s̄ɔ̀, Luda ni yākpatɛ ke k̄aao doka p̄i musumɛ.

13 Adi ke gb̄ɛ kū àten doka ma kū s̄ao mé à mana Ludanero. Gb̄ɛ kū àten zī kea mé ani bo mana.

14 Tó buri kū ò Musa doka d̄ɔ̀ronɔ̀ yā kū à k̄ɔ̀ s̄iɔo kè kū ní zīdao, ò doka vī ní zīdaaamɛ.

15 Ọten mɔwɛɛ kũ yā kũ à kú doka pìi gũn kú n̄ n̄esemme. N̄ laasun teni a yāpura o dɔ, zaakũ n̄ laasun m̄en doro, a kenɔ d̄i n̄ da yān, a kenɔ d̄i n̄ bon.

16 Lemε yākpatekεgɔɔ zĩ Luda ni yākpate ke kũ bisāsirinɔ yā kũ à utena n̄ n̄esen musu Kirisi Yesu gāi, lākũ baaru nna kũ maten kpá ò nà.

Yudanɔ bi dokadarisarinɔmε

17 Mɔkɔn Yuda inaa, n ze kũ n Yudakεo, n̄ Musa doka náani v̄i, n̄teni ãa d̄a kũ Ludaɔ.

18 N̄ Luda pɔyenyĩna d̄s kũ yā k̄ε à zé v̄io, kũ ò doka pìi dàdanne yāi.

19 N̄teni da n̄ de v̄inanɔ wéde ũ, gb̄ε kũ ò kú gusira gũnnɔ fitila ũ,

20 w̄esiradenɔ yādanneri ũ, gb̄ε dufunɔ kyódari ũ. N̄teni da Luda dokame d̄sna kũ yāpuraò m̄i ũ.

21 Mɔkɔn kũ ndi yā da gb̄ε pāndenɔne, b̄oyāi ndi da n zīdaneroo? N pì òsun kpāni oro, mɔkɔn ndi o se yá?

22 Nd̄i pi òsun zina kero, akũ ndi ke se yá? Nd̄i t̄ananɔ gya bo, akũ ndi n̄ kpé pónɔ kpāni o se yá?

23 Nd̄i ãa d̄a Luda doka musu, akũ n doka pìi danasari d̄i Luda tó yaka.

24 Zaakũ á yāin buri pāndenɔ d̄iḡs̄ Luda tó v̄ani sí lākũ ò k̄ε Luda yān nà.

25 Tó n̄ Luda doka kũna, akũ t̄òz̄s̄ àre v̄inne. Tó n̄di a yā da s̄oro, n̄ l̄εεε kũ gyɔf̄ɔrɔdenɔmε.

26 Tó gyɔf̄ɔrɔde Luda dokanɔ kũna, Luda ni gyɔf̄ɔrɔde pìi gwa l̄εεε kũ gb̄ε kũ à t̄òz̄s̄ z̄òoro?

27 Bee tó n̄ doka takada pìi kũna, akūs̄s̄ n̄ t̄òz̄s̄na, tó n̄di doka pìi daro, gyɔf̄ɔrɔde kũ à yā pìi kũna ni tó yā danla.

28 Kunna Yuda ũ yāpura bi m̄ebarayānlo, lemε t̄òz̄s̄na yāpura bi m̄ebarayān sero.

29 Kunna Yuda ũ yāpura bi n̄esegũnyāme, lemε dɔ t̄òz̄s̄na yāpura bi n̄esegũnyāme se. Luda Nini z̄ime, adi ke doka takada yānlo. Luda mé àdi gb̄ε bire taka s̄áabu kpá, adi ke bisāsirinlo.

3

1 Karana kpaten dena Yuda ũ v̄i? Àre kpaten t̄òz̄s̄na v̄i?

2 À karana v̄i z̄k̄s̄ yā s̄inda p̄inki gũn. Káaku ḡia Luda a yā n̄aĩne n̄ ɔĩme.

3 Kũ n̄ gb̄ekenɔ náani v̄iro, b̄ón abirekũ v̄i? N̄ kunna náani sari ni Luda náani gboro yá?

4 Oi! Lenlo! À tó Luda ḡs̄ yāpura v̄i, bee kũ gb̄ε s̄inda p̄inki bi ékedeme, lākũ ò k̄ε Luda yān nà ò pìi:

Tó n̄ yā ò, n̄ yā niḡs̄ zé v̄i,

tó n̄ yākpate k̄ε kũńwo, n̄ yā ni ble.*

5 Tó ó v̄anike d̄i Luda manake bo gupuraa, b̄ó yān óni oo? Óni pi Luda v̄ani kũ àdi p̄of̄ε kipawá yāin yá? Maten o lán bisāsiri onaa bàme.

6 Oi! Lenlo! Tó Luda yāze v̄iro, à k̄ε dera ani f̄s̄ à yākpate ke kũ anduniaoo?

7 Gb̄eke ni pi, tó a ékeke ten Luda náani kara, akūs̄s̄ àteni a tó bo, b̄oyāi ani yā daala lán durunnakerii bàa?

8 Tó n̄ ò le n̄teni pi ò yā v̄ani ke, yā mana ni bon. Gb̄ekenɔ ma tó v̄ani s̄i ò pìi len mad̄i o le. Luda yādanlana k̄s̄ s̄i kũńwo.

Gb̄eke manaro

9 T̄s̄! Ók̄s̄nɔ Yudanɔ ó s̄anan yá? Lenlo fá! Zaakũ ma Yudanɔ kũ buri pāndenɔ b̄òbo n̄ dàn n̄ p̄inki k̄s̄, n̄ p̄inki bi durunna z̄ònɔmε.

10 Ò k̄ε Luda yān ò pìi:

* 3:4 Zab 51:4

Gbēke manaro, bee mèn do.

11 Laakaride ke kunlo, Luda ki weteri ke kunlo.

12 Ò sàsá ń pínki ò gǝ dǝrɔɔ sari,
yāmanakeri ke kunlo, bee mèn do.†

13 Ń kòto de lán mira wēnaa bàme.

Òdi lénna keńne,
ń légbε bi pitiko sewεme,‡

14 yā ĩni kŭ gbēkanaao ń lé pà.§

15 Ò wāna kŭ gbēdenaao,

16 òdi suńyĩ kŭ kisirao kŭ wétāmmao,

17 ò aafia zé dǝro,

18 ń wé dǝgǝ Luda wé'i vīro.**

19 Ó dǝ kŭ Luda doka pínki de gbē kŭ ò na doka pì ɔĩno pó ũme, de gbē sǝnda pínki lé gǝ nakǝana, andunia gbē sǝnda pínki gǝ taaride ũ Luda kīnaa.

20 Zaakŭ gbēke ni bo mana Luda kīnaa doka pì kŭna yāiro.†† Luda doka mé àdi tó ò durunna dǝ.

Deran Luda dì tó yā bo kŭńwo nna nà

21 Deran Luda dì tó yā bo kŭńwo nna nà bò gupuraa sà, lákŭ a yā kēna Musa doka kŭ annabinɔ takadanɔ gŭn nà. Adi ke a doka kŭna yānlo.

22 Luda dì tó yā bo kŭńwo nna Yesu Kirisi náanikena yāime. Gbē kŭ àteni a náani ke sǝnda pínki pómε. Gbēke bona adoro,

23 zaakŭ baadi durunna kè, ò kŭa Luda gakurii.

24 Luda dì tó yā bo kŭńwo nna gba ũ a gbēke yāi kŭ Kirisi Yesu kŭ à ń bó gbānao.

25 Àkŭme Luda kpà durunna kútekebo ũ gbē kŭ òteni a aru náani kenɔne, de à mó baadi pínkine kŭ adì yā ke a zéaame. À mena yā, adi durunna zĩno yā daro,

26 akŭ à mòńne tera kŭ adì yā ke a zéa. Deran Luda dì yā ke a zéa nàn gwe, akŭsǝ àdi tó yā bo kŭ Yesu náanikerinɔ nna.

27 Bisásirinɔ ni fǝ ò ĩa dǝ dǝ yá? Abirekŭ ni sí kero. Bóyāii? Zaakŭ à de zĩkena dokaa yā ũro, Yesu naanikena yāme.

28 Zaakŭ ma è yā dì bo kŭ gbēo nna Yesu náanikena yāime, zĩkena dokaa baasi.

29 Luda bi Yudanɔ Ludame ntēne yá? Buri pāndenɔ Ludan seroo? Ee, buri pāndenɔ Ludame do.

30 Zaakŭ Luda mèn dome. Ani tó yā bo kŭ gbē kŭ à tǝo zǝo nna a náani kŭ àten ke yāime, akŭsǝ ani tó yā bo kŭ gyɔfɔrɔdeo nna a náani dokɔno pìi musu.

31 Óten doka da póke ũro ludanaanikena yāin yá? Lenlo, óten gbāna kpáame.

4

Yā bò kŭ Ibrahĩo nna ludanaanikena yāi

1 Ókɔno Yudanɔ, óni o derame ó dizi káaku Ibrahĩ yā musuu?

2 Tó Luda tò yā bò kǝao nna yā kŭ à kè yāi, de à à ĩadāyā lè, ama adi fǝ à dà Luda arero.

3 Deran ò ò nà Luda yānn? Ò pì Ibrahĩ Luda náani kè, akŭ Luda tò yā bò kǝao nna a náani kŭ à kè yāi.*

4 Fĩnabona zĩkeriine bi gbēkekennenaanlo, a ísimmame.

† 3:12 Zab 53:1-3 ‡ 3:13 Zab 5:9, 140:3 § 3:14 Zab 10:7 ** 3:18 Zab 36:1 †† 3:20 Zab 143:2, Gal 2:16 * 4:3 Naa 15:6, Gal 3:6

⁵ Bee tó gbě ten yáke kero, tó àten Luda kũ àdi tó yā bo kũ taaridenŋ nna náani ke, Luda ni tó yā bo kãao nna a náani kũ àten ke yāi.

⁶ Dauda gbě kũ Luda tò yā bò kãao nna yákekenaa sari arubarikalena yā ò à pì:

⁷ Arubarikadenŋ gbě kũ Luda pò kù ñ taarinŋla à ñ durunnaŋ kèrmanŋ ũ.

⁸ Arubarikaden gbě kũ Dikiri ni a durunna yā daro ũ.†

⁹ Arubarika bire bi gbě kũ à t̄ŋ z̄ p̄ome ado yá, ke gyɔfɔrɔde p̄ome dɔ? Ò pì Luda tò yā bò kũ Ibrahĩo nna, kũ à a náani kè yāi.

¹⁰ Deran Ibrahĩ de gɔrɔ kũ Luda tò yā bò kãao nnaa? À t̄z̄ona yá ke gyɔfɔrɔdeme? Adi t̄ z̄oro, gyɔfɔrɔdeme.

¹¹ Akũ à t̄ŋ z̄ s̄eda ũ, kũ Luda tò yā bò kãao nna a gyɔfɔrɔdekegɔrɔ yāi.‡ Len à de gyɔfɔrɔde kũ Luda tò yā bò kũnwo nnanŋ dizi ũ le ñ p̄inki ñ ludanaanikena yāi.

¹² À de gbě kũ ò t̄ŋ z̄onŋ dizi ũme dɔ. Adi ke ñ t̄z̄ona yāinlo, kũ ò té ó dizi Ibrahĩ ḡesegb̄ei yāime kũ à Luda náani kè a gyɔfɔrɔdekegɔrɔa.

Deran Ibrahĩ Luda náani kè nà

¹³ Luda lé s̄e Ibrahĩne kũ a burinŋ à pì, andunia ni ḡo ñ p̄o ũ.§ Adi ke a doka kũna yāinlo, kũ Luda tò yā bò kãao nna a náani kũ à kè yāime.

¹⁴ Tó gbě kũ ò doka kũnanŋ mé oni kí ble, akũ ludanaanikena àre v̄iro, akũs̄o Luda léseŋa kè p̄ap̄a,**

¹⁵ zaakũ doka ò su kũ Luda p̄of̄ome. Gu kũ doka kunlo, taari òiḡo kú gwero.

¹⁶ A yāi pò kũ Luda a lé s̄e lena bi a náanikena yāme, de àḡo de a gb̄eke yā ũ. Léseŋa pì s̄o bi Ibrahĩ buri p̄inŋ p̄ome ñ p̄inki, adi ke gbě kũ ò Musa doka kũna ñt̄enonlo, kũ gbě kũ òten Luda náani ke lán Ibrahĩ bànome dɔ. Ibrahĩ bi ó p̄inki dizime.††

¹⁷ À de ó dizi ũ Luda k̄inaa, lákũ ò kè Luda yān nà. Luda pì a a òte buri dasinŋ dizi ũ. Ibrahĩ Luda kũ àdi w̄endi kpá ḡenŋa à tó pò kũ ò kun yāronŋ ḡo kun‡ náani kè.

¹⁸ À Luda náani kè à wé ò pò kũ gb̄eke wé òiroi, akũ à ḡo buri dasinŋ dizi ũ lákũ Luda òne nà à pì, leme a burinŋ niḡo de le.§§

¹⁹ Ibrahĩ kà lán w̄e bas̄oro taka bà. Bee tó à laasun le a ḡogb̄ekeb̄osaria kũ Sara né'is̄o tatanaao, a ludanaanikena dí busaro.***

²⁰ Adi sika ke lé kũ Luda s̄en̄eero, adi gí Luda náani keiro, akũ à gb̄ana le a ludanaanikena à Luda tó bò,

²¹ zaakũ à ò kũ à yā futena v̄iro, Luda ni f̄o à lé kũ à s̄e pì ke.

²² Abire yāin Luda tò yā bò kãao nna.

²³ Òdi yā bona kãao nna pì kè a yāi adoro,

²⁴ ò kè ók̄onŋ kũ Luda ni tó yā bo kũoo nnanŋ yāime dɔ, ók̄onŋ kũ óten Luda kũ à ó Dikiri Yesu f̄ute bona gan náani kenŋ.

²⁵ Luda a kp̄ánma de à le à ó taarinŋ k̄ewere yāime, akũ à a f̄ute kũ w̄endiio, de yā le à bo kũoo nna yāi.

5

Kena nna kũ Ludao

¹ Lákũ Luda tò yā bò kũoo nna nà a náani kũ óten ke yāi, ó nna kãao sà ó Dikiri Yesu Kirisi gāi.

† 4:8 Zab 32:1-2 ‡ 4:11 Naa 17:10 § 4:13 Naa 17:4-6, 22:17-18, Gal 3:29 ** 4:14 Gal 3:18 †† 4:16 Gal 3:7 ‡‡ 4:17 Naa 17:5 §§ 4:18 Naa 15:5 *** 4:19 Naa 17:17

² A náanikenaa gūn o zé lè a gāi o gē Luda gbēke kū ó kúoo pìi gūn, akū óten pɔnna ke kū Luda gakuri kū ó wé dɔio.

³ Adi ke abiren adoro, óten pɔnna ke kū ó warikenaa dɔ, zaakū ó dɔ kū wari dī su kū menao,

⁴ mena dī su kū dà manao, dà mana dī su kū tãmaaa,

⁵ tãmaa sɔ àdī ó néro, zaakū Luda a yenyī dà ó nēsɛn a Nini kū à ó gbá gāi.

⁶ Ó gbãnasarike gūn Kirisi gà ókɔnɔ yãvãnikerinɔ gēne ũ gɔɔ kū Luda dītea.

⁷ Gana gbē mana gēne ũ aragaro. Ke gbēke ni we à ga gbē mana gēne ũ gwɛɛ,

⁸ akū Luda m̀wɛɛɛ deran á yewái nà, zaakū ó durunnadeke gūnn Kirisi gà ó gēne ũ.

⁹ Lákū yã bò kúoo nna nà sà a aru yāi, a ó sina Luda pɔfɛa a gāi sika vī dɔ yá?

¹⁰ Yã ó ĩni kū Ludaome, akū o ke kãao nna a Né gana yāi. Lákū o ke kãao nna nà sà, ó surabana a kunna wèndiio yāi sika vī dɔ yá?

¹¹ Adi ke adikĩname adoro, óten pɔnna ke kū Ludao dɔ ó Dikiri Yesu Kirisi kū à tò o ke kãao nna gāi.

Kirisi yã lekɔana kū Adamuo

¹² Gbē mèn do yāin durunna gè andunia gūn,* akū durunna ga ì.† Leme dɔ ga kú gbē sīnda pínkia, kū gbē sīnda pínki durunna kè yāi.

¹³ Durunna kú andunia gūn de Musa doka gɔ gé su. Gɔɔ kū doka kunlo, Luda dí durunna yã daro,

¹⁴ ama sena zaa Adamua ari à gèe pé Musaa ga kí blè gbē sīnda pínkia, bee gbē kū odi durunna ke lán Adamu sātɛna bàronɔ. Adamu bi gbē kū ani su takame.

¹⁵ Ama Luda gba ni sí lekɔa kū Adamu taarioro, zaakū lákū gbɛnɔ gà dasi nà Adamu ado sātɛna yāi, Luda gbēke kū a gbao kū à kà gbɛnɔa dasi Yesu Kirisi ado gbēke yāi de abirekūla.

¹⁶ Luda gba ni sí lekɔa kū gbē mèn do durunna p̄ioro. Taari mèn do p̄i mé à sù kū yãkpatɛkenaa, akū yã vùte bisãsirinɔa. Taarinɔ sù kū Luda gbao, akū yã bò kū gbɛnɔ nna.

¹⁷ Lákū Adamu ado taari mé à tò ga sù à kí blè nà, Yesu Kirisi ado yã kū à sùo zɔkɔ de abirekūla. Abire yāi gbē kū Luda gbēke kèĩne, kū à tò yã bò kūĩno nna gba ũnɔ ni kí ble wèndii gūn.

¹⁸ Abire yāi lákū taari mèn do p̄i tò yã vùte buri sīnda pínkia nà, leme dɔ yãmanakɛna mèn do p̄i dī tó buri sīnda pínki bo mana le ò wèndi le.

¹⁹ Lákū gbē mèn do sãgbãna mé à tò gbɛnɔ gò durunnadenɔ ũ dasi nà, leme dɔ gbē mèn do yãmana ni tó gbɛnɔ bo mana dasi.

²⁰ Doka sù de taari le àgɔ kara yāime. Ama kū durunna kàra, Luda gbēke kàra de abirekūla.

²¹ Lákū durunna kíblɛnaa sù kū gao nà, len dɔ Luda gbēke kíblɛnaa dī tó ò bo mana le, ò wèndi kū àdī lákaro le ó Dikiri Yesu Kirisi gāi.

6

Kunna Kirisi gūn

¹ Óni o derameɛ? Óni gí ògɔ durunna ke de Luda gbēke le àgɔ karan yá?

² Oi! Lenlo! Ókɔnɔ kū ó de gɛnɔ ũ durunna yã musu, à kè dera ónigɔ kpé ògɔ durunna ke dɔɔ?

³ Ókɔnɔ kū o da'ite kè Kirisi Yesu p̄i ũnɔ, á dɔ kū ó lɛɛɛ kãao a ga gūnloo?

⁴ O ga kãao da'itekɛnaa gūn, ò ó vī kãao de ògɔ kú kú wèndi dufuo, lákū Kirisi bò gan kú a De gbãna gakurio à kun nà.*

* 5:12 Naa 3:6 † 5:12 Naa 2:17 * 6:4 Kɔl 2:12

- 5 Lákū o gō kãao mē dokōnō ũ a ga gūn nà, len óni gō kãao le a vunaa gūn se.
 6 Ó dō kū ó dà zī gà kãao lía, de ó mē durunnade kakate òsun zò ble durunnane dorō,
 7 zaakū gbē kū à gàa bò durunna yāmmē.
 8 Lákū o ga kū Kirisio nà, ó a náani vī kū ónigō kú kãao dō.
 9 Ó dō lákū Kirisi bò gan nà, ani ga dorō, ga gbāna vīa dorō.
 10 Zaakū gana kū à gà, à gà durunna yā musu gēn dome, kunna kū à kun tera sō, à kun Luda pō ũmē.
 11 Len ákōnō se, à á zīda dite gēnō ũ durunna yā musu le, ánigō kun Luda pō ũ Kirisi Yesu gūn.
 12 Abire yāi àsun tó durunna kí ble á mē kū ani gaa á dà vāni doáre are dorō.
 13 Àsun á mēguke kpá durunnaa vānikēbō ũro. À á zīda kpá Luda gbē kū ò bò gan ò kunō ũ, à á mēgunō kpáa yāmanakēbōnō ũ.
 14 Àsun tó durunna gō gbāna vīáwa dorō, zaakū á na doka oīro, séde Luda gbēke.

Yāmanakēna zōnō

- 15 Deran gwee? Lákū ó kú doka oī dorō nà, séde Luda gbēke oī, ónigō gí durunna ken yá? Oi! Lenlo!
 16 Á dō kū tó a á zīda kpà gbēa áten mì natēne, á de ade zò ũroo? Tó durunnan a á zīda kpàa, áni game. Tó a mì nàte Ludane sō, áni bo mana.
 17 O sáabu kē kū Ludao, zaakū durunna zōnōn á ũ yā, akū a mì nàte yā kū ò dàáre zéazeane kū nēse mēn doo.
 18 A bo durunna yān, a gō yāmanakēna zōnō ũ.
 19 Matēn yā pì o lákū bisāsiri yā'onaa bà á gbānasarike yāime. Lákū a á mēgunō kpà yā pāpākēna kū yā vānio zōnō ũ a yā vāni kē nà, len tera dō à á mēgunō kpá manakēna zōnō ũ de á kunna gō adona.
 20 Kū á de durunna zōnō ũ yā, á bàka kú kū yāmanakēnaaoro.
 21 Àre kpaten a lè yā kū a kē yā kū à kēare wé'iyā ũ teranō musuu? Yā pìno lakana bi game.
 22 Tera sà lákū a bo durunna yān nà áten do Ludai, á àreen kunna adona ũ, a lakana sō bi wēndi kū àdi lárarome.
 23 Durunna làada bi game, ama gba kū Luda dàwēre kunna ó Dikiri Kirisi Yesu gūnn wēndi kū àdi láraro ũ.

7

Ó kú Musa doka oī dorō

- 1 Ma gbēnō, matēn yā oáre lán gbē kū ò Musa doka dōnō bà. Á dō kú doka iko vī gbēa gōrō kū à kun kū wēndiionloo?
 2 Len doka pì nōzāre yī a zāne le gōrō kū à kun kū wēndiio. Tó a zā gà, akū doka pìi dì poroa.
 3 Gōrō kū a zā kun, tó à gō gō pānde pō ũ, oni pine zinakeriime. Tó a zā game sō, doka pìi pòroaan gwe. Tó à gō gō pānde pō ũ sà, abirekū bi zina yāme dorō.
 4 Len ákōnō se ma gbēnō, a ga doka musu Kirisi mēe gāi, akū a gō gbē kū à vū gan pì pō ũ, de ò le ò karana le Luda pō ũ.
 5 Kū ó dàa dōwēre are yā, doka mé à tò durunna ni ó kū ó mēe gūn, akū o karana lè ga pō ũ.
 6 Tera sà o ga pō kū à ó kū zò ũ pì yā musu, o bo dokan, akū óten do Ludai a Nini zé dufu gūn, adi ke doka takada zé zī gūnlo.

Doka kū durunnao

⁷ Óni pi deramεε? Luda doka bi durunna yá? Lenlo fá! Doka pì mé à tò ma durunna dǝ. Tó doka dí pì òsun pò ni deroro,* de má dǝ deran pónidena digǝ de nàro.

⁸ Durunna zeki lè Luda yāditenaa pìia, akū à tò pò sīnda pínki ni ma kū. Zaakū má doka dǝro, durunna demene yāke ūro.

⁹ Má kun yā doka sari, ama kū ma yāditenaa pìi mà, durunna vù in,

¹⁰ akū ma ga. Yāditena kū à de à wēndi kpáma pìi sùmene kū gao.

¹¹ Durunna zeki lè yāditenaa pìia, akū à kèke à ma de yā pìi gāi.

¹² Lemε doka pì kunna adona, akūsǝ Luda yāditenaa pì kunna adona, à zé vī akūsǝ à mana.

¹³ Yā mana mé à tò ma ga yá? Lenlo fá! De durunna le à bo gupuraa, à ga imene yā mana gāi, de ò durunna dǝ durunna ū yāditenaa pìi gāi.

Zìkana kū durunnao

¹⁴ Ó dǝ kū doka pì bò Luda kīnaame. Makū sǝ, dàden ma ū, má na durunna ǝī.

¹⁵ Madigǝ yā kū maten ke gbá dǝro, zaakū madì yā kū má ye mà ke kero, yā kū má ye mà keron madì ke.†

¹⁶ Tó yā kū ma kè dí kǝ sí kū ma poyeinaaoro, ma we kū doka pì mana.

¹⁷ Adì ke makū mé maten kero, durunna kū à kú ma gūmme.

¹⁸ Má dǝ kū yā mana kú ma gūnlo, ma dà manaro. Madigǝ ye mà yā mana ke, ama madì fǝ mà kero.

¹⁹ Yā mana kū má ye mà ke, madì kero. Yā vāni kū má yeiron madì ke.

²⁰ Tó yā kū má yeiron maten ke, adì ke makū mé maten kero, durunna kū à kú ma gūmme.

²¹ Ma è tó má ye mà a mana ke, a vāni mé àdi domene are.

²² Luda doka mé àdi kemene nna ma swèe gūn,

²³ ama ma è iko pānden kú ma mēe gūn, àdigǝ zì ká kū iko kū à kú ma laasun gūnwo, akū má na durunna iko kū à kú ma mēe gūn pì ǝī.

²⁴ Makū wēndade ina, dí mé ani ma sí ma mēe kū à ma kpa gai dí ǝī?

²⁵ Ma sáabu kè kū Ludao! Kū ó Dikiri Yesu Kirisi gbānao. Len má de zò ū Luda dokane ma laasun gūn le, akūsǝ má de zò ū durunna ikoone ma dàa gūn.

8

Zìblena kū Luda Nini gbānao

¹ Yākpatε ni gbē kū ò kú Kirisi Yesu gūnnǝ ble doro,

² zaakū kunna Kirisi Yesu gūn Luda Nini kū àdi wēndi kpámma gbāna ma bo durunna kū gao ikon.

³ Yā kū Musa doka dí fǝ à kèro bisāsiri gbānasarike yāi, Luda kè. À a zīda Né zì bisāsiri ū lán ókǝnnǝ durunnadenǝ bà durunna kērmāna yāi, akū à wé'i dà durunnaa a Né mēe pìi gāi,

⁴ de yā kū doka ten wete yāpura kewá, ókǝnnǝ kū ó dàa dī dowere are doro, sé Luda Nini.

⁵ Gbē kū ní dàa dī doñne arenǝ dī laakari dǝ ní dà yāa, gbē kū Luda Nini dī doñne arenǝ dī laakari dǝ Luda Nini yāa.

⁶ Dà donnena are bi game. Luda Nini donnena are bi wēndi kū aafiaaome.

⁷ Dà donnena are bi iberesena kū Ludaoome. Ade dī mì nate Luda dokanero, ani fǝ sero.

⁸ Gbē kū ní dàa dī doñne arenǝ yā dī ká Ludaguro.

* 7:7 Bon 20:17 † 7:15 Gal 5:17

⁹ Ákɔ̃nɔ s̃s̃, á dàa dì doáre arero, sé Luda Nini, tó à kú á gūn yāpura. Tó gbē Kirisi Nini vī s̃s̃ro, à kun Kirisi pó ũro.

¹⁰ Tó Kirisi kú á gūn, bee tó á mè de gè ũ durunna yāi, á nini kummε,* kū Luda tò yā bò kāáo nna yāi.

¹¹ Tó Luda kū à Yesu bò gan Nini kú á gūn,† Luda kū à Kirisi pìi vù gan ni wèndi kpá á mè kū à gàa pìia a Nini kū à kú á gūn gāi.

¹² A yā mé à tò ma gbēnɔ, tena ó dàai bi tilasinlo, poyeinaame.

¹³ Tó á té á dàai, áni game. Tó a á yā vāni kenanɔ m̃i dè kū Luda Nini gbānao s̃s̃, áni g̃s̃ kun.

¹⁴ Gbē kū Luda Nini dì doñne arenɔ mé ò Luda nénɔ ũ.

¹⁵ Zaakū nini kū àdi tó ò zò ble kū vīnaaon a lèro, Luda Nini kū à tò a g̃s̃ Luda nénɔ ũn á vī, akū odì ɔɔ dɔ Ludanε kū a gbānao ò pi: Baa, ó De.‡

¹⁶ Nini pìi dì o ó ninine kū Luda nénɔn ó ũ.

¹⁷ Lákū a nénɔn ó ũ nà, a túbiblerinɔn ó ũ. Luda túbiblerinɔn ó ũ, óni ble læle kū Kirisiomε. Tó o wari kè kāao, óni g̃s̃ kú kāao a gakuri gūn.§

Wédɔna Luda gakurii

¹⁸ Ma è óni f̃s̃ ò g̃rɔ d̃ík̃ina wari lek̃sa kū gakuri kū Luda ni boowere gupuraaro.

¹⁹ Luda pókɛnanɔ s̃inda pínki wé dɔ a nénɔ bona gupuraai lakanaa sari.

²⁰ Zaakū Luda tò a pókɛnanɔ gè p̃āp̃ākenaa gūn pínki** Adi ke ñ poyeinaanlo, Luda mé à kè le, de ñ wédɔinaa gūn

²¹ andunia bo yakana kū àten zò blenεe gūn, gbasā àg̃s̃ a z̃ida vī Luda nénɔ gakuri gūn.

²² Ó d̃s̃ kū Luda pókɛnanɔ s̃inda pínki ten nda kū wāwāo lán né'ipɔ bà ari tera.

²³ Adi ke abireme adoro, ók̃nɔ kū ó Luda Nini vī zenkpεke ũnɔ, óten nda kpāni se ari Luda g̃s̃ gé ó mè lite à ó sí a nénɔ ũ.††

²⁴ Luda ó sura bà de ò wé dɔ abirekūi. Pó kū ò è kū wéo bi wédɔina yān doro. Dí mé àdi wé dɔ pó kū à g̃inake à lèe?

²⁵ Tó ó wé dɔ pó kū ódi leroi s̃s̃, od̃ig̃s̃ a dā kū menaomε.

²⁶ Lemε s̃s̃ Luda Nini dì kpáwái ó gbānasarike gūn, zaakū ó aduakena d̃s̃ a z̃éaro, akū Luda Nini dì kúte kewere Ludanε kū ndana kū a yā gè onalao.

²⁷ Luda dì ñεε gūn e, akūs̃ à a Nini laasun d̃s̃, zaakū Luda Nini dì kúte ke Luda gbēnɔne lākū Luda yei ñame.

²⁸ Ó d̃s̃ kū yā s̃inda pínki dì bo mana gbē kū ò ye Ludainɔne, gbē kū à ñ sísi à ñ sé lākū àten wete ñanɔ.

²⁹ Zaakū Luda dìte zaa káaku kū gbē kū à g̃inake à ñ d̃nɔ bok̃sa kū a Néo, de àg̃s̃ de daudu ũ dakūna dasinɔ té.

³⁰ Gbē kū à ñ díte zaa káaku p̃inɔn à ñ sísi, akū à tò yā bò kū gbē kū à ñ sísi p̃inɔo nna, akū à tò gbē kū yā bò kúnwo nna p̃inɔ g̃s̃ gakuri vī.

Yenyī kū Luda vī kūoo Kirisi Yesu gūn

³¹ Óni o derame yā bireno musuu? Lákū Luda zè kūoo nà, dí mé ani f̃s̃ à kpáwεεε?

³² Lákū adi gí kū a z̃ida Néoro nà à a kpà ó pínki yāi, ani gí pó s̃inda pínki naawere gba ũ s̃i yá?

³³ Dí mé ani gbē kū Luda ñ séno káara keε? Luda mé àdi tò yā bò kúnwo nna.

³⁴ Dí mé ani yā daólaa? Kirisi Yesu gà, kū à de abirekūla à èra à f̃ute, à kú Luda ɔplai, àten kúte kenewere.

* **8:10** Yuh 6:63 † **8:11** 1Kɔ 3:16 ‡ **8:15** Maa 14:36 § **8:17** Gal 4:5-7 ** **8:20** Naa 3:17-19
†† **8:23** 2Kɔ 5:2-5

³⁵ Bó mé ani ó kĕkĕsa kŭ Kirisi yenyĩoo? Wari ke mè'ümmana ke wétámmana ke nà ke takasi ke kari ke fĕnĕda, n̄ ke ni f̄s yá?

³⁶ À kĕna Luda yān ò pì:

N yāi ó kú ga léi zaa kŏnkŏ ari ɔkŏsi,

òdi ó dite lán sã kŭ oni n̄ kùtu kpánŏ bà.††

³⁷ Yā bireŏ gŭn pínki ó de zìblerila kŭ gbĕ kŭ à yewái gbānao.

³⁸ Zaakŭ má d̄s sãnsãn kŭ ga ke wĕndi ke malaikanŏ ke tãnanŏ ke tera yā ke zia yā ke gbānadeno

³⁹ ke musu pónŏ ke zĩte pónŏ ke Luda pókĕna pāndenŏ, n̄ ke ni f̄s à ó kĕkĕsa kŭ yenyĩ kŭ Luda vī kŭooro kunna ó Dikiri Kirisi Yesu gŭn.

9

Luda Isarailanŏ sena a gbĕnŏ ũ

¹ Maten yāpura o Kirisi gŭmmĕ, mádi éke toro. Ma laasun dì we kŭ Luda Ninio se.

² Ma p̄sira kĕ z̄k̄s, ma nĕsĕĕ dìgŏ yakana gŏrŏ sĭnda pínki.

³ Mani f̄s mà wé ke Ludaa à ma bo Kirisi gŭn, à láari kĕma ma Isaraila dakenŏ gĕne ũ.

⁴ Mók̄nŏn Luda n̄ sé a néŏ ũ, * à a gakuri m̀n̄ne, a bàka kú kŭn̄wo, à a doka kpám̄ma, à donyĩkenaa dànnĕ, à lé sĕn̄ne.

⁵ Ò de Luda gbĕ káakunŏ burinŏ ũ, akŭsŏ n̄ buri gŭnn Kirisi kŭ à de gbĕ sĭnda pínkila bòn bisāsiri ũ. Àkŭmĕ Luda kŭ à kŭ ògŏ a sáabu kpá gŏrŏ sĭnda pínki ũ. Aami.

⁶ Adi ke yā kŭ Luda ò lĕte pānlo, zaakŭ Isaraila gbĕ sĭnda pínkimĕ Isaraila yāpura ũro.

⁷ Adi ke Ibrahĩ buri sĭnda pínkimĕ Ibrahĩ pì néŏ ũ Luda kĭnaaro, zaakŭ Luda ò Ibrahĩne à pì, Isaaku burinŏn onigŏ piñne a burinŏ ũ.†

⁸ Lemĕ adi ke né kŭ à n̄ í kŭ p̄yeinaaonŏmĕ Luda néŏ ũro, né kŭ à n̄ í Luda léseŏnaa musunŏmĕ buri pìnŏ ũ.

⁹ Zaakŭ Luda lé sĕ à pì: Mani era mà su ziki mandara'i, Sara ni né i gŏgbĕ ũ.‡

¹⁰⁻¹² Adi ke abire adoro. Luda dì gbĕnŏ sé lákŭ a p̄yenyĩnaa bàme, adi ke n̄ yākĕna yāinlo, kŭ à n̄ sísi yāimĕ. Lemĕ kŭ Rebeka sĭkanŏ n̄ò s̄i kŭ ó dizi káaku Isaakuo, ari àgŏ gé n̄ i, ari ògŏ gé yā mana ke a vāni ke, Luda pì Rebekane, a kŭ à bò káaku nigŏ né ũ gbĕ kpĕdenĕ.§

¹³ Lákŭ ò kĕ Luda yān nà ò pì:

Má ye Yakubui,

Isau sŏ, ma gii.**

¹⁴ Óni pì deramĕĕ? Yā vāni kú Luda kĭnaan yá? Lenlo fá!

¹⁵ Zaakŭ à pì Musane,

gbĕ kŭ á ye à sùru ke kãaon áni keo,

akŭsŏ gbĕ kŭ á ye à wĕnda d̄nen áni d̄ne.††

¹⁶ A yā mé à tò Luda gbĕnŏ sena dí bo bisāsirinŏ p̄yeinaa gáiro ke n̄ kokarikenan, à bò Luda sùru gŭmmĕ.

¹⁷ Zaakŭ Luda ò Firi'aunanĕ a yān à pì: Ma n̄ ka kpatan de mà a gbāna mo gbĕnŏne n̄ musumĕ, ò ma tó kpá andunia gŭn pínki.‡‡

¹⁸ Lemĕ gbĕ kŭ à ye à sùru ke kãaon àdi ke kãao lĕ, akŭsŏ gbĕ kŭ à ye à a sã gbāgbān àdi gbāgbā.

†† 8:36 Zab 44:22 * 9:4 Bon 4:22 † 9:7 Naa 21:12 ‡ 9:9 Naa 18:10 § 9:10-12 Naa 25:23

** 9:13 Mal 1:2-3 †† 9:15 Bon 33:19 ‡‡ 9:17 Bon 9:16

Luda pɔfɛ kũ a sùruuo

¹⁹ Á gbɛke ni ma la, bóyãi Luda ten gbɛnɔ taari le dɔɔ? Dí mé ani fɔ à gí Luda pɔyenyĩnaaii?

²⁰ Mɔkɔn bisāsiri ina, díme n ũ gbasá n yā sí Ludalaa? Oro ni a bòri la à pi: Bóyãi n ma bo lán dí bà yá?

²¹ Orobori zé vĩ à oro sãde kũ a sāsario bo kũ ɛ dokɔnɔ kũ à tòtooro?

²² Tó Luda ye à a pɔfɛ mɔ́nne de ò a gbãna dɔ, akũ à mɛna zɔkɔ kè kũ gbɛ kũ ò de à pɔfɛ kipańma à n kakatɛnɔ sɔ bi!

²³ Tó à abire pìi kè, de ókɔnɔ kũ à sùru kè kũoonɔ a gakuri zɔkɔ dɔ sɔ bi, ókɔnɔ kũ à gĩnake à ó kéke de ò gɛ a gakuri pìi gũnnɔ!

²⁴ Gbɛ kũ Luda n sísí à n sé pìnɔn ó ũ. Adi ke Yudanɔme ntɛnero, kũ buri pãndenɔme se.

²⁵ Lákũ Luda ò annabi Osea takadan nà à pì:

Buri kũ ò de ma gbɛnɔ ũronɔn mani pińne ma gbɛnɔ.

Buri kũ má yeńyironɔn manigɔ yeńyĩ.

²⁶ Gu kũ Luda pińne ò de a gbɛnɔ ũro,

gwen oni n sísí Luda Wèndide pì nɛnɔ.

²⁷ Isaya wiki lè Isarailanɔ yā musu à pì:

Bee tó Isarailanɔn dasi

lán ísirale bũsu'atɛ bà,

n kpara kũ à gò mé ani bo.

²⁸ Zaakũ Dikiri ni yā kũ à ò ke andunia gũn,

akũsɔ ani a mì de zɛnaa sarime.

²⁹ Lákũ Isaya gĩnake à ò nà à pì:

Tó Dikiri Zikaride dí ó buri kenɔ tó yāro,

de o gɔ lán Sɔɔmudenɔ bà,

de o ke lán Gɔmɔradenɔ bà.

Isarailanɔ gina Kirisi baaruui

³⁰ Óni pi derame sàa? Buri pãndenɔ ten wete Luda tó yā bo kũńwo nnaro, akũ à tò à bò kũńwo nna. À tò yā bò kũńwo nna a náani kũ ò kè yāi.

³¹ Isarailanɔ sɔ òten wete Luda tó yā bo kũńwo nna doka musu, akũ adi bo kũńwo nnaro.

³² Bóyãii? kũ ò ye Luda tó yā bo kũńwo nna n yãkenaaa yãime, adi ke a náanikena yãinlo. Ó gɛɛ sɔ gbè kũ àdi n pãtea

³³ lákũ ò kè Luda yān nà:

N gwa, maten gbè kũ àdi tó ò gè sí dite Zaiɔ,

gbèsi kũ àdi tó ò fu.

Wé'i ni gbɛ kũ à a náani kè kũro.

10

¹ Ma gbɛnɔ, yā kũ má yei ma swɛɛ gũn mateni a wé ke Ludaame Isarailanɔ surabana ũ.

² Mani fɔ mà n sèeda ke kũ ò kokari vĩ kũ Luda yāo, ama n wé kɛnaro.

³ Zaakũ ò dɔ deran Luda di tó yā bo kũńwo nna nàro, akũ òdigɔ wete yā bo kũńwo nna kũ n zĩda gbãnao. Deran Luda di tó yā bo kũńwo nna nà, odi wero.

⁴ Zaakũ Kirisi Musa doka lé pàpa, de yā bo kũ gbɛ sĩnda pínki kũ à a náani kèoname.

Surabana bi gbɛ sĩnda pínki pɔme

⁵ Deran doka di tó yā bo kũńwo nna nàn Musa ò a takadan à pì, gbɛ kũ à yā pìi kè mé ani wèndi le a gũn.

⁶ Lákũ ludanaanikena di tó yā bo kũńwo nna nà kɛna a yān à pì:

Ñsun o n nèsen ñ pi,
 dí mé ani gé ludambe à Kirisi kiparo,
 7 ke dí mé ani gé gyāwān à Kirisi bo ganlo.
 8 Yā kū à òon dí:
 Yā pì kú kúnwo kāni,
 à kú n lén kū n nèsεεo.*
 Ludanaanikena yā kū odi a waazi ken yā pì ũ.
 9 Tó n ò kū léo gupuraa kū Yesume Dikiri ũ, akūsō n sī n swèn kū Luda a bō
 gan, ani n sura ba.
 10 Zaakū yā pì sina n swèn mé àdi tó yā bo kúnwo nna, akūsō yā pì ona kū n
 léo mé àdi n sura ba.
 11 À kēna Luda yān ò pì, wé'i ni gbē kū àteni a náani ke kū zikiro.
 12 Yudanō kū buri pāndenō donadona kōnero, zaakū n pínki Dikiri
 dokōnōme, àdi karana ke gbē kū òdi a sísínōne n pínki.
 13 Zaakū Dikiri sísirinō ni bo n pínki.
 14 Deran gbēnō ni a sísi a náanikenaa sarii? Deran oni a náani ke a yāmanaa
 sarii? Deran oni a yā ma waazikerii sarii?
 15 Tó òdi waazikerinō zīm̄maro, deran oni waazi kéñne nàa? À kēna Luda yān
 ò pì: Baarunnakparinō suna dì kéñne nna fá!
 16 Ama adi ke gbē sīnda pínki mé à baaru nna pì sìro. Akū Isaya pì: Dikiri, dí
 mé à ó yā sīi?
 17 Lεme ludanaanikenaa dì bo a yāmana kīnaame, yā pì sō bi Kirisi yāme.
 18 Ma pì yóó! Odi manloo? Ò mà.
 N̄ kòtoo dà anduniala pínki,
 n̄ yā'onaa gèe ari zīte léa.†
 19 Ma pì yóó! Isarailanō dí dōro yá? Káaku gīa Musa pì:
 Mani tó ò gōba kpá kū buri kū ò de ma gbē ũronō,
 mani tó n̄ pō fē bisāsiri wésiradenō yā musu.
 20 Akū Isaya Luda yā ò kū kùgbānao à pì:
 Gbē kū odi ma ki weteronō mé ò ma le,
 ma a zīda mō gbē kū odi ma gbekaronōne.
 21 Isarailanō yā musu à pì:
 Zaa kōnkō ari okōsi ma ò dō buri sāgbānade kū ò fēna kūmaonōne.

11

Luda dí Isarailanō zukūnaro

1 Ma pì yóó? Luda a zīda gbēnō zùkūnan yá? Lenlo fá! Makū bi Isaraila burin
 ma ũ. Ibrahī burin ma ũ Biliaminu buri gūn.*
 2 Luda dí a gbē kū à gīnake à n̄ dōnō zukūnaro. Á Iliasu yā kū à kēna Luda
 yān díkīna dōroo? Kū à gèe kū Isarailanō yāo Luda kīnaa à pì:
 3 Dikiri, ò n annabinō dèdε, ò n gbagbakinō gbòro. Makū mé ma gō mado,
 akū òteni ma wεε.†
 4 Luda pì Iliasune derameε? À pì, á gbē kū odi kúte Baalineronō kūna a pō ũ
 gbēnōn dūbu suppla.‡
 5 Lεme dō n̄ gbē kpara kū Luda n̄ sé a gbēke gūnnō kpé kun ari gbāra.
 6 Lákū à n̄ sé a gbēke gūn nà, adi ke n̄ yākena yāinlo. Tó lenlo, de Luda gbēke
 nigō gbēke ũro.
 7 Deran gwee? Isarailanō dí yā kū òten wete lero, ama n̄ gbē kū Luda n̄ séno
 lè. N̄ gbē kū ò gōnō sā tàta,

* 10:8 Dok 30:12-14 † 10:18 Zab 19:4 * 11:1 Flp 3:5 † 11:3 1Ki 19:10 ‡ 11:4 1Ki 19:18

⁸ lákū à kēna Luda yān nà ò pì:
Luda iwεza dàñne,
akū n wé dí gu ero,
n sã dí yã maro ari kū a gbārao.

⁹ Dauda pì dɔ:

N dikpekεna gōñne tankute ũ à n kū,
à gōñne gēsiki ũ de à yã lúñne.

¹⁰ N wé sisi de òsun gu ero,
n wó gō kokona gɔɔ sīnda pínki. §

¹¹ Ma pì yó? Kū Isarailanɔ gēε sī, ò lète sãnsãnn yá? Lenlo fá! N taarinɔ yāin
Luda buri pāndenɔ sura bà, de Isarailanɔ gōba kpá kūñwo yāi.

¹² Lákū n taarinɔ mé à tò andunia karanaa lè nà, akūsō n funa mé à tò buri
pāndenɔ karanaa lè, oni n lé papana yã o dɔ yá?

Buri pāndenɔ surabanaa

¹³ Maten yã o ákōnɔ buri pāndenɔne sà. Lákū má de zìri ũ buri pāndenɔ kīnaa
nà, madì ãa dá ma zìrikena yã musu,

¹⁴ de mà a zīda burinɔ nèε vute ò gōba kpá, mà n gbēkenɔ sura ba.

¹⁵ Zaakū Luda gina Isarailanɔi mé à tò andunia kè kãao nna, tó à èra à n sí
dɔ, abire nigō de deramεε? Abire nigō bi wèndi ũ gènɔne.

¹⁶ Tó ò burapɔ káaku kpà Ludaa, a kpara gō arubarika pó ũme. Tó lí zīni de
Luda pó ũ, a gānɔn de a pó ũme se.

¹⁷ Luda kù lí yāpura gā kenɔ zōzō, akū à mɔkōn kū n de kùnne lí ũ pè a gbèn,
de ñgō kun kū kù lí mana zīni gbānao.

¹⁸ Nsun kù lí yāpura gā kū à zōzōnɔ gya boro. N ke dera nten ãa dāa? N kun lí
zīni yāime, adi ke lí zīni mé à kun n yāiro.

¹⁹ Ìni pi, à lígāa pìnɔ zōzō de à n pé n gbèn yāime.

²⁰ Lemε, ama à n zōzō kū odi a náani kero yāi. Mɔkōn sō, n zeki lè kū nten
Luda náani ke yāi. Nsun n zīda biro. N laakari ke!

²¹ Lákū Luda dí gí kù lí yāpura gānɔ zōzōiro nà, ani gí n zōi sero.

²² N gwa lákū Luda mana nà, akūsō à pāsī. À pāsī kū gbē kū ò fūanɔ, akū à
mananne, tó n ze kū a manakεnaao. Tó lenlo, ani n zōme se.

²³ Tó Isarailanɔ n ludanaanikenasari tò, ani era à n pé n gbèmmε, zaakū à n
pena n gbèn gbāna vī.

²⁴ Tó Luda n zō kùnne lía à n pe kù lí yāpuraa lákū òdi kero nà, kù lí gā
yāpuranɔ era à pena n zīda lía zé vī de abirelaroo?

Isarailanɔ surabana kpede

²⁵ Ma gbēnɔ, má ye àgō asiriyā díkīna dō, de á wé súnngō sira à á zīda dite
ñadārinɔ ũro yāi. Isaraila kparanɔ sãgbāna kù gīa ari buri pāndenɔ gēna kpata
kū à bò Luda kīnaa gūn lé gō ká.

²⁶ Abire gbera Luda ni Isarailanɔ sura ba n pínki lákū à kēna Luda yān nà kū
ò pì:

Surabari ni bo Zaiš,
ani Yakubu burinɔ kēkōa kū ludadōnasario.

²⁷ Ma bàka kunna kūñwo yān gwe
gɔɔ kū mani n durunna kēmīma.

²⁸ Baaru nna pì yā musu ò de Luda ibεrenɔ ũ á yāi. Luda gbēnɔ sɛna yā musu
ò de Luda yenyīdenɔ ũ n dizi káakunɔ yāi.

29 Zaakū Luda gbanɔ kū gbē kū à ñ sísi à ñ sénɔ dì sí litero.

30 Ákōnɔ buri pāndenɔ ádi Luda yā ma yāro. Tera sà Luda sùru kè kǎáo kū Isarailanɔ dí a yā maro yāi.

31 Len Isarailanɔ gi Luda yā mai le tera, de Luda le à sùru ke kǎáo gbasà à sùru ke kúnwo.

32 Luda yādasarike kpà gbē sīnda pínkia de à le à sùru ke kúnwo ñ pínki yāime.

Luda sáabukpanaa

33 Luda ɔndɔ kū a dōnaao zókōke kà zà fá!
Gbēke ni fɔ à bo yā kū à zèo asiriaro.

Oni fɔ ò a dōro dōro.

34 Dí mé à Dikiri laasun dōo?

Dí mé à yā dànɛ a lédammari ũu?

35 Dí fīna mé à dɔ Ludaa kū ani bonɛɛ?*

36 Pó sīnda pínki bò a kīnaame,

ò kun kū a gbānao,

akūsɔ ò kun a pó ũ.††

Ògɔ a tó bo gɔro sīnda pínki. Aami.

12

Zíkɛna Ludanɛ

1 Abire yāi ma gbēnɔ, lákū Luda ó wēnda dō le nà, ma wé kèáwa à á zīda kpáa sa'opɔ bēne mamberusari kū àdi káagu ũ. Ákūme á donyíkɛna a zéa ũ.

2 Ásun té andunia tera dí ágbairo. À tó Luda á dà lite, á laakari le à gō dufu de à le à a pɔyenyīna dō, yā kū à mana, akū à nna, akū à papana.

3 Gba kū Luda dàmenɛ yāin maten o á pínkinɛ, àsun á zīda mana bo de a mana lélaro. Á baadi a zīda dite a yāpura lén, lákū Luda a gbà zé à a náani ke nà.

4 Bisāsiri mè mèn do gunɔ vī dasi, ñ baadi kū a zīome.

5 Lemɛ, bee kū ó dasikeo, ó mè dokōnɔ Kirisi gūmmɛ, mègu dakenɔn ó ũ.*

6 Ó gba bò donadona kōnɛ lákū Luda dàwɛrɛ nà a gbēke gūn.† Tó annabikɛyā'ona gban ñ vī, ñ ke n ludanaanikɛna lén.

7 Tó zīrikɛnaame, ñ ke. Tó yādannɛnaame, ñ dañɛ.

8 Tó lédammaame, ñ dañma. Tó gbadanaame, ñ da araga. Tó don'arɛdekɛmɛ, ñ ke kū kokario. Tó wēndadōnnɛnaame, ñ dōñɛ kū pōnnao.

9 À kù yenyī gō manafiki sari. À kpɛ li yā vāninɛ, à zɛ kū yā manao.

10 Àgō nna kū kōo kō gbēnɔ ũ. Àgō wāna kū bèɛrelíkōnɛnaao.

11 Àgō kokari vī ma'ā sari, á mè gō wāna Dikiri zī gūn.

12 À pōnna ke yā kū á wé doi yā musu. À mɛna fɔ warikɛnaa gūn. À mè kpá wékɛnaaa.

13 À kpányī ke Luda gbē kū pó ten kīáñmanɔnɛ. Àgō nibɔ ke.

14 À sa mana o á wétāmmarinɔnɛ. À sa mana oñɛ, àsun ñ káro.‡

15 À pōnna ke kū pōnnakerinɔ. À sɔ dɔ kū sɔdɔrinɔ.

16 Àgō kú kú kōo nna. Àsun á zīda biro. À gbēnna kpá kú takasidenɔ. Ásun á zīda dite yādōrinɔ ũro.§

17 Ásun yā vāni fīna bo kū a vānioro. Àgō yā kū à mana gbē sīnda pínkinɛ ke.

18 Tó ani sí ke, tó á a zé vī, àgō nna kū gbē sīnda pínkio.

19 Ma gbē yenyīdenɔ, àsun mɔra ká gbēaro, à a tó kú Ludao. À kēna Luda yān ò pì:

** 11:35 Ayu 41:11 †† 11:36 1Kɔ 8:6 * 12:5 1Kɔ 12:12 † 12:6 1Kɔ 12:4-11 ‡ 12:14 Luk 6:28

§ 12:16 Yaa 3:7

Dikiri pì, akāa mé áni fīna bońma,
akāa mé áni fīna bońma.

²⁰ Tó nà teni n ibere de, ñ pòble kpáa. Tó ímime sō, ñ a gba í. Tó n kè le, nteni a o káne a lémmē.**

²¹ Nsun tó yā vāni zì blemmaro. N zì blea kù yā manao.

13

Mīnatēna būsū gbānadenŃ

¹ Gbē sīnda pínki mī nate būsū gbānadenŃ, zaakū iko ke kun Luda lé sarīro. Luda mé à gbānade kù ò kunnŃ dìte n pínki.

² Abire yāi gbē kù à bò gbānade yā kpe, ade bò Luda yādītēna kpemē. Gbē kù à bò n kpēŃ n zīda dà yāmmē.

³ Adi ke yāmanakerinŃ mé òdi vīna ke kpatablerinŃero, sé yāvānikerinŃ. Tó n ye gbānadenŃ vīna danyīro, ñ yā mana ke, ani n sáabu kpá.

⁴ Gbānade bi Luda zīkeriimē n aafia yāi. Tó n yā vāni kè sō, ñ vīna kenē, zaakū à fēneda lokona pānlo. Luda zīkeriimē, àdi fīna bone yāvānikeriia.

⁵ Abire yāi à mana à mī nateñnē. Adi ke wētāmma yāi adonlo, á laasun yāimē dŃ.

⁶ Abire yāin adì be'ogŃ kpá dŃ, zaakū gbānadenŃ bi Luda zīkerinŃmē, òten zī pì kenemē.

⁷ À baadi fīna bońne pínki. À be'ogŃ kpá a siriia, à á laganŃ takada sí dŃ. À mī nate gbē kù à de à mī natēnenē. À gbē kù à de à a yā da yā da.*

GŃŃ kà kāni, ògŃ yekŃi

⁸ Àsun gbēke fīna séro, sé yekŃina fīna baasiro. Gbē kù à ye a gbēdakei, Luda doka pèkēramē.

⁹ Ò pì, ñsun zina kero, ñsun gbē dero, ñsun kpāni oro, ñsun gbē pŃ ni dero.† Yā pīnŃ kù yādītēna pānde kù ò kunnŃ pínki kú yā dí gūmmē, ò pì: NğŃ ye n gbēdakei lán n zīda wēndii bà.

¹⁰ Yenyī dì tó gbē yā vāni kè a gbēdakenero. Yenyīmē Luda doka papana ũ.

¹¹ À ke le, zaakū á gŃŃ kù ó kúa díkīna dŃ. Á vuna in gŃŃ kà, zaakū ó surabanaa kà kāni tera de gŃŃ kù o Yesu náani kèla.

¹² Gu sī à kà zà, gudŃnaa kà kāni. Ò mī kē gusira yānŃa ò gupura gŃkebonŃ sēte.

¹³ ÒgŃ kú ó dŃŃŃa fānantē gbēnŃ ũ fayasari kŃkŃ kù wēdenaao sari pāpākēna kù wé'isariyāŃŃ sari, lékpakŃŃa kù zānguŃŃ sari.

¹⁴ À Dikiri Yesu Kirisi yāze sé. Àsun tó á dà zī doáre are à a nidēna kero.

14

KŃ taari'ēnaa

¹ À gbē kù à buse ludanaanikēnaa gūn sí yākete sari.

² GbēkenŃ ludanaanikēnaa dì pŃke tē boro, akū gbē kù n ludanaanikēna busananŃ dì nŃbŃ sóro.*

³ Gbē kù àdi pŃ sīnda pínki ble sún gbē kù àdi pŃ sīnda pínki blero gya boro, akūsŃ gbē kù àdi pŃ sīnda pínki blero sún gbē kù àdi pŃ sīnda pínki ble taari ero, zaakū Luda a sīmē.

⁴ Díme n ũ kù nteni dakenŃ zīkeri taari ee? Tó à fŃ ke à fūan yá, a Dikiri yān gwe. Ani fŃ, zaakū Dikiri gbāna ni tó à fŃ.

** 12:20 Yaa 25:21-22 * 13:7 Mat 22:21 † 13:9 Bon 20:13-17 * 14:2 Kol 2:16

⁵ GbēkenŃ si kŃ gŃrŃ kenŃ nna de a kenŃla, gbē pāndenŃ si kŃ gŃrŃ sīnda pínki leelēme. Baadi laasun gŃ dokŃnŃ kŃ yā kŃ à zèŃŃŃŃ.

⁶ Gbē kŃ àdi gŃrŃ bo ò di bo Dikiri yāime. Gbē kŃ àdi pŃ sīnda pínki ble ò ble kŃ Dikiri gbānaome, à Luda sáabu kpá. Gbē kŃ àdi pŃ tē ò tē Dikiri yāime, à Luda sáabu kpá.

⁷ Gbēke ògŃ kun a zīda yāiro, gbēke ò ga a zīda yāiro.

⁸ Tó ó kun, ó kun Dikiri pŃ Ńme, tó o ga, o ga Dikiri pŃ Ńme. Ó kunn yá, o gan yá, ó de Dikiri pŃ Ńme.

⁹ ZaakŃ Kirisi gà à vù de àgŃ de gyāwāndenŃ kŃ gbē bēnenŃ Dikiri Ńme.

¹⁰ KŃ nteni n gbēndo taari e sŃ bi? MŃkŃn sŃ, à kè dera nteni n gbēndo gya bo sŃŃ? Luda nigŃ vutena a tìntinnwa, ó pínki óni bo ò ze a are,†

¹¹ IákŃ à kēna Luda yān à Dikiri pì:

KŃ ma kunnaao, gbē sīnda pínki ni kútemene,
gbē sīnda pínki ni ma ludakēna dŃ.

¹² Len baadi ni a zīda yā baba Ludanē le.

Àsun yā kŃ ani tó a gbēndo fu kero

¹³ Abire yāi òsun kŃ taari e doro. KŃ ani kŃ taari e, à zeŃ kŃ áni yā kŃ ani tó à á gbēndo fu kero.

¹⁴ Kunna Dikiri Yesu gŃn má dŃ sānsān kŃ pŃble ke ògŃ gbāsī a zīdaro. Ama tó gbē òte kŃ pŃ gbāsī, akŃ àdigŃ gbāsīne.

¹⁵ Tó n n gbēndo nēsee yàkanē pŃ kŃ n blè yāi, n yenyī vīnero. PŃble kŃ n blè yāi òsun gbē kŃ Kirisi gà a yāi kakatero.

¹⁶ Àsun tó ò pŃ kŃ a è à mana gya boárero,

¹⁷ zaakŃ kpata kŃ à bŃ Luda kīnaa bi pŃblena kŃ pŃminaaŃ yānlo. Yākēna a zēa kŃ aafiao kŃ pŃnna kŃ Luda Nini ò iñneo yāme.

¹⁸ Gbē kŃ àten ò Kirisii lán abirekŃ bà yā ò ká Ludagu, akŃsŃ bisāsiri ò a sáabu kpá.

¹⁹ Abire yāi ògŃ kŃ aafia wete ògŃ gbāna karakŃne.

²⁰ N̄sun Luda zī yaka pŃble yāiro. PŃble sīnda pínki maname, ama pŃ kŃ ani tó n gbēndo fu blena manaro.

²¹ N̄bŃsonaan yá, wēminaan yá, yā kŃ ani tó n gbēndo fu pínki, à mana n̄ tēme.

²² PŃ kŃ n náani kèe, n̄ tó à gŃnne kŃ Ludao. Arubarikaden gbē kŃ adi a zīda taari e kŃ pŃ kŃ à zèro Ń.

²³ Tó gbē ten sika ke pŃble kŃ àten blea sŃ, à a zīda ò yāmmē, kŃ adi kŃ sé kŃ a ludanaanikēnaaoro yāi. Yā kŃ adi kŃ sé kŃ gbē ludanaanikēnaaoro bi durunname.

15

ÒgŃ yekŃi wédŃna Ludai gŃn

¹ ÓkŃnŃ kŃ ó gbāna ludanaanikēnaa gŃnnŃ, séde ò gbē kŃ ò gbānarŃnŃ sé lei n̄ gbānasarike gŃn. ÒsungŃ ó pŃyeina kero.

² Ó baadi gŃ yā kŃ ani ke a gbēdakenē nna ke a bona mana yāi kŃ a zīnipetenaao.

³ ZaakŃ Kirisi ò a zīda pŃyeina kero. À kēna Luda yān ò pì, gbēnŃ òkēna kŃ Ludao gŃne.*

⁴ Yā kŃ ò kè yā pínki, ò kè lédanawá yāime. Luda yā pì ò ó gba mena, àdi ó gba swèe de ògŃ tāmaa vī.

† 14:10 2KŃ 5:10 * 15:3 Zab 69:9

⁵ Luda kũ àdi ñ gba mena à ñ gba swè tó àgõ nèsedokõnõ vĩ kũ kõo lákũ Kirisi Yesu pó bà,

⁶ de à Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De tó bo kũ nèsedokõnõ kũ lédokõnõ.

⁷ À kõ sí lákũ Kirisi á sí nà Luda tóbona yâi.

⁸ Maten oáre, Kirisi gõ zĩri ũ Yudanõne de à lé kũ Luda sè ñ dizi káakunõne papa, ògõ dõ kũ Luda náani vĩ,

⁹ buri pãndenõ sã Luda tó bo a sùru yâi lákũ à kēna Luda yãn nà ò pì:
A yã mé à tò mani n sáabu kpá burinõ té,
mani n tó kpá.†

¹⁰ Ò pì dõ:

Burinõ, à ponna ke kũ Luda gbẽnõ.

¹¹ Ò pì dõ:

Ákõnõ buri sĩnda pínki, à Dikiri tó kpá,
ákõnõ bùsu gbẽnõ sĩnda pínki à a táaki lé.‡

¹² Isaya pì dõ:

Yesè zĩni ni bòtõ pá,
ani fute à kí ble buri pãndenõ,
onigõ wé dõi.

¹³ Luda kũ gbẽ sĩnda pínki wé dõi tó ponna pekereáwa kũ aafiaao a náani kũ áten ke yâi, de á wédõina kara kũ a Nini gbãnao.

Põlu zĩkena Ludane

¹⁴ Ma gbẽnõ, má dõ sãnsãn kũ manake pekereáwa, á yã sĩnda pínki dõ swáswa, áni fõ à lé dakõa.

¹⁵ Ma takada dí kēnaa gũn ma yãkenõ kè kũ swègbãnao ditena de àgõ dõágu yâi, zaakũ Luda ma gba zé

¹⁶ ma gõ Kirisi Yesu zĩkeri ũ buri pãndenõne. Maten baaru kũ à bò Luda kĩnaa kpánnè, de ñ kunna gõ adona Luda Nini gâi, ò gõ Ludane sa'obõ kũ àdi káagu ũ.

¹⁷ Kunna Kirisi Yesu gũn maten ãa dá zĩ kũ maten ke Ludane yã musu.

¹⁸ Zaakũ má yãke ona vĩro, tó adi ke yã kũ Kirisi kè ma kĩnaa baasiro. À tò buri pãndenõ Luda yã mà ma yã'ona kũ ma yãkenaaõ gâi

¹⁹ kũ sèedanõ kũ daboyãnõ gbãnao kũ Luda Nini gbãnao. Bona Yurusalemu ma lika wète kũ wèteo ari ilirikumu bùsun, ma Kirisi baaru kpàkpaa kè papana.

²⁰ Madigõ ye mà baaru nna pì kpá gu kũ òdi Kirisi yã ma zikiro, de másun bú ba gbẽ pãnde gãnlo yâi.

²¹ Lákũ à kēna Luda yãn nà ò pì:
Gbẽ kũ odi a yã oñne yáronõ wé ni kē,
gbẽ kũ odi a baaru ma yáronõ ni dõrõ dõ.

²² Yã kũ àdigõ kpá ma suna á kĩnaane gènn baaakõn gwe. §

²³ À kà wè ùgbangba kũ madigõ ye mà su á gwa. Tera sà lákũ yãke dí gõmène bùsu díkĩnanõ gũn doro nà,

²⁴ má tãmaa vĩ ò wé sikõle sà ma gena Sapaini bùsun gũn. Tó ma gõrõ pla kè kãáo kũ põnnao, áni zé kemene gena gwe.

²⁵ Tera la maten gé kũ kpányĩo Luda gbẽnõne Yurusalemu,**

²⁶ zaakũ gbẽ kũ ò kú Masedonia kũ Girisinõ zèò ò Luda gbẽ takaside kũ ò kú Yurusalemunõ kãmaza ke.

²⁷ Ò zèò, ama tilasime. Lákũ Yudanõ Luda aruzèke kpàatete buri pãndenõne nà, à mana buri pãndenõ ñ andunia aruzèke kpaatete Yudanõne se.††

† 15:9 Zab 18:49 ‡ 15:11 Zab 117:1 § 15:22 Rom 1:13 ** 15:25 1Kõ 16:1 †† 15:27 1Kõ 9:11

- 28 Tó ma gba pìi nàńne n̄ ɔĩ ma làka, ma gena Sapaini gūn mani bo á kīnaa.
 29 Má d̄s k̄u tó mani su á kīnaa, mani suáre k̄u Kirisi arubarikaaŋo papaname.
 30 Ma gbēn̄o, ma naáre ó Dikiri Yesu Kirisii k̄u yenyĩ k̄u Luda Nini d̄i kpáńmao, à fute à ze à Luda wé ke k̄u maŋo,
 31 de à ma bo Yudea Yesusariden̄o ɔĩ, de zĩ k̄u mani ke Yurusalemu Luda gbēn̄o té keńne nna,
 32 gbasa mà á le k̄u p̄onno, tó Luda wè, mani su kámma bo á kīnaa.
 33 Luda Aafiade ḡs kú k̄ááŋo á pínki. Aami!

16

Fɔkpammanaa

- 1 Mateni ó dāre Febe, Kenkerea s̄osi gbēn̄o z̄iri naáre á ɔĩ.
 2 À a sí Dikiri gūn, lákū à mana Luda gbēn̄o ke k̄u k̄so nà. À kpáí k̄u p̄ó k̄u à yei á kīnaoŋo pínki, zaakū à kpà gbēn̄oŋo dasi k̄u makūŋo se.
 3 À f̄o kpá Pirisila k̄u Akilaoŋo. Ma z̄ikeri daken̄ome Kirisi Yesu zĩ gūn.*
 4 Ò s̄i ò n̄ z̄ida da kari gūn ma yāi. Adi ke makūme madoro, buri pānde s̄osino gbēn̄o teni n̄ sáabu kpà pínki d̄o.
 5 À f̄o kpá s̄osi gbē k̄u òdiḡs k̄s kakara n̄ ɔnn̄o.
 À f̄o kpá ma gbē yenyĩde Epenetua, àkū k̄u à Kirisi náani kè Asia b̄usun káaku.
 6 À f̄o kpá Mariamaa, àkū k̄u à zĩ kèáre manamana.
 7 À f̄o kpá Andar̄oniku k̄u Yuniaoŋo. Ma buri dake k̄u ò ó dá kpésiran leelen̄ome. Ò tó b̄o Luda z̄irin̄o té, akūs̄ ò kú Kirisi gūn ma ā.
 8 À f̄o kpá Ampliatu k̄u à de ma gbē yenyĩde ū Dikiri gūnwa.
 9 À f̄o kpá Ubanu k̄u à de ó z̄ikeri dake ū Kirisi zĩ gūnwa k̄u ma gbē yenyĩde Satakio.
 10 À f̄o kpá Apelle k̄u à zena gbāna Kirisi gūnwa.
 À f̄o kpá Arisit̄bulu beden̄o.
 11 À f̄o kpá ma Yuda dake Her̄od̄iṣa.
 À f̄o kpá Nasisu bede k̄u ò kú Dikiri gūnn̄o.
 12 À f̄o kpá Tirifena k̄u Tirifosaoŋo. N̄ogbē p̄in̄o d̄i zĩ ke Dikirine manamana.
 À f̄o kpá Pesia. N̄ogbē yenyĩde p̄i zĩ kè Dikirine manamana.
 13 À f̄o kpá Rufu k̄u à b̄o ado Dikiri zĩ gūnwa k̄u a da k̄u maten gwa ma da ū.
 14 À f̄o kpá Asinkiritua k̄u Fleḡso k̄u Emesio k̄u Patarobao k̄u Emao k̄u n̄ Yesude dake k̄u ò kú leelen̄o n̄ pínki.
 15 À f̄o kpá Filb̄ogua k̄u Yuliao k̄u Ner̄euo k̄u a dāreo k̄u Olimpao k̄u Luda gbē k̄u ò kú leelen̄o n̄ pínki.
 16 À f̄o kpák̄sa k̄u Luda gbēn̄o lépemmaŋo. Kirisi s̄osino gbēn̄o f̄o kpàáwa n̄ pínki.

Lézammanaa

- 17 Ma gbēn̄o, maten oáre à laakari ke gbē k̄u ò b̄o yā k̄u a dàda kpen̄o. Òdi gbēn̄o k̄k̄sa ò gbēn̄o s̄ate. À k̄m̄ma,
 18 zaakū gbē bire takan̄o d̄i do ó Dikiri Kirisiiro, sé n̄ gber̄e yā. Òdi taarisariden̄o s̄ate k̄u lénnao k̄u yād̄o.
 19 Gbē s̄inda pínki á m̄inatena Dikirine baaru mà. Maten p̄onna ke á yā musu. Má ye àḡs yā mana ɔnd̄s v̄i àḡs wésiraden̄o ū yā v̄ani musu.
 20 Luda Aafiade ni Setan dúgu z̄s á gbá z̄ite tera. Ó Dikiri Yesu gbēke keáre.

* 16:3 Z̄ir 18:2

²¹ Ma zĩkeri dake Timoti† kũ ma buri dakenŃ Lusiu kũ Yasõo kũ Sosipatao fŃ kpàáwa.

²² Makũ Tetiu kũ ma takada dí kè fŃ kpàáwa Dikiri gũn.

²³⁻²⁴ Ma bede Gayusi‡ kũ sŃsi gbẽnŃ dì kŃ kakara a ɔnn fŃ kpàáwa. Wẽte ɔgŃ'uteri Erasatu fŃ kpàáwa kũ ó gbẽndo Kaatuo.

Luda tŃbŃnaa

²⁵ Tera sà Luda ni fŃ à á gba gbãna kũ Yesu Kirisi baaru kũ maten kpáo, lákũ asiriyã kũ à utena zaa káaku kũ ò bìriameneno de nà.

²⁶ Luda kũ àdigŃ kun gŃrŃ sĩnda pínki dìte ò yã kũ à kēna annabinŃ takadano gũn pì bo gupuraa sà, de buri sĩnda pínki le à dŃ ò Luda náani ke ò gŃ a yãmarino ũ.

²⁷ Ò Luda mèn do ãndŃde tŃ bo Yesu Kirisi gãi ari gŃrŃ sĩnda pínki! Aami.

KƆRINTIDENƆ TAKADA KAAKU

KƆrinti YesudenƆ kƆkƆkƆsanaa 1:1-4:21

KƆrinti YesudenƆ durunnakenaa 5:1-7:40

ƆgƆ kƆ kƆ laakariio gƆna nƆ zĩdane yƆ musu 8:1-11:1

Donyĩkenaa 11:2-14:40

GƆnƆ vunaa 15:1-15:58

PƆlu fƆkpammanaa 16:1-16:24

PƆlu fƆkpana KƆrintidenƆa

¹ MakƆ PƆlu kƆ Luda ma sisi Ɔ ma se lƆkƆ Ɔ yei nƆ, ma gƆ Kirisi Yesu zĩri ũ. MakƆ kƆ Ɔ gbƆndo SƆsƆtenƆo,

² ƆkƆnƆ mƆ o takada dƆ kƆ sƆsi gbƆ kƆ Ɔ kƆ KƆrintinƆnƆ. Luda Ɔ sisi a gbƆnƆ ũ, Ɔ kunna adona Kirisi Yesu gƆn lƆlƆ kƆ gbƆ kƆ ƆdigƆ Ɔ Dikiri Yesu Kirisi pƆ sisi gu sĩnda pĩnki gƆnnƆ, ƆkƆnƆ kƆ Ɔ Dikiri dokƆnƆ.

³ Luda Ɔ De kƆ Dikiri Yesu Kirisio gbƆke keƆƆ, Ɔ Ɔ gba aafia.

⁴ MadigƆ Luda sƆabu ke gƆrƆ sĩnda pĩnki Ɔ yƆ musu gbƆke kƆ Ɔ keƆƆ Ɔ kunna Kirisi Yesu gƆn yƆi.

⁵ Kunna a gƆn pƆ sĩnda pĩnki kƆraƆƆ, yƆ'ona sĩnda pĩnki kƆ dƆna sĩnda pĩnkio,

⁶ zaakƆ Ɔ Kirisi yƆ'onaƆƆ zĩni pƆte Ɔ gƆn,

⁷ akƆ Luda Nini gba ke dƆ kƆaƆwaro, gƆrƆ kƆ Ɔ wƆ dƆ Ɔ Dikiri Yesu Kirisi a zĩda mƆnaai.

⁸ Ɔ Dikiri Yesu Kirisi ni tƆ Ɔ ze gbƆna ari gƆrƆ lƆ kƆ, de ƆgƆ kun taari sari a sugƆrƆ zĩ.

⁹ Luda nƆani vĩ. ƆkƆ mƆ Ɔ Ɔ sisi, a gƆ kƆ gbƆ ũ kƆ a NƆ Yesu Kirisi Ɔ Dikirio.

KƆrinti YesudenƆ kƆkƆkƆsanaa

¹⁰ Ma gbƆnƆ, ma naƆƆ Ɔ Dikiri Yesu Kirisii, ƆgƆ lƆdokƆnƆ vĩ kƆ kƆ Ɔ pĩnki, de kƆkƆkƆsana le Ɔ lƆka Ɔ tƆ, Ɔ kƆ kƆ kƆ laasun dokƆnƆ kƆ nƆse mƆn doo.

¹¹ Ma gbƆnƆ, ma mƆ Koloe bedenƆ lƆi kƆ yƆkete kƆ Ɔ tƆ.

¹² LƆkƆ ma mƆ nƆn dƆ: Ɔ gbƆkenƆ pƆ, Ɔ zƆ kƆ PƆluo. GbƆkenƆ pƆ, Ɔ zƆ kƆ Apoloo. GbƆkenƆ pƆ, Ɔ zƆ kƆ Pitao. GbƆkenƆ pƆ dƆ, Ɔ zƆ kƆ Kirisio.

¹³ Kirisi kƆkƆkƆsanan yƆ? Ɔ PƆlu pƆ lƆa Ɔ yƆin yƆ? A da'ite kƆ kƆ PƆlu tƆon yƆ?

¹⁴ Ma Luda sƆabu kƆ, kƆ mƆdi Ɔ gbƆke da'ite kƆro, seƆe Kirisipu kƆ Gayusio baasiro.

¹⁵ LƆkƆ Ɔ de lƆ nƆ gbƆke ni le Ɔ o a da'ite kƆ, a gƆ ma Ɔba ũro.

¹⁶ Ee, ma Setefana bedenƆ da'ite kƆ dƆ. Abire baasiro, tƆ ma gbƆ pƆnde da'ite kƆ, adi dƆmagu doro.

¹⁷ Kirisi dƆ ma zĩ gbƆ da'itekƆna yƆiro, seƆe a baaru nna kpanaa. Adi ke kƆ yƆdƆnaonlo, de a gana lƆa sƆn ke pƆro yƆime.

Kirisii bi Luda ƆndƆ kƆ a gbƆnaome

¹⁸ Kirisi gana lƆa bi mƆsariyƆme gbƆ kƆ Ɔten sƆtenƆnƆ. ƆkƆnƆ kƆ Luda teni Ɔ sura banƆ sƆ, Ɔ dewƆƆ a gbƆna ũ.

¹⁹ Ɔ kƆna Luda yƆn Ɔ pƆ:

Mani ƆndƆrinƆ ƆndƆ mƆ de,

mani wƆzƆerinƆ wƆzƆ ke pƆ.

²⁰ ƆndƆri kƆ mƆmƆƆ? TakadadƆri kƆ mƆmƆƆ? Andunia tera dƆkƆna yƆpinkidƆri kƆ mƆmƆƆ? Luda dƆ andunia ƆndƆ dite mƆsariyƆ ũroo?

²¹ Luda ƆndƆ gƆn, adi tƆ andunia gbƆnƆ a dƆ kƆ nƆ zĩda ƆndƆoro. Ɔ kƆnƆ Ɔ gbƆ kƆ Ɔteni a nƆani kenƆ sura ba waazi kƆ Ɔ dite mƆsariyƆ ũ pƆi gƆi.

22 Yudanɔ ye dabodaboyāi, Girikinɔ dī ōndō wete.

23 Ókōnɔ sō, Kirisi gana lía kpàkpan óten ke, akū àdi tó Yudanɔ kpágula, buri pāndenɔ dī pi mīsarīyāme,

24 ama gbē kū Luda n̄ sīsī à n̄ sēnɔ, Yudanɔ kū Girikinɔ n̄ pínki, Kirisi deñe Luda gbāna kū a ōndō ū.

25 Luda mīsarīke pī de bisāsiri ōndōla. Luda gbānasarīke pī de bisāsiri gbānala.

26 Ma gbēnɔ, à gwa lākū á de nà gɔɔ kū Luda á sīsī. Dakenɔ kīnaa á daside ōndōro, á paride gbānade ūro, á paride kīne ūro.

27 Luda gbē kū ò de andunia mīsarīde ūnɔ sè de à wé'i dao ōndōrinɔa. À gbē kū ò de andunia gbānasarīde ūnɔ sè de à wé'i da gbānadenɔa.

28 À gbē kū andunia n̄ díte kpēdenɔ ū, kū òdi n̄ n̄ gya bo akūsō n̄ yā dīgō kunlonɔ sè de à gbē kū n̄ yā dīgō kunnɔ ke kpēdenɔ ū,

29 de gbēke sún le à ĩa dā Luda arero.

30 Ákōnɔ sō, Luda tò á kú Kirisi Yesu gūn, akū à gō ó ōndō ū. Kunna Kirisi pī gūn Luda tò yā bò kūoo nna, ó kunna adona, akūsō à ó sura bà.

31 À yā mé à tò lākū à kēna Luda yān nà, tó gbē ye à ĩa dā, à dā Dikiri yā musu.

2

Kirisi kū a gana lía yāo

1 Ma gbēnɔ, kū ma su á kīnaa, ma su Luda yā kpàkpa keáreme, adi ke ma su ōndō gbāna ke lēna keárenlo.

2 Ma zεo kū mani yāke oáreɔ, séde Yesu Kirisi yā baasiro, atēnsa a gana lía yā.

3 Ma suna á kīnaa gūn ma su kū swēvīnaao kū vīnao kū lukalukanaao.

4 Ma waazikēnaa gūn maten yā o kū lēnao ke kū ōndōoro. Ma ò kū Luda Nini gbāna mōárenaaome,

5 de á ludanaanikēna sún bo bisāsiri ōndō gūnlo, sé Luda gbāna gūn.

Ɔndō kū Luda Nini dī dañne

6 Bee kū abireo odī ōndōyā o gbē kāsaranone. Adi ke andunia tera dīkīna ōndō ke a gbānade kū n̄ gbāna ten lakanɔ pónlo.

7 Luda ōndōn óteni o, a poyenyīna kū à utena yā pī. À gīnake à díte ó gakuri lena yāi zaade adi andunia kátero.

8 Andunia tera dīkīna gbānade ke ōndō pī dōro. Tó ò dōme yā, de odi Dikiri gakuride pá líaro.

9 Lākū à kēna Luda yān nà ò pī:
Pó kū wé dí ero, akūsō sã dí maro,
a laasun dí gē gbēke swēe gūnlo,
àkū Luda a soru kē gbē kū ò yeinone.

10 Luda mōwεε kū a Nini gbānao, zaakū a Nini pī yā sīnda pínki tàasikana, bee kū Luda asiri zōkōnɔ.

11 Gbēke a dake nēsēgūnyā dōro, tó adi ke a nini kū à kú a gūn baasiro. Leme dō gbēke Luda nēsēgūnyā dōro, tó adi ke Luda pī Nini baasiro.

12 Andunia dí ninin o lèro, Nini kū à bò Luda kīnaan o lè, de ò gba kū Luda dāwεε dō.

13 Yā kū óteni on gwe, adi ke yā kū bisāsiri ōndō dī dañnenlo, yā kū Luda Nini dī dañneme. Len odī Luda Nini yā bōkote gbē kū ò Luda Nini vīnone le.

14 Andunia gbē dī Luda Nini yānɔ síro, zaakū à dene mīsarīyā ūme. Ani fō à a mì dō sero, zaakū Luda Nini pī gbānan òdi a yāze dō.

15 Gbē kū Luda Nini dī done are dī yā sīnda pínki zé dō, gbēke sō à zé vī à a vāni boro.

16 À kēna Luda yān ò pì: Dí mé à Dikiri nèsè dō gbasa à lé daaa? Ama ókōnō ó Kirisi nèsè vī.

3

Zíkēna Ludanē

1 Ma gbēnō, mádi fō mà yā òáre lákū madì o gbē kū Luda Nini doñne arenōne bàro, akū ma òáre lán andunia gbēnō bà, zaakū nékpāntēnōn á ũ Kirisi gūn.

2 Vīn ma kpàáwa, adi ke pò lomadenlo, zaakū ádi ká kòro. Bee kū terao ádi káro,

3 zaakū dàdenōn á ũ ari tera. Lákū á zākōgu nà, akūsō á yākete vī, dàdenōn á ũroo? Á dà mé à doáre are.

4 Kū á gbēke pì a ze kū Pòluo, akū gbē pānde pì a ze kū Apoloo, á kú kú á dàaon gweroo?

5 Dín Apolo ũu? Dín Pòlu ũu? Zíkērinōn ó ũ, akū a Kirisi náani kè ó gāi. Ó baadi ten zī kū Dikiri dànē kemē.

6 Ma pò tō, Apolo í kàne, akū Luda tò à gbà.

7 Lemē pótōri kū íkariio de pòke ũro, sé Luda kū àdi tó à gbà.

8 Pótōri kū íkariio lēlemē. Ní baadi ni a àre le a zī lémmē.

9 Luda zíkēri dakenōn ó ũ. Luda búgbēen á ũ, Luda kpén á ũ.

10 Gba kū Luda kēmene mé à tò ma ē pète lán ēbori gonide bà, akū gbē pānde sù àten kpé pì bo. Baadi laakari ke a kpébonaaa,

11 zaakū gbēke ni fō à ē ke pète doro, sé ē kū à petena Yesu Kirisi ũ baasiro.

12 Tó gbē kpé pì dò kú wuraaò ke andurufu ke gbè bèerēde ke tó à dò kú lío ke lá ke sèe,

13 baadi zī yāpura ni bo gupuraa. Oni e yākpatekēgōrō zī, zaakū gu ni dō kú téomē, oni baadi zī taka gwa té pìi gūn.

14 Tó gbē zī kú à kèe bō tén aafia, ade ni àre le.

15 Tó gbē zī té kú, ani kisira le, ade ni bo òkòri lákū òdi bo tén nà.

16 Á dō kú Luda kpén á ũ, Luda Nini kú á gūnloo?

17 Tó gbē Luda kpé pìi yàka, Luda ni ade kakate, zaakū kpé pìi kunna adonamē, akūsō ákōnōmē kpé pìi ũ.

18 Gbēke sún a zīda sātēro. Tó á gbēke teni a zīda dite andunia díkīna òndōri ũ, à gōñne mìsaride ũ de à le à òndō kú.

19 Zaakū andunia díkīna òndō de Ludanē mìsariyā ũmē. À kēna Luda yān ò pì: Àdi òndōrinō kú ní wézē gūn.

20 À kēna dō: Dikiri dō kú òndōrinō laasun pā.

21 Abire yāi gbēke sún ĩa dā bisāsiri yā musuro. Pó sīnda pínki bi á pómē:

22 Pòlu, Apolo, Pita, andunia, wèndii, ga, tera pónō, zia pónōn yá, ní pínki bi á pómē.

23 Ákōnō sō, Kirisi pón á ũ, Kirisi sō bi Luda pómē.

4

Kirisi zìrinō

1 Abire yāi à ó gwa Kirisi zíkērinō ũ, Luda asiriyā gwàrinō ũ.

2 À kú gwàrinō gō náani vī.

3 Tó ákōnō ke bisāsiri yākpatekērinō ma taari è, yā pāmē ma kīnaa. Madì ma zīda manakēna ke vānikēna boro.

4 Yāke teni ma swè vīro, ama abirekū ni ma boro, Dikirin ma yākpatekēri ũ.

⁵ Abire yāi àsun gĩnake à gbēke taari le Dikiri sugɔɔ āro. Àkūme ani gu pu pò kũ à utena gusiraaa à nèse yā bo gupuraa. Zĩ kũa baadi ni ma lākũ Luda ni a sáabu kpá nà.

⁶ Yā kũ ma òáre dínɔ, ma ò makũ kũ Apoloo yā musume de àgõ yā díkĩna dõ: Òsun vĩ Luda yálaro. Á gbēke sún ĩa dā à ze kũ gbē doo, à bo gbē do kpero.

⁷ Bó n deońlaa? Nĩ pòke vĩ n zĩdane, kũ odi n gbaro yá? Ò n gba, akũ nten ĩa dā lākũ odi n gbaro bà yá?

⁸ A kãn gwe kò yá? A ke ɔgɔdenɔ ũn gwe kò yá? Áten kí ble ó sarin gwe yá? Má ye àgõ kí ble, ògõ lɛɛɛ.

⁹ Zaakũ ma è ókõnɔ Luda zĩrinɔ, Luda ó díte zã lán gbē kũ òdi n de pari wára bàme. Gu sĩnda pínki gbēnɔ wé fĩwá, malaikanɔ kũ bisásirinɔ n pínki.

¹⁰ O gõ mĩsaridenɔ ũ Kirisi yāi, akũ kunna Kirisi pìi gũn á de òndõrinɔ ũroo? Ó busana akũ á gbāna vĩroo? Ó kpebona akũ á kpetanaroo?

¹¹ Ari tera nà kũ ímio teni ó de, ó té punsi, o gõ pògbēnanɔ ũ, besaridenɔ ũ.

¹² Odì zĩ gbāna ke ari ò kpasa. Tó ò ó ká, odì sa mana ońneme. Tó ò wari dõwá, odì mena fĩ.

¹³ Tó ò ó sõsõ, odì kúte keńneme. Ari tera òteni ó dite andunia botɔ pónɔ ũ, gbē sĩnda pínki bĩsa ũ.

¹⁴ Maten yā dí oáre wé'idanaáwa yāinlo. Mateni á gba laakari ma né yenyĩdenɔ ũme.

¹⁵ Bee tó Kirisi gũn á gwàrinɔ kà gbēnɔn ũgbangba, á de'ina dasiro. Makũ mé ma á í kũ Kirisi Yesu baarunnakpanaáreo, akũ á kú a gũn.

¹⁶ Abire yāi maten kúte keáre, àgõ ma kena ke.

¹⁷ Abire yāi ma a né yenyĩde Timoti zĩáwa. Àpi bi náanideme Dikiri gũn, akũ mé ani ma kunna Kirisi gũn yākena dõágu. Yā kũ madì da sɔsi gbēnɔne wēte kũ wēteon gwe.

¹⁸ Á gbēkenɔ ten ĩa dā, lākũ mani su á gwaro bà.

¹⁹ Tó Dikiri wè, mani su á gwa tera, mani ĩadārii pìnɔ gbāna lé e, adi ke nĩ yā'onaa adonlo.

²⁰ Zaakũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa bi yā'ona yānlo, gbāname.

²¹ Á yei deramee? Mà suái kũ gòon yá, ke mà su kũ yenyĩo kũ nèseyĩdaome?

5

Pāpākena Yesudenɔ té

¹ Ma mà pāpākēnaa gè á té, yā kũ a taka kú bee kifirinɔ té sero. Ò pì, á gbēnɔ doke a de nɔ wēte.

² Akũ áten ĩa dā yá? Á kũ á nèsee yaka, à gbē kũ à yā pìi kè bo á té.

³ Bee tó má kú kãáoro, ma nini kú kãáo, akũ ma yākpate kè kũ gbē kũ à yā pìi kèeo gònɔ lākũ ò pì má kú gwe bà.

⁴⁻⁵ Tó a kõ kākara, tó ó Dikiri Yesu gbāna kú kãáo, tó ma nini kú kãáo, à gbē pì kpá Setanwa kũ ó Dikiri Yesu tóo, de a dà kakate, a nini le à bo aafia Dikiri sugɔɔ zĩ.

⁶ Á ĩadāna manaro. Á dõ kũ lùbene fítì dì flawadēna zõkõ séroo?

⁷ Á lùbene zĩ kóte, á gõ flawa dufu ũ a lùbene sari, lākũ à kõ sio àgõ de nà, zaakũ Kirisi gà ó Vĩnla sãne bõrɔ ũme.

⁸ A yā mé à tò ògõ kun Burodi Futenasari dikpekerinɔ ũ yāpura gũn kũ nèsepuraa. Òsungõ kun lùbene zĩ dikpekerinɔ ũ manafiki kũ yāvānikēnaao gũnlo.

⁹ Takada kũ ma kèáre gũn ma pì, àsun kakara kũ pāpākerinɔoro.

¹⁰ Adi ke andunia dí p̄p̄akerinɔ ke w̄akūdenɔ k̄u gb̄blerinɔ ke t̄anagbagbarinɔnlo, zaakū tó gb̄ d̄ik̄ɔnɔm̄e, séde áni bo andunia ḡun.

¹¹ Oi, ma òáre gb̄e k̄u ò p̄i ó gb̄em̄e, akūs̄ à de p̄p̄akeri ke w̄akūde ke t̄anagbagbari ke gb̄eyakari ke w̄ederi ke gb̄bleri ũ, àsun kakara k̄aoro, àsun ɔ kakara k̄aao sero.

¹² Ma bàka ũgba k̄u ȳaḡḡɔna k̄u Yesusaridenɔoo? Á z̄ida gb̄enɔ mé à k̄o s̄io à ȳa ḡɔḡɔ k̄un̄woro?

¹³ Luda mé ani ȳakpate ke k̄u Yesusaridenɔ. À gb̄e v̄ani p̄i bo á té.

6

Ȳakpatekena k̄u k̄o

¹ Tó á gb̄eke ȳa v̄i k̄u a Yesude dakeo, b̄oȳai àdi gé ȳakpate ke k̄u adeo Luda gb̄enɔ k̄inaaro, sé ludad̄risarinɔ k̄inaa?

² Á d̄s̄ k̄u Luda gb̄enɔ mé oni ȳakpate ke k̄u anduniaoro? Lákū ák̄ɔnɔ mé áni ȳakpate ke k̄u anduniaò nà, ádi k̄á à ȳaketeno ḡɔḡoro?

³ Á d̄s̄ k̄u ók̄ɔnɔ mé óni ȳakpate ke k̄u malaikan̄oro? Oni andunia d̄ik̄ina p̄o ò d̄o ȳá?

⁴ Tó á ȳa bire taka ḡɔḡɔna v̄i, áni gb̄e k̄u ò de s̄osi gb̄enɔne p̄oke ũronɔ sé ȳaḡḡorinɔ ũ ȳá?

⁵ Ma abirekū ò de mà wé'i daáwa ȳaim̄e. Á gb̄eke v̄i á té k̄u a ònd̄s̄ k̄à à a gb̄enɔ ȳa ḡɔḡɔn̄ero?

⁶ Séto á gb̄e do a gb̄edake s̄isi ȳakpate a Yesusaridenɔ k̄inaa ȳá?

⁷ Lákū á ȳa v̄i k̄u k̄o nà, a z̄a ȳa k̄ò mámmam. B̄oȳain áni we ò á taki keroo? B̄oȳain áni tó ò á bleroo?

⁸ Ák̄ɔnɔ ad̄i gb̄e taki ke, ad̄i gb̄e ble, bee á k̄o t̄en̄e.

⁹ Á d̄s̄ k̄u gb̄e v̄aninɔ ni ḡe kpata k̄u à bò Luda k̄inaa ḡunloo? Àsun á z̄ida s̄atero, p̄p̄akerinɔ ke t̄anagbagbarinɔ ke zinakerinɔ ke ḡɔgb̄e karuanɔ ke gb̄e k̄u òdi w̄ute k̄u n̄ ḡɔgb̄e dakeonɔ

¹⁰ ke kp̄aninɔ ke w̄akūdenɔ ke w̄ederinɔ ke gb̄eyakarinɔ ke gb̄blerinɔ, n̄ gb̄eke ni ḡe kpata k̄u à bò Luda k̄inaa ḡunlo.

¹¹ Á gb̄ekenɔ de lem̄e ȳa, akū a z̄ú ò, a ḡo Luda p̄o ũ, Luda tò ȳa bò k̄aáo nna k̄u Dikiri Yesu Kirisi t̄oo k̄u ó Luda Nini gb̄anao.

Ò p̄p̄akena tó

¹² Ad̄i p̄i, á ȳa s̄inda p̄inki k̄ena z̄e v̄im̄e. Ama ȳakenɔ àre v̄iro. Ad̄i p̄i, á ȳa s̄inda p̄inki k̄ena z̄e v̄im̄e. Ama àsun tó ȳake bà k̄áare á ȳinlo.

¹³ Ad̄i p̄i ò, p̄oble bi n̄ese p̄ome, akūs̄ n̄ese bi p̄oble p̄ome. Bee k̄u abireo Luda ni n̄ p̄inki kakate. M̄e bi p̄ap̄akeb̄onlo, Dikiri p̄ome, akūs̄ Dikiri mé à m̄e p̄i gw̄ari ũ.

¹⁴ Luda ó Dikiri bò gan, akūs̄ ani ó bo gan k̄u a gb̄anao.

¹⁵ Á d̄s̄ k̄u á m̄e mé à Kirisi m̄egunɔ ũroo? Oni Kirisi m̄egu sé ò ke karua m̄egu ũn ȳá? Oi!

¹⁶ Á d̄s̄ k̄u gb̄e k̄u à k̄akara k̄u karuaò k̄e k̄aao m̄e dok̄onɔ ũnloo? À k̄ena Luda ȳan ò p̄i, n̄ gb̄enɔn pla ni ḡo m̄e do ũ.

¹⁷ Gb̄e k̄u à k̄akara k̄u Dikirio k̄e k̄aao m̄en do Nini ḡun.

¹⁸ À k̄ek̄sa k̄u p̄ap̄akenaao. Durunna p̄ande k̄u gb̄e ò ke p̄inki bàka k̄u k̄u a m̄eoro. P̄ap̄akeri s̄o, àdi durunna ke a m̄enem̄e.

¹⁹ Á d̄s̄ k̄u á m̄e mé à Nini k̄u Luda á gb̄a, k̄u à k̄u á ḡun kp̄e ũroo? Ák̄ɔnɔ á á z̄ida v̄iro,

²⁰ Luda á lú, à f̄inaa bò. Abire ȳai à Luda tó bo k̄u á m̄eero.

7

Nɔsɛnaa

¹ Takada kũ a kɛ yā musu, à maname gɔgbɛ gɔ kun nɔ sari.

² Ama kũ pāpākɛna dàgula yāi, gɔgbɛ sīnda pínki gɔ a nɔ vī, nɔgbɛ sīnda pínki gɔ a gɔ vī.

³ Gɔgbɛ gɔ pɔ kũ à kɔ sio ke a nanɔnɛ. Nɔgbɛ gɔ ke a zānɛ lɛ se dɔ.

⁴ Nɔgbɛ mɛ kun a zīda pɔ ũro, sé a zā pɔ ũ. Lɛmɛ dɔ gɔgbɛ mɛ kun a zīda pɔ ũro, sé a nanɔ pɔ ũ.

⁵ Àsun gíkɔnɛro, séde a màkɔnɛ de à laakari dɔ aduakɛnaaa gĩa, gbasa à á kɛna kɛ, de Setan sún ɔndɔ kɛáɛ à fu mɛnaaro yāi.

⁶ Lén ma dàáwa, adi kɛ tilasinlo.

⁷ Má ye gbɛ sīnda pínki gɔ de lán ma bà, ama baadi kũ a gba kũ Luda dànɛɛomɛ, gbɛ dí kũ a pɔo, gbɛ dire kũ a pɔo.

⁸ Matɛn yā díkīna o posenɔnɛ kũ gyaanɔnɔ. À mana ògɔ kun nído lán ma bà,

⁹ ama tó oni fĩ ò ní zīda kũro, ò nɔ sé, ò zā kɛ, zaakũ kɔsɛna mana de lukana kɔila.

¹⁰ Matɛn yā ditɛ nɔdenɔnɛ kũ gɔdenɔ, adi kɛ makũnlo, Dikirimɛ. Nɔgbɛ sún gí a zāiro,

¹¹ gɔgbɛ sún pé a nanɔaro. Tó nɔgbɛ sù à gí a zāi, à gɔ pose kesɔ à ɛra a zāi.

¹² Matɛn o gbɛ kparanɔnɛ, adi kɛ Dikiri mé à òro. Tó á gbɛke nɔ Yesusaride vī, akũ nɔ pì ye àgɔ kú kāao lɛlɛ, àsun péaro.

¹³ Lɛmɛ dɔ tó nɔgbɛ gɔ Yesusaride vī, akũ gɔ pì ye àgɔ kú kāao lɛlɛ, àsun gíiro.

¹⁴ Zaakũ Luda dì gɔ Yesusaride sí a nanɔ yāi, akũsɔ àdi nɔ Yesusaride sí a zā yāi. Tó lenlo, ní nɛnɔ nigɔ gbāsīmɛ. Ama tera ní kunna adona.

¹⁵ Tó Yesusaride pìi gii, à gíi. Yā bire taka gūn ní kunna kũ kɔo bi tilasinlo. Luda á sīsī, à á sé àgɔ kun aafiamɛ.

¹⁶ Nɔgbɛ, ke ĩni n zā sura ba, ní dɔ yá? Gɔgbɛ, ke ĩni n nanɔ sura ba, ní dɔ yá?

À zɛ kũ á gwenaao

¹⁷ Baadi zɛ kũ a gwena kũ Luda a ditenwo gɔrɔ kũ Dikiri a sīsī. Lɛn madì da sɔsī gbɛnɔnɛ lɛ wɛtɛ kũ wɛtɛo pínki.

¹⁸ Luda gbɛ sīsī tɔzɔnaden yá, àsun wɛtɛ à kɛ gyɔfɔrɔde ũro. Luda gbɛ sīsī gyɔfɔrɔden yá, àsun tɔ zɔro.

¹⁹ Tɔzɔna yāke vīro, akũsɔ gyɔfɔrɔ yāke vīro, sé àgɔ yā kũ Luda ditenɔ kũna.

²⁰ Lákũ baadi kun nà gɔrɔ kũ Luda a sīsī, à zɛo lɛ.

²¹ Luda n sīsī zò ũn yá? Ñsun a damu kɛro. Ama tó n su n gɔ zīdade ũ zé è, ñ bo zòblenan.

²² Zò kũ Dikiri a sīsī gò zīdade ũ Dikiri pìi gūmmɛ. Lɛmɛ dɔ zīdade kũ Dikiri a sīsīi gò Kirisi zò ũ.

²³ Luda á lú, à fīnaa bò. Àsun gɔ bisāsiri zò ũro.

²⁴ Ma gbɛnɔ, lákũ baadi kun nà gɔrɔ kũ Luda a sīsī, à zɛ kũ Ludao lɛ.

Kɛfennanɔ kũ nɔkparenɔ

²⁵ Kɛfennanɔ kũ nɔkparenɔ yā musu mádi yāke ma Dikiri kīnaaro, ama lákũ má náani vī Dikiri sùruu gūn nà, lán ma laasun de nán mani oáɛ.

²⁶ Wétámmana kũ à kun tera mé à tò, matɛn da à mana kũ gbɛ zɛ kũ a kunnaao.

²⁷ Tó ní nɔ vī, ñsun pi ĩni a gbarɛro. Tó ní vī sɔro, ñsun wɛtɛ ñ séro.

²⁸ Tó n sè sɔ, nídi durunna kɛro. Tó nɔkpare zā kè sɔ, adi durunna kɛro. Gbɛ birenɔ ni yā lɛ andunian, akũ má ye abire taka á lero.

²⁹ Ma gbẽnɔ, yā kū maten on dí: Gɔrɔ dí gɔ zãro. Zaa tera nɔdenɔ gɔ lán gbẽ kū ò v̄ironɔ bà.

³⁰ Ɔɔɔrɔnɔ gɔ lán gbẽ kū òten ɔɔ dɔronɔ bà. Pɔnnadenɔ gɔ lán gbẽ kū n̄ pɔ nnaronɔ bà. Pólurinɔ gɔ lán gbẽ kū ò póke v̄ironɔ bà.

³¹ Anduniablerinɔ gɔ lán gbẽ kū òten bleronɔ bà, zaakū lákū andunia dí kun nà tera ten ḡetemε.

³² Má ye àgɔ kun damu sarimε. Pose dì laakari dɔ Dikiri yānɔa, yā kū à kè Dikirigun àdi ke.

³³ Nɔde dì laakari dɔ andunia yānɔa, yā kū à kè a nanɔgun àdi ke,

³⁴ akū àdigɔ kú kū laasun plao. Nɔ pose ke nɔkpare dì laakari dɔ Dikiri yānɔa, àdi a mè kū a ninio kpáa. Nɔzāre s̄ɔ, àdi laakari dɔ andunia yānɔa, yā kū à kè a zāgun àdi ke.

³⁵ Adi ke maten m̀kakɔana kpáárenlo. Ma abirekū ò á aafia yāimε, de à yā ke a zéa, à á zīda kpá Dikiria gu pānde gwanaa sari.

³⁶ Tó gbẽ nɔkamma v̄i, tó a ségɔrɔ ten ḡε, akū à kènε wé'iyā ũ, tó à a kàka lán dí bà, à a sé lákū à kènε nà, adi ke durunna ũro. Ò k̄s sé.

³⁷ Ama tó à yā p̄i b̀ò a n̄semme, akū tilasi dí a kákaro, akū à a zīda kūna d̄ɔ, tó à dà a swèn kū áni a nɔkpare p̄i séro, à kè manamε.

³⁸ Lemε gbẽ kū à a p̄ó s̄ε kè mana, ama gbẽ kū adi a p̄ó séro kè mana de abirekūla.

³⁹ Nɔgbẽ bi a zā p̄ómε gɔrɔ kū a zā kú kū w̄endiio. Tó a zā sù à andunia tò, à zé v̄i à zā ke kū ḡɔ kū à yeiio, ama ḡɔ p̄i ḡɔ kun Dikiri p̄ó ũ.

⁴⁰ Bee kū abireo tó à ḡɔ pose, maten da a p̄o niḡɔ nna de tó à zā kèla. Maten da makū, má Luda Nini v̄i se.

8

Sa'opɔble

¹ Sa'opɔble yā musu, ó d̄ɔ kū ó pínki ó d̄ɔna v̄i. D̄ɔna s̄ɔ, à s̄ena lei v̄i, yenyī mé à karana v̄i.

² Tó gbẽ ten da á yā d̄ɔ, adi d̄ɔ lákū à kù à d̄ɔ nà ḡiāro.

³ Tó gbẽ ye Ludai, Luda a d̄ɔ.

⁴ T̀ò, sa'opɔblena yā musu ó d̄ɔ kū tāna bi p̄ókemε andunia gūnlo, zaakū Luda m̄èn d̄o kunnan̄ ó d̄ɔ.

⁵ Bee tó p̄ó kū òdi pīn̄ε tānan̄on kú musu kū z̄īteo, akū dakenɔ kīnaa tānan̄on dimme, dikirin̄on dimme,

⁶ ó kīnaa Luda m̄èn dome, àkūmε ó De ũ, kū p̄ó s̄inda pínki b̀ò a kīnaa, akūs̄ó ó kun a yāi. Dikiri m̄èn dome dɔ, àkūmε Yesu Kirisi ũ, kū p̄ó s̄inda pínki kè, akūs̄ó ó kun a ḡai.

⁷ Ama gbẽ s̄inda pínki d̄ɔ lero. Gb̄ekenɔ k̄s d̄ɔ kū tāna yāo ari tera, akū òdi p̄ó kū òteni ble díte sa'opɔble ũ, ò yāke d̄ɔk̄ɔn̄ero, akū n̄ laasun kú zéa doro.

⁸ P̄óble mé ani ó na Ludairo. Tó òdi blero, kīananlo. Tó o blè, karanaanlo.

⁹ À laakari ke á kunna z̄idadenɔ ũi, de ásun ke ḡèsiki ũ gbẽ kū ludanaanik̄ena k̄iān̄man̄n̄ero.

¹⁰ M̀ɔk̄ɔn kū n̄ d̄ɔna v̄i, tó gbẽ kū à yāke d̄ɔk̄ɔn̄ero n e, nten p̄ó ble tāna kuru, ani a gba sw̄èè à sa'opɔble seroo?

¹¹ Tó n kè le, n d̄ɔna n gb̄edake kū ludanaanik̄ena kīana kū Kirisi ḡa a yāi kàkaten gwe.

¹² Tó a durunna kè á Yesude daken̄n̄e a gbẽ kū à yāke d̄ɔk̄ɔn̄ero karii kèn gwe, akūs̄ó Kirisin a durunna kènε.

¹³ Abire yāi tó ma n̄òb̄sona mé ani tó ma Yesude dake fu, mani só ziki doro, de ma Yesude dake sùn furo yāi.

9

Zìrinŋ ñ zīda busana Kirisi baaru nna yāi

¹ Má a zīda vīnloo? Zìriin ma ūroo? Mádi wé si ó Dikiri Yesu léroo? Ákōnŋme á de ma zī gbè ū Dikiri gūn fá?

² Bee tó má de zìri ū gbē pāndenŋero, má deáre a ū fá. Kunna Dikiri gūn ma kunna zìri ū sèedaan á ū.

³ Yā kŋ madì o ma vāniborinŋen dí:

⁴ Má póblena kŋ pómínaao zé vī ma zī gūnloo?

⁵ Má a zé vī màgō té kŋ nŋ Yesudeo gu kŋ maten gén lán zìri kparanŋ kŋ Dikiri dakūnanŋ kŋ Pitao bàroo?

⁶ Makŋ kŋ Baanabao ó gbēnŋn pla, ókōnŋ ó zé vī ò ó ɔzī tónloo?

⁷ Dí mé àdi soza ble kŋ a zīda b̀̀kŋ ɔgɔo? Dí mé àdi lí ba, akŋ àdi a né bleroo? Dí mé àdigō zù dā, akŋ àdi a vī miroo?

⁸ Bee kŋ bisāsiri yākenanŋn ma lèkōaáre, à kŋ Musa doka gūn leroo?

⁹ À kēna Musa doka takadan ò pì, àsun lésŋ da zùunε gɔrŋ kŋ àten pówε gbēro. Zùun Luda dì laakari dɔa yá?

¹⁰ Ó yāi à yā pìi òroo? Ee, ó yāin ò yā pìi kē, de búbari gō sē wa kŋ tāmāao, pówεgbēri gō pŋ gbē kŋ tāmāao, de à a baka le a gūn.

¹¹ Tó o Luda yā tō á té, akŋ o ó bakaa lèáwa, yāken yá?

¹² Tó dakenŋ zé bire vīáwa, óni ó pŋ o dɔ yá? Ódi sète zé bire gūnlo, o yā sīnda pínki f̀̀, de òsun zé zō Kirisi baaru nnanero yāi.

¹³ Á dō kŋ Luda ɔn zīkerinŋ dì Luda ɔn pŋ bleroo? Luda gbagbaki sa'orinŋ dì ñ baka le gbagbaki pìi gūnloo?

¹⁴ Len Dikiri dìte a baarunnakparinŋ gō pŋ ble baaru pì kpana yā musu le.

¹⁵ Bee kŋ abireo mádi zé pìnŋ ke séro, akŋsō mádi abirekŋ o de ò kemene yāinlo. Ga manamene de abirekŋla. Gbēke ni le à kpá ma ñadāna dīnero.

¹⁶ Kirisi baarunnakpana demene ñadāna yā ūro, tilasi mé à gbá dīma. Waiyoo makŋ, tó maten baaru nna pì kpáro.

¹⁷ Tó maten zī pì ke kŋ ma zīda poyeinaaome, mani wé dɔ ma bakaaime. Lákŋ Luda mé à nāmenε ma ɔñ nà, à kō si kŋmao mà ke.

¹⁸ B́̀me ma àre ūu? Tó ma baaru nna pìi kpá ɔsāsānaa sari, tó mádi doka kŋ má vī baaru nna pì kpanaa gūn kerímaro, ma àreen gwe.

¹⁹ Bee kŋ gbēke ma vīro, ma a zīda dìte zò ū gbē pínkinε, de mà gbēnŋ le dasi yāi.

²⁰ Kŋ má kŋ kŋ Yudanŋ, ma gō lán ñ bà, de ò ma yāze e yāi. Kŋ má kŋ kŋ Musa dokadarinŋ, ma gō a dàri ū, bee kŋ à iko vīmaro, de a yā dàrinŋ ma yāze e yāime.

²¹ Kŋ má kŋ kŋ dokadarisarinŋ, ma gō lán ñ bà, de ò ma yāze e yāi. Adi ke ma bo Luda doka zénnlo, Kirisi mé à iko vīma.

²² Kŋ má kŋ kŋ gbē busananŋ, ma busa, de ò ma yāze e yāi. Madì gō pŋ sīnda pínki ū gbē sīnda pínkinε, bee dera, de mà le mà ñ gbēkenŋ sura ba.

²³ Yā kŋ madì ke pínki, madì ke Kirisi baaru nna yāime, de mà a baka le a arubarikaa gūn.

²⁴ Bàkpakūsūnaa gūn, gbē sīnda pínki mé àdi bàa lé, ama á dō kŋ gbē mèn do mé àdi bleroo? À bàa lé le se, à le à ble.

²⁵ Kōkō'ori sīnda pínki dì a zīda t̀̀tu ke, àdi a zīda foru ke yā sīnda pínki musu. Àdi ke le f̀̀ra kŋ àdi yaka lena yāi. Ókōnŋ sō, a pŋ kŋ àdi yakaro yāime.

²⁶ Abire yāi bà kŋ maten lé, má dō pŋ kŋ maten péa, adi ke maten ɔsi ká gukorianlo.

27 Oj, madì wari dɔ ma mɛɛa, madì ma mɛɛ taki ke, de ma waazikɛna dakenɔne gbera, mäsun bo päro yäi.

10

Laakarikɛna tãnagbagbanaai

1 Ma gbɛnɔ, má ye ó dizinɔ yã díkĩna dɔágu. Ò tè télukui ń pínki, ò tãa ò ò b̀tɛ Isira Tɛran ń pínki.

2 Luda ń da'ite kè téluku pìi gũn kũ ísira pìio ń pínki Musa ìbanɔ ũ.

3 Ò Luda pòble dokɔnɔ blè ń pínki,

4 ò Luda í dokɔnɔ mì ń pínki, zaakũ ò Luda kpi kũ à kú kũnwo í mì. Kpi pì sò mé à Kirisi ũ.

5 Bee kũ abireo ń daside yã dí ká Ludaguro, akũ ń gèè gò kpáte gbáranan.

6 Yã pì dewɛɛ sèeda ũ, de òsun yã vãni ni de, lákũ ò a ni dè nàro.

7 Àsungò de tãnagbagbarinɔ ũ lán ń gbɛkenɔ bàro. À kɛna Luda yãn ò pì: Gbɛnɔ vùte òten pò ble, òten í mi, akũ ò fùte òten pãpã ke.

8 Òsungò de pãpãkerinɔ ũ lán ń gbɛkenɔ bàro. Ò pãpã kè, akũ ò gàga gɔɔ dokɔnɔ zĩ gbɛnɔn dúbu baro awɛɛ'aakò.

9 Òsun Dikiri lé ò gwa lán ń gbɛkenɔ bàro. Ò a lè ò gwà, akũ mlènɔ ń sóso ò gàga.

10 Àsun yãkete ká lán ń gbɛkenɔ bàro. Ò yãkete kà, akũ ga malaika ń dedɛ.

11 Yã pì ń lé sèeda ũ ókɔnɔ kũ ó kú gɔɔ kpɛdenɔaanɛ, akũ ò kè takadan de ò ó gbao laakari yäi.

12 Gbɛ kũ àten da á zena gbãna, à laakari ke letɛnaai.

13 Yògwana ke dí á léro, séde kũ àdi gbɛ sĩnda pínki le baasiro. Luda náani vĩ, ani tó ò á yò ò gwa de á gbãna lélaro. Yògwanaa gũn ani á gba zé à mena fõ à bon.

14 Abire yäi ma gbɛ yenyĩdenɔ, à mì kè tãnagbagbanaaa.

15 Matɛn yã oáɛ laakaridenɔ ũ. À yã kũ matɛn oáɛ laasun lé á zĩda à gwa.

16 Toko arubarikade kũ odì sáabu kpáoo, tó o mì, ó bàka kú kũ Kirisi aruoroo? Burodi kũ odì lílikòɛ, tó o sò, ó bàka kú kũ Kirisi m̀ɛoroo?

17 Zaakũ burodi m̀ɛn domɛ, bee kũ ó dasikɛo ó mè dokɔnɔmɛ, ó baadi a baka vĩ burodi dokɔnɔ pìi gũmmɛ.

18 À gwa Isarailanɔa. Gbɛ kũ à sa'opɔ blè bàka kú kũ Luda gbagbakioroo?

19 Ma ò deramɛɛ? Matɛn o tãna sa'opɔble bi pòken yá? Ke ń tãnanɔ bi pòken yá?

20 Lenlo, ma pì pò kũ ò sa òo, ò ò tãnaamɛ, adi ke Ludaanlo. Má ye á bàka gò kú kũ tãnaoro.

21 Áni fõ à Dikiri toko í mi kũ tãna pòoro. Áni fõ à Dikiri pò ble kũ tãna pòoro.

22 Ke ó ye ò Dikiri ǹɛɛgòba futɛmɛɛ? Ó gbãna kà a ũn yá?

23 Òdi pì, yã sĩnda pínki zé vĩ. Lemɛ, ama yã sĩnda pínki àre vĩro. Òdi pì, yã sĩnda pínki zé vĩ. Lemɛ, ama yã sĩnda pínki karana vĩro.

24 Gbɛke zĩda yã sún done arero, sé a gbɛdake yã.

25 À nòbɔ kũ òten yía eten só yãke gbekanaa sari á laasun yäi,

26 zaakũ zĩte kũ pò kũ ò kúanɔ pínki bi Dikiri pòmɛ.

27 Tó Yesusaride á sísi pòblea, tó à kèáɛ, tó a gɛ, à pò kũ ò kpàáwa ble yãke gbekanaa sari á laasun yäi.

28 Tó ò sù ò òáɛ sa'opòblemɛ, àsun blero laasun yäi kũ gbɛ kũ à òáɛ yäio.

29 Matɛn abirekũ o ade laasun yäimɛ, adi ke á pónlo.

Gbɛ pãnde laasun yäin manigò ma zĩda vĩro yá?

³⁰ Tó ma pọ blè kú sáabukenaao, bóyáin òdi ma vāni bo pọ kú ma sáabu kèèii pì yā musuu?

³¹ Yā kú àten ke pínki, àten pọ blen yá, àten í min yá, àgō a pínki ke Luda tóbona yāi.

³² Àsun tó Yudanọ ke Girikinọ ke Luda sọsi gbēnọ fu á yākena yāiro.

³³ Len madì ke le. Yā sīnda pínki gūn madì kokari ke, de ma yā ká gbē sīnda pínkigume. Madì ma zīda ponna wetero, sé pari pọ, de ò le ò bo yāi.

11

¹ Àgō ma yākenaada dada, lākū madì Kirisi pọ dada nà.

Nọgbēnọ pókuna í mìa yā

² Ma á sáabu kpà kú ma yā ògō òágu yā sīnda pínki gūn, akūsō á kèotokōne kú ma dàárenọ kūna.

³ Má ye àgō ò kú Kirisi mé à gōgbē sīnda pínki mī ũ, gōgbē mé à nọgbē mī ũ, akūsō Luda mé à Kirisi mī ũ.

⁴ Gōgbē kú àten adua ke ke àten annabikēyā o kú pọo kuna a mìa teni a mī kpe bome.

⁵ Nọgbē kú àten adua ke ke àten annabikēyā o mīgā teni a mī kpe bome, à de lākū à mī kpárankparan bàme.

⁶ Tó nọgbē dí pọ kú a mīaro, à a mīkā kēre. Lākū mīkākērena ke mībona de nọgbēne wé'iyā ũ nà, à pọ kú a mìa.

⁷ Adi kú gōgbē pọ kú a mīaro, kú à de Luda taka kú a gakurio ũ yāi. Nọgbē sō, àkūme gōgbē gakuri ũ.

⁸ Zaakū Luda dí gōgbē bo nọgbē gūnlo, nọgbēn à bọ gōgbē gūn.

⁹ Adi gōgbē ke nọgbē yāiro, nọgbēn à kè gōgbē yāi.

¹⁰ Abire yāi kú malaikanọ yāo ò, séde nọgbē gō pọ kú a mìa a zā doka sèeda ũ.

¹¹ Dikiri gūn nọgbē kun a zīdane gōgbē sariro, gōgbē sō, à kun a zīdane nọgbē sariro.

¹² Lākū nọgbē bọ gōgbē gūn nà, len ò gōgbē ò bo nọgbē gūn le, akūsō pọ sīnda pínki ò bo Luda kīnaame.

¹³ À yā pìi laasun lé à gwa. Nọgbē aduakena mīgā mana yá?

¹⁴ Á ò zīdane kú mīkā gbàna de gōgbēne wé'iyā ũroo?

¹⁵ Ama tó nọgbē vī, à denē gakuri ũme, zaakū Luda nọgbē gbà mīkā à daalamē.

¹⁶ Tó gbēke ye à lékpakōa ke, àgō ò kú ókōnọ kú Luda sọsi gbēnọ, ó yā pānde kūnaro, sé abirekū.

Dikiri poble

(Mat 26:26-29, Maa 14:22-25, Luk 22:14-20)

¹⁷ Yā kú má ye mà daáre tera gūn, mani á sáabu kpáro, zaakū á kōkakaranaa ò vāni iáre de a manala.

¹⁸ Káaku gīa ma mà, tó a kō kākara, adì bo kō kpe gā kú gāaome. Ma yā pìi sī kpado.

¹⁹ Séde kēkēkōana gō kú á té, de ò yāpuradenọ ò á té.

²⁰ Tó a kō kākara, adì ke Dikiri pọblen adì blero,

²¹ zaakū á baadi ò wā a pobleime. Nàa ò gbēkenọ de, wē ò gbēkenọ de.

²² Á be vī à pọ ble, à í minloo? Ke adì Luda sọsi gbēnọ gya bo à wé'i da pọsaridenọame? Mani oáre deramee? Mani á sáabu kpán yá? Kàì! Mani á sáabu kpá yā bire musuro.

²³ Yā kú ma sī Dikiri kīnaa, ma dàáren dí: Zī kú ò Dikiri Yesu kpámma, a gwāani pìia à burodii sè,

²⁴ akū à aubarika dàn, à lìlikõre, akū à pì, a m̀e kũ áni kpá á yáin dí, àgõ abirekũ ke a yá dõnaágu yáì.

²⁵ Leme do kũ ò pò ble ò làka, à toko sè à pì, Luda bàka kunna kũ gbẽno dufu a aru gáin dí. Tó áten mi, àgõ mi a yá dõnaágu yáì.

²⁶ Zaakũ tó a burodii pìi sò, tó a í pìi mì, áten Dikiri ga baaru kpá ari àgõ gé sume.

²⁷ Abire yáì tó gbẽ burodii pìi sò, tó à Dikiri í pìi mì, burodi kũ í pìio yádanaa sari, à taari kè Dikiri a m̀e kũ a aruo yá musume.

²⁸ Baadi a zĩda yá gwa, gbasa à burodii pìi só, à í pìi mi,

²⁹ zaakũ tó gbẽ sò, tó à mì Dikiri m̀e dõnaa sari, à yá dà a zĩdalam.

³⁰ Abire yáì gyãrenọ kũ aafiasaridenọ kè dasi á té, akũsõ gbẽ kũ ò kè sarinon kĩaarọ.

³¹ Tó óni ó zĩda yá gwa, Dikiri ni ó taari lero.

³² Tó à ó taari è, àteni ó totome, de yá sún daóla kũ anduniaoro yáì.

³³ Abire yáì ma gbẽno, tó a kõ kàkara, áten Dikiri pò ble, àgõ kõ dā.

³⁴ Tó nà ten gbẽ de, à pò ble a bea, de á kòkakarana sún yá iáero yáì. Mani yá kũ gõno bokotéare, tó ma su.

12

Luda Nini gbanọ

¹ Ma gbẽno, Luda Nini gbanọ yá musu, má ye àgõ dõnasariro.

² Á dõ kũ goro kũ á de kifirinọ ũ, tãna kũ òdi yá orono mé òdigõ á gáte, ògõ doáre are.

³ Abire yáì ma ye àgõ dõ kũ Luda Nini dì didi gbẽa à Yesu láari kero, akũsõ gbẽke ni fõ à o Yesume Dikiri ũro, séto Luda Nini done are.

⁴ Gba buri dasi, ama Luda Nini m̀en do pìime.

⁵ Zĩ buri dasi, ama Dikiri m̀en do pìime.

⁶ Gbãna sèedano buri dasi, ama Luda m̀en do pìime, àkũ mé àdi a pínki ke baadine.

⁷ Luda Nini dì didi baadia gbẽ sĩnda pínki karana yáime.

⁸ Luda Nini dì gbẽke gba zé à òndõ yá o, akũ Nini m̀en do pìi dì gbẽ pãnde gba zé à dõna yá o.

⁹ Nini m̀en do pìi dì gbẽ pãnde gba ludanaanikena zé, gbẽ pãnde sõ gbẽ werekõana zé.

¹⁰ Àdi gbẽ gba daboyãkena zé, gbẽ pãnde sõ annabikenyã'ona zé. Àdi gbẽ gba zé à ninino dõkõne. Àdi gbẽ gba zé à yáke buri o, àdi gbẽ gba yáke buri pìi bokotena zé.

¹¹ Nini dokõno m̀en do pìi mé àdi a pínki ke, àdi gba pìi da baadine lákũ à yei nà.

M̀e kũ a gunọ

¹² M̀e m̀en do gunon dasi. Bee kũ a dasikero, m̀e m̀en dome pínki. Len ó kunna Kirisi gũn de le se.

¹³ Ókõno pínki, Yudanọ ke buri pãndenọ, zònọ ke zĩdadeno, Luda ó ké m̀e dokõno ũ kũ a Nini m̀en do pìi gbãnaome, à ó gbá a Nini m̀en do pìi, akũ o mì ó pínki.

¹⁴ M̀egunon dasi, adi ke m̀en donlo.

¹⁵ Tó gbá pìi, lákũ on a ũro nà, á de m̀e pò ũro, abire yáì anigõ de m̀e pò ũro yá?

¹⁶ Tó sã pìi, lákũ wén a ũro nà, á de m̀e pò ũro, abire yáì anigõ de m̀e pò ũro yá?

17 Tó mè bũnu de wé ũ, bón oni yã maoo? Tó mè bũnu de sã ũ, bón oni pọ gbĩ maoo?

18 Lákũ à de nà, Luda m̀egunọ p̀ep̀ekere ní pínki, lákũ à yei nà.

19 Tó ní pínki de m̀egu buri dok̀onọ ũ, mè nig̀o kú mámeε?

20 Tera sà m̀egunon dasi, mè m̀en dome.

21 Wé ni f̄s à pi onε a bàka kú k̄aaororo. Lεme dọ mi ni f̄s à pi gbáne a bàka kú k̄aaororo.

22 M̀egu kú òten da à k̄iana, mè ni f̄s à ke a sariro.

23 M̀egu kú òten da à gakuri v̄iro, òdi a kpe ta de m̀egu kparanola. A gu kú òteni a ena dite wé'iyã ũ, òdi pọ nai de m̀egu kparanola,

24 ama a pọ kú à mana bàka kú kú adioro. Kú Luda mèe kàkara, à gakuri kàra m̀egu kú gakuri ten k̄iamanone de m̀egu kparanola,

25 Iε mè s̀ung̀o kpaatetenaro, a gunon k̄o yã d̄o.

26 Tó m̀egunọ doke ten wari ke, a m̀egu kparanọ pínki dì ke k̄aaome. Tó ò m̀egunọ doke kpe tà, a m̀egu kparanọ pínki dì ponna ke k̄aaome.

27 Ák̀onome Kirisi mè ũ, ak̀us̄o á baadi de mèe pì gu ũ.

28 Káaku ḡia Luda z̄irinọ dite s̄osi gb̄enone, a plade annabinọ, a aak̄ode yādannerinọ, abire gb̄era dabokerinọ, abire gb̄era gb̄e kú à ní gbá gb̄e werek̄ana z̄enọ kú kp̄anȳirinọ kú yāḡoḡorinọ kú gb̄e kú òdi yāke buri onọ.

29 Z̄irinome ní ũ ní pínki yá? Annabinome ní ũ ní pínki yá? Yādannerinome ní ũ ní pínki yá? Dabokerinome ní ũ ní pínki yá?

30 Luda gb̄e werek̄ana gba d̄arne ní pínkin yá? Òdi yāke buri o ní pínkin yá? Òdi yāke buri bok̄ote ní pínkin yá?

31 À wé pé gba kú ò deñlana.

Tera sà mani zé kú à mana deñla m̄oare.

13

Yenyĩ

1 Tó ma yāke buri ò, bisāsiri ke malaika pọ, tó má yenyĩ v̄iro, ma k̄ini kè lán m̀lana ke s̀eg̀epanaa bàme.

2 Tó ma annabik̄eyã'ona gba lè, tó ma yã s̄inda pínki asiri mà, ak̀us̄o má d̄ona pínki v̄i, tó ma ludanaanik̄enaa kà mà kpi go a tíá, tó má yenyĩ v̄iro, póken ma ũro.

3 Tó ma pọ kú má v̄inọ kp̄aatε takasidenone pínki, tó ma tò ò té s̄oma, tó má yenyĩ v̄iro, à are v̄imenero.

4 Yenyĩ mena v̄i, à gb̄eke v̄i. Yenyĩ dì ḡoba kpá kúñworo, àdi a z̄ida biro, àdi ãa d̄aro.

5 Àdi wé'i d̄arimaro, àdi a z̄ida yã wetero, àdi f̄enyĩ likalikaro, àdiḡo ní yã k̄una a nèεεe ḡunlo.

6 Àdi yáa dọ yã v̄aniaro, àdi ponna ke kú yāpuraome.

7 Yenyĩ dì yã s̄inda pínki f̄s, àdi yã s̄inda pínki náani ke, àdiḡo yã s̄inda pínki t̄amaa v̄i, àdi mena kú yã pínki.

8 Yenyĩ lakana v̄iro. Ama tó annabik̄eyã'onaame, ani láka, tó s̄o yākeburi'onaame, a lé ni zε, tó d̄onaame, ani ḡe z̄éla.

9 Zaakú ó d̄ona kú ó annabik̄eyã'onaao dí paparo.

10 Tó yāpapana ḡoro sù, a kú adi paparo ní ḡe z̄éla.

11 Kú má de né f̄iti ũ, madì né f̄iti yã o, madì né f̄iti laasun lé, madì yã gwa lán né f̄iti bà. Kú ma ke gb̄e ònd̄ona ũ, ma o gb̄are néfitik̄eyāi.

12 Tera la óten gu e dígi ḡun b̄uruburu, z̄i b̄irea s̄o ní wé sik̄le. Tera la ma d̄ona dí paparo, z̄i b̄irea s̄o mani yã d̄o swáswa lákũ Luda ma d̄o nà.

¹³ Tera sà yā mèn aakō dínō mé ò g̃ō: Ludanaanikena kũ tãmaaaō kũ yenyĩ, ama yenyĩ mé à deñla.

14

Yākeburi'ona kũ annabikeyā'onaao

¹ À tó yenyĩ doáre are, à wé pé Luda Nini gbanōa, atēnsa annabikeyā'onaa.

² Gbē kũ àten yāke buri o ten yā o kũ gbēnōonlo, sé Luda, zaakū gbēke ten maro, àten asiriyā o kũ Luda Nini gbānaomē.

³ Gbē kũ àten annabikeyā o ten yā o kũ gbēnōomē, àteni n̄ gba gbāna, àten lé dańmame, àteni n̄ n̄ese kpáteńnemē.

⁴ Gbē kũ àten yāke buri o teni a zīda karamē, gbē kũ àten annabikeyā o ten sōsi gbēnō karamē.

⁵ Má ye à yāke buri o á pínki, ama má ye à annabikeyā o de abirekũla. Annabikeyā'ori de yākeburi'orila, séto òten bókote de sōsi gbēnō le ò kara.

⁶ Ma gbēnō, tó ma suái, akũ ma yāke buri ò kãáo, bó àreen à vīáree? Séde ma yā'ona g̃ō de yāwewēna ũ ke dōna ke annabikeyā'ona ke yādannēnaa.

⁷ Len à de le kũ p'oborinō dō. Úra ke mōrōō, tó àten ũ bo súsuro, oni le ò dō deran àten o nà yá?

⁸ Tó kākāki ũ dí bo súsuro, sozanō ni zī soru kero.

⁹ Lemē ákōnō se, tó àten yāke buri o, akũ òten maro, deran oni yā kũ àten o gbá dō nàa? Á yā ni gē ĩamē.

¹⁰ Yānō buri dasi andunia gūn, n̄ ke bókotenaa sariro.

¹¹ Tó òten buri kũ madì a yā maro o, manigō de a òriine gbē zītō ũmē, akūsō anigō demēne gbē zītō ũ se.

¹² Lemē ákōnō sō, lākũ á kokari vī kũ Luda Nini gbanō nà, à kokari ke àgō géo are, de sōsidenō le ò kara.

¹³ Abire yāi yākeburi'ori wé ke de à le à yā kũ àten o bókote.

¹⁴ Tó ma adua kè kũ yāke burio, ma nini mé à kè, ma laasun dí domēne arero.

¹⁵ Tō, yā pì de deramēe? Mani adua ke kũ ninio, mani ke kũ laakariio dō. Mani lè sí kũ ninio, mani sí kũ laakariio dō.

¹⁶ Tó n Luda tó nna sí kũ ninio, deran gbē dufu kũ à kú gwe ni pì, aami, sáabu kũ n kpà yā musuu? Zaakū adi yā kũ n òo dōrō dōro.

¹⁷ Bee tó n sáabu kpà a zéa, adi n Yesude dake gbāna kararo.

¹⁸ Ma Luda sáabu kè, kũ madì yāke buri o deála á pínki,

¹⁹ ama kōkakaranaa gūn tó ma yā mèn sōro ò kũ laakariio, ma yā dàońne, à manamēne de mà yā mèn ũgbangba o kũ yāke buriola.

²⁰ Ma gbēnō, á laasun súnigō de lán nēnō pō bàro. Àgō de lán né fítinō bà yāvānikēnaa musu, ama á laasun gō de gbē òndōnanō pō ũ.

²¹ À kēna Luda yān ò pì:

Mani buriyā pānde o gbē díkīnanōne gbē zītōnō lén,
bee kũ abireo oni sã kpá ma yāiro.

²² Abire yāi yākeburi'ona de sēda ũ Yesu nāanikerinōnero, sé Yesu nāanikerisarinō. Len dō annabikeyā'ona dí ke Yesu nāanikerisarinō pōke ũro, sé Yesu nāanikerinō.

²³ Tó sōsi gbēnō kō kākara n̄ pínki, akũ òten yāke buri o n̄ pínki, tó gbē dufunō ke Yesusaridenō sù gwe, oni pì ĩa kāmmanloo?

²⁴ Tó gbē sīnda pínki ten annabikeyā o sō, akũ Yesusaride ke gbē dufu sù gwe, ani n̄ pínki yāze dō à a taari e,

²⁵ asiriyā kũ à kú a nēsen ni bo gupuraa, ani wúte a gbere a mì nate Ludane, gbasa à pi Luda kú á té yāpura.

Donyĩkena zé

²⁶ Óni pi deramεε ma gbēnọ? Tó a kō kàkara, á baadi gō lè vī ke yādannena ke yāwεwēna ke yākeburi'ona ke yāke buri pì bọkọtenaa. À a pínki ke, de gbēno le ò kara.

²⁷ Tó òtén yāke buri o, gbēnọn pla ke aakō, àsun de abirekūlaro. Ò kō gba zé, gbē mèn do bọkọte.

²⁸ Tó a bọkọteri kunlo, à lé nakōa kōkakaranaa gūn, à a pọ o ado kū Luda.

²⁹ Annabikεyā'orinọ gbēnọn pla ke aakōnọ yā o, gbē kparanọ laasun lé n yāa.

³⁰ Tó Luda yā sù gbē kū à vutena, gbē kū àtén yā o yīte.

³¹ Á pínki áni fō à annabikεyā o dodo, à yā dadakōne á pínki, à kō kara.

³² Sé annabikεyā'orinọ gō n lé kūna dō,

³³ zaakū Luda ye yā yàaairo, sé a zéde.

Lákū sọsi gbēno dì ke wēte kū wētεo nà pínki,

³⁴ nọgbēnọ gō yītena kōkakaranaa gūn, zaakū ò yā'ona zé vīro. Ò mì natε, lákū ò ò Musa doka gūn nà.

³⁵ Tó ò ye ò yāke dō, ò n zā gbekai bε, zaakū nọgbē yā'ona kōkakaranaa gūn bi wé'iyāmε.

³⁶ Á kīnaan Luda yā bòn yá? Ke á mèn do yāin à sùu?

³⁷ Tó gbē ten da annabikεyā'oriin a ũ ke gbē kū Luda Nini done arε, àgō dō kū yā kū ma kēárε pì bi Dikiri yāditenaaamε.

³⁸ Tó gbē pā kpà adii, oni pā kpái se.

³⁹ Abire yāi ma gbēnọ, à wé pé annabikεyā'onaaa, ama àsun gí yākeburi'onaaairo.

⁴⁰ À yā sīnda pínki ke a zéa súsú.

15*Kirisi vuna gan*

¹ Ma gbēnọ, baaru nna kū ma kpàárε, kū a sì a zεon, má ye mà era mà dọágu.

² Baaru nna pì mé ani á sura ba, tó á waazi kū ma kēárε pì kūna. Tó lenlo, á Yesunaanikεnaa kè pāmε.

³ Yā kū à deñla kū ma sì, ma dàáren dí: Kirisi gà ó durunna yāi, lákū à kēna Luda yān nà.

⁴ Ò a vī, akū à fùte a goro aakōde zī, lákū à kēna Luda yān nà.

⁵ À a zīda mò Pitane, akū à a zīda mò a ìba gbēnọn kuri awεεplanone dọ.

⁶ Abire gbera à a zīda mò ó gbēnone kū ò kō kàkara gu dokōnọn, ò de gbēnọn wàa pla kpé basoro. Ní daside kun ari tera, ama n gbēkeno andunia tò.

⁷ Abire gbera à a zīda mò Yamisine, akū à a zīda mò zīrinone n pínki.

⁸ Ní pínki gbera à bò à sùmai, ma gō lán né kōnosena ba.

⁹ Zaakū Luda zīrinọ té makūmε kpé, mádi ká ò ma sísi zīriro, zaakū ma wari dọ sọsi gbēnọa.

¹⁰ Gba kū Luda dāmene yāi má de gbē kū má de a ũ ũ, akūsō gba kū à dāmene pì ginaro, zaakū ma kokari kè deñla n pínki. Makū mé ma kéro, gba kū Luda dāmene mé à tò ma kè.

¹¹ Tō, à bò ma kīnaan yá ke n kīnaa, yā kū óteni a waazi ke a sìn gwe.

Gènọ vuna gan

¹² Lákū ótén Kirisi futena gan waazi ke nà, à kè dera á gbēkeno dì o gènọ ni vuroo?

¹³ Tó gènọ ni fute ganlo, de Kirisi dí vuro.

14 Tó Kirisi dí vuro s̄, de ó waazikenaa kè p̄, akūs̄ á Kirisi náanikenaa kè p̄,

15 o ḡ Luda sèedade ékedenò ù, kù o ò à Kirisi vù ȳi. Zaakù tó gèno dì vuro, de Luda dí a vuro.

16 Tó Luda dì gèno vuro, de Kirisi dí vuro.

17 Tó Kirisi dí vuro, á Kirisi náanikena àre v̄iro, akū á kú á durunna gūn ari tera,

18 gbē kū ò andunia tò Kirisi gūnnò s̄, ò s̄ate.

19 Tó ó kunna kù wèndiio dí ȳain ó wé d̄o Kirisii ado, de wèndadenon ó ù de gbē s̄inda pínkila.

20 Ȳapura gūn Kirisi f̄ute bona gan, àkū mé à ḡavu káaku ù gbē kū ò wùte ò i òno té.

21 Lákū ga bò bisāsiri ḡai nà, len gèno vunaa bò bisāsiri ḡai le.

22 Kunna Adamu buri ù tò ga dà gbē s̄inda pínkila. Leme d̄o gbē kū ò kú Kirisi gūnnò ni wèndi le n̄ pínki.

23 Baadi kù a ḡoro. Kirisi mé à ḡavu káaku ù, a gbera a gbēno ni vu a suḡora.

24 Gbasa ḡoro lé ká, Kirisi ni k̄ike mì de pínki kù dokano kù gbānana, ani a kpata tó De Ludane.

25 Séde Kirisi ḡo k̄i ble ari Luda ḡo a iberenò ke a t̄intin ù.

26 Iberē kù ani a kakate kpekpe me ga ù,

27 zaakù Luda p̄o s̄inda pínki nà Kirisine a ōi. Kù à p̄i, p̄o s̄inda pínki kú a ōi, ó d̄o kù Luda kù à p̄o s̄inda pínki nàne a ōi p̄i baasime.

28 Tó à p̄o s̄inda pínki nàne a ōi, àpii Né kù à p̄o s̄inda pínki nàne a ōi p̄i ni mì natene, Luda p̄i niḡo de a pínki ù p̄o s̄inda pínkine.

29 Gbē kù òdi da'ite ke gèno gēne ù s̄o bi? Tó gèno dì vu ȳapuraro, b̄oȳai òdi da'ite ke n̄ gēne ùu?

30 Ók̄ono s̄o, b̄oȳai odiḡo ó z̄ida da kari gūn ḡoro s̄inda pínkii?

31 Kù ña kù madì d̄a á ȳa musu kunna Kirisi Yesu ó Dikiri gūnwò, madiḡo kù ga léime lákū gu dí d̄o nà.

32 Tó ma z̄ida ȳain ma osi k̄ai kù n̄bo pás̄ino zaa Efesu, bó àreen à v̄imenēe? Tó gèno ni vuro,

ò p̄o ble, ò í mi,

zaakù óni ga ziamē.

33 Àsun tó ò á s̄atero, gbēnna v̄ani dì dà mana yakamē.

34 À su á laakariia s̄usu, àsun durunna ke doro, zaakù á gbēkenò Luda d̄oro. Ma abirekù ò de à á wé'iyā d̄o ȳaimē.

Ḡavuno m̄e

35 Gbēkenò ni p̄i, gèno ni vu deramēe? M̄e kpate takan oniḡo v̄i?

36 Ȳonko ȳamē! Odì p̄o t̄o à b̄ote f̄ombabonaa sariro.

37 Tó ò p̄o t̄o, gbadon yoo ke p̄owe p̄ande, àdi bute p̄owe p̄i ùro.

38 Luda dì tó à bute lákū à d̄ite n̄amē, baadi kù a burio.

39 P̄o wèndidenò pínki m̄e dok̄onoro. Bisāsiri p̄o ado, n̄bono p̄o ado, b̄ano p̄o ado, kp̄ono p̄o ado.

40 Ludambe p̄onon kun, andunia p̄onon kun. Ludambe p̄ono gakuri ado, andunia p̄ono gakuri ado.

41 If̄antē gakuri ado, m̄ovura p̄o ado, susunenò p̄o ado. Bee susunē p̄ino n̄ gakuri adonadona k̄ome.

42 Len aniḡo de le gèno vuna ḡoro z̄i. Òdi gè v̄i à v̄a, ani vu v̄ana sari.

43 Òdi gè vī bèere sari, ani vu kũ gakurio. Òdi gè vī gbāna sari, ani vu kũ gbānao.

44 Òdi gè vī kũ andunia m̀eεo, ani vu kũ ẁendi kũ àdi l̀akaro m̀eεo. L̀akũ andunia m̀e kun ǹa, l̀eme ẁendi kũ àdi l̀akaro m̀e kun l̀e d̀o.

45 À k̀ena Luda ỳan ò p̀i, gb̀e k̀aaku Adamu g̀ò gb̀e b̀ene ũ, ama Adamu kp̀ede g̀ò Nini ẁendikpammari ũ.

46 Adi k̀e ẁendi kũ àdi l̀akaro m̀e mé àdi do arero, andunia m̀e mé àdi do are, a g̀era s̀a ẁendi kũ àdi l̀akaro m̀e.

47 Bis̀asiri k̀aaku b̀o b̀usutiti g̀umm̀e, a plade b̀o ludamb̀eme.

48 Gb̀e kũ ò de z̀ite p̀o ũǹo b̀ok̀sa kũ gb̀e kũ à b̀o z̀itenwo. Gb̀e kũ ò de ludamb̀e p̀o ũǹo b̀ok̀sa kũ gb̀e kũ à b̀o ludamb̀eo.

49 L̀akũ ó de gb̀e kũ à b̀o z̀iten taka ũ ǹa, l̀en ónig̀o de gb̀e kũ à b̀o ludamb̀e taka ũ l̀e se.

50 Ỳa kũ ma òn d̀i ma gb̀eǹo. Tó kpata kũ à b̀o Luda k̀inaa b̀o gupuraa, óni le ò ble kũ ó m̀eoro. Óni le òg̀o kú gu kũ àdi v̀aro g̀un kũ ó m̀e kũ àdi v̀oro.

51 À ma, mani asiriỳa oáre. Óni ga ó p̀inkiro, ama óni li ó p̀inki

52 k̀anto l̀an ẁe'ipak̀enaa bà k̀ak̀aki kp̀ede pena z̀i. Zaakũ k̀ak̀aki ni ũ bo, g̀eǹo ni vu v̀anaa sari, ók̀oǹo s̀o óni li.

53 Séde ó m̀e kũ àdi v̀a d̀i g̀e a kũ àdi v̀aro g̀un. Séde ó m̀e kũ àdi ga d̀i g̀e a kũ àdi garo g̀un.

54 Tó ó m̀e kũ àdi v̀a g̀e a kũ àdi v̀aro g̀un, ak̀us̀o ó m̀e kũ àdi ga g̀e a kũ àdi garo g̀un, akũ ỳa kũ à k̀ena Luda ỳan d̀i ni papa ò p̀i:

Ò z̀i blè gaa, à m̀i d̀e.

55 Ga, n z̀iblena t̀on deraa?

Ga, n seẁe kú m̀ameε?

56 Durunna mé à ga seẁe ũ, durunna gb̀ana s̀o àdi bo doka g̀umm̀e.

57 Ò Luda s̀aabu k̀e, kũ àdi tó ò z̀i ble ó Dikiri Yesu Kirisi g̀ai.

58 Abire ỳai ma gb̀e yenỳideǹo, à ze gb̀ana g̀ingin bona kũ kp̀eo sari. À ẁe t̀a Dikiri z̀ia g̀oro s̀inda p̀inki, zaakũ á d̀o kũ z̀i kũ áten k̀e Dikiriǹe p̀aro.

16

P̀olu ẁete g̀ena soruk̀enaa

1 Luda gb̀eǹo k̀amazak̀enaa ỳa musu, l̀akũ ma ò Galatia b̀usu s̀osiǹo gb̀eǹone ǹa, à k̀e l̀e se.

2 Azumaǹenna kũ azumaǹenno á baadi g̀o g̀o kũ à l̀e a gb̀ana l̀en bo adona, àg̀o kakara de àsun k̀amaza p̀i wete g̀oro kũ ma suro ỳai.

3 Tó ma su, mani gb̀e kũ a ǹi d̀ite ò g̀eǹo z̀i Yurusalemu kũ takadao kũ k̀amaza kũ a k̀akara p̀io.

4 Tó à kũ mà g̀eme s̀o, oni gé zeme.

Ỳa kũ P̀olu kp̀akpa à k̀eǹo

5 Tó ma b̀ote kũ Masedonia b̀usuuo, mani su á k̀inaa, zaakũ mani p̀a Masedonialame.

6 Maten kp̀akpa mà g̀oropla k̀e k̀aáo. Bee bunsire se manig̀o ye mà ble k̀aáo, áni gé zeme g̀e gu kũ mani g̀en.

7 Tera la má ye mà g̀eteáwala f̀aaro, maten kp̀akpa mà g̀oropla k̀e k̀aáo, tó Dikiri ẁe.

8 Mani g̀o Efesu ari Pentik̀osi dikpe z̀ime,

9 zaakũ Luda z̀e b̀omeǹe manamana mà z̀i mana k̀e, ak̀us̀o ma ibereǹon dasi.

10 Tó Tim̀oti s̀u à s̀u, àsun k̀ene búgubugu à v̀ina k̀eáre, zaakũ áten z̀i k̀e Dikiriǹe l̀an ma bàme.

11 Á gbêke sún a gya boro. À zàna kene de à le à ká ma kínaa aafia, zaakū makū kū ma gbēno ó wé d̄i.

12 Ó gbēndo Apolo s̄s, madìḡo nakaraa gèn baaak̄o à su à á gwa kū ó gbē kparano. À ye sunaai ḡīaro. Tó à zé lè, ani su.

Lédamma kpekpe

13 Àḡo kú á laakariia, àḡo zena Yesunaanikena gūn. Àḡo w̄oroḡo v̄i, àḡo gbāna.

14 À yā s̄inda pínki ke kū yenyĩo.

15 Á Setefana bedeno d̄s, kū mók̄ono mé ò Yesude káakuno ū Girisi b̄usun, akū ò n̄ z̄ida kpà òḡo kpá Luda gbēno. Ma gbēno, ma wé kèáwa,

16 à mì nate gbē bire takanone kū gbē kū òten kokari ke lele z̄i dok̄ono p̄i gūno n̄ pínki.

17 Ma p̄o kè nna Setefana kū F̄otunatuo kū Akaikuo sunaaa, zaakū ò ḡomene á ḡene ūme.

18 Ò tò ma laakarii kpàte kū á p̄o. À b̄ere lí gbē bire takanone.

19 Asia b̄usu s̄osino gbēno f̄o kpàáwa. Akila kū Pirisilao kū s̄osi gbē kū òdi k̄o kakara n̄ bean̄o f̄o kpàáwa manamana Dikiri gūn.

20 Ó gbē kū ó leleno f̄o kpàáwa á pínki. À f̄o kpák̄o kū Luda gbēno lép̄emmanaao.

21 Makū P̄olu, ma oḡben dí. Ma f̄o kpàáwa.

22 Tó gbêke ye Dikiri, Luda láari boa. Ó Dikiri ten su.

23 Dikiri Yesu gbêke keáre.

24 Má yeái á pínki kunna Kirisi Yesu gūn.

KƆRINTIDENƆ TAKADA PLAƊE

Pɔlu kũ Kɔrinti Yesudenɔ 1:1-7:16

Yudea Yesudenɔ káamazakenaa 8:1-9:15

Pɔlu gina kũ a zĩdao 10:1-13:14

Laakarikpatɛnaa

¹ Makũ Pɔlu, Kirisi Yesu zĩrii Luda pɔyenyĩnaa gũn kũ ó gbẽ Timotio, ókɔnɔ mé o takada dí kè sɔsi gbẽ kũ ò kú Kɔrintinɔnɛ kũ Luda gbẽ kũ ò kú Giriisi b̀usunɔ ñ pínki.

² Luda ó De kũ Dikiri Yesu Kirisio gbẽke keáre, à á gba aafiaa.

³ Ò Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpá, De Luda wẽndadɔnneri nèsekpatɛrii p̀i.

⁴ Àdi ó laakari kpátewere ó wétámmana sĩnda pínki gũn, de ò le ò gbẽ kũ ò kú bee wétámmana kpate taka buri gũnnɔ laakari kpátɛĩnɛ se kũ laakarikpatɛbɔ kũ Luda ó laakarii kpátewere.

⁵ Lákũ wari kũ Kirisi kèe dì liwáí nà, lemɛ dɔ ó laakarii dì kpátɛ manamana Kirisi yáí.

⁶ Tó óten wari dɔ, á laakarikpatɛna kũ á surabanaao yáimɛ. Tó Luda ó laakarii kpátɛ, á laakarikpatɛna yáimɛ, de à le à wari dokɔnɔ kũ óten ke f̃.

⁷ Ó tãmaa ṽí á yã musu sika sari, zaakũ ó d̃s lákũ á bàka kú kũoo warikɛnaa gũn nà, len á bàka kú kũ ó laakarikpatɛnaao le dɔ.

⁸ Ó gbẽnɔ, ó ye àg̃ d̃s lákũ ò ó wé tã Asia b̀sun nà. Ò mèe ùwá manamana de ó gbãna léla, bee ó wèndi ó wé dɔi sero.

⁹ Yã dàóla, óten da o game. Abire ó lé, de òsun ze kũ ó zĩda gbãnaoro, séde Luda kũ àdi gènɔ vu gbãna.

¹⁰ À ó bó kari z̃k̃ɔ gũn, akũs̃ ani ó bon. Àpiin ó wé dɔi à ó bon dɔ

¹¹ adua kũ áten kewere gáí. Lemɛ gbẽnɔ ni sáabu kenɛ dasi ó yã musu gbẽke kũ à kewere yáí gbẽ dasinɔ aduakɛna sabai.

Pɔlu tá gboronaa

¹² Yã kũ odì a ña dãn dí: Ó laasun ten owere, kũ Luda gbãnao ó kú kũ nèsepuraò manafiki sari andunia gũn, atẽnsa á kĩnaa. Andunia ãndɔn ó kúoro, séde Luda gbẽke.

¹³ Odì takada ke kèáre, séde a kũ áni a kyó ke à d̃s baasiro.

¹⁴ Lákũ á ó d̃s nà f̃iti tera, má ye à ó d̃s sãnsã, de à ña dã ó yã musu Dikiri Yesu sug̃rɔ zĩ, lákũ óni dã á yã musu nà.

¹⁵⁻¹⁶ Yã p̀i nánikɛnaa gũn ma dìte yã, tó matɛn gé Masedonia, mà bɔte á kĩnaa mà á gwa káaku, mà era mà su kũ á kĩnao de à arubarika le gèn pla, gbasa à kpámai ma Yudea genaa gũn.

¹⁷ Kũ ma tá bire dìte, ma yã fute kèn yá? Tó ma dìte mà yã ke, andunia yã dì domɛnɛ arɛ mà pi, ee, ee ke oi, oin yá?

¹⁸ Lákũ Luda náani ṽí nà, yã kũ o òáre bi eemɛ, adi ke oinlo.

¹⁹ Luda Né Yesu Kirisi kũ makũ kũ Silasio kũ Timotio o a yã waazi kèáre bi gbẽ kũ àdi pi eemɛ, adi ke oinlo, àkũmɛ Luda ee ù.

²⁰ Zaakũ lé kũ Luda gbè sĩnda pínki yãpura dì ke a gũmmɛ. Abire yáí kũ Yesu Kirisi t̃ó òdi pi, aami, Luda t̃bona yáí.

²¹ Luda mé à ó zĩni pète Kirisi gũn kũ ákɔnɔ, à ó díte a p̃ó ù,

²² à a sèedaa kèwá, à a Nini dà ó swèn p̃ó kũ óni le zenkpɛke ù.

²³ Luda ma nèse dɔ̄, àkũme ma sèedade ũ. Kũ má ye mà á bobo á d̀nlo ỳin mádi gé Kɔrinti doro.

²⁴ Adi ke óten gb̄ana m̀áre á ludanaanikena musunlo, zaakũ a z̄ini p̀ete k̀, óten z̄i ke k̄áo á p̀onna ỳime.

2

¹ Akũ ma z̄eo kũ mani su á k̄inaa kũ nèseyakanaao doro.

² Tò ma tò á nèsee ỳaka, dí mé ani ma p̀o ke nnaa, tó adi ke ák̄on̄o kũ ma á nèsee ỳakaáren̄o baasiroo?

³ Ma takada k̀éáre le, de tó ma su á gwa, ák̄on̄o kũ á de à ma p̀o ke nnan̄o sún ma nèse yakaro ỳime. Má d̄s̄ans̄an̄ kũ ma p̀onna bi á pínki p̀onname.

⁴ Ma takada p̀i k̀éáre wari ḡun̄ kũ p̀osira z̄ók̄ōo kũ wé'i dasio, adi ke de á p̀o yaka ỳinlo, de àḡo d̄s̄ lákũ má yeáì nà ỳime.

S̀urukena kũ taarideo

⁵ T̀, tó gb̄eke nèseyakana ỳa k̀, adi ke ma nèseen à ỳakaro, á gb̄e s̄inda pínki p̀ome à ỳaka, ke á gb̄eken̄o, de màsun o à ḡe onalaro.

⁶ Wari kũ á daside d̀ gb̄e p̀ia m̀a.

⁷ Abire ỳai à s̀uru ke k̄áo tera s̀a, à a laakari kp̀aten̄e, de a p̀osira kori sún a dero ỳai.

⁸ Abire ỳai ma k̀ute k̀éáre, à m̀one s̀usu kũ á yei.

⁹ Àkũ mé à tò ma takada birekũ k̀éáre, ma lí p̀eteoáwa, de mà le mà d̄s̄ tó á ỳa kũ ma óare k̀una pínki.

¹⁰ Tó a gb̄e k̀ kũ a taario, madì ade k̄e se. Zaakũ tó ma gb̄e ỳa k̀en̄e, tó ỳake s̀u à kun, madì ke á ỳai Kirisi are,

¹¹ de Setan sún ònd̄o kewerero ỳai, zaakũ ó a manafikin̄o d̄s̄.

Luda z̄ikerin̄o

¹² Kũ ma ka Toroasi de mà Kirisi baaru nna kp̀a, Dikiri zé b̀omen̄e,

¹³ ama ma laakari kpatenaro, kũ mádi ma gb̄endo Titu lero ỳai. Akũ ma lé z̀ar̄ma gwe, ma da Masedonia z̄en̄.

¹⁴ Ma s̀áabu k̀ kũ Ludao, zaakũ àdiḡo dower̄e are ḡoro s̄inda pínki, odiḡo z̀iblerin̄o ũ Kirisi ḡun̄, odì a d̄na gb̄i dagula gu s̄inda pínkia.

¹⁵ Zaakũ ó de turaretiti gb̄innade kũ Kirisi kp̀ata Ludane ũ gb̄e kũ àteni ñ sura ban̄o té kũ gb̄e kũ ò s̀atenan̄o.

¹⁶ Ó de ḡe gb̄i ũ gb̄eken̄one, akũ àdi ga ín̄e. Ó de ẁendi gb̄i ũ gb̄e kparan̄one, akũ àdi ẁendi ín̄e. Ó dí mé à k̀ à z̄i bire kee?

¹⁷ Ó de lán gb̄e kũ òdiḡo laga tá kũ Luda ỳanon̄o bàro. Kirisi ḡun̄ odì ỳa o kũ nèsepurao kũ Luda d̄naao a z̀irin̄o ũ.

3

¹ O era óteni ó z̄ida s̀áabu kp̀an̄ ỳa? Ó bàka kũ kũ s̀eda takada kũ ò k̀éáre ke kũ a k̀én̄eo lán gb̄eken̄o bàn̄ ỳa?

² Ák̄on̄ome ó takada p̀i ũ kũ à k̀ena ó sẁèea. Gb̄e s̄inda pínki ni f̄o à d̄s̄ à a kyó ke.

³ Áten m̀ón̄e gupuraa kũ ák̄on̄ome takada kũ Kirisi k̀ à ǹawere ó oĩ ũ. Adi takada p̀i k̄e kũ tawadaaoro, à k̀e kũ Luda Ẁendide Niniom̄e. Adi k̄e gb̄e anloaro, à k̀e á sẁèeam̄e.

⁴ Ỳa kũ ó a náani v̄in̄ gwe Luda are Kirisi ḡai.

⁵ Adi ke o ka ó z̄idan̄e ò p̀i, ỳa p̀i b̀o ó k̄inaanlo, Ludame ó gb̄ana ũ.

⁶ Àkū mé à ó káa, akū ó de a bàka kunna kū gb̄en̄o dufu z̄ikerin̄o ũ. Adi ke doka kū à kēnanlo, Luda Nini yāme. Zaakū doka dì ga ín̄e, Nini pì s̄o, àdi w̄endi ín̄e.

⁷ Kū Luda doka k̄è gb̄e anloa, a gakuri bò Musa ānwa. Bee kū a t̄ekena dí ḡi kero, Isarailan̄o dí f̄s̄ ò gw̄aro. Tó z̄é kū àdi ga ín̄e p̄i bò kū gakuri bire takao,

⁸ oni Nini pì z̄é gakuri yā o d̄o yā?

⁹ Tó z̄é kū àdi yā dañla gakuri v̄i, z̄é kū àdi tó yā bo k̄únwo nna gakuri deala z̄ã.

¹⁰ Pó kū à gakuri v̄i yā gakuri v̄i doro, gakuri kū à deala p̄i yāi.

¹¹ Tó pó kū adi ḡi kero bò kū gakurio, pó kū àdiḡo kun gakuri deala z̄ã.

¹² Zaakū ó t̄amaa bire taka v̄i, odì yā o kū sw̄ègb̄anao,

¹³ adi ke lán Musa bàro, kū à fáta kù a ānwa de Isarailan̄o s̄un a ān t̄ekena kū àdi ḡi kero lakana ero yāi.

¹⁴ Ama n̄ s̄a gb̄ana, zaakū ari gb̄ara tó òten Luda bàka kunna k̄únwo takada kyó ke, fáta dok̄on̄o p̄i diḡo kú n̄ laasunlam̄e. Àdi goro, séto gb̄e kú Kirisi ḡun baasiro.

¹⁵ Ari kū a terao tó òten Musa takada kyó ke, fáta p̄i diḡo kú n̄ laasunlam̄e.

¹⁶ Ama tó gb̄e are d̄ò Dikiria, fáta p̄i dì goa.

¹⁷ Dikiri p̄iime Luda Nini ũ, akūs̄o gu kū Dikiri Nini p̄i k̄un, àdi tó ò ḡo n̄ z̄idan̄e.

¹⁸ Ók̄on̄o kū pó gò ó ānwan̄o, óten Dikiri gakuri m̄ón̄e lán dígi bà, odiḡo li lán a bà gakuri ḡo kara gakurila. Dikiri kū à de Luda Nini ũ p̄i k̄enaan gwe.

4

Luda z̄irin̄o z̄i

¹ Abire yāi lākū Luda z̄i bire dàw̄ere a s̄uruu ḡun nà, odì k̄pasaoro.

² O o gb̄are asiri wé'isariyān̄o, odì yā ke kū manafikioro, akūs̄o odì Luda yā kotiro. Odì yāpura oñ̄e s̄usu, de ò ó z̄ida m̄o gb̄e s̄inda p̄inkine Luda are.

³ Tó baaru nna kū óten k̄pá utename, gb̄e kū ò s̄ātenan̄on̄ à utenañ̄e.

⁴ Zaakū andunia dík̄ina dikiri Yesusariden̄o wé v̄ina k̄ún̄ne, de òsun baaru nna sí, Kirisi kū à de Luda taka ũ gakuri gu puñ̄ero yāime.

⁵ Ó z̄ida k̄pàkpan óten kero, Yesu Kirisi dikirike k̄pàkpan óten ke, akūs̄o óten z̄ò bleáre a yāi.

⁶ Luda p̄i, gu pu gusiran, akū à gu p̄u ó sw̄èn le d̄o. Gupura p̄i de a gakuri kū àten t̄e ke Kirisi ānwa d̄ona ũ.

⁷ Ó aruz̄eke bire v̄i ó mè kū ò de lán ã oro bàn̄o ḡun, de ò le ò d̄s̄ kū gb̄ana z̄sk̄o p̄i bò Luda k̄inaame, adi ke ó k̄inaanlo.

⁸ Òdiḡo wari d̄owá k̄pa s̄inda p̄inkia, bee kū abireo odì fuaro. Òdi bídi ke, ama ó t̄amaa dì lākaro.

⁹ Òdi wé t̄awá, ama Luda dì ó tónlo. Òdi ó p̄āte, ama odì garo.

¹⁰ Goro s̄inda p̄inki ó kú Yesu ga taka buri léi, de a kunna le à p̄isi ó m̄èea yāi.

¹¹ Zaakū ók̄on̄o kū ó b̄en̄en̄o odiḡo kú ga léi Yesu yāi, de a kunna le à p̄isi ó mè kū ani gaa yāi.

¹² Len ga p̄i ten z̄i ke ó ḡun le, akūs̄o w̄endi ten z̄i ke á ḡun.

¹³ À k̄ena Luda takadan ò p̄i: Má Luda náani v̄i, akū ma yā ò. Ók̄on̄o s̄o, o Luda náani dok̄on̄o p̄i k̄e, akū óten yā o a yāi.

¹⁴ Zaakū ó d̄s̄ kū lākū Luda Dikiri Yesu v̄u gan nà, ani ó vu k̄āo gan se, ani ó k̄āte a are l̄ēlēe kū ák̄on̄o.

¹⁵ Yā d̄in̄o p̄inki teni ó lé á yāi, de Luda gb̄eke kū àten li gb̄en̄o dasi le a s̄aabukpana kara a t̄obona yāi.

Wéd̄ona mè dufui

16 Abire yāi odì kpasaro. Bee tó ó mè ten kakate, ó nini òdìgō dufu kù lākù gu òdìgō dō nà.

17 Ó wétamma gōrō do lēkēnle díkīna ten gakuri zōkō kù àdi lākaro iwere, kù adi sí lēkōaro.

18 Ó wé pé pō kù òdi wé sialero, sé pō kù òdi wé sialero. Zaakū pō kù òdi wé siale bi gōrō pla pōme. Pō kù òdi wé sialero sō, àdìgō kun gōrō sīnda pínki.

5

1 Ó dō kù tó ó sò kù ó kun kpé ũ andunia dí gūn yāka, Luda ni kpé kù odi bo kù doro kpáwá a bea ari gōrō sīnda pínki.

2 Tera sō odì nda sò pìi gūn, ó ye ò ludambe pō pì da,

3 zaakū tó o bo sòn, ónìgō kun mēe sariro.

4 Gōrō kù ó kú sò díkīna gūn, odì nda lākù ó aso sena bà. Adi ke ó ye ò bo a gūnnlo, ó ye ò ludambe pō dame, de wēndi ó sò kù ani ga pì mō.

5 Abire yāin Luda ó soru kei, akū à a Nini kpàwá pō kù óni le zenkpeke ũ.

6 Abire yāi ó swēe òdìgō gbāna. Ó dō gōrō kù ó kú mè díkīna gūn, ó kú Dikiri kīnaaro.

7 Zaakū ludanaanikenaan ó kúo, adi ke wésinaale yānlo.

8 Ó swēe òdìgō gbāna. Bona sò pìn gena Dikiri kīnaan ó yei.

9 Kunna mēe gūnn yá, bona a gūnn yá, odìgō wete ó yā káagu.

10 Zaakū Kirisi nigō vutena a tintinnwa, ó pínki óni bo ò ze a are, ani fīna bo ò baadinē a kunna mēe gūn yākenaa, a mana ke a vāni.

Bisāsirinō kena nna kù Ludao zī

11 Lākù óten vīna ke Dikirinē le nà, odì wete gbēnō yā pì zé e. Luda ó dō sānsān, akūsō ó ye à ó dō á swēn le dō.

12 Óteni ó zīda sáabu kpááre dōnlo, óteni á gba zé à ìa dā ó yā musume, de à le à yā we gbē kù àdi ìa dā kù mè yāo, adi ke swē yānloa.

13 Tó áten da ó mī līte, Luda yāime. Tó ó kú ó dōrōa, á yāime.

14 Zaakū Kirisi yenyī mé áten té káogu. O è tó gbē mēn do gà gbē sīnda pínki yāi, ò gà n pínkin gwe.

15 À gà gbē sīnda pínki yāi, de gbē kù ò gōnō sūngō kun n zīda pō ũ doro, séde gbē kù à gà n yāi à vù pō.

16 Abire yāi odì gbēke gwa lākù andunia gbēnō dī gwa nà tera doro. Bee kù ó Kirisi dō lākù andunia gbēnō a dō nà yā, ó a dō le tera doro.

17 Zaakū tó gbē kù Kirisi gūn, à gō gbē dufu ũ. A kunna zī gēte, kunna dufu mé à gōne.

18 Abire bō Luda kīnaame pínki. À ó ké kāao nna Kirisi gāi, akū à gbēnō kena nna kāao zī dàwere.

19 Kirisi gūn Luda andunia kē kāao nna gbēnō taarinō yā danaa sari, akū à gbēnō kena kāao nna pì yā nàwere ó ōi.

20 Abire yāi Kirisi gēnenōn ó ũ. Luda ten gbēnō sísi ó gāi. O kúte kēare Kirisi gbēn, à ke nna kù Ludao.

21 Luda tò durunnasaride gō durunna kútekebo ũ ó yāi, de kunna a gūn Luda tó yā bo kōo nna.

6

1 Zaakū Luda zīkeri dakenōn ó ũ, o kúte kēare, àsun Luda gbēke sí à a ke pāro.

2 Luda pì:

Ma n yā mà a gōrōa,
ma kpanyī surabana gōrō.

Gɔrɔ kà sà, gbārame surabana gɔrɔ pì ũ.

³ Odi yā kū ani tó gbē fu kero, de òsun ó zĩ taari lero yāi.

⁴ Odi ó zĩda mɔ gbēnɔne zé sĩnda pínki gūn kū Luda zĩkerinɔn ó ũ. Odi mena fĩ manamana kū takasio kū wario kū wétammaanao.

⁵ Ó ó gbē, ò ó ká kpésiran, ò fùtewái. Ó zĩ gbāna kè, ódi le o i òro, nà ó dé.

⁶ O mòhne kū nèsɛpurao kū dōnao kū sùruuo kū manakenaao kū Luda Ninio kū yenyĩ manafiki sario

⁷ kū yāpura'onaa kū Luda gbānao. Ó yāmanakebɔnɔ kūna ó ɔplan kū ó ɔzɛo.

⁸ Ódi ó kpe ta, òdi ó kpe bo. Ódi ó tó vāni sí, òdi ó tó nna sí. Yāpuradenɔn ó ũ, akū òdi ó dite manafikidenɔ ũ.

⁹ Tódenɔn ó ũ, akū òdi ó dite lán gbē kū ò ní dōronɔ bà. Ó bēneme fá, akū òdi ó dite gèno ũ. Ódi ó dite pógbēnanɔ ũ, ama òdi ó dero.

¹⁰ Ó pɔ dìgɔ nname, akū òdigɔ ó dite pɔsiraɔdenɔ ũ. Odi gbēnɔ ke aruzekedenɔ ũ dasi, akū òdigɔ ó dite takasidenɔ ũ. Ó pɔ sĩnda pínki vĩ, akū òdigɔ ó dite pɔsaridenɔ ũ.

¹¹ Kɔrintidenɔ, o yā òáre súsu, o ó nèsɛe wèáre.

¹² Ódi ó nèsɛgūnyā uteáero, ama a á pɔ ùtewere.

¹³ Ma yā òáre lán ma nénɔ bà. Lákū o ó nèsɛe wèáre nà, à á nèsɛe wèwere le se.

Àsun ke lɛɛɛ kū Yesusaridenɔoro

¹⁴ Àsun ke dokɔnɔ kū Yesusaridenɔoro. Yā mana bàka ũgba kū a vānioo? Bón gupura kū gusirao vĩ kū kɔoo?

¹⁵ Kirisi yā ni kɔ sí kū Setan pɔo deramee? Derame Yesude bàka nigɔ kú kú Yesusarideoo?

¹⁶ Luda kpé dì kɔ sí kú tānanɔ yá? Zaakū Luda Wèndide kpén ó ũ, lákū à ò nà:

Manigɔ kú kūhwo, manigɔ kure ní té,

manigɔ de ní Luda ũ,

onigɔ de ma gbēnɔ ũ.

¹⁷ Abire yāi Dikiri pì:

À kēm̄ma, àgɔ kú ádona,

àsun ɔ na pɔ gbāsīaro,

mani á sí,

¹⁸ manigɔ denɛ De ũ,

ánigɔ de ma négɔgbēnɔ ũ kú ma nénɔgbēnɔ.

Dikiri Gbānasĩndapinkide mé à ò.

7

¹ Ma gbē yenyĩdenɔ, lákū Luda lé sèwere le nà, ò mì kē yā kū àdi mè kú ninio gbà léa mámmam, ò ó kunna adona lé papa vĩakena Ludane gūn.

Pɔlu pɔ kè Kɔrintidenɔa nna

² À tó ó yā gɔ kú á swèn. Ódi taari ke gbēkenero, ódi gbēke sātero, ódi gbēke taki kero.

³ Mádi abire o mà yā daálanlo. Ma ò yā kò kú á yā kú ó swèn ò ga lɛɛɛ ke ògɔ kun lɛɛɛme.

⁴ Má á náanikena manamana, madì lé gbē á yā musu manamana. Ó warikena gūn pínki ma laakari kpatena métete, ma pɔ kè nna à gè ɔla.

⁵ Bee kú o ka Masedonia būsun, ó mè dí kpátero. Wari likawái kpa sĩnda pínkia, ò fùtewái kú fitio, vĩna ó kú.

⁶ Akū Luda kú àdi gbē kú ò būsano sé lei ó sé lei Titu sunaa gūn.

⁷ Adi ke a sunan adoro, kŭ a a sè lei yāime dō. À pìwewe áteni ma bege ke, á kú díndōmene gŭn, ma yā á kŭna gbāna sà, akŭ ma pōnna kàra.

⁸ Bee kŭ takada kŭ ma kēáre á nēsee yàka, mádi nēse litero. Kŭ ma è takada pì á nēsee yàkaáre gōrō pla, de ma nēse líte yā,

⁹ ama ma pō kè nna sà. Adi ke kŭ ma á pō yàkaáre yāinlo, kŭ á pōsira tò a nēsee líte yāime. Á nēseyakanaa pìi bō Luda kīnaame. Abire yāi ódi ásarú keárero.

¹⁰ Pōsira kŭ à bō Luda kīnaa, àdi tó gbē nēse líte à surabana le, ani díndōmene kero. Andunia pōsira mé àdi ga ínne.

¹¹ À gwa pō kŭ pōsira kŭ à bō Luda kīnaa pì iáre. Á mēe wà sà, a gi kŭ á zīdao, á laakarii fùte, vīna á kŭ, a ma bege kè, a wé tà, a n sã gà. Yā pìi gŭn pínki a á zīda mōñne kŭ á taari vī yā pìi gŭnlo.

¹² Bee kŭ ma takada pìi kēáre, adi ke gbē kŭ à taari kè ke gbē kŭ ò taari kēne yāinlo, ma kè Luda dōnaa gŭmme, de á yenawái le à boáre gupuraa.

¹³ Abire yāi ó laakari kpatena. Ó laakari kpatena pìi gbera, ó pōnna kàra manamana Titu pōnna yā musu, kŭ á pínki a tò a nini sù yāi.

¹⁴ Ma lé gbēne kŭ á yāo yā, àdi tó wé'i ma kŭro. Lákŭ o yāpura óare yā sīnda pínki gŭn nà, len ó légbēna Titune kè yāpura ũ le.

¹⁵ Lákŭ a bèere līne nà, a a kpe tà, akŭsō a a yā mà á pínki, tó à dō á yā pìin, a yenaái dì karamē.

¹⁶ Ma pō digō nna, kŭ má á náanikena yā sīnda pínki gŭn yāi.

8

Kōkamazakenaa

¹ Ó gbēno, ó ye àgō gbēke kŭ Luda kè Masedonia bùsu sōsino gbēno dō.

² N yōogwanaa kŭ wétamma pásio gŭn, n pō kè nna manamana, akŭ bee kŭ n takaside búgubuguko ò gba dàñne à gè òla.

³ Ma óare ò gba dà kŭ nēse mèn doo n gbāna lén, à de n gbānala se.

⁴ Ó wé kèwá n zīda, ò kúte kèwewe manamana, ò n gba zé n ò le àgō kú Luda gbēno kāmazakenaa gŭn.

⁵ Ó kè de pō kŭ ó wé dōila, ò n zīda kpà Dikiria gīa kŭ ókōno dō Luda pōyenyīnaa gŭn.

⁶ Abire yāi o wé kè Titua à gé kāmaza yā kŭ à nà á té lakiti ke.

⁷ Zaakŭ á gbāna yā sīnda pínki gŭn, ludanaanikena kŭ yā'onaa kŭ dōnaao kŭ yā sīnda pínki aniao kŭ yenyī kŭ á vī kŭooo, àgō gbāna kāmaza pìi kēnaa gŭn dō.

⁸ Adi ke maten yā diteárenlo, ania kŭ gbē pāndenō kēen maten óare, de mà á yenyī yāpura dō.

⁹ Á ó Dikiri Yesu Kirisi gbēke dō. Póde inaa gō pōsaride ũ á yāi, akŭ a pōsarideke gŭn à á ké pōdenō ũ.

¹⁰ Lákŭ ma è nà yā pìi musun dí: À kŭ ákōno kŭ a ze kŭ yā pìio zaa muniyā akŭsō áten kenō,

¹¹ à yā pì lakiti ke sà. Zaakŭ á soru kè kŭ a kēnaao, à ke á gbāna lén.

¹² Tó gbē gba dà kŭ nēse mèn doo pō kŭ à vī lén, adi ke kŭ pō kŭ à vīronlo, abire mé àdi ká.

¹³ Adi ke maten aso lago gbē pāndenōne, maten diárenlo, de à ke lelele.

¹⁴ Tera lán dí bà zaakŭ pō diái, à kpá gbē kŭ pō àdi kīammanōa, de zīkea tó pō dīnyī, akŭsō pō kīaáwa, ò kpááwa. Lán abire bà áni gō lelele.

¹⁵ Lákŭ à kēna Luda yān nà ò pì:
Gbē kŭ à sète zōkō pō dí dialaro,

gbě kũ à sètε fíti pó dí kǎaro.

Titunɔ yā

¹⁶ Ma sáabu kè kũ Luda, kũ à tò á yā kú Titu swèn lákũ à kú ma swèn nà se.

¹⁷ À ó yā mà, a mètε wà à su á gwa, lákũ a pɔ yei nà.

¹⁸ Ó gbě do kũ a tó dàgula sɔsinɔ gběɔ té n̄ pínki baarunnakpanaa musun o dānε.

¹⁹ Abire gbera dɔ sɔsinɔ gběɔ a dà à gé kũoo kámaza zĩ kũ óten ke ke. Óten zĩ pì ke Dikiri tóbona yáime kũ ania kũ ó v̄io.

²⁰ Ó ye gběke ó taari e lákũ óten ke nà kũ gba zókɔ kũ à na ó ɔĩ yāoro.

²¹ Adi ke yā kũ à mana Dikirinεen óten péa adoro, yā kũ à mana bisāsirinɔnεme se.

²² O ó gběndo pānde dānε dɔ. O a laakarīi gwà a lé v̄iro, o è à ania v̄i yā sīnda pínki gūn, akūsɔ a ania èra à kàra tera, kũ à á nāanikena yāi.

²³ Titu dake sɔ, ma zĩkeri dake kũ odì á mana wete lēlen a ũ. Ó gbě kparano sɔ, sɔsinɔ gběɔ zĩrinɔmε, mókɔnɔmε Kirisi tóborinɔ ũ.

²⁴ Abire yāi à mɔn̄ne kũ á yeñyĩ, de sɔsi gbě pìnɔ gɔ dɔ kũ lé kũ óten gbě á yā musu bi yāpuramε.

9

¹ Adi kũ mà takada kēáre Luda gběɔ kɔ kámaza kenaa pì yā musuro,

² zaakũ má dɔ kũ a n̄esemana dà, akũ ma lé gbě Masedonia gběɔnε ma pì, Girisi gběɔ soru mà zaa muniyā. Á aniakēnaa pì n̄ gběɔ mètε fùte dasi.

³ Akũ ma ó gbě pìnɔ zĩáwa de àgɔ kú soru gūn lákũ ma ò nà, de lé kũ o gbě yā pìi musu sún ke pāro.

⁴ Tó Masedonia gběkenɔ sù kũmao, tó ò è á soru dí manaro, wé'i ni ó kũ, kũ o á nāanikena yāi., Oni á pó o dɔ yá?

⁵ Abire yāi ma d̄ite à mana mà o gbě pìnɔnε ò domεne are, ò gba kũ a gĩnake a a lé sè yā kēke káaku, de á soru gɔ mana, àgɔ de n̄esedo gba ũ, adi ke gba tilasinlo.

Gbadana kũ n̄esedo

⁶ Àgɔ yā díkĩna dɔ:

Tó n t̄ò fíti, ĩni kē fíti,

tó n t̄ò zókɔ, ĩni kē zókɔ.

⁷ Baadi kpá lákũ à dà a swèε gūn nà ānsisinaa sari tilasii sari. Luda ye gbě kũ àdi gba dà kũ pɔnnaooi.

⁸ Luda ni f̄s à tó arubarika sīnda pínki likaái, de gɔrɔ sīnda pínki pó sīnda pínki mɔáwa yā sīnda pínki gūn ari à f̄ε kááo à yā mana sīnda pínki keo.

⁹ Lákũ à kēna Luda yān nà ò pì:

Àdi pó fā takasidenɔnε,

a yāmanakēna lakana v̄iro.

¹⁰ Lákũ Luda dì póburi kpá pót̄riia nà kũ pó kũ òdi bleo, ani póburi kpááwa, à karaáre, de á manakēna ɔgbε le à ɔ tá.

¹¹ Ani á ke pódεnɔ ũ yā sīnda pínki gūn de àgɔ gba da dasidasi gɔrɔ sīnda pínki, gběɔ Luda sáabu kpá gba kũ a dānε ó gāi yāi.

¹² Zaakũ Luda gběɔ pókĩammaa bok̄oten kámaza zĩ pì ten ke adoro, ani tó Luda sáabukpana dagula manamanamε dɔ.

¹³ Gběɔ ni Luda tó bo, zaakũ kámaza kũ a kēε pì ni mɔn̄ne, kũ a m̄i n̄atε Kirisi baaru nna kũ a zeoonε, akūsɔ a gběke kēn̄ne kũ gbě sīnda pínki kũ n̄ese doo.

¹⁴ Oni adua kēáre kũ á yāo dana n̄ swèn Luda gběke kũ à p̄siáwa yāi.

¹⁵ À Luda sáabu kpá a gba kũ à gè onala yāi.

10

Pɔlu gina kũ a zĩdao a zĩ yã musu

¹ Makũ Pɔlu, ma kúte kèáre kũ Kirisi nèsyĩdao kũ a busekeo, makũ kũ òdi pi, tó má kú kááo má buse, tó má kú kááoro s̄s̄, madìḡs̄ pāsīáre.

² Ma wé kèáwa, tó ma su, àsun tó màḡs̄ pāsī kááoro, zaakũ mani f̄s̄ màḡs̄ pāsī kũ gb̄e kũ òdi pi andunia yã mé àten dowere arenɔ.

³ Ó kú andunia gũmme, ama odì zĩ ká lán andunia gb̄enɔ bàro.

⁴ Ó ḡsk̄ebɔnɔ bi andunia pónlo, Luda ḡsk̄ebɔ gb̄ana kũ odì zeki gb̄anano gboroonɔme. Odì éke lékpakɔananɔ gboroo

⁵ kũ ȳḡs̄ yã kũ àdi gínne ò Luda d̄so pínki. Odì laasun s̄inda pínki mile ble, de ò mì nate Kirisine.

⁶ Tó a mì nàtewere mámmam, o laka kũ ò wé tã s̄ayāmarisaridenɔa.

⁷ Adì yã gwa musume. Tó gb̄e a zĩda nánikena kũ Kirisi pón a ũ, ade ḡs̄ d̄on kũ Kirisi pón ó ũ lán a bà se.

⁸ Bee tó ma lé gb̄e à kè z̄k̄s̄ doka kũ Dikiri kpàwá yã musu, wé'i ni ma kũro, zaakũ á zĩni petena yáime, adi ke á letena yáinlo.

⁹ Àsun ke lánd̄s̄ má ye mà v̄ina dadaái kũ ma takadakēnaao bàro.

¹⁰ Òdi pi ma takadanɔn bèere v̄i, akūs̄s̄ ò gb̄ana, ama tó ò wé sìmale, àdi n̄ kũ gb̄anaro, ma yã dì ká p̄oke léiro.

¹¹ Gb̄e kũ òten o lenɔ ḡs̄ d̄s̄ kũ lákũ ó yānɔ de nà takadanɔ ḡun tó ó kú kááoro, len òni ke le, tó o k̄s̄ è.

¹² Dín ó ũ ò ó zĩda ke lele kes̄s̄ ò ó zĩda lek̄sa kũ gb̄e kũ òteni n̄ zĩda sáabu kpánɔ. Tó ò n̄ zĩda kpàkūs̄s̄ k̄s̄o kes̄s̄ ò n̄ zĩda lèk̄sa k̄s̄o, òdiḡs̄ ònd̄s̄ro.

¹³ Ók̄nɔ s̄s̄, òni lé gb̄e de a lélaro. Óni gb̄e ikok̄eki kũ Luda d̄itewere lémm̄e, kũ à à k̄a á k̄inaa se.

¹⁴ Lákũ o ka á k̄inaa nà, óten v̄i ó ikok̄eki lélaro, zaakũ o su kũ Kirisi baaru nnao ari á k̄inaa káaku.

¹⁵ Odì lé gb̄e de a léla, ò gb̄e pāndenɔ zĩ ká ó pól̄aro. Zaakũ á ludanaanikena ten kara, ó ye zĩ kũ òten ke á t̄e t̄a manamana ari à ká ikok̄eki kũ Luda d̄itewere lén,

¹⁶ de ò gé ò baaru nna p̄i kpá bùsu kũ ò kú á arenɔ ḡun, légb̄ena kũ gb̄e pāndenɔ t̄aragaabanaao sari.

¹⁷ Tó gb̄e ye à lé gb̄e, à gb̄e Dikiri yã musu.

¹⁸ Adì ke gb̄e kũ àdi a zĩda sáabu kpá mé à manaro, sé gb̄e kũ Dikiri dì a sáabu kpá.

11

Pɔlu kũ z̄iri ékenɔ

¹ À mena kũmao kũ ma ȳn̄k̄ok̄eo f̄iti. Ama áten mena kò.

² Lákũ Luda dì ḡs̄ba kpá nà, len maten kpá le se á yã musu. Ma á kpá Kirisia á ḡs̄ m̄en do ũ, de mà á kp̄az̄aa lákũ n̄okpare lési bà.

³ Lákũ ml̄è ònd̄s̄ kè Awaune nà, à a s̄àte, v̄ina teni ma kũ kũ ani á laasun likaraáre le se, de à á nana Kirisia gb̄as̄i sari kũ n̄es̄edoo tó.

⁴ Tó gb̄eke sù à Yesu yã kũ à bò ado kũ ó p̄ó waazi kèáre, adì sí araga. Adì nini kũ à bò ado kũ p̄ó kũ a s̄io sí, adì baaru nna kũ à bò ado kũ p̄ó kũ a mào ma.

⁵ Maten da má k̄iana z̄iri kũ a n̄ díte z̄k̄s̄ k̄un̄ci yáke ḡunlo.

⁶ Bee tó má lénnaro, má d̄s̄na v̄i. O m̄óáre á pínki s̄usu yã s̄inda pínki ḡun.

⁷ Kũ ma baaru nna kũ à bò Luda k̄inaa waazi kèáre p̄ósinaáwa sari, akũ ma a zĩda bùsa á karana yá, ma taari k̄en yá?

⁸ Ma sɔsi pāndenɔ gbēnɔ taki kè, ma a bakaa lèmma, de mà le mà zĩ keo á té yāi.

⁹ Gɔrɔ kũ má kú kááo, tó pɔ ten kīama, madì wari dɔ gbēkearo. Ó gbē kũ ò bò Masedonia būsunnɔ sùmenɛ kũ pɔ kũ àten kīamao. Maten we mà ke á gbēkenɛ aso ũro, akūsɔ mani we mà ke á gbēkenɛ aso ũro.

¹⁰ Kũ Kirisi yāpura kũ à kú ma gūnwɔ, gbēke ni kpámene mà lé pìi gbē Girisi būsunlo.

¹¹ Bóyāin ma ò lɛɛ? Luda dɔ kũ má yeái.

¹² Yā kũ maten ke, manigɔ kemɛ, de mà gbē kũ òteni n zĩ lekɔa kũ ó pónɔ zĩni zɔzɔ kũ n légbēnanɔ.

¹³ Gbē bire takanɔ bi zĩri ékenɔmɛ! Zĩkeri manafikidenɔmɛ! Òdi li Kirisi zĩrinɔ ũ.

¹⁴ Yā bonsarenlo. Bee Setan pìi dì li gupura malaika ũ se.

¹⁵ Zaakũ lemɛ, tó a zĩkerinɔ lì yā mana zĩkerinɔ ũ, yābonsarenlo. Kpekpe oni n yākenaa gbè le.

Pɔlu warikena a zĩrike gūn

¹⁶ Ma era maten o dɔ, gbēke sún ma gwa yōnkɔ ũro. Tó len sōro, àgɔ ma dite lán yōnkɔ bà, de mà le mà lé gbē fíti.

¹⁷ Yā kũ maten o, Dikiri mé à ma danlo. Lé kũ maten gbē ma zĩda náanikena gūn, maten gbē yōnkɔke gūmmɛ.

¹⁸ Lákũ gbēnɔ ten lé gbē n zĩda yā musu dasi nà, makũ se mani gbē.

¹⁹ Zaakũ ákōnɔ òndōrinɔ adì mena fɔ kũ mìsaridenɔ kũ ponnao.

²⁰ Tó òteni á ke zònɔ ũ, tó òteni á aru mi, tó òteni á taki ke, tó òten deñla mɔáre, tó òteni á sán ke, adì mena fɔ.

²¹ Yāpuramɛ, ó buse kũ yā pìnɔ kennaao! Abire kèmenɛ wé'iyā ũ! Ama pɔ kũ gbē náanikena, àteni a lé gbē, má a náanikena se. Maten abire o yōnkɔke gūmmɛ.

²² Eberunɔmɛ n ũ yá? Àkũ ma ũ se. Isarailanɔmɛ n ũ yá? Àkũ ma ũ se. Ibrahĩ burinɔmɛ n ũ yá? Àkũ ma ũ se.

²³ Kirisi zĩkerinɔmɛ n ũ yá? Má a zĩkeri ũ deñla. Maten o lán ñade bàme. Ma zĩ kè deñla, ma dana kpésiran deñla, má a gbēna lé dōro, ma kunna ga léi lé vīro.

²⁴ Yudanɔ ma gbē kũ flāao lé bupla mèn donsari ari gèn sɔɔro.

²⁵ Ò ma lɛlɛ kũ gòoo gèn aakɔ. Ò ma papa kũ gbèeo gèn do. Gó'ite kpàte kũmao gèn aakɔ, ma ke gɔrɔ do ísira gūn fānantɛ kũ gwāanio.

²⁶ Ma wētegena dasinɔ gūn madigɔ kú kariii gūn: Swa kariii, kpāni wédewenɔ kariii, Yudanɔ kariii, buri pāndenɔ kariii, wēte gūn kariii, sènte kariii, ísira kariii, Yesude ékenɔ kariii.

²⁷ Ma zĩ gbāna kè kũ wāwāo, ma itɛ kè a lé vīro, nà ma de, ími ma kũ, madigɔ kun pɔblenaa sari gèn baaakɔ, má té punsi ña gūn.

²⁸ A kparanɔ onaa baasi sɔsinɔ gbēnɔ sīnda pínki laasun dì tōma lákũ gu dìgɔ dɔ nà.

²⁹ Dí mé ani busa, mà gí busaii? Dín oni kē zéa à gí ũmaa?

³⁰ Tó à kũ mà lé gbē, mani gbē ma gbānasarike musumɛ.

³¹ Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De dɔ kũ maten éke toro. Ògɔ a sáabu kpá gɔrɔ sīnda pínki!

³² Gɔrɔ kũ má kú Damasuku, akũ kína Areta asakpa pì ò wēte pì bīnilenɔ dākpā, de ò le à ma kũ yāi,

³³ akũ ò ma bo wondoo gūn, ò ma kipa kũ bàao tánko gūn bīni kpe, akũ ma bàa sì.

12

Pòlu wégupu'ena

¹ À kù tilasi mà lé gbě. Bee kù à àre vīro, mani lé pá wégupu'enanŏa kù yā kù Dikiri mòmēnenŏ sà.

² Má gběke dŏ Kirisi gūn, ò a sè ò gèe kāao ari ludambe aakōden, a wè gēro donsarin dí. À gèe kù mēeŏn yá, mēe sarin yá, má dŏro, sé Luda.

³ Má dŏ kù ò ade pìi sè ò gèe kāao aruzennammē. À gèe kù mēeŏn yá, mēe sarin yá, Luda mé à dŏ.

⁴ À yā kù àdi sí oro mà, kù bisāsiri ni fŏ à babaro.

⁵ Mani lé gbě ade yā musu, mani gbě ma zīda yā musuro, sé ma gbānasarike yā.

⁶ Bee tó mani lé gbě, adi ke má yōnkŏnlo, zaakū yāpuran mani o. Ama mani lé gbēro, de gběke sún ma dite de pó kù à èma ke yā kù à mà ma lénlaro.

⁷ De màsun ĩa dā yā zōkŏ kù Luda mòmēnenŏ musuro yāi, à pó sòto ma mēe gūn Setan zīri ũ, àgŏ wé tāma, de màsun ĩa dāro yāi.

⁸ Ma wé kè Dikiria gēn aakŏ yā pìi musu de à pó pì bo ma mēn,

⁹ akū à pìmenē, a gběke kù adì kemēne mōma. Gbānasarike gūnn a gbāna papana di bon. Abire yāi mani lé gbě kù pŏnnao ma gbānasarike musu, de Kirisi gbāna gŏ kù ma gūn.

¹⁰ Abire yā mé à tò madì pŏnna ke kù gbānasarikeŏ kù wé'idammanaao kù wario kù takasio kù wétāmmanaao Kirisi yāi, zaakū gŏro kù gbāna kŏlaman madìgŏ gbāna.

Kòrintidenŏ yā Pòlu kūna gbāna

¹¹ Ma yōnkŏyā kè, ákŏnŏ mé a ma dan. Ákŏnŏmē à de yā à ma sáabu kpá. Bee tó má kun pŏke ũro, má kīana zīri kù a n díte zōkŏŏ kùnŏi yāke gūnlo.

¹² Ma a kunna zīri ũ mŏáre kù menao manamana sèedakenanŏ kù yābonsarenŏ kù daboyānŏ gūn.

¹³ Bó mé à á kīa sŏsinŏ gbě kparanŏaa? Ke kù mádi gŏ á gběkenē aso ũro yāii? À sùru ke kūmao kù taari dio!

¹⁴ Tera sà ma soru kè mà su á kīnaa a gēn aakŏdeo, akūsŏ mani gŏ á gběkenē aso ũro. Ákŏnŏ mateni á wete, adi ke á pŏnŏn maten wetero. Zaakū denŏ mé òdi aruzeke dite n nēnŏne, adi ke nēnŏ mé òdi diteñero.

¹⁵ Mani fŏ mà pó kù má vī deáre pínki, mà a zīda kpááwa kù pŏnnao. Tó ma yenaái ten kara, á yenamai ni lagon yá?

¹⁶ Bee kù a we kù mádi gŏáre aso ũro, gbēnŏ di pi, wézērin ma ũ, ma pó siáwa kù ñndŏ.

¹⁷ Ma á blé gbě kù ma n zīáwanŏ ke gāi yá?

¹⁸ Ma kúte kè Titunē à gé á kīnaa, akū ma ó gbēndo dànē. Titu á blén yá? Ó nēse dokŏnŏnloo? Ó ágba dokŏnŏnloo?

¹⁹ Áten da yā óten boki weten yá? Lenlo! Óten yā o kù Luda dŏnaao kunna Kirisi gūmmē. Ma gbě yenyīdenŏ, ma abire òáre pínki á zīni petena yāime.

²⁰ Vīna teni ma kù kù tó ma su á kīnaa, mani á le lākū má ye nàro, akūsŏ ani ma e lākū á ye nàro. Maten vīna ke fitiine kù nēsegŏbaao kù pŏfēo kù ania pāsīo kù kŏyakanaao kù kŏpinaao kù ĩadānaao kù zukakanaao.

²¹ Vīna teni ma kù kù tó ma era ma su á kīnaa, ma Luda ni tó wé'i ma kù á are. Gbě kù ò durunna kè yā, ò gbāsī kè, ò pāpā kè, ò wé'isariyā kēnŏ, tó odi nēse lite ò mīi kè yā pìnŏaro, mani pŏsira ke kŏńwo.

13

Lédamma kpekpe

¹ Ma suna á gwa gèn aakōden dí. Òdi yā pínki yāpura ma sèedade gbēnōn pla ke gbēnōn aakō léi.

² Ma gīnake ma lé dà gbē kū ò durunna kēnōa yā kū gbē kparanō dō ma suna á kīnaa gèn pladeo, tera ma era maten lé daríma dō bee kū má kú kǎáoro, tó ma era ma su dō, mani n gbē ke tóro yoo!

³ Áten sèeda wete kū Kirisi ten yā o ma gāin yá? Tò! Adi ke Kirisi gbāna sarinlo, à gbāna á té.

⁴ Bee kū à gà lía gbānasarike gūn, à kun tera kū Luda gbānaome. Leme kunna a gūn ó kú kū gbānasarikeo le se, ama ónigō kú kǎao á té kū Luda gbānao.

⁵ Á á zīda tàasi ká à gwa, tó á kú Yesu Kirisi náanikenaa gūn. À keke à á zīda gwa. Á dō kū Kirisi kú á gūnloo? Tó lenlo, a funame.

⁶ Má dō kū áni e ódi fuaro.

⁷ Óten wé ke Ludaa de àsun yā vāni ke kero. Adi ke de gbēnō ó zī sáabu kpá yāinlo, de à a mana ke yāime, bee tó òteni ó gwa gbē funanō ũ.

⁸ Óni fō ò bo yāpura kpero, sé ò zéo.

⁹ Tó ó gbāna vīro, akūsō á gbāna, ó pō dīgō nname. Odì adua keáre de à keke à bo mana.

¹⁰ Ma yā birenō kēáre kū má kú kǎáoro, de tó ma su, māsun keáre pāsī kū doka kū Dikiri kpàmaoro. À kpàma á zīnipetena yāime, adi ke á letena yāinlo.

¹¹ Tò, ma gbēnō, à pōnna ke. À yā keke à bo mana. À ma lédamma ma. À lédokōnō ke àgō nna kū kōo, Luda yenyīde aafiade gō kú kǎáo.

¹² À fō kpákōa kū Luda gbēnō lépemmaanao. Luda gbēnō fō kpàáwa n pínki.

¹³ Dikiri Yesu Kirisi gbēke keáre, Luda gō yeái, kōgbēkena gō kú á té kū Luda Ninio á pínki.

GALATIANS

Baaru nna pānde kunlo

¹⁻² Makū Pɔlu Luda z̄iri kū ma Yesude dake kū ó lɛɛlɛnɔ pínki, ókɔnɔ mé o takada dí kè sɔsi gbě kū ò kú Galatia b̀usu gūnnɔnɛ.*fZĩr 16:6* Ma kunna z̄iri ũ dí bo gb̄nɔ kĩnaa ke bisāsiri gāiro, Yesu Kirisi kū De Luda kū à a fùtɛ bona ganwo mé à ma z̄i.

³ Ó De Luda kū Dikiri Yesu Kirisio gb̄kɛ kɛáɛ, à á gba aafia.

⁴ Kirisi g̀i a w̄ɛndiii ó De Luda pɔyenyĩnaaa, à ó durunna k̄wá de à ó bo andunia tera v̄ani dín.

⁵ Luda mé à gakuri v̄i gɔɔ s̄inda pínki! Aami.

⁶ Kū átɛn kpe li Luda kū à á sísi a gb̄kɛ gūnnɛ likalika lán dí bà, à arɛ d̀ò zé pāndea, yā p̄i b̀ò ma sarɛ manamana.

⁷ Baaru nna pānde ke kunlo. Gb̄ kū ò ye ò Kirisi baaru p̄i litɛnɔ tɛni á likaramɛ.

⁸ Bee tó ókɔnɔ ke malaika kū à b̀ò ludambɛ baaru nna kū adi k̄ó sé kū a kū o òáɛoro waazi k̄áɛ, Luda láari boa.

⁹ O òáɛ yā akūs̄ matɛn oáɛ d̀ò, tó gb̄kɛ baaru nna kū adi k̄ó sé kū a kū a màaoro waazi k̄áɛ, Luda láari boa.

¹⁰ Matɛn sáabu wɛtɛ bisāsirian yá, ke Luda? Matɛn wɛtɛ ma yā ká bisāsirigun yá? Tó bisāsirin má ye à kán̄gu ari tera, de Kirisi z̀b̀leriin ma ũro.

Yesu Pɔlu sɛna a z̄iri ũ

¹¹ Ma gb̄nɔ, má ye à d̀ò kū baaru nna kū madi kpááɛ dí bo bisāsiri kĩnaaro.

¹² Mádi ma bisāsiri kĩnaaro, gb̄kɛ mé à dàmɛnɛro, Yesu Kirisi mé à b̀ò à s̀òmɛnɛ.

¹³ A mà lákū má kun nà yā Yudanɔ donyĩzen. Ma Luda sɔsi gb̄nɔ wé tà p̄s̄ip̄s̄i, ma w̄ɛtɛ mà n̄ kakatɛ.*fZĩr 8:3*

¹⁴ Ma Yudanɔ donyĩzɛ p̄i yā k̀ò ɔplapla de ma sáranɔla dasi, ma kokari deńla ó dizinɔ futɛokarayā p̄i gūn.

¹⁵ Ama Luda ma dite a p̀ò ũ zaa ma da gberɛn. Kū ma sísina a gb̄kɛ gūn gɔɔ k̄ámɛ,

¹⁶ akū à a Né gbàɛma,*fZĩr 9:3-6* de mà a baaru nna kpá buri pāndenɔnɛ. Mádi gé dada gb̄kɛ kiaro,

¹⁷ mádi gé Yurusalemu gb̄ kū ò kun z̄irinɔ ũ ma ãnɔ kĩnaaro, ma gɛ Larubunɔ b̀usun ḡnɔmɛ, akū ma era ma su Damasuku.

¹⁸ W̄ɛ aak̄ó gberan ma gɛ Yurusalemu, de ò k̄ó d̀ò kū Pitao, akū ma ke k̄áo gɔɔ ḡɛro.*fZĩr 9:26-30*

¹⁹ Mádi z̄iri pānde ero, séde Dikiri dakūna Yamisi.

²⁰ Yā kū ma k̄áɛ p̄i, ma sì kū Ludao kū adi kɛ ékɛn ma tòro.

²¹ Abire gbera ma gɛ Siria b̀usun kū Silisia b̀usuuo.

²² Gɔɔ birea Kirisi sɔsi gb̄ kū ò kú Yudeanɔ dí wé simalero,

²³ ama ò mà ò p̄i, gb̄ kū àtɛni n̄ wé t̄á yā mé àtɛn donyĩzɛ kū à w̄ɛtɛ à kakatɛ p̄i waazi ke tera sà,

²⁴ akū ò Luda tó b̀ò ma yā musu.

2

Pɔlu k̄yāmana kū z̄iri kparanɔ

¹ Wè kuri awèsiikõ gbera ma era ma ge Yurusalemu kũ Baanabao. *fZir 15:2-4* Ma Titu sè, à gèe kũoo se.

² Ma ge gwe, kũ Luda mé à bò à sùma à pì mà gé yáimε. Akũ ma baaru nna kũ madì kpá buri pāndenõne bõkõte gbẽ kũ ò de gbẽ zõkõ ùnõne ñtẽne, de zĩ kũ ma kè kũ a kũ maten keo sún ke pāro.

³ Titu kũ ó lèe, bee kũ a Girikikenaao, odi gā naa à tò zõro.

⁴ Yā pì fùte Yesude éke kũ ò gèwáí kpāninõ musumε. Ò gèwáí de ò ó zĩdadekena Kirisi Yesu gũn asiri gwa ò ó da zòblemme,

⁵ akũ odì we ò mì nàteñero bee fíti, de à le àgõ baaru nna pì yāpura kũna yāi.

⁶ Gbẽ kũ òteni ñ gwa gbẽ zõkõ ùnõ dí yāke karamenero. Lákũ ò de nà dí kemene yāke ũro, zaakũ Luda dì gbẽke wé gwaro.

⁷ Ò è Luda baaru nna kpana buri pāndenõne nāmenε ma õí, lákũ à a kpana Yudanõne nà Pitane a õí nà.

⁸ Zaakũ lákũ Luda zĩ kè Pita gāi nà a kunna zĩri ũ yā musu Yudanõ té, len à zĩ kè ma gāi buri pāndenõ té le.

⁹ Yamisi kũ Pitao kũ Yuhana kũ òteni ñ gwa sasi gbègba ùnõ gba kũ Luda dàmenεe dõ, akũ ò ò kpàwá, ókõnõ kũ Baanabao kõgbẽke sèeda ũ. Ò sì ò gé buri pāndenõ kĩnaa, mókõnõ sõ, Yudanõ kĩnaa.

¹⁰ Yā kũ ò yein dí, ñ takasidenõ yā gõ doógu. Gõrõ birea sõ ó mèe wā kũ a kenaao kè.

Yesu náanikena mé àdi ó sura ba

¹¹ Kũ Pita sù Antiõku, ma ginε tètētē, kũ à zā yāa yāi.

¹² Zaakũ ari Yamisi zĩrinõ gõ gé ká, àdi pò ble kũ buri pāndenõomε. Kũ ò kà, akũ à bòru kũ kpeo à kèmma, kũ àten vīna ke Yuda kũ ò zè kũ tõzõna yāonõne yāi.

¹³ Yuda kparanõ nāa manafikikena pì gũn. Bee Baanaba se ò a gā ò nāmma.

¹⁴ Kũ ma è ò baaru nna yāpura kũna a zéaro, ma ò Pitane ñ pínki wára: Mókõn Yuda ina ñ kun lán buri pānde bà, adi ke lán Yuda bànlo. À kè dera ndì gā na buri pāndenõa, de ògõ Yudanõ yā kũnaa?

¹⁵ Yudanõn ó ũ inaa gũn, buri pānde durunnakerinõn ó ũro.

¹⁶ Ama ó dõ kũ gbẽke dì bo mana doka pì kena yāiro, séde Yesu Kirisi náanikena ado. *fRom 3:20, 22* Bee ókõnõ, o Kirisi Yesu náani kè, de ò le ò bo mana ó Kirisi náanikena pì yáimε, adi ke doka pì kena yāinlo, zaakũ gbẽke dì bo mana dokakũna yāiro. *fZab 143:2*

¹⁷ Gõrõ kũ óten wete ò bo mana Kirisi gũn, tó o è durunnakerinõn ó ũ se, abire pì Kirisi ten durunna gba zén yá? Oí!

¹⁸ Tó ma era maten doka kũ ma gbòro keke, doka pì taariden ma ũ gwe.

¹⁹ Zaakũ ma gõ gè ũ doka pì musu, akũ ma kpe lìnε, de màgõ kun Luda pò ũ yāi. Ma ga lía kũ Kirisio.

²⁰ Makũ mé má kun doro, Kirisi mé à kú ma gũn. Tera sà ma bisāsirikena gũn má kú Luda Né kũ à yemai à gì a wèndiii ma yāi náanikena gūmmε.

²¹ Maten Luda gbẽke da pāro. Tó gbẽ dì bo mana doka pì yáimε, de Kirisi gā pāmε.

3

Musa doka kũ ludanaanikenaao

¹ Ákõnõ Galatia yõnkõnõ! Ò pò dàáwan yá? O Yesu Kirisi gana lía mòáre a è sãnsã.

² Má ye mà yā mèn do gbekaáwa. A Luda Nini lè dokakūna yāin yá, ke yā kū a màa pì náanikena yāime?

³ À kè dera a gō yōnkōnō ũ lán dí bàa? A naa kū Luda Nini gbānao, akū àten láka kū á zīda gbānao yá?

⁴ Á wari zōkōnō kè pān yá? Oi, adi ke pāro.

⁵ Luda a Nini kpāáwa, à daboyānō kè á té á dokakūna yāin yá, ke yā kū a màa pì náanikena yāime?

⁶ À gwa Ibrahīa. À Luda náani kè, akū Luda tò yā bò kāao nna a náani kū à kè yāi.*fNaa 15:6, Rom 4:3*

⁷ Ágō dō kū gbē kū òten Luda náani kenō mé ò Ibrahī burinō ũ.*fRom 4:16*

⁸ Luda yā takada gīnake à a baaruu kpà Ibrahīne à pì, Luda ni arubarika da buri sīnda pínkigu a gāi,*fNaa 12:3* zaakū Luda yā takada pì gīnake à dō kū Luda ni tó yā bo nna kū buri pāndenō a náani kū oni ke yāi.

⁹ Len Luda di arubarika da gbē kū òteni a náani kenōgu le, lākū à kè a náanikeri Ibrahīne nà.

¹⁰ Gbē kū à zè kū dokakūnao gō láari pō ũme, zaakū à kēna Luda yān ò pì, gbē kū òdigō yā kū ò kú doka takada gūnnō kūna pínki a zéaro bi láari pōme.

¹¹ Ó dō sānsān kū Luda di tó yā bò kūnwo nna dokakūna yāiro, zaakū ò pì, gbē kū Luda tò yā bò kāao nna a náani kū àten ke yāi mé anigō kun.

¹² Doka dí kō le kū ludanaanikēnaaoro, zaakū ò pì, gbē kū à yā pii kēe, ade ni wēndi le a gūn.

¹³ Kirisi gō láari pō ũ ó gēne ũ, à ó bó doka láari gūn, zaakū à kēna Luda yān ò pì, gbē kū ò lòko lía bi láari pōme.

¹⁴ Abire kè le de arubarika kū Luda dà Ibrahīgu le à gō buri pāndenōne Kirisi Yesu gāime, de ò Nini kū Luda a lé sè le a náanikena yāi.

Musa doka kū Luda lésēnaao

¹⁵ Ma gbēnō, bisāsiri yākena takan maten oáre. Tó gbē légbēe dìte, akūsō à sēedadenō vī, oni fō ò gbororo, oni fō ò yāke karanlo.

¹⁶ Len Luda lé sè Ibrahīne le kū a burio.*fNaa 12:7* Luda yā takada dí pi kū a burinō lākū parin à tēm̄ma bàro, à pì kū a buriome. Gbē mèn don à téa, àkūme Kirisi ũ.

¹⁷ Yā kū má ye mà on dí: Luda gīnake à lé sēne yā à pì a bàka nigō kú kāao. Wē wàa pla kū mèn baraakurio gberan doka sù.*fBon 12:40* Doka pì ni fō à lésēnaa pì gbororo, ani fō à a ke pāro.

¹⁸ Tó òdi Luda arubarika le dokakūnaa gūn, de adi bo a lésēnaa gūn doro. Ama Luda gbēke kè Ibrahīne, kū à a lé sēne yāime.*fRom 4:14*

¹⁹ Bóyāi à doka dìtei dō? À doka kàra ari Ibrahī buri kū Luda lé sè a yā musu gō sume, de gbēnō le ò dō kū ò de taaridenō ũ Luda kīnaa yāi. Luda a doka pì kpà malaikanōa, ò nà yākekēriine a oī, à dìte gbēnōne.

²⁰ Luda lésēna sō, a yāme ado, a bàka kú kū yākekēriioro.

²¹ Tò, doka pì bò Luda lésēna kpen yá? Lenlo! Tó doka kū àdi wēndi kpám̄ma kun yā, de o bo mana doka pì yāi.

²² À kēna Luda yān ò pì, durunna gbē sīnda pínki kà kpén, de arubarika kū Luda a lé sèe pì le à gō Yesu Kirisi náanikerinō pō ũ a náani kū òten ke pì yāi.

²³ Zaade Yesunaanikena dí suro, doka ó ká kpén, à ó kūna purusunō ũ ari Yesunaanikena kū àten su gēe à bòo gupuraa.

²⁴ Len doka pì de ó gwàri ũ le yā ari Kirisi gō su, de ò bo mana a náanikena yāi.

²⁵ Lākū Yesunaanikēnaa sù nà sà, o bo ó gwàri yān.

²⁶ Kunna Kirisi Yesu gūn á de Luda nēnō ũ á pínki a náani kū àten ke yāi,

27 zaakū ákōnɔ kū a da'ite kè Kirisi pɔ ũnɔ, a Kirisi dāa sètɛ.

28 Yudanɔ kū buri pāndenɔ, zònɔ kū zĩdadenɔ, gɔgbēnɔ kū nɔgbēnɔn donadona kōnerɔ, zaakū á pínki pɔ dokōnɔn á ũ kunna Kirisi Yesu gūn.

29 Tó á de Kirisi pɔ ũ, á de Ibrahĩ burinɔ ũmɛ, akūsɔ á de arubarika kū Luda a lé sènɛ blèrinɔ ũ. *fRom 4:13*

4

1 Maten oáre, gɔrɔ kū túbibleri de né ũ, bee tó a de aruzekenɔn de a pɔ ũ pínki, à de zòlaro.

2 Àdi mì nate gwàrinɔnɛ kū gbɛ zòkōnɔ ari gɔrɔ kū a de dítɛa.

3 Len ókōnɔ se, gɔrɔ kū ódi kāsara kūro, odì zò ble andunia pɔ kū òdi mì nateñnenɔnɛ. *fGal 4:9, Kol 2:8, 20*

4 Kū gɔrɔ kū Luda dítɛ kà, à a Né zĩ, ò a ì bisāsiri ina ũ Musa doka gūn,

5 de à ókōnɔ kū óten zò ble Musa dokanɛnɔ bo, ò gɔ a nénɔ ũ.

6 Luda a Né Nini dà ó swèɛ gūn, kū ó de a nénɔ ũ yāi. Nini pìi dì wiki lé à pi: Baa, ma De!

7 Abire yāi zòomɛ n ũ doro, néme n ũ. Lákū Luda néme n ũ nà, à n ke a túbibleri ũmɛ. *fRom 8:15-17*

Pɔlu bídikɛna Galatianɔ yāa

8 Gɔrɔ kū á Luda dōro, adì do pɔ kū ò de Luda ũronɔi. *f1Kɔ 8:4-6*

9 Lákū á Luda dō nà tera sà, atēnsa kū Luda á dō, bóyāi a era átɛn are dɔ pɔ gina futa gbānasari pìnɔa dɔɔ? Bóyāin a era á ye à dońyĩ dɔɔ?

10 Adì gɔrɔ kenɔ kū mɔ kenɔ kū dikpɛ kenɔ kū wè kenɔ tè bo. *fRom 14:5, Kol 2:16*

11 Vĩna ma kū á yā musu. Ase zĩ pān ma kè á té yá?

12 Ma gbēnɔ, ma wé kèáwa, à gɔ lán ma bà, zaakū ma gɔ lán á bà. Ádi taari kemene yāro.

13 Á dō kū gyākɛnaa gūnn ma baaru nna kpàare káaku.

14 Bee kū ma gyākɛna kèáre yōogwana ũ, ádi ma gya boro ádi lé'i kúmaro, a ma si lán Luda malaika kesɔ Kirisi Yesu bāmɛ.

15 Arubarika kū átɛn kemene yā kè deraa? Mani fɔ mà o á yā musu mà pi, tó ani sí ke yā, de a á wé bòbo a kpàma.

16 Kū ma yāpura òáre yāin ma gɔ á zānguri ũ sà yá?

17 Gbɛ kùnɔ mèe wà kū á yāo, ama a mana yāinlo. Ò ye à kēwámɛ, de à nańma.

18 Mèwāna kū gbɛ yāo a mana yāi mé à nna. Ma mèe wà kū á yāo gɔrɔ sīnda pínkime, adi ke gɔrɔ kū má kú kǎáo adonlo.

19 Ma né yenyīdenɔ, mateni á ina wāwā ke dɔ ari Kirisi gɔ sà da á gūn.

20 Má ye màgɔ kú kǎáo tera, de mà a yā'ona lite, zaakū ma bídi kè á yāamɛ.

Hazara kū Sarao

21 À omene, ákōnɔ kū á ye doka iko vīáwanɔ, ádi yā kū à kēna Musa doka takada gūn maroo?

22 Ò pì Ibrahĩ négɔgbēnɔ ì gbēnɔn pla. À a do ì kū zòomɛ, *fNaa 16:15* akū à a do ì kū zĩdadeo. *fNaa 21:1-2*

23 Zò pì né ì bisāsirikɛnaa gūmmɛ, akū zĩdade a pɔ ì Luda lésena yāi. *fRom 9:7-8*

24 Nɔgbɛ pìnɔ yā dewɛre yāsasi taka ũ, Luda bàka kunna kūńwo yā leu pla ũ. A do bò Sinai kpi kĩnaame, àdi zòkɛna íñne. Àkū mé à Hazara ũ.

25 À de Sinai kpi kū à kú Larubunɔ būsun yāsasi taka ũ. Yurusalemu tera de a ũ dɔ, zaakū átɛn zò ble kū a gbēnɔ í pínkime.

26 Yurusalemu kū à kú musumɛ zĩdade ũ. Àkūmɛ ó da ũ.

- 27 Zaakū à kēna Luda yān ò pì:
 Ì ponna ke, mɔkɔn para kù ndi né iro!
 Ì ayuwii ke, mɔkɔn kù ndi nòwāwā kero!
 Zaakū mɔkɔn kù n zā pā kpànyī,
 n né dasi de nɔgbē kù a zā are dāa pōla.
- 28 Ákɔnɔ sō ma gbēnɔ, Luda lésena nénɔn á ũ lán Isaaku bà.
- 29 Né kù ò a ì bisāsirikēnaa gūn wari dō né kù ò a ì kù Luda Nini gbānaooa. Len à de le kù a terao.
- 30 À kēna Luda yān deramee? Ò pì: Ì pé zò pìia kù a néo, zaakū zò né ni túbi ble kù zīdade néoro.*fNaa 21:10*
- 31 Abire yāi ma gbēnɔ, zò nénɔn ó ũro, zīdade nénɔn ó ũ.

5

Gōna zīdadeno ũ Kirisi gūn

- 1 Gōna zīdadeno ũ yāin Kirisi ó bóí. À zεo gíngin, àsun tó ò era ò bà kááre á yīn zòno ũ doró.
- 2 Makū Pɔlu maten oáre, tó a tò ò t̄ò z̄áre, Kirisi ni karana keáero.
- 3 Ma era ma ò, ma karaáre, gbē kù à tò ò t̄ò z̄áre, séto à mì natε Musa dokane pínki.
- 4 Ákɔnɔ kù átεn wetε à bo mana doka gūnnɔ, a á zīda kē Kirisia, a kē Luda gbēkea.
- 5 Yesu náanikēnaa gūn ó bona mana tāmaa vī, ó wé doi kù a Nini gbānao.
- 6 Kirisi Yesu gūn t̄z̄ona ke t̄z̄onasari yāke vīro, séde Yesu náanikēna kù àdi yenyī ínε.
- 7 Áten gé are yā manamana. Dí mé à tena yāpurai zé z̄áree?
- 8 Yā kù a a zé lè dí bo Luda kù à á sísi à á sé kīnaaro.
- 9 Lùbenε fítinna dì flawadεna fute pínki.*f1Kɔ 5:6*
- 10 Má á náani vī Dikiri gūn, kù áni nεε pānde daro. Gbē kù àteni á likara sō, ani a zī gbè le, bee díme.
- 11 Makū sō ma gbēnɔ, tó t̄z̄ona waazin maten ke ari gbāra, bóyāi òteni ma wé t̄ai dɔɔ? Tó lemε, de Kirisi gana lía yā ni ũ gbēkearo.
- 12 Gbē kù òteni á likara kù t̄z̄ona yāono gé ò n zīda fère ke se.
- 13 Ákɔnɔ sō ma gbēnɔ, Luda á sísi à gō zīdadeno ũme, ama àsun tó á gōna zīdadeno ũ pì gōáre poyeinakēna zé ũro. Ágō mì natekōne kù yenyīo,
- 14 zaakū yā mèn do díkīname Musa doka sínda pínki mì ũ: Ngō ye n gbēdakei lán n zīda wèndii bà.
- 15 Tó átεn saka t̄t̄k̄ōa átεn kō sóso, à laakari ke kōkakatēnaai.

Luda Nini donnena are

- 16 Maten oáre, à tó Luda Nini doáre are, á bisāsirike poyeina ni láka.
- 17 Á bisāsirike poyeinaa dì kō sé kù Luda Nini póoro, akūsō Luda Nini poyeinaa dì kō sé kù á bisāsirike póoro. Òdi gíkōime, abire yāi adì f̄s à yā kù á yei kero.*fRom 7:15-23*
- 18 Tó Luda Nini ten doáre are, doka iko vīáwaro.
- 19 Ó ó bisāsirike dànɔ dō sānsān: Pāpākenaa, gbāsīkenaa, wé'isariyā,
- 20 t̄anagbagbanaa, gāwākenaa, zāngu, fitii, nēsegōbaa, nēsewānaa, denlawetēnaa, kēkēkōanaa, kōkpaatēnaa,
- 21 kēna kù kōo ïni, wēdenaa, f̄ai pāpā bona kù yā bire takano. Ma a lé dàáwa lākū ma dàáwa nà yā, yā bire taka kèrinɔ ni kpata kù à bò Luda kīnaa lero.

²² Luda Nini s̄, àdi yenyĩ ínne kũ p̄nnao kũ aafiaa kũ menao kũ gb̄keo kũ manakenaao kũ náanio

²³ kũ busekenaao kũ zĩdakũnadõnaao. Doka ke ò gí yã biren̄ takairo.

²⁴ Gb̄e kũ ò de Kirisi Yesu p̄ ùn̄ ñ bis̄sirike ò d̄a p̄ lía kũ a p̄nidenan̄ kũ a p̄yeinan̄ l̄e.

²⁵ Lákũ ó kú Luda Nini ḡai n̄, ò a d̄ro sé.

²⁶ Òsunḡ ȳḡo v̄iro, òsun k̄ òk̄aro, òsun ḡbaa kp̄a kũ k̄oro.

6

Ɖana k̄a

¹ Ma gb̄en̄, tó á gb̄eke s̄ à s̄te à durunna k̄, ák̄n̄ kũ Luda Nini ten doáre aren̄ à ḡḡo k̄ao busebuse, à laakari ke de òsun á ȳ ò gwa sero.

² Àḡo k̄o aso sé. Áten Kirisi doka papan gwe.

³ Tó gb̄eke teni a zĩda gwa p̄ke ù, ak̄s̄ à kun p̄ke ùro, àteni a zĩda s̄teme.

⁴ Baadi a yãkena tàasi ká gbasa à ña d̄a. Àsun a yã lek̄o kũ gb̄e p̄ande p̄oro,

⁵ zaakũ baadi ni a zĩda aso séme.

⁶ Gb̄e kũ òten Luda yã dan̄, à a aruzeke li a danneriine.

⁷ Àsun á zĩda kekero, Luda dí sí foboro. P̄ kũ gb̄e t̄on àdi k̄e.

⁸ Tó gb̄e t̄o a bis̄sirike ò d̄aa, ani kakatena ine. Tó gb̄e t̄o Luda Nini donena are ḡun s̄, ani w̄endi kũ àdi l̄akaro ine.

⁹ Òsun kp̄asa kũ yãmanakenaoro, zaakũ tó ódi k̄amma booro, óni àre le a ḡra.

¹⁰ Abire ȳai tó o z̄e l̄e, òḡo a mana ke gb̄e s̄inda p̄inkine, at̄ensa ó Yesu náanikeri daken̄.

L̄ezammanaa

¹¹ À w̄anz̄an gb̄agidigbagidi kũ ma k̄e kũ ma zĩda o gwa s̄a.

¹² Gb̄e kũ òten yã ke gb̄en̄ w̄e ȳain̄ mé òten ḡa naáwa kũ t̄õna ȳao, de òsun w̄e t̄ámma zena kũ Kirisi gana lía ȳoro ȳai.

¹³ Bee t̄õr̄ii p̄in̄ se, ò doka k̄unaro. Ò ye à t̄o z̄o, de ò le ò ña d̄a á s̄edaa p̄i yã musu ȳime.

¹⁴ Mani ña d̄a p̄ke yã musuro, séde ó Dikiri Yesu Kirisi gana lía yã baasiro, zaakũ a ȳai andunia ḡm̄ene ḡe ù ak̄s̄ ma ḡo ḡe ù anduniane.

¹⁵ T̄õna ke t̄õnasari yãke v̄iro, séde ḡona gb̄e dufu ù.

¹⁶ Luda gb̄eke ke gb̄e kũ ò yã p̄i k̄unan̄ne, à ñ gba aafiaa. Mók̄n̄me Isaraila ȳapuran̄ ù.

¹⁷ Zaa gb̄aragb̄eke s̄un ma w̄e t̄a doro. Wari kũ ò òma Yesu ȳai b̄ogbe kp̄e kú ma m̄e.

¹⁸ Ma gb̄en̄, ó Dikiri Yesu Kirisi gb̄eke keáre! Aami.

EFESUDENŊ

Gbêke kù Luda kèwɛɛ Kirisi gūn

¹ Makū Pɔlu, Kirisi Yesu z̄irii Luda pɔyenyĩnaa gūn, makū mé ma takada dí kè Luda gbê kù òtɛn Kirisi Yesu náani kɛ zaa Efesunɔnɛ.

² Ó De Luda kù Dikiri Yesu Kirisio gbêke kɛáɛɛ, à á gba aafiaa.

³ Ò Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpá! Ó kunna Kirisi gūn Luda a Nini arubarika s̄inda pínki dàógu zaa musu.

⁴ À ó sé a gūn andunia katena ā, de ó kunna gɔ̄ denɛ adona mamberu sari. Yenyĩ gūn

⁵ à gĩnake à ó díte a nɛnɔ̄ ũ Yesu Kirisi gāi, lākū àtɛn wɛtɛ a pɔyenyĩnaa gūn nà,

⁶ de à tó bo a gbêke gakuride kù à kèwɛɛ a Né yenyĩde gūn yāi.

⁷ A gūn à ó bó kù a aruo. À ó taarinɔ̄ kèwá a gbêke zókó

⁸ kù à kèwɛɛ à gè ɔla yāi. Ŋndó s̄inda pínki kù wézɛ̄ s̄inda pínkioo gūn

⁹ à tò o a pɔyenyĩna asiri d̄ò, lākū à zèò à kɛ Kirisi gāi nà.

¹⁰ Tó a pɔyenyĩnaa pì kɛgɔ̄rɔ̄ kà, ani pó s̄inda pínki kakara Kirisi n̄ M̄idene, pó kù à kú musu kù z̄itɛo pínki.

¹¹ Luda kù àdi yā s̄inda pínki kɛ lākū à zèò a pɔyenyĩnaa gūn nà gĩnake à ó díte lākū àtɛn wɛtɛ nà, à ó sé a pó ũ Kirisi gūn,

¹² de ókɔ̄nɔ̄ kù ó wé dɔ̄ Kirisii zaa káakunɔ̄ ògɔ̄ de a tó gakuride kpàrinɔ̄ ũ.

¹³ Ákɔ̄nɔ̄ s̄ò, a yāpura yā mà, a baaru nna kù à á sura bàa p̄i s̄i. A gūn Luda a z̄ida sèedaa kèáwa a Nini kù à a lé sè ũ.

¹⁴ Akūmɛ túbì kù òni le zenkpɛkɛ ũ ari Luda gɔ̄ gé a gbɛnɔ̄ bo, de ò a tó gakuride kpá yāi.

Pɔlu aduakɛna Efesudenɔnɛ

¹⁵ Abire yāi zaa gɔ̄rɔ̄ kù ma á Dikiri Yesu náanikɛnaa mà kù yenyĩ kù á v̄i kù Luda gbɛnɔ̄ n̄ pínki,

¹⁶ mādì kámma bo kù Luda sáabukpanaa á yā musuro. Á yā d̄iḡɔ̄ dɔ̄magu wéke kù madì kɛ Ludaaa gūn.

¹⁷ Madì wé kɛ De gakuride, ó Dikiri Yesu Kirisi Ludaa, de à á gba ŋndó, à á wé kɛáɛɛ kù a Nini gbānao de à le à a d̄ò swáswa.

¹⁸ Madì wé kea à á nɛsɛ wéáɛɛ de à le à t̄amaa kù à á s̄isia d̄ò. À a túbì gakuride aruzekɛ p̄inɔ̄ díte a gbɛnɔnɛ

¹⁹ kù a gbāna zókó bonsare kù àtɛn z̄i kɛ ókɔ̄nɔ̄ kù odì a náani kɛnɔ̄ gūnwo. Gbāna zókó̄ p̄i z̄i kè Kirisi gūn

²⁰ gɔ̄rɔ̄ kù Luda a vù gan, à a vùtɛ a ɔplai zaa musu.

²¹ Gwen Kirisi de kpatablerinɔ̄ kù ikodenɔ̄ kù gbānadenɔ̄ kù dikirinɔ̄la n̄ pínki kù tó kù òdi mì natɛnɛnɔ̄ pínki. Adi kɛ andunia tera dík̄ina adonlo, kù a pó kù ani suome dɔ̄.

²² Luda tò à iko v̄i pó s̄inda pínkia, akū à a díte pó s̄inda pínki m̄ide ũ s̄osi gbɛnɔnɛ.

²³ S̄osi gbê p̄inɔ̄mɛ Kirisi mè ũ, à de Kirisi kù àdi pó s̄inda pínki papa gu s̄inda pínkia papana ũ.

2

Vu à bona gan gēna wèndin

¹ Á de yā gɛnɔ̄ ũ Ludanɛ á taarinɔ̄ kù á durunnannɔ̄ yāi.

² Á té andunia díkĩna ágbai, a m̀i nàte ìa gbānadenɔ ḱinanɛ, Setan kũ à kpé dona ludayādarisarinɔnɛ arɛ p̀i.

³ Ó pínki ó de lán n̄ bà yā se. Odì pò kũ ó m̀e yeii kũ yā kũ à ó pɔ gbào ke. Ó inaa gũn ó de gbē kũ Luda ni pɔfē kipańmanɔ ũ lán dakenɔ bà,

⁴ ama Luda s̀uru zōkō, à yenyĩ v̄wɛɛ manamana.

⁵ Gɔrɔ kũ ó de g̀enɔ ũ ó taarinɔ yāi, à ó fúte kũ Kirisio lɛlɛ. Á á sura bà a gbēke gũn.

⁶ Kirisi Yesu gũn à ó sé à ó vúte káao zaa musu,

⁷ de à le à a gbēke zōkō bonsarɛ m̀óhɛ andunia kũ ani su gũn yāi yā mana kũ à k̀wɛɛ Kirisi Yesu gũn musu.

⁸ Luda á sura bà a gbēke gũn Yesu náani kũ a k̀e yāi. Abire dí bo á k̄inaanlo, Luda mé à á gbá.

⁹ Á surabana dí bo á yākena gāinlo, de gbēke sún ìa dāoro yāi.

¹⁰ Luda ɔgben ó ũ. Kirisi Yesu gũn à ó ké de ògō kú kũ yā mana kũ à ḡinakɛ à d̄itɛwɛɛ kenaao.

Ḡsna m̀e dokōnɔ ũ Kirisi gũn

¹¹ Ákōnɔ kũ á de buri pāndenɔ ũ inaa gũn, à laasun lé á kunna yāa. T̀zōnadennɔ d̄i á sísi gyɔfɔrɔdenɔ, ama n̄ t̀zōna de bisāsiri ɔgbɛ ũmɛ.

¹² Gɔrɔ birea á kun Kirisi sari, á de gbē z̄itɔnɔ ũ Isarailanɔnɛ. Á baka kú Luda bàka kunna kũńwo kũ a lésennɛnaao gũnlo. Á kú andunia gũn t̄amaa sari ludadōnaa sari.

¹³ Kirisi Yesu gũn tera, ákōnɔ kũ á z̄à kũ Ludao yānɔ a nai k̄ani kũ Kirisi aru gbānao.

¹⁴ Àkũmɛ ó kunna kũ k̄so nna ũ, à tò Yudanɔ kũ buri pāndenɔ g̀ò m̀e dokōnɔ ũ. A m̀e gũn à ibɛɛ kũ à da n̄ dagura b̄ini ũ gb̀oro,

¹⁵ à Musa doka nà gui kũ a yāditɛnanɔ de à tó n̄ pla n̄ pínki ḡo k̄ao gbē dufu m̀en do ũ. Len à tò ò k̀e kũ k̄so nna lɛ.

¹⁶ À ibɛɛ làka, à n̄ pla n̄ pínki k̀e nna kũ Ludao m̀e dokōnɔ p̀i gũn a gana lía yāi.

¹⁷ À sù à kena nna kũ Ludao baaruu kpà ákōnɔ kũ á z̄à kũ Ludaonɔnɛ kũ gbē kũ ò k̄ani k̄aonɔ d̄o.

¹⁸ Kirisi yāi ó pínki ó zé v̄i ò na De Ludai kũ a Nini dokōnɔ gbānao.

¹⁹ Abire yāi á de gbē z̄itɔnɔ ke b̀oasunɔ ũ doru, a ḡo bedenɔ ũ kũ Luda gbēnɔ, a ɔndenɔ ũmɛ.

²⁰ Ákōnɔmɛ kpé kũ Luda b̀ò ē kũ z̄irinɔ kũ annabinɔ nàaa ũ, akūsō Kirisi Yesumɛ à ēpetɛgbɛ ũ.

²¹ A gũnn kpé pò s̄inda pínki d̄i k̄o kũn, àdigō gbā Luda kpé ũ Dikiri gũn.

²² A gũn ákōnɔ se, á de kpé p̀i bobɔnɔ ũ, ákōnɔmɛ Luda Nini kúki ũ.

3

Pɔlu z̄ikɛna buri pāndenɔ té

¹ Abire mé à tò makũ Pɔlu, má de purusuna ũ Kirisi Yesunɛ ákōnɔ buri pāndenɔ yāi.

² Ádi ma lákũ Luda a gbēkekennɛna z̄i d̄amɛnɛ mà ke á téroo?

³ Luda a asiriyā m̀omɛnɛ, ma k̀éáɛ f̄iti k̀ò.

⁴ Tó a a kyó k̀e, áni f̄s à d̄s lákũ ma wé k̀e nà Kirisi asiriyā musu.

⁵ Luda dí yā p̀i o gbēkenɛ yāro, akũ tera sà à m̀ò a z̄irinɔ kũ a annabinɔnɛ kũ a Nini gbānao.

⁶ Yā kū à utena yā pìn dí: Kirisi Yesu gūn baaru nna mana yāi buri pāndeno gō Luda túbiblerino ũ lēle kū Yudan, ò gō kūnwo mēdokōndeno ũ. N baka kú lé kū Luda sēe gūn.

⁷ Ma gō baaru nna pii kpàri ũ gba kū Luda dāmene, a gbāna tén zī ke ma gūn yāi.

⁸ Makū kū má kīana Luda gbēno té, Luda gba pii dāmene, akū maten Kirisi aruzeke lakanasari baaru kpá buri pāndenone,

⁹ maten asiriyā kū Luda ten wete gbē sīnda pínkinē boñne gupuraa. Asiriyā pì utena Luda kū à pò sīnda pínki kè kīnaa zaa káaku,

¹⁰ akū tera sà à tò kpatablerino kū ikode kū ò kú musuno a òndō buri dasino dō sōsi gbēno gāi.

¹¹ Luda poyenyīna kū à kun zaa káaku pì lé pàpa Kirisi Yesu ó Dikiri gāi.

¹² A gūn ó zé vī ò na Ludai kū swēo kpatena a náanikena yāi.

¹³ Abire yāi ma wé kèáwa, àsun tó á nèse yaka wari kū maten ke á musu yāiro. Á kpetana yāime.

Kirisi yenyī

¹⁴ Abire yāi madì kúte De Ludane.

¹⁵ A kīnaa a bedē kū ò kú musu kū zīteono n tó lèn n pínki.

¹⁶ Madì wé kea à á gba gbāna á nèsee gūn kū a Nini gbānao a aruzeke gakuride lén,

¹⁷ de Kirisi vute á swèn a náani kū áten ke yāi, á zīnipetena gō gbāna yenyī gūn,

¹⁸ de à le à a yenyī yàasa kū a gbānao kū a leio kū a lòkotoo gbá dō kū Luda gbēno pínki,

¹⁹ de à le à a yenyī kū oni fō ò a lé dō pínkiro dō, Luda papana pínki pekereáwa.

²⁰ Luda zōkō! Ani fō à kewere de lākū odì a wé ke ke odì a laasun lé nàla manamana kū gbāna kū àten zī ke ó gūnwo.

²¹ Ògō a tó kpá sōsi gbēno kū Kirisi Yesuo gūn wè kū wēo ari gōro sīnda pínki! Aami.

4

Mēdokōnkēnaa

¹ Makū kū má de purusuna ũ Dikirine, ma wé kèáwa, á kunna gō de lākū Luda á sísi àgō de nà.

² À kō fō, àgō yekōi zīdabusanaa gūn kū nèseyīdao kū menao.

³ À wé tā àgō lédokōno kū à bò Luda Nini kīnaa vī bà kū àdi á dokōa ũ.

⁴ Mē mèn dome, akūsō Nini pì mèn dome. Len tāmaa kū Luda á sísiaa mèn do le se.

⁵ Dikiri mèn do, akūsō donyīze mèn do kū da'itekēna mèn doo.

⁶ Luda mèn dome ó pínki De ũ. Àkū mé à iko vī ó baadia, àdigō zī ke ó gbē sīnda pínki gūn, à kú kū ó gbē sīnda pínki.

⁷ Kirisi gbēke kè ó baadine, lākū à gba dāwere nà lén.

⁸ Abire yāi à kēna Luda yān ò pì:

Kū à fūte à tà musu, à dò zīzōne are,
à gba dà gbēno.

⁹ A fute à tana musu bire de derame? Abire pì à kīpa ari zīte gēi gā.

¹⁰ Gbē kū à kīpaa pīime gbē kū à fūte à tà ludambe musumusu ũ, de à gu sīnda pínki pa.

¹¹ Àkū mé à gbēkeno gbà zé ògō de zīrinō ũ, gbēkeno annabino, gbēkeno baarunnakparino, gbēkeno pasutonō ke yādannerino,

12 de Luda gbẽno gõ kú a zĩ soru gũn, de Kirisi m̀e gbãna kũ,

13 ari ó pínki ògõ gé ká Luda Né náani dokõno kenaaa a dõna dokõno gũn, de ò gõ gbẽ papanano ú Kirisi kũ pó sĩnda pínki p̀ekereea zõkõ lén.

14 Tó lem̄e ónigõ de né fíti kũ òdi òndõ kũ manafikio keĩne ò n̄ sãteno ù doru, kũ yã dufu dannena di n̄ sé lán ãa ke ísõ bà.

15 Oi, óni yãpura o kũ yenyĩo, ò gbã yã sĩnda pínki musu Kirisi kũ à de a mì ù gũn.

16 A gũnn m̀egu sĩnda pínki di kõ kũn ò nakõa kũ tĩno gbãnao, akũ m̀eguno di zĩ ke a zéa, m̀e digõ gbã àgõ kara kũ yenyĩo.

Kunna zĩ kũ kunna dufuo

17 Abire yã maten yã oáre kũ Dikiri tóo, mateni á gbao laakarii. Àsungõ kun lán kifiri kũ n̄ n̄esefutake doĩne arenõ bàro.

18 N̄ laasun n̄ ké yõnkõ, ò zã kũ ẁendi kũ Luda di kpám̄mao, kũ n̄ wé sira, akũsõ n̄ sã gbãna yã.

19 Ò n̄ese v̄iro, ò n̄ zĩda kpà wé'isariyãa, ò dà v̄ani buri sĩnda pínki kena ni v̄i.

20 Ákõno sõ, ádi Kirisi yã dada lero.

21 Yesu gũn a a yã mà, a yãpura kũ à v̄i dàda.

22 Ò oáre à ò gbare á dà zĩ kũ à doáre arei, kũ à yàka á pónidena v̄anino yã.

23 Ò oáre à á n̄ese lite á laasun gõ dufu,

24 áni dà dufu kũ Luda kè lán a pó bà sé, á kunna nigõ adona kunna yãpurade ù yãzedeke gũn.

25 Abire yã à ò gbare manafiki yã, á baadi gõ yãpura o a gbédaken̄e, zaakũ m̀edokõnoden̄om̄e ó ù.

26 Tó á pò f̄ẽ, àsun durunna kero. Àsun tó ifãnt̄e ḡẽ kpén àgõ kpé pof̄enaro,

27 de àsun Ibilisi gba zéro yã.

28 Gbẽ kũ ádi kp̄ani o yã à kp̄ani tó. À wé tã à zĩ mana ke kũ a òo, de à pó le à bo takasiden̄one.

29 Àsun tó yã v̄ani ke bo á lénlo, séde a zéde kũ ani gbẽ kara, à ke àre ù gbẽ kũ òten man̄one.

30 Àsun Luda Nini kũ à kú adona da p̄siranlo. À de sèeda kũ Luda kèáwa ari á bona ḡoro zĩ ù.

31 Àsun ke ãni kũ gbẽkeoro. À pof̄ẽ tó kũ p̄t̄ẽo kũ patana gbãnao kũ gb̄esõsõnaao kũ p̄sík̄ena buri sĩnda pínkio.

32 Àgõ gb̄eke ke kũ k̄õ. Àgõ k̄õ ẁenda gwa. À sùru ke kũ k̄õ lákũ Luda sùruu kè kãáo nà Kirisi gũn.

5

Kunna gupuran

1 Lákũ á de Luda né yenyĩdeno ù nà, à a ágba sé.

2 Lákũ Kirisi yewái nà à ḡi a ẁendiii ó yã sa'obo kũ a gbĩ nna Ludane ù, à tó yekõ doáre are le se.

3 Lákũ á de Luda gbẽno ù nà, adi kũ ò p̄p̄ak̄ena ke dà v̄ani buri sĩnda pínki ke wákũ yã ma á té sero.

4 Wé'isariyã'ona kũ yã d̄oro sari onao kũ f̄aai b̄ene bonao mana kãáoro do, sé sáabuk̄ena yã.

5 Àgõ d̄õ sãnsãn kũ p̄p̄ak̄eri ke kesõ dàv̄anide ke kesõ wákũde ke ni kpata kũ à bò Luda k̄inaa ble lele kũ Kirisioro. Pó kũ gbẽ di a wákũ ke ḡõ a dikiri ùm̄e.

6 Àsun tó gbẽke á sãte kũ yã p̄a korioro. Yã bire takano mé ani tó Luda pof̄ẽ kipa a yãdarisarinõa.

- 7 Àsun tó á bàka gō kú kūr̀woro.
 8 Á kú gusiran yā, tera sà Dikiri gūn á kú gupuran. Àgō kun gupura gbēno ũ,
 9 zaakū gupura dì mana buri sīnda pínki ínne kú yāzedeo kú yāpura.
 10 À yā kú àdi ká Dikirigu dada.
 11 Á bàka sūngō kú kú gusira yākena kú à karana vīrooro. À yā bireno bobo gupurai.
 12 Bee yā kú gbē pìnno dì ke asiri gūn ona bi wé'iyāme.
 13 Tó ò bò kú yāo gupurai, òdi a sūsu dō,
 14 zaakū gupura dì tó ò pō sīnda pínki e. Abire yāi òdi pi:
 I'ori ò vu ò fute bona gan,
 Kirisi ni gu punne.
 15 Àgō á taa'ona dō manamana. Àsungō de yōnkōno ũro, sé òndōrinō.
 16 Àgō yā kú Luda a zé bōáre ke, zaakū goro díkīnanōn vāni.
 17 Abire yāi àsungō de yōnkōno ũro, àgō dō lākū Dikiri poyenyīna de nà.
 18 Àsungō kú kú wēdekēnaaoro, àdi pāpā zīrmame, ama à tó Luda Nini gō zī ke á guu papana,
 19 gbasa à fāai bo kú kōo kú zaburao kú Luda tókpanaao kú lè kú Luda Nini dì daáreo. À lè sí, à Dikiri tó kpá á swèe gūn,
 20 àgō De Luda sáabu ke goro sīnda pínki yā sīnda pínki gūn kú ó Dikiri Yesu Kirisi tóo.
 21 À mì natekōne Kirisi vīna kú á vī yāi.

Gōgbē kunna kú a nanōo

- 22 Ákōno nōgbēno, á baadi gō mì nate a zāne lākū Dikiri áten kene bà.
 23 Zaakū gōgbēme nōgbē mì ũ, lākū Kirisi de sōsi gbē kú ò de a mè ũno mì ũ nà kú n̄ Surabariio.
 24 Lākū sōsi gbēno dì mì nate Kirisine nà, lēme se nōgbēno gō mì nate n̄ zānoe le yā sīnda pínki gūn.
 25 Ákōno gōgbēno sō, á baadi gō ye a nanōi lākū Kirisi ye sōsi gbēno nà, à gī a wēndiīi a yāi.
 26 À gbà bōne kú ío a yā gāi de àgō de a pō ũ,
 27 de à n̄ kpan'are ke kú gakurio sāa sari yitorokūnaa sari mamberu sari gbāsī sari taari sari.
 28 Len à kú gōgbē sīnda pínki gō ye a nanōi le lán a zīda mèe bà. Gbē kú à ye a nanōi ye a zīdaimē.
 29 Gbēke dì gī a zīda mèeiro. Àdi pōble kpáa, àdi laakari dōa lākū Kirisi dì ke sōsi gbēnoe nà,
 30 kú ó de a mēguno ũ yāi.
 31 Abire yāi gōgbē ni bo a de kú a dao bea, oni nakōa kú a nanōo, n̄ gbēno n̄ pla ni gō mè do ũ.
 32 Asiri zōkō kú yā pìi gūn, ma è à de le Kirisi dagura kú sōsi gbēno.
 33 Bee kú abireo à de á yā ũ se dō. Á baadi gō ye a nanōi lán a zīda bà. Nōgbē sō, à a zā yā da.

6

Nēno yā

- 1 Ákōno nēno, Dikiri gūn àgō á de kú á dao yā ma, zaakū abire mé à mana.
 2-3 À bèere lí á de kú á daone, de àgō aafia à gī ke andunia gūn. Yā kú Luda dīte káaku kú lésēnaaon gwe.

4 Ákõno deno sõ, àsun á neno po yakaro. À ní tütu ke à lé daríma Yesude négwana ũ.

Zõno yã

5 Ákõno zõno, àgõ á andunia dí dikirino yã ma kũ nèsedoo kũ vĩnao kũ lukanaao lákũ Kirisin áten kenεε bà.

6 Àsun zĩ keĩne ní wé yãiro. Àgõ Luda poyenyĩna ke kũ yãpurao kũ ákõnoεε Kirisi zõno ũ yãí.

7 Àgõ zĩ ke kũ kokario lákũ Dikirin áten kenεε bà, adi ke bisásirinlo.

8 Àgõ dõ kũ Dikiri ni baadi yãmanakena fĩna bonε, zò kesõ zĩdade.

9 Ákõno dikirino sõ, àgõ keĩne le se. À yã pãsí oñnena tó. Àgõ dõ kũ mókõno kũ ákõno pínki, á Dikiri kũ musu, adi yã ke gbεke wé yãiro.

Gõkebo kũ Luda kpàwãno

10 Yã kũ à gõn dí: Àgõ gbãna Dikiri gũn kũ a iko gbãna zõkõo.

11 À gõkebo kũ Luda kpàáwanõ da pínki, de à le à ze gíngin à Ibilisi õndõ fõ.

12 Zaakũ adi ke bisásirinõn óten õsí ká kũńworo, sé nini vãni kũ ò kũ musunõ. Ò de andunia díkĩna gusira kíblerinõ ũ kũ ní mĩdenõ kũ ní ikodenõ.

13 Abire yãí à gõkebo pìnõ sétε à da pínki, de à fõ à ze à gí gõrõ vãnia, gbasa à gõ zena gíngin a pínki kenaa gbera.

14 Àgõ zena gbãna, à yãpura dõ á pi asa ũ, à yãzedekε da mò uta ũ.

15 À kena nna kũ Ludao baaru nna kpá kyate ũ, de àgõ kũ kũ soruo.

16 Àgõ ludanaanikena kũna sēgbako ũ gõrõ sĩnda pínki, de à fõ à Setan kà tédenõ de pínki.

17 À surabana sé à kũ mò fũra ũ, àgõ Luda yã kũ à de a Nini fēneda ũ kũna.

18 Àgõ adua ke gõrõ sĩnda pínki, àgõ Luda kpányĩ gbeka yã sĩnda pínki gũn kũ a Nini donnena arεo. Àgõ itē ke kũ mena zõkõo, àgõ adua ke Luda gbēnõne ní pínki.

19 À adua kemene dõ, de tó maten yã o, Luda ma gba lé mà a baaru nna asiri oñne vĩna sari.

20 Baaru nna pì yãí má de Luda wéde kũ ò dà kpésiran ũ. Àgõ adua kemene, de mà baaru nna kpá vĩna sari lákũ à kũ mà kpá nà.

Lézammanaa

21 Ó gbēndo yenyĩde Tikiku, Dikiri zĩkeri náanide ni ma baaru kpááre pínki, de à le àgõ ma kunna dõ kũ pó kũ maten keo.

22 Ma a zĩáwa de à ó kunna oáεεε, á nèεε le à yĩda kũ.

23 Ó gbēno, De Luda kũ Dikiri Yesu Kirisio á gba aafia, à á yena kõi karaáre kũ á ludanaanikenaao.

24 Luda gbεke ke gbē kũ ò ye ó Dikiri Yesu Kirisii lakanaa sarinõne ní pínki.

FILIPIDENŌ

Pɔlu aduakena Filipidenone

¹ Makū Pɔlu kū Timotio Kirisi Yesu zòblerinɔ ókɔnɔ mé o takada dí kè Luda gbē kū ò kú Filipinone kunna Kirisi Yesu gūn kū n gbē zòkɔnɔ kū n kpanyĩrinɔ.

² Luda ó De kū Dikiri Yesu Kirisio gbēke keáre, à á gba aafiaa.

³ Gɔrɔ kū á yā òmagu pínki, madigɔ ma Luda sáabu kpáme.

⁴ Ma aduakena gūn pínki madigɔ adua keáre á pínki kū pɔnnao,

⁵ kū á ɔ kakarana kúmao baaru nna kpanaa gūn zaa gɔrɔ kū a mà ari kū a gbārao yāi.

⁶ Má dɔ sánsán, lákū Luda nà zĩ manaa á té nà, anigɔ ke, ari à gé mì deo Kirisi Yesu sugɔrɔ zĩ.

⁷ À mana kū má á yā kúna á pínki le, zaakū á yā kú ma swèn. Má da kpésirann yá, má ze kú baaru nna pìo a yāpura ona yāin yá, á pínki á baka vī zé kú Luda ma gba gūn.

⁸ Luda dɔ kú mateni á bege ke á pínki kú Kirisi Yesu yenyĩ burio.

⁹ Madì adua keáre, de á yenyĩ gɔ kara àgɔ gé dɔnaa gūn kú wékènaao swáswa,

¹⁰ de à yā kú à kú à ke dɔ, àgɔ kun nèsepuradenɔ ũ taari sari Kirisi sugɔrɔ zĩ.

¹¹ Àgɔ pana kú yā mana kú òdi bo Yesu Kirisi kīnaanɔ, de ò Luda tó bo, ò a sáabu kpá.

Kirisime Pɔlu wèndi ũ

¹² Ma gbēnɔ, má ye àgɔ dɔ kú yā kú à ma le té kà baaru nna gena areime,

¹³ akū soza kínabe dogarinɔ n pínki kú gbē kparanɔ dɔ kú Kirisi yāin ò ma dà kpésiran.

¹⁴ Ma dana kpésiran yāi ó gbēnɔ Dikiri náani kè dasi de yāla, akū n kùgbāna kàra, òten Luda yā o gbēnɔne vīna sari.

¹⁵ Yāpurame, n gbēkenɔ di Kirisi yā waazi ke denlana yāi kú nèsegɔbaao, gbēkenɔ sɔ kú nèsemanao.

¹⁶ Gbē dīkīnanɔ di ke kú yenyĩome, zaakū ò dɔ kú má zena kú Yesu baarun-nakpanaa yāin má yīna la.

¹⁷ Nèsegɔbade pìnɔ sɔ, òdi Kirisi yā waazi ke denlamonnena yāime, adi ke kú nèsepuraonlo. Òten da òteni n kunna kpésiran wari karamene.

¹⁸ Yāken yá? Manafiki gūnn yá, yāpura gūnn yá, a pínki dé, òten Kirisi yā waazi kemε. Ma pɔ nna kú abireo, akūsɔ ani era à ke nna dɔ,

¹⁹ zaakū má dɔ kú adua kú áten kemene kú Yesu Kirisi Nini kpányĩo ni tó mà bo.

²⁰ Ma wé dɔi, akūsɔ má a náani vī manamana, kú wé'i ni ma kú yāke gūnlo. Tera sà lán yā bà kú kùgbānao mani Kirisi tó bo ma mēe gūn, má kunn yá kesɔ ma gan yá.

²¹ Zaakū Kirisi yāin má kún, ga demene àre ũ.

²² Tó ma kunna kú wèndiio demene zĩ àrede ũ, má dɔ a kú mani séro,

²³ ma laasun kpaatename. Má ye mà tá, de màgɔ kú kú Kirisio. Gwe manamene de gu dila zà.

²⁴ Ama à mana màgɔ kú kú wèndiio á yāi.

²⁵ Abire yā futena vīro. Má dɔ kú mani gɔ la màgɔ kú kááo á pínki, de à le à gé are kú pɔnnao ludanaanikena gūn.

²⁶ Len gɔrɔ kú mani era mà su á gwa le, áni zé le à ĩa dā Kirisi Yesu gūn manamana ma yāi.

²⁷ A pínki dé, tó ma su á gwa ke mádi suronlo, à tó á kunna kō sé kŭ Kirisi baaru nnao, de tó mateni á baaru ma, mà ma kŭ á zena gíngin kŭ lédokōnō, áten ōsi ká kŭ nèse mèn doo baaru nna pì zé yāi.

²⁸ Àsun tó á ibereŋō yāke vīna á kŭro. Abire nigō deñne sèeda ũ kŭ ò m̀i pè kakatenaaa, ákōnō sō áni bo mana. Luda kenan gwe.

²⁹ Zaakŭ Luda á gbá zé à wari ke Kirisine, adi ke a náanikena adonlo.

³⁰ Ōsi kŭ a è maten ká yā, akŭsō a mà maten ká ari tera, ákōnō á kŭ ōsi dokōnō pìi gŭmmē.

2

Zidabusanaa

¹ Tó á kunna Kirisi gŭn lédamma vī, tó a yenyī ten té kpáái, tó á lédokōnō vī kŭ a Ninio, tó á kō wēnda vī kŭ sùruuo,

² à laasun dokōnō ke, àgō yenyī dokōnō vī lédokōnōdenō ũ, poyeinayádokōnōdenō ũ, de ma pōnna gō papana.

³ Àsun yāke ke denlana ke yōgōkēna yāiro. Zidabusanaa gŭn à a gbēdake kŭ kŭ bēereeo de á zīdala.

⁴ Gbēke sún laasun lé a zīda mèn do yāaro, à gbē pāndenō pó lé do.

⁵ Àgō nèse kŭ Kirisi Yesu vī vī se.

⁶ A ludakenaa gŭn adi a zīda kena lēle kŭ Ludao yā daro,

⁷ akŭ à a zīda gwenaa tòn, à zīrike sè,

à gō bisāsiri ũ, à bisāsirike sè.

⁸ À a zīda bŭsa,
à m̀i nàte ari à gèe à gào,
ari lígbāndurukpana ganaa.

⁹ Abire yāi Luda a sè musu,
à tó kŭ à de tó sīnda pínkila kpàne,

¹⁰ de tó ò Yesu tó s̀i,
gbē sīnda pínki ni kútene
ludambe kŭ zīteo kŭ zīte gēio,

¹¹ gbē sīnda pínki ni o kŭ a léo
kŭ Yesu Kirisime Dikiri ũ
De Luda tóbona yāi.

À gu puñne andunia gŭn

¹² Abire yāi ma gbē yenyīdenō, lākŭ adì ma yā ma gōrō kŭ má kŭ kááo nà, atēnsa kŭ má kŭ kááo tera doro, àgō á bona mana lé papa kŭ vīnao kŭ lukanaao.

¹³ Zaakŭ Luda mé àten zī ke á gŭn de àgō ye a poyenyīnaai gbasa à ke.

¹⁴ À yā sīnda pínki ke yākete kŭ lékpakōanaao sari,

¹⁵ de àgō taari sari, gbāsī sari, Luda né mamberusaridenō ũ tera gbē sātēna nēsepāsīdenō té, kŭ áten gu puñne andunia gŭn lán susunenō bà,

¹⁶ àgō wēndi yā kŭna, de mà le mà ìa dā kááo Kirisi sugōrō zī yāi. Tó áten ke le, de mádi bà pā léro akŭsō mádi zī pā kero.

¹⁷ Bee tó ma aru ni kóte á ludanaanikena sa'o'i ũ, ma pō nigō nna, maten pōnna ke kááo á pínki.

¹⁸ Ákōnō sō, à pōnna ke le, ò ke lēle.

Timōti kŭ Epafarōdituo

¹⁹ Kŭ Dikiri Yesu arubarikaao mani Timōti zīáwa tera, de mà le mà á baaru ma, ma laakari kpáte.

²⁰ Má gbēke vī kŭ à ye á yāi yāpura lākŭ a bàro.

- 21 Gbē sīnda pínki zīda yā mé àdi donε are, adi ke Yesu Kirisi yānlo.
 22 Á dō lākū Timōti a zīda bì nà, à baaru nna zī kè kūmao lán né kū a deo bà.
 23 Tó má a zena dō sūsu, má ye mà a zīáwa gōnō.
 24 Má Dikiri náani vī kū mani su á gwa tera ma zīda.
 25 Ma gbē Epafarōditu, ma zīkeri dake, ma zīkari dake kū a a zī à kpámai kū pō kū mateni a ni denō, ma è à mana mà a gbareáwame.
 26 Àteni á begε ke á pínki, akūsō a nèsee yàka, kū a a gyākēna baaruu mà yāi.
 27 À gyā kè yāpura ari à kà gana, akū Luda a wēnda gwà. Adi ke àkūme adoro, kū makūome se, de ma pōsira sún kararo yāi.
 28 Abire yāi maten wā mà a gbareáwa, de á wé sikōle, á pō ke nna, ma laakari kpáte.
 29 À gbānake kpái Dikiri gūn kū pōnna zōkōo. À bèere lí gbē bire takane.
 30 À gō fīti kū ani ga Kirisi zī yāi. À a zīda kpà gaa de à le à kpányī kū áni fō à kemenero kemene yāi.

3

Kirisi dōnaa

- 1 Ma gbēnō, yā kū à gōn dí: À pōnna ke Dikiri gūn. Mani gí yā kū ma òáre gbè sísiro. Àkūme aafia ūáre.
 2 À laakari ke lewanna kùnōi, yāvānikeri kū òdi n ke yákiyaki pìnō!
 3 Ókōnō kū òdi donyī ke Ludane kū a Nini gbānao, òdi ãa dā Kirisi Yesu gūn, òdi náani kpá ó zīda yāaro, ókōnō mé ó tōzōnade yāpuranō ũ.
 4 Makū, má zé vī mà náani kpá ma zīdaa. Tó gbē ten da a a zīda náani kè, ma a pō kè deala.
 5 Ma tōō zō ma gōrō sōraakōde zī. Isarailan ma ũ inaa gūn, Biliaminu buri, Eberu buri yāpura. Musa doka musu má kú Farisinō gāa gūn.
 6 Ma ania kè, ma wé tã sōsi gbēnōa. Yākēna a zéa Musa doka gūn, gbēke dí fō à ma taari èro.
 7 Ama yā kū má kūna àre ũ yā pìnō gōmēne àree sari tera Kirisi yāi.
 8 A kū à deñla ma yā sīnda pínki dìte àree sari ma Dikiri Kirisi Yesu dōna kū à de a pínkila yāi. Kirisi pì yāi ma o gbàre yā sīnda pínkii bìsa ũ, de màgō a vī,
 9 màgō kú a gūn kū yā kū dì tó ò ke nna kū Ludao a náanikēna yāiio. Luda dì tó yā bō kúnwo nna dokakūna yāinlo, àdi tó yā bō kúnwo nna Kirisi náanikēna yāime.
 10 Yā kū má yei mé à de mà Kirisi dō kū gbāna kū à fùteo bona ganwo, de ma bàka gō kú a warikenaa gūn, mà gō lākū a bà a ganaa gūn
 11 gbasa mà gō gāvau ũ.

Pō kū nten péa lenaa

- 12 Adi ke ma lè pínkinlo akūsō má papana gīaro. Maten péame, de mà yā kū Kirisi Yesu ma se a pō ũ yāi sí ma pō ũ.
 13 Ma gbēnō, mádi sí ma lè kōro. Yā mēn don maten ke, madi nōnō pō kū à kú ma arei, pō kū à kú ma kpe laasunlenaa sari.
 14 Maten pé pō kū ma wé dōiia, de mà àre kū Luda ó sísia gena musu le Kirisi Yesu gāi.
 15 Ókōnō gbē papananō, ògō laasun bire vī. Tó á laasun pānde vī, Luda ni á wé kēáre yā bire musu.
 16 A pínki dé, gu kū o kan dí, ò gé are zé dokōnō pìi gūn.
 17 Ma gbēnō, à ma ágba sé, lākū o a taka kēáre nà, á wé gō pé gbē kū n konna kō sionōi.

¹⁸ Madigō oáre yā gēn baaakō, akūsō ma era maten oáre tera dō kū wé'io, gbēnōn kun dasi kū n yākena n ké Kirisi gana lía iberenō ũ.

¹⁹ Ò mii pè kakatenaaa. N gbereme n dikiri ũ, wé'iyāme n ñadābō ũ, andunia yān n laasun diḡō kúa.

²⁰ Ókōnō sō, ludambe gbēnōn ó ũ, ó wé dō Surabari kū ani bo gwea, akūme Dikiri Yesu Kirisi ũ.

²¹ Ani ó mē gbānasarinō li lán a mē gakuride bà kū a gbāna kū ani fō à tó pō sīnda pínki mī nateareo.

4

Lédammanaa

¹ Abire yāi ma gbē yenyīde kū mateni á bege kenō, ákōnō kū á de ma ñadābō kū madì pōnna keo ũnō, àḡō zena gíngin Dikiri gūn le, ma gbēnō.

² Ma kúte kē Yuodianē kū Sintisio óḡō lédokōnō vī Dikiri gūn.

³ Mōkōn sō ma gbēndo náanide, ma wé kemma, n kpá nōgbē pīnōi, zaakū ò osi kà kūmao baaru nna kpanaa gūn kū Kelementio kū ma zīkeri dakenō. N tó kú wēndi takadan.

⁴ Àḡō pōnna ke Dikiri gūn gōrō sīnda pínki. Ma óáre dō, à pōnna ke.

⁵ Á á zīda busa gbē sīnda pínkinē. Dikiri sunaa kà kāni.

⁶ Àsun yāke damu kero. Yā sīnda pínki gūn à adua ke, à yā gbeka Ludaa kū sáabukenaao, à á yā'ūmmananō onē,

⁷ ani á nēse kū á laakariio kpátéáre Kirisi Yesu gūn. Nēsekpateanaa pīi zōkō, à de bisāsiri dōna la.

⁸ Ma gbēnō, yā kū à ḡóáren dí: Yā kū à yāpura vī akūsō à bèere vī, yā kū à zé vī akūsō à gbāsī vīro, yā kū à nna akūsō à arubarika vī, yā kū à mana akūsō òdi a sáabu kpá, àḡō laasun lé yā birenō musu.

⁹ Yā kū ma dàáre a sī, yā kū a mà ma léi akūsō a èma, à yā birenō ke, Luda aafiade nigō kú kááo.

Pōlu Filipidenō sáabukpanaa

¹⁰ Ma pō nna à kē zōkō Dikiri gūn, zaakū á laasun èra à sūma sà. Á ma yā kūna yā fá, zén ádi lero.

¹¹ Mádi o le kū maten takasi ke yāinlo, zaakū ma dà ma zīdane màḡō sáabu vī gwena sīnda pínki gūn.

¹² Má takasikena dō akūsō má nnamana dō. Gōrō sīnda pínki gu sīnda pínkia kāna ke nāa, pódinyī ke pókīammana yāke vīmenē dorō.

¹³ Mani pō sīnda pínki fō Kirisi kū àdi ma gba gbāna yāi.

¹⁴ Bee kū abireo kū á bàka kú kú ma takasikenaao, a yā mana kē.

¹⁵ Filipidenō, á dō kú á zīdao, ma baaru nna kpanaáre káaku gūn, kú ma bo Masedonia būsun, sōsi ke kun kú à kpāmai kú ḡō yā bōkōtenaao, sé ákōnō.

¹⁶ Bee gōrō kú má kú Tesalonika, a pō kú mateni a ni denō kpázāmenē de gēn dola.

¹⁷ Adi ke gban maten wetero, á àre karana Luda kīnaan maten wete.

¹⁸ Ma pō kú a kpázāmenē lè, à pàpa ari à dìre. Epafarōditu á gbanō kpāma, pō mōma sà. Á de sa'obō kú a gbī nna Ludane akūsō àdi káagu à sí ũ.

¹⁹ Ma Luda ni pō kú á a ni vīnō kpááwa Kirisi Yesu gūn a aruzeke gakuride lén.

²⁰ Òḡō ó Luda ó De tó bo gōrō sīnda pínki! Aami.

Lézammanaa

²¹ Á fō kpá Luda gbēnōa n pínki kunna Kirisi Yesu gūn. Ma gbē kú ó kú læelenō fō kpááwa.

²² Luda gbẽṅ ƒo kpàáwa ń pínki, atěnsa gbě kũ ò kú Siza beaṅ.
²³ Dikiri Yesu Kirisi gběke keáre á ninin.

KOLŌSEDENŌ

Sáabukpana kũ aduakenaao

¹ Makũ Polu, Kirisi Yesu zĩrii Luda poyenyĩnaa gũn kũ ó gbẽ Timotio, ókõno mé o takada dí kè

² ó gbẽ náanide kũ ò kú adona Kirisi gũn zaa Kolosenone. Luda ó De gbẽke keáre, à á gba aafiaa.

³ Goro sĩnda pínki tó óten adua keáre, odigõ Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpáme,

⁴ zaakũ o á Kirisi Yesu náanikena baaruu mà kũ yenyĩ kũ á vĩ ó gbẽnonεεo n pínki,

⁵ kũ á wé do pó kũ à ditenaáre ludambei yái. A yápura yá mà zaa káaku baaru nna kũ o kpááre gũn.

⁶ Baaru nna pì ten né i àten dagula andunia gũn pínki, lákũ à kè á té nà zaa goro kũ a mà, akũ a Luda gbẽke súsu dẽ.

⁷ Ó gbẽ yenyĩde ó zĩkeri dake Epafara mé à yá pì dàáre ó gẽne ũ. Kirisi zĩkeri náanideme,

⁸ àkũ mé à yenyĩ kũ Luda Nini á káa òwεre.

⁹ Abire yái zaa goro kũ o á baaruu mà, odigõ wé keáre Ludaa lakanaa sari, de à tó à a poyenyĩna dõ swáswa, a Nini á gba òndõ kũ wézεo pínki,

¹⁰ de àgõ kun lákũ Dikiri yei nà, á yá sĩnda pínki káagu, de á yá mana sĩnda pínki kena gõ dagula, á Luda dõna gõ kara,

¹¹ de àgõ gbána yá sĩnda pínki gũn a gbána gakuride lén, de à pó sĩnda pínki fõ kũ menao kũ ponnao,

¹² de àgõ De Luda sáabu kpá, zaakũ à ó ká baka kũ à dìte a gbẽnonε gupuranwa.

¹³ À ó bó gusira ikon, à ó ká a Né mèn do yenyĩde kpatan.

¹⁴ A gáin o gõ zĩdadeno ũ, ó durunna kèwá.

Kirisi de pó sĩnda pínkila

¹⁵ Kirisi bi Luda kũ òdi e kũ wéoro takame,

Àkũme daudu ũ Luda pókenano té pínki.

¹⁶ Luda pó kũ à kú musu kũ zĩteoo kè pínki a gáì,

pó kũ òdi eno kũ pó kũ òdi erono,

kpatablerinon yá ke dikirino

ke gbánadeno ke ikodeno.

Pó sĩnda pínki bò a kĩnaame,

akũsõ ò kun a pó ũ.

¹⁷ À kun pó sĩnda pínki ã,

pó sĩnda pínki kun a gáime.

¹⁸ Àkũme sosi gbẽ kũ ò de a mè ũno mì ũ.

Àkũme naana ũ, gáavu káaku ũ,

de à gõ pó sĩnda pínki mìde ũ.

¹⁹ Zaakũ à kà Ludagu a kíkε pínki pekεεa.

²⁰ À tò pó sĩnda pínki kè káao nna a gáì, pó kũ ò kú zĩte ke musunon yá. A aru kũ à kòte lía mé à sù kũ kena nna pìio.

²¹ A kè Ludaa yá. A ibεrenon á ũ á laasun kũ á vānikenanon yái,

²² akũ Luda tò a ke káao nna Kirisi gana a bisāsirikεμεε gũn yái sà, de à á kpan'are ke gbāsī sari, mamberu sari, taari sari,

²³ tó á zena gbāna á ludanaanikenaa gūn yīgānaa sari gíngin, tó ádi kēkōa kū tāmaa kū á vī baaru nna kū a màa gūnworó. Ó baaru nna pìi kpà gbē kū Luda kè zīte lanone pínki kū makū Pólu, ma gō a kpàri ũ.

Pólu zīkena sōsi gbēne

²⁴ Tera sà maten ponna ke kū wari kū maten ke á yāiio. Wari kū Kirisi kè sōsi gbē kū ò de a mè ũno yāin maten pó kū à gō papa ma mēe gūn.

²⁵ Luda zī dāmenε, akū ma gō sōsi gbē pino kpanyīri ũ. À ma zī mà a yā oáre papana.

²⁶ Asiriyā kū à utena gbēne zaa káaku zaade Luda dí andunia kátero mé à bò Luda gbēne gupuraa sà,

²⁷ Luda ye ò dō lākū asiriyā pì gakuri zōkō nà buri pāndenō kīnaa. Asiri pìn dí: Kirisi kú á gūn, akū á wé dō gakuria.

²⁸ A waazin odì ke gbē sīnda pínkinε, odì lé daomma, odì yā dao gbē sīnda pínkinε kū òndō sīnda pínkio, de ò gé kū baadio papana Luda are Kirisi gūn.

²⁹ Abire yāi maten zī ke, maten kokari ke kū a gbāna kū àten zī ke ma gūnwo gbānagbāna.

2

¹ Má ye àgō kokari zōkō kū maten keáre dō, ákōno kū Laodiseadenō kū gbē kū ódi wé sikōleronō pínki,

² de n swè le à kpáte, ò lédokōno ke kū yenyīo, de n wé kē swáswa, ògō Luda asiriyā kū à de Kirisi pì ũ dō.

³ A kīnaan òndō kū dōnaao aruzεε sīnda pínki ùten.

⁴ Mateni abire oáre, de gbēke sún á sāte kū lénna lékpakōanaaoro yāi.

⁵ Bee tó má kú kááoro, ma nini kú kááo, ma è áten yā ke a zéa, akūsō á Kirisi náanikena gbāna, akū ma pō kè nna.

Pó sīnda pínki pèkerεmmana Kirisi gūn

⁶ Lākū a Kirisi Yesu sī á Dikiri ũ nà, àgō kú a gūn le,

⁷ á zīni gō petena a gūn. À kara a gūn, àgō gbāna a náanikēnaa gūn lākū ò dàáre nà. Àgō kú kú sáabukpanaao manamana.

⁸ À laakari ke de gbēke sún dōna gbāna kasaáre à á sāte kū bisāsiri òndō pā korioro. Yā birenō dì bo futeokarayāno kū andunia yākenano kīnaame, adi ke Kirisi kīnaanlo.

⁹ Zaakū Luda kíkε sīnda pínki pèkerε Kirisia a bisāsirikεmεε gūn.

¹⁰ Kunna gbē kū à de gbāna sīnda pínki kū iko sīnda pínkioo mīde ũ pìi gūn, a sīnda pínki pèkerεáwa.

¹¹ A gūn a tōō zō à bò á dà zīn. Adi ke tō kú bisāsiri dì zōnēnlo, kú Kirisi dì zōnēme.

¹² Zaakū da'itekēnaa gūn ò á vī káao, akū a fute káao, kú a gbāna kú Luda a fūteo bona gan náani kè yāi.

¹³ Á de gēno ũ yā Luda kīnaa á taarinō kú á dà zīno yāi, akū Luda á gbá wēndi dufu lēle kú Kirisio, à sūruu kè kūoo kú ó taarinō pínki.

¹⁴ Luda ó taari takada kú à ó dá yān gōgo, à sè à pà lía.

¹⁵ Kirisi gana lía gbāna sī dikirinō kú gbānadenōooa, à bò kūnwo sarapuraa à n kpe bò, à n kpan'are kè zīzōno ũ.

¹⁶ Abire yāi àsun tó gbēke á taari e póblena ke pómīna ke dikpe ke mō dufu bona ke kāmabogōro yā musuro.

¹⁷ Yā birenō pínki bi yā kú ò pì ani su takame, yā pino bokōtenan Kirisi ũ.

¹⁸ Àsun tó gbē kū àdi a zīda busa éke pó ũ kū àdi donyī ke malaikanɔne á sāte à á bo pó kū á wé péanlo. Wégupu'ena yā mé àdigō gbāna gbē bire takane, akū àdi a zīda bi pā a bisāsirikeda laasunɔ yāi.

¹⁹ À pena Kirisi kū à de mì ũaro. Kirisi gūn mēgu sīnda pínki dì kō kū, ò nàkōa kū tīnɔ gbānao, mēe pìi dìgō gbā lākū Luda ye à gbā nà.

²⁰ Zaakū a ga kū Kirisio andunia yākenanɔ musu, bóyāin adì n yāditenneenanɔ ma lán andunia gbēnɔ bàa?

²¹ Òdi pi, òsun adikīna na n ɔīro, òsun adikīna í kero, òsun ɔ na adiaro.

²² Pó bireno pínki dì láka kū n anfānikenaaomε. Bisāsiri yādannenanan abireno ũ.

²³ Yā bireno de lán ɔndō yā bàme, zaakū òdi donyī yā tilasi dañne kū zīdabusanao kū waridɔna n zīda mēeao. Bee kū abireo àdi kpá ó dānɔero.

3

Kunna wēndi dufu gūn

¹ Lākū a fute kū Kirisio nà, à tó ludambe yā doáre are, zaakū gwen Kirisi vutena Luda ɔplai.

² À tó á laasun gō kú ludambe yānɔa, àsungō kú andunia póaro.

³ Zaakū a ga, á wēndi utena kū Kirisio Luda gūn.

⁴ Lākū Kirisi de á wēndi ũ nà, tó à bò gupuraa, ákōnɔ se áni bo kāao kū gakurio sà.

⁵ Abire yāi à andunia yā kū ò kú á nèsee gūnnɔ de: Pāpākenaa, wé'iyā, mēfutena, yā vāni nidena kū wākūuo. Pó kū gbē dì a wākū ke gōne a dikiri ũme.

⁶ Yā bireno yāin Luda ni pɔfēna kipa a yāmarisarinɔa.

⁷ Ákōnɔ se, á kú yā pìnɔ gūn yā, ò doáre are.

⁸ À ɔ gbare yā dí takanɔi sà: Pɔfēnaa, zukakanaa, nèse pāsī, gbēsōsōna kū yāpāpā'onaa.

⁹ Àsungō éke tokōnero, zaakū a á dà zī kū a yākenanɔ gòala,

¹⁰ a a dufu sè kū à kēke àten dufu kū de à gō lán a Kèri pó bà.

¹¹ Gwe Yudanɔ kū buri pāndenɔ dokōnɔme kū tōzōnadenɔ kū gyɔfɔrɔdenɔ kū sēnte gbēnɔ kū wésiradenɔ kū zōnɔ kū zīdadənɔ. Kirisime n pínki ũ, à kú n gūn n pínki.

¹² Abire yāi, lākū Luda á sé a gbē yenyīdenɔ ũ nà, dà kū ò de à daáwanɔn dí: Wēnda, gbēke, zīdabusanaa, buseke kū menao.

¹³ À kō fō. Tó yāke sù à á ká kū kōo, à sùru ke kū kōo. Lākū Dikiri sùru kè kááo nà, à ke kū kōo le se.

¹⁴ A pínki musu à yenyī kū àdi yā pìnɔ kakara swáswa daáwa.

¹⁵ À tó aafia kū à bò Kirisi kīnaa kí ble á swēe gūn, zaakū kunna kū kōo aafiaan Luda á sísia mēdokōndenɔ ũ. Àgō Luda sáabu kpá.

¹⁶ À tó Kirisi yā vuteki le á nèsen manamana. À yā dakōne, à lé dakōa kū ɔndō sīnda pínki. Sáabukpanaa gūn à lè sí Ludane á swēe gūn kū zaburao kū tókpanaa kū donyī lè nɔ.

¹⁷ Pó kū àten ke ke kū àten o pínki, à ke kū Dikiri Yesu tóo, à De Luda sáabu kpá a gāi.

Luda gbēnɔ kunna kū kōo

¹⁸ Ákōnɔ nɔgbēnɔ, á baadi gō mì nate a zāne. Len à kū à ke Dikiri gūn le.

¹⁹ Gōgbēnɔ, á baadi gō ye a nanɔi. Àsungō pāsī kúnworo.

20 Nénɔ, à á de kũ á dao yã ma yã s̄inda pínki gũn, zaakũ abire mé àdi ká Dikirigu.

21 Denɔ, àsun á nénɔ nèse fute à n pɔ yakaro.

22 Zònɔ s̄ɔ à á andunia dikirinɔ yã ma yã s̄inda pínki gũn. Àsun zĩ keíne n̄ wé yãiro. À zĩ keíne kũ nèse mèn doo, zaakũ Dikiri v̄ĩnakerinɔn á ũ.

23 Yã kũ átɛn ke pínki, àḡɔ ke kũ yápurao, lándɔ Dikirin átɛn keɛnè bà, adi ke bisāsirinlo.

24 Àḡɔ d̄ɔ kũ áni Dikiri láada le á baka ũ. Dikiri Kirisin átɛn doi.

25 Yãvānikeri ni a vāni gbè le. Luda d̄i gbēke wé gwaro.

4

1 Ákõnɔ dikirinɔ, à á zònɔ gwa a zéa súsu. Àḡɔ d̄ɔ kũ ákõnɔ se á Dikiri v̄ĩ musu.

2 À á z̄ida kpá aduakɛnaaa kũ it̄ɛkɛnaao kũ s̄áabukpanaa.

3 À wé kewɛɛ Luda dɔ, à zé bowɛɛ ò a yã waazi ke, ò Kirisi asiriyā oñne. Abire yāin ò ma dai kpésiran.

4 À wé kemene mà yã p̄i o swáswa, lákũ à kũ mà o nà.

5 Àḡɔ á z̄ida kũna d̄ɔ Yesusaridenɔ té kũ ònd̄ɔ. Àḡɔ yã kũ Luda a zé bòáre ke a gɔɔa.

6 À tó á légbɛ ḡɔ nna àḡɔ karana v̄i, de àḡɔ d̄ɔ lákũ áni yã lí baadia nà.

Lézammanaa

7 Ó gbē yenyīde Tikiku ni ma baaru kpááre pínki. Àkũme z̄ikeri náanide ũ, ó z̄òbleri dakeme Dikiri z̄i gũn.

8 Abire yāime mateni a z̄iáwa de à ó kunna oáre, à laakari le à kpáte.

9 Á gbēndo Ɔnesimu, ó gbē yenyīde náanide ten su k̄āao. Oni p̄ó kũ ó kú a gũn gu dia oáre pínki.

10 Arisitaku kũ ó kú leele kpésiran fɔ kpàáwa kũ Baanaba dakũna Maakuo. Ò Maaku yã òáre k̄ò. Tó à sù á k̄inaa, à gbānake kpáne.

11 Yesu kũ òdi pine Yusutu fɔ kpàáwa dɔ. Yuda kũ óten kpata kũ à bò Luda k̄inaa z̄i ke lelenɔ lén gwe. Ma laakari kpatena kũñwo.

12 Á gbēndo Epafara, Kirisi Yesu z̄òbleri fɔ kpàáwa. Àdiḡɔ ania ke kũ aduakɛnaáre o gɔɔ s̄inda pínki, de à le à kàsara kú àḡɔ papana Luda p̄oyenyīnaa gũn.

13 Mani fɔ mà a sèeda ke kũ àten z̄i keáre manamana, ákõnɔ kũ Laodiseadenɔ kũ Ierap̄olidenɔ.

14 Ó likita yenyīde Luku kũ Demasio fɔ kpàáwa.

15 À fɔ kpá ó gbē kũ ò kú Laodiseanɔa kũ Nimfao kũ s̄osi gbē kũ òdi k̄ò kakara a beanɔ.

16 Tó a takada dí kyó kè, à kpá Laodisea s̄osi gbēnɔa ò a kyó ke, gbasa à n̄ p̄ó kyó ke se.

17 À o Akipune, à laakari dɔ Dikiri z̄i kũ ò d̄anɛɛa, à a m̄i de.

18 Makũ P̄olu makũ mé ma yã dí kè kũ ma z̄ida ɔo, ma fɔ kpàáwa. À tó ma kunna kpésiran yã ḡɔ d̄óagu. Luda gbēke keáre.

TESALONIKADENŃ TAKADA KAAKU

TesalonikadenŃ zém̃nñnaa

¹ Makū Pɔlu kū Silasio kū Timotio, ók̃ñ mé o takada dík̃na kè Tesalonika s̃si gb̃ē kū ò kú De Luda kū Dikiri Yesu Kirisio gūnññ. Luda gb̃ēke keáre, à á gba aafiaa.

² Ó aduak̃naa gūn á yā òd̃g̃ òd̃ógu g̃r̃r̃ s̃inda p̃ínki, od̃ig̃ Luda sáabu kpá á p̃ínki yā musu.

³ Lákū át̃en z̃i ke á ludanaanik̃naa nà, át̃en kokari ke yenyī gūn, akūs̃ át̃en mena ke wéd̃na ó Dikiri Yesu Kirisii yāi, yā p̃iñ òd̃ig̃ òd̃ógu Luda ó De are.

⁴ Ó gb̃ē Luda yenyīdeñ, ó d̃s̃ kū Luda á sé,

⁵ zaakū kū o baaru nna kpàáre, ódi su kū yā'onaa o adoro, o su kū Luda Nini gbānaome, yā p̃i ó kūna gbāna manamana. Á d̃s̃ lákū ó kú á té nà á aafia yāi,

⁶ akū a g̃s̃ ók̃ñ kū Dikirio dàdariñ ũ. Wari z̃k̃k̃ gūn a yā p̃i s̃i kū p̃inna kū Luda Nini dàáguo,

⁷ akū a zé mò Yesude kū ò kú Masedonia b̃usu gūnññ kū Girisi b̃usuuo p̃ínki.

⁸ Dikiri yā bò á k̃naa, adi ze Masedonia kū Kirisio adoro, á Yesu náanik̃na yā dàgula p̃ínki, à baarukpana ṽi doro.

⁹ Óten o lákū o zé lè á k̃naa nà, lákū a kpe l̃i t̃anaññ, a are ò Luda nà, akū át̃en do Luda Wèndide Yāpuradei,

¹⁰ át̃eni a Né Yesu kū à a f̃ute bona gan dā ari à bo ludambe, à su ó sí p̃of̃ē kū Luda ni kipaṁmaa.

2

Pɔlu z̃ik̃na Tesalonika

¹ Ma gb̃ēñ, á d̃s̃ kū á z̃id̃ao, kū ó zé lena á k̃naa dí ke p̃aro.

² Á d̃s̃ lákū ò wé t̃awá nà, o wari kè káaku zaa Filipi, akū Luda ó gbá sw̃ē, o a baaru nna kpàáre kokari kū kokario.

³ Ó nakaranaáwa de éke zé yā ũro. Ódi ke laasun ṽani ke á takik̃na yāinlo.

⁴ Lákū Luda ó ká a baaru nna kpanaaa nà, len od̃i kpááne le, adi ke bisāsiri p̃oyeinan óten wetero, sé Luda ó laasun t̃asikeri p̃o.

⁵ Á d̃s̃ kū ódi yā nnanna o gb̃ēkeñero, akūs̃ ódi yāke ke kū manafikio wākū yāiro. Ludan ó s̃eedade ũ.

⁶ Ódi sáabu wete bisāsiri k̃naaro, ák̃ñ ke gb̃ē p̃āndeñ.

⁷ Bee kū ó a zé ṽi ò g̃s̃áre aso ũ ó Kirisi z̃irik̃na yāi, o kè k̃áo busebuse, lákū ñgb̃ē ñerande ò laakari ò a néa nà.

⁸ Kū ó yeáí manamana yāi, ódi zeo ò baaru nna kū à bò Luda k̃naa kpàáre adoro, kū ó z̃ida kpááwanaaome ò, zaakū a g̃s̃ ó gb̃ē yenyīdeñ ũ.

⁹ Ma gb̃ēñ, à tó ó z̃ik̃na kū wario yā òd̃águ. G̃r̃r̃ kū óten baaru nna kū à bò Luda k̃naa p̃i kpàáre, od̃ig̃ z̃i ke f̃ānant̃ē kū gwāanio, de òsun g̃s̃ á gb̃ēkeñe aso ũro yāi.

¹⁰ Ák̃ñome ó s̃eedadeñ ũ, kū Ludao ò, kū ó kú ák̃ñ kū a Yesu náani k̃eñ té a zéa ñēspuradeñ ũ taari sari.

¹¹ Á d̃s̃ kū o yā kè á baadine lákū de òdi ke a ñeññ nà.

¹² O lé dàáwa, o á ñēse kpàtéáre, o nakaraáwa, de á kunna ke lele kū gb̃ē kū Luda ñ ká kpata gakuride kū à bò a k̃naanño.

¹³ Kū a Luda yā kū o òáre pìi mà, ádi díte bisāsiri pó ũro, a sì lákū à de nà, Luda yā yápura ũ. Àkū mé àten zī ke ákōnō kū áteni a náani kenō gūn. Abire yāi dō odìgō Luda sáabu kpá lakanaa sari.

¹⁴ Ó gbēnō, á yā kè lēle kū Luda gbē kū ò kú Kirisi Yesu gūn zaa Yudeanō, zaakū á būsudenō wé tǎáwa se lákū Yudanō tǎm̄ma nà.

¹⁵ Yudanō Dikiri Yesu dè kū annabinō dō, akūsō ò pèwá. N yā dì ká Luda guro, ò ibereε sè kū gbē sīnda pínkiō.

¹⁶ Òdi kpáwεε ò yā kū Luda dì gbē sura bao o buri pāndenōne. Len durunna kū òdigō ke gōrō sīnda pínki dīgō didikōa le. Luda pōfē kipa ní musu sà.

Timōti zīna Tesalonika

¹⁷ Ó gbēnō, kū o kēkōa gōrō pla, wé mé adi kō ero, ama ó laasun kúáwa. O á bege kè manamana, o mēe wà kū ò wé sikōle.

¹⁸ Ó ye ò su á gwa dō. Makū Pōlu ma suna zé wète à de gèn do ke gèn plala, akū Setan kpàwεε.

¹⁹ Tó ó Dikiri Yesu sù, dí mé anigō de ó tǎmaa kū ó pōnnao kū ó gǎzubōō ũ a are á baasii?

²⁰ Zaakū ákōnōme ó gakuri kū ó pōnnao ũ.

3

¹ Kū ódi fō ò mena doro, o zεo ò gō Ateni ó tēne,

² o ó gbēndo Timōti, Luda zīkeri dake Kirisi baarunnakpanaa gūn zǎáwa, de à á gba gbāna à á nèse kpáteáre á ludanaanikēnaa gūn,

³ de á gbēke laakari sún fute wétāmmanaa pì yáiro. Á dō kū á zīdao kū Luda abire taka dítewεε.

⁴ Gōrō kū ó kú á kīnaa, o gīnake o òáre kū oni wé tǎwá, akū à kè le lákū á dō nà.

⁵ Abire yāi kū mani fō mà mena doro, ma a zī à á ludanaanikēna gwa. Ke Ibilisi á yō à á gwá, ó zī kè pān yá, ó dōro.

⁶ Kū Timōti sù sà, à á ludanaanikēna kū á yenyīo baaruu kpàwεε. À pì ó yā dīgō dōágu kū laasun manao, akūsō áteni ó bege ke lákū óteni á bege ke nà.

⁷ Ma gbēnō, á ludanaanikēna yā mé à tò ó laakari kpatena á yā musu ó wétāmmana kū ó wario gūn pínki.

⁸ Zaakū á zena gíngin Dikiri gūn, tera o ñam pà sà.

⁹ Óni fō ò Luda sáabu kpá á yā musu. O ó Luda sáabu kpà manamana kū pōnna zōkō kū odì ke a are á yáiiō.

¹⁰ Gwāani kū fānantēo odìgō wé ke manamana, de ò le ò wé sikōle, ò pó kū à kǎa á ludanaanikēnaa gūn papaáre.

¹¹ Luda ó De kū ó Dikiri Yesuo zé porowεε ò su ò á gwa.

¹² Dikiri yenyī kū á vī kū kōo kū gbē sīnda pínkiō karaáre, à dadaála lán yenyī kū ó vī kǎáo bà,

¹³ à á swē gba gbāna de àgō kun gbāsī sari taarisaridenō ũ Luda ó De are ó Dikiri Yesu kū a gbēnō pínki sugōra.

4

Kunna lákū Luda yei nà

¹ Yā kū à gōn dí, ma gbēnō, a mà ó kīnaa lákū à mana á kunna ká Ludagu nà. Á kunna de le kò, ama óten wé keáwa, óten kúte keáre ó Dikiri Yesu gūn, àgō kun le àgō géo.

² Á yā kū o dàáre kū Dikiri Yesu tóo dō.

³ Luda ye á kunna gō adona, à mì kē pāpākenaaa.

- 4 Á baadi gŃ a zĭda kŭna dŃ kŭ bĕereeo gbāsi sari,
 5 adi ke kŭ dà vāni nidenaaŃ lán kifiri kŭ ò Luda dŃronŃ bànlo.
 6 Yā pìi musu gbĕke sún a gbĕdake taki ke ke à taari kenero, zaakŭ Dikiri ni wé tã yã bire taka kĕrinŃ a lákŭ o gĭnake o òáre nà, o á sã gào.
 7 Luda dí ó sísi ògŃ kú kŭ gbāsiŃoro, séde ó konna gŃ adona.
 8 Abire yāi gbĕ kŭ à gĭ yādannena díi, adi ke bisāsirin à gĭro, Luda kŭ àdi a Nini kŭ à kú adona daógun à gĭi.
 9 Óni le ò yekŃina yã oáreŃoro, zaakŭ kŭ á zĭdao Luda yekŃinaa dàáre.
 10 Á konna de le kò, á ye ó gbĕ kŭ ò kú Masedonia bùsu gŭnnŃi n pínki. Ma gbĕnŃ, o lé dàáwa, àgŃ ke le àgŃ géo,
 11 à zé wete àgŃ kun yáketete sari, á baadi á zĭda yã ke à á zĭda zĭ ke, lákŭ o dĭteáre nà,
 12 de á konna le à ká bàaidenŃgu, de àsun fu á zĭdaa à da gbĕkeiro.

Dikiri sunaa

- 13 Ma gbĕnŃ, o ye àgŃ yāpura dŃ gbĕ kŭ ò andunia tòŃŃ yã musu, de á pŃ sŭngŃ sira lán gbĕ kŭ ò tãmaa vĭronŃ bàro yāi.
 14 Zaakŭ o sì kŭ Yesu gà à fùte, len dŃ Luda ni tó gbĕ kŭ ò andunia tò Yesu gŭnnŃ era ò su káao lele.
 15 Yã kŭ óten oáre díkĭna bi Dikiri yādannenaame. ÓkŃŃ gbĕ kpara kŭ ónigŃ kun ari Dikiri sugŃŃ zĭnŃ, óni do gbĕ kŭ ò andunia tòŃŃ pĭnŃne arero.
 16 Dikiri mé ani bo ludambe, à kipa kŭ yāditenneaaŃ kŭ malaika gbĕ zŃkŃŃ kòtoŃŃ kŭ Luda kákáki Ńo, gbĕ kŭ ò gà Kirisi gŭnnŃ ni vu bona gan káaku,
 17 abire gbera ókŃŃ gbĕ kpara kŭ ó kunnŃ, oni ó séte kŭńwo lele ari ludambe lukun ò da Dikirile ĩa gŭn, gbasa ògŃ kú káao ari gŃŃŃ sĭnda pínki.
 18 Abire yāi à kŃ laakari kpáte kŭ yã pìio.

5

- 1 Ma gbĕnŃ, yã pìi kena ke a kegŃŃŃ oárena zé vĭro,
 2 zaakŭ á dŃ sãnsãn lákŭ kpāni dĭ su gwāani nà. Len anigŃ de Dikiri sugŃŃ zĭ le.
 3 Tó gbĕnŃ ten pi, ó aafia, ó kun ó laakariia, kakatena ni sŭmma kãnto lákŭ né'iwāwā dĭ su nŃsindarea nà, oni boro.
 4 ÁkŃŃ sŃ ó gbĕnŃ, á kú gusiranlo, gŃŃŃ pìi ni suáwa lán kpāni bàro,
 5 zaakŭ gupura gbĕnŃŃ á ũ, fānantĕ gbĕnŃŃ á ũ á pínki. Gwāani ke gusira gbĕnŃŃ ó ũro.
 6 Abire yāi òsun i o lán dakenŃ bàro. Ò itĕ ke ògŃ kú ó laakariia.
 7 I'orinŃ dĭ i o gwāani, wĕderinŃ sŃ òdi wĕde ke gwāani.
 8 ÓkŃŃ sŃ, zaakŭ fānantĕ gbĕnŃŃ ó ũ, ògŃ kú kŭ laakariio, ò ludanaanikena kŭ yenyĭŃ da mò uta ũ, ò surabana tãmaa kú mò fùra ũ.
 9 Zaakŭ Luda dí ó dĭte à pŃfĕ kipawáro. À ó dĭte à ó sura ba ó Dikiri Yesu Kirisi gāime.
 10 Ákŭ mé à gà ó yāi de ògŃ kú káao, tó ó bĕne ke o andunia tòŃŃ yá.
 11 Abire yāi à lé dakŃa, à kŃ gba gbāna, lákŭ áten ke nà.

PŃlu yāditenaa TesalonikadenŃne

- 12 Ma gbĕnŃ, o wé kĕáwa, à bĕere lí gbĕ kŭ òdi zĭ ke á tĕnŃne, kŭ ò iko vĭáwa Dikiri gŭn, òteni á da zéanŃ.
 13 À n gakuri dŃńne manamana yenyĭ gŭn zĭ kŭ òten ke yāi. ÀgŃ nna kŭ kŃo.
 14 Ma gbĕnŃ, o lé dàáwa, à fayasaridenŃ da zĕn, à gbĕ yĭdanŃ gba swĕe, à laakari dŃ gbānasaridenŃa, à mena kŭ gbĕ sĭnda pínki.

15 À laakari ke, á gbēke sún a vāni fīna bo kū a vānioro. À zé wete àgō a mana kekōne kū gbē sīnda pínkió gōrō sīnda pínki.

16 Àgō kú kū pōnnao gōrō sīnda pínki.

17 Àgō adua ke lakanaa sari.

18 Àgō Luda sáabu kpá yā sīnda pínki musu. Abire mé à deáre a poyenyīna ũ Kirisi Yesu gūn.

19 Àsun Luda Nini té kū àdi kángu dedero,

20 àsun annabikēyā gya boro.

21 À yā sīnda pínki tàasi ká, àgō a mana kūna,

22 à mì kē vānikena buri sīnda pínkia.

23 Luda Aafiade tó á kunna gō kú adona yā sīnda pínki gūn, à á nini kū á wèndiio kū á mèeo dākpāáre aafia taari sari ari ó Dikiri Yesu Kirisi sugōrō.

24 Luda kū à á sísi à á sé náani vī, ani yā pì keáre.

25 Ma gbēnō, à adua kewēre.

26 À fō kpá ó gbēnōa ní pínki kū Luda gbēnō lépemmaanao.

27 Ma naáre Dikirii, à takada dí kyó ke ó gbēnōne ní pínki.

28 Ó Dikiri Yesu Kirisi gbēke keáre.

TESALONIKADENŃ TAKADA PLADE

Yakpatekena Kirisi sugɔɔa

¹ Makū Polu kū Silasio kū Timotio, ókɔɔ mé o takada díkĩna kè Tesalonika sɔsi gbē kū ò kú Luda ó De kú Dikiri Yesu Kirisioo gūnnɔne.

² De Luda kú Dikiri Yesu Kirisio gbēke keáre, à á gba aafiaa.

³ Ó gbēɔ, à kù ògɔ Luda sáabu kpá á yā musu gɔɔ sīnda pínki, lákū à mana nà, zaakū á ludanaanikena ten gé are manamana, akūsɔ yenyī kú á baadi vī kú kɔo ten kara.

⁴ Abire yāi odì lé gbē á yā musu Luda sɔsinɔ gūn, lákū áten wétāmmana kú wari pínkió fɔ nà kú menao kú ludanaanikenaao.

⁵ Abire m̀wɛɛ kú Luda dì yā gɔgɔ kú gbēɔ a zéame. Abire yāi a ka à gē kpata kú à bò Luda kīnaa gūn kú áten wari ke a yāi.

⁶ Luda dì yā ke a zéame. Ani wé tá gbē kú òten wé tǎáwanɔa,

⁷ ani ákɔɔ kú òteni wé tǎáwanɔ gba ãampaki kú ókɔɔ, tó Dikiri Yesu bò ludambe kú a malaika gbānana

⁸ kú tévuraa. Ani wé tá ludad̄risari kú odi ó Dikiri Yesu baaru nna síronɔa.

⁹ Kakatena lakanasarin Luda ni wé tǎóm̄ma. Oni n̄ kpake Dikiri are kú a gbāna gakurideo.

¹⁰ Tó à sù gɔɔ pì zī, ani tó bo a gbēɔ yā musu, gbasa a náanikerii pìnɔ a mana bo n̄ pínki. Anigɔ kú n̄ té, zaakū a yā kú o òáre s̄i.

¹¹ Abire yāin odigɔ adua keáre baala'i, de ó Luda tó á kunna ká gwena kú à á sísia, à yā mana kú a ze kú a kenaaonɔ kú zī kú áten ke a náanikena gūnnɔ pínki papaáre kú a gbānao.

¹² Dikiri Yesu tó ni bo á musu, ákɔɔ s̄i á tó ni bo a musu ó Luda kú Dikiri Yesu Kirisi piio gbēke yāi.

2

Ludayādarisari

¹ Ó gbēɔ, Yesu Kirisi suna kú ó kɔkakaranao de ò daale yā musu, o wé kèáwa,

² àsun tó á laakari fute aragaro. Tó annabi yāke waazi ke takada kú ò pì à bò ó kīnaa pì, Dikiri sugɔɔ kà kò, àsun bídi kero.

³ Àsun tó gbēke á s̄ate kú yā bire takaoro, zaakū gɔɔ bire ni suro, séto gbēɔ bona Luda kpe gɔɔ kà gīa kú ludayādarisari kú à m̄i pè kakatena zéa bona gupuraa.

⁴ Ani gí p̄ó kú òdi n̄ dite dikiri ūnɔi kú p̄ó kú òdi donyī keín̄nɔ pínki, ani a zīda bi deñla, ani gé à vute Luda kpén, à a zīda dite Luda ū se.

⁵ Gɔɔ kú má kú kǎáo ma yā p̄i òáre. Ádi donloo?

⁶ Á d̄ó p̄ó kú àteni a dādā de àsun bo a gɔɔ āro yá?

⁷ Zaakū ludayādanasari ten ɔ tá asiri gūn kò. Ani boro, séto gbē kú àten kpáne gò zén baasiro,

⁸ ludayādarisarii p̄i ni gbasa à bo sà. Dikiri Yesu ni a de kú a lé'iao, à a kakate kú a suna gakurio.

⁹ Ludayādarisari p̄i ni su kú Setan gbānao à daboyānɔ kú yābonsar̄nɔ ke kú sèeda éke buri sīnda pínkió.

¹⁰ Ani manafiki buri sīnda pínki ke gbē kú ò m̄i pè kakatena zéan̄nɔ, kú ò ḡi yāpura kú ani n̄ sura bai yāi.

¹¹ Abire yāi Luda ni likarana pāsī zīm̄ma de ò éke náani ke.

12 Yā ni gbasā à vutε gbē kū odi yāpura síro kū òdi ponna ke kū a vānionɔa n pínki.

Luda á sé de à á sura ba

13 Ó gbē Dikiri yenyīdenɔ, à mana ògō Luda sáabu kpá gɔɔ sīnda pínki á yā musu, zaakū Luda á sé zaa káaku, de à bo kū a Nini kū à tò o gō a pó ũ gbānao á yāpura sina yāi.

14 Luda á sísi à á sé baaru nna kū o kpàáre yāi, de á baka gō kú ó Dikiri Yesu Kirisi gakuri gūn.

15 Abire yāi ó gbēnɔ, à ze gbāna, àgō yā kū o dàáre kū léo ke takada gūn kūna.

16 Ó Dikiri Yesu Kirisi kū Luda ó Deo yewái, a gbēke gūn à ó laakarīi kpàtewere ari gɔɔ sīnda pínki, à tāmaa mana dàógu.

17 À á laakari kpàtéáre, à á gba gbāna yāmanakena kū yāmana'onaa o gūn pínki.

3

À adua kewere

1 Yā kū à gōn dí, ó gbēnɔ, à adua kewere, de Dikiri yā le à dagula likalika, àgō bēre vīñne lākū à vī á kīnaa nà.

2 À adua kewere de à ó bo gbē vāni dɔɔsaridenɔ ɔī, zaakū adi ke gbē sīnda pínki mé à Luda yā síro.

3 Dikiri náani vī, ani á gba gbāna, ani á sí a vānia.

4 O á náani kè Dikiri gūn kū áten yā kū o òárenɔ ke, akūsō ánígō ke.

5 Dikiri tó à Luda yenyī kū Kirisi menao gbáze dō á swēn.

Òsun ma'á kero

6 Ó gbēnɔ, o naáre Dikiri Yesu Kirisii, à kē ó gbē kū ò ma'á vīnɔa, kū òdi zī ke kū yā kū o dàñeoronɔ.

7 Á dō kū á zīdao, kū à mana àgō té ó ágbai, zaakū ma'ádenɔn ó ũ gɔɔ kū ó kú á téro.

8 Ódi gbēke poble sí o blè fīnabonaa sariro, o zī kè gwāani kū fānantēo, o wari kè ari í síwá, de òsun gō á gbēkenε aso ũro yāi.

9 Ó a zé vī à kpáwái, ama o kè le de à ó ágba sé yāime.

10 Gɔɔ kū ó kú kááo, o òte kū gbē kū à ye zīkenaairo ni pó blero.

11 O mà kū á gbēkenɔ ma'á vī, òdi póke kopiro, séde gude.

12 O òte gbē bire takanɔne, o nañne Dikiri Yesu Kirisii, ò vuteki kū ò zī ke ò n zīda gwa.

13 Ákōnɔ sō ó gbēnɔ, àsun kpasa kū yāmanakenaaro.

14 Tó gbēke dí yā kū o òáre takada dí gūn daro, à a yā bo à díte. Àsun kakara káaoro, de wé'i le à a kū yāi.

15 Ama àsun a sé á ibere ũro, à lé daa á gbēndo ũ.

16 Dikiri Aafiade á gba aafia gɔɔ sīnda pínki yā sīnda pínki gūn. Dikiri gō kú kááo á pínki.

17 Makū Pɔlu makū mé ma fɔkpammana díkīna kè kū ma zīda ɔo. Abirekūme ma takada pínki sèeda ũ, len madì kè le.

18 Ó Dikiri Yesu Kirisi gbēke keáre á pínki.

TIMŌTI TAKADA KAAKU

Yādannerinŋ gbana laakarīi

¹ Makū Pōlu, Kirisi Yesu zīrii lākū Luda ó Surabari kū Kirisi Yesu kū ó wé dōiio dītemene nà,

² ma takada dí kēnne Timōti, ma né'ina Yesu zé gūn. De Luda kū ó Dikiri Kirisi Yesuo gbēke kenne kū sūruuo à n gba aafiaa.

³ Lākū ma nakaramma nà gōrŋ kū maten gé Masedonia būsun, n̄ gō Efesu n̄ o gbēkenŋne òsun yā kū àdi kō sé kū Luda yāoro dañne doro.

⁴ Òsun laakari dō gara kū dizinŋ tó kōnŋwena kū à lé vīrooa doro. Abire dì su kū lékpakāanaaoomē. Àdi tó Luda zī kū àdi bo a náanikenaa gūn gé arero.

⁵ Ma yā pīi dīte de ògō yenyī vī yāimē, yenyī kū àdi bo nēsēpura kū laasunlēna dokōnŋo kū ludanaanikēna manafikisarioo gūn.

⁶ Gbēkenŋ pā yā pīnŋne ò gē yā pāpā onan.

⁷ Ò ye ògō de Musa doka yādannerinŋ ū, ama ò yā kū òten o gbáze dōro ke yā kū ò zēanŋ.

⁸ Ó dō kū doka pī mana, tó gbē ten zī kea a zéa.

⁹ Ó dō dō kū Luda dí doka dīte gbē mananŋ yāiro, séde dokadarisarinŋne kū sāgbānadenŋ kū ludawekerisarinŋ kū durunnakerinŋ kū ludadōrisarinŋ kū donyīrisarinŋ kū de kū dao dērinŋ kū gbēderinŋ

¹⁰ kū zinakerinŋ kū pāpābēnēkerinŋ kū lāgilaginŋ kū ékedēnŋ kū yādimmarinŋ kū gbē kū òdi bo yādannēna zéde kpenŋo n̄ pīnki.

¹¹ Yāzede pī kō sī kū baaru nna gakuride kū Luda arubarikade a kpanaa nāmene ma ōio.

Lākū Luda gbēke kē Pōlunē nà

¹² Ma Kirisi Yesu ó Dikiri kū à ma gba gbāna sáabu kē, zaakū à ma náani kē à ma se mà zī keare.

¹³ Ma a tó bēnē sī yā, ma wé tã a gbēnŋa, ma gbāna mōnne. Bee kū abireo à sūruu kē kūmao, zaakū ma kē wésirakenaa gūmme kū a náanikenasario.

¹⁴ Akū ó Dikiri gbēke zōkō kēmene, à tò ma a náani kē, akū má yenyī kū à de ó pō ū kunna Kirisi Yesu gūn vī.

¹⁵ Yā dīkīna bi yāpuramē, à kū ò sí ŋplapla. Kirisi Yesu sū andunia gūn durunnakerinŋ surabana yāi. Makū, ma durunna mé à de dakenŋ póla,

¹⁶ akū Luda ma wēnda gwà, de mēna zōkō kū Kirisi Yesu kē kū makū durunnakeri kāsaraao bo gupuraa, de àgō de sēda ū gbē kū oni a náani ke ò wēndi kū àdi lākaro lenŋne.

¹⁷ Luda mēn do légelege, gōrŋ sīnda pīnki Kína kū àdi garo akūsō òdi a e kū wéoro gō bēere vī kū gakurio gōrŋ sīnda pīnki, aami.

¹⁸ Ma né Timōti, lākū ò gīnake ò annabikēyā ò n yā musu nà, maten yā pī danne, de n̄gō kūna n̄ zī mana káo

¹⁹ ludanaanikēnaa gūn kū laakarīio kpátēna. Gbēkenŋ yā pīnŋ kpà sākoto, akū n̄ ludanaanikēnaa dī lé kúte.

²⁰ Imēnēu kū Alesandao kú n̄ té. Ma n̄ kpá Setanwa, de ògō dō kū òdi dōke kū Ludaoro.

2

Donyīkenaa

¹ Káaku gĩa ma lé dàmma, à adua ke gbě sīnda pínkinε à zé gbekańne, à kúte ke Ludanε n̄ yāi kũ sáabukpanaa.

² À adua ke kíanan̄nε kũ gbānad̄n̄o n̄ pínki, de ò le ògõ kun aafia yāket̄e sari ludayāmarin̄o ũ, ó konna gõ b̄ere vī.

³ Abirekũ mé à mana, àdi ká Luda ó Surabarin.

⁴ À ye gbě sīnda pínki surabana le ògõ yāpura d̄s.

⁵ Zaakũ Luda m̄en̄ domε,
akũs̄o yākekeri kun m̄en̄ do
Luda kũ bisāsirin̄o dagura,
àkũmε bisāsiri Kirisi Yesu ũ.

⁶ À a zīda kpà à gbě sīnda pínki b̄ò,
akũ ò a s̄edaa k̄è a ḡoɾɔa.

⁷ Abire yāi Luda ma dite a kpàkpakeri kũ a z̄iriio ũ, de mà a donyī zé yāpurade da buri pānden̄n̄ε. Yāpura mat̄en̄ o, adi ke ékenlo.

⁸ Má ye ḡõgb̄en̄o adua ke gu sīnda pínkia, ò ɔ sé musu gbāsī sari, p̄of̄ē kũ lékpak̄ōanaao sari.

⁹ Má ye d̄o n̄õgb̄en̄o n̄ zīda keke a z̄éa ȳõḡõkenaa sari, zīdam̄õnn̄enaa baasi. Adi ke kũ mì ȳõḡõde tānaao ke wura kũ òso n̄õmanableb̄õn̄o ke biza ɔḡõden̄õnlo.

¹⁰ Ò n̄ zīda keke kũ yāmanakenaa lákũ à kũ n̄õgb̄ē donyīrin̄o ke nà.

¹¹ N̄õgb̄en̄o yā dada yīt̄ena, ò mì nate yā sīnda pínki ḡūn.

¹² Mad̄i we n̄õgb̄en̄o yā dada ḡõgb̄en̄õnε ke ògõ iko vīm̄maro, séde ògõ yīt̄ena kítikiti.

¹³ Zaakũ Adamun Luda k̄è káaku, a gbera Awau.

¹⁴ Adi ke Adamun ò s̄atero, n̄õgb̄en̄ ò s̄ate à ḡõ taaride ũ.

¹⁵ Ama tó n̄õgb̄en̄o m̄ena f̄s̄ kũ ludanaanik̄enaa kũ yenyīo kũ kúadonaao zīdam̄õnn̄enaa baasi, oni né i aafia.

3

S̄õsi gb̄ē z̄õk̄õn̄o

¹ Yā dík̄ina bi yāpuramε: Tó gb̄ē ye à ke gb̄ē z̄õk̄õ ũ, àten zī mana ni d̄ε.

² Gb̄ē z̄õk̄õ ḡõ kun taari sari, n̄õm̄endode ũ, laakaride ũ. Àgõ a zīda kũna d̄s gb̄ē fayade ũ, nib̄ok̄uri ũ, gb̄ē kũ ani f̄s̄ à yā dańne ũ.

³ Àsungõ de w̄ed̄eri ke gb̄ē pāsī ũro. Àgõ de n̄es̄edode yāket̄esaride ũ. ɔḡõ sún donε arero.

⁴ Àgõ a ɔn̄ kũna d̄s, a n̄en̄o ḡõ mì nat̄enε ògõ a ɔd̄oki gwa.

⁵ Zaakũ tó gb̄ē a ɔn̄ kũna d̄s̄ro, ani ke dera à f̄s̄ à Luda s̄õsi gb̄en̄o gwaa?

⁶ Àsungõ de Yesude dufu ũro, de àsun ĩa d̄ā à a zīda da yān lán Ibilisi bàro yāi.

⁷ Àgõ tó nna vī Yesusariden̄o kīnaa d̄o, de òsun a tó ĩni sí, à zu Ibilisi tankutenlo yāi.

S̄õsi kp̄anyīrin̄o

⁸ Lemε d̄o kp̄anyīrin̄o ḡõ de gb̄ē b̄er̄eden̄o ũ. Òsungõ de lépladen̄o ũro. W̄ē yā sún dońne arero. Òsungõ de ɔḡõ vāni weterin̄o ũro.

⁹ Ògõ Yesu yā asirin̄o kũna kũ n̄es̄epura.

¹⁰ Ò n̄ yā gwa gĩa, tó ódi yāke lem̄maro, gbas̄a ò n̄ dite kp̄anyīrin̄o ũ.

¹¹ Lemε d̄o n̄ n̄õn̄o ḡõ de n̄õgb̄ē b̄er̄eden̄o ũ, laakariden̄o ũ, ògõ náani vī yā sīnda pínki ḡūn. Òsungõ de k̄õr̄õm̄õtd̄en̄o ũro.

¹² Kp̄anyīri ḡõ de n̄õm̄endode ũ, àgõ a ɔn̄ kũ a n̄en̄o kũna d̄s̄.

¹³ Gb̄ē kũ ò n̄ zī k̄è a z̄éan̄o gwena nigõ mana, n̄ laakari nigõ kp̄at̄ena n̄ Kirisi Yesu náanik̄enaa ḡūn manamana.

Ó donyĩze asiri zōkō

¹⁴ Bee kũ maten yā dínŋ onne, ma dítte mani su n gwa saa.

¹⁵ Tó ma suna sù à gii kè, má ye ñgō dō lákũ à kũ ògō kun Luda ɔndenŋ ũ nà. Ɔnde pìnŋme Luda Wèndide ɔsi ũ, yāpura pétteki ũ kũ a gbānalekio.

¹⁶ Ó donyĩze asiri kũ à bò gupuraa zōkō yāpurame:

À bò à sù bisāsiri ũ,
Luda Nini yāpura kpàa,
malaikanŋ a è.
Ò a yā waazi kè burinŋ té,
ò a náani kè andunia gūn,
Luda a sè à tà kāao gakuri gūn.

4*Tè yānŋ*

¹ Luda Nini ò swáswa kũ gɔrŋ kpade gbēkenŋ ni pā kpá Yesu zéi, ò té yā kũ tānanŋ di ékedenŋ da a onanyĩ ò n sātē.

² Manafikide pìnŋ a mana dōkōne kũ a vānioro, n nèse gana lákũ ò pi gē wānan ò kēo bà.

³ Òdi gbēnŋ dādā nɔsenaai kũ zākenaaŋ, akūsō òdi poble tèbona dítte gbēnŋne, poble kũ Luda kè a náanikeri kũ ò yāpura dōnŋ yāi, kũ à de ò ble kũ sáabukpanaaŋ.

⁴ Pó kũ Luda kè sīnda pínki maname. Òsun a ke tè boro, ò ble kũ sáabukpanaaŋ,

⁵ zaakũ Luda yā kũ ó aduakenaao gbāsī bòn.

Kirisi Yesu zīkeri mana

⁶ Tó n yā pìnŋ dà n gbēnŋne, ñigō de Kirisi Yesu zīkeri mana ũ kũ ò gwà kũ ó donyĩze yānŋ kũ yādanne mana kũ n téiio.

⁷ Ñ mī kē futeokaragara kũ àdi kō sí kũ Luda yāoroa. Ñ n zīda tùtu ke de ñgō de ludayāmari ũ.

⁸ Mētutukena àre vī fīti, ama dena ludayāmari ũ àre vī yā sīnda pínki gūn, zaakũ abire di su kũ wèndiio gbāra kũ ziao.

⁹ Yā díkīna bi yāpurame, à kà ò sí ɔplapla.

¹⁰ Òdi zī ke òdi ɔsi ká a musu, zaakũ ó wé dŋ Luda Wèndidei. Akūme gbē sīnda pínki Surabari ũ, atēnsa a náanikerinŋ.

¹¹ Ñ yā pìnŋ ditéñne n dadañne.

¹² Ñsun tó ò n kefennakena gya boro. Ñ tó n kunna zé mŋ Yesu náanikerinŋne yā'onaa gūn kũ yākenaaŋ kũ yenyīŋ kũ ludanaanikenaao kũ kunna gbāsī sario.

¹³ Ari màgō su n wé tã n Luda yā kyó ke gbēnŋne, n dañne n lé daomma.

¹⁴ Gba kũ Luda dānne gɔrŋ kũ ò annabikēyā ò n yā musu, akūsō gbē zōkōnŋ ɔ nānamma, ñsun pā kpáiro.

¹⁵ Ñ laakari dŋ yā pìnŋa n mè kpáa, de gbē sīnda pínki n gena are e.

¹⁶ Ñ n zīda yā kũ n yādannenaao tāsī ká. Ñgō gé are kũ yā pìnŋ. Tó n kè le, ñni n zīda sura ba kũ gbē kũ òten sã kpá n yāinŋome.

5*Gyaanŋŋ kũ don'arēdenŋ yā*

¹ Ñsun kpākē mare zōkōiro. Ñ lé daa lán n de bà. Ñ lé da kefennanŋa lán n vīni kũ n dakūnanŋ bà.

² Ñ lé da nɔgbě zókɔɔa lán n da bà, ñ lé da nɔ gbānaa lán n dāre bà kú nèsɛpurao.

³ Ñ kpá gyaanɔ kú ò gběke vironɔi.

⁴ Tó gyaanɔ nénɔ vī ke daikorenɔ, ò n danenɔ gwanaa dada gĩa n donyikenaa gūn, ò fīna bo n denenɔ kú n danɔ, zaakū abirekū dì ká Ludagu.

⁵ Gyaanɔ kú à gběke vīro wé dɔ Ludai, àgɔ adua ke àgɔ kpányī gbekaa gwāani kú fānantɛo.

⁶ Gyaanɔ kú a zīda poyeinaa dì donɛ are bi gèemɛ, bee tó à bēnɛ.

⁷ Ñ yā pìnɔ dañnɛ de gběke sún n taari ero.

⁸ Tó gbě teni a danenɔ gwaro, atēnsa a ondenɔ, à bò Luda yā kpemɛ, Yesusaride deala.

⁹ Nɔgbě kú à de ò da gyaanɔnɔ tén di: Nɔgbě kú à kà wè baaakɔ, akūsɔ à zā kè gèn do,

¹⁰ ò a dɔ yāmanakeri ũ, nɛgwari mana ũ, nibokūri Luda gbēnɔ gbá pìpiri ũ, takaside kpányīri ũ, nɔgbě kú à mɛɛ kpà yāmanakɛna pínkia ũ.

¹¹ Ñsun gyaanɔ nɔ gbānanɔ danlo, zaakū tó n gɔ nidɛnaa fùtɛ, n nana Kirisia ni busamɛ, onigɔ ye ò zā ke,

¹² ò n zīda da yān, kú ò lé kú ò sènɛ yā gbòro yāi.

¹³ Abire gbera òdi ma'ā dada, òdigɔ gɛgɛ on kú onwo. Adi ke ma'ādenomɛ n ũ adoro, òdi gɔ gbɛpiri guderinɔ ũmɛ dɔ, òdi yā kú à de ò oro o.

¹⁴ Abire yāi má ye gyaanɔ nɔ gbānanɔ zā ke, ò né i ò laakari dɔ bea, de òsun ó iberenɔ gba zé ò ó tó vāni síro yāi.

¹⁵ Ñ gběkenɔ bò ò tɛ Setanyī kò.

¹⁶ Tó Yesude nɔgbě ke gyaanɔnɔ vī a bea, àgɔ kpányī. Àsun tó ò gɔ sosinɛ aso ũro, de ò le ò kpá gyaanɔ kú ò gběke vironɔi yāi.

¹⁷ Gbě zókɔ kú àdi doñnɛ are a zéaa kà ò fīna bonɛ leu pla, atēnsa gbě kú à waazikɛna kú yādannɛnaao kokari vī.

¹⁸ Luda yā pì: Àsun lésɔ da zù kú àten pɔ gbēnɛro. À pì dɔ: Zīkerii kà à a làada le.

¹⁹ Ñsun gbě kú à sù kú gbě zókɔ káarao yā síro, séto sèedadɛnɔ kà gbēnɔn pla ke aakɔ baasiro.

²⁰ Ñ kpákɛ gbě kú ò durunna kènɔi gbě sīnda pínki wára, de vīna le à gbě kparanɔ kú.

²¹ Ma nanne Luda kú Kirisi Yesuooi kú malaika kú à n sɛnɔ, ñgɔ yā pìnɔ kūna, ñsun gběke tɛ boro. Ñsun yāke ke gběkenɛ úblembɛ yāiro.

²² Ñsun wā ñ ɔ na gběa ñ a da Luda zīnlo. Ñsun tó n ɔ gɔ kú gběke durunna gūnlo. Ñgɔ n zīda kūna gbāsī sari.

²³ Ñsun í pā mi atēnɛro. Ñgɔ sèwɛ gá fítì n nèsɛ yāi kú n gyākɛna gèn baaakɔo.

²⁴ Gběkenɔ durunna dì bo gupuraa ari ògɔ gé a yā gɔgɔ kūnwo, gběkenɔ sɔ n pɔ dì bo likalikaro.

²⁵ Lemɛ dɔ yāmanakɛnaa dì bo gupuraa, bee a kú odi ero ni le à gɔ utɛnaro.

6

¹ Gbě kú ò de zò ũnɔ n dikirinɔ dite gbě bèerɛdenɔ ũ ò mì nateñnɛ a sīnda pínki gūn, de òsun Luda tó kú yā kú odi dañnɛo vāni boro yāi.

² Gbě kú n dikirinɔ de Yesu náanikeri ũnɔ sún dɔkɛ kūnwo kú ò de kɔ gbēnɔ ũ yāiro. Ò zò bleñnɛ manamana, zaakū gbě kú òteni n zī àre blenɔ bi Yesu náanikerinɔmɛ, n gbě yenyīdenɔmɛ. Ñ yā pìnɔ dañnɛ, ñ lé daomma.

Yena ɔgɔi

³ Tó gbēke ten yā pānde dańne, akūsō adi ze kū ó Dikiri Yesu Kirisi yāzedeo kū ó zé yādannenaoro,

⁴ ĩadāriime, à yāke dōro, lékpakōana kori kū yāgwana lakanasario a kū gyā ũ. Yā birenō dì tó gbēnō nēsegōba kpá, ò fiti ke, ò kō sōsō, ò laasun vāni lé kū kōo,

⁵ ògō ĩni kū kōo. Gbē pìnō laasun kotina, yāpura n kē, òdigō da donyīkena bi ɔgɔwetezeme.

⁶ Donyīkenaa àre zōkō yāpura, tó gbē zè kū pó kū à vīo.

⁷ Zaakū ódi su kū pókeo andunia gūn laro, óni tá kū pókeo sōro.

⁸ Tó ó póble kū pókasanōo vī, abirekū mō le.

⁹ Gbē kū ò ye ò gō aruzekede ũnō dì n zīda da yōogwana tankuten. Pónidena mīsari kariī dì gēngu à n kpá kisira kū kakatenaooi.

¹⁰ Yena ɔgɔi mé à de yā vāni sīnda pínki zīni ũ. Gbēkenō a kōde kè ari ò kè ò donyīzea ò wāwā zōkō kpà n zīdai.

N̄osi mana ká

¹¹ Zaakū Luda gbēme n ũ, n bàa sí yā pìnōne, n tó yā mana gō donne are kū yākena a zéaao kū ludanaanikenaao kū yenyīo kū menao kū busēkenaao.

¹² N̄ ó donyīze ɔsi mana ká, n wēndi kū àdi lákaro sí, zaakū abirekūn Luda n sisia gɔrɔ kū n lé mana sēne pari wára.

¹³ Ma nanne Luda kū àdi wēndi kpá pó sīnda pínkiaai kū Kirisi Yesu kū à yā mana ò Pōntiu Pilatinεεo,

¹⁴ ñgō yā kū ò dītēne kūna gbāsī sari taari sari ari ó Dikiri Yesu Kirisi sugɔrɔ zī.

¹⁵ Gbānade mēn do Arubarikade, kīnanō Kína, dikirinō Dikiri mé ani Kirisi pì bo gupuraa a gɔrɔa.

¹⁶ Àkū mé àdi garo ado, àdigō kú gupura kū òdi fō ò nairo gūn. Gbēke dí wé sialero, oni fō sero. Àkū mé à gakuri kū gbānao vī gɔrɔ sīnda pínki, aami.

¹⁷ N̄ o andunia tera díkīna aruzekedenōne, òsun ĩa dāro. Òsun gbāna le ɔgɔda nāanisariaro, ò gbāna le Luda kū àdi pó sīnda pínki kpáwá zōkō ò pōnna keooa.

¹⁸ N̄ ońne ò a mana ke, ò nna keńne, ò ɔ porońne, ògō gbēke vī.

¹⁹ Lán abirekū bà oni zāna mana di n zīdane aruzenna pó ũ, oni wēndi kū à de wēndi ũ yāpura le.

²⁰ Timōti, n̄ yā kū Luda nānne n ɔī kū gbāna. N̄ mi kē ludayādanasari yā pāpā onaaa kū yālekperε'ona kū òdi pì dōnaao.

²¹ Gbēkenō zēo, akū ò pà ó donyīzene.

Luda gbēke keáre.

TIMŌTI TAKADA PLADE

Pɔlu tékpana Timŏtigu

¹ Makū Pɔlu, Kirisi Yesu z̄irii Luda pɔyenyĩnaa gūn wēndi kū à a lé sè Kirisi Yesu gūn yā musu,

² makū mé ma takada dí kēnne, ma né yenyĩde Timŏti. De Luda kū ó Dikiri Kirisi Yesuo gbēke kenne kū sùruuo, à n gba aafiaa.

³ Ma sáabu kè ma dizinɔ Ludane kū madì doi kū nèsɛpurao, zaakū n yā dīgō dɔmagu lakanaa sari ma aduakena gwāani kū fānantēoo gūn.

⁴ Tó wētē kū à bòmma yā dɔmagu, madì n bεge kemε, madīgō ye ò wé sikōle, de ma ponna ke zōkō.

⁵ N ludanaanikena kū nèsε mèn doo yā dɔmagu. N dai Loisi kū n da Yunisio Luda náani kè le se, akūsō má dō sānsān kū nten ke le se.

⁶ Abire yāi maten dɔngu, ñ fute ñ ze kū gba kū Luda dānneo gɔɔ kū ma ɔ nāmma,

⁷ zaakū Nini kū àdi ó gba gbāna kū yenyĩo kū zīdakūnadōnaaon Luda kpàwá, adi ke nini vīnadenlo.

⁸ Abire yāi ñsun wé'i kū kū ó Dikiri yā onnenaoro. Ñsun wé'i kū kū ma yāoro, makū kū ò ma da kpésiran Kirisi yāi. Ñ wari kū òdi ke a baaru nna kpana yāi ke kūmao kū Luda gbānao.

⁹ Àkū mé à ó sura bà, à ó sísi o gō a pó ũ. Adi ke yā kū o kè yāinlo, a zīda pɔyenyĩna yāime kū gbēke kū à kèwεreo zaade gɔɔ dí naaro.

¹⁰ Gbēke pìi bò gupuraa ó Surabari Kirisi Yesu pì sunaa gūn sà. À ga gbāna kàkate, à wēndi kū mēvānasarioo bōwεre gupuraa a baaru nna kū òdi kpá gūn.

¹¹ Luda ma dite a z̄iri ũ, de mà baaru pìi kpàkpa ke mà a yā dañε.

¹² Abire yāin maten wari dí kei, ama wé'i dī ma kūro, zaakū má gbē kū ma a náani kè dō, akūsō má dō sānsān kū ani fō à yā kū à nāmene ma ɔī dākpa ari a sugɔɔ zī.

¹³ Ñgō yā kū n mà ma lén ari a zīniaa pì kūna yāzεdedannena ágba ũ kū ludanaanikenaao kū yenyĩ kū ó vī Kirisi Yesu gūnwo.

¹⁴ Ñ yā mana kū Luda nānne n ɔī kū gbāna kū a Nini kū à kú ó gūn gbānao.

¹⁵ Ñ dō kū Asia būsudenɔ ma zukūna n pínki. Figelu kū Emogεneo kú n té.

¹⁶ Dikiri wēnda dō Onesiforu bedenone! Zaakū à sù à ma nèsε kpatenamene lé vīro, adi wé'i kū kū ma dana kpésiran yāoro.

¹⁷ Kū à sù Romu gōnɔ, à ma wεte ari à gèε à bōma.

¹⁸ Dikiri wēnda dōne yākpatεkegɔɔ zī. Ñ kpányī zōkō kū à kēmene zaa Efesu yā dō sānsān.

2

Kirisi Yesu z̄ikari mana

¹ Mɔkōn sō ma né, ñgō gbāna kū gbēke kū Luda vī kūoo Kirisi Yesu gūnwo.

² Yā kū n mà ma ò pari wára, ñ na gbē nāanidenone n ɔī, kū oni fō ò dada gbē pāndenone.

³ Ñ warikena fō kūoo Kirisi Yesu z̄ikari mana ũ.

⁴ Andunia yā bɔkɔtenaa dī do z̄ikari kū à kú z̄ilanne arero, de a yā ká a dikirigu yāi.

⁵ Bàkpakūsūri sō, tó adi bàa lé a zéaro, ani z̄iblena fura lero.

⁶ À kũ búbari kũ à zĩ gbāna kè a baka sé káaku.

⁷ Ñ laasun lé yā kũ ma òo pìnɔa, zaakũ Dikiri ni n gba ɔndɔ a pínki gũn.

⁸ Ñ dɔn kũ Yesu Kirisi bi Dauda burimɛ, akũsɔ à vù bona gan. Baaru nna kũ madì kpán gwe.

⁹ Abire yāin maten wari ke. Ò mòo kàma lán dàkerii bà, ama Luda yā dí sí mò káaro.

¹⁰ Abire yāi madì yā sīnda pínki fɔ gbē kũ Luda n sɛnɔ yāi, de mókɔnɔ se Luda n sura ba, ò gakuri kũ àdi lákaro le kunna Kirisi Yesu gũn.

¹¹ Yā díkĩna bi yāpuramɛ:

Tó o ga káao, ónigɔ kú káao.

¹² Tó o mena fɔ, óni kí ble káao.

Tó o ledi kpàì, ani ledi kpáwái se.

¹³ Tó ó náani vīro, à kpé náani vī, zaakũ ani we à ledi kpá a zĩdairo.

Dikiri zĩkeri mana kũ lékpakɔanaaoro

¹⁴ Ñ yā pìnɔ dɔ n gbɛnɔgu, ñ nañne Ludai ɔsun lékpakɔana ke yānɔ musuro. À àre vīro, àdi gbē kũ ɔten manɔ yakamɛ.

¹⁵ Ñ kokari ke de Luda n sáabu kpá, zĩkeri kũ àdi yā yāpura wɛkɔañne súsu ũ, kũ wé'i dì a kũ a zĩ yā musuro.

¹⁶ Ñ pā yābɔtena pā kũ àdi kɔ sé kũ Luda yāoronɛ. Àdi gbɛnɔ ludayādanasari karañnemɛ,

¹⁷ akũ yā kũ òdi dañe dì dañla lán fɔnna bà. Imenɛu kũ Filetuo kú n té.

¹⁸ Ò kè yāpuraa, òdi pi ò fùte bona gan kò, òdi gbɛkenɔ ludanaanikɛnaa yakañne.

¹⁹ Bee kũ abireo ɛ kũ Luda kpàte zena gbāna, ò yā díkĩna kèa: Dikiri gbē kũ ò de a pó ũnɔ dɔ. Gbē kũ àdi Dikiri sísi mì kè yā vānia.

²⁰ Ɔn da dìgɔ pónɔ vī dasi. Ò a kenɔ kè kũ wuraa kũ andurufuuo yātikisikebɔ ũ, akũsɔ ò a kenɔ kè kũ lío kũ gbìio yāfitikebɔ ũ.

²¹ Tó gbē ɔ bòte yā bèeresari gũn, ani gɔ yātikisikebɔ ũ, anigɔ anfāni vī Dikirinɛ, anigɔ kú adona yāmanakena pínki soru gũn.

²² Ñ bàa sí kefenna pónidenanɔne, ñ tó manakɛna kũ ludanaanikɛnao kũ yenyĩo kũ kunna kũ kɔo nnao donne are læle kũ gbē kũ òdi Dikiri sísi kũ nèsepuraonɔ.

²³ Ñ ɔ bote mìsari lékpakɔana kũ à dɔna ke vīron. N dɔ kũ àdi fiti da.

²⁴ À mana Dikiri zòbleri gɔ fiti vīro. A nèse gɔ do kũ gbē sīnda pínki, yādanneri mana kũ àdi gbē fɔ ũ,

²⁵ à gbē kũ òdi a yā síronɔ gba laakari busɛbusɛ. Òdigɔ dɔro ke Luda ni fɔ à n gba zé ò nèse lite ò yāpura sí,

²⁶ ò bo Ibilisi kũ à n kũ à n dá a poyenyĩnaa gũn bàn, n laakari suñma.

3

Bisásirinɔ yákenɔ gɔrɔ kpɛdenɔa

¹ Ñgɔ dɔ kũ gɔrɔ kpɛdenɔ nigɔ pāsī.

² Gbɛnɔ zĩda yā ni doñne are, ɔgɔ ni n swè ble. Onigɔ de karambaanidenɔ ũ, zĩdabirinɔ, gbɛsɔsrinɔ, de kũ dao yādarisarinɔ, guturunɔ, ludayādarisarinɔ,

³ gbɛyákerisaridenɔ, sùrusaridenɔ, gbɛyakarinɔ, fayasaridenɔ, aniapāsīdenɔ, yā mana iberenɔ,

⁴ bonkpɛdenɔ, laasunsaridenɔ, yǝgǝdenɔ. Onigǝ ye pɔnnakɛnaai de Luda yāla.

⁵ Òdi donyĩ ke, ama ò ye a gbānairo. N̄ ke zà kũ gbē bire takanɔ.

⁶ N̄ gbēkenɔ di gē nɔgbē kũ òdi m̀ gbākɛnneronɔi, ò n̄ fu kũ léo. Durunna sàa dà nɔgbē pìnɔn, dà vāni mé à gǝ́n̄ne,

⁷ òdigǝ yā dada gɔɔ s̄inda pínki, ama òdi fu yāpura kũnaa.

⁸ Lákũ Yanɛ kũ Yamberɛsio bò Musa kpɛ nà, lɛn gbē pìnɔ di bo yāpura kpɛ lɛ. N̄ laasun lékpɛɛmɛ, ó donyĩzɛ gũn pó ginyĩnanɔmɛ.

⁹ Ò gena arɛ v̄i doro, zaakũ gbē s̄inda pínki n̄ yǝnkɔke d̄s, lákũ ò Yanɛ kũ Yamberɛsio pó d̄s nà.

Luda yā àree

¹⁰ Mɔkɔn s̄s, n̄ tɛmai. N̄ ma kunna d̄s kũ ma yādannɛnaao kũ yā kũ matɛn pɛaa kũ ma ludanaanikɛnaao kũ ma menakɛo kũ ma yenyĩo kũ ma zɛna gbānao

¹¹ kũ wé kũ ò t̄amao kũ wari kũ ma k̄ɛo. N̄ yā kũ à ma le Antiɔku kũ Ikɔniuo kũ Lisitirao d̄s kũ wétāmmaana z̄k̄s kũ ma f̄ɔo. Ama Dikiri ma bo a s̄inda pínki gũn.

¹² Gbē kũ ò ye ògǝ kun ludayāmarinɔ ũ Kirisi Yesu gũnnɔ ni wétāmmaana le.

¹³ Gbē vāninɔ kũ manafikidenɔ vānikɛna nigǝ karamɛ. Oni gbēnɔ s̄atɛ, mókɔnɔ se onigǝ s̄atɛna.

¹⁴ Mɔkɔn s̄s, n̄ zɛ kũ yā kũ n dàda n s̄i yāpura ũo. N̄ gbē kũ ò dàdannɛnɔ d̄s,

¹⁵ zaakũ n̄ Luda yā d̄s zaa n n̄éfítikɛgɔɔa. Ani f̄s à n gba ōnd̄s à n ká Kirisi Yesu nāanikɛna kũ àdi n̄ sura baa.

¹⁶ Yā kũ à kú Luda yān bò Luda k̄naa pínkimɛ. À àre v̄i, zaakũ àdi yāpura dañne, àdi n̄ éke káñne n̄ ɔĩ, àdi n̄ gba laakarii, àdi lé dañma yāken̄a a zéaa gũn,

¹⁷ de Luda gbē sorukɛna ma yāmanakɛna s̄inda pínki zé gũn.

4

¹ Ma nannɛ Ludai kũ Kirisi Yesu kũ ani ɛra à su à kpata ble à yākpate ke kũ gbē b̄nɛnɔ kũ gyāwāndenɔ,

² n̄ Luda yā waazi ke. À zé k̄ɛ kes̄s adi kero, ògǝ kúo. N̄ yā diteñne, n̄ kpākɛñyĩ, n̄ lé dañma, n̄ yā dañne kũ mena z̄k̄ɔo.

³ Zaakũ gɔɔke ni su kũ gbēnɔ ni we ò s̄a kpá Luda yāzɛdedannɛnaairo. Oni yādannerinɔ kakarañyĩ n̄ z̄ida pɔyeinaaamɛ, de ò yā kũ à k̄aŋgu dañne.

⁴ Oni n̄ kòkɔɔ zu yāpuranɛ ò arɛ dɔ garanɔa.

⁵ Mɔkɔn s̄s, ògǝ laakari v̄i yā s̄inda pínki musu. N̄ wari f̄s, n̄ baarunnakpari ken̄a ke, n̄ n̄ z̄i lé papa.

Pɔlu kunna ga léi zaa Romu

⁶ Ma gɔɔ pàpa kò, oni ma aru kóte sa'o'i ũ tera.

⁷ Ma ɔsi mana kà, ma bàa lè ma bɔte. Má Yesu yā kũna ma a lé pàpa.

⁸ Kunna mana fùra ditɛna, àtɛni ma dā sà. Dikiri yākpatekeri mana mé ani kúmenɛ yākpatekɛgɔɔ z̄i. Adi ke makúme ma adoro, kũ gbē kũ ò ye a sunaainɔ n̄ pínkimɛ.

⁹ N̄ zé wɛtɛ n̄ su ma k̄naa likalika.

¹⁰ Demasi ma ton à tà Tesalonika, kũ à ye anduniai yāi. Kɛɛsensi tà Galatia b̄usun, akūs̄s Titu tà Dalamatia b̄usun.

¹¹ Luku mé à gǝ́ kũmao ado. N̄ Maaku sé à mó lɛlɛ, zaakũ àdi kpámai z̄i gũn manamana.

¹² Ma Tikiku gbàre Efesu.

¹³ Tó nten su, ò ma utagyaba kũ ma tò Kaapu bea zaa Toroasi sé ò suomene kũ ma takadanɔ, atēnsa a kũ ò kè kũ báraonɔ.

¹⁴ Alésanda sia yã vāni kēmene manamana. Dikiri ni yã kũ à kèe pì fīna bone.

¹⁵ Ò laakari kei, zaakũ à bò ó yã kpe pāsīpāsī.

¹⁶ Yākpatekena kũmao káaku gũn gbēke dí ze kũmaoro, ò ma ton ò pínki. Luda sún ò yã pì daro.

¹⁷ Dikiri zè kũmao à ma gba gbāna, akũ ma zé lè ma waazi kè ma a lé pàpa, buri pāndenɔ mà ò pínki. À ma bo músu léi.

¹⁸ Dikiri ni ma bo yã vāni gũn pínki, ani ma sura ba ari mà gé káo a kpatan musu. Àkũ mé à gakuri vī gɔɔ sīnda pínki, aami.

Lézammanaa

¹⁹ Ò fɔ kpá Pírisila kũ Akilaooa kũ Ōnesiforu bedenɔ.

²⁰ Erasatu gè Kɔrinti. Ma Torofimu tò kũ gyāo Miletu.

²¹ Ò zé wete ò su ari bunsire gɔ ká. Yubulu kũ Pudenio kũ Linuo kũ Kalaudio kũ ó gbēnɔ pínki fɔ kpàmma.

²² Dikiri gɔ kú kũnwɔ. À gbēke keáre.

TITU

Titu zīkena Kereti būsun

¹ Makū Pōlu, Luda zòblerii, Yesu Kirisi zìriin ma ũ. À ma zī mà gbē kū Luda n sėno kara a náanikenan mà tó ò a donyīze yāpura dō,

² de n wé gō dō wēndi kū àdi láraroī kū Luda a lé sè zaade andunia dí kátero. Àdi éke to sōro.

³ Akū yā pīi bō gupuraa a gōra waazi kū Luda ó Surabarii dāmene ma ke gūn lákū à dite nà.

⁴ Makū mé ma takada dí kēne Titu, ma né yāpura Yesu zé kū ó kú lele gūn. De Luda kū Kirisi Yesu ó Surabariio gbēke kenne, à n gba aafiaa.

⁵ Ma n to Kereti, de n yā kū ò gō gweno gōgō, n gbē zōkōno dite wēte kū wēte lákū ma ònne nà.

⁶ À mana gbē zōkō gō kun taari sari nōmendode ũ. A nēno gō ludanaanikerino ũ, òsungō n dō né zāzāde sāgbānadeno ũro.

⁷ Zaakū gbē zōkō bi Luda zīgwarime, àsungō de taaride ke ñadāri ke pōfēri ke wēderi ke gbē pāsī ke oḡvāniweteri ũro.

⁸ Séde agō de nibokūri ũ, laakaride kū à zè kū yāmanakēnao ũ, gbē sūsu kū à kú adona akūsō à a zīda kūna dō ũ,

⁹ gbē kū à zè sūsu kū yā náanide kū òdi dañeno ũ, de à le à lé da gbē pāndeno kū yāzededannēnao pīio, à gbē kū à bō a yā kpeno éke káñne n cī.

¹⁰ Zaakū sāyāmarisaride kū òdi gbēno likara kū n yā'onaaonon dasi, atēnsa gbē kū ò zè kū tōzōyāono.

¹¹ Òdi on būnu yaka. À mana ò léso dañne. Òdi yā kū à de ò dañnero dañne oḡo bēne lēna yāi.

¹² Kereti būsū annabi ke pī, Keretino bi ékedenome, nōbo pāsīnōme, ye'uide pōke kopirisarinome.

¹³ Yā pī bi yāpurame. Abire yāi n kpākēnyī manamana, de ò zé sé sūsu.

¹⁴ Òsun laakari dō Yudanō garaaro ke gbē kū ò kē yāpuraa yāditenano.

¹⁵ Pōke dīgō gbāsī gbāsīsaridenonero, akūsō pōke dīgō gbāsīsari ludayādarisari gbāsīdenonero, kū n laasun kū n nēsēeo vāni yāi.

¹⁶ Òdi pī ò Luda dō, akū n yākenaa di n éke bo. Bēgirinome, òdi yā maro, òdi fō ò yā mana ke kero.

2

Yādannena zéde

¹ Mōkōn sō, n yā kū àdi kō sé kū yāzededannēnao dañne.

² N da mare zōkōno ògō n zīda kūna dō gbē bēerēdeno ũ, laakaridenō ũ. Ò zé sé sūsu kū yenyīo kū menao.

³ N da nōgbē zōkōno dō n kunna gō de donyīri manano kunna ũ. Òsungō de guderi ke wē zōno ũro. Ò yā mana dañne,

⁴ de ò lé da nōzārenōa n baadi gō ye a zāi kū a nēno,

⁵ ògō de laakaridenō ũ gbāsī sari, ò laakari dō n on zīa, n baadi mī nate a zāne de òsun Luda yā vāni boro yāi.

⁶ N lé da kefennano dō ògō laakari vī.

⁷ N yāmanakēna zé mōñne a pīnki gūn. N yādannena gō bēere vī à kō sí kū n yākenao

⁸ kũ yāzede kũ oni f̄ò a éke boroo, de wé'i gbē kũ ò b̀ò n kpeno kũ, òsun yā vāni le ò o ó yā musuro yāi.

⁹ Ñ lé da z̄on̄o ò mì nate n̄ dikirin̄e yā s̄inda p̄inki ḡun, ò yā kũ ani kángu ke. Òsun yā lir̄maro.

¹⁰ Òsun kp̄ani om̄maro. Ò tó òḡò n̄ d̄s gbē náaniden̄o ũ manamana, de Luda ó Surabari yā kũ odì dañe wé bo yā s̄inda p̄inki ḡun.

¹¹ Zaakũ Luda gbēke kũ à sù kũ surabanaao gbē s̄inda p̄inkine b̀ò gupuraa.

¹² Gbēke p̄i ten dawere ò kpe li yā kũ adi k̄ó sí kũ Luda yāoron̄e kũ andunia p̄oniden̄o, de òḡò ó z̄ida kũna d̄s gbē manan̄o ũ, ludayāmarin̄o ũ andunia tera d̄ik̄ina ḡun,

¹³ ó wé ḡò d̄o ḡoro arubarikade kũ óten d̄aa. Àkũme ó Luda z̄ók̄ó ó Surabari Yesu Kirisi suḡoro gakuride ũ.

¹⁴ À a z̄ida kp̄à ó yāi, à ó bó vāni s̄inda p̄inki ḡun, à ó gb̄as̄i g̀ogo, de ò ḡò a z̄ida gbē kũ ò yāmanakena ania v̄in̄o ũ.

¹⁵ Ñ yā p̄in̄o dañe ñ lé daom̄ma. Ñ kp̄ak̄ényi kũ iko kũ n̄ v̄io p̄inki. Ñsun tó gbēke n gya boro.

3

Ò laakari d̄o yāmanakena

¹ Ñ d̄o n gb̄en̄ogu ò mì nate gb̄anaden̄e kũ ikoden̄o, ò n̄ yā ma, òḡò kú kũ yāmanakena s̄inda p̄inki soruo.

² Òsun gbēke tó vāni síro. Òḡò de n̄es̄edode yāketesariden̄o ũ kũ ò busana gbē s̄inda p̄inkine.

³ Zaakũ ók̄on̄o se, ó faya v̄i yāro, ludayādarisarin̄on̄o ũ. O s̄ate, ó de p̄onakena kũ dà vāni s̄inda p̄inkio z̄on̄o ũ. Odiḡò kú n̄ese v̄anio kũ n̄es̄eḡobao. Ó de begirin̄o ũ, o z̄ak̄ogu.

⁴ Bee kũ abireo kũ Luda ó Surabari gbēke kũ a yenyi b̀ò gupuraa,

⁵ akũ à ó sura bà. Adi ke ó yāmanakena yāinlo, kũ à ó w̄enda d̄ò yāime. À ó zú ò à ó í dufu, à tò o ḡò gbē dufun̄o ũ kũ a Nini

⁶ kũ à p̄isiwá gb̄anao Yesu Kirisi ó Surabarii ḡai,

⁷ Abire yāi yā b̀ò kũoo nna a gbēke yāi, o ḡò túbiblerin̄o ũ, ó wé d̄o w̄endi kũ àdi lákaroi.

⁸ Yā p̄i bi yāpurame.

Má ye ñ ḡa na yā p̄in̄o onaaa manamana, de ludanaanikerin̄o le ò mè kp̄a yāmanakena. Abirekũ mana, à karana v̄i gb̄en̄e.

⁹ Ñ p̄a m̄isariyā yāgaganaane kũ dizin̄o tó k̄on̄owenaao kũ fitiio kũ lékpak̄ōana Musa doka yā musuo, zaakũ yā p̄an̄ome, ò karana v̄iro.

¹⁰ Ñ kp̄ak̄e gbē kũ àdi tó ò k̄ek̄ōaai bee ḡen̄ pla, gbasa ñ péa.

¹¹ Ñḡò d̄s kũ gbē bire taka s̄ate. Durunnakeriime, à a z̄ida b̀òb̄o.

Lézammana

¹² Tó ma Atema ke Tikiku z̄imma, ñ zé wete ñ su ñ ma le Nik̄opoli, zaakũ ma zeo mà bunsire láka gwe.

¹³ Ñ ania ke ñ z̄ana ke b̀usu dokad̄ori Zenasine kũ Apoloo de p̄oke sún k̄iām̄maro n̄ tá ḡun.

¹⁴ À mana ó gb̄en̄o yāmanakena dada ò n̄ z̄ida kp̄aa, ò yā kũ à k̄ó s̄ion̄o b̀ok̄ote de òsunḡò kun p̄aro.

¹⁵ Gbē kũ ó kú l̄elen̄o f̄o kp̄amma n̄ p̄inki. Ñ f̄o kp̄a gbē kũ ò yewái Yesu zé ḡunn̄o. Luda gbēke keáre á p̄inki.

FILIMÓ

Pɔlu Filimɔ sáabukpanaa

¹ Makū Pɔlu kū ò ma da kpésiran Kirisi Yesu yáí kū ó Yesude dake Timótio, ókɔ̀nɔ mé o takada díkĩna kènnɛ, ó zĩkeri dake yenyĩde Filimɔ

² kū sɔsi gbɛ kū òdi kɔ kakara n beano kū ó nɔgbɛ yenyĩde Afiawo kū ó zĩkari dake Akipuo.

³ Luda ó De kū Dikiri Yesu Kirisio gbɛkɛ kennɛ, à n gba aafiaa.

⁴ N yá dìgɔ dɔmagu gɔrɔ sĩnda pĩnki ma aduakɛnaa gũn, madìgɔ ma Luda sáabu kpá,

⁵ zaakū ma Dikiri Yesu náani kū nten kɛ baaruu mà kū yenyĩ kū n vĩ kū Luda gbɛnɔ n pĩnki.

⁶ Madìgɔ wé kɛ, de ó kunna kɔo Yesu zén tó n wé kɛ yá mana kū ó vĩ kunna Kirisi gũn pĩnki musu.

⁷ Ma gbɛ, n yena Luda gbɛnɔi ma pɔ kè nna manamana, à ma laakaríi kpàtemɛnɛ, zaakū n n laakaríi kpàtɛnɛ.

Pɔlu kutɛkena Filimɔnɛ Ɔnesimu yá musu

⁸ Abire yáí, bee kū ma zé kà Kirisi gũn mà yá kū à mana n kɛ ditennɛ,

⁹ bee kū abireo ma kúte kènnɛ kū yenyĩo. Makū Pɔlu, ma mare zɔkɔ ina kū ma kunna kpésiran tera Kirisi Yesu yáíio,

¹⁰ ma kúte kènnɛ Ɔnesimu yá musu kū à gò ma né ũ Yesu zé gũn kpésiran la yáí.

¹¹ À anfáni vĩnne yáro, ama tera à anfáni vĩ makū kū mɔkɔ̀nwoonɛ.

¹² Ma a gbàɛmma, àkúme ma swè ũ.

¹³ Ma kunna kpésiran baaru nna kpana yáí, má ye àgɔ kú ma sare, de àgɔ kpámai n gɛnɛ ũ,

¹⁴ ama má ye mà yáke kɛ n lé saríro, de òsun yá mana kemɛnɛ tilasiro, séde kū n pɔyeinaao.

¹⁵ Ke anigɔ Ɔnesimu kɛmma yá gɔrɔ pla de à era à summa àgɔ kú kũnwo gɔrɔ sĩnda pĩnki yáimɛ.

¹⁶ À kun lán zòò bà doro, zaakū à de zò la, à de n gbɛ yenyĩde ũ kunna Kirisi gũn. Ma gbɛ yenyĩdemɛ. Oni mɔkɔ̀n kū à de n zò ũ, akūsɔ à gò n gbɛ ũ Dikiri gũn pɔ o dɔ yá?

¹⁷ Abire yáí tó n ma dite n gbɛndo ũ, n gbánakɛ kpáí, lákū ìni kpámai nà.

¹⁸ Tó à zànnɛ yákea ke tó à n fĩna kũna, abire gò ma yá ũmɛ.

¹⁹ Makū Pɔlu makū mé ma yá díkĩna kè kū ma zĩda ɔo, mani n fĩna bonnɛ. Kū n ma fĩna kũna n zĩda wèndi ũ, mani lé páaro.

²⁰ Tò, ma gbɛ, kunna Dikiri gũn n yá mana kemɛnɛ, n ma laakari kpàtemɛnɛ ó kunna Kirisi gũn yáí.

²¹ Ma takada dí kènnɛ, kū má dɔ kū ìni ma yá ma, akūsɔ ìni kɛ de yá kū ma ònnɛla.

²² Abire gbera n kipaki kekemɛnɛ dɔ, zaakū má wé dɔi Luda ni ma boáre wéke kú átɛn kea yáí.

Lé zammanaa

²³ Epafara kū ó kú lɛlɛ kpésiran Kirisi Yesu yáí fɔ kpàmma

²⁴ kū ma zĩkeri dakenɔ Maaku kú Arisitakuo kú Demasio kú Lukuo.

²⁵ Dikiri Yesu Kirisi gbɛkɛ keáre.

EBERUNO

Kirisi de malaikanola 1:1-2:18
 Kirisi de Musala 3:1-4:13
 Kirisi de Haruna buri sa'orinola 4:14-7:28
 Kirisi sa'orikena deñla 8:1-10:39
 O Luda náani ke 11:1-12:25
 Lédammanaa 13:1-13:25

Luda Né de malaikanola

¹ Luda yá ò ó dizinone yá káaku annabinò gāi gènn baaakò zénò gūn dasi,
² ama à yá òwèrè a Né gāi gɔrò kpède díkīnanon sà. Né pì gāin Luda andunia kèò, à dìtè kū àkū mé anigò pò sīnda pínki vī.

³ Àkū mé à Luda gakuri tékèna ũ, à de a kunna ũ sānsān. Àkū mé à pò sīnda pínki kūna kū a yá'ona gbānao. Durunnano kēmmana gbera à vùtè musu Luda zòkòde oplai.

⁴ Lákū tó kū à blèè pì de malaikanò pòla nà, len a zòkò deñla le.

⁵ Luda yá dí ò malaika kenè yá yá?

Ma Néme n ũ, ma n i gbāra,

Kesò:

Manigò de a De ũ,

anigò de ma Né ũ.

⁶ Kū Luda tò a dauduu sù andunia gūn à pì:

A malaikanò donyī kenè n pínki.

⁷ Malaikanò yá musu à pì:

Adì a zīrinò li ãa ũ,

a zīkerinò sò tévura ũ.

⁸ A Né yá musu sò à pì:

Luda, ñinigò vutena kíblegbaaa gɔrò sīnda pínkime,
 ndìgò n kíkègo kūna yázede ũ.

⁹ N ye yámanakènaai, n zā vānikèna gu.

Abire yāi Luda, n Luda, n ka kín,

à ponna pìsimma de n gbēnola.

¹⁰ O pì do:

Dikiri, n andunia zīni pètè zaa káaku,

muşu bi n ɔzīme.

¹¹ N pínki ni gētè, ama ñinigò kun.

Oni zī kū lán pókasa bà,

¹² ñni n koko lán uta bà,

ñni n lite lán pókasa bà.

Mòkōn sò, n kuuna dìgò dokōnò,

n gɔrò lakana vīro.

¹³ À yá dí ò malaika kenè yá yá?

N vutè ma oplai

ari màgò n ìbereno kenne n tintin ũ.

¹⁴ Malaikanò bi nini zīkerinome n pínki. Luda di n zī de ò kpá gbē kū oni surabana lenoime.

2

Surabana zòkò

¹ Abire yāi ò yápura kū o mà kū oplapla gíngin, de òsun kē zéaro yāi.

2 Zaakū yā kū Luda òtè malaikanɔ gāi bi tilasime, akū ò fīnaa bò gbē kū ò gi mai ò pānenɔne a zéa,

3 tó ódi surabana zókɔ pì yā da sōro, óni bo yá? Surabana yā pìi bò Dikiri kīnaame, akū gbē kū ò mànɔ yāpura kpàawere.

4 Luda era à yāpura kpà yā pīia kū sèedanɔ kū yābonsarenɔ kū daboyā dasi kenanɔ kū a Nini gba kū à kpàateteńnenɔ a poyenyīnaaa.

Yesu gōna bisāsiri ũ lán ó bà

5 Adi ke malaikanɔn Luda andunia zia kū óteni a yā o nàńne n̄ oĩro.

6 À kú Luda yān gukea ò pì:
Bón bisāsiri ũ kú a yā òtè dɔnguu?

Bón a ũ kú ndi laakari dɔaa?

7 N a kè kīana malaikanɔi fēte,
n a kà kpatan kú gakurio kú bèereeo,

8 n tò pó sīnda pínki m̀i nàtenɔ.

Kū Luda tò pó sīnda pínki m̀i nàtenɔ, adi a ke tó m̀inatɔnanɔ sariro. Tera lán dí bà, ódi e kú pó sīnda pínki m̀i nàtenɔ gīaro,

9 ama o è kú Yesun ò téa. Luda a kīa malaikanɔi ari gɔrɔ pla, de Luda gbēke gūn à ga gbē sīnda pínki gēne ũ, akū à a kà kpatan kú gakurio kú bèereeo ga wari kú à kè yāi.

10 Lákū pó sīnda pínki bò Luda kīnaa nà, akūsɔ pó sīnda pínki de a pó ũ, kú à ye à gē kú gbēnɔ dasi a gakuri gūn a nénɔ ũ, à kō s̄i kāao à gbē kú à surabana zé bóńne papa warikɔnaa gūn.

11 Gbē kú ò gō Luda gbēnɔ ũ kú gbē kú àdi n̄ ke Luda gbēnɔ ũo, n̄ pínki de dokɔnɔme. Abire yāi n̄ s̄isina a gbēnɔ ũ ò a wé'i kūro.

12 À pì:

Mani n tó bo ma gbēnɔ té,
mani n sáabu kpá kōkakaranaa gūn.

13 À pì dɔ:

Mani a náani ke.

À pì dɔ:

Makūme la kú né kú Luda kpàmanɔ.

14 Zaakū né pìnɔ bi bisāsirinɔme, akāa se à gō bisāsiri ũ lán n̄ bà, de à ga à Ibilisi kú àdi su kú gao kakate,

15 à gbē kú òten vīna ke ganɔ òten zò ble ari n̄ wēndi lénno bo.

16 Yāpura gūn malaikanɔn àten ɔ òdamaro, Ibrahim burinɔme.

17 À kō s̄io à gō lán a dakūnanɔ bà yā sīnda pínki gūn, de à gō Sa'oriki s̄urude náanide ũ Luda z̄i gūn, gbēnɔ durunna kútekebo ũ dɔ.

18 Lákū à wari kè à yōogwanaa f̄ò nà, ani f̄ò à gbē kú òteni n̄ yō ò n̄ gwano faaba ke.

3

Yesu de Musala

1 Abire yāi ma gbēnɔ, ákōnɔ kú Luda á s̄isi a su a kīnaanɔ, à laasun lé Yesu kú Luda a z̄i Sa'oriki kú o z̄eo ũa.

2 Náanideme Luda kú à a òtène lákū Musa de nà Luda ɔnn.

3 Lákū ɔnkaterii bèere òtè de ɔnla nà, len Yesu gakuri zókɔ de Musa póla le.

4 ɔn sīnda pínki a kàteri vī, akūsɔ pó sīnda pínki Kàterin Luda ũ.

5 Luda ɔn z̄ikeri náaniden Musa ũ, yā kú Luda ni o sèedademe.

6 Kirisi s̄ò bedè pì néme. Luda a ɔn nàne a ɔĩ. Ókōnɔme ɔn pì ũ, tó ó kpé óten t̄amaa kú ó vī lé gbē kú kú gbānao.

Luda gbēno kámmaboki

- ⁷ Abire yáì lákū Luda Nini ò nà:
 Tó a Luda kòtoo mà gbāra,
⁸ àsun sãgbāna ke lákū á dizino kè nàro,
 kū ò ma le ò ma gwa goro kū ò bò ma kpe gbáranan.
⁹ Bee kū ò ma yákenano è wè bupla,
 ò ma le ò ma gwa gwe, ò ma gbāna lé gwà.
¹⁰ Akū ma po fè gbē pìnoì,
 ma pì gbē sāsānanome n̄ ũ,
 odi ma zéno dōro.
¹¹ Akū ma la dà ma pofè gūn ma pì,
 oni gē ma kámmabokinlo fá.
¹² Ma gbēno, à laakari ke á gbēke súnḡ swè vāni ludanaanikenasari vī ari à
 gé kēo Luda Wèndidearo.
¹³ Gu kū àdi do kū adì pi Gbāra pínki, àḡō lé dakōa, de durunna sún á gbēke
 sate à sãgbāna kuro yāi.
¹⁴ Zaakū Kirisi gbēnon ó ũ, tó ó náani kū ó vī zaa káaku kūna gbānagbāna ari
 a léa.
¹⁵ Lákū ò ò nà:
 Tó a a kòtoo mà gbāra,
 àsun sãgbāna ke lákū á dizino kè nà
 goro kū ò bò ma kpero.
¹⁶ Dínnon gbē kū ò Luda kòtoo màa ò bò a kpeno ũ, tó adi ke gbē kū Musa n̄ bóte
 Misilano baasiroo?
¹⁷ Dínnon Luda po fènyī ari wè bupla, tó adi ke gbē kū ò durunna kè, n̄ gèe ḡò
 katena gbāranna gūnno baasiroo?
¹⁸ Dínnon à la dàne kū oni gē a kámmabokinlo, tó adi ke gbē kū ò gí a yā maino
 baasiroo?
¹⁹ O è kū odi le ò ḡenlo n̄ ludanaanikenasari yāi.

4

- ¹ Zaakū ḡena kámmabokin kū Luda a lé sè kpé kun, ò laakari ke, de ó gbēke
 sún kurairo.
² Zaakū o baaru nna mà lán n̄ bàme, ama yā kū ò màa pìi àre vīnnero, kū odi
 ma kū ludanaanikenaaro yāi.
³ Ókōno kū o yā pìi sino, odi gē kámmaboki pìn. Mókōno sō Luda pì:
 Ma la dà kū pofèo ma pì,
 oni gē ma kámmabokinlo,
 À yā bire ò bee kū à a zī m̄i dè zaa anduniakatena goro,
⁴ zaakū ò goro supplade yā ò Luda yān gukea ò pì, goro supplade zī Luda
 kamma bò kū zī kū à kèeo pínki.
⁵ O mà tera à pì, oni gē a kámmabokinlo.
⁶ Zaakū gbē kū ò baaru nna pìi mà zaa káakuno dí ḡenlo, kū odi síro yāi, akū a
 ḡēnaa ḡò gbē pāndenone.
⁷ Akū Luda era à goro ke dite do òdi pi Gbāra, abire gbera a gí kè akū à Dauda
 gbà lé, à ò lákū ò ò nà tera:
 Tó a a kòtoo mà gbāra,
 àsun sãgbāna kero.
⁸ Tó Yosua gè kúnwo kámmaboki pìn yā, de Luda dí goro pānde yā o kpekpero.
⁹ Akū mé à tò kámmaboki ḡò Luda gbēno pó ũ.

10 Zaakū gbē kū à gē Luda kámmabokin kámma bò kū a zīome, lákū Luda kámma bò kū a zīo nà.

11 Tó lemε, ò wé tã ò gē kámmaboki pìn, de ó gbēke sún gí Luda yã mai, à fu lán n̄ bàro yãì.

12 Luda yã bēne, akūsō à gbāna, a lé nna de fēneda kpa plaplala. Àdi n̄ zō à gē nēsese gūn ari ninin, àdi gē mēpēpēkerekēkin ari wá bórōgōn, àdi laasun kū nēsese yāo gwagwa.

13 Luda pókēna ke utenanero, a ke kpáne guiro. Luda kū óni ó yāno sēte ò one dì pò sīnda pínki e ari a bia.

Yesu de sa'orikinla

14 Zaakū ó sa'oriki zōkō kū ludambe wēkōa ari Luda kīnaa vī Luda Né Yesu ũ, ògō zé kū o sè yã kūna gíngin.

15 Zaakū ó sa'oriki vī kū ani fō à ó wēnda dō ó gbānasarike gūn. Ò a yō ò gwà lán ó bà yã sīnda pínki gūn, adi durunna kero.

16 Abire yāi ò na Luda Gbēkēkēnnēri kīblegbaai kū swēeo kpatēna, de à ó wé gwa à gbēke kēwēre a gōra.

5

1 Òdi sa'oriki sīnda pínki sé gbēno téme, òdi a dite n̄ wéde ũ Luda kīnaa, àgō gba kpáa, àgō a gbagbañe n̄ durunnao yãì.

2 Ani fō à ke kū gbē kū ò sàte n̄ dōnasarike gūnno busēbusē, zaakū àpii kú kū gbānasarikeome se.

3 Abire yāi séde à sa o a zīda durunna yã musu, lákū àdi o gbē kparano pò musu nà dō.

4 Gbēke dì a zīda ká kpataa pìi gūnlo. Luda mé àdi a ká, lákū à Haruna kàn nà.

5 Len se Kirisi dí a zīda ká sa'oriki kpataa gūnlo, Luda mé à a kàn à pì: Ma Néme n ũ, gbāran ma n i.

6 À pì Luda yān gukea dō:

Īnigō de sa'ori ũ gōro sīnda pínki lán Melekizedeki bà.

7 Gōro kū Yesu kú andunia gūn à adua kè kū wiki gbānao kū wé'io, à kúte kè Luda kū ani fō à a sí gaaane, akū Luda a yã mà, kū àdi a yã da yãì.

8 Bee kū a Ludanekēo, à minatēna Ludanē dāda a warikēnaa gūn.

9-10 Kū mana pēkērea à làka, Luda a kà sa'oriki ũ lán Melekizedeki bà, akū à gō surabana kū àdi lākaro boki ũ gbē kū òdi a yã manone n̄ pínki.

Laakarikēna funaai

11 Yã bire musu ó yã vī dasi ò oáre, ama a bōkōtēna zī'ūme, zaakū adì yã dōro dō líkaro.

12 Ákōno kū a gīi kèn lán dí bà, à mana àgō de yādannerino ũme, ama ari tera á kpé kú ò era ò Luda yã kū òdi dada gbē dufunone daáre dō. Yō'i mé à kō sī kááo, adi ká à yūku pò blero.

13 Zaakū yōmiri sīnda pínki bi néme, adi ká à oze dōkōne kū oplaoro.

14 Yūku sō, gbē kāsara kū ò dōne kēono pōme. Ò a mana dōna kōne kū a vānioo dāda.

6

1 Abire yāi ò Kirisi yādannēna káakupōno kpá kpe, ò gé are ari ò gō gbē pēkērenano ũ. Adi ke óni era ògō yātākpātēna dīno gbè sīsī dōnlo: Kpēlina yã gēnōne, ludanaanikēnaa,

2 da'ite yādadanaa, onammanaa, gēno vuna ke zia yākpātēnaa.

- 3 Tó Luda wè, óni yā bireno kpá kpado ò gé arɛ.
 4 Zaakū tó gbɛ wé kè, à Luda gba lè, a baka kú Luda Nini gümme,
 5 tó à Luda yā kú andunia kú àten su gbānao í kè, à a nna dǝ
 6 tó à fù, zé kun kú à era à nèse lite doró, zaakū àten Luda Né pá lía dɔme,
 àten wé'i daa gupuraame.
 7 Tó legū ten ma zíte gèn baaakǝ àten mɔto le, akū à pó kú à àre vī búbarinone
 bùte, Luda dì arubarika dan.
 8 Tó à lè kú lèkaraao bùte sǝ, à ginaame, à zǎ kú lèkennenaao. Ani mì de
 kú téome.
 9 Ákǝno sǝ ma gbɛ yenyīdeno, bee kú o ò le, ó laakari kpatena á yā musu kú á
 kú kú yā mana kú ò bò surabana zé gūnnɔ.
 10 Luda dì yā ke a zéa, á yākenano kú yenyī kú á vī kǎao ni sāaguro, zaakū
 a kpányī kè a gbɛno, akūsǝ á kpé áten ke.
 11 Ó ye á baadi gǝ ania vī le ari a léa, de ásun sika ke pó kú á wé dɔi yā musuro.
 12 Ásun ma'ǎ kero. À gbɛ kú òten Luda náani ke kú menao òten pó kú Luda a
 lé sè leno ágba sé.

Lé kú Luda sè sika vīro

- 13 Goro kú Luda ten lé sé Ibrahīne, kú gbɛke kun deala à sí kǎao, a yāin à sì
 kú a kunnao
 14 à pìne, áni arubarika daagu yāpura à tó a buri karanɛ.
 15 Ibrahī mena fǝ, akū à pó kú Luda a lé sène lè.
 16 Òdi la da kú gbɛ kú à deńla tóme. Ladana mé àdi tó ò yā yāpura dǝ, akūsǝ
 àdi lékpakǝana kèkǝañne.
 17 Luda ye à mǝ gbɛ kú a lésena ni gǝ n pó ũno swáswa kú a lé litena vīro,
 akū à sì kú a kunnao.
 18 Lemɛ yā mèn pla kun kú à litena vīro, Luda ni fǝ à éke to a musuro. Yā pìno
 teni ókǝno kú o naino gba swè manamana, de ò tǎmaa kú ó wé dɔi ke sikaa sari.
 19 Ó tǎmaa bire vī ó wèndibadɔbo ũ. À náani vī, akūsǝ à gbāna, àdi gè kúoo
 Luda kúkia lábure kpe,
 20 gu kú Yesu gīnake à gèn ó yāi, à gǝ sa'oriki ũ ari goro sīnda pínki lán
 Melekizedekeki bà.

7

Sa'oriki Melekizedekeki

- 1 Melekizedekeki Salému kína ũ yā, Luda Musude sa'oriime. Goro kú Ibrahī
 zǝi blè kínano àten su, akū Melekizedekeki gèe à dàale, à sa mana òne,
 2 akū Ibrahī aruzeke kú àten suo pínki kuride kpàa. Melekizedekeki tó pìi pì,
 yāzede kína. Abire gbera Salému kína bire pì, aafia kína.
 3 À de kú dao kú dizino vīro, a wèndi naana ke mǝna vīro. À bò lán Luda
 Né bàme, sa'oriin a ũ goro sīnda pínki.
 4 À gwa lákū à zǝkǝ nà. Ó dizi káaku Ibrahī aruzeke kú à sète zǝlan kuride
 kpàa.
 5 Musa doka dìte Levi buri kú ò de sa'ori ũno, ò pó kuride sí n Isaraila
 dakeno, bee kú n Ibrahī burikɛo.
 6 Melekizedekeki bi Levi burinlo. Bee kú abireo à Ibrahī póno kuride sì, à sa
 mana ò Ibrahī kú Luda lé sène.
 7 Sikaa sari gbɛ kú à sa mana ò gbɛne zǝkǝ de gbɛ kú à sa mana ònela.
 8 Sa'ori kú òdi pó kuride sí pìno bi gbɛ kú òdi ganome. Melekizedekeki sǝ, gbɛ kú
 ò pì àdigǝ kun goro sīnda pínkin a ũ.

9-10 Goro kũ Melekizedeki gèe à dà Ibrahimē, odi Levi i kòro, à kú a dizi de Ibrahimē wógbamme. Abire yāi oni f̄s ò pi sé, goro kũ Ibrahimē pò kuride pìi kpà, Levi buri kũ òdi pò kuride kpámmanò mé ò kpà.

Yesu de lán Melekizedeki bà

11 Levi buri sa'orii pìnòme doka kũ Musa kpà Isarailanò zīni ũ. Tó oni f̄s ò tó gbēnò ḡs papana, oniḡs sa'ori pānde ni vī lán Melekizedeki bà doro, sé Haruna buri sa'ori gāa.

12 Tó sa'orinò litε, séde doka litε.

13 Gbē kũ ò yā birenò ò a musu bi Isaraila buri kũ a gbēke dí sa'ona zī ke zikirome.

14 Zaakū ó d̄s s̄ans̄an kũ ó Dikiri bò Yuda buri gūmmε. Ódi ma kũ Musa sa'ona yā ò buri pìi musuro.

15 Yā kũ yā pì wé bòn dí: Sa'ori pānde bò lán Melekizedeki bà.

16 A ḡsna sa'ori ũ bi doka ke burike yānlo. A wēndi kũ àdi lākaro gbāna yāime.

17 Zaakū ò pì:

Īniḡs de sa'ori ũ goro s̄inda pínki Melekizedeki ḡan.

18 Ò doka kũ à kun yā pìi kpà kpado, kũ à gbānaro, akūs̄ ò kun pòke ũro.

19 Zaakū doka pì dí tó gbēke ḡs papanaro. Akū tāmaa kũ à s̄ana zé bòwεε, kũ o nao Ludai.

20 Abire gbera Luda dí abirekū ke ladanaa sariro. Gbē kparanò ḡs sa'orinò ũ ladanaa sarime,

21 ama Yesu ḡs sa'ori ũ kũ ladanaao, kũ Luda p̄ine:

Dikiri la dà ani lé sukparo,

à pì aniḡs de sa'ori ũ goro s̄inda pínki.

22 Ladanaa pì yāi Yesume zenkpeke ũ kũ Luda bàka kunna kúnwo dufu de a zīla.

23 Abire gbera sa'orinò dasi yā, zaakū ga d̄i tó òḡs kú n̄ zī gūn goro s̄inda pínkiro.

24 Ama kũ Yesu kun goro s̄inda pínki yāi, a sa'orikεnaa gēnεblena vīro.

25 Abire yāi ani f̄s à gbē kũ òdi na Ludai kũ a gbānaonò sura ba mámmam, zaakū à kun goro s̄inda pínki de àḡs kúte keíne Ludane.

26 Sa'oriki bire taka mé à k̄s s̄i k̄oo. A kunna adona. À yā vāni ke gbāsī vīro. Luda a k̄k̄s̄a kũ durunnakerinò, à a sè à tào musu ari a kīnaa.

27 A bàka kú kũ sa'ona lākū gu d̄iḡs d̄o n̄ào lán sa'oriki kparanò bàro. Gbē p̄inò d̄i sa o n̄ zīda durunnano yāi kũ n̄ gbēnò p̄onò d̄o. Àk̄aa s̄s̄, à ò ḡen dome, kũ à a zīda kpà.

28 Musa doka d̄i gbēnò ká sa'orikinò ũ n̄ gbānasarike gūmmε, ama kũ Luda s̄i kũ a kunnao doka pì ditεnaa gbera, akū à a Né kũ à ḡs papana ari goro s̄inda pínki kàn.

8

Yesume ó Sa'oriki ũ

1 Yā kũ óten o m̄in dí: Ó sa'oriki bire taka vī vutεna kíblegbaaa musu Luda z̄k̄s̄de oplai.

2 Àdi zī ke Ludakukia, bizakuta yāpura kũ Dikiri d̄on, adi ke pò kũ bisāsirinò d̄onlo.

3 Zaakū suna kũ gbanò kũ sa'onaa yāin òdi sa'oriki s̄inda pínki kái, à mana àpii ḡs pò vī à kpá se.

4 Tó à kú andunia gūn, aniḡs de sa'ori ũro, zaakū sa'ori kũ òdi su kũ gbanò lākū doka d̄itε n̄anò kun kò.

⁵ Zī kū òten ke bi pò kū à kú musu takame, a ninime. Abire yāi kū Musa ye à bizakuta do, Luda pìne à laakari ke à pò kū a a taka m̀̀ne kpi musu ke lākū à de nà pínki.

⁶ Yesu mé à Luda bàka kunna kūoo yākekere ũ. Zaakū Luda bàka kunna kūooo pì de a bàka kunna kūńwo zīla, zī kū ò dāne de sa'oriki pìno pòla. Luda bàka kunna kūooo pìi lésena de a zīla do.

⁷ Tó Luda bàka kunna kūńwo zī pì papaname yā, de a plade zé vīro.

⁸ Kū Dikiri Isarailano taari lè à pì:

A goro ten su kū mani ma bàka kunna kū Isarailano kū Yudano dufu ke.

⁹ Anigō de lán ma bàka kunna kū n̄ dizinō goro kū ma n̄ kū n̄ ɔa ma n̄ bóte Misila bàro. Zaakū odi ze kū ma bàka kunna kūńwooro, akū ma n̄ tón.

¹⁰ Ma bàka kunna kū Isarailano goro birenō gbera yān dí:

Mani ma dokayāno dañne n̄ n̄esen,

mani kē n̄ swēea.

Manigō de n̄ Luda ũ,

onigō de ma gbēno ũ.

¹¹ N̄ gbēke ni yā dada a dakenero,

n̄ gbēke ni ma dōna da a gbēnero,

zaakū n̄ pínki nigō ma dōme,

n̄ fíti gbē zōkō n̄ pínki.

¹² Mani sùru ke kūńwo kū n̄ taarino,

mani n̄ durunnano yā da doro.

¹³ Kū Luda bàka kunna kūńwo dufu pì yā ò, à a káakupō zī b̀̀. Pò kū à zī kū à b̀̀sa, a kpana gui z̀̀ro.

9

Luda bàka kunna kūńwo zī sa'onaa

¹ Luda bàka kunna kūńwo káaku donyĩ zé vī kū Ludakuki kū à kú zīt̄eo.

² Fitila kū teburu kū òdi burodi kátea Ludan̄eo kú kpéda kū òdi pi gu kū à kú adonan.

³ Kpéne kū òdi pi Ludakuki pì kú lábure plade kpe.

⁴ A gūnn̄ turaretitikpataki kū ò pì kū wuraaō kun kū Luda bàka kunna kūńwo àkpati kū wura kútea mámmamwo. Wura lo kū mana kú a gūn̄ kú àkpatii pìi gūn̄ kū Haruna gò kū à lá b̀̀toō p̀̀ao kū Luda yāditena gbè anlonō.

⁵ Àkpatii pìi musu kerubu gakuridenōn kú durunnakēmmakila. Pò pìno b̀̀k̄otena dodo goro díro.

⁶ N̄ katena le gūn̄, sa'orino digō gē kpéda gūn̄ gēn̄ baaakō ò n̄ sa'ona zī ke.

⁷ Sa'oriki mé àdi gē kpéne wē do gēn̄ do, akūsō àdi gē aru sariro. Àdi aru pì fāfā a zīda durunna yāi kū a gbēno pò kū ò kè dōnasarike gūnwo.

⁸ Luda Nini ten m̀̀were, goro kū kpé káaku pì kun, Ludakuki zé wēnaro.

⁹ Abirekū ten yā lek̄awere kū tera yāo à pì, pò kū donyĩrii d̄i Luda gbanō kū sa'opō kū àdi kpáano d̄i f̄ō à a n̄ese dan̄e dokōno swáswaro.

¹⁰ Yā ditena pìno bi m̀̀barayāme. Pòble kū p̀̀minaaō kū gb̀̀bona buri s̄inda p̀̀nkio yāme. Ò d̄ite ari zé dufu goro gō káme.

Luda bàka kunna kūńwo dufu sa'onaa

¹¹ Akū Kirisi sù yā mana kū à kà tera sa'oriki ũ. À gē bizakuta kū à zōkō akūsō à papana de a káakupōla gūn̄, kū bisāsiri mé à d̀̀ro, andunia d̄ik̄ina p̀̀n̄ s̄oro.

12 Adi gē Ludakukin kũ blè ke zù aruoro, à gē kũ a zīda aruo gèn dome, à gbēno bòo ari goro sīnda pínki.

13 Zaakũ òdi blè aru kũ zùsa aruo kũ zùnunu kũ ò kpàta túbuo fāfā gbē kũ ò gbāsīno ò gbà booñe,

14 oni Kirisi pò o do yá? À a zīda kpà Ludaa mamberu sari kũ Nini kũ àdigō kun goro sīnda pínki gbānao. A aru di ó swè pípiwēre bona yá pā kekēna pino gūn, de ò zī ke Luda Wēndidene.

15 Abire yāi Kirisi mé à Luda bàka kunna kũnwo dufu yākekēri ũ, de gbē kũ Luda n sīsino wēndi kũ àdi lākaro kũ à a lé sè le yāi. À gà de à n bo, à taari kũ ò kè Luda bàka kunna kũnwo káakupo yā musuno kēm̄ma.

16 Tó ò ye ò zī ke gbē légbeditenaaa, sé ògō dō sānsān kũ ade gà,

17 zaakũ ga gberan légbē digō gbāna vī. Tó légbediteri kpé bēne, légbē digō gbānaro.

18 Abire yāin odi Luda bàka kunna kũnwo káakupo pì sa ke aru sariro.

19 Kũ Musa doka yāditenano ò gbē sīnda pínki wára, à sākā tēra zónzon kũ sēsōvlāoo sè à zō zūsane bōro kũ blèkofīni aru kũ ò yākate kũ íooa, à fāfā Musa dokaa kũ gbēno do n pínki

20 à pì, Luda bàka kunna kũnwo arun gwe, kũ à dītēare à kũna.

21 Len Musa aru fāfā bizakutaa kũ sa'ona zīkebōno do pínki.

22 Doka gūn aru mé àdi gbà bo pò daside pínkine. Arukotēnaa sari durunnano kēm̄mana kunlo.

Kirisi a zīda kpà sa'opo ũ durunna mīdena yāi

23 Zaakũ à kō sio ò gbà bo pò kũ ò kũ ludambe taka pīnoñe lán abire bà, sa'opo kũ à de abirekūla kō si kũ ludambe pò pīno.

24 Zaakũ Kirisi dí gē Ludakuki taka kũ bisāsiri bōnlo, à gē a yāpuran ludambeme, gu kũ à kun tera ó Zekūnwode ũ Luda are.

25 Sa'oriki di gē Ludakukin kũ pókāde aruo wè kũ wēeo, ama Kirisi dí gē de à a zīda kpà gèn baaakō yāiro.

26 Tó adi ke lero, de àten wari ke gèn baaakō zaa anduniakatēna goroa. Yāpura gūn à sù gèn dome goro kũ andunia kà a kákia sà, à a zīda kpà sa'opo ũ, de à durunna mī deo.

27 Luda dītē bisāsirine à ga gèn do, gbasa à yākpate ke kāao,

28 Len Kirisi a zīda kpà gèn do le, à gbēno durunna di a mīia dasi. Ani era à su a gèn pladeo, adi ke durunna yāin doro, de à gbē kũ n wé doino sura ba yāime.

10

1 Musa doka bi yā mana kũ àten su takame, adi ke yā pīnlo. Abire yāi sa dokōno pì ona gèn baaakō wè kũ wēeo di fō à gbē kũ òten na Ludaino ke papana zikiro.

2 Tó sa pì onaa gbà bò donyīrinōne gèn do ari goro sīnda pínkime yā, de n kũ gbāna, ò a onaa tò.

3 Yāpura gūn sa'onaa pì mé àdigō gbēno durunna yā doñgu wè kũ wēeo.

4 Zaakũ zùsa kũ blèkofīnioo aru di fō à durunna kēm̄ma zikiro.

5 Abire yāi kũ Kirisi ten su andunia gūn, à pì Ludane:

N ye sa'opo ke gbairo,

akũ n bisāsiri mēe kēm̄ene.

6 Sa'opo kũ òdi ká tén à té kũ

kũ sa'opo kũ òdi o durunna yā musuo

di kánguro.

7 Akū ma pì: Makūme la!

Lákū ò kè takadan ma yā musu nà
ma su n poyenyīna keme, Luda.

8 Káaku gīa à pì, sa'ona kū gbao kū sa kū òdi ká tén à té kūo kū sa kū òdi o
durunna yā musuo dì ká Ludaguro, à yeiro, bee kū doka mé à dìte.

9 Akū à pì, akāame dí, a su a poyenyīna keme. À a káakupò kpà kpado a plade
dítèna yāi.

10 Luda poyenyīnaa pì kenaa gūn Yesu Kirisi a zīda kpà sa'opò ũ gèn do, à tò ó
kú adona Luda gbēno ũ.

11 Goro sīnda pínki sa'orino òdìgò kú n zī gūmme, ògò sa dokōno kū àdi fō à
durunna kēm̄ma zikiro o gèn baaakō.

12 Kirisi sō, à sa ò durunna yā musu gèn dome ari goro sīnda pínki, akū à gèe
à vùte Luda oplai.

13 Zaa goro kua à kú gwe, àten dā Luda a iberenò keare a tintin ũ.

14 Zaakū sa'ona gèn do pìi gūn, à tò gbē kū à gbà bòn̄nenò gò papana ari goro
sīnda pínki.

15 Luda Nini èra àten yā pì owere do à pì:

16 Ma bàka kunna kúnwo goro birenò gbera yān dí:
Mani ma dokayāno dañne n̄ nèsee gūn,

mani kē n̄ swē̄ea.

17 Akū gbasa à pì:

Mani n̄ durunna kū n̄ taarinò yā da doro.

18 Lákū à n̄ durunna kēm̄ma nà, sa'ona n̄ yāi zé vī doro.

Ò na Ludai

19 Abire yāi ma gbēno, kū Yesu aru gbānao ó gēna Ludakukin zé vī kū swē̄eo
kpatena.

20 À wèndi zé dufu bòwè̄e a mēe gāi à gè kūoo lábure kpe ari Ludakukia.

21 Lákū ó sa'ori zōkō vī nà Luda onkūri ũ,

22 ò na Ludai kū nèse doo kū a nāanikena sikaa sario kū swē̄e kū ò pìpi ò taari
laasun bò a gūnwò kū mē kū ò a zú ò kū í swáswao.

23 Ògò tāmaa kū o zeo kūna gíngin, zaakū Luda a lé sè, akūsō à náani vī.

24 Ò laakari dokōa, ò té kákōgu yenyī kū yāmanakēnaao yā musu.

25 Òsun pā kpá ó kōkakaranaai lākū gbēkenò dì ke n̄aro. Ò lé dakōa, atēnsa
lākū a è Dikiri sugoro ten ká k̄ani nà.

26 Tó o yāpura mà o dō, tó o gi óten durunna ke, sa'ona kū ani durunna kēwá
kun doro.

27 Pó kū à gòwè̄e mé à de ògò wé do yākpatei ũ kū swē̄kēnguo kū té gbāna kū
ani Luda iberenò kakateo.

28 Òdi gbē kū à gi Musa doka dai de a wé gwanaa sari gbēnon pla ke aakō
sèedakpanaa musu.

29 Tó gbē gèsee pè̄te Luda Néa, akū à Luda bàka kunna kúnwo aru kū à gbà
bòare gya bò, akū à Nini Gbēkekenn̄eri sōsō, àgò dō kū a wētamma nigò zōkō de
abirekūla manamana.

30 Zaakū ó yā dikīna òri dō à pì, akāa mé áni fīna boñma, akāa mé áni fīna
boñne. Ò pì do, Dikiri ni yākpate ke kū a gbēno.

31 Yā pāsīme, tó n̄ lete n̄ da Luda Wèndide oī.

32 À laasun lé á kunna yāa. Á wékēnaa gbera a wari fō á ōsi zōkō kanaa gūn.

33 Zīkeno òdi á sōsō, òdi á wé tā pari gūn. Zīkeno adì ze kū gbē kū òteni wé tā
leno.

³⁴ A purusunano wēnda d̄. Kū ò á póno siáwa, a we kū ponnao, zaakū á d̄ kū á aruzekε mana kū aniḡo kun goro s̄inda pínki v̄i.

³⁵ Abire yāi àsun tó á w̄oroḡo kū à àre v̄iáre z̄ok̄o gēteáwaro.

³⁶ Séde àḡo mena v̄i de à p̄o kū Luda a lé s̄e le a p̄oyenȳinakēnaa gbera.

³⁷ Zaakū à ḡ̄ f̄itime, ani ḡi kero, kū gb̄e kū àten su ni kipa.

³⁸ Gb̄e mana niḡo kun ma náani kū àten ke yāi, ama tó à èra kpε, ma p̄o niḡo nnaro.

³⁹ Gb̄e kū òdi boru kū kpεo ò n̄ z̄ida kakaten̄on ó ūro. Gb̄e kū ò Luda náani k̄e ò surabanaa l̄en̄on ó ū.

11

Gb̄e káakun̄o ludanaanikēnaa

¹ Ludanaanikēnaame t̄amaa kunna Luda k̄inaa sikaa sari ū, yā kū òdi wé sialero sina yāpura ū.

² Gb̄e káakun̄o ludanaanikēna mé à tò Luda n̄ sáabu kpà.

³ Ó ludanaanikēna mé à tò ó d̄s kū a yā'ona mé à andunia k̄ate. P̄o kū òdi wé sialeron à p̄o kū òdi wé siale k̄eo.

⁴ Habila ludanaanikēna mé à tò a sa'ona Ludaa mana de Kainu p̄ola. A ludanaanikēna yāin Luda a sáabu kpà, à a d̄ite gb̄e mana ū, akū à a gba s̄i. Bee kū à gà, ó kp̄e óteni a yā ma Luda náani kū à k̄eε p̄i yāi.

⁵ En̄oku ludanaanikēna mé à tò Luda a s̄e, de àsun garo yāi. Odi a e doro, kū Luda a s̄e bona andunia ḡ̄n yāi. Ari Luda ḡ̄o a sé, à a sáabu kpà, à p̄i a yā k̄aagu.

⁶ Gb̄eke yā d̄i ká Ludagu a náanikēnaa sariro. Séde gb̄e kū àten nai sí kū à kun akūs̄o àdi f̄ina bo a ki weterin̄one.

⁷ Kū Luda lé dà Nuhua yā kū odi e yāro musu, akū à Luda náani k̄e, à a yā mà, à ḡó'ite k̄e, à a onden̄o sura bào. A ludanaanikēna mé à tò yā v̄ute andunia, akūs̄o Luda tò yā bò k̄āao nna a náani kū à k̄eε p̄i yāi.

⁸ Kū Luda Ibrah̄i sisi de à gé b̄usu kū áni kp̄aa àḡ̄o v̄i ḡ̄n, akū Ibrah̄i Luda náani k̄e, à Luda yā p̄i mà. À bò be, bee kū à gu kū àten ḡ̄n p̄i d̄oro.

⁹ À Luda náani k̄e, akū à be p̄ete bizakuta ū b̄usu kū Luda a lé s̄en̄eε p̄i ḡ̄n nib̄o ū. Len Isaaku kū Yakubuo d̄o, zaakū Luda l̄esēnaa p̄i ḡ̄o n̄ p̄o ūme.

¹⁰ Zaakū w̄ete kū Luda k̄ate à bò a z̄ini petenaan Ibrah̄i wé d̄oi.

¹¹ Sara ludanaanikēna mé à tò à z̄é l̄e à n̄ò s̄i, bee kū paramε, akūs̄o à z̄i k̄u, zaakū à d̄s kū Luda kū à lé s̄earε náani v̄i.

¹² Bee kū à z̄i k̄u, ḡ̄gb̄e m̄en do p̄i buri k̄e dasi lán susunen̄o ke ísirale b̄usu'atē bà, oni f̄o à a lé d̄oro.

¹³ Gb̄e p̄in̄o ḡ̄aga n̄ p̄inki n̄ ludanaanikēnaa ḡ̄n, p̄o kū à a lé s̄en̄en̄o lenaa sari. Ò è z̄à dire ò gb̄ānakε kp̄ai. Ò p̄i, nib̄o bòasun̄ome n̄ ū z̄itea la.

¹⁴ Gb̄e kū òdi o len̄o ten m̄owere kū òteni n̄ z̄ida b̄usu ni demε.

¹⁵ Tó b̄usu kū ò b̄on begen òten ke yā, de ò z̄é l̄e ò èra ò tà gwe.

¹⁶ Ama b̄usu kū a mana de abirekūlan òteni a ni de, akū ludambe p̄o ū. Abire yāi tó ò Luda sisi n̄ Luda ū, àdi kenε wé'iyā ūro, zaakū à w̄era k̄ate n̄ p̄o ū.

¹⁷⁻¹⁸ Kū Luda Ibrah̄i ȳs̄ à ḡ̄wà, akū Ibrah̄i Luda náani k̄e, à Isaaku kp̄a sa'opo ū. Luda lé s̄en̄e yā à p̄i, Isaaku burin̄on oniḡo pīn̄e a burin̄o ū. Bee kū abireo à z̄e kū a né m̄en do p̄i kpanaa.

¹⁹ À s̄i kū Luda gb̄āna ni f̄o à ḡ̄en̄o vu bona gan, akū à de lákū ò p̄i à èra à Isaaku l̄e bona gan bà.

²⁰ Isaaku Luda náani k̄e, akū à sa'ole k̄e Yakubu kū Isauone.

²¹ Kū Yakubu kú ga léi, akū à Luda náani k̄e, à sa'ole k̄e Yusufu n̄en̄one, akū à gb̄āna l̄e a ḡ̄oà à donȳi k̄e.

22 Kū Yusuflu kà gana, akū à Luda náani kè, à Isarailano bona Misila yā ò kù lákū oni ke kù a gèwao nà.

23 Musa de kù a dao Luda náani kè, akū ò a ùte ari mo aakō a inaa gbera, kù ò è a àlesi mana yāi. Odi vīna ke doka kù Firi'auna ditenero.

24 Kù Musa kè zōkō, akū à Luda náani kè, à gī ò a sísi Firi'auna nénogbē né ũ.

25 À sī ò a wé tã kù Luda gbēno de kunna kù ponnao durunna gūn goro plala.

26 À dīte kù wé'i kù òdi daríma Kirisi yāi de Misila aruzekela, zaakū ziakpēzī láadan a wé kúa.

27 A ludanaanikena mé à tò à bò Misila, adi vīna ke Firi'auna pofēnero, à zè gíngin lákū à Luda kù òdi e kù wéoro èe bà.

28 A ludanaanikena mé à tò à Vīnla dikpe dīte kù aru mamana kpé lé gbàiao, de gbēderi sún na n daudunaro yāi.

29 Isarailano Luda náani kè, ò bikū Isira Tēraa lán zīte kori bà. Kù Misilano yāa le, akū í dànía.

30 Isarailano Luda náani kè, ò taa ò ò lika Yerikoi ari goro suppla, akū a bīni kōte.

31 Karua Rahabu Luda náani kè, à gu'asirigwarino dīte à n gwá manamana, akū adi kakate kù ludayādarisarinoro.

32 Mani pi dera doo? Mani zé le mà Gidion yā oro ke Baraki ke Samusi ke Yefeta ke Dauda ke Samueli ke annabin.

33 Ò Luda náani kè, akū ò zīi blè kīnan, ò yā gōgō gbēnoe a zéa, ò lé kù Luda sēine gbèe le, ò músun lé nākōa,

34 ò té pāsī dè, ò bò fēnda léi, ò gbāna le n gbānasarike gūn, ò pāsī kù zīi gūn, ò pè buri pānde zīkarino,

35 ò nōgbēno né gēno fūte bona gan ò kpàmma. Ò mèe ù n gbēkeno, akū ò gī ò n gbaré, de ò vu bona gan ò bo mana yāi.

36 Ò n gbēkeno fobò, ò n gbē kù flāao. Ò mōo kà n gbēkeno, ò n ká kpésiran.

37 Ò n pápa kù gbèe ò n dede, ò n zōkōre pla kù sàkasakaa, ò n dede kù fēndao. Ò kurè sá bára kù blè bárao dana. Ò gō kori, ò n wé tã, ò wari dōrma.

38 Andunia kunna dí kō sí kūnworo. Ò likaralikara sēn kù kpi musun, ò kú gbèwēenon kù tōnwēenon.

39 Bee kù Luda gbē pino sáabu kpà n pínki a náani kù ò kè yāi, odi pó kù à a lé sēine lero,

40 Luda gīnake à dīte, ò gwena mana le de n póla, de òsungō papana ó sariro.

12

Luda a gbēno totonaa

1 Abire yāi ókōno se, lákū sèedadeno diwái nà le, ò o kpá pó kù òdi kpáwēenoi kù durunna kù àdi ó kakūn aragao pínki, ò bàkpakūsūna kù Luda dītewēere lé kù menao.

2 Ò wé pé Yesua kù à bò kù ó ludanaanikena zéo akūsō à zé pīi kè papana. À gana líaa fō, adi a wé'iyā daro ponna kù à ditenane lena yāi, akū à gèe à vūte Luda kiblegba oplai.

3 À laasun lé a yāa, lákū à mena fō kù durunnakeri kù ò ibere bire taka sè kaaono, de àsun kpasa á nēsee yakaro yāi.

4 Zaakū à osikana kù durunnao gūn, ádi ze a gi ari a ge a gaoro.

5 Nēseyīdakūna yā kù ò óare lán nēno bà sàágun yá? Ò pī:

Ma né, tó Dikiri teni n toto, n̄sun dīte páro.

Tó à kpàkēnyī, n̄sun tó n ká garo.

6 Zaakū gbē kū Dikiri yeiin àdi toto,
àdi wé tã gbē kū à sì a né ũa.

7 À wétamma dite totona ũ. Luda mé àten abirekū keáre, kū a nénon á ũ yã. Né ke kun kū a de ni gí à a totoi yá?

8 Tó adi á toto lán a né kparano bàro, á de a néno ũro, yìgisarineno á ũ.

9 Ó deno vī andunia la kū ò ó toto, akū o n yā mà. Lákū à de le nà, ò mì nate ó De kū à kú musu de abirekūla ògō kun.

10 Ó deno ó toto goro pla pō ũ n òndō lén. Luda dì ó toto ó karana yáime, de ó kunna le àgō adona lán a bà.

11 Tottona ke ponna vī a gororo, sé posira, ama gbē kū totonaa pì n kékeno dì a gbè le zã bona mana kū aafiao ũ.

12 Abire yã à á o kū ò gō doáino kū á gbá kū ò gō terereno gba gbãna,

13 à zé sé súsu, de akōno kū áten tōteno sún kakūnlo, ò gō kū aafiao.

14 À wete àgō nna kū gbē sīnda pínkio, á kunna gō adona, zaakū tó gbē kunna adonaro, ani Dikiri ero.

15 À laakari ke, á gbēke sún kura Luda gbēkekennenaai à gō gōnna ũ á té, à wari do gbēnoa dasi à n yakaro.

16 Á gbēke sūngō de pāpākeri ke ludayādarisari ũ lán Isau bàro. À a daudukere yia pō gēn do blena yã.

17 Á dō kū à sa'ole wete a dea zã, akū Luda gine. Bee kū à wete kū wé'io, adi zé le à yã kū à kè litero.

Luda bàka kunna kūrwo zī kū a dufuo

18 Adi ke Sinai kpi kū oni fō ò o naaan a nairo, kū àten té kū, à gusira vī kū gu bùgubuguo kū zàga'iao

19 kū kākāki yīsāmpanaao kū Luda kòto gbãnao. Kū Isarailano kòtoo pì mà, ò kúte kēne ò pì, àsun yāke oñne doro,

20 zaakū oni yã kū à dìtēnne díkīna fōro à pì: Bee pókāde mé à nà kpi pīia, ò pápa kū gbēo ò de.

21 Luda kipanaa pì bi vīna yāme manamana ari Musa pì, vīna a kū, áten lukaluka.

22 Ama a na Zaiō kpīi kū Luda Wèndide wete Yurusalemu kū à kú musuo kū a malaika dasidasi kū ò kakarana gwenō

23 kū daudu kū n tó kēna gwenō kōkakaranaao kū Luda kū à de gbē sīnda pínki yākpatekeri ũo kū gyāwān gbē mana kū ò gō papanano

24 kū Yesu kū à de Luda bàka kunna kūrwo dufu yākekeri ũo kū a aru fāfāna kū àten yā mana o de Habila pólao.

25 À laakari ke, àsun gí yā'orii pì yā mairo. Lákū gbē kū ò gī Luda lédamma mai zīte lano dí boro nà, ókōno se, lákū Luda ten lé dawá zaa musu, tó o kpe līne, oni ó pō o do yá?

26 A kòto zīte lùkaluka yã, akū à lé sè à pì, áni gu lukaluka gēn do do, adi ke zīte adonlo, kū musuome sà.

27 Kū à pì, gēn do do, abirekū ten piwēre Luda pókēna kū ani lukaluka pīno ni gē zélame, de pō kū àdi lukarano le àgō kun.

28 Abire yã lákū óten kpata kū àdi yīgāro ble nà, ò Luda sáabu kpá, ògō donyī kēne lákū à yei nà, ògō mì natene vīnakenanēe gūn.

29 Zaakū ó Luda bi té kū àdi kūrmmame.

13

Lédammana

1 À wé tã àgõ gbêke vī kũ kõo.

2 À laakari do nibokũnaaa, zaakũ len gbêkeno malaikanõ yàrii kè dõnaa sari le.

3 À tó gbê kũ ò ñ ká kpésira gũnnõ yã doágu, lákũ á kú kũńwo kpésiran bà, kũ gbê kũ òten wé tãńmanõ, lákũ ákõnõme òten wé tãáwa bà.

4 Baadi gõ nosena da yã bèere de ũ. Òsun ñ wúteki gbásĩ kpáro, zaakũ Luda ni yákpate ke kũ zinakerinõ kũ pãpãkerinõo.

5 Yena õgõ sún doáre arero. À ze kũ pó kũ á vĩo, zaakũ Luda pì:
Mani n tónlo,
mani pã kpányĩ zikiro.

6 Abire yái odì kùgbãna ke ò pi:
Dikirime ma kpányĩri ũ,
vĩna ni ma kũro.
Bõn bisásiri ni fõ à kemenee?

Sa yãpura onaa

7 À tó á don'arede kũ ò Luda yã òárenõ yã doágu. À ñ kunna tàasi ká ari a léa, á Luda náani ke lán ñ bà.

8 Yesu Kirisi dokõnõ gĩa kũ gbãrao ari gõõ sĩnda pínki.

9 Àsun tó ò á sãte kũ yã nibõ dasi dannenanõoro. À mana ó swè gbãna le Luda gbêke gũn, adi ke sa'opóble kũ àdi àre ke ke gbê kũ ò zèonõneronlo.

10 Bizakuta sa'orinõ zé vī ò sa'oki kũ ó vī póble blero.

11 Sa'oriki dì gẽ Ludakukin kũ pókãde aruo durunnãõ kẽmmana yái, akũ òdi a gè kpata bùra kpe.

12 Abire yái Yesu gà wẽte kpe se, à gbà bò gbẽnõne kũ a zĩda aruo.

13 Ò bo ò gé a kĩnaa bùra kpe, wé'i ó kũ kãao se.

14 Zaakũ ó wẽte kũ anigõ kun vī laro, wẽte kũ àten sun ó wé do.

15 Abire yái ògõ Luda sáabu kpá lakanaa sari kũ Yesu gbãnao ó sa'ona ũ. Gba kũ a sisirinõ dì suon gwe.

16 À laakari do yãmanakena kũ kõgbêkenaaõa. Sa bire taka ona mé àdi ká Ludagu.

17 À á don'aredenõ yã ma, à mì nateńne, de ò le ò zĩ ke kũ põnnao, zaakũ ò de gbê kũ oni ñ zĩ yã baba Ludanõ ũ. Tó òten zĩ ke kũ lésuruo, ani àre keáre.

Lézammana

18 À adua kewere. Yáke teni ó swè vĩro, odigõ ye ògõ kú ó dõrõõa yã sĩnda pínki gũn.

19 Ma wé keáwa à adua kemene, atẽnsa mà le mà su á kia likalika.

20 Luda aafiade kũ ó Dikiri Yesu fùte bona gan sãdãriki ũ a bàka kunna kũoo gõõ sĩnda pínki aru gãi,

21 à á keke kũ mana pínkiõ, de à a poyenyĩna ke, à yã kũ à kàagu ke ó gũn Yesu Kirisi gãi. Àkũ mé à gakuri vī gõõ sĩnda pínki, aami.

22 Ma gbẽnõ, ma wé kèáwa, àgõ lédamma yã pì kũna kũ menao, zaakũ takada kũ ma kèáre zõkõro.

23 Àgõ dõ kũ ò ó gbê do Timõti gbàre. Tó à kà la tera, óni su á gwa lele.

24 À fõ kpá á don'aredenõ ñ pínki kũ Luda gbẽnõ pínki. Itali bùsudenõ fõ kpááwa.

25 Luda gbêke keáre á pínki.

YAMISI

Yōgwanaa

¹ Yamisi, Luda kũ Dikiri Yesu Kirisio zòbleri mé à fò kpà Isaraila buri mèn kuri awεεpla kũ ò fákōananɔa.

² Ma gbēnɔ, wari burinɔ dasi. À pò kũ ani á le dite pɔnna yā ũ,

³ zaakũ á dō kũ á ludanaanikena yōgwana ni mēna iáε.

⁴ À tó mēna papaáwa, de àgō de gbē kàsarano ũ swáswa yáke kīanaáwa sari.

⁵ Tó ōndō ten kīa á gbēkea, à wé ke Ludaa, ani a gba, zaakũ àdi gbē sīnda pínki gba pò kũ nèεεo do taari'ēnaa sari.

⁶ Tó à wé kēa sō, à a náani ke sikaa sari, zaakũ sikade de lán ko vlā bàme. Gu kũ ĩa kàkan, gwen àdi liten.

⁷ Gbē bire taka súnḡ da áni pò le Dikiriaro,

⁸ zaakũ a nèε kun plaplame, akũ àdigō sika ke yā kũ àten ke gūn pínki.

⁹ Takaside kũ à kú ó té pɔnna ke, kũ Luda a kàra yāi.

¹⁰ Aruzekede pɔnna ke, kũ Luda a làgo yāi, zaakũ aruzekedenɔ ni gēte lán lávu kotēnaa bàme.

¹¹ Ifāntē dì fute kũ a puusu gbānao, à lánɔ dì kori ke, a vu dì kóte, a manake dì láka. Len aruzekede ni kpágui a bokotenano gūn ε.

¹² Arubarikaden gbē kũ àdi yōgwana fō ũ, zaakũ a bona mana gbera Luda ni wēndi kũ à a lé sè gbē kũ ò yeainone kenε yàri ũ.

¹³ Tó yōgwana gbē lè, àsun pi Ludamero, zaakũ oni fō ò Luda lé ò gwà kũ a vānioro, akūsō àpii dì gbēke yō à gwa kũ a vānioro.

¹⁴ Baadi yōgwanaa dì bo a pónidena kīnaame, akũ àdi a wé ble à a gáte.

¹⁵ Akũ pónidēnaa pìi dì nò sí à né i durunna ũ. Tó durunna zōkō kũ sō, àdi ga ime.

¹⁶ Ma gbē yenyīdenɔ, àsun á zīda sātero.

¹⁷ Gba mana swáswa sīnda pínki dì bo musu, De Luda pógupurinɔ Kèri kīnaame. Àdi litero, a gupura i dì lagoro.

¹⁸ A poyenyīnaa gūn à ó í kũ a yā yāpuradeo, de ò le ògō are a pò kũ à kēno té.

Yāmana kũ a kenaa

¹⁹ Ma gbē yenyīdenɔ, à yā dí ma. Àgō yā ma likalika á pínki, ama àsun yā o likalikaro, àsungō pō fē likalikaro.

²⁰ Zaakũ bisāsiri pōfē dì su kũ yā mana kũ Luda yeioro.

²¹ Abire yāi à ɔ gbare dà vāni kũ yā pāsī kũ à dàgulanɔi pínki. À yā kũ ò tō á swèn, kũ ani fō à á sura ba sí kũ zīdabusanaao.

²² Àsun á zīda sātero, àsun yā pì ma kũ sāo pāro, à zī kea.

²³ Zaakũ gbē kũ àdi yā ma, akũ àdi zī keoro de lán gbē kũ àteni a zīda gwa dígi gūn bàme.

²⁴ A zīda gwanaa gbera, tó à gē zéla, lākũ à de nà dì sāagu gōnɔme.

²⁵ Gbē kũ a wé pé Luda doka papanaaa kũ àdi tó ò gō zīdadeno ũ, akũ àdigō géo are, àdi ma à sāaguro, àdi zī keame, Luda ni arubarika da adegu a yākenaa gūn.

²⁶ Tó gbē a zīda dìte donyīri ũ, akũ àdi a lé fōro, àteni a zīda kekeme, àten donyī ke pāme.

²⁷ Donyīkena swáswa kũ à taari vī De Ludaneron dí: Ò toneno kũ gyaanono gwa n wēndake gūn, ògō ó zīda kūna dō gbāsī sari andunia yā musu.

2

Gbē wé gwanaa

¹ Ma gbēno, ákōno kú áteni ó Dikiri gakuride Yesu Kirisi náani ken, àsun gbē wé gwaro.

² Tó gbē gè á kōkakaranaa gūn wura tánka kú pókasa tékenaao dana, tó takaside kú à bizakasa gbāsī danaa gè se,

³ tó á wé té gbē kú à pókasa tékena danaai, tó a pìne à mós à vute gu manan, tó a pì takasidene à gé à ze dire, kesō à mós à vute á gbá sare,

⁴ áten kō tè bome, áten yā gwa kú manafikion gweroo?

⁵ À ma, ma gbē yenyīdeno. Luda gbē kú ò de gbānasaridenō ũ andunia gbēnoe sè ògō gbāna a náanikēnaa gūn, de ò kpata kú à a lé sè gbē kú ò yeinone ble.

⁶ Ákōno sō, áten gbānasaride pino kpe bo. Aruzekedenō mé òdi gbāna bleáwaroo? Mókōno mé òdi á gáte ò gé kááo yākpatekēkiaroo?

⁷ Mókōno mé òdi tó nna kú à kúáwa yakaroo?

⁸ Luda dokayā mīde pì, àgō ye á gbēdakei lán á zīda wēndii bà. Tó á yā pì kūna yāpura, áten yā ke a zéame.

⁹ Tó áten kō wé gwa sō, áten durunna kemē. Doka pìi vùtéáwa, a gō taaridenō ũn gwe.

¹⁰ Zaakū tó gbē doka kūna pínki, tó à fù mèn doa, à gō taaride ũ a pínki gūmme.

¹¹ Luda pì, àsun zina kero. À pì do, àsun gbē dero. Bee tó nídi zina kero, tó n gbē dè, n gō dokadarisari ũmē.

¹² Ákōno kú Luda ni yā gōgō kááo doka kú àdi tó ò gō zīdadeno ũ musu, àgō yā o, àgō yā ke lákū à kō sī kááo nà.

¹³ Luda ni yākpate ke kú sùrusaridenō sùruu sari, ama yā ni bo kú sùrudeo nna.

Ludanaanikēna kú yāmanakēnaao

¹⁴ Ma gbēno, tó gbē pì, áten Luda náani ke, tó àdi póke kero, bó yān gwee? Ludanaanikēna bire taka ni fō à a bo yá?

¹⁵ Tó á gbē mèn do, gōgbē ke nōgbē ten pókasa kú póbleo takasi ke,

¹⁶ tó á gbēke pìne: Luda n gba aafiaa! Nsun tó ïa n dero, n pó ble n ká, tó adi wēndibadoo kpáaro, bón abire ũu?

¹⁷ Lemē se ludanaanikēna ado pókekēnaa sari bi yā gēemē.

¹⁸ Tó gbē n pì, nten Luda náani ke, akūsō maten yā ke, mani pinne, n n ludanaanikēna pókekēnasari mōmēne, mani ma ludanaanikēna mōnne ma yākenaa gūn.

¹⁹ N sī kú Luda mèn dome. À mana. Bee tānanō se, ò dō le, akū òdigō lukaluka.

²⁰ Yōnko! Pó kú à tò ludanaanikēna pókekēnasari pā, n ye mà onne yá?

²¹ Kū ó dizi káaku Ibrahī a né Isaaku kpà sa'opo ũ, yā dí bo káao nna a yākena yāiroo?

²² N è yá? A ludanaanikēna kú a yākenaa kpákōime. A yākena mé à a ludanaanikēna pāpai.

²³ Akū Luda yā díkīna pāpa kú à pì, Ibrahī Luda náani kè, akū Luda tò yā bò káao nna a náani kú à kè yāi. Akū ò tó kpāne Luda gbēna.

²⁴ A è yá? Yākena mé àdi tó yā bo kú gbēo nna, adi ke ludanaanikēna adonlo.

²⁵ Lemē do karua Rahabu kè nna kú Ludao a yākena yāi, goro kú à gu'asirigwarino dìte à n gbare zé kpāni gūn.

²⁶ Lákū mè ninisari de gè ũ nà, len ludanaanikēna pókekēnasari de gè ũ le se.

3

Léfnāa

¹ Ma gbēnɔ, àsun ke yādannerinɔ ũ dasiro, zaakū á dɔ̄ kū Luda ni wé piti ókōnɔ yādannerinɔa yākpatekegɔɔ zĩ de gbē kparanɔla.

² Ó pínki odig̃ō zā yāa baala'imε. Tó gbē lé di a ásarukero, taarisaridemε, ani f̃ō à a mē pínki gbāna f̃ō.

³ Odì sōmɔ ká sōne de à ó yā ma yāimε, akū odì a milε ble.

⁴ Kesō à gó'ite gwa ísiralá. Bee kū a zōkōkeo kū zàga'ia gbāna kū àdi a yīpao, a f̃ibɔ de f̃itinlemε. Àkū mé àdi a milε ble, akū a f̃irii di a poyeina danε.

⁵ Lemε s̃ō, néné bi mēgu f̃itinlemε, akū àdi ia dā kū yā zōkōo.

À gwa lākū té f̃iti di sē dasi kpáta nà.

⁶ Néné de lán té bàme, àkūme andunia vāni ũ ó mēε gūn. Àdi tó gbāsī gō kpá ó mēea pínki. Gyāwān té mé àdi nakara nēnea, akū néné di té kpá ó andunia kunan.

⁷ Bisāsiri nòbòsēntenɔ tūtūu kē pínki kū bānɔ kū pó kū òdi táa o kū kùanon kū kpònɔ, à kpé àten ke ari tera,

⁸ ama gbēke di f̃ō à a néné tūtū kero. Àkūme pó vāni kū àdi ze teniro ũ. À pana kū sēwet̃ō,

⁹ nēnen odì Dikiri ó De sáabu kpáo, akū odì era ò bisāsiri kū à a kē lán a bà káo dɔ.

¹⁰ Lédoḱōnɔ p̃iin sáabukpana kū gbēkanaao di bon. Ma gbēnɔ, àsung̃ō de lero.

¹¹ Íboki di í nna kū í kyākyāao bo wēε dokōnɔ gūn yá?

¹² Ma gbēnɔ, kaka lí ni né i kù ũ yá? Geepi lí ni né i kaka ũ yá? Lemε dɔ bia í sùkusukude ni í nna boro.

Ɔnd̃ō kū àdi bo musu

¹³ Á té, dí mé à yād̃ōri Ɔnd̃ōde ũu? À mōñne a kunna mana gūn kū a yākenano kū zīdabusana kū àdi bo Ɔnd̃ō gūnwō.

¹⁴ Tó á nēseg̃ōba pāsī kū denlawetenaao vī á swēε gūn s̃ō, àsun ia dāro, àsun gí yāpurairo.

¹⁵ Ɔnd̃ō bire taka di bo musuro, andunia pómε, á dà pómε, Ibilisi pómε.

¹⁶ Zaakū gu kū nēseg̃ōba kū denlawetenaao kún, gwen kōyāmasari kū yā bēne pínkiò dig̃ō kún.

¹⁷ Tó gbē Ɔnd̃ō kū àdi bo musu vī, káaku àdig̃ō gbāsī vīro, a gbera àdig̃ō yāketε vīro, àdi a zīda busañne, àdi gbē yā ma, à sùru papana kū yāmanakenaao. Àdi gbē tē boro, akūs̃ō àdig̃ō manafiki vīro.

¹⁸ Iberemiderii di kena kū kōo nna t̃ō, akū àdi yā mana kē.

4

Gbēnnakpana kū anduniao

¹ Bó mé àdi f̃iti kū lékpakōanaao da á tēε? Òdi bo á poyeina kū òten ɔsi ká á mēε gūnnɔ kīnaanloo?

² Adig̃ō ye pói, ama adì ero, akū adì gbē de. Adì pó ni de, akū adì pó kū àten péa lero. Akū adì lékpakōa ke, adì f̃iti ke. Á a vīro, kū adì wé ke Ludaaro yāimε.

³ Tó à wé kē, adì ero, kū adì wé ke kū nēsemanaoro yāimε, zaakū adig̃ō ye à a bɔkɔte ke á pónidenano gūmmε.

⁴ Náanisaridenɔ, á dɔ̄ kū gbēnnakpana kū anduniao bi iberesena kū Ludaonloo? Gbē kū à ye à ke andunia gbē ũ g̃ō Luda iberε ũmε.

⁵ Kū ò kē Luda yān ò pì, Nini kū Luda dà ó gūn nēseg̃ōba vī, àten da yā pān yá?

⁶ Ama gbēke kū Luda vī kūoo de abirekūla, zaakū ò kè Luda yān ò pì:
Luda dì ibere sé kū zīdabirinɔ,
ama à gbēke vī kū zīdabusarinɔ.

⁷ Abire yāi à mì nate Ludanɛ. À gí Ibilisinɛ, ani bàa síáɛ.

⁸ À na Ludai, ani naái. Durunnakerinɔ, à ɔ bo durunnan. Nèsepladenɔ, à á swè pípi.

⁹ À ɔɔ dɔ kū pɔsiraɔ kū wēndayāo. À á yáadɔna lite ɔɔdɔna ũ, à á pɔnna lite nèseyakana ũ.

¹⁰ À á zīda busa Dikiri are, ani á kara.

¹¹ Ma gbēnɔ, àsun kɔ tó bènɛ síro. Gbē kū à a Yesude dake tó bènɛ sɪ ke à a bènɛ bò, à Luda doka sèeda vāni kè, à a vāni bò. Tó n Luda doka vāni bò sɔ, a mārīime n ũro, a vānīborīime n ũ.

¹² Ludan dokaditeri ũ kū yākpatekeriio. Àkū mé à gbē surabana kū a kakatenaao gbāna vī. Mòkɔn sɔ, díme n ũ, kū ndì n gbēdake vāni boo?

Luda bàka bonaa

¹³ À yā ma sà, ákɔnɔ kū adì pi, gbāra ke zia áni gé wéran, áni vute gwe wè do, áni laga tá à àre le.

¹⁴ À yā kū ani á le zia dɔ yá? Á dɔ lákū á wèndi de nà yá? Á de lán suka bàme. Tó à kpà fíti, akū àdi gēte gɔnɔ.

¹⁵ Yā kū à de à on dí: Tó Dikiri wè, akū ó aafia, óni ke lán dire bà ke lán dí bà.

¹⁶ Tera sɔ áten ãa dā, a Luda bàkaa bò. Ìadāna bire taka buri manaro.

¹⁷ Gbē kū à yāmanakena dɔ, akū adi kero durunna kè.

5

Kpākēna aruzekedenɔ

¹ Ákɔnɔ aruzekedenɔ, à yā ma sà. À ɔɔ dɔ, à wiki lé kisira kū ani á le yāi.

² Á aruzekenɔ yāka, kòkɔnɔ á pókasanɔ sòso.

³ Á ɔɔ dāa kpà, akū a dāakpanaa pì ni á da yān, ani á mè piti lán té bà. A aruzeke dì gɔɔ kpede zī.

⁴ À ma! A ɔɔzīkeri kū ò á burapɔnɔ kèárenɔ blè, akū ɔɔ pì yā Luda ki lè. Pókērii pìnɔ wikilēnaa gè Dikiri Zīkaride sān.

⁵ A á mēna mà zīte la á poyeinakēnaa gūn. A mèe kpà kùtukpana gɔɔ pó ũ.

⁶ A yā dà gbē mananɔla, a n dede, odi gíáero.

Mēna

⁷ Abire yāi ma gbēnɔ, àgɔ mēna fɔ ari Dikiri sugɔɔ. À gwa lán búbarii dì a burapɔ bèere de kēgɔɔ dā nà. Àdi mēna fɔ zaa kaburagɔɔ ari sakare.

⁸ Ákɔnɔ sɔ, à mēna fɔ à ze gbāna, zaakū Dikiri sugɔɔ kà kāni.

⁹ Ma gbēnɔ, àsun yākete kákōiro, de Luda sún yākpate ke kááoro yāi. Yākpatekeri pì zena kpélele fá!

¹⁰ Ma gbēnɔ, annabi kū ò yā ò yā kū Dikiri tɔonɔ, à mēna kū ò kè warikēnaa gūn zé dí taka sé.

¹¹ Odì pi ò arubarika vī, kū ò mēna fɔ yāime. A Ayuba menakēna baaru mà, a mà lákū Dikiri kènɛ nà kpekpe, zaakū wēnda kū sùruuo papana Dikiria.

¹² Atēnsa ma gbēnɔ, àsun la daro. Àsun pi a sɪ kū ludambɛo ke kū zīte kesɔ kū pó pāndeoro. À tó á ee gɔ ee. À tó á oi gɔ oi, de yā sún vuteáwaro yāi.

Aduakēna ludanaanikēnaa gūn

¹³ Á gbēke ten wari ke yá? À adua ke. Á gbēke pɔ nna yá? À Luda sáabu kpá.

¹⁴ Á gběke ten gyā ke yá? Ade sɔsi gbě zōkōnɔ sísi ò adua kenε, ò nísi máa kũ Dikiri tso.

¹⁵ Adua kũ ò kè ludanaanikεnaa gũn ni gyāre pì werekōa. Dikiri ni a futε. Tó à durunna kè yā sɔ, ani kēa.

¹⁶ Abire yāi à á durunnanɔ okōnε, à adua kekōnε de à le àgɔ aafia. Gbě mana aduakεna gbāna, àdi zī ke manamana.

¹⁷ Iliasu bi bisāsirimε lán ó bà. À adua kè manamana, de legũ sún maro, akũ legũ dí tó zĩtearo ari wè aakō kũ mɔ suddoo.

¹⁸ À era à adua kè dɔ, akũ legũ'i bò manamana, zĩte poble kè.

¹⁹ Ma gbēnɔ, tó á gbě mèn do zà yāpura zéa, akũ á gběke era à a dà zén,

²⁰ àgɔ dɔ kũ gbě kũ à tò durunnakerii pìi bò sātεna zén à era à sù, à a sì gaamε, akūsɔ à lá kù durunna dasinɔla.

PITA TAKADA KAAKU

Tāmaa kū àdi ní n̄ero

¹ Makū Pita, Yesu Kirisi z̄iri mé à takada dí k̄è Luda gb̄e kū ò de nib̄oṅ ù andunia dí ḡūn, kū ò f̄āk̄ōana bùsu dík̄īnan̄o ḡūnn̄oṅ: P̄ontu, Galatia, Kapadosia, Asia k̄ū Bitinia.

² De Luda ḡīnake à á d̄ō, akū à á sé, a ḡō a p̄ó ū k̄ū a Nini gb̄ānao, de à mì nate Yesu Kirisine, a aru gb̄à boáre. Luda gb̄ēke k̄ū aafiaao karaáre.

³ Ò Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De s̄áabu kp̄á! A s̄uru z̄ōk̄ō ḡūn à ó í dufu k̄ū Yesu Kirisi vuna gan gb̄ānao, akū ó tāmaa k̄ū àdi ní n̄ero v̄i,

⁴ zaakū túbi k̄ū à ditenaáre ludambe p̄i dì láraro, àdi gb̄ās̄i kp̄áro, a mana dì láraro.

⁵ Luda soru k̄è à làka de à á sura ba a náani k̄ū át̄en ke ȳai, akū àt̄eni á d̄ákp̄ā k̄ū a gb̄ānao ari à gé bo k̄ū surabanaa p̄iio gupuraa ḡoṅ kp̄ede z̄i.

⁶ Át̄en p̄onna ke k̄ū ȳa p̄iio, bee k̄ū áni wari ke ḡiá f̄iti ȳōogwana buri s̄inda p̄ínki ȳai.

⁷ Lákū òdi wura mana d̄ō té ḡūn n̄à, len òt̄eni á ludanaanik̄ena ȳō à gwa le, zaakū á ludanaanik̄enaa p̄i b̄ēere v̄i de wura k̄ū a gakuri dì lálala manamana. Tó a bo mana, Luda ni á s̄áabu kp̄á Yesu Kirisi suḡoṅ z̄i, ani á kpe ta k̄ū gakurio.

⁸ Bee k̄ū ádi a ero, á yei. Bee k̄ū ádi wé ke pla k̄āao zikiro, át̄eni a náani ke, akū át̄en p̄onna z̄ōk̄ō k̄ū à ḡè onala ke,

⁹ k̄ū át̄eni á ludanaanik̄ena gb̄è le á surabana ū ȳai.

¹⁰ Annabin̄o ḡīnake ò gb̄ēke k̄ū Luda ni ke k̄āáo ȳa ò, ò surabanaa p̄i ȳa gwà, ò a t̄āsii k̄à.

¹¹ Kirisi Nini k̄ū à kú ní ḡūn ḡīnake à wari k̄ū Kirisi p̄i ni ke ò́n̄e k̄ū gakuri k̄ū ani le a gberao, akū ò w̄ete ò ȳa p̄i zé d̄ō k̄ū a ḡoṅ.

¹² Akū Luda tò ò d̄ō k̄ū ȳa k̄ū òt̄en o p̄i de ní ḡoṅ p̄ó ūro, á p̄óme. Tera s̄a baarunnakparin̄o ȳa p̄i òáre k̄ū Luda Nini k̄ū Luda p̄i z̄i bona ludambe gb̄ānao. Bee malaikan̄o se òt̄en ̄osi ká ȳa p̄i d̄ōnai.

Kunna adona

¹³ Abire ȳai àḡō kú á laakariia, àḡō á z̄ida k̄ūna d̄ō, á wé ḡō d̄o gb̄ēke k̄ū Luda ni keáre Yesu Kirisi suḡoṅ z̄i sikaa sari.

¹⁴ Lákū á de Luda né k̄ū òt̄eni a ȳa man̄o ū n̄à, àsun tó dà v̄ani k̄ū á v̄i ȳa á wésiraḡoṅ doáre arero.

¹⁵ Luda kú adoname. Lákū à á sisi à á sé n̄à, àḡō kú adona á ȳakena s̄inda p̄ínki ḡūn le se.

¹⁶ Zaakū ò k̄è Luda ȳan ò p̄i:

Àḡō kú adona,

zaakū má kú adoname.

¹⁷ Zaakū Luda dì ȳákpate ke k̄ū baadio a ȳakenaaa ní wé gwanaa sari, tó át̄eni a sísi De, à v̄ina k̄ene á nib̄okenaa ḡūn la.

¹⁸ Á d̄ō lákū Luda á bó kunna kori k̄ū à de á fut̄ekaraȳā ū ḡūn n̄à. Luda dí á bo k̄ū p̄ó k̄ū a gakuri dì lálakaoro, lán wura ke andurufu bà,

¹⁹ à á bó k̄ū Kirisi aru gakurideome, k̄ū à de lán s̄āne b̄oṅ k̄ū à mamberu v̄iro à gb̄ās̄i v̄iro bà.

²⁰ Luda ḡīnake à a d̄ite zaade adi andunia kátero, akū à bòáre k̄āao gupuraa ḡoṅ kp̄ede dík̄īnan̄o z̄i.

²¹ A yā musun áten Luda náani ke. Luda a bò gan à gakuri kpàa, de à le à a náani ke, á wé gō doi.

²² Lákū mìnatenā yāpuranēē gbā bōáre nà, akū a gō kō gbēno ū manafiki sari, àgō yekōi kū nēse mèn doo.

²³ Luda á í dufu kū a yā wèndide kū àdigō kun gbānao. Yā pì de póburi kū àdi ga ūro, póburi kū àdi garome.

²⁴ Gbē sīnda pínki de lán sēē bàme, n̄ gakuri de lán sèvu bàme pínki.

Sēē dì kori ke, a vù dì kóte,

²⁵ ama Dikiri yā dìgō kun goro sīnda pínki.

Yā pì mé à de baaru nna kū ò kpàáre ū.

2

Gbè wèndide

¹ Abire yāi à yā vāni sīnda pínki tó kū éketona sīnda pínki kū manafikio kū nēsegōbao kū kōyakanaao.

² Lákū nékpāntēno digō yō'i ni de nà, àgō Luda yā kū à de lán vī'ipu swáswa bà ni de le se, de à le à gbā á surabana zé gūn,

³ tera sà kū a dō kū Dikiri mana.

⁴ À nai, àkūme gbè wèndide kū ò gù ū, ama Luda a sè bèere de ū.

⁵ Ákōno sō á gbè wèndide kū Luda teni a kpé ē boonō ū. Ákōnōme a gbàgbarino ū, adì sa kū àdi káagu o kū a Nini gbānao Yesu Kirisi gāi.

⁶ Zaakū ò kè Luda yān ò pì:

N̄ gwa, maten gbè dite Zaiō,

ēpetena gbè bèere de kū ma sè ū.

Wé'i ni gbē kū àteni a náani ke kuro.

⁷ À de gbè bèere de ū ákōno kū áteni a náani kenōne, ama à de le gbē kū òteni a náani keronōnero.

Gbè kū kpéborino pā kpài

mé à gō kpé kusuru gbè mède ū.

⁸ Len dō à de:

Gbè kū òdi gē sía ū,

gbèsi kū òdi kpáala ò léte ū.

Ò gēē sìa, kū odi Luda yā daro yāi. Len Luda dite'ne le.

⁹ Ákōnōme buri kū Luda n̄ sénō ū, kínano kū sa'orino ū, a gbē kū ò kú adonano ū, de à Luda kū à á sisi a bo gusiran, à gē kááo a gupura bonsare de gūn sáabu kpá.

¹⁰ Á de Luda gbēno ū yāro,

ama tera sà a gō n̄ ū.

Luda dí sùru ke kááo yāro,

ama tera à kè kááo.

Kunna ludanaanikerisarinō té

¹¹ Ma gbē yenyidenō, lákū á de nibō kū bōasuno ū nà andunia dí gūn, maten lé daáwa, à mì kē á dà vāni kū òdi zī ká kááonōa.

¹² Àgō kun gbē bèere denō ū kifirino té. Lemē dō bee tó ò á díte yāvānikerino ū, tó ò yā mana kū áten kenō è, oni Luda sáabu kpá goro kū ani suñyī.

¹³ À mì nate ikode kū bisāsiri ditenōne n̄ pínki Dikiri yāi, kína kū à gbāna vī deñlan yá,

¹⁴ ke gbānade kū à dite à wé tā yāvānikerino à yāmanakerino sáabu kpá.

15 Luda poyenyĩnaan dí: Á yāmanakenaa gūn, áni yōnkɔ wésiradenɔ lé yĩteĩne.

16 Àgõ zĩdadenɔ ũ, ama àsun tó á gõna zĩdadenɔ ũ gõáre vānikena zé ũro. Àgõ kun Luda zòblerinɔ ũ.

17 À bèere li gbě sĩnda pĩkinε. Àgõ ye á Yesude dakenɔi. À vĩna ke Ludanε. À bèere lí kĩnanε.

18 Zĩkerinɔ, à mì nate á dikirinɔne, à zōkōke dōhĩne yā sĩnda pĩnki gūn. Adi ke dikiri mana nèsedodenɔne ñtēnenlo, ama kũ ñ gbě pāsĩnɔome se.

19 Tó ò wé tǎáwa pǎ, tó a mena f̃so Luda yāi, abirekũ sáabu vĩáre.

20 Tó ò á gbě á taari yāi, tó a mena f̃so, abirekũ tó nna vĩ máa? Ama tó a wari kè yā mana kũ a kè yāi, tó a mena f̃so, Luda ni á sáabu kpá.

21 Abire yāin Luda á sisi à á sé. Kirisi wari kèáre, à zé mòáre de àgõ té a gèsegbēei yāi.

22 Adi durunna kero,
odi ma à éke tòro.

23 Kũ ò a s̃s̃s̃, adi yā sínlaro. Kũ à wari kè, adi yā pāsĩ ke oñnero, à zè kũ Luda yākpatekeri manaome.

24 Àkũ mé à ó durunnano dì a m̃ia, à gào lía, de ó bàka súnngõ kú kũ durunnano doro, ògõ kú yāmanakenaa gūn. A flǎgbenɔ mé ò ó gbá aafia.

25 Zaakũ a s̃ate lán s̃ano bà yā, akũ a are d̃ò á D̃ari kũ á D̃akp̃ariioo tera sà.

3

Kunna k̃so

1 Nɔgbēnɔ s̃o, à á zĩda kpá á z̃ano. Tó ñ gbēkenɔ ten Luda yā daro, á kunna ni ñ lite. Bee tó ádi yāke oñnero,

2 oni e kũ á kun gbāsĩ sari, akūs̃o a á zĩda kpám̃ma.

3 Àsun tó á nomanake gõ mè yā ũro, mìtāna ke nomanablebɔnɔ ke pókasadanaan yá.

4 Ama àgõ de á nèsegũnyā kũ àdi lákaro ũ, nèseyĩda kũ zĩdabusanaao. Abirekũ mé à bèere vĩ Ludanε.

5 Zaakũ len nɔgbě donyĩri kũ ñ wé d̃o Ludai yānɔ ñ zĩda kèke le, ò ñ zĩda kpà ñ z̃ano.

6 Len Sara de le, àdi Ibrahĩ yā ma, àdi a sísi Baa. Tó áten yā mana ke, tó áten pókũ òdi vĩna kenε yā daro, a Sara d̃aa s̃en gwe.

7 Gõgbēnɔ s̃o, àgõ kú kũńwo nɔgbēke dōnnenaa gūn, àgõ yā mańma, de pókε sún kpááre á aduakēnaa gūnlo, zaakũ á de wèndi gbablerinɔ ũ leeleme.

8 Abire gbera àgõ lédok̃nɔ vĩ k̃so á pĩnki. Àgõ k̃o wēnda d̃o, àgõ yek̃oi, àgõ gbēke vĩ k̃so, à busak̃ne.

9 Àsungõ a vāni fĩna bo kũ a vānioro. Àsungõ gbě kũ à á s̃s̃s̃ s̃s̃oro. À sa mana onε, zaakũ Luda á sisi de à arubarika daágu yāime.

10 Gbě kũ à ye àgõ kú nmananan,
akūs̃o à ye a kunna gõ mana,
à a lé kũ kũ yāvāni'onaao,
às̃un tó éke bo a lénlo.

11 Ade kpe li a vānine, à a mana ke,
à aafia zé wete àgõ téi.

12 Zaakũ Dikiri ñgõ gbě mananɔ t̃asi ká,
a s̃a kpá ñ aduakēnaai,
ama àdi mìkpeze zu yāvānikerinɔne.

Wétammana yāmanakena yāi

13 Tó á kokari vī kũ yāmanakenaao, dí mé ani wé tǎáwaa?

14 Bee tó a wari kè yāmanakena yāi, á arubarika vī. Àsungō vīna ke n̄ wétāmmaanaanero, àsun tó á swè kēáguro.

15 À Kirisi dō Dikiri ū á swè gūn. Àgō kú soru gūn gɔɔ sīnda pínki, de à le à yā we gbē kũ àteni á la yā kũ á wé dōii mīia.

16 Àgō oñne busebuse kũ bèerelinnenaao. À oñne kũ n̄sepuraao dɔ, de wé'i gbē kũ òteni á sōsō á yāmanakena Kirisi gūnnō kũ.

17 Warikena Luda poyenyīnaa gūn yāmanakena yāi mana de warikena yāvānikena yāila.

18 Kirisi gà gèn do durunnakēmmana yāi. Taarisaride gà ókōnō taaridenō yāi, de à le à gé kũoo Luda kīnaa. Ò a dè m̄e gūn, akũ Luda a vù ninike gūn.

19 A ninike p̄i gūn à gèe à waazi kè gyāwānde kũ ò n̄ ká kp̄esirannōne.

20 Ò bō Luda yā kp̄eme yā, gɔɔ kũ à mena ari Nuhu gèe à gó'ite kè à làkao. Gbē kũ ò bō ín aafia gó p̄i gāinōn dasiro, gbēnōn s̄raakō.

21 Í p̄i mé à de á da'itekēna kũ àdi á sura ba tera taka ū. Da'itekēnaa p̄i bi m̄e gbāsīworona yānlo, lésena Ludane kũ n̄sepuraome. Àdi n̄ sura ba, kũ Yesu Kirisi bō gan yāi.

22 À gbāna blè malaikanōa kũ tānanō kũ n̄ gbānadenō kũ n̄ ikodenō, akũ à tà ludambe, à kú Luda ɔplai.

4

Bona kunna zīn

1 Lákũ Kirisi wari kè a m̄en nà, ákōnō se à n̄ese bire buri sé, zaakũ gbē kũ à wari kè a m̄en, ade m̄i kè durunnaame.

2 Gɔɔ kũ à gōáre á kunnaa gūn, á dà vāni sūngō doáre are doro, séde Luda poyenyīnaa.

3 Á kunna kifirinō yākenaa gūn yā mò le. Yā á kú wé'isariyākenaa gūn kũ dāvāninidenaaao kũ wēdekēnaao kũ pāpā kōkōo kũ wēmikōkō bēneeo kũ tānagbagbana kũ Luda zāaguo.

4 Kũ adì kakara kũnwo n̄ pāpā zōkōo p̄i kenaa gūn doro, àdi kēñne yābonsare ū, akũ òdi á tó vāni sí.

5 Oni n̄ yākenanō baba Ludane, kũ à yākpatekena kũ gbē bēnenō kũ gyāwāndenō soru kè.

6 Ò baaru nna kpà bee gyāwānde p̄inōne se, de ò le ògō kú ninike gūn lán Luda bà, bee kũ yā vùteríma m̄e gūn lán gbē sīnda pínki bà.

Ludayāmarinō

7 Pó sīnda pínki lakanaa kà kāni. Abire yāi àgō de laakaridenō ū, àgō á zīda kũna dō de àgō adua ke yāi.

8 Yā kũ à de a pínkilan dí: Àgō yekōi kũ n̄ese m̄en doo, zaakũ yenyī d̄i p̄o kúte durunnanōa dasi.

9 Á yāri kekōne yāketekanaa sari.

10 Lákũ Luda gba dà á baadine nà, à kpákōi kũ gba p̄inō Luda gba buri donadona zīkeri mananō ū.

11 Gbē kũ à de waazikeri ū, à Luda yā oñne. Gbē kũ à de kpanyīri ū, à kpányī kũ gbāna kũ Luda a gbào, de à Luda tó kpá yā sīnda pínki gūn Yesu Kirisi gāi. Àkũ mé à gakuri vī kũ gbānao gɔɔ sīnda pínki! Aami.

Warikena Yesudeke yāi

¹² Ma gbē yenyĩdeno, àsun tó yōogwana pāsī kũ àteni á le bo á sare lákũ yā dufu mé à á lé bàro.

¹³ Lákũ á bàka kũ Kirisi warikena gūn nà, à ponna keo de à le àgō ponna zōkō vī goro kũ Kirisi pì ni bo gupuraa kũ gakurio.

¹⁴ Tó ò á sōsō Kirisi tó kũ à kúáwa yāi, á arubarika vī, zaakũ Luda Nini gakuride kúáwa.

¹⁵ Á gbēke sún wari ke gbēdena ke kpāni'ona ke yābēnekēna ke gude yāiro.

¹⁶ Tó a wari kè á Yesudeke yāi, àsun kēáre wé'iyā ũro. À Luda sáabu kpá kũ Yesu tó kúáwa yāi.

¹⁷ Zaakũ wētāmmagoro kà, Luda gbēnon à nàa kũńwo. Lákũ ókōnōme à nàa kũoo káaku nà, ani láka kũ gbē kũ ò gì Luda baaru nna maino deramē?

¹⁸ Zaakũ gbē manano surabana zī'ũ, yā ni bo kũ ludayādarisarino kũ durunnakerino deramē?

¹⁹ Abire yāi gbē kũ òten wari ke Luda poyenyĩnaa gūnno n zīda na n Keri nāanidene a oī, ò kpé ògō yā mana ke.

5

Luda sã kpàsa gwanaa

¹ Maten lé da ákōno gbē zōkōno sà. Gbē zōkōno ma ũ se. Má de wari kũ Kirisi kēe sēedade ũ, akūsō ma bàka nigō kũ kũ gakuri kũ ani bo gupuraaao se.

² Àgō de kpàsa kũ Luda kàteáre dàrinno ũ. À o likai kũ poyeinaao, adi ke tilasinlo, lákũ Luda yei nāmē. Adi ke ogowetena yāinlo. À ke kũ nēe mēn doo dé.

³ Àsungō gbāna mo gbē kũ ò n náare á oī pìnoro. À tó á kunna gō á sã pìnno da a zéa,

⁴ áni kífura kũ a gakuri dī láraro le goro kũ Sádāriki ni su.

⁵ Ákōno kefennano sō, à á zīda kpá gbē zōkōno. Á pínki à á zīda busakōne à kpákōi, zaakũ

Luda dī ibere sé kũ zīdabirino,
ama à gbēke vī kũ zīdabusarino.

⁶ Abire yāi à á zīda busa Luda gbānadene, ani á kara goro kũ à dītea.

⁷ Á yā'ūmmanano tōne pínki, zaakũ àdi laakari doáwa.

⁸ Á wé gō do, àgō kũ á laakariia. Á ibere Ibilisi de lán músu ódōrii bàme. Àten kpáte kēái, àten gbē wete à kũ.

⁹ Á gíne, à ze gbāna ludanaanikēnaa gūn, zaakũ á dō kũ á Yesude dake kũ ò kũ andunia gūnno n pínki ten wari dokōno pì kemē se.

¹⁰ Luda Arubarikasīndapinkide á sisi a gakuri kũ àdi láraro Kirisi gūn. Tó a wari kē fīti, ani á bo mana, ani á ze gíngin, ani á gba gbāna, ani á zīni péte.

¹¹ Àkũ mé à gbāna vī ari goro sīnda pínki! Aami.

Lézammanaa

¹² Ma takada fīti dí kēáre kũ ó gbēndo Silasi oome. À demene gbē nāanide ũ. Ma lé dàáwa, má de a sēedade ũ kũ yā kũ ma ò de Luda gbēke yápura ũ. À zeo gíngin.

¹³ Babilōnu gbē kũ Luda n sé lán á bāno fo kpááwa. Ma né Maaku fo kpááwa do.

¹⁴ À fo kpákōa kũ lépemmaanao yenyĩ gūn. Luda ákōno kũ á kũ Kirisi gūnno gba aafia á pínki.

PITA TAKADA PLADE

Yāpurakpana sísina kū Luda ó sísia

¹ Makū Simo Pita, Yesu Kirisi zòblerii, a zìrii, makūmε ma takada dí kè gbē kū ó Luda ó Surabari Yesu Kirisi n gbá zé ò a náani kè lán ó bà à manake gáinonε.

² Gbēke kū aafiaao gō papanaáwa Luda kū ó Dikiri Yesuo dōnaa gūn.

³ Luda ó sé ògō kú a gakuri kū a manakeo gūmmε, à tò ó a dō, akū a Ludakegbāna ó gbá pō kū à kù ògō vī, de ó kunna le à ke lεεε kū a yāo.

⁴ Len à yā zōkō bèereεde kū à a lé sèwεrεnε kè le, de a yāi ò bo andunia dà vāni kū àdi n yaka gūn ò Luda kunna taka sé.

⁵ Yā bire yāi à kokari ke manamana, à Luda náani ke manakenaa gūn, à yā mana ke dōnaa gūn,

⁶ àgō dōna vī á zīda kūnaa gūn, àgō á zīda kūna dō mena gūn, àgō mena vī nana Ludaii gūn,

⁷ àgō nana Ludai kōgbēke gūn, àgō gbēke vī kōo yenyī gūn.

⁸ Zaakū tó á yā bireno kūna, akū òten kara, áni gō kun pā karanaa sariro ó Dikiri Yesu Kirisi dōnaa gūn.

⁹ Gbē kū à yā bireno kūna sōro, à a wé nàkōa, à gō vīna ūmε. À sán kū Luda durunna kū à kè yāno kèare.

¹⁰ Abire yāi ma gbēno, à kokari ke à yāpura kpá sísina kū Luda á sísi à á séa. Tó áten yā bireno ke, áni fu zikiro.

¹¹ Lemε oni gbānake kpáái manamana le, áni gō kú kū ó Dikiri ó Surabari Yesu Kirisio a kpata kū àdi lākaro gūn.

¹² Abire yāime, bee kū á yā bireno dō, akūsō á zīni petena yāpura kū á kūnaa gūn, manigō yā pino dōágumε.

¹³ Goro kū má kpé kú ma sōo gūn, maten da à mana màgō té káágu yā pino dōnaágu yāi.

¹⁴ Má dō kū ma bona ma sōn goro ni ká tera, lākū ó Dikiri Yesu Kirisi gīnake à òmεnε nà.

¹⁵ Mani kokari ke, de yā pino le àgō dōágu goro sīnda pínki ma ga gbera.

Kirisi gakuri sèedadenε

¹⁶ Kū o ó Dikiri Yesu Kirisi suna kū gbānao òáre, ódi té gara kū ò dà kū òndōoiro. O wé kè pla kū a zōkōkeomε,

¹⁷ goro kū De Luda bèereε līne à a tó bò. À Luda zōkō gakuride kòtoo mà à pì a Né mèn do légelege yenyīden a ū, a yā dì káagu.

¹⁸ O kòto kū à bò ludambε pì mà goro kū ó kú káao kpi kū à kú adona musu.

¹⁹ Abirekū mōwεε kū yā kū annabinε ò bi yāpuramε. À mana à laakari dō yā pìia fitila kū àten gu bùruburu pu ūmε ari gudōo susunε gō gé fute á swèn, de gu le à dōáwa.

²⁰ À kū à deñla sà àgō dō kū gbēke dì fō à yā kū annabii kè Luda yān bōkōte a zīdaro.

²¹ Annabinε yāke dì bo bisāsiri poyeinaa gūnlo, ò Luda yā ò lākū a Nini dōñne are nāmε.

¹ Annabi ékeno bô yâ Isarailano té. Leme ékeyādannerino ni bo á té le se. Oni éke kû àdi tó ò kakate ká Luda yādannenan, ò ledi kpá Dikiri kû à n bói, oni n zīda kakate kānto.

² Onigō tényī dasi n wé'isariyākenaa gūn, oni yāpura zé vāni bo n yāi.

³ N wākūkenaa gūn oni á ble kû éke kû òdi bleao. Yākpate vùteríma à gii kè, i di na n Kakateri wénlo.

⁴ Zaakū Luda dí malaika kû ò durunna kèn tóro, à n ká tōnōwēē sira kû à kú zītezīte gūn, àgō n kūna ari yākpatekegōro zī.

⁵ Adi andunia zī kû a yādarisari kû ò kú a gūnno tóro, à tò í dàíla. Ama à Nuhu kû àdi manakena waazi ke bô kû gbēnōn suppla pāndeno.

⁶ À yā dà Sōdōmu kû Gōmōraola à n kákate ò gō túbu ū, à n ké le yā kû ani ludayādarisarinō le sēeda ū.

⁷ Ama à Lutu bô, gbē mana kû a nēēē yāka dokadarisari pīno wé'isariyākena yāi.

⁸ Gbē mana pì kú n té, yā vāni kû àten e akūsō àten ma lākū gu digō dō nà ūa kû a nēsemana yāi.

⁹ Leme dō Dikiri gbē kû ò naainō bona yōogwanaa gūn zé dō, akūsō à gbē vāni kūna dō de à wé tāa yākpatekegōro zī.

¹⁰ A pāsīn sà gbē kû òdi iko gya bonō ū, n mē dà vāninō mé àdi doñne are gbāsīkenaa gūn.

Ekeyādannerii pīno bi kùgbānade karambaanidenōme. Dōkena kû malaika gakuridenō di n gba vīnaro.

¹¹ Malaika kû n gbāna kû n ikoo de gbē pīnōlanō di we ò n tó bēne sí ò yā dīmīma Dikiri arero.

¹² Gbē pīno di yā kû ò a gbá dōro bēne bomē. Bisāsiri bára mé à kúrīma, ò laasun vīro. Ò n í, de ò n kūkū ò n dede yāime. Oni kakate lán nōbōnō bà,

¹³ oni a vāni kû ò kē fīna boñne. Dāvānikena fānantē di kēñne nna. Gōro kû òten pō ble kāáo, òdi pōnna ke kû n pōnidēnanō. N kunna á té bi mamberume kû gbāsīo.

¹⁴ Zinakena kú n wéa, durunnakena di mōrīmaro. Òdi manafiki ke gbē kû Luda yā dí zīni péte n gūnlonōne. Wākū n swēē blè. Luda lé kēñnemē.

¹⁵ Ò sàte, ò kē zé súsua, ò zé dokōnō sē kū Bēō né Balamu kû à ye ogo vāni lenaai.

¹⁶ Zaaki pōlebūnu'ina yā òne lán bisāsiri bà, à kpākēi a vānikena yā musu, à gīne kû a yōnkōkenaa.

¹⁷ Gbē abirenōn de lán ísēboki kû n í bàbano bàme, lán luku kû à gēte kû ĩao bà. Gusira níkinikin Luda dìteñne yàri ū.

¹⁸ Òdi ĩa kori zōkō dā, òdi òndō ke gbē kû ò bō sātēna zēn dufunōne kû dāvāniyāo kû wé'isariyāo.

¹⁹ Yā kû àdi n yaka zōnōme n ū, akū òdi gōna zīdadeno ū lé séñne. Zaakū gbē sīnda pīnki bi yā kû à a swēē blèe zōme.

²⁰ Tó ò bō andunia yāgbāsīkenan ó Dikiri ó Surabari Yesu Kirisi dōnaa gāi, akū ò tò yā pīi era à n daguraa kē, à n swēē blè, n kunna kpēde vāni de a káakupōla.

²¹ Tó odi yāpura zé dō yāro, de abirekū manañne de kû ò dō, gbasa ò kpē li Luda yā kû ò dàñnenela.

²² Yāasi kû ò kē dīkīnanō pāpa n musu yāpura: Gbēda di era a pisii. Leme dō: Alēde kû ò a zú ò di era à mātēmate bōkōtōmmē.

3

Dikiri sugōro zī

¹ Ma gbě yenyĩdeno, takada plade kũ ma kěáren dí. Takada mèn pla pínki pìnno gũn ma yã d̀águ de à vu in kũ laasun manaome.

² Má ye yã kũ Luda annabinno ò yãno d̀águ kũ yã kũ ó Dikiri ó Surabarii dite a z̀irinno ò òáreo.

³ Àgõ d̄s zaa káaku kũ goro kpede zĩ zĩdapoyeinakerinno ni su ò á fobo

⁴ ò pi: Adi a suna lé séroo? À kú máa? Ó deno g̀a, ama pó s̄inda pínki kú a gbèn zaa lákũ Luda andunia k̀ate nàme.

⁵ Kũ Luda yã ò yã à musu kũ anduniao k̀e, ò yã p̄i kpà s̀akoto. À zĩte b̀o ín, à a k̀e í p̄i ḡaime,

⁶ akũ í p̄i dà andunia káakupola, à a k̀akate.

⁷ Luda yã'ona dok̄no p̄i mé à tò musu kũ andunia tera dío ditena té pó ũ ari goro kũ ani yákpate ke kũ a yádarisarinno, à n̄ kakate.

⁸ Ma gbě yenyĩdeno, àsun tó yã díkĩna s̄águro: Goro do de Dikirinno lán wè wàa soro b̀ame, wè wàa soro s̄o deno lán goro do b̀ame.

⁹ Dikiri m̀ef̄e v̄i kũ yã kũ à a lé s̀e kenaaoo lákũ gběkeno ten da ǹaro, àten mena ke kááome. À ye gběke kakatero, à ye gbě s̄inda pínki ǹese liteme.

¹⁰ Dikiri sugoro nigõ de lán kp̄ani suna b̀ame. Zĩ b̄irea musu ni ḡete f̄ioo, a p̄onno ni té kũ ò pia, zĩte kũ pó kũ ò kú a gũnno nigõ kun doro.

¹¹ Zaakũ pó s̄inda pínki ni kakate le, gbě kpate burin ánigõ de a ũu? À tó á kunna ḡo adona ludayámarinno ũ

¹² wédona a sugoro, à wé tã goro p̄i ká likalika. Zĩ p̄ia musu ni té kũ, a puusu wãna ni a p̄onno yó.

¹³ Ók̄no s̄o, ó wé do ludambe dufu kũ zĩte dufuooi kũ Luda a lé s̀ewere. Gwen manakena nigõ kún.

¹⁴ Abire yáime ma gbě yenyĩdeno, á wédona goro p̄i gũn à kokari ke àgõ kun mamberu sari taari sari, àgõ nna kũ Ludao.

¹⁵ À ó Dikiri menake dite surabana ũ, lákũ ó gbě yenyĩde Polu takada kěáre nà kũ òndõ kũ Luda a gb̀ao.

¹⁶ Yã p̄inno Polu ò takada kũ à k̀eno gũn pínki. A takada p̄i gukeno d̀oro d̄ona zĩ'ũ. Wésiradenno kũ gbě kũ n̄ zena gb̄anaronno ò yã p̄inno lite kp̄edangara, lákũ òdi ke nà kũ Luda yã takada kparano. Len òdi n̄ zĩda da kakatenan le.

¹⁷ Ák̄no s̄o ma gbě yenyĩdeno, lákũ á yã p̄i d̄s nà k̀o, à laakari ke, de dokadarisarinno sún á s̄ate kũ n̄ ékeoro. Àsun bo á zena gb̄anan à létero.

¹⁸ Àgõ gb̄a ó Dikiri ó Surabari Yesu Kirisi gběke kũ a d̄naaoo gũn. Àkũ mé à gakuri v̄i tera ari goro s̄inda pínki! Aami.

YUHANA TAKADA KAAKU

Yā wèndide

¹ Yā kũ à kun zaa káaku kũ o a yā mà, akũ o a è kũ wéó, o a gwà, o ɔ nàa, yā wèndide pì baaruun óten kpááre.

² Wèndide pii bò gupuraa, o a è, ókõnõme a sèedadenõ ù. Wèndide pì kú De Luda kĩnaame yā, akũ à bò à sùwá. A baaruun óten kpááre.

³ Yā kũ o mà, akũ o èen óten oáre, de ákõnõ se à le àgõ kú kũoo kõ gbẽnõ ù, zaakũ ó kun kõ gbẽnõ ù kũ De Ludaome kũ a Né Yesu Kĩrisi pìio.

⁴ Óten yā dínõ oáre de ó põnna le àgõ papana.

Luda bi gupurame

⁵ Baaru kũ o mà a kĩnaa, óten kpááren dí: Luda bi gupurame, gusira kú a kĩnaaro, bee fíti.

⁶ Tó o pì ó kú káao kõ gbẽnõ ù, akũ ó kú gusiran, éken óten to, óten zĩ ke yápuraaro.

⁷ Tó ó kú gupuran, lákũ Luda kú gupuran nà, gbasa ó kun kõ gbẽnõ ù, a Né Yesu aru dì ó durunna sĩnda pínki kēwá.

⁸ Tó o pì ó durunna vĩro, óteni ó zĩda kekeme, yápura kúwáro.

⁹ Tó o ó durunnanõ ò Ludane, à náani vĩ, àdi yā ke a zéa, ani ó durunna pìnõ kēwá, ani yā bène pínki gowá.

¹⁰ Tó o pì ódi durunna kero, o Luda dìte ékede ùme, a yā kú ó swèe gũnlo.

2

¹ Ma né yenyĩdenõ, maten yā bire oáre de àsun durunna kero yáime. Ama tó á gbẽke durunna kè, ó Zekũnwode vĩ De Luda kĩnaa, àkũme taarisaride Yesu Kĩrisi ù.

² Àkũme ó durunnanõ kútekebo ù. Àdi ke ó durunnanõn adoro, kũ andunia pínki gbẽnõ póoomẽ.

³ Tó ó yā kũ à ditenõ kũna, abirekũ m̀wewere yápura kũ ó a dõ.

⁴ Tó gbẽ pì á a dõ, akũ à a yā kũ à ditenõ kũnaro, ékedeme, yápura kú a swèe gũnlo.

⁵ Gbẽ kũ à a yā kũna sõ, Luda yenyĩ papana a gũn yápura. Pó kũ ani tó ò dõ kũ ó kú a gũnn dí:

⁶ Gbẽ kũ à pì á kú a gũn, séde àgõ kun lákũ Kĩrisi kun nà yā.

Yā dufu ditēnaa

⁷ Ma gbẽ yenyĩdenõ, àdi ke yā dufun maten oáre, yā zĩ kũ ò dìteáre zaa káakume. Yā zĩ pìime yā kũ a mà ù.

⁸ Bee kũ abireo yā kũ maten oáre dufume dõ, òdi a yápura e a kĩnaa kũ á kĩnaao, zaakũ gusira ten gète, akũ gupura yápura ten pu sà.

⁹ Gbẽ kũ à pì a kú gupuran, akũ à zā a gbēdakegu, ade kú gusira gũmmẽ ari tera.

¹⁰ Gbẽ kũ à ye a gbēdakei kú gupuran, a yāke dì tó gbẽke furo.

¹¹ Gbẽ kũ à zā a gbēdakegu kú gusiran, à té gusiran, à dõ gu kũ àten gènnõ, kũ gusira a vĩna kũ yāi.

¹² Ma né yenyĩdenõ, mateni abirekũ oáre kũ á durunnanõ kēáwa a tó gāi yáime.

¹³ Marenõ, mateni abirekũ oáre kũ á gbẽ kũ à kun zaa káaku dõ yáime.

Kefennanɔ, mateni abirekū oáre
kū a z̄li blè Setanwa yāime.

Ma né yenyīdenɔ, ma òáre
kū á De Luda d̄s̄ yāime.

¹⁴ Marenɔ, ma òáre
kū á gbē kū à kun zaa káaku d̄s̄ yāime.

Kefennanɔ, ma òáre
kū á gbāna vī, Luda yā kú á swèè gūn dɔ,
akūs̄ a z̄li blè Setanwa yāime.

¹⁵ Àsungō ye anduniai, kesō pō kū ò kú a gūnnɔ. Tó gbē ye anduniai, à ye De Ludairo.

¹⁶ Zaakū yā kū à kú andunia gūn pínki, mè pónidena kū wépio kū aruzeke ãadānaao, adi bo De Luda kīnaaro, à bò andunia kīnaame.

¹⁷ Andunia ten gēte kū a pónidenaao, ama ludapoyenyīnakeri nigō kun goro sīnda pínkime.

Kirisi ibere

¹⁸ Ma né yenyīdenɔ, goro kpeden ó kun dí. Lákū a mà kū Kirisi ibere ten su nà, a iberenɔ gīnake ò kè dasi. Abirekū m̀wewere kū ó kú goro kpede gūn.

¹⁹ Gbē pìnɔ bò ó kīnaame, ama ó gbēnɔnlo. Tó ó gbēnɔme yā de ò kú kūoo. Ò bò de ò d̄s̄ kū n̄ gbēke de ó gbē ūro yāime.

²⁰ Ákōnɔ s̄s̄, Luda a Nini diáre, akū á yāpura d̄s̄ á pínki.

²¹ Ma abire òáre, kū á yāpura d̄s̄ yāime, adi ke kū á d̄s̄ro yāinlo. Á d̄s̄ kū éke ke di bo yāpura gūnlo.

²² Dín ékede ūu? Gbē kū à gī Yesu Arumasihukenaaimē. Gbē bire takan Kirisi ibere ū, à gī De Ludai kū a Néome.

²³ Gbē kū à gī Luda Néi De Luda vīro. Gbē kū à zè kū Luda Néo mé à De Luda vī dɔ.

²⁴ Á tó yā kū a mà zaa káaku gō kú á swèè gūn. Tó yā kū a mà zaa káaku pì kú á swèè gūn, ákōnɔ s̄s̄, anigō kú Luda Né gūn kū a Deo.

²⁵ Pō kū Kirisi a lé s̀weweren ẁendi kū àdi láraro ū.

²⁶ Ma yā bire òáre gbē kū òteni á s̄atenɔ yā musu.

²⁷ Ákōnɔ s̄s̄, Nini kū a lè Kirisia kú á gūn. Á bàka kú kū gbēke yā dadanaáreoro, zaakū a Nini ten yā sīnda pínki dadaáre, à yāpura vī, éke kú a gūnlo. Lákū àten dadaáre nà, àgō kú Kirisi gūn le.

²⁸ Tera sà ma né yenyīdenɔ, àgō kú a gūn, de goro kū à bò gupuraa, ó swèè gō d̄itena, wé'i sún ó kū a sugoro zīro.

²⁹ Zaakū á d̄s̄ kū Luda mana, àgō d̄s̄ kū yāmanakeri sīnda pínki bi a néme.

3

Luda nénɔ

¹ Á gwa lákū De Luda yewái à kè z̄k̄s̄ nà ari àdi ó sísi a nénɔ. Ó a ū s̄s̄! Andunia ó d̄s̄ro, kū adi a d̄s̄ro yāi.

² Ma gbē yenyīdenɔ, Luda nénɔn ó ū tera, lákū ónigō de nà dí bo gupuraa k̀ro. Ó d̄s̄ kū goro kū ani bo gupuraa, ónigō de lán a bà, zaakū óni a e lákū à de nà.

³ Gbē kū à wé d̄oi le di a swè pu, lákū Kirisi swè punaa nà.

⁴ Gbē kū à durunna k̀e bò doka kpeme, zaakū durunnakena bi bona doka kpeme.

⁵ Á d̄s̄ kū Kirisi sù durunnakēmmana yāime, durunna s̄s̄ à kú a swèè gūnlo.

⁶ Gbē kū à kú a gūn ògō kpé àgō durunna kero. Durunnakeri ke dí a ero, adi a dōro.

⁷ Ma nénò, àsun tó gbēke á sàtero, yāmanakeri mé à mana, lákū Kirisi mana nà.

⁸ Gbē kū àdi durunna ke bi Ibilisi pómē, zaakū Ibilisi durunna kè zaa káakumē. Ibilisi yāno kakatena yāimē Luda Né sù.

⁹ Gbē kū Luda a ò ògō kpé àgō durunna kero, zaakū Luda buri mé à kú a gūn. Ani fō àgō kpé gō durunna kero, kū Luda a ò yāi.

¹⁰ Lákū ó Luda nénò dōkōnē kū Ibilisi nénòon dí: Gbē kū àdi yā mana kero kesō gbē kū à ye a gbēdakeiro bi Luda nénlo.

Yekōinaa

¹¹ Yā kū a mà zaa káakun dí: Ògō yekōi.

¹² Àsungō de lán Kainu bàro. À de Setan pò ūmē, akū à a dakūna dè. Bó yā mé à tò à a dèè? Kū a yākena bènē, akūsō a dakūna pò mana yāimē.

¹³ Ma gbēno, tó andunia zāágu, àsun tó à bo á sarero.

¹⁴ Ó dō kū o bo gan o gē wèndii gūn, kū ó ye ó Yesude dakenoi yāi. Gbē kū à ye gbēiro bi gèemē ari tera.

¹⁵ Gbē kū à zà a gbēdakegu bi gbēderiimē. Á dō kū gbēderi ke ògō wèndi kū àdi lākaro vī a gūnlo.

¹⁶ Yā kū ó yenyī pì dōaan dí: Kirisi a zīda kpà ó yāi. Ókōno sō, séde ò ó zīda kpà ó Yesude dakenoa.

¹⁷ Tó gbē andunia pò vī, akū à è a Yesude dake kú pónidēnaa gūn, tó adi a wēnda gwaro, Luda yenyī kú a swèè gūn yá?

¹⁸ Ma né yenyīdeno, òsungō yekōi kū léoro. Ògō yekōi yāpura gūn kū ó yākenaao.

¹⁹ Abire mōwēre kū yāpura gbēnon ó ū, gbasā ó swè le àgō ditēna Luda arē.

²⁰ Tó ó laasun teni ó kù vī sō, ó dō kū Luda zōkō de ó laasunla, à yā sīnda pínki dō.

²¹ Ma gbē yenyīdeno, tó ó laasun teni ó kù vīro, ó swè nigō ditēna Luda arē,

²² kū ó yā kū à ditēno kūna, akū óten yā kū àdi kenē nna ke yāi, óni pò kū o gbèkaa e.

²³ Yā kū à ditēwēren dí: Ò a Né Yesu Kirisi náani ke, ógō yekōi lákū à ditēwēre nà.

²⁴ Gbē kū à yā kū à ditēno kūna kú a gūn, Luda pì kú ade gūn se. Ó dō kū à kú ó gūn a Nini kū à kpàwá yāi.

4

Nininò dōkōnēnaa

¹ Ma gbē yenyīdeno, àsun nini sīnda pínki náani kero. À ninino tàasi ká à gwa, tó ò bò Luda kīnaamē, zaakū annabi ékeno dasi kù andunia gūn.

² Yā kū ani tó à Luda Nini dōn dí: Nini kū à pì Yesu Kirisi sù bisāsiri ū bò Luda kīnaamē.

³ Nini kū àdi zē kū Yesuo lero dí bo Luda kīnaaro. Kirisi ibere kū a mà àten sun gwe. Á kú andunia gūn kò.

⁴ Ma né yenyīdeno, Luda gbēnon á ū, a zīi blè annabi éke pìnna, zaakū gbē kū à kú á gūn zōkō de gbē kū à kú andunia gūnla.

⁵ Andunia gbēno mē ní ū. Abire yāin òdi yā o andunia ágbān, akū andunia gbēno dì ní yā ma.

⁶ Luda gbēnon ó ū. Gbē kū à Luda dō dì ó yā ma, gbē kū à de Luda pò ūro dì ó yā maro. Akū mé à tò ó Nini yāpurade dōkōnē kū nini ékeo.

Ludame yenyide ũ

7 Ma gbẽ yenyidenɔ, ògõ yekõì, zaakũ yenyĩ dì bo Luda kĩnaame. Gbẽ kũ à yenyĩ pì vī bi Luda némε, à Luda dõ.

8 Gbẽ kũ à yenyĩ vīro Luda dõro, zaakũ Ludame yenyide ũ.

9 Lákũ Luda a yenyĩ m̀wεε gupuraa ǹǹǹ dí: À a Né m̀ǹ do légelege z̀ andunia gũn, de ò ẁndi le kũ a gb̀anao.

10 Yenyĩ p̀iǹǹ dí: Adi ke ókõnɔ mé ó ye Ludairo, Luda mé à yewáì, akũ à a Né z̀ ó durunnano k̀tεkεbɔ ũ.

11 Ma gbẽ yenyidenɔ, lákũ Luda yewáì le ǹ, séde ògõ yekõì.

12 Gbẽke dí wé ke pla kũ Ludao zikiro, ama tó ó yekõì, Luda kú ó gũn, akũ a yenyĩ p̀ì papana ó gũn.

13 Ó dõ kũ ó kú a gũn akũsõ à kú ó gũn, kũ à a Nini kp̀awá yáì.

14 O è, a s̀edadenɔǹ ó ũ, kũ De Luda a Né z̀ andunia Surabari ũ.

15 Gbẽ kũ à ò gupuran kũ Yesu bi Luda Némε, Luda kú a gũn, akũsõ à kú Luda gũn.

16 Ó Luda yenawáì dõ, akũ ó a náani vī.

Ludame yenyide ũ. Gbẽ kũ àdigõ yenyĩ vī kú Luda gũn, akũ Luda kú a gũn.

17 Pó kũ à tò yenyĩ p̀ì papana ó gũnǹ dí: Ó swè nigõ ditena ỳkpatεkεgɔrɔ z̀imε. Zaakũ lákũ Kirisi de ǹ, ókõnɔ se, leǹ ó de le andunia dí gũn.

18 Yenyĩ p̀ì digõ vīna vīro. Yenyĩ swáswa dì pé vīnaa, zaakũ vīna bi wétamma yámε. Vīnade yenyĩ digõ swáswaro.

19 Ókõnɔ, ó yenyĩ vī, kũ Luda gĩnake à yewáì yáimε.

20 Tó gbẽ p̀ì á ye Ludai, akũ à z̀ a Yesude dakei, ékεdemε. Zaakũ gbẽ kũ à ye a Yesude dake kũ à a èiɔro, ani fõ àgõ ye Luda kũ adi a eroi yá?

21 Yá kũ à ditεwεrɛǹ dí: Gbẽ kũ à ye Ludai, séde àgõ ye a Yesude dakei.

5*Luda Né náanikenaa*

1 Gbẽ kũ àdi Yesu náani ke Arumasihu ũ, Luda mé à ade ì. Gbẽ kũ à ye dei ye a néimε se.

2 Tó ó ye Ludai, akũ ó yá kũ à ditεnɔ kũna, abire mé à m̀wεε kũ ó ye Luda néni.

3 Zaakũ yena Ludai mé à de yá kũ à ditεnɔ kũna ũ. Yá kũ à ditε p̀inɔ de aso ũ s̄ro.

4 Zaakũ gbẽ kũ Luda a ì dì z̀ ble anduniaamε. Ó ludanaanikεna mé àdi tó ò z̀ ble anduniaa.

5 Dí mé àdi z̀ ble anduniaaaa? Séde gbẽ kũ à s̀ì kũ Yesu bi Luda Némε.

Yesu Kirisi s̀edadenɔ

6 Yesu Kirisi p̀iǹǹ gbẽ kũ à s̀ù à da'itε k̀ è à a aru k̀tε ũ. Adi ke da'itεmε adoro, à da'itε k̀ è à a aru k̀tε se. Luda Ninin a s̀edade ũ, zaakũ àkũmε ỳapurade ũ.

7 S̀edadenɔ kun m̀ǹǹǹ aakõmε.

8 Luda Nini kũ í p̀io kũ aru p̀io. Pó m̀ǹǹ aakõ p̀inɔ p̀inki dokõnɔmε.

9 Lákũ odì bisásiri s̀edakεna sí ǹ, Luda s̀edakεna de abirekũla, zaakũ Luda yá p̀ì ò a Né yá musumε.

10 Gbẽ kũ àdi Luda Né náani ke s̀edaa p̀ì vī a swèε gũn. Gbẽ kũ adi Luda yá síro Luda p̀ì ditε ékεde ũmε, zaakũ adi yá kũ Luda ò a Né musu síro.

11 Yá kũ à òǹǹ dí: Luda ó gba ẁndi kũ àdi lákaro, ẁndii p̀ì s̄ à kú a Né kĩnaame.

12 Gbẽ kũ à Luda Né vī ẁndi kũ àdi lákaro vī. Gbẽ kũ à Né p̀ì vīro ẁndii p̀ì vīro.

Wèndi kù àdi lákaro

¹³ Maten yā birenɔ oáre, ákɔnɔ kù áten Luda Né náani kenɔ, de àgɔ dɔ kù á wèndi kù àdi lákaro vī.

¹⁴ Pó kù à tò ó swèe dìgɔ ditena Luda aren dí: Tó o pó wé kèa lákù à pɔ yei nà, àdi sí kùoo.

¹⁵ Lákù ó dɔ kù àdi ó wéke ma nà, ó dɔ kù pó kù o wé kèaa pì o gĩnake o lè kò.

¹⁶ Tó gbē a Yesude dake è, àten durunna kù àdi n kakerero ke, à wé ke de Luda a gba wèndii. Durunna kù àdi n kakereron má téa. Durunna kù àdi n kakate kun, adi ke abirekūn ma pì à wé ke a musuro.

¹⁷ Yāvānikena sīnda pínki bi durunname, ama durunna kù àdi n kakerero kun.

¹⁸ Ó dɔ kù gbē kù Luda a ì dìgɔ kpé àgɔ durunna kero, zaakū Luda Né dì a dākpā, Setan dì fɔ à ɔ naaro.

¹⁹ Ó dɔ kù Luda gbēnɔn ó ũ, bee kù andunia pínki kú Setan ɔĩme.

²⁰ Ó dɔ kù Luda Né sù, akū à ó wé kè, de ò le ò Yāpurade dɔ. Ó kú Yāpurade pì gūn kù a Né Yesu Kirisio. Àkūme Luda yāpurade pì ũ. Àkūme wèndi kù àdi lákaro ũ.

²¹ Ma né yenyīdenɔ, à laakari ke tānanci.

YUHANA TAKADA PLADE

Yāpura kū yenyĩo

¹⁻² Makū gbě zōkō, makūme ma takada díkĩna kè nōgbě kū Luda sèene kū a néno. Má yeái yāpura gūn, yāpura kū à kú wá gūn, akūsō anigō kú kūoo goro sīnda pínki yái. Makūme madoro, kū gbě kū ò yāpura pì dōnōme ní pínki.

³ De Luda kū a Né Yesu Kirisio gběke keáre kū sūruuo, ò á tó kū aafiao yāpura kū yenyĩoo gūn.

⁴ Kū ma è á né kenō kú yāpura gūn lākū De Luda dītewere nà, ma pō kè nna manamana.

⁵ Tera sà nōgbě, mateni wé kemma. Adi ke dokayā dufun maten onnero, yā kū ó vī zaa káakume. Ògō yekōi.

⁶ Yenyĩn dí: Ògō yā kū Luda dītenō kūna. Yā kū Luda dīte pīin dí: Ògō kú yenyĩ gūn lākū a mà zaa káaku nà.

⁷ Gběkekerinō dāgula andunia gūn dasi, òdi pi Yesu Kirisi dí su bisāsiri ūro. Gbě bire takanō bi gběkekerinōme, Kirisi iberenōme.

⁸ À laakari ke, àsun tó zī kū a kè ke páro. À tó à á láada le papana.

⁹ Gbě kū à vī Kirisi yādannenala Luda dōro. Gbě kū à zè kū yā pīio De Luda vī kū a Néo ní pínki.

¹⁰ Tó gbě sù yā dadaáre, tó à yā bire kūnaro, àsun a síro. Àsun gbānake kpái sero.

¹¹ Zaakū gbě kū à gbānake kpái bàka kú kū a vānikenanōome.

Lézammanaa

¹² Má yā vī dasi mà oáre, ama má ye mà keáre takada gūnlo. Má támaa vī mà su wé kpáteái, ò yā o kōo wédewe, de ò ponna le àgō papana.

¹³ N vīni kū Luda sè néno fō kpàáwa.

YUHANA TAKADA AAKODE

Luda zikerinɔ sinaa

¹ Makū gbē zōkō, makūme ma takada dikina kè ma gbē yenyide Gayusine. Má yenyi yapura gūn.

² Ma gbē yenyide, madigō adua kenne, de ngō aafia, yā sinda pínki le à bo kúnwo nna, lákū n kunna mana nà.

³ Kū ó gbēnɔ sù, ò òmene lákū n yapura kūna nà, n kú a gūn, akū ma pɔ kè nna manamana.

⁴ Gɔrɔ kū ma mà kū ma nɛnɔn kú yapura gūn pínki, pɔnna ke demene abirelaro.

⁵ Ma gbē yenyide, n náani vī zī kū ndi ke ó gbēnɔne gūn, atēnsa nibɔnɔ.

⁶ Ò n yenyi yā ò sɔsi gbēnɔne. N zàna kène, lákū à mana ò ke Luda zī gūn nà.

⁷ Zaakū ò dà zén kū Kirisi tó, odi kpányi le Yesusaridenɔ kinaaro.

⁸ À kō sio ògō gbē dí takanɔ yàri ke, de ògō de n zikeri dakenɔ ũ yapura baarukpanaa gūn.

⁹ Ma takada ke kè n sɔsi gbēnɔne, ama Dioterēfe denlaweteri ye ó yairo.

¹⁰ Abire yāi tó ma su, mani bo kū yā kū àdi kenɔ kū yā vāni kū àdi diwánɔ. Yā pìi dī káne póke ũro, àdi ó gbēnɔ síro, bee se àdi gí gbē kū ò ye ò n sínɔne, àdi sɔsi zé zōhne.

¹¹ Ma gbē yenyide, òsun yā bène dadaro, sé yā mana. Gbē kū àdi yā mana kemē Luda pó ũ, gbē kū àdi yā vāni ke Luda dōro.

¹² Gbē sinda pínki dī Demeteriu tó nna sí. Bee yapura a zīdanda dī a sáabu kpá se. Ókɔnɔ odi a sáabu kpá dɔ, akū n dō kū ó sèedakena náani vī.

Lézammanaa

¹³ Má yā vī dasi mà onne, ama má ye mà kenne takada gūnlo.

¹⁴ Má tãmaa vī ò wé ke pla tera, ò yā o kōo wédewe.

¹⁵ Luda n tó kū aafiao. N gbēnnanɔ fɔ kpamma. N fɔ kpá ó gbēnnanɔa dodo.

TIRE TE YUDU U YORUA

Yudu u s̄awa Yesu Kirisin w̄n̄o turo. Yesugibu kpurowa u tire te yorua. Saa ye, gaba seewa ben suunu s̄o ba s̄osi weesuginu s̄osim̄o ni nu koo de ben Yesun yigbenu nu karana. T̄n be ba s̄osi ni m̄o mi, ba w̄awa kom bereteke s̄o. Adama Gusun̄o u koo bu kam koosia nge m̄e u yeruku t̄mbu gabu kua be ba ñ n̄n mem̄ n̄aw̄e. N ween̄ewa Yesugibu bu ka tii yina. Domi ba Gusun̄on gari m̄o yi yi s̄a gem sere ka baadommāo. Yiya n ween̄e ba n da dendi.

Tire ten kpunaa

1. T̄biribu, naasu 1-2.
2. Keu koosio weesugibu, naasu 3-16.
3. Yiirebu ka kir̄o, naasu 17-23.
4. Siara d̄akibu, naasu 24-25.

T̄biribu

¹ N̄e Yudu, Yesu Kirisin yoo, n̄e wi na s̄a Yak̄obun w̄n̄o, na b̄e tire teni yoruamm̄e, b̄e be Gusun̄o Baaba u soka. U b̄e k̄i, ma u b̄e k̄osu Yesu Kirisin s̄o.

² Gusun̄o u n b̄e w̄nw̄ndu ka alafia ka k̄iru sosiamm̄e.

Keu koosio weesugibu

(I maa m̄erio Pīe II, 2:1-17)

³ N̄en k̄inasibu, na raa k̄i n b̄e tireru yorua, n̄e ka b̄en faaban garin s̄o, adama wee t̄e n kua tilasi n ka b̄e tire teni yorua n ka b̄e hania koosia kpa i ka gari yi i naan̄e doke suna yi Gusun̄o u wigibu w̄e n̄n teeru sere ka baadommāo.

⁴ Domi t̄n k̄osobu gaba dua gb̄enum b̄en suunu s̄o be ba Gusun̄on durom ḡosikia, bu ka ben kom k̄osum gafara wa, ma ba Yesu Kirisi yina, wi u s̄a b̄en Yinni boko. Saa gas̄o gas̄on diya ba yorua ye n koo bu deema siribun biru.

⁵ Baa m̄e i ye kpuro ȳe s̄a s̄a, ka m̄e, na k̄i n b̄e yaayasia ma ye Yinni Gusun̄o u Isirelin t̄mbu w̄ra saa Egibitin tem di u kpa, yen biru u be ba ñ naan̄e doke kam koosia.

⁶ I maa w̄llun ḡaradoba yaayo b̄en ayera kun bu turie, ma ba ben tiin w̄a yeru gema ba deri. Gusun̄o u ka bu ȳni b̄kua, u kp̄e yam w̄kuru s̄o ba ka siribun t̄o bentembereru mara.

⁷ M̄eya maa Sodomu ka Gom̄ara, ka wuu si su su sikerene, si kpuron t̄mbu ba maa daa bereteke kua, t̄n dur̄obu ka t̄n dur̄obu ba tii sankunam̄o. Ba wuu si kpeerasia ka d̄o wi u ku ra gbi, ma n kua ȳreru t̄mbun s̄o.

⁸ Ka m̄e, t̄n k̄oso be maa, ben bwisikunu s̄o ba ka toranu tii dis̄i dokem̄o, ba ñ wirugibu wiru kp̄iyamm̄e ma ba w̄llun yiikogibu w̄mm̄o.

⁹ Adama Miseli, wi u s̄a Gusun̄on ḡaradoban wirugii, u ñ k̄aka u Setam taare w̄e ka w̄mburu d̄ama te ba sanna ba M̄owisin goru sikirin̄e, adama u Setam s̄owawa u n̄e, “Yinni Gusun̄owa u koo nun gerusi.”

¹⁰ Adama t̄n k̄oso be, ye ya kun bu yeeri yeya ba w̄mm̄o, ye ba maa m̄o ka marumaruru nge ȳe yeya ya bu kam koosiam̄o.

¹¹ N̄oni sw̄aarugiba ba s̄a. Domi ba Kaenin yira sw̄i, ba tii sure toraru s̄o bu ka are wan s̄o nge m̄e Balamu u kua, ma ba Gusun̄o seesi nge m̄e Kore u kua, ma ba tii kam koosia.

¹² T̄n be, ba s̄awa sankara kowobu b̄en t̄o baka ni i ra ko k̄irun s̄o s̄o, ba ka b̄e dim̄o, ka sekuru sariru, ba ben tii n̄orim̄o t̄na. Ba s̄awa nge guru winu ni woo ga b̄arikiam̄o, ni nu ku ra ka gura n̄e. Ba s̄a nge d̄a ni nu derura nu ñ binu m̄o, ni ba wuka ka gbinīo, ni nu gu mam mam.

¹³ Ba sãawa nge nim wõkun nim kure ni nu kukumã. Nge me nu nin yakeru kãomã meya ba maa ben sekuru sari kom sãosimã. Ba sãawa nge wãllun kperi yi yi yin swaa bie, Gusunã u bu yam wõku te ta kpã yiyie tẽ sã ba koo du ka baadomma.

¹⁴ Enãku maa, wi u sãa Adamun sikadobun tãka nãoba yiruse u Gusunãn gari gerua ben sã u nẽe, wee, Yinni u sisi ka win gãrado dẽero dabi dabiru

¹⁵ u ka baawure kpuro siri kpa u ka Gusunãn bẽere yẽru sarirugibu kpuro taare wẽ ben kom kãsum kpuron sã me ba kua Gusunãn gendun sã, ka maa gari kãsin sã yi torobu be ba ñ Gusunãn bẽere yẽ ba nùn gerusi.

¹⁶ Tãn be, ba ra n wure, gãanu sari ni nu ra bu wẽre, ben binẽ bu kpare. Ba ra woo kana gari gere, ba maa tãmbu gari dori sãomã bu ka yẽrobun gãanu wa.

Yiirebu ka kirã

¹⁷ Adama bẽe nen kãnasibu, n weene i gari yi yaaya yi besen Yinni Yesu Kirisin gãroba raa gerua.

¹⁸ Domi ba bẽe sãowa ma sanam dãakim sã tãn yaako kowoba koo na be Gusunãn bẽere yẽe sarira koo de ben binẽ ya n bu kpare.

¹⁹ Beya ba ka karanaa naamã, ba ben tiin bwisikunu m̀, ba ñ Hunde Dẽero m̀.

²⁰ Adama bẽe nen kãnasibu, i tii tãsisio bẽen naane doke dẽerabu sã i n kanaru m̀ ka Hunde Dẽeron dam.

²¹ I tii nenuã Gusunãn kãru sã, i n ka besen Yinni Yesu Kirisin wãnwãndu mara te ta koo ka bẽe wãaru te ta ku ra kpe naawa.

²² I ben wãnwãndu waawo be ba gãrusu yiru yiru m̀.

²³ I n gabu gawamã dã sãon di i n bu faaba m̀. I maa gabun wãnwãndu waawo ta n ka berum menne, adama i n ben toranu tusa sere ka ben yabenã ni ben daa ya disinu tẽni.

Sĩara dãakibu

²⁴⁻²⁵ Gusunã turo sãa besen Faaba kowo wi u koo kpĩ u bẽe kãsu i ku ka wõruma, kpa u bẽe terasia win yiiko sã taare sariru sã ka nuku dobu. Wiya u yiiko ka kpãaru ka dam ka girima m̀ saa besen Yinni Yesu Kirisin min di, yee yellun di, ka tẽ, sere ka baadomma. Ami.

ZIA YĀ BIRINA YUHANANĒ

Kirisi ena wégupu gūn 1:1-1:20

Takadakēna sɔsi mèn supplanɔ gbēnɔnɛ 2:1-3:22

Takada kokona kū a kāni'ɔ mèn supplanɔ gogonaa 4:1-8:1

Kākāki mèn supplanɔ pɛnaa 8:2-11:19

Kwā kū nòbɔ pāsī mèn planɔ 12:1-14:20

Luda pɔfē kerɛ mèn supplanɔ atēna anduniaa 15:1-19:5

Kirisi suna à kí ble zīte 19:6-20:15

Musu dufu kū zīte dufuo 21:1-22:21

Takada díkīna boki

¹ Luda yā kū àten su ke mò Yesu Kirisine de à biri a zòblerinɔnɛ, akū à a malaikaa zī makū Yuhana a zòbleriia, à tò ma yā pìi dǎ.

² Luda yā kū Yesu Kirisi de a sèedade ũn ma è, akū maten o.

³ Arubarikadenɔn gbē kū à zia yā díkīna kyó kè ũ kū gbē kū ò a yā mà ò kūnanɔ, zaakū a gɔrɔ kà kāni.

⁴ Makū Yuhana makū mé ma takada díkīna kè sɔsi mèn suppla kū ò kú Asia būsuu gūnnɔnɛ. Luda kū à kun yā, à kun tera, akūsɔ àten su kū a Nini mèn suppla kū ò kú a gbà arenɔ

⁵ kū Yesu Kirisi kū à de sèedade yāpura ũo ò gbēke keáre, ò á gba aafia. Yesu pìime gàavu káaku ũ, àkūme andunia kínanɔ gbānade ũ. À yewái, à ó bo ó durunnanɔn kū a aru gbānao,

⁶ à ó ká kpatan Luda a de gbàgbarinɔ ũ. Àkū mé à gakuri kū gbānao vī gɔrɔ sīnda pínki! Aami.

⁷ Ñ gwa, àten su ludambe lukun. Gbē sīnda pínki ni a e, bee gbē kū ò a zòno, andunia buri sīnda pínki ni wēnda ɔɔ do a yā musu. Leme! Aami.

⁸ Dikiri Luda pì: Makūme Alafa kū Omegao ũ, Gbānasīndapinkide kū má kun yā, ma kun tera, akūsɔ maten su.

Yesu Kirisi bo à suna Yuhanaa

⁹ Makū Yuhana á gbē do kunna Yesu gūn kɔ gbēnɔn ó ũ wari gūn, kíblenaa gūn, menake gūn. Ma kú ísira luan kū òdi pi Patamɔ Luda yā kū Yesu de a sèedade ũ yāi.

¹⁰ Dikiri gɔrɔ zī Luda Nini sùma, akū ma kòto gbāna mà ma kpɛ lán kākāki'ũ bà

¹¹ à pì: Ñ pó kū n è kē takada gūn, ñ kpāzā sɔsi mèn suppla kū ò kú wēte dínɔ gūnnɔnɛ: Efesu, Simiina, Pɛegamumu, Tiatira, Saadi, Filadelfia kū Laodiseao.

¹² Akū ma litɛ, de mà gbē kū àten yā o kūmaoo pì e. Kū ma litɛ ɛ, ma wura fitiladibɔɔ è mèn suppla.

¹³ Ma gbēke è fitiladibɔɔ pìnɔ té lán bisāsiri né bà. À utagyaba dana, àten gáte a gbá léa, à wura asa do a gbān.

¹⁴ A mìkà de púu táitai lán sākā ke buu bà, a wé de lán ténɛnɛ bà.

¹⁵ A gbá ten té ke lán m̀gotē kū òten baasa tévura gūn bà. A kòto de lán ískena kīni bà.

¹⁶ À susunenɔ kūna a ɔplan mèn suppla, fēneda lénna kpa plapla ten bo a lén. A ān ten té ke lán ifāntē gbāna bà.

¹⁷ Kū ma a è, ma letɛ a gbá sare, ma gɔ sàii. Akū à a ɔpla nàma à pì: Ñsun tò vīna n kūro. Makūme Arɛde kū Kpɛdeo ũ,

¹⁸ gbě kũ àdigõ kun ũ. Ma ga, akũ má kun, akũsõ manigõ kun ari gɔɔ sɪnda pínki. Má ga kũ gyāwānwɔ m̀nɛnɔ kũna.

¹⁹ N̄ pɔ kũ n è kē, pɔ kũ ò kunnɔ kũ pɔ kũ oni su a kpenɔ pínki.

²⁰ Susunɛ m̀nɛn suppla kũ n è ma ɔplan pìnɔ kũ wura fitiladibɔ m̀nɛn suppla pìnɔ asirin dí: Susunɛ m̀nɛn suppla pìnɔ bi sɔsi m̀nɛn suppla pìnɔ z̀irinɔmɛ, fitiladibɔ m̀nɛn suppla pìnɔ bi sɔsi m̀nɛn suppla pìnɔmɛ.

2

Efesudenɔ yā

¹ N̄ kē Efesu sɔsi z̀iriinɛ: Makũ kũ má susunɛ m̀nɛn supplanɔ kũna ma ɔplan, matɛn kure wura fitiladibɔ m̀nɛn supplanɔ té, makũ mé ma yā díkĩna ò.

² Má n yākenanɔ dõ kũ zĩ kũ nten keo kũ n menakenaao. Ndì we n̄ gbě b̀nɛnɔ d̀itɛro. Gbě kũ òdi n̄ zĩda d̀itɛ Luda z̀irinɔ ũ, akũsõ ò de a ũro, n̄ n̄ lé n̄ gwà n̄ è ékɛdenɔmɛ n̄ ũ.

³ N̄ mena f̄, n̄ wari kè ma tɔ yāi, n̄di kpasaro.

⁴ Ama má yā v̄i kũnwɔ. Yenyĩ kũ n̄ v̄imenɛ káaku b̀usa.

⁵ N̄ tó n̄ kunna zĩ zaa gɔɔ kũ n̄di busaro yā dɔngu. N̄ n̄sɛ litɛ, n̄gõ yā kũ ndì ke yānwɔ ke. Tó n̄di ke lero, mani sunyĩ, mà n̄ fitiladibɔ go.

⁶ Bee kũ abireo n̄ yā díkĩna v̄i, n̄ zā Nikolaitānɔ yākenanɔn lákũ ma zāngu nà.

⁷ Gbě kũ à sã v̄i, à yā kũ Luda Nini ten o sɔsi gbɛnɔnɛ ma: Mani gbě kũ à z̀i blè gba zé à lí ẁndide kũ à kú Luda aruzenna gũn né ble.

Simiinenɔ yā

⁸ N̄ kē Simiina sɔsi z̀iriinɛ: Makũ kũ má de Arɛde kũ Kpɛdeo ũ, ma ga ma era ma vu, makũ mé ma yā díkĩna ò.

⁹ Má wétamma kũ òten m̀nnɛ dõ kũ n̄ takasikenaao. Bee kũ abireo aruzekɛdemɛ n̄ ũ. Gbě kũ òdi p̄i Yudanɔmɛ n̄ ũ akũsõ ò de a ũronɔ, kũ n̄ aduakɛkpe de Setan pɔ ũ, má dõ lákũ òdi yā dimma nà.

¹⁰ N̄sun v̄ina ke wari kũ ĩni kenɛro. N̄ ma, Ibilisi ni á gběkenɔ ká kpésiran de à á yõ à gwa, ani wé tãáwa ari gɔɔ kuri. N̄gõ náani v̄i ari n̄gõ gé gao, mani aruzenna kenɛ yari ũ.

¹¹ Gbě kũ à sã v̄i, à yā kũ Luda Nini ten o sɔsi gbɛnɔnɛ ma: Ga plade ni wari dɔ gbě kũ à z̀i blèaro.

Pɛgamumudenɔ yā

¹² N̄ kē Pɛgamumu sɔsi z̀iriinɛ: Makũ kũ má f̄nɛda lénna kpa plapla kũna, makũ mé ma yā díkĩna ò.

¹³ Má n̄ kúki dõ, gu kũ Setan gbà kummɛ. N̄ ma yā kũna, n̄di ledi kpámairo, bee gɔɔ kũ ò ma sèda yāpurade Antipa dè n̄ w̄ɛten, gu kũ Setan kunn p̄i.

¹⁴ Ama má yā v̄i kũnwɔ f̄iti. N̄ gbɛnɔ v̄i gwe kũ ò Balamu yā kũna. Balaamu p̄i mé à dà Balakinɛ à Isarailanɔ ḡatɛ à n̄ dá tana p̄b̄lɛn kũ p̄ap̄akenaao.

¹⁵ Lemɛ dɔ n̄ gbɛnɔ v̄i gwe, ò Nikolaitānɔ yā kũna.

¹⁶ Abire yāi n̄ n̄sɛ litɛ. Tó n̄di ke lero, mani sunyĩ tera mà z̀i ká kũnwo kũ f̄nɛda kũ à kú ma lénwo.

¹⁷ Gbě kũ à sã v̄i, à yā kũ Luda Nini ten o sɔsi gbɛnɔnɛ ma. Mani gbě kũ à z̀i blè gba mana kũ à utenna, mani a gba gbè pura kũ ò tɔ dufu k̄ɛa dɔ. Gb̄ɛke tɔ p̄i d̄ro, séde gbě kũ ma kp̄aaa p̄i.

Tiatiradenɔ yā

¹⁸ N̄ kē Tiatira sɔsi z̀iriinɛ: Makũ Luda Né kũ ma wé de lán ténɛnɛ bà akũsõ ma gbá de lán m̀gotɛ bà, makũ mé ma yā díkĩna ò.

¹⁹ Má n yákenanɔ dɔ, n yenyĩ, n ludanaanikenaa, n zĩkena kũ n menakenaa. Má dɔ dɔ kũ yā kũ nten ke kpekpe mana de a káakupola.

²⁰ Ama má yā vī kũwo. N nɔgbē Yezebeli kũ à a zĩda dite annabi ũ gbà zé. Àteni ma zòblerinɔ sâte, àten dańne ò pāpā ke ò tāna pó ble.

²¹ Ma a gbà zé à nèse lite, ama à ye à a nèse lite à pāpākena tóro.

²² N ma, mani a wúte gyān, mani tó gbē kũ ò pāpā kè kãaonɔ wari zòkɔ ke, tó odi nèse lite ò a yā tòro.

²³ Mani a ìbanɔ dede kũ gagagyāo, sɔsi gbē sĩnda pĩnki ni dɔ kũ makũ mé madì gbēnɔ laasun kũ n swèeo gwa, mani fĩna bo á baadine a yákenaaa.

²⁴ Á Tiatira gbē kpara kũ á yā pì kũnaro, akūsɔ á yā kũ òdi pi Setan asiri zòkɔ dɔronɔ, mani aso pānde diáero.

²⁵ À ɔ didi yā kũ á kũnaa ari màgɔ gé su.

²⁶ Gbē kũ à zĩi blè, akūsɔ à yā kũ má yeinɔ kũna ari a léa, mani a gba zé à gbāna ble burinɔa.

²⁷ Ani kí bleńma kũ mò gòoo à n wíwi lákũ òdi ẽ oro wíwi nà, lán ma De ma gba zé nà.

²⁸ Mani a gba gudɔna susune dɔ.

²⁹ Gbē kũ à sã vī, à yā kũ Luda Nini ten o sɔsi gbēnɔne ma.

3

Saadidenɔ yā

¹ N kē Saadi sɔsi zĩriine: Makũ kũ má Luda Nini mèn supplanɔ kũna kũ susune mèn supplanɔ, makũ mé ma yā díkĩna ò. Má n yákenanɔ dɔ. Kunna bēne tó mé à dɔmma, ama gèeme n ũ.

² N vu, n gbē kũ ò gònnenɔ lé kũ flāao ari ògɔ gé ga, zaakũ ma è n yáke papana ma Ludanero.

³ Abire yā mé à tò yā kũ n mà akũ n sì, n tó àgɔ dɔngu, n̄gɔ kũna, n nèse lite. Tó ndi vuro, mani sunyĩ lán kpāni bà, ñnigɔ gɔrɔ zaka kũ mani su dɔro.

⁴ Bee kũ abireo n gbēnɔ vī Saadi gwe fĩti kũ odi n pókasanɔ gbāsĩ kpáro. Óni kure lèlè kũ pó purao dana, zaakũ ò kà a léi.

⁵ Len gbē kũ à zĩi blè nigɔ pókasa pura dana lè. Mani a tó dede wèndi takadan zikiro. Mani ze kãao ma De kũ a malaikanɔ are.

⁶ Gbē kũ à sã vī, à yā kũ Luda Nini ten o sɔsi gbēnɔne ma.

Filadelfiadenɔ yā

⁷ N kē Filadelfia sɔsi zĩriine: Makũ kũ má kú madona yāpurade ũ, má Dauda m̀ne kũna, madì zé wē gbēke dì fɔ à a tataro, madì zé tata gbēke dì fɔ à a wēro, makũ mé ma yā díkĩna ò.

⁸ Má n yákenanɔ dɔ. N ma, ma zé wènnene n are, gbēke ni fɔ à a tataro. Bee kũ n gbāna fĩti, n ma yā kũna, ndi ledi kpámairo.

⁹ Setan aduakεkpe gbē kũ òdi n zĩda dite Yudanɔ ũ, akūsɔ ò de a ũronɔ, mani tó ékede pìnɔ su ò kútenne, oni dɔ kũ má yenyĩ.

¹⁰ Zaakũ n yā kũ ma ditenne kũna n fɔ n mena, mani n sí wari kũ àteni su andunia pĩnki gũnwa, de à gbē kũ ò kú zĩtenɔ yɔ à n gwa.

¹¹ Mani su tera. N̄gɔ pó kũ n vī kũna gbāna, de gbēke sún n láada símmaro yāi.

¹² Mani gbē kũ à zĩi blè ke ma Luda kpé gbègba ũ. Ani bo zikiro. Mani ma Luda tó kēa kũ ma Luda wēte Yurusalemu dufu kũ ani kipa bona a kĩnaa zaa musu tó kũ ma tó dufuo.

¹³ Gbē kũ à sã vī, à yā kũ Luda Nini ten o sɔsi gbēnɔne ma.

Laodiseadenɔ yā

14 Ñ kē Laodisea sɔsi zìriine: Makū Aami, sèeda náanide yāpura kū má de pó kū Luda kènɔ mède ũ, makū mé ma yā díkĩna ò.

15 Má n yākenanɔ dɔ. N yĩdaro, akūsɔ n wānaro. Má ye ñgɔ yĩda kesɔ wāna.

16 Lákū n lógɔlɔgɔ nà, n wānaro akūsɔ n yĩdaro, mani n pisime.

17 Ndì pi ɔgɔde aruzekede kū n póke ni vīrome n ũ. N dɔ kū gbē pā pótompō barakeri wēndade takaside vīnaame n ũro.

18 Maten lé damma, n wura baasana lú ma kĩnaa, de n ke ɔgɔde ũ. N pókasa pura lú n da, de n n pótompoke ute n bo wé'in. N wé eze lú n ká n wén, de n gu e.

19 Madì kpākē gbē kū má yeñyĩnoi mà n toto. Abire yā mé à tò, n wé tā n nèse lite.

20 N gwa, má zena kpélelea, maten gbà lé. Tó gbē ma kòtoo mà, akū à zé wēmene, mani gē mà pó ble káao, ani ble kūmao.

21 Mani gbē kū à zìi blè gba zé à vute kūmao ma gbàaa, lákū makū ma zìi blè ma vute kū ma Deo a gbàaa nà.

22 Gbē kū à sã vī, à yā kū Luda Nini ten o sɔsi gbēnɔne ma.

4

Donyĩkena Ludane zaa musu

1 Abire gbera ma zé è wēna ludambe. Akū ma kòto kū ma mà káaku lán kákāki'ũ bàa mà dɔ à pì: N mó la, mani yā kū ani su abire gbera mɔnnɛ.

2 Gwe gǔnɔ Luda Nini dīma, akū ma gbàa è ludambe gwe, gbēke vutea.

3 Gbē kū à vutena pì ten té ke lán gbè bèere de kū òdi pì diamɔ bà kesɔ kaanelia. Ludambefēneda lika bára pīii, a í de lán lá'i taka bà lán emeradi bà.

4 Gbà mèn baro awesiikɔnɔn likai, gbē zókɔ gbēnɔn baro awesiikɔnɔn vutevutena bára pìnɔa. Ò pó pura dadana, ò wura fūra kúkuna.

5 Legū ten pí, àteni bo bára pì kĩnaa, àteni pūtā, àteni pata. fitila nana gbàa pì are mèn suppla, mókɔnɔme Luda Nini mèn supplanɔ ũ.

6 Dígi kú gbàa pì are lán ísira bà. A í kè gárangaran lán gbèdigi bà.

Gbàa pìnɔ daguran pó bēne mèn siikɔnɔn lika gbàa pīii. Wé dɔdɔnma kpe kū areo.

7 Pó bēne pìnɔ káakupɔ de lán músu bà, a plade de lán zùsaa bà, a aakɔde àn de lán bisāsiri ànn bà, a siikɔde de lán vāu kū àten vura bà.

8 Pó bēne mèn siikɔ pìnɔ baadi dèmbere vī mèn suddodo. Wé dɔdɔ n dèmbere pìnɔa, a gūn kū kpeo. Fānantē kū gwāanio òdigɔ o lakanaa sari:

Kúadona, kúadona, kúadona,

Dikiri Luda Gbānasīndapinkide.

Ñ kun yā, n kun kū a terao, akūsɔ nten su.

9 Gɔrɔ kū pó bēne mèn siikɔ pìnɔ gbē kū à vutena gbàaa, akūsɔ àdigɔ kun gɔrɔ sīnda pínki pì tó kpà, ò bèere līne, ò a sáabu kpà,

10 gbē zókɔ gbēnɔn baro awesiikɔ pìnɔ dì wútewute a are ò donyĩ kene, òdi n fūra gogo ò káte gbàa pì are ò pi:

11 Dikiri ó Luda, n ka ò n tó kpà,

ò bèere kū gbānao linne,

zaakū n pó sīnda pínki kè,

n kena kū n kunnao bi n poyenyīnaame.

5

Sāne Bìrɔ kú takada kokonaao

¹ Akū ma takada kokonaa è na gbě kū à vutena gbàaa pì ɔplan, ò yā kěa are kū kpɛo pínki, ò a lé kùkū kū kāni'ɔ lɛu supplao.

² Akū ma malaika gbānade è, àten kpàkpa ke kū kòto gbānao à pì: Dí mé à kà à kāni'ɔ dínɔ gogo à takada dí poroo?

³ Ama gběke kú ludambe ke zĩte ke zĩte gbáru kū ani fɔ à takada pìi poro à gwaro.

⁴ Ma ɔɔ dò manamana, zaakū odi gběke e kū à kà à takada pìi poro à gwaro.

⁵ Akū gbě zɔkɔɔ pìnɔ doke pìmenɛ: Ñsun ɔɔ dɔro. Ñ gwa, Yuda buri Músu kū à de Dauda kpata kū à bòtɔɔ pà Kína ũ zĩi blè. Àkū mé ani fɔ à kāni'ɔ mèn suppla pìnɔ gogo à takada pìi poro.

⁶ Akū ma Sāne Bòrɔɔ è zena gbàa pìia pò bēne mèn siikɔ pìnɔ kū gbě zɔkɔɔ pìnɔ té. À de lākū ò a kùtu kpàa bà. A bēne vī mèn suppla kū wéoo mèn suppla. Luda Nini mèn suppla kū à n zĩ andunia gu sīnda pínkianɔon gwe.

⁷ À gèè à takada pìi sɔ gbě kū à vutena gbàa pìi ɔĩ.

⁸ Kū à takada pìi sɔ, akū pò bēne mèn siikɔ pìnɔ kū gbě zɔkɔ gbēnɔn baro awɛɛsiikɔ pìnɔ kùtekute Sāne Bòrɔ pì are. N baadi mɔrɔ kūna kū wura kere kū turaretiti kán à pào. Turaretiti pì bi Luda gbēnɔ aduakenanɔmɛ.

⁹ Ò lè dufu sɔ òten pi:

N ka n takada pì sɔ n kāni'ɔ pìnɔ gogo,

zaakū ò n de,

n gbēnɔ bò Ludane kū n aruo

buri sīnda pínki gūn, buriyā sīnda pínki gūn,

gbě sīnda pínki gūn, būsū sīnda pínki gūn.

¹⁰ N n ká kpatan,

ò gɔ ó Luda gbàgbarinɔ ũ,

onigɔ kí ble zĩte.

¹¹ Akū ma malaikanɔ è likana gbàa pìii kū pò bēne pìnɔ kū gbě zɔkɔɔ pìnɔ dasidasi, n dasi kà dúbú ũgbangba, oni fɔ ò n lé dɔro. Ma n kīni mà,

¹² ò pì kū kòto gbānao:

Sāne Bòrɔ kū ò dèè kà ò iko dōne

kū aruzekɛo kū ɔndɔo kū gbānao kū bèereɛo

ò a sáabu kpá, ò a tɔ kpá.

¹³ Akū pò kū Luda kè musu kū zĩteo kū zĩte gbáruo kū ísira gūnwɔ pínki, bee pò kū ò kú gu sīnda pínkinɔ, ma mà ò pì:

Ògɔ bèere kū gbānao dɔ

gbě kū à vutena gbàaane kū Sāne Bòrɔɔ,

ónigɔ n sáabu kpá, ògɔ n tɔ kpá gɔrɔ sīnda pínki.

¹⁴ Pò bēne mèn siikɔ pìnɔ pì, aami. Akū gbě zɔkɔɔ pìnɔ wùtewute ò donyĩ kène.

6

Kāni'ɔgogonaa

¹ Ma è Sāne Bòrɔ kāni'ɔ mèn suppla pìnɔ káakude gò. Akū ma mà pò bēne mèn siikɔ pìnɔ doke yā ò lán legūpūtānaa bà à pì: Ñ mɔ!

² Akū ma sɔ pura è, gbě kū à dia sá kūna. Ò kífuraa kùne, akū à bò zĩbleri ũ, de à gé zĩ ble.

³ Kū Sāne Bòrɔ kāni'ɔ plade gò, ma mà pò bēne plade pì: Ñ mɔ!

⁴ Sɔ pānde bò dɔ, à de tēe zónzon. Ò gbě kū à dia gbà zé à aafia sí anduniaa, de gbēnɔ kɔ dɛdɛ. Ò fēneda zɔkɔɔ kpàa.

⁵ Kū Sāne Bòrɔ kāni'ɔ aakɔde gò, ma mà pɔ bēne aakɔde pì: Ñ mɔ! Akū ma sɔ sira è, gbē kū à dia zaka kūna.

⁶ Ma kīni mà lán gbē kòtoo bà, à bò pɔ bēne mèn siikɔ pìnɔ té à pì: Ése zaka lé dome gɔrɔ do zĩ ɔgɔ ũ. Gbado zaka lé aakɔme gɔrɔ do zĩ ɔgɔ ũ. Ñsun tó kù línɔ kù geepi línɔ yakaro.

⁷ Kū Sāne Bòrɔ kāni'ɔ siikɔde gò, ma pɔ bēne siikɔde kòtoo mà à pì: Ñ mɔ!

⁸ Akū ma sɔ pufau è, gbē kū à dia tón Ga, Gyāwān téi. Ò n gbá zé ògɔ iko vī andunia gbēnɔ leu siikɔdea, ò n dede kū zīio kū nāao kū gagagyāo kū n̄bɔ pāsīnɔ.

⁹ Kū Sāne Bòrɔ kāni'ɔ sɔɔrode gò, gbē kū ò n dede Luda yā ona kū Yesu sèedakpanaao yāi, ma n gyāwāndenɔ è turaretitikpataki gbáru.

¹⁰ Ò wiki gbāna lè ò pì: Dikiri kū à kú adona yāpurade, bɔren ĩni yākpate ke kù gbē kū ò kú zītɛnɔ n ó dena fīna bońmaa?

¹¹ Akū ò utagyaba pura dàda n baadinɛ, ò pìnnɛ ò mena fɔ fīti ari n Yesu zòbleri dake kù oni n dede lán n bānɔ lé gé káo.

¹² Kū Sāne Bòrɔ kāni'ɔ suddode gò, ma è zīte yīgāyīgā pāsīpāsī, ifāntē sira kù nīkiniki lán biza kù ò dà òsin bà, mɔvura tēra kù lán aru bà mámmam.

¹³ Susunenɔ bò ludambe, ò kòte zīte lán zàga'īa dī līne ísi woro nà.

¹⁴ Ludambe kèkɔsa, à kòkokoko lán pèe bà. Kpinɔ kù ísira luannɔ s̄ n kúkia pínki.

¹⁵ Andunia kīnanɔ kù kpatablerinɔ kù soza gbē zɔkɔnɔ kù aruzekedenɔ kù gbānadennɔ kù gbē sīnda pínkiò zònnɔ kesɔ zīdadennɔ ùte gbèwēennɔ kù gbèsòkonnɔ.

¹⁶ Ñ wiki gò dɔ:

Kpinɔ kù gbēnɔ à daóla,
à ó ute gbē kū à vutena gbāaanɛ,
à ó sí Sāne Bòrɔ pɔfēa.

¹⁷ Zaakū n pɔfēkipamma gɔrɔ zɔkɔ kà. Dí mé ani fɔ à bonn?

7

Sèedakena Luda zòblerinɔ

¹ Abire gbera ma malaika gbēnɔn siikɔnɔ è zezena andunia kusuru siikɔnɔa, n baadi a kusuru ĩa kūna, de ĩa sún pá zīte ke ísira ke lí kearo yāi.

² Akū ma malaika pānde è, à bò à fùte ifāboki kpa, à Luda Wèndide sèedakebɔ kūna. À lé gbāna zù malaika gbēnɔn siikɔ kù ò n gbá zé ò zīte kù ísiraò yaka pínɔi

³ à pì: Àsun zīte ke ísira ke línɔ yakaro ari ò sèeda ke ó Luda zòblerinɔ mì'arenɔa.

⁴ Akū ò gbē kū ò sèedaa pìi kèrmanɔ lé òmene, n gbēnɔn dúbu basuppla awēsīikɔmɛ. Ò bò Isaraila buri sīnda pínki gūn.

⁵ Yuda burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

Rubeni burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

Gada burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

⁶ Asa burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

Nafatali burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

Manase burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

⁷ Simɛɔ burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

Levi burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

Isaka burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

⁸ Zebuluni burinɔ gbēnɔn dúbu kuri awēēpla

Yusufu burinɔ gbɛnɔn dúbu kuri awɛɛpla
Biliaminu burinɔ gbɛnɔn dúbu kuri awɛɛpla.

Buri sɛnda pínki kakarana ludambe

⁹ Abire gbera ma gbɛnɔ è dasidasi, oni fɔ ò n lé dɔro. Ò bò bùsu sɛnda pínki gūn, buri sɛnda pínki gūn, gbɛ sɛnda pínki gūn, buriyā sɛnda pínki gūn. Ò zezena gbà kū Sāne Bòrɔɔ arɛ. Ò utagyaba pura dadana, ò zaa lánɔ kūkūna n ɔĩ.

¹⁰ Òten wiki gbāna lé òten pì:
Surabanaa dì bo ó Luda kū à vutena gbàaa
kū Sāne Bòrɔɔ kiamɛ.

¹¹ Malaikanɔn zezena ò lika gbà kū gbɛ zɔkɔnɔ kū pɔ bɛne mèn siikɔnɔi n pínki, akū ò kùtekute gbàa pì arɛ ò donyĩ kè Ludane

¹² ò pì:
Aami! Ó Luda mé à tɔ vī kū gakurio
kū ɛndɔo kū sáabuo kū bèɛɛɛo
kū ikoo kū gbānao gɔrɔ sɛnda pínki. Aami!

¹³ Akū gbɛ zɔkɔɔ pìnɔ doke ma la à pì: Dínɔn gyabapuradari díkɛnɔ ũu? Ò bò máa?

¹⁴ Ma pìnɛ: Baa, mɔkɔn mé n dɔ. Akū à òmenɛ: Gbɛ kū ò bò wétamma zɔkɔo gūnɔmɛ. Ò n utagyabaa pìnɔ pìpi Sāne Bòrɔ aru gūn à pura kù.

¹⁵ Abire yāin ò kú Luda gbà arɛ,
òten doi a kpén fānantɛ kū gwāanio.
Gbɛ kū à vutena gbàaa pì dì a kuta kúńla.

¹⁶ Nà ke ími ni n de doro,
ifāntɛ ni n léro, gu ni wāmmaro,

¹⁷ zaakū Sāne Bòrɔ kū à kú gbà guragura ni ke n Dàri ũ,
ani dońne arɛ ari ísɛ wèndide bokia,
gbasa Luda ni n wétɛ warawarańne pínki.

8

Kāni'ɔ supplade gonaa

¹ Kū Sāne Bòrɔ kāni'ɔ supplade gò, ludambe kè kítikiti lākū minti baraakuri taka bà.

² Akū ma malaika gbɛnɔn supplade kū òdigɔ zezena Luda arenɔ è, ò kākāki kpāńma mèn supplade.

³ Akū malaika pānde sù à zè turaretitikpataki kū ò pì kū wuraaɔ sarɛ, à tésibɔ kū ò pì kū wuraaɔ kūna. Ò turaretiti kpàa dasidasi de à kakara kū Luda gbɛnɔ pínki aduakɛnao à kpata, akū à kpàta gbà arɛ turaretitikpataki pìia.

⁴ Akū turaretiti túsukpe kū Luda gbɛnɔ aduakɛnao fùte malaika ɔĩ Luda arɛ.

⁵ Akū malaikaa pì tésibɔ sè, à té sio turaretitikpatakia à pà, akū à zù zĩte. Legū ten pata, àten pūtā, àten pí, akū zĩte yīgāyīgā.

Kākāki mèn supplanɔ penaa

⁶ Malaika gbɛnɔn supplade kū ò kākāki mèn supplade kūnaa pìnɔ a pena soru kè.

⁷ A kākāki pè, akū ò legūgbɛ kū téo kakarana kū aruo kòte zĩte. Zĩte leu aakɔde té kù, línɔ leu aakɔde té kù, sè ísi té kù míomio.

⁸ Malaika plade a kākāki pè, akū pɔ téde bò à sù ísiran lán kpi zɔkɔɔ bà. Ísira leu aakɔde lì aru ũ,

⁹ akū ísira pɔ bɛnenɔ leu aakɔde gāga, gó'itenɔ leu aakɔde yāka.

¹⁰ Malaika aakōde a kākāki pè, akū susunε zōkō kū àten té kū lán sènte bàa bò ludambe, à lète à dà swano kū ísēbokino leu aakōdela.

¹¹ Susunε pì tón Sewe. Í leu aakōde li sewe ũ, akū gbē kū ò í pìi mìnɔ gāga dasi a kyākya yāi.

¹² Malaika siikōde a kākāki pè, akū ò ifāntē leu aakōde lè kū mɔvuraa leu aakōde kū susunε leu aakōde, de n leu aakōde sira kū yāi. Akū fānantē leu aakōde gō gupurakūnaa sari, len à kun le gwāani dɔ.

¹³ Akū ma vāu è, àten vura musumusu. Ma mà, à wiki gbāna lè à pì: Waiyoo, waiyoo, waiyoo gbē kū ò kú zītenɔ malaika gbēnɔn aakō kū ò gō pìnɔ kākāki'ŭ kū àten gé bo yāi.

9

¹ Malaika sɔɔrode a kākāki pè, akū ma susunε è, à bò ludambe à lète zīte. Akū ò Zīngowεε lòkoto m̀ne kpàa,

² akū susunε pì Zīngowεε lòkoto pì zé wè. Tú sukpe bòn lán tāmte zōkō tú sukpe bà, akū Zīngowεε pì tú sukpe ifāntē sira kū, gu kè sí níkiniki.

³ Kwanɔ b̀te tú sukpe pìi gūn, ò dà zītela. Ò n gbá gbāna lán andunia fīnɔ gbāna bà.

⁴ Ò pìine òsun wari dɔ sèaro ke lá ke lí ke, séde gbē kū ò Luda sèeda vī n m̀'arearonɔ.

⁵ Odi n gba zé ò gbēnɔ dederɔ, ama oni n da mè'ümmanan ari mɔ sɔɔro. N wāwā de lán fī gbēpana wāwā bàme.

⁶ Gɔɔ birenɔa gbēnɔ ni ga wete, oni ero. Ga ni ni n de, ama ga ni bàa léine.

⁷ Kwa pìnɔ de lán sɔ kū ò soru mà kū zìionɔ bà. Ò póke kúkuna lán wura fūraa bà, n an de lán bisāsiri ann bà.

⁸ Ò mikā vī gbānagbāna lán nɔgbē mikā bà, ò sakanɔ vī lán músu saka bà.

⁹ N kùse de lán m̀ uta bà, n dembere kīni dɔ lán gó dasi kū sōnɔ ten gāte zīi gūn kīni bà.

¹⁰ Ò vlā vī kū kàao lán fī pò bà. N gbāna kú n vlā pìnɔa, de ò wari dɔo gbēnɔa ari mɔ sɔɔro.

¹¹ Zīngowεε lòkoto malaikaa pime n kina ũ. Kū Eberu yāo a tón Abadō. Kū Giriki yāo sɔ Apolīs.

¹² Yā pāsī káakupɔ gète, a mèn planɔ ten su a kpe dɔ.

¹³ Malaika suddode a kākāki pè. Ma kòtoo mà à bò Luda are turaretitik-pataki kū ò pì kū wuraa bēne siikōnɔ kpa.

¹⁴ À pì malaika suddode kū à kākāki kūnaane: N malaika gbēnɔn siikō kū ò yīyīna swada kū òdi pì Yuflati sareɔ poro.

¹⁵ Akū à malaika gbēnɔn siikō kū ò n soru kè wè birea mɔ birea gɔɔ birea gɔɔ zaka bire yāinɔ pòro, de ò bisāsirinɔ leu aakōde dede yāi.

¹⁶ Ò soza sōdenɔ dasi lé òmene, ò gbēnɔn miliō wāa dome.

¹⁷ Wégupu'ena pìi gūn lán ma sɔ pìnɔ kū n dirinɔ è nàn dí: Ò m̀ utano dadana tē lán té bà, búgu lán buluu bà, kpà'ikpa'i lán ifāntēgbōo bà. Sɔ pìnɔ m̀ de lán músu m̀i bà. Té kú tú sukpeo kú ifāntēgbōo ten bo n lén.

¹⁸ Kisira mèn aakō díkīnanɔ, té kú tú sukpeo kú ifāntēgbō kú àten bo n lé gūnwo mé à bisāsirinɔ leu aakōde dede.

¹⁹ Zaakū sɔ pìnɔ gbāna kú n lé gūn kú n vlāo dɔ. N vlā de lán mlèe bà, ò m̀ vī kú òdi wari dɔo gbēnɔa.

²⁰ Gbē kpara kũ odi gaga kisira pìi musuronɔ, odi nèse lite ò pò kũ ò kè yā tòro. Ò kpé òten kúte tãnanɔne kũ pò kũ ò kè kũ wuraaoo kũ andurufuuo kũ m̀gotēoo kũ gbēoo kũ lío. Pó pìno dì gu ero, òdi yā maro, òdi táa o s̄oro.

²¹ Odi nèse lite ò n̄ gbēdena tòro ke n̄ pòdammana ke n̄ gbāsíkēna ke n̄ kpāni'ona.

10

Malaika kũ takada porona fítinnao

¹ Akũ ma malaika gbānade pānde è, à b̀o ludambe, àten kipa. Ludambe luku likai, ludambefēneda kú a m̄la. A ān de lán ifāntē bà, a gbānon de lán ténene bà.

² À takada fítinna kũna porona. À a ɔpla gbá zè ísira, à a ɔze gbá zè z̄itea.

³ À wiki gbāna lè lán músu pūtānaa bà. Kũ à wiki lè, legūpūtāna mèn supplanɔ yā ò.

⁴ Kũ legūpūtāna mèn suppla pìno yā ò le, má ye mà kē takada gūn, akũ ma kòtoo mà, à b̀o ludambe à pì: Nḡo yā kũ legūpūtāna mèn suppla pìno ò kũna asiri gūn, òsun kēro.

⁵ Malaika kũ ma è zena ísira kũ z̄iteooa pì a ɔpla sè à d̀o musu,

⁶ akũ à s̄i kũ Luda kũ à kun ḡoro s̄inda pínki kũ à musu kũ z̄iteo kũ ísiraoo kè kũ pò kũ ò kú n̄ gūnnɔ pínki à pì: Ani ḡi ke doro.

⁷ Malaika supplade kākāki péḡoro z̄i, tó àten su pé, Luda p̄yenyīna kũ à utena ni ke, lán à a baaruu kpà a z̀bleri annabinɔne nà.

⁸ Akũ ma kòto kũ ma mà à b̀o ludambe p̄i mà d̀o à pì: N̄ gé n̄ takada porona kũ à na malaika kũ à zena ísira kũ z̄iteoo musu ɔ̄í sí.

⁹ Akũ ma ge malaikaa p̄i k̄inaa, ma p̄ine à takada fítinna p̄i kpàma, akũ à p̄imene: N̄ sí n̄ só. Aniḡo nna n̄ lén lán z̀o bà, ama ani ke n̄ nèseenero.

¹⁰ Akũ ma takada fítinna p̄i s̄i malaikaa p̄i ɔ̄í, ma s̀o. À kè nna ma lén lán z̀o bà. Kũ ma mò, adi ke ma nèseenero.

¹¹ Akũ ò p̄imene mà annabikēyā o d̀o manamana burinɔ kũ b̀usunɔ kũ buriyānɔ kũ k̄inanɔ yā musu.

11

Sèedade gbēnɔn planɔ

¹ Akũ ò leba kpàma p̄oȳɔb̄o ũ, ò p̄imene: N̄ fute n̄ Luda kpé ȳo kũ a gbagbakio, n̄ donȳiri kũ ò kú gwenɔ naro.

² N̄ a ɔn tó, òsun ȳoro, zaakũ ò kpà kifirinɔaame. Oni gèse pétepete Luda weraa ari m̄o bupla awēēpla.

³ Mani ma sèedade gbēnɔn planɔ gba zé ò annabikēyā o ḡoro wàa suddo kũ baaak̄oo p̄i gūn kũ uta kasanɔo dadana.

⁴ Gbē p̄inɔn kù lí mèn pla kũ fitiladib̄o mèn pla kũ ò zena andunia Dikiri arenɔ ũ.

⁵ Tó gbē ten wete à wari d̄óm̄ma, té ni bo n̄ lén à n̄ ibere p̄inɔ kpáta. Len gbē kũ àten wete à wari d̄óm̄ma ni ga le.

⁶ Ò ludambe zé tatana gbāna v̄i, de legū sún ma ḡoro kũ òten annabikēyā oro yāi. Ò í litena aru ũ gbāna v̄i d̀o. Oni kisira buri s̄inda pínki kpà anduniai ḡoro kũ ò yeiia.

⁷ Tó ò n̄ sèedaakēnaa làka, n̄b̄o pās̄i kũ àdi bo Z̄ingo wèe lòkoto gūn ni z̄i ká kũn̄wo à z̄i bler̄ma à n̄ dede.

⁸ N̄ gèno niḡo katena wera z̄ok̄o kũ ò n̄ Dikiri pà lía zéda gūn. Yáasi gūn òdi wera p̄i sísi S̄od̄omu ke Misila.

⁹ Gbē sīnda pínki kū buri sīnda pínki kū buriyā sīnda pínki òrino kū būsuo sīnda pínki gbēno ni n gēno gwagwa ari goro aakō kū a kusuo, oni we ò n vīro.

¹⁰ Gbē kū ò kú zīteno ni ponna ke, oni dikpe ke, oni gba dakōne, kū annabi gbēnon pla kū ò wari dōrma pino gāga yāi.

¹¹ Goro aakō kū a kusuo pī gbera Luda tò wisa wēndide gēngu, akū ò fute ò zè. Vīna gbē kū ò n éno kù manamana.

¹² Akū annabii pino koto gbāna mà à bò ludambe, à pīnne: À fute à mó la. Goro kū n iberenō wé fīmma, akū ò fute ò tà musu ludambe luku gūn.

¹³ Zī kua zīte yīgāyīgā pāsīpāsī, wera pī leu kuride gbōro, akū gbēnon dūbu supplanō gāga zīteyīgāyīgānaa pī gūn. Vīna gbē kparano kù, akū ò bèere li Luda Musudene.

¹⁴ Yā pāsī plade gēte, a aakōde ten ká sà.

Kākāki supplade pēnaa

¹⁵ Malaika supplade a kākāki pè. Kòto gbānanō bò ludambe ò pī:

Andunia kpataa gè ó Dikiri pó ũ

kū kīna kū à kàao,

anigō kī ble goro sīnda pínki.

¹⁶ Gbē zōkō gbēnon baro awēsiikō kū ò vutēvutēna n gbāaa Luda are pino kùtekute ò donyī kēne

¹⁷ ò pī:

Dikiri Luda Gbānasīndapinkide

kū n kun yā akūsō n kun ari tera,

o n sáabu kè,

zaakū n bo kū n gbāna zōkōome,

gbasa n na kíblenaaa.

¹⁸ Būsuo sīnda pínki gbēno pō fē,

akū n pōfē kīparīma.

N yākpatekena kū gyāwāndenō goro kà.

Īni fīna bo n zōbleri annabinone

kū n gbē kū òten vīna kenneno,

né fīti gbē zōkō,

Īni anduniaderino dede.

¹⁹ Akū ò Luda kpé kū à kú musu wē, akū ò Luda bàka kunna kūnwo àkpatii è a gūn. Legū ten pí, àten pata, àten pūtā. Zīte yīgāyīgā, legūgbe pāsī kòte.

12

Nōgbē kū kwā zōkōo

¹ Akū ma wé sī sēda zōkō bonsarele ludambe. Nōgbē ke ifāntē yīna biza ũ, mōvura kú a gbá gbáru, à susune mèn kuri awēplanō kuna kifura ũ.

² À nòsina, akū nòwāwā futea, àten né'iwāwā wiki lé.

³ Akū ma wé sī pō pāndele ludambe sēda ũ. Kwā zōkō tēra zónzon kú gwe, a mī mèn suppla, a bēne mèn kuri. À kifura mèn supplanō kúkuna.

⁴ À susunenō leu aakōde wòwo ludambe kū a vlāo, à kòte zīte, akū à sù à zè nōgbē kū à ye à né i pī are, de à le à né kū ani i pī só yāi.

⁵ Akū nōgbē pī nēgōgbē kū ani kī ble buri sīnda pínki kū mò gòo ò. Akū ò né pī sè ò tà kāao Luda kū a gbāao kīnaa.

⁶ Nōgbē pī bàa lè à tà sèn, gu kū Luda kēkene, de ò a gwa goro wāa suddo kū baaakōo gūn.

⁷ Akū zī fùte ludambε, Mukaila kū a ìbanɔ zīi kà kū kwā pìio, kwā kū a ìbanɔ zīi kà kūíwo.

⁸ Akū n gbāna kīa, odi vuteki e ludambε doro.

⁹ Ò pè kwā zōkō pìia ò a bò. Akū mé à mlè zī kū òdi pi Ibilisi kesō Setan, andunia pínki sàteri ũ. Ò a bò ò zù zīte kū a ìbanɔ lεεε.

¹⁰ Akū ma kòto gbāna mà ludambε à pì:

Ó Luda zīi blè sà,

a gbāna kū a kpataao bò gupuraa,

à ikoo kpà kína kū à kàa.

Zaakū ò pè yādimmariia ò a bò.

Akū mé àdigō ó gbēnɔ yaka ó Ludanε fānantē kū gwāanio.

¹¹ Ó gbēnɔ zīi blèa kū Sānε Bòrɔ aru gbānao

kū n sèedadekeyāo.

Ò gī n wèndiii ari ò gèε gào.

¹² Abire yāi ákōnɔ kū á kú ludambenɔ,

à ponna ke.

Waiyoo zīte kū ísiraο,

zaakū Ibilisi kipaáwa kū pofē zōkōomε,

kū à dō kū gɔrɔ kū à gòare kpáraro yāi.

¹³ Kū kwā è ò a zu zīte, akū à pète nɔgbē kū à négōgbē ò pìii.

¹⁴ Akū ò vāu zōkō dèmbere mèn pla kpà nɔgbē pìia à vurao à ke zā kū mlèε pìio, à tá gu kū ò kèkεεε sèn, de ò a gwa gwe wè aakō kū a kusuo.

¹⁵ Mlèε pì í pisi nɔgbē pì kpε lán swa bà, de ísō le à a sé,

¹⁶ akū zīte nɔgbē pìi mii sī, à a lé wè, à í kū à bò kwā lén pìi mii.

¹⁷ Akū kwā pì pò fè nɔgbē pìii, à gèε zī ká kū a buri kū ò gōnɔ, gbē kū ò Luda yā kūna, kū ò kun Yesu sèedade ũnɔ.

¹⁸ Kwā pì zena ísira léa.

13

Nòbɔ pāsī mèn planɔ

¹ Akū ma nòbɔ pāsī è, àten bo ísira pìi gūn, a mii mèn suppla, a bēne mèn kuri. Bēne mèn kuri pìnɔn kífura kúkuna. Dòkena kū Ludao tó kēna a mii pìnɔa.

² Nòbɔ pāsī kū ma èe pìi bò lán sáboo bà, a ɔ pāsī manamana. A lé de lán músu lé bà. Kwā a gbāna kpāa kū a gbàao kū a iko zōkōo.

³ A mii pìnɔ doke de lán ò a kari kè ari à kà ganaa bà, akū a bòo pìi làka. A yā bò andunia gbē sīnda pínki sare, akū ò tēi.

⁴ Akū ò donyī kè kwā pìine, kū à a ikoo kpà nòbɔ pāsī pìia yāi. Ò kùte nòbɔ pāsī pìine dɔ ò pì: Dí mé à kà nòbɔ pāsī pì ũu? Dí mé ani fō à zī ká káaoo?

⁵ Ò karambaani yā'ona lé kpà nòbɔ pāsī pìia, à Luda tó bēne sío, akū ò a gbà zé à iko ke ari mɔ bupla awεεpla.

⁶ Akū à nà dòkena kū Ludaoa, à a tó bēne sī kū a kúkio kū gbē kū ò kú gwenɔ.

⁷ Ò a gbà zé à zī ká kū Luda gbēnɔ à zī bleríma. Ò a gbà zé dɔ àgō iko vī buri sīnda pínkia kū gbē sīnda pínkio kū buriyā sīnda pínki òrino kū bùsu sīnda pínkio.

⁸ Tó adi ke gbē kū n tó kú wèndi takada gūnnɔ baasiro, gbē kū ò kú zītenɔ ni donyī ke nòbɔ pāsī pìine n pínki. Takada pì bi Sānε Bòrɔ kū ò dè zaade Luda dí andunia kátero pómε.

⁹ Gbē kū à sã vī yā pì ma.

¹⁰ Gbē kū Luda dīte ò a kū zīzɔ ũ oni a kūmε.

Gbē kū Luda dīte ò a dε fēnedao fēnedan oni a dεo.

Abire ten o Luda gbēnɔne ògō mena vī, ògō náani vī.

¹¹ Akū ma nòbɔ pāsī pānde è, àten bo zīten. A bēne vī mèn pla lán sāne bòro pò bà, ama à yā ò lán kwā bàme.

¹² À nòbɔ pāsī káakupɔ pì iko pínki kè a wára. À tò zīte kū gbē kū ò kúanɔ donyī kè nòbɔ pāsī káakupɔ kū ò a kari kè ari à kà gana a bò laka pìine.

¹³ À daboyā zōkōnɔ kè, ari se à tò té bò ludambe, à lète zīte bisāsirinɔ wára.

¹⁴ À gbē kū ò kú zītenɔ sàte kū daboyā kū ò a gbà zé à kè nòbɔ pāsī káakupɔ pì wáranɔ. À pìine ò nòbɔ pāsī kū ò à kari kè kū fēnedao, akū à kpé bēne taka ke.

¹⁵ Ò a gbà zé à wēndii kpà nòbɔ pāsī taka pìia, akū nòbɔ pāsī taka pì yā ò, à tò ò gbē kū ò gì donyī kenēinɔ dède.

¹⁶ À tò ò sèeda kè ñ gbē sīnda pínki ɔplaa kesō ñ mì'are, né fíti gbē zōkō, aruzekedenɔ kū takasidenɔ, zònɔ kū zīdadenɔ.

¹⁷ Gbē kū à nòbɔ pāsī pì tó sèeda vīro kesō à tó lambaa, ade ni fō à pò yía kesō à lúro.

¹⁸ Ɔndōyān dí. Gbē kū à wézē vī, à nòbɔ pāsī pì lambaa dɔdɔ, zaakū bisāsiri tó lambaame. À lamba bi wàa aakō kū baaakō awēesuddome. (666)

14

Sāne Bòro kū gbē kū à ñ bóno

¹ Akū ma Sāne Bòro pì è zena Zaiš kpia. Gbēnɔn dúbu wàa suppla awēesiikō kú káao. A tó kú a De tóo kēna ñ mì'arenɔa.

² Ma kīni mà à bò ludambe lán ísōkena kīni bà, lán legūpūtāna gbāna bà. Kīni kū ma màa pì de lán mɔrɔlerinɔ mɔrɔ'ũ bà.

³ Gbēnɔn dúbu wàa suppla awēesiikō pìnɔ ten lè dufu sí gbà kú pò bēne mèn siikōnɔ kú gbē zōkōnɔ are. Gbēke dí fō à lèe pìi dàdaro, tó adi ke gbē kú ò ñ bó andunia gūn pìnɔ baasiro.

⁴ Mókōnɔme gbē kú odi gbāsī ke kú nɔgbēnɔronɔ ũ, kú ò kun lési. Òdigō té Sāne Bòro gu kú àdi gén pínki. Ò ñ bó gbē káakunɔ ũ Ludane kú Sāne Bòro pìio.

⁵ Odi ma ziki kú ò éke tòro, akūsō ò taari vīro.

Yākpatēkēgɔro baarukpanaa

⁶ Akū ma malaika pānde è, àten vura musumusu. À baaru nna kú à kun gɔro sīnda pínki kūna, de à kpá gbē kú ò kú zītenɔne, būsɔ sīnda pínki, buri sīnda pínki, buriyā sīnda pínki kú gbē sīnda pínki.

⁷ À kòtoo sè gbānagbāna à pì: À vīna ke Ludane, à bèere líne, zaakū a yākpatēkena kú gbēnɔ gɔro kà. À donyī ke Luda kú à musu kú zīteo kú ísirao kú ísēbokinɔ kēene.

⁸ Malaika plade té a kpe à pì: Babilɔnu gbòro! Wera zōkō pìi gbòro! À tò buri sīnda pínki a pāpākena wē gbāna kú àdi su kú Luda pōfēoo mì.

⁹ Malaika aakōde té ñ kpe, à kòtoo sè gbānagbāna à pì: Tó gbē donyī kè nòbɔ pāsī pìine kú a takao, à a sèedaa sè a mì'area kesō a ɔa,

¹⁰ àkū mé ani Luda pētē wē kú ò kà atēne a pōfē tokon mi, ani wāwā ma té kú ifāntēgbòo gūn Luda malaikanɔ kú Sāne Bòro are.

¹¹ Ñ wētāmma túsukpe nigō bo gɔro sīnda pínki. Gbē kú ò donyī kè nòbɔ pāsī pìine kú a takao, ò a tó sèedaa kēnɔn ĩampana vīro fānantē kú gwāanio.

¹² Abire ten o Luda gbēnɔne ògō mena vī, gbē kú ò yā kú à ditenɔ kūna, òten Yesu náani kenɔ.

¹³ Akū ma kòtoo mà, à bò ludambe à pì: Ñ adikīna kē. Arubarikadenɔme gbē kú oni ga kunna Dikiri gūn zaa teranɔ ũ. Luda Nini pì: Leme! Oni kamma bo kú ñ zīo, zaakū ñ yāmanakena gbè tényī.

Zīte póno kēkēnaa

14 Akū ma ludambe luku è, póke vutena lán bisāsiri bà. À wura fùra kuna, à kòma lénna kūna.

15 Akū malaika pānde bò Luda kpén, à lé gbāna zù gbē kū à vutena ludambe lukuaai à pì: Ñ kòma ká pói ñ kē, zaakū zīte póno mà, à kà kēna.

16 Akū gbē kū à vutena ludambe lukua a kòmaa màte zīte, à zīte póno kēkē.

17 Malaika pānde bò musu Luda kpén, à kòma lénna kūna do.

18 Akū malaika pānde kū à té iko vī bò sa'okia. À lé gbāna zù gbē kū à kòma lénna kūnaa pìi à pì: Ñ n kòma lénna ká geepi yō kū ò kú zīteno ñ zōzō, zaakū ñ nénò mà.

19 Akū malaikaa pì a kòmaa màte zīte, à geepi yōno zōzō, à kà geepi'ifēki zōkō kū à de Luda pōfēkipabo ũ gūn.

20 Ò gèsee pètepete geepi yō pìnna wēte kpe, akū aru bòte geepi'ifēki gūn, à dàgula ari kiloo wàa do kpé basoro, à lei kà sō sōmo léi.

15*Kisira kpekepè mèn supplanò kpányīnaa*

1 Akū ma sèeda pānde è ludambe, à zōkō, à bò ma sare. Malaika gbēnon supplanò kisira kpekepè mèn supplanò kūna. Abirekūn Luda ni a pōfēkipamma lākao.

2 Akū ma póke è lán sèbèe bà, à de lán dígi bà kakarana kū téo. Ma gbē kū ò zīi blè nòbo pāsī piia kū a takao kū a tó lambaaono è zena sèbe kū à de lán dígi bàa pìi sare, ò mōro kū Luda kpámmanò kūkūna.

3 Òten Luda zòbleri Musa lè sí kū Sāne Bòroo lèeo ò pì:

Dikiri Luda Gbānasīndapinkide,

n yākenanò zōkō, ò bò ó sare.

Buri sīnda pínki Kína,

ndì yā ke a zéa kū yāpurao.

4 Dikiri, dí mé à n vīna vīroo?

Dí mé ani gí n tó kpáii?

Zaakū ñ mèn do ñ kú adona.

Buri sīnda pínki ni su à donyī kenne,

zaakū n yāmanakenanò bò gupuraa.

5 Abire gbera ma Luda kpé è wēna musu, bizakuta kū à doka kun ũ.

6 Akū malaika gbēnon suppla kū ò kisira mèn suppla kūnanò bòte kpé pìi gūn. Ò táaru biza pura táitai kū àten té ke dadana, wura asa dōdona ñ kùseea.

7 Akū pó bēne mèn siikōno doke wura kere kpà malaika gbēnon suppla pìno baadia. Luda kū àdigō bēne goro sīnda pínki pōfē kán à pà.

8 Luda gakuri kū a gbānao túsukpe kpé pìi pà. Gbēke ni fō à gēnlo ari malaika gbēnon suppla kisira mèn suppla pìno gēe à làkao.

16*Luda pōfēkipana anduniaa*

1 Akū ma kòto gbāna mà bona Luda kpén, à pì malaika gbēnon suppla pìnno: À gé à Luda pōfē kū à kú kere mèn suppla pìno gūn atē anduniaa.

2 A káakude gēe à a kere atē anduniaa. Akū bòbūnu vāni pāsīno bò gbē kū ò nòbo pāsī sèeda vī, kū òdi donyī ke a takanena.

3 A plade a kere atē ísira. Akū ísira'i gō lán gè aru bà, pó bēne kū ò kú a gūnno gāga pínki.

4 A aakōde a kere atē swanò kū ísēbokinò, akū í pìno lì aru ũ.

⁵ Akū ma mà malaika kū à í iko vī pì:
Kúadonade mǎkšn kū n̄ kun yā,
akūsō n̄ kun kū a terao,
n yākpatε kè kūn̄wo a zéame.

⁶ Ò n gbēn̄o kū n annabin̄o aru kòte,
akū n aru kpàr̄mma ò mì.

À kō s̄i kūn̄wo lε.

⁷ Akū ma kòtoo mà bona sa'okia à pì:
Lεmε, Dikiri Luda Gbānasīndapinkide,
n yākpatε kè kūn̄wo a zéame,
akūsō n̄ yāpura vī.

⁸ A siikōde a kerε àtē ifāntēa, à tò a té bisāsirin̄o kpàta.

⁹ A puusu gbāna n̄ pá, akū ò Luda kū à kisira biren̄o iko vī tó bēnεε s̄i. Odi n̄εε lite ò bēεε l̄inero.

¹⁰ A s̄orode a kerε àtē n̄b̄o pāsī gbāaa, akū gusira dà a kpatala. Gbēn̄o teni n̄ lε yākate wāwā gūn,

¹¹ akū ò Luda Musude tó bēnεε s̄i n̄ wāwā kū n̄ b̄būnuo yāi. Odi n̄εε lite ò kpe li n̄ yākenan̄onero.

¹² A suddode a kerε àtē swada kū òdi pi Yuflatia, akū swa pì í bàba, akū zé b̄o ifāboki kpa k̄inan̄onε.

¹³ Akū ma t̄anan̄o è m̄en aakō lán bl̄n̄o bà, òten bo kwā kū n̄b̄o pāsīo kū annabi ékeo l̄en.

¹⁴ Tāna dabokerin̄omε. Òten gé andunia p̄inki k̄inan̄o k̄inaa, de ò n̄ kakara ò z̄i ká Luda Gbānasīndapinkide ḡor̄o z̄ōkō z̄i yāi.

¹⁵ N̄ ma! Mani su lán kpāni bàme. Arubarikaden gbē kū á wé gō d̄o ū, kū à a p̄okasan̄o dana de àsun bo p̄otompo ò a p̄otompoke ero yāi.

¹⁶ Akū tāna p̄in̄o k̄ina p̄in̄o kākara gu kū òdi pi kū Eberu yāo Amagedō.

¹⁷ À supplade a kerε àtē ĩaa. Akū kòto gbāna b̄o gbà k̄inaa Luda kpén à pì: À k̄en gwe.

¹⁸ Legū ten p̄i, àten pata, àten pūtā. Z̄ite ȳigāyīgā pāsīpāsī. Zaa lākū bisāsirin̄on kú z̄iten nà, a taka buri dí ke zikiro, à kè pāsī manamana.

¹⁹ Wéra z̄ōkō kp̄atek̄ore l̄eu aakō, akū buri s̄inda p̄inki wéran̄o gb̄oro. Wéra z̄ōkō Babil̄nu yā d̄o Ludagu, akū à a p̄ofē pāsī wē toko kpāa, à mì.

²⁰ Ísira luann̄o ḡēte p̄inki, odi kp̄in̄o e doro.

²¹ Legūgbε z̄ōkōn̄o b̄o ludambe, ò kà kiloo bupla. Ò s̄isi bisāsirin̄o, akū ò Luda tó bēnεε s̄i legūgbε kisira p̄i yāi, zaakū kisira p̄i pāsī manamana.

17

Karua kū à di n̄b̄o pāsīa

¹ Malaika gbēn̄on suppla kū ò kerε m̄en suppla kūnaa p̄in̄o doke p̄imene: N̄ m̄o mà yā kū ani wí karua z̄ōkō kū à vutena swan̄o dasi m̄onne.

² Andunia k̄inan̄o pāpā kè k̄ao, andunia gbēn̄o a pāpākēna wē mì ò k̄a.

³ Luda Nini dinam̄a p̄i gūn malaikaa p̄i ḡεe kūmao s̄en. Akū ma n̄gbē ke è dina n̄b̄o pāsī tēraa. D̄ōkēna kū Ludao t̄n̄o fifīa, a m̄in̄o m̄en suppla, a bēneno m̄en kuri.

⁴ N̄gbē p̄i biza tēra kū a gaaruradeo yīna, à zābleb̄o kū ò p̄i kū wuraaon̄o dana kū gb̄e b̄ēreden̄o kū òson̄o. À wura toko kūna, t̄ē p̄on̄o kū a pāpākēna gbāsīn̄o kán à p̄a.

⁵ Ò tó asiride k̄e a m̄i'area ò p̄i:

Wéra z̄ōkō Babil̄nu,

pāpākerinɔ kũ andunia tɛ̀ pónɔ da.

⁶ Ma è nɔgbɛ̀ pìi Luda gbɛ̀ kũ ò n dɛ̀dɛ̀ Yesu sèedakpana yāinɔ aru mì à kà, àtɛ̀ni a dɛ̀ lán wɛ̀ bà.

Kũ ma a è, yā pìi bò ma sare manamana.

⁷ Akũ malaikaa pì ma la à pì: Bó yā mé à tò yā pìi bò n sareɛ? Mani nɔgbɛ̀ pì asiri onne kũ nòbɔ pāsī kũ à a sena asirio, kũ a mìnɔ mèn suppla a bēnenɔ mèn kurii pìi.

⁸ Nòbɔ pāsī kũ n èe pìi kun yā, à kun tera doro, akūsɔ ani bo Zīngo wɛ̀ lòkotoo gūn à mì pé kakatenaana. Gbɛ̀ kũ ò kú zīte, akūsɔ n tó kú wɛ̀ndi takadan zaa andunia naanagɔɔaronɔ, tó ò nòbɔ pāsī kũ à kun yā, akũ à kun tera doro, ama ani era à su pìi è, a yā ni bo n sare.

⁹ Laasunde kũ à ɔndɔ vī yān dí. Mì mèn suppla pìnɔ bi sīsī mèn suppla kũ nɔgbɛ̀ pìi vutenaanɔmɛ. Kína gbɛ̀nɔn supplanɔmɛ dɔ.

¹⁰ N gbɛ̀nɔn sɔɔro lète, gbɛ̀ mèn do kun, gbɛ̀ mèn do kpé. Tó à sù, ani gī kero.

¹¹ Nòbɔ pāsī kũ à kun yā, akũ à kun tera doro pìi bi kína sɔraakɔdemɛ. Gbɛ̀nɔn suppla pìnɔ dokemɛ dɔ. Àtɛ̀n mì pé kakatenaana.

¹² Bēne mèn kuri kũ n èe pìnɔ bi kína gbɛ̀nɔn kuri kũ odi kpata ble kòronɔmɛ. Ama oni kī ble gɔɔ fítinle gūn kũ nòbɔ pāsī lèlè.

¹³ N gbɛ̀nɔn kurii pìnɔ lédokɔnɔmɛ. Oni n gbāna kũ n ikoo kpá nòbɔ pāsī pìia.

¹⁴ Oni zī ká kũ Sāne Bòrɔɔ, ama ani zī bleńma, zaakũ dikirinɔ Dikirime, kīnanɔ Kīname. A gbɛ̀ náanide kũ à n sīsī à n sɛ̀nɔn kú kāao.

¹⁵ Akũ malaikaa pìi òmɛne: Swa kũ n è karua vutenaanɔ bi gbɛ̀nɔ kũ parinɔ kũ burinɔ kũ buriyānɔmɛ.

¹⁶ Nòbɔ pāsī kũ bēne mèn kuri kũ n èe pìnɔ ni zā karuaa pìgu. Oni a kakate, ò à tó pótompɔ. Oni a só, oni té s̄a.

¹⁷ Zaakũ Luda a pɔyenyīnaa dàńne n swɛ̀n ò lédokɔnɔ kemɛ. Oni n kpata kpá nòbɔ pāsī pìia ari Luda yā gé papao.

¹⁸ Nɔgbɛ̀ kũ n èe pìi bi wéra zōkɔ kũ à iko vī andunia kīnanɔaamɛ.

18

Babilɔnu gboronaa

¹ Abire gbera ma malaika pānde è bona ludambe. À iko zōkɔ vī, à gakuri andunia pura kũ.

² À wiki gbāna lè à pì:

Babilɔnu gbòro, wéra zōkɔ pìi lète.

À gò tānanɔ kúki ũ, tāna buri sīnda pínki tò ũ,

bā kũ òdi n tɛ̀ bo ò zāńgunɔ be ũ.

³ Zaakũ buri sīnda pínki a pāpākena wɛ̀

kũ àdi su kũ Luda pɔf̄ɛoo mì.

Andunia kīnanɔ gbāsī kè kāao,

akũ andunia lagatarinɔ kè aruzekedenɔ ũ

a nnamana zōkɔ gūn.

⁴ Akũ ma kòto pānde mà bona ludambe à pì:

À bɔte wɛ̀te pìi gūn ma gbɛ̀nɔ,

de á ɔ súnɡɔ kú a durunnanɔ gūn

yā kũ oni mɔnenɔ sún á lero yāi.

⁵ Zaakũ a durunnanɔ gbà ò zò ludambea,

akũ a dàkenanɔ dɔ Ludagu.

⁶ À fīna bonε yā kū à kèńnea,
à keνε a yākenaaa leu pla.

À pētē wē káne a tokon
de pó kū à kàńnela leu pla.

⁷ À wāwā kū wēndayāo kpái,
lákū à tó bò nnamanaa gūn lén nà.

Zaakū àdi o a swèε gūn,
saraunian a ũ vutεna a gbàaa,
gyaanɔ takasiden a ũro,
áni wēnda ke zikiro.

⁸ A yā mé à tò kisira díkīnanɔ ni a le gɔɔ do,
ga kū wēndao kū nàao.

Té mé ani kūa,
zaakū Dikiri Luda a yākpatekeri gbāna.

⁹ Andunia kína kū ò gbāsī kè káao, ò nna mà kāaonɔ, tó ò a tékūna luku è,
oni ɔɔ do, oni n zīda kēkē.

¹⁰ Oni ze zā vīna gūn wāwā kū ò kpài yāi ò pi:

Waiyoo, waiyoo, wéra zōkō!

Wéra ikode Babilɔnu!

Yā vùtemma gɔɔ do gōnɔgōnɔ yá!

¹¹ Andunia lagatarinɔ ni ɔɔ do sɔ, oni wēnda keνε, kū gbēke ni n laga díkīnanɔ
lúmma doró yāi:

¹² Wura, andurufuu, gbè bèεredenɔ, òsonɔ, biza ɔɔdenɔ, biza tēra kū a
gaaruradenɔ, siliki, lí mana buri pínkinɔ, pó kū òdi ke kū wisa sakaaonɔ kū
lí bèεredenɔ kū m̀ogotēnɔ kū m̀sinɔ kū gbè puranɔ pínki,

¹³ lítεke gbīnnadenɔ, dò pónɔ, turaretitinɔ, lí'ɔnɔ, wē, nísi, flawa, póblewεnɔ,
zùnɔ, sánɔ, sōnɔ kū n gónɔ, zònɔ kū bisāsiri wēndinɔ.

¹⁴ Oni pine: Pó mana kū ndi a ni denɔ làkamma pínki. N nnamana kū n
gakurio pítimma pínki, ñni kara n n e ziki doró.

¹⁵ Lagatari kū ò kè aruzekedenɔ ũ wéra pìi gāinɔ ni ze zā vīna gūn wāwā kū
ò kpài yāi. Oni ɔɔ do ò wēnda ke

¹⁶ ò pi:

Waiyoo, waiyoo wéra zōkō!

À táaru biza yī yā

kū biza gaaruradeo kū a wé tēradeo.

À záblebɔ kū ò pì kū wuraaonɔ dà yā

kū gbè bèεredenɔ kū òsonɔ.

¹⁷ À aruzεke sīnda pínki làka gɔɔ do gōnɔ.

Gó'ite dikirinɔ kū táa'orinɔ kū gó gbēnɔ kū gbē kū òdi zī ke ísira musunɔ ni ze
zàzā n pínki.

¹⁸ Tó ò wéra pì tékūna luku è, oni wiki lé ò pi: Wéra ke kun yā kū a zōkō kà
wéra díkīna ũro.

¹⁹ Oni ɔɔ do, oni n zīda kēkē, oni wēnda ke, oni wiki lé ò pi:

Waiyoo, waiyoo wéra zōkō!

Gbē kū ò gó'ite vī ísira musunɔ pínki

kè aruzekedenɔ ũ kū aruzεke kū à pìsiaao,

akū à gò bezī ũ gɔɔ do gōnɔ.

²⁰ À pɔnna ke a yā musu ludambedenɔ kū Luda gbēnɔ kū a zīrinɔ kū a
annabínɔ, zaakū Luda mé à fīna bòááε.

²¹ Akū malaika gbānade gbè kū à kà wísilɔgbε gbèntē ũ sè à zù ísira gūn à pi:

Len oni wéra zōkō Babilōnu zun le kū gbānao,
oni wéra pì e ziki doro.

²² Oni mōrō ke gāgā
ke kute kesō kākāki'ū ma n gūn ziki doro.
Oni ɔzikeri ke le n gūn ziki doro.
Oni wísilōgbē kīni ma n gūn ziki doro.

²³ Oni fitila gupura e n gūn ziki doro.
Oni nōsekīni ma n gūn ziki doro.
N lagatarinō bi andunia gbē zōkōnōme yā,
n pō dà buri sīnda pínkia, n n̄ m̄i l̄ite.

²⁴ Ō annabinō kū Luda gbēnō aru lè a gūn
kū gbē kū ò n̄ d̄ede andunia gūnnō n̄ pínki.

19

Pōnnakēna ludambe

¹ Abire gbera ma kòto gbāna mà ludambe lán pari yā'onaa bà à pì:

Aleluya! Ó Luda mé à z̄i blè!

Àkū mé à gakuri kū gbānao vī ado,

² zaakū àdi yākpate ke kūn̄wo
a zea kū yāpuraome.

À yākpate kè kū karua zōkō
kū à andunia yāka kū a pāpākenaa.

À a zòblerinō d̄ed̄ena fīna b̄ò.

³ Ō pì d̄o:

Aleluya!

A túsukpe nigō d̄o ḡorō sīnda pínkime.

⁴ Gbē zōkō gbēnōn baro aw̄esiikōnō kū pō b̄ene m̄en siikōnō w̄ut̄ewute ò donyī
kè Luda kū à vutena a gbàaane ò pì:

Aami! Aleluya!

Sāne B̄rō nōsep̄oble

⁵ Akū ma kòtoo mà bona gbàa pì kīnaa à pì:

À ó Luda tó kpá a zòblerinō á pínki,

ákōnō kū á a vīna vīnō,

n̄e f̄iti gbē zōkō.

⁶ Akū ma kòtoo mà lán pari yā'onaa bà, lán ísōkena kīni bà, lán legūpūtāna
gbāna bà à pì:

Aleluya!

Dikiri ó Luda Gbānasīndapinkide nà kíblenaaa.

⁷ Ō pōnna ke, ò yāa d̄o, ò a tó kpá,
zaakū Sāne B̄rō nōseḡorō kà, a nō sorumii mà.

⁸ Ō táaru biza pura táitai kū àten té ke kpàa à yī.

Táaru biza pì bi Luda gbēnō yāmanakenanōme.

⁹ Malaikaa òm̄ene: Ñ k̄e. Arubarikadenōn gbē kū ò n̄ sísi Sāne B̄rō p̄i
nōsep̄obleano ū. À òm̄ene d̄o: Luda yā yāpuran gwe.

¹⁰ Ma wute a are de mà donyī kene, akū à òm̄ene: Ñ abire tó. Ñ donyī ke
Ludan̄e. N zòbleri daken ma ū kū n gbē kū ò yā kū Yesu de a s̄edade ū kūnanō.
Zaakū yā kū Yesu de a s̄edade ūme annabik̄eyā'ona m̄i ū.

Kirisi suna dina s̄o puraa

11 Akū ma ludambe è wēkōana, akūsō pura bō, gbē kū à dia tón Náanide Yāpurade. Àdi yākpatε ke kūnwo, àdi zī ká kūnwo a zéa.

12 A wé de lán tévuraa bà, à kífura kúkuna dasi. Tó ke kēna a mì'area, gbēke tó pì yáasi dōro, akāa baasiro.

13 À uta kū ò dà aru gūn dana. À tón Luda Yā.

14 Ludambe zīkarinon téi, ò didi sō puranōa kū táaru biza pú táitaio dadana.

15 Fēneda lénna ten bo a lén, de à burino léo. Ani kí bleríma kū mō gòoo, ani gēsε péte geepi nénōa geepi'ifēki gūn, àkūmε Luda Gbānasīndapinkide pofē pāsī ũ.

16 Ò tó díkīna kē a utaa kū a gbádao:

Kínano Kína, dikirinō Dikiri.

17 Akū ma malaikaa è à zena ifāntēn. À lé gbāna zù bā kū òten vura musumusunōi pínki à pì: À mós à kakara à póbile zōkō kū Luda kēare ble,

18 de à le à kínano gē só kū soza gbē zōkōno kū gbānadenō kū sōno kū n dīrino kū gbē sīnda pínkinō, zīdadenō kū zōno, né fīti gbē zōkō.

19 Akū ma nōbo pāsī è kū andunia kínano kū n zīkarinō, ò kō kākara ò zī ká kū gbē kū à di sōa pīio kū a zīkarinō.

20 Ò nōbo pāsī pīi kù lēlε kū annabi éke kū à daboyāno kē a areo. Daboyā pīnon à gbē kū ò nōbo pāsī sēeda vī, ò kùte a takaneno sātεo. Ò n zú té sēbe kū àten kū kù ifāntēgbōno gūn bēne n pla n pínki.

21 Gbē kū à di sōa gbē kparano dēde kū fēneda kū à bō a lé gūnwo, akū bāno n gēno blē ò ká pínki.

20

Kirisi kīblena andunia gūn wē wàa sōoro

1 Akū ma malaikaa è bona ludambe, à Zīngo wēε lòkotoo mōne kūna kū mōkakōana gbìgiriio.

2 À kwā kū à de mlē zī ũ, kū òdi pi Ibilisi ke Setan kū, akū à mō kàa ari wē wàa sōoro.

3 Malaikaa pì a zù Zīngo wēε lòkotoo pīi gūn, à zé tàre à mōda kài à kà de àsun burino sātεro ari wē wàa sōoro pì gé papao. Abire gbera oni a gbarε fīti.

4 Akū ma gbāno è kū gbē kū ò vutenaano. Ò n gbá zé ò yākpatε ke kū gbēno. Ma gbē kū ò n mī zō Luda yā kū Yesu de a sēdade ũ ona yāino è. Odi kùte nōbo pāsī ke a takanero. Odi a sēdade ke n mì'are ke n oaro. Ò vù gan, ò kí blē kū Kirisio wē wàa sōoro.

5 Gēno vuna káakupōn gwe. Gē kparano dí vuro ari wē wàa sōoro pīi gēε à pāpao.

6 Arubarikadenon gbē kū n baka kú gēno vuna káakupō gūnno ũ, ò kú adona. Ga plade iko vīm̄maro. Onigō de Luda kū Kirisio gbàgbarino ũmε, onigō kí ble kāao ari wē wàa sōoro.

Setan zuna tén

7 Tó wē wàa sōoro pīi pāpa, oni Setan bo ò a gbarε.

8 Ani gé buri kū ò kú andunia kusuru siikōano sātε, Gōgu kū Magōguo, ani n kakara, de ò zī ká. N dasi de lán ísirale būsū'atē bà.

9 Ò dà anduniala, ò lika Luda gbēno bùraai kū wéra kū Luda yeiio, ama té bō ludambe à kūr̄ma.

¹⁰ Ò Ibilisi kù à ñ sãte sè ò zù té sèbe kù àten kù kù ifântëgbɔɔ gūn, gu kù ò nòbɔ pāsī kù annabi ékeo zùn. Onigɔ wāwā ma fānantē kù gwāanio gɔɔ sīnda pínki.

Yákpate kpede kenaa

¹¹ Akū ma gbà pura zòkɔ è kù gbē kù à vutenaao. Zīte kù musuo dibi lè a are, gu kuníne doro.

¹² Akū ma gyāwāndenɔ è, né fíti gbē zòkɔ, ò zena gbàa pì are. Ò takadanɔ wèwē, akū ò takada pānde wè dɔ wèndi takada ũ. Ò yákpate kè kù gyāwāndenɔ ñ yákenaaa, lākū a kēna takada pìnɔ gūn nà.

¹³ Ísira gyāwānde kù ò kú a gūnnɔ kpà. Ga kù Gyāwānwɔ gyāwānde kù ò kú ñ gūnnɔ kpà se. Akū ò yákpate kè kù baadio a yákenaaa.

¹⁴ Ò ga kù gyāwānwɔ zù té sèbe gūn. Té sèbe pì bi ga plademε.

¹⁵ Gbē kù odi ñ tó le wèndi takada gūnlonɔn ò ñ zú té sèbe pì gūn.

21

Zīte dufu kù musu dufuo

¹ Akū ma zīte dufu kù musu dufuo è, zaakū zīte káakupɔ kù musu káakupɔ gēte, akūsɔ ísira kun doro.

² Akū ma Luda wéra Yurusalemu dufu è bona musu Luda kīnaa, àten kipa. Ò a kèke lán nɔgbē kù a zāke sorumii màa bà.

³ Akū ma kòto gbāna mà bona gbà kīnaa à pì: Luda vùte kù bisāsirinɔ sà, anigɔ kù kūnwɔ, onigɔ de a gbēnɔ ũ. Luda pì nigɔ kù kūnwɔ a zīda ñ Luda ũ.

⁴ Ani ñ wētē warawarañe pínki. Ga nigɔ kun doro ke wènda ke ɔɔɔna ke wāwā, zaakū yā zīnɔ gēte.

⁵ Akū Gbē kù à vutena gbàa pì: Ñ ma! Maten pó sīnda pínki ke dufu. Akū à òmene: Ñ kē, zaakū yā dínɔ náani vī, akūsɔ yāpuramε.

⁶ Akū à òmene: À kèn gwe. Makūmε Alafa kù Omegao, Naana kù Lakanaao ũ. Gbē kù ími ten de, mani a gba ísē wèndide boki.

⁷ Gbē kù à zīi blè mé anigɔ pó dínɔ vī pínki. Manigɔ de a Luda ũ, anigɔ de ma né ũ.

⁸ Ama vīnadenɔ kù náanisaridenɔ kù yāvānikerinɔ kù gbēderinɔ kù zinakerinɔ kù ezedenɔ kù tānagbagbarinɔ kù manafikidenɔ pínki, ñ baka nigɔ de té sèbe kù àten kù kù ifântëgbɔɔ ũmε. Ga pladen gwe.

Yurusalemu dufu

⁹ Malaika gbēnɔn suppla kù ò kerε mèn suppla kūna, kisira kpede mèn suppla kán à pà pìnɔ doke sù à òmene: Ñ mó mà Sāne Bòɔ nɔ dufu mɔnnε.

¹⁰ Luda Nini dinama pìi gūn malaikaa pì ma se à gèe kūmao kpi lei zòkɔa. À Luda wéra Yurusalemu mòmene bona musu Luda kīnaa, àten kipa.

¹¹ Àten té ke kù Luda gakurio, àten pí lán gbè bèerde bà, lán diamɔ bà.

¹² À bīni lei zòkɔ vī. À gānu mèn kuri awεεplamε, malaika gbēnɔn kuri awεεplanɔn zezenan. Isaraila buri mèn kuri awεεplanɔ tó kēna gānu pìnɔa.

¹³ Gānu mèn aakɔ kù ifāboki kpa, mèn aakɔ kù gugbānduru kpa, mèn aakɔ kù gènmidɔki kpa, mèn aakɔ kù ifālete kpa.

¹⁴ Ò bīni pì ē pète gbè mèn kuri awεεplanɔa. Sāne Bòɔ zīri gbēnɔn kuri awεεplanɔ tó kēna gbèe pìnɔa.

¹⁵ Malaika kù àten yā omene pýɔbɔ kù ò pì kù wuraa kūna, de à wéra pì yɔ kù a gānunɔ kù a bīnio.

16 Wéra pì kusuru siikõme, a gbàna kù a yàasaaoleeme. Akù à wéra pìi yò kù pòyòbòò pìio. A gbàna bi kiloo wàa kuri awεεplame. A gbàna kù a yàasaaoleeme kù a leio pínki leeme.

17 À a bīni yò dɔ, a lei gàsákuru basuppla awεεsiikõ. Malaikaa pì a yò bisāsiri gàsákuru gbàna lémmε.

18 Ò bīni pìi kè kù diamòò. Wéra pì bi wuraame atēne swáswa lán dígi bà.

19 Ò gbè kù ò wéra pì bīni pètεaa kèke kù gbè bèεεde buri sīnda pínki.

Ò gbè káakupò kèke kù diamòò,

a plade kù safiaao,

a aakõde kù agataao,

a siikõde kù emeradiio,

20 a sòòrode kù onisiio,

a suddode kù kaaneliaao,

a supplade kù kisolitiio,

a sɔraakõde kù beriliio,

a kēndode kù topazaao,

a kuride kù kisopazaao,

a kuri awεεdode kù yasintiio,

a kuri awεεplade kù ametisiio.

21 Gānu mèn kuri awεεpla pìnɔ bi òso mèn kuri awεεplanɔme. Ò n pínki kè kù òsoo mèn dodo. Wéra pì zéda bi wuraame atēne, òdi gu en lán dígi bà.

22 Mádi Luda kpé e wéra pìi gūnlo, zaakū Dikiri Luda Gbānasīndapinkide kù Sāne Bòròòome kpé pì ũ.

23 Wéra pì bàka kù kù ifāntē ke mɔvura gupunaaoro. Luda gakuri mé àdi wéra pì pu, akūsō Sāne Bòrò de a fitila ũ.

24 Burinɔ ni táa o a gupurai, andunia kīnanɔ ni gēn kù n aruzekεnɔ.

25 A gānunɔ nigō tatana fānantē zikiro, gwāani nigō kù gwe sōro.

26 Oni gēn kù burinɔ aruzekεnɔ kù n pò ɔgɔdenɔ.

27 Ama pò gbāsī ke ni gēnlo ke wé'iyākeri ke manafikide, tó adi ke gbē kù Sāne Bòrò n tó kè wēndi takada gūnnɔ baasiro.

22

1 Akù malaikaa pì swa'i wēndide kù àten bo Luda kù Sāne Bòròòo gbà kīnaa mòmene, àten té ke lán gbèdigi bà.

2 Àten bàa lé wéra zéda guragura. Lí wēndide kù a bara dire kù a bara lao, àdi né i wē do gēn kuri awεεpla, mɔ kù mɔo gēn dodo. Lí pì lánɔ bi burinɔ aafialekiamε.

3 Pò kù Luda lé kēne ke nigō kun doro. Luda kù Sāne Bòròòo gbà nigō kù wéra pìi gūn, a zòblerinɔ sō oni doi.

4 Oni a e wédewe, akūsō a tó nigō kù n mī'aree.

5 Gwā nigō kun doro, gbēke bàka nigō kù kù fitila ke ifāntē gupuraoro, kù Dikiri Luda ni gu puñne yāi. Onigō kí ble ari gɔrɔ sīnda pínki.

6 Akù à òmene: Yā birenɔ náani vī, akūsō yāpurame. Dikiri Luda kù àdi do annabinɔne are mé à a malaikaa zì, de a zòblerinɔ yā kù ani su tera dō.

Yesu ni su tera

7 N̄ gwa, mani su tera. Arubarikaden gbē kù à zia yā takada dīkīna yā kūna ũ.

8 Makū Yuhana makūme ma yā birenɔ mà, ma è. Kù ma mà, akūsō ma è, ma kutε malaika kù à yā pìnɔ mòmene gbá sare mà donyī kene.

⁹ Akū à òmenε: Ñ abire tó. Ñ donyĩ ke Ludanε. N zòbleri daken ma ũ kũ n annabi gbédakeno kũ gbẽ kũ ò takada díkĩna yã kũnanɔ.

¹⁰ Akū à òmenε: Ñsun pò kúte zia yã kũ à kú takada díkĩna gūnwaro, zaakū a gɔɔ kà kãni.

¹¹ Gbẽ vāni wé tã àgõ a vāni ke. Gbāsīde wé tã àgõ gbāsī. Gbẽ mana wé tã àgõ a mana ke. Gbẽ kũ à kú adona wé tã àgõ kú adona.

¹² Ñ gwa, mani su tera, manigõ láada kũna, de mà fīna bo baadinε a yākenaaa.

¹³ Alafa kũ Omegaon ma ũ, Arεde kũ Kpεdeo, Naana kũ Lakanaao.

¹⁴ Arubarikadenɔn gbẽ kũ ò ñ utagyaba pìpìnɔ ũ. Onigõ zé vī ò gẽ wéra pì gānunɔ gūn, ò lí wèndide né ble.

¹⁵ Ama kifirinɔ nigõ kũ gwero, ezedenɔ kũ pāpākerinɔ kũ gbēderinɔ kũ tānagbagbarinɔ kũ gbẽ kũ ò ye manafiki yākenaainɔ.

¹⁶ Makū Yesu ma a malaikaa zī àgõ deáre yã pìnɔ sèedade ũ sɔsinε. Makūme Dauda buri kpata kũ à bòtɔɔ pà Kína ũ, gudɔna susunε i nna ũ.

¹⁷ Luda Nini kũ Sāne Bòrɔ nɔ dufuo dì pi, ñ mó. Gbẽ kũ à yã pìi mà sɔ, à pi, ñ mó. Gbẽ kũ ími ten de, à mó. Gbẽ kũ à ye í wèndidei, à sí gba ũ.

¹⁸ Maten pi gbẽ kũ ò annabiketakada díkĩna yã mànɔne ñ pínki, tó gbẽ yāke kàra a gūn, Luda ni kisira kũ ñ yã kú takada díkĩna gūnnɔ kara adenε.

¹⁹ Tó gbẽ yāke bò takada díkĩna gūn sɔ, Luda ni ade baka bo a wéran kũ lí wèndide kũ a yã kú takada díkĩna gūnwo.

²⁰ Gbẽ kũ à de yã pìnɔ sèedade ũ pì: Yāpuramε, mani su tera.

Aami! Dikiri Yesu, ñ mó!

²¹ Dikiri Yesu gõ gbēke vī kũ a gbēnɔ ñ pínki. Aami!